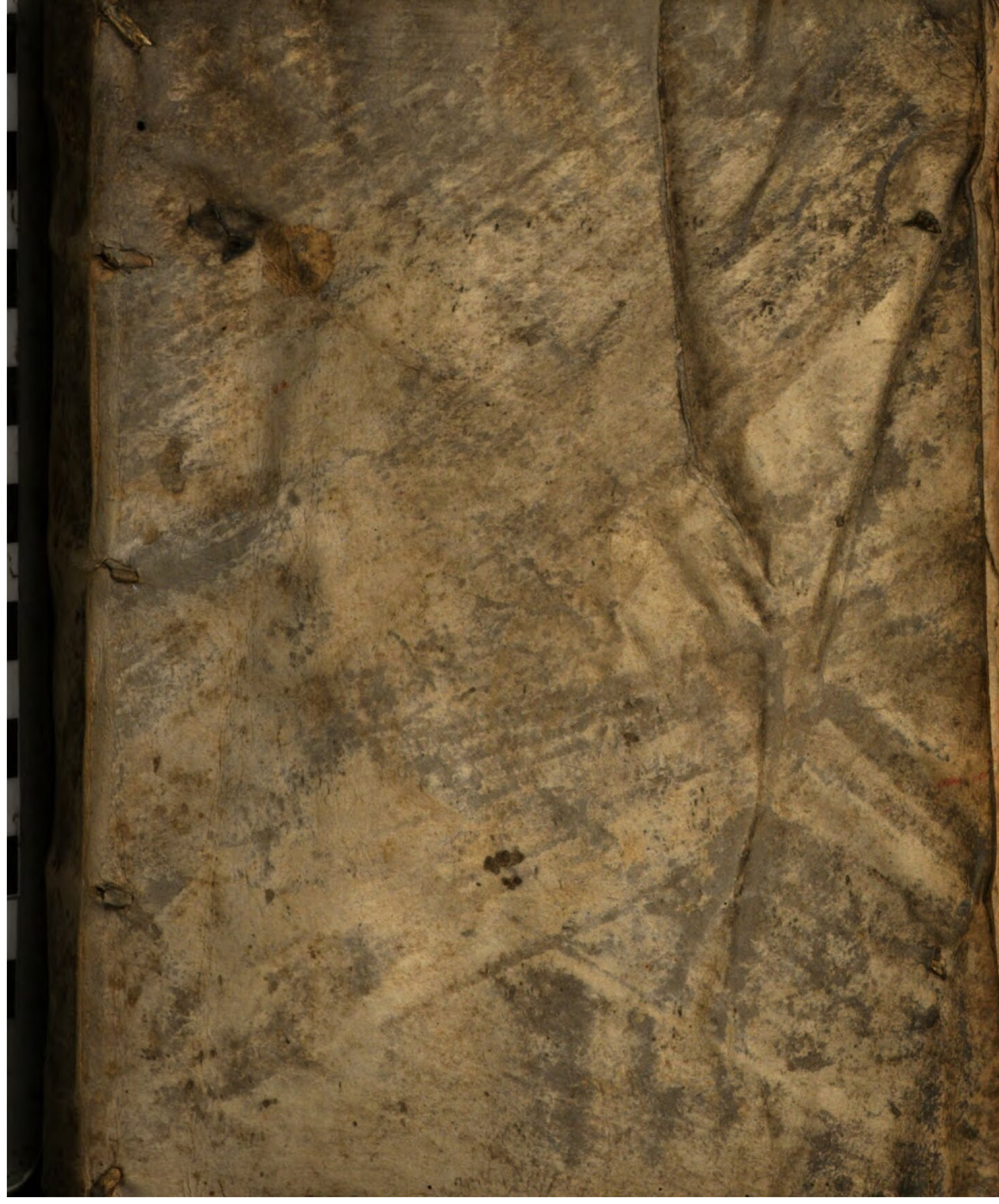
Ziletti, Giovanni Battista, ca. 16. Jh.

Volvmen Praeclarissimvm ... Omnivm Tractatvvm Criminalivm

Venetiis 1580

VOLVMEN

PRAECLARISSIMVM

AC IN PRIMIS OMNIBVS IVRISPERITIS PERNE-cessarium, ac utilissimum.

OMNIVM TRACTATVVM CRIMINALIVM NVNC per D. Ioan. Baptistam Zilettum Venetum ab omnibus mendis expurgatum ac omnino correctum, & longe diligentius accuratius ac fœlicius quàm unquam antea, in lucem proditum.

NAM PRAETER OMNES TRACTATVS, QVI SVNT ANTEA in hac materia editi, hoc uolumine quamplurimi alii tractatus aurei, & penè diuini, & omnibus aliis utiliores, continentur, qui cum essent manu scripti.

SVNT SVMMA CVRA, DILIGENTIA, STVDIO, AC SVMPTV NVNC nouiter e manibus doctissimorum ac præstantissimorum omnium ætatis nostræ iurisperitorum excerpti, prout quinta pagina legentibus indicabit, & studētibus ipsimet tractatus demonstrabunt.

CVM EIVSDEM D. IOAN. BAPTISTAE ZILETTI, omnium materiarum indice multo quàm antea pleniore.

VENETIIS,

Apud Io. Antonium Bertanum. M. D. LXXX.

In manibus DEI mei, sortes meæ.

IOANNI BAPTISTAE PLOTO NOVARIENSI, VIRO NOBILISSIMO, ET IVRISCONSVLTO PRAECLARISSIMO, IOAN. BAPTISTA ZILETTVS VENETVS I. C. S. P. D.

VPERIORIBVS diebus cum apud me eſſet Hieronymus MAGIUS Anglarenſis Iureconſultus, uir multis nominibus mihi chariſſimus, preſertim uero quòd de legali Republica (ut eius ingenii numeroſas dotes omittã) ſcriptionibus per multis iuris prudentiæ lucẽ maximã afferentibus quarum editionem adornat, ſit benemeritus: multis uerbis de communibus ſtudijs ultro citroq; habitis, è re nata, de criminalibus tractatibus loqui cœpimus. Cumq. Chalcographorum incuria infinitis pœnè locis eos eſſe deprauatos affirmarem; multaque ipſe etiam reſtituenda indicaſſet, orare cœpit ut horum emendandorum prouinciam ſuſciperem. Mihi enim laborem facile ceſſurum affirmabat tum quòd tractatuum horum nonnullos manuſcriptos, & caſtigatiores haberem; tum quòd iam diu Iurecon ſultorum noſtrorum ſcripta omnia ad criminales cauſas ſpectantia perſcrutatus eſſem, atque in his diſcutiendis, examinandis, atque adnotandis non parum elaboraſſem; quorum ope tractatus hoſce penitus repurgare, & priſtino candori reſtituere poſſem. Hanc ſi prouinciam obirem, ſtudioſorum gratiam quorum nocturnis diurnisq; manibus illi uerſantur atque terũtur, me initurum dicebat. Itaque ſuis ille uerbis ad eum ſuſcipiendum laborem me impulit. Cœpi igitur exemplaria conferre, & quaſi ex Augeæ ſtabulo fimum egerere. Dij boni quam mendarum uim offendi? quibus monſtris Typographi cõtextus fœdarant? quas labes, & deformitates inuexerant? Nullos mehercle deprauatiores libros, & qui magis lectori negocium faceſſere poſſent unquam animaduerti. Multa ſæpe uerba deerant, non pauca ſuperfluebant. Quæ negabat auctor, Chalcograpi error affirmabat, idque nonnunquam in re magni momemti. Quamobrem prouincia ipſa plus in receſſu laboris habuit, quàm in fronte promitterit. cum his diu colluctatus erroribus, demum diuino fauente numine libris ipſis primæuum genuinumque candorem quodam quaſi poſtliminio reductum, conciliaui. Ac cum multa rerum ſummis abeſſe perſpicerem, quæ deerant inuexi, indicemque locupletiſſimum addidi, & ut nihil omnino ſit quod lector deſideret, adſtruxit Ioannis Ant. Rubei tractatum de poteſtate procuratoris. Item Franciſci Caſonij de indicijs, & tortura, & Antonij Columbani de modo procedendi extraordinarie in cõtrouerſijs criminalibus. Verum enim uero cum omnia plane acceſſiſſent ornamenta unumduntaxat deerat, ad quod comparandum iudicij non leue examen fuit adhibendum:

bendum:

bendum: Nimium docti alicuius, clarissimique Iureconsulti patrocinium, Optimorum nanque Iurisprudentum cœtus acephalus, præsidem patronumq; exoptabat, qui & contra calumniantium iniquitates adesset, decusque & ornamentum multiplicibus tractatibus afferret. Dum huius rei gratia anxius satago tu Plote V. C. nostræque ætatis Iureconsultorum splendor occurristi, sub cuius præsidio, elegantissimum hoc tractatuum uolumen in integrum restitutum, reuisumque, iurisprudentiæ studiosis communicarem. cum enim ad Bartholi ipsius, Alexandri, & reliquorum Reip. literariæ procerum prudentiam & gloriam proxime accesseris, ac sis non solum Nouariæ, quæ tuis in dies augustior est honoribus, sed Insubriæ totius Oraculum ad quod responsorum gratia in arduis quibusq; quæstionibus, causisq; difficillimis omnes confluunt; iure optimo hæc tibi, & contra tuum patrocinium his deberi, nemo non potest intelligere. Accedit eo præclara, Plotæ familiæ nobilitas quæ eximijs animi tui dotibus copulata, mirum est quantum in te dignitatis, claritatisque pariat, & exuscitet: Vnde hinc etiam libris hisce lucis non parum affulgere posse uideatur. Nostros igitur, quanquam in re tenui, non leues labores, nostramque omnem hic operam & diligentiam, Plote præclarissime, quã candido tibi dicamus animo hilari fronte accipe, & me tui amantissimum, ac studiosissimum, ut facis, ama. Vale. Venetijs, quarto cal. Mart. 1563.

INDEX TRACTATVVM IN HOC OPERE CONTENTORVM.

REPERTORIVM FERTILE ADMODVM DILIGENTIA, ET ORDINE NON VVLGARI

conclusiones. & quæstiones tam principaliter, quàm incidenter tactas in hoc opere tract. Criminalium complectens. Omnibus legum professoribus, iudicibus, aduocatis causas perorantibus, nedū utile, sed necessarium.

PER D. IOAN. BAP. ZILETTVM VENETVM

nunc congestum, & in omnium gratiam editm, feliciter incipit.

adiu

Amicus

¶ Carce

causa

citatus

compo

 dam;

consum-

Crude-

damni

&

cum

&M.

irre-

disse,

ipsum

Offi

attendi

prin-

Publi

subor

testis

Volun-

FINIS.

TRACTATVS DE ACCVSATIONIBVS PVBLICORVM IVDICIORVM.

AVCTORE PLACENTINO, ANTIQVISSIMO IVRIS CIVILIS INTERPRETE.

SVMMARIVM.

1 *Accusare est aliquem uelut reum criminis deferre.*
2 *Accusatio qualiter concipi, seu formari debeat.*
3 *Accusans subscribere debet se accusationem executurum.*
Accusatio qualiter sit exequenda.
4 Reus confessus non statim pro iudicato est habēdus
5 *Damnari nullus debet causa non audita.*
6 *Mulier quandoque potest accusare non exacta inscriptione.*
7 *Accusare qui nequeant.*
8 *Accusare nequit qui ob id pecuniam accepit.*
9 *Vxor potest lenicinium marito obÿcere.*
10 *Filius matrem de partu supposito accusare potest.*
11 *Accusare potest quilibet suam iniuriam, uel mortem propinquorum prosequens,*
12 *Crimina quæ ab omnibus deferri possint.*
13 *Crimina notoria accusatione non indigent.*

De Accusationibus. Tit. I.

QVANDOQVIDEM de accusationibus dicturi sumus uidēdum est primum qd sit accusare, & quo ordine sit accusandum & quā do accusatio sit exequenda, & quibus liceat accusare, & quousque. † Accusare nihil aliud est, quam reum criminis deferre. Hunc ordinem masculo accusante, in omni crimine esse seruandum, ut inscriptio proponatur quæ magnitudinem criminis tempusque designet, ut alterutram partem digna legum possit terrere auctoritas, nisi id fiat quod pro inscriptione habetur, ut cum querelæ apud acta deponuntur, quod ut fiat, tantum in crimine iniuriarū conceditur, & excipitur crimen abigeatus, & adulterii, cum iure mariti intendit, quo casu inscriptionis necessitas remittatur uerum hodie maritum inscribere oportet, quæ si non probet, ijsdem sit pœnis subdendus, quas fuerat mulier passura, si accusatio cōprobata fuisset, ut C. de ac. l. q de uno & l. in cau. & l. si cui, & l. quamuis, & C. de iniur. l uiri. C. de abig. auth. ut liceat ma. & aui. col la. 8. §. qa uero. † Cuius talis esse debt conceptio, ut diem quo facta est, cōtineat, imperatoris annis numeratis. Accusantis quoq;, & accusati, & p̄toris nomen apud quē accusat hoc modo debet dicere insertum. Ego L Titius apud te Catum p̄torem. uel ꝓconsulem ꝓfiteor, Mæuiam l. Iulia de adult. ream defer re, quam dico cum C. Seio in ciuitate illa, in domo illius mēse illo consulibus illis cōmisisse adulterium, diem aūt uel horam inuitus non comprehendet, ut C de accus l. si qs. & C. de adult. l. quāuis, & in auth. ut p̄po. nomen Imp. & ff. eo. l. liberorū, & ff. de adul. l. accusaturus. lrē† subscribere debebit se executurū accusationem, uel alius pro eo si lrās nesciat. Si circa inscriptionē errauerit corrigere licebit si t͞pa suffragantur Accusatio uero sic est exequēda, ut fideiussor ab utraq; parte prestetur pro lite exercēda, alioqn inopia idonei fideiussoris uterq; in custodiā mittitur donec de crimine iudicet, ut si reo absoluto accusator per calūniam intendisse ꝓnuncietur, pari modo puniat, nisi sit ea causa q̄ sine metu calūniæ uindictam ꝓsequit. ut pater, mater, filius, & extraneus hæres q suspicionē quā de morte sua habuisse defunctus cauit, exequit, cū inter uolūtariam accus. & officii necessitatē hēdis multū intersit, ut ff. eo. l. si cui, & ff. de cust. reo l. 2. C. de acc. l. ult. & C. de app. l. eos

eos qui.§.super his.ff.ad senatusc.tur.l.1.& C.de cal.l.mr.† Sed si reus confessus fuerit non usq; pro iudicato habebitur, sed in carcerem ponetur omnimodo condẽnandus. si uero abfuit p contumaciam q non est confessus, poterit relegari, non tñ deportari, uel capite dãnari, ut ff.de cust.& exhi.reo l.si cõfessus.& ff.eo.l.absentẽ,& ff. de req.re.l.1.C. eo.l.absentem.† Neque inaudita cã quenq̃ damnari æquitatis ratio patitur, sed tps sta tuetur intra quod si nõ uenerit bona anno tabuntur. deinde annus expectabitur, intra quẽ reuersus si se crimine purgauerit, res arbitrio iudicis signatas recipiet. anno uerò transacto innocentiã purgãdo audietur, bonis apud fiscũ manentib. Sed eo annotatio si p 20.annos bona fiscus non occupauerit postea pscriptione uel ab ipso reo, uel ab hæredib. eius submouebitur. Quãcũq;.n qõnẽ apud fiscũ, si non alia sit ppria pscriptio 20. annorũ silentio præscribi diui principes uoluerunt, ut C.de req. reis l.1.& 2. ff.de regr. reis.l.2.& 3. Quidam phibentur pp † sexũ in publico iudicio accusare, ut mulier cui interdum pmittitur nõ exacta inscriptione.i. cũ crimen pduellionis, uel annonæ, uel suã suorumq. iniuriã exeqtur, ut ff.eo.l.q accusare,& l.certis,& C.ad l.Iul.de anno.l.fi,§.fi.& l.lege Cor.& C.q acc.non pos.l. de crim.
7 † Quidam pp ætatem ut pupillus, aut pp sacrm, ut miles, quidam pp ptãtem, ut magistratus, ut ff de iniur.l.nec magratib. Quidã pp delictum, ut infames, ut C.eo.l.criminis.
8 † Quidam pp turpem qstum, ut q pecuniã ob accusandũ, uel nõ accusandũ accepit, uel duos reos subscriptos hẽt, uel eiusdẽ delicti est particeps, ut ff.ad l.Iul.rep.l.easdẽ.§.1.& 2. qdã pp suã cõdõnem, ut filius ẽt libertus, uel de pari, uel maiori crim accusatus ut ff.
9 de publ.l.is q † excepta muliere cui lenocinium obiicere marito pmittit, ẽt eo excepto q suã suorumq. iniuriã exeqtur, sicut ẽt is phibet q à prima ætate in domo uixit licet ut ingenuus, ut ff.ad l.Iul.de adul.l.1. Necnon & fr q si capitale crimẽ intẽdat, non solũ nõ est audiẽdus, sed ẽt exilii pœna plectẽdus, ut ff.ad l.Põp. de par.l.fr excepto crimine adulterii.& parric. de facto tñ parẽtis, uel patroni suarũ rerũ defendendarũ grã, qui nõ phibẽt ueluti si dicãt ui se à possessione expulsos.s. nõ ut crimẽ in eis intendant, sed ut pssionẽ
10 recipiant.† Nã & filius nõ quidem phibitus est de facto mris, qui si dicat suppositũ ab ea partũ q ab magis coheredẽ hẽat, sed eã reã l.Corn. facere pmissum ei nõ est, ut .ff. eo.l. hi tñ. Alii pp suspicionẽ calũniæ, ut illi q falsum testimoniũ subornati dixerũt. Alii pp paupertatẽ, ut sunt q minus 50. aureis hñt.
11 Hi tñ oẽs si suã iniuriam, mortem ue propinquorũ exequantur ab accusatione, nõ excludunt, sed si qdẽm plures ueniunt iudex idoneiorẽ eligere debet, q erit æstimãdũ ex dignitate,& ex eo q interest, dũ tñ caueat ne ob id crimẽ plurib. legib. reus fiat, ne ue de eodẽ sæpius accuset nõ solũ ab eodẽ, sed nec ab alio, nisi sua interesse, selcque accusat. institutã ignorasse docuerit, uel si sciuit priorẽ p uaricatã docebit. ut. ff.eo.l si plures. ff.de sep. uio.l.3.ff.de lib.ho. exh.& ff.eo.l.fena & l.si
12 cui. Sũtñ qdã crimina in quorũ de lat one psonarũ delectus nõ hr, cũ & serui aduersus dños audiant, ut crim maiest.& falsæ mon. & l.Corn. arctioris annonæ pop.R.da falsis cũ suppressas tabulas testamẽti qrunt, in qbus libertatẽ sibi relictam asseuerãt, ut C.de ep.& cler.l.si.qs.ff.de iu.l.uix.& ff ad l.Cor. de falso, l nullo. Sunt aũt crimina q notoria appellant quorũ accusatio nõ exposcit, sed p officiales psidib. nũciant ut C.eod.l.ea qdẽ. Accusare licet usq; 20.ad annos à die cõmissi criminis, excepto crimine iniuriarũ q anno finit. ut C.ad l.Corn.de fal.l qrela, ut C. de iniu.l.si nõ conu. Necnõ,& peculatus, & eo q aduersus S.C. apertis tabulis eius, q de familia occisus dr ab extraneo cõmittitur, q qnquẽnio finiunt, ut.ff ad l.Iul. pec.l.pecul. & ff.ad syll.l.in cogn. Et exceptis criminib. ex l.Iul.de adul.uel stupro descendẽtib.q sifimõ qnquẽnio finiunt, ut ff.ad l.Iul.de adul. l.mar.§.ptereа.Et excepto crimine parric.& suppositi partus,& crim.cõcussionis, qd' nul la tp s pscriptione depellit, licet ea decesserit q partũ supp.cõtẽdet, ut ff.ad l.Põp de parr. l.fi.& ad l.Cor.de fal.l.q.fal.§.1.& ff.de cõc.l 1.

1 *Criminum multiplex est diuisio.*
2 *Crimina quare publicæ dicantur; & quæ sint.*
3 *Crimina priuata quæ sint.*
Crimina ordinaria quæ dicantur.
4 *Crimina extraordinaria dicuntur quorum pœna iudicis arbitrio mandatur*
5 *Dignitas & conditionis ratio attenditur in pœnis*
6 *Miles artem ludricam exercens capite plectitur non autem paganus.*

Crimina

7 *Crimina quæ puniantur pœna extraordinaria.*
8 *Crimina quæ publica sunt, & ordinaria simul.*
9 *Crimina priuata, & ordinaria simul q̃ dicatur.*
10 *Infamia pro quibus irrogetur criminibus.*
11 *Infamia notatur qui lenocinium fecit, aut cum bestiis depugnauit.*
Sponsalia bina, aut binas contrahens nuptias infamiæ nota iniuriatur.
12 *Infamia irrogatur ex sententia dānato à iudice.*
13 *Infamis nō semper efficitur damnatus.*
Fama quandoque minuitur ex genere pœnæ.
14 *Damnatus ad opus temporarium non afficitur.*
15 *Seruatus non inducitur ex delicto.*

De diuisione criminum. Tit. II.

1 Criminum alia publica, & alia priuata † alia nec publica, nec priuata. Itē alia sunt ordinaria. Alia publica, & ordinaria, alia publica, & extraordinaria. Alia priuata, & ordinaria, alia priuata, & extraordinaria. Item alia irrogāt infamiam ex gñe delicti, alia ex sñia, alia ex gñe pœnę. †Hæc sunt quæ ex legibus publicorum iudiciorum sunt introducta, ex eo dicta publica, qđ cuilibet ex populo plerunq; executio eorum detur, ut Iul. maiest. Iul. de adult. Corn. de sic. & uenef. Corn. de test. Viscelia de lib. & falsa monetæ. Iul. de ui priuata, sepulchri uiolati, termini moti, Iulia ambitus, & crimē suspecti, raptus, & piudicationis, iterdum, Iulia repetund. & Fauia de plag. Iul. de ann. & Corn. de falsis, ut ff. de publ. iudic. l. 1. & inst. de pub. iud. in princ. C. de fal. mo. l. 1. & ff. de sep. uio. ff. de ter. mo. l ag C. de rap. uir. & ff. de p̄uaric. Eum quoq; uel eam q̃ seruo suo se opposuit, uel mathematicā artē exercuit, uel militiā deseruit, uel pro honore pecuniā dedit, uel ut latro itinera frequētata insidiis aggressionis obsedit, uel barbaros telis instruxit, uel incognitam ante peritiam conficiendi naues docuit, crimen publicū committere nemo ambiguit, ut C. de mul. q̃ ser. p̄ se iunx. & de math. l. ultim. & C. quan. lic. uni. si. iu. l. opprimend. & l. 1. C. quæ res expor. l. nemo. & l. ult. & C. de pœn. l. ult. & † Cetera uero sunt priuata, exceptis criminib. stellionatus, q̃ nec publicis, nec priuatis iudiciis connumerantur, ut C. de crim. stel. & de pœnis. l. respic. Ordinaria sunt quorum pœna certa ē dignitatis rōne habita, uel omissa, ut crimen maiestatis, in quo est omnium ęqua cōditio. In quib. criminib. iudex neq; pœnā augere, neque minuere pōt, nam ut ait Pomp. facti quidem qō in arbitrio est iudicantis pœnæ uero persecutio non eius uoluntati mādatur sed legis auctoritati reseruatur, uerū ñ legū seueritatē debet cū aliquo tēperamento benignitatis subseq. maxime cum minor ætas interuenit. Quorum de numero ē crimen qđ l. Iul. maiest. coercetur, & Iulia de adult. & stupro, & Corn. de sic. necnon. Pōpeia de parr. Corn. de falsis, Iulia de ui publ. Iulia de ui priuata. Iulia pecul. & de residuis, & illiciti collegii. Iulia amb. & crimen raptus, & falsæ mō. & alia plura, ut C. de adu. l. q̃uis, & Inst. de pub. cri. ff. ad l. Corn. de sic. l. eiusdem. C. de his qui paren. occid. l. 1. & ad l. Iul. de ui pub. & priu. & ff. de illic. col. q illic. & C. de fals. 4 mō. l. ult. † Extraordinaria sunt quorum pœna iudicis arbitrio mandatur, dignitatis, & cōdōnis habita rōne, quib. quid fieri debeat non dr̄, sed quid fieri soleat. interdum ostenditur ut ait Vlp. ff. de iniu. l. ult. & ff. de pœn. l. mor. Hodie licet eis qui extra ordinem de crimine cognoscūt, quam uolunt sñiam ferre uel grauiorem, uel leuiorē, dū tñ in utroque mō rōnem non excedant. ut ff. de pęn. 5 l. hodie † Dignitatis, ut dixi ratio hñda est, ut si sit decurio, decurioni ne filius parens, q neq; ī metallum dānari, neq; ī opus metalli neq; fustib. subiici, uel uiuus exuri, uel capite puniri debet, ut cum parētē occidisset. ut ff. de pęn. l mer. §. sed. n. Condōnis quoq; rō hñ. si sit liber, aut seruus. infamia, aut integræ famæ. nam maiores nr̄i in oī supplicio seuerius seruos, q̃ liberos famosos. q̃ integræ famæ hoīes punierunt ut ff. de pęn. l. ca-6 pit. §. ult † Exceptis quibusdam delictis quæ pagano aut nullā aut leuiorē pęnā irrogāt, nā si miles artē ludricam fecerit, uel ī seruitutē se uenire passus est, ē puniēdum capite Męnāder scribit. ut ff. de pęn. l. q̄dā q oīa inspiciuntur ī ordinariis q annonā attentant, uel uexant. & in crimine sepulchri uiolati, cōcessionis ablegatus. & p̄uaricationis īterdum. i. 7 cū extraordinaria crimina obiiciebātur † Fures quoq; & effractores, & expilatores, & solicitatores aliarū nuptiarū, itē mr̄imonū īterpellatores, & si effectu sceleris potiri nō pñt p̄ uolutatē p̄niciosæ libidinis extra ordinē puniuntur ut ff. de extr. l. ann. ff. de sep. ui. l. ul. & ff. đ abi. l. 1. & 2. de eff. exp. Expilatæ hẽditatis, termini mori, iniuriarū, Viscellię

de liber. & Iuliæ rep. & quorundam criminũ stellionatus extraordinariã esse pœnã nemini uenit in dubiũ ut C. de acc l. 1. ff. ad l. Iul. 8 repetun l. lex. §. ult. † Publica & ord. crimina sunt crim. Iul. maiest. Iul. de adult. & stupro, Corn de sic. & ueneficis, Pompeiæ de parric. Corn. de falsis, Iul. de ui publ. uel priu. Iuliæ ambitus. Seruum quoq; qui dominam corrupit necnon desertorem militiæ, & publicos lationes crimen publicam, & ord cõmittere 9 nemo ambigit. † Publica, & extraor. sunt ista crimen suspecti, & Iuliæ repetun. & termini moti, & Iul. de sacril. Et Visceliæ de libert. Iuliæ de anno. & Fauiæ de plag. Exceptis his q uiuentium filiorũ miserandas infligunt parẽtibus orbitates, quibus certam pœnam Constantinus iniunxit, ut ff de suspec. l. 1. & C. ad l. Fauiam de pla. l ultim. Priuata, & ordinaria crim. sunt famosi libelli seditionis, illiciti collegii, & suppositi partus, ut C. de fam. lib. Crimina priuata, & extraor sunt hęc crimen iniuriarum concussionis ambigeatur, præuaricationis interdum, repetundarũ furti effractus, expilatæ, ut ff. de iniuriis. l. 3. & ff de concus-10 sio. † Ex gñe delicti irrogatur infamia contra Imperatorem uel eius cõsiliarios, uel rẽ pu. cogitantib. & eorũ seruis, & his q pro eis interueniunt, & similiter alienas res cõducenti, ut C. ad l. Iu l. maiest l quisqs C de loc. & con. l. ult. Item infamia irrogetur ei, qui eam q̃ in ptãte habuit gño mortuo, cũ id sciret, & intra tps luctus, in matrimoniũ collocauit ei, q sciens eã duxit et similes fuit ignorãtia. n. nõ iuris, sed facti excusatur. Qđ uerũ est siue non fuit in ptãte siue consensu eius cuius in ptãte fuit matrimonium contraxit. vt. C. ex qui. cau. inf. ir. l. decreto. ff. de his q not. inf. l. 1. & l liberorũ. C. de secũ nup. l. 1. Notatur ẽt q̃ eum quem in ptãte habebat, ducere iussis quo casu uenia dignus est q obtẽperauit. ut ff. ex qu. cau. inf ir. l qui iussu. Excusantur tñ illi supradicti si ea sit q̃ intra tps luctus pepe rit uel cũ qua carnalis cõmixtio nõ fuit, q̃ ea dẽ locũ hñt si fine morte, sed diuortio matri-11 moniũ soluat † Notatur q lenociniũ fecit, & q cũ bestiis depugnauit q ue in scenã ꝓdiit, artis ludicræ exercendæ cã, & exercuit, si aũt nõ exercuit non notatur, non. n. ea res adeo turpis, ut ẽt consiliũ puniri debeat ut ff. de is q. no. l. q aũt. Notaẽ qui bina sponsalia bina-suæ enuptias, sibi uel ei quẽ in ptãte habuit, cõstituit, quisq; sibi uel filio sui pupillã suam nullo diuino impetrato bñficio in matrimonio collocauit. uẽ. n. confessus de tutela, quia hmõi coniunctione fraudem administrationis tegere laborauit vt ff. de his qui no. inf. l. q ergo §. si qs. & C. de interd. matr. in l si tutor. Et quoq; q domũ morbundi ascẽdit ipsum uel alios q ibi sunt molestans, uel alio mõ exegas prohibuit, uel usuras usurarum exigit, infamiæ pœna ipso iure irrogaẽ. ut C. de sep. uio. l. 1. & in auth. ut defun. seu fune. §. sancimus, & §. si uero const. 13. ff. ex qb. cau. 12 inf. ir l antep. † Ex snĩa irrogatur infamia à iudice dãnato, arbitri etenim snĩa infamiam nõ importat, & non solũ condemnatus in famis efficiẽ, sed & deprehensus interdũ, ut de ea legiẽ quæ in adult deprehensa fuit, q̃ siue postea condemnetur siue absoluatur notata manet, lex n. non snĩam, sed factũ notat, sed, & si cõfiteatur uel paciscatur ob malã cõsciẽtiã pecuniã numerãdo, sua. n. snĩa se condẽnat, infamia notaẽ, ut ff. de his q no inf. l. qd §. ex cõpromisso. & ff. de ritu nupt. l palam. 13 † Non tñ ex oĩ crimine dãnati infames efficiuntur, sed duntaxat ex eo qđ publici iudicii causam habet, nisi id crimen ex ea actione fuit, quę ẽt in pecuniario iudicio infamiã cõdẽnato importat, ueluti, furti, ui bon. rap. iniuriarũ ut ff. ex qb. cau. inf ir. l. athletas. §. itẽ si quis Ex gñe pœnæ fama aliqñ minuiẽ, quoties manente libertate circa statum dignitatis pœna plectitur, sicuti cum relegatur qs, uel cum ordine mouetur, uel cũ prohibeẽ honoribus publicis fungi, uel cum plebeius fustibus crediẽ, uel in opus publicũ dãnatur ad tps, uel cũ in eam causam qs incidit quæ ex edicto perpetuo infamiæ cã numeratur, dũ tñ animaduertamus in ꝑsonis tã plebeiorũ q̃ decurionum, esse illud constitutũ, ut q maiori pœna afficitur, q̃ legib. statuta est, in-14 famis nõ fiat. † Ergo, & si opere temporario quis mulctatus sit, uel tm̃ fustib. cesus, licet in actione famosa ueluti furti, dicẽdũ erit infamen nõ esse, qa, & solus fustiũ ictus grauior est q̃ pecuniaria cõdemnatio ut ff. de uar. & extra. cogn. l. cogn §. min. ff. de pœn. l. in ser. Cõsumitur uero quoties magna capitis diminutio interuenit. i. cũ libertas amittitur, uel uti cũ aqua, & igni in ꝑpetuũ interciditur, uel cũ plebeius in opus metalli uel in metallum 15 datur. † Sed nouo iure nullus ex delicto seruus efficitur, ut ff de uar. & extraor. cogn. l. cog. §. ult. & in auth. de nuptiis. § qđ autem.

Adul.

1 *Adulterium pprie dicitur quod cũ nupta cõmittitur.*
Stuprum quid sit, & cum quibus committatur personis.
2 *Patres familias de crimine possunt accusare.*
Mulieres de matrimonio uiolato conquerentes non admittuntur ad accusandum.
3 *Filius, & libertus iure mariti tantum accusare possunt.*
4 *Accusatio fieri debet intra quinquennium à die commissi criminis continuum.*
5 *Stupro per uim admisso non potest præscribi.*
6 *Accusatorum delectus qualis sit habendus.*
7 *Maritus in accusanda uxore extraneo, & etiam patri est præferendus.*
8 *Dies utiles qui dicatur.*
9 *Iuris uersuti præstigia ultionem pudoris excludere non debent.*
Accusatio quædam propter utilitatem personæ dicitur cessare.
10 *Accusatio adulterij per quæ possit excludi.*
11 *Lenocinium marito obiectum onerat ipsum uxorem tamen non excusat.*
12 *Maritus adulterum cum uxore repertum interficere potest.*
13 *Marito quando liceat occidere eum quem suspicatur uxoris castitati uelle illudere.*
14 *Criminum publicorum pœna est ordinaria.*
Adultera uulneribus subacta competentibus in monasterium detruditur.
15 *Incestum, seu incestus quid proprie dicatur, & cum quibus committatur.*
16 *Delinquens palam leuius punitur, clã uero grauius.*
17 *Incestus qua plectatur pœna.*

Ad legem Iuliam de adulterio, & stupro. Tit. III.

IN primis uidendum est cum qb. stuprum cõmittitur, cum quibus adulterium. Item qui põt de adul. & stupro accusari, & quo tpe si accusandum, & quo ordine, & q sint pferendi, & intra qd tps adulterium perimere liceat, & quo loco, & q̃ sint hæc crimina, & q̃ 1 pœna.† Adulterium qdem pprie cõmittitur cũ nupta pp partũ ex altero cõceptũ cõposito noie. Stuprum uero cõmittitur in uirgine puero, excepta cõcubina, nõ habita distõne matris iure R. sed fœmine duntaxat ut dixi lex tñ Iulia indifferenter hoc uocabulo utit. His criminibus põt puberes accusari, hæc. n. crimina post pubertatẽ incipiunt, nec in his merent restõnẽ minor. nisi quatenus miseratio ætatis pducit iudicẽ ad minorẽ pœnam, nõ n. excusabitur ætate aduersus pcepta legũ is, q dum leges inuocat, contra eas cõmittit. ut ff. eo. l. inter libertas. ff. de concu. l. 1. in auth. de trien & sem §. finaũt. ff. de uerb. sig. l. indifferenter, & ff. eo. l. si adulterium ff de mino. 2 l. auxilium. † Accusare põt de crimine oẽs patres familias, patresfam. dixi, qm̃ filiosfam. tunc demum ẽt inuito patre publ. iud. reum facere permittitur, cum de adulterio suæ uxoris conqueritur, proprii. n. doloris uindictam consequitur, ut ff eo. l. filiusfam. & l. inter liberas, § filiusfam. Mulieres quoq; nõ admittunt ẽt si de suo matr. uiolato conquerantur minores ẽt agentes ante 25. anno. prohibentur, nisi sui matrimonii iniuriam exequantur, & q̃uis ẽt iure extranei accusent, ex casu recipiuntur, cũ sane si iuuenili facilitate ducti, uel feruore ætatis accẽsi, ad accusationem prosilierũt, accusantib. eis non facile calũniæ pœna irrogabit, ut C. eo. l. 1. ff. eod. si maritus 3 §. lex Iul. † Excipiunt tñ qdam robustæ ætatis, & filius, & libertus. qbus non facile permittitur, sed tm̃ iure mariti accusare conceditur, quemadmodũ si atroce iniuriã passi essent, iniuriarum recte ageretur ut ff. ad accu. l. hi tñ, opinionis quoq; accusantis rõ hr, sicut in plerisque criminibus hñda docet. nec minus serui aduersus dños torquent, qd in crimine stupri nõ obseruatur ẽt qñ cũ incestu cõmittit, ut ff eo. l. uim passam, & C. eo. in adul 4 tertii † Accusandum ẽ aũt intra quinquenniũ continuũ à die cõmissi criminis numerãdũ intra q 6. menses utiles ex die diuortii pstantur duo intra quos iure mariti accusat. quatuor ĩtra quos iure extranei admittit, qbus transactis accusator audi t Si uero ex die commissi criminis qnquẽniũ transierit, ex die diuortii 60. dies sint, dicendũ est maritũ accusare non posse, ut qd dant 6. mẽses utiles sic sit intelligẽdũ, ne crimẽ qnquẽnio cõtinuo sopitũ excitetur. Qd erit uerũ siue de reo siue de rea, de lenocinio, uel stupro qratur, oĩbus. n. admissis ex lege Iul. uenienti b. qnquenniũ est pstitum, ut ff. eo. qnquẽniũ. ff. eo. miles § adulterii, & ff. ad turp. l. 1. & ff. eo mariti. §. pterea 5 † Nisi cum p uim est stuprũ admissum. tũc. n. huic pscriptioni locus non erit cũ uim. publ. fecerit, ut ff. ad l. Iul. de ui publ. l. q cetu. § q uacantẽ. Est. n. casus quo 6. menses. nõ à die

diuortii connumerantur. v.g. Si mulier repudii oblatione sine ulla legitima causa à se dati, decesserit. tūc.n. ne uiduitatem, stupri ꝓcacitate cōmaculet accusatio repudiatio mari to iure ꝑmittit, quo casu non à die diuortii, sed cōmissi criminis sex menses cōputari rō permittit ut C. eo. l. si mulier. & l. quāuis. Ordo talis seruat, ꝙ ubi inscriptio ꝑmittit, marito primo accusante diuortiū seqt. iure est in hac parte sopita, ut. C. eo. l. quāuis. † Personarū quoque q̄ accusantur iste habendos est delectus, sit masculus an fœmina, & an nupta, an uidua. nā si masculus erit ab eo poterit incipi. i. si nupta nondū est dūmodo ante denūciationē nupserit, alioquin adulter primū accusandus. & condēnādus est. Quod si fuerit absolutus, non so'ū ab eodē accusatore sed nec ab alio accusabit, nisi prius puaricatio arguat. Si uero fuit condēnatus nō ideo mulier erit cōdēnāda, sed religiosum iudicē forte ea fortassis pudicitiā defendit gra uel iustitia, uel legis auxilio, cū ille fortassis inimicis oppressus uel falsis argumētis, uel testib. subornatis grauatus, ꝓuocare noluit uel non potuit, q qdē si ante accusationē moriat, nupta iure accusabit, cū ēt si eo uiuo hæc uidua fuerat ab ea incipi possit, ut ī auth. ut liceat. ma. §. si qs ei. ff. de acc. l. si cui. ff. eo. l. de nunciasse. & l. adul § fi. ff. pri. del. Nuptā dū nupta. est hac ꝑscriptione lex tuet, si tn̄ uxor cū seruo adulteriū fecisse arguat, diuus prius rescripsit accusare potius mulierē eū debere, q̄ in ꝑiudiciū eius seruū suū torquere. In crimine stupri eiusmodi dītōnes non hñr, ut ff. eod. l. si 7 qs adulteriū †Præferēdus est aūt maritus nō solū extraneo, uerū ēt patri, & nō tm̄ si nūc primū instituēda ex accusatio, sed ēt si pater, uel alius accusationē instituit, eaq; ēt abolita, sit dūmodo noceat se non neglexisse, sed idoneis causis se impeditū, ut facilius iudicari de adulterio faciat, etenī uerisīle ꝓpensiore iure, & maiore dolore accusationē eū executurū eā quoq; reā, si iuxta uxor fuit, intra lx. dies utiles ex sola suspicione faciet, dūmodo noscat se nō probādo eisdē pœnis hodie subdēdū, quas mulier erat passura, si accusatio ꝓbata fuisset. in crimine stupri patrē præferēdū 8 existimaui.† Vtiles dies sunt qbus solēnia accusationis implere potuit, ut ff. eo. l. 2. §. si simul. & l. si maritus. §. ult. ff. eo. l. 2. & l. uxor. C. eo. l. quāuis. & l. iure mariti. auth. ut liceat ma. §. si qs Post lx. dies ex die diuortii mari tus, & pater ꝑferunt. ītra. n. hos soli admittūtur, nec ulli alii accusandi ptās dat, nisi prius lenocinii maritū reū faciat, uel accusatione renūciasse doceat, qbus trāsactis neutrius uolūtas suspectat. ꝑscriptionib oībus nouo iure in adulterii qōne de medio abolitis, ꝑter qnquēnii tpis. & lenocinii. qd̄ marito ab extraneo obiicit exceptionē. & illā. q̄ post dissolutū prius matrimoniū ante denūciationē nu 9 pte cōpetit. †Indignū. n. est ut ultionē pudoris ꝑstigia uersuti iuris excludāt, sed in crimine ēt priuato puto hmōi dītōnes hri. ut ff. eo. l si maritus l is cuius. & l. cōstāte. Si postulauerit l. 1. §. qui hoc. C eo. ita nobis. Cessat aūt accusatio alia ꝑꝑ utilitatē ꝑsonæ cū qua adulteriū uel stupiū commissum dr̄. alia ꝑꝑ cōdōnem accusantis. Propter utilitatē ꝑsonæ cessat accusatio stupri. si sit ancilla uel ea q̄ meretricio more uulgo se ꝑbuit, ut C. eo. l. & 10 si. & l. si ea l. quā q̄uis. ff. eo. si uxoris.† Adulterii quoq; accusatio excludit. si ea q̄ in reatu deducit, uina intēperātiæ ī taberna subministrauit hæ. n. sunt immunes à iudiciaria seueritate, quas utilitas uitæ dignas obseruātię legū nō credidit. mariti tn̄ ēt in has adulteriū uindicare nō prohibētur, quāuis si uiduæ essent impune in eas stuprū cōmitteret. Propter cōdōnē accusantis cessat accusatio. excipit maritus si duos reos subscriptos ex alio crimine habebant ut ff. eo. l. inter libertas. §. maritus. & l. 1. Hæc. n. causa non cedit sibi in 11 numerū ceterarū accus. Lenociniū uero qd̄ marito opponit ipsum qdē onerat, sed mulierē non excusat qd̄ certe nō is fecisse creditur, q nimiā uxoris credulitatē timēs, quācūque patientiā ꝑstitit, sed is duntaxat q suam ignorantiā ꝑtextu incredulitatis adumbrare nō potuit. Sed hæ præscriptiones q̄ soluēt ex persona accusantis competere, in initio sunt opponēdæ. Ceterū reo semel recepto frustra obiiciunt. ut ff. eo. l. mari, lenociniū, & l. si ma 12 ritus. §. ꝑscriptiones. C. eo. l. 2. † Adulterū perimere marito ꝑmittit. sed, & patri adulterū simul cum filia quā in ptāte hēt ius occidēdi dat, nō solū in domo sua deprehēsum, sed ēt mariti sed marito qdē domi suæ deprehēsū occidere licet, si tn̄ alibi deprehensum occiderit nō erit subueniendum, q̄uis iustū dolorē tēperare sit difficilimum. Patri ideo nō ēt marito, mulierē, & oēm adulterum ꝑmisū ē occidere qd̄ plerūque pietas paterni nominis cōsilium ꝓ liberis capit, ut ff. eo. l. patri. l. nos

in

in ea,& l.si maritus,& l.marito. Ceterũ mariti,& calor,& impetus facile decernẽtis fuit re
13 frenandus. † Sed nouissimo iure hoc additũ est ut si qs suspicaẽ aliquẽ suæ uxoris uelle il ludere castitati,ẽt cõtestationes ex scripto ei tres destinauerit hñtes testimonia triũ uirorũ fide dignorũ,& põ has tres ex scriptos contestationes inuenerit eũ cõuenientẽ suæ uxori,siqdẽm in sua domo,aut ipsius uxoris,aut adulteri,aut in popinis,aut in suburbanis,esse licẽtiã uiro ꝓpriis manib. talem perimere nullũ periculũ ex hoc formidãti. sinaũt in alio loco talẽ inuenerit, cũ sua uxore loquẽtẽ licebit ei puniẽdũ eũ tradere iudici nullã al ã ꝓbõnem exgrenti,ut in auth.ut liceat ma.& auiæ.§ his quoq;.Facit ad hoc c.si quisq̃. ex de coha.cler.& mul. Sũt autem hæc crimina publ.nã.ex l.publ.iud.sunt introducta,& eorũ accusatio in cõe defertur,ut inst.de pu.iu.
14 † Horũ criminũ pœna ord.est.nam,& adulteriũ gladio puniri oportet, & q cũ masculis nefandã libidinẽ exercẽt. Stupri quoq; flagitiũ puniẽ publicatione dimidiæ partis bonorũ,si sit honestior,si humilis coercet cũ relegatione,ut C.eo.l.cum uir.& inst. de pub.iu. Adulterã cõpetẽtib.uulnerib.subactã in monasteriũ mitti oportet. marito tñ licẽtię erit pmissa intra bienniũ dicendi,alioqn post biennium tondẽda est,& ꝑpetuo ibi cõsistat.qm̃ incestum cõmittiẽ ꝑ illicitũ coitũ sicut adul. & stuprũ in auth.ut nulli iu.§.adul.& C.eo.l. q̃uis Videndum est qd sit incęstum,q̃ sit pœna incesti, & quo tp̃e liceat de incestu accusa
15 re.† Incestum est consanguineorum uel affiniũ,ut ff.ad l.Iul.de adul.l.si adulterium, contigit aũt ĩcestũ cõmitti simul cũ adult. aliqñ sine matrim.aliqñ iuris errore, aliqñ sanguinis contumacia,q̃ fere oĩa suas admittunt distĩões, fere dico qm̃ si incestum committ r ĩ adult.utpote cũ nouerca, nuru, priuigna,filiẽ ut adulter punitur.i.capite,id.n.remoto etiã adulterio euenier.Si uero ꝑꝑ matrimoniũ illicitũ incestũ,fiat,q̃q̃ nã grauius est q̃ adulterii crimen.coerceri solet, porro si mulieres ĩ iure errante,ꝑ matrimoniũ,incestum cõmiserunt,eas non teneri certũ est,q̃uis in adult. dephense nullam possent excusationem hr̃e. Mares uero excusanẽ ætate uel puniendi excusatione, utiq; si error allegaẽ, & facilius si nemo eos reos postulauerit, ut ff.ad l.Iul.de
16 adul.l.si adul.† Palam quoq, delinquentes leuius puniunẽ,clam uero grauius cuius diuersitatis illa rõ est circa mr̃imonium,q͛ palam delinquentes ut errantes maiori pœna excusanẽ, ẽt cõmittẽtes ut contumaces p̃lectunẽ.
17 † Huius criminis pœna si cũ adult.cõmittiẽ adulterii ut dixi, si aũt ꝑꝑ mr̃imoniũ, pœna est cõfiscatio bonorũ,tã cæterorũ q̃ donatis, exiliũ ẽt,& singuli.si eo potiẽ,spoliatio, uerberatio quoq; si uilis est,fœmina quoq; sciẽter talia peccante sit pœnæ subiuganda, substantia sic amissa, liberis quos hẽt legitimos patris supplicio suæ ptãtis factis applicetẽ, ut tñ pr̃ alaẽ ab eis q b.nõ extantib. fisco deferẽ, ut ff.de ritu nup.l.ult & C. de incest. nup.l.si qs,& in auth.de incest.& ne.nup. §. 1. col. 2. const.fi.Incesti quoque cõe crimen aduersus duos recte ĩtẽdiẽ,nec ĩuĩctũ adulteriũ 5.ann. ꝑscriptiõe,sed 20.tolliẽ,ut ff.eo. l. uim passa.

1 *Crimen publici iudicij deferens illegitimo in Senatusconsultum Turpillianum incidit.*
2 *Crimen stellionatus uel hæreditatis expilatæ deferens non incurrit pœnam senatusconsulti desistens.*
3 *Libido seu licentia mentiendi impunita esse non debet in criminum delatoribus.*
Calumniari quid sit, & quid præuaricari.
4 *Tergiuersari dicitur is qui ab accusatione totaliter desistit.*
5 *Abolitio quid sit.*
Abolitio publica quæ sit quæ priuata, & q̃ ex lege.
6 *Abolitio quibus sit necessaria.*
Desistere seu destitisse ab accusatione quis dicatur.
7 *Deferre seu detulisse quis dicatur.*
8 *Crimen intendere seu deferre deproperãs quid agere debeat.*
9 *Abolitio à quibus, & qualiter sit concedenda.*
10 *Abolitio quandoque permittitur inuito reo.*
11 *Abolitio in quibus denegetur criminibus.*
12 *Abolitio ante sententiam concessa quid operetur, & quid post.*
13 *Abolitione priuata repetere indulta quãdo liceat.*

Ad Senatusconsultum Turpillianum, & de abolitionibus. Tit. IIII.

Videndum est qs incidat in S.C.Turp. & quæ sit pœna Turpilliani.Item qd sit abolitio, & quot gñ͂a abolitionis, & quibus sit abolitio necessaria, & qbus sit concedenda, & quibus concessa proficiat,& qñ reum repetere liceat, & intra qd͛
1 tempus † In Senatuscon. Turpil. is incidisse uẽ, qui crimen publici iudicii detulit, & cã

criminis ordinata i.inscriptionib.depositis,& fideiussore de exercenda lite pstito, eoq. qui accusatur sub custodia officii facto,non im petrata abolitione ab executione crim. desti 2 tit,ut C.ad Senatusc.Turp. l. is demū. † Qua pp q crimen stellion obiecit,uel expilatæ hæreditatis, & destitit in pœna senatusc. non incidit,sed offō iudicis culpa eius coercebitur, ut ff.eo.l.si quis,sed,& q crimen iniuriæ propriæ post interpositā denunciationē desistēs cōmisit,uel libello principi porrecto falsum se obiecturum minatus fuerit, licet non obiecerit,Senatusc.Turpil.non tenetur, ut ff..eo l. mulier.l.qsitum . Et Turpil. pœna 5.lib. auri cū infamia imponitur , & legitima. i. q̄ reus 3 fuit passurus,ut ff.de præuar.l.ab Imp.† Noscunt ergo q crimen intendūt non fore impunitam licētiam mentiendi,cū calūniantes ad uindictam poscat similitudo supplicii, quorū temeritas tribus pœnis subiicitur, aut. n. calumniantur,aut tergiuersantur,aut præuaricantur,ut C de cal.l. ult. Calūniari est falsa crimina scienter intendere,ut ff.eo.l.1. puari 4 cari est uera crimina abscōdere. † Tergiuersari est in uniuersum ab accusatione desistere ,sed non utiq; q non pbat qđ intendit,ptinus calūniari uř, nā eius rei inquisitio arbitrio iud.cōmittitur, cuius pnunciatione qd eorū accusatio fecerit,manifestaī Nā si ita pnunciauerit non pbasti,pepercit e. Si aūt pnunciauerit calūniatus es,cōdēnauit eū,quo casu licet de pœna nihil subiecerit, tn̄ legis ptās aduersus,eū exercebiī , nā ut ait Papin. facti quidem qō in arbitrio iudicantis , pœnæ uero psecutio nō eius uoluntati mandaī, 5 sed legis auctoritati reseruaī. † Abolitio est accusationis institutæ utriq; uel alteri facta remissio Quæ fit,aut publice,aut priuatim, aut ex l.Publ.quæ fit ob diē insigne aūt publicā gratulationē,priuata q̄ fit actore postulāte. Ex l.fit abolitio accusatore mortuo,uel ex iusta cā impedito,quominus accusare possit ut ff eo.l.abolitio.l. aut priuatim ff. ad l iul. pe.l.ult.Silr si pp mortē rei, destiterit accusator,non pōt senatusc teneri ,q i morte rei iudiciū solu.nisi tale crimē fuerit cuius actio aduersus hr̄des durat ueluti maiest.& repetū peculatus & de residuis hr̄eos apostatus , & illicitæ negōnis.ut ff.eo.l.in senatusc.& si pp mortē.& l.ex iudiciorū & ff.ad l.Iul.pec.l.ul. C.de hær.l Man.C.de apost.l.ultim. ff. de his 6 quib.ut indig.l. ult. † Est aūt necessaria abolitio reis de latis, & his q deferunt si desistāt. Destitisse eū accipimus , q uel accusationi renūciauerit,uel pstitu,a pside ips suū reū non pegit,nisi sit talis,cuius de calūnia agi phibetur,ut pr̄ prōnus,uel nisi pmissu princip s accusationē distulit,ut ff eo.l. ab acc.§.dest.& i. 7 dest.& l.i sen.† Detulisse quoq; nō eū accipimus.q aliquē in hoc S.C.incidisse dicit,sed q accusatorē summittit,& instigat atq; adeo q mādat alicui,& instituit eū ad accus.capitalē dādo pbōnes,allegando accus.& merito, nā diffitendo de crim.qđ mouet.& ex mēdo se periculo calūniç,uel desertionis,merito calūniātis,& desistentis pœnæ subiici debuit,nisi subornatus accusator pbauerit crimē qđ intēdere suscepit,ut ff.eo.l 1 § inc.Nec interest an p se mādauerit in accus. an palium , sed ēt summissus accusator eod.S. C. plectitur.i. pp hoc solū puniē qđ ministeriū alieni timo 8 ris recepit. † Studebit ergo pbōnib.q crimē intēdere depoperat. Exceptiones quoq; q̄ sibi obstare possint diligenter inquirat , ne quali cūq; exceptione remotus , abolitionē petere necesse habeat excepta mulier,& minore , q si fuerint remoti pp sexū,uel ætatē , & circa 9 abolitionē S.C.pœnā euitāt.† Cōcedenda est aūt abolitio uel à principe, uel à cōpetēti iudice partib.pn̄tib cā cognita,siue errore seu temeritate , uel calore ad accusationem psiluerit,hoc.n.accusator explanās abolitiōi locū faciet,ut C de abol l.2.Sin aūt p deceptionē,uel pecuniis à reo corruptus ad postulandā abolit.uenit,redēptę miserationis uox minime admittiē.Sed aduersus nocētē reū inqsitionē facta pœna cōpetēs ingeriē nō publica abolitio nec specialis indulgētia tales subducit,ut C de cal.l.fal.Hi aūt q suas suorūq. iniurias defendunt,& q cognatos suos in accusationē deducūt,oī mō absolutionē pete-10 re nō phibentur. † Præterea interdū ēt inuito reo abolitio intra 30.dies pmittiē.qb.tiā factis,nisi reus cōsentiat abolitio non tribuitur. Sin aūt uel fallaciter incusauit,uel sincera mēte accus.instituit , & reus alqd in iure inscriptionis i latæ tolerauerit . i. si uel uerbera uel carcerem sustinuit . abolitio non cōcediē nisi forte q hoc passus est ad petēdā abolitionē suū cōsensum accōmodauit, vt C.eo. l.fallaciter. Qđ si ingenuorū uel plebeiorū q cōsci uel participes criminū nō erāt testimonii gra corpora fuerint lacessita uerberib.tormētisq. uexata,abolitionē ēt duarū partiū cōsē

su

su petitã, iubemus uigorẽ indicis denegari, & crimen ꝓpositũ cuius examẽ tormẽtis iam ce perat agitari. †Si naũ t testib. tormenta minime sint illata, & sic abolitio non dabitur in illis criminib. ut in uiolata maiestate, aut patria oppugnata uel ꝑdita, aut peculatu admisso, aut sacris militarib. desertis oĩa. quoq; qui iure ueteri cõtinentur in quib. iudex nõ minus accusatorẽ ad docenda quæ detulit, quã reũ ad purgãda q̃ negat debet urgere. †Abolitio, uero cõcessa siq̃dẽ ante sñiam in primũ cõdõnẽ restituit, si uero post sñiam pœnæ gratiã facit, sed infamiã ex sñia irrogatã nõ adimit, nisi cũ in integrũ se restituere princeps dixit, tunc. n. ad restõnem tñ indulgẽtia ualet, quãtum ad correctionẽ sñia ualuit, utq; ue deportationis ipsum ꝑ se nomẽ rerũ oĩum spoliato est, ita indulgentiæ restõ bonorũ ac dignitatis uno nomine amissorũ est recuperatio †Repetere uero priuata abolitione indulta nõ sp licet, sed cũ princeps cõcessit uel cũ crim. cap. ut in re pecuniaria, abolitionẽ petiit, tũ. n. nihilominus accusationẽ restaurare cõcedit, sed ẽt nõ probando hoc quoque ꝓposuit pœna mulctabitur, ut C. de gen. abo. l. ult. C. de sent. pas. l. fi. & §. fin. & C. de abo l. 1. & ff. eo. l. ult. Tẽpus aũt repetitionis est 30. dierum utilium, a die quo feriæ finitæ sunt uel abolitio concessa, computandorum, ut ff. eo. l. aut priuatim.

1 *Quæstio quando sit applicanda reo*
2 *Serui quando de facto suo possint interrogari.*
3 *Liberi an, & quando possint torqueri*
4 *Liberi in pecuniaria causa non sunt torquendi. Serui quando possint torturæ applicari.*
5 *Seruus aduersus dominum torqueri non potest.*
6 *Seruus uniuersitatis aduersus unumquẽque interrogari potest.*
Qõni semper nec tamen nunquã datur pedes.
7 *Quæstioni inimicorum no n creditur.*

De Questionibus. Tit. V.

Sciendum est quo ordine ad quæstio. est ueniendũ, & in qua causa qõ sit hñda, & qũo sit interrogandum, & quia, & aduersus quos nõ pñt torqri. & de fide qõnis. †Ad qõnem ita ueniendum est, ut epist. D. Adriani, cauetur, cũ reus est suspectus, & aliis argumentis ita probationi amouetur, ut sola cõfessio seruorũ deesse uideatur. Idẽ D. Adrianus Claudio Quartino rescripsit, quo rescripto illud expræssit a suspectissimo incipiendum, & a quo facillime posse sciri uerũ iudex crediderint, ut àb eo q timidior est, uel tenere ætatis uĩ. ut ff. eo. l. 1 criminib. & l. unius. † Interrogari seruos de facto suo non solũ in crim. causa, sed ẽt in pecuniaria, ueluti qñ per eos depositi uel cõmodati noie, uel in aliis causis legib. cognatis res aliis præstitæ sunt, posse non ambigitur, ut C. eo. l. interrog. Ita tñ ut primũ estimetur adeo. s. ut si in qõne decedãt, uel deteriores fiant, duplũ a calũniatore præstetur, ut ff. de qõ. l. certo. †Sed liberi tñ in criminali causa torquẽtur exceptis cõplurib. qui nec in crimine torquẽtur, eo q qb. ætas suspectiores eos dẽ facit ad mẽtiẽdi facilitatẽ. Torqueri tamẽ solent, & habena uel ferula cedi exceptis mulierib. & eminentissimis q̃dẽ necnon perfectissimis uiris, & q ex his sunt usq; ad pronepotes, ut ff. ad S. C Syl. l. 3. ff. eo. l. ex libero. §. de minore & C. qõ. l. diuo in decurionib. & eorũ filiis idem seruari Domicius Vl. publicarum disceptationum libris a perennẽ scientiam, & memoriam scriptũ refert, excepto crimine, & falsi, & maiestatis. quo ad personam principis attinet, in eo. n. oẽs oĩno cum res exigit torquentur. †In pecuniaria etenim causa, ut dixi nõ solũ liberi nõ sunt torquendi, sed nec statu liberi, nisi cũ eorũ deficit cõditio, ut ff. ad l. Cor. de fal. l. si qs decurio. Porro nec serui qb. fideicommissaria libertas debetur aliter qõni applicantur, nisi cũ qõnib. aliorum onerantur, ut ff. eo. l. is cui, interrogatione uero quæstionem habiturus, non sic specialr interrogare oportet, an L. Titius homicidium fecerit. sed gñaliter qa hoc fecerit, aliter. n. magis suggerẽt. s quã requirentis uidet, ut ff. de q. l. 1. §. q qõ. †Superest uideamus q, & aduersus quos torqueri nõ possunt, & in primis seruos aduersus dños torqueri nõ oportet, siue sint proprii siue bona fide possessi, siue cõe; nisi cũ uel dñs sociũ uel uxorẽ interfecisse dr, ut C. ad l. cor. de sic. l. ult. & C. eo l. hoc quod. ff. ad S. C. Syl. l. & si certus sit percussor. & exceptis adulterii criminib. Itẽ fraudati cẽsus accusationib. & crim. maiest. qđ ad salutẽ principis attinet & cum de ulciscenda morte testatoris aduersus hæredẽ quæritur, ut C. de qõ. l. 1. & ff. eo. l. 1. qđ non solum seruandum est in eo qui tpe qõnis est seruus, sed ẽt in eo qui est redhibitus, uel distractus, uel in metallum damnatus ẽt si se ministrum facinoris cõmissi confiteatur. †Si uero seruus fuerit uniuersitatis, & nõ singulo

singulorũ, aduersus unumquenq; interrogari posse placuit. In causa uero pecuniaria, nec inopia ꝓbationum serui aduersus dñm interrogantur, ut ff eo. l. ēt, & ff. eo. l. extraneo.

Qõni fidem nõ semper nec tamē nunq̃ hñdam cõstõnibus declarat, etenim res est fragilis, & periculosa, & q̃ ueritatem fallit, Nã plerisq; patiētia, siue duritia tormentorũ, ita tormēta cõtēnũt. ut exprimit ab eis ueritas nullo modo possit, alii tãta sunt impatientia, ut in quouis mētiri quã pati tormēta uelint, & ita fit ut uario modo fateanẽ ut nõ tm̃ se ue 7 rum ēt alios criminenẽ. †Præterea inimicorũ qõni fides hñi nõ debet, q̃a facile mentiũtur nec tñ sub ꝑtextu inimicitiarũ detrahēda erit fides qõni, l. sed cã cognita hñda fides, aut nõ hñda, dũ tñ in unius serui, uel liberi qõnē. fides rei nõ ponaẽ, ut ff. eo. l. 1. § q & § iidem.

1 *Crimen uarijs committitur modis.*

2 *Criminum puniendorum quatuor genera sunt septem modis consideranda.*

3 *Relegari debet qui ad conceptionem medicamentum propinauit.*

4 *Persona in crimine puniendo est attendenda.*

Serui sunt liberis seuerius puniendi, & famosi quã ij qui famæ sunt integræ.

5 *Locus attenditur in puniendis criminibus.*

Sacrilegium dicitur cum sacrum de sacro auferẽ

6 *Emansor quis dicatur, & quis fugitiuus.*

7 *Expilatores dicuntur fures atrociores à furibus alijs qualitate discreti.*

Fur ab abigeo quantitate secernitur.

8 *Euẽtus spectatur si de puniendo crimine agatur.*

9 *Dolus pro facto accipitur in l. Cornelia.*

Voluntas seu cogitatio quãdo puniatur sine facto.

10 *Crimina quæ transeant ad hæredes.*

11 *Crimen perduellionis morte punitur.*

12 *Partes de crimine damnato quæ liberis relinquatur portio*

13 *Bona dãnatorum non publicantur nouissi. iure.*

14 *Pœnæ in multiplici consistunt specie.*

15 *Pœna mortis quibus & quot inferatur modis.*

Gladio qui communiter plectantur.

16 *Vallum transcendens, aut per murum castra ingrediens capite punitur.*

17 *Præsides, seu iudices ius concedendi liberam mortis facultatem non habens.*

Serui dominis suis insidiati, uel dominabus carnaliter commixti exuruntur igni.

18 *Latrones suspendio, uel bestijs subiecti priuantur aura uitali.*

19 *Plagiarij qualiter sint puniendi.*

20 *Parricida qua sit afficiendus pœna.*

21 *Damnari nemo debet ad tempus in metallum nisi ad decennium,*

22 *Plagiarij fures & effactores, ut plurimum damnantur in metallum.*

23 *Ciuitas quibus adimatur criminibus*

Tutor deportatur qui pupillã uiolẽter stuprauit.

24 *Deportandus est qui filium ad militiam delectum debilitat ut inhabilis fiat.*

25 *Exilium quibus irrogetur, uel ad tempus, uel in perpetuum.*

26 *Exilium quotuplex sit.*

Corpore qui & quando coerceri dicantur.

27 *Creditor auctoritate propria res debitoris occupans infamia notatur.*

28 *Contrahere prohibetur qui extraordinario crimine notatur*

29 *Membrum nullum abscindi debet pro crimine nisi sola manus.*

30 *Furca suspẽditur qui aliquẽ uiolenter aggreditur.*

31 *Facies hominis pulchritudinis cœlestis instar formata, non est pro crimine maculanda.*

De criminibus. Tit. VI.

CVm criminum frequens sit usus, uasorum quoq; in iudiciis qõ, qbus modis ipsa crimina committantur uideamus & q̃ crimina transeant ad hæredes, & q̃ 1 sint pœnæ corporales & pecuniariæ. †Crimē oẽ aut cõmittitur ꝓposito, aut impetu, aut casu. Proposito delinquũt latrones q factionẽ hñt. Impetu aũt cum ꝑ ebrietatẽ ad manus, aut ad ferrũ uenit. Casu uero cũ in uenando telũ in ferã missum hoĩem interfecit. Quæ distĩo in oĩbus criminib. aũt istã pœnam eligit, aut temperamẽtũ admittit, ut ff. de pœ. l. respiciẽdũ §. delinquũt. Quorundã facta, aut pũiunẽ. ut furta, & cedes, aut dicta, ut cõuitia & infideles aduocationes, aut scripta, ut falsa & famosi libelli, aut cõsilia ut cõiurationes, & latronũ cõscia, quousq; alios suadẽdo iuuisse 2 scelus ẽ instar, ut. ff. eo. l. aut facta. †Sed hæc quatuor gña cõsiderãda sunt septẽ modis, cã ꝑsona, loco. tpe, qualitate, quãtitate, euẽtu. Causa, ut in uerberibus q̃ sunt impune, uel à magro, uel à parẽtibus illata. Puniunẽ uerbera, cũ qs ꝑ iram extraneũ pulsauit, quo casu factũ ad excplũ puniẽ, nisi crimẽ ulciscat, qd̃ fecisse nõ credit, q breui furore impedit, non enĩ qd̃ ita fit uel dr̃, ante factũ, uel dictũ æstimatur

mat quã si perseuerantia animi iudiciũ fecis
3 se constituerit, ut ff. de reg. iu. l. quidqd. † Sicut relegari iubet, q nõ malo aĩo, sed malo exem plo medicamẽtum ad conceptionẽ dedit, ex quo ea q acceperat decesserit, qđ sit in eis q abortionis aut amatoriũ poculũ dant inspici tur, nam & si non dolo id faciant, quia tñ res mali exẽpli est, humiliores in metallũ dãnan tur, honestiores in insulã, amissa parte bono rũ relegãtur, qꝑ si ex eo mulier aut hõ perijt summo supplicio afficiunt, ut ff. ad l. Cor. de sic. l. eiusdẽ ff. eo. l. si quis aliqd † Persona du
4 pliciter spectat, & eius q fecit, & eius qui pas sus est, aliter. n. puniunt ex eisdẽ facinoribus serui, q̃ liberi, & aliter milites, quam plebei, necnon aliter quidqd in dñm parentẽ ue au sus est, q̃ qui in extraneum, uel in magr̃m vel in priuatum, ut ff. eo. l. aut facta §. ꝑsona. No stri etẽm maiores in omni supplicio seuerius seruos quã liberos, famosos q̃ integre fame hoĩes punierũt. ut ff. eo l capit. §. fi. Exceptio qbusdã delictis, q pagano aut nullã aut leuio rẽ pœnã irrogãt, militi uero grauiorẽ aut le uẽ, nã si miles artẽ ludicrã fecerit, uel in serui tutẽ se uenire passus est, capite puniendũ Me nãder scribit, ut ff. eo. l qđã delicta. † Locus fa
5 cit ut idẽ uel furtũ uel sacrilegiũ sit, & capite luendũ uel minori supplicio, ut ff eo. l. aut fa cta. §. locus. Fit sacrilegium. si res sacræ de sa cro, auferant. si. n res priuatorũ in ædẽ sacrã depositæ surreptæ fuerũt furti actionẽ nõ sa crilegii esse diuo Seuero placuit. Capite puni ri locus facit ut dixi, si in ecclesiæ ministris aliqd iniuriæ importet, Sicut plenius coerce tur, q à stabulo, abegit dñm pecus nõ a silua uel a grege. ut ff. ad l. Iul. pec. l. diui. C. de epi. & cl. l. siqs i hoc genus. ff. de abig. l. oues. Tps discernit emãsorẽ a fugitiuo, & effractorẽ uel
6 furẽ diurnũ à nocturno. † Emansorẽ aũt dici mus eũ q diu uagatus ad castra regredit. Fugi tiuũ uero q unũ aut alterũ gradũ ad fugiẽdũ ꝓmouit, ut ff. eo. l. aut facta §. tps. ff. de re mi. l. 3. §. emãsor, & l. q cũ. Qualitate cũ fcm̃, uel atrocius, uel leuius ẽ, ut furta manifesta à nõ manifestis discerni solent, rixæ à grassatoris, expilatiões a furtis, a uiolẽtia, petulãtia. Gras
7 satores q p̃dæ gr̃a rixã faciũt, rixa alr̃ fit. † Ex pilatores sũt atrociores fures q qualitate di scernunt à furib. & à petulãtib. q libidinis cã ancillas rapiũt, ut ff. eo. l. aut facta §. qual. ff. eo. l. capit. §. grassat. Quantitas discernit furẽ ab abigeo, nã q unũ suẽ surripuit, ut fur coer cebit q gregem, ut abigeus. q tñ unũ, uel alte rum sæpius abegerũt nõ minus abigei sunt. Gregẽ faciũt 10. oues, porci ẽt 5. uel 4. sed & q unũ equũ, uel bouẽ surripuit abigeus est ut ff. eo l. aut facta § q̃titas. ff. de abig. l. oues
8 § q sæpius. † Euetus spectat ut a demẽtissimo quoq; facta. i. casus. sicut & ætas nã si infans uel furiosus hoĩem occiderit. l. Cor. non tene bit. cũ alterũ ĩnocẽtia cõsi ii tuet. alterũ fatui ĩfelicitas excuset. ut ff eo. l. aut facta. §. euetus ff. ad l. cor de sic. l. inf. Quanq̃ lex nõ minus eũ q occidẽdi hoĩs cã cum telo ambulauit. q̃
9 eũ q occidit puniat. † In l. eñ Corn. dolus pro facto accipit, nec lata culpa dolo cõparat. re ctius ergo dr̃ si nõ dolo crimẽ cõmittit uolũ tatẽ nõ exitũ spectari, ut ff. ad l. cor. de sic. l. in l. Cor. ff eo. l. diuus. Exceptis duobus crimini bus q culpa sola cõmittunt, ut ĩ tutore suspe cto, & in cõmentariense legit. ut inst de susp. tut. § suspect. & C. ad l. Iul. ma. l qsqs Et ex cepto eo q contra Imp. uel eius consiliarios cogitauit. & q ꝑfugã de sacrosan. ecc. abstra here tentauit q nõ solũ si affectauit tenetur. uerũ ẽt ꝑ sola cogitatione punit. ut C. de his q ad eccl. confug. l. pñti. Est uidere q crimina
10 transeant ad hæredes. † Trãseunt aũt qualis fuerit cõtestata, & condẽnatio cõsecuta, exce pto crimine repetundarũ, & maiestatis hære deos & apostatatus, de residuis, peculatus, & sifia inueniunt. q ẽt reis mortuis cũ qb. nihil actũ est, exerceri placuit a leo ut nisi hoc cri mẽ à successorib. purget, hæreditatis fisco, uẽ dicet, ut C. ad l. Iul. repet. l. sciant. C. de hær. l. manicheos. C. de apost. l. ult. ff. ad l. Iul. pec. l. ult. C. ad l. Iul. ma. l. quisqs. & ff ad l. Iul. ma.
11 l. quisqs. † Non tñ quisqs maiestatis reus est dãnatus in eadẽ erit cõdõne, se ius dũtaxat q ꝑduellionis conuincit, & ꝑ hostiliato aduer sus principẽ uel remp. est animatus, cuius cri minis pœna mors est, bonorũ ademptio, & successorũ infamia, & ꝑ his interueniẽtiũ, li cet alius nullũ patris delictũ innocenti filio pœnę esse debuit, ut in gñe loquar, toties sup plicii dãnatione bona publicant. quoties aut uita amittit, aut ciuitas, aut seruilis cõdõ irro
12 gatur, ut ff. de bon. dam. l. 1. † Sed portio dimi dia. i. legitima bonorum patris liberis legiti mis & non in fraudem adoptatis relinquitur ut. ff. de bo. dã. l. cum crimen maiest. in quo solis filiabus tm̃ falcidia ex bonis matris re linquitur, qm̃ minus ausuras esse pro sexus infirmitate credunt, cũ in masculis hr̃ditarii

crimi-

singulorũ, aduersus unumquenq; interrogari posse placuit. In causa uero pecuniaria, nec inopia ꝓbationum serui aduersus dñm interrogantur, ut ff eo.l. ẽt, & ff. eo.l. extraneo.

Qõni fidem nõ semper nec tamẽ nunq̃ hñdam cõstõnibus declarat, etenim res est fragilis, & periculosa, & q̃ ueritatem fallit, Nã plerũq; patiẽtia, siue duritia tormentorũ, ita tormẽta cõtẽnũt, ut exprimit ab eis ueritas nullo modo possit, alii tãta sunt impatientia, ut in quouis mẽtiri quã pati tormẽta uelint, & ita fit ut uario modo fateanẽ ut nõ tm̃ se uerum ẽt alios criminenẽ. †Præterea inimicorũ qõni fides hñi nõ debet, q̃a facile mentiũtur nec tñ sub ꝑtextu inimicitiarũ detrahẽda erit fides qõni. l. sed cã cognita hñda fides, aut nõ hñda, dũ tñ in unius serui, uel liberi qõnẽ. fides rei nõ ponaẽ, ut ff. eo. l. 1. § q & § iidem.

1 *Crimen uarijs committitur modis.*
2 *Criminum puniendorum quatuor genera sunt septem modis consideranda.*
3 *Relegari debet qui ad conceptionem medicamentum propinauit.*
4 *Persona in crimine puniendo est attendenda.*
Serui sunt liberis seuerius puniendi, & famosi quã ij qui famæ sunt integræ.
5 *Locus attenditur in puniendis criminibus.*
Sacrilegium dicitur cum sacrum de sacro auferẽ
6 *Emansor quis dicatur, & quis fugitiuus.*
7 *Expilatores dicuntur fures atrociores à furibus alijs qualitate discreti.*
Fur ab abigeo quantitate secernitur.
8 *Euẽtus spectatur si de puniendo crimine agatur.*
9 *Dolus pro facto accipitur in l. Cornelia.*
Voluntas seu cogitatio quãdo puniatur sine facto.
10 *Crimina quæ transeant ad hæredes.*
11 *Crimen perduellionis morte punitur.*
12 *Partes de crimine damnato quæ liberis relinquatur portio*
13 *Bona dãnatorum non publicantur nouissi iure.*
14 *Pœnæ in multiplici consistunt specie.*
15 *Pœna mortis quibus & quot inferatur modis.*
Gladio qui communiter plectantur.
16 *Vallum transcendens, aut per murum castra ingrediens capite punitur.*
17 *Præsides, seu iudices ius concedendi liberam mortis facultatem non habens.*
Serui dominis suis insidiati, uel dominabus carnaliter commixti exuruntur igni.
18 *Latrones suspendio, uel bestijs subiecti priuantur aura uitali.*
19 *Plagiarij qualiter sint puniendi.*
20 *Parricida qua sit afficiendus pœna.*
21 *Damnari nemo debet ad tempus in metallum nisi ad decennium.*
22 *Plagiarij fures, & effactores, ut plurimum damnantur in metallum.*
23 *Ciuitas quibus adimatur criminibus*
Tutor deportatur qui pupillã uiolẽter stuprauit.
24 *Deportandus est qui filium ad militiam delectum debilitat ut inhabilis fiat.*
25 *Exilium quibus irrogetur, uel ad tempus, uel in perpetuum.*
26 *Exilium quotuplex sit.*
Corpore qui & quando coerceri dicantur.
27 *Creditor auctoritate propria res debitoris occupans infamia notatur.*
28 *Contrahere prohibetur qui extraordinario crimine notatur*
29 *Membrum nullum abscindi debet pro crimine nisi sola manus.*
30 *Furca suspẽditur qui aliquẽ uiolenter aggreditur.*
31 *Facies hominis pulchritudinis cœlestis instar formata, non est pro crimine maculanda.*

De criminibus. Tit. VI.

CVm criminum frequens sit usus, uariorum quoq; in iudiciis qõ, qbus modis ipsa crimina committantur uideamus & q̃ crimina transeant ad hæredes, & q̃ sint pœnæ corporales & pecuniariæ. †Crimẽ oẽ aut cõmittitur ꝓposito, aut impetu, aut casu. Proposito delinquũt latrones q̃ factionẽ hñt. Impetu aũt cum ꝑ ebrietatẽ ad manus, aut ad ferrũ uenit. Casu uero cũ in uenando telũ in ferã missum hoĩem interfecit. Quæ distõ in oĩbus criminib. aũt istã pœnam eligit, aut temperamẽtũ admittit, ut ff. de pœ. l. respiciẽdũ §. delinquũt. Quorundã facta, aut pũiunẽ. ut furta, & cedes, aut dicta, ut cõuitia & infideles aduocationes, aut scripta, ut falsa & famosi libelli, aut cõsilia ut cõiurationes, & latronũ cõscia, quousq; alios suadẽdo iuuisse sceleris ẽ istar, ut. ff. eo. l. aut facta. †Sed hæc quatuor gña cõsiderãda sunt septẽ modis, cã ꝑsona, loco, tp̃e, qualitate, quãtitate, euẽtu. Causa, ut in uerberibus q̃ sunt impune, uel à magro, uel à parẽtibus illata. Puniunẽ uerbera, cũ q̃s ꝑ iram extraneũ pulsauit, quo casu factũ ad exẽplũ punit, nisi crimẽ ulciscat, qđ fecisse nõ credit, q̃ breui furore impedit, non eñ qđ ita fit uel dr̃, ante factũ, uel dictũ æstimatur

mat quā si perseuerantia animi iudiciū fecis se constituerit, ut ff. de reg. iu. l. quidqd. † Sicut relegari iubet, q nō malo aīo, sed malo exemplo medicamētum ad conceptionē dedit, ex quo ea q acceperat decesserit, q d' sit'r in eis q abortionis aut amatoriū poculū dant inspici tur, nam & si non dolo id faciant, quia tñ res mali exēpli est, humiliores in metallū dānantur, honestiores in insulā, amissa parte bonorū relegātur, φ si ex eo mulier aut hō periit summo supplicio afficiunt, ut ff. ad l. Cor. de sic. l. eiusdē ff. eo. l. si quis aliqd † Persona dupliciter spectat, & eius q fecit, & eius qui passus est, aliter. n. puniunt ex eisdē facinoribus serui, q̃ liberi, & aliter milites, quam plebei, necnon aliter quidqd in dñm parentē ue ausus est, q̃ qui in extraneum, uel in magr̄m vel in priuatum, ut ff. eo. l. aut facta §. ꝑsona. Nostri etenī maiores in omni supplicio seuerius seruos quā liberos, famosos q̃ integre fame hoīes punierūt. ut ff. eo l capit. §. fi. Exceptio qbusdā delictis, q̄ pagano aut nullā aut leuiorē pœnā irrogāt, militi uero grauiorē aut leuē, nā si miles artē ludicrā fecerit, uel in seruitutē se uenire passus est, capite puniendū Menāder scribit, ut ff. eo. l q̄ dā delicta. † Locus facit ut idē uel furtū uel sacrilegiū sit, & capite luendū uel minori supplic o, ut ff eo l. aut facta. §. locus. Fit sacrilegium. si res sacræ de sacro, auferant. si. n res priuatorū in ædē sacrā depositæ surreptæ fuerūt furti actionē nō sacrilegii esse diuo Seuero placuit. Capite puniri locus facit ut dixi, si in ecclesiæ ministris aliqd iniuriæ importet, Sicut plenius coercetur, q à stabulo, abegit dñm pecus nō a silua uel a grege. ut ff. ad l. Iul. pec. l. diui. C. de epi. & cl. l. si qs i hoc genus. ff. de abig. l. oues. Tps discernit emāsorē a fugitiuo, & effractorē uel furē diurnū à nocturno. † Emansorē aūt dicimus eū q diu uagatus ad castra regredit. Fugitiuū uero q unū aut alterū gradū ad fugiēdū ꝓmouit, ut ff. eo. l. aut facta §. tps. ff. de re mi. l. 3. §. emāsor, & l. q cū. Qualitate cū fcm̄, uel atrocius, uel leuius ē, ut furta manifesta à nō manifestis discerni solent, rixæ à grassaturis, expilatiōes a furtis, a uiolētia, petulātia. Grassatores q ꝑdæ gr̄a rixā faciūt, rixa alr̄ fit. † Expilatores sūt atrociores fures q qualitate di. scet nunt à furib. & à petulātib. q libidinis cā ancillas rapiūt, ut ff. eo. l. aut facta §. qual. ff. eo. l. capit. §. grassat. Quantitas discernit furē ab abigeo, nā q unū suē surripuit, ut fur coercebit q gregem, ut abigeus. q tñ unū, uel alterum sæpius abegerūt nō minus abigei sunt. Gregē faciūt 10. oues, porci ēt 5. uel 4. sed & q unū equū, uel bouē surripuit abigeus est ut ff. eo l. aut facta § q̄titas. ff. de abig. l. oues § q sæpius. † Euētus spectat ut a demētissimo quoq; facta. i. casus. sicut & ætas nā si infans uel furiosus hoīem occiderit. l Cor. non tenebit. cū alterū īnocētia cōsi ii tueāt alterū fatui īfelicitas excuset. ut ff eo. l. aut facta. §. euētus ff. ad l. cor de sic l. inf. Quanq̃ lex nō minus eū q occidēdi hoīs cā cum telo ambulauit q̃ eū q occidit puniat. † In l. eñr Corn. dolus pro facto accipit, nec lata culpa dolo cōparat. rectius ergo dr̄ si nō dolo crimē cōmittiē uolūtatē nō exitū spectari, ut ff. ad l. cor. de sic. l. in l. Cor. ff eo. l. diuus. Exceptis duobus criminibus q culpa sola cōmittunt, ut ī tutore suspecto, & in cōmentariense legit. ut inst de susp. tut. § suspect. & C. ad l. Iul. ma. l quiqs Et excepto eo q contra Imp uel eius consiliarios cogitauit. & q ꝑfugā de sacrosan. ecc. abstrahere tentauit q nō solū si affectauit tenetur. uerū ēt ꝓ sola cogitatione punit. ut C. de his q ad eccl. confug. l. pñti. Est uidere q crimina transeant ad hæredes. † Trāseunt aūt qualis fuerit cōtestata, & condēnatio cōsecuta, excepto crimine repetundarū, & maiestatis hæreseos & apostatatus, de residuis, peculatus. & simila inueniunt q ēt reis mortuis cū qb. nihil actū est, exerceri placuit a leo ut nisi hoc crimē à successorib. purget, hæreditatis fisco, uēdicet, ut C. ad l. Iul. repet. l. sciant. C. de hær. l. manicheos. C. de apost. l. ult. ff. ad l. Iul. pec. l. ult. C. ad l. Iul. ma. l. quisqs. & ff ad l. Iul. ma. l. quisqs. † Non tñ quisqs maiestatis reus est dānatus in eadē erit cōdōne, se 1 is dūtaxat q ꝑduellionis conuincit, & ꝓ hostiliato aduersus principē uel remp. est animatus, cuius criminis pœna mors est, bonorū ademptio, & successorū infamia, & ꝓ his interueniētiū, licet alius nullū patris delictū innocenti filio pœnę esse debuit, ut in gñe loquar, toties supplicii dānatione bona publicant. quoties aut uita amittit, aut ciuitas, aut seruilis cōdō irrogatur, ut ff. de bon. dam. l. 1. † Sed portio dimidia. i. legitima bonorum patris liberis legitimis & non in fraudem adoptatis relinquitur ut. ff. de bo. dā. l. cum crimen maiest. in quo solis filiabus tm̄ falcidia ex bonis matris relinquitur, qm̄ minus ausuras esse pro sexus infirmitate creduut, cū in masculis hr̄ditarii crimi-

criminis exēplū metiunt̄, ut C.ad l.Iul.ma.l. q̄squis. si uero sit crimē ꝑꝑ ꝙ pars bonorū publicat̄ nulla pars liberis debet̄, nisi iudicē moueat liberorū numerus, ut.C.de bo. ꝓscr. 13 l.ult.C.ad l.Iul.ma.l.nullus†uerū nouissimo iure,q̄a res non delinquit,sed ꝑsonæ, bona nō sunt publicāda sed uel ascendentib.uel descēdētibus,& ex latere usq; ad tertium gradū applicanda. Si uero uxorē habeāt condēnati dotem,& ꝑꝑ nuptias donationē,& aliā largitionem ꝑꝑ matrimoniū factā, debent hr̄e. Si uero sine dote illæ fuerint cōuictæ,quartā eius substātiæ ꝑmittūtur accipere,siue filios habuerint cōdēnati,siue nō. Si uero neminē prædictorū habeāt,tunc eorū substātia fisco sociatur excepto crimine maiest.in quo ueteres leges obseruāt,ut in auc.de mād.prin §. oportet.C.de bon.dam.l.si q̄s. Nunc gñā pœnarum nobis enumerāda sunt,q̄bus p̄sides afficere quenq̄ possint.† Sūt itaq; pęnæ q̄ aut 14 uitā adimūt.aut seruitutē iniungūt. aut ciuitatē auferūt,aut exiliū. aut coertionē corporis cōtinēt,aut damnum cū īfamia,aut aliq̄ dignitatis depositionem,aut corporis diminutionē, quæ pœnæ ex q̄bus criminibus imponātur persequemur,ut ff.eo.l.si q̄s forte. 15 §.nūc gñā.& l.aut damnū.† Pœnæ criminū ex q̄bus uita adimitur gladio, aliq̄ñ suspendio aut bestiis subiiciēdo,aliq̄ñ eculeo. Gladio adimit̄ uita adulteris in maiestatē cōmittētibus,& his q̄ cū masculis nefandam libidinē cōtraxerūt.nec nō raptori,& incēdiario, & ei q̄ famosum libellum cōposuit uel recitauit,& ei q̄ de sepulchro ossa detraxit si sit humilior summo supplicio afficit̄, honestiores uero in insulā deportant̄ uel relegant̄ aut in metallū dānātur ut C.ad l.Iul. ma.l. q̄squis. C.ad l.Iul.de adul.l.quāuis. C.de rap. uirg. l. Vnica.C de pœ.l.capitaliū.ff.de fam.lib.l.lex Corn.ff.de sep.uio.l.ult.Prædicto quoq; modo punit̄ miles q̄ pacē turbabit, uel q̄ in libello rē a duce prohibitā fecit uel mādata non seruauit,ēt sibi ne gesta sit.ut ff.de re mi.l.4. 16 † Sed q̄ uallū transcendit aut ꝑ murū castra īgreditur capite punit̄ nā, & Romuli frater Remus fuit occisus ob hoc quo muros transcēdere uoluit,ut ff.de re.diui.l.ult. Cuius cōdōnis hñt q̄ ꝓpositū suū ꝓtegere noluerunt, uel deseruerūt,nā occisi capite puniunt̄,ut ff. de re mil.l.oē. Vnde in criminib. & in aliis q̄ pluribus gladio aīaduerti oportet non securi uel telo.uel fuste,uel laqueo,uel aliquo mō.

17 †ꝓinde nec liberā mortis facultatē cōcedēdi ius ipsi p̄sides hñt.multo magis nec ueneno necādi,sed nec dānare quē sic pūt, ut de saxo p̄cipitet̄,uel si liber sit,ut in uinculis habeat̄, ut ff.eo.l.aut dānum.§.uita cū §.seq.l.si diut. C.de pe.l.in cred. Igni exuruntur serui q̄ cum suis dñabus rē habuisse detegūt̄,uel luis cōis īsidiati fuerint,uel artē mathematicam exercuerūt,hostes itē uiolatores monetę,& aggeris Nili corruptores,& renūciatores cōsiliorū & incēdiarii plerūq; flamarū exustionib. mācipari torquentur,ut C.de mi.l.q̄ se ꝑ l.unica. C.de matth.l nullus. C. de Nili agg.l. unica. ff.eo.l si q̄s aliq̄d 2.§.transf. & C.de fal.mo.l. 18 si q̄s ff.eo.l.capit.† Suspēsio.aut bestiis subiiciēdo adimit̄ uita latronib.in his maxime locis in q̄bus sunt grassati.ut cōspectu ab eisdē facinorib.alii deterreant̄ & solatio sic cognatis.& ad finib.interēptorū.qua pęna interdū afficiunt̄ trāsfugę ad hostes,cōsilioiū renūciatores,& seditiōis & tumultus auctores ppl'o cōcitato,q̄ ꝑ qualitate dignitatis aut ī furca tollunt̄,aut bestiis subiiciuntur aut in insulā 19 portātur,ut ff eo.l. si q̄s aliq̄d ii. † Plagiarii quoq; q̄ uiuentiū filiorū miserādus infligūt parētib.orbitates,siq̄dem sunt serui,aut liberati donati bestiis subiiciunt̄,ingenui gladio cōficiūt̄.sed sacrilegi,q̄a manufacta dei tēpla effregerūt,aut bestiis dānant̄,aut igni comburuntur,aut ī furcā suspēdunt̄,ut C.ad l.Iul.de 20 plag.l.ult.† Noua pœna ex l.Pōp.de part.afficit̄ q̄ parētis,aut filii,aut filię,aut affinis eius q̄ parricidii noīe cōtinet̄ facta p̄parauit,neq; gladio,neq; ignib.neq; ulla alia solēni pœna subiugat̄,sed īsutus culeo cum cane,& gallo gallinaceo,& uipa,& simia,& īter eas ferales angustias cōstitutas,s̄m ꝙ regionis q̄litas tulerit,in uicinū mare, uel in amnē ꝓiciat̄, ut in oī elementorū usu carere uiuus īcipiat.& ei cęlū supstiti,& terra mortuo auferat̄,ut ff. ad l.Iul.pec.l.lege Iul.& C.de his q̄ parē.occ.l. unica. Quo crimine tenent̄ hi quorū dolo factū est uel cōscii criminis extiterūt. Nā ut Scęuola ait fr eius q̄ tm̄ cognouerat filiū parē ueneno uelle necare,nec iudicauerat relegatus, ē & medicus supplicio effectus,ut ff.ad l.Pōp. de par.l.fr.Serui efficiunt̄ dānati ī metallū uł opus metalli.nā inter eos ī uinculis tm̄ dr̄ia ē sed nō utiq; Cæs.uel fisci,sed pænæ tm̄ ī quo diuersi sunt q̄b' aqua. & igni ꝑpetuo īterdr̄. uerū sciēdū ē in metallū ad tp̄s neminē dānari dr̄e nisi usq; ad decēniū alioq̄n licet metalli

cum

cũ opus faciat uelut liber manebit, ut ff. eo l. aut damnum. C. de bon. dam. l. in metallum. C. de his q pro non scrip. hab. l. 3. ff. eo. capitaliũ. l. fine præfinito. Sed si ad tps damnatus refugit duplicato tpe dãnari solet immodo quo ad pęnã superat, nisi cũ decenniũ fuerat duplicatio excessura, tũc. n. tpe pęna nõ arratur. 22 † In metallũ dãnãtur plerunq; plagiarii & fures, & effractores qui gladio se defenderũt, nec tñ quenq̃ percusserunt, ut ff. eo. l. aut dãnũ. ff. ad l. fla. de plag. l. ult. Necnõ, & humiliores q nondũ uiri potetes uirgines corrupuerũt, ille quoq; q̃ instra penes se deposita alteri reddit, ꝓ personæ cõdõne, aut in metallũ dãnatur, aut in insulã deportatẽ, ut ff. eo. l. si qs aliqd. ii. §. q nondum uiri potẽtes. §. instra.

23 † Ciuitatẽ adimũt ea crimina q deportationẽ iniungunt. Lex Cor. de sic. quia altiores in insulã deportantur, & l. Cor. de falsis. & Iulia peculatus, q aq. & ignis interdictionẽ cõtinet in q̃ hodie deportatio successit. Itẽ deportatẽ tutor q pupillã suã uiolenter stuprauit, & q uim publ. cõmisit ut. ff. ad l. Iul. de sic. l. eiusdem. §. l Cor C ad l. Iul. de ui pub. uel pri. l. si

24 qs ad se † Sed, & q filiũ delectũ ut inhabilis militiæ sit, debilitauit, pceptũ d. Adriani deportauit, necnõ. & eũ eadẽ pœna affici, q filiũ suũ, q nouercã adulterabat, in uenatione necauit, eo. s. qp latronis magis q̃ patris iure eũ interfecisset, nam patria ptãs in pietate debet nõ in atrocitate cõsistere, ut ff. de remiss.

25 q cũ uno ff. ad l. Põp. l. diuos. † Exilii pęna afficiunẽ q ad tps, uel in ꝑpetuũ relegantẽ Ad tps, ut receptatores abigeorũ q x. an. relegantur, ut ff. de abig. l. ult. ff. de estrac. & expil. In ꝑpetuũ ut effractores honestiores aũt ordine ad tps mouentẽ iudices quoq; pedanei si pecunia corrupti dicantẽ plerunq; à pde, aut curia submouentẽ, aut in exiliũ mittũtur, aut ad tps relegãtur, & alii quã plurimi q oẽs, & testamẽti factionẽ nõ amittũt, & ciui. Rom.

26 retinẽt. † Exiliũ aũt triplex est, aut certorũ locorũ ĩterdicto. aut lata fuga ut oĩum locorũ interdicatẽ pter certũ locũ, aut insulæ uinculũ i. relegatio in insulã põt ẽt qs sic damnari ne de domo sua exeat, ut ff. de interd. & rel l. exiliũ ff. de interd. & rel. l. ult. Corpore coercentur, q uerberibus afficiũtur, ut q per ignorantiã, aut fortuitu lapides finales furati sunt ut ff. de ter. mo l. diuus. Damno cũ infamia afficiũtur, cũ uim priuatã, uel ambitus crimẽ cõ

27 miserũt. † Nã & creditor q sine auctoritate iudicis res debitoris occupauit infamis efficitur, & tertia parte bonorũ multatẽ, & q ambitũ cõmisit cẽtum aureis cũ infamia punitẽ ut ff ad l. Iul. de ui pri. l. ult. Dignitate depon, untur q militia exauctorãtur, uel dignitate aliqua euciunẽ, ut milites q sua arma alienauerũt, uel aliqua surripuerũt, & aduocati decuriones q falsum instrm cognoscẽre ꝑ fide recitauerunt. Hi. n. oẽs in Corn. falso tm recitatu non facto incidunt, ut ff. de re mil. l. desertorẽ §. miles ff. ad l. Cor. de fal. l. falsi

28 † Contractus ꝓhibitionẽ cõtinet extraordinaria crimina, ex qb. cõtrahẽtib. interdicitẽ aliqua negociatio, ut in ꝑsona Dardaniorũ contingit, ut ff. de extraor. crim. l. ann. ff. eo. l. moris est Abscissionẽ posset aliqua crimina continere, ex eo colligi põt, qd dr nullũ sibi dre existimare ꝓmissum ẽe alicui sceleratissimo alterutras manus, aut pedes amputare, aut hmõi qdam inferre supplicia, ꝑ q articuli dissoluãtur, qa mẽbrorũ dissolutio grauior est utriusque ma-

29 nus abscissione. † Si uero criminis qualitas mẽbri abscissionẽ exigat fieri, unã solam manũ dre amputari. ꝓ furto uero nolumus oĩno quolibet membrũ abscindi, aut mori, sed aľr eũ castigari fures aũt uocamus q occulte

30 ẽt sine armis hmõi delinquunt † Eos uero q uiolẽter aggrediunẽ, aut cũ armis, aut sine armis, in domib. aut itinerib. aut in mari pęnis legalib. subdi iubemus, hoc est furca suspẽdi,

31 ut ĩ auth. ut nulli iu. in fi. C. de pę. l. si qs. † Sed hoc quoq; neminẽ fugiat qd & si qs post criminũ dephẽsorũ q̃litate fuerit ĩ metallũ cãnatus, minime ĩ eius facie scribatẽ, cũ & ĩ manib. & in suris possit pęna dãnationis una subscriptiõe cõprehẽdi, quo facies q ad similitudinẽ pulchritudinis ẽ cęlestis figurata, minĩe maculetẽ.

TRACTATVS AVREVS de accusationibus, & inquisitionibus, dñi Boniconti, filii dñi Ioan. Andreæ.

SVMMARIVM.

1 *Curia* ROM. *agit de crimine duobus modis.*
2 *Accusare quis possit, & quis accusari.*
Actio criminalis quæ dicatur.
Iuris ordo est seruandus.
3 *Pœna certa, & à lege statuta debet imponi.*

4 *Crimen non graue arbitrariam requirit pœnam.*
5 *Procurator licet interuenire non debeat si tamen interueniat, & non excipitur, ualet quod cum eo agitur.*
Actio mixta quæ dicatur.
6 *Crimen excipiendi quid sit.*
7 *Inscriptio quando non sit necessaria.*
8 *Denunciatio euangelica ad pœnitentiam tantum agit, non ad pœnam.*
9 *Disputandum non est de iuris apicibus cum de bona fide agitur.*
10 *Beneficium retineri sine peccato quando non possit.*
11 *Repulsus ab accusatione ad quid admittatur.*
Priuata denunciatio per quos fiat.
12 *Denunciatio euangelica, & canonica quid inter se differat.*
13 *Remedio appellationis vti debemus contra grauamina.*
14 *Iuramentum non est exigendum ab inquisito.*
15 *Iudicialis denunciatio est duplex.*
16 *Denunciatio priuata quæ sit.*
17 *Iudex ecclesiasticus denunciationem, an indistincte admittat.*
18 *Inquisitus, an iurare teneatur super inquisitionis capitulis, cum ad denunciationem alterius procedatur.*
19 *Euangelica denunciatio requirit quòd denuncians sit sine macula.*
20 *Regularis denunciatio quæ sit.*
21 *Ordinariæ inquisitionis quot sint species.*
22 *Ordinarius, uel uisitator cum uisitat. nulla præcedente infamia inquirit super statu ecclesiæ.*
23 *Criminosi inimici, & conspiratores, quando admittantur ad testimonium.*
24 *Legitima defensio reseruatur ei contra quem crimen, uel infamia probatur.*
25 *Ordinarius quilibet pôt ex officio inquirere de fama subditorum, & infamia reperta de crimine.*
26 *Officium iudicis ualde exuberat circa modum inquirendi.*
27 *Inquisitus, uel correctus an possit appellare à correctione uel sententia.*
28 *Iudex ecclesiasticus super interesse singulari, uel priuato alicuius personæ, non potest per inquisitionem procedere ex officio.*
29 *Inquisitus cum habeat suo sacramento de ueritate respondenda, nunquid possit admittere procuratorem.*
30 *Agens per uiam inquisitionis, dicitur agere ciuiliter.*
31 *Inquisitio criminum ad euangelicam denunciationem spectat.*
32 *Inquisitus quoties non habet sub iuramento respondere potest procurator interuenire.*
33 *Ordinarius potest inquirere contra subditum licet non infamatum dummodo sit sibi suspectus.*
34 *Monitio charitatiue præcedere debet inquisitionē.*
Reipublicæ utile est ne crimina remaneant impunita.
35 *Crimen quod denunciatur si habet facti perseuerantiam ut fornicatio, quilibet admittitur.*
36 *Generalis inquisitio quæ dicatur.*
37 *Prælatus solus ubi est diffamatus, inquiri potest, tam in capite, quàm in membris.*
Capite languescente cætera membra languent, uel languere præsumuntur.
38 *Legitima defensio semper est seruanda.*
39 *Exhibitione denegata quando possit inquisitus licite appellare.*
40 *Inquisitus contumaciter absens in eius odium prius facta fide de infamia procedetur ad receptionem testium, & ad diffinitiua lite nō contesta.*
41 *Infamia per quot testes probetur.*
42 *Literæ inquisitionis per excommunicatum impetratæ an ualeant.*
43 *Iudex quando ex suo mero officio procedat ad criminis inquisitionem, uel ad denunciationem officialis publici.*
44 *Superior siue index in iudicando quam formam seruare debeat.*
45 *Clamosa, & frequens denunciatio, an sufficiat contra constitutum in dignitate.*
Frequentiam quod uires inducant.
46 *Iuramento inquisito præstito, an ad inquisita respondere teneatur.*
47 *Facultas omnis legitimæ defensionis inquisito reseruatur.*
Leuiores probationes sufficiunt contra priuatum quā contra prælatum.
48 *Vocandus est is contra quem est facienda inquisitio ut se defendat.*
49 *Prælatus procedere potest quacunque uia melius potest, ut attingat criminibus ueritatem.*
50 *Inquisitio specialis quomodo fiat.*
51 *Testes an possint compelli, quando iudex procedit in uisitando, uel confirmando.*
Peccata nocentum reipublicæ expedit esse nota.
52 *Bonus, & idoneus quilibet præsumitur, nisi contrarium probetur.*
53 *Denuncians prælatum an debeat ab ecclesia expensas habere.*
Innocentiam suam probare nunquid possit is contra quem facta est inquisitio per familiares, uel cubicular. os suos.

Iuqui-

54 *Inquisitor publicatis attestationibus, an possit super eodem crimine iterum alios testes inducere, uel recipere.*
Inquisitor si in aliquo minus bene processerit, an illud reuocare, & de nouo procedere possit.
55 *Commissio quando sit in modum simplicis inquisitionis quid in ea apponatur.*

Diuini nominis inuocatione premissa ac intemeratæ uirginis Gloriosæ, & pciosissimi Confessoris, ac Doct. B. Hieronymi. Ego Bonicontus decretorũ doctor, natus patris uenerabilis dñi Ioã. Andreæ decretorũ doctoris huius rub. mãm tractaturus q̃ quotidiana est practicabilis de quatuor modis ꝓcedendi super criminib. ꝑ̃aliter tractabo. Vbi sciendum quod Host. & d.p.m. recitat in decretali qualiter.ii. hoc eo. ti. super uersu. Trib. 1 modis. in curia † Rom. duob. modis agi de crimine. s. per modũ iustitiæ, & ꝑ modũ gr̃æ. Et primo modo, sex modis. Secũdo quatuor sed qa hoc est spãle in Rom. curia, ideo hoc omisso dicas de crimine agi posse quatuor modis. s. accusando, excipiendo, denũciando & ingrendo. de quorũ tribus hr̃, eo. tit. super his. & prima gl. ibi addit quartum. de istorũ aũt singulis, & ꝓcedendi forma in ecclesiast. foro, & ipsorũ pœna uideamus. Et primitus 2 de primo, sed ante oĩa scias ꝙ † quis possit accusare, & qs accusari tractat Guil. in spec. de accus. & tit. de accus. & de mã ẽt tit. de criminib. & eorũ cognitionib. uñ in hoc non instabo. Est aũt sciendum ꝙ qñq; cõtra aliquẽ agit̃ ꝑ modum accusationis de crimine criminalr̃ ad pœnã legitimã infligendã, & dr̃ talis actio criminalis. Et quid hoc casu continere debeat libellus, notatur de proc. tuæ, in gl. 4. & gl. seq. Cum aũt tali modo ꝓcedit̃ est iuris ordo seruãdus, ut. s. libellus offeratur, fiat litis cõtest. & alia oĩa obseruẽtur q̃ in aliis causis sunt obseruanda Pœna aũt ꝓbato crimine ĩ 3 hoc modo agendi est. † qa si certa pœna est statuta, siue corporalis, siue dignitatis, remotio, siue famæ læsio illa imponat̃. C. q ac cus. nõ pos. l. non ign. & l. q de crim. & l. pen. nõ aũt imponet̃ tunc durior, uel leuior. Si nõ est certa statuta, si crimẽ fuerit graue degradet̃ ab ordine, ut eo. tit. qualr̃. uer. uerũ ita, & ibi diminutionẽ capitis. notat d.p.m. de septẽ speciebus pœnarũ. Quod aũt dixi quod 7 hoc casu debet degradari, intelligas uerbalr̃. hoc est, qđ ab offõ & beneficio deponat̃, nõ autẽ intelligas de actuali degradatione, nisi tale esset crimen qđ ipsam reqreret de ipsius aũt actualis, & uerbalis forma dic ut de pœ 4 nis degr lib. 6. si † uero crimen nõ sit graue imponet̃ arbitraria. de off. deleg. de causis de trans. si Et scias ꝙ cum hoc modo ꝓceditur non interuenit ꝓcurator ad totã litẽ. posset aũt ꝓcurator interuenire ad certũ articulũ tñ, puta ad ꝓductionẽ testium uel ad uidendũ illos iurare, uel ipsorũ publicationem, uł similit̃ actũ, ut no. d. p. m. post Inn. de test. ex parte Adæ in gl. s. ꝑ ꝓcuratorẽ. Quid autem circa hoc teneãt legistæ, & quasdã qõnes de mã uide ꝑ Cyn. C. q accus. non po. l. reos. fal lit tñ hoc in casib. notatis in decr. ueniẽs, e. t. in gl. 1. circa hoc uidere potes ibi scripta per 5 d p.m. suꝑ ipsa gl. sed scias tñ † ꝙ licet ĩ hoc casu interuenire nõ debeat ꝓcurator, si tñ ĩteruenerit, & nõ excipiat̃, ualet ꝙ cũ eo agit̃, ut not. de iu. c. 1. lib. 6. in gl. intelligas, & uide scripta ꝑ. d. p. m. suꝑ ipsa gl. Et est in hoc casu inscriptio necessaria, ut de accus. suꝑ his. Qñq; est talis actio ciuilis ut ago cõtra te furti ad rei recuparationẽ, nõ ad pœnã, uel ago iniuriarũ ad emẽdã, uel satisfactionẽ, ñ ad pęnã. Mixta aũt qñq; dr̃ talis actio, qñ agit marit⁹ cõtra uxorẽ de adulterio nõ ad pœnã. sed ad thori separationẽ de ꝓc. tuæ. & talis mixta sapit nãm ciuilis, ut not d. p. m. Et in his duobus ultimis casib. bñ interuenit ꝓc ut in pãl. decr. tuæ. & de acc. suꝑ his. & no. de iud. ca. 1. li. 6. Crimine uero ꝓbato, cũ actio est ciuilis uel mixta, cõseqt̃ agẽs id ad qđ est actũ, non aũt pœnã crĩs, & obligabit agẽs tũc se ad pœnam extraord. ut not. in prædicta decr. tuæ.

6 Nunc aũt de secundo agendi modo uideamus. s. qñ † agitur de crimine excipiendo, de quo qñq; excipitur contra accusatorẽ, uel testem ut ab accusatione, uel testimonio repellat̃ ut de ord. cog. cũ dilectus. de excep. c. i & hoc casu de crimine nõ punitur, nec ex hoc ĩfamia iuris notat̃, sed solũmodo de testimonio testis repellitur, siue eius dicto fides non adhibetur. ut ĩ iur. pall. Accusator ab accusatione remouetur, ut de acc. c. 1. nec hoc casu ĩscribitur, ut e. tit. suꝑ his. Qñq; uero cõtra ꝓmouẽdũ excipitur, & tũc aut ꝑ cõfirmationẽ erat ius cõsecutus licet nõ plenũ, qa nñdum 7 forte cõsecrat⁹, palleatus, uel possessionẽ adeptus, & tũc nõ est † aliqua ĩscriptio necessaria ut in pãll. c. suꝑ his, aut ꝑ cõfirmationẽ erat ius consecutus, & uinculũ speciale cõtractũ, ut de

ut de translatione inter corporalia. Et hoc casu quia deiicit ab ipso iure q̃sito cõfirmationẽ licet ius plenũ nõ sit inscribitur nõ ad pœnã talionis sed ad extraordinariã iudicãtis arbitrio ut in p̃all. c. super his. Puto tñ quolibet p̃missocasum procuratorẽ interuenire posse. q̃a nõ agitur hoc modo ad pœnã criminis à iure statutã, nec ẽt arbitrariam infligendã, sed solum ad repellendum eũ contra quẽ exceptio ꝓponitur, ut de excep. c. 1. & c. dilecti.

3. Subsequẽter de tertio est uidẽdũ qñ. s. ꝑ uiã denunciationis de crim. agitur, Circa quod est sciendũ ꝙ denunciationis quadruplex est species. Quia alia euang. Alia canon. Alia iudic. Alia reg. de quibus per d. p. m. uidere possis in decr. nouit. de iud. in ult. sua gl. De prima. s. euangelica est sciendum quod

8 † per ipsam. pñiam tñ agitur non ad pœnã. Potest .n. tã de delicto cõmisso, quam ẽt de cõmittendo fieri, ut scripsit d. p. m. in decr. præall. nouit de iud. Oportet autem ꝙ hmõi denũciationẽ duplex p̃cedat monitio. Prima quarũ probaẽ ꝑ solũ ipsum denunciãtis. Secũda ꝑ ipsius eiusdã denunciantis, & unius uel duorũ testiũ secum adhibitorũ. ut in præd. decr. nouit. & de testi. in oĩ negocio. Itẽ põt talis denũciatio fieri à quolibet ẽt infami dũ modo non perseueret in crimine. ff. mand. l. si fideiussor. ubi dẽ ꝙ

9 † cũ de bona fide agitur nõ de iuris apicibus disputandũ. In hac aũt nõ est inscriptio necessaria, cum agatur ad pñiam tñ. nõ ad pœnã. Et põt ꝑ procuratorẽ fieri, ut eo. tit. sup his Huius aũt effectus est crimine ꝑ hũc modũ ꝓbatio pñiæ tm̃ positio. & cũ pñiæ sunt arbitrariæ consideratis circunstãtiis, poterit ordinarius ipsam imponere ad sui arbitrum crimine probato, ut de hom. sicut dignũ. & de pœ. & re. Deus q. & c. oĩs, & c. significauit. ubi de hoc. Et hoc in occultis locũ habeat, ut ibi scripsit d. p. m. sup gl. 2. Nec erit hoc casu ille priuandus bñficio crimine ꝓbato, si foret clericus, & bñficiatus nisi tale furet, ꝑ p̃ quod retẽto bñficio pæniteтe nõ posset. ut ẽ homicidiũ, & simonia, ut hoc eo. tit. inquis. Et idẽ puto qñ denũciareẽ ꝙ se intrusisset in bñficio uel ꝙ illud minus

10 canonice fuisset adeptus, ita † ꝙ sine pc̃õ retinere nõ posset, q̃a cũ in his eadẽ subsit rõ, ergo idẽ erit iuris de cõst. trãslato cũ cõcor. ibi. nota. Alia uero est canon. q̃ tñ habuit ortũ à lege ueteri testamẽti, q̃ nõ solũ de ꝑpetrato, sed ẽt de ꝑpetrãdo crimine põt fieri. Si illud recipiat augumẽtũ. ut cũ qs ꝑsistit ĩ illicito cõcubitu, & ad hãc q̃libet teneẽ 11. dist. diaconi, nõ tñ p̃cise, nisi sicut alia pia opera, & de hoc ꝑ Innoc. de iud. nouit. Et scias ꝙ hæc duplex est una publ. alia priu. Publica q̃ fit de crim. publ. sicut est cum denũcio duos cõiunges in gradu ꝓhibito cõiunctos. ut de despon. imp. ad dissoluẽda, desp. præterea. de clan. despon. c. fin. in hac est seruandũ quod hẽ infra q matrimoniũ accus. possum ĩ tua Et in hac non requiriẽ trina monitio,

11 † Et ad hãc etiam admitteretẽ q ab accusatione repelleretẽ Et iudex facta denunciatione ex officio ẽt denũciatione nõ ꝓsequẽte tenetẽ ꝓcedere, & inq̃rere, ut not Guil. in Spec. de denun. §. 1. alias. 2. ante uer. ĩ summa, Probato autem crimine ꝑ hunc ꝓcedendi modũ fiet quod d. cã. infra in uer. s. ꝓbato aũt. Priuata autem fit ꝑ clericos ut habeãt bonos p̃latos ad hãc admittunẽ quorũ ĩterest ut patronus, & alii uicini, seu parochiani. 16 q. 7. filiis, ubi de hoc, & de testib. ex parte Adæ. & debet in hac interuenire trina monitio, ut hoc eo. tit. qualiter. 2 ubi dicit. d. p. m. id uerũ qñ processus initiaẽ à denũciatione. sed si initiareẽ per uiã inq̃sitionis ex offõ licet aliqs offĩm coadiuuaret, tunc nõ req̃ritur admonitio q̃a nõ inq̃ritur ex officio nisi de q̃bus infamia p̃cessit. ut in p̃dicto c. qualiter, & c. cũ dilectus, & de simo. licet hely. nec ad hãc admittitur q ab accusatione repelleretẽ. Est aũt

12 drĩa † inter euang. & canon. quia prima fit ad pñiam, secunda ad pœnam. In 1. interuiuit bina monitio. In 2. trina. & de mã in Spec. de denunc. §. 1. alias 2. uer. canonice quenq̃. nec puto hoc casu denunciantẽ teneri inscribere, ẽt ad extraordinariam pœnã. Ad quod faciũt q̃ scripsit d. p. m. post Innoc. eod. tit. inquisit. super gl. 2. licet Host. ibi cõtra. Et sit hmõi dicti ratio, q̃a cum debeamus quolibet remedio uti ad eum tñ usum ad quẽ est inuẽtum ut ipse d. p. m. nota. ut lit. contest. accedẽs 1.

13 super 1. gl. ubi dicit, † ꝙ remedio appellationis uti debemus cõtra grauamina, recusationis cõtra suspectos, non aũt econuerso. sic & in proposito. habemus. n. in criminibus tres modos agendi contra aliquem ad pœnã, uel ad pñiam. hoc aũt ideo dixi ut excludã quartũ modum. s. excipiẽdi de quo supra §. prox. primus est accusationis, secũdus denũciationis, tertius inq̃sitionis. Cuilibet aũt istarũ ẽ suũ onus annexum. s. accusationi inscriptio, denun

denũciationi monitio. inquisitioni clamosa insinuatio,ut eod. tit. qualiter, 1. circa fin. nec de ulterioribus est quærẽdum ſm ipm,& hoc potiſſime,qa non eſt in hoc magis uis facienda,ſiue inſcribaẽ,ſiue non, ſemp punitur calumnioſus,ut infra tit.prox.c.2.ubi de hoc.Et ſcias,quod hoc caſu inqſitus non tenetur iurare de ueritate rñdenda ſuper ca.inqſit.cum hic pcedatur ad denũciationem alicuius, nec hoc caſu uitiaẽ inqſitio criminis licet omittatur inqſitio infamiæ,parte contra q̃ requiritur non cõtradicente.ut eo.tit.c.2 lib.6. Nec 14† eſt ab ipſo inqſito iurm exigendum ut not. Guil.in Spec.de inqſ.§.nunc tractemus,uerſi. inqſitores quoq;,& uerſ.in hac igiẽ uia.& uerſic.ſed ut q̃ pmiſſa.Et puto ꝙ poſſit in hac denũciationis pſecutione pcurator interuenire qa cũ habeat inquiſitus neceſſe iurare ſemper c.inq.ut prædixi.poterit per alium reſpondere.Licet ſecus putẽ ubi ipſe habeat iurare per decr.hoc eod.tit.ad petit.& de iud.c.1.lib.6.ut infra dicam,§ reſtat.uer. nec puto.

Probato autẽ crimine p hunc agendi modũ,ſiue denũciatio ſit publica,ſiue priuata debita pena imponeẽ,uel pctm̃ fieri phibebitur uel aliter,prout reqrit denunciationis modus ſeruabitur,ut ſcripſit d.p.m. eo. tit. qualiter, ii.c.ad corrigendos,in fi. Iudicialis aũt denun 15 ciatio duplex eſt.† nam alia eſt publica,alia priuata,publica cũ ordinarius ad denũciationẽ officialis ad inqſitionẽ,& relationẽ deputati,pcedit,de quo in iurib.ſtatim infra allegandis,uel archiepi. de quo in decr. Rom.infra allegata ex mero, & puro offõ ſuo de crimine publico inquir.36.q.6.eps in ſynodo. 4. qõ.4.§.aliqñ alias eſt c.& iſta habet locum in notoriis tm̃.& hæc ex officio cõpetit in qua nõ requiritur monitio,& de iſta de accuſationibus. ſicut olim,& de cenſ.Rom.lib.6. Et in hac tenetur iurare inqſitus ſm alterã ex formis de qbus infra.§.prox.uerſi.ſi aũt intereſt. Nec in hac admittetur procurator pp rõnes de qbus infra.§.prox.uerſi.nec puto,& dic ut ibi.Et in hac eſt monitio neceſſaria, ut not.d. p.m.eo.tit.qualiter,ſuper uerbo.peruenit.Pri 16 uata eſt q̃ fit† ad priuatum,ſeu pprĩũ, uel ſingulare intereſſe , pone exẽplum p decr. noui. de iud.uel ſi fideiuſſi pro te,& iuraſti me ſeruare indẽnem, qa non ſoluiſti in termino fui coactus ſoluere pro te,unẽ denũcio te quia adhuc ſtas in piurio.petẽs ut cogaris iurm ſeruare. Itẽ in depoſito, & ſimilib.Et an hæc denũciatio poſſit in ſeculari foro fieri ſcripſit. d.p.m.in pall.decr.nouit.in ult.ſua glo.& iſta qñq; expeditur ẽt non pcedente monitione. in foro uero eccleſ.eſt monitio trina neceſſaria,& ad minus duarũ ultimarũ plena probõ. Tñ de plano expeditur , ut de iud. nouit. ſm ipm Guil tñ d.p.m.in hoc ult. cõtra , q dicit, quod oportet ipſam in ſcriptis porrigi,& litẽ ſup ipſa conteſtari,quod pbat per uerba dec. nouit.ibi dũ diciẽ in fi utrũ iuſta ſit querimonia,uel iniuſta, & idẽ Hoſt.ut d.p .m. ſcripſit 17 in d.decr.nou.in ult.ſua gl.Licet† autẽ iudex eccleſiaſt.pcedentem denunciationẽ indiſtincte admittat,non tñ iſtam indiſtincte,qa non debet admittere niſi in defectũ iuſtitiæ ſecularis,uel cũ crimen eſt eccleſiaſticũ, uel rõne pacis,uel iuri,uel qñ crimen eſt notoriũ , uel quãdo nõ audiẽ in foro ſeculari.ut quia obligatio eſt nãlis tm̃,uel ſi hanc pponit miſerabilis,uel depreſſa perſona,ut de iud.nouit.de pactis, qualiter & 87 diſt.per totum, Alias ſi indiſtincte admitteretur periret tpalis gladii. & iudicis ſecularis iuriſdictio,& per hunc modum oĩs cauſa ad eccleſiã deferret. Scias autẽ ꝙ hanc denunciationem indiſtincte facit iudici eccleſiaſtico,is q grauatur ab illo qui immediate ſubeſt Impatori.in auth. ut diff.iud. §.ſi tñ cõtigerint. col. 9.Et per hãc agitur ad intereſſe tm̃,uel ut res reſtituatur,& iſtius denunciationis ſolũmodo eſt talis effectus Nec 18 hoc† caſu tenetur inquiſitus iurare ſuper inqſitionis ca.cum ad denunciationem alterius pcedatur,nõ ex puro officio ut dixi ſupra eo. §.uer.& ſcias cũ hoc caſu,& in hac puto trina monitionem neceſſariã. Et licet uideatur placare Guil.in Spec.tit.de denunciat.§.1.uerſic. qualiter,ꝙ hoc caſu denuncians repelli poſſit per exceptionem criminis,puto tamen ad falſum ẽt quãdo denunciat ad priuatũ cõmodũ probatur hoc 4.q.7.oĩbus , & hoc potiſſime qa cũ iudex hoc caſu teneatur ad denunciationem inqrere , & pcedere ut ipſe idem notat in Spec.pall.§.uer.pdicto, alias eſt uerſiculus p ſe.& incipit.iudicialis.art.2.q.5. memnam, & c.oĩbus.& eo.tit.qualiter.2.§.pen. decr.autẽ nouit,quam Guil.allegat pro ſe non facit, qa illa loqtur in euangelica denunciatione in 19 † qua requiritur,ꝙ denunciãs ſit ſine macula.Scias aũt,ꝙ ad hanc priuatã denunũiationem non admittiẽ niſi læſus , & ĩ hoc differet hæc ab euãgelica,ut ſcripſit d.p.m.in decr.nouit.de iudic. Probato ante crimine per hunc

agendi modum cum denunciatio est publica erit locus pœnæ de qua infra §. prox. uer. si aũt. si uero sit priuata denũciatio, tũc cõseq tur suũ interesse qñq; æstimationẽ iniuriæ, ut scripsit d. p. m. in decr. 2. §. ad corrigendos, in fi. alias de iudiciis olim. Itẽ credo ad ꝓsecutionẽ h' iudicialis priuatæ denũciationis, pro curatorẽ admittẽdum, ꝑ rõnes assignatas supra eo. §. uers. & puto. tum ẽt qa istius denunciationis effectus est ciuilis nõ criminalis, ut 20 supra dictũ est. Regularis aũt est † q̃ fit ẽm cuiuscũque ordinis regulæ instituta, & ad correctionẽ ẽ n regulæ normam, & ideo circa ipsam certa non põt dari doctrina, & ob hoc nõ est instandũ, Sed ut scripsit d. p. m. in pall. decr. non est ista regularũ determinationi relinquẽda, Et ista fit de plano, & non seruata forma iuris, ut de appel. rephẽsibilis, de statu mona. ea q̃, de regulari. c. fin. ut scripsit. d. p. m. hoc eo. tit. qualiter. 2. sup uerbo ꝑuenit.

Quid ante iuris si Abbas inquirit de excessibus monachi, & facta ñbi copia inqsitionis & ꝓcessus, ipse dicat se uelle defendere, & petat expẽsas pro ꝓcuratoribus, aduocatis, & aliis ad defensionẽ necessariis, nunqd sit audiẽdus. not. Guil. in Spec. de inqs. §. ult. uers. itẽ pone ubi distinguit inter regularẽ, & iudicialẽ inqsitionẽ. ut in prima non audit in secunda sic, dic ut ibi. Restat uidere de quarto modo ꝓcedẽdi sup crimine. s. ꝑ inqsitionem ordinariã. Circa quod est sciẽdũ ꝙ huius or 21 dinariæ inqsitionis duæ sunt spẽs, † Vna q̃ dr præparatoria. Alia. quæ dr solemnis. In qbus aũt differat inquisitio ab aliis iudiciis uidere posses in Spec. de inquisit. §. 1. in fin.

Præparatoria est illa qñ. s. iudex ex suo puro, & mero officio nulla denũciatione sibi facta, & nulla infamia ꝓcedente inqrit contra aliquẽ quem, habet suspectũ, ut dicam infra uers. nec posset, & licet rlr ad inquisitionem non ꝓcedatur nisi ꝓcedente infamia. Sunt tñ quidam casus in qbus põt id fieri quos not. Guil. in Spec. de inqs. § 2. in princ. Item põt fieri talis inqsitio in maleficio flagrãte, ꝙ licet notorie sit cõmissum ignoratur tñ qs cõmiserit, nam tũc nullo uocato ꝓcedit iudex cõtra incertam ꝑsonam inqrendo in gñe quis fuerit cõmittens, & facta tali inqsitione, procedet demum cõtra eos cõtra quos laborat suspicio, uel quos culpabiles intellexit, uocãdo ipsos ut sup eo ueritatem dicãt, & se si pñt defendãt, & ei contra quem ꝓcedetur legitima reseruatur defensio, de off. ord. c. 1. ff. de off. ꝓsid. l. 4. & l. cõgruit, & hoc ẽt placet Guil. in 22 Spec. de not. crim. §. 1. in fi. Item ẽt † cum ordinarius, uel uisitator uisitat, nam ẽt nulla ꝓcedente infamia inqret sup statu ecclesiæ. Et ista talis dr gñalis. nec in ipsa est seruandus ordo, uel forma decr. qualiter, ut notat dom. pater meus in ipsa decr. qualiter, sup uerbo ꝑuenit. Et inqretur si ecclesia est collegiata, uel plures habet clericos, nulla nominata persona, tam in capite quã in membris. Si uero nõ habet nisi unum rectorem tñ, uel rectorẽ, & clericum tũc bene nominabit. & testes recepti deponẽt de quocũq; de ecclesia sit unus, uel plures, & tũc admittunt qualescũq; testes de ipsa ecclesia. Si ecclesia habet collegiũ, uel plures clericos, alias admittunt parochiani, si ecclesia sit parochialis. si non est parochialis, admittant qui magis sũt uicini, uel ꝓpinqui. de purg. ca. c. 2. quia illi melius ꝓsumũtur scire, de ꝓsum. quoldam, & quanto. & 23 † admittũtur nunc ad testimonium ẽt criminosi inimici, & cõspiratores, licet cõspiratione uel inimicitia postea detecta nõ credat cõspiratoribus cõtra eos cõtra quos cõspirauerunt, uel quorũ sunt inimici. de iud. exhibita de re iud cũ l. & A. & eo. tit. cũ oporteat, nec hoc casu ante cõpletã inquisitionem tradent inquisitionis capitula. postea uero tã capitulorũ quam nominũ testiũ. & dictorũ est inqsito copia facienda, ut in Spec. de inq. §. nunc tractemus, uer. sed ut quæ pmissa sunt in fi. ꝙ de nominibus dixi uerũ est præterq̃ in crimine hæresis, ut de hæret. c. ult. lib. 6. & tunc inquisitus capitula inquisitionis ẽdere cogẽt per sacrm. ut eodem tit. si constiterit. & c. cũ dilecti, & hoc tenent Gosfr. in decr. licet de simo. & d. p. m. in pꝛcal. decr. qualiter, 2. super uerbo, debet, Guil. in Spec. de inq. §. nunc tractemus, uer. inquisitores quoque & uer. sed ut quæ pmissa sunt. Qualiter aũt rñdeatur ad c. quis ali qñ. §. non tibi dico, de pœnit. distinc. 1. qd' dicit nõ tibi dico ut te ꝓdas scripsit d p. m. in pall. c. qualiter. 2. sup uerbo, facultatem. † Et ei aũt contra quem crimẽ, uel 24 infamia hoc modo probat, legitima defensio reseruat, & de accus. cũ dilecti. & c. cũ oporteat. & c. cum dilectus, & de re iud. cũ l. & A. & tũc. debet ad locum, seu ecclesiã descendere, ut eo tit. qualiter, 2. & c. cum dilecti, de simon. licet Hely. & proposito uerbo Dei recipiet iurm ab his qui examinandi sunt.

secun

ſm formam q̄ habeť eo.tit.qualiter,1. in fin. ſubſequenter ab his inquiret qualiter clerici eccleſiæ uiſitatæ ſe habeant tã circa offm̃ q̄ ẽt circa alia. Itẽ ſi eccleſia parochialis ſit, in q̄ret de fide,uita,& conuerſatione parochianorũ,de capitulis aũt in hmõi inq̄ſitione formatis,uide in Spec.de inq §.2. uer. ut aũt.§. ſeq.uerſ.licet auth de teſte.nunc tractandum prope fin.uerſ. porro in cauſa. Et ſi inuenit eos bñ uiuere,& eccleſiã, & eius bona bñ regere,& gubernare,gratias referat Altiſſimo. Nec poſſet ſubditus ex eo appellare, q̄a dicat infamiã cõtra eũ nõ laborare,q̄a † põt ordinarius qlibet eo officio de fama i q̄rere ſubditorũ,& infamia repta,de crimine,ut de of. ord.c.1.& irrefragabili,& de accuſ.ſicut olĩ, & ut eccl.beneſ.ſine di.confer c.uno,uer. qđ ẽt,& 10.q.1.placuit.de cenſi.romana.§ ſane lib 6. Nec obſt. qđ poſt Hoſt. ſcripſit d.p.m. in decr. cũ oporteat. hoc eod.tit. ſuper uerbo non ſubdito,q̄a ibi loq̄tur in caſu illius dec. ſ.qñ ꝓcedit ad alicuius denũciationẽ. h c cũ ex offic.& facit ad ea q̄ d cam infra uer.nunc quoque.Et hoc potiſſime qñ uiſitando ꝓcedit,& inq̄rit, & p̄miſſa poſſes colligere ex diffuſe,no.per Guil.in Specu de inquiſ §. 2.potiſſime in uer licet aũt, & §. nunc tractemus, uer.hoc aũt ſcias,& de notoriis criminib.§.1. uerſ.ult ubi dicit Guil.ꝙ† circa hmõi inquirendi modũ ualet excuberat officium iudicis qđ latiſſime patet. ff. de iuriſd. omn.iud.l.1. & ſcripſit d.p.m. hoc eod.ti.cũ oporteat,ſuꝑ uerbo nõ ſubdito.& no.eo.ti.c 2.lib.6.Si aũt per huiuſmodi uiſitationis inq̄ſitionẽ inuenerit aliquẽ grauiter deliquiſſe, ſi habeat administrationẽ, ſeu platuiã remouebiť ab ipſa ſicut uilicus a uilicatione,qui ſuæ uillicationis nõ põt dignã reddere rõnem , ut hoc eo. ti.qualiter,2.Non habẽtes aũt administrationẽ ſeu platum iudicis arbitrio puniuntur, niſi cũ ipſis miſericorditer ageret, & prædicta ſunt uera,niſi tale foret crimẽ qđ impediret ẽt poſt peractã pœnitentiã ordinis executionẽ bñficii retentionem,ut homicidium,& ſimonia de quibus no.eo ti.inquiſitionis,1.gl. & multos tales caſus notat Innoc.de tempo. or.ex tenore Hoſt plures,de renunc. niſi cum pridem.§.ꝓp conſciam,& ibi uide ĩ nouella. q̄a tunc punieť ac ſi ꝑ uiam accuſationis de ipſo foret actũ de quo ſupra.§.1.eo. tit.qualiter,2.ubi de hoc,& c. inquiſ. ubi hoc etiam tenet d.p.m.& eod.tit. qualiter,2 §. ad corrigẽdos. in fi. & de hoc in Spec. de inq.§.nunc uľ poſt princ. Hæc uera intelligas niſi certa alia pœna foret à iure ſtatuta, q̄a illa eſſet infligenda,ut q.4.§.notandũ, de off. delega.de cauſis.§.illis ẽt. † Nec hoc caſu poterit inq̄ſitus ,& correctus à correptione,uel ſententia appellare,ut de app.ad noſtrã,&c.rephenſib lis, & de off ord. irrefragabili , nec forſan modus excedeť,ut eo.ti.de priore. hoc placet Guil.in Spec.de inqui §.nunc tractemus,uer. q̄d ſi platus Si uero leue ſit crimẽ qđ tali modo eſt ꝓbatum,ſi certa pœna eſt ꝓ illo à iure ſtatuta,illa imponeť ,alias imponeť arbitraria cõſideratis ꝑſonæ cõdõne,criminis qualitate &an publicũ ſit uel occultũ,& ceteris circũſtãtiis.Quid ſi crimen nõ fuerit hoc modo ꝓbatum,ſed ſola criminis infamia ꝓbať,hoc caſu non punieť,ſed iudiceť ſibi purgatio,ut eo.tit inq ad ſi.& de teſti. tã literis, in qua ſi deficiat punieť ut conuictus, de purga c. cũ p. ſimo.& hic,& c inſinuatũ.Vnũ tñ no.† ꝙ iudex ẽt eccleſiaſticus ſuper ſingulari uel priuato alicuius perſonæ intereſſe non põt ex officio per inquiſitionem ꝓcedere ſm Guil. qui hoc no.in Spec.de inqui.§ 2.uer.& in cã. Quod puto uerum ſi inquireret indirecte ad cõſecutionẽ illius intereſſe. Sed indirecte poſſet,ubi periculum animæ uerereť, primo inq̄rendo de infamia,& demũ de ueritate, qua comꝑta cũ non poſſit pœnitere niſi ſatiſfaciat. eũ coget ad ſatiſfactionẽ ut de uſu. cũ ĩ diœceſi.& facit eo.ti.tuas dudũ, & de iureiur. ad noſtrã,2.& quod ibi no.in gl 3.ad qđ faciũt q̄ ſcripſit d.p.m.hoc eod.ti. qualiter,ſuꝑ uerbo,ꝓuenit in fi ſuæ gl.Nec puto ꝙ quando ꝑ hunc modũ procediť iudex neceſſario teneatur ꝓcuratorẽ admittere, & ſi ratio potiſſima huius dicti, q̄a † cũ inq̄ſitus habeat ſuo ſacramento de ueritate rñdenda præmiſſo,ad inq̄ſitionis cap. reſpondere, ut dixi ſupra eo.§.uer. nec hoc caſu,q̃o ergo admitteret procurator, q̄ forte ignorat uel ignorare põt criminis ueritatem.Ad hoc optime facit eod.titu.ad petitionem,& de iud.c 1.lib 6.& hoc ẽt placere uidetur Gof. & Hoſtienſ. in decr.ueritatis, de do. & contu. ut ibi poſt ipſos ſcripſit d p.m.ſuper prin. 2.glo.& poſt ipſum Hoſt.hoc eo.ti. qualť 2.§.debet ante,ſuꝑ uerbo illi,ubi dicit Hoſt.hoc potiſſ.me locũ hře qñ citatur ꝙ perſonaliter compareat inq̄ſitus,uel ubi crimẽ ſuꝑ quo eſt inq̄ſitum executionẽ ordinis impediat.Sed obiiciẽs, de

decr.tuæ.de proc. qa cum ibi agat̃ ꝙ plus eſt
ēt per uiā accuſationis de crimine ad thori ſe
parationē, & admittat̃ ꝓcurator multo for-
tius eſt admittendus qn̄ agitur per uiā inqui
30 ſitionis, quia † ēt tunc dr̃ agi ciuiliter, ut de
ſimo.ꝑ tuas, & in actione ciuili admittit̃ pro-
curator, ut hoc eo.ti.ſuper his.in fi. in c. cum
dilectus, ad hoc ēt facit de teſt. ex parte Adæ.
ad decr.tuæ, ı̄ñde agere ad thori ſeparationē
ꝑꝑ adulteriū eſt potius agere ad intereſſe ſin
gulare ipſius agentis, ut abſoluatur ab obliga
tione, & ſeruitute, qua erat ipſi adulterio obli
gatus q̃ ad pœnam, & quod hoc ſit intereſſe
nō pęna patet quia cū pœna nō imponat̃, ni
ſi à iudice, ut 33.q.2.§.in hoc, & C.de iudæis,
l.nullus, & no.de diuor.porro.in glo.2.Talis
autē ſeparatio aliqn̄ fiat iudicis auctoritate
non expectata, ut de diuor. ſignificaſti, ergo
pœna non eſt dicenda. Decr ſuꝑ his loquitur
qn̄ ꝑ modū denunciationis euangelicę ad pę
nitentiā agit̃ ꝑ modū exceptionis ex qua nō
debet̃ pœna, imò dicamus ꝙ ex quo in his ca
ſibus à iure ꝑmittitur, in aliis intelligit̃ ꝓhi-
bitū de ꝑlum.nonne, cū concor. ibi not.decr.
cū dilectus intelligitur de euāgelica denuncia
31 tione ad pnīam qđ probant, qa † ibi manda
tur inqri an denunciantes ſint crimnoſi, qđ
in aliis denunciationibus non obſtaret, circa
qđ uide quod ſcripſit d.p.m.in decr.cū opor
teat.eod.tit. ſuper gl.uel dic ꝙ ibi denuncian
tes. & quorum noīe denūciatio facta fuit cō
ſortes eiuſdē litis, quia tā ſuo q̃ aliorū noīe
denunciabant, & ideo admitti debuerūt. Ad
decr.ex parte. Adæ pōt rñderi ſm̄ unam lect.
Inn.ꝙ ibi fuerat ꝓcurator cōſtitutus ad cer-
tū articulū tm̄. Vel dicas ꝙ licet admitti pro
curator non debuerit, ex quo tn̄ de facto fuit
admiſſus, nec exceptū ualuit qđ cū ipſo fuit
actū. Ad hoc bn̄ facit hoc eo.ti uenıens. & ibi
no.d.p.m.ſuꝑ 1.glo. & qđ not.de iud c.1.lib.
6. & hoc ultimo modo poſſet ad oīa contra
ria rñderi, poſſet aūt ex ꝑmiſſis dari generalis
32 doctrina, ꝙ † quoties inquiſitus non hēt ſub
iurō rñdere, poſſit procurator interuenire. Se
cus cum habeat rñdere cum iurō, tn̄ ſi tunc
admittatur, & non excipiatur ualet qđ cum
ipſo agitur, indubitatum tn̄ eſt ꝙ ad allegan
das cauſas abſentiæ q̃ conſiſtant ſiue in facto
ut quia infirmus, cōparere non potuit, uel ſi
miles, ſiue in iure, puta declinatoriæ iuriſdi
ctionis, ut qa non teneatur comparere qa ex
communicati ꝗtis, uel nō ualet reſcriptū uel
non, qa de ſuo foro, uel quod non afflat cita
tio pōt interuenire procurator ut not. poſt
Inno.d p.m.hoc eo.tit.ueniens ſuper 1.gloſſ.
Nunc aūt de ſolennitate inquiſitionis circa q̃
eſt diſtinguendum, qa alia eſt ordinaria quæ
fit ab ordinario iudice, alia extraordinaria q̃
ſit à delegato. Eſt aūt inter iſtas differentias,
33 qa † ordinarius pōt inqrere contra ſubditum
licet nō infamatū, dūmodo ſit ſibi ſuſpectus,
ut dixi ſupra in princ huius.§. ſed in extraor-
dinaria ſecus eſt quia delegatus nō pōt niſi
cōtra infamatū ut eo.ti.cū oporteat, & uide
qđ ibi ſcripſit d.p.m.ipſo inqſito cōtradicen
te. ſecus ſi nil opponat, ut eo ti.c.3.lib 6. Mul
ta aūt q̃ opponi pñt tā cōtra impetrantē lite
ras inqſitionis q̃ contra tertiū, ſeu ēt contra
delegati ꝑſonā, & ꝓceſſum uidere poſſes per
Guil.in Spec de inquiſ.§ 1.in princ. In quoli
bet aūt caſuū ꝑmiſſorū ſubdiſtinguit̃; qa aūt
inqſitio fit aliquo ipſam ꝓmouere, & tunc
non iurat inqſitus de ueritate rñdenda. Aut
ex officio ad denunciationē officialis, uel ar-
chiepiſcopi, de quo ſupra § prox.iudi. uel fa-
ma ſua clamoſa inſinuatione deferente, &
tūc iurat inqſitus ſuꝑ cōtentis in inqſitione
rñdere ueraciter, uel plenā, & merā dicere ue-
ritatem, ut in Spec.de inq.§. nunc tractemus
uer.inquiſitores quoq; & uer.hāc ēt circa me
diū, & uer.ſed ut q̃ ꝑmiſſa de forma aūt iuran
di, dic ut dicam infra uer.ſi aūt intereſt. Aut
nullo deferēte nec clamoſa inſinuatione de
ferēte; & de hoc ultimo ſatis dictū eſt ſupra
eo.§ in princ. unde hic de hoc membro nil di
cā. In 1.caſu.ſ.qn̄ aliquo ꝓmouēte, & denun
ciante crimen ꝓcedit iudex ſubdiſtincte, qa
aut talis denunciat rōne priuati cōmodi, de
quo de uſur.tuas dudum, & de iureiur.ad no
ſtram, 2. & hoc caſu fit inqſitio ēt nulla fama
34 ꝑcedente † dūmodo charitatiua ꝑceſſerit mo
nitio, qa duo inter poſito iurō pacti ſunt de
aliquo adimplēdo, qđ aliter negligit obſerua
re, hoc n. caſu ex quo charitatiue eſt tertio
admonitus poterit denūciari, & ad talem de
nunciationē debet iudex inquirere, & proba
tur de iudi.nouit, de iureiur.ad noſtram, 2.in
fi. & quod ibi not. & hoc caſu probato crimi
ne conſeqtur intereſſe ſuum. Aut denunciat
ratione publici commodi puta ad pœnā, qa
publice utile eſt ne crimina remaneāt impu
nita, de ſententia excommunicationis, ut fa-
mæ, ff.ad l.Aquil.l.ita uulneratus. 1.reſp.ad
fi. Et tunc ſubdiſtingue, quia, aut intereſt de-
nunciantes

nunciantes aliquo modo, ut quia forsan est subditus, quia ad hoc tenetur, 2. q. 7. qua pp uel patronus, ut 16. q. 7. filiis, uel parrochianis 23. dist. illis. & tunc admittitur eod. titu. illa præpositorum. Aut nullo modo interest, ut quia non est de illis personis, & tunc non admittitur, ut præalleg. d. illa præpositorũ. Eo 35 saluo. quia † si crimen quod denunciatur hẽt facti perseuerantiam, ut fornicatio, tunc admittitur quilibet 11. dist diaconi, alias non. Si aũt interest denunciantis, & tunc aut generaliter per denunciationẽ agitur super statu ecclesiæ, tã in capite, q̃ in membris, aut super excessibus singularis personæ. In primo casu non puto monitionem necessariam, quia cũ hic non agatur specialr̃ de alicuius singularis crimine, qũo debuit, uel potuit monitio fieri non uideo. sed nec ẽt hoc casu tradentur capitula ut scripsit d. p. m. in decr. qualr̃, eo. ti. super uerbo ꝓuenit. ubi alleg. decr. contra certam, de cle. lib. 6. & † ibi ipse dicit hãc dici ge- 36 neralem inq̃sitionem ut supra in prin. dixi. & debet hoc casu inquisitor descẽdere ad locũ, & ibi p̃misso uerbo Dei. recipiat iura prælati, & clericorum illius ecclesiæ, qui iurabunt plenam & merã dicere ueritatẽ tam in capite, q̃ in membris, exceptis occultis criminib. ut eo. ti. qualiter. 1. in fi. uel ꝙ ad inquisita ueraciter rñdebunt, ut eo. tit. cum dilecti de forma aũt talis iurñ, uide in Spec. de test. §. seq̃ uers. porro. usq; ad finẽ. tñ ut scripsit d. p. m. in decreta. cum dilecti. eo. ti. cũ agitur de statu ecclesiæ pp uinculũ periurii sufficerent si iurẽt tm̃ rñdere ad interrogata. Cum uero de certis criminib. tunc iurabunt ꝙ plenam, & meram dicent ueritatem, tñ ut ibi dicit qualitercunq; agatur potest iudex recipere quod maluerit iurm̃ debet aũt tale iurm̃ præstari in publico, ut de ipsius forma possit fides fieri si dubitetur, ut præalleg. dec. cum dilecti. & hoc ibi scripsit d. p. m. super gl simile supra, post modũ interrogetur s̃m quod habetur in Spec. de teste. §. nunc tractandum, uer. porro. usque 37 ad fi. s̃ nquosdam † ubi solus prælatus est diffamatus, potest inquiri tã in capite, q̃ in membris, quia capite languescente cetera mẽbra languẽt, uel languere p̃sumuntur 6. qõ. 1. cap. sunt plurimi ad idem 2. q. 7. sicut, inq̃t, & 61. dist. miramur. & hoc tenuit Inn. in decr. cum dilecti. eo. tit. & de simon. licet Hely. Sed Host. ibi cõtra arg. de his q̃ fiunt a ma. parte c. quæ siuit. qđ mihi placet. rõne quã ipse ponit, non enim fit inq̃sitio suꝑ occultis, ut eo. tit. qualr̃ fateor tñ cum ipso Host. ꝙ contra ipm epm tm̃ poterit eo casu fieri inquisitio. tam in capite, q̃ in membris, ut u3 inquiratur qualr̃ se habeat erga suam ecclesiam, ibi qualiter erga canonicos suos, & alios clericos, & laicos, qualiter in uillis, castris, & ecclesiis, & de hoc qui d. p. m. hoc eo titu. cũ dilectus, placet Guil. in Spec. de inq. §. nũc tract. uersi. si igitur aliquo. in fi. in quo uer. circa fi. reprobat opi. istorũ q̃ dixerunt ꝙ cum hoc modo ꝓceditur sit libellus offerẽdus, lite cõtest. fac. & iudiciarius ordo seruandus, quod est falsum, imo hoc casu sufficit seruare formam dec. eum l. & A de 38 re iud. Tñ † legitima defensio semꝑ est seruanda, ut patet in ipsa dec. cũ l. & A. Probato aũt hoc mõ crĩe, fiet qđ dixi sup. eo. §. uer. si aũt.

Cum aũt inquiritur suꝑ excessib. singularis ꝑsonæ, aliquo ꝓmouente inquisitionem, tũc primo citabitur inq̃situs, & interrogabit an sit infamatus de illo crimine, si confiteat infamiã, tunc ꝓcedet ad ulteriora, & fiet hoc casu libelli oblatio. lit. cõt. & seruabitur subsequẽter ordo iuris q̃ habet eo. ti. qualiter, & patet hoc de sim c. ꝑ tuas, in principio, quia subsequenter tradenẽ sibi copia inq̃sitionis, & de mũ citato inq̃sito iurabũt testes, & suꝑ ipsis examinabunẽ, & tã noĩum, q̃ dictorũ testiũ ei fiet copia, & ipsius defensiones ligitimæ admittẽtur, tã cõtra personas, q̃ contra dicta, ut sic sit dr̃ia inter inquisitionẽ q̃ fit super statu ecclesiæ. & illam q̃ fit cõtra regularẽ ꝑsonam quod aũt de noĩbus dixi uerũ intelligas p̃terquam in crimine hæresis. ut de hæretica. ult. lib. 6. Si aũt † exhibitio prædictorũ denegare- 39 tur posset inquisitus appellare licite, ut in Sp. de inq. §. 1. uer. & gñaliter sed si inquisitus negaret se infamatum prius est probatio recipiẽda suꝑ infamia, qđ si denegaretur, uel nõ seruaretur appellare posset, ut eod. titu. cum oporteat, & c. qualiter, 2. probata autem infamia procedetur ut supra, alias ipse absoluetur, & denuncians punietur. ut de cal. c. 2. An aũt probata infamia admittatur is cõtra quẽ fit inquisitio ad ꝓbandum se bonæ famæ, & q̃ testes hoc casu sint p̃ferendi, plene notauit d. p m. hoc eo. tit. cũ opportat. suꝑ uerbo formã ipsius, post prin. suæ gl. & est iste talis modus seruãdus qñ inquisitus est pñs. alias uero ipso absente non ꝑ cõtumaciã non est cõtra ipm ꝓcedendum aliquo modo, qđ places Guil. in Spec. de inq. §. 1. uersi. q̃ritur an cõtra.

40 sed † si cōtumaciter abesset, tūc in eius odiū facta fide prius de infamia ꝓcedet ad receptionē testiū, & ad diffinitiuā ēt lit. nō cōt. ut lit. nō cōt. c. qm̄ §. sunt alii. de do. & cōt. ueritatis. de acc. qualiter. 2. §. debet, ꝑmissa aūt colligi possent ex not. in Spe. de inqui. §. nūc tractemus. uer. si aūt. Et qualiter dicere debeant testes q̄ sup̄ infamia deponūt. Et an ēt si interrogati debeant nominare eos apud quos dr̄ infamatus scripsit d. q. m. e. ti. cū oporteat sup̄ uerbo, nō dubitō. & eo ti. qualiter, 2. sup̄
41 uerbo. honestis. ubi dicit † duos testes sufficere ad ipsam ꝓbandā. de quo ēt uidere posses p̄ Guil. in ꝓdicto uer. si aūt eo. §. uer. hoc aūt notandū, & seq. Tractatur q̄d iuris si in literis inq̄sitionis cōmisisse dicat̄ tali significāte accepimus q̄d talis sit de tali crimine infamatus, uel si nil de infamia dicat̄ in ipsis. Itē q̄d si in rescripto nō fiat mētio de aliquo nūciāte, sed dicat̄ ad audiētiā nostrā ꝑuenit an primo sit sup̄ infamia ꝓbatio redipiēda nec ne de his aūt dic ut scripsit. d. p. m. hoc eo. ti. cū oporteat sup̄ uerb. famā ipsius. ubi recitatis opinionibus aliorū dicit distinguendū inter uerba narratiua, & assertiua literarū apostolicarū p̄ decr. si Papa de priui. lib. 6. dicens finaliter standū ei quod habet̄ in cle. literis, de ꝓbatio, quodlibet aūt casuum ꝑmissorum in isto. §. usque ad uers. nūc aūt non tenet̄ in q̄situs iurare. & pōt procurator constitui. ut dixi supra. §. subsequenter, uer. & puto, de pœna aūt infligenda ꝓ crimine p̄ hunc agendi modum ꝓbato, dic ut supra. eo. §. uers. si aūt de multis autem q̄ cōtra rescriptū inq̄sitionis possunt opponi uidere posses in Spec. de
42 inq. §. 1. An autem ualeant literæ inquisitionis per excōicatū impetratæ no. de rescirp. c. 1. in gl. quid si excōicatus. lib. 6. Hoc autem est ponderandū. quia secundū d. p. m. ubi de prælato tm̄ agitur inquirendo de ipsius fama, est q̄rendum à capitulo, & canonis suis & si apud ipsos nō reperit̄ infamatus. non uidetur ulterius procedendum. alle. in arg. de præsump. quosdam. & c. quāto. & hoc eo. ti. qualiter. 2. respon. uers. debet igit̄. supra de electio. postquā. & c. scriptū. & 86. dist. si q̄d de quocunq;, ꝑterq̄ in tribus casibus puta nisi ipse p̄latus esset inter alios cōuersatus, uel nisi p̄p p̄ręlati potentiā uel tyrannidem timeat̄ de occultatione ueritatis, & contra ipsum uerisimiliter p̄sumat̄ de excess. p̄la. tanta, uel nisi propter ipsius tergiuersationem, & collusionē dubitaret̄ de occultatione de collusi. detegāda in tm̄, nā tūc fieret inquisitio famæ ipsius ab aliis, ut ipse plenius scripsit hoc eo. ti. cū oporteat, sup̄ uerbo, nō subito.
43 Nunc quoque uidendū est † qn̄ iudex ex suo mero ꝓcedit officio ad criminis inquisitionē, uel ad danūciationē officialis publici, ad inq̄rendū, & denūciādum deputati, uel archiep̄i de q̄bus dixi supra. § sequit̄, uer. iudicialis, in prin. uel nullo denūciāte, sed fama publica, uel famosa insinuatione deferēte, & hāc q̄dā ut Host. uocant specialē inquisit. ut scripsit. d. p. m. in c. qualiter 2. de accus. ubi
44 sciēdū q̄d † eo casu superior siue iudex seruare debet formā hac, q̄a primo statuet terminū accusare uolēti, & si appareat accusator ipsum, audiat ut eo. ti. ueniēs. causa. 5. q. c. 1. de pur. c. ex tuarū. 2. q. 5. oībus. si uero nō appareat accusator. uel appareat sed p̄ exceptionē repellat̄, pōt iudex si uult statim purgationē indicere infamato. Tn̄ si ꝑmissa seruare nollet, pōt incōtinēti ad inq̄sitionē ꝓcedere sup̄ ueritate criminis, & hoc casu refert s̄m Host. & d. p. m. ut ipse scripsit in p̄al. decr. qualiter. 2. hoc eo. tit. sup̄ uerbo ꝑuenit. utrū fiat cōtra secularē clericū an cōtra regularē, si cōtra secularem. Aut in dignitate uel ꝑsonatu cōstitutū. Aut cōtra priuatū. In 1. casu. s. qn̄ cōtra constitutū in dignitate uel ꝑsonatu di-
45 cūt nō sufficere † solemnē famā uel clamorē ēt si sit freq̄ues nisi sit tanta q̄ę scandalum generet, uel quæ nō possit, sine scandalo tolerari. in secundo uero, scilicet qn̄ contra secularē priuatū, eo casu dicūt clamosam, & frequētē sufficere ēt si non generet scandalū, & ut scripsit. d. p. m. eo. tit. cum oporteat, super uerbo. non subito due uices inducūt frequentiam allegat de uita, & honest. cler. monasteria, & de electio. nenerabilem. in fi. Dicūt tamen hoc totū iudicis arbitrio relinquendū. Et, in quolibet ꝑmissorum casuū dicunt formā seruendā quæ habet̄ in decr. qualiter. 2. eo. ti. & de simo. licet hely. ut uidelicet iudex per se uel alium descendat ad locum, & uocabit eū cōtra queēst inq̄sitio facienda, & si cōpareat tūc tradet̄ illi capitula super q̄bus est inq̄sitio facienda, & primo faciet illū iurare secundū formā alteram decr. cum dilecti, eodem tit. circa quod uide q̄d dixi supra eo. §.
46 uersic. si autem interest. Et † p̄stito iuramento ad inquisita respondere, si cofiteatur crimen, hēt intentum, & tunc cum ipso agetur

de elect.innouit.ut ēt not.d p.m.hoc eo. tit. qualiter.2.sup uerbo reddere,nec posset.cō-fessionē impugnare quominus puniat ex eo qđ nō fuisset de illis infamatus, uel qa capitula tradita non fuissent,ut eod.ti.c.1.lib.6. Si aūt neget crimen non puto necesse recipi hoc casu testes sup infamia qñ ipsa deficit.qa ipsa se exhibet, & facit qđ dixi supra eod.§. post.princ.uers nec posset.& ibi uidi ad dictū Host.sed statim recipiet testium iuramēta eo pñte.& subsequēter ipsorū dicta,quorū dictorū,& testium nominū copiā faciet illi cōtra quem inquiritur, saluo quod de nominibus dicitur de hæretico.c ult.lib.6 & † omnis legitime defensionis facultas eidem reseruabitur ut tñ dicit ibi d.p m. leuiores probationes sufficiūt contra priuatū quā cōtra prælatum infra de simo. licet hely. de off. deleg. pastoralis,in princ.de sent.excommunicationis cū illorū § si uero.Si cōtra regularē pcederet,aut ad correctionē sm regulam, & tūc dic ut supra §.sequitur,uers.regularis.Aut ut remoueatur ab administratione. Et hoc casu si contra Abb. uel priorem conuentualem, uel curiam habentē auctoritate episcopi institutū licet tunc ad unguē non sit pdicta forma seruanda,quia illi possunt facilius a suis administrationibus amoueri.i. ex leuioribus causis, & p leuiores probationes item liberius,qa non admittent tot exceptiones de si. licet hely & eo.tit.qualiter 2.uti sic exponit. 48 d. p. m. Est tñ in hoc seruandū † ut is contra quē est facienda inqsitio uocetur ut se defendat,ut eo.ti.c.2.de simo. p tuas. Si uero agatur de simplici priore,officiali,uel ad obediētiam tenente,talis p libito abbatis ēt siue causa poterit amoueri. de statu mona.cū ad monast.§.tales,&c.2.& de priuil.c.2. in fi. lib 6. Et est in hoc differentia qñ pceditur ex officio,ut hic, qa tunc non inqritur de infamia, qa ipsa differtur.Itē qa iure.inqsitus, & nō datur libellus; ne fit lit.cont. ut dixi supra in pced.uer.cum aūt. Si aūt contumaciter abesset fiat tunc quod dr infra.eod. §. uers. sed si contumaciter.1Sed si prælatus diceret subdito,uideo te infamatum, & inquisitio multa hēt diffugia uolo qđ te purges,nunquid pōt 49 hoc facere inuito eo utique qa † pcedere potest quātūcunq; uia melius pōt,assignare criminis ueritatē seu pœnā 24.q.2.ecce. ff. certum petatur l. quidā, nec ualeret appellatio contra pmissorū aliqđ interposita, & prædicta sumi possent ex nota. in Spec. de inquis. §.nūc tractemus in uer. porro,& uer.sequentibus,& p d p.m.in præced.c.qualiter 2. De pœna aūt infligenda crimine hoc modo probato dic.ut supra eo.§ uer.si aūt p hmō.nec tenet iudex,cum hoc modo pcedit pcuratorē admittere de quo dic,ut supra eo. §. uers. nec puto,quæ aūt pmissa sunt locū sibi uendicant in criminibus nō notoriis, qa in notoriis secus est,nam in illis nō seruat aliqs iudiciarius ordo, nisi in hoc qp super notorio debent citari,& interrogari, & eo pñte uel cōtumaciter absente snia fiet de quib.per Guil. in Spec.de not.criminib §.1.in prin.& §. ulti 50 mo.p totū. Est aut † & alia inquisitio specialis q̄ fit debito officio uigente, qñ s. superior hēt electum uel postulatū confirmare, quam inqsitionem ēt facit nulla infamia pcedente uel denunciatione pmissa,inquirendo.s. de meritis electi, & studiis eligentium, & electionis forma, ut 67. dist. de Petro 61. d.st.miramur de electio. scriptum, &c. postquam,& c.cum nobis olim. & c.nihil est, & idem in consecratione.& ordinatione epi,& cuiuslibet alterius clerici.23.dist. qui eps.24. dist.quando.75.dist. ordinationis. idem ēt in matrimonio carnali, de clandest. despon. cap.3.Item ubicunque ex mero, & puro officio procedit iudex, in his maxime in quibus uertitur animæ periculum.de iureiur, ad nostram.2.de off.ord.c.1. ut scripsit.d. p. m. in palleg.dec.qualiter 2.super uerbo, puenit.de materia p Host.in summa eod.tit.sub rub.de inqs. sub rub. de criminibus sine ordine pu-51 niendus.† An aūt possint testes compelli qñ iudex procedit,uel uisitando, uel confirmando,uel in capite,& in mēbris inquirendo,uel contra certam psonā sup crimine de quo laborat infamia,tractat Guil. in Spec.de inquisitione § nunc tractamus.in fin. ubi ur uelle qđ non cogatur. Cuius contrarium puto qñ inqrit tam in capite q̄ in mēbris, uel contra singularem psonā fama deferente per decr. qualiter. 1. Item quia expedit reip peccata nocentum esse nota, sed qñ uisitat non debet exigere iurm a principio per quod occultum constringatur, sed ex quo sine iuramento referunt aliqua corrigenda pōt super his exigere iurm.ut no de censibus Rom. §. sane. lib. 6. Ipsius autem dictum posset locum hre cum confirmando inqrit quia præsumi 52 mus quēlibet † bonū,& idoneum nisi probetur

tur contrarium, de scrut. in ord. fa. c. uno. & de præsum. dudū An aūt admonitio quæ denunciationem debet præcedere fieri possit ꝑ literas, uel nuncium absenti tractat. d. p. m. de simo. licet Hely. suꝑ correct ubi tenet qđ sic & idem Guil. in Spec. de denunc. §. 1. alias 2. uers. quid si moriens. 53 † Item an denuncians platum debeat ab ecclesia hre expensas not. in Spec. eod. tit. § ult. in princ. usque ad uers. item pone. Nunquid aūt is contra quē facta est inqsitio possit ꝑ familiares, uel cubicularios suos probare suam innocentiam, tractat Guil. in Spec. de inq. §. 1. uers. gnalr. per c. 12. q. 2. manifeste, &c. seq & 2. q. 7. cum pastoris.

Vtrum aūt impetrante inquisitionem remoto possit alter ipsam proseq, tractatur in Spec. de inq. §. 1. uers. quid si impetratio. de quo dic ut scripsit d. p. m. in dec. cū oporteat. suꝑ fin. pen. gl. Et an inquisitore suꝑ qbusdā pronūciante expiret eius offm super aliis no. Ber. de re iud. cum I & A. & in Spec. de inquisit. §. 1 u. er. & not. & uterque tenet ꝙ non expirat. 54 † An uero inquisitor attestationibus publicatis possit super eodem crimine iterū alios testes inducere, uel recipere, & de hoc ꝑ d. p. m. in dec. fraternitatis, de testib. in 9. q. & de testib. cum clamor. & dic ut ibi, & de hoc etiam in Spec. de inq. §. nunc tractemus. uer. sed nūquid publicatis, ubi tenet ꝙ possit ubi ex officio ꝓcedit, secus si aliquo proponēte, uel prosequente inquisitionem, quia tunc teneretur subornatio, & ut ibi not. potest inqsitor si in aliquo minus bene processerit illud reuocare, & de nouo procedere, dic ut in præd. dec. cum clam scripsit d. p. m. Præmissa autem in non notoriis locum sibi uendicāt, de notoriis uero, & forma procedendi in ipsis, uide quod plene scripsi in commento qđ feci suꝑ decreta uestra, de cohab. cler. & mul. Qñ aūt delegationis litera impetratur sub hac forma mandamus qtūs uocatis qui fuerint euocandi super propositis, & aliis negociis contingentibus, inquiras quæ fuerint requirenda &c. intelligitur negociū delegatū in modum iudicialis indaginis, non autē in forma inquisitionis simplicis, ut de iudic. exhibita, & ibi not. in 3. gloss. unde d. p. m. post Vinceo. scripsit super ipsa gl. quod ex quo patenter non constat ꝙ hmōi negociū in modum cōmissionis cōmittatur, præsumitur ꝙ in modū iudicialis indaginis fiat commissio, 55 ubi ēt dicit in fin. † ꝙ qñ fit cōmissio in modum simplicis inquisitionis semper cōsueuit in ipsa cōmissione poni de insinuatione clamosa. Remittit aūt ad not. in Spec. de inq. §. 1. uers. quid si in litera, & de hoc scripsi in mā rescriptorum §. in 2. uero casu in fin.

SOLEMNIS, VTILIS, & quotidianus Tractatus de Excusatore sine mandato Excellentiss. V. I. interpretis, & magni practici domini Antonii de Canario.

SVMMARIVM.

1 *Excusatur quis sit, & qualiter diffiniatur.*
2 *Excusatoris quale officium.*
Causæ quas excusator allegare habet quomodo intelligendæ.
3 *Excusator sine mandato an possit esse minor etiam & mulier.*
Excusationum triplex differentia.
4 *Excusator sine mandato ad quid admittitur, & quando 5.*
Contumacia absentis Dei præsentia suppletur.
5 *Iudex ex officio potest probationes inducere, & supplere.*
6 *Absentiæ causæ cur in quacunque causa per excusatorem possit allegari. Item & innocentia,*
7 *Excusator quid differat à procuratore, defensore, & nuncio.*
Nuncius est instrumentum quo uox unius uadit in alium.
8 *Excusator nomine cuius uerba concipere debeat.*
9 *Excusator si non probat quod dicit, ad quid teneatur.*
10 *Exceptionẽ aduersus excusatorem quæ opponi possit.*
11 *Excusator nunquid procuratorẽ possit constituere.*

Excusatoris materiam utilē ꝓsequer ꝑ duas particulas, quarū prima ponit qōnes concernentes excusatorē sine mandato simplr usq; ad q. 9. Secūda ponit qōnes cōcernentes excusatorē abñtiæ, usq; ad finē. 1 Quæro igitur † primo quis sit excusator Rñdeo Spe. in tit. de his qui alie. not. in iud. inter uer. excusator dicit ꝙ excusator est qui sine mādato ad cām ad ꝓponendas excusationes, seu cās abñtiæ non causas causæ admittitur, de elect. bonæ el 1. & Spec. in tit. de exc.

excus. dicit ꝙ excusator est is qui uenit ad ꝓponendum causas absentiæ alicuius, qui nõ poterat ratione sui, uel causæ procuratorem constituere, uel qui uocatus erat, ut ꝑsonalr̃ ueniret, allegat prædictum uer. excus. de do. lo, & cont. eum dilecti. Sed contra attende ꝙ in 1. diff. dicit sine mandato, nõn ideo dr̃ ꝙ causæ absentiæ ꝑ procuratorem allegari nõ possint, sed quia si mandatum hr̃et ad proponendas causas absentiæ foret procurator nõ excusator. ff. de proc. absens. & d. c. ueniens. quod aũt dicit ad causam, quia causa multis modis assumit, ut not. Ioã And. in c. cum dil. super gl. caus. de acc. Et intellige pro iudiciali cõflictu certarũ personarũ quod dic. de uer. sig. c. forus. in uerbo causa. Quod aũt subdit. ad proponẽdas excusationes, seu causas absentiæ non causas causæ minus restringit excusatoris officium, qm̃ nõ solũ causas absentiæ allegare potest, sed ẽt causas causæ patentes peracta. amplius & causas absentiæ, ut dicam in seq. q. Quod aũt ultimum dr̃. admittitur, intellr̃ sine mãdato ut præmiserat, & ad de seu uenerit, ut in seq. descriptione, quia si non mittitur, uenire põt, ut in dicta seq. q. dicam. Quod aũt in secunda descriptione dr̃, qui non poterat ratione sui, uel causæ constituere procuratorem, uel qui uocatus erat, ut personaliter ueniret, non est satis dictum, qa licet possit citatus constituere procuratorem ad causas causæ, vl̃ si citatus simplr̃ ꝙ ueniat non personalr̃, non ideo excluditur accusator ad allegandũ absentiam, uel innocentiã, ut patebit in seq. q. Dic ergo ut prædicta effugias, ꝙ excusator est ille q̃ sine mandato mittitur, seu uenit ad causam in iudicio ad allegãdum causas abñtiæ, seu innocẽtiæ abñtis.

1 Secundo quæro, † quid sit offm̃ excusatoris, seu quas excusationes proponere possit excusator sine mandato hmõi. Rñdit Spec. in tit. de exc. in fin. remittens se ad Inn. in c. ueniens. de acc. qui in prima gl. ut ẽt ibi eum refert, & sequitur Ioan. And. super 2. gl. dicit quod offm̃ excusatoris est allegare causas absentiæ facti de proc. querelam. ff. de iud. l. si prætor. Ad causas causæ necessarius est procurator cum mandato, uel satisdatione. Dicit tñ ꝙ post lit cont. in ciuilib. uel criminalib. uel in aliis ubi proceditur lite non contest. iudex anteq̃ condemnet in defensum cõtumacem admittet quemlibet allegantẽ iura causæ ẽt minorem. & forte infamẽ. ff. de proc. l. seruum quoque. §. publ. C. de proc. l. exig. in fin. & in d. cap. ueniens fuit admissus non hñs mandatum, nec satisdans, nec persona coniũcta ad causas causæ. Causas uero intelligit q̃ colliguntur ex actis in eadem causa habitus. Nõ. n. credit posse producere testes, uel instra uel alias defensiones cum procurator nõ sit. Secus in causis absentiæ quas probare põt, & admittitur ẽt non satisdans. Dicit etiam ꝙ excusator non allegat causas absentiæ de iure puta, corã uobis non tenetur comparere, qa excõicati estis, uel non ualet, hoc n. non per excusatorem sed per seipm̃, uel procuratorẽ proponere debet, de rescr super literis Io. Et ſm prædicta intellr̃ dictum Guil. Anglici. qd idem Io. And. refert in tit. de defen. suꝑ rub. dicens defensorẽ sine satisdatione admittendum ad allegandum causas absentiæ, v3 intellige meri facti, † quod dictum Inno. declarans Bart. in l. pen. §. ad crimen. de publ iud. in 2. parte illius §. in mã excusatoris ꝓmittit ꝙ talis excusator qui non hẽt mandatũ, nõ curat an sit mulier, uel minor, ut not. in d. §. pub. Item non tenetur satisdare de rato. ita no. i l. in eo qd §. 1. ff. de re. dub. & uult Inn. in d. c. uen. Et demũ subdit, ꝙ q̃dam sunt excusationes necessarie, quæ impediunt reũ uenire, ut puta, est infirmatus, uel carceratus ab alio, uel non põt transire per iter. istæ causæ pñt allegari per quẽlibet, nec requiritur ꝙ caueat de rato. qa uelit nolit. puta sic est, q̃dã sunt excusationes ꝓbabiles, q̃ eum excusant à ueniendo ꝓbabilr̃, põt tñ uenire si uult, ut puta qa in loco habet inimicos, & sic excusatur a ueniendo, ut d. l. de ætate, ad Treb. de leg. 1. l. sciendũ. §. 1. tñ si uult uenire põt, tũc talis simplex excusator non admittitur sine mandato ad allegandum talem excusationẽ, qa nescit qd abñs ille uelit. Quędam excusationes sunt mere uoluntariæ, puta, qa tu nõ es merus iudex, hoc casu si reus uult põt prorogare iurisdõnẽ ideo excusator nõ põt proponere sine mãdato, cũ hoc cõsistat in uoluntate absentis, ita intellr̃ d. c. & dcm̃ Innoc. ſm Bart. Conclusio p̃dictorũ ẽ, † ꝙ excusator admittitur sine mandato ad allegandũ ꝙ abñs non põt cõparere, sed non ꝙ nõ teneẗ. Amplius ex p̃dictis patet ꝙ excusator sine mandato admittiẗ ad allegãdũ cãs causæ, q̃ colliguntẗ ex actis in eadẽ cã factis, eo casu quo in abñtẽ põt diffinitiua snĩa ꝓmulgari in quacunque cã ciuili, uel criminali, siue excusator hmõi

hmõi sit maior, siue minor, masculus, siue fę mina, & ẽt infamis, siue q̃s sit absens cõtumaciter. siue nõ cõtumaciter, & sine satisdatione ꝑ d. §. publ. & ꝑ d. l. exig. in fi. q̃a ẽm Inn. q̃libet admittiẽ ad allegandum, & docendũ q̃d de iure partis, q̃a partis absentis contumacia Dei ꝓsentia suppleẽ. C. de iud. l. ꝓperandũ. §. cum aũt. Et iudex non solum ꝓ se, sed quemcunque alium ueritatẽ quærere debet. Sed Bart. in d. §. publ. dictum Innoc. intelligit ꝙ ubicunque potest s̃nĩa diffinitiua ferri in absentem quantũcunque sit causa. siue sit ciuilis siue criminalis, pecuniaria, siue capitalis, quilibet admittiẽ sine mãdato ad ostendẽdũ de eius innocentia. Quod aũt d. §. loquaẽ in eo q uenit sine mandato, uel cũ mandato, maior sit siue minor, masculus, siue fœmina, seruus uel liber, cõiuncta ꝑsona, uel nõ, patet in uerbo, à q̃buscunque defendi, & in uerbo, quemuis uerba facientem pro eo. Adde ꝙ loquatur in qualibet causa, patet ex principio d. §. q̃d aũt loquaẽ cõtra allegantem innocẽtiam patet in uerbo, & innocentiã allegantẽ. hanc lecturam ꝓbat Bart. q̃a ẽt nemine hoc petente iudex potest, & debet hoc ex suo officio facere ut in auth. q̃ semel. C. q̃uo, & q̃n iud. ibi: Perquisita ueritate. & in l. ampliorẽ. §. pe. C. de appell. licet gl. ibi dicat esse specialẽ in causa appel. Sed speciali est ꝙ in causa appellationis possit ferri s̃nĩa in absentẽ, & ideo iudex inquirit ueritatem ꝓ absente, & si põt suo offõ, multo magis quouis ueniente, & de innocẽtia docente. Et illud uẽ uelle Inn. in d. c. ueniens. Adde ut patet ex rõnibus allegatis ꝑ eũ. in quib. Bart. fundat se in d. §.

5 Et ꝙ ex officio suo q̃n potest, iudex ad diffinitiuam s̃nĩam diffinire possit parte absente ꝓbationes inducere, & supplere tenuit Bart. in l. 1. C. ut quæ de. aduo. par. latius in l. 4. §. hæc aũt. ff. de dam. infe. & in disputa. sua, quę incipit, Iudex maleficiorũ. & ff. de pœ. l. si nõ defendaẽ. & ff. de q̃õ. l. 1. §. si quis ultro Et si dixeris, ꝓcurator in causis relegatione supra interuenire nõ potest, ut no. in d. § publ. & d. §. ad crimẽ, & d. c. ueniens. R̃ndet Bart. quẽlibet admitti ad innocentiã, nõ ꝙ possit. facere al q̃d ꝑ q̃d absenti ꝑiudicetur. & ideo nõ admittiẽ ut ꝓcurator ꝑ nocet, & prodest domino, ut l. nõ solũ. ff. de proc. Sed tanq̃ q̃libet ad informandũ iudicẽ secundũ eũ, in d. §. publ. & in d. §. ad crimẽ. & in extrauagã. ad reprimen. super uerbo, legitime. Nã ꝑ excusatorẽ hmõi non deducitur aliq̃d ius absentis, sed solum ius publicum dixit Bal. in reos. circa fin. C. de accus. qui pub. utilitatis est absentes à quibuscunque defendi, ut d. §. publ. Collige igitur quatuor casus, ꝙ aut excusator uult allegare causas causæ simpliciter. Aut causas causæ resultantes ex actis in eadẽ causa factis. Aut causas innocentiæ ex cã in qua ad diffinitiuã s̃nĩam deueniri potest. Aut causas absentiæ. Primo casu nõ põt sine mandato uel satisdatione de raro, uel ẽt cum mãdato, & satisdatione in causis à relegatione supra. Alijs tribus casibus, põt, ut patet ex prædictis. Et attendendum ꝙ differt allegare causas causæ resultantes ex actis, & allegare causas innocentię. Quia primo casu admittiẽ excusator in oĩ cã. Secundo demum in causa in qua potest ad diffinitiuam s̃nĩam deueniri, quia utrũque iudex nemine fauẽte, seu allegãte simpliciter debet admittere ut patet ex superius alleg. oĩ. n. casu quo iudex teneẽ seu põt, req̃rere ueritatẽ ex suo officio ꝓ absente, & teneẽ admittere quẽlibet defensorẽ, ut probant rationes Inno. & Bar. supradictæ.

6 Tertio quæro iuxta proximę dicta, † quare causa absentiæ potest in quacunque causa allegari, & innocentię demum in causa in qua põt ad diffinitiuã s̃nĩam deueniri. R̃ndeo q̃a allegatio causæ absentiæ excludit dãnũ cõtumaciæ absentis, ut ea allegata, & probata cã differratur, ut dicã in q. 27. quæ contumacia põt esse ẽt in cã in qua non põt ad diffinitiuã s̃nĩam contra absentẽ deueniri, & sic dãnum cõtumaciæ q̃d multiplex esse potest, de dolo & cont c. prout, & per totũ, & in Spec. de contum. §. tunc dicimus. Allegatio aũt innocentiæ excludit condemnationẽ rei ut dicã in q. 11. quæ condẽnatio locũ habere non põt nisi in casib. in q̃b. põt ad diffinitiuã s̃nĩam deueniri, nõ aũt excludit cõtumaciã. q̃a licet reus nõ teneaẽ, seu non deliquerit, nihilominus cõtumax esse potest, & dãna contumaciæ pati.

7 Quarto quęro † pro nominis intelligentia q̃d differat excusator à ꝓcuratore, defensore, & nuncio. R̃ndeo à procuratore differt, q̃a excusator sine mãdato, ut dictũ est in 1. q. ꝓcurator cũ mandato q ad excusandũ tm̃ cõsti tui põt, ut ff. de ꝓc. absens, & ad unã ię ff. de ꝓc. l. 1. §. 1 A defensore aũt differt q̃a excusator ad allegãdũ cãs causę resultantes ex actis in eadẽ cã factis, & innocẽtiam rei, & causas absentiæ, ut dictũ est in 2. q. Defensor aũt ad

totam

totã cãm,ut not.Spec.in tit.de his q a'ie.not. in iud.inter.§.1.uer. defensor. De nũcio autẽ qa excusator cõcipit uerba in persona sua,ut dicã in seq q.Nũcius in ꝑsona dñi. Nuncius est uelut pica,& organũ quo mediante uadit uox unius ad aliũ,& nihil ꝑ se agit,sed dñs ꝑ eũ uelut ꝑ epist.ff.de cõst pec.l.q aũt,§ fi. cũ l.seq.ubi de hoc ꝑ gl.& Bart.& not C.si quis alt.uel sibi.l.multũ interest,in gl.in uer. põt & Spec.in tit.de ꝓc.§ ut aũt.uer.& not.ꝙ large.Horũ tñ.noĩum sæpe unũ ponit̃ pro reliquo,& pſertim ꝓ excusatore nã sępæ excusator idẽ ꝓcurator, ut d.c.ueniẽs,dr̃ defensor, ut d.§.publ.in gl.magna,& in §.ad crimẽ, & in l.in eo.§.1.ff.de reg.iu. Et dicit̃ nũcius, ut d.c.bon.de el.& d.c.uen.de acc.Nã, & ꝓcurator dicit̃ nũcius,sed nõ ecõuerso,ut d.Spe.in uer.& not.Ponunt̃ ꝓprie, & ĩproprie ſm subiectam materiã,ut ex prædictis uerbis patet.

8 Quinto quæro, † qualiter excusator debet uerba cõcipere,an uidelicet in ꝑsona sui uel rei cuius absentiã uel innocẽtiã allegat.Rñde qđ debet cõcipere uerba nomine suo proprio.Cũ rõne publicæ utilitatis nõ rõne utilitatis priuatę admittat̃,ut d.§.publ.& humanitatis rõne qa qlibet homo debet alii bene facere.ut ff.de ser.expor.l.seruus ea.Nã.n.cõstituit cognitionẽ inter nos.ff.de iust.& iu.l. ut uim.& ff de app.l.nõ tm̃ in uers.humanitatis rõne,& qđ ibi no.in 1.gl.sicut dicemus in tutore.ff.de his qb. ut indig.l.tutorẽ. & C. eo. ti.l.polla.& qđ ibi not.in 1.gl.in uer.pupilli nomine,&in coniuncta ꝑsona, C. de proc.l. exig. Dicẽdo ego dico Titiũ accusatũ, seu inquisitũ absentẽ ex tali casu iusta,& cõparere non posse,uel cũ fore innocentẽ,& terminũ ad ꝓbandũ peto Sane, & si dicerem nomine Titii dico,&c.admitti deberẽ,ut d.l.non tm̃, qa intelligeret̃ nomine Titii.id est ad utilitatẽ Titii,ut not.in d.l.tutorẽ,& d.l.polla.si tamẽ simpliciter cõpareret,ut p̃misi,malefaceret iudex cogere eũ ad exprimendum quo nomine ageret,& cõ parere,ut dicit Inn.in simili.in c. cũ olim.de test.ſm Bart.in d.l.non tm̃.Ego cõsueui dicere comparet talis excusator,seu defensor sub ꝓprio noĩe, necnon excusatorio seu defẽsorio noĩe Titii,& tãq̃ unus de pp̃lo & ꝓ interesse pub.& oĩ mel.mõ noĩe,& cã,& forma qb.magis, & melius possit, & debeat cõiũcti vel diuisim,&c.uti si uno mõ possit excludi alio nõ excludat̃, & cõsuetudo ĩ p̃dictis amittit defensorẽ quocunq; noĩe cõpareat

9 Sexto quæro † ad quid teneat̃ excusator si non ꝓbat qđ deducit iudex suꝑ excusatione proposita põt procedere duobus modis.Vno mõ suꝑ excusatione simpliciter ꝓcedẽdo ad instãtiã excusatoris,& tũc excusator nõ probans,de calũnia uenit cõdẽnandus extra ordine,sicut dicimus in denũciatore suã denunciã coram iudice ꝓsequente. ff.ad Turp.l.ab acc §.denunc & ff.de cust.reo.l.diuus,ubi de hoc ꝑ Bart.& in c.fin.de cal.Ac ẽt debet condemnari in expensis,sicut condẽnat̃ reus. ut no.C.q acc.nõ pos.l.q de crimine , cum suo nomine compareat,ut dictũ est in prox.q.& sicut cõparens in iudicio sine mandato.C.de proc.l.licet.& qd ibi not. per Doct. Alio mõ põt ꝓcedere iudex ex suo offõ ꝑ inquisitionẽ ꝑ p illã excusationẽ q̃ corã eo allegat̃, & tũc ꝓinde habet̃ ac si iudex ex officio suo mero, & simplici moueret̃,& in nihilo excusator tenetur.Quinetiã non prohibet̃ eo casu excusator esse testis sicut dicimus in denũciatore ut scripsit Bar.in d.l.diuus,qa dicto casu iudiciũ totũ fundat̃ in iuduce ingrẽte,q tenet̃,& põt perquirere ueritatẽ,ut dictum est in præc. q.

10 Septimo quæro,† Iuxta præmissa quę exceptiones opponi possunt contra excusatorẽ. Rñsio patet ex dictis in p̃cedendi. q. qa si iudex ꝓcedit ad instantiam excusatoris opponi poterunt oẽs exceptiones q̃ opponi pũt contra personã accusatoris seu cõtra personã illius q alieno noĩe comparet,sicut dicimus in denũciatore,de acc.c.licet Hely.& tenet Bar. in d.l.diuus.& sic opponi poterit ꝙ est minore excõicatus,& si ñs ideo obstat.l.exig. in fi. C de proc.qa est speciale ibi in filio ſm doc. q põt cõparere sine mandato ad plenã rñsione in causa patris absentis,in quã poterat ad diffinitiuã procedi licet foret minor, ergo secus in aliis,& iudex ad instantiã accusatoris seu actoris.& ẽt ex suo offõ poterit talẽ excusatorẽ repellere.ex suo tñ offõ poterit ingtere ueritatẽ,& sic ad sui informationẽ audire minorẽ fœminã,& quẽcunq; allegantẽ,& sic intellĩ lect.Bar.in d.§.pub.& qđ dictũ est in 2.q.Et ex his ẽt patet quòd excusatorẽ primo mõ sumptũ iudex tenet̃ admittere.Scđo autẽ mõ assumptũ nõ nisi ut ĩformet,ut dictũ est.

11 Octauo quęro † an excusator hmõi possit cõstituere procuratorẽ ad excusationẽ ꝓpositã ꝓsequẽdã Rñdeo ꝙ sic,qñ iudex ꝓcedit ad instantiam excusatoris,cũ ad eum causę periculum spectet,licet aliud sit ĩ procuratore,& tutore

tutore qui ante lit. cont. procuratorē non cō stituunt. C. de proc. l. neque. ut cōcludit post multa argumenta. ꝓ, & cōtra Spec. in ti. de ꝓ cur. §. 1. uer. sed nunquid defensor qui licet lo quatr in defensore q satisdedit iudicatū solui idē in executore prædicto qui satisdare nō te net, ut dcm̄ est in 2. q. ꝑ rōnes alle. per Spec. in d. uer. sed nunqd defensor. & in ꝓxima q.

1 *Excusator sine mandato quomodo innocentiam pro ponere possit.*

2 *Absentis probata per excusatorem innocentia, quid habet facere iudex.*

3 *Innocentia per excusatorem in qua iudicij parte al legari possit.*

4 *Excusator nunquid possit à grauamine, seu senten- tia appellare.*

Excusator post latam sententiam comparens utrum possit à sententia appellare.

5 *Excusator appellās pro eo qui ad supplicium ducitur nūquid possit sine mādato prosequi appellationē.*

6 *Innocentia post sententiam in rem iudicatam tran sactam reo etiam inuito, an & quibus casibus al legari possit & coram quo iudice.*

7 *Excusator absentis quas excusationes meri facti pos sit allegare.* 10.

8 *Absentiæ causa iuxta quæ dicenda.*

9 *Excusator absentis qui metu supplicij aufugit nun quid admittendus.*

11 *Absens quis dicatur, & absentia quomodo proba- tur.* 12.

13 *Absentia sola nūquid probet impedimentū iustum.*

14 *Excusator absentis petens terminum citationis pro rogari ut absentem inueniat quem nescit ubi sit nunquid audiendus. Et quid si dicat se non inue nisse.* 15.

16 *Impedimentum puri, & meri facti absentis quomo do probetur. Et an sufficiat impedimenti semiple na probatio.* 17.

18 *Impeditus an teneatur excusatorem mittere, quid iuris si mittatur.*

19 *Item si non mittat.*

21 *Excusator allegans impedimentum facti præcisi nun quid audiendus.*

22 *Excusator in causa capitali, an satisdare debeat de præsentando finita absentiæ causa.*

23 *Procurator cum mandato generali nunquid absen tiæ causas proponere possit.*

24 *Absentiæ causa utrum possit inuito absente allega ri & probari.*

25 *Excusator nunquid possit allegare eius absentiā con tra quem petitur sententiæ executio.*

Secunda Tractatus particula.

NOna qō circa secundam partem cōcer- nentem qōnes allegantes causas inno- 1 centiæ † qualiter innocentiam poterit excusa tor iste proponere. Respondeo illam per quā constet reum non deliqsse. ut si condēnatus, uel inqsitus de homicidio probaret hoīem q dicitur occisus superuiuere, non autē posset proponere innocentiam per quam constaret delictum commissum quacunque rōne non punibilem. puta quia occisus poterat impu- ne offendi, uel delictum erat præscriptum ex forma statuti. & similia, qm̄ id non posset iu dex ex suo officio reo nō properante supple re, ut dixit Bart. ff. de pœ. l absentem. in 4. q. in §. neque per excusatorem sine mandato id de duci ut dictum est in q. 2.

2 Decimo quæro, † probata innocentia per excusatorem quid hēt facere iudex Rñdeo ꝙ habet reū absentem absoluere ſm Bar. in ex trauag. ad reprim. sup uerbo, ad receptionē, alleg. C. de iud. l. prop. §. finaūt. & merito quia constito de innocentia ēt nemine de innocen tia ꝓponente, debet iudex reū absoluere ut ff. de pœ. l. si nō defendantur. & l. unius. §. co gniturum. ff. de quęstio. ut dictum est in 2. q.

3 Vndecimo quæro, † qn̄ possit innocentia allegari. Rñdeo in quacūque parte iudicii ēt post publicationē ꝓcessus, & post cōclōnē in causa, cū constita innocētia totum iudicium resilit in iudice inqrente, seu in causa cogno scente. ut tenet Bar. ff. de q. l. 1. §. siquis ultro. & l. 4. §. hoc aūt iud. ff de dam. inf. & in d. l. si non defendātur. & in disputatiōne sua. Iudex maleficiorum, allegat. in 2. quæst.

4 Duodecimo qro, † an excusator possit gra uamine, seu à snīa appellare. Respōdeo à gra uamine, seu à snīa interlocutoria in cā excu- sationis planū est posse appellare, quia ad eū cāæ piculū spectat, ut dcm̄ est ī 6. q. Idē à dif- finitiua si subscri. excus. ꝓposita iudex snīam diffinitiuā ꝓmulgauerit eadē rōne. cū ī ea ap pellatiōis cā possit grauamē suū releuare. ff. de app. l. 1. & grauato ttr appellatio sit ꝑmis sa. C. si ut se ab hæreditate abst. l. 1. & de app. l & in maiorib. ff. de app. a snīa. Sed dubium est, an excusator cō parens post latam snīam possit à snīa appellare Rñdeo non nisi ꝑ eo qui ducit ad mortem, & intra tpa quæ ad ap pellandum largiuntur, quo casu ēt reo inui- to quilibet humanitatis noīe appellare pōt, ut l.

uel non tm̄.ff.de app.ergo C.de app.l. ad dictos & C.de epi.aud.l. ad duos. q humanitatis rōne exposita cōfert dicto casu beneficiū in inuitū ut notat in d.l.nō tm̄,i gl ult.& ff. de reg.iur l.inuito.& eo.tit.c inuitū lib.6 ꝑ Dyn.& ff de neg.gest.l.soluēdo.ꝑ Bar.qđ interesse humanitatis nō attenderet in alio casu,quo qs p̄iudicare posset,vt d.ctis iurib.no.

Decimotertio quæro ꝓ intelligentia præmissæ quæstionis, & maiori declaratione nostræ materiæ.† An excusator appellās ꝓ eo q ducit ad mortē possit appellationē proseq̄ sine mādato Rn̄deo pro cōcordia Bar.& Bal. q uident in dicta quæstione contrarii,dic qđ ad plenā defensionē non admittit ne processus excusatores p̄iudicet reo cui ius est acquisitū ꝑ appellationē ff an ꝑ aliū causa app.l. 1 .coniuncto d §.ad crimē,sicut in causa principali,& sic loqtur Bal.in d.l.addictos,in fin. C de ep.aud.ad allegādum aūt, & ꝓbādū causas innocentiæ bene admittit sicut in causa principali.Et sic loqtur Bal.in d.l.nō tm̄.dum ad p̄dicta alleg.Bar.in l.si nō defendātur.ff. ad pœn.& l. 1.§.pen.ff.de qō. Nā innocentia in causa capitali ēt reo inuito allegari,& probari pōt humanitatis rōne ut d.l.non tm̄, & quod ibi not.in ult.gl.& dictum est supra.

Ex his patet qđ talis appellatio utilis est, qa deuoluit causam ad superiorē corā quo innocentia allegari,& ꝓbari poterit,qđ non posset causa ꝑ appellationē nō deuoluta, & qa cū mandato poterit prosequi causam ad plenā defensionē sicut in causa principali cū reus sic in uinculis.ut dicit Bald.in d.l. addictos,& tenet latius Bart in d.l ad crimē,& qa si iudex a quo uellet appellatione interposita sn̄iam exequi,posset excusator ei de facto resistere,qa ꝑ appellationē ablata est iurisdictio iudici à quo ꝰm Inno. in c.si qn̄ de offi. deleg.quē allegat,& sequitur Bal in d.l. addictos,de episcopali audien.ad hoc l.prohibitū & quod ibi not.C.de iur.fisc.lib. 10.

6 Decimoquarto quæro,† An post sentētiā in rē iudicatā trāsactam,posset excusator rei innocētiā allegare,& si possit corā quo iudice.Rn̄deo,qō procedit in causis capitalib.in qb.potest innocentia,reo inuito,allegari, ut dictū est in duab.proximis pōnib. qa in aliis facit ius ff.de statu homi.l.quantū. In quib. causis capitalib.pōt allegari innocentia post rē iudicatā inuito condēnato ꝑ ipsum cōdēnatū.ff.de q.l.1 .§.si qs ultro.& in Spec.de accu §.sequitur.uer.sed pone.licet hoc male Itălici obseruent. Dicit Io. Andr.ibi in additionibus sic.Per quemlibet ēt posset illā ex suo officio iudex ingrere. Sed in innocentia ꝓbata nō posset iudex absoluere . qa nō pōt sn̄iam corrigere.ff.de re iud.l.iudex pēstq̄.sed deberet principi rescribere.uel petitionem dare in cōi,qa cōe non recognoscit superiorē ut d l. 1.§.fi.ff.de qōni.qđ ibi no.ꝑ Bar.Coram aūt iudice ad quē allegare innocentiā nō posset, qa ad eū non est iurisdictio deuoluta neque deuolui potest.cū ad appellādum tꝑa sint diuersa ut dictū est in proxima qōne.Posset tn̄ excusator ꝑ uiam supplicationis principem seu commune adire ut de iudice dictum est.

Decimoquinto,Circa tertiam partem qōnis excusatoris allegantis causas absentiæ puri,& præcisi facti † Quas excusationes meri, & præcisi facti possit allegare.Rn̄deo illas q̄ iustā hn̄t rōnem.ut d.l.inter.& d.l. pen. §.ad crimē.ff.de publ.iud.exēpla patent in l. 2. ff. si qs cautio cū duabus legib sequentib.usq; ad.§.quantū,ut si ualitudine tēpestatis maritimę seu terrestri,ut fluminis furore,detētione,carceratione,absentia longinqua,puta ultra mare,& similia,ꝑ quæ qs præcise comparere nō posset uelit nolit ut dictū est in 2. q. Oē n.impedimentū meri,& præcisi facti iustā absentiæ rōnē habet ut in d. 2 q.dictū est nisi causa impedimēti fuerit ut statim dicam.

8 Decimosexto quæro.† Quid si impedimentū meri,& præcisi facti cōtingit culpa absentis,an causa absentiæ dicat iusta. Rn̄deo,aut culpa est præordinata ad casum cōtingētem, aut nō primo casu causa absentiæ nō est iuxta v.g.Si absens facit se capi à magistratu uel detineri à priuato,ne posset cōparere,uel suspicione delicti ne citari posset iuit in partes lōginquas ut ff.si qs cautio.l.2.§ fi.ibi,nā ipse hoc affectauit uel tām p̄stitit nō ꝓderit exceptio,Secūdo casu sic,ubi abn̄s delīqt in loco in quo residebat,& ꝑ p delictū captus, & in carceratus ē à magr̄atu,uel trāsiuit ꝑ territoria hostiū,& captus est nā talis culpa nō fuit p̄ordinata ad hunc casū seu effectū ut cōparere non posset unde abn̄ti nō est imputāda,ut ff.ad l.Rhod.de iactu l.si uehēda.§.1.& ibi not.ff de imp.in reb dot.factis.l.an in totū siue iuste detineat siue iniuste,& siue ꝑ magistratū iurisdictionē hn̄tē,siue ꝑ priuatū ut d.§.fi.in prin.per quem ibi hoc tenet Bar. & Spec.in tit.de acc.§.pen.uers.item quæritur

& melius in uers. quod si quis in additio. Io. And. ubi uult quod defensor potest allegare absentiã banniti de alio maleficio, & pp ipsum maleficium absentis. Sed si foret absens suspicione maleficii de quo inquirit dicã statim.

9 Decimoseptimo quæro, † quid si suspicione delicti reus se absentauit, & casu cõtingẽte si ne sui culpa cõparere non põt uerbi grã, delinquens timens pp delictũ capitale de quo diffamabat, ne caperet aufugit de ciuitate, & eius territorio, & iuit ad ciuitatẽ uicinã, ubi pp inimicitias post eius accessum surgentes inter ciuitatẽ originis in qua dr deliquisse in illa ad quã se contulit captus est, & in carceribus positus. An allegãs eius absentiã p ptãtẽ de maleficio inqrentẽ debeat admitti. Hic casus, & sequens in proxima qõne dederũt causam huic summulæ. uidebat n. quod sic. quia culpa fugæ nõ tẽdebat ad inimicitiã, & capturã hmõi. ut dictũ est in præcedẽti pxima. q. Sed rñdebatur quod licet absentia sit excusabilis pp culpã fugæ tendentẽ ad non comparendum, multa allegata fuerũt p & cõtra. Finaliter puto quod admitti debuit excusator. qm excusatio puri. & pcisi facti admitti debet ut d. §. ad crimẽ. & dictũ est in 2. q. & d. §. pub. nõ obstãte culpa fugæ qa illa militaret si sola adesset. ut dictũ est in pxima q. Nã eo casu ideo excusator nõ admittit, qa fugã affectauit, & causa fugæ fuit. ut d. §. fi. Sed casus contingens capturæ eũ excusat qa illã nõ affectauit neque causam pstitit. Et si dicat casus contingit pp fugam. Rñdetur quod fuga non debet considerari, qa non tendebat ad dictũ casum, ut in pxima qõ. dictũ est. Rursum fuga nõ reddit eũ cõtumacẽ, cõfessum, uel conuictum. licet reddat eũ de maleficio suspectũ. ut not. per Cyn. C. de rapt. uir. l. 1. per Bart. in l ex Corn. ff. ad syll. & p Io. And. in tit. de præsump. in §. species. uers. uiolenta in additio. Spec. & dixit plene in tract. de qõ. & torm. §. 2. q. 7. & absentia prædicta habet duplicẽ causam absentia. u3 fuge, & capturæ prima iniusta, secũda iusta. Et sufficit una causa iusta ut d. l. inter. in uerbo, iusta rõne, quæ non tollitur p iniustã. Et qa si post primam citationẽ fugeret, oporteret eum iterũ citari. nec illa fuga eũ redderet contumacẽ pro aliis citationib ut not. de dolo, & cont. c. 2. in gl uidebit, lib. 6. C. qũo. & quan. iud. l. ea quæ in fi. Oportet citari ergo ut cõpareat. & cõparere possit. & eius absentiã allegari. nec fuga concludit necessario quod citatus nolit cõparere, & quod hodie fugiẽdo cõparere non uult erat citatus uelle cõparere poterit, qa uolũtas est ambulatoria. ff. de adimen. leg. l. 4. & sufficit impedimentum facti absq; eo quod appareat, an uelit comparere si impedimẽtũ cessaret, aliter nõ excusaret abñtia facti si de uolũtate, nõ quod iura non regrãt, ut d. l. inter. & d §. ad crimẽ. & d. §. publice, & d. c. ueniẽs. impedimẽtũ igit solus absentiæ in casu pposito allegari non põt, sed impedimẽtũ captiuitatis subsecutæ pp inimicitiam inter dictas ciuitates exortum. sic.

10 Decimooctauo quæro † retentis terminis qõnis pxime præcedentis quod si retentus, & captus non ualens exire de carceribus alio modo pmisit sub graui pœna nõ recedere de ciuitate, & fideiussores dedit, an excusator allegãs detentionẽ carcerationẽ, promissionem, fideiussionẽ hmõi sine mandato admittitur. Rñdeo non, qa talia impedimenta non sunt meri facti, sed iuris, quæ allegari non pñt p defensorẽ sine mãdato, ut dcm̃ est in 2. q. Non enim dicto casu tenet abñs facto præcise, sed obligatione de nõ recedẽdo, qua nõ obstãte cõparere põt si uelit, & forsan tenet. cum pp delictũ grauius, seu capitale citet, de quo de re iud. l. cõtumacia §. pœnes & l. 2. §. exh ben dũ. ff. de cust. reo. p Bart. in disputatione sua statuto ciuitatis Lucanæ cauet. Amplius idẽ foret dicẽdum si excusator allegaret reguñamẽtum guerræ inter dictas ciuitates exortæ. qm impedimẽtũ guerræ nõ est meri facti, sed iuris, dũ nõ allegat, quod nõ possit pcise, sed quod nõ tenetur pp guerram, ut dcm̃ est. Quin et pp cões guerras patriæ non excusat quis a cõparendo, cum cõparere possit, maxime eũ saluo cõductu. tenet dñi de Rota corũ cõclus. 327 p d. c. delicti. in uerbo, discrimina uiarũ, de dolo, & cont. pp inimicitias aũt personales, & capitales bene excusant ut lite non cõtest c. accedẽs. de re iud. cle. pastor. illas tamẽ non posset excusator sine mandato proponere. quia non sunt meri facti, ut dictum est.

11 Decimonono quæro † qs dicatur absens. Rñdeo. absens pr in proposito q abest à ciuitate merũ imperiũ hñte, sicut olim à prouincia. de pœnis l. abñtem, in prin. C. de accus. l. abñtem. C. de adult. si quõdam. ff. eo. l. si maritus. §. l. Iul. & quod ibi not Ad hoc ut quis dicatur abñs facit quod scripsit Bart. ff. de damno inf. l 4. § prætor ait. & l. quamuis. in y. q. & de uer. obl. l. 1. in princ. & d. §. lex. Iulia. & Bald.

& Bald.in l.fin.§ ubi autem, lo.1. C.de bon. quę lib.ad hoc l.abesse. ff.de quib.cau. maio. & l. præses.cum seq cũ gl.sua. ff. de procur.

12 Vigesimo quæro † qualiter probet̃ absentia huiusmodi. Respondeo, probatur per famã.ut no.Spec.tit.de accusatore.§.1.uer. sed q̃d si iste. Sola enim fama, & uulgi opinio sufficit in tali probatione dicit Bart.in extrauagãti ad reprimendã in uerbo, per edictũ, per tex. in auth. de exhibendis, & introducendis reis.§.si uero,col.5.Itẽ iudex põt, & debet de absentia se informare, & id examine in quã terram abiisse dr̃ per dictum tex.ex eo enim ꝙ dicit abiisse dicitur apparet q̃d sufficiat sola fama,uel uulgi opinio,& põt se informare iudex ẽt summatim,& parte nõ citata, secundũ Bart.in dicto uerbo, & per editũ. Rursum probari potest ꝑ discussionẽ fiendã per nunciũ seu nũcios.nã sicut fit de bonis, ita de ꝑsonis secundũ Bart.in d.§.ꝓtor & ff. de lega. 2.l.cum q̃dam. Ad hoc ꝙ dicitur in probatione negatiuæ in l.hoc iure.ff.de uerb. oblig.per Bart.& de accus.c.super his.ꝑ Innoc.

13 Vigesimoprimo q̃ro † an sola absentia probet iustũ impedimẽtum.Rñdeo nõ, nisi cõludat iustam rõnem ut d.l.inter.§.ad crimẽ.& d.§.publice.& d.c.ueniens. Iustam autem rationem concludit si ex illa insurgat impedimentũ ut comparere non posset,ut q̃a sit absens ultra mare,uel in loco ita remoto, ꝙ cõparere nõ posset ad se excusandũ,ut dictũ est in 2.q.& ꝓpterea oportet ꝙ probet̃ fama absentiæ in quã terrã abiisse dicat̃, ut dictũ est in ꝓxima quæstione,ut sic cõcludat necessario iustã absentiã,& absentiæ rationem, simplex enim probatio absentiæ nihil cõcludere uelut incerta ꝓbatio. de probatio. c. in præsentia.C.unde liberi. l.non hoc.posset. n. esse absens in loco uicino,& sic cõparere posset, & processus notitiã h̃re.sicut dicimus de citato ad domum, ut subdam in quæstione 29.

14 Vigesimosecundo quæro † iuxta ꝓmissa. Excusator ignorãs in quo loco citatus sit absens cõparet,& allegat absentiã, & petit terminũ citationis rei ꝓrogari, ut possit inuenire absentẽ,q̃a ignorat ubi sit. an debeat audiri.Rñdeo sic,faciẽdo primo fidẽ de citatione,ẜm ea quæ dixi in 20.quæstione. quo facto debet ei terminus assignari, ut eum inueniat,& ei denũciet,ut C. ubi de crimine agi oportet. auth.qua in ꝓuincia,ẜm Bart. in extrauagãti ad reprimendũ in uerbo, ꝑ edictũ.

15 Vigesimotertio q̃ro † q̃d si accusator dicit se diligẽter inq̃sිuisse,& nõ potuisse inuenire ubi foret.Rñdeo iudex ꝓcederet tanq̃ cõtra cõtumacẽ.Nã post illã dilationẽ, siue ueniat uel mittat legitime audit̃ al's secus,ut d.auth. qua in ꝓuincia ẜm Bar.in d.uerbo ꝑ edictũ.

Vigesimoquarto quæro dictũ est qualiter probetur impedimẽtum surgens ex abſñtia.

16 † Qualiter ꝓbetur impedimẽtum meri facti absentis pone carcerationis, & similiũ. Rñdeo. Iac.de Are. & quidã alii uĩr uoluisse ꝙ debeat ꝓbari plene ꝑ testes, uel instr̃a. ff. de re mil.l.3.§.q ad diẽ.& l. q cõmeatum.6 q.1. ꝓñtium.de ref.in int.c.ex lr̃is. Spec. in tit. de appel.§.nũc l r̃.uer.q̃d ergo, uĩ dicere ꝙ sufficiat iur̃m,quod tenuisse uĩ Bart.ff.de excus. tut.l.scire oportet.§ sufficit, allegat de elec. q̃a ꝑꝑ circa fi.ad quod 22.q 1.c.1. & maxime cũ uno teste.de ꝓcur.ex insinuatione, uĩ enim ꝙ hoc casu sufficiat ꝓbõ semiplena. ut d.c. ex lr̃is,& d. c. cum Berthol.Io.And.in d. uer.q̃d ergo.in addit Spec.uĩ uelle ꝙ si probõ habet fieri de loco uicino req̃ritur plena probatio,alias sufficit iur̃m.Finaliter Gul. ut refert,& seq̃tur Bart.in l.2.§.quod diximus.ff. si q̃s cautio Host.Arch.& eo. And.in.c. 1 de dolo,& cont.lib.6. tenet hoc relinquẽdũ arbitrio iudicãtis,q̃ habet cõsiderare qualitatẽ ꝑsonæ,& impedimẽtum quod proponit̃, & alia adminicula, & ẜm qualitatem q̃nq; exiget plenã probõnem,q̃nque exiget iur̃m. de iureiur.c.fin.& quod metus causa cap. fin.& quod notatur,96.dist.tanta.in gl.ord. quod ẜm præfatos Doct. quod ẽt sane intelligẽti uoluerit Iac.de Are. Spec. Io. And.& Bart. in ꝓall.locis. Et prædicta procedũt in prin. In excusatore aũt si notitiam h̃et absentiæ, & impedimenti ꝑ ueritatem idem putarem, cum nomine suo compareat. ut dictum est in 5.q̃õ. Si uero certam notitiam non h̃et oportet eum probare ꝑ famam sicut de impedimento longinquo absentiæ dictum est in 20.q.uel ad alias cõiecturas cum sufficiat probatio per coniecturas ut dictum est.

17 Vigesimoquinto quæro.† An sufficiat semiplena ꝓbõ impedimẽti. Exẽplũ constat ꝙ ꝑ mare fuit tẽpestas.ita ꝙ nõ potuit tali tempore nauigari Bart.in l.2 §.q̃d diximus.ff. si q̃s cautio.dicit ꝙ nõ. Immo. dẽt probari q̃d ipse,de domo sua recessit.& t̃pe debito fuit ad mare.& eo t̃pe tẽpestas fuit in mari. ꝑꝑ quã fuit ita impeditus, quod uenire non potuit.

tuit ff.de re mil.l. q cōmeatus. Vnde est consuetudo q in terris maritimis fiat ꝓtestatio q ꝑ impedimētū maris nō possit trāsire, cū ipse sit ibi causa trāseundi ẜm Bar. Qđ dictū ꝓcedit qñ ex alio facto uel nō facto est præsumptio cōtra eū, qđ si cessasset impedimentū non uenisset, ut in exēplo Barr. quo nō accedens ad mare p̄ſumit cōparere uoluisse. q a impedimentū cōparere uolentis absentē nō excusat, sicut si alia p̄sumptio nō resultat ut q a sit in ciuitate iuxta mare posita, uel in carcerib. q a tunc sufficit ꝓbō solius impedimēti. q a nemo p̄ſumit suā defensionē omittere, ut dixi in 17.q. Tutū tñ foret quod ꝓtestaret ut supra, ut dicimus in debitore ad certā diem, ut excusetur à mora ꝑ lapsum diei. ff.

18 de constit. pec. l. item illa per Bart.

Vigesimosexto quæro. † An impeditus hmōi teneat mittere excusatorē, attēde q ꝓcedit qñ non tenet mittere excusatorē qđ est regulare de quo p Doct. C. de rest. mil l. 1. & 2. §. si quis in iud ff. si qu s cau. ꝑ Gl. & Bar. & de ꝓ c. quer. & de dolo, & cont. c. cū dil. & ꝑ Doct. & gl. Rñdeo sic, ut notat in c. quer. in gl. in uerbo detentus, & in d. c cū dilecti. in gl. magna super uerbo Responsalem.

19 Vigesimoseptimo quæro. † Quid si excusator mittat uel ueniat & ꝓbet iustā rōnē seu iustū impedimentū absentis Rñdeo iudiciū differt ff. de iud. l. si prætor. ff. si quis cautio. l. 2. §. si quis in iudic. de elect. bonæ. de dolo. & cont. cap. cum dilecti. & d. c. ueniens.

20 Vigesimooctauo quæro † Quid si non mittit excusatorem uel nō ueniat excusator pro absente. Rñdeo siue non mittat. quia nō possit. siue non mittat q a negligit, tenet ꝓcessus cōtra absentē. sed rescinditur ꝑ restōnē. Sed si cōpareret excusator, & de impedimēto doceret ꝓcessus foret ipse iure nullus ut not. ff. de re iud. l quæsitum ꝑ gl. & Bar. in d. l. 2. §. si quis in iud. & in d. c quer. & in d. c. cum dil.

21 Vigesimonono quæro. † Quid si excusator allegat quod citatio nō potest peruenire in notitiam absentis, uel aliud impedimentū ꝑcisi facti, iudex ultra ꝓcedit. An ualeat processus. Rñdeo sic nisi excusator obtulerit se ꝓbaturū, & iudex contēpserit. de appel. c. interposita. Saluum tñ est ius parti petendi restitutionē ex causa iniustæ absentiæ. C. quō, & qñ iudex l. ab eo. ff. de in integrū rest. l. fi. & ibi notat Non. n. est necesse ad ualiditatem ꝓcessus qđ citatio ꝑueniat in notitiā citat nisi iudici cōstet de impedimento, uel ꝑ eū steterit quo minus cōstaret ẜm Bart. in extrauagāti ad reprimendū. in uerbo, neglexerit.

22 Trigesimo quæro. † Excusator in causa capitali allegat causas absentiæ iudex uult q satisdet de illo præsentādo tpe quo iusta causa absentiæ poterat esse finita. An id teneatur. Rñdeo nō q a nulla lex hic dicit Facit. ff. de coll. illic. l. 3 in fi. de trans. c. 2 de sent. excōis q lib. 6. ẜ n. Io. And hāc qōnē latius ꝓsequentem, & ut præmittitur concludentem in tit. de defensore super rubr. in additionib. Spec.

23 Trigesimoprimo quæro. † Absens impeditus impedimēto puri facti cōstituit ꝓcuratorē ad agēdū, & defendēdū in cā capitali sed nō excusandū seu allegādū causas absentiæ. An poterit illas causas ꝓponere. Rñdeo q nō hēt dubiū, q a si pōt sine mandato, multo fortius cū mādato gñali. Sed dubiū foret an posset cās absentiæ iuris ꝓponere cū ad eas ꝓponēdas nō fuerit expresse, & spālr cōstitutus quod non facit ad nostrū opusculū quo solū de excusatore siue mādato agimus. Dñi tñ de Rota eorū cōclusione 326. tenēt quod sic. Adde rōnem, q a habens certam formam mandati fecit aliqd quod ualet nō est cōtra sed iuxta mandatū, ut ad propositū dicit Io. And. in tit. de excusatore. super rub. in Spec.

24 Trigesimosecūdo q̄ro. † An causæ possint cōtra uolūtatē rei allegari, & probari. Rñdeo nō cū ꝑ allegationem causarū absentiæ sola cōtumacia excludat ut dictū est in 26. q. quæ cōtumacia uolēte reo excludi non pōt. Sicut dicimus in coniuncti ꝑsona quæ contra uolūtatē dñi non admittit, ut notat in Spec de con. pers. uers. licet aūt, & uers. itē qđ agit cōtra uoluntatē, licet ad allegandum causam innocentiæ excusator reo inuito admittatur. ff. de pœ. l. si nō def. ff. de q. l. 1. §. si qs ult. patet ex dictis in 12. q. cum duab. seq. Rō dñiæ est, q a pęna cōtumaciæ respicit annotationē bonorū seu dānū bursale, pœna innocētiæ respicit ꝑsonā cuius correus dñs nō est. ff. ad l. lib. homo. ff. de appel. non tm̄ S i tñ pœna nocentis respiceret bursale damnum nō posset absentia innocentiæ allegari inuito absente, q a pōt pati se dānati. Rursus si absens posset dānari ad mortē ex forma statuti, nō posset ꝑponi causa absentiæ eo inuito; q a causa absentię nō excludit delictū, sed innocētia sic.

25 Trigesimotertio. † An excusator possit allegare abñtiā eius cōtra quē petit executio sententiæ

tentiæ. Aduerte pro decisione huius qõnis Io. And in tit. de exec. sent. §. fin. super uer. 12 in additionib. Spec. quærit an petens executionem sniæ necesse habeat admittere defensorē qui offert pro cōdemnato, & post argumenta pro & cōtra cōcludit ꝑ l. i. ff de fide inst l si deiuss. pro uend. & l an tamen, in princ. ff. de iud. solui. uer. cōdemnato fideiussore reus ad defensionem non admittitur, quod admittit̄ si facere uelit ꝙ facit dñs, & aliquantulum plus scilicet satisdare. Et si hoc faciet recte defendet. ff. de proc. l. sed & hæc. § def. & l. fi. de iud. l. recte def. Sed dñs aut solueret, aut annullaret sniam. Ad hoc ergo faciendū admittēdus est defensor. Audiet ergo dicens actorem hre rem petitā ut seqtur uer. 17 uel si aliam exceptionem doli opponere sit paratus, & probare. In his. n. & similibus hoc expresso a iudice in aliis non sed fiet executio. C. de app. l. fi. cōtra maiorem. si. n. uellet litem contestari suꝑ actione iudicati, uel facere ꝙ dñs non posset non admitteretur s̄m Io. And. Ad propositam ergo qōnem si excusator allegaret causas absentiæ necessarias, quas allegare pōt, ut dcm̄ est in 2. q. ad finem, ꝙ cōdēnatus posset apponere, & probare exceptiones q̄ sniam annullarent, uel ad finē ut solueret audietur, alr̄ nō. Opponere aūt illas excusator nō posset sine satisdatione de rato. Et merito, quia aliud est allegare absentiam ad finē differendæ executionis qđ licet. Aliud opponere exceptiones doli metus, & similia ꝑ abñtiā, ad finē tollēdæ executionis. qđ nō licet sine mādato, uel satisdatione, qa nescit an dñs uelit illas opponere, ut dcm̄ est ī 2. q. Posset tñ ꝓbare qđ snia fuerit satisfacta nobis fiat executio, sicut in principali pōt ꝓbari debitū qđ petit̄ satisfactū in cā in qua ad diffinitiuā deueniri pōt, ꝑ ea q̄ dicta sunt in d. 2. q. & 3. Et si ꝓbaret pronūciaret̄ sniam nō mereri executionem sicut in principali absolueret̄ reus, ut dcm̄ est in 10. q. Et si nō ꝓbaret puniretur, & cōdēnaretur ī expēsis, ut in principali dcm̄ est in 6. q. Concludo ꝙ excusator admittet̄ ad allegandā absentiā ut dñs possit opponere exceptiones sibi de iure, uel s̄m formā statuti cōpetētes cōtra sententiæ executionem, nō alias, ut dixi.

Explicit ꝑ prædicta tract. de Excus. sine mādato. editus per eximium, ac ꝓclariss. V. I. D. D. Antonium de Canario, cuius anima requiescat in pace, quē edidit Anno Natiuitatis D. N. Iesu Xpi. 1446.

Sequuntur duo consilia in eadem materia Excusatoris, quæ cum reperiremus scripta in copia in fine supra scripti tractatus, Cum sint excellentiss. doct. Conueniens uisum fuit imprimere.

Cōsilium D. Mariani Socini Sen. super Excusatore absentis recipiendo.

OMnipotens Deus adsit, Spiritussanctus illuminet Intellectum. Prædictam dubitationem in hmōi casibus per Senenses iudices ad punienda maleficia deputatos frequēter dubōnē fieri intellexi. Apud quos ex dupli ci capite dubō oriebatur. Primo per ea quę tra duntur in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & in l. seruū quoq;. §. pub. ff. de proc. in c. uen. de acc. ubi hanc. materiam latissime tractaui. & in l. reos. C. de accus. Secundo oriebatur dubitatio uigore prædicti statuti disponentis qđ testes non possint produci nisi per principales, & in pñtiarū recordor ꝙ in quatuor causis obtinui ꝙ admitteretur quis ad probādū innocentiā absentis rōne interesse reip. cuius interest potius nocentem absoluere. quam innocentem cōdemnare. ut l. abs. ff. de pœ. & in d. l. reos cum similib. Prima fuit cuiusdam causa Saluatoris de Petra Mala, q̄ super platea interfecit Ludouicum de Forliuio conductorem gētium armorū, quem dñs Thomas Doccii, & ego defendimus faciendo comparere defensorem pro suo principali interesse reip. ne innocens cōdemnaretur, & sic fuit liberatus, & apparet liberatio, & absolutio in archiuo publico. Secunda causa fuit cuiusdam Nicolai Antonii manumissi q̄ adhuc uiuit, & mihi uicinus. Et si nūc esset in ciuitate scio ꝙ habet processum, & cōsilium meum pœnes se. ꝙ ad uos transmitterem, & pro posse conabor cras hre. Tertia fuit cuiusdā Antonii mediarii Gasparis Petri de Verdellis. Quarta fuit duorum Mediariorū Benedicti Blasii Roberti, qui interfecerunt quendam uirum satis robustum, & fortē, qui uocabatur Nanes de Surra. quorum omnes absolutiones possumus uidere in archiuo publico Bicherne. Et si diceretur nō esse iudicandum exemplis. ego fateor, sed tamen hoc dixi ut cognoscatur stilus, & practica. immo etiam consuetudo quæ est optima legum interpres. ut l. minime, & l. inueterata. ff. de leg. in c. dil. & de concess. præbendæ cum aliis uulgarib. Sed omittendo exempla dico quod istud est clarissimum de iure quoniam

quotiescunque contra absentem potest pro cedi ad sententiam diffinitiuam admittitur excusator pro absente, ne absens admittitur condemnetur. Hoc uoluit Do.Ant. de Burr. in d.c.ueniens per c.super his.de accusat. Vnde licet non possit interuenire procurator, tñ potest interuenire excusator. Admittitur. n. defensor absentiæ instructor, seu informator iurium absenti competentium. uoluit Ri. de Sal. in d.l.seruum quoque, in § pu.& Bar. de Sal. in d.l.reos.C. de accusat. Quinimmo Dyn. in d.l.pe.§.ad crim ff.de pub.iud.fortius uoluit quod in omnibus casibus in quibus ex forma statuti proceditur contra absentem ad pœnam capitalem, potest non solum excusator, seu defensor interuenire, sed etiam procurator, quam sententiam etiam tenet Ioa. And. in add.Spec.in tit.de proc.§.1.uer.item quod causa est criminalis quasi in fi.& sic dicit tenuisse Iac.de Are.& Dyn.consuluisse. Et prædictam etiam opin. sequitur nouissime Io.de Im in d.§.ad crimi. Sed quia constaret prædictum statutum, qa procurator non posset producere testes. Ideo obseruabimus qđ compareat unus de populo pro suo reipub. interesse ne absens indebite damnetur, qui non admittitur ad negandũ, sed ad cõfitendũ factum prout gestũ est, u 3 homicidium, mutilationem, uel quid simile, uigore cuius cõfessionis res publica, & iudex ingrens hẽt fundatam intentionẽ suã. Et sic cessat illud ꝙ ꝓ absente non debet admitti, qa non põt uideri qua trepidatione, quo colore, quo pallore, titubatione, ac uariatione reus loquatur quia prædicta procedunt qñ comparens negare secus si confiteretur, qa quo casu ut dixi fundata est intentio curiæ. Et ideo debet talem excusationẽ, & defensionẽ pro interesse reip. admittere, & oĩbus modis debet perquirere ueritatem per notata 30.q.5.c iudicãtẽ. & in auth. qui semel.C.quõ, & qñ iudex, & in l.amp C de app.& licet gl. ibi dicat qđ sit speciale in causa appellationis tñ Bart. ibi tenet contrarium. facit ẽt quod notat But. in l. 4.§.hoc aũt iudicium ff.de dam.inf.& quod notatur in l si non defend.ff. de pœ. & 3 3.q. 8.c.occid t,& l. i § fi.ff. de qõ. & in l q cum maior,§.lib.& § seq.ff.de bon l.b. facit.l.pen. ff.de int.act. Dixi latissime in d.c. uen. Vnde cõcludo quo ad terminos nr̃os ꝙ solitus sum pate triplicẽ formã ad defendendũ innocẽtẽ & euadendo formã prohibitiuã dicti statuti. Prima est quã statim dixi qa cõparet unus ꝓ suo reip. interesse, & cõfitetur talẽ inq̃situm cõmisisse homicidiũ ꝓdictũ in inq̃sitione contentum, sed licuisse sibi rõne defensionis, uel qa bãnitus &c. Nã hoc casu clarissimũ est qđ ipse dr̃ principalis, & suo noĩe dr̃ producere testes. Secunda practica est, qđ ipse excusator reddit iudicẽ ingrentẽ certiorẽ, & iudex ipse ex officio suo citet, & examinet testes, qa hoc facere debet ꝑ iura superius allegata. Et quia cũ uersetur publicũ interesse debet suꝑ hoc impartiri offm̃ suũ ut tradit in d.§.hoc autem iudiciũ.& in c.ad nostra.de iureiu. & notatur in l.ꝑpe.§.finaũt reus.C. de iud. Tertia practica est ut ipse iudex instãte excusatore, uel ex offõ suo mittat ad locum in quo inq̃situs deliit, & scribat iudici illius loci, ꝙ recipiat testes quos inq̃situs ꝓducere uoluerit. & sic cõsultus ex ꝓdcis cõcludo, & d subscriptiõe reqsitus

Ego Marianus Socinus Sen. V.I.D. & sacri Consisto. ij aduocatus sub. cripsi uitoq; sigillo sigillaui.

Consilium D.Thomæ Doccij Sen. De contumace non condemnando probata innocentia.

OMnipotentis Dei postulato subsidio. In pñti causa Saluatoris de Petra Mala. Dico principaliter ꝙ duo sunt uidẽda. Primum an in causa dictus ser. Nicolaus defensorio nomine interuenire possit ad ostendendũ de innocẽtia dicti Saluatoris. Secundo, an præsupposito ꝙ possit interuenire, debeat iudex absoluere dcm̃ Saluatorem, si ꝑ dictum defensorẽ clare ostendatur de innocentia dicti Saluatoris. Primo q̃ maxime supradicta censura municipali uita. Et quantũ attinet ad primũ omissis suꝑfluis. Dico breuissime dcm̃ defensorẽ ad innocentiam allegandã interuenire potuisse i hac causa, q̃uis capitali per tex. notabilẽ in l. seruũ quoq;.§. pub.ff.de ꝑc.ubi ꝓbatur qđ qlibet admittitur ad allegandas causas innocentiæ ꝓ absente, non tñ tanq̃ ꝓcurator, sed tanq̃ defensor, licet Dyn. tenuerit idẽ fore in procuratore. Et hanc sñiam de defensore tenuit excellentiss. doct. Bart. in l.pen.§.ad crimen.ff de pub.iud. & d.§.pub.& in extrauag. ad repr. in gl super uerbo legitime. Mouet quia et in criminalibus nullo interueniẽte, si iudex ꝓcedit cõtra

absen

absentem, debet ueritatem omnibus modis ꝑquirere, ut in auth. qui semel. C quõ. & qñ iudex, & in l. amp. C. de app. Et facit quod not. Bart in l. 4. §. hoc aũt iudicium, de dam. infe. & facit quod notatur in l. si non defend. ff. de poen. & in l. 1. §. fi. ff. de qõ. & in l. si cũ maior §. si lib & §. fi. ff. de bon. lib. & optime ꝓbatur in d. §. pub. dum dicit quemuis ꝓ eo uerba faciente, & innocentiã excusantem. Et hãc opi. secutus est Barth. tanq̃ uerissimam in d. §. ad crimen. Hanc ẽt opi. uĩ sequi in effectu do. Ant. de Butr. post Innoc. in c. uen. de accus. & est cõis, & rõnabilis. vnde cõcludo in hoc primo dubio quod in cã quantũcunq; capitali in qua abñs dãnari potest, uel de iure cõi, ut in aliq̃b. casib. not. in d. § pub. & §. ad crimen. per Barth. uel ẽt ex forma statuti sp defensor interuenire põt ad allegandas cãs innocẽtiæ, non tñ tanq̃ ꝓcurator, sed tanq̃ defensor, & instructor, seu infamator ueritatis, tanq̃ iudici assistens. Sicut dicimus in simili de legitimo assistente. ff. de inof. tes. l si susp. & ꝑ Bar. in l si una ff. de adop. & ꝑ Can. in c cum super de re iud. Et rõnem drïæ inter procuratorẽ, & merũ defensorẽ assignat Bart. in d. uer. legitime in extrauag. Nam si capitalibus posset procurator interuenire ad opponendum exceptiones peremptorias in casu quo abñs possit dãnari, nunq̃ uel raro aliquis dãnaret, q̃a procurator sp negaret contẽta in inquisitione, uel accusatione, & sic incumberet onus ꝓbandi iudici. quia cum reus nõ fuerit cõtumax per comparationem procuratoris, nõ hr̃ pro cõfesso, nec posset dãnari. Sed in defensore nõ est sic, q̃a ex contumacia rei non cõparentis, satis dr̃ fundata intentio iudicis, q̃a hr̃ reus pro cõfesso, & si aliter non probaret de innocentia rei posset iudex talem contumacem, & ficte cõfessum cõdemnare Sed si de innocentia cõstitit nõ potest iudex ex illa ficta cõfessione reũ cõdemnare, ut statim dicetur.

Quantum aũt ad secundum dictum licet prima fronte dicendum uideatur quod ex quo apparet de confessione dicti Saluatoris inducta mediante eius contumacia, possit, & debeat condemnari ad poenam mortis per l. 1. C. de confessis, & in l. pro hær. ff. ad l. Aquil. & maxime quia idem operatur ficta cõfessio quod uera. ff. locati qui ad certum. & l. singularia ff. si cer. pet. & l. eius qui delatorem ff. de iure fisci. Si ergo uere fuisset confessus se dicere homicidium cõmisisse dñet cõdemnari ergo etiam si ficte fateretur. Præterea cum statutum supradcm̃ tribuat formam dicẽdo quod reus inquisitus debeat citari intra tres dies, & si non uenerit habeat̃ pro confesso, & si non uenerit ad mandatũ ptãtis cõdẽnet̃. Vnde non uĩ ab ista forma recedendum, maxime cum uideatur imposita necessitas iudici l. Seia. ff. de auro, & arg. leg & l. cum hi. §. si prætor. ff. de transact. Sed his non obstantibus arbitror partem contrariam de iure ueriorem. q̃a licet statutum fingat contumacẽ hr̃i pro cõfesso, & tanq̃ cõfessum condẽnari dñi tñ negari nõ põt ꝙ ista nõ sit ficta confessio. Sed qñ cõcurrit fictio, & ueritas circa idẽ subiectũ & eiusdẽ tp̃is, attendimus ueritatẽ & non fictionem, ut est casus in l. filio quem pr̃. ff. de lib. & posth. & per Bar. in l. 1. §. hoc ãt sen. ff. ad Syll. Cum ergo sit probatum de ueritate, & innocentia dicti Saluatoris. non debet iudex ex dicta ficta confessione reum cõdẽnare, imò fortius si expresse Saluator fuisset cõfessus se interfecisse dcm̃ Ludouicũ, & tñ apparet dcm̃ Ludouicum non fuisse interfectũ à dicto Saluatore, sed ab alijs, debet iudex eum absoluere, non obstante dicta uera cõfessione, ut est tex. notabilis in d. l. inde Neratius §. fin ff. ad l Aqu. Nec sufficit Ludouicum interfectum fore ab alio, ut pdictus Saluator cõdemnetur, licet in actione legis Aql. sufficiat ad condemnandũ à quocunq; homicidium factum fuerit. quia in contrarium est speciale in Aquilia, ut dñt ibi gl. & Doct.

Nec obstat dictum statutum dicens contumacem, & bannitum dr̃e condẽnari, quia debet intelligi nisi appareat de innocentia inq̃siti, sicut intelliguntur, & limitant̃ iura cõia dicentia confessũ dr̃e cõdẽmnari, quia restrĩguntur, & interpretant̃ nisi de innocentia appareat ut in iurib. supra alleg. Imò fortius ẽt si post sñiam appareret de innocentia inquisiti non debet iudex exequi talem sñiam, ut d. l. 1. in fi. de qõ. & no in d. c. uen. Est. n. talis interpretatio passiua, q̃ statuta recipiunt ut l. fi. §. in comp de iure del. & in l. oẽs populi, per Bar. ff. de iust. & iur. facit l. 2. C. de noxa. cum similib. Et sic concludo dictum Saluatorem fore de iure absoluendum cum de innocentia sua constet per dicta testium, non obstante sua contumacia. & ficta confessione.

Et ita dico, & consulo iuris esse Ego Thomas Doccij de Senis V. I. D.

TRACTATVS.

De Potestate Procuratoris, & Defensoris in causis criminalibus ad interpretationem. §. ad crimen l. pen. ff. de publ. iud. & §. publice. l. seruum quoque. ff. de procuratoribus.

AVCTORE IOAN. ANTONIO Rubeo Iureconsulto, & Patricio Alexandrino.

SVMMARIVM.

1 *Materia huiusce tractatus est utilis, & alta.*

2 *Damnari nemo debet sine accusatore, ne in priuatis quidem delictis, nedum in publicis.*

3 *Testificari quilibet permittitur, qui non reperitur prohibitus.*

4 *Accusare cuilibet permissum est, nisi prohibitus reperiatur.*

5 *Accusator se ad pœnam talionis inscribere debet.*

6 *Accusator, & accusatus in pari custodia detineri debent. Aliter tamen de consuetudine seruatur. num 7.*

8 *Inscriptio ad pœnam talionis, teste Alber amplius fieri non solet.*

9 *Pœna talionis introducta est à lege antiqua, media iuris prudentia, Cæsarea, & Pontificia.*

10 *Accusator in crimine publico quare procuratorem constituere non potest.*

11 *Dispositio. §. nostri, an in his casibus procedat, in quibus non habet locum pœna talionis.*

12 *Procurator, an constitui possit ad crimina persequenda, ubi proceditur per uiam inquisitionis, seu denunciationis.*

13 *Procurator constitui non potest ex parte inquirentis, aut denunciantis in crimine publico.*

14 *Iudicium publicum quotupliciter sumatur.*

15 *Pœna talionis in quibus iudicijs locum habeat, & in quibus non, & num 24. & 34.*

16 *Desistens ab accusando, & persequendo crimen publicum, incidit in Turpillianum.*

17 *Turpillianum habet locum in crimine publico.*

18 *Publica iudicia etiam sunt illa, in quibus quis extra ordinem punitur.*

19 *Tex. iste loquitur de publico iudicio, tamen secundum communem opinionem habet etiam locum in priuato.*

20 *Delictorum priuatorum quadam sunt nominata, quædam innominata.*

21 *Intellectus l. si quis ex dono ff ui bon rap.*

22 *Titulus de priuatis delictis, de nominatis delictis loquitur.*

23 *Titulus de extraordinarijs criminibus, de delictis innominatis loquitur.*

25 *Pœna Turpilliani non obtinet in priuatis delictis.*

26 *Appellare non potest alius pro alio in criminalibus.*

27 *Criminis appellatione tam priuatum, quàm publicum, & tam leue quàm graue continetur.*

28 *Causæ capitalis appellatione, quid ueniat, & numero 203.*

29 *Relegatio large pœna capitalis dicitur.*

30 *In casu l. seruum quoque. § publice ff de proc traditur pro regula quod in causis capitalibus datur defensio.*

31 *Absens ubi potest condemnari in criminalibus, ibi procurator admittitur, et an semper locum habeat uide num. 279. 285. 331.*

32 *Tex. noster secundum Ang & Imol. restringitur in sententia annotationis bonorum.*

33 *Intellectus l. ij C. de proc.*

35 *Argumentum ualet de ciuilibus ad criminalia.*

36 *Procurator admittitur in ciuilibus, etiam ubi de crimine ciuiliter agitur.*

37 *Causa famæ & causa uitæ æquiparantur.*

38 *Procurator interuenire potest in causa famæ.*

39 *Appellari posse pro reo criminis condemnato, etiam contumio.*

40 *Absens potest ab alio defendi.*

41 *Transigere in crimine capitali licitum est, citra metum pœnæ talionis.*

42 *Dilationes concessæ reo per dispensationem auth. offeratur C. de lit. cont. non dantur in criminalibus.*

43 *Vulnerato mortuo, qui à pluribus est uulneratus, sed ab uno dumtaxat mortaliter, an & qua pœna omnes teneantur.*

44 *Intellectus ad l iusta ff. de manumiss uind. numero 249.*

45 *Intellectus ad l non tantum ff. de app. & numero 128. 129. 131.*

46 *Accusare quare non possit constituere procuratorem, num. 49 73.*

47 *Procurator, in actione populari ex parte rei potest admitti.*

49 *Legis ratione correcta lex ipsa correcta uidetur & an de iure perpetuum, uide. nu. 50.*

51 *Intellectus ad gloss in l. liberos ff de cap. diminutione.*

52 *Lex duplici ratione suffulta, non uidetur correcta*

Procu-

Verba

Materia huiusce tractatus ut Bartol. exorditur in hoc. § ad crimen. est profunda, & secundum Alb. teste solennis, & subtilis. Quorum sententiæ astipulari uidetur paulus Castrensis in l. seruum quoque. §. pub. ff. de proc. qui hanc materiam nedum subtilem, & utilem sed periculosam, & confusam dicit, nec ab horum patrum sententia discedit. Ang. in l. reos. C. de acc. qui & ipse subtilem, utilem, & altam fore attestatur. Ego tamen quanto clarius & breuius potero in hisce caloribus enitar totis uiribus eam uobis explicare, nonnulla pro planiori intellectu præmittendo, deinde ordinate ponam quamplures ampliationes, & limitationes ad huiuscemodi §. ultra eas, quas tradunt Mod. in cap. uen. de acc. quas ex post succincte, & tanto subtilius quantum potero disputabo, ut & procuratoribus si potero & causarum patronis eminentissimis satisfaciam. Est igitur primo præmittendum illud uulgare, quod sine accusatore nemo damnandus est. l. rescrip. §. si quis accus. ff de mun. & hon. quod non solum procedit in publicis crim. sed etiam in priuatis delictis. l. fin. ubi pulchre Alber. ff. de in ius uoc. facit text. in ca. 1. ut eccl. benef. & tradit

& tradit Bart. in extrauag. ad reprimendu n
3 in uerbo per accusationē. † & sic ut quilibet admittitur ad testificandum qui uero reper. ē
4 prohibitus. l. 1. de test. † ita admittitur qlibet ad accusandū qui à lege non phibetur gl. in rub. C. qui acc. non pñt cum similibus de qui bus per Hippol. in consi. 84. col. 1. non tñ ita passim, & ita facile cuipiam accusare pmitti
5 tur. † qñquidem oporteat quemlibet accusa. to. em se ad pœnam talionis inscribere lege 12. tabularū hoc dictante. §. pœna. inst. de in stit. de iniur. & l. si cui. ff. de acc. & l. fi. C. eod. quod ēt a lege canonica pmittitur. 8. q. 4. c. i.
6 & c. quisquis 2. q. ult. † immo accusator, & ac cusatus debent detineri in pari custodia d. l. fi. C. de accus. & l. 3. ad l. Iul. maiest. & tradit
7 Bart. inf. in 2. col. † est uerū φ Guid. de Suz. in l. fi. de acc. dicit, φ sepe uidit peti φ accusato ri im carcerē detrudere. ē una cū ipso accusato tñ hoc nunq̃ de cōsuetudine seruatum fuit, & istud est ēt de mente Bar. & Alb in d. l. fin.
8 Et † subdit Alb. φ de cōsuetudine amplius nō
9 fit inscriptio, † tñ hoc nedum à lege antiqua ac media iuris prudentia, & lege cæsarea sta-
10 tutum est, sed ēt a lege pontificia. † & hæc est potissima rō, φ ex parte accusatoris ad cri mē publicū psequēdū pcurator cōstitui nō pōt, & non ab re dicit Alb. in l. in priuatis ff.
11 ad Turp. φ † in hisce casib. in qb. non hēt lo cū pœna talionis, non pcederet. §. nr̄ qđ non
12 puto uerū, & maxime, † qa in casibus in qb. pceditur p uiam inqsitionis, seu denūciatio nis de qbus p Bar. in l. 2. §. si pub. ff. de adul. & in extrauagāti ad reprimendū in uerbo p inqsitionē. & in uerbo p denunciationē, non pcederet huiuscemodi §. & tñ ipsemet Alb.
13 in d. l. seruū quoq; §. pub. co. 6 ult. † φ ēt ex parte inqrentis, seu denūciantis procurator cōstitui non possit, cuius sniæ astipulatur vul garis regula § affinitatis, inst. de nupt. & l. si non lex Aelia Senti. ff. de hæred. inst. est ue- rū φ Io. de Anan. in suo cons. 1. refragari uř opinioni Alb. in d. l. seruum. §. pub. crebrior tamen, & solidior cētei snīa Alb. tum qa ac cusator, & accusatus non debent ad impaira iudicari, tum ēt quia ex parte denunciari, & inquisiti pcurator ad crimen publicū perse- quendum cōstitui non pōt. ergo nec ex parte inqrentis, seu denunciantis per illud uulgare nō debet actori licere qđ reo nō permittiř.
14 Secundo p̄mittendū est † φ publicū iudiciū pōt tripl r sumi. s. stricte, & large, & largissi-
me, ut Bald. Ang. & Imo. dñt in l. i. supra eo- dem. In hoc tñ tex. s̄m Ang. & Imo. capitur stricte, & dř stricte publicum iudiciū ubi leg e cautum est, φ si publicum. & in hoc public intelligit ēt. l. infamē. eod. tit. & l. qui pub. co
15 ff. de acc. † & in hoc publico iudicio ubi est certa, & determinata pœna hēt locum pœna talionis, ut tradit Alb. in l. in priuatis. ff. ad
16 Turp. † & ille q desistit ab accusando, & pse quēdo crimē publici iudicii incidit in Turp.
17 † qđ solū uēdicat sibi locū in crim. pub. l. i. C. ad Turp. & l. si qs repentes §. fi. ff. ad Tur.
18 † Sunt tñ quædam publica iudicia in quibus qs punič extra ordinē. & pœna pecuniaria, ut in l. 1. infra ad l. Iul. de ann. l. i. ad l. Iul. de amb. & in aliis casib. de qbus per Abb. in d. l. in priuatis, & in quibus probabilř posset dici non hic locum huiuscemodi. §. sed inf. dicā.
19 Tertio p̄mittendum est, φ † licet text. loquač de publico iudicio tñ s̄m cōem opin. habet etiam locum ī priuato, ubi imponitur pęna
20 corporis afflictiua. † Et sciendum est φ deli ctorū priuatorū quędam sunt noīata, & qdā innominata. Noīata. n. sunt furtum, iniuria,
21 & rapina, † ut in casu. l. si quis ex domo. ff. ui
22 bonorū raptorū. † & de his priuatis delictis nominatis loqtur titulus de priuatis delict.
23 † Innoīata aūt sunt illa de quibus in titu. de
24 extr. crim. † & in his delictis, in qbus pœna non est determinata à lege, non hēt locū pœ na talionis, sed accusans ponitur extra ordi- nem qa ēt in his priuatis delictis proceditur extra ordinē. l. fi. de pri. del. & l. in priuatis. ff.
25 ad Turp. † nec hēt locū pœna Turpilliani, de qua in l. 3. §. fi. ff de præuaric. Quarto, & ul
26 timo p̄mittēdum est, † φ in hac mā sunt plu res tex. qui uñr diuersimode loqui. & primo tex. in l. 1. ff. an per alium cau. appell. q loqui tur in principio, φ in criminib. alius p alio
27 non pōt appellare, † tñ appellatione crimi- nis tam priuatum, q̃ publicum, & tā leue, q̃ graue continetur. iuxta l. leuia inf. de accus. tñ ille text. in uerbo finaūt. loquitur de cau-
28 sa capitali. & cuius appellatione strictissime uenit pœna sanguinis. l. transig. C. de trāsac. strictæ uero pœna dānationis in metallū, & deportationis. l. exilium. ff. de interd. & releg.
29 † & tñ est ualde dubium an tex. nr̄ habeat lo cum in relegatione quæ large dř pœna capita lis. l. licet. ff. de uerb. sig. Item tex in l. seruum quoque. §. publ. de procuratori. tradit pro regula. φ in causis capitalibus defensio da-

tur;

tur: ergo uĩ innuere ꝙ possit admitti procu-
31 rator † imo tradit pro regula, ꝙ ubi absens
pôt cõdemnari in criminalibus, ibi admittitĩ
procurator, & tamen in hoc tex.l.C.uĩ innue-
re ꝙ possit ferri sñia in absentem. dum dicit
32 sñiam differant. † & ideo iste text restringitĩ
ẽm Ang.& Imo.hic in sñ i annotationis bo-
norũ.de qua uide pract.Bar.in l.1.ff.de req.
33 reis.† Est & alius tex.in l.2.C.de proc. qui ui
detur ĩnuere, ꝙ solũ in causis pecuniariis pos
sit constitui procurator, & tñ alia iura uolũt
& ubi agitur de pœna remotionis ab ordine
alicuius dignitatis q̃ est minor pœna relega-
tionis iuxta.l.1. ff.de iniu. uel de pœna inter
dictionis loci, uel patrocinii. iuxta.l.mor. ff.
de pœ.ꝙ possit admitti ꝓcurator, & ꝑ ꝑ ista
iura quæ uñr adinuicem contrariam hæc mã
difficilia redditur.q̃ quidem infra cõcordabo.
34 Aduerte tñ dũ supra dixi † ꝙ in delicto pri-
uato non hẽt locum pœna talionis, ut decla-
rat Alb.in l.in pri.ff.ad Turp quia in contra-
rium uĩ casus in l.fin.de pri.del. dũ dicit nec
cogendus erit in crimine subscribere, quem
tex.ponderat ibi Alb.& in l.fin.C de iniu cõ
sidera si dici potest ꝙ ista iura loquanĩ de sub
scriptione partis, q̃ profitetur se uelle ꝓseue-
rare in acc.de qua ꝑ Bar.in l.in cui. ff.de acc.
uel dic.melius.ꝙ habet locũ subscriptio, sed
nõ quasi sit iudiciũ publicũ, ut dicit pulcher
tex.in l.fi.ff. de fur.q̃a talis subscriptio fit ad
pœnã extraordinariam imponendã arbitrio
iudicis, ut tradiĩ in c.sup his, de acc.& decla-
rat Alb.in d l.fi.Sũma hunc tex. & eum diui-
de ut hic ꝑ Bart.cũ quo transeũt Benedictus
de Plũb.& Imola hic, alio tñ modo cum sum
mat Ang.hic.& diuidit ut ꝑ eum, summariũ
placet, diuisio autẽ minime, nam dubiũ facie
35 bat in hoc text.1.regula quæ habet, ꝙ † per
locum à ciuilibus ad criminalia arguitur. l.
abñtẽ ubi gl.Ia c.de Aten.Petrus, & ceteri. ff.
36 de pœ.sed † in ciuilib.admittiĩ ꝓcurator, &
añ litẽ cõtestatã, & post, siue agatur ciuilĩ ex
cõtractu, uel quasi, siue agaĩ de crimine ciuilĩ
de primo est tex.in l.1.§.uisus.de ꝓc. de secũ
do est tex.in c.tuæ.in fi. de proc. Secundo fa-
37 ciebat dubium in hoc tex. nã † causa famę, &
causa uitę æq̃paretur.l.iusta, de man.uind.&
38 l.fi.ff.q̃d metus causa, † sed in causa famæ in
teruenit procurator.l.furti.§.q̃ alie.ff.de inf.
imo.interest ipsius rei cõuenti ꝙ possit cõsti
tui ꝓcurator, q̃a qñ ꝓcurator cõdẽnatur, nec
ipse, nec dñs infamatur. Tertio faciebat du-
bium, nam ille qui ꝓsequiĩ appellationem ac
cusati.uel inq̃siti cõdemnati allegat causam
39 causæ † & tamen inuito reo quis pôt appella-
re l.non tm̃.de app. & l.add. C. de appellat.
40 † imo potest quis absentẽ defendere l.si non
41 defendaĩ.ff.de pœn.& l.2.inf.de cust.re. † Itẽ
quis potest sine metu pœnæ talionis in cri-
mine publico, & capitali pacisci, & trãsigere
l.si de præua.& l.1.de bonis eorum qui ante
sent.sibi mor.cõsc.si ergo q̃s potest appellare
inuito reo, & pôt transigere sine metu calũ
niæ siue sit accusator, siue reus, quare non de
bet posse cõstitui ꝓcurator.primę rõni dubi
tãdi respõdeĩ, ꝙ illa regula procedi ubi ẽ ea-
dẽ ratio, & ubi cõtrarium expresse n.õ re ꝑ ĩ,
42 † & ideo dixit singulĩ Rom.in sing.suo.688.
ꝙ dilationes induciarũ, quæ dantur reo per
auc. offeratur C. de litis cont. non datur in
43 criminalib hinc est ꝙ † si quis uulneretur à
pluribus, & ab uno mortaliter, si moriaĩ oẽs
puniũtur pęna l.Aquil.l.itẽ Mel.ff.ad l. Aql.
& tamen non puniuntur pęna homicidii ẽm
Anch in cons.116.& Alex.in cons.16.uol.1.
44 Secundæ rõni dubitãdi respõdetur † ꝙ l.iu
sta, loquitur quantum ad causam manumis
sionis.quia sicut iusta manumissionis est cã.
ubi seruus dominũ liberauit ꝑiculo uitæ ita,
& periculo ifamię.Itẽ illa regula procedit in
bonis uiris.l.isti q̃dẽ.ff.quod met.causa. Sed
apparẽt rari nantes in gurgite uasto, nõ autẽ
procedit in delinquẽtib. iuxta illud oderunt
peccare boni uirtutis amore, oderũt peccare
mali formidine pœnę, uel dic ꝙ causa famæ
æq̃paraĩ cãę crimiali, ubi agiĩ ciuilĩ, q̃a utro
que casu pôt ïteruenire ꝓcurator. uel dic ꝙ
ibi ĩfamia uenit in cõña m, & isto casu admit
tiĩ ꝓcurator.secus si principalĩ, gl.in l. nõ so
lũ.in §.fi.in gl.pen.supra de ꝓc.nam si admit
taĩ procurator ipse nõ ĩfamat.d.§.ꝙ alieno,
nec ẽt dñs.Tertiæ rõni dubitãdi d.l.nõ solũ.
uno mõ rñdet Alb.ĩ d.l.seruũ quoq; §.pub.
ff.de ꝓc.& dicit ꝙ ille tex.procedit ex quadã
cõiunctionẽ, q̃ est inter hoĩes. Alio mõ rñdet
Bart.in d.l.non tm̃.circa fi. ꝙ ille tex. loq̃tur
ubi reus est incarceratus. sed prima solutio
Alb.nõ cõcludit, q̃a attẽta illa cõiũctiõe dẽet
ẽt posse constitui procurator.nõ facit ẽt opi.
Bar.q̃a tex.in l.1.ff.an ꝑ aliũ cau.uult absolu
te ꝙ in cã appellationis capitali nõ admitta
45 tur procurator † tu respõdet alio mõ ꝙ tex.
in l.non tm̃.uideĩ solũ loqui de actu appella
tionis, nõ aũt de ipsius prosecutione. & hoc

pro

probatur in l. add. C. de app. & ratio potest esse quia si laberetur tps ad appellandum datum, inferretur praeiudicium ipsi reo irreparabile, quia dret decapitari. facit text. in l. si quis filio exhaeredato. §. hi q. ff. de iniust. rup. irr. test. Vltimae rationi dubitandi rndetur, ꝙ pmittitur alicui siue sit accusator, siue reus redimere sanguinem suum per trāsactionem, non tamē licet constituere ꝓcuratorē. † ideo

46 uidenda est ratio, quare sit accusator non possit constituere procuratore, ut sequamur ordinem I.C. hic, & Bart. assignat hic tres rationes ut hic per eum. Tu aduerte circa primum inquantū Bart. dicit ꝙ si uera esset ratio But. ꝙ quis posset cōstituere procuratorem uindicando suam, uel suorum iniuriam. arg. d. l. licet quia pōt replicari ꝙ ille tex. procedit ubi quis agit actiōe populi, & principalr uel saltem aeque principali, ꝙ sequitur interesse priuatū sicut publicum, & si dicatur ꝓut dicit hic Imol. col. 15. ꝙ saltē lite cont. in actione populi dret admitti procurator. l. sicur. §. 1. de uerb. sig & tamē tex. nr dr absolute, ꝙ ad crimen publici iudicii persequendum frustra interuenit procurator. ergo & ante & post lit. cont. replicari potest ꝙ non ab absurdum restringere text. in l. si cui. ut non procedat ubi agitur principaliter ad uindictam publicā ex crimine publico. arg. gl. in l. die. in uerbo quidam. C. q acc. non poss. attento maxime quia in his criminib. publicis reperiuntur multa specialia ut supra dixi. Et si iterum dicatur aduerte, quia tex. noster procedit ēt in crimine priuato. dico ꝙ est ualde dubium, an iste tex. locum hebeat ī crimine priuato, & infra demonstrabo ꝙ solum hēt locum in crimine publico, respōdēdo ad l. fi. C. de iniur. alio mō q̄ faciant Mod. in d. c. uen. de acc. & ꝙ haec rō sit uera innuit tex. dū dicit qđ frustra interuenit procurator. q innuit ꝙ ex quo est crimen publici iudicii, ad eū ꝓsequendū non pōt interuenire ꝓcurator. & ita intelligūt tex. hunc Mod. Sen. in d. c. uen. in 5. col. uer. circa primū & in uer. 6. rō sed iste intellectus nō est tutus quia tex. postea subdit, & multo magis ad defendendū. † & tamen in actione populari ex

47 parte rei pōt admitti l. q populari actione. ff. de pop. act. Secunda rō est, † ex parte accusa-

48 toris q est uerior ceteris. quòd ideo nō pōt accusans cōstituere ꝓcuratorē, q̄a tenet se subscribere ad poenā talionis. q̄ ratio ꝓbat in c. tuae. de ꝓc. & cum hodie ista ratio sit abolita per generalē consuetudinem. ut ꝙ possit defendi haec op ꝙ ex parte accusatoris nō pos-

49 sit interuenire ꝓcurator. † q̄a correcta rōne legis, censetur correcta ipsa lex gl. in l. 1. de leg. tut. & si dicatur prout dicit Aret. in l. 2. in 3. col. in uers. circa tertium requisitum. de uulg. & pup. ꝙ licet sit correcta ratio legis remanet tñ lex fundata in auctoritate. facit gl. ſm eum in l. lib. ad fi. ff. de min. & id. quod dicit Bart. in l. cum hi. §. trāsactionē. de transac quae iura uolunt, ꝙ licet tollatur rō solenitatis introducendae in alienatione rei ecclesiasticae, uel in transactione alimentorū. non tñ

50 cessat solemnitas. † q̄a dico ꝙ id, qđ dr ꝙ correcta rōne legis censetur correcta ipsa lex ꝓcedit ubi ratio est gñalr correcta. Secus si sit correcta in aliquo casu, quia tunc non cessat legis dispō. ita intellr tex. in l. 1. in fi. de min. ubi licet reperiatur aliquis minor qui bene gerat negocia sua. tñ iura loquentia de mi-

51 noribus non cessant in tali crimine. † nec aliquid facit gl in l. lib. ff. de cap. dim. immo facit pro glo. in d. l. 1. de leg. tut. quia gl. ibi sentit ꝙ si illa imaginaria uenditio, de qua ibi fuisset cā illius capitis diminutionis, ꝙ isto ca-

52 su esset dorrecta ipsius legis dispositio, † sed ubi erant duae rōnes licet una sit correcta, nō censetur correcta lex §. affin. inst. de nup. et retenta ista opin. infertur, ꝙ siue procedatur per uiam accusationis, siue per uiā exceptionis, uel alio quouis modo ex parte accusatoris inqrentis, uel denūciantis, aut excipientis, pōt interuenire ꝓcurator. licet cōtrariū sentiant cōiter interpretes hic cum aliis copiose relatis per Mod. Sen. in d. c. uen. de acc. in ult. ch. Infertur secundo ꝙ non est tm̄ dubitandum, an possit cōstitui procurator ad libellādum tm̄, uel ad lit. cont. uel ad excipiendū, ut infra ꝑ Bar. Ang. & Im. ubi dicemus. Tertio

53 infertur, † ꝙ in his casib. in quibus non habebat locum poena talionis de quib. per gl. Bart. & alios in l. si cui inf. de acc & in l. qui crimen. C. q acc. non pos. & ꝑ Bart. in l. 2. §. si pub. inf. de adul. poterat cōstitui ꝓcurator. q̄a cessabat ratio poenae talionis. de qua in d. c. tuae. de proc. & in l. 2. C. qui acc no poss. Et si q̄spiam subtilr diceret licet cesset illa ratio militant tñ aliae rōnes, & maxime illa ꝙ ipse principalis magis accurate, & diligenter defendet ipsam cām q̄a dico ꝙ illa hēt locū, ubi principalis posset subire capitis periculū l. 1. C. ad l. Cud. de fal. de quo tñ dicā plenius infra.

54 infra Sed † tota difficultas cõsistit in indagã do rationem, quare ex parte rei non possit interuenire procurator. & Bar. hic uř tradere quatuor. & duas alias tradit in extrauagãti ad reprimendum in uerbo legitima, quas refert hic Immol.col.15.& duas tradit Spec. relatus hic per Imol.& do.Bened.& Plumb. col. 11.& has rõnes & dicta Imol. referunt Mod.in d.c.uen.col.4 de acc.Veritas cõsistit in tribus rõnibus adductis hic per Bartol. & licet oẽs improbent.prima defendi tñ potest ꝙ mens gl.hic fuit dicere,ꝙ sicut sñia capitalis non potest ferri in absentem, non possit ẽt ferri in procuratorem. & si dicatur ex quo non potest ferri in procuratorem,q̃a nõ deli 55 quit poterit ferri in ipsum dñm·† l.fin.ĩ uer. sinaũt iudice contra eum probaturo.C.de in iur.replicari potest ꝙ ille tex.procedit in delictis leuiorib.sed in crimine publici iudicii, in quo uenit imponenda pœna capitis,sicut nõ potest ferri sñia contra procuratorem,q non deliquit,non potest ẽt ferri contra absentem 56 † quia ratio non patitur, ut in graui delicto abñs condemnetur.ut dicit tex.in l.1. de req. reis. Et si quispiam diceret hoc modo declarãdo,hæc ratio erit eadem cum ratione Bar. dicatis ꝙ ideo non põt.cõstitui procurator. quia iudicium posset reddi elusorium,quia videns aliquis se posset condemnari,cõfugeret ad ecclesiam Diui Antonii,& cõstitueret procuratorem,quia dico ꝙ est eadem ratio indubitanter (quæ ẽm Bart.& alios, & cõiter tenetur)ne delicta remaneant impunita.Sed 57 contra eam ultra alios opponitur,primo†& uř ꝙ licet executio sñiæ non possit reddi elusoria,non potest constitui ꝓcurator.probař in d.c. ueniens de acc.ẽm Aret. ibi. nam ibi executio sñiæ non poterat,ut dixi reddi elu 58 soria † quia depositio ab offõ, & beneficio, de qua ibi,trahit secum executionem, & tñ prohibetur constitui procurator & tñ attẽta rõne Bart.ubi iudicium non põt reddi elusorium,dřet admitti procurator. Secunda obiicitur difficultas.nam ex crimine ꝑꝑ quod uenit imponenda pœna relegationis. iudicium non potest reddi elusorium, quia põt ferri in abñtem.l.abñtem.ff.de pœnis, & tñ Bar. inf. in 3.col.uult ꝙ in causa relegationis non possit cõstitui ꝓcurator,& tñ debet posse constitui,ex quo iudiciũ nõ potest fieri elusorium, 59 † cum abñs possit relegari. Tertia obiicitur 60 difficultas, † nam ille qui in crimine semel comparuit in iudicio, si postea se absentet, licet uere sit abñs c.comparati,de appell.tñ iuris interpretatione uř pñs probatur ex notatis in l.fin ff.de in integ.rest.tit generali, ubi sñia lata contra eum,qui non dimisit procuratorem,dř lata contra absentem, secus si cõ 61 tra eum qui procuratorem cõstituit.†primæ difficultati rñdetur,ꝙ est uerũ ꝙ in c. ueniẽs executio non potuisset reddi elusoria, quia sententia illa trahit secum executionem, sed bene potuisset reddi sñia elusoria si potuisset constitui ꝓcurator,q̃ in ipsum non potuisset ferri sñia,nec ẽt in illum reum abñtem. ꝑ regulam.l.absentẽ ff.de pœn. Secundæ difficultati rñdetur,ꝙ uerior opin.est,ut dicimus 62 infra.ꝙ† in causa relegationis possit cõstitui procurator ꝑ text.in l seruum quoq;. §. pub. ff.de proc.Tertiæ difficultati rñdetur, & fa- 63 teor ꝙ † ille qui dimisit ꝓcuratorem dř pñs iuris interpretationem, sed in causis grauib. requiriř pñtia uera,non aũt interpretatiua, 64 per regulam d.l. abñtem.ff.de pœn.† Et sic habes defensatam cõem rõnem ab impugnationibus Aretii,in d.c.ueniens, in 12.col. de accus. qdquid dicant repetentes ibi in 4 col. qui dñt ꝙ nulla cõcludẽs rõ possit assignari. 65 Tertia † & ultima datur rõ per Bart. hic tam ex parte rei.q̃ accusatoris,ꝙ ipse principalis magis accurate,& diligẽter defendet causam suam, quæ ratio ẽm Bal. Ang.& Immol. hic 66 fuit † gl.in l.non solum, in fi.ff.de proc. licet repetentes in d.c.ueniens,uers.5.ratio,dicant ꝙ in libro suo illa gl.hoc non dicit, sed decipiũtur in hoc.nã hæc rõ uř indubitabilis. ẽm Imol.hic,& post eũ Mod.in d.c. uen.quia ubi põt ꝓcedi cõtra absentẽ, ibi põt interuenire ꝓcurator.l.seruuũ quoq;.§.pub.supra de ꝓc. Et tñ ẽt in isto casu militat ratio,ꝙ quis accuratius diligentius,& fidelius causam suam 67 tuetur. Et † si dicatur ꝙ in casu. §. publice, ẽm intellectum Bart. infra non admittitur procurator tanquam procuratur, sed tanq̃ excusator,& instructor,q solum potest prodesse absenti,non aũt nocere, certe ista solo confunditur ꝑ illum tex dicentem quemuis allegantem innocentiam dřẽ admitti, quæ uerba innuunt. ꝙ etiam tanquam procurator admittatur,qui potest prodesse, & noce- 68 re dño,c.2.de confess.† Et ideo considera, si potest alio modo intelligi text.noster, & ille tex.nam in hoc text.dicitur ꝙ ad crimen publici iudicii persequẽdum frustra interuenit

procu-

procurator,modo dr in l. reos C.de accus.ꝙ leges publicorū iudiciorum reos pmittūt in capitalibus causis etiam per procuratores defendi.dico ꝙ ille tex.est intelligendus ubi rei sunt absentes ex iusta causa,& ur ꝙ tunc sit admittendus procurator. & in his terminis ex mēte Ang.quem nullus hic refert potest intelligi ille tex.dum dicit ꝙ ordinarium . & æquum est,quemlibet debere admitti ad indagandā innocentiam,& sic ad allegandum causas abñtiæ.tex.uero ur loquitur ubi quis latitat,& nō uult cōparere,licet possit, iuxta l.Flac.§.qd sit latitare.ff.ex quib. cau. in pos.
69 catur, & ita intellr tex. hic. † & hoc mō posset inferri,ꝙ abñs ex iuxta causa in criminalib.posset cōstituere pcuratorem,secus tñ in latitante,esset tñ magna restrictio ad iura dicentia,ꝙ in crimine capitali non admittatur pcurator,quæ sunt plura,ut dixi, sed posset replicari ꝙ æquū est,regula fallere,ubi æquitas hoc suadet.l.2 §.item Varus, de aqua pl.
70 arcen. † sed tenendo cōia,pōt dici ꝙ ideo nō pōt admitti pcurator. qñ proceditur contra abñtem, quia posset ei fieri maius pıudiciū , ex quo abñs potest damnari , & ideo æquitas suadet,ꝙ isto casu non admittat proc.arg.in l.exig.§.fi.cum ibi not.C. de proc. & si qspiā subtilr diceret in casu l.sic diu.C. de proc. &
71 in casu l.lex Corn.§.cōstitutum,† & in extrauag. ad reprim.in uerbo legitime , pōt ferri snia in absentes, ergo pōt interuenire pcurator,dico ꝙ lex non cōsiderauit tm̄ pıeiudicium in illis casibus , ex quo uoluit ꝙ possit ferri snia contra absentem, patet in crimine læsæ maiest. ubi admittur ēt testes famosi.
72 Tertia datur rō, † quia si admitteretur procurator,reus uidens se posse cōdemnari,non compareret, sed hac rōne attenta, idem faceret aliqs ubi uocaretur in seruitutem , & tñ pōt cōstitui procurator. & ideo Mod. in d.c. ueniens dñt non posse assignari cōcludētem rōnem.& tñ in col. 30. in 15.q. dñt ꝙ quidā assignant hanc rationem . & ideo in causa criminali non potest constitui procurator . quia iudex ex inspectione in faciem,& in psonam rei.i.qua trepidatione , & quo colore , & uultu loquatur accusatus uel inqsitus melius cognoscet,lex ergo uoluit ꝙ in causa tāti præiudicii,nō debeat admitti pcurator,ut causæ ipsæ melius innotescerent,& liqdarentur,& hāc rōnem posuit hic Imo. in effectu co.15. & Alb.in d.§.pub.i 10.col. in uer.sed quid si audita causa,& clarius Aret.in d. c. ueniens. Et p ista rōne iudicio meo est tex. expressus.in c.tuæ,de proc. & eo maxime quia procurator agendo cām negligentius pıudicaret reip. sed ista rō licet cōcludat ex parte rei,non tñ cōcludit ex parte actoris,qui non tenet amplius ad pœnā talionis. Et ideo con
73 sidera † ꝙ lex quantum pōt ur restringere facultatem accusandi. l.si cui. infra de acc.& l. fin.eo.tit.ibi,innocentiam feriamus & ideo ubi quis uult accusare,lex uult ꝙ ipsemet accuset.& ubi accusauit si desistat, afficit eū pœna,de qua in l.3.§.fi.de puar Et hoc facit ne aliqñ contingat innocētes dānari. d.l.fi. ibi , ne innocētiā feriamus, nil mirum ergo si nō uult ꝙ accusator possit cōstituere procurato
74 rē† ex parte uero rei,qa causa ē magni præiudicii,adeo ꝙ reus in causis criminalib.suis defensionib.renunciare non pōt,gl.in l. pactū inter hæredē.ff.de pact.ideo uult ꝙ non possit proc.cōstituere attento maxime,qa ēt interest reip.ut uterque tā accusans. q̄ accusatus compareat corā iudice,ut possit dignoscere,quo uult,& quo colore , & qua animi trepidatione loquatur. iuxta l.3.ff de testib. & sm Bart. ad finem huius § ur ꝙ intersit ēt reip.ut accusans ipse ēt compareat. & sic iungitur quodāmodo fauor publicus cū priuato.ut pulchre declarat Aret. in d.c.ueniens , col.12.sed ista ratio fauoris publici non tm̄ cōsideraț q̄ præiudicium ipsius rei cōueti.patet,qa ubi accusans, uel accusatus suspicabiț se posse cōdēnari,uterq; pōt trāsigere, & sic sanguinē suū redimere,ꝙ sic isto casu nō pcedit titulus de præuar. nec pcedit l. in fisci causis.ff de iu.fis.ut est casus in l. 1.in fin.de
75 puar.† Et ꝙ lex magis cōsideret præiudiciū ipsarū partium,q̄ reip.probatur in l.1.de requir.reis.ubi lex uult ꝙ in casu graui absens non possit cōdēnari,& ex quo uult ꝙ absens possit cōdēnari pp grauitatem causę,uult ēt ꝙ non possit interuenire procurator pp grauitatem causæ, quia ista duo procedunt à pari.
76 Primo nota ex hoc tex. † ꝙ ad crimen publicum persequendū frustra interuenit pcurator,& est aduertēdum.
77 † quia omnia iura loquunț in criminib.publicis,ut probatur in l.tunc conuenit, C.de acc.& in l. de fide. C. ad l.Cor.de fals. & in l.2.C. qui acc.nō poss.
78 † & ideo Ang.hic in 3.col. fuit in ista opi. ꝙ ubi crimen est publicū,siue possit ferri sentētia in abñtē,siue non,siue possit īponi pœna corpo

corporalis,siue pecuniaria,ꝙ in crimine publici iudicii nõ possit interuenire ꝓcurator. & pro ista op.Ang.multum stringit text. hic in fi.qui uĩ præsupponere, ꝙ hic possit ferri snía,& restringere istum text. ad sníam notationis bonorũ,ut dñt Ang.& Imol.magna esset restrictio, quia appellatione sníæ ita põt includi snía causæ principalis, sicut annotationis bonorũ. & suadetur ista op. Ang. quia ita dr̃ publicum crimen illud, quod non est 79 capitale,sicut illud,quod est capitale,† qa publicorũ iudiciorũ quædam fuit capitalia,q̃dã non capitalia l 2.supra eo.ergo tex. iste debet intelligi de utroq; crimine. facit pulcher tex.in l.cũ de lege, ubi Aret.ff.de test. & suadetur hæc op.Ang.quia crimina pub. hñt nescio qd spãlitatis. qđ non hñt crimina priuata, probari uĩ in l.fi. de furt. ut dixi supra 80 † Contrarium tñ tenet Imol. hic. quem sequuntur formalr̃ Mod.in d. c. uen. in 2. mẽb. in 1.q in 8. col.qui adducunt post Angel. & Imo.hic tres tex & primo l.3. ubi sen. uel cla. ubi plane probatur, ꝙ etiam sunt quædã crimina priuata, quæ per procuratorẽ exerceri 81 non pñt.† Ad idem facit tex.in l. 1. C. ut tã ciu.q̃ crim.cau iuncto princ.cum fi.nam ibi in principio fit mentio de furto, quod clare est priuatum delictum,& tñ dr̃ in fine quod accusatione instituta contra officialẽ, finito offõ debet causa ipsa per se prosequi. nõ aũt 82 per ꝓcuratorem. Et suadetur ẽt per tex. in l.1. an ꝑ alium cau. app.qui tex.facit dr̃iam, an causa sit pecuniaria, uel capitalis,& in capitalibus uult ꝙ non admittatur ꝓcurator, secus in causis pecuniariis, & tũ in capitalib. lex illa non distinguit publicũ crimen à pri- 83 uato,† sed tu aduerte qa Ang. non negat qn §. nr̃ habeat locum ẽt in priuatis criminib. sed uult ꝙ ĩ crimine priuato fiat distõ, an sit capitale,uel non.& non uult ꝙ ista distõ fiat in crimine publico. qa ita dr̃ proprie crimen publicum, ubi imponitur pœna pecuniaria. sicut ubi imponitur pœna capitalis.& multa sunt spãlia in ipsis criminib.publicis. contra 84 Ang.tñ dr̃ casus in † d.l.tunc cõuenit. C. de acc.q̃ ꝓprie uult ꝙ in criminib.publicis ubi causa deposcit inscriptionẽ,non possit interuenire procurator, secus in pecuniariis causis, ut ibi subdit tex. Tota igr̃ difficultas reducitur ad hoc,an in criminibus publicis in quibus imponitur pœna pecuniaria, sit necessaria inscriptio,& iura absolute dñt ꝙ in criminib.publicis sit necessaria ĩscriptio, nec distinguunt capitalia à non capitalib. Pri- 85 ma † ergo ex prædictis datur ampliatio ad hunc tex.ut procedat nedũ in delictis publicis,uerumetiam in delictis priuatis. Secunda datur ampliatio ut procedat etiã in crimine 86 quasi publico † & sic incrimine suspecti tutoris.quod est quasi publicum l.3.§. cõns.ff. de.susp.tut.nã si agatur ut tutor debeat principalr̃ puniri,nõ admittĩ procurator.ut plene ꝑ Imol.hic in 6. col.ubi plene dicã, secus tñ si ageretur ꝙ principalr̃ remoueretur a tutela,qa licet posset contingere ꝙ puniatur. tñ attenditur id,quod principaliter agĩ. ut hic plene per Imol. & probatur ultra eum. quia reo existente non soluendo posset imponi pœna corporalis l.fi. de in ius uoc. & l. si quis id qđ §.in seruos.ff.de iurisd.om. iud. 87 Tertia datur ampliatio ad hunc tex. † ut ẽt procedat ubi proceditur per uiã inq̃sitionis, quia inq̃sitio de iure ciuili succedit loco accusationis l.2.§.si pub.ff.de adult.secus tñ est de iure canonico ubi nõ agitur de pœna sanguinis.c.snía.ne cler. uel mon. & tradit Alb. in l seruum quoq; §.pub.in 6. col.in uersic. itẽ est casus satis notabilis. ubi ẽt ultra alios And.de Pisis.& Bal.ff.de proc.& idem tenet Bar.in d.l.si cui.§.1.& hæc ampliatio de plano procedit,ubi illa pœna quæ imponitur ꝑ uiam accusationis, imponitur ẽt ubi ꝓcedĩ ꝑ uiam inquisitionis. Quarta datĩ ampliatio 88 † ut ẽt procedat, ubi opponitur de crimine ꝑ uiam exceptionis ad finem puniendi. quia isto casu non põt interuenire ꝓcurator. ẜm Mod.in d.c.uen.in 3. q.in ult.mẽbro.in pen. col.ubi ẽt quærit an admittatur ubi procedit 89 per uiam denũciationis.Quinta † ampliatio datur ẜm Bal.in d.l. seruũ quoq;.§. pub. ut adeo sit prohibitus ꝓcurator in criminalib. ꝙ non possit ãt offerre libellum, qa libellus est de substantia iudicii.l.accus.ff.de adult.& libel.non põt substantiari in persona procuratoris multo minus poterit addmitti ad litẽ cont.ut dñt Mod.in d.c.uen.col 4 2.in uer.3. q̃ro. & dicam infra. Sexta datur ampliatio 90 † ut nõ admittaĩ ẽt ad mediũ causæ.qa tex. hic dicit simplr̃ ꝙ nõ admittĩ ad crimen publici iudicii ꝓsequẽdũ. ergo uideĩ remouere 91 ꝓcuratorẽ ab oĩ ꝓsecutione † qa cũ remoueĩ genus,remoueĩ ẽt q̃libet eius spẽs. ita tenet Spec.in t t.de ꝓc.§.1.uers.sed nunqd.ubi Io. And.ĩ add. ad eũdẽ Spec. post Rofr. Tãcr. & Alber.

Alb.Gal.& hæc ampliatio de plano ꝓcedit ĩ his casib.in q̃bus a būs damnari non põt,uel ẽt ubi non est incarceratus de quo infra dicã

92 late. Septima cadit ampliatio, † multo minus possit interuenire ꝓcurator ad rñdendũ positionib. uel cõfitendũ delictũ, ẽm Bal.in d.l.seruũ quoq;.§.publ.ff.de ꝓc.& rõ est,q̃a reus debet ꝑ seipm cõfiteri. idẽ tenet Sal.i l.

93 reos.C.de accus.Octaua erat ampliatio †ut ẽt ꝓcedat, ubi q̃s accusat̃ de uulnere, & dubitat̃ an uulnus sit mortale, q̃a ista casu ẽt nõ admittit̃ ꝓcurator,ita uult Bal.hic dũ dicit, ꝙ dẽt admitti sub cõdõne,ut talis ꝓcurator habeat̃ pro nõ admisso,si cõtĩgat illũ mori, & hoc fortius uult Ioã de Imol.hic q̃ uult ꝙ nõ admittat̃,nec simplr̃.nec sub cõdõne, q̃a posset reddi iudiciũ elusoriũ, ex quo pars sꝑ eligeret cõparere ꝑ ꝓcuratorẽ sub condõne postea cõdẽnatus pœna corꝑis afflictiua,eluderet iudiciũ, & statim ꝙ uideret se posse cõdẽnari aufugeret.Sed tu cõsidera,ꝙ ẽm Bal. & do.Elor.I l.si uulnerato seruo.ff.ad l.Aq̃l. ubi fit ꝓcessus suꝑ uulnere cũ ꝓcuratore, si postea sequat̃ mors,est necessarius alius processus nouus, nec ex primo põt seq cõdẽnatio.ẽm Bart. ubi ceteri cõiter in l. dãni ĩ.§. Sabinus.de dam.inf.Franc.de Capitibus listę inter conf. crim. Cæp.in cons.40.col.2.posset tñ saluari ista ampliatio, ubi actũ esset cõtra uulnerantẽ, q̃ uulnerasset aĩo occidẽdi. q̃a isto casu secuta morte ualeret ꝓcessus & ꝑ conñam ñ posset admitti,ꝓcurator,nec

94 simplr̃,nec sub cõdõne.Nona†datur ampliatio ad istũ tex.ex mẽte Bal.in l.reos.C.de accus.& Bart.in l.1.de publ.iud.ubi uolunt,ꝙ ubi imponunt̃ duæ pœnę alternatiuæ altera pecuniaria, & altera corporalis, ex quo ibi dat̃ pœna capitalis, iõ nõ poterit interueni re ꝓcurator, qđ de plano ꝓcedit, ẽm Imo. hic, ubi electio pœnę spectat ad iudicẽ.secus tñ si spectaret ipsi reo.Sed tu considera q̃dq̃d dicat Imo.q̃a uř ꝙ omni casu possit admitti ꝓcurator. Attento, ꝙ reus non põt eligere pœnã corporis afflictiuam, q̃a nemo est dñs membroꝵ suoꝵ, l.liber hõ.ff. ad l.Aquil.&

95 infra dicam. Decima cadit ampliatio, † ubi lex dicit puniat̃ tali pœna, puta amputatione manus, uel alia.nam illo casu, q̃a dictio alia,est respectiua similiũ,nõ esset admittendus ꝓcurator. iuxta not. per gl.ubi Bald. eã multum not. in l.si fugitiui.C.de ser.fug.Vn

96 decimo amplia singulr̃ † ubi pro delicto agitur principaliter ad infamandum, quia isto casu non põt ẽt interuenire ꝓcurator, & ita uoluit gl.in l.nõ solũ.§.fi.in gl.pen. quam sequunt̃ Mod.repetẽtes in d.c.ueniẽs.col.20.in uers.8.quæro.facit tex. in l.iussa.ff.de manu. uin.& in l.fi.ff.ꝙ met.cau.Secũdo facit,quia si posset interuenire ꝓcurator,iudiciũ posset

97 reddi elusoriũ†q̃a ꝓcurator alieno nomine cõdẽnatus nõ efficit̃ infamis. nec ipse ne ille pro quo comparuit.l.furto § q̃ alieno.ff.de

98 inf. Duodecima cadit ampliatio. † ut ẽt iste tex.ꝓcedat, ubi pro delicto põt imponi pœna ꝑpetui carceris, q̃ pœna æq̃peratur dãnationi in metallũ, per q̃ q̃s efficit̃ seruus pęnæ ẽm Bart.in.l.2. supra eo.& isto casu uř, qđ

99 nõ possit interuenire ꝓcurator,† sed tu cõsidera, q̃a uř ꝙ tex.in l.aut dãnũ.in fi.de pę.uelit ꝙ pęna ꝑpetuĳ carceris æquiparetur damnationi in opus publicũ.de quo plene dixi in l.imperiũ.ff.de iurisd.om. iud.hęc tñ ampliatio uera est ut tenet Cæp.in cons. 20.col.2.

100 ut infra dicam, plene.Decimatertia† cadit ampliatio ad istum tex.ut ẽt ꝓcedat ubi pro delicto imponit̃ pœna pecuniaria, & corporalis copulatiuę, q̃a tunc non põt interueni

101 re ꝓcur. ẽm Imol.hic, † q̃a ubi cõcurrunt duæ causæ una q̃ nocet, & altera q̃ prodest, debet attẽdi causa q̃ nocet l.Pedius §.1.ff.de de arb.& l.si q̃s ĩgraui. §.fi.de ꝓc.& si q̃spiã subtiliter, diceret, nõn ne de iure cõi rl̃r admittitur ꝓcurator? quo casu succedit, id qđ dicit Ias.in l.si arrogator.in 13.col.ff.de ado pt.ubi dicit, qđ qñ causa q̃ prodest reducit nos ad ius cõe, illa attẽditur, replicari, põt, ꝙ ẽt lex cõis uult, ꝙ rl̃r ubi agitur de pœna corporis afflictiua, ꝓhibet̃ cõstõ procuratoris, quo casu qñ concurrũt duę causæ, una q̃ ꝓhibetur, & altera quæ ꝑmittit, nõ attẽdit̃ causa ꝑmittens l. si Ruffinus. C.de test.mil. Decimaquarta cadit ampliatio, ẽm Bar.hic,

102 ꝙ † ubi stat statutũ ut q̃s possit impune offendi, q̃a cũ hæc pœna sit deportatione maior,uř ꝙ non possit interuenire ꝓcurator, & idẽ est de mente Bal. in l. 2.de publ.iud. ubi dicit ꝙ si statutũ dicat ꝙ q̃ declinat iurisdictionẽ potestatis possit impune offendi, ꝑdit ius illius ciuitatis, cuius uř factus hostis, qđ de plano ꝓcedit ubi talis pęna est ꝑpetua,uerum est ꝙ Bald.in l.seruũ quoque.§.publ.uř uelle contrariũ,sed præcedens opi.est.uerior & tenenda,quam ẽt tenuerunt repetentes in d. c.ueniens,col. 27.in 12.q. de accus.& si

dicat, ut dicit ipse, ex quo snia pot ferri in absentē, ur q possit admitti pcurator replicari pot q ista conna non tenet ut infra per Bart. in 3. col. ubi dicam latissime. Decima-
103 quinta cadit ampliatio, † ut ubi p statutū imponitur pœna arbitrio ptātis, ut Papiæ, ubi statuto cauet ex delicto aliquem puniri in ęre uel in persona inspecta qualitate delicti, & cōdōne psonę arbitrio ptātis, isto casu non poterit interuenire pcurator, ut plene scribit Signorolus in suis cōsilis cōsi. 168. incipiēte statuto ciuitatis Papię cauet, & tradit plane Anch. in consi. 273. incipiēte plene, & subtiliter est allegatum. Decimasexta cadit
104 ampliatio † etiam in pulchro casu quē tradit Cœpol. in cons. xx. in ij. col. ubi dicit, q si condēnatus ad ppetuos carceres aufugiat, q sicut in illa tali causa nō potest cōparere per procuratorē, ita non potest p procuratorem testes qui cōtra eū deposuerunt accusare de falso, fm Bal. & Nellum per eū relatos. Deci
105 maseptima cadit ampliatio; † ut ēt uxor & filii nō possint cōstitui, pcuratores in causa criminali, immo nec possunt cōparere p eorū interesse, ut p Cępol. in d. cōs. xx. in 2. col. ad fi. de quo tn̄ infra dicā. Decimaoctaua ca
106 dit ampliatio; † ut ēt procedat tex. iste, ubi uirtute statuti pōt pcedi cōtra absentē, ita sentit Bart. supra in 5. col. & idē Bar. ī extra uag. ad reprimē. nā ēt isto casu nō potest interuenire pcurator q possit nocere ipsi reo accusato vel inquisito. & hęc fuit opinio Raynerij in l. reos, ubi Bal. in 8. col. in uer. quęrit ubi absūt, & hāc esse cōem dicit Alex. ī cōs. cxvj. incip. Animaduersis statutis, est uerū q Ias. in l. is q. in iij. col. q. test. fac. pos. ur amplecti cōtrariā sniam q immo qn̄ pōt pcedi cōtra absentē in eius cōtumaciā possit interuenire pcurator, & plures alios cita Hipp. in sua practica in §. sequit in 6. col. & in cōs. 81. in 8. col. pcedentem tn̄ opin. tenet Cor. Per. in cōs. cxxij in ii. col. uol. iiij. sed infra plene dicā & in disputatione ponā. Decimanona
107 cadit ampliatio. † q adeo uera est hæc opi. ut nō possit ēt reus accusatus ul inqsitus cōstituere procuratorē ad cōfitēdū ipsum delictum. fm Bal. in l. ii. C. quorū sniæ app. non reci. Vigesima cadit ampliatio fm Angel. &
108 Imo. hic, ut adeo sit uera ista regula: † ut Papa nō possit de ptāte ordinaria ī causa criminali admittere pcuratorē, licet de potētia absoluta possit hoc facere. & ideo fm Ang. princeps pōt p suum rescriptum facere q ad mittat pcurator in causa criminali. dūmodo in rescripto apponat clausulā nō obstāte tali lege, sed ista ampliatio apud me est dubita
109 bilis. † qa q nō admittat pcurator fuit introductū p p grauitatē causę, & qa iudex partibus auditis melius pōt ueritatē discernere, & ideo sup hoc cogita. Vigesimaprima dat
110 ampliatio, † q adeo uera est istā regula, q pcurator nō pōt admitti ad petendū restitutionem in integrum aduersus sniam latā in causa criminali, ita uoluit Bal. in l. 1. §. de qua. de postul. & Aret. in d. c. ueniēs. col. 20. de quo plene scribit Hippolytus in singulari suo. 221. incipiēte. Restitutis ī integrū. & idē Hippol. in d. §. sequit. col. 1. Vigesimasecūda
111 dat ampliatio, † ut ēt pcedat, ubi in crimine publico, seu capitali imponit pœna ipso iure, qa ēt isto casu nō pōt interuenire procurator, fm Pet. de Ancha. ī d. l. seruū quoq; §. publice interest. ad fi. de pcur. & uult Alex. in addi. Bart. in hoc. §. nostro, & Hipp. in d. §. sequit. col. 8. in uers. item suos. Vigesima-
112 tertia datur ampliatio ad hunc. tex. † ēt procedat, qn̄ reus accusatus uel inquisitus est p̄sens in iudicio, qa ēt tūc nō pōt interuenire. & p hac opin. facit iste tex. q gnalr loquitur. Secundo facit tex. in l. 1. ff. an p aliū cau. app. agi po. Et merito qa accusans, & accusatus debet esse in uinculis. l. j. 2. & 3. ff. de cust. reo. & si dicat cōtrariū tenet Bal. in l. reos. C. de acc. & Mod. repetētes in d. c. ueniēs. co. 31. in q. 7. rnderi pōt, q l. non tm̄. de app q̄ p eos adducit, non facit ad ppositū, & me
113 rito, † qa pdicti Moder. repetētes uolunt, q p accusatore pn̄te oblato libello p accusatorem possit ad oēs alios actus interuenire pcurator, quod ur contra hunc text. q loquit gnalr, q ad crimen publici iudicii psequēdū frustra admittit pcurator, & sic ur re
114 uocari pcurator ab oī prosecutione, † & à quo remouetur genus remouet q̄libet eius species l. fundū. de fundo instr. & l. fi. §. 1. de suis, & legit. & facit quia ur speciale illustri
115 bus q pn̄t pstituere procuratores, † & tn̄ in l. fi. C. de iniu. psupponit q illustres essent pn̄tes, nisi dicas tenēdo opin. Bal. q iura referunt ad absentes, ut pbat in d. l. reos, C. de acc. & in d. l seruum quoq;. §. publice interest. Et certe durū esset ab hac opin. recedere in
116 practica. Veritas † tn̄ depēdet ab illo articulo, an p carcerato possit interuenire pcurator,

tor,& Bar.hic col.4.tenet q sic, & idē tenet Ang.hic col.1.Imo.col.9.q dicit q sic serua tur de consuetudine.& idē dicit d.Bened.de Plumb.col.11.& hāc opin.tenet Alb.in d.l. seruum quoq;.§.publice,in 6.col.post Archi di.per eū relatū. ubi ēt Bal.dicit q sic seruat de cōsuetudine.& idē dicit Bal.in l.reos . C. de acc.& est cōis opi.ut testatur Fel.in ca.in ueniemus.de acc.& Mod.repetētes in d.c.ue niens.in 18.q.col.30.de accusa. & sic ſm oēs istos seruatur ista consuetudo. Fundamentū huiusce cōis snīæ consistit in quatuor . Pri-
117 mo qa sicut† dn̄s admittit procurator pro seruo carcerato.l.sciendū, & l.seruus ff.eod. & l.Lucius.ff.de appel.ita , & quilibet alius. secūdo facit l.si non defendantur.ff.de pœn. ubi carceratus seruus non solū à dn̄o sed ab oibus defendi pōt l.nō tm̄.de appel.ubi Bar. uult , q ēt ipso reo inuito possit quis causā appellationis ꝓsequi . & tn̄ ille qui non pōt constituere procuratorē in cā principali,nō pōt ēt in cā appellationis.ut in hoc §.iuncta l.1.an causæ appel.per alium red.po. Tertio
118 † facit stringens fundamentum . nam ſm Bart.in carcerato uīr cessare oēs rōnes per quas ex parte accusatoris nr̄ prohiberi con-stō procuratoris . patet quia in ipsum pn̄tē snīa ferri poterit.& contra ipsum executioni mandari . & hoc mō iudicium elusorium non reddetur.& quia plenius, diligentius,& accuratius ipse cū procuratore q̄ solus causam suā defendet tn̄ Io.And. relatus hic per Imo.intelligebat hāc cōem snīam hoc mo-
119 do,†ut incarceratus posset cōstituere procuratorem ad oēs actus.præterq̄ ad litē con testandam.& ad snīam audiendam: quæ opi
120 nio nō displicet Imo.†Contrariū tn̄ tenue re subtiles Vltramōtani ſm Alb.in d.§.publ. in 7.col.in uers.item quæritur.qui uoluerūt q nō possit admitti procurator, nec ad unū, nec ad duos articulos,sicut non pōt admitti ad snīam.quia à quo remouet genus, remouetur,& quilibet eius spēs.l.fundi. ff.de fun. instr.Itē si prohibetur consti tui procurator ad snīam audiendā. uī ēt prohibitus ad alios articulos. per quos deuenitur ad eā l.oro ff. de spons.& eo maxime,qa uī speciale in per sonis illustrib.ut possint cōstituere ꝓcuratore,præterq̄ ad snīam.ergo in contrarium est ius cōmune.& dicit Dyn.in d.§.publ.q huic rōni non pōt congrue rn̄deri . Alb.tn̄ tenet hanc opin.q dn̄o existente pn̄te,seu incarcerato admittat procurator ad media causæ , & ita dicit sępe obtinuisse de facto,ē uerū q ipse reus dēt litē cōtestari.& interrogari , & similia facere. q nō pn̄t cōgrue expediri per ꝓcuratorē, & cū hac dist̄one transit hic do. Bened.de Plūb.col.12.Contrarium in distin cte tenet uterque Sal.in d.§.publice . & in l. reos . C.de accus.Et mouet primo qa uī spe ciale in casu l.non tm̄.ff.de appella.ut admit
121 tat.Secundo mouetur †per tex.in l.1.ff.an per aliū causæ app.ubi patet q fuit sn̄ia lata in causa capitali . ergo reus erat p̄sens. alias nō potuisset ferri l.absentē. de procur. & tn̄ alius appellare nō pōt , & tn̄ necessario præ supponit,q ibi condēnatus esset in carcere,
122 l.eos.§.sup his.ff.de appella. Tertio † facit tex.in l.miles.§ qdam.ff de adulter. ubi dr̄ q utile tps qđ dat marito ad accusandum uxorē de adulterio,ipsi marito in carcerē coniecto nō currit.ergo dat intelligi.q nō pt con stitui ꝓcurator ad accusandū de adulterio. qa si posset cōstitui procurator ipsi marito tps decurret.& ita dicit ēt Bar. in d.§.quidā.
123 Vltimo facit qa†reus accusatus,uel inqui situs de cā capitali solet in uincula detrudi. l.2.§.fi.C.de exhib.reis.Ergo si uera esset ista rō sēper posset ꝓ incarcerato constitui ꝓcurator , & sic esset possibile q ꝓcurator ipse esset multū negligēs,& sic posset multū nocere ipsi reo in cā talis p̄iudicii.qđ nō est cōcedendum.& maxime.per istū tex.qui gn̄alr̄ loquit. Et tenendo hanc opin. rn̄deri pōt ad obiecta ſm Alb.in in d.l.seruū quoq;. §.pu-
124 blice. in 3.col.†.s.q l.seruus . & l.sciendū. ff. eodē loquuntur ubi dn̄s uel eius procuratio cōparet pro eorum interesse, nō autē ad defendendū ipsum seruū ut pœnā euitet. Et
125 † si dicat ista solutio non satisfacit ad l.si nō defendantur.de pęnis. replicari pōt q ēt ille text.loquit in seruo, ꝓ quo dn̄s uel alius nomine dn̄i admittitur ꝓ interesse pecuniario.nec istud uī absurdū q qs non admittat ut procurator.sed admittat ut terti⁹. ut probatur in l.si eū,ubi Bar.ff.si qs caut. & in l.2.
126 ff.eodē. Videmus in simili†q uxor pt̄ prohibere ꝓ suo interesse ne bona matri publicentur,l.si qs post C.de bonis dam.& sic illa iura nō probāt , q in criminalibus admittat ꝓcurator.Si uelles tn̄ tueri cōem opi.posses
127 dicere:†q ille tertius qui admittit pro suo interesse, admittitur ad allegandum causam causæ.Sed replicari pōt, q licet admittat ad

allegandũ causam causæ,tñ nõ uṙ admitti ut 128 ꝓcurator,sed potius ut defensor.† Nõ ob stat.l.non tm̃,de appel.qa ad illũ text. rñdet Alb.in d.l.seruum quoq;.§.publ.ff.de procu. & do.Ant.in c.ueniens de app.ꝙ ille text.lo quit̃ de appellatione ad quã admittitur qli- bet rõne,coniunctionis,uel rõne officij, ad qđ hõ homini tenetur.sed illa lex non cõsi- derauit hãc cognationẽ.l.sed, & si.ff.de ꝓc. iunctis his q̃ notantur in l.3.§.parentes.de in ius uoc. & profecto si rõ cognationis debe- ret cõsiderari ẽt ad crimen publicũ ꝓsequen dũ deberet admitti ꝓcurator. qđ negat tex. 129 noster.† & ideo Aret. in d c.ueniens in 18. col.rñdet alio mõ ꝙ ille text. loquitur in a- ctu appellationis,non aũt in ipsa prosecutio ne.qui quidẽ actus ẽt die feriata fieri p̃t. Sed huiuscemodi solutio ex uerbis illius tex. cõ- fundi põt.Et primo dum dṙ in princ non tm̃ ei q ad suppliciũ ducitur prouocare ꝑmitti tur.sed ẽt alio nomine eius. sed prout tex.lo quitur pro eo qui ad suppliciũ ducitur non solũ intelligitur de actu prouocationis, sed ẽt de ipsa prosecutione,& p̃sertim quia text. dicit si ille mandauit,&c.sed a cõiter accidẽ tibus non solet mandari solus actus appellã- di,sed ẽt ipsa appellationis prosecuto. Idem solutio Aret.uṙ contra rõnem illius tex. dũ dicit quid ergo si resistat qui damnatus est perire festinãs,&c.nã si ille text.loqueret̃ de solo actu appellationis, posset facile reus pe rire ꝑmittendo labi tp̃s appellationis,q̃ pon deratio fuit repetentium in d.c.ueniẽs . quæ tñ non uṙ tuta.quia illa festinatio ibi consi- deratur quantũ ad hoc quia dãnatus duceba tur ad supplicium, & ideo mihi placet solu- tio Are.ꝙ ille tex. loquatur solũ de actu ap- 130 pellationis,† ut probat̃ in d.l.adictos,ibi,in terponẽdę appellationis copiã nõ negamꝰ. uerũ est ꝙ hæc solutio facile posset morde- ri.qa tex.in d.l.adictos. loquit̃ de appellatio ne interponẽda ab ipsis dãnatis, non aũt ab alijs tenẽda tñ uṙ solutio Aret. alias ut ĩ.di- cã.esset necesse restringere text. in l.1 .ff.an cau.app. ut ꝓcederet qñ reus cõdẽnatus nõ esset incarceratus :õ ego dico ꝙ ille casꝰ est specialis.ut qs possit appellare, ubi qs ducit̃ ad suppliciũ , & iõ credo ꝙ non procederet 131 ubi nõ duceret̃ ad suppliciũ uerũ† ẽt Raph. Cum.& Ang.de Aret. uolũt in d.l.nõ tm̃.in 2.col.ꝙ ille tex. habeat locũ in damnato ad mutilationẽ alicu.us mẽbri,& in deportato,

ego tñ credo ꝙ ille tex.habeãt locũ ad illud tp̃s, quo ducitur ad suppliciũ ut tunc possit procurator appellare.uel p̃t dici ꝙ ibi admit titur procurator non tm̃ ut procurator, sed tanq̃ defensor q põt solum prodesse non au tẽ nocere.Non ob.aliud fundamẽtũ. Bar.di centis ꝙ melius ꝑ se,& aliũ simul cã tuetur, q̃ per unum solũ.quia rñdeo ꝙ lex abhorret ꝙ ubi agitur de tã graui p̃iudicio.ꝙ est quo dammodo irreparabile,admittatur, ꝓcura tor qa possit, & prodesse, & nocere.Nec est ẽt uerum , ꝙ cessent omnes rõnes adductæ ꝑ Bar.quia licet cesset illa rõ ꝙ iudiciũ non possit reddi elusorum, nõ tñ cessat alia qua Bar.considerat circa fi.istius. §.ꝙ hic agit̃ de 132 fauore publ.& sic Bar.cõsiderat† ꝙ perfe- ctius poterit dignosci ueritas.si ipse reus du cat̃ ad iudicẽ,ut possit ipsum interrogare,& uidere quo uultu.qua cõtinẽtia,& qua trepi datione loquatur.iuxta l.de minori.§.torm. de qõnib.Secũdo cõsiderat Bar.fauorẽ publ. & ob hãc causam uṙ concludendũ ẽt pro in carcerato nõ esse admittendũ procuratorẽ. 133 Si † qs tñ uellet disputare hunc passum ad partes posset modo rñdere ad adducta cõtra 134 cõem.Et primo† ad tex.qui magis stringit in l.1.ff.an per aliũ cau.app.ꝙ ille tex. debet intelligi , qñ reus post s̃nĩam erat absens , & sic aufugerat,quod aliqñ cõtingit, & sic per ius cõsiderari põt.& ita rñdet.Imol.hic col. 9.sed replicari põt ꝙ ex quo reus cõdemna- tus solet strictus in uincula detrudi,& sic so let fortius custodiri , q̃ añ latã s̃nĩam.l.fi.C. de cust.reo.nõ est uerosi.le,ꝙ aufugiat. & es set magna uiolatio ad illũ tex.restringere il lum ad hũc casũ,q est rarissimus . nisi dicas, ꝙ ex quo reus ipse e st p̃ns,& sic p̃t condẽna ri.uṙ ꝙ possit cõstituere ꝓcuratorẽ ꝑ reg.l. seruũ.quoq;.§ publ.de ꝓcu.& sic non est ab surdũ restringere tex.in d.l.1.an ꝑ aliũm cau. app.ad casum qñ aufugit ut iura iuribus cõ cordent̃ attẽto maxime qa tex.in l.non tm̃. de app.uult.ꝙ qlibet admittat̃ ad appellãdũ pro reo condẽnato.Si uelles tñ tueri cõtra- riam opi uolo ꝙ aduertas ad l.fi. C.de iniu. ubi uṙ speciale ꝙ ꝑsona,illustris possit ꝓcu- ratorẽ constituere ad oẽs actus præterq̃ ad s̃nĩam:& tñ ille tex. potest intelligi ẽt eo ca- su quo accusans uel accusatus est incarcera- tus.si ergo est ibi speciale.ius cõe erit in cõ- 135 trarium.l.1.ad Munic.† Nõ ob.tex.in l.mi- les.§.quidã.quia ad illum tex.respondet hic Ang.

Ang. ꝙ ibi illa tpa nō currūt, qa uolens aliū accusare non pōt hoc facere ꝑ ꝓcuratorem, licet ꝑ carcerato admittat, & sic sēsus illius tex. est ꝙ maritus q erat incarceratus, nō poterat accusare uxorē suā de adulterio ꝑ ꝓcuratorē, sed nō negat qn ipse posset cōstituere ꝓcuratorē in causa ꝓ qua in carcerē coniectus erat, uel pōt dici ſm Imo. ꝙ ille text. pōt intelligi qn carceratus uellet accusare corā alio iudice, non aūt corā illo à quo in custodiam traditus fuit. Vel pōt intelligi ꝙ ibi fuit iniuste incarceratus. & ideo eidē succurrit, ut dies qbus in custodia fuerit, sibi nō cōputent iuxta l. succurret allegatam ibi ꝑ gl. ff. ex q. cau. ma. & iste uf uerior intellect' q intellectus Ang. in l. 4. ff. de adul. Non ob. aliud fundamentū, ꝙ non uf conueniens, ꝙ in causa tanti piudicij dictū uel factum ꝓcuratoris nocere possit ipsi dñō, attento maxime ꝙ accusator, & accusatus dēnt esse in uinculis, & sub custodia. l. j. & fi. C. de acc. & l. 2. & 3. infra de cust. reo. qa rñderi pōt, ꝙ iura considerant, ꝙ ubi pōt ferri sñia in aliquē, ꝙ ibi pōt constitui ꝓcurator, & esset dubio ꝓcul ab absurdū ꝙ ꝓ quolibet actu deberet incarceratus duci ad bāchū iuris, & ideo lex tolerat ꝙ ꝓ eo possit interuenire ꝓcurator, & hæc uf crebrior sñia, à qua in iudicando
136 nō est recedendum. † Mihi tñ uf posse sic dici, aut n. quærimus quo ad lit. cont. & ad rñdendum interrogationibus seu positionibus possit constitui ꝓcurator, & crederem ꝙ nō. & ita ꝓcedat tex. in l. 2. C. de exhib. reis. & in l. 2. de cust. re. q iura uolūt ꝙ reus ex uinculis causam suā dicere debeat. & ita faciunt iudices prudentes. q faciunt ipsum reū lite cōtestare ꝑsonaliter, & positionibus rñdere. q-
137 bus † tenet in criminalibus ꝑ uerbū ueritatis rñdere, & non ꝑ uerbum credo. Bart. tradit in l. inter oēs. §. fi. de fur. & hoc modo potuerūt dignoscere melius, & eruere ueritatē. ar. d. l. de minore. § tormenta. ff. de qōni. Aliqn qrimus an in medio ipsius causę possit admitti ꝓcurator, & sic ī his q nō pñt cōmode expediri ꝑ incarceratum, cui esset difficile ꝓ quolibet actu exire carceres, & ad causam uenire, & credo ꝙ isto casu possit admitti ꝓcurator, & ita dicit Alb. sepe se uidisse de facto obseruari in practica. Aut qrimus an possit cōstitui ꝓcurator ad sñīam, & oēs cōcludūt ꝙ nō qa uerba sñiæ ad ipsum carceratū pñtē ad tribunal sunt formāda, non aūt cōtra existētē in uinculis. qa tūc esset lata cōtra absentē. l. 4. §. q in aliena. ff. de da. inf. Crederem tñ q ad oēs actus substātiales de qbus in l. platta. C. de sen. debeat ipse duci ad bāchū iuris. & ex pmissis hr prima limitatio ad hūc. §. ꝙ ad crimē publici iudicij ꝓsequēdū pōt ꝓ incarcerato interuenire ꝓcur. Secūda dat limi-
138 tatio ad istū tex. ut † nō. ꝓcedat in crimine hæresis, & in alijs criminib. in qbus qs dānatur post mortē, de qbus ꝑ Doc. in l. defuncto. infra eo. & in l. ex iud infra de acc. & ita concludit Alb. in d. §. publ. col. 6. in uer. sed nunqd in crimē hæresis. de ꝓcur. q subdit ꝙ de
139 hoc † fuit magna cōcertatio in Rom. curia tpe Clemētis. V. corā quo instāte Rege Franciæ accusatus erat Bonifacius 8. de crimine hęresis ꝑ d. Guil. de Nog. & fuit obtētū. & ita uoluit Bald. in l. reos. C. de acc. & sic hæredes pñt cōstituere ꝓcuratorē ubi defunctus accusat de crimine hæresis. & ita cū hac. opi. licet Albericū nō referāt trāseūt. Mod. Senē. in d.
140 c. ueniens. col. 56. uer. 18. qro. † quia si aliter diceremus, excluderemus defensionē. qđ esse non debet. & eo maxime quia morte uf extingui ipsum delictum. l. defuncto. infra de pub. iud. quo casu uf solū tractādū de qōne bonorum. & ubi causa est pecuniaria ēt ꝙ ex ea qsnam infamari possit, admittitur ꝓcurator, ut probat in l. 1. an ꝑ aliū cau. app. red. pos. & si qspiam subtilr dicere, nam hic agi-
141 tur † de pœna priuationis oīum bonorū, q pęna causæ criminali æquiperari uf ut gl. dicit in l. 1. C. de re. postu. lib. 10. & probat in l. ꝑ litē. de excu. tu. & in §. ꝑ litē. inst. eodē replicari pōt, ꝙ iura prohibentia ꝓcuratorem constitui ad ꝓsequendū crimen publicū seu priuatum, solum considerant, an ꝓ delicto sit imponenda pęna corporalis, an uero pœna pecuniaria. & primo casu tm̄ ꝓhibetur ꝓcuratorē admitti. seu tu considera, qa licet morte delinquētis extinguat delictū, ut contra eū nō possit formari inqsitio, minus pos-
142 sit mortuus dānari † tñ dānat memoria ipsius ꝓditoris, seu hęretici, ut cōtra memoriā ipsius possit formari inquisitio. ſm Ange. de Aret. in § interdum. inst. de hære. q ab intest. def. & ſm eundē in trac. malefi. in gl. Traditore che hai tradito la tua patria, & hęc limitatio prima frōte uf sine dubio, qa uf absurdū ꝙ defensio denegef, vbi impugnatio cōcedit.
143 l. facultas. C. de iur. fis. In cōtrariū † tñ uf casus in c. filij. de hære. lib. 6. q uf uelle ꝙ soli fi

lij,uel hæredes possint in crimine hæresis ad 144 mitti. tũ q̃a † interest filiorũ ne memoria defuncti dãnetur: Itẽ interest hæredũ ꝑ ꝑ cõ fiscationẽ bonorũ, sed ad istũ tex. respõdet Alb.in rub.C.de hære.in ult.col.& dicit ꝙ li cet ille ꝑsonæ quarũ magis interest primo admittantᷓ ar.l.si plures.ff. de acc.tñ eis defi cientibus alijs nõ est denegata defensio. & ꝑ hoc solũ vr̃ cõfundi id qđ dñt Mod. in d. c. ueniẽs.q.18.qui dñt ꝙ hæredes ipsius defun cti pñt cõstituere procuratores. q̃a si admit tũtur procuratores in subsidiũ. ur̃ ꝙ donec extãt filij uel hæredes ipsi debeãt cãm prose qui.attẽto maxime quia hic agitur de causa maximi p̄iudicij, & sic de ĩfamãdo ipsum de functũ, & de cõfiscatione oĩum bonorũ. nõ est tñ à cõi opi.recedendũ.q̃ efficacius ꝓbatur in extrauag.ad repri.ĩ uerbo legitime. q̃ text.nõ cauillãdo literã probat, ꝙ ẽt in uita proditoris p̃t interuenire proc. q̃cquid dicat 145 Bar. q̃a † in his criminibus in quibus dam natur memoria defuncti, sunt multa alia spe cialia patet in l.famosi.ff.ad l.Iul.maiest.ubi in his criminibus testes rĩr inhabiles admiti ti solẽt, facit l.q̃squis.C.ad l.Iul.maiest.Tertia datur limitatio ut ista cõclusio nõ proce 146 dat ẽm Ang.& Imo.hic,ubi† ꝓponitᷓ accusatio ꝑ re familiari, ut in casu l.sed,& hæ.§. j.ff.de ꝓc.ubi libertus accusatᷓ ut ingratus ꝑ procuratorẽ,& rõ est ẽm Bar.hic in 2.oppo. q̃a agitur ibi de commodo pecuniario, & ꝑ hoc confunditur id quod dicit, Ang. hic, ꝙ 147 † ubi agitᷓ de seruitute ex parte rei, nõ põt interuenire ꝓcurator, q̃a seruitus æq̃paratᷓ morti.q̃a licet æquiparetᷓ morti.tñ ẽm Bar. in l.nec quidq̃.§.ubi decretum.in repet. col. 4.causa seruitutis est pecuniaria. & perinde est ac si quis peteret unum bouẽ uel unũ asi num,& ideo talis causa põt delegari l.iãdu- 148 dum.C.ubi cau. fis.† sed tu cõsidera q̃ pos sit esse ratio.l.1.C.de asser.tol.ubi si existens in possessione seruitutis proclamat in libertatem, tunc ex parte ipsius nõn admittitᷓ pro curator,& tñ existens in possessione liberta tis,si petatᷓ per aliquem pronunciari seruum pro illo p̃t interuenire procurator, Sal.in l. 1.de asser. tol. rñdet ꝙ ille qui de possessio- ne seruitutis ꝓuocat, si libertatẽ nõ põt per ꝓcuratorẽ agere, ex quo in tali liberali uerti tur p̄iculũ status,& ꝑsonę, sed ẽt ecõtrario agi ur̃ de periculo status,& ꝑsonę,& tñ ꝓuo catus de possessione libertatis in seruitutem

põt ꝑ ꝓcuratorẽ rñdere.& iõ cogita, q̃a in 149 fra clare resoluã. Quarto † declaratᷓ ista cõ clusio, ẽm Ang.hic post Bar.hic in 4.col. ut non procedat in dño q̃ admittitᷓ ad defendẽ dũ seruũ, ꝓ suo interesse. & eadẽ rõne pr̃ ꝑ filio,& abbas ꝑ monacho,& ciuitatis ꝑ ciue ar.l.de iure,ad muni.& uxor ꝓ marito, ut tradit plene Barb.in apost.ad Bar.infra in 4. 150 col.sed tu aduerte, † q̃a ur̃ ꝙ istud sit spã- le in seruo, q̃ rĩr non hẽt legitimã ꝑsonã stã di in iudicio,& q̃ põt non solũ a dño, sed ẽt à quocũq; defendi.d.l.si nõ defendantᷓ,& l.2. de exhi.re.& iõ gl.in l.seruus.ff.de sta.ho.di cit ꝓ dñs cõpareat ad administrãdũ ipsi ser uo ꝓbõnes, nõ aũt ad suscipiendũ in se telã iudicariã.iudiciũ tñ agitᷓ cũ ipso seruo, q̃ de bet de uĩculis deduci ad oĩa acta agitãda qđ ꝓbari ur̃ in l.2.in fi.C.de acc.sed ista solutio nimiũ restringit tex.in d.l.si nõ defendatᷓ.q̃a ur̃ uelle ꝙ dñs admittatᷓ plenarie ad defendẽ dum seruũ.& si solũ admitteretᷓ ꝑ suo inter esse, limitatio ista nõ esset de regula, contra tex.ĩ l.nã qđ.de pen.leg.& ideo cõsidera. ꝙ ideo dñs admittitᷓ q̃a ex quo sua uerisimĩr in teresse,p̃t: ne seruũ perdat: iõ solet euocari, iuxta l.nã ita diuus.ff.de adop. alias sñia nõ p̄iudicaret ipsi dño, & licet compareat pro interesse pecuniario, negari tñ non potest, quin defendat ipsum seruum,& hæc limita- tio est de regula, & istud est clarũ in oĩ ma- teria, nam dñs pro quo alius promisit de iu dicio sisti sub pœna, non euitat pœnam cõ- 151 parendo ꝑ ꝓcuratorem, † & tñ fideiussor q̃ fideiussit de iudicio sisti p̃t eum defende- re quo ad hoc ut euitet pœnã. de primo est casus in l.1.in prin ff.si quis cau.de secundo 152 in l.si eum.§.1.ff.eo.Quinto †declaratᷓ ista conclusio, ẽm Ang. hic in uer. octauo fallit in causa uniuersitatis quæ p̃t comparere per ꝓcuratorem,& sic intelligitur text.in l.tam collatores.§.ut aũt,ibi, suꝑ criminalib. seu ciuilibus causis,& ex publicis causis, descen dentibus,iuncto uer.quoque ibi,milites uel syndici litigãtes.C.de re mil.lib.12. & ita tra dit hic Ang.ꝑ illum text.in 3.col.in uer.octa uo fallit.& Imo.in 13.col.in uersic.octauo & hoc de plano ꝓcedit ubi uniuersitas accu satᷓ. q̃a p̃t comparere syndicus noĩe uniuer- 153 sitatis.†Sed maior est difficultas, an syndi cus possit accusare noĩe uniuersitatis syndi catio noĩe. & Dy. tenuit ꝙ non ẽm Bart. in l.2.supra eo.Sed tu cõsidera ꝙ illa limitatio

cum

cū qua omnes transeunt non frustra, quia 154 † ubi uniuersitas delinquit eidē imponit pœna pecuniaria, licet si priuatus delinquat ei imponat pęna corporalis, ar. l. quinte, C, de dec. lib. 10. & l. fi. C. de nauic. & l. aliud §. refert. de reg. iur. & tradit in c. graui, de sen. exc. & hoc modo ista fallentia non est est regula. Aut uero uniuersitas cōmittit delictū enormissimū, utputa hæresim, uel idolatriā, & isto casu esset aratro exterminanda, ut De Carthagine, loquit tex. i l. si ususfructus ciuitatis. ff. q mo. ususf. amit. & tūc posset ꝓcedere ista limitatio, q̃a talis pœna q imponitur est pęna capitalis, ubi uero cōmitteret homicidiū tūc si appareret ꝑ motores ipsi, pœna homicidii afficiendi forēt, ar. tex. i l. capit. §. solēt, de pœn. & isto casu nō dr̄ent cōparere ꝑ ꝓcuratorē, in his casibus ergo in q̃bus ipsi uniuersitati imponit pœna pecuniaria, nō pōt cadere ista limitatio. & ideo uide omnino Io. de Platea, in d. §. ut aūt omnifariā. Sexto declarat hæc cōclusio, ſm Ang. & Imo. 155 hic, ut nō ꝓcedat ī casu c. tuæ, de ꝓc. † ubi in crimine adulterii q̃s cōpareat per ꝓcuratorē, sed hæc limitatio nō ur adaptari ad regulā huiusce. §. qui loquit ubi agit criminaliter ꝑ crimine publico, & in illo tex. agebat ciuiliter, prout agi potest pro quolibet crimine tā publico q̃ priuato, ut gl. & Bart. dicunt in l. qui noīe, ff. ad l. Cor. de fals. gl. tñ sing. in l infamē, infra eo. quā ibi sequūtur Bart. & Imo. uoluit ꝙ ubi agit ciuiliter pro crimine publico, quis notetur infamia, ut dicam infra lite. Septimo limitat ista cōclusio ſm Fel. in c. meminimus, de acc. ut non ꝓce 156 dat, † qñ q̃s uult dicere sñīam criminalem nullam. q̃a ad hoc dicēdū ꝓcuratore cōstitui 157 pōt. Octauo limitatur ubi † q̃s uult dicere inq̃sitionē fuisset inepte formatam, uel calūniosam, q̃a ad hoc proponēdū non ꝓhibet cōstitui ꝓcurator, ut Bal. dicit in cons. 6. incipi. uerba accusationis, uol. 1. quem sequitur. Hipp. in d. §. sequit. in 6. col. in uer. itē teneas 158 meti. Nona dat limitatio: † nō ꝓcedat ubi q̃s uult cōstituere ꝓcuratorē ad opponēdū exceptiones impedientes ꝓcessum puta ꝙ libellus inq̃sitionis nō ꝓcedit. uel ꝙ iudex nō pōt inq̃rere, uel ꝙ ꝓcurator est inhabilis ad accusandū, ut est de mēte Bar. hic col. antep. in uer. q̃ro, & cōcordātes refert Alex. in cōs. 138. in 3. col. uol. 6. Sed hæc limitatio, & duæ præcedentes non uñr de regula quæ prohibet procuratorē constitui ad persequendū crimen publici iudicii, & dicere sñīam nullā uel inq̃sitionē ineptā, aut calūniosam, non est ꝓsequi crimē publici iudicii, nisi dicas, ꝙ sufficit ꝙ fallentia sit de gñe regulæ, ut ꝓbari ur in l. nūmus. ff. de in lit. iur. ubi Ias. 159 Decima cadit limitatio, † ut nō ꝓcedat in ꝑsonis illustrib. q̃a hæ personæ pñt cōparere ꝑ procuratorē ut est casus in l. fi. C. de in iur. & tradit Hippol. in d. § sequit. in 6. col. Sed hæc limitatio ēt non subsistit, q̃a regula tex. nostri loquit in crimine publ. uero fin. C. de iniu. loquit in crimine iniuriaꝶ qđ est crimē priuatū, ut d. l. fi. in princ. ꝑ quē tex. confunditur id ꝙ dicit Imo. hic qui intelligebat illū tex. in crimine iniuriarū, ꝙ esse publicum ut in terminis l. pe. C. de fam. lib. & illum tex. hoc modo intelligebat Alb. in l. seruum quoq; §. publ. ff. de ꝓc. nisi dicas ut statim dixi, ur ꝙ talis fallentia sit saltē de corpore regulæ gñalis, quæ hēt ꝙ in criminalibus agitur de pœna corporali non admittit ꝓcurator. Vndecimo limitatur ista regula. 160 † ubi extaret statutum. ꝙ cōtumax habeatur pro confesso. quia tunc in iudicio criminali procurator constitui potest, ut plene scribit Cor. in cōs. 17. incip. moris est uol. 3. 161 Duodecimo declaratur, † nō procedat, ubi absens uirtute statuti cōdemnari possit. q̃a tunc potest admitti procurator. ſm Hipp. in d §. sequitur. de quo uidebimus infra ſm ordinem Bart. & tradit plene Corn. Perus. in cons. 132. in 2. col. & in uer. & insuper uol. 4. Decimatertia cadit limitatio. ut iste tex. 162 non procedat. † ubi procuratorē in criminalibus fuit admissus. & nihil fuit ei oppositum nec per partes, nec per iudicē, q̃a tunc ualet processus. ut uoluit Spec. in tit. de ꝓc. §. 1. uer. sed pone. & tradunt Canonistę in c. 1. de lib. 6. & hoc tenet Alb. de Ros. in d. l. seruum quoq; §. publice. in 9. col. de ꝓc. & dicit ibi Bald. in 6. col. in uer. modo q̃ro ꝙ in cōiter tenetur, & ſm Imo. hic col. 20. ita seruatur in practica, & hanc op. ueriorem dicit Fely. in d. c. meminimus, & ur text. pro hac opin. in l. quamuis. C. de adult. ubi quidā uiator accusauerat uxorem de adulterio, & causa fuit agitata per procuratorem, sñīæ uxor coniuncta allegabat contra processum exceptionem procuratoriam, dr̄ ibi ꝙ illa exceptio nō procedit imo accusator debet cōdēnari, de hac tamen limiatione uidebimus

infra sm ord.Bart. qui ad fin.istiu .§.hãc limitationem tangit, & plene disputabo eam.

Decimaquarta datur limitatione ista conclusio ꝑcedat in casu singulari, qui tpe meo 163 euenit Papiam in persona † Magnifici do. Io.Aloysii.Lunati, cuius illustri familię mul tũ debeo, nã præfatus do.Io.Aloysius fuit accusatus de quodã crimine publico, & erat bannitus ab inclyta ciuitate Papiæ ꝑ aliud delictum . fuit dubitatum an ex quo nõ poterat tute cõparere, ex eo quia erat bannitus, an ꝑ eo esset admittẽdus Magnificus do.Pau. de Lunate procuratorio, & defensorio nomine ipsius do.Io.Aloysii & do.Ias.in cõsil. 144.in 4.uol.cõsuluit ꝙ sic, sed ego credo ꝙ nõ bene cõsuluerit. ꝙ posset admitti ut ꝑcurator, qui non posset ꝓdesset, & nocere ipsi reo accusato, sed bene potuit comparere, ut prodesset, ut colligit ex dictis Corn.in cons. 122. col. 2.in uer. & in super. uol.4. Decimaquinta cadit limitatio ad istam regulam 164 † ut non procedat ubi delictũ cõmissũ esset impunibile. qa tũc ꝑ reo accusato uel inqsito posset ĩteruenire ꝑcurator, ita uoluit Bar.in l.ubi pactũ, ĩ pe.col. C.de trãs. & fuit originalis doctr. Ric.Malumb.in l.filiusf. in §.ueter.de proc.& idem uoluit & Bar.in cõs. suo.c.inc.a do.Cyno de Bon.& Cęp.in caut. sua.68.inc.in causa crim. & concordantes refert Hip.in sing.suo.372.inc.capies unum,& in consi. suo.90.col. 4.& in cons.24. col.pe.

165 Decimosexto † limitatur secũdũ Ias. in l. 2.col.3.C.qui testa. fac.pos.ut non procedat in inclyto, & splẽdidissimo Ducatu Mediolani, ubi adest decretũ ꝙ si accusatur uel inquisitus sit contumax habeatur pro confesso,& conuicto , quia tali casu poterit interuenire quilibet ẽt penitus extraneus, ad ostendendũ, & demonstrandũ innocẽtiã inquisiti seu accusati, ẽt ꝙ statutũ dicat ꝙ reus debeat se primo personaliter in carceribus ponere, & hoc firmat ẽt do.Barth.Cęp.in cons.20.inc. qdã dũ esset potestas in.3.col. in uer.quinto casu, & Fran. de Capitibus liste inter ꝓdicta consilia Cæp.in consi.41. inc. licet inuitus, col.4. & Ang.de Cast.inter ipsa cons. in cõs. 2.inc. si curia Magnifici.& facit id ꝑ singulariter dixit Aret.in consi.147.inc.uisa consultatione, col.3.& concordãtes, refert, Hip. in consil.90. col.7. & de hoc infra late dicã.

Decimoseptimo declaratur, & limitatur 166 regula tex.nostri † ubi ꝑcurator solum petit admitti testes deponentes super innocentia rei, ut uoluit Bart.in l.1.§.si qs ult.ff.de qõ.& subtilitatũ princeps do.Fran.de Are. in cõs.147.ubi dicit ꝙ iudex ad defensam rei ẽt contra eius ueram, & spontaneã cõfessionem ex officio debet recipere testes, multo magis debet eos recipere ubi producũtur à ꝑcuratore, & concordantes refert Hip.cõs. 39.col.5.uol.5.& in cons.34.col.4. sed ꝑ ueritate istæ nõ sunt limitationes ad huiusce modi.§.quidqd dicat.Hipp.in cõsiliis, ꝑalle. quia regula tex.nostri loqtur de procuratore qui non potest admitti in crimine publico, nec ad crimen publicum persequẽdũ, ut possit prodesse, & nocere reo inquisito. Sed in aliquib. ex casibus supradictis licet admittatur procurator, solum admittit̃ quantũ ad hunc affectũ ut ipsi reo ꝓdesse possit, nõ aũt ut possit ei nocere, & sic ĩ se suscipere oẽm telam iudicii. Veritas tñ dependet ab intellectu Bart. in l.seruum qnoq; §.publ. de proc. q uoluit ꝙ in his casib.in quib.absens potest dãnari nõ possit admitti ut procurator, sed ut defensor,& ꝓtector ipsius rei, q solũ possit prodesse, & non abesse ipsi reo dicã infra plenissime. Decimooctauo limitat̃ ista con 167 clusio,† ut non ꝑcedat in tali casu singulari, pone ꝙ uulneratus uellit cõparere ꝑ ipso inqsito, contra quẽ fuit formata inquisitio de uulnere illato in personam ipsius cõparẽtis, nam isto casu dicendum est ꝙ possit, ita dixit singulariter Hipp. in cons.suo. 17.col. 168 ult.† & facit ꝑ ista limitatione id ꝙ singlr̃ dixit Bal.in l.1.in ult.col.C.com.dele.ubi dicit ꝙ exculpatio ipsius uulnerati ꝓdest ipsi inculpato, seu inqsito, ut torqueri nõ possit ex indiciis contra eũ existentib.qđ dictũ sequit̃ Fel.in c.pe.ad fi.de præsumpt.& in c.litteras col. 5. eo.tit.de quib. plene dicam infra.

169 Decimonono declarat̃ hęc cõclusio,†ut nõ procedat in eo qui uult allegare causam causę, q̃ patet ex actis,& q̃ causa est notoria,ita Inn.in c.ueniens, de acc.& idẽ sentit in c.ꝑ tuas.de testibus, & ĩ c.ex insinuatione. imò uult ꝙ admittit̃ ẽt sine mãdato, & sine satisdatione,ẽt si sit minor uel sit mulier,& Inn. seqtur hic.Imo.col.27.circa med.in uers.sed certe si bene põderetur, imò uĩ uelle ꝙ talis allegatio fieri possit, dato ꝙ inferatur præiudiciũ ipsi reo inquisito seu accusato. Vigesi 170 mo limitatur ista regula.†ut nõ ꝑcedat, qñ plures sunt accusati de eodem crimine, quia

unus

unus potest esse procurator alterius secundum Alber.in l.seruū quoq; §.publ.col.6.in uer.itē est casus satis not.ff.de proc.allegat tex.in c.cum dilecti,ne do.& cōt.& in c.interrog.2.q.4.sed ego dubito de hac limitatione,quia rōnes quæ prohibent procuratorem constitui militant ēt in casu isto, nō est tñ ab opi. Alberici recedendum. Vigesimprimo declara 171 tur ista conclusio,† ut non procedat de iure canonico,ubi in crimine proceditur per uiā inquisitionis,quia hoc casu potest constitui procurator, secundum Host.in summa de procuratoribus.§.& in qua re,& not.per gl.in c.nostram,in uerbo utebatur,X.de procur.& per Alb.§.publ.de procu.col.6. Sed ego credo φ in his casibus,in quib. inquisitio succedit loco accusationis. φ sicut non admittitur procurator in cā accusationis, ita non debet admitti in cā inquisitionis.nec satisfacit ratio Alb.φ ideo est,quia ubi agitur per uiā inquisitionis uel denunciationis,de iure canonico non imponitur pœna sanguinis . c.sñiam ne cler.uel mona. quia licet non imponatur pęna sanguinis, solēt tñ iudices ecclesiastici facta declaratione contra eum delinquentem, illum tradere curiæ seculari,quæ solet pęnā sanguinis imponere non uiso processu agitato corā iudice ecclesiastico. c.1.ubi Doct.de offi.ord.& ideo do.Ant.de But. in c.inquisitionis.in prin.de accus.intelligit hāc limitationē procedere ubi inquirit contra aliquē, non ad naturalem pœnā delicti. sed ad interesse publicum . s.ne criminosus aliquid indigne teneat, & ita ēt sentit Bald.in l.reos.C.de accus. Vigesimosecundo declaratur ista 172 cōclusio.† ut nō procedat ubi procurator constituitur ad concludendum in causa . qa tunc potest in causa criminali interuenire. ita uoluit Bald.in l.seruum quoq;.§.publ.ff. de proc. allegat text.in l.quāuis indubitati. C.de adul. & rō est secundum Bal.quia renūciatio probōnum,& sic conclusio in causa, non dr esse de actis litis,sed de actis ipsius iudicij.& 173 si quispiam subtiliter diceret,φ† in criminalibus non potest probationibus renunciari,ut not.in l.pactum inter hæred.ff.de pact. replicari pōt,φ imò potest renunciari, ubi quis dicit, se non habere aliam defensionē. 174 † Sed ego dubito de hac limitatione,qñ esset talis casus,φ sñia non posset ferri contra absentem. quia ur φ isto casu non possit cōstitui procurator ad concludendū in causa. ueritas dependet ab intellectu illius regulæ, quæ habet φ quis in criminalibus non pōt renunciare suis defensionibus,de qua regula plene scribit Ias.in d.l.pactum inter hęredē. ff.de pact.& 38. limitationes ponunt Mode. repetentes in d.ca.ueniens. car.pen.ad hunc tex.licet fere nullā ex pdictis ponant nec uiderint.& quatuor cautelas ad eludendam dispōnem huius.§.ponit Cæp.cau. 252.& 45. & 107.& tradit ēt Hipp.in §.sequitur in sua pract.& inter cæteras est ista cautela . φ statim φ aliqs cōmisit aliqd delictū, φ eū mittas ad partes remotissimas,& cōpareat aliqs excusator, q dicat eū abesse in longinqs partibus,& afferat probationes in promptu , q. si non admittantur à iudice pcessus erit nullus,secundum Barto.in extrauag. ad reprimendum in uerbo neglexerit.de quo, & infra dicam.

175 Noto secundo ex hoc tex.φ† ad allegandum causam absentiæ bene admittit procurator , quæ allegatio operatur hunc effectū , ut sñia annotationis bonorū differatur secundum Ang. hic intelligentem hunc text.in sñia annotationis bonorū, & si dicatur prout dicit Imo.hic in 2.col. φ iste text.pōt ēt intelligi de sñia , quæ fertur super crimine capitali , 176 † quæ in certis casibus potest ēt ferri in absentem.l.lege Cornelia.§.constitutum.ff.ad l Corn.de sic.& in l.ne diu.C.de pœnis. & in crim.læs.maiest.replicari pōt , φ unus solus casus reperitur de iure digestorū , uidelicet in d.§.cōst.nec est uerosimile,φ Iurisconsultus restrīxerit se ad illū casum. & ideo necessario debet intelligi tex. noster de sñia annotationis bonorū.& maxime,qa si aliter diceremus, huic §.expresse cōtradiceret tex.in l. seruū quoq; §.publ ff.de pc. Sed iuxta istud notabile aliquę breues dubitationes discu- 177 tiēdæ sunt.Prima est dubitatio† an admittat tā mascul' q̄ fęmina ad allegādū causas absentiæ,& ur dicendū φ sic, per tex.in d.§. publ.ibi,à quibuscunque defendi,quæ uerba innuunt φ ad allegādū causam absentiæ, admittat ne dum masculus sed ēt fęmina imò ur φ admittatur infamis . secundum Bal.hic per d. §.publ.& idem tenet Imo.hic in 16.col.circa med.& si quispiam subtiliter diceret, aduerte p text.in d.§.publ.dum dicit a quibuscunq; dēt exponi.s.idoneis.iuxta gl.in l.1.C. de sacr.san.ecc.attēto maxime , φ infamis à iudicio repellit.l.quod phibet. ff.de postul. nam replicari pōt,φ illæ duæ regulæ limitā

tur

tur in casu nostro. ubi quis uenit ad allegandum causas facti necessarii pro absente.& facit tex.in arg.in l.non solum §.fina. de proc. & in l.exigendi. C.eod.tit. & rõ colligitur licet Imo.hic nõ dicat:quia agitur de publico interesse.ut dr̃ in d.§.publi. & ista conclusio de plano procedit,ubi qs uenit ad allegandũ causã absentiæ facti. ut puta quia accusatus est infirmis,uel ꝙ iuit Bisantiũ, uel ꝙ est in carcerẽ coniectus,in tali loco ut hic ꝑ Imo.

178 col.17.Secunda cadit dubitatio†an isti qui admittuntur ad allegandum causam facti,teneantur satisdare de iudicato soluenda, uel de præsentando ipsum absentem corã iudice,& Alb.de Ros.in d.§.publ.in 5.col. cõcludit,ꝙ non quia hoc nulla lege cauetur. post do.Tit.de formaginis, attẽto maxime qa in similib.causis graue est inuenire fideiussorẽ, arg.tex.in §.fi.in auct.de posi.& denun.coll. 6.& subdit Alb.ꝙ ista cõiter tenetur. Imol. hic in 15.col.in uer.circa ſm.dicit ꝙ admittitur sine cautione de rato. sed Alber.dicit ꝙ cõiter tenetur, ꝙ nullam præstet cautionẽ, allegat Dy.in l.qui bona § qui damna. ff.de damn.infect. & rõ colligitur ſm Dec.in l.in

179 eo.§.nemo.de re.iur.†quia iudex ex eius officio tenetur defendere,& quærere innocentiam ipsius rei.l.si non defendãtur. ff.de pę. ergo lõge magis dẽt admittere aliũ eius innocentiam excusantem; & facit ẽt alia rõ, quia ẽt ubi lata est sñia,si detegatur innocẽtia rei,pœna irrogari non solet. ergo ne frustra snĩetur, debet quispiã admitti ad allegãdũ causas absentiæ. sed tu cõsidera quia his rõnibus attentis nõ solum deberet admitti quis ad allegandum causas absentiæ.sed dici põt ꝙ satis est,ꝙ huiuscemodi rões concludãt, ꝙ allegans causas absentiæ nõ dẽt grauari onere satisdationis,tu aũt considera ali

180 o quos casus.Primus casus est,†ubi quis allegat causam absentiæ in cã ciuili, & ſm Pau. de Castr.Fulg.& Alex.in l.filiusfamilias. ff. qui satisd. cog.nã ur̃ ꝙ allegans causas absẽtiæ teneã satisdare de iudicio sisti, Imol.Ias. in rubr.ut in ius uoc.eant u uelle,ꝙ allegãs causas absentię saltem teneatur caueatur cauere de ꝑsentando ipsum absentem ipsi ꝑtori,quod iudicio meo u[illegible] contra mentem cõiter scribentium hic,& in d.§.publ.Fulg.in d. l.filiusf.uult ꝙ saltem teneatur præstare cautionẽ de iudicio sisti,sed mihi ur̃, ꝙ uerior, & crebrior sit opin.ꝙ non teneatur cauere, nec de iudicato soluendo, nec iudicio sisti,

181 quia†cautio de iudicato soluendo, non ꝑt cadere in criminalib.Sum tñ huiusce opinionis,ꝙ teneatur cauere, ꝙ dolus malus aberit, q̃ clausula includitur in cautione de iudicato soluendo.l.iudicatum solui. ff.iud.sol. Est uerũ ꝙ ubi aliquis admittit̃ ad defendẽdum reũ accusatum,uel inquisitũ, ꝓ suo interesse, ut qñ patet,uel dñs,aut abbas petũt se admitti ad defendendum filium, seruum, uel monachum,nã si est talis casus ĩ quo isti absentes damnari possunt, ꝙ in hoc casu ur̃ ꝑstanda cautio de ꝑsentando hos delinquentes in fortiani ꝑtoris, aut uero sumus in casu,in quo absens nõ ꝑt damnari, & talis cautio non ur̃ ꝑstanda,ut uult Cęp. cautela 96. incip.Titius uulnerauit.Tertia cadit dubita

182 tio, †an ille qui habet plenũ mandatum ad defendendũ, & ad allegãdum causas causæ, possit allegare causas absentiæ,& Iac.de Rauen.Petr.de Bellaper.& Alb.de Rosa.in d.§. publ.tenent ꝙ sic,& idẽ tenet Imo.hic.post Dom.de Rot.dec.113. & ſm istos ur̃ esse casus in c.ueniens, de accus.ubi procurator licet esset constitutus ad causam criminalẽ tñ fuit auditus ad allegandum causas absentię. & hoc esset magis clarũ, si procurator haberet mandatũ ad causam defendendũ seu prosequendum,prout cõiter cõsueuit dari mandatum,iuxta illud quod hr̃ in c.cedens, & in c.mãdati.de proc.Attẽto maxime,quia ille, qui allegat causas absentiæ,ur̃ defendere,& hanc sñiam sequitur d.Mar.de Senis referendo Imo.hic formalr̃.in d.ca.ueniens,col.38. in uer.sed iuxta prædicta quęro,sed aduerte qa huic sñiæ ob.tex.in l.maritus, C.de proc. ubi maritus habens mãdatum ad unam rem nõ põt de alia re se intromittere, nisi dicas, ꝙ in casu nr̃o,nisi admitteret̃ talis procurator ad allegandũ causas absentiæ,nõ mediocre ꝑiudicium ipsi reo inferreretur,& iõ quis dãdo mandatũ ad allegandũ causas causę,ur̃ augere potestatẽ allegandi causas absentiæ,

183 †quo casu inducta ad augendũ nõ debent operari ad diminutionẽ.l.cum tale,§.fi.ff.de cõd.& dem. sed huiuscemodi rõ nõ ur̃ tuta, qa ea attẽto in casu.d.l.maritus, nõ deberet ipe maritus repelli quo ad causas,quas poterat agitare uti marit⁹,& quita ꝑsona,nisi dicas ꝙ hic concurrit fauor publicus,q̃ suadet

184 absentes debere defendi.† & iõ nõ ur̃ absurdũ,ꝙ ille q̃ ut procurator admitti nõ ꝑt.admitta-

mittat ut defensor.ar.l.non solū.§ fi. de ꝓc.
185 Quarta cadit dubitatio,†an ille qui admit titur ad allegandū causas absentię,teneatur saltem iurare de calūnia,iurando ꝙ non animo calūniandi causas ipsas allegat,& uideretur ꝙ non tū quia semel tm̄ iuratur de calūnia.l.2.C.de iur.cal.tum ēt quia tale iuramē tum ꝓstatur lit.cōt. cōtrariū tenet Alb.in d. l.seruum quoq; §.publ. col.5.in uer. quærit p̄fatus Guil.de ꝓc.ubi dicit, ꝙ sicut qn̄ quis perit sibi caueri de dāno infecto,tenetur iurare ꝙ non petit calūniæ causa, eadem rōne ille qui dicit accusatum uel inquisitū esse absentem calūniæ causa, tenetur iurare ꝙ hoc nō dicit calūniæ,causa, & dicit Alb.in auct. hoc sacr̄m, quod istud est magis iur̄m malitiæ quam calūniæ. Quinta cadit dubitatio,
187 † an quilibet possit allegare absentiam minoris accusati uel inq̄siti,an uero solus curator uel tutor sit admittendus, & Alb.in d.§. publ.in 5.col.in uers.sed nūquid,tenet ꝙ defensio spectet ad tutorē ipsum uel curatorē per l.fin.§.defensionem, & ideo alius nō p̄t allegare causas absentiæ. Ego autē arbitror opin.Alb.esse uerā in plena defensione, sed credo ꝙ q̄libet possit allegare causas absentię ꝑp generalitatē,d.§.publ.qui gn̄aliter lo
187 q̄tur. † Et lex gn̄aliter loquēs dēt gn̄aliter intelligi.l.1.§.q̄d aūt.ff.de aleato.attēto ma
188 xime †ꝙ lex lata fauore publico īterpretatione est adiuuandā.l.hoc ita,in fi.ff.de cōd. & dem.arbitror tn̄ ꝙ si tutores ipsi uel curatores uellēt admitti,ꝙ ipsi essent p̄ferēdi, & si uera esset rō Alb. sequeret̄ ꝙ si accusatus uel inq̄tus haberet ꝓcuratores, ꝙ alij allegantes causas absentię,nō essent admittēdi, q̄d nō est dicēdū. Sexta cadit dubitatio po-
189 ne, † ꝙ infra terminū citationis statutum reo accusato uel inquisitio ad cōparēdū, cōpareat excusator allegās causas absentiæ, & iudex nō obstāte tali allegatione ꝓcedat ad ulteriora,an ꝓcessus sit null⁹.& Bar.in extr. ad repr.in uerbo neglexerit dicit,ꝙ si excusator obtulit se causas ipsas incōtinenti ꝓbaturū,& iudex contēplerit,ꝙ ꝓcessus est nullus, & ur̄ stare per eū quominus certus fiat, secus tn̄ si causas ipsas se ꝓbaturū nō obtulisset,allegat tex.ī c.interpositas. de app.sed
190 ego dubito de opin.Bar †q̄a tex.in d.c. interposita,iudicio meo ꝓbat cōtrariū, ibi.n. solum dr̄,ꝙ si quispiam opponit exceptionē legitimā,& illā incontinenti se ꝓbaturū offerat,nam si iudex illā nō admittat, & pars appellet. illa repulsio exceptionis iuncta appellatione operat̄ ꝙ nō est necesse ꝓbare ueritatē ipsius exceptionis, & iō reuocant̄ ibi ꝑ uiam attentati. sed si ibi non esset appellatū ille text.innuit ꝙ ualeret ꝓcessus,& si q̄ſpiam diceret,aduerte,q̄a ſm do.Io.Andr. & do.Abb.in d.c.interposita ablatio probōnis habet iustificare appellationem,quo ad hoc tm̄.ut cā appellationis ad superiorē deuoluatur,& attētata reuocētur.tn̄ tali exceptio debet ꝓbari, ut probat̄ in c. ex parte Adæ ubi But.& Imo.de testi.replicari pōt,ꝙ licet ueritas exceptionis dēat iustificari.ut Dec.scribit in d.c.interposita,col.3.in uer.5 satis tn̄ est,ꝙ in illo tex.nō ꝓbet̄ opin.Bar.ꝙ ꝓcessus sit nullus,de hoc tn̄ passū, latius tn̄ dicā ſm ord.Bart. Octaua tamē cadit dubitatio,
191 † pone ꝙ ille q̄ allegauit causas absentiæ, obtulit se illas incōtinēti ꝓbaturum, iudex tn̄ non admisit huiuscemodi ꝓbationes in promptu oblatos, sed ad ulteriora ꝓcessit. Dic ꝙ isto casu non ur̄ ꝙ ꝓcessus sit nullus, quia debuit appellare iuxta illud,si grauaris appel.Sed dato ꝙ fuerit appellatū, ex quo pro iudice præsumitur,iuxta l.Heren.§. Cato,de euict.& l.2.C de offi. ciui.iud.ꝑp hoc non iustificatur appellatio,rō,q̄a considerata p̄sumptione,cū habet iudex pro se potuit uerisimiliter existimare talē exceptionē calūniosam de quo ēt q̄dpiā infra subijciā, & auctoritas addā.Circa gl.ī uerbo, ad crimē,
192 & dicta Bar. super ea,colligit̄ ꝙ † ēt in crimine priuato ubi uenit imponēda pęna corporis afflictiua,ꝓcurator ad hoc crimē ꝓsequendū cōstitui nō p̄t, & hæc positio triplici rōne ꝓbatur.Et primo ꝑ locum spāli, iuxta l.1.ad fin.ff.ad municipales,& l.ius singulare,de leg. Spāle equidē est in persona illustri, ut in crimine iniuriarū possit per procuratorē ipsum crimen prosequi. l.fi.§.literæ, & §.ita tn̄,C.de iniur. Secūdo probatur in l. 1.ff.an ꝑ aliū causæ appell.in quo text.nulla sit dr̄ia inter crimen publicum ,& priuatim sed solū principalr̄ cōsiderat̄, an pœna quæ imponitur sit capitalis an uero pecuniaria.
193 Tertiò q̄a †ita in priuatis delictis imponit̄ pœna talionis,seu similitudinis supplicij,sicut in publicis, ut est casus in l. priua.ff.ad S.C. Turp. & in l.fin. ff.de fur.& hæc opi. ut dicit hic Benedic.de Plūb. col.2.ꝙ Imol. in ead.col.communiter recipitur, & idē tenet

Alb.

Alb. Ros. Pergom. in d. §. publice, col. 6. quae et alijs iuribus suffulta uř, & primo ꝑ l. fi. §. fi. ubi sena. uel claris. ibi, siue crimē publicū siue priuatum sit ꝑ ꝓcuratorē exerceri non pōt: & est clarior tex. in l. unica. §. pen. C. ut oēs tam ciui. q̄ crim. nam in prin. d. l. loquit de furto qđ est crimen priuatū, & tñ in fine in uer. accusationē. dicit accusationē institutam cōtra ipsum officialē finito officio, dēt ipse officialis ꝑ se ꝓsequi. & ista iura ponderat. Alb. de Rota in l. seruū quoq;. §. publice, col. 7. ff. ꝓcur. Est uerū ꝙ Ang. hic ut supra dixi fuit in hac opinione, ꝙ in crimine publico nō fiat distinctio, an imponat pœna pecuniaria, uel corporis afflictiua. & ꝓ hac opi. facit iste tex. dū presupponit ꝙ possit ferri sniā in absentē, & tñ ꝓhibet constitui ꝓcurator & restringere istum tex. prout facit Ang. & Imo. hic in 2. col. ut loquat de sniā annotationis bonorum, est magna restrictio, q̄a appellatione sniæ intelligitur de sniā diffinitiua, ut tradunt Bart. & cōiter Mod. in rub. de re iud. tex. ergo in d. §. publice, q. gnālr uult, ꝙ ubi pōt ferri snia in absentem, ibi possit quibet admitti ad allegandū causas innocentiæ, nam ille tex. necessario uř intelligendus in criminibus priuatis, attēto maxima, ut supra dixi, q̄a oīa uñr loqui in criminibus publicis. Et si q̄s uellet tenere hanc opinionem,

94 † posset rñdere ad obiecta. & primo ad tex. in l. fi. C. de iniur. ꝙ ille tex. hēt alium intellectum, & ꝓ fundamento considerādum est, ꝙ personæ illustres non pñt per se litigare, sed per ꝓcuratorem, alias snīa pro eis lata non hēt effectum, & iudex punit pœna 20. librarum auri, ut probat in l. q̄cunq;. C. de ꝓcur. modo in l. fi. C. de iniur. dico ꝙ est speciale in ꝑsona illustri, ut in crimine iniuriarū liceat ei agere ꝑ ꝓcuratorē, ubi alias nō liceret ꝑ d. l. q̄cunque, & ita illū tex. nouiter intelligūt repetētes in d. c. ueniēs, in 11. col. & sic illa lex cōtinet specialitatem in hoc, ꝙ ubi alias ꝑsona illustris nō pōt causam ciuilem agere de ꝑ se, pōt tñ causam iniuriarum criminalem agere ꝑ ꝓcuratorem, & hoc est qđ dicit Imperator, ibi licere aūt ꝓcuratori q̄ noluit dicere ꝙ licet in causa ciuili non liceat illustri agere ꝑ ꝓcuratorē, nec ēt ī causa criminali, ut in hoc tex. dř, est tñ licitū ipsi illustri in causa iniuriarum, ubi agit criminaliter. q̄a talis causa non est multū grauis, in qua debeat ꝓhiberi constitutio procuratoris, & si q̄spiam subtiliter diceret ꝙ iste intellectus uř contra illum tex. in prin. in uer. ita tñ, ut nullus alius idem sibi audeat uendicare, uel à nostro numine postulare, q̄a ad hoc tñdent Moder. Senen. in d. c. ueniens, col. 28. ꝙ hoc alteri nō concedit ex iure speciali, sed ex iure cōi uel ꝙ nulli alii concedit in crimine iniuriarum .i. ꝙ possit causam ꝑ procuratorem simpliciter agere. sed in alijs simpliciter mos iudiciorum seruandus est.

95 † Sed iste intellectus non uř tutus, q̄a tex. in l. quicunque. non solum loquitur in illis tribus, sed ēt in specialibus. patet per auct. ibi positam, quæ restringit d. l. q̄cunque, ad illustres, & ad eos q̄ supra eam dignitatem sunt. & ideo illa uerba licere aūt, ueniūt ad determinationem illorum, ita tñ ut nullus alius sibi uendicare liceat. ibi nescio uidere rationem, quare magis cōcedat specialiter ī illustri, ut ei liceat cōstituere ꝓcuratorē ī crimine iniuriarum, potiusquā in alijs criminibus cum ipsa crimina iniuriarum non sint grauiora, & tñ ille tex. restringit se ad crimē iniuriarum tm̄. & ideo non uř recedendum ab opinione cōi, quæ expresse probatur in d. l. 3. C. ubi senat. uel clar. Nec huic sniæ obstat l. 2. C. de procur. quia ille tex. debet declarari, & distingui ꝑ alia iura iuxta tex. in l. Scio q̄situm. ff. de testi. & in l. nam & posteriores. ff. de leg. & in c. cum expediat, de elec. in 6. Secunda colligitur conclusio, ex hac gl. qđ

96 † ubi pro crimine uenit imponenda pœna relegationis per quam q̄s priuatur à loco, unde relegatur, siue talis pœna ueniat imponēda ex crimine publico, siue ex crimine priuato, in tali crimine pōt interuenire procurator. Idem in pœna remotionis ab ordine quæ cēsetur minor relegatione ut gl. dicit in l. 2. ff. de iniur. ibi, si arte aliqua uel loco interdicat, iuxta l. moris §. sunt, & aliæ. ff. de pœnis, & idem tenuit gl. in l. seruum quoq; §. publice, de procur. & in l. absentem, ff. de pœnis, & in l. 1. ff. an per alium cau. appell. & idem tenent glos. iuris canonici ut patet in cap. ueniens, in uers. item si crimen, & in cap. si quando, 2. q 6. ꝓm Bar. hic hanc opin. tenent Iac. de Arem. Odoffr. Iac. Butr. Guil. de Cun. & ferè omnes, & dicit Bar. hic in 3. colum. ꝙ ita iudicaret, & subdit in 3. col. in uersic. quæro dicitur hic, ꝙ ita teneret consistendo, quia hoc seruat cōsuetudo, & idē tenet Bald. in l. reos, C. de accus. ubi miratur

de

de tenentib.cōtrariā opi.& dicit do. Abb.in c.ueniēs,de acc.ꝙ ꝓ ista opinione est cōsulēdū,& iudicādū, quā ēt tenuerūt Ioan. And. & Hostien.in d.c.ueniens, & Fede. de Senis in cons.94.quem referunt repetentes in d.c. ueniens,col.20. & idē tenet.do. Benedictus de Plombino hic in 6.col. & Imo.in 3.col.q hanc dicit esse cōem,idem tenet Alber. in d. §.publ.col. 3. Quę opin. ex plurib.capitibus fundatur.Primo in l.absentem,ff. de pœn. iūcto d.§.publ.nam in l.absentem, dr̄ ꝙ in causa relegationis potest ferri sñia in absentē, & in d.§.publ.dr̄ ꝙ ubi absens potest dānari, ibi potest cōstitui procurator,& per ista duo iura dicit Bal.in d.l.reos,ꝙ hæc opi.est uera & contraria est falsa. Scd̄o ꝓ ista opi. strin-97 git † tex.in l.1.ff.an ꝑ aliū cau.app.inducēdo clare, ut hic per Benedictū de Plōb. col. 7.in uer.nō obstat l.1.& cōsiderandū est secūdū eū,ꝙ ille tex. in prin.ponit ad admittatur ꝓcurator in cā ciuili, & dicit ꝙ sic.secūdo an admittat̄ in causa criminali pęnā capitalē ingerēte, & cōcludit ꝙ nō.& licet Iac. de Are.hic in 3.col.intelligat illū tex.stricte de pęna capitali,q̄ ingerit pœnā mortis,uel sanguis,uer.uero.sed in ea, intelligat̄ de pœna capitali ꝑ quā libertas uel ciuitas amittitur,& q̄ continet pœnā dānationis in metallum,& deportationis,tñ ur̄ s̄m do. Benedic. ꝙ ille text.possit intelligi in prin.de pęna capitali large de qua in l.2.supra eo.& ī l.2.ff. de pœn.uer.uero.sed in ea loqtur in alia pœna q̄ imponit̄ usque ad relegationē, quæ tñ est maior relegatione,& sic dictio usque,ibi fiat exclusiue,& est sensus.ꝙ in ea cā in qua imponit̄ pœna corporis afflictiua, nō p̄t agi per aliū usque ad relega.Tertio facit pro ista 198 opin.nā † magna est differētia inter relegatione,& deportationē,ut probatur per gl.in §.relegati,inst.qb.mod.iur.pat.pot. sol & ultra eā est notādū , ꝙ deportatio reqrit for-199 mā actualē,† ut ipse deportatus per ministros cōducat̄ ad locū.l.ferri,ff.d̄ uer.sig.sed relegatio reqrit solā formā uerbalem,ut relegatus ꝑ seipsum uadat,ut ꝓbatur in l.relegatorū §.his qui de interd. & releg. Contra-200 riam † tñ snīām ꝙ non possit interuenire procurator,tenuerūt Vltramontani,v3 Iac. de Rauani Pet.& pleriq; alij,quos citat Cy. in d.l.reos,& tenentes hanc opin. rn̄dent primo s̄m Bart.hic ad l.absentem , qd̄ ibi.& in §. publ. non admittitur procurator. sed ut quilibet q habeat prodesse accusato reo nō aūt abesse,quę rn̄sio ut Imo.hic dicit ex uerbis uniuersalibus illius tex.consurgi ur̄, patet dū tex.subdit quemuis pro ipso reo uerba fauentē,quæ oratio cum sumatur ex uniuerso,uerificari ur̄ in quolibet particulari l. si is q.§ utium,de re.du.facit uulgaris regula.l.à ꝓcuratore.ff.man.& c.solita.de maio. & obe. & ur̄ absurdum ꝙ qs possit procuratorem constituere,qui s̄m Bald.& Ang. reo prodesse & non obesse posit.constitutio.n. talis procuratoris inepta cēsetur.ut Imo.dicit in c.cōstitutus,de proc.& facit tex.c.relegata.2.q.1.mihi placet rn̄sio Bart. ꝙ in illo text.illa uerba restringantur ad quemcunq; defendētem sine mādato,ut siue maior siue minor sit,siue masculus siue fœmina admit-201 tēdus sit.Sicut.n.† iudex ex officio ꝑte nō petente tenet̄ absentes defendere l.si non defendatur,de pœnis. ꝑ locū à paritate rōnis, debet ēt admitterē quemlibet ad excusandū innocentē absentē,nec Bar.fuit ita supinus, quin intelligeret,ꝙ ꝓcurator constitui non possit,ut tm̄ prodesse, & non nocere possit. Si uelles tñ tueri opinionem contrariam pōdera text.in §.publ. dū dicit in primo nā iussū est à qbuscūq; defendi , & postea subdit, nā,& in capitalib. iudicijs defensio dat̄, uel à qbuscunq; ergo ille tex. dēt intelligi de defensione plena,& pōdera distinctionē, & ꝙ nō tm̄ in nō capitali,sed ēt ī capitali, ubi ab-202 sens cōdēnaret̄.Nō ob.tex in d.l.1.ff.† an ꝑ aliū causæ,qa cōsiderādū est, ꝙ nisi ibi dictio usq; intelligeret̄ inclusiue,ille uers.& si ea causa sit superfluus redderet̄.dr̄.n ut dixi in prin.sed finautē non sit pecuniaria causa, sed capitalis, per ꝓcuratorem agi non licet, 203 † sed illa dr̄ proprie capitalis, q̄ adimit uitā,libertatē,uel ciuitatē.l.2.de pœnis.& l.capitaliū.eo.tit.& l.2.supra eo. dum ergo postea dr̄:sed & si ea cā sit,ex qua solet seq pęna usq;ad relegationē,nō oportet ꝑ aliū cas agi,sed replicari p̄t, ꝙ ēt tenendo q̄ text.loquatur de pœna capitali iuxta d.l.2.ff.eo.& nō de pęna capitali stricte iuxta l. trāsigere, C.de transac. tñ ille uers. sed, & si ea cā sit, nō reddit̄ superfluus, sed imò ex ipso uers sic, ampliat̄ id qd̄ dr̄ in pœna deportationis , & dānationis ad aliam causam maiorē ipsa relegatione. ut qñ uenit imponenda pęna corporis afflictiua,ut in d.l.2.in fin.ff.eo. & l.in seruorū,in fi. ff. de pœ. & in l.fi.de ini.& ita sentit

204 setit Imo. hic: sed tu cōsidera, q † uř ꝙ imò illa dictio usq; ad relegationē, stet inclusiue, sicut stat in l. absentē. ff. de pęn. q a inter unū casum, & aliū rō diuersitatis dari nō pt, attē to maxime, quia mens Iurisconsulti in d. l. 1. uř esse solū facere dřiam inter causam pecuniariā, & corporalē, & ꝓhibet cōstitutionem ꝓcuratoris tm̄ in causa corporali, ut patet in uerſ. plane. si tñ pecuniaria, est quæ dictio pla ne aduersat̄ uerſ. præcedenti. tota igit̄ difficul tas præsentis qōnis stat in hoc nostro tex. &

205 in l. fi. C. de iniu. † & considerandū est ꝙ re legatio connumerari uř inter publica iudicia, sed in hoc. §. ponitur regula gñalis, ꝙ pro curator ad publica iudicia prosequenda non interuenit, ergo nec in causa relegationis, q̄ cōnumeratur inter publica iudicia, suadetur in fi. istius. §. ubi pręsupponit̄ ꝙ dato ꝙ in pu blicis iudiciis possit ferri sñia contra absentem, tñ in his procurator constitui non pōt. ergo nec in causa relegationis. Sed ad hunc tex. dū dicit, & si iustam rōnem habet sñiam differunt. rñdet Ang. ꝙ loquitur iste text. de sñia annotationis bonorum. & hanc rñsionē sequitur Imo. hic col. 5. sed replicari potest, ꝙ appellatione sñiæ debet intelligi de propria. l. 4. §. condemnatū. & l. qđ iussit. de re iud. & tunc quia ſm Bar. & Ang. de Are.

206 in l. 2. ff. de app. rec. † Sñia annotationis bo norū non dicit̄ proprie sñia, nisi dicas ꝙ sub iecta materia hoc patitur ut hic appellatione sñię intelligatur de sñia annotationis bo norum, ex quo regula gñalis est, ꝙ ubi in ab sentem ferri potest sñia. ibi procurator con stitui potest. d. §. publ. Et si quispiam non in subtiliter diceret aduerte. quia ista cōsequē tia non uř tuta. non pōt ferri sñia in absentem, ergo in ea causa nō pōt interuenire ꝓcurator, patet nā in causa appellationis non requirit̄ litis cōtestatio, & sic sñia ferri pōt in absentem, & tñ in tali causa nō pōt in cri minalibus procurator cōstitui. d. l. 1. ff. an ꝑ alium causę. sed dic breuiter ꝙ quidqđ sit in

207 causa ciuili. l. fi. §. illud. C. de temp. app. † in criminali, & in cā appellationis nō pōt ferri sñia contra absentem C. de acc. & l. absentē. ff. de pœnis. & uř esse casus in d. l. 1. in fin. ibi sed ipsum eod. auditori. Circa l. fi. C. de iniu. multū se torquent Imo. & Benedic. de Plōbi

208 no hic. & Mod. in d. c. ueniens. † nam ꝑ cri mine iniuriaꝶ pęna relegationis imponi po test. l. fi. de iniu. & tñ uř spālē in ꝑsonis illustrib. ut in crimine iniuriaꝶ ꝓcurator consti tuatur: ergo arguendo per locum à speciali in contrarium uř ius cōe. l. 1. in fi. ff. ad muni

209 ci. & l. ius sing. ff. de leg. † Ad hunc tex. dan tur plures rñsiones. Prima fuit Guil. de Accu neo, ꝙ pro crimine iniuriarum non solū pœ na relegationis, sed ēt corporis afflictiua im poni potest. & ideo ꝑ dubium rřr procura tor repellitur. sed est speciale in persona illu stri. Sed ista prima rñsio nō uř tuta, ſm Imo. hic col. 5. quia persona illustris nō potest af fici pęna corporis afflictiua, sed solum pœna relegationis. cū ergo sit speciale in persona illustri, q̄ sola pœna relegationis affici pōt, datur intelligi ꝙ regulariter in crimine iniu riarū in quo pœnā relegationis imponi pōt procurator admittitur. Alia datur solutio ad illū tex. ſm Cyn. ibi, quē sequitur hic Ang. li cet eū non citet, ꝙ licet regulariter ubi agi tur de pęna relegationis imponenda, ex quo cunq; alio crimine, possit interuenire ꝓcura tor fallit tñ in crimine iniuriarū. ubi licet de sola pœna relegationis agatur, nō pōt tñ in teruenire procurator. sed solū illustribus cō cedi uř, ut in hoc crimine procuratores con stituere ualeant. Sed ista solutio ſm Imo. nō est tuta. & cōsiderandū est, ꝙ quo ad ptātē constituendi procuratorē in criminalib. non debet spectari qualitas criminis, sed qualitas pœnæ inferendæ, ex ipso crimine, ut probari uř in d. l. 1. qñ ꝑ aliū cau. app. cū ergo non possit dari rō diuersitatis, q̄re magis debeat ꝑmitti ꝓcurator in aliis delictis. ubi agit̄ de pęna relegationis, q̄ in crimine iniuriarū uř idē ius statuēdū. & hac ēt impugnatione utū tur Mod. in d. c. ueniens. col. 22. sed tu considera. si rō specialitatis colligi possit ex his, q̄ scribit Vlpia. in l. ꝑtor edixit. de iniu. dum di cit, ꝙ in crimine iniuriarū nō debet agens il la actione cū discrimine alienæ æstimationis uagari. & ob hoc in casu isto uř prohibe ri cōstitutio procuratoris. Tertia dat̄ solutio ſm Ricar. de Salyceto ꝙ specialitas. d. l. fi. cō

210 sistit in hoc, q † personæ illustres sola pœ na relegationis affici debēt. & ob hoc in ne cessariā consequētiā eis tātummō licet pro curatores cōstituere. Sed hæc solutio nō pla cet Imol. nec Modernis repetentib. in cap. ue

211 niēs. q̄ uerba Imo. formalř referūt: † nā rřr humiliores homines, & nō alii fustib⁹, & hi sce generib. pœnarū subijciūtur. l. capitaliū. §. nō solēt. & l. generaliter. & l. mores. §. istæ

fera

ferę ff.de pęnis. ergo id quod erat statutū in persona illustri fuisset quoque statuendū in homine uitę honestę, & bonis morib. imbutæ. Ex alio ultra istos non uř tuta consideratio do. Ric. quia hoc mō circa personas illustres cōcurrerent duo specialia. Primū, quod sola pœna deportationis afficiēdi forēt, & tñ pęna iniuriarū cū sit arbitraria, pōt extēdi usq; ad mortē.l.sacculari.§.sunt quędā.ff.de extraor.cri. Secūdū esset, quod in hoc crimine posset interuenire procurator nisi dicas tuēdo hanc opin. quod ex quo magis cōstat certitudinarię quod persona illustris fustib. & tormētis nō est afficienda, sed sola pęna deportationis plectēda est, lex tolerat, quod ad huiuscemodi crimē persequēdū procurator interuenire possit, & hæc duo spālia ex quo unū in consñam alteri⁹ uenit, cōcurrere pñt, ut Bar.dicit ī l.si sub cōdōne 212 de solut. Quarta † datř solutio ad illū tex. sm utrunq; Saly. quod ubi dubitatř quæ nā pęna debeat imponi. ut est uidere in hoc crimine iniuriarū, in quo iudici datř arbitrium imponēdi pœnā inspectis circunstātiis loci, ptis, & personæ §.atrox.inst.de iniur.& d.l. ptor ait.§.atrocē.eo.tit. & ad istud crimē persequēdū non admittiř procurator. fallit tñ in persona illustri. in qua posset esse, quod illustris inferret iniuriā illustri. quo casu imponēda foret pœna corporis afflictiua posset ēt esse, quod nō cōstaret ipm esse illustrem, sed replicari posset. 213 sm Imol. quod † licet illustris afficiat illustrē iniuria, non tñ pœna corporis afflictiua afficiēdus erit. d.l.fi.de iniu. Itē in d.l.fi.C.eo. persupponiř notorie cōstare, quod personæ illæ erāt illustres. & sic quod erāt ī insulā relegādi, & tñ uř spāle ī illo tex. & hęc impugnatio suadeř alia rōne. ultra alios. quia ille tex. in princ. loquitur nedū in illustribus administrationibus, & hñtibus cingulum, sed ēt in illustribus honoratis codicillis decoratis. adeo quod nō poterat uerosimiliter hęsitari de quibus illustribus imperator senserit, prout alibi dubitatř, in l.fi.§. uiros.C.ubi sen.uel clar. Quinta datur solu-214 tio, † quod ille tex. loquitur in iniuria pro qua poterat imponi pœna capitalis, de qua in l. pen. C.de fam. lib. uel pœna deportationis, aut in crimine iniuriarū. quod ex l.Corn. perficiř iuxta l.3.§.fi.ff.ad l.Corn.de sic.& l.antepen.§. de iniu. nā in hisce criminib. ubi maior pœna relegatione imponenda est, nō pōt cōstitui procurator rľr, sed cōceditur speciali ter illustrib. ut ad tale crimē prosequēdū licet agatur de pœna capitali possit dari procurator. Sed hæc solutio nō placet Mod. tū quia diuinat, tā ēt quia uř contra d. l. quæ gñaliter, & indistincte loqtur, ergo debet gñaliter & indistincte intelligi, dato quod ī uno casu sit maior ratio quam in altero. Sed replicari pōt, quod nō est absurdū ut iura iuribus cōcordentur, & una lex per alterā distinguatur glo.in l.sciē-215 dum.quia satisd. cog. Vltima † datř solutio per repetentes in d.c.ueniens. & considerādum est, quod personæ illustres prohibentur per se litigare, sed debēt litigare per procuratorem.l.quicūq;.C.de proc.& §.1.in auc. ut ab illustr. & quia supra eos sunt. Speciale tñ est in persona illustr. ut in crimine iniuriarū. possit, cōstitui procurator in qua pōt agi, & ciuiliter, & criminaliter licet secus sit in aliis criminibus ut in hoc §.& rō est quia non pōt illustrib. imponi pęna corporis afflictiua. licet ergo regulariter non possint illustres agere de per se in cā ciuili, sed cogantř cōstituere procuratorē, tñ in hac cā iniuriarū pñt cōstituere procuratorē, & ideo Imperator ibi utiř uerbo licere, & uř sensus, quod licet alias illustri nō liceat per se litigare in causa ciuili, licet tamē in hac cā, quę est mixta. Item licet in causa mere criminali nō liceat procuratorē cōstituere. ut in hoc §. tamē licitū est in cā iniuriarū. Sed iste intellectus ex triplici capite non uř tutus. Primo ut sentiūt ipsimet repetentes. quia tex. in fin. uľr dicit. ita tñ ut null⁹ alius sibi audeat hoc uēdicare. nec est tuta rñsio, quod hoc alteri nō cōcediř à iure specilali, sed simpliciter à iure cōi. qñ uenit imponenda pœna usque ad relegationem. quia tex. uniuersaliter dicit ita tñ ut nullus alius sibi audeat hoc uēdicare. ergo nō debet restringi ut intelligař, ubi uenit imponēda pœna relegationis tm̄, qñquidem pro iniuria, ut supra dixi, possit imponi pœna usq; ad mortem. Non est ēt tuta alia solutio, dū diciř. quod nulla alij hoc cōcediř in crimine īiuriarū. s. quod simpliciter possint causam agere per procuratorem, sed quo ad inferiores illustriū. ut ibi dř, mos iudiciorū qui hactenus obtinuit, ī posterū obseruādus sit, & uř sensus, quod ubi sumus certi de pœna quod tūc admittař procurator, secus ubi sumus incerti, sed credo quod illa uerba habeant aliū sēsum, uidelicet, quod si pro crimine iniuriarū agatur ciuiliter, admittatur procurator, secus si criminaliter, sed hoc si spāle in persona illu-216 stri, ergo ius cōe est in contrariū. † ex alio

etiam

etiam non vr tuta cõsideratio istorum, quæ fuit gl.in d.l.fi.& in l.fi.uer.per procurat. C. 217 ubi sena. uel clariss. qa † non põt dari rõ diuersitatis, quare magis liceat eis cõstituere ꝓcuratorẽ in crimine iniuriarũ q in aliis priuatis criminibus in qbus non licet.d.l.fi. uers.oẽ crimen publicũ priuatiue.C.ubi sen. uel clar.Item si.l.fi. C.de iniur.ueniret ad interpretationem.l.quicũq;.C.de ꝓc.non solũ intelligeret in illustrib.sed ẽt in spectabilibus,& clarissimis,qñquidem in hisce ꝑsonis loquatur d.l.quicunq;, & lex interpretãs debet intelligi ẽm terminos legis ĩterpretatę. est uerũ ꝙ hodie solũ pñt illustres, & super illustres agere ꝑ ꝓcuratorem.auct.quod ius C.de proc. Item l.fi. non põt uenire quouis modo ad limitationem.d.l. quicunque, qñquidem l.quicunq;,loquatur in uxoribus,& liberis dictarũ ꝑsonarũ illustriũ.ex alio etiã non põt considerari aliqua specialitas in illo tex.qa uult unũ qđ est contra regulas iuris cõis, ꝙ ipse illustris non aũt procurator debeat cõdemnari.Si uelles ergo tueri cõem sñiam,poteris tenere intellectũ Ryc. de Sal. supra relatum. sed in puncto iuris uerior ur opin.Vltramontanorũ. in quam ẽt inclinat Bar.hic & primo ꝑ tex.in l.2.supra de proc. à cõtrario sensu,ibi cum appellationes pecuniariæ ꝑ procuratorem exerceri possint nec dicatur,ut dicit Sal.ꝙ ibi,& in l.fi.fit mẽtio de causa pecuniaria ad dñã causæ capitalis 218 strictæ sumptę,quia † latinę loquẽdo,omnis causa æstimationis capitalis dr.l.hos accus.§.omnib.de accus.quæ proprie loquitur de relegatione.nisi dicas tuẽdo cõem,ꝙ relegatio,& quælibet alia causa ęstimationis, improprie ꝑtinet ad capitis periculũ, ut est casus in l.capit.uers.caterę pœnę.ff.de poen. sed ille text. contra cõem sñiam retorqueri 219 põt, † qñquidem æquiperet pœnam ictus fustium relegationi.sed ubi agitur de pœna corporis afflictiua, non põt interuenire procurator.Sed dic, ꝙ ibi illa ęqperatio fit ẽm quid,non aũt simpliciter. Secundo, contra cõem stringit iste tex.q gñaliter dicit. ꝙ ad crimen publicum prosequendũ procurator constitui non põt. sed crimẽ publici iudicij est duplex. quoddam capitale, & quoddam 220 nõ capitale l.2.supra eo.†sed ꝓcurator ibi remouetur à gñe, & sic à quolibet crimine publici iudicij.ergo cẽsetur remoueri à qualibet eius spẽ ergo non poterit interuenire in casu ubi agitur de pœna relegationis. Sed replicari põt.ẽm Sal.in d.l. reos.ꝙ illa regula, ꝙ ubi remouetur genus cẽseatur remota quælibet eius spẽs habet locum ubi ratio remotionis gñis militat ẽt in spẽ, & sic qñ genus remouetur rõne indifferẽti. sed ubi agit de pœna relegationis, absens põt damnari. ergo debet posse comparere ꝑ procuratorẽ. sed ista rõ ut supra dixi nõ est tuta qa stat simul,ꝙ abñs possit condemnari, & tñ nõ possit comparere ꝑ procuratorem. Alio modo rñdet Sal. ꝙ ratio prohibitiua cõstõnis ꝓcuratoris q̃ militat ubi agitur de pęna capitali stricte sumpta.i. ne ꝑ procuratorẽ aliquod grãde præiudiciũ fiat dño cessat, ubi agitur de pęna relegationis, sed attenta rõne Saly. sequeretur ꝙ in crimine l.Iul.de anno.& de ambitu in quo pœna pecuniaria imponitur, posset interuenire,ꝓcurator cõtra gñalitatẽ huiusce.§. Veritas depẽdet ab his q̃ Bart. hic dicit in 5.col.uer. quæro extra gl.an ubi pro publico iud.imponitur pœna pecuniaria habeat locum §.noster.& ibi reseruo dicendũ. 221 † Nõ est tñ recedendũ à cõi sñia,ꝑ qua facit pulchra rõ, nam interuẽtus procuratoris ad necessariam defensionẽ rñr est permissus, cum ergo non cẽseantur ꝓhibiti procuratores in causa relegationis,debẽt censeri ꝑmissi. & suadet hæc cõis opin. quia ubi tractat de odio dictio usq;,stat exclusiue, sed cũ esset odiosum, nõ posse cõstituere ꝓcuratorẽ in cã relegationis debemus intelligere tex. in l.1.ꝙ stet exclusiue. iuxta no.ꝑ Sal. & a222 lios in auct.qđ ius.C.de ꝓc.† Vere tñ d.l.j. an ꝑ aliũ cau. multũ strĩgit cõtra cõem subtiliter inducẽdo. nam ibi in 2.rñso principali dr, ꝙ in causis capitalibus usq; ad relegationẽ non interuenit ꝓcurator.in 3.uero rñso subijcitur,ꝙ in causis criminalibus ubi agit de pęna pecuniaria ꝓcurator cõstitui pt. sed si dictio usq;,staret exclusiue ad.2. rñsũ. 3.casus,ĩ quo erat maior dubitatio ꝙ in cã criminali, ꝑ qua imponit pœna pecuniaria, remaneret indecisus saltẽ expsse.& casus minus dubius expsse decideretur. ur ergo ꝙ dictio usq;, ibi stet inclusiue. ẽm eius propriã naturam.Retenta tñ hac cõclusione,ꝙ in cã relegationis possit cõstitui ꝓcurator,discutiendæ sunt aliquæ necessarię dubitationes.

Prima erit dubitatio quã tãgit hic Frã.de 223 Rãp.& Bal.†an ubi in relegatione assignat cert⁹ locus.ita ꝙ nõ possit ĩ alio loco morã trahere.

trahere, sed teneatur morari in illo loco, an in tali cã cõstitui possit ꝓcurator, & cõcludũt,ꝙ nõ.Cõis.n.opi.ſm istos procedit ubi qs relegatur,ut possit ubiq; morari,dũmodo nõ trahat morã hic Paduæ,uel Venetijs, uel in alio certo loco, nã in hac relegatione ferri põt ſnĩa in absentẽ,& procurator cõstitui secus tñ ẽ,ſm eos ubi fieret relegatio ad certũ locum.iuxta l.relegat.de inter.& releg.ita ꝙ relegatus ab illo loco recedere nõ posset, & alio proficisci, & isto casu nõ poterit iter uenire procurator, qa negari nõ pt qn agaẽ hic de pęna corporis relegati afflictiua. ergo nõ poterit ferri ſnĩa in abñtẽ nec constitui procurator,ꝓbaẽ in d.l.releg.in fi.principij, ubi dr̃,ꝙ ubi qs relegaẽ in certã insulam anteq̃ assigneẽ insula talis relegatus militi tradẽdus est. ergo talis relegatio uř hr̃e istar deportationis.& maxime ubi fit ĩ ꝑpetuũ.sua

224 deẽ hęc opi.ꝑ locũ à paritate rõnis. † nam rõ quare nõ possit ferri ſnĩa in absentem in criminalibus est illa, qa nõ posset in eũ fieri executio quæ rõ cõcludit ẽt ĩ eo q. in certũ locũ relegandus uenit:Imol.hic dicit,ꝙ non esset malũ tenere hãc opin. & idẽ dñt Mod. Senen.in d.c.ueniẽs.qui nihil addẽdo referũt ut plurimũ uerba formalia Imo. Cõtrarium

225 tñ tenẽt cõiter scribentes. tũ † qa relegati oĩa sua iura retinẽt,& sic nec ciuitatẽ,nec bona perdũt,siue ad certũ, siue ad incertũ locũ relegẽtur,& ideo in relegato,ſm Imol.poterit fieri executio in bonis, q̃ executio nõ cadit ĩ deportato,qui & bona,& ciuitatẽ ꝑdit, & si dicaẽ, ꝙ imò poterit fieri executio cum cõminatione.ꝙ dãnabitur in metallũ, replicari põt.ſm Imo.ꝙ sicut nõ timuit deportationem,nõ timebit ẽt damnationẽ in metallũ,secus in relegato,qui bona nõ ꝑdit. Item nõ tenet conña,ſm Imol.nõ pt fieri executio ſnĩæ, ergo non debet posse ferri ſnĩa contra absentem.nam cõdẽnatur ille, q nihil habet. qa speraẽ, ꝙ possit ꝑuenire ad pinguiorẽ fortunam.l.si defunctus.C.arb.tut. Idem cõdemnaẽ aliquis actione ꝑsonali, q. nõ hẽt nec bona mobilia, nec immobilia in loco,

226 sed attẽta rõne Imolæ.ex quo † deportatus nõ amittit ea quę sunt iurisgentiũ. qa pt cõtrahere,& in futurũ acq̃rere,dr̃et posse abñs condẽnari.facit l.si mandauero. §. is cuius.ff. mand.& ideo cõsidera, ꝙ licet relegatio possit fieri in certã insulã, tñ principalis intentio relegãtis est remouere ipm relegatũ à loco in quo morã trahebat.ut probari uř ĩ d.l. relegatorũ.§.interdicere.ibi.vñ eueniebat,ut q relegatus esset ab ea prouincia.& ĩ §.his q relegaẽ,ibi,excederéq;debet intra eũ diem. ergo uř, ꝙ intẽtio relegãtis spectari debeat. Sed replicari pt, ꝙ illa iura procedũt,ubi qs remoueẽ à loco domicilij, & originis, ita ꝙ illa solũ prouĩcia eidẽ interdicta cẽseaẽ.secus tñ uř qs in certã insulã relegaẽ.ut eidem ab ea recedere nõ liceat,nisi dicas,ꝙ hoc nõ cõsideratur. quia id quod principaliter agitur spectari debet. l. siquis nec causam.ff.si certi

227 pet.† Nõ ob.tex.in d.l.releg.ibi, militi tradẽdus est, qa ibi illud admittitur post latam ſnĩam non ante. ne sentẽtia sit elusoria. nam ex forma ſnĩæ ibi debebat stare relegationi in certã insulam.& ideo cum iudex non hẽret insulã sub se, debet expectari donec assigneẽ à principe.interim ergo nõ debet uagari. & iõ militi tradiẽ.quo ad insula assigneẽ sicut alias cõtingit in sili ĩ l. legatũ supra de usufr. leg.& l.legatã.cum ibi no de admi.rerũ ad ci

228 ui ꝑtinẽti.† Itẽ uidemus alias,ꝙ qñ suspendiẽ executio ſnĩæ in aliqua re ex aliqua causa,fit illius rei sequestratio,& depositio.ut l. ab execut.C.quorũ app.non recip.q̃ alleg ut l.1.C.de prohib.sequest.nõ est mirũ ergo si id cõtingit in casu isto. Item nõ est bona argumẽtatio Fran.de Are. arguere de deportatio

229 ne ad relegationẽ† nam deportatio req̃rit formã actualem,ut ipse deportatus ꝑ ministros cõducaẽ ad locũ,& ad insulã l. ferri. de uerb. sign. sed relegatio req̃rit solam formã uerbalẽ.s.ut ꝑ seipsum relegatus cũ relegatione uadat,ut d.§.his qui. & ideo prima req̃rit pñtiam,secũda non.sicut uidemus in degradatione uerbali,& actuali,in c.2.extra de pę. lib.6.& hoc not.Imol.in c.ueritatis.de do.& cõt.& c.qualiter,& qñ.& d. Innoc.in c.2.de sen.excõ.& ad hoc accedat qđ not in l. 2. §. ignominiæ.de his qui no.inf.cog.Secũda ca-

230 dit dubitatio,ſm Bar.hic,† an in causa appellationis ubi imponiẽ pœna maior relegatione,possit talis causa ꝑ procuratorẽ agitari,& Bar.hic dicit, ꝙ nõ admittaẽ ꝓcurator, licet ſnĩa in causa appellationis in abñtẽ ferri possit l.fi.§.illud. C.de app. sed nõ uř uerũ

231 † ꝙ in cã appellationis ubi agiẽ de crimine, ꝙ ferri possit ſnĩa in abñtem,ut probatur in d.l.1.ibi,sed ipm adesse auditorio.ff.an per aliũ cau.app.agi possit, & uř casus in l. abñtẽ. ff.de pœ.& in l.abñtẽ.C.de acc.Itẽ ꝓsupposi-

to,

to ut Bar.dicit, ꝙ in causa appellationis pos set ꝓcedi cõtra absentē,nā ex quo sñia q̄ fuit lata in causa principali, statim traxit secum executionē quo ad ea q̄ sunt iuris, & hoc casu facilius põt in causa appellationis ꝓcedi contra absentem. sed replicari põt ſm Imo. 232 hic † ꝙ ꝑ appellationem statim fuit extinctum pronunciatū.l. 1. in fi. ad turp.hinc est ꝙ si ferat̃ sñia in causa appellationis,ꝙ agitur ex secunda sñia non aũt ex prima l. si q̇s priore.in princ.ad Treb.& l.furti. in prin.de his q̇ not.insa.& cū hac ꝋpi. ēt trāsit d. Mar. de Senis.in c.ueniens.col. 25. referēdo Imo. hic formalr̃.Sed tu considera.nā in casu l. 1. ff.an ꝑ aliū . præsupponitur ꝙ fuit lata sñia in causa principali, ergo fuit lata in ꝑsentē, alias nõ ualuisset.l.si accusatorib. C. de acc. cū ergo condēnatus esset in carceribus detē tus,si admittitur ꝓcurator ur̃ procurator ꝑ 233 sentis. † sed dato ꝙ in causa appellationis posset sñia ferri in causa criminali cõtra absentem,istud induciť in odium cõtumacis,& absentis, sed nõ debet induci in eius fauorē. ar.l.non solum.ff. de noxal. nisi dicas ad has duas rõnes, & primo ad primā,ꝙ põt esse ꝙ cõdemnatus non retinebiť in carceribus. q̇a retineri solet ob inopiā idonei fideiussoris. l.eos.§ suꝑ his. C. de app. Secundæ rõni rñdeť,ꝙ ex quo ubi in absentem põt ferri sñia, etiā potest interuenire ꝓcurator, non ur̃ absurdum,ꝙ in conñam odij ueniat fauor.ar.l. cum ex oratione.de excus.tut.& ita in simili arguit Bald.in l.qđ fauore.in 7. oppo. C.de legib.cogita.Tertia cadit dubitatio, tu uidisti ꝙ in causa iniuriarū,licet sit priuatum delictum, pñt illustres procuratores cõstituere. 234 † dubitant modo Mod. in d.c. ueniens. in col.24. an id qđ dictū est supra in ꝑsona illustris,procedat in ẽpis,& alijs ꝑlatis, ut teneātur cõparere ꝑ procuratorē,iuxta terminos. l.q̇cunq;. de ꝓc. & possint ēt in crimine priuato iniuriarū ꝓcuratores cõstituere,& ipsi ualde dubitant ꝑ text. in c.cū olim de testib. ubi ſm eos apparet ꝙ ẽps cõparet per se uel per ꝓcuratorem, sed ad istum tex rñderi potest ꝙ ille tex.nõ ꝓbat, sed solū dicit esse ꝓcedendum ad examen testium si archiẽps legitime citatus ꝑ se,uel ꝑ ꝓcuratorem, cõparere noluerit,& hoc simili sermone utiť tex. in c.fi.in uerbo si per se uel ꝑ procuratorē ci 235 tatus fuerit,† nec q̇ppiam facit tex. in c. 1. & fi.de postu.adductus per eos,q̇a ibi nõ dr̃ ꝙ ẽps possit esse procurator,sed loquunť illa iura de aliis clericis,non aũt de ẽpo. & iõ uerior ur̃ opi.gl.quā ipsi corrupte adducunt in c.q̇a ẽps.2.q.4.quæ uult ꝙ sacerdotes nõ debeant ꝑ se litigare, nisi sint pauperes. alleg. text.de illustri.& q̇ supra eos sunt.Itē,& nõnullas alias rõnes quas formalr̃ recēsuit idē. d.Mari.quarū prima est, q̇a non expedit seruos Dei litigiosos esse c. 1. de simo. Secunda est,ne cogātur à diuinis obsequiis recedere. iuxta tex.in l oēs C.de epis.& cler.& q̇a lites dāt materiā delinquendi.l.ꝓperādū.in prin. 236 † C.de iud.& uere pro opi.gl.ur̃ casus ĩ d.c. quia ẽpus, qui uult ꝙ ẽpi, & alii sacerdotes teneantur constituere procuratorem.excipit tñ causas publici iudicii.ille tñ text. non solum loquitur de ẽps,sed de uniuersis sacerdotibus quos nemo illustres appellat nec ille tex.fundat se suꝑ illustri dignitate,sed q̇a so 237 lēt cõstitui ad Dei laudē † Secūdo aduertēdū est, q̇a nõ uñr recte quęrere repetētes an dispositio.l.fi.& l.q̇cunq;.C.de iniur.habeat locum non solum in ẽpis.sed ēt in inferioribus ꝑlatis.q̇a tex.in l.quicunq;.hodie restringiť.ut solum procedat in illustrib.& hiis q̇ su 238 pra eam dignitatē sunt. & † iõ in solo tẽpo cadit dubitatio , q̇ ſm Ias.in l. 1. ubi his dixi. de offic.eius.est illustris,ut ēt concludit Bologn. in consi. 85. incip. quidā Ant.de Cast. 239 † & ideo tex.in c.fi 5.q.2.uult ẽpm. in scriptis debere citari.sicut illustres citanť.l.quo 240 ties.C.de dign.lib. 12.† & tex.in ca.fin. de re iud.lib. 6. uult ꝙ possint legere sñiam per 241 substitutū ad similitudinē illustrium, † & ideo tu considera ꝙ aut quærimꝰ an dispositio.l.q̇cunq;.de proc.hēat locū in ẽpis,crederem ꝙ non . quia illustri litiganti per se imponit pœnā amissionis causæ,& ipsi iudici librarum 20.auri, & ideo illa lex nõ debet extendi ad ẽpm.q̇a nullibi probat̃ ꝙ ẽps sit proprie,& simpliciter illustris,licet priuilegijs il 242 lustrium potiri uideat̃ † in his terminis loquiť tex.in d.c.fi.2.q. 5. simpliciter tñ dr̃ potius spectabilis, ut dicit Io.de Plat.in l. fi. C. de decur.lib. 10. cū similib. de q̇bus ibi dixit in d.l.1.de off. eius. tā in primā q̄ in secunda lectura. Aut uero quęrimus an dēant litigare ꝑ procuratores tā ipsi q̄ alii ꝑlati inferiores, & in hisce casibus in q̇bus si ipsi litigassent, possent distrahi à diuinis officijs.cõcludēdū est ꝙ sic,per tex.in d.c.q̇a ẽps.3.q.4. ubi uero non pñt distrahi à diuinis officijs, uel citātur

tur à summo Pontifice, tūc pōt ꝑ se litigare & in his terminis intelligant iura adducta ꝑ Mod.in d.c.ueniens. col. 25. Si uero q̄rimus an in crimine priuato iniuriarū possint ꝑ ꝓcuratorē litigare,& ex quo istud uī respicere fauorē illustriū. & tūc subdistinguendū est, aut.n. ꝓhibitio cōstitutionis ꝓcuratoris respicit fauorē ipsius dñi,tum rōne grauis ꝑiudicii, tum ēt quia ēt in arduis causis ciuilibus non cogit̄ quisquam agere per ꝓcuratorē.ut tradit Card.noster Alex. in c. in crim. 3.q.5. si uero respicit fauorem ipsorum illustrium ut innuit tex.in d.l.fi. in uerbo licere, concludendum uī ꝙ illa l. fi. habeat locum in epis, quia exequantur illustribus, & istud sentit Bal.in l.fi.C.ubi sena.uel clar. qui exēplificat illum text. in epis. Tertia colligitur 243 conclusio ex hac glos. † ꝙ ubi uenit imponēda pœna,quæ est minor relegatione in tali causa potest interuenire ꝓcurator. utputa qñ agitur de pœna remotionis ab ordine l. 2. infra de iniur. uel agitur de interdictione artis alicuius iuxta l.moris ff.de pę.& iō ubi q̄s uenit deponendus ab ordine , uel publicis honoribus priuandus aut simili pęna plectēdus.non cens̄e ꝓhibitus ꝓcuratorē cōstituere ut ꝓbat̄ in d.l.1.§.1.uers.plane.ff. an ꝑ aliū cau.app.& in l.cognit.§.1.& hanc cōclusionem sequuntur cōiter interpretes relati per Imo.& Bened.de Plumb.hic,&per Mod. in cap. ueniens. de acc. sed huic conclusioni 244 obiicitur.† nam pœna depositionis ab ordine potest cadere in absentem. c. ueritatis. de dol.& cont. tñ in casu d.c.ueniēs.ubi agebatur de depositione epi. quia asserebat sub iecisse ecclesiam seruituti principis secularis non pōt interuenire ꝓcurator. Imo. hic r̄ndet ꝙ aliud est de iure canonico aliud de iure ciuili. & cū in depositione ordinis epalis, aut p̄sbyteratus,diaconat⁹,uel subdiaconat⁹. 245 agat̄ de graui ꝑiudicio, † cū dūtaxat ex grauissimis criminib.q̄s ab ordine deponatur.ut tradit̄ in c.1.85. dist. & in c. Maximianus. & in c.1.35.dist.non est mirū, si in hisce causis 246 † ubi agit̄ de depositione ab ordine fiēda, & sic de graui ꝑiudicio , nō admittit̄ ꝓcurator,secus tñ est de iure ciuili , quo iure ordo capit̄ ꝓ ordine cuiuscūq; corporis uniuersitatis uel collegii.utputa doctorū decurionū, lanificū,& cerdonū.q̄ depositio non uī tam grādis, sicut illa q̄ fit ab ordinibus sacris. q̄a 247 ut dicit gl.in summa dist. 32. † quatuor ꝑcipue dñr ordines sacri à sāctitate, castitate & cōtinētia quam inducunt.ꝓbat̄ in c.decernimus.28.dist.nō sic est,ubi agit̄ de remotione ab ordine alicuius corporis, collegii, uel uniuersitatis.iuxta tit.de decr.ab ordine fac. & l.cognitionū.de uar.&extraord.cog.& cū ista solutione transeūt Mod. simpliciter in d. c.ueniēs. 13.q & in 28.col.de acc. sed ista solutio non uī tuta q̄a inducit dr̄iam inter ius ciuile,& ius canonicum,attento maxime,q̄a 248 † ubi q̄s ꝓhibet̄ honoribus publicis fungi, uel ab aliquo ordine remouetur fama ipsius remoti multū lædit̄,& cā uitæ, & famę pari ficantur l.iusta de manumis.uin.nisi dicas ꝙ ex quo de iure canonico pœna depositionis nō imponit̄ nisi ob aliq̄d graue delictū,non est mirū si talis causa ꝑ procuratorē agi nō pōt.facit tex.in c.sicut nostris de iureiur.sed de iure ciuili facilius q̄s remouet̄ ab ordine 249 q̄ de iure canonico. Nō obst. ꝙ dixi † q̄a l. iusta, non ꝓcedit in hoc casu. q̄a ubi ꝓ causa criminali imponit̄ pœna pecuniaria , pōt in ea interuenire ꝓcurator,licet ex tali cā sequat̄ infamia.d.l.1.ff.an ꝑ aliū causa app. Itē ex delicto publico ex quo q̄s infamatur , si ꝓ eo imponatur confiscatio oīum bonorū.uel ēt partis bonorū , pōt interuenire procurator.ut dicunt Mod.in d.c.ueniens. col. 13. de 250 accus.& † tñ priuatio omniū bonorū causæ criminali parificari uī.l.ꝑ litem.ff.de ex cu.tut.& § item ꝑ litem.instit.eo.& est gl. ord.in l.1.C.de reis postu. lib.10. Vel potest alio modo rñderi ad tex.in d.c.ueniens ex re 251 gula.l.qui testō de testa.quæ hēt † ꝙ in qua libet lege præsumitur ꝙ termini sint habiles.cū ergo in d.c. ueniēs,dicat̄, ꝙ causa erat criminalis,& ꝙ procurator nō erat admittēdus,necessario dicendū uī, ꝙ erat talis cā,ex qua nō poterat cōstitui ꝓcurator,attētō maxime ꝙ id q̄d statuit̄ in hoc. §. est ēt statutū. de iure canonico,c.in criminib.3. q. 5. ergo non debet induci dr̄ia inter ius canonicū,& ius ciuile,prout faciunt Imo.& Mod. Sed cōtra huiuscemodi conclusionem obstat text. 252 in l.capital.§.1. ff. de pœnis. † ubi Iureconsultus parificat pœnas respicientes ęstimationē hoīs,pęnis fustiū. sed in cā, in qua tenuiores hoīes fustibus subiici p̄nt,non pōt interuenire procurator, cum non agat̄ de pœna pecuniaria,ergo à paritate rōnis idem uidet̄ dicēdum , ubi agit̄ de remotiones ab ordine, 253 † attento maxime eo q̄d habet̄ in l.cognit.

§.minuitur.ubi expresse dr,minuitur æstimatio,ubi qs relegat,uel ab ordine mouet, uel cum prohibet honoribus publicis fungi, uel cũ plebeus fustibus cedit,sicut ergo ubi agit de ictu fustiũ procurator cõstitui nõ põt,ita nõ poterit, & in alus causis parificatis inter uenire,& si dicat,q ibi sit parificatio quãtũ ad hoc,ut ex dictis pęnis æstimatio minuat, non aũt quantũ ad interuentum procuratoris,replicari põt, q regula l.nã hoc iure, de uulg.& pup.procedit ẽt ubi datur diuersa rõ ipsorũ determinabiliũ, ut probari uf in illo text.& tradit Mod. Dec.in l.in test.C.de testa.mil.& ideo considera,qa facile posset defendi hæc opin.contra cõem. nam aut uolumus dicere, q ubi agitur de subiiciendo plebeios ictibus fustium,non possit interuenire procurator,ut dñt Mode.qa agitur de pœna corporali,q̃ est maior quacunq; pęna pecuniaria, nã dico, q illa regula nõ pcedit ĩ plebeis,ut Bar.dicit in l.1.de poe.cũ ergo de iure canonico uideat decisum,nõ cauillãdo literã, q ubi agit de depositiõe ab ordine epali,uel ab alio ordine, non possit interuenire pcurator. idẽ debemus dicere de iure ciuili. & maxime tenẽdo illã opin.q cã relegationis p aliũ agitari non possit, attento maxime,qa cã famæ, & causa uitæ æquiperãtur. attento ẽt qa si d.l.j. an p aliũ causa appell. includit relegatiõnẽ,debet ẽt includere causas similes.Retenta tñ cõi conclusione,dubi
254 tari põt.Primo †an causa separationis thori p procuratorẽ agitari possit.& uf text. q sic in c.tuæ.de pcu.ibi, si necessitas postulauerit,sustineri põt.& maxime qa ille tex.facit expressam dñam,an agatur criminaliter. & hoc casu non põt interuenire proc. an uero agatur ad separationẽ thori, & hoc casu pt iteruenire procurator. ita tenet hic Ang. & Imo.& idẽ Imol.in d.c.tuæ.post Io.And.
255 Host.d.Ant.& alios.†sed certe uerba tex.ĩ d.c.tuæ.ibi, si necessitas postulauerit innuũt q tũr non debet admitti,sed pfati Doct.subaudiũt uerbum maxime. ut in simili dr in c. pastor.de off.ord.& in c.quod sedes.eo.titu. sed ista subauditio uiolat illũ tex. attẽto ma
256 xime†qa separatio thori est multũ dolorosa.qa fm Bal.in d.c.tuæ sapit exiliũ,exulat. n.à uiro suo,& est dura sicut mors,& pditur dos.ergo non deberet admitti pcurator nisi subesset necessitas.ut tex.expsse dicit.& hoc modo in illo text.esset dña inter agente criminaliter,& agentẽ ad separationem thori. Vt primo nullo mõ esset admittẽdus procurator. Scdo uero sic ubi necessitas subesset. ut cãtat illa lra. quæ condõnaliter loquit, q̃ quidẽ cõdõ debet impleri in forma specifi-
257 ca.†& quæ formã importat. l.ptor ait, de coll.bonorũ.nisi dicas,q ex quo in illo tex. subiicit rõ, q per procuratorem accus.qa licet accusatio sit de crimine, tñ nõ est criminalis, ex qua rõne apparet q necesse est, q subaudiat dictio maxime. nisi iterũ dicas, q Papa ibi in fine uf decidere,q securus procedetur,si ĩ pñtia psonarũ hoc fiet, cogita.qa
258 nullus tãgit.Circa fi.glo.† dũ allegat l.sed & hę.§.1.de proc.aduerte,qa gl.sẽtit, q reuocare seruũ ingratũ ĩ pristinã seruitutẽ sit cã minor relegatione,& tñ fm Bar.& Imo. hoc est falsum,qa seruitus morti cõparatur, l.quod attinet.ff.de reg iur. Dic fm Bart.& Imo.q hæc cã ex parte dñi continet interesse pecuniariũ applicandũ parti, ut.s.seruus ob ingratitudinẽ reducat in seruitutem. Sed fm Bal.i.d.l.sed,& hæc est qd mirũ.q ibi agatur de priuando aliquẽ bñficio libertatis, & q cã non sit criminalis, imò uf capitalis §. maxime.inst.de c.dim. Attento maxime. fm Inno.in c.qualiter, & qñ.col.2.de accus.qa
259 †de iure ciuili sunt septẽ gña pęnarũ.quarum tres sunt capitales. Prima est mors quæ multis modis inferunt l.aut damnũ. §.uita. ff.de pę. Secũda pęna est morti proxima,ubi qs dãnat in metallum, q grauiori uinculo pmit,si uero in opus metalli tũc leuiori,utraq; tñ pęna,&ciuitatẽ,&libertatẽ aufert. ubi uero qs dãnat ĩ ministeriũ metallorũ,si in perpetuũ, & ciuitatẽ, & libertatẽ amittit.si ad tps solã ciuitatẽ.l.aut dãnũ.§.est pęna, cũ §. seq.ff.de pę.Sed nescio uidere quare ubi agitur de pœna dãnandi aliquem in ministerium metallorũ.i.ut seruiat dãnatis ĩ metallũ ad tps, talis cã non possit agi p procuratorem. Est & tertia pęna deportationis, & in opus publicũ damnationis.sed resolutio est.qa in hisce poenis nõ agitur de cõmodo pecunia-
260 rio.ut dñt Bar.& Imo. †Sed adhuc nõ q̃escit aĩus. nam de iure canonico loco pœnæ dãnationis in metallum,q̃ nõ inuenit in canonibus imposita,solet qs uẽdi, uel redigi ĩ seruitutẽ. de primo est casus in c.quidã cler. 81.dist.de secundo est tex.in c.eas.32.dist.& in c.statuimus.11.q.1.& tñ licet hic agat de cõmodo pecuniario, ista causa dr capitalis, nec

nec potest agitari per procuratorem, & tñ
261 hic agit servitute. † Ang. hic dicit, ꝙ licet ex parte accusatoris possit interuenire ꝓcurator. tñ ex parte rei q ꝓcuratur in seruitutem, non pōt. qa ex parte ipsius rei non agit de cōmodo pecuniario. & idem pōt dici de iure can. in quo pœna seruitutis imponitur, uel melius dic, ꝙ cōsideratio Ang. est cōtra tex. in d. l. sed, & hæ. q expsse uult, ꝙ sicut patronus pōt accusare libertum uti ingratū ꝑ ꝓcuratorem, ita & libertus ipse pōt ꝑ procuratorem rñdere. & ideo tu dic, ꝙ ubi qs dānatur in opus metalli, uel de iure can. in seruitutē redigit, talis causa non pōt agitari ꝑ ꝓcuratorē, qa tendit ad uindictā publicā, sed adhuc cōsidera, qa cōtra ꝓdicta ur casus in c. si qñ 2. q. 6. ubi dr, ꝙ ī causa capitali, uel in causa status nō, ꝑ ꝓcuratorem, sed ꝑ ip-
262 sum agedum est. † Idē ꝓbatur in l. 1. circa prin. de asser. toll. ubi dr, ꝙ si qs ꝓuocet aliquē in seruitutē, ꝙ cessante assertoris difficultate, debet rñdere ꝑ se, si uero reperiat in quasi possessione libertatis, tūc pōt agere ꝑ ꝓcuratorē, ergo hi duo tex. uñr contrariari, his, quę Bar. Imol. & ceteri tradūt. Gl. in d. c. si qñ, fatetur cōtrariū, ꝙ ubi dñs est ī quasi possessione seruitutis, seruus pōt ꝑ se agere, ubi uero aliqs ꝓuocatur ad seruitutē, & ipse est in quasi possessione libertatis pōt ꝑ procuratorem agere suꝑ isto cōtrario laborāt Saly. Odofr. & cōiter antiq in d. l. 1. de asser. toll. Prima datur solutio, ꝙ de iure antiquo ille cui mouebat qstio status poterat īdistincte agere causā ꝑ ꝓcuratorē. hodie uero distinguit an ꝓuocatus in seruitutē sit ī quasi possessione libertatis, & ēt nūc pōt, secus tñ si non sit in quasi possessione seruitutis, qa tnc fm Bal. Saly. & oēs ibi non pōt. Sed ista solutio tēdit ad correctionē l. non solū. §. status. allegatæ hic in gl. ff. de ꝓc. Secūda datur rñsio ꝑ Io. & Azo. quam sequunt ibi Odofr. & pleriq; antiqui. ꝙ iura in contrarium allegata loquuntur. ubi seruus litigat principaliter de peculio suo, q solutio cōfunditur ex illis iuribus. Datur tertia solutio, ꝙ seruus post litem cōtestatā de iure digestoꝝ pōt cōstituere ꝓcuratorē. de iure uero nouo distinguitur, aut lis nō est contestata, & ubi est in quasi possessione libertatis pōt, alias secus. sed hæc dña in hac materia est uerbalis. ut ĵ dicemus. Ego aūt arbitror posse sic dici, ꝙ post iura digestoꝝ. fuit quędam media iuris prudentia, ꝙ prouocatus ad seruitutem dēet hr̃e quendam assertorē, quæ cum assereret esse liberꝝ aduersus dñm cum prouocantē in seruitutem. ista aūt assertio fuit sublata ꝑ Iustin. in d. l. 1. ut hodie debeat seruus ipse cōparere ꝑsonaliter. secus si sit in quasi possessione libertatis ex quo infertur, ꝙ ītellectus datur per Doc. cōiter ad l. seruum quoq;. §. 1. de ꝓcur. ꝙ ibi cōstituitur procurator, qa agitur de peculio, & administratione aliaꝝ rerū in l. uero infra de asser. toll. agit de periculo status, & ꝑsonæ, nō est uerus, qa ī casu l. sed & hę. agebat de periculo status, & ꝑsonæ & tñ cōstituit ꝓcurator. & ēt cōfundit illa solutio ꝑ tex. in l. nō solum. §. si status. ff. eo. tit. de proc. uel melius dic, ꝙ ex parte dñi, siue ille q prouocatus est in seruitutem, sit in quasi possessione libertatis, siue nō, causa ꝑ procuratorem agi pōt. sed ex parte ꝓuocari distinguitur eo modo quo dicit tex. in d. l. 1. C. de asser. toll. Nec huic distōni repugnat tex. in d. l. sed & hę. in fi. q loqtur de liberto.
263 † Nec ēt l. nō solū. §. status. qa ille. §. debet declarari, & distingui ꝑ d. l. 1. C. de asser. tol.
264 Circa fi. gl. † dū allegat tex. in l. nō solum §. fin ubi in causa suspecti tutoris interuenit ꝓcurator. rō dicit gl. qa illa pœna est minor relegatione. sed ista solutio fm Bart. Aug. Imol. & Bened. de Plumb. nō est tuta, qa ubi ageretur ut tutor suspectus puniretur. iuxta l. 1. cū l. seq. de susp tut. cum simil. de quibus hic ꝑ Bar. nō posset constitui ꝓcurator, qa talis pœna esset supra relegationem, & esset quasi crimē publicū. l. 3. §. cōfis. de susp. tut. tex. ergo ille loquitur, qñ agitur ciuiliter ad cōmodū pupilli. ut tutor tanq̃ suspectus ab oī administratione bonoꝝ remoueatur. Sed
265 tu aduerte, † qa nō uř, ꝙ possit agi principaliter ciuiliter qn in consnam possit resultare affect⁹ pœnę criminalis. ubi. n. accusator tutor de suspecto, ut remoueat. si appareat ipm dolose fuisse uersatū circa res ipsius pupilli, ad pfectum urbis ut puniat remitti solet d. l. 1. in fi. de susp. tut & d. l. § solēt. de off. pfect. urb. attēto maxime, qa ut dicit Bart. ꝙ accusatio suspecti tutoris est quasi publica. Imol. hic rñdet. ꝙ ex quo principalr̃ agit ut remoueat suspectus tutor. licet ī consnam ob eius dolū, & uersutiā debet remoueri, debet tñ spectari id qđ principaliter agitur. l. si qs
266 nec causam. si cer. pet † Sed tu cōsidera ꝙ tex. in d. l. non solum. dum dicit difficile est.

potest intelligi.i.nullo modo auditur procurator.iuxta tex.in l.1.§.ff.in uerbo difficile,qñ appel.sit,& iuxta gl. in c. pñtiam. de testi.in uerbo difficile,& ita considerant et Mod.in d.c.ueniés.in 12.col.sed tex. non dicit prout ipsi psupponunt,sed ita cãtat, sed nõ fuisse per pcuratorē suspectus accusabitur, qm famæ causa est, & sic nõ utitur uerbo difficile.nec ibi põt intelligi.i. nullo modo, pp uerba sequētia.ibi,nisi cõstet ei à tutore nominatim mandatum. & sic illud uerbũ nõ facile ur ex cludere pcuratorem gñalem. & ratio quare ibi reqratur speciale mandatũ, est, qa agitur de magno piudicio.Item tex.ille uult, q ubi iudex erat pcessurus oĩno contra absentem, q isto casu admittatur procurator gñalis,alias secus,† & ille tex.est multum méti tenendus.sm Imol. hic, q ubi agitur de causa famæ,& æstimationis reqritur speciale mãdatum. & ex illo tex. confunditur una ratio Bart. hic dicentis q ad publicũ iudiciũ prosequendum non põt interuenire pcurator.qa unusquisq; per se fidelius agit causam suam. nã illa ratio cessat, ubi qs habet speciale mãdatum,qa comparet tanq pieca, & organũ ipsius dñi, nec posset fidelius agere q mandatum speciale in forma adimplere.† Nota etiã pro eo,quod dicit Imol. hic, q ubi quis principaliter accusat,ut remoueatur tanq suspectus,licet in conñam possit puniri, censet tñ causa ciuilis, pro qua potest interuenire procurator.† nam pro isto dicto facit glos. quam summæ not.Ang.in d.l.nõ solum.§. si status. ubi dicit q qñ causa principaliter est famosa,dãnatus p pcuratorē est infamis, secus si principalr est pecuniaria,& in conñam o est famosa.† sic intelligit.l.furti.§.si qs alieno.de infam.& rõ est, quia ex quo principalr cã est famæ,si p interuentũ pcuratoris euitaret infamia.iam snĩa nullum operaretur effectum quod nõ cõtingit,ubi principalr causa est pecuniaria.qa fit exactio saltem pecuniẹ.

267

268

269

270

Glos. in uerbo procurator, diuidit in qnque partes principales. In 1. parte declarat tex.In 2.adducit concordantes ad hunc text. In 3.format duas oppositiones contra text. In 4.quærit an possit cõstitui procurator in causa criminali ad unũ articulum. In 5. format aliam oppositionē, & eã dupliciter soluit.Secũda ibi,& facit.Tertia.ibi,itē contra. Quarta ibi,& est argm. Quinta ibi,item cõtra.Ex prima parte huiusce gl.colligitur cõclusio, q sicut non põt constitui procurator ex parte actoris,ita non põt cõstitui ex parte rei,licet ex parte actoris dicat proprie procurator,sed ex parte rei dr defensor.†Sed iste terminus pcurator est latissimus. aliqñ.n.capit pro pside puinciæ.l.2.C.de iure fis.li.12. aliqñ pcuratore.l.si in emptione. §.fi.de cõtrahē.emp.& pro tutore et capit procurator l.in defendēte.prout est litera procurator.ff. de auth.tu.† istud et uerbum procurare, est latissimũ,iuxta illud Apuleii,hunc.n.equulũ suũ curiose nimis procurātē inueni.& alibi, inqt Cato de re rust.eodē modo ceteras arbores pcur.& alibi, inqt, Hieron. cũ Sathanas aliquē sua arte deceperit, & ppriũ ei iugũ imposuerit. ultra ad uirorũ abundãtiam nõ pcurat,& sic apud Catonē sumit hoc uerbũ pcurare,pro sustētare,apud uero Hieronymũ pro studiose curare,seu inuestigare,& nõ ab re Iurecõsulti aliqñ appellãt negociorũ gestorē pcuratorē, ut est casus in l.si ego. de neg.gest.& in l.Plautius.ff.de pc. cui snĩæ astipulatur,Cic.in lib.1.de nat.Deor. dũ.dicit sunt.n.philosophi,& fuerunt q oĩno nullam hre censerent rerum humanarũ procurationem Deos.proprie tñ, & stricte dr procurator, sm gl.hic qui aliena negocia mãdato dñi gerit.l.1.ff.de pcu. Secunda colligitur cõclusio ex hac gl sm Imol.hic† q procurator ex parte actoris nõ admittit sine mãdato.bene admitteret ubi esset dubiũ de mãdato,præstita tñ cautione rati. iuxta not.in l.1. C. de proc. † & dr esse dubiũ de mandato, sm Imo.ubi ille q asserit se esse procuratorē uenit de lõginquo,& habet instra dñi facientia ad causam.iuxta not.p Bar.in l.3.§. duæ causæ.ff.de carb.edic.& est tex. iũcta gl. in c. corãm.de off.del.ibi, cum instris eiusdem ecclesiæ.sed ille tex.allegat⁹.p Imo.nõ probat, q ille clericus q habebat instra ecclesiæ erat rector ipsius ecclesiæ. nimirũ si admittit ad agendum. Item stat simul, q aliquis habeat instra ad causam,& tñ illa subtraxerit. attento qa ur spãle in casu.l.fi.ubi gl.de pac.conuen. ubi si marito ab uxore fuerunt tradita instra bonorũ paraphernalium psumitur eidem cõcessa administratio.pro resolutione. uide omnino Alex.in d. l.1.col. 3. de proc.q dicit,q cõis opin.est cum Imol.hic,& in c.1. de prob.& rñdet ad l.fin.C. de pac. conuen. q ibi ex illa traditione sequitur, q maritus põt agere etiam nõ pstita cautione rati.Sed

271

272

273

274

tu

tu cõsidera ultra alios ibi, & hic, quia id qđ dicit Alex. post. Pet. & Cy. non uĩ tutum. q̃a gl. allegata hic ꝑ Imol. in d. c. corã de off. de leg. dicit, ꝙ admittiẽ clericus, quia erat cõiũ ctaꝑsona, & habebat instrã, & tñ ut ibi fatẽ tur Doct. cõiter fuit prẽstita cautio ratio. itẽ ad q̃d põderare traditiõnem instroꝵ ubi da tur sanguinis coniunctio inter agentẽ nomi ne alicuius, & ipm cuius nomine agitur, q̃a hoc casu sufficit, ꝙ sit cõiunctus q̃ admittiẽ pro coniuncto. cum cautione rati. Cõis tñ est opi. ut dixi, ꝙ hñs instra facientia ad cau sam principalem admittaẽ ad agendum cum 275 cautione rati, imò uĩ, † ꝙ si posset ꝓbari instra fuisse alicui à dño tradita, ꝙ iste pos set agere et non prẽstita cautione rati, quid quid sentiat Imol. hic ac Alex. & ceteri in d. l. 1. C. de proc. ubi. n. quispiam instrm alicu ius debiti mihi tradit, non est ꝓsumendum, ꝙ mihi tale debitum donare uelit. arg. l. cum de indebito. de ꝓb. & c. super hoc. de renun. ergo illa traditio aliq̃d operetur, ꝓsumendũ est, ꝙ mihi mãdatum de exigendo tale debi tũ sit, ut illa traditio quippiam opereẽ arg. l. si q̃ñ de leg. 1. Cogita super prẽmissis. Circa 276 † cõtrarium. l. 3. C. de accus. accõmodãtur ꝑ scribentes q̃ plures solutiones. Prima fuit solutio Mart. ꝙ in casu d. l. 3. q̃ incipit reos, erat lis contest. cõtra principalem, nimirũ si ꝓcurator interuenire põt, hic uero §. proce dit ante lit. contest. quo casu ꝓcurator dari non põt, & ratio est q̃a post litem cõtestatã dñs, & nõ procurator est condẽnatus l. 2. C. de accus. & l. fin. C. de iniur. sed si admittere tur ꝓcurator ante litem cõtest. tam. lite con testata cũ ipso ꝓcuratore non posset dãnari ipse dñs, tñ ante litem contest. repellitur ꝓ curator, ut ad diffinitiuã peruenir posit ad quã non posset lite contestata cũ ꝓcuratore attẽto, ꝙ dñs non posset dãnari. Sed hanc so lutionẽ improbant Sal. & Mod. cõiter in d. l. reos. & Imol. ac ceteri hic. ut hic plura ꝑ eos ultra quos uĩ, ꝙ potius ante lit. contest. dr̃et admitti ꝓcurator: ut declinatorias, & dilato rias exceptiones posset ꝓponere, quę post li tem cõtest. opponi non pñt, ut hr̃ in d. c. ue niens. de accus. Secũda datur solutio ad tex. in d. l. reos, q̃ ille tex. loq̃tur in ꝓcuratore q̃ allegat causas absñtiæ non aũt causas causæ, & ita uidet gl. in d. l. reos. & Bart. hic, & ista uĩ melior solutio quæ dari posit Tertio daẽ solutio ꝙ ille tex. debeat intelligi in illis ca sibus in q̃bus absens põt damnari etiam, ꝙ agãt de pœna capitali stricte sumpta. ut in ca su l. lege Cor. §. constit. uer. sed in seruos. ff. ad l. Corn. de sicar. & in l. ne diu. C. de ꝑpœ. & in extrauag. Henrici Imper. ad repr. ĩ his er go casibus põt intelligi. l. reos. & hanc solu tionem tenuit Dyn. hic. & Io. And. in addit. ad Spec. & Innoc. in c. ueniens. & hęc solutio placet Imol. hic q̃ ponderat tex. in l. seruum quoq;. §. publ. ibi, quemuis dr̃e admitti. qui tex. innuit, ꝙ si q̃s cõpareat cũ mãdato tanq̃ ꝓcurator admittẽd(us) erit, si uero sine mãda to tanq̃ defensor. sed posset replicari ut su 277 pradixi ad istũ tex. Secũdo † moueẽ Imol. ꝑ tex. in extr. ad repr. ibi dr̃ personaliter, uel legitime non comparuerit, quæ alternatiua uel, innuit ꝙ in cri m. læsæ maiest. ubi absẽs damnari põt, posit quis personaliter cõpa rere, uel legitime, & sic ꝑ procuratorẽ, & cũ hac opin. transit Alex. in consi. 116. incip. Animaduersis statutis. in 1. col. uol. 2. post Cyn. in d. l. reos. in 3. q. cũ simul. de q̃bus per Hipp. tum in sua pract. car. 102. & in cõs. suo 60. col. 1. uol. 1. & ꝑ ueritate pro ista opi. uĩ casus in d. extrauag. ad repr. cui nõ satisfacit solutio Bar. dicẽtis, ꝙ ille tex. dũ dicit ꝑsona liter, uel legitime, debet intelligi ꝙ compa reat, si ẽ singularis ꝑsona ea q̃ deliq̃t ꝑsona liter, si uniuersitas cõpareat ꝑ ꝓcuratorẽ, iu xta l. tã collatores. C. de re mil. nã si hoc uo luisset dicere Imꝑtor facile expssisset. sed re plicari põt, ꝙ ille tex. necessario ita debet in telligi, ex quo supra dixi. ad hoc si qua cõi tas, corpus, uel collegiũ, uel aliq̃ quis ꝑso 278 na deliquerit, † quo casu non est absurdũ ꝙ uerba seq̃ẽtia si ꝑsonaliter, uel legitime cõparuerit recipiãt interpretationẽ, & decla rationẽ à uerbis ꝓcedentib. l. si seruus pluriũ. in fi. de leg. 1. & l. utrum. de pet. hær. dñt tñ Mod. Sen. relatis dictis Imol. hic formaliter. col. 31. q. 14. ꝙ opin. Imol. cõiter recipitur. quæ tñ iudicio meo non ꝓbatur ut supra di xi in d. §. publicæ. nec in d. extrauag. ad repr. nec dicãt ꝙ intelligẽdo illud extrauagãs pro ut Imo. intelligit, ꝙ illa uerba ꝑsonaliter vel legitime, uideanẽ pariformiter referri tã ad ꝑsonas singulares q̃ ad uniuersitates, q̃a di co ꝙ ista põderatio facit ꝑ ĩtellectu Bar. nã illud uerbũ ꝑsonalr̃ cõparuerit, referri nõ pt ad uniuersitatem, quæ non põt comparere ꝑsonalr̃, & ideo non põt fieri pariformis de terminatio, & regula l. nam. hoc iure pro

 cedit

cedit ubi fieri pōt pariformis determinatio, 279 alias secus l. 2. ff. de off. ꝓc. † Et ideo uerior uř opi. Bar. ꝙ in his casib. in quib. absens pōt dānari in causis criminib. ꝙ non possit interuenire ꝓcurator tanq̃ ꝓcurator, sed solū instructor seu informator ad allegandū causas absentiæ, & ad informandū seu instruēdum ipsum iudicē. & hanc opin. sequitur Sal. ī d. l. reos. & do. Ant. in d. c. ueniens. & hanc opin. dicit esse cōem illustris perceptor meus do. Ias. in l. 2. C. q test. fac. pos. col. 3. ubi citat ēt Aret. hanc opi. tenentem, q̃ opi. inconuincibiliter ꝓbari uř hoc text. qui loqtur ēt in casu in quod absens poterat damnari, cui non satisfacit solutio Imo. ut supra dixi, & certe ubi crimē est graue accusatus uel inqsitus si pōt capi solet in carcerē detrudi. l. pen. & fin. C. de acc. & l. 1. 2. 3. ff. de cust. reo. & tñ illo casu pręsens potest condemnari. & text. noster simplř, & absolute dicit ꝙ ꝓcurator frustra interuenit in causa crim. & idem dř in l. 1. an per alium cau. Secundo facit ꝟm Bar. quia in causa tanti p̄iudicii, prout est causa crimina 280 lis, † ex quo factū ꝓcuratoris solet obesse domino. l. non solum. in princ. ff. de ꝓc. ergo debemus dicere ꝙ debeat admitti tanq̃ instructor, & defensor, qa ꝓdesse possunt, nō aūt tanq̃ ꝓcurator, q̃ dño nocere pōt. c. 2. de cōfes. Sed huic rōni enititur rñdere Imo. hic in 8. col. ꝙ in causa tā grauis p̄iudicii nō poterit nocere, nisi habeat specialissimum mādatē arguendo per locū à matrimonio ad ca- 281 sum nostrum. † nā in matrimonio reqrit̄ specialissimum mandatū. c. fi. de ꝓc. in 6. & l. gñali. de sponsal. & sic nō poterit talis ꝓcurator rñdere positionib. ꝟm Imo. nisi habeat 282 spālissimum mandatum, † sicut ēt requirit̄ in p̄statione iuri de calumnia. c. fi. de proc. in 6. & tradit̄ in auct. & si principales. C. de iur. cal. Sed replicari pōt ꝙ licet ad ista requirat̄ spālissimum mandatum, pōt dici ex mente Bar. ꝙ ꝓꝓ hoc lex non uult ꝙ ad tale crimē ꝓsequendū, nec gñalis, nec spālis ꝓcurator dari possit. qa non debet absenti obesse. Sed replicari pōt ꝟm Imo. ꝙ uř utilius ipsi absenti ꝙ negligentia procuratoris eidē noceat, q̃ ꝙ careat defensione sicut in simili dř in l. nō solum. in fi. ff. de proc. ubi qñ pretor ēt absente tutore est, cogniturus de causa suspecti tutoris, tūc debet admitti ꝓcuratorē sine speciali mandato. quia melius est, & minus malum, ꝙ aliquis admittatur, q̃ ꝙ nullo admisso procedatur, nam uerisimiliter melius ueritas patefiet. Sed replicari pōt ex mente Bar. hic. ꝙ iudex ex officio suo poterit ab ipso instructore seu defensore quęrere de innocen 283 tia rei. iuxta l. 1. ī fi. de quęstio. † Itē utilius erit ēt ipsi absenti ꝙ admittatur defensor, q tm̄ prodesse, pōt, non aūt ꝓcurator. nā licet non possit constitui procurator ab hoīe qui solum prodesse possit, tñ à lege poterit dari aliquis defensor qui prodesse poterit, & nō nocere. text. est ultra alios in l. 1. & 2. C. de tut. & cur. q satis nō dedit tradit Bar. in l. tutor q repertorium. in prin. de admi. tut. nam 284 † tutor accusat nomine populi, & tñ nō obligat eum ad pœnam talionis. l. 2. C. de acc. Non obst. tex. in l. non solum. § fi. qa ibi non agit̄ de pœna corporis afflictiua sicut in casu 285 nostro. & perfecto tu considera † quia ueritas depēdet ab hoc, an ꝙ possit ferri sn̄ia cōtra absentē sit inductū in fauorē uel in odiū ipsoꝝ absentiū. ergo non debet posse admitti procurator, quia ut dicit Bar. in extrauag. ad reprim. statuta Italiæ permittunt absentē ꝓꝓ contumaciam condemnari. sed si posset comparere per ꝓcuratorem, non posset dici cōtumax. & ideo melius est ut rei publicę satisfiat ꝙ nō agitet̄ causa criminalis. ꝓcuratorē, qa iudex ex inspectione in faciē, & ꝑsonā rei multa cognoscere poterit, uidelicet qua trepidatione, quo colore loqtur ut l. de min. §. tor. ff. de qō. facit. l. 3. ff. de test. & maxime ex uerbis rei respondemus, ut in dictis iurib. quæ cōprehendere ex uerbis ꝓcuratoris nō pōt, cū ipse innocens sit nec inspicit̄ rei præsentia ex quo non rñdet. arg. l. in lege. ff. de cōtrahen. empt. & l. nec ulla §. qđ si qs. ff. de peti. hær. & l. 2. §. furiosus. ff. de iure codicil. 286 Circa † fi. gl. habes cōclusionē ꝙ ad testes ꝓducendos, seu repetēdos, uel ad aliū articulum præterq̃ ad sn̄iam, pōt cōstitui ꝓcurator. idem sentit gl. ꝟm Imo. in l. cuiusdā per illū text. C. de acc. ubi dominus pōt defendere seruū, & interuenire ꝓ seruo. & ad hoc ēt Bart. hic in 2. q. allegat gl. in c. liceat. de acc. uoluit allegare in c. ueniēs. eo. tit. Bart. uero hic cōcludit ꝙ ubi reus est īcarceratus ꝙ tūc ad hos articulos pōt ꝓcurator constitui. & idē uult Bart. in l. non solū. de app. & idē ꝟm Alex. hic tenetur Guido de Suzar. & Odofr. quos citat Gand. in tract. malefic. in rub. 21. q uolunt ꝙ ꝓ carcerato possit cōstitui ꝓcurator p̄terq̃ ad lit. cōt. sed difficultas cōsistit

in

in eo qđ dicit gl. an admittat procurator ad ꝓducendum testes ꝓbatorios uel reprobatorios, & cōis resolutio uī esse ſm Imo. hic ꝙ in his casib. in q̄b. absens nō pōt dānari tunc nō debet cōstitui ꝓcurator ad aliquē articulū concernentē merita causę. Sal. uero in d. l. reos. idistincte tenet ꝙ nō possit admitti ꝓcurator nec ad ꝓducendū testes, nec ad rndēdū in causa, nec ad aliquē articulū. q̄ opi. probari uī in hoc text. dū dicit ꝙ nec ad crimen publicū ꝓsequendū, nec ad defendendū reum pōt admitti ꝓcurator. cū ergo ista oīa tēdāt ad ꝓsecutionē criminis, & à quo remouet genus, remouet quęlibet eius spēs. ut dicit hic Bart. ꝑ l. 1. §. 1. de suis, & legit. & l si chorus de l. 3. & suadet hęc opi. q̄a uī spāle in casu l. fi. de iniu. Ego sum huiusce snīæ quicq̄d sentiant Mod. in d. c. ueniens, post Imo. hic quē formalr sequunt, ꝙ siue absens possit dānari siue nō. ꝙ nullo modo possit cōstitui ꝓcurator nec ad ꝓducendum testes ꝓbatorios uel reprobatorios. ut hic gl. loq̄tur, minus ad petendū. q̄a in hisce articulis totū pondus causę uī consistere. nec ꝓ ista facit text. in l. si cuiusdam. q̄a ibi admittit dn̄s ad defensionem serui pro suo interesse pecuniario. prout dr̄ in l. seruus. & in l. sciendum supra eo. & in l. Lucius. de app. & tradit Bart. hic in 4. col. in uers. item oppono. & eod. modo pōt interuenire abbas ꝓ monacho, & pater ꝓ filio. nō uī ergo tenenda distinctio Imo. & Mod Sen̄. in d. c. ueniens. qui faciunt dr̄iam an absens possit condēnari, & tunc possit interuenire ꝓcurator, secus si non pōt. quia iste text. loquitur ēt ubi snīa pōt ferri in absentē. & tex. in l. 1. qn̄ causa ꝑ alium, uī ēt loqui indistincte. & militat semper illa rō potissima ꝙ ꝓhibet constitutio ꝓcuratoris rōne maxime ꝑiudicii. attento maxime, quia uī spāle in casum l. non tm̄. de app. ꝙ admittatur procurator ad appellandum pro incarcerato. de quo tn̄ dic ut supra dixi. Posset tn̄ sic subdistingui ꝙ in his casibus in quib. absens dānari pōt, si permittatur ꝓcurator in his articulis in quibus nō potest fieri magnum præiudiciū ipsi principali, ut ad producendum capitula ꝓbatore, sed non ad rn̄dendum positionib. nec ad ponendum. ut uolunt Cyn. & Salic. in d. l. 287 reos. † quia ponens uī fateri cōtenta in positionibus. secus est in illo qui articulat. c. 1. & 2. de cōfes. sed nō poterit interuenire nec ad litem contestandā, nec ad alios actus substantiales iudicii [illegible] ntes examinationem criminis. de quibus in l. 2. & in l. fi. C. de acc. Item potest interuenire ꝓcurator ad aliqua præparatoria quæ fiunt ante litem contestatam, de quibus in l. denunciasse. §. si per ꝓcuratorem ff. de adult. & in l. etiam §. plures, de manu. uin. & rō est in dictis ꝑparatoriis, quia non possunt multum obesse ipsi principali.

Circa primam quęstionem Bart. extra gl. 288 elici possunt duę cōclusiones. † Prima sit cōclusio. ꝙ pro homicidio pōt imponi pęna pecuniaria. de qua cōclusione uide plene Alex. in l. 1 qđ q̄sque iur. ubi plura scripsi. & Barb. in c. fi. in 6. col. de consue. Secunda sit conclu 289 sio, † ubi pro homicidio imponitur pœna pecuniaria ꝙ possit interuenire procurator. & est aduertendum ſm Imol. col. 10. ꝙ ubi pro crimine uenit imponenda pęna pecuniaria de iure cōi, licet ī subsidium possit imponi pęna corporalis. potest tn̄ interuenire procurator l. 1. ff. an per alium causæ app. & l. 2. C. de proc. nec consideratur ꝙ per accidens, & in subsidiū possit pœna pecuniaria in corporalem commutari. iuxta l. si quis id quod. §. in seruos. de iurisd. omni. iud & l. fin. de in 290 ius uoc. & c. finem litib. de do. & cont. † q̄a debet considerari causa originalis, non aūt accidentalis. l. 3. §. qui habet. ff. de tutel. & debet spectari id quod principaliter agitur. l. si quis nec causam. ff. si cer. pe. sed à primordio tituli posterior formatur euentus, & hæc est cōis omnium opin. ut Mod. dicunt in d. c. ueniens. col. 10. & facit ꝓ hac opin. l. non solū. in fi. de proc. ut in causa suspecti tutoris pōt interuenire procurator. Sed huic cōclusioni 291 † obst. id, quod Bal. dicit in l. reos. uer. quæro quid in pœna arbitraria. C. de acc. ubi qn̄ pro crimine imponitur pœna arbitraria siue à lege siue à statuto, licet actu crimen ipsum non sit capitale, ex quo tn̄ potentia potest effici capitale. iuxta gl. in §. in summa. inst. de iniur. quæ uult ꝙ iudex pōt arbitrari usque ad mortem, tale crimen censetur capitale, & non pōt interuenire ꝓcurator, augetur difficultas. nam quia pro iniuria potest imponi pœna supra relegationem, tale crimē censet 292 capitale l. fi. ff. de iniu. † dic pro resolutione ꝙ id quod dr̄, ꝙ ille qui nō habet in ære luat in corpus, ꝓcedit in debitore. q̄ laborat inopia. Item in debitore eo inuito non pōt cōmutari pœna pecuniaria in corporalem. ſm Bal. & Alex. in l. fin. de in ius uoc. nec est præ

sumendum

sumendum q uelit ..ge.c pœnam corporalē, & iste malus euentus nō debet cōsiderari l.inter stipulantem.§.sacrā.de uerb. oblig.& istud quod q non hēt in ęre luat in corpus, est quodā ius extraordinariū, qđ non debet haberi in cōsideratione.l.Seio.§.medicus.de annuis leg. qa pſumptio non est q reus efficiatr non soluēdo.l.si defunctus. C.arbit.tut. Secundo est aduertendum q aliqñ imponit pœna pecuniaria ex delicto uirtute statuti, pro quo tñ à lege cōi pœna pecuniaria impo nebatur. & tunc dic prout supra dictum est.

293 Tertio † aduertendum est ſm Bart.hic, quod ubi ꝓ homicidio imponit pœna pecuniaria q ex parte rei potest interuenire ꝓcurator, quia ubi uenit imponenda pœna pecuniaria ꝓ homicidio, cessat rō prima ꝓhibitiua cōstōnis ꝓcuratoris, de qua hic ꝑ gl.cessat ēt alia rō assignata per Bar. in extrauagan.ad repr. in uerbo legitime.nam si procurator ad pœnam pecuniariā cōdemnabit, illam repetet q nō est ubi pęna corporis afflictiua posset imponi.Cessat,& alia rō assignata hic ꝑ Bar. ac fere oēs rōnes quas supra dixi cessare uident.& opi.Bart.hic est cōiter recepta, hanc tenent Bald.Saly.& cōiter ceteri in l.reos. C.de acc. & do. Ant. & cōiter Cano.in d.c.ueniēs. est uerum q Guido de Suzar.in l.seruū quoq; §.publice, amplectit sētētiā cōtra Bar.hic,& dicit se uidisse iudicari ꝓ, & cōtra ,& mouet primo per hunc tex.q gñalr loquit, q in publico iudicio procurator cōstitui nō possit, sed rñsio collligitur ꝑ locum à cessante rōne huiusce.§.ergo cessat eius dispō l. adigere.§. quamuis.de iure pat. attento maxime ut supra diximus. qa ꝓ crimine publico ꝓ quo pęna pecuniaria imponit,non dat ꝓcurator. Secūdo mouet Guid.

294 de Suza.† nā licet ꝓ homicidio imponatur pœna origine tñ est delictum publicū. ergo spectāda est origo l.3.C.ad Maced.& l.si procurator.ff.man.& iō dicit tex. ī l.clā possidere. ubi origo possessionis spectanda est ubi Ias.in 6.not. infert ad plures.q. suadetur ſm

295 Guid.de Suzaria.† qa pœna succedēs in locū alterius pœnæ dēt sapere eius naturā.l.si donator §.si sponsus.ff.de don.inter uirū, & uxo.sed rñ.deri pōt. q id qđ dr q origo spectanda est, ꝓcedit ubi accidens naturę nō cōtradicit.alias attēdit accidēs, nō aūt originalis natura.ut Bar.dicit ī l.1.§.remouet.ff. de postul.& idem Bart.in l.3.§.qui hēt.de tutel. cum sim. de qbus per Alex. in l.si quis posthumus.de lib.& posthu. & tradūt Cy.Bal.& Paul.de Cast.in l.si eadē, ubi dixi. ff.de offic. assess.& ideo dicit Bar.ī l.ij.§.hæc actio. si qs

296 test.liber esse iuſ.fuerit. q † id qđ dr q subrogatū stat in nā sui principalis, ꝓcedit qñ subrogatū nō trāseat in aliā rē alterius naturæ, facit l. cū in fundo.§. si fundus.ff.de iure dot.melior est solutio q ī subrogatione cessat rō ꝓhibitiua cōstitutionis procuratoris.

297 Sed huic † conclusioni aliud est qđ fortius obst. nā ut Bar.dicit in l. 1.ff.ui bono.rapt.ꝑ l.quoties.ff.de act.& obl.ubi à statuto ꝓ homic.imponit pęna pecuniaria, nō ur recessū à pęna iuris cōis.& fuit opi.originalis Vber. de Bob.ī lib.cauillationū.& Io.de Deo.quos citat Io.And.in add.ad Spec.in rub.de fur.ad quā alleg.tex.in l.1.2.& 3.ff.arborū fur.cess. Tū dic q cōtraria opin.est uerior: q imo uideatur recessum à pœna iuris cōis q probari ur in l.2.ad l.Aql. ubi late Flor. ꝑ illū tex.& ita tenent cōiter antiq in l. sepulchra. C.de sepul.uio. quo casu cū nō sit in ptāte iudicis imponere pœnā corporalē, aut pecuniariā. poterit īteruenire ꝓcurator sed ꝑsupposito q sit in electione iudicis imponere aut pęnā corporalē aut pecuniariā. dico q spectanda erit forma libelli accusatorii,& eius cōclusio q si cōcludat ad pœnā corporalē habebit locū.§.ur.secus si pecuniariā in casu uero dubio pōt id dici quod dixi supra de actione iniu-

298 riaℛ.Quarto † aduertēdū est inquātū.Bar. cōcludit,q ubi ꝓ delicto imponit pęna pecuniaria si tale delictū est publicū,pōt interuenire ꝓcurator ex parte accusatoris, ſm diffōnē l.si cui.ff.de uerbo.sign.& l.licet.ff.de ꝓcur.& in l.in populari ff.de popul.act.nam ex quo iudiciū publicū tendit ad uind.ctam publicam, & qlibet de populo pōt agere frustra ad crimen publicū persequendum pōt īteruenire ꝓcurator,qa ipse ꝓcurator cōstitutus est ita dñs accusationis sicut ipse cōstituens.ideo lite cōtestatā pōt procuratorē cōstituere, & hoc est qđ dicit tex.in l.qui popu

299 lari.ff.de popula.act.q† ille qui conuenitur actione populari ad defendēdū procuratorē dare pōt. sed agens non pōt nisi post litem cōtestatā. Sed ista opi. Bart.non ur tuta sim

300 pliciter loquēdo, qa † tex.in d.l.licet. uult q ubiqs agit ꝓ interesse suo, uel suā, & suorum iniuriam ꝓsequit, q possit cōstituere ꝓcuratorem ēt ante litem cōtestatam. Item †

publicis

publicis iudicis non pôt, ẽt post litem contestatã interuenire procurator. nisi dicas, ꝙ illud est uerum, ubi imponit pena corporis afflictiua. Secundo pdictis ob. & uꝛ ꝙ ẽt ex parte accusatoris possit interuenire procurator, sicut ex parte rei. Primo qa in iudiciis est seruanda equalitas l.fi.C.de fruct. & litis expẽ. & per regulã l.nõ debet actori.ff.de reg.iur. sed daꝛ rõ diuersitatis q̃ colligiꝛ ex d.l. ꝙ populari actione. ff. de popul. actioni. Tertio 301 ob. qa uꝛ ꝙ † ubi statutũ pro delicto publico imponi pœnã pecuniariã, ꝙ desinat esse delictũ publicũ. ut probari uꝛ in l.2.ff.de concuss. ſm unum intellectum gl. quem ibi Bar. refert. Sed ad istũ text. rñdet Bar. in l.1. in 4. col. in uer. sed cõtra hoc. supra eo. ti. ꝙ aliqñ statutũ imponit nouũ nomẽ ipsi delicto. ut qa falsitati ĩponit nomẽ cõcussionis. & isto casu dãnatus ex tali delicto, quod desinit esse publicũ nõ efficiꝛ infamis, & ĩ tali delicto ꝓ quo imponiꝛ pœna peconiaria pôt constitui procurator, aliqñ uero ꝑ statutũ uel legem nouam pena publici iudicii tm̃modo alteratur, remanente tñ nomine delicti. ut qa pro homicidio imponitur pœna pecuniaria, ut hic Bar. dicit. & isto casu non desinit esse delictum publicũ. & istud probaꝛ ſm Bar. in d. l.2. in 3. col. nam hodie alterata est pœna l. Iul. de adult. & tñ non desinit esse delictum publicum l. quamuis. C. de adul. iuncta auc. sed nouo iure. C. de adult. & idẽ probatur in l. si qs hoc genus. C. de epis. & cler. iũcta auc. ibi posita. ĩ casu ergo Bar. hic licet pro homicidio imponaꝛ pœna pecuniaria, tñ tale crimen non desinit esse publicũ, & isto secũdo casu procedit id quod dicit Bar. hic. ꝙ vbi qs uult accusare homicidã ex lege publicorũ iudiciorũ, nõ pôt ante litẽ cõtestatã cõstituere procuratorẽ, secus post, nisi prosequatur propriam iniuriam rõne proprii interesse. ut supra dixi, & cum Bart. transit dom. Ant. in d. cap. ueniens. & cõiter Scriben. & Fed. de Sen. in consil. 208. Cogita super præmissis.

302 Circa secundam quæstionẽ Bar. † an ubi in defectũ pœnæ pecuniariæ imponiꝛ pena corporalis, possis interuenire ꝓcurator, utputa statutũ dicit, ꝙ ꝓ homicidio quis puniaꝛ pena centũ librarũ, quã si nõ soluerit infra mẽsem, afficiaꝛ pena capitis. & Bar. distinguit aliquos casus. Primus casus est, ubi imponiꝛ pena capitalis ex eadẽ lege. & tũc nõ poterit interuenire ꝓcurator. quia pena non soluta remanet caput in obligatione. l.1.§. itẽ si ita. ff. ad l. falc. facit l. obligationũ fere. §. fi. Secũ-
303 casus est. ſm Bart. † qñ in defectum pœnæ pecuniariæ lex mandat per officium iudicis imponi pœnam capitalẽ, & tunc nõ est crimen capitale. & maxime qñ hoc exprimiꝛ à lege. l. quicũq;. C. de ser. fug. Tertius casus est. qñ pœna à lege imposita augeꝛ, & isto casu, ubi augetur pena non ex illa lege q̃ originaliter penam imponit, & tũc spectari debet illa prima pœna ad cognoscendũ an sit capitalis, uel nõ capitalis. ut ꝓbari uꝛ in l. si quis iniuria. ff. de iniur. & in l.1. de in litẽ iur. Quartus casus est, ubi pœna primo loco imposita nõ nouaꝛ ꝑ secundã. sicut in primo casu. sed statutũ dicit facieti tali delictũ imponaꝛ talis pœna, quã teneaꝛ soluere infra 10. dies, & si nõ soluerit infra 10. dies puniatur in quarto pluris. nã ex quo statutũ dispositiue loquitur ꝙ cõdẽnatus teneaꝛ illã soluere infra 10. dies illud quartũ plus cõsiderari nõ pt ut pena delicti, sed ẽ pena cõtumaciæ: si nõ soluat, secus tñ est ubi statutũ loqtur cõdõnaliter. ut qa dicit, si qs cõmisserit falsum. puniatur tali pena, quã si nõ soluerit infra 10. dies puniaꝛ in quarto plur. nã illud quartũ plus cẽseꝛ pœna delicti qualificati, quia si iste condemnatus non soluat infra 10. dies non dꝛ in aliqua cõ-
304 tumacia. Circa † duos primos casus aduerte ſm Io. de Imo. in d.l.2. quia uꝛ ꝙ Bar. imponat legem uerbis, & nõ rebus cõtra l.2.C. cõia de leg. qa regula trita est, ꝙ non curamus de modo, dummodo sequaꝛ effectus. ex quo.n. utroq; casu loco penę pecuniarię subrogari uꝛ ipsa pœna capitalis. ergo dẽt iudicari crimẽ capitale, ex quo pena capitalis ꝑ eo imponi pt. arg. l. sufficit de cõd. & dem õ.
305 nec ꝓbãt aliqd iura allegata ꝑ Bar. † & primo tex. in l.1. de in litẽ iur. qa ibi ob cõtumacia nõ restituẽtis augeꝛ cõdẽnatio. hoc.n. est qđ ibi dicit tex. nõ.n. pluris fit ꝑ hoc, sed ex cõtumacia æstimabiꝛ ultra eius preciũ. sed in casu nr̃o pena capitalis siue imponatur à lege, siue sit imponẽda à iudice. qa lex hoc expsse dicit utroq; casu uꝛ ꝙ ex quo crimẽ pt esse capitale, ꝙ nõ debeat interuenire procurator. nec aliquid faciunt l. quicunq;. & l. si qs iniuriã. qa ibi ſm ordinatã, & regulatã dispositionẽ nõ erat imponẽda pœna corporalis, sed extra ordinẽ, & in subsidiũ, & talis malus euentus spectari nõ debet. Sed. Imo. & Mod. in d.c. ueniens. q cum formalꝛ sequuntur, nõ

respondent

radent rōni Bar. q̄a ubi imponitur pęna centum librarū. & si non soluerit infra 10.dies puniatur in capite illico ꝙ est cōtumax, talis obligatio censeť nouata, & transfusa ĩ pęnā capitis.l. obligationū ferc. § fi. secus tñ est, ubi lex mādat solui. & si nō soluat imponit iudici ut ipsū delīquētē pęna capitis afficiat q̄a isto casu non est facta nouatio ipso iure; q̄nquidē esset possibile, ut iudex ipse illā pœnam non imponeret. nec est uerum id qđ dicunt Imo. & Mod. ꝙ iste casus ut q̄s efficiať nō soluēdo ut luat in corpus, nō debeat spectari. q̄a malus euetus ad ꝓuidendū ne iudiciū reddať elusoriū spectandus ut l.gnāľr.§. si q̄s seruo pignori dato.ff.de fideic.lib. Pro 306 † resolutione dictoꝝ Bar.in d.l.2.cōsiderādi sunt aliq̄ casus. Primus casus est, ubi à statuto uenit imponēda pęna alternatiue pecuniaria uel capitalis tūc dr̄ crimē capitale. ut Bart.dicit in d.l.2.q̄a in dispōne alternatiua utrunq; est in obligatione.l.cum illud.ff.q̄n dies leg. & iō ubi ĩ una parte alternatiue est res diuidua, & ĩ altera indiuidua, tota obligatio cēseť indiuidua. nec mihi placet id qđ dicit Imo.hic dū dicit, ꝙ aut est electio iudicis. & tūc erit capitale.idē est q̄n erit electio rei, anteq̄ eligat.q̄a dico ꝙ ubi imponiť pœna pecuniaria.uel alia corporalis.q̄ q̄dē corporalis est ualde disproportionabilis, credo ꝙ nō poterit eligi illa pęna corpalis, sed tm̄ pecuniaria. arg. l.si de interpretatione. ff.de pœn.& regula in pœnis.de reg.iur.in 6. & ꝑ cōn̄s poterit interuenire ꝓcura tor.Secūdus 307 casus est.† ubi ꝓ delicto pœna pecuniaria, & corporalis imponitur.ut q̄a statutū dicit. si quis fecerit furtum puniať pœna dupli, & fustigetur.nam isto casu nō poterit interue-308 nire ꝓcurator, & cōcludēdum est,nō † q̄a illa qualitas qđ fustibus cedatur.q̄ nocet spectari debet l.cum uir.de usu.c. pro dona & l. si q̄s in graui.§.fi.ad Syllani. & ita cōcludūt Mod.Senen.in d.c.ueniēs.col.17.& ultra eos facit pulcher tex. in l. pedius.§.1.de arbit.& in l.2.§.à pupillo. ff.de usuca. proempto. cū simil.de q̄bus ꝑ Fely.in c.1. col. fi.de except. & in c.1.col.5.de re iud.tu uero dic ꝙ hic attēdiť pęna fastigationis.nō ut noceat ꝓut dicūt Senen.sed ut ꝓsit,& sic ut iudiciū ualeat 309 † quo casu q̄n cōcurrunt duæ causæ una q̄ nocet, & altera q̄ ꝓdest.si illa q̄ prodest.tendit ad ualidandum actum, illa spectanda est.ita tenet Ias.post gl.ibi in l. si mater. in 3.col.C.de inoff. testa.in hoc casu igiť attenditur causa quæ nocet. quia respicit ualiditatem 310 iudicii.Tertius casus est, † ubi statutū dicit si quis commisserit tale delictū,plectať pœna amputationis pedis. & si nō soluat infra mensem centū, nā ex quo pœna amputationis pedis est in obligatione, & pęna cētū est ĩ facultate soluēdi, sine dubio nō poterit in tali crimine cōstitui ꝓc. cum pęna corporalis sit in obligatione, & pœna pecuniaria in facultate soluēdi. Facit pulcher tex. ultra alios in l. si q̄s stipulat⁹ fuerit decē in mille ff.de fideiuss. Quartus casus est, ubi statutū dicit, si q̄s cōmisserit tale delictū puniať pœna cētū,& si nō soluat infra mēsem amputeť sibi manus. & Bart. cū quo transeunt ceteri hic.& in d.l.3.supra eodē cōcludit,ꝙ nō poterit interuenire ꝓcurator ꝑ dubiū. arbitrarer tñ quod si accusatus ꝑstaret fideiussionem de soluendo pœnam pecuniariā ꝙ posset interuenire ꝓcurator, eodē modo si aliq̄s ꝓcuratorio nomine interueniret, sub cōdōne si condemnatus soluat pœnā pecuniariā alias habeať ꝓ non admisso. & ita dicūt ꝑfati Moder. in d.c.ueniens. sed illa cautela mihi non placet ꝑ ꝑ fragilitatem cautionis, ut utar uerbis Pauli in l.q̄ ita §.1.ff. ad Trebel.mihi non placet ēt ꝙ admittanť sub cōditione, quòd si imponatur pœna corporalis. quòd habeatur pro nō admisso .arg.l. actus legitimi .ff. de reg.iur. attento ēt quia hoc modo iudicium posset reddi elusorium. qđ non est dicendū.argumen.l.si ꝑtor.ff.de iud.

Circa fam q̄stionem Bar. quid sit offm̄ excusationes,elici pn̄t plures cōclusiones. Pri-311 ma sit cōclusio. ꝙ † ad allegādū causas necessarias, q̄ ipsum reū, uelit nolit, impediūt uenire,admittatur q̄libet,& sine mādato ad ēt sine satisdatione rati. quilibet ergo tā masculus,q̄ fœmina maior siue maior pōt cōparere ꝓ absente, ad allegandū ꝙ est infirmus, incarcerat⁹, uel alio impedimēto necessario impeditus . quia ista est allegatio meri facti. imò ēt infans admittiť ut hic ꝑ Bal.post.Innoc.in d.c.ueniēs. licet rr̄ non possit esse in iudicio.l.quos ꝓlibet.ff.de postulādo . & facit l.non solū. ff.de ꝓcur.& cū Bart. hic trāseunt Inno.Io.And.d. Ant.Abb. & Mod. in d.c.ueniens.& idem Spec.in tit.de ꝓcur.uer. decimo.& in tit.de acc.uersic.si autem.Amplia primo hāc cōclusionem. ut ēt procedat q̄n reus est citatus, & quis defensorio nomi

ne

ne cōpareat & allegat causas necessarias ab-sētię admittiť ēt sine satisdatione, de pſentā do ipsum absentē cessante impedimento ne cessario, ita tenēt Guid.de Suzar.& Bal.in d. l.seruum quoq; .§.publ.ff.de pcur. mouet p tex.in l.si cōstāte.§.quoties.ff.sol.matr.Et se quunť Mod. in d. c.ueniens.ut supra dixi.rō 312 est, † qa allegans causas absentiæ non pōt cōdemnari, nec cōtra eū fieri executio & iō non tenetur cauere de iudicatum soluendo, minus de presentando ipsum reū l.liberto.in in fi. de pc.Secundo ampliať ista cōclusio, ut 313 † ēt procedat, dato q statutum diceret, q lapso termino banni non recipiať aliqua defēsio. nā hoc casu ēt poterit allegari necessaria, & pbabilis causa absentiæ, ita dixit Bal. in d. §. publ.col.7. subdit tñ q hoc non seruant assessores, qa statuta sunt multum pcisa q nulla defensio admittať, & q talis positus in banno lapso termino habeať pro cōfesso & cum statutū fingat eū cōfessum, cōtra fictionem pbari non pōt.l.siue possidetis.C. 314 de proba. Verum tñ qa, † defensio est de iure naturali, & sicut non pōt tolli per principem. clem. past.§.fin.de re iud.multo minus debet possit tolli per statutū.facit l. 3.§. si ad diem.ff.de re mil. quo fit ut saltem opé restōnis in integrum debet admitti l.fi.de in integ.resti. imo uř. q sine restōne in integrum admittendus sit talis excusator, quādo quidem nō possit dici cōtumax, attēto q necessaria, & pbabili causa fuit impeditus cōparere, & statutum denegans defensionē elapso termino bāni uř intelligēdū de plena defensione non aūt de ista per quam apparebit bannitum non fuisse contumacem.Secun 315 da colligiť cōclusio ex dictis Bar.q † ad allegandū excusationes probabiles q reus nō pōt uenire, qa in loco hēt inimicitias, uel q itinera non sunt tuta. iuxta l.de ætate.ff.ad Treb.& l. sciendū .§. 1 de legatio.nō admittiť excusator sine mandato, & est cōis Doct. snīa.ut hic per Imo.& alios cōiter, & in d.c. ueniens.& pōt ēt exemplificari ista cōclusio non solum ubi accusatus uel inqsitus citanť ad locum nō tutum sed ēt ubi citanť eo tpe quo itinera non sunt tuta.ut tradit Old.in 316 cōs.46.qđ incip. quæriť † idē esset ubi citaret ad locum pestiferum argu. tex. in l.2.§. pen.ibi, uel aliqua fortuita calamitas. ff.si qs cau. p quē tex.fuit excusatus Gregorius. 12.q ad cōcilium Pisanum nō accesserit, qa

317 † locus ad quem qs citať debet esse securus non solū p reo, sed p testibus, aduocatis, & aliis psonis necessariis.23.q. 2.c.Siue de coniugii. Idē esset ubi qs citareť ad locū in quo timeret non posse cōseq iustitiam pp potentiā aduersarii sui.ut declarat Ang. in disput. q̄ incip. Boñ.in 4. & 5.dub.& facit tex. in c. statutum.§.cum aūt.de rescrip.lib.6.Ad unū 318 aduerte ultra Ang.† quod reus citatus nō excusatur à cōtumacia pp hostilitatem quæ fit in territorio, unde hēt transire, si transeuntes per illa loca sunt soliti obtinere securitates. qa est in culpa ipse hoc idem non petendo. & pro ista conclusione facit tex.in l. qbus diebus.in prin.ubi Bal. de cōd. & dem. & in l.sed, & si p ptorem.§.ait prætor. ex q-319 bus cau.maio.q̄ dicit † q impedimentū.qđ de facili pōt remoueri, non est iustum impedimentum, & ẜm Mod.in d.c.ueniēs.col.37. post Ang. in d.disputa.incip. Bononiensis.si accusatus uel inqsitus citatus ad locū nō tutū, ubi haberet inimicitias capitales excusa-320 retur, nō comparens, † eodē modo si cōcedens saluum cōductū esset tyrannus, uel non soleret fidem datā obseruare, qa hisce prin-321 cipibus non est credendū. Sed † ista cōclusio ita declarata ẜm Bald.& Imo. non uř tuta, & uř qđ imò possit quilibet ēt sine mandato adducere similes causas probabiles, q non est tutus accessus. quia negari non potest q huiuscemodi causæ non sint nedū iustæ, sed ēt iustissimæ.ut dicunt iura p Barr. adducta in d.l de ætate.ad Treb.& l.sciendū 322 §.1.ff.de legatio.attento maxime, † qa nō est præsumendum q citatus ad locū non tutum, ubi hēt inimicos capitales, uelit se cōmittere capitalibus inimicitiis, ēt si haberet literas saluicōductus: ut probari uř in c.accedens.el 2.ut lit.non cōt.Suadeť ēt ista opi ultra Bald.& Imo. per istum tex.qui dicit, q excusationes absentium ex senatusconsulto iudicibus allegantur. & clarius per tex.in d. §.publice. q dicit publice interest absentē à quibuscunque defendi.facit l.reos.C.de acc. q̄ iura adducit Ang.in disput.sua quæ incip. Bononiensis. in 7.dub. Pro qua ēt facit duplex ratio, nam ubi quis citatur ad locū nō tutū uel pestiferū, & nō cōpareat, pſumptio est q nō uelit se cōmittere in manus inimicorū suorū, nō āt q hoc faciat uolūtariæ. at 323 tēto q † cōtumacia sonat ī delictū.ut gl.di 324 cit ī l.si filius.de īter r.act.† & delictū nō p sumitur

sumitur nisi probetur. l. quoties. §. qui dol. de ꝓb. Vltimo suadetur hæc opin. cōtra Bar. & 325 cōem arguendo ꝑ locum à uerosimili. † nā nullus est ita insipidus ꝗ non cupiat cruciatū corporis, uel mortis periculū declinare. ubi ergo ꝗs huiuscemodi periculū allegat, p̄sumendū est, ꝙ citatus utiliter gestū ratificabit. arg. l. si pater de don. dū dr̄ merces. n. eximii laboris appellāda est, qđ cōtēplatione salutis certo modo extimari non placuit. aut uero accusatꝰ ueniēs ratificabit gestū, & factū per hūc excusatorē, & tūc satisfaciunt intētioni iudicis inq̄rentis, uel accusatoris, si uero noluerit ratificare, poterit qñcunq; hisce excusationibus renūciare. & cū Bald. & Imol. trāseunt Mod. Señ. in d. c. ueniens, col. 28. Et dicit Ang. ī d. disp. ꝙ ex p̄missis cōlun 326 ditur ēt tertia cōclusio Bar. dū dicit, ꝙ † ꝗs non possit sine mādato opponere exceptiones dilatorias. & declinatorias. sed hisce rōnibus facile pōt r̄nderi. nam rō quare non debeat admitti talis defensor sine mādato colligit̄ ex l. in eo. §. nemo. de reg. iur. & in l. si ad 327 defensionē supra iud. sol. † nā interest actoris cōtra quē huiuscemodi excusationes opponunt̄, ut talis excusator habeat mādatum. ne iudiciū reddat̄ elusorium. sed tuendo opi. Bal. quę mihi placet ꝑ tex. in d. § publ. dic, & istud, ꝙ reddat̄ iudiciū elusoriū, nō cōsiderat̄ ubi allegant̄ exceptiones dilatoriæ, seu declinatoriæ, q̄ ꝓponunt̄ ante lit. cōtest. ut ꝗa accusās est īfamis, aut excōicatus, uel alias inhabilis. si uelles tñ tueri opin. Bar. uolo, ꝙ aduertas ad istū text. in quo ponit̄ regula, ꝙ ad crimē publici iud. ꝓsequēdū, uel ad se defendēdū, frustra procurator ītetuenit postea subiicit̄ sed excusationes absentiū iudicib. allegātur, quæ exceptio ut sit de regula, debet ī 328 telligi ꝙ requiratur mādatū, & maxime † ꝗa de nā illius aduersatiue, sed est aduersari his q̄ sunt eiusdem gñis, gl. in l. mariti. de adult. Si uelles tñ tueri opi. Bal. Imo. & Mod. contra Bar. & cōem uolo ꝙ habeas præoculis text. quem ponderat Aret. in d. cap. ueniens, 329 † in l. fi. ff. de requi. re. ubi dicit ꝙ si reus nō cōparet post citationem infra annū, uel non habeat ꝗ eū defendat in causa capitali post annum confiscant̄ eius bona. ergo cū tex. nō possit intelligi de causis innocentię, intelligi debet de causis absentię ī quib. admittit̄ simplex defensor sine mādato. & si ꝗspiā subtiliter diceret ille tex. debet suppleri ut intelligatur de defensore cū mandato, replicari pōt ꝙ talis nō dr̄ ꝓprię defensor, sed ꝓcurator l. reos. C. de acc. & 3. q. 1. c. defensor. sed etiā aliqñ defensor capit̄ pro ꝓcuratore, & ꝓ tutore, & curatore. l. 1. ff. q. pet. tut. Itē pt̄ intelligi ille tex. de defensore cū cautione de iudi 330 catū soluendo. † nec est inconueniēs ꝙ ibi ꝓcurator appellet̄ defensor, sicut aliqñ ēt dr̄ ꝓcurator ꝗa nō habet mādatum. l. iudicatū solui. §. 2. ff. iud. sol. Secūdo opin. Bar. & cōi 331 refragari ur̄, nā uera est iuris cōclusio ꝙ † ī criminalibus ubi absens cōdēnari pōt, admittitur defensor sine mandato ēt ad allegandū causas innocētiæ, seu causas causę. d. §. publ. s̄m cōem intellectū. ergo idem ur̄ dicendum in causis capitalibus ubi absens cōdēnari nō pōt ꝓbatur in d. §. publ. duplici rōne. Primo ꝗa tex. in 1. & 2. rñso permittit allegari causas innocētiæ ī uno casu, & causas absentiæ in causa capitali. Secūda ratio. ꝗa in causa capitali arguendo ꝑ locum à cōiter accidentibus agi pōt de grauiori p̄iudicio si nō admittatur excusator ad allegandū causas abñtiæ, q̄ si non admittatur ad allegādum causas in 332 nocētiæ in alio casu. ꝗa † absens cōdēnari non pōt. eius bona cōfiscantur, post annum irreuocabiliter. d. l. fi. de requi. re. Si ergo succurritur accusato, uel inq̄sito absenti, ꝗ absens cōdēnari pōt. ut causæ suæ innocentiæ allegari possint, ubi forte nō agetur de priuatione totius patrimonii, lōge magis, & minus dubie debet succurri absenti, qui nō pōt condemnari cuius omnia bona tñ publicari possunt, ut admittatur excusator sine mādato. Sed tuendo cōem r̄nderi pōt, ꝙ satis est, ꝙ succuratur absenti cuius bona publicari p̄nt. ut possit cōparere cum mādato: & satis probatur ista opi. in hoc tex. ꝙ requirat̄ mādatum. ponderando ut supra dixi: & clarius in d. c. ueniens de acc. Retenta igit̄ opi. Bart. hic quæ est, cōis, & quam tenet ēt hic Bene 333 dic. de Plumb. col. 10. ꝙ † ad proponendas exceptiones mere dilatorias admittatur excusator cū mandato, limitatur ut nō procedat s̄m Aret. in d. c. ueniens col. 12. ubi exceptio dilatoria seu declinatoria esset notoria & idem dicit Aret. ubi talis exceptio cōtingeret ipsum crimē alleg. Ang. in l. si filius. ff. qui satisd. cog. ꝗa sicut ipse iudex ex officio suo teneretur defendere accusatū, ita debet ꝑmittere ut ab alio defendatur. facit l. cui tū maior. §. si libertus. de ho. liber. ubi iudex nomine

mine petente debet absoluere reū. Bar.tñ in fra uř uelle ꝙ talis excusator nō sit admittē dus sine mādato. Sed iuxta prædicta cadit du 334 bitatio, † quid si iudex non admittat cōpa rentē nomine absentis, qui dicit ꝙ inqsitus est in partibus longinquis, uel ꝙ est absens, uel infirmus, & se offerat hoc probaturū ꝓ modo cōstat, & modo agatur, & iudex recu sat recipere has ꝓbationes, an processus sit nullus.& Bart. in extrauag.ad repr.in uers. ne glexerit.tenet ꝙ ꝓcessus est nullus.qa stat ꝑ iudicē quominus certior fiat.allegat text. in c.interposita.de app.& subdit ꝙ ius sit saluū parti petendi restitutionem in integrum ob iustā absentiā.iuxta l.fi.de rest.in integ.& licet dictū Bart.nō ꝓbet.in d.c.interposita. ut in uoce dixi, tñ ex dicto Bart.habes cautelā: 335 † ꝙ statim ꝙ qs cōmiserit homicidiū, uel delictū aliquod in quo nō pōt ꝓcurator cō stitui, ut horte is eū, ut ad partes remotas ꝓ ficiscatur. & mittas aliquem ad allegandum causas absentię suę q ꝑ modo cōstat, & mo do agat̃ se ꝓbaturū offerat. q si nō admittat̃ à iudice ꝓcessus erit nullus, et ꝙ ex forma statuti cōtumax habeat̃ ꝓ confesso. & hanc cautelā tradunt Mod.in d. c.ueniens in 10. car.in 4.col.in 2.q.prin. *Tertia* colligit̃ con- 336 clusio ex dictis Bar.† ꝙ exceptiones q̃ licet opponant̃ ad ꝓcessum tangunt tñ crimē, nō possunt opponi ꝑ ꝓcuratorē. exēplū est ẜm Bar.ut supra cū opponat exceptionē rei iudi catę.utputa nō pōt ꝓcedi q̃a reus accusatus iā fuit condēnatus, uel fuit absolutus, uel nō pōt accusari.qa occisus ex forma statuti po- terat occidi, ad has.n.exceptiones ꝓponen- das ꝓcurator interuenire non pōt. Primo ꝑ istum tex. q gñalr̃ dicit ꝙ ad crimen publici iudicii ꝓsequunt̃, sed ex quo hæ exceptiones tangunt crimen ꝑ eas fieri dr̃ criminis exe- cutio.& ista ẜm Ioan.And.in add.ad Spec.in tit.de acc.§.est.uer.qd si bannitus fuit origi nalis opi.Iac.de Are.quē Bar.non citat, pro qua ut ipe dicit, ita cōsuluit Pisis cū Frāc.Ti grino. & opi.Bar.hic cōiter recipit̃ ut Imo. hic dicit.col.18.& Mod. q referunt Bart. & 337 Imo.formalr̃ in d.c.ueniens.†Sed ista opi. cōis non uř tuta ẜm Iac.But.& Imo. hic, q exceptiones de quibus Bart. loquit̃ sunt mix tæ.i.habent uim dilatoriæ exceptionis, & ꝑ- emptorię.& sic possunt opponi ad ꝓcessum & ad merita, & ideo dicuntur exceptiones li tis finitæ, de quibus ꝑ gl.in c. 1. de lit.cont. & in l.nā.& postea, de iureiur.& tradit Bart. in l.quærebat̃. ff.iud.sol.ubi ergo procurator opponit nō esse procedendū ad ulteriora.qa fuit iudicatū illum esse ponendū in banno. 338 & ista est exceptio litis finitæ,† & ideo ẜm Imo.hic in omni dispositione debet spectari id qđ principalr̃ agit̃ l.si qs nec causam. ff.si cert.pet.& facit l.non solum.§.fi.de proc.cū ergo ꝓcurator nō ueniat ad publicū uel pri uatū crimē ꝓsequendū, sed potius ad ipsam persecutionē impediendā. uř ꝙ sit admitten dus.qa finis debet considerari.l.& si nō sint. §.perueniamus.ff. de auro, & arg.leg.sed re- plicari pōt ex mēte Are. in d.c.ueniēs.col.5. ꝙ licet huiuscemodi actus opponendi exce- ptionē de se nō tēdat ad punitionē criminis, & sic ad persecutionē accusationis porrecte. 10.quo tñ talis actus uenit incidēter, ut pars iudicii crim.sine dubio dicetur actus crimin. factus suꝑ crimine, & hoc uř sufficere, ut ad hoc crimen ꝓcurator cōstitui nō possit. ut ĩ hoc tex. ergo ipsum iudiciū crim.principalr̃ intentatum spectandum uř, ut dignoscat̃. qd 339 posset fieri in ipso iudicio. † nā principalr̃ ubi qs de delicto inqritur uel accusatur, ibi principalr̃ tractatur criminale, & capitale iu dicium. ergo nō debet considerari illud inci dēs, ꝙ opponi possit exceptio declinatoria. imò tex.in l.non solum.§. fi.de ꝓc.per Imo. adductus ꝓbat contra eū, nam ibi dr̃, ꝙ q̃uis cum agitur ciuiliter ad remouendū tutorem ĩ cōnām tutor criminalr̃ puniri posset.l.1. §.itē solent. ff de off.ꝓfec.urb. tñ hoc qđ in cōnām uenit spectari nō debet, idē ergo di cēdum uř ꝙ si iudicium principale est crimi nalem, licet actus eidem iudicio incidens tē dat ad effectum ciuilem, sicut exceptio ad re pellendum accusatorem. tñ tale iudicium iu dicabit̃ ut criminale.arg.l.quoties.C.de iud. Sed tuēdo opin.Imo.uolo ꝙ aduertas quod 340 † in oĩ dispositione finis debet cōsiderari. l.& si nō sint.§.perueniam⁹, de aur.& argen. leg.& tradit Bar.in l.ambitiosa, ĩ 4.col.& ff. de decre.ab ord fac.sed ratio finalis quare in causa criminali non possit interuenire ꝓcu 341 rator est.† q̃a talis causa uř magni ꝓiudici. ista ratio cessat ubi agit̃ de opponenda exce- ptionem declinatoriam, qñ quidem agatur hic de faciendo ne iudiciū criminale efficia tur elusoriū.& ut litibus, & expēsis obuiet̃, & ne frustra agat̃ criminaliter, & maxime q̃a tex.noster dicit, ꝙ ad persequēdū iudiciū pu blicum

blicũ frustra interuenit ꝓcurator, sed ille q opponit exceptionẽ declinatoriã, vult ꝙ à tali ꝑsecutione desistat; & si qſpiã diceret, aduerte qa tex. nr̃ dũ loquit de persecutione uĩ loqui in ipso accusatore sed in reo nõ loquitur de ꝑsecutione sed de defensione, & dicit ꝙ reus nõ põt constituere ꝓcuratorẽ ad 342 defendendũ, †sed applicatione defensionis uenit exceptio declinatoria. l. sed, & si susceperit. §. 1. in uers. aliis defens. ff. de iud. & tradit Bal. in l. qm̃ Alex. C. ad l. Iul. de adult. Sed tu aduerte, qa defensio proprie est illa quæ crimẽ excludit. sed illa quæ ꝓcesũ retardat nõ est ꝓprie defensio, ut est declinatoria. ita Bal. in l. 1. C. qui accus. non pos. & gl. in c. 1. in gl. 3. de lit. cont. lib. 6. & tradit Fel. in rub. de excep. & Alb. in suo dictio. ĩ uer. defensio 343 † non uĩ tñ recedendum ab opin. Bart. hic quę cõiter recipitur. ut concludit Aret. in d. ca. ueniens. col. 6. quia negari non põt. ꝙ ex parte accusatoris cum petat se admitti ad ꝓsequendum. ergo dispositio facta super persecutione criminis habebit locũ ĩ casu isto. Idẽ uĩ in reo. sed dicat Aret. quidquid uelit, opin. Bar. nõ uĩ tuta. quia in hisce exceptionibus declinatoriis non agitur de punitione criminis. ut in simili dicit Bar. in l. solent. ff. de alim. & cib. l. Retenta tñ opin. Barto. quæ est cõis, ꝙ exceptiones de quibus loquitur Bart. non possint opponi nec in uim peremptoriæ, nec ẽt in uim dilatoriæ. declarat tñ 344 huiuscemodi cõclusio. Primo, †ut nõ procedat ubi talis exceptio esset notoria. qa ad eã opponendã ꝓcurator constitui posset, qñ quidem iudex ẽt ex officio suo debet supsedere in processu, & libellum ipsum accusatorium lacerare, ne litigetur sup inani ꝓcessu, iuxta gl. in l. 1. de off. asses. & facit gl. in l. qui cũ maior. §. q præses. de bo. q̃ lib. & hęc l. limitatio cõiter recipit. ut Nel. dicit in trac. bã. in 2. par. 2. temp. q. 14. sed hæc limitatio ẽm Imo. hic post do. Ant. & Sal. ꝑ eũ relatos. nõ uĩ tuta. qa hic tales exceptiones opponũtur in uim exceptionis peremptorię, non debet distingui an sint notorię uel nõ, sed solũ debet distĩgui, an qs has exceptiones proponat ut simplex allegator, uel ĩstructor. & isto casu admittendus est. an uero ut ꝓcurator, & isto casu est repellendus, licet talis exceptio 345 sit notoria, qa †notoriũ nõ releuat ab onere ꝓponẽdi, licet releuat ab onere ꝓbãdi. ut Bar. dicit in l. si adulteriũ cũ incestu. §. idem pollioni. ff. de adul. clem. appellãti, de app. cõcludit ergo do. Ant. ꝙ ex quo quis non põt legitimare personam suam in proponendis hisce exceptionib. peremptoriis & notoriis, nõ est admittendus ut ꝓcurator. nec uĩ tuta rõ Bar. hic ꝙ ex quo iudex ex officio suo potest ipsum accusatorẽ repellere, debet posse constitui procurator, qñquidẽ huiuscemodi rõ cõcludat ꝙ debeat admitti allegator seu instructor, nõ aũt ꝓcurator. Itẽ non est tuta 346 rõ Bar. hic ex alio capite, ultra alios, †quia id ꝙ iudex possit supplere defectũ partis in opponẽdo exceptionẽ notoriã. cõcludit ubi talis exceptio demõstrat accusatorẽ nõ potiri iure accusandi uel agẽdi. Itẽ ꝓcedit eo casu ubi iudex si non suppleret uicẽ partis, cũ aliena iactura locupletaret. ut Bart. dicit super gl. ibi in uer. apponẽdo. †Si ergo in ca- 347 su nr̃o apponeret exceptio. ꝙ bannitus non audiat. uel ꝙ est ꝑscriptũ accusationi porrectæ. talis exceptio nõ tolleret ius accusandi ipso iure, sed illud potius elideret. & cũ hoc casu non posset iudex uices partium supplere, non posset quoq; talis exceptio ꝑ procuratorẽ proponi. & cũ possit ergo hoc casu ꝑ allegatorẽ, & instructorẽ subueniri, non dẽt admitti procurator, cũ solum possit ꝓsonã suam legitimare. sed ad hoc rñdet hic Io. de Imo. quem sequunt Senen. in d. c. ueniens. ꝙ spãle est in notorio ꝙ admittat ꝓcurator. li- 348 cet eius ꝓsona legitimari nõ possit. †qa in notoriis ordo est ordinẽ non seruare. Sed re- 349 plicari põt ex mẽte Are in d. c. ueniẽs. ꝙ †sicut delictũ qualitercũq; & quocũq; notoriũ nõ põt puniri ꝑ iudicẽ incompetentẽ. Bart. in l. magr̃atib. ff. de iud. ita nõ debet admitti procurator cuius ꝓsona legitimari nõ põt. Sed replicari põt ꝙ est magna rõ diuersitatis inter iudicẽ. & ꝓcuratorẽ. qa absurdũ est ꝙ iudex incõpetẽs, & q ꝓrsus caret iurisditio- 350 ne iudicet: †qa exceptio incõpetẽtiæ iudicis nunq̃ censet exclusa cle. 1. de seq. pos. & fruc. ñ sic est ĩ exceptione nõ legitimi procuratoris. & ideo licet iudex sine mandato nõ possit supplere uices partis in notoriis. dẽt tñ posse qs hoc facere ut ꝓcurator. ubi hẽt mãdatũ. attẽto maxime: qa ubi exceptio est notoria, cessat finalis rõ prohibitiua. ut ĩ criminalib. ꝓcurator ĩteruenire nõ possit. Cogita sup ꝓdictis. qa subtilia sũt, & male ut arbitror discussa ꝑ Scribẽ. Quarta colligit conclusio ex dictis Bar. ꝙ † ubi exceptio est ꝑ- 351 emptoria,

emptoria,& opponitur in uim peremptoriæ non admittitur procurator. quia si non admittitur ad plenam defensionem, & sic remouetur genus à prosecutione criminis. ergo & species. iuxta l.1.in fi.ff de suis. & leg. & hæc cõclusio ampliatur hic per Bart.ut ꝓcedat siue dubietas sit in facto, siue in iure, 352 † quia sicut ubi est dubium in facto nõ põt interuenire procurator, ita non potest interuenire ubi est dubium super iure.l. cũ ꝓlatis ff.de re iud.& facit regula.§ qbus in 1.const. C.& cum Bar. hic transeunt cõiter Scriben. 353 † & ideo si aliqui compareat pro accusato,& ꝓponat ꝙ accusatus non interfecit illum de quo accusaẽ, qa ea die qua dr̃ illum fuisse interfectũ,ipse non erat Paduæ, sed Mediolani,adeo ꝙ impossibile fuisset accusatũ in illo loco fuisse, admitti non debet. eodem modo non põt cõstitui procurator ad ꝓponẽdum illum fuisse mortuũ lõge anteriori tp̃e q̃ ea die.qua dr̃ interfectus. iuxta gl.in l.is q reus.de pub.iud.nec mirũ qa ista exceptio est mere ꝑemptoria. Et idem, ut Bart. & Scrib, dñt,est in exceptione mixta,ut supra dixi. ẽt 354 ubi est dubietas in facto,uel in iure, † ideo non põt cõstitui procurator ad opponẽdum ꝙ interfectus erat bãnitus,quia à pari procedunt,excludere crimen directe, uel aliqd deducere,per quod crimen indirecte excludaẽ. Difficultas huiusce casus consistit in uidẽdo 355 † an exceptio bãni sint declinatoria,an uero sit perẽptoria,ita ꝙ possit opponi utroq; modo ut supra dixi.& Io.de Im.hic dicit uerba statuti dr̃e cõsiderari,ubi.n. statutũ dicit bãnitus non audiaẽ,uel q̃rela opposita ꝑ bãnito occiso nõ audiaẽ,& hoc casu sine dubio hæc exceptio hẽt uim declinatoriæ.ut ex dictis Bart.elici ur̃ in l. nã postea in prin.ff. de iureiur.& in l.cũ lex.in fin.de fideiuss. Sed ad uerte qa Bal.relatus ꝑ Aret.in c.uen. ur̃ uel lex.ꝙ ubi statutũ dicit,bãnitus nõ audiaẽ,nõ paraẽ aliquo modo exceptio peremptoria, 356 † qa exceptio q̃ repellit agentem, & respicit qualitatẽ ꝑsonæ agentis,iudicanda est potius exceptio declinatoria, q̃ perẽptoria. ut Bal.dicit in l.filius.§ ueter.ad finẽ cõmenti. de ꝓc.& tradũt cõiter interpretes in l. exce. C.de exc.& ideo Are.satis impertinenter tangit plene illũ articulũ, an & qñ exceptio inducitur.ꝑ statutũ,censeaẽ denegatũ ius agendi ipso iure.uel ope exceptionis.Sed tota difficultas consistit, qñ statutum dicit ꝙ bãnito denegetur audiẽtia in criminalib.& ſm Bar. in d.l.nã postea.& in d. l. cũ lex ur̃ ꝙ ip si bãnito tollatur ius agendi ipso iure, & ꝑ cõns ꝙ hoc casu paretur exceptio mere peremptoria,q̃ cum tangat crimen principalr̃.nõ poterit ꝓponi per procuratorẽ.sed imo ur̃ ꝙ ta. 358 lis exceptio debeat dici declinatoria. † qa ista uerba non audiaẽ,uñr inducere declina- 359 toriam,non peremptoriam. † constitutionem.de elec.dr̃.n.in d.clem.cõstitutionẽ,ꝙ licet ille q non seruat dispositionẽ. c. ut circa de elect.lib.6.nõ debeat audiri ad ꝓsequendam cãm electionis. si tñ aduersarius patiaẽ deducta ꝓbari,talis ꝓbõ ualet,& ipsa electio cãcellari debet.& tñ si ꝑ illa uerba nõ audiaẽ pareret exceptio ꝑemptoria, nõ ualeret probatio minus esset cassanda electio. & si dicaẽ ꝓut sentit Are. ꝙ ibi ius in iudicio deductũ principalr̃ respiciebat ecclesiam.unde nõ potuit parari exceptio q̃ tolleret, & perimeret ius ipsius ecclesiæ.iõ paraẽ exceptio q̃ ipsam ꝑsonã repellit,replicari põt,ꝙ cõstitutio illa nõ fundat se super hoc. ꝙ ius deductũ respiceret fauorẽ ecclesiæ, & ideo põt dici ad illã clem.ꝙ licet dicatur quod nõ ẽ postmodũ in ꝓsecutione negocii audiẽdus, tñ ultra procedit Papa ꝙ si fiat ꝓbõ ꝑ aduersarii cõfessionẽ, uel alio modo legitime, Papa mandat il lam nõ infirmari,& sic ꝓcedit Papa declarando ꝙ per illud uerbũ non audiaẽ, non pareẽ exceptio peremptoria alias pararetur, nisi dicas tuẽdo sol.Aret.ꝙ nulla alia rõne ibi Papa hoc determinat nisi ut ipsi ecclesię faueat. Iuxta hãc cõclõnẽ Bar.se offert pulchra dubõ 360 ſm Bal.hic,pone † statuto cauetur ꝙ accusatus,uel inquisitus de crimine capitali non possit ꝓponere aliquam exceptionẽ, uel defensionẽ, nisi compareat personalr̃ an isto casu erit aliquod remediũ,si uelit ꝓponere per procuratorẽ exceptionẽ bãni, uel aliam exceptionem quæ sit notoris dic ut hic per eũ. 361 Circa. q. Bar.de Rauagense Boñ.habes ex eius dictis ꝙ † in examinatiõe exceptionis ꝙ quis non fuit rite cancellatus de bãno, nõ, potest interuenire procurator, & ideo cum esset occisus do. Rauagiensis Boñ. eius filii accusarunt occisores, fuit exceptũ ꝙ erat bãnitus, & ꝙ quod poterat impune occidi, fuit replicatũ quod erat cancellatus de bãno sed fuit iterum triplicatum, quod nõ erat rite cancellatus,dicit Bart quod consultũ fuit ꝙ in causa ista non poterat interuenire procu-

 rator

rator ēt ꝙ examinaretur coram alio iudice. & hæc fuit opin. Iac.de Bel. qa ista examinatio fit ad finem criminis excludendi,& ad ipsius criminis decisionem.facit ẽm Barr. l.arbitro.& l. si ab arbitro.ff.qui satisd. cog.& l. fin.ff quibus app.non l. & auc.ad hæc.C. de jud.sed ista iura non bene probant opi. Iac. de Bel.& Bar.& maxime qa uariis modis intelliguntur.ut idē Bar.dicit in l.in ambiguo. ff.de reb.du.& ideo ẽm Bal.hic uř tutior opi.

362 Iac.But.† ꝙ imo qñ exceptio uenit examinanda seorsum à crimine ꝙ possit interuenire procurator ꝑ iura per eum adducta, & primo ꝑ l.2.& l.pses.C.ad l.fla.de plag. in qb. iuribus examinatio qōnis proprietatis tendebat ad exclusionem criminis plagii. & tñ potest in causa interuenire procurator. l. de fide.C.de fal.& l.2.C.ad l.fla. de plagia. & facit tex.ultra alios in l. aduersus.C de fur. ubi in actione furti potest interuenire ꝓcurator. licet remedium tandant ad exclusionē iudicii

363 criminalis. Sed potest dici ꝙ † in d. l.2. C. ad l.fla.de plag.causa rei uendicatæ.ẽm Imo.

364 erat mere pecuniaria.† Idē in l.de fide. ubi in accusatione falsi ciuiliter porrecta admit

365 titur procurator. † eodem modo in actione furti ciuiliter mota potest interuenire procurator. licet in q.Bar.exceptio illa ꝙ fuerit rite bannitus, uel non rite, uel cancellatus non uř habere aliam naturam.nisi ut excludat uel includant delictum. Idem Io de Imo. distinguit duos casus.primus casus est quando quis agit principaliter rei uendicatione contra illum qui dicitur seruum adduxisse, & hoc casu potest interuenire procurator. qa licet ex hoc casu possit sequi decisio criminis.tñ non agitur principaliter ad hunc finē. sed ad finem pecuniarium,ut ipse seruus restituatur,aut uero ẽm Imo.quæstio opponitur

366 ꝑ uiam exceptionis,ut in.hoc exēplo† accuso te de crimine plagii,ꝙ mihi surripuisti seruū,tu excipis de dominio,& sic ꝙ seruus est tuus,& sic ꝙ nō est cōmissum plagiū, & isto casu pōt saluari opi.Iac.de Bel.& primo casu ꝓcedet opi. Iac.But.est uerū ꝙ cū Iac.de Bel. & Bar.hic transit Saly.in d.l.reos.col. 3.& in

367 d l.2.C.ad l.fla.de plagia † Sed tu cōsidera. qa uř uerior opi.But.simpliciter ꝑ text. in d. l.de fide.C.de fal.& d.l.aduersus.C.de fur nā ubi agit̃.ciuiliter pro falso aut furto,talis causa licet sit separata à decisione criminalis causæ ꝓcurator admittit̃,tñ ꝑ illam cognitionē pōt seq. decisio criminis l.2.§.hoc edicto. ff. ui bon.rap.& l. inde Neratius.§.si dolo.ff. de l.Aquil.uel saltē inferri ꝑiudicium iudicio publico l.inter.ff.eo.cum ibi no. ergo uerior uř

368 opi.cōtra Bar. nō recedo tñ a Bar. † Circa ultimā q. Bar.habes conclusionē.ꝙ in causis criminalibus ibi nō pōt interuenire procurator si interueniat,licet nō opponatur,tñ processus est nullus.& fuit opi.gl.in l.q̃uis.C.de adul.& gl.Io.And. in c.1.de iud.& ibi Io. de Faot.idē dicit do.Abb.in c.ueniens. de acc. & dicit Are.in d.c.ueniēs col.pe. unū singulare uerbum ꝙ ista opi.est cōlor.quam tenuerūt ēt Dyn.& Sal.in l.q̃uis C.de adult.& Bal.hic. & in l.seruum.§.publ.ff.eo.& in l.2 C.q acc. non pos.& in l.reos.de acc. & hanc opi. dicit ueriorem Alex. in l.ita demum . C. de proc. Pro ista opi. stringit primo iste text. subtiliter inducendo,& primo in princ. dum dicit

369 ad crimen publicū persequendum.† nā persecutio est perfecta secutio.arg.l. ædificia.§. ꝑdixisse.de uerb. sig.& in l.urbana ꝑdia.§ ꝑnoctare.ff.de uer.sig.ergo datur intelligi procurator ꝓhibetur ut in publicis iudiciis non possit interesse, nec in principio, nec in medio,nec in fine iudicii,suadetur, qa text. utit̃

370 † dictione frustra,quæ significat actū ipso iure nullum, ut probari uř nō cauillando literam in l.uerbis ciuilibus.uulg.& pup.ubi Ias. pulchre,& in c.qa frustra.de usu.& in l.si eo. & in l.cū donationis.C.de trans. adeo ꝙ pōderando istū text.in uer.ad crimen persequēdū,& in uer.uř ꝙ lex resistat īteruētui procuratoris.iuxta l cū lex.C de fideius.ergo uř ꝙ gesta ꝑ ꝓcuratorem ēt ꝙ ꝑ partē non fuerit oppositū sint ipso iure nulla. & maxime ẽm Bar.hic qa militat illa potissima rō. qa diligentius accusans,& accusatus suas prosequūtur,& ideo lex requirit,ꝙ accusans,& accusatus sint præsentes corā conspectu ipsius iudicis.ut ex eorū sermonibus,constātia,& trepidatione possit ueritas criminis dignosci, &

371 intelligi.† Suadetur ista opi.alia ratione secūdū Are.in c. ueniens. circa fi. dř in d.c. ueniens ꝙ iudex non recipere ꝓcuratorem in causa criminali,& sic ꝑ illā negatiuā positā ante uerbū pōt, denegariuř potētia ipsi iudici recipiendi procuratorē in causis criminalibus faciunt not.per Bart. in l cū lex,de fideius.& in l.Iuus quoq;.de hær.inst. ergo necessario dicēdū est ꝙ ꝓcessus sit nullus cū ergo lex non uelit posse cognosci de crimine siue

de

de causa, ubi partes sunt absentes. ergo si processum fuerit à procuratoribus usq; ad sententiam sine reorum presentia, constat notorie nõ fuisse cognitum de cã, prout nã causæ reqrit, & suadet, ergo huiuscemodi processus uř agitatus sine causæ cognitione † ergo snia lata sup eo erit ipse iure nulla, ut lata sine causæ cognitione iuxta l. ex stipulatione C. de sent. & interlo. om. iud. & l. fi. C. cõmi. p epis. & p ista opi. uř casus in c. si qñ 2. q. 6. iuncta l. 1. in prin. de asser. toll. dicit n. lex in c. si qñ, q cã criminalis, & cã status phibetur agi p procuratorem, & sic parificat istas duas cãs. † sed in cã status text. dicit in princ. l. 1. q penitus phibetur per pcuratorem comparere seu litigare, ergo uř q iudicium sit nullum in utroque casu † nam dictio penitus) importat actũ esse nullũ ipso iure ut l. solutũ § si in sorte in fin. ff. de pig. act. iuncta l. si non sortẽ, in prin. cõd. inde bñ facit gl. not. in uer. penitus, in c. Romana. in §. in uniuersitate, de sen. ex cõ. lib. 6. † Contrariã tñ opi. tenuit gl. Ber. q ibi sequunť Inn. Host. & Io. mo. in d. c. 1. de iud. lib. 6. q opi. secutus est ẽt Arch. in c. qui gñalř, de procur. in 6. & in cap. reos 3. q. 5. & Oldrad. in consi. 129. Ang. hic, & Io. de lig. & Card. in d. c. ueniens. ubi ẽt Fely. hanc sniam amplectitur, & dicit Bar. in l. post mortem §. fi. de adop. q si ea q non pñt fieri per procuratorem, & fiant si non opponatur ualent, allegat gl. in §. si qs ergo. uel fit igiť licentia, in auc. qbus mo. na. effi. leg. & illud dictum Bar. sequitur Ro. in consi. 251. & isti patres tñ dent ad istum tex. & ad tex. in c. ueniens, & ad alia iura. supra adducta q frustra) interuenit pcurator si opponatur exceptio. iuxta no. in l. uniuersa C. de pci. impe. offe. & eodẽ modo põt rñderi ad c. ueniens. ponderatum p Are. q iudex non põt recipere procuratores parte s. opponente, & eod. modo põt rñderi ad l. 1. de asser. toll. Sed non est recedendum a cõi opi. † quia licet aliqñ dictio frustra non importet nullitatem ipso iure, sed ope. exceptionis, ut ex tex. ultra alios hic in l. si Titius in fi. de fideius. & in l. 1. de non nu. pec. tñ istud est uerum ubi subiecta mã hoc patitur, de proprietate tñ sermonis dictio frustra. importat nullitatem ipso iure, ut Doc. cõiter dicunt in d. c. ueniens, & Ias. in d. l. uerbis ciuilibus, & semper stat firma illa potissima rõ, q † lex abhorret, q iudex cognosat crimine publico seu capitali in abñtia accusatoris, & accusati quo casu cõfunduntř oẽs distĩones Doc. in hac mã, q sunt tot, quot sunt capita hidrę, quarum prima fuit Iac. Butr. q si procurator interueniat ex parte accusatoris, ualebit processus, ex quo non fuit opposita exceptio, secus si interuenerat ex parte accusati: quia non põt abñs damnari non poterit ẽt procurator pñs: quia non deliquit, nisi forte dicatur ſm Iac. Butr. q ex quo non fuit opposita except. ante lit. cont. seqtur q abñs damnari poterit qa regula trita est, q dato uno inconuenienti sequuntur plura. l. ratas C. de resc. uend. & ista prima dist. non est ęqua: quia semper militat rõ. † q lex uult examinari causa capitalis in pñtia accusatoris, & accusati. Secunda † fuit dist. Bar. quæ eius opin. reuocauit: q non differt ab opi. Iac. de Bel. q ex parte accusatoris ualet processus, ratio quia pars, & iudex põt remittere accusatori pœnam calumniæ, & solum p p pœnam calumniæ introductum est q non possit procurator interuenire, sed ipse principalis admitti debeat, si uero ex parte rei, tũc põt interuenire nisi post causæ conclusionẽ. † & pfecto Bart. recte mutauit opi. quia vř ſm Imol. inepte intellexisse tex. in l. quis. C. de adul. qui loqtur qñ interuenit pcurator ex parte accusatoris nõ aũt ex parte accusati. Secundo † male dicit. Bar. dũ uult q iudex, & pars possint remittere pœnã calũniæ, qa hæc remissio esset contra publicã utilitatẽ, † quæ suadet calũniã & maleficia puniri l. ita uulneratus ad l. aq. & facit optime id qđ legiť, & no. in l. diuus supra ađ Syll. & in l. iurisgentiũ §. si paciscar ff. de pac. & l. ius publicũ, & p hoc ẽt facit, † qa licet nihil fuerit dictũ in primo iudicio de calũnia, tñ postea de illa põt qri per uiã accusationis, uel inqsitionis ẽt ex interuallo, ut plene not. in l. 1. §. 1. ad Turp. & in l. 1. & in l. q non probasse C. de calum. & in l. athletas. §. calũniator supra de infam. Et † pro ista opi. ultra alios facit tex. in l. fallaciter C. de calum. ubi fallaciter, & p calũniã accusantibus, non pdest nec publica abolitio nec priu. imò nec spãlis indulgẽtia pricipis. † si ergo nõ pdest nec spãlis indulgentia principis, nescio quo poterit pars, & iudex remittere calũniã accusatori, facit text. in l. abolitio. C. de abol. & in l. fallaciter eo tit. Suadeť hæc opi. contra Bart. † qa licet ĩ crimine priuato possit qs remittere iniuriã quo ad actionẽ ciuilẽ, non tñ põt paciscí de nõ accusãdo criminaliter, ut Bar. dicit

in l.inter oës §. recte, de fur. faciunt not.per Fel.in c.1.col.ul extra de præsump. & p Ias. in l.si in 4.no C. de fur.& tradit idem Bar.in l.1.§ usque adeo.per illum tex.ff.de iniur.& sentit Are.licet prædicta non adducat in d.c. 388 ueniens col. antepen. Tertia † fuit decisio Dñorum de Rota decis.col.q̃ refert hic Im. & Alex post eum in d.l.ita demum,q dñt q̧ ubi non opponitur excep.contra procuratorē q̧ tenet processus,ubi absolutoria uenit ferē da in fauorem absentis,q abñs fauori suo re nunciare põt.;Sed ista dictõ cum qua simplr̃ transit Io.de Imo.confunditur ex supradictis 389 †qa calũnia,q̃ tendit ad uindictã publicam remitti non põt facit tex.in l.q cetu.§.uacan tem ad l.Iul.de ui pub.Item militat illa ratio. q̧ crimen publicũ, seu capitale debet discuti in pñtia accusatoris,& accusari, alias nõ põt ualere snĩa,qa ur̃ lata sine causæ cognitione. 390 † ut in simili dicit Barth.in extr.ad repr.in uer.summarie, ubi si iudex in iudicio plenario dicat se summarie cognouisse de cã,& ferat snĩam, talis sententia uti lata sine causæ 391 cognitione est nulla.Quarta† fuit dictõ do. Ant.de Butr.in d.c.uen.qui considerat duos casus.Primus casus est, ubi snĩa nõ põt ferri contra abñtem, prout non põt rr̃in causis capitalibus,& isto casu uult do. Ant. q̧ si admittatur procurator q̧ processus sit nullus, qa frustra intercessit, ne supplet hic defectus ex litis contestatione quia non cessat cã phibitiua cõstitutionis procuratoris,faciũt not. s̃m eum in l.qui stipendia.C de procur. & in cap.in nostra,& in isto primo casu bene dicit do.Ant.in d.c.uen.in antepen.col. Secundus casus est s̃m eum, ubi potest procedi in absẽtem,& tunc v3 iudicium, quia tunc non est defectus nisi solennitatis.i. cautionis non p- 392 stite,† quæ solennitas põt remitti.l.Pomp. §. rati. de proc. sed do. Ant. præsupponit s̃m Im.hic,q̧ ratio quare ex parte rei non possit interuenire procurator sit illa quia pcurator non potest ligitimare personam suã præstando cautionem de iudicato soluendo, & tamẽ ista non est potissima, quare ex parte rei non possit interuenire procurator. Sed tenendo opin.do. Anto. tu dic q̧ ex quo absens potest damnari,cessat illa pricipalis ratio prohibitiua const.procur.quæ est,q̧ in præsentia accusatoris,& accusati causa agitari, & discuti debeat,& si dicatur nonne ipsi melius defendent per se, quàm per alium, quia imputet sibi qui instituit procuratorem, & non uenit ad se defendendum, melius est q̧ per aliquem defendatur, q̃ per nullum ex quo deliberat abñs esse, & sic potest defendi ista opi. 393 contra Im.& sequaces. Quinta fuit † dictõ Io.de Imol.hic, quæ est longior. §. Callim. q in effectu considerat duos casus, in quibus tenet, & ualet iudicium primus est qñ procurator ex parte accusatoris fuit admissus, & probauit plene crimen, seu delictum contra accusatum pñtem. Secundus casus est qñ pcurator interuenit ex parte accusati, & plene probauit innocentiam ipsius rei accusati cõtra ipsum accusatorẽ pñtem, & in hisce duobus casibus iudicium non redditur nullum, rõ horũ casuum est, qa licet hi pcuratores à principio admitti non debuissent; quia tñ repulsi nõ fuere, p eos crimẽ liquidatum fuit vr̃ q̧ sit ferenda snĩa,nec curandũ sit,q̧ alius diligentius, & curiosius liquidare potuisset, qñquidem sufficienter crimen sit liquidatũ. argum.l.Gallus.§ si eius de lib. & posth. quia 394 † undecunq; crimina clarescant, punienda sunt,c.in ecclesia 24 q.3.& suadetur hæc op. per no.per Bar.in l.posth. § si quis ex his,de inof.test. post Inn.in c.in nostra.de procur.& in c.causam quæ,qui fil. sint leg. ubi conclu- 395 dunt† q̧ ubi sententia lata pro uno ĩ causa in qua agens non petit sibi aliquid dari, uel fieri,sed solum aliqd fieri à iudice, uel declarari,prodest omnibus,& sic si feratur snĩa p 366 procuratore † accusantis pderit accusatori, & reip. & oĩbus,eod modo lata in fauorẽ procuratoris accusati. Sed ista dictõ non placet Aret.in d.c.ueniens,col. pen. quia licet in primo casu fuerit plene crimen liquidatum, ut condemnatoria sequi possit,& in secundo casu ẽt constet de innocentia rei, ut absolui possit,tñ non ur̃ in primo casu, ubi procurator fuit admissus ex parte accusatoris contra reum pñtem, q̧ possit plene constare de innocentia, seu nocentia ipsius rei, qñquidẽ si accusatus ipse pñs fuisset, ex eius sermone, & ex cõstãtia,& trepidatione, facile potuisse 397 deprehendi de innocentia ipsius rei, † & cõfutari calũnia, & fallacia ipsius accusatoris. eodem modo ex parte rei. Si reus fuisset pñs, ex cõstantia, & trepidatione potuisset crimẽ detegi, qđ ab eius abñtiam occultatũ, & celatũ fuit, & hoc saltẽ pcederet quo ad sumẽdũ aliqđ indiciũ, ob qđ potuisset torqueri, & ueritas erui,ergo stat semp firma illa potissima

tissima,& singularis ratio,ꝙ lex abhorret, ꝙ in abñtia accusatoris,uel accusati crimina di scutiant.Sed tuẽdo opi.Imo. põt dici,ꝙ prin cipalis rõ quare in criminalib. nõ possit interuenire ꝓcurator,uṙ illa potissimũ,ne iudiciũ elusoriũ reddatur.quæ rõ in hisce duob⁹ casibus ꝑ Imol.traditis cessare uṙ. cessat.n.in primo casu qñ procurator accusatoris plene ꝓbauit crimẽ cõtra reum pñtem cõtra quẽ snĩam executioni mãdari poterit, & ẽt cessare uṙ in secũdo casu, qñ ex parte ꝓcuratoris accusati. q̃a ex quo ꝓbatũ est de innocentia ipsius accusanti, poterit accusans, q̃ est pñs 398 cõdẽnari de calũnia,† quam calũniã uṙ cõ misisse eo ipso,ꝙ nõ ꝓbauit l. 1. C.de cal.& 399 ꝑfecto pro opin.Imol.† uṙ esse casus, ut ip semet dicit in l.quãuis.C. de adult. quẽ strictius induco.nã i princ.dṙ, ꝙ opportet.i crimine adulterii pñtiam accusatoris ꝓcedere, tñ q̃a constabat Materiam uxorem uiatoris adulterium cũ Iuliano cõmisisse mãdat Imperator Diocletian⁹ ipsam cõdẽnari,ex quo cõstabat de delicto,non obstãte exceptione, ꝙ citaret̃ uiator eius maritus.rõ est quia cõ stabat de delicto,& sic delictũ erat liquidatũ cõtra ipsam Materiam uxorẽ,& si dicat̃, aduerte q̃a tex. dicit nõ putamus uiatorẽ depu tatũ ad excubias limitis reuocãdũ. & sic uṙ, ꝙ ibi potuerit cõdẽnari Materiã uxor uiatoris.q̃a ipse uiator erat absens causa reip.sed ista nõ est potissima ratio illius l quãuis. Sed q̃a erat liquidatũ negociũ ex parte ꝓcuratoris. Itẽ cõstabat de cõfessione habita à Materia ꝑ tormenta,& erat cõclusum in causa.& istis tribus cõcurrentibus ualuit snĩa lata cõ tra dictam adulteram mihi tñ magis placet opi. Are. ꝙ non possit dici liq̃datũ crimẽ.& 400 ꝙ requirat̃ ꝓ̃sentia utriusque.†& ideo non uidet̃ recedendum à cõi snĩa, quòd iudicium sit ipso iure nullum .| Posset tñ saluari opin. Imol. in duobus casibus. Primo in casu. d. l. q̃uis. C. de adult. Itẽ qñ de crimine cõstaret ꝑ spontaneã cõfessionẽ rei ante quã nullã ꝑ 401 cessissent tormẽta, uel metus torturæ.q̃a† illo casu ẽt si totum iudicium esset nullũ.tñ possem ferri snĩa tanq̃ sup notorio, ut not. Innoc. in cap.qualiter, & qñ. de accusat. & Bart.in l. si confessus. ff. de cust. reo. & pro hac limitatione uṙ esse casus in l. ait prætor §.ꝓmittit̃ de min.quẽ tex.ſm Aret.in d.c. ueniens.dicit singularẽ Bal.in l.2.in fi. C. de re 402 iud.† nã cõfessus non põt opponere de ineptitudine libelli,nec de alio iuris ordine nõ seruato , & uṙ casus in c.pisanis.de rest. spo. 403 sed aduerte,† q̃a cõtra Are. uṙ casus in d.l. quamuis.ubi ẽt cõfessus per tormẽta nõ potest opponere ꝙ nõ potuit interuenire ꝓcuratorẽ.sed ibi ut supr. dixi,cõcurrebãt plura.

Paduæ.M.D.xxxiiii.Die.8.Iulii.

TRACTATVS

De potestate procuratoris, & defensoris in causis criminalibus, Secunda pars, & interpretatio in §. publice. l. seruum quoque. ff. de procur. Auctore Io. Antonio Rub. Alexãdrino.

SVMMARIVM.

1 *Personaliter comparere quis non cogitur in causis pecuniarijs,nisi subsistente iusta causa.*
2 *Procurator constitui non potest in causis capitalibus & num. 48. & an id sit perpetuum nu. 50.*
3 *Absens damnari non potest in causa capitali, etiam post litem contestatam.*
4 *Actio ciuilis, quàm criminalis intendi potest pro quolibet crimine capitali tam publico, quam priuato.*
5 *Pœna talionis ita militat in crimine priuato sicut in publico.*
6 *Causa censetur criminalis, ubi pro crimine pœna uenit applicanda fisco.*
7 *Intellectus ad hunc §. publice. & num. 12. cum seq. usque ad num 23.*
8 *Ratio dubitandi quare quis admitti non uidebatur ad allegandum causas absentiæ sine mandato.*
9 *Cautio iudicatum solui ab eo præstanda est, qui alium uult defendere,etiam si locupletissimus sit.*
10 *Defensor qui non satisdat,condemnari non potest.*
11 *Ratio decidendi cur quis admittatur ad allegandum causas absentiæ sine mandato.*
18 *Iudex debet ex officio suo inquirere ueritatem, etiam in causis in quibus lite non contestata proceditur ad diffinitiuam.*
19 *Intellectus ad l reos,C. de accusationi.*
20 *Procurator an possit interuenire, ut tantum prosit non et iam noceat.*
21 *Excusator an,& quatenus admittatur pro alio citra mandatum.*
23 *Reus absens ex iusta causa, potest à quibuscunque*

QVantae sit utilitatis, & subtilitatis huiusce modi. §. elicitur ex dictis Pauli de Cast. hic in 2. col. & Bald. in fi. sui cōmenti. Et aliorū quos citaui in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & ꝓ ipsius clariori intellectu est praemittendum: 1 † ꝙ principium huiusce. §. loquitur de causis pecuniarijs, in quibus quis non cogiť personaliter cōparere, nisi subsistēte causa l. fi. C. de proc. & c. 1. de iud. lib. 6. in quibus causis rīr procurator admitti potest. l. 2. §. usus. supra eod. in hisce tñ causis aliqñ quis cogiť per procuratorem comparere. l. pen. & auct. omnino. C. eo. tit. 2 † Versiculus uero nam & in capitalibus loq̃tur in causis capitalibus de quibus in l. 2. & in l. capit. ff. de poen. & in l. edicto. §. rei cap. ff. de bon. poss. quarū capitalium quaedā proueniunt ex iudicio publico, quaedam ex iudicio priuato, & in hisce causis capitalibus ꝓcurator constitui non potest, siue proueniāt ex iudicio publico, de quo loquitur tex. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iudic. & tex. ultra alios in l. de fide. C. ad l. Corn. de fal. & tex. in l. tunc conuenit. C. de accus. & in l. reos. eo. tit. de causa uero capitali proueniente ex delicto priuato posset intelligi tex. in l. 1. §. 1. & 2. rñso. ff. qñ cau. app. per alium agi po. q̃ non distinguit inter causam capitalem prouenientem ex iudicio publico, uel priuato, & cōis est ꝙ ēt in delictis priuatis, ut intra dicā procurator constitui non possit, & est notandum 3 † ꝙ in hisce causis capitalibus, ubi agiť de poena capitis absens damnari non pōt, ēt ꝙ sit lis contestata. l. 1. C. & ff. de req. reis. & l. absentem. §. 1. vbi Bar. ff. de poen. sed ubi q̃s non comparet perueni. ut ad annotationem bonorū, cuius formam tradit Bart. in d. l. 1. de requir. reis. Secundo praemittendum est. 4 † ꝙ pro quolibet crimine capitali, tam publico, q̃ priuato potest agi, tam ciuiliter, q̃ criminaliter. l. qui noīe. & l. hodie. ff. ad l. Cor. de fals. & l. fi. de pri. del. & de fur. 5 † & sicut de iure in crimine publico requiritur inscriptio ad poenam talionis, ita requiritur in crimine priuato. l. fi. C. de iniu. & d. l. fi. de prin. del. & ideo uidebimus infra, ꝙ ubi pro crimine, tam publico, q̃ priuato poena pecuniaria imponitur, siue poena sit applicanda parti, siue fisco, 6 † quo casu dr̄ causa criminalis. l. 3. ubi gl. Bar. & ceteri. ff. de sep. uiol. & tradūt. Mod. in rub. C. de iud. Et extra eodem, ꝙ in hisce causis iudicium per procuratorē agitari pōt.

Versi

Versiculus uerò tertius huiusce. §. intell'r in causis non capitalibus, ut in pœna relegationis,& remotionis ab ordine, & de aliis de quibus in l.cognit.de uariis, & extr. cog. & in l. moris.ff. de pœ. & ideo infra uidebimus, an in isto tertio gñe includitur pœna corporis afflictiua,ut qñ plebeus flagellis ceditur, uel fustibus subiicitur.iuxta l.cap. in princ. in 2. resp. ff. de pœn. Quartum genus causarum addit gl.in l.non solum.§.fi.infra eod. Quintum addit Alb.hic col.fin.de quo s'm eum loquitur tex.in l.sed & hæ.§.& patronus. ff.eo. & in l.non solum.§.fi.inf. eod. Sed tu dic, quod istud quintum genus satis includitur in illo gñe,quod æstimationem lædit,de quo loquitur tex.in l.pen.de uar.& extr. cog. Vltimo

7 præmittendum est,quod † tex.noster pluribus modis legitur, ut hic per Odofr. Alber. & alios plerosque antiquos,cõiter tñ recipitur intellectus glos.quod principium loquatur in causis pecuniariis.Secundum uero rñsum in capitalibus. Tertium in causis non capitalibus in quibus snia contra absentem ferri potest. Tu considera circa principium huiusce. §.in

8 telligendo eum † quod loquatur in allegãte causas absentiæ, quæ nam poterat esse rõ dubitandi,ad quod dic, quod uidebatur dicendũ, quod non dret admitti quis sine mandato, ex quo in hisce causis procurator cõstitui põt,& imputandũ uidebatur absenti,qui procuratorem non dimisit.l.absens.supra eo.uel saltem uidebatur, quod esset admittendus mediante cau-

9 tione de iudicato soluẽdo,† quam ẽt locupletissimus qui defendere uult præstare tenetur l.qui proprio. §. qui alium.ff. eo.& l.minor

10 etiam.eod.tit.†attento ẽt quia defensor qui non satisdat condemnari non potest.l. lib.in fin.de neg.gest.Contrarium tñ hic deciditur,

11 † quod à quocunque absens defendi potest:nec mirum,quia iura prędicta loquuntur, ubi qs uult plene defendere,& suscipere in se telam iudiciariam ,sed tex. noster loquitur de illis tantummodo,qui allegant causas absentiæ, ad quas passim etiam inhabiles admittũtur, ut hic dicit gl. magna ad finem. Circa sc'd'm responsum faciebat dubium, & uidebatur,

12 † quod ex quo in hisce causis remouetur omnis procurator,& defensor,qui plene defendere uult, debetur etiam remoueri quilibet alius defensor, qui causam absentiæ adducere intendit, per regulam quæ habet, quod à quo remouetur genus, remouetur q̃libet eius species.l.chor.ff.de leg.2.& l.1.ff.de suis & leg. Contrarium hic deciditur, & ratio decidendi est,quia in allegante causas absentiæ cessant rõnes prohibitiuæ constitutionis procuratoris,de quibus plene dixi in d. §.ad crimen.

13 † Circa tertium responsum faciebat dubiũ, quia uidebatur, quod etiam in hisce causis non capitalibus, ex quo per eas læditur hominis ęstimatio,non dret posse cõstitui procurator. arg.l.iusta. ff. de man.uind. & l.Iul. ff.si quis omiss.causa test.& l.si isti quidem.ff.quod metus cau.attento etiam quia tex.in l.1. in 1.& 2.resp.ff.quando cau. app. per alium agi po. uidetur solum uelle, quod in causa pecuniaria procurator constitui possit.ut patet ibi, sin autem pecuniaria sit.& ibi,sed si ea causa sit ex qua solet sequi condemnatio usq; ad relegationem,intelligendo quod dictio (usque) stet inclusiue ut Bart.dicit inf.col.2.Sed ratio decidendi colligitur ex una rõne, quæ adducitur, quod ideo in causis capitalibus procurator constitui non potest, quia sententia posset reddi elusoria,contra l. si prætor. ff.de iudic.

14 † Sed iste intellectus cõis non uidetur tutus per locum à sufficienti partium numeratione.nam intelligendo hunc tex.in princ. in allegante causas absentiæ,& eodem modo uersiculum (nam & in capitalibus) non uideo, quõ possit intelligi tex. in 2.respons.in allegante causas causæ,quia illa dictio (itaque)

15 est continuatiua præcedentium : † & ideo huic text. accõmodat sc'd's intell's per Mart. Syll.Iac. de Rau.& Pet. de Bellap. quos citat hic Bart. & hunc intell'm sequuntur Cyn. & Alb.in l.reos.C.de acc.sed iste intellectus nõ recipit cõiter ex duplici capite: & primo s'm Bart.quia uerba tex. huic intellectui refragari uñr,qñ quidẽ allegare cãs innocẽtiæ sit plenarie defendere.l.is qui reus.ff.de pub.iu.Sed tuẽdo hũc intell'm dici põt, quod satis dr excusare innocẽtiã ille,qui excusat abñtẽ à cõtumacia,qñ quidẽ cõtumax habeat pro nocẽte,seu delinquẽte.iuxta.l.omne delictum, in prin. de re mil. Secundo obiicit huic intellectui quia si iste ultimus uersiculus intelligeret de allegãte causas abñtiæ,decideret hic casus minus dubius. Si.n. quis admittitur in causis capitalibus ad allegandũ cãs absentiæ,longe magis, & minus dubie debet admitti in causis nõ capitalibus, in quibus absens cõdẽnari põt. Sed tuẽdo hunc intellectum rñderi potest, quod uidebatur dicendum, quod ex quo in hisce causis nõ capi-

talibus ꝓcurator cõstitui põt ꝙ nõ deberet admitti quis ad allegandum causas absentiæ. 16 † Tertius datꝰ intellectus ꝑ Dyn. ꝙ iste text. intelligatꝰ gñalr̃ in ꝗbuscunq; causis tam capitalibus quã non capitalibus in ꝗb. absens cõdemnari põt: ideo ẜm eũ in terminis. l.lege Corn.§.const. & l.ne diu.C.de pœn.& extrauag.ad repri.ubi absens condemnari põt: admitti põt ꝓcurator: ꝗ põt ꝓdesse,& nocere dño: & cum isto intellectu transeunt non nulli antiqui quos citat Imo. in l.pen.§. ad crimen.col.ult.de pub.iud.& Mod.Señ.ꝗ trãscribunt dicta Imo.in c.ueniẽs.in 28. col.de acc.sed Bart. non recipit hunc sensum : ut ꝑ eum in d.§.ad crimen.in 2. col. & in d. extrauag.ad repr.in uerbo legitime: cuius tñ fundamenti rñdes Imo.in d.§.ad crimẽ. sed di- 17 cam infra in ult. not. † Quartus intellectus accõmodatꝰ ꝑ Bar.hic ꝙ iste text. nõ loquatur in ꝓcuratore,sed in defensore sine mandato,& in oĩ gñe causarum de mundo,ut patet ibi,à quibuscunque defendi, q.d.non curo cũ mandato uel sine,& ut patet ibi,quemuis uerba ꝑ eo faciente,q.d.non curo an habeat mandatum,uel sit sine mãdato:& an sit masculus uel fœmina:ꝗa admittitur ut excusator innocentiæ:ꝗ ꝓt prodesse ipsi accusato 18 uel inquisito,& nõ nocere: † & ꝑ isto intellectu.facit ẜm Bar. quia si iudex in causis,in ꝗb.ꝓceditur, ad diffinitiuam ẽt lite non contest.tenetꝰ ipse ex suo officio inquirere ueritatẽ.auc.ꝗ semel,ibi,ꝑquisita ueritate, C.qũo,& qñ iud. & idem est in causa appellationis, in qua nõ requiritꝰ litis contestatio.l.amplio 19 rem.C de app.idẽ in casu isto. † Et ꝑ isto intellectu pondero istũ tex.in uerbo, æquũ, & ordinariũ est.quasi uelit dicere, ꝙ licet ꝓcurator ĩ causis capitalib.nõ possit cõstitui: tñ æquũ,& ordinariũ est admittere quẽpiã excusantẽ absentẽ,ꝗ cõdẽnari põt : & hoc est ꝗđ uoluit dicere tex.in l.reos. C.de acc.dũ dicit leges publicoꝝ iudiciorũ nõ solũ ꝑ defensorẽ,sed ẽt ꝑ ꝓcuratorẽ defendi ꝑmittunt , ut tm̃ defendat,nõ aũt ut noceat,attento maxime ꝗa ẽt in criminalibus,ubi ꝗs est ꝑsens,ac cõfessus,& cõdẽnatus,tenetꝰ iudex ex offõ inquirere ueritatẽ l.1.§.si ꝗs ultro.ff.de qõ. Ergo lõge magis hoc dicendũ ur̃ in absente.l.si nõ defendantꝰ.ff.de pœn.& facit pulcher tex. ubi ur̃ esse casus ultra alios in l. fi.ff.ad l.Iul. de ann.ubi licet mulier nõ admittatꝰ ad accusandũ l.Iul.de ann.admittitꝰ tñ ad instruendũ ꝑfectum annonę.facit tex. in l.amplius puto ibi,adire ꝑtorem, & iudicare rẽ prout se habet.ff.de fideicom.lib. & hunc intellectũ sibi ascribit Saly.in l.reos.in 11. col. C.de acc. & cũ isto intellectu hic transit Paul. de Cast.ꝗ dicit,ꝙ iste talis solũ admittitꝰ ad excusandũ: nec subiicit de sñiæ:& cũ isto intellectu transit ẽt do.Ant.Ros.in cons. 49. col.2.inter cõsil.Cæp. sed huic intellectui cõtradicit Ang. hic.quia Bart.ur̃ sentire,ꝙ nõ possit admitti ꝗs ut ꝓcurator , & tñ in contrarium ob. iste text.ibi,quemuis,& ibi,à quibuscunq; defendi. ꝗ ur̃ innuere , ꝙ ẽt ꝗs ut ꝓcurator possit admitti,sed rñderi,põt,ꝙ Bar. ẽt fatetꝰ, ꝓcuratorem debere admitti ad informandũ ipsum iudicem de innocẽtia accusati, uel inꝗsiti.Sed replicari põt,ꝙ tunc non põt dici , ꝙ admittatꝰ ut procurator, ex quo in se non suscipit telã iudiciariã,arg.c. super.de re iud. & l.si suspecta.ff.de inof.testa.Secundo mo- 20 uetur Ang. † nam ꝓcurator nõ põt interuenire,ut tm̃ ꝓdesse ualeat,ut Imo tradit in c. constitutus,extra eo.tit. sed ad hoc respõdet Aret.in c.uenies. de acc. ꝙ licet nõ possit talis ꝓcurator constitui ab hoĩe, tñ põt à lege admitti:ut possit ꝓdesse,& non nocere,ut in sili de tutore tradit Bart.in l.tutor qui repertorium,ad fin.ff.de admini tuto.facit l. 2. C. 21 de acc. Tu † considera aut pars aduersa non contradicit huic excusatori. & isto casu ꝓcedat opi.Bart.aut uero contradicit,& tunc ur̃ ꝙ teneatꝰ cauere.iuxta l.ꝗ proprio §.ꝗ aliũ. & l.minor.ff.eo.tit.& facit tex. in l.2.§. pen. ff.ex ꝗb.cau.in poss.ea. ubi non debet admitti ꝓcurator,ꝑ quẽ cõditio aduersarii efficiatꝰ deterior:& hoc ultra alios.Est uerũ,ꝙ ĩtellectui Bar.multũ refragatꝰ iste tex.dũ dicit,quẽlibet admitti:& sic ẽt ꝓcuratorẽ,facit itã.l.si is ꝗ ducenta.§ utrũ.ff.de reb.dub.& sic ur̃,ꝙ si habeat mãdatũ,ꝙ debeat admitti tanꝗ̃ defensor:attẽto maxime , ꝗa nõ ur̃,ꝙ possit nocere dño. ẜm Imo. nisi habeat specialissimũ mãdatũ:sed dic , ꝙ nõ est incõueniẽs restringere ista dictionẽ (quẽuis) ut nõ cõprehendat ꝓcuratorẽ : cuius factũ rr̃ ꝑiudicat dño: & si dicat,cõtra Bar.est casus in extrauag.ad repr.ibi,personalr̃ uel legitime non cõparuerit : & non dixit personalr̃ tm̃.Nam ad hunc tex.rñdet Bar.ꝙ dum dicit(legitime) refertur ad uniuersitatẽ, q̃ in causa criminali ꝑ ꝓcuratorẽ cõparere põt:sed facile fuisset impe ratori hoc,ꝗđ Bart.sentit exprimere,sed re-

plicari

plicari pōt,ꝙ non est incōueniens:ꝙ ex quo illud uerbum (personalr) nō pōt referri nisi ad singulares ꝑsonas: ꝙ illud uerbū (legitime) referat ad uniuersitatē tm̄.attēto maxime,qa text.in l inter accusatorē. ff. de publ. iud.ur innuere,ꝙ sit suscepta cognitio, ꝙ absens possit cōdēnari:siue sit reus, siue actor: & tn̄ uult,ꝙ sola defensio det:& idē ꝓbat in §.ad crimen.ad fi. ibi, & sic iustā rōnem habeāt,sn̄iam differāt:& 22 † ideo credo:ꝙ possit ēt accommodari nouus intellectus ad hunc tex.& cōsiderandū est:ꝙ licet in causis capitalibus absens pena capitis damnari nō possit.ut dicit text.in l.absentē, in pri.de pœnis. & in uer.uerū si qd grauius irrogādū fuisset, tn̄ absens q citationi. & edictis ꝑsidium nō obtēperat, cōdēnari oportet, dicit tex. in d. l.absentē.nec ista sunt contraria : qa solū cōdemnat ad pœnā, q̄ æstimationē lædit, dico ergo, ꝙ ubi absens pōt condēnari siue causa sit capitalis,siue nō capitalis,siue ciuilis,dūmodo nō agat de pœna capitis. pōt interuenire qs, & tanq̄ procurator, & tanq̄ instructor. & iste intellectus differt ab intellectu Dyni q uoluit, ꝙ ēt ubi absens pōt cōdēnari pœna capitis,ꝙ possit interuenire ꝓcurator:& in hisce terminis posset intelligi tex.in l.reos.C.de acc.Alius pōt accōmodari intellectus:& cōsiderandū est, ꝙ ꝑ locū à ciuilib. ad criminalia arguit ut ꝓbatur. iud.l. absentē.ibi,ſm morem priuatorū iudiciorū,sed in causis ciuilibus pōt reus assumere in se onus ꝓbandi, ut demonstret actorē experiri sine actione.l.si pupilli §.Iul.de nego. gest. dico, ergo ꝙ qlibet debet admitti ad excusandā innocentiā rei, ꝙ accusator uel inqsitor nō habet ius accusandi uel inqrendi,nec isto casu ur ꝙ iudex possit dicere ꝙ uelit habere ꝑsentiā accusati uel inqsiti, ut uideat qua frōte,& quo animo loquat, attēto ꝙ ꝓceditur solū ad exclusionem ꝓcessus, & quasi ꝑ uiā extraordinariā, & hoc est. ꝙ uult dicere tex. in c.ueniens.de acc. ubi uult , ꝙ admittat ꝓcurator ad excludendū accusatorem, q confessus fuerat se ꝑ calūniam accusasse, magis 23 tn̄ placet ꝑcedens intellectus Dat † alius intellectus ad hunc tex. ꝑ Ang. hic in quadam sua repetitione. quē referunt qdā Moder. in c.ueniēs.de acc.& uult,ꝙ vbi reus est absens. ex iusta causa,ꝙ tunc pōt interuenire ꝓcurator ad plenā defensionē, qa publice utile est abn̄tem a qbuscunq; defendi,ita loq tur tex. hic,sed ubi qs est absens ex iniusta cā , & latitat,tunc non pōt interuenire ꝓcurator, ita loqtur tex.in §. ad crimen. in primo uero ca 24 su loqtur ēt tex.in l.reos. C.de acc.† Et si dicatur,ꝙ licet sit absēs ex iusta causa, ex quo nō pōt condēnari , ur ꝙ non possit admitti procurator,ex quo ex tali interuentu nullus pōt seq effectus,replicari pōt.ꝙ euitabit annotationē bonorū,sed tu dic,ꝙ iste itellrs cōfundit ꝑ tex.in §. ad crimen.in fin.q uult,ꝙ possit subesse iusta cā.q̄ habeat euitare annotationē bonorū,& tn̄ gn̄alr dicit, ꝙ in crimine publico ꝑsequendo nō interuenit ꝓcurator.Notat primo ex hoc tex. ibi, publice uti 25 le est absentes à quibuscunq; defendi,†ꝙ ex quo interest reipublicæ ut absentes defendātur,nemo pōt cōdēnari. ſm Ang. nisi sibi detur terminus ad defensam.l. 3.& l.desertorē. §.si ad diē.ff.de re mil. & est tex. cū gl.in l.1. ff.de fur.balne.& tradunt Bart. & Imo. in l. 26 cust.§.1.de pub.iud.† & dicit Salyc.in l.2.de cust.reo.ꝙ practica totius mūdi est.ut spōte confessus mittat ad carceres , & assignet sibi terminus ad allegādū qdqd uelit,ne cōdēnetur,& si nullā faciat defensionē inter termi 27 nū,ur ꝑseuerare in illa cōfessione.Dixit†tn̄ singlr Bal.in l.à ꝓcedente.C.de dila.ꝙubi delictū est notoriū, ꝙ iudex pōt denegare talē dilationē ac interloq talē dilationē non esse dandā,& cū cōdēnare, & mittere ad furcas. 28 Et ſm Ang.hic † male faciunt assessores , q faciūt inqsitū uel accusatū cōfiteri delictū, deinde ꝑfigūt terminū octo dierū ad faciendū suas defensiones,deinde faciunt eos renūciare hisce defensionibus,qa nō possunt. iuxta gl.in l.pactū inter hęredē.ff.de pac.ubi plene Mod.facit l.nō tm̄.de app. ubi Bart. Ang. tn̄ de Aret. in tract. suo malefic. in uerbo q iudex statuit terminum ad eorū defensionē, post Ang.in l.custodias.ff.de publ. iud.distinguit,ꝙ aut cōstat reū nullā habere defensionē,ut qa forte est insignis latro , & tunc pōt renunciare,ex quo ius defendendi nō habet, & nihil aliud fit,nisi ꝙ citius moritur aut uero cōstat ipsum habere defensionē.& tūc nō tenet renunciatio,& in hisce terminis pt itelligit text.in l.add.C.de app.& in l.nō tm̄.eo. ti.ibi.n.cōstat eū hr̄e defensiones,ex quo ducebat ad patibulū infra tpa data ad appellandū.i dubio tn̄ cōcludūt oēs,ꝙ qs possit renūciare suis defesionib.ꝑ gl.in l.1.de furt. balne.q̄ hoc mihi non ꝓbat, & ur magna restrictio

ctio ad gl. in l. pactum inter hæredem, q indistincte dicit. q quis nõ põt renũciare suis
29 defensionibus: † mihi placet id, quod dicit singlr Inn. in c. qm abbas. de off. deleg. q qs possit renunciare termino non aũt defensio
30 ni. † Notatur secundo: ibi, nam & in capitalibus: hic esse text. pro illa regula, q si de quo minus ur inesse, & inest: ergo de quo magis. nã si in capitalib. causis defensio datur, lõge magis debet dari in causis pecuniariis. facit auc. multo magis. C. de sacro san. eccl. Notantur tertio ex hoc tex. ibi, defensio dat
31 † q ad allegandum causas abñtię facti, utputa q accusatus, uel inqsitus est detẽtus in uinculis, admittit non solũ procurator, sed etiã defensor quilibet, tam masculus, q fœmina, ẽt sine aliqua satisdatione, ut patet ibi à quibuscũq; defendi. Sed opponitur ẽm Alb. hic, & ur, q illa dictio (à qbuscũq;) debeat restringi ad psonas habiles. l. 1. de sacrosan. eccl. & l. ut gradatim. §. 1. de mun. & hon. sed ipse rñdet q ad allegandũ cãm abñtiæ, & ad informandũ ipm iudicẽ de impedimẽto facti qli-
32 bet indistincte ad l. mittit. † Sed difficultas cõsistit. ẽm Ang. post Inn. relatũ p Bart. in §. ad crimẽ. an admittat qlibet ad allegandũ causas abñtię iuris, utputa q accusatus, uel inqsitus non põt uenire, qa locus nõ est tutus, & indistinguendũ est. ẽm Ang. aut. n. causę iuris, q allegant, apparẽt ex actis, & sine dubio cũ sint notoriæ, adduci pñt: qa iudex ex offõ ad hoc astringit ẽt parte non petẽte. ut gl. dicit in l. ubi pactũ. de transact. Si uero causæ abñtiæ iuris nõ sint notoriæ: non admittit excusator sine mãdato, ut si uellet dicere: (ut dixi) q locus non esset tutus accusato, uel q iudex non esset cõpetens ipsius accusati, uel q esset excõicatus, & rõ huius cõclonis est, ẽm Ang. qa uerosilr pt quis ignorare, an accusat⁹, uel inqsitus uelit uti hisce exceptõib. Itẽ ut Bar. dicit in §. ad crimẽ. esset possibile, q ĩpedit⁹ impedimẽto loci nõ tuti, nõ obst. hoc impedimẽto cõpareret, & ideo ur, q ad has allegationes non debeat qspiã admitti sine mandato sed ẽm Imo. post Bal. in d. §. ad crimẽ. ista opin. Ang. hic nõ est tuta. Primo, qa non est uerosimile, q abñs uelit se exponere periculo, licet possit, qa exponẽs se periculo ẽt inuitus defendi põt. l. non tm de ap. & ideo ubi aliqs allegat istã exceptionẽ loci nõ tuti, uel incõpetentiæ iudicis, nõ ur, q illã alleget cõtra uolũtatẽ abñtis, qa ubi abñs non comparet, præsumptio est, q uelit illas exceptiones adduci posse, ne incidat in delictũ cõtumaciæ. ergo satis psumẽdũ est, q nõ admittat cõtra uoluntatẽ citati. arg. l. li. § fi. de neg. gest. & ideo idẽ Ang. in quadã sua disputa, q incipit Boñ. quidã, tenet, q imo qlibet excusator admittat ẽt ad allegandum cãs iuris, q nõ præiudicant ipsi accusato, uel inqsito, qa eas adducendo gerit negociũ dñi utiliter. iuxta. l. q utilr. de neg. gest. quo casu, aut dñs gesta p hũc excusatorẽ ratificabit: & tũc cõstabit de uoluntate dñi, aut uero nõ habebit ratum, & sic poterit qñcunq; renunciare huic exceptioni declinatoriæ oppositæ p excusatorem. Sed ista cõsideratio Ang. non ur
33 uera, & cõsiderãdũ est, q rlr † defensor sine mandato non admittit. d. l. lib. §. fin. & l. tot. ubi Bart. ff. eo d. tit. & ubi admittitur tenetur cauere de iudicato soluendo, & rõ potissima huiusce cõclonis est, ne iudiciũ reddat elusorium, qa interest eius, cõtra quem causæ abñtiæ iuris allegantur, ut allegãs habeat mãda
34 tum, † mihi tñ placet opin. cõtra Ang. hic primo per istum tex. q uult, q ubi abñs põt condẽnari, possit qs innocentiam suã excusare, ergo longe magis debet quis admitti ad allegandum causas abñtiæ iuris in causis capitalibus, qa nisi reus excusetur cõfiscabunt oĩa eius bona post annum irreuocabilr, si ergo succurrit de æquitate abñti eo casu, quo põt cõdemnari, ut eius innocẽtia possit excusari, quo casu sæpenumero agit de minori p̃iudicio, q sit cõfiscatio oĩum bonorum lõge magis hic ur succurrendum. & ista opin. ẽm Aret. probari ur in l. fi. circa med. ff. de req. reis. ubi tex. dicit, q si reus nõ comparet infra annũ post citationẽ, uel non habeat, q cũ defendat in causa capitali, post annũ cõfiscantur eius bona. Et si qspiã diceret, aduerte, qa ille tex. debet suppleri, q ueniat cũ mãdato, replicari põt, q si hrẽt mandatum, non uocaret simplr defensor, cum ergo ille text. non possit intelligi de allegante causas causę, seu innocẽtię: debet intelligi de quibuscunq; causis tã iuris q facti, & ita ẽt intelligendus ur tex. in §. ad crimen. in fi. & tex. noster hic. Notat quar-
35 to ex isto text. † q ubi abñs põt cõdemnari:
36 ibi pt interuenire procurator. † Et ideo ẽm Dy. relatum hic per Bart. & per Alb. col. 10. ubi de iure cõi in causa capitali sententia potest ferri cõtra abñtem, ibi potest ĩteruenire pcurator, & sic in casu. l. ne diu. C. de pęn. & extrauag.

extrauag. ad repr. & in casu. l. lege Corn. §. cōstitutū.ad l.Corn. in quibus abn̄s damnari pōt,poterit interuenire ꝓcurator.Idem est, si ex forma statuti,uel ex consuetudine, ſm Dyn.quis possct abn̄s condemnari: hr̄eturq;. pro cōfesso,& cōuicto:& hāc opin.amplectit̄ Imo.in d.§.ad crimen.qui dicit, ꝙ ita cōiter tenetur,& referunt Mod.in c.uen.col.28.de

37 acc.Sed cōtraria opin.† quæ uī crebrior ſm Ias.in l.2.qui test.fac.posl.uī ēt uerior, ꝙ in causis capitalibus, ubi agitur de pœna maiore relegatione, dato ꝙ absens possit condēnari, siue ex dispositione iuris cōis, siue ex forma statuti,aut consuetudinis, nullo modo possit interuenire procurator, quæ q̄dem opinio ꝓbari uī lege,rōne,& auctoritate. & primo per tex.in l.pen. §. ad crimen. de pub. iud. ubi dī simplī ad crimen publici iudicii persequendum frustra interuenit procura-

38 tor.† Sed huic text.r̄ndetur, ꝙ licet simplī loquatur.debet tn̄ distingui, & declarari per alias leges.Sed replicari potest, ꝙ nullibi repellitur,ꝙ absens in causa capitali de iure di gestorū possit condēnari, nisi in casu. l. lege Corn.§.cōstitutum.qui tex.uult,ꝙ serui,qui spadonē interfecerūt, licet ultimo supplicio sint puniendi,abn̄tes tn̄ cōdemnari pn̄t,cum ergo ille solus casus reperiat̄,non est uerosimile,ꝙ includatur in regula.§. nr̄i. Item pōt dici ad illum tex. dū dicit de abn̄tibus quoque,tanq̄.l. Cor.teneantur,ꝓnunciandū est, ut sit ꝓnunciandum perinde,ac si essent pn̄tes usque ad relegationem.ut ibi sentit gl.in 2.intellectu.Vel pōt dici ꝙ ille tex. non loq̄tur de abn̄tibus,ut sint puniendi tanquam.l. Corn. teneantur.s.pœna corporali, sed sola pœna cōfiscationis bonorū, quia abn̄s nō p̄t deportari, minus est præsumendū ꝙ ista regula trahat̄ ad l. ne diu. C. de pœ. q̄a nō potuit I. C. diuinare de illo tex. minus de extr. ad repr. in uerbo legitime. ut ibi Bart. dicit.

39 Secundo † obiicitur contra opin. Dyn. per Bart.tex.in l.inter accusatorem, de pub. iud. ubi inter accusatorem,& accusatum ēt suscepta cognitione, & sic lite contest.excusatio ꝓ abn̄te iustis rationibus admittitur,q̄a tex. gn̄alī loquitur,& uult, ꝙ sola excusatio iustis rōnibus admittat̄:& tn̄ ille tex. uī loqui, ubi abn̄s potest cōdēnari:dum dicit, nec per triduū ꝑ singulos dies ter citatus condēnet̄. ergo tex.noster necessario debet intelligi: & idem probari uī in d.l.pen.dū dicit,sed excusationes abn̄tium ex S. C.iudicibus allegantur.subdit text. & si iustam rōnem habeant, sn̄iam differunt.Et pro ueritate. pro ista op. contra Dyn.uī esse casus de causis capitalib. in d.c.uen.& in c. super hiç. de accus. ubi qn̄ agitur de pœna depositionis ab ordine, non admittit̄ ꝓcurator, q̄a causa est criminalis. Sed ad istum tex.r̄ndet. Im.ꝙ pœna depositionis ab ordine de iure can. censet̄ pœna criminalis,& rō est ſm Mod.in d.c.uen.col.28. in 13. q. q̄a depositio ab ordinibus ecclesiasticis est magna pœna, quia q̄s non deponit̄ ab ordine nisi ex grauissimo crimine.c. i. 81. dist.sed ob hoc non tollit̄ cōtrarium, q̄a illa sn̄ia depositionis ab ordinibus sacris in absentem ferri pōt, & tn̄, non pōt interuenire ꝓcurator.Suadet̄ hæc opin. contra Dyn. ſm Bar.in d.extrauag.ad rep. in uerbo legitime,

40 † nam in causa appellationis etiam in criminalibus ferri pōt sn̄ia in absentem.l.fin. §.illud.de temp.app.& tn̄ in causa appellationis non pōt interuenire ꝓcurator. sed replicari pōt ſm quosdam Mod.in d. c. uen.ꝙ ille tex. loquit̄, ubi in causa principali nō poterat ꝓcedi cōtra abn̄tem: nil mirum ergo si idē est in causa appellationis:quę censetur eiusdem naturæ,sed si in causa principali potuisset ꝓcedi cōtra absentē ēt causa appellationis posset ꝑ alium agi: sed ille text.non patit̄ hunc sensum,q̄a solū facit dr̄iam inter causam pecuniariā,& capitalem:& absolute dicit,ꝙ cā capitalis ꝑ aliū agi nō pōt, nec distinguit inter abn̄tiā,& pn̄tiā, & late dicā de intellectu illius.l.1.Vltimo suadet̄ hęc opi. pulchra ra-

41 tione.† nā uī absurdū,ꝙ in causa capitali admittat̄ ꝓcurator, q̄ non solū pōt ꝓdesse, sed ēt nocere dn̄o. Sed ad hoc r̄ndet Imo. ꝙ per eius dcm̄ nō præiudicabit̄ dn̄o, nisi habebat spālissimū mandatū, ut in simili dī in matrimonio,in quo req̄rit̄ mandatū indiuiduum. attēto maxime ꝙ factum ꝓcuratoris tēdens ad delictum,dn̄o nō præiudicat.l. si ꝓcur. de cōd.ind.& erit magis utile admittere ꝓcuratorē,licet possit ī aliqua particula nocere,q̄ relinquere ip̄m abn̄tem indefensum,& maxime ubi iudex est oīno ꝓcessurus cōtra abn̄tē. arg.tex.in l.nō solū.in fin.ff.de procu.ubi qn̄ iudex deliberat oīno ꝓcedere cōtra abn̄tē, admittitur q̄s sine mandato ad remouendā cām suspecti tutoris. Sed replicari pōt, ꝙ si ista rō esset uera,dr̄et ēt admitti in causis capitalibus, in quibus absens cōdēnari nō potest

est, quia melius esset eũ defendere, licet in aliqua parte possit sibi nocere, quàm eũ indefensũ relinquere. Itẽ ut dicit Bart. melius est, quod qlibet admittatur, qui possit tm̃ prodesse, non aũt nocere est uerũ. quod pro opinione Dy. multum stringit tex. in d. extrauag. ad repr. dũ ducit, personalr̃ uel legitime, cui text. non satisfacit solo Bar. ẽm Imo. dicẽtis quod ille dr̃ comparere, qui personalr̃ compareat, si est singularis persona, uel per procuratorem, si est uniuersitas, quia illa verba personalr̃ uel legitime unr̃ pariformiter referri, tam ad singulares personas, quàm ad uniuersitatem. sed replicari põt, quod ex quo illa uerba personalr̃ non pñt referri ad corpus collegium, uel ad uniuersitatem, necessario sunt referẽda ad personas singulares, cũ uerbũ (legitime) ad collegiũ uel uniuersitatem, ut Bar. sentit, pprie referri possit, quia regula. l. nam hoc iure de uul. & pup. pcedit ubi potest pariformis determinatio. cogita.

Notatur ultimo ex hoc text. ibi, æquũ, & ordinarium est admittere. hic esse tex. quod iudex nõ põt dicere procuratori. quod uult. quod principalis personalr̃ cõpareat, quia melius nouerit ueritatẽ. quia quod quis posset comparere per pcuratorem est ordinariũ, & æquum, cõtrarium tñ tenet Bar. hic reprobata opi. Iac. But. quia uolebat quod si procurator haberet specificum mandatũ, ad sic rñdendum quod iudex nõ posset desiderare, quod principalis cõpareret, nam cõtra Iac. stringit iste tex. quia uult, quod sit ęquũ, & ordinariũ admittere pcuratorẽ: huic ergo æquitati: & iuris ordini non põt iudex derogare: sed ut supra dixi Bar. hic. & in l. fi. C. de pc. & in l. 2. §. defendi, ex quibus. cau. in pos. ea tenet. quod imò possit cogi principalis rñdẽdũ: quia ob eius pñtiã ueritas magis pcipi poterit: quę per tremorem, ruborem, palorẽ, & similia pcipi solet. sed ẽm Bald. distinguendum ur̃ inter iudicium criminale, & ciuile: nam in iudicio criminali in quo torturæ locus esse potest. põt cogi principalis cõparere, & in hisce terminis loquit̃ tex. in l. de minore. §. tormẽta. ff. de qõ. sed ubi nõ esset locus torturæ, ex quo pcurator hẽt specificum mandatũ. dñs ur̃ loqui per organum pcuratoris. l. qui aũt. in fi. ff. de cõ t. siue causa sit ciuilis siue criminalis. ita dicit Bald. hic, & ista opinio. fuit de mente Bart. licet Bal. non dicat in l. quia bona. § quia alieno. in ult. col. ubi facit drĩam inter iudicium criminale, & ciuile: & uult, quod in criminali teneatur comparere personalr̃: quia ex aspectu, uoce, colore, & trepidatione poterit iudex melius se informare ab ipso principali. & opin. Bar. in d. §. quia alieno, recipit̃ cõiter. ẽm Alex. & Mod. in l. fi. C. de pc. & probari ur̃ ex illo tex. ubi unicuique pmittitur per procuratorem rñdere, nisi subsistente iusta causa. & tradit Raph. Fulg. in consil. 244.

43 † Mihi placet distinctio quã sentit Bald. hic quod siue causa sit ciuilis siue criminalis dũmodo non agat̃ de tortura non possit cogi principalis comparere per hunc tex. quia gñalr̃ loquitur. & per tex. in dicta l. fi. nisi subesset iusta cã, utputa, quia procurator esset infamis, uel rixosus ut Mod tradũt in d. l. fi. Circa gl. † in uerbo publice, colligit̃ cõclusio, quod interest reip. quãplurimos ad defendendã suã causam admitti. Sed tu aduerte, quia iura allegata in gl. non pbant hoc. nã tex. in l. in puinciali. § fi. cũ l. seq. bñ pbat, quod si ædificet̃ in publico, quod oẽs ciues nunciare pñt: quia interest reipublicæ quàmplurimos ad suam causam admitti. sed tex. nr̃ non loquit̃ de interesse publico principalr̃: sed ipsius absentis: sicut ẽt loquit̃ tex.

44 (see margin)

45 in l. exigẽdi C de pc. † Itẽ tex. in l. 1. in fi. ff. quod cuiusque uniuer. loquit̃ de defensore qui tenet̃ satisdare de rato uel de iudicato soluẽdo iuxta l. quia pprio. §. quia aliũ. & l. minor. ff. eo. sed tex. nr̃ loquit̃ de defensore allegante causas absentiæ, qui nõ tenet̃ ad aliquã satisdationẽ: ut est gl. sing. in l. in eo. § nemo. de reg. iur. sed alii defensores tenent̃ satisdare, dicto quod sint locupletissimi d. l. minor. Sed tu cõsidera quia gl. in d. l. in eo. §. nemo, loquit̃ in allegãte causas abñtiæ in cã criminali. ubi agit̃ de utili. publ. ut Bar. dicit in l. ubi pactum col. pen. de trans. ideo uide Dec. oĩno in d. l. in eo. § nemo. ff. de reg iu. & dic †

46 quod interest reip. hic secundario, principalr̃ tñ interest ipsius absentis à quocunque defendi: alias si principalr̃ interesset reip. ut hic sentit Ang. posset pcurator inuitus cõstitui, & tñ non põt. l. fi. liusfam. §. inuitus supra eo. & l. inuitus. C. eo. & iõ officium pcuratoris est priuatũ auctoritate, & utilitate: licet secus sit in offõ tutoris, & curatoris: quod est publicũ auctoritate & utilitate priuatũ l. si quis magistratus. ff. de mun. & hon. & inst. de excu. tu. †

47 nec est incõueniẽs, quod principalr̃ intersit priuatorũ principaliter à quibuscũque defendi, & secundario reipub. sicut in simili dr̃, quod interest principaliter ne quis re sua male utatur, secundario reip. ut ita onera reip. subire possit. § pen. inst.

inst.de is q sunt sui uel alie.iur.& in § cos.in auct. ut iu l. fine quoquo suffr sic ẽt princi paliter ĩterest mulierũ dotes earũ cõseruari sc̃d̃ario reip.l.1.& 2.de iu.dot.& l.1.sol.mat. Glo.in uerbo,dat pôt diuidi in 5.partes pri̅c. In 1.parte opp.contra tex. In 2. distinguen do tria gña causarum opp.resoluit, & contra primũ genus opponit tribus modis. In 3.diui dit ipsum text.In 4. format unam qõnem.In 5.intelligit hunc tex.qñ quis põt plene defen dere,sed tm̃ uult allegare causas absentiæ.Se cunda ibi,sed ut tollas.Tertia ibi, & ₰m hoc Quarta ibi, sed in quem sententia dabitur. Quinta,& ult.ibi,uel si uis dicas. Ex hac glo. 48 colligitur prima conclusio,ꝙ † in causis capi talibus rẽ nõ põt constitui ꝓcurator.l. pen. §.ad crimen.de publ.iud.qui tex.licet loquat in pub iudicio capitali, tñ habet locum ẽt in iudicio capitali priuato,ut probatur in l pri ma an ꝑ aliũ cau. app. ubi non distinguit cri mẽ publicum à priuato,sed solũ qualitas pę næ.& uĩ esse casus.₰m Imo.in d. §. ad crimẽ. col.2.in l.unica.C.ut oẽs iud. tã ciuil. q̃ mil. in uer.ꝙ,si intra 50.dierũ numerũ.nã in pri. illius l.fit mentio de furto ut patet ibi,super furtis aut criminibus, quærimoniam cõmo uendi.& tñ in uer.accusationem, dicit accu sationem uero super criminibus factã, debet 49 ipse officialis ꝑ se proseq.† sed rñderi potest disputatiue tñ.qa proprie inscriptio ad pœnã talionis habet locũ in criminib. publicis .in qb.est determinata pœna. & in qb. cadit pro prie similitudo supplicii.l si cui ff. de acc.& l. fin.C.eo tit.& ita tradit Alb.in l.in priuatis.. ff.ad Turp.& si dicat,ꝙ ẽt in priuatis delictis habet locũ,& maxime ĩ furto ut probari uĩ in l.fin.ff.de furt.dico, ꝙ ille text. rñdet huic difficultati.dũ dicit,ꝙ nõ sit inscriptio quasi in publicũ iud.sed ut temeritas gentiũ extra ordinaria pęna coherceat. & ideo ibi non ca dit propriæ pœna talionis. Idẽ probatur. ₰m Imo.in l.3.C ubi sena.uel clar. ibi, oẽ crimẽ publicũ priuatũ ue.cui tñ nõ ꝑ procuratorẽ rñderi liceat. sed ad illũ tex.põt rñderi,quod nõ,ĩferẽ ex hoc, quod ĩ priuatis delictis nõ possit cõstitui procurator, & ideo Ang. rela tus ꝑ Imo.ĩ d.§.ad crimen.col.2.uult, ꝙ ĩ cri mine publici iudicii ẽt qñ pro crimine est im ponẽda pœna pecuniaria,siue snĩa possit fer ri in absentem,siue non.non possit constitui procurator primo ꝑ illum text. qui loquiẽ indistincte.& ideo ipse intelligit. text. nostrũ in crimine capitali priuato,ut in illo possit interueĩre procurator; ut snĩa possit ferri in absente,& ideo ₰m eum ,in crimine publico siue possit ferri in absentem siue nõ. ut pro bat text.in d.§.ad crimen nõ põt cõstitui pro 50 curator.Item ₰m eum † in crimine priuato bene fit distinctio,an sit imponẽda pœna ma ior relegatione,& non possit procurator cõ stitui,an uero minor,& possit sed in crimine publico,siue agatur de pœna capitali,siue de alia pœna relegationis,uel minores,uel ẽt de pœna pecuniaria, prout agiẽ in plerisque de lictis publicis,ut inst.de publ.iud.§. fin. & in l.1.ad l.Iul.de annona. & de residuis nõ põt constitui Et pro opin. Ang. põdero tres tex. ultra alios 1.tex in l.de fide.C.ad l. Corn.de fals:qui text. proprie loquitur in criminibus 51 publicis, † habent n. huiuscemodi crimina, nescio qd specialitatis,pater in l.q crimen pu blicũ,q accu.nõ poss.ubi proprie pœna talio nis fuit introductũ pro crim. publico, & pro 52 baẽ in d l.fin.de furt.† & ideo non permittiẽ mulieri accusari de crimine publ. l. de crim. 53 C.qui acc. non pos.† & ideo damnatus de crimine publ.non põt amplius accusare. l. q publico iud.ff.de publ.iud.& ex delicto publi co damnatus,ẽt efficitur infamis,non sic est in omnibus priuatis delictis l.infamen. ff.de publ iud.& ideo non dr̃ publicũ iudiciũ.nisi expresse à lege cautum sit l.3.ff. de præua.& pœna Turpil. de qua ibi in § fi. solum habet locum in publicis iudiciis, ergo tñ credo, ꝙ opin. Ang ita confirmata non sit uera, per text.in l.tunc conuenit.C.de acc.& l.2. C.qui acc nõ poss. q ꝓprie uult ꝙ in ea causa nõ sit admittẽdus procurator,ubi est necessaria sub scriptio in crimen.secus est ubi agiẽ de causa pecuniaria facit tex.in l.2.C.q acc. non pos. 54 † sed hic esset indaganda rõ, quare primo ex parte accusatoris nõ possit cõstitui procura tor.& dicit hic Alb.col.7.post Bart.in §. ad crimen.ꝙ ex parte accusatoris est, qa si non ꝓbat, puniẽ siĩtudine supplicii.dicta l.si cui. de acc.& l.fin.eod.tit.& ideo debent detineri in pari custodia l.2.de cus.reo sed ex quo ho die nõ seruaẽ de cõsuetudine,cẽt uidendũ,an correcta rõne.l.censeaẽ correcta lex, de quo plene dix in d.§.ad crimen.illa semꝑ mihi ui sa fuit uera rõ tã ex parte actoris quã ex par te rei.quã assignat I. C.in l.1. de req.re. qui dicit,qd̃ rõ nõ patiẽ,qd̃ absens eo non audi to damneẽ.& ideo lex uult, quod non admit tatur

tatur procurator, ut iudex accuratius possit indagare ueritatem criminis inspiciendis accusatorem,& reũ in faciem,ut uidendo quo colore,quo tremore,& palore loquatur, ut hic dicit Bald.col.pen. & hæc ratio (ut dixi) ꝓbatur in d.l. 1. sed ista ratio non militat ex parte accusatoris, qa amplius non punitur pœna talionis,sed põt dici quod lex quantũ potest uř restringere facultatem accusandi l. si cui.de accus.& l.fin.ibi,ne innocentiam feriamus,& ideo uult,quod ipsemet accuset, non aũt per procuratorem,& ideo in accusatore desistente habet locum pœna.de qua in l.3.de ꝑuar.de quo tñ plene scripsi in d.§. ad crimen. ubi ultra alios posui 30. ampliationes ad hanc regulam, & forte ẽt 30. limitat.

55 Gloss.tñ hic ponit tres. Prima est, ut † non procedat in casu l.Lucius.ff de app. ubi pro seruo condemnato in causa capitali põt dñs appellare,& causam appellationis prosequi, & ratio est,dicit gl.qa comparet pro suo interesse ꝓprio.sed ista solutio non uř tuta.per tex in l.si non defendantur.ff. de pœ. & in l. 2.ff de exhib.reo.& ideo gl.in l.si seruus ,de stat.hom dicit,ꝙ dñs potest bene ministrare ꝓbationes ipsi seruo eum defendendo,sed iudicium est agitandum cum ipso seruo & pro ista solutione facit tex.in l.2.C.de accus. ibi, ut possit pro eo competẽtes allegationes afferre,sed finis distinguitur ẽm principium illius l ut ibi declarat Saly.uere tamẽ uř,quod

56 † pro seruo, si dñs citatus pro suo interesse nõ uult eum defendere. sed relinquere fortunam iudicio,poterit uel à seipso defendi,uel à quocunque d.l si non defendantur. & l ser ui ff.de appel.& ideo Imol.in d.l.Lucius. dicit,ꝙ ideo ab alio potest defendi seruus,quia debet dicere causam in uinculis, d.l.2.de custo.reo,sed ista solutio Imol.non uř tuta,qa in casu l. 1.qñ cau.appel.uult,ꝙ in causa capitali non possit constitui ꝓcurator ad prosequendam appellationem,& tñ est necesse fateri,ꝙ ex quo fuit cõdemnatus in causa principali,ꝙ erat pñs,aliter in ipsum non potuisset ferri sententia d.l. absentem. de pœnis,

57 Imol.dicit,ꝙ ibi arripuit fugam,† tu dic bř, ꝙ ex quo seruus rř non potest esse in iudicio,nec in ciuili,nec criminali,si non defendatur à domino potest seipsum defendere,& si seipsum non defendat potest ab alio defendi istam tñ secundam solutionẽ quod in casu l. Lucius.possit interuenire ꝓcurator. qa erat incarceratus.uoluit Bar.in d.l.2.sed non placet Bal.hic in 2.col.qa semper in causa capitali dicit Bal.qs debet detineri d.l. 2. de cust. reo.& tñ in d.l.an ꝑ alium cau.app.dř, ꝙ nõ admittitur ꝓcurator. & ideo infert hic Bald. retẽta solutione gl.ꝙ stante statuto.ꝙ pater teneatur soluere cõdẽnationem filii.ꝙ statutũ.ualet,licet sit iniquum.ꝙ pater pro suo interesse poterit interuenire pro filio in causa criminali,& idẽ dñt Ang.& Imol. in d.l. Lu-

58 cius.† Secunda colligitur cõclusio ex hac gl. ꝙ ubi ex crimine publico, uel priuato uenit imponenda pœna relegationis,uel remotionis ab ordine,põt interuenire procurator, ratio est.qa absens relegari põt, ergo & in tali causa ꝓcurator constitui.& hæc est cõis Do-

59 ctor.opin. † & probatur etiã in l. 1. ff. an per aliũ cau appel.ubi dř sin autẽ causa sit nõ pecuniaria,sed capitalis, non põt ꝑ ꝓcuratorẽ agi.nam ibi appellatione pœnæ capitalis ẽm Bart.hic intelligitur de pœna capitale stricte sumpta,uelř uero(sed in ca) loquiř de pœna damnationis in metallũ,& deportationis usque ad relegationẽ,excludendo ipsam relegationẽ.& dato milies, ꝙ principiũ illius text. intelligeret ẽt de pœna capitali large. ẽm Ryc. & Bart.de Saly.ille text.posset intelligi de aliis pœnis.q̃ sunt mediæ inter pœnis capitales,& relegationem sicut pęna fustium,& flagellorũ.& damnato in opus publicũ ad tps, de quibus in l. capitalium. ff. de pœnis, sed replicari potest,ꝙ ille pœnæ in d.l.capit. ẽm ordinem literæ postponuntur ipsi relegationi,ut patet ibi,ueluti relegatio ad tempus, uel in perpetuum.ergo pœna relegationis uidetur reputari maior,& ideo uidetur uerior

60 intellectus Bart ꝙ † ibi illa dictio(usque)stet inclusiue,quia hæc est eius pro pria nã. ẽm Bar.in l.Sempr.§.patrono. col. ult.de l.3. & nisi staret inclusiue in illo text sequeretur,ꝙ casus relegationis non tam clare decideretur sicut casus ubi agitur de pęna capitali.uel agitur ad pœnam pecuniariam pro crimine, & tñ poterat magis dubitari de causa relegationis,quam de aliis causis,qa de capitalib. erat aperte decisum,eodẽ modo de causis pec ut in hoc tex.in princ. Ergo est necesse dicere, ꝙ dictio(usque)stet inclusiue,prout est sua ꝓpria natura,& suadetur hæc opin.ẽm Bar.qa pro iniuria imponi põt pœna relegationis l.

61 fi.ff.de iniur.iuncta l.fin. C. eod.tit. † sed ad hunc text.dantur plures solutiones,quas retuli

tuli in d.§.ad crimen,de pub. iud.mihi placet illa solutio quam tradit Cyn. in d. l.fi.C.de in 62 iur.quod licet ubi agit de imponendo pœnam relegationis ex crimine publico, uel priuato possit constitui procurator non potest tamen in crimine iniuriarum,licet sit priuatum delictum.arg.l.prętore dixit.ff de iniur.attento etiam quod aliquando pro iniuria imponitur pęna capitalis.ut in d.l. prętor.§. 1.de iniur.& in l.2.in fi.ad l.Cor.de sic.& in l.1.C.de fam.lib.& ideo dicitur in l qui iniuriarum, quod aliquando imponitur pœna exilii,uel relegationis nil mirum si non potest interuenire procurator, & si dicatur,aduerte:nam in casu,l.3.in fi.de sic.& l.lege Cor.§.sin aut.cum l.seq.de iniu.ubi pro iniuria imponitur pœna capitalis, censetur crimen publicum replicari potest,quod etiam grauiter animaduertitur pro crimine iniuriarum, etiam quod sit crimen priuatum,ut si quis faciam alicuius luto spurcauerit,uel aquas fistolas lacus,quid ue aliud ad iniuriam publicam contaminauerit,potest etiam imponi pœna capitis pro crimine iniuriarum.l.facularii. §.sunt quidam,si uelles tamen tueri op Iac.de Are. posses dicere,quod non considerat qualitas delicti, sed qualitas pœnæ d.l.1.nisi replices, quod hic concurrit.& qualitas delicti.& etiam pęnę,sed hac ratione attenta idem esset in furto, ubi aliquando etiam imponitur pœna mortis,l.capit.§.fam ff. de pœn. & tenendo hanc op ad hunc text.iuncta l.absentem potest responderi,quod non sequitur absens potest condenari. ergo potest interuenire procurator patet in §. ad crimen.de pub.iud.ubi potest ferre sententia in absentem, & tamen non interuenit procurator,nec dicatur,quod ille tex.intelligitur de sententia annotationis bonorum, quia hæc solutio diuinat,stat ergo similiter quod absens possit relegari,& tamen in causa relegationis non possit interuenire procurator, ut est casus expressus in d.l.1.an per alium cau.app. Cetera dic,ut dixi in d.§.ad crimen.

TRACTATVS.

De crimine læsæ maiestatis summi legum doctoris Do. Martini Garrati Laudensis.

De crim læs maiest. Rub.

Prima quæstio.

IN ducibus, & proceribus non habet locum ut delinquens contra eorum statum puniatur secundum formam l. quisquis, C.ad l. Iul.maiest.secundum Alb.de Rosa. in d.l. quisquis. limita hoc uerum nisi princeps non recognoscat superiorem,puta Imperatorem,quia tunc de eo ut de supremo iudice iudicandum est arg. not.in l.hostes.ff. de cap. quia tunc habet locum pœna.d.l.quisquis. secundum Bald. in d.l. quisquis. Aduertendum tamen est,quod in principe recognoscente superiorem committitur crimen læsæ maiest.l.1.ff.ad l.Iul.maiest. non tamen pœna extenditur ad liberos secundum formam d.l.quisquis.& de rebellibus,uide Bart.in extrauagan. ad reprim.in uerbo rebelles.

Secunda quæstio.

Qui mittit literas, uel nuntium hostib. dolose,incidunt in crimen læsæ maiest.& etiam nuncius scienter portans literas punitur.l.1. per Bald.ff.ad l.Iul.maiest. & l.1.§. inc.ff. ad Turp.& quod not.Cy.in l.non ideo minus.C.de acc.& Bar.in l.1.§ ne autem.C.de cad.toll.

Tertia quæstio.

Licet pluribus modis committatur crimen læsæ maiest.l.1.cum seq.ff.ad l.Iul.maiest.tamen proprie committitur in persona principis,uel astantium corpori eius.Cy.in l.quisquis. C.ad l.Iul.maiest.

Quarta quæstio.

Mutuans, uel donans pecuniam hostibus principis incidit in crimen læsæ maiest. l.cuiuscunque.ff.ad l.Iul.maiest.

Quinta quæstio.

Rebellio subditorum non priuat dominum possessione ciuitatis,nisi eum,uel officiales suos expellerent de ciuitate, uel caperent, uel incarcerarent.l.1. §. penult.ff.de ui, & ui arm. & not.Bald.in repet. l. si aquam. C. de serui. & aqua. Nam si uiolenter expellitur, uel reuertens non admittatur, uel suspicatur repelli dominus perdat possessionem ciuitatis. l. 1. §.deiicitur.ff.de ui,& ui armata l.clam. possidere.§.fin. ff.de acquir.possess. Et aduertendum est si princeps timore inimicorum suorum, uel hostium dimittat castrum, uel ciuitatem non perdit possessionem.l.licet. ff. de acquir. possess.dummodo hostes non occupauerint castrum illud.l.clam possidere.§ fi. Item qui capitur ab hostibus perdit possessionem rerum suarum,& etiam non captus amittit possessionem rerum suarum captarum ab hostibus.l. denique ff.ex quib.cau maio.& Inn.in cap.2. circa fin.de oper.no. nun. facit not. per Ioan. de Lign.in c.dilect de capell.mo.

Sexta quæstio.

Qui frangit scienter saluum conductum tenetur l.Iul.

l.In l.maiest.Ang.in l.utimur.ff.de sep.uio.& uide Bar.in l.3.in §.transf.ff.de sic. & nō debet dari saluus conductus cum alterius damno.l.2.§.si quis á principe. ff. neqs in loco pub.licet hoc male seruetur, & qs possit cōcedere saluū cōductum.uide Ang.in d.l.utimur

Septima quæstio.

Dānatus de crim. læsæ maiest.pōt appellare.gl.in l.Pant.§.rei.ff.de acq.hæred.

Octaua quæstio.

Tractatus & conspiratio contra principē potest probari per cōplices, & socios criminis.Bald.in l.quoniam liberi.C. de test.

Nona quæstio.

Facere cōuenticulam de Papatu uiuēte Papa est crimē læsæ maiest.no.in c.uen. de test. & Bal.in l.qm̄ liberi.C. de test. quod nota cōtra concilium non canonice congregatum.

Decima quæstio.

Vbicunque quis punitur usque ad alterū gradum intellr̄ de descendentibus à masculis non à fœminis.C. ubicunq; de pœ. lib. 6. & in cri mine læsæ maiest.non punientūr ita filiæ sicut filii,quia mulieres non sunt ita audaces l.quisquis.C.ad l.Iul.maiest.

Vndecima quæstio.

Contra notorie tenentes ciuitates Ecclesiæ Rom.sine citatione ꝓcenitur ad sn̄iam ſm Bald.in procem.feudorum.

Duodecima quæstio.

Ille dicitur facere contra statum prinicipis, qui uult dirigere statum ad aliud regimen. puta ad alium principem.Bald.in l.1.§. huius studii.ff.de iust.& iure.

Decimatertia quæstio.

Sola scientia punitur, qn̄ maleficium est cōmittendum in personā eius, cuius est subditus,puta in ꝑsonā principis.Bar.in l.utrū. ff.de parric. quod not.pro principibus cōtra subditos scientes proditiones.

Decimaquarta quæstio

Propter publicam utilitatē,puta ob bonū pacis reip. pōt concedi ut bona rebelliū empta restituantur,uidi opin.magnorū Doct.allegātium Bart.in l.quæcunq;.C.de fide inst. & iur.haste fis.li.10.facit l Lucius de euict.

Decimaquinta quæstio.

Pœna transiens in posteros non comprehēdit lineam fœmininam.Et licet in crimine læsæ maiestatis confiscantur omnia bona, tamen non confiscantur bona feudalia. Io. And.in c.quibusdam de pœnis lib.6.

Decimasexta quæstio.

Conspiratio est cōfederatio inter aliquos in prēiudiciū principis uel alterius.Io. And. in c.exhib.de iud.& Io.de Im.in c.pet.de iure iur.Et dr̄r tyrāni qui ꝓpter partialitates ciuitatum faciūt se dominos l.nemo exterus.ī si C.de iud.& 1.q.1.incipiunt,alias principatus.

Decimaseptima quæstio.

Filii rebellium ciuitatis,uel principis cōcepti tp̄e rebellionis non sunt ciues illius ciuitatis.Bal.in l.imp la 2.ff.de statu ho.& ꝑdūt iura ciuilia.Bald.in l.1.C.de hæred.instit.

Decimaoctaua quæstio.

In crimine læsæ maiest. etiam hodie non seruantur bona filiis auct.bona damnatorū. C.de bonis damnato.

Decimanona quæstio.

Iuribus dicentibus ꝙ punitur affectus, & si non sequatur effectus,est derogatum per generalem consuetudinem,nisi in crim.læsæ maiest.& patriæ oppugnatæ.Ang.in l.fin. §. fin.ff.quod quisque iuris.

Vigesima quæstio.

Pœna l.qsquis.C.ad l.Iul.maiest. hēt locū ēt in filio naturali tm̄,qa facere cōtra Imperatorē,uel Papā ē cōtra ius quasi nāle,q Imperator,& Papa est pater omniū ſm Alber. in l.filium.ff.de his qui sunt sui,uel alie.iur.

Vigesimaprima questio.

Priuata inimicitia non excusat à pœna rebellionis.Innoc.& Bald.in c. 1.de off. deleg. licet Bar.teneat contrarium.in l.hostes ff. de cap.cuius sententia uidetur humanior.

Vigesimasecunda quæstio.

Licet quis efficiatur subditus ꝑꝑ delictum l.1.C.ubi de crim.agi opor.non tn̄ taliter fit subditus ut cōmittatur crimen læsæ maiest. ſm Old.cons.42.

Vigesimatertia quæstio.

Nullus priuilegiatus torquetur excep. in maiest.crimine.l.nullus.C.ad l.Iul.maiest.

Vigesimaquarta quæstio.

In crim.læsæ maiest filius perdit legitimā ſm Franc.Zabar.in clem.pastor.de re iud. q allegat Io.de Lign.ita tenere.

Vigesimaquinta quæstio.

Omnes ciues ciuitatum subditarū principi non pn̄t dare altari principi tex. & ibi Iac. de Belui.in auth.de def.ciui.§.aud.facit quod o.gl.in l.inuit.ff.de fideicomm.lib.

Vigesimasexta quæstio.

Corrūpēs imaginē quæ fuit dicta ad infamiam

miam alicuius proditoris principis, puta qui suspensus pedibus, uel ad decus publicum, punitur in quingentis aureis. l. si quis .id qđ ff. de iurisd. om. iud. & ibi per Doct.

Vigesimaseptima quæstio.

In crim. læs. maie. admittit laicus cõtra cle. pro testificãdo. gl. in c. cũ p. manconel. de acc.

Vigesimaoctaua quæstio.

Rebellis, & ꝓditor est, q relinqt principem suũ, & adhæret alteri. Bar. in extrauag. qm̃ nu per. in uer. rebelles. & amittit iura sui principis. l. amissione. §. qui deficiũt. ff. de c. dim.

Vigesimanona quæstio

Sicut ꝑ rebellionem cõtra principẽ ꝑdunt priuilegia, ita cõsuetudines priuilegiatæ, Bal. in extrauag. de pace Cõstantiæ in uersi. habe. tis & rebelles dñr esse q sunt in notoria inobediẽtia gl. ĩ l. si certarũ. ff. de mil test. Ang. in l. 2. si ff. de iud. Et rebellio subditorũ non priuat dñm poss. Bal. in l. si aq̃. C. de ser. in rep. & uide Bal. in l. 1. & ibi scripsi. C. de ser. fug.

Trigesima qõ.

Memoria damnatur post mortem in crimine læs. maiest. §. per contrarium. inst. de hære. quæ ab intest. ubi gl.

Trigesimaprima quæstio.

Beneficium ecclesiast. filii non publicatur ꝑꝑ crim. læs. maie. cõmissum a pr̃e. gl. 56. d. c. satis ꝑuersum & uide gl in c. past. de re iud.

Trigesimasecunda quæstio.

Sententia nõ facit quẽ desinere esse hæredẽ ipso iure, fallit in damnato q fecit contra remp. uel principem, glo. quæ incipit & not. in l. & si fine. §. & si papinianus. ff. de min.

Trigesimatertia quæstio.

Qui est ꝓditor cõtra Imperatorẽ nõ amittit feudum quod habet ab ecclesia nisi ꝑ sententiã ecclesiæ Bal. in l 1. ff. de re. diui. 4. q-

Trigesimaquarta quæstio.

Licet crim. læs. maiest. nõ cadat nisi in subdito. clem. past. de re iu. tñ hostis dr̃ de omni gente. Bal. in l. nihil. C. de manu. uind. & qualiter proceditur in crim. læs. maies. uide tex. & Bar. in extrauag ad reprimendam.

Trigesimaquinta quæstio.

Licet decreto ducis, uel regis caueatur, qđ bona facientis cõtra statutum suũ puplicent, tñ filia debet h̃re legitimam. l. quisquis. §. ad filiam. C. ad l. Iul. maiest. ꝙ consuluit Angel. consil. 307 quod est singulare uerbum.

Trigesimasexta quæstio.

Barones facientes contra statum principis habent magis puniri alii quam ciues Bart. in l. 1. C. de cond. lib. 11.

Trigesimaseptima quæstio.

Omnis proditor perdit feudum. Iacob. de Belui. in c. 1. qui. mod. feud. amit. & ibi dixi.

Trigesimaoctaua quæstio.

Vassallus, uel subditus principis q inimicos ꝑmisit uenire in territorio principis est ꝓditor. Bald. in l. 1. ff. de re. diuis. in q. 42.

Trigesimanona quæstio.

Pater nõ põt exhæredare filiũ, qa sit proditor patriæ, qa non est de causis insertis in §. causas. in auth. ut cũ de appel. cogn. quẽ. § ui de Aduerte tñ, qa non successibilis est, quia est ꝓditor patriæ l. 1. C. de hær inst & not. in l. eius q. ff. de testa. facit l. minime. ff. de rel. & l. ueluti ff. de iust. & iur. l. fallaciter, C. de abol.

Quadragesima quæstio.

Tenens castrũ rebellatum cõtra remp. debet mori. Bal. per tex. in l. 1. C. de seditiosis. no. bene, & cadit ẽt sub rub. de castellanis

Quadragesimaprima quæstio.

Arma eius qui non potest stare in ciuitate propter proditionẽ patriæ debent destrui Bart. in l. 2. ff. de ope. pub.

Quadragesimasecunda quæstio.

Speciale est in crimine hæresis, & læsæ maiest. ut superueniente accusatore nõ sileat inq sitio, ƒm Ang. in l. ea quidem. C. de accus. no. ad limit. not. per Bart. in l. 3. ff. de adult.

Quadragesimatertia quæstio.

Proditor non potest esse testis secundum Bal. in cap. licet uniuersis. de testibus.

Quadragesimaquarta quæstio.

Speciale est in crimine læsæ maiestatis, ut iudex cogat accusatorem suam accusationẽ prosequi. l. fallaciter. C. de abol. secundum Ang. in l. accus.

Quadragesimaquinta quęstio.

Bona castri rebellis ciuitatis postea reconciliati, non intelliguntur restituta per solam reconciliationem, secundum Ang. in l. filio quem. ff. de lib. & posth.

Quadragesimasexta quæstio.

Si subditus principis conturbauerit principem non incidit in crimen læsæ maiest. sed aliter debet puniri. uide Andr. de Iser. in c. 1. §. 1. qui mo. feu. amit.

Quadragesimaseptima quæstio.

In crim. læsæ maiest. ꝓceditur summariẹ, de plano, sine strepitu, & figura iudicii. uide tex. in extrauag. ad repr. quem Bar. gloss.

Quadragesimaoctaua quæstio.

Aliud est quem esse rebellē imperii, aliud est quem esse in odium imperii, primum v; rebellio est mortale, nec potest remitti nisi ex gratia, secundum est medicinale quod remittitur, purgata contumacia authen. item nulla communitas C. de episc. & cler. de quo plene per Bart. in extrauag. ad reprim. in uerbo rebelles. ubi plene.

Quadragesimanona quæstio.

Reuelantes secreta in damnum principis hostibus, capite puniuntur, ut l. omnes de l. §. expl. ff. de re mil. sed reuelantes amico principis ex qua reuelatione est factus inimicus tenentur crim. læsæ maiest. l. cum dolo ff. ad l. Iul. maiest. aliis casibus reuelans in damnum principis punitur secundum leg. 1. C. si quis Imp. maledixerit uide And. de Iser. plene loquentem in c. 1. quibus mo. feud. amitt.

Quinquagesima quæstio.

Bona eorum qui expelluntur de ciuitate qn̄ est dissensio inter ciues, puta ob partialitates, non debent publicari, quia non hostes neque in crim. læsæ maiest. inciderunt l. si qs ingenuam. §. in ciuilibus ff. de capt. sed reuersis debent restitui bona ẜm Odofr. & Alb. in auth. bona damnatorum. C. de bonis dam.

Quinquagesimaprima quæstio.

Veneti, uel alii si sint rebelles imperio pn̄t priuari libertate sua cum habeant eam, uel ex priuilegiis Imperatoris, uel per patientiam eius, ẜm Bal. in c. sicut de iureiur. forte hn̄t à Papa, & tunc rebelles Papæ possunt priuari libertate sua ex ratione Bal.

Quinquagesimasecunda qō.

Faciens ligam contra Imperatorem incidit in crimen læsæ maiest. l. 1. C. ut armorum usus lib. 11. secus si contra alium tex. in l. nō dubito ff. de capt. & not. Bal. in l. conuentionum, in recollecti. ff. de pac.

Quinquagesimatertia qō.

Proditorem principis debemus manifestare l. Metrodorū. §. de pœn. And. & Iser. in c. 1. quæ fuit prima cau. benef. amitt.

Quinquagesimaquarta qō.

Banniti Papæ, uel Imperatoris perdunt patriā potestatē, secus si ab inferiore ẜm Ang. in l. si cum dotem § si pater ff. sol. matr.

Quinquagesimaquinta qō.

Iura quæ non transeunt nisi ad filios, non confiscantur l. insulam. in princ. ubi Bald. ff. sol. matr. Martinus Laudensis.

TRACTATVS.

De crimine læsæ maiest. xii. quæstio distinctus, per Incertum Auctorem editus.

PRAEFATIO.

CVm solito speculationis gaudio mens occuparetur, inter legendum nuper in manus excidit tract. in crim. læsæ maiest. nouiter editus qui 12. quæstionum concluditur examine. Hūc cum auidius ut nouitas faciebat aliquantisper lectitassem, primum optimi, aut horis, atque ueri I. C. præ se maiestatem ferre. uidebatur, sed dū exactius singula degustassem, uisum fuit illius conclusiones non parum à iuris ueritate dissonas, cuius cum super oīa qui censuram iuris studiosus est maxime tutorem, atque defensorem esse deceat. l. una. C. de ed. diu. toll. quam q; super oīa amanda legislator exclamat in l. cum ita. ff. de cond. & dem. & pulchre Bal. in cons. diuino schismatis, quod posuit sup Rub. C. si quis aliquem testari prohibuerit, quod in ueritate sanctius qd diuinius est, in omnibus rebus humanis anteferenda, nā qui ueritatē sequitur Deum sequitur. unde August. ad Calul. & hr̄ in can. quisqs 11. q. 3. quisqs metu cuiuslibet ptātis, ueritatem occultat, iram Dei super se ꝓuocat, melius est pro ueritate pati supplicium, q̄ pro adulatione beneficiū. Proinde suppressam ueritatem maxima ēt lucubratione ostentare, & illi aduersantes conclusiones optimus cōfutare rōnibus, non parū boni uiri offō cōducere duxi. Verū enim uero hanc suscipere prouinciam in tantum q; pelagus pedē referre maxime dissuadebat; qd̄ M. Antonium hoīem quidem ingeniosum dicere solitū ferunt, sed ideo nullā unq̄ orationē scripsisse, ut aliqñ opus esset quid a se non esse dcm̄, posset id se negare dixisse, quo fit ut maximo oneri se suppositum intelligat qui dicta sua scriptis demandat, cum infinitis censoribus se submittat necesse sit sed dū inter hæc alter carere ueritatis amore uictus, cēsorū non ueritas sniam manum porrexi calamo pro clipeo, his qui mel serient obiiciens. ꝙ Hieron. dicit in ꝓlogo super Iob. si aut fiscellā, &c. & qd̄ idē tradit in ꝓlogo sup Esd. pleriq; in publico detrahūt &c. & q̄ tradunt in canter uerba, in fi. 11. q. 3. itaq; tractatū alium

alium in mã in quo singulæ auctoris qõnes ad utranq; partem examinent, & tandẽ suis cõfutatis argumẽtis, uera sequat cõclo, edere & editũ in lucẽ mittere statuti, in quo si quid ꝑperã dcm̃ fuerit, negare.n.nõ possum quin pleraq; dicã q iusta rephensione digna uidebunt, ut uerbis utar Aug. in lib. retractat. & recitantur in c. negare. 9. dist. correctorẽ beneuolũ patienter sustinebo, si uero aliqd subtilr̃ uel acute dcm̃ reperiat, id totũ bonitati, atq; clementiæ D.N.Iesu Xpi, atque eius Virginis Matris attribuatur. Porrò lectorem rogo ne prius iudicet, q̃ totum perlegerit. nã in plerisq. qõnibus leuiora ꝑmittentur fundamenta q uero urgentiora sunt in calce ponẽtur.

1 *Bona rei in crimine læsæ maiest. ipso iure an confiscentur.*
2 *Synodus tota sapientiæ legalis adesse dicebatur cũ Dynus aliquam decideret quæstionem.*
3 *Effectus consurgit fortior dispositione legis cum hominis concurrente contractu.*
4 *Feudum ea conceditur conditione, ut uasallo feloniam committente resoluatur.*
5 *Statutum in uno æquiparatorum in altero locum habet.*
6 *Priuationis pœnam si ipso iure imposita non constet interpretatio fit ut in ea requiratur sententia.*
Cognitio causæ requiritur in feudi priuatione.
7 *Reus læsæ maiestatis bonorum dominium ipso iure non perdit.*
8 *Feudum ob crimen læsæ maiestatis ipso iure non reuertitur ad dominum.*
Iudicare potest iudex contra communem opinionem casum legis non habentem.
9 *Feudum ipso iure ob feloniam non reuertitur ad dominum, culpa per sententiam modum coniuncta.*
Deus ex conuentione sua obligari posset.
10 *Contractus quidam in feudo esse censetur, ex quo ultro citroq. obligatio nascitur.*
11 *Consuetudo in principem disponens ipso principe maior est.*
12 *Princeps supremus uasallum feudo priuare nequit nisi per sententiam culpa conuicta.*
13 *Regulam pro se habens, intentionem fundatam habere dicitur.*
Regulis iuris tenaciter inhærendum.
13 *Interpretatio extensiua non fit in æquiparatis, nisi æquiparatio per modum regulæ facta sit.*
Extensio passiua æquiparatorum locum non habent in pœnis ipso iure impositis,
15 *Ius utrunque in suo debet obseruari foro.*
16 *Auctoritas dicentis non est attendenda sed ratio potius.*
Bartolus legistarum Idolum.
17 *Bona delinquentis uasalli, an applicentur fisco ipso iure, & hoc specialiter.*
18 *Causæ duæ lucratiuæ in confiscatione si delictum non possunt concurrere.*
19 *Dominiũ eiusdem rei ex pluribus causis eodẽ, uel diuersis temporibus concurrentibus quæri non põt*
Pœna priuationis nunquam ipso iure imponitur nisi in casibus à iure expressis.
20 *Dominus feudi qua lege obligetur ad non priuandum uasallum feudo nisi culpa conuicta.*
21 *Extensio in correctorijs nullo modo fienda, etiam ex identitate rationis.*
22 *Sententia requiritur ad feudi priuationem, etiam delicto existente notorio.*
Notorium pro sententia non habetur.
23 *Episcopus notorius homicida non deponitur absq; sententia.*
24 *Iudex de notorio crimine non potest condemnare, absque præcedenti citatione.*
25 *Confessio non sufficit, ubi scientia requiritur in pœnis executionem secum trahentibus.*

QVAESTIO I.

Et quidem 1. q. quæ in hac mã ponitur est, num v3 in crim. læsæ maie. bona rei ipso iure fisco applicentur, uel an sententia necessaria sit. Et cõcluditur ꝑ auctorẽ 1 tractatus ꝙ in crim. læsæ maiest. ipso iure bona confiscantur, nec opus est altera snia. Et allegat aliquos auctores ita tenuisse, & ultra eos præmissam conclusionẽ firmant Arch. & Io. An. in nouel. in c. felicis, de pœnis, in 6. ubi dicunt bona cõmittentis crim. læsæ maiest. effici ipso facto fisci, sicut bona ingredietis religionem efficiuntur monasterii, & idem ẽt tenuit Saly. Bon. in l. fi. C. de bo. proscrip. ubi dicit ꝙ in crimin. læsæ maiest. ipso facto bona committentis fisco applicantur. & uĩ probare tex. in d. l. quisquis, ibi omnib. bonis fisco nostro additis, quæ uerba cum ponantur in ptõ, non uĩ opus altera sententia, ut tradit expresse Bart. in l. 1. ff. ad l. Iul. de ui priuata, ubi facit drĩam, an dicatur bona sint publica ta uel publicentur, ut primo casu ipso facto committantur, & nimirum quia multa alia sunt specialia in hoc crimine, ut generaliter, crimen exceptum dicatur, ut tradit signanter Lud. de Roma, in l. si quis in graui. §. hi

quoq; ff. ad Syll. & qdam Mod. in l. de mino re. ad princ. ff. de qõ. & cũ praemissam sñiam tenuerit Dyn. de Mugello quem allegat auctor. cuius quanta sit auctoritas pulchre de eo cõmemorat Cy. in l. unica. C. de senten. q̃ 2 pro eo qđ interest proferunt. † quod qñ Dy. decide bat aliquam qõnem dicebatur adesse tota synodus legalis sapientiae tenuerit ẽt Io. Andr. in duobus locis à cuius opinione tanquam à fundamento iuris non esse recedendũ bellissime Bal. in qt in c cũ olim de re iud. fuit n. temporibus suis lumẽ mũdi, meruitq. hac salutatione põtificali decorari, bñ ueneris q lux mundi cognominaris, ut refert Ant de Prato ueteri in praeludiis ad repert. Bart. tenuit Arch. Paul. de Cast & Sal. uŕ haec opinio cõior quare amplectenda in cãrũ decisionibus l. una ibi sane apud ueteres crebior & c. ff. de off. consulis, & in c in canonicis scripturis 19. dist Bal. pulchre in l. fi C. de poena iud. qui male. iud. cum plerisque similib. uulgarib. & praesertim in feudo non uŕ hre dubitationem, ut tenuit Bal. & Card. Alex. in locis allegatis per tract. & sequitur nouissime Fran. Cur. in suo egregio opere feudo. in 4. par. in 3. reg. in 4. dubit. Et ad confirmationem huius opinionis ultra 3 praemissa adduco † quod ubi concurrit dispositio legis, & contractus hominis tunc fortior effectus resultat, ut eo casu ẽt casibus permissis, quod alias permitteretur prohibeatur, & econtra ut probat tex. in §. sanctissimas in auth. de alien. & emphy quem ponderat Ang. Imo. Alex. & Mod. in l filiusfam §. diui. ff. de leg. 1. Bald. in l. quoties C. de fideicom. & in l. 1. C. de pact. & põderauit ante eos gl. in c. uerum, de cõd. appos. & in simili quod dispositio hoĩs concurrẽs cũ dispõne legis fortiorẽ effectum reddat facit gl in §. oportet. in auth. de iud. colla. 6. & gl. quã ibi summae not. Ang. in auth. de exhib. & introduc. reis ad prin. coll. 5. & gl. in l. mulier § si quis rem. ff. de leg. 3. quod tradit Bar. in l. 2. §. fi. ff. de usuc pro empt. Bald. in l. 2. C. de usuca. quae pro liber Panor. in c. past. de app. cum si. In quibus locis cõiter concluditur ex concursu dispõnis legis, & hoĩs fortiorem debere induci effectũ, & semper hoĩs dispõnem aliquid ultra debere addere ad dispõnem legis. Quia in proposita qõne s. in feudo extat primum dispositio legis, ciuilis, quae uult bona committentis in maiestatẽ in 4 prĩcipis cõfiscari. † extat secũdo lex cõtractus feudalis, & sic dispositio hoĩs, ex qua feudum sub hac condõne datum uŕ, si uasallus fidelis sit, ut secuta felonia fiat resolutio, ut infra dicet, ergo nimirũ si illa lex cõtractus cõiuncta cũ l. scripta debeat operari ut ipso iure feudũ eo casu reuertatur. ubi alias sñia esset necessaria, & cũ Bal. q hanc sñiam tenuit, nõ habeat cõtradicẽtẽ, nõ uŕ ab eius opinione in practica discendendũ ut tradit Raph. Fulg. cõsi. 26. & dicit Alex in l. 2. in prin. col. 4 uers. in practica tñ tene mẽti, ff. de uulg. quod magna est auctoritas Bal. ubi non hẽt cõtradicentem, fuit enim uirtus iuris nostri. ẽm Lud. de Ro. conf. 480. incip. in casu proposito. & de eo in plerisq; consiliis mirabiliter exclamat eius germanus Ang. Et praesertim, qa ut dicit auctor tractatus, in crimine haeresis, quod ęquiparatur crimini laesae maie. ut ipse in sequentibus pluribus comprobat fundamentis, ita per ius canonicũ statutũ fuit, & in aequiparatis per legẽ antiquã hẽt locũ interpretatio passiua, allegat duas gloss. satis uulgares, sed in terminis melius facit gl. uulg. in c. si postquã §. fi. de elec. lib 6. glo. in l. 1. C. de cura. furio. & late tradit Alex. in l. Cẽturio. ff. de uulg. ubi per gl. alleg. 5 † & alia iura pro quadrata conclusione firmat, qđ statuitur in uno ęquiparatorũ hre locũ in reliquo ẽt si mã sit exorbitans à regulari dispõne, ut in pmissa qõne, & melius adhuc facit singula. tex in l. his solis de reuo. dona. ubi probatur punctualiter fieri extensionẽ pęnae priuationis ipso iure de casu ad casum pp illorũ aequiparationẽ qđ procedere uŕ ẽt si lex esset odiosa, & uteretur dictione exclusiua tm̃ gl. sing qua ibi summe. Saly no. in l. fin. C. de reuo. dona. Mod. Pap. in auth. non licet. C. de lib. praet. uel ex haer. & not. Angel in l. lege Corn. ff. de iniur. cũ si. & facit ẽt optime c. cũ dilecta. de cõfir. utili uel inuti. ubi probatur quod ẽt in exceptis põt fieri extensio propter aequiparationem, & ideo licet casus. c. cum ẽm. sit exceptus à communi regula propter aequiparationem, potest extendi ad casus similes.

Sed hisce oĩbus nõ obstãtib. in secreto, & ueritate iuris. cõtraria cõclusio tenẽda est, & pro eius fundamento adducuntur tres regulae 6 quadratae iuris. prima gñalis † quod uidelicet ubi non apparet expresse pęnã priuationis ipso iure impositã, semper interptatio fit, ut in ipsa priuationis pęna imponẽda, requiratur sñia & nõ fiat ipso iure, ut tradit gl. in c. qcunque in uerbo innodetur de haeret. lib. 6. glo. in c. in pęnis, de reg iur. co. lib. & in c. cupientes. §. si uero

si uero.in uerbo,punitus,de elec. eod. lib. late Mod.Cano. in c.si diligenti.de fo. cõpe. & formalius Bal. in auth. qui semel.C.quõ. & qũ iud,ubi dicit ꝙ lex in dubio nõ dr̃ damnare quę ipso iure,sed ꝑ sñiam iudicis l.1.§.calũniatores.ff.ad turp.subiiciens,& fortius ꝙ ubi lex disponit quẽ priuari cã cognita priuationis,ẽt si lex diceret priuari ipso iure. tñ semꝑ reqrit priuatiua sñia, arg.l. de qua re. ff.de iud.& sine dubio in ista priuatione feudi reqrit causæ cognitio. c.1. de feudo sine culpa nõ amit.cũ si & sequit in terminis ꝓpriis pr ueritatis.Alex.cõs.134.incip. omissis superfluis. col.2.uol.1.& nouissime Ias.in l.3.§.pe.ff. ꝙ quisq; iuris in alium statue. & ĩcõfiscatione ꝙ nõ fiat ipso iure sed ꝑ sñiam tradẽ textualiter in l. aufertur §. in reatu.ff. de iur.fis.cum suis concor. prout late deducunt Doct.in l. post cõtractum. ff.de dona.

7 Secũda,& spãlis regula est † ꝙ in crim. læsæ maiest.ipso iure reus nõ ꝑdit dñm bonorũ, licet statim ĩterdicatur ei a lege administratio,& iõ antequã bona ex eo delicto cẽseãtur fisco q̃sita,opus est sñia.tex. est rotũdus in l. q̃situ.ff.q.& à q̃bus manumis.lib.q non põt calumniari q a punctualiter loq̃tur. ꝙ ante sñiam reus ꝑduellionis remanet dñs bonorum.Aduerte,ꝙ illa lex q̃situm dicit in rõne dubitationis qm̃ dñs est, tamẽ postea decidit dñm qui commisit crim. læsæ maiest. non posse manumittere,quod posset si esset dñs, saltem fauore libertatis, q̃ est ualde fauorabilis.l.liberras.ff.de reg.iur.iõ ille tex. nõ bñ ꝓbat,nec est formalis ut dicit auctor. Imò habes ꝙ post cõmissũ crimẽ bona à fisco uẽdicãtur.l.eorũ.& l.fi.ff.ad l.Iul.maiest.Ideo fiscus erat dñs ẽt ante sñiam,adeo ꝙ hr̃ ratio fructuum.à die commissi criminis.glos.sing. in auth.de incest.nup.in uers.imminere coll. 2.quam Bal.ponderat in marga. in uers priuatio.& uide Barb.cõs 70. ubi Christus. col. 18.& seq.in 4.uol alia uide q̃ addidi ad d.l. quisqs.P.Rebuffus. Et ꝑ illũ tex.firmat Bar. in locis allegatis ꝑ auctorem. & idẽ Bar. in l.post.cõtractum.ff.de donat.dũ alle.dic.l. q̃situm,allegãtur ẽt alia iura.l.fi.C.ad l. Iuliã maiest.in uerbo.punitus, & ibi firmant formalr̃ Cy.& Bart.expresse in d.l.qsquis. Ioan. de Imo & alii in d.l.post cõtractum,& cõiter Doct.in l.ex iudiciorũ.ff. de publ. iud. Ang. Are.ẽt prædictam conclusionem firmat in tractatu maleficiorũ suꝑ gl.tu hai tradito la tua patria.& idẽ sentit Maria.de Senis in cõs 22.in 1. uol.hanc cõclusionem formalr̃ & ꝑ

8 literas grossas firmat ẽt in feudo. † ꝙ ꝓpter crimẽ læsæ maiest.ipso iure nõ reuertatur. Card.Flor.in consil.128.incip.in q̃one q̃ uertitur inter Andr.1.col ad fin. & seq. & est cõmunior sententia,licet præfatus auctor uoluerit contrarium asserere,& licet non haberemus Doct.firmantem hanc opin.tamẽ tex. in d.l.quæsitum est ineuitabilis.& ideo superflua ẽ disputatio, & oĩs dubitatio ex quo habemus text.ut dicit Bald. in l. cũ antiquorib. C.de iure delib.& facit l.ancillæ. C.de fur. & propterea alibi dicit idem Bald.in quodã suo consil.incip.præponitur.in 2.uol. ꝙ in causarum decisionibus non per uarias opiniones scribenciũ,sed ꝑ sillicatas uias textũ incedẽdum est,unde idem Bald. in ca.1.§. iud.de pace iur.firm.admonet iudices ne in dubio à tex.& à regula recedant,& ideo etiam contra cõem opinionem permissum est iudicare si illa nox habet casum legis, ita Ant.de Butr. in c.tua nos.col.2. de usur.refert, & sequitur Barb.consil.10. uol.2.& cum per legem ciuilem ita decisum sit,ẽm illam feudalis materia cum contrarium per feudales cõsuetudines nõ reperiat cautũ regulari debet.tex. singularis.in c.1.in fi. de feu.cogn.Quia perquirantur oẽs feudales cõstõnes,non reperietur tex.qui decidat cõtrariũ ergo lege ciuili utẽdum est,ẽm quam,ut prædixi.in crimine læsæ maiest. est expressum reum perduellionis ante sñiam bonorum suorũ retinere dñium.

9 Tertia regula in materia feudali traditur † ꝙ uidelicet feudũ propter feloniã cõmissã non reuertitur ipso iure ad dñm nisi conuicta culpa per sñiam .c.1.in princ.& §.si uasallus.si de feud.fuerit controuer.inter dom. & agnat.uasal.& in c.1. de feudo sine culpa nõ amitter.non .n.põt diuestire uasallum suum ẽt Imperator. & Rex q̃cunque, nisi causa cognita,& conuicta culpa, quia licet principi Deus subiecerit leges, & tributa, non tñ subiecit ei cõuentiones, & cõsuetudines feudales q̃bus ligatur.& ita pulchre Bald.inq̃t, in c.1.de nat. feu. per tex. ibi. & idem Bald. in l.princeps ff.de leg. & in c.1.de proba.nã,& Deus ex cõuentione obligaret. ut idem Bald. inq̃t.in l.1.ff.de pact. & ideo Panor.in c.q̃ in ecclesiarũ,de cõst.dicit ꝙ nõ creditur uerbis principis attestantis feudatarium delictũ fecisse ꝑꝑ quod priuandus est quia si id dice

temus facile posset euacuare oēm cōtractū cum eo firmatum.qđ esset cōtra l.Cæs.ff. de publ.† in feudo.n. est qdam contractus in quo ultro citroq; nascitur obligatio.c.de forma.22 q.5.& l.liber.hō.ff.de uerb obl.& q̃a de nā feudi est ut nō auferatur nisi cū causæ cognitione d.c. 1.de feudo sine culpa non amit.ſm Panor.in d.c.q̃ in ecclesiarū,cū quo ibi Mod.transeunt. & idē tradit in apostillis suis in cle.pastoralis.de re iud. in fi.& Lud. Rom.cons.352.incip.q̃ritur primo, ad fi. iō Bald.signanter dicit. in c.1.de nā feu.ꝙ princeps non pōt infringere feuda q̃ concessit nisi conuicta culpa,& ꝙ consuetudo ī hoc dat nām,& eam assignat cōtractibus feudalibus. & ideo refert de Imperatore Fed.I. q̃ fecerat cōe Papiæ comitē in certis castris ꝙ nec ipse nec eius successor pñt diuestire uasallū nisi cōuicta culpa,& ideo signanter dixit Bal.in auth.oēs peregrini.C.cōm.de succes. ꝙ ex quo cōsuetudo feudorū dictat ꝙ prīceps nō possit priuare uasallos nisi prius per pares iu dicētur indigni.certe non poterit Imperator statuere contrariū,& quasi abusiuas facere di 11 gnitates. † q̃a consuetudo q̃ disponit ī ipsū principē maior est ipso principe.Idē Bal. ī c. 1.§ 1.uers.q̃ro nunq̃d, de noua forma fidel. ubi ēt dicit ꝙ cōsuetudo feudorum cēsetur ius nāle,&elegātius Bal.in c.1.§.q̃a uidimus uer. q̃ro nunq̃d Imperator.in tit. qui feu. dare poss.decidit post gl. ꝙ Imperator nō pōt diuestire uasallum nisi cōuicta culpa;assignat rōnē,q̃a bonæ,& nāles consuetudinee ligant principes;quia potentius est ius nāle q̃ principatus,& q̃a in ore principis firmior debet esse ueritas, alleg.in lib.Esdræ. & q̃a non decet principem reuocare suū beneficiū.ex qui 12 bus resultat firma cōclusio, ꝙ nec† prīceps supremus ī mā feudati commissa felonia pōt uasallū feudo priuare nisi per sñīam conuicta culpa,&hoc ꝓpter legē contractus, qua ipse ligatur,& ultra traditur ꝓ regula, ꝙ ubicunque in feudis fit mētio de amissione feudi propter,feloniā intelligitur culpa conuicta & in iudiciario ordine,& nō aliter.ita signāter Bal.in c.ceterū.de ind.Idē Doc. in §. quicunque,de pace tenen.ꝑ tex.ibi.refert, & seq̃tur Ioan.Baptista de S.Seuer.in rep. c.1.de feu. cogniti.qđ indubitanter ꝓcedit respectu agnatorū,q̃a illi nunquam priuantur nisi per sñīam probata,& conuicta culpa. ita signanter Bald.dicit.in c.1.§.nulla.ꝑ quos fiat inuestit.ubi dicit unum qđ est magis singulare,quod ad priuationem feudi requiratur exautoratio de inuestiendo, ut si ꝑ annulū fuerit inuestitus,deannuletᷣ.sicut in clerico ante quā possit puniri ꝑ seculare iudice , degradatio,& in milite exautoratio,q̃a opus est actu retro simili.alle.l.ab emptione.ff.de pa. cum simil.quod expressius firmat, & exclamat Ioan.Bapt.in suo cōmen.d.c.1.de feu.cogn. ex quo sequiᷣ ꝙ antequam deinuestiatur uasallus nō censetur feudū reuersum ad dñm.

Succedit nunc, ꝙ cū habeamus tres regulas quadratas ,iuris ꝓbatas quæ ēt loquunᷣ in Imperatore qñ felonia contra eum commissa est,habemus intentionem fundatā. ut tradit gl.ordinaria in rub. de rog. iur. in 6. Bar.in l.quoties.ff.q̃ satisd.cog & in l.2. col. 2.ad fi.ff. si q̃s in ius uoc.non ierit. Bal. in c. 1.col.3 de alie.iud.mut.cau facta. Panor. in rub.extra ut lite non cōt.& bñ ꝓbat tex.in l. suus quoq; uer.puto ff.de de hære.inst.& ī c. uenerabilibus.§ fi. uer.pōt quoq;.de sentē. excom.lib.6 q̃bus iuribus trita est doctrina 13 † ꝙ habens pro se regulā dr̄ intentionē hr̄e fundatā adeo qđ dicens aliquem casum excipi à regula teneretur ꝓ̄cise illum probare, & hoc est qđ dicebat Spec. in ti.de off.iud.§. 8 uer f.5.qđ stare oīno debemus regulæ qñ casus aliter non reperi exceptuatus. & propterea signāter dicit Io.And.ī c.salubriter de usu.ꝙ nunquā a regula textuali dēt discedi q̃ aliquam exceptionē nisi expresse ostēdaᷣ tex.pro limitatione regulæ. & probatur formalr̄ in c.2.de coniugio læproso.& in c sane 15.q.3. un̄ regulæ tenaciter inhærendū est , sicut Bononiēses adhærēt carocio.ita gl. singularis licet unlg.in l oīs diffinitio ff.de reg. iur.& Bal.in.c.1.§. indicee,de pace iur.fir. ad moneo,inq̄t uos iudices ne ī dubio à tex. & à regula recedatis & idē Bal.in l.1. C.de sac. san.eccl.in uers.sed q̃ro qđ in deportato. & ī l.si rut.C.de seruo pigno.dato manumissio dicit ꝙ tenaciter regulus inhærere debemus.nisi aliq̃d spāliter,& expresse inueniaᷣ & ide Salyc.in l.si hoīem.ff.mādari.ubi inuehit cōtra dimittentes regulas.nisi pro limitatione habeant tex.& iō cum Bal.uoluerit sine tex.formare exceptionem crim lęsæ maiest.retroquendum est in eum.qđ ipse dicit de gl in l. reipublicæ.ff.ex q̃bus causis maio. quod ipse loquiᷣ ex capite suo,quia sine lege.& iō Andr. de But.de Bal.dicit in c.cōsultationibus.de iu

te patr. ꝙ pletūq; dicta Bal. carent neruo rōnis,& legis,& iō nō est illis multū adherēdū ꝓsertim cū ipse dicat expſſe contra tex.formales iuris,& ēt ut per pmiſſa patet ꝙ aliter sē sit in multis locis,& in effectu ista est uera,& indubitata conclusio, qdquid dixerit auctor tractatus,salua pace dixerimus. Nec obstant fundamēta q̄ ꝙ contraria part. fuerūt adducta. Et primo quū allegatur capitulū cū fm de
14 hæreticis. † Rñdetur ꝙ anteq̄ in æqparatis passiua extēsio locū habeat, reqritur ꝙ æquiparatio sit facta ꝑ modū regulæ, ita tradit c. legāter Matthæus de mathesi.in tract.extensionis,quē sequitur Ar.t.in §.ius ciuile,inst. de iure nāli gentiū uel ciui Decius nouissime in c.trāslato. de const. Or.ut infra dicetur crimen læsæ maiest.& hæresis nō æqparantur ꝑ modū regulæ.Secūdo rñdetur,& perēptorie ꝙ in pœnis q̄ imponūtur ipso iure,illa extensio passiua æqparatorū nō habet locū ēt ꝑꝑ identitatem rōnis,ita signanter uoluit Ioan. And in reg.odia,de reg. iur. in 6.firmat,& sequitur Bal.in l.de quibus 6.col ff.de leg.& expresse in crim.læsæ maiest.tradit Soc.consil. 275.incip.in cā fratrum ad fi.5.col.in 2.par. Tertio rñdetur quod deberet esse æquiparatio facta per oīa, ita ꝙ oīno eadem militaret ratio,antequam fiat extensio pœnæ,ita g'o. no.in c.1.in uerbo,sane, de uoto in 6.& in c. constitutus,in uers.prorogamus, de reg. eo. lib.& firmat expresse in hoc crimine Socy in cōs.al egan. sed ut infra dicetur nō ē æqparatio ꝑ oīa inter hæc duo crimina, sed est longū discrimen,igit.&c.Quarto, & perēptorie qa spāliter contrariū reperitur decisum per ius ciuile in d.l.qsitum q̄ loquitur in casu in
15 diuiduo,† & sic utrunq; ius debet obseruari in foro suo,nec n.ius canonicū ēt expresse legem ciuilē corrigere posset,nisi in cōcernētibus forū aīæ,ut late traditur in c.fi.de pscr ꝑ gl.in reg.possessor.de reg.iur.in 6.gl.in c.2.de arb.in 6.Doc cōiter in c.cū esses,de test.Nec obstat c.primū de noui oper.nunc.ubi traditur ꝙ ius ciuile dubium ꝑ ius canonicū declaratur,nam minor deficit,qa cū habeamus casū legis rotūdū,q̄ non reperitur aliquatenus correcta per aliā legem nouā, non est dubiū,& hoc est qđ dicit gl.singular.in auth.de non eligendo secundo nubentes.§. 1.col.2.q̄ dicit ꝙ superuacuo dubitabat Imperator,cū esset casus legis alleg.l.ancillæ.C. de fur.quare sublatū est fundamentū principale auctoris in hac mā.Nec obstat auctoritas Io. And & aliorū,quia dicendū est cum Aug.in canoego solis 9 dist.&c. Et cum tex.in §. sed neq; ex multitudine auctorū l.1. C. de ueter. iur
16 enuclean. † & qa in dicente non auctoritas sed rō pōderāda est ut dicit Hiero.sup Hieremiam,& ꝓbatur in cano.f m 19.dist.ubi dicit Cardi. in cons 78.ꝙ nunq̄ Io. And.uoluit in opin.cedere nisi inq̄tum urgebat rō.& habemus contra eum auctoritatem Bar.q̄ non est minoris pōderis, imò longe maioris in foro Cæs.in quo eius opinio ut idolū solet adorari ut refert pulchre Bal.de 80.& Rap.Cuma. in auth.nisi breuiores.C.de sent. ex breuiculo recitandis, & dicit Ang. consil.204.ꝙ tremēs aderet dicere contra opin.Bart.cū fuerit lucerna,& speculū iuris,& refert Io.Bapt de S.Seuerino in tract.de modo studendi ꝙ opi Bar.in foro deficientibus legibus obseruatur ꝑ textu, & multa de eo cōmemorat Fran.de Curte in cōs.56.col 4 quæ opinio melius est fundata,q̄ ēt tenuit Bald.ut dixi,qui non est modicæ auctoritatis: tenuerūt ēt plures alii Doc.legistæ supradicti,ita ut cōior sit, qbus mag s standū est in prato Cæsaris,& in his q sunt iuris ciuilis arg gl singularis in cano ut ueterum 9 d & expresse Philip.Dec.in c.1.de cōst.dicit ꝑ illam gl.ꝙ magis opin.Bar.in iure ciuili standum est qui opin.Io.And econ-
17 tra. Ad fm fundamentū† qđ uidelicet in feudo sit spāle ut bona uasalli cōmittentis ipso iure applicētur fisco,eo.qa dupliciter principis psona offendit,& qa facilius aufert dñiū utile,q̄ directū,eo. ꝙ qlibet res facile ad primæuā nām redeat,rñdetur ꝙ istud fundamētū est ualde debile primo, qa ꝑista limitatione nō allegatur aliq. tex. expssus,nec in simili.qđ tñ esset necessariū attento ꝙ habemus regulas ī contrarium. Secundo dñs feudi est opus ꝙ deligat ex qua cā uelit feudum acqrere,nam respectu fisci pœna dr cā lucratiua pariter reuersio feudi respectu dñi feudalis, licet ꝑꝑ ultionē iniuriæ reuertātur ad dñm, quia nihil sibi abest de pœna,qđ dicatur ei se cā lucratiua,ꝓbatur in l.multarum,ibi cōpendia de modo multarum.C. & ex rōne legis in summa,& l.qđ placuit,de iure fisci.ff. & in rub.C.de pœ.fiscalib.creditores præferri.lib.10.& est text.in auth.de nup.§. si uero altera colla. 4. in reuersione autem feudi ad dñm licet non proprie causa lucratiua dicatur,dr tñ quasi lucratiua,ut dicimus in actio

ne noxali l. apud Celsum.§.si quis aũt .ff.de doli mali,& metus excep. q̄ oĩno, ut ibi tradi 18 tur.æquiparatur causæ lucratiuę. † Quia suc cedit in delictis duas causas lucratiuas in cõ fiscatione concurrere non posse, ut expresse tradit Bar.in l.Mæuius.§.duorum testam. de le.2.& ꝑpea licet duplex qualitas concurriens in persona offensa delictum aggrauare uidea tur,qđ & ex lege feudi,& ex lege ciuili puniri põt,tñ quia illa duplex qualitas non reponit delictum in diuersis speciebus, & ubi ita esset una lege duntaxat, cum ex utraque executio quantum ad priuationem feudi fieri non pos sit,agendum est iuxta tradita in l. senatus ff. de acc. ubi Barth.& in l.nunq̄ plura ff.de pri ua.delictis.& in l.si gemina.ff.arb.fur cesarũ Sal.plene in l.qui de crim.C.q acc. non pos. Bal.in l q sepul.C.de sepul. uiol. ubi dicit qđ duplici lege pœna in executione imponi nõ põt allcg.l.p:or edixit.§.1.ff.de iniur.& idem tradunt cõiter scrib in l.quicunq; C. de seru. fug.& coadiuuatur ex regula tradita i l.in nu merationibus.ff.de sol & in l. 3. §. ex plurib. 19 ff.de ac q.pos.ubi traditur† ꝙ ex plurib.causis eo. uel diuersis tꝑibus cõcurrentibus dñium eiusdem rei quæri non põt, & præsertim in causis lucratiuis quarũ ꝓhibitus est concor sus l.inter stipulantẽ.§.pe.ff.de uerb.obl. ubi late Doc q alleg. concor. & sic cõcluditur ꝙ necesse est ex altera duntaxat, & non ex utra que coniuncta inferri debere ad perditionẽ, & confiscationem bon. feud. Or qualibet cã separata,ut dictum est,illud non operatur.igi tur,&c.imò,& si utraq; cõcurrere posset,nõ reperit iure cautũ,ꝙ cõcursus duplicis causæ operet priuationẽ dñii ipso iure,& pœna pri uationis ipso iure nunq̄ imponitur nisi in ca sibus à iure expressis,ita tex. formalis ad pro positum in auth. de nõ eligendo secundo nu bentes §.cũ igit,uer.sinaũt non ualuerit, ibi, nec qualibet est lex aliquid tale dices, col.2. quẽ ponderat Bal.in auth. ex testamento. C. de secun.nup.& bonus tex.in l.& si quis §.di uus aut ff.de religi.& sum.fune.gl. quam ibi 20 Pan.dicit singularẽ in c.fi. de iure patro. † & multa congerũt Mod.in c.qrelã,de iureiur.q̄ uideri possunt.Imo placet retorquere funda mẽtũ adductũ ꝑ auctorẽ cõtra eũ,nã dũ ipse se fundat in l.contractus feudalis, illa (ut su pra pluribus rõnibus cõprobatũ est) operat, ut dñs sit obligatus uasallo ad non disuestien dũ,nisi culpa cõuicta,& maiorẽ causæ cogni tionẽ adhibere teneat ꝑ legẽ cõtractus feu dalis cui subiicit, & sic anteq̄ ad eã priuat.o nẽ deueniat,ad causæ cognitionẽ adhibendã maiori uinculo est astrictus, ut supra late di ctũ fuit, ẽt i Imperatore cõtra quẽ nõ est du biũ quin q̄s incurrat læsæ maie. crimen.Nec obstant iura q̄ ultra auctorẽ supra deduxi, ꝙ uidelicet in pœna priuationis fit extẽsio ꝑ rõnis identitatẽ,nã,ut supra dictum est, hoc non habet locum in pœna priuationis q̄ ipso iure imponit,& iura allegata loquuntur in re uocatione donationis q̄ fit ꝑ uiã actionis tũ ẽt q̄a non militat, ut in sequentibus dicetur, oĩno eadem rõ in utroque crimine, hæresis uidelicet, & læsæ maiest. cum longe grauius sit diuina, q̄ humanam offendere maiestatẽ, ut infra subiicit, tum ẽt quia induceret cor rectio l.quęsitũ, & in correctoriis ẽt ex iden- 21 titate rõnis non debet † fieri extensio gl. in auct.quas actiones C.de sacrosanct.eccl.late Doc.in l.si constante,ad princ.ff. sol matr.& facit gl in c.cupientes §.qđ si per 20.de elect. lib.6.cũ similib.Non obstat pariter aliud fun damentũ eiusdem auctoris, dum dicit ꝙ res de facili reuertitur, &c. nam licet suã rõnem cõprobet Alex.quem ipse non allegat in l.cũ mulier. ff.sol.mat. ubi uoluit ꝙ in ꝑmã feuda in qua agitur de amissione dñii utilis solum, facile fit extensio,quia facilis est reuerso,&c. tñ salua pace tanti Doct. dixerim confundit ex doctrina singulari Barth.in l.2.C.de fund. patr.lib.xi. ubi dicit ꝙ ita difficilis est ablatio uel priuatio dñii utilis sicut directi, & excla- mant oẽs in l.Gallus § quid si tm̃ si de lib & posth & per illud dictum Bar. reprobat dictũ Alex.Ias.de Mayno.in l.cum quidam ad fi. 4. co .ff.de lib. & posthu.ex quib. oĩbus præmis sis quadrata seqtur conclusio, ꝙ ẽt in crim. læsæ maiest.cõmisso contra principem dñm feudi, feudum non reuertitur ad dñm feudi ipso iure,sed requiritur sententia, quod præ sertim respectu agnatorũ, ut supra dixi alle- gando Bald in §.nulla in fi.tit. ꝑ quos fiat in uestitura,non habet aliquod dubiũ, & ita in trepide tenendum puto quidqd dixerit auct. 22 Ex quibus ẽt correlarie infertur † ꝙ cum requirat sentẽtia ad priuationẽ feudi ẽt si de lictũ esset notorium non poterat procedi ad executionem,licet.n.dicat Inno.in c. ex par te,de uerb.sig.ꝙ in notoriis debet potius ꝓ cedi exequendo q̄ condemnando, & Bald in c.ad nostram,tertio,de iureiur.dicit ꝙ in no-

toriis ordo est ordinē non seruare, tñ anteq̄ ad id deueniat,& pœna censeat imposita,re quirit q super illo notorio interueniat sn̄ia usque adeo q notorium non sufficit,ubi req ritur sn̄ia maxime in mā priuationis, ita ex presse in materia feudali tradit Bal.p tex ibi in c.unico,qualiter dñs feudi ꝓprietate priue tur,ubi dicit formaliter notorium non habe ri pro sn̄ia,& in materia criminali q requirat sn̄ia,nec sufficiat notoriū expresse dicit Bald. in l. fi.per illum text.C.de male. Et ideo di cebat Bald.in l.si maritus C. de do.inter uir. & uxo.& in l.nam ita diuus ff.de adep.& in l. 23 cum fratrem,C.de his quibus ut indig.q †li cet episcopus sit notorius homicida, non tñ debet deponi siue sn̄ia,& iuris ordine non ser uato,& dicit Bal.in c.ad nostram: in 3 col.de iureiur.q etiā in notoriis pars est citanda,& sn̄ia est ferenda,q in eis ēt requirit talis qua lis causæ cognicio, qa sn̄ia debet ferri de fa cto,ad qđ allegat,c.cum sit Rom.de appel.Et l.ea quidem.C.de acc.Et ꝓ hac opinione mea ultra prædicta adduco gl.cōiter approbatam in c.euidentia,de acc.quę expresse dicit quod super notorio sn̄ia est ferenda. & idem dicit Bal.in l.cum fratrem,pręallegata,& firmant Mod.in l.si uero.in § qui pro rei qualitate,ff. qui satis.cogan.& Ang.multum no.in l.liber tas,in §.fi.ff.de sta.hom.ubi dixit quod si sta tutum dicit quod condemnatus de maleficio possit impune occidi quærit qd si non est cō dēnatus,sed crimen est notorium, an poterit impune occidi,& dicit ut q sic,qa notorium æquiparat sn̄iæ,ut in l.emptorem.in prin.ff. de act.emptio.unde in notoriis ꝓceditur exe cutiue.i pōt incipi ab executione,ut in l.ictus fustiū.ff.de his qui not.infamia,& not.Inno. in c.statuimus de offic.deleg.& in c.ex parte in Xpo.de uerb. sign. ueritas tñ est in contra riū.dicit ibi Ang.qa hoc notoriū nō æquipa rat sn̄iæ,& dicit q ꝓ hoc est casus in l quicun que.q est lex fin.C.de malef.& mathe.qđ di cit esse notorium,ꝓ quo facit qđ uoluit Bal. in l.presbyteri.la prima,in 3 col.ibi secundo 24 quæro.C.de episc.& cler.† ubi dicit q licet iudici sit notorium,tñ non ꝓcedit ad condē nationem,nisi citet,qđ dictū refert Fel in c. cum olim.in 8.col post me de re iud.& ultra adduco decisionē Bart.in l.decem ff.de uerb. oblig.Lud.de Rom.& Iac in l.fin ad prin.ff. si cer.pet ubi dicunt qđ licet non sit opus dis cussione,ubi notorium est debitorem nō esse

soluēdo,tū requiritur sn̄ia, per q̄ declaretur ita esse.& adduco tex.singularem quē nullus Mod allegat.in c.cum dilectis,§.his igitur,de purga. cano. in uerbo nimirum si crimen notorium existebat, non erat illi indicenda purgatio, sed in eum condemnationis sn̄ia promulgata,& ibi lucerna iuris canonici Io And.dicit not. q hic est text. q ēt in notoriis ferenda est sn̄ia diffinitiua.nec sufficit solum præceptum iudicis, etiam si reus confiteatur statim ex quo destruitur altera conclusio au ctoris,dum dicebat q confessio operabatur effectum sententiæ ut bona censerentur con 25 fiscata ipso iure.†nam & in pœnis secū tra hentibus executionem,confessio non sufficit ubi requirit sn̄ia,ut tradit gl.in c. super eo,in princ.de test.& in c.denique,de excep.& pro batur in l.3 § lege.ff.de test.& in l.q ad statū. ff.de pœnis & in l.qui iud.ff.de bonis eorum qui mortem sibi consciuerunt,& in l fi con fessus,ubi Bart.plene, ff.de custo. reo. & ope. & Bal.quos allegat auctor, nunq̄ dixerunt il lud ad quod ipse eos allegat, sed loquuntur duntaxat qđ rōne confessionis pœna efficit transitoria ad hæredes. sed q ꝓpea bona ip so iure confiscentur sine sn̄ia.nunq̄ dixerunt aliqd,& infideliter referunt per auctorē tra ctatus,salua sua dixerimus honorificētia, ut uerbis utar tex.in cano.neq; 9.distinctione.

1 *Feudum an dicatur nouum,uel antiquum,si ua sallus feudo priuatus ipsum recuperet.*
Debita per propositionem reformata non amplius censenda sunt hæreditaria.
2 *Res semel alienata, & per hæredem recuperata,pe nes ipsum esse censetur ex noua causa.*
4 *Aedificium radicitus destructum,si readificetur, omnino nouum dicetur.*
Princeps rem suam infeudando de nouo,legem quā uult dicere potest.
5 *Feudum iuxta principis uoluntatē regulari debet.*
Verba quæ in concessionibus principum ponuntur, plene intelligi debent.
Restituere quid sit.
5 *Restitutio quæ fit ad bona est plenissime interpretā da.*
6 *Princeps facere potest ut factum pro non facto habea tur.*
7 *Feudum quod restituitur, ex quadam subrogatione antiquum esse censetur.*
8 *Feuda quo ad alienationem ad instar rerum patri monialium sunt redacta.*

Quæst. 2.

QVAESTIO. II.

SEcunda quęstio quæ se examinandam offert est,† num uidelicet si uasallus feudo priuatus fuerit, & postea restitutus, feudum recuperatum dicatur nouū uel antiquū, ĩ qua qōne auctor tractatus allegat iura ad utranq; partem, & satis plene tangit mãm, sed ego considerandum puto, an uidelicet feudum fuerit ueraciter acquisitũ dño ꝑ realem apprehensionem post snīam latam ēt ex ueris probationibus, & tunc si per uiam gratiæ fieret restō cum alteratione qualitatũ substantialium, & non constaret ex uerbis ꝙ princeps uelit iure feudi antiq cōcedere, tũc sine dubio ꝓcederet auctoris cōclusio ꝑ iura q̄ ipse adducit, ultra q̄ facit qđ singlr dicit Ang. in consi. 31. incip. do. Philippus. ubi pulchre dicit, ꝙ debita reformata per cōpositionē non dñr amplius hæreditaria, qa renouata causa nō dr hæreditaria & sic primæua alleg. l. cum hæreditas. ff. ad Treb. & idē tradit pulchre Aret. in cons. 168. inc. in qō proposita, col. pen. & facit bene text. in l. si à me. ff. ad l. falc. quam auctor seq. qō ad aliud propositũ allег. ubi ꝓbatur† ꝙ res semel alienata, recuperata per hæredem, dr esse penes eũ ex noua causa, eo qđ semel exiuisset dñium suum & ibi Bar. & Alex. inferunt ad qōnem de emphytheuta alienante, & postea recuperante, &c. & optime quadrant tradita ꝑ Bal. & alios in l. ab emptione ff. de pactis. quã Io. Rayn. ꝓ hac opinione adduxit. ubi dicũt qđ ubi ē semel facta traditio, & translatum dñium. si post disoluat̃ ille cōtractus. cẽset̃ esse nouus cōtractus, ut & noua gabella debeat̃, & ita ēt tradit Bal. in l. si prædium C. de ædiliti actio. Bald. & Ang. in l. iurisgẽtium. § adeo. ff de pactis. & idem Bal. & Sal. in l. 2. C. qñ liceat ab emptione discere cum similibus. Et in simili solet dici ꝙ qñ ædificium oīno destructũ est tũc dicet̃, si reædificet̃, oīno nouum ædificiũ ut late tradit Ias. in l. ius ciuile allegata ꝑ auctorem & latius in repetitione l. quominus. ff. de fluminibus, & pmissa sine scrupulo ꝓcedũt qñ princeps nō est usus uerbo, restituo. sed si uerbo restituo, usus fuerit, tunc ēt post apprẽsionem feudum dr antiquum. Ad hoc dicendum moueor primum † ꝙ princeps in feudando rem ēt de nouo, pōt dicere legem quã uoluerit, & ꝭm eius uoluntatē regulabitur nã feudi, ut pulchre Bal. inquit, in consil. inc. sanctiss. & illust. Regina, qđ est positum inter consilia Ang. cons. 110. idem Bal. in c. 1. de alienatione feudi paterni, & in ca. 1. in pe. col. an agnatus uel filius. Iac. Alb. post Iac. ar diso. in c. 1. de uasallo decrepitę ætatis, & in c. 1. de grad. b. succedēdi in feudo. tenuit et hanc opin. And. de Iser. in c. 1. de contr. feudi apud pares terminanda, eam ēt sequit̃ Mart. Laud. & Card. Mediol. in c. 1. de aliena. feudi paterni. Alex. cons. 30 inc. quoniam oē datum optimum, col. 2. uol. 1. & cons. 56. inc. ꝓspectis, 14. col. in 4 uol. & cōs. 10 circa 10. col. 5 uol. Franc. de Aret. cōs. pen. in l. si mihi. & Titio, ff. de uerb oblig. in qb. locis late cōcludũt, ꝭm principis uolũtatē feudũ regulari debere, ut ēt si sit nouum ex uoluntate principis possit haberi ꝓ antiquo, nimirũ, qa princeps potest immutare substantiã actus, ut dicit gl. sing in c. 1. de capell. monacho, in 6. ad eã aũt uoluntatē principis colligenda, maxime uerborũ tenorē, & uim considerare debemus, & ꝭm uerba dispositionem regulare, ut ꝑ multa fundamenta, q̄ refert laboriosum esset, cōprobari Franc de Curte cons. 48. & cōs. 49. ubi plenissime loquit̃. † & uerba maxime in principiũ concessionis apposita, debent plene intelligi l. si de præp. agentiũ in rebus, lib. 12. l. si qñ de bon. uac. lib. 10. C. succedit nunc ꝙ uerbũ restituo, ex sua propria signōne significat repositionē in pristinum statum oīno, textus quadratus in l 2 §. restitutus, ibi, restituere uĩ qui in pristinum statum reducit, ff. ne qd in loco publico, & tex. aureus in l. uideamus, § in fauiana. ff. de usuris dicit ꝙ plenissimam signōnem habet uerbum, restituere, ut ꝑ nō facto actus restitutus habeat̃, ut ꝑ restōnem casus pro non aduento reputari debeat, & facit uulg. l. quod si minor. §. restō. ff. de min. & text. in l. 1 in fin. C. de senten. pas. & rest. & in l. princeps, ff. de uerb. sign. & in §. cum aũt, ibi restituti fuerint, inst. qui. modis ius patriæ potest. soluitur, & in l. 2. ff. de natal. resti. & in l. 1. C. de iure aureorũ annulorum, uerbum. n. restō, latissime patet, l. restituere. ff. de uerb. signif. l. in condemnatione, §. 1. & l. cum prætor. §. 1. cod. tit. & facit cap. uenerabili. in uerbo, plenarie, de off. del. & text. in cap. pisanis, de restit. spol. & melior text. in l. Lucius, §. 1. ff. de administr. tutorum, ubi restitutio facta ad bona plenissime interpretat̃, ut extendatur etiam ad acti ones quæ nunq̃ fuerunt in bonis, & tradit Bart. in l. fin. C. de sen. pas.

ubi dicit, ꝙ plenissime debet restitutio inter pretari Ang.& Mod.in l fi.ff.de const.princi pum,& pulchre Ant.de Butr.consi.20.col.2. Siq; cũ uerba pmissa habeant plenam signa tionẽ remittendi oĩa in pristinum statũ, prin ceps illis utẽdo nouiter non cõcedere,sed pri stinã inuestituram suscitare uoluit,qa cũ ſm uerba psumatur eius mẽs,cõstat ꝙ de nouo uoluit cõcedere,quod maxime procedit ubi sunt apposita uerba,put tui antecessores te nuerũt,quæ uerba faciũt ut princeps iure feu di antiqui cõcedere uoluerit,ut late deducũt scrib.in locis alleg.& pro hac opinione est bo nus tex.coniuncta gl.in l.filio quẽ pater.ff. de lib & posthu.ibi,sed antiq redditus,& ibi põ derant oẽs Doct & bonus tex.coniuncta glo. & ibi ponderat Paul. de Cast. in l. peculium §.fi.ære.ff.de pecul.& oẽs post gl.in d.l quod dicit allegata p auctorẽ.ff.de impensis in re bus dotalibus factis,& pbatur in d.l.filio.de liberis,& posthumis,ꝙ ẽt ubi facta esset exe cutio habeat locũ maxima pmissa,nã ibi loq tur tex.de filio emancipato,qui reuera exiue rat patriam potestatẽ,& effectualiter,& tñ si arrogetur,dicit tex.ꝙ nõ de nouo in patriam potestatẽ assumi,sed antiquæ patriæ potesta ti redditus uidetur,& tñ nõ est dubiũ qnoĩno semel exiuisse,& ita in proposito esto qđ res feudales oĩno per apprehensionẽ reuersæ es sent ad principem,tñ restituendo non de no uo dedisse,sed ablatũ feudum reddidisse uide tur,maxime qñ utit uerbo,restituo,quod hẽt hanc plenam signationem. Nec obstat l. ab emptione.ff.de pactis,in qua est fundat opi. Io.Rayn.quẽ allegat auctor contra,nam rñ detur,ꝙ princeps põt hic facere,& fingere in mã feudali ẽt nouum feudum hñi pro anti quo,imo ut dictũ est p uerbũ,restituo,uidet ueste,ꝙ cõfiscatio habeatur pro nõ facta,

6 †& nõ est dubium qn princeps possit ẽt quantũ ad effectus pteritos facere quod factum pro non facto habeat,gl.singularis in clem. 1. in uerbo,pro infectis, de immu. eccles. text. in c.is qui.de spõs.& matr. & tex.in clem.1. de cõcessio.præb.in fi.quare concludendum pu to,ꝙ qñ princeps utitur uerbo,restituo quod plenissimã habet signationem,ut infra latius dicetur in 4.q.adiiciendo maxime hæc uerba prout tui antecessores.feudum restitutum ẽt post apprehẽsionem censendum est feudum antiquum,& non nouum, & maxime qñ ap prehensio non fuit effectualis per incorpora tionem,nec aliquid facit reseruatio quæ fie ret p principem in aliqbus iuribus quia licet spãliter aliqd fuerit reseruatũ, non p hoc de rogatũ uidet aliis qualitatibus,q̃ alio modo, & alia uia includũtur,ut not.dicit Sal.in l. de crimine.in 2.opp.p illum tex. C.de accus. fa cit tex.in l.1.& quod ibi no. Bal. C. de diuer. rescr.unde Doct.in restõne loquentes dicunt

7 † ꝙ feudũ restitutũ censet esse antiquum ex quadã subrogatione,quia de iure qñ una res subrogatur in locum alterius,q̃uis in aliquo discrepet,in aliis sapit naturã eius in cuius lo cum subrogatur.ita signanter tradit Paul. de Cast.in cõs.129 incip.licet ista dña Liza,col. fin.uers.nec obstat , & formaliter ad casum nostrũ adduxit.ita firmans Phil.Dec.cõs.53. incip.placet mihi. circa princ.2.col. & ultra pmissa allegat decisionẽ magis expssam,Soc. in l.Gallus.§.ẽt si parente. ff.de lib. & posth. ubi formaliter dicit ꝙ licet apponat aliquod pactũ contra naturã feudi in inuestitura, tũc alteratur nã feudi cõsecutiui pacti duntaxat, & nõ in aliis,& ibi alleg.optima iura.nec est uerũ,ꝙ uerba apposita in restõne, pro te,suc cessoribus tuis,& hñtibus causam a te, alte rent feudi naturã,quia illa uerba in nullo alte rant naturã feudi,qppe cum ex consuetudine gñali Franciæ,de qua in seq.quæst.late dice-

8 tur feuda quantum ab alienationẽ sint reda cta ad instar rerũ patrimonialium, expressio eius qđ tacite inerat p consuetudinẽ non al terat naturã feudi,nec aliqd ĩmutat l.fi. C.de fideiuss.no.in l.cũ quo.ff si certum peta. & la te legitur,& notatur,in l.3. ff.de leg.1.& ita hac rõne in simili concludebant consulendo de uerbis pro se,& descendentibus in infini. tũ,&c.Ias.de Mayno, & Ambr. de Opizo. in causa illorũ de Beccaria,put eos refert cõsu luisse. ita ut pdictum est collegiũ Bonon. in cons.suo posito inter cõsil. Franc. de Curte. cõsi.l.ad princ. 6.col. ubi ẽt approbat pmissã maximã,quare illa uerba exprimentia quod ex natura rei inerat,nõ potuerũt naturã feu. di alterare,imo remãsit reuera feudum anti quũ.Nec obst.arg.de adiectione qualitatis, quia ut supra dixi non operatur ultra conse- cutiua pacti. ne impedit quo minus in aliis sortiat naturã antiqui feudi.& ita concludo.

1 *Bona eius qui crimen læsæ maiestatis commisit subiecta restitutioni fideicommissi an ueniant in confiscationem.*

2 Alienare

2 *Alienare prohibitus, an possit delinquendo bona fideicommisso subiecta in fiscum transferre.*
3 *Vasallus ita testari potest de bonis feudalibus atq; de allodialibus.*
4 *Vasallus qui subinfeudauit alteri si felloniam committat, an feudum reuertatur ad dominum.*
5 *Delictum uasalli commissum in personam domini quando agnatis praeiudicet.*
6 *Vasallus legē contractus faudalis euertere nō pōt.*
7 *Contractus feudalis est innominatus, à consuetudine, & non à iure ciuili inuentus.*
8 *Sententia contra condemnatum lata quando substitutis noceat, & alijs ius praetendentibus.*

QVAESTIO III.

TErtia quaestio quę in hac materia proponitur est.† 1 nam si bona cōmittentis crimen laesae maiest. sint subiecta restitutioni fideicommissi, uenient in confiscationem. in qua qōne tenuisse locutus est auctor, salua sua pace dixerim primum adduxit in medium, ꝙ in crimine laesae maiest. quae non pn̄t transire in haeredem extraneum, transeant in fiscū, & allegat aliqua iura quae faciūt formaliter in cōtrarium. nam est tex. formalis in l. eos. ad l. Iul. maiest. ff. q̄ non reperitur in hoc correcta, q uult ꝑ literas grossas iura patronatus quae non transeūt in haeredem extraneū, nō transire in fiscū in crimine laesae maiest. & est tex. rotūdus in l. iura. ff. de iure patron. bene uerū est, ꝙ d. l. quae dicebant iura patronatus reseruari filiis, sunt hodie correctae, eo qa filii sint effecti incapaces ꝑ l quisqs, & ita loquitur gl in his legibus, & ēt Bart. sed ꝙ transeant in fiscum nō est uerū imò potius libera renẽ liberti à iure patronatus, ita formaliter tradit Bald. quem ibi seqtur Alex. in apostil. in illa l. 1. C. de bon. lib. & seqtur ibi Saly. qn̄ uidelicet tale ius patronatus non ꝓueniebat ex ꝑsona patris delinquentis, sed ex persona antecessorū, & est lata dr̄ia inter illa iura patronatus quae non pn̄t filiis incapacibus acquiri, & inter ius fideicommissi quod debetur agnatis, q non pn̄t effici incapaces ex delicta 2 agnati† unde ꝓhibitus alienare expssa, uel tacite non uẽ delinquendo in fiscū potuisse bona subiecta fideicōmisso trāsferre tex. formalis in l. Imper. ff. de fideicōmissa. liber. uel saltem per iura quae auctor deduxit unr̄ debere trāsire cum onere suo, & traditur ēt in l. cum pater, §. hęreditatē, de leg. 2 expresse loquens in fideicommisso, illa rōne, ꝙ bona illi subiecta non pn̄t transire in haeredem extraneum, qd' non transeant in fiscum ꝑ multa iura, & auctoritates quas allegat, concludit Alex. in cōsil. 68. incip. opportune cōsideratis, 2. & 3. col. uol. 3. rōnes suas lōgum esset transcribere, uideri pn̄t, ultra illa iura facit quia qn̄ fit translatio ēt in poenam legati de una ꝑsonā in alterā illa semper fit cū onere suo. l. Caio. in prin. ff. de alimen. & cibariis lega. ubi not. Bar. idē Bar. in l. legatum. ff. de adimen. lega. Confirmatur, & maxime qa in Gallia feuda sunt redacta ad instar rerū patrimonialium, ut dicit Petrus Iacob in libellis suis in titu. de cōdōne ex mori, & uoluit Ioan. Fab. in auth. ingressi. C. de sacr. san. eccl. & hanc ēt consuetudinem Franciae generalem refert Ias. in l. de qbus, ff. de legib. ubi dicit,† 3 ꝙ ultra montes consuetudine gn̄ali obseruatur, ꝙ possit qs de bonis feudalibus ita testari sicut de allodialibus, subiiciens id ꝑ consuetudinē introduci potuisse. allegat Bal. q h. d. in c. 1. ad fin. princ. q. pen. de successione feudi. & idē not. Doct. in c. significauit secūdo de rescr. cum simi. succedit, ꝙ ubi una res redigitur ad instar alterius, in se suscipit qualitates, & condōnes rei ad quam adaequatur ita ꝓbat tex. not. in l. 1. §. 1. ff. si quid in fraudem patron & tex. in l. illud in princ. ff. de donatio. causa mortis, & late tradunt Doct. in l. 1. ff de leg. 1. & pulchre, Bal. in l. oia. C de epis. & cler. qn̄. n. una res efficiẽ ad instar alterius, ut fit bona situ do, necesse est qualitates quę īsunt uni inesse alteri text. pulcher in l. in testō ff. de cōdō. & demon. Sicq. uiderẽ cōcludēdū, ꝙ sicut in rebus allodialib. fideiōmissum non extinguitur ꝑ cōfiscationem, ita nec in ꝓposito in bonis feudalibus q̄ ad instar rerū allodialium, saltē quātum ad alienationē redacta sunt. Confirmatur, & fortius ex eo quod signāter tradit Ioan. Fab. in §. fi. inst. de usufr. & Io. Rayn. in c. imperialem. §. illud, īn tit de ꝓhibita feudi aliena. & Frid.† 4 Vbi quaeruut de qōne si uasallus subinfeudauerit alteri, & postmod ū primus uasallus cōmittat feloniā an feudum reuertaẽ ad dn̄m, & primo dn̄t, ꝙ uẽ, ꝙ sic, qa resolutio iure datoris, &c. allegant l. lex uectigali fundo, ff. de pig. post. modū distinguēdo, dn̄t, ꝙ aut dn̄s consensit, aut nō, si cōsenserit nō est dubium, ꝙ non reuertiẽ, aut non cōsensit, & tunc reuertitur, nisi is q habet ius à uasallo, q̄ commisit feloniā sit paratus seruire

priori

priori dño,& ab eo feudum recognoscere, ex quo sequit̃ in ꝓposito ꝙ ubi agnati qb. feudũ ex fideicõmisso debet, essent parati seruire priori dño,& ab eo recognoscere feudũ, ipse tenet̃ illos adimere, nõ obstante felonia cõmissa ꝑ decisionẽ alleg. q̃ opponit gladiũ ad radicẽ, quam sequit̃ Iac. de S. Georgio in suo opere feudorũ in uerbo dictiq. uasal.i.ad fi.3.col.& principio sequentis, qd̃ oĩno sine dubitatione ꝓcedit ubi uasallus postmodum restituit̃, qa tunc secundus uasallus q ius suũ amisit in cõñam ex resolutione iuris datoris, in cõñam recuperat ius amissum, modo non fuerit in aliũ trãslatum mediũ tp̃e, ita signãter tradit Iac. de Bel. in c.1. in tit. hæc finit lex cõtradi. deinde cõsuetudines regni incipiũt. quem refert,& sequit̃ Iac. de S. Georgio in loco allegato,& p̃sertim ubi nõ sunt descendẽtes, in quo casu feudũ debet applicari agnatis & non reuerti ad dñm, ẽt si fellonia in eius ꝑ 5 sonam commissa fuerat, Et iura q̃ dicunt† ꝙ delictũ directo in ꝑsonam dñi cõmissum prę iudicat agnatis debent intelligi stantibus descendentibus, tunc n. qa descendentes qui tit. hæred. deberent habere, capere non possunt, tñ quia proximiores sunt,& excludunt agnatos,& ipsi excluduntur a dño, nimirũ si dñs excludat tunc agnatos, qa si uinco uincentẽ te. Secus ubi non sunt descendentes, tunc.n. agnati quibus iure hæreditario feudum non obuenit,& sunt capaces debẽt admitti excluso dño, hanc opin. mediã tanq̃ ꝑ distĩonem, alias ad concordiam reducentem amplexus est,& in ea ꝑsistit Iac. Alb. in c.1.§ fin. in 2. cõclusione in ti. q̃ fuit prima causa beneficii amittẽ & est æqua opinio, & tanq̃ media distinguens sequenda l. adeo.§. cum quis. ff de acq. reum do.& ita eam firmat,& sequitur Franc. de Cur. in d. cons. 49. circa fin. consilii dicens, ꝙ est æqua opinio, & ideo his casib. concludendum est feudum non reuerti ad dñm. fateor ꝙ ubi p̃missa cessarent, uerior uideret̃ conclusio ꝙ fideicõmissum extingueretur,& ad id dicendũ moueor primũ qa testator duntaxat sibi,& hæredi suo legẽ imponere põt,& nõ dño feudi, ut uidelicet feudũ nõ euertat̃ felonia cõmissa ꝑ eũ q uasallus erit pro tp̃e, non potuit.n. testator nisi successori suo legẽ imponere, ita Bal. in l.2. C. de usucapio. ꝓempto. Confirmat̃, qa nõ est in p̃tate 6 † uasalli legẽ cõtractus feudalis euertere, ex qua ab initio feudũ sub ea cõdõne datũ ẽ, ut si uasallus fidelis sit, ut si ĩgratitudo cõmittatur, feudũ ad ipsum dñm reuertat̃,& hoc modo ꝑ concedendum conditionarũ,& ideo nõ possunt alii agnati de hoc cũ iustitia conqueri, qa traditioni rei suæ põt unusqq; apponere legẽ quã uult. l. legem C. de pac. Ista ergo est quædã lex tacite apposita traditioni feudi.& istud est qd̃ uult dicere tex. in d c. 1. §. fi. q̃ fuerit prima causa benef. amitten. in illis uerbis, ut habeat dñs hanc saltẽ suæ iniuriæ ultionẽ, subintelligit̃.n. in cõcessione feudi tacita condõ, si primus cui fit concessio,& oẽs ab eo descẽdẽtes, erũt grati uersus dñm, arg. l. cum qs. ff. de sol.& l. stipul. ff de iu do. ergo quam primum aliqs ex descendentibus primi inuestiti cõmittit ingratitudinem contra dñm, cessat tacita condõ, sub qua feudũ fuit concessũ, ideo non est ĩconueniẽs ꝙ feudum ad dñm reuertat̃ arg l. 1. C. de dona. q̃ sum modo. Et hanc rationẽ formalr̃ assignat Franc. de Cut. in suo opere feudorũ. in 5. parte in principio,& eandem rationem assignat Sal. in l.2. C de liber.& eorũ lib. Bal. in l. leg. 12. tab. C. de legib. hær. ubi dicit ꝙ agnati priuantur ꝑ ꝑ legem contractus, & idem Bald. sentit eandem rationẽ in d. c.1.§. fin. q̃ fuerit prima causa ben[illegible] amitten. ubi ẽt dicit ꝙ ista reuersio fit ex l. contractus. Et confirmat̃ 7 & fortius,† nam contractus feudalis est quidã innominatus contractus, est.n. contractus inuẽtus à consuetudine,& non à iure ciuili, nunq̃.n. fuit cognitus ciuilibus romanis, qa si cognouissent, habuissent illum exosum, qa quandam seruiturẽ sapit. ita Bal. in c. q̃ in ecclesiarum. de constit. Quia omnes contractus quos cõsuetudo inuenit, ut cõtractus feudi, qa nomẽ usuale habet magis adhærent contractui innominato q̃ nominato, ita Bal. in rub. C. de rerum ꝑmuta. Idẽ Bal. in l. fin. 1. q. C. quãdo liceat ab empt. disce. Idẽ Bal. in c. fi. col. fi. de causa possessio.& ꝓprie.& sicut̃ quidam contractus contrerpectiuus quales sunt contractus innominati, uidelicet do. feudum ut facias. i. ut sis fidelis. & ideo ubi ex parte uassalli non adimpletur cõtractus ex capite causæ non secutæ, repetit̃ res, succedit ꝙ ubi ex lege prioris cõtractus introducit̃ illius resolutio, omnia onera medio tp̃e imposita tolluntur. tex est quadratus in l.3. ad prin. ff. quib. modis pignus uel hypothec. solui. tradit expresse Bar. in l i. dié. ff. de aqua plu. arcen.& in l.2. ff. de in diẽ addictione. cũ simi.

Et iste rões sunt longe magis urgentis,quã quæ ꝑ auctorem deducuntur,tñ,ut dixi,non procederent in casibus ꝑmissis, debet ēt tem perari ꝓcedere hæc cõclusio,qñ sñia lata cõtra uasallum fuit lata ex ueris ꝓbõnibus, secus si ex ficto cõfessione insurgẽte ex cõtuma cia,& bãno,†licet.n.sñia lata cõtra cõdẽnatũ noceat substitutis,uel aliis qui põt ptendere ius in cõñam,ut probat ĩ l.cõtr.ff.de re iudic. & tradit Bart.in l.in diem.de aqua plur· arc. & sequuntur oẽs in l.filiusfam.§.diui,de leg. 1.nec requiritur illorũ citatio,per tex.singularem in l.1. §. denunciare , ff. de uentre in possessionem mittendo,tamẽ moderatur qñ ferretur sñia ex ueris probõnibus, secus si ex ficta confessione resultante ꝑꝑ contumaciã, uel bannum,ita formaliter tenuit Bart. in l. cum filius,ff.de uerb.oblig. quem ibi cõiter oẽs sequuntur,& idem tenuerunt Dynus , & Rayn.in l.1.per illum tex.ff.qñ ex facto tut. Bal.& Saly.in l.1.C.ne filius pro patre. Alb. de Ros.in opere statutorũ.q.258. Nellus de S.Geminiano in tract. bannit. in 2. parte. q. 34.& probatur optime in l.qui repud. ff. de inoff.testam.quem ad hoc deducunt Imol.& Alex.in l.sep. de re iud. & multa cõgerit Fel. in c.cum Bertal.eod.tit.Secundo deberet tem perari,& intelligi ubi uidelicet agnati,essent citati saltem ꝑ proclama gñale, secus si nullo modo , quia tunc non præiudicaret.ita tradit Bart.in extrauaganti,ad reprimẽdum. in uerbo per edictum Bald. in l.si eo tꝑe, C. de remiss.pig.Ang.in l. si per lusorio ad prin. ff.de app. Soc.in d.l. cum filius, Mod. repet. in d.§.diui.& est cõis conclusio,quam in pro pria mã feudali firmat summus feudista Andreas de Iser.in c.si uasallus.in titu.si de feud. fuer.contr.inter dñm,& agn.uas. ubi concludit.ꝙ si feudum antiquum erat pœnes vnum de agnatione,sententia contra alium lata nõ nocet aliis agnatis nullo modo citatis,& ita in hac quæstione concludo salua cuiuslibet rectius sententiis correctione.

1 *Fideicommissum quod semel per confiscationem extinguitur,an reuiuiscat si restitutio sequatur.*
2 *Iniuria pacto sublata,pacto subsequenti non potest reintegrari.*
3 *Beneficium ciuilitatis quod per bellum aufertur,pace subsecuta belli remotiua redintegratum non cẽsetur.*
4 *Restitutio sui natura in statum pristinum reponit omnia.*
5 *Ciuis quia restituitur semper ciuis retro fuisse fingitur.*
6 *Exhæredatio per patrem facta eo ipso extinguitur, & reuocatur cum causa illius inductiua remouetur.*
7 *Restitutio omnia in pristinum reponens statum ad personas extenditur quę in principalis consequentium puniuntur.*
8 *Restitutione secuta actiones contra restitutum reuiuiscunt.*
9 *Filio capti ab hostibus ante patris reditum obeunte,fingitur pater reuersus retro filium habuisse in potestate.*
10 *Restitutio etiam in tertij præiudicium retrotrahitur in iure sibi quæsito.*
Mens concedentis colligitur qualis fuerit ex uerbis supplicationis.
11 *Princeps in dubio præsumitur usus iure communi, non gratia speciali.*
12 *Qualitas accidentalis quando magis attendatur quam naturalis.*
13 *Feudi natura alteratur per uerba pro te,& successoribus &c.*

QVAESTIO IIII.

QVarta qõ nunc se offert, an v3 † fidei commissum semel per confiscationem extinctum,secuta restõne reuiuiscat,& hanc quæstionem ultra deducta per auctorẽ ad utranque partem examinare statuti, & ꝑ parte negatiua ꝙ ius fideicõmissi extinctum non reuiuiscat,accedit primũ iuris cõclusio q̃ habet ꝙ subsequens dispõ ex intellectu nõ inducit repetitionẽ eorũ q̃ in prima dispõne sunt d.l. per retentionem C. de usuc.l.si tibi certam.ff.de adim.leg.l. cum patet.§.pr certam.ff.de leg.2.cum sim.Secundo quia si qualitates adiectæ dispõni primo durãti non pñt intelligi repetitæ in dubio in dispositione 2.in quã illius primo tunc durantis facta est translatio.l.nouatione.ff.de nouat.l.labeo.§.fi. ff. de arb.l.si cum hermes. C.locati.l. Valer. ff. de præt.stip.cũ sim conñs est ut multo minus qualitates onerosæ hmõi adiectæ feudo quas superueniens felonia totaliter extinxit non intelligantur repetitæ in hac restitutione sequenti In quam non põt uideri translata defuncti liberalitas inductiua fideicõmissi oĩno extincta per cõfiscationem.Tertio probatur, quia id renouatum quod de ꝑ se non est causa fidei

sa fideicō.missi non pōt inducere eiusdem fideicō.missi iam extincti renouationē ad hoc tex.ad propositum ualde notabilis licet uulgaris. in l. si unus. §. pactus ne peteret. ff. de pac uers sed si pactum † dicens iniuriā pacto suolatā non posse pacto subsequenti reintegrari,& subijcit rōnem formalē sic. non.n.ex pacto iniuria nascit, sed ex contumelia. ita igit in ꝓposito nro ipsum fideicōmissum qđ non inducit prin.ipis beneficium, sed uoluntas defuncti, non debemus dicere reintegratū ex restōne. Quarto qa est notissima iuris regula qđ sublatio causæ præcedentis actus sublatiue de ꝓ se solū actū iam sublatū non reintegrat, sed opus est nouo cōtractu qnque uolūtario, qnq; coacto, ꝓut sunt casuū diuersitates, ut patet in l. si qs acc. ff. de cōd. ob cau. & in l. metū. §. ex hoc edicto. ff. qđ met. cau. l. ob eū. ff. de pscrip. uer. & in l. cum mora, ẽm unum intelim̃ C de transact. posset ēt ad id adduci mā. l. qui res. §. aream. ff. de sol. l. inter stipul §. sacr. ff. de uerb. oblig. l. deferre. §. fin. cum l. seq. ff de iure fisc l. quod in rerū. §. fi. ff. de leg. 1. cum sim Quinto adduco aliud fundamentum magis uit ingene in simili quod punitur in l 2. C. de lib. & eorū lib. ubi probat † ꝙ beneficium ciuilitatis ablatum ꝓ bellū, subsecuta pace remotiua belli non censetur reintegratū, quam ita ponderat Lud. de Ro. cōs 459. incip in ꝓposita consultatione. & est bonus tex. in l. cū seruus. ff. de alim. leg. ubi legatū extinctū ꝓ alienationem facta de re legata, nō reconualescit eadē re ꝓ testatorem recuperata, cur non obstat ꝙ cessante cā &c. nā ex quo extinctio semel opata est suū effectum non debet recōualescere fideicommissum, licet postmodū cesset cā extinctiōis. tex. no. in l fi. ff. unde. lib. ꝑ quem dicit Bart. in l. Titia §. Imp. ff. de leg. 2. ꝙ donatio reuocata ꝑ superuenientiā lib. rorū, nō reconualescit, licet postmodū tollat causa extinctiua, ut pote, qa filii suspecti decedāt superstite parente. Sexto, & ult. adduco decis. Ang. formatā in illa l deb. C. de sen. pass. ubi dicit intendo ad legē, qui res § aream. ff. de solutio ꝙ illa lex tertia intellr uln bona transierunt in fiscum cū onere suo, qa tunc non censetur oīno extinctum debitū, & ideo nimiū si ad illa restitutus teneat ad debita a cōtrario sēcit, ꝙ ubi bona nō trāsissent cū onere suo, ꝙ tuc restitutus reincideret in pristinam obligationē, & hæc sunt q̃ reuera iud. meo nō parū astrigūt.

Quibus tñ non obstantibus, quæ reuera nō obstant, cōtraria cōclo uerior, & tutior de iure uī, & accedit primum † quod restitutio sui nā omnia reponit in pristinum statum ꝑ iura quæ supra deduxi in 2. q qua rōne fidei cōmissum extinctum ꝑ confiscationem, suscitari per restōnem. decidit expresse Lud. de Rom. qui non est leuis auctoritatis, in cons. 247. incip. primo dr. ad prin. 2. col. Secunda facit, quia restitutio æqparatur fictioni post liminii, & retrotrahit & perinde hri debet, ac si nunq̃ felonia esset cōmissa. tex. optimus ad propositum in l. si quis filio hær. §. pen. ff. de iniusto rupto irrito facto test. & quod restitutio retrotrahatur. firmāt expsse Ang. & Imol. in l. si alienū. § . in extr. ff. de hæred. inst. & ibi clarius Paul. de Cast. post. Bal. ubi dñ ꝙ ubi restitutus bona recuperat simplẽ restitutio trahit retro, nisi agatur de præiudicio tertii licet Bart. cōtrarium senserit in d §. pen l si qs filio exhær. & hanc sniam ꝙ oīno retrotrahatur firmat solēnis doct. Car. Rui. in rep. §. & quid si tm̃. l. Gall. de lib. & posth. Tertio adduco in simili dec. Rog. de Per. in cons. incip. punctus Paulutius. posito inter cōsilia Bald. cons. 74. in 5. par. ubi dicit† ꝙ restitutus eius semper fingitur fuisse retro ciuis, eo quod restitutio retrotrahatur, & idē sequitur Franc. Tig. in cons. seq. pro quo al. legat bon. tex. in l. arist. ff. de man. test. ita, & uassallus remissa felonia retro semꝑ debet fingi fuisse fidelis. Quarto facit, quia iura in alium translata quæ fuerūt ablata cōdēnato ministerio iuris duntaxat secum restōne recuperant, ut est tex. formalis. in l. siue patr. in princ. ff. de iurepatr. ꝙ tex. in l fi. C. de sent. passis & firmat Bal. in d. §. & qđ si tm̃ idem Bald in c. dño Guerram. in tit. hic finitur lex Corr. & idem Bal in tit. de pace const. in uerbo priuil. & oēs nemine discrepante in d. §. & quid si tm̃ & tñ eo casu ius respectu condemnati erat omnino extinct. & maxime in casu l. fin. C. de sen. pass. ubi filius per deportationem pris omnino erat exutus á patria pōt & tñ illud ius iam extinctum in præiudicium tertii, quia duntaxat ministerio legis sine facto hoīs per restōnem suscitatur si igit respectu condemnati restitui suscitatio iuriū extinctorū locum habeat, a fortiori quātum ad alios qppe fictio retroactatiua, q̃ illud operat. fundat sup maxima æqtate, ut late declarat Bart. in l. si is qui pro empt. ff. de usucap.

sed

sed lõge maior eqtas uersaẽ respectu tertii q non deliqt, & q miseratione dignissimus est quá respectu delinquentis.ipiẽ & cæ. Quinto facit ꝙ singulariter tradit Bar.in l 4. per tex.Ibi. ff.de adimen.lega.ubi elegãter inquit 6 † ꝙ exhæredatio facta ꝑ patrẽ eo ipso extinguiẽ.& reuocaẽ ꝙ causa ilius inductiua tollitur,& remoueẽ sic,& in ꝓposito,sublata ꝑ restõnem princ pis felonia causa inductiua extinctionis fideicommissi extinctio cessare debet,& fideicõmissũ suscitari.Sexto,& fortius ꝙ restitutio trahaẽ ad oẽs q fuerunt puniti ĩ coñam, & quorũ iura fuerunt resoluta resoltio iure uasal li committentes feloniam. deduco decisionẽ expressam Iac.de Bleui ĩ c. 1. in tit. hic finitur lex Corra.& Iacobini de S Geor.in suo opere feudo quos allegaui in qõne præcedenti qui fomalr̃ uolunt ꝙ per restõnem eorum iura suscitentet q̃ ex resolutione extincta fuerãt,q̃ decisio hẽt magnã æquitatem.& apponit securim ad radicem. Septimo adduco tex.formalem ad hoc à nemine pondcia ũ in l.fi. ff de senten. pas. ubi tex.formalr̃ uult ꝙ restituto principaliter dãnato,restituiẽ is qui in cõñam punitus fuit, & ita intelligit ibi gl.fi.Octauo. & ultimo adduco decisionẽ ad ꝓpositum singulatẽ Saly. in l castitati.1.col. C. ad l. Iul. de adul. ubi 7 singlr̃ decidit ꝙ eo † qđ restitutio oĩa reponat in pristinũ statũ trahitur ẽt ad ꝑsonas,q in cõñam principalis puniuntur,sicut in casu subiecto.& ꝓprie tex.in d.l.si debitor. C.de feu.pas qua actor allega. decidit casum. Nec obstat ꝙ Ang ibi dicere uoluit ꝙ illa l.hẽt locũ ubi bona trãsibãt in fiscũ cum onerẽ suo nã reuera, salua pace tãti doctoris dixerm. nõ est uerũ.& ad eũ cõfundedũ ego adduco tex.singularẽ,quẽ nemo ponderat in l.2. ff. de sentẽ.pas.& restitutis,ubi uult tex.ꝙ licet simplr̃ restitutus sine bonis non reincidat in pristinã obligationẽ,tñ si bona restituãtur, incidit, ita ꝙ si uellet dimittere bona nõ posset se exuere obligationib. ex quo formaliler ĩfertur ꝙ obligatio ꝑsonalis suscitatur.& tñ nõ principaliter comitãtiæ obligationis ad bona restitutus reincidit in pristinã obligationẽ,qa si dũtaxat illa rõne dimittendo bona liberareẽ ꝑ l 2. ff. qđ cũ eo.cũ simil.uulg. & iõ gl.ibi singlr̃ dicit qđ illud est iõ ꝙ ille in pristinũ statũ reponiẽ,& nõ alia, ergo sequtur ꝙ respectu rei teneẽ. nec illa est principalis rõ ꝙ bona trãsissent cũ onere suo, sed eo ꝙ ĩ pristinũ statũ oĩum reponitur qñ recuperat bona,uñ ex quadã æqtate lex nõ uult ꝙ dãnatus restitutus teneaẽ,nisi bona recuperet.nimirũ qa bona intelligebaẽ deducto ære alieno,& ubi nõ trãsissent cũ onere suo dico ꝙ remaneret obligatus dãnatus, saltem nãliter.sicut dicimus in seruo q remanet obligatus nãliter. sed qñ creditores pñt hẽre regressum cõtra fiscũ,nimirũ si tunc libereẽ cõdẽnatus in ultimis aũt uoluntatibus qn hæredes sint obligati ex quasi cõtractu acceptãdo hæreditatẽ nemo est q dubitet, qa sunt iura uulgaria.Ad aliud fundamẽtũ,dũ dr̃ ꝙ res semel extincta, &c.Rñdeẽ, ꝙ fictio retrotractiua restõnis istud operatur.q̃ quantũ ad effectum facit qđ non censeatur extincta ab ini8 tio obligatio. ad hoc deduco tex singularẽ ĩ l.3.ff.de senten.pas.ubi uult tex.† ꝙ secuta restõne actiones directæ cõtra restitutum reuiuiscunt,& tñ nisi fingendo nunquam fuisse extinctas non pñt suscitari directo. sed duntaxat utiliter,ut not Doct.in d.l.inter stipulantẽ.§.faciã.& sic cõns est ut restitutio q̃ retro fingit, tollat oĩno causam extinctiuã ẽt quãtũ ad effectus pteritos,qđ sine dubio prĩceps facere põt,ut dicit gl.sing.in clem. 1. in uerbo, ꝑ infectis de immunita ecclesiarũ,& ꝓpea Bal. in l. imper.§.1.C.de nupt. dicit ꝑ tex.ibi ꝙ restitutio purgat oẽm maculã, eo ꝙ oĩa reponat in pristinũ statũ. Nec obstat si dicaẽ qđ fictio retroctatiua non põt hẽre locũ hoc casu,eo quod medio tpe superuenerit inhabilitas ꝑꝑ omnimodam extinctionem fideicommis.nam rñdeẽ, ꝙ inhabilitas quæ cõcernit cõña, & non principale, & nõ impedit fictionẽ translatiuam retrotractiuã, ẽt quantum ad illa cõña,cum multa cõcedãtur in cõñam, quæ principaliter non conceduntur l.1.in fi princip. de auctor.tut.l. quoties. C de iud. c.de prudentia.de donatio. inter uirũ, & uxor.hęc limitatio ꝓbatur in l. si liber homo.§.si seruus.ff.ad legem Aql. & in l.pen.ff.de suis, & legiti. hæredibus, ubi hr̃ 9 † quod si filius capti ab hostibus decesserit ante patris reditũ demum pr̃ reuertaẽ, fingitur retro filium habuisse in ptãte, & ideo oĩa bona filii applicantur ei iure peculii, & tñ tpe quo pater redit extremum a quo nõ erat habile,cum filius esset mortuus, & ratio est.quia illud extremũ ueniebat in consequentiã. & ideo illius inhabilitas non cõsideraẽ.& istam limitationem ponit Bar. in l.si

C.de

C.de sen.passis Ioan.de Imo.& Raphael Cuma.in d.l si is qui pro emptore. sic intelligentes tex.in l.sed,& si quis stipuletur §.1.de usufru.& ita residenr.

Ad fundamenta quæ pro contraria cōclusione per auctorem tractatus adducuntur,& primo dū dicit ꝙ restitutus non ur̃ amplius possidere bona recuperata iure hæreditario, sed ex superueniēti restōne, & beneficio principis,quodq. ex beneficio principis fideicommissum non inducit,&c. Rñdet,ꝙ auctor falsum ꝑsupponit,ꝙ uidelicet bona recuperata non habeantur iure hæreditario; qa ut dictū est illa restitutio retrotrahit,nec aliqd de nouo dat,sed oīa reponit in pristinum statum, ita ut reddita bona nō nouiter cōcessa uideantur. Nec obstat pariter aliud fundamentū in quo dr̃ ꝙ res semel alienata perpetuo durat alienabilis,nec reincidit in pristinum fideicōmissum,& allegatur principalr̃ tex.in l.pater.§.15.de leg.3.Nam rñdetur primo ꝙ ille text. non habet locum in mā feudali. ut est text. sing.quem ad hoc formalr̃ ponderat Bal.pro limitatione dicti §.15.in c.1.de eo qui sibi, & hæred.suis masculis.& fœm.Secundo rñdetur qd̃ ista ꝓhibitio est realis,& ideo non ꝓcedit dispositio.§.15.qui loquitur in prohibitione personali.ita formalr̃ Bart.in l. peto. §.a fratre.de leg.2.& qd̃ tradit idem Bart.in l.pater filium.§ fundū de leg.3.Tertio respōdet ꝙ hic nō fuit facta aliqua alienatio, licet enĩ per delictum uideatur fieri alienatio,supueniēs tñ restō,quæ retrotrahitur,fingit nunq̃ delictū commissum,& in cōnam alienationem nō fuisse factam,quare suū fundamentum non procedit qd̃ maxime procedit, ubi restō esset facta per uiam iustitiæ. tunc.n.nō est dubium qd̃ trahitur ad oēs in cōnam.ita Innoc.in c.auditis.de pscriptis.Doct. in l. 1. C.si unus ex pluribus unde.& tunc eu ꝙ oīa reponuntur ī pristinum statū per l.qd̃ si mi-

10 nor.§ Scæuola.ff.de min.† restō trahitur retro ēt in præiudicium tertii in iure sibi qsito. ita trahit Raph.Cu.quē sequūtur nouissimi in d.§.& qd si tm̃.Nel de S.Gem.in tract. de bāni.in 1 par 3 tẽporis q.11.& pōt dici fuisse factā restōnem uiam iustitiæ, qñ in pfatione narratiua illius cōtinetur restituendū condenatum fuisse per contumaciam, qa ex uerbis supplicationis qualis cōcedētis fuerit mēs colligitur,text.not in l.1.de diuer.rescr.C.& tex.in c.inter dilectos.§.ceterū, de fide instr. Ioan.de Imo.in l.iudex,ff.de re iud.& in simili in absolōne tradit Panor.in c. cum pro causa,de senten.excom.& qd̃ idem tradit in c.2. de treuga,& pa cum si.Et ēt pōt colligi mēs principis ex suis procemiis, & præfationibus l.fin.ubi not Bal.& Imo.ff.de hær.inst.l. reg. §.licet,& ibi Bar.ff.de iur.& fac.igno. Bald.in c.cum terra de elec. Alex.in cons. 7.inc. uisis

11 & animaduersis.col.3 uol.2.†Et in dubio in re cōi præsumitur princeps usus, & non gratia spāli. arg.l.in testamento. C. de test.mil. nam qñ factum superioris pōt referri ad ius cōe,in dubio semper ita intelligitur, ut not. Bal.in l.bonorū.C.qui admitti. & est doctrina Innoc.quam Io.And. Ant. de Butr.& oēs sequunt in c.dudum.de decimis.& not.Paul. de Castr.in l.princeps,ff.de leg.cū si. ut tradit Alex.in l.q̃q̃.C.de test.milit.& in simili ēt dicimus qd̃ in dubio princeps ur̃ habere respectū ad ius cōe,ut tradit Innoc.in c. innotuit, in princ.de elec.Ang. in l. bene a Zenone. C. de quadrien.ꝑscr.Paul.de Cast.in l.si testamentum,C.de testa. Panor.in c. ad hæc. de rescr. cū si.& facit l.si qñ ad pri.C. de inof testa.& ubi utraq; qualitas,iustitiæ uidelicet, & gratiæ concurreret,qualitas iustitiæ deberet potius attendi duplici rōne. Primo qa magis souet iuri cōi,ut pulchre decidit Bald.in l.si qs decurio.C.de fal.Pe.de Anch. in c.canonū statuta,de const & est decisio tex.in l.nā. & miles.ff.de iniu rup.& irri.fac.test.Secūdo qa fauorabilior est,ut dicit Bar.in l.cū qs,in fi.§.si

12 qs ꝓ eo,ff.de sol.& sic magis attēdeda† qa licet alias qualitas nālis magis q̃ accidentalis cōsideratur,tñ ubi accidentalis est fauorabilior illa est attendenda tex.est peregrinus in l.hæreditatem,in prin.ff.de castrē.pec. si bene inducat. Dum postremo auctor tractatus deducit ꝙ ubi sunt apposita ista uerba,& qb.dederis &c.ur̃ cōcessa facultas alienandi,esset magna qō,quā ipse nō intrauit, an intelligeret ꝑmissa successio ab intestato,nā Bal.formalr̃ in c. feudū ea lege,si de feudo fuerit cōt.dicit ꝙ ꝑ illa uerba duntaxat censeret data facultas alienandi,& sub eis solum cōprehenditur uera,& ꝓpria alienatio,& ꝑpea infert, ꝙ nō comprehendit illa quæ fieret ex delicto, quia non est propria alienatio l.si qs in tantam,C. unde ui.ergo,& in ꝓposito ur̃ dicendū ꝙ nō comprehendatur alienatio,quæ fit per successionem ab intestato,qa nō dr̃ defunctus proprie alienasse,sed a lege defertur. l. lege obue-

nire dr,ff.de uerb.sign, & l.3.§.de illo, ff.pro socio, & improprie ac ficte prouenit a defuncto,l.cōficiuntur,& l.siqs cum nullū,ff.de iure codicillorū,& formaliter Bar. iūcto eo qđ dñt ibi Ang.& Alex.decidit in l.q Rom. in §. duo fratres ff.de uerb. sign.q̄ ubi datur facultas alienandi grauato p̄ cum cui debet fieri restō fideicōmis.ita demum p̄iudicat licentia cōcedēti,si bona fuerint alienata,usq; adeo q̄ si nō fuerint alienata debēt p̄uenire ad cōcedētem licētiam prout alias peruētura erant,

13 † unde de illa uerba,pro te , & successoribus tuis,& hñtibus causam,&c. Non alterant,ut dixi naturam feudi in Gallia,cum tacite insit ex cōsuetudine,s̄m quam permissa est alienatio rerum feudalium sicut allodialium. Quia ut dixi in quæst 2.expressio eorū quæ inhærent nihil operatur, & est longum discrimen inter ista uerba quibus dederis , uel habentibus causam a te,quia per illa uerba habentibus causam , & c.non ur̄ esse data aliqua facultas nisi ubi alias illā haberet de iure , nec præsumitur per ista uerba princeps iuri agnatorum derogare uoluisse. iura uulgaria quæ deducere piget,& ita concludēdum puto,saluo semper saniori iudicio.

1 *Pœna incapacitatis per legem quisquis. inflicta filijs an locum habeat in filiabus.*
2 *Dispositio odium irrationabile continens nullatenus extendi debet.*
Statutum unū pro alio pœnam imponens, irrationabile dicitur,& iniquum.
3 *Constitutio quæ punit unum pro alio est iure natura & diuino contraria.*
4 *Statutum dictans filios rebellium de ciuitate expellendos ad filias non est extendendum.*
5 *Filiæ non censentur comprehensæ sub filiorum exhæredatione.*
Priuatio nunquid inducit nisi specialiter exprimatur.
6 *Pœna incapacitatis filiorum quo ad extraneorum successiones non debet ad filias extendi.*
Saliçetus fuit excellentissimus doct.& præcipuus ueritatis inuestigatur cuius opiniones plerunque me dullam iuris continent.
7 *Verba quæ in dispositione odiosa opponuntur,ad alia non extenduntur.*
8 *Titulus institutionis respectu hæreditatis parentum est honorabilis.*
9 *Hæresis in quo differat a crim.læs maiest.*
10 *Nati ex reductis in pristinam seruitutem propter ingratitudinem serui sunt.*
11 *Veritas ignoratur eius quod multipliciter exponitur.*
12 *Extensio ex paritate rationis non fit in pœnis ipso iure inflictis.*
13 *Dispositio pœnalis respectu delinquentis est reip fauorabilis respectu uero filiorum continet odium.*
14 *Filius est portio quædam corporis paterni sed & eadem caro dici potest.*
15 *Natus ex sola muliere absque uirili semine, non est maculatus peccato originali,sed quis ille Christus solus.*
16 *Maiestatem diuinam longe grauius est offendere quam humanam.*
17 *Constitutio pœnalis emanans ad uitanda animarū pericula,extendi potest.*
18 *Pœna legis quisquis,quo ad incapacitatem successionis extraneorum non trahitur ad filias.*

QVAESTIO V.

QVinta quæstio quæ proponitur in hac materia est,num † uidelicet pœna incapacitatis filiis inflicta per l.quisquis.habeat locum in filiabus,& breuiter quidquid dixerit auctor tractatus,uera conclusio est.q̄ pœna illius legis,quisquis.non trahatur ad filias nisi duntaxat inquantum exprimitur,nec sub nomine filiorum quibus pœna incapacitatis,quantum ad oēm successionem infligitur,filiæ pñt censeri cōprehēsæ.Primo,ista conclusio comprobabitur auct.scrib.Secūdo deducentur rationes.Tertio, rñdebitur ad argumenta deducta per auctorem.

Et primo,q̄ in illa l.quisquis.sub filiorum appellatione non cōphendatur filia dicit formalr̄ Bar.in l.1 ff.de uerb.sign.sequūtus Bal. Ang.Sal.& Fran de Arct.in l.quicunq;.C.de ser.fug.Imo in l.si ita scriptū. de leg. 2.& iō est s̄m eos,quia licet alias in mā pœnali fiat extensio de p̄sona ad p̄sonam, ut in l.si qs id quod.alleg p̄ auctorem, & in multis aliis locis,habet locū, nisi odium sit irrationabile , quale dñt esse in casu dic.l. qīqs. q̄ uidelicet

2 unus puniaī pro alio.† & ideo qa irrationabile odiū continet,non debet aliquatenus fieri extēsio,& ita ēt pulchre consulēdo concludit Philip.Dec.cōs.icip.& diligēter,&c.col.2.& idē expssus firmat Fran.de Arct.cōl.39. p̄ totū,& quod cōtineat odium irrationabile adduco primum quod Cy. dixisse signanter refert l.lege Cor.ff.uulg.q̄ statuta,& cōstitutio

nes quibus pater pro filio. uel contra filius ꝑ patre punit, sapiunt quandã tyrannidem. idem Bal.in l.dotis.C.de iure do.dicit, ꝙ statuta quæ imponunt pœnã filiis pro patrib. sũt ualde dura, & rigorosa, & idẽ tradit Ang. in l. sancimus C. res inter alios acta. dicit ꝙ statutum imponens pęnã uni ꝑ alio, licet sit tolerabile, tñ non est laudabile, sed ualde iniquũ, & ideo idem Bal. in auct. si captiui C de epis, & cle: dicit ꝙ statutũ quo unus tenet ꝑ alio, nunq̃ tanq̃ odiosissimum debet extẽdi maxime qñ pœna corporalis uel infamiæ, ut in ꝓposito imponit, nã & si expresse hoc uel let non ualeret tanq̃ iniquissimum, & irratio nabile, dictat n. rõ nãlis qđ gesta debeant ad auctores suos restringi, & nõ extẽdi ad alios q culpa carent, & ideo idem Bald. & Sal. in d. 3 rub res inter alios acta.† dicunt tales cõstitutiones esse contra ius nature, & diuinũ, & dicit formalr Soc. in l. cũ filius. ff. de uerb. sig. ꝙ ubi repetit talis cõstitutio, licet ualeat, tñ nõ põt negari quin sit ualde dura, & exhorbitãs eo qđ tendat in pĩudicium non delinquentis & est bene notandum ꝙ Bal. & Sal. in d. rub. res inter alios acta, æquiparant pœnam infamiæ pœnæ corporali, ꝑ qua æquiparatione facit text. formalis in l. iusta. ff. de manumis. uind. & qđ Bald. singlr tradit in l. 1. C mand. ex quibus firma resultat conclusio ꝙ constõ dicans ut unus puniat ꝑ alio, filius uidelicet pro parte, est ualde rigorosa, & exorbitãs ab ęquitate nãli, & à iure diuino, quare strictissime est interpretãda, nec debet fieri aliqua extensio. Secũdo adduco, ꝙ uidelicet ubi diuersa rõ militat in filiabus q̃ in filiis. nũc nunq̃ dispositum in illis trahit ad filias, ita singlr Bald. tradit in l. seruus. C. cõia de success. sed in casu subiecto diuersa rõ militat, quippe ĩ filiis l. quisquis dicit exempla criminis paterni metu, in filiabus dicit illas esse minus ausuras, nimirũ qñquidẽ filii ad bella ineunda proditiones faciẽdas habiles, & apti esse possunt filiabus uero arma deferre, proditiones cõspirare sexus fragilitas non ꝑmittit, ꝑpea 4 Bal. in l. illa quicunq; de ser. fug. dicit, † ꝙ si statuto caueatur ut filii rebelliũ expellant de ciuitate, nõ extenditur ad filias, qa cessat rõ, non n. ꝑꝑ sexus fragilitatẽ, ita ausuræ præsumunt, ut docet experientia naturalis, unde prout est in textu uerbũ metuuntur, delictũ ꝓsumptũ filiorũ punitur, q̃ ꝓsumptio, ut dixi cessat in illis, ergo sub filiorum appellatione

non potuerunt comprehendi nec pœna filiis imposita põt dici repetita in filiabus. Tertio confirmatur ꝓmissa, qa ubi constõ loquitur discretiue de filiis, & filiabus, tunc quod dr in filiis nunq̃ extenditur ad filias, ita singulariter tradit Bal in l. in mult. ff. de sta. hom sed in proposito lex illa, quisqs, loquitur discretiue de filiis, & discretiue de filiabus, ergo nõ possint in dispõne filiorũ intelligi cõprehense. Ex quo & sequitur ꝙ attento quod habent spãlem determinationem non debet fieri repetitio eius qđ dr de uno in altero ꝑ text ad hoc no. in simili in c. cũ dilecti. de dona. quẽ ibi ad hoc ponderant Card. & Imol Bal. in c. secundo reqris, de appel. & in l. 1. in fin C. de leg. hær. Quarto, & expressius deduco quod uoluit gl. in l. si ita in uerbo, natus ff. de iniusto rup. quam ibi pondetar, & sequitur Io de 5 Imo. quæ eleganter uoluit. † quod sub exhæredatione filiorum non censetur esse cõprehensæ filiæ, & sic in proposito, sub exclusione filiorũ ab hereditatibus extraneorũ, nõ debent censeri, esse cõprehensæ filiæ, cum spãlr exclusæ nõ reperiantur. Quinto facit quia in mã exclusiua, punitiua, & priuatiua, qualis est ista, qđ non est spãlr expressum non inducit priuationẽ, ut pulchre tradit Bal. in l. chirographis C. si cer pet. & ubi maior uersaretur rõ, ita pulchre idem Bal. in auth. ex testamento C. de secũ. nup. ꝑ tex. in §. cũ igit in auth. de nõ elig. sec. nub. col. 1, cũ sim Sexto, & ult. confirmatur, nã cum quantũ ad exclusionẽ illa l. sit ualde odiosa, non debet fieri aliqua extensio, unde dicit ibi singlr Ang. prout eũ refert Soc. in cons. 275. qđ habuit qõnem in Romandiola, in qua cõsuluit qđ filii non ꝓhibeantur capere est testamento parentum, qui non delinquerant, licet lex ꝓhibeat illos capere ex testamẽto extraneorum, eo qđ expsse non prohibeat ex testamento parentũ, & & quia ualde odiosa sit non debet fieri aliqua extensio, qua rõne motus Salyc. tenuit 6 † pœnam incapacitatis quãtum ad successiones extraneorũ nõ debere extẽdi ad filias, q in hoc non habet cõtradicentem, & ẽ magnę auctoritas. de quo exclamat Pet. de Anch. in c. canonum statuta. de const. dicens ꝙ Sal. fuit excellentissimus doctor, & pcipuus ueritatis inuestigator, & qđ eius opiniones solẽt cõiter cõtinere medullã iuris, quem & secutus est, ut refert auctor, Angel. Aret & isti duo non habent aliquem contradicentem,

quare in materia pœnali, ut infra latius dicetur, & sequenda est eorũ opin. cum quib. tñ sunt omnes doct. quos deduxi supra in princ. Superest nunc ad argumenta in contrarium adducta rñdere. Et primo adducit ꝙ §. ad filias loquitur limitatiue, & dispensatiue, nam rñdetur qđ non est uerum qđ loquatur limitatiue, nam rñdetur, imò est dispō separato de per se quę fit in filiabus, & licet limitatiue loqueretur, nō ꝑpea sequit qđ dispō. §. pcedentis amplietur, in ui comprehensiua ultra suam signonem, ut Bar. tradit. in l. gñali. §. uxori. per text. ibi. ff. de usufr. lega. nec obstat pariter, & dispensatiue loquatur, qa imò ut dixi, est dispō separata, & posito ꝙ dispensatiue loqueretur, esset uerum respectu hæreditatis materne, ut uidelicet non obstante qđ Imperator illas ab ea hæreditate excludat tñ reseruat eis certam portionem. Nō ualet pariter argm̃ sumptũ ex tex. in uerbo, nec iure hæreditario, ad inferendũ ꝙ filiæ sint incapaces tituli hæreditarii, nam uerũ est respectu successionis materne, ad quā duntaxat uerba illa referuntur. † quæ cum sint apposita in dispositione odiosa, ut dictũ est, ut infra latius dicetur non debet extendi ad alias successiones. Nec ualet dum dr ꝙ si respectu successionis materne incapaces sint filiæ, q̃ magis eis debet. à fortiori respectu successionis extraneorũ Nam rñdetur ꝙ qñ rōne alicuius indignitatis inducit incapacitas, magis solet induci respectu successioni parentum q̃ extraneorum, quibus esset quodammodo pœna non posse relinquere, ut uidemus in filiis spuriis qui à parentum excludunt successione, & tñ non ꝓhibent succedere extraneis uel cognatis, & c. l. hac parte ff. unde cogna. cum simi. Secũdo si argumentum de maiori ad minus nō habeat locum in dispensationibus simplr odiosis, ut est dictum singulare Hostien. in c. postulasti. de rescrip. ubi sequuntur oēs, à fortiori in hac mā q̃ est maxime odiosa, pœnalis, & correctoria tale argm̃ ꝓcedere nō pōt, & minus ualet dum dr † ꝙ titulis institutionis est honorabilis, de quo potuisset allegare tex. formalem in l. filiũ § sed si portio cōiuncta glo. in uerbo. pleniore ff. de leg. pstan. nā illud ꝓprie ꝓcedit respectu hæreditatis parētum, esset n. satis dedecorũ si non noīaretur hæres patris, ꝓsumeretur q. ingratus, q̃ consideratio non cadit respectu extraneorũ respectu quorũ ad patria iudicant ti. institutionis uel alius, qa cessat illa consideratio particularis ut no. doc. in l. si qs ꝑ iore. ff. ad trebellia. nec pariter obstat dum dr ꝙ text. in sui rōne uoluit duntaxat ꝓ dictionem ut, quæ denotat cām finalē, ꝙ filiæ haberent solũ mediocrem alimoniam, & non integrũ emolumentũ, nam rō ad dispositionem suam adaptanda est, & sic respectu successionis materne noluit Imperator qđ hrent integrũ emolumentũ, sed duntaxat mediocrem alimoniā q̃tum uero ad exterorũ successiones, lex nihil expimit quare non debet fieri extensio, ut supra dictum fuit. Nec pariter obstat uersiculus, id quod de pdictis, ubi ẜm eum non repetit uerbum filiæ, sed filii tm̃, & sic ibi sub appell. filiorũ cōphendunt filiæ, nā posse id negari, uel si de filiabus intelligatur, debet intelligi mō præmisso. Non obstant pariter alia argumenta q̃ extra textum per auctorem adducũtur, quod sub appell. filiorum continentur filiæ, & primum adduxit c. uergentis, in fin. de hæret. ubi tex. loquitur de exclusione filiorũ à bonis patris delinquentis, & tñ nemo dubitat quin cōprehendantur filiæ. nā reuera nō possunt non admirari ꝙ tā debile fundamentũ in mediũ obtulerit. nā cũ bona hæretici applicentur fisco, nimiũ si filia excludatur, qa de necessitate illud seqtur alle pariter l. manicheos, in uerbo, filios C. de hæret. nā idem rñdetur, uel aliter rñdendo dicimus ꝙ, ut in sequentibus latissime dicet. † lata est differentia inter crimen hæresis, & crimen læsæ maiest. crimen quippe hæresis principalr animā inficit, & animā concernit, & eadem rō infectionis q̃tum ad animam q̃ militat in prole masculina militat, & in filia, qa quātũ ad infectionē aīæ non reqritur audacia, & fragilitas sexus nihil operatur, secus in crim. læsæ maiest. in quo, ut dixi, diuersa rō militat, ex quo ēt sequitur solutio ad tex. iuris diuini allegatus ꝑ auctorē nā loquunt de punitione delicti cōcernentis animā, de punitione spirituali, nec est aliqua comparatio offense dei ad offensam hominis, imò esset quasi hæreticũ uelle æquiparare hominē deo, & dicere ita graue esset offensam q̃ cōtra illũ cōmittit, sicut cōtra deũ, ut infra latius dicemus. Nō obstat pariter tex. in auth. qui. mo. natu. effi. sui. §. pe. nā adhuc istud fundamentum est debilius, quippe eadem rō oīno q̃ militat in filiis, militat, & in filiabus, eo ꝙ ex dānato coitu natæ sint, qa infectio ꝓueniēs ex cōceptione per

ne per legem damnata, æqualiter concernit filios, & filias, secus in casu subiecto, ut præ dixi Minus obstat tex. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. nam de filiabus ꝙ cōprehendantur, nec tex. nec gl. nec doc. faciunt aliq̄ mentionē, & si comprehenderentur, alia rō reformat pa ctum, nam ut ibi gl. intelligit in finali solu-
10 tione, ille tex. debet intelligi † quod nati ex his q̄ sunt redacti in pristinam seruitutē ꝓꝓ ingratitudinem, sunt serui, modo uterq; pa rentū, uel saltē mr̄ sit ancilla, q̄a partus seq̄t uentrē aliq̄ uolunt ibi glos. & doct. ꝙ filii non essent serui, & si cum ista ratio cōceptio nis in seruitute æque militaret in filiab. sic- ut in filiis nimiorū comprehenderetur. Nec obstat pariter dum dicit auctor ꝙ ratio quæ habet locum in filiis quæ est, ut pr̄ magis tor queatur ꝓꝓ punitionem filiorū, militat & in filiabus. & ad hoc ponderat text. in d. l. quis quis. in uerbo, perire. n. debet paterno sup plicio. exponit idem ad paternū supplicium. nā rō expressa in d. l. quisq̄s. est quia in filiis metuūtur exempla paterni criminis. in filiab. dr̄ minus ausuras cōfidimus. illa rō est exp̄ssa & non altera, ut dicemus ſm illam igit̄ dun- taxat licet arguere, & non ſm non exp̄ssam ut late tradit Inn. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. Alex. late in l. si cōst. ad prin. ff. eod. ti. bo nus tex. in l. cū pr̄. §. dulcis. de leg. 2. & in l. pr̄. §. fundū, de leg. 3. Et dum dicit ꝙ imo al- tera rō est exp̄ssa in tex. ibi p̄rno supplicio. i. ad paternū suppliciū. illa expō, ut uulgo dr̄, est gl. Aurel. q̄ corrūpit tex. nā tex. dicit ꝙ im periali lenitate donat̄ uita filiis. q̄ debet peri re p̄rno supplicio, & ibi gl. suꝑ uerbo p̄rno. dicit qđ ē interpositio, & sic illa uerba refe rūtur ad cām remissionis pœnæ capitalis, q̄ fit filiis, & non ꝓ rōne pœnæ incapacitatis ꝓlata sunt, & quia ē illa uerba pn̄t intelligi paterno supplicio perire debent. i. pœna, & supplicium p̄ris debet in eos redūdare, & illa est uera expō, nescio unde auctor suam tra xerit. uñ cum saltem illa uerba possint hr̄e
11 plures expōnes † eius quod multiplr̄ expo- nitur ueritas ignoratur, ſm philosphum. ut refert Bald. in l. nec quidq̄. §. ubi decr. ff. de off. procons. & leg. & sic nō pōt argui ex eo. ut deducit late Alex. post Imol. in d. l. si con stante. & dum postmodum subiiciebat quod expressa ratio in textu militat in filiab. non est uerū, ut supra dcm̄ fuit. Ex quo ēt sequit̄ solutio ad alias rōnes, quas ex aliis iuribus

auctor tractatus trahit ad punitionē filiorū. nam rn̄detur quod ille rōnes non sunt expres se in d. l. quisquis ille pariter rationes sunt di uersæ, & quādo plures rōnes assignari pn̄t, ex illis non potest fieri extensio, ut late cōcludit Alex. in illa l. si const. ad princ. ff. sol. matr. & ut inferius subiicietur in criminibus in qui bus rōnes ille experimuntur, est longe diuer sa ratio. Et dum ex præmissis in argumentis auctor uoluit cōcludere ꝙ appellatione filii fuerūt cōprehensæ filię, quodque ex nā uer bi, saltem ex larga sig̃one, appellatione fi- liorū cōprehenduntur filiæ, quo casu ubi mi litat rōnis identitatis pōt fieri extensio, alle gat aliqua iura, nam ad id multiplr̄ rn̄detur. Primo illa regula non hēt locū in hac mate ria odiosa in præiudicium tertii, ut expresse uoluit Ioā. de Imo. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. dū alleg. l. p̄ri ff ad l. Iul. de adul. Idē Alex. in d. l. si const. ad princ. Secundo maxi- ma auctoris non habet locum ubi simul pœ nalis est dispō, & correctoria, gl. sing. in cle. ut hi q̄ de ætate, & qualitate, quā firmāt. Im. & Alex. in locis alleg. ꝙ sit pœnalis non est dubiū ꝙ sit correctoria iuris antiq. est text. in l. eos. ff. ad l. Iul. maiest. & in l. iura ff. de iu re patr. q̄bus expresse ꝓbat̄ ꝙ olim non pu niebatur filii ī crimine læsę maiest. imò iura patronatus eis reseruabātur, & sic l. quisq̄s in hoc corrigit d. l. eos, ut uoluerunt gl. in di- ctis legibus. quare non debet fieri extensio.
12 † Tertio rn̄detur ꝙ illud non habet locū in pœnis inflictis ipso iure, in q̄bus non fit ex tensio ex paritate rōnis, ut dixi supra in 1. q. & in propriis terminis allegaui Soc. ita tenē tem in cōsil. 275. Quarto & ꝑemptorie esset opus ꝙ militaret eadē rō, ut ibi dixi, sed ea dem rō in proposito ꝑ oīa nō militat, & igi tur &c. Non obst. pariter ꝙ mā est fauorabi lis, quia interest reip. &c. allegat doctrinam Bart. nam illa doct. Bar. salua pace tanti do ctoris, non ur̄ usquequaq; uera. causa. n. im- mediata imponendi pœnam, est odium delin quentiū, remota uero est fauor publicus; ad cognoscendū aūt an dispō sit fauorabilis, uel odiosa, attendi debet cā ꝓxima, & nō remo ta, ſm Bal. in l. fi. C. de interd. mat. quam ra tionē assignat Aret. cōtra dcm̄ Bart. in l. Gal lus. §. & q̄d si tm̄ de lib. & posth. & ēt q̄dam Mod. repet. in l. si is qui pro empt. ff. de usuc. pro empt. ubi dicitur ꝙ alias sequeretur, ꝙ oīs exceptio esset fauorabilis, cū principalr̄,

 uel

uel in cōñam conseruat fauore. quod tamen est falsum l. qui exceptionem. ff. de cond. indeb. & facit bonus tex. pro hac opinione in l. ob id. ff. ad l. Aq. qđ tradit Bart. in l. fi. C. 13 unde ui. † Secundo rñdetur ꝙ dispositio pœnalis est fauorabilis reipublicæ respectu delinquētis, sed quātū ad filios ut dixi, cōtinet odiū irrationabile, & non debet aliquatenus extendi, imò sapit quandā speciē tyrannidis, quare nimirum si hoc casu non sit fauorabilis, & non debet fieri extensio. Non obstat pariter dum subiicit ꝙ ēt in mā pœnali appellatione filiorum comprehendunt filiæ. nam supra plene rñsum est quod non hēt locum in odio irrationabili, quale cōtinetur in d. l. quisquis. Nec obstat gl. in d. l. quisquis. q̄ illam loquentem de patre extendit ad matrē. nā iusta rōne reprehēdit à Salyc. & ab Ang. Aret. & ꝙ illa gl. male loquat demonstro aperta rōne, nam pr qui hēt filios in potestate, nimirū si obliget fili s ad pœnam, cum & illos uendere possit in necessitate l. 2. C. de patrib. q filios distraxe. q̄ ut ibi dñt oēs Doct. & signanter Bald. & Salyc. non hēt locum in matre, habebatque olim pr ius uitæ, & necis in filium, ut dicit tex. in l. in suis. ff. de lib. & posthu. ꝙ ius non cōcedebat matri, ut ibi traditur. Secundo p̄sumptū crimen qđ punitur in filiis ex p̄sumptione exēpli, militat in patre, & nō in matre, q̄ppe cū pr tribuat formam in generatione, ob eo filii denominaτ, & cū eo dicunt eadē substātia, nec dicunt diuersi à patre. uñ una, & eadē caro cēsent, ſm 14 philosophū. & tradit tex formalis in §. hæc auctoritas. 35. qōne 6. & ꝑpea dr filius esse portio corporis paterni, text. in l. cum scimus. de agrico. & censi. lib. 11. unaque, & eadē ꝑsona cū patre reputat. l. fi. C. de impub. & aliis substit. quæ omnia non hñt locum in matre facit glo. singularis in l. ii. C. qui ætate uel professione se excusant. quæ signāter dicit iura quæ dicunt filiū & patrē debere cēseri eadem persona non habere locū in eo qui non est in ptāte. & glo. sibi contraria in dicta l. quisquis. dicit formaliter ꝙ filius emācipatus nō punit pæna illius legis, ergo respectu matris nunq̄ punit, cū mater non habeat filios in ptāte. Propterea tex. singularis in l. exēplo. de decurio. lib. 10. C. uult, iura q̄ dñt filiū à patre denominari debere, & nō à matre. q̄ iura late deducunt Mod. in c. Rayn. de testā. usque adeo procedere. ut nō ualeat cōsuetudo in contrariū, eo ꝙ iure quodā nāli ut ibi dñt Doct. illud procedat, quia ratione S. Thomas in secundo secundæ q. 82. de articulo nō recordor, tenuit formaliter in simili 15 † ꝙ si cōtingeret aliquē nasci dūtaxat ex muliere sine semine uiri, ille non esset conceptus in peccato originali, eo q̄a mater nō. tribuat formā sed mām, & multa alia deduci possent. Nō obstat pariter dū dicit qđ illa lex quoniā ad filios nō continet odiū irrationabile, nā in principio huius quæst. multis fundamētis demonstraui contrariū, & allegaui maximos legū uertices ita tenere, & dū dicit qđ Deus qui misericors est nonnunq̄ punit filios ꝑꝑ peccata parentū, nā miror qđ iste doctor uelit os ponere in cælū, & punitionē quæ fit occulto iudicio Dei, uult comparare punitioni humanæ, cū nec in punitione nec in offensa sit aliqua cōparatio, ut subiiciet. Demum deduxit tex. in c. statutū. & in c. ubicunq; de pœnis, & ubi dr ꝙ istud est expressum ī crimine hæresis, ꝙ puniant æqualr filiæ sicut filii, & qđ crimē hæresis, & crim. læsæ maiest. æq̄parant. ꝑ multa fundamēta, q̄ deducit in q. seq. 16 nā rñdet † ꝙ uidelicet lōge grauius est diuinā q̄ humanā offendere maiestatē l. auth gazaros, C. de hæret. & tex. ī c. uergētis. eo. ti. & tex. met. ī illa extrauag. Fed. quā ipse allegat dū dicit, quanto magis, ēt uult arguere à maioritate rōnis. qđ argm̄ procedit, sed ecōtra nunquā. & sic arguere ecōtra, uidelicet de crimine hæresis ad crim. læsæ maiest. esset arguere, de maiori ad minus. Secundo rñdetur ꝙ in crimine hæresis ꝙ pœna, & eius punitio extendat. aliæ rōnes militant, q̄ non militant in crim. læsæ maiest. Primo, q̄a illud tēdit in fauorem fidei, tunc. n. ēt in materia pænali uerba largo modo, & in ꝓprie intelligūtur, & sic fit extēsio. ita singlr nota. Panor. post. Host. in c. 2. ī fi. de diuor. Secūda rō, q̄a ex offensione diuina, si delicta grauiter non punirent pestes, terræmotus, & alia infinita mala prouenire possent. in aut. ut nō luxuriētur hoīes cōtra nām coll. 6. Tertio quia tractatur de fauore animarū tunc. n. debet fieri extensio ētiuris pænalis. ꝑ illud qđ not. gl. in c. sciant cuncti. & in c. fi. de elect. in 6. & ita tenet do. Abb. in consil. 22. incip. in quæst. mouenda inter Ant. circa fin. idem tenet Ioan. And. ī c. ex tenore. qui filii sint legi. & ibi Pā. reputat singulare, & non tradendū obliuioni 17 † cōstitutio pœnalis debet extendi, & largo modo

modo interpretari, qñ emanauit, ut euitent pericula animarũ. idẽ tenet Gem. in c. 1 §. fi. in 1. col. de hom. in 6. & ꝑpea Alex. consi. 42. in c. su ꝑ pmisso themate. col. fi. circa fi. 1. uol. signanter dicit, ꝙ fauore fidei, & animarũ, ẽt in mã correctoria fit extẽsio. sicut enim anima pfertur corpori. ita bona illius pferuntur bonis corporis, & ideo nimirũ si quãtũ ad crimen hęresis, quod est cõtagiosum, & multos inficere solet, ut periculum animarũ euitet, fuerit introductũ, ut pœna extẽderet. & hæc est solutio cui Apollo non rñderet Christo. ut uerbis utar Bal. in c. quæ in ecclesiarum, de const. potest etiam aliter rñderi quod uidelicet in illis iuribus cõprehendũtur filiæ, qa expressum est. Item illa iura non loquunt quã tũ ad pœnã incapacitatis respectu successionis extraneorũ, quare non militãt, postremo auctor tractatus deduxit aliud fundamentũ de extrauag. Feder. ubi ponit uerbũ, liberos. & de l. fi. C. de bonis ꝓscripto, ubi ponit uerbum, posteros, per quæ uerba uult. l. qsquis. quantum ad uim comprehensiuã uerborũ filiis esse declaratam, nã quia primis onerata esset hæc quæstio, rũdebit plusquã perempto rie in q. seq. in qua eadem iura deduxit auctor pro fundamento suæ opin. & ẽt rñdebitur ad extensionem passiuam, quã dicit hre locum in mã correctoria, ad quod ẽt rñsum fuit plene in 1. q. circa fi. Ex quibus remanent sublata oĩa fundamenta auctoris, quibus se Herculis manu clamant abstulisse putabat.
18 † estq. cõsequẽs cõclusio. ꝙ pœna l. qsqs, q̃tum ad incapacitatẽ successionis aliorũ q̃ parentum nõ trahitur ad filias, & ita intrepide tenẽdum puto saluo semper saniori iudicio.

1 *Pœna legis, quisquis quæ loquitur in filijs ad nepotes an extendatur.*
2 *Nepos etiam uenit appellatione filij*
3 *Nepos in materia correctoria uenit nomine filij.*
4 *Infectio criminis læsæ maiestatis lepra quædam dicitur omnes inficiens.*
5 *Pœna in crimine hæresis ad secundum gradum extenditur,*
6 *Nepotes uere non ueniunt filiorum appellatione.*
7 *Nepos non uenit filij appellatione in materia odiosa etim in legis dispositione.*
8 *Priuilegium filijs concessum ad nepotes non extendatur, nec odium.*
9 *Pœna ĩcapacitatis spurij non trahitur ad nepotes.*
10 *Nepotes non ueniunt nomine filiorum in his in quibus interpretatio stricta fieri debet.*
11 *Auus nepotes ad pœnam obligare non potest.*
12 *Nepotes auo mortuo concepti ad eum nihil spectare dicuntur.*
13 *Nepotes filiorum appellatione continentur filio de medio sublato.*
14 *Verba legislatoris enunciatiua non disponunt.*
15 Relatiuũ *debet intelligi secundũ qualitates relati*
16 *Error præsumitur quando aliud in referente quã in relato reperitur.*
17 *Collaterales non puniuntur ob crimen læsæ maiestatis.*
18 *Pœnam in crimine læsæ maiestatis ad pastores trãsmitti qualiter intelligatur.*
19 *Constitutiones extraordinariæ sunt apocriphæ, allegari merentur.*
20 *Leges Cæsaris non aliter recipiuntur in Gallijs quã quod bonæ sint.*
Rex *Francorum legibus* Cæsaris *non subditur.*
21 *Asperitas dominorũ temperanda est, non imitãda.*
22 *Hæresis æquiparari potest crimini læsæ maiestatis, at non econtrario.*
23 Lex *declaratoria pœnam imponens respectu pœnæ non trahitur ad præterita.*
24 *Punitionis rõ nõ æque militat ĩ nepetib. sicut ĩ filijs Causa magis in propinquo operatur, quàm in remoto.*
25 *Nepos patris imago dicitur.*
26 *Filius, & nepos eadem persona censentur.*
27 *Delinquens in seipso punitur, in filijs, aut nepotibus puniri non debet.*
28 Pœna *incapacitatis, & infamiæ quæ infligitur filijs non trahitur ad nepotes.*

QVAESTIO. VII.

1 SExto quæritur, an pęna l. qsquis loquentis in filiis trahatur ad nepotes. † ꝓ parte affirmatiua, ꝙ pęna l. quisqs extendatur ad nepotes ultra allegata ꝑ auctorẽ tractatus facit, qa sicut filius dr̃ esse pars corporis paterni, ita & nepos dr̃ pars corporis aui, ut eadem proximitas in uno uideatur sicut in altero. ita belissime Bald. inqt cons. 13. uol. 3. quantum. n. ad naturam certum est ꝙ nepos est ex radice aui, & caro filii, caro patris, silr̃ de nepote q deriuatur ab auo nascendi ordine, unde gñatio nepotis est ex gñe aui nec posset nãlr̃ aliud ꝓuenire sicut semen ex semine, & riuulus ex fonte, l. ꝓnunciatio. §. appellatur. ff. de uerborum significatio. ita bellissime Bal. inquit, in cons. 176. uolum. 5.

unde idem Bald.in l.3.de suis,& ligitimis hæred.bus, dicit ꝙ imago patris est nepos, & eandem affectionem quam habet quis in filium præsumitur gerere ad nepotem,tex.sin gul.in l.cum auus.ff.de condit. & demonstr. 2 † & proprie appellatione filii dr̄ uenire nepos d.l.liberorū ff.de uerb.sig. imò de ꝓprio significato. nam ꝓprius sensus uocabuli est ille quem lex ei dat, nō quem uulgus imperitū assignat, totum signat proprie q̄libet suam partem,sed nepos est pars ipsius filii.l.cū scimus,& l.cū satis.C.de agr.& cōs.lib 11. & respectu naturæ appellatione filiorū cōtinētur nepotes.l.tutelas. ff. de cap. dim. & in dubio uerba respectu naturæ ꝓferri unr l. fin. C. de his q ueniā ætatis impetrauerūt. Et qđ proprie ex significato nāli appellatione filii ueniat nepos firmat Iac. But. in quadā sua disputatio.quā late refert Barb.in consi. 108. incip. Omnipotentem,& immortalem Deum.col. pen.uol. 4. dicens qđ hoc ꝓcedit ex signōne nāli proprie,& uere, & ꝙ nihil est ita uerum sicut nā.& alleg.d.l.lib.in uerbo, nā nos docet.eandem ēt disputationem Iac. But.refert Bal.in l.max.uitiū,C. de lib.pteri.uel exhær. & in l.Gal §.inst. ff.de l.b. & posth. & tradit Pet.de Anch c.1.de const.& in clem.1.de baptismo,& multa cōgerit Barb.in cōs.10.uol. 2. Et saltem non potest inficiari quin ex lata signōne uocabuli nepos ueniat appellatione filii,& ubi unum uenit appellatione alterius ēt sublata signōne,modo sit eadem rō,dispositum in uno trahitur ad alterum.ita gloss in clem.1.de rescr. coniuncta gl. in clem. audit. eo. tit. & glo. in clem. 1.de elect.sed ratio expressa in d.l.quisquis, in nepotib. militat.igitur,&c. & hanc sniām fortius firmat Panor. cons.86.incipiente primo quæritur ubi dicit 3 †ꝙ ēt in mā correctoria proprie appellatione filii uenit nepos.Et hanc ēt conclusionem firmat late,& sequitur Barb.consi. 55.& cōs. 73.uol.2.ubi plenissime loquitur. sicq. uideretur concludendū hoc casu nepotes esse cōprehensos ex proprietate sermonis, quia in mā quantuncunque odiosa nunq̄ ea lata interpretatio excluditur, quæ ex uerborū proprietate insurgit.ita Ang.in l.fin.de constitu. princ.Pulchre Aret.in l.cum lege,per text.ibi ff.de test.Cald.consi.1.sub.tit.de consang.& affin. Confirmatur, quia ut declarat Salyc. in d.l.quisquis, prout in litera est uerbū metuuntur præsumptum delictum filiorū puniantur,qui præsumuntur imitatores morum paternorū,eo, ꝙ ex sanguine infecto originem trahant, quæ ratio æque militat in nepotib. 4 nimirū † quia quantum ad id infectio crim. læsæ maiest.dr̄ quædam lepra q̄ oēs inficit,& ita æquiparat singlr̄ Bal.in consi.158.incip. super eo quod quæritur,ad finē 2.col.uol.3. Et altera ratio. s. ut retrahatur pater à delicto æqualiter militare ur̄,cum æqualis sit ad filium,& nepotem affectio,& dilectio, ut sentit.Ric.Malumb.quem refert Bald.in l. cum acutiss.C.de fideic. & formaliter tradit Barb. alleg.cōs.55.uol.2. ubi alia deducit, & latius in alleg.cons.63.eod. uol. unde & nepos immediate dr̄ nasci ex corpore aui, ut singlr̄ inquit Bald.in l.1.C. de cond. ins. sicq. ratio q̄ militat in filio ꝑꝑ coniunctionem ex radice infecta originem trahente in exemplo hæreditarii criminis metuunt, ur̄ æquo Marte militare,& in nepote, cum immediate dicat ab 5 auo deriuari.Confirmatur † nam cum in crimine hæresis sit declaratum pœnam extendi usq; ad secundum gradum, à fortiori locum hr̄e debet in crim la sæ maiest. nam licet grauius sit diuinam,q̄ humanam offendere maiestatem, tn̄ mitius in pœna ur̄ dr̄e agi cum Deo,q̄ cum homine.l.2 § fi. de pollic. & est dictum singulare Inn. in c.sicut dignum, de homic.& quod tradit gl.fin. in c.fratern.12. q.2.cum si.Ex quibus uideretur cōcludendū pœnam incapacitatis.l. qsqs, extendi ad nepotes,& ista iudicio meo non parum astringunt, & forte magis quàm quæ in multiloquio per auctorem adducuntur.

Sed tn̄ præmissis non obstantibus quæ re uera non obstant contraria conclusio est uerissima, & in puncto iuris intrepide tenenda, & pro fundamento ueniat primum in aciem 6 cōis in iure conclusio† ꝙ rl̄r appellatione filiorū non comprehenduntur nepotes,ut cōcludit gl.ord.in l.filii.ff.de uerb. sign. & glos. in clem.1.in uerb.lib.de bapt. & ideo ex proprietate sermonis sub uerbo filiorū non est uis comprehensiua nepotū,ut not.Barth.in l. lib.ff.de uerb.sig.ubi all.Dy.in l.iusta interp. per illum tex.ff.de uerb.sig.& idem sequitur Bald in l.maximum uitium.col 4.uer.ex præmissis.C.de lib.præt. uel ex hær. & in l. Gall. §.instit.ff.de lib. & posth.& in l. filium. ff.de his qui sunt sui,uel alie.iur. & Petr.de Anch. in c.1.& ī 12.col.de constit. unde in dubio ab ea cōi regula, & proprietate uerborū non est rece-

recedendum præsertim in mã odiosa. l. 1. §. is qui nauem ff. de exercitoria, & ꝑ ꝑea forma liter ad propositum. dicit Io. An. in nouell. in c. ad extirp. de filiis presb. ꝙ si in casu c. statu tum. de hæret. in 6. non fuisset expressum de nepotib. sub appellatione filiorum non fuissent comprehensi, quod reuera apponit gladium ad radicem hæsitationis, & ibi sequitur But. idem Io. An. formaliter in ca. in quibusdam, de pœnis. & non est dubium † ꝙ in mã odiosa ēt in dispõne legis, appellatione filii non uenit nepos, ita dñt Doct. in duab. decr. alleg. & idem expresse Bar. in l. 2. §. filius. ff. ad Tert. Bald. in l. Tit. ff. de lib. & posth. in l. fil. C. ad Mac. & quod idem tradit in l. sed & milites ad princ. ff. de exc. tut. unde ubi agitur de onere, siue odio filiorum nunquam sub illorũ appellatione nepotes comprehenduntur. ita expresse Paul. de Cast. cõsil. 170. incip. ne in propriis, col. 2. ubi dicit ꝙ appellatione filiorum non ueniunt nepotes ex ꝓprio signato, nec ex interpretatione in quacunq; dispositione legis, uel hominis, qñ non tractatur de ipsorum cõmodo, sed onere. & istud per literas grossas uoluit gl. sing. in authẽt. de rest. fid. §. nos igitur. col. 9. quæ singlr dici prohibitionem alienationis factam filiis, quia onerosa est nõ trahi ad nepotes & idem tradit Bar. in l. filius fam. §. diui de leg. 1. Bar. in l. Luc. §. Semp. ff. de leg. 3. Alex. cons. 56. incip. Idronandus. unde I. C. in l. 3. ff de exc. tut. dicit quod a significatione sumpta a uoce non est idem esse filii & esse nepotis. idem traditur in l. quid si nepotes. ff. de test. tut. & § fi. inst. qui dari tuto. poss. unde dicit singulariter Bal. 2. uol. 1. ad fin. 1. col. † ꝙ si priuilegium concessum filiis non extendit ad nepotes l. iub. C. ad Trebell. a fortiori, nec odium, & sequeretur secundum eum aliud inconueniens, quod eadem rõne odium ad oẽs extenderetur, ut. ff. de postu. l. 1. ad fi. cum seq. quod est falsum ẽm eum, & pulchre subiicit; ꝙ filius est prima persona, nepos secunda. sed ꝙ secunda ꝑsona sit prima, implicat impossibilitatem naturæ, & præmissa non hñt dubiũ quando uerbũ filius, profertur cum adiũcto, utpote, qa dr filiis suis, uel eius, ut dicit l. quisquis, in uerbis eius filiis, quia tunc non comprehenduntur aliquo modo nepotes. ita elegãter optima rõne decidit subtilis Soc. in d. l. Gall. §. inst. de lib. & posth. ad fi. 2. cor. Confirmatur & fortius qa in exhęredatione facta ꝑ uerbum filios, censetur duntaxat excludi filii primi gradus ita quod illa exhæredatio certa appellat, eo qđ duntaxat liberi primi gradus cõtineantur. l. Tit. ff. de lib. & posth. & ibi formaliter notant oẽs Doct. & bonus text. in l. si quis filio exhær. in prin. ff. de iniu. rup. &c. & in §. posth. inst. de exhær lib. Et magis expresse in casu subiecto deduco alia fundamenta, quibus facile rñderi non potest. Et primo deduco gl. singularẽ in auth. quibus modis nat. eff. sui. §. fi. coll. 7. gl. in l. fi. C. de na. li. per quas Bald. in c. in pñtia. de prob. & in l. Gallus. §. qd si is. ff. de lib. & posth. quem ibi omnes Mod. sequuntur, firmat † quod pœna incapacitatis filii spurii non trahetur ad nepotes, imò nepotes possunt capere a persona unde uitium originem trahit, uidelicet ab auo, & tamen non est dubium quin ex radice abominabili, & damnata originem trahant. l. fi. C. de natu. lib. quod pulchra rõne eleganter Bald. confirmat cons. 146. in prima parte dicẽs, quod licet pater sit spurius, tñ nepos est habilis ad honores, & successiones, & oĩa, eo quia in eo non põt dici macula, licet ex infecta radice natus uideatur potius. n. debet inspici persona immediate, q̃ mediata, qa causa proxima magis cohæret causato, q̃ remota. l. cum tale. §. pen. de cõd & dem. ff. & no. in l. si mul. ff. re. amot. & subiicit ꝙ non debet nepos odio paterno excludi, nec inhabilitari. alleg. l. nõ tantum. §. si emanc. ff. de bon. poss. contra tab. quod dictum profecto apponit securim ad radicem. Secundo deduco, & specialius decis. for. Bald. & Salyc. in l. 2. C. de pat. qui filius distr. ubi in terminis dicunt ꝙ ptãs concessa patri uẽdendi filium in necessitate, non extendit ad nepotẽ, quia materia subiecta, odiosa respectu filii non patitur hanc interpretationem, ut sub illius appellatione nepos cõtineatur, qa longe maior est ptãs in filiũ ꝑsonam immediatam, q̃ in nepotẽ personam mediatam, & sic inferẽ ꝙ si ꝑ cõtractũ pri cõcessa sit facultas seruitutẽ inducẽdi in filios, non extendatur ad nepotes, nec ꝑ delictum id licebit, per tex. ad hoc optimum in l. Imp. ff de fideicõm. lib. Tertio adduco decisionẽ Bar. in l. lib. ff. de uerb. sign. quam sequitur Pet. de Anch. in clem. 1. de bapt. & Ant. de But. in c. in quibusdã. de pœnis, ubi dñt † ꝙ in contractib. in quibus debet fieri stricta interpretatio, sub nomine filiorũ non comprehendunt nepotes. ergo à fortiori in hac mã continente odiũ irrõnabile, in qua longe strictior debet fieri interpretatio.

tatio, sub appellatione filiorũ nõ possunt cẽseri cõprehensi nepotes, & qa bonũ est argm̃ de cõtractibus ad delicta l. omnem ff. de iud. l. 2. ff. de custo. & exhib. reo. Quarto adduco qđ in simili tradit And. Barb. ut referunt quidam Moderni in l. fi. C. de primipilo. lib. 12. ubi dicit ꝙ licet ex cõtractu primipilari teneatur filius licet nõ sit hæres, nõ trahit̃ ad nepotem, qa fuit inductũ ut pater ꝑꝑ filium sagacius administraret, timore ne filius cogat̃ soluere, q̃ rõ nõ habet locũ in nepote, qa nõ p̃sumit̃ pater circa illũ habere tantam affectionem quantam circa filium, & dicet̃ latius infra in rñsione ad argumenta auctoris, ꝓpter quam rõnem ẽt solet dici ꝙ lex. 3. C. de patria potestate, loquens in filio non habet locũ in nepote, ut licet pater possit taxare pœnam filio imponendum, qa ꝑꝑ affectionẽ q̃ habet ad filiũ nõ p̃sumit̃ ꝙ grãue de eo supplicium petat, sed quia minorẽ affectionẽ ad nepotẽ gerere p̃sumit̃, non habet locũ dispõ illius legis. Quinto adduco decisionem formatã per Bar. in l. patri ꝑ illũ tex. ff. ad leg. Iul. de adul. ubi dicit formalr̃ per rõnem illius text. ꝙ cum l. quisquis contineat odiũ tertiæ ꝑsonæ, appellatione patris nõ cõprehendit̃ auus & sic uult ꝙ licet pater obliget filios ad pœ-
11 nam, † tñ secus est in auo, q nõ põt obligare nepotes ad pœnam. & ideo gl. sing. in d. l. patri, uoluit ꝙ lex permittens patri occidere filiam adulterã in adulterio deprehensã, non habet locũ in auo, eo ꝙ cõcernat odiũ tertiæ personæ, & qa patri permittit̃ ꝑꝑ affectionẽ quã p̃sumit̃ habere ad filiã, quã nõ p̃sumitur auus ęqualẽ ad nepotẽ habere, & illã gl. pro singulari deduxit ad hoc propositũ. Lud. de Rom. in repet. auth. silr̃. C. ad l. falcid. & repetio ꝙ in terminis cõsulẽdo solẽnis doctor adhuc uiuens Phil. Dec. consi. 64. allegato in p̃ced. q. ita concludit in propriis terminis. Ex q̃bus omnibus cõcludendum puto ꝙ pęna l. quisquis, loquens in filiis nõ trahit̃ ad nepotes. quod maxime procedit ubi nepotes sunt post mortem aui cõcepti. tunc. n. nõ possunt censeri exclusi, nec effecti incapaces ex delicto aui, cum nihil tunc ei attinere dicant̃ l. si qs filio. §. 1. de iniust. rup. & irri. fact. testa. bonus tex. in l. Titius ff. de suis, & legi. hær. & l. 1. § si quis ꝓximior. ff. unde cognati, ꝑ quæ iura dicit Bal. in c. 1. ad prin. 2. col. in tit. si uasallus feudo priuet̃, ꝙ inter nepotẽ conceptũ post mortem aui, & ipsum auum, nulla unq̃
12 fuerunt iura consanguinitatis. † nepotes. n. qui post aui mortẽ cõcipiuntur, non proprie sed abusiue nepotes dicuntur l. item prætor. § fi. ff. de gradi. affin. per quã Bal. ita dicit cõsil. 176. uol. 5. subiiciens ꝙ nemo mortuus potest incipere esse auus. l. qui libertinus. §. posthumus, ibi, nec quisquam. ff. de bonis liberto. & ꝓpea dicimus in nepotib. post mortẽ aui cõceptis, ciuilitatis, & originis auitę iura non inesse, nec suorũ in hoc cõdõnem seq aurũ gl. in l. assumptio. §. 1. ff. ad municipa. Cyn. in l. 2. C. de iurisd. omn. iudicũ. Secundo ꝓcedit hæc cõclusio sine dubitatione ubi pœna habuit uel potuit habere locũ semel in filiis, ubi. n. appellatione filiorũ in aliqua dispositione cõprehendunt̃ nepotes, si illa dispositio habuerit, uel potuerit hr̃e effectũ in persona filii, ẽt in fauorabilib. non debet extendi ad nepotẽ, ita formalr̃ cõcludit Bart. in d. l. liber ff. de uerb. sig. quem sequitur Alex. cons. 105. col. 2 lib. 1. incip. perspectis uerbis. idem Alex. cõs. 11. incip. ponderatis his. col. 6 lib. 3. & alibi sæpe, & hoc est qđ dicebat Iac. Butr. in sua disp. quem referr. Bal. in d. l. Gallus. §. instituens ff. de lib. & posth. Io. And. & Ant. de Butr. in d. c ad extirpandas, de filiis presbyte. & multi solennes docto. in eorũ subscriptionib. ad quoddã cõsiliũ positũ inter cõsil.
13 Soc. cõs. ult. 1 partis. † quibus locis uoluerũt appellatione filiorum ẽt ex dispositione legis nepotes cõtineri qñ filius est sublatus de medio. ubi uero filius est in medio, tunc uolunt ad nepotẽ dispõnem nõ trahi, eo ꝙ filius sit in medio in quo dispõ locum habere põt, & multa alia deducent̃ fundamenta in rñsione ad argumẽta deducta ꝑ cõtraria cõclusione.

Nunc deueniendum est ad solutionẽ argumentorũ deductorũ ꝑ auctorẽ. Et potissimũ fundamentũ auctoris in uerbo liberos apposito in extrauaganti Federici ꝑ quam dicit l. quisq̃s esse declaratũ habere locũ ẽt in nepotibus. & ꝑ eadẽ declaratione deduxit text. in l. fi. C. de bon. ꝓsc. in uerbo, posteros, ad q̃ iure multipliciter rñderi põt. Et primũ esto ꝙ extrauag. Feder. esset approbata, & recepta in regno, tñ ex illa non põt assumi fundamẽtum ualidũ. Primo illa uerba sunt narratiua alterius cõstõnis, & ex uerbis narratiuis legis non est licitũ sumere aliqđ argm̃. ita gl. q̃ solet dici singularis in l. una. C. qñ non petentium partes, quam ita allegat. Lud. Rom. in auth. similiter. C. ad l. falcid. & in consil. 134. incip.

incip. ꝑ declaratione primæ dubitationis. & idē uoluit gl. in c. auditis. in uer. ex post facto in fin. de electio. & gl. in ca. 2. in uerb. non teneris. & ibi Gemin. ad hoc notat de dolo, & cont. in 6. gl. in c. 1. in uer. col[illegible]tionem, de rerū permu[illegible] eo lib. & pulchre Raph Cuma. in l. si insula. ff. de uerb. ob. & l qui Romæ §. Callimachus. eo. tit. 14 † unde hæc uerba enunciatiua prolata à legislatore non disponunt, nec licitum est ex eis arguere ſm Bart. in l. extat in ult. col. ff qđ met. causa Sal. in l. accusationem. C. de acc. & in l. ꝗ se patris. in 8. col. ubi late Alex. C. Vnde li. sit. & cōsequens ut cum illa uerba sint enunciatiua non pōt ex eis assumi argm̄ ualidū. Nec obstat dū dicitur ꝙ ex uerbis enunciatiuis pōt inferri ad declarationem, nam rñdetur, & peremptoris ꝙ attento ꝙ hoc uerbum filiis eius appositū in d. quisquis, est uerbū certum sui natura duntaxat in materia in qua ꝓbatū fuit cōprehēsiuum liberorū primi gradus d. l Titius. ubi not. oēs. ff. de lib. & posth. extendere ulterius non esset declarare, sed tūc diceret̄ esse noua dispō ita declarat Paul. de Cast. in l. hæredes palam §. sed si post. ff. de testa. idem Doct. in cons. 156. incip. uiso, & examinato puncto. col. fi & in fi mihi tradit Pet. de Anch. in conf 399. incip. ꝑmitto ꝑ clariori decisione. col. fin. Or. qđ ꝑ illa uerba enūciatiua inducat̄ noua dispō ut ꝑmissum fuit, non pōt ulla rōni sustineri, ergo nec ꝙ ꝑ illam extrauagantem ad nepotes 15 fuerit facta extensio. Confirmatur, † nā cum illa extrauagans referat alteram constitutionē, debet intelligi ſm qualitates relati, & ab eo debet recipere limitationē, & restrictionē. text. aureus in auth. de filiis natis ante dotalia instrumenta. § fi. col. 3. quem Bald. ad hoc ꝓpositum dicit singularē in rub. de rescrip. facit. l. nihil. ff. de coniun. cum emancip. lib. & qđ gn̄alr̄ referēs intelligat̄ ſm qualitates relati, & eo modo debet restringi. ꝓbatur in l. in testamento. & in l si ita scriptū. ff. de cond. & demon. & in l. esse toto, ff. de hær. instic. tradit formaliter Bart. in l. 1. ff. de receptatorib. idem Bar. in l 1 ff fur. nau. caup stab. & idem in l. si qs seruū. § fi. ff. de leg. 2. sed l. quisquis. relata ꝑ Imperatorem, qa non pōt cēseri relata altera constitutio loquit̄ in libris primi gradus ꝑ uerbum filiis, ergo & illa cōstitutio Federici referens ponendo uerbum liberos, debet ītelligi de liberis primi gradus, ut à relata restrictionē recipiat. Et ad hanc maximā coadiuuādā accedit adhuc duplex iuris cōclu16 sio prima † ꝙ ubi in referēte aliud quā in relato continet̄ uī ꝑsumeret̄ esse error. ita formaliter uoluit Bal. in l. 2. C. de errore aduocatorum pulchre Alex. in cons. 9. uol. 5. Secūda noua cōstitutiōes ꝑ antiquas declarant̄, & limitant̄ l. non est nouum. ff. de legi. gl. in aut h. offerat̄ C. de litis cōtesta. & gl. in l. sciendū. ff. ꝗ satisdare cogan. cū simil. & ideo nimirū si illa constitutio Federici loquens ꝑ uerbū,, liberos, restringatur, & limitetur ꝑ l. ꝗsquis anteriorem. in liberis primi gradus magis. n. præcedētia faciunt ad declaratione sequentiū ꝗ̄ econtra. Bar. in l. filiū. ff ut in possessio. leg. & in l. fi. à uia. ff de cond. & demonstr. & in l. ꝗs qs de lega. 3. & ꝑsertim qa ꝑcedēs cōstitutio. uidelicet illa l. quisqs quātum ad. i. specialis loquens in liberis primi gradus, altera uero gn̄alr̄ nimirum si recipiat restrictionē a speciali ꝑ iura allegata. Secūdo respōdemus, & peremptorie tam ad uerbum, liberos, positū in dicta extrauaganti, ꝗ̄ ad uerbū, posteros. positum in d. l. si qđ cum illa constitutio quātum ad filios sit ualde odiosa, & irrōnabilis, debet strictissime interpretari ut reducatur ad terminos saltem l. quisquis. Et pro ista rōne adduco decisionem singularem in terminis Io. And. in nouella in c. ubicunq; de pœnis. lib. 6. ubi dicit ꝙ Papa ꝑꝑ crimen læsæ maiest. condēnat Titium, & cognationem suam debemus ſm Gratiam, ꝗ hanc qōnem Bono17 niæ disputauit, tria cōsiderare. † Primū an debuerit ꝑꝑ crimen læsæ maiestatis punire collaterales, & certum est ꝙ non. can. si qs cum militibus, 6. q. 1. c. fęlicis, §. certum, de pęnis. Secundo an potuerit ex plenitudine ptātis, & utiq; potuit, ut est casus clarus testatis, & utiq; potuit, ut est casus clarus in d. §. ceterū. Tertio an uoluerit, & in hoc dicit cōsulēdum principem, & si id cōmode fieri non possit. restrigendam esse sn̄iam ut nō comprehendat collaterales, sed duntaxat eas personas, q̄ de iure puniri possunt, qua rōne in simili cōcludit princeps Iureconsultum Franc. de Aretio cōs. 39. ꝙ in casu in quo cōsulebat i quo erat appositum uerbum generale dubium filiorū dicit ꝙ non intelligebatur de filiabus in illo statuto facta super punitione rebelliū, eo ꝙ tale statutum debebat recipere interpretationem ſm dispōnem iuris cōis, & quia quantum ad filios continebat odium irrationabile nō censebant̄ comprehensæ filiæ. & in fin. consil.

consil.aliud dicit quod bene facit ad propositum, ꝙ interpretationẽ suam coadiuuabat in casu in quo cõsulebat, ꝙ intẽtio populi nõ fuerat aliquid de nouo statuere, tũ quia ubi agitur de iuris iam cõcessione extensione restringitur uñis dispõne quis indebite dãnum incurrat.allegat Bal. in l.seq in princ. C. de inoff.test.Bart.in l.1.§.nunc.ff. de op. noui, nunc.& in l.1.C. de sacrosan. eccl. & in l.ter. C.de fruct.& lit. exp. Ex quibus omnibus infertur ad propositum ꝙ uerba cõstõnis Federici,& illius l.fin.debent restringi, & limitari ſm terminos l.quisquis. & istud est peremptorium, & sine replica. Rñdemus ulterius ad l.fin.C.da bonis proscrip. in uerbo poste-

18 ros,ꝙ dum dicit † ꝙ in crim.læsæ maiest.pœna ad posteros transmittitur,loquitur quantum ad confiscationem bonorũ partis. nam in præcedẽtibus reseruabãtur filiis,& filiab. bona patris in aliis delictis,in hoc autem crimine dr̃ ꝙ pœna.s. confiscationis bonorum patris transmittitur ad posteros, & sic nihil ad propositum quantum ad pœnã incapacitatis,dicimus ulterius ꝙ illa extrauagans Federici non põt,nec debet allegari in causarũ decisionib.Primo illa non est insertam in uolum.auth.& sic non censetur de approbatis. gl.in c. si Romanorum. & ibi summæ not. Dom.19.dist.Ant.de But.in procem. decret. late Felyn.in c.pastor.de fide instr.& in ca.1. de re iud.facit gl.in l.eos.C.de off. mag. mil. & quod tradit Bal.& oẽs in l.scrin. C.de test. mil.ubi dñt ꝙ descripti in libro aliorum sunt approbati, non descripti uero non sunt approbati.Et ꝑpea cum sint extraordinaria cõstitutio quæ non reperitur in uoluminibus iuris, non põt, & non debet pro lege allegari,ut in simili dicit gl.in tit. de prohibita feu di alien.per totum, & in tit.quot testes sunt

19 necess.Bal.in c.1.de grad.suc.infeu. † ubi dicit extraordinarias cõstões esse apocriphas & non dr̃e allegari.& expressius Ioan. Rayn. In §.quia uidimus q̃ feudũ dare pñt, dicit ꝙ tales extraordinariæ cõstões non debeat allegari nisi fuerint practicatæ. & iõ licet Galli leges ciuiles ut bonas receperint,ut in simili dicit Bal.in c.translato.de cõst. tñ illæ intelligunt receptę q̃ sunt in uolumine aliarũ,& nõ aliæ & sic cum illa constitutio Federici, nec expresse,nec tacite recepta reperiatur,non ligat quantum ad pœnam,nec debet obseruari.gl in c.1.de treuga,& pace.Arch.in §.si. 4. dist.Math. & Card.Flor. in proœ. clem. in §. uniuers.& pulchre Cæp. Veroñ.cons.13. incip.stante quodam decrero.col.3.& seq. unde maxime in hoc regno leges Imperatorum non nos ligant,nisi qtũs fuerint receptæ, ut sentit gl.singulari, in uerbo Rom.inst.de patria ptãte.& ꝑpea Bal.in l. nemo. C. de senr.

20 & interloc.omnium iud dicit † ꝙ Galli recipiunt leges Romanorum inquantum bonæ, & non alias,& maxime in consistorio principis leges Imperatorum pro rõne dũtaxat debent allegari,& non pro auctoritate Bald.in c.1.§. iniur. de pace iur. firm. & ꝑpea sing. Oldr.dicit in cõs 69.col.3. ꝙ in Hispania est statutum,ut quicunq; in cõsistorio Principis allegauerit legem rigorosam Imperatorũ puniatur pœna capitali,quod maxime procedit in Illustriss.Rege nostro Franciæ. Rex.n.Frãcorũ francus est à legibus Romanis, & dedignant̃ legib.subiici,& sola rõne intells regit, & gubernat̃, ita bellissime Bald.inquit cons. 227.in 3.parte & in seq. cons. dicit ꝙ super omnes Reges mundi Rex Franciæ obtinet coronã libertatis,Regis autẽ clemẽtia debet rigorositatẽ legũ tẽperare, quia beatissimus est ille Rex q̃ sedet suꝑ cathedram æqtatis. Vnde ꝓprium Regis est dispensare suꝑ lege

21 rigorosã. † Nam & lex ciuilis dicit ꝙ nimia asperitas dñorũ temperanda est non sequenda.l.2.ff.de his qui sunt sui,uel alie.iur.ita ad propositum Bal inquit in cõs.364.uol. sicq. in Regno hoc,& leges quæ saperẽt quasi tyrãnidem non sunt receptæ, nec recipiendæ. cum & maxime tꝑis qualitas non requirat tantum exasperationẽ & si dicatur ꝙ illa extrauag.Fed est approbata per ius canonicum in illo c.inquis.de hær.tex. ibi formalr̃ dicit, ꝙ est approbata.inquantum ponit crimẽ hæresis, non quantum ad aliam. nam dicit formaliter tex.leges quas olim Romanorũ Imperatorem Federicũ &c.Dei,& Ecclesiæ suæ Sanctæ honorẽ ꝓmouẽt,& hæreticorũ exterminiũ prosequũtur,& statutis canonicis nõ obsistunt approbantes, & obseruari uolentes &c.& sic quantũ ad alia non approbatur Suꝑest nũc ad aliud fundamẽtũ auctoris rñdere,quo sublato remanebit firma cõclo quã supra deduximus,& adduxit in eo fundamento auctor tract.tex. in c.stat.de hær. ubi dicit esse declaratũ in crim.hære sis, & ꝙ ista duo crimina æqpatant̃.itaq; lex noua suꝑueniẽs ĩ uno debet trahi ad alterũ ego ad istud fundamentum

damentum amplissime in pced. qō. rūdi. ꝙ uidelicet bñ fit æqparatio inter hæc crimina 22 sicut de minori ad maius, † uidelicet crimen hæresis æquiparatur crim. læsæ maiest. sed non econtra; qa ut ibi late dictū fuit crimen hæresis lōge grauius est altero. & alter rō militat in uno q̄ in alio, & ꝙ ēt in equiparatis non hēt locū illa extensio in pœnis inflictis ipso iure. Secundo ēt non est æqparatio p oīa facti p modum regulæ. Tertio ubi lex est pœnalis, & correctoria simul ut in proposito. Quarto rñdemus ꝙ interpretatio passiua in æqparatis nō fit respectu pęnæ. ita eleganter tradit Ioān. And. in c. dispēdia. de rescrip. in 6. idem Ioan. And. in c. si forte. de elect. eo libr. Et utrobiq; firmat. & sequit Gem. & Imo. in c. fi. de rescrip. Panor in pœm. decr. & in c. 1. de locato. Ant. de But. ī c. fi. de consue & expsse in ppriis terminis firmat Soc. cōs. 275. pro quo bñ facit, & formalr ad propositū ꝙ licet lex declaratoria trahat ad pterita. §. 1. in authen de filiis ante dona. instr. na Bal. in l. non 23 dubiū. C. de legi. Cano. in c. fi. de const † tñ si talis lex declaratoria imponit pęnā respectu pœnæ nō trahit ad pterita. tex. in cle. 1. cum gl. in uerbo, de cætero. de usur. quā gl. ad hoc ibi no. d. Abb. & ibi d. Card. Flor. in 2. col. reputat singularē. idē d. Abb. & alii in d. c. fi. de cōst. & in c. cū tu. de usur. idē no. d. Abb. in c. causam. in ult. not. p illū tex. de simo. & in c. 1. p illū tex. ne pla. 6. suas gl. in c. 1. §. qui uero in uerbo, receperit. & ibi Gem. no. de cle. non residen. in 6. & in c. 1. in 2. col. de his q̄ ui met. ue cau. in 6. qdquid notet idē Gem. in c. si cōpromissarius. in prin. p glo. ibi in uerbo ipso. elec. in 6. Quinto qa in mā exclusiua, priuatiua, & punitiua, quod non ēst expressum in iure non inducit priuationē seu punitionē. de punitione pulchre loquit Bal. in l. sup chirographis. C. si cer. pet p tex. in §. quia uero leonis. in auth. de non alienā & bñ facit text. in l. at si qs §. diuus aūt Marcus. ibi pœnam tñ in eum statuimā nō esse. ff. de relig. & sumpti. fune. quem ponderat Bal. in l. nemo. C. de sacros. eccl. de priuatione ēt nbi uersa ēt maior rō. pulchre not. Bal. in auth. ex testam. C. de secun. nup p text. in auth. de nō eligen. secū. nuben § cum igit ūm aūt. ibi, nec q̄ ibet est lex aliqd tale dicēs. gl. i. c. cū uo. de off. ord. Alex. cōs. 104. i 2. col. 1. uol. sed in nepotibus in hoc crimine non repetitur expressum, nā & tex. in d. c. statutū, non loquit de successione collateralium, put ibi formalr tenet Phil. Frā. ita firmat p literas grossas dicēs ꝙ nepotes palliam cōttōnem non excludunt a succes 24 sione collateraliū, igit. &c. † Non obstat pariter dum dicit auctor ꝙ eque militat punitionis ratio ī nepotibus sicut in filiis. salua sua pace dixerimus non est uerū. nā si loquat de rōne expressa in illa l. q̄squis. ſm quam dun taxat licet facere extēsionē, illa non æqualiter militat in nepotibus sicut in filiis nam ꝙ metuant exēpla criminis paterni in filiis est ex quadā imitatione naturæ q̄ psumit inesse filio p p maximam coniunctionē quā hēt cū parte, q̄ rō non æqualiter militat in nepote p p enim psonam filii inter mediam nō pōt dici eadem causari qualitas a delinquente in nepote sicut in filio, qa causa oīs magis operat in ppinquo q̄ in remoto & magis cā immediata q̄ mediata cōsiderari debet. l. si mulier. ff. rer. amo. Bald. in l. interpositas. C de transl. & iō nō psumit æqua is morū imitatio in uno sicut in altero. & p pea Bald. dicebat 25 in l. 3. C. de suis, & leg. her. † ꝙ nepos est imago patris. quasi non esset idē cū parte, & sicut imago ſm eum differt à suo repræsentato, ita, & differre ur nepos à patre suo. & p pea Bal. in l. 3 §. si duo. ff de leg. tut. dicit ꝙ licet nepos repræsentet psonam patris sui. i. filii, & reputet eadem psona cum eo illud est p fictionē, & non ſm ueritatem. & probatur in auth. de hær. ab intesta § hoc uero priuilegiū. col. 9. & in l. fi. in uerbo intelligitur. C. de impub. & aliis substi. uerbum. n. intelligit, denotat fictionē, l. si is q̄ p emptore, & ibi not. Bart. in 12. col. ff. de usuc. & in l. si tibi hō. §. cū seruus. de leg 1. & expresse tradit Alex. in ppria mā in cōs. 207 icip. cōsideratis uerbis, ad fi. 2. col. uol. 2. succedit ꝙ in materia pœnali ēt quæ non cōtineret odium irrationabile pactionem non potest fieri extensio tex. formalis in l. ob id. ff. ad l. Aq. l. & uoluit Bar in l. fi. C. uñ ui. firmant, & sequit Franc. de Are. & Caro Roy. in d. § & quid si tm l. Gallus ff. de lib. & posth ex quo resoluunt multa argu 26 mēta q̄ deduxi supra p parte affirmatiua † ꝙ filius, & nepos cēsent eadem psona, nā illud est p fictionem, & non ueraciter. Non obstat pariter altera rō q̄ per auctorē extra tex. allegat ꝙ uidelicet puniunt filii, ut p̄ eorum timore mag s retrahat a delicto q̄ p p timore ppriæ pœnæ. Nam rñdemus ꝙ illa ratio nō militat æqualiter in nepotibus sicut in filiis,

liis, quippe quod filii in medio longe maiore ad eos quam ad nepotes præsumitur pr agere affectione, quia propinqua causa magis agit quam remota, ita expresse probat in l. si uiua matre. C. de bo. mat. & hoc est quod uolunt omnes Doct. in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de lib. & posthu. ubi dicunt ordinem charitatis, & affectionis cadere inter filium, & nepotem, ut si æqualiter uocentur per copulatiuam, & resoluatur in disiunctam, utor dine successiuo unus post alium censeantur uocati, non nepos simul cum parte, quia non est eadem seu æqualis ad utrunque affectio. pro hoc bene facit tex. cum ibi no. in l. publius §. fi. ff. de cond. & demonstra. sicque æqualiter per omnia non militaret eadem ratio, igitur cum presertim agatur de odio irrationabili non debet fieri extensio. Confirmatur ex uiua ratione, nam si pœna traheretur ad nepotes duplex incouenientes sequeretur. 27 † Primo ex parte delinquentis, qui puniretur in filiis, & in nepotibus, & sic pœna traheretur ultra suos limites. Secundo, & fortius ex parte filiorum qui sine culpa plectuntur punirentur dupli ci pœna. Primo pœna infamiæ, & incapacitatis quantum ad seipsos Secundo punirentur altera pœna grauiori propter punitionem suorum filiorum iuxta rationem auctoris, & sic pœnæ seueritas maxime temperanda in eo qui non deliquit extenderetur, quod reuera esset contra omnem æquitatem & iustitiam, & in talib. benignior assumenda est interpretatio uulg. l. pœs. & l. interpretatione. ff. de pœnis. & propterea Bal. in l. moueor, C. de seruis exportam. dicit quod in talibus benignius debet esse iudicantis animus, & idem Bald. in pœnibus. C. de impub. & aliis substi. pulchre inquit quod pro liberatione iudicantis animus semper inclinari debet. & propterea singulariter uoluit Barb. consil. 60. in 1. uol. quem refert Decius in c. 1. fi col. de const. quod in materia criminali eligenda est, & sequenda opinio quæ liberat oni fauеat etiam si esset singularis. allegat in similis singulare dictum Host. in c. si uir. de cogn. spiritua. tex. in c. fi. de re iud. cum si. & præsertim ubi pro illa opin. sunt meliores rationes, & fortiora fundamenta. c. capellanus, ibi subtilioribus. &c. de feriis. l. §. sed neque, C. de uete iur. enucleã. cum similibus. Ex quibus omnibus elicio hanc conclu 28 sionem † quod uidelicet pœna incapacitatis, & infamiæ inflicta filiis per l. quisquis, non trahatur ad nepotes tanquam uenorem, & æquorem in causarum decisionibus amplectendam, puto maxime in consistorio principis in quo secundum æquitatem procedi debet. & non secundum legem scriptam rigorosam, ut singulariter tradit Bart. in l. presenti. C. de his qui ad eccles. confug. & Francis. de Aret. in l. si seruum. § sequitur. ff. de uerbo. oblig. & facit quod uoluit Bal. in l. fi. C. de legi. quod tradit idem Bar in l. una C. ut qui desunt ad: uoca. cum plerisque similibus quæ congerit Fely. in c. ad petit. de accus. & alibi sæpe Doct.

1 *Pœna legis quisquis quæ infligitur filijs, an locum habeat in iam natis.*
2 *Delictum patris quo in seruitutem redigetur, filijs postea natis duntaxat nocere præsumatur.*
3 *Qualitas odiosa patri superueniens, filijs ante natis non obest.*
4 *Natura rerum te stis optimus*
5 *Iura antiqua in filiorum ob delicta parentum punitione corriguntur per noua.*
6 *Crimen læsæ maiest. pôt per mulieres denunciari.*
7 *Interpretatio passiua restrictiua legis ciuilis per quam legem potius quam per canones fieri debet.*
8 *Qualitas quæ naturaliter inest, difficilius tollitur quàm ea quæ accidentaliter.*

QVAESTIO VII.

Septima quæstio quæ in hac materia proponitur est, 1 † An uidelicet pœna l. quisque habeat locum in filiis iam natis. in qua quæstione quidquid dixerit auctor tractatus breuiter concludendum puto quod pœna d. l. quisquis non habeat locum in filiis iam natis, & hæc opin. primo comprobabitur auctoritate. Secundo ratione, & auctoritate, uidelicet Pe. de Bellap. doctoris citramontani excellentissimi, & Cyn. de Pistorio qui fixo pede in tenuerunt in d. l. quisquis. quam etiam tenuit ibi summus practicus Ioan. Fabr. sequitur et Ang. licet Auctor illum allegauerit in contrario, & male, & hanc conclusionem tanquam benigniorem, magis fauorabilem, & equorem sequitur, & dicit amplectendam optimæ conscientiæ uir. Ioan. de Anania in c. uergentis, de hæret. & in effectu ut esse comior conclusio: & huiusce conclusionis ro. & fundamentum assumitur primum per l. 2. quam allegat auctor. C. de lib. & eorum lib ubi formaliter dicitur 2 † quod delictum patris propter quod ipse se seruitutem redigitur nocet filiis duntaxat postea natis, & non ante, ratio est secundum Bald quia qui postea nascuntur hi contrahunt originem à linea iam infecte. ita dicit ibi Bald. in 1. col. 3 no. uers. item not. ex quo ad propositum infert quod cum filiis delinquentis in crim. læsæ maiest.

ea rõne puniunť ꝙ originē ex sanguine infe cto trahunt, qua rõne criminis paterni exem pla in eis metuuntur qua rõnē formalr̃ assi gnat Cy. in l. sancimus. C. de pœnis. Io Andr. in reg sine culpa. de reg. iur. in sexto, & Saly. in d. l. qſquis. & formalr̃ Phil. Dec. in sæpe al leg. consi. 64. quam rõnem in simili assignat tex. in peccato primi parẽtis. in §. sed his exẽ plis. 4. q. 1. qd̃ duntaxat postea nati q ex san guine infecto nascuntur, & nõ antea puniũ tur. Secundo facit, q̃a si sir̃ dignitas patris nõ prosit filio antea nato, ut duntaxat hi ab ea qualitate paterna priuilegiẽtur, q postea ade ptã cõcepti sunt uulg. lege emancipatũ. §. fi. ff. de senato. & tradũt oẽs post gl. in l. imper. §. his illud. C. de nup. Bart. in l. senatores. de dignitati. lib. 12. & in l. qcũq; de princ. agen. in rebus eo. lib. & in l. filium senatoris. ff. de senato. cũ simil. à fortiori, † nec qualitas odio sa debet cõtrahi in antea natis. sed dũtaxat in nascituris. Nec obstat l. moris. § fi. ff. de pœ nis. l. spurii. §. 1. ff. de decurio, quia illæ leges loquũtur ut filii pœnã euitẽt. tũc. n. cõprehẽ dũtur ẽt antea nati, aliàs secus ut in iuribus allegat. Tertio, ꝓ hac cõclusione facit l. 1. §. fi. ff. de bono. pos. cõtra tab. l. si necẽ. §. si depor tatur. ff. de bonis liber. q. tradũtur ĩ l. diuo. C. de q̃t. cũ similib. quibus iuribus cautũ est ca sum superuenientẽ pati non debere obesse fi liis antea susceptis, nec reddere illos incapa ces successionis, & ẽ cõis cõclusio, ꝙ ĩ odio sis maxime superueniẽs macula patri nõ so let nocere filiis antea natis, & sic etiã nãliter uidemus ꝙ uitiũ nãle patris non solet infice re filios antea natos, sed dũtaxat post natos quasi ex cõceptione infecta cõtrahatur uitiũ sic ẽt casu ĩ d. l. qſquis. sumptũ delictũ imita tionis morũ paternorũ, ꝓuenit ex ĩfecta origi ne conceptionis in qua pr̃ tribuit formã rõ ne cuius filii ab eo censentur oĩno deriuari, & quantum ad declinationem nãlem simi les patri effici. sed qualitas quæ superuenit patri post natiuitatem filiorũ non põt infun di in antea natis, & cõceptis qui receperunt formã ante infectionẽ parẽtis ſm qualitatem tũc in pr̃e existentẽ, & ista est ratio nãlis ſm quam licet arguere. ut pulchre dicit Iure con sultus in l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu sa. tut. & curat. in uerbo, ex ipsa nãli iniusti tia. & ꝓpea dicit Bal. in l. testium. C. de testi. in 7. col. † ꝙ non possumus hr̃e meliorem te stem q̃ rerum nãm, & ꝓpea legem pedago gam naturæ appellat Ang. in cons. 110. in cip. sanctissima, & illustrissima regina, & ꝓp ea Bal. in l. una in principio. C. de cadu. toll. dicit ꝙ optimus legis clipeus est rõ nãlis. un de idem Bald. in l. quoties. C. de suis, & legit. hær. dicit ꝙ uirtus legis est in rõne natura li q̃a lex speculať in natura, & ꝓpea Bal. in consil. 465. incip. circa quæst. 5. parte pulchre dicit, quod ratio naturalis quę est ratio cer ta, & indubia habetur pro lege scripta, & est idem quod iustitia naturalis, & ideo præua lent rõnibus coniunctis, sitque in proposi to cum ut dixi ſm naturã in antea natis non possit qualitas infectionis infundi, nimirũ si delictum paternum eis non noceat, quia cũ nõ sint nati in uitio, nõ p̃sumũtur ita infecti. & licet illa l. qſqus. loquať indistincte, tñ dẽt recipere interpretationẽ, & a natura ipsa, & à legibus antiq̃s loquentibus in simili mate ria, per quas leges nouæ limitantur, & restrin guuntur. gl. uulg. in l. sciendũ. ff. qui satisdare cogan. & gl. in auth. offeratur. C. de litis cõte sta gl. in §. sed hodie, instit. de satisda. & in §. suscepto. in auth. de exhib. reis. colla. 5. Bart. in l. sed, & posteriores. ff. de legibus, & ĩ l. oẽs populi. ff. de iustitia, & iure, pulchre Ioannes de Imo. in l. si uero. §. de uiro. ff. soluto matri monio, & Alex. consil. 105. uol. eum simili bus, † & presertim ubi agitur de correctione iuris antiqui ut in ꝓposito, ut supra dixi, cor rigunť iura antiqua in punitione filiorũ, tũc em ẽt si in lege noua esset opposita clausula, non obstãtibus quibuscunq; legibus, dr̃et il la lex noua declarari ꝑ antiquã. ut uoluit gl. ual de singularis ĩ auth. de hæredi, q̃ ab intesta. ĩ prin. ĩ uerb. uacãtib. col. 9. & idẽ firmat Bar. in extrauag. ad reprimẽdã. in uerbo, non ob stãtibus. Lud. de Ro. cons. 322. & alibi sæpe Doct. & cũ presertim hic agatur de odio irra tionabili, & p̃iudicio tertio inferẽdo sine cul pa quo casu summa debet fieri restrictione q̃s indebite dãnũ patiatur, ꝑ id qd̃ dicit gl. sin gul, quã ibi summe no. scrib. in l. si. §. in cõpu tatione. C. de iure delib. & tradit in propria materia Frãc. de Are. cõs. 39. in fi. ubi allegat quotas alias, tũ ẽt q̃a eadem rõ limitationis, ut dixi uersatur hic sicut in aliis iuribus, ut ẽt deduxit Ioan. de Ana. in d. c. uergentis. de hær. q hãc opinionẽ expresse tenet, & firmat

Non obstãt fundamenta quæ per auctorẽ in contrarium adducuntur quę suo in effectu quatuor. Primo, dum dicitur qd̃ necesse est.

l. quis

l.quisquis.intelligi de antea natis, eo quia quasi inutilis esset in postea natis. cū tex. dicat pater gladio feriat.& sic non pōt intelligi de postea natis.ex quo pr̄ mortuus est, nā admiror,& nō parū φ tam leue fundamētū 6 auctor adduxerit,† qppe cōiuratio in principem,uel ꝓditio patriæ pōt longo tp̄e manere inulta.uel qa tales ꝓditiones soleāt occulte,& secrete fieri, qua rōne lex uoluit ut per mulierem denūciari possent l. in qōnib.ff.ad l Iul.maiest.ubi tex.singularis loqtur de Iulia muliere q̄ detexit coniuratione Catil. uel qa ꝑ potētiam,uel alias tales cōspiratores non pn̄t facile deprehendi, & ꝑ longum tp̄s nonnunq̄ liberi à pœna relinquuntur ,quo tp̄e non est dubium qn possint concipere liberos.licet postmodū puniant capite.& ideo argm̄ auctoris non cōcludit,qa cōclusio quā supra tenuimus loquit in liberis natis ante crimē,& non post crimen ante sn̄iam , & sic nihil ad propositum.& eadem rn̄sio satisfacit pōderationi,tex.d l.quisquis. in uer. uxores. ubi loquit de lucris applicādis filiis. Nam dēt intelligi de filiis susceptis post crimē cōmissum.& l.fi.de bon.ꝓscr.in uer.ad posteros nihil facit,quia loqtur in pœna cōfiscationis q̄ nimirū si transeat ad filios ēt antea natos,ut supra diximus in præced.qōnibus. Secundo adducitur text.in c.statutū.de hæret. in 6. & in c.,felicis. de pœnis.eo.lib. cum quibusdam aliis.in quibus dicit auctor esse expressum in criminibus de quibus ibi crimini lesæ maiest. ſm eū equiparatis pœnā q̄ imponit filiis hēc locum ēt in filiis ante crimen commissum natis.Nam esto,φ illa iura ꝑ eum allegata de necessitate ꝓbarent,tñ non pōt inferri φ ita 7 sit ī proposito nr̄o.† Primo quia ubi agit de interpretatione restrictiua passiua legis ciuilis,illa debet potius fieri ꝑ alteram legē ciuilem,q̄ per ius canonicum , eo qa in hn̄tibus symbolū. facilior est trāsitus.ita in simili c lególer concludit Petr.de Anch.cōs. 93. incip. ista dn̄a.Idem Petr.de Anch. in cons. 324. in cip.uiso pūcto,col.fin.& idem tradit.Paul. de Castr.in consil. 130,incip, dubitatur primo. col. 5.ubi dn̄t,φ ubi agitur de interpretatione restrictiua, uel declaratione alicuius legis. municipalis,illa debet potius assumi si possit ex alia lege municipali q̄ ex lege scripta.eo qa in hn̄tibus symbolum , &c. & sic in ꝓposito infertur,φ declaratio l. quisqs. potius debet fieri ex aliis legibus ciuilibus, q̄ ex decretalibus.Secundo uidetur , & ut late diximus in qōne de filiabus longe diuersa ratio militat in crimine hæresis, q̄ in crim.læs. maiest. Tertio dicit , φ ratio l.quisqs. magis militat in filiis antea natis,q̄ in nascituris , eo quod illi uiderint mores paternos, & potuerūt ex cōuersatione assidua magis paternorū morū imitatores effici,nā uidemus, φ illa cōuersatio salua sua pace dixerimus,nō est ita fortis sicut infusio qualitatis quæ nāliter imprimitur in cōceptione,ut q nati sunt post infectā uolūtatem patris eius imitatores ꝓsumātur, illa qdē q̄ ex cōuersatione ꝓuenit, sūꝓuenit accidentaliter,cuius effectus facile tollit ꝑ punitionē paternam ꝑꝑ quā filii retrahunt à delicto.unde difficilius tollitur,ut patet de ꝑ se 8 † quod nāliter inest ut in filiis postea natis, q̄ quod accidentaliter inest rōne conuersationis in filiis antea natis.Nō ob. pariter dum dicit,φ alia ratio erat in l.2.C de lib. & eorū libert.q̄ in d.l.quisqs.qa grauius est crim. læsæ maiest.&c.nā licet illud crimen in se grauius sit,tñ quantum ad pœnā filiis infligendā eadē ratio militat in uno sicut in altero , eo φ originē trahant à linea iam infecta. Quarto, & post remo.deduxit gl.in c. ut commissum §. denique de hær.cū qbusdā aliis gl. ꝑ quas uult inferre,φ in crim.læs maiest hn̄te in punitione filiorū spālem rōnem nō debet dispō noua,l.qsqs limitari ꝑ alia iura.loquētia ī aliis criminib. nam unico uerbo uidemus, φ fundamētū suū ꝓcederet nisi utroq; casu eadem rō militaret sicut ī casu subo esse supra apte demonstrauimus. & ita formalr̄ uidet Io. de Ana.in d.c.uergētis.Ex qbus concludendū puto hanc opin tanq̄ æqoiem , & benigniorem esse amplectēdam in causarū decisionibus ꝑ ea quæ diximus supra in fine præced.quæst.

Princeps an possit filio restituti à pœna criminis læsæ maiestatis gratiam concedere, ut delictum patris reincidentis ei non noceat. 1

Rescriptum remittens pœnam ante delictum commissum est nullum. 2

Prohibitus uinum portare, censetur prohibitus portare legenam causa degustationis. 3

statutum est nullum quod pœna pecuniaria punit homicidium. 4

Remissione pœnæ prohibita,prohiberi censetur eius diminutio. 5

Filius pro patre puniri non debet secundum legem naturæ. 6

7 *Obligatio naturalis ex tacito consensu del. Es inest*
8 *Pœna ante delictum commissum remitti potest, & qui ex alieno punitur delicto.*
9 *Filij legitimi efficiuntur per oblationem curiæ,*
10 *Princeps in his casibus dispensare potest, in quibus & legem condere.*
11 *Homicidium quando, & quali pecuniaria pœna puniri possit.*
12 *Dolus præsumptus futurus remitti potest, non autem uerus.*
13 *Mens principis manifesta est omnino obseruanda,*

QVAESTIO VIII.

1 Octauo quæritur † nunquid princeps possit filio eius qui alias incidit in crimen læsæ maiest. & fuit restitutus ꝑ sertiuã cõcedere grãm, ut si pr̃ reincidat (filio dummodo patri non præbuerit assensum) delictum paternum non noceat, & in effectu est quærere, an princeps ante commissum delictum possit remittere nam quæ imponitur filio ex delicto paterno, & qa tenuissime in hac q. salua sua pace dixerimus locutus est auct. examinabimus hanc q. ad utranq; partẽ. Et primo ꝓ parte negatiua, ꝙ princeps non possit facere talẽ grãm, adduco ultra allegata ꝑ auct. decis. singularẽ Bal. in l. eam quã. C. de fideicom. col. 12. ubi punctualiter ad propositũ dicit qđ princeps non põt fingere circa impossibile, ut qa cõtra bonos mores, & infert ꝙ non põt legitimare spurium anteq̃ nascat̃, eo qđ pr̃i spuris futurũ dolum remittere uideret̃, & daret occasionem delinquendi, subiiciens ꝙ licet delicto cõmisso possit remitti, pœna tñ antea non, qa remitteretur pœna, & reatus, ꝓpea Saly. post Iac. But. in l. cast. C. ad l. Iul. de adul. dice-
2 bat † ꝙ rescriptum dans remissionem pœnæ infligendæ ante cõmissum delictum non ualeat, qa inuitat ad delinquendũ, & qa remissio fit pœnitẽti, sed pœnitere, & opari simul stare non pñt, q̃ rõ ultimo loco posita militat, & in filiis, in qbus ẜm Salyc. delictũ præsumptũ punit̃, & sic eis dolus futurus ꝓsumptus remitti uȓ, qui nõ uȓ posse remitti sicut nec uerus dolus, ut singlr̃ dicit Paul. de Cast. in d. l. si unus. §. illud. ff. de pac. Secundo cõfirmat̃, qa princeps non põt aliquid turpe, uel inhonestũ facere, qa licet sit dñs legum, nõ tñ est dñs morũ ut singulr̃ dicit Bal. ĩ peculio suo sup Inn. & facit qđ idẽ tradidit in l. 2. C. de ser. & aqua. & in §. uas. si feudũ, in ti. si de feud. fue. contr. Quia oẽ quod tẽdit ad mãm delinquendi est turpe qbuscunq; nobis ꝓplatis, ut singlr̃ dicit Bal. in l. 1 in 6. col. C. de iis qui pœnæ nom. sed in ꝓposito daret̃ occasio delinquẽdi, saltẽ facilius cum pr̃ magis amore filiorũ q̃ timore ꝓpriæ pœnæ à delicto retrahi possit, ut deducit auctor. igit̃ talis remissio non uȓ ualida. uñ prohibita remissione pœnæ principali delinquenti ne tribuat̃ occasio delinquendi uȓ ꝓhibitũ oẽ præparatorium. ꝑ ꝗ qđ facilius ꝑueniret̃ ad illud, arg. l. oratione ff. de spons. quod tradit gl. in l. itẽ qa. §. fin. ff. de pac. uñ elegãter Bal. inquit in l. 1. C. q̃ res
3 uend. ꝓhibent. † ꝙ ꝓhibitus portare uinum ꝓhibet̃ portare amphorã degustationis gra. idẽ Bal. in c. nã cõcupiscẽtiã. de cõst. pulchre dicit ꝙ ꝓhibitũ in termino ꝓhibet̃, & in uia. sed in pr̃e in quo pœna terminatur istud prohibet̃, ergo & in filio ꝑ quẽ si impunis remaneret posset ad delictum uia ꝑparari, oĩno n. tollenda est occasio delinquendi l. si à reo. §. itẽ qđ uulgo. ubi Bar. ff. de fideiuss. l. cõuen. ff. de pac. dotal. l. 1. cũ gl. de eo qđ certo loco l. incõmodato. in prin. ff. cõm. gl. in l. scire. C. ut in poss. leg. & ꝑpea elegãter. dicit Bart. in l. cũ lex. ff. de leg. & in l. oẽs pop. de iust. & iu. ꝙ qñ lex pœnam remittit, intellr̃ ꝑ pteritis casibus, & nõ pro futuris, ne ꝑstetur occasio deliquẽdi, & sequit̃. Alb. in ult. parte stat. q. 56. incip. similis qõ. Ang. in cõsi 62. incip. ex themate. in 2. dub. Saly. in l. 2. per illum text. C. de gñali abol. & alibi sæpe Doct. & ꝑpea
4 dñt Doc. ꝙ non ualet † statutũ imponens pœnã pecuniariã pro homicidio, eo ꝙ occasio delinquẽdi ꝑstaret̃, ut no. Host. & Abb. Mod. in c. fi. de consi. Alb. in 2. parte statut. q. 122. incip. itẽ qro, cum sim. ut tradunt. Io. de Ana. & Mod. ĩ rub. de hom. & ꝑpea tradit̃ pro firma cõclusione ꝙ ꝑ legẽ, uel statutũ non põt introduci, ut filii spurii succedãt eo ꝙ pr̃es facilius delinquerẽt, & allicerentur hoĩes ad delictũ. ut tradit Fed. de Senis in cõs. 330. ordine meo ubi ita cõsuluerunt Iac. Butr. & Pau. de Leaz. sequitur Bart. & ibi Ioan. de Imol. in l. testamenti factio. ff. de testa. Bald. in l. 1. C. de iure aureorũ annulorũ. & late Ioan. And. ubi multa iura allegat in addit. Spec. in ti. de success. ab intest. uers. quid si pater. circa finem. & Petr. de Anch. in c. 1. q. 11. princ. de consti.
5 Confirmatur † fortius quia ibi prohibetur remissio pœnæ, & illius diminutio uȓ pro-

hibita: quia et qn poena consueta minuitur, occasio delinquendi praestari dr. licet totum poena non tollatur, ad hoc allego text. singularem in l. in operis, C. de poen. sicque cum in proposito diminueret poena patris ex remissio ne facta filio pstaret occasio delinquedi, qua re ex oi capite talis poenę remissio non uideret ualida. & haec sunt q longe magis astringunt q q per auctorem deducuntur salua sua honorificētia dixerimus. Quibus tn non obstātibus cōtraria cōclusio est uerissima, & itrepide tenenda, qd uidelicet ualeat tale rescriptum pro qd poena remittit filiis, q ex alieno non pprio puniūtur delicto, imò tale rescriptum est summae ęqtatis, & iustitiae. cum. n. supra diximus in qst. de filiab. l. illa quisquis, contineat odium irrationabile, & quandā tyrannidē sapiat respectu filiorum qui nō deliquerunt, gratia in cōtrarium cōcessa ualde fauorabilis (eo qp per illam ad ius primaeuū naturae, & ciuile antiquum redeatur, † sm quae non debet filius pro patre puniri) cēsenda est, & ideo est ualde ampliāda, per id qd dicit gl. singularis in c. statutū, de pben. lib 6. facit ca. ab exordio. 35. distinct. & uulg. l. si unus. §. pactus ff. de pactis, & ppea dicebat singlr Panor. in c. ueniens, de pscrip. col. 6. qp licet alias praelatus non possit iura ecclesiae remittere, tn si remittat tale ius ex cuius remissione redeat ad primęuum ius, & statum ualebit, & tenebit remissio & multa cōgerit Fel. in c. cum accessissent, de cōs. nemini dubiū qp si pęna filiorum q est causa ualde odiosa cum puniant culpa aliena remittat, redditur ad ius primaeuum diuinum, & ciuile anticum ut praemissum fuit ergo tale rescriptum, remissiuum illius poenę maxime ualidū, & fauorabile cēsēdum est. Confirmat. †nam sic in delictis dicimus inesse obligationē nālem ex tacito consensu, qui ur inesse in delinquendo facto ipso futurae pęnae cōsentire uideatur, eaque rōne maxime ad poenam obligatur, ut tradit gl. in l. 1. §. fi. ff. de postul. & gl. in l. si seruus, ff. de his qui not. infam. tex. sing. in l. Imperatores ff. de iure fisci, in uers. tu huic poenae te subdisti, q obligatio non potest dici inesse respectu filiorū qn nec expresse uel tacite facto ipso pnt censeri cōsensisse poenae, & sic in eis oino cessat causa obligationis ad poenā, quare nimiū si remissio eis facta ualeat, & ppea lex dicit facile parcendū eis q non suo, sed alieno morbo laborant. l. lege. C. de natura. libe. uñ licet testator possit de bonis suis dispo nere ad nutum, quia disponat testator, & erit lex uulg. §. disponat, in authent. de nup. collatio. 4. tn non potest facere ut p p culpam uel negligentiam unius ex haeredibus suis, alius qui non fuit in culpa puniat in sua portione haereditatis, tam exosum iura habent, quod unus puniat palio. tex. est sing. in l pr. ff. de haere. inst. & ideo nimirū si lex cōtinens talē punitionem censeant ualde rigorosa, quam princeps p suam gratiam moderare possit. Secundo expressus deduco ad propositum formalem decisionem Bal. in loco satis trito uidelicet in l. rescripta. C. de prec. imp. †ubi dicit qp licet principaliter delinquenti non possit remitti poena ante cōmissū delictū, tn bn potest remitti ei q ex alieno delicto puniť, quia tunc non ur quantū ad illū remitti dolus futurus, sed duntaxat poena, alle. l. illud. ff. ad l. Aql. & l. si familia. ff. de iurisd. om. iud. Tertio adduco decisionē magis expressam Franc. de Are. in l. 3. in fi. 3. col. ff. de testa. ubi eleganter dicit qd licet non ualeat cōstitutio disponēs aliqd ad fauorē delinquentis p quam dtur materia delinquēdi, qa nō est honesta, & per cons nulla, tn si disponat principaliter ad fauorē alterius q nō est particeps delicti, licet aliqn pęna imponatur uni pro altero. ut ipse ibi loquitur in filiis spuriis qui puniūt ex delicto paterno constitutio principalr edita in eorū fauorē licet uideat dare occasionē delinquendi pri esse ualida, & pro hoc ur tex. quē ipse adduxit in auth. quib. mo. natu. effi. sui §. ff. in uerbo, nō utendo, ubi dicit tex. qp Constantinus promulgauerit quādā legem super spuriis nascituris in eorū fauorē, ad quā imperator nō habet respectū. qa non utēdo per. empta est, & sic dat intelligi qp anteq tolleret p nō usum erat ualida & hoc probatur in eo auth. primus modus ubi impator statuit † ut per oblationē curiae filii efficiant legitimi, & succedant patentibus, quae lex ur dare occasionē pariter delinquendi. & sequeret qp non ualeret. c. cū hret. de eo qui duxit in matrimoniū. ubi permittit, immo de necessitate, pater tenetur alere filios spurios. quae tn permissio ur ampliare habenas cōcupiscentiae, sed quia principalr fit in fauorē filiorum qui punient ex alieno delicto ualet. debemus n. attendere principalem intentionē. & quod principaliter agit l. siquis nec causam. ff si cer. pet. l. q exceptionem. ff. de condi. inde. & ideo in princi-

pe

pe Bal.concludit in l. cunctos populos C. de sum.Trin.& fide cath qđ posset per legē permittere ut relinqueret filijs spurijs,& tñ non est dubiũ quin daret occasio delinquẽdi pſi. igr̃ à fortiori si posset legẽ cõdere, & corrige re iura contrariũ dicentia & omnino tollere poterit dispensare in casu particulari, unde Mar.Soz.in c ad audientiã, pen. char. de ho. 10 in uersi 5.artic.dicit † ꝙ in oĩbus casibus in quibus princeps põt legẽ condere ipse potest dispensare,immo facilius, nã legatus nõ põt contra leges statuere.& tñ dispensare põ ,ut tradũt But.& Imo. in clem 2.de rescrip. per gl.ibi,& sequit̃ And.Soc.in c cũ oẽs, de cõst. qui.n.cõdere pot,& relaxare iuri.uulg & cũ princeps per legẽ gñalem posset si uellet, & de hoc non est dubiũ cum sit mere ius positũ in totã legem quisquis qm̃ ad pœnã filiorũ abrogere, ergo à fortiori in aliquo casu particulari poterit contra illã dispensare,ea præsertim ibi non ex toto delet̃ pęna paterna, licet.n.statuta quæ tribuerent remissionẽ futuri delicti non ualeant,tñ qñ diminuũt de pœna statuta, q̃a adhuc remanent aliqua pœna ꝑꝑ quã põt quis retrahi a delicto ualent talia statuta, ita singlr̃ tradit Nel.in 1. parte 2. tp̃is in suo tractatu de bannitis q. xi. ubi elegantissime loquitur,refert,& sequit̃ Io. Bap. de S. Seuerino in repet. l. omnes populi ff. de iustitia & iure, sed in proposito non ex toto pęna patri remittitur, sed dũtaxat diminuit̃, non principaliter, ut dixi ad fauorẽ filii non delinquentis, & hoc est qđ dicebat Bal. in §. iniuria.de pace iuramen. firman. ubi dicebat 11 † qđ licet cõiter concludatur non ualere statutum quod imponit pœnam pecuniariam pro homicidio, & remittit corporalẽ,tñ si illa pœna pecuniaria sit magna,ut uerisilr̃ ꝑꝑ illam quis possit retrahi à delicto ualebit tale statutum,& sequit̃ Pontan. in suis singularibus,& allegat tex.nota.ad ꝓpositũ in §.pęna.inst.de iniur.sed in proposito pęna, q̃ ultra pœnam filiorũ debet imponi patri, q est pœna mortis,longe grauior quacunq; pecuniaria,non est dubiũ q̃n possit patrẽ retrahere à delicto,ergo ualet remissio pęnæ filiorũ, non n. est dubium quin in talibus maior sit ptãt principis quam legis uel statuti, ut pulchre Bal.tradit in auth.hoc amplius, C.de fideicõmmis.& facit l.si diuina domus, cũ ibi no.C.de exacto.tributo.lib. 10. cum simil. & huic fundamento ĩnđeat auctor uel Apollo.

12 Cõfirmat̃,& fortius,† nã licet dolus uerus futurus nõ possit remitti iuribus cõibus, tñ dolus p̃sumptus futurus remitti põt ita singr̃ dicunt Io. And.in nouel.& Ant. de Butr.in c. fraternitatis de testibus, & idẽ uoluit Bal.in l.1.in fi.C.de usufruct.& facit gl singula.in l. ubi extigit̃.ff.de eden. q̃ elegãter dicit ꝙ licet minor nõ restituat̃ aduersus dolũ uerũ,tñ restituit̃ aduersus dolũ p̃sumptũ,sed in ꝓposito ꝓpt d l.q̃squis,est in uerbo metuunt̃.præsumptus dolus, & malitia filiorũ punit̃ q̃ p̃sumuntur imitationes morũ paternorũ,potuit aũt ille futurus dolus p̃sumptus remitti. ergo,& pœna.Nec ob.ꝙ non sit apposita clausula nõ obstãte,&c.q̃a ubi cõstat oĩno de mẽte principis nõ est opus illa clausula non obstante,ut uoluit elegãter Bal in rescripta. C. de preci.impera.offe.si bñ põderet̃ eius uerba,& ꝓpea Anton.de Butr.in c ex parte, de 13 for.cõp.dicit † ꝙ ubi cõstat de mẽte principalis illa oĩno obseruanda est quamuis dura. licet non sit apposita clausula,nõ obstãte, nec debet referri ad ius cõe, & idẽ expressius tradit Domi in c.statutũ,in prin col. 4. in fi.de rescr.lib.6 sed hic cõstat oĩno de mẽte principis,&c Secundo ĩndet̃ ꝙ ubi actus aliter nõ põt ualere nisi de plenitudine ptãtis,tũc princeps ita faciẽdo p̃sumit̃ uelle illa uti, ut pulchre tradit Paul. de Cast. in lex imꝑfecto. C. de testa.Mod.in c.q̃ in ecclesiarũ,ubi alleg.alias cottas,de cõst.sed ẽm mentẽ auctoris tractatus non uideret̃ nisi ex plenitudine ptãtis potuisse concedi hæc gratia p̃seruatiua:ergo princeps ille p̃sumit̃ usus cũ aliter ualere nõ posset eius cõcessio Ex præmissis ẽt patet facilis solutio ad argumenta in contrariũ adducta ꝙ uidelicet dari ẽ occasio delinquendi nã ex prædictis plene põt ĩnderi, & ꝓpea nõ insisto, sed finaliter cõcludo talem p̃seruatiuã gratiam optimo iure ualidam censeri dr̃e.

1 *Literæ principis gratiosæ in curia præsidis non integratæ an prosint ei, qui eas obtinuit.*

2 *Impetrans literas principis gratiosas, ante integrationem illis se iuuare poterit, si opus fuerit.*

3 *Gratiæ principum executionem secum trahentes, non indigent alia executione.*

QVAESTIO. IX.

NOno quærit̃ auctor † An literæ hmõi si non fuerint integratæ in curia præsidis uel alterius magr̃atos possint, & de-

beant pdesse ei qui illas obtinuit in qua q. et multa deduci possent, sed hic concludo, quod defectus integrationis in casu subiecto, ubi non agebatur de praeiudicio tertii, & sic non erat opus causae cognitione in concessione gratiae non impedit effectum literarum, quippe in aliis literis et remissionum, uerum est quod requiritur integratio, quia et literae important causae cognitionem, cum agatur de praeiudicio tertii, sed in proposito ubi agebatur de simplici dispensatione gratiosa, & de solo praeiudicio concedentis, non erat opus aliqua causae cognitione. Ita pulchre tradit Inn. in c. nisi cum pridem. in fi. de renunc. Bal. in l. fi. C. quib. res iud. non nocet. Panor. in c. cum olim. de re iud. & ibi late Fely. & alibi saepe Doct. † Secundo respondemus, & peremptorie, quod et ubi esset opus integratione ante illam poterit impetrans se tueri ex sua gratia, ad hoc adduco quod in simili tradit Paul. de Castr. in l. mulier. §. non est dub. ff. ad Treb. & in l. si cred. C. de fideic. ubi dicit quod si bannitus obtinuerit gratiam ut cancelletur a banno, poterit illa uti et antequam realiter cancelletur, ita quod si ex statuto permittebatur impune offendi, non poterit tunc post suam gratiam, licet non fuerit executa offendi, † quia in gratiis principum, maxime quae secum trahunt executionem, ut in remissione de qua proposito, non est opus altera executione, quia per se operantur effectum, ut in simili in priuilegiis tradit Bal. in c. ad aud. de praescrip. & faciunt multa quae cogerunt Mod. Pap. in l. quoties. C. de rei uend. quare concludo quod in proposito non erat opus aliqua executione quam secum literae trahebant, cum non ageretur de alterius praeiudicio, nisi solius concedentis, & ita debet intelligi, & limitari stylus qui allegatur per auctorem.

1 *Filius cui princeps concessit ut non obstante paterno delicto succedere possit in omnibus iuribus, &c. an possit extraneis succedere.*

Legitimatio quae fit respectu bonorum paternorum, non extenditur ad successiones collateralium

2 *Poenae ab delictum paternum remissio facta filio amplissime extendi debet.*

3 *Argumentum a maiori in materia quantumcunque odiosa est ualida.*

4 *Extensio & si prohibita sic si tamen non expressa sit in lege fieri potest.*

5 *Dispensationes odiosae non sunt ampliandae licet bene fauorabiles.*

6 *Ius quaerendum facilius abdicatur, quam id quod iam quaesitum est.*

QVAESTIO. X.

1 Decimo quaeritur, an † si per tales literas princeps concesserit filio, ut non obstante delicto paterno possit ipse succedere in omnibus iurib. & bonis paternis, an uideatur rehabilitatus, quantum ad successiones aliorum, utputa agnatorum, uel cognatorum, & concludit auct. trac. quod illa gratia uidetur esse quaedam dispensatio odiosa, quae non debet extendi. allegat in simili. c. primum de filiis presb. in 6. allegat et decisionem Ant. de But. in c. per uener. q. fil. sunt leg. quod legitimatio facta respectu bonorum paternorum non trahitur ad successiones collateralium, & idem tradit Ang. & fortius quem ipse non allegat cons. 17. ubi dicit quod antequam ualeat legitimatio quantum ad successiones collateralium, requiritur quod interueniat illorum consensus, alioquin non ualet secundum eum.

Sed hisce minime refragantibus quae reuera non obstant in proposito, contrarium uerius de iure uidetur. & ad id dicendum moueor. Primum 2 † quod uidelicet illa remissio poenae quae fit filio sit amplissime extendenda, eo quod per talem remissionem ad ius primaeuum redeamus secundum quod in crim. laesae maiest. non puniebantur filii ex delicto paterno, quo casu et lex alias correctoria quae non debet extendi, dicitur amplissime interpretari. *gl. sing.* alleg. in q. praeced. in c. stat. in uerb. nu. de pb. in 6. Ant. de Butr. in c. olim tibi, de uerb. sign. Alex. in l. si constante. ad prin. ff. sol. mat. Ias. in auth. quas act. C. de sacros. eccl. cum sim. sicque cum princeps remiserit poenam futuram, & habilitauerit quantum ad bona paterna, debet trahi ad successiones aliorum, cum ut dixi sit ualde fauorabilis. † Confirmatur quia in materia quantumcunque odio-3 sa bonum est argumentum a maiori. l. nec in ea. ubi Barth. ff. de adult. l. in suis in fi. ff. de lib. & posthum. & per gl. in c. in literis de rest. spol. & facit tex. in c. cum illorum, de sen. excom. & in can. miramur 23 q. 1. & in l. qui ind. ff. de senat. & in l. si cui ex facto ff. de seruis export. & in l. relegatorum §. solet. ff. de inter. & releg. & in terminis in simili est tex. form. in c. per uen. qui filii sint legitimi. Si igitur princeps uoluerit, ut delictum paternum non noceret filio in bonis & iuribus patris, quibus magis debebat priuari, quam successione collateralium, a fortiori uidetur uoluisse remittere et quantum ad successionem collateralium, quod maxime sine dubio procedit, ubi princeps assignat rationem generalem, utpote si forte dicat quod non uult quod filii sine culpa puniantur propter delicta paterna

terna.tunc.n licet postmodũ duntaxat de iuribus,& bonis patris faciat mentionẽ, extendit talis gratia ad oẽs successiones, eo qa rõ qua fuit motus concedens tendit ad sublatio nem effectualẽ radicis, pp quã rõnem licet extendere ẽt dispensationes odiosas ad non expressa,ut formalr̃ uoluit Abbas. moder.in c.at si clerici.§.de adult. de iud.& licet Fel. in c.postulasti.de rescrip.uoluerit in hoc reprehendere Abb.tñ cõiter oẽs illum sequuntur. ut refert Dec.in d.§.de adulteriis. & assignat̃ 4 † quia licet alias extensio prohibeat̃, tñ si rõ sit expressa in lege fieri potest,quia tali casu extensio nõ ur̃,sed dispositio legis immediate reputatur,& ita in mã correctoria quæ est ualde odiosa, dicit Bald. in auth. quas actiones,col.1.in fin.uer. sed ego dico C de sacro san.eccle.p tex. in his solis.C. de reuo.dona. ubi etiam Bal.in 1.no.& idem Bal.in l.si quis seruo persuaserit.col.2.uer.& adde.C.de furtis.& no.Ale.per illum tex. in l.cum mulier. in 5.not.ff.sol.matr.Nam qñ in pluribus casibus una,& eadem rõ decidit oẽs casus, qa sicut genus comprehendit species, ita ratio gñalis diuersas species casuum cõplectit̃, ut not.tradit Paul.de Cast.cons.334 præsens casus.col.2.Alex.in consi.75.ur̃ col. 1.lib.5.& idem Bal.in auth.post fratres,uer. itẽ frater. C de legit.hær.& idem dicit in c. secundo requiris,in prin.de appel. Nõ obstat ꝙ licet eadem rõ si tamẽ ur̃ extensio quia illud non est uerum data idẽtitate rõnis, sed haberet locũ si arguat̃ á siñtudine rõnis,ut declarat Paul. de Cast.in cons.palleg.Confirmat̃. qa iura q̃ 5 dicunt † ꝙ dispensationes non sunt amplian dæ, intelligũtur de dispensationibus odiosis ad beneficia pp ambitionem restringendã c.quamuis de rescrip.lib.6.ubi uero essemus in alia materia ĩ qua posset fauor inesse. tũc debet extendi, & latissime interpretari sicut alia beneficia principum, ita pulchre Panor. & ibi oẽs Moder.in illo.§.de adulteriis, idem Panor.in c.ad aures,de rescrip. sed in propo sito non põt esse magis fauorabilis gratia q̃ ista,ut supra dixi, ergo latissime debet exten di. quib. casibus duobus pmissis non ꝓcedit dictũ Hostien.uulg in c.postulasti.ut ibi tradunt Moder.& in aliis iur.alleg.põt aũt ut di ximus,in præced quæst. colligi mens, & intentia finalis principis,& rõ qua motus fuit, sm quam oportet regulare suam cõcessionẽ ex suis præfationibus, & uerbis procemiali. bus l.fin.ubi expresse no.Bal.& An. & Imol. ff.de hæ ed. inst 6 Confirmatur † ulterius qa si per restitutionem q̃ post delictum commissum conceditur recuperentur iura cognationis,ut est text.optimus in l.1.§. qui mortis, ff.ad Tertul.& ꝓbatur ẽt in l. .in fi.ff. de bona.pos.contra tabu.& ibi declarat Bart.& pariter recuperant̃ iura fideicõmissi, cuius non dũ dies cessit.l.arist.ff.de man. uindicta. & l. ex facto.§.fi.ubi late oẽs.ff.de uulg. maxime sm iura hodierna.ut tradit Bal. in l. cunctos populos.C.de sum.trin. & plenissime Soc.in l.si cognatis ff.de reb. dubiis, ubi plenissime tangit,á fortiori ista remissio quæ fit ante delictũ cõmissum debet illud operari,qa multa impediunt̃ fiẽda, &c.l.patre furioso.ff. de his q sunt sui uel alie.iur.& facilius abdicat̃ ius quærendum quam ius q̃situm l.q aũt in prin. ff.de his q̃ in frau cred.Innoc.in c. admonet. de renunc.Fed.de senis. cõs.9.Car.& Imo.in c.1.de locato.Panor.in c.potuit. eo. ti. Alex. consil.14.uol.2.sed ante delictum cõmissum nõ erat aliis agnatis uel collateralibus q̃sitũ aliqđ ius exclusiuũ filiorũ.ex habilitate á successione.sed duntaxat erat quærendũ uel ut ipsi alii succederent uel ꝑ eis nõ succederet̃ q̃ fuit rõ motiua Ant.de Butr. igit̃ tale ius facile auferri potuit.Ex quibus concludo ꝙ in casu subiecto cõcurrentibus præmissis gratia præseruatiua ab incursu futuræ pœnæ extenderet̃ gñalr̃ ad oẽs successiones, nec restringeretur pp expressionẽ bonorũ paternorum maxime ubi dr̃ in iuribus, & prærogatiuis, &c qa iura,& prærogatiuæ patris, maxime qui est comes uel dux,sunt ut ipse,sit habilis ad oẽs successiones,& honores, &c. Ex quib. præmisis sunt resoluta fundaméta in cõtrariũ adducta per auctorẽ, & ideo nõ est opus amplius insistere circa illorum solutionem.

1 *Gratia carere debet impetrata qui contrauenit cõtentis in ea.*

2 *Contractus principis quando habeat uim legis.*

3 *Sententia declaratoria requiritur in pœnis quæ sine executione infliguntur ipso iure.*

4 *Probationes liquidissimæ requiruntur antequam pœna priuationis incurratur*

5 *Del ctum maius á paruo dignoscitur ex pœnæ qualitate.*

Petitio ueniæ non est sufficiens probatio delicti

6 *Actus sequens ad præcedentis actus declaratoriũ tendens quando suum sortiatur effectum.*

QVAESTIO XI.

VNdecimo quæritur si princeps in concessione gratiæ præseruatiuæ apposuerit clausulam quod si filius cui fiebat gratia consentiret parti in proditione, uel conspiratione cōtra principem, uel faceret, seu consentiret aliquid qđ posset redundare in præiudicium principis esset priuatus eo ipso commodo suę gratie, an si filius tale quid postmodum fecisse reperiatur, ipso iure priuetur cōmodo gratiæ, in qua q̄one, & si possemus multa allegare cōtra auctorem, breui tum stringemus stylo, & supposito pro uera cōclusione† ꝙ ex cōtrauentione ipso iure priuet̄ effectu gr̄æ, ut tradunt late Doc. Mod. in d. § pactus ne peteret. l. si unus. ff. de pact. post Bart. quem auct. alleg. & idem Bar. in l. tale pactū. §. qui ꝓuoc. eod. tit. & latissime disputat in fi. Phil. Dec. cons. 144. cuius fundamenta referre pigeret, tñ ponderanda est ratio, in qua Bart. se fundat, & ceteri Docto. q̄ est, ꝙ q̄n talis clausula apponitur ab h̄ñte ptātem legis cōdendæ, cū eius cōtractus ꝓ lege habeat̄, nimirū si actio ex delicto quæ semel extincta pacto priuatorum suscitari non pōt, ex dispōne tñ legis bene pōt suscitari, cuius uim cōtractus p̄ncipis obtinet ex illo suscitetur, & illa est rō præcisa scribentiū. sed ego reperio† ꝙ ita demū cōtractus principis h̄ñti ptātem legis cōdendæ h̄ēt uiui legis q̄n in ipso contractu exprimitur, ut singl̄r colligitur fuisse de mente Bart. in cons. qđ incipit ex facto ꝓponit̄ ꝙ nobiles uiri pro ut eū refert, & sequit̄ maximus Doc. Io Bap. de S. Seuerino in rep. l. oēs pop. ff. de iust. & iure, ubi ēt dicit ꝙ reperit istud dcm̄ relatum à q̄busdā Mod. in l. 1. ff. de cōstit. princ. ideo ita dr̄et temperari cōcl̄o auctoris q̄n esset exp̄ssum ꝙ h̄ret uim legis, alioquin talis clausula uideretur regulanda, ut pactum priuatorū, sed circa id insisto, sed dico, qđ ubi talis clausula operaret̄ superueniente reincidētia ipso iure priuationem cōmodi gr̄æ requireret̄ qđ liquidissime cō staret aliq̄d tale esse cōmissum ex quo pœna priuationis gratiæ incurrebat̄, ut probat tex. sing. in l. in test. in princ. ff. de cōdit. & demonst. quem ita ad propositum Bal. alleg. in c. 1. qualiter dñs feudi propr. priu. & alibi sæpe. & facta liquidatione esset opus qđ ita declaretur per snīam, u3 uasallum contra uenisse promissioni suæ. & ex hoc priuatum fuisse. nam per multa concludit Soc. in cons. incip. sæpenume. o animo reuolui &c. quod edidit pro Florentinis, & est positū inter consilia Franc. de Cur. cons. 20. col. 11. in fi. & 12. per totum.† ꝙ etiam in pœnis quæ infligun tur ipso iure sine executione requiritur snīa declaratoria, quidquid dixerit Fely. in c. Rod. de rescrip. & in c. cum non ab homine, de iud. unde q̄n reperitur aliqua sententia lata contra uasallum cui fuit gratia præseruatiua concessa, nisi exprimeretur causa rebellionis contra personam principis, non censeretur ex illa condemnatus, sed ex alia leuiori. ut probat tex. in l. preses. ff. de pœn. quem ad hoc alleg. Panorm. in c. aduers de excep. & hinc dicit gl. sing. in l. hæ. n. ff. de susp. tut. quod sententia quæ potest censeri lata ex causa irrogante infamiam, uel ex causa quæ non irrogat, ex ea causa tanquam leuiori lata præsumitur ad du co etiam alteram gl. singularem in c si confirmationem, de elect. in 6. q̄ eleganter dicit qđ si non apparet quare fuerit cassata electio, in dubio præsumitur potius cassata ex defectu formæ, quam ex uitio electi tanquam ex leuiori causa, & minus nociua. & idem in simili tradit Rota deci. 14. in ant. Spec. etiam in alio casu simili. in tit. de offic. iud. §. definit. uersic. quid si reus ubi allegat. d. l. hęc enim, & in effectu est cōis conclusio quæ maxime in quæstione proposita procedit, eo† quod ad incurrendam pœnam priuationis, ut dixi, requirū tur liquidissimæ probationes super facto ex quo illa incurrenda est, nec est uerum quod sola incarceratio sit sufficiens ad probationē delicti huiusmodi, immo est ualde insulsum id dicere quia in carceratio potuit fieri ex alia causa etiam graui, quam ex causa delicti commissi contra principem, tum quia incarceratio non præsupponit plenam probationem delicti quia potest fieri ex solis indiciis, ut sunt iura tritissima minus ualet dum dicit quod condemnatio ad petendum ueniam satis demonstrat delictum fuisse commissum contra ꝑsonā principis, nā placet retorquere suum fundamentum cōtra eum, nā pœna, & delictum sibi adinuicem corr̄ndent Bald. & Alexan. in l. 1. ff. ne quis eum, & in l. decur. C. ex quib. caus. inf. irrog. & pulchre Anton. de Prato ueteri in quodam consilio, posito in fine primæ partis consil. Barb. ꝓpea Barba. cons 48. incip. præclare scribitur 1. Reg. in antep. c. 2. part. dicit† ꝙ ex qualitate pœnæ cognoscitur maius delictum a paruo. pœna n. debet

debet cōmensurari delicto, ut per multa iura comprobat Bal. in c. 1. in 1. no. de uas. qui cōtra cons. Loth. sicq. est consequēs ꝙ ex pœna imposita arguit quale fuerit delictū, sc pœna petitionis ueniæ, uel quod iterato præstetur iurm fidelitatis, &c. non est pœna quæ solet & debet imponi ex factione, uel conspiratione contra principem, quæ longe grauior est, igitur non præsumitur fuisse tale delictū, & de iure petitio ueniæ non est sufficiens ꝓbatio delicti gl. sing. in c. exhibita, de homicidio, quam exclamat, & sequtur Lud. de Rom. in l. 1. §. nūciatio. ff. de nou. oper. nunc. & potius præsumendum est uasallum fuisse condemnatum ad petendum ueniam, ad placandum principis animum, forte motū ex relatione maliuolorum, qui & plerunq; solent incolere principum curias, quam ex alia causa graui cōtra principem, quia tūc uerisimilius est, ꝙ maior fuisset imposita pœna, & istud maxime sine dubitatione procedit qn̄ postmodum per principem, & pares curiæ fuit declaratum talem uasallum fuisse immunem à delictis ei impositis, tunc. n. est dubium quin sententia hmōi probet efficaciter uasallū esse immunem à delicto, & ubi in uim declarationis non ualeret, operaretur de nouo effectum suum restitutoriū, ut in simili traditur in l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauerit. ff. de acq. hær. & in l. 3. in princ. ff. de acq. poss. ubi traditur pro firma conclusione † ꝙ ubi actus subsequens tendens ad præcedētis actus declarationem, uel confirmationem non posit id operari, operabitur suum effectum de nouo qn̄ is dependet à sola uoluntate facientis, ut proposito ueniebat à sola uolūtate principis declarantis concedere grām restitutoriam, & facere ꝙ etiam delicta hrentur pro non cōmissis, etiam quantum ad effectus preteritos. per gl. singularem in clem. 1. in uerbo pro infectis, de immun. eccles. & non est dubium quin talis sententia principis faciat ius apud omnes per late lecta, & not. in c. in causis, de re iud. & ideo stante tali sententia declaratoria non esset dubium.

1 *Priceps inhabilem ex delicto paterno tractans, ut fidelem uasallum, an censeatur eum rehabilitasse.*

2 *Princeps uasallum post feloniam commissam ut suæ curiæ parem uocans, an censeatur ei culpam remisisse.*

3 *Mens deliberata Principis colligitur ex actibus frequenter iteratis.*

4 *Patientia longi temporis nonnunquam obligationē, quandoque remissionem, & aliquando alios actus inducit.*

5 *Feudo ad dominum ex mora uasalli reuerso si dominus eum recipiat ad iuramentum fidelitatis præsumitur more ingratitudinem remisisse.*

QVAESTIO. XII.

1 Dvodecimo, & ultimo qritur † nūqd si princeps illum qui erat inhabilis ex delicto paterno uocauerit, & admiserit atque tractauerit ut fidelem uasallum, amicum, & consiliarium, an eo ipso uideatur eum reabilitasse, & auctor tractatus dicit, ꝙ ista quæstio non habet dubiū de iure, & uerū dicit pro contraria conclusione ꝙ uidelicet, ex tali admissione, & tractatione uasalli, uī purgata inhabilitas. pro quo est tex. formalis peregrinus in iure in l. sed si accepto usu togæ. ff. de iure fisci. ubi formaliter probatur, ꝙ obsides qui recepto usu togæ fuerūt reputati, & habiti ue uti ciues Romani efficiuntur capaces successionum actiue, & passiue, ubi alias essent omnino incapaces, & ꝓpea dicimus, ꝙ pater qui tractat aliquem ut filium uī eum talem approbare c. per tuas, de prob. capit. ex tenore qui filii sint leg. & formalius Bald. ad propositum in l. Imperialis. §. illud. C. de nupt. ubi dicit, 2 † ꝙ si princeps uasallum cōmissa felonia ut parem suæ curiæ uocauerit, & admiserit, uī eo ipso oēm maculam abstersisse. non est. n. dubium. ꝙ actus superioris, uidelicet principis qui est in agere, & non pati. ut pote quia tractat ut fidelem recipit ab eo iurm fidelitatis, & facit similia, operetur effectum rehabilitationis, ut colligitur, & not. per Innoc. & Butr. in c. ueniens, de filiis presby. cōiter per omnes Doct. in cap. fraternitatis, de schismat. & communiter Doct. maxime Alexan. in l. quidam consulebant. ff de re iud. & in l. idem Vlpianus §. fin. de excusat. tut. & maxime quando ita reiteratur tractatus. & rece-3 ptio ad iuramentum fidelitatis. † Nam ex talibus actibus reiteratis, magis colligitur deliberata mens principis per id quod dicit glos. in cap. si quis iratus, 3. quæstio. 1. Bald. consi. diuino schismatis, quod posuit super rub. C si quis aliquem testari prohibuerit. unde ex factis ipsis melius quam uerbis uo-

luntas principis colligi potest l. et qui. §. si tñ. ff. de ædil. edic. facit l. reprehendenda. C. de inst. & sub. c. 2 requirimus, de appell. l. pro hær. §. fin. de acqu. hær cum simi. Nec obstat ille cle. si Rom. & c. si Papa, quia loquitur in simplici nominatione quę adhuc fiebat igno rantet, hic uero in quæstione præmissa, non solum reiterata nominatio, sed tractatio commissio, & receptio diuina interuenit, ex quibus non potest inficiari quin mens, & uo lũtas principis cui inhabilitas notissima erat fuerit rehabilitare. Et posset ꝓ cõfirmatione huius opinionis adduci multa fundamẽta, q̃ elicerentur ex dictis scribentium in l. sciendum. ff. de uerbo. oblig. & in l. si certis annis. C. de pac. & in l. qui in aliena. § 1. ff. de acq. hær. in quibus locis multas adducunt decisiones ad probandum, qđ † patientia longi tp̃is inducit nonnunquam obligationem, nonnunquam remissionem, & multos alios effectus operatur quos ibi Moder. deducunt. Et ultra facit quod tradunt Doc. in l. 2. post gl. C. de iure emph. & Cano. in cap. potuit. de locato ubi dicũt ꝙ si uasallus qui commiserat feloniam fuerit receptus ad fidelitatem per dñm uř felonia remissa. Et idem in simili tradit Bald. in cap. 1. tempore miles inuestituram feudi petere debeat, & idem Doctor. in cap. quę in ecclesiarum de constitu. ubi dicit, ꝙ † ubi feudum est reuersum ad dominum ex mora uasalli, si dominus recipiat eũ ad iuramentum fidelitatis uidetur remisisse ingratitudinem moræ, propter quam priuatus erat. Et infinita alia deduci possent, quæ breuitatis causa prætermitto, ex quibus præmissis concludo ꝙ dominus diutine tractans uasallum ut fidelem amicum, & consiliariũ, & passim illud admittens ad honores, & alia ut parem suæ curiæ, eo ipso uidetur omnem abstersisse maculam, & eum reabilitasse.

Hisce finem dicendis impono, & si longior fuerim quā deceret, mouit maxime, ꝙ quæ abundant non solent uitiare scripturas, sed intelligentium implere cisternas ut pulchre Bald. inquit in l. fi. in fi. C. de iur. emphy. fateor ꝙ pleraque, & pene innumera ad ꝓpositum deduci potuissent, sed locutus, & tempus non patiebantur plenius deliberandi cõsilium, ut inquit iureconsult in l. 1. ad fin. princ. ff. de exercito. opusq́. quasi raptim ex ingenti occupatione excerptum fuit, ut, & tẽpus labor suppleuerit.

PRAECLARVS, ET ELEGANS *Tractatus de seditiosis, omnibus ciuitatum, uillarum, & castrorum, dominis. Scabinis, seu consulibus ac ceteris reip. administratoribus utilis, quotidianus ac necessarius. Per clariss. uirum domin.* Nicolaum Boerij *I. V. interpretem. de Montepessulano, Christianissimi* D. N. *Francorum principis in suo excelso consistorio consiliarium ordinarium, nouiter editus.*

I summo ingenio parique fretus scientia, offm̃ scribendi facile me implere posse crederẽ tñ tam arduum hoc opus ingredi sine magno difficultatis timore non possum. Scribendum tamen est. Cum temporibus decursus sæpe ortæ sint tunc in dies oriantur de ciuilibus, uillis, & Castris huius Christianissimi Francorum regni seditiones, tumultus, seu populorũ cũmotiones, aduersus illustrissimũ ac Christianissimũ principẽ dñm meum supremũ uel eius officiarios, cõsules ac administratores ciuitatũ, & locũ regni sui. Necnon alios terrarum dños, & quod peius, & ægre ferẽdum est in ecclesias, & ministros Dei. Cum longe grauius sit æternā quā temporalem offendere maiestatem. Quærit qua pæna tales seditiosis ueniāt de iure plectẽdi. Ideo Iesu Christi benedicti ac intemeratæ, & gloriosæ Virginis eius genitricis prius nomina inuoco, ut ipse piissimus Iesus media eius matre Maria ueritatẽ ponat in ore meo ipse. n. ad Moysen dicit. Ero semꝑ in ore tuo, & docebo te q̃d loquaris. Et ad suos gloriosos Apostolos ait. Dum steteritis ante reges, &c. dabit. n. uobis in illa hora q̃d loquamini cum ueritas super oĩa amada sit l. cum ita legatũ ff. de cõd. & dem. tutores ueritatis esse debemus l. 1. C. de lati lib. tol. qm̃ omnia uera consonant, ut ait Arist. 4. Eth. ac ẽt uictoriam contra mihi emulos (quam eius gratia huc usque tribuit) Iuxta uirtutẽ mei nominis Nicolai (q̃ populi uictor dř) cõcederet dignetur signantes nos signo sacro sanctæ crucis. † ad oẽm. n. actum, ad oẽm incessum manus pingat crucẽ, ut inq̃t Hiero. in 3. par. Epistola 41. c. 15. de contemplatione, oratione, & lectione, col. 2. & tex. cũ gl. in c. postea signat. de consecra. dist. 4. ubi gloss. refert illud quod dicit Diabolus de iudæo qui supra se fecerat signũ crucis. Inueni uas uacuũ, sed signatũ, & in

& in Epist. 17. eo. lib. col. 12. dicit crebro signaculo crucis munias frontē tuā, ne exterminator AEgypti in te locū reperiat. accedat rubr. nigrū. Nemini licere signū saluat. Christi. &c. Idcirco illud in medio afferā Bald. qđ uenit in mentem in cōmento l. precib. C. de impub. & aliis subq. st. col. 14 ea īquit q̄ sunt à magistris tradita recito, & post terga metēsiū quasi spicas colligēdo uado. ut Ruth. 2. c. tāti doctoris fretus auctoritate id sequar, & breuius quā res tāta dici possit. Ad cuius euidētiā aliqua puto esse p̄mittēda, & p̄supponēda.

SVMMARIVM

1 *Seditio generatur per proprij commodi procurationem.*
2 *Mores nouos ad uitę rectitudinem non necessarios inducere est discordiam inducere.*
3 *Seditio, & discordia generatur si alijs alleuiatis, alij nimis in collectis grauentur.*
4 *Seditio facilius oritur si delicta non puniantur.*
5 *Iustitia dicitur anima ciuitatis.*
6 *Iudex toto conatu seditionibus obuiare debet.*
Officium irenarchæ, quale.
7 *Clericos arcens à seditione non incidit in canonem si quis suadente Diabolo.*
8 *Impotentia, seu difficultas puniendi, excusat iudicem à puniendis delictis.*
9 *Iudici non imputatur, si aduersus seditiosos potentiores non processerit.*
10 *Fatuitas maxima ex seditione oritur.*
Crudelitas nimia descendit ex partialitate, & seditione.
11 *Crudelitas Adonibesech regis Iebus, hic memoratur.*
12 *Libertas summa est sub domino iusto degere.*
13 *Seditiones fugere qui debeant.*
Crimina quæ ex partialium seditionibus oriantur.
14 *Seditio Lucij Catilinę olim Romani qualis.*
15 *Seditionum cruentarum exempla hic recensentur.*
16 *Seditio C. Marij, & aliorum Romanorum militum qualis fuerit.*
17 *Mutius Scæuola quid aduersus Porsenam regem tentauerit.*
18 *Fortitudo quando uirtus dici possit.*
19 *Seditio qualis à Tyb. Graccho Africano excitata fuerit.*
20 *Gaius Gracchus qualem olim excitauerit tragædiam.*
21 *Seditio Liuij Drusi, & aliorum Romanorum qualis fuerit.*
22 *Lemouicenses in seditione Marcum exactorum tributorum tpe Chilperci regis interemerunt.*
Scholares Parienses qualem aduersus ciues tpe diui Ludouici regis mouerint seditionem.
Pastoreli in Francia qui fuerint, & qualem fecerint seditionem.
23 *Pastores francigenæ Syriam profecturi prope Carcassonam ab incolis sunt interfecti.*
Monetæ uariatio tempore Philippi pulchri Parisijs fuit in causa seditionis.
24 *Stephanus Barbetus ciuis Parisiensis quid suo tempore fecerit.*
25 *Auctores seditionis sunt illaqueandi furcis.*
Domum delicatam habere nostra non interest, ne ob id à forensibus uexari nos oporteat.
26 *Aedificare uolentes domos quid facere debeant.*
Seditio qualis, et ob quem rem apud Attrebatum orta fuerit temporibus Ioannis regis.
27 *Seditio ob monetę mutationē, Parisijs orta fuit Ioannis regis tempore.*
28 *Perdones Constansienses & Ebroicenses agrum Parisiorum popula i sunt.*
29 *Seditio quanta fuerit Lutetiæ aduersus Carolum regem Ioannis regis primogenitum.*
30 *Seditio qualis in Montepessulano fuerit tempore Caroli V Francorum Regis*
31 *Parisienses aduersus Carolum VI. ob nimiam uectigalium exactionem grandem mouerunt seditionem.*
32 *Onera plurima subeunt qui populo presunt.*
33 *Gandenses qualem ob nimiam pecuniarum exactionem aduersus Ludouicum Flandrensium comitem excitarint exce r m.*
34 *Lutetiani quantam seditionem fecerint tempore Caroli. VI. 35. 36.*
37 *Aruerni et aliquando seditionis fuere auctores ducem sibi Petrum Bruerium constituentes.*
Gandenses Caroli VI. tempestate à suo Philippo Burgundorum duce desciuerunt.
38 *Ianuenses populares aduersus nobiles seditionem fecerunt aliquando.*
Agenenses ob subdium super rebus uenalibus seditionem qualiter excitarint, & num. seq.
42 *Trecenses aliquando à seditione non fuerunt immunes.*

ET primo tria sunt q̄ generāt seditionem & discordiam in ciuitatibus. & uillis s̄m B Aut. Archiepis. Florent. in 2. parte sūmæ suæ. ti. 4. c 8. §. 3. †primo proprii cōmodi 1 procuratio inordinata, qn̄ aliquis nimis intendit suæ utilitati, & alii inde grauantur, & modicam

modicam cum eo pñt hře concordiam. unde ait Senec. in ꝓuer. principium discordiæ est aliq̃d ex cõi suum facere. Turpiusque nihil est quam cum illo bellum gerere cũ quo familiariter uixeris, ꝑꝑ quod dr̃ in c.erit autem lex.4.dist. ꝙ lex quæ ligat hoĩes subditos ad sui obseruantiam, ligat cõcordia, & pace qđ nullo priuato commodo, sed ꝓ cõi ciuium utilitate debet esse scripta. Exemplũ de Roboã q̃ nimis uoluit prouidere bursæ suæ ut posset facere expẽ. superfluas ĩ curia sua ut pr̃ eius Salomon. Et diminuere noluit exactionem tributorũ seu taliarũ, ex hoc tãta est orta discórdia inter tribũ Iuda, & tribus Israel, ꝙ nunquã tolli potuit, & amisit magnã partem dñii sui, ut hr̃ 3.Rex.12. † Inducere eñ nouos mores non necessarios ad rectitudinẽ uitæ inducit discordiam, & indecre. dr̃ discordiam parit ꝓsumptio nouitatum, uel ſm Pet. Iac. in tit. de refectio. murorum. uer. modo q̃ritur an principes, &c. Quod ꝑꝑ monetæ seu pecuniæ mutationem, & deterioratio nem quæ fit plerũque quæsito colore adinuento, ut ex illo lucro à Deo, & hoĩbus maledicto prĩceps possit guerrã sustinere. Ideo descendũt machinationes, & maledictiones populi, intellige, qñ tributa sine causa imponit, & grauat subditos, secus si ꝑꝑ iustam defensionẽ status ſm Innoc. in c. quod sup. de uoto. & Bal. ĩ c. cum ab eccclesiarũ. de off. or. qá tunc põt superindicta ponere l.1. & ꝑ totũ. C. de supindi. lib. 10. & tenet, Mar. Laud. in tract. de prin. §.7. tñ si sine causa opprimeret nõ debent in eũ cõspirare ut sing. uoluit d. Stepha. Buynardus. in repe. l. quisquis in 1. not. C. ad l. Iul. maiestatis. licet si permissum in finibus defensionis stare ut ibi per eũ q̃ extendit, & corroborat ꝓdicta ꝑ plures rõnes, & dicta &c. † Secũdum generans discordiam & seditionem est qñ aliq̃ nimis uexanẽ in collectis, & in aliis laboribus, & alii nimis alleuianẽ, uel cũ honores, & officia aliq̃bus copiosæ cõferunẽ aliis uero parũ aut nihil l. qs tã inueniri. C. de decu. lib. 10. uñ generaẽ discordia inter eos, uel ẽt qñ rectores, & administratores reip. nimis grauant subditos ꝑꝑ quod subditi minus diligũt eos. tex. est celebris, & mẽte tenẽdus in auth. de man. prin. §. deinde cõueniẽs est col.3. ibi. ut nulli populi ciuitatũ alterutris seditionẽ faciãt, sed oẽm pacem dei esse ciuitatibus, dum æq̃tas ẽt hic nostris subiectis seruaẽ. & neq; lucri neq; passionis alicuius causa ad aliquã partiũ declinaẽ. uñ dicit Greg. in c. ad hæc 89. dist. dum reuerentia minores potẽtioribus exhibẽt, & potentiores minoribus dilectionẽ impẽdũt, uera cõcordia sit, & ex diuersitate cõtextio. & recte officiorũ administratio geriẽ singulorũ & dixi in tractat. de auctoritate magni cõsilii & parlamentorũ regni post princ. 2. postil. † Tertiũ est per qđ sequiẽ seditio, & discordia non punire delicta. Nam ꝑ hoc daẽ audacia malis ad lædendũ alios, ex quo seditiones, discordiæ, & inimicitiæ sequunẽ. Et si puniaẽ aliq̃ impotentes, & nõ alii potẽtes, & maiores oriunẽ indignationes, & murmurationes. exẽplum de tribu Beniamia q̃ noluit punire scelus cõmissum ab hoĩbus ciuitatis Gabaa q̃ erãt ĩ tribu sua inde orta est discordia inter eos, & alias tribus, & ꝑꝑ hoc mouẽtes bellũ cõtra eos pene totã gladio peremerũt. & hoc in casu erat claues iustitiæ, ut dicit gl. in l. ad splendidioris. C. de diuersis offic. lib. 12. qñ delicta potentũ celanẽ, & non puniunẽ, de quo dixi de auto. magni consilii, & parlamentorũ regni. fol. 13. † Nã iustitia est anima ciuitatis ſm Alb. de Ros. in l. iustitia. ff. de inst. & iure. Multum ergo ſm B. Ant. ubi supra caueri debet discordia maxime q̃a ut ait Hiero. post Sal. in Iugurt. Concordia parue res crescũt, discordia maxime dilabũtur; q̃a sicut uirtus unita est magis infinita, id est fortior, ita quanto magis est diuisa tanto debilitaẽ, & demũ deficit, q̃m omne regnũ in diuisum desolabiẽ. & idẽ dicit Luc. de Pen. in l. unica. in uerbo. cõcordiã. C. de irenarch. lib. 11. Et de ꝓdictis cõquærebanẽ Agenenses contra Consules, & iratos ciuitatis ut infra dicam. & maxime ꝙ honores cõsulares continuanẽ in illos ꝑ erant eiusdẽ domus, & familiæ, ut de parte in filiũ, uel generũ, aut in nepotẽ, uel alios cõsanguineos, & in seipsos qđ fieri nõ debet l.1. C. de mu. & hon. lib. 10. nisi aliis idoneis deficiẽtibus l. honor. §. pen. & fi. ff. eo, ti. Nulli aũt magis cõmaculat cõmunitatem discordiis quã seditiosi, & partiales † ideo q̃ primũ iudex uidet ꝓuisiones, & materiã dispositã ad seditiones, monopolita, rixas, tumultus, ac delicta cõmittẽda totis conatibus debet obuiare, ut dicit text. ĩ d. auth. de mand. prin. §. deinde cõueniens est. & ibi gl. & Iacob. de Beluiso. colla. 3. q̃a ad eius offm̃ spectat ne ueniaẽ ad rixas, & arma. l. æquissimũ. ff. de usufr. & Luc. de Pen. in l.1. col. 25.

post

post prin. uersic. ẜm ius Rom. &c. C pub. le titiæ. lib. 12. & in d. l. unica. de irenarch. & officiũ irenarchæ erat q ad ꝓuinciarũ tutelam quietis, & pacis ꝑ singula territoria faciebat stare cõcordiã. & ibi gl. suꝑ rub. & Io. de Pla. & Iac. rebufi. & tenet Par. de Put. in tract. syndica. in uerbo. iudices. uers. ubi fiunt prouisiones, & in uerbo officialis. uer. si duo sunt &c. qm̃ scriptũ est Lucæ. 21. cum aũt audieritis prælia, & seditiones nolite terreri. &c. & 1. ad Corinth. 6. c. In multa patiẽtia, in tribulationibus, in necessitatib. in augustiis, in plagis, 7 in carceribus, ĩ seditionibus, &c. † Quinimò ẽt clericos arcere à tali turba & seditione nec incidunt in canonẽ si qs suadente diabolo. 17. q. 4. ut tenet ibi gl. in uerbo, uiolentas, alias si non occurrant debent priuari offõ ut not. Cyn. in l. seruus. C. de noxa. actio. Bart. & Bald. in l. 1. ff. de off. pf. urb. Et Bal. in l. nullus. C. de sum. tri. & Paris de puteo in d. tract. tit. de offic. syndi. §. syndicant ẽt officiales qui uiolentes manus, &c. Et ẽt incurrunt sñiam excõicationis c. fœlicis. §. si. & ibi Philip. frãc in c. 1. not. de pœnis. lib. 6. Et hoc si pñt sine grandi periculo obuiare, ut d. c. fœlicis. § fi. ibi, & facultas ei affuerit, &c. & ibi Phi. fran. ĩ 8 6. nota. † dicit ꝙ à pœna quę imponit rõne negligentiæ excusat impotẽtia difficultas, si delictum puniri non potest ꝑꝑ potentiã facientis, uel multitudinẽ delinquẽtium, uel graue scãdalum, ut qa armis se defendunt. uel loci difficultate se protegunt ẜm Arch. & Ioan. And. ibi quod facit ad q. ẜm Philip. de uilla. uel iudice obligatio capere malefactorem, ut excusẽt si capere nõ põt supradictis interueniẽtibus. de quo ꝑ Bart. in l. 1. § occ forũ. ff. ad sil. quia ut dicit Bald. in trac. scisma. col. 7. uers. porro. multitudo modum non seruat. & nemo est q furẽtis populi rumorem non pa ueat, ꝓ hoc adducit tex. in c. statutũ §. cũ uero. ibi, nisi actor eandẽ ciuitatẽ, uel diœcesim intrare non audẽs aut fuit aduersarii potẽtiã merito ꝑhorrescens, &c. de rescriptis lib. 6. ubi glo. in uerbo, non audiens dicit forte erat Gibellinus, & ibi regunt Guelphi, uel econuer 9 so. † Ideo non põt imputari ordinario, & maiori. iudicibus Aggenensiũ q non fecerant informationes nec ꝓcesserãt ad captionẽ seditiosorũ ad aduentũ usque dñi fratris mei dñi Bertrãdi de chassaignes iuriũ ꝓfessoris ac in supremi Burdegale parlamenti cõsiliarii optimi ac boni, & recti iudicis per dictã curiã ad contra ipsos seditiosos ꝓcede dũ cõmissi. & deputati, cui postea sui collega adiunctus, ut infra dicã, cũ ob metũ seditiosæ cõitatis Agenensis ausi nõ fuerint, ut ex infra dicendis apparebit qa in hmõi seditionibus, & partialitatibus reperiuntur & descendunt tria magna 10 mala ẜm B. Ant. ubi supra. † Prima magna fatuitas, quia non ur̃ sub cœlo esse stultior genus q̃ partiales qui ex appetitu, & desiderio mali, dum partialitatem, & diuisionem affectant, ponentes in periculo substantiam temporalẽ, corpus, filios, consanguineos, amicos & eorum bona. Quid. n. boni ex partialitate, lucrentur non ur̃, nisi græc pericula experiri Et hmõi partiales similes sunt frenetico qui gaudes exponit se magnis periculis nil repu tans ea, & hoc quia rõne caret Secũdum malum est nimia crudelitas, non. n. inuenitur tãta crudelitas in aliquo gñe hoĩum quanta in partialibus, & seditiosis, rõ enim est ẜm eum quia habitum odii semꝑ hñt cõtra hoĩes cõtrariæ partis tam notos quam ignotos præsentes ꝑteritos, & futuros aduersus infantes, & senes, Aliqñ aduersus consanguineos, & affines, & cõtra eos q aliqñ sibi in multis seruierunt, & corũ oĩum quibus odium gerunt, & in mente homicidæ dici pñt. Qui. n. odit fratrem suum homicida est 1. Io. 3. Sed ultra odiũ cordiales qs exprimere ualeat seueras, & immanes crudelitates quas cõtra aliã partẽ exercẽt nõ parcũt ætati, nõ sexui, nõ cõsãguinitati, non amicitiæ, non fidei, nõ religioni, nõ sanctitati, sed usq; ad deuorationẽ hu- 11 manæ carnis ꝓueniũt. † Sedistis iusto Dei iudicio frequenter euenit qđ accidit crudelissimo Adonibesech regis Iebus seu Hierusalem cui capto fuerũt abscisi pedes, & manus. & positus fuit sub mẽsa comedẽtiũ sicut canis, q memorãs suę exercitæ crudelitatis, ait reddidit mihi Deus qđ feci. Septuaginta. n. reges abscissi manuũ, & pedũ summitatib. colligebãt sub mẽsa mea reliqas ciborum, sicut feci, sic mihi factũ est. Iudiciũ 1. c. Et qđ ẽt accidit crudeli Tyro regi Persarũ q ex crudelitate delectabatur effundere sanguinẽ humanũ, sed hũc captũ regina Tamaris, cuius filiũ occiderat, decapitari fecit, & caput eius in ollã seu utrẽ sanguine plenũ demergi dicẽs. sanguinẽ 12 sitisti, sanguinẽ bibe. Sub iusto. n. dño uiuere summa libertas est ẜm Ang. in li 1. in fin. ff. de seruit. urba. prædico, quia alleg. Senecam. Quin Barthol. de Salyc. iurium ꝓfessori. propter

pter istas partialitates accidit, expulsus relegatusq., & cõfinatus ad ciuitatẽ Paduanũ extitit ut refert And. Barb. ĩ repe. Ioãnina. c. Raynaldus. char. 16. col. 3. uers. pro certo se ualde cõmẽdat de testa. & ĩ c. Rodulphus. & ibi Fel. col. 2. de rescrip. Tertiũ malũ est magna in eo diuturnitas. Nã semꝑ morant̃ in hmõi diuisionibus, & partialitatibus. Et multũ difficile est dimittere partialitatem in quo inueterati sunt, & firmiter habituati. unñ ſm beatũ Ant. ubi supra de talibus seditionibus, & discordiis q̃ fiũt in ciuitatibus, & castris, dici põt illud qđ Psal. ꝑclarissimus diuino cãtauit ore, uidi iniqtatem, & contradictionẽ in ciuitate, tota die circundabãt eã suꝑ muros eius iniqtas, & labor in medio eius, & iniustitia, qđ exponit ipse singlr ibi. Qualem ciuitatis statũ describit Verg. Ac ueluti magno in populo cõtra est seditio, seuitque aĩs ignobile uulgus. Iamque faces, & saxa uolãt, furor arma

13 ministrat. † Ideo hoĩes honesti sagaces ac praecipue iurisperiti istas seditiones, discordias, & partialitates fugere, & ꝑcauere debent, nec sibi assumere nomẽ Guelphi, uel Gebell. aut cõitatis, uel secta seditiosæ, ut no. Bar. ĩ tract. de Guelph. in 3. q. prin. in fi. arg. l. facta. §. in danda. ff. ad Treb. & Mart. Laud. in tractatu de prin. § 153 dicit, ꝙ ista noia sunt diaboli ca q̃ non pñt esse ad bonum publicũ, imò ad cõsumptionẽ reip. ut experiẽtia docet. Multa eñ ꝓfecto crimina ex maleuolentia partialium, & seditiosorũ oriunt̃. hinc homicidia, hinc adulteria, illinc meretricia, raptus fornicationes, monialiũ uiolationes, rapinæ, furta, incendia, sacrilegia, alii fame moriuntur, alii igne cõburunt̃, alii, decapitat̃, alii mẽbris detrũcant̃, manib. lingua, & aliis mẽbris etiã qđ uerecũdũ est dicere pudẽtibus, &c. In clericis cõtinẽtia, in religiosis deficit uita regularis, ut apparet claris exemplis infra dicendis. Postquam. n. ut inqt beatus Ant. in ciuitate Rom. cõquesito dño orbis ingressæ sunt urbẽ partialitatũ, & seditionũ discordiæ, agẽte Mario cõtra Syllam. Et ecõtra Catilina cõtra Sertoriũ, & Ciceronẽ. Cæsare cõtra Pomp. innumeræ cedes ciuiũ secuta sunt sanguis humanus supra modũ effusus, ut infra dicã. Et si tp̃e Octauiani imperiũ pacificũ fuerit, hoc summo Deo ab natiuitatẽ Christi operante euenit, dũ pau'atim ad nihilũ deductũ est, & orta est seditio ĩ Ephraim, & lepre, & occidũtur Ephraim cognati ꝑ ratione cuiusdã uerbi, ut Iudicũ 12. Itẽ aliã aduersus reges, ut primi Esdræ 4. & ẽt apud Machabeos alia sedi-

14 tio. ut 2. Machabeos 14. c. † Et illã Catilinæ cõiurationẽ qua Sallustius describit sciũt oẽs & de supplicio argẽtibus Cæsar parcẽdum dignitati. Cato animaduertendũ ꝓ scelere censebat, quam sñiam secutis oĩbus in carcere parcidæ strangulat̃, & quamuis parte cõiurationis oppressa, tñ ab incepto Catilina non destitit sed infestis ab Ethruria isignis patriã petens obuio Antonii. exercitu opprimit̃. q̃ atrociter dimicatũ sit exitus docuit. & idẽ Iustinus in Lucii Flori epithome lib. 4. Et Val. Max. lib. 9. c. 7. tit. de ui, & seditione, & de populo R. tam uiolẽtiæ, & seditionis rogatæ q̃ ẽt armate facta refert. & primo Togatorum L. Equituũ, q se Gracchi filiũ simulabat, tribunatumq. aduersus leges cũ L. Saturnino petebat a Mario quintũ cõsulatum gerẽte in publicã custodiã ductũ, populus claustris carceris cõuulsis raptũ humeris suis ꝓ summã

15 animorũ alacritatẽ portauit. † Idemque Q. Matellũ censorẽ ꝙ ab eo tanquam Gracchi filio cẽsum recipere nolebat lapidibus ꝓsternere conatus est affirmante tñmodo tres filios. T. Graccho fuisse. Et quibus unũ in Sardinia stipẽdia merẽtem. Alterũ infantẽ Prænestæ. Tertiũ post patris mortẽ natũ Romæ decessisse, nec oportere clarissimæ familiæ ignotas sordes inseri, cũ ĩterim improuida cõcitate multitudinis teneritas ꝓ imprudẽtia, & audacia aduersus cõsulatũ, & cẽsurã tetẽdi, principesque suos oĩ petulãtie gñe uexauit, uesana hæc tñmodo illa ẽt cruenta seditio, populus. n. Minuium cõpetitorẽ Saturnini nomẽ iã creatis tribunis unoque loco candidatis duobus restãte ui prius in ædes priuatas cõpulit. extractũ deinde interemit, ut cede integerrimi ciuis facultas adipiscẽdæ ꝑtãtis teterrimo ciui daret̃. Præterea creditorũ quorũ cõsternatio aduersus Sẽpronii assellonis ꝑtoris urbani capue intolerabili modo exarsit, quem qa causam debito susceperat. cõcitati ã L. Cassio Tr. Pl ꝓ æde cõcordiæ sacrificiũ facientẽ ab ipsis altaribus fugere extra forum coactũ. Inque tabernacula latitãtem ꝑtextarũ discerpserũt detestãda fori conditio. Nunc

16 de seditiosis militib. refert. † Et primo ꝙ cum C. Mario lege supplicia ꝓuincia Asia ut aduersus Mithridatẽ bellum gereret priuato decreta eẽt missu ab eo Gralidiũ legatũ L. Syllã cõsulẽ accipiẽdarũ legionũ causa milites trucida

trucidarunt, proculdubio indignati q à summo Imperio ad eum qui nullo in honore uersaret transire cogerent. Sed quis ferat militem scita plebis exitio legati corrigētem ꝓ consule istud tam uiolēter exercitus illud aduersus cōsulē. Item Q. Pomponium Syllę collegā senatus iussu ad exercitum Cn. Pomp. quē aliq̃diu inuicta ciuitate obtinebat cōtendere ausum ambitiosi ducis illecebris corrupti milites, sacrificare incipiēte adorti in modū hostiæ mactauerūt, tantumq. scelus curia castris cedere se cōfessa inuitū habuit. Tū q ille quoq; exercitus nefarie uiolentus qui C. Carbonē frēm Carbonis ter cōsulis ꝑꝑ cuius dissolutā disciplinā militarē ꝓfactius, & rigidius astringere conatū priuauit uita, satiusq. duxi maximo scelere coinqnari, q̃ prauos, ac terros mores mutare. Reperio p̄ cœa Corn. nepotē, alias Plin. aut Suet. appellatu 27 de gestis Rom. referentem in c. 12.† qđ cum Porsena Rex urbē obsideret Mutius Scæuola Cordies uir Romanæ constātiæ Senatū adiit. Et ueniā transfugiendi petiit, necē Regis repromittens, accepta ptāte in castra Porsenæ uenit. Ibiq. purpuratū scribā pro Rege sdeceptus occidit. Apphensus ad regē ꝑtractatus dexterā aris imposuit, hoc supplicii area exigentes quod in cede peccasset. Vnde eū misericordia regis distraheret quasi beneficiū referens ait trecentos aduersus eum similes coniurasse qua re ille territus bellū acceptis obsidib. deposuit. Mutio prata trans Tyberim data ab eo Mutia appellata, statuaque ei honoris grā cōstituita est. Idem refert de eodē Mutio Tit. Liuius, in 2. lib. Dec. tñ uꝛ ꝑꝑ illius manus cōburationē uolūtarie factā, nec ē quā qs sibi iactationis causa cōsciuit ut fecit Empedocles. l. si qs filio. § eius. ff. de iniusto rupto test. actū non esse uirtuosum, quia ſm Bart. ibi hoc faciūt ut ostendāt se fortes, & de nulla re timere, sed nō est actus uirtuo 18 sus † quia ad hoc ut fortitudo sit uirtus requiritur q tendat ad debitum finē. qa attentare magna pericula non est magnanimitas, sed temeritas, ut uoluit Ioā. de Plat. in l. in his. in 6. notab. C. de præd. nauic. lib. 11. alleg. illud Senecæ in lib. de quatuor uirtutib. Eris magnanimus si pericula non appetas &c. Idemq; Cornel. c. 19. refert de Neomanico qui captis Cariolis urbe Volscorū. Coriolanus dictus, ob egregia militiæ facinora à Posthumio optionem munerū accipiens, equū tm̄ & hospitem sumpsit uirtutis, & pietatis exēplum. hic cōsul grauia annona aduentū è Sicilia frumentum magno precio populo dādum curauit, ut hac iniuria plebs agros non seditione coleret. Ergo à Tr. Pl. Decio dicta die ad Volscos cōcessit, eosq. duce Actio Tullio aduersum Rom. cōcitauit, & ad quartū lapidem ab urbe castra posuit. Cumq. nullis ciuiuum legationib. flecteretur à Veturia mr̃e, & Volūnia uxore matronarū numero con. itata motus omisso ut ꝓditor occisus est. It ē templū fortunæ muliebri cōstitutū. hoc idē refert Tit. Liuius eod. lib. Sic accidit Holoferni, cui Iudith. caput amputauit. ut Iudith. 13. c. & dixi in tract. de cust. cla. port. ciuit. in 19 ult. præsupp.† Item refert idem Corn. nepos de Tyb. Graccho Africano, qui ex filia nepos quæstor Mancino in Hispania fœdus eius flagitiosum probauit periculum deditionis eloquentiæ grā effugit Tr. Pl. lēgē tulit. ne quis plus mille agri iugera h̃ret. Octauio collega intercedente nouo exēplo magr̃atu abrogauit. deinde tulit ut ea familia, q̃ de Attali hæreditate erat, ageretur & populo diuideretur. Deinde eū ꝓrogare sibi ptātem uellet aduersus auspicia in publicū ꝓcessit, statimq. capitoliū petiit, manū ad caput referens qua salutē suā populo cōmendabat. hoc nobilitas ita accepit, quia Diadema posceret. Segniterq. cessante Mutio cōsule. Scipio Nas. seq se iussit, q̃ saluā rēp. uellent. Gracchū in capitolio ꝓsecutus oppssit. cuius corpus Lucretii ædilis manu in Tyberim missum ūn̄ ille Vespillo dictus Nasica ut inuidiæ substraheret per spem legationis in Asiā ablegatus est huius Tym. Gracchi seditionē refert ēt Iustinus in 20 3. Epith. Lucii Flori.† necnon aliam causam Gracchi, fratres Tyberii mortui seditione, & ēt Cornelius idē. Nam cum statim & mortis, & legū fratris sui uindex nō minore impetu incaluit ipse Caius, q cū pari tumultu, atque terrore plebem in auitos agros arcesseret, & recentā Attali hæreditatē in alimenta populo polliceret. Iamq. nimius, & potens altero tribunatu scđa plebs uolitaret, abrogare auso legib. suis Municio trib. fretus comitū manu fatale familiæ suæ capitoliū inuasit. Inde ꝓximorū cede depulsus, cū se in Auētinū recepisset, Inde quoq; obuia senatus manu ab optimo cōsule oppssus est insulatū quoq; religs illud caput trib. pl. ꝑcussorib. auro pēsatū est. Nihilominus Apulius Saturn. ut ait Iust.

Gracchanas asserere leges nō destitit, tm̄ ani morū v ro Marius dabat qui notabili inimicus cōsulatu ꝑterea cōfiscus occiso palam comicus animo cōpetitore tribunatus subrogare conatus in eius locū Caiū Gracchū hoiem sine tribu, sine nomine, sed subdito tit, in familiam ipse se adoptabat, cum tot tantisq lu dibriis exultaret impune rogandis Gracchorū legibus, ita uehementer incubuit, ut fenetumq. cogeret in uerba iurare cū annuentib. aqua, & igni interdicturū seminaret, unus tñ extitit q mallet exiliū igit post Metelli fuga in oī nobilitate ꝑcussa, iam cū tertiū annum dñaret eo uesaniæ ꝓgressus est, ut cōsularia quoq; comitia noua cede turbaret quippe vt satellitem furoris sui Glauciā cōsulē faceret Caiū Memmiū cōpetitorem interfici iussit. Et in eo tumultu regē ex Satellitibus suis appellatū letus accepit. Tū uero iā conspiratione senatus ipso quoq; iā Mario cōsule, q tueri non poterat aduerso directe in foro acies, repulsus inde capitolium inuasit, sed cū abruptis fistulis obsideret, senatusq. p legatos pœnitentiæ fidē faceret ab arce digressus cū ducib. factionis receptus in curiā est, ibi in eum facta irruptione populus fustibus saxisq. co-21 opertū, in ipsa quoq; morte lacerauit. † Item de Liuio Druso seditionem adduxit ibi Iustinus. eo. lib. Deniq; idē Titus Liuius lib 3. in prin. refert seditiones alias fuisse Romæ ob legem de Agrariis. T. Emylio cōsule cū Quinto Fabio. latam, & atrox certā aderat, nisi Fabitus cōsilio neutripartium acerbo rē expedisset. Eodemq. libro pluri s magnas discordias & seditiones ibi fuisse pp creandos decē tribunos q summæ rei pessent. militariq hono re illos tribunos militum appellari aduersus quos S. P. oppius senatui p̄sidet Nihil aspere quippe agi uoluit, ne ipsis seditionis esset locus, sed mittunt tres legati consulares C. Iulius, P. Sulpitius, Sp. Tarpeius q qrerēt senatus urbis cuius iussu castra desseuissent, aut qd sibi uellent. & tandē plebs decē creari tribunos obtinuit. & tpe ēt Martini Papæ quarti fuit Romæ seditio, ex eo ꝙ Carolo Siciliæ regi senatoriā dignitatem, qua à Nicolao Papa tertius priuatus fuerat restitu t ꝙ non ita ab oībus ꝓbatū est maxime ab Vrsinis, & Hānibalib ut refert platina in dicti Martini 4. chron. Nō omitto illas uesperas Siculas siue Sicilianas cōtra Gallos, q nullo sexus discrimine habito cesi sint, sunt qua in re adeo certe seruitū est, ut ēt mulieres gallico cōpressu

22 ꝑgnantes cesæ dicant. ut ibi ꝑ Platinā. † Sed in regno nostro Frāciæ maiores numero seditiones fuisse factas comperio. Tpe n. Chilperici regis q in singulos imposuit. qui uineas, uel possideret, uel coleret pendere quotannis uini urceolū. i. amphorā. Cui tributo legēdo Marcus qdam apud Aquitanos exactor positus dū pensionē superbe cō tumelioseq exeg t. a lemouicēsibus occidit. ut patet in chronica eiusdem ꝑ Gagninū edita f. 12. Alia insuper tpe diui Ludouici inter scholares, & ciues Parisiens s, ita ut nōnullis utrinque occisis, cū sibi de iniuriis illatis satis non esse factū scholastici dicerent, eo indignati de uniuersitate transferenda, quos ex Anglus Francorum perpetuus, & implacabilis hostis clādestinis numiis ut id facerent sollicitabat ut in eiusdē diui Ludouici apparet chronica, f. 59 Itē suo ēt tpe Pastorelorū fuit seditio, q Parisios Aurelianosq. & Bituriges ꝓfecti, cum non furto, nō adulterius abstinerent à Biturigibus, non longe à uico, qui mortuum mare dr̄, quo ad nouam uillā iter est peremti sunt. Hi. n. pastorelos se nominari uolebant. de quibus hoc distichon scriptū recitat Gaguinus. fol. 61. uerso. N. Semel. & bis. ca. li. cōiunge dice Dixit pastorū seua megera cho

23 rum. † Alia pastorū seditio fuit tpe Philippi longi qui admoniti cœlesti, ut ipsi dicebant, oraculo in Syriam religionis Christiane causa ꝓfecturos se iactabāt. q postq̄ magno numero aucti sunt, latrunculis nō dissimiles cū p̄das agerent Carcassonā usq; ꝓgressi ab incolis dissipati aufugerunt pluribus interfectis, & patibulo strāgulatis. Prætera fuit alia tpe Philippi pulchri bellonacorū in eorū episcopum noīe Symonē seditio facta quę eo ꝑ cesserat, ut ciuitate extorris pręsul nobilium quorundam manu collecta ciues quosdam ex insidiis cœperit suburbiis igne cōsumptis. Eodem tpe a Parisiis ob monetæ usum alia fuit nō modica seditio. diuites. n q suas inquilinis & uariorū ministeriorū opificib. domos locauerāt minoris precii monetā accipere annuę pensionis loco recusabant. alterā q iustioris pōderis erat exigentes. Cuius inuecti auctor

24 Stephanus Barbetus habebat. Et hic Stephanus in deliciis habebat hortos à suo nomine Barbetos appellatos cū p̄claris ędib in eo loco, cui barbeti porta nomē postea man sit, populus furens in barbeti possessiones delatus

quid

qdqd in ædibus, & hortis fuit uastat, atq; in cendit, mox inde mouentes ad uiam S. Marti ni ut ipse barbetus incolebat conferunt, fusti bus clauisq & uerubus ut cui arma furor mi nistrabat instructi. Effractis barbeti portis domum suppellectilemq. oẽm diripiũt. erat ꝑ hos dies Philippus pulcher apud tẽplarios quẽ nihil periculi expectantẽ seditiosi in tẽ plo cõfestim obsident Nec quidq̃ ad eũ infer ri sustinebant qđ non, uel raperens, uel co æuo interficerent. tam repentino populi mo tu attonitus rex misso ad seditiosos. Parisia no cũ qbusq; aulicis ꝑposito, dicere illis im perat, si qd in illos a quopiã cõmissum esset, aut iniuria illata se regẽ esse q eos tueri pos sit, petant modo si qd a rege optent. Et domũ habeãt se ꝓtinus curaturũ ut populo melius cõsultũ sit, his ꝑ tpe simulatus, leuis popu lus à furore tẽperans cũ domũ quisq; petisset 25 † nihil cũctatus ipse rex Philippus seditionis auctores ad octo, & uiginti correctos furcis ad quatuor urbis celebriores portas erectis illaqueari, & strangulari mandat. Nec multũ post monetã ad legitimũ æris ualorẽ cudit. ut in eius chron. f. 69. cũ seq. Not. ꝙ nõ interest nostra habere domũ delicatã ita, & habilẽ ut eius intuitu à forensib. uexemur. immense, & tenet Ang. in l. 1 per gl. ibi. in uers. non licere ibi, qa plures hoĩes ueniebant à me. ff de ser ui. urb. pd. dicẽtes tene mẽti tu q in uiridariis delectas, qa pmeris sũptu cõtinuo. Et hoc fa ciunt nonnulli q eorũ nomen perpetuare cu piunt eũ ex magnitudine ædificiorũ ꝑsumat qs magnanimus, tex. in l. 11 his. in fi ibi ꝑ in dustriam hominis animosi accessit C. de pd. nauic. lib. 11. ubi Bar. dicit ꝙ ex illo tex. habe mus unũ modũ ꝓbãdi hominẽ ingeniosum, & magnanimũ. & idẽ ibi Io. de Pla. in 6. no. & Luc. de Pen. col. 2. ibi dicit ꝙ sunt nõnulli q in laboriose ætatis initio qstu omisso, & a gricultura, & debitis in eorũ uita sumunt au spicia, decorẽ domus excogitant. eã tandẽ la boriose cõstructam uacuã habitare cogunt. 26 cõtra quos adduxit illud Prouerbio 24. † Præ para foris opus tuũ, exerce diligenter agrum tuũ, ut postea ædifices tibi domũ. Itẽ Bernar. ad quendã nobilem ait. Si uis ædificare domũ inducat te necessitas, nõ uolũtas. Cupiditas ędificãdi ædificãdo nõ tollit, nimia, & inordi nata ædificãdi cupiditas expectat ædificorũ uẽditionẽ. Turris cõpleta, & Archa euacuata faciunt tardem hominẽ sapientẽ ut ibi ꝑ eũ q plura adduxit. Nã q altã facit domũ suam q̃rit ruinam, Prouerb. 17. Non omittit illud Tullii 2. offi. ornanda est dignitas domo, nõ ex domo tota q̃renda, nec domo dñs sed do mus dño honestanda est, & uti in cũctis habẽ da rõ nõ sua solum sed ẽt aliorũ. Fuit deniq; alia tpe Ioannis regis apud ciuitatẽ Attreba tensem seditio, Cuius seditionis ipsarũ plebe iorũ aduersum primores ciuitatis causa fuit impositi ad belli usum census exactio, plebs eni in opulentos insurgens aliquot interfe ctis reipublicæ regimen usurpauit. Ad quos missus à rege Arnulphus dãgregus senescla lus centũ supplicio affecit, ut f. 80. ꝑ Gagui. 27 † Et eodẽ tpe fuit alia Parisius ob monetæ mutationẽ quã nõ bono aĩo Parisienses ferẽ tes Andegauorũ comitem uicariũ, à Carolo Normaniæ duce q Ioannis regis ab Anglis capiti primogẽitus erat, relictũ plurimo, po pulo comitãte cõueniunt, ut monetę usum ĩ hibeat. qđ comes, dũ Carolus ab Imperato re rediret, cõcedit Carolo ab Imperatore re uerso mercatorũ ꝑpositũ ad S. Germanũ Al tissiodorensem ꝑ archiepm Senonem, uocat. Quẽ cũ ingenti armatæ plebis multitudine uenientẽ archieps monet non aduersari legi quam de moneta Carolus tulerat. Sed plebis frequẽtia fretus ꝑpositus ꝑnegat id se factu rũ, neq; ꝑmissurũ eam monetã in usum ueni re, atq; ita locutus domum discessit, moxq; quosq. opifices ab opere cessare, & in armis esse paratos iubet. Crepidatũ est ne qđ à ple be isigne flagitiũ patraret. Exacta nocte Ca rolus sub initiũ lucis palaciũ petiit, quo idẽ mercatorũ ꝑpositus se cõfert Quẽ Carolus al loquẽs dicit ergo ꝑposite bona aĩo fero qđ à cõciuib. tuis cõmissum est. Et si qd culpę ẽ illã tibi remito, nec impedio cõuentũ ꝓcerũ habere eosq. ab officiis se mouere placet, q sub patre ptãtem gessere. Monetę uero cõside rationẽ atq; usum ad arbitriũ eorum deferre placet, q à publico cõuẽto delegabunt. Caro li uerba ꝑpositus libẽs excepit, petit de ipsis chyrographũ ab ipso cõscribi, qđ Carolus fa cile admisit. & tandẽ cõcionẽ ad parlamentũ Carolus uocat. Et obtinent Parisiẽses in peti 28 tis sine alia punitione. † Eodẽ tpe nõ pauci ex Cõstãciensi atq; Ebroicẽsi territorio pdo nes agrũ Parisiorũ incursãtes. cũcta popula bant. Et licet i eos cum copiis missus esset Pe trus uillarius pfect' uigiliũ nullos grassatores dãno affecit. Ea pp occasiõe sũpta Carol' co

pias

pias contrahit siue ut prædonibus, ut ipse di cebat occurreret, siue, ut pleriq; sentiebant, Parisio & uicinis oppidis præsidium collocaret, idq. metuētes parisiaci Carolū admonent ne id faciat declarando se in urbem milites non admissuros. Et ob id ueriti Parisiēses ne aperto bello arma circūferrent signū sibi ciuilis cōcordiæ accōmodāt capuciola rubri, & blaui coloris cōsuunt, q̄ quiq; ferant, hæc ad dissensionē spectare aduertens Carolus ad forū quem halas uocant ubi Parisienses cōuenire frequēter soliti essent ꝓdire cōstituit. & ad illos orōnē habuit ut ibi fol. 83. Et paulopost monetæ precium mutatū est. Nam mutonus, id n. monetæ aureæ nomen erat, ꝙ arietis effigiē quē mutonē Frāci dñt sculptam hret, sol. dis turonen. 30. æstimatus est unde Perrinus Marcus campsoris cuiusdam init tor lo Bailletum Caroli pfati. thesaurarium incautū à tergo occidit, quē in æde diui Mederici latentē Carolus inde euelli iubet, & manu qua Bailletum ꝑemerat abscissa homicidā patibulo strangulari. † Postridie contracto Parisius in æde diui Eligii magno populi cetu, cæso prius Reginaldo Dauoydum à palatio domū petit, mercatorū ꝓpositus Stephanus Marcellus cubiculum Caroli ingressus. Nihil, inqt, serene Princeps inter ea q̄ gesturi sumus cōtristeris. & simul hæc dicēs Cōflauum campanū marescallum Carolo cōspiciente necāt. Robertumq. Claromōtensem inde fugientē in penetrali interimūt. Quibus. sedib. ꝑterritus Carolus, atq; à suis desertus, & ait illi. Tu ꝓposite libera Carolū. & serua. Securus esto ꝓpositus rndit, & hoc tuo capiti capuciolū impone. id eñi uestimēti genus erat qđ sibi populus ad diuersæ partis discrimē desumpserat. Carolus igr̃ cōmutato cū ꝓposito capucio, ꝑ oēm diē illā. populari insigni usus suū ꝓposito capuciū ferre ꝑmisit. Cæsorū cadauera trahi à satellib. & ad mensam marmoreā q̄ in atrio ad gradus palatii est ꝓiici inspiciente Carolo ꝓpositus iubet, ubi ad populi spectaculum ad uesperā usq; relicta iacuere. Itaq; eo sup bia ꝓcessit populi furor, ut ꝓpositus tyrāno ꝑ similis abuteref magr̃atu. Et laneos Carolo pānos bicolores misit. Ex quibus capucio la suis aulicis cōficeret, futura munimēta ad uersus seditiosos. Id quoq; Carolus nō recusauit. Cōuocatis præterea in Augustinēsium cenobio ꝑmultis q̄ ꝑ eos dies in cōi Franciæ cōuentu agebant, cedē a se factā præpositus, adnitēte maxime. Roberto Corbio, laudari, probariq. imperat. Carolū deinde in senatu parlamēti, ius dicentē cū pleriq; armatis conueniēs petit ea oīa illibata seruari q̄ ad trium statutū delegatis instituta decretaq. essent, neq; impediret aliquot ex suis magister. amoueri, sed sineret eos temp. moderari a quib. regendā esse populus decreuerat. Recipetq. ī suū cōsilium tris, aut ad summum quatuor Parisianos ciues quos populus designaret. Postulata Carolus admisit. Cumque. Nauarro rege donatiōib ab ipso Carolo factis pacato. Parisiani cōsiderātes ne ꝑ principum beneuolentiā male cū eis ageret. Et pessimorū facinorū pœnas luerent ad alias ciuitates, & regni primiores lr̃as dāt suadētes suā societatē ꝓfiteri, & capuciolum Paris. fœderis atq. cōis amicitiæ præ se ferre. qđ iam Carolus ipse, & Nauarrus Rex Philippus ꝑterea Aurelianus Frāciæ Regis fr̃. & comes Stanpensis assumpsissent lr̃is acceptis pauci assumpsere. Inter tot Reip. dāna Carolus cōsilium cæpit non se regis Vicariū, & Locumtenentem, ut solitus erat, sed regētē appellare plus auctoritatis in ea appellatione esse ratus. Et ipso Carolo apud Cōpendiū existe Parisiani arcē luparā occuparunt, & ꝓsidio imposito machinas inde belli ad ædes publicas urbis trāsduxerunt. Itaq; parū abfuit q̄n ad priorem aduersitatē nouæ factiones accederent. nam ab eūte Parisio Carolo nemo nobiliū Parisios inuisebat Carolū sequētes. Et aliquot ciuitates cū Parisiis sentiebant, sed lōge plures Caroli partes tuebant, & infinite seditiones secutæ fuere. ut ibi fol. 83. cū seq. † Fuit ꝑterea eodē Carolo tunc rege. V. exñte, cædes apud Montēpessulanum nobile castiū. i quo origi nē sumpsi, à ciuib. truculēter occisis 80. uiris ingenuis, atq; nobilib. inter quos fuere Guilielmus Pōcellus, eques Andegauorū ducis cācellarius Guidodesserus & Arnoldus eiusdem loci ptor. cædis cā hæc fuisse memorat s̄m Guagninū in chron. eiusdē Caroli erat in ꝓuincia Narboñ cui linguæ Occitanę nunc nomen est, Ludouicus Andegauus Caroli fr̃ positus à Rege gubernator, cuius noīe cū ob bellū qđ in ea regiōe gerebat pēsum magr̃atus exigerāt seditiōe facta sanguinarii ciues eos trucidarūt deiectis ī alios puteos cadaueribus. occisorū, tā detestabile flagitiū n̄ pteriēit ī pune, nā armatis instructus dux apud Mōtē pessull.

pessul. cum aduenisset omnis populus fletu mœrore lacrymisq. confectus urbe egressus, & loci cõsules funes ex canabe collo tãquam morti obnoxii gestantes per uias prostrati duci obuiam pergunt miserabili clamore ignosci sibi flagitantes. Assistebant duci, cardinales Aruerniæ, cum pontificis clementis oratoribus q eo placandi ducis causa conuenirent postridie aduentus ducis in uillã ipse in tabulatum qđ ei in foro edictũ erat, cum pluribus ꝑcipua dignitate uiris comitatus cõscẽdit. Et quo ab omni plebe cõspectus cũ graue admodũ in ciues sniam tulisset, sublato rursus clamore populus ueniã frequentes repetebat, quorũ fletibus uotis cardinales, oratoresque pontificis accedentes animum tandẽ ducis inflexerunt, sniæ seueritatem, rigoremque moderantes qđ ipsorũ misertus fuit, habuit igĩ locũ miseratio. Nam cum sexcenti necis iudicium excepissent soli cædis auctores, & qui operã sceleri dederant regis arbitrio reseruati sunt, cumq. omniũ incolarũ bona fisco deputata forent dimidium remissum est, armis oĩbus quæ apud illos extant deditis pensata insuper ad plenum impensa, quam dux ob hmõi cædem sustinuissent, ut ibi uide fol. 91.

31 † Item et tpi Caroli 6. quædam ex Parisianis plebecula, nouis furiis acta est, uidens se uectigaliũ magnitudine ꝑmi, itaq; præpositũ mercatorũ aggrediens ad cõcionẽ uenire hominẽ cogit, ubi unus ex plebe audẽctior, uice multitudinis petit pensiones, & uectigalia tolli. Qđ qñq; qdam olim postulassent, nec fuissent exauditi, iam adesse tps, cũ satis illis tẽm esse oporteat. Concitatæ multitudini pleriq; sobrie obsistere cupientes, rati si res in crastinã deferretur, cõpesci furorẽ posse, ĩ posterã diẽ negociũ remittebant, qđ intelligens qdã ueterũ calceorũ sutor temere exurgẽs, põpa ingt, aulicorũ & fastus, in humeros populi reciderũt, & q ab illis ꝑ luxũ ꝓfundunt, dãna nostra, & calamitates sunt. Hãc uilis opificis temeritatẽ arguere ausus est Ioannes Dormanus, regius cãcellarius, obtinuitq. in alteram diẽ postulata transferri. Non restrinxit mora furorẽ. Enimuero rediit postridie concitatior plebs, & petitia, ex regis primorũq. eius snia, reportauit. Et ut sedator domũ plebs repeteret ad illã adhuc furentẽ cõcionari Ioã. Mare siũ Carolos imperat, atq; causas memorare, q obrẽ cẽsus. & uectigalia reip. moderatorib.

32 pẽdant. † Oportere eos q ꝑsunt multa onera subire, bella plurima à Carolo pre gesta. Et itẽ à filio gerẽda esse, q sine populari ope bene ꝓcedere nõ pñt, Regios ꝓuentus & fiscũ Angloꝝ iniqtate imminuitos esse, Regẽ publicæ libertati, & populi tutorẽ, populum coadiutorẽ esse, dẽe, æquo aĩo ferre, si qd nõ nunq̃ durius per necessitatẽ imperet, nihilominus tñ gratũ nunc regi esse uectigalia tolli, dicẽdo abirẽt, Abeãt ipsi domũ, & q scant tumultuari. Et cũ ad hanc Ioãnis orõnẽ sedata turba esse speraret, sublato clamore, uolumus inquiunt, Iudæos urbe expelli. Quibus rñdente Ioãne de re ipsa ad regẽ relaturũ se ꝓcurrẽs cõfestim qq; plebeius publicanorũ ædes aggrediunt, atq; effractis pixidib. ubi reposita de uectigalibus pecunia erat, nũmos in uias dispergit, libellosq. rõnum ministris interfectis capit, & laniat, Iudæorũ domos aliquot, & bona diripit. Quæ tam etsi reddit, restituiq rex iussisset, nequaq̃ tñ obtẽperatũ est, ut uide in chronica eiusdẽ. fol. 92. uer. in

33 fi. cum seq. † Item eo tꝑe alia fuit apud Flamingos, & Gandenses seditio, ob nouã pecuniæ a Ludouico Flandrensi comite exactionẽ. Qui nã siue egens, siue peccuniæ auidus à Gandensibus, qui ꝓ ꝓ oppidi magnitudinem & populi frequentiam primi inter Flandrenses hñr. grandẽ pecuniam arrogantissime petens, cũ ea sibi cõstãter negaretur, loco discedens, & ego, inqt, huic populo me principem & dñm exhibebo. Et Halfo militi attributis copiis, & Anglorũ manu, mandat Gandẽsib. bellũ inferere, qui mox Gandensem agrum quotidianis incursionib. uexat. Ibãt nihilominus Gandenses armis instructi, seq. uiriliter tuebant in cõmodis multis hostẽ afficientes. Recordati tñ debitæ suo comiti subiectionis petunt ab illo se audiri. Admisit eos comes. Quorũ hæc breuis orõ fuit. Tui, inqunt, comes sumus. Tu nobis es princeps, & comes Tibi cũ orõne patere nos decet tu nos tueri debes, si quid in te peccauimus qđ tibi molestũ sit, id nobis cõdonari suppl flagitamus Tñ ne libertatem tollas, quam à maiorib. acceptã, Gandensis populus tueri instituit. Cogi se uectigalib. nescit. Si rebus tuis ꝑ aliquã necessitatẽ opus est pecuniariũ subsidiũ. id tibi nõ coactione, sed sua se sponte daturũ liber populus offert. His comitẽ uerbis placasse rati. ab aulicis imprudẽtib. & ꝑ ætatẽ rerũ imꝑitis, iniurias accepérũt, iactãtib. comitis ꝑtãte esse illorũ obstinatam rebellionem fle-

ctere calcaribus perinde ac stimulis asellum illos agi oportere, & oĩmodo iugũ imponere. Quo accepto cõuitio Gãdenses abiere. Comes uero magnopere studebat illos rerũ, & comeatus penuria afflictari, ut egentes, ptãti eius se crederẽt. At Gandẽses animo erecti, uim ꝓpulsare bello cõstituũt, ꝗ fugã comes dederit, ut in pfati Caroli VI. chronica uide f. 49 † Fuit deniq; alia apud Parisianos eiusdem Caroli VI. tpe, & duce Andegauo Franciæ regente seditio. Andegauus. n. duiũ, alii item principes, & regii pleriq; cõsultores. qui rebus gerendis præerant, nouum tributi genus instituere cõtendunt. Habitis aliquot cõtẽtionibus, nũc blandis nũc amicorũ interuẽtu adducere nõ paucos in suam sñiam studebant, Obsistebat tñ populus, nec Petro dilerio, nec Ioani Maresio q maxime populares erant, aures accommodabat, tametsi dicerẽt ex ea pertinacia regem irritatum iri. Et hunc periculũ grauioris alicuius pœnæ impẽdere. Itaq; discedens à principibus populus arma capit, decanos quadragenariosq. & quinquagenarios ꝑ ciuitatẽ ponẽs. Cathenas q ad cõpita uiarũ intra urbẽ erant ptendebat, positis cõtra nocturnas ĩsidias, ex cubis custodibus ꝑterea ad portas ordinatis, Idque facere incipiẽtibus Parisianis reliquæ fere regni urbes sequunt. Itaq; ducenti ex Rothomagensib. plebei hoĩes hoc exemplũ imitati, quẽdã obesum ciuẽ ob crassam corpulẽtiã Crassus uocabat, alioquin renitentẽ sibi regẽ pficiũt, curriq. impositũ ꝑ urbẽ circunferentes, tãdẽ in rerũ uenaliũ foro cõstitutum de abolẽdis uectigalibus legẽ ferre, & eã ꝓmulgare cõpellunt à cæde non abstinentes. Sæuitũ. n. est in uectigaliũ q̃stores & expilatũ diui Audoeni cænobium. Propterea qđ in eo priuilegia q̃dam reposita esse audierant, q̃ libertati ciuitatis nõ cõgruerunt. Arcem quoq; oppugnare adorti, inde à præsidio repulsi sunt aliquot interẽptis. dũ hęc Rothomagi gerunt, Andegauus dux regens post quartũ mẽsem cũ parisianæ plebis seditionẽ sedatam esse putat, legẽ de uectigalib. exigendis tulit, & in foro iudicali apud Castelletũ promulgare iubet institutis ministris q legẽdi uectigalis officiũ exequerent. Ad Calendas Martias cum eius officii causa q̃stor ad mercatũ apud ballas aduenisset, obolumq; ꝓ nasturtio à muliercula, cui Perora morela nomen erat, exigeret, q̃sta, & uociferans anus, mercatores aliquot in q̃storẽ excitauit, q hoĩem multis uulneribus cõfossum trucidauerũt eius facinorũ fama ubi ꝑ ciuitatẽ uulgata. est, ꝓtinus uilis artiũ ministri arma cupiũt. pei q. ciuitatis uiacircũcursant ad cædẽ ꝑpetrandũ animati q's buscũ ꝑditi pleriq. & nullius æstimationis õ hoĩes facile accedebãt, & inermibus arma nidesset publicas ædes adoriuntur, ubi lemores euulsisq; postib. cõia arma rapiunt, & ea induunt fuere ex prudentiorib. nonnulli, & inter illos Parisianus antistes. q tot malis insurgentibus coactas clam fortunas suas ciuitate exportarent, tutiore se loco cõmittentes. Inter arma q̃ furibunda plebs desumpserat, erant plumbei mallei q̃b. obuios quousq; subsidii pecuniarii exactores trucidabant, domos eorũ fortunis oĩbus spoliantes, nec ad ecclesiã ꝓfugiẽtibus immunitas pstabat, unũ. n. in diui Iacobi hospitalis æde diuæ Mariæ simulachrũ amplexantẽ, ꝓtinus necauerunt. simile ad diuum Germanũ de Pratis, quo nonnulli cõfugerent, cũ facere molirent, defendẽtibus se incolis, inanes in urbem reuersi. Castelleti itẽ. & episcopi carcere recluso, captiuos oẽs, & Hugonẽ Aubriotũ soluerunt, hunc sibi ducem pficiẽtes. Sed cõscius q̃d pensi furiis incitata plebs haberet, noctu se ex urbe ꝓripuit, quo in sequente luce domi non inuento, sæuius furere oẽs cœperunt. cõstituerũtq. Charentonũ pontẽ petere. & ꝓsternere Sed destiterunt a Ioanne Maresio admoniti. Tumque fregescere illis cępit hesternus furor, & mẽtis insania. † Parisiana seditione ad Carolum perlata, auctores supplicio grauissimo plectere constituit. Sed regis indignationẽ q̃dã ex ciuibus, & scola Parisiensi delicti sapientes mitigauerunt de his tñ pœna sumpta est q castelletum uiolauerunt, subsidio pecuniario abrogato de quo postea cõtentio fuit nõ modica ut ibi uide, f. 96. Nã in curia ac publicis ędib⁹ literæ repertæ sunt Parisiacæ factionis, quas illis de seditione Parisienses dedisse subscriptio annotabat. Id Carolus egerrime admodũ tulit, atq; supra morẽ, furia correptus, plerisq; mortẽ minat. & ipsi regi ꝑ ciuitatẽ pergenti. Præpositus magna ciuiũ multitudine stipulatus, humilis, ꝓnusq; occurrens, cũ loq cepisset. rex audire noluit. Præpositiq; preces oĩno aspernatus est, iubetq. eũ a cõspectu ꝑcciũ discedere, sed ptereiens, ad diuæ Mariæ tẽplũ ꝓfectus supplicatione absoluta Palacium rediit. Erant ꝑ cõpita, & diuersoria urbis dispositi

34 35 6

positi ad custodiam milites, phibiti ne popu lo, & ne militi populus iniuriam faceret, & di cti tñ contéptores duo ex plebe fuere. q mox cóprehensi à suis fenestris illaqueati strangu latiq. ppenderunt, & sic cõtumaciæ, & sup biæ pœnas dederũt. Incesserunt eo die per ur bem Biturigum, & Burgundiæ duces, magna armatorũ manu uallati, & seditionis insignio res auctores trecentũ in uinculũ primũ cóie ctos paulo post carnifex capite mulctauit, in ter quos fu erunt Guillermus Cenomanensis Ioãnes Filiolus, & Martinus doublus, & pau cis interiectis dieb. Nicolaus Flamingus, sup plicio eorũ expleto, cathenæ oẽs ex compitis euulsæ in arcẽ uicenarum arma p quasq; do mos inuẽta, partim in Luparã, partim in Pa latinũ deportata sunt. Et Ioãnes Marsius, hõ populo gratus, delatus quod inter seditiosos su rẽti plebei fauisset, & cũ eo 12. capite puniti prius scabinis, & Præposito mercatorũ ad eo rũ officiis priuatis. Inter hæc ad gradus Pala tinos, ubi Philippi pulchri simulachrũ uisit, extructo throno, Carolus patruelib. & auli corũ nobilitate circunsessus. Petrũ Diogemõ tẽ cancellariũ affari, q cõuenerat populũ, iu bet. Qui à Carolo V. ad psentia tpa orõnem deducens, pteritas seditiones, & populi flagi tia, regis pterea gesta, & ex Flamingis habi tas uictorias plixa orõne memorauit. Hæc postq̃ locutus ẽ cãcellarius, ad Carolũ cõuer sus, Hæc ne sunt, inquit, serenissime Rex, q̃ mihi dicẽda cõmiseras. Assentiente rege, Pa trueles eius ad genua Caroli pcliues, popu lo indulgeri orãt, nobilitate quoq; atq; for tunis insignes fœminæ, passis crurib. lachry mãtes, procũbẽte humi populi, regis misera tionem expectabant. Mouit regẽ miserabilis clamor, & mortis suppliciũ pecuniaria multa cõmutauit. Nã dimidiã fortunarũ oium par tẽ, reus quiq; redimẽdi sui causa pẽdit, q̃ mi
37 liti ad stipẽdiũ distributa est. † Eadẽ quoq; tẽ pestate Aruerni, adiunctis Lemouicẽsib. atq; Pictauis, grauissimã seditionem excitauerunt ducẽ sibi quendã Petrũ Brueriũ instituentes atq; ita p nequissimã licentiã grassantes, no bilẽ quẽq. clerũ, itẽ, & alicuius pensi hoiem sibi obuium, sine miseratione obtruncabãt. Nã deprehẽsi forte p uiã scoti equitis capiti initiũ cassidẽ imponũt. Sacerdoti amputatis digitis, capitis uotricem deglubunt, deinde cremant. Religiosum hospitalis ordinis per alias pcere arbori appensum, sagitis telisq. cõfossũ necãt. Nec modus illis erat ullus se uiẽdi. Pluris inter illos habebat q diriora fla gitia cõmitteret, huius tã detestãdæ inhuma nitatis nũcio accepto. Biturigum dux q Aue nionẽ salutãdi pontificis causa petebat, dele cto nobilium exercitu in seditiosos mouet quos nõ difficili prælio, multis occisis mul tisq. laqueo strãgulatis supauit. Itẽ tpe Ca roli VII. Gandẽses à Philippo Burgundiorũ duce discerere, ob salis tributum qd illis an nuũ imponere conabat. Hinc bello excitato, magna pars regionis cęde atq; incẽdio uasta tur. Redierũt tãdẽ in ducis beneuolẽtiã Gan dẽses, rebellionis pœnas magno ære luẽtes. Et apud Parisios tpe Ludouici XI. q ad prin cipes regni Ludouico ob bonũ publicum ad uertẽtes oratores misissent pscriptionis pœ nã Ludouicus in oratores q ad cõiuratos le gati fuerãt pnunciauit, ut ibi uide f. 142. Præ terea apud Bituriges eodẽ tpe, ob tributũ in aliqd sup rebus impositũ, fuit populi eleua tio aduersum ipsius tributi receptorẽ, quẽ tru cidarunt, cuius mortis pœnã nõ euasere. Nã rex ipse Lud. armatos misit milites, & i eorũ stillicidiis decẽ, & tris ex fautorib. laqueo strã gulari pcepit, & alios pluras eiusdẽ ciuitatis primiores prisonarios supra currum per ali
38 quot mẽses seq quocũq; ibat loco iussit. † Itẽ apud Ianuẽses cõis populus aduersus nobi les irruit, & tãdẽ aduersus dñm nostrũ supre mũ regẽ Ludouicũ XII. cuius aĩam possideat paradisus. Et hac nr̃a tẽpestate anno pręsenti 413. supra mille in ciuitate Agenẽsi pp sub sidiũ sup reb. uenũdãdis imponẽdũ, ad refe ctionẽ siue reparationẽ põtis ciuitatis supra fluuiũ Garonẽ exist. cõuertẽdũ, ac ppea alia grandia q̃ sibi cõitas dicebat non iure fuisse, sed cõtra ipsius ciuitatis priuilegia, cõsuetu dines, & statuta ĩposita. Quorũ ẽt denariorũ siue reip. redditũũ sibi à cõsulibus, & cõsilia riis, quos uulgus iuratos uocat, rõnem reddi postulabat. Necnon ob electionẽ consularis dignitatis, q̃ quotanuis est fieri solida, deligẽ do uno ex prudentiorib. cuiuslibet status si ue guyethi non celebratam, sed ueteres cõsu les suos parẽtus affines, & amicos cõtra ciui tatis moiã ex quadam, ut ipsi dicebant, inter eos firmata pactiones eligebant. Aduersus quos, cõitas die quo subsidium deliberatum fuit, q̃ secunda Iulii erat, circa solis occasum insurrexit. Inter quos actores erant Petrus de la sarre, dcsis Clerguet And. de la Brosse,

uocatus Broſſet, Guyrandus de Podio ueteri, in uulgari Vaſconio dictus, de peylo uiet, & plures alii ad numerum mille. & ultra, ſed non æque principales ructores erant, ut infra in ſnia inſerta continet, qui per uias ciuitatis publicas paucis armatis circuncuiſant, ad iniurias, & cedē, ut aliqui dicebant, cōſulibus, & iuratis, ac aliis Regiis officiariis inferendū, & ꝑpetrandum aīati, quibus perditi pleriq; & nullius æſtimationis hoīes, & pueri accedebāt uociferantes, ubi ſunt nunc iſti latrones conſules uectigal nouū, qđ ipſi ſhenant appellāt, imponere uolentes, trucidate enim eos oportet, & altū cōis plateæ puteū ex cadauerib. ipſorū repleri, clamātesq. more Tuſcorū, & Apulorū, uiuat, uiuat rex, & cōmunitas, q̄ tandē in cōi platea ſe cōtulerūt, manū à circunſtātibus leuare ꝑcipuūt, eosq. & eorū partem ſeq aſtringentes. 39 †Et ne conſules iuratiq. cōſiliarii, ac alii officiarii à ciuitate nocte illa, uel ſequenti luce fugā arripere poſſent, ad clauiū portarū ciuitatis cuſtodes, ſeu clauigeros acceſſerunt, eiſq. claues quas pluribus noctib. ſeruandas q̄buſdam ex ipſis tradiderunt, inter quos fuere pfatus Petrus de peyleo uiet. Petrus darque, Ioānes baſtardus, dictus trompeta, & Petrus de domo noua remouerunt. Et exacta nocte ſequenti die lunæ, q̄ tertia Iulii erat, poſt initiū lucis, in diuæ Mariǫ carmelitarū cōuentu, & pradello eiuſdē in numero duorū millium ad cāpanarū eccleſiarū eiuſdē conuentus SS. Hylarii Fidis, & Capraſii ſonū, ſeu pulſationem, q̄ ad hoīum uocationē ignis extinguendi cā fieri ſolet, ſe congregauerunt. Ad quos eo in loco nobilis Petrus Gaillardus, dñs de Buſconio ciuis plebei gratus, cauſæ placādi, & pacis inter eos cōponendǫ ſe cōtulit. Eoſq. hortatus eſt, ut ex ipſis aliquot magis honeſtiores, ad ipſis cōſulib. ſua ptēſa grauamina demōſtrāda eligerēt. id quoq; facere furibūda plebs recuſat, declaranſq. oēm plebē intereſſe uelle. Et ſubito ad cōem, ſeu publicā domū acceſſerunt, ꝑ uias publicas cridādo, ubi ſunt latrones cōſules, & uirgas more bidellorū uniuerſitatū āte ſe deferri faciētes, Sed cū illic cōſules, ac ceteros ciuitatis cōſiliarios nō inueniſſent, cētū ex ipſis peiores ad ipſam cōem domum inuitos cōſules adducendū delegerunt 40 †Qui eoſdem cōſules ad domos eorū, & uias publicas, ac ædes ſacras circūquerētes, duos q̄bus nomen erat Raynaldus, alius Ioannes Theobalbus Iuriſperitus, & integræ famæ uir, & Petrus Abbrecombus in diui Stephani æde miſſam audientēs, uiolenter diuina ꝑturbātes officia extra ad domum cōem adduxerunt. Aliū aūt qui ad diui Dñici pinnaculū quos cōſurgerat noīe Armaniacū, ſutorē q̄ eos de ſeditione increpuerat, eripiūt. Quidam alium noīe Ioannē de Broha, publicū ſcribā in uicini domo abſconſum, ꝑ crines extrahi iubēt, q̄ præ timore mortis in ſuas caligas ſe extercorauit, quo in deriſum poſtea extercorator, ſeu iuxta eorū uulgare, Cacator uacuatus fuit. Eoſdemq. ac plures alios ciues priſonarios cōſtituerūt, Claues archiuorū à manibus cōſulū, ꝑpea ꝙ in eis priuilegia q̄dā repoſita eſſe dicebant, q̄ libertati ciuitatis congruerent, ac pariter ſeras Archiuorū ferreis inſtrīs per unū ex fabris euelli conati ſūt. Statutorūq. libros, & rōnū in numero quinq; è domo cōi exportari ꝑ Antoniū Rinhachū fecerunt. alias inſuꝑ ſeditiones, & cōgregationes tam de die, q̄ de nocte, q̄uis ter à iudice maiore, ne ipſas ſub mortis pǫna, & bonorū cōfiſcatione faceret, admoniti fuiſſent, ꝑegerunt. Itaq; eo ſuꝑbiæ proceſsit populi furos, ut oēs primores ſe mortuos eſſe crederent. 41 †Cumq. Agenēſes cōſiderantes ne ꝑ iuſtitiā male cū eis ageret. & peſſimorū facinorū pǫnas lueēt, ad aliarū ciuitatū, & caſtrorū primores līas dāt, ſuadētes ſuā ſocietatē ꝑſteri, & eorū fœderis, ac cōis amicitiæ eſſe. Quorū līis habitatores caſtrorūm S. Clari de Podio mugio acqeuerūt, idē in eorū locis committens. Itaq, ꝙ ceteras Vaſconiæ ciuitates exēplo eorū, maxime ī caſtro de Bogmaine, in comitatu Armaniacii exn̄te, cōtra cōſules ac ꝓprios dños, & officiarios regios, niſi qđ hāc Agenenſiū ſeditionem ad xpianiſſimum principē dnm nrm ſu premum perlatam, ac annullos commiſſarios per ipm ad ſeditioſos puniendos deputatos intellexiſſent moneri, & ſe leuari oēs aiebāt. Poſtq. per cōpita, & diuerſoria urbis Agenii diſpoſiti fuere ad cuſtodiā, pter cuſtodes ad portas ordinatos, du cētū, & plus armati hoīes, ne noctu ī eorū lectis priſonarii ad Burdegalenſem curiā, ubi adornati fuerāt ducerent. Sed hāc Agenenſiū ſeditionē Rex Ludo. dñs dr̄ ſuꝑmus cuius aīa requeſcat in bona pace egerrime ad modū ferēs illorū punitionem clariſs. uiro, & illuſtri dño Bertrādo de Stiſſaco, eqti dño eiuſdē loci, ac Petragoricēſis ſeneſcalco, cōſiliarioq. &

ipſius

ipsius regis Chābellano, & nobili ac specta bili uiro iurium professori, dom. Bertrādo de chassignes dño loci Stansfo tis. ēt in supre- ma Burdugale curia cōsiliario, & mihi Nic. Boherii, inter ceteros sui sacri regali cōsisto rii cōsiliarios minimo p patentes literas cō- misit, & deputauit, de quorū punitione appa ret p sententias per nos cōmissarios ante di- 4 ctos in fine huius operis insertas † Præterea nobis apud Agenenses sic existentibus, simi lis populi cōmotio facta in Campania apud Trecēses, ad quos puniendos potens dñs de aura ualle, eiusdē campaniæ gubernator, & nobilis, ac clariss uir. dom. Petrus de la uerā de, iurium pfessor, & æques cōsiliariusq;, & magister requestarū regalis hospitii ordina- rius missi fuere. q per eorū sniam duos prin- cipales seditionis auctores ad mortē in pati bulo subeūdā, aliosq in emēdam retinentes cōdemnauerunt, quorū snia quæ appellatio ne suspēsa fuerat p arrestū fuit cōfirmata. ac ēt pfecto hoc anno apud Pannoniæ, seu Vn gariç regnū fuit magna aduersus eorū princ i pē populi seditio. qui seuere puniri fecit eos dē, ut in exemplo, & historia impressa patet.

1 *Seditio dicitur perturbatio quietis, seu pacis pu blicę.*
2 *Seditiosus dicitur qui animarum dissentiones, fa cit & discordias g gnit.*
3 *Seditio proprie fit inter partes multitudinis, inter se dissentientes.*
Bellum & rixa differunt à sedit one.
4 *Seditio quid sit & in qu bus locum habeat.*
5 *Congregatio mult s nominibus uocatur.*

1 SEcundo psuppono quid sit seditio. † & est quietas publicæ ptubatio l. 1. & 2. C. de se dit. unde fm gl. ibi seditio dr̄ quasi seorsum itio, qa in diuersum uadunt aliosq. trahunt uel dr̄ a sedo as. p contrarium, qs plerunq; populo discordante itur ad manus. & apud græcos dr̄ pharatrea. c. coniurationū. 1. q. 1. ubi gl. exponit à Phares qđ est diuisio, inde Pharisei cap. seditionarios. 46. dist. & seditio fm B. Ant. Archiep. Flor. in 2. par. suæ sum. tit. 4. c. 8. §. 1. importat discordiā, non quan- cūq; sed inter partes alicuius multitudinis, qa discordia est sexta filia inanis gloriæ, sub quā cōtinet̄ seditio fm B. Th. 2. 2. q. 47. arg. 1.
2 Ideo Isid. in lib. Etym. dicit, † ꝙ seditiosus est q dissensiones aīorū facit, & ii discordias gi gnit. Cōuenit aūt fm D. Th ubi supra in ali- quo cū schismate, rixa, & bello, & in aliquo differt. Conuenit in hoc, qa importat quādā cōtradictionē, sicut illa. differt, aut schismate qa schisma opponit̄ unitati spūali. s. multitu dinis ciuitatis. Differt aūt à bello, & rixa, qa bellū est cōtra extraneos hostes, quasi multi tudinē Rixa uero est unus ad unū, uel pauco rū ad paucos ut per Bart. & Ang. in l. si rixa. ff. de sic. & l. qm̄ multa facinora C. de ui pub.
3 † Sed seditio pprie est īter partes unius mul titudinis inter se dissentientes, puta cum una pars ciuitatis excitat̄ in tumultū cōtra. aliā, ut colligi pōt ex d. ll. de sed. & tenet Card. A- lex. in d. c. seditionarios, post Arch. & idem Ang. de Clauasio in sua sum. in uerbo, seditio. Secundo ēt bellum, & rixa in hoc differunt à seditione, qa bellū, & rixa important impu- gnationē in actu, sed seditio dici pōt siue sit hmōi impugnatio in actu siue fiat pparatio ad impugnationē hmōi, ut infra dicā in solu tione q prin. qua pœna puniāt̄ seditiosi, un de glo. dicit. 2. ad Cor. 12. ꝙ seditiones sunt
4 tumultus ad pugnam s. quibus se pparant, & ntentant pugnare, ut dr̄ Indiciam 12. ideo seditio habet locum in exercitu, in classe, in campo, in schola, & ubicunq; multitudo est hominum. Ideo fm Bonifide uitalli. in d. suo tract. criminum, tit. de sedit. seditiosus dr̄ ille q seditionē, uel pditionem tractat de aliqua ciuitate uel castro hndo uel dando, causa fa- ciendi guerram cōtra publicam utilitatē, uel tractat facere nouitatē in ciuitate uel bonū publicū statū ipsius; uel tractat se fieri dñm terræ uel alterius loci. & ad pmissa facit illud qđ tradit Bal. in cōs. 130. inc. decretū domi. uol. 1. ꝙ uerbū congregationis est genus gña lissimū l. 1. §. cōuentionis ff. de pac. ibi dū di- cit in unū locum cōgregant̄, & ueniunt, &c. & pdicat̄ de cōuētione nuda in qua aliqui. pa ctionibus nō firmant̄, sicut ē cōgregatio ad audiendam aliq̄ pdicationem uel harengā, uel aliqđ parlamentū. † Item ēt de congrega
5 tione in qua aliq pactionibus uel statutis fit mat̄ q hnc diuersa nomi ua fm ꝙ congregari ei nomen imponunt, uel fm ꝙ ius i mponit nā aliqn̄ uocatur unio, aliqn̄ confœderatio aliqn̄ secta, aliqn̄ conuenticula, aliqn̄ coniu. ratio. i. simul iuratio, aliqn̄ conspiratio. i. si- mul uel idem spiratio, & de utroq, est tex. cū sua gl in c. constitutionē §. 1. cū seq. de uerb. sig. li. 6. ubi ꝫ cōiuratio capiat̄ p cōspiratio

ne, & cōspiratio pro coniuratione, ſm doct. Felyn. in c. fi. de test. cog. & in c. exhib. col. 2. uers non limitatione de iud. & Carp. Veron. in conſ. 4. col. 3. cum ſeq. & Luc. de Pen. in l. magiſt. col. ult. C. de prof. lib. 10. & Arch. in d. c. coniurationum. 11. q. 1. Aliqn mutinatio & inde mutini in Francia uocantur, quæ oīa ferè colligunt ex l. 1. & 2. ff. ad l. Iul. maieſt. Aliqn monopolium, ut C. de monop. Aliqn conſiliū, ut d. l. 1. & paſſione dñica dicit, 1026. Tunc congregati ſunt principes ſacerdotum qui dicebatur Caypha, & cōſilium feceiūt, ut Ieſum dolo tenerent, & occiderent. dicebāt aūt, nō in die feſto, ne forte tumultus fieret, & idem Mar. 12 & Luc. 23. Nam hæc oīa ſm Bal. in d. conſil. ſignãt quēdam cōſenſum inter ſe fidei interpoſitione firmata, qbus homines ad ſeditionē, & tumultū cōtra rēp uel tertiū ꝓuocantur, ut not. Felyn. in d. ca. fin. de teſt. cog. & in aliis iurib. in 4. præſupp. alleg.

1 *Homines quatuor gentem conſtituunt.*
2 *Multitudo an poſſit in quatuor conſiſtere.*
3 *Populus ex decem hominibus conſtitui poteſt.*

TErtio prɇmitto quot † homines faciant cōgregationem, & Bart. in l. 2. ff. ui bon. rap. & in l. 1. ff. de prob. dicit, ꝙ quatuor homines faciunt gentē, & pro eius opi. eſt text. in Lōb. in l. 1. de aggr. in uico facta, q̄ eſt canonizata 12. q. 2. cū deuotiſſimam, ibi ſi quis manu armata uſq; ad quatuor hoīes in uicū alterius &c. & in l. 2. de ſed. contra iudicē, uel ciuitatem leuata eo. lib. & cap. 1. & ibi ꝑ oēs & in c. cōgr. de elect. Sed Bal. in l. i. § fina. ff. de iuſt. & iu. & in conſ. 186. in fi. uol. 1. tenet contrarium, qa d. l. 1. hoc non dicit, qa ibi ponit genus ꝑ geniculo, non pro collectione multitudinis, maxime in ſtatutis, & decretis, ſeu ordinationibus punientibus facientes cōgregationem, ut l. 2. ibi Bald. in uer. colleg. C. de ſed. de quo ſtatim dicam † & ꝙ quatuor homines non dicant multitudo, adducit text. in l. fina. C. de teſt. ideo ſm ipſum quatuor, aut quinq; congregantes ſe ad malefactores puniendos non incidunt in pœnam ſtatuti congregationes prohibentis, ideo Bituriges qui paſtorellos de quibus dictum eſt ſupra occiderūt non tenent, licet ſiue auctoritate principis ſe cōgregauerunt. faciūt no. in l. ſi barſ. C. de fideiuſſ. & q̄ dixi in §. 19. de iud. om. iud. & idem ſm Bal. in d. conſ. 186. ſi conuocauerint amicos beneuolos ad extirpandas iſtas beſtias cōdēnatas q̄ regioni nocent, ut no. in l. 3. §. cū igitur, ff de ui, & ui armata, ſicut. n. ad tuitionem rerū licet congregare amicos, ut ibi cum not. in l. 1. C. unde ui. multo magis ad tuitionem publicam, & idē tenet Bar. in ſuo tract. de Guelphis & Gibellinis. in 3. princ q. & dico ꝙ debet relinq arbitrio iudicantis, quot hoīs faciant cōgregationem ſm gl. & doct. in c. latores, de cler. excōm miniſt. & in c. diſcip. 45. diſt. & Felyn. in ca. dil. in 2. col. in fin. de ſim. † Sed decem hoīes bene faciunt populum, ut not. in d. c. 1. & aliis iuribus ſupra alleg. gl. & Io. Fab. in §. ſi grex. inſt. de leg. & Bald. in d. l. 1. § huius. col. 3. ubi dicit, ꝙ facile ſit turba coadunata. i. decē hoīb. uel pluribus ad idem flagitium cōmittendū. nam turba a turbo dicta eſt ex gñe tumultus l. prætor, ui bo. rap. ſicut dr̄ tps turbatum, q̄ñ eſt inuolutum, & aer commixtus. & turbare idē eſt ꝙ cōfundere, uel inqetare, uel imbrigare. l. 1 § fi. ff. de ſer. corr. & ꝑ Bart. in tit. q ſint rebelles. in uerbo rebellis, & in uerbo tenere.

1 *Qualitas perſonarum in delictis puniendis attendi debet.*
2 *Qualitas cauſæ in puniendis delictis debet conſiderari.*
3 *Inimicitia priuata excuſat a rebellionis pœna.*
4 *Amicos, & cognatos cōuocare quando ſit licitum.*

QVarto iuxta prædicta præmitto ꝙ in talibus congregationibus puniendis, uel remiſſus plectēdis. debet cōſiderari qualitas perſonarū, & cauſæ l. aut facta, §. cauſa. & §. perſona, & ibi per Doct. ff. de pœn. † & de qualitate perſonæ patet, quia ex perſonis hominum dicta penſamus l. 1. C. ſi quis Imp. maled. & l. famoſi. § 1. ff ad l. Iul. maieſt. & l. fi. ff de act. & obl. & l. ſi quis aliqd. §. auct. ibi pro qualitate dignitatis. ff. de pęn. ideo ſi prolata fuerint aliqua uerba cōtra principē tpe ſeditionis furore durante, ueluti qd̄ ſe alteri regi. ſ. Angliæ, uel Aragoñ. redderent, ſi uellet Rex noſter eos ſubſidiis opprimere, uel cōtra cōſules, & cōſiliarios ciuitatum, dicēdo ꝙ eos occidere oportebat, & puteum corporibus eorū repleri totum. ut aliqui Ageñ. dicebant, ueniunt in conſideratione, quia lubricum linguæ ad pœnam facile non trahendum d. l. 1. & l. fam §. 1. & olim Præpoſiti laborū corrigebant eos qui male loquebantur de

de principe, ut not glo. super rub. C. de praeb. lab. lib. 12. tñ si nobiles Burgenses, & alii diuites haec dicerent contra principem, magis essent puniendi q̃ ciues plebei, & pauperes, ut uoluit Mart. Laud. in d. tract. de crim. laesae maiest. §. 36. alleg. Bald. infra l. 1. C. de cōd & pc. lib. 11. tñ genus istud maledicēdi sub crimine laesae maiest. non comprehenditur ut d. l. iuris, & tenet d. Steph. Buynardus ĩ d. l. quisquis, in 1. no. uers. 2. dictum notabile. † De secundo, s. de qualitate causae patet per text. in l. mulier ff rerū amota, & d. l. 2. ff. ui. bo. ra. tex. in l. Pompon. in 2. ff. de neg. gest. & Oldr. in terminis in cōs. 315. in fi. uer. ex praemissis itaq; apparet, & hoc probatur Num. 20. c. in prin. ꝙ cum populus aqua indigeret, cōuenerunt aduersus Moysen, & Aaron, & uer. in seditione dixerunt Quare non fecistis ascendere de Aegypto, & eduxistis in locum istum pessimū, qui feri non pōt, nec gignit, nec uineas, nec malogranata, insup & aquā nō habet, & tunc Moyses, & Aaron orauerunt pro populo, & exaudiuit dñs clamorem populi, uel ſm Bal. qñ est inimicitia priuata non praesumit talia fieri contra principē, uel Rēp. sed solūmodo ut priuatus à priuato se defendat tex. est celebris in l. siqs ingenuam §. in ciuibus ff. de ca. licet ipse idem Bal. teneat cōtrarium post Inn. in c. 1. de off. deleg. sed Barth. † tenet primum ꝙ priuata inimicitia excusat à poena rebellionis, in l. hostes. de cap. cuius sōia uř humanior, ſm Mart. Laud. in tract. de crim laesae maiest §. 21. & hoc ferè nā inductum est. Quia, ut ait Arist. congregat separatissimos cōis timor, unde ſm Bal. in d. consi. 130 haec consue. inoleuit. ut de pace iur. fi. §. conuenticulas, cum ibi no quia si quis uult diuidere aliq̃ cognationē, debet ei resisti salutem cōsulendo l. possess. C. cōia utriusq; iud. Nā qua mente aliquid fiat, animaduerti conuenit alleg. text. in l. ex charitate amicitię. ff. ad exib. quam non inueni ibi, quia amicus amico uult bona. l. off. C. de neg. gest. & d. l. 3. §. cum igitur, de ui, & ui armata, & Hest. 5. ubi Amā reuersus ad domū, cōuocauit ad se amicos, ex eo ꝙ Mardocheus sedens ei non assurgit, & ēt hř Luc. 15. ubi dñs qui ouem perdiderat, & inueniens conuocauit amicos & uicinos ex 2. Machab. 7. c. ubi Iudas Machabeus, & qui cum illo erāt cōuocauerūt cognatos, & amicos &c. & idē tenet Car. Alex. in d. §. cōuentic. col. 2. uer. unde si aliquis &c. de pace iur. firm. & per praedicta, & alia per ipsum Bald. adducta in d. consi. 130. decidit † ꝙ stante cōstitutione & decreto dñi, dispo nente ꝙ nullus audeat, uel praesumat palam, uel secrete directe, uel indirecte, uel aliquo q̃sito colore cōtrahere, & fabricare, nec modo aliquo celebrare adinuicē aliq̃ ligam, unionem, confederationem, factam, uel conuenticulam, nec ul ā conuersationem, uel cōspirationem sub poena aeris, & personae, eiusdem dñi arbitrio imponenda &c. ꝙ si aliqui ne eorum amici de stirpe domus diuidantur inter se ad instantiam quorundam, accesserint ad quendā locū, ubi plurimos cōuocauerint, & cōgregauerint, q inter eos haec uerba habuerunt & protulerunt. Amici uos cognoscitis, & nos cognoscimus instigationes, & astutias illo ū de Gāoarinis q uolunt uos diuidere, & qa uirtus unita fortior est ipsa dispersa rogamus uos ut eis non credatis, nec aliqualř adhaerere uelitis. Quinimò uestro solito more in defensionib. & offensionib. ubi offendi uobis uelint esse debeatis in idē, alias in finalem cōsumptionē facilř incurrere poteritis &c. ꝙ nō debeāt puniri, sed corū poena est ipsi principi reseruata, qui pro motu animi sui sit declaraturus, cui nihil potest aliud q̃ persuaderi, ꝙ imponat poenam pro motu, & pietate animi iuxta modicitatem non enormem.

1. *Populus quando licite possit se congregare sine superioris, aut suorum iudicum auctoritate.*
2. *Monachi an possint licite iurare se defensuros aduersus quemlibet monasterij bona diripientem.*
3. *Congregationes laicorum an sint licitae.*
4. *Congregatio licita censetur cuius finis licitus reperitur.*
5. *Guelphis sua permittuntur statuta, & Gibellinis sua.*
6. *Seditiosi non dicuntur qui regimen tyrannicum perturbare nituntur*
7. *Tyrannus in populo sibi subiecto seditiosus est, & ideo expellendus.*

Quinto iuxta pmissa † pmitto, an pplo licitū sit se cōgregare sine supioris, aut suorū iudicū auctoritate, & uř ꝙ nō, ut pbař 1. Mach. 14. ante fi. ibi ne liceat ulli ex populo, & ex sacerdotib. irritū facere aliqd horū, & cōtradicere his q̃ ab eo dñr, aut cōuocare cōuentū in regione sine ipso & uestiri purpura sic & ēt Psal 15. non cōgregabo conuenticulam eorum, & in auth.

de mand.princ §.deinde couenienς,& §.dein de competens colla. 3.& in l.denunciamus, C.de his qui ad ecc'.confu. & tenet Abb.post Host.in d.c.si de testi.cog.& Doct.per illum tex.in l.conuenticulam C.de epis.& cle. & in d.§.couenticulas,& Car. Alex. in c.illud col. 5.& 23.& ita hr in stylo, & libro cosue.& ibi ꝑ Aufreri. in ti. quorũ cognitio ptinet ad regem,tenet Io. Fab. in l. addictos C. de episc. aud.& in l.1.de off.mil.iud.& Innoc. in c. significasti.& ibi ꝑ Doc.insuper Fel. de off. de leg.& bo.tex in auth.ut neq; miles neq; foedera.colla.8.& in c.1.& 3.23.q.3 In cõtrariũ ꝙ possit se cõgregare,ut uoluit gl.ĩ d.§.couẽticulas, ubi dicit ꝙ de cõsue. ciuitates faciũt iuratas cõfederationes maxime in Italia,& in ciuitatibus expressis in pace Constantiæ, & pcipue si fiat super licito tangente cõitatem, ut puta, ut clerici non permittant episcopo res ecclesiæ alienare,ut tenent Archi. Pet. de Anch.& Phil Fran.ĩ d.c.cõstitutionẽ.de uer. sig.lib.6.in illa q an † monachi qui uidentes suum monasteriũ in tpalibus labi ex dilapidatione abbatis, iurauerunt insimul se iuuare,& defendere ꝑ posse,tam contra abbatẽ,q̃ cõtra q̃cunq; aliam personam monasteriũ destruentem, dicanť coniuratores à reꝓbari, ubi cõcludũt ꝙ si ea cã de psenti, & cõi contra platum, & superiorem, qa iam dilapidabat,& male tractabat personas, & bona monasterii,ꝙ possit fieri pdicta cõuentio, sed si contra superiorem nihil apparet de præsenti iniustum uel psumptum,ꝙ tunc nõ licet subdito cõiurare uel cõspirare cõtra platũ ꝑ d. c.cõsti qa istæ cõuentiones alliciũt subditos ad peccandũ, & ad iurgia, q̃ licet per se non sint male, tñ qa malum ex eis sequi põt reꝓbantur à iure ut not.in c.si Christus.de iureiur.& tenet Luc. de Pen. in l.magistros,col. ult.de ꝑfes.& med.lib.10. & Ioan. Fab. C.de monop.& And.de Iser.& Card. Alex in d.§. cõuenticulas,& Doc.in l. per iniquum C de iur.omn iud.& Bar.in l.fin ff.de colle.illic.& Host.in sum.de iureiur §. sed an sit licitum, & Bal.in d.cons.130. † & ideo istæ fraternitates q̃ fiunt ꝑ laicos siue mares, siue mulieres ad bonũ,sunt licitæ,de quo ꝑ Arch.in c. siqs despicit 41 dist.& Fel.post Abb. sicu in c.accedens col.1.& 2. de pser. ubi Fel.ponit signa cognoscẽdi collegia licita, tñ requirit ꝙ istæ cõuenticulę mercatorũ sint auctoritate superioris approbatæ uel cõfirmatæ,ut no.Bar.in l.fi.de colleg.illic.& in l.1.§.1 sub pretu. de extraor.crim.ubi ẽt dicit qđ superior potest mandare collegiis,ut portent sibi statuta collegiorũ suorũ, de quo plene ꝑ Card. Alex. in d.§.cõuenticulas col.2.ubi ponit regulam ꝙ omnia collegia,congregationes. & sodalitates sunt prohibita l. 1.in princ. ff. de colleg. illic † unde sm eum per finem licitum, licita cognoscitur congregatio, & econtra, per finem illicitum ꝙ sit illicita l.si à reo.§.fi.ff.de fideiuss.& per Ang.in cõs. 376 col.1.& Lud. de Ro. in cons. 37.& huiusmodi confratriæ solent de stilo Franciæ per ipsum Principem approbari, & ita tenet Boni. de uitalinis,in tract.malef.tit.de colle.illic.uel sm Bartol.in tract.de Guelphis,& Gibel.in 3.q.prin. quando congregationes tendunt principaliter ad bonum publicum,ut ciuitas recte,& quiete gubernetur, licet tñ non possint aduersariis resistere,nisi sub uno partialitatis nomine,ut Guelphorũ,uel Gibellinorũ,aut cõitatis, tũc licitum est cõi se congregare. Et ideo dicit Bald.in l.2 §. deinde cum esset ff. de ori. iur. ꝙ plebei possunt sibi facere legem de per se. Et magnates de per se. † & sic sm eum Guelphi possunt habere sua statuta, & Gibellini sua,& idem dicit Bal.in cõs. 60. in prin.uol. 1.& dixi in tra. de cust. clauium porta.f.8. col.2.Sed qñ una pars non solum uult resistere,sed uult ponere in administratione, & regimine alios regente, & istud est simpliciter illicitum,ut d.l.1.de sedi.& ibi no. per glo. de eo qui uolebat deponere ptãtem,ut dicã infra in solu.q.prin.nisi sm Bart.tales regentes quos uolũt deponere, essent tyranni,tũ duobus cõcurrentibus licitũ,& permissum est deponere. Primo si hñdo recursum ad superiorẽ non possit tyrannides deponi sine magna difficultate. Secũdò ꝙ ipsi hoc faciãt ꝑꝑ utilitatẽ publicã ut status ciuitatis restaueↄit,secus si hoc facerent,ut aliis expulsis, nouã tyrannidem innouarent, ut ipse hoc ꝓbat iuribus,& dictis Sctõrũ Doc.ut ibi ꝑ eũ, tñ istis duobus interuenientibus, si peruenerint ad actũ, ita ꝙ rumor uel tumultus irrepserat in ciuitate nõ incidunt in l.1.C. de sed.alleg.B. Th.2.2.q.42.artic.2.& idem Mart. Laud. in trac.de pri § 111.& Ang. de clau.in sua summa,in uerbo,seditio.in ult.q & ẽt D. Ant. in d.sua sum. 2. parte titu. 4.c.8.§ 1.ubi uolunt † ꝙ cũ regimen tyrannicum non sit iustũ qa non ordinatur ad bonum cõe,sed ad bonum

priuatum

priuatum regentis, ut dr iii. Polit. Ideo perturbatio hmoi regiminis non habet rõnem seditionis, nisi forte qn sic perturbat inordinate tiranni regimen, q multitudo subiecta maius detrimentũ patitur ex pturbatione se

7 quēti, quam tyrãni regimine.† Magis autē tyrãnus seditiosus est in populo sibi subdito seditiones. & discordias nutrit, ut diutius dña ri possit, & tenet Bar. in tract. de tyrã. & in l. decernimus, & ibi Mod. C. de sacrosan. eccl. & Mar. de Lau. ĩ tract. de cõfed. pace, & cõuētion. prin. §. 14 Vnde Ioiada summus sacerdos, q cũ multitudine armata abstulit regnũ Iuda ab Athalia; qd sibi iniuste usurpauerat, non fuit seditiosus, sed uirtuosus, 4 Reg. 11. Similiter Aioth, & Gedeon auferentes dñia ab oppressoribus suis. ut in lib. Iudicum hr.

1 *Oppugnans, uel prodens propriam ciuitatem, uel alium principem ab imperatore inferiorem, an incidat crimen læsæ maiestatis.*

2 *Monetam, & imaginem Cæsaris falsificans, crimen læsæ maiestatis incurrit.*

3 *Forensis licet conspirationem à populo factam sciuerit non tamen punitur.*

Clericus an possit cõmittere crimen maiest. læsæ

4 *Marchio Ferrariensis iura de crimen læsæ maiestatis loquentiã contra suos subditos exercet.*

5 *Ciuitas Florentiæ ex priuilegio sibi indulto regalia habet.*

6 *Crimē læsæ maiestatis, etiam aduersus dominum ciuitatis committi potest.*

7 *Crimē læsę maiestatis incurrunt qui Cardinales, clericos, uel religiosos insultant.*

8 *Ciuitates quæ ius fisci habere dicantur.*

9 *Crimen læsę maiest. committere dicuntur, qui in principem, uel eos qui ad latus eius sunt moliuntur.*

10 *Conatus in quibus puniatur criminibus.*

11 *Maiestas duplex est, diuina scilicet & humana, & postrema hæc triplex reperitur.*

12 *Filij non puniuntur ob crimen læsæ maiest. à parentibus commissum.*

13 *Oppugnans ciuitatem imperatori subiectam, & obdientem in perduellionis crimen incidit.*

Inimicos principis sui in terram intrare permittens, læsę maiestatis crimen incurrit.

14 *Ciues mittē literas rebellibus ciuitatis, aut aliquod signum dantes criminis læsæ maiest. rei efficiuntur.*

15 *Nuncium, uel literas hostibus mittens, aut aliud signum faciens quo possint ciuitatem, & eius dominium occupari, crimen incurrit maiestatis læsæ.*

Crimen læsæ maiest. quis proprie dicatur, committere.

Perduelles qui dicantur.

16 *Crimen læsę maiest non committitur ubi substractio non sit à iurisdictione principis.*

17 *Maiestas Papę est maior Imperiali maiestate.*

Rex Francorum de iure superiorem non recognoscit.

Ciuitatem regi Francorum subditã oppugnans reus est maiestatis læsę.

18 *Laicus iuramentum uiolando prophanãs quod regi & domino suo iurat, & peruerse & dolose regnũ eius tractat, & in mortē ipsius insidiatur crimine maiest. læsæ tenetur.*

19 *Maiestas dicitur maior stans siue maior potestas*

20 *Crimen maiest læsę an extinguatur morte.*

21 *Confiscatio qualibet bonorum ad ipsum regem deuenire debet.*

22 *Rex Francorum solus in regno suo gratiam, seu remissionem concedere potest*

23 *Crimen læsæ maiest. locum habet contra regem Francię, tamen filii eius qui crimen cõmisit non sunt infames.*

24 *Princeps occupatori uiolento ciuitatis, uel prouinciæ non potest ipsam concedere.*

1 PRæsuppono etiam sexto, †an oppugnãs, uel rebellãs, aut pdens propriã ciuitatē uel aliũ principem ab imperatore inferiorē recognoscētem, uel non recognoscētem superiorē, incidat in crimen læsæ maiest. ita. q habeat locum l. qsqs. C. ad l. Iul. maiest. Vel dicat seditionem cõmittere, q non solum cõtra principem cõmittitur, l. 1. C. de sedit. sed ēt contra ciuitates, castra, & alia oppida ac loca, ut l. ii. in prin. de sedit. dũ dicit, in nõnullis locis, aut ciuitatib &c. & l. denunciamus, ibi collecta multitudine in qualibet parte ciuitatis, uel uici, uel cuiuslibet loci, &c. C. de his q ad ec. cõf. & l. 1. ibi, loca ue occupare, & l. 3. ff. ad l. Iul. maie. & circa hanc qõ. gl. & doc. sũt uarii. Nã gl. in l. fallaciter. §. fi. ĩ uerbo; pdita. quã ibi sequitur Bald. C. de abol. tenet, q cõmittit crim. læsæ maiest. & Bal. ibi notat illũ tex. in uer. oppugnata ad duo. Primo, contra uenientes cũ uexillis eleuatis hostiliter cõtra ciuitatē. Secũdo, cõtra pditores populi, q incidũt in crim. læs. maiest. & idē tenent Bal.

2 in l. si qs nũmeros, C. de falsa mon. † q dicit q q falsificat monetam, & imaginem Cæs. in deroga

derogationem suę maiestatis, cōmittit crimē læsæ maiest. & idem dicit in ciuitate ista loquendo de ciuitate Perusii, si quis subditus eiusdē ciuitatis falsaret monetā ipsius, alleg. Paul. da Leaz. in clem. past. de re iud. bene dicit Bal. ꝙ q uult prodere pp̄m, incidit in crimē læsæ maiest. qđ dicit esse uerū in subdito, secus in non subdito, ꝑ tex. ibi, q͞a non committit crimen læsæ maiest. gl. in d. clem. past. in uerb. innuit. quā ibi sequunt̄ Doct. idem tenet Aeg. Bellam. in cōs. 15. in 2. q. Steph. Buy. in d. l. quisqs. in 1. not. uer. 6. addēdo p̄dictis. & Io. Fab. in l. memin. C. ad l. Iul. maiest. & Bal. in l. 2. ad fi. C. de uind. man. Et ideo dicit Ang.

3 in l. ff. ff. de parric. in fi. † ꝙ forēsis qui non ē de populo, & sic ius populi non debet tueri, licet sciet cōspiratione͂, tn̄ non debet puniri ex hoc ꝙ non reuelauit. & singula. Old. in cōs. 44. col. 2. uers. circa. 6 & Mart. Laud. in tract. de crim. læsæ maiest. § 22, & sic uf ꝙ clericus non dicitur committere crimen lęsæ maiest. nec habeat locū in eo. l. q sqs. ad l. Iul maiest ut uoluit And. Barb. in cōs. 21. uol. 3. de quo per Bar. Soc. in cons. 12. in 3. & 4. qō. uol. 1. Abb. sic. in cap. at si clerici. in princ. in fin. de iud. & text. ī cap. si quis laicus. 22. q. 5. de quo dicā infra circa fin. q. princ. & singlr̄ Hieron. de tortis in suo eleganti cons. in fauorē Florentinorū, qui archiep̄m seditiosum suspenderunt, ædito, quod reperitur intee consilia do. Ant. de. But. ultimum. & per Bald. in cons. 24. uol. 4. incip. quidam plebanus. & Steph. Buyn. in. d. l. quisquis in 1. no. uer. 5. declaratur. & hanc Bal. opin sequitur Cępola in cōs. 17. col. 3. uer. cum ergo casus noster dicens in 4. col. uer. præterea licet &c. quod in Italia est talis cōsuetudo inter principes etiam recognoscentes superiorem, ecclesiam Romanam † ut est Marchio Ferr. qui publicat bona, &

4 exercet iura loquentia de crim. læsæ maiest. cōtra subditos suos sibi rebelles, & ꝑditores, & idē And. Barb. cōsuluit ꝑ p̄dicto. Marchione Ferr. in cōs. 70. incip. ubi Xp̄s col. 12. cum seq. uer. capio primū, uol. 4. ubi hāc tenet partem multum singlr̄, & ꝑ ipsa adduxit tex. in d. c. si qs laicus. 22. q. 5. ꝑ quē tex. probat ꝙ crim. læsæ. maiest. cōmittit, qui offendit regē aut dn̄m terræ. & idē tenet Ang. in cōs. 357. inc. dn̄s. Gregorius Pagnocii &c. Greg. fuit ob cām turbationis status cō dēnatus ad mortē, & oīa eius bona cōfiscata cōitati Florētiæ

5 & talis sn̄ia tenuit de iure, s̄m eum, † eo ꝙ ciuitas Florentiæ habet regalia ex priuilegio sibi indulto ꝑ Cæs. q̄ sint regalia c. 1. alias esset nulla publicatio, tanq̄ facta à iudice iurisdictione carēte l. 1. C. de bo. uac. lib. 10. & pariter Odof. in d. l. 2. C. de sed. per tex. in d. l. 1. ad l. Iul. maiest. & ēt Angel. in tract. malef. in gl. che. hai tradito la p̄ria tua. in 1. q. in ciuitatib. sup̄iorē nō recognoscentib. q͞a tales ciuitates ęquiparant̄ ciuitati Rom. uel principi, no. Bar. in l. hostes circa. fi. ff. de cap. Et habebit locū hoc crimen quocūq; modo aliqd cōtra ius fiat, sicut si fieret cōtra ciuitatē Ro. d. l. 1. 2. 3. & 4. & idem tenet ipse Ang. Aret. in § ꝑ cōtrariū, quē legit cū §. interdū. inst. de hæred. q ab int. deferunt̄. & idē Paul. de Cast. in l. 3. ꝑ illū tex. C de ep. aud. & hoc qn̄ ꝑ seipsas se regūt, ut Perusia, & Bon. ēt si sint alicui subditæ. & ita dicit seruari de facto. qdqd sit de iure, dicēs ꝙ in hac q. Bal. & Ang. f. ēs fuerūt ī cōsulendo cōtrarii. & idē tenet Bar.

6 Brixieñ. in rep. ī uer. maiestas. † dicēs ꝙ nedū aduersus reges, sed ēt aduersus dn̄m ciuitatis cōmittit̄ crimen læsæ maiest. alleg. d. l. 3. & in hanc partē uf inclinare Felyn. in c. cum non liceat. col. 6. de p̄scr. & Arch. in c fœl. & ibi Pet. de Anch. in 4. nat. de pœnis lib. 6. & Franc. de Zab. in d. clemen. pastor. in 5. q. & ibi Io. And. & Io. de Im. & Ioan. Fab. in ꝑœ. inst. per tex. in l. non dubito. ff. de cap. & idem tenuit Odof. in 4. nota. C. de iure reip. l. 10. ubi dicit ꝙ resp. Rom. & aliarū ciuitatum in hoc parificant̄, quia pariter puniunt̄ seditio si contra Rom. uel aliam ciuitatē d. l. 1. ad l. Iul. maiest. & d. l. fallaciter istam partem tenet Mart. Laud. tract. de crim. læsæ maiest. in princ. si non recognoscat sup̄iorem, sed si recognoscat cōmittitur crimē læsæ maiest. l. 1. ad l. Iul. maiest. non tn̄ pœna extendit̄ ad liberos, s̄m d. l. quisqs. & idē tenet Lud. Bol.

7 in cons. 75. uolens † quod ēt habeat locum contra insultantes, uel delinquentes aduersus ep̄os, cardinales, & clericos, uel religiosos familares Papæ, & Cardinaliū, de quo q Ioā. de Anan. in cons. 75. & prædictā sniam tenuit Aegid. Bellam in d cons. 15. in 1. qō. si ex priuilegio, uel ꝑmissu Imperatoris, aut de consuetudine tanti t̄pis, de cuius initio non esset memoria, unus rex hr̄et supremū dn̄ium. & sic ab eo appellari non possit, tunc contra talem principē crimen læsæ maiest. cōmittitur, & ibi ita consuluit pro Lud. rege Hierusalem, & Sicilię, ac comite ꝑuinciæ à

quo

quo non appellatur,& est supremus licet recognoscat Imperatorē, ſm eum,& ego uidi in Archiuis ciuitatis Aquēsis comitatus Prouinciæ iurm fidelitatis sub sigillo aureo,& in comitatibus Prouinciæ, & Folcalchetii hēt comes iura imperialia ex priuilegio, ut dicit Alb. de Ros. in prima parte statu. q. 165. & istam partem tenet ipse in 3. par. statu. q. 19. 8 † ubi dicit quod licet de stricto iure ciuitates & regna ius fisci non habeant, fallit in ciuitatibus Lombardiæ qbus p pacem Constātiæ cōcessum fuit merū,& mixtū imperiū,& regalia.& idem credit in aliis dñis,& ciuitatib. hñtibus merū imperium ab Imperatore. & idem in regno Franciæ,& aliis regnis, tñ ſm Bal. in rub. ff. de rerū diuin. ciuitas, uel dñs nō recognoscens superiorem habet de cōsuetudine regalia,& iura fiscalia,& ēt Mart. Laud. in d. tract. de princ. §. 122.& 188. ꝙ idem tenet Guido Papæ in q. 344. uolens ꝙ habeat locum in Delphyno, & Duce Burgundiæ, & ēt Duce Sabaudiæ, licet recognoscat in superiorem Imperatorem,& ita dicit fuisse iudicatum,& in Delphino Duce cōmite cōsanguineis regiis,& in paribus Franciæ respectu ad principem,& p quandam cōnam,& non respectu ad eos tenet Steph. Buy. in d. l. quisqs. in 3. no. sed ſm Aegid. in d cons. cōtra aliquē ducem, comitē, uel Baronē regni Frāciæ. sed solū cōtra ipsum regem, qui supremus ē dñs in regno, crimen læsæ maiest. infra regnū cōmitti pōt, qa nullus alius, q̃ rex supmus dñs in regno dici pōt, ille. n. à quo appellatur, supremus dici non potest, ut ēt dixi in tract. de cust. clauiū portarū,& hoc tenet Io. Barberii in uiat. iuris ti. de crim. læsæ maiest. in 2. mē. Sed cōtrariū tenet gl. in d. l. 1. ad l. Iul. maiest 9 † qa illi dñr cōmittere crimen læsæ maiest qui contra principem, uel contra eos qui iuxta latus suum sunt, aut cōtra remp. Roman. moliuntur ut ibi. d. l. quisquis. Non aūt illi q contra alias ciuitates moliuntur, ut pbatur in d. l. fallaciter. in fin. ubi crimē læsæ maiest. & crimen patriæ oppugnatæ ponunt, ut spēs differentes, ciuitates. n. aliæ ab urbe Romæ funguntur iure priuatorū. l. eum qui uectig. ff. de uerb. sig.& Bal. in cons. 49. in princ. uol. 2.& ſm hanc opin. consuluit Bald. prout refert,& sequit Nellus de S. Gemin. in tract. bānito. in 1. par. ubi dicit ita uidisse p uiros magnæ auctoritatis cōsultū, ꝙ pluries ī ciuitate Florent. obseruatum fuit. Et hanc silr tenent Aug. Arim. & Bern. Land. in add. Ang. Arett tract. de malef. in gl. che hai tradito. Nam ſm ipsos titulus talis criminis est seditionis, non perduellionis, uel maiest. all. text. in d. l. 1. de sed.& ideo Aug. Arim. dicit gl. in d. l. fallaciter esse falsam p text. ibi in quo ponuntur casus separari. s. demolitio contra patriam, & crimen læsæ maiest. ut dictum est. l. alleg. Bal. in d. cōs. incip. Quanq̃ allegata sint multa, & plura &c. quod non potui inuenire,& Aug. Paul. de Cast. Alex.& Ias. in l. 1. §. fin. ff. quod 10 quisq; iur. dum uolunt † ꝙ conatus non puniatur, nisi in crim. læsæ maiest.& in crimine patriæ expugnatæ, uel turbationis status, & Ang. in l. 6. ad l. Iul. maiest ubi dicit, ꝙ est solū pœna capitalis, p text. in d. l. 1. de sedit. ubi idē tenet p tex. in auth. de mand. prin. §. fin. & in l. cap. §. solēt qdē. ff. de pœ. ubi gl. ponit exēplum in Ioseph. decurione Bonon.& Bergollo Pisano q aduersus gētē ciuitatū suarū sæpe cōuenerunt,& populum cōcitauerūt,& facit ſm eum. Eccl. 26. c. circa princ. dū dicit delecturā ciuitatis,& collectionē populi &c. idem uult Bal. in d. l. i. de sed. dū dicit ꝙ tenēs castrum rebellatū contra principē debet mori, & Ang. in l. lex. 12. tab. in fin. ad l. Iul. & Ang. in add. ad Bart. in d. l. 1 ad l. Iul. maiest. 11 & dixi in q. de cust. cla. † Nam certum est ꝙ duplex est maiestas diuina & humana. auct. Gazaros. C. de hæred. & dicā infra circa fi. q. princ. Et est humana triplex. s. Imperatoris, ut in pœm. inst. ibi Imperatoriam maiestatē, & ēt regia. l. 1. C. ut nemo pri. ibi. regiæ maiestatis &c. item populi R. d. l. 1. ad l. Iul. maiest. dr. n. maiestas, cum loco priuatorū habeant, ut dcm̄ est, ita tenuit Cyn. in d. l. qsqs. quem ibi sequunt Ang.& Salyc. in 1. opp. ubi dicit Ang. ꝙ hodie de cōsuetudine ī filiorum,& filiarū psonis non hēt locum idē dicit in d. l. fall.& in l. una. col. 2. C. ne ex del. def. & tuba ueritatis Bar. in d. l. 1. in fi. ad l. Iul. ma. ubi dicit ꝙ tenet solū. l. Iul. de ui pub. & latius ī extrauag. q sint rebelles,& in uer. rebell. post prin. uer. Sed an hec cōstō habeat locū &c.& hoc per tex. in d. l. si quis ing. §. in ciuilib. ff. de cap.& Ang. in d. l. fr. de parric. & Hippol. de Mars. in suo fin. 164. ante fin.& Io. de Pla. in d §. 1. inst. de pup. ind. & Pet. de Anch. in d. clem. past. uers. 8. not.& Cald. in cons. ult. tit. de accus.& singlr Ang. in consil. 223. inc. casus talis est forti guerra &c. mxime ut filii non puniantur, ſm d. l. quisquis, & idem

Io. Fab.

12 Io.Fab.in §. publica.de pub.iud. † ubi dicit, ꝙ filii tm̃ puniunt in terminis.d.l.quisquis. licet alias posset dici crim. læsæ maiest. tñ filii nõ puniunt, & pulchre, & amplissime tenet hãc partẽ Illustr.Doc.Barth.Soc.in cõs. 225. inc.in cã fratris Andr. uol.2 q dicit hanc esse cõem, & ĩndet singl' ad iura in 1.parte adducti, uolens illud habere locum, ẽt si tales principes non recognoscant superiorem, ex priuilegio uel ex cõsuetudine pscripta, aut ex concessione supioris, q̃ singula mẽbra separatim examinat. Idem tenuit Aut. de But. in consil. 61 in princ. Quid dicẽdum. Saly.in d.l.fallaciter. cõcordat istas opinio. uidelicet, aut patria pdit uel oppugnat, ut pricipi uel populo R. auferat, & tũc pcedit opi.gl.in d. l. fallaciter supra primo loco relata, ꝙ tũc crim. læsę maiest. committat qa maiestas cui debent obedire offendit, ut d.l.quisquis, & l.pe. ad l. Iul. maiest. Aut oppugnat uel pdit patria aut ciuitatis, sed nõ ad finẽ ut principi auferat, tũc non committit crim. læsæ maiest. & ita loqui gl.in d.l.1.ff.ad l.Iul.maiest. supra secũdo loco adducta, & sic Saly. tenet ꝙ in dubio uel indincte nõ est crim. lęsę maiest. qđ committit cõtra inferiorem à principe. Et ista distinctio est ualde singularis, quia sequit Ioan. de Pla.in d.§.1.in ult q.instit.de publ.iud.& Illustris doc.Barth.Soc.in cõs.22 col.2.uers.sed hic aduertendum, cũ seq.uol.1.quia ẽm eum aut loquimur de his q oppugnãt p partialitatem, expellendo unã partem aut factionẽ, eo ꝙ sunt de alia parte seu factione, & introducẽdo partẽ suã nõ tñ occupãdo dñium ipsius ciuitatis, & tũc nõ dr crim. læsæ maiest. cõmitti. & ita loquunt iura secũdo loco allegata, quia ẽm eum Gibellinæ, & Guelphæ partes sunt duæ sectæ solũ approbatæ pro locis in qbus sunt. alleg. Bart. in l. si qs à filio. §.princip.sed non ubi. & Ioan. And.in c. statutũ.§.cum uero.in uerbo, non audens de re scrib.lib.6.& idem Card.Alex.in d.§. conuenticulas col.3. uers. q̃ro qd in parte Gibellina, & Guelpha. & dixi supra in pxi. psuppositione.

13 † Aut oppugnat ciuitatẽ Imperio subiectã, & Imperatori obediẽtẽ, illius dñium, & iurisdictionẽ mixtũ, & merũ imperiũ occupando, talis indubitanter dr crim. læsæ maiest. incurrere, qa q cõtra principem arma sumũt eum tangere totum unr l.uulgaris, in princ. ff.de fur. & ita loquunt iura superius in 1.parte adducta, qa ille dr facere cõtra statũ prĩcipis q uult difigere statũ ad aliud regimen, pta regẽ, ut uoluit Bald.in l.1 §.huius studii. col.2.in fi.uers.& dr status à sto stas.ff.de iust. & iure, & Mar. Laud in d.tract.de crim.læsæ maiest §.12.uel ẽt si inimicos pricipis pmitteret intrare in territorio uel regno principis, tex.celebris in l. si qs barbaris sceleiata factione. C.de crim. lib. 12.ubi gl.ponit exemplũ de pãte castri Fracię q pmisit uenire Mutinenses corruptus ab eis. tenet Bal. in l.1. q. 42. ff.de rerũ diuisio.& Mart.Laud ubi supra § 38. qa qui nõ tenet ponere forticilium in manibus inimicorũ, tenetur curare ne per inimicos occupetur quantum põt, ut eleganter dicit Ang.in l.non est impossibile, in fi. ff. de pac.& Mart.de Laud.in tract de castel. & castris §.31.& 33.pro quo adduco bo.text.in l. dolo.in prin.ff.si uen.nomi in pos.& ibi glo. singu.& dixi in tract.de custo.claui. in 3.præsupposit one, & pro hac parte facit qđ dicit Ang.in d.l.1.ad l.Iul.maiest.

14 † Nota ut curet, & aduertãt ciues. ut rebellibus ciuitatis non mittãt literas, neq; aliqđ signũ pbeãt eis per qđ ipsi possint se iuuare cõtra ciuitatẽ. Nam cõtrariũ facientes incidunt in maiestatem, per illum tex.accipiendo maiestatem large, ut ipse dicit, qđ dictũ adducit Barb in d.c.col.70. cõtra Saly & ego p Saly.qa Ang. ibi in princ. sequit gl. quod non habeat locum in aliis ciuitatibus, & dñis inferioribus a principe, & sic nõ est uerisile quod in fi. per dictũ supra alleg.uoluerit contrariũ, qa dictum docto.debet intelligi ẽm l.quam allegat ut dicit Bart. in l.non solum §.si liberationis, ff. de lib.leg. & dixi in addi.ad mandago.de electio.in l. ad di. sed dictum Ang.in d.l.1.ad l.Iul.maiest & etiam opin Saly. pbat p text.ibi, qui ue hosti bus populi R.nuncium literas ue miserit, signũ ue dederit, fecerit ue dolo malo quo hostes populi R.consilio iuuẽtur aduersus rep.

15 qui tex.clare uult † ꝙ mittens nuncium uel literas, aut signum faciẽs hostibus, quo possint occupare ciuitatem, & dñium illius usurpare, cõmittit crim. læsæ maiest. ergo sequitur, si ad hũc finẽ nõ fecerit, nõ incidit in crimẽ lęsæ maiest. ita tenet Mart.de Laud.in d. tract.de crim.læsæ maiest.§.2.ubi dicit quod dolose mittat. & Laud.de Ro.in cõs.375.i fi. & Cępol.in d.cons.17.col.7. in prin. & Old. in d.cõs.43.in 6.q.ubi dicit ꝙ in ille proprie dicit crim.læsæ maiest. committere, qu iurisdictioni, & potestati imperii suppositus, ab obedien-

obedientia se realiter subtrahens, hostis animũ assumit, & se dño suo aduersarium parat & ideo tales ꝑduelles uocantur. i. perfecte ad duellum, siue bellũ cladestinũ, uel publicum parati, & accincti, unde & tale crimen uocatũ est crimẽ perduellionis, l. donat. §. fi. ff. de do. & §. per cõtrarium. in fi. de hær. quæ ab intes. def. & l. cum si §. reis. ff. de leg. 2. idem tenuit Bart. in tit. qui sint rebelles. in uer. tenore. & Matt. Laud. ubi supra §. 16. facit l. amissione. 16 §. def. ff. de cap. dim. † ubi ergo non est substratio à iurisdictione principis non est crimen læsæ maiest. ſm eum. In hoc articu. ego, saluo semꝑ saniore iudicio, hanc ultimã partem tanq̃ in iure uerissimã, in consulendo, & in iudicando firmiter tenendã censeo, & sequor, ꝙ cõtra rebellẽ, & ꝓditorem Ducum, Marchionum, Comitum, & aliorũ dñorũ temporalium, ac ciuitatũ superiorũ recognoscentium pœna l. q̃sq̃s. ad l. Iul. maiest. non habet locũ quo ad bona & ꝑsona liberorum, sed solum pęna erit capitalis, per d. l. 1. de sedit. nisi ꝓditio fieret cũ armis, tunc ꝑ ꝑ uim publicã bona ueniũt publicanda, ut infra dicã in sol. q. qua pœna puniant̃ seditiosi, isto in casu filii nõ erũt incapaces nec ſm. d. l. q̃squis. quia iudicẽs taliter bellũ. nõ dicitur cõmittere crimẽ læsæ maiest. s hostes. ff de capt. ut uoluit Old. in d. cõs. 43. in 6. q. & istam partem tenet Alb. de Ros. in d. l. quisquis. Secus uero est q̃n fit rebellio cõtra propriam ꝑsonã ipsius Im17 peratoris. d. l. q̃squis. † Idem si cõspiretur cõtra Papam. c. in primis. in fi. 2. q. 1. Cuius maiestas maior est Imperiali. c. solitæ. de maio. & obed. aut rebellio fiat in personam supmi dñi nr̃i Regis, q̃ de iure nõ recognoscit superiorẽ. c. ꝑ venerabilẽ. §. insuper. q̃ filii sint legitimi, & ibi per Inn. & Mod. & dixi de auct. magni cõsilii, & parlamentorũ regni. Aut ẽt cõtra eos q̃ iuxta latus eorũ sunt, uel si oppugnat̃ aliqua ciuitas eis subdita ad fidẽ ut eis auferat̃, & tũc habet locũ pœna. d. l. q̃sq̃s. ut tenet ibi Cyn. & Stph. Buyn. in 3. notab. & idem dicit si contra Augustum cõmittet̃ per illum tex. & semel uiui in magno cõsilio. s. anno 58. supra mille, processum in crimine læsæ maiest. per summum Põtificem Iuliũ II. motum contra illos de Bentiuoille, ex eo ꝙ præfati de Bentiuoille, dñium ciuitatis Bon. sibi occupabant, qui tandem fuit per consiliũ remissus ꝓciendus, & determinandus coram certis nõ suspectis iudicib. Per ipsum Papam deputandis, & hanc cõc͠lonem probo ꝑ text. in d. c. si quis laicus. 22. q. 5. de quo fecit ſtũ Barb. in d. consil. 70. supra in 1. parte alleg. 18 Nam tex. dicit. † Si quis laicus iuı̃m uiolando profanat, quod Regi, & dño suo iurat, & postea peruerse, & dolose eius Regnum tractauerit, & in mortem ipsius aliqua machinamento insidiat̃ &c. & sic copulatiue loq̃tur, non solum q̃n prodit Regnũ, sed in mortem ipsius Regis insidiatus est. Nõ. n. ur̃ habere locum in alio dño terræ à Principe inferiore, nec est sub correctione mens illius lr̃æ. & ita 19 tenet Old. in d. cons. 43. in 6. ubi uult † quod maiestas dicit̃ maior ſtãs, siue maior ꝑtãs, arguendo ab etymologia uocabuli. l. decern. C. de epis. & cler. & l. tug. ff. de uerb. sign. l. 1. ff. de acq. pos. l. fin. ff. ad munic. & oẽs post Bar. in l. 1 ff. sol. matr. sed crimen læsæ maiest. nõ cõmittitur nisi cum læditur maior ptãs, sed in inferiore nulla est ptãs in læso respectu lædentis, loquendo de potestate, prout accipit lex, ptãtis. ff. de uerb sig. Posito ẽt ꝙ talis rebellis teneat ab eodem inferiore dño feudum quia ſm Oldr. illud non dat dño Imperium in suum uasallum. Est. n. quidam contractus in quo quis alteri obligatur, ut de noua forma fidelit. cum aliis. n. alleg. ubi consuluit ꝑ quodam rege q̃ auxilium præbuerat aliquibus contra Imperatorem concludendo, ꝙ ille Rex non cõmisit crimen læsæ maiest. ut ibi per eum. Et istud tenet Bald. in consil. 60. uol. 2 incip pũctus, seu facti narratio &c. ubi 10 uult † quod crimen læsæ maiest. contra principem, uel remp. Rom. cõmissum, morte nõ extinguatur, sed bene contra alios principes & ciuitates cõmissum per mortẽ extinguat̃. alleg. l. fin. ff. ad l. Iul. maiest. idem tenet glo. in d. l. memin. C. eod. titu. Et ista est uera, & cõi opin. & etiam in non recognoscentibus superiorem de facto, ex priuilegio, uel consuetudine præscripta, ut patet per Soc. in d. consil. 375. Quia in delictis mitior, & benignior pœna est accipienda. l. interpret. ff. de pęn. Et in hoc regno Franciæ ita obseruatur in istis dñis, & principibus ab ipso Rege inferioribus, & ipsum recognoscentibus secundũ Alb. de Ros. in d. q. 19. in sing. per Aegid. de Bellam. in d. consil. 15 & ita reperi in grãdi consuetudinario Franciæ nouiter in uulgari impress. titu. de iurib. reg. col. 6. uers. Item la ou une uille ne obeist au Roy, &c. q̃ ad eum solũ spectat cognoscere de crim. læsę maiest., prout

prout in d.lib.consuet. eo. tit.f.5.uers. Item aut Roy nostro syre, &c. quod de facto fuit 21 iudicatum contra regem Nauariæ. † Et ibi ēt dicitur, ꝙ omnis cōfiscatio bonorū spectat ad ipm regem, & non ad alium, ēt altum iustitiarium de quo ultimo ān bona publicata spectent ad ipsum principem, uel ad dñm immediatum, uide Aeg. in d.consil. 15. in 2.q. & Guido Papæ in q.341. & Aufrer. in q.capellæ Tolosæ.q. 395. & plene per Bart. & oēs Mod. in l.si finita.§.de uectigalib. ff. de dam. inf. & Alb. de Ros. in 3.parte, q.7. & Io. Fab. in auth.bon.dam.C de hom.dam. & Spe. tit. de feu.uer.40. & quid de bon. cler. uide q̄ dixi in §.10.de iuris.omn.iud. & Fel. in c.excōicamus. in princ de hær. & Steph. Buynar. in d.l.quisquis. in 4.no.uers.3.procedit, cū uer. seq. quia in hoc regno solum contra ipsum regem, & nō contra alios principes sibi subditos, crim. læsæ maiest cōmittitur, ut supra dictum est. Præterea habet solus cognitionē quo ad portum armorū, si fiat publice cum multitudine gentium, uel in itineribus publicis, quia ipse solus prohibet usum armorum ideo solus offenditur, ut uide in stylo parlamenti, in 1.parte.tit de iur.reg. & ibi per Au-22 frer. † & pariter nullus princeps præter ipm in toto regno pōt gratiam, & remissionem criminosus facere, cum solum ad supremum dñm illud spectet l.3. C.de episc. aud. & l.cū indulgentia, & l.fi.C.de sen.pass. & l.fi. C. de gener.obl. & tenet Signor.de Homod. in cōs. 155.col.2.uer. præterea non est nouum q̄d princeps, &c & ēt reappellare deportatos ad ciuitatem.l.releg.in fi. ff de pœ. nisi inferior ex causa faceret l.is q reus. per gl. & Bart. ff. de pub.iud. & Ang. in l.si decesserit, ff q satis. cog. & in l 1.§.nō fuit, ff.de dolo. faciunt no. p Bal. in l.1.C.de iur.aur.ann. q possit reseruata principi, sed hic nullo modo pñt etiā ex causa, & p Fel. in serm.hodie mecū eris, &c. & istam partem tenuit d. Guil. do. Accusarii in quadam q p eum disp. inc. quidam Albertus Armixii, & c fm Alb. de Ros. in d.q.19. q̄ 23 de iure cōi, & ēt diuino procedit ut ibi. † Et licet in hoc regno habeat locum crimē læsæ maiest. contra principem nrm supremum, ut dictum est, tñ pœna d. l. quisquis. quo ad filios incapacitatem, seu inhabilitatem ipsorum non habet locum q n possint succedere & capere eis relicta in testō suorū parentum aliorū, & ēt ab intestato, nec efficiuntur infames, sed ad honores pñt promoueri, sed habet locum quo ad pœnam corporalem, & cōfiscationē bonorū omnium, quia cōsuetudo est gñalis in hoc fm Ang. in d.l.quisquis, ut supra dictum. Si alii dñi, & principes contrariam habeāt consuetudinem ego me remitto consuetudini. & conscientiæ eorum, & suorū consiliariorū, & ēt de iure d.l. qsquis loquitur in filiis in potestate constitutis, & non in emancipatis ut uoluit Ang. Arim. in add. ad Ang. Aret in tract. malef in glo. che hai tradito. uers. & aduertendum est, in additione inc. tu aūt in ac mā, adde, ꝙ uī, ꝙ gl. per gl. in c.si quis. 6. q. 1. quam non inueni. uolens plus Aug. ibi quod pœna d.l.quisquis. non habeat locum si filii sint clerici, per gl. in ca. satis per uersum, 57. dist. non priuantur beneficiis, & tenet Mart. crim. læsæ maiest. §. 31. de quo plene dixi in addi. ad Dyn. in reg. non debet aliquis alterius odio prægrauari. de reg. iur. 24 lib.6 † & no. quod uiolento occupatori ciuitatis, uel prouinciæ, princeps non pōt concedere ciuitatē, uel ꝓuinciam uiolenter occupatā l meminerint, C.uñ ui. & ibi Bar. nisi ex cā uera, & iusta princeps faceret cōcessionē, non obstāte dicta uiolētia, l. Lucius, ff. de euictio. & tenet Mart. Laud. in d.tract. de prin. §. 12.

1 *Seditio est crimen graue & enorme.*
2 *Appellatio, & si per iudicem a quo nō admittatur, tamen executio differri debet.*
3 *Iudex unius ciuitatis non potest cognoscere de seditione facta in alia.*
Delictum uniuersitatis nisi notorium, & famosum esse potest.
4 *Delictum per x. homines commissum potest dici notorium.*
5 *Consultor non tenetur si per uiam iustitiæ procedatur.*
6 *Vniuersitas uel populus seditionem, uel tumultum faciens qualiter puniri debeat.*
Vniuersitas delinquere potest in omittendo.
7 *Vniuersitas qualiter in committendo delinquere possit.*
8 *Syndicus uniuersitatis quando legitime censeatur ordinatus.*
9 *Deliberatio consilij non requiritur in delicto consistente in omittendo.*
Ciuitas sine deliberatione delictum continuatum cōmittere potest.
10 *Voluntas, & intentio potius factis quam uerbis demonstratur.*

11 *Vniuer-*

11 Vniuersitati quãdo possit praeiudicare pars maior.
12 Uniuersitas ex consilij deliberatione delictũ comittentes an censeatur delinquere.
13 Ciuitas an teneatur de delicto consulum.
14 Vniuersitas non dicitur delinquere in eo quod à quolibet priuato committi potest.
15 Vniuersitas quae in faciendo deliquit an possit criminaliter puniri.
16 Poena quae infligi possit pro delicto uniuersitatis.
17 Ciuitas priuatur priuilegio episcopali ob delictum homicidij.
18 Inquisitio facilius fit contra uniuersitatem quam contra personas singulares.
19 Ciuitas tota ob haeresis crimen potest comburi.
20 Punitio palis uim quandoque infligitur ob delictũ alterius scilicet non spiritualis seu aeterna.
Ciues omnes puniuntur ob iudicis delictum.
21 Vniuersitas decapitari non potest.
22 Vniuersitas nil aliud est ab hominibus ipsam repraesentantibus.
23 Vniuersitas uere dicitur deliquisse, in his qui reperiuntur consensisse delicto.
24 Multitudo delinquentium est causa rigoris iuris relaxandi.
Papa non potest omnes clericos, uel epos priuare.
25 Multitudini in septem casibus non parcitur, nec etiam multitudini religiosorum.
26 Multitudini non parcitur in delicto committendo, licet bene in commisso.
27 Vniuersitas illa puniri potest ob delictum in qua infantes, aut personae similes non reperiuntur.
28 Seditiosis qua sint poena afficiendi.
29 Seditiosi aedes alienas expilantes capite plectuntur.
30 Bona damnatorum hodie non sunt publicanda, nisi in crimine lesae maiestatis.
Deportatio nil aliud est quam omnium bonorum publicatio.
31 Bona damnatorum non censentur confiscata nisi hoc expresse in sententia dicatur.
32 Seditiosi derobatores puniuntur per l. si quando. C. unde ui.
33 Violentia praeambula non confunditur propter delictum secutum, ad cuius factum tendebat.
34 Seditiosis ex proposito, dolo et conspiratione machinata mouentes, pro dignitatis qualitate sunt puniendi.
35 Dictio studiose, in delictis malum animum significat, Seditiosi mori debent si seditio inualuit cruenta, & factio praerupta.
36 Offendere personam publicam grauius est quam priuatam.
37 Delictum coram iudice pro tribunali sedente commissum, nullam probationem aliam exigit.
38 Auctores seditionis sunt capite puniendi.
39 Praeparamenta ad aliquid faciendum sufficere dicuntur ut ipsum factum censeatur.
40 Procedere in delicto quid sit, & quid ipsum consummare.
41 Tractatus solus etiam in atrocissimis non est puniẽdus.
42 Conatus solus in quibus criminibus puniatur, nullo etiam effectu secuto.
43 Turba non punitur, sed bene quod in turba perpetratur.
44 Seditio iustitiae opponitur, & communi bono.
45 Seditio Chore qualis fuerit, & qualiter perierint qui in seditione fuerunt.
46 Plaga Israel cessauit Moyse, & Aaron pro populo orantibus.
47 Seditiosis toto conatu resistere licet etiam eos occidẽdo.
48 Consulatum sibi propter suam nobilitatem usurpare uolentes sunt fustigandi, et postulantis priuandi.
49 Agenenses seditiosi de quibus arguantur.
50 Personae honestae non sunt fustigandae, sed uiles bene.
51 Lapidem iaciens ex lasciuia, si aliquem interfecerit, mitius puniri debet.
52 Tumultu per accidens incidente, poena pecuniaria locum habet, & non corporalis.
53 Aurelianenses clamantes aduersus scholares moriantur, uel occidantur, pecuniaria poena mulctati sunt.
54 Malitia crescente debet etiam poena augeri
55 Seditiosi utcunque sunt excusandi si magistratus aut consulum auctoritate seditionem fecerint.
56 Clerici in episcopum proprium seditiosi, depositi traduntur curiae seculari.
Extrahentes aliquem de ecclesia crimen laesae maiestatis incurrunt.
57 Maiestatem caelestem offendentes grauius puniuntur quam qui temporalem.
58 Poena extrahentium aliquem de ecclesia qualis sit hodie de iure canonico
59 Muliere tempore guerra possunt ciuitatem tueri, & defendere.
Carcassona ciuitas à Carcassa uetula dicta est, quod sola eam ciuitatem defenderit.
60 Mulieres possunt crimen lesae maiest. incurrere.
61 Milites ex proposito, & dolose seditionem facientes in exercitu belli debent capite plecti.
62 Patrem uelle filium mori non est uerosimile.

63 Miles

63 *Miles qui per lasciuiam aliquibus rixantibus seditionem fecerit militiæ gradu priuari debet.*

64 *Pugillum fortitudo clamoribus incitatus, & sermo Imperatoris paratas ad prælium acies, acutosque mucrones accendit.*

SEptimo, & ultimo præsuppono qualiter cõtra seditiosos, & cõspiratores, & similes sit ꝓcedendum, Et qũo ꝓbetur rebellio, & seditio, uide Ang. Are. in d. tract. malef. in gl. che hai ttadito, in princ. † ubi dicit, ꝙ q̃uis istud crimen sit enorme, & graue, ut ꝓbatur in passione dominic. Luc. 23. ubi Iudæi accusabãt Iesum Christum benedictum, dicẽtes. Hunc inuenimus subuertẽtem gentẽ nostrã, &c. & ibi sequit̃ at illi inualescebant dicẽtes cõmouit populum, docens ꝑ uniuersam Iudęã incipiens à Galilea usq; huc, &c. Sic ẽt diuũ Paulum ut Act. 24. Inuenimus hunc hoĩem pestiferũ, & cõcitantẽ seditiones oĩbus Iudęis in uniuerso orbe, & auctorẽ seditionis sectæ Nazarenorũ, &c. ita qđ appellari non põt. l. cõstitutiones. & ibi Bar. Ang. Are. & Mod. ff. de appel. & Alex. in addit. ad Bart. in d. l. si qs a filio §. hi aũt de iniu rup. testa. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acq. hær. & Io. Ant. Arch. & sequa. in c. fœlicis. de poe. li. 6. † licet ẽm Bar. in l. 1. ff. de off. eius cui man. est iurisd. appellatio ꝑ iuditẽ tenet Alex. in d. §. hi auth. & Mart. Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 7. tñ ꝓcedi non põt torturam, nisi p̃cedẽtibus indiciis, & aliis præsumptionibus ꝑ tex. gl. Cyn. Bar. Bal. Ang. & Sal. in l. si qs alicui. C. ad l. Iul. maiest. & ipsis p̃cedentibus oĩs põt torqueri nullo priuilegio obstante, siue sit miles armatæ uel cœlestis militiæ, si ue doct. c. 1. de deposito. & Barb. in cons. 43. col. 4. uers. & si quispiam. l. 1. & tex. in l. nullus & ibi oẽs. C. ad l. Iul. maiest. & cõtra seditiosos ꝓceditur ꝑ uiã inq̃sitionis, ut in auth. de mand. princ. §. fi. & ibi Ang. ꝓ hac all. l. 1. in fi. C. de abol. & aduertendum est ẽm Ang. ibi † qđ de hoc crimine seditionis unius ciuitatis, puta Perusii, non potest cognoscere iudex Florẽtiæ, per tex. ibi; qa de seditione cõmissa in ciuitate Constantinopoli nõ põt p̃ses prouinciæ cognoscere, sed debet inq̃rere & inuestigare diligenter cõtra faciẽtes seditionẽ, & ipsos ad ciuitatẽ remittere, qđ est singulare, qa regulariter delictum alibi cõmissum põt hic puniri, ut uolũt Doct. in l. 1. C. ubi de cri. agi. opor. & ꝑ Bar. in l. si cui. §. cum facul. ff. de accus. & dixi in §. 24. in gl. 1. de iurisd. om. iud. li. cõsuec. Biturig. Sed facilius inquirit̃ contra uniuersitatẽ, q̃ cõtra singulares personas, qa delictum magnæ uniuersitatis non põt esse nisi notoriũ, & famosũ l. iustissimos. C. de off. rec. ꝓuin. & tenet Alex. in addi. ad Bar. in l. aut facta. §. non nunq̃ de poe. Et hoc uerum ẽm Bar. ibi si uniuersitas delinq̃t ut uniuersitas; qa proposito, & deliberato cõsilio, hoc fecit, ut infra dicã, secus si non ꝓposito, & deliberato cõsilio, qa tunc debet iquiri cõtra singulos atq; singula. Paul. de Cast. in d. consil. 315. col. 6 uers. secunda pars uerborũ. uol antiq. ubi cõsuluit ꝓcõitate Ianuensium, q̃ tũc transtulit dñium ciuitatis Ianue in regem Franciæ, ut ipse refert ibi, col. uers. nunc ad ꝓpositum. & idẽ tenet Paul. de Cast. in cons. 105. incip. in causa sforcii uel nouo Ideo dicit Bal. in l. 1. §. fi. ff. de iust. & iur. † ꝙ delictũ qđ fit ꝑ decem hoĩes, uel supra est notoriũ, unde ẽm Barr in suo tract. de Guelph. in 4. princ. q. qs põt ꝓbari esse de affectione Gibellinorũ uel Guelphorũ, uel illis adhærere, qñ expresse dicit se esse illius factionis, quod sufficit, nemo. n. uł dicere qđ mente non agitauerit l. Labeo. ff. de suppelle. lega. uel qa illi parti fauebat in cõsiliis, & in armis, ac in aliis factis. Et in hoc intelligit in factis uolũtariis. ꝓut faciebat nobilis uir, & eques ueteranus Bertrandus de forces eiusdẽ loci dñs, qui in cõsiliis, & aliis fauebat cõitati seditiosæ Agenẽsi, & ꝑ ipsa uniuersitate iuit erga Christianissimũ regem nostrum, & ꝓ hoc text. in d. l. 1. de seditio. ibi publicam disciplinam defendere fortasse tentauerint, &c. ꝙ exponit Io. Fab. ibi de facto, & non de iure, ut infra dicã. † Quia ubi proceditur ꝑ uiã Iustitiæ, aduocatus cõsulendo iure aut plebiscitãdo, nõ tenet̃ ideo d. Nic. Bertrãdi iuris utriusq; doc. q. fuit aduocatus pro dicta cõitate corã nobis cõmissariis antedictis teneri nõ põt de cõsilio. & ẽt statim dimisit illos. Ideo est intelligendũ de cõsilio fraudulẽto circa seditionem faciendã, aut post factam. & cõmissam, defendẽdo uerbo, & facto l. cõsilii nõ fraudulẽti. ff. de reiud. & in regna nullus ex consil. & ibi dixi post Dyn eo lib. 6. bo. est tex. in l. aut facta. in pri. ibi cõsilia at cõiurationes, &c. ff. de pẽn. & col lec. in c. nuper. & ibi ꝑ do. Celsum Hugo. in addit. de sen. excom. & in c. sane, de renun. & tract. & cõspiratio ꝑ complices, & socios criminis põt ꝓbari, ut no. Bal. in l. q̃m lib. C. de testi.

testi. maxime q̃ fit cõtra principẽ, tenet Mart. Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. § 8. uolens ibi in § 11. qđ contra notorie tenentes ciuitates ecclesiæ Rom. sine citatione ꝑcedi tur ad sñiam alleg. Bald. in ꝓhe. feudo. Et laicus cõtra clericum in crim. læsæ maiest. põt testificari, ut tenet gl. in c. cũ p. manconella. de accus. & Mart. ubi supra. §. 27. de quo per oẽs in d. c cum p. manconella. His præsuppositis uenio ad solutionemq; † qua pœna de iure puniatur populus, colleg um, capitulũ, uel uniuersitas seditionẽ, rebellionẽ, & tumultũ faciens, aut aliud delictũ committens, circa quã Doc. infra allegãdi mouẽt plures q̃stiones, quas oẽs ꝑ unam clarã distinctionem, & breuem, ommissis argumentis cõprehẽdam. Ideo aut agitur de seditione facta in ciuitate aut in acie bello. Si in ciuitate, tũc aut uniuersitas delictũ cõmittit in omittendo, aut in faciẽdo. Si in omittendo, & tũc uniuersitas potest uere, & ꝓprie delinquere, ut tenet Cy. ĩ l. si q̃s in tantam. col. 3. uer. sed pone, iuxta hoc C. uñ ui. ubi mouet istã q̃stio. & etiã Bar. in l. aut facta. §. nonnunquã. ff. de pœnis. & Salyc. in d. l. 1. C. de sedi. in 1. q. 2. & Ant. de But & Abb. Sicu. in c. dilectus. 2. col. pen. & ibi Ioan. de Ana. col. 3. de simo. & ƒm ipsos puniẽ totum collegium seu uniuersitas, licet ƒm Saly. nulla cõuocatio, & cõsilii deliberatio fuerit facta, ut l. iubemus nullã nauẽ. C. de sacrosan. eccles. & rõ est, q̃a licet negligentia regentiũ uniuersitatẽ hoc cõtingat, tñ ipsa uniuersitas dr̃ negligere, ut d. l. iubemus & negligentia illorum quibus mandaẽ non excusat mandantẽ. l. ꝓcurator. §. tutores. in si ſt mãda. † Si uero in faciendo, & cõmittendo, & tunc aut ꝑ modum uniuersi, ut q̃a populus, & uniuersitas conuocata extitit ꝑ sonum cãpanæ uel tubę, uel alio simili signo more solito l. 2. iuncta gl. C. de decurio. lib. 10 & consilio deliberato ad hoc delictum committendum processit dr̃ delictum cõmittere, alias uniuersitas ipsa nõ dr̃ committere, sed singulariter sing. tex. est celebris, in l semp. §. si in sepulchro. ff. quod ui aut clam. & hoc est qđ uult gl. in l. si ex dolo §. 1. ff. de dol & expresse in aliud. § aufertur. ff. de reg. iur. & in l. sicut. ff quod cuiusq; uniuer. & Saly. in d. l. in 4. q. de sedi. & Bart. in d. l. aut facta. §. nonnunquam. uer. ulterius q̃ro. & Ang. in l. metũ. §. animaduertendũ. ff. quod met. causa & sing. Oldr. in consil. 315. & gl. in prag. sanc. in tit. de numero card. in uerbo ibi, collegialiter, & etiam in ti. de interdi. in prin. in uerbo, locorum. & Paul. de Castr. in consil. 105. incip. in causas fortii, uers. nx uorum. & Dyn. in regula delictum ꝑsonæ, & q̃ ibi dixi. in addi. & post me. d. Celsus Hug. de reg. iur. lib. 6. & Colle. in c. plerunque in pen. quæst & ibi d. Celsus de rescr. & ample Hier. de Tortis in d. cons in fauorem florentinorũ edito. col. 2. in princ. ubi refert Ioan. de Ligna. in cle. 1. de pœ. ita dixisse coram summo pontif. & cardinalibus in ciuitate Bonoñ. facit tex. & quod no. ibi Bar. in l. actuarios. C. de numera. & cartul. lib. 12, † quod syndicus creatus non cõgregata uniuersitate ad sonũ campanæ, uel alio signo, uel non congregata in loco ubi alias cõsueta fuerat cõgregari, uel non cõgregata de mãdato superioris, ꝓut cõsueuerat, nõ dr̃ legitime ordinatus, & ita dicit de facto se obtinuisse, & idẽ Ant. Corse in sing. cõsuetudo. Ita ẽt quod si oẽs ciues uelo eleuato, & uexillo erecto, & pulsata prius cãpana iuissent ad hoc faciendum, non diceẽ uniuersitas delinquere, si deliberatio non præcesserit. Et isto casu illi q̃ cõuocauerũt, & eleuauerunt uexillũ, & cãpanã pulsauerũt, dñr incitatores ꝑsonarum, & tenentur tanq̃ seditiosi, ƒm Bart. in d. §. nonnunq̃. & Saly. in d. l. 1. in 3. q. de sedit. & Abb. Sic. in d. c. dilectus. in q. pen. & ibi Io. de Ana. col. 5. q. 3. & col. se q. uers. dicit etiam per no. in c. cum oẽs, de const. & idem Fely in d. c. dilectus. col. ult. uer. 6. inquantum. & oẽs, &c. ubi hoc limitat tribus modis. † Primo, ut habeat locum in delicto quod consistit in faciendo secus in omittendo, in quo non requiritur consilii deliberatio, ut supra in 1. mẽb. dixi. Secundo, cõsistit uerum in delicto quod non habet tractum successiuum, sicut est homicidium, & similia, secus si esset delictum cõtinuatum, ut rebellio, guerra, tolerantia præsidis erga subditos opprimentes. unde in istis credit ꝙ sine deliberatione, & pulsatione cãpanæ, & cõgregationi solẽni, si fuerit ab una uniuersitate ꝑpetrata uel si fuerit una ciuitas passata ꝑ subditos ꝑpetrati aliquo tp̃e ꝙ uere illud dicaẽ delictũ uniuersitatis, postq̃ totus populus concurrit, ƒm Petr. de Anch. in cõs 158. incip. ex narratis in facto apparet, &c. & in cle. 1 post Card. ibi. 4. q. de pœ. † Satis. n ƒm eum, factis ipsis declaratur intentio uniuersitatis, & euidentius declaraẽ uoluntas hoĩs factis quam uerbis c. dilecti filii. de ap. & l reprehendenda tu magis es. C. de inst. & substit.

subſtit.quod etiã ſequitur Ioã. de An. in d. c. dil.col.5.uer.& circa prædicta an,& qñ eccleſia &c. Et ſic uĩ feciſſe cõitas Agenenſis,quæ die Lunæ tertia Iulii continuando tumultũ & ſeditionem nocte præced. inchoatam, pulſare fecit cãpanas eccleſiarũ, & uirgas tanq̃ uexilium anteferri faciebat ad conuentum Carmelitanum, uſque ubi ſe congregauit. Ad requiſitionem tñ dñi Dubuſcon uolentis ſedare tumultum,& cõmunicato cum eodẽ Dubuſcon qui nihil potuit proficere. uelo eleuato acceſſit ipſa cõitas ad domum ciuitatis cõem,& poſtea continuauit ꝑ menſem & ultra faciendo guietum armis, & alia per egit,prout ſupra narratum eſt,ut in ſnĩa per dños mihi collegas lata ad longum inſerta cõtinetur. Sed ꝓ hoc dĩ uniuerſitas Agenenſis deliquiſſet. Tum qa totus populus non occurrit,nec hoc fecit,qđ requirebat, ut uolũt Doct.ſupra all.licet eſſent mille & plus de plebeis ruſticis,& miſerabilib. perſonis.

11 † Tum quia ad hoc ut maior pars poſſit p. iudicare uniuerſitati,ſm legem quod maior pars.ff.ad mun requirit ꝙ illa tendãt ad utilitatem,uel ſaltẽ non tendant ad damnum. Sed qñ tẽdunt ad damnũ,& delictum,reqrit ꝙ dei cõcordent,alias cõtradictio unius faceret ne uideatur,geſtũ ab ipſa uniuerſitate,ut tenet Guil.de Cum.in d.l iub.quem ibi ſeqt Paul.de Caſt.col.2.& Felyn.in d.c. cum oẽs. col.9.uerſ.in eadem gl.ibi, ſi ſint plures, de cõit.& Alex.in d.l.quod maior pars.ubi in fi. dicit qđ illa lex non habet locũ in criminalibus.alleg.gl.in c.mil.65.diſt.Et tenet Bal. in l.metum §. animaduer. ubi dicit,ꝙ ſi maior pars canonicorũ delinquit,non uñr ꝓpea omnes delinquere l.1.in prin.ff.de mag. conue. qđ no.quia uĩ reſtringere dcm̃ oĩum Doct.

12 † uolentium uniuerſitatem delinquere ſi ex cõſilii deliberatione cõmiſerit delictum, ſed non facit. Nam iſtud intellĩ qñ maior pars delinquit ſine cõuocatione,& deliberatione præcedente,quia uniuerſitas tunc non dĩ delinquere,ut ſupra dcm̃ eſt.faciunt not.per Abb. in c.auditis,de elec.& c.1.de his q̃ fi.à maio. & ideo nos ꝓceſſimus tanq̃ contra ſingulares,& particulares,ut ſupra dcm̃ eſt.Tertio, niſi coniecturas, & actus ſequentes derrogatur uolũtas populi,forte nõ puniũt,nec ĩ exiliũ ponũt delinquẽtes. ita colligitur ſm Felyn.ex uerbis Card.in d.clem.1.in 4. q. de

13 pę.†Et pdicta cõcluſio ꝓcedit,ẽt ſi cõſules & officiarii. ciuitatis delictum ipm cõmiſerint ut uoluit Bar.in d.§.nonnunq̃.& Io. de An. in d.c.dil.col.6.uerſ.4.principalr, & Cyn. in d.l.iub.teneat contrarium ſed opin. Bar. eſt uerior,quam tenet Old.in d.cõſ.315.& quod nullo modo dicatur uniuerſitas delinquere, in fecerit deliberationem,ut dictum, eſt & hoc caſu uera eſt concluſio,qñ delictum eſt cõmiſſum circa id qđ a ſola uniuerſitate fieri potuit, quia ſtatuta illicita cõdẽdo, uel collectas imponendo, & tunc ſm Bart. in d §. nonnunq̃,cum priuatis hoc facere non poſſit,ipſa uniuerſitas dĩ uereproprie facere, in qua hoc ius reſidet.l oẽs populi.ff.de. iuſt.& iur.& auth.caſſa,& irrata,de ſacroſan.eccl.& auth.item nulla cõitas.C.de epiſc.& cler. & iſtud tenet Salyc.in l.1.in.4.q.de ſed.& Abb. ſicu.in d.c.dil.col pen.& ibi Io. de An a.col. 4.in fi.qui ambo poſt.Ant.ibi alleg.tex.in d. c graue.& in c.nouerit.de ſent.excõm.Idem

14 Mar Soc.in d.c.dil. † Si uero eſt commiſſum circa id quod a quolibet priuato fieri põt, ut eſt crimen homicidii,rapinæ, uel uiolentiæ, aut doli,& tunc ſm Bart.uniuerſitas proprie non dĩ illud cõmittere,quia nõ cadit in uniuerſitatem,& ad eorũ cõmixtionem, & perpetrationem uera ꝑſona exigitur,& pro hoc alleg.d.l.ſed ſi ex dolo. §. 1. de dolo,& l. 1.§. fin.ff.de acqr poſſ.ſed uniuerſitas non eſt uera perſona,ſed ficta.l. mortuo.ff. de fideiuſſ. ideo ficte,& nõ uere delinqt,ut ipſe probat,& ipm ſeqtur Io.Barbe.in ſuo uiat. eo tacito. & tenuit Epec.tit.de acc.in fi.& Abb.ſicu. in d.c. dil. col.pen & ibi Ioan.de Anan.col. 4. poſt.prin.Sed Salyc.in d l.1.de ſed.in 3. & 4. q.tenet cõtrarium circa hoc ultimum ꝙ uniuerſitas ut ꝑſona repñtata dĩ uere facere,qa uniuerſitas nihil aliud eſt,q̃ hoĩes uniuerſitatis,ſed hoĩes uniuerſitatis uere fecerũt, ergo & uniuerſitas uere fecit qđ hoĩes. Pro hoc alleg.tex.in d.l.ſempex.§.ſepulchro.& in l.ſi fam.ff.de iuriſd.om.iud.& h d. eſſe uerũ, qñ hoĩes uniuerſitatis ad hoc faciendum conuenerunt ut uniuerſi,ut dcm̃ eſt,alias ſi ut ſinguli cõuenerunt ſine deliberatione uniuerſitatis,tunc uere dicit Bar.& iſtam partẽ tenuit Alb.de Gand.in tract.malef. tit.de hom. uerſic.qõ talis eſt,& ſæpe de facto contingit cõe

15 ſeu uniuerſitas &c.† Sed in modo puniendi ipſam uniuerſitatem quæ delinquit in faciẽdo, quod puniatur criminaliter eſt altera iõ non modica. Nam Cyn. in d.l. ſi quis in tm̃

uerſ.

uers. sed pone quod facit homicidiū &c. uarias refert opiniones,& finaliter cōcludit, ꝙ teneatur criminaliter, sed alterabitur pœna ꝓ ꝓ multitudinem ẜm gl. in d. § nōnunq̄. qa fieret magna hominum strages. & idē tenet Ang. in d. l. si familia, in prima fallentia, sed Inn. in d. c. dil. & in d. c. grauem. de sent. exc. tenet contrariū, ꝙ uniuersitas nō puniat, ne innocentes, ut pupilli, furiosi, & similes personæ q̄ non pñt delinquere, puniãt, sed pœna transmutetur in pœnā pecuniariam, nisi ex delicto aliqd ꝓuenerit ad ipsam uniuersitatē tūc tenet d. l. si ex dolo. §. 1. & hoc tenēt oēs tex. in c. sæpe. de rest. spo. & in c. qa. 5. de iud. & Paul. de Castr. cons. 415. col. 2. uel tertio uidendum est &c. usque ad fi. ꝙ est sing. in c. quia scio ꝙ sup isto uol. antiq. Sed Bart. in d. §. nōnunq̄ reassumit illas opi. & tandem 16 distinguit. † Aut delicti pœna est realis, aut personalis. Primo casu, aut non æque cadit illa pœna in singulos de uniuersitate sicut in ipsa uniuersitate. Exēplū, publicat res ex delicto si illa res ē uniuersitatis ipsa uniuersitas punit d. l. iub. de sac. san. eccle. & in hoc cōueniūt oēs scribēt. in locis supra all. & Abb. & Io. de An. in d. c. dil. de off. ord. Aut pœna æque cadit ī singulos, ut pœna certæ pecuniæ uel quãtitatis, & tūc dicit. Aut collegium est paruū, ut est collegiū ancianorū, uel capitulū canonicorū, uel collegium doctorū. Aut magnū, utputa ciuitas, aut castrū. Primo casu, ꝙ non puniat collegiū, sed tm̄ hr̄ q cōsenserūt; ꝓ tex. in l. 1. in pric. ff. de mag. cōuen. Secūdo uero casu, ꝙ puniat uniuersitas, ut d. auth. itē nulla cōitas, & §. 1 de pace. iur. fir. Rō diuersitas ẜm Bar. est, quia in collegio amplo, & diffuso, non ita de facili cognoscunt dissentientes a consentientibus, seu delinquentes à nō delinquētib. sicut in collegio paruo. & idem tenet Abb. sicu. & Ioā. de An. in d. c. dil. post Ant. qui ambo alleg. tex. in c. ita nos. 25. q. 2. 17 † ubi ciuitas priuatur dignitate epali ꝓ ꝓ delictum homicidii, quod proprie non cadit in uniuersitatem, sed tenet ex eo qd̄ mandauit, uel ratum habuit ꝓ quo ēt alleg. c. ubi periculū §. ciuitas, de el. lib. 6. accedat similis tex. in d. c. fel. §. fi. & ibi Frācus in ult. no. Sed Sal. in d. l. 1. de sedi. dicit ꝙ est truffa, quia infantes, furiosi, mulieres, ac multi alii possent discerni, ergo non est bona rō in casu certi, ut ipsemet Bar. ẜm Sal. uidetur fateri, dū ducit, ꝙ si pro pœna soluenda debet collecta imponi, ꝙ nō consentientes non teneātur ad cōtributionem, per d. l. 1. in prin. de mag. conuen. & ideo nō placet sibi distō collegii parui, uel 18 diffusi, ut infra dicam. † Item ēt quia facilius inquiritur contra uniuersitatē, q̄ contra singulares ꝑsonas, quia delictū magnę uniuersitatis non pōt esse nisi notorium, ut dixi in ultima ꝑsuppōne supra. Sed qñ pœna est personalis, & tunc ẜm Barth. Aut tale est crimen qd̄ afficit filium ꝓ ꝓ patrem, ut crimen læsæ maiest. l. quisqs. C. ad l. Iul. ma. uel crimē hær. c. statutū, de hær. lib. 6. & cap. fel. de pœ. eod. lib. & tunc uniuersitas, uel cōitas criminaliter punit, ut fcm̄ fuit de Carthagine, quæ passa fuit aratrū. l. si ususfruct. ciuit. ff. q mo. usuf. amit. ubi glo. idem dicit de Troia. unde Bart. refert se uidisse quandam sñiam diffinitiuam Imperatoris Henr. quā dedit cōtra ciuitatē Brixiæ, q̄ fuerat sibi rebellis, in qua dicebat illam ciuitatem esse subiiciendā aratro quam pœnam ex misericordia relaxauit. Et ēt dicit Bonifacium Papā ita fecisse ꝓ ꝓ hæresim quorundā templariorū, qd̄ totum collegium destruere fecit, uñ Felyn. in d. c. dil. col. pen. uers. 2. inquantū dñt &c. alleg. tex. in c. si 19 aud. 23. q. 5. † ubi ꝓ ꝓ hæresim tota ciuitas pōt comburi. & idem tenet Pet. de Anc. in c. Rom. § uniuersitatem de sent. excōm. lib. 6. Et sic bona in cōi exñtia publicantur, & idē uoluit Bar. in tit. q sint rebelles in uerbo rebellando, col. ult. & Abb. Sicul. in d. c. dilect. col. pen. Ioan. de An. col 4. dicentes, ꝙ ciuitas Bon. etiam fuit prorsus destructa. & passa aratrum ex sñia Imperatoris, sed post ex indulgentia fuit reædificata, ut legitur in legenda S. Ambrosii. ut refert Bart in proæ. ff. § hæc tria. Sic ēt ẜm eos: Deus deleuit funditus Sodomam, & Gomorram & tres finitimas seu uicinas ciuitates, & tñ ibi erãt multi infantes & furiosi qui non poterãt delinque 20 re. † Ex atrocitate ergo delicti sæpe unus punitur pro alio tpalr̄ non aūt spūalr̄, pro quo uide bonam gl. 24. q. 3. in summa, & in §. ecclesia, l. q. 4. & sic, ẜm ipsos, in hmōi delictis cessant rationes Innoc. Et opin. eius ur̄ seruari in hoc regno ẜm ꝙ reperi scriptum in magno consuetudinario Franc. & tit. de iuribus reg. fol. 6. uer. Item la ou uue uille ne obiest au Roy, elle doibt estre rasee. Et ꝓ hac opin. facit tex. in l. iud. C. de naui. lib. 11. ubi ꝓ ꝓ delictum iudicis puniuntur oēs ciues, quem tex. inducit Bart. ibi ꝙ ꝓ ꝓ denegatam

iustitiam à iudice uel rectore loci.cōcedūt re ꝓsaliæ cōtra oēs ciuitates tex.cum gl.in c.dñs noster 23.q.2. idem Ant.corſ.in ſingulari iudex,imò ſm Innoc.in capit.cum ex iniuncto. de noui.ope.nunc.ciuitas poteſt mori, ſi prin ceps eam damnat ad aratrum, & tenet Mart. Laud.in tract.de princ §.102.Aut crimen eſt tale ꝙ nō affligatur alius quā cōmittens,ut eſt homicidiū, uiolentia uel rapina. & ſm Bart. 21 † cū uniuerſitas non habeat caput,ſed fictū, decapitari non pōt;ſed pœna illa cōmutabit in pecuniariā,ut d.l.qd ergo.§.pæna grauior. ff de his qui no.infra & l.hos accuſare.§ oībus ff.de accuſ. & iſto caſu habebit locū opi. Innoc de innocētes ꝓ nocentibus puniant.& ipſum Bar.ſequit Abb ſic.in d.c.dilectus, col. ultim. ver. ſed in modo puniendi.& ēt Io.de Ana.col.4. Sed pdictā diſtinct.reprehēdit Saly.in d.l.1.de ſeditio.dicēs,ꝙ ſiue collegiū ſit uniuerſale,ſiue particulare,magnū, & diffuſū,ſiue paruū, ꝙ ſolū puniant q cōſenſerūt, ꝓ d l 1.in prin.de magiſtra.conuen.Et illius legis fuit ratio, qa pſentes qui fuerunt maior pars totius, totam uniuerſitatē repſentant.l. qđ maior pars ff.ad munic. Ergo per eos re- 22 præſentata uere facit,ut ſupradictū eſt.† Cū uniuerſitas nihil aliud ſit,quā hoīes ipſam repræſentantes,merito lex ipſos ſolū puniri uoluit,& dicetur uniuerſitas punita taliter,qualiter fuit pſentata.Et idē ſm eum, ubi pœna eſt ꝑſonalis eadē rōne, tā in homicidio q̄ in crim.læſæ maieſt. in quo ex patris delicto filii puniunt,& nō alii de gñe ſuo.Ideo ciuitas non ſubiiciet aratro ſine principis cōſcientia ut uoluit ipſemet Bart.in extraua.qui ſint rebel.in uerbo,rebellando,quaſi ad fi. Et iſtam opi.tenuit Gand.in d. tit. de homic. ubi dicit ꝙ auctores,& participes homicidii, ſi appareāt,puniri debēt, per tex. in l.qm̄ C.ad l.Iul. de ui pub. Si uero non appareāt, tūc pecuniariter.Sed in hæreſi,bn̄ dicit Bart.ſm Sal.quia ſinguli de collegio dñt peccare, merito puniunt.Sed ſi opi.Salyc. eſſet uera,fruſtra quit an uniuerſitas tractatu pcedēte, & cōcilio deliberato del qrit, ſi ſolū ſinguli cōſentientes tenent quēadmodū ſine conſilii deliberatione deliqſſent ut dictū eſt,& ipſemet uoluit in 23 d.l.1.de ſedi.in 3.q.† Sed pōt indeſi,ꝙ uniuerſitas tunc uere delinqt, & ēt punit in illis q reperient cōſenſiſſe,& culpabiles ipſā uniuarſitatē repræſentantes,cum ꝓ deliberationē cōſilii uniuerſitas ipſa deliquerit. Et eius opi.eſt æqua,& multū mihi placet,ut ſtatim dicam tñ ſm Saly.in eo.caſu ſi collegiū eſſet magnū,ita ꝙ ex pſentiū pœna ſequeret magna ſtrages,tūc principalioribus punitio, pœna aliorū in pecuniariā uel alā cōmutari debet.ar l q cedem.ff.de ſica.& hoc eſt qđ uult dicere gl.in d.l.aut facta §.nonnunquā,& facit text. in l.ſi qs aliqd.§.auctores.ff.de pœn: & in d.c.dilectus, de ſimo. & in l ſi fam.ff.ſi fam.fur.& c.ut cōſtituerēt.l.di ibi,ſed populorū plurimorū ſtrages iacet. detrahendū eſt aliqd ſeueritati,&c.& Alb. de Roſ.in l à procedente C.de dila.& Mar. Laud.in d.tract.de prin.§ 112.& in §.235.& ro in c.ſanc.de tēp. ord.& ſentit Bar in ſuo tract.de Guelphis,& Gibel.in 4.prin.q.uer. quid n.ſi una pars erat 24 extra ciuitatem, &c.† quia multitudo inducit iudicē ad diſpenſandum contra iuris rigorē:cum ob populū multū crimen pertrāſeat inultum 5 diſt.iuiib.& c.non poteſt 23.q.4. Et ēt ꝓ ſcandalum euitandum,qa ſcandaloſum eſſet totum populum unius ciuitatis interficere, & depopulare urbem in detrimentum reip. cuius intereſt amplam hēre ſobolē, ad replendas ciuitates liberis hoībus l. 1.ff. ſol.matr. uñ interrogatus Homerus qđ maximū eſſet ornamētū ciuitatis,pueri (inqt) & turres ꝓ pueros numeroſitatē ſignificans, de quo ꝑ Soc.in cōſ.139.col.6.uer.ultra oſ.ē ditur.lib.1 & dixi in §.1.conſuet.iuri.ſtatut. perſona qm̄ in lata gente,gloria principis, & diminutione populi,contritio principis, denotatur 1.q.4.c.eccleſia.§.itē Dauid, & ideo dicit gl.in c.ſi 9. q. ult. ꝙ papa poteſt priuare omnes clericos,uel oēs epos, quia uniuer- 25 ſalem ſtatum eccleſiæ turbaret. † Et licet multitudini parcatur,ut d iurib. hoc fallit in ſeptem caſibus, ſm Io de Ana.& Fely. in d.c. dilectus colum. 1. Primo, niſi multitudo defenderet ex quadā auctoritate delictū ſuū, ut tenet gl.in c.cōmeſſationes, 44. diſt. ꝓut fecisse uñt ſeditioſi Agenenſes, q per plures noctes ibāt ꝓ portas ciuitatis faciēdo guyetum dicētes ꝙ nullū cōmiſſariū auctoritate curiæ ſupremæ Burdegal. deputatū intra ciuitatē introire ſinerēt, Quinimo eundē in quadam parua nauicula uocata ī eorū uulgari,gabarrot, ſine aliquo remo ſupra Garonam ponerēt,poſteaq. ei dicerent, ueritis de Burdegale reuertimini Burdegale,&ab excluſis molēdinorū pcaueatis,& plura uerba de qbus ī ſnīa īſerta ſit aliqua mētio,rōne cuius ꝓceſſimus

magis

magis rigorose, qa ex quo quis perseuerat in malitia grauius puniendus est q̃ alius 11. q. 3. c. pcipue, & 2. q. 4. c quãto. & dixi in §. 12. de iuris. om. iud. Secũdo, nisi esset delictũ maximum ut uoluit Archid. in denique. 4. dist. facit secũda q. 1. multi. Tertio, nisi essent multitudo religiosorũ, ut tenet Host. in c. ea quę, de statu mona. Quarto, nisi loquamur in pœna eterna gl. in d. c. deniq;. 26 † Quinto, nisi esset delictũ nõ cõmissũ sed cõmittẽdũ, ut uoluit Bart. in d. § nonnunquã, Sexto, nisi cessaret scãdalũ, qa illo cessante põt puniri, glo. in c. latores, de cler. exc. min. Septimo, nisi in multitudine essent aliq principaliores, qa illi poterunt puniri, ſm gl. in d. c. latores, ut supra ꝓx dixi. Et istas limitationes ponit Dñi post Arch. in d. c. deniq;. & d. c. ut cõstitueret 1. dist. & oẽs isti casus fallen. reincidũt cũ di. Bart. Et quamuis opi. Bar. si cõis, tñ mihi magis placet opi. Sal. ꝙ solũ cõsentientes teneãtur non alii, nec tota ciuitas qui non deliquerunt, q forte erunt maior pars totius quia in ipsis cõgregationibus cõsilii populorũ, nõ sũt sensu carentes ut mulieres. infantes, furiosi, ebetes, & hmõi similes uocati, nec uocari cõsueuerunt, ſm Ang. in cons. 63. in fin. & in d. §. animaduertendum, & dixi. in §. 10. in glo. 1. ante fi. de consue. iur. stat. perso. licet tales personæ sequantur alios, q tñ ignorant quo pacto, & animo, aut iure res agatur, & fiat l. 1. C. de fal. mone l. diuus. ff de off. præsi. & l. oẽs. C. de pœn. qa peccatum unius alios prouocat ad peccandum secunda q. 7. Paulus, in 3. & c. magnæ. §. 1. de uoto ergo iniquum esset ꝙ tales ꝑsonæ, quæ non cõsenserunt ꝓ delictum alioꝝ punirent hoc uoluit Barth. Brix. in c. eps qui mancip. 12. q. 2. dum dicit, 27 † ꝙ illa uniuersitas poterit criminaliter puniri, in qua non sunt infantes, & similes personæ. Et in pœnis mitior pœna est amplectẽda l. ꝑses. ff. de pœn. & in regula, in pœnis de re. iu. & q̃ ibi dixi post Dyn. & supra in 6 pręsuppositione. Et ꝑfecto Cyn. Inn. & eorũ sequaces uñr habuisse bonã, & æquam rõnem, & ipsos sequtur Alb. de Ros. in d. l. aliud. §. refertur q alleg. Gãd. in d. tit. de hom. alias sequeret ꝙ appellatione ꝑsonæ in odiosis comprehenderet uniuersitas qđ not. ut uoluit Ioan. And. in c cum ĩ illis, circa fi. de pb. l. b. 6. Secus in fauorabilibus, ut ibi ꝑ eũ, & Card Alex. in d. §. conuenticulas. in 1. no. de pa. tenen. ubi uide. & istã opi. tenet Paul. de Cast. in d. cons. 105. & Ang. in l. q cædẽ. ff. de sic. q alleg. Inn. in d. c. graue. & sentit. Alb. in, 2. parte statu. q. 71. & q. 77. facit. ecc. 26. ubi dr̃. A tribus timuit. cor meum, & in quarto, facies mea me tuit. Delatorũ ciuitatis, & collectionẽ populi &c. in istã partẽ inclinat Bonif. de uitali. in d. tract. & tit. de seditio. in fi. ꝙ in tit. ad l. Iul. maiest. Si uero per modũ particulariũ, & tanquã singulares fiat seditio, & tũc pęna sequit suos auctores l. sancimus. C. de pœn. & in c. 28 q̃siuit. de his q̃ fi. a ꝑla. † Quia aut cũ seditione occurrit, & cõmissum est aliud delictum aut nõ. Si nõ occidit aliud delictũ, aut est facta in ciuitate Romana, & tũc tales cõmittũt crim. læs. maiest. in qua specie sunt hi q fecerũt hoĩes armari cũ telis, & lapidibus, cõuenerũt ue ut hoĩes ad seditionẽ cõuocent aduersus rempublicam, aut quo qs magistratus q Imperium hẽt, occidat, & aliis casibus not. in l. 1. 2. & 3. cũ seq. ff. ad l. Iul. maiest. per Ioan. Fab. Ang. Are. & Io. de Pla. in §. 1. inst. de pub. iud. & hoc tenet Car. Alex. in d. c. seditionarios 46. dist. in aliis uero ciuitatibus, q turbæ, seditionis uel faciendæ cõsiliũ interũt & gentẽ cũ armis cõgregauerunt, uim publicam committunt l. 1. & 3. in prin. & l. q dolo. uer. hac l. tenet. ff. ad leg. Iul. de ui publ. & l. fi. C. eo. & ista fuit opi. Bar. & uera in d. l. 1. ad l. Iul. maiest. ut supra dixi in 6. ꝓsup pos Quorum pœna est mortis l. 1. C. de seditio. saltem deportatio cũ publicatione bon. omn. inst. de publ. iud. §. itẽ lex Iul. de ui. & ibi Ang. & Doct supra alleg. & l. 1. & 2. C. de ui publ. Et tenet Bonif. de uitali. in tract. de malef. tit. de coll. illic uer. uñ notandũ est, & ti. ad l. Iul. de 29 ui publ. † Et si in tali turba, & seditione ædes alienas, aut uillas exillauerint, effregerint, expugnauerint cũ armis, tũc capite puniunt l. si q ædes alienas. ff. de ui publ. & Alex. in cõsil. iii. col. 4. uers. nec ꝓdictis obstat. uol. 1. qđ fecerũt Agenẽses, accipiẽdo per uim ex archiuis statuta, & alia ciuitatis documenta illa que ad eorũ domũ importantes. & idẽ Guido papæ in decisi. 422. ubi tenet qđ qui extrahunt aliquem ꝑ uim cũ armis de domo sua (ĩ qua debebat esse tutus. l. 1. C. de præto. lib. 12. & l. pleriq;. cum l. seq. ff de in ius uoc. & l. nemo de domo sua. ff. de reg. iur. & cõstituerint prisonariũ qđ cõmittũt tria delicta Primo, iniuriã ꝑ dicta iura. Secũdo crimẽ capitale triplici modo, ut ibi ꝑ eũ. Tertio, uim publicam ꝑ iura supra alleg. † tñ in hoc ca-

su ſm ipſum hodie non publicant bona. ſed deferunt aſcendētibus & deſcēdentibus, niſi in crim læſæ maieſt.auth. bona damnatorū. C.de bo.dam.ex quo pdit uitā,aut ciuitatē, uel ſtatū nō pdit bona, ut tenet ibi Bald. & Ang ſed ſub correctione,d.auth. bon. damn. nō corrigit iura antiqua in illis caſibus in q-bus imponūt pœnā ad emptionis bonorū,ex preſſe,& p ſe,& nō in connam alterius pęnę, ut tenet Pet. de Bella pertica, quē ſequit Cy. in d.auth.bona,& Bart.in l. 1.ff. de bo.dā.ubi iſtā dicit eſſe cōem. ſed pœna legis Iuliæ de ui pub.eſt deportatio,d.l.q dolo,§.fi.cum ſua gl.& d.§.item l.Iul.ſed deportatio nihil aliud eſt quam omn.bon.publicatio,l.1.§.fi.ff. de fal.& in §.Item l.Corn.in uerbo, deportatio, inſt.de publ.iud.Tum etiā non hēt locum d. aut.bona damnatorū, qñ expreſſe per ſnīam bona publicant,& fiſco applicantur.ut tenet Ang.Are.in tract.malef in gl.& eius bona pu-

31 blicamus,in prin. † alias ſm eum bona realr non intelliguntur cōfiſcata quamuis quis ſit damnatus ad mortem nālem ciuilem. Idem tenet Alb.de Gand.in ti.de bon.malefac.in 1. q.ideo iudex debet eſſe cautus, quod in ſnīa cōfiſcet,& publicet bona deportati, pp opi. euitandas,prout fecimus in ſnīa per nos contra ſeditioſos Agenenſes lata, ut infra per tenorem eius apparebit,& ſic ſe habet ſtylus curiarum Franciæ,tñ in aliquibus ciuitatibus, & locis ſunt cōſuetudines, & ſtatuta circa publicationem bonorū,ut apud Bituriges,apud quos bona delinquentium pro quocunq; crimine,ēt læſæ maieſt.uel hęreſis, non cōfiſcantur,ſed remanent eorū parētibus, ut dixi ple-

32 ne in §.10.& 12.de iuriſ.omn.iud.† Et not.q contra tales ſeditioſos derobatores hēt locū diſpoſitio l.ſi qñ.C.unde ui.& c.fin. qđ met. cau.ut tenet Io.de Imo.in conſ.2.& ēt ad oīa reſarciendum damna tenentur, ſm Bald.in c. 1.§.iniuria,quem ibi ſequitur Car. Alex.in fi. de pace iura.fir. Si uero ſine armis, tunc non pdunt oīa bona, ſed tertiam partem, ut d.§. item l.Iul.de ui.Et ſi forte banniantur ad tps debent ipſis reſeruari,& reuerſis reſtitui bona dimiſſa ſm Odof.& Alb.de Roſ.in d.auth. bona damnatorum refert, & ſequitur Mart. de Laud.in tract. de crim læſæ maieſt.§.50. uel ēt ſi homicidium commiſſum fuerint in ſeditione, quod pariter teneantur de homicidio,ut tenet gl in l.qm multa facinora.C. de ui pub.& p hoc tex.in d.l.qui dolo,uerſi.hac lege tenent,& q cōuocatis hoībus uim fecerint quo qs uerberet,& pulſet,& ſi neque homo occiſus ſit.&c.& legitur in paſſione dominica,Marc.13.& Luc 23. de Barraba q cū ſeditioſis erat uinctus pp ſeditionem quandā factam in ciuitate,& homocidium, &c.& ita iudicatum fuit per Carolum V.cōtra primū Marcū ſeditioſum, qui a tergo occiderat Io. Bailletum eiuſdē.Caroli theſaurariū in ciuitate Pariſienſi,ut ſupra in exemplis oſtenſum eſt,† quia uiolentia pambula non confundi-

33 tur pp delictum ſecutum,ad cuius factū tendebat lege ſi cōfidis,& ibi ita tenet Ang.C. de ui.pub.Et ideo circa iſtū art.cōcluditur qđ ſi cōtra Principem Ro.aut urbem Romanā uel regem Francię cōmittat. qđ teneantur crim. læſæ maieſt.ut dictum eſt ſupra in 6.pſuppoſitione, & ſupra pbatum eſt in exemplis in prima pſuppoſitione poſitis, tpe regis Philippi Pulchri,tūc in ciuitate Pariſien.apud templarios exiſtentis.Si uero ſimplex ſeditio fiat contra temp.aliarū ciuitatum aut dominorū & tunc ſecundum Bar.in l.capitalium.§.ſolēt quidam qui ſe uulgo iuuenes appellant. uer. nonnunquam ff. de pœ. aut fit p laſciuiā,& inſolentiam populi, aut ex dolo. & ppoſito ac malitia l.reſpiciendum § delinquunt ff.de

34 pęnis.† Si ex ppoſito,dolo,& machinata cōſpiratione; vt quia ſm Barth.acclamauerunt fortiter,q moriant cōſules,q regunt, uel incitauerūt,& cōgregauerunt populū p cāpanarū pulſationem,& uexilli declarationē; ut ſupradictum eſt in prin.huius q.in 6.præſup poſ.& tunc debet tales auctores ſeditionis pro qualitate dignitatis puniri,iuxta formam tex.in l.ſi quis aliquid §. auctores ff. de pœn. qa aut furcha tollunt,aut beſtiis ſubiciuntur aut in inſulā deportant,& hoc vr uelle ēt tex. in d.§.ſolent ibi,qui ſi nihil amplius admiſerint,&c.& in l.1.& 2.cū ſua gl.de ſedi. ubi gl. dicit qđ uolebant deponere ptātem, & aliū facere,& idem tenet Barth. in d. ſuo tract.de Guelph.in 3.q.princ. qñ ſm eum poſſunt habere recurſum ad ſuperiorem,hoc facere nō debent, ēt ad utilitatem reip. ideo debent puniri dictis pœnis,& tenet Bald. in d. l.fallaciter §.fi.de abol.& in l.denunciamus ff.de his q ad ecc.cōfug.& tenet Ang in d.l.1.ad l.Iul. maieſt.& in d.l.2.de ſedi. ubi dicit qđ reqrit qđ ſtudioſi rumorem cōcitauerint,& ad finē

35 tumultus, † quia in delictis uerbum ſtudioſe,ſignificat malum aīum i.doloſum, ſed in

actibus

actibus bonis significat actũ meritoriũ, ſm Bal. in l. 1. §. huius studii, col. 1. ff. de iust. & iure, ubi adducit ad q. de statuto puniẽte aliqd studiose factũ, & idẽ no. col. 2. uer. item si statutũ est factũ cõtra turbãtes. & qđ sic debeãt puniri, tenet Bart. in l. si in rixa. ff. ad l. Iul. de sic. & Io. de Pla. in §. 1. in fin instit. de pu. iud. & Io. And. Ant. de But. Abb. sicu. & Fely. in d. c. fi. de testib. cog. & Alex. in cons. 111. col. 4. uer. nec pdictis obstat, uol. 1. & Car. Alex. in d. c. seditionarios, ubicunq; n. inualuit seditio cruenta, & prupta factio. debẽt tũc tales seditiosi mori. l. si quis filio exhæredato. §. hi aũt oẽs, ibi seditio prupta factioq; cruẽta, &c. ff. de iniust. rup. testa. Et exemplificãt ibi Bal. & Imo. pruptam factionẽ, & seditionẽ cruentã qñ seditiosi interficiunt magistratũ aut patricium ciuitatis, uel consulẽ, uel aliquẽ de maioribus, idem tenet Hier. de Tortis in d. suo cõs. col. 9. uers. sed ipsa occasio fuit facta, &c.

36 † Nam grauius est offendere psonã publicã quam priuatã; ideo grauior pœna est imponenda, ſm Alex in d. l. si familia, per illũ text. de iurisd. omn. iud. allego bo. tex. in l. aut facta §. in magistratum uel in priuatum. ff. de pœn. & in l. pror. §. fi. ff. de iniur. qa iudices, & magistratus dñr hře maiestatem, ut uoluit Io. Fab. in procemio inst. in prin. & Aeg. Bell. in d. cons. 15. non dico qđ habeat locũ crim. læsæ maiest. ut dixi supra in 6. præsuppos. licet Cy. in l. si non conuitii, in 4. q. C. de iniur. uideatur sentire cum Pet. de Bella pertica ibi q omnis iniuria illata officiali regis actu gerenti officium intelligitur facta regi. & idem Luc. de pen. in l. 1. col. 5. in prin. C. de coarta. & prin. lib. 12. & Steph. Buynardus in d. l. quisqs. in 2. no. ante fi. uer. per quos tex. qñ in cõtẽptũ regis dicunt se nõ curari de Rege, nulla quoq; allegata causa, secus si cum cã in contemptum psidis uel odiũ partis aduersæ, uel indebite se grauatũ ex priuilegio ptendit, & ibi exẽplificat de Normanis, & de Burgundis.

37 † Vnũ circa hoc no. q delictum commissum in cõspectu iudicis adhuc sedẽtis p tribunali nõ exigit aliã pbõnem; qa de eo cõstat, ut iudici. ita not. glo. in c. Deus omnipotens. §. qñ aũt crimẽ, in uerbo, sedẽtis, 2. q. 1. quã reputauit sing. Alb. de Ros. in l. illicitans. §. ueritas. ff. de off. psid. & Ant. Corseti in singulari delictũ. Et sic uĩ q possit cognoscere, & esse iudex de quo in clẽ. 1. de pœn. & plene dixi in §. 21. de iurisd. omn. iud. Expedit. n. reip. tales seditionum concitares, & duces factionũ occidere l. cõstit. ff. de appel. & l. 3. § q auctor seditionis, ff. de sic. ita ut multis crassantib. opus sit exẽplo mortis acerbissime l. aut facta §. fi. & l. capitaliũ §. famosos. ff. de penis, & l. 1. C. ad l. Iul. repet. Et idẽ ſm legẽ longobardã

38 † ut qui auctores in capite fuerint, capite puniant, & ceteri qui in seditionẽ cucurrerũt in emendã condẽnent l. si p quacunq; cã, & l. pen. de aggres. in uico facta, & ĩ l. 1. de seditio ne cõtra iud. cẽ uel ciuitatẽ leuata. Auctores n. magis sunt puniẽdi, ut phat p id qđ dicit Dominica ueritas Pontio Pilato Ioan. 18. Propterea q me tradidit tibi maius peccatũ hẽt, bonus tex. in d. c. latores ibi, eos quos magis causã delicti esse cõstiterit, &c. Et idẽ ſm Io. Fab. in d. l. 1. & 2. de sedit. qñ plebs de facto, & p potentiam se defendit secus si de iure se opponere. Et non solũ si se defendat de facto, sed ẽt si tẽtauerit se defendere, p p uerbũ ibi positũ tẽtauerit, & in d. l. denũciamus, & tenet Ang. in l. eadem cã. ff. de ui publ. qđ tenens hoĩes armatos in domo, uel q ineunt consilium cã seditionis, licet ad nullũ alium actum puenerint, tenent eadẽ lege, & rõ red

39 di põt † qa p sola pparamenta dr res quasi peracta l. si partem. ff. quemadmodũ seruit. amit cũ nota. in l is q cũ telo. C. de sic. & idẽ tenet Ang. in d. auth. de mandatis principũ. §. fi. p illum tex. ibi, q populũ in turbas solicitare tentant, & cæt. ubi dicit not. cõtra tẽtãtes pacificum statum ciuitatis Parisii, ut puniantur. Et uoluit Bald in cõs. 24. uol. 3. ubi ponit qd sit attẽtare, tractare, pcedere, & cõsumare. Quia attentare idẽ est qđ ad aliquẽ actum pcedere l. si qs non dicam rapere, & ibi per oẽs. C. de epis. & cler. & in auth. habita, ne filius pro parte, & c. quamuis de offi. ordina. lib. 6. Tractare est colloquium hře, qualiter quid geri queat c. cum olim. de arbitris, c. dudum de rebus ecc. non alienandis. lib 6. l. pomp. cũ sua gl. ff. de negotiis gestis.

40 † Procedere est, pseq inchoata, & maliuolũ actum animi, & propositũ conari pcedere ad finẽ l. possessio ff. de usucapio. Cõsumare delictum est id facere quod cesset esse delictũ. vñ aliqui dicunt delictum esse consummatũ qñ lex punit consilium principaliter nõ accessorie l. 1. §. persuadere. ff. de seruo corrupto. Et qdam non cõsumata in opere sunt cõsumata in crimine qa factiosam uolũtatẽ notãt, & multo fortius factiosam factionẽ l. qsitum. ff. q & à

quibus, & tales ordientes ẜm eum lex censet esse reos, q̃a post factum non hñent iudicem punitorem, debet n factum hñe ultorem d.l. quisq́s ad l.Iul.maiest.& §.ꝑ contrariũ inst. de hær.q̃ ab intest.deferunt, sed ꝑꝑ solum conatũ sine aliquo actu ex ꝓposito celebrato, vr durum qđ debeant suspendi, ut in sequenti membro dicam; quia ẜm Bal.in l.non ideo 41 minus,in 6. q. C. de accus. † solus tractatus sola ordinatio non punit, ēt in atrocissimis, nisi sit ꝓcessum ad aliquem actum ordinatũ de p̄senti ad ipsum factũ, quia ubi lex punit affectum ac si delictũ esset cõsumatũ, iudex põt ex ptãte sibi á lege cõcessa mitigare pœnam,sed non tenet,ita dicebat Bald.in uoce, prout refert Sal.in d.l.is qui cũ telo. per text, singula.& optimum in l.aut facta.§ euentus ff.de pœn.quod est cordi tenendũ, ẜm Sal. & etiam Fel.in tract de conat.in fi.uers.ultimo scias,quem posuit post tit de appell.ideo dicit Spec.in tit.de accus.§.1.uersic Quid si in primo actũ fuerit, &c. esse oĩbus legibus uolentibus conatum puniri derogatum ꝑ contrariam consue.q̃ uerba multum cõmendãt, Ang.& Paul.de Cast.in d l 1.§.fin.qđ quisq; iuris,& Fel.in d.tract.col.3.uers. & ideo dicit Bart.&c qđ intelligunt uerum Ang. & Pau. 42 † præterquam in crim. læsæ maiest.& crimine oppugnantiæ patriæ in q̃bus non separat euentus,sed sufficit simplex conatus, q̃a sero pararet uindicta crimine consũmato,ut si q̃s facere tractatũ cõtra statũ ciuitatis, & ipsos sequitur Alex. ibi. & Ias.& Mart. Laud.in d. tract.de crim.lęsæ maiest §. 9.& ista est cõis in istis duobus casibus,& in simonia & in volente intoxicare aliquẽ ueneno, de quo per Felyn.in d.tract.uer. 5. fallit eum uersi. seq.& intelligo qñ conati sunt prodere & expugnare patriam uel ciuitatem, & ad aliquẽ ꝓcessĕrunt actũ,ut tenet Bal ut d.consi.24. & Bonif.de uit ali.in d.tract.de crimin. tit.de sedit. uersic.ut dixi perueniendo ad actum ,&c. sed in aliis delictis non punitur conatus de consuet.nec l is qui cũ telo, habet locũ in patria consuetudinaria,ut no. Aufrer. in stilo parlamenti in 4.parte §.136.licet Bar.in l.1.§. Diuus ff de sicar.reprobet illud Specul. dcm̃.vt 43 ibi uide. † Quia lex dicit non punitur turba sed factũ in turba l.ꝑtor.ff. ui bonorũ raptorum. & d.l.metũ post prin. quod metus cau. & uoluit Bald. in d. consil. 130. uol 1.Præter Alb. de Ros. iudicio suo in uerbo seditio,

dicit quod facere seditionẽ est graue pc̃m̃, vnde Apostolus numerat seditiones inter alia peccata ad Gal.5.ēt iurisc. in d.l.cõstit.de app. & in aliis iuribus supra alleg. & est speciale pc̃m̃ q̃a habes spãle bonum (cui opponitur) s.unitatem,& pacem multitudinis.Et rõ est ẜm B.Th.2.2.q.40.art.c.2.& ēt diuum Ant.in sua summa.in 2.parte tit.4.c.8. & Angel.de Claua. in sua sũma in uers. sedit.in 1. q.& 2.quia seditio opponitur unitati multitudinis populi ciuitat is uel regni. Et dicit Aug.21.de ciuit.Dei. quod populũ determinant sapiẽtes, non oẽm cetum multitudinis sed cetũ iuris cõsensu, & utilitatis cõione sociatum, unde manifestũ est unitatem cui opponit seditio esse unitatem iuris & cõis utili 44 tatis.† Ex quo patet qđ opponit iustitiæ, & bono cõi,ideo ex gñe suo est mortale,& tanto grauius quãtum bonũ cõe qđ impugnat ꝑ seditionem est maius quam bonum priuatum qđ impugnat ꝑ rixam. Et delictũ hmõi ẜm ipsos primo quidem, & principalr pertinet ad eos qui seditionem ꝓcurarunt q̃ prauissime peccant sicut filius Boeri q̃ clamans corani oĩ populo Israel , non est tibi pars in Dauid,&c.fecit seditionem, faciẽs tribus Israel recedere à regimine Dauid , sed Ioab ꝓcedens contra eũ fecit eum decapitare, ut habet 2.Rex. 20.Secundo pertinet ad illos q̃ sequunt eos ꝑturbantes bonum cõe, sicut illa multitudo q̃ secuta ab Absalone in cõiuratione cõtra patrem suum Dauid,& suos adhęrentes, & sequaces, sed puniti sunt qñ ex peste mortui sunt 70.milia uirorũ 2. Reg.22.non eñ solum ꝑꝑ peccatũ Dauid sed ꝑꝑ cõiurationẽ populi occisi sunt ẜm Thom. Et Dauid tñ iūxit Absalonem tribus, diebus, & tribus noctibus,ut no.Cyn.in l. ꝑꝑ insidias, C. qui accus.nõ pos & Thom.Terracii in cautel.25. 45 ante fin † Item legit Chore filius Esau, filius Cahat, filiis Dathau, atque Abiron, de filiis Eliab, Hon quoque filiũ Pheleph. & de filiis Ruben q̃ surrexerũt cõtra Moysen, & Aaron dicentes quare se eleuabant supra populum Dñi, &c. Et iratus Moyses ualde ait ad dñm ne respicias sacrificia eorũ,&c. loquẽsq. dñs ad Moysen, & Aaron, separamini de medio cõgregationis huius,ut eos repente disperdã & separatis Chore, & Datam, & Abiron cũ uxoribus,& liberis ac bonis,cõfestim dirupta est terra sub pedibus eorũ,& aperiens os suũ deuorauit illos, descenderuntq́. uiui in infernum,

num, & perierunt de medio multitudinis, ut habet numeri. 16. & ibi sequit, cūq; oriret se ditio, & tumultus increscetet, Moyses, & Aaron fugerunt ad tabernaculum fœderis qđ postq̃ ingressi sunt operuit nubes, & apparuit gloriā dñi, dixitq; ad Moysen. Recedite de medio huius multitudinis ēt nunc delebo 46 eos. † Cunq; iacerent in terra dicit Moyses ad Aaron. Tolle thuribulum, & hausto igne de altari mitte incēsum de super ꝑgens cito ad populū, ut rogas ꝓ eis. iam. n. ingressa est ira à dño, & plaga deseuit. qđ cū fecisset Aaron, & cum cucurrisset ad mediam multitudinem quā uastabat incēdium. obtulit thymiana, & stans inter mortuos, & uiuētes ꝓ populo depredatus est, & plaga cessauit, fuerūt aūt q̃ percussi sunt 14. milia hoīum septigenti, absq; his q periebāt in seditione Chore. illi uero q bonum cōe defendunt eis. resistentes non sunt dicendi seditiosi. sicut nec illi q defendunt se cū inuadunt ab alis, dicēdi sunt, ut cotingit dño du Buscon, ut supra dictū ē, sic factum fuisse legit in actibus Apostolorū q quēdam noīe Iasonem qui Thessalonicam ꝓ diuo Paulo Apostolo seditionē cōmouentibus turbis semetipsum dederit, ut Apostolo dicendi faceret libertatē, ut refert D. Hier. in epist. 82. scribens sup epistolam ad Rom. q incipit. Paulus seruus Iesu Xpi. lib. 1. & dixi supra in tertia ꝓsuppositione, † imò licitū ē 47 eisdem toto conatu resistere ēt eos occidēdo ut singulr uoluit Hiero. de tortis ī d. suo cōs. Si uero per lasciuiā, tūc debet ꝓcedi ſm Ba: eo ordine, & forma per ilū §. solent tradita, qa aut non est peruentū ad actū, sed solū est statū, & remāsum in terminis insolentiæ, & acclamationis, ut qa ſm Bart. in d. §. solent. ac clamauerūt ut turbarent populares dū falso clamāt foras uel ad arma, & gl. ibi exēplificat in Bergollo Pisano, & nō de Ioseph decurione Bono. credo ꝙ uoluit dicere de Ioseph ab arimathia nobili decurione q non accalamabat sicut. ceteri Iudæi quod Xps crucifigeret qm ipse discipulus Iesu erat, occultus aūt ꝑ p metū Iudæorū, & debet esse loco Bon. bonus, & iustus, ut Luc. 23 in fin. ꝓ hoc bonus tex. in l. 3. §. si intra uociferationē aut leuē qrelā seditio mota est, &c. ff. de re mil. ue ſm gl. in 48 d. l. 2. C. de sedi. † uolebant esse consules ꝑ p suam nobilitatē, & nō processerūt ultra, tales debēt de rigore fustigari ꝑ text. in d. §. solent. & carcere debent effectu postulatorū d. l. 2. de sedit. & illā gl multū cōmendat ibi Ang. in fin. cōtra faciētes rumorē in palatio, ut ad officia assumant, Et est in Tuscia multū in usu, ut ipse dicit qa cōtentiosis uerbis nō est strependū c. in loco benedictionis 5. q. 4. ibi nullus debet aut indiscretis uocibus ꝑstrepere, aut quibuslibet tumultibus ꝑturbare nullis ēt fabulis uanis uel risibus agi. Et (qđ est deterius) obstinatis disceptationib. tumultuosas uoces effundere. Et ne undiq; cathinis, & uocibus aer resonet, & audientiā aures ꝑstrepitu terreant. ut dicit Hier. in epist. 14. c. 7. li. 3. Sed cū oī modestia stantes uno loquēte ceteri sileant. Nec alter alterū ex auiditate loquendi interrumpat, & ꝑbeat impedimēta loquenti. Secus si acclamatio ꝑ populum fieret ꝑ p letitiā dicendo, uiuat talis, tunc nō debent in aliquo puniri. Glo. & Doct. insuper Lud. Bolog. in secundis interpre. in l. 1. C. de qō. lib. 22 ubi Laud. alle bo. text. in l. iustissimos ibi publicis acclamationib. collaudandi damus oībus ꝑtātem, ut honoris eius auctores ꝓferamus. C. de off. rect. prouin. † Sed si fiat ſm eū ꝓpter seditionem, tunc debent puniri quemadmodū Agenenses fecerunt q per uias, & uicos ciuitatis acclamabāt, uiuat Rex & cōitas faciendo deferri ensem, & uirgas ante eos cōgregando populum, & dicendo, ubi sunt isti fures cōsules, & alia plura, ut supradictū est. & sic ēt fecit qdā plebanus de prouincia Romandiolæ, ut refert Bal. in d. cons. 14. uol. 4. qui clamauit postq̃ ingressus fuit portā ciuitatis quā prodere itēdebat uiuat uiuat nobilis antedictus, ut ibi uide. & nō solū ꝑ p talem uociferationem seditiosam qs tenet, sed ēt profecto qñ cōcitauit alios ad uociferationē, uel q submisit ut uociferaret l. apud Labeonē. §. fecisse cōuicium. ff. de iniu. faciūt q̃ dixi cons. 1. in c. si qs aīo iniuriandi, posito in fin. lib. cōsue. Biturig. ubi posui de scholare uociferāte cōtra doctorē legētem, & ēt quod dicit Bal. in d. tract. schismatis de Romanis acclamantibus tēpore electionis Papæ Vrbani ante cōclauē cardinaliū Romanolo uolemo Italiano lo uolemo, ut dixi in addi. ad man. dag. in tract. de elect. c. 52. † Et intellige ꝙ fu 10 stigari debēt si sint uiles personæ. qa nobiles & honestæ personæ nō patiunt illas uiles pœnas. ut tenet Bart. in §. serui cesi, qui §. dependet ex d. §. solent, & Cœp. in cons. 40. col. 3. uers quantū ad mortem. & c. dixi in tract. de custo. claui. fol. 6. col. 3. sed debent alias in emendam

emendam cõdemnari ẜm facultates eorũ,qa causa,& personæ cõsiderari debẽt l.una. C si qs Imper. maled.ut dixi supra in 4. ꝑsupposi tione.& isto mdo debet ꝓcedi ad punitionẽ taliũ seditiosorũ,nisi ad ꝓditionem ciuitatis uel patriæ,aut dñi ipsius ꝑ aliquem actũ pro cessissent,ut supradictum est, alias oporteret destruere text.in d §.Solent.gl.& Doct. hic al le.& mens,& intellectus Ang.& sequac. est iste.& ꝓ hac cõclusione facit qđ nota. Paul. 52 de Castr.in l.1 C.ubi sena.uel clari † ꝙ qñ no ctis tpe qđ potius ex lasciuia quã dolo ꝓ su mit aliqs ꝓiecit lapidẽ, & percussit unũ qui mortuus ẽ,ipse cõsuluit qđ debet mitius pu niri.s. pecuniariter,uel forte sibi dare bannũ ꝑ aliquo tpe.& idem Cæp.in l.1.col. 8. uers. ex quo refert.C de ser.fug. dicens esse bene notandum ad adiuuandum pueros, & hoĩes ludentes ꝑ lasciuiam ad lapides sicut ludunt Veronæ ẜm ipsum. & Pet.de Anch. in cons. 283.inc.iure scripto,& cõsuetudine.& dixi i §.24.in addi.3.de iuris.om. iud.uel ludũt ad niuem uel ad poma auricẽtia, ut in Mõtepes sulano,& Auenione tpe carnispriuii,sicut ẽt fit in multis aliis locis, & aliquis in eo ludo occidat̃ ꝑ iactũ lapidis uel niuis aut auricen tium pomorũ,ꝙ occidens non debet puniri pœna mortis uel corporali,facit l.item si ob stetrix.§. sed ꝑ lasciuiam,cũ §. seq.& l. seq. ff.ad l.Aquil.ubi Bal. in §. quemadmodum, no.illum tex.cõtra istos q faciunt seditiones & in l.oẽ.delictum § pen.ibi,ꝑ uinum aut la 52 sciuiam.ff.de re mil.† Quia ẽt qñ ꝑ accidẽs tumultos inciderit qđ debeant pœna pecu- niaria cõdemnari uoluit Ang.in d.l.2.de sed. qm non fuit mota cõtrouersia in exitũ reip. l.si qs ingenuã §. in ciuilib. de c. & ibi Alex. in addi.ꝑ quem tex.dicit ibi Bart. qđ ꝑ ꝑ dis sentiones ciuiles res publica læditur. & Fel. in d.c.fin.de test.cogen. ubi allega. Bal.in l.1. § fi.ff.de iustitia,& iu. qđ si statutum puniat morte turbantẽ statum ciuitat s, debet intel ligi si principalr̃ hoc agit non aũt si uenit in cõñam alterius delicti,& est rõ qa debet attẽ di qđ principalr̃ agit.l.si qs,nec causam ual de remotam.ff.si cer.pet.qđ intelligit Fel. qñ occasionaliter,& ꝑ causam ualde remotã cõ tingit turbatio status,secus si immediate, & ex actibus ꝓximis est deuẽtum ad cõcitatio nẽ,& rumorẽ populi allegãdo Bal.in d. cõs. ex insultu.& idem tenet Ang.in d.l.metũ. §. aĩaduertendũ.ubi dicit,ꝙ si populus cogat ꝑ legem,subditũ ad aliqd faciendum non pñt cõqueri de populo. & ideo ne res transeat in exẽplum malũ debẽt remissius puniri. d.l.si qs aliqd.§ qui abortionis, & tenet Bald.in d. cons.130.in fin. Et Agenenses ab initio bene fecerant se opponẽdo,& cõtradicẽdo ne sub sidiũ,& rhena ꝑ põte reficiendo imponeret Sed malo freti cõsilio se postea congregaue- rũt modo,& forma qbus supradictũ ẽ,& ita ẜm istam cõclõnem fuit iudicatũ & ꝑ arrestũ 53 supræmæ curiæ Parisiensi † pro uniuersitate Aurelianẽsi,cõtra quosdã particulares ciues eiusdẽ ciuitatis q fuerunt in emẽdã cõdẽna ti,ex eo qđ clamauerant contra schola res à mort,à mort,ut refert do. Steph. Aufrerii in stylo parlamenti.in 4. parte de arrestis. §.76. & idem Io Galli in q.121 in fi. sequendo de uerbo ad uerbum ipsum Aufreriũ licet alio stylo.s.ꝑ modum qõnum Si uero tales accla mantes fuerant prius admoniti, & ꝓhibiti à iudice ne talia facerent, tunc grauius puniun tur ꝑꝑ cõtemptum iudicis,ut dicit text.in iũ cta gl.in d §. solent. ibi nec ante sint à ꝑside amoniti,&c.ꝓut fuerunt Agenenses q ꝑ iu dicem maiorẽ fuerant ꝓhibiti, tã in iudicio qua extra ꝑ uocem pconis igit̃, &c. ꝓ hoc fa cit tex.in c.si qs clericorũ auctoritate interdi cente.11.q.1.ubi Doc. dicunt,ꝙ si interdicit auctoritas superioris ẽt ad bonum est ꝓhibi ta cõiuratio licet alias auctoritate nõ interce dente ualeat,ut ꝑ gl ibi,& dixi supra in 5.ꝑ- suppos.Si uero semel fustigati,& correcti se- cũdo acclamauerint,tunc debẽt mitti in exi lium ꝑ d.§.solent.Sinaũt sæpius seditiose, & turbulẽter se gesserint in eadẽ temeritate ꝑ positi ꝑseuerauerint, tũc capite plectẽdi sũt 54 ut dicit tex. in d.§.solent. † Quia crescente malitia crescere debet, & pœna.l.si diutino tpe.& ibi gl.ff.de poe.& dixi in §. 21. in prin. de iuris.om.iud. Et intelligo sæpius q ter sedi tio se habuerit ꝑ d.§.solent.& text. in l. ser- uos § seruos ubi uiles aũt infamesq; ꝑsonæ, & hi q bis aut sæpius uiolentiã, &c. C. de ui publ.ꝓut fecerat dictus Clerget q auct. triũ fueret seditionũ, uidelicet duarũ pcedentiũ, ut spõte corã nobis cõfessus ẽ, & huiõi ulti mæ q fuit grãdis,& cõtinuata seditio duorũ mẽsiũ spatio ex qua solũ debebat suspẽdi, tñ misericorditer cũ eo, & aliis cõplicibus suis ꝓcedendo fuit,& plures alii in sñia noĩati fu stigari,nam ipsi Agenẽses soliti sunt seditio nes facere,qñ archidiaconũ maioris,ecclesię

intra

intra Garonē fluuium uiolēter ab ecclesia extractum submerseret, ut a fide dignis ibi tūc intellexi. † Si uero seditio fiat ex mandato, & instigatione iudicū seu magistratum, aut cōsulum qd̄ cōmittentes sunt excusandi, sed non in totum, qa iussu magratus, & suę ciuitatis uillæ, uel castri uoluntate id fecerunt l. quenq̄. ff. de aqua plu. arcen. & l non uī §. q iussu. ff. de reg. iur. & q no Dyn. in ita, ꝙ quisque mandato, iudicis. & ibi dixi in addi. eo. tit. lib. 6. & hoc tenet Alber. de Gand. titu. de homi. ubi dicit hac rōne motum fuisse Imperatorem Federicum, ad parcendū ambasiatoribus Lombardiæ, q missi fuerant cōtra eū ī Alamania ꝓ discordia cōcitāda inter eū, & filium eius Henricum, qa ierant ꝑcepto eorū ciuium, & magratiuū. Sed de iure canonico. seditiosi si sint clerici puniunt̄ ꝓ simplici seditione; qa ꝓmoueri ad sacros ordines ꝓhibentur d. c. seditionarios. 46. dist. & iā ꝓmoueri priuant̄ honore quo utebāt̄. c. cōiuratorū. & c. seq. 11. q. 1. de quo uide qd̄ dictū est supra in 6. ꝑsuppositione. † Et si fiat cōtra ꝓprium Epm, & sint incorrigibiles debent deponi, & tradi curiæ seculari, ut tenet gl. Abb. & Doct. in d. c. fi. de testi. cog. Si uero laici excōicant̄, & una libra auri sunt cōdemnādi d. §. cōuenticulas, & §. Eps. de pace ten. Aut seditio fit in ecclesia, & per laicos tūc ultimo supplicio debent plecti. d. l. denun ciamus, & ibi Odof. & doc. de his q ad eccl. cōfu. & gl. in c. 1. §. prohibeantur. ēt ne diuina officia tumultuosi quorumq. p ecclesiā, &c. in uer. ꝑturbent. de his q tp̄e diuinorū off. uag. per eccl. in pragma. sanc. & Alex. in d. cons. 111. col. 4 uer. nec ꝑdictis obstat uol. 1. & non immerito, quia tales extrahentes de ecclesia ad quam ꝑ ꝑ deuotionem accesserant, aut seditionem, & tumultū euitandum cōfugerant, tenetur crimine læsæ maiest. ac si illud crimen cōmisissent. l. 2. C. de his qui ad eccl. confu. ubi Odof. dicit, ꝙ est priuilegium ecclesiarum. præcipue Gallicorum. quia in eis cōfugientes sunt securi. Idem tenet Luc. de Pen. in l. 1. de palatiis, & domib. dn̄i. lib. 11. † Nam sicut tenētur crim. læsæ maiest. qui offendunt terrestrem. l. quisquis crebro alleg. multo fortius q offendūt cœlestem. l. si quenq̄. uer. cum sane. & l. si qs in hoc genus sacrilegii. C. de epis. & cle canonizata. 2. q. 1. ca. in prim s. §. si quis in hoc genus. & ibi gl. & auth. gazaros. C. de hæret. & unde sumit de statu. & cōsue. cōtra li. §. gazaros. & in c. uergentis, de hær. Et tenet Steph. Buynar in d. l. qsqs. in 3. nota. Et non solū q ab ecclesia de facto abduxerunt. sed q conari sunt abducere, ut tenet gl. si ꝑ illū tex. in d. l. 2. quā ibi sequit̄ Sal. ꝑ ꝑ uerbū ibi tentauerit positū, ut supra dixi. Et al qn̄ tales seditiosi extractos ab ecclesia carceribus mancipāt, & intrudunt, qd̄ est aliud crimen capitale. l. 1. de coarta. & p 1. lib. 12. imo censet esse crim. læs. maiest. l. 1. C. de priu. carc. de quo ibi ꝑ Doct. & Bart. in l. cap. 5. ff. de adult. & Lucas de Penna in d. l. 1. col. 2. uers. quid ergo si qs capiat. de coarta qd̄ est not. qa sæpe contingit ut supra uisum. Sic fecisse uident̄ Agenenses, q cōsules, & iuratos uillæ ꝑ quos ciuitas regebat̄. c. fi. de ꝑc. ac ēt alios q eorū ligam nō sequebant̄, uel q eos de factione repræhendebant à maiori, & Iacobitarum ecclesiis extraxerunt. necnō à domo ꝓpria, & ita carceres dormus cōis induxerunt. Per quos ēt actus uñc regem dn̄m eorū possessione ciuitas priuasse l. 2. § pen. ff. de ui, & ui arma. not. Bal. in repeti. l. si aquam. C. de serui. & aqua. & Matt. de Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 5. incip rebellio subditorū, &c. † Sed hodie est alia pœna de iure canonico, ſm̄ Io. Fab. in d. l. 2. de his q ad eccl. cōfugiun. contra tales tumultuosos extrahentes homines de ecclesia, uidelicet, ꝙ ultra excōicationem debent condemnari in summa 30. librarum argenti, & ad dānorū restōnem. 17. q. 4. qsquis c. nullus, & c. si qs cōtumax. ea. causa. & quęstio. in c. si quis in cons. 11. q. 3. de quo per gl. Archid. & sequa. in d. c. cōstit. §. 1. & 2. de uerb. sign. lib. 6. Et not. ꝙ non solum uiri, sed ēt mulieres possunt facere seditionem, & insultum ut supra uisum est in exemplis de Perota morela Parisiensi. Quem plerunq; & pro maiori parte ex cōsilio, & persuasione maritorū cōmittunt ut in Lōbarda. de aggres. in uico facta, l. relatum est nobis. ſm̄ quam illæ mulieres tōsæ capillis debent fustigari per ciuitatem. Et ego uidi in ꝓuincia ꝓuinciæ mulieres cuiusdā castri q ꝑsentibus maritis se irruerunt in porcos eorū dn̄i tp̄alis, & illos occiderunt ut dixi in d. l. relatum, in annotationib. nostris, † qa mulieres possunt delinquere, & tueri ciuitatē tp̄e guerrę ut no. Luc. de Pen. in l. est uerū. C. de incol. lib. 10. & dixi in qō. de cust. clau ū. Et apud Val. Max. lib. 4. tit. de amore cōiug. Legitur de Hypsicratea uxore Mithridatis q̄ tonsis capillis equo se, & armis assuefecit.

fecit. Et in Franciam de Ioanna puella quæ tpe Caroli VII. Francorum regis purgauit Franciam Anglis, ut dixit in §.7 cōsuet.feu. col pen.& facit tex.in l.1.de uxo.mil.tñ fine licentia principis uxor nō debet ire ad maritū militem in exercitio armorum exñtem l. qui cunq;.& ibi Io.de Plat.Iac.Rebuf. & Luc. de Pen.C.de re mil.lib. 12. & Mart. Lauden. in tract.de mil.§.11.& 40. Et cōiter dicit de quadam bauci.& uetula Carcassa q sola defendit ciuitatem Carcassone,& inde ciuitas illa Carcassona à prædicta uetula Carcassa nomē assumpsit.Et agenti p informationes comperimus, q quædā Guilardina de colūber uidua fecit de nocte durāte seditione pulsare cāpanā ecclesiæ de capella,& ideo dicebat Virg.2. Aen. Notum quod furens qd fœmina possit.

60 † Et licet lex eas minus ausuras quam uiros psumat d l.quisquis.ad l.Iul.maiest.& l.optimā,C.de cōtrahen.& cōmit.stip.tñ fm gl.in l.quisqs.in uerbo,ausuras cr m.læsæ maiest. cōmittere psit,& idem tenet Ang.Aret.in d. tract.malef.in gl che hai tradito.ult.col.uer. & aduertendū est,de quo ibi per Aug. Arim. & Bern.Landr.in addit. & Franc. de Aret. in 39.& facit l.si qs in tātam.C.unde ui. ubi gl. extēdit illam l.pœnalē loquentem in uiro ad mulierē,& Paul.de Cast.in l. si qs id quod ff. de iurisd.om.iud & Doct in l.si qs maior. C. de transf.de quo ibi p Th Parpilli.in sua rep. col.1.Sed in pœnis eisdē infligendis, uel euitandis,sufficit mulieribus paruus, seu modicus error,fm Oldr.cōsi 291.ante fi.

61 † Aut uero seditio fit in acie,seu exercitu belli per ipsos milites ex proposito,& dolo, tunc capite plecti debent,l.3 §.q seditionem,ff.de re mil. ubi gl ponit exēplum,prima ī quo qui incitauit milites in aliquē,& non in hostem.Secundo qñ quis retraxit, seu remouit milites sæuientes in hostes ab illo pposito,Tertio, qñ incitauit ēt in hostem,sed non præcepto ducis belli,ut d.l.3.§.in bello, ut fecit T. Manlius,filius T Manlii Torquati cōsulis,q cōtra edictum cōsulum pugnauit aduersus latinos quāuis psp ere pugnasset, pater ad se uocari iussit Qñquidem,inqt,tu T.Manlii,neq; imperium cōsulare,neq; maiestatem patriā ueritus aduersus edictum nostrm extra ordinem hostē pugnasti.Et quātum in te fuit disciplinā militarē,qua stetit ad hāc diem Romana res,soluisti.neq; in eā necessitatē adduxisti, ut aut reip.mihi,aut mei meorum q; obliui scēdū sit, nos potius nro debito plectemur, quā resp.tanto suo damno nra peccata luat. Triste exemplū,sed in posterū salubre inuēti erimus Me qdem cū ingenita caritas liberū, tū specimē illud uirtutis decepīt uana imagine decoris ī te monet,sed cū aut morte tua sanciāda sint cōsulū imperia,aut impunitate imperpetuū abrogāda, nec te qdem si qd in te nri sanguinis est recusare censeam, q ndisciplinā militarem tua culpa plapsam pœna restituas,itaq; uelut emerso ab admiratione aīo cum silētio defixi stetissent,repente post eaq̄ ceruice cesa uisus est cruor.Tū libero cō questu coorte uoces sunt,ut neq; lamentis, neq; execrationibus parceret.spoliisq; contectū iuuenis corpus,quātū militaribus studiis funus illū cōcelebrari pōt structo ex uallum rogo cōcremaretur.Mālia nanq; imperia nō impsentiā modo horrēda,sed exempli etiā tristis imposterū essent.fecit tñ atrocitas pœnę obediētē duci militē.ita refert T.Liu.8.dec.

62 † nō enim uerisimile est patrē uelle mori filium l.q uno,§.qui filium,& l.milites agrum §.desertorem.ff.de re mil.p quem tex dicunt Doct.q si pater filium q cōmisit aliquod delictū,puta crimē læsæ maiest.offerat,& exhibeat iudici,qd filius non debet mori, nec est ita puniendus de quo per Cœp. in sua prima cautela,& Bal.in l.fin.in fi.C.de usu. rei iud. & Ias.in l.de quibus.col.15.ante fi.ff.de leg. & de seueritatis,& indulgētia parentū in liberos,uide Tal in 5.circa fi.& Cy.& Doct.in d. l pp insidias.qui accus.non poss.& in istis tribus casibus.debēt pœna capitali puniri,& tenet Mar.de Laud.in tract.de mil.§. 49.

63 †Sed si p lasciuiam aliqbus rixantibus, uel uociferātibus aut leuē querelam hñtibus miles fecerit seditionem.debet militiæ gradu priuari d.l.3.§.si intra uociferationem;& in § fin. in auth. de man.prin.unde Iust libr.12. grande narrat iudiciū factum p Alex. Magnum qui dimissis ueteranis exercitum ex minoribus supplet,sed recentē ueteranorū discessū egre ferētes,missionē,& ipsi flagitabāt nec annos sed stipēdia sua numerari iudebāt, pariter in militia lectos pariter sacro solui equum censentes Nec iam pcibus,sed cognitio agebant iubētes eum solū cum pře suo Hāmone fini re bella,ut milites suos fastidiat cōtra,ille nūc castigare milites nunc lenib. uerbis monere ne gloriā militię seditionib. infuscarēt,at postremum cum nihil pficeret uerbis ad corri-

piendos

piendos seditionis auctores e tribunali in cōdōnem armatā inermis ipse desiliit, & nemine ꝓhibente 13. correptos manu sua ipse ad supplicia duxit. tātā uel ilis moriēdi patiētiā metus regis uel hinc exigēda supplicia cōstātiā disciplina militaris dabat, & diuus Hier. 64 in 17. Epist. in 3. parte dicit,† pupillū fortuitо clamoribus incitāt paratas ad ꝓliū acies, acutosq. mucrones sermo imperatoris accendit. & de pluribus aliis militarib. seditionibus uisum est supra in exemplis enarratis ſm Valeriū, & alios supra all'e. Vnū non omitto in hac seditionū mā singulare, qđ qñ aliquis expulsus de ciuitate ꝓp seditionē, & proditionē, ubicunq; arma eius sunt depicta in sui honorē, debent destrui, ut not. Bart. in l. eorū, ꝑ illum tex. sing. ff. de pœ. & ubi ad infamiam talis ꝓditoris est depicta imago, ut quia suspensus pedibus, uel aliqđ aliud, ꝙ corrūpens uel radens talem imaginem impunitur in quingentis aureis. l. si quis id quod. ff de iurisdict. omn iudic. & iudic. & ibi per Doct. ita Matt. Laud. in d. tract. de crim. læsæ maiest. §. 26.

PERVTILIS TRACTATVS de percussionibus: per dom. Odofr.

SVMMARIVM.

1 *Percussus cum armis in rixa si moriatur, an ex uulnere periisse dicatur, & num. 5. 6.*

Distingue ut ibi.

2 *Vulnus semper censetur causa mortis, eo quod nihil interest an quis occidat, uel causam mortis præbeat.*

3 *Causa uicina præcedens inspicitur, quæ sequitur in forma præsumitur.*

4 *Iudicantem oportet cuncta rimari, & quid debeat iudex seruare in casu uulneris ibi.*

7 *Quid si durante uulnere superueniat alia infirmitas, & moriatur, an ex uulnere præsumatur mortuus.*

Distingue ut ibi.

8 *Quid si post solidatum uulnus stimulus uulneri affligat, effluentibus aliis humoribus moriatur, nunquid occasione primi uulneris præsumatur mortuus.*

Distingue ut ibi. & num. 12.

9 *Quid de percusso cū modico lapide, uel bacculo, si superueniente febri moriatur, & num. 13.*

10 *Voluntas, & propositum distinguunt maleficium.*

11 *Pœna non debet ulterius progredi quam delictum.*

14 *delicti æstimatio non debet ex post facto crescere.*

15 *Inter accidentem, & occasionem mortis præbentem differt.*

16 *Damni causam dans, uidetur damnum dedisse.*

17 *Occisum accipere debemus ferro, uel modicare, siue magna.*

18 *Limitatio ad prædicta num. 15. 16. 17.*

SVper hoc frequenter ꝓp duplicitatem 1 ambiguum in materia emersit. Ecce † ab aliquo cū armis aliqs fuit in rixa percussus, & moritur ꝑsumitur ex uulnere periisse, & super hoc ut ueritas liqueat, dic distinguendū esse, aut certum est, ꝙ mortifere fuit ꝑcussit, aut dubium, si est certū, ꝙ uulnus sit mortale, & tunc non est locus dubitationi. ff. ad l. Aquil. ait lex. §. qđ si mortifere. & l. ita uulneratus. in prin eo. tit. ff. de uerb. obl. cōtinuus. §. cum ita, aut est dubium an sit mortale uel non. & lex uř innuere ꝙ si post huiusmodi uulnus decessit, ꝙ tunc ex eo uulnere mortuus apparet. ff. ad l. Aql. l. huic script. §. si seruus. uers. si manumissus in fi. Nō ob. ꝙ in principio illius §. dr mortifere, qa expone ut putabatur, non tñ erat mortale, alias est contra ꝑdicta l. ita vulneratus, alias legis præsumptio 2 ne occasione vulneris mortuus ꝑsumitur, † quia semper uulnus causa mortis censetur. pro eo ꝙ nihil interest an quis occidat, uel causam mortis ꝑbeat ff. ad l. Cor. de sic. l. nihil interest. ff ad l. Aql. l. q occidit. § pe. & l. qua actione l. Celsus. & l. ita uulneratus in princ. extra de hom. c. ꝑsbyterū, & cap. de cetero, & c. audientiam. Ad hoc est ualde bonum arg. ff. de dam. inf. ll. damni §. Sabinus. iudicatur ꝑsumptio facti præcedentis per subsequens. C. de adul l. si qui. ff. quib. mo. pig uel hyp. sol. l. sicut. §. superuacuū. ff. de accu. l. si q § eiusdem 3 & hæc est regula, † ꝙ uicina causa q ꝑcessit inspicitur, & cōsideratur, q sequitur in forma ꝑsumitur. ff. mand. l. si procurator. in princ. ff. deposi l. 1. §. qđ si tibi ut §. si seruus in fi. ue- 4 rum qa † oportet iudicantem cuncta rimari. C. de iud. l. iudices, & 4. q. 5. Iudicantem. Iudex qui habet iudicare super facti quæstione aduocet, ꝙ habet peritos assessores, qui ſm artem cōsiderata qualitate, quantitate. & loco uulneris exponāt, & referāt si uulnus fuit mortale,

mortale,uel occasione uulneris mortis cau. sa præcessit,C de re mil.l.semel lib. 18.de uē. insp.l.1.extra de hom.sign. Sed ut circa hanc materiam nihil de contingentibus omittaꝛ, 5 † si post uulnus dubium intercedente tpis interuallo modico,uel magno uulneratus decessit,an semꝑ ex uulnere,uel occasione uulneris mortuus p̄sumatur,& circa hunc articulum leges, & canones uarie uūr, & uario modo loquuntur,& dn̄t quidam ꝙ p̄sumitur mortuus ex uulnere si fuit mortuus īfra tres dies,ut infra dr̄ si qua fœmina,& alibi dr̄, & aliqn̄ diu uixit,& non dicit quantum,ut extra de homic.ad audient.alibi dicitꝛ infra paucos dies,& non dicit quot dies,ut eod.titu.c. 6 presbyt.alibi dicitur,ꝙ † si moritur post octo menses ꝑꝑ tpis prolixitatem non præsumitꝛ ex uulnere mori,extra de cle. percuss. cap. 2. Sed argū contrario sumpto ex hoc procem. cap.uꝛ expresse concepi, ꝙ si infra octo menses moriatur,ꝙ ex uulnere mori p̄sumatur. ff.de off.eius cui mād.est iur.l.1.§.huius rei quia contrariorū eadem est disciplina l.1.de his qui sunt sui,uel al.iur.Item in lōbarda, si moriatur infra annū post uulnus p̄sumitur ex eo uulnere mori,ut in titu. de plag.hoc in oībus plagis,uel feritis. Sed in hac uarietate modicum tp̄s, aut magnum tp̄s arbitrio iudicis est relinquendum, uel cōmittendum. l. 1. C. de iure del.de effr.l.2.§.1. uel ꝙ modicum ex dictis sententiis arbitretur. ff. si par. hæret l.antiq.& in p̄dictis iurib. rationes sp̄ales non assignantur, quibus magis ad unam ex his q̄ ad aliam animū applicemus. l. Nesenn. ff.de neg.gest & hæc sunt uera,si uulnus non sanatū durauit,usq; ad mortē.ff.quod cuiusque uni.nom.Itē eorū.§ qđ si actor.& de in 7 rem uer.l.si pr̄.§.uersum.Sed † quid si durāte uulnere eodem suꝑuenit infirmitas alia, & mortuus est.nunqd ex uulnere p̄sumitꝛ mortuus.dic ꝙ sic, quia semꝑ uulnus ad alia accidētia uꝛ cām dedisse.c.presbyt.& cap.ad aud. de homicid.& cap. de cetero ff.ad l. Corn. de sic l.nihil.ff. ad l Aql.qua act.§. Celsus. Sed hæc uera sunt si imperitia,uel negligētia medicātium,uel in incuria,seu culpa,uel in cautela ꝑcussi nō intercessit ff.ad l.Aq.l. q occ. §.ult.& l.quas act.§. ult.extra de homic. tua 8 nos & cap.exhib.Item† quid si post uulnus sanatū,& cōsolidatū languor,& stimulus eiusdem uulneris,sicut sæpe accidit,redundauit, & affligit,& refluentib. aliis honorib.moritꝛ, nunquid occasione primi uulneris p̄sumatꝛ mortuus,dic ꝙ sic,quia semꝑ prima causa ꝑseuerare uꝛ,& causam dedisse præsumitur, licet ad tp̄s uacantem extra de hom.ad nām, & cap si qs semel de pœn.dist.2.& arg. ff. de ædil.ed l.qui tertiana.C de cur furio. cum ex his exploratο super hoc semꝑ consilio Medicorum,& præuisa tēporum quantitate,unde infirmitas cau setur,ut supra dcm̄ est.Si ergo mortifere uulneratus negligētia periit, licet mortuus sit ꝑꝑ uulnus,non tn̄ de occiso agitur,ut supra in uer.Sed qd si durante.in fin. idē est si mortifere,& ab alio sit occisus, uel ruina,auꝛ naufragio periit.ff.ad l.Aql.l huic 9 scrip § 1.Quid† si non mortifere, utputa cū bacculo,uel modico lapide uel claui ꝑcussus est,ita ꝙ oēs Medici dn̄t, ꝙ ꝑꝑ uulnus non morietur,& superuenit febris, quæ eum tenuit usq; ad mortē,& Medici cōfitentur,& dn̄t,ꝙ de eo uulnere non fuisset mortuus, nisi fuisset febris,q̄ superuenit,nunqd percussor, de uulnerato,aut de occiso tenebitur.& certe uꝛ ꝙ de uulnere teneatꝛ,arg.l.qui occid.& l.huic script.in fin.& l.ita uuln.ad l.Aquil. Item q̄a iniuria ex effectu facientes tm̄ ff.de iniur.l.il 10 lud,& † uoluntas ac ꝓpositum distinguunt maleficia.ff.de fur.q iniuriæ.non.n.delictum cōmittitur nisi uoluntas nocēdi interueniat. C.de sic.l.1.non.n.est uerisimile quod occidere uoluerit,q calce,uel gleba, uel lapide paruo ꝑcussit.ff ad l.Cor.de sic.l.§.diuus.Præterea dicit lex, qđ si inferatꝛ alicui modicum uulnus,qđ res ista nō habet in se delictū. ff. 11 de ædil.ed.l.1 § 2.† nō.n.debet ulterius progredi pœna quā delictum.C.de pœ.l.sanc. ff. de uulg.& pup.subst.l.ex facto.§. fi. & §. Iul. 12 largius. † Præterea credi debet Medicis qui de ægritudine testificantur.C. de re mil. l.semel.lib.12.in auth. de non alien.§. qđ autē. 13 Præterea † ex quo mortuus est ex febre,non debet qui ꝑcussit cōdēnari de occiso, sicut si ab alio fuisset occisus,uel alio casu mortuus, licet.n.primo mortifere vulnerasset eum, & alius secundario interfecisset,primus de occiso non teneretur. ff.ad l. Aq.l. item Mela.§. 14 Celsus,& l.huic scripturæ.§.1.Præterea†nō debet ex post facto crescere præteriti delicti ęstimatio.ff.de reg.iur.l.oīs hær.§.nunq̄, cū ergo nō fuerit mortiferū vulnus,licet ex post facto,& à casu febricitauerit, nec occasione uulneris fuerit mors secuta,non teneꝛ de occiso,nec debet pœna crescere eius delicti, ut

de

de occiso teneat,ut not.d.l.oīs hęr.§ nunq̃. Nec obstat q̃ ex pcussione,uel uulneris occasione,seu percussione febris supuenerit, 15 & mors secuta est,qa † inter eum q occidit, & q occasionem mortis præbet dña est.ff.ad l.Aq.l.qua act.§.Celsus.econtra uero uidet̃ q̃ de occiso agi possit,& teneatur,qa occasione uulneris febris supuenit,& ipsum inuasit 16 ex qua mors est secuta,& † q occasionē dāni dat damnum dedisse uidet̃.ff.ui bon.rap.l. plur.§.cum aūt in fi.ff.ad l.Corn.de sic.l.nihil,extra de iureiur.c.ul.dist.50.studeat. Nec obst.q̃ leue fuit uulnus,moritur.n.q̃nq; q̃s ex leui uulnere de quo alias nō moreretur d. l.qua act.§.si q̃s seruū ægrū. Nec obstat qđ gleba terrę,uel modico lapide,uel fuste eum 17 percussit,qa † occisum acci pe debemus,uel ferro,uel alia re modica,uel magna d.l. qua actione.§.1.Item arg ad hoc qđ legit̃ de minore,& muliere,qđ occasione prioris actus incidunt in iacturā.ff de iureiur.l.3.§.2.C ad Velleia.l.mulier pfectæ ætatis. Quid plura? uidetur.n.lex qua si expssa, ut uideat̃ eū occidisse cū uulnerauit licet post mortuus fuerit, ut in eod.tit.l.ait lex,& l.huic scripr.§.1.Ad Idē fecit.l.si uulnerato seruo.eo.tit.Nec obst. q̃ alibi dicit̃ differt qđ q̃s occiderit,uel causā mortis dederit,uel pbuerit d.l.qua act.§. Celsus,qa uerū est quod differt quo ad modū agēdi ciuiliter, vł quātū ad actionē,qa cū occidit agit̃ actione l.Aquiliæ directa,quūm uero causam mortis pbet agitur actione in fcm. Idē est utrobiq; cū agitur de homicidio licet diuersis actionib.& tandē ~~cōsequitur~~ actione l.Aquil utili,uel in factum subsidiaria cōtra illū q occidit.ut arg.de neg.gest.l.antep. & de seruo corr.l.& tm.& siquis cau.eum q § qui iniuriarū & not.ad l.Aq.Item Mela.§. si alius.Ad quæ forte est distinguendum,aut aīo occidendi percussit,aut non & hoc ppenditur ex factis aut dictis prędentib.uel sequentib.aut ex qualitate ictus,uel percussionis,& gladii cum quo pcussit,ff.de sicar.l.1. §.diuus.& l.lege.§.cum quędam,& arg. de leg.1.si seruus.plurimum.§ fin.& de leg.3.l. minus.primo casu tenebitur de occiso.C.ad l.Corn.de sicar.l.is qui cum telo.ff.de sicar. l.ita.cum similib.uel dic quod semp tenebitur de occiso,sed tn̄ mitigabitur pœna, ex quo non aīo occidendi fecit,uel pcussit,ut legibus prædictis.& ff.ad l.Corn.sicar l.1.§. diuus,& l.lege.§.cum quidam. Deo gratias.

TRACTATVS.

Subtilis,& elegans de lamijs & excellentia utriusque iuris cum non nullis conclusionibus ad materiam hæresis in practica utilibus spectabilis, & egregij I. V. D. Domini Ioannis Francisci Ponzinibij Placentini.

Illustri, & excelso I. C. Dom. Iafredo Caroli Reuerendissimi,ac amplissimi Senatus Regij Mediolani præsidi meritissimo.

Ioan. Franciscus Ponzinibus Doctor Placentinus S.

SCio tibi multorū ingenia ludere,& uarias doctorum lucubrationes nomini tuo dicari ita ut possis leuiora hæc,& minuta opuscula fastidire. Verun tn̄ eam in te noui mā suetudinem,ac facilitatem,ut cum sublimiora inspexeris,humilioribus ēt pariter benigne aditum pbeas.Quam, ut literatorū oīm fautor humanissimus habearis,& ad te ueluti amenissimum diuersorium oēs liberaliū artium studiosi libenter cōfugiant,& ueluti cōem patronum,atq;assertorem amplectantur,& obseruant.uersabat̃ superioribus diebus animus meus ī mām Lamiarū,quarū pfectiones in hac urbe Placentina ualde frequētari cepere,& cogitabā q occurrebant,& uera,ac utilia mihi uidebant̄ ī ipsa eadē mā, ī qua plurimæ qōnes exortæ sunt scriptis demādare.Et cū id faciens inciderit ut arguēdo dicerē ius nr̄m sciam nequaq̃ logicorū more dici posse,& ad id lōgius pgrediēs excellētiā eius explicauerim, ita ut libeliū de Lamiis, ac iuris ciuilis laudib.cōtextim cōfecerim,eū tibi sapiētissime Præses,ac noī tuo cōsecraui Et potissimū rōne q̃ tibi iucūdissimum fore existimaui illius sapiæ laudes intueri, cui immensam ipse operā a iuuētute nauasti.Quam adeo familiarē lōgis uigiliis ac uehemēti animi applicatiōe fecisti,ut illam Ser.Sulpitii tā q̃ delectabilē filiolā amplectaris,cui excellētē illā dignitatē,& maximos honores quos cōparasti soles ascribere.Nec iniuria si quidem eius bñficio factus es Christianiss.Francorū regi charissimus,q cū te sanctissimo senatorio ordini in toto Mediolañ.impio pfecerit, facile signauit qualē de tua moderatione,castitate,sanitate,opīonē hēat. Cuius sis apud illum

illũ auctoritas, & cũ ut solet dici magistratus uirum ostendit in hac ꝓuincia, quàpluribus iam annis secunda fama gubernasti, tanta ĩ genii magnitudine. tãta es integritate uersatus, ut inter doctissimos iustissimũ, & inter iustissimos doctissimũ possimus appellare. Accipe igit̃ libellũ hunc exigue qdẽ facultatis actenuis ingenii, quẽ tuæ dñationi ꝓpensa uoluntate offerro. Et iube tuis felicib. auspiciis ꝓdire in publicum, ac tuo fretũ patrocinio delicatiorũ cẽsurã nõ reformidare. Vale.

Ant. Maria ad lectorem.

Intima Franciscus quod Regnator is olympi.
Iunxerit humanis legibus ore sacro.
Ne mirere uirum hunc peperit Venus aurea mater.
Gratia sic illi est matris ab uberibus
Quod cecinit sagam sine mole accingier artes.
Hoc ab Atlantiade quo satus est decidit.
Iure ergo emunctus cui conc ssere uicissim,
Eloquium genitrix, & pater ingenium.

SVMMARIVM.

1 *Lamię mulieres ad ludum dæmonis deferuntur per ipsum dæmonem.*
2 *Theologorum est sa ras tractare scripturas.*
3 *Princeps non debet se rebus immiscere spiritualibus.*
4 *Theologia est omnium scientiarum dignissima.*
Ius canonicum, uel ciuile non est scientia.
5 *Leges simplicitatem amplectuntur, & subtilitatem respuunt.*
Lex est uoluntaria, opinatiua non passim necessaria, &c.
6 *Lex est localis, non omnibus prouidẽs casibus.*
7 *Perito cuique de pertinentibus ad artem suam creditur.*
8 *Dubia in spectantibus ad fidem sunt ad Papam referenda.*
Canones allegari possunt sicut, & leges.
9 *Subiectum legalis scientiæ nedum circa mores, sed est etiam circa fidem.*
10 *Leges à Deo per ora prudentum, & Imperatorum promulgatæ sunt.*
11 *Legibus subdi debet omnis homo.*
12 *Leges in quibus allegari possint*
13 *Scripturæ sacræ adiuuari debent, & declarari per alias inferiores scientias.*
14 *Ius ars boni, & æqui dicitur.*
15 *Leges rationem, & causam habere censentur*
16 *Ius ciuile est scientia practica & speculatiua.*
17 *Negocia plura sunt numero quam uocabula.*
18 *Scientia iuris est certissima nobilis, & omni honore digna.*
19 *Doctores iuris priuilegiati sunt in multis*
20 *Contemnentes iuris doctores detestandi sunt uelut pecudes.*
21 *Doctores iuris ciuilis circa quę uersari d cantur.*
22 *Sciẽtia iuris ciuilis nobilissima est, nobilissimos reddens suos professores.*
23 *Scientia iuris ciuilis sapientia est, & res sanctissima.*
24 *Regere seipsum summæ sapientia est.*
25 *Scientia iuris ciuilis est ciuium sapientum dogma.*
Legista & canonistæ qualem modum habeant arguendi.
26 *Scientia quælibet suas proprias imaginationes, rationes, & disputationes habet.*
27 *Facundia oratorum quale habent officium.*
28 *Ratio legis ipsius anima dicitur.*
29 *Leges respuere subtilitates qualiter intelligatur.*
30 *Lex non dicitur uoluntaria, cum et principis uoluntas legem condens ratione regulari debeat.*
31 *Principis proprium est iustitiam exercere.*
32 *Rescriptum principis non est cum alterius iniuria exequendum.*
33 *Principis studium esse debet ut populus sibi subditus bene uiuat.*
34 *Lex rationabilis dicitur eo ipso quod prohibita non reperitur.*
35 *Respondere per uerbum dubitatiuum est philosophicum*
36 *Lex an sit uariabilis, seu mutabilis.*
37 *Lex an sit omnibus casibus prouidens.*
38 *Iuris periti in dubijs sunt adeundi.*
39 *Lamiæ ad ludum dæmonum realiter, & uere deferuntur, & non tantum imaginare.*
40 *Dæmon potest hominem de loco ad locum portare.*
41 *Deus per artem demonis multa contingere permittit.*
Negatiua est non ens & ideo improbabilis.
42 *Diabolus quoad potest fidei nostræ resistere mititur & eam impugnare.*
43 *Solennitas eadem requiritur in soluendo quæ in ligando.*
44 *Præcedẽtia declarantur per sequentia, & è contra.*
45 *Factum aliquid esse non præsumitur nisi probetur*
46 *Experimenta sermonum uerorum cum rebus sensatis concordare debent.*
47 *Facta per artem Diaboli non uera censetur sed fantastica.*

48 Iura

48 Iura de aliquibus loquentia locum habent in non expressis in quibus eadem militat ratio.
49 Mulieres super quasdam bestias de nocte equitare, & in momento multa terrarum spacia pertransire falsum est.
50 Lamijs dicentibus se delatas ad ludum dæmonum. & multa se fecisse asserentibus, non creditur.
51 Argumentum de similibus ad similia est licitum.
52 Confessio lamiarum est erronea, & respuēda eo quod illusæ sint.
Confessioni rei in criminalib. regulariter non statur.
53 Testes probare non possunt quæ tantum in spiritu fiunt.
54 Antecedens destructum censetur si consequens destruatur.
55 Loquentis uirtus stat in hoc si bene distinguat.
56 Lex fit tantum de his quæ ut plurimum accidunt.
57 Posse non dicitur qui sine adiutorio non potest.
58 Argumentum inefficax censetur quod instantiam, seu retorquutionem patitur.
59 Argumentum à separatis in iure est nullius ualoris.
60 Probatio non admittitur contra præsumptionem iuris, & de iure.
61 Baptismus ad sui essentiam non requirit personarū præsentiam.
62 Occasio capi debet quæ benignius responsum pbet.
Lamias portare corpus Christi ad ludum dæmonū, & illud dæmoni offerere est falsissimum.
63 Lamias noctu domos ingressas sanguinem sugere paruulorum est erroneum.
Paruuli qualiter possint fricari.
64 Dæmones, qui aliquem ad peccatum induxerunt cōtra naturam, abominantes fugere est credendum.
65 Participes, & conscij criminis non admittuntur in casu delationis ad ludum dæmonum.
Inquisitores fidei cogere debēt ad abiurandum quod eatur ad ludū dæmonum.
66 Doctores iuris ciuilis uocari debent ad processus & examinationes inquisitorum
67 Probationes in crimine hæreseos debent luce meridiana esse clariores
68 Hæreticus censetur qui leui argumento à fide catholica deuiat.
Testes uerisimilia deponere debent.
69 Infamia attendi non debet quæ à personis suspectis ortum habet.
Cogitatio in solo hæreseos crimine punitur, licet effectus nullus sequatur.
70 Confessio rei ad condemnationem sufficit in sola hæresi.
71 Confessio ad condemnationem sufficiens debet esse uerisimilis, & non æquiuoca.
72 Confessus se alias iudicio hæresim abiecisse in manu alterius inquisitoris, non censetur ex noua confessione relapsus.
Confessio facta in pœnitentiæ foro non sufficit ad condemnationem.
73 Testes noui super iisdem examinari possunt catulis in solo crimine hęresis.
74 Publicatio testium non fit in crimine hæresis si inquisitorum timeatur potentia.
Hæreticus inquiri potest à pluribus.
75 Occultans hęreticum scienter, tanquam hæreticus puniri debet.
Hæreticus post mortem inquiri potest, & damnari.
76 Bona hæreticorum ipso facto capiuntur uelut publicata.
77 Hæreticus non auditur etiam in ualde fauorabilibus.
78 Aduocatus, an possit pro bannito aduocare.
79 Inquisitores cognoscere non possunt an sua sit iurisdictio.
80 Iudici per inquisitionem procedenti, & se informatum de fama dicenti non statur.
81 Iudex ratione notorij non debet procedere, nisi prius constet de notorij qualitate.
82 Dæmones inuocare, & ab eis responsa petere, an sit hæreticum
83 Hęresim sapientibus quando detrahendum sit.
84 Testes in crimine hæresis cogi possunt ad testificandum.
Dicto ultimo testis statur in crimine hæresis.
Examinatio testium in crimine hęresis potest alteri committi.
Testes excommunicati & criminis socij admittūtur in inquirenda hæresis.
85 Crimen speciem hæresis sapiens puniri debet.
Prælatus suam, sed non ecclesię iniuriam remittere potest.
86 Blasphemans Deum non includitur in statuto de pace habita cum offenso.
87 Dolus in quibus criminibus culpæ præponderet.
88 Suspicione sola in crimine hæresis ad inquisitionem proceditur.
89 Coniecturæ quę in crimine hæresis sufficienter dicātur arbitrio iudicis committuur.
Scriptura requiritur in eo qui ab hęresi reuertitur.
90 Interpretatio confessionis in foro conscientiæ ad salutem animę in partem fieri debet deteriorem.
Malum semper præsumitur de malo homine, & malo uerbo quod ab eo profertur.

LAmiarum materiã, quas uulgus striges appellat silẽtibus in istis natalitiis festis, iudiciorum strepitibus, tractaturus assumo quod scribitur Matth.4.capi. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem & statuit eum supra pinaculum templi. & infra. Assumpsit eum diabolus in montem excelsũ ualde. †Ex hoc arguunt multi, & asserũt mulieres istas ad ludum demonis, & per ipsum dæmonem deferri posse quoniam si de quo magis inesse ur, & inest, ergo de quo minus auth. multo magis. C. de epis. & cle. l. quanto magis. ff. de iureiur. c. cum in cũctis, extra de electio imò stãte hac possibilitate, & ẽm eos cõcedenda, inferunt credendum esse fore eas ad ipsum ludũ oĩno portari uere, qm̃ qđ est possibile est admissibile. Verum, qm̃ ego contrariam sniam fauore fidei semper existimaui benigniorem, non per modum conclusionis, qm̃ prudentiorũ iudicio me subiicio, decreui in oppositum, inuocato Dei oĩpotẽtis auxilio, nõnullas breuissimas rõnes afferre. Verum qa ur theologorũ mã; qa de fide agitur, ne possit mihi obiici qđ scriptum est 6. q.3 c. scriptum. ubi dr̃ in alienam messẽ manum non opponas. Censui in primis aliã dubitationem excitare, uidelicet. Nunqđ canones leges ue adduci ac allegari possint ad interpretationem diuinarum scripturarum ac seu ad declarationẽ uel decisionẽ theologicarũ qõnum. Nã hoc pacto cessabit obiectum, cognosceturq; maximã esse canonũ ac legũ ptãtẽ, & ppea leges oĩ ueneratione dignas. Ast, qa sicut aromatum solet esse nã, ut lõge magis cõtrita redoleant, sic, & ueritas quãto magis cõteritur, & oppugnatẽ, tãto clarior, expulsis nebulis, luce pgrediẽ. Notãdo.n. & disputando bene, & optima rõne decreuit Modestinus, dicit tex. in l. fina. §. mixta. ff. de mu. & ho. & ẽm Aug. 23 qõ. 6. c. uides, nõ uincit p disputationis pugnã. Arguẽdo ad partes, uẽ, in primis leges ipsas uel canones nullo pacto sic fore admittendas. †Et primo, qa talis interpretatio uẽ tantũmodo spectare ad theologos qm̃ ipsi sunt, ut hr̃. 20. dist. c. 1. illi q dñr tractatores diuinarum scripturarũ, & ppea, ut ibi diciẽ in expositionibus earũ summis Pontificibus pponuntuẽ, licet in causis diffiniendis, ẽm locum post eos mereanẽ. uana ergo uideẽ hæc disputatio legũ sic adducẽdarum, qa nemo debet se intromittere circa pertinẽtia ad aliũ l. cõsulta diualia. C. de tes. Culpa.n est se immiscere rei ad alium pertinenti. dixi text. in l. culpa ff. de regul. iur. & bonus tex. 1 o. dist. c. quoniã q dicit, pontifices se non immisceant negociis secularibus, quibus est ppositus princeps, & prĩceps se nõ immisceat diuinis rebus, quibus est summus Pontifex ppositus. †Et ppea inferẽ ꝙ si princeps, q est supra leges, inhibeẽ se immiscere spiritualibus rebus, ut ibi, ergo fortius hoc inhibeẽ subditis eius. Vel sic, si Pontifices p cursu tpalium tm̃modo rerum imperialib. debent legibus uti, ergo fortius seculares, qbus est denegatum se immiscere spiritualib. rebus, debet posse ad allegandas ipsas leges, nisi p tpalibus rebus admitti. Et facit ead. di stin. c. imperialium. ubi diciẽ, imperium suis publicæ rei quotidianis administrationibus debet esse cõtentum, nõ usurpare q̃ sacerdotib. Dñi solũ cõueniunt. & bonus tex in aut. qũo opor. epis in princ. ibi, illud qdẽ diuinis ministrans, hoc aũt humanis psidens ac diligentias adhibens. Et ideo gl. in uerbo cõferẽs, no. ꝙ nec Papa in tpalib. nec Imperator in spiritualibus se debẽt immiscere. Et gl. in d. c. qm̃. p illum tex. dicit, ꝙ non licet allegare leges ubi est canon. † Secundo, qa theologia est sciẽtia superior, & magis digna, ut habeẽ 1 o. dist. c. 1. uer. itẽ lex, lex Imperialis nõ ẽ supra legem Dei, sed subtus, ut ea. dist. c. certum. & c. suscipitis. Et pbatur qa scientia legalis subiiciẽ Ethycæ, ut p gl. in procę. decreti. q Ethica est longe minus digna quam sit theologia, ergo non expedit eam interpretari p sciẽtiã longe inferiorẽ, & minus scientificam, ac ẽt plus relgiosis interdictã c. non magno, & c. super specula. extra ne cler. uel mona. Tertio, qa ius ciuile uel canonicum non est sciẽtia, quia legistę uel canonistæ (ut inquiunt logici) non habent modũ arguẽdi, nec cognoscunt p causas, sed nitunẽ tm̃modo auctoritate legis uel canonis, qa dicũt, ita lex dicit, ita canõ loquiẽ, sed q p causam nõ cognoscit, nõ scit, qa scire est rẽ p causam cognoscere. 23. q. 8. occidit, de testibus, cum causam, & hr̃ 1. Poster. & secundo Metaphisicæ. p Io. And. in procę. 6. in l. pupillus, ubi Barr. & Bal. ff. de acq. hær. p Ang. in l. q Romæ, §. duo fratres. 14. col. ff. de uerb. oblig. † Et facit qa leges dñr amare simplicitate, non aũt subtilitatẽ, ut l. si cut circa fi. uer f. si debitori. ibi, hæ aũt subtilitates a iudicibus nõ admittuntur, ff. quib. mod. pig. uel hyp. sol. l. 1. C. ut actio,

actio. ab hær. & contra hær. incip. ibi, nec ꝑ nimiam subtilitatem. & in cap. dilecti filii, in uer. prouideatis attentis, ne ita subtiliter, sed simpliciter, & pure. extra de iud. Præterea lex est uoluntaria, ut per Aristot. in primo de cœlo, & mundo, & not. gl. instit. de usucap. dum dicit, ꝙ sufficit pro rōne uoluntas. & probat in l. prospexit. ibi, quia ita uerba faciunt. ff. q & à quib. ff. de leg. 3. l. non aliter. ff. de exer. l. 1. §. si is qui. Nam quod principi placuit legis habet uigorem. dicit tex. inst. de iure nat. gen. uel ciui. & non omnium quæ à maiorib. nostris constituta sunt, ratio reddi potest. d. l. nō omnium. ff. de legi. subiicens. l. seq. quæ incip. & ideo. Et ideo rationes eorum, quæ constituuntur inquiri non oportet alioquin multa ex his quæ certa sunt subuertuntur. & facit l. benignius. ff. eo. ubi dr̄ benignius leges interpretandæ sunt, quo uoluntas earum conseruetur. Est ēt opinatiua, & formidine permixta, ut vr̄ probari in §. rn̄sa prudentum. in uerbo, opiniones. inst. de iur. nat. gent. uel ciui. & in l. si me, & Titium in uerbo. subsisto. ff. si cer. pet. & in l. seruum quoque in prin. in uerbo, subsistimus. ff. de proc. Item non passim necessaria, quia ut hr̄ in cap. licet. de reg. quæ spiritu Dei aguntur, sub lege non sunt. & quod not. Inno. in c. pastoralis, de off. ord. ubi habetur, ꝙ homines possunt cum tanta rōne regi, ꝙ nō subiicerentur exercitio legis. & no. do. Abb. in c. rex pacificus. & bo. tex in authen. de nup. §. si uero colla. 4 est ēt uariabilis. c. 1. de const. lib. 6. & ff. de leg. l. non est nouum. cum ibi notatis.

6 † Item localis, qa non obseruatur ubique, ut in c. super specula, ibi quia tn̄ in Francia, & nonnullis prouinciis, laici Romanorum Imperatorum legibus nō utuntur. extra de priui. & facit qd dicit Comen. in suo cons. 14. ad fin. qui dicit, ꝙ Veneti non utuntur iure cōi, sed iustitia naturali. Ad idem quia ut uidemus, fere oēs ciuitates habent sua statuta, & suos ordines, legibus cōibus difformes, & repugnantes. Viuimus ēt consuetudinibus. ff. de legi. l. de quibus. §. ex non scripto. instit. de iure. nat. gen. uel ciui. Item non oībus casibus prouidens, quia non oēs casus possunt sub lege comprehendi, ut dicit tex. in l. neque. ff. de leg. ergo talis cognitio uel notitia non pōt dici scientifica, qa sc̄ia debet esse de immutabilibus, æternis, & determinatis, ut ꝑ Arist. 5. Ethico. & lex debet poni uniuersaliter, & non particulariter, ut ꝑ eundem in loco præallegato, quia particularia sunt infinita, quæ à nobis cognosci non possunt, sed cum sit de actibus humanis, impossibile est uniuersaliter uerum dicere, quia est utile, in aliquo casu particulari oppositum legis obseruari, & de quo multa exempla poni possunt, & patet ex not. in l. oēs populi. ff. de iust. & iur. ꝑ Bar. in 6. q. & per id ꝙ not. Inn. & Doct. in c. 1. de const. dum dicunt, ꝙ licet aliqn̄ leges transgredi ex magna causa, ergo ad scientes theologos vr̄ relinquenda talis declaratio ac interpretatio, qa cęcus, nesciens quo uadit, in foueā cadit c. quæ ipsis, 20. dist. & ignorantia est cunctorū errorum mater. c. ignorantia. ea. dist.

7 † Quarto quia peritus est standum c. fraternitatis. de frig. & malef. c. significasti. el 2. extra de hom. l. 1. circa princ. ff. de uentre inspi. l. semel C. de re mil. lib. 12. ergo theologis peritis tm̄ in talibus est standū, ut ēt per Alex. in cons. 1. & cons. 107. uolum. 2 post Pet. de Anch. in q. inci antiquis, & moderatis tꝑibus. Quinto per tex. in c. de quib. 20. dist. qui ponēs ad quos sit recurrendū cū sacrosanctę scripturæ auctoritas nō occurrit, inquit, De quibus causis nulla soluendi ligandiq; auctoritas in libris ueteris, & noui testamenti, & quatuor Euangeliorū cū totis scriptis appareat, ad diuina recurri te scripta grgca, si nec in illis ad catholicæ ecclesiæ historias catholicas scriptas manū mittite. si nec in illis, Sctōrū exēpla ꝑspicaciter recordamini, ꝙ si in oibus his inspectis huius qōnis qualitas non lucide inuestigat, seniores prouinciæ cōgregare, & eos inuestigare, ergo ad has personas tm̄modo est recurrendum, & nō ad doctore legum, cū sint omissi. Contraria opinio tn̄ de iure vr̄ uerior. Primo per tex in ca. relatum. 37. distin. ubi formaliter dr̄. Absurdum non est, si aliquid ēt ex eruditione cōi ac liberalibus studiis, quæ forte ēt in pueritia attingit. Ad assertionem ueri dogmatis conferat. Ad idem ea. d. c. turbat. ubi dicitur ꝙ ēt literæ seculares addisci. ac legi permittuntur, ut errores gentilium legendo detestentur, ac utilia quæ in eis inueniuntur, ad usum sacræ eruditionis uertant. ergo nihil habet obstare, quin, & multo magis leges, canones uel sic adduci possint.

8 † Secundo, qa ēt Papa ad quē spectat decisio dubiorū circa fidem d. c. 1. 20. dist. cle. 1. §. porro de sum. Trin. & fi. Cath. glo. in c. sicut unire, de exces. præla. alleg. leges, & sequitur eas, ut habet in c. cū à nobis. in prin.

ibi, & canonica, & ciuilia iura sequentes districtius inhibemus, de testibus, & alibi saepe. Tertio, quia ēt canones pñt sic allegari, 20. dist. c. de libellis, & cap. seq. & hoc non est dubium, ergo ēt leges, rōne connexitatis, & inuitationis c. 1. extra de ope. no. nun. ubi leges non dedignātur imitari canones. & econuerso. Cōnexorum .n. est idem iudiciū c. translato extra de cōst. no. gl. ꝑ illū tex. in c. quo iure. 8. dist. sed leges, & canones fraternizāt, ac quandam cōnexitatē hñt adinuicē, ergo, &c. & facit tex. in auth. de nō alien. aut ꝑmutan. §. cū aūt. & in auth. de trien. & semis. in prin. ubi idem dr̄ de imperio. & sacerdotio, q̄a nō 9 multum dr̄nt, imò fraternizāt. † Quarto, q̄a subm legalis sciētiae non est tm̄ circa mores, sed ēt circa fidem, q̄a nedum subiicit aethicae, sed ēt theologiae, cum in ea etiā tractetur de anima, & fide, & in ea habeamus multos titulos, q̄ nos dirigunt in deū, & tendunt ad fidem. Et ꝑpt'a gl. in l. iustitia. ff. de iust. & iur. & inst. eo. tit. in princ. dicit, ꝙ nō expedit nobis legere theologiam, q̄a omnia pertinentia ad fidem, & ad diuini iuris scientiam, reperiūtur in corpore iuris, nō est ergo spernēda iuris sciētia cum lex sit sanctio sancta. Et cū dicat Imperator in l. cunctos populos. C. de sum. Trin. & fide Cathol. Cunctos populos quos clementiae nr̄ae regit imperiū, uolumus in tali religione uersari. quā diuinum Petrū Apostolum tradidisse Rom. religio adhuc ab ipso insinuata declarat, hoc est s̄m apostolicam doctrinā euangelicamq. disciplinā, patris, & filii & spiritussancti, una deitate, sub pari maiestate. & sub una Trinitate credamus, & in auth. quō opor. episc. §. nos igitur dicit. Nos igitur maximā habemus solicitudinē circa uera dei dogmata, & circa sacerdotū honestatem, quā illis obtinentibus, credimus, q̄a per eam nobis maxima dona dabuntur à deo: & ea quae sunt firma habebimus, & quae nōdum hactenus uenerunt, acquiremus bene aūt uniuersa gerunt, & competenter, si rei principiu fiat decens, & amabile deo, & hoc aūt futurū esse credimus, si sacrarū regularū obseruatio custodiat, quā nisi laudandi, & adorādi inspectores, & ministri dei uerbo tradiderūt apostoli, & sancti patres custodie 10 rūt, & explanauerunt. † Praeterea dñt leges à deo, ex ore prudentū, & imperatorū, ꝑmulgatae l. fin. & ibi gl. in uer. diuino. C. de praescr. lōgi temp. §. quia igitur imperium in auth. de instr. caut. & fide. 8. dist. c. quo iure. ibi, q̄a ipsa iura humana, ꝑ imperatores, & reges seculi, Deus distribuit humano gñi. ut 6. q. 3. c. fi. Nam lex cepit à deo in Paradiso, & ideo dr̄ domum Dei, & dogma prudentū, ut l. 1. ff. de legi. unde Panor. in c. 1. de iur. cal. dicit, ꝙ sicut lex canonica pōt dici partim positiua, & partim diuina, q̄a in parte subiicit aethicae, & partim theologiae. Idem dici debet de legibus ciuilibus. habito respectu ad causam efficientē immediatā, licet respectu causae immediate efficientis dicant diuinitus ꝑ ora principū ꝑmulgatae d. c. quo in re. & d. l. fi. ergo saltem intuitu causae à qua sic emanarūt, debēt alle- 11 gari posse. † Quinto quia hoc ēt ur̄ perutile, q̄a cum omnis hō sit subditus legibus, ergo adducta lege quisq̄s facilius obtēperabit ueritati, & hoc ꝑꝑ timorem poenae, qm̄ legi stādum est c. de capitulis, cū quatuor capitulis seq. 10. dis. Et hoc ēt in foro cōsciētiae, ut no. Bal. & Doc. in c. q̄ in ecclesiarū extra de cōsti. do. Abb. in proce. decr. Petr. de Anch. in consi. 21. incip. ur̄ prima facie dicendum. per Ioan. And. in c. 2. de uerb. sign. in 6 per B. Th. 2. 2. 96. q. & per Bal. in c. in omni. de testi. ubi eleganter dicit, ꝙ ideo in foro conscientiae leges sunt seruandae, q̄a alias sequeretur, ꝙ omnis legū forma, & subtilitas duceret ad inferos, & scientia legū esset magis dānata quā maleficium. Et pulcherrime ꝑ Fede. de senis, consil. suo 21. ubi ēt multis rōnibus comprobat ꝙ quis tenetur magis sequi dispōnem legis quam conscientiam eius, pro quo ultimo bene faciunt ēt quae not in l. illicitas. §. ueritas ff. de off. praesi. & per Paul. de Cast. cons. 296. in 1. parte nouorum, & dicit gl. in cle. ad nostram. in verbo, ieiunare. de haere. & ibi do. Card. & Imo. in rubr. de const. col. 6. Abb. in c. solitae. in 2. col. de maio. & obed. & in c. oīs anima. de cēs. ꝙ nō est aliq̄s adeo bonus, vel 12 ꝑfectus, q̄ non subsit legi. † Et sic ex hac conclusione. q̄ fundatur super utili, debent leges sic posse allegari, & ꝑ qua optime facit text. in c. vt cōmissi, circa fi. de haer. in 6. vbi iubet Iurisperitos dr̄e ab inq̄sitoribus auocari, vt eorū ꝑcessibus assistant, & recte factum, q̄a legistae sunt tractatores maleficiorū, & leges ēt tractāt de maleficiis, ut C. de malef. & mathe. ꝑ totū, & C. de pag. & eorū temp. & sacr. & C. de thes. l. 1. lib. 10. & alibi saepe. Et sic patet, contraria non hr̄e obstare. Et maxime primum argm̄, dum dicitur, vanam esse hanc allegat

allegationem legum, quia immo pater ꝙ est utilis, & non uana. Nec obst. tex. in d. c. qm̃ cum concor. qa illa iura loquunt̃ in casu diuerso, qm̃ aliud est quærere, nunquid Imperator possit se intromittere ĩ causis spũalib. prout loquuntur illa iura, aliud, nunquid leges possint induci in theologicis qõnibus & diuinis prout dicit qõ nostra. Et ꝓpea do. Abb. in c. inter illa. in 1. primo no. de imm. ec. qdqd dixerit gl. de. qm̃ dicit ꝙ etiam ubi non deficit canon, põt lex allegari, per illum tex. & ꝓbat bonus tex 10. di st. c. 1. ubi dr̃ leges imperatorũ non esse omnino eruendas, cum eis sæpe ecclesia utitur cõtra hæreticos, & sæpe contra tyrãnos, & per eas cõtra quoscunq; prauos defenditur, concor. ea. dist. c. si in adiutorium ubi dr̃, ꝙ sunt uerba Bug. si in adiutorium uestrum terreni imperii leges assumendas putatis, non reprehendimus. Nam fecit hoc Paul. & cõcor. tex. ubi gl. ĩ c. 1. extra de op. no. nunc. & 39. dist. c. 1. in uers. ut eorũ cautela ecclesiæ seruentur indẽnes, & sic uidemus ꝙ ẽt prædicatores in ꝑdicationibus, & Theologi in suis scriptis allegant leges, 13 & bene. † Non ob. s̃m, quia ut ẽt est dcm̃, ꝑ alias scientias inferiores potest ius sacrarũ scripturarũ adiuuari, & declarari, ergo tanto magis per leges quarũ scientia est sublimior. Et facit quia ẽt Xp̃s. cuius actio est nostra instructio, de cons. dist. 1. solẽnitates ꝑ exẽpla rerũ humanarũ, & terrestrium, declarabat altissima, & quæ de sursum sunt, ut in euangeliis. Præterea, ut dicit Philosophus 1. Physic. innata est nobis in uia cognoscendi ad imperfectoribus, Nec ob. quod dr̃ de. c. non magno, & cap super specula. quia hæc scĩa, ut ibidem notatur, non est. omnino religiosis interdicta, sed cautiue. s. ut magis theologiæ studium amplectentur, ut dilatato sui tentorii loco, funiculos suos faciat lõgiores, attñ cum licentia leges addiscunt, & quas dedicerunt pñt docere, & allegare, & sic fit. Non obst. tertium, qa imò ius ciuile, uel canonicũ est scĩa, patet ex plurib. Et primo ꝑ tex in ꝓœ. ff. circa princ. in uerbo professores legitimæ scĩę cõstitutos, & ibi prima uestigia cuiusq; scĩæ mediocriter tradentes. & in 4. col. ibi, & hi q rudes adhuc legitimæ scientiæ capescendæ aspirant. & in pen. col. ibi, nihil legitimæ scĩæ eius deerit. & ibi, hæc sola scĩa 14 finẽ habet mirabilem. † Secundo ꝑ tex. in l. 1. ff. de iust. & iure. §. 1. ibi, ius est ars boni, & æqui, & ibi, æqui & iniq notitiã ꝓfitemur, & ibi æquũ ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes. Nã si ius est ars. ut ibi. & concordat tex. in proœ. ff. col. pen. ibi, nulla euenit arte, ergo est cognitio quia ut dicit Philos. 1. Poster. omnis ar. & doctr fit ex præexñti cognitione sicut contingit in iure, cũ in eo distinguamus æquum ab iniquo, sed distõ non põt fieri sine cognitione. Nec hic põt capi ars pro habitu factiuo, si ꝑdicta cõsiderentur, quimmo dicta uerba ostendunt, ut accipiat̃ ꝑ habitu scientifico, & ꝑ demr̃ones acquisito. Ostenditur ẽt, quia leges hñt rõnẽ & causam ut subiiciam. Et põt addudi tex. cum gl. in l. 1. C. de stud. lib. 11. dum. iurisperiti, & medici dñr esse Philosophi, & uiri pro 15 fundioris scientiæ, & doctrinæ. † Tertio quia leges hñr rõnem & causam, & ideo eam doctores, & præsertim legentes, semꝑ inuestigant quærentes de rõne dubitandi, item de rõne decidendi, de rõne dubitandi, quia lex non fit nisi in casu dubio l. labeo. ff. de carb. edi. l. antiq. C. de fur. In claris. n. nõ est opus laborare. ff. de uerb. obl. l. contin. §. illud. Itẽ quia de singulis dubitare non est inutile, ut in prædicamentis Arist. & per glos. in l. 3. C. de sum. trin. & fi. cath. de rõne decidendi, ut intelligat̃ quod est cum rõne facta, sicuti esse debet. 4. dist. c. erit aũt lex. & sic multis aliis omissis, & ex his cõstat ius ciuile esse scĩam, 16 & uerã ex rõnibus, & demr̃onibus. † Constat ẽt quia non solum est scientia practica, sed ẽt speculatiua, qm̃ oportet prudentẽ iure soluere nudos, qõnes & controuersias, q̃ nunq̃ etiam contingerunt, quod non potest fieri nisi per subtiles indagationes, & ꝑ speculationem. Quo fit ut quia subtilr̃ indagandum est, & procedendum per argumenta, rationes, & similia, & aliis uariis modis s̃m regulas iuris, quas decet hr̃e notas, quod detestandi sunt illi, qui tantũmodo, (ut sunt multi) q utũtur temeritate ꝓscientia cõtra tex. in l. quisqs. C. de postul. uel qui tantũmodo uadunt ꝑ repertoria, & q nihil uolentes a seipsis excogitare, timent cõsulere, uel pronunciare, qm̃ id à doctorib. non reperiunt scm̃, & hoc licet adsit bona rõ, uel bonum simile, sed male, quia ut ẽt inquit Paul. de Cast. in l. Clod. ff. de acq. hær. pernic iosus est talis timor, & in misertimus est talis intellectus, qualr̃. n scientia legalis fuisset augmẽtata, si ita fecissent antiq. qa noluissent cõsulere, nisi

ubi reptum esset ita à doctoribus determinatū,& cōcordat q dicit Boetius de disciplina scholastica,ubi ēt ipse dicit,miserrimi īgenii est,nolle nisi inuētis uti. Et ppea rōnibus innitēdum est,qm ut dicit tex.in l 1. §. sed qa. C.de uet.iure enucl.& in procē.sexti nā sem per nouas deproperat ædere formas, & q̄ de nouo emergūt nouo īdigent auxilio. l.diuus.

17 ff.de rest.in integ.† Itē quia cum plura sint negocia quam uocabula,ut l.nā.ff.de præscr. uerb.non pnt oēs articuli sigillatim decidi, sed debet pcedi p rōnes,& similia, ut l. non pnt.ff.de leg.Et sic patet ēt non hre obstare, quod hr per Philosophum in 1.Metaph. ubi dicit,q scientes, quorū scientiæ non sunt ad usum,sunt nobiliores illis,quorū sciētiæ sūt ad usum,qm illud dictum non debet intelligi de tali scientia quæ est speculatiua, & practica, Aliter diceremus ēt theologiam, uel medicinā quas theologi, & medici summæ extollūt,non esse sciētias nobiliores,cū sint etiam ad usum,ut patet. Accedat quia est ēt sciētia,quæ nedum uersatur circa mores, sed etiā circa ea quæ sunt ad diuini iuris usum,

18 ut supra est tactum, & ēt dicam infra. † Est etiā certissima sciētia,quia habet finem quē non hnt aliæ scientiæ,ut in procē.ff.col. pen. habetq. certissimas rōnes,& causas,& demrationes,ut ptis notū est, sed ut dicit Philosophus in prooemio de anima, una scientia dr nobilior altera, uel subiecto nobiliori, uel qa est certior,uel pp utrunq;simul. Est ergo sciētia nobilis,& honore digna, qd ab effectu ēt demonstratur,qa p eam hoies fiūt nobiles,ut hr in l.2.§ fin ff.de excus.tut. l. puidēdum.C.de postu.p Bar.Bal.& Doct.i præ. C.p Bart.in 1. const. ff.col.3.& in. 1.constit. C §.hęc quoq; p do.Alex.cons.15. col. pen. & consil.18.col.fin.in fin.in 1.uol. & cōs. 94 col.2.uer.sed ita.eo.uol.& p Fely. in c. quanto.de mag.Et ppea,ut p Doct. ibi infamis, & 'udęus non pnt doctorari, & bonus text. in l.fin.in uersic.qui ue magisteriæ ptāris sudoribus clarus factus est C.ubi sena uel clar.

† Itē qui à Doct. iuris priuilegiant in mul-

19 tis,ut p Doct.in uariis locis,& no. do. Alex. in l.cēturio.circa prin.ff.de uulg & pup. & p dom.And. Siculū in cons.57.incip. scribitur apud Iob. in 1.parte, & dom. Parid. Put. in tract.suo synd.in § doctor.& seq,& in§. mādauit tex.nā in eis uersaē publica utilitas, ut l.1.& ibi gl.C.de stud.lib.ut.Bart.& alii in l. 1.ff.sol.mat.& p Cyn.in l.1.C. de iur. & fact. ign.Probatur ēt quia ut dicit do.Azo.in pœ. inst.sciētia ciuilis facit pfessores eius in orbē terrarū solenniter principari, & sedere in aula imperiali.Et ppea refert An.de Perus.in l.cum salutatus.C.de senten. pas. quod licet Papa recipiat oēs ad osculum pedis. tn̄ Vrbanus Papa recipit eum ad osculum pacis.

20 † Vnde ex istis, & multis aliis q̄ adduci possent,merito iure inferri pōt,q tanq̄ pecudes detestādi sunt q de facili, & lubrico linguæ doctoris iuris cōtēnunt, & q similiter pessime faciūt,q uolētes uiolare priuilegia doctorū(prout sæpe istis tpibus fieri conatum est) faciūt hospitia militū in domibus eorū,quia hoc cædit dedecori tātæ dignitatis.& contra tex.expssum in l.2.ubi ēt gl.C.de mun.patr. lib.10.Item ēt cōtra cōsuetum, & cū læsione publicę utilitatis,& ppea dicit Patris de Put. in.d.§.doctor.quod officialis faciēs hoc meretur syndicari,& ita dicit factū contra quēdam.ptātem de Theano, q uoluit milites hospitari in domibus cuiusdam doctoris .sup hoc tn̄ est prouisum p illustres psides, & regios senatores.† Demonstratur ēt rōne exer-

21 citii,qa uersantur doctores circa diuina, circa,cōe & circa ea quæ studet ciuitas,& princeps, & circa alia optima. unde Magnifici uiri appellari debēt,qa & sic uersantes Magnificos uiros appellat Philosophus,4. Eth. & ita ēt eos appellat text.1.const.C. & in proę. inst.sunt.n doctores iuris,optimi iustitiæ, & rep ministri,inquit tex.in l. 1. §.discipuli, & §.fin.ff.de.orig. & dicit tex.in in l. aduocati. C.de aduoc. diuer. iud. hi q dirimunt ambigua facta causarū,suæq. defensionis iuribus in rebus sæpe publicis ac priuatis lapsa erigūt,fatigata reparant,non minus prouident humano gn̄i,quam si pręliis ac uulneribus, patriam parantesq. saluarent. Nec.n. solos, nro imperio militare credimus illos qui gladiis ac toracibus nitūtur, sed ēt aduocati militāt.Nam patroni causarū, qui gloriosæ uocis cōfisi munimine,laborātium spē uitā, &

22 posteros defendūt.† Est ergo sciētia nobilissima,iuris ciuilis sciētia,cum & ex ea fiāt nobilissimi eius pfessores,ut supra, & qa nemo dat qd non hēt 1.q.7 c. daibertū. de iure patronatus, qd aūt.inst.de lib. in princ. per gl. Imo est admirabilis,& diuina, cū dicat text. in l.2 circa princ.C.de uet.iure.enucl. Nihil in legibus,neq; contrarium,neq; idem,neq; simile

simile inuenit, ut ne geminæ leges ꝓ singulis rebus positæ appareant, qđ qđē cœlestis ꝓuidētiæ peculiare fuit, & humane imbecillitati nullo mō possibile & ꝓbat̄, qa est diuinarũ atq; humanarũ rerũ notitia, iusti atq; iniusti sciētia, aucto. Chrysippo, ut l. iustitia. ff. de iusti. & iur. & inst. eo. tit. in princ. Et à diffinitione non est recedendum, quia ſm Philosophum. 7. Metaph. diffinitio est sermo indicãs qd est esse rei ꝑ essentialia. & ſm Bald. in rub. C. q. admitti. allegantē Boetium, diffinitio essentiã rei claudit & allusio siue Ethimologia intelligentiã rei. Et ꝑpea Bal. in l. nō sine. C de bon. quæ lib. dicit ꝙ illud dr̄. in esse

23 qđ cõstat ex suo diffinito. † Quinimmo est sapientia ſm I. C. in l. 1. §. proinde. ff. de uariis, & extraor. cog. q dicit ꝙ sanctissima res est ciuilis sapiētia. & facit qa ſm B. Tho. 2. 2. q. 1. & art. 2. de domo sciētiæ cognitio diuinarũ rerũ uocatur sapiētia, cognitio uero humanarũ rerũ uocat̄ scientia, sed cognitio legalis est hmōi per iura allegata, & bo. text. in l. 1. C de uete. iure enu. ubi dicit text. Nihil tam studiosum in oībus rebus inuenit, quam legum auctoritas, quæ, & diuinas, & humanas res bñ disponit, & oēm iniqtatem expellit, sic sapientia, qm̄ ut dicit gl. in d. § proinde. ciuilis scientia est sanctissima quo ad animã & firmissima quo ad mundũ. Et dicit Philosophus ad Alex. sapientia est conseruatiua animæ, sicut sanitas corporis. sed hæc scientia est hmōi, quia facit hoīes uirtuosos, dirigens eos in Deum, tollens lites, rixas, controuersias, & talia ex qbus solent seq; homicidia, & oīa alia mala ergo ē cõseruatiua animę & corporis, & sic sanctissima quo ad animam, & firmissima quo ad mũdũ, & sic cõfir

24 est sapientia. † Corroborat̄, qa seipsum regere est summa sapiētia, ut per Philosophũ. de regi. princ. sed hæc scientia nedum docet seipsum regere, sed ēt ciuitates, pronuncias, & oēm orbem terrarũ; ut patet, & dicit tex. in auth. ut oēs obe. iud. prouin. sine ea nihil factum est. & est pcipua aliarũ, quum per eã regunt̄ omnia. Et ꝓbatur, qa decet I. C. hr̄e docendi peritiam. dicendi facundiam, disserendi copiam, interpretandi subtilitatem, solertiam, fidem, bonos mores, & laudabilem uitam. C. de profes qui in urbe constan. l. 1. lib. 12. l. magistros. C. de prof. & med. libr. 10. & in proœmio inst. §. cũq;. quinimmo debet et alios præcellere moribus, & scientia. ut in illa l. magistros. nec immerito, qa doctores sunt ad aliorum eruditiones c. suꝑ specul. de mag. & dicit tex. in c. gloriosus in sanctis suis de reliq. & uen. sanc. ꝙ sunt luminosæ candelæ ardentes super candelabrũ politæ, quæ in uniuersum corpus orbis terrarũ tenebris profugatis ueluti sidus irradiat matutinũ. & tex. in d. c. suꝑ specul. dicit ꝙ fulgēt ueluti splendor firmamēti, & ueluti stellę sunt in æternitates ꝑpetuas ꝑmansuræ. & tex. in c. multi. de pœni. dist. 2. ꝙ sunt radii solis & probat tex. ĩ l. si arborē. §. si cõem in uerbo, locus opacus, qm̄ sole cœpit esse plenus. ff. de ser. urb. præd.

25 cum ibi not. ꝑ Ang. † Ad idē quia est dogma oīum sapientum ut dicit text. in l. 2 ff. de leg. & uera Philosophia, & non simulata, ut l. 1. ff. de iust. & iure. ergo est sapientia, & ita dici debet, quoniam peritis in arte est stãdum, ut dixi supra, & est bona gl. 9. dist. c. ueterum. & facit tex. in §. responsa prudentum. inst. de iure nat gen. uel ciui. & quia etiam leges, & sic ipsorum. I. C. uerba, à Romana ecclesia, cui, ut dr̄ 22. distin. c. 1. iura terreni, & cœlestis imperii sunt commissa, sunt approbata. Non ob. qđ legistæ uel canonistæ non habēt modum arguendi qa est falsum, & patet quia etiam esto qđ non habeant cũ modũ quē habent dialectici uel aliarũ scientiarũ ꝓfessores, hoc non expedit dũmodo habeant modũ sciētificũ, & cõcludentem, sicut habent, qa ſm Spe. in ti. de aduo §. nũc de exordiis. uer. qđ si aliter. quælibet scientia habet diuersa gñalo-quendi intm̃ ꝙ proprius modus loquendi in una scientia, est absurdus in aliã, & sunt uerba Augu. in c. locutio. 38. dicit. & dicit Phi

26 losophus primo posteriorũ, † unaqueq; sciētia hēt suas proprias immaginationes, rõnes, ac disputationes, & bñ qa locutiones habent esse ſm subiectam materiã l. si uno. C. loc. & ſm Philosophũ. 1. Ethyco. tũc ꝑfectæ enunciamus, cum ſm subiectam mãm loquimur. de quo ēt per Bald. in l data opera. circa mediũ. C q. acc. non pos. Et ideo indigne dicitur legistam uel canonistam non hr̄e modum arguēdi, licet nō logice loquatur. uel ſm alium modum. Nã ut inqt tex. in c. indignum. & in c. ecclesiastico. 38 dist. canones non sunt restringēdi sub regulis donati, nec etiam ociosis Philosophorũ scholis & facit qa legistæ sunt reales locutores, & rebus, & non uerbis intendentes, qa nō uerbis sed rebus leges imponũntur l. 2. C. com. de leg. c. commissi, de elec. libr. 6.

& ideo Bal.in l.ueteris.C.de cōtr. & cōmitt. stip.dicit ꝙ leges sunt ueræ phiæ legales, & non dialectcæ.& ponderat ad hoc illū tex. & cōcordāt uerba Io.An. in regula infamib. de reg.iur.in 6.qui dicit.absit ꝙ per sophisticationes uerborū nām immutemus, & ideo ſm eum ī c.1.de cōſ.in 6. ex mente Didymi ad Alex. 27 † Non artem bene loquendi didicimus,nec facundiæ oratorū, rhetorūq́ operā damus,cuius offm̄ est falsitatis sermonibus figmentare mendacia, & innocentiæ fidē cōferre criminibus,ac parricidii reos assignare pessimus q dū putant se alienæ laudis fructum ꝑ iniq uictoriā rapuisse,nesciunt munimentū suæ cōſciē pdidisse ꝑ quo facit tex.in c.sedulo.18.dist.q pclarissime ad propositum loquēdo dicit.Co di casto linguā exercitatā cōferre non audeāt,& putent pponēdas esse uerbis sniās sicut pponiẽ animus corpori, debeāq ueriores,ꝙ disertiores audire sermones,sicut prudentiores,quam formosiores amicos hr̄e. Similiter nō obst.ꝙ legistæ,uel canonistæ non cognoscunt ꝑ causas, qa ēt ex 28 supradictis oppositum ꝓbatum est. † quin immo tō legis dr̄ aīa legis l. quod dcm̄.ff.de pact.& strictius est obseruantia quāipsa lex, ſm Bal.in l.qcunq; C.de ser.fug.& in l non dubium.in 5.col.C. de leg. & ꝑ eundē in l. si qs seruo.C de fur.ubi dicit ꝙ rō est sicut aīa & uerba sunt sicut supficies,& in d.l.nō dubium dicit qđ est spūs uiuificans legem, oē dcm̄.& scm̄.faciens ratum, & firmum, & hr̄ ꝑ do.Abb. in consi.1. in 1.uol. Et dicit Bal. in l.nemo,in prin C. d. sent. & interl om. iud. quod ideo Francigenæ tantūmodo allegant rōnem,& dn̄t sic est ratio legis,non aūt dn̄t, sic est lex,uel lex sic dicit.Sed concesso ēt ꝙ simpliciter allegetur lex,uel dicatur sic lex dicit,prout fit, quid ad rem, cum talis allegatio non est sine ratione,cum lex contineat rōnem,& sic ratione facta quo fit ꝙ allegata lege, ēt ratio legis hr̄ pro allegata. Nam, & idem fit de dictis philosophi, quia eius dictis simpliciter adductis philosophantes acquiescunt, quod nō est.nisi qđ cōtinent rationem,uel causa.n. Sicut ēt de dictis Pythagoræ refert Boetius in princ. suæ arithmeticæ, q inqt, ꝙ sufficiebat dici sic Pythagoras dicit.& ad propositum etiam dicit Bal. in c. ad hæc in 6.col.de pace iur.fir.ꝙ leges non allegantur in curiis regum ꝑ auctoritate, sed pro ratione. Breuitatis causa etiam hoc fit qm̄ gaudent breuitate moderni,ut inquit gl. in l. 1.ff.ꝙ met.cau. & facit text. in l.amplio. 29 rem. §. in refutatoriis. C. de appel. † Non obstat ꝙ leges non amant subtilitates, quia non est uerum,inquantum tractatur de interpretatione iurium,uel de enucleatione quæstionum, & ad ueritatem eliciendam, sed ne subtilitatibus fiant deceptiones, peruertātur uera,& recta iudicia,iniquitates æquitati preferentes, in quo gn̄e boni,& æqui, ut inquit tex.in l si seruum.§ de illo ff de uerb. oblig. plerunque sub auctoritate iuris scientiæ perniciosæ erratur,secus, & hoc est de quo proprie loquunẽ iura cōtraria,& id qđ dn̄t leges subtilitates non amare,qa est uerum eas non amare,inquātum tendunt ad decipiendū, ut ēt declarat Pau .in ca.dil filii, in 2.col.de iu. ubi latius ꝑ eum, q subtilitates sint attendendæ,& q non.& aliqd ꝑ Rom cōſ 201. incip. Oīpotentis Dei postulato suffragio,in ꝓposita cōsult tione.Et ꝓbat tex.in c.si cupis,16. q.1.qui dicit habeo simplicitatē columbæ,ne cuiq̄ machineris dolos.serpentis astutiā, ne 30 aliorū supplanteris insidiis.† Nō obst ꝙ lex sit uoluntaria,quia est falsum,ut ex prędictis cōstat.Nec ēt sola uoluntas principis facit legē,qa imò debet esset regulata rōne Nam & uolūtas eius subiacet regulæ rōnis,est.n.aīal politicum,rōne & mortale ſm Bal. in l.2.C. de serui.& aqua.& ideo non pōt iniquum statuere, ut inquiūt d.Abb.& scribētes de cōst. c.1.& per B.Th.2.2.q.9 art.6 & ſm Ang. in cōſ.suo c.incip sanctissima.in 4.col. opiniōi eius non est standum,si cōtraria snīa est rōnibus melioribus comprobata. alleg. text. in l. Aemilius.ff.de minor. & multa dicit Par. de Puteo in tract. suo syndic. in c.1.& 2. ꝙ non licet principib.nec regibus in aliquo excedere,nec quidq̄ facere,quod non cōueniat probatissimo, ac sapientissimo uiro, & si aliter faciunt,nō sunt Principes, nec Reges, & eis obediendum non est,ut ibi latissime per eū, de quo ēt ꝑ Ioā.And.in c.1.de homic.lib 6. 31 post Host.ibidem,ut dn̄t † ꝙ proprium principis est iustitiā exercere, & si deficit in hoc. auferreẽ ei nomē boni & religiosi principis, & si carebit noīe,carebit & re.C. de feriis.l.à uullo.C.de nup l imper.§.1.&·de uerb. sig.c. nā & ego. Et cōcordat,qa rex dr̄ à gerēdo.uñ debet regere,& nō regi.ff.de leg.l.si alias non est rex ſm Bal.in l.nō ambigiẽ.post Cy. ff. de leg.& in l.post susceptum.ff.de excuſ.tuto.&

idem de Imperatore, per Bald. in titu. de pace côstan. in fi. & per And. de Iser in tit. qui. mo. feu. amit. §. fi. & si dñm, ubi expresse dicit, qđ male ue. fantes in regno sunt priuãdi regno. Et ppea non est dicendum, ꝙ sola uoluntas principis faciat legẽ, qa imò decernit ẽm rationem, & regulas legis, & rõnis. Pro quo facit, qa & ipse attestatur se uelle legib. uiuere l. digna uox. C. de legib l. ex imperfecto. C. de

32 test. cum concor. † & ordinatum est, eius uoluntatem, uel rescriptũ cum iniuria alterius non esse exequendũ, imò esse nullum, & irritum. C. de prec. imp. off. l. quoties, & l. nec dã nosa. C. unde ui. l. auctorit. & ff. ne quid in loco pub. l. 1. §. merito. & C. de emancip. lib. nec auus. cum côcor. & facit tex. in cle. past. de re iud. ubi snĩa principis, quia côtra ius fuerũt cassatæ, & annullatæ, & merito, qa ut inquit Paul. de Cast. in cons. 70. incip. In Xpi noĩe, quia frustra disputaret in 2. parte, ẽm stampã nouã. ubi et consuluit côtra quãdam snĩam principis, qa côstõ regni, & monarchia est de iure gentium, ergo non debet contra illud posse, & sic debet esse eius lex oĩno côis, rõnabilis & honesta, ut in d. c. erit aũt lex. & 23. q. 4. c. si eccl in fin. & concordat tex. in auth. de inst. caut. & fide. ibi, quia igitur imperium, ppea Deus de cœlo constituit, ut difficilibus imponat q̃ apud eum sunt bona, & leges aptet secũdũ naturæ uarietatẽ. & Paulo ĩferius, & dare in côe subiectis, quos Deus nobis tradidit prius, & paulatim semper adiecit. & tex. in auth. ut non luxurienĩ côtra nãm in prin.

33 ibi, † qa oẽ nobis est studium, & oratio, ut & crediti nobis à dño Deo, & bene uiuant, & eius inueniant placationẽ, & tex. in auth. de priuil. dotis in prin. ubi dicit, unam nobis esse in omni nr̃æ reip. & imperii uita, in Deo spem credimus, scientes qa hæc nobis, & aĩæ & imperii dat salutem, unde & legislationes nostras inde pendere côpetit, & in eã respicere, & hoc eis principium esse, & medium, & terminum. Nec habet obstare allegata. l. pro. spexit. ff. qui, & à quibus quia secũdũ Bal. in d. l. si quis seruo. Imo lex illa quo ad Vlp. côditorẽ eius, dr̃ hr̃e rõnem, & eam Bal. aperit ibi. & idem Bal. in l. 1. C quæ sit longa consue. refert, & cômemorat Fel. in c. sĩ qñ. in 7. col. de rescrip. in uer. circa rõnem legis. Et potest adduci quod dicit idem Bald. in rub. de const,

34 col. 2. ubi dicit † ꝙ lex satis potest dicit rõnabilis eo ipso ꝙ non reperitur prohibita, licet non possit demrari rõ eius, per gl. sing. in l. 1. §. initium, in uerbo ratus, ff. de postul. & per ea quę not. Archid. 8. dist. frustra. ubi dicit idẽ de consuetudine, ut possit dicit rationabilis, ex quo nõ obuiat canonicis institutis, de quo ultimo hr̃ ẽt per Bald. in c. cum uenis. de eo q̃ mit. in pos. col. 3. ubi ẽm eum, consuetudo in dubio debet præsumi laudabilis. & bona, ex quo non reperitur prohibita, & placet ciuibus, quia quod eis placet, generat concordiã, quæ est ciuitatibus utilissima. Non ob. quòd sit formidine permixta, quia immo est firma, & certa, cum sit rõne facta, quæ ut est dictũ facit omne dictum, ratum, & firmum. ut per Bal. in l. non dubium. C. de leg. & probatur in l. solam. C. de test. cum ibi no. in auth. de hær. & fal. §. si uero. colum. 1. in authen. de sanct. ep. §. 1. & in auth. de test. §. & licet. cum conc.

35 † præterea philosophicum est ĩndere p uerbum dubitatiuum, ut per uerbum forte, ut inquit glo. in l. cum res. § sed si stichum. ff. de leg. 1. Præterea leges quibus utimur sunt approbatæ, qa quæ uisæ sunt rõnabiles, uel bonę fuerunt approbatæ, ergo uerborum qualitas non habet uitiare, siue nocere. Illud autẽ, ꝙ non sint leges passim necessariæ, & ꝙ ubique non seruantur, sit non habet obstare, qa non sequitur, ergo non sunt scientificæ, & bonæ. Nam & aliæ scientiæ quamuis nõ seruentur ubique, tñ ex hoc non sunt minus ueræ bonę, ac perfectę. Nec attenditur id, quod fit sed id, ꝙ fieri debet. l. sed licet. ff. de off pſ. sed leges dr̃ent ubiq; seruari. l. leges sacratissimæ. de leg. & not. gl. in d. c. super specula, oĩs enim aĩa est submissa Imperatori, qa est dñs totius mundi. l. deprec. ff. ad leg. rho. de iact. & 7. q. 1. in apibus, ergo &c. & facit, quia ut dicit glo. in clem ad nostram. in uer. f. ieiun. de hær. omnis ẽt quantumcunq; iustus subest legi, licet non exercitio eius. & not. d. Abb. in c. omnis anima, de cens. & in d. c. rex pacif. & sentit Philosophus 10. Ethic. qui dicit ꝙ non tantũ pp iuuenes, sed ẽt pter senes facta est lex.

36 † Nec obst. quod sit uariabilis, siue mutabilis, quia hoc ẽt simpliciter dictum est falsum. Nã quantum attinet ad ius naturale, uel gentiũ, hoc patet inst. de iu. nat. gen. uel ciui. uer. sed naturalia. quia illud est immutabile, quantum autem ad ius diuinum, idem, ut ibi, & in l. ex hoc iure ff. de iust. & iu. quantum uero ad ius, quia ius nostrum est tripartite collectum, ut in §. fin. inst. eo. dicitur quod licet

Immutet aliqua cōstitutio, nō tñ scientia iuris immutat, quum talis immutatio fiat ſm r̃as iuris, q̃ uolunt sic fieri, necessitate uel utilitate sic exigente. c. non debet. de consan. & affi. lex. n. debet deseruire t̃pi. 34. dist. c. fraternitatis. & 4. dist. c. erit aũt lex. & quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio. l. de ætate. §. causa. ff. de interro. act. & adeo ẽt Deus omnipotens ex his q̃ in testamento ueteri statuerat, nonnulla mutauit. ut d. ca. non debet, ob qđ d. Panor. in d. c. non debet, ẽt ipse dicit, ꝙ licet sciẽtiam sit de incorruptibilibus, & impossibilibus aliter se habere, ut h̃r primo posteriorũ, non tñ expedit ut detrahat scientiæ iuris, quasi non sit scientia, ex eo ꝙ immutet in aliquo, qa oĩno est sciẽtia, rõnibus de quibus ibi per eum. Pro quo faciunt etiam quæ no. per eundem in c. 2. in penul. col. in uer. sed reducendo ad concordiam. extra de ꝓba. & ꝑ eundem in c. fi. in 5. col. de cõsue. ubi ſm eum ex cã põt induci cõsuetudo antiqua damnata, & ẽt fieri statutum cõtra canonem, qa hoc fit ex mente legis, q̃ est ipsa lex. Et facit, quia ſm ueritatem t̃pum, & locorũ, ẽt remedia, & canones medicorũ expedit immutari, & tñ immutatio eorũ, qa sit canonib. medicinæ sic dictantibus, non arguit defectum, sed potius bonitatẽ, & scientiã, ergo idẽ in iure nostro dicendũ est, qa qđ medicamẽta morbis, hoc exhibẽt iura negociis, ut in auth. hæc cõstitu-
37 tio innouat constitutionem in prin. † Nõ obstat similiter ꝙ nõ sit omnibus casibus prouidens, qm̃ ẽt hoc est falsum, qa imò lege, rõne legis, uel simili possunt oĩa decidit, ut dixi supra, & facit tex. in l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. & in c. secũdo requiris. in fin. de appel. & ubi sub auctoritate legis põt ẽt allegari rõnalis. rõne legis uel simili deficiẽte. & no glo. in c. cõsuetudo. 1. dist. & facit optime tex. in d. c. de quibus. 20. dist. in. ubi ponens ad quos sit recurrendum cũ sacrosanctæ scripturæ auctoritas nõ occurrit, dicit ẽt ad exẽpla esse recurrendũ. Et qa ita fit seu fieri põt. igr̃ dixi scientiam istam esse speculatiuã sciẽtiam, & habere suos modos, & rõnes arguendi, & decidendi. & sic constat ꝙ non est ẽt uerũ, ꝙ sit impossibile, ꝙ lex uniuersaliter uerũ dicat, cũ sit utile, oppositũ legis in aliquo casu obseruari, qm̃ immo in tali casu oppositi, lex quãtumcunq; ĝnalis recipit restrictionẽ, uel iure utilitatis, uel necessitatis, uel cõgruẽtiæ, uel uerisimilitudinis, uel honestatis, uel aliis de causis, prout expedit, & hoc oĩno ex ꝓcepto legum q̃ mandant sic fieri restrictionem, ut l. cunctos populos. cũ ibi plene no. C. de sum. Trin. & fid. Cath. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iur. l. ut gradatim, ff. de mune. & ho. in l. fi. §. in cõp. C. de iure del. in l. serui nostri. C. de noxali. in l. nec auus. ff. de eman. lib. in l. 2. § mer. ff. ne quid in loco pub. cum aliis
38 cõc. & in locis aliis notis. † Ad alia duo, ult. loco obiecta, ideo ꝙ imò ẽt ad peritos iuris debet h̃ri recursus, ut patet in d. c. ut cõmissi. de hær. in 6. & c. fi. eo. tit. Præterea ut dicit gl. in d. c. de q̃b. seniores dñi sapientes. 8. dist. ca. porrò. sed doctores sunt sapientes, ut supra ꝓbatum est ergo, &c. Et sic his cõtingenter dictis, remanet hæc 1. q. absoluta, licet tal̃r qualiter, sed oĩa sint dicta ad honorẽ Dei, à quo ꝓfluunt ipse leges. Ad cuius laudem accedo nunc ad aliam q̃õnem, in qua cõsimilẽ ordinẽ obseruans, dico ex multis uideri in prima cõsideratione dicendũ dictas mulieres deferri ad dictũ ludũ real̃r ac uere, non aũt imagina-
39 rie, uel ꝑ illusionem. † Et primo ꝑ cõfessionẽ earum q̃ cõfessio in crimine hæresis ṽr attendenda, ſm Bal. in l. non dicã rapere. in 1. col. C. de epis. & cler. & in cõfessum nullę partes sunt iudicis nisi in cõdemnãdo. l. ꝓinde. ff. ad l. Aquil. & dixit Magister ueritatis dñs Iesus, tu dixisti, & dicit Ouidius. Non est cõfessi causa tuenda rei Secundo qa experientia, q̃ (ut h̃r 1. Metaph.) est rerum magistra. ac singularium cognitio. & no. in c. q̃ sit. de elec. & facit c. cupientes. in prin. eo. tit. in 6. & c. statutum. de rescrip. hoc multis sic asserentibus fuit uisum, & cognitũ, ergo sic credendũ est c. in nomine dñi. de test. & in l. ubi numerus. eo. ti. Et faciunt q̃ h̃nr in c. cum oporteat. de acc. & in l. de minore §. tormenta. ff de q. ubi fama pu-
40 blica facit fidem. † Tertio qa hoc non est impossibile demoni, cum ẽt portauerit creatorem in pinaculo templi, & super montem, ergo nõ debet ex cui qđ plus est licet, ꝙ minus est non licere, ut in r̃a, non debet. de reg. iur. Imò cõcessa hac possibilitate, & q̃ ṽr cõcedẽda, quum ẽt alias personas portasse ṽr, qa ut dicit Philosophus in 1. de anima. & Bal. in l. cõuẽticula. col. fi. C. de epis. & cler. Accidẽtia magnam partẽ cõferunt ad cognoscendũ qđ qd est. Ṽr ẽt cõcedendus actus istius delationis & maxime cõiuncta eorũ cõfessione iurata. Quarto ꝑ argm̃ à uerosiñ, qa si diabolus nitit̃ adorari, ut Deus, cũ ẽt uoluerit adorari à crea-

à creatore, Matthæ.4.c.& hr in c.nec mirum. 26.q.5.col.4.uerſ.ad hæc.n.confingatq. ea q inhærent perſonis, per quas fallere nititur, vt ibidem. Et iſte mulieres dicunt ſe ire ad talem ludum delectationis gratia, & ſe ibidem adorare demonem, ergo uerisimiliter credẽdum eſt ipſum demonem eas portare ad ipſum ludum uere, & realiter, ut etiã uere, & realiter adoretur. Nam, & à Saule Rege uoluit adorari in uigiliis, ut dicit tex. in d.c. nec mirum. & idem à creatore. Item quia nititur facere ut Deus, argm̃.n.à uerisimili eſt bonum tex. eſt in l.ſi extraneus.ff.de condit. ob cau. & in l.Lucius.§.Titio.ff.de lib.& poſthum.in l.fin. C.de hær.inſti.

41 † Quinto ex ſimilitudine rationis, quia ſi Deus etiã multa alia permittit coutingere ob artem demonis, ut probentur audientes quali deuotione, & fide ſunt erga eum, ut hr in d.c.nec mirum. circa fin. ergo eadem ratione credendum eſt ꝙ etiã permittat talem declarationem, ut ſic etiam pro hoc non probentur hæc audientes, quali deuotione, & fide ſunt erga eum, quod nõ contingeret ſi talis delatio non eſſet realis ſed illuſoria, qm̃ nullus tentatus ire ad talem ludum uerisimiliter cõſentiret ſe ad illum duci uel deferri, quinimmo quæ de eo dñr, ueluti falſa ſpernerentur. Sexto quia hæc opinio ur̃ probabilior, cum ſit affirmatiũa. qm̃ dicere oppoſitum eſt negare, & qui negat nihil ponit. Negatiua enim eſt non ens, & ſic improbabilis, quia non poteſt directo ſenſui ſubiacere. Entium enim ſunt ſenſus, non autem non entium, ſm̃ philoſophum ſecundo de anima, & Bal.in l.ſecunda in fi. C.de erro.aduoc. & ideo dicit gl.in l.diem proferre ff.de arbi. & creditur magis duobus infirmantibus ꝙ decẽ negantibus. Septimo quia præſumitur potius ueritas quam fictio. l.3 §.hæc uerba. ff. de negociis geſtis.

42 † Octauo quia diabolus contradicit honori Dei, & fidei noſtræ pluſquam põt, ergo debet præſumi uel dici ꝙ magis realiter deferantur ꝙ fantaſtice, & per illuſionem, ut ſic uere ẽt conculcent crucem, & uere adorent ipſum demonem, & ſimiliter vere omnia alia faciant quę facere confitẽtur, quia ſi uere fiunt, tẽdunt ad maiorẽ cõtẽptũ Dei, & fidei noſtræ, ꝙ ſi in ſomniis ea fierẽt, uel ꝑ imaginationẽ, maior.n.præſũptio tollit minorẽ l.diuus C.de in integ.reſtit.mi.& hr ꝑ Bald.in l.ſiue poſ.C. de prob. Nouo ratione contrariorum, quia ſicut realiter, & expreſſe ac in præſẽtia perſonarũ abrenunciatur in baptiſmo demoni, & pompis eius, ergo debet dici ꝙ ipſe demon uelit realiter, & in præſentia perſonarum ſe adorari contrariorum.n.eſt eadem diſciplina 32.diſt.hoſpitiolum.in fin.& inſtit.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.in prin. Et ꝑ Philoſophum 5.metàp.

43 † Item qa eadẽ ſolennitas debet interuenire in diſſoluẽdo q̃ interuenit in cõſtitẽdo. Quodlibet.n.debet diſſolui eo modo quo colligatũ eſt. dicit text.in l.nihil tã naturale. ff. de reg. iur. Decimo ꝑ remotionẽ. tex.in c. Epiſcopi, 26.q.5.qui ur̃ huic parti multum repugnare, quia non hẽt obſtare, quia ur̃ loqui in alia ſecta, quia mulieres de quibus ibi, & credentes eis damnantur, qa ea quæ dicebant, & credebant ſunt impoſſibilia, qm̃ aliquid diuinitatis aut humanitatis extra unum Deũ arbitrabantur. Credebantq. aliq̃ creaturã fieri poſſe aut in aliã ſpeciem tranſmutari ab alio quam à ſummo Creatore, qđ eſt impoſſibile, ut patet in uerſ & cum aliquid. & in uerſ.quiſquis. ergo. Nam cũ dicebant ſe equitare ſuꝑ quaſdam beſtias, credebant illas beſtias fieri ab alio q̃ à creatore, ut in illo uer. quiſquis ergo ꝑ quẽ uerſiculum ita ur̃ dici, & dr̃e intelligi illas mulieres ſic tenere, & dicere licet text. in uer. ſciẽdum. in princ. referat ſimplr̃ illas mulieres dicere ſe equitare ſuꝑ quaſdam beſtias nocturnis horis,

44 † quia præcedẽtia declarantur ꝑ ſequẽtia, & econuerſo. ſequẽtia ꝑ præcedẽtia l.q filiabus. & l.ſi ſeruus plurium. in prin. ff.de l.1. ſed hæc ceſſant in iſtis mulieribus, qa licet ẽt ipſæ dicant ſe portari ſuꝑ hircis nocturnis honoris, tñ credunt eos eſſe demones ſic transformatos. Confitentur ſimiliter ſe parere dñæ ludi, ueluti demoni. ſed talis aſſumptio formæ non eſt impoſſibilis demoni. cum ẽt ſe transfiguret in Angelum lucis, ergo de iſtis non loquitur ille tex. nec cõprehenduntur in eo, ceſſante eius rõne l. qđ dictũ. ff. de pac. ꝑ gl. & Bar. in l.1. in uer. prudẽtia. ff. de leg. tuto. ꝑ Inn. in c. poſt trãſlationẽ. in 19 col. extra de renunc. & in c. nõ miramur. de ſeruis non ord. iũcto tex. in c. de multa de ẽta. & quaſi & ꝑ Inn. in c. plerique in fi. col. de immu. eccl. Et ideo ẽt credere ꝙ tales mulieres uadãt ad ludũ in corpore, nõ põt dici ꝙ tales credẽtes incidãt in errorẽ, de quo in illo tex. & ſic in errorẽ paganorũ, tãq̃ credãt ſimilia illis q̃ credebant ꝑſonę de qb. in illo text. quia ſimilia dñr eſſe illa, in quibus eſt.

omni

omnimoda ratio.l. non pñt. ff. de leg. l. 3. ff. de off. præf. l. 1. C. de lib. præt. p Pet. de Anc. conf. 350. incip. In Xpi noĩe, in pdicta cõside ratione, uel quorũ qualitas est una ƒm Phm 6. Metaph. quem all. Cy n. in d. l. non pñt, & sic ille tex. in uer. & his similia nõ habet ob-
45 stare, quia hæc non sunt similia. Contraria tñ sñia uĩ uerior. † Primo quia facta nõ prę sumuntur, nisi probentur l. in bello §. captæ. ff. de cap. & postlim. reuer. l. qcunq;. ff. de public. l conf. § fin. ff. de cur. fur. sed de hoc non constat, nec probatur, ut infra dicam Secũdo per gl. in c. iuuen. de sponf. & in c. 1. de seruit. in clem. exiui. de uerb. sig. uni in dubiis debet amplecti pars fauens animabus, etiã si sit durior. Sed ista secunda pars uidetur magis tutior & fauens animabus, quia ea prædicata uera, remouentur hoĩes malis desideriis, quæ forte appeterentur concessa altera parte contraria uera, ut ẽt ostendam infra, ergo uĩ magis fauorabilis, & amplectẽda. Nam & in quauis materia, in dubiis benigniora preferuntur. ff. de reg. iur. l. semp, cum cõcor. & facit qa dicit tex. in c. ult. 19. dist benigniora sunt imitatione, quę sunt excellentiora pietate. Tertio per arg. à minus uerisimili, qa dicere q talis delatio sit uera, & q tam subito tales personę pertranseant p tot terrarũ spacia, & q faciãt talia tã in ipso ludo, q in eundo, & redeundo, quæ dñr facere, est longe à uerisimili, ergo reputanda falsa, qa ut dicebat Auerrois, ut re-
46 fert Bal. in l. 1. C. de ser. fug. † experimenta uerorũ sermonũ debent cõcordare cũ rebus sensatis, & not. idem Bal in tract. schismatis, quẽ posuit in rub. C. si qs aliquẽ test. prohib. & in fin. C. de edi. diui. Adr. toll. & in l. test. C. de test. Et propterea in d. l. 1. dicit q in regno Franciæ fuit cassata quædam inqsitio, qa nõ poterat uerificari ƒm cõem opinionem fruentium intellectu, quia qđ e st longe à uerisimili, est quædam falsitatis imago, & bo. text. in c. qa uerisimile non est, de præsump. cum ibi not. & tex. in l. si ita quis. in fi. ibi, nemo sanus pbauerint. ff. de euic. tex. in l. mil §. op. C. de qõ. & dicit Bal. in l. test. in pen. col. C de test. quod magis creditur duobus testibus uerisimilia dicentibus, quam cẽtum non uerisimilia, imò ut no. ĩ d. c. qa uerisimile. tales testes nõ uerisimilia deponẽtes, sunt suspecti de falso, & non creditur eis. Quarto ab auctoritate tex. in d. c. nec mirũ. 26. q. 5. ubi uĩ concludi
47 † q omnia quæ fiunt ob artẽ dæmonis, siue fiant arte magica, siue necromantica, siue hydromantica, uel alia simili arte dñr fantastica & non uera, unde in uers. ex his ergo dĩ. His ergo potentis p diabolorũ fallaciam illudit curiositas hominum qñ appettunt id scire, quod nulla rõne cõuenit eis inuestigare subiungens in uers. semp, ergo diabolus sub uelamine latens prodit se, dum ea confingit q inhiberent psonis per quas fallere nititur, ergo auctoritate illius tex. uĩ dicendum q etiã istę mulieres sint illusæ: & hoc ex gñalitate illius text. l. de precio. ff. de pub. l 1. §. & generaliter. ff. de leg. præ si. imò, & multo magis, cum sint mulieres, & si q sunt hoĩes, sunt rustici, & personæ faciles ad decipiendum. l. cũ mul. C. de donat. inter uir. & ux. & ignorãtia dĩ cunctorum errorũ mr, unde mulieribus, & rusticis iura subueniunt. ut not. in l. 1. C. de iur. & fact. ign. & in l. bon. C. qui admitti. Præterea oẽs sunt psonæ reprobatæ, & corruptæ circa fidẽ, circa bonos mores, & appetentes non appetenda, ergo idẽ in istis, quod in illis dĩ, dici debet. l. illud. ff. ad leg. Aq. C. ad l. Fal. l fin. l. à Titio in fi. ff. de uerb. obl. §.
48 idemq. inst. quib. ex cau. ma. pos. † iura. n. loquentia de aliqbus psonis hñt ẽt locum in non expssis, in qbus militat eadẽ ratio, ut hĩ p Pan. in c. nihil de elect. in c. fin. de rescr. in procœ. decr. & in c. translato, de cõst. per Doc. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. p gl & Doc. in clem. 1. de elect. in clem. aud. in uer. benef. de resc. in gl. in auth. ut hi q oblig. res in uers. ad curationem, & gl. in authen. minoris deb. C. qui tut. da pñt. Quinto per tex. in d. c. epi, q si recte intueatur, uĩ proprie emanasse ad tollendum hunc errorem. s. ut non credatur talia fieri in corpore, sed in spiritu tñ quod patet ex dissõne, & recitatione eius, qa post
49 quam fecit mentionem † quod illæ mulieres testarentur se equitare super quasdam bestias nocturnis horis, & se multarum terrarum spacia intempeste noctis silentio pertransire, recitaueritq. innumeram multitudinem hac falsa opinione deceptam, cum arbitraretur aliquid diuinitatis, aut numinis esse extra unum Deum. Mandat ut patet in uer. qua pp ea omnia reputari falsa, & non à diuino spiritu, sed à maligno talia fantasmata mentibus fidelium irrogari, & reddens rationem in uer. si quidem, quia ipse Sathanas q trãsfigurat se in Angelum lucis, cũ mẽtem cuiusq; mulieres cœperit, & hanc per infidelitatem

litatē ſibi ſubiugauerit, illlico ſe transformat in diuerſarū ſpecies ꝑſonarū atq; ſimilitudines.& mētē quā captiuā tenet in ſomniis deludēs modo læta, modo triſtia, modo cognitas, mō incognitas ꝑſonas oſtēdēs, ꝑ quęq. deuia deducit. Subiungit poſtea qđ hoc ſolus ſpiritus patitur,& qđ infidelis hoc non in aīo ſed in corpore euenire opinat, & adducit exēplū de Ezechiele ꝓpheta, q uiſiones dñi in ſpiritu nō in corpore uidit. & qđ Paulus nō audet dicere ſe raptū in corpore, ergo uidit.& ꝙ uenit ad determinandū nō ſolū talia fieri à ſpiritu maligno, & non diuino, ſed ēt ea,& illis ſimilia fieri in ſpiritu, & nō in corpore. Et ꝓpea ſequit † qđ ēt in caſu noſtro, licet uideant hæ ꝑſone dicere ſe portari à demonibus ſub hircorū forma,& ſimiliter dicāt ſe credere dominā ludi in cathedra honorifico modo ſedentē eſſe demonem ſic transformatum, qđ tñ debet dici hæc, & alia q̄ ſe facere cōfitent fantaſtice in ſpiritu ſibi obueni re non aūt uere nec in corpore. Qui tex. & ſi poſſet dici ꝙ loquat in alia ſecta. Attñ hoc nihl eſſet, qa,& ſi illa ſecta fuiſſet diuerſa ab iſta aliquo reſpectu, ut qa dicatur qđ ſorte il le uidebantur credere ea fieri à diuino ſpiritu, quod non uñr credere iſtę, cum dicant il los hircos à quibus dicunt ſe portari eſſe demones,& dominam illā ludi eſſe demonem, non aūt ꝑſonam diuinam, tñ oīno uñr ſimi les in hoc; qa ita credebant illæ ea fieri ī cor pore ſicut etiam credunt iſtæ.& hoc ſufficit quod ſit ſimilitudo in caſu de quo q̄ritur. ut not. in c. cum dilecta. extra de confir. uti. uel inuti.& l. ſi creditor. ff. de ope. no. nūc. Et pro pterea cū ille tex. non ſolū dānet ut eſt dictū ea de qbus ibi, inquantū dicebant fieri diuinitus, ſed ēt inquantum fiunt à ſpiritu maligno, qa ēt inquantū fiunt à ſpiritu maligno damnat ea fieri in corpore, nec uult ea credi dr̃e nec credi ſic ea cōtingere. certe cōñr ēt ex eodem tex. debent damnari credentes ea, q̄ dicunt iſtæ eſſe uera, quia iſta uñr ſimilia il lis de quibus ibi. Quum etiā iſtæ dicant ſe ire ad ludū noctis tp̄e, & quod ſubito multa ꝑtranſeunt terrarū ſpacia,& ꝙ ibi cōuenit ī numera multitudo ꝑſonarum utriuſque ſexus, & quod multas delectationes edēdo, bibendo,& coeundo,& aliis uariis modis cōſequunt. † A ſimilibus. n. ad ſimilia licita eſt argumētatio. l. non pñt ff. de leg. l. 2. ff. de of fic. pſi. l. 1. C. de lib. ꝑte. c. in cauſis. de re. iud. & maxime ubi in lege eſt appoſita clauſula, idē in ſimilibus ſicut eſt in illo tex. in fin ibi & his ſimilia, ſm Bald. in l. de quibus, in 2. col. ff. de leg. ubi inquit, ꝙ talis lex tunc eſt ēt latiſſime extendenda. & hr̃ per Io. de Lig. in c. fin. de conſt. ubi ēt d. Ant. col 12. & per Imo. in l. ſi uero. §. de uito. ff. ſol. mat. & hoc ēt non obſtante quod adſit aliqua diſſimilitudo, ſm Panor. in c. tranſlato. de conſtit.& in c. quemadmodum. de iureiur. ꝑ illum tex. & per d. Ant in c. non debet. de cōſan. & affi. Et ſic ſtante hmōi text. diſpoſitione à qua per ſubtilitates ſophiſticas nec argumenta licet recedere. 16. q. 1. c. inſtitutiones. 7. diſt. c. non decet.& ſeq. 19. diſt. in. c. enimuero. & ſequen. 17. q 4. c. ſi quis. §. q autem, cum con cor. vr̃ ꝙ non habeant obſtare, arg. contraria, qa ut dicit tex. in c. quidem. 24. q. 3. in fi. quicunque aliter ſcripturam ſacroſanctam intelligit quā ſenſus ſpiritus ſancti flagitat à quo conſcripta eſt, licet de eccleſia non receſſerit, tñ hæreticus appellari pōt, & ea qō. & cauſa. c. hæreſis. Quibus tñ ēt ſigillatim ac particulariter reſpondens, ut ſic hæc pars quam puto ueriorem, niſi melior ſnīa refragetur per rñſiones particulares perſtringatur, quia ualet plus quod ſpecialiter fit uel dr̃, quam quod generalr̃ extra de hær. cap. ſi aduerſus. extra de confir. utili uel inuti. c. bonæ. 23. diſt. c. q̄q̄. ff de iniur. l. item apud Labeonem, §. hoc edictum, cum concor. de quibus in gl. ibi,& per gl. in rub. C. de ſer.& aqua dico ea ex infraſcriptis nō obſtare. † Et primo non obſtat primum, qa cum tales perſonæ ſunt illuſæ, ut eſt dictum, ergo debet dici qđ ēt earū confeſſio eſt erronea nec admittenda l. error, & l. cum poſt. C. de iur.& fac. igno. no. in l. de ætate. §. fina. ff. de interroga. actio cōfeſſio. n. dēt cōtinere uerū,& poſſibi le, ut ꝑ gl. Bald.& alios in l. 1. C. de confeſ.& per Glo. in c. fi. de cōfeſ. in 6. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius, §. fi. ſed iſta reſpuūt ius,& nā, ergo non ſequit iſtæ mulieres ſic cōfitentur ergo eſt. nā cōfeſſio longe diſtat ab actu,& qdquid eſt cōtra nām, deficit in ſuis principiis, ergo nāliter eſt impoſſibile. Præterea in criminalibus rīr non ſtatur ſoli confeſſioni rei, ut ꝑ Bald.& Ang. in l. 1. C de cōfeſſ. & dicam infra in 2. no. Nec hēt obſtare qđ dicit Bal. in d. l. ſi qs non dicam rapere, quia eius dictum ꝓcedit in hereſi, inquantum ꝑficitur in ſola mēte ex cogitatione, quo caſu bū. ut inquit

inquit ipse, quia cogitatio mentis quã solus Deus noscit, non põt aliter ꝓbari q̃ ꝑ confessionem, ideo stat̃ soli confessioni, sed confessio, de qua in casu nostro continet actum ab extra, & minus possibilem de iure, & natura, ac ẽt minus uerisimilem, & ideo põt dici ꝙ licet quo ad ea q̃ credunt sit standũ cõfessioni earũ, quo ad punitionem, qa talis credulitas pendet ab aĩo, & uoluntate, non tñ quo ad

53 hoc, ut qa sic sit uel sic fiat, sicut asserũt. † Nõ ob. fm, quia cum hæc fiant tm̃modo in spiritu, non potest de eis per testes de uisu deponens haberi uera scientia, & sic nõ potest dici cõstare per experimẽta, quia nõ apparẽtiũ sine non entium nulla est qualitas. l. fi. ff. pro suo. l. eius q̃ ĩ ꝓuincia, circa fi. ff. si cer. peta. Non constat etiã de aliquibus, qui ea realiter fieri uiderint, & si essent aliqui, qui ita uellent attestari, crederem ꝙ si subtiliter interrogarent̃, uel non cõcludenter deponerent, quia ea de nocte fieri dñr. & in loco solitario, & præter nãm, uel potius, & ipsi dicerent̃ illusi. Non obstat tertium, quia talis cñа quæ fit de dicta confessione, est falsa, ergo arg. quod

54 fit de ea est fallax, & nullum, † quia destructo cõñti, in quo stat ratio antecedentis, destruitur etiam antecedens. C. de fur. l. apud antiquos. ff. de publ. l. si ego. §. si partem. & ꝑ Bald. in l. cõuenticula. C. de episc. & cle. Itẽ qa non probat hoc esse ꝙ ab hoc contingat abesse. l. non hoc. C. unde cog. l. neque natales. C. de prob. cum simi. Per quæ iura potest etiã dici ꝙ non sequit̃, diabolus portauit creatorẽ, & aliquos alios, ergo etiã portat has mulieres.

Quinimmo uñr posse attentari, & negari talis possibilitas ꝑ alle. text. in d. c. epi. qui ex quo negat talem delationẽ, & ꝓdicta alia fieri corpore. uñ cõñr negari istum actum possibilitatis, qm̃ quod est possibile, est admissibile & tamen cum hoc non obstante non admittat talia fieri in corpore, & negãdo factũ præcipiat ẽt qd̃ non credat̃, illud certe uñ dicendum ea ratione, quod sentiat nec ista a maligno spiritu fieri posse, nisi ĩ spiritu, & illusorie nã si hæc possent fieri ẽt in corpore, non est credendũ ꝙ ita simpliciter, & absolute dixissent, talia euenire tm̃modo in spiritu, & nõ in corpore, quia sicut quæ rerũ nã prohibentur, nulla lege cõfirmata sunt l. ubi repugnãtia. ff. de regul. iur. ita ea quæ à nã coucedun tur, à lege tanquam possibilia admittuntur

55 † Itẽ qa loquẽtis uirtus est distinguere, si distinctio dari põt, qa ut ingt Seneca, quem refert Saly. in l. filiæ meæ. C. fami. erci. qui bene distinguit, est ꝓximus ueritati, & indistincte loquẽs, rephendit̃ tanq̃ imꝑfecte loquẽs, gl. in l. si uehẽda. ꝑ tex. ibi ĩ §. 1. & fi. ff. ad l. rho. de iac. & ideo distinguentis opinio semꝑ d̃r melior l. rogasti. ff. si cert. peta bonus text. in l. adeo. §. cũ qs ff. de acqr. re dom. text. in ca. literas. de rest. spol. & ideo cũ ille text. in quo defectus ꝓsumi nõ debet, cũ sit spiritusancto dictãte factus, nõ distinguat, sed ꝓcipiat non credi ea fieri in corpore, ergo nec nos distinguere debemus. l. 1. §. gñaliter. ff. de lega. præs. l. de precio. ff. de publ. cũ cõcor. sub det ẽt rõ, qa non est credendum ꝙ cõditores illius tex. nõ recordati fuerint uel de Christo, uel de aliis q̃ dñr aliqñ fuisse portati de loco ad locũ, & tamen cum eis non attentis dixerint illa non fieri in corpore, & referant exẽpla Ezechielis ꝓphetæ, & Pauli, quorũ aliter uidit uisiones dñi in spiritu, & aliter non audet dicere se raptũ in corpore, ergo dicẽdũ est ꝙ noluerint exempla illa de Christo, & aliis portatis de loco ad locũ in aliquo cõsiderari. nã, & exẽplis nõ est iudicãdum. l. nemo. C. de sent.

56 † Item qa ex his q̃ raro accidunt, non fit lex nec regula ff. de regu. iur. l. ea quæ raro. & l iura cum duabus. ll. sequen. ff. de legi. & not. ꝑ gl. in l. ex his. ff. eodem q̃ dicit ꝙ ex eo ꝙ Lazarus resuscitatus fuit a mortuis, non ꝑ ꝑea debuit fieri lex de resurgẽtibus a mortuis. & facit tex. q̃ cõcordat ĩ auth. ut sine ꝓhi. mul. deb. §. quia uero. & quod hr̃ per B. Tho. in 2. senten. dist. 11. arti. 3. in corpore qõnis, & solutio argu. & per Ray. in sua summa in titu. de Aug. ubi dñr ꝙ etiã Antichristus habebit Angelum bonum in sua custodia. ne lex cõis immutetur ꝑ ꝑ unum. Facit ẽt, quia ut dicit glo. in ca. si. n. in uerbo, à morte dñi, & in uerbo, ad inferna. de pœn. dist. 2. col. penul. per mortem dei, diabolo est adempta ptãs, mundi, & relegatus est in inferno, ubi erit ligatus usq; ad tps Antichristi, quo tpe tunc non solũ uetut a pœnis sed a uinculis. ut exerceat uires suas in malos & ꝑꝑea ut tollatur obiectum de Christo, & quia fuit portatus ab ipsos diabolo siue assumptus ex ꝑmissu eius, põt ĩferri, & dici ꝙ si nõ cõstat d eꝑmissu Dei, qd̃ nullo modo possit uel debeat concedi talis dela-

57 tio † Nam, & de iure dicit̃ quẽ non posse, q̃ sine adiũcto nõ põt, ut in c. 1 de rebus eccles. non alie. ubi dicit̃ prælatum non posse aliena-

re,

re qa solus sine cōsensu capituli non pōt. sicut ēt dr̄ de minore, quia sine decreto iudicis non pōt. C. de pdi. min. l. non solū C. de adminst. tuto. l. si quidem. & l. lex q̄ tutores. Posset ēt p modum obiectus dici, si diabolus sic pōt, cur in paucis, & abiectis psonis tantū hoc facit, cum sit indifferens, & tentator uniuersalis mundi. Et iterū si id facit in istis tm̄ a quibus habebimus testimonium fidele, & indubitatum, cū talium psonarū non admittatur testimonium, ut ex illo tex. in c. epi. & facit l. 3. de testib. q dicit testium fides diligētes examināda est, ideoq. in psona eorū exploranda erūt in primis cōditio cuiusque uerum qs decurio an plebeius sit, & an honeste, & inculpatæ uitæ, an uero qs notatus, & reprehēsibilis, an locuples uel egēs sit, an lucri cā qd facile admittat an amicus uel inimicus. & cōcor. tex. in c. qualiter, & qñ. el secundo, & in c. cum oporteat. de accus. ubi fama debet hr̄e ortū a psonis fide dignis, & honestis. Ab aliis aūt facile haberi nō posset, nec uerisilr̄, rōnibus supra adductis in rñsione

58 secundi argumenti. † Argm̄ ergo de Christo patit̄ retorquutionem, ergo inefficax c. si Romana. cum gl. in uerbo, suffragari. 18. dist. Et sic ēt nō mirum si in d. c. epi. dicatur tales delationes esse illusiones, & credentes eas esse infideles, & illusas. Quidquid tñ sit de hac demonis ptāte principalis conclusio ur̄ vera. Non ob. quartum, quia non sequitur, diabolus nititur adorari, ergo ēt defert tales personas uere, & realiter ad locum ludi destinatū. ut ipse ingunt, ut ibi ēt realiter adoretur, cum in domibus earum possit adorari realiter, & uere, sicut ēt multæ ex eis sunt q dixerūt se ita in domibus earū, & tpe noctis adorare. Præterea nititur adorari eo modo quo pōt. Nam, & à Saule rege non fuit adoratus nisi in forma imaginaria Samuelis, & satis est ei q̄ est ēt adoretur mētaliter. Nā, & Deus omnipotens respicit ad cor. sufficit. n. ei. s. demoni hoīs mentē habere captiuatam,

59 tā ut si possit homo decipi, & illud. † Ad qntum rñdetur similiter q̄ non sequitur, Deus pmittit multa mala fieri, ergo permittit etiā hāc delationē realiter fieri, qa est arguere a separatis, quod lex non admittit l. nāliter. §. in cōe. ff. de acquir. pos. l. Papinianus exuli. ff. de mino. facit c. non exemplo. 26. q. 1. Tollit ēt hæc argumentatio p ea quæ dicta sunt supra in rñsione tertii argumenti. Præterea ēt esto q̄ fiant hæc p illusionem, tñ satis probantur hoīes quali fide, & deuotione sint erga Deum, qa nō credere ac odio hr̄e dicta, & asseuerata p istas mulieres, qa sunt abominabilia pbant audiētes esse deuotos, & fideles. Ad sextū apparet rñsio, cum hęc pars appareat magis rationabilis, & uera, p no. in d. l. diem pferre. nec in criminalibus minus credit̄ negantibus quā affirmantibus, ut ibi

60 dem. † Præterea istas pars hēt p̄sumptionem iuris, imò iuris, & de iure, ut pbatur in d. c. epi. ideo non admittit pbōnem in cōtrarium, ut no. in auth. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. Item negatiua pbatur ēt eo ipso q̄ non probat̄ cōtrarium, per Bald. in l. 2. C. de erro. aduo. p Bart. in l. iam hoc iure. ff. de uer. obl. Non septimum, qa non ur̄ quid urgere, p p quod possint dici hæc magis uera q̄ ficta, licet ī oppositū urgeat, qm̄ pcedunt à diabolo mendace deceptore, & q multos nocēdi modos hēt, ut ī d. c. nec mirū. & 16. q. 2. c. uisus, & ideo tex. in d. c. epi. dicit illa de qbus ibi, & illa similia esse oīno falsa. cum à spiritu maligno pcedant. Octauo patet respōsio ex his q̄ relata sunt supra in rñsione ad quartum argm̄, quia ut ibi est dictum, diabolus pōt facere adorari in domibus propriis, & ibi ēt facere cōculcari crucem. Ad nouum pōt rñderi per id qd̄ solet dici, nō curamus de modo, dummodo habeamus effectum, & seu q̄ non refert, qūo qd sit factum, dummodo sit factum, ut hr̄ per Bart. & doc. in l. Gallus. §. & qd si tm̄ ff. de liber. & posthu. quod maxime pcedit in obligationibus spiritualibus, qa in illis nō attenditur forma, ut habet̄ p Pan. in c. fi. de regul. & ideo dummodo diabolus habeat intentium hoīs, & sic intentum eius, debet dici q̄ non curet de modo nec de

61 forma. † Præterea ad substātiā baptismi non requiritur psentia psonarū, ut probatur in c. dudum. de baptismo. in su p non oē destruit̄ eo modo quo colligat̄. ut no. in d. l. nihil tam nāle. ff. de reg. iur. in gl. nec eiicit̄ quis à communione fidelium eo modo quo recipit̄. patet q comparationē baptismi ad anathema. sit ēt aliqn̄ facilius quid adimitur quam concedatur l. non statim. ff. de peculio. Argm̄ ergo remaneat sublatum, quia ad tollendum argm̄ sufficit dare instantiā 1. q. 4. c. sicut urgeri & p philosophū. 9. Ethico. optima instātiarum est dicere quare non sit, ut refert gl. ī d. c. sicut alias instantias etiam tradit glos. in d. c.

d.c. I. extra de regulari. Vltimo, colligtur rñ sio ex narratis circa intellectum. c. epi. qui uř magis amicus literæ ac rõnabilior, & magis fauere animabus, qa ut dixi, si pars cõtraria esset uera. imitarent homines quodammodo ad malos appetitus, a quibus, remouebuntur prædicata illa falsa. Et ꝑ ꝑ hoc forte ẽt emanauit dispositio illius tex. qm̃ ut dicit text. in l. căpiẽda occasio. ff. de reg. iur. † capienda est occasio quæ pbet benigne rñsum cõcor. tex. in l. ea quæ. §. 1. ff. eo quæ dicit in re dubia benigniorẽ interpretationem seq non minus iustus est quã tutius, & concordat l. quoties, & l. in ambiguis. eo. ti. Põt ẽt dici, ꝙ istæ mulieres tribuãt aliqd diuinitatis, aut numinis ipsi dæmoni, nã adorant eũ, ut fertur. ideo credẽdum est, ꝙ ẽt firmiter teneãt eũ posse aliqd operari in uirtute eius, qa & ipsum quoq; in dñm accipiunt. Et sic ex his, reiectis argumẽtationibus cõtrariis, attẽta hac parte pro uera, multę cõclusiones eliciunt. Prima qđ non sit uerũ quod tales ꝑsonæ portẽt sacratissimũ corpus Christi ad ipm ludum, & epm offerãt dæmoni, & faciãt ibidem alia q facere (ut dr) asserunt, q reuerentię gra non scribẽda puto, sed ĩ processibus inquisitorũ continẽtur. † Secũda, ꝙ non sit uerũ, ꝙ de nocte ingrediant domos paruulorũ, & eos stricẽt sanguinem eis sugendo, quod ẽt non uř uerisimile ea rõne, qm̃ scriptum est, ꝙ Deus iustus non patitur quenq̃ iniuste nocere d.c. ẽm apostolicam. Item qa cuilibet datus est angelus bonus ita ꝙ etiam existẽti in utero matris datus est, & hoc ut resistat angelo malo, & sagaciter ac potẽter cohibeat potestatẽ eius à nocẽdo, ut ꝑ B. Th 2. sent. dist. 12. q. 2. art. 5. in corpore qõnis, & sol agumẽti. & per Ray. in sua sum. in tit. de ang c. 6. & c 6. Item qa ut dixi ptãs dæmonis est adẽpta per aduẽtũ saluatoris. Itẽ quia alias uita, & mors hoĩs uideret esse ptãte dæmonis, & malarum personarũ medio eius quod non est dicendum. Nec habet refragari opinio hoĩum, quæ ut cõis quæ est ꝙ paruuli stricant, & sæpe hoc experiẽtia docente, qm̃ põt rñderi, ꝙ nõ fricãtur ꝑ ingressum domorũ de nocte, & modo pdicto, sed aliter, & alio modo. s. ꝑ incantationem, & maleficia, per ea quæ hñr toto tit. de frig. & malef. uel ut dicit Archieps Flo. in 2. parte suæ summæ. in tit. de infidelitate c. 1. uer. sed nãliter oculo urẽti ac infecto ꝑ aĩam infectam qđ est ẽt de mente Petri de Taratasia, ut refert idem d. Archieps. & faciț illud Virg. Nescio qs teneros oculis mihi fascinat agnos. † tertia, ꝙ stet firma, & uera illa sñia, q habetur in compendio theologię, quã refert, & seqtur Archieps Flo. in 1. parte suæ sum. in tit. de luxuria c. 4. uer. quãtũ ad secũdum, q est. ꝙ postq̃ diabolus tẽtauit hoĩes de uitio cõtra nãm, & eos induxit ad peccandum fugit abominãs ex nobilitate suæ naturæ tale, & tñ scelus q altera parte cõcessa, cõfunderetur. c m̃ iste miserrimę asserũt amasiis eorũ, quos dæmones esset dñt, licet in forma uirorũ. ab utaq; parte cũ membro bifurcato cognosci. Incidenter tñ huic sñię d. Archiepi uidet posse obiici, & dici, qũo põt hoc procedere, cũ diabolus sit tentator malorũ ac nephãdissimus opator, & sic qũo ergo est dicẽdum, ꝙ sic fugiat, sed põt rñderi ꝙ ideo fugit, qa uidet hoĩes ex magno calore incensos oĩno peccaturos, ut sic tũc fugit ꝑ ꝑ nobilitatem suę naturæ tale, & tñ scelus ut inqt dom. Archieps. † Quarta, & si fauore fidei admittũtnr ad testimonium cõscii & particeps criminis, ut in c. fidei. de hær. in 6. quod tñ non habet locũ in casu talis delationis, & aliorũ quæ dñr fieri in dicto ludo cũ sint tales mulieres illusæ ĩ eis, & *deceptæ*. Et ꝑ ꝑ͂ a cõtra alios non facient fidẽ nec in dicium, ẽt ad ingrẽdum. licet aliter uideat obseruatũ, & ut arbitror male, cũ dicta talis ꝑsonarũ ꝑcedant ab his, q per deceptos homines alios decipe quottidie gestiũ. 25. q. 2. q sine saluatore, & d. c. nec mirũ, & quia hoc modo demone illudẽte possent boni, & iusti accusari, cũ demon se transferat in diuersarũ personarũ species, & eas ostẽdit se immiscendo per imaginatia uasa d.c. epi. Quinta, ꝙ inquisitores debet facere abiurare illam opinionẽ, ꝙ hatur ad ipm ludum, & seu ꝙ portẽtur ꝑsonæ de loco ad locum in corpore, & uere, cũ talis opinio si reprobata. qđ puto notandũ licet nouum, & nõ obseruet. † Sexta, ꝙ postq̃ scientia nostra est scientia conferens ad disputationes theologales, maxime ubi agitur de executione iustitiæ. ꝙ doctores sunt uocãdi, & assistãt ꝑcessibus inquisitorũ ac examinibus, & qõnibus ipsi. n. sunt tractatores criminaliũ, & non post ꝑfectũ processum differat eorũ uocatio, & sic obseruari debẽt cõstõnes capituli, ut cõmissa & cap. fi. de hær. in 6. cum concor. Quibus, & si Deo concedente posset dici hæc qstio absoluta, & secundum

secundum stylum legalem,& canonicum,& salua meliori sñia,nihilominus ad corroborationem aliquorū ex prædictis,& ut auctoritate illustris Doctoris fulciantur, subiicio quinq; cōclusiones,quæ colliguntur ex not.per Old.in cons.200 alias postea superaddēdo.

1. 67 † Prima ꝙ in hoc crimine hæretico debent probationes esse luce meridiana clariores, quia si in aliis criminibus hoc requiritur, ut C. de prob. l.sciant,& de proc.l qui sēnam. multo magis in hoc crimine, in quo simul quis,& criminalr̃ cōdēnatur,& ciuilr̃ punit̃ & eius posteritas ꝑpea notatur infamia,sola posteris uita quadam lenitate relicta, & in quo bř unř concurrere oīa cognitionū gña, de quibus legitur.ff.de uar & extraord. cog. l.cogn.gña & ubi maius periculum uertitur, ibi cautius est agendum ff.de carb.edi.l. 1. l. addictos supp.§.sed & si qs C.de app. & quia si ex suspicione q̃uis uehemēti non debet qs cōdemnari.extra de ꝑsum.c.lras.& ff.de pœ. l.absentem,ergo & de hoc,cum sit tm̄ crimē debet specialr̃ dici,& hoc ꝑꝑ pœnas quæ sequūtur ut est dcm̄,& probatur extra de hęr. c.uerg.& c.quicunq;.§.hæreticis.eo.ti. in 6.

2. 68 † Secunda ꝙ licet qui leui argō à fide Catholica deuiat,hæreticus cēsendus sit,ut C. de hær.l.2.tñ talem deuiationem plene ꝓbari oportet ꝑ indicia,& quæ indicia plene ꝑ testes ꝓbari debent,ut C.fa.erc.l.si ubi not. gl.in uer indiciis

3. Tertia ꝙ ēt in hoc crimine testis non debet officiū testis excedere, & sic non interpretari,nec iudicare,ut C. de er. mil.ann.l.ꝑ hanc 30.q.5.iudicantem 3. q. 9. pura.& simplex.ff.de test.l.ob carmen.

4. Quarta ꝙ testes debēt deponere uerisimilia. ff. de test.l.ob carmen,nec per eundem præmeditatumq́.sermonem,nec astute, & malitiose, sed legib.amica simplicitate utētes ff.de test. l.3.§.pe.& in auth.de test.§.si uero ast.col 7.

5. 69 † Quinta quod ēt infamia quæ non habet ortum à personis non suspectis non est attēdēda.extra de accus.c.cum oporteat,& cap. inquis.hæc Old. Quibus adduntur aliæ, & s̃m ordinem.

6. Sexta est, ꝙ licet sīr cogitatio non puniatur,si stat in mētis eius terminis ultra non ꝓgrediens,ut l.cogit.ff.de pœn. ff. de uerb.sig.l.si fugit.& l.sæpe in fin.eo.tit. l. infic.in prin.ff.de fur.& no.i l. si quis nō dicam rapere.C.de epis.& cler.ꝑ Alb.in 2.par te statut.q.166 incip.quærit.& per Bald. in l.non ideo minus enim,6.col.uer.6.quæritur C.de accus.Tñ fallit in hoc crimine hæresis, quia est delictum quod sola uoluntate, & in mente cōmittitur.c.excōm.§.cred.de.hæred. s̃m Bal.in d.l. si quis non dicam. o. de An. in c.si quis eps.3.col. de hęr.& in cap. cōsul. 3.col.de usur.& per Felyn in tract. suo de co natu,col.2.uer quis casus.

70 † 7. Septima ꝙ licet ex sola confessione quis damnari nō possit,nisi aliter cōstet de del.ut l.1.§.item.i lud & ibi Bar.ff.ad Syl. Are. in tract.malef in gl. in uerbo,& uestem cœlestē abstulit,uers qd si aliquis confitetur,per Ang.ĩ l.1.C.de cōf. ꝑ Bald.in auth.sed nouo iure.C. de ser. fug. Paul.de cast in l.quoties.§. si qs nomen . ff. de hęr.inst Fely.in.c.aud.in 16. col. extra de ꝑscript.Tñ in hoc crimine sola cōfessio sufficit,qm̄ de ea aliter liquere non pōt, cum solus Deus,sit scrutator mentis s̃n Bal. in d.l. si quis non dicam rapere,& sensit Felyn. ubi supra

1. Declaratur tñ dūmodo talis cōfessio sit uerisimilis,uel uera,per no.ꝑ Bal.& Ang. post gl in d.l.1.Bald.in l. si quis in hoc. C.de episc.& cler. per Cæp. cons.33. & per Alex. in cons.116 in 4.uol.ubi consuluit , quadā mulier fuerat cōfessa se dedisse uenenum uiro suo ad bibendum,& quod obid mortuus erat,nihilominus,quia iudicio medicorū, tale uenenum non erat efficax ad mortem , cōsuluit ex tali confessione non posse mulierē condēnari,& faciunt not.per Aret.in lib. malef.in uerbo, comparent inqsiti in termino defensionis,col.fi.in fin. & p Paridem in tractatu suo syndicatus.ch.25.ĩ uerbo cōfessio. Et ꝑpea dnt Doct.ꝙ iudex debet inquirere de ueritate confessionis,quia aliqñ aliq confessi sunt delictum,& postea reperti sunt nō deliquisse,& sic ergo ꝙ non debet subito ex confessione reum condemnare, alias poneret se in periculo.

71 † 2. Secundo declaratur dū modo non sit æquiuoca,per ea quæ hñr per Bal.in d.auth.sed nouo iure.C. de ser. fug. ubi dicit ꝙ ꝑ illa uerba per quę quis cōfitet̃ se fecisse multa furta eodem loco diuersis tꝑibus.quia sunt obscura,quia pñt intelligi de diuersis tꝑibus continuatis, non poterit condemnari tanq̃ cōmisisset plura furta,nisi in inquisitione esset dictum cum tꝑis interuallo,refert & sequit̃ Ang in d. tract.in gl. in uerbo,& uestem cœlestem abstulit, uers. qd si quis confitetur,& per Cæpol. in cons. 77. ubi dicit ꝙ si inquisitio confessata potest interpretari in diuersos sensus ,præsumitur in beni.

benigniorem partem p cōfitente.ff. de iud.l. siquis intētione ambigua,& qđ no.extra de acc.cum dilecti. & extra de spon.c. ex literis. & Cæpol.in cons.1.col.2.in prin. & in cons. 24 in 10.col.uer.12.10̄,& ult.& faciunt quę cōsuluit Rom.in cons.455.& Alex. in cons. 183.col.2.uers.tn̄ ad oē dubium tollendum & Paul.de Cast.in cōs.374.in 2. parte nouorum,ubi de cōfessione indiscreta,& q̄ pōt cōprehendere plures eiusdem nominis. † Ex quibus infero ꝙ cum licet quædam mulier confessa esset se alias in iudicio abiurasse hęresim in manibus alterius īquisitoris, ꝙ tn̄ ex noua confessione, & relapsu non poterat dici plene relapsa,& quia uocatus ab inquisitore ad illud examen, ita dixi in contigentia facti,adduco rōnem,qm̄ poterat esse ꝙ abiurauerat hæresim,sed tn̄ non pp uehementē suspicionem sed leuem & ideo quia non pōt quis ex abiuratione facta est leui p̄sumptione dānari,ut relapsus.c.accusatus. de hæret. in 6.non constito ex qua præsumptione processisset talis abiuratio, dicebam ꝙ non poterat ex tali cōfessione uti relapsa condēnari, qa debet fieri īterpretatio in benigniorē partem. Concurrebat ēt, quia non apparebat de tali abiuratione, nec de persona uel noīe inquisitoris, in cuius manib. esset facta. Et ita fuit cōclusum,licet inqsitor īclinaret prima frōte in partē cōtrariā, & uellet eā uti relapsam cōdēnare Tertio,dūmodo talis confessio sit iudicialis,& nō facta in foro pniæ, per tex.in c.si sacerdos,cū ibi no. p Panor. extra de off.or.& p not.p Bal.in l. archigerontes. C.de episc.aud.faciūt no. p Arch.in c. utilē. 22.q.2.ubi refert Alex Papam III. qui cum non posset condemnare quendam epm q ei reuelauerat simoniam cōmisisse,induxit illū epm sub promissione impunitatis,ut crimē suum confiteretur corā cardinalibus, quo facto,postea ex tali cōfessione priuauit eū. & dicit Archid.ꝙ fuit laudatus, qa dolum bonum cōmisit.† Octaua,ꝙ ēt post didicita testificata pn̄t in hoc crimine de nouo examinari testes super hisdem cap.ita Ang.in l. per hanc.C.de temp.app.col.8.alle.c.fin. de hær. in.6.Dom.in c. offm̄.in §.uerum,eo.tit.& li. Bal.in l.eos §.si quid.C.de app.Fel. in c. fraternitatis.col.10. uers. item limita in causa hæresis extra de testi.& hoc dūmodo iudex faciat ex mero,& puro eius officio, sicut ēt dr̄ in alii criminibus, ut hr̄ per Doct. in c. cū clamor.extra de testi.p tex.in l.2.§. si publico.ff.de adult.s̄m Aret. in d. c.cum clamor. Arch.& Io.And.in c. p hoc, de hær. in 6. & Io.And in c.ut offm̄, eo.tit.& lib. Quæ restrictio tn̄ uī mirabilis,attento, ꝙ ēt in isto crimine admittuntur testes, in quibus ēt cadit ratio suspicionis, sicut ēt suspecti testes hn̄r pp timorem subornationis, ubi examinan̄r publicatis attestationibus. Itē quia ubi agitur de periculo animarū,tn̄ attenditur rigorosa subtilitas publicationis testium,ut hr̄ p dom.Ant.in c.attestationes, col 3. uer. obuiat.de despon.imp. Panor. in c. iur. de pb. & per Fely.in d.c. fraternitatis.ergo uideretur dicēdum indistincte testes sup hisdem capitulis publicatis attestationibus posse examinari,& sic ēt ad instantiam partis. † Nona,ꝙ in hoc crimine ēt non sit publicatio testium,ubi testibus pp potētiam personarū contra quas inqritur immineret graue periculum,licet in aliis criminibus secus, in c.fi. de hær.in 6. & ibi Ioan.And. assignat rōnes multas specialitatis,sed nō concludunt. Decima, ꝙ pōt hæreticis ēt à pluribus inquiri d.c.p hoc,& cle.1.eo.tit.quod est contra regulā,l.ubi cœptum,ff.de iud.ubi ēt Ang. ita dicit,& not.Fely.in c. ex tenore,in uer. fallit 8.extra de resc.Bal. & Ang. in l. si pluribus, ad fi ff.de leg.1.ubi traditur post Bar. mā p̄uētionis sn̄ia tn̄ illius præualet, q prius formauit inquisitionē, licet alius prius puenerit ad sn̄am,ꝙ est uerum,s̄m Alex.ibi. qn̄ inquisitores sunt diuersorū locorū,alias seruabitur quod traditur in d.c.p hoc.& sic in casu discordiæ recurret ad papam. Data aūt cōtumacia rei in aliis criminib. ēt poterit reus cōuētus ab utroq; iudice cōdēnari.Ita. Bart. in l.sepulchri,ff.de sep.uiol. & Bal. in l. sena. ad fi.C.qui acc.nō pos.Præuētio tn̄ pcurata non hr̄et pdesse reo ita Bart.& Doct.in d.§. si qs ante.& no. Cœp.in caut. sua 19.† Undecima,ꝙ occultās hęreticum sciēter,pōt puniri sicut hæreticus, s̄m Bald.in l.1.C. de his qui latro.ubi idem de occultante latronem. Et facit,quia ut dicit gl.rubricæ ibi, q occulta alienum delictū facit illud suū. est bonus text.in l.pen.C.ad l.Iul.de ui publ. Duodecima,ꝙ hæreticus,ēt post mortem, pōt inquiri,& damnari,c.2.de.pręscr. in 6.24. q 2. in sum. & c.ult.23.dist.c.quorundam.de hęr.c. si quis eps,& l.hæreticos,C. de hær. licet in aliis criminibus rēi sit secus,s̄m Bald.Saly. & Doct.

Doct in l.2.C.q testa.face. poss. per Fel.in d. c si quis epis.& per Paridem in tract.suo syndicatus car.53.in uerbo,mortuus, & per B. Thomam.2.2.q 40.c.1.ubi idem dicit de occisis in duello.& faciunt q̄ no. per Ioā. And. in c.in fidei.de hære.in 6.ubi dicit quod licet cōcilium possit damnare papam uiuentē de hæresi.40.dist.c.si papa ad fi.tñ Papa erit iudex competens causæ sui pdecessoris,si accusetur de hoc crimine.24.q.1.c.admittantur.

76 † Decimatertia ꝙ bona hæreticorū tanq̄ publicata ipso facto capiuntur. c. 2.de pscri. in 6.& hr in c.uergentis.de hær. & faciunt quæ not Bar.in l.eius qui delatorem.ff.de iu.fisc. qđ procedit ēt lapso quinquennio, quicqd dixerit Bar.in l.2.C.de apo.ſm Pan. ubi Fely. in c.cum nobis. extra de præscr. & per Doct. in d.c.2.ubi est tex.& dicit Panor. ꝙ licet dictum Bar. possit procedere in iurib. fisci uel principis,habita distinctione iter bona fisco incorporata,& bona delata nondū incorporata,ut sic in bonis nondū incorporatis sufficiat pscriptio quinque annorum, ut d.l.2. tñ respectu ecclesiarum inferiorū requiritur præscriptio.40.anno. respectu uero ecclesiæ Romanæ centum annorum,ut ibi latius per

77 cum. † Decimaquarta ꝙ hæretico denegat̄ audientia, etiam in multum fauorabilibus, ita ꝙ nec spoliatus petens ut restituatur, auditur, nec si dicat illum à quo fuit pcussus, qa clericus,quod est excōicatus. Do.in c.in nomine dñi.23.dist.Roma.in l.1. §. sublata. ff.ad Treb.Fel.in c.ad abolendam. de hære c. in eo.uer.si uero quasi in fi. de sent. excom. Car.in cle. ut Romani. §. cæterum. de ele.& Fel.in c.absolutionis.eod.ti.de sentē excom. Et ampliatur,qa nedū ipse nō audit̄,sed nec ēt alius aduocando pro eo c. si aduersus. de hære.Quod tñ dicit Fel. ibi uerum, nisi esset dubium de hoc,qa obiecta non saperent hæresim manifestā all.Old. cōs.suo 220.ubi ita dicit se defendisse quedā qa obiecta nō sapiebāt hæresim manifesta,& pñt adduci q̄ no.p Doct.in tract.malefi.in gl.in uerbo, Andræā auxiliatorem uers. si aūt diceret statutum in additio.& per Alb.in 3.parte statutorum q. 32.quæ incip.ipse Gandinus in rub. de ban-

78 nitis. uers. item pone. † ubi dñt ꝙ illa opinio quæ est,ꝙ possit aduocari pro bannito, est æquior, quia offm̄ allegandi est publicæ utilitatis,ut ff.& C.de postu. ff. de pcu.l.seruum quoque.§. publice,ergo quis aduocando pęnā non meret̄. Et dicit Old. ꝙ ipse eūs Romæ pro dñis Vicecomitibus qui damnati fuerant de hæresi per Io.Papam,22.& iniuste,petiit processus annullari, qa nō est fauere hæreticis, q corā superiore defendit,& dicit ēt obtinuisse Pergami. Et pñt adduci q̄ not.per Bar.in l.si cōfessus ff.de cust. & exhi. reo.ubi dicit ꝙ iudex secularis cui per inquisitionem fuit trditus cōdemnatus, & ꝙ nō uult inqsitionē facere, de quo ēt p eundē i l. magistratibus ff.de iurisd.om.iud.ubi etiam alii Docto. & per Innoc. in c. pastoralis.col. fi.extra de off.deleg.& in c.cum in iura peritus,eo.titu.ubi dicit ꝙ iudex secularis qñ sic uidet condemnationem iniustā,non debet illā exequi,sed debet ad superiorē rescribere. Refert,& sequit̄ do.Ioan.Puteus in d.l.magistratibus. & adducit rōnem, qa, & ipsemet iudex q̄ tulit snīam, si postea ex aliquo accidenti,sibi uideret̄ iniusta, quāuis transiuisset in rem iudicatā, haberet necesse supsedere, & ad principem rescribere.l. 1. §. si qs ultro.

79 & §.seq.ff.de qō. † Decimaquinta ꝙ licet in casu dubio iudex cognoscat itr an sua sit iurisdictio.l.si quis ex aliena ff. de iud.tñ inquisitores q se non intromittunt nisi in his quę sapiunt hæresim manifeste,ut ca. accusatus. § sane.de hære.in 6.non possunt cognoscere an sua sit iurisdictio,ſm gl in d.§ sane,facit in simi.tex i c.cæterū.de iud.ubi negata qualitate iurisdictionem tribuente, iudex nō cognoscit de iurisdictione,nec p no. in c.1. de off.deleg.in 6.staretur assertioni ipsorū inqsitorū,si ad fundandā eorū iurisdictionē dicerent notorie sapere crimē hæreticū. & dicit Fed.de Sen.in cōs 157.in ult.qstione,ꝙ nec hanc pbōnem manifesti pñt inquisitores recipere in forma probationis,quia non est adhuc iudex,licet in forma instructionis, & informationis extraiudicialis, & ex mero eius officio sic. Et faciūt q̄ hñr per Aret. in c.qm̄ contra.in 2.col. extra de pb. ubi alleg.Spec. in tit.de inquisitione.§ nunc tractemus.uer. hoc aūt notandū.& Pan.in ca. cum oporteat

80 de accus. ubi dicit † ꝙ iudici procedenti per inquisitionē,& dicenti se informatum de fama,nō stat̄,si est iudex delegatus, si uero est ordinarius sic,nisi appellet̄. Et hanc conclusionem ēt sequitur,& tenet Felyn. in c.si clericus.de foro competen. post Domi. ibi qdqd dicit Pan.ibi,ubi dicit ꝙ licet inquisitores non pñt cognoscere an sapiant hęresim, tñ

si uelint cognoscere, an sapiāt manifeste sic, quod ēt tenuit idē Pan.in c.1.de sort. quem tñ nō alleg. Fel.ibi, & ita dicit Pan. se intelligere tex.in c.1.& fi.de off.deleg.in 6 quæ iura uñr contrariari decisioni gl.in d.§ sane.& in c.1.de off.deleg. ubi ēt tenet idem.cū quo ēt vr tenere idem Fel.sibi contrarius in c.sup literis.2 1.col.uer.fallit decimo. extra de rescrip.Are.tñ in d.c. qm̄ contra. vr tenere primam opinionem quam simpl'r refert. Et ad hoc ēt uidenda sunt pulchra not. per Are.in cons.suo 165.in 6.col. & sequitur ubi latissi-

81 me concludit, † q debet prius constare de qualitate notorii, anteq̄ iudex ipsius notorii rōne possit procedere, & q non creditur iudici asserenti ipsum notorium, licet ei credatur ad formandam inquisitionem de fama precedente, qa talis assertio est leuis præiudicii, quod non est assertio notorii, ut ibi latissime p eū, dicētem ēt, q ad probōnem notorii debent recipi testes parte citata. Vidēda ēt sunt no. per glo.in d.c.1.de off. deleg. q̄ declarant qūo accipiat manifestum. Et de quibus preterq̄ in prædictis casibus, cognoscāt inqsitores, not. per Aret.in cōs.83. ubi refert Bal.& Io. Mod.& dicit qđ cognoscunt ēt de alio crimine ex hæresi Oriente, & pulchre p Old.in cōs.35 qđ incipit, in fine art ubi dicit q non cognoscunt de his quæ tendunt tm̄ modo ad cōtemptum, uel opprobriū fidei, ut est crucifigere aīal, de quo ēt per Cald.in ti. de Iudæis, cōs.2. & cōs. 11. ubi idem dicit de ptinentibus ad ignominiam Dei, qa de illis non cognoscit, ut hr per Pet.de Anc. cōs 12. alias 15.incip. spūal'r. Fel.in ca.postulasti, de iudæis. Decimasexta q licet glo.in d. §.sane.

82 in uer.saperent, dicat † q licet dæmones inuocare, & ab eis rñsa exposcere, dicat sapere hæresim manifeste. 26.q.4. igitur diuinationes tñ hoc non est indistincte uerū, qa, ut dicit Ol.in cōs.suo.210. cum actus morales resultāt ex fine intēto, qm̄ actus, & uolūtas distinguunt maleficia. ff.ad l. Corn. de sicar. l. diuus, & ff.de fur.l.uerū multū refert, utrū inuocent dæmonia, & eorū rñsa exposcant ad sciendū futura, an uero ad id qđ cōuenit ipsi dæmoni, ut est ad tentādū pudicitiā mulieris, uel similia. Quia primo casu licet sapent hrsim manifeste, ut inqt illa gl qa attribuit creaturæ id, qđ uenit attribuendū creatori, iuxta illud Esaiæ.40.c. Annunciate q̄ futura sunt, & scimus q dii estis uos. secundo tñ casu, si id fit p modum imperii, & nō adorationis, sit feudum, & mortale pctm̄, secus quod ēt tenet Io. An.in rub. extra de sort. in addit. Spec.& Pan.in c.1.eo tit.de quo ēt per And. Sic.in cōs.55.incip. In noīe Iesu, casus est talis. quidā pro inueniendo furto, uel sciendo aliqua secreta, accipiunt fialam cū aqua bōi. in pe col.in 1.uol. ubi ēt per eū late per totū illud cōsilium an & qn̄ sortilegium, uel diuinationes dicant sape hæresim manifestā ita q talia facientes, uel pcurantes possint pu-

83 niri p inquisitorem. † Decimaseptima sm Oldr. ubi supra q ēt his q̄ non sunt formal'r hæretica, licet hæresi sapiant, detrahendum est pp muliebrem simplicitatē. C.de iu.& fa. ign.l.1.de iure del.l.uult. §.ult. & de his q si. bi ascr.int l.pen.& eo modo pp furorem, ēt si puenit ex mulieris amore, qm̄ scriptū est q nihil furore amoris est uehemētius.in authen.qui.mo na. eff.l. §.illud quoque. & qa dicit Philosophus.7 Eth.coire.n. & concupiscētiæ uenereorū, & q̄dam talium manifeste corpus transmutant, qbusdam aūt insanias faciūt. Nā in quocūq; in crīe furioso parcit. ad l.Cor.de sica.l.infans, & hoc ēt in crim.læ. l.famosi Quod vr notandū, ēt pp muliebrē, & rusticanā simplicitatē, qa ēt eis subuenit pp eorū ignorantiā, ut est dictū supra ff.de iur.& fac.ign.l.3.& C.q admitti.l. iuris ignoran.in l. si qs id, quod.ff.de iurisd om. iud.per Bar.& Doc ubi plene, an error iuris nālis excuset à dolo uero, & maxime pp ætatem, uel sexū muliebrē, & an à psumpto concludētes primo casu q nō, secūdo uero casu sic, & hr per Alex.cons.suo 103.in 1.uol ubi idem dicit de rust & mil.& per Cœp.cons.21.col.7. & cons.24.col.2. & per Bald.in l.error.C.de iuris, & facti ign. & faciunt quæ habent per Bal.in rub.C. de summa Trin.& fide Catho. ubi dicit idiotas, & rusticos excusari, si errāt in aliquo articulo fidei, dūmodo habeant fidē implicitā, qa credunt q sancta credit mr ecclesia, nec ptinaciter errorē suū defendūt.

84 † Decimaoctaua q indistincte in hoc crimine pñt compelli testes ad testificandū, ut p Pan.in c.dil. extra de testib. cog. licet in aliis criminib. sint opiniones. Decimanona q in hoc crimine statur ultimo dicto testis, licet primo dixerit aliquē esse innocentē, & sic cōtrarium eius, q ultimo dixit, licet utrūque dictū sit iudiciale.c.acc.§.licet, de hær. ī 6.licet ī aliis criminib. stet primo dicto, ut p Mod. de utro

de utroq; in c.cum in tua,extra de testib. Vigesima ꝙ in hoc crimine potest cōmitti examinatio testiū alteri. c.inter officiorū. §.uero.de hær in 6.in alijs uero criminibus, secus per Abb.in c.cum causam,de test. Vigesimaprima ꝙ admittuntur testes,excōicati,& socii criminis.c.in fidei.de hę.in 6. cum limitatione,& seu declaratione,tñ de qua ibi, uidelicet dummodo ex uerisimilibus coniecturis,& ex numero testium aut personarū tam deponentium q̃ eorū contra quas deponitur,qualitatem ac aliis circunstantiis sic testificant es falsa non dicere pſumant. Ob qđ ergo fit,ut debeant dici,ꝙ ꝑsonis de q̄bus supra,non sit credendum,cū sint illusæ,& rōnibus ꝑtactis.

85 † Vigesimasecunda ꝙ ēt crimē sapiens speciem hæresis,ut est iurare ꝑ membra Xpi pudibunda ēt per lasciuiam,& ebrietatem,est punibile,licet non tm̄ sicut qñ iurat indurato animo ſm Bald.in l.acc. col. 3. qui acc.non pos.C.ubi ēt dicit ꝙ non est ueniç locus, cum maiestas diuina tā detestabiliter uilipenditur,ut C.si quis imper.maled. l.1.& ꝙ Eps si uult non potest facere pacē de tale maledictione Dei per not. 23.q 6.ut pridem,in gl.arg.ff. qđ ui aut clam.l. prohibere.§.plane.ff.de pac.l.contra iur.ff. mand. l.si hominem.de uerb obl.l.qui Romæ.§.callimachus. C.de episc. & cle. l.si quis genus. Prælatus.n.suam,& nō ecclesiæ, iniuriā pōt remittere,ut not.23.q.4.inter querelas, &c. si is.in gl.imo.&c.si illic.Concordant not.ꝑ eundē in l.1.C.de rap.uirg.ubi de raptu monialis non pōt fieri concordia,quia principaliter Deus ē offensus, intm̄ ꝙ nec Papa pōt remittere talem offensam quo ad mundum. Et faciūt quæ not.per Bart ī suo cons. 167. in c.minister fratrum de pœnitētia.& Io de Ana.in c.2.in 14.col.extra de maled.ubi dñt

86 † ꝙ in statuto de pace habita cum offenso, nō comprehendit qui blasphemat Deū nisi agat pœnitentiam,q̄a offensus est Deus, hr̄ per Fel.in c. de his ī 2. col. uer.fallit primo. extra de accus.Quæ multum sunt notanda ꝑ iudicibus q modico ære accepto indulgēt blasphemantibus,& blasphemias audire dissimulant,& pessime; q̄a ut dicit text.in c.non nullis.extra de iudę.dissimulare non debemus opprobriū eius q ꝑbra nostra deleuit. Et dicit Paris de Pareo.in tractatu suo syndicatus.in c.an piās.col.2.ꝙ blasphemāti Deū nulla defensio competit.Quod dictum tñ uſ intelligendum cum distinctione, an ꝓcedat ex calore iracundiæ,uel non,& an talis calor ꝓcedat ex iusta causa, & sit calor maximus, ut quia fuit prouocatus,aut ex iniusta causa puta ex ludo per not.ꝑ Pan.in c 2. de maledictis.Et ita arbitror intelligenda esse not. ꝑ Alex.in cōs.15 in 3 parte.& Fel.in c. auditis in antep.col.circa fi extra de præscr. ubi dñt ꝙ licuit blasphemanti prouocato se in consequenti corrigere,q̄a in illo casu, ille nō dabat operam rei illicitæ,sed secus uideretur dicendum.ubi quis blasphemaret, puta ī ludo uel aliter ex opera illicita, quia talis correctio non uideretur excusabilis.cum calor iracundię tunc non excusat.per Panor. ubi supra uidēda tñ sunt ēt quæ dicam in uers.ult. ꝑ nunc

87 † Vigesimatertia licet regulariter dolus præponderet culpæ, tñ in hæresi commissa ēt lubrico ignorantiæ,ꝑꝑ nobilitatem subiecti culpa præpōderat dolo commisso in alio crimine,puta in hæretico,quia est delictum grauius quam sit homicidium. Nā hæreticus ponit os in cœlum, & blasphemat Deum,unde ꝑꝑ nobilitatem eius quem offendit est grauius,ita Bald. qui alleg. Ang. in l 1.in 11.col.ad fin. C. qui accus. non pos. Quod dictum tamen puto intelligendum secundum not.per Old.in cons.210 & relatū supra in 16.concl.uidelicet nisi ī non sapiētibus hæresim nō manifeste,quia ex lubrico ignorantiæ eis detrahitur.

88 † Vigesimaquarta quod in hoc crimine ex sola suspitione proceditur ad inquisitionem,quamuis diffamatio non procedat quæ in aliis criminibus debet præcedere.secundum do.Ant. Innoc. & doct.in c.cum oporteat.de accus. ubi etiā Arc. col.7.per text.in c.officium de hær. in 6.quod ēt licet Spe.in tit.de inquisitione. §. 1.uer.uerum.& in addi.Ang.in lib.malef. in gl.in uerbo, hęc est quędam inquisitio per Doct.Quinimmo ſm Bal.in cons.79.in c.regula iuris.in 3.uol.in hoc crimine ēt ex sola suspicione habente ortū ex coniecturis proxima ueris,ut ex confessione socii criminis pōt procedi ad torturam, licet in aliis criminibus infamia,& indicia debeant præcedere ff.de q̄ō.l.maritus.& cōfessio socii criminis nō probet aliqualiter,nec ēt alias probationes coadiuuet,præterquam ad inquirendū, quia talis est infamis,facinorosus, uilis ꝑsona,& suspecta,unde ei non creditꝛ l.fin. C.de acc. poterit tñ,ſm eum ibidem,reus se purgare.

gare,per no.in c.at si cler. extra de iu . dicēs quod ēt inquisito debent dari capitula,& dicta testium c.per tuas.el grande.§.nos uero extra de sim.& cap.licet Hely.eo. tit. & cap. qualiter,& qñ,el 2.§.debet, de acc. nisi forte hoc fiat per subterfugia,& cōtra facti notorietatem,& publice intersit potius ad pœnā procedere,q̄ differre.C.de fer. l. prouinciarū alias incipit, p̄sides. † Et dicit ꝙ coniecturæ sufficientes in hoc crimine cōmittuntur arbitrio iudicis.ꝑ not.ꝑ Bar.in l.fi.ff.de qō. & ꝙ conuersatio cum hæretico est magna præsumptio,quia mores formantur à cōiuncto C.de coart.l.fi.coart.lib.12.ff.de re milit. l. non oēs. §.à barbaris , & de præsump.c. lit. Nam quis bonus,uel malus præsumitur ꝑꝑ patrem. Item ex cōuersione. Item ex magrō quem quis habet bonum,uel malum .2.q.7 ꝑuenit ad nos.28.q.1.c.sæpe,de ædil.ædic.l. ædil.§.ped.ubi gl.all illud sapientis, cum bonis ambula. Vigesimaquinta ꝙ in redeunte ab hæresi requiritur scriptura.c.saluber. 1 .q. 7.& not. gl. in c. 2. de cens in 6. licet rl'r ad ꝑbōnem actus non requiratur scriptura ;ut in illa gl.quæ enumerat alios casus spāles . † Vltimo pro nunc.q a dixi supra in 7.concl. ꝙ confessio non debet esse æquiuoca , alias fieret interpretatio pro reo. Adde not.ꝑ Fel. in c.auditis,col.ant.uer.limita.2 extra de p̄scrip.ubi dicit ꝙ immo fauore animæ ad salutem,& in foro conscientiæ,semper est fienda interpretatio in deteriorem partem , per not.per Pet.de Anc.in cons.179.inc. prima facie,cū multis aliis cōcor. Et adducit Host. in summa de iudæ §.& in quibus.ad fin. ubi refert Host.quod si aliqua uerba aliquo modo essent excusabilia,ꝙ tñ debent potius capi in malam partem,si sunt prolata à malo homine.& ita dicit se fecisse cōdemnare quēdam Iudæum in quingentis solidis regaliū , qui cum redderet coram eo computū, & leuasset manum uersus crucem dicēs, mallem est suspensus sicut ille qui ibi pendet quam reddere amplius computum coràm uobis , & se excusaret quod intellexerat de quodam latrone suspenso in furca.qui pendebat uersus Septentrionem sicut Crucifixus tamen dicit Host.quod de malo uerbo , & de malo homine non debet præsumi , nisi malum , ideo &c. ut etiam ceteris imponeret ut terror,interpretatus fuit illa uerba in malum Ad laudem Iesu Dei Amen.

TRACTATVS
De irregularitate, Domini Nicolai Plouii.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas quid proprie dicatur.*
Impedimentum canonicum dicitur quod à iure canonico ortum habet.

2 *Irregularitas personæ dicitur ubi generaliter ordinari quilibet prohibetur.*
Irregularis censetur qui ab ordinibus susceptis remanere prohibetur.
Furiosus,ebriosus, illiteratus , & similes sunt irregulares.

3 *Accusans,uel deferens aliquem coram iudice irregularis efficitur si mors , uel mutilatio sequatur .*
Percutiens aliquem quando efficiatur irregularis, & quando non.

4 *Iudex actor uel procurator & notarius irregulares sunt si in membris mutilatio sequatur.*
Clericus qui ex sola curiositate,uel leuitate interest uindictæ sanguinis nō efficitur irregularis.

5 *Iudex uel officialis seu aduocatus causam sanguinis tractantes efficiuntur irregulares,etiam si effusio sanguinis non sequatur.*
Chirurgus irregularis efficitur si sub eius imperitiā mors sequatur.

6 *Clericus chirurgus irregularis efficitur, si sub eius cura aliquis moritur*
Custos infirmi si potum immodicū ei dederit, efficitur irregularis si mors sequatur.

7 *Consulens aliquid unde sequatur homicidium efficitur irregularis.*

8 *Mandans aliquem uerberari efficitur irregularis si mandatarius occiderit.*

9 *Mandator an efficiatur irregularis si mandatarius occidatur ab eo quem occidere mandatus erat*
Consulens alicui ut pro patria aut iure suo se exponat ,an sit irregularis si ibi moriatur

10 *Homicidium casualiter perpretatum non efficitur irregularis ,si debitam adhibuerit diligentiam.*

11 *Irregularis est is cuius percussione contracta infirmitate mortuus est percussus.*
Occidens aliquem se defendendo incurrit irregularitatem si euitare aliter potuit.

12 *Infans furiosus aliquem occidens efficitur irregularis.*

Irregu

Irregularis est, qui à morte non liberat quem liberare poterat.
13 *Irregularitatem incurrit qui à proposito liberandi aliquem à morte retrahit.*
Percutiens latronem aio occidendi, si latro obierit ex uulnere inflicto efficitur irregularis.
14 *Clericus cum socio ligans latronem si postea times ne à latrone occidatur eum occiderit, irregularitatem incurrit.*
Clericus furem tradens indici seu officiali. an efficiatur irregularis si fur morti condemnetur.
15 *Furem indicans iudici seu officiali an efficiatur irregularis, si fur morti condemnetur.*
16 *Clericus qui ad res suas recuperandas egit, si ex post facto ratum habet latronis suspendium an sit irregularis.*
17 *Mandans capi unum de tribus clericis incedentibus, & alios duos non grauari. an sit excommunicatus si mandatarius fines excedens mandati alios duos cœperit,*
Irregularitatem nemo incurrit propter homicidiũ nisi uoluntate, uel culpa præcedente.
18 *Rixa si facta sit à pluribus, & mortuus sit aliquis in ea, an sint omnes irregulares, si nesciatur à quo fuerit occisus.*
Irregularis non est is cuius amici ipso inuito iniuriantem sibi occiderunt.
19 *Consentiens homicidio in corde suo, an sit irregularis si ab extra nullam operã ad hoc dederit.*
Clericus irregularis est qui ministrauit arma pugnantibus quibus aliquis interfectus fuit.
Iudex ecclesiast. brachium seculare hortari potest ad hereticos, uel paganos expellendos.
20 *Clericus qui bello interest irregularis est.*
Clericus se, uel suos defendẽs nõ est irregularis si aliquis ex defendentibus fuerit interfectus
21 *Abortiuum procurans uel faciens ne mulier concipiat aut pariat irregularis est.*
Clericus irregularitatem contrahit qui ob suarum rerum defensionem occidit.
22 *Clericus occidere potest ne occidatur.*
Necessitas ineuitabilis occidendi alium q̃ dicatur
23 *Prælatus ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens qualiter iustitiam executioni mandare debeat.*
24 *Consulens iudici, ut aliquem puniat ad mortem irregularitatem incurrit.*
25 *Suspensus, ab officio sit irregul. si celebrauerit.*
26 *Fornicator notorius à iure suspensus celebrando, non contrahit irregularitatem.*
27 *Suspensus à canone quando efficiatur irregularis celebrans.*
28 *Suspensus à canone propter defectum non incurrit irregularitatem si celebret.*
29 *Suspensus ab audiendis confessionibus non efficitur irregularis si ante reconciliationem celebrauerit.*
Recipiens beneficium in irregularitate absolutione impetrata, an indigeat alia dispensatione.
30 *Homicida non est ipso iure beneficio priuatus.*
31 *Presbyter excommunicatus, uel simpliciter suspensus ab ordinibus suis efficitur irregularis si in acolythatu ministrauerit.*
Clericus in minoribus constitutus excommunicatus ministrans sacerdoti non efficitur irregularis.
Episcopus à Pontificalibus suspensus irregularitatẽ non incurrit, si in eis celebrauit.
32 *Suspensus ab ingressu ecclesiæ irregularis est, si in ea celebrauerit.*
Excommunicatus, uel suspensus baptizans solemniter, & publice efficitur irregularis
Irregularis est omnis qui nec promoueri, nec eligi potest.
33 *Falsarius literarum Papæ non potest ad ordines promoueri.*
Ordinari qui nequeant.
34 *Excommunicatus celebrans irregularis est, & deponendus.*
35 *Suspensus a iudice irregularis erit si celebrauerit.*
36 *Suspensus per canonem ab officio propter crimen irregularis efficitur celebrando.*
Occupans, & distrahens bona ecclesiarum uacantium suspensus est ab officiis, & beneficiis.
37 *Infamia cum peccato deletur in baptismo.*
Peccatum cum sua sequela in baptismo deletur.

AD habendam aliquam notitiam de irregularitate notandæ sunt aliquæ regulæ prius præmissa breui descrptione irregularitatis. † 1 Sciendum igitur est quod irregularitas est nota i. infamia. uel impedimentum canonicum ex uitio seu defectu prouenıens. qua quis prohibetur ad ecclesiasticos ordines promoueri. & in eisdem ministrare. Ita diffinit. Guil. Duran. in Spec. tit. de disp. §. iuxta propositionis. Dr̃ aũt canonicum impedimentum q̃a ortum habet à iure canonico, licet, incepit à ueteri testõ quo ad aliqua & dcm̃ est, Dauid non ædificabis mihi tẽplum, q̃a uir sanguinis es. 1. Par. 28. c. & in can. 49. de hinc etem̃, ubi hr̃ ꝙ ĩ leui. et multi à sacerdotio repellebanĩ ꝑꝑ defæct' nãles sicut ꝑꝑ scabiem. & gibbositatem &c. Et di-

 citur

citur irregularitas ad in qđ esse sine, & regula, quasi cõtra regulã ecclesiæ natus, siue ꝑ ꝑ factũ, uel defectũ extra ecclesiã positus. Sumitur aũt tripliciter. Primo, ꝑ defectibus qui sunt in hoĩe sine peccato, q̃a q̃ est bigamus, uel maritus uiduę, uł illegitimus, & hmõi, ut de renun. nisi cum pridẽ. § ꝑsonæ. † Secũdo, dr̃ irregularitas personæ ubi generalr̃ prohibet̃ qlibet ordinari, uel celebrare in ordine iam suscepto sine dispẽsatione dñi papę, ne patiat̃ defectum, &c. de q̃bus infra patebit. Tertio dñr irregulares omnes illi qui non pñt remanere in susceptis ordinibus, nec ad maiores promoueri ẽt post actam pñiam sine dispensatione dñi papæ, & aliorũ ꝑlatorum, de quo dant̃ regulæ. Prima regula. Omnis furiosus, ebriosus, illiteratus, impudicus, ꝑcussor, litigiosus, neophytus, & generalr̃ q̃libet in membris nãlibus defectuosus, irregularis est ad sacros ordines suscipiẽdos, patet hoc in decr. late incipiẽdo à 26. dist. usq; ad 49. ꝑ totũ. ubi ista singulariũ ꝓbant̃. † Secũda regula. Accusans uel deferẽs aliquẽ de crimine corã iudice ꝑ quo pœna capitis debet̃ uel trũcatio mẽbri, irregularis est. 5. q. 6. delatori. & 6 q. 1. in summa de acc. accusasti. Tertia regula Percutiẽs aliquem siue in propria persona, siue per alium eius mandato, si sequatur inde homicidium uel mẽbri mutilatio, si hoc facit absque ineuitabili necessitate, irregularis est. de homic. presbyteri. & c. petrus. l. distinct. maior. Quarta regula. Percutiens absque mortis periculo, uel sanguinis effusione, uel truncatione, habẽs ad hoc potestatem non est irregularis, ut de rap. in archiepatus. 23. quæst. 8. sæpe. Quinta regula. † Iudex, actor, uel procurator, notarius siue dictator, uel promulgator si in membris secuta est mutilatio, irregularis est l. di. si q̃s ne cler. uel mo. sñiam, de homic. postulastis. l. di. c. 1. Et generaliter purgationem uulgarem quæ fit in torneamentis, uel alio modo, & cuicunque uindictæ sanguinis cui auctoritatem, benedictionem, seu pariẽtiã sui exhibentes, irregulares sunt de excess. ꝑla. ex literis. Sexta regula. Licet Clericus nõ debeat interesse uindictę sanguinis si tñ ex sola curiositate uel leuitate interfuerit ubi latio suspẽdii, uel q̃s in duello occidit, licet peccet grauiter, non tñ fit irregularis, si nec auxilium nec cõsilium, uel actoritatem præstiterit ₣m Guil. in Spec. ti. de dispen. §. iuxta propositionis. † Septima regula. Iudex, uel officialis, seu aduocatus qui tractauerunt cãm criminis dãtes operam ut sanguis effunderet̃ licet; nec mors nec sanguinis effusio fuerit subsecuta, irregulares sunt, põt tñ in talibus ꝑ epm dispẽsari ₣m Guil. Similiter cũ illo q̃ non ex officio suo, sed ex odio dedit operã. & fecit qđ potuit ut occideret̃. non tñ occidit̃ uel mutilatur. indiget. n. talis dispensatione, ₣m Guil. Octaua regula. Exercens artem chirurgiæ, si ꝑꝑ imperitiam, & negligentiã eius sit mors subsecuta ab incisione, adustione, uel potione quam dedit infirmo, irregularis est, ut de homi. tua §. 1. uer si tñ peritus existens phlebotomat sanguinẽ, uel seccat, adhibens oẽm diligentiam, non est irregularis ẽt si mors fuerit subsecuta, quia potius ꝑsumitur casu, & culpa patientis euenisse. 23. q. 5. de occidẽdis. Secus si per eius negligentiam, ₣m Guil. †Nona regula. Licet laicus exercens artẽ chirurgiæ, non fit irregularis si non ꝑꝑ eius incuriã multi obierunt, clericus, tñ si sub eius cura aliqui etiã præter eius culpam obierũt, irregularis est ₣m Inn. qui hoc notauit in ca. tua. de homi. ne cle. uel mona. sñiam. Decima regula. Extrahens sagittã uel telum, uel gladiũ infixum corpori alicuius, si ꝑꝑ hæc uulneratus citius moritur, irregularis est. de ho. tua. Vndecima regula. Custodiens infirmũ, & dans ei bibere imperite, uel aliq̃d aliud cõtra cõsiliũ medicorũ faciens, ꝓpter quod mors sit subsecuta, irregularis fit ꝓpter imperitiã, & negligentiam dissolutam. Si tñ quis facit bona fide circa ægrotum, nõ debet esse facilis ad faciendã conscientiã scrupulosam, quã uis in aliquo sit erratũ, si ibi nõ sit lata culpa cũ negligentia dissoluta, q̃ prope dolum. & hmõi scrupulum de facili deponere debet ad cõsilium sapiẽtis. Si tñ tanta culpa fuerit uel negligentia dissoluta, & certum est ꝙ mors inde fuit subsecuta, irregularitas contrahit̃. Si uero non sit certum tunc distinguendũ est, aut. n. dubitatur probabiliter ₣m iudiciũ medicorum, & tunc abstinendũ est ab offõ si aũt non dubitatur, tunc deposita erronea cõsciẽtia poterit administrare, & ẽt promoueri, alś non ₣m Ray. 50. dist. qui arborem. & c. sæpe. & secundũ quosdam solus Papa, cum talib. dispensat. Duodecima regula. † Consulans aliquid unde sequitur homicidium, irregularis est ut si suasit iactum balistæ, machinæ, uel lapidis, uel quòd iret ad capiendum castrum

quod

qđ capi non pōt sine hoīs morte, si inde seq-tur mors ex illo consilio irregularis est ẽm Guil. Itē si facit uel cōsuluit furtiue uel ꝓditionaliter capi castrū si mors inde sequit irregularis est, qa debuit uerisilr præsumere hoc euenire posse. In talibus.n. punit qui remotā causam homicidio dedit, sicut qui ꝓpinquā, ut notatur de hom. presbyteri Decimatertia

8 regula. † Mandans aliquē uerberari, si uerberans occidit uerberatum irregularis est q mādauit, nisi expressisset ne occideretur, de ho. significasti hodie. de hom. is qui mandauit. li. 6. in fi. ult. glo. Secus tñ de illo qui consuluit aliquem capi, ut puta malefactorem, qa tunc non fit consulens irregularis ēt si capiens occidit illū, qa hæc non cōsuluit, ar. de hom. c. fi. Absit. n. ut ea quæ ꝓ bonum facimus, si pter uoluntatem nostram quidquā mali acciderit, nobis debeat impu̇tari. 23. q. 6. de occiden. sem ꝑ tñ fit irregularis dans directe cōsiliū in mortē alterius, ut ne cle. uel mo. sniam. Nec interest siue is cui datū est cōsiliū statim fecerit homicidiū, uel etiādiu post, nisi prius consiliū recuperauerit, & cōtrariū suaserit, ut de hom. Petrus. imò si firmiter, & ꝓbabiliter credat, ꝙ post reuocationē cōsilii nō reuocet is cui datum est cōsiliū a proposito occidēdi, necesse est, ut denūciet illi de cuius morte tractatū est, ꝙ caueat sibi. In eo aūt q mandauit ꝑ se fieri homicidium, vr sufficere si consiliū mandat tm. de reg. iur. omnis res, uel si sciente eo, is cui mandatum est, iuit ad eum occidēdum, ut 12. q. 1. omne quod, uel parentelam, uel amicitiam cum eo contrahat, licet ei hoc non significauerit, quia qui est certus, certiorari non debet de electio. inter uniuersas. De

9 cimaquarta regula. † Consulens alicui, ut occidat aliquem si ipse cui cōsultū est occidere, occidatur ab illo occidendo ẽm opinio mitiorē non iudicat ille cōsulens irregularis. Ratio quia fines cōsilii excessit, ex quo egressus est ad occidendū, nec sibi bñ cauit, nisi excitaret eum ad occidendum alium, forte in tali casu ubi periculum esse posset, tunc esset irregularis ēt si is cui consuluit occidatur secundū Guil. ubi supra ẽm rigorem tamē iuris hodie talis consulens irregularis est. Per Io. And. in nouel. de hom. is qui mandauit. lib. 6. Decimaquinta regula. Si quis suadet alicui ꝙ pro patria, uel pro proximo suo, uel pro iure suo uel pro iure ecclesiæ suæ periculosæ se exponat, non ob hæc fit irregularis ēt si ibi moriatur. 23. q. 3. pro membris, & c. seq Si tamē sciret uel crederet eum ibi moriturū tunc vr ꝙ fiat irregularis, ẽm Gui. Si autem consulat ꝙ indubitate morti se exponat pro honore Christi uel fide uel statu ecclesiæ, non fit irregularis, ēt si mors inde sequatur. 2 . . qō. 1. sunt quidam. 11. q. 3 non solū hac rōne excusant inquisitores hæreticæ prauitatis, scientes ꝙ statim postquā aliquē ꝓnunciauerint hæreticū esse ille morti tradet hæc ēt alias multipliciter ꝓcurando. Ad hoc ēt accedit. 23. q. 8 legi & ea. cau. q. 5. si audieris. Illi tñ clerici qui portauerunt ligna causa indulgentiarū ad hæreticos comburendos, irregulares sunt, cum eis dispensatur nisi per Papam. Decima

10 sexta regula † Dans operam rei licitæ. ut puta ædificando ecclesiam, uel domū adhibita omni diligentia quā potuit hr̄e, si occidit aliquē casualiter, non efficitur irregularis. Si tñ dat operam rei licitæ, nec adhibuit oēm diligentiā quā debuit, fit irregularis, ut de hom. lator. & c. ex literis. & c. sicut dignū. & c. presbyterum. & c. continebat. & c. ad audientiam. Hinc est, ꝙ medico operanti ẽm regulas artis suæ non computatur ei si quis sub eo moritur, negligētiam commisit, consulitur sibi ut non ꝓmoueat ad ordines de quali. ord. ad aures Sed qđ de illo modico qui uertit infirmū ad alius latus ut citius moriatur. Rn̄deo ꝙ irregularis est tam ipse qui fecit q̃ ipse qui cōsuluit, si ex hoc mors fuerit subsecuta qa forte uia anhelitus ꝓcludit, uel apostrema rūpitur ex uiolētia motus, uel suffocat. Si aūt nō citius morit ex hac causa non fit irregularis, sed pœnitere debet de facto. Decimaseptima

11 regula. † Non solū est irregularis quis si ex eius percussione est mortuus aliquis, sed etiā si ex hac percussione infirmitatem contraxit unde mortuus est, ut de hom. presbyterū. & c. ad audientiā & 51. dist. studeat. Decimaoctaua regula. Defendēs se in casu euitabili, & occidens aliquē irregularis est. 50. dist. si quis uiduā. & talis ad superiora nō ascendat, & in susceptis nō facile dispēsat. Sed si necessitas fuit ineuitabilis, datur cōsiliū ei ut nō ministret. 50. dist. de his clericis. nō tñ ꝑ hoc deponit, imò in suo ordine administrans toleraf de iure cōi absque dispensatione, ẽm Lau. 50. distinctio. quia tua si loquitur de homic. cap. 2. prout prosequitur ibi Hostien. & quidam dicunt epm posse, in tali casu dispensare, licet hoc non possit ẽm Io. de Deo, qui dicit solū

Papam

Papam hoc posse, hodie dicitur simpliciter irregularitatem nullam incurrere ille qui personam suam defendendo in casu ineuitabili occidit, de hom. si furiosus, in clemen. Deci-
12 manona regula. † Infans furiosus cōmittēs homicidium, non est irregularis, ut in clem. si furiosus, de homic. Idem est de dormiente, si aliquem occidat, quia tñ non habuit ꝓpositum occidenti eum. Vigesima regula. Potēs hominem liberare à morte, & non faciens irregularis est, quia qui potest defendere, & nō defendit occidit, de homic. sicut dignum, qđ intellige secundum glo. in c. 4. de senten. exc. de illo ad quem ex potestate, ex officio, uel dignitate pertinet realiter defendere, & non simpliciter de quocunque. Vnde dicit ibidē gl. ꝙ si ego non habeo aliquā ptātem, & uideo ꝙ aliquis uult uerberare clericū sine auxilio meo, aut consilio, nō credo ꝙ sim excōmunicatus, si nō prohibeo illū licet alias forte peccē, quia non defendo cum possem. Vi-
13 gesimaprima regula. † Rettrahens à proposito liberandi hominē à morte, irregularis est, quia quodāmodo indirecte homicidium cōmisit. 50. dist. si quis uiduam, & de pœ. di. 1. periculose. Vigesimasecūda regula. Percutiēs animo occidēdi latronem si ex aliquorū uulneribus latro obiit, irregularis est, ut colligiē de homic. signasti. 1. rñ. Idem ēt si non percussit, sed aliquid operis impendit ad mortē eius, puta quia latronem detinuit, uel contra eum clamauit, alias aūt si clamasset cōtra eū non in mortem eius, sed quod caperetur, uel detinuit eum, uel se leuem extendit, irregularis non est de morte eius, uel ēt fit in neglectu, alias si malitia eius perpetretur homicidium, & idem si negligentia eius cōmittatur 50. dist. hi qui, & iō si clamat cōtra latronē, siue eum capiat, si alias quocūque modo potuit intelligere, & ex clamore suo, uel alio actu homicidium sequitur, irregularis est, nisi forte faciat ꝓꝑ periculum corporis sui, ut si uidet ꝙ aliquis eū occidere uult, tunc. n. pōt bene inuocare, & clamare ꝓ auxilio, qa non intendit in aliorū mortem, sed in suā liberationem. Secus si hoc faciat ꝓꝑ periculu rerū suarū, & si fugæ præsidio euadere pōt, de ho.
14 suscepimus. Vigesimatertia regula. † Clericus ligans cum socio latronem, si postea timens ne occidatur à latrone, ipse potius occidit, irregularis est, de hom. ubi supra Vigesimaquarta regula. Si clericus non ualēs aliter recuperare res suas, tenet furē ne eum rebus fugiat, donec eū exhibeat iudici, uel eius auxilium inuocet ad res suas recuperandas, nō est irregularis, licet postea fur à iudice puniatur, dū intentio eius non sit corrupta intendendo ad furis mortem, uel mutilationē &c. Idē dicendum est si clericus credit, uel tradit seculari ptāti latronē petens, ꝙ eum puniat citra sanguinis effusionē, uel petens rē subtractā sibi restitui, si ptās in latronē aīaduertat. i. puniat eū morte, non ꝓꝑ hoc clericus erit irregularis, ut de hom delatoris, li. 6. nec ēt nocet illi si ad conuincendū latronē tradidit intersignia. & idem si simpl'r deponit q̄relā de iniuriantibus sibi, & ecclesiæ suæ, q̄uis tales uix absq; sanguinis effusione ualeāt coarctari, de hom. tua nos. §. ult. & c. postulasti. 23. q. 3. Maximianus, & q. 5. c. 5. & c. unū. & c. pœna. & hæc uera sunt qñ non intendit ad mortē, nec hoc in aīo gerit, sed ꝓtestāt publice qđ citra sanguinis effusionē castiget, non est ergo irregularis curial'r agēs cōtra furē, nō criminaliter ad mortē, uel sanguinē, licet eū iudex causa probabili suspendat ab offō suo, ut de hom. postul. Ex quo ulterius patet ꝙ nullus notam irregularitatis incurrit ꝓꝑ extortores siue exactores alicuius curiæ curauit aliquē capi ꝓꝑ delictum tale, ꝓꝑ qđ nec mori, nec mutilari posset, licet iudex inueniens eum alia cōmisisse ꝓꝑea suspendit eū, si tñ nec ille crediderit, nec cogitauit illud cō-
15 tingere. Vigesimaquinta regula. † Si iudex officialis insequitur furem fugiētem, & q̄rit à me utrum uideri illū, & ego sciens qđ fur ille ad mortē q̄rit, instruo eū si ꝑ meā rñsionem fur inuentus est, & occisus, sum irregularis. Secus si nec sciui, nec suspicatus sum qđ ad mortē, uel pœnā sanguinis querit. Vñ cōsuluit in casu hoc cū aliqs scit aliquem ad mortē quæsitum fugere non posse nisi ꝑ alterā de duabus uiis, nō debet dicere, ꝑ hanc non fugit, qa sic ꝓdere eū per alteram fugiētē, sed aut taceat, aut q̄rentē curial'r euadat dicendo nunquid ego custos illius sum, uel
16 alio modo. † Vigesimasexta regula. Si clericus qui egit ad res suas recuperandas, ex post facto ratum habet ꝙ suspēsus li t o est, & hoc sibi placet, si talis nullum consensum habuit in mortem illius, nec quidq̄ cooperatus est, non est irregularis, ſm Guil. & hæc si gaudet ꝙ maleficium est punitum, non aūt persona, cum ſm ipsum irregularitas ex homicidio

micidio solo non contrahatur, nisi culpa, uel uoluntas præcedat, uel scandalum sequatur, ut not. l. dist. hi qui. & de hom. ex literis, & ca. ueruntamen hodie uero iure cautum est, quod si quis absque mandato meo manus uiolentas iniecit in clericum meo nomine, si hæc ratū habeo, excōicationis canonem incurro, & hoc propter ratihabitionem quæ retrotrahitur, & mandato comparatur. Si autem hoc meo nomine non esset factum, licet ratum hērem, peccatum, sed non incurrerē excōicationem ut dr̄ expresse in c. cū quis, de sent. exc. libr. 6. Vt hæc intelligas, pono tibi casum. Aliquis amicus, uel seruitor tuus sciens aliquem clericum tibi fecisse iniuriam uerbalē, uel realē, percussit eum quem tu postea receptando magis amicū habuisti, uel gauisus es, & hoc factum cōmendasti, uel laudasti, tu es excōicatus propter ratihabitionem, ac si mandasset. Sed si unus extraneus percussit clericum, & tu audiens gratum habes, & gratularis de hoc, licet, non es excōicatus tn̄ peccas ad minus uenialiter, ſm Ioan. And. in nouel. supradicti cap. cum quis, lib. 6. † Vigesimaseptima regula. Siquis

17 mandat capi unum clericum de tribus simul incedentibus, & alios duos non grauari, sed mandatarius excedit fines mandati, & alios duos capiendo. iste mandans non erit excommunicatus, ſm Ioan de deo lib. 3. suarum qōnum. q. 14, & rō est, quia captio cōtra uoluntatem eius est facta. Petrus tn̄ de Sampiana, alia Sonsana, putat quod de damno tenetur quod illi passi sunt, de iniūriis. c. fi. 23. qō. 8. propterea. ex hoc infertur per simile de irregularitate, quod irregularitas ratione homicidii nō contrahitur sola uoluntate, nisi homo actu occidatur, de hom. sicut dignum. §. 1. ubi de hoc in gl. ex corde. 15. q. 1. si quis non iratus. Sed nec fit quis irregularis propter solum homicidium, nisi culpa, uel uolūtas pcedat, uel alias sequatur scandalū, ut notat. l. dist. hi qui prioris de hom. ex literis, de clerico ægrot. tua. ex hoc dicto soluitur qō qua quærit an clericus qui uolebat interficere hoīem, sed nō potuit quia inuenit eū iam mortuum, sed uolens nihilominus satisfacere iræ suæ, amputauit caput mortui, fit irregularis. Dicendum quod licet uoluntas occidendi fuit, tn̄ non est irregularis. ſm Arc. 15. q. 1. si quis, Rō, quia ad hoc quod homicidiū cōmittatur, requirit quod hō aīatus occidatur, de hom. sicut dignum. 32. qō. 2. Moyses, ubi abortus fetus inaīati non imputatur ad homicidium, sicut etiam not.

18 Inn. & Ber. & de hom. si aliquis. † Vigesima octaua regula. Si quis in rixa mortuus est, & nescitur tn̄ quis illū interfecit, licet ſm quosdam. Ioan. oēs irregulares sunt quo ad promotionem ad ordines propter incertitudinē ut 23. q ult. c. fi. tn̄ pbabilius est, quod in tali casu cuilibet suæ cōsciæ sit relinquēdus, ſm Guil. in spec. & Host. in sum. de hom. §. qua pœna. Vigesimanona regula. Si amici mei occidunt aliquē mihi iniuriantē me inuito, & contra meā phibitionē, mihi non nocet ut de hom. Petrus 1. q. 3. quia psulatos: Idem si me ignorante, de sim. nob. & c. de reg. Sed si turbata cōscia sit, puta quia expssa cōsensi nec cōtra dixi, imputabit. ar. de sim. Matth. Imò et dnt qdā qd̄ si sciens contractū de morte habitū non reuelaui, non sum irregularis, qa homicidiū non cōmisi facta, mādato cōsilio, uel defensione. l. dist. si qs uiduā, & de hom. Petrus. Alii dnt contra, si credidi quod non obst. mea phibitione mei intuitu interficeret. & hoc est tenendū. Nā in tali casu tenebar reuelare illi cōtra quem cōtractū est. Trigesima regu

19 la. † Si aliqs uadit ad interficiendū aliquem, & tu ei scienter cōsentias, nō tn̄ eum incitas an homicidium perpetrandū, nec cū eo super hæc aliqua uerba habuisti, uel si habuisti, super ex aīo hæc ei dissuasisti, sed cū nollet tibi acquiescere, timens de ipso eū associans eo proposito ut si forte eū qs inquireret, defendas, & tunc homicidium perpetrat, uere irregularis es, ſm Host. ad qd̄ facit de hom. sicut dignum. §. illi qui. Trigesimaprima regula. Clericus ministrans arma pugnantibus, si aliqs interficit irregularis est ar. 23. q. 1. nisi bella c. fi. noīe aūt armorū intelliguntur fustes, lapides, ligna &c. Trigesimasecunda regula. Iudex ecclesiasticus pōt hortari brachiū seculare contra uiolentos, & hæreticos, uel paganos, non ut occidat, uel mutilet, sed ut de terris fidelium expellant, nec et est irregularis si alig hincinde sunt occisi. 23. q. 5. de occid. & 23. q. 3 Maxim. imò ſm Iur. de hom. petitio, licet aliqs in bello iusto aliquos percusserit, si tn̄ inde nullus est mortuus, nō fit ex hoc irregularis. Idem si qs accedit ad bellū iustū cā pacificandi, uel ex alia iusta cā, licet ex eius pñtia aliquod robur accrescit suis, uel timor incutiatur aduersariis, non est sibi imputandū, dummodo dolus, & et lata negligentia absit

20 omnino secundū Guil. † Trigesimatertia regula.

gula.Clericus qui interest iusto, uel iniusto bello in armis uel sine armis, si aliqui sunt hincinde interfecti, irregularis est, licet ipse non occidat l.dist.si qs.23.q ult.quicunq; 1. q.1.c. fin c. petitio, & ibi Innoc. de homic. Trigesimaquarta regula. Clericus defendens se uel suos, licet tunc ex defendētibus aliquis interfectus est ex aliqua parte, non est irregularis, ut illi q non interfecerūt, nec interfectores adiuuabāt, nō sunt irregulares, licet uolūtatē occidendi habuissent, quia lex ꝑmotionis factum requirit. 15.q.1.si quis non iratus. Trigesimaquinta regula. Clericus in bello iusto ꝙ non ad occidendum, sed ad defendendum geritur, ministrans sagittam ballistario suo ad sui defensionem, si ille ballistarius aliquē interfecerit, sed ille clericus non intendebat ꝙ ipse aliquē interficeret, sed ꝙ illos detinuisset, & sua defendisset aut recuperasset, nō est irregularis, ꝯm Gui. Idē dicit de illo q in bello iusto ꝑpositus fuit exercitui, & sumptus facit, & cuncta disponit, si forte eū cōtingat lāceas, uel sagittas emere, & ministrare, & ad exercitū, uel ad custodiā castri mittere, uel si hortatꝰ ad currendū post hostes, ut eis, ꝑda hoīum, uel animaliū auferatꝰ, & tunc fortæ aliqs interficeretꝰ, dummodo solū intēdit ad recuperationē ꝑdæ, non ad uindictā, talis 21 enī causa remota non nocent.† Trigesimasexta regula. Qui mulieri facit ne cōcipere, uel generare, uel post conceptum parere possit, & qui ꝑgnantem mulierem ꝑcutit, ita qđ facit abortiuū, si fetus iā fuit uiuificatus, irregularis est. Sed si nondū fuit uiuificatus, solū mortaliter peccat de homic. si aliq. 2. q. 5. consueuit uel si ꝓbabiliter dubitat, uel credit an sit mortuus uel uiuus fetus ex illa percussione, uel utrū cōceptus fuit aīatus uel nō, in tali dubio debet à ꝑmotione, & à ministerio abstinere, nec periculo se cōmittere. Si uero lenē uel temerariā hēt opi. deponat eā si pōt. & sic poterit ꝑmoueri, & administrare, alias non, ar. de sent. excō. inqsitio. & de simo. per tuas. 2. Trigesimaseptima regula. Licet clericus aliquē occidēs ꝓ defensione rerū suarū irregularis est de hom. suscepimus. ubi dr̄, post tunicā relinquedū est pallidū, & melius est rerū iacturā pati q̄ ꝓ seruādis uilibus rebus, ac trāsitoriis acriter i alios exardescere, clericus tn̄ ꝑsonā ꝓpriā defendēdo, necessitate ineuitabili repellēs uim ui, cū modeiamine inculpatę tutelæ ꝑcutiēs aliquē, si inde mors sequitur, nō imputatꝰ ei, ut nes. de homic. significasti. 2. & 3. & c. interfecisti. uñ dicit Arch. 23. q. 22 3. c. 1. ꝙ clericus ēt interficere pōt, ut nō interficiatꝰ. ar. de fur. c. 3. dū tñ faciat ꝓ ꝑsona propria. hodie expresse in cle. si furiosus de hom. & dico ꝑsonam ꝓpriā, nā secus est ꝯm Ioan. And. in nouella suꝑ cle. si furiosus, de hom. si nō ualēs euitare mutilationem, licet mortē possit euitare mutilauit uel occidit aliquē inuasorē, & idē si aliter nō ualēs saluare res suas, eū occiderit qui deportare uolebat, secus ēt ꝯm gl. d. cle. suꝑ uerbo suo. de illo qui occidit illum q occidere uolebat patrē, filiū, cōiugem, uel ꝑsonam cōiunctā, quē aliter iuuare nō potuit. Quod putat Ioan. And. quasi casus ille non includatur sub necessitate ineuitabili. Intelligitꝰ aūt necessitas ineuitabilis ꝯm Ioan. And. ibidem suꝑ uers. non ualens, ut qa inangulatus erat uel sic arctatus qđ fugere non poterat, nec clamore iuuari. Intelligitꝰ aūt cum moderamine inculpatæ tutelæ si fiat ex icōtinēti, nō ex īteruallo, & cā defensionis, non ultionis, & si æqualiter se defendat sicut īfestatꝰ, ut si gladio ꝑcutitur, & ipse gladio ꝑcutit, uel si ligneo baculo, & ipse ecōuerso baculo ligneo, aut ferreo baculo percutitꝰ & ipse ecōuerso ne amplius ꝑcutiatur ad mortē. Si aūt ꝑcutiatꝰ paruo ligneo baculo, à quo nō timeatꝰ mors, uel depilatꝰ, uel ꝑ uestē trahitꝰ, & ipse reꝑcutiēs ferro occidit suum inuasorē, irregularis est, qa non est moderamē inculpatę tutelę, debuit n. se moderate tueri, & nō excessiue ultra uiolētiā sibi illatā. aut si percussit est semel, & sic dimissus est, nec ulterius se credit ꝑcuti, si incōtinēti reꝑcutit, & occidit, irregularis est. Nā nō debet occidere inuasorē ex quo ab eo nō credebat se occidi uñ excessit in moderatione, qa ꝓ una percussione nō lætali occidit. Hæc oīa colliguntꝰ in 23 gl. c. significasti. 2. de homic.† Trigesimaoctaua regula. Prælatus spūalis habēs iurisdictionē tꝑalem in suo dñio, si fur uel latro deprehēsus in furto, uel maleficiis adducitꝰ ad ꝑsentiam eius, & petitꝰ puniri iuxta cōdignum sui excessus, nō debet ipse ꝑsonaliter de hoc cognoscere, iudicare, aut sñiare, se debet hoc cōmittere suo ꝓcuratori dicēdo ista uerba fiat iustitia, gñaliter, non descendēdo spālꝰ qua morte sit moriturus. ne cle. uel mona. ca. ult. lib. 6. Nec per hæc ēt est irregularis si sequatur sanguinis pœna, unde pōt fieri spālis cōmissio super tali casu, sed non expressa pœna

secun-

ſm Goff. Idem tenet Nouellator in d. c. ult. lib. 6. Dicit tñ Nouellator in nouella ibidem. ꝙ ſi eps. uel prælatus mandat notario ſuo ut in tali caſu ſcribat commiſſionem procuratori, epi ut ſuper hic faciat iuſtitiam, talis notarius eſt irregularis, quod probat ex eo, quia talis non habet facere quidq̃ ex offō ſuæ iuriſdōnis, quod requirit illa dicretalis. Sic ergo eps cautus ut non eiiciat laqueum clerico, unde cōmittat iſtam iuriſdōnem laico per ſe ipſum immediate, & per alium laicum, non autē per clericum, & ſcias, ꝙ hoc non ſolū ueritatem hēt in prælato hn̄te iuriſdōnē tpalē rōne beneficii, ſed ēt rōne pr̄imonii, ſm Nouellatorem ibid. & quod plus eſt, dicit idem ꝙ ex quo clerici tales cauſas ſine metu irregularitatis pn̄t aliis delegare, ſatis uidet ꝙ ſi laicus talem iuriſdōnem hn̄s, ſed probabilē cauſas ſanguinis terminat, poterit hoc non obſtante ordinari, quia non fit irregularis ea rōne, caueat ergo prælatus cum interrogatus fuerit a iudice, ne rn̄deat, malū eſt ſi ille malefactor remanſerit impunitus, nam tunc eſſet irregularis, ut de exceſſ. præla. ex literis.

24 † Trigeſimanona regula. Si iudex hn̄s latronem captum quærit de aliquo perito quid debeat fieri de tali, & ille rn̄det talē eſſe morte puniendum, uel ſimile, iudex autē ſecutus eius conſilium, latronem punit ad mortem, irregularis eſt conſulens, quia fuit in culpa in caſu cui de facto non erat rn̄dendum, ut de exceſſ pl. ex literis, ſi tamen nō eſt caſus de facto, ſed iudex q̃rit ſimpliciter qualr̄ tales ſint puniendi, & clericus rn̄det ꝙ ad mortem, vel ad ſanguinem, ſi rn̄dens reſpōdet qđ ad mortem, uel ad ſanguinem, ſm uerā iuris ſn̄iam ut expertus I. C. non eſt irregularis, & maxime ſi extra iudiciū, ut dicit gl. in d. c. ex literis. Si aūt errans iure dixit, cum tamen aliter iura diſponant, irregularis eſt, ut colligitur per Guil. in Spec. tit. 2. §. iuxta ꝓpōnis. Si aūt qui non reputatur I. C. interrogatus rn̄det, non ut I. C. ſed ſimpliciter dicit qđ de talibus ſentiat, nec præſumit ꝙ iudex eius ſequatur reſponſionē. nō eſt irregularis, ex quo nō reſpōdent ad caſum qui fit de facto. Nam ſi conſuleret ad caſum de facto, irregularis eſſet ſecundū Ray. Quadrageſima regula.

25 † Suſpenſus ab officio, celebrando fit irregularis. ut 11. q. 3. ſi quis damnatus. & ca. ſi eps in concilio, & licet illi canones loquantur de excōicato ſcienter, & in contemptu clauium celebrante, hodie tamen idem irregularis eſt in ſuſpenſione à diuinis, ut de re iud. c. cū æterni. & de ſent. excōm. cum medicinalis, lib. 6. & in hoc caſu ſolus Papa diſpenſat, ut notauit Guil. in Spec. titu. 2. §. nunc de epoṙū. uer. eſt in quam. Suſpenſus aūt à beneficio tm̄, non fit celebrando irregularis. quia hoc nullo iure cauetur ſm Innoc. de elec. cum in cunc. §. clerici. & cap. ſtatuimus. de conc. præb. quia diuerſitatem. Minori quoque excōicatione, ꝑ participationem excōicati in locutione, uel ſimilibus ligatus, licet celebrando grauiter peccet, non tñ efficitur irregularis, quia hoc nullo iure cauetur, ſm Innoc. imò ſi medio tp̄e poſtquā cōicat excōicato, celebrauerit, bene poteſt pn̄ia peracta ſine Papæ diſpēſatione celebrare, ut de cler. excomm. miniſtri. c. fin. 11. q. 3. ſi quis presbyter. Inno. tñ & Hoſt. dn̄t quod tales non propter ſuſpenſionem a iure celebrare prohibentur, cum non ſint ſuſpenſi à iure, nec ſuſpendi, ſed ſolum propter pc̄tm̄ prohibentur cū fuerint ſuſpenſi quo ad Deum, à ſacrimentis, & à promotione, ſi. n. à iure ſuſpenſi eſſent, celebrando fierent irregulares per cap. cum ætern. de re iud. lib. 6. & de ſent. excōm. cum medicinalis eodē. lib. 6. Ex quibus omnibus ſecuudū Abb. in dictionib. ſuis, & c. ſi celebret, & c. de cle. exc. min. ꝙ celebrans in mortali peccato non incurrit irregularitatem poſt pœnitentiam, & reconciliationem obtentam ſuper pc̄tō mortali, uel excōicatione minori ex quibus celebrans poterit ſine aliqua diſpenſatione ſuperioris celebrare, nec obſtant noua iure. ſ. cap. cum æterni. de re iud. lib. 6 & c. cum medicinalis, de ſen. excōm. eo. lib. 6. q̄ loquuntur de illis qui ſunt ingreſſu eccleſiæ priuati, & à diuinis ſuſpenſi, quod non eſt iſtis, cum iſti, nec ingreſſu eccleſiæ ſint priuati nec ēt à collatione ſacramentorū, ſed ſolū à perceptione ſunt ſuſpenſi. Quadrageſima prima regula.

26 † Notorius fornicator a iure ſuſpenſus celebrans non fit irregularis, ſm Guil. in Spec. tit. 2. §. iuxta propōnis. Nec obſtat quòd quidā dn̄t quod quodlibet pc̄tm̄ notorium facit hominem irregularem, ut de temporibus ordin. cap. quæſitum. hoc. n. uerum eſt ſi ibi non intelligitur irregularitas quæ requirit Papæ diſpenſationem. unde dicit Abb. ubi ſupra quod in illa irregularitate quam quis incurrit ex notoria fornicatione, ſi in tali celebrat poteſt eps diſpenſare poſt dniam, per cap. ac ſi.

ac ħ de lit.contestatio. & ita hodie seruatur. Ex quamuis quidam nimis rigidi, ut Host. & Innoc. dicant contrarium, tamen non sunt audiendi, quia qui nimis emungit, elicit sanguinem. 4. distinctio. deniq. nec aduertas rationem illam quam dicunt. Omnis suspẽsus ab officio per canonem, celebrãdo fit irregularis, ut dr̃ in c. cum cler. de re iud. & c. cũ medicinalis. de senten. excõicatio. lib. 6. sed talis est fornicator notorius ut patet in c. quæsitum, de cohabita. cler. & mu. & 34. distinctio. ꝑ hoc. ergo efficitur irregularis celebrãdo. Ad hoc r̃nde audacter ẽm Franc. de Zab. in
27 c. uestra. & c. quæsitum. de cohab. cler. † quod supensus à canone celebrans, tunc solum incurrit irregularitatem. qñ per modum sñiæ sit a canone suspensus, ut in d. c. cum æterni de re iudica. lib. 6. Sic autẽ non est in fornicatore notorio, & simoniaco, quia nõ per modum sñiæ, sed enunciatiue dr̃ a canone quod sint suspensi. ut patet in c. quæsitum. de cohabi. cler. ergo celebrando non fiunt irregulares c. 1. de sen. excomm. lib. 6. Tene ergo ẽm Franc. ꝙ si in canone pœnam imponente dr̃ ꝙ talis sit suspensus ab officio, uel dr̃, suspendimus talem ab officio, si hoc fecerit, tunc taliter suspensus celebrans fit irregularis, ut in d c. cum æterni. Sed si dicit̃ a canone pœnã approbãte, uel enunciante, seu recitante aliquẽ esse suspensum. sicut dr̃ de fornicatore notorio in c. quæsitum. ubi tñ recitat notoriũ fornicatorem esse suspensum, talis celebrando non fit irregularis. Pro isto dicto est famosissimus ille doctor Guido de Baysio, Archidiaconus nuncupatus 32. dist. ad hæc uero. ubi ipse not. in fin. gl. quæ incipit, istud intelligit, ꝙ notorius fornicator non est principaliter suspensus a canone, sed a deo, quod patet ex eo qa q̃ cito pœnitet, licite celebrat. de coh. cle. c. ult. licet in odium criminis per canones aliquid sit additũ, quoad uitationem eorũ, ut s. non audiantur ab eis diuina, ut in c. uestra, & in c. tua. de coha. cle. 32. dist. nulla. & c. præter hæc. & hoc ẽm Innoc. licet Host. notauerit contrarium in Spec. tit. 2. §. iuxta propositionis. & § nunc de Episcoporum. uers. 26. & hanc uiam tanq̃ mitiorẽ puto cõplectẽdam.
28 Quadragesima secunda regula. † Suspensus à canone non ꝑ crimen, sed ꝑ aliquẽ defectum, utputa illegitime nati, & corpore uitiati. non incurrunt nouam irregularitatem si ante obtentam dispensationem celebrẽt, ẽm Guil. in Spec. tit. 2. §. iuxta propositionis. uers sic. porrò. & idem. not. per Arch. 56. dist. apostolico. in prin. & hoc seruat curia. quia qñ dispensat cum talibus, simpliciter dispensat super defectu. nulla facta mentione de irregularitate, quia nullam incurrunt 56 dist. apostolica, & c. Cenomanẽsem. de filiis presbyterorum. ueniens. Ideo dicit intelligendum esse Speculatorem de illis q ꝑ infamiam suspensi sunt a canone, sicut sunt illi, quorum crimina sunt notoria, & qui ẽt post peractã pœnitentiam celebrare ꝑ scandalum, & infamiam prohibentur, ut in c fi. de cohab. cler. & mu. & de bo. ex literis. c. fi & tñ ante dispensationem celebrando. nouam irregularitatẽ non incurrunt, quia hoc non inuenitur iure cautũ ẽm Guil. in Spe. ubi supra, & Arch. 56.
29 distin. apostolica. & c. † Quadragesimatertia regula. Suspensus à cõfessionibus audiendis, celebrãs ante reconciliationem nõ efficitur irregularis, ẽm Guil. quia hoc nõ inuenitur iure cautum 11. q. 3. §. euidenter. De hac suspensione hr̃. 26. q. 1. & 5. q. 6. per totũ. Quadragesimaquarta regula. Recipiẽs beneficiũ in irregularitate, impetrata absolutione suꝑ irregularitate, non indiget alia dispensatione super beneficio obtento, ẽm Ray. & Guil. in Spec. Caueat tamẽ quilibet ne in peccato mortali, uel suspẽsione beneficium recipiat, unde securius est ut talis cõfiteatur ante receptionẽ, ne collatio sit uitiosa, ẽm Guil. in c. si celebret. de cler. excom. min. Licet hoc sit perdurum, est tñ uerum ꝑ rõnem ibi positam. quia. s. eligi non põt in peccato mortali ad illa à quorũ preceptione à sanctis patribus est priuatus. Veruntñ. Abb. ibi moderatus hoc, dicens qđ si cui existenti in occulto collatũ sit, sed ipse recipit illud post peractam pœnitentiã, poterit retinere. allegat de temp. ord. q̃situm. de sen. excom. c. ult. Sed ꝑ peccatũ enorme, utputa ꝑ homicidiũ, ipso iure perdit beneficium, ut not. ꝑ Arch. l. dist. studeat. q̃ incipit in gl. hic dispẽsat. ubi dicit gl. qa de iure debet eo carere. quod exponit Arch. per
30 sñiam, non ipso iure. † Nam homicidiũ non inducit ipso iure priuationem beneficii, ẽm Bern. Cõpost. q ita notauit de electione, qđ sicut. in gl. 1. §. si uero. uers. alia aũt. Et idẽ sentit Inno. dicens qđ in homicidiis irregularib. cadere põt ius cuiuslibet dignitatis, qa ẽt iuste hñt eam si cum eis fueris dispensatũ. Et ẽt sine dispensatione iuste tenent ꝑdicti dignita

tes

tes suas quousq; renuncient, uel deponant, ẽm Innoc. qui ita notauit de excessibus prælatorum. c. cum. in prin. Cõtra tñ istud dictũ faciunt multa iura, ut de clerico. pugnãte in duello, c. henricus. in fi. Item 55. dist. si Euangelista. uer. in loco cum dispensatio requirat ut homicida beneficiũ recipiat, uř secus de iure cõi. Item cum homicida ministrare non põt ẽt post pœnitentiam sine dispensatione. de temp. ord. quia suspensus est a beneficio qđ datur pp officiũ. & sic ẽt accedit. 81. dist. cos. & notatur de consue. cum dilectus in gl. suspensus. n. Tu dic bř ꝙ hic nulla est cõtrarietas. Nam Bernar. & Innoc. intelligunt qđ homicida iuste tenet, & recipit beneficiũ quousq; deponitur per sñiam. Iura aũt in contrarium inducta dicunt ꝙ debent carere, & priuari beneficio de iure, qa de iuris rigore est inhabilis ad illud. Non tñ hoc negat qn hoc fiat per sñiam, & sic idem sentiunt. Quadra-

31 gesimaqninta regula. † Presbyter excõicatus, uel suspensus, simplisiciter ab ordinibus suis administrans in ordine Acolythatus. efficitur irregularis, ẽm Guil. 'l. Secus si tm̃ à missarum celebratione fuerit suspensus Quadragesimasexta regula. Clericus in minoribus constitutus excõicatus mininistrans sacerdoti ad altare portando aquam, lumen, & alia similia, non est irregularis, ẽm Guil. Idẽ putat presbytero diacono, & subdiacono. Ratio quia ista nulli ordini sunt annexa, cũ & per laicos literatos expediantur. Quadragesimaseptima regula. Eps suspensus a pontificialibus, celebrando in eis non fit irregularis, quia pontificalia non sunt de substantia ẽm Guil.

32 † Quadragesimaoctaua regula, suspensus ab ingressu ecclesiæ si in ea celebrat, irregularis est, & si in tali suspensione decedit. nõ sepelitur in cœmiterio, ut de sententia excõicationis. is cui lib. 6. Notat tñ Nouellator in nouella ꝙ põt in ecclesia audire diuina sine metu irregularitatis, sed nõ sine peccato, licet Hugo, & Ray. aliud notauerint, quorum opinio refutatur per Modernos Quadragesimanona regula Excõicatus uel suspensus baptizans solenniter in superpellicio, & stola publice, irregularis efficitur, ẽm Guil. Secus si aliter. s. simpliciter baptizat, & maxime in necessitate. Quinquagesima regula, quicunq; non potest promoueri ad ordines sine dispensatione, nec etiã ad honores, & quicunque est intelligibilis, irregularis est ẽm Guil. Idem intellige de omnibus casibus qui impediunt promouẽdos, uel deiiciunt iam promotos, uel qui pœnam depositionis merentur. Vnde regulare est ꝙ qui cũ quæ post peractam pœnitentiam non habẽt ordinis executionem, irregulares sint, sicut homicidæ. l. dist. §. 1. extra de simo. tanta. Itẽ excõicatus, interdictus, suspensus, in contemptum clauium se faciens ordinare de sen. ex com. cum illorum. Item si ẽt præsumit celebrare. 11. q. 3. si qs, de vi. & ho. cle. ut clericorum. §. si quis igitur. Item uiolans interdictũ. de excessib. præla. tanta.

33 † Item falsarius literarum Papæ. de cri. fal. ad falsariorum. § 1. talis tñ ẽm Inno. si occultus est, post absolutionem, & pœnitentiam põt ordinari quia nullo iure cauetur ꝙ sit infamis ipso iure. Item hæreticus de purg. cañ. inter solicitudines, Vel exhibentes hæreticis sacramẽta, de hær. exc. §. si uero. Item sodomita. de excessib. prælà. clerici. Item presbyter denudans cõfessionem de pœ. & re omnis circa finem. Item incorrigibilis in contumacia perseuerans. de do. & cont. ueritas. §. fin. Item notorium crimen de iure uel facto. de temp. or. c. fin. Item utens officio assassinorum, uel defendens, receptans, occultans eos, licet mors nõ sequaẽ inde. de ho. ꝑ humani. lib. 6. Itẽ apostata. de aposta. c. fin. Itẽ schismaticus. de schisma. c. 1. Item intrusus ꝑ ptãtem secularem. 7. q. 1. factus de ele. qs Item oẽ crimen ꝙ ipso facto inducit infamiam ciuilem. 2. q. 7. §. porrò. Itẽ infamia descendẽs ex delicto ꝑ sñiam declarato, quia pœna põt demi culpa ꝑmanente. 2. q. 3. §. hic coll. Infamis. n. est irregularis, siue infamia sit iuris siue facti, ut de acc. ops.

34 de test. testimonum. † Quinquagesima prima regula Excõicatus maiori excõicatione siue ab hoĩe siue à iure, scienter durante excõicatione celebrans sꝑ fit irregularis, & est deponendus. de cle. ex. mi. latrones. Secus si ignoranter, ut eo. tit. c. apost. Si aũt dubitaret ꝓbab. lř de sñia excom. pſertim qñ conscius est de culpa sua pp q̃ iuste potuit excõicari nesciens tñ exponit se discrimini, & celebrat cum sit excõicatus, irregularis est, & indiget dispensatione Papæ. ẽm Guil. ut in d. c. apostolicæ. Crassa aũt ignorantia in talibus indicatur, ut si citatus peremptorie nec iuit nec misit ad terminum, & sic celebrat, licet nihil de excommunicatione sciat. Circa premissa

35 sciendũ, † ꝙ suspensus à iudice siue ad certã diem,

diem, siue perpetuo, siue quousq; pœniteat, semper si celebrat, est irregularis, quia talis non dẽt celebrare nisi prius sñalr̃ absoluatur, sicut sñia suspenditur. In ultimo tñ casu quidam contradicunt, ut 2, q. 4. presb. ubi dr̃ quod talis ad arbitrium suspendentis facere debet, & si ante absolutionem celebrat, irregularis est, & idem de re iudic. dil. de excess. præl. apost. Suspensi uero à Deo, ut sunt oẽs pctõres celebrantes in peccatis non fiunt irregulares, licet peccent nisi celebrent in criminalibus ut homicidio, in simonia, & similibus, & in quibus etiam actu pœnitentia executio interdicitur, ut supra dictum est.

6 † Suspensi aũt ab officio a canone ꝑꝑ crimen, si celebrant, irregulares sunt. Et hoc intellige si suspenduntur a canone pœnam imponente, non autem approbante, ut in cap. cum æterni. de re iud. lib. 6. quia ẽt in minori excõicatione existens suspensi sunt à canone non imponente pœnam, sed approbante, & quam cito pœnitẽt, possunt celebrare, de sen. excomm. nuper. unde potius dicitur suspẽsio. Dei quam canonis, s̃m Guil. Et not. s̃m Ioan And. in clem. 1, de decimis, in gl. super uer. donec, quod cum aliquis suspenditur donec satisfecerit, sufficit iudicis declaratio suꝑ satisfactione, sine alia absolutione. In excõicatis uero est necessaria absolutio post satisfactionem. Concordat ad hoc gl. Io. And. in ca. q̃a sæpe de elect. lib. 6. suꝑ uer. donec, plene ubi dr̃ qđ illi q̃ occupant bona ecclesiarũ uacantium, & ea distrahunt, tandiu sunt a beneficiis, & officiis suspensi, donec ea plenè restituerint, ipsis aũt restituentibus ipso iure sine alia sñia restituti erunt, ut notauit Ioã. And. 81. dist. si qui. Præterea sciendum est ꝙ s̃m gl. 26. dist. deinde infamia, & irregularitas contracta ante baptismum tollitur post baptismum, & hoc si prouenit ex proprio delicto, quia dona, baptismi sunt sine omni pñia, & satisfactione, ut de consecratione distõne 4. fine. Si n. pctm̃ nõ deletur quantum ad infamiam, adhuc post baptismum obesset, quod negat Ambrosius 26. distin. 1. unde si aliquis occidit mille homines ante babtismum, oĩs, infamia, & irregularitas tollitur, ut 51. dist. si quis post acceptum, ut patet de Paulo, qui ante baptismum fuit homicida, & tñ postea factus est apostolus, ut I. dist. §. econtra. Huic tñ dicto aduersantur Doct. nam Arch. in d. 7 c. deinde. dicit † quod bene infamia ex quo non descendit nisi ex peccato, deletur in baptismo, sicut & pctm̃, sed non irregularitas quæ non fundatur super pctõ, unde ita irregularis est qui occidit cum pctõ, sicut qui occidit sine pctõ, ut iudex, ne clerici, uel monachi. c. sñiam, & bigami, & corpore uitiati. & ita ipse Innoc. notauit de hom. presbyterum quod homicidium ante baptismum, siue ex officio, siue ex uoluntate fecerit homicidiũ non est baptismum irregularis quia omnis sequela peccati deleta est. Sed Goff. de cõuersione infidelium c. 1. notauit quod pctm̃. & sequela peccati bene delentur in baptismo, sed non defectus, siue impedimentum. Prima uia communiter approbatur. Spe. tamẽ in tit. de dispensationib. §. 3. uers. is autem. uidetur declinare &c.

DE SORTILEGIIS

Tractatus Pauli Ghirlandi Iurisconsulti clarissimi.

SVMMARIVM.

1 PRimo quæro quid † sit sortilegium generaliter sumpto uocabulo pro omni specie superstitionis. Rñ. Sortilegium est superstitio, quædam illusoria, & summe noxia, qua utitur homo dæmonis ministerio. ut hr̃ 26. q. 5. in sum. & 26. q. 2. qui sine saluatore. ubi de hoc l. nemo, & multi. C. de malef. & mathem. & S. Tho. in 2. 2. q. 95. art. 4. in tit. de superst. & not. in cap. 1. & 2. de sortileg. & ideo sortilegi diuinatores, & malefici huius diabolicæ religionis professi dñr hostes humanæ salutis, & humani gñis inimici. l. & si excepta, & l. fin. C. eod. ti. Quæro nunc quis dicitur proprie sortilegus tex. 2 enim 26. q. 1. c. sortil. dicit quod. † Sortilegi proprie hi sunt qui sub nomine fictæ religionis per quasdam quas sanctorũ, seu apostolorũ uocant sortes diuinationis sciẽtiam

profi-

profitentur, aut quarundam scripturã inspe ctione futura ꝓmittunt, ex quo tex. no. quod isti sortilegi, & incãtatores sub falso quodã, & ficto religionis noĩe Sctõrum, uel aposto. lorũ sua cõficiũt sortilegia, & hinc est, ꝙ isti incãtatores, & maxime mulieres in suis sorti legiis, & incantationibus, ut uulgariter dr̃ sæ pius dicere iubent per maleficiatũ aut infir mũ Aue Mariã, uel Pater nr̃m, aut alias simi les orõnes ad deuotionẽ alicuius S. Apostoli uel martyris, ut sub illorũ Sctõrum Aposto lorũ, uel martyrũ deuotione ac ꝑsidio opus qđ cõ ficiunt uideaꝛ ministrari, nihilominus oĩa illa sunt falsa, & ficta, & nõ ad ueram de uotionẽ seu intercessionẽ illius sancti Apo stoli uel martyris dñr seu uouent, † sed sub illa falsa religionis demonstratione oĩa opa ꝑdicta arte, & ꝑsidio dæmonis conficiunt, & sub illius deuotione uouẽt de qbus tũ latius infra dicemus qõ. 5. & 6. tex. tñ in d. c. sortile gi vr̃ ponere solum diffinitionem istius uerbi sortilegi stricto sumpto uocabulo, qđ deno tat duntaxat speciem diuinandi, & sic sortile gia diuinatoria. Ego aũt largo summo hoc uerbum sortilegium, siue sortilegiũ pro om ni specie suꝑstitiosa siue malefica, siue ama toria, siue diuinatoria sit, ut supra dixi in pri. q. qm̃ sunt tot diuersa noĩa ritus, & species istius diabolicæ religionis, ꝙ nimis longũ es set ulle cuiusq; suam ponere diffinitionem. & ideo sub hoc noĩe sortilegii siue sortilegii omnium maleficorũ, & diuinatorũ sectas cõ prehensas hr̃e nolo, tanq̃ sub uno gñe cõpre hendẽs sub se oẽs, & singulas species ipsorũ maleficiorũ in substantia differẽtes, ꝓut req rit de essentia ueræ diffinitionis, ſm Bart. in l. 1. ff. de testam. & diximus in tract. de hærer. in princ. illa. n. diffinitio est bona respectu il lius sacrilegii specialis, de quo ibi. s. diuinati ui, sed uolendo ponere diffinitionem sortile gi quæ cõprehendat oẽs ꝓfessos cuiuscunq; sint speciei sub eadẽ gñali diabolica religio ne dicendũ est sic ꝙ. † Sortilegus large is est qui diabolicam religionẽ ꝓfessus est, & no xia quæq; suꝑstitiosa aut elusoria dæmonis instructione componit, & ſm hanc diffinitio nem oẽs species sortilegiorũ cõtinentur sub uerbo, noxia cõtinet species amatoria, & ue nefica, ut infra latius dicet sub uerbo, eluso ria, cõtinet diuinatoria species. sub uerbo, su perstitiosa, sortilegia q̃ fiunt ad sanandũ ma leficiatos, ut l. nemo, & l. multi. & l. eorũ. C. de malef. & Matth. c. 2. de sortil. 26. q. 5. sor tes. & c. 2. † Istorum aũt ꝓfessio duplex est. una tacita, altera uero expressa de quibus ad plenum dicet infra eo. in 3. q. & uide in sum. conf. in tit. de sortil. q. 2. & per totum. Sortile gium aũt dr̃ à sorte quæ in hac materia acci pit ꝓ arte diuinãdi. 26. q. 5. sortes. ead. ca u. q. 4. c. fi. Sors igitur hoc nomen accipitur quã doque pro fortuna, ut in auth. ut oẽs obed. iudic. prouinc. §. arripiant circa fi. sumitur et pro cõditione humana, & pluribus aliis mo dis de quibus per gl. in procemio. cle. in uers. sortis. & l. milites. in uers. sortem. C. de testa. milita. & habetur in l. 2. C. cõia de leg. & in l. sed cum ambo. ff. de iud. uide do. Fed. de Se. in consi. 284. quod incipit, domine reueren de. ubi plene examinauit quid sit sors. † Quæ ri posset et à quibus fuerunt inuenta hæc sor tilegia, & qui fuerunt primi qui illa introdu xerunt inter oẽs. dic ꝙ populi Persi cæteris curiosiores noscere ea quæ natura humana per seipsam facere nec docere potest. 26. qõ. 4. c. igitur genus. & quid sit sortilegiũ. & qd sint sortilegi uide Archid. in c. accusatus. §. sa ne de hærer. lib. 6. & in summa conf. in tit. de sortil. q. 2. & 3. Host. & Ray. in summa eod. tit. & S. Tho. secunda secundę, q. 95. in tit. de superst. uers. ad quartum dicendum.

1 *Sortilegiorum diuersæ sunt species.*
Sortilegij prima species est diuinatiua.
2 *Sortilegij species secunda quæ sit.*
3 *Sortilegiorum spẽs tertia est uenefica seu malefica.*
4 *Maleficiatum curare hominem nemo potest nisi eiusdem artis sit peritus.*
Ars nulla hominem maleficiatum à maleficio liberare potest.
5 *Aegritudines quæ rebus proueniunt naturalibus ex contrarijs, hoc est per contrarias res curari possint.*
Remedia contra maleficia, aut alios languores de iure ciuili non sunt reprobata.
6 *Sortilegi, & negromantici suis superstitionibus uolentes fidem adhiberi aliqua futura prænunciant.*
Diuinationum quatuor sunt species geomantia silicet hydromantia, pyromantia, & aerimantia.
Diuini quare sic dicti.
7 *Incantatores qui censendi sint.*
Arioli qui sint, qui aruspices, qui augures, & qui phitonissę.
8 *Astrologi qui dicantur, qui genethliaci qui sali*

tores, & negromantici.

9 *Negromantia unde sit dicta.*

Dæmones sanguinem amare dicuntur.

10 *Ius ciuile magistros in secunda, & tertia specie sortilegiorum solet æquiparare.*

SEcundo quæro quot sunt sortilegiorum 1 species. † R͞n. ꝙ multæ sunt, ac diuersæ s͞m diuersas hominum ꝓfessiones, & formas quibus illa conficiunt. principaliores uero, & magistrales sunt tres. s. diuinatiua, amatoria, & uenefica. Prima itaque dr̃ diuinatiua per quam isti sortilegi usurparunt sibi nomē diuinatoris per quam futura quædam præsentia, uel præterita nobis ignota uaticinari conantur. 26. q. 5. non oportet. & l. nemo. C. eod. tit. de malef. & cap. ibi diuinandi curiositas &c. & s͞m hanc speciem sortilegium proprie, & strictissime sumitur, quia dr̃ à forte quæ in hac materia sumitur pro arte diuinandi. ut supra dictum est, & hoc modo sumpsit tex. hoc uerbum in cap. sortil. 26. q. 1. At Io. Iec. in sum. conf. in tit. de sort. & diuin. q. 2. in fin. dicit, ꝙ triplex est genus diuinationis, quorū primum est quod fit per manifestum dm̄m inuocationem quod pertinet ad negromanticos. Secundum aūt est quod fit per solam considerationem dispōnis, uel motus alterius rei quod pertinet ad augures. Tertium est dum facimus aliquid, ut nobis manifestetur aliquod occultum quod pertinet ad sortes, & ista duo ultima fiunt per tacitam dæmonum inuocationē, ut ibi dicit, sub quolibet uero istorū gn̄um diuersæ sunt species, ut ibi no. & dicet infra hac q. col. 2. uer. adeo 2 nunc &c. † Secunda uero species sortilegiorū ea est quæ dicit amatoria, quia fit ꝓꝑ amorē libidinosum, & ut plurimū ad flectendum pudicos animos ad libidinem, tam mulierū, q̃ uirorū, sed frequentius mulierum. l. eorū. in prin. C. eod. tit. & l. 3. §. hęc adiectio. ff. ad l. Corn. de sic. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœ. ubi fit mentio de poculo amatorio de quo latius dicemus infra eod. tit. 12. q. & quid si ex poculo hmōi forsan male cōposito, uel indispositc sumpto fuerit secuta mors absorbentis, qua pœna ministrator ille qui exhibuit potandum puniatur, de hoc latius dicetur ibi. & etiam uidebimus qua pœna puniatur quando non fuit subsecuta mors, sed alius turpis effectus de quo infra, 3 q. 11. † Tertia sortilegiorū species est illa quæ dr̃ uenefica, siue malefica, & ista est cæteris ꝑniciosior, & magis odiosa per quam multa mala proueniunt, & diuersæ fabricantur infirmitates, morbi, & calamitates in humanis, ac brutorū corporibus, ex quibus mors sæpius causatur. quidam. n hac specie maleficia polluti cito pereunt. & hoc euenit quotiescūque compositio illa malefica est ualde atrox, & plurimum ueneni habet in se, quod qualiter fiat infra dicetur, q̄nque uero non tam cito mors prouenit, sed post longas luctuosas q̄relas, & lacrymabiles fletus personæ maleficiatæ corpus paulatim conteritur uirtus debilitatur, id quod demum perit, & ꝓpea species ista solet dici malefica, q̄a semper tendit ad malum. l. eorum. in prin. l. mul. C. eod. titu. & ideo non immerito lex uocat istos humani generis inimicos, quia semper quasi tendunt ad hominum necem, & destructionem, & q̄nque sola carminis potentia interimunt absque ullo ueneni haustu, ut dicit Aug. in lib. 10. de ciuit. Dei, cuius dictum infertum est. 26. q. 5. c. nec mirum. §. mag. l. si excepta. in princ. C. eod. tit. & alibi appellantur hostes cōis salutis. l. fin. in prin. eod. titu. Quidam uero reperiuntur qui eadem professione muniti, & malefica arte eruditi supradictas infirmitates, & maleficas pollutiones ex languentibus corporibus auferunt, & corpora ita grauiter turbata breui tēpore sanant, quibus uero medelis, & remediis ipsorum curas conficiunt, & maleficas illas pol-4 lutiones remouens referre nefas est. † nec putes q̄d curæ hmōi fieri soleant absque scientia maleficæ artis, & dæmonis instructione, quia maleficæ illæ pollutiones destrui non solent nisi per eiusdem artis magistros uel qui sint diabolicæ professionis bene instructi, aut quoquo modo participes, quia maleficia ipsa absque dæmonis ministerio, & suffragio tam rebus ipsis, q̃ uerbis cōiter inferi non solent in corporibus pariter nec tolli, & hoc est quod dicit Aug. in lib. de ciu. Dei, prout refertur. 26. q. 5. nec mirum in fi. quod hmōi remedia, & medelas ars nō cōmēdat medicorū q̄ppe, q̄a illa nō nouit medicina. n. n̄alis, & oīum physicorū, & chirurgīcorū ars tota cōiter nō sufficeret ad sanādū corpora ipsa, & remouendū dictas pollutiones q̄ dæmonis opa, & ingenio in dicto corpore fuerūt insertæ. eadē igit̃ artis ꝑitia, & suffragio æquū est ut tollat̃, q̄a cuius est cōdere eiusdē est sol-

uere,

mere, cuius est cōdēnandi facultas eiusdē ē, & absoluēdi libertas. s. cōdēnare. ff. de re iud. & l. nemo qui cōdemnare. ff. de reg. iur. Et nihil tā nāle est, q̄ eodē gn̄e quodq; dissolui quo colligatum esse repitur. l. nihil tā nāle. ff. de reg. iur. † Non nego tn̄ ꝙ si ægritudines ipsæ ex rebus duntaxat nālib. causant̄, puta uene ni ꝙ ex rebus ēt nālibus cōtrariis tolli non possint absq; dæmonis operatione si hoīes ꝑ se, aut nāli scīa hæc scire possent, & nāliū uirtutes, & potentias ita subtilr̄ cognoscerēt sicut dæmō. q̄a ea q̄ mediantibus nālib. proueniunt, mediantibus ēt cōtrariis nālib. tolli necesse est, ꝑ ea q̄ proxime diximus, sed quia istorū nālium uirtutes, & poētiæ hoī, & plurimū sunt ignotę, tā in specie, q̄ in gn̄e in arte medicinæ, & dæmon q̄ subtilissimus est, & ꝑfectissimus nālium uirtutū cognitor, melius ceteris oīa ista nouit, nec uult illa posse cognosci, nisi ꝑ illos q̄ sub sua fide diabolicā religionem profitentur, & ꝑꝑea vulgariter dicimus qđ maleficia, & ęgritudines hmōi non pn̄t cōiter tolli per medicos nālis medicinæ peritos, sed solum ꝑ istos magos, & incantatores q̄ sub eadem ꝓfessione morantur & qui maleficia ipsa facere solent, & pn̄t illimet eadē destruere, & tollere pn̄t arte, & instructione dæmonis, ut supra, & hr̄ ꝑ S. Th. in 2. 2. q. 95. art. 6. & l. eorū. §. fin. C. eod. tit. Sed nota quod de iure ciuili remedia ista nō sunt dānanda, & hi q̄ dicta remedia faciunt & sanāt languores ꝑdictos nulla pœna puniuntur de iure ciuili licet id agāt arte malefica, & dānabili disciplina, ut est text. in d. l. eorum. §. fi. C. eo. tit. tn̄ de iure canonico non licet aliquo modo hoīem maleficiatū cōtrariis maleficiis liberare. 26. q. vlt. admoneant. de quo tn̄ latius dicemus infra. q. 15. Sequitur modo, ut uideamus de aliis speciebus sortilegiorū quæ sunt quodāmodo spēs subalternę ad illas de quibus supra quæ in ueritate potius uīr respicere finē, & effectum ipsorū sortilegiorū quam principiū. infrascripte uero respiciunt finem, principium, & medium, & iste diuersis noībus nuncupant̄ ꝫm diuersos modos, & formas quibus cōficiunt̄, & eisdē noīb. appellantur eorū magistri ab ipsa eorū arte cognominati. Redeo nunc ab primam spēm q̄ est diuinatiua quæ inter ceteras obtinet principatum in qua plures hoīes cōiter decipiuntur, atq; incidunt, q̄ in aliis, quia nā humana, & illorū, maxime qui sunt curiosi nāliter appetit scire quę maiora sūt naturali sciētia, & humano intellectui occulta nimis. † Et ideo uidemus ꝙ cōiter isti sortilegi, necromantici, & magi, & similes quotiescūque uolunt operibus, & suꝑstitionibus suis fidē adhiberi, licet extranei sint, & pœnitus ignoti, aliqua q̄ ex ptō alicui acciderant eidem ad unguem, prout euenerāt referre solēt quorū relatione, quia sapiunt ueritatem alliciunt hoīum mentes ad credendū sibi ēt ea q̄ falsa sunt oīno. ista fuit sn̄ia S. Aug. in lib. 10. de ciuit. Dei relata ꝑ sacros Canones in cap. nec mirū. §. nullū suff. 26. q. 6. sub hac. n. specie plures milicāt magr̄i, & oēs ferē malefici ꝓfitēt artē ꝑdictā. Pro cuius euidētia sciēdū ē, ꝙ diuinatio. nā quatuor sunt gn̄a siue spēs sicut quatuor sunt ēlīta. Primū v3, Geomātia q̄ fit in ēlīto terræ. à geos qđ est terra, & mā chos. i. diuinatio. Hydromātia q̄ fit in aqua ab hydro. qđ est aq̄. Pyromātia q̄ fit in igne à pyr, qđ est ignis Et Aerimātia, q̄ fit in aere. Hinc dictis sūt Geomāti, Pyromanti, & Aerimāti, q̄ artes ipsas ꝓfitent̄, ut exponit tex. 26. q. 4. c. igr̄ genus in prin. q̄ uerba fuerūt assumpta ex dictis Aug. in l. de nā dæm. Host. in sum. eo. ti. in pr. Quorū q̄dā ex ipsis ꝓfessorib. appellant̄ diuini. sic dicti q̄ si deo pleni. Isti. n. diuinitate se esse plenos simulāt, & astutia quadā fraudulēta hoīb. futura coīectant † Alii icātatores, & hi sunt q̄ artē uerbis tm̄ pagūt, & est qn̄q; tāta istorū potētia carmis, ut uerbis suis absq; aliquo ueneni haustu occidūt, ut hr̄ 26. q. 5. d. c. nec mirū ī pr. Quidā alii sunt Arioli sic dicti, q̄a circa aras idolorū nefarias ꝑces emittūt, & funesta sacrificia offerūt, q̄bus celebritatib. dæmonū rn̄sa suscipiunt. Alii dn̄r Aruspices quasi horarū inspectatores. hi. n. obseruant tp̄a, dies, horas, & momēta ex quorū obseruātia bona, uel mala futura ꝑdicūt. hi ēt intestina pecudū suscipiūt, & ex his futura ꝓnosticāt. Alii sunt Augures, q̄ uolatus auiū, & uoces intēdūt inde dr̄ augurū quasi auiū gariū. Alii dn̄r Phitonissæ q̄ quadā religione diabolicā ꝓfessionē sectantur à Phitone. i. Apolline dicti quia auctor fuit artis diuinandi. † Alii sunt astrologi q̄ in astris uaticinant̄, an uero sit hodie ꝑmissa uaticinatio ꝑ astrologiam dicet̄ infra q̄ōne seq. Alii dn̄r Genethliaci sic uocari ꝑꝑ nataliciorū considerationes. isti. n. capiunt diem natalis, & horam alicuius, & ꝑ 12. cœli signa syderumq. cursus calculantur, & prædicunt

dicunt felices, & infelices futuros euentus, & mortem qnq; Alii demum sunt Salitores sic dicti, quia dum cuiq; membri aliqua pars salierit aliqd exinde sibi prosperũ, aut infelicẽ signari prædicunt hæc omnia declarantur ꝑ tex. in c. igitur genus, quæ tñ non pro doctis uiris, sed pro iunioribus, & rudibus referre placuit qbus supperaddo. Necromãticos q ꝑ necromãtiam uaticinantur quia uñr eorũ in cãtationibus, & coniurationibus resuscitari mortui quibus ꝑ dictos necromãticos fiunt interrogationes, & illi ad eorũ interrogata
9 rñdere † sic dicti a necros, siue necrõ græce, quod latine dr̃ mortuus. & mantia i. diuinatio, & ut plurimum qñ hæc fiunt ipsi magr̃i adiiciunt sanguinẽ cadaueri, quia dæmones dñr amare sanguinem, & ꝓpea quotiescũq; fit necromãtia cruor aqua miscetur ut dæmones colore sanguinis facilius prouocentur. hæc dñr. in c. nec mirum. 26. q. 5. in §. necromantici quæ pro tyronibus similiter adiũcta fuere. Videndũ est modo q sunt ꝓfessores, siue magr̃i qui in secunda, & tertia spẽ sortilegiorũ militare solẽt. & br̃ dicas, ꝙ hi q sunt ꝓfessores artis amatoriæ, & in illa sortilegiorũ specie militant iidẽ in uenefica specie profitẽtur, & isti appellãtur magi. s. q artem magicã profitẽtur, ut dicit tex. in l. eorũ, ĩ prin. C. eo. ti. d. c. nec mirũ. § magi. & isti sunt qui uocantur ẽt malefici ob facinorum magnitudinem, ut dicit tex. in d. §. magi. Ius. n. ciuile
10 † istos utriusq; artis magistros æquiparauit, tam in factura quam in pœnis s. illum qui cõficit sortilegia amatoria, & sortilegia ueneficia, & utrunq. pariter eadẽ pũiri iubet, ut d. l. eorũ. ĩ princ. & l. si quis aliquid. §. q abortionis. ff. de pœn. an. idẽ sit de iure canonico qđ eadem si in utroq; pęna statuta aut diuersa dicemus infra. eo. tit. 10. qſt. Sunt qdã qui dñr incantatores qui sola potẽtia carminis ꝓstringũt hoĩum uitas, isti solẽt ut plurimũ in tertia militare, & qdam alii qui supra in prima specie expressi sunt, in hac tertia sæpius se exercẽt, ut sunt Arioli q in eorũ sacrificiis, & immolationibus adiũgũt qñq; imagines ceræ uel certæ recẽtis, & illas iuxta feruẽtissimũ ignẽ opponũt uel acubus earũ capita uel latera ꝑforãt, baptizãt, & quãplura alia turpia faciũt, q cõueniũt tertiæ speciei, ut latius ĩfra dicẽt in seq. q. & Necromantici similiter sæpius solẽt in tertia specie laborare, de qbus similiter dicẽt infra in d. qſt. seq.

1 *Sortilegiorum professio duplex, expressa, scilicet, & tacita.*
Professio tacita quæ sit, & quę expressa sortilegÿ.
2 *Dæmones ratas habent submissiones sibi factas in manibus ministrorum suorum.*
3 *Professio expressa cum dæmone facta duplex esse potest.*
4 *Professio cum dæmone fit cum abnegatione nominis Christi in baptismate.*
5 *Professionem expressam dæmoni facientes, expressum & adorationis cultum impendunt.*
6 *Diabolus summopere ab hoĩbus adorari cupit. atque ut adoretur nullum non mouet lapidem.*
7 *Dæmones euocati ueniunt, certis temporibus signis, carminibus, & ritibus obseruatis.*
8 *Astronomi imaginibus quas ad dæmones euocandos faciunt astronomatas uocant.*
9 *Infirmitates in humanis corporibus ex sola imaginũ obseruantia absque maleficio oriri non possunt.*
10 *Demones responsa præbere solent maleficis, seu sortilegis.*
11 *Diabolus an sit futurorum præscius.*
12 *Thesauri absconditi an possint arte dæmonum inueniri.*
13 *Astrologi, chiromantici, & similes ex signis cœlestibus, & astrorum cursibus prædicentes an peccatum incurrant.*
14 *Chiromantia an possit absque peccato exerceri.*
15 *Sortilegia amatoria, & uenefica, & in corpore, & extra corpus fieri possunt.*
16 *Sortilegi sacramenta ecclesiæ quandoque permiscent suis sortilegis.*
17 *Amor an uere oriatur ex maleficiis amatoris quæ fiunt ad amorem prouocandum.*
18 *Amare nemo cogitur inuitus.*
19 *Sortilegi hostia consecrata utuntur quandoque in sortilegis amatoriis.*
20 *Hostia scripta literis sanguineis utuntur sortilegi ad amorem prouocandum.*
21 *Sacramenta ecclesiæ sortilegÿs commixta. an possint mouere animum maleficiati ad amandum maleficiantem.*
22 *Dæmon quare sortilegis suadeat sacramentorum abusu effectus aliquos mirabiles parere.*
23 *Dæmones per artes magias aduocati comparere coguntur inuiti.*
24 *Amoris effectus an possint produci per rerum mixturas à sortilegis factas.*
25 *Sortilegiorum tertia species malefica dicitur quæ nullius causa boni esse censetur.*
Venena non mala quæ dicantur.

26 *Venena*

TErtio quaero quot modis fiunt sortilegia loquendo de omni specie, ut supra. Rñ. multis, ac uariis modi fieri posse. 1 † Pro cuius intelligentia sciendum est quod duplex est sortilegiorum professio, tacita .s. & expressa intelligẽdo de professis cuiuscunque speciei. Tacita n. professio est promissio quaedam quãuis facit alteri ꝓfessio de obseruando q̃ sibi mandauerit sub promissione, qđ grandia faciet, & mirabilia in uita sua cognoscet futura, & multa alia his similia, dũmodo fidẽ catholicam abiiciat, & omnia ecclesiastica sacra pessundet, & totis eius uiribus adhaerebit cultui. & obediẽtię sui magri & illum tanq̃ uerũ principẽ adorabit cultũ uerae adorationis sua idolorũ forma sibi praestãdo, & alia hmõi turpiora pacta, & cuncta opera ꝑ ipsum facienda sub illius nomine, & deuotione cõficiet. & ista dr̃ tacita ꝓfessio, q̃a non fit ꝓprie cum daemone, sed cum ministro daemonis, & in qua nullae interueniũt solẽnitates extrinsecę, quę interuenire solẽt in expssa professione. sicut est solẽnis stipulatio, fides praestita per iurm̃ de obseruantia ꝓmissorũ. item homagiũ, & fidelitatis ꝓmissio erga daemonẽ una cum postergatione, & omnimoda diuisione fidei christianę, & aliis quae in ea reqrantur, ut in c. q. sine saluatore. 26. q. 2. & uide sum. cõfes. eo tit. q. 36. ubi fit mẽtio de utraq; professione, & pacto habito cũ daemone. s. tacito, & expsso, & eo. tit. q. 10. 2 in fi. † quã submissionem ipse dęmõ postea ratã habet, & reddit se facilem in obsequẽdo uolũtati, & appecitui illius sicut aliorũ. quo facto oĩa sortilegia sicut expsse professi fabricare incipiũt, ut ibi nota. & notatur ẽt ꝑ quẽdam Mod. theologũ in quodam suo trac. de strigi. mag. demon. mirand. lib. 1. c. 4. & l. eosum. in prin. C. eo. tit. & in c. 2. de sortil. ubi dr̃ de illo qui aspiciebat in astrolabio ꝓ inueniẽdis furtis, & de hac tacita ꝓfessione uř etiam meminisse text. si bene considerentur uerba sua in d. c. nec mirũ. § negromantici uer. ad haec omnia, ubi post narrationẽ certorum remedio:ũ quę fiũt erga maleficiatũ pro salute corporis, subiũgit textus haec oĩa fieri arte daemonũ ex quadã pestifera societa 3 te hoĩum. & angelorũ malorũ exorta. † Altera uero dr̃ professio expssa, & est illa quae fit expsse cum ꝓprio daemone. & ista est duplex una quae dr̃ solennis, siue publica, altera quę dr̃ priuata. Solennis n. & publica est illa quę fit cũ dęmone dum publice residet in solio maiestatis more principis, qñ fiunt uniuersales cõgregationes oĩum strigarũ, & maleficiorum negromãtium cuiuscunq; gñis ꝓfessorum certis nocturnis horis, locis & tꝑibus daemonis arbitrio cõstitutis ubi uniuersitas astãtibus fit ista ꝓfessio. Priuata uero est illa q̃ fit cum ipso daemone pacto expsso cũ iurto ut infra, citra tñ solennitates, & hominũ multitudinem, unde contra istos dr̃. Esa. 28. c. dixistis, ꝑcussimus foe luscum morte, & cũ inferno. fecimus pactum, & de hac fit mẽtio in sum. confes. eod. tit. q. 4. in princ. q. 6. & 7. fiunt qñque eisdem solẽnitatibus, quibus fieri solent ueri. & solennes ꝓfessiones monachorũ in Christi religione dum ꝓfitentur regulam monasticam relinquentes mundum. 4 † Illi uero faciũt contrarium, q̃a relinquunt primo Deũ saluatorem abnegãtes illius nomẽ, & baptismũ, & postea reliqua sacra ecclesiae, deinde adhaerẽt daemoni eidemq́. perpetuam obediẽtiam spõtanea uoluntate ꝓmittunt, superaddentes ẽt sacrm̃, & homagium indubitatum, adeo ꝙ penitus efficiunť daemoni subiecti, & plusq̃. uassalli, & ex tunc cõtrahiť inter homin em, & daemonẽ amicitia quaedã, & pestifera societas ex qua multa mala, & turpissima oꝑa conficiũt, & quaedã alia turpiora faciunt q̃ referre nõ audeo uide illũ Moder. theologũ in d. tract. de strig. demon. mir. liq 1. in 4. c. ubi latius omnia ista potuit, & in sum. conf. eo. tit. c. 3 in prin. † Isti uero 5 q expressam ꝓfessionẽ feceiũt, reddunt etiã expssum cultũ adorationis daemoni ꝑ solennia sacrificia q̃ ipsi faciũt diabolo, imitantes in oĩbus diuinum cultum cũ paramentis luminaribus, & aliis hmõi ac precibus quibusdam, & orõnibus q̃bus instructi sunt, adeo ipm̃ adorãt, & colaudãt cõtinue sicut nos ue

sum creatorem adoramus.26.q.5. cõtra ido lorũ.& est gl.in c.accus.§. sane. de hæret. lib. 6.& in summa.cõfes.eod.tit.q. 2.& 3. 26 .q. 6.non obseruetis. & eadem causa, & qõ. 2.q sine saluatore.ubi est bonus tex.in quibus aũt, locis,& quibus tpibus hæc faciunt dicẽ infra. q.seq.Et hoc pcedit,q a diabolus summope re desiderat ab hoĩe adorari.& Deum ipsum creatorẽ in hac adoratione imitari, qđ pue nit ex illo pctõ superbiæ, quo ipse Sathanas uoluit se facere æqualem deo,& pariter sicut ipse adorari qđ pctm̃ adhuc in se retinet, ut dicit S. Tho.in 2.2.q.95.art.5.& S. Aug.in lib.10.de ciu. Dei, cuius dicta tradita sunt . 26.q.5.nec mirũ.§.augur.uers.sed hoc quos dã fallit.& uers.ad hoc.ubi dr̃, q † Sathanas ad hoc ualde nitiẽ ut adoretur quasi Deus,& ppea illi qui interueneũt in dictis sacrificiis & expresse ipsum Sathanã adorant ipsi sunt sibi ceteris prædilectiores nihil petũt qn ex audiant ab eo ex his q̃ ipse facere põt, & si petunẽ ea q̃ ipse facere nõ põt fingit illa face re posse, & p multas illusiones decipit suos pfessos,& ppea dñt quidam q sortilegia,& maleficia q̃ fiunt p istos sunt ceteris atrocio ra,& grauiora quippe, quia diabolus summopere cupit istis complacere à quibus maius pmiũ recipiat, & isti sunt q solẽt qñq; strue re imagines ceræ,uel cretæ, seu alicuius mix turæ gummarum,& similium.dicit S. Aug. in l.21 de ciuitate Dei,hęc uerba not. qđ dæ mones alliciuntur his rebus characteribus si gnis,& carminibus magicorũ non tanq̃ ani mal cibis,sed quasi spiritus signis,quia.n. ho mines in signum subiectionis eis offerunt so lemnia sacrificia,& pstrationes faciunt,gau dent summopere hmõi reuerẽtiæ signa sibi exhiberi.alliciunẽ aũt diuersis signis, ẽm q diuersis uitiis ipsorũ magis cõueniũt. uerba sunt S.Aug.relata p.S.Tho.in trac. qq. disp. 1.par.in tit.de mirac.q.10.uers. uideo. in fi. ubi dicit,† q demones certis tpibus obseua tis, & determinatis carminibus.& signis, ri dibus,& imaginibus cõsecratis uł potius exe cratis euocati adueniunt,quas imagines isti malefici portare solent ad loca sacrificiorũ deputata quibus completis cõposito ingenti igne dictas imagines primo baptizãt in noĩe Beelzebub,principe demoniorum,seu Satha nę,& quibusdam aliis turpioribus uerbis q re ferre non audeo, quibus sic peractis imagines pdictas igni adhærent,& ibi petũt q̃ mala, & infirmitatis uolunt in uera nãli psona illius quẽ uel q ipsa repręsentat imago inferri, & quib.doloribus,& tormentis cruciari, qñq;.n. acubus uel aliis ferribus acutis plorant sibi capita, costas,femora,pectus,uẽtrẽ,aut aliã corporis partem in qua cupiunt exoriri infir mitatẽ in psonam maleficiati de quib.imagi nibus fit mentio in sum.cõfess.in tit. de sort. q.12.ubi dicit,† q hi q faciunt dictas imagi nes dñr astronomi, & illas uocãt astronoma tas,q̃ oĩa opere demonum hñt effectũ cuius signum euidẽs est,qa in eis necesse est scribi quosdam caracteres q nãlr intelligi non pos sunt,& ad nihilũ operanẽ, nisi ad opera dæ monũ execranda, & illinc ad modicũ tps au dit psona illa cõtra quã sortilegia , & malefi cia pdicta facta fuerunt q grauiter dolet, & lamentaẽ de maximo cordis uiscerũ uẽtris se moris stomachi aut capitis dolor,dicens gra ui quadã infirmitate repentina cruciari quã nullus medicorũ cognoscere nec curare põt & hæc est illa quã sortilegus dæmonis arte malefica sibi imposuit interueniente postea, sortilegia formali,ut infra dicam , & ista est ueritas cui nec sacri canones , nec sacrorum theologorũ schola repugnat,ut in d.c.nec mi rũ.§.si aũt quilibet opponit, circa finẽ, ubi ad hoc spãle q̃situm rñdet.S.Aug.& fateẽ,& dæ mones pñt in sanis corporibus Xpianorum immittere egritudinẽ mediante ministerio sortilegi,& malefici,sed reprehẽdit illos qui credũt in eis pp periculũ aię. qa qui in illis credũt recedũt a fide xpiana in totũ, aut du bitant siue uacillãt in ea,arg.c.1.extra de hæ ret.& diximus supra tit.1.q.2. † Non tñ tibi psuades q ex sola illa imaginũ obseruantia tactu,& cerimoniis absq; alia factura, & ma leficio possint hmõi ifirmitates in dictis hu manis corpib.exoriri, qa hoc esset ridiculũ , credere,sed fiũt postea uenenorũ cõpositiões & cõficiunt mixturas maleficii,qđ pstãt ma leficiãdo,aũt in corpore,aut extra corpus in corpore.s.p pu lueres uenenorũ cõmixtos in cibo,aut poto psonæ maleficiendæ,aut p ua rias unctiones factas in aliqua corporis par te,in qua ægritudinem cupiũt exoriri, extra corpus uero fiũt,qñ ipse facturę siue malefi cia sic in unum cõposita abscõdunẽ in lecto psonæ maleficiandæ sup quo iactura sit,a ut sub liminæ ostii cameræ,uł alterius ostii sup quo psona ipsa maleficiãda transitura sit, ił laq.pedib.calcare cõtinget,de quib.latius infra

diceius

dicet in 6.q. Et extamet expresse professi per actis sacrificiis hmõi sæpius cõsueuerūt iter rogare Sathanā in forma idoli super altare existentē, ut futurorū aut ptõrum, siue p̄sen

10 tium occultorū notitiā sibi demonstret. † q Sathanas sub idolorum forma illa r̄nsa restituit de p̄sentib. & futuris, ualde occultis, & remotis uerū, & certū cõsueuit p̄stare r̄nsum ex quo ipse q est spiritus liber, subtilis, & eleuatus nulloq; p̄mit pondere carnis, sicut homo uidet, & exp̄sse cognoscit oīa q̄ fiunt, & facta sunt in uniuerso orbe terrarū, q̄ oīa facile hoī indicare põt, sed q̄ futura sunt minime, qa illa solus Deus nouit esse uera, prout sunt uel erunt in suo esse. qa apud ipsum ut dn̄t Theologi, nulla dat̄ tp̄is determinatio p̄sentis p̄teriti uel futuri, qa oīa sunt illi p̄sentia in speculo diuinę maiestatis, eo igit̄ excepto nulla creaturarū hēt certā notit. à futurorū. ut latius infra dicemus. q. 10. & hr̄ per Esa. 51. c. annunciate nobis q̄ futura erūt, & dicemus, q̄ dii estis uos, & ideo demõ q est Dei creatura, ut hr̄ Gen. 1. nõ põt cognoscere futura ex certa scīa, sed p̄ quasdā cõiectu. ras, ut latius infra dicef in 10. q. quotiescūq; igit̄ fit interrogatio de p̄teritis, aut p̄n̄tis occultis, uel de his q̄ fiunt in longinqs partib. reddit̄ p̄mpta r̄nsio, sicut ab eo qui hēt certā scīam, ut no. in d. c. nec mirū. 26. q̄. 5. & notant Canonist. in c. 2. de sortil. & l. multi. C.

11 eo. tit. † quotiescunq; uero q̄ritur notitia futurorū, tunc nõ uenit tam p̄mpta r̄nsio, sed tardior dubia, & implicita, q̄ppe qa illorū in ueritate ipse est ignarus. quorū certa notitia ad solum Deum spectat, & ad illum dūtaxat cui Deus uoluit reuelare, ut hr̄ Isa. d. 41. c. & dixi supra p̄xime, & hr̄ Act. apost. 1. c. ubi dr̄. non est uestrum noscere tp̄a uel momenta q̄ p̄r posuit in sua p̄tāte. & per S. Tho. in 2. 2. q. 26. art. 6. & dixi infra eo. q. 6. hi uero qui taci tam hūt professionem cum dæmone, licet ipsi quoque sua exercant maleficia dæmonis ministerio, & suffragio, & corpora saucia ab hmõi languoribus sanant, nihilominus non hn̄t eandem uim, & p̄tātem, sicut hi q̄ sunt exp̄sse p̄fessi, & sunt respectu illorū, ut ita dixerim tanq̄ fratres nouitii, aut fratres tertii ordinis respectu p̄fessorū cum ipsi tā in eorū p̄fessionibus q̄ in cultu imitant̄ diuinū, & mores nostræ religionis s̄m diuersitatē professionis, & ceremoniarum. oīa tn̄ ad eundē effectum tendentia, ut dicit tex in c. excõicamus el 2. in princ. extra de hæret. ubi dr̄, facies quidem hn̄tes diuersas caudas uero ad-

12 inuicē colligatas, &c. † Inter quas nõ omictam illas qui arte hmõi iactant se posse inuenire thesauros in locis ualde remotis, & subterraneis absc̄ditos, & q̄nque inducunt homines ad talem insaniam, ut foueas q̄ ingentis cõficiunt pro inueniēdis thesauris hmõi, & ista ur̄ mihi q̄ sit una ex turpioribus illusionibus, quas dæmon hoī faciat, qa in rei ueritate nunq̄ legi, uidi, nec audiui, quenq̄ ex negromantis, magicis, aut sortilegis hmõi aliquos unquā inuenisse thesauros, aut alias aurum uel argentum, sed quamplures uidi huic operi incumbentes qui mirabiliter conati sunt uelle experiri post multos labbores, & diabolicas obseruentias demū nihil uiderunt, nec inuenerunt, nisi terrā, & iō est, qa Deus nõ p̄mittit, nec uult dæmonē posse thesaurizare, qa alias sequeret̄ q̄ isti magici, negromantici, ac cæteri diabolicæ fidei p̄fessores essent cæteris Chhisti fidelib. ditiores ac p̄stantiores, & quā plures reperirēťur ex ipsis Xp̄i fidelibus qui aīo ditādi p̄sequerētur illos, nec curarent xp̄ianā ipsam postergare fidem ut magno thesauro abundareut, & uenerarent̄ ab oībus. Quinimmo uidemus hodie totū oppositum, q̄ isti sortilegi, magi, negromantici, & similes sunt cæteris Xp̄i fidelibus pau p̄iores, sordidiores, & uiliores, & in hoc m̄õ Deo p̄mittente calamitosam unā cõiter p̄agūt, demū uero infelici morte p̄eūt, & æterni ignis incendio crucianť, ut in c. firmissime. extra de hęret. & 26. q. 5. nec mirū, & ea q̄ demõ arguit illos decipit eadē, & similibus p̄missionib. ipsi nos decipere studēt, sed nõ capiūt, nisi aliquos q̄ sunt simplicis cognitionis, & carent intellectu, & rõne, uel q̄ sunt nimirū crudeli, & curiosi q̄ auiditate quadā impudiētes appetūt scire ea q̄ nulla rõne aut honesta causa cõpetit sibi inue-

13 stigare d. c. uec mirū. §. aug. uers. potētis. † Sed q̄ro nūc an astrologi, chiromātici, & similes q̄ ex signis cęlestib. & astrorū cursibus futura p̄dicunt incidūt in p̄dm̄, & ur̄ dicendum, q̄ sic, quia istorū notitia ad solū Deū creatorē p̄tinet, ut supra p̄xime diximus, & habet Es. 41. ca annuntiate. nobis, &c. Tu dic aut isti Astrologi, & alii p̄nominati uolūt futura ipsa p̄dicere ex certa scīa, & non licet eis, quia signa illa cœlestia sunt signa rerum nõ causæ rerum. s. causæ finales, & licet iuclinent

naturam humanam ad aliqd faciendũ, non coartant, nec imponit necessitatẽ alias nulla esset in nobis liberi arbitrii ptãs à Deo tributa si cogeremur contra uoluntatẽ nostrã peccare, ut dicit S Thom. in 2.2.q.17.artic.6.& no.p Abb in c. 2. de sort. aut pdicunt illa p modum demonstrationis, seu inclinationis, & bene dicunt dummodo non demonstrent necessitatem præcisam neq; causatiuã in eo qp rõne liberi arbitrii prudenter homo euitare põt, ut dixi, & isto modo non peccat nunciando. 14 † Iterum quæri põt qd de chiromantia, q est diuinatio qdam quæ fit p lineamẽta manus, an liceat fieri sine peccato, uel sine pœna, dic qp eodem modo aut qs narrat pterita q euenerunt illi cuius manus intuet, & nõ est peccatũ, nec prohibitũ, aut qs pdicit futura, & isto casu sit eadẽ distinctio de qua supra, aut qs uult pdicere necessitatiue, & certo modo, aut inclinatiue. primo casu diuinatio ipsa sapit heresim p ea q supra pxime diximus, secundo uero casu nõ sapit heresim, nec meret pœnam p illa pdicit, qa uaticiniũ istius chiromantiæ fit, ut plurimũ p regulas astrologiæ, ut no. isti summistæ, maxime Io. lec. in sum. cõfess. eo tit q.2.3.& 5.& S.Tho. d.dist.95. artic. Aut nos loquimur de secunda specie q dic amatoria, & hęc sortilegia fieri pñt p utrunq; pfessum. s. tacitæ, & ex- 15 pssæ pfessionis sicut illa diuinitiua, † sed aduerte, qp hæc sortilegia, & ea quę sequuntur tertiæ speciei fieri possunt dupliciter. s. & in corpore, & extra corpus personæ maleficiandæ, ut l. eorũ. in prin. & l. multi. C. eo. ti. & l. si qs aliqd. §. qui abortionis. ff. de poen. & l. 3. §. hęc adiectio. ff. ad l. Corn. de sicar. & hr in d. c. nec mirum. §. nullum suffragium. in uersi. sed hoc quosdam fallit, & c. in corpore. n. fieri dñr per cibũ uel potũ itr. ut d. §. qui abortionis. & §. hæc adiectio. extra corpus autem hoc est extra intestina fiunt per aliquas mixturas cõpositas ex herbarum foliis uel radicibus, mettallis, reptilibus terrę, auium plumis, uel membris seu intestinis eorũdẽ auiũ animalium, uel piscium, aliarumq; similiũ rerum nãlium, illaq; qñq; consuunt in clamyde personæ maleficiandæ ad amorẽ, uel sub capite lecti super quo psona ipsa dormit abscondũt, aut sub limine ostii cameræ, aut alterius sup quo ipse maleficiãdus uir, aut mulier transitura sic. Quidã solẽt apponere imaginẽ ceræ, iuxta ignẽ ardentẽ cõpletis sacrificiis, de qbus supra, & adhibere quasdam preces nepharias, & turpia uerba, ut queadmodum imago illa igne cõsumitur, & liquescit, eodẽ modo cor mulieris amoris calore talis 16 uiri feruenter ardeat, &c. † In istis ẽt sortilegis ad amorẽ ut plurimum admiscent sacramenta ecclesiarũ, sicut hostia consecrata, ut not. glo. in c. accu. §. sane. de hæret. lib. 6. uel nondũ sacrata, sed circunscripta notis, & literis sanguineis super qua dici curant, qñq; unã, duas, tres, qnq; plures ue missas, qb. celebratis tradunt hostiã ipsam non integrã, put est, sed in puluerẽ redactã ualde subtiliter psonæ maleficiandę quã assumere faciũt in cibo, sicut in menestra uel in potu; eodem mõ faciunt cũ calamita immixta aliis speciebus, & tradita, ut supra in cibo, uel potu psonæ maleficiãdæ, ex quo dicunt illã esse naturæ attractiuæ, & qp poterit cor, & uoluntatẽ absorbẽtis attrahere ad amorẽ psonæ tradẽtis, sed oẽs sunt nugæ, & dæmonis fallaciæ q raro uel nunq sortiunt effectũ stante liberi arbitrii ptãte. nimirũ quid esset qp mulier casta, & honesta uiolẽter traheret ad peccãdũ, & ad amandũ illũ quẽ nã ipsa suę cõditionis nõ patit, qa nemo ut supra pxime dixi inuitus cõpellitur ad peccandũ, nisi qui curiose, & sponte accedit ad peccatũ, d. c. nec mirũ. §. auguria, uersi. his ergo portentis non negat, tñ qp demon astutia, & solicitudine sua non possit tã grauiter, & solicite mulierẽ ipsam tentare, & illi psuadere, adeo qp incidat i peccatũ, & incipiat amare uirũ illum quẽ prius 17 nunq nouerat. † Et ideo dixerunt quidã magni theologi, qp si aliqs maleficiatus aut maleficiata reperirit qui deuenit ad effectus quos tendunt maleficia pdicta id pfecto nõ puenit uirtute, & potẽtia maleficii uel sortilegii. rõnibus pdictis, p p liberi arbitrii ptãtẽ, sed deuenit uirtute diabolicæ tentationis, q demon, ut credẽtium aĩas facilius decipiat, aie qp firmiter credãt, qp illa sortilegia faciũt miracula, & uera sint eorũ opera, ipsemet adeo uehementer, & solicite infestat mulierem ipsam tentationibus, & persuasionibus die noctęq; adeo qp nunq sinit ipsum uel ipsam aliquo momẽto quiescere, nec in somnus, nec in uigilia, adeo qd multoties accedẽte, maxime opera, & ministerio extrinseco sortilegi q extrinsecus cooperat, & literis amatoriis, & precibus pollicitationibusq; uerbalib. ad eo qp fragilis sexus sæpe illoqueat, & cadit in peccatum.

pctm,& hoc non ꝑuenit uirtute, & potētia sortilegii, sed dæmonis tentationibus,& operа hoīs extrinsecus cooperantis, ut dixi, q̄ infectant mulierē ipsam tanq̄ uenatores ferā, aut aucupatores, auē, & necesse est ꝙ post aliqđ bellū reddat se uictā in manib hostis, & cedat ꝑꝑ suam debilem nām, & imbecilles uires quas hēt ad resistēdū diabolo, imò per quā facilis est credula, & q̄ noua sunt tā bona q̄ mala libenter appetit, ut no. Gene. 3. & c. forus. de uerb. sig. nec dici pōt hoc uiolēter fieri, sed sponte, q̄a mulier ipsa sponte incipit incalescere in amorē illius uiri, & uolūtarie illum desiderat, & hoc euenit ex natura sua, & uoluntate nō uiolentia sortilegiorū & hæc est facilior uia ad flectendū pudicos aīos & libidinē quā alia, & maxime si qñ hæc tentatio fit, mittunt nuncii. Epistolæ amatoriæ, & similia ad mulierem. his uel similib. modis vnr facilius flecti ꝙ ui ipsius malefici. Et nota unum ualde singulares ꝙ Sathanas uidens, sed minus potētem in hac specie sortilegiorū amatoria, in qua non pōt hoīem in uitum trahere ad amandum, sicut in tertia specie, in qua ēt uiro uel muliere inuita in eius corpore ægritudines intromittit, ut infra latius dicemus in specie illa, & hr in d. c. nec mirum. circa finem. in uers. sed hoc quosdam fallit, &c. † Effectus. n. istius sortilegii requirit puram, & liberam uoluntatē, q̄a nemo amat inuitus, & licet isti uulgares fateri soleant se inuitos amare, & ꝑꝑ poculum assumptū cōpelli ad amandū, hoc est falsissimū si uolumus intelligere de necessitate pcisa, & cōpellat homo rōne, & uolūtate, q̄a hoc nō ꝑmittit Deus ne tollatur liberi arbitrii ptās, quam hēt homo, si tu diceres cōpellitur homo ꝑsuasionibus dæmonis, tunc dico ꝙ nō compellitur in rōne, sed in cōcupiscētia carnis, q̄a fragilis est, & nisi fortiter, & deliberate resistat uel fugiat incidit in laqueum, ut latius infra dicam in hac. q. & hactenus nunq̄ uidi, nec legi pōt maleficiorū ordinationib. siue potius machinationib. ab istis maleficiis sacra misceri, nisi in his q̄ fiunt ad amorē, & in hac specie. † Hoc bis aut ter habui in facto sortilegos, qui huic sortilegio siue maleficio incumbentes hostiā cōmiscuerant, unū uidelicet clericum religiosum qui hostiā ipsam sacratissimā accipiebat cuius partē ipse sceleratissimus q cupiebat amari assumpserat dicendo q̄dam uerba satis turpia atq; nephanda, q̄ hic referre non expedit, reliq̄ uero partē hostiæ miserat ad ipsam mulierem non in forma hostiæ, sed minutatim cōtritā aut in puluerē redactā sumendā in cibo aut potu. Iterū habui aliū q host ā ipsam nondū sacratā acceperat, & suꝑ illa circūcirca cū sanguine annullaris digiti nōnulla uerba satis turpia descripserat deinde ipsam hostiā suꝑ altari imposuerat hoc est super nudo lapide sacrato sub linteamine tñ altaris abscōditā, & à quodā sacerdote rotūdæ cōscientiæ suꝑ illa qnq; missas celebrari fecerat certis orōnib. ad eius ꝑpositū superadditis, deinde hostiam ipsam sumpserat, q̄ tñ nō erat expsse cōsecrata cuius partē ꝑ se assumpserat alterā uero partē ꝑsonæ maleficiandæ tradiderat redactam in puluerē, ut ꝑxime dixi asserentes uterq; ipsorū q hostiā ipsam assumpserat indissolubili amoris uinculo adinuicem colligari nihilominus nullū effectū apparētē uidi nec ꝑcepi. † Nec sunt adhuc anni duo elapsi, ꝙ aliū similē casum audiui Romæ accidisse de quadā impudica muliere in cuius cofanis repertæ fuere duæ hostiæ suꝑ q̄b. ambabus erāt descripta uerba q̄dā sanguinea, &c. quas ipsa tenebat ut asseruit ad effectū tradēdi cuidā alteri mulieri ad instantiā uiri q̄ eiusdem mulieris amorē cōcupiscebat. Alias quoq; nōdū ad annus elapsus, ꝙ duæ impudicæ mulieres Romę quas uidi, & audiui ab excellentissimo uiro Reuerēdo dño Locumtenente Reuer. D. Vicarii Papæ, q̄ illas captiuatas habuerat, & examinauerat, q̄ acceperāt oleū baptismatis quo inunxerāt sibi labia dicētes hęc uerba, fides abrenūcio tibi, & cū labiis illis sic inunctis deosculatæ fuerāt uiros quosdā causa ꝑtādi amorē ab ipsis, ut ipse asserebāt nihilominus demū oē experimentū fallax, & suorū excessuū cōdignas uidi luere pęnas. Aliud exēplū à triennio, & citra in eadē urbe cōtigerat ꝙ q̄dā turpissima mulier acceperat particulā cutis illius qua infans indutus egredit de utero matris quam primū uenit in lucem, illamq. fili suꝑ nudo lapide sacrato latuerat, & suꝑ illa plures missas numero qnq; celebrari fecerat, cutimq. pdictā postmodum assumpserat, & baptizauerat sub noīe ꝑsonæ maleficiādæ cū aqua baptismatis, & cærimoniis cōsuetis, deīde eandē in puluerē redegit ad effectū tradēdi ꝑsonæ maleficiandæ, tñ interim capta fuit, nec perficere potuit sortilegiū, sed cōgruas sceleris sui luit pœnas. † Redeundo

Redeundo igit ad ppositū dico q̄ isti sortilegi sæpius reqrūt remedia sacramētorū ecclesiasticorū in istis sortilegiis amatoriis uidētes forsan q̄ diaboli auxiliū nō est sibi satis putantes sm̄ dæmonis psuasiones, q̄ sacramenta hmōi summopere cōmoueāt animos hominū ad amādū terrena, & illorū cōcupiscentias nāles, sed in hoc iudicio meo summopere decipiunt putantes tm̄ immensum Eucharistię sacrm̄ mundanis lasciuiis, & peccatis pstare suffragiū, qa in sacrificiis nullū aliud est maius p qd̄ oīa tollunt peccata, & anima christiani p ipsum unit Deo, de cōsec. dist. 2. cum oē crimē & c. nihil in sacrificiis. & in cle. 1. de reliq. & uene. sanct. & ibi no. d. Card. & similiter cetera sacra, q̄ ad exclusionē spiritus maligni, & purificādū aīam a peccatis, & ad cōfirmandū unionē fidei christianæ adinuenta fuerunt, put est oleum sanctū baptismatis, chrismatis, & extremæ unctionis. 1. q. i. detrahe. & c. firmissime, de hæret. & de cōsec. dist. 4. in prin. & eadē dist. c. presbyteri. c. nullus ministrorū. & tetigi supra in tract. de hæret. in 2. q. in prin. fatuū esset dicere qd̄ istos 22 cōtrarius effectus opetarent. †Sed ego credo q̄ Sathanas sub hac specie uehemēter decipit istos sortilegos psuadēdo illis q̄ istorum sacrorū abusus parit mirabiles effectus quo ad amorē, sed hoc ipse facit in uilipēdiū christianę fidei, & ut grauius offendat diuinā maiestatem, quinimmo qn̄q; reperiunt quidam sacerdotes qui sunt adeo proteruæ, & reprobę cōsciētię, q audent in ipso sacrificio missę sciēter, & dicere nōnullas prauas orōnes & nepharias preces, & maleficiādā psonā noīare & apprehēsis sortilegiis sup altari manibus propriis illa immolari Deo nō uerent exorātes q̄ suscipiant exaudiendæ preces, ut illum ad quē destinata sunt sortiant effectū, ex quibus apparet, q̄ Sathanas adeo subtiliter operatur, q̄ ab hoībus, & sacerdotibus Dei ministris apud altare sacratum cultū adorationis extorquet ī maximū dedecus ecclesiæ, & diuinæ maiestatis offensam illos decipit, prout uidimus supra proxime de thesauro. Quidā alii capiunt cutim uirgineam infantis de quo supra diximus, aut alterius quadrupedis non dū nati, hoc est qn̄ nasc ī abortiuum, quā redigūt in mēbranā, quā appellāt chartam, uirginē, & tenent qn̄q; in forma quadrata, qn̄que uero in forma rotunda, sicut hostia uel parū minus, & sup illis describunt aut scribere faciūt uerba incantatiua, & cōiuratiua spiritoū qbus immiscent certos characteres, & signa qdā extranea qbus dęmonū inuocatio conti23 net, ut latius infra dicet qō. 8. † q dæmones magicis artibus aduocati, mediantibus istis sortilegiis characterib. & signis coacti adueniūt certis tpibus obseruatis, & determinatis carminibus, & richib. & imaginib. cōsecratis uel potius execratis, ut dicit S. Thom. in tract. qq. 1. partis. q. 10 uers. 9. in tit. de mira. ubi ēt dicit q̄ p ista uel similia noīa dæmones uocati cogunt uenire si magus illos aduocat, & licet infint, & appareāt aliqua noīa Dei. nihilominus illorū finis, & ultimus effectus semp tēdit ad istud, sed iō illa Dei noīa apponūt, ut facilius legentes decipiant, & credāt p illorū noīum expressionē rē ipsam sanctā atq; deuotā esse. Et ex istis q̄ plurimas uidi, & abstuli de manibus maleficorū, & inter alia sæpius uidi ista uerba inserta, agios othe os, agios ischyros, agios athanatos, hoc est Deus acharō, Deus immortalis, & clarum est q̄ hoc nomē acharō. est nomē Sathanæ, siue Beelzebub, ut no. 4 Re. dum Elias diuino nomine inspiratus reprehēdit Ochosiā regem q derelicto diuino cultu deos extraneos adorabat dicēs Nunqd non est uobis Deus uester Deus Israel, ut eatis ad cōsulēdū Beelzebub, Deū Acharō. delecto quē ascendisti nō resurges &c. Quidā alii admiscent in ipsis sortilegiis amatoriis partem aliquā clamydis aut camisiæ filū hr̄e pnt psonæ maleficiandæ, & cū illis, & aliis mixturis cōponunt facturas suas, qdā uero capiūt auium aut brutorum ītestina uel mēbra seu alia corporis uel membri particulā, put qdā cæpere iecur uulpis, oculos lupi, aut illius caput, cor cerui, noctuę ītestina, aut bubonis, linguā milui aut philome24 næ, & similiū. †Nec putes q̄ sola istarū rerū mixtura sufficiat ad causandū pdictos amoris effectus nisi adhessent uerba diabolica exorcizantia, & sortilegi mēs, & intētio pdicta oīa Sathanæ uouētis, & ueluti sacrificia immolātis ad hmōi turpes effectus. quemadmodum. n. p uerū sacerdotē immolat hostia quę Deo creatori cū deuotione offert ita p istos maleficos, & sortilegos uerū diuinū cultū imitātes uiolātesq. hæc eorū reproba sacrificia immolant, qbus oblatis, & emissis pcib. statī efficiunt à dæmone cōsecrata, seu potius execrata. p no. in d. c. nec mirū. §. sed hoc quosdā &c. & S. Aug. in li. 10. & 21. de ciu. Dei idē testatur

ftatur uide.S.Thom.in tract.qq.dispu.q.10. uers.nonũ,primæ partis ĩ ti. de mira. & ĩ uer. ĩndeo,in fine. alioq̃ sequeret̃ ꝙ q̃libet alius Christianus extra illorũ ꝓfessione si hr̃et notitiã illorũ uerborũ posset eadẽ cõficere sortilegia,& eosdẽ effectus cõcipere, qđ nõ est dicẽdum ꝑ ea q̃ supra dicta sunt, & ꝑ ea q̃ hñr in d.c.nec mirũ.§.necromantici. uers.ad hæc

25 oĩa. † Tertia succedit species sortilegiorũ q̃ malefica dr̃,& merito,nam ex illa nullũ bonum,sed oĩa mala proueniunt, diuersæ egritudines ex ipsis sortilegiis in humanis aut brutorũ corporibus exoriunt̃,& mors qñque succedit citius,uel tardius,s̃m uenenorũ atrocitatem,aut lenitate,& ista similiter dupliciter fiunt,aut in corpore,aut extra corpus; sicut amatoria,excepto ꝙ fiũt diuersæ cõpositiones.s.ex diuersis speciebus, & mixturis, q̃a in specie ille p̃cedẽte, ut plurimũ interueniũt res dulces, callidæ, & amenæ humanæ naturæ placabile coadiuuãtes nãlẽ calorem & potẽtiã luxuriãdi, & ideo lex appellat illa bona uel nõ mala uenena, q̃a non sunt facta hoĩs necandi causa,ut l.3.§ hæc adiectio. ff. ad l.Cor.de sic. In hac uero ultima specieq̧ dr̃ malefica,& ꝑꝑ odium uel indignationẽ, ut plurimũ fit ad uindictam, & ultionẽ alicuius iniuriæ,fiunt diuersa,imò cõtraria sortilegia,& maleficia in quibus mala uenena. s.ea quę facta sunt hoĩs necandi cã ut plurimum cõmiscentur qñque plus,quãdoq; minus s̃m ꝙ isti malefici grauiorem uel leuiorem q̃rũt inferre iacturam,& ista pocula uenefica sunt cõiter frigida,amara,& noxia,& naturæ humanæ hoĩumq; saluti cõtraria ut dicit tex.in l.& si excepta.& l.fi.in prin.C.eo.titu.de male.&

26 ideo lex appellat ista mala uenena, & nõ solũ puniet̃ ille q̃ ipsa potãda tradit,uerũ ẽt qui illa cõficit seu componit̃,tenet, & uendit d.l.3.§. hæc adiectio.ex his.n.uarię ac diuersæ ꝓueniunt in humanis aut brutorũ in corporibus infirmitates,& ęgritudines insanabiles exoriuntur.s.febris,tussis,ptisis,frenesis,demẽtia,dilucida interualla,intestinorum corrosio,cordis dolor intẽsus,uel capitis,uentris mugitus,morbus sonticus, mẽbri debilitatio,nerui alicuius attractio, uel alia similis calamitas ex qua corpus paulatim cõsumit̃, & absq; remedio medicorũ tẽdit ad necem. Quãdoq; uero ĩtroducit̃ uirilis mẽbri lãguẽdo, & debilitas renũ in uiro,in muliere uero uuluę arctatio,aut matricis frigiditas, & indignatio talis ex qua uir reddit̃ oĩno impotens ad generãdũ,mulier uero incapax, & undiq; reproba ad recipiẽdũ sperma in coitu, & ad cõcipiendũ,ita ꝙ reddit̃ inutilis pro matrimonio,& fit qñq; separatio non dico thori.sed ipsius matrimonii,& dat̃ facultas iterũ nubẽdi illi q̃ petijt dissolutionẽ, & ego uidi semel in facto casum hmõi,ubi mulier cõquerebat̃ de uiri impotẽtia q̃ ex maleficio hmõi prouenerat,q̃ durauerat ꝑ trienniũ,ꝓut iura requirũt,adhibita postea septima manu ꝓpinquorum fuit facta dissolutio matrimonii s̃m q̃d hr̃ in ca. 1 & c.literæ.de frig.& malef. & no. Doct.in c.fraternitatis.eo.ti. quas cõpositiones,& mixturas isti malefici ex pluribus speciebus uenenorũ cõponũt quædã ex herbarũ foliis festucis aut radicibus, piscibus, animalibus,aut reptilibus uenenosis, lapidibus, atque metallis.uide S.Tho.in tract.qq.10. 1. partis in tit.de mirac.uer.sextũ quorũ tñ quædã in liquoribus,q̃dã uero in pulueribus resoluta tenẽt,& cũ ipsis sortilegia sua fabricare

27 student. † Quidã uero sunt q̃ sola uerborũ potẽtia hoĩem aut brutũ interimũt aut egrotare ꝑmittunt,& alia q̃dã miranda faciunt, ut hr̃ in c.igit̃ genus.26.q.4.& diximus supra hac q.in princ. & tetigi infra eo. q. seq. quæ oĩa dæmonis instructione, & doctrinæ nouerũt,& hæc sunt in ueritate q̃ reddũt humana corpora lãguẽtia uel moribũda sæpe licet in ipsorũ maleficiorũ,siue facturarũ resolutiõibus species, & materiæ q̃dã multũ extraneæ appareãt,ꝓut alias uidi pluries ꝙ p̃dicti maleficiati postquã habuerũt remediũ liberationis sæpius ex pectore ꝓiciũt aut ex ore euomũt,uel inferius ꝑ secessum emittũt acus,capillos.ferramẽta,clauos,plumas, sulphur, lapides, & res demum tales quas impossibile erat dictũ maleficiatum potuisset comedere nõ solũ integras, sed nec fractas uel minutatim ĩ frustra cõcisas.uñ ur̃ q̃d mirãdũ,sed dic ut q̃dã dixerũt qđ Sathanas ad maiorem hominũ deceptionẽ facit apparere dictas extraneas species ĩ resolutione facturę ut res magis mirãda uideat̃ qñquidẽ inspiciunt̃,& cõsiderant̃ ea esse talis naturæ, & formę, & qualitatis,ꝙ impossibile erat illa potuisset ĩgredi in corpore maleficiati per aliquam partem nãliter,sed ĩ rei ueritate nõ sunt uerę species nãles,& ꝙ sit uerũ apparet, q̃a illa emittunt̃ ꝑ uomitũ uel stercus, & sic inter illas materias liquidas apparent a principio cũ primũ

excunt

excũt de corpore, sed si seruates mãs illas bi duotriduo, aut q̃nque dierũ spacio, ꝓut alias ego studiose seruari feci uideres oĩa ea liquefacta penitus, & ipsarũ formas ꝑiisse totas ꝙ si nãlia essent ꝑfecto ĩ sua priori siue prime ua forma remanerẽt nec possent ꝑ aliquos liquores aut humiditates corrũpi, maxime ferrũ, & lapides ꝓꝑ eius naturalẽ duritiẽ, ut manifestũ est oĩbus. † Quidam alii dixerunt ꝙ dæmones ut res mirãda uideat, tunc tp̃is q̃n maleficiatus ꝓuocat ad uomitũ ad opus uẽtris, uelocissime, & inuisibiliter afferũt ibi species illas, siue materias, de q̃bus supra, ueras, & naturales, quas aliũde acceperãt, & attulerãt ibi. Sed nota ꝙ licet demõ sui potẽtia naturali hoc facere posset, & tã dextro mõ illas ĩserere in uomitu uel stercore maleficiati ꝙ nullus hoĩum aduerteret, tñ prior opin. mihi magis placet ꝙ sint apparẽtes species sub illis formis nõ naturales, q̃d sit uerũ appa et rõne ꝓdicta, q̃a cõiter nõ durãt sub illa forma, sed breui tp̃e resoluunt̃ in illis liquoribus cũ q̃bus mixta aduenerãt, ꝓut ego pluries uidi, & manibus ꝓpriis tetigi, quæ à principio ut dixi apparebant ueræ, & naturales, & retinebant in se nescio q̃d duri, tñ breui tp̃e ut prædixi resoluunt̃, & pereunt. Quandoque uere istæ mulieres maleficæ siue malefici media nocte ingrediunt̃ thalamũ ꝑsonæ maleficiãdæ (in quibus q̃õ, & qualiter ingredi pñt, maxime q̃ũ ostia, & fenestræ sunt oĩa clausa, & fortissimus feris, & clauibus cõclusa, dicetur infra eo. q. 8.) † & maleficiandum ipsum siue masculus sit, siue fœmina dormiẽtẽ suis liquoribus, aq̃s, oleis, aut pinguendine, siue aliis similibus unctionibus plura, & diuersa uenena cõtinẽtibus in ungunt q̃nq; fæmora, q̃nq; aũt uẽtrẽ, aut caput, guttur, pectus uel costas, seu aliã partẽ corporis personæ maleficiandæ, q̃ sic dormiens nihil sentit, & est tãta uis, & potẽtia illius unctionis ꝙ paulatim durante calore ipsius dormiẽtis ĩgredit̃ intus carnes, & uadit ad penetralia cordis uiscerũ maleficiati, unñ paulopost causant̃ ingẽtes dolores in corpore maleficiati, cum primum. s. maleficiũ uel factura, ut dñt, tangit intestina maleficiari, illinc succedũt maximi ululatus & lamentationes quã crebre, & hoc uno modo sortilegiã uenefica fiũt in corpore, q̃a maleficiũ siue factura tãgit intestina. Alio modo fiũt simil̃r in corpore, ꝑ cibum aut potũ, quia ista eorũ uenena & maleficas mixturas in puluerẽ, ut plurimũ redactas in uino uel ferculis intromiscẽt, & isto modo tradũt mala fercula & pestiferos potus ignaris, & his qui bona fide cũ eis comedũt uel bibũt, & ideo cõsulo oĩbus ut quã maxime præcaueãt necomedãt uel bibã cũ eis qui dñr malefici aut cum mulieribus maleficis sed fugiãt eorũ uel earum conuersationẽ, & merito constituit Imꝑator ꝙ istorũ conuersationẽ, & amicitiã quamuis uerus sit unusquisq; oĩno fugiat. l. nullus. C. de mal. & matth. q̃a sunt inimici humani generis & hostes cõis salutis, ut dicit text. in l. & si excepta in pri. & l. fi. C. eo. titu. semperq; studẽt inferre aliqua mala in humanis corporibus uel in bonis & hoc faciũt dæmone istigante, ut semꝑ operent̃ malũ cõtra aliquẽ ex Christi fidelibus, & necesse est ꝙ hoc faciant imperãte Sathana postq̃ illius impiose subiecerũt & promiserũt obedientiã ut latius diximus supra ea. q. in pri. in 2. species. † Alio modo fiũt hæc maleficia. s. extra corpus quod est q̃n isti malefici abscondunt in capite lecti uel in alia parte suꝑ qua maleficiãdus iacere debet ipsa uenefica sortilegia aut sub limine ostii cameræ abscõdunt eadẽ dũmodo ꝑsona maleficianda suꝑ illis trãsitura sit & illa pedibus calcare cõtingat, q̃a statim facta calcatio ne q̃n sunt in limine uel facta iacẽtis corporis q̃n fiũt in lecto factura ipsa sortit̃ effectũ, recipiũt q̃nq; certa uenena adeo atrocia & furibunda q̃bus pedibus calcatis statim petit q̃ illa calcauerit, quædã alia sunt q̃ nõ statim occidũt, sed spacio duorũ triũ uel 7. aut 10. dierũ plus uel minus s̃m ꝙ uoluerint ipsi malefici, q̃a sciũt illa tẽperare, ꝓut ex pluribus confessionibus reorũ istius criminis accepi q̃ similiter fassi sunt ex q̃bus rebus conficiuntur & qual̃r fiat illorũ tẽperatio & quẽ effectũ operant̃ singula q̃ hic referre nõ licet, sufficiat tibi scire ꝙ hæc fieri pñt arte & idustria demonis ex rebus naturalibus ministerio & opa sortilegi ĩteruenięte, ut fatet̃ S. Aug. ĩ li. 10. de ci. Dei. & h̃r 26. q. 5. c. nec mirũ circa fi. & l. multi. & l. eorũ in prin. cũ pluribus aliis ll. C. eo. tit. Et no. unũ q̃d in oĩbus sortilegiis cuiuscunq; sint speciei semper interueniũt uerba quædã malefica, opus illud quodcunq; sit demoni cõsecrantia, & eius auxiliũ ad id faciẽdũ siue potius machinãdũ inuocãtia. Concludo igr̃ in hac materia, ꝙ ĩ quolibet sortilegio tria cõcurrere debẽt ꝑsona malefica. s. ꝓfessa, uerba cõsecratiua, & materia consecrata.

& ad illum effectum composita, excepto ma leficio incãtationis quod neibis tm̃ perficit, ut hr̃. 26. q. 4. igitur genus. & q. 5. nec mirum. & supra diximus hac ea. q. in pñinc.

1 *Sortilegia in quibus locis, & tempore fieri soleant.*
2 *Lux ueritatis Christus uniuersum mundum illuminans.*
3 *Sortilegia quare potius de nocte quam de die fiant.*

QVarto quæro quibus locis, & temporibus hæc sortilegia fabricantur, & ubi ipsi sortilegi, & alii similes conuenire solent.† Rñdeo, ꝙ ut plurimum in locis forestibus, occultis, subterraneis, & ab hominum conuersatione remotis, & peregrinis, ruinosis atque desertis, & semper de nocte fiunt, ut no. in c. epi. 26. q. 5. ratio põt esse duplex. Prima; qa dæmon post casum ex paradiso effectus fuit obscurus, & tenebrosus, ut cõcludunt cõiter theologi & maxime S. Th. in tract. qq. q. 16. art. 1. & 6. in tit. de demon. cõñs est, ꝙ omnia opera quę ipse facit fiãt ĩ obscuro, & tenebroso loco, & tp̃e, eo maxime ẽt quia opera ipsa sunt peccata quæ cõiter dñr nigra, & opposita luci ueritatis uirtutis, & iustitiæ merito conficiẽda sunt tp̃e nigro, & obscuro iuxta illud cõe dictum. ꝗ male agit odit lucem. 18. q. 2. perniciosam. & de pnĩa dist. 1. item si ante.† Lux. n. ueritatis est illa quæ illuminat oẽm hominem uenietẽm in hunc mundũ, quæ est Christus, ut hr̃ Ioã. 1. 3. 5. 8. ca. 50. inter claras. in prin. C. de sum. Trin. & est lux interna q̃ clarificat animã, & intellectũ hominis. de cõsecr. dist. 4. in princ. Sathanas. n. uirtutibus, bonis operibus, & ueritati quantum põt aduersatur, ex quo ipse mẽdax est, & tenebrosus, ut supra diximus, nimirũ si loca sordida. obscura, & tenebrosa sibi elegit ad similitudinẽ sui, ut not. Ioã. 3. c. & 81. dist. ualẽt interdum.† Secũda reddit ratio quare potius de nocte q̃ de die hæc opera fiunt, qa si de die fierent possent uideri ab aliquo, & facilius discooperirẽtur eorũ maleficia, & deuenirẽt ad notitiam curiæ, & iniustitiæ facilius caperẽtur puniirenturq; ne igr̃ tam facile detegantur, & impediantur eorũ opera fieri, & sacrificia celebrari, faciunt de nocte in locis p̃dictis, ut a nemine habeant impedimentum p̃ ea quæ supra dicta sunt. & not. in d. c. epi. 26. q. 5. & cap. nec mirũ. ea. q.

1 *Sortilegi quibus rebus, aut instrumentis in suorum fabricatione facinorum utantur.*
2 *Futurorum responsa ut plurimum sunt dubia.*
2 *Sortilegia facta per homines tacitę professionis per quæ fiant instrumenta.*
Instrumenta sortilegii amatorii quæ sint.
3 *Sortilegia extra corpus quibus fiat instrumentis.*
4 *Homo, absque Dei gratia, diabolo tentanti resistere non potest.*
Diabolus plus timet signum crucis quam cetera omnia quæ in mundo sunt.
Diabolus ante Christi aduentum duas manus habere dicebatur.
5 *Christus per passionem suam à diaboli manibus in se credentes eripuit.*
Mulier ex se pudica quandoque ad libidinem diaboli opera prouocatur.
6 *Sexus muliebris res admodum fragilis, facile decipi potest.*
Instrumenta tertiæ speciei sortilegiorum quę uenefica dicitur, quę sint.
7 *Venena mala proprie quæ dicantur, & quę bona.*
8 *Sortilegia quædam fiunt ex particula cadaueris hominis.*
9 *Imagines de cera fiant quandoque à sortilegis ad maleficiendos homines.*
10 *Imagines quare in sortilegiis fieri soleãt, cum nihil operentur.*
11 *Diabolus sub diuersis instrumentis, & figuris docet sortilegos diuersa committere flagitia.*

QVinto quæro quibus rebus,† mixturis, & instrumentis utuntur isti sortilegi ad hæc sua sortilegia fabricandum. Rñdeo, ꝙ uariis atq; diuersis, istorum pars maior declarata fuit supra eodem q. 5. nihilominus ad maiorẽ expressionem, qa materia ista nõ est minus cõfusa, q̃ diffusa, dicam aliqua ultra ea quæ ibi dixi ideo dic, ꝙ. Aut loqmur de prima spẽ quæ est diuinatiua, in qua qñq; uersantur sortilegi qui sunt p̃fessionis exp̃ssæ, aliqñ uero hi qui tacitæ sunt professionis. Primo casu dic, ꝙ quotiescũque sunt in celebratione sacrificiorũ omnibus fere, & eisdẽ instrũis utuntur ad sacrificandum, q̃bus utuntur nr̃i sacerdotes christianæ religionis, & cum illa reuerentia cultum dæmonis sub idolorũ forma celebrare solẽt, & offerre preces, qua & q̃bus ueri sacerdotes Christianæ religionis uerũ diuinũ cultum uenerãtur, ut no. Io. lec. in sum. conf in tit. de sortil. c. 1. & 2. & no. in c. nec mirũ. 26. q. 5. & in c. contra idolorum.

lorũ.26.q.4.& not.gl.in c.accuſ.§.ſane,de hæ ret.lib.6.& ibi D.Arch.Gemin. & alii ubi ex preſſa fit mẽtio de iſtis ſacrificiis.In locis. n. quæ ſupra ꝓxime diximus quæ ipſi retinent loco templorũ ſolẽt ſæpius cõſtruere aras,& ſuper eiſdem ponere idola, & alias diuerſas imagines,quibus in ipſis ſacrificiis,& ꝑcibus offerre ſolent thura,& alios diuerſos profumos,deferunt ẽt tunicas quaſdam loco camiſi,cottæ,tunicelę,planetæ, uel piuialis, & cũ illis celebrant ſacrificia,habentq. inter ipſos quoſdam ꝗ melius ceteris ſunt diſpoſiti ad illas cerimonias exercẽdum,quos illis prę ponunt, & appellant ſacerdotes,ſicut apud ueteres dicebãtur ſacerdotes Apollinis, & ſimiles,& nũc idem obſeruant Iudæi inter ſe. iſti.n.ſunt qui ſacrificia ipſa manibus ꝓpriis celebrant,& miniſtrans, & maximo reuerentiæ cultu diabolum uenerantur,ac ſi uere eſſet illorum Deus, & hoc eſt in quo diabolus ſummopere delectatur,ut adoreť.d.c.nec mirum,& per S.Th.in ſum.q.94.art.3.in tit. de ſuꝑſt.& hr̃ Matt.4. c.quibus cõpletis ſacrificiis,ipſi ſortilegi ſuas proponunt interrogationes de his qui noſcere cupiunt, & ab ipſis idolis uoce diabolica rñſa ſuſcipiunt de futuris, ac deꝑñtibus occultis, ſm ꝙ ipſi magis ſcire cupiunt,licet futurorũ rñſa ſint ut plurimum,dubia,& ad plures ſenſus accõmodanda,qm̃ futurorũ ipſe dęmon eſt ignarus qtũs uellet illa prædicere ex certa ſcientia, prout ſunt in ſuo eſſe,de quo latius dicã inf.q.ſeq.

2 † Secundo uero caſu qñ ipſa ſortilegia fiunt ꝑ hoĩes qui ſunt tacitæ profeſſionis, & tunc diuerſa interueniunt inſtr̃a, qñq; illa faciunt in aqua per hydromantiam,qñq; in igne per pyromantiam,qñdoq; in terra ꝑ geomantiã qñq; uero utunť aere,qñ faciunt per aerimõtiam,ut late ponit,& declarat iſta d.Hoſt. in ſum.de ſort.§.2.quãdoq; faciũt illa ex inſpectione inteſtinorũ auium, aĩalium,aut ꝑ eorundem uoces garritũ occurſum, & ſimilia, ut late diximus ſupra eo.q.2.& hr̃ in c.igitur genus.26.q.4.& q.5.nec mirũ.& Ioan.lec.in ſum.conf in ti.de ſort.q.2.uer.diuinatio, alii reſpiciunt in aſtrolabio,uel in clauicula Salomonis,ut in c.2.extra eo.tit.Si uero loqmur de ſecũda ſpecie ſortilegiorũ amatoria diſtingue.Aut ipſa ſortilegia fiunt in corpore, aut fiunt extra corpus hæc.n.diſtõ non conuenit priori ſpeciei,in corpore.n.cõiter fieri ſolent per cibum,uel potum,ut l.3. §.adiectio autę ff.ad l Corn.de ſic.& l. ſi quis aliquid.§ qui abortionis.ff.de pœn.& l.eorũ.in princ. & l. multi.C.de mal.& math.& in quibus poculis & mixturis cõmeſtibilibus cõmiſcentur multa quę late diximus ſupra eo. q. 3. quas non expedit iterato repetere uide ibi.

3 † Si uero fiunt extra corpus,& tunc interueniunt q̃dã ligaturę, quas ipſi magiſtri conſuunt in clamide maleficiandi, aut in alia parte latenter abſcondunt,ſicut in lecto inter plumas, uel materatia, aut ſublimine oſtii, uel alio loco ſuper quo perſona maleficianda tranſitura, aut iacitura ſit, & ultra ea quæ diximus ibi in 3.q.adde ꝙ ipſi ſortilegi admiſcent ſępius in iſtis amatoriis aq̃ benedictam.ſ.fontis baptiſmatis,aut cõis amphoræ exñtis in eccleſia,aut oleum ſanctum baptiſmatis, chriſmatis,aut extremæ unctionis,ramos oliuarũ benedictarũ,frondes palmarũ, candelas benedictas,ſacros Agnoſdeos,thura benedicta, cerei paſchalis,& his ſimilia.Qñq; aũt capiunt aliqua ex reliquiis ſctõrũ martyrũ ſi hr̃e pñt ſ.particulas oſſium,capillorũ,uel ueſtiũ. Alii aũt capiunt fruſtula quædam indumẽtorum ſacerdotalium,aliorũq. paniculorũ bñdcorũ quibus ſacra miſteria uenerantur, celebranturq.,ſicut camiſi, corporalis purificatorii, tunicellæ,manipuli,amiti,ſtolæ candidę, lapidis ſacrati.mapæ altaris,platenæ, ſudarii, calicis,& ſimilium,& iſta oĩa,uel eorũ partẽ admiſcere ſolent in ipſis ſortilegiis amatoriis,adhibitis eorũ nefandiſſimis pręcibus,& diabolicis uerbis ad turpes libidinis actus, tot ſacrorũ,& aliorũ ſacrorũ perpetrãtes abuſum.Nec omittam unum quod quidam ex his qui ſunt expreſſæ profeſſionis deferunt qñq; imagines quaſdam ad loca ſacrificiorũ terra,uel cera,aut gũmarũ,ſeu alia q̃uis mixtura confectas,illaſq. baptizant prius nomine perſonæ maleficiandæ,ſub deuotione, & inuocatione diaboli,cum eiſdem cęrimoniis quibus uti ſolẽt noſtri ſacerdotes in uero baptiſmate.& adiiciunt quædã uerba ualde turpia & nefanda,quæ hic inſerere non placet, ne quenq̃ fortaſſe nimis curioſum ad illorũ experientiam cõcitarẽ,q̃uis alius extra ꝓfeſſionẽ effectus hmõi efficere non poſſet,ut latius diximus ſupra in fin.3.q.quib.imaginib. qñq; aperiunt pectora,& ipſarũ corda ingẽti calore ignita reddũt,aut tm̃ detinent ꝙ liquefiunt,putantes ꝙ eodẽ modo cor hoĩs maleficiãdi,uel mulieris ſimili amoris ardore aduret,

uret,seu mollificetur,& obediens reddatur ad uotum sacrilegi,uel amantis, sed stulti non aduertunt qđ dæmonis fallacia uehementer decipiuntur,ut alias diximus supra in d.3. q. si tñ postea appareat ꝙ mulier flecti uideatur & amari incipiat id non prouenit uirtute, & potentia sortilegii, sed diabolicæ tentationis & opa extrinseca alicuius hominis qui ipsam sollicitat,& persuadet, ut diximus supra d.3. 4 q.†Pro cuius corroboratione adde quod dixit Bonauent.in 2.seq.dist.28.num.39.ubi dicit ꝙ tanta est uis diabolicæ tentationis, qđ hō isti absque diuina gratia resistere non potest, non ꝙ hoīem præcise compellat ad peccandā propter liberi arbitrii ptātem,& gratiam passionis D.N.Iesu Xpi, sed tanta est qñque ad malum hoīs inclinatio,& uoluntatis pronitas, ꝙ nisi esset aliud sustentans necesse hrēt hō qñq; motu noluntatis in malum incidere. diabolus.n.nihil est ꝙ magis timeat,& uehementer abhorreat quā signum, siue figuram crucis,& memoriam passionis D.N.I.Xpi, & ratio est,qa ante aduentum Christi, & illius passionem diabolus habebat mirabilem ptātē super oēs hoīes uiuētes.habebat.n. duplicem manum,una qua dicebatur manus attrahens altera quæ dicebatur manus compellens. manus n.attrahens erat illa potestas qua ipse Sathanas trahebat ad limbum oēs iustos, & sanctos uiros. Manus uero compellens erat illa ptās præcipitādi hoīem in malum,uel per falaciā, uel per uiolentiam,qa tunc tentabat ut Draco,tentabat ut Leo.oēs.n. hoīes, uel per fraudulentiam,uel per uiolentiam superabat quæ magna ipsius ptās debilitata fuit per passionem D N.I.Xpi, per quē apparuit lumen ueritatis,& interius ꝑ diuinā inspirationem, & exterius ꝑ humanam instructionem,ita ꝙ nos oēs a manibus illius liberauit.& ꝑpea 5 diabolus tam fortiter abhorret † memoriam passionis prædictæ, per quā eius potentia debilitata fuit, & nobis liberi arbitrii uires, & ptās grandius restituta, est nihilominus remansit sibi illa gnālis tentādi facultas q̃ pōt cōtra oēs indifferenter exercere Deo permittēte,imò cōtra ipmmet Iesum illam experiri uoluit,ut hr Mart.4.c. non tñ habet nunc illā ꝑ modū uiolentiæ,sed persuasionis & fraudulētiæ quorū tot, & tantas ipse habet, ut uix hō illis resistere possit,ista sunt uerba not. S. Bonauenturæ in 3.sent.dist.19.q.3. num.22. & 23.Redeundo nunc ad propositum dico non esse mirum si mulier pudica ex se,qñque flectitur ad libidinem,& dirigit cor suum ad amandum illum,quem prius nullo modo cognouerat,quod solū prouenit ex illa festina, & insatiabili dæmonis tentatione,quæ intrinseca est sollecitans aīam accedente postea sortilegi extrinseca operatione sermonis ambasiatæ lrarū amatoriarū, & aliis similib.extrinsecis sollicitationibus, quæ propire sunt causa immediata lapsus ipsius mulieris, ut incidat in laqueū † & quia muliebris sexus fra- 6 gilis est,facile decipitur,flectitur & apprehenditur,ut hr in c.forus.de uerb.sig.& not.gl.in c.1.de cland.desp. 23.q.7. quòd proposuisti. & q.5.c.Adam,& c.mulier,& dixi inf. eo.q 6. in fi.Sortilegia uero ipsa qualiacunq;,& quotcunque sint non sunt cā immediata flectendi pudicū aīum &c.sed dñr cā mediata, & remota ꝑꝑ q̃ dęmon magis deliberare studet illam tentare,& capere in laqueū postq̃ per turpē abusum illum sacrorū in grauem offensam diuinæ maiestatis obtinuit diuinū cultū prosterni,& ipse ut Deus adorari,& hoc est quod ipse magis desiderat quā aliud, ut alias diximus supra q. præced.& latius dicam infra. in fi.huius qō.Tertiæ speciei instra silr plurima sunt quorū partem uidistis supra 3.q. quibus aliqua superaddā,ideo dico ꝙ aut fiūt in corpore per cibū,uel potū,aut extra corpus aliquo ex modis ꝑdictis. Primo casu nota unū br,& gnālr ꝙ oīa ꝑ sortilegia,siue malefici a, ueneficia,q̃ fiunt in corpore,non fiunt absq; ueneno.sed oēs illæ mixturæ compones, & pocula sunt mixta ueneno aliqua mitiori, ut minus officiat,aliqua uero atrociori, ut citius uulnerēt uel occidant,q̃ ut dixi,ex diuersis rebus cōficiuntur.Quædam ex herbarū foliis, festucis,aut radicibus,quędam ex uenenis serpentū,q̃dam ex reptilibus terræ animalibus, uel piscibus uenenosis,lapidib.sulphurę gummis ære,plumbo,argento uiuo, qđ ipsi mercurium appellant,aliisq; diuersis metallis in puluerē redactis, seu alio modo cōbustis, & sic ex rebus nālibus illa componunt dæmonis instructione docente. & hæc sunt quæ in ueritate diuersas inducūt ægritudines in hu- 7 manis corporibus. † & ꝑpea lex uocat ista mala uenena.q̃ sunt facta hoīs necandi,aut ęgrotādi causa.l.3,§.adiectio aūt.ff. ad l.Cor. de sic.& l.si q̄s aliquid.§.qui abortionis. ff. de pœn.bona siue non mala uenena dñr ea,quę non sunt composita ad nocendum, nec facta

hominis

hoīs necādi causa,ut sunt illa amatoria q̄ in poculis amatoriis cōiter cōmisceri solent d. l. 3.§. adiectio aūt,& d.§. q abortionis. & ibi Bart. Aut illa fiunt extra corpus.s.extra cibū, uel potum, & diuersas similiter unctionem mixturas,& uenenorū cōpositiones accipiūt qbus maleficiādorū corpora dormiētiū linire & perstringere solēt. & quam primū ipsa unctura ad præcordia penetrauerit quę facile penetrat stāte calore dormiētis statim audiuntur gemitus,& maximi vlulatus insurgunt, quos ꝑsona maleficiata dolore quē graui sustinere non pōt.Quidam alii sortilegia hmōi sub alia forma cōposita cōsuūt latēter ī chlamyde,aut abscondunt in lecto ipsius maleficiandi,seu in aliquo loco subterraneo fouea facta,aut sub limine ostii,suꝑ quo destruendus trāsiturus sit,& pedibus illa calcere cōtingat.Quidā aūt capiūt residua q̄dā ex corpore personæ maleficiandæ.s.capillos,dentes, ungnes,pilos,siue setas corporis, sanguinem si hr̄e pn̄t,aut particulam pelliculæ manus,uel pediū.Alii uero capiūt particulas uestiū earū dē ꝑsonarū,caligarū,solearū,siue planellarū, calciamētorū,camisiæ,disploidis,birreti,scuffiæ aut ueli muliebris,cinguli siue zonæ,stringarū,& similium. † Quidam ēt capiunt particulamcorporis alicuius cadaueris eorum. s. qui iam sepulti fuerunt,& ut plurimū q̄runt illorū cadauera q furca suspensi, aut alia turpi morte periere,& illorū ungues q̄nque aut dentes,capillos,aures,oculos,barbā, manū, pedem,uel digitum, aut aliqđ ex eorū intestinis.s.cor,iecur,epatē,siue pulmonē, militiā rete uentris partem,aut intestinorū pinguedinem,neruos,ossa,uel carnē, & cum istis aliis & similibus turpissima compunurit sortilegia Quidā alii capiunt particulas qua sdā uestium ipsorū cadauerū cum qbus humati fuerunt,Quid alii capiūt chordā siue capistrum uiri laqueo suspensi,aut illius camisiā, & cū illis similiter quamplura mala turpissime execrantur,nec uerentur nocturnis tꝑibus cadauera ipsa exhumare,aut ipsimet in sepulchris ipsorum intrare,& hęc pluries habui in facto Romæ,& ab ipsis reis in eorum examine per plures spōtaneas cōfessiones accepi, q̄ qdem oīa fuerunt per demostrationē ad oculū uerificata.Quidā uero cæperunt auium aut ferrarum intestina,mēbra,ossa,plumas,uel setas, Quid de oculis aut capite uel dentibus lupi. Quid de iecore vulpis, pedibus, uel cornibus cerui, capite uel lingua milui,pedib.uel unguibus castoris qd de ore uel beccho aquilæ,qd de galli crista,& testiculis, & aliis quā pluribus. † Quidā sunt q imagines ceræ, uel alterius mixturæ cōficiūt illasq; portāt ad loca sacrificiorū,qb.completis,imagines ipsas sub noīe ꝑsonæ maleficiādæ certis adhibitis cærimoniis baptizāt oīa opera ipsorū,cū deuotione.Sathanæ offerētes, qbus sic oblatis, & execratis imaginibus ignē ingētē apud ipsas cōfouēt,illasq. spinis,acubus,clauis, uel aliis rebus acutis,q̄nq; in capite, q̄nq; in uultu,in gutture,in renib.pectore,femore, costibus aut uētre, uel similibus locis ꝑforant,& truciāt depcātes cōtinue,ut uerū corpus maleficiandi easdē patiaꝛ pūcturas,& pœnas,& eisdē dolorib.crucieꝛ, ac si eius corpus his instris uere ꝑforari contingere, & licet sæpius ꝑsona maleficiata in eadē corporis parte similes dolores intolerabiles patiaꝛ, nihilominus nō ꝓueniūt uirtute, uel pōtētia dictarū imaginū, uel sacrificiorū, uel potius ex unctionibus. & aliis mixturis ueneficis quas adhærent corpori ipsorū maleficiorū, ut supra dictū est in 3.q.Sed q̄ro † nūc si dictæ imagines nihil ꝓsunt nec operanꝛ effectū in sortilegio,quare fiūt?Respon. ꝙ licet ex istarū imaginū imò latronibus nō subsequanꝛ immediate effectus de qbus supra, tñ ex lōginquo & mediate sequunꝛ, qa dæmon inter alia desideria sua hoc maius hēt, ut adoretur ab homine ad similitudinē Dei ut supra ꝓxime dixi,sed ut ꝓmptius, & facilius adorationē ipsam consequaꝛ,& augeat, docuit sortilegos suos hæc sortilegia ꝑ imagines fabricare, illasq; primo,& ante oīa baptizare, & cū illis preces more sacerdotali offerre, ad hoc ut cultus suæ adorationis amplificeꝛ, & latius extēdaꝛ, & sub isto calore captādi amorē,inferēdi ægritudinē,inueniēdi thesaurū,uł alio simili mō decipit istos ignaros nihilominus opus maleficii ꝑficiꝛ uenenis, q̄ sunt ꝓprie cā immediata ęgritudinū,istæ uero imagines dn̄t cā remota,& mediata ꝑꝑ q̄ dæmon subtilius,& diligētius satagit ad instructionē uenenorū,& illorū exhibitionē, ita ꝙ persona maleficiata audiat qđ hēt in corpore, & iō ista dr̄ cā remota, & mediata ad maleficium mixtura aūt poculi, aut unctionis ex cā īmediata,ut no.in ca. nec mirū.26. q.5. † Ex qb. uides ꝙ Sathanas sub diuersis signis, instr̄is, mixturis,cōpositionibus,ligaturis,characteribus

tibus atq; figuris instruit sortilegos ad cõficiẽdum diuersa maleficia, ſm diuersas hoim opin. quas ꝓsequi intẽdunt, & ut facilius dæmon simplicis credentium aĩos fallaciis suis apprehẽdat sæpius sortilegia ipsa sub aliquo tegmine sanctitatis abscõdit, aut culte ueræ deuotionis obũbrat, ut res uideaṫ honesta, & sanctitatis deuotione foueri, & ideo istæ muliercule, uel similes in dissolutione dictorum sortilegorũ semꝑ quasi iubẽt dicere angelicã salutationẽ, siue dñicam orationem, hoc est Aue Mariã, uel Pater nr̃m, ad deuotionẽ alicuius S. Apostoli, uel Martyris, seu sanctarũ uirginum. Ad deuotionẽ uero Dei, & beatæ passionis, seu uirginis Marię nunq̃, nec reperies ẽt ꝙ faciant unq̃ dicere symbolũ fidei. s. credo in unũ Deum, &c. & hoc est qđ diabolus uehemẽter abhorret, ut alias diximus supra ea. q. q. ꝑ illud fidei Christianæ obseruãtia, & dæmonis exclusio demonstratur, ipsæ uero mulieres, aut uiri remedia hmõi, ut plurimũ faciunt instructione, & suffragio diaboli; & iõ dñr supstitiosa, & reproba, ut latius dicemus infra in seq q. ubi plenius examinabimus illũ articulũ an, & qñ liceat maleficia tũ, cõtrario maleficio liberare, & quõ, & qualiter cognoscatur, an remedia ista sint superstitiosa, & reproba, uel non, & casu quo sint damnata, qua pœna puniatur qui illa scienter exercet ibi dicetur.

1 *Effectus sortilegiorum qualiter causari possint in corporibus humanis mediantibus rebus, siue mixtis, siue simplicibus.*

2 *Diabolus rerum naturalium, & secretorum naturæ maiorem habet cognitionem quam omnes simul homines.*

3 *Diabolus qualis in sua conditione fuerit, & qualis post lapsum.*

4 *Intellectus an fuerit post peccatum obtenebratus in dæmonibus.*

5 *Diabolus preteritorum, aut presentium occultorum homini incognitorum optimus est interpres.*

Diabolus furta, adulteria, & cætera quaque uitia quanquam occultissima cognoscit.

6 *Futura dupliciter cognosci possunt.*

Diabolus rerum principia cognoscit, cui magis nota est uirtus causarum naturalium quam hominib.

7 *Diabolus quare quandoque futura prædicit ex certa scientia quam non habet ipse.*

8 *Arte magica sciri possunt quę in locis distantibus, seu remotis fiunt.*

9 *Diabolus imbuit artibus magicis reuelat, alias cognitu impossibilia.*

10 *Diabolus nulla capitur obliuione aut ignorantia rerum naturalium, aut secretorum naturæ.*

Dæmones elementorum, metallorum, lapidum, herbarum, plantarum, reptilium, auium piscium, & motuum cœli notitiam habent.

11 *Diabolus in omnibus artibus liberalibus omnium hominum est longe doctissimus.*

Diabolus ex quibus rebus mixturas, aut compositiones faciat.

12 *Diabolus quędam in puluerem & quædam in pinguidinem redigere docet ad facienda sortilegia.*

13 *Pocula abortionis dicuntur, quæ dantur alicui, ut fœtum edat immaturum.*

Virtus generatiua quandoque impeditur per sortilegia.

14 *Matrimonium quandoque per ecclesiam separari mandatur ob impotentiam coeundi.*

15 *Maleficiatus quidam ne cum uxore computaretur qualiter fuerit liberatus.*

16 *Liberandus à maleficio iubetur signum crucis omittere.*

17 *Malefici seu sortilegi an & qualiter pluuias, grandines & fulgura inducere possint.*

18 *Aegritudines seu morbi quos inferunt malefici, nõ ex imaginibus, aut cęrimonijs proueniunt, sed ex mixturis & rebus naturalibus applicatis.*

19 *Diabolus quare à Deo permittatur a leo inhoneste res diuinas, & suæ adorationis cultum deturpare.*

20 *Sortilegum, seu maleficum, an liceat impune consulere ad tollendum maleficium*

21 *Ius ciuile pro soluendis maleficijs permittit recursum ad maleficos, sed non ius canonicum.*

Infirmitates an possint licite sanari per quędam uerba superstitiosa quibus ut plurimum utuntur mulierculæ.

22 *Remedia sanatiua qualiter cognoscantur superstitiosa uel non.*

23 *Nomina hebraica Dei, & angelorum ab aliquibus conficta, an deferantur licite pro remedio sanitatis.*

1 SExto quæro † quõ potest esse, ꝙ ex præmissis rebus simplicibus, aut mixtis effectus sortilegiorum hmõi, & tot accidentia in humanis corporibus, ita fortiter causentur, seu ẽt tollãtur, aut futurorũ occultorũ ut reuelationes tam clare succedere pñt. nam qbusdam ridiculum potius q̃ credibile esse uidebatur, ꝙ ex tactu unius imaginis ce-

ræ, cretæ aut alterius mixturæ si tangatur in aliqua parte sui corporis ꝑ maleficum, in ea dē parte corporis ꝑsonæ maleficiādę statim exoriat infirmitas, & causentur dolores intē si, aut amoris cupiditas, & uehemens libido ꝑparet incendia cordi, & sic de singulis aliis sortilegiorū speciebus. hæc. n. vñr esse satis re mota a credulitate recti iudicii, & tñ in rei ueritate effectus, & accidentia hmōi negari non pōt, ꝙ ueniūt atq; recedūt opēra, & mi nisterio dictorū sortilegorū. Et iō pro facilio ri solutione istius dubii. Videndū est primo de uirtute, & potētia dæmonis quæ, & qua lis sit, & quā potestatem habet suꝑ homine, 2 qua cognita facilis reddetur solutio istius du bii. † Sciendum est. n. ꝙ Angelus Sathanæ q est proprie diabolus mirabilem habet uirtu tem, & ptātem cognitiuā circa nālia, & secre ta naturæ. plus. n. de his ipse solus est instru ctus, & bene informatus, quam oēs hoīes de mundo simul ita dīt Theologi, & maxime S. Th. in tract. qq. 16 art. 6. in titu. de dæm. & S. Aug lib. 10 de ciu. Dei, & hr̄ in c. nec mi rū. 26. q. 5. ex quo. n. ipse Angelus est substan tia spūalis, & pura intelligētia habet oēs uir tutes intellectiuas, & oīa secreta naturæ, quę nāliter spectant ad angelū, siue bonum, siue malū. de quibus latius ꝑ eundem Tho. in d. li. qq. q. 16. art. 1. 2. 6. & ꝑ totū de dæmon. & q. 6. art 4. 6. in tit. de mir. Deus. n. dum a prin cipio creauit naturā angelicam in paradiso, eandem uirtutem, & ptātem dedit angelo Sathanæ quā dedit angelo lucis, qa à princi pio oēs lucidos, & ꝑclaros creauit ita dicunt oēs Theologi, & hr̄ Ezec. 28. c. dum loquitur 3 diabolo figuratiue in personā regis Tyri di cēs. Tu signaculū similitudinis, † plenus sa pientia, & ꝑfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti, omnis lapis ꝑciosus operimentū tuū, sardius, topazius, &c. tu cherubim extē tus, & ꝓtegens, posui te in mōte sancto Dei, in medio lapidū ignitorū ambulasti ꝑfectus in uiis tuis à die cōdōnis tuæ, donec inuēta est iniqtas in te. Peccasti, & eieci te de mōte sancto Dei, & perdi te, ò cherubin, hæc dicit Dn̄s Deus. hr̄ etiam de hoc de cōse. dist. 1. hi duo. & not. 26. q. 5. nec mirū. §. sed hoc quos dā. &c. ubi S. Aug. loquens de acutissima in telligentia diaboli dicit, quanto magis pōt diabolus cognoscere ęgritudinem esse mor talem, uel nō, si hæc eadem cognoscit homo ꝑ quasdā cōiecturas, & signa, multo magis illa cognoscit diabolus quem angelica pote state sublimem ꝓphetica oracula fuisse testā tur. idem dicit Th. d. q. 16. de dæmon. Quam primū igit Sathanas qui tūc ꝓꝑ illius sum mam pulchritudinē, & splendorem Lucifer uocabatur incidit in pm̄ superbiæ contra suū creatorem, uolens se facere æqualē Deo, cre dens posse exercere uires suas in cœlo, & aliis prædominari, ꝑter & contra Dei uoluntatē, statim ipse cum sequacibus suis de cœlo ex pulsus fuit, & pro sua æterna habitatione sta tutus fuit infernus locus teterrimus, & tene brosus, & ꝓꝑea perdidit oēm beatitudinē, sedem cęlestem, diuinæq; maiestatis specula tionē, & lux cœlestis candoris conuersa fuit 4 in tenebris. † Hinc quæri posset an itellectus diaboli post pc̄m̄ fuerit obtenebratus, ita ꝙ non habeat lucem illam intellectus cogniti uā ita subtilē, & claram sicut prius habebat. de quo uide S. Tho. in d. q. 16. art. 6. de dæm. ubi cōcludit in effectu ꝙ Diabolus peccādo ꝓprietatem naturæ suæ angelicæ nō amisit, sed naturalia in eis adhuc integra remanēt, & splendidissima. idem sentit Dyo. in lib. de ui. no. c. 4. & not. in d. c. nec mirū. 26. q. d. §. sed quosdā fallit, &c. Quo ad ea uero q̄ sunt diuinæ cognitionis, prout est scīa futurorū ex certa rōne secreta cordis hominum, & si milia, ista. n. omnis intellectus angelicus etiā angeli boni est incapax ex se ad cognoscen dum, & cōprehendendum, & ꝓꝑea indiget quodā superiori lumine illustrari ad ipsa co gnoscenda, quod lumē est diuinæ gratiæ, & ad hoc nō ꝑueniūt nisi angeli boni ꝑ grām angelus aūt Sathanæ est idignus, & incapax istius gratiæ ꝓꝑ pc̄m̄, de cōse. dist. 1. hi duo. & ideo non pōt ueraciter futura prædicere. In his uero quæ naturalia sunt, uterq; ange lus habet mirabilē uirtutem, & potestatem cognitiuam longe supra humanum intelle ctū, adeo ꝙ ea quæ sunt hoīs scientiæ quo dammodo impossibilia, ipse Diabolus uidet oīa, & expresse cognoscit, quippe qa ipse est spūs liber, & eleuatus, & dicit substātia spūa lis, & incorporea. ita appellatur ab omnib. Theologis nulloq; ꝑmitur pondere carnis, seu alia corporea pōderositate, ex qbus pos sit eius uelocitas intellc̄s quoquo modo of fuscari, aut īpediri quo minus uideat, & ex ꝑsse cognoscat oīa q̄ cōueniūt naturæ angeli cæ ut supra dixi. † Et iō aut nos loqmur de 5 scīa ꝓꝑiū, aut ꝑtium occultorū, quæ hoī sunt

sunt ignota penitus, & istorum ipse est optimus interpres, & cognitor, ita dicit S. Tho. iu d.q.16.art.6.& S.Aug in lib. 10. de ciuit. Dei.& not.in c.nec mirũ.26.q.5. Hinc est, ꝙ Diabolus cognoscit atque uidet oĩa furta ẽt latẽtissima, & eorũ fures, & alia hmõi crimina licet occultissima sint, ut sunt coniurationes tractatus, incendia, assassinia, homicidia occulta falsitates, sacrilegia, stupra, adulteria, & his similia, nõ solũ q̃ fiunt inter pñtes uerũ ẽt, & inter abñtes, & in partibus multũ lõginqs atq; remotis, ex quo ipse omnibus his ictu oculi p̃sentialiter adesse põt, & de illis notitiã haud dubiã nobis exhibere potest, ut patebit infra in ea. q. in quibusdã exẽplis, exceptis tñ hoĩum cogitationibus in mente retentis q̃ licet sint de pñti, tñ Diabolus illa ignorat, maxime qñ nondum fuerunt deductæ ad cognitionem alterius per aliquem actum extrinsecum aut signum, istorũ.n.solus Deus est cognitor, & uerus interpres, ut hr̃ Matth.22.& Mar.12.& dicemus infra eo. q.10. Futurorũ quoq; diabolus est incapax. sed si deuenerit ad cognitionẽ quandã cõiecturalẽ, & demonstratiuã siue inclinatiuam, qa hanc hẽt ex cõsideratione corporũ cœlestium, & motus astrorũ sicut astrologus, sed ista dr̃ dubia, & incerta notitia, qa põt abesse à ueritate ut no.in c.epi.26.qõ.5.c. sortes.c. aug.ead.cã.q.4. † Et iõ dicit S.Th. d.q.16.artic.7. qđ futurorũ duplex est cognitio uno mõ cognoscuntur futura quantum est in se ipsis, & natura sui, & hæc cognitio ꝑtinet ad solũ Deũ, nulla.n. creatura hẽt istã facultatẽ nisi ex diuina gratia spãliter fuerit sibi reuelatũ, sicut fuit sanctis Prophetis, & iõ bene dixit. Esa.41.c. annuntiante nobis q̃ uentura sunt, & dicemus qa dii estis uos. Alio mõ cognosci possunt fũtura in suis causis s. quãtum ad causas suas actiuas, uel ẽm potentiã causarũ. & hæc est illa cognitio cõiecturalis, & demõstratiua de qua supra ꝓxime dixi & de hac Diabolus participare põt qppe qa ipse cognoscit principia rerũ, & est illi magis nota uirtus causarũ nãlium quã hoĩbus, nã ꝑ sciam astrologiæ, uel ꝑ alia signa, & cõiecturas facilius, & certius cognoscit diabolus futura q̃ homo, qa subtilius cognoscit cãs ipsarũ rerũ nãles, & q̃ antecedũt rẽ ipsam essentialr̃, q̃ nos uocamus indicia, & signa rerũ. qa sunt principia q̃dam futurarũ rerũ q̃ p̃cedunt operationes nãles postmodũ successuras, siue euentus rerũ futurarũ, & ꝑ ista fuit inuenta pronosticatio ꝑ astrologiã quæ fit iuxta demonstrationes, & indicia astrorũ & corporũ cœlestiũ, is igit̃ q ꝑ sciam, & notitiã ipsam futura coniecturaliter, & inclinatiue p̃dicere quærit non peccat, si dixerit ꝙ sic astraminant siue demonstrant, sed dicendo affirmatiue, & certitudinaliter, ꝓut res sũt, uel erũt in esse suo peccat grauiter, uide Ab. & alios Can. in c.2.extra eo.ti. & iõ diabolus ut uideat̃ hr̃e maiorẽ ptãtem, & se esse æqualẽ Deo, non ueret̃ futurorũ quorũcunq; uel le clare certam notitiã necessariã demonstrare, & rem futuram q̃ adhuc non est in rerum natura certo mõ futurã ꝓut erit in suo esse demonstrare qñ uenerit in lucem, & erit certa in rerũ natura, sed in hoc mẽdax est, & decipit hoĩem, qa istius notitiæ ipse diabolus est oĩno incapax. ut cõcludit S.Th. ĩ d.q.16. art.7.de dæmon. & hoc idẽ cæteri Theologi cõcludunt, & tenẽt. † Et ꝓpea ipse diabolus ut facilius hoĩem decipiat, quotiescunq; cõtingit de ipsis futuris interrogari, semꝑ rñdere solet uerbis implicitis dubiis, & incertis q̃ ad utrunq; sensum accomodari pñt affirmatiuũ. s. & negatiuũ, ut patet exemplo Brauatcinii strenuissimi Ducis armorũ D. Brachii senioris Perusini q paulo anteq̃ cũ hostibus cõcurreret, & bellum iniret cõsuluit dæmonẽ quendã quem astrictum tenebat, nunqd futuri belli uictor ã, uel suã aut suorũ stragẽ reportaret, & an ipse ĩcolumis euaderet, uel periret, cui rñsum dedit ꝑ ista uerba, uidelicet ibis redibis non morieris in bello, & aliud qđ græcis p̃nunciasse legit̃, uidelicet dico te Aiacidem Enonẽ uincere posse, q̃ uerba media sunt adeo cõposita q̃ adaptari possunt ad utrunq; sensum affirmatiuũ.s ꝙ negatiuũ, hoc est uictoriæ, & succũbẽtiæ siue mortis, & hoc mõ decipere solet simplices credẽtiũ aĩos, & quoties rei euẽtus p̃ter aut cõtra spẽ cõsulentis succedit. tũc diabolus se optime saluat ĩ cõtraria opinione redarguẽdo ipsum cõsulentẽ de ignorãtia sua, aut mala ĩtelligẽtia uerborũ suorũ, aut cõtrariã ĩterpretatione. Et qa diximus supra, ꝙ diabolus hẽt notitiã oĩum p̃teritorũ, & pñtium q̃ iã facta, sunt, uel fiunt tã inter p̃sentes quã inter absentes licet nobis occultissima sint. † Subdã exẽplũ clarũ dieb. nostris exortũ in ciuitate Perusina ut referri audiui à quodã religiosissimo uiro, & honesto sacerdote ma

turæ ætates q retulit mihi cognouisse quẽdã presbyterũ Iacobũ Perusinũ q magice artis erat multũ eruditus, & sæpius experiebat pdictã, quadã die dũ ipse presbyter Iacobus celebraret missam in ecclesia Cathedrali Sti Laurẽtii illius ciuitatis, dũ esset circa mediũ missæ uerteretq faciẽ ad populũ, ad dicendũ uerba illa q dici solum parũ ante cõsecratiõnẽ Eucharistiæ, uidelicet, Orate fratres, &c. loco illorũ uerborũ dixit. orate p castris ecclesiæ qui laborãt i extremis. & illo tũc eodem q. momẽto Dux militũ ecclesiæ una toto cũ exercitu ab hostibus cũ qbus paulo ante cõcurrerãt succũbebant, & exercitus ipse ruebat, & scindebat in diuersis partib. & nihilominus distabant exercitus hmõi ab vrbe Perusina spatio 50. miliariorum, uel circa adeo q im possibile erat q q hoiem ẽt currẽdo staffettã, siue p postas potuisset tã cito tale factum nũciari. Deinde interrogatus presbyter ille ab aliqbus ex circũstãtibus q pconiũ ipsum audierãt q dnã sonarẽt uerba illa, & ad quẽ effectũ in illo ministerio misse loco soliti orũ uerborũ orate, &c. pmulgata fuissent, q presbyter rñdit ex tpe q ita dixerat, quia uerũ est q illo tũc milites, & exercitus ecclesiæ q cum hostibus cõcurrerãt succũbebat atq; peribant, & quia auxilio indigebant ipse sacerdos orabat, & intercedebat p illis, interrogatus qs dixerat, uel reuelauerat sibi q milites, & exercitus ipsi tunc succũberẽt, q rñdit q spiritu sancto sibi tunc eadẽ reuelãte populo manifestauerat, & cũ ista rñsione illis quetos dimisit, † nihilominus in rei ueritate diabolus fuit q illa dicto presbytero manifestauerat, de qbus sæpius interrogabat, cũ de ipsis militibus, & exercitu cõcursu atq; uictoria & habita reuelatione a diabolo illã populo manifestauerat eo modo quo supra. & licet ea q in castris ipsis tũc cõtingerãt pp loci distantiã impossibile esset q tã cito hoibus ipsis innotescerent, tñ diabolus q est spiritus liber, & incorporeus potuit illa uidere, & psentialiter interuenire, & ictu oculi se transferre Perusiũ, & ea oĩa dicto presbytero audiuo illa scire manifestare, & aperire totã scirẽ facti sub breui uerborũ cõpẽdio, & ipse populo, put fecit, aperuit, ex quibus apparet, q dæmon hẽt notitiã oĩum psentiũ, & pteritorum tam eorũ q fiunt inter psentes quã eorũ q fiunt inter absentes qcunq; sit absentia lõga uel breuis. Aut aos loqmur de notitia rerum nãlium creatarũ ab ipso deo siue nãaut hoĩum operationis, & circa ista similiter hẽt mirabilem uirtutem cognitiuam, qa oĩa q à deo creata, sunt inmundo ipse cognoscit una cũ uiribus, & uirtutibus suis, ipse. n. nota hẽt oĩum herbarũ noĩa, & uires suas quas habent in foliis festucis atque radicibus, itẽ oĩa animalia terrestria, & eorũ nãs, & qualitates omnes aues, & uolatilia cœli, item oẽs pisces, & animalia aquatilia oĩum metallorum sulphurisq. uires oĩum lignorum lapidumq., & eorũ uirtutes, & potentias nãles 10 hẽt in promptu. † Et br dicas q circa ista naturalia, & secreta naturæ in ipso dæmone nulla cadit obliuio nec ignorantia, qa cũcta notissima tenet ante oculos ita dicit S. Tho. in d. tract. qq. qõ. 16. ar. 6. in uer. rñdeo, & qa peccando, &c. & §. ad primũ uer. ad 7. de dæmon. Idem cõcludit ille Prierias in d. suo tract. & c. lib. 1. c. 3. & lib. 2. c. 7. ubi recitat q dæmon qcunque ẽt minimus nouit oĩa cũ suis uiribus, & pprietatibus. Primo n. nouit oĩa elementa. Secundo, omnia metalla. Tertio, oẽs lapides. Quarto oẽs herbas. Quinto, oẽs plantas. Sexto, oĩa reptilia terræ. Septimo, oẽs aues. Octauo, omnes pisces. Nono, oẽs orbes, & motus cœlorum. *Decimo*, oẽs, & singulas stellas figuras, & signa cœlestia ac eorum influxus, & oĩum pdictorum uirtutes, & potentias nãles ex quibus infinita quodammodo sumunt uenena quorum qdam sunt ad nocendũ occidendumq., qdam uero orta sunt ad sanandum q dñr bona uenena ex quo nã illa procreauit ad ad medelam l. 3. §. adiectio aũt. ff. ad l. Corn. de sic. Cũ itaq; diabolus habeat nota oĩum supradictorũ noĩa uires uirtutes atq; potentias naturales, sicut melior medicus quã reperiri possit in uniuerso orbe terrarum, & 11 pp ea dñt † Theologi, q iste diabolus est optimus Philosophus, theologus, arithmeticus matematicus, dialecticus, logicus, grammaticus, musicus, & meditus excellentissimus q modica experientia quoscũq; uiros ẽt excelentissimos, & practicos dictarũ artiũ, & peritiæ mirabiliter superaret. & ideo ex eorũ siue earũ mixturis ipse diabolus facit, uel facere instruit suos, & sortilegos qũo, & qualiter agere debeant ut cõponãt uenena illa ad formandũ sortilegiũ siue facturam, & diuersas inducere ægritudines in humanis corporibus. Quorũ uenenorum, & maleficiorum.

Quædam

Quędam componunt ex herbarum foliis festucis, aut radicibus quæ sunt mirabilis uirtutis & potentię & quædam sunt quæ non oriuntur in partibus nostris sed illas affert dæmon ex Aegypto, aut partibus Orientalibus, seu aliis, ubi nascũtur, & hñt meliores uires ut alias à quibusdã magicis ꝑ me examinatis referri audiui. Quædam uero ex lignis Quædã ex lapidibus. Quędam ex metallis. s. ex plumbo, ere, stãno, argento uiuo, qđ appellant mercurium. Quædam ex reptilib. terrę uenenosis Quædam ex proprio serpẽtum ueneno Quædam ex auium, aut animalium, siue piscium uenenosorũ membris, uel intestinis, quæ hñt diuersas proprietates a nã, in quibus in sunt diuersa uenena, & uirtutes, seu potentiæ nãles, quæ diuersas operationes inducunt uide Aug. lib. 4. q. 23. de ciuit. Dei, & Thom. in d. tract. qq. q. 6. art. 10. in tit. de mirac. & Prier. in suo tract. de strig. mag. lib. 2. c. 7. † Quædam .n. redigũt in puluerem. & hæc ut plurimum miscentur in ferculis, uel potu ex quibus fiunt diuersa pocula, de qbus dicemus infra eo. q. 11. q̃dam uero rediguut in pinguedinẽ, cum qbus faciũt diuersas unctiones, nec uerentur qñque in ipsis pulueribus, siue mixturis cõmiscere pĩguedinem, siue axungiam quã sumunt ex ꝓprio corpore xpiani, aut infantis defunctis sine baptismo. & hãc ipsi appellant pinguedinem pagani, quam dñt hr̃e mirabilem uirtutem, & cũ ipsis, & dictis pulueribus aliisq; rebus adiunctis diuersas componunt unctiones maleficas ex quarũ tactu, aut aliorũ cibo, uel potu in humanis, aut brutorũ corporib. ĩfinitæ causanť ęgritudines, & morbi intrinseci, qñq; ex his peruenit locis priuatio. qñq; uero mẽbri debilitatio, neruorũ attractio, dolor capitis, dentium, pectoris, stomachi, uentris cordis, & iste sæpius ceteris euenit? qñq; renum dolor intensiuus, aut alterius mẽbri, & partis corporis. Qñq; uero prouenit febris, tussis, & dementia prisis, hydroipsis, aut aliqua tumefacio carnis in corpore siue apostema extrinsecus apparẽs, qñq; uero intrinsece apud intestina aliqđ apostema fit adeo terribile, & incurabile ꝙ nulla ars medicorũ id sanare, & remouere potest nisi accedat alius maleficus, siue sortilegus q cõtrariis medelis, & remediis ægritudinẽ ipsam maleficã tollat quã facile, & breui tꝑe remouere põt, ceteri uero medici q artem ipsius medicinæ ꝓfitentur nihil ualent, & nesciũt afferre remedium, & hoc est qđ dixit Aug. in lib. 10. de ciu. Dei. & not. in c. nec mirũ. §. ad hęc aũt 16. q. 5. ubi dr̃ quod ista remedia q̃ fiunt ad tollendum istas maleficas ægritudines nulla ars cõmẽdat medicorũ. & ideo sunt ualde ꝓhibita de iure canon. & ecclesia multũ reprobat illa 26. q. 7. admoneãt, & latius dicemus infra ea. q. loco suo. Si igitur remedia hmõi non adsint corpus ipm maleficiatũ paulatim cõsumiť usquequo deuenit ad extremũ uitę qñq; uero uelocius occidunt qñ uolunt inferre mortem absque remedio adhibent uenena atrociora q̃ uitam ipsam citius ꝑimũt. † Quædam ẽt faciunt ut inducant abortiuã p̃gnantis mulieris, & hæc dñr pocula abortionis, de qbus hr̃ in l. si quis aliq d. §. q ab. ortionis ff. de pœ. & l 8. §. adiect. aũt. ff. ad l. Cor. de sic. l. diuus. ff. de extr. crim. ubi est gl. not. l. Cic. & l. prægn. ff de pœ. de qbus diffusius dicemus inf. eo. ti. q. 13. Qñq; uero inducit desiccatio latis in nutrice. Quædã fiũt ad desiccandũ totũ lac unius gregis, uel fecũdi armenti uaccarũ, adeo ꝙ nihil casei penitus reddãt q̃uis antea in maxima abũdãtia reddidissent, & silr̃ abortiones totius gregis, uel armẽti inducere pñt, ꝓut alias uidi, & habui in facto Romæ, ꝙ duæ maleficæ mulieres cũ isti maleficiis ꝑirefecerãt abortãdo multos pecudũ fœtus, & latẽ matrũ desiccauerãt penitus. Quidã uero cũ eisdẽ cõpõnib. & uenenis imped ũt in masculo uel fœm. uirtutẽ generatiuã emittẽdi sperma. Qñq; uero in masculo mẽbri lãgued. nẽ, & oĩmodã impotẽtia coeũdi, in muliere uero uuluæ arctationẽ, siue mr̃icis indignationẽ tal ẽ q̃ summoꝑe abhorret cõcubitũ, & uiri accessum ad coeundũ & pati nõ põt aliquo mõ copulã carnis. uñ euenit † qñq; ꝙ durare hmõi maleficio, & impedimẽto ecclesia mãdat mr̃imoniũ ipm separari, & impartiri licẽtiã alteri cõiugũ, q, uel q̃ nõ patiť impedimẽtũ ad al's nuptias cõuolare, sed hoc ꝓcedit qñ impedimẽtũ ipm durauit triẽnio, deĩde alter, ul' uterq; cõiugũ fateť impotẽtiã suã tũc adhibita septima manu ꝓpinquorũ. aut uicinum fit separatio ipsius matrimonii ꝑ ecclesiã, ut hr̃ ĩ c. 1. & cap. fin. de frig. & mal. ibi Pan. & iõ dixit Host. in summa eo. ti. de sort. §. fi. in fi. ꝙ isto casu ecclesia credit sortilegiis, & illorũ effect. b. de qbus hr̃ 33. q. 1. si ꝑ sortiarias. & ꝑ clariori huius rei ĩtelligẽtia exẽplũ facti exhibeo. In

agro Sabienensi in quo haec maleficarũ secta plurimũ inualuit, & de pñti quoq; magna 15 ipsarũ copia repert. † Quidã uir egregius literatus,& illesę cõditionis.& famę q in uno ex oppidis illis ortũ habuit, licet modo sit senex quadã die, à q̃nquennio citra mihi retulit q ipse dũ erat in flore iuuentutis suę tpe quo sponsum duxit ad matrimoniũ cõsumãdũ opera,& ingenio cuiusdã maleficę mulieris,quã mihi noĩe ꝓprio declarauit maleficiatus fuit,& ideo fortiter apprehensus fuerat dicto maleficio, q cũ uxore ea nocte, & postea ꝑ multos dies nullũ penitus debitũ reddere potuit,ex quo habebat maximã uerecundiã, & nunq̃ cessabat admirari, cõsiderãs q prius ꝑ q̃ ualidus in simili actu carnalis copulæ, ex quo maximã solitus erat hr̃e delectationẽ,tunc uero cõtra adeo q sua misera uxor eiusq.parentes reclamare cœperũt primo priuatim putantes postmodũ durãte impedimẽto deuẽire ad matrimonii separationẽ,adeo q iste spõsus ꝓ dolore,& uerecũdia quasi demens,& desperatus euasceret, & multos ac multos medicos cõuocauit ut liberaret ab ipsa infirmitate,& impedimento,& nihil põderãt sibi,demũ qdam senex ipsum cõsuluit ut mitteret ĩ qbusdã mõtibus altis ꝓ quodam magno, & solẽni magistro q uocabat magister magnæ experientiæ q in ueritate erat solennis magnus, & maleficus, q q̃ primũ uidit ipsũ spõsum cognouit illius infirmitatẽ,& breui tpe illũ liberare spopondit una nocte tm̃, & iussit q dormiret illa nocte cũ uxore,& prius exhibuit quoddã poculũ 16 dũ uolebat ire dormitũ † & p̃monit ipsum eiusq. uxorem ne illa nocte munirẽt si signo crucis neq; timerẽt aliquo pacto si aliqd ea nocte uiderẽt,uel audirẽt,qa nõ poterãt sibi nocere,q maleficiatus cupiẽs multũ ab ipso maleficio liberari,oĩa ad unguẽ seruauit,qnta aũt noctis hora,uel circa cępit audire maximos tonitus,pluuias tẽpestuosas, & fulgura q̃ maxima,deinde torrentiosus adeo terribiles q tota domus quassabat à uẽtius terræ motus uelut arbor q̃ quassaret uẽtis, deinde audiuit uoce humana quosdã magnos ululatus & clamores, & aperiẽs occulos uidit in eius camera plus q̃ mille ut apparebat adinuicẽ tãtes,& ungib. pugnis, & calcib. crudelr̃ pugnãtes,& lacerãtes alterius facies,& uestimẽta tota,inter quos uidi mulierẽ quãdã q̃ erat alterius oppidi uicini,& dicebat q erat malefica de qua ipse spõsum multũ suspicabat ne ab ea pollutus fuisset,q̃ ultra oẽs maiorib. gemitibus, & ululatibus cruciabat, & crines faciemq. suã totã unguibus lacerauerat, ꝓꝑ q̃ ipse maleficiatus dixit q aliquantulũ pertimuit à principio dubitãs ne qd mali sibi accideret,deinde recordatus de monitionib. magistri reassumpsit uires,uxorem uero sp tenuit sub pãnis abscõditã ne ista uideret,postq̃ uero ita certauerant ꝑ mediã horã,uel circa, ingressus fuit magister ĩ camera p̃dicta, & erat tũc circa mediã nocte, ad cuius ĩgressum oẽs illi pugnãtes una cũ muliere ipsa statim disparuerũt,& abierũt penitus,ipse aũt magister accessit ad ipsum maleficiatũ,& illius humeros tetigit manu ꝑfricãdo aliquãtulũ dicẽdo,q nõ dubitaret amplius qa iã liberatus erat.& illinc discessit, post cuius recessũ dictus maleficiatus sentit paulatim calorẽ quẽdam in renib. & lũbis,ita q mẽbrũ uirile cępit erigere uultũ,& subito saliit,& ipse app̃hẽsa uxore reddidit debitũ satis pingue cum maxima dulcedine,& delectatione,& deinde ꝓsecutus fuit vsq;ad senectutẽ, & suscepit optimam ꝓlẽ utriusq; sexus, & ego quosdã ex suis filiis cognoui,& allocutus fui cũ eius uxore tũc uetula q̃ oĩa p̃dicta ĩgenue fassa ẽ, dicẽs q nunq̃ diebus suis grauiori fuit pulsata timore q̃ nocte illa de qua supra. Alia ẽt plura exẽpla de hoc referri possent q̃ cã breuitatis omitto.uide illũ Prier.in d. suo tract. de strig.dem.&c lib.2.c.2.ubi in 3.punct.refert exẽplũ eiusdam ditissimi Comitis dioc. argẽ.ꝑ hmõi maleficio steterat biẽnio impeditus q nunq̃ potuit uxoris cõit sse uirginitatẽ deflorare q̃ pulcherrima erat, uide ipsũ 17 † Post hæc q̃ o an isti malefici, & magi possint eorũ arte,& demonis suffragio inducere pluuias,grandines,& fulgura, aut magna tonitrua,& ẽt an possit qñ illa ueneriint remouere,& facere ut cessent,& uiderẽ dicẽdũ q nõ qa ea q̃ de cœlo ueniunt, & ad nos descẽdũt diuina dispõne ꝓueniunt à corporib. cęlestibus,uel ab aere mediãte ordine quodã nãli dcõrum corporũ & illorũ cõiũctionũ ẽm q clare demõstrant astrologi,tñ dicas q isti possunt dęmonis industria ĩducere hymbres grandines,& fulgura,& alia de qb. supra, & ecõuerso ea sic in uẽtia remouere, & rõ est, qa dęmones possũt elemẽta cõcutere,& ĩd ure uẽtos,& pluuias,fulgura,& grãdines ĩducere,& hoc est qđ dicit tex.in l.mul.C.de. mal. & math.

ff. de math. l. eorũ, in fin. eo. tit. in d. l. multi. dr, ꝙ multi sunt q̃ magicis artibus manibus ac cincti elemẽta concutiunt, &c. ꝑ quæ oĩa supradicta ꝑueniunt in d. l. eorũ dr ipsi malefici pñt tempestates ipsas remouere, & id operari ne segetibus, aut terræ nascẽtibus officiant, & ꝓpea iura ciuilia nolunt, ꝙ illo casu maleficus, siue malefica puniantur qñ illorũ effectus rẽdunt ad bonũ, & utilitatẽ, istarũ. n. malefictarũ una cõponit maleficiũ, altera tollit, una istruit, altera destruit, una polluit, altera sanat, una impedit, altera soluit impedimẽtum, & sic una illudit alteram, diabolus uero utraque, & ut plurimũ ea quæ destruit maleficiũ inducat alterã maleficã, siue maleficium q̃ uel quę maleficiũ fecerat nõ tñ verbis expssis, sed quibusdã signis, & cõiecturis ex q̃b. facile comprehenditur qui fuerit, & hoc prouenit astutia, & fallacia dæmonis, q̃ delectaẽ in fraudibus, & scandalis hoĩum ut dñt Theologi in locis supra no. & hr in cap. epi. & c. nemini ũ, 26. q. 5. †Cũ itaque ægritudines, mortes & accñtia, de quibus supra, ꝑueniunt ex pdictis mixturis, & rebus naturalibus, nõ est dicendum, ꝙ ꝓcedant ex illis cærimoniis, & imaginibus, & seu illarũ tactib. & sacrificiis, & aliis turpibus obseruãtiis de quib. supra, sed ideo cærimonias illas obseruant, & baptizãt imagines, & alia hmõi faciũt, q̃a diabolus ut alias diximus supra summopere delectaẽ in sacrificiis illis, quia cupit adorari, & ut facilius ipsi sortilegi & malefici ad illa deueniant, diabolus persuadet illis q̃d ex hmõi obseruantiis, & solẽnitatib. effectus de q̃bus supra ꝑueniunt, sed ualde mentiẽ, q̃a ꝑueniunt ex nãlibus rebus, ut supra uidistis, eodem mõ dicendũ est de sortilegio, siue maleficio amatorio in quo sæpius demõ instruit, & mandat commisceri sacramẽta ecclesiæ, ul' sctõrũ martirũ reliq̃as, hostiã sacratã, & similia de q̃b. supra 3. q. in 2. specie, tñ effectus amoris, & flexibilitatis pudici animi ad libidinẽ nõ ꝑuenit uirtute illius sortilegii siue maleficii, sed uirtute diabolicæ tentationis & utriusq; solicitationis, & ꝑuasionis intrinsecæ, & extrinsecæ, ut ibi dixi, sed hoc iõ facit diabolus ut facilius adoreẽ, & turpius diuinũ cultũ tractet, & dissipet, & illius d'structionẽ q̃rat. †Sed q̃ri posset quare Deus permittit diabolo ꝙ tam turpiter res diuinas, & cultũ suæ adorationis deturpet, & destruat, quodãmodo cũ facile posset illi resistẽdo oĩa ista ꝓhibere ne fierẽt, sicut alias nõ ꝑmittendo impedit dæmon ne possit q̃dam alia facere, q̃ alias de sui nã facere posset, ut dicemus infra q. seq. Rñ. ẽm cõem Theologorũ cõclusionem, ꝙ ideo Deus nõ ꝓhibet hoĩem hæc facere ne uideaẽ sibi uelle auferre liberi arbitrii ptãtem quã à principio sibi dedit ut possit operari bonũ, & malũ ad libitũ suũ, & impediendo ne incidat in malũ, uiderẽ sibi auferre illã libertatẽ, & uelle illũ oĩno fieri bonũ, nec ergo rũpat aut uiolet legẽ quã à principio ipse cõstituit ut sequaẽ ordo naturæ, sic ut à principio ordinatũ fuit ideo nõ impedit hoĩem ꝙ non faciat ista, & q̃cunque alia mala qñ uult operare malũ, aliogn q̃s dubitat, ꝙ Deo renitente hæc fieri minime possent. Sed hanc ptãtem liberi arbitrii homini dedit ut posset operare bonũ, & malũ q̃d'cunque uelit ad libitum suũ, si bonũ fecerit cõsequeẽ gloriam, si uero malũ ꝑpetuam dãnationẽ. Deditq; diabolo facultatẽ tẽtandi, ut posset ptãtem ipsam cõtra quoscunq; indifferẽter exercere ut no. Gen. 3. & Matth. 4. c. ubi cõtra ipsummet Iesum Xp̃m ptãtem illam tẽtandi expertus fuit, ut hr ẽt Mar. 1. & Luc. 4. cap. in prin. Sed anteq̃ ad ulteriora deueniam. Quæro aliqua de remediis istis q̃ fiunt erga maleficiatum ad tollẽdum maleficium, & liberandũ maleficiatũ †Et primo q̃ro, an liceat impune cõsulere sortilegium, siue maleficiũ, ut dissoluat facturas, & liberet ægrotũ à maleficio, & sitr an liceat incãtare, & cõiurare hymbres, grandines, & fulgura ne noceant fructibus arboribus aut plantis. Et dic br, aut nos loq̃mur de iure ciuili, aut de iure canonico, primo casu licet ĩpune cõsulere, & adhibere sortilegiũ siue maleficũ ad faciendũ oꝑa q̃ uertunẽ in bonũ, & ꝑfiunt, & nõ dẽt q̃s ꝑ bono opere cruciari l. eorum. §. fi. & ibi Bar. hoc no expsse. C. de malef. & math. & hoc est clarum de iure ciuili, sed de iure canonico non licet aliquo mõ ẽt ꝑ recuperanda corporis sanitate quærere remedia diabolica, & sup̃stitiosa, licet aliter sanitas ipsa recuꝑari nõ posset, nisi ꝑ remedia pdicta, ita dicit tex. ad lrãm in c. admoneãt. 26. q. 7. & tangit uerbũ Pan. in c. 2. de sor. ubi potius s̃nctiss. Pontifices patiunẽ bona ecclesiarũ furto subtracta penitus pdi q̃ ꝙ quærant ꝑ remedia, & artẽ hmõi, & hinc est ꝙ ecclesia potius tolerat dissolutionẽ matrimonii, & tanti uinculi sacralis fracturam, q̃ permittere, & concedere

maleficiatum cōtrariis maleficiis liberari.tex. 33.q.1.si per sortiarias,& de frig.& malef c. fin. & ratio huius est quia magis expedit pa ti in corpore q̃ in aīa,quia minor est corpo ris iactura q̃ aīæ d.c.admoneat, & c. fin. de sort.arg.c.solitæ de maior.& ob. & ibi Pan. & oēs scribentes ad quod ius ciuile nō cōsi derauit quod principaliter tēdit ad cōseruatione tp̄alium.d.c.solitæ.& not. Doct. ī d.c. 2 1 admon.& not. ēt in c. nec mirum. §. ad hæc 26.q.5.quod tene menti.† Idem dicendū est de remediis sup̄stiosis ligaturis, & appendiculis,q̃ fiunt per ipsos sortilegos,siue maleficos,ad sanandum alias ægritudines nō maleficiales,ut est febris,dolor capitis,uētris,& similes,quas amouere non licet hmōi remediis.& hoc est qđ uult dicere tex. in d. c. nec mirū.§.ad hæc oīa & c.ubi dicit, q̄ ad hæc p̄tinent ligaturæ execrabiliū remediorū,quas ars non cōmendat medicorū,quibus aūt pœnis puniūt̄ qui p̄missa faciunt,uel cōsulūt faciētes dicetur infra eo.tit.q.12.Præterea non prætermittā hunc notabilē casum q sæpissime occurrit in facto,maxime apud rusticos. Reperitur q̄dam ægrotus aliqua ægritudine nō maleficiali,loco medicorū,quorū ut plurimum hn̄t penuriam,adducitur mulier q̃ quibusdam uerbis,& remediis asserit uelle ęgrotum breuissimo tp̄e liberare, ægrotus uero q est puræ cōsciæ dicit caue, q̄a nolo curari p̄ remedia sup̄stiosa, & ab ecclesia reprobata,q̄a magis expedit,ut patiat̄ corpus q̃ aīa, ut supra p̄xime diximus.& illa rn̄det q̄ nullatenus dubitandum est de hoc,q̄a ipsa cum sanctissimis p̄cibus,& orōnibus,ac remediis ecclesiasticis uult ipm liberare, & incipit facere eligaturam,& dicere ægroto, q̄ dicat cū deuotione salutationē angelicam,aut orōnē dn̄icam .s.Aue Mariam, uel Pr̄ nr̄m, & ipsa quoq.magha aliquas p̄ces alta uoce promulgat,deinde duo,uel tria uerba dicit submissa uoce quæ nullum sapiunt diuini cultus odorem,& licet p̄ illa uerba exp̄sse nō cōstet q̄ sint dæmonis inuocatio,tn̄ non pn̄t cōgrue adaptari ad sensum p̄cedentium uerborū,q̄ppe,q̄a quo ad illa longe extranea sunt, q̄rit̄ an dicta remedia sint reproba, & sup̄stiosa, & q̄libet diceret q̄ non,ex quo nō cōstat aliquid expresse de malo,sed de bono patet expresse.Solu.tu dic s̄m.q̄ scribit S. Th. sum. q.96.art.2.ī tit.de sup̄st.& do.Io.lec.in sum. cōf.eo.tit.de sort.c.11.q̄ ī istis remediis plu 22 ra sunt cōsideranda.† Et primo cōsiderādū est,utrum remedia illa nālr̄ tales effectus sanitatis causare possint,quod facile iudicabit̄ consilio medicorū,qđ si tales effectus natualr̄ cōcipere pn̄t,non erunt iudicāda sup̄stitiosa,sed uera,& naturalia,ex quo medicinę p̄fessio approbat illa; si uero tales effectus naturalr̄ parere non pn̄t, sunt oīno illicita, & dānata,q̄a necesse q̄ p̄tineant ad quædam tacita pacta cum dæmonibus inita. ut not.S.Aug.in lib 21.de ciuit.Dei.& hr̄ in d. c.nec mirū §.ad hęc oīa.26 q.5. Hoc.n.spālr̄ apparet,& cognoscit̄ s̄n ipsos quotiescūq. adhibētur aliqui characteres, seu noīa ignota,aut aliæ q̄cunq. obseruationes,q̃ manifestum est q̄ naturalr̄ efficaciā sanitatis, & expulsionis ægritudinis illius hr̄e nō pn̄t,talia sp̄ iudicāda sunt sup̄stitiosa,& illicita,& ista sit rēa firma p̄ quā facile iudicari poterit.an remedia ipsa sint honesta,uel illicita, & sup̄stitiosa, & hæc nota, q̄a sunt ualde utilia in foro cōsciæ,& multū cōferūt sacerdotibus, his maxime p̄ laicorū cōfessionibus incūbūt q̄.n.dicta sunt de uerbis,eadē dicēda sunt de breuibus,& schedulis,quas sæpius faciūt isti incantatores ut suspensæ deferantur ad collū siue ī sinu ipsius ægroti,ubi si ultra noīa Dei alias orōnes,& p̄ces reperiunt̄ aliqui characteres,aūt noīa ignota,uel male sonantia ad p̄cedentia iudicāda sunt oīno sup̄stitiosa, 23 q̄a sicut dicit S. Chrysostomus† multi cōfigunt aliqua noīa hebraica Dei,& Angelorū, & alligant q̃ non intelligentibus metuenda esse uīr.cauendū est ēt ne aliq̄d falsitatis cōtineant,q̄a impōle esset q̄ effectus dictorū operū possit expectari a Deo q nō est autor neq; testis falsitatis,sed puræ ueritatis,ut hr̄ Io.1.Plenū grāe,& ueritatis.illa ēt breuia reprobata sunt in q̄bus apparent noīa q̄dam ignota ineffabilia, & inusitata, uel sub hac cōdōne traduntur q̄ q̄cunq; portauerit breuia hmōi apud se nullos timeat hostium incursus,aut insultus, uel qđ sibi aliquid boni continget,inueniet,uel conñr aut aliquid aliud simile omnia ista sunt ab ecclesia reprobata,merito damnabilia,& puniēda, unde d.Ioan.lect.in sum.conf.cap.13.

1 *Sortilegæ seu lamiæ an deferantur uere, & realiter per dæmones ad ludos, & congregationes nocturnas.*

2 *Demōmēte mulieris per infidelitatē capta, in diuersa*

15 Septimo quo, † an isti sortilegi, & strigimagæ siue lamiæ uere corporalr deferantur à dæmone, maxime qn accedunt ad ludos & cógregationes nocturnas de quibus aliqua tetigi supra eo. q. 3. in princ. uel solũ in spiritu patiant diabolicas illusiones. Rñ. q. ista est multum ardua, & famosa. doctores utriusq; facultatis p maiori parte tenent q non deferant in corpore, sed duntaxat deludunt in spiritu p tex. in c. epi. 26. q. 5. ex quo tex. vr firmiter pbari ista opi. Theologi uero tenent cõtrarium q dæmon põt deferre corporalr hoĩem uiuentẽ de loco ad locum uero motu locali, & per conñs q defert istas lamias siue strigas corporalr, ut supra, quã opinionẽ rõnibus auctoritatibus, & exemplis pclare demonstrant, ego uero utranque referam, demum superaddam opinionẽ meam. Fundamentũ, ut dixi, prioris opinionis ẽ tex. in d. c. epi. ubi dicit, q qdam sceleratæ mulieres retro post Sathanam cõuersæ dæmonũ illusionibus, & fantasmatibus tam grauiter seductæ sunt, q credunt se, & pfitent cum Diana dea paganorũ nocturnis horis, uel cũ Herodiade, uel cum innumera multitudine mulierũ æqtare sup quasdã bestias, & multa rũ terrarũ spacia intẽpeste noctis silentio ptransire, eiusq; iussionib. obedire uelut dñæ & certis noctib. ad eius seruitiũ euocari. & in fin. dicit. † q dæmõ q primũ mentẽ cuiuscunque mulieris cœperit, & illam p infidelitatẽ subiugauerit illico transformat se diuersas spẽs psonarũ, & mẽte quã captiuatã tenet in somniis deludẽs p queque deuia deducit, & cũ solus spiritus hæc pat ĩfide is hæc nõ in spiritu siue aĩa, sed in corpore euenire opinant. deinde subiungit rõ. Quis. n. in somniis, & nocturnis uisionibus non extra seipsum deducit & multa uidet dormiẽdo q nunquã uigilãdo uiderat, qs uero tã stultus, & hebes sit q hæc oĩa q in solo spiritu fiunt ẽt in corpore accidere arbitret? Hęc sunt q in effectu dñt in d. c. epi. per quẽ tex. dñt manifeste pbari q istæ mulieres strigæ, siue strigimagæ, & strigones, ut uulgariter loquar, & cæteri q sũt maleficæ pfessionis nõ ĩ corpe, sed ĩ spiritu dũtaxat deferunt, hoc est qa in somniis deludunt à dæmone, & oĩa q ipsi, uel ipsæ asserũt corporalr uidisse, tetigisse, fecisse, & pñtialiter interfuisse oẽs sunt illusiones dæmonũ pstigiosæ, & figuræ apparẽtes oculis itellectus, & mẽtis iã captiuatæ ipsorũ uirorũ, siue mulierũ quas figuras, & apparẽtia signa ac operationes illas diabolus tã subtilr & diligẽter accõmodat, q unusqsq; q illa uidet in somniis oculo mẽtis uere, & corporaliter uidisse nõ dubitet, imò teneat, & firmiter credat more somniãtis, & tñ uere corpus nõ mutat de loco. † Pręterea dñt ipsi si esset uerũ q dæmon deferret hoĩem corporalr de loco ad locũ tam ueloci motu ad remotissimas partes sequerent plura incõueniẽtia, & maxime hoc, qa posset ad libitũ suuũ trahere quoscũq; ẽt inuitos, & illos deferre ad extranea, & deserta loca, & cõpellere illos ad peccandũ aut male tractaret eosdẽ, uel ẽt quoscunq; cupidos pficere longũ iter breuissimo tpe posset illos apphendere, & p aerem corporalr ictu oculi deferre usq; ad locũ ipsum, ad quẽ puenire desiderant, & sæpius hoc faceret qm ex his multi reperiunt qui uellent euolare si possent hi maxime q magnorum Principum secreta, & ardua negocia tractãt imò posset ẽt trahere hoĩem ad ĩfernum, & sequeret diuinę legis destructio qa data possibilitate in uno quo ad materiã corporalis delationis sequitur in oĩbus aliis qui eiusdẽ ponderis, & qualitatis, ut dicit S. Thom. in tract. q 1. partis. q. 5. in tit. de mirac. & q. 16. art. 9. & 10. de dæmon. quam ptãtem licet Sathanas hĩet tpe legis antiquæ ante Christi incarnationem, & passionem, tñ per mysterium mirabilis passionis, illa potẽtia quam habebat Sathanas illius duplicis manus attrahentis, & compellentis partim fuit totaliter abscissa, & remota, partim uero debilitate siue angustata, ut alias diximus supra q. pced. adeo q hodie non põt ista miracula facere nec hoĩe deferre aut cõpellere ad malũ. Fm qd cõcludit S. Bonauen. in 2. sent. dist. 19. q. 3. num. 22. & 23. Item sequeret aliud, † q quotiescunq; isti sortilegi, & malefici uellent aliquẽ ĩcarceratum crimine capitali à furca, uel ultimo supplicio liberare, posset utiq; ad ipsorum libitum hoc facere, si dęmones possent aliquẽ corporaliter deferre. qa isti magi mãdarẽt dęmoni, ut dictũ incarceratũ apprehẽderet, & extra carceres incolumẽ deferret, qd esset ualde mirabile, si esset uerũ, qa isti essent dñi dominãtiũ, q nimmo ipsimet, dũ capiunt p ipsis criminibus sortilegiorum si possent à dæmone corporalr deferri semp facerẽt se deferre extra carceres, & euitarent pœnas corporales, adeo q rarissimi aut nulli ipso

ipsorũ perirent, & tñ uidemus cõtrariũ ꝙ ipsi malefici tota die capiunt cruciant mille tormẽtis, suspẽdunt laqueo, cõcremant igne, & multis alijs supplicijs afficiunt absq; aliquo impedimento, unñ sequitur ꝙ ipsorum corpora non sunt in dæmonis ptãte, sed animæ solũ. Nec est mirandũ si ea q̃ istę strigim igæ, & alij similes ea quæ uidẽt oculo mẽtis in apparẽtia siue in imaginatiua intellectus dormiẽdo asserũt uere & naturalr uidisse, & corporalr ĩterfuisse, qa sæpe uidemus ꝙ sõniantes adeo uerisimilia putãt ea q̃ prius uiderãt esse in somnijs, ut pro ueris qñq; illa ꝓmulgare nõ dubitẽt adeo firmiter insistũt in illa opi.

5 † Si.n. uaporis & fumositates ciborũ ex stomacho ĩsurgẽtes ad cerebrũ similes effectus & somnia causare pñt ut medici test int; quãto magis demõ põt apparẽtias ipsas humano ĩtellectui repręsentare, & demõstrare mille rerũ species q̃ nullæ sunt, hoc n. negat nemo. Pręterea si febris q̃ ẽ morbus naturalis & ex ĩdispositione elemẽtorũ corporeorum ut plurimum causat, & est calor mutuatus in igneum, ut inqt, Gale in 1. parte aphor. 6. ca. q aggrediens qñq; partes illas cerebri intellectiuis siue imaginatiuas adeo illa uehementer apprehẽdit, & pꝯoccupat, ꝙ inducit frenesim, ita ꝙ egrotus uigilãdo, & loquẽdo ĩ meridie efficitur freneticus & ex sano intellectu efficit insanus, demẽs, furiosus, & dũ plures ad sunt nõ uerẽt fama quędã & extranea loq & affirmare pro ueris Itẽ uidere multa quæ nulla sunt in ueritate si.n accidẽtia hmõi inanimata permutant hoĩs intellectum ita tenaciter & verisimiliter quãto magis diabolus q ẽ substãtia spũalis & creatura Dei animata, sensibilis, & ingeniosa põt istas imaginationes & apparẽtias demõstrare humano intellectui, qa cũ sit incorporeus põt partes illas imaginatiuas humani intellectus pꝯoccupare & demõstrare ꝑ apparẽtiam aliqua esse quæ in ueritate nulla sunt naturaliter, & adeo uerisimilr ꝙ qs patet ẽt medio iure iurãdo affirmare uera esse & interuenisse quæ nulla sunt uera neq; naturalia, ut d.c. episcopi.

6 † Sit ergo cõclusio istius opinionis, ꝙ istæ mulieres strigæ nuncupatæ, aut uiri eiusdẽ ꝓfessionis nõ deferunt à dæmone in corpore aliquo facto, sed duntaxat deluduntur in spiritu. Quæ opinio exemplo ẽt cõprobat. Quidã maritus ex oppido quodã agri Sabinẽ. hñs uxorẽ maleficã siue strigam, ut uulgariter dñt. de quo tñ crimine maritus non habebãt certam notitiam, sed suspicabat satis de ipsa, interrogata qñque ab ipso nunqd esset uerum ꝙ ipsa esset talis ꝓfessionis, & sectę, sẽp ꝑ mulier ipsa audacter negauit, deinde paulatim crescẽte fama cõtra ipsam de isto crimine, quã maritus ex plurimum uirorum fide dignorum testimonio, & relatione perceperat, ꝙ dicta uxor multũ strictẽ cõuersabat cum qbusdã alijs mulieribus q̃ erant strigæ, & maleficæ publicæ, & ꝙ interueniebat cũ eis ad multa turpia malefica, & cõgregationes ẽt nocturnas, unñ maritus decreuit uelle animũ suum declarare, & ipsam in flagrãti apprehendere, & cepit inuigilare pluribus noctibus magna cũ diligentia, & attẽtione, & ita stetit uigil per 12. noctes, uel circa, ut uideret si ipsa de nocte ibat ad ludũ dæmonũ, uel adfaciendũ aliqd maleficium, & singulis noctibus obseruabat ingrẽdo lectũ postquã uxor uenerat dormitũ si reperiebat ipsam penes se aut locum uacuũ, & semꝑ illã adinuenit & manibus palpauit q̃ apud ipsum iacebat, deĩde mulier ipsa post paucos dies una cũ qbusdã alijs mulieribus strigis, & maleficis capta, & incarcerata fuit, q̃ una cũ alijs examinata demũ cõfessa est uenisse ad ludũ una cũ alijs mulieribus incarceratis eius socijs tali die xi. mẽsis, &c. & tali nocte hora tali, &c. idẽ ẽ cõuer so fatebant aliæ. Maritus uero uolẽs uxorẽ defendere asserebat sub grauissimo iurã ꝙ illa nocte de qua dicebãt, & illa hora maxime uxor sua erat in lecto apud ipsum iacẽs, & ꝙ illam studiose tetigit nõ semel tm̃, sed iterũ, & pluries, & allocutus fuit cum ea, ergo sequit ꝙ corpus non patit neq; mouet à dæmone, sed solus spiritus hæc patit ꝑ dictas illusiones.

7 † Contrariam tñ opinionem quamplures excellẽtissimi uiri tenuerũt ꝙ. imò uere, & naturaliter deferant in corpore, & hanc opin. oẽs ferre Theologi sequuntur. S. Bonauen. in 3. senten. dist. 19. q. 3. S. Aug. in lib. 10. & 21. de ciui. Dei. S. Tho. in summa. 2. 2 q. 95. art. 5. in tit. de supst. & idẽ Tho. in trac. qq. 1 partis. q. 8. in ti de mir. & q. 16. art 5. & 6. in tit. de dæmon. & qdam Mod. Theol. magister Siluest. prier. in quodã tractatu quẽ nuꝑ eddit de strigi. dæmon. mira. lib. 1. ca. pen. & lib. 2. cap. 1. ubi tenet expresse ꝙ pñt corporaliter deferri atque deferunt à dæmone, ea maxime rõne. qa dæmon natura sua, & ẽm eius uires potẽtiam naturalem potest mouere, & portare

corpus

corpus longe ēt magis ponderosum, quam corpus hoīs de loco ad locum motu locali, Deo tñ permittente,& nō aliter, & satis isto casu Deus uī permittere, qñ dæmoni nō resistit in istis operibus,ꝙ non resistat, sed per mittat patet, quia & uiri,& mulieres ꝗ fecerunt hanc professionem saltē expssam, aut faciunt cōiter oēs istæ strigæ,& maleficæ quæ

8 omnes sunt † extra gremium ecclesiæ, & à cōione fidelium penitus alienæ, de quibus Deus,& ecclesia nullam penitus coram gerit,& hñt siue reputantur pro creaturis diaboli.ut not.26 q.2.ꝗ fine saluatore.& q 5. d.c.epi.in princ.& pluribus alijs rōnibus, & auctoritatib.de ꝗbus latius ꝑ eos ī locis praedictis,cōcludētes in effectu dæmonē deferre posse hoīem de loco ad locū motu locali uere,& corporaliter rñdentad d.c.epi.quorum rñsio hoc cōcludit in effectu quod ille tex.loquitur de aliofacta mulierū longe diuersa ab ista.Ego aūt omnino adhærebam priori opinioni per tex.in d.c.epi. nihilominus postea ex longe rerū experientia, & causarū hmōi multitudine,ꝑꝑ multas,ac uarias earum operationes,& exempla,quorū aliqua uidi, aliqua uero à fide dignis accepi.sum mō istius secundæ opiniones ꝙ deferātur in corpore. Pro cuius declaratione p̄supponam.Primo, aliqua euidētialia.Secundo, fundamēta q̄dā declaratiua.Tertio,nonnulla exēpla subiiciā pro corroboratione. Quarto, rñdebo ad ea quæ dñr supra pro priori opinione, & maxime ad d.c.epi.Quinto,& ultimo,deducam in conuenientia quædam q̄ sequerent tenendo

9 priorem opinionem. † Primo igr̄ pro euidentia p̄suppono unum qđ est trium apud oēs Theologos, & Canonistas ꝙ diabolus inter alia desideria q̄ ipse hēt,hoc unum tenet, ꝙ summoꝑe desiderat ab hoīe adorari,& sicut Deus maxima cum ueneratione cultū hre. & in hoc uehementer satagit ut xpianos à uero diuino cultu auertat, & illos obediētes atq; deuotos suæ ptāti subiiciat,ut ab eis cultū ipm recipiat,ita dicit Aug.lib.10. de ciuit. Dei relatus ꝑ sacros canones in c. nec mirū §.mag.& seq.26 q.5.& S Bonauen.in 3 sen. dist.19.q.3.S.Thom.in sum.2.2.q.95.art.5. in tit.dē superst.in quo quidē cultu eundem ferre ritum,& ordinem tenet quem in uero culto diuino obseruat ecclesia,& nō solū circa res,& mysteria,uerumetiam quo ad ꝑsonas,sicut.n.ecclesia & Christiana religio admittit plures uiros diuersę cōgregationis,habitus,& noīs,sicut ē cōgregatio, & religio S. Benedicti,quæ est monachorū,item S.S.Augustini,Dñici,atque Francisci,& aliorū, qui licet sint diuersi nominis,& habitus, & circa modum uiuendi diuersas regulas obseruent tñ quo ad diuinum offm̄.s.horas ordinatas, & missarū celebrationū,& alia pia opera oēs tendunt ad eundē effectum s.laudādi Deum & orandi pro animæ suæ salute,& proximi, eodē modo Sathanas sub sua diabolica religione recipit plures professos diuersæ ꝓfessionis habitus,& noīs qui hñt diuersos ritus & mores, tñ in effectu oēs tendunt ad idē. s. ad laudandum,& uenerandum diabolum infernalē,& illi bonam fidelitatē, & homagiū cōtinuandum,& hoc est qđ dicit tex. in cap. excōicamus in princ.Et primum,& secundū de hęret.facies quidē hñtes diuersas caudas aūt adinuicē colligatas,quia de ueritate oēs conueniunt in idipm, de quibus quidē diuersis noībus,ac diuersorū ordinum professoribus sub eadem religione cōstitutis diximus

10 supra latius eo.tit.q.2.† Secundo, euidentialiter præsuppono,ꝙ Angeli,tam boni, quā mali ſm Pħm,& cōiter Theologos sunt substantiæ quædam spūales,intellectiuæ,mobiles arbitrio,& incorporeæ, quæ non dependent à corpore, nec quo ad sui principium, nec quo ad finem,& non hñt corpora nālr sibi unita,ita dicit S.Th.in tract. qq disp. in 1. parte tit.de mirac.q.6.& licet nō habeāt corpora nāliter sibi unita, pñt tñ qñcunqq; uolunt assumere diuersas corporeas formas, & cum illis diuersimode hominibus apparere,& multas naturales operationes in assūptis corporibus hmōi efficere,ut idem Tho. testatur eod titu.q.7.& Aug.in 3 de Trin.& cap.12.super Genesi.Sed dubitabatur an corpora hmōi sic assumpta sint uera,& naturalia corpora,uel fantastica, & apparētia.Sol. dic ꝙ nō sūt uera,& nālia ex carne, ossibus, & neruis formata,sed sunt quasi naturalia,& similitudinaria,& licet habeant in se aliquas operationes naturales,sicut est motus localis.locutio,delatio,cōmestio,potus,q̄uis ista duo ultima sint naturalia quo ad principiū tm̄ nō quo ad finē,ꝗa cibi,& potus assūptio hi naturalis in eis,sicut in hoīe, digestio uero nulla fit,ꝗa sub̄a cibi,& potus nō conuertitur in nutrimentū talis assumpti corporis, & licet plures habeant ex ipsis oꝑationibus

nalibus, nō tñ oēs hñt, ficut est crescere, pin guescere, nutriri, mactari, dormire, audire, gñare, & similia, ista nō hñt, nec alia q mutāt formā dicti assumpti corporis, sicut esset etiā ægrotari, pallescere, & similia, q qdē corpora nō cñt esse pptuo & naturaliter vnita dictę substātiæ spūuali, sicut est unio aīæ ad corpus humanū, sed est qualis qualis unio, & adhęrētia qdā, sicut motoris ad mobile, uel figurati figurā.

11 † Deinde uidēdū est ex qua materia corpora ipsa dñr esse cōposita seu fabricata, an ex aliqua materia elemētari simplici vel cōposita, aut ex alia substātia separata. dic qp quolibet elemēto cōfici pñt, nihilominus magis cōiter fiunt ex aere, quem ipsi Angeli pñt facil us inspissare, & ingrossare, & corpus ipsum formare; deinde in eorū resolutione dū à spiritu separant̄ similiter fit facilior resolutio; qa resoluunt̄ in fumū, & uapores, ut idē Tho. cōprobat eo. ti. q. 7. in fi. Et qđ dixi corpora hmōi non hre uirtutē gñatiuam, est uerū in Angelo bono utroque modo ex, quo nullam hēt operationem generādi, nec quo ad potentiam, neq; quo ad actū, qa hoc conuenit naturę Angelicæ, q coitū ipsum, & oē aliud pctm̄ penitus abhorret, cuius est quodā modo incapax. Dæmones uero bene pñt in assumptis corporibus gñare, qppe, quia in coitu carnali, sicut ī aliis peccatis summopere delectant̄, si qua tñ gñatio ex illorū coitu succederet, illa nō pueniт ex semine illius assumpti corporis, qđ nullum hēt in se, qa ex quo non hēt uirtutē digestiuā, nō hēt ēt uirtutem gñatiuam, qa caret sanguine,

12 † Nam sperma orit̄ ex purissima substantia cibi iam bene digesti, ut inqt Auic. fen. 20. in tract. 1. c. 3. ubi dicit, qp sperma est superfluitas digestionis quartæ q fit cū cibus dispartit̄ in mēbris resudādo à uenis, tertia digestione iā completa, & est de summa humiditatis pximę coagula tionis ex qua nutriunt̄ mēbra dura, & vena arterię. Istę n. operationis naturales nō cōueniūt corporibus assumptis p dęmonē, qa nō sunt naturalia, ideo nō faciūt sperma, nec pñt p se ipsa uirtute ppria gñare, Diabolus igit̄ in coitu ipso generat ex spermate alieno. s. alicuius uiri in somniis polluti, aut etiā in uigilia quotiescūq; dęmon in forma succubi se trāsformat. i. in forma mulieris, & hēt coitū cū uiro, tūc recipit formā uiri, & quāto citius uelocissime accedit ad mulierē in forma incubi. s. uiri, & assumens coitum cum ea intromittit dictū sperma in natura, & matrice mulieris. & idē s. qđ pgnātia mulieris īfantis, & gñatio, ac si mulier cū naturali uiro coiū habuisset.

13 † Tamē īfans ipse si oriat̄ nō dicet̄ esse filius dæmonis, sed illius cuius erat sperma ita firmāt cōiter Theologi S. Aug. in 3. de Trin. & 2. de ciu. Dei & S. Tho. in d. tract. qq. in 1 parte tit. de mirac. q. 8. uers. ad primū Conclusiue igit̄ dico in hoc secundo euidētiali, qp Angelus tum bonus cū malus in assumpto corpore itr retinet, & operatōes illas operationes naturales p quas non alteratur forma assumpti corporis, sed remanet ī esse suo, & in eadem propotione figuræ, & formæ, oēs uero operationes per quos alteratur forma siue figura corporis pdicti, de qbus supra diximus, sunt illis prohibitæ iōne pdicta. ita firmant ipsi Theologi in locis pdictis, sed deferre corpus aut aliud podus loco ad locū motu locali nō immutat formā dicti assūpti corporis, ergo sunt capaces istius operationis.

14 † Tertio psuppono, qp Angeli mali. i. Dæmones multa facere possent s̄m eorū naturalē uirtutē, & ptātem, q tñ facere non pñt, diuina puidentia ipsos reprimente & eorū pperibus resistente, & sic maiora pñt in habitu, & potētia quā in actu, ita idem Thom. in tract. qq. q. 5. ti. de mirac. & Aug. in 3. de Trin. ubi dicit, qp Angeli mali qdā facere pñt eorū uirtute, & potētia naturali si permitterētur à Deo q ideo facere non pñt, qa non permittuntur impediuntur itaq; qñq; ab illis agendis ad quæ eorū naturalis uirtus se extendere potest, idem ēt comprobat. S. Bonauen. in 2. sen. lib. 2. dist. 7. ubi late disputat de uirtute, & potētia dæmonū, quā hñt respectu creaturarū, qd possint, qualiter, & quantū possunt, & quantū eis permittit̄ à Deo, ubi enumerat plures operationes naturales quasdęmū facere pōt, tā in assumpto corpore, quā sine eo.

15 † Quarto, & ultimo psuppono, qp licet Angeli boni, & hoīes qñq; p fidem, & diuinam gratiam operent̄ miracula, & faciāt aliqua q sunt ultra eorū nālem uirtutē, & ptātem. ut dicit. S. Aug. ī 3. de Trin. Dæmones tñ miraculo aliqua operari nō pñt, ut sint uera miracula. qm̄ miracula ipsa fiunt per gratiam, & donum Dei, qa est diuina uirtus in effęctu, q miracula facit mediante psona, & instrō Angelico siue humano sicut gr̄a pphetandi tradita fuit sanctis prophetis simplicibus, & ignaris ut refert S. Greg. in 2. dialogo. & in 1.

in 1 Omel. super Ezech. Miraculum. n. siue operatio miraculosa est quoddā diuinū testimoniū indicatiū diuinae, uirtutis, & ueritatis, ut dicit S. Tho. in d. tract. 1. parte. q. 5. de mirac. uers. rñdeo qđ si dæmonibus, quorū est tota uolūtas ad malum, ptās hæc daret à Deo faciendi miracula Deus ipse falsitatis eorū testis existeret, qđ diuinę bonitati penitus incongruit. Concludendū est igit, ꝙ dæmones nō faciunt nisi ea ad q̄ eorū naturalis uirtus se extēdit diuina uolūtas nō refragat sed ꝑmittit, ut idem Thom. hæc eadē testat ibi.

16 † Virtus n. Dæmonis est adeo uehemēs, & acuta, ꝙ multa opera q̄ ipsæ facit eius uirtute, & īdustria, & ex rebus naturalibus adeo bñ componit, & ueloriter exequit, ꝙ hoīes qui illa uident dñt esse miracula, licet in ueritate non sint. Pñt ergo dæmones mirabilr in nobis duplr operari. Vno modo per uerā corporis transmutationem, qñ fit uera mutat o corporis. Alio modo, per quandam illusionem sensuum ex aliqua imutatione imaginationis, neutra tñ operatio est miraculosa, sed ꝑ modū artis, & naturæ cōposita, ut ibi uide in q. 5. Quibus sic p̄suppositis dico, ꝙ dæmones Deo ꝑmittēte pñt in assumpta corporali forma hoīem deferre uere, & naturaliter de loco ad locum motu locali, & per cōñs illas strigimagas, & sortilegos ꝓfessos deferūt ad nutū in naturali forma ad quæcūque loca, qđ dictum ꝓbat primo rōne ꝑ ea

16 q̄ no. S. Tho. in tract. qq. in 1. parte. q̄ 16. art. 10. ubi dicit. † Quod in actionibus uirtutum actiuarum cōsiderandus est ordo rerū, q nō solum attenditur ſm naturas ipsarū rerum, sed etiā ſm earum motus. Habent. n. & ipsi motus quendam ordinem adinuicem q duppliciter consideratur. uno modo ſm ꝓpriam rōnē, & ſm hoc motus localis ad alios motus duplicem hēt comparationē. Prima est, q a ipse motus est primus motuū. secūdo q a ꝑ motū localē minima uariatio fit circa mobile. nam cum per alios motus uariet aliqd qđ est intrinsecū rei, puta qualitas, quantitas, accidēs aut forma substantialis ꝑ motū istum localem uariat solum corpus ſm aliquid extrinsecum, qđ est ipse locus, ꝑ cuius mutationem nō mutat nec alterat res in substantia, uel in accedētu, aut alia qualibet eius qualitate intrinseca, & quantū ad hæc ſm p̄dicta cōpetit, ꝙ corpora moueant a substantiis spiritualibus motu locali facilius, & immediatus quā aliis motibus. Alio mō cōsiderat motuum ſm ordinem mobiliū, sicut. n. motus cœli est prior motu corporis elementariis, ita motus corporū cœlestiū est prior motu corporū inferiorū respectu ordinis, & ſm hoc cōpetit superioribus substātiis spiritualibus mouere superiora corpora cælestia ita ēt inferiorus substātiæ spirituales q̄ sunt dæmones respectu peccati, & priuationis grę cōuenit qđ mouere possint, & moueāt corpora inferiora siue humana sint siue alia, q a data possibilitate in uno ꝑ cōñs dat in oibus aliis his maxime q̄ sunt eiusdē pōderis uel magnitudinis, ut dicit idē Tho. in d. tit. de dæm. q. 16. art. 10. in fi. & hr ꝑ S. Aug. ī 3. de Trin. ubi dicit, ꝙ dæmones colligūt q̄dam semina ex q bus formant species quasdā, siue aīalia uiuentia q̄ fieri non pñt absq; corpore mobili, ergo mouere pñt corpora inferiora de

18 loco ad locum motu locali. † Secundo ꝓbatur hæc opinio auctoritate sacri Euang. Matth. 4. c. ubi diabolus in assūpta humana forma tētādo Iesum in deserto, adduxit illū in sanctā ciuitatē, & statuit, ipsum supra pinaculū tēpli, qđ est locus q dā excelsus, eleuatus, suꝑ quo doctores antiq̄ legis p̄dicabant, & doctrinā legis p̄dictæ publicæ populosq. docebāt ut dicit S. Tho in gl. super d. ca. 4. in uers. diabolus aūt, &c. ubi dicit nota, ꝙ omnia opera illius tentationis corporis sensib. completa fuerunt, q a diabolus tūc apparuit Christo in forma humna, & licet duæ sint opin. Theologorū super illo puncto qualiter Christus statutus fuerit suꝑ illo pinnaculo an ꝑ delationē dæmonis uel qđ ipsemet pedibus ꝓpriis ascēderit mediātibus diabolicis ꝑsuasionibus, uerior tñ opinio est illa ꝙ fuerit portatus, a dæmone. i. eleuatus de terra, & unico ictu siue momēto fuerit portatus in loco p̄dicto. † & hæc intelligētia magis cōuenit literæ Euāgelii dū dicit, statuit, qđ idē ē sicut posuit siue cōstituit. si. n. pedibus ꝓpriis Christus ascendisset ad dæmonis ꝑ suasiones. tex. dixisset adduxit, sicut dixerat supra qñ illum adduxit in sanctam ciuitatē, uide S. Tho. in d. gl. & Alber. mag. suꝑ d. ca. 4. & S. Bonauen. in 2. sent. lib 2. dist. 7. ꝑ totū. qđ manifestius demonstrat, ꝙ Christus delatus fuit à dæmone ex eo ꝙ oēs theologi firmiter ibi cōcludūt, ꝙ Christus dū statueret suꝑ dicto pinaculo reddidit se īuisibilē circūstātibus q ibi aderāt ne insurgerēt clamores

in

in populo putantes miraculose Xp̃m ascendisse locũ, q̃ si ꝓpriis pedibus naturalr̃ ascendisset non erat opus q̃d se inuisibile redderet, ex quo nil mirandũ fecisset. fatendum ẽ igit̃ ꝙ diabolus ipsum assumpsit de terra, & raptim unico ictu statuit illũ sup̃ dicto pinnaculo. Cũ itaq; dęmon portauerit Xp̃m, in uero corpore q̃ erat Deus, & homo, & uerũ corpus humanũ habebat, ipsumq. nouit de loco ad locũ ẽt sursum q̃d difficilius est motu locali deo ꝑmittente nulle rõ diuersitatis reddit̃ quare nõ possit ẽt deo ꝑmittente portare hoĩes istos ipsosq. mouere motu locali ad nutũ de loco, ad locũ, eo maxime accedente hoĩs uolũtate, s̃m ea q̃ diximus supra 13. euidentia. † Tertio ꝓbat̃ sic, si humanus spiritus q̃ est aĩa, q̃ est inclusa in isto carcere terreno corporis humani, hẽt uires mouẽdi corpus ipsum de loco ad locũ, scẽdẽdi descẽdẽdi, currẽdi, saltãdi, sisten di, & aliud quoq; corpus supra suum portandi ad oẽm eius libitũ est, minus potẽs nã angelica, ut dicit S. Aug. in 3 de Trin. & S. Tho. de. q 16. art. 10. quãto magis dæmon, q̃ est substantia spiritualis libera, & soluta nullaq. ꝑmit̃ pondere carnis q̃s neget q̃d similes operationes nãles, & lõge maiores in assumpta corporali forma diuina potẽtia nõ reprimente operari non possit, certe nemo, & ꝙ ipse demõ sit lõge maioris roboris quã homo imò pluribus hoibus simul hr̃ p̃ S. Aug. in lib. 10. de ciu. Dei, relatũ. 26. q. nec mirũ. §. su p̃ hoc. non est igit̃ mirandũ si dæmon corpus hunanum p̃ æthera portare possit, & quã uelocissim e, dũmodo diuina uolũtas sibi nõ repugnet, ad q̃ faciũt ea q̃ diximus supra in 3. euidentiali, & q̃ dicemus infra in seq. memb. † Quarto dico q̃d unusquisq; eorũ q̃ sua sunt ad bonus moderator, & arbiter. l. in re mandata. C. man. & de rebus ꝓpriis q̃sq; põt ad libitũ suũ disponere, imò ab ipso dño auferri non põt absq; eius libito uoluntatis l. id q̃d nostrũ est. ff. de reg. iur. l fi. ff. de pac. & p̃ Bar. in l. iuris gen. ff eo t. iste. n. strigimagę magi. & sortilegi p̃ illã ꝓfessionem effecti sunt dæmonis creaturæ, eo ꝙ sponte sua sub illius imperio, & p̃tãte se subiecerunt ut latius supradiximus in. 2. & 3. q. ergo. sequit̃ ꝙ dæmõ de ipsis siue in aĩa siue in corpore ad eius libitum q̃dq̃d vult disponere põt, Deo ꝑmittente, q̃ in hoc dæmoni nullnm p̃stat impedimentũ sed relaxat sibi arbitriũ, & libertatẽ uirium suarum in istos dico ꝓfessos non aũt in alios s̃m ꝙ dicit S. Aug. in lib. 10. de ciuitate Dei, & in 3. de Trin. & S. Tho d. q. 16. ar. 9 & 10 habet̃ in d. c. epi. ibi mentem quam diabolus captiuatam tenet p̃ q uæq; deuia ad eius libitum deducit, &c. Ex quo. n. ipsi semel Deum relinquerunt, abnegantes fi. cath. & totum christianæ religionis cultum, non est dicẽdum ꝙ Deus amplius ipsos ꝓtegat. uel de his curam aliq̃ hr̃e uelit, sed illos dimittit penitus sub p̃tãte, & arbitrio Sathanę, Postq̃ illi spõte sub eius imperio se subiecerunt, & eum principẽ habere uoluerunt. cum sint igitur extra cõionem fidelium, non sunt amplius oues Xp̃i, q̃ fuerunt tradite in custodiam Petro, sed sunt oues externę. s. diaboli, ut hr̃ in c. firmissime. & in c excõicamus, in princ. extra. de hær. & d. c. nec mirum 26. q. 5. & eadem causa. q 2. q̃ sine Saluatore, nimirum ergo si dæmones illos deferunt ẽt in corpore. primo, quia respectu substantiæ spiritualis adest potentia naturalis. Secundo, q̃a respectu diuinæ maiestati nullum p̃stat̃ impedimentum, ut cõcludũt theologi in locis supra notatis. † Quinto probatur hęc cõclusio à maiori p̃ ea q̃ hñr Exod. 7. c. ubi dr̃, ꝙ magi Pharaonis arte dæmonũ cõuerterunt uirgas in dracones, & fuerunt ueri dracones nõ aũt superstitiosi nec illusorii, ut dicit S. Aug su p̃ gl. ibi dicens, ꝙ dæmones hoc facere potuerunt eorũ virtute naturali p̃ aliquas potentias naturales, seu p̃ quædam semina collecta, q̃ habet uim putrefaciẽdi ligneas uirgas, & cõcurrendi in lubricẽ draconis speciem, s̃m, ꝙ dicit S. Aug. in 3. de Trin. quem refert, & sequit̃ S. Tho. in d. tract. qq. q. 5. uers. ad octauum in ti. de mira. ubi dicit, ꝙ licet ista apud nos uideant̃ esse miracula, q̃a humana uirtus ista non capit nec se extẽdit ad illa, tñ quo ad secreta naturæ, & dęmonis intelligentiam nõ sunt miracula imò opera ipsius naturæ dæmonis industria fabricata † Itẽ nota aliud mirabile dęmonis arte factum. Legit̃ in sacris literis ꝙ Simon magus arte dæmonum canes loq̃ faciebat, nec dum est annus elapsus ꝙ casus iste euenit in facto Romæ, ubi mulier quędã magica uetula q̃ Francisca Seneñ. dicebat̃ artis diabolicæ primum perita, canem quendam magnæ staturæ nigrũ totum secum ducebat, quem post nonnullas p̃ces reuerẽter emissas loq̃ admodũ faciebat & uoce quadã uolut humana uerba articulata ꝓferebat q̃ audita fuerũt ad plubus

bus,& maxime à quodam sacerdote presbytero q rem ipsam ꝑpalauit dño almæ urbis Senatori q de mandato S.D.P. adiuncto sibi Reueren. D. Locum tenente Vicarii sui una cum quibusdam aliis uiris maxime doctrinę & experientiæ mulierē ipsam sollenniter examinarunt,& cõperto facinore flammis publice cõsumpserũt ipsam q̃ canis loquela dupli ci modo fieri potuit s̃m Th d.c.5. de mirac. aut ꝙ dæmon assumpserit corpus in forma canis oĩbus partibus suis bene ꝓportionatũ,& locutus fuerit, aut ꝙ esset canis uerus & nãlis,& dæmon ꝑ impulsum aeris motu locali sonum quendam formauerit similitudinem literatę, & articulatæ uocis hñtem. 24 † & hoc modo ẽt dr̃ qđ Asina Balaam allocuta fuit ipsum duabus uicibus,ut hr̃ nu.22. c.ubi Asina ipsa q̃ portabat Balaam ibat ad regem Balac q miserat ꝓ eo,uidẽs asina Angelum resistentem in uia,& se opponentem Balaam Asina declinauit à recto tramite, & iuit ꝑ agros,Balaam ꝑcutiebat illã uolens, qđ iret ꝑ uiã,illa recusabat,& adeo uehemẽter ꝑcussit illã ꝙ cecidit,& tunc dñs aperuit os Asinæ,& locuta est ad Balaam dicẽdo,qd feci tibi cur ꝑcutis me? at Balaam dixit,qa cõmeruisti,& illusisti mihi, utinam hrẽm gladium ut te ꝑcuterem, cui Asina iterũ rñdit? Nonne aĩal tuum sum,cui semꝑ cedere consueuisti usq; in p̄sentem diem, dic qd simile unq̃ fecerim tibi, At ille ait,nunq̃,q̃ uerba adeo bene,& articulare,ab ipsa asina ꝓlata fuerunt ꝙ ab hoĩe dicta uiderent. sed hoc factũ fuit ab Angelo ex diuina uolũtate ut ibi dr̃, & dicit S.Tho.in d.q 5.ad tertium ꝙ Angelus mouit linguam Asinæ p̄dictæ,& ꝑ crebiã aere repercussionẽ ꝓtulit articulata uerba de quibus ibi nãlium uerborũ similitudinẽ habẽtia.text aũt ibi dicit qđ dñs aperuit os Asinæ no.Ang uide Th in d.q 5. & 6. in tit. 5 de mirac.† Vltimo, non omittam illud qđ dixi Valer. Max ꝙ olim Romæ Fortunæ simulachrum quoddam marmoreum qđ positum erat in uia latina dr̃ locutum fuisse infra scripta uerba ad Matronas illas Romanas uidelicet,rite me matronæ uidistis, riteq; dedicastis nec putes ista fuisse Poetarũ figmenta qa si talia essent,ꝓfectu sacri Theologi in suis diuinis literis non inferrent approbando prout fit ꝑ S.Tho.in d.q.5.in 4. not. & ẽ gl.not.in c.Moyses.in uers.habitare.32. q. 2. q̃ dicit,ꝙ Angeli tã boni q̃ mali habitãt in siccis corporibus.s.in statutis lapideis, æneis & marmoreis,in cadaueribus defunctorũ, in auibus in qbus ipsi dæmones dant respõsum & refert exemplum Saulis q adorauit diabolum,& alias dixi supra ꝙ dæmõ sub idolorũ forma peractis sacrificiis, & precibus sortilegorũ siue magorũ ipsis interrogantib.& scire q̃rentibus q̃ occulta sunt,rñdet ad ꝓpositũ, uoce quadam sonanti articulata uerba, ac si ex ore hominis ꝓcederẽt, nihilominus neq; uox,neq; uerba naturalia sunt sicut humana sed ex crebra aeris reꝑcussiõe ꝑ dęmonẽ concitata uerba illa ꝓlata fuerunt,ut supra dictũ est.Si igit̃ hæc fieri possunt arte, & uirtute demonis quæ longe maiora sunt intellectui humano,minus capacia,& difficiliora qđ canis aut aliud aĩal brutum seu statua marmorea uerba articulata ꝓtulerint,quãto magis credendum est ꝙ dęmon possit corporalr̃ deferre motu locali aut brutũ qđ minus est q̃ aĩal de nouo creare,uel unã spẽm in alterã transformare,per diximus supra de uirga cõuersa 6 in draconem. † Demum ut res ipsa cunctis clarius innotescat subdã exemplo. Annis citra 20.in agro Sabineũ. uicino urbi Romæ in quodã oppido qdam Rusticus hñs uxorẽ q̃ erat de expressa dæmonis ꝓfessione, & plu ries ab eo interrogata si erat de dicta professione,semꝑ audacissime negauerat,qui maritus ex qbusdam signis q̃ uiderat maior suspicio aĩum eius apprehendit,unde decreuit uelle uidere si uerum erat ꝙ de nocte ipsa exiret extra domũ,& quorsum tenderet, & plurib. noctibus summopere inuigilauit, ut uideret qđ ipsa faceret q̃ semꝑ uolebat post maritũ ire dormitũ, & diu postq̃ ipse intrauerat in lecto multoties uigilaba,demũ nocte quadã hora 5.uel circa,qua ipsa citata ire tenebatur ad ludũ,ipse maritus iacebat quasi dormiẽs, & ipsa uenit ad illũ ad perscrutãdũ si dormibat,qđ uidens maritus statim cõfinxit altius dormire,& grauior somno teneri, ipsa uiso dormiẽte retrocessit statim,& pedetẽtim ibat lẽto gradu,tunc maritus magis argute inuigilat,atq; obseruat eũ diligẽtia cũcta q̃ uxor ipsa faciebat,demũ uidit,ꝙ accessit ab quẽdã angulũ domus,& eleuata quadã cista assumpsit pixidẽ seu ollulam quãdã q̃ suberat,dein de exutis uestib.cœpit inũgi cũ certo unguento in dicta ollula existente apud ignẽ calefacto,postea pixidẽ seu ollulã p̄dictã ad pristinũ eiue locũ reposuit,deinde uidi illam uelociter

citer exeuntem de domo, ac si pedibus non tangere terram, post cuius discessum maritus assurgens accessit ad ostium, quod clausum optime uidit, et cum pessulo, siue staga interius de quo magis obstupuit, deinde accessit ad angulum ex quo illa unguētum assumpserat, & reperta ollula illam accepit, & alibi abscondit, & reuersus fuit in lecto, pfecitq; somnū usq; ad mane. die uero sequenti reuersa uxorē maritus illā interrogauit quonā pficisceret nocte illa qn ex domo recessit media nocte sola, q a principio fortiter negabat salua frōte. tunc maritus sumpto ligno cœpit illā acriter uerberare, ut hret ueritatē, ipsa adhuc indurato corde sistebat, demum maritus sumpto pixide sint ollula, ecce dixit mulier maledicta, uide si credis q nouerim scelera tua, & grauiter sibi cōminabat aut qd mortē subiret, aut illū doceret qūo facit illas unctiones, & discessus, qa uolebat oīno accedere ad cōgregationes illas quas intendebat oīno uidere, & q fierēt in eis tunc mulier ipsa cōfusa dū uidit pixidē unctionis fassa est ingenue errorē suū implorando suppliciter ueniā ab ipso uiro, q libenti aīo sub fide pmisit ei indulgeri dūmodo ipsum adduceret secū una nocte ad cōgregationes pdictas, ipsa tūc aperiens os suū cępit uera loqui, & cūcta dictæ pfessionis capitula recēsuit, & ondit uoluptates, illecebras, & gaudia immēsa q inde assumebāt, & de amenita, & delectatione ludorū, magnificentia chorearū, opulētia cōuiuiorū, principis illius liberalitate, & de ultimi effectus dulcedine cūcta narrauit, ex quo indulgētiā admissorū a marito ipso īpetrauerat, q maritus curiosus ista uidere, & interesse pcepit uxori, ut quā primū ad dictā cōgregationē accessura erat ipsum euocaret q mulier pmisit illū adducere, & impetrata prius lnīa a dn̄o Sathana de adducende maritū ad ipsam cōgregationē, adueniente hora adhibitis unctionibus unusqsq; ipsorū sup suo, hirco eqtando quā uelocissime puenerint ad locū ipsius cōgregationis, & anq̄ discederēt de domo uir ipse diligenter pmonitus fuit ab uxore ut summopere pcaueret ne in itinere eundo, uel redeundo aut in loco cōgregationis signo crucis se muniret, aut illius nomē nec Dei, uel Iesu Xpi quouis mō cōmemoraret, maxime in laudando, uel adorādo, q sic facere pmisit in loco sistētes uxor dimisit maritū in certa parte monēdo ipm, ut illā expectaret donec reuerteret à pstādo obedientiā earū principi Sathanæ queadmodum unusqsq; aliorū tenebat, q maritus uidens tam innumerā uirorū, ac mulierū multitudinē illic adesse uehementer obstupuit, finita obedientia fiunt tripudia, & choreæ, q̄ celeberrimæ cū maxima cymbalorū, tympanorū, aliorūq; instrorū dulcidine, & tripudiātium numerositate ordine quodā retro grado cōtra morē, nām, & ordinē chorearū qb. nos utimur, qb. peractis pparanē mensæ q̄ amplissimæ, cum maxima epularū, & conuiuantium copia, & optimis ferculis, uxor illa ex indulgētia principis introducit maritum ad mensam comedere incipiunt, maritus degustans epulas insipidas petiit salē q nullus aderat in oībus mensis, nec dum ueniēs qsq̄ cum sale iterum petiit, atq; rogauit pcedēte mora, iterū atq; iterū terq, quaterq; salē ipm supplicando petiit, & toties replicauit qd dæmō quidam salem ipm attulit, vn̄ maritus uidens salē summopere gauisus est, & pgaudio magno dixit hæc uerba. Hor laudato sia Dio, pur uēne questo sale. Quo uerbo plato postq̄ auditū fuit nomen Dei laudatū unico momēto cuncta petiere, & oēs undiq. statim discusserunt mēsæ, epulæque oēs cōsumptæ sunt, luminaria cūcta q multa erāt illico extincta sunt, adeo q maritus ipse repitur solus, & nudus in loco ipso in medio tenebrarū stetitq. sub illa frigidissima nuce Bn̄uentana per totā noctē usque ad mane cū maximo frigore, & periculo, die uero sequenti uidens pastores q pascebat greges circa loca uicina ab ipsis petiit, ubi nā esset ipse si regio illa dicebat, cui rn̄sum fuit qd erat Beneuentana, q distabat à pr̄ia ipsius uiri centū miliariis, uel circa, ipse uero erat nudus sicut alii, q uadunt ad choreas dæmonū, multū male se habuit in partib. illis adeo qd substulit periculū mortis, & qa ualde ignotus erat in ea regione, & sine pecuniis, coactus fuit mendicare ostiatim amore Dei, adeo q inuenit tunicellā quādā satis cōtritā, ut posset se tueri à frigore qd tūc uigebat, & sic paulatim qrēdo uictū ī itinere amore Dei tm̄ ambulauit, q puenit ad pr̄iam spatio octo dierū, uel circa, & erat adeo deformatus, & macilētus qd à paucis recognoscebaē, & accedēs ad curiā principis illius castri detulit q̄relā cōtra eius uxorē, & q̄sdā alias mulieres eiusdē pfessionis eius socias q oēs fuerūt incarceratæ, & dū a prin-

pricipio negaret, instāte uiro pdicto testimoniū uerū de uisu ferēte tandē oēs falsæ sunt, & ardētissimis flāmis cōbustæ. † Nec dū decē lapsi sūt, uel circiter anni qđ mulier quadā iuuēcula infra 16. annū ætatis existens adhuc uirgo eiusdē Sabinen. diœcesis ex altero tñ oppido oriunda à quadā alia malefica striga seducta ut religionē diabolicā pfiteretur, ad ludum adducta fuit, & pmonita ne signo crucis se muniret, aut Deū Iesum Christum collaudando memineret, postq̄ ad locū cōgregationis accesserunt iunior ipsa uidēs tā maximā mulierū uirorūq; multitudinem, & principē ipsum Sathanā in solio maiestatis tam supbe sedentē, & tot auratis ornamentis, & purpureis uestibus decoratum, uehementer obstupuit, & q̄ simplex erat uirgo incauta primæ monitionis oblita ob rerū magnificētiā, & maximū stuporē quo apprehensa erat se signo crucis muniuit dicendo Iesu benedetto che cosa è questa? nec dū uerba pdicta pfecerat qꝫ stati cuncta euanuere, & oībus luminaribus penitus extinctis sola hęc misera inter maximas tenebras ualde mæsta reperit, & quā maximus pauor uehemēter illā apphendit, ex quo pœnę mortua est, sed recordata de noīe Iesu, & B. uirginis Mariæ deuotissimis precibus se illis cōmēdau[it], uouitq; castitatē ppetuā si incolumis in d[e] euaderet, & d[i]uino auxilio illustrata, tāta s[o]litudinis periculū mox euasit, qa senex rust[i]cus una cū filio, & asello trāsibat pe locū pd ictū ubi erat ista puella q̄ prīm lamentabat de sorte sua, q senex audito gemitu accessit ad illā dicēs, filia mea qd facis istic sola isto tpe nocturno, quam cū nudā uideret magis obstupuit q̄ simplex uirgo maxima erubescētia ducta q̄ nihil hēbat vñ pudibūda ptegeret post multas lacrymas, gemitus, & suspiria, huic uiro q̄ plurimū se cōmēdauit ut illā secū adduceret ad domū suā, q senex accepit palliū suū, & posuit sup humeris puellę, & illā secū ad domū suā, q nō multū distabat, adduxit, & in itinere totā feriē facti sibi narrauit q senex stupore, & pietate plurimū afficiebat, audiuitq; ex qua pria qbus ue parētibus orta esset, & decreuit senex oīno hæc eius parētib. enunciare, & puellā ipsā eisdē restituere. ingressi sunt domū uxor senis q̄ erat multum pia perq̄ blāde uirginē recepit, & apud se in lectū retinuit, & deinde p duos uel tres dies maxima charitate materna pietate tractauit eadē uestibus suis īduit, & post triduū maritus accepit asellū, & comite filio puellā ipsam eqtātē ad patriā suam illęsam reduxit ppriisq. parētibus eādē restituit, q dudū fleuerāt pditionē filiæ putātes ne aliqs miles aut alius neq̄ uir nocturno tpe rapuisset eā dē. q senex maxima ueneratione, & amoris dulcedine à parentibus puellæ amplexus est, receptisq. muneribus p se, & filio dimissa puella ad domū suā reuersus fuit quæ qdē puella postq̄ dono Dei, & grā B. Mariæ uirginis tā graue periculū euaserat, decreuit oīno uotū iā factū adimplere, & ingressa fuit monasteriū. S. Frā. assūptoq. habitu solēniter pfessa fuit, & castissime uixit, cuius parētes liberū pstitere cū sensū illā uero maledictā strigā q̄ filiā suā adduxerat ad illū locū denūciarūt curiæ & recompta publice fuit igne cōbusta. Hæc. n. q̄ audiui retuli, modo referā q̄ ipse uidi, & in foro habui q̄ plura sunt, tñ duo tm̄ q̄ recētiora sunt referam. Anno dñi 1524. mēse Septēbris dū essem in quoddam Castro Monasterii S. Pauli de urbe apud regionē Sab. ut mea pdā illic expedirē, & mox ad urbē reuerteret, summis sui pcib. rogatus à Reuer. P. dño Abbate illius monasterii q ē dñs in tpalibus dcōrū Castrorū. ut accederē ad aliud Castrū eiusdē monasterii ibi uicinū qđ Nazarenū appellāt ad examinādum tres mulieres maleficas siue strigas, ut dicebāt. q in arce ipsius Castri a iq̄diu inclusæ remāsciāt, q ex earū dictis acciperē, sibi referrē, atq; cōsulerē qd mihi in re illa agēdū esse uideret. Ego. n. meis ppeditus eram, licet nō potuerim absq; magno meo incōmodo illuc accedere, & huic rei uacare, nihilominus morē gererē tanto uiro, quē alias ī meis ualde gratū, & benignū repi, nō potui euitare qn eius pces mihi mādata seruarē. Accessi qd ad illas quarum unā q̄ mihi facilior uidebat examinare cœpi, & plurib. exhortationibus, ut ueritatē apiret, psuaderi, q̄ demum post aliqualē hæsitationē cœpit ueraloq, & rē ipsā totā fateri qualr ipsa erat de secta illa strigimagarum expsse pfessa, in qua pfessione instecerat p annos 14 cōtinuos, qbus cōtinuum cōmercium habuerat cū demone, & nominauit alterā mulierē maleficam q̄ fuerat eius magrā, & ipsam ad pfessionē adduxerat, & qꝫ isto tpe plurima maleficia, siue ueneficia fecerat & cōtra hoīum psonas, & cōtra iumenta ex quibus hoīes tres perierant,

iumenta

iumenta aūt quatuor, & ꝙ agrorum pluriū segetes īmaturas uētis, grādinib. & tempestatib. strauerat & penitus deuastauerat, & multa alia his similia obscena machinata fuerat arte illa malefica ad ulciscendū iniurias suas. Quā ego subtilius interrogās, ut clarius hērē q̄ sunt istius diabolicæ religionis suę ꝓfessionis secreta. Primo.n.ꝑscrutatus fui qd est illa ꝓfessio, quā mulieres ipse faciunt cū dæmone, & qbus modo & ordine ad illā accedūt, & qb. cerimoniis & solennitatib. utūtur in ea. Ad qd se obligāt demoni. Sub qua forma uerborū fit obligatio ipsa, item postea q̄ sunt ab eis seruāda, & ad q̄ tenent̄. Simil'r q̄ prœmia hn̄t, & quæ hr̄e sperāt ab earū principe demone, & ex qbus rebus simplicibus, uel mixtis cōponunt unguēta, qbus liniunt corpota sua, dū uadūt ad ludos, & cū qbus ēt rebus faciūt alia uenefica maleficia. Item quē ordinē tenēt qn̄ accessuræ sunt ad ludos ꝑdictos, & sic est uerū, ꝙ uadunt corporal'r uel illa sit illusio siue uisio quædā in apparētia, in mēte, & intellectu, & casu quo accedāt corporaliter an ambulēt pedibus ꝓpriis, uel aliter deferant̄, & qūo & per quem. Itē qūo & qualiter celebrāt sacrificia, offerunt ꝑces, & munera demoni. Itē quæ sunt illis ꝑcipua in obseruantia in dicta ꝓfessione, & alia qdā quæ nunc nō recordor, quæ quidem mulier sub spe uenitē cūcta à principio usque ad finem recensuit quæ ꝓfessio. ipsa reqrit exprimendo oīa singula illius capitula.† Primum enim dixit, ꝙ qn̄ adducta fuit per illam eius magistrā ante tribunal principis earū qui est diabolus in forma regis ꝑsidens in solio maiestatis, instructa prius a magistra qd factura erat, uenit & oportuit primo abnegare baptismū, & oīa christianæ fidei documenta relinquere, deinde ecclesiastica sacra cuncta ꝓiicere pedibusq; propriis cōculcare crucē, & imagines B. Mariæ uirginis, & aliorū sc̄ōrū, q̄uis hæc ultima non fiunt corā eo, sed alibi postea satis est, ꝙ ista promittāt se facturas quā primū cedet occasio, deinde fecit obligationē ꝑ solēnē stipulationē in manib. ipsius prīcipis, qua uouīt, & ꝓmisit ꝙ ꝑpetuo erit illi fidelis, & obediēs, & oīb. eius mādatis parebit. Deīde medio iureiurādo tactis scriptu ris sup quodam magno libro obscuras paginas cōtinēte, ꝑstitit homagiū siue ꝑpetuum uassallagiū, & qd̄ nunq̄ redibit ad fidē Xp̄i, nec diuina ꝑcepta seruabit, sed solū ea q̄ ꝑ ipsū principē erunt decernēda, & ꝙ ꝑpetuis futuris tp̄ibus erit obediēs illi, & ueniet cōtinue cū uocata fuerit ad ludos, & cōgregationes nocturnas, & q̄ ī eis ꝑ alias mulieres fiūt. ipa faciet, & ꝙ ēt aderit sacrificiis illorū nocturnis, & solitas preces, & cultū adorationis ꝑstabit; uota q̄cunq; q̄ ipsa præstare cōtigerit ꝓ uiribus adimplebit, & quoscunq; poterit alios ad eādē ꝓfessionē adducet. Eōuerso aūt ipse princeps egregia frōte ꝓmisit ei dē mulieri sic p̄nti ꝑstare ꝑpetuā felicitatē, gaudia īmēsa, & uoluptates quascūq; ī hoc mūdo hr̄e desiderauerit, & demū post hāc uitā longe maiora munera cōsequet̄. Quo fcō statim unū dæmonē cōstituit ad custodiā ipsius mulieris quā nuuq̄ reliqre dēat, sed illi inseruire in oīb. q̄ ipsa cupiet, & quotiescunque cōtigerit ad ludos accedere hoc ipse intimabit mulieri, & illā deferret, & instruet ut supra q qdē demō associat̄ ei tanq̄ maritus uxori, isuꝑ dixit ꝙ sæpius accedūt ad cōgregationes illas ubi maxima mulierū numero sitas cōgregat̄, & nō uidēt illa in mēte, & ītellectu ī apparētia, sed ī uera, & nāli forma accedūt ad loca ꝑdicta hoc mō, & ordine, uidelicet qa primo ꝑ unum, uel duos dies anteq̄ fiat cōgregatio ītimat̄ sibi ꝑ dæmonē illū, q est ad ipsarū custodiā cōstitutus, qual'r nocte tali, & tali hora se ꝑparet ad ueniēdū ad ludū, q̄ muliet si hr̄et iustā cām impedimenti deducit, & audit̄ dūmō sit cā uera, & excusabilis, q̄ legitime excusare posset, alioqn si fingeret hr̄e cām quæ nulla esset ut nō accederet nō deferebat̄ inuita, sed reemanebat ī domo sua, nihilominus ꝓ pœnā sui mendacii adeo fortiter cruciabat̄ à dæmone ut in mēte, & ī corpore maximis, & cōtinuis dolorib. & ægritudine itrinseca, uel extrinseca, tā fortiter uexabat̄, ꝙ die noctuq; nil penitus qetis hr̄et, sed sp tribularet̄, & oīa q̄ ipa ageret euanesceret̄, & perirēt ī fieri adeo ꝙ necesse fuit, ut tot mala cessarēt, ꝙ pctm̄ suū fateret̄, & ꝓmitteret ēt medio iureiurādo, ꝙ amplius nō recusabit accedere, & hoc modo euasit ab illis malis. Cū uero ꝓmitteret accessurā statim adueniēte nocte, & hora euocabat̄ uoce q̄dā uelut humana ab ipso dæmone, quē nō uocāt dæmonē, sed magisterulū, aliq̄ magr̄m Martinettū, siue Martinellū hoc noīe dimi. q̄ sic euocata mox sumebat pixidē unctiōis & liniebat corpus suū ī qbusdā ꝑtib. & mēbris, quo linito exibat ex domo, & inueniebat sp

magisterulum suum in forma hirci illā expe ctātem apud ostium, super quo mulier ipsa dixit qđ equitabat, & applicare solebat fortiter manus ad crines, & statim hircus ille ascendebat per aerem, & breuissimo tpe deferebat mulierem ipsam usq; ad nucem Beneuentanam, & ibi illam suauiter deponebat, ubi numera mulierū, uirorūq. multitudo co 29 ram principe illo undiq; cōfluebat.† Primū aūt qđ faciendū erat p ipsas mulieres erat signū obedientiæ, & reuerentiæ q̄ fiebat corā prīcipe ordine quoddā retrogrado in oppositū directo illi reuerentiæ quā nos pstare solemus, nos n. inclinamus caput, & humeros flectimus genu cruie retro curuato uoluentes uultū ad principē, siue ad aliū quē ueneramur, ipsi uero faciūt cōtra, q a terga uoluūt uersus prīcipē, & caput curuāt uersus numeros adeo ut mētū cælū respiciat. crura uero nō curāt retro ut nos facimus, sed eleuāt sursum a terra a parte anteriori, & ita seruatur ibi. pacta igr ruerētia, princeps mandat q oēs tripudiēt, saltētq; cū lætitia, & gaudio sumētes unaqq; uoluptates suas, & unusqsq; dæmonū accipit mulierē suā ad cuius custodiā deputatus est, & cū ea gerit saltationes illas magna lætitia, atq; dulcedine, & interim pparant mēse cū lautissimis ferculis abūdātissime ornatæ, & celebratis choreis ueniunt ad cōuiuia, qb cōpletis, & cibatis oib, extinguunt luminaria oīa, & qsq; dæmō in forma in cubi. s. uiri, suā capit mulierē, si q uero sūt uiri, hñt dæmonē suū ī formā succubi. s. mulieris, & sic adinuicē oēs adimplet coitū carnis, & cū maxima uoluptate, quo offō cōpleto reuertunt ad domū oēs eqtātes sup illis hircis, sacrificia uero cū fiūt fieri solēt statim post pactū reuerētiæ signū fit adoratio, qua expleta deueniūt ad tripudia, & alia de qb supra, q̄uis sacrificia ipsa celebrare solēt ēt ī alijs locis extra locū cōgregationis, puta ī domo priuata, uel in qbusdā locis occultis, ut lata diximus supra eodē. q 3 & 5. Sed aduerte ad duo, q ipsa dixit. unū est qa dæmones festināt reportare illa ad domū anteq̄ labat nox, anteq̄ pulset cāpana p Aue Maria de mane q̄ pulsari solet in aurora, uel parū añ, qm si forte pulsaret cāpana tpe quo deferūtur ad domū necesse habet illarū magr in eodē loco ubi audit sonū pdcm deponere mulierē, aut uirū, nec pōt amplius ipm vel ipsū uel ipsam tāgere, sed necesse est, q residuū illud itineris pedibus ppriis ambulet, qđ per raro qdē euenire solet qa ita uelociter ipsas reportāt q non impediunt a somno, Scd m ē q retulit q quotiescūq; interfuerat ludis ita fessa reuertabat ad domū pp. illas choreas, & crebras saltationes, qa erat debilis cōplexionis ut apparebat q p tres, uel q̄tuor dies male se hēbat in corpore pp magnos labores quos sustinuerat q̄ silr cū dęmone suo dū esset in forma ī cubi sæpissime fuisse carnalr cognitā maxima cū delectatione testata fuit hæc illa ibi.† Aliud breuiuis exēplū su padda, 3 alia quoq; mulier eiusdē pfessionis q̄ una cū pcedēti erat incarcerata dū deferretur à dæmone suo, reuertendo a ludis pdictis itinere anteq̄ peruenireut ad domū, dum esset uicina oppido patriæ suę adiuit pulsare campanā de mane p Aue Maria. Vñ dæmō necesse habuit illā deponere, & discedere quā deposuit statim, & dimisit in quoddā agro iuxta q̄dā ripā ubi erāt spineta qdā, & in dicto loco ipsa misera mulier necesse habuit expectare usque ad mane, quo lux clarā appereret, sed fortuna pfuit sibi, qa illa die in aurora, & in diluculo qdā iuuenis illius oppidi ibat ad aliū locū ibi uicinū, quē ipsa uidēs trāseuntē cognouit, atq; uacauit noīe pprio qđ audiēs iuuenis prima facie timuit aliquātulū, sed uidēs postea mulierē ipsam q̄ seminuda erat à femorib. supra, & crinib. sparsis scapillata tota magis obstupuit, nec audebat ad ipsam accedere, nihilominus illa adeo benigne, & humiliter ipm rogauit ut accederet ad ille, qđ uenit, & interrogauit eandē postq̄ illā recognouit cur illic ita sola moraretī ī ea forma, cui illa dixit qđ tota nocte asellū suum pdiderat pquisierat, & nunq̄ potuit illum inuenire, cui iuuenis subridēs minusq. credens dixit hoc. n. aliud sibi qrit quā aselli ngsi io q q̄rit asellū uadi cū socio, & nō sola sic seminuda, & scapillata. aliud qđ qrebas dixit ipse, dices mihi ueritatē si uis, q adiuuēte, unde uenis, ubi fuisti, qd facis hic sola, qs adduxit, dicas mihi oīa si uis hre suffragiū, & ero tibi secretus, & fidus. Tunc mulier ipsa Lucretia nūcupata q̄ erat satis pinguis, pulchra licet satis timeret seuitiam uiri, & suorū cōsāguineorū, tñ fisca est de iuuene illo rogādo ipm prius summis pcib. ne cuiq̄ reuelaret fcm illud sed taceret, qa ipsa uolebat pīguiora munera sibi elargiri, cui iuuenis sub fide pmisit q absque dubio cūcta referret, & ille facturus

erit sibi secretissimus, tunc ipsa fassa est, ꝙ reuertebat ea nocte à ludis beneuētanis, & dū esset in itinere deferreturq; ꝑ aerē à magister culo suo audito sono cāpanæ q̃ pulsat de mane ꝓ Aue maria, fuit sibi necesse qđ illā deponeret in terrā in eodē loco in quo reperiebatur, qn̄ audiuit sonū pdictū, & hoc modo ipsa sic sola reperiebat ibi, quia iuuenis accessit ad illā, & ꝓstitit sibi opē in reuestiēdo, & recaptādo se, deinde associauit illā usq; ad domū absq; eo ꝙ aliqs factū illud aduerteret ꝓ cuius laborib. & fide mulier ipsa donauit dicto iuueni unū par caligarū, unū birretū, & camisiā unā, & certas petitas casei, rogando eū iterū atq; iterū ut taceret, & ita ꝓmisit, & tacuit rē ipsam plures menses, deinde nescit quo spiritu aut indignatione vel lapsu iuuentutis ductus rē ipsam secreto mō cum uno, deinde cū altero ꝓpalauit, adeo qđ paulatim res deuenit ad notitiā curiæ, un̄ mulier ipsi capta & cū aliis incarcerata fuit, & iuuenis ille ut testis oīa hęc medico iuro deposuit adeo qđ ipsa quoq; post multa facinus suū diutius tergiuersare non potuit, ego tn̄ illarum sentētiis īteresse nō potui, qa necesse mihi fuit ad vrbē reuerti illasq; dimisit earū iudici ordinario ut iustitiā faceret, sed cunctare tuli pfato dn̄o Abbati ꝓut inuenerā q man dauit suo Locūtenēti ut de ipsis iustitiā faceret, & inde ad paucos dies retulerunt mihi ꝙ uitā suā finierūt flāmis. Istarū unguēta uidi atq; tetigit, & quosdā alias maleficas mixturas qbus grauissimas ægritudines in humanis corporibus inferebāt, & illud ēt uidi quo hoīem ad earū libitū in furorē, & insaniā in-

31 ducebāt, q̃ oīa mādaui igne cōburi. † Ex qbus manifeste deprehēdi pōt ꝙ vere, & corporalr̄ deferunt, nō aūt in spiritu illuduntur, ad qd.n.opus erat ꝙ illa prior cōqueretur de laxitudine corporis, & mēbrorū postq̃ reuersa erat à ludis, ubi dixit ꝙ ꝓ tres uel quatuor dies se male habebat ī corpore ꝑꝑ magnos labores dictarū chorearū, si in spiritu dūtaxat fuisse apprehensa illusione illa, nō erat opus ꝙ cōquereret de corpore, & nimio laborare, qa corpus nō laborat ī somniis, sed aīus duntaxat, ut d.c.epi. Altera ēt mulier de qua in ultimo exēplo nō fuisset cōperta sola in illo loco nisi iuisset in corpore, ut ex pdictis. Sed qro nunc est qđ in ista secta ut plurimū sunt mulieris, uiri aūt rari sūt. Rn̄. plures reddūtur rōnes ꝑ Doc. Prima est, ꝙ mulier tāquā debiliori, & fragilior facilius decipitur à diabolo, & credit oīa q̃ sibi ꝑsuadentur. c. forus. de uerb. sig. c. 1. de cland. desp. & habet Gen. 3. c. ubi diabolus serpēs prius decepit mulierē q̃ uirū. eo qa magis credula fuit alia pōt esse rō. faciunt ꝑꝑ explendam libidinē carnis quam alio modo possent absq; ignominia satiare, isto.n. modo capiunt delectationē cū dæmone, & cōplent desideriū suū, absq; eo ꝙ cōtra ipsas insurgat infamia, ut ex pluriū ipsarū mulierū cōfessionibus accepi dū ista subtiliter indagarer. Quidā alii dixerunt ꝙ mulier est magis uana, & curiosa, & magis familiaris diabolo q̃ sit uir, & q̃ minus timet transgressionem pręcepti superioris q̃ uir, quasi ꝙ magis regit uoluntate, appetitu, & sensualitate q̃ ratione, ut habet. 23. qō. 7. qđ ꝓposuisti. & q. 5. Adā, & c. mulier, & per gl. in d. c. 1. de clande. despon. & d. c. 3. supe Gene. & ibi per sacros Doc. Ex pdictis itaq; cōcludo conclusionē ipsam esse sufficienter probatam, cui non hn̄t obstare quædā q superius in contrarium adducebant. Et primo obstat tex. in d. c. episcopi. super quo tenentes cōtrarium se oēs fundāt cui licet per alios Doct. antiquos, & Mod. fuerint datæ plures rn̄siones ad unum tn̄ tendentes. s. ꝙ tex. non loquitur de secta ista strigarum, sed de alia longe diuersa ab ista. Ego tn̄ idem comprobando alio modo respondebo ad illum tex. declarando literam, & mentem illius cōcilii, & antequam ad ulteriora ꝓcedam

32 pmitto† quod oīs lex recipit interpretationē à ratione sua, maxime qn̄ ratio in lege reperitur expressa quæ magis attendenda est q̃ dictum legis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure pa. l. cum pr̄. §. dulcissimis. ff. de leg. 2. l. milites ꝓhibent. & l. milites agrum. in princ. ff. de re mil. n omē. in fi ff de leg. 3. & Bart. in l. 2. §. uidendum. ff. ad Tertul. idem Bart. in l. omnes populi, in 7. q. princ. ff. de iust. & iur. Bart. in l. si constante. in 5. colum. in 7. & 9. q. ff sol. mat. & in l. si uero. §. de uiro. eo. tit. & in l. 1. C. q̃ sit lon. consu. & 1. dist. consuetudo per Gem. in c. ubi periculum, in 2. no. de elec. lib. 6. & est gl. not. in clem. 1. de elec. in uer. eligatur, & gl. in d. c. consuetudo. 1. dist. Ideo dn̄t Doc. ꝙ cui non conuenit ratio legis minus conuenit ipsa lex. d. l. cum pr̄. §. dulcissimis. & d. l. nomen. in fi. & d. l. milites. la prima, & l. 2. ff. de re mili. Quibus pmissis dico ꝙ rō principalis illius. c. & intentio concilii Aquiren. non fuit uelle impugnare, & hēc

pro impossibili quod dæmon Deo permittente non possit hoīem corporalr̄ deferre de loco ad locū motu locali, qa si sciuisset istius intē tionis dixisset contra cōem omnium Theologorum, & canonistarū sententiā, imò cōtra tex. ꝓprium sacri Euāgelii Matth.4.Luc.4.& Marc.1.c.in princ.ubi apparet quod diabolus tē tando Xpm, qui erat Deus, & hō naturalis, detulit ipsum corporalr̄ super pinnaculum templi, & in montē excelsum, vt latius infra dicemus, intētio igitur finalis illius cōcilii in illo uer. Illud ēt nō est omittendum &c. fuit, velle improbare, & dānare errorem illum in quo erā mulieres illæ sceleratæ de qbus ibi, q̄ erant hæreticæ, & in sua obstinata opinione damnatæ, & q̄ fuit ratio principalis, atq; finalis quare cōcilium illud declarauit mulieres illas esse hæreticas, & dānatas. Ratio dico principalis fuit illa quā ponit ibi tex. uidelicet. Cū aliqd diuinitatis, aut numinis extra vnū Deum arbitrant̄, hæc est rō principalis q̄ facit illas esse dānatas, qđ melius declaro sic, Concilium illud in princ. exponit gn̄ale edictum quo mandato omnibus epis, & clericis summo studio elaborent ꝑniciosam, sortilegam, & magicā artem ex parochiis suis penitus eradicare, & sic primo improbat artē, deinde deuenit ad spēm. s. ad homines illius artis peritos dū dicit, quod si aliquē virum, aut mulierē hmōi sceleris sectatorē īueniāt turpiter dehonestatū, ex parochiis suis deiiciant, quia subuersus est, & is ēt qui similis est sibi subuersi sunt oēs, & à diabolo captiui tenent̄ q relicto creatore suo diaboli suffragia q̄runt, & ideo à tali peste debet mundari sancta ecclesia. hic. n. remanet completa oratio primæ partis cap. vbi cōcilium mādat extirpari hāc reprobā artē magicā, & sortilegam, & illius professos turpiter dehonestatos, & externos à fide catholica ex oībus parochiis suis repelli, ad hoc ut sancta ecclesia à tali peste liberetur. Deinde incipit secunda pars ibi, illud ēt non est omittendum quod quædā sceleratæ mulieres retro post Sathanā cōuersę &c. ubi cōcilium p̄dcm̄ mutauit sermonē, & posuit aliū casum diuersum à p̄cedēti, quod patet ibi dum dicit. Illud nō est omittēdum quod qdā sceleratę mulieres &c. tex. ibi in princ. locutus fuit de mulieribus, quæ artē magicā, & sortilegā ꝓfitētur ibi, dū dicit aliquē virū, aut mulierē huiuscemodi sceleris &c. si. n. cōcilium p̄dcm̄ in illa secūda parte voluisset intelligere de eisdē mulierib. de qbus fuerat facta mētio in princ. tex. nō dixisset ꝑ ista uerba quædā sceleratæ mulieres &c. sed dixisset ꝑ aliqua uerba repetitiua earūdē ꝑsonarū, & qualitatū, vz, eędē ipsæ dictę, vel p̄dictę, vel ꝑ alia similia uerba ex quo. n. text. in d. 2. parte non fuit locutus ꝑ uerba repetitiua, sed ꝑ diuersa, & diuersū sensum, & casum demōstrātia, fatēdum ē de necessitate quod ille sit diuersus casus à p̄cedēti & sic diuersa spēs ꝑsonarū, & quod sit uerū clarius demōstrabit̄ infra. † Conciliū igit̄ deueniēdo ad secundā partē exponit istarū mulierum ꝓfessionē, & qualiter sub falsis illusionibus, & fantasmatibus, illudunt̄ à dæmone, deinde enumerat quasdā operationes quas mulieres illæ ꝓfitent̄ facere cū Diana vel Herodiade deabus suis, quarū iussionib. ad illarū seruitiū euocant̄, & nocturnis horis accedere profitentur, sed utinā hæ solæ in sua ꝑfidia periissent, & nō multas aľs ad illarū interitū ꝓtraxissent, deinde ponit modū īfidelitatis, & errorē exprimit quo principalr̄ deducunt̄ in hæresim dum dicit, nā inumera multitudo hac falsa opin. decepta, hæc uera esse credunt s. qa putant Dianam, & Herodiadē esse ueras deas, & posse illa opa de qbus ibi ꝑficere, & credēdo à recta fide deuiant, & errore paganorū īuoluunt̄. Rō finalis, & principalis oīm supradcōrū operū. & dānatæ credulitatis ex q̄ dnr̄ hæreticæ nunc ponit̄ dum dr̄. Cum aliqd diuinitatis, aut numinis extra unū Deū arbitrātur, & huc usq; ꝑficit̄ secūda oro, & dictū illius secūdæ partis, deinde seqtur imꝓbatio illarū falsę opinionis, & erroris p̄dicti. Rō igr̄ finalis ē illā ꝓxime dixi, ex qua oēs alii errores, & illusiones successiue deprehēdent cū credūt illas Dianā, & Herodiadē, esse ueras deas, & in eis multū diuinitatis, & numinis esse, & iste est uerus intellľs illius capľi, si bn̄ cōsideret̄ in verbis, & in mēte. Stāte igr̄ rōne prædicta expressā s̄m illam uerba ipsius legis sunt interpretanda, & vbi ratio ipsa nō cōuenit lex quoque oīno cessat d. l. cum pater. §. dulcissi. ff. de leg. 2. l. hæc ratio. & ibi Bart. ff. de calum. l. is qui animo. ff. de acquir. possess. Ratio autem prædicta non conuenit, neque uerificari potest ī hac secta strigarum, & maleficorum quippe quia ipsi, uel ipsæ non decipiuntur ista falsa opinione putantes inseruire deabus istis, & extra vnum Deum aliquid numinis esse, sed ipsę uident cognoscunt, & apprehendunt expresse quod illarum Princeps

ceps cui inseruiunt,& quę obediunt,& adorant est diabolus inferni inferior Deo, & inimicus Dei, sed illi inseruiunt relicto creatore ꝓꝓ mundi uanitates ad explendas illarũ libidines d.c.epi,in prin.& c.si quis eps.ead.q.5.si.n. rõ ipsa de qua supra istis strigimagis non conuenit uerba legis,& illius dispõ minus conuenire debet per ea quæ proxime dicta sunt, eo maxime. 34 † Quia ratio legis determinata restringit dictũ legis,ut illa duntaxat lex ipsa cõprehendat ad q̃ iõ illa nãliter adaptari põt,& nõ ultra.d.l. cum pr. §.dulc. & l.hæc actio & ibi Bar.ff.de cal.& l q aio.ff. de acq.poss.& 1.dist.consuetudo,& no. gl.in clem.1.de elect.& ꝑ Gemin.in c.ubi periculum in princ.eod.tit.lib.6. Cum aũt iste sint exclusæ à rõne dñr esse exclusæ a legis dispositione per ea quæ supra diximus,nec obstãt exẽpla,& auctoritates quas tex. inferius deducit de Paulo,& Ezechiele ,qa illa oĩa referuntur ad sectam illam, de qua ibi.non autẽ ad strigas,siue maleficas,de qbus hic.Fateor tñ qđ strige istę,& malefice in qbusdam cõueniunt cum mulieribus illis de qbus in d. c.epi,in 2.parte in hoc s. cõueniũt qa utraq; secta inseruit diabolo, ẽt illius imperio gubernator , sed una scienter altera ignorãter, una decipitur,altera decipit. Conueniunt & in alio,quia quo ad effectum æternæ damnationis ita sunt damnatæ illę sicut istę, ita dæmones hñt imperium super illis, sicut super istis,& eodẽ modo illę sunt eliminandæ , & deiiciendæ extra parochias , sicut istę strigimagæ,qa oẽs sunt dãnatę ,nõ tñ sequitur si in aliquib.cõueniũt, & æquiparantur, ergo in oĩbus debent esse æqparate quia data diuersitate rõnis datur ẽt diuersitas iuris,ut supra diximus,& dicemus ẽt infra eo tit.q.12. dum declarabit mã poculorũ,siue uenenorũ, & ut dixi extra cõionem fidelium positæ sũt illę,sicut istę,& oẽs tanq̃ oues morbosę sunt penitus à Xpi fidelibus euitandæ ne sanas oues morbo illo inficiant l 2. C.de sum. Trin. & l.hi qui sanctam. C. de apost. qa oẽs sunt eiusdẽ diabolicæ religionis,sed diuersæ ꝓfessionis,& habitus dico animi nõ corporis , & ordinis professę sicut monachi, & moniales xpianæ religionis diuersos ordines ꝓfessionis accipiunt ad unũ tñ diuinũ cultũ oẽs tẽdentes,ita isti dãnati diuersos ordines , & ritus accipiũt,& sub diuersis ordinibus, & moribus diabolo inseruiunt , & diuersi quoque noĩbus nuncupanť qdã sunt hæretici , quidã manichæi, alii uero apostate , alii scismatici donatistæ,& similes,de quibus in l. manich. C.de hær.& l 1.& l.hi qui sanctã. C.de apos. & hř per gl.Abb.& alios doct. in rub.& in c. 1.de apost.& de scism. & hoc est qđ ĩ effectu uoluit dicere tex.in c. excom. lo 1. & lo 2.in princ.extra de hær.ubi dixit.faciẽs qdẽ habẽtes diuersas caudas aũt adinuicẽ colligatas, qa de uanitate cõueniũt in idipm per facies dico diuersas intellexit de diuersis ordinib. hæreticorũ,siue sortilegorũ,per caudas adinuicẽ colligatas intellexit de unico cultu eius dẽ diabolicæ religionis,qa oĩa eorũ opera tẽdunt ad cultum Sathanæ siue in mente,& intellectu , siue in corpore fiant.ad hoc uide q̃ dixi supra in primo euidentiali huius quęst. 35 † Illæ igitur mulieres de quibus in d. c. epi, dñr ꝓpriæ hæreticæ,ex quo ꝑsistũt in illo errore,putãtes a iqd numinis esse in illis deabus,& illas esse ueras deas , relicto Deo Saluatore nostro,ut in c.1.de sum.Trin. & 11.q. 2.qui sine Saluatore. & ca. firm. de hær.Istæ uero strigimagæ magi, & sortilegi q scieter, & ex ꝓpria malitia peccant relinquẽtes diuinũ cultũ,& Xpi fidẽ, & scienter adhærentes diabolo,quẽ sciunt, & cognoscũt esse diabolũ infernalẽ,& inimicũ Dei , nõ dñr proprie stricte hæreticæ, quia nullo dñr errore seductæ, sed potius apostatæ ꝑfidiæ , qa scienter ꝓpria temeritate recesserũt à fide Xpi , q̃uis ista earũ apostasia lõgo tpe indurata,& pertinaciter defensata transit in hæresim, ut diximus supra ti.1 q.2.& dñr gl.& Doct.in rub. extra de apost.& hř per Imperatorẽ in l.1 & hi qui sanctã.C.eod. ti. ubi apostate proprie dñr qui sciẽtes,& ꝓpria auctoritate, siue potius temeritate retrocedũt à fide Xpiana , ut hř in d.l.1.& in gl.rub.& in c.1.extra eo.titu. & per S.Tho in 2.2.q.95.art.5. & 6. in tit.de supſt.ad q̃ faciunt q̃ diximus supra in primo euidentiali,& supra ẽt q.2.Et not.unũ ualde singulare,ꝙ istorũ apostatarũ duæ sunt species,una est quæ simpľr retrocedit à fide, & sequitur cultũ,& obedientiã dæmonis, & altera est q̃ postq̃ Xpi fidem abnegãdo poster gauit,& deiecit ex corde suo , iterũ se baptizat expsse in noĩe diaboli, & aliud nomẽ sibi supimponit , licet utraq; species sit dãnata, prior tñ si pctm̃ suum reuocat admittitur ad pniam,& euitat pœnas corporales,sicut hæretici, ut l. Manich. C. de hæret. secunda uero spe-

ro species uunq̄ admictit ad pœnitentiā in foro iudiciali ex qua possit euitare pœnas corporales ēt si miles abiuraret ꝓfessionem illam, & uellet ad Xpi fidem reuerti nō audit quo ad istū effectū, & iste est tex. ualde nō ad hoc in d. l. hi qui sanctā, & ibi gl. C. de apost. eodē mō irremissibiliter puniunt q abnega. to baptismate xp̄iano iudæi effecti sunt, & ī ter iudæos cōmorant ut l. 1 C de apost. quo ad aīam uero in foro cōscientiæ admittitur pnīa istorū ab ecclesia, & aliorū quorumcū. que, ut no in d l Manich ꝑ Doc. & hr̄ in ca. ad abol. & c. fir. de hær. per g'o. in c. excōica. mus. el 2. eo. tit. & c. su ꝑ eod. tit lib 6. & diximus supra tit. 1. q. 5. circa fin. & ista sit prima dr̄ia q̄ repetit inter istas quo ad nomē, & ordinē ꝓfessionis. † Secundo differunt in modo ꝓfitendi, qa illæ de quib. in d. c. epi. non faciunt ꝓfessionē expressam cum dæmoni, sicut istæ, nec credūt inseruire dęmoni, sed deludunt sub specie boni, & ꝑpea dicit tex. ibi ꝙ diabolus postq̄ illarū mentē captiuatam tenet, transformat se in diuersas species ꝑso narū. Tertio differunt, qa illæ nulla cōficiūt sortilegia nec maleficia in humanis aūt bru torū corporibus, & nemini nocēt, nisi sibi ipsis, & ꝑpea non dn̄r maleficæ, seu hæreticæ, istæ uero sunt deterioris cōdōnis, qa nocent multis ꝑ diuersa maleficia, ut latius supra ui distis in 1. & 2. qō. Quarto, disconueniunt in hoc qa nō reperit, ꝙ illæ aliquem maleficiatum curauerint, & ipsam maleficia cōtrariis maleficiis abstulerūt. istæ uero publice incū būt curæ, & medelis maleficiorū, & postq̄ aliquē dicto morbo curauerint, sæpius indicāt maleficiantē saltē aliqb. indiciis, ut hr̄ ꝑ S. Aug in lib 10. de ciu. Dei. & in 3. de Trin. & S. Thom. in d. q 5. primæ partis, tract. q. in tit. de mira. & hr̄ 26. q. 5. nec mirum. §. nec r. uers. ad hæc oīa. Quinto, quia illæ licet inseruiant dæmon uirtualr tn̄ inseruiunt sub forma dearū bonorū numinū, istæ uero ꝓprie dæmoni sedēti in solio maiestatis cui, ut uero, & unico Principi reddunt obedientiā, ut supra latius diximus in 2. & 3. q. Sexto, qa nō apparet, ꝙ illæ de qb. in d. c epi. accedant ad ludos, & exerceāt ibi choreas, & saltationes, & demū coitū carnalē habeāt cū sicut istæ ꝑ ea q̄ supra latius in hac qō. cōclusimus, & ꝑ S. Th. d. q. 5. Septimo, discordat in hoc, qa illæ nulla celebrant sacrificia, nullasq; imagines offerunt, neque baptizant, aut insa petunt, istæ uero cuncta opera hmōi faciūt ut supra late uidistis. in 2. & 3. q. & in hac ēt in 1. & 2. fundamento. Et ꝙ sint diuersi ordinis speciē differentes, apparet ex diuersitate tractatuū, & capitulorū, & ēt auctorū. ea. n. q̄ disponuntur in d. c epi decreta fuerūt in cōcilio Aqr. dispositio aūt. c. nec mirum sumpta fuit ex doctrina textualiū si Aug. in lib. 10. de ciu. Dei cū igitur ex diuersis auctorib tꝑibus, & causis decreta ipsa statuta fuerint, suꝑflua fuisset alterius decisio, si utrunque eundē casum cōprehenderet, uel decideret cōtra no in §. qb. in 1. cōsti. C. & in c. si Papa, de priuil. li. 6. ne igit istud incōueniens suꝑfluitatis succedat, dicamus ꝙ c. epi loquat de diuersa spē mulierū ab ista, & ab illa de qua in d c. nec mirū, maxime cū in ueritate plures reperiūtur spēs, & diuersæ ꝓfessorū sub hac diabolica religione, ut supra dictū est in primo cuidētiali. † Sed cōtra p̄dicta oppo. & dico, ꝙ immo d. c. epi, loquit de istis strigimagis masculis, & fœminis, & de oībus sortilegis ut apparet in prin. ipsius c. dū dī qd̄ epi, & eorū ministri curam habeant sortilegam, & magicā artē à zabulo inuentā extirpare, & si aliquē uirum aut mulierē hmōi sceleris sectatorē inuenerint ex parochis suis oī studio eliminare, & deiicere curent. Sol. uerum est quod oēs illi q sunt diabolicæ religionis, & sub illius obedientia debent à limine ecclesiarum, & à Xpi fidelium cōionē repelli siue sint hæretici siue scismatici, siue apostatæ, magi, negromanti, sortilegi cuiuscunq; sint ordinis, & gradus, aut quocūq; noīe nūcupent, quo ad hoc ut à fideliū Xpi cōsortio separent oēs æquiparant ex quo oēs damnati sunt, & dn̄r ueluti oues morbosæ, & ab ouili Xp̄i fideliū penitus eternæ, & merito sunt igit ab ipso iū cōsortio separandę, ut l. 2. C. de sum. Tri. & l. hi qui sanctā. C. de aposta. c. firm. & c. ad abolendam, extra de hęre. & in clem. 1. eod. tit. & d. c. epi. in prin. licet. n. quo ad hoc sint æqparati, non s. qtur, ergo ꝙ quo ad oīa censeat esse ęquiparati, ut no. in c. excōicamus, in princ. el 1 & lo 2. de hęret. licet. n. iuris lator in princ d. c. fecerit mentionem de hac secta, nihilominus postea dū loquitur de illis mulieribus in specie mutauit casum in facto in uers. ibi illud ēt nō est omittendū, ꝙ qdā sceleratæ mulieres retro post Sathanā conuersæ, &c. q est diuersus à p̄cedenti, ut patet ex his q̄ tradit S. Tho. in d. q. 5. 1. partis tract. qq. tit.

38 qq. tit. de mira. †ubi dicit, ꝙ dæmones possint mirabiliter in nobis operari dupl̃r, uno modo ꝑ ueriã corporis transmutationẽ, & ꝑ ueros effectus corporeos. Alio modo ꝑ apparẽtiã, & illusionẽ sensuũ, ex aliqua immutatione imaginationis ꝑ q̃ uerba uoluit intelligere de utraq; mulierũ secta subiungẽs, ẽt ꝙ neutra tñ ipsarũ operatio est miraculosa, sed ex reb. nãlib. & ꝑ modũ artis dæmonis subtilitate ĩuẽta, & hæc sufficiãt quo ad solutionẽ oppositionis factæ de d. c. epi. Ad illud ſm dico dũ adducit illud incõueniens ꝙ dæmon portare posset, &c. sol. colligit ex his q̃ dicit S. Th. in d. 5. uers. rñdeo in tit. de mirac. ubi dicit, ꝙ dæmones multa possent facere q̃ nobis uiderent esse miracula, tñ ea facerent eorũ nãli uirtute, & ex reb. naturalib. si à Deo facere ꝑmitterent, sed qa nõ ꝑmittũtur, iõ ea facere non pñt, q̃ quidem facultas fuit illis adẽpta ꝑ passionẽ D. N. Iesu Christi uide ibi, ut singl̃r dixit S. Bon. in 3. sen. dist. 19. q. 3. & diximus supra q. ꝑcep. nec est mirã dũ si dæmon strigimagas, & alios suos ꝓfessos defert corporal̃r, qa id facere põt Deo ꝑmittente, ex quos sunt oues gregis diabolici, ut latius diximus supra ead. q. in 4. fun. istius ult. opin. & tetigit ẽt supra in ult. fund. eiusdẽ post septimam dñiam inter d. ca. epi. & lectam strigarũ. Pro quo optime facit dcm̃ illud S. Bon. in 3. sen. dist. 19. q. 3. nu. 32. & 23. de quo diximus supra qõ. ꝓxima à cõtrario sensu, si. n. diaboli potentia fuit depressa, & debilitata per passionẽ D. N. Iesu Xpi. à quo fuit manus attrahens penitus abscissa, manus uero cõpellens debilitata, & eius uires coangustatæ fuere. illud est uerum respectu xpianorũ ꝓ qb. effusus fuit ille sanguis pciosius, illi uero q sunt extra baptismũ, & abnegarunt fidẽ Xpi sicut pagani sunt reputãdi, & sunt extra oẽm gratiã, & beneficiũ salutis, ut d. c. firmissime. de hæret. & l. hi qui sanctã. C. de aposta. ergo sequit ꝙ diaboli potentia quo ad istos remanet illæsa, & per cõsequẽs ipsos deferre põt ad libitum accedente maxime ipsarum mulierum uolũtate, & cõsensu.

39 † Ad tertiũ dico ꝙ dæmones nõ possunt extendere eorũ uires cõtra iustitiam humanã, & eripere captiuos de manibus publicæ iustitiæ, qa Deus nõ permittit, ut dicit S. Aug. in lib. 10 de ciui. Dei & S. Thom. d. q. 5. in tit. de mira. alias sequeret, ꝙ dæmonis potẽtia eẽt supra diuinã, & ꝙ iustitia oĩno periret, & iura oĩa subuerterentur, qđ Deus nullo modo patit ut dicit Tho. ibi uide q̃ dixi supra eo q. 5. Ad quartum non negat imò cõcedit ꝙ dæmones possunt mirabilia operari in imaginatiua, & humano intellectu, q̃ uerisimilia sunt & uera undiq; esse uñr, ex hoc tñ non sequitur, ꝙ non possunt aliquas operationes nãles efficere, & mouere corpora inferiora, ut late diximus supra in primo fundamento, & ẽt in secundo huius cõclõnis S. Tho. in d. q. uersi. rñdeo ubi dicit ꝙ dæmones possunt mirabil̃r in bonis operari dupliciter, uno modo per ueriã corporis transmutationem. alio modo ꝑ pſtigiosam mentis illusionẽ, & formas apparentes, ut hr̃ in d. c. epi in 2. parte. Ad quintũ dũ dat de illo exemplo. rñdeo ꝙ dæmones facile possunt hoĩes decipere dum capiũt mulieres ad ludos ꝑdictos, & illorum sacrificia celebranda necesse est ꝙ habeant mulieres in corpore, & earũ nãli forma si ea q̃ cupiunt ꝑfici uolunt, & ꝓpea ne sequat scandalũ aut periculũ cõtra ipsas, Sathanas mittit alium dæmonem in forma succubui q iacet ad latus mariti loco uxoris, & quoties cõtingit oĩa uxoris officia in thoro cõiugali ẽt coitus subire non denegat, sed libenter appatit, & adeo se bene accõmodat, ꝙ quenq̃ eo sapientissimũ falleret. uide S. Tho. in d. q. 5. & dixi supra late in primo fundamẽto cõclusionis, & in 2. euidentiali. dum dixi de operationibus incuborũ, & succuborũ. Nempe uellem ꝙ hi q tenent aliã opi. ꝙ deferunt solũ in spiritu reducerent mihi intellectũ illũ ad practicam. Aut. n. uolunt, ꝙ nemo capiat partem spiritus. s. aĩæ qa spiritus hominis idem est qđ aĩa, ut no. declarat Arch. in c. Moyses. 23 q. 1. & hoc facere non põt, qa aĩa est unica in substantia, & indiuisibilis, & nullã recepit diuisionem in quãtitate, nec in qualitate ut dicit Philos. in 1. de Anima, & est gl. no. & ibi Abb. in c. 1. de sum. Trin. in uer. simplex. & Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de uer. obl. in 3 opp. ubi dicit, ꝙ aĩa est indiuisibilis, & est toto in tota, & tota in qualibet parte corporis, aut uolunt qđ dæmon capiat totũ spiritũ, siue totã aĩam, & necesse esset ꝙ remaneret hominis cadauer, & sic mortuũ absente aĩa, & sequeret maius incõueniẽs, qa esset in ptãte dæmonis auferre uitam homini, & illi defuncto restituere, & sic mortuũ suscitare, qđ est impossibile, quia solus Deus

40 hoc facere põt, † & nulla creatura neq; Angelica,

gelica, neq; humana habet hanc facultatem suscitandi mortuum, ut dicam infra in q. 10. unde non uideo quõ illorũ opinio possit saluari intelligendo de strigis & magis, & si tu diceres non dico ꝙ dęmon auferat totã, nec partem aĩæ, sed deludit dormientem ꝑ illa signa pſtigiosa formata in ĩtellectu, sine intellectu pñtata ꝑ immutationem imaginationis, quod facere potest dæmon, tunc rñdeo ꝙ est impossibile, ut tot naturale operationes q̃ fiũt per istã sectã strigimagarũ, maleficorũ, & aliorũ similiũ, fieri possunt in spiritu solo, quin interueniat corpus, & membra naturalia, quõ. n. possent in congregationibus, & ludis pdictis tot choreas, reuerentias, & retrogradas saltationes efficere, nisi corpus adesset quõ possent coitũ carnis implere, quẽ faciunt in singulis congregationibus ludis cõpletis, nisi corporaliter interessent, nec dicendum est ꝙ sit pollutio somnitatis, qa dæmones pñt uere, & corporaliter cum mulieribus coitum perficere, & illas qñque reddere pgnantes in assumptis corporibus, ſm ea quę supra diximus in 2. euidentiali istius. q. ergo sequitur necessario ꝙ corporaliter perficiunt, non nego tñ ꝙ etiam nõ possit in somniis pollui diabolo operante. Quõ etam possent illorũ sacrificia, & cęrimonias celebrare, & imagines illis imponere, si in solo spiritu hæc fierent, quarum imaginum olim unam uidi Romæ, & manibus palpaui & erat uera species materialis habens materiã, & formã, & formata erat ex quibusdam mixturis mihi ignotis, quõ etiã possent tot maleficia, & sortilegia contra humana corpora fabricare, nisi corporaliter interessent, in spiritu. n. & in somniis nemini unquam uidi iniuriam fieri, nec occidi quemq̃. Cum igitur operationes istæ, & aliæ hmõi quæ sunt naturales, & corporeæ non possunt fieri. nisi per corpus, & membra, ergo sequitur ꝙ strigimagæ, & alii similes deferuntur, & inter sunt corporaliter, & nõ in spũ solo, & ꝑ ista sum expeditus de ista septima difficili q.

1 *Dæmon maleficis, siue sortilegis utitur tanquam instrumentis ad nocendum corporibus humanis.*

2 *Dæmon non potest hominem in aliam transformare speciem.*

3 *Maleficium quandoque absque ueneno, & sola carminis, & uerborum potentia perficitur.*

Octauo quęro. Si dæmon per † se non põt nocere corporibus xpianorũ, qui non sunt de sua religione, quia Deus id non ꝑmittit, uñ fit ꝙ sæpius infantes ad latus parentũ, & in propriis gremiis matrũ reperiunt qñq; suppressi. & eorũ corpuscula conscisa, & mutilata, aut aliqua alia intrinseca ægritudine polluta, ex qua sæpius moriuntur. Sol. dic ꝙ licet dæmon ꝑ seipm̃ coporibus xpianorũ nocere non possit, ad illos maleficiãdũ utit̃ instro maleficæ, siue magi, q. uel quæ cũ unctionib. puluerib. ceterisq. mixturis maleficis, & uenenis pdictis in fantib. & aliis in occulto noctis silẽtio dũ dormiũt parẽtes, & oẽs qescũt, ipse dæmõ aꝑit ostia, et si fortissimis seris clausa essent, & illas maleficas ĩtromittit ꝑ ostiũ dico, aut qñq; ꝑ fenestras in domo maleficiãdi, quos sic intromissos instruit quõ facere debeant, & ne lux cãdelæ, aut lucernę impediãt maleficiũ ne discooꝑiat aut cognoscatur a maleficiãdo, ipse dæmõ in assumpta forma felis, siue gattæ lucernã, lãpadẽ, siue candelã, quã lucẽtẽ reꝑit illico extinguit, ut maleficus ipse cõmodius possit maleficia sua ꝑficere, qb. ꝑ actis maleficus tutus abit. dæmõ uero ut facilius illinc recedere possit aꝑit ostia, deinde reclaudit, ꝑutañ illa reꝑierat, nec putes (ut qdã ignari uulgares asserũt) ꝙ ipse strigæ, seu malefici trãsforment se in spẽm gattæ, aut alterius aĩalis bruti † quia hoc est impõle dæmoni. ꝙ possint hoĩem transformare in alterã spẽm, ut diximus supra q. pced. & dicemus inf. eo. q. 10. bñ uerũ est ꝙ ipsemet dæmõ assumit illas uarias formas, & facit oꝑationes illas, de qb. supra ſm ꝙ declarat Aug. in lib. 10. de ciuit. Dei, & ĩ 3. de Tri. & Th. d. q. 5. primę par. qq. disp. in tit. de mir & Boñ. su ꝑ 3. sen. q. 3. & in c. epi. 26. q. 5. & facilius, & sine ꝑiculo ipsi malefici possit ꝑficere dicta eorũ maleficia, dæmõ est illi ꝑuius, & tanq̃ dux in tenebris illis quos ducit ad lectũ maleficiãdi discooꝑit pãnos, & oñdit oĩa q̃ facienda sunt dormiẽtibus oĩbus qbus ipse dæmõ imponere põt iuxta caput semina q̃dam, aut puluerres ex qbus introducit ꝑfundus somnus q. bus sic dormiẽtib. introducit maleficũ, & oĩa ꝑficit, & hoc ego alias deferri audiui a duab. mulierib. maleficis quas ꝑ maleficiis hmõi præmanibus examinãdus, accepi, & est ueri simile, ꝙ ita sit, qa nunq̃ reꝑi, nec audiui ꝙ aliqs maleficus, siue malefica fuerit unq̃ apprehen-

prehensus in flagrāti crimine,& uidet quodā modo impoſſo φ euntes in domos alienas, & per ſecreta domus nocturno tpe clauſis oſtiis,atq; feneſtris poſſent ita tute in obſcu ris tenebris ingredi,& euadere abſq; aliquo rumore,uel ſcandalo niſi haberet decem dæmonem qui illas in opibus ipſis ſaluas reddet. 3 † Quandoq; nullo ueneni hauſt u,uel mix tura in corpore,uel extra corpus adiecta,ſed ſola potentia carminis,& uerborū pficit maleficium,ut habetur in d c. nec mirū §.mag. 26.q.5.ubi tex.refert dcm Lucani, Mens hauſti nulli ſanie polluta ueneni &c. Et Ego alias uidi Romæ quendā magnū excellētiſſimum græcum tpe Adriani 6.anteq̄ perueniret ad urbem Pont.ipſe qui ſolis uerbis cōpreſſerat uires cuiuſdam ferociſſimi tauri exñtis in armento in loco ſylueſtri,quem ſic affixum,ut ita dixerim,& humiliatum apprehendidit p cornua,& chordula quadam ſatis debili arte tñ magica fabricata taurū ipm ligatū quo voluit adduxit media nocte circiter q̄tuor, aut qnq; miliarib.& hæc notoria ſunt quia fuerūt p ducētos,& ultra uiros, quē poſtea habui in carcerib.capitolinis examinādū,& oīa iſta,& maiora quoq; ingenue fatebatur uerborum potentia efficere poſſe,qui tñ poſtea euaſit imperfecto examine fauoribus populi Rom.& quorundem magnatum.

1 *Maleficæ in manibus publicæ iuſtitiæ exiſtentes quare non faciant ſe deferre per dæmones ad mortem euitandam.*

2 *Diabolus eorum mortem quos habet ſubiectos optat, quo plene prædam eorum habeat tutam.*

3 *Strigæ ſeu lamiæ qualiter cognoſcantur uere pœnitere*

4 *Malefici incarcerati euadere non poſſunt, eo quòd Deus non permittit hoc caſu dæmones ſuam potētiam exercere.*

1 NOno quæro,quare eſt φ † poſtquam iſti malefici , & ſtrigimagæ ſunt ī manibus publicæ iuſtitiæ incarcerati,nō faciunt ſe corporaliter deferri à dæmonibus ex his carceribus,in qbus iacent,ut poſſint ſaluare uitam, & euadere pœnas corporales, qd qdā iudices curioſi qñq; tētauerūt expiētiā rei uidere & tñ nihil fecerunt, qa poſt multa uiderunt ex eorū ſortilegiis nullū penitus effectū ſortiri hmōi corporalis delationis,& ppea multi tenuerunt φ ipſi malefici,& ſtrigimagæ corporaliter deferttur nō pnt a demone, p ſolutiōe iſtius q.duæ reddunt rōnes p ſacros Theologos,& Canoniſtas in c nec mirū.26. q.5. prima eſt, φ dæmō q nil auidius cupit, q̄ aīas multas lucrari,ad tenebras inferni multifariā fraudibus hoīes ptrahere, q̄ primū uidet hoīem ipm apphenſum,& illius aīa ſub ſua ptāte ſubiectam nil aliud q̄rit, niſi ut ſeparetur a corpore,ut quā adhuc ſub cōdōne retinet,certam lucret,q̄ poſſet p pnīam illius imperiū ſubterfugere,& ſe reunire cū Xpi fide. 2 lib.† ad hoc igit ut cortem eius pcū poſſideat ſp q̄rit illius mortē,& diſſolutionē aīæ a corpore,qa nōnulli qñq; repti ſunt q reuocauerūt errorē ſuū,& grauē ſuſceperūt ex cōmiſſo crimine pnīam,& reſiduū uitæ ſuę ſanctiſſime duxerūt,& ppea dñt φ tūc diabolus nil aliud ſatagit nec laborat in alio,niſi in pſuadēdo ipſi malefico ut pſiſtat in eius opinione & pfeſſionē ipſam nullatenus reuocet,ſed in ea perſeueret uſq; ad finē uitæ,qa licet adducat ad furcas, & ſup imponat igni demō ſtatim illū arripiet corporaliter,& liberabit à laqueo,& flāmis,adeo φ nullū penitus dolorē patiet,& caſu quo mori cōtingeret trāſibit ſine pęna ſupplicii,& liberabit ſe à tot picu lis huius mūdi,& lōge maiorib.gaudiis ī alio ſeculo fruet cū eo, his igr illuſionib. & falſis pſuaſionib.ab eo pmunitus ſæpius tenaciter pſeuerat in eius opīone nec curat quoquo mō errorē ſuū reuocare,& pnīam agere, ſed obſtinatus pmittit potius vlt.ſupplicio pimi. Quędā uero ex ipſis maleficis mulierib. reperiunt q̄ erroris ſui mirabiliter pœnitere uñr, & maximis fletibus agere pnīam,quæ oīa ficte peragunt nullamq. gerunt in corde me- 3 ſtitiam,aut uere pnīæ amaritudinē. † Ad cognoſcendum aūt,an uere, uel ficte pœniteāt maxime mulieres q̄ hñt faciles lacrymas aduertēdum eſt ad oculos ipſarū,an in fletu,& gemitu hmōi emittunt lacrymas, quas ſi nō emittūt nulla adeſt cordis cōtritio,ſed oīa ſimulate fiunt,& alias audiui à quodā excellētiſſimo canoniſta q erat ēt optimus theologus qd regula iſta eſt ueriſſima, maxime in mulierib.q̄ non laborant multū in lacrymis, & dixit mihi φ lacrymæ ipſe sūt ſigna manifeſta ueræ,& internæ ſpnīæ,& adduxit mihi text.de pœn.diſt.1.c.Petrus.& cap.lacr.ubi dicitur φ lacrymæ lauāt delictum quod pudor eſt confiteri,& habet Luc.3.c.& ego illas habui in facto nondū tertius eſt elapſus annus

Romæ,

Romæ, in agro Sabiensi, dum quandam uetulā maleficam examinarem quæ iam 20. an. in ipsa ꝓfessione cōpleuerat, & infinita quodā modo sortilegia uenefica suis mixturis fabricauerat, & magnū Christianorū numerum diuersis ægritudinibus pollutum reddiderat, quosdā uero occiderat, raros uel nullos sanauerat, q̄ postq̄ cōfessa fuit crimē, dū ego ꝓsequerer illius examinationē ꝑ horas duas, & ultra, quā maxime uidebatur cōdolere de suis cōmissis excessibus, & cōtinuos fletus, & suspiria cōficiebat, asserēs uelle ꝓfessionē illā oīno relinquere, & ad ueram orthodoxe fidei religionē reuerti, uerūtn̄ in tāta fletus, & suspiciorū copia nullam unq̄ ēt minimā lacrymā emittere potuit, ad qd' ego alias instructus plurimū aduerti, & uisum fuit qd ualde mirabile qd' mulier fleret sine lacrymis, & nisi uidissem fortasse nō credidissem, licet in uiro non sit mirandū ex quo ipsi duriores sunt in lacrymis. non tn̄ nego quin mulieres possint in multis cōfigere lacrymas, ut alias dixit Cato instruit insidias lacrymis dū fœmina plorat in actu tn̄ pnīæ uī quid mirādum, sed dici pōt, ꝙ diuina iustitia hoc agit fauore pnīę.

4 † Secūda rō redditur quare non pn̄t euadere qn̄ sunt incarcerati, qa diuina iustitia tūc nō ꝑmittit dæmonē posse suam naturalē potentiā exercere in illos ne aliq iudices, & officiales curiosi forsan uidētes aliqua signa manifesta liberationis eorū inuitarent ad ꝓsequēdum illorū ꝓfessionem. & hoc est quod dicit Aug. in lib. 3. de Trin. in 10. de ciu. Dei. & S. Th. in tract. q. 1. partis. q. 5. in titu. de mira. & Canon. in c. nec mirū. 26. q. 5. ꝙ Deus impedit potētiā dæmonis in qbusdā pro cōseruatione Christianæ fidei, ut late diximus supra eo. tit. 7. q. qa alias fides ipsa Christiana paulatim tota subuerteret maiorēq. ptātē uideret hr̄e diabolus quā Deus, & iudex q est minister Dei. 11. q. 3 nemo cōtēnat, &c. seq. & ideo tunc Deus resistit dæmōi, & illius uires comprimit per ea quæ no. S Aug. in l. x de ci. Dei. & refert, & sequtur S. Th. in d. trac qq. d q. 5. & dixi supra eo. q. 7.

1 *Sortilegia, & alia maleficarum opera quando hæresim manifeste dicantur sapere.*
Deo soli reseruata quę sint, nec ulli permissa creaturæ.
2 *Secreto cordis humani solus Deus potest rimari.*
3 *Dæmon quæ, & qualia in cognitione habeat à naturali potentia.*
4 *Maleficorum, seu sortilegorum duplex professio, tacita uidelicet, & expressa.*
5 *Sortilegia quomodocunque facta per eum qui est expressę professionis diabolicæ hæresim censetur sapere.*
6 *Maleficia facta per eos qui sunt de tacita professione diabolica quando hæresim sapiant, & quando non.*
7 *Sortilegium factum cum hostia consecrata, uel cum sanguine Christi an manifeste sapiat hæresim.*
8 *Sortilegia facta ad calefaciendum cor frigidum, hęresim sapere non uidentur.*
9 *Auxilium diuinum non potest implorari per sortilegia per commixtionem sacramentorum facta.*
Imagines facere ad amorem mulieris prouocandum potius superstitiosum est quam hæreticum.
10 *Inuocatio dęmonis quādo hæresim sapere dicatur*
Imploratio auxilij dæmonum ad sciendum futura sapit hæresim.
11 *Inuocatio dæmonum per modum orationis est propriè hęresis.*
Aduocati debent in positionib formandis esse cauti.
12 *Sacerdotes pro uiuis missam defunctorum celebrantes in odium ipsorum an sint hæretici.*
Imagines calcare aut alias contemnere, an sit hæreticum.
13 *Sacerdos in celebratione non consecrans, an sit hęreticus reputandus.*
14 *Sortilegia in quibus immiscentur reliquię sanctorum an sapiant hæresim.*
15 *Sortilegia quæ fiunt cum permixtione chrismatis, aut aquę baptiismatis an sapiant hæresim.*
16 *Sacramenta posita in sortilegijs amatorijs nullos producunt effectus.*
17 *Sortilegia quæ fiūt cum rebus in ecclesia benedictis an & quando hęresim sapiant.*
18 *Hæresis quibus casibus committatur in sortilegijs.*
Sortilegium factum cum rebaptizatione alicuius hęresim sapit.
19 *Dæmonis suffragium inuocare ad sciendū, uel faciēdum ea quę soli Deo competunt est hęreticum.*

1 DEcimo uidendum est an, & qn̄ hmōi sortilegia, † & opera maleficorum sapiunt hæresim manifeste, ita ꝙ ipsorum rei, & machinatores iudicis ecclesiastici inqsitoris hæreticæ prauitatis examini subijciant, & hæreticorū pœnis puniant. Rn̄deo in hoc deueniendū esse ad distinctiones. Sed antequam ad ulteriora ꝓcedam pro euidentia. Præsuppono primo, quod quædam sunt

quæ ad solum Deum creatorem ꝑtinent, ex quo illa reseruauit sibi in priuilegiū, nulliq; creaturæ ēt angelicæ illa concessit. Prout est hoīem uerū naturalē creare, ut hr̄ Gen. 2 & S.Th. in 1.par.tract.qq.in tit.de potē.gen. & de creat.q.2.art.6.& q.3 art.1.2. & 4. Vel iā creatum in melius, aut deterius reformare, aut in alteram spēm cōmutare, ut ibi dr̄. Itē mortuum suscitare, ita ut uere, & nā r uiuat sicut resuscitatus fuit Lazarus qui iam quatriduans erat, ut hr̄ Io. 11. & qñ ēt filium illius uiduæ dū deferret ad sepulturā ex pheretro suscitauit, & surgere iussit, ut hr̄ Mat. 18. Item futura scire ex uera, & ꝑfecta scīa ad solum Deū ꝑtinet, ut dr̄ Esa.41.cap.annūtiate nobis quæ futura erunt, & dicemus, qa dii estis uos. Item cœli motū sistere ab eius unica uolūtate dependet, ut ingt Tho. in tract. qq.in 1.par.q.1.art.3.& 6. † Item secreta cordis humani q̄ in animo sunt occulta nec dū ad aliquē actum extrinsecum deuenerunt solus Deus est scrutator, & uerus cognitor, ut habet Matth.c.22. Vbi Xp̄s optime cognouit secreta cordis Pharisæorum q̄ cupiebant ipsum calūniari apud Cæs. ex eo ꝙ uocabat se regem Iudæorū, & ꝑpea interrogarunt ip̄m cui nā drent offerre tributū ipsi uel Cæsari, tunc Iesus petiit ab eis ut ostenderet sibi monetā aliq̄ si habebāt, & unus ipsorū exhibuit numisma qđ Iesus uidens interrogauit cuius nā esset illa imago in numismate sculpta, at illi rñderunt, est Cæsaris imago, tūc Iesus restituēs illis numisma dixit. Reddite ergo quę sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo demōstrās ꝙ Deus nō q̄rit thesaurū pecuniarū sed corda fidelium, & oꝑa charitatis, de pœ. dist. 1. ecce. & cap. seq. & dist. 2. c. rad. & c. seq. & not. in c. à nobis, de sent. exc. & in c. 1 qui cle. uel uouent. Et ista ac his similia nullus dęmonū, nec angelorū facere, aut cognoscere pōt, sed solus Deus, ut dixi. & hr̄ 2.q.4.c.cōs. † Quædā uero sunt sub cognitione, & naturali potētia dęmonis, & q̄ dæmon ipse ꝑmissu diuinæ clementiæ facere pōt, quia sibi non reprimit, & hæc multa sunt, inter q̄ est tētandi facultas, & flectendi pudicos aīos ad libidinē, ꝙ ad alia peccata, ut hābet in Apoc 2. ecce missurus est diabolus aliquos ex uobis ī carcerē ut tentemini, ut habeatis tribulationem diebus decem, nolite timere &c. S. Aug. lib. 10. de Ciuit. Dei, & Th. in 2.2. dist. 95. q. 2. in tit. de sup̄st. & hr̄ Gen. 3. & Mat. 4. Mar. 1. Luc. 4. ubi diabolus ausus fuit tētare Xp̄m & diximus supra eo. q 6. Itē omnium nāliū, & uirtutū creatarū cognitio, tam superiorū q̄ inferiorū, ex quibus quidē rebus naturalibus īferioribus multa fiūt ueneficia, ex q̄bus diuerse, & q̄ plurimę causant infirmitates in humanis corporibus, sciuntq; dictas ęgritudines sic ex accētu expositas contrariis remediis curare quā quidē sciam naturaliū dęmones pn̄t hoīes docere, & instruere qūo facere debeant ad sauciandum sanandum ue corpora hmōi, ut proxime diximus supra eod. ti. in 6. q. & alia hmōi quamplura facere pn̄t eorū nā, & permissu Dei, ut dicit S. Th in trac. qq. 1. par. q. 5 de mir. & eo. li. q. 16. ar. 7 de dæm. Quibus sic p̄suppositis nunc distingue, Aut † sortilegus, malefica, siue magus sunt de expressa ꝑfessione diabolica, quod est qñ exp̄sse abnegarunt Xp̄i fidem, & iterū se baptizarūt in nomine Beelzebub, ut plene diximus supra eo. d. q. 6. & q. 3. & hr̄ in l. hi q sanctā, C. de apost. & malefici hmōi sunt tacitæ professionis, qđ est qñ nondum se remouerunt penitus à diuino cultu, & à fidei Xp̄ianæ religione, nec celebrant exp̄ssum dæmonis cultum ꝑ sacrificia diabolica, nihilominus hn̄t quandam tacitā, & occultum amicitiam, seu familiaritatem cum dæmone, & aliis maleficis ꝑꝑ quā quędā cōficiūt sortilegia, & operationes sup̄stitiosas, quæ non pn̄t absq; dęmonis suffragio, & instructione cōpleri, seu effectum sortiri, ut sunt ligaturæ execrabiliū remediorū, & incantationes quas faciūt istæ mulierculæ, ut plurimū cum schedulis oīb. aut aliis mixturis, siue ligaturis suspendendis, aut ligandis ad collū, maxime qñ studet sanare ꝑsonam maleficiatam, & hoc est qđ dicit tex. in c. nec mirum. in princ. in uers. ad hæc omnia. 26. q. 5. & Aug. lib. 10. de ciuit. Dei, ubi dicit, ꝙ in istis oībus ars dęmonum est ex quadā pestifera societate hoīum, & angelorū malorū exorta. † Primo casu dic, ꝙ qualitercūq; fiunt ipsa sortilegia ꝑ illū q est exp̄ssæ ꝑfessionis sꝑ dn̄r sapere hæresim manifeste si nō respectu oꝑis saltē respectu operātis, q est uere, & ꝓprie hæreticus, ex quo relicto Deo ꝓprio creatore adorat dæmonem tanq̄ unicū Deum, & ꝑpea dr̄ hæreticus, qa cōtrauenit primo diuinorū præcepto. Vnū cole Deum &c. Itē primo ex articulis Xp̄ianæ fidei. Credo in unū Deum &c. Idem dicēdū est de eo qui non est hęreticus, tñ in ipsis sorti-

sortilegiis fabricādis associat sibi hæreticum, uel puerū rebaptizat &c.ut dicit gl.in d.c.accusatus.§.sane.de hære.lib.vi.Et licet q̄dam ex his q̄ faciūt sint de his q̄ demō facere pōt nālr,quæ rōr non deberent sapere hæresim manifeste,tn̄ in isto casu dici pñt hæretica nō respectu rei,sed respectu operantis,& hoc est qđ uoluit dicere gl.in d.c.accus.§ sane. quæ exemplificat plures casus in q̄bus ipsa sortilegia sapiunt hæresi manifeste inter quos ponit istos.s. qñ sortilegi ad ipsa sortilegia cōficienda associant sibi hæreticū aut puerū rebaptizant,&c.q̄uędā alia his similia faciūt.

6 † Secundo autē casu qñ hæc fiunt ab his qui sunt tacitæ ꝓfessionis,& tūc distingue ſm ꝙ facit Oldr.in cōs.210.qđ incipit,regularis habet traditio,&c.ubi dicit ꝙ aut implorat̄ auxilium dæmonis ad ea faciēdum,aut cognoscendū q̄ ipse dæmō sua nāli uirtute,& ptāte facere pōt diuina uirtute non reprimente, sicut est hoīem tentare ad peccandū aut flectere pudicos animos ad libidinē,& similia facere,ut dictū est supra late in 3.& 6.q.& isto casu nō sapiunt hæresim manifeste,ut dicit gl. & not.Archid.Gem.& ceteri Doct. in d. c.accus.§.sane.idē esset si eius uirtus inuocet̄ ad reuelandū furta uel alia occulta p̄sentia uel p̄terita,ad p̄parandum docēdumq; medelas, ad sanandū maleficiatum,ista licet fieri oīno ꝓhibeant̄ dæmonis auxilio de iure canonico ut habet̄ in c.de sortil. ubi copiose per. Pan. & 26.q.ult.c.admoneant.tn̄ nō sapiunt hæresim manifeste,qđ patet ex gñe,pęnę,ut in d.c.2.de sortil.& ꝑ Old.in d cōs.210.Aut implorat̄ auxilium dæmonis ad cognoscēdum uel faciendum ea,q̄ de sui natura scire aut facere nō pōt, quia sunt de his quæ ꝑtinet ad ipsum creatorē,ut supra late diximus,& tūc si q̄s putat dæmonē posse facere ꝑ seipsum illa quæ ad solum Deum pertinēt est hæreticus,& pagano deterio.d.c.epi.§ q̄isq̄s in fi.& d.c.q sine saluatore.

7 † Sed quæro q̄d si aliq̄s assumeret hostiam sacratā in sortilegiis ipsis quæ fiunt maxime ad amorē,in q̄bus sępius ista sacra miscētur,ut diximus supra in 2. & 3.q.an ista sapiunt hæresim manifeste qñ in eis nullus hæreticus interuenit.distingue aut illa fiunt ad effectum cognoscendi aīum mulieris uel uiri si amat illum aut illā q̄ uel quę sortilegia facit,ut sæpius faciunt isti amātes q̄ sunt dementes,aut fiunt ad effectum inducēdi amorem erga sortilegum aut sortilegā in corde illius amatæ ꝑsonæ q̄ nullū uel minimum habet amorē,Primo casu non uŕ.ꝙ sapiāt hæresim manifeste,ex quo in hoc sortilegio implorat̄ auxilium illius sacri ad ea q̄ sunt ꝓpria diuinæ uirtutis.s.ad reuelandū secreta cordis hoīum ſm qđ cōcludit Oldr.ī d.cōs.210.de quo supra ꝓxime diximus,hæreticū potius esset si ꝑ notitia occultorum p̄dictorū q̄s inuocaret auxiliū dæmonis putās dæmonē posse ipsa reuelare ex certa sciētia ſm ꝙ dicit idē Oldr.in d.cons.& diximus supra.Et ſm hoc no.qđ multi hodie incidūt in hāc speciem hæresis,quia plures sunt ex istis amantibus fatuis q̄ facere student hæc eorū sortilegia , cu aliis diuersis rebus , ut sciāt aīum amasiæ,siue amasii,an teneat dilectionē sui.& hi q̄ ī hac opinione ꝑsistūt firmiter id credētes sunt hæretici,alias nō

8 † Secundo uero casu qñ fiunt ad effectum calefaciendi cor frigidum,& ista sīŕ non uŕ.ꝙ sapiant hæresim manifeste,q̄m inuocat̄ suffragium illius sacri ad diligendū, sed dilectio in se nō est pctm̄,imo uidet̄ esse meritum apud Deum,ut hŕ in diuinis p̄ceptis.Diliges proximum tuum sicut teipsum.& not. Matth.22. c.& dixit Paul.Apost.si oēs uirtutes habuero charitatem aūt non habeam nihil sum,& not.in c.firm.de hær.gl.tn̄ in d.§. sane.c. accus.de hære.li.6.uŕ tenet̄ cōtrarium ꝙ sortilegia in q̄bus interuenit hostia consecrata sapiunt hæresim manifeste,dū ponit plura exēpla in q̄bus sortilegia ipsa sapiunt hæresim manifeste,ponit ēt istud de per se qñ interuenit hostia consecrata , nec specifice ponit ad quē effectū illa fierent,unde intelligi pōt ad oēm turpē effectū,maxime ubi uertit̄ materia peccati,& ab ista opinione q̄ fauorabilis est ꝑ fide nō discederē,ut dicit tex. in d. c.accus maxima.n.temeritas est illius xp̄i q̄ in rebus uanis,& lasciuis tāti sacri abusum audet ministrare Et ad ea q̄ supra in cōtrarium adducebant̄.Rñdeo, nec nego ꝙ diuina uirtus precibus implorata ad reuelādum ea quæ secretissima sunt in corde hoīum hoc facere posset,q̄a hæc sunt sub eius arbitrio, & potestate,non aūt dæmonis, q̄ est creatura ,hoc est uerū quotiescunq; cōsultatio ipsa fieret debito modo iuxta ritum ueri diuini cultus, & xp̄ianæ religionis, & ꝑ modum sacrificiorū quæ ī ecclesia celebrant̄ ꝑ bonos sacerdotes,nō aūt isto modo suꝑstitioso,& retrogrado,iuxta not.in c.nihil in sacrificiis.de cōsec.

dist.

dist. 1. & not. in c. cũ marthæ. de celebra miss. uide dom. Ioã. lec. in sum. cõfes. in tit. de sort. q. 19. & q. ult. † ꝑ ista. n. sortilegia nõ implorat auxilium sacri mixti in factura aut ipsa diuino uirtus ad reuelandum ista, sed potius dæmonis suffragiũ ut illa reuelet ꝑ abusum istorũ sacrorũ cui oĩa hmõi opera sortilegia immolant ꝑ illam amicitiam quam ibi malefici hñt cũ dæmone ſm pacta inter eos inita. 26. q. 5. c. nec mirũ. uer. ad hæc oĩa. & Io. lec. in sum. cõfes. eo. tit. c. 2. & hoc faciũt ĩ opprobriũ diuinæ maiestatis, & si qua ĩnsa reuelationis inde sequant, illa profecto sunt diabolica, & non diuina, sed istum tã turpẽ abusum sacrorũ diabolus instruit hoĩem facere ut sub eo ipse facilius adoret ab hoĩe in dedecus diuinæ bonitatis, & hoc modo hoĩem decipit, ut dñt Canonistæ, & sacri Theologi in locis supra not. in 6. & 7. q. & hr in d. c. epi. Ad ſm dũ dicebat ꝙ diligere in se non est pctm̃, est uerũ qñ dilectio est ipsa in caritate fundata, tũc. n. est opus meritoriũ Deo, qa caritas est recta uolũtas ab oĩbus terrenis, ac præsentibus penitus aduersa iuncta uero Deo insepa rabiliter unita igne quodam spiritus, omnis extraneæ corruptionis nescia, nulli uitio mutabilitatis obnoxia, supra omnia q̃ carnaliter diliguntur excelsa, & in effectu conclude ꝙ illa est dilectio maxima circa diuina, & ecclesiam uel erga proximum ꝑꝑ Deum q̃ respicit aĩæ beatitudinem non hæc mundana fragilia, uide tex. ꝑclarum de pœn. dist. 2. c. charitas est, ubi plura singularia de charitate narrantur, hæc n. est illa charitas, & dilectio quę habet meritum regni cœlestis, hæc est illa de qua locutus fuit Paulus Apost. & Matth. 22. c. & de qua loqtur diuinum ꝑceptũ. & text. in d. c. firmissime, & ibi gl. ceteræ uero dilectiones carnis q̃ terrenæ sunt potius habent annexum pctm̃ q̃ meritũ respectu ultimi effectus qui est carnalis coitus, & ꝑpea ille qui putat sacrm̃ Eucharistiæ oꝑari ea q̃ sunt mediate uel immediate pctm̃, est in maximo errore, nec caret manifestæ hæresis suspitione, nihilominus in istis sꝑ me refero ad cõem Theologorũ opi. & rectum iudicium sanctæ matris ecclesiæ. Oldradus autẽ in hac mã in cons. suo. 210. qđ incipit regularis habet traditio, &c. sic distinguit dicẽs ꝙ sortilegia simplicia itẽ pocula amatoria, uel assumere hostiam non sacratam ista non inducunt hæresim. ut in c. 1. de sortil. & in rub. eo. tit. l. si qs aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn. & c. de hoĩe. de celebratio. miss. Imagines uero facere ad amorem mulieris ꝓuocandum dicit ipse ꝙ magis uĩ esse superstitiosum quam hæreticum. Sed circa hoc duo sunt cõsideradã. Primum est modus inuocationis, quõ inuocatur dæmonis suffragium. Secundum est cõsiderãdum circa rem quæ experitur. † Primo igĩ casu aut inuocat auxilium dæmonis per modum imperii, & suffragio, aut per modũ adorationis, & cultus latriæ, primo casu aut implorat ad tentandum, & flectendum pudicos animos mulierum ad libidinẽ, vel his similia, quæ sunt de ꝓpria dæmonis nã, & nõ sapiunt hæresim, ut hr in Apoc. 2. c. ecce missurus est diabolus aliquẽ ex uobis in carcerẽ ut tẽtemini, &c. & habetur Matth. 4. Marc. 1. & Luc. 4. hoc n. est ꝓprium demonis tentare hoĩem ad peccãdũ, ut ibi dicitur, & diximus, supra ea. q. in princ. Aut imploratur eius auxilium ad sciẽdum futura, uel ad aliqd aliud faciendum, qđ soli Deo creatori competit, & tũc sapiunt hæresim manifeste, qa vult attribuere creaturæ qđ est ꝓpriũ creatoris, ut c. accus. § sane, de hæret. lib. 6. & ibi not. Doct. † Secundo uero casu principal. qñ inuocatio illa fit per modũ adorationis, & cultus latrie adorando diabolũ, absq; dubio illud sapit hæresim, imò est propriè hæresis adorare diabolum si. n. adorare hęreticũ est hæresis non ꝑꝑ personã, sed ꝑꝑ uitium in quo est graue pctm̃, ut dicit Old. ibi. & Gem. in d. c. accus. §. sane ita, & multo fortius adorare diabolum est opus hæreticũ, qđ. n. maius, & detestabilius uitium est ꝙ adorare diabolũ? & hic non ponderat persona, sed uitium qđ cõmittetur in illa adoratione. Et ideo diligẽter est aduertendum admodum, & formam, quibus dæmonis suffragium inuocatur, qa si ꝑ modum imperii, & gratificationis, & petunt ea q̃ diabolus facere põt non sapiunt hæresim, si uero per modũ certæ adorationis, tũc sapiunt hæresim exꝓsse per ea q̃ proxime diximus q̃ fuit singularis doctrina Oldr. i d. cõs. 210. Ex qua not. singularem cautelã in practica pro aduocatis ut sint cauti in formando positiones, & interrogationes ꝙ ꝑ modũ imperii seu gratificationis qs inuocauit auxiliũ dæmonis, & isto mõ euitabit labes hæresis, si uero ponat ꝙ per modũ adorationis, & uera cultus latriæ qs incidit ꝓ priẽ in heresim, per ea q̃ supra diximus. Post hęc uidedũ est † quid de

de sacerdotibus qui cā doloris spoliant altaria, & celebrant missas ueste lugubri in liuorē, & odium alicuius inimici, uel celebrāt missas defunctorū pro ipsis uiuentib. & sumunt p̄ces ut citius moriant̄, uel incurrant mortis periculum, nunqd ipsa sapiunt hæresim manifeste? dic ꝙ non, qđ apparet respectu pœnæ q̄ imponit̄ ꝓ isto crimine. 26. q. 5 qcunq; & clarius dicetur infra eo. q. seq ubi tradetur de pœnis istorū. Deinde q̄ro qd si clerici, uel laici crucem, aut imaginē B. Mariæ uirginis, seu aliorum sctōrū irreuerenti ausu ꝓiecerunt in terrā, & spinis, uel urticis supposuerunt, aut pedibus forsan calcauerint, an ista sapiant hæresim manifeste, uel dicant̄ ꝓprie opera hæretica, & sīr dicas ꝙ non, licet grauissimum sit pctm̄ in se. ca. si canon. § fi. de

13 off. ord lib. 6. Vlterius † quæro quid si sacerdos celebrat unam, aut plures missas sup ho stia quam nunq̄ sacrauit, si postea cōicat se cū illa an incidat in hæresim, uel dicat̄ hæreticus ex eo, sīr si aliquis acceperit hostiā super qua celebratæ fuisset una aut plures missæ, nō tn̄ fuit sacrata, & illam immiscuerit in sortilegiis, maxime his q̄ fiunt ad amorē, an incidat in hæresim sacerdos qui missas illas scienter celebrauit, & ille qui hostiam commiscuit in sortilegiis, dic ꝙ neuter cōmittit hæresim q̄uis grauiter peccat uterq; , ca. de hoīe, de cel mis. & per Old. in d. cons. 210. in 3. col & diximus unum uerbum supra ea. q. in prin. & hr̄ per d. Io. lect. in summa cōf. eo tit. q. 12. & 6 Nec omittam eos qui in sortilegiis suis apponunt imagines illasq; baptizāt sub noīe ꝑsonæ maleficiandæ ut affigant in eo uel ea illud accīis qđ ipsi, uel ipsæ desiderant, an ista sapiunt hæresim manifeste, dic ꝙ cōsiderandū est ad quē effectū imagines illæ fuerunt fabricatæ, & ad quē effectum tendunt sortilegia, & ad qd imploratur auxiliū dæmonis, aut ad ea q̄ facere pōt uirtute sua nāli, aut ad ea quæ spectant ad creatorē, itē sub quo mō, & forma imploratur dæmonis suffragium, aut per modum imperiii, & gratificationis, uel per modum adorationis, & cultus latriæ, de quibus oībus diximus supra ead. q. ideo non insisto ulterius in declaratione, uide d. Io. lect. in sum. conf. eod. tit. q. 12.

14 † Quid de his qui in ipsis sortilegiis immiscent reliqas sctōrū Martyrū s. particulas ossiū carnis, aut neruorū capillorū unguiū, & similiū, uel particulas aliquas uestiū eorundē, uel D. N. Iesu Xp̄i, B. uirginis Mariæ, seu aliorū sanctorū, aut sācarū, an sortilegia ipsa dicant̄ esse hr̄tica, uel sapīe hæresim manifeste, ꝓsupposito ꝙ immixta fuerint in sortilegio amatorio, ut sępius fieri solet, dic ꝙ nō sunt hr̄tica, nec sapiunt hæresim manifeste, q̄uis negari nō pōt, ꝙ sunt ualde suꝑstitiosa dānanda, qđ est uerū qn̄ fierent ipsa sortilegia ad flectendū pudicos aīos ad libidinē, uel ad alios effectus q fieri pn̄t ꝑ dæmonē, & non interuenit cultus adorationis, si uero interueniret cultus adorationis, & fierēt ad sciēdū illa q̄ ꝑtinēt ad Deū sꝑ sapiunt hr̄sim manifeste, ut late diximus supra ꝓxime. uide S. T. in sum. 2. 2 di 95. art. 3. uer. dicēdum, in ti. de suꝑst. ubi hoc idē tenet. idē ēt Io. lec. in sum.

15 cōf. eo. ti. q. 16. Mō † q̄ro qd de his q sacra ecclesiarū, ut est oleū sctm̄ baptismatis, crismatis, uel extremę unctionis, aut aq̄ fontis baptismatis ī dictis sortilegiis cōmiscuerint, an sapiant hr̄sim, ut supra, & hr̄ dicas ꝙ nō, qđ patet ex diuersitate pœnarū indictarum pro hmōi maleficiis, q̄ sunt diuersæ à pœnis hæreticorū, de qb. in c. ad abolēdā, & c. uerg. extra de hær. & late diximus infra de hær. q. 6. Qđ tn̄ est ueiū qn̄ ꝑ ipsa sortilegia non implorat̄ auxiliū dęmonis, nisi ad ea q̄ de sui nā facere pōt, de qb alias diximus sup. ead. q. & q. 6. & 7. si uero inuocat̄ ad ea q̄ nō ad ip̄m, sed ad Deū creatorē spectant sine dubio tūc saperē hæresim manifeste, uel si dęmonis suffragiū inuocat̄ ꝑ modū adoratiōis, & cultus latrię, qa ipi sortilegi, & eos cōsulētes adorarēt cū deuotiōe diabolū tūc illorū oꝑa essēt hr̄tica, alias si ꝑ modū impii, uel gratificationis, dicas ꝙ nō, ut supia ꝓxime diximus, & ꝑ Old. in d. cōs. 210. Et iō dic, ꝙ si qs in ipsis sortilegiis quæreret auxilio dæmonis scire si mulier ī corde suo amat ip̄m amantē, uel ecōuerso qn̄ mulier sortilegat erga uirū isto casu sortilegia sapiūt hr̄sim manifeste qa secreta cordis hoīm nemo scit, nisi solus Deus, & cui ipse uoluit reuelare, & hr̄ 2. q. 4 c. cōsul.

16 & late diximus supra ead. q. in princ. † Sed quæro qn̄ ipsa sacra posita in amatoriis sortilegiis ad flectendum, ut supra an operent̄ effectum ut ex potentia illius sacri flectatur animus illius ad amandum &c. dic ꝙ non, quia illis non utuntur debito mō, nec ad honestum, sed ad turpe effectum, qđ ut plurimum tendit in pctm̄ ad q̄ opera diuina gratia, uel sacramēta ecclesiarum se non extendant,

dunt,ut alias diximus supra eod.q.6.& ideo cōiter appellari solet iste abusus quidam sacrorū,& sortilegium.17.q.4.sacril.& c.si qs cōtumax.§.1.Nec dum est annus elapsus,ꝙ uidi Romæ casum iustū euenire in facto,ubi duæ mulieris impudicæ cū oleo sancto baptismatis,& crismatis, quo inunxerunt sibi labia dicētes qdā turpia uerba ad formādū sortilegium,deinde deosculabanť uiros à qbus amari cupiebāt, asserētes qđ illud sortilegiū & obseruātia operabať maximū effectū quo ad iniungēdā dilectionē in corde uacuo, nihilominus uidi ambas fustigari ꝑ urbē, & mitriatas in loco quodā publico nouissimo turpiter dehonestari ſm qđ dicit Panor in d.ca. 2.de sortil.

17 †Idem dicendum est de his qui in hmōi sortilegiis amatoris immiscent aquam benedictā sumptā ex amphora cōi quæ patet in ecclesia candelas benedictas, frondes palmarū,ramos oliuarū benedictarū, sacros agnusdeos,& similia,iste dř potius abusus quidam sacrorum, ut supra ꝓxime diximus, ꝗ hæresis expressa, Idem dicendum est de his qui aliquas reliquias uestium sctōrum apostolorū martyrū,aut aliorū sctōrū vel q particulam lapidis sacrati,purificatorii sub quo immolať hostia. ietm calicis uel alterius rei benedictæ siue secratæ commiscuerint in ipsis sortilegiis amatoriis dřir abuti sacris huiusmodi,& grauissime peccant citra tñ hæresis labem,ut notať ꝑ Old. in d. cōs. 210.& Panor.in d.c.2. de sortil. ubi expresse dicit.ꝙ quotiescunq; non interueniunt ea, de qbus ꝑ gl.in d.c accusatus.§. quāuis innocenť dæmones,ut ꝓmoueam aīum mulieris ad impudicitiam,licet istud sit grauissimū pcm̄ in se,tñ non sapit hæresim, qa ꝓprium est dæmonis tētare creaturā,ut hř in Apoc. 2. c. & 16.q.2.uisis.uide S.Tho.in sum. 2.2.dist.65. art.3.dicendum.in tit.de superest.& Io.lec.in sum.in tit.de sortil.q.25. adulterā qui oēs tenent, ꝙ per ista quis non incidit in hæresim dum tñ fiant modo prædicto.

18 †Quæ oīa prædicta limitanda sunt pluribus modis, & primo ut nō ꝓcedant quotiescūq; in ipsis sortilegiis celebrarenť solennia sacrificia interpositis aris,idolis, & aliis de qbus supra in 3. & 6.q.& diabolus adoreť, qa isto casu cōmittiť hæresis, ut sæpius supra ꝓxime diximus, ita tenet expsse Oldra.in cōs.& Gemin.& alii Doc.in d l.sanè.dicentes,ꝙ peius est adorare diabolū,quā hæreticū.Secundo limitātur ut non procedant in sacro eucharistiæ corporis,vel sanguinis dñi nři Iesu Christi,qa tunc committitur hæresis. ita dicit expresse gl. in d.§.sane. Tertio limitantur, qñ interueniret rebaptizatio pueri in ipsis sortilegiis, quia ēt saperent isto casu hæresim manifestā ut per d.gl.in d.§.sane.Quarto limitantur,nisi in ipsis sortilegiis ministrādis hæreticus interuenerit,ut ꝑ d.gl.

19 † Quinto & ultimo,limitāda sunt quotiescunq; dæmonis suffragiū inuocatur ad hñdum notitiā eorum, uel faciendū q̄ soli Deo creatori cōpetunt in priuilegium de quibus plenius diximus supra eadem q.in princ.& ꝑ ista sit expedita hæc decima utilis qō q̄ oīa bene nota,qa istorū sciētia est maxime importantiæ, tā respectu examinis, quā pœnarum de qbus dicemus infra q ꝓxima.

1 *Sortilegi quibus pœnis sint afficiendi.*
2 *Sortilegia quæ fiunt ad habendam notitiam occultorum,aut distantium non sapiunt hęresim, & ideo non puniuntur.*
Sortilegi qua pęna puniri debeant in foro conscientiæ.
3 *Pœna sortilegiorū in foro iudiciali canonico qua sit.*
4 *Laici,& uiles personæ sortilegia exercentes qualiter puniantur.*
5 *Sortilegus, & qui eum consulit puniuntur pœna capitis.*
6 *Sortilegia amatoria qualiter in foro conscientiæ puniantur, & qualiter in foro iudiciali canonico.*
Sortilegia amatoria in iure ciu. capite plectuntur.
Pęna sortilegij imponenda est arbitraria.
8 *Clericus sortilegus pōt officijs, & benefic.priuari.*
9 *Ignorantia,aut simplicitas in sortileg. non excusat.*
Sortilegi uenefici qua sint pœna afficiendi.
10 *Clericus qui sortilegium ueneficium exercent qualiter puniātur in foro iudiciali canonico, & qua liter laicus.*
11 *Malefici qua mulctentur pęna de iure ciuili.*
Sortilegus ad domum alterius accedens ad perpetrāda maleficia qua sit afficiendus pęna.
12 *Consulens aut uocans maleficos ad maleficia facienda punitur capitis pęna.*
13 *Torqueri potest quilibet cuiusuis conditionis pro crimine sortilegij.*
Sortilegus quo casu tradatur bestijs uorandus.
Artem sortilegam,seu magicam docens, & discens pari pęna plectuntur.
14 *Sortilegi membri uirilis languedinem inducentes, aut alias uim generatiuam impedientes, ultimo afficiuntur supplicio.*

Sortilegia ad bonum finem exercens an sit puniendus.

15 *Maleficiatos curans per sortilegia non punitur de iure ciuili, sec de iure canonico sic.*

16 *Astrologi, & chiromatici secundum astrorum cursum, aut signa manuum futura pronosticantes, an sint puniendi.*

17 *Sacerdos causa doloris aras spolians, aut luminaria consueta extinguens, qua afficiatur pœna.*

18 *Clericus uel etiam laicus imaginem crucis, uel alicuius sctõrum cõculcans, qualiter puniri debeat.*

19 *Iudæus super crucem immunditias proijciens qua pęna mulctandus.*

Sacerdos qui scienter missas celebrauit super hostia non consecrata pro sortilegis faciendis qualiter puniatur.

20 *Prohibitum aliquid facere, aut efficere aliquod antecedens necessarium ad illud, paria sunt.*

21 *Imagines baptizantes ad sortilegia facienda, qua sint afficiendi pœna.*

Reliquias sanctorum aut ecclesiæ sacramenta sortilegijs immiscentes pari pœna puniuntur.

22 *Astrologi futura prædicentes qua sint pęna mulctandi.*

Sortes in euangelijs quærentes librum aperiendo, uel alias, debent puniri.

23 *Sortilegus in opere sanatiuo multas orationes dicẽs, sed aliqua uerba secrete adijciens non satis congruentia, an sit puniendus.*

24 *Breuia, aut ligaturas ad collum maleficiati suspendendas facientes, quæ continent aliquid extrinsecum, an & qualiter sint puniendi.*

Deus Acheron in breuibus adijcit solitũ, an sit uerbum diabolicum.

25 *Deo Mammonæ sacrificantes, ut fiant diuites qualiter puniri debeant.*

26 *Sacramenta aut alias res sacras, aut benedictas ecclesię sortilegijs admiscentes pari pœna puniuntur.*

27 *Sortilegia de iure ciuili ultimo puniuntur supplicio, his demptis quæ fiunt ad deliberationem maleficiatorum.*

Diuinatio quæ fit per somniorum interpretationem, an sit prohibita.

28 *Incantationes quæ fiunt contra serpentes quando sint punibiles.*

VNdecimo post præmissa uidendum est 1 † quibus pœnis isti sortilegi puniuntur in qua. qõ similis distĩõ de qua supra repetenda est, aut sapiunt hæresim manifeste, aut nõ primo casu pœnæ ipsorum declaratæ fuerũt in trac. de hæret. q. 4. ubi copiose diximus, quibus pœnis puniuntur hæretici. secundo uero casu qñ non sapiunt hæresim expressam distingue, aut sumus in prima specie sortilegiorum diuinitiua, aut in secunda quæ est amatoria, aut in tertia quæ dicitur maleaca de quibus alias diximus supra eo. tit. q. 2. Primo casu, aut fiunt ad habendũ notitiã futurorum, aut eorum quæ in corde sunt hoĩs, & ista quia sapiũt hæresim manifeste, ut supra proxime diximus puniuntur pœnis hæreticorũ de qbus supra. Idem est si in illis cõmiscerent hostiam sacratam, aut alia de quibus per gl. in d. c. accus. §. sane, de hæret lib. 6. qa tunc sortilegia ipsa saperent hæresim manifeste, & hæreticorũ pœnis essent puniendi q præmissa faciunt, ita dicit Old. in d. cõs. 250. Panor. in c. 2. extra eod. titu. & diximus supra proxima q. circa fin. 2 † Aut fiunt ad hñdũ notitiã pñtium occultorũ, prout sunt furta, rapinæ, incendia, tractatus, adulteria, homicidia occulta, & his similia facinora, aut eorũ quæ iam facta sunt de ptõ, seu eorum quę in longinqs partibus fiunt, & similium, quia tunc non sapiũt hæresim manifeste aliis pœnis puniuntur, qa si est clericus de iure can. siue diuino in foro cõsciæ subiicitur pñię 40. dierũ extra collegium ecclesiæ, siue cõionem fidelium, q̃ imponit per sacerdotẽ, qua subiiciunt ẽt laici, ut est tex. in c. i. de sortil. & ibi Panorm. & alii q ita declarãt tex. illum, licet gl. fin. uidetur aliter sentire, sed ipsa loquitur de pęnis iudicialib. imponendis a iudice ecclesiastico in foro contentioso ẽm iura quæ glos. ipsa alleg. ut infra proxime dicam. 3 † Aut sumus in foro contentioso iudiciali canonico post q̃ delictum innotuit curiæ, & tunc p eodem crimine imponuntur grauiores pęnæ quia clericus erit suspensus a diuinis, & ab altaris ministerio p annum, & ultra ad arbitrium iudicis ẽm facti qualitatem, aut turpitudinẽ, & psonarũ cõdõnem, quo termino elapso clericus ipse statim ipso iure reuertiẽ ad pristina sua, ita dicit tex. in c. 2. eod. titu. & ibi p do. Abb. quem uide. & Felyn. & alios, laicus uero realiter excõicatur. 26. q. 5. nõ oportet. Sed hoc est uerũ quotiescũque ex simplicitate, & bono zelo clericus peccasset ẽm terminos d. c. 2. alias grauius punietur, quia deponitur ab omni ordine sacro, & priuaẽ oĩb. beneficiis, & intruditur in monasterium ad agendum perpetuam pñiam, ut hẽ 26. q. 5. si

quis

quis eps.& ibi gl.idem tenet Pan.in d. c. 2.& not. ꝙ ultra pœnas pdictas poterit iudex ec clesiasticus exercet et alias pœnas †cōtra lai cos hmōi sortilegia exercentes, quia si serui sunt,& uiles psonæ poterūt mitriari,& fusti gari,& aliis similibus modis dehonestari, digniores uero poterunt relegari, uel ad perpe tuos carceres cōdemnari, ut in c. idolorum. 26 q.5.qđ est uerū.& procedunt illæ ultimę pœnæ quotiescūq; alias moniti laici ab ipsis sortilegiis noluerint se abstinere.& sic de his q pluries inciderunt in crimen. uide Pan. in d.c.1.de sor.in gl.fi.ubi subiungendo dicit. no.ꝙ licet istud sit crimē ecclesiasticū, tñ nō ē mere ecclesiasticū, qa iudex et secularis pt de hoc crimine cognoscere, pariterq; punire,licet reos ipsos pœnis grauiorib.psequa. tur. † De iure aūt ciuili punit pœna capitis, tam ille sortilegus,& magos,q̄ illeq cōsulit ipsos,& sortilegia ipsa cōfici mādat & iste ē tex in l.nemo.C.de malef. & Math. isti.n.diuinatores sunt mul ū Deo, abhominabiles, & exosi,rō ē, q uolūt se facere æquales Deo, dū diuinā ptāt ē q uertit in cognitione futurorū sibi usurpare cōtēdūt,& esse sites Deo, & dicit do. Ioā. de Turre cr ca in c. cōtra idol. 26.q.5.qđ quēadmodū Lucifer,& primi nri parentes uoluerūt esse similes Deo in altitudine,& pulchritudine,in cognōne,& sciā boni,& mali, ideo oēs de cœlo deiecti fuerunt, quorū quidā in psundū inferni, quidā uero in hoc uariarū calamitatū mūdo puenerūt, ita dicendū est de istis diuinatorib.qui in cognitione futurorū uolūt eē æquales Deo, de ecclesia Dei q̄ p cœlo figurat oīno expellēdi sunt,& a Christi fidelium gratiis repellendi. Aut sumus in secunda specie quæ dr amatoria,& si in ea interueniunt ea quæ narrant p gl.in d.c.accus.§ sanè. dicendū est ꝙ sapiunt hæresim manifeste,& puniunt pœnis hæreticorū,ut supra pxime diximus . Idē dicit Ab. in d.c.1.de sor.aut illa nō interueniunt,& nō sapiūt hrsim,& dic aut sumus ī foro cōsciē, & eadē 40.dier.pnīa subiiciunt tā clerici, q̄ laici,sicut alii de qb.supra d. c. 1. de sort.qui tex.loqtur indistincte , & gnalr de qbuscūq; psonis, & de hac et specie sortilegiorū ī qua uiget eadē rō intelligi pōt.arg.tex. in c. si qs eps 26.q 5.ubi loquit de oī specie,ex quo et non datur diuersa rō inter casum, & casum. arg l.illud.ff.ad l.Aquil. cum sim.& ita tenēt Doct. ibi. Si uero sumus in foro iudiciali de iure canonico,& eisdē pœnis puniunt clerici atq; laici,tam prima,q secunda uice, put supra pxime diximus in pced.specie.26. q.5.c. non oportet.c.si quis eps.c.aliquanti.c.cōtra idolorū.& c.auguriis, q̄ oīa iura maxime.ca. nō oportet.& c. alquanti loquunt de plurib. speciebus sortilegiorū,& de ista quoque loquuntur.†De iure ciuili sīt eadē pœna capitis puniunt.d.l.nemo.C.eod.tit.q̄ oēs sortilegorū psessiones,ac sortilegiorū species complectitur.uide tex.ibi.& gl.& l.corū.in prin. eod.tit.ubi tex vr ęquiparare quo ad pœnas illos maleficos qui flectunt pudicos aīos ad libidinē,& illos qui cōtra salutē hoīum moliti sunt, oēs. n. seuerissimis pœnis sunt puniendi,q̄ non denotant nisi ultimum supplicium,ut not.gl in d.l.corū in prin. & l. multi. Et circa præmissa nota unum singulare,ꝙ dixit Abb.in d.c 2.de sortil. ꝙ pęna imponenda istis sortilegis,uel eos cōsulentibus est arbitraria potestq; iudex illam aggrauare, seu grauiorē,aut leuiorē imponere,ſm qualitatem facti,cōdōnem psonarū,& animum delinquentis,& ſm ipsas qualitates , & accñtia pęnas ipsas moderari,arg.l.hodie.& l. aut facta.ff.de pę.& l.qd ergo.§ pęna grauior.ff.de his qui not. inf.24.q. 1.non afferamus . Hoc tñ pcedit de iure canonico in foro ecclesiastico,de iure tñ ciuili,secus est , ut supra proxime dixi † Et nota et aliud quod dicit Abb. ibi. ꝙ clericus per hmōi sortilegia , de quib. ibi,potuisset officiis, & beneficiis ecclesiasticis priuari.arg.tex.26.q.5 c.aliquanti,sed ibi ideo clericus ille fuit dignus misericordia,ut illa minori suspensionis pęna puniret, qa ex simplicitate peccauit,& bono zelo pro inueniendis bonis ecclesiæ quæ fuerāt furto subtracta,ut dr in d.c.2.alias grauius fuisset punitus , q̄ nota pro limitatione eorū q̄ supra dixi.Et nota et hoc aliud ꝙ in istis criminib nō parcit simplicitati,nec ignorātiæ,qa licet sortilegia ipsa facta fuerint bono zelo, & ad bonū effectū.s.repiēdi res ecclesiæ furto subtractas, nihilominus puniunt q illa cōficiūt aut cōsulunt facientes.d.c. 2. de sortil. & ibi Panor.ubi dicit , ꝙ isto casu mitius puniunt, ex quo tex. iuncta hac doctrina apparet decisio illius casus an liceat hæc sortilegia fieri ad sanandū corpora maleficiata, & si qs maleficis remediis , & arte pdicta aliquos sanauerit,an puniat,& qua pœna,de qb.hr 26.q. ult. admoneant , & dicemus ea.q. loco suo.

9 † Aut sumus in tertia specie principali q̄ dr̄ uenefica, & si in ea interueniūt aliqua de his q̄ narrat gl. in d.c.accusatus.§.sane. dicendū est ꝙ sapiūt hæresim manifeste, & pœnis hę reticorū sunt puniēdi ut alias diximus supra, si uero ea nō īteruenīūt uel alia his similia, & tunc aliter puniunt̄, q̄a aut sumus in foro cōsciētię, & punit̄ fabricās, & ille q̄ consulit pnīa exilii 40. dierū extra gremiū ecclesię, & fideliū cōionē.d c.1.de sortilegi.iūcto c.si q̄s eps.26.q 5.& licet tex.in d.c.1.loq̄ uideatur de alia specie.s.diuinatoria,tū c. si quis eps. loquitur gñaliter de oībus, & in fine una,& eadē pœna oēs punit, qua pœna tā clerici q̄ laici subiiciūtur, q̄a tex.in d.c.1.loq̄tur gñaliter,& indistīcte l.de precio.ff.de publ.& 26. q.5.aliquanti & cum hac solu.uidentur trāsire Doct.in d.c.1.nullam facientes differentiam de aliqua specie sortilegiorum aut personis.

10 †Aut sumus in foro canonico cōtētioso,& sic ī foro fori, si laicus hoc crimine peccauit prima uice erit excōicatus,& ab ecclesia remouendus erit 26.q.5.si quis eps.& c. aliquanti. si uero semel monitus adhuc in eodem proposito ꝑseuerando iterum commisit idem delictum,& tunc si est uilis persona debet fustibus cedi siue fustigari publice per urbem mitriari, & publice tanq̄ infamis dehonestari.digniores uero relegant̄ in carceribus,siue ad ꝑpetuos carceres condēnant̄ 26.q.5.cōtra idolorū. Clerici uero efficiunt̄ infames,& oībus officiis atque beneficiis ecclesiasticis priuant̄. & nihilominus ipsi quoque intrudunt̄ carceribus aut in monasteriū ad agendum perpetuā pnīam.26 q.5.si quis eps.& c. aliquanti.& seq in hoc tū non recederem ab opi.Abb.de qua.in d.c.2. de sortil. ꝙ sit cōsideranda cōditio ꝑsonæ,qualitas facti,& animus delinquentis, s̄m qualitates illas pœnas ipsorū.q̄nq; augere,q̄nq; uero minuere. iuxta sanū iudicis arbitriū.

11 † De iure aūt ciuili hæc sortilegia grauius puniunt̄, q̄a iura ipsa multum abhorrēt artē maleficā ut in toto tit. C.de malef. & mathema. & ideo oēs malefici puniunt̄ ultimo supplicio. l. nemo.l.multi.l.& si eexcepta. & l.eorū.in prin. C.eo.ti.& ideo lex uocat illos humani generis inimicos, ex quo ut plurimū q̄runt innocētū corpora illis ueneficiis labefactare d.l. multi.& l.si excepta,(ubi ēt appellant̄ hostes cōis salutis d.l.multi, & naturæ humanæ inimici.l.fi.eo.ti.Realiter igitur puniunt̄ pœna capitis tā ipsi magistri quā hi qui illos consulūt,& hęc fieri mādāt.d.l.nemo.in fi.& l.multi.si quis uero magister ad alterius domū accesserit exercendi maleficii causa igne cōcremat̄.is uero q̄ illum præmiis. & suasionibus euocauerit.& associauerit, oīa eius bona publicātur,& in insulā deportat̄.Sed cōtra hoc

12 est tex.in l.nemo.C.eo.ti.ubi dr̄ † ꝙ ille q̄ cōsulit,& uocat istos magistros punit̄ pœna capitis.Solu. gl. in d.l.nemo. refert utrāq; pœnā,sed nō soluit cōtrariū, q̄dā dixerūt ꝙ ī d. l.nullus, licet iste magister fuerit adductus ad domū alterius cā faciendi sortilegia ipsa tū nō fuerūt facta in d.l.nemo facta fuerāt, hæc soluti.nō placet, q̄a sapit diuinationē, q̄a si nō apparet ꝙ in d.l.nulla fuerint facta sortilegia,minus ēt apparet in d. l. nemo. ꝙ facta uel nō fuerint, nisi diceres ꝙ ille q̄ consuluit interuenit in eis, & credit his q̄ fiūt esse uera, ꝑ ꝑea grauius punit̄. ut d.l.nemo. is uero q̄ adducit maleficū siue sortilegū ad domum alterius pōt esse ꝙ sit ignarus, puta famulus uel alius q̄ nō īteruenit uel nō credit in eis ideo mitius punit̄,tū in hoc cogita. Et nota ꝙ istorū amicitiā, & cōuersationē quāuis uetus beneuolentia fuerit,debemus relinquere, & eos oīno euitari,q̄ uero cōtrafecerint oīb. eorū bonis publicatis in insulā deportādi sūt d.l.nullus.

13 † Et nota ꝙ ꝑ isto crimine oēs peterūt in distincte torqueri, non obstāte quocunq; priuilegio dignitatis, qđ est speciale in isto crimine. & ex hoc nota limitationē ad l.miles.C.de q.l.decuriones.& l.diuo Marco.eo.tit.Si q̄s aūt de hoc crimine testibus cōuitus fuerit,& nihilominus obstinato corde institerit in negādo,ēt ꝑsentibus testibus q̄ illis detegerunt facinus,tradit̄ uiuus bestiis uorādus ac dētibus, & ungulis lacerādus,ita dicit tex.in d.l.& si excepta.in fi. Et nota ēt ꝙ eadē pœna capitis punit̄ ille q̄ docet artem ꝑdictā, & ille q̄ ipsam addiscit.l. culpa.& ibi gl.C.eo.ti. qđ uī esse speciale in isto crimine,in crimine hæresis est cōtra.l q̄cūq;.§ eos uero. C. de hæret.ubi minori pœna.s.pecuniaria puniunt̄ scholares, magistri

14 uero pęna capitis.† Eadē pęna ultimi supplicii puniunt̄,q̄ eisdē maleficiis īducunt mēbri languedinē, & uirtutē uiri aut mulieris gñatiuā impediunt,aut lactē nutrices deficcant, uel quouis alio modo ipsa sortilegia, & maleficia cōficiūt siue in corpore ꝑcibū uel potū, siue extra corpus aliquo ex modis q̄bus dixi

diximus supra in 2.& 3.q. Sed qro nunc quid si aliqs sortilegus sortilegia exercet ad bonũ finem.s.ad sanandũ egrotos maleficiatos, & soluendũ aliorũ facturas an hoc liceat impune fieri,& uidet dicẽdũ q̃ sic,ex quo facto nemini nocent,sed alicui ꝓsunt,non sunt ergo digni punitione aliqua,& de hoc est tex.in l. eorũ.§.1.C.eo.tit. vbi ille qui fecit sortilegia ad incãtãdũ hymbres ne noceat segetibus vel plantis nulla pœna punit,& ideo Bart.ibi per
15 illum tex.decidit hanc qõ. dicens, † q̃ non dẽt qui curat istos infirmos maleficiatos aliqua pœna puniri hoc tñ est uerũ de iure ciuili,ut ibi,secus aũt est de iure canonico, quia ecclesia summope abhorret iste remedia sortilega, ẽt si fiãt ad effectum recuperãdæ sanitatis, non vult fieri posse.hac rõne, qa nõ licet inuocare auxilium dæmonis ẽt pro mille corporũ sanitatibus recuperandis,qa minus malũ est q̃ pareat corpus,quã aĩa, cuius maius esset detrimẽtũ,vide text.in c.admoneãt. 26.q.7.& si qs hæc facere p̃sumpserit,si clericus est degradetur,& oĩ officio ac beneficio ecclesiastico priuãdus erit laicus aũt excõicãdus ꝓ quo facit ẽt tex.in c.nec mirum.§. ad hæc aũt.26.q 5.ubi oẽs istæ ligaturæ,& suꝑstitiosa icãtationum remedia sunt oĩno damnata, qa hæc fieri non possunt absq; dæmonis opera, & suffragio, & ideo dicit S. Aug. lib.10.de ciu.Dei. cuius uerba relata sunt in d.c.nec mirum,q̃ hæc sunt alia remedia quæ ars non cõmẽdat medicorum, & ab ecclesia oĩno reprobata,merito sunt Xp̃i fidelibus euitanda uide S.Th.in sum.2.2.dist.95.art.3.in uersic.dicendum. tit. de supestitio.& Ioan. lec.in summa cõf.eod.tit.q.2.11 13. Vltra ea q̃ diximus supra in prima specie diuinatiua
16 addenda sunt hæc.†qd dicendum sit de astrologis,& chiromanticis q̃ s̃m cursum astrorũ & signa cœlestia futura ꝓnosticant,an liceat hoc facere,uel sint puniendi sicut augures,& aruspices aut alio modo. Rñ. aut hæc futura p̃dicent ex certa scientia imponentes futuris cõtingentib. rebus necessitatem quandã,quã dñt causari ex motu corporũ cœlestiũ,q̃ isto mõ sunt hæretici, & puniuntur vt hæretici, ut late diximus supra hac qõ.in princ.& qõ. p̃cedenti.Rõ est, qa signa non sunt causæ rerum finales imponentes necessitatem humanis rebus agendis aut homini, sed sunt signa q̃dã inclinatiua,siue indicatiua rerum futurarum s̃m cõiter accidentia ꝑ regulas quasdã, & nãs corporũ cœlestium q̃ multoties fallũt, quibus nõ subiicit̃ necessario nã humana,qn possit illa euitare, & uti liberi arbitrii p̃tãte, vide Abb.in d.c.2.eod.tit.& Ioan.lec.in summa cõfess.eod.tit.q.5 aut illa p̃dicunt demõstratiue,ꝓsumptiue,siue inclinatiue asserentes q̃ ex motu corporũ cœlestium tale qd inclinatiue demõstratur siue figurat̃ i actibus hominum inferioribus,& hoc modo non est p̃ctm̃ ex quo nullam imponunt necessitatẽ, sed inclinationẽ quandã quã qs libere euitari poterit si uelit vti prudẽtia,& sui liberi arbitrii p̃tãte,vt latius dicemus infra, & hr̃ per Abb.in d.c.2.eod.tit. Pro faciliori intelligentia p̃missorum subiiciã infrascriptas qõnes speciales declarãdo pœnas criminis cuiusq;
17 † Et primo q̃ro, qd de sacerdotibus q̃ causa doloris spoliant aras aut extingunt luminaria cõsueta qua pęna puniunt̃,dic,q̃ clericus honore,& dignitate priuatur, & sic efficitur infamis, ut in c.qcunq; in 1.rñso.26.q.5.& Ioan.lec.in sum.cõfess.eod.tit.q.18.& hoc nisi sponte de p̃missis coram epo. vel Metropolitano se culpabiles detulerint, & de ipsis cõdignam peregerint pœnitentiam d.c.quicunque. Alii sacerdotes reperiuntur q̃ sumpta veste lugubri missas defunctorũ celebrant ꝓ viuentibus causa inimicitiæ,vt is ꝓ quo sacrificium ipsum offerunt moriatur, an incurrat mortis periculum, qua pœna sine puniendi, dic isto casu quod sacerdos vel clericus qui scienter ista fecerit à proprii ordinis gradu priuatur, & perpetui exilii ergastulo vna cũ eo qui ipsum sacerdotem consulit aut præmissa fieri ordinauit siue mandauit relegat̃, vt text.in d.c.quicunq; in fi.26.q.5.& Ioan. lec.in sum.cõfess.eo.tit.q. 20. Deinde quero
18 † quid de clericis vel laicis qui imaginẽ Crucis aut beatæ Mariæ virginis, seu aliorũ sanctorum proiecerunt in terram illasq; vrticis spinis,vel pedibus conculcarunt, qua pœna puniendi sunt, casus iste ponit̃ per text.in c. si canonici.§.fin.de offic.ordina.lib.6.vbi dicit, q̃ ultrix sic procedat dura sñia cõtra eos ꝑ quã alii id facinus patrare pertimescãt gl. uero declarãdo text. primo dicit quòd erunt priuandi loci sui dignitate atq; honore nisi clerici satisfactione coram metropolitano se sufficienter purgauerint demum deuenit ad aliã pœnam dicens q̃ statur arbitrio iudicis, cõcludẽs in effectu q̃ sit pœna arbitraria,pro prima allegat text.in d.c.quicunq; 26.q.5.&

l.1.ff.de iur.delib. cum qua gl. transit Gem. ibi Arch. autem dicit quod poterunt temporaliter puniri quod in vinculis publicis cōuinciantur, ut l.1.C. de his qui ad statu.cōf. & ff.de poe. l.capitaliū. §.qui ad statuas, uel quod moriantur, ut not.in l.1. C.ne lice.sign.saluat.&c.& hæc ultima pœna infertur de rigore iuris ciuilis, ut d.l.1.aliæ uero superiores inferri possunt per iudicem ecclesiasticum, ut dnt Doct.in d.c.si canonici §.fi.

19 † Videndum esset etiam quid de iudæo qui super crucem dum defertur publice per vrbem proiecit immunditias qua pœna puniatur, istum casum decidit Pet.de Anch.in consi.15.quod incipit, spiritualis iudex in prouincia Romādiolæ, vbi dicit quod iudæus ipse poterit per utrunque iudicem castigari ecclesiasticū, & laicum, & seueris pœnis puniri. Quæro quid dicendum sit de his qui in sortilegiis cōmiscuerunt hostiam non sacratā super qua tamen celebrata fuit una aut plures missæ, qua pœna puniatur sacerdos qui scienter super hostia illa celebrauit missas, uel qui celebrando non consecrat aliquid, sed capit panem & uinum apud altare sine sacro, & oēs ac singulas cęrimonias, & solennitates fecit apud altare excepta cōsecratione, qua pęna puniatur casus iste ponitur in c.hoīe. de celebra. mis. vbi tex. nullam ponit pœnam temporalem, sed credo quod sit pœna arbitraria in eo qui celebrat missam, & sine cōsecratione accipit hostiā, & uinum, quam iudex ecclesiasticus sibi iniunget loco pœnitentiæ, is uero qui scientes celebrat super hostia aut alia re cum qua fieri debent sortilegia grauius puniendus est, sicut is qui sortilegia ipsa conficeret

20 † quia paria sunt, aliquid prohibitum facere uel efficere aliquod necessarium antecedens per quod peruenit ad illud, ut l. oro. ff. de sponsa. uide text. in d.c.si quis eps.26.q.5. qui loquitur generaliter de oībus sortilegiis, ille.n.qui habuit aīum de delinquendi, & deuenit ad actum proximum delicto habetur ac si fecisset, & cōsummasset delictum, nō solū de iure canonico, ut in c.sicut dignum, de homic.cum multis similibus, sed etiam de iure ciuili, ut l. is qui cū telo.C.ad l.Corn.de sic. & l.1.§.diuus, & ibi Bar.ff.eo.ti.& habetur per Pan.in d.c.2.de sortil. & Ioan.lec in sum.conf.eo.tit.q. 24. & Old. in d.consi 210 in 3.col.laicus uero excōicatur, & relegatur de iure canonico in foro iudiciali. c.aliquāti.26.q.5.sed si semel monitus iterū se immisceat in prædictis, si est nobilis intruditur in carcerē, ignobilis fustigatur, mittiatur, & publicæ dehonestatur d.c.si quis eps. c.aliquanti. & c.

21 sortes, cum aliis seq. † Quid dicendum de his qui imagines conficiunt atque baptizant. & cum illis conficiunt sortilegia, dic aut sortilegia ipsa fiunt ad aliquem effectū qui dæmoni non conuenit, sed soli Deo, & sapiunt hæresim manifeste, ut supra diximus, q. præcedenti, & ideo puniendi sunt ut hæretici, ut supra diximus tit. 1. q.3. salua tamen doctrina gl. de qua in d.c.accus.§.sane.de hæret.lib.7.& saluis etiam limitationibus de quibus infra in fi. dico illos esse puniendos eisdem pœnis quibus aliis in superioribus casibus. vide Oldr.in d.consi. 210.ubi de hoc facit mentionem expressam, & Ioan.lec.in sum.conf.eo.tit.q.12.Idem dicendum est de his qui in ipsis sortilegiis immiscent sacras reliquias sanctorum martyrum. s.ex membris vel ossibus, aut de uestibus eorundem d. c. si quis eps, & c.aliquanti. & Pan. in d.c.2.& Ioan.lec.in d.tit.in summa. q.16. Idem etiam iudicandum est de his qui sacra ecclesiarum.s.oleum sanctum baptismatis, crismatis, aut extremę vnctionis, seu aquam fontis baptismatis, & similia.d.c.2. & ibi Abb. & d. c.si quis episcopus, cum aliis sequen. Idem quoque censendū est de his qui in eisdem sortilegiis admiscent aquam benedictam, candelas benedictas, sacros agnusdeos, ramos oliuarum, aut frondes palmarū, & similia de quibus habetur per Ioan.lec.in dicta summa eod.tit.q. ult.

22 † Iuxta prædicta uidendū est quid de astrologis qui futura prædicunt an puniantur, & qua pœna, dic aut illa prædicunt ex certa scientia, quasi signa illa quæ futura cōiecturantur sint causæ rerum imponentes futuris rebus necessitatem inesse, quod si erunt uel sic oīno, & istud est hæreticū, & puniri debent ut hæretici, quia futurorū notitia certa, prout est iesse rei est solius Dei, ut habetur Matth.22.c.& 2.q.4.cōsuluisti, & 26 q.3. sciendum, & late diximus supra qō. præced.aut illa prædicūt cōiecturaliter demōstratiue siue inclinatiue, & isto modo non errant nec puniuntur aliqua pœna, quia uerū est quod corpora cœlestia habent quādam motiua, & inclinationes ad corpora inferiora, & operationes humanas, secundum quas multoties fit fieri cōtingūt, quæ quis euitari pōt, & propterea dicitur, quod illa sunt signa rerum, non aūt causæ rerū, de quibus uide Panor.in d.c.2.extra eo.tit.tertia col.

Quid. n. dicendum sit de his qui sortes quærunt in euangeliis aperiēda librum, & fortificando in illis, dic quod prohibitū est, & puniuntur qui præmissa faciunt modo quo supra 26. quæst. 2.hi.

ã. hi qui. Et qa diximus supra ꝙ sunt prohibita remedia sortilegiorũ q fiunt ad sanãdũ corpus maleficiatum de iure canonico, licet de iure ciuili ꝓmissa sint, ut supra diximus eadem qõne. † Quæro nũc q.d si aliqs in opere sanatiuo dixit plura uerba honesta, & sanctas, ac deuotas orones Dei beatæque uirginis Mariæ, & aliorũ sctõrum, & illa eadem fecerit dicere per ipsum maleficiatum ad deuotionẽ beatæ uirginis Mariæ, aut alicuius sancti martyris, nihilominus postea magr si ue magistra sortilegiorũ aliqua uerba extranea dixerit publice uel secrete, quæ nõ vr cõgruere illi operi religioso, & sanitatis, an ista dicantur esse superstitiosa, & puniẽda, dic ꝙ sic, quia quotiescunque cũ reb. aut uerbis religiosis siue ecclesiasticis miscent aliqua uerba extranea, & q naliter nõ tẽdunt ad opus illud sanitatis nec possunt naliter talẽ effectũ operari necessario, tunc dñr esse supstitiosa, & faciunt totũ opus superstitiosum, & dãnabile, qđ est maxime quotiescũq; adiunguntur nomina quædã ignota, aut characteres, seu aliæ diuersæ obseruationes quas manifestũ est naliter efficaciam ad sanitatẽ hre non posse, illa nõ fiunt sine superstitione, & dæmonis ministerio, ut dicit S. Tho. in summa 2. 2. q. 95. art. 2. uer. dicendum. in ti. de superstitio. & Io. lec. in summa cõf. eo. tit. q. 11. Et ꝓꝑ sunt punienda de iure canonico, qa si clericus est q talia fecit deponit. laicus uero excõicatur pro prima uice. 26. q. 7. admoneant, sed si monitus spreta monitione iterũ se i[illegible] ësit ĩ eisdẽ, si est nobilis uir, & honestæ familiæ incarcerat, aut relegat. ignobilis uero cũ uituperio fustib. ced. t. 26. q. 5. c. si qs eps. c. aliquanti. c. sortes & c. seq. per Abb. in d. c. 2. de sortil. ubi dicit ꝙ pœna istorum est arbitraria, & hoc puto uerius s. m qualitatẽ facti, condõnem personarũ, & animũ delinquentis, argu. l. aut facta & l. respiciendũ. §. delinquunt. ff. de poe. & l. q.d ergo. §. poena grauior. ff. de his q not. infam. c. sicut dignũ. in prin. de homic. De iure aũt ciuili remedia ista nõ puniunt dũmodo fiant ad finẽ. d. l. eorũ §. fin. & ibi Bart. C. de malef. & alias diximus supra eo. q. 6. † Idẽ dicendũ est de his q faciunt schedulas, aut breuia, & ligaturas suspendẽdus, & deferẽdas ad collũ maleficiati, cũ cõtinent aliqd extrinsecũ siue extraneũ signũ character, aut nomẽ qđ naliter nõ tẽdit ad cõclusionẽ, & itellectũ aliorũ uerborũ, vr ad opus sanctitatis, tũc iudicat illud esse superstitiosum, & punibile, qa fieri non põt absq; suffragio, & instructione diaboli, ut dicũt supradicti Doct. in locis pdicti, & habet ĩ c. nec mirum. § ad hæc oĩa, & c. 26. q. 5. & ꝑ S. Aug. in lib. 21. de ciui. Dei, & ideo puniunt his pęnis quas supra diximus hac ead. q. in membris proxime relatis. Quid si inter alia uerba uel nomina Dei q̃ istę maleficæ sępius describere faciunt in earum schedulis uel breuibus apposuerint hoc uerbũ, Deus Acharon. an sit uerbũ superstitiosum, & diabolicũ, dic ꝙ sic, qa illud est nomẽ Beelzebub principis dęmoniorũ, ut hr 4. Regum 1. c. dum Elias monitus ab Angelo reprehendit Ochosiã regẽ sub his uerbis, nunqd non est uobis Deus in Israel ut eatis ad consulẽdũ Beelzebub Deũ Acharõ, ideo de lectulo sup quẽ ascẽdisti nõ descẽdẽs sed mortẽ morieris, qđ bene nota, qa sæpius istis schedulis, & breuibus hoc nomen. s. Deus Acharon reperies expressum, uide do. Ioan. de Turrecrem in c. cõtra idolorũ. 26. q. 5. & do. Ioan. lec. in sum. cõf. eo. tit. q. 11. & 15. † Quid dicendũ de his qui sacrificant Mamonæ deo numerorũ ut diuites efficiant, qua pęna sunt puniendi, dic ꝙ si est priuatus ipso iure oĩ officio, beneficio, honore, & dignitate, siue occultũ sit crimen siue publicũ, & ideo necessario indiget dispẽsatione si uult amplius celebrare, qdam alii dixerunt ꝙ qñ crimen est occultũ possunt agere pęnitentiã cõfitendo de pctõ suum, & non incurrũt pęnam illam priuationis, & ideo non indigent necessario dispensatione, si uero crimẽ esset publicũ aut notoriũ, tunc incurrit irregularitatẽ, & priuationẽ ipso iure, & indiget dispẽsatione nihilominus pcedens opinio ur esse magis tuta ĩ foro cõsciẽtiæ ut qs petat dispẽsationẽ ẽt qñ crimẽ esset occultũ. uide d. Ioã. lec. in summa cõf. eo. tit. q. ult. † Vbi istis æqparat ẽt sacerdos q in sortilegiis immiscent sacramẽta ecclesiastica. s. oleũ sctm̃ crismatis baptismi, uel extremæ unctionis, aut aq̃ fontis baptismatis eisdẽ pœnis puniunt de qbus alias diximus supra ea q. laici uero de iure canonico prima vice sunt excõicati, & sunt à limine ecclesiæ repellẽdi, sed si post primã monitionẽ iterũ se ingesserint in eisdẽ, si nobilis est, cõdẽnantur ad ꝑpetuos carceres. ignobilis uero fustigatur publicetur cũ maximo decore, deinde in exilium condemnatur, ẽm quod habetur 26. q. 5. si quis eps. c. aliquanti.

cum alliis seq Abb. tñ dixit in d.c.2.de sortil. ꝙ istorũ pœnæ erunt arbitrariæ mitigandæ alterãdæ neq; leuiandæ ſm facti qualitatẽ, aut turpitudinem, seu scãdalum quod inde posset oriri, aut exortũ iam esset, itẽ ꝑsonarum condõnem, & aĩum delinquẽtis, aut ex simplicitate dr lapsus in illud, & ad aliquem bonum effectum, ut hr in d.c. 2. extra eo. tit. uel si ex ꝓpria malitia aĩo aliquem decipiendi, & similia, ut ibi ꝑ Abb. latius dr, & diximus supra ꝓxime, uide tex. in c. sicut dignũ. in prin. de hom. † De iure uero ciuili pro oĩbus sortilegiis hmõi est pœna ultimi supplicii. l. eorũ in prin. l. nemo, l. multi. & l. & si excepta. C. eo. tit. Exceptis sortilegiis quæ fiũt ad sanandum maleficiatũ, uel liberandũ aliquem ab alia infirmitate, aut incantandum hymbres, grandines, & fulgura ne noceant segetibus, arboribus, & plãtis, aut animalibus, & feribus eorũ, oĩa ista quæ ꝓfunt, & nõ nocent reb. tꝑalibus, aut personis ꝓmissa sunt de iure ciuili, & nullã pœnam merent, d. l. eorum. §. fi. & ibi Bar. C. eo. tit. & alias diximus supra. Videdũ quoq; esset qd de diuinationibus q̃ fiunt ꝑ somnia ſm illorũ interp̃tationem, ꝓut hr in somniis Danielis, & per do. Albumasar in lib. quẽ fecit de interpretatio. somnio. de quibus late uide do. Ioan. lec. in sum. conf. eo. tit. q. 6. & qd dicẽdum sit de incantationibus serpentum illas uidelicet quæ fiũt cõtra serpentes. † ubi dicas, ꝙ aut in illis ꝑcantationibus imploratur dũtaxat auxiliũ Dei simplr cum deuotione absq; aliqua machinatione intrinseca, uel extrinseca, & non erunt reprobandę, imò cõmendandæ, aut in illis implorat̃ diaboli suffragiũ, ut sortiantur effectũ, siue tacite, siue exp̃sse, & erũt illicitæ penitus, & dãnabiles, sed qualiter cognosci poterit an sint licitæ, uel illicitæ, & an, & qñ in eis implorat̃ auxiliũ dæmonis tacite, uel exp̃sse, uel solius Dei, dic ꝙ est diligenter ad ueitẽdũ ad uerba ipsa, itẽ ad modũ, ritũ & ordinẽ ipsius incãtationis. qa si in eis ĩsunt aliqua uerba extranea, uel ignota noĩa, aut characteres, siue uerba q̃dã extranea q̃ non congruũt cõclõni, nec naturæ uerborũ supradictorũ, nec pñt ſm eorũ nãm aliqd oꝑari circa effectũ de quo agitur, tũc opera ipsa dici non pñt, nisi supeistitiosa, & diabolica, in q̃bus diabolus plurimũ oꝑatur, & illius suffragiũ, saltẽ tacite inuocatur, ſm ꝙ concludit. Io. lec. in sum. confes. eo. ti. q. 15. & diximus supra ea q. in illo art. de remed. q̃ fiunt contra maleficiatũ, & iõ isto casu puniẽdi erunt de iure canonico pœnis supra ꝓxime dictis. De iure uero ciuili nulla pœna erũt puniẽdi ex quo dictæ incantationes fiunt, ut ꝓsint. s. ne hoĩbus noceant serpentes. Verum, qa in istis sortilegiis amatoriis, maxime, & ueneficiis q̃ dñr fieri in corpore sępius interueniũt pocula q̃dam q̃ tradunt̃ potanda ꝑsonæ maleficiandæ q̃ cõiter appellari solent pocula amatoria aut ueneficia, ex quorũ potu qñq; præter spem, & intentionem tradentis mors absorbentis succedit, qñque uero non, ideo aliqua de ipsis poculis specialiter uideamus.

(Margin: 27, 28)

1 *Poculum amatorium ministrans qua sit pęna afficiendus.*

2 *Poculum amatorium qui ministrat punitur, si inde mors sequatur.*

3 *Pœna ultimi supplicij punitur quis quandoque pro homicidio sine dolo commisso.*

4 *Venenorum plures sunt species, quędam enim bona sunt, & quędam mala.*

Venenum dictis, medica est, siue promiscua.

5 *Venena non semper hominis necandi causa fiunt.*

Pœna legis Cornelię. de sicarijs, est hodie de pœna capitis.

6 *Fato non noxę imputantur, quæ absque fraude casu improuiso accidunt.*

Percutiens non occidendi animo mitius punitur.

7 *Venenum amatorium, uel sanatiuum, seu conceptionis non animo occidendi propinans, non punitur. Corn de sicar si mors secuta fuerit.*

8 *Venenum conceptionis bono animo propinans relegatur si ea quę illud assumpsit moriatur.*

Venenum amatorium, sanatiuum, & conceptionis, an & quo ad quid aequiparentur.

9 *Determinans ad plura determinabilia relatum. pariformiter illa determinare debet & nu. 16.*

10 *Poculum amatorium ministrans causa occidendi infamem in utero, & causa fornicandi, homicida est.*

11 *Poculum amatorium si ab aliquo proponetur quę in illo considerentur.*

12 *Pęna poculi amatorij quæ sit, si mors sequatur ab sorbentis.*

13 *Venenum amatorium arte malefica confectum propinans, morte punitur, si mors sorbentis sequatur.*

14 *Venena amatoria, & sanatiua non facta arte malefica, nec ad malum finem propinans, non punitur morte,*

15 Pocula

15 *Pocula amatoria propinans quando puniatur, & quando non.*
17 *Opera facta malefica ualde sunt detestanda.*
18 *Medicus dans uenenum sanatiuum ægroto, an puniatur si ægrotus ex illo moriatur.*
Poculum abortionis, seu amatorium ministrans punitur, si sumens inde moriatur.
19 *Venenum conceptionis propinans relegatur, si ea quæ sumpsit ex hoc moriatur.*
20 *Venenum sanatiuum causa sanitatis immixtum medelis propinans non punitur, etiam si mors sorbentis sequatur.*
21 *Venenum ministrans sterilitatis, tanquam homicida puniendus erit.*

1 DVodecimo igitur nunc quæro, † Si qs ministrauerit, uel dederit poculũ amatorium mulieri ad flectendum eius pudicum animum ad libidinẽ, & calefaciendũ eius cor ad amandum uirũ prædictum, uel econtra, quid si mulier dederit poculũ uiro, ut amet ipsam licet hoc rarius cõtingat, qua pœna puniatur, qui poculũ ipm dederit Rñdeo, ꝙ de iure ciuili humiliores in metallũ damnãtur, honestiores uero in insulã, dimidia parte bonorũ suorũ cõfiscata, relegant. ita dicit tex. in l. si quis aliqd §. q abortionis. ff de pœ. Clerici uero de iure canonico sunt priuandi. 26. q. 5. c. si quis eps. & p Abb. in d. c. 2. de sortileg. † Sed quid si ex poculi hmõi assumptione mors absorbentis succedat, eo quod forsan male compositum fuerat, & nõ erat bene temperatum, uel in mala sorbentis dispositione sumptum fuerit, qua pœna punietur qui dederat, & vr̃ dicendum quod aliqua pęna extraordinaria relegationis, uel simili, ex quo homicidium illud non fuit cõmissum cum dolo, nec cũ proposito occidẽdi, id eo non dẽt puniri pœna ultimi supplicii, l. 1. §. diuus. l. diuus. ff ad l. Corn. de sic. tñ cõtrarium dicit tex. in d. l. si qs aliqd. d. §. qui abortionis, quod si casu moriatur q uel quæ poculum prædictũ absorbuit q tradidit ultimo supplicio puniendus est, licet dolo non dederit, sed bono zelo, & hoc est, quia res ipa est mali exẽpli. Ex quo † nota casum singularẽ in quo qs punitur pœna ultimi supplicii pro homicidio commisso sine dolo, & intẽtione aliqua occidẽdi cuius cõtrariũ dispo nit regula iuris cõis de qua in d. l. in l. Corn. & l. diuus, & l. 1 §. diuus. ff. ad l. Cor. de sicar. & l. is q cũ telo. C. eo. tit. q̃ habet ꝙ nunq̃ infertur pœna mortis pro homicidio cõmisso sine dolo, & ꝓposito occidendi, imo in casu pdicto lata culpa nõ æqparatur dolo. ut no. dicit Bart. in d. l. in l. Corn. ff de sicar. hic. n. nulla ratio neq; p̃sumptio uiget cõtra ipm q dedit poculũ amatorium ex qua cõiecturali possit ꝙ habuerit animum occidendi, imo in parte nulla offendendi, d. l. in lege. & §. diuus ff. eo. tit. Contra pdicta oppono. de l. 3. §. hæc adiectio ff. ad l. Corn. de sicar. ubi ur̃ esse tex. ualde cõtrarius d. §. q abortionis, ibi. n. dr̃, ꝙ 4 uenenorũ † plura sunt gñа, siue plures spẽs quorũ quædam dñr mala uenena, ea. s. quę facta sunt hominis necãdi causa, quædam sunt alia quæ dñr bona, siue nõ mala, & ea sunt q̃ facta fuerũt ad sanandum corpus ægrotum item ea quæ fiũt ad concipiendũ, & illud qđ amatoriũ appellatur. uel aliud quodcunque factũ ad aliud effectum dũmodo non ad occidẽdum, & ꝑpea subiungit tex. in uers. adiectio, ꝙ adiectio illa mali ueneni opportune posita fuit in illa lege, qm̃ ex illa qualitate mala adiũcta demonstratur quædã esse uenena nõ mala. Ergo nomẽ hoc uenenũ mediũ est siue ꝓmiscum, & adaptaĩ ad utrãque partem. respectu uero adiũctæ qualitatis tam illud quod ad sanandum, quam illud quod ad occidẽdum paratũ est continet, sed & id qđ amatoriũ appellatur, uel qđ ad cõceptionẽ traditur cõtinet, oĩa ista cõphendendi sũt sub nomine isto ueneni. solũ. n. in ea lege notatur quod hoĩs necandi causa fit. † Ergo 5 cetera uenena q̃ non sunt facta hominis necãdi causa ꝑut sũt uenena sanatiua, amatoria & ea quę fiũt ad concipiendum, nõ continẽtur sub lege illa, nec pœna illius legis plectũtur q illa tradũt, & ꝑpea tex. ibi in fine exẽplificat regulã istam ponẽdo casum cum sua decisione, uidelicet, ꝙ ex S C. iusta est relegari mulier illa quæ nõ malo quidẽ animo, sed malo exẽplo medicamentũ ad conceptionẽ dedit, ex quo ea mulier q̃ illud acceꝑat decesserit, ex qua decisione ꝓbatur, ꝙ oĩa uenena q̃ nõ sunt facta hominis necandi cã dñr non mala uenena, & ideo si ex illorũ potu quisq̃ perierit, q tradidit nõ tenetur pœna illius legis Corn. de sicar. quæ hodie est pœna capitis, licet olim esset ꝑpetua deportatio, & omnium bon. publ. l. 3 legis. ff. ad l. Cor. de sica. & in § item l. Corn. inst. de publ. iud. sed alia minori pœna punietur. s. relegationis, ut d. l. 3. §. adiectio. in ſi. rõne prædicta, quia defuit animus

atus occidendi tā in cōpositione quā in traditione, ꝑ quo facit tex no. in l. 1. § fi. C. eo. tit. de sic. † ubi dr̄, ꝙ ea q̄ ex improuiso casu potius quam fraude accidunt, fato plerunq; noxiæ siue culpæ imputanť, & ꝑ cons̄s mitius puniunť, ut d. l. 1. §. fi. & l. 1. §. diuus. ff. e. tit. ubi si q̄s in rixa aliū cucuma uel claua ꝑcusserit ex quo nō occidendi aīo illū ꝑcussit leuiandā esse pœnā huic ꝑcussori I. C. constituit, idem sit in casu nostro, & licet tex. in d. l. 3. §. 1. in decisione loquať de ueneno conceptionis non aūt amatorio, rō tñ præcedens quam dedit I. C. est ḡnalis comprehendens oīa illa uenena quæ facta non fuerunt hoīs necandi causa, sed ad alium effectum, prout est iste 12 Quotiescunq; aūt rō est generalis, & indeterminate posita in lege, comprehendit oēm determinationem quæ ad illam pōt adaptari, & ubicunque se extendit rō extendiť ēt ipsa lex, & illius dispositio. l. metū aūt §. aduertēdū. ff. qđ met. cau. & ibi Bar. in 1. not. l. nomen. § fi. ff. de leg. 3. illa igitur rō quæ multum in ea lege notatur. s. ꝙ uenena facta non sit hoīs necandi, &c. comprehendit ḡnaliter oīa uenena q̄ facta sunt absq; illa qualitate. tria. n. uenena de quibus I. C. fecit mentionem in d. l. 3. illa expressit tanquā exempla regulæ, ut sit sensus, † quicunque uenenum amatoriū, sanatiuū uel conceptionis seu quodcunq; aliud uenenū non factū hoīs necandi causa cuiquam tradiderit, non animo occidendi, ex cuius potu ille qui assumpsit periit, qui dedit poculū puniri non dēt pœna illius legis Corn. cuius decisionis rōnem publicem cōsideraui, prima est, quia lex Corn. de sic. ut proxime dixi c. 5. non cōprehendit ista uenena de quibus supra in d. l. 3. in prin. & ibi Bar. secunda est, quia quotiescunq; mors ꝓuenit facto alicuius absq; aīo, & ꝓposito occidendi nunquā ille puniť pœna illius legis Corneliæ, & sic pœna mortis, sed alia mitiori pęna, iuxta modū culpæ. d. l. 1. §. fi. C. ad l. Cor. de sic. ubi dr̄ qđ ea quæ ex improuiso casu absque fraude accidūt fato potius q̄ noxæ imputanť, ideo excusanť à pœna ipsius legis, Idem disponiť in d. l. 1. §. diuus. & l diuus. & l. in lege Corn. & ibi Bart. ff. eo. ti. Idē Bar. in l. absentē. & l. aut facta. ff. de pœ. & in c. sicut dignū. in princ. & ibi per Canonistas de homic. † Cum itaq; in poculo siue ueneno cōceptionis dolus, & aīus occidendi oīno defuerit tā in cōpositione q̄ in traditione, uidebať dicendū, ꝙ nulla pœna puniri dēret tñ iuris lator dicit, ꝙ ꝑꝑ malū exemplū iussa est relegari ea q̄ non q̄dē malo aīo, sed malo exemplo medicamenta ad cōceptionē dedit, ex q̄b. illa q̄ biberat periit. Hæc aūt tria uenena sunt æq̄parata, primo quo ad cōpositionē, q̄a sunt facta absque cā hoīs necandi, secundo quo ad traditionē, q̄a oīa traduntť absq; aīo, & proposito occidendi, quare non est dicēdum ꝙ ēt in decisione, & pœnæ impositione sit similiter æquiparata, cum factū idem esse vr̄, & eadē rō in omnibus militat, ut supra dixi, ergo deberet in oībus esse eadem iuris dispō. l. illud. ff. ad l. Aquil. l. adigere §. quāuis. ff. de iure pat. l. cū pr̄ §. du cissimis. ff. de leg. 2. l. actio. & ibi Bar. ff. de cal. & est gl. in cle. auditor. in uer. Romana. de rescr & in clem. 1. in uers. eligať. de electio. maxime, quia alia rō mali exempli, quę est posita pro rōne decidendi in d. §. adiectio. & d. §. qui abortionis, ita militat in uno sicut in alio casu, ergo deberet esse eadē pœna in utroq; casu statuta de qua. in d §. adiectio. attenta casuum conformitate, & æqualitate in facto deberet ēt esse cōformitas iuris ꝑ ea quæ not. uoluit. Bar. in l. oēs populi. in 4. princ. ff. de iust. & iur. & do. Alex. in l. ꝑegre. §. quib. in 2. col. ff. de acq. poss. Pro quo facit ēt regula illa † ꝙ unum determinabile relatum ad plura determinabilia dēt illa pariformiter determinare. l. nam hoc iure. ff. de uulg. & pup. & Bar. in l. centurio. in 8. col. in uers. pro alia. eo. ti. sed rō cōpositionis traditionis atque decisionis unica vr̄ esse in omnibus. hoc est ꝙ ea quæ ponitur in uno casu, militat ēt in uno casu, ergo deberet esse utriusque pariformis pœnæ decisio. d. l. iam hoc iure. cum aliis prædictis. Quid dicendum in hac ambiguitate cōtrarium profecto est ualde urgens. ista. n. opinio pōt sustineri ꝑ regulas, & rōnes prædictas, & magis æqua vr̄, q̄ illa de qua in d. §. qui abortionis. quæ est nimis ridiga, & cōtra oēs rōa iuris cōis. Bar. n. in d. §. qui abortionis. nihil dicit, sed remittit se ad d. §. adiectio. ubi mouet istud contrariā ad d. §. qui abortionis. tñ soluit multum simpliciter, nec tangit difficultatē poculi amatorii dicit. n. ꝙ in d. §. adiectio. tex. loquitur in poculo conceptionis, & sic in re licita ibi uero in § qui abortionis. tex loquitur in poculo ipsius abortionis, & sic de eo qui incūbebat rei illicitæ, & prohibitæ, ideo traditur diuersa

(Marginal numbers: 6, 7, 8, 9)

diuersa pœna in uno q̃ in alio, de poculo aũt amatorio de quo in utraq; lege mẽtio fit nul lũ uerbũ fecit. Bart. †Ego.n. post aliquas me ditationes cõsideraui cõtrariũ istud ita solui posse, ꝙ in d.§.q abortionis. uterq; habebat aĩum occidẽdi. unus occidẽdi infantẽ ĩ utero matris, & sic est homicidia corporalis. ut l. p̃gnãte, & l. Cic. de pę. alter aũt q dedit poculũ amatoriũ, ex quo illud dedit cã fornicãdi & peccãdi cũ ea, dr̃ homicida spũalis, qa illo peccato mortali occidit aĩam. de cõsecr. dist. 4. quæris. de pœn. dist. 1. noli. & 22. q. 5. ille & c. aliquis. extra de homicid. Ex quo igitur uterque est homicid. tam in ipsa traditione quam in ꝓposito, ergo pari pœna puniendi sunt. sed ista solutio parũ ualet, qa non reperio cautũ de iure ciuili ꝙ ꝓ uno pc̃õ mortalis qs incurret pœnã mortis sicut ꝓ homicidio dolose cõmisso, nisi in casibus a iure expressis. Ideo deueniẽdũ est ad aliã solutionẽ, & anteq̃ ad ulteriora ꝓcedã, sciendum est ꝙ in hac materia poculorum duo sunt principaliter cõsiderãda q̃ præcedunt casum mortis.

11 † Primum est ꝙ considerari debet cõpositio, ſm uero traditio, in compositione uero cõsiderãda est causa ꝑꝑ quam uenenũ ipsum cõponitur, & fit. aut. n. fit causa occidendi hominem aut non. primo casu sit locus pœnæ d. l. Corn. de sic. secundo uero non, ut d. l. 3. in prin. & §. adiectio in traditione vero duo alia sunt cõsideranda. s. cã proxima, & immediata quæ respicit principiũ. i. principalis intentio ipsius tradentis. Itẽ causa mediata, & finalis quæ respicit finẽ actus ad quẽ tendit aĩus illius q tradidit, si. n. ꝓxima causa, & principalis intentio tradentis tendebat ad occidẽdũ, nulli dubium est ꝙ tradẽs teneť pœna illius l. Corn. de sic. ut l. 1. §. diuus. & l. 3. in prin. & l. in l. Corn. ff. eo. ti. ẽt ꝙ mors secuta nõ fuerit l. 1. in prin. & l. is q cũ telo. C. eo. tit. Si uero nõ habuit aĩum occidẽdi, tunc cõsiderãda est illa causa remota, & finalis intentio, siue ultimus effectus rei ad quẽ traduntipsa pocula. Aut. n. traduntur ad bonũ, & honestũ finẽ s. cõceptionis uel sanctitatis, & iudicãtur bona, & honesta, & tũc qs excusať ã pęna capitali morte secuta, sed alia mitiori pœna puniť

12 ut d. l. 3. §. adiectio. ĩ fi. & supra diximus †Aut finalis intẽtio, & ultimus eius effectus tendebat ad turpe, & illicitũ. sicut est ĩ poculo amatorio, cuius effectus ẽ libidinis apprehẽsio, & illicitus mulieris cõcubitus, ut alias diximus supra. & hr̃ in l. eorũ, in prin. C. de malef. & matth. & isto casu nõ excusať ꝑꝑ principalẽ eius intẽtionẽ siue causam ꝓximã. s. ꝙ nõ habuerit aĩum occidẽdi, sed attendiť magis illa cã finalis, & ultimus effectus ad quẽ uenena tẽdebãt, & ideo indubitãter puniť pęna ultimi supplicii. d. l. si qs aliqd. §. abortionis. ubi est casus. ff. de pęn. & rõ decisionis est, qa dabat operã rei illicitæ. ideo nõ uř excusandus qa diciť esse in culpa, & ideo teneť ẽt in casu fortuito, q p̃ter spem, & intentionẽ inopinate ꝓuenit, ut est casus in c. fi. de hom. lib. 6. & facit tex. in arg. in c. sicut dignũ, eo. titu. in anti. l. si mulier. ff. qđ me. cau. l. q occidit. §. in hac. ff. ad leg. Aql. Ex qbus patet ꝙ illorũ uenenorũ de qbus in d. l. 3. §. adiectio. non est oĩmodo similitudo quo ad oĩa, sed solũ quo ad primas causas respectu compositionis, & traditionis, in eo ꝙ in utroq; deficit aĩus occidẽdi quo ad ista sunt similia, & æqparata. sed quo ad ultimũ effectũ, & causam finalẽ ipsius traditionis sunt dissimilia, ut supra diximus qa ea q̃ fiũt ad sanãdũ, & cõcipiendũ hñt honestũ, & laudabilẽ finẽ l. eorũ. §. fi. C. de mal. & matt. & d. l. 3. ĩ prin. & hr̃ Gene. 2. c. ea uero q̃ fiũt ad amãdũ, & flectẽdũ, &c. habẽt turpẽ, & illicitũ finẽ d. l. eorũ. in princ. & diximus supra. In istis igiť disconueniunt, & sunt dissimilia. ideo faciũt diuersificare pœnas, qa licet à principio neuter hr̃et animũ occidẽdũ, tñ unus dabat operam rei licitæ, & honestæ, alter uero dabat operam rei illicitæ turpi, & reprobæ ut proxime diximus.

13 †Post hæc alio mõ cõsideraui rñderi posse ad istud cõtrariũ ꝙ in d. §. q abortionis ideo puniť pęna mortis ille q dedit, qa uenenũ illud fuerat compositum arte malefica ꝑ sortilegũ, siue maleficiũ q illud dæmonis ĩstructione, & suffragio interueniẽte cõposuerat ſm ea q̃ diximus supra in 3. & 5. qq. in §. aũt adiectio. cõpositũ fuit arte, & scientia nãli. s. medicorũ peritia nulla interueniẽte suꝑstitione. Ars. n. ipsa malefica, & mathematica est ualde reꝓbata, & undiq; dãnata, & per cõñs oĩa opera q̃ ipsi malefici faciunt siue ad amorẽ, siue ad occasionẽ, uel ęgritudinẽ, sunt dãnata, nec minori pęna puniunť q̃ pęna mortis. d. l. eorũ. in prin. ubi poniť uterq; casus, & unica est utriusq; decisio, & pœna, ea. n. quæ dñr in d. §. qa abortionis. debent intelligi, & interpretari ſm terminos. d. l. eorũ. in prin. ideo atrocius puniunť ibi quam in d. §. adiectio. ꝓpter

super

superstitionẽ illius dãnatissime artis, & ẽm istã declarationẽ ille tex in d.§. q abortionis non vr̃ esse ita exorbitans à iure cõi.imò ẽm ius cõe regulatur. Ad text. autem in d.§ adiectio.põt dupliciter r̃nderi.primo, quia decisio illius text.& pœna de qua ibi non adiungiẽ ꝑ poculo amatorio sed cõceptionis quæ sunt diuersa.quo ad ultimũ effectũ,ut supra diximus,ergo debẽt diuerso iure censeri l.Papinianus exuli.ff.de mino. si aliter. n. euenit casus ꝙ ipse opinabaẽ sibi imputeẽ,ꝗ dedit poculũ amatoriũ ꝑ modũ suꝑstitiosum, qa ex quo à principio dabat operã rei illicitę.ex hoc.n.non caret culpa.ideo tenetur ẽt de casu fortuito,ut in d.c.fi.de hom.libr. 6 ubi si dñs mandauit seruo ꝙ accipere baculum, & percuteret Titium citra mortem tñ,& ꝙ diligẽter caueret ne ipsum occideret,quia nolebat eum interficere,si tñ famulis tã grauiter Titium ꝑcusserit ꝙ ipsum occiderit,ille dñs mandans non excusatus ꝑꝑea à pœna homicidii,licet nunquã habuerit aĩum occidendi illũ,& rõ est illa de qua supra ꝑxime. pro quo facit tex.in c.sicut dignũ, in prin. extra eo.ti.in anti qui.l.si mulier.ff.quod met.cau.

14 & l.q occidit.§.hac ff.ad leg.Aquil. † uenena igiẽ de quibus loquitur tex.in d.§. adiectio. nõ fuerũt facta ꝑ sortilegium siue maleficũ ꝑ modum suꝑstitiosum,sed arte nãli hoĩs, & peritia medicorũ,sicut fiunt, & componũtur uenena sanatiua medicinarum,qđ patet qa in utroq; titulo fit mẽtio de uenenis.s.in tit.legis Cor.de sicariis ff.& C.& in tit.de malef.& matth.C.sed tit.legis Corn.fit mentio, & tractaẽ de uenenis naturalibus quæ hoĩs ingenio,& peritia medicorũ fiunt absq; aliqua suꝑstitione siue dæmonis inuocatione tacita uel expressa,ꝑut est uenenũ sanatiuũ qđ misceẽ in medelis ad sanandum corpora ægrotantiũ d.l.1.& l.3.in prin. ff.ad l Cor.de sic.Venena uero de qbus loquiẽ titulus,& iura.C.de malef.& matth. sunt illa q̃ fiunt per sortilegos,magos,maleficos, aut negromãticos,& similes ope,& suffragio dæmonis ad q̃ illius inuocatio diuersis precibus tacite uel expresse semꝑ interuenit,& hr̃,& dicit Ioan. lec.in sum.cõf.eo.tit.q.11.& 13.& l.multi.l.

15 & si excepta.C.eo.ti.† Ex hac igiẽ declaratione colligiẽ ista distinctio, ꝙ aut uenena siue pocula amatoria fuerunt cõposita ꝑ fortilegũ siue maleficũ modo superstitioso,& ꝑ inuocationẽ dæmonis tacitã,uel expressam,& tũc si ex illorũ potu causaẽ mors potãtis tradẽs ille puniẽ pœna ultimi supplicii de qua in d.§.q abortionis , aut nõ fuerũt facta per sortilegiũ,nec eo modo suꝑstitioso. sed humana industria aut medicorũ peritia,& isto casu morte secuta nõ puniẽ pęna mortis ille q tradidit,sed alia mitiori pœna de qua in d.l.3 §.adiectio.an aũt,& qñ remedia,& pocula ipsa dñr esse suꝑstitiosa, & qualẽ cognoscaẽ,uide q̃ diximus supra eo.q. ꝑcedenti. in mã remediorũ q̃ fiunt ad sanandum.Cogitã tñ super præmissis, qa Doct. non declarant. & ego hactenus non reperii magis cõgruam r̃nsionem.Et tenendo istam opinionem ꝑ solutione dictæ oppo.nõ obstãte ea q̃ superius in contrariũ adducebanẽ,& primo ꝙ illa unica rõ de qua in d.l.3.in princ.& §.1 uiget pariter in omnibus uenenis quæ nõ sunt facta hoĩs necandi,&c qa fateor ꝙ quo ad cõpositionẽ respectu primæ causæ, & quo ad tradi tionẽ respectu unius qualitatis.s. caretiæ animi occidendi æquiparanẽ oĩa ista,non tñ sequiẽ ꝙ ad alia q̃ sequunẽ, & sic in oĩbus dicãtur esse æqparata, qa quo ad ultimũ effectũ siue finalẽ intentionẽ sunt longe diuersa,ut latius supra diximus nõ mirũ igiẽ si fit diuersa decisio in uno ꝙ in alio,& diuersæ pœnæ

16 statutæ sunt,† & ex hoc põt etiã solui aliud qđ unum determinabile relatũ, &c qa illud est uerũ , & procedit qñ illa determinabilia sunt in oĩbus æqparata,& unita rõ in oĩbus uiget æqualiter. sed qñ inter ipsa militat diuersa rõ,tunc nõ pñt pariformiter determinari sed difformiter, ẽm qđ militat diuersitas rõnis l.Lucius. & ibi Doct. ff.de uulg.& pupil & Bart.in l. Titia.ff. de leg.2.Soc. in l. cũ auus.in 27. col. ff.de cõditio & demonst. Non obstat etiã illud qđ dicebatur de malo exẽplo qđ exprimiẽ in utraq; lege, qa tenendo secũdã solutionẽ dico ꝙ in casu d l.3. §. adiectio.uiget duntaxat illud malũ exẽplum de quo ibi.intentio tñ tradẽtis,& effectus ad quem tendebãt pocula erat iniustus,& honestus,sed in casu d.§. q abortionis. nedũ uiget malum exẽplũ uerũ ẽt mala intentio,& turpis effectus,ꝑꝑ quem pocula ꝑdicta facta , & tradita fuerunt s.explendæ libidinis ꝑ stuprum uel adulteriũ , ut alias supra diximus. cũ igiẽ tendant ad diuersum effectũ merito ut diuersa inter se debent diuerso iure censeri,d.l.Papinianus exuli. Et quod similiter diximus supra,idẽ uidetur sentire Bart.in d. l.1 §.

l.3.§.adiectio.in solutione oppo. quam fecit de d.§ q abortionis, sed s'm ultimam solutionem dico q non solum dñr esse diuersa quo ad istum ultimum effectum de quo supra, verũ et quo ad primas causas,& sic quo ad ipsam compositionem, q͂a illa de q͂bus in d. §. adiectio. fiunt industria hominis naturali, & s'm naturalẽ peritiã medicorũ, sicut alia uenena sanatiua medelarũ, ut alias supra diximus, illa uero de q͂bus in d.§. q abortionis, fiunt ꝑ modum superstitiosum arte diabolica,& ꝑ inuocationem dæmonum tacitã uel expressam, ut alias diximus,& hr in summa confessio. ꝑ Ioan.lec.eod.tit.q 2.11.13. ꝑ totum. nimirum igit̃ si grauius puniunt̃ † quia oĩa

17 opera q̃ fiunt arte malefica sunt plurimũ detestanda,& grauius punienda, ut d.l.nullus. & l.nemo. C. de malef. & mathem. Et licet ista ultima solut.prima facie uideat̃ subtilis, & cõcludenter soluere nodũ inter ipsas duas leges ꝓcedens tñ solutio mihi magis placet, & est magis iuridica,& hanc ur̃ tenere Bart. in d.§.adiectio,ut supra dixi hæc.n.ultima in ueritate sapit diuinationem, q͂a dicere q pocula illa de q͂bus in d.§. q abortionis fuerunt facta ꝑ sortilegũ siue maleficũ diaboli institutione, de hoc nullum uerbũ fit in d.l.nec ex aliquo iudicio,uel cõiectura hoc deduci põt. Præterea uideo q pocula q̃ fiũt arte magica & tradunt̃ mulieri ad flectendũ pudicũ aĩum ad libidinẽ, licet mulier ipsa moriat̃ ex poculi assumptione, tñ maleficius,& ille q ipsum cõsulit uel q scienter dedit poculum puniunt̃ oẽs ultimo supplicio, ut l.eorũ, in princ l.nemo.& l.multi. C de malef. & mathe. ubi hæc expresse ꝓbant̃,& tñ in d.§ q abortionis. ex traditione illius poculi amatorii q̄n mulier quæ assumpsit nõ morit̃, nõ infert̃ pœna ultimi supplicii, sed humiliores in metallũ dãnãtur, honestiores uero in insulã releganṫ confiscata dimidia parte oĩum bonorũ suorũ, ut ibi dicit̃, ergo nõ est dicendum q illa sint pocula facta arte magica, sed naturali, ꝓut sũt ea de q͂bus in d.§.adiectio. sed iõ diuersis pœnis puniunt̃, q͂a tẽdũt ad diuersum effectũ, ut alias supra diximus, & hoc est de mẽte Bart

18 in d.§.adiectio.† Ponamus.n. q q̃s dedit uenenũ sanatiuũ ęgroto ut recuperet sanitatẽ, & liberet̃ ab illa infirmitate. ex cuius tñ assũptione fuit liberatus à uita, q͂a mortuus est, erit ne dicẽdũ q talis medicus uel alius q dedit uenenum in medela sit puniendus pœna mortis uel relegationis aut alia, simili certe nõ, imò erit immunis ab oĩ pœna dũmodo nõ interuenit dolus aut lata culpa, ut d.l. 3. §.alio senatusc.ff. de sic. quia in isto ueneno defuit dolus,& aĩus occidẽdi, deficit et malũ exẽplũ,& turpitudo finalis intẽtionis. q͂a oĩa sunt bona,& cũ bona intentione facta, ideo euadit impunis, ergo sunt oĩno diuersa quo ad effectum. Postremo ut me expediã de ista q̃õ sic distingue, aut nos loq͂mur de poculo abortionis seu amatorio, & tũc aut ex illius assumptionis ille q assumpsit periit, aut non, priori casu ille q dedit,& si dolo nõ dederit punit̃ ultimo supplicio ꝓꝑ malũ exẽplũ. Suppleas tu,& turpitudinẽ finalis intẽtionis, & ita intelligit̃ tex.in d §.q abortionis, ubi est casus. Aut nõ fuit mors secuta,& isto casu humiliores in metallũ ꝑpetuo damnãtur, honestiores uero ꝓꝑ malũ exẽplũ confiscata dimidia parte bonorũ suorũ in insulã ꝑpetuo relegant̃ s'm q dicit text. cũ gl.in d.§.qui abortio

19 nis.† Aut nos loq͂mur in ueneno conceptionis,& tũc aut ex illius assumptione q̃s periit & ille q tradidit punit̃ pęna relegationis dũtaxat ꝓꝑ malũ exẽplũ, ex quo in ipso tradente erat bona,& iusta intẽtio sua finalis, q̃ tendebat ad suscipiẽdã ꝓlẽ qđ est fauorabile, vt supra diximus. Si.n. ista est fauorabilis in quo igit̃ cõsistit istud malũ exẽplũ de quo loquit̃ tex in d §.adiectio.in fin. Rñ. quia mulier illa ur̃ quodãmodo uoluisse uiolẽtare naturã,& voluisse ĩponere fecunditatẽ in utero in quo Deus,& nã ĩposuerunt sterilitatẽ. ꝓꝑ hoc vr̃ esse malũ exẽplũ, q͂a fuit nimiũ audax. nã ꝓhibitũ est uelle subuertere ordinẽ naturę, c.si aliquis. de hom in antiq. Aut non fuit secuta mors illius absorbẽtis,& nulla pęna punit̃ ex quo caret dolus,& culpa dũmodo aliq͂d scãdalũ subsecutũ nõ fuerit,& ita ur̃ sentire gl.

20 in d.§.adiectio. † Aut nos loq͂mur de ueneno sanatiuo qđ fit cã sanitatis,& miscet̃ ĩ medelis,& isto casu siue sequatur mors absorbẽtis siue liberatio ab illa ęgritudine siue nõ, in oẽm euẽtum q tradidit uel cõposuit erit immunis ab oĩ pęna dummodo nõ adsit dolus uel culpa d.l.3 §.alto, à cõtrario sensu, & supra ꝓxi. diximus, & ꝑ hęc sum expeditus de ista ardua, & nobili. q. Sed anteq͂ ad vlteriora ꝓcedã q̃ro in hac mã, qđ si aliq̃s cã libidinis, aut odii aliq͂d potãdum dederit, mulieri, ut parere uel cõcipere non possit. qđ dicit̃ uenenũ sine potũ sterilitatis, qđ est cõtrariũ ueneno

nemo cōceptionis, de qua supra proxime dixi qua pœna ille qui tradidit puniatur.† Rñ. qđ de iure canonico quasi homicidie puniēdus erit, ita dicit tex. tibi est casus iste in cap. si aliquis, de hom. sed gl. ibi dicit, ꝙ debet intelligi de pœna spūali s. excōicationis quæ infertur tam in clericum q̄ in laicū, non tñ clericus ꝑ hoc efficitur irregularis, ac si uerū hoīem uiuentē occidisset nisi ꝓbaret infantē aīum, & uiuentem occidisse, uide gl. in d. c. si aliquis. & ibi Abb. Si uero loquimur de iure ciuili sit eadem distō, aut infans in utero matris adhuc nullus erat hō, quia adhuc formatus non fuerat, nec aīatus, & tradēs poculū ꝑunitur pœna extraordinaria, siue relegationis d. §. q abortionis. l. diuus. ff. de extr. cri. & l. Cic §. fin. ff. de pœn. aut erat iam animatus, & uiuēs, & punit̄ de homicidio, ꝗa hominem dr̄ occidisse, ut l. i ff. ad l. Pōp. de par. & melius in l. pen. C. ad l. Corn. de sic. & l. 1. in prin. ff. eod. tit. & per gl. in d. l. diuus. ff. de extraord. crim. & infra latius dicam in seq. quæst.

1 *Poculum tradens abortionis, ut fœtum edat immaturum, qualiter puniatur.*
2 *Mulier prægnans poculum abortionis scienter sumēs qualiter puniri debeat & nu. 6.*
Mulier prægnans pecunia accepta partum suum abigens, pœna capitis plectitur.
3 *Anima in sanguine dicitur habitare, hinc est quod plerique ultram on. fortiter bibunt, ne anima in sicco morari contingat.*
Fœtus in utero matris intra quantum tempus formari censeatur.
Plantæ singuli mensæ singulo operari in dicuntur in formatione infantis in utero.
4 *Saturnæ uitæ humanæ inimicus mense primo fœtus formandi regnare putatur.*
Iupiter humanis amicus, secundo mense formando fœtui censetur præesse, tertio Mars, Venus quarto, sexto Sol, Luna septimo.
5 *Infans natus mense septimo ideo uiuere posse dicitur quod sub Luna nascatur.*
7 *Mulier de iure canonico excommunicatur quę poculum sumit ut fœtus immuturus ædatur.*
8 *Poculum amatorium dans mulieri prægnanti ex quo moritur, an puniatur.*
9 *Clericus ministrans poculum amatorium non efficitur irregularis nisi effectualiter uiuentem hominem occiderit.*
Excommunicatus efficitur qui amatorium poculum propinat ex quo sequitur abortiuum.
10 *Poculum ministrans cū sortilegijs factū nedum punitur, sed & qui illud confecit puniri debet.*

Decimotertio prosequendo materiā poculorum qro,† qd si aliqs ministrauerit poculum mulieri prægnanti ad effectū ut faceret abortiuum, quod postea effectualiter subsecutum fuerit, qua pœna puniat̄, nec putes. q. istam esse eandem de qua in d. §. qui abortionis, quia ibi non fit mentio abortu secuto, uel de infante occiso, sed disponitur ibi qñ poculum ipsum nocuet matri. Ad propositum igr̄ Rñ & in hac qō. repetēda est distō illa quam supra ꝓxime in fin. præced. q. dedimus, ꝙ aut infans in utero matris erat iam aīatus, & uiuens aut non primo casu q̄ dedit poculū nulli dubium est ꝙ secuto abortu tenetur de homicidio. l. pen. C. ad l. Corn. de sic. l. 1. in princ ff. eo. tit. l. Cic. in prin. ff. de pœn. & not. per gl. in l. diuus. ff. de extraord. crim. gl. est in c. si aliqs. de hom. & 2. q. 4. cōsuluisti ꝗa isto casu dr̄ occidisse hoīem, & sumus proprie in terminis. l. Corn. de sic. cap. 5. ut l. 3. in princ. in eod. tit. & ista dñr esse mala uenena q̄ facta sunt homines necādi cā, d. l. 3. in pric. Secundo uero casu qñ partus siue infans non dū erat aīatus, neq; formatus secuto aborsu nō tenet̄ de sicariis, sed alia pœna extraord. relegationis, uel simili ad arbitriū iudicis ꝑm qualitatē facti. & ꝑsonarū cōdōnē. d. l. diuus & l. Cic. §. fin. & l. ꝑgnantē. ff. de pœn. & l. si mulierem uisceribus. ff. ad l. Corn. de sicar. 2 † Mulier autē quæ scienter poculum ipm assumpsit ut facereabortiuū, si inde sit secutus aborsus, & infans iā animatus, & completus erat tenet̄ pœna legis Pōpeiæ de paricidis, quia est mr̄icida, ut l. 1. in uers. mr̄. ff. ad l. Pō. de parr. & ibi Bart. & Bald. in d. l. diuus idem tenet ꝙ si mulier in ipsa adhuc ꝑgnans recepta pecunia partū suuū abegerit tenet̄ pęna capitis indistincte. siue partus erat iā animatus siue nō, & hoc ꝑ turpitudinē illam receptionis pecuniarū, ꝗa dr̄ assassiniū. ut l. Cic. in princ. ff. de pœn. uide Bar. in d. l. diuus. Sed ꝗa sit illa distō ꝙ aut partus erat aīatus, aut non, in mā abortionis q̄ro quanto tp̄e partus siue infans in utero mr̄is dr̄ esse aīatus a die cōceptionis. Rñ. cū primū formatus fuerit infans, & cōpletus corpore tūc aīa ingreditur in ipso corpore q̄ infunditur à Deo, illo tūc corpus rcpit formatus. 32. q. 2. qđ uero. & c Moyses. non. n. cōuenit ꝙ anima prius infundatur

fundatur in corpore illo anteq̃ habeat perfectam formã oĩbus partibus, & mẽbris suis, quia nõ est cõueniens quod habitare debeat in corpore sicco, hoc est rudi, & informi, debet enim hr̃e sedẽ, siue domũ suam perfectã in qua habitare possit, ut dicit gl. in d. c. quod vero, & c. Moyses, q̃ gl. in uer. sic dicit quod s̃m quorundã opi

3 nionẽ † aĩa dicitur habitare ĩ sanguine, & propterea dicit quod Normãni, Anglici, & Poloni fortiter bibũt ne cõtingat aĩam habitare in sicco. Rursus quęritur quo tp̃e, vel infra quantũ tp̃s infans dr̃ esse formatus in utero m̃ris. gl. in d. l. diuus, ut tenere, quod in 40. dieb. Bart. ibi dicit esse uerũ in masculo, in fœmina uero post 60. dies demum hoc declarandum reliq̃t nãlibus dñs aũt Conciliat. in suis dñis Phys. diff. 49. dicit, quod 30. aut 35. die ad plus partus, siue infans in vtero m̃ris dr̃ esse formatus. Deinde ponit notabilẽ, & pulchrã doctrinã circa partus geniturã formationẽ, & augmentũ, & de illius ortu, dicit enim quod vnusquisq; infans à principio suę creationis, dũ primo incipit gñari, vsq; ad diẽ sui ortus recipit fomentũ, & influentiã ab oĩbus septẽ planetis, quorũ unusquisq; singulo mẽse sui sydetis grãm nãlr̃ operatur in ipso infante in utero m̃ris iacente, s̃m quã paulatim infans recipit augmentũ, ita quod deuenit ad perfectionẽ suã, & venit in lucẽ.

4 † Primo enim mense regnat Saturnus qui est frigidus, & siccus, inimicus uitæ humanæ, q̃ cõsistit in calido, & humido, ut per gl. pdictã in d. c. quod uero, & d. c. Moyses, istius planetæ, seu syderis nã est sperma uiri de recẽti effluxum in uẽtre m̃ris quod adhuc liq̃dũ est una cũ spermate mulieris insimul coagulare, & inspissare, ita quod possit recipere formã, & adeo fortiter illud perstringit coagulãdo, quod reducit illud tãquã in missam paste, quo sic in unũ coagulato fit paulatim extẽsio, & formatur primo caput deinde alia mẽbra adeo quod 30. die cõpleto cõiter, infans solet hr̃e formã suã perfectã. Secũdo mense uenit Iupiter q est calidus, & humidus amicus uitæ humanæ, & inimicus mortis, & infantẽ ipm̃ quẽ formatũ reperiit extendit, & auget, quos uero inuenit nõdum esse bene formatos illorũ formas cõplet mirabili grã, & fortuna quod euenire solet, quñq; propter debilitatẽ m̃ris, & hinc est quod mulieres istæ cõiter solent secũdo mẽse sentire infantẽ in utero cõmoueri. Tertio mẽse Mars succedit q est calidus, & siccus ut ignis, & iste silr̃ fert opem augmento partus illa humiditates quas reperit ex residuis sideris Iouis desiccat, & incumbit augmẽto pueri. Quarto deinde mẽse uenit Venus q̃ est frigida, & humida ut aqua, & ipsa similiter tẽperat superfluas caliditates ignitas pcedẽtis sydeis. Quinto, succedit Mercurius. Sexto Sol. Septimo Luna, & unũquodque sydus procedit proportionabiliter, s̃m eius nãm in augumentũ ipsius infantis, completo igitur septimo mense cursus iste sydereus reuertitur iterum ad primum quod est Saturnus q regnat, & operatur octauo mense. Deinde ad Iouẽ q uenit nono mense, postea ad Martem qui decimo, & sic de singulis successiue.

5 † Et hinc est quod infans q nascitur septimo mense uiuit, eo quia nascitur sub sydere Lunę uitę humanæ cõ patibili, & quia tunc infans dr̃ esse perfectus, ex quo participauit de natura, & qualitatib. oĩm septẽ syderũ siue planetarũ, si nascitur ille septimo mense dũ Luna dñatur, uiuit, & q̃plures reperiuntur q nati sunt septimo mense, & uiuant. Si uero octauo mense ueniret in lucẽ perraro, uel nunquã viuit, rõ est quia venit sub sydere Saturni maligno, & multum cõtrario uitę hoĩs, ex quo ut dixi est frigidus, & siccus, habet cõformitatẽ cũ morte, illi igitur qui sub isto sidere ueniunt in lucẽ adeo grauiter vulnerantur, & pmũtur istius syderis malignitate, & frigiditate, quod necesse est ut pereant. Hi uero q nono mẽse veniunt in lucẽ, prout maior pars uenit, oẽs cõiter uiuunt, & crescũt ex quo sub Ioue ceteris benigniore sidere, & humanæ uitæ cõseruatore oriũtur, de quo magis q̃ de aliis nã lætatur, hæc licet sint aliquantulum extra mãm nostram, tñ qui sunt delectabilis intelligentiæ, saltẽ pro iunioribus hic inserere placuit. Redeamus nunc ad materiã nr̃am qua q̃rebamus quanto tp̃e infans in utero m̃ris dicitur esse formatus, & concludẽdũ est s̃m opin. dicti Doct. quod cõiter. 30. & q̃nque. 35. die ad plus à die ipsius conceptionis. quidam alii dixerunt quod masculus post 40. fœmina uero post 80. dies habet perfectam formam. ita dicit gl. 5. dist. in princ. uersic. 40. quam refert, & sequitur Abb. in c. si aliquis, in fin. de homic. tñ de iure ciuili non est discedendum ab opin. gloss. in d. l. diuus, quæ est cõiter approbata.

6 † Si igitur post dictum tp̃s mulier acceperit poculum abortionis scienter tenetur ut m̃ricida, & legis Pompeiæ de parricidis pœna punienda est, ut d. l. 1. § mater. ff. ad leg. Põp. de patricid. si autem alius scienter dederit

rit poculū pdictū qđ ipsa mulier ignoranter accepit, ille q tradidit punit pena l. Corn. de sic. ut l. 1. in prin. & l. 3. ff eo. tit. de sic. Si uero poculū pdictū assumptū fuerit ante tps pdictū. s. anteq puerperiū esset formatū in utero, & tūc aut mulier accepit pecuniā phibendo poculū vt faceret abortiuū, & isto casu sp mulier punit pena capitis siue infans erat iā formatus siue nō d. l. Cic. in prin. & ibi Bart. & idē Bar. in d. l. diuus. ff. de extra. crim. si uero mulier pecuniā nō accepit nō punit pena mortis qn ante tps formatiōis, & uitę ipsius infantis asūpsit poculū, sed alia pena extra ordinaria relegationis d. l. diuus. & ibi gl. & Bar. in l. pgnātē. & l. Cic. §. fi. ff. de pen. & l. si mulierē uisceribus. ff. ad leg. Cor. de sic. qđ uerū

7 est de iure ciuili p iura pdicta. † De iure aūt canonico infert pena spālis. s. excōicationis quocunq; tpe fuerint data dicta pocula, ēt si essent data mulieri nihil adhuc hnti in vtero, ad effectum ne cōcipiat, eadē pœna puniunt velut homicidiæ c. si aliqs. de homic. in antiqs, & diximus supra pxima q. in fi. Prædicta oīa tñ pcedūt qñ fuit secutus effectus φ mulier fecit abortiuū partū. Sed qd si nō obstante poculo mulier pepit filiū viuētē, & q durauit in uita, an q dedit poculo vel ipsa mulier puniat, & qua pena, uide do. And. Barb. ī cōs. 23. ī. 2. uol. ubi dicit φ nō debet puniri pœna mortis ex quo nō fuit secutus effectus, qa hodie in maleficiis potius spectat euētus quā solus aīus delinquētis siue effectu, nihilominus nō euadet impunis ille q sciēter tradidit vel q scienter asūpsit, qa poterit relegari p ea q̄ hr in d. l. si qs aliqd. §. qui abortionis. ff de pœn. Quādoq; uero ex poculo hmōi sumpto mulier ipsa periit, & tunc ille qui tradidit punit pena ultimi supplicii, licet nō dederit dolose cōtra ipsā, qa res mali exēpli est. & iste est proprie casus in d. §. qui abortionis. in fi.

8 † Quid si aliqs dederit poculū amatoriū mulieri pgnāti ut flecteret eius aīum ad amādu ipsam tradētē, ex quo poculo mulier ipsa periit, qua penas puniat tradētes. dic φ eadē pena ultimi supplicii quāuis aīum occidēdi nō habuerit, & dolū nō fecerit, ut d. §. q abortionis q decidit utrūq; casum in terminis, hæc tñ q̄ supra diximus pcedūt, de iure ciuili, & īter laicos. De iure autē canonico ultra ea q̄ diximus supra clarius hic distincte, φ aut loqmur de iure antiquo ſm legē Moysi aut de iure nono ſm cōstōnes pōtificum. Primo casu si infans iā formatus, & aīatus erat φ qualē & qñ tpe dicat esse formatus, & aīatus diximus supra ea. q. qa tunc de aīam p aīa. Et sic punitur pœna mortis q dedit poculū abortionis, quo necauit infantē uiuētē, ut ī c. Moyses. 32. q. 2. in prin. aut partus nondum erat cōpletus in forma nec aīatus, & tradens poculum hmōi mulctat pecunia arbitrio iudicis d. c. Moyses. Ratio est, qa non potest dici exaīatum illud φ caret anima quā nō habet

9 adhuc. † Secundo, uero casu qñ loquimur de iure pontificio, aut loquimur de pœna irregularitatis uel degradationis, & ista non infert nisi clericus effectualiter hoīem uiuentē occiderit, uel φ sit natus, uel adhuc in utero matris non refert, & in c. 1. & c. sicut dignū. §. 1. de homic. & p gl. in d. c. Moyses. c. si aliqs. in gl. eo. ti. & gl. in c. cōsuluisti. 2. q. 4. idem sequitur Panor. in d. c. si aliqs. aut loquimur de pœna excōicationis, & ista infertur pro quocunq; abortiuo secuto siue puerperium erat aīatum siue nō, & iura ipsa appellāt istud homicidiū, sed anteq̄ infans sit plene formatus & aīatus non pōt dici pprie homicidiū, quia non pōt corpus examinari qđ adhuc caret anima, ut supra px. diximus, isto casu igr im proprie dr homicidiū, uide tex. in d. c. si aliqs. & ibi do. Abb. imò hac pœna punit ēt si aliqs libidine aut odio daret mulieri que nondum cōcepit uenena siue pocula sterilitas adhoc ne coeundo cōcipere possit, ut d. c. si aliqs. ubi est casus ualde not φ nō solū qs tenet de homicidio p abortiuo iā facto, sed pro fiēdo uel pro impedimento pstito ad concipiendum.

10 † Et not. ēt hoc vinum in tota materia poculorum, φ non solum punit q sciēter tradidit poculum, verumēt ille q sciēter fecit, & cōposuit, ita expresse not. Pan. in d. c. si aliquis. in princ. & no. in l. 1. in princ. & in l. 3. in princ. ff. ad leg. Cor. de sic. & hoc idem seruatur in qbuscunq; aliis sortilegiis, ut not. Arch. 26. qō. 5. quicunque, & 1. dist. si qs. viduā. 23. q. vlt. in pessimam. ff. ad l. Iul. maiest. l. 1. & ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. adduxisse.

1 *Sacerdotes super rebus propharis ad sortilegia apt is celebrantes, qualiter debeant puniri.*

2 *Sacerdos missam defunctorum pro uiuentibus celebrans ut citius moriantur, aut periculum incurrant qualiter puniatur.*

3 *Clericus qui sacramento abutitur pœna arbitraria punitur.*

Decimo

DEcimoquarto q̄ro ultra † ea quæ diximus supra in 11. q uidendum est qd de sacerdotibus qui sup reb. prophanis, & aptis ad faciendum sortilegia, & ad illud duntaxat effectū oblatis, unā aut plures missas scienter celebrant adhibitis nephariis, & inhonestis precibus, & uerbis supstitiosis, qbns pœnis puniunt. Res uero sup qb. solent missas ipsas celebrare sunt ut plurimū istæ, panis crudus siue pasta, aut coactus. ut placēta, itē calamita q̄nq; cutim īdumēti pueri nascētis, quā appellāt pelliculam uirginē, & alia his silia simplicia, aut mixta īposita sup altari illis modis de qb. supra diximus in 3 q. pro isto facinore, dic q de iure canonum clericus oīno deponit, ut in c. si qs eps. 26. qō. 5. † si. n. p sola celebratione missæ defunctorū dicta p uiuentib. ut citius moriātur aut periculū mortis incurrant, sacerdos ppetuo priuat officio, beneficio, ordine, gradu atq; dignitate, & in ppetui exilii erga stulo, una cum cōsulente uel id fieri procurāte relegat, ut in c. qcunq; 26. q. 5. & diximus supta 11. q. uers. p faciliori. quantomagis deberet iste sacerdos deponi, & relegari q in missarū suarū celebratione illa pprohana, & immūda turpiter cōmiscuit illaq; uel Deo aut potius dęmoni uouere turpibus, & supstitiosis p̄cibus non uereī. certe non uideo cur minori pœna puniri possit, maxime q̄n sciēter ista patrauit d. c. quicunq; in 2. parte circa fi. p quo facit in arg. tex. de cōsec dist. 2. cū oē crimen. in fi. ubi grauiter punit clericus de positione, q abutit ordine sacri, licet id non faciat ad effectum sortilegiādi, aut p modū superstitiosum, ut latius infra dicam. † Quidam uero dixerunt q pro hmōi facinore sit pęna arbitraria, iuxta doctrinam dom. Abb. in d. c. 2. extra eod. tit. hoc tñ tolerari posset quotiescunq; factum non esset ualde turpe uel persona sacerdotis esset adeo simplex. & debilis ingenii q de facili qs cognoscere posset quod bonā fide ductus fuerit circunuētus putans bene facere, & non peccare, ut in d. c. 2. & est tex & ibi Bart. in l. si adulteriū cū incest. in uer. idem Pollioni. ff. ad l. Iul. de adult.

1 *Sacerdos debito modo & ordine sacrificandi abeuntes quam pęnam dare debeant.*

2 *Sacerdos qui forma debita, aut etiam materia sacramenti non seruata celebrat, omni ordine, & gradu ad tempus priuari debet.*

DEcimoquinto q̄ro quid † de sacerdotibus qui abutunt debito modo, & ordine sacrificandi, ut q a non ponunt uinum cū aqua simul in calice, sed uinum tantum, aut aquam solam uel botrum uuarū cōprimunt in calice aut panniculum musto intinctum, & diu conseruatum aqua ablauant, & illā lauaturā ponunt in calice loco vini aqua com mixti, aut panē sacri intinctū in uino calicis sacrato tradunt laicis pro cōione siue euchari stiæ sacro qbus pęnis puniunt oīa ista narrantur in tex. in c. cum omne crimen de cōsecra. dist. 2. & cōcludit in fine † q sacerdos pro isto facinore debet priuari ad tps omni ordine, & gradu arbitrio iudicis, & tandiu sic priuatus existere donec iudici uisum fuerit illū congruā pniam peregisse, ut postea purgatus ad oīa sua pristina restituatur, ut ibi dr.

1 *Sacerdos uel quiuis alius res sacras aut sacratas ad uisus prophanos conuertens, qualiter puniri debeat.*

2 *Baldassar rex Babylono interfectus quod uasa sacra templi in prophanos conuertit usus.*

3 *Diaconus rebus sacris abutens, & in usus prophanos eas conuertens, quanto tempore excommunicatus ab altaris ministerio sit suspensus.*

4 *Abutens rebus sacris in sortilegijs sacrilegij reus est.*

DEcimo sexto q̄ro qua pœna punitur sacerdos uel laicus qui uasa ecclesiastica sacrata uel uestes sacras, aut benedictas ut est altaris pallax, calix, patena, purificatorium, tabernaculum sacramēti, eucharistiæ, aut aliquarum reliquiarum, itē lapidē sacratum totū aut partē, siue corporale, manipulū, stolā, camisum, planetā, itē uela q̄ sunt in sanctuario, aut iuxta imaginē crucis, aut B. Mariæ virg. & alia his similia acceperit, & ad prophanos vsus irreuerenter cōuerterit aut damnabilius in sortilegiis cōmiscuerit. Dic q primo casu q̄n quis abutitur illis in pphanis domesticis vsibus circa sortilegia de iure antiquo s̄m legem Moysi vltione diuina percutiebantur, & sæpius morte, & totius status subuersione, si erant reges uel alii principes, ut hr̄ Daniel. 5. Vbi rex Baldassar filius Nabuchodonosor postq̄ cepit erga Deum, & res sactos irreuerēter se hr̄e, & q sacrata vel benedicta vasa aurea, & argētea ex sacro templo dñi in Hierusalem abstulerat, & cum

illis ipse rex Baldassar una cũ principibus,& primatib. suis uxoribus atq; cõcubinis in cõ uiuiis suis uinũ biberãt,iratus est ualde Deus de tãta eorũ insolẽtia,& primo monuit regẽ Baldassarẽ quodã pconio literarũ miraculose scriptarũ ĩ albo pariete aulæ regiæ quas nemo sapiẽtũ ipsius regis Baldassaris sed solus Daniel interptatus est,& cõminatus fuit futurũ malũ iudiciũ cõtra ipsũ, adeo ut illa nocte ipse Rex Baldassar ab inimicis suis ĩterfectus ẽ. & regnũ suũ ad extraneas manus deuenit uide ĩ d.c.5.c.Daniel.de quo fit mẽtio de cõse.di.1.c.uestimẽta.& c.ĩ sancta. vñ cõcludi pt, q de iure antiquo p hmõi rapina,& abusu sit pęna mortis,& bonorũ suorũ publicatio aut mala successio.† De iure uero Pontificio Diaconus p isto crĩe tribus annis,& sex mẽsibus excõicatus ex ijs,& ab altaris ministerio oĩno suspensus hr̃.Presbyter uero decẽ annis,& sex mensib.remanet excõicatus, ut hr̃ de cõse.dist.1.nemo per ignorantiã.Si uero bona pdicta ipsi immiscuerunt in sortilegiis aut aliis tradiderũt ut immiscerent grauius puniunt.qa clericus dẽt deponi, & oĩb. suis officiis atq; bñficiis ordine gradu, & dignitate priuari & in perpetuũ carcerẽ intrudi,aut in exiliũ perpetuũ mitti.ut d.c. si quis eps,& c.quicunq; in fin.26.qõ. 5.uel dic ẽm Abb.in d.c.2.extra eo.ti.q erit pęna arbitraria ẽm arbitriũ iudicis moderãda attẽta qualitate facti,& psonarũ cõdõne, ut alias diximus supra eo p dicta iura q̃ amplius nõ refero ut capiã breuitatẽ.† Et no.unũ in tota mã sortilegiorũ, q ille q abutitur reb. sacris uel benedictis, & ecclesiasticis semel dedicatis, nõ solũ tenet pœnis de qbus supra uerũ ẽt tenet pœna sacrilegii,qa in ueritate p similẽ cõtrectationẽ reiũ sacrarũ cõmittit sacrilegiũ ut hr̃ 17.q.4.sacrilegiũ.& c. si quis contumax §.1.& d Ioan.lec.in sum.in tit.de sacril.q.3.& S.Tho in sum.2.2.q.99.art.3. uer. dicendũ,& de pœna ipsorũ,uide in d. c. si qs cõtumax.Imò dicit Arch.in c.fœlicis de pœ. lib.6.in princ. q sacrilegiũ cõmittit quilibet ordinibus clericorũ qui ariolos,incãtatores, aruspices,& similes consuluit uel similia facit intelligens in effectu, q oĩs sortilegus pt dici sacrilegus, & de sacrilegio puniri, uide tñ q̃ latius dicam infra ti.seq. q.1. & no.ẽt q pro isto crimine subtractionis uasorũ sacrorũ de ecclesia imponunt grauiores pœnæ de quibus habetur.12. q.2.de uiro.uide ibi.

1 *Sacerdos in missarum celebrationibus preces nepharias, & turpes admiscens, & ad malum finem, qualiter sit puniendus.*

2 *Sacerdos Hispanus decretorum doctor etiam quadragesimumquintum egressum annum in insaniam,& furorem uertitur ob nephandum amorem monialium.*

3 *Sacerdos preces aut oblationes nepharias in missarum solemnijs offerens officio,& beneficio,gradu, & ordine est priuandus.*

4 *Pœnæ secundum facti qualitatem, turpitudinem, aut scandalum sunt aggrauandæ,aut molliendę.*

5 *Animus maxime in omnibus criminibus est attendendus.*

DEcimoseptimo quæro † quid de his sacerdotibus qui in missarũ suarũ celebrationibus hmõi aliquas preces nefandas,& turpes absq; alicuius rei immixtione ptulerint illa aut Deo aut dæmoni uouẽdo,nõ absq; magna supstitione dicauerint. q̃ro qua pœna puniant,& ut facilius res ista apphendi possit subdã exẽplo put habui semel ĩ facto Romæ.† Quidã uir Hispanus clericus sacris beneficiatus,& decretorũ doctor ętatis anno 45. uel circa captus erat amore quarũdã monialiũ iuuenũ q̃ erant plurimũ forma uenustæ,quas iste sæpius ad monasteriũ uisitabat,& blãdiis uerbis atq; munerib. multoties blandiebat eis,adeo q p pillarum pulchritudinẽ,& uenerabilẽ uenustatem ille Hispanus paulatim cępit ardescere,& freqñtius illarũ monasterii limina uisitare, & ĩ tã magnã deuenit insaniã,& cecitatẽ q die nocteq; tã in somniis q̃ in uigilia nil aliud nisi illarũ ãplexus,& cõcubitus meditabat corde uerbo,gestis,aut signis. Et ĩ tã graui demẽtia, adductus fuit, q asserebat expsse, ex quo ipse erat clericus esse sponsum ecclesiæ, & moniales illas similiter esse sponsas ecclesiæ, nam qa dicebant esse sponsæ Xpi q repsentat per ecclesiã cõcludebat q sponsi,& spõsæ spũales,hoc est,sacerdotes, & moniales poterant adinuicẽ carnalr copulari sine pctõ,& q ita Deus pordinauerat,putans summũ bonũ in solo coitu cõsistere.& q turpius est,ipse sæpius hoc pdicabat illis iuuẽculis adeo, q ipse cœperũt illũ euitaret,vñ ipse clericus postea deuenit in maiorẽ insaniã, quia quotidie esset literatus cõponebat aliquas orationes & preces nefarias qbus orabat Deum, & alios sanctos ut præstarent sibi robur maximũ in renibus, in lumbis uero calorẽ talẽ quo posset

set facillime in magna abundātia luxuriari, & coitum carnis sæpissime cōplere, & quia il larū monialium q̄dam uocabat Ceciliā, alte ra Vrsula, alia uero Magdalena, & Clara, in ipsius suis orationib. quas quotidie de nouo formabat summis precibus deprecabat uirgines illas sanctas, & beatas post Dei inuoca tionē, ut ex dono grãæ specialis in mētibus, & cordibus ipsarū monialiū hāc meditationē, & firmā opinionē infunderēt, ita q̄ ipsæ mo niales firmiter putarēt, & crederēt nullū aliud magis meritorium opus Deo fieri posse quā coire, & carnaliter cōmisceri, crescere, & mul tiplicare, nulla adhibita psonarū distōne sit sacra uel pphana, sit cōiugata uel soluta, sit cōsanguinea uel extranea, & similia, & q̄ ex coitu hmōi putarent uotū castitatis nullate nus infringi posse, sed magis hoc Deo place re q̄ holocaustū, siue sacrificiū, & ultra hoc q̄ ardētius illarū corda incalescerer ad aman dū, & uehemēter diligēdū uirū ipsum sacer dotē q̄ erat spōsus ecclesiæ, & eius uota car nalia firmiter maxima cū humilitate adim plere, eiusq; mā datis, ut ueri patris parere as serēs q̄ illo modo cōsumādū erat matrimo nium spūale inter religiosos uiros, & mulie res queadmodū matrimoniū carnale consu mat per uerā utriusq; coniugum carnalē co pulam, ut in c. cōtinebatur, prima responso de despon. impub & in c. tua nos de, sponsa. Quas qdem schedulas ipse clericus portabat quotidie ad quoddam monasteriū ubi mo rabāt q dā boni, & purissimi sacerdotes mē dicāte, q potius simplicitate, & bonitate q̄ doctrina religionē suā pfitebant, & die qua libet ad ecclesiā illius monasterii accedebat ad missā, & singulis diebus unā ex ipsis sche dulis dabat sacerdoti, & dabat ēt iuliū unum p eleemosina ad hoc ut in celebratione mis se. s. in memēto, pces illas Deo, & sanctis uir ginibus pdictis offerret cū deuotione orãdo Deū, & sanctas uirgines pdictas ut pia uota ipsius orãtis exaudirent. & hoc modo dece pit unū uel duos ex simplicioribus, & rudio ribus illorū monachorū. & īterim ipse quo que intererat missę, & totidē easdēq. pces ip se cū deuotione recitabat, & psequēdo ulte rius in hac sua supstitiōe quotidie nouas orō nes cōponēs deuenit tādē ad manus cuiusdā monachi q erat ceteris magis doctus atq; ex ptus q sumpta schedula duplicata una cum eleemosina accessit ad altare, & perlegēs quæ intus erant uerba ualde obstupuit, & ne mis se sacrificiū pturbaret dimisit schedulā il ā in angulo altaris, & prosecutus fuit missam. demū ea cōpleta ipse monachus multum re prehendit ipsum clericū Hispanū dicens q̄ uerba illa erant ualde turpia, & superstitio sa, nec merebātur p aliquem sacerdotē in tā to missæ mysterio memorari, at ille subrisit deridens monachi illius simplicitatē, & igno rantiam, cæpitq. secū uelle disputare, quia ar gutus erat quasdā interpretationes diuinæ scripturæ lōge erroneas attribuens, adeo q̄ nō trāsibant absq; scrupulo, & labe hæreticæ prauitatis, ut alias diximus in tract. de hæ ret. q. 1. & 2. Videres itaq; monachus ille ip sum clericū tā graui errore apprehensū sum ptis pluribus ex illis suis schedulis quas ad in uenit de pmissis oībus cōsulit qua primū Re uer. D. Vicariū Papæ cuius tunc ego auditor aderā mihiq. mādauit ut rē hāc cognoscerē & ipsum clericū p modo culpæ corriperē, q̄ statim incarceratus, & examinatus oīa ad un guē cōfessus est, imò à principio instabat pti nax ī illa sua erronea opinione, uolēs defen dere falsas quasdā, & nouas interpretatiōes quas diuinæ scripturę attribuerat, qui quàm primō uidit ne pparari ad declarãdū illū hæ reticū, & pęnis hæreticorū subiciēdū, nisi er rorē ipsum reuocaret, incōtinēti oīa reuoca uit, & errorē suum solēniter abiurauit, adeo q̄ p hæresis suspitione meruit ueniam, & re uocauit oēs illas suas interpretationes quas dederat diuinæ scripturæ, & reliquas oēs in sanias suas quas supra narrauimus, nihilo minus ut cautius in futurum procederet de mandato. S. D. N Papæ fuit relegatus ab ur be ad certum tēpus.

3 † Ad propositum nunc q̄stionis nostræ redeundo quæro si reperitur aliquis sacerdos, qui scienter preces hmōi aut similes q̄ non tendunt ad uerum diuinū cul tum, & salutem animæ, sed potius uertūtur in pctm̄, & rem damnabilem in missæ solem ni sacrificio celebrauerit seu alio quouis mo do uouerit aut obtulerit, qua pœna puniat. dic q̄ isto casu putarē esse priuandū oī ordi ne, & gradu officiis atq; beneficiis ecclesiasti cis, & ēt relegandū esse tā ipsum sacerdotem q̄ illum q ipsum cōsuluit, & pmissa fieri mã dat. at. arg. eorum quæ hn̄r in d. c. quicunque in fi. 26. q. 5. ubi si sacerdos pro uiuentibus celebrat missam defunctorum ut illi pro qui bus missa celebrat citius moriātur aut mor

tis periculum incurrant, sacerdos ipse puniet pœnis pdictis, & nihilominus ibi nō apparet de aliqua supstitiosa orone aut cærimoniis, sed solū de turpi celebrantis intentione, quãto magis in casu nostro ille deberet hac pœna puniri q preces istas obscenas diuino cul ti admodū cōtrarias, & q oēs tēdūt ad pctm & totius christianę fidei læsionē, dum quęrit p sacrificium missæ prębere materiā peccandi, & malefaciendi p quam, & eius holocaustum solent peccata dimitti de conse dist. 2. cum oē crimen, & eadem dis. nihil in sacrificis, & diximus in tract. de hæret. q. 2. i princ. nihilominus isto casu non discedere ab opinione Abb. de qua in d. cap. 2. extra eo. titu s.

4 † q pœnæ hmōi sint aggrauandæ uel minuēdæ iuxta qualitatem facti aut turpitudinem siue scandalum q inde exoritur, & personarum cōdōnem, in quibus omnibus plurimū uertitur arbitrium iudicis. Ponamus. n. q esset aliquis simplex humilis sacerdotis idiota qui sit alias bonæ condōnis, & sanæ puræ cōscientiæ, qui ad preces, & mandata alicuius magi principis, baronis, aut uiri magnæ cōdōnis similes pces emiserit, erit ne dicendū q sit puniendus ille sicut aliud uersutus malitiosus, & qui in istis turpitudinibus delectatur, certe non, & ppea bene, & sancte disposuit tex. in ca. sicut dignum, in princ. de homic. & in l. respiciendum. & l. aut facta. ff. de poe. & l. quid ergo. & ibi Bart. ff. de his qui no. infam. & Bart Bald. & alii. in l. 1. §. diuus. & in l diuus. & l. in l. Cor. ff. ad l. Cor.

5 de sicar. ubi dicant † q in omnibus criminibus attenditur principaliter animus, & intentio delinquentis an ex simplicitate quadā uel ignorantia, aut dolo, & malitia inductus fuerit ad peccandum ut his attentis fiat uariatio pœnæ pro quo bene facit textus, & quod ibi no. gl. & Pan. in d. c. 2. extra eo. tit. Præterea ponamus q aliquis persuadet sacerdoti q uoueat, & offerat pro pces quasdā in missa q expresse non apparebāt nec cognoscebant saltem per uirum rudum, & in experiū q essent supstitiosa, ut quia in ipsis appārebant à principio uerba qdam honesta, & religiosa deinde superstitiosa, & diabolica, sederant p nomina quædam adeo ignota ipsa sacerdoti q putabat oīa esse bona, & nullam in se hre supstitionē, isto casu similiter putarē dictū sacerdotē esse lōge mitius puniendū p ea q supra diximus. & d. c. 2. & ibi gl. extra. eo. tit.

D O. IOANNIS NICOLAI Arelatani Iur. utriusque Doct. *Tractatus de hæreticis, quinquaginta notabilia in hac hæreticorum materia, præter ea, quæ in tractatu superiore scripta sunt, e uariis scribentium locis decerpta continens.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ante omnia restituendus est.*
2 *Hæreticus spogliatus non restituitur, & quare.*
3 *Excommunicato obstat exceptio excommunicationis ne spogliatus restituatur.*
4 *Excommunicatus agit ad uxoris restitutionem, hæreticus nequaquam.*
5 *Proprietatis exceptio quoties concludit agentem non possidere, tunc obstat agenti possessorio recuperanda.*

NOTABILE I.

VNum in primi menti mandandum suadeo, uulgata apud utriusque censuræ professores extat regula, † spoliatum esse ante omnia restituendum, usque adeo ut aduersus eum nulla possit obiici proprietatis exceptio. l. quis ad se fundum C. ad l. Iul. de ui publ. c. 1. & c. literis, & ubiq, scrib. extra de rest. spol. Latissime Bart. & ceteri post eum in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. poss.

2 Hanc tamen regulam restringe † ut non procedat in spoliato, cui agenti possessorio recuperandę obstat exceptio hæresis, ita uult gl. no. in c. quo iure. ubi Piæpesi. Alex. 8. dist. Ratio traditur a quibusdam recentioribus in d. §. nihil cōe. qa hæreticus ipso facto excōicatus est c. excōmunicamus. de hæret. excōicato, † aūt obstat excōicationis exceptio, ita ut

3 spoliatus nō restituat. gl. in c. 1. 24. dist. in uerbo, audiētia. & in c. ex insinuatione, i uerbo, aliud canonicū, extra de procura. Pan. in c. à nobis, de excep. in c. fi. col pen. de ordine cogni. Ergo hæretico utpote excōicato obstare debet excep. hæresis, ne restituatur. Sed hæc

4 ratio nequaquam satisfacit † qm eadē quoque ratione dicendum foret hæreticum ad uxoris restōnem agere posse, cum excommunicamus possit šm glos. in c. qm multos. in uerbo uxoris. 11. q. 3. & Panor. in d. c. fin. qui refert Host. in sum. titu. de restit. spol. §. facienda. uersicul. quid si uir petat, sed falsum est hæretico licere uxorem petitam consequi. capit. 4. de diuor. cap. inter. de

purg.

purg.can. & abunde scriptũ est supra in trac. q.15.num.10.igitur &c. Alia ergo q̃renda est rõ, uerior igr̃ erit rõ hoc ideo esse quia exceptio hęresis ẽt cõcludit in possessorio, qm̃ hęreticus nihil possidere põt, cap.1.& 2. 23. q. 7.dcm̃ fuit supra in tract.q.15.num.3.cũ igr̃ exceptio hæresis ẽt cõcludit ĩ possessorio hæretico remediis possessoriis agẽti obstare debet Nam † quoties ꝓprietatis exceptio opposita concludit agentẽ nõ possidere, tũc talis exceptio obstat agenti recuperãdæ possessionis auxilio, ita Alex.in d.§.nihil cõe.col.6. & seq.maxime in 7. fall.ad regulã d.l. si quis ad se fundum, & Bal.in tit.de pace cõst.¦in uerbo, restituitur, alias est uersi.sub.§.oẽs.idem Bal.in l.1.C.si de moment. possess. & in l. 2. ubi etiam Ang.C.de edic.diui.Adr.toll.Aug. in l.dolo.ff.de doli.excep.

1 *Condemnandus nemo est ex sola confessione quando aliter de delicto non constat.*
2 *Confessio sola sufficit ad condemnationem in crimine hæresis, & quare.*
3 *Confessio facta in foro pœnitentię non probat.*

Notabile II.

1 Commendat† memoriæ ꝙ quãuis ex confessione sola nemo damnari debeat, qñ aliter non constat de delicto l.1.§. item illud. ubi Bart.ff.ad S.C.Sylc.Bal. in auth sed nouo iure.C.de ser.fug.Ang.in l.1.C.de conf.Aret. in tract.mal.in uerbo, & uestem cœlestem abstulit.uers.quid si aliqs cõfitetur se plura furta, col.12.Ias.melius q̃ a'ibi.in l.error, col.3. C.de iur.& fac. ign. Paul.in l. quoties.§.si qs nomen.ff.de hær. inst. cũ aliis ample traditis ꝑ Hipp.Mars.in prac.crim.in princ.& Fed.latissime in c. aud.col. 15.& seq. extra de ꝑscr.
2 † In crimine tñ hæresis sola confessio sufficit ad cõdẽnationem, qm̃ alr̃ de delicto cõstare nõ põt quam ꝑ solam cõfessionẽ, solus etenim Deus scrutator est cordiũ. ita not. Bal. ĩ l.si qs nõ dicã rape. C.de ep.& cle.sequunẽ
3 Fely.in d.c.aud.Intelliget sane, mõ talis cõfessio sit iudicialis, & non facta in foro pnię qa tũc nih l ꝓbaret.tex. in c. sac. ubi Pan extra de off.ord.not.Bald.in d.l.archigerõtes.C.de ep.aud.faciũt no.ꝑ Arch.in c.util. 21. qõ. 2.

1 *Iudex in casu dubio cognoscit an sua sit iurisdictio.*
2 *Inquisitores non cognoscunt an sua sit iurisdictio: quia non intromittunt se nisi in his quę sapiunt, hęresim manifestam.*
3 *Iudici ubi non datur potestas cognoscendi nisi de manifestis, si reuocatur in dubium in illo casu, non potest cognoscere an sua sit iurisdictio.*
Limitatur, & restringitur, num.4.

Notabile III.

1 Hoc quoque in fige pectori, non te fugit ut arbitror † iudicem in casu dubio cognoscere an sua sit iurisdictio, & an conuentus declinans forũ sit suæ iurisd.l.2.cũ ample traditis ibi ꝑ scrib. si quis in ius uoc. non ierit. l.
2 si qs ex aliena.ff.de iud.Nota† tñ ꝙ inquisitores qa se nõ intromittũt nisi in his q̃ sapiunt hæresim manifestã.c.accus§.sane. de hær.in 6. non põt cognoscere an sua sit iurisdõ, ita vult.notab.ĩ gl.in d.§.sane.Arch.& Io.And. Vñ not.ibi Dom.de S.Gem. regulam memo
3 riæ mandandã† ꝙ ubi iudici nõ daẽ ptãs cognoscẽdi nisi de manifestis, si reuocaẽ in dubiũ in illo casu non põt cognoscere, an sua sit iurisdõ, seqtur illã gl.Fel.ĩ c.si clericus laicũ.de for.cõpet.subiiciens, ꝙ iudex non hñs iurisdõnem nisi suꝑ causa notoria, occurrente casu, de cuius notorietate sit dubiũ, nõ potest cognoscere an sit casus notorius, alleg. ꝑdictã gl.§.sane. & assignat rõnẽ subtilẽ, qa si nullo mõ est iudex nisi casu exñte notorio quõ cognoscet de notorietate? nã cognoscẽdo ut iudex non est iudex non exñte funda
4 mento iurisdõnis. Adiicit †tñ hoc esse uerũ qñ uellet cognoscere, & ꝓnunciare tanq̃ iudex, secus si extraiudicialr̃ non vt iudex uellet se informare an casus sit notorius, uel manifestus, & inuenta notorietate cãm aggredi uelit. Et ita intellig ẽ gl.in cap.1.de off.del.in 6.quæ uidetur contraria gl.in d.§.sanè.

1 *Mandantis morte re integra finitur mandatum.*
2 *Inquisitoris officium etiam re integra non expirat morte mandantis*
3 *Limita nisi fuisset inquisitor datus cum clausula ad beneplacitum.*
4 *Clausula ad beneplacitum apposita in concessione officij.*

Notabile IIII.

1 Aduerte quæso ad hæc quæ pulchra tibi uidebuntur, habes tritissimam in iure regulam ꝙ † morte mandantis finitur mandatum re integra, & morte delegantis re integra expirat delegati offm̃ l.& qa.ubi Bart. & Doc. ff. de iurisd. om. iud. not. tũ qđ fauore fidei

2 introductum est † ut inquisitoris officium alicui mandatū non extinguatur morte illius q mandauit ēt re adhuc integra ita Paul & Alex. in d. l. & qa. allegantes expressum text. in c. ne aliqui. de hær. in 6. ubi Phil. Fran. ampliat illū tex. loquentem in inqsitore deputato à Papa ut ēt procedat in inquisitore deputato à quocūque alio q̄ à Papa, & cōprobat pluribus, ut p eum, quidquid teneat Dom.
3 ibi. † Limita nunc singulariter, & declara pdicta ut procedant in officio simpliciter dato, secus si esset datū cum clausula ad beneplacitum, tunc. n. seruaretur quod hr in c. si
4 gratiosæ. de rescr. in 6. ubi dr † quod officium concessum cum clausula ad beneplacitū nostrum, expirat morte concedentis, secus si dicat ad beneplacitū sedis apost. ita not. limitat Io. And. in c ne aliqui de hær. in 6. in nouel.

1 *In hæresim incidit quis nedum uerbo, sed facto.*
2 *Credentes hæreticorum facto qui dicantur.*
3 *Animus declaratur ex factis, quinimo plus est factis aliquid declarare quam uerbis.*
4 *Vsurarius si inhumaniter tractat eos quibus mutuat, & grauiter diffamatus sit, poterit contra eum procedi de hæresi.*

Notabile V.

1 Nota perpetuo, ꝙ † in hæresim quis dr incidere non solum uerbo, sed ēt facto, ita Lapus, But. & Ioā. de Imol. in cle. unica. §. sane de usu. facit tex. in c. æstimant. & c. non solū. 11. q. 3. & c. uiolatores. ubi bo. tex. 25. q. 1. faciunt quæ expresse uolūt Arch. & Io. And. in c. 2. de hær. lib. 6. uariis iuribus cōprobantes
2 ꝙ † factis sicut dictis aliqui pñt dici credētes hæreticorū, ut puta si eos adorauerunt, reuerentiam suo more exhibuerūt, consolationem, uel cōionem ab hæreticis receperunt, uel cōsimilia pertractarūt, quæ ad eorū ritū
3 pertinent. Comprobatur, † nā ex factis declaratur animus, l. dolū. ff. de dolo. c. sic ut enim &c. q uiderit mulierē 32. q. 5. quinimò plus est factis aliquid demōstrare q̄ uerbis, ut no. in c. delicti. de appell. Ideo inferunt Lapus,
4 But. & Imol. ubi supra, † ꝙ si aliquis uerbis nō asserat exercere vsuras nō esse pctm̄, sed factis hoc asserat, puta inhumaniter tractando eos quibus mutuauit, vel simile qd agendo, tūc si ex hoc ita grauata sit eius opin. ꝙ possit dici diffamatus, poterit pcedi cōtra eū de hæresi, & illud refert ibi Card. Zab. q. 6. q̄uis tandem uideatur ab hoc dicto dissentire.

1 *Hæreticus post pænitentiam traditus carceri perpetuo, si inde fugiat, dicitur relapsus.*

Notabile VI.

Non recedant à memoria quæ nunc subii-
1 ciam, † ꝙ hæreticus qui post abiurationem, & pniām fuit traditus perpetuo carceri iuxta tex. in c. excōicamus. 2. de hære. & late supra in tract. q. 20. & 21. si postea aufugiat à carceribus ex hoc solo dicitr relapso est denegãda audientia, & iudici seculari ut puniatr tradendus est, iuxta c. ad abolendam. de hær. ita Felyn. in d. c. excommunicatus post Ioan. Andr. in cap. ut commissi. §. pen. eo. tit. in 6.

1 *Iudæorum collegio quamuis legari non possit, potest tamen uni de Iudæorum collegio legari.*
2 *Hæreticorum collegio nec cuiq̄ de colleg legari pt. Cur diuersum inter Iudæos, & hæreticos.*
3 *Collegio uniuersali, & cuilibet de collegio quando dicatur prohibitum relinquere, quando uero collegio uniuerso relinqui prohibeatur, non etiam uni de collegio.*
4 *Iudæorū collegium hodie reprobatur ratione secta.*

Notabile VII.

Quam sit nephandū crimen hæresis, ex eo
1 apparet, † ꝙ q̄uis collegio iudæorū phibitū sit relinquere. l. 1. C de iudæ. non tñ phibitū est relinquere uni de collegio iudæorum. gl. est nota. in l. 1. ubi Bar. C. de iudæ. Cyn. Bar. & Saly. in l. 1. C. de sacr. san. eccl. & sentit gl. ibi. Idē expressus voluit Bart. in l. dū senatus p
2 illū tex. ff. de reb dub. † Collegio aūt hæreticorū nihil relinqui pōt, nec cui quā de collegio eorū l. manicheos, C. de hær. c. si eps c. in eos. c. uergentis, de hær. extra bo. tex. in c. sane. 24. q 2. ita not. Cyn. Bart & Saly. *in locis* præal. & Soc. post Bar. in d. l. cū senatus. Ra-
3 tio diuersitatis est ſm prædictos, qa † tūc est phibitū collegio vniuersali, vel cuipiam de collegio in particulari relinquere, qñ collegiū reprobatū est rōne sectæ, ut est collegiū hæreticorū, ita pcedat tex. in l. collegiū. C. de hær inst. si aūt collegium nō sit reprobatum rōne sectæ, sed ideo reprobatū sit, quia non reperitur expsse approbatū, iuxta l. 1. C. de col. le. illic. tunc licet non possit relinq uniuerso collegio, poterit tñ relinqui vni de collegio d. l. senatus. gl. in d. l. 1. C de sac. san. eccl. sed ſm Cy. Bart. Sal. & alios in locis pal. Collegiū iudæorū nō est reprobatum rōne sectæ, sed sustinet, ut toto ti. de iud. & patet in l. spadonem. §. iam aūt. ff. de excus. tut. & in l. circunci-

4 concidere.ff.ad l.Cor.de sicar.ergo,&c.†Et si dicat, quod collegium iudæorū uideat hodie reprobatum rōne sectæ.arg.l.fin C. de iud.ubi ab omni offō, & administratione remouēdi sunt iudæi.Itē patet ex toto tit.de iud. maxime iure.Canonū,quo iure facta iudæorū est hodie improbata.Rndetur secundum Sal.in d.l.1.quod aut collegium est reprobatum perpetuo, & secundum oēs, & procedat quod dictū est nihil posse relinqui collegio,nec cuipiā de collegio. aut collegium nō est reprobatum perpetuo, nec secundum oēs, & tunc uni de collegio relinqui pōt etiam si hodie secta collegii improbetur. Sed clarū est collegiū iudæorū olim habuisse legem,& ortum à Deo.& fuisse gētem electā, & sic non fuisse perpetuo, & secundum oēs improbatum,ergo &c. Vide tn̄ Fel.in c.iudæi. el secundo.extra de iud.qui tenet aliquibus medicis contra prædicta, & concludentem iudæo nihil relinqui posse.Soci. tn̄ in d. l. senatus.sustinendo Bar.& sequaces rndet fundamentis quæ pro contrario adducuntur.

1 *Transigere licet super capitali crimine pœnam sanguinis irrogante.*

Fallit super crimine hæresis,& quare.

2 *Episcopus remittere non potest offensam illatam maiestati Dei,ideo cum hæretico transigere non pōt.*

Dispositio l. transigere. C. de transac. non procedit in delictis commissis aduersus Dei maiestatem.

Notabile VIII.

1 Opinor neminem latere † licitā esse transactionem super crimine capitali pœnam sanguinis irrogante.l.transigere, uel pacisci. cū mā.C.de transac.aduerte tn̄, quod super crimine hæreseos (quamuis capitale sit,& sanguinis pœnā irroget.l.arriani.C. de hæret ca.ad abolendam.extra eo.ti.) nequaquam transigere, uel pacisci licebit.Qm̄ talem offensam nemo nisi solus Deus remittere possit, usque adeo

2 ut † nec ēt eps talem iniuriam remittendi potestatē habeat.ita Bal.no.in l.accusat. coll.2. in fi C.qui accus.non pos.motus iuribus, ut per eū refert,& seqtur magnificus. d. l. Purp. in d l. transigere. ubi per supradicta limitat regulam. d.l. transigere, ut scilicet procedat in delictis aduersus proximum commissis, secus in commissis aduersus maiestatem Dei.

1 *Cogitationis pœna nulla est.*

Fallit in crimine hæresis.

2 *Hæresis sola uoluntate committitur.*

Notabile IX.

1 Notissima apud I. C. extat snīa † cogitationis pœnā nullā esse, si cogitatio stat ī eius meris terminis,nec ultra progrediatur l cogitationis.ff.de pœ.& ibi Bar.glo. & Doct. in l.si quis non dicam,C.de epis. & cler. Aret.in §: sed si credat.inst.de obl.ex delic.Bal.in l. non ideo minus.C.de accus. uersi.6. quæritur. Hæc tn̄ uulgata regula nō procedit in crimine hæ-

2 resis,quia† tale crimen sola uoluntate committitur,merito igitur sola uolūtas,& cogitatio punitur,gl.est multū not.in cle.1.§.uerū.in uerbo (eo ipso.) de hær.& Bal.pulchre in d.l.si quis non dicam.Io.de Ana.in ca.si eps, col.3.de hær.& in c.cōsuluit.de usuris.Fel.in trac.de conatu.col.2.uers quartus casus est, & ibi allegat cōcordantes,quem tractatū reperies immediate post lect.suas in calce.titu. de sen excom. ita ēt dicit Zab. in cle.1. & sane.de usur.& in d.clem.1.§.uerum.q.6. & 7.

1 *Inimicus capitalis remouetur ab accusatione iure canonico.*

2 *Inimicus inimicū hæreticū accusare pōt,& quare,*

3 *Hæreticum accusans dicitur suam suorumque iniuriam prosequi.*

Notabile X.

1 Non ignoras † inimicū capitalem repelli ab accusatione, maxime iure canonum ēt si crimē notorium sit.c.repellātur,& c. cum P. de accus.l.q accusare.ff.eo.tit. & late Fely.in d.c.repellātur. Ang. & Imo. in l.is qui reus.

2 ff.de publ iud. Hoc † uerū nisi in crīe hæreseos in quo inimicus inimicū accusare pōt. Ratio est.Nam tunc inimicus dr̄ accusare, ut prosequatur suam uel suorū iniuriam, quo casu aptissimi iuris est inimicū admitti ad accusandū,ut iurib. & locis pall.†Quod aūt di-

3 catur suā, uel suorū iniuriam prosequi probatur, nam quæ cōmittuntur in religionē diuinā oīum iniuriam respiciūt.l. manicheos. C. de hær. ista notabiliter tradit And. de Iser. summus.feudista in auth.gazaros de statu cōtra li.ecc.coll.10 ī uer.diuina quā humana,quamuis cōtrariū attēte. Villadiego supra q.13.n.13.

1 *Mutuans in refectionem domus habet priuilegium tacitæ hypothecæ, & in ea præfertur creditoribus cæteris.*

Fallit in mutuante hæretico.

2 *Hæretica mulier perdit priuilegium hypothecæ,& prælationis.*

Notabile XI.

1 Liga digito quæ sequuntur, ꝙ ꝗuis† mutuans in refectionem domus habeat priuilegium tacitæ hypothecæ, & in ea præferatur cæteris creditorib. l. cred. 1. & ibi Doct. ff. si certum petatur. l. interdũ, ubi gl. & Bar. decl. ff. ꝗ potio. in pig. Fallit hoc tñ in mutuante pecuniã hæretico in refectione domus, ita tradit notabl̃r, do. Ias. in d. l. cred. ꝗ alleg. text. in 2 auth. tẽ priuilegiũ. C. de hær. † ubi mulier hę retica ꝑdit priuilegiũ tacitæ hypothecę, & ꝓlationis, de quo in l. assid. C. qui pot. in pign.

1 *Papa existens in notorio crimine, si incorrigibilis sit, ita quod scandalizet ecclesiam an accusari, & deponi possit intellige nu 3.*
2 *Papa notorie incorrigibilis ubi scandalizatur ecclesia habetur pro hæretico*
3 *Papa deponi potest pro hæresi.*

Notabile XII.

1 Si Papa † est in crimine notorio, uel ꝑ facti euidentiã, uel ꝑ cõfessionẽ suã, & admonitus est incorrigibilis, ita ut scandalizet ecclesiam, potest Papa de tali crimine accusari, ꝗa tunc pro hæretico hr̃. ita uult notanda gl. in c. si Papa 40. dist. sequit̃ Pan. latissime in aureo tract. de cõcilio Basil. in 2. princ. uer. 3. dixi ꝙ põt comprobari col. 10. qui tract. statim subiicitur post cõsilia ubi cõprobat hãc sñiam pluribus fundamentis. idem Pan. in sua disp. in c. eps, col. 14. uer. tertius casus, ubi dicit ꝙ totus mundus approbat d. gl. idem tenet do. Franc. Zab in tract. de scismate. uer. quintus modus, in fin. idem ẽt tenet per multa Lud. Rom. cõs. 523. q. discutienda, quem oĩno uidendum suadeo, ꝗa multa egregia ꝑ 2 hac sñia accumulat † cum igitur Papa ob notoriam incorrigibilitatem, & inobedientiam ubi scandalizat̃ ecclesia ꝑ hæretico habeat̃, bene seqtur, ꝙ & accusari, & Papam denudari poterit, cum ꝑ hæresi & accusari, & deponi possit d. c. si Papa, cum uulgaris, & hr̃ in c. fidei de hær. in 6. ista seqtur Bellam. in d. ca. si Papa, ꝑut eum refert Præpos. ibi, Restrin 3 gẽs† tñ ꝓmissa ut sanè ꝓcedant si crimẽ illud de quo accusatur Papa attingat fidẽ, ꝗa causat scandalũ circa fidẽ, puta ꝗ Papa notorie cõmittente simoniã in ordinib. & uendente beneficia inualescit scandalũ in ecclesia, ꝗa alii inferiores credunt hoc esse licitũ, & ideo ipsi talia cõmittunt, tunc. n. poterit Papa accusari, & deponi, alias secus. Contrariam uero sñiam ꝙ Papa ẽt pro notorio quouis crimine, quantũcunq; incorrigibilis sit, accusari, & deponi nõ possit nisi pro solo hæreseos crimine, tenent aliq relati per Præpos. ubi supra moti pluribus fundamentis, ut per Præp. ꝗ tandẽ vr̃ cum eis residere, asserens ita esse cõem Theologorũ sñiam, uide tñ Lud. Ro. & Pan. in locis ꝓalleg. & patebit ĩnsio ad ea ꝗ̃ in contrarium adduci pñt, non tñ diffiteor quin qõ sit dubitabilis, & anceps ꝑꝑ opinionum uarietatem, & stringenda fundamenta quæ pro utraque adducuntur.

1 *Testis si unum in iudicio dixerit, & postea aliud in eodem iudicio statur primo dicto.*
2 *Fallit in crimine hęresis statur enim ultimo dicto.*

Notabile XIII.

Volo aduertas ad utile uerbum, nosti ꝙ 1 † si testis dixerit unum in iudicio, & postea ex interuallo dixerit aliud in eodem iudicio, statur primo dicto, & non secundo, glo. Anton. Imol. Abb. & latiss. Fel. in cap. cum in tua, de test. tex. & ibi omnes scrib in c. præterea. de test. cog. ubi Fel. multas allegat auctoritates. 2 † In crimine tñ hæresis speciale est fidei fauore ut stetur ultimo dicto, unde quamuis testis primo dixerit aliquem esse innocentem, si postea dicat eum hæreticum, statur ultimo dicto, quamuis utrunque fuerit iudiciale, tex. est notabilis in c. accus. §. licet iuncta gl. in uerbo postmodum, de hæret. in 6.

1 *Filij hæreticorum liberantur à patria potestate.*
2 *Hęreticus non po est substituere pupillari. er impuberi filio.*
3 *Hęreticus intestabilis est.*

Notabile XIIII.

1 Hæreticorũ † filii eximuntur à patria ptãte. & efficiunt̃ sui iuris, adeo ꝙ emãcipatio filiorũ facta postꝗ̃ quis incidit in hæresim nõ ualet, tanꝗ̃ facta de his qui iam erant sui iuris, tex est, & ibi oẽs scrib. in c. ꝗcunque. de 2 hær. lib. 6. † ex hoc infero ꝙ hæreticus non potest filio impuberi pupillariter substituere, nã inter cætera requisita in pupillari substitutione illud quoq; præcipuũ est, ut s. testator impuberem in ptãte habeat. l. 2. ff. de uulg. & pup Quod ex eo maxime procedit, ꝙ nemo pupillariter substituere potest. nisi prius sibi testm̃ fecerit d. l. 2. §. 1. sed notissi-3 mi iuris est † hæreticum intestabilem esse ꝑ tinus ubi in hæresim incidit, cum oĩa bona

ipso facto apllicentur fisco.c. cum secundū, cum uulgatis,de hær.in 6.l.4.C.eod.tit.& supra traditū extitit per Viladiego.ergo liqdo patet eum nō posse pupillariter substituere.

1 *Hæreticus non dicitur qui in dubijs unam opinionē quamuis falsam eligit.*

Notabile XV.

1 Adnotato † ꝙ in dubiis articulis super q̄bus est disceptatio inter maior, eligens unā uiam,seu opinionem q̄uis falsam,non debet dici hæreticus,ita notabiliter Innoc.in c. ne imitaris,de cōstitutionibus,quē sequit Bald. in l.captat.uer.unum scias quod tabellio. C. de test.mil. sequitur Fel.in c.de hær.

1 *Hæreticus non est, qui semel tantum audiuit conciones hæreticorum.*

Notabile XVI.

1 Adiice prędictis aliud notabile dcm̄,ꝙ † audientes sermones,siue cōciones hæreticorum non dñr hæretici. si semel tm̄ audierint,& post ea reuersi non sint,cum non uideantur approbare quod postmodum euitarūt. arg. l.qui contra.C.de incest.nup.& cap.constat. 1.q.1.& cap.ex studiis,de præsump.Ita notabiliter Ioan.And.in c.2.de hæret.in 6.ubi etiā Arch.& Dom.de S.Gemin.

1 *Accidens ad hęreticum causa dicendi eius doctrinā qualiter puniatur.*

Notabile XVII.

1 Adde† simile,& proximo uicinum notabile,quod ille qui accessit ad hæreticum causa discendi eius doctrinam,si tn̄ à fide Catholica non recesserit non debet puniri ut hæreticus,& sic pœna ultimi supplicii,punietur tn̄ ꝑꝑ suam curiositatem pœna decem librarū auri,ut inquit tex.in l.quicunq;.§. eos uero qui discendi.C.de hær. quem allegat glos. & Bart.in l 1.C.de summa Trin.& ibi magnificus dom.Purp.col.13.num.96.

1 *Beneficium Velleiani denegantur mulieri hæreticæ.*

2 *Beneficium Senatusconsulti Macedoniani non denegatur hæretico.*

Notabile XVIII.

Attende ad singulare dictum Vincentii in cap.si aduersus, de hær. † ꝙ mulieri hæreticæ denegatur Velleiani beneficium cum fuerit mulierū fauore introductum,& hæretici perdunt omnia priuilegia fauore alicuius ꝑsonæ introducta l.1.& auth.seq.C.de hæret. 2 Sed † beneficium S.C.Macedoniani non denegatur hæretico, quia illud beneficium nō fuit introductum in fauorem debitoris, sed principaliter in odium creditoris. l. qui exc. ff.de cond.ind.Ista refert, & sequitur do. Io. Lup.uulgo dictus Palatios ruuios, in repet. rub.de don.inter uir.& uxor.extra f.19.col.1.

1 *Hæreticus dici potest cuius errorem inquisitores correxerunt,ipse autem obedire noluit.*

2 *Inquisitori aliquid asserenti non credens, potest ut hęreticus damnari.*

Notabile XIX.

Non obliuiscaris quæ immediate subiiciā ꝙ † si inquisitores hæreticæ prauitatis alicuius errorem declarent,& corrigant, ille autē nolit obedire, uel obtemperare, certe is dici potest hæreticus pertinax,& pertinaciter resistere, & tanq̄ pertinax condemnari poterit,iste est sing.tex.ibi per Bar. & ad hoc ponderatus in l.tutor.§.tutores.ff.de susp.tu.ubi dicit Bar.ꝑ illū tex.ꝙ † qui inquisitori aliq̄d asserenti non credit, potest tanq̄ hæreticus pertinax dānari. Seq̄tur Fely.in rub. de hær. extra,& septem modos q̄b. q̄s dicaī pertinater resistere,uide per gl.not.in extrauaganti Io.24.incipiente,cū inter nōnullos.de uerb. sig.in gl super uerbo ꝑtinaciter,le premier.

1 *Pertinacia in dubio non pręsumitur nisi de illa appareat.*

Notabile XX.

1 Animaduerte tn̄ † ꝙ pertinacia in dubio non p̄sumitur,nisi de illa appareat,ita Ioan. And.in c.cum cōtumacia. de hæret. in 6.ubi ēt Do.de S. Gem.allegātes tex. in clem. 1.§. porrò,de summa Trin.& in clem.ex graui.§. sanè.de usur.Ita ēt tradit Io.de An.in c.excōmunicamus.§.qui autē.col.2.in fi. extra eo. tit.& Cald.cons.3.in tit.de hęr.

1 *Reus non tenetur edere actori ad fundandam intentionem.*

2 *Hęreticus tenetur edere ad fundandam accusatoris intentionem.*

3 *Vsurarij tenentur edere actori quācunque scripturam ad fundandam ipsius actoris petitionem.*

Notabile XXI.

Magnificus Purpuratus in l. fin. C. de ed. 1 col.3.num.20.notabiliter uoluit,ꝙ † quamuis

nis reus non teneatur edere contra se ad fundandam intentionem actoris l. 1. l. qui accusare. l. fi. cum ibi not. per glo. & Doct. C. de ede.

2 Fallit hoc tñ † in hæretico, qui si quid hẽat ad fundandam intẽtionem accusatoris, illud teneẽ edere, allegat notata per Ang. in l. per hãc. C. de temp. app. cõprobatur ut ꝑ eũ, porat allegare glo. quã ad hoc ibi notat Philip. Franc. in c. ut commissi in uerbo qbuslibet. de hæret. in 6. de quo ualde miror qđ nõ allegarit. Benefacit, nam † senatores siue usurarii tenentur edere quamlibet scripturam ad fundandam actoris petitionẽ, tex. ubi doctores in cle. 1. §. cæterum. de usur. Bar. & Doct. in l. ꝑtor. §. is ẽt. ff. de eden. & Doct. in d. l. fin.

1 Fratri carnali hæretico, an potius subueniendum sit quam extraneo catholico.

Notabile XXII.

1 Si fortassis qspiã à te sciscitareẽ † cui potius subueniendũ sit an fratri carnali hæretico an extraneo catholico, Bẽ rñdeto cõem sñiam esse ut fratri carnali hæretico subueniendum potius sit, ita dicit Pan. in c. si qs. de hæret. q allegat gl. not. quæ hoc uult per glossas literas in c. 1. 30. distin. ubi Præpos. Alex. copiose confirmat hanc sñiam auctoritatibus, & fundamẽtis, ad quẽ te remitto ne chartas occupẽ.

1 Hæreticus usucapere non potest titulo pro hærede.

2 Hæreticus incapax est possessionis.

Notabile XXIII.

1 Cõmendat memoriæ, ꝙ † hæreticus non potest usucapere ti. pro hærede, ita uult Bar. in l. constat. ff. pro hærede. Ratio esse potest, 2 quia † hæreticus incapax esse possessionis. c. 1. & 2 23. q. 7. & dixi supra in 1. notab. at siue possessione non procedit præscriptio. regula sine possessione, de reg. iur. ergo, &c.

1 Scripta hæreticorum reyicienda sunt, & quare.

Notabile XXIIII.

1 Hæreticorum † scripta usque adeo reiiciẽda sunt, ut etiam si quid boni in eis reperiatur nihilomagis recipi debeant, tex. habes ubi Præpos. in c. canones. 16. distin. Ratio potest esse duplex. Prima, ne uideantur approbari. Secunda ne cum sana eorum doctrina 2. qui sciunt inter uerum, & falsum cognoscere ꝑ ueris falsa recipiant.

1 Iudæis synagogas ubi eorum cæremonias exerceant habere licet, hæreticis nequaquam.

2 Iudæi nituntur ueritatis primordio.

3 Iudæi cur hodie à Christianorum ecclesia sustineantur.

Reliquiæ alicuius antiqui iuris multum operantur in iure.

Notabile XXV.

Hæretici deterioris conditionis sunt quã 1 iudæi qđ ex eo patet, † nam iudæis licitũ est hẽ synagogas, & ibi conuenire, & eorũ religionem, & ceremonias iudaicas exercere l. 3. & l. die sabbati. C. de iudæis. c. 3. extra eod. ti. Hæretici aũt non possunt synogogas nec habere loca in quibus conuenire possint ut ibi improbato illorũ more sacra celebrant, tex. est in l. 3. C. de hær. elegantior tex. in l. 2. C. de sum. Trin. ubi gl. assignat rõnem diuersitatis inter hæreticos, & iudæos, quia iudæi habuerunt legẽ à Dño, non aũt Hæretici. & di2 cit Cy. ibi, & Bal. post eum ꝙ † iudæi nituẽ primordio ueritatis, habuit. n. lex iudæorum principiũ ueritatis, unde in totũ falsum non dẽ qđ nitiẽ ueritatis primordio, allegaẽ text. 3 in l. cũ filius. §. hrs. ff. de l. 2. Nec ob. † ꝙ hodie iudæi lege noua sunt reprobati, nam ꝑ plegis antiquæ olim approbatæ reliquias, sustinentur ẽt ab ecclesia Xpianorũ, hoc. n. operãtur reliquiæ antiquæ legis, multum. n. iure operanẽ reliquiæ, ut patet in l. patre furioso. ff. de his, q sunt sui uel alieni. iur. & l. uero. ff. de sol. cum aliis allegatis, ꝑ Cyn. ubi supra.

1 Probationes clarissime requiruntur in criminalibus.

Suspicio sola de hæresi sufficit ad indicendam purgationem suspecto.

3 Suspicio urgens non sufficit ad condemnandum quẽ de hæresi.

3 Inquiritur contra eum qui discedit à communi usu fidelium, tanquam contra hæreticum, etiam si non præcedat diffamatio.

Notabile XXVI.

1 Et si † in criminibus requiranẽ probationes luces meridiana clariores. l. fin. C. de probat. nec cõsuetum sit procedere ad inquisitionem nisi ꝑcedat diffamatio, ut per Doc. in c. cum oporteat, de accus. tñ in crimine hæresis sola suspicio sufficit ad indicẽdã purgationẽ 2 suspecto ẽt ꝙ nulla ꝑcedat infamia q̃uis † ad cõdẽnandũ de hæresi nõ sufficiat ẽt urgens suspicio, c. literas, de præsum. ita notabiliter

uult

uult Innoc.& Ana.in c.sicut,se primier. de simonia.Idem Innoc.in c.ex parte,de off.ord. Ant.in c.ꝑ tuas de coha cler.& mul.Inno.in c.pœ.de purg. cano.Arch.i n c.oĩbus.3.q. 5. & est text.in c.inter sollic.ibi.uehementē suspicionem, de purg can.Ana.post Card.in c. excõicamus §.adiicimus,de hæret.ubi dñt ꝑ illum text.ꝙ † ex hoc ꝙ qs discedit a cõi usu & conuersatione fideliũ, inquirit cõtra ipsũ tanq̃ hæreticum,ēt non præcedēte infamia.

Suspicio de hæresi oriri potest, & ex leuis signis, & indiciis, quę plene probari debent

Notabile XXVII.

Suscipio †autem de hæresi oriri potest ēt ex leuibus signis,& indiciis, illa tamen signa plene probari debent secundum Innoc. in c. sicut,le premier,de simonia.Ioan.Andr.in c. ut officiũ.§.1.de hær.in 6.notabiliter Oldr. consi.210.regularis habet traditio,&c.

Hæresis in quam quis lubrico ignorantia incidit est grauius delictum quam homicidium dolose commissum.

Notabile XXVIII.

Audi elegans uerbum Bald.in l.1.col.10. nu.45.C q accus.non pos.†ꝙ hæresis in quã qs incidit lubrico ignorantiæ,est grauius delictum q̃ homicidium dolose commissum. Quãuis.n maius sit maleficium dolo patratum,quã culpa aut ignorantia l.in lege.ff. ad l.Cor.de sica.l.si mora.ff.sol.matr.tñ rõne subiecti ualde aggrauatur delictum usq; adeo ut faciat ꝙ culpa sit maior dolo.Igit cũ hęreticus ponat os in cœlũ,& Deũ blasphemat, ꝑꝑ nobilitatē subiecti qđ offendit, grauius delinquit q̃ occidēs hoĩem ēt dolose. Bal. allega.Aug.non tñ citat locum, dic ut ꝑ eum.

Hæreticum amicum si quis admoneat ut fugiat, an non ueniat an debeat puniri.

Notabile XIL.

Si quis† amore ꝑsequebat hæreticum,nõ qa hæreticus,sed qa amicus,& familiaris, & sciens ꝙ iudex uolebat facere capere hæreticũ,ut carceri traderet,unde cũ admonuit ut nõ ueniret,uel vt aufugeret,certe talis admonens tenet de tali admonitione,& cõsil.arg. tex.ĩ l.4.ff.ad l.Iul.maie.q loquit in læsa maiest.principis,fortius ergo procedet in læsa maiestate Dei,& sic in crimine hæresis. Ita no.And.de Iser.summus feudista in auth. gazaros in uerbo,diffidamus ,col. 4. de statut. cõtra lib.eccl. collat.10.Qđ maxime ꝓcedit (secundũ eum)si ex tali admonitione hæreticus monefactus aufugerit,uel nõ uenerit, & sic fuerit secutus cõsilium admonētis.Si aũt nõ fuerit secutus cõsiliũ,& sic admoni nõ sortita fuerit effectũ,an ueniat puniēdus admonens,disputat Isernia ubi supra dic ut ꝑ eũ.

Hęresim abiurans si non impleuerit iniunctam pœnitentiam,habetur pro relapso.

Notabile XXX.

Inter cetera q̃ superius tradita sunt hoc quoq; adiiciendum duxi,uidelicet ꝙ † abiurans hæresim , cui fuit adiuncta pœnitentia per inquisitorem,(ut supra dictũ est in trac. de hęr.q.20.) si non impleuerit pœnitētiam ei iunctam,habetur pro relapso in hæresim, & pœna relapsi puniri potest,ita Zenzel.Mathesi.& Io.de Imo.in cle.3.in gl. super uerb. ꝑ pagine.de hær.Ioan.Cald. in c. literas, de pręsump.& Fede.de Sen.cons.156.Alex.eps.

Occultans hęreticum ex certa scientia punitur de hæresi.

Notabile XXXI.

Adnotato ꝙ † occultans hęreticum ex certa scientia,potest puniri de hęresi tanquam si esset hæreticus,ita notabiliter Bald. in l. 1. C.de his qui latro ,uel ali. crim. reos occul. Occultans enim alienum delictum facit suũ gl.in rubr.præallegata.

Bene agere ex certa obstinatione recusans habetur pro hæretico.

Notabile XXXII.

Volo † notes bonum tex.in c.nullus eps,& ibi Præpos.Alex.expresse not.38. dist. ꝙ etiã ille potest dici hæreticus qui ex quadam animi obstinatione recusat beneagere.

Hæreticus,& erraticus quid differant.

Notabile XXXIII.

Pro declaratione terminorũ nota differētiam † inter hæreticum,& erraticum.Erraticus.n.his dr̄ qui in fide errat, ĩgnorantia quadam potius q̃ pertinacia,seu animo discēdi à uera fide catholica,ut sunt rustici,& simplices idiotæ.Hæretici aut dñr qui animo discedendi à fide catholica, potius quã ignorãtia aliqd asseuerant fidei catholicę contrariũ.In Bal.in c. firmiter,de sum.Trin. &,fide cath.

1 *Sacramenta ecclesiæ non sunt conferenda ab hæretico nec collata imprimunt uirtutis effectum.*
Fallit in sacramento baptismi, & cur diuersum.
2 *Sacramentum baptismi est omnium sacramentorũ ianua.*
3 *Morituro prius succurritur in batismate, quàm in communione Dominici corporis.*

Notabile XXXIIII.

1 Nota quæro † ꝙ q̃uis sacraméta ecclesiæ non sint recipienda ab hęreticis, utpote pręscisis ab ecclesia, nec collata à talibus uirtutis effectum imprimãt, ut est tex. not. in §. uerũ. 32. dist. hoc uerũ ıl'r in omnibus sacris excepto sacro baptismi, quod si fuerit collatũ ab hę. retico imprimit effectũ uerũ dũ tñ fiat in forma ecclesiæ, iste est tex. ĩ d. §. uerũ. uer. hæc de malis. Ratio diuersitatis inter sacr̃m baptismi &c. sacramenta, tradit̃ ibi ĩbi in fi. tex. q̃a homo saluari põt sine aliis sacramẽtis, & nõ sine sacramẽto baptism. qđ ex eo patet. nam
1 † sacramẽtũ baptismi cæteris sacramẽtis prius est, omniũ sacramẽtorũ ianua. c. si q̃s cõfugit 1. q. cũ reliq̃s iuribus allegatis ꝑ el. in d. §. uerum, uer. hæc de malis, & faciunt q̃. abũde tradit Prep. ibi col. 2. num. 8. Item dicit egre-
3 g e tex. ibidem ꝙ † morituro prius in baptismate quam Dñi corporis cõione consulitur unde sanctius est ab hæretico baptismi sacramentũ sumere quã in ęternũ perire. an autẽ qđ dictũ est sacraméta nõ esse recipiẽda an hęretico procedat in quocunque hæretico, uide per Præpositum Alex. ib.

1 *Testium examinatio incriminalibus committi non potest.*
2 *Fallit in crimine hæresis, num. 2.*

Notabile XXXV.

1 Receptissima est snia † doctorũ examinationem testium in causa criminali alteri cõmitti nõ posse Cy. Bal. & Saly. in auth. apud eloquentissimũ, per illum tex. C. de fid. inst. & gl. in cle 1. in uerbo ciuili, ubi bo. text. de off. deleg text. cum gl. in c. 2. in uerbo ꝓhibẽte. de iud. in 6. & bo. tex. in l. 3. § diuus ibi, nã ipsos interrogare soleo. ff. de test. gl. in c. 1. in gl. fi. extra de test. cog. & in c. cõstitutus 1. gl. pen. de fideiuss. & gl. ĩ c. at si cler. de iud. Inn. in c. si qui testium, de testib. & Panor. ampl. in c. cum causam. col. pen & fin. eo. tit. Fallit
2 hoc in crimine hęresis, in quo testium examinatio cõmitti potest per iudicẽ tex. est in ca. ut officium. §. uerũ de. hæret. in 6. & hanc fallentiam tradidit nõtabiliter Felyn. in d. c. cũ causam, col. antepen uers fallit tertio.

1 *Notarium sufficit in principio officij iurare fideliter exercere officium.*
2 *Notarius inquisitoris tenetur iterum iurare dum assumitur in causa inquisitions.*

Notabile XXXVI.

1 Nota ꝙ † q̃uis sufficiat notarium in princ. sui officii iurare offm̃ suum fideliter exercere. c. ad audientiam, de præscr. gl. solẽnis in l. quędam. §. nũmularios. ff. de eden. nec teneatur ulterius iurare cõstãte officio, cum sat sit semel iuratum fuisse, ut comprobat Bal. post gl. in c. præterea, ubi ẽt. Felyn. expresse col. 1. extra de testib. cog. & ꝑ Spec. in tit. de instr. ædi. §. restat. uer. sed quæro. Aduerte tamẽ, ꝙ
2 † notarius inquisitoris teneť iterũ iurare, dũ assumitur in cã inq̃sitionis, tex. est in cle. 1. §. porrò corã. uer. & q̃a ubi gl. ĩ uerbo iurabũt, exp̃sse not. & ibi Paul. Anch. & Io. de Imo. de hæret. Quod spãle est (s̃m gl & prędictos) ꝑ ꝑ delicti magnitudinem, & atrocitatem.

1 *Religiosi non possunt tabellionatus officium exercere.*
Fallit in crimine hæresis.

Notabile XXXVII.

1 Non te latet † religiosos, & clericos in sacris exñtes nõ posse exercere offm̃ tabellionatus, q̃uis antea exercuerint ẽt ĩ causis uertentibus corã iudicibus ecclesiasticis. c. sicut, ubi scribentes extra. ne clerici, uel monachi, fallit hoc tñ in crimine hæresis, in quo prædictæ ꝑsonæ pñt tale offm̃ exercere, tex. est expressus in c. ut offm̃ §. ad cõscribẽdas, ubi gl. Ioan. And. Dom. & ceteri, de hær. in 6. Pet d. Anc. & Io. de Im. Post gl. in. c. 1. §. sane uer. & q̃a ĩ gl. not. eo. ti. ĩ cle. Host. in c. sicut p̃alleg.

1 *Hæreticus præcisus est ab ecclesia, & est sicut ramus pręcisus ab arbore siue stipite qui statim arescet.*

Notabile XXXVIII.

1 Hæreticus † præcisus est ab ecclesia, & est sicut ramus præcisus ab arbore sine stipite q̃ statim arescit. 24. q. 1. c. loquitur, & est ille de quo Ioann. 15. si quis non manserit in me, mittetur foras, & arescet.

1 *Hæreticus reuersus ad fidem non est iterum baptizandus.*

Baptis.

Babtismatis sacramentum non est reiterabile.
Ordinatus ab hæretico si ipse quoque hæreticus sit iterum est ordinandus si ad fidem reuertatur.

Notabile XXXIX.

1 Nota ꝙ † hæreticus ad fidem reuersus nō est iterum baptizandus, ita Bal. in l. nihil. C. de uin. lib. assignans rōnem quia sacrm̄ baptismatis non est reiterabile, ut dicit gl. in d. l. nihil. q̄ allegat plura iura ordinatus tñ, uel consecratus ab hæretico si ipsi quoque hæreticus sit, & ad fidē reuertatur, iterum consecrãdus est c. daibertum. 1. q. 7. hæc tradit Bertac. in tract. de episc. in 2. par. 3. partis prin.

1 *Tyrannus si quid dignitatis nomine faciat illud nō ualet.*
Tyrannus legitime exercere potest iurisdictionem in crimine hęresis.

Notabile XL.

1 Quamuis † tyrannus (id est qui iurisdōnē de facto, & non de iure occupat) si quid nomine dignitatis faciat illud nō ualeat ut no. in c. fundamenta. §. quod si secus iuxta medium, per illum tex. de elec. in 6. & in l. decernimus. C de sac. san. eccl. hoc tamen fallit in crimine hæresis, in quo pōt tyrannus legitime iurisdictionē exercere. tex. expressus ubi Phil. Franc. expresse not. de hæret. in 6.

1 *Excommunicatus ex quacunque causa etiam ciuili persistens per annum in excommunieatione, habetur suspectus de hæresi.*
2 *Excommunicatus per annum præsumitur male sentire de articulis fidei.*

Notabile XLI.

1 Nota † ꝑpetuò ꝙ excōicatus ꝓ quacūq; cā ēt ciuili ꝑsistens ꝑ annum in excōicatione hr̄ suspectus de hæresi ita no. Io. And. & Pan. post alios cōiter in c. fi de pœn. quæ suspicio licet non sufficiat ad cōdemnationē, ut per Inn. & Pan. ubi supra sufficit tñ ut possit inquiri cōtra excōicatū de hæresi, & sibi indici purgatio, in qua si defecerit hr̄ ꝓ cōuicto. c. inter. in fi de purg. can. Rō aūt ṗdictorum est s̄m Pan. ubi supra & Phil. Fran. in c.
2 cum cōtumacia. de hær. in 6. † qa talis ṗsumit̄ male sentire de sacris ecclesiæ, & de prāte clauium, ex quo tanto tp̄e in excōicatione remansit, uī. n. nō curare imò cōtemnere excōicationem, quod utpote notandū, & singulare mēti tenendū hortantur ṗfari, & hæc adiicias ad scripta ꝑ Viladiego. q. 9. num. 2.

1 *Suspectus de hęresi si post canonicam purgationem, deprehensus fuerit in expressa hæresi, an habeatur pro relapso, an uero admittendus sit ad pœnitentiam.*
2 *Probatio non admittitur contra pręsumptionem iuris, & de iure.*

Notabile XLII.

1 Reuocabis fortasse in dubium, finge † Titium habitum suspectum de hæresi, & facta canonica purgatione iudicis arbitrio hæresim abiurasse, deinde post aliqđ tp̄s in exp̄ssa hæresi deprehensum fuisse, an habeatur Titius pro relapso, & ut relapsus puniendus sit iuxta not. in c ad abolendam, de hæretici. extra. an uero sit admittendus ad pœnitentiā, & defensiones ac si nunq̄ habitus fuisset ꝓ suspecto, ut d. c. ad abolendam. in prin. Rn̄de ut per tex. in c. accu. de hær. in 6. distinguendo, aut suspicio ꝑꝑ quam Titius abiurauit hæresim erat grauis, & urgens, ut qa insurrexerat ex grauioribus, & urgētissimis indiciis, & hoc casu ut relapsus puniendus est d. c. accus. Rō esse pōt, qa per hanc secundā deprehensionem expressam declaratur aīus illius, ꝙ prius fuerit in mala opinione cōtra fidē, in qua semper ṗsumitur cōtinuasse usque ad secundam deprehēsionem d. c. accus ibi, qua
2 dam iuris fictione censet̄ relapsus, quæ † quidem ṗsumptio est iuris, & de iure cōtra quā nulla admittit̄ ꝓbatio in contrariū l. fi. C. arbit. tutel. l. antiquæ. C. ad uelle. no. in c. afferte, de ṗsump. & in l. non est uerisimile. ff. qđ met. & in l. filium. ff. de his qui sunt sui uel alie. Si uero suspicio ꝓ qua prius abiurauit, & se canonice purgauit erat leuis, & parua, tunc non hr̄ ut relapsus, sed est ac si nunc tātum peccasset, ideo sibi est dāda defensio, & audiētia, & abiurationis beneficiū. d c. accus.

1 *Dispositio l. is cui bonis ff. de uerb. obl non procedit in hæretico, qui etiam contrahendo non potest suā conditionem meliorem facere.*
2 *Hæretico interdictum est bonis.*
3 *Hæreticus obligatur in sui odium, licet non in fisci pręiudicium.*

Notabile XLIII.

1 Singlr̄ † nota qđ dispō. l. is cui bon. ff. de uerb. obl. uolentis eum cui bonis interdictū est posse suam cōdōnem meliorē facere non deteriorem in tm̄ qđ ēt aliter non obliget̄, alios tñ sibi obliget, non ꝓcedit in hæretico,
2 † cui ēt bonis interdictum est l. manicheos, & l.

& l. fi. C. de hær. c. cum secundum, eo. ti. in 6 ita notabiliter limitant illum text. in d. l. is cui, Pan. & Doct. ibi dicens illum text. procedere in eo cui interdictum est bonis in sui fauorem, (ut puta in prodigo) non autem in odiũ & in pœnam, patet istud ex illo tex. qui vult eũ cui bonis interdictum est non obligari naturaliter, & tñ exploratũ est † hæreticos obligari in sui odium, licet obligatio non teneat in præiudicium fisci. auth. credẽtes, uer. nullus, ibi, aliis rñdere cogantur. C. de hær. patet igitur satis d. l. is cui, non procedere in hæretico.

1 *Apostatę peiores sunt hæreticis.*
2 *Hæretico pœnitenti parcitur, apostatę nequaquam.*
3 *L. hi qui sancta C. de apostatis, an sit correcta iure canoni.*
4 *Legum correctio fugienda.*
Differentia inducenda non est inter ius canonicum, & ciuile nisi expresso tex. reperiatur.
5 *Iuri ciuili standum est, ubi eo iure aliquid decisum reperitur cuius contrarium non reperitur decisũ iure canonico, modo decisio ciuilis nõ sit peccati inductiua.*

Notabile XLIIII.

Volo mandes memoriæ. Traditum fuit supra in tractatu Villadiego. qõ. 5. † apostatas (.i. qui deserta religione Xpiana ad iudaismum cõfugerunt) peiores esse & deterioris condõnis quam hęretici loquẽdo de his qui sunt proprie hæretici, de quibus in 1. q. & duabus seq. Corroboratur ultra ibi dicta † nam hæretico pœnitenti parcitur. l. manicheos. C. de hær. c. accus. eo. tit. in 6. cum uulgaribus Apostatis aũt nequaq̃ ẽt si pœniteant parcendũ est, sed irremissibiles ultimo supplicio dãnantur. l hi qui sancta. C. de apostatis. q̃uis Villadiego supra in tract. q. 20. expresse dicat contrarium dicens † qđ d. l. hi qui, non procedit iure Canonũ, nec admittenda est illo pacto, imò abolẽda, cũ disponat de mã mere spũali s. hęresis seu apostasiæ, q̃ est mere ecclesiastica, ideo Imperator non potuit illam legẽ cõdere. & sic uult illam legem correctã de iure cano. cui standum est in mã conscientię, ut per Bart in l. priuilegia. C. de sacro. san. eccl. cum cõcor. traditis ibi per Alex. & cęteros addi. & doct. in c. 1. de noui, opc. nunc. † Sed fugiẽdũ puto legum correctionem. l. præcipimus. C. de appel. l. 1. C. de in offic. dot. c. cũ expediat. de elec. in 6. ideo non est inducenda dr̃ia seu discrepantia inter ius canonicũ, & ciuile, nisi reperiatur expr̃ssa discordantia, & sic nisi reperiatur tex. de iure cano. expresse cõtrarius iuri ciuili. Sed nec ubi in pontificio iure scriptũ expresse reperitur apostatis pœnitẽtib. parcendũ esse ut mortẽ corporalẽ euitẽt. Ergo standũ ẽ decisioni iuris ciuilis expresse disponẽtis nõ esse parcendũ apostatis ẽt in foro spũali per regulã † q̃ ubi aliqd reperitur expresse decisum iure ciuili nec reperitur cõtrariũ decisum iure cano. standũ est iure ciuili ẽt in foro ecclesiastico. modo decisio iuris ciuilis nõ sit peccati inductiua ut tradit per gl. & Doc in c. 1. de no. op. nun. & Doct. in uariis locis remissiue per Alex. And. de Pomate, & cæteros in addi. Ad Bar. in d. l. priuil. Nec obstant aliqua adducta per Villadiego (q̃a ut in ciuilib. uel mediocriter docto patere põt) nõ probãt id ad qđ allegantur minus obstat fundamẽta, q̃bus utpote nõ cõcludentibus facilis ultro se offert solõ.

1 *Defensor nec fautor hæretici dicitur, illum defendens ne lędatur à priuato, uel qui illi in iudicio patrocinatur, credens iustam causam habere.*

Notabile XLV.

Defendens hæreticum † ne lædatur à priuato, uel q̃ patrocinatur illi in iudicio credẽs illũ hr̃e iustam causam non dr̃ defensor nec fautor, ẽt si postea appareat q̃ nõ erat iusta causa, iõ, quia hæc est iusta defensio quæ tal. b. reseruantur, secus dicendum est si contra conscientiam ei patrocinatur, quia tunc dr̃ defensor s̃m Car. in cle. i. de pœn. & d. Syluestr. in sua summa in uerbo hæresis. 1. in 6. q.

1 *Reuocatio hęresis est duplex.*
2 *Reuocatio hæresis quę fit solum ad salutem animę potest indistincte quandocunque fieri usque ad uitæ exitum.*
3 *Sacramenta ecclesię non sunt deneganda hæretico ostendenti manifesta signa pœnitentiæ.*
4 *Reuocatio hęresis quæ fit tam ad salutem animę quam corporis debet fieri congruo loco, & tẽpore.*

Notabile XLVI.

Adnotato in mã reuocationis hæresis, q̃ † duplex est reuocatio seu pœnitentia, altera q̃ fit ad salutẽ animæ duntaxat in foro conscientiæ, altera uero quæ fit ad utriusq; salutem. s. animæ, & corporis. Prima indistincte fieri potest q̃ncunq; à quocunq; & in quouis crimine, & loco quolibet usq; ad uitæ exitum

tũ ut habetur in c. firmissime, extra de hær. dummodo facta sit puro corde, & spontanea uolũtate, ut de pœniten. distin. 3 perfecta, & c. 1. & 2. qui cler. uel uouen. & c. super eo. de

2 hæret. in 6. ubi nota tex. † quod hæretico etiã relapso in hæresim) qui absq; ulla spe ueniæ debet morti tradi) si emiserit manifesta pœnitẽtiæ signa nõ denegant ecclesiastica sacra utputa confessio, pœnitentia, & eucharistia, qbus humiliter ab eo petitis nõ erunt dene-

3 ganda. Secunda † uero reuocatio, seu peniten tia quæ fit gratia utriusque. s. tam animæ q̃ corporis non est tam gñalis sicut prima, sed spãlis, & restringitur ut congruo tpe. & loco fiat, ut abunde supra in tract. q̃st. 20 & hæc nec nunq̃ competit relapso. c. ad abolẽdam. de hæret. extra, & c. accusatus eod. tit. in 6.

1 *Correlatiuorum idem ius est.*
Correlatiuorum regula non procedit in hæretico in casu ibi tradito.

2 *Hæretico semiplene probanti contra Christianum non defertur iuramentum in supplementum probationis, econtra autem Christiano semipleno probanti contra hæreticum sic.*
Ratio diuersitatis ibidem traditur.

Notabile XLVII.

Memoriæ commenda, habes uulgatam re

1 gulam q † disposita in uno de correlatiuis censetur disposita in alio. l. fi. ubi Doc. C. de indic. uidui toll. fin. ubi Bart. de accepti. ff. l. i. cum uulgatis, de cupre. lib. 11. C. fallit hæc regula in hæretico uel infideli in casu notabili. Tu scis quod semiplene probanti defertur iuramentũ necessarium in supplementũ probationis. l. admonendi. ff. de iureiuran. l. in bo

2 næ fidei. C. de reb. credi. nota † tamen quòd hæretico uel infideli semiplene probanti cõtra catholicum, & christianum non defertur iurm in supplementum semiplenæ probationis, & tamen econtra christiano catholico contra iudæum, hæreticum, uel infidelem defertur tale iurm, arg. notatorum per Bald. in l. qui accusare. C. de eden. & per Ludo. Rom. in d. l. admonendi, & Canon. in cap. fin. de iureiuran. Ratio autem ex prædictorum doctrina colligitur, nam tale iuramentũ nõ cuiuis indistincte dãdum est, sed personæ legalitas, æquitas, & fidelitas inspicienda est. q̃ à præfatis hæreticis, abesse exploratum est. Ita ẽt expresse do. Bapt. de S. Bla. in tract. correlatiuorum, in §. uenio ad quintum, uersi. 28. fallit.

1 *Moderator rei suæ quilibet est ut de ea ad libitum disponat.*

2 *Renunciare iuri sibi competenti quilibet potest.*
Fallit in hæretico in casu tradito. num. 2.

3 *Iuri introducto in fauorem partis licet contrahentibus renunciare, iuri uero introducto in odium alicuius nequaquam.*

Notabile XLVIII.

1 Nouit uel mediocriter in iure † doctus, quemlibet de re sua ad libitũ disponere posse, & sibi debitum debitori remittere, & alio modo quilibet sup suo in alterius utilitatẽ, & sui piudiciũ pacisci, & iuri sibi cõpetẽti renũciare, modo ætatis sit legitimæ, nec aliã patiatẽ inhabilitatẽ rõne cuius, & bonis interdictũ sit. l. in re mand. C. mand. l. 1. & l. si quis in cõscribendo. C. de pac. cum ibi notatis latis p Doc. & p Bart. in l. si qs p eo. ff. de fideiuss. no

2 ta tñ casum in † quo pactũ uel remissio sup sibi debito nullo modo ualet, tex. habes notabilẽ in cle. 2. ibi, nullis pactis, uel remissionib. sup hoc ualituris, de hær. ubi si inquisitores ptextu officii aliquid indebite extorserint ab inculpatis de heresi, illud restituere tenent, & si inculpati illis inqsitoribus ex tota remiserint, & qetauerint, nõ ualet talis remissio, & sit cõtra dispõnẽ d. l. si qs in conscribendo, & l. 1. §. & post operis. ff de no. oper. nunc. Rõ siquidẽ est † qm oĩa illa iura procedunt qñ fauore partiũ aliqd introductũ est, tunc. n. contrahẽtium pacto remitti põt. Sed qñ in odiũ alicuius (puta indebite extorquentis) aliquid institutum fuit, nequaq̃ põt illud contrahentium pacto tolli, ut patet in Macedoniano. l. 1. ff. ad Macedo. & in l. fin. C. de pac. pign. cũ simi. traditis p gl & Doct. in d. l. si qs in conscribendo, & Bar. melius quam alibi in d. l. si qs p eo & gl. in c. si diligenti, de foro comp.

1 *Hereticus est qui credit ecclesiam habere duo capita.*

Notabile XLIX.

1 Adnotato † eum qui crederet uniuersalem ecclesiam posse hr̃e duo capita, hereticum esse, est enim tantum, unũ caput, unus pastor, & ouile unum, ita dicit notabilis gl. in c. non autem. in fin. gl. magnæ. 7. q. 1. gl. plenior in clem. ad nostrã, in uerbo, ecclesiæ, de hæret. sequit Abb. in cap. at si cler. colum. 19. uersi. aut enim quis credit ecclesiam, extra de iudic. & in cap. primo de parochiis, Card. in clem. 1. §. porro in secunda quæst. de iureiur.

Ideo Arch.in d.c.non aũt, refert Aug. dicẽtem quod nesciebat iure ꝓhibitum, ꝙ duo hr̃e possent ẽpatum, quia sciuisset, nõ acceptasset suũ.& uult Fely.in c.3.de hær.ubi assi gnat rõnem. quia hoc repugnat articulo fidei.s.unam sanctam catholicam ecclesiam.

1 *Sortilegium an liceat consulere ut liberet egrotum à maleficio,& an liceat adiurare imbres, fulgura, & tempestates, ne noceant fructibus.*

2 *Matrimonij fracturam ecclesia citius patitur, quã quod maleficiatus contrarijs maleficij liberentur.*

3 *Corporis iactura minor est quã animæ, ideo potius in corpore quam in anima pati expediat.*

Notabile L.& ultimum.

1 Reuocabit† in dubiũ ꝙ spiam, nũ impune liceat cõsulere sortilegũ, siue maleficũ, ut dissoluat facturas maleficii, aut si mauis, liberet ægrotũ maleficiatũ à maleficio? & silr̃ an liceat adiurare imbres, fulgura,& grãdines ne noceãt fructibus, arboribus, & plãtis. Rñde distinguendo, aut loqmur de iure ciuili, aut de iure cano. Primo casu licet impune cõsulere,& adhibere sortilegũ ad faciẽdũ ea opa ꝙ uertũtur in bonũ,& ꝓsunt, qm̃ ꝓ bono opere qs cruciari nõ debet l eorũ.§.fi. ubi expresse no.Bart.C.de malef. & math. Secũdo casu.s.de iur.can.nõ licet aliquo modo(ẽt ꝓ recuperãda corporis sanitate) qrere remedia diabolica, & superstitiosa, licet aliter sanitas ipsa recuꝑari nõ possit, tex.ad literã in c.admoneãt 26.q.7.Bar.ubi supra Pan.in c. 2. ꝑ illũ tex.extra de sortil.ubi Rom. põtifex potius patiẽ bona ecclesiarũ furto ablata ꝑdi, q̃ ꝙ quærant ꝑ remedia hmõi.† Hinc est quod ecclesia potius tollerat dissolutionẽ mr̃imonii,& tãti uinculi sacr̃alis fractuiã, quã ꝑmittat maleficiatũ cõtrariis maleficiis liberari.c. si ꝑ sortiarias.33.q.1.& c.1. de frig. & male. Rõ horũ est,† qa magis expediat in corꝑe q̃ ĩ aĩa, minor, n est corꝑis iactura quã aĩæ.d.c. admon.& c.fi.de sortil.arg.c.solitæ.de maio. & obe.ubi Pan.& Doc.ad qđ nõ cõsiderauit ius ciuile, qđ qdẽ principalr̃ ad tꝑaliũ cõseruationẽ tendit d.c.solitæ.notaẽ in c. nec mirum.§. ad hæc 26.q.6. Quæ omnia notato.

Habes tãdẽ lector cãdide, absolutũ de hæreticis librũ, quem non aure quidẽ popularis capitalẽ causa edidimus, nec intus nobis cauẽtes, sed ut cõi orthodoxorũ utilitati cõsuleremus, quare hoc nr̃o labore lector fruere, interea tñ mordaci linguę frenum adhibero,

TRACTATVS DE HAERETICIS,

& eorum pœnis, Pauli Ghirlandi Castellionis Iuris consulti Florentini. Criminalium causarum Auditoris R. P. D. Andreæ de Iacobatijs S. D. N. Papæ Almaque urbis Vicarij generalis.

SVMMARIVM.

1 *Hæresis est crimen grauius cæteris, & detestabilius, eo quod contra creatorem committatur.*

Hæresis est crimen læsæ maiestatis diuinæ.

2 *Maiestatem ęternam lędere grauius est quam temporalem.*

INter crimina quæ animaduetsione digna sunt hæresis † est grauius, & ceteris detestabilius eo ꝙ directo contra ipsum creatorem Deum omnipotentem patratur. eius omnipotentiæ detrahendo, negandoq. illius diuinitatem, ut habetur in c.1.de sum. Trin. & fide Cath.& l.1.C.eo tit.& c.ad abolendã, de hær.non immerito igitur appellari potest crimen læsæ diuinæ maiest. ex quo directo tendit in læsionem, & præiudicium diuinæ ꝑtãtis, ut proxime diximus d.c.ad abolendã, & cap.uergentis eo.tit.†.Lõge.n.grauius est eternam q̃ tꝑalem lædere maiestatẽ 24. q.1. non afferamus. Et hr̃ in d.c.uergentis. Ideo tractaturus de criminibus, de eo prius tanq̃ grauiori ęquum uisum fuit esse dicẽdum iuxta notata in rub.& in l.1. C.ad l. Iul. maiest. & in l.1.ff.eo.tit.& d.c.non afferamus. no. ẽt in c. excõicamus. el 1.§. credentes.de hær.

1 *Declaratio bona à diffinitione proficisci debet.*
2 *Hæresis quid sit in suo genere sumpta.*
3 *Hæresis proprie sumpta non cadit in iudeo, aut sarraceno.*
4 *Hæresis ab electione dicitur.*
5 *Eremita quis, & unde dicatur.*
6 *Hęresis duo habet extrema substaatialia.*
7 *Hæresis differt ab apostasia,& schismate.*

QVAESTIO I.

1 QVæro nunc primo, quid est hæresis.† Nã quælibet bona declaratio ab ipsa diffinitione proficiscitur, ut ingt Cic.in 1.Off.& dicit gl.referẽs Boetium in l.omnis diffinitio. ff.de reg.iur. quòd ipsa diffinitio substantiã cuiusque rei ꝑut est significat, & hr̃ per Bar. in l.si is qui pro emptore, in 1.p.ff.de usuc.&

in

in l. 1. §. dolum. ff. de dolo, & idem Bart. in l. 1. §. mutui. ff. si cer. pet. & in l. 1. ff. de test. Vbi dicit q̄ omnis diffō debet ponere substantia lia rei diffinitæ saltem in gñe illius dr̄ as con tinentia. Vnde dico q̄ † hæresis in gñe sumpta est error quidam pertinax corrūpens Xp̄i fidem, ut colligit ex doctrina S. Thomę in 2. 2. q. 11. art. 2. uers. sed pestifera. 24. q. 3 hęret. ubi introducitur snīa S. August. Qui Thomas subiungit q̄ hæresis esse non potest, nisi sit error circa ea quæ sunt fidei, sicut circa propriam māṁ, & ꝓpea non dr̄ hæresis si quis erraret in falsa opinione circa alia q̄ nō sunt fidei, sicut est in geometralibus, uel aliis hujusmodi, ita dicit ipse quæ appellat̄ ēt labes, & prauitas, ut in clem. 1. §. uerū eod. tit. alibi quoq; appellatur pestis ut hr̄ in c. accus. §. sanè. eod. tit. lib. 6. & qui crimine illo pollutus existit. pestilentiosus dr̄ ut in c. excōicamus. el. 1. §. credentes uer. sanè. extra eod. tit. † Ista enim est spēs infidelitatis q̄ pertinet solū ad eos qui Xp̄i fidem profitentur, & illius dogmata corrumpunt. & ꝓpea istud crimen nō cadit proprie in Iudæo, & Saraceno, Mahumetano, & aliis hmōi extranei iuris hoībus ſm qđ not. cōcludit S. Th. in 2. 2. q. 11. art. 1. Quod pc̄m̄ ut pl̄m oritur ex superbia, uel cō cupiscentia commodi tꝑalis ut not. Aug. in lib. de util. cred. & idem Th. in 2. 2. q. 2. ar. 2. & 3. sed quidam arguentes tenebant contra istud dictum, q̄ si hæresis oritur ex superbia, & ꝑp concupiscentiam &c. ergo non est species infidelitatis quia fides, & infidelitas cōsistit in credere, & in mente, non aūt in actu extrinseco, & hoc idem cōiter tenent Theologi. Et ꝓpea idem Tho. in d. q 11. & 12. ar. 1. declarando illud dictum dicit q̄ finis proximus siue causa proxima hæresis, est adhærere falsę sentētię, seu opinioni animo ꝑtinaci, & ex hoc dr̄ esse species infidelitatis, sed causa eius remota, & finalis est cōcupiscētia cōmodi tꝑalis, ex quo sequitur q̄ dr̄ oriri ex superbia & cupiditate. & not. 24 q. 3. c. hær. & seq. † Et appellatur hæresis ut quidam dixerunt ab elect. 24. q. 3. hæresis quæ sunt uerba S. Hieronymi ad Gal. quia omnis hæreticus eligit sibi nouas, & extraneas opiniones contra fidem Christi, & ecclesiæ instituta ut dicit Host. in sum. eod. tit. & Azo similiter eod. tit. in sum. §. 1. uer. ult. & per Felyn. in rub. extra eod. titul. Arch. autem in d. cano. hæresis 24. q. 3. ponit plures expositiones. dicit. n. q̄ hæresis dicitur ab electione, uel ab errando, quia nō est hæreticus nisi ille qui errat. Quidam dixerunt quòd hoc nomen hæresis descendit à uerbo græco, hære. quòd latine dr̄ uirtus. i. & thesis locutio, unde hæresis quasi uirtus locutionis, & hæreticus i. uirtuosus in locutione, & sermone, & quia cōiter isti hæretici in sermonibus, & disputationibus suis confidunt, & non in uirtute spūs sancti, uel dicas dicit ipse q̄ hæresis diuisio interpretatur. Ex quo ergo per fidem catholicam prima fit fidelium adunatio. Diuisio igitur quæ specialiter fit à cōione prædicta, siue à cōi fide hæresis appellatur, uel dicit ab isto uerbo erciscor, ris, quod idem est q̄ diuido, ſm quod dicit gl. in rub ff. fam. erc. Inde dr̄ iudicium siue actio familiæ erciscundæ, hoc est diuidendæ hæreditatis, qm̄ ipsi hæretici per illas eorū erroneas opiniones diuidunt se ab unione ecclesiæ, & Xp̄i fidelium, † Inde dr̄ etiam eremita quasi separatus ab hominum consortio, ut per Host. in d. sum. & Arc. & in can. hæret. 24. qō. 3. Et dn̄r etiam. Hæreses leges. i. leges, diuidentes ciuitate à ciuitate, ut l. si duas. §. est aūt. ff. de ex. tut. & ibi not. gl. 1. igitur interpretatio recidit in secundam, quia quicunq; eligit nouas opiniones extra fidem cōem recidit ab illa cōione, & cōgregatione fidelium ꝑ quem recessum fit diuisio inter ip̄m hæreticum, & cōionem prædictam ſm Arch. in d. cap. hæresis. uide Azo Host. & Gof. in sum. cod. tit. & Arch. in c. ad apost. §. 2. de sen & re iud. li. 6. Card. in rub. & in clem. 1. eod. tit. dom. Felyn. in rub. extra eod. tit. & Th. in 2. 2. q. 11. articul. 1. & 2. † Quod quidem crimen habet duo extrema substantialia sine quibus. i. non potest, primū est q̄ respicit hæresis initium, & hoc est error in rōne, suppleas tu q̄ sit error circa q̄ sunt fidei nō circa alia ut cōclusū fuit supra ex doctrina S. Th. Secūdū uero extremum est quod respicit complementū qđ est ꝑtinacia in uoluntate, ut hr̄ 34. q. 3. c. dixit. & Archi. in d. c. hæresis, quotiescunq; igitur aliquis errat circa fidem ꝑdictam, & in eius errore non instat pertinaciter, sed uariat, uel reuocat non dr̄ hæreticus, nec subiicitur pœnis hæreticorum, de quibus infra maxime si sit paratus suscipere correctionem sui erroris d. cap. dixit Apost. & cap accus in princ. eo. tit. lib. 6. c. ad abolendā. c. firm. in princ. & cap. uergentis. extra eod. tit. & not. Abb. & Doct. in c. 1. ex

tra eod. & ppea congrue dictum fuit in diffi nitione error pertinax ad dñam illorum qui reuocant, & non persistunt in dicto errore. Et 7 nota, ꝙ Hæresis, Apostasis, & Schisma sunt diuersa crimina, sicut diuersa sunt nomina, & qd contineat in se unumquodq; istorũ. & an quodlibet sit species infidelitatis de istorũ natura, & differentiis dicetur infra proxima qõ ubi declarabitur quis proprie sit hæreticus, quis apostata, & quis schismaticus.

1 *Hęreticus quis proprie dicatur.*
2 *Errans in sacramento Eucharistię hęreticus est.*
3 *Dogma falsum, & a fide extraneum defendens hęreticus est.*
Potentiam Dei attribuens creaturę hæreticus est cẽsendus.
4 *Secreta cordis remari non est hominis.*
5 *Hęreticus quis dici potest tribus concurrentibus.*
Scripturam sacram ad sensum incongruum interpretans est hæreticus.
Hęreticus est qui sedis apostolicæ pręcepta contemnit.
6 *Apostata, & schismaticus, an sint proprię hæretici.*
Schismaticus quis pprie dicatur, & unde schisma
7 *Hæreticus est semper schismaticus, sed non econtrario.*
8 *Apostasia quid proprie dicatur & quotuplex.*
9 *Apostatę hęreticis sunt deteriores.*
Hęretici omnes apostatę sunt.
10 *Opera bona facta per hæreticum, & schismaticum cum aut apostatam, an sint eis utilia.*
11 *Opera bona prius facta an prosint peccatori conuersio.*

QVAESTIO II.

1 SEcundo quæro † quis sit hæreticus. Rñ. Hęreticus duobus modis dicitur, proprie, & improprie, siue large, & stricte, Proprie. n. & stricte hęreticus dicitur ille qui contra fidem Christi, uel aliquem eius articulum, seu aliquod ex septem ecclesię sacris ab errat, ut est baptismum qđ est prima porta salutis, qua profitemur xpianum fidẽ ideo dicit S. Aug. ꝙ nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritusancto, & qui non baptizatus fuerit, erit extra ecclesiam, & salutis æternæ particeps esse non poterit, quod firmissime teneas, & nullatenus dubites i. q. i. detrah. & cap. fir. & de cõsecr. dist. 4. in prin. ubi dicitur per quam necessariã esse aquæ uisibilis in corpore ablutionem p quam spũs intells, & anima q est inuisibilis ex ĩuisibili fidei sacro, & doctrina purificat ad salutẽ. Itẽ q aberrat in chrismate qđ dr̃ fidei comprobatio de cõsecr. dist. 4. presbyt. & cap. nullus ministrorũ, uel in confessione quæ est pctõrũ remissio, dum fiat debito modo, & cum cõtritione de pę. dist. 3. nihil, & cap. pfecta pnĩa. & de cõsec. dist. 5. nihil. & distin. 4. oĩs, & in ca. 1. q cle. uel uouen. 2 Item q errat in ipsius Eucharistiæ ptiosissimo sacro. s. in transubstantiatione, seu alia quauis eius particula substantiali p qđ aĩa Xpiani unitur Deo, de cõs. dist. 2. cum oẽ, & cap. nihil in sac. & in cle 1. de reliq. & uener. san. & ibi p d. Car. & sic de aliis hmõi sacris, q contra illa, seu aliquod ipsorũ totum, uel aliquod eius membrum substantiale nouam opinionẽ, uel adinuenit, & sequitur, uel iam inuentam tenaciter prosequitur, pculdubio hæreticus est, ut hr̃ in c. ad abolendam. extra eod. tit. & l. Manich. C. eod. & cap. 1 de sum. Trin. in antiq. & in 6, & in clem. i. eod. tit & ibi p scribentes antiquos, & Mod. & in l. 1. & ibi Bal. C. de sum. Trin. Itẽ dubius in fide, is, v3, q in illa dubietate pertinaciter insistit c. 1. & ibi Abb. & Doc. extra eod. tit. & d. c. di 3 cat aliquis 23. q. 3 † Itẽ qui falsum dogma, uel extraneũ sensum circa substãtialia fidei, diuinæ scripturæ attribuit, & sic tributũ sensum ptinaciter defendit, uel qui nouas, & falsas opiniones gignit, uel sequtur 24 q. 3. hæreticus. Item q firmiter credit licere xpiano posse exercere usuras sine pctõ, ut in clem. 1. de usur. & ibi do. Card. Item q potentiã diuinæ maiestatis q̃ soli Deo, competit in priuilegium suæ unicæ potentiæ oĩa creãtis uult attribuere angelicæ utriq;, uel humanæ creaturæ hoc est qđ credat, & firmiter teneat p angelũ lucis, dęmonem uel hoĩem posse fieri ea q̃ soli Deo cõpetunt in priuilegium, sicut est infundere aĩam in infante postq̃ in utero mr̃is formatus est, ut hr̃ in c. Moyses. 32. q. 2. aut mortuum suscitare. seu humanã creaturam in melius, uel deterius reformare, aut in alteram spẽm cõmutare, futura p ueram sciam reuelare, ut no. Esaiæ 61. c. dicite mihi quæ futura sunt, & dicam ꝙ dii estis. † Item 4 hoĩs secreta cordis indicare dr̃ Matth. 22. c. ubi Christus cognouit mentes Pharisæorum aduersus ipsum deprauatus, & ꝙ dũ ipm interrogabant quærebant eum capere in uerbis qñ ipsum interrogauerunt cui dr̃ent reddere cẽsum ex quo ipse Christus uocabat se

regem.

regem Iudæorū an d̄rent sibi dare censum, uel Cæsari, at ille uiso numismate, & Cæsaris imagine, r̄ndit. Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. De his.n.& q̄busdam alii quæ competunt siue pertinent ad solū Deū, uide latius infra titu.seq.in 10. q.ubi plene tradit an, & q̄n sortilegia sapiūt hæresim manifeste, uel non, & h̄r ēt 26.q.2.q̄ sine saluatore, & 26 q̄ō.5.epi, & cap. seq. & Old.in cons.210.q̄d incipit, regularis habet traditio, & S.Th.in 2.2.in sæpe d.q.11.ar.5. Host.in sum.Goff.& Azo.in sum.eod.tit. Et dicit S.Aug.in lib.de util.cred.ca.1. ꝙ hæreticus est qui alicuius t̄palis cōmodi, & maxime gloriæ, principatusq́. sui gr̄a falsas, ac nouas opiniones contra X̄pi fidem, uel gignit, uel sequitur, & iste ꝓprie d̄r hæreticus, cuius dc̄m translatum fuit 24. q.3.in c. hæreticus.

5 † Dn̄s Alex.de Alex.in 2.z tit.de hæresi, dicit ꝙ ad hoc ut quis proprie dicatur hæreticus, & subiaceat excōicationis, & aliis pœnis contra hæreticos statutis tria requiruntur. Primum.s.falsa credelitas in rōnali ut not.gl̄n. 24 q.3.c.qui aliorū. Secundum ꝙ requiritur est peruersa uoluntas in concupiscibili. Tertiū impugnationis pertinacias ex parte irascibi i, ut postq̄ se implicuit in errorem in eo pertinaciter instet alias si nō instaret, sed reuocaret, non diceretur hęreticus. 24 q.3. dixit Apostolus. Improprie uero, & largo modo hæreticus d̄r ii qui sacram scripturā male, & erroneæ intelligit, seu interpretatur. s. aliter quam sen sus sp̄ūsancti flagitat 24. q. 3.hæreses. Item is q̄ conat̄ uelle auferre priuilegia ecclesiæ à Deo, uel Romanis Pontificibus concessa. 22. dist.oēs. Item qui p̄cepta apostolicæ sedis transgreditur. 19. dist.nulli, ꝙ q̄busdā aliis modis, de quibus latius uide ꝑ gl.in c.firmiss extra eo.tit.& gl. in c.inter. hæresim. 24.q.3. Fely.in rub extra eo.tit.per Card.in clem.1.eo.ti. Bal.in rub C.eo. tit. & ꝑ supradictos summistas in locis p̄allegatis, & isti diuersis pœnis puniūtur ab illi q̄ sunt ꝓprie hæretici. de q̄bus infra tit. seq. 11. q̄ō.

6 † Sed q̄ro an apostata, & schismaticus continentur sub ista specie hæresis, uel sub eius generis. R̄n. ꝙ proprie, & stricte loquēdo aliud est esse apostata aliud esse hæreticus, & aliud schismaticus, de hæretico uidistis supra. Scismaticus n. à principio maxime non est hæreticus, q̄a schismaticus ꝓprie est ille q̄ nō vult obedire ueræ, & antiquæ ecclesiæ suæ, sed facit aliam ecclesiam p̄latum, uel clericos, q̄ faciunt alium Papam relictā prioris Papæ obedientia. Schisma uero d̄r à scissura, q̄ i s. chismaticus ꝑ denegatione obedietiæ scindit se ab ecclesie eo maxime dum q̄rit facere ecclesiā, uel alios clericos modo suo cōstituere reiectis propriis, & uenit à scindo, dist. 24. q.1 scissura. & 24.q.3. inter hęresim. & cap. schisma. sed quotiescūq; schismaticus perseuerat ꝑtinaciter in illa sua opinione diuisa efficit̄ hęreticus diuidēdo ecclesiam, q̄a uenit cōtra illū articulū fidei, & unā sanctā ecclesiā &c.

7 Et ꝑpea dn̄t Doct. † ꝙ oīs hæreticus est schismaticus, quia omnis hæreticus scindit unionem ecclesiæ diuidendo se ab illius unione, sed non econuerso oīs schismaticus est hæreticus saltē stricto modo, q̄a tunc dico incipit esse hæreticus quotiescūque ꝑseuerat in illa eius diuisione, & in ea pertinaciter insistit sequendo scissurā rei indiuiduæ.s.ecclesiæ.s Et isti quoq; sunt duplices speciei proprii, & improprii. Proprie, & stricte loquendo schismatici sunt hi de q̄bus supra. Improprie uero, & largo mō schismatici dn̄r oēs q̄ recusant obedire mandatis ecclesiæ, ut sunt excōicati & similes ꝑtinaces q̄ largo mō dn̄r schismatici. uide not. doctr. Abb.in rub.& in ca. 1. de schism. & 24 q.4. schismaticus, & cap. inter hæresim. Host Azo. & Gof.in sum.eod.tit.de schis. & ꝑ S.Th.in 2.2.q.11.art.1.& 2. Apostata uero differt ab hæretico, & schisma. in specie licet in gn̄e quodā modo idem sunt in hoc v3, ꝙ sunt extra ecclesiam, & cōione fidelium.

8 † Apostasia.n. ꝓprie est q̄dā retrocessio à sua debita ordinatiōe, & ista est triplex s̄m gl in c.1.de apost. Prima est apostasia ꝑfidiæ ꝑ quā q̄s recidit à fide. 11.q.7. non pōt. Secunda est inobedientiæ, q̄d est q̄n q̄s trāsgredit̄ p̄ceptum. ut in c.si q̄s uenerit, & cap. illud. de maio.& obed. Tertia est apostasia irregularitatis, ut cum q̄s recedit à r̄la, & habitu suę assumptæ religionis, ut d.c.1.de apost. & 50. distin. cap. fin. & dicitur apostata.i. retro stans, siue retrocedens, aut retro adiens. 26. quæst. ult. non obseruetis. Et isti quandoque se rebaptizant, & retrocedentes a ueteri nomine, & ordinatione suæ uitę aliam nouam suspiciunt, sed quando recedunt a fide X̄pi, & nouam suspiciunt sunt hęretici maxime q̄n persistunt in dicta noua professione, & illam credunt esse ueram, & hoc modo etiam apostatæ dicuntur esse hęretici.

9 † Sed nota

ꝙ isti apostatæ sic rebaptizati de iure ciuili sunt deterioris cōdōnis q̄ hæretici, loquēdo de his q̄ sunt proprie hęretici, ut supra, q̄a hę retico pœnitenti parcitur. l Manich C. eod. tit. istis uero nunq̄ parcitur, sed irremissibilr ultimo supplicio puniuntur. l. hi q̄ sanctam C. de apost. & ꝓpea dicendo ꝙ oēs hæretici sunt apostatæ, cōña est uera, sed non ecōuerso, nisi data pertinacia, & oīmoda recessione à fide catholica ut dūt Can in d. c. 1. de ap. & Host. in sum. eod. ti. & S. Thom. in 2. 2. q. 11. artic. 1. & 2. & est gl. not. & ibi Abb. in c. firm. de hæret. Sed quæro nunc de hac no. q. satis proficua in foro conscientiæ, dicit tex. in ca. firm. in fin. extra de hær. ꝙ hoī qui non tenet unitatem ecclesiæ catholicę neq; baptismus neq; eleemosina, nec alia q̄libet maxima opera charitatis, immo nec mors noīe Xpi suscepta proficit ad salutem. † Modo q̄ro qui dam exn̄s laqueo hæresis schismatis, uel apostasis per fidię innodatus, fecit q̄ plurima charitatis opera, v3, eleemosinas, disciplinas, ieiunia, pn̄ias, peregrinationes, orōnes, & multa alia diuina officia, missas, & similia ꝓ aīæ, suæ salute, certū est ꝙ dum ille est in pctō incredulitatis illa nihil sibi prosunt ad salutē, d. c. firm. in fi. dicendum ne erit ꝙ tot bona opera omnino perdantur, adeo ꝙ nullū fructum afferant benefactori, dic ſm gl. in d. ca. firm. ꝙ dicta pia opera nō perduntur aliquo modo, & licet illi nō prosint ad salutem ꝓp pctm̄ infidelitatis, tn̄ prodesse illi poterūt ad tria. Host. in sum. in tit. de pœn. & remiss. in §. & an ficte. distinguit melius, aut quæritur † an pia opera facta ante pctm̄ reuiuiscant ad salutem post cōuersionem pctōris, & dicēdum est ꝙ sic, quia opera illa per pctm̄ erant mortificata, ideo resurgunt una cum sua au ctore, aut fuerunt facta in pctō, tunc aut peccator habebat contritionē in corpe, & aīum cōfitendi, & reducendi se ad pn̄iam, dum daretur occasio, & eodem modo ista reuiuiscūt & prosunt ad salutem sicut priora, ut est gl. not. in clem. 1. de reliq. & uen. sanc. in princ. & gl. in c. 1. & cap. magna pietas, de pœ. dist. 1. & tenet Fely. in d. c. firm. in fi. aut fuerunt facta in ipso pctō nulla exn̄te contritione, seu animo conuertēdi, & ista nunquam resurgunt, neq; ꝓsunt ad salutē, & sunt mortua penitus, quia nunq̄ spm̄ uitæ gratiæ Dei habuerunt, resuscitare non pn̄t ad salutem. Sed alia prosunt, s. ad quinq; ſm Host. ibid. Primo quia diabolus in tali hoīe non utitur tanta potentia sicut prius. Secundo, q̄a ualēt ad assuefactionem honorū operū. Tertio ad minus supplicium sustinēdum. Quarto ad corporalem prosperitatem, & ad augmentū bonorum tp̄alium. Quinto, & ultimo ad illuminationem intellectus ut citius diuina gratia illustretur ad cōuersionem, & pn̄iam, & ꝑ conn̄s ad salutē, ut hr̄, de pœn. dist. q̄d ergo turbant q̄uis S. Aug. dicit ꝙ pium est credere, & fides nostra hoc expostulat, ut cum grā Xpi in homine destruxit mala priora, ꝑ pœnitentiam ēt remuneret bona, nam cum destruxit ꝙ suum non inuenit, amet, & diligat q̄d in peccante plātauit, ut hr̄ de pœn. dist. 3. pium cum tribus. 200. seq. & Host. ubi supra. Et hæc sufficiant pro aliquali notitia istius criminis hæresis ut facilius cognoscamus q̄ sunt puniendi pœnis hęreticorū, & q̄ aliis pę nis. Qui uero quærit hr̄e subtiliorem notitiam istius criminis uideat sacros Theologos, & maxime S. Thom. in 2. 2. q. 11. art. 1. 2. & 3. & per totam illam q. & in 2. 2. q. 2. & S. Aug. in lib. quem edidit de util. cred per totum, & S. Bonauen̄ in 4. sen. dist. 13. arti 4. q̄ incipit, determinat incidenter q̄ faciunt &c. Alex. de Alex. in 2. par. q. 181. in primo membro. Vbi ipse, & alii omnes in effectu cōcludunt idem q̄d S. Aug. ubi supra ad quorū dicta, & rectam doctrinam latius me remitto, & dicta mea limitanda, ac corrigēda si opus fuerit subiicio, ꝓsequar nūc materiā nostrā.

1 *Hæretici quibus pœnis plectendi.*
2 *Hęretico confi. et ti quę debeant pœna imponi in foro conscientię.*
3 *Mors ultimum terribilium a iure ciuili appellatur ultimum supplicium.*
4 *Filij hæreticorum puniuntur ob delicta parentum.*
5 *Filij ex coitu damnato nati omnis successionis sunt incapaces.*

QVAESTIO III.

TErtio quæro † quibus pœnis puniūtur hæretici, intelligendo de illis qui sunt propriè hæretici, dic ꝙ quatuor pœnis puniuntur de iure canonico secundum Arc. 26. q. 5. hæreticus, in fi. ubi dicit ꝙ puniuntur excōicatione, de positione rerum omnium oblatione, militari percussione, frater Ang. uero de Claud. in summ. sua, in uersic. hęret. dicit

dicit, quod 14. pœnis puniuntur, sed illas non cōnumerat nec declarat, declaratio, quā facit Arch. fuit prius Gof. in sum. sua in tit. de hær. §. punitur hæreticus, &c. ut refert idē Arch. tñ declaratio illa solum uř concernere clericos, & non laicos dum loquitur de depositione, quia laici nō patiunť depositionē, sed statim cōperto crimine si nollūt pęnitere facta declaratione per iudicem ecclesiasticum traduntur in manibus curiæ secularis puniendi & c. clerici uero nō, nisi secuta actuali degradatione, ut in c. ad abolendam. §. 1. & sequiť extra eo. tit. † Et ideo putaui aliter distinguēdum pro faciliori intelligētia, quod, Aut sumus in foro conscientia coram sacerdote dum adhuc crimen est occultum, & est pęna excōicationis, ut in d. c. ad abolendā. in princ. ibi uinculo ppetui anathematis innodamus, & facit text. in c. firmissime. eo. tit. & 23. q. 5. non uos. 24. q. 1. q dignior domus. ubi referuntur uerba Apostoli dicentis hæreticum hominē post primam monitionem de uita, quod est qñ est excōicatus, & hac pœna tam clerici quod laici puniuntur ut ibi dř, & facit in arg. text. in c. si quis eps. 26 q. 5. Aut sumus in foro contentioso canonico postq̄ sunt deprehensi in hæresi. & delictum iam innotuit curiæ, & si clericus est primo priuandus est. & deponendus ab oī ordine ac officiis, & beneficiis ecclesiasticis qbuscūq; ac oībus quoq; bonis patrimonialibus, & aliis si q sūt cōfiscatis ppetua notať infamia, deinde degradatus traditť curiæ seculari seuerissimis pœnis corporalibus puniēdus, laicus uero breui manu comperto crimine condemnatur ad perpetuā infamiam, & bonorum oīum confiscationē deinde traditur in manibus curię secularis seuerissimis pęnis puniēdus, ut not. in d. c. ad abolendam. §. 1. & 2. & in c. uergentis. & c. excōicamus. el 1. in prin. extra eo. tit. & c. cum ēm leges. eod. tit. lib. 6. & ibi Archid. & cæteri Mod. Sed q sunt istæ seuerissimæ pœnæ quæ imponuntur de iure ciuili. rñ. quod si qua pœna atrocior morte reperireť illa pculdubio puniret pp criminis atrocitatē, & horrescentiā qa, vbi maior est culpa ibi grauior debet esse vindicta c. excōicamus. §. credentes. uersi. sane. extra eo. ti. † Sed qa mors est vltimū terribiliū, vt inquit Arist in 4. Ethi. & est extrema pœnarū. 13. q. 2. qsitū. quā ius ciuile appellat vltimū suppliciū. l. si quis aliqd. §. qui abortionis. ff. de pœn. & l. vltimum. & l. capitaliū. in prin. & l. q vltimo. ff. eo. tit. hac mortis pœna puniunť. & solent cōiter igne cōburi. l. arriani. in prin. C de hær. & ppetua notātur infamia, & oīa eorū bona publicanť clemētis propriis fieret iniuria si aliqd ex bonis sibi uel eius posteris relinqueret. dicit tex. in d. l. arriani. in prin. & §. 1. C. eo. tit. quibus pœnis tā clerici quā laici subiiciunť facta prius tñ degradatione clericorū apud pprium iudicē ecclesiasticū. d. c. ad abolendā. in fin. extra eo. ti. c. ac & § fi. eo. tit. li. 6. & d. l. Arriani, & l. manicheos. C. eo. tit. & c. uergentis. extra. eo. nec poterunt eius filii seu alii descendentes vsq; in secundam gnationem obtinere aliqua officia aut beneficia ecclesiastica tanq̄ illorum incapaces c. 2. §. hær. eo. tit. lib. 6. † Ex quo nota istū casum spālem in quo filii ēt innoxii puniunť ex delicto p[illegible]is, & sic alterius crimine puniunť, ut ibi, & in d. c. uergētis. extra eod. tit. cuius contrariū disponit rřa. iuris cōis l. sancimus. C. de pę. & ff. eo. ti. l. si pęna. & l. crimen. & ff. ad sil. l. fin. vbi dř quod pęna debet psequi criminis auctores, & non se extendere ulterius ad filios, familiares, agnatos, uel amicos, sed rō spālitatis est odium delinquētis pp turpitudinē, & abominationē tāti criminis, ut dicit text. in d c. uergentis, sicut alias uidemus in crim. læsæ maiest. quod filii puniunť ex delicto patris in successione bonorū l. qsqs. C. ad l. Iul. maiest. multomagis dicēdū erit isto casu filios puniri ex delicto patris ex quo grauius deliqt př, quia lōge grauius est æternā quā tpalē lędere maiestatē d. c. vergentis. † Secundo habes aliū casum in quo filii puniunť ex delicto patris in authen. q. mo. na. effi. sui. §. siqs aūt. sumpta in auth. ex cōplexu. C. de incest. nup. vbi filii nati ex nephario, & dānate coitu sunt incapaces oīs successionis paternæ, nec à patre alēdi sunt, nec filii dici possunt. hoc. n. nō accidit culpa filiorū, qa ipsi nō peccarū, sed in odiū sceleris paterni, & illius turpitudinis d. auth ex cōplexu. Est, & tertius casus in quo pęna primi auctoris extendiť ad filios, & agnatos illius successores vsq; ad quartā gnationē c. in quibusdā de pœn. Quarta reper. ť casus in c. cum multæ. 15. q 8. & 2. q. 4. Itē pctō Israelitarū. † Quintum reperio casum in c. 1. & 2. de fil. presb. uide gl. in d. c. vergentis. eo. tit. de hær. alias quoq; pęnas, & supplicia patiunť isti hęretici nō tñ corporalia de qb. latius p[illegible] Host. in summa de hær. & Archid [illegible] c. hær. 24 q. 3.

1 *Filij hæreticorum catholici, & orthodoxi an possint parentibus succedere.*
Ius ciuile non tollit ea quę sunt iuris naturæ.
2 *Filij hęreticorum ne in denario quidem succedere possunt.*

QVAESTIO IIII.

1 QVarto quæro, † qd si filii ipsius hæretici sint boni, & fideles christiani, & delicti paterni pœnitus ignari, an poterunt succedere in bonis paternis saltem in legitima eis debita iure naturæ, ut ex illa possint hr̃e alimenta, & uidebat̃ dicendum ꝙ sic, qa ius ciuile non tollit ea q̃ sunt de iure naturæ ex quo sunt immutabilia. l. ex hoc iure gentium, & ibi not.gl.ff.de iusti.& iure. & in stit.de iur.nat.gen.& ciui.§.sed naturalia succeßio aũt filiorũ in bonis parentum est de iure naturæ, & l.cum rõ.ff.de bon.dam.in auth. ut cum de ap.cog. §. aliud quoque capitulũ. l.fin.C de instit.& substi.l.precibus. C.de impub.& l.nam, & si parentibus. ff. de inoffic. testa.cum si.Sed in contrarium est ueritas qa 2 † ipsi filii effecti sunt à iure adeo inhabiles, & in capaces paternę succeßionis quòd illi etiam in uno denario succedere non poßunt imò debẽt semper in miseria, & egestate for descere, sicut filii reorũ criminis læsæ maiest. adeo ꝙ nihil aliud eis relinquendum est nisi sola uita quæ ex misericordia elargitur. Et tales esse debent in hoc mundo quibus uita sit supplicium, & mors solatium, uide text. in d. c.uergentis, & in l.q̃squis.C.ad l.Iul.maiest.

1 *Hæreticus errorem suum corrigere paratus an possit ueniam obtinere.*
2 *Pœnitentiam locum non habet in criminibus atrocioribus.*
Reuocatio hęresis an debeat fieri statim post deprehensionem.
3 *Aduerbia temporalia continuo, illico, incontinenti, & similia celeritatem postulant de sui natura.*
4 *Reuocatio erroris quando sponte, & uero corde fieri dicatur.*
5 *Reus in quacunque iudicij parte potest errorem reuocare.*
6 *Conceßum uni plurium cęteris censetur denegatũ.*
7 *Bona hęreticorum non sunt ipso iure publicanda.*
8 *Donatio facta per hæreticum ante damnationem an ualeat, & an possit reuocari.*
9 *Reuocatione erroris facta hęresis caret altero ex substantialibus extremis.*
10 *Hæretici per iudicem ecclesiasticum condemnati nedum curiæ seculari traditi possunt ad pœnitentiam admitti.*
11 *Continuo uerbum, de sui natura actum immediatum denotat.*
12 *Reuocatio erroris non admittitur nisi secundum iudicis arbitrium.*
13 *Peccatoris mortem non optat Deus, sed quod uiuat, & conuertatur potius.*
14 *Pœnitentibus ueniam damus, est propositio indefinita uniuersali æquipollens.*
15 *Reuocatio erroris post latam sentẽtiam admittitur.*
16 *Dictiones continuo, mox, & similes quandoque spacium temporis admittunt.*
17 *Iura generaliter loquentia generaliter sunt intelligenda.*
Nunquam dictio, est exclusiua loci, & temporis, & cuiusuis alterius subiecti.
18 *Probãones in criminalib. luce clariores esse debent.*
19 *Contractus stipulationis unico debet fieri contextu.*
20 *Redeuntes ad gratiam sponte qui dicantur.*
21 *Reuocatio, & pœnitentia duplex esse potest.*
22 *Hęretico relapso non datur, uenia, conferri tamen possunt sacramẽta, si pœnitentiæ appareant signa.*

QVAESTIO V.

1 QVinto quæro † quid si aliquis deprehensus in hæresi, sit paratus tamen errorem suum reuocare, & abiurare hæresim an poterit ueniam obtinere, & euitare pœnas corporales de quibus supra, & uidetur dicendũ ꝙ non. Quia in criminibus rł̃r maxime in atrocioribus, non est locus pœnitentiæ etiam ꝙ fur ultra pœnitentiam ipsam restituisset bona furto subtracta propriis dñis, non tñ parcitur sibi l.qui ea mente, & ibi Bart. ff. de furt. tu dic ꝙ isto casu admittitur pęnitẽtia ꝑ quã euitant̃ pœnæ corporales, ut in d.c.ad abolẽdam, in prin.in uer.ibi, nisi continuo, & c.de hæret. & l.manicheos. C.eo.tit. Ex quo nota casum specialẽ in quo in grauioribus criminibus admittitur pœnitẽtia ex parte rei qua euitant̃ pœnæ corporales, & maxime pœna ultimi supplicii. d.c.ad abolendam. Nam in contrarium est regula iuris cõis.d.l.q̃ ea mente. Sed nunc insurgit dubium † nunquid ista 2 pœnitentia, & reuocatio hæresis fieri debeat incontinenti q̃ primum fuit deprehensus in hæresi, uel ex postfacto in quacunq; parte iudicii usque ad sñiam, uel eius executionem, quidam dixerunt ꝙ incontinenti fienda sit absque

absque ulla mora,& sponte.alias si fieret po stea non admitteret; pro qua opin. allegant tex.in d.c.ad abolēdam §.1.in uer.ibi, nisi cō tinuo,&c.ubi tex.duo principaliter pondera re vr̄ ad hoc ut ista reuocatio admittat̄, primum est,q̄ fiat incontinenti post deprehen sionem erroris.Item q̄ fiat sponte,& nō co acte.hoc aperit tex.in d.c.ad abolēdam.uers. nisi continuo patefacto crimine ad unionē fidei Xp̄ianæ sponte redierit,&c. Ex quibus uerbis manifeste apparet dictam reuocationē fieri debere sponte,& incontinenti sine tē poris interuallo s̄m q̄ declarat ibi Pan. quia 3 dictio ista † continuo incōtinenti,illico,& similes sunt aduerbia t̄palia quæ de sui natura desiderant celeritatem absq; t̄pis interuallo.l.pen.C.depoſi.& ibi Bar.& Bal.& Mod.in l.lecta.uer.dicebā ff.si cer.pet.l. hæredes pala.§.fin.ff.de testa.l.1.§.fi.ff.de pe.leg.l.q̄ ait lex.§.fi.ff de adul.& per do.Alex.in l.fructus. ff.sol.ma.& 32.q.ult.apud misericordē.uide tex.optimum in l. continuus. in princ. ff.de uerb.oblig.& hanc opin.vr̄ tenere Pan.Ant. de But.& Fel.in d.c.ad abolēdam. uide Abb. ibi in 5.no.& in glo.in uer. sponte. Pro quo facit ista ratio euitandæ absurditatis. nam si aliter diceremus.s.q̄ ista reuocatio q̄ncunq; admitteret̄,sequeret̄ hoc nulli,uel rarissimi hæretici puniren̄t pœnis corporalibus, quia quotiescunque uiderent iudicem paratū ad exequendum ultionē pœnæ corporalis semper dicerent ut euitarent ultimū suppliciū se uelle corrigere,& reuocare errorem suū,& sic eluderent iudicium,iudicē atque iustitia contra ea quæ hn̄r in l.1.& l. diuus. & ibi Bar.ff.de custo.reo.eo maxime q̄a nō est prę sumendū q̄ tunc libera uoluntate,& sponte dcm̄ errorem reuocēt,sed potius timore pœnæ instantis seu imminentis supplicii.ita vr̄ sentire d.Fel.in d.c. ad abolendam. & idem ēt Abb.in 5.no faciunt notata per Bart. in l. 4 1.ff q̄ met.cau.†illa.n.reuocatio fieri dr̄ spōte,& uero corde quæ fit à principio q̄n non adest,& adhuc metus urgens instātis periculi,& quæ fit aīo,& intentione amplius non reuertendi ad errorem prædictum, de pœni. dist.3.in princ.c.pœnitentia,pœnitentia, illa est quæ fit corde contrito oris confessione,& operis satisfactione.alias nulla est pœnitētia.de pœniten.dist.3.nihil.de consec.dist.5. nihil.2.q.3.c.fin.§.destitisse. ubi dr̄ destitisse eum accipimus qui totum aīum agēdi deposuit.Lex.n.ueniam indulget his qui spōte,& cito ad pœnitentiam recurrūt. l. manicheos. C.de hæ.l.hi qui sanctam.C.de apost. & cum ista opi. vīr transire cōiter Doct. Cano.in d. l.ad abolendam.quam Abb.in d.c.excōmuni camus.el 1.in glo.fin.dicit comprobari ex doctrina dn̄i Archi.in c.ut commissi.eod. ti.lib. 6.ubi dicit,q̄ tunc reus dr̄ sponte,& incontinenti redire ad fidem.s.anteq̄ neget,& anteq̄ recipiantur testes,& crimen probatum fuerit,& iudicium ad ulteriora prosequatur. Idem ēt sentit Ioan.de Ligna.in clem.ad nostram.eod. tit. Contrarium tamen opinionē quam plures non leuis auctoritatis Doct. te- 5 nuerunt q̄ † immo reus admittitur ad pœnitentiam ipsam,& erroris reuocationē in qua cunque parte iudicii ēt post sn̄iam usque ad executionem exclusiue in qua opi.fuit Abb. prædictus in d.c.excōicamus,el 1. extra eod. ti.ubi post lecturam illius c.extra glo.format hanc quæstionem in specie,& demum concludit quod reus admittitur ad pœnitentiā istam,& pōt errorem suum reuocare iu quacunq; parte iudicii,ēt post sn̄iam iudicis ecclesiastici an̄ tn̄ illius executionem, ut latius infra dicam,dummodo nō sit traditus curiæ seculari,q̄a postq̄ illi traditus reperiretur nō est amplius sub p̄tāte iudicis ecclesiastici,& istā opi. dicit ipse esse mitiorē,& ideo tenendā,pro cuius comprobatione adducit doctrinam Io.And.in d.c.excōicamus.el 1. in quadam apostilla ubi dicit, q̄ illi tradendi sunt curiæ seculari qui conuicti,& condemnati sunt,& nolunt ad fidem reuerti.illi ergo qui uolunt ad fidem reuerti licet in eo statu sint in quo tradēdi sunt curię seculari,q̄ est post sn̄iam iudicis ecclesiastici admittēdi sunt oīno ad pœnitentiā,quod tenet,& sequitur ēt gl in c.pe.in gl.fi.extra eo.titu.quæ expresse vult q̄ uolentibus ēt post latam sn̄iam ad fidem Christi reuerti,& agere pœnitentiā,corporalis pęna remittitur,pro quo facit ēt tex. in l.manicheos.C eo.tit. ubi Imperator dicit pęnitentibus ueniam damus,& non limitat neque restringit tempus ipsius pœnitentiæ, p̄ qua ēt opi. Abb.adducit doctrinam.Arch. in c.ut commissi de hær. lib.6. ubi dicit q̄ relapsis duntaxat non parcit̄,& denegat̄ audiētia.ergo aliis qui nondum relapsi sunt, non denegabitur audientia, nec eorū spernet̄ pœ- 6 nitentia.†Quia ita est q̄d uni denegatur cæteris cōcessum esse vr̄ locum p̄tor.ff. de iud.

l.qui testō.§ eum qui uer.mulier.ff.de testa. c.cum sit gñale. & ibi glo. de foro comp.no. Bal & Doct.in auth.diaconissam.C.de episc. & cle.quãuis Abb. in fi. fatet ꝙ hæc eius opi. expresso iure non probat, imò potius posset defendi cõtrarium in uia iuris,qa illud c.ex. cõicatus,in damnatis nullam dat indulgentiam.& tex.in d.c. ad abolendam, loquit de redeuntib.statim.Ego aũt ultra ea q̃ adducta fuerunt per Abb.pro ista sua opi. super addo tex.in c.fi mississime extra eo.tit.ubi dr ꝙ oĩs hereticus,& schismaticus cum diabolo,& angelis eius æterni ignis incendio. Participabit nisi fine uitæ catholicæ fuerit incorporatus, & reintegratus ecclesiæ,ex quo tex.ꝓbat, ꝙ pnĩa ipsa admittit, & exaudit usque ad extremum uitæ.Secũdo pro eadẽ opi.adduco tex. in d.c.uergentis.in uer.nisi,iuncta glo.ubi re ꝑ c io, ꝙ hæretico reuerso restituunt bona ex misericordia,& pietate canonica ,sed cla-

7 rũ est † ꝙ bona hæreticorũ effectualiter non publicant, nisi per snĩam iudicis ecclesiastici,sicut fit in crim. læsæ maie. ubi prius fert snĩa,& declarat pœna, deinde capiunt bona. l.quisque.& l.fi.in prin.C.ad leg.Iul.maie.& in auth.ut nulli iud.§.facit l.1.& 2.& l.fi. C. de sent pas & rest.& l.arriani.C. de hæi. Quibus superaddo bonũ tex. q mihi nuꝑ occurrit in c.cum s̃m leges.in fi.eod.ti.lib. 6.ubi in effectu concluditur,ꝙ licet bona hæreticorũ à die commissi criminis censeant ipso iure cõfiscata,sicut bona reorũ criminis læsæ maiestatis,ut l.fi.C.eo.tit.tñ uere, & effectualiter non dñt esse publicata nec actualiter apprhendi pñt,nisi demum secuta snĩa iudicis ecclesiastici,ut dicit ibi tex.in fi. super quo Archi. dicit ꝙ licet oẽs contractus alienationũ facti per hæreticum post diem commissi criminis retractari possint, est uerum post latã snĩam,quæ retro trahit effectum suũ a d diẽ commissi criminis, ex illa die vr sibi interdicta alienatio ad instar minoris uel furiosi,ui de ipsum,in d' c. cum s̃m in fin.in uer. & est ratio,quia non habuit ius uendendi, ubi ex-

8 presse dicit † ꝙ licet donatio facta per hæreticum ante damnationẽ ea demũ secuta reuocari possit, tñ dñia bonorum hæreticorũ non pertinent ad fiscum,nec ad ecclesiam,nisi ea demum damnatione secuta super crimine qua fert iudex ecclesiasticus, cuius condẽnationis effectus trahitur retro ad diem commissi criminis, ut proxime dixi alias sequere ꝙ fiscus,siue inquisitore uel epo posset ad libitũ suũ bona ipsa uẽdicare, & alienare post diem commissi criminis ante snĩam , quod fieri non potest,ut dicit ipse d. c. cum secundum.in fi.ergo sequitur, ꝙ illa confiscatio q̃ fit ipso iure nullum vr habere effectũ,nisi de mũ secuta snĩa , & uidet ꝙ añ snĩam potius habeat uim prohibitionis alienandi q̃ dñiũ transferendi in fiscum , ut sonant uerba tex. in l.fi.C.ad l.Iul.maiest.super qua,& quibusdam aliis legibus uidetur esse fundata decisio.d.c.cum s̃m.& hoc ẽt ex mente Arch. ibi dum allegat tex.in l.in causæ.la 1.§. fin.ff.de min.quod patet ratione, quia si totum dñiũ translatum fuisset in fiscum à die commissi criminis ipse hæreticus uel eius hæredes tenerentur fisco ad restõnem fructuum oĩum bonorum prædictorum à die commissi criminis usquẽ ad diem sententiæ , quod nullibi cautum reperio,sed potius contrarium.s. ꝙ habent uim prohibitionis alienandi. & ꝙ ipse hæreticus in hoc æquiparetur minori,ꝓdigo,uel furioso quibus est interdicta administratio , & alienatio bonorum suorum d.l. in causæ.§. fin.& l.consilio.ff.de cura. furio. & ibi Bart. concludo igitur in hoc puncto ꝙ uera,& effectualis confiscatio per quam dominiũ transfertur in fiscum fit statim post latam snĩam, & non ante. Vñ sequitur ꝙ restitutio bonorũ q̃ petitur per ipsum hæreticũ reuersum præsupponit snĩam fuisse latam per ea quæ supra dicta sunt quidem snĩa fingit fuisse lata die commissi criminis.† Tertio

9 pro eadem opi.facit ista ratio,quia statim ꝙ fit reuocatio deficit alterum ex duobus extremis substantialibus ipsius hæresis , quod est pertinacia in uoluntate,ut not.24.q.3. dixit Apostolus. potest dici ꝙ ẽt aliud extremum deficit,qđ est error in rõne, quia reuocando errorem deuenit in lucem ueritatis , & lucis ingressus est erroris exclusio.c.cum ex iniuncto.§. 1.extra.eo.tit.& not.in d.ca.ad abolendam.§. 1.deficientibus igitur,& sublatis ꝑtinacia, & errore quæ tolluntur ꝑ ipsam reuocationẽ destruit hæresis substantialiter,ut late diximus supra eo.titu.in 1.q iuxta diffinitionem hæresis,& ꝓbat hoc ꝑ tex.in d. c. ad abolendã.& c.uergentis. ubi exposita regula reorũ istius criminis , & pœnarum qbus ipsi crucient subiungitur immediate exceptio nisi hæresim ipsam reuocauerint , ex qbus manifeste cõstat ꝙ per reuocationẽ ipsam tollitur

lit hæresis oīno, quod tñ est uerum in eo qui semel tm̄ incidit in crimen non autem in relapso qui absque ulla spe ueniæ sublata sibi omni audientia postquam fuerit secunda uice deprehensus traditur statim curię seculari ultimo supplicio puniendus. d.c. ad abolendā, in fi. & ratio pōt esse, ꝙ istius reuocatio recusatur, & nullatenus admittitur, quia ꝓsumitur ficta, & falsa ad effectū duntaxat euitādi pœnas corporales, aīo potius decipiēdi iudicem. & iterum reuertendi ad uomitū, ut canis, q̃ uere pœnitendi. c. excōicamus. el 1. §. qa aut inuenti, extra eo. tit. & dicemus infra eo. tit. & in 8. q ex quo tex. probaṫ illa ꝓsumptio ꝙ ex quo alias qs fuit habitus suspectus de hæresi uehemēti suspiciōe, si iterū postea deprehendaṫ in ea, ꝓsumiṫ ꝙ semꝑ fuerit in ea, & ꝑseuerauerit in eius ꝑuersa intētione hęretica, ut d.c. excōicamus. §. q aūt, & c. ad abolendā in fi. licet in foro cōsciētię si uero corde pœniteat quoad Deum, pnīa illa est sibi satis proficua ad salutē aīę nō autem corporis, ut not. in c. suꝑ eo. §. fi. eod. lib. 6. & infra hac ead. quæst. tangam uerbum in fi. Demum Abb. in d.c. excōicamus. respōdendo eo modo quo potuit ad tex. in d.c. ad abolendā

10 † dicit quod aut isti hęretici fuerūt cōdēnati per iudicem ecclesiasticum nondum tñ traditi fuerunt curię seculari, & isto casu potuerunt admitti ad pnīam reuocando, quia satis dñr incontinenti dictum errorem reuocasse, si illum reuocauerunt antequam tradantur in manibus iudicis secularis, & ita ꝓcedit dispositio illius c. aut uolūt reuocare postq̃ traditi fuerūt curiæ seculari, & non poterunt amplius audiri qa tunc dñr esse priuari omni priuilegio ecclesiastico ꝑꝑ degradationē, & ideo non erit amplius locus pnīæ. Aduerte qa ista solutio Abb. non uṙ esse multum tuta de iure nec sustentabilis, & licet æqua sit in ueritate. Tñ caret iuris fundamēto, qa nulla lege neque ratione roboraṫ contra l. illam. C. de colla. & in auth. de trien. & semis. §. cōsideremus. Item quia non est gñalis hæc sua distinctio, quia non comprehendit nisi clericos, dum dicit quod postq̃ sunt traditi curiæ seculari amiserunt oē priuilegiū per degradationem, sed laici non degradaṫ merito &c. & ideo melior solutio mihi uṙ ista, tenendo illius opinionem, qđ ex quo iudex ecclesiasticus per snīam suam qua declarauit reū esse uerum hæreticum, & tradendum esse curiæ seculari, ut puniatur pœnis corporalibus illa fuit sententia diffinitiua, ut in c. excōmunicamus el 2. §. primo, extra eo. tit. & c. cum fm̄. §. fi. eod. titu. lib. 6 siue igitur bene pronunciauerit siue male, semel functus est officio suo c. in literis. & c. uenerabilis. de offic. de leg. & l. iudex postq̃. ff. de re iud. & ideo nō poterit amplius ipsam sententiam reuocare, & reum ipsum ad eius manus retrahere, per notata per Inn. in d.c. in literis. de offic. de leg. & multominus hęc reuocatio fieri pot est postq̃ snīa sortita fuit executionem suam ꝑ illam actualem traditionem quę proprie executio est l. à duo Pio. in princ. ff. de re iud. & d.c. in literis. Res igitur adhuc apparet dubia, quia ex dictis Abb. non daṫ congrua, & concludens rñsio ad tex. in d.c. ad abolendā.

11 in uers. cōtinuo, † ꝙ uerbum continuo siue continuūs, de sui natura denotat actū immediatum absq; aliquo tꝑis interuallo, sicut cū dṙ qđ fieri unico cōtextu. Vnico contextu intelligitur. s. antequam quis diuertat ad extraneos actus l. hæredes palam, & ibi Bart. ff. de testa. & hoc probat tex. in l. continuus. in prin. ff. de uerb. obl. ubi dṙ ꝙ cōtinuus actus diciṫ ille, qui continuatim perficitur, ut post interrogationem sequatur rñsio antequam rñdens diuertat ad alia negocia, ad quæ si diuerterit licet respondet eadem die uitiatur actus, ex quo tex. probatur ꝙ illa dictio, non admittit dilationem unius diei. Quid dicendū casus ꝑfecto uidetur esse satis dubius, ex una parte uertiṫ rigor iuris, ex altera uero suadet ęqtas, quam ius canonicum recusare non solet. c. 1. q cle. uel mona. de pœn. dist. 3. pnīa. & c. ꝑfecta, & est magni effectus ista resolutio ex quo hic agitur de uita hoīs. Ego uero sum istius opinionis saluo tamē melio-

12 ri iudicio, † ꝙ hæc pnīa, & reuocationis admissio sit arbitraria, & in mero iudicis arbitrio consistat, donec reus reperireṫ manibus ipsius iudicis ecclesiastici. licet neminē adhuc inuenerim q illam ponat, iudex igiṫ ecclesiasticus poterit illā admittere, aut in principio iudicii. i. incontinenti, postq̃ quis fuit deprehensus in hæresi, aut in medio uel in fine iudicii, anteq̃ tñ tradatur curiæ seculari citius, uel tardius, breuius, aut longius fm̄ personarum cōdōnem, & qualitatē facti, ut l. respiciendum. in fi. principii. ff. de pœn. ibi in grauioribus pœnis legum seueritatem cum aliquo temperamēto benignitatis suscipiāt, di

cit

eit l C.loquendo iudicibus, & in leuioribus ꝓniores ad lenitatē, uide tex. in l. aut facta. in prin. & §.1. eo. ti. ubi dicit plura esse consideranda in pœnis iniungendis, & maxime ꝑsonarū cōdōnem, ꝓ quo facit tex. in l. non oēs. §. à barbaris. ff. de re mil. Pro cuius euidentia sciendū est, ꝙ hæresis est crimen mere ecclesiasticū d. c. ad abolendam. §. pen. extra eo. tit. & in c. ut inquisitionis. §. pe. eo. ti. lib. 6. ita ꝙ illius cognitio atq; decisio ad solū iudicē ecclesiasticū ꝑtinet, de quo iura plurimū cōfidunt, & maxime in hac mā in qua multa cōtulerunt eius arbitrio terminãda, prout est modus, & forma abiurandi hæresim d. ca. ad abolendā, uer. nisi ad arbitriū epi, &c. Itē bonorū cōfiscatorū d. c. uergētis, & qdā alia sicut est traditio in manibus iudicis secularis iuxta no. in c. sup eo. de hær. lib. 6. quare ēt non est dicendū, ꝙ tps admittendi istā reuocationē sit arbitrariū, & in ipsius iudicis arbitrio mere cōsistat, attēto maxime ꝙ ista reuocatio hēt instar, & similitudinē quandam pnīæ spūalis fauore fidei, q est ut error istus hæresis penitus extinguat, & ꝙ Christiani oēs sub una fide catholica religiose uiuant.

13 † Quia Deus non uult mortē pctōris, sed ut cōuertat, & uiuat, ut hr̄ Ezec. 18. c. & 50. di. ponderet. 23. q. 1. si Petrus. & no. in c. accusatus. §. licet, eo. tit. lib. 6. & in c. 1. & 2. qui cle. uel uouen. ubi admissio pnīæ, & reuocationis à malo post perpetratū scelus tota mandatur arbitrio iudicis in d. c. 1. disponit ꝙ q̄dā diaconus aliū uulnerauerat in sabbato, & postea quādā mulierē duxit in uxorē, & matrimoniū de facto cōtraxerat. dicit ibi Pōtifex, ꝙ si ille diaconus uxore relicta humiliato corde ad pnīam deueniēs ueniā postulauerit, sibi parcendū erit, & si iudici uidebit restituēdus erit ad offm̄ suum in ecclesia, & ulterius quoq; ad presbyteratus ordinē iudice arbitrante poterit ꝓmoueri, cū ibi sint duo grauia cria, nihilominus si īteruenit pnīa, & iudici æquum uidebitur, nō solum parcit delinquenti, & ad pristina officia restituitur, ue rumēt ad maiora extollit, eo maxime qñ iudex cognoscit ipsum reū fuisse alias hoīem honestæ cōdōnis, & bonæ cōuersationis, ut dicit gl. in d. c. de quo uerisimile sit ꝙ debeat se corrigere, ita dicamus in casu nostro quotiescunq; iudex uiderit aliquem hoc crimine notatum iuuenem simplicem aut mulierē, uel qui alias erat uir bonæ condōnis, & famæ, & honestis cōuersationibus solitus participare, nō est dicendū, ꝙ non dēat admitti ad reuocationē usque ad snīam, maxime qñ spes adest, ꝙ in futurū erit melioris uitæ. d. c. 1. & 2. q cle. uel uo. & arg. l. non oēs. §. à barbaris ff. de re mil. l. q s fit fugitiuus. ff. de ædi. edi. sed si esset uir malæ condōnis, & alias criminosus in aliis uel in hmōi crimine multū longeuus, aut alias habitus suspectus de hæresi, non dico graui, sed leui suspicione notatus fuerit, ut in c. accusatus. in prin. eo. ti. lib. 6. de quo spes non sit, ꝙ in futurum debeat se corrigere, isto casu nō admittat pnīa sero nisi incōtinenti, &c. & ex hmōi circūstātiis, & qualitatib. iudex poterit qñq; citius qñq; tardius admittere illos ad reuocationē, arg. d. l. aut facta, & l. respiciendum. in prin. ff. de pœn. & l. 1. ff. de cust. reo. & ibi Bar. qđ, & ꝓbari vr̄ ꝑ tex. in l. manicheos. C. eo. ti. ubi Im-

14 perator simpliciter dicit † pœnitentib. ueniā damus, & non restringit se ad tpa uel momenta, ergo debet intelligi in quacunque parte iudicii, qa illa indefinita æqpollet uniuersali l. si plures. ff. de le. 3. & per d. Alex. in rub. ff. solu. matr. ergo ius ciuile quod est rigorosius admittit simpliciter hanc reuocationē, & pnīam, quare uolumus dicere quod ius canonicum ad qđ magis spectat ꝓseq æquitatem, debeat tā duro modo, & arcte ꝓcedere cōtra ipsos reos, & maxime illos qui publice pœnitentes uolunt reuerti ad fidē catholicā, hoc esset nimis crudele, impium, & dānabile potius quā religiosum, & cōtra morē ecclesię, q nemini pœnitenti, & redeūti gremium suū claudit d. l. fi. §. æquū. C. de sum Tri. 50. dist. ponderet. 24. q. 1. si Petrus. & no. in c. super eo. eo. ti. & cōse. dist. 4. oīs quod potissime probari vr̄ per iura, & rōnes illas quas supra adduximus pro corroboratione opi. Ab. uidelicet de restōne bonorū quæ fit hæretico cōuerso de qua in d. c. uergentis. quæ restitutio fieri non posset nisi bona ꝑdicta fuissent prius effectualiter publicata, & ꝑ fiscū apprehensa, quæ qdem apprehensio fieri nō potest per fiscum nisi demum lata snīa per iudicem ecclesiasticum d. c. cum secundum. §. fi. in fin. cod. tit. lib. 6. nec minus urgere vr̄ aliud fundamentum quod in pœnitente tolluntur illa duo extrema substantialia hæresis, s. error rationis, & pertinacia uoluntatis. quibus deficientibus destruitur omnis hæresis in substantia sua. 24. q. 3. dixit apostolus,

cap.

c.hæresis. & c.hæreticus.eadē causa, & q.1. cum igit deficiat crimē frustra tractat de pœna l.absentē. ff.de pœn.& l. sancimus. C.eo. 15 tit.† Pro quo facit et gl.in cap.excōicamus. el 1.extra eo.tit.in uers.deprehensi.quæ uult expresse ꝙ post latam snīam admittitur reuocatio. text. n. ibi admittit reuocationem postq̃ hæretici prædicti in errore fuerint deprehensi.gl.super illo uers.dicit publice ita qđ sit notoriū,uel sint cōdēnati ꝑ quo facit in arg.tex.in c.accus.eo.tit.lib.6.ſm Pan.ubi relapsis duntaxat non parcit,ergo aliis q nō sunt relapsi parcendū erit. Et tenendo istam opinio.quā uerissimā esse puto,nō obst.tex. in d.c.ad abolendam.in illo uerbo cōtinuo, &c.qa dictio ista ciuili modo debet intelligi cum facultate alicuius honestæ,& cōpetētis dilationis,non tā repētino modo,quod non possit aīam aspirare.nā istud uerbū cōtinuo, & alia similia aduerbia tꝑalia, sicut est continuo,illico, incontinenti,mox,& similia aliquam dilationem de sui ꝓpria nā recipiunt, qnque unius, qnque duorum,trium, quinque, decem,uel ultra dierum terminum, & plus uel minus arbitrio iudicis, & ſm subiectā materiam, ſm quod eleganter concludit Bald.in l. 2. C.de edic.diui Adria. tollen. nec minus ꝓpea dr̄ incontinenti, uel continuo, aut illico dictam id quod factum est post modicum interuallum ut supra dictum est,ut habet per Bar.in l.penult. C.deposi. & per dom. Alex. in l. & si post tres. ff. si quis cau.& l. si debitori. & ibi Bart. ff de iud. & l.cum speciali.C.eod.ti.c. si.de uerbo.signifi. lib.6.& ibi Ioan. Andr. & Archid. & l.unica. C.de his qui se deferunt.& libr.10. & de consecra.dist.5.nunquam,ubi cōtinuo quid dicitur esse factum, licet factum si post tem16 poris interuallum. uide Bald, in d.l. 2.† ubi plus dicit quod dictiones istæ recipiunt qnque spacium tꝑis duorum, uel trium mensium,& propterea ille text.in d.c. ad abolendam,non probat necessario,& concluderet, ꝙ per illam dictionem,continuo, censeatur exclusa oīs mora siue tꝑis interuallum, ex quo de sui natura patitur morā alicuius tꝑis arg.l.non hoc.C.unde cogna. faciunt notata per Bald.in l.neq; natales.C.de prob. & ideo opportune succedit regula illa de qua in l.1. in fi ff.de iure delib.uidelicet ꝙ ubicunq; sumus in materia q̃ designat tps incertum,illa incertitudo remittitur arbitrio iudicis declaranda. ita dicit tex.ibi, sed hic sumus in eisdem terminis ex quo dictio ista continuo, est incerta ratione tꝑis, quia qnque nullam recipit dilationem, quandoque aliquam recipit,sed paruam,quandoque longā,ut ex superius dictis apparet merito dicamus ꝙ succedit arbitriū iudicis per qđ declarabit illa incertitudo d.l.1.§.fi. Pro qua opin. facit et ista ratio,quia de ista pnīa,& reuocatione fit mentio in pluribus locis in iure canonico, & etiam in iure ciuili,& in d.c.ad abolendam, in c.uergentis.extra eo.tit.& c.accusatus.§.licet.& §.porro.eo.tit.lib. 6. & l. manicheos. C.de hæret.l.hi qui sanctā.C. de aposta.& tn̄ nullibi reperio ꝙ iura uelint sic sitim post apprehensionē erroris dictā reuocationem fieri dr̄e.nisi in d.c.ad abolendam, qui tex.ut proxime dixi, loquitur per uerba dubia apta sui natura comprehēdere dilationē,ut supra ui distis.cetera uero iura de hac reuocatione mentionem facientia. uidelicet tex.in c. uergentis.extra eo.tit.in c.accusatus. eo.tit.libr. 6.l.manicheos.C.eo.tit.& l.fi.§. æquum. C. de sum.Trin. omnia loquunt indefinite, & indistincte,clarum.n.est ꝙ si reuocatio ipsa fiēda esset tam cito, de celeritate hmōi in aliqua alia.l.siue.c. expressior mētio facta fuis17 set. † cum igitur gn̄aliter, & indistincte loquant iura prædicta gn̄aliter. & indistincte sunt intelligēda l.de precio.ff.de pub.& glo. in cle.1.de iud.& gl. in clemē.1. de re iud. & alia gl.in capit.ne Romani,de elec.& hoc ur clare expressum in d.l.§.æquum. C. de sum. Trin.ubi dicit ꝙ redeūtibus nunquam gremium suū claudit ecclesia,quę dictio nunq̃. est exclusiua uniuersaliter loci,& tꝑis, & cuiuscunq; alterius subiecti,iuxta quem apponitur,maxime qn̄ simpliciter profertur sine limitatione l.nunquā actionis.ff. de actio. & obl.& ea.l.nunquam actiones.ff.de regu.iur. cuius legis sētētia sūpta in sensu affirmatiuo nil aliud significat,nisi ꝙ ecclesia redeūtibus ex bono ꝓposito,puro corde, & fide nō ficto,semꝑ tenet gremiū apertū,& salutiferos ostēdit amplexus, ꝑ quo facit text. in ca. pondeicet.l.dist.& 24.qō.prima si Petrus.Pro qua opi.facit etiam text.in d.cap.accusatus. §.licet eod.titu.lib. 6.hoc modo inductus. si em̄ fauore fidei catholicæ disponit ibi ꝙ stādum sit assertioni,& dicto piuri, nō solū cōtra seipsum deponentis,uerū et contra alios criminis socios,& faciat fidem cōtra oēs,dū

modo

modo non litore nec odio sed zelo orthodoxæ fidei, processerit, cuius cõtrarium ius in iure disponit, & cõfessio sociis criminis nõ facit fidem iuris cõtra criminis socium, imo nec indicium, ut l. 1. §. diuus Ant. & §. cum quis latrones. ff. de qõ. & l. quoniam liberi. & ibi Bart. & Sal. C. de testi. & 4. q. 3. si testes. in fin. uer. item liberi. & Spec. in tit. de testi. §. 1. uers. item quod est socius. quod est uerum maxime quando agitur 18 ad pœnam criminis, quia in criminalibus debent esse probationes luce clariores ad condemnandum l. sicut cuncti. C. de proba. 2. q. 8. quisquis, &c. sciant licet enim reuocatio prioris dicti facta fuerit ex interuallo, ut dicit gl. in d. §. licet, multomagis dicendum est quod eadem reuocatio debeat ex interuallo admitti in eodem crimine, quando agitur de absolutione, & conuersione peccatoris dummodo facta sit bono zelo, &c. maxime, quia per istam interpretationem reuertimur ad regulam iuris cõis, qua cauet quod materia absolutiõis est fauorabilis, ut not. Doct. in d l. sciant. & in l. absentem. ff. de pœnis. Et tenendo istam opinio. cessat illud absurdũ de quo supra diximus, in principio primæ conclusionis, uide licet quod si reuocatio ista indistincte admitteretur rari uel nulli reperirentur hæretici qui pœnis corporalibus ultimi supplicii punirentur, quia quotiescunq; reus uideret iudicẽ paratũ, &c. nam secundum istam opin. hæc facultas reuocandi est penitus sublata reo, postquam est traditus in manibus iudicis sæcularis, ut supra latius dictum fuit. ideo cessat rõ illa, quia tunc nõ est amplius in facultate rei uelle reuocare, ut diximus supra, nec etiam est in facultate sua quando velit reuocare dum remanet apud iudicẽ ecclesiasticũ. nisi reuocet incõtinenti, sed est in facultate iudicis ecclesiastici, quando uelit admittere suam reuocationem, & pœnitẽtiam, arg. eorũ quæ hñr in d. c. uergẽtis. ibi, nisi eis ad cor reuertentibus, & abnegãtibus hæreticorum consortium, misereri aliquis uoluerit, &c. & c. 1. & 2. qui cle. uel uouen. Non obstat etiam 9 tex in d. l. continuus. in prin. † quia ibi sumus in cõtractu stipulatiõis qui perfici debet unico contextu. & de sui nã non recipit dilationẽ, alia non diceretur factus unico cõtextu, si partes antequam perficerent recederent ad extraneos actus d. l. hæredes palã. §. fi. ff. de test. l. lecta. § dicebam. & quæ no. ibi Doct. ff. si cer. peta. & hoc est de substãtia ipsius cõtractus quod nisi fiat in cõtinẽtia præsente præsenti l. 1. §. qui præsens. ff. de uerb. obl. Et ideo dico quod aut aduerbia ista tpalia sicut cõtinuo, incontinẽti, mox, illico, & similia opponuntur super actu momẽtaneo qui fieri debet unico cõtextu, nulla interueniente dilatione, neque actus extranei interceßione, & signat tps immediatam, & nullam recipit dilationẽ, saltem quæ præoccupat extraneum actũ, & hoc modo intelligitur d. l. continuus. in prin. & l. hæredes palam. §. fin ff. de test. Aut apponuntur super actu successiuo vel termino reiterabili qui requirit quandoq; terminũ ad deliberandum ut est aditio hæreditatis, ut l. cum antiquioribus. C. de iur. delib. & tunc recipiunt semper aliquam dilationẽ, & interuallam tpis, quandoq; plus, quandoq; minus, secundus subiectam mãm. d. l. penult. C. deposi. & l. cũ spãli. C. de iud. & l. si debitori. ff. eo. tit. & l. & si post tres. ff. si quis caut. & ibi per D. Alex. & per Bald in d. l. 2 C. de edi. D. Adr. tollen. & quotiescunq; esset incertitudo tpis, quia non esset limitatum nec specifice declaratum in iure, statu arbitrio iudicis, & illius declaratio ni. d. l. 1. § fin. ff. de iur. delib. Quibus non obstat etiam illud quod dicit Arch. in c. ut cõmissi eo. tit. li. 6. dum declarat quod dñr sponte ad gra 20 tiam redire, ubi concludit quod † illi dñr spõte redire qui ueniunt intra tempus gratiæ scilicet antequam personaliter fuerint requisiti, & probationes contra eos nundum receptæ fuerint, si enim postea compareat inquisitus dr uenire post tempus gratiæ, auditur in suis defensionibus. sed uolens errorem suum reuocare, & ueniam obtinere non admittitur ad gratia tñ idem Arch. in fin. declarat dictum suum, quod tex. ibi non loquitur de talibus obedientibus, quia si essent tales non deberent põst reuocationem incarcerari, & sic ur esse intentionis, quod postquam isti in carcerãtur post reuocationem quod reuocatio illa admittenda sit etiam post negationem, & receptionem attestationum ex quo incarcerantur post reuocationem loco pœnitẽtiæ, & sic nõ uñr habere liberam indulgentiam in oibus, uide Hostien in sum. eo. ti. § qualiter. uer. aduerte 21 tñ ex quibus remanet firma conclusio. † Vltimo pro cõplemento istius materiæ reuocationis hæresis dicas quod duplex est reuocatio, & pęnitentia. altera, quæ fit ad salutem animæ dũtaxat in foro conscientiæ, altera uero quæ fit ad utriusque salutem. s. animæ, & corporis, prima indistincte fieri potest per quamcunq; person. m super quocunq; crimine, & quocũq;

loco,& tpe usq; ad finē uitæ hominis uiuentis,ut l. hē in c firmiss.extra eod. tit.dummodo facta sit puro corde,& spontanea uoluntate,de pœn.dist.3 perfecta pnīa,& cap. 1. & 2.qui cle.uel uo.c.super eo.de hæret.lib. 6.ex quo infero ꝙ ista pnīa, & reuocatio est gñalis non solum rōne personarum,& criminis, sed etiam ratione loci,& tpis d.ca. super eo.

12 in fin.(ubi nota casum mirabilem ꝙ hæretico ēt relapso in hæresim q debet igne uitam suam absq; ulla spe ueniæ finire , si emiserit pnīæ signa manifesta nō denegantur sibi ecclesiastica sacra sicut cōfessio,& eucharistia, quibus humiliter ab ipso reo petitis nullatenus erunt sibi denegāda, licet corpus sit omnino periurus ita est tex expressus. in d.c.super eod. in fi. Secundo uero casu qñ est pnīa & reuocatio quæ fit gratia utriusq;. s aīæ,& corporis,& pro utriusque salute , & ista non est adeo gñalis, sed specialis , & restringitur ad loca,& tpa de quibus supra, & ista nunq̄ competit relapso d.c.ad abolendam , & cap. accus.extra eod.tit.in antiq.& in 6.

1 *Hæreticus qui pœnitens bonorum suorum restitutionē obtinuit , an possit recuperare illa à fisco occupata.*
2 *Sententia restitutionis tantum restituit quantum sententia condemnationis ademit.*
3 *Ius canonicum de salute animæ curans,de bonis tēporalibus raro disponit.*
4 *Restitutus contra quem recursum habebit, bona sua per fiscum alienata sint.*
5 *Possidens in pari causa prioris est conditionis .*
6 *Peccatori conuerso pro bonis recuperandis , quo subueniatur remedio.*

QVAESTIO VI.

SExto uidendum est ex quo diximus supra ꝙ bona hæreticorū confiscant, qro

1 † quid si hæreticus qui abiurauit hæresim,& obtinuit restōnem bonorū suorū , tñ reperiit bona sua fuisse ꝑ fiscū occupata an illa poterit à fisco recuperare,dic ꝙ sic, si iudici uidebitur,ut in d.c.uergentis,in uer. his tamen &c.extra eo. tit. ex quo no. ꝙ restitutio bonorū q̄ fit reo postq̄ habuit gratiam, criminis,& pęnæ est arbitraria de iure cano. qđ secus est de iure ciuili , ut infra proxime dicam.Contra hoc opp.de l 1.& 2.C.de sen. pas. & restituinam in restōne bonorū quæ fit reo q habuit gratiam crimīs , & pœnæ sunt multū attendenda uerba rescripti gratiosi. Aut.n.gratia fuit elargita a principe per modū indulgentiæ , & sic per uerbum indulgeo, aut per modū restōnis, & per uerbum restō. Primo casu reus nō dr restitutus nisi ad uitā duntaxat bonis & fama apud fiscum remanē tib.d.l.2.C.de sen.pas.Secundo uero casu qñ per modum restōnis ad oīa censetur restitutus.s.ad uitam,& bona,& famam.d.l. 1. & l.

2 fi.C.de sen.pas. † quia quantum condemnationis snīa ademit, tantundem restōnis sententia tribuit & restituit d.l fi §.fi.& ibi Bar. & 2.q.3.si quem.Sol.dixerunt quidā ꝙ in d. c.uerg restō fit à lege,sed in d.l.1.& 2. restitutio fit à Principe uiuēte,& sic ab hoīe, & mitius agitur cum lege q̄ cum homine. l. Cels. ff.de arb ista sol. parū ualet , qa restō de qua in d.ca. uerg fit ab hoīe qui ab ipsa lege hēt arbitrium,non aūt ab ipsa lege principaliter & immediate , & ideo aliter dicas ꝙ in restitutione illa quæ fit de iure cano.ut d.c.uerg. cōsideratur principalr fauor animæ,& fidei, & in ea plurimum attenditur mentis sinceritas,& cōstantia in obseruatione,& ꝑseuerantia fidei catholicæ d.c uerg.in uer. ibi nisi eis ad cor reuertentib. & abnegantibus hæreticorū consortium &c.& d.cap.1.& 2.qui cle. uel uo.In alia uero quæ fit de iur.ciui.uigore d.l.1.& 2.non attēditur fauor animæ, uel fidei,sed fauor,largitas, & gratia ipsius prin

3 cipis,& cōmodum tpale.† Et ideo ius canonicum quod principalr attenditur ad salutem animæ parū curauit de bonis tpalib. sed diligenter attendit ad id quod erat maius periculum.c.ubi periculū, de elec. lib.6. & ꝑpea non curauit quidq̄ certum disponere de ipsorū bonorū restōne , sed illam totam iudicis arbitrio demādauit,nec in ea curauit,uel attendit subtilitates uerborū iuris ciuilis , an restitutio istorū bonorū fuerit facta, uel concessa,per uerbum constituo,aut per uerbum indulgeo , sed qualitercunq; facta fuerit gra ipsorū bonorū restō semper statim arbitrio iudicis d.c.uergentis.c.si pater.de test.& cap. licet mulieres,de iureiur.lib. 6. Ponamus.n. ꝙ ipse reus omnia bona sua , uel saltē maiorem partē ipsorū lucratus fuerat ex fenore, qa dum erat sub praua hæretica professione exercebat magnas usuras ex quibus maiorem partem suæ substantiæ composuerat, dicendum ne erit isto casu ꝙ iudex ecclesiastica

ſticus debeat reſtituere bona dicto cõuerſo, dico ꝙ non, ut no. Card. in d. clem. 1. de uſur. & per Dy. in reg. pctm̃ de reg. iur. lib. 6. Cum ergo iſtæ duæ rationes ſint diuerſæ, & ex diuerſis cauſis fiant, merito debent diuerſo iure cenſeri. l. Papin. exuli. ff. de min. l. pen. ff. de cal. cum ſim. Sed quæro retentis eiſdem terminis † quid ſi fiſcus bona iſta iam alienauerat, & in priuatos uſus conuerterat in totũ, uel in partem, contra quem habebit recurſum iſte reſtitutus, & an poterit dicta bona ab ipſis poſſeſſoribus uendicare. Rñ. diſtingue, aut fiſcus bona prædicta alienauerat titulo lucratiuo ſ. donationis, aut legati, uel titulo oneroſo. ſ. uẽditionis, locationis, emphyteuſis, & ſimilibus. Primo caſu, aut bona illa fuerunt acq̃ſita ex tenore, uel alio iniuſto titulo, & non datur repetitio dicto reuerſo ad fidem per no. doctrinã Car. in d. cle. 1. de uſu. & Dy. in reg. pctm̃. de reg. iur. lib. 6. Aut fuerunt iuſto titulo acq̃ſita. & proculdubio poterit illa uendicare. d. l. z. & quæ no. ibi Bart. in 4. col. C. de ſen. paſ. & reſt. rõ eſt. q̃a iſte tractat de dãno euitãdo illi uero poſſeſſores de lucro captãdo merito iſte p̃ferendus eſt illis. l. fin. C. de cod. & in auth. de imp. lucr. deſcri. in prin. Secundo uero caſu q̃ñ ex tit. oneroſo illa uẽdicare nõ poterit nõ eſt una, q̃a iſto caſu uterq; tractat de dãno euitãdo, & ſunt partes in cauſa, & r̃la eſt, ꝙ † in pari cauſa potior eſt condõ poſſidẽtis c. in pari. de reg. iu. lib. 6. alia rõ uiget, & melior, quia cũ iſti poſſeſſores emerit à fiſco, q̃ erat uerus dñs dcõrũ bonorũ. l. q̃ſquis. & in l. fi. C. ad l. Iul. maie. & l. Arriani. C. de hær. c. ad abolendã, in fi. & c. uerg. extra eo. tit. & cap. cum ſcd̃m. ll. eo. ti. li. 6. merito fuit in eiſdem emptorib. translatũ uerũ dñium ipſorũ bonorũ, & poſſ. adeo q̃d iudex eccleſiaſticus, aut ſuperior reſtituẽdo bona iſti conuerſo non põt reſtituere, niſi illa quæ ſunt apud fiſcũ, quorũ adhuc eſt dominus, alia uero q̃ fuerunt alienata nõ põt amplius reſtituere abſq; cõſenſu dñorum, & poſſeſſorũ. l. id quod nr̃m eſt. ff. de reg. iur. fiſcus. n. ſuccedit in bonis ipſius rei tanq̃ hr̃s, ut l. tut. C. ad l. Iul. de ui pub. & ꝓpea potuit in eos uerũ transferre dñm. l. ſed & ſi lege. §. item ſi rem. ff. de pet. hæred. & Bar. in d. l. z. in 3. col uerſ. pro declaratione. & ꝓpea rei uẽdicatio non datur iſti conuerſo, quia illa non datur contra dñm qui poſſidet. l. mater. l. cũ à matre. & l. à poſſidentibus. C. de rei uend. † quõ igit̃ poterit ſubueniri calamitati iſtius peccatoris conuerſi, erit ne dicendum quod omnino perdat ſuum, dic ꝙ nõ, ſed ſibi ſubuenitur hoc modo, quia datur ſibi conditio ex lege contra fiſcum ad recuperandũ pecunias illas quas ex uenditione dictorũ bonorũ acceperat, ſi extant, ſi uero non extant nulla datur repetitio, & ideo diſtingue ſic, ſcd̃m Bart. in d. l. 2. ꝙ aut fiſcus ex pecuniis quas accepit ex uenditionibus, ſeu alienationibus dictorũ bonorũ ſuis effectus locupletior, quia uerſæ fuerunt in utilitatem fiſci, aut nõ, quia forſan fuerunt furto ſubtractæ, aut alio caſu deperditæ. primo caſu fiſcus tenetur ad illarum reſtitutionem, ſecundo uero non tenetur, ſecundum ꝙ decidit Bar. in d. l. 2. quẽ uide, qui latius exponit, & declarat ibi hanc materiam per plures quæſtiones.

1 *Hæretico conuerſo, & ueniam obtinenti, an ſit pœna loco pœnitentiæ iniungenda.*

Clericus in carcerem perpetuum detrudendus degradari prius.

2 *Pœna perpetui carceris ex diſpoſitionibus poteſt cõmutari hodie.*

QVAESTIO VII.

SEptimo quæro, an hæretico † prædicto poſt reuocationem hæreſis ſit iniungenda aliqua pœna loco pniæ, poſtquam habuerit indulgentiam uitæ, dic ꝙ ſic, quia intruditur in perpetuum carcerem ad agendum perpetuam pniam. c. excõicamus. el 2. & ibi glo. extra eod. tit. & c. 1. eod. ti. lib. 6. Et not. ꝙ clericus qui intruditur in iſtum carcerem debebit prius degradari, & deinde in ipſo carcere mutari. ita dicit tex. in d. cap. 1. ibi perpetuo murandus & c. quod ur̃ quid mirabile, ut poſtquam eccleſia admiſit illum ad pniam, & reuocauit hæreſim publice medio iureiur. debeat poſtea degradari, uel ſi degradatus erat remanere in eodẽ ſtatu priuatus dignitate eccleſiaſtica, ſacris ordinibus, ac officiis, & beneficiis eccleſiaſticis, & degradatus dr̃ inhabilis, & incapax ad obtinẽdũ officia, & beneficia eccleſiaſtica. c. degradatio. in fi. de pœn. lib. 6. not. per Fel. in c. non poteſt, de re iud. & hoc modo uidetur eſſe melioris cõdõnis laicus, q̃ clericus, q̃a laico reſtituuntur bona qñq;, ut d. c. uerg. eod. titu. & ſupra late dixi ꝓxima q. cogita tñ, quia ur̃ ſalis durũ ꝙ clericus ꝓ inſignẽ pniam nõ cõſequit̃ aliud

aliud, q̄ solitus uitæ beneficium, q̄ uitam miseram ducet in perpetuis carceribus, licet ꝑ quam durū sit, tñ lex ita scripta est, d.c. pen. & cap. 1. eod. tit. in antiq. & in 6. ideo seruanda est. l. prospexit. ff. qui. & à quib. ideo dicit Abb. in d.c. pen. ꝙ satis est sibi si euadūt pœnam mortis ꝑ ipsam reuocationem cum licet non soleat tolli pœna corporalis per pniām. d.l. qui ea mente, & supra dictū fuit in princ. præced. q. nihilominus dicit Abb. in d c. pen.

2 † ꝙ pœna istius perpetui carceris poterit hodie permutari ex dispensatione, & in alteram speciem conuerti arbitrio superioris, ut est tex. in cap. ut commissi §. necnō. eo. lib. 6. qa ex eo datur facultas iudici permutandi pœnam ipsius perpetui carceris. & no. quod est ius nouum Bonifacii 8. qui mitigauit rigorem iuris antiq. Arch. tñ in d. c. ut cōmissi. in fin. dicit ꝙ clericus beneficiatus q est paratus corrigi, & corde non ficto reuerti ad vnitatē xpianæ fidei, deponi nō debet, & ꝑ consīs retinebit oīa beneficia, & allegat gl q ur bene hoc ꝓbare in c. nunc aūt. 21. distō. in uersic. Marc. in fin. tñ credo ꝙ dcm̄ Arch. & gl. procedat qñ sponte, & à principio quis reuocauit errorem ꝓdictum, non aūt qñ post negationem, aut sniam, quia diceret cōtra tex. in d.c. 1. eo. tit. lib. 6. & gl. in d.c. excōicamus. el 2. §. fi. quæ iura uolūt clericū post reuocationem dr̄e immutari, & ideo limitanꝰ ut supra.

1 *Deprehensus in aliqua hæresis suspicione qua sit pœna plectendus.*

2 *Damnari potest quis ex suspicione sola in criminibus atrocissimis.*

3 *Bona rei per annum contumacis in non comparendo annotata fisco applicantur.*

4 *Excommunicationem per annum sustinens, an possit ut hæreticus condemnari.*

QVAESTIO VIII.

1 Octauo quæro quid si aliquis fuit † deprehensus non in hæresi expressa, sed in aliqua suspicione hæresis, an sit puniendus, & qua pęna. Rñ. quòd iura non imprimunt cōtra istum aliq̄ pœnā saltē à principio sed mādant illū dr̄e se sufficienter purgare aduersus notā illam, & congrue docere de innocentia sua, & bona fama, quæ hr̄ inter fideles xpianos, & uiros catholicos, & ecclesiasticos ex qbus indiciis, & probōnibus purgatur oīs macula istius peccati, q cōtra ipm̄ fuerat obiecta, quæ quidem purgatio qñq; maior, qñq; minor, siue leuior requiritur ꝭm grauitatē, uel leuitatem suspicionis, & cōdōnē ꝑsonæ, quam purgationem si ipse suspectus facere neglexerit postq̄ monitus fuerit ad illam faciēdam erit excōicandus, à qua quidem excōicatione nisi sit legitime purgando intra annū exemerit anno elapso ut uerus hæreticus cōdēnandus erit, & eisdem pœnis hæreticorū puniendus, ita ad literā dicit tex. in d. c. excō. el 1. §. qui autem inuenit. extra eod. tit.

2 † Ex quo not. casum istū ualde spālem ꝙ qs ex sola suspicione damnatur in atrocissimis criminibus contra regulam ordinariā iuris, cōis, quæ habet ꝙ in causis criminalibus debent esse ꝓbōnes luce clariores. l. sciant cuncti. C. de prob. c. pia. de excep. lib. 6. & 2. q. 8. qsquis, & c. sciant. sed tu dic ꝙ suspicio ista cōtinuata in contumacia, & in excōicatione per annū est effecta adeo uehemēs, & uelocissima ex qua dici potest ꝙ si orta ꝓsumptio iuris indubitata, & ꝑ consīs euidens ꝓbō, ut not. Bart. & Doct. in l. si adulteriū cū incest. in prin. & in l. quod ait lex. ff. de adul. & Bal. in l. neque natales. C. de prob. ꝑ Alb. Gand. in suo tract. malef. in tit. de præsum. & indic. indub. & Ang. de Are. & q̄ plures alios modernos quos breuitatis causa non refer eo hic, dicam aliqua infra gl. igitur in d.c. excō. §. qui aūt, quam Abb. ibi multū commēdat, & sequitur, dicit ꝙ iste non dr̄ ex leui ꝓsumptione damnari, sed ex uiolentissima, quæ facit indicium indubitatum, & præsumptionē iuris expressam, quę ut dixi recipit incrementum ex pertinacia illius qui stetit in excōicatione per annum, & illius contumacia, ꝙ tñ contrariū apparet de iure ciuili

3 † ubi si reus steterit per annum contumax in non cōparendo, eius bona annotantur, & fisco applicantur, qui reus si intra annū ꝓdictū redierit cōparens recuperat bona sua, & admittiꝰ ad se defendendū. l. 1. & l annus. ff. de req. re. post annum uero rediens nō recuperat amplius bona, sed si uult se defendere admittitur ad eius defensiones, & nō cōdēnatur abs̄s d. l. 1. l. annus. & l. fi. ff. de req. reis, & l. absētē. ff. de pœ. uide gl. in d.c. exc. §. qui aūt. quæ est ualde notabilis quæ in fi. ponit alium casum nōminus superiore notabilem.

4 † Quis si aliquis ex alio crimine quā hæresis propter eius contumaciam fuerit excōmunicatus, in qua excommunicatione ꝑ annū induratus instete-

rit,

rit, an poterit ut hæreticus cōdemnari, eo q͂a sustinuit excōicationem per annum, & cōclu dit ꝙ de hæresi condēnari nō poterit, sed be ne poterit condēnari de illo crimine pro quo fuerant excōicatus, quia illa excōicatio retē- ta ꝑ annū indurato corde in illa cōtumacia facit illum hr̄i pro cōfesso. uide Abb. qui hoc idem tenet in d. c. excōmunicamus. in 2. col.

1 *Receptatores, & fautores hæreticorum quibus sint pœnis afficiendi.*
2 *Receptatio hęreticorum est omnino interdicta.*
Hęreticis nec inter uiuos, nec in ultima uoluntate. relinqui potest.
3 *Credentes hæreticis pari sunt pœna plectendi.*

QVAESTIO IX.

1 NOno uidendum est de receptatorib. † cre dentibus, & fauoribus hæreticorum qui bus pœnis puniendi sunt, & br̄ dicas quòd quam primum de ipsorum crimine constat declarandi sunt excōicati, in qua quidem ex cōicatione si per annum indurato corde in- steterint, nec se corrigere curauerint post annū efficiuntur infames utraq; infamia ip- so iure notantur, ita ꝙ si laici sunt erunt oī- bus actis iuridicis incapaces, & ut mortui re putantur, clerici uero eiisdem criminibus no tari, si per annum, ut supra, in excōicatione insteterint. post annum omni offō, & benefi- cio ecclesiastico sunt priuandi, nec mirandū est si grauioribus pœnis clerici puniuntur, q̄ laici, q͂a vbi maior est culpa ibi grauior de- bet esse uindicta, ita dicit tex. ad lr̄am in d c. excōicamus. el 1. §. credentes. extra eod. tit.

Ex quo tex. not. ꝙ pro eodem crimine gra uius puniuntur clerici. q̄ laici de iure canon. rōne prædicta. † Nota ēt ꝙ est omnino inter dicta receptatio hæreticorū, ēt si essent parē tes, filii, fratres, & similes, nec quis excusari potest rōne sanguinis, ut dicit gl. in d. c. ex- cōicamus. § cred. Quinimo nemini licet etiā inter uiuos, aut in ultima uoluntate q̄cunq; relinquere de bonis suis propriis, & in euen tum in quem post mortē alicuius inuentum fuerit ꝙ is in uita sua, uel causa mortis aliq̄d, ex bonis suis prædictis hæreticis reliquerit, uel donauerit, ut hæreticus dānandus. & de clarandus erit ēt post mortem cuius cadauer & ossa si in loco sacro sepulta reperiuntur ex humanda sunt, & in prophanis locis proii- cienda, nec cuique parcitur licet esset eps, ut in c. 2. qđ incipit, si quis eps. extra eo. tit. Cō- tra ꝑdicta opp. dū dr̄ credentē dr̄e excōicari d. §. credētes, nā tex. in c. pœ. § fi. eo. tit. dicit 3 † ꝙ credentes debent eisdem pœnis sicut hæ retici puniri, gl. in c acc. §. si uero. eo tit. lib. 6. mouet istā q. & tangit difficultatē quā Abb. in d. c. excōicamus, el 1. § cred. extra gl. re as sumit, & tādē reddūt hāc solutionē qđ in §. cred. el. 1. illi receptantes erant ignari de illo- rum praua, & dānabile intentione, sed puta- bant illos esse bonos, & catholicos uiros nec debent illorū errorib. in d. auth. §. credētes, & cap. ex. el 2. eo. tit. qđ est pen. sciebant illos esse hæreticos, & credebant ad unguem il- lorum errone s opinionibus, & ꝑꝑea cum es sent eadem labe polluti, ideo ut hæretici pro prie sunt iudicandi. Vel dicas ꝙ dictio illa cre dentes, in d. c. exc. el. 1. improprie ponitur hoc est scientes, quia illi scienter receptabāt hæreticos, non tn̄ credebant eorū errorib. & ideo puniuntur leuiorib. pœnis q̄ hæretici in d. uero §. cred. el. 2. ponit̄ ꝑprie de credētib. i. illis q̄ sciunt receptatos esse hæreticos, & ēt q͂a eorū falsis opin. firmiter credūt, iō puniū tur ut hr̄tici uide ap. d Zac. suꝑ Ab. ī d. §. cre. q̄ alr̄ exponit illud uerbū, sed mihi non plas.

1 *Suspectus de hęresi post factam adiurationem in hæresi expressa deprehensus, an possit damnari tanquam relapsus.*
2 *Supplicium ultimum infligitur ex fictis probationi bus in atrocioribus criminibus.*
3 *Reuocatio erroris non admittitur, nisi statim fiat post deprehensionem.*
4 *Relapsus in hæresim quando quis dicatur.*

QVAESTIO X.

1 DEcimo. & ultimo quæro, Quidam † fuit habitus suspectus de hæresi, & facta ca- nonica purgatione arbitrio episcopi hære- sim abiurauit, deinde post tp̄s ali qđ depre hensus fuit in expressa hęresi, quæritur an iste habeatur pro relapso, & puniendus sit ut relapsus. iuxta not. in d. c. ad abolendā in fi. uel sit admittendus ad defensiones, & pœni tentiam, ac si nunq̄ fuisset habitus pro suspe cto. ut d. c. ad abolēdā, in princ. Rn̄ tex. in d. c. ad abolēdā. in fin. ur̄ uelle ꝙ indistincte pu niatur, ut relapsus. tex. aūt in c. accus. in prin. eo. tit. lib. 6. alr̄ dicit distinguēdo, & melius, ꝙ aut suspicio ꝑꝑ quā ille abiurauerat hære sim erat grauius, & urgēs, ut q͂a insurrexerat

ex grauioribus,& urgentibus indiciis, & uerisimilibus, & isto casu iudicat ut relapsus, & eisdē pœnis punit absq; ulla defensione. ita dicit tex.in d.accusat. in princ. & ratio est qa ꝑ hanc secundam dephensionem expressam declaratur aīus illius ꝙ prima uice fuerit in mala opin.cōtra fidem Christi, in qua semꝑ ꝓsumitur cōtinuasse usque ad secundā deprehensionem ita dicit tex. in d.c.accusatus. in prin.ibi.quidā iuris fictione censet esse relapsus quæ, quidē fictio, siue ꝓsumptio iuris & de iure cōtra quam nō admittitur ꝓbatio in cōtrariū,ut no.Doct.ī c.afferre. de ꝓsum. & l quod ait lex.& l.si adulterium cum incestu.& ibi Bal.ff.de adul.& l. filiū eum diffinimus,ff.de his q sunt sui,uel alie.iu.,l.non est uerisimile.ff.qđ met.cau.& ꝑ Bal.in l.neque natales.C.de ꝓb.† Ex quo nota casum ualde singularē ꝙ in criminibus atrocioribus quis punit ultimo supplicio ꝑꝑ fictas ꝓbōnes cōtra regulā.l.sciant cūcti.C de prob. & 2.q. 8. qsqs.& c.sciant,& uide quæ supra dixi, q. 8. ita colligitur ex text.& gl.in d.c.accusatus.in prin.idē sentit Abb.in c.excōicamus, el 1.in gl.in uers.condemnentur, extra eod.tit quia alias potuisset per pniam euitare pœnā, sed tu dic,ꝙ non punitur ibi ꝑꝑ fictas ꝓbōnes, imò ꝑꝑ ueras,& expressas ex quo fuit deprehensus in hæresi, & ꝑꝑea punit ultimo supplicio, sed illa prior suspicio hoc operatur qđ præsumitur,siue fingitur esse relapsus ex qua fictione,siue ꝓsumptione denegatur sibi facultas reuocandi & abiurandi hæresim, & hoc est qđ in effectu operat illa suspicio. Si uero suspicio pro qua prius abiurauerat hæresim erat leuis,& parua,tunc non hr ut relapsus,sed est, ac si nunc prima uice peccasset, nec denegat sibi reuocatio, & abiurationis beneficiū,ut possit pœnas mortis euitare, ut d.c.accusatus. § 1.† Et no ꝙ isto casu teneo, ꝙ istius reuocatio nō fit admittēda nisi incōtinenti fiat postq̄ fuit dephēsus in hæresi,ꝑꝑ illam priorē suspicionē, qa caret suspicione relapsi. & in hoc uertit satis arbitriū iudicis qn uelit reuocationē ipm admittere de quo dixi supra eo.q.5.in fi.ubi ēt tetigit uerbū de hoc, qđ not.pro declaratione eorum q̄ dixi, ibi pro quo facit qđ hr in l.non oēs. §. a barbaris, ff de re mil.& l.quis sit fugitiuus. ff de ædil.edi.& hoc est qđ dicit tex.in d.c. accusatus, §. 1. Et not unū in hac mā relapsionis quod non solū qs dr relapsus in hæresim si in eadem specie hæresis bis peccauerit,uerū etiā si in diuersis speciebus inciderit,quia in hac mā non attenditur modus siue spēs peccandi,sed cōsideratur effectus uiolationis fidei ad quam oēs species hæresis tendūt. uide tex.in c.pen.in prin.extra. eo. tit. & ibi Abb.

TRACTATVS

Contra hæreticam prauitatem: Per Gundissaluum de Villadiego Sacri palatij Apostolici auditorem editus, incipit feliciter.

IVRECONSVLTORVM CONSVLtissimo do. *Bartholameo Chaßano, regij Senatus apud prouinciarum Prouinciam supremo præsidi integerrimo, Ioannes Nicolaus Arelatanus. S.*

CVM doctorum uirorum consuetudine & frequentia Lugduni nonnunquàm fruar (amplissime præses) fortuito oblatus est elegans de hæreticis Tract. antiquius quidem succique plenus, ordinato stilo tātum ad eius rei enucleationem faciens quantum obscuris prolixisq uoluminibus ceteri iureconsulti.uerum is usq; adeo ueterū in curia corruptissime editus extitit,ut facile dixisses auctorē non pœnituisse,si opus suū iterū,& ex interuallo regustasse proprius, atq; recognouisse fata finissent. Dolui.ꝑfecto,dolui multi iuge eruditionis monumēta orthodoxis ad modū pro fictura tineis corrodi, & inter antiqtatis rudera cariē situmq.ab oībus pęnæ negligi, ac tā spectabilis uiri sudores nunq̄ nō latere,quo fit ut nō intus mihi canēs, sed cōi studiosorū utilitati cōsulēs, huiusce libelli recognoscēdi curā subire minime sim. ueritus Opus igr qua ualui solertia repurgaui cōpēdiariis sūmariis ꝓnotaui, ac deniq; elemētario indice exornaui, ut hic possint studiosi depromere qđ in rē suā futurū putāt, idq. citra laborē assequant Ad hæc ꝑm de hæreticis confeci tractatū, 50.pronunciatis ex immenso iuris pelago decerptis (præter ea quæ in Gundissalui tract. scripta sunt)refertum. ac tādem emūctis nitidisq. caracteribus oīa in lucē prodire curauimus,qbus sane peragen-

dis eo æquius atq; intentius operam meam exhibui, quo huic nostræ ætati in tanta hære ticorũ audacia non parum adiumenti sint al latura, ut qui alio telo Lutheranæ factionis cõscios cõfodere nequeo, hoc saltẽ dimicãdi gñe supprimẽdos, ac funditus euellẽdos do ctrinis cõprobem. Verũ dũ huic fetuię meæ patronum de more disquirerem, q eius tute lã susciperet, & a zoilorũ obtrectationib. ca. ninaq; facundia ꝓregerit, nullum medius fi- lius te pstantiorẽ cõcipere ualui, cui primi- tias meas tutẽdas reponerẽ, qñ quidẽ quãtis ꝑluceas uirtutibus, cũ eminẽs dignitatis cul men, ad qđ animi tui egregiis dotibus eue- ctus es, tũ oĩ æuo celebranda cõmentaria in cõsuetudines Burgundiæ, tñsa, uel Affricano I.C. digna, gloriæ mundi catalogus, alia de- niq; innumera tui ingenii monumenta aperi to sunt in documẽto. Subuerebar, ita medii bene ament, tibi uiro oĩ ex parte absolutissi- mo tã leuiuscula nũcupare, ni tua clemẽtia, ĩtegritas, atq; religio mihi calcaria adhibuis sent. Cõmodũ si quidẽ fuit & rõni cõsonũt, ut integerrimo, ac xpiano psidi hæreticorũq. expugnatori imperterito hæc de hæreticis scripta dicarent. Quare p ses Illustrissime hãc ingenioli mei feturã æquo aĩo suscipe. ĩ qb. sane si qppiã auribꝰ tuis repurgatissimis frigi dũ, atq; ieiuniũ occurrerit, id tuę submitto cẽ suræ. nosti.n. q̃ arduũ sit uetustis nouitatẽ da re, nouis auctoritatẽ absoletis nitorẽ, fastidi tis grãm, & obscuris lucẽ, ad hæc ĩ omnib. be ne dicere, & in nullo peccare, teste Iustiniano potius diuinũ quam humanũ est. Vale felix.

Dominus noster olim in Euangelio præ- dixerat, Circa finem seculi pseudochri- stos, & pseudoprophetas surgere, & multos seducere, & fideles suos multas in mundo habituros præssuras. Sed tamen portas infe ri non præualituras. Proinde ut dicit Aposto lus, Oportet hæreses esse ut q probati sunt manifesti fiant. Quapp oportet nos cũ pro- pheta ex aduerso cõsurgere, & murum oppo nere pro domo Israel, & Euãgelici meminisse mãdati, quo ab ipsa ueritate pcipit, qđ si nos oculus, aut pes, aut dextera scandalizauerit manus à compage corporis auferatur, cũ me lius sit his carere membris. Nã superfluo ex- tra ecclesiam positis resistimus si ab his q in tus sunt in eis quos decipiunt uulneramur. Hi.n. nec ut infideles, discedunt, neq; perma nent, ut fideles, sed mysteriorum pcepta noti tia, & fidei nostræ secretioribus perscrutatis, conuersi post modum impugnat nos, & con traditionibus suis corda nostra disrumpũt cõculcãtes uerbi dñici margaritas, & ornamẽ ta fidei maculantes. Ex quibus nouissime die bus istis multi in prouinciis, & regnis tuę di ctioni suppositis in lucẽ prodierunt qui ante in antris latebant legem ueterem suscitan- tes quæ ab olim sepulta iacet, ac in passione Xpi consumata est, iuxta ipsius uocem inter crucefixores emissam, qñ ẽt uelũ qđ ipsius se creta tegebat scissum est in duas partes à sũ- mo usq; deorsum, ut reuelata facie mysteria Iesu cõspiceremus, quiq; æmulatores Moysi se iactant, cũ reuera ipsius capitales existant inimici, ut pote doctrinam eius ut falsam re spuentes. Si.n. ut ueritas inquit, Moysi crede rent utiq; & Xpo crederẽt, De illo.n. ipse scri psit. Vnde, & illud Hieronimi Proh. dolor, ꝓ uinciæ tuæ cõpetere satis uideo, ibi.n. cespite terra secundo dñici seminis puritatem cente no fructu olim referebat, Nunc aũt sulsis ob rupta frumenta in olium auenasq. degñat, ibi quodam sol iustiæ Xps oriebať. Nũc aũt Lucifer ille qui ceciderat supra sidera posuit thronum suum. Cum itaq; sceptrũ regni de manu altissimi susceperis, & pro tãti honoris fastigio talionẽ ei iusta uires tua celsitudo im pẽdere teneať. Assurge obsecro uiriliter, & ue stigia redẽptoris amplectere, & ubi mulieres Hierusalẽ eũ plangebant, & lamentabanť, cũ baiulans sibi crucem exiret in caluariũ, tu q tã exaĩatum in cruce, & postea resurgẽtẽ ado ras fontẽ apertũ lachrymarũ ubi rursus ma- nib. hmõi sceleratorũ hoĩum illũ expui, blas phemari, crucifigi, & lancea perforari dietim uides. Nam iuxta illud. Hester, Quis nouit u- trum idcirco ueneris? ut in tali tꝑe parareris? ꝙ ubi tua maiestas ut dignũ est peregerit uni uersi ditioni tuæ subiecti clamabunt, teq. be nedicent dicẽtes, Tu gloria Hierusalẽ, tu leti tia Israel, tu honorificẽtia populi nñi, qa feci sti uirilť, & postremo post tpale regnũ ꝙ ob tinens æterni regni gloriam cõseqris. Et quo magis iuridice ista ꝑagi queãt pñtem tracta tũ agere ĩstitui, & mãm ꝓseq ordine sub seq.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus quis dicatur, & ex quibus censendus sit hæreticus.*

2 *Directe,*

2 *Directe,& principaliter quæ dicantur ad fidem pertinere,& quę indirecte,seu secundario.*
3 *Simonia large dicatur hæresis.*
Excommunicatus improprie,& largo sumpto uocabulo hæreticus dici potest.
4 *Ad hęc contumax,& infidelis.*
5 *Fides principaliter in corde,& secundario in ore cōsistit.idem dicito in hęresi num 6.*
7 *Puniri debeat an qui aliqua contra fidem protulit quæ iocose non serio protulisse asseuerat.*
8 *Verba iniuriosa, & improba serio non ioco prolata extitisse,in dubio præsumuntur.*

QVAESTIO I.

1 PRimo quæro † quid faciat hæreticum, & q̄s sit hæreticus. Ad hoc r̄ndet magister quarto sententiarum dist. 13. inducendo uarias s̄ctōrum s̄nīas. Ait.n.Hilarius. Extiterunt plures q cœlestium uerborū simplicitatem non ueritatis ipsius absolutionem suscipe-rent al̄r interpretātes q̄d dcōrum uirtus postularet. De intelligentia.n.hæresis nō de scriptura est,& sensus non sermo fit crimē. Idē intelligentiæ sensus in crimine est. Hieronymus dicit, ꝙ ex uerbis inordinate prolatis incurrit̄ hæresis. Augustinus diffiniēs q̄d sit hæreticus ait, hęreticus est q pro alicuius t̄palis cōmodi,& maximæ gloriæ principatusq. sui gr̄æ falsas,ac nouas opiniōes,uel gignit, uel sequit̄ Gregorius sup̱ Ezechielem,q in expositione sacri eloquii. ut auditoribus placeat aliq̄d fingit sua uerba loquitur nō Dei. Qui autē in uerbis d̄ñicis al̄r qua is q protulit senserit,& si sub alio intellectu t̄n ad ædificationem charitatis tendit d̄ñi sunt uerba q̄ dicit, hæc ille. Inter istas aūt diffinitiones illa Augustini u̇r esse p̄stantior, & hanc secutus est Gratianus.24.q.3.c.hæreticus.& gl.in clem. unica.de usuris.S.Tho.4.s̄nīa.dist. 13 art.3. dicit, ꝙ hęreticus d̄r q à fide diuisus est. & hoc facit ex quadam electione. ad cuius euidentiam cōsiderandum est s̄m eum, ꝙ in fide sunt aliqua ad quæ explicite cognoscēda oīs homo tenet̄,ut sunt articuli fidei. Vnde si in his aliquis errat infidelis reputatur,& hęreticus si pertinaciam adiungat. Si autē circa illa ad quæ explicite credenda homo non tenet̄ errat non indicat̄ hæreticus, ut si aliquis simplex credat Iacob patrem fuisse Abrahæ q̄d est cōtra ueritatem scripturę,quam fides p̄fitet̄ quousq; sibi innotescat ꝙ fides ecclesiæ contrariū habet q̄a non discedit p̱ se loquendo à fide ecclesiæ, nisi ille q scit hoc à quo recedit de fide ecclesiæ esse. Et q̄a q̄dam sunt q̄ in fide ecclesię īplicite cōtinet̄,ut cōclusiōes in principiis, ideo in his diuersæ opiniones quousq; p̱ ecclesiam determinet̄ q̄d aliq̄d eorum est cōtra fidem ecclesiæ,q̄a ex eo sequit̄ aliq̄d contrariū fidei directe. Idem sequit̄ prę fatus doctor 2.2.q.11.art.2 ubi subiungit ꝙ
2 † aliqua d̄r pertinere ad fidem dupliciter. Vno modo directe, & principaliter sicut articuli fidei, alio modo indirecte secundario sicut ea ex q̄bus sequit̄ corruptio alicuius articuli,& circa utraq; pōt esse hæresis eo modo quo,& fides. Idem tenet in 1.parte q.32. art.3.& inde est ꝙ nedū est hæreticus qui male sentit de articulis fidei,sed ēt ille q non tenet rectā fidem e q̄a sacra ecclesiæ, de hære. ad abolendam,in prin. Ex quibus sequit̄ ꝙ si extra p̄dictus casus reperiat̄ alius in quo q̄s dicat̄ hæreticus illud erit large,& improprie
3 † p̱ quem modū debet intelligi id q̄d d̄r q̄d simonia est hæresis. 1.q.1.eos.de simo.c. quoties. Itē,& q̄libet excōicatus, & q priuilegiū Rom. ecclesiæ infringit, & q eius p̄cepta trāsgredit̄.
4 † Item cōtumax, & q̄libet infidelis,& plures alii modi q no. p̱ gl.24. q.3. illi qui & p̱ Inno.de hær.firmissime. p̱ Host.in sum.de hær.§.1.& c. si Papa. 40. dist. ita tenet Cald. cons.4.tit.de hær. Confirmat̄ ēt istud p̱ id q̄d dicit S.Tho.3. sent. ubi supra dicit q̄d simoniaci d̄ñr hæretici p̱ similitudinem, q̄a sicut hæreticus cōtra fidem sentit.ita simoniacus operat̄,ac si cōtra fidem sentiret dum precio sacra uult adipisci,& p̱ eundem modū intelliges alias modo improprie hæresis de q̄bus
5 p̄dictum est,& q̄a fides † principal̄r cōsistit in corde,& ēt secūdario,ī ore aūt cōfessio fit ad
6 salutem. † Sil̄r hæresis principaliter consistit in corde s̄m quod Hilarius dicit. Intelligentiæ sensus in crimine est, sed secundario in ore. Vnde Hieron.dicit, ꝙ ex uerbis inordinate p̱latis incurrit hæresis,nō q̄a hæresis per se in his cōsistat,sed q̄a sunt occasio,& causa erroris ut Thom. dicit ibi. Adde ēt, ꝙ uerba sunt signo earum quę in aīa sunt passionū vt philosophus dicit. Non.n. præsumit̄ q̄s dicere quæ ante animo non cogitauit de lib.leg. la
7 beo. † Sed quæro iuxta hoc, Pone q̄d ille qui dixit aliquid cōtra fidem dicit se non seriose nec ex aīo,sed potius p̱ lubricū linguæ, aut ioco illud dixisse an sit puniēdus. Lappus, & do.Card.in d.cle.unica.§.sane.de usur. Dicūt

ꝙ extraordinarie punietur arbitrio iudicis, & imponet ei aliqua leuis pœnitētia salutaris 17.dist.nec licuit.24.q.1.hæc est fides. Augerent tñ ergo pœnam ex qualitate psonæ, & ex qualitate loci, & psonarum astantiũ, & scandali exinde insurgētis q̃ oĩa, & ēt alia in puniēdis delictis sunt attendenda, de homi. sicut dignũ.in prin.ff.de pœn.aut facta. talis em̃ locus non est pmittendus, p quem uenit ad crimine.ff.ad l.Aquil.nã laudus de homi. continebat, & ibi in gl. Idem qñ plubricũ lingue, si fuit in culpa, ut hęc lubricitas in eo 8 cusaret puniet, alias non. † Præsumerem tñ ego uerba seriose fuisse dicta, & ex malo aĩa pcessisse per iura pdicta. & ēt qa oē male factum graue præsumitur actum, ut in l.si nõ cõuitii.C.de iniur.& de psum.c.1.nisi ex aliis coniecturis contrarium appareret. Eo tñ casu quo hmõi uerba nõ saperēt hęresim, sed excusarent loco uel lubrico linguæ nõ posset pœnam infligere inquisito.arg.c.accus. §. sane.de har.lib 6.sed ordinarius illud faceret.

1 *Hęresis unde dicatur.*

2 *Iudęus, & sarracenus haretici nequaquam dici queunt.*

3 *Hęreticus uocitandus non est qui errans aliquid fieri contrarium aßeri modo corrigi, & emendari paratus sit.ubi sese cognosceret errore lapsum.*

Hæreticus dicitur qui falsam sententiam, & fidei contrariam pertinaciter defendit.

4 *Hæresis pertinaciam requirit.*

QVAESTIO II.

1 SEcundo quæro unde dicatur hæresis. † Ad quod dicendum sm̃ Isidorũ ꝙ hæresis est nomē græcum, & idem qđ diuisionem importat. Vnde, & hęretica diuisiua dñr. Hieronymus tñ in epist. ad Galatas, & hr̃ transumptiue.24.q.3.hæresis, dicit ꝙ hęresis grece ab electione dr̃ ꝙ.s.eã sibi quisq; eligat disciplinam quam putat esse meliorē, & utrunq; istorũ dr̃ cõuenĩetes. Ex hoc.n.qs efficir̃ hęreticus qđ eligit singularem opinionem tenere diuisam, & distinctã à cõi ecclesiæ catholicę dogmate, & determinatione.

2 † Vnde si quis nunq̃ fuisset in unitate ecclesię utpote Iudęus uel Sarracinus ēt si teneat cõtraria fidei nostrę non est iudicandus hęreticus.non.n.potest dici diuisus ab unitate ecclesiæ q nunq̃ in ea fuit, ut dicit gl.in cle.uni ca de usur. † Silr̃ ēt si qs catholicus teneret 3 contrarium aliquid fidei, non tamē eligens, sed per errorem credens illud etiam per catholicã ecclesiam teneri paratus corrigi, ubi in errorem se lapsum cognosceret, non esset hæreticus. Pro quo est optimus tex. 24. q.3. Dixit Apostolus, ibi cũ dicit. Sed qui sñiam suam q̃uis falsam atq; peruersam pertinaci animositate defendunt, pręsertim quam non audacia suæ præsumptionis pepererint, sed à seductis, atq; in errorem lapsis parentibus acceperunt, quæ sunt aũt cauta solicitudine ueritatem corrigi parati cum inuenerunt, nequaq̃ sunt inter hæreticos deputandi. Competit aũt, & latine hoc nomen eidem, Nã põt dici hæresis ab hærendo quia suæ opinioni uehementer ıs hæret per electionem, ut prædiximus, & ex pdictis iustificari põt qđ not. Innoc.de sum.Trin.c.firmiter, dicens ꝙ si aliquis habet fidem catholicã implicite qa credit quidquid ecclesia credit, sed falso opinat̃ nãli rõne motus, ꝙ pr̃ maior uel prior sit filio, ꝙ tres personæ sunt tres res à se inuicem distinctæ, & separatæ, & distantes, ꝙ non est hæreticus, dummodo hunc errorem suũ non defendat, & hoc ipsum credit, qa credit sic ecclesiam credere, & suã opinione fidei ecclesię supponi paratus se submittere iudicio ecclesiæ, ubi ecclesiã sciret cõtrariũ sentire. hęresis 4 † enim requirit pertinaciam, ut de sum. Trin. clem.unica.§.porro & d.clem. unica. §.pen. de usuris. Licet tñ ego excusarem hmõi hominem ab hæresi. Non tñ excusarem illum à peccato, si errauit in his quæ scire tenebat de pertinentibus ad fidem. De quibus per S. Thom.2.2.q.2.art.5.quia, & ipsa ignorantia est pctm̃ in his quæ scire quis tenetur 38.distinctio qui ea.& per Philosophum 3.Eth. & per Magistrum 2.senten.distinctio ne 22.

1 *Schisma & hæresis in quibus discrepent.*

2 *Schismaticus dici meretur qui superbe, & contumaciter Papę subijci non uult.*

3 *Hæreticus dicitur qui ideo ab obediētia Papę recedit quia eũ non credit habere canonis conuēdi potestatē, aut qđ ecclesiæ potestas nõ residet penes eũ.*

QVAESTIO III.

1 TErtio quæro an † schismatici sint iudicandi hæretici. Ad quod respondet Hieronymus in epistola ad Galatas, & habetur transum,

transumptiue. 24. q. 3. inter hæresim ꝙ inter hæresim, & schisma hoc interest, ꝙ hæresis ꝑuersum dogma habeat. schisma uero post epalem discessionē ab ecclesia separat. Quod quidē in principio aliqua ex parte intelligi pōt diuersum. Ceterū nullū schisma est nisi sibi aliq̄ hæresim cōfingant, ut recte ab ecclesia recessisse uideaŧ. Et ad clariorē intellectū hmōi considera, ꝙ hęresis, & schisma distinguiŧ ſm ea q̄b. utrunq; ꝑ se directe opponiŧ. Nā hæresis ꝑ se opponitur fidei. Schisma autem opponiŧ unitati ecclesiasticæ charitatis. Et ideo sicut fides, & charitas sunt diuersæ uirtutes, q̄uis qcunq; careat fide, careat charitate. Ita ēt si schisma, & heresis sunt diuersa uitia. q̄uis qcunque est hæreticus sit ēt schismaticus, sed nō cōuertiŧ. Verū est tñ ꝙ sicut amissio charitatis est uia ad amittendū fidē, iuxta illud 1. Tim. 1. A q̄bus quidam aberrantes. s. à charitate, & aliis hmōi cōuersi sunt in uaniloquium &c. Ita ēt schisma est uia ad hæresim. Et sic innuit Hieron. in auctoritate præinducta, ita declarat S. Tho. 2. q. 39. ar. 1. & ꝑꝑ h. d. gl. 24. q. 1. didicimus, q̄d schisma inueteratum sapit hæresim, quasi uelit ꝙ si non esset hæreticus non ꝑduraret tandiu in schismate. Ex q̄bus infertur q̄d 2 † si q̄s recederet ab obedientia Papæ, q̄ uices Xp̄i tenet, q̄ est caput ecclesiæ, nolēs suꝑbe, & cōtumaciter, & in contēptum ei subiici esset schismaticus tm̄. 3 † Vbi tñ ideo recederet ab ipsius obedientia, q̄a crederet ꝙ ille non habet potestatem cōdēdi canones, aut ꝙ ptās suꝑma ecclesiæ nō residet penes ip̄m, tanq̄ q̄ uicē gerit eius q̄ est caput ecclesiæ q̄ est Xp̄s, iuxta illud Apostoli ad Col. 2. & ad Eph. 1. q̄ dedit ipsum caput supra oēm ecclesiam, iste hæreticus iudicandus foret, ut dicit gl. 19 dist. c. nulli, & in cap. generali, de elec. 6.

1 *Heresis species quot sint.*
2 *Scripturam sacram quis exponere aliter dicatur quam Spiritus sanctus flagitat.*
3 *Hæresis prima post Christi aduentum qua fuerit.*
4 *Hęreses cur hodie maiores quam olim suboriātur.*
5 *Deus cur sinat tot hęreses esse, & tantorum hæreticorum animas infernum mergi.*
6 *Secreta Dei (utpote quæ nobis altiora sunt) minime inquirere debemus.*

QVAESTIO IIII.

1 QVarto quæro, † Quot sunt species hæresis. Hoc determinat Isid. 8. lib. Eth. c. 5. & hr̄ transumptiue. 24. q. 3. cap. quidam, ubi multæ enumerantur, quibus sic enumeratis magr̄ Gratianus subinfert aliam hæresim dicens. Sed qcunq; alr̄ sanctā scripturam intelligit, q̄ sensu Sp̄ussancti flagitat à quo scripta est, licet de ecclesia non recesserit tñ hæreticus iudicari pōt. Et habuit hoc à Hieron. ut supra diximus in primo mēbro. Et intellige ꝙ 2 † ille dr̄ aliter exponere sanctam scripturam. q̄ Sp̄ussctūs flagitat, qui ad hoc sanctā scripturam retorquet ꝙ cōtrariatur ei q̄d ꝑ Spm̄sctm̄ est reuelatum. Ita dicit Tho. 2. 2. q. 11. art. 2. Ex quo seq̄tur ꝙ si q̄s daret aliquē intellectū sacræ scripturæ q̄ non esset contra ueritatē reuelatā ꝑ Spm̄sctm̄, sed ꝑter illam, non ad corruptionē fidei, sed ædificationem fidelium non esset hæreticus iudicandus. Et hoc satis aperte innuit Greg. super Ezech. ut patet in auctoritate inducta supra in primo membro Aug. ēt in lib. de hæresib. cōmemorat aliquos catholicos tractatores q̄ de hæresib. scripserunt diuersas earū sp̄ēs enumerantes, ipse ēt ibidem noīatim plures exprimit. 3 † Inter oēs aūt hæreses post Xp̄i aduentum prima fuit illa quā quidem discipuli incurrerūt de sacro altaris, de qua scribiŧ Ioā. 6. Cū enim Xp̄s ꝑdixisset, nisi manducaueritis carnem filii hoīs, & biberitis eius sanguinē non habebitis uitam in nobis. Et subiunxisset q̄dam alia iuxta hoc, illi ꝑditi hoīes dixerunt, durus est hic sermo, & q̄s poterit eū audire, & ex illa die abierunt retro. Et ut dicit ibi Nicolaus. Non est intelligendum hoc de duodecim Apostolis, uel de 72. discipulis, q̄a isti Xp̄o adhæserunt, ſm quod patet ex discursu Euāgeliorum, sed multi alii sequebanŧ ipsū ad audiendum eius doctrinā, & de istis multi retrocesserunt, & ꝙ ista fuerit prima hæresis patet de cōsec. dist. 2. prima hęresis, & post quā illi sancti P̄res de q̄bus ꝑdiximus prædictas hæreses cōscripserunt, multę aliæ subortę sunt, & nouiter, & diętim suboriunŧ. Et iuxta uerbum Saluatoris nr̄i. De quo in primo themate præmisimus, 4 † quo magis fini sęculi appropinquat, eo magis hæreses subcrescēt, quod partim ex prælatorū negligentia ꝓuenire conspicuum est, dormientibus. n. hominibus, ut Saluator inquit. Inimicus homo superseminauit zizania. Ex alio etiam prouenit q̄m post illa t̄pa, quo illi sancti Doctores scripserunt multi articuli fuerunt per ecclesiam determinati, quòd sint contra fidē, Vñ

si quis modo pertinaciter contrariũ affirmaret, hæreticus censeretur quod minime contigisset ante determinationem ecclesiæ, at dicit Tho. 1. parte, q 32. art. 2. & prodest scire hmõi hæresim species, ut ex illis possit cognosci qs sit hæreticus, uel qd faciat hæreticũ, de quo in 1. dubio tactũ est, ꝙ nõ sine difficultate cognoscit in aliqbus articulis, ut dicit Aug. in lib. de hæresib. Illud tñ indubitatũ existat, ꝙ cum malum infinitũ sit ut Pithagorici dñt teste Philosopho 2. Eth. & ꝑ cõns infiniti errores possent occurrere contra fidẽ, consir possent hæreses in infinitum multiplicari. Sed iuxta ꝑdicta quæreret aliqs curiosus de schola eorũ q uolunt sapere plus q̃ oportet sapere contra doctrinam Apostoli.

5 † Cur Deus permittit tot hæreses esse totq. eorum sectatores in ĩferno demergi. Ad hoc rñdet Aug. & hr in c. si. 34 q. 3. Ideo diuina ꝓuidentia multos diuersi erroris hæreticos esse ꝑmittit, ut cum interrogant nos ea quæ nescimus, sic discutiamus pigritiã, & diuinas scripturas cupiamus. Ideo. n. Apostolus ait. Oportet hæreses esse ut q probati sunt manifesti fiãt. Hi. n. Deo. probati sunt, qui bene pñt docere. Et q̃q̃ iste intellectus Augustini sit bonus ad illã auctoritatẽ apostoli, superficies tñ literæ magis capit hũc sensum, ut ideo Deus ꝑmittat hæreses esset, ut constantia fidelium cõprobetur, sed utrunq; recte dcm̃

6 extat, uel dicas † ꝙ ista q in secretis Dei cõsistunt non sunt à nobis inqrenda, iuxta illud eccl. 3. Altiora ne scrutatus fueris, & in pluribus opibus eius ne fueris curiosus, & postea subditur. Multus. n. supplãtauit supplicio illorũ, & in uanitate detinuit sensus eorũ. & eccl. 7. qd necesse est homini maiora se quærere, cũ ignoret qd cõducat sibi in uita sua, & post pauca. Neq; plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. Habemus ẽt exẽplum Apostoli, qui cum de ꝑdestinatione uerba ageret, & ꝑ uenisset ad illud, quare quosdã eligat, alios aũt reprobet. Iuxta illud, Iacob dilexi, Esau aũt odio habui sapiẽtissime intulit, O altitudo diuitiarũ sapiẽtiæ, & sciẽtię Dei quã incõprehẽsibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles uiæ eius, & de eodẽ Aug. sup Ioan. in isto uerbo, Nemo põt uenire ad me nisi pater q misit me traxerit eũ. Dicit quare hũc trahat, & quare illũ nõ trahat noli inuestigare si nõ uis errare. Per id rñdet magr 2. sentent dist. 23. his q quęrũt, cur Deus permiserit primũ hominem peccare cum posset eius uoluntatem uertere in bonum, qa ops est. Posset inquit ille reuera, cur non fecit, qa noluit. Cur noluit, ipse nouit. Nõ debemus plus sapere quã oportet sape, hoc unũ in hmõi debet nobis abũde sufficere, ꝙ ut dicit Aug. in Enchi. Deus ops, cui rerũ est summa ptãs, cum summe bonus sit, nullo modo sineret aliqd mali esse in operibus suis, nisi usq; adeo esset ops, & bonus ut bene faceret ẽt de malo, qũo aũt illud intelligat, & qualiter ex malis Deus eliciat bona, latissime prosequitur magister 1. senten. dist. 46. & per prædicta ẽt sufficiẽter ad id quod multi petunt. Quare Deus ꝑmittat legem Machometi in tantum præualere.

1 *Hęretici quibus infidelibus assimilentur, & qui in fidelium inuicem inter se æquiparentur.*

2 *Renitentis susceptę fidei grauius est delictũ, quam eius qui nunquam susceptæ renititur.*

4 *Hæreticorum infidelitas maior est quam iudęorũ, intellige sane, num 3.*

Hęretici an sint idolatris coequandi.

5 *Hęretici qui fide christiana derelicta iterum ad Mosaicam legẽ reuertuntur, peiores sunt ceteris. Apostatam eum dicimus qui deserta christiana religione ad Iudaismum confugit, & apostasia improbitatis detestatio. & num. 6.*

7 *Iudæus sectã saracenorũ adiens an plectendus sit.*

8 *Apostatę iudæorum legem repetentes, multo peiores sunt, quam si ad saracenorum sectam sese conferrent.*

9 *Iudæi ceteriq; id genus infideles cur ab ecclesia tolerentur, & quare potius Iudæi quam alij.*

QVAESTIO V.

1 QVinto quærit de comparatione hæreticorum ad alios infideles, & infidelium inter se inuicem. Ad qđ dicẽdum ẽm Th. 2. 2. q. 10. art. 6. ꝙ in infidelitate duo pñt considerari quorum unum est cõparatio

2 eius ad fidẽ, † & ex hac parte grauius peccat cõtra fidẽ q tenuit fidei susceptæ. Sicut grauius peccat q nõ implet qđ promisit, quam q quod nunq̃ promisit, & ẽm hoc infidelitas hæreticorum qui profitẽtur fidẽ Euangelii, & ei renituntur eã corrumpẽtes grauior est q̃ Iudæorũ, & aliorũ infidelium qui nunq̃ fidẽ euangelii susceperunt, sed qa Iudæi susceperunt figuram euangelii in ueteri lege quã male interpretantes corrũpunt. Ideo ẽt eorũ

infide-

infidelitas est grauius pctm quam infidelitas gētilium qui nunq̃ fidem euāgelii susceperunt. 3 †Aliud quod in infidelitate cōsideratur est corruptio eorū quę ad fidem pertinent,& fm hoc cum in pluribus erant gentiles q̃ Iudęi,& Iudaei quā hæretici. grauior est infidelitas gētilium quam iudæorū, & iudæorū q̃ hæreticorū,nisi forte quorūdam,puta Manicheorū qui ēt circa credibilia plus errāt quā gentiles.Harū tñ duarū grauitatum prima p̄pōderat secundæ quantum ad rōnem culpæ qa infidelitas habet magis rōnem culpæ,ex hoc quod renititur fidei quam ex hoc quod nō habet ea quæ sunt fidei. hoc.n. ultimum ur magis ad rōnem poene pertinere. Vnde simpliciter loquendo infidelitas hæreticorū est pessima.Si aūt quæras ex quo inter infideles peiores sunt hæretici ut proxime diximus 4 †Quid si comparemus eos ac idolatras? ad hoc dicēdum fm Tho.2.2.q.94.art.3. quod grauitas alicuius peccati attendi pōt dupliciter. Vno modo ex parte ipsius peccati,& sic pctm idolatriæ est grauissimum Sicut.n.in terrena rep.grauissimum esse ur, ꝙ aliquis honorem regium alteri impendat quā uero regi qa quantum in se est totum reip. perturbat ordinem. Ita in peccatis quæ contra Deum committuntur,quæ tñ sunt maxima grauissimum esse ur,ꝙ aliquis honorem diuinū creaturæ impendat, qa quantum in se est facit alium Deū in mundo minuens principatū diuinum.Alio modo pōt attendi grauitas ipsius peccati ex parte ipsius peccātis, sicut dr grauius pctm eius q peccat scienter quā eius q peccat ignoranter,& fm hoc nihil ꝓhibet grauius peccare hæreticos q scienter corrumpunt,quam idolatras ignoranter peccantes. Ex his tu clare poteris inferre, ꝙ 5 †cū isti hæretici q nouiter in Hispania detecti sunt,potius apostatæ quā simplices hæretici sint iudicādi,cum nō in parte tm̄ de fide Iesu Xpi male sentiāt,sed in totum ea abiiciāt,ad legē Moysi iam diu sepultam reuersi peiores quā alii hæretici sunt iudicādi, qa in plurib.imò in totū aberrāt. Vnde sup illud Apl̄i à Galatās 4 Qūo conuertimini iterum ad egena,& infirma elemēta, dicit gl. Hiero. Legis obseruantia cui tunc dediti erant, erat pctm poenæ par seruituti idolorū cui ante cōuersionē uacauerāt,& sic apparet qd est crimē pęnæ par idolatriæ,& nedū pp atrocitatem delicti quid ēt pp periculum proditionis deberent principes eos a suo cōsortio in totū expellere,ꝑsertim ne participes fierent cōsiliorū suorū,aut eorū quæ statum regiū cōcernūt ꝙ aperte dicit Cōcilium Tolet.De quo hr.2.q.7.c.non pōt cuius uerba sunt. Non potest erga hoīes esse fidelis, qui Deo extiterit infidelis.Vnde subiungit de quibusdam iudæis q dudum Christiani facti, & demum in Xpi fide sunt p̄uaricati,ut a testimonio repellant.Non est.n.eis credendum, qui fidei ueritatē a se abiecerūt & istud fiat ī aperto,qui.n.fidem Xpi susceptam ad quam stricti ssime tenet fefellit.qūo fidem quā principi terreno debet,firmā tenere poterit ad qd ēt facit quod scribitur ꝓuerbiorum 6.† Homo apostata,uir inutilis gradiens ore ꝑuerso, annuit oculis,territ pede digito loquitur prauo corde machinat malū,& in omni tpe iurgia seminat.habet ēt illud malum hmōi apostasia,ꝙ qui eam incurrit uix potest ad bonum reparari, ut dicit Apost. ad Hebr.6. Impossibile est eos q semel illuminati sunt, & post pauca,& ꝓ apsi sunt.s.per apostasiā, rursus renouari ad pniam, & accipitur ibi impossibile pro difficili.Hic est.n.unus modus impossibilitatis ut hr 5. Metha.quod potissimum in istis de quibus paulo ante p̄misimus locum hēt,qui à parētibus iudæis ꝑfidiam legis ueteris cum sanguine trahunt. Et ex his inferri potest ad quæst. quam posuit Oldr.consil.51. 7 †An iudæus transiens ad sectā Sarracenorū sit puniendus,& tādē post multa cōclusit qd nō,& īter cetera motiua sua est illud qd deterior ē infidelitas iudæorū quam Sarracenorū aut gentiliū ut superius diximus.Pro quo ēt est tex. aptus.1. q.1.nonne.cū ergo de peiori trāseat ad minus mala,nō est ob hoc puniēdus.Ex quo ēt sequit qd 8 † isti apostatæ qui ī legem iudæorū recidūt peiores sunt q̃ si essēt apostatę legem Sarracenorū amplectētes,uel aliam huiuscemodi. Vnum tñ non omittam quod licet oēs infideles tam Iudæi quā alii sint mali,& iniqui ut pote infideles, 9 † tolerantur tñ ꝑ ecclesiā in infidelitate sua,ut uel sic tolerati finaliter conuertātur ad fidē,ut de multis iam uidimus, ut in c.q sincera.45. dist. &c. sicut iudæi.de iudæ. Magis tñ sunt tolerabiles ritus iudæorū quam aliorū infidelium,licet iudæi.sint peiores ut diximus.Cuius rō,ē qa cum in eis olim p̄figurabat ueritas fidei quam tenemus ꝓuenit hoc bonum qd testimonium

monium fidei nostræ habemus ab hostib. & quasi in figura repñtat nobis qđ credimus, qđ in aliis infidelibus nõ contingit, ut dicit Th. in 2.2.q.10.art.11. & hac cõsideratione, licet iure nõ sit expressa, iura ꝓhibẽt ne Saraceni publice faciãt cærimonias suas inuocãdo publice nomen Machometi, uel similia faciẽdo ut in clemẽt. unic de iud. Hoc tñ non reperit prohibitũ in Iudæis, & hoc tenẽt Mat th. & do. Card. & Ioã. de Imola in d clement.

1 *Hæretici an tolerandi sint.*
2 *Perniciosus populo e medio tollendus est, ne eius contagione ceteri quoque corrumpantur.*
3 *Hæresis, instar cancri serpere dicitur, & idcirco eradicanda, ne totum corrodat corpus*
4 *Crimen proximi ita demum celandum est, si in totius populi corporalem spiritualem q; perniciem non uergat.*

QVAESTIO VI.

1 SExto quæro, †an hçretici sint tolerandi? Et distinguendum est, quia aut occurrit casus in quo non possent puniri hæretici qa simul puniantur, & boni Vel qa latent inter bonos. Vel quihñt multos sequaces, ita ꝙ sine catholicorum periculo interfici non pñt. & tali casu hæretici sunt tolerandi, & hoc a pte dñs oñdit Matt. 13. ubi in parabola ꝓhibuit colligi zizania, ne forte eradicantes zizania, eradicarẽt simul, & triticum. Qñ uero ex occasione hçreticorũ non imminet periculum bonis, sed magis, tutela & salus. tunc licite pñt occidi, ut dicit Aug. cõtra Parmen. Sic. n. si saluti totius corporis humani expediat præcisio alicuius membri, puta cum est putridũ, uel corruptiuum aliorũ mẽbrorũ, laudabilr. & salubriter abscinditur. Ita cũ q̃libet ꝑsona singularis comparetur ad totam cõitatem sicut pars ad totam. †

2 Si aliqs hõ sit periculosus cõitati, & corruptiuus ipsius ꝑ aliqđ pctm̃, laudabiliter, & salubriter occiditur, ut bonũ cõe conseruetur, modicum. n. fermẽtum totam massam corrumpit, ut 1. ad Cor. 5. ad hæc adaptari pñt no. ꝑ Th. 2.2.q.64.art.2. & si hoc in aliis enormibus criminibus locũ habet, fortius in crimine hçresis, quod sua grauitate flagitiosissimum est, ut in præhabitis patet eo maxime,

3 qa iuxta Apost 2. ad Tim. 2. † hæresis ut cancer dr̃ serpere. Vnde resecãda est à principio, ne paulatim intima cordis corrodat, & spiritualem uitã adimat, resecãdę siquidẽ sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis a caulis repellenda, ne tota domus massa, corpus ardeat, corrũpat, putrescat, intereat. Arrius in Alexandria una scintilla fuit, sed qm̃ non statim oppressus est, totũ orbẽ eius flãma est populata 24 q.3. resecãdæ. Ioannes quoq; Apost. in canon. sua. Si qs inqt uenit ad uos & hanc doctr. nõ affert, nolite eũ recipere in domũ, nec aue ei dixeritis Qui. n. dicit illi aue, cõicat operibus illius malis, Hæc Ioãnes quæ de schismaticis, siue hæreticis uitãdis uerbis docuit ẽt factis exhibuit. Narrat. n. de illo auditor eius uir sanctus. Polycarpus. ꝙ tpe quodam cũ apud Ephesum balneas lauandi grã fuisset ingressus, & uidisset ibi Cherintũ, exiliis cõtinuo, & discessit non lotus dicens, Fugiamus hinc ne, & ipse balneæ corruant in quibus Cherintus lauat inimicus ueritatis. de quo est tex 24.q.1.c. oĩs q. Adde pulchrũ tex. ca. causa, & q. quę dignior. †

3 Vnde & si in aliis criminibus occultis teneatur qs crimen ꝓximi celare ꝑ charitatẽ, ut in cap. si sac. de off. ord. & 1.q.1. Xp̃s. hoc tñ fallit in crimine qđ pertinet ad corruptionem cõitatis spũalem, uel corporalem Hoc. n. casu tenet qs illud propalare testificando, uel denũciando, ut dicit Th. 2.2.q.70. ar.1. Idẽ sentit Inn. de test. cog. c.1. & ponit exemplum in hæresi qđ ut patet ex præmissis spũale detrimentũ inferre cõitati est aptissimum, ꝓdest ẽt hæc punitio criminum reip. ut ceteri metu pœnę arceantur a similibus cõmittendis. 23. qõ.5. non est innocentiæ, de uita, & honest. cleric. ut clericorum. & inde est qđ ut magis ista in plurimorũ exemplum ueniãt publicæ debẽt malefactores puniri. l. capit. § famosos. ff. de pœn. 7. q.1. denique. uer. thuribula quoque.

1 *Iudicare de hæresi cuius sit.*
2 *Papæ determinationi subiiciuntur quę Christianã fidem respiciunt.*
3 *Pontifici Rom. optimum esset si quid super fide dubii uboriretur id generali concilio decidere.*
4 *Pontifex Rom. consultius ageret si ardua quęque conuocato concilio decideret.*
5 *Angelum posset Pontifex Rom. excõmunicare, & iudicio damnare si fieri posset, ut ille male de fide sentiret.*
6 *Pontifex errans in iis quę fidei sunt damnari à concilio potest.*

Papa

7 Papa quamuis in ijs quæ fidei sunt errare possit, concilium tamen non potest, & cur diuersum.

8 Legatus Apostolicæ sedis hæreticorum iudex est cõpetens super iam per ecclesiam decisis.

Item episcopus & capitulum uacante sede, ad hæc & inquisitor fidei.

9 Iudicibus ordinarijs, super hæresi procedendi nequaquam adempta facultas uidetur, quamuis Papa super hæretica prauitate inquisitores deputarit.

Delegans ad uniuersitatem causarum potestate cõcessa non uidetur etiam in illis causis abdicata potestas ordinarij.

Limita, & declara, ut nu. 11.

10 Officiali facto in ciuitate super damnis datis, uel super abundantia, non idcirco tollitur iurisdictio ordinarij.

12 Delegatus ab episcopo, aut capitulo sede uacante potest de hæresi cognoscere, modo quadragenarius sit.

13 Inquisitor an possit uices suas committere.

14 Vicarius generalis episcopi, aut capituli uacante sede, an cognoscere possit de crimine hæresis.

15 Inquisitores aduersum episcopos minime procedere possunt, nisi expressim illis committatur, intellige sanè ut ibi.

16 Ordinario an liceat contra episcopum in ipsius ordinarij territorio delinquentem procedere.

17 Episcopis, an ualeat in hæreticum inquisitorem procedere.

18 Episcopi, & inquisitioni præfecti sunt, districte aduersus suspectos de hæresi procedãt, nemini fraudulose falso hoc crimen imponant, nihil denique gratia, odio, aut lucri causa agant.

Qua pœna plectantur inquisitores si his contrauenerint.

19 Episcopus hæreses expurgare negligens qua pœna puniatur.

20 Officiales temporales an hæreticæ prauitatis cognitionem habeant.

QVAESTIO VII.

1 SEptimo quæro. † Ad quem spectet iudicare de hæresi. In hoc distinguerem, quia aut agitur de articulo nondum deciso ꝑ ecclesiam. Aut de articulo iam deciso. Primo casu iudicium spectat ad Papam, ut probat tex. 24. q. 1. quoties, & c. hæc est fides, & cap. 1. de iura calum. & c. maiores, de bap. quod ẽt sacræ scripturæ auctoritate ostendit. Nam & Saluator Petro dixit, quem summum Põtificem constituit, Ego pro te rogaui Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliqñ conuersus cõfirma fratres tuos. Luc. 22. Et ubi Xp̃s discipulos interrogauerat, uos autem quem me esse dicitis? Petrus rñdit, Tu es Xp̃s filius Dei uiui. Matt. 16. Hoc ẽt tenet S. Th. 2. 2. q. 1. art. 10. & huius ratio est, qa una fides debet esse totius ecclesiæ, ſm illud 1. ad Corin. 1. Id ipsum dicatis omnes, & nõ sint in uobis schismata, qđ seruari nõ posset, nisi qõ de fide exorta determinaretur per eum qui toti ecclesiæ præest, ut sic eius sñia à tota ecclesia firmiter teneatur. Illud idem sequitur Aug. de Anch. in summa sua de ptãte ecclesiæ. q. 10. art. 1. & 2. Et hoc satis figuratũ est Exod. 18. ubi dictũ est Moysi qui fuit rector Iudæorũ, sicut Papa rector ẽ oĩum Xp̃ianorũ. Esto in populo in his q̃ ad Deũ pertinent, ut ostẽdas ei cærimonias, & ritũ colendi Deũ. Sicut ergo oẽs qõnes emergentes de lege, & cultu Dei, reseruabantur Moysi determinandæ. 2 † Sic oĩa quæ sunt fidei Xp̃ianæ, spectant ad determinationẽ Papæ. Vnde dicit Cyrillus in lib. thes. ut membra maneamus in capite in nr̃o Apostolico throno Rom. Pont. maneamus, à quo nr̃m est quærere qd credere, quid tenere debemus. & Maximus in epist. Orientalib. missa, dicit oẽs fines orbis terræ ꝑ dñm sincere receperũt, & ubiq; terrarũ catholici ueram fidẽ cõfitentes, in Pont. Rom. tanq̃ in solem respiciunt, & ex ipso lumine catholicæ, apostolicæ fidei recipiunt ueritatem, licet. n. apud alios forte posset esse ꝓfundior scientia ad ista decidẽtia, q̃ in Rom. Pont. deest tñ eis ptãs de his iudicãdi, & statuendi, q̃ in solo Rom. Pont. residet ut p̃diximus. 3 † Cauti tñ ageret Papa si cum de istis dubius articulus occurrit cõcilium gñale faceret cõgregari, ut cum ius cõsilio decideret qđ esset tenendũ, & credendũ. Sicut Apostoli fecerunt actu. c. 15. qñ insurrexit hæresis illorũ qui dicebant legem Moysi simul cũ euãgelio obseruandã. Conuenerunt. n. Hierosolymis uidere de uerbo hoc. Simile fuit c. firmiter, de sum. Trin. & c damnamus. eo. titu. & cap. unico. eo. tit. lib. 6. & clem. unica. eo. ti. 4 † Et hoc idem in omnibus arduis consulte esset agendum, ut apparet 50. dist. de eo. 96. dist. bene quidem 35. q. 5. ad sedem. 35. q. 9. ꝙ quis, in ægrum est. n. iudicium, ꝙ plurimorũ sententiis cõfirmatur, de officio deleg. prudentiam, in princ. 20. distin. de quib. C. de fideicom. l. fin. est. n. tanta in hoc Papæ ptãs

5 † ꝙ si possibile foret, ꝙ angelus de coelo aliqd cõtra fidẽ doceret aut sentiret, ꝑ papã iudicari, & excõicari posset ut ꝓbatur ad Galatas 1. c. Sed licet nos aut angelus de cęlo euãgel zauerit uobis, præterq̃ qđ euangelizauimus uobis, anathema sit. † Si tñ contingeret papam errare in his q̃ sunt fidei, tunc dãnari posset ꝑ cõciliũ gñale, ut in c. si papa 40. di. cum gl. & ꝑ gl. 15. dist. sicut. & 19. dist. Anastasius. & Inn. in c. ex parte. de uer. sig. & per Doc. in c. in fidei fauorẽ. de hær. lib. 6. Nec per hoc dicimus inferiorẽ dicere ius in superiorẽ cũ Papa sit maior cõcilio gñali, ut in c. significasti. de electio. & c. aliorũ. & c. nemo. 9. q. 3. qm̃ cum Papa incurrit hæresim, desinit esse Papa, cum nõ sit de corpore ecclesiæ, ꝓ quo est glo. 24. q̃o. 1. Acatius. ergo, & multo minus põt dici gerere uices eius qui est caput ecclesiæ. & huic sñiæ gñalis consilii stari debet, ut pote quæ ueritatem continet indubitatam. † Nam, & si Papa possit errare in his quæ sunt fidei. Nam, & legimus aliquos Romanos põtifices hæresim incurrisse, ut patet in d. c. Anastasius 19. dist. c. nunc aũt. 21. dist. Tñ concilium gñale in tangentibus fidẽ errare non põt, & de hoc uere intelligiť prædicta auctoritas Lucæ. Ego pro te rogaui Petre, ut non deficiat fides tua. Dictum. n. est ei in ꝑsona totius ecclesiæ, cui ẽt cõsonat illud uerbũ Saluatoris nostri. Matth. 28. Ego enim uobiscum sum oĩbus diebus usque ad consummationem seculi. Non si quidem tm̃ Petro nec duodecim apostolis dictum intelligitur, cum morte finierit dies suos, nec usq; in finẽ seculi ꝑseuerauerint, sed potius uniuersali ecclesiæ q̃ in finẽ est duratura q̃ in generali cõcilio representať, & tãtæ auctoritatis est cõcilii determinatio in hmõi, qđ Euangeliũ ille noĩatur. ut patet ad Gal. 2. qñ Paulus dixit ꝙ Petrus nõ ambulabat ad ueritatẽ Euangelii. Id tñ in quo Paulus rephendebat Petrũ erat ꝙ ipse subtrahebat se a gentib. nolẽs mãducare de cibis eorũ, sed obseruabat ritus Iudæorũ in cibis ꝑꝑ timorẽ Iudæorũ qui supueneräť à Hierosolymis, hoc tñ non erat cõtra aliquod de quatuor Euãgeliis, sed erat cõtra determinationẽ cõcilii gñalis, qđ ab apostolis fuerat celebratum super hmõi legalibus non seruandis. Actuum 15. Ad qđ ẽt ostendendũ sola uniuersalis synodus loqtur sub noĩe Spiritus Sancti ut ibi patet. Nã cum in eodem concilio fieret diffinitio, dictum fuit, placuit Spiritui Sancto, & nobis, & istis uerbis postmodũ usa fuerunt generalia cõcilia q̃ in ecclesia uniuersali fuerunt cõgregata, ubi ergo talis assessor accedit, locus errandi nõ põt occurrere. Et si cõtrariũ diceremus nil certũ esset in fide. Vnusquisque. n. sequeretur opinionẽ suã, & fluctuaremus omni uẽto doctrinæ sicut paruuli. cõtra Apostolũ ad Ephes. 4. ubi ait ꝙ Christus dedit in ecclesia quosdã Apostolos, alios Prophetas, alios uero Pastores, & Doctores ad cõsummationẽ sctõrũ in ædificationẽ corporis Christi, donec occuramus oẽs in unitatẽ fidei, & paulo post. & iã nõ simus paruuli fluctuãtes, & circunferanť oĩ uẽto doctrinæ in neqtia, & astutia hoĩum ad circunuẽtionẽ erroris, quasi uelit qđ cũ fuerimus in fide istorũ qui fidẽ ecclesię representãt nõ fluctuabimus in doctrina fidei tanq̃ paruuli. Sed prædictis vř obstare c. tria. iuncto c. placuit. 36. q. 2. & c. fi. de rapto. ubi apparet quod illud, ꝙ circa matrimoniũ non cõtrahendũ inter raptorem, & raptam fuerat erroneæ per conciliũ statutum, fuit postea emendatũ. Ad hoc tñ stat tñ sio, quod illud non est de spectantibus ad fidem in quibus obtinet qđ prædiximus. Vel aliter dicendũ ꝙ illud nõ fuerat erroneæ statutũ, licet eẽt cõtra testimonia ueteris legis, ut uoluit gl. & male in d. c. tria. Nam cũ illud esset pceptum iudiciale non obligabat in lege noua, sed fuit correctũ, qa pro hoc tpe sic fuit uisum legislatori, siue qa sibi placuit qđ sufficit ut §. sed qđ prin. inst. de iure nat. & per Philosophũ. 5. Eth. Hæc dixi submittens me determinationi sanctæ matris ecclesiæ.

8 † Aut q̃rimus circa ea q̃ iam sunt per ecclesiã decisa, & tunc legatus sedis apostolicæ est cõpetens iudex ut c. ut commissi. de hær. lib. 6. Item eps poterit iudicare de quæstione. fidei, & contra hæreticos procedere, & ẽt capitulũ sede uacante in c. ad abolendam. de hære. in princ. & ẽt inquisitores per sedem apostolicam deputati in c. per hoc. & c. ut inquisitionis. de hær. lib. 6. & clemen. 1. eo. ti. † Per hoc. n. quod Papa deputat inquisitores suꝑ hæretica prauitate non vř facultatem super his procedendi ordinariis tollere ut in d. c. ꝑ hoc. Ex quo infertur quod per ptãtem datã delegato ad uniuersitatem causarũ non vř ẽt in illis causis abdicata potestas ab ordinario. hoc colligitur ex illo tex. iuncta glo. quæ uult quod inquisitor hæreticæ prauitatis dicitur

9

cit esse delegatus ad uniuersitatē causarū, ex quo habes optimā limitationem ad c. studui sti. de off. lega. ut nō habeat locū in delegato ad uniuersitatē causarū, ꝑ quo est gl in d. ca. per hoc. facit in simi qđ not. Bart. in l. 1. C. 10 de off. pfec. urb. ubi tenet qđ † licet in ciuitate fiat unus officialis sup dānis datis uel super abundantia, non tñ ꝑ hoc tollitur iurisdictio quam hēt ptās q hēt uniuersalem iurisdictionem, ꝑ quo bene facit text. in d. l. 1. & in l. fi. iuncta gl. C. de iurisd. om. iud. & gl. 11 in c. in galliarū. 25. q. 2. † Hoc tñ limita uerum esse quoties una iurisdictio subalternatur alteri ut in exemplo prædicto. Si tñ ille specialis iudex esset superior gñali, utputa iudex deputatus ꝑ statutum sup causis appellationū, & nullitatū. tunc gñalis iudex non se intromittit de speciali. Idē ēt si non se habet tanq̄ superior sed tanquam differēs specie, ut est iudex insinuationum. C. de test. consulta diualia, ita determinat Bal. in l. unica. 12 ff. de off. cōsu. † Poterit tñ cognoscere de crimine hæresis delegatus ab epo deputatus. aut à capitulo sede uacāte ut in cle. 1. §. 1. & in clem. 2. de hær. Debet tñ talis inqsitor, ac ēt delegatus annum quadragesimum attingere, ut est tex. in d. clem. 2. in princ. cū gl. ex quo limitat. c. cum uicesimum. de off. deleg. Idem si sit delegatis à Papa, cum tex. d. clem. 13 gñaliter loquatur. † Sed an inquisitor possit committere uices suas, solutio gl. in d. cle 2. arguit pro, & contra. finaliter tenet qđ sic per illum tex. & per tex. in clem. 1. §. porro. eod. titu. & hanc opinionem tenent cōiter 14 Doc. † Sed dubiū est de uicario gñali epi, aut capituli sede uacante, & dicendum est ſm Lapum, & Ioan. de Imol. in d. clem 1 de hęr. quod non poterit sine speciali commissione epi de hoc crimine cognoscere per text. in c. licet. de off. uic. lib. 6. Et aūt tam latam epōrum ptās ꝙ cōtra quoscunque ēt quantumcunq; exēptos poterunt procedere, & eos de hoc crimine cōdemnare, nō obstante quocūque priuilegio exēptionis ut ī c. ad abolēdā. 15 §. fi. de hær. † Fallit tamē hoc in epis contra quos procedere non pñt inquisitores, nisi expresse hoc sibi committatur, ut in c inquisit eo. ti. lib. 6. debent tamen nunciare Romano pōtifici si illi de hoc crimine infamati siue suspecti exīstāt, ut dicit ibi tex. crederem tñ ꝙ ubi essent suspecti de fuga, carcerari possent ut ad Papā remitterent, ut in §. aud. in auth. de defens. ciui. coll. 3. ad qđ faciunt not. per Bart. in l magistratibus. ff. de iurisdictio. om nium iudicum. Sed qro iuxta hoc † an ille tex. 16 procedat tm in inquisitoribus. an ēt locum sibi uendicet in ordinariis de hoc crimine ingrentibus. Ego putarem qđ tm in inquisitoribus locum habeat, non. n. debet extendi ad epm aut ad capitulum sede uacante cū de ipsis non loquat̄ nec ꝑ hoc qđ sint epi qui hæresim incurrunt effugiūt iurisdictionem epi, in cuius territorio delīquūt. Pro quo est gl. in c. ibi n. 3. q. 6. & in c. 1 de rapto. & per Innoc. in cum inferior. de maiori. & obed. Vl- 17 terius iuxta idem quæritur, † an eps possit procedere contra inqsitorem, si hæresim incurrat Lapus Abb. in d. c. inquisitores. dicit ꝙ non durante offō, nisi crimen esset adeo notorium ꝙ non reqreret causæ cognitio. de fil. presby. qm̄. Idem sequitur ibi Domi. hæc opinio posset ēt iustificari per ea q̄ not. Bar. in l. fi. ff. de rerū diui. ubi tenet qđ si duo sint dñi insolidum alicus castri, & unus delinquat, non poterit puniri à condomino, qa non hēt in eum iurisdictionem. Nam par in parē non hēt imperium. de electio. innotuit. Sed hoc non obstante ego crederē indistincte posset dici qđ possit cōtra eum super hmōi crimine procedere, cū istud sit delictū ꝑ qđ perdit iurisdictio ipso iure. Pro quo faciūt no. in pdicta mā ꝑ Bart. in l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. om. iud. in addit. & ponit exemplū in crim. læsæ maiest. C. de dig. l. si gradatim. & l. quoties. lib. 12. C. de off. recto. ꝓuin. l. 2. ubi vř gl. eo ēt casu quo delinqueret in male pcedēdo in offō, indubie posset eū punire, cū ordinarius delegatus apostoli. cū male se gerentē in cā sibi cōmissa punire possit, sic tñ ut ex hoc iurisdictio eius nō īpediatur, iuxta not. ꝑ Doct. in c. fi. de rescrip. & ꝑ Cynū, & legistas in auth. qua in ꝓuincia. 18 C. ubi de crimine agi oportet. † In processu aūt sup hoc crimine faciendo epi, & inqsitores apostolicę sedis hñt exortationem à iure in uirtute sanctę obediētię, & sub interminatiōe maledictionis ęternę, ut cōtra suspectos uel diffamatos de hmōi prauitate districte & prōpte ꝓcedāt, sic tñ ꝙ malitiose, & fraudulēter hoc nefandū crimē falso alicui nō īponāt, & si odii grā uel amoris, lucri, aut commodi tpalis obtentu, cōtra iustitiam, & conscientiā suam omiserint cōtra quenquam ꝓcedere ubi fuerit procedendum, super hmōi

prauitate,

prauitate,aut obtentu eodem prauitatem ipsam alicui imposuerint,ac eum sup hoc presumpserint quoquo uexare,præter alias pœnas pro qualitate culpæ eis imponēdas,Eps aut superior suspensionis ab officio p triennium , alii uero excōicationis sniam eoipso incurrant,à qua qdem excōicationis snia q eam incurrerint nō ipsi p summū Pontificē poterunt(præterq̄ in mortis articulo,& tūc satisfactione pmissa) absolutionis beneficiū obtinere,nullo in hac parte priuilegio suffragante,de quo est text.in cle.1.§.uerū,de hęr.

19 Insuper † si qs eps in expurgando hæreses de sua diœcesi negligens fuerit,uel remissus, cū id certis indiciis apparuerit, deponendus est ab offō epali,& in locū ipsius alter substituēdus est,q uelit.& possit hęreticā cōfundere prauitatē,de hær.exc.in fi. Ex quo manifeste apparet q̄ dānabile,& cū quāto aīarū suarū periculo episcopi, & alii ad quos hmōi inqsitio spectat tā detestandū facinus psequi, ac punire omittāt. Inferiores aūt prælati de hoc crimine se intromittere nequeunt, cum superiorib.pręfatis sit reseruatū ut prædiximus.

20 Ptātes aūt† siue dn̄i tpales,ac eorū officiales de hoc crimine cū sit mere ecclesiasticū se intromittere nequeūt,ut de eo cognoscāt,aut iudicent,aut incarceratos ab episcopo,& inqsitore à carcere liberēt, executionē tn̄ super hoc crimine fiendā sibi à iudicibus ecclesiasticis pręd ictis iniunctā adimplere nō detractent,aut eorū iudiciū,seu sniam directe uel indirecte impedire quoquo nō psumāt.Si qs uero depræfatis secularib.iudicib. cōtra prædicta fecerit,aut præfatis episcopo & inqsitoribus in prædicto fidei negocio se opposuerit,siue illud quouis modo impediuerit,& q sciēter in prædictis dederint auxiliū,cōsiliū,uel fauorē,excōicationis sentētiā incurrat ipso iure,quā si p annū animo sustinuerit indurato,ex tūnc uelut hæreticus cōdemnetur.c.ut inquisit.§.fin.de hær.lib.6.

1 *Ordo quis à iudicibus,& inquisitoribus seruari debeat in hæreticorum processu.*

2 *Hæreticus bis generaliter monendus est ut ab erroribus desistat,antequam ad specialē procedatur inquisitionem.*

3 *Episcopus si possit inquirere solus sine inquisitore, & uiceuersa quid inquisitor ab que episcopo.*

4 *Episcopo sine inquisitore non licet contra hæreticum diffinitiuam proferre sententiam ,nec cum dir carceri mancipare,nec tormentis subijcere. Limita & declara,ut ibi.*

5 *Inquisitoribus, alijsque hæreticæ prauitatis cognitoribus inte dicitur ne modis illicitis ab aliquibus pecunias extorqueant , alio qui pœna ibi tradita plectentur.*

6 *Pœnæ pecuniariæ,an,quando,& ad quid hæreticis imponi possint.*

7 *Inquisitioni pręfecti hæreticis conuersis pœnas commutare,& minuere possunt.*

8 *Inquisitores an possint esculenta,& poculenta mera liberalitate oblata recipere.*

Iudicibus an liceat esculenta & poculēta recipere.

9 *Delegatus iudex licite potest esculenta, & poculenta accipere.*

10 *Hæreticus in quo territorio conueniendus sit.*

QVAESTIO VIII.

1 OCtauo quæro,† de ordine qui debet teneri per iudices in procedendo contra hęreticos.Ad qd̄ dicendū q in primis clerum , & ppl'm conuocabunt exponendo eis inqsitionem,q̄ facere intendunt, auxiliū quoq; & cōsilium,& fauorem ab ipsis pet.c. ut cōmissi.in §.1.de hær.lib.6.& solent inqsitores primo ire ad episcopū loci,uel uicariū, & ostendere eis facultatē,& auctoritatē suā, & rogare q cōgreget clerum,quo congregato ostendunt eis lras, & facultatē prædictas sermonē faciunt,& eorum auxilium & fauorem postulant.Postea simile faciunt cum potestate,siue correctore ciuitatis,& concilio siue(ut Hispanice loquamur)cōsistorio.demū cōuocant totā cōcionē populi,& habito sermone adpopulum idē faciūt ut prædiximus. Postea interpolatim inquisitor facit sermones ad populum de fide.

2 Et cōueniens est † q ad minus duę munitiones pręmittant cōtra oēs hæreticos,ut relictis erroribus suis ad fidem catholicam reuertant,& ad ecclesiæ gremiū redeant, q tanq̄ pia mr̄ non claudit gremium redeūti,ut c.sup eo.de hær.lib.6.Et p his monitionibus satisfacit auctoritas Apostoli ad Titum 3.ubi dicit hæreticum hoīem post unam,& sm admonitionem deuit , ad idem 24.q.1.quæ dignior,& q.3.dicit Apl's. Inquisitores ēt ex abundanti consueuerunt addere tertiā monitionē ut magis pcessu suos uideant iustificare In qbus monitionibus quarū singulæ decē dies cōtinēt monēt eos ad cōuersionē,& reuertētib.pmittunt beni

gnam

gnã misericordiã. Quibus peractis procedẽdũ est ad inquisitionẽ, recipiendo in unaquaq; parochia iurm à rectore parochiali, & ab aliis pbis, & honestis uiris, & si illi deponant aliquos de parochia fore hæreticos, aut diffamatos siue suspectos, cõsueuerũt secreto eos corã se uocare, & secreto ad cõuersionẽ monere, & ubi nec sic uoluerint, pcedit contra eos fm formã iuris, q pcessus determinat a pte p tex. in cle. 1. §. 1. de hær. ubi tex. dicit qđ procedendũ est per diœcesanos epos, & per inquisitores à sede apostolica deputatos simul conuenientes. 3 † Sunt tñ qdam quæ põt unus sine alio agere utpote citare, arrestare seu capere, ac carcere mancipare. ẽt ponẽdo in compedibus uel manicis ferreis, prout fm eũ uiderit expedire. Poterit ẽt inqrere qsque pdictorũ sine altero cõtra illos de quibus uiderit inquirendũ, 4 † duro tñ carceri mancipare siue arcto, qui magis ad pœnam quam ad custodiam uideatur, aut tormentis supponere eos cõtra quos procedit, aut diffinitiuam sñiam ferre cõtra eos non poterit eps sine inquisitor, aut inquisitor sine epo, aut eius uel capituli sede uacante sup hoc delegato, qđ tñ intellige dummodo adinuicem copiã habere ualeant infra octo dierũ spatium postq inuicẽ se reqsiuerint. Si aũt cõuenire nõ potuerunt p pmissa, tunc inqsitor ordinario, uel econtra ordinarius inqsitori poterit sup præmissis committere uices suas, uel per literas significare eidem suũ cõsilium, uel assensum, ut dicit ibi tex. & ut cum maiori puritate, & integritate res agatur. 5 † Inhibitum est inquisitoribus, & tam ipsorũ quã epõrũ ac capitulorũ sede uacante delegatis siue commissariis, ne ptextu inqsitionis officii qbusuis modis illicitis ab aliquib. pecuniã extorqueãt, & si secus fecerint eoipso sñiam excõicationis incurrunt, à qua non põt absolui p. terq in mortis articulo, donec plenariam satisfactionẽ fecerint his a quibus extorserũt, a qua satisfactione nullis pactis aut priuilegiis aut remissionib. poterunt liberari, & ne hoc latere possit, notarii, & officiales dicti officii necnon fratres, & socii inquisitorũ ipsorũ & cõmissariorũ (qui dictos inquisitores aut cõmissarios secrete pdicta nouerint commisisse) si indignationẽ dei, & sedis apostolicæ offensam uoluerint euitare, grauiter ipsos arguere, & corrigere studeant in secreto, q si taliter ea sciuerint ut pbare ualeant platis inquisitorũ, & cõmissariorũ eorundẽ studeãt nũciare, ut in cle. 2. eo. ti. Pődera tñ illũ tex. q nõ loquit de eps, vñ licet ab his dẽant abstinere nõ tñ pœna pdicta hẽt locũ in illis, cũ nõ sit exprssum, uoluit. n. dignitati eorũ deferre, ut in c. sane. lo 2. de off. dele. & in c. 2. eo. ti. li. 6. ita tenet gl. in d. cle. 2. quam se quunt ibi cõiter Docto. Eps tñ non dẽt aliquid hẽre p p inquisitionẽ, nec partem aliquã deputatis inqsitionis offõ, ut patet in extrauag. Boni. ex eo. §. pen. ita tenet Io. And. in c. fi. §. 1. de hær. lib. 6. Considera ẽt circa idem q 6 tex. † ille prohibet illicitas extorsiones, non tñ per hoc tollit pœnas pecuniarias applicãdas offõ imponi, & exigi. fm gl. ibi, circa qđ dicit Matthæ. q bene põt inculpatis de hoc crimine imponi pnĩa in pecunia pro pauperibus, uel aliis piis operibus ut c. accusatus. §. de qõnibus, & §. si uero, de hær. lib. 6. Refert ẽt fratrem Aluarũ Hispanũ tenuisse, q hanc multam pecuniariã inquisitores imponũt quoties aliq pferunt uerba hæretica, aut ludẽdo, aut ex ira, aut ex fatua simplicitate, & ignorãtia, quæ tñ excusationẽ non habet. Et his casib. & similib. possunt pecuniariter puniri. Nã, & ecclesia hoc facit. 23. di. qq. de iudæ. ad liberãdã, de rapto. in archiepiscopa 7 tu. Item † inqsitores põt hæreticis cõuersis pœnas cõmutare uel minorare, in c. ut commissi. de hær. lib. 6 Nam, & alias iudex ex certis causis minorat pœnã. ff. de poe. aut facta. §. fi. Itẽ p hoc facit litera d. cle. 2. à cõtrario, p hoc. n. q dicit, q modis illicitis nõ põt extorquere pecuniã, ergo licitis sic, de psump. nõne. 25. dist. qualis. ff. de iud. cũ ptor. Itẽ qa d. cle. ponit uerbũ extorqueãt, qđ sonat in uitiũ uiolẽtiæ, uel fraudis, ergo secus si iuste cõdemnem, sed caueat fm eũ ne imbursent, qa reputaretur extorsio, sed dent paupctib uel applicent offõ inqsitionis, in cle. statutũ. de elect. de psumptio. literas. de off. ordi. dilectus. Idem per oĩa sequit do. Car. in d. cle. 2. & in cle. ad nostrum. in fi. eod. tit. Sed quæro 8 iuxta pdicta, † utrum inquisitores possint recipere modica exennia quæ cõsistunt in esculentis, & poculẽtis mera liberalitate oblatis, quæ paucis põt cõsumi dieb. & ueritas huius qõnis pendet ab illa, An alii iudices possint ista recipere. ĩ quo fuit uarietas ĩter Doc. nã glo. in l. plebiscito. ff. de off. psi. tenuit q licet olim illud licitũ esset p d. l. & p l. solent. ff. de off. procon. tamen hodie illud est immutatũ

℘ iura noua,& correctū. Sed Bar. in d.l.plebiscito.post Guil.tenet opi.cōtrariam. Sed in auth. ut iud. sine quoquo suffra. §.rescriptū tenet opi.d.gl.quod ēt tenet gl. in d.§. & dicit ꝙ lex plebiscito.& alia iura q̄ innuunt contrarium possent hr̄e locum in defectū sui salarii,& tunc ēt mediocriter, & à sponte dantibus,ut innuit tex.in d.§.& gl.in d.l.plebiscito. Prædicta dicit fore uera in iudice ordinario,† sed iudex delegatus indistincte pōt ẜm cū accipere esculentū, & poculentū qđ paucis cōsumi possit dieb.dūmodo mera liberalitate sit oblatū.ut c.statutū.§.insuꝑ de resc. lib.6.& istā opinionē sequit̃ Bal. in d.l.solēt, licet nō ita plene distinguat,& opi.istorū doctorū satis est cōformis legib. ord.Hispaniȩ, q̄ indistincte ꝓhibent iudicibus ne aliquid à partibus recipiant. Adiungit tñ Bal.ibi ꝙ pro qbusdā minimis nō ostendit lex, ut pro uno pari fasianorū,uel ꝓ duabus fialis maluasiȩ, ff.de cond.& dem.l. quāuis,qa pro tā paruo judicis aīus nō flectit̃. Ad qđ ēt ego induco tex.c. & si quæst. de sim. ubi pro modico uoluntarie oblato in collatione rei spūalis non committitur simonia, licet in spūalibus omnis traditio,& ꝓmissio cessare debeat. Adde gl.not.1 1.q.3.non licet.Ex qb. infert̃ ad decisionem qōnis propositæ,ꝙ cum inquisitoribus,& cōmissariis sint deputati redditus officii, & sic in eis militet ea rō q̄ in ordinario, præsertim,qa cū sint delegati ad uniuersitatem causarū ut no.in ca. ꝑ hoc.de hær.lib.6. naturā ordinariā sapiunt. ẜm glo. de appell. cum causam.Idem in eis quod in ordinariis. erit dicendum. † Vlterius quæro circa præmissa in quo territorio sit hæreticus de hoc crimine cōueniendus. Ad hoc uidetur ꝑ tex. in c.ut cōmissi.§ 1.de hær.li.6. ꝙ in loco ubi hæresim incurrit ēt si ad aliam iurisdictionē se cōferat. Sed an in loco illo ad quem se trāstulit poterit cōueniri. Dic ꝙ sic, ut dicit ibi gl.cum ēt ibidem censeatur delinquere hæresim illam retinendo. facit in simili quod no. Bar in l.si dñium.ff. de fur. & l.si abducta.C. eo.& l.sed nec legatarius.ff.de cond. fur. ubi tenet ꝙ si aliquis fecit furtum Florentiæ, & reperitur Perusii cum re subtracta, poterit ibi conueniri.s. Perusii. Nam sicut mutatione dñi nascitur noua actio furti ad pœnam applicandā parti,sic mutatione territorii, & iurisdictionis noua nascit̃ actio siue accusatio furti ad uindictā publicam ꝑ d. l. si dñiū.

1 *Hæresis crimen aduersus quos intentari possit.*
2 *Vsuram exercere non esse peccatum contendentes, hȩretici censendi sunt.*
Contumax in hæresis causa si anno in excommunicatione persistat, utpote hæreticus condemnandus est.
3 *Sortilegi, & diuinationis crimen non est coram inquisitore pertractandum.latissime num.6.*
4 *Professo religionem deserente, & ad nuptias conuolante, an huius criminis cognitio inquisitori concessa sit.*
5 *Nuptias binas si quis contraxerit, an huius rei cognitionem habeat inquisitor.*
6 *Diuinationes, & sortilegia quando dicantur sapere hæresim manifestam, & quando non. & numero.10.*
7 *Prænoscere, & pronunciare de futuris quando liceat, & quando non.*
8 *Dæmonum diuinationes, & responsa euitanda sunt etiam si uera prædicent.*
9 *Deus quandoque quæ a dȩmonibus prȩdicuntur euenire sint, ut hominum religionem erga illum tētet ac experiatur.*
11 *Inquisitoribus an liceat contra iudæos procedere, qui Christianos in eorum ritus inducunt.*

QVAESTIO IX.

Nono † quæro cōtra quos possit ꝓcedi obtentu huius criminis. Dicendū est ꝙ cōtra hæreticos,credentes,fautores,& receptatores eorū ut in c.officiū.in prin.& c.ut inquisitionis, in prin.de hær.li.6.Qui aūt dicant̃ hæretici, determinat tex.in c.ad abolendā.in prin.eo.titu in uolumine. De quo tñ uide quæ late scripsi supra in 1.membro. † Inter cæteros aūt ille q diceret pertinaciter exercere usuras nō est pctm̄ hæreticus iudicaretur in cle.unica.§. pen.de usur.Item qui ꝓꝑ cōtumaciam in causa hȩresis excōicatur si per annum in excōicatione persistat,est uelut hæreticus condemnandus.in c.cum cōtumacia.de hæret.li 6.Et nedum contra hæreticos procedi pōt, uerumēt cōtra suspectos,& infamatos de hæresi,ut in d.c.ut officium.in princ. & de hmōi suspicione est exemplum in casu.c.fi.de pœ.cōtra illum qui diu in excōicatione ēt pro qualicūque causa inflicta ꝑseuerauit.& similibus. † De sortilegiis uero,& diuinationibus non se poterūt inqsitores intromittere,nisi hæresim sapiāt manifeste,ut c.accusatus. §. sanè. de hær.lib.6.Ex his infert̃ ad qōnē. Quidam frater † ꝓfessus exiuit ordinē,& accepit uxorem,

rẽ, an inqſitor hæreticę prauitatis poſſit de hoc cognoſcere. But. in l. 3. C. de ſum. Trin. diſtinguebat, quia aut accepit eã clã, & pſumit doloſe hoc feciſſe, & nõ ꝑ errorẽ, & ſic cõtra eũ nõ poterit ꝓcedere. Aut accepit palam, & eo caſu nõ pſumit in dolo, ſed erroneæ hoc feciſſe, putãs ſibi licere, & ꝙ erret in fide, & ſic cognitio ꝑtinebit ad inqſitorẽ. Idẽ ſequitur Panor. in c. cum q̃ dã. de iureiur. & in ſuo

5 conſ. 68. infertur ẽt ad aliam qõ. An† inquiſitor hæreticæ prauitatis poſſit ꝓcedere contra illum q binas nuptias cõtraxit, itaq; uiuẽte prima uxore dixit ſecũdã, & Lapus Abb. in d. § ſane. dicit ꝙ fuit cõſultum ꝙ ſit, q̃a uĩ committere contra unum de ſacris eccleſiæ, & ꝑ conñs hæreticus eſt habendus. de hær. ad abolendam, in prin. Idem ſequitur ibi Dominicus. Sed ego diſtinguerem ut ſupra proxima q. an ſcilicet clam uel palam illud fecerit, & per hoc poteris ad multa ſimilia rñdere.

6 re. Vlterius q̃ro circa pmiſſa an† inquiſitores pfati ꝓcedere poſſint contra diuinatores, & ſortilegos. Ad hoc dicendum eſt ꝙ non niſi hæreſim ſapiant manifeſtã, ut pdiximus qñ autẽ dicanĩ ſapere hæreſim. eſt ſatis difficile diffinire. Sed Old. conſ. 210. uolẽs hoc determinare dicit, ꝙ ſi q̃s ꝑ inuocationem dæmonis uult aliqđ futurũ ſcire, hoc hæreſim ſapit manifeſte, q̃a uult dæmoni attribuere qđ ſoli Deo eſt reſeruatũ, iuxta illud Eſaiæ 41. anũciate nobis q̃ futura ſunt, & dicemus q̃a dii eſtis uos. Idem tenet Io. And in add. ad Spec. tit. de fortil. & hoc caſu poteſt intelligi tex. 26. q. 5. epi. in prin. ubi pdictos appellat hæreticos. Non tñ ego crederẽ hoc eſſe uerũ ſic ſimplr̃ loquendo. Sed ꝓ ueritate huius cõſiderandũ eſt, q̃a futura dupliciter cognoſci pñt. Vno quidem modo in ſuis cauſis, alio modo in ſeipſis. Cauſæ aũt futurorũ tripliciter ſe hñt. Quædã † enim ꝓducunt ex neceſſitate, & ſemꝑ ſuos effectus, & hmõi effectus futuri ꝑ certitudinẽ pnoſci, & pnũciari pñt ex cõſideratione ſuarũ cauſarũ, ſicut Aſtrologi pnunciant eclipſes futuras. Quædã uero cãæ ꝓducũt ſuos effectus nõ ex neceſſitate, & ſemꝑ, ſed ut in pluribus, raro tñ deficiũt, & ꝑ hmõi cauſas pñt pcognoſci effectus futuri, non q̃dẽ ꝑ certitudinẽ, ſed ꝑ quandam cõiecturam, ſicut aſtrologi ꝑ conſideratiõnẽ ſtellarũ q̃dam pnoſcere, & pronunciare pñt de pluuiis, & ſiccitatibus, & medici de ſanitate uel morte. Quædam uero cauſæ ſunt q̃

7

ſi ſm ſe conſiderarenĩ hñt ſe ad utrumlibet, ꝙ pcipue uĩ de potentis rationabilibus q̃ ſe hñt ad oppoſita ſm phyloſophum, & tales effectus uel ẽt ſi quis effectus ut in pauciori bus caſu accidũt ex nãlibus cauſis ꝑ conſiderationem cauſarum pnoſci non pñt, niſi in in ſeipſis cõſiderentur hoĩes autẽ hmõi effectus in ſeipſos ſolum conſiderare pñt dum ſunt præſentes, ſicut cum homo uidet fortẽ currere uel ambulare. Sed conſiderare hmõi anteq̃ fiant eſt proprium Dei, qui ſolus in ſua æternitate uidet ea quæ futura ſunt tan q̃ pſentia, & de hoc intelligiĩ præinducta au ctoritas Eſaiæ. Annunciate nobis, &c. Si quis uero hmõi futura pnoſcere aut prænunciare quoquo modo pſumpſerit, niſi Deo reuelante, manifeſte uſurpat ſibi qđ Dei eſt. Hæc ponit S. Th. 2. 2. q. 95. art. 1. de quo ẽt uide eundem 2. 2. q. 172. art. 1. cum agit de prophetia, & in ſumma contra gentiles lib. 3. c. 155. ubi ſubiungit ꝙ maligni ſpiritus ueritatem fidei corrumpere molientes, ſicut abutunĩ operationem miraculorum ut errorem inducant hoĩbus, & argm̃ ueræ fidei debilitent, non tñ uere miracula faciendo, ſed ea q̃ hoĩbus miraculoſa apparent, ita ẽt abutuntur ꝓphetica pnunciatione, non q̃dẽ uere ꝓphetando, ſed prænunciando aliqua ſm ordinẽ cauſarum hmõi occultarum, ut uideãtur futura præno ſcere in ſeipſis quod hoĩbus ꝑſuad[illegible]t q̃ occultas rerum cauſa nõ cognoſcũt. Prædicti ſi quidẽ ſpiritus ſubtilitate intellectus ſui magis pñt cognoſcere quam hoĩes q̃uo, & qualiter effectus nãlium cauſarũ impediri põt, & cauſas effectus aliquos occulte producẽtes, & ideo in pnunciando futura mirabiliores, & ueraciores apparent q̃ hoĩes quantũcunque ſciẽtes, hæc ille. pro q̃bus allego bonum tex. 26. q. 5. ſciendum, unde quidam aſtrologi qui hoĩes diuinos ſe gentibus oſtentare uolunt, cũ uideant qđ principia illius ſcientiæ de futuris actibus hoĩum q̃ ex arbitrii libertate ꝓcedunt aliqđ certum ſeu firmũ determinare non ualent, cum. n. intellectus aut ratio nõ eſt corpus nec actus organi corporei & per c[illegible] uolantas q̃ eſt in ratione ut pater ꝑ Philoſophum tertio de aĩa. Nullum autẽ corpus põt imprimere in rem incorpoream ex quo ſequiĩ qđ impoſſibile eſt corpora cœleſtia directe imprimere in intellectũ, & uoluntatem, ſed tm̃ indirecte in quibuſdã beſtialibus hoĩbus qui rationem, & intellectum

lectum subiiciunt appetitui sensitiuo, huiusmodi uani hoĩes, & insani recurrunt ad dæmones, a qbus ꝑ q̃dam occulta pacta] multa de futuris intelligunt. Vnde Aug. l.2. super Gen. ad lram dicit fatẽdum est quo a Mathematicis uera dñr instinctu quodam occultissimo dici quod nescientes humanæ mentes patiunt, qđ tñ ad decipiendos hoĩes fit spirituum immundorũ, & seductorũ operatione q quædam uera de tpalibus rebus nosse permittunt. Vnde cõcludit. Qua ꝑꝑ bono Xpiano siue Mathematici siue q̃libet impie diuinantes (& maxime dicentes uera) cauendi sunt ne consortio dæmoniorum, aĩam decептam pacto quodam societatis irretiant, & 8 pondera illud qđ August. dicit † illos diuinãtes q uera dñt, maxime fore uitandos. Dæmon. n. q intendit perditionem hoĩum, & iuxta apostoli Petri uocem. Tanq̃ Leo rugiẽs circuit quærens quem deuoret, Sæpissime in suis rñsis uera dicit, ut hoĩes assuefaciat ad hoc ut ei credat. Vnde Athanasius exponẽs illud qđ hr Luc. 4. Increpauit illum dicens Obmutesce dicit q̃uis uera fateret dæmon. compescebat tñ Xps eius sermonẽ, ne simul cum ueritate ẽt suam iniquitatem ꝓmulget ut nos ẽt assuefaciat ne curemus de talibus, ẽt si uera loqui uideantur. Nefas. n. est ut cũ assit nobis scriptura diuina a diabolo instruamur. 9 Interdũ etiam Deos remittit ea quæ a dæmonibus prædñr euenire, ut ipsi qui hoc audiunt, & uident ꝓbent. & appareat quali fide sunt uel deuotione erga Deum, sicut in Deute. legit Moyses, ex p̃cepto dñi populo p̃cepisse dicens, Si surrexit in medio tui Propheta, aut q dicat somniũ se uidisse, & p̃dixerit signũ atq; portẽtũ. & uenerit qđ locutus est, nõ audies uerba Prophetæ aut somniatoris, qa tẽtat uos Dñs Deus uester, ut palã fiat utrũ diligatis eũ an nõ. in c. nec mirũ. 26. q. 5. q est tex. Aug. Sic quoque dæmones se hñt in operationibus. Operantur n. q̃dam ſm ordinem nãlem, cum ꝑꝑ subtilitatẽ ingenii sui, nãs rerum occultas sciant, q hominibus ꝑꝑ grossitiem ingenii miraculosa uñr, eo qđ illorũ causas non attingunt. [illegible] dæmones p̃ter naturæ ordinẽ quidq̃ efficere possunt, 10 de quo optimus tex. Aug. in d. c. nec mirum. †Quibus p̃missis quo ad qõ. ꝓpositã uĩ dicendum, q si qs inuocans dæmones uel sortilegia aut diuinationes exercens, credit dæmones aliqua de futuris scire, ad quorũ cognitionẽ nõ pertingunt, aut in operabilibus credit eorũ uirtutem ad aliqua se extendere ad q ſm rei ueritatem se non extendit, hmõi error cum pertinacia hæresim induceret, Et sic intelligo tex. in d. cap. epi. ad qđ ẽt bonus tex. ea causa. q. 7. nõ obseruatis. qđ satis aperte dñs insinuare uoluit Deuter. 18. ubi inter abominationes gentiliũ p̃dicta maleficia, & sortilegia connumerauit. Si uero ista credulitas falsa cessaret, licet res sit ualde illicita nõ tñ hęresim saperet, cũ discessum à fide nõ haberet, in quo rõ hęresis cõsistit, ut ex superioribus patet. Ex qbus manifeste deprehendit quã magnũ instet periculũ his q ad has uanitates, & insanias falsas se cõuertũt. Et hmõi ẽt dãnãda cũ dæmonibus societate detestabile idolatriæ scelus sæpissime incurrit. Demõ enĩ supbię caput, summopere ab hominib. adorari desiderat. ut patet Matthæi 4. Vnde qbusdã auidissime his uanitatib. deditis itr ꝑsuadet, & talib. modis eos allicit, ut sacrificiũ uel reuerẽtiã ei exhibeãt. Cõtra quos dr Esaiæ 28. Dixistis ꝑcussimus fœdus cũ morte, & cũ inferno fecimus pactũ, & in summa q talib. sociis se immiscet nõ ualet ille suseuadere. 11 Vlterius q̃ro, † an inq̃sitores p̃fati possint ꝓcedere cõtra Iudæos, q inducũt xpianos ad eorũ ritũ, aut eos defendunt, occultãt & fouẽt in dictis erroribus, & dicẽdum est q sic, ſm Oldr. cons. 36. Idem tenet Ioan. And. in c. cõtra christianos. de hær. lib. 6. in nouel. quod dicit ex extrauag. Greg. & clem clare patere. quæ quidem extrauag. reseruatæ sũt in suo uigore per c. fin. in prin. eod. tit. & lib.

1. *Quibus uiis, & modis ad hęreticorum punitionem procedatur.*
2. *Accusatio instituenda est ex iustitię, & charitatis zelo, non causa uindictę.*
3. *Laicus clericum regulariter accusare non potest, fallit in crimine hęresis.*
4. *Accusatorem quamuis in publicum prodire accusationi inscribere deceat, in crimine tamen hęresis si ob accusati potentiam periculum immineat episcopi est prouidere ne accusantis nomen publicetur.*
5. *Inquisitionis aduersus hęreticum quæ forma sit.*
6. *Denunciationis aduersum hæreticos quę forma sit.*
7. *Denunciatio nequaquam fieri debet si crimen ita occultum sit ut probari nequeat, & episcopo contrarium mandanti minime obediendum est, & num. 8.*

9 Monitiones

9 *Monitiones generales in ecclesiis fieri soliti, ut sub excommunicationis pœna scientes aliqua delicta ea propalare debeant, & an, & quatus stringant.*

QVAESTIO X.

1 DEcimo quæro,† quibus modis procedi possit contra hæreticos ad puniendum eos de hæresi. Ad quod dicédum ꝙ tribus modis.s.accusando,inquirendo,& denũciando,adde & quartum.s.ꝑ uiam notorii. De primis tribus est tex. de acc.super his in prin.& cap.licet Hely.de simo.De ultimo est tex.in d.cap.licet Hely. Pro euidentia primi aduerte,ꝙ & si accusationis genus illaudabilis intentionis esse dicatur.ut ca. si quis eps. 2.q.7.de quo ꝑ gl.2.q.6.c.dec.Illud tñ debet intelligi quo ad uulgi opin.alias.n.ꝓsumitur qs bono zelo accusare,de dolo,& cõtu.uerit. 2 † Ex caritate.n.debet accusatio ꝓuenire, de acc.si quis eps & non zelo uindictæ priuatæ aut odii ꝑsonalis,eod.tit.accus.& q accusat, publicæ salutis custodiã gerit.C.de fam. lib. l.una.pro quo uide bonam gl. in d.c. si quis eps.2.q.7.& si in omni crimine hoc ꝓcedat, à fortiori in hmõi crimine hæresis,quod grauissimum est,ut ex superioribus patet, cum etiam in opprobrium Dei cedat, cuius opprobria dissimulare non debemus,quia ipso nr̃a deleuit,ut in cap. in nonnullis, de Iud. 3 † Et licet rr laicus clericum accusare non possit,ut in c.1 & 2.& quasi ꝑ totum.2.q.7. & de accus.c. cum.p. Tñ fallit hoc in crimine hæresis ut uoluit glos 2.q.7.in sum.Est & aliud speciale in hac ꝙ rr nõ põt recedi ab obedientia prælati instituta accusatione,aut iudicio contra illum 8.q.4.nõne.Fallit tñ in hoc crimine,nam ẽt ante institutam accusationem recedi põt à prælato hæretico,iuxta gl.c.sac.2.q.7.& cũ non liceat. de præscrip. 4 † Est ẽt & aliud, ꝙ q̃q̃ in aliis criminib. accusatur in publicum prodire debeat. 3.q.9. c.non oportet, & c.hr̃. & inscriptionem facere,ut l.libell.ff.de acc.& l.qui crimen. C. qui acc.non poss.& l.pen.C. de acc.& cap. super his eod.tit.& cap.licet Hely.de sim. & similẽ carceris custodiam subire.C.eod.l. fin. spãle tñ est in hoc crimine ꝙ ubi ꝑꝑ potentiã ꝑsonarũ cõtra quas proceditur,uideant eps, uel inqsitores graue periculum imminere,si contingat fieri publicationẽ noĩum eorũ qui accusant procedi poterit eorũ nominibus sub secreto seruatis, ut in c.fin.§.sub.de hær. li. 6.seruata forma illius cap.Adde ẽt ꝙ hæreticus hæreticum accusare põt 2.q.7.si hær. & per gl.23.q.4.ipsa pietas, ꝙ in hoc crimine spãle est,cum alias rr criminosus criminosum accusare non possit 3.q.7.c.q sine. & cap.pastoral.& de accus.cap.1.Quo autẽ ad 5 † inquisitionis ordinem si specialiter contra aliquem infamatum de hoc crimine proceda tur ꝓcedendum est iuxta formam cap.qualr̃ lo 2.§.debet.de acc.Si aũt gñalis inquisitio fiat in ciuitate,uel diœcesi,tũc ex testibus in illa gñali inquisitione examinatis ẽt si sufficiẽter cõtra aliquẽ deponant,nõ poterit ille cõdẽnari,sed oportet ꝙ eo noĩatim uocato, & data sibi copia defẽsiõis cõtra eũ ꝓcedat & iterũ ꝓbões sufficiẽtes fiãt uoluit Inn.de elec.bonæ,lo 1.& Spec.in tit de no.cr.in pri. imò ex talibus ꝓbõnib. in gñali inqsitione habitis,adhuc ad torturam non posset procedi,iuxta doctrinam Bart.in l.fin.ff.de quæst. 6 † Quantum autem ad denunciationem dicẽdum est ꝙ præcedere debet euãgelica monitio,iuxta illud euangelii. Si peccauerit in te frater tuus & c.2.q.1.si peccauerit,de iud. nouit.& qui hanc monitionem non ꝑmitteret,à denunciatione repelleretur,de accus.c. 2 & c.qualr̃,lo 2.& cap.super his.eod.ti.hoc tñ limita uerũ cum pct̃m esset occultum, secus aũt si publicum.Nam eo casu ꝑmonitio non requiritur,ſm illud Apost.1.ad Tim. 5. Peccantem corã omnibus argue, ut ceteri timorem habeant,quod intellr̃ de peccatis publicis,ut dicit August. in lib.de uerbis Dñi. Itẽ in hęre occulta ubi posset imminere periculum in dilatione,ut quia est aliquis hęreticus occultus,q priuatim hoĩes a fide auertit.Aut sit tractatus occultus quõ ciuitas tradatur hostibus,quod ẽt celerrimũ exoptat remedium. His casibus alio ẽt non expectato statim procedẽdum est ad denũciationẽ,nisi forte aliqs firmiter æstimaret qđ statim ꝑ secretam admonitionẽ hmõi mala posset impedire,ut dicit S.Th.2.2.q. 33.articu. 7.& 4. sent.dist. 19 7 † Generale tñ est in omnibus denunciationibus,ꝙ si crimen est adeo occultissimum ꝙ nequeat probari, non habet locum huius denunciatio. inmñ ꝙ ẽt si prælatus contrarium mandaret non esset sibi in hoc obediendum, cum sit contra præceptũ Dñi,qui delicta fratrum occulta noluit reuelari,imo eo casu peccaret præcipiens, & obediens.Obedire.n.oportet Deo magis, q̃ ho-

minibus, iuxta illud Actuũ 5. & si gñalr̃ prælatus pcipet ut sibi dicat꜀ ꝙ qs sciuerit corrigendum, intelligendum est sane illud præceptum. s. saluo ordine iuris, & fraternæ correctionis, quia tñ medius corporalis sanitatẽ ægroto cõfert si põt sine alicuius membri abscissione. Si aũt non põt, abscindit membrũ minus necessariũ, ut uita totius cõseruet꜀. Sic & medicus spũalis agere debet, si. n. põt emẽdare fratrem quantũ ad cõsciam salua fama & illæsa, illud faciat ut pdictum est, si tñ hoc nõ põt, tunc qa cõscia pferenda est famę, uoluit dñs ut ẽt cum dispendio famę cõscĩa fratris per publicam denunciationem à pctõ liberetur, ubi tñ de occultis aliqua indicia apparerent, puta p infamiam uel p alias suspiciones, posset platus pcipere ista sibi reuelari eo modo sicut. & iudex ĩquirit cõtra infamatũ, qa iã illud non est oĩno occultum, nec ab hoc deuiat id qđ in capitulis religiosorũ fit, ubi ẽt sine aliqua pambula monitione denũcient꜀ secreta proximi delicta. Nã illa sunt de aliquibus leuibus, q̃ famæ nõ derogant, & si essent talia de qbus frater infamaret꜀ cõtra pceptum dñi faceret, q p hunc modum pctm̃ fratris publicaret, qđ est intelligendũ modo pdicto. Ista sunt de mente S. Tho. secunda secundæ. q. 33. art. 7. & 4. snĩa. dist. 19. tenet, & idem dicens etiam in peccato omnino occulto regulam euangelii, locum habere, & inducit quod August. in regula dicit. Innocentes non estis si fratres uestros quos iudicando corrigere potestis tacendo perire permitatis. nec ex hoc aliquis efficit proditor criminis, quia non manifestat crimen ad infamandum sed ad corrigendum. Sed Ioan. Andr. in c. nouit de iud. tenet ꝙ in † pctõ oĩno occulto talr̃ ꝙ pbari non põt, non habeat locum hęc denunciatio. talia. n. oĩno occulta diuino iudicio sunt relinquenda 6. q. 1. si oĩa & hoc vr̃ uoluisse gl. in d. c. si peccauerit. Sed Panor. ibi dicit ꝙ stante hoc secreto, licet in publicũ non debeat res produci, pro quo ur̃ mihi bonus tex. in d. c. si peccauerit. & ibi gl. debet tñ fieri diligens exhortatio, & fraterna admonitio erga ipsum in secreto ut se emẽdet, ut dicit ibi text. & adhuc si oppoituerit poterit hoc signare presbytero suo aut plato in secreto, q monẽdo, & orãdo poterit pdesse, & nõ obesse. Pro quo bonus text. 22. qõ. 5. hoc vr̃. Et qa S. Tho. tenuit cõtrarium ubi supra. Ad motiua sua stat ĩnsio ꝙ debeat intelligi modo pdicto. & ad pdicta multum facit tex. in clem. 2. de hær. ubi pbatur ꝙ delictum qđ pbari non põt nõ debet iudici denunciari. Ad idem induco ẽt tex. in c. qualr̃. lo 1. de accus. in fin. ubi iudex q gñalr̃ inquirit sup statũ ecclesiæ non debet ad occulta reuelando astringere testes in inqsitione deponentes, Pertinet. n. ad debitũ caritatis crimen fratris celare, de off. ord. si sacerdos. 1. q. 1. Xps quid fecit, eo pcipue, qa cũ res eo modo est occultissima, iudicialis auctoritas nil pdesse põt, cũ nec pbationib. iste cõuici queat, nec subiici torturæ, ut inuitus cõfiteat꜀. Ex quo indicia nõ pcedunt. † Et ex his infert꜀ ad istas gñales monitiones q̃ fiunt in ecclesiis à iudicib. sub pęna excõicationis, ut scientes furta uel alia delicta hmõi debeant reuelare. per prædicta enim colligere poteris qualiter illę sint intelligendæ, & quo modo & ad quid astringant.

1 *Citatio hæreticorum qualiter, quando, quæ & à quibus fiat.*

Defensio est de iure naturali, & nemini denegãda quantumcunque excommunicato & criminose.

2 *Relapsus seculari iudici prorsus nulla audientia ei præstita tradendus est.*

Relapsus quis dicatur.

3 *Dispositio exceptionum exclusiua super certa qualitate fundata exceptiones illi qualitati detrahentes nequaquam excludere uidetur.*

4 *Capitali crimine impetitus regulariter ad corpus capi, & carceri mancipari potest, & qua forma ad capturam procedatur.*

5 *Mulieres cum masculis in eodem carcere trudi minime debent, sed separatim incarcerandi sunt.*

6 *Dominus castri a præfectis inquisition. requisitus, an cogatur hæreticum in suo territorio manẽtem uerbaliter citatum, & illis tradere.*

7 *Quid in aliis criminibus.*

8 *Hæreticus cuius expensis ad inquisitores remittendus sit.*

9 *Delegatus ab episcopo uel capitulo uacante sede aut etiam ab inquisitore an possit hęreticum personaliter capere latis.*

10 *Carcerum quatuor species hic recitantur.*

11 *Custodibus carcerum hæreticorum quis impensas subministret.*

12 *Iudex in carceribus quempiam iniuste detinens, in id quod carcerati interest obnoxius fit.*

13 *Carceratis ob hæresim quis alimenta suppeditare debeat.*

14 *Hæreticus resistens ministro cum indicis iussu in*

carce

carcerari nolenti, impune occidi potest in tali conflictis resistentię.

15 *Hæreticus ad ecclesiam confugiens, an gaudeat immunitate.*

16 *Episcopo an liceat armatos ministros habere pro suæ iurisdictionis executione.*

17 *Brachij secularis auxilium ab episcopo pro iustitia executione implorari potest.*

18 *Gladij temporalis exercitium ecclesiæ denegatum esse, quomodo intelligatur.*

QVAESTIO XI.

1 VNdecimo quæro de † citatione hæreticorũ. Et ꝓ huius euidẽtia est distinguẽdũ, qa aut q̃rimus de citatione uerbali. Aut de citatione reali. Primo casu citãdus est q de hoc crimine impedit quacũq; uia ꝓcedaẽ cõtra eũ, ut hẽat copiã se defendẽdi, cũ n. defensio sit de iure nãli, ut in cle. pastoralis. §. cæterũ. de re iud. nemini. denegãda est quantumcũq; excõicato, & criminoso. de exce. cũ inter. & c. fi. †Si tñ esset hæreticus relapsus si ne aliqua audiẽtia esset iudicio seculari relinquẽdus. de hæret. ad abolẽdã. §. illos. & c. sup eo. eod. ti. lib. 6. Quis aũt dicaẽ relapsus uide pulchrum tex. c. accus. eo. ti. & li. Ego tñ putarem, ꝙ licet relapsus non debeat audiri super crimine, ut in dictis iuribus, si tñ uult excusare se relapsum fore bene esset audiẽdus.

3 Nam † cum dispositio excludẽs exceptiones fundaẽ sup certa qualitate, non vr̃ excludere exceptiones detrahentes illi qualitati, ut uoluit gl. c. cupientes. §. qđ si ꝑ 20. de elect. lib. 6. & cle. unica. de sequest. po. & fru. & Bar. in l 1. § parui refert. qđ ui aut clam. Sic in ꝓposito est dicendum, ut cum illa iura se fundẽt sup relapsu, non uideanẽ tollere defensionẽ, quo ad hoc ꝙ iste posset dicere se non relapsum, & hanc citationem poterunt epi. & inquisitores nedũ ꝑ se, sed ꝑ alios facere ut in c. commissi. in prin. de hær. lib. 6. Aut quærimus de citatione reali hoc est ꝑ capturã personæ, & siĩr illam facere possunt, & tam uerbalem ꝙ hanc realem citationem eps siue inquisitore, & inquisitor sine epo facere potest. de hæret. cle. 1. §. 1. Regulare. n. est ꝙ con

4 uentus sup crimine capi põt ꝑsonaĩr, & incarcerari, & p̃sertim qñ delictũ ẽ maximũ, sicut hæresis. de qua mã. uide late ꝑ Bart. in l. fi. ff. ad l. Iul. pecu. & in l 1. ff. de cust. reorum. & in hac captura seruaẽ de more ista practica, ꝙ informatione p̃habita ꝑ iudicẽ de maleficio, & malefactore, sine alia citatione uerbali p̃cedente, mittunt ad capiendum reũ si crimẽ sit enorme, cuiusmodi est illud, & hoc ne fugam arripiat cõscius de crimine. ita dicit Sal. in l. 2. C. de exhi. & intro. re. qđ dicit probari per illum tex. præsertim iũcta gl. & licet ista modestia incarcerando si seruanda, ut nemo sit de domo sua trahendus ad carcerẽ, ut l. nemo de domo. ff. de iud. & l. plerique. ff. de in ius uoc. Hoc tñ ꝓcedit in ciuili, non tñ in criminali, iuxta glo. in d. l. nemo.

5 † Seruandum tñ est ꝙ mulieres non ponanẽ in eodẽ carcere cum mascul s, sed ad partem in alio carcere, qa periculosa est sexuum cõmixtio, ut in l. qm̃. & auc. nouo iure. C de cu. reo. & in auth. ut nulli iud. §. si u ero. colla. 9. qđ ꝓcedit nedum in carcere deputato ad custodiã, sed ẽt deputato ad pœnam iuxta formã c. pen. de hær. & c. q̃uis. de pœnis. li. 6. ita

6 tenet gl. in d. c. q̃uis. † Et de forma q̃ debet teneri in hmõi carceribus hæreticalibus, & de custodibus adhibendis, & substitutis ab eis, & de iuro qđ per eos p̃standũ est, & qualiter diuersas claues debeant carceri adhibere, & modo ministrandi necessaria carceratis, uide tex. not. in d. clem. 1. §. 1. de hæret. Sed pone

7 ꝙ † in castro siue territorio alicuius dñi tꝑalis hæreticus manet, & citatus uerbaliter per inq̃sitores non uult coram ei comparere, an dñs castri teneatur eum in manibus inquisitorum ponere si sit ab eis requisitus. Ad hoc dicas ꝙ sic, pro quo est tex. apertus in c. ut inquisitionis in prin de hær. lib. 6. Quid autem sit in aliis criminibus, uide Bal. in u si. feu. tit. de pace tenẽ. §. si iudex. ubi dicit, ꝙ si est suus subditus non tenetur eum tradere, secus aũt si alienus est subditus, in quo tñ examinãdo non insisto, quia non est p̃sentis speculatio-

8 nis. † Sed cuius expensis erit remittendus. Bal. ubi supra tenet ꝙ si aliqs priuatus ꝑ suo interesse hoc petit, fiet expẽsis petẽtis. ut l. cũ sæpe C. de ero. mil. anno. lib. 10. Si aũt iudex ex offõ hoc petat, tunc expẽsis publicis illius terræ ad quã sit remis. arg. l. mulier in opus. ff. de capt. & postlim. reuer. Ego tñ putarem ꝙ in crimine hæresis si officiũ sufficeret ex redditibus illius essent fiendæ. Sed iuxta p̃di-

9 cta q̃ro, † an delegatus ab epo, uel capitulo sede uacante aut ab inquisitore possit hãc personalem capturam facere, & uidereẽ ꝙ non, qa delegatus nõ p̃t citare ꝑsonaĩr, ut uoluit

glo.in l.consent.C.quo,& qn iudex. Sed glo. in l.2.ff.de iurisd.om.iud. dicebat q delegatus principis hoc potest,secus aut in delegato inferioris a principe.qui hoc non potest ante li. cotest. sed bene carcerare potest post lit.contest Sed Bar.ibi.& in d.l.plerique, tenet delegatum inferioris à principe nequaq hoc facere posse, per tex. in auth. de test.§.si uero.ignoti. ubi delegatus non pot coercere testes,& eos torquere. Non obstat sm eum. tex.in auth.de exhib. rei.§. si uero et,ubi dr qd delegatus non pot aliquid facere,quia lis non est contest. quasi innuat q post lite cotest.posset,qa non uult hoc dicere, sed debet intelligi q si lis esset contestata posset deueniri ad sniam et absente reo,& sic posset aliquid facere,per quae uideretur q cu delegati pdicti,de quibus in qone proposita, sint inferiores à principe, non possent hmoi capturam personalem facere.cotrarium tn ego teneo.pro quo inducto tex.expssum in d. cle. 1.§.1.de haer.ubi apte hoc probat, hoc et pbari pot, qa ea rone qua istud uenit in gnali delegatione facta per principem,ut patet in praeced s.quia princeps potest ista comittere quae sunt meri imperii,& vr comisisse tanq sine quibus illusoria uideretur iurisd.delegati, vr idem dicendu in praedictis inferioribus de iure canon.sm q ea quae sunt meri imperii sunt delegabilia, de off.ord. quod sedem. & de rapto.in archiepatu.cum simil.Et ex d. clem. probatur q ille qui habet iurisdonem in crimine, potest carcerem costituere pro custodiedo criminosos. Sed pro ueritate huius est aduertendum,q † quadruplex est carcer.Primus est perpetuae poenae,& hmoi carceratio est meri imperii, quia illa poena aeq paratur morti,ut not. Innoc.de accus. quaer 2.Secundus carcer est modicae coertionis,ut cum iudex facit poni nuncios in cippis, & iste carcer est meri imperii, sed minimi, de quo potest intelligi l.2.C.de sport. quia iste carcer adhibet,qa forte nuncius cotempsi iurisdone iudicis. Tertius est carcer custodiae, & est eiusde speciei cuius est causa principalis,sm Guil.& Bal.in l.imp.ff.de iurisd. omn. iud.vn si causa est pecuniaria, est iurisdonis si sit criminalis,est meri imperii.Quartus est carcer domesticus, qui non est licitus nisi in casibus expressis in iure.ff.de off psi.l.diuus. & iste carcer no est sub aliqua specie iurisdo nis,qa copetit priuato, ut uoluit Bal.in d.l. imperium, ex quibus concludi pot q ille q licite potest carcerare(quod quo sit ex praedictis colligitur) poterit carcere costituere, & per cotrarium qui non pot carcerare non poterit costituere carceres.& de hac ma multiplicis carceris uide eundem Bald. in auth si captiui.C. de episc.& cleric. Vlterius quaero † quis puidebit de expensis custodibus carceru pdictoru.Solutio.hoc determinat p tex. d.clem.1.§.sane. s. q eps prouidebit custodi deputato per ipsum, & intellige de suis redditibus non de parte puentum inquisitionis officio deputata,ut in extrauag.Benedicti ex eo.§.uerum,ita tenet glo.in d.clem.& inquisitor silr prouidebit illi quem ipse deputabit s.de prouetibus deputatis officio, ut in d.gl. ex quo patet sm Zenonem ibi, quod carceratus non prouidebit custodibus,quod dicit non esse dubium in deputatis ad perpetuos carceres, quia tales sunt priuati bonis, facit lex cum saepe.C.de erog.mil.ann.lib.12. Ide tenet ibi Mathesil tu dicas in causa haeresis nullum fore dubiu per istum tex in aliis aut Mathesil.& Io.de Imo.seruanda esse consuetudine,qua cessante,glo.in d.l.cum saepe.dicit quod seruari debet expensis eius qui illu facit custodiri.illas tn postea resarciet custoditus & sic seruat. Hoc ego limitare ubi isti custodes non essent salariati de publico. Na tunc nihil possent à partibus petere.pro quo facit tex optimus in argu. in l.arch.C de pf. & med.lib.10.& not. in simili per Innoce.in cap.1.de postul.† & ubi aliquis carceraretur iniuste iudex qui iniuste fecit eum detineri tenet ei ad interesse,iuxta doctr.gl.& Bald.in l.2.§ fin.ff. si quis cautio.†Quis aut prouidebit carceratis,& circa crime haresis dicas, q eps, & inquisitor debent ordinare unde eis puideatur,ut probat tex.in d.clem.§. porrò. in aliis uero gl.in c.dist.17.qo.4. tenet q custos carceris prouidebit carceratis,sed no intelligas q habeat prouidere de suo. sed de eleemosynis destinatis ad usum pauperum, hoc poterit facere, ut l.iud.C.de epis.audien. ubi aut ista cessarent cosuetudo het, q is ad cuius petitionem fuit carceratus prouideat carcerato,postea aut carceratus satisfaciet eidem de praedictis.†Sed pone q cum demandato praedictoru uolunt incarcerare eosdem haereticos ipse se defendunt. Dicas qd inuadi pnt cum armis per ministros iustitiae, & si in illa defensione occiderent, cum sit illicita, nullam

Marginal numbers: 10, 11, 12, 13, 14

nullā pœnā incurrerēt occisores, ut ꝓbat tex. optimus in l. si seruus. C. de his q ad ecclesiā cōfugiūt. Nō. n. ꝓmittit iuste inuaso se defendere. iuxta not. ꝑ Bart in l. ut uim. ff. de iustitia, & iure, & ꝑ dnm Card. in clement. si furiosus, de homic.

15 † An aūt hæreticus ad ecclesiam cōfugiēs gaudeat immunitate, ita ut de ecclesia extrahi nō possis, &c. & dicas ꝙ non gaudet, pro quo est gl. in auth. de māda. principū. §. neq; aūt collatio 3. facit ad idē tex. in l. 1. C. de his q ad ecclesiā confugiunt. Et qm̄ ad hanc incarcerationem faciendā necessarii sunt officiales armati, hn̄t inqsitores facultatem à iure, ut possint hr̄e officiales armatos ad hoc exequendū, ſm tex. in clem. 2. §. fi. de hær. Ex quo infertur ad qstione, nunqd

16 † eps qui iurisdictionem ordinariam habet possit hr̄e officiales armatos pro executione iurisdictionis suæ. Panor. mouet hanc qstionem in c. significasti. de off. delega. & dicit se fuisse interrogatū de hoc à quodā epo, cui refert se rn̄disse ꝙ non, nisi hr̄et tpalem iurisdictionem in loco, ad quod primo indu

17 cit iura quæ dicunt† episcopum in executione iustitiæ dr̄e implorare auxilium brachii secularis, ut c. administratores, &c. principes. 23. qō. 5. Item alibi cauetur ꝙ sicut pro spiritualibus, debent principes recurrere ad ecclesiam, ita in tpalibus debent prælati recurrere ad principes seculares, ut c. cum ad uerum, & c. si Imperator. 96. dist. nec promiscuis actibus sunt eorū officia turbanda, ut l. cōsulta diualia. C. de testa. Itē ecclesiæ fuit interdicta executio gladii tpalis dicente dn̄o Petro conuerte gladium tuum in locū suū, ut leg. & not. in c. nouit. de iud. Item arma clericorū sunt lachrymæ, & orationes, ut in c. cōuenior. 23. qō. 8. sed uide Bal. in l. nam salutem. § fi. ff. de off. pfec. uig. qui cōtrariū tenet cum ipse habeat imperium in sua diocesi. nullū aliud inducens fundamentū ad hoc. & hæc opinio mihi placet, & eam obseruat cōis usus, & ꝑ huius fundamēto facit tex. in d. clem. ubi Papa cōcessit facultatē inqsitoribus ut possint armatos officiales habere. Ex quo innuit ꝙ penes Papam est ptās habendi armatos, & mouēdi arma in hmōi criminibus ad ecclesiasticū forū spectantibus, alias nō potuisset eā inqsitoribus cōcedere, non ergo de necessitate ad laicos in his est recurrēdum ut cōtraria opinio psupponit Præterea fundat, & aliter ex eadē clem. ubi Papa ꝑ cōcessionē specialē dedit hāc facultatē inqsitoribus, non aūt epis qui in prædicta inqsitione cū eis concurrunt ostēdens aperte, ꝙ epis non erat necessario conferēda, quia de iure eis licebat, alias sicut inqsitoribus concessit sic, & epis concessisset. Confirmatur ēt, quia eps per iurisdictionem suam pōt ēt laicos in certis criminibus capere, & corporaliter cohercere ut est tex. cum gl. 26. q. 5. contra idolorum & 16. q. 4 attendendum, & de adult. c. 2. ꝙ nemo dubitat egere ministris armatis. Nec obstant fundamenta in contrarium

18 inducta, uidelicet ꝙ † ecclesia non habeat exercitium gladii mālis. Nā illud est ad inferēdum alicui mortē uel mēbri mutilationē, & hoc casu intelligunt iura ꝑ cōtraria parte inducta. Secus aūt ad exequendum iustitiam sibi competentē ut probat per pdicta. Similiter ad illud quod dr̄ ꝙ ecclesia implorat auxilium brachii secularis dici pōt ꝙ inde non cōcludit intentum opinionis cōtrariæ. Nam inter ipsosmet seculares iudices idē obseruat ꝙ unus implorat auxiliū alterius, ubi uires ipsius nō sufficiūt ad exequēdū qd̄ sibi incūbit, ut est tex. in l. si qs in hoc genus. C. de epis. & cler. & ēt iudices seculares inuocant in subsidium auxilium ecclesiæ ubi per se non pn̄t suos subditos domare, ut not. Inno. in c. licet ex suscepto. de fo. comp. & hæc notabis.

1 *Ordo iudiciarius in crimine hęreseos quis sit.*
Simpliciter, & de plano in crim. hęresis procedendum est regulariter tamen contra infertur ad egregia aliquod dicta 2.
3 *Hæreticus contumaciter absens excommunicandus est qui si anno obduratus in excommunicatione persistat ut hęreticus damnatur.*
Limita, & declara 4.
Hęreticus ob contumaciam damnatus si uere hæreticus non sit an pœna in eum inflicta teneat.

QVAESTIO XII.

1 Dvodecimo quæro, † de ordine procedendi contra hæreticos quo ad telam iudiciariam ordinandam. Dicas, quòd licet in aliis criminibus plenissimo iuris ordine seruato debeat ꝓcedi. de quo uide tex. in l. absentem. ff. de pœ. & in l. 1. C. de req. re. & per gl. 3. q. 9. in sum. & per Bar. in d. l. absentem. & ꝑ Saly. in l. absentem. C. de accus. ubi plene, & per Doct. in c. ueritatis, de dolo, & cont. tn̄, in hoc crimine hæresis est speciale,

 ciale,

ciale, quia procedi potest super eo simplr̃ & de plano sine strepitu, & figura iudicii, ut in c.fi.in princ. eod.tit, lib.6.† Ex quo infertur ꝙ in accusatione non erit necessaria solẽnitas requisita ꝑ l.libell.ff.de acc.& in l. in causis.C.eo.pro quo est tex.in cle.sæpe.de uerb. sig.Infertur ẽt ꝙ cõcl̃o in causa nõ est necessaria ꝑ gl.ib.imo qñocunq; reus se defendere uoluerit admittetur. Ad quod faciũt not. per Bar.in extrauag.ad repr.in uersic seq. & †ubi is contra quẽ in hoc delicto ꝓcedit cõtumaciter se abñtat ꝓuisum est de remedio, ut debeat excõicari,& si per annũ in excõicatione persistat, uelut hæreticus est puniendus, de hæret.cum contum.lib. 6. Sed pone ꝙ s̃m ueritatem iste nõ est hereticus, nunqd hmõi pena à iure in eũ inflicta ꝑꝑ cõtumaciã teneat, & dicẽdum est ꝙ sic, quia contumax fuit s̃n rei ueritatem, uenire.n. tenebat ad iudicem ut l.si qs ex aliena.ff.de iud.ff.de iurisd oĩum iud.l.2.ubi hoc tenet Bald. Sed Bart.in d.l.abñtẽ,dicit ꝙ istis casibus qbus ꝓcedit contra abñtem, hr̃ pro cõfesso ꝑꝑ cõtumaciam, si constaret iudici de innocentia contumacis, ut si uiderit uiuum hominem quẽ abñs dr̃ occidisse,non poterit ad punitionẽ criminis procedere.Nam ex uera confessione talẽ cõdemnaret.ff.ad l.Aquil. in de neratius.§.fi.cum l.seq. quanto magis ex ficta hoc tñ in crimine hæresis nõ põt practicari, quia cũ sit crimen qđ in mente intrinsecus latet,non posset in aꝑto liquere iudici de alicuius innocentia erga illud, ut mihi ur̃ pondera tñ tex.cum gl.in d.c.cum coutumacia, loquit̃.n.tq ñ citatio fuit decreta cõtra illum q suspectus erat in fide. Nam tunc ad primã suspicionẽ addit̃ alia ex cõtumacia,& sic prima simplex p̃sumptio transit in uiolẽtã ut innuit ille tex.Secus ergo ubi citatio emanaret cõtra nõ suspectũ.Itẽ põdera ĩ alio, nã loquit̃ de eo, q aĩo ꝑtinaci ꝑduraret ꝑ annũ ĩ excõicatione,secus ergo si nõ daret̃ ꝑtinacia utpote, qa aliquo impedimẽto p̃termisit cõtumaciã ꝑdictã purgare, ubi tñ ꝑ hũc modũ puniẽdi cõtumaciã nõ procederet̃ possent recipi testes contra abñtẽ legitime citatum, & ad diffinitiuã procedi cõtito de crimine ex quo lit. contest non requiritur ut diximus.

1 *Probatio in crimine heresis per quęcunque probationum genera fieri potest.*

2 *Indicia indubitata ad condemnationem sufficiũt, quę si dubitata sint ad torturam solum sunt idonea.*

3 *Indicia indubitata quę dicantur, & quę dubita ta arbitrio iudicis committitur.*

4 *Probatio indiciorum ut quis quęstioni subijciatur qualia esse debeant.*

5 *Testes in generali inquisitione examinati idonei censendi non sunt ut quis torqueri possit quia citata parte examinati non fuerunt.*

6 *Pauor, trepidatio, uariatio, & id genus similia, quę coram iudice fiunt sunt probatissima indicia ad torturam.*

7 *Ieiunij indictio tormenti genus est.*

8 *Confessio in tortura facta perseuerantiã requirit.*

9 *Testes quot ad condemnationem requirantur in crimine heresis.*

10 *Testes non idonei, & alias à iure improbati admittuntur in hoc crimine heresis ex quo plura corolarie inferuntur.*

11 *Crimina abdita (ut heresis crimen) aptius à familiaribus, & domesticis noscuntur, quam ab alijs, idcirco tunc testificari coguntur.*

12 *Periuris, an, & quando in heręseos crimine testari liceat.*

13 *Inimicorum, & conspiratorum testimonium in crimine heresis nequaquam idoneum censetur.*

14 *Testes inhabiles pro hæreticis minime admittuntur aduersum autem hereticos admittendi sunt.*

15 *Testibus suspectis, ac inhabilibus, an in casibus admittendi sunt adhibeatur fides sine quæstione.*

16 *Testes inhabiles, an admittantur in heresis crimine, ubi accusationis, aut exceptionis uia processum extitit.*

17 *Extensio ex identitate rationis etiam in pœnalibus licita est, ubi in lege ratio expressa est.*

18 *Examinationis testium contra hereticos duę religiose personę, item publicus tabellio adhiberi debent.*

19 *Heresis an per instrumenta probetur, & quomodo. Libri improbatæ lectionis reperti penes aliquem an eum hereticum probent.*

20 *Delicta an instrumentis probari possint.*

21 *Præsumptionibus euidentissimis heresis probatur, non etiam leuibus.*

22 *Presumptione ubi indicatur, moderãda est pœna.*

QVAESTIO XIII.

1 Decimotertio quæro † de ꝓbõne fienda in crimine hæresis. Ad qđ dicas, ꝙ fieri potest per diuersas species ꝓbõnis, põt enim probari

probari per cõfeſſionẽ propriam, cum illa inter oẽs ꝓbõnis ſpecies obtineat principatũ, & ad eruendam illam poterit ꝓcedi ad torturam eius qui de hoc crimine impetitur, reqritur tñ ꝙ prætendant indicia, alias non eſt quis torturæ ſubiiciendus, ut l. de min. §. tormenta. ff. de q. & c. cum in cõtemplatione, de re iu. ẽt ſi de grauiſſimo crimine agatur. C. d l. Iul. maieſt. l. 3 † Alia tñ ſunt indicia ex quibus iudex põt iudicare diffinitiue in cauſa ut in l. ind. C. de rei uen. & ẽt in criminali C. de prob. l. ſciant cuncti, & iſta debent eſſe ita uehementia ꝙ ſint indubitata, ubi aũt eſſent dubitata ſufficerent ad torturam. ita tenet Io. And. in add. ad Spec. tit. de ꝓb. in fin. & in tit. de not. crim. Quæ † aũt ſint illa, multi multa dixerunt, ſed concl'o uera eſt ꝙ de hoc non põt clari certa doctrina, ſed relinqtur arbitrio iudicis l. 3. §. eiuſdem quoq;. ff. de teſt. hoc tenet Bar. in l. fin. ff de qõ ubi ad inſtruendum iudicem ex quib. animum ſuũ debeat mouere, ponit certa exempla, ſubiungens eiuſdem iudicis arbitrio cõmitti, an plura indicia reqrantur, aut unum tm̃ ſufficiat. Adde tñ ꝙ eo magis dẽt augeri tortura quo maior ſuſpicio eſt contra delinquentem. ut not. Bal. in uſi. feu. ti. de cotrouer. inueſt. c. 1. § itẽ ſi uaſal. † Qualis aũt ꝓbõ ſufficiat ſuꝑ his indiciis ad ſubiiciendum quem torturæ, dicit reqri duos teſtes ubi illi deponũt de iudicio tm̃ iuncta gl. fi. C. fam. erc. ubi tñ ſuper delicto unus tm̃ ſufficeret ad torturã. ut uoluit gl. in d. l. 3. C. ad l. Iul. maie. Et addit Bar. ubi ſupra ꝙ † ex eo ꝙ dari debet defenſionis copia parti anteq̃ ſubiiciat̃ torturæ, nõ ſufficerent teſtes qui in gñali inquiſitione fuerũt examinati cõtra reum, qa non fuerunt examinati ipſo citato, & ẽnte cõtradictore. Cõſidera inſuper ꝙ † ẽt ubi alia indicia extrinſeca nõ ꝓcedũt ex eo ꝙ reus facit corã iudice, puta loquẽdo trepide, pauendo, & uariando, põt hr̃e indicia ſufficientia ad torturam, ſm Bar. in d. §. torm. Et inter cætera tormẽta ſolent inquiſitores præfati criminis † indicere ieiunia ad ueritatem eruẽdã, q̃ ẽt qõnis noĩe intelligunt̃ quod ẽt patet per etymologiam. Nam tormentum dr̃ quaſi torquens mentẽ, nemini tñ dubium ꝙ per ieiunium aſperum torqueatur quis, pro quo eſt gl in d. clem 1. de hær. in uer. torm. † In hac tñ cõfeſſione ꝑ tormenta extorta requiritur ꝑſeuerantia. in l. 1. §. diuus. ff. de qõ. oportet. n. ſm Barto. ibi ut ille qui fuit cõfeſſus in tormentis reducat̃ in loco publico iudicii, & ibi coram teſtib. & notario confiteatur, ſeu ratificet confeſſionẽ primam, & ita obſeruatur de conſuetudine, & qm̃ in ſupponendo reum torturæ de grauiſſimo præiudicio agitur, obſeruat communis conſuetudo ꝙ prius debeat ſolennis aduocatorũ diſputatio coram Iudice fieri ſuꝑ hoc, an ſit torquendus, ubi aduocatus rei debebit admitti ut pro eo alleget, ut l. ſi poſtul. §. qõ. de adul. & ꝑ glo. l. legis uirtus. ff. de leg. ſed ipſi qõni, & examinationi non debent intereſſe ita tenet gl. in auth. de teſt. §. quia uero in gl. ſuper uerſ. aduocatorũ. & gl. vr̃ idem uelle in l. 2. circa prin. C. de iura. calum. ita determinat Bar. in l. cuſt. ff. de pub. iud. & in d. l. legis uirtus. & ꝑꝑ grauitatem præiudicii eſt inductum, ꝙ in hæreſi, nec inqſitor ſine ordinario, nec ordinarius ſiue inqſitore procedat ad faciendũ reum torqueri, ſed ambo ſimul, ut eſt tex. in d. cle. 1. §. 1. Põt ẽt fieri ꝓbatio per teſtes. † Sed dubitat̃, quot teſtes debeant interuenire. Quidam dixerunt ad effectum cõdemnationis non ſufficere duos teſtes ꝑ qua allegant. c. excom. §. adducimus, de hær. & hoc no. Hoſt. in ſumma. eod. ti §. qualiter. ubi ſubiungit qđ iniquum uidebatur ꝙ de tanto crimine damnaretur ex dicto duorũ teſtium, ſed in cõtrarium facit cap. ut offm̃. §. uerum, eod. ti. lib. 6. Io. de Lign. in d. clem. 1, in fin. dicit non eſſe dubium, ꝙ per unum teſtem, & famam qs non põt dãnari de tanto crimine, ut no. de teſtib. tam literis. & idem tenet Mat. eodem ti. clem. 2. allegat no. per glo. de teſtib ueniens, & ſimiliter nec ex præſumptione, de præſump. literas tñ vr̃ ꝙ per duos teſtes poſſit damnari, ad hoc qđ not. Inn. de ſimon ſicut ubi dicit ꝙ licet in aliis criminibus requirant̃ ꝓbões luce meridiana clariores, tñ in crimine hæreſis ſufficiunt minores C. de hæret. l. 2. & ſm eum leuia ſigna ſufficiunt ad conuincendum quẽ de hæreſi. de præſump. literas, ſed hoc dictũ Innocentii debet intelligi ſm not. in d. l. 2. & ſic tranſit Ioan. de Lign. in d. clemen. 1. Idem tenet dom. Card. ibi propter regulam generalem, quæ habet ꝙ ſufficiant duo teſtes ad ꝓbandum crimen, niſi ubi contrarium reperitur, ut in c. licet uniuerſis. & capitu. in omni negocio. de teſtib. Idem tenet Ioan. Andr. & Doct. cap. ut officium. §. uerum. de hæret. libro 6. & hęc opinio mihi uidetur uera.

Pro qua ēt facit gl.not in simili in .q.4.ṗsul. nec obstat tex.in d.§ adiicimus. qa non requirit ille numerus testium ad cōuincendū unū hæreticum, sed ad cōuincēdū plures .& inde est qđ ille textus remittit hoc arbitrio iudicis, ut si uideat expedire ꝑ multitudine hæreticorū nedū tres, sed ēt plures, & adhuc totam uicinam possit ad testificādū cogere. 10 † Est tñ spāle in hoc crimine, qđ testes qui alias a iure repellunt admittunt in hoc casu in fidei fauorē, ut pote Iudęi, ut c.cōtra xpianos.de hæret.lib.6 idem dicerem de aliis infidelibus qa illi solum repellunt a testimonio cōtra fideles.c.pagani.2 q.7.&. iudæi.& c.licet uniuersis.de testibus de quorū numero isti hæretici non existunt. Item qa non apparet rō spālitatis in Iudæis, ut illi magis admittant cum sint pessimi infideles.ut prima, q.1.nonne.de quo superius dcm̄ est. Admittunt ēt excōicati, & participes, & socii criminis in testimonium, ṗsertim in defectū aliorum testium, & sic hæreticus cōtra hæreticū admittit, ut dicit tex.in c.in fidei fauorem.de hæret.lib.6. & ꝑ illum textum dicit Panor. in c.literas.de ṗsumptionib. ēt fratrem esse cogendum contra fratrem super ṗdicto crimine ferre testimonium. 11 † Admittere ēt domesticos, & familiares eorū, qm̄ cū istud crimen secretum sit, melius, & aptius ꝑ familiares, quam ꝑ alios ꝓbari poterit, ut l.cōsensu C.de repu. quinimmo ēt serui cōtra dños cū tormentis admittendi forent, qa admittunt in crim.læsæ maiest.C.ad l.Iul.maiest.l.fi. ergo a fortiori in crimine hæresis, cum longe grauius sit æternā quam tpalem lædere maiestatem.& hanc argumentationē facit text. in simili.in c.uergentis.de hæret. Ad idē tex. 12 cū gl.12.q.2.qō. † periuri ēt admittunt dum mō cōtra se, & cōtra alios in hoc crimine attestent, dum tñ ex manifestis apparuerit indiciis tales non animi leuitate aut odii fomite, seu corruptione pecuniæ, sed zelo fidei orthodoxæ uelle deponere, aut dcm̄ suum qđ ante in forma testimonii deposuerant emendare, & corrigere, ac q̄ prius tacuerant reuelare, & hoc in fauorem fidei spālr̄ cōcedit, ut c.accus.§.licet, de hæret.lib.6. ex qbus limitabis tex.in c.ṗterea.de testibus cogendis, quatenus de corrigēdo dcm̄ testis loquit, & no. per Bart.in l.eos.ff.de fal. Aduerte tñ iuxta hoc, qđ cum isti inhabiles admittunt, ita demum, eorū dictis fides adhibet, si ex uerisimilibus cōiecturis, & ex numero testium, & ex qualitate tam deponentium q̄ eorū contra quos deponitur, ac aliis circunstantiis sic testificantes non falsa dicere præsumantur, ut 13 in d.c.in fidei fauorem. † conspiratores tñ, & inimici non admittent sicut nec in aliis exceptis criminibus. Pro quo optimus text.de simonia.ꝑ tuas.lo primo.& no.hoc quia ualet gñalr̄ ad oēs casus in qbus minus idonei testes admittuntur. Quid aūt considerari debeat in aliis exceptis criminibus circa testes criminosos ut admittantur uide gl.1.q.1. si qs eps.& 2.q.1.Deus omnipotens & ꝑ Doctores in d.c.per tuas.de simonia. Intellige 14 tñ † prædictos inhabiles testes in hoc crimine admittendos fore contra hæreticos, credentes fautores, & receptatores, & defensores eorū, non tamen sic esset si ꝑ eorū parte inducerent ad hoc qđ de hoc crimine se purgarēt eo.n.casu requirerentur testes omnino integri sine aliqua suspicione, & catholicæ fidei 15 zelatores.eod.tit.c.filii.in fine. † An autem hmōi suspecti testes cū examinant, sint tormentis subiiciēdi, uide gl.15.q.6. in summa q̄ dicit qđ sic, si est seruus uel uilis ꝑsona, uel si sit liber & sic criminosus, & infamis uel obscurus uel ignotus. Tales.n. sine tormentis non admittuntur. torqtur ēt quælibet libera persona, licet non sit uilis, dum tñ uocillet in testimonio.de mā tñ uide Bart.in l. ex libero.ff.de quæst. Sed quero iuxta prædicta. an 16 † id quod dcm̄ est de minus idoneis testib. admittendi in crimine hæresis, habeat tm̄ locum qn̄ proceditur per uiam inquisitionis, aut ēt idem sit cū proceditur ꝑ uiā accusationis uel exceptionis. Et uīr ꝙ sic, qa eadem est rō.s.fidei fauor, & odium criminis, ergo idē ius.de rescriptis, inter ceteras. cum si. Cōtrarium tñ concludit gl.in d.ca.fidei. qa ab illo iure rātur, quo cauetur tales personas ad testimonium admitti non debere non est recedendum nisi inquantum reperiat a iure permissum, Qui ergo accusat, uel excipit habeat ꝓbationes idoneas, nec est accusatio fauorabilis ut inquisitio, ad hoc 2. q.7. si quis eps, & uerbum istud inquisitionis debet aliquid operari, alias quare fuisset expressum. de decimis.ad audientiam.cum cōcor. & sic trāsit ṗdicta gl. Sed contrariam tenet Arch. in d.c. in fidei, & allegat.2.q.7.c.hæreticus. Sed Io. And.tenet gl.in nouel.& ad c.si hęreticus. rñdet ꝙ non tenet, ut ibi dicit gl. & hoc idē ꝓbat

bat tex.in d.c.in fidei, quia si ille tex.teneret non esset necessaria dicta decr. & sic trãsit ibi Domin simpliciter recitando p̃dictos Doct. Ego tñ potius tenerem opin. Arch.pro quo facit,q̃a eadem rõ est utrobiq;.s.fauor fidei, 17 †ex qua rõne ẽt in pœnalibus (attento q̃d expressa est in lege) argui põt ad similia. ut est tex.inst.de leg.patro.tutel. in prin.& glo. in clem.1.de electio. & c.1. de temp.ord.lib. 6.Præterea dispõ p̃dicta non est odiosa, imò fauorabilis, cum non in odium hæreticorũ principaliter, sed in fauorẽ fidei sit inducta. ut tex.ibi innuit in princ.Vnde illud est considerandum,& non odium hæreticorũ q̃d uenit in consequentiã.iuxta gl. c. sciant cuncti, de electio.lib.6.& l.q̃ exceptionẽ. ff.de condi ctio.indeb.Nec est simile de accusatione in aliis criminibus intentata, & de accusatione facta in crimine hæresis.Nã, & si in aliis criminibus accusatio dicatur genus illaudabilis intentionis iuxta moderationem p̃dictã, nõ tñ sic est in crimine hæresis,ut in superioribus diximus. Posset ẽt dici q̃ ille tex. non se restringit ad ꝓcessum inq̃sitionis q̃a non dicit cũ ꝓceditur ꝑ uiã inq̃sitionis, sed dicit,in fidei fauorem cõcedimus, ut in negocio inq̃sitionis hæreticæ prauitatis, & loquitur Papa inquisitoribus, ut patet in suprascriptione,de quibus certum est, q̃ licet per uiã accusationis possunt procedere, appellanẽ tñ inq̃sitores, & eodem modo ex eorũ noĩe appellatur negocium inquisitionis,licet per uiam accusationis,uel exceptionis cognoscant, & per hoc fundata manet satis ista pars, & rñsum restat ad motiua contraria, & q̃a in tanto crimine cũ multa oportet cautela ꝓcedi, 18 † in examinatione testium q̃ recipi suꝑ criẽ p̃dicto cõtigerit,debent adhiberi duæ religiosæ & discretæ ꝑsonæ, in quarum p̃sentia per publicam.si põt hñri personã, aut ꝑ duos uiros idoneos fideliter eorũdẽ testiũ depositiones cõscribanẽ.ꝑ tex.in c ut officiũ.§.uerum. de hær.lib.6.& pondera illum tex.qui requirit interuentum p̃dictarum personarum nedum in examinatione testiũ, sed ẽt in describendo eorũ depositiones. & p̃dicta practica examinandi testes põt, & iuste debet obseruari in oĩbus arduis causis, ut sine oĩ suspicione res procedat.ita tenet Panor. de elc.q̃a ꝑꝑ.& c.cum causam,de testi.& quo liberior sit facultas in his ꝓcedendi datur facultas à iure religiosis, qui anteq̃ essent in seculo erant notarii, ac ẽt clericis qui ante clericatus ordinẽ notariatus officio fungebanẽ, ut in hac examinatione, & in aliis huic officio incũbentib.officiũ p̃dictum notariatus exer- 19 ceãt,ut d c.ut officiũ.§.ad cõscribẽda.†Probaẽ ẽt hoc crimẽ ꝑ instra,utpote, si apud aliquẽ reperianẽ libri improbatæ lectionis, s̃m Arch.& Io.And.in d.c.filii.Sed ego crederem ultra hoc requiri alias cõiecturas,ex quibus iudex informet aĩum suum, poterat. n. esse q̃d erant in domo sua eo nesciente,aut q̃ habebat illos libros, ut deprehenderet errores hæreticorũ,non ad illos sequendũ,& imitandũ,sed potius ad cõfundẽdũ,& impugnãdũ, iuxta tex.in c.q̃ de mẽsa. & in § sed econtra. 20 37.dist.†An aũt alias delictũ ꝓbari possit ꝑ instrm, remitto ad gl.c.cũ in ecclesiis de maior.& obed.& c.cum in positionibus. de iureiur.lib 6.& ꝑ Io.And.in r̃la, semel malus, de reg.iur.lib.6.in merc.& ꝑ Bart. in l. senatus. ff.ad Turp.& ꝑ Bal in l.cõtra negantem. C. 21 ad l.Aquil.& Sal.in l.fi. C. de ꝓbõni.†Probari ẽt põt crimen hæresis ꝑ p̃sumptiones,sed ꝑꝑ grauitatem p̃iudicii requirerenẽ euidentissimę coniecturæ. Nam ẽt si quodlibet crimen probari queat per indicia,ut in d.l.fi.C. de prob.& late ꝑ Io.And.in addit.ad Spe.ti. de proba circa fin.sed quo magis crimen est graue maiores p̃sumptiones, & euidentiora indicia requiruntur.sic ꝓbat tex.no.cum gl. in d.c.literas de præsump.& ibi tenet Panor. 22 † qñ tñ ex præsumptionibus iudicatur temperare debet iudex pœnam aliquantulũ. ut not.Innoc.de præsumptio.quia uerisimile.

1 *Publicatio testium hoc in crimine qualiter fiat.*
Testium publicatio in hoc crimine hæreseos publice fienda non est quãdo delati potentia reformidatur, qua autẽ forma tunc procedatur ibidẽ,& an idem in quibusuis criminibus dicendũ sit,nu.2.
3 *Casus à communibus regulis excep:is,extendi minime debent,nisi per omnia eadẽ subesset ratio.*

QVAESTIO XIIII.

1 DEcimoquarto quæro † de publicatione testium fienda in hoc crimine. Ad quod dicas quòd fieri debet sicut,& in aliis causis, ut reus habeat facultatem se defendendi. Si tñ ꝑꝑ potentiam personarum cõtra quos deponunt graue periculũ imminere speraretur ex publicatione nomioum

ꝑdictorũ, tunc non publice, sed secreto corã diœcesano, uel ipso absente coram eius uicario, ubi inquisitores procedunt, qñ uero procedit eps, coram inquisitorib. & utroq; casu coram aliis personis prouidis, & honestis, iurisque peritis hmõi publicatio est fienda, & ut efficacius hmõi periculis occurratur, eps, uel inquisitores præfati poterũt super his secretũ indicere illis quibus hanc publicationem facient, & in eos si arcana cõsilii, seu ꝓcessus perfecerint excõicationis sñiam, quã ex secreti uiolatione ipso facto incurrãt, poterunt ꝓmulgare, ꝓ quo est tex. in c.fi. §.pe. de hær. lib. 6. †Sed occurrit dubõ, an ubi simile periculum occurreret ẽt in aliis criminib. possit hmõi publicatio omitti, & dom. Ant. in c. præterea, de spons. lo 2. tenet ꝙ in materia peccati esset duntaxat hoc admittendũ, ꝓ quo inducit tex. ibi. Sed Panor. ibi dicit, ꝙ ꝓ & contra facit tex. in d.c.fin. cõtra facit, inducendo per locũ à speciali, ꝓ facit, inducendo gñaliter, sed ipse stat in primo dicto. Ego tñ tenerem ꝙ cum dispõ illius c. sit exorbitans à iure exceptio à cõi rẽa iuris nõ habebit locũ nisi in illo casu expsso, & ubi similis casus occurret, qđ uix posset cõtingere attenta grauitate huius delicti. †Nã casus excepti à cõibus iuris regulis nõ extẽdunt, nisi ubi ẽ ꝓ oĩa eadẽ rõ, ut tenet gl. in l.1. C. de cõd. ind. & in l. illud. C. de sacr. eccl. & tex. c. cum dil. de cõf. uel inut. nec dictũ d. Ant. placet indistincte, qm̃ ille tex. c. præterea, loquit qñ agitur de modico præiudicio, ut pote de sponsalibus de futuro, immo fundatur contrarium ex eo inquantum probat, ꝙ si sponsalia essent iurata, illud non foret admittendum.

1 *Sententia in hæreseos in crimine ferenda, quo ordine quo ue modo pronuncianda sit.*
2 *Hæreticis quæ pœna per ecclesiasticos indices, & quæ per laicus infligatur num. 4.*
3 *Hæreticorum bona qualiter diuidantur.*
4 *Hæreticus an sit incendio tradẽdus, siue uiuus igne absumendus.*
5 *Vasalli aliique hæretici fidelitatis debito astricti, à nexu illo liberi fiunt.*
6 *Condẽnati hæretici bona, in alio territorio quam ubi condẽnatus fuit existentia, cui applicanda sint.*
7 *Forum etiam quis sortitur ratione personæ super rebus ablatis.*
8 *Feudalia, & emphyteutica bona, an damnato hæretico ueniant fisco applicanda.*
9 *Dos, an fisco applicetur ab uxoris hæresim.*
10 *Vir uxorem hæreticam & uersa uice uxor uirum deserere potest, intellige sanè.*
11 *Purgatio canonica quo pacto à suspecto de hæresi fienda sit.*
12 *Pœnitentia suspecto de hæresi iniungenda est, iuratoria, s. cautione, alia ue securitate adimplendæ pœnitentiæ postmodum exacta, necnon certa pœna adyciendo si non impleuerit.*
13 *Suspecti de hæresi successores, suspecto adiunctam pœnitentiam implere coguntur, quam suspectus uiuens non impleuit.*
Delinquentis bona, in fisco tacite pro delicto hypothecha a sint.

QVAESTIO XV.

Decimoquinto quæro † de sñia ferenda in crimine hæresis, & de pœna huius delicti. Modus aũt qui dẽt obseruari est, qđ antequã sñia feratur inquisitores præfati, & episcopus faciant secum cõuenire uiros sapientes, & doctos, Deum timentes, cum quorũ consilio procedere hñt ad sñiam ferendam, ut in cap. ut cõmissi, de hær. lib. 6. & si uideatur eos iudicandos fore hæreticos, tunc eis citatis debet sñia declaratoria ferri contra eos, per quam declarentur hæretici, & seculari curiæ tradendi ac bona eorum occupanda fore per eos ad quos spectat, ut cap. Cum secundum leges. eo. ti. & li. quia idem seruatur ubicunque pœna ipso iure imponitur, ut no. glo. c. commissa, de elec. eo. lib. & per Io. And. & Dom. c. pro hum. de hom. eod. lib. † Pœna aũt hæreticorum est, ꝙ sunt excõicati ipso iure, & postquam per iudicem ecclesiasticum fuerint de hoc crimine damnati, tradi debent iudici seculari animaduersione debita puniendi, clericis à suis ordinibus degradatis, bona aũt hæreticorũ si fuerint clerici applicantur ecclesiis in quibus fuerant beneficiati, si uero laici extiterint, fisco seculari in cap. excommunicamus. lo 1. de hæret. in princ. & de hoc ultimo est tex. eo. ti. uerg. & cap. cum ſm leges. eo. ti. lib. 6. † Hodie tñ bona hæreticorum in tres partes diuiduntur; quarum una assignatur dño tpali, alia officialibus inquisitionis, tertia uero ipsi officio, ut in extrauag. Clemen sed illa tantum loquitur de inquisitorib. Italiæ. & sic ad alias prouincias non extenderetur, iuxta notata per Innoc. & Ioan. And. in simili. in c. 1. de loc. Lex etiam Friderici Imperatoris

ris quæ est tertia,& incipit patarenorũ, diffi dant,& bãnit hęreticos credẽtes fautores,& receptatores eorũ,ac perpetuæ infamiæ eos subiicit.& iste leges Friderici sunt approbatæ.c.ut inquisitionis, in princ. de hær.lib. 6.

4 † Sed iuxta præmissa q̃ro, qua pœna debent puniri ꝑ iudices seculares quorũ ꝑtãti relinquuntur. Gl.tangit q̃ōnem in c.excõm lo 2. eo.tit.& dicit ꝙ pœna ultimi supplicii. Host & Io. And.in c.ad abolẽdam.eod.tit.tenẽt ꝙ pœna ignis,debent ergo cremari ſm Euang. Ioã. 15.c.si qs in me non manserit,mittetur foras sicut palmes,& arescet,& colligent eũ. & in ignẽ mittent,& ardẽt. Et ius ciuile punit hæreticũ pœna mortis,ut l.Arr. C.de hæret.iuncta.l.ultimũ supplicium.ff.de pœn.& sic transit recitando p̃dcõs doct Pan.in d.ca. ad abolendam. idem tenet in c.excõm. lo 2. eod.tit.sed ista fundamento non ꝓbant.Nã illa auctoritas Euangelii non intellr̃ de hæreticis tm̃,sed ẽt de his qui recedunt à Deo ꝑ defectũ charitatis, nec loq̃tur de igne mãli, sed de igne infernali.Leges ẽt ciuiles suꝑius inductæ loquuntur de pœna mortis. non tñ ꝑ ignem infligenda,quod ubi iura uolũt exprimunt tanq̃ seuerissimam,& atrocem pœnam,ut patet in multis casibus quos enumerant Saly.in l.unica.C.de nili agg.nõ rump. inter quos non enumerat istum. Vnde crederẽ ignem ipsis dari potius ex cõsuetudine,q̃ est optima legũ interpres,q̃ ex aliqua exp̃ssa iuris dispõne.

5 † Vasalli aũt,& alii q̃cunque tenebant eis astricti debito fidelitatis,uel dñii aut alicuius obsequii, ipso iure ab oĩ hmõi obligatione sunt liberi,ut est text.de hæret. c.fi.Quo ad pœnã aut cõfiscationis bonorũ, quæro de q̃ōne no.supposito ꝙ bona hæreticorũ cõfiscata debent diuidi in tres partes,ut dcm̃ est.

6 † Pone ꝙ hñs immobilia Ferrariæ per inquisitorem Florentinũ sit Florentię legitime condẽnatus de hæresi,ad quos illa bona ꝑtineant. Ioan.Cald.disputauit istã q̃ōnẽ & arguit primo, ꝙ illa bona licet sint sita Ferrarię pertineant ad officiales & cõe Florentiæ postq̃ ibi fuit de hęresi cõdemnatus. nam bona ueniunt accessorie, & in cñtiam ad ꝑsonam quæ cõdemnata est Florẽtię.arg. rłę accessoriũ,de reg.iur.lib.6. & cap.de prudentia,de donat.inter uirum,& uxorem. ff. de auro & arg.leg.cum aurum,in fine.faciãt ad idem notata per gl.in cap.quod ad te.de cler.coniug.& C.de exac.tribut.l. fin. lib.10. ubi in publicandis bonis attẽditur locus personæ quę delinquit. Secundo sic dicit lex,ubi quis iniustitiam fecerit ubi pœnas subeat delictorũ,ut non alius tale quidq̃ agere præsumat ad exemplum respiciens, ut in auth.ut iud sine quoquo suffr.§.si quis autẽ.col.2.& canõ dicit.ibi uindicet iniuria,ubi plectibilis est orta ꝑsump 23.q 4.si illic. Item officiales Florentini laborauerunt in ꝓcedendo, & cõdemnando hęreti ũ. ergo bona uñr eis debita rõne laboris,& officialibus Ferr. dicẽdum est,Qui non laborat non manducet.de cens. procurat.& not. ff.de damno inf quamuis.

7 † Tertio rõne personæ sortitur quis forũ ẽt super rebus alibi sitis.c. sanè,de foro comp. C.ubi in rem actio,l.ultima.& ibi no. Quarto pro hoc facit c. cum ſm leges, de hæret. lib.6.debet.n.intelligi ille tex. de dño tpali illius loci cuius erat eps qui tulit sententiã,ad hoc optime.l.Titium.§.tut. ff. de administr. tut. In contrarium uı̃r ꝙ ad officiales officii inquisitionis Ferrariæ, & cõe illius ciuitatis pertineant bona ibi sita, licet alibi sit facta condemnatio. Primo,quia dispõ super rebus concepta debet referri ad superiorem loci ubi res sita est ubicunq; fuerit dñs dictę rei, patet hoc in iurisdõne,ut d.c.sanè,& cap.ex parte,& cap.fin.eod.tit. Idem in suppletione negligentiæ. 10.q.2.caselas.& cle. quia regulares,de suppl.negl.prælat. Idem cum bona hęreticorũ sint cõfiscata,ut prędictum est.& occupatio sit fienda per ꝓcuratorem in prouincia deputatũ,ubi sunt illa bona.C.de bonis uac.l. si qñ lib.10. ergo ad Florentinos p̃dictos pertinere non poterunt.Ad idem facit cap.postul.de foro comp. & l.cũ unus.ff. de bon.auth.iud.possit.& ca.Rom.§.cõtrah. de foro comp.lib.6.& de hær.ut offm̃, & ca. per hoc,eod.tit.& pro ista secunda parte cõcludit,& hanc firmat per iura pro hac parte inducta,& ne det confusio iurisdõnum. Tertia uero parte ĩquisitorũ dicit ꝙ debeatur illis de Florentia rõne laboris quem sustinuerunt,& cum his se expedit de ista q̃ōne Petrus de Anch.in rep.cap.accesſ.de reg.iu.lib. 6.& ista cõclusio mihi placet,cum iura q̃ de confiscatione prædicta loquunt̃ ad bona referantur,& in rem sint cõcepta.Ad qđ facit doctr. Bart.in l.cũctos pop. C. de sum. Trin. An aut in hac confiscatione ueniant bona q̃ hęreticus tenebat in feudum, uel emphyteusim ab aliis.uide late per Spec.tit. de feud.§. 1.uers.

t.uers.90.& ꝑ Bar.in l.si finita §. si de uecti galibus.ff.de damno.infecto.& per Egid. de Bella.decis. 725 † Quid autē si uir sit hæreticus an ꝑ ꝑ hoc dos uxoris sit cōfiscata. Dicas ꝙ nō, nisi uxor sciens à principio eū esset talem, ipm in maritū acceperit, ut c.decreuit. de hæret.lib.6.ex quo habes unum casum in quo dos cōfiscat. † An aūt ꝑ ꝑ uxoris hęresim cōfiscet dos, uideret ꝙ non ꝑ l.quisq; legib. ff.de bo.damn.q̃a iste casus non est de illis. Sed ego dicerem cōtrarium. Nam ex quo in crim.lęsę maiest.illud hēt locum ut ibi, ergo à fortiori in crimine hęresis, sic arguit tex.de hær.uergentis. † ubi tñ uir uel uxor in hæresim laberet q̃ fideles eorū manet, posset propria auctoritate ab alio recedere Si tñ ille hæresim abiuraret, cogeret ad eum redire, quod intellige si sine iudicio ecclesiæ ab eo recesse rat, secus si iudicio ecclesiæ. Fit tñ ista separatio quoad cohabitationē, non quo ad uinculum, ꝓbatur hoc in c.de illa.de diuor. & eo casu quo fidelis recederet, totam dotem aut donationē ꝑ ꝑ nuptias recuperare dr̃e de donatio.inter uirū.& uxorē.c.1.& consultū est cōiugi catholico ab hæretico separari, ne seducat ab eo, & in errorē labat, & ꝑpea dn̄s pcepit Deuter.7.dicens. Filiā tuā nō dabis filio eius, neq; filiā illius accipies filio tuo, quia seducet filiū tuū, ne sequat me, & ut magis seruiat diis alienis. Irasceturq. furor dn̄i, & delebit te cito. Si aūt † non cōuincant, de hęresi sufficienter hi cōtra quos ꝓceditur, sed alias de hoc crimine inueniant suspecti, tunc iuxta cōsiderationem suspicionis qualitatumq. personæ debēt canonice se purgare, q̄d si renuerint excōicādi sunt usq; ad satisfactionē cōdignam, & si ꝑ annū in excōicatione ꝑstiterint, sunt uelut hæretici cōdēnādi, ut in d. c.excōicamus.lo 1.in § 1.ubi uero susciperet purgationē, & in ea deficeret tanq̃ de crimine conuictus hr̃i debet, q̄d in oī crimine est gn̄le.ut c.inter solicitudines, de purgatio. canon.& c.tua.de cohabita.clericorum, & mulierum. † Est, & alius modus ꝓcedēdi cōtra suspectos p̄dictos, ut iuxta quātitatem suspicionis, & aliis debitis circunstantiis cōsideratis, si discreta pœnitentia eis iniungat atque ꝑter iuratoriam cautionem, ab ipsis sufficiēs exigat securitas.s.de certa pœna soluenda si pœnitentiam non impleuerit, ut salt ē pęnæ t ꝑa'is timore debeāt coerceri. ꝑ quo est tex. in c.lr̃as. de ꝑsumptio. in fin. † & ubi ipsi in uita non implessent hanc pœnitentiā iniunctam, compellendi sunt eorum hęredes eam adimplere, per tex.in c.parochiano.de sepul. & c.in lr̃is de rapto.& c.à nobis.lo 2.de senten excōicatio. Secus aūt si pœnitentia non iniuncta illi decessisset.ut c.accus.§.porro.de hæret.li.6. Et ubi prædictus sit spectus obligasset bona sua pro hmōi pœnitētia iam iniuncta adimplenda transirent bona hmōi in quemcunq; ēt particularem successorem dictorum bonorum cum prædicto onere, ut probat idem text.in §.si uero. qui text. satis aperte terminat illā difficultatem, † an pro delicto bona delinquentis sint tacite obligata fisco, de quo per gl.in l.rescriptū.ff. de pactis.& in l.aufertur.§.fiscus.ff.de iur.fis. & ꝑ Bar.utrobiq;. & ēt per eum in l. post contractum.ff.de donati. Et ꝑ illum text.d.c. accus. §.si uero.ur̃ fundari ꝙ non inducatur illa tacita hypotheca secundum Pet. de Anch. ibi, sed ego dicerem ꝙ ille text. non facit ad propositum, loquitur.n de pœnitentia iniuncta suspectis de hæresi, non aut de bonorum cōfiscatione quæ fit ipso iure cōtra cōuictos de hæresi. hoc tñ indubie probat ille tex. ꝙ pro pœnitentia alicui iniuncta non sunt bona illius tacite hypothecata, cū ibi expressa fuerit facta bonorū hypotheca. Quo ad qōnē aūt principalem Bar.in d.l.rescriptum tenet q̄d sint tacite hypothecata fisco, sed non tali hypotheca q̃ faciat ꝑferri creditorib. ipm fiscū, sed in d.l.aufertur.§.fisco.& in d.l. post contractum.indistincte tenuit tacitam hypothecam illo casu cessare, sed q̃a de hoc principaliter hic nō agit, remitto ad no.plene ꝑ Bal. in d.l. rescriptū.ubi uidebis longā distinctionē, q̃ euacuat istam materiā satis ad longū.

1 *Hæreticorum fautores, & receptatores qua pœna plectantur.*
2 *Auxilium hæretico præstare ex quibus actibus quis dicatur.*
3 *Misericordiam pro delinquēte quamuis regulariter implorare liceat pro hęretico tamen non licet.*

QVAESTIO XVI.

Decimosexto quæro † de pœna imponenda contra credentes fautores & receptatores hæreticorum hoc determinatur ꝑ text.in d.c.excommunicamus.§.credentes.de hær.ubi tex.decernit tales excōicationi subiacere, & si taliter excōicatione nodatus

nodatus satisfacere neglexerit intra annum extũc efficitur infamis,& excluditur ab officiis publicis, & consiliis, nec ad eligendos alios publicos officiales,nec in testem admittitur,& efficitur intestabilis actiue, & passiue,& aliæ multæ pœnæ contra tales ibidem imponunt̃ quę causa breuitatis ommittant̃. Prædicta uera sunt qtũs de credentibus loquuntur in his qui credũt hæreticos fore bonos,& catholicos uiros, & fauent eis. Si tñ crederent eorũ erroribus,eo casu essent hæretici iudicandi tanq̃ à fide deuiantes, ut in c. pen.§.fin.eod.tit.Sed iuxta hoc q̃ro † ex q̃b. actib.dicat̃ q̃s p̃stare auxiliũ siue opẽ, aut fauorem hæreticis.Arch.& Io.An.in c. qcũq;, eod.tit.lib.6.late ꝓsequunt̃ hanc mãm. Sed tu dicas ꝙ interdũ p̃statur auxilium de iure, ut puta exercendo offm̃ aduocationis siue ꝓcurationis pro eis,ad quod faciunt notata ꝑ Hostiẽ.in c.proposuit.de cler. excom. min.& tex.in c.si aduersus.de hær.Qñq; nõ per uiã iuris,sed ueniæ,siue misericordiæ obtinẽdæ, & † licet illud r̃r licitum sit ut l.si fuerit. ff. de reb.dub.& l.in metallum,& l.diuus. ff.de poe.tenet Bart.in l.in furti.§. op.ff. de furtis. In foro tñ cõscientiæ dicerẽ, ꝙ ubi nõ esset spes de correctione illud esset illicitũ, & uideretur impendi fauor delinquentis.Ad q̃d induco gl.23.q.5. reos. Sed in crimine hæresis gñaliter dico non licere, ẽt ubi spes esset de correctione.Nam si hoc obtinet, in crim.læ. sæ maiest.ut nõ liceat pro criminoso illo crimine supplicare,ut l.q̃squis.C.ad l.Iul.maie. à fortiori in crimine hæresis locum hr̃e dẽt, cum longe grauius sit æternam quam t̃palẽ lædere maiestatẽ de hæret.uerg. ad quod facit gl.6.q.1. si q̃s cum militib. Qñq; p̃stat̃ fauor,alias extra iudicium, & tunc prosequere mãm ut late ꝓsequit̃ gl. in cle. 1. de pœn.& in c.1.de off.deleg.& in c.notũ.2.qõ.1. & per Innoc.de hom.sicut dignum.& ꝑ Bar.in d.§. op.& per Sal.in l.non eo minus.C. de accus. Et licet alias receptatores delinquentium si eorũ sunt cõsanguinei mitius puniant̃, ut in l.2.ff.de recepta. Hoc tñ nõ putarẽ ĩ hoc crimine hæresis locũ hr̃e,cũ & pro delicto p̃ris filii puniant̃ ꝑꝑ tanti criminis atrocitatẽ, ut d.l.q̃sq̃s.& dictũ.c.uerg.& c. qcunq;. §. filii eo.tit.lib.6.licet ipsi nõ deliquerint. quanto magis nõ esset eis hn̄da mĩa ubi tales flagitiosissimos receptarẽt, eorũ delictis quodãmodo ꝑ hoc cõicantes,sed in hoc ult.cogita.

1 Iudicibus an liceat,hęreticis à iure impositam pœnam minuere,uel augere.

2 Pœnas delictorum minuendi,augẽdi ut quæ iustæ causę censeantur,& nu.4.

3 Hęreticorum si adsit copia qua uia procedatur.

4 Pœnę augmentum,aut diminutio in crimine hæresis etiam post sententiam fieri potest,ut in cęteris uero delictis in ipsa sententia fieri debet, non etiam post intellige sanè.

6 Alteratio pœnę, & in sententia, & post fieri potest.

QVAESTIO XVII.

Decimoseptimo quæro † an pœnam inflictam a iure contra hæreticos possint iudices qui de hæresi iudicant minuere, uel etiam ex causa agere, aut mutare.Rñdeo ꝙ sic. Nam hoc est gñale in oĩbus criminibus,ut in l.quid ergo. §. pœna grauior.ff.de his, qui notantur inf. & l. & si seuerior. & l.si possidoniũ.C.ex q̃b. cau. inf. irr.Vnde cum hæc regula non reperiat̃ uiolata in crimine hæresis, debet idem in eo quod in aliis iudicari. † Quæ aũt sint iustæ causæ minuendi pœnas delictorũ. ad hoc rñdet gl. in d.§.pœna grauior.dicens multas fore causas.Potest.n.minui pęna rõne senectutis,uel iuuentutis,ut l. auxil.§. in del. ff. de min.uel q̃a sine dolo deliq̃t.ff.de pœn.l. si q̃s aliquid. §.instra,& l.abñtem.§.fi.& l.respic.§.delinq. eod.tit. Augeri aũt p̃nt pœnæ q̃ñ † multitudo est in delicto,q̃a multis crassantibus opus est exemplo.ff.de pœn.l.aut facta.§. fin. Sed istud ultimum limita uerũ ubi multitudo illa patienter, & sine scandalo pœnã sustineret. si tñ scandalum timeretur de punitione multitudinis detrahendũ esset ꝑꝑ multitudinẽ seueritati,& rigori,ita tenet gl.no.in c.comessationes.44.dist.& in cap.lat.de cler.exc. min. At ubi multitudo uellet errorem suũ ꝑtinaciter defendere, seuere essent puniẽdi, ut uoluit gl.in d.c.cõmess. & in c. quoties.lo 2.1.q.7.uel si cõfidẽtes in multitudine usum peccandi sibi fecissent,ut in c. 1. de pœ. di.6. Si tñ ista cessarent, & parati essent illi multi corrigi,& eorũ correctione esset spes, ex misericordia mitius esset cum eis agendum, distin.50.ut constitueretur,& cap. fi.de trans. & d.c.cõmess.cum multis simılib.Quot autẽ dicantur multi,uide gl.in d.c.latores.De modo autem extirpandi uitium à multitudine. uide tex.notab.in d.c. cõmessationes, & de modo puniendi multitudinem delinquentẽ,

uide

4 uide oīno tex. in d. c. latores. † Quæ aūt sint considerãda in augendis siue diminuendis pœnis.uide tex.in l.respiciendum, & l.aut facta.ff.de pęn & in l.2.ff.de term.mo & gl. 2. q.3.§.notãdū. Reperiť tñ unū speciale iuxta
5 hoc in crimine hæresis, † ꝙ licet sit regulare in aliis criminibus, ꝙ ubi pœna uenit ex cã augẽda uel diminu.illud debet iudex facere, in snīa,nõ aūt põt post snīam,ut uoluit gl. ī d.§.pœna grauior, & d.l.& si seuerior. in tm̄ ut ẽt si de innocẽtia cõdẽnati post snīam cõstet id tñ ꝙ snīatū est sine principis licẽtiã immutari nõ põt, ut ī l.1 §. fi.ff.de qõnibus. & l.diui.ff.de pœ.tñ in hoc crimine est speciale ut ẽt post snīam possit pęna mitigari uel mutari.quū usū fuerit iudicibus expedire, ut est notab.tex.in c.ut cõmissi §. necnon. de hær. li.6.Sed illū tex.ego intelligerẽ stricte in terminis in quibus loqtur quū exorbitet à iure cõi, uidelicet qñ redeuntibus ab hæresi uel alias suspectis est imposita pęna carceris uel alia hmõi.Secus aūt ubi qs esset tanq̃ hæreticus condẽnatus,qđ.n.non mutať quare stare prohibeť. C. de testamentis, sancimus. &
6 de appel.l. pcipimus. † Vnum tñ non omittam ꝙ alteratio pœnæ q̃ est necessaria nedū potest fieri in snīa,sed ẽt post sentẽtiã. Vnde si condemnatus in pecunia pp crimen non potest soluere, iudex ex interuallo poterit pœnam corporalem permutare,& hoc obtinet in quocunque crimine pro hoc. ff. de in ius uocan.l.fi.& de iurisdict.omn. iud. l. si qs id quod.§. seruos. Cautius tamen faciet iudex si formet sententiam bimembrem. hoc modo uidelicet, condemno te in pecunia, & nisi solueris intra talem terminum mãdo ꝙ patiaris talem pœnam corporalem. ita not. Bal.in d l.& si seuerior. faciunt not.in simili per eum in l.cum iudex.C.de sentent.

1 *Appellare an liceat hęretico.*
2 *Appellatione à diffinitiua lege uel statuto sublata nequaquam sublata censetur ab interlocutoria appellandi facultas.*
3 *Appellatione lege. uel statuto prohibita non etiã interdicta censetur appellandi facultas, ubi aut dolo iudicis aut etiam partis sententia lata extitit, ex quibus autem dolus colligatur, ibi traditur.*

QVAESTIO XVIII.

1 Decimooctauo quęro.† An in causa hęresis liceat appellare, & distingue. qa aut est lata diffinitiua, & ab ea nõ licet appellare,ut in c.ut inqsitionis.§. 1. de hære. lib. 6. ibi cū dicit cõdẽnatos aut grauamen contingit in processu causę, & tunc potest appellari sm Archid.ibi.Nã nulli est negãda legitima defensio. de exceptio.cū inter, & ne innocẽs graueť permissum est oībus oppressis appellare.2.q.6.c.2.& 3.nec obstat ille tex. in d.c. ut inquisitionis.sm eum,immo facit pro, qa loquitur de illis.de quibus iã constabat per sententiã latã fore hæreticos.sic ẽt cõstitutio Inno.4.de qua hic sit mẽtio dicit.Itẽ appellationes & proclamationes hmõi personarum &c. & alia constitutio quæ incipit.Cõmissi nobis celitus.sic dicit,igr proclamationis, & appellationis beneficiū ab hæreticis receptatoribus & fauoribus eorū penitus amouemus. Ex qbus uerbis apparet ꝙ de his quos hæreticos esse cõstat.pdicta iura loquuntur. Idẽ sequiť ibi.Io.And.Hi.n. quos cõstat esse tales nullo iuris beneficio gaudere debẽt, ut in auc.de priuil. doct.circa mediū. & in tam graui crimine cū multa debet cautela pcedi. de hære.ut officiū.§ uerū lib.6.Idẽ Gen. idẽ
2 sequitur Domi.qui ex prædictis infert† ꝙ ubi lex uel statutū tollit remediū appellandi à diffinitiua,non uř tollere ab interlocutoria, qđ est notãdū,& p hoc ego induco doctrinã Inno.in c.significauerūt.de testi.& in c. pen. de no.ope.nuntia.ubi tenet ꝙ & si in iudicio possessorio non admittať appellatio, ut in l. unica.C.si ad momen.po.Illud tñ est uerū in diffinitiua quo casu iura loquunť secus aūt in interlocutoria,de qua nõ disponūt tollendo remedium appellandi ab ea quod etiã iustificari posset,quia eo magis admittenda est in hoc casu appellatio ab interlocutoria, qa grauamen non est reparabile per appellationẽ a diffinitiua,p ea q̃ no.in l.ante snīam.ff. de appel.nõ reci.& in l.ante sentẽtiæ C.quo. appel.nõ reci.& per glo.cle.1.de hære.in uer.
3 ipso iure, quæ optime facit ad hoc. † Aduerte tñ iuxta hoc ꝙ quantūcunque lex uel statutum tollat appellationẽ,nõ tñ tolliť facultas appellandi,ubi pp dolum iudicis uel aduersarii esset sentẽtiatū,& psumiť dolus in iudice si erat capitalis inimicus eius cõtra quẽ pronunciat.ut ff.de arbitris.l.non distinguemus.§ cum quidã pbatur autẽ pdicta cõclusio ex tex.l.diem. pferre §.stari.iuncta.l.ita demum. ff. de arb.& l. 3. C. eod. Dolus autem aduersarii, colligitur ex his quæ dicit text.

in d. l. ita demũ uidelicet si corrupit iudicẽ, uel ambitione, uel pecunia ut aduocatũ, aut procuratorẽ partis aduersæ gñaliter si in lite dolose uersatus est. & hanc conclusionem firmat Bal. in c. pastoralis. §. fi. de off. deleg.

1 *Executio aduersum damnatos hæreticos qualiter fiat.*

2 *Degradatio clerici qualiter fiat, & an degradari debeat qui perpetuo carceri mancipanaus traditur. num 3.*

4 *Sententia criminalis an mox executioni mandetur an uero decendio ad appellandum expectato.*

Officiales seculares hereticos punire nolentes, qua pœna plectantur.

5 *Magistratus seculares exequi, & conseruare constitutiones aduersus hereticos latas iurare debet, quod si facere recusent, puniuntur, ut ibi.*

6 *Iudici seculari petenti an heretici damnati à iudice ecclesiastico sit exhibendus processus, ut nunquid recte condemnatus fuerit uidere possit.*

7 *Exceptio nullitatis sententia executionem impedit.*

8 *Iudex laicus iniquam ecclesiastici iudicis sententiam executioni mandare non debet.*

9 *Iudex secularis ad ecclesiasticum, & ecclesiasticus ad secularem ubi opus est, recurrere potest. una etenim potestas alterius opera iuuatur.*

10 *Iudex unus secularis, alterius iudicis secularis auxilium implorare potest.*

11 *Causa si fuerit cõmissa episcopo (puta Paduano) & duo sunt electi unus canonice, & alter non intelligitur commissa existenti in canonico possessione.*

QVAESTIO XIX.

1 DEcimonono quero† de executione fienda contra cõdemnatos de hoc crimine, In quo est dicendum quòd si sint ecclesiastici uiri tunc per inquisitores, & ordinarios fiet executio in bonis eorum. ubi uero seculari iudici sunt tradendi, debent prius à suis ordinibus degradari, qđ gñale est in omni crimine, ut in c. cũ non ab hoĩe. de iud. & in c nouimus. de uerb. sig. ubi text. dicit ꝙ cum maxima clemẽtia ꝑ ecclesiasticũ iudicẽ sunt tradẽdi ꝓcibus interpositis apud eum, ne ad mortẽ uel mẽbri mutilationẽ procedat. Secularis tñ ptãs faciet executionem corporalem prout iura uolunt. Illud. n. conuenit iudici ecclesiastico ꝑꝑ suum modestiam, & ecclesiæ clementiam, & hoc incumbit seculari iudici ꝑꝑ rigorem disciplinę, & iustum cõseruã-

2 dum † In degradatione aũt ꝓdictorũ reperit specialiter in hoc crimine statutũ, ut non requirat numerus epõrũ de quo in c. degradatio. de pœn. lib. 6. imò ꝗa tantus epõrũ numerus faciliter cõuenire non põt, solus eps cõuocatis Abbatibus aliisq. ꝓlatis, & religiosis ꝑsonis ac literatis suę diœcesis (de quibus sibi expedire uĩ) poterit eos degradare, ut in c. 1. de hær. lib. 6 & licet ille tex. dicat ꝙ illæ ꝑsonæ cõuocatæ debeãt esse de diœcesi, ubi tñ ibi nõ reperirent recurrẽdum esset ad aliã diœcesim, ut dicit ibi Io. And. in nouel.

3 Sed occurrit iuxta hæc dubitatio. † An ista degradatio debeat fieri tm̃ ubi clericus traditur curiæ seculari mortis supplicio deputandus. An ẽt sit idem qñ debet ꝑpetuo carceri mancipari, iuxta formam. c. excõicamus, lo 2. eo. tit Panor. mouet ibi qõnem, & tandem concludit ẽt in secundo casu. s. perpetui carceris hẽre locum prædictam degradationem, pro quo facit ẽm eum aperte text. in d. c. 1. ibi quum dicit, aut perpetuo immurandus, &c. Si uero laici fuerint de hoc crimine condemnati, statim sine alio adminiculo seculari sunt relinquendi iudicio, animaduersione debita puniendi. Ptãtes aũt siue iudices, & alii dñi tꝑales. officiales, siue eorũ nuncii taliter sibi relictos statim recipiãt, & sine dilatione debita animaduersione puniant, non obstantibus appellationibus ꝑ eos interpositis, aut interponẽdis, quũ tã ẽm ius canonicum, quam ẽt ẽm legem imperialem, appellationis remedium si hæreticis fautoribus, ac eorum receptatoribus, & defensoribus interdictũ. ut in c. ut inquisitionis. de hær. lib. 6. &

4 ex illo tex infert ibi gl. ꝙ † sententia lata in causa criminali debet statim mandari executioni, non expectato lapsu decendii, sed ille tex. iudicio meo probat cõtrarium, quũ ibi permittat fieri executionem incontinenti, ex eo ꝙ in crimine hæresis non admittit appellatio, ut dicit ibi tex. ergo ubi appellatio non excluderet (qđ est regulare in oĩbus criminibus, in ẽm ꝙ in eis nedum condemnato sed ẽt tertio permittit appellare. ff. de appel. non tm̃) esset differenda executio, nec statim esset fienda, de materia tñ quia nõ est præsentis speculationis remitto ad not ꝑ Bar. in d. l. non tm̃, & latius ꝑ eum l. qui ultimo. ff. de pœn. & ꝑ Bal. ĩ l. addictos. C. de epis. aud. & ĩ l. unica. C. ne ex delic. defun. Consuetudo tñ hẽt qđ in quocunq; crimine non expectato

decendio

decendio ad appellandum mandatur inconti nenti sententia executioni quo ad pœnã corporalem quod intellige ubi non esset appellatum, de quo remitto ad notata per Doct. in locis pdictis, & p Can. in c. 2. de re iud. & quo magis sint astricti hmôi seculares potestates, & officiales cõtra hæreticos hmôi exe 5 cutiones facere † statutum est, ꝙ ad reqsitionem diœcesanorũ, seu officialium suorũ, aut inqsitorũ hæreticæ prauitatis iurent præcise attendere, atq; inuiolabilr̃ obseruare, & facere à suis subditis obseruari toto tpe sui regiminis ĩ terris suæ iurisdõni subiectis cõstõnes editas cõtra hæreticos credẽtes, fautores & receptatores, atq; defensores eorũ ipsorũque filios, & nepotes, & q iurare id noluerint & seruare, uelut hæretici, ac de fide suspecti, & infames offõ, & honore sui regiminis spolietur, & sũt inhabiles ad officia publica decetero conñda, ut ĩ c. ut offm̃. §. fi. de hęr. lib. 6. & ultra hoc pdicti oẽs si executionẽ sibi iniũctã contra hęreticos pfatos delatos prõpte p ut ad suum spectat offm̃ facere, seu adimplere detractẽt, aut alias sñiam, uel pcessum iudicium. q sup hoc crimine pcedunt directe, uel indirecte impedite psumpserint, & q scienter in pdictis dederint cõsiliũ, auxiliũ, & fauorem, excõicationis sñiam ipso facto incurrunt, quã si p annũ aĩo sustinuerint indurato, ex tunc uelut hæretici sunt condẽnandi, ut in d. c. ut inquis §. prohib. Ex quibus a pte mõstratur quã soliciti, & attenti debeant esse seculares ptãtes, & officiales circa ea quæ super hoc crimine eis incumbunt pagenda. Horrẽdumq. est ꝙ ptãtes, & dñi tpales qui eos debite modo pdicto non puniunt, imò & q deterius cõmittẽtes eis fauent, illud dñi iudicium p eos prophetæ prolatũ incurrãt. Quia dimisisti uerũ dignum morte de manu tua, erit aĩa tua pro aĩa eius, & ppl̃s tuus pro pplo eius, ut hr̃ 3. Reg. 20. Multa ẽt flagella diuinæ ultionis quæ in pplo p p hoc detestãdum crimen se uire quotidie decernimus habita de eis uindicta misericorditer tollerentr̃, ut cõtingit ĩ simili casu 3. Reg. 18. Ex pdictis infertur ad qõ. ġ in hac mã est satis necessa 6 ria. † Pone ꝙ iudex ecclesiasticus tradit cõdẽnatũ de hæresi iudici seculari, ut ipm puniat. An iudex secularis possit petere à iudice ecclesiastico ut cõicet sibi processum quẽ facit cõtra condẽnatum, ut sic uideat, an iuste fuerit processum contra eũ, uel non, ut in euentum pcedat ad exequẽdum sñiam cõtra ipm uel non Bart. in l. diuus. ff. de rust. & exhib. reo. tenuit ꝙ non tenebitur ad executionem faciendam procedere, nisi processus sibi exhibeatr̃, & idẽ tenet in l. magr̃atib. ff. de iurisd. om. iud. ad quod allegat tex in d. l. diuus. ad idẽ inducit quod hr̃ in auth. de sanctissimis episc. §. si uero. Sed Pan. in c. 1. de off. ord. reprehendit in hoc Bart. & dicit contra ipm esse tex expressum in d. c. ut inquisit. §. prohibemus, ubi dr̃ ꝙ de crimine hæresis cum sit mere ecclesiasticum, neq; directe, neque indirecte potest iudex secularis cognoscere, sed pura, & nuda executio ad eum pertinet ad requisitionem iudicis ecclesiastici. Et hæc opinio satis placet, quia fundatur aperte per d. §. prohibemus. Sed ego limitarẽ hoc procedere ubi daretur de iniustia contra sententiam ad impediendum executionem. ad quod ẽt faciũt notata per Innoc. in d. c. 1. de off. ord. & in c. cum in iure, de off. deleg. & p Arc. 23. q. 5. administ. ubi tñ diceretur eã fuisse nullam, & de hoc exciperetur ad impediendam executionem, tunc admittenda foret hæc exceptio p iudicem secularem exequẽtẽ, dum modo in breui posset de ea stare, nec requireret altiorem indaginem, iuxta notata p Bar. 7 in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. † Nam nullitatis exceptio impedit executionẽ sentẽtiæ, ut in d. §. cõdẽnatũ. & l. si cũ nulla. eo tit. & cap. de cetero. de re iud. & per gl. in c. past. §. qa uero, de off. deleg. & per Inn in cap. cum in iure, eod. tit. Nec obst. tex. in d. c. ut inquisitionis. §. 1. in fin. ubi dicit, ꝙ iudex secularis statim recipiat cõdẽnatos de hæresi. & immediate sentẽtiã exequat̃ cõtra eos. *Nam ille* tex. loqtur de cõdemnatis de crimine pdicto. Cõstat aũt cõtra quẽ sñia lata est nulla non esse cõdẽnatũ. ut clare dicit tex. in d. §. cõdẽnatũ. Sil̃r nec obst. tex. in d. §. prohib. eiusdẽ c. qa hic nõ cognoscit iudex secularis de crimine hæresis, qđ ibi ĩterdicit̃, sed tm̃ de nullitate sentẽtię qđ ibidẽ minime phibet̃. Et pro hac cõclone multũ faciũt ea q not. Ang. cõs. 275. addo etiam aliam limitationẽ ad prædi 8 cta, ꝙ † ubi induci seculari alias constaret sñiam fore iniustam, non dr̃et ad eius executionem procedere, ne aĩam suam damnaret. iuxta notata per Innoc. in d. § quia uero. c. pastor. & cogeretur per iudicem ecclesiasticum p censuras, & alias iuris pœnas potius debet ista humilr̃ tolerare, q̃ moitẽ iniustã alicui

alicui inferre.arg.c. inqsitioni.de sen. excõ. neq; ꝑ hoc dici põt ꝙ se intromittit de hoc crimine cõtra dispõnem d.§.ꝓhibemus. qm̃ nõ se intromittit cognitionẽ sup ꝑdicto crimine assumendo,ꝙ ille tex.ꝓhibet,sed ex cõscientia priuata quam habet crimen homicidii declinando qđ quemlibet uirum catholicũ decet.& est aliud spãle in hoc crimine ꝙ ꝓ executionibus faciendis, & auxilio impendendo contra hæreticos poterunt ecclesiastici iudices recursum habere ad ptãtes, & iudices seculares excõicatos,& de facto,& non de iure officia illa,& dignitates possidentes, dummodo sine periculo moræ ad superiores eorũ legitime præsidentes recursus nequeat haberi,ut probat text c.præsidentes. de hær. lib.6.ex quo text. per locum à spãli dicemus contrarium in aliis casibus ut ad tales nõ recurratur. † Ex quo poteris assumere not.limitationẽ.& intellectum ad oĩa iura quę dñt ꝙ iudex ecclesiasticus debet recurrere ad auxilium iudicis secularis qñ opus est. 96.dist. cũ ad uerum.& 24.q.5. principes de off.ord. c.1.& econtra secularis ad ecclesiasticum.nã una ptãs ꝓ alium iuuatur. 10.dist. c. qm̃. ad qđ ẽt faciunt not.ꝓ Inno.in c. licet ex susce pto.de foro comp.& in d.c.1.de off.ord.& ꝓ idem intelliges no.ꝓ Bar.in l.unico.in prin. ff.si quis ius dicen. non obtem. Vbi dicit, ꝙ † ẽt inter seculares iudices põt unus implorare auxiliũ alterius potentioris. C. de his q latro.oc.l.2.oĩa.n. ista debẽt intelligi modo prædicto.& per eundem modum limitatis ẽt no.per Vincen.& Ioan.And. in c. per uenerabilem.§.rõnibus qui filii sint leg. ubi per illũ tex.dicunt ꝙ † si causa committitur epo Paduano,& duo sunt electi,alter canonicę,& alter non,ꝙ intelligitur commissa existenti in canonica possessione,& idem tenet Arch.11. q.1.si quisquam. debet enim intelligi de illo qui bona fide esset in possessione,secus aũt si de facto tantum esset intrusus per prædicta.

1 *Recedentes ab hæresi,et abiurantes an indistincte sint recipiendi,& pœnas criminis euitent et usq; ad quod tempus admittatur abiuratio,late tradi tur & uariæ Doctorum sententiæ referuntur.*
2 *Quod deciditur de recedentibus,& abiurantib. ab hæresi,procedit etiam in apostasia,declara tamẽ & limita,ut nu.4*
3 *Materia sine causa mere ecclesiastica non cadit sub iudicio laicorum,maxime ubi Ius Canonicum contrariatur ciuili.*
5 *Relapsus quis dicatur.*
6 *Hæreticus super aliquo articulo si abiurauerit & demum teneat contra articulum an dicatur relapsus.*
7 *Forma abiurandi hæresim quæ sit.*
8 *Iudex in sententiis ferẽdis uel pœnis iniungendis contra abiurantes qualiter pronunciare debeat.*
9 *Forma sententię contra abiurantes.*
10 *Inquisitores an possint absoluere hæreticum ab excommunicatione quam Papa die Iouis sancta promulgat contra hæreticos.*
11 *Pœna quæ infligatur abiurationibus hæresim, & num.seq.*
12 *Patronus ecclesię abiurans hæresim an recuperet ius patronatus amissum per hæresim.*

QVAESTIO XX.

Vigesimo quæro † An redeuntes ab hæresi indifferentes sint admittendi, & an euadant per hoc pœnas criminis Archidia.in c ut commissi.§.necnon,de hær.lib.6. dicit,ꝙ ille q ueniunt intra tps grẽ admittẽdi sunt,licet.n. fuerunt moniti, non tamen sunt coacti ex quo à nemine sunt ꝑuenti. bene facit. ff.ad Tertul.l.1.§.mater.cũ seq. Sed ipse tenet ꝙ ẽt post tps gratiæ admittendi sunt re integra.utpote qa aliqs non fuit personalr̃ requisitus, nec cõtra eum ꝓbationes sunt receptæ,ad hoc de præben. c. si tibi absentit.lib. 6. Qui tñ post ꝑdicta tpe uenerit indignus est uenia licet errorem detegat,& remittit ad not.in l.1. C. de his qui latro.occul.& sic recitando ipsum trãseunt Io. And. & Dom.ibi.& id qđ isti dñt de tpe gratiæ innitit cõsuetudini quã solent seruare inquisitores hæreticæ prauitatis q ut ꝑdiximus in principio inquisitionis ꝑmittunt sermones ad populum,ubi hñt inquirere de fide catholica differẽtes,atq; admonẽt oẽs hæreticos, ut recognoscentes errorẽ suũ ad fidẽ catholicã cõuertant,q tanq̃ benigna mater q nulli claudit gremium redeunti eos benigne recipiet,& solent ꝑfigere certum terminũ intra quẽ isti debeant uenire, & istud appellat tps gratiæ.Sed Hostien.in summa tit.de hær.sentit aperte ꝙ anteq̃ si cõuictus de hæresi qñcunq; admittit cõfitens errorem suum,& volens reconciliari,ẽt si timore probationũ cõfiteat,dummodo iudex uideat ipsum contritũ,& speret de cõuersione sua.Io.And,in c. exco-

excõicamus.lo 1.§.damnati.eod.tit. in quadam apost.sentit q̃ nedũ anteq̃ sint cõuicti, imò ẽt postq̃ sunt cõdẽnati per sñiam pñt redire,& euadere pœnam mortis.& idem sentit gl.nor.in c.pen.eod.tit. In contrarium tñ facit tex.in c.ad abolendam.§.1.eod.tit. ubi tex.uĩ requirere q̃ incontinenti redeant, & sponte. Nam post dãnationem uĩ hoc facere timore pœnæ imponendæ, & post probõnes uñr facere timore ꝓbõnũ,innuit.n.ille text. q̃ ad hoc ut redeuntibus ad fidem remittat̃ pœna mortis ista requiruntur. s. q̃ sponte abiurent,& q̃ incontinenti. Si ergo qs expectauit ꝓbõnes contra eum fieri,& ꝑ eas cõuinci,& postea uult conuerti,nec hoc facit incontinenti nec sponte,qa uĩ timore ꝓbõnũ fecisse Zen.& d.Card.in clem.ad nr̃m.§. pe. eod.tit.tenẽt quod si post quam negauerũt, sunt cõuicti,non admittantur ad hmõi reuocationem erroris, ad finem euidẽdi pœnam corporalem, sed Pan.in d.c. excõicamus. §. damnati.sequitur opinionem,quã Io. And. ibi tenuit in apostilla,de qua p̃dixi.& pro ea adducit.tex.in cap.accus.de hær.lib.6.ubi relapsis duntaxat non parcitur.semel ergo lapsis licet sint cõdemnati,parcendũ est,ex quo uolunt ad fidem redire.Dicit tñ q̃ ista opin. aperte non ꝓbat̃ iure, imo potius posset defendi cõtrarium,qa d.§.damnati.nullam indulgentiam dat dãnatis,& cap.ad abol. uult q̃ statim redeant,& spõte,ut dcm̃ est,& cap. pen.eod.tit.loquit̃ de deprehensis in hæresi, & non de condẽnatis,sed dicit quod alia opinio tanq̃ mitior est sequenda arg. r. læ. odia & r. læ in pœnis,de reg.iur.lib.6.& ad cap.ad abolendã satis colorate posset rñderi, qd̃ satis incontinenti dr̃ redire si nullam dilationẽ expectat,nec pœnę impositionẽ.l.dist.pond. Vel põt dici ẽm eũ,quod aut sunt condẽnati de hęresi, sed adhuc non sunt traditi curiæ seculari,& habet locum pñia. Aut sunt traditi curiæ seculari, & tunc non sit locus pniæ. Nam tunc ꝓprie non dñr uenire spõte, nec incõtinenti.Sed in hac opin.uarietate ego dicerem,q̃ ubi ad sñiam esset processum cõtra hęreticũ,nullo modo eius conuersio esset admittenda ad effectum euidẽdi pœnam mortis,& ꝓ hoc induco tex.in d.c. pen.de hær.in §.damn.iuncto.§. si qui aũt. in §. damn. disponitur de damnatis per sñiam,ut tradantur curiæ secularii,sequitur statim.§.si qui autẽ. ubi tex.loquitur de dęprehensis in hęresi,nõ tñ de condemnatis, qui si redire uoluerint, euadunt pœnam mortis,tñ perpetuo carceri sunt mancipandi hoc ẽt probatur ꝑ textũ in cap.ut cõmissi.eod.tit.lib.6.ubi solum cõceditur facultas mitigandi pœnam,uel mutãdi his qui mãdatis inquisitorum obedientes fuerunt,ꝑꝑ quod in carcere, uel muro fuerunt reclusi secus ergo in eis qui in pertinacia perdurarunt quousq; de crimine fuerũt cõdemnati.Præterea ut superius diximus cũ regula iuris sit q̃ pœnã iam illatã per sñiam nullus possit sine principes auctoritate relaxare,& in hoc casu hæc regula nõ reperiatur uiolata,excepto casu prædicto d.cap.ut commissi,non debemus hoc extendere ad nõ expressum,ubi tñ ad cõdẽnationẽ non esset ꝑcessum.ẽt si esset per testes,uel alias ꝓbõnes de hæresi conuictus,satis crederem reuertentem admitti dr̃e.Pro quo facit tex.ĩ d.c.acc.. in princ.& apertius in §.ille quoque. Nec obstat tex.in d.c.ad abolendam.quem supra induximus,quia debet suppleri ꝑ text. in d.ca. accus.& hoc non est nouum q̃ priores leges trahantur ad posteriores ut l.non est nouum ff.de leg. Prouidendum tñ est caute qñ isti uolunt redire,ne simulata cõuersione,redeãt fraudulenter,& sub agni specie gerant lupũ ut cap ut offm̃.§.prouiso.eod.ti.lib.6 Et ad

2 uertendum† q̃ ea quæ prædiximus circa admittendos hæreticos ad reconciliationem, & gremium ecclesiæ,atq; erroris abiurationem locum ẽt sibi uendicant in his q̃ redeũt ab apostasia cum illa nõ cõstituat diuersam speciem ab hæresi, sed tm̃ addat quãdam circunstantiam aggrauantẽ,ut dicit Th.2.2.q. 12.art.1.in solutione ad tertium, iuxta illud 2.Petri 2.melius erat eis uiam dñi non agnoscere,q̃ post agnitam retroire,& cũ ergo iura prænducta gñalr̃ admittant hæreticos nõ relapsos ad abiurationem, & apostasia non cõstituat diuersam speciem ab hęresi,ut diximus iure igitur apostatæ erunt admittendi. nec obstat tex.in l.hi qui.C.de apost. ubi textus in fine dicit eos reuertentes non fore admittendos.Nam illa lex non est admittenda cum disponat de materia mere spũali.s.hęresis,quæ est mere ecclesiastica,

3 † nec sub laicorum iudicio põt cadere, ut in cap. ut inquis. §.prohib. de hæret.lib. 6. Non ergo Imperator legem illam condere potuit. ad quod facit cap.bene quidem.96.dist. & cap. ecclesiæ S.Mariæ,de constit.cum multis similib. presertim

tertim hoc casu quo ius Canonicum specifice cōtrarium disponit pro quo induco tex. in c. quidam, de apost. ubi compelli iubētur apostatę per prælatos suos, ut fidem quā ꝓmiserunt teneāt, ac ritus iudaicos dimittāt. Si igitur compellendi sunt per ecclesiā ad id ergo à fortiori uoluntarie, & spontanee uenientes debent admitti, quod caute est cōsiderandum. Prædicta uera sunt in hæreticis nō relapsis. Si.n. essent relapsi sine aliqua audientia essent seculari iudicio relinquēdi, ut d.c. ad abolendā. §. illos quoq;. & d.c. accusa.

4 †Sed intellige ꝙ eorū conuersio non est admittenda ad hoc ut pœnam mortis euadant nequaq̄ tñ sunt eis humiliter petita sacra pniæ, ac Eucharistiæ deneganda, ut in c. sup eo. eod. ti. lib. 6. Et idem dicas eadem ratione ubi superius dixi istorū cōuersionem nō dēre admitti. debet.n. intelligi iuxta determinationem d.c. super eo. Sed quæro

5 † quis dicatur relapsus. Hoc determinat tex. in d c. accus in prin. & in §. 1. & 2. & nota. ꝙ nedum ille qui post abiuratam hæresim recidit in eandē, relapsus censetur iuxta tñ distōnem illius tex. Sed ēt ille cui ꝓp suspicionem hæresis fuit inducta purgatio, & se purgauit, relapsus dr si in eam post abiurationem est relapsus, ut probat tex. in d.c. ad abolendā. §. illos quoq;. quia tñ inter cætera disponit tex. in d.c. acc. §. eum uero. ꝙ ille qui in una hæresis specie uel secta, aut in uno fidei articulo, uel ecclesiæ sacro cōmisit, & postmodū hæresim abiurauit simpr̄, uel gñalr̄. si postea in alia specie, siue articulo cōmittat, debet ut relapsus ī hæresim iudicari. Iuxta hoc occurrit dubō.

6 † Pone ꝙ non sic simpr̄ abiurauit, sed tm̄ in illo articulo, postea labitur in alio, an dicatur relapsus. & gl. ibi dicit ꝙ non licet Archid. cōtrarium ibi teneat. tamen Io. And. in nouel. sequitur illam glo. cum uerba debeant aliqd operari, de priuil. si Papa. & quis in pœnis benignior interpretatio est facienda. Subiungit tamen ꝙ raro practicabitur iste casus, qa cōsuetudo habet ꝙ oīs relapsus ēt in uno articulo gñalr̄ abiuret hæresim. Sed Dom. tenet contrarium ꝓp cōnexitatem, q̄ hñt hæreses inter se, qa de uanitate conueniunt in idipm de hæreticis. excōicamus, lo 1. & 2. & ex hoc fundamenro tollit motiua Ioan. And. & pro hac opinione Dom. ego induco ea q̄ S. Tho. dicit 2.2. q. 5. art. 3. ubi tenet ꝙ in hæretico discredente unum articulum fieri non manet fides formata, nec informis in aliis articulis, cuius rō est, qa species cuiuslibet habitus rerū dependet ex formali rōne obiecti, qua sublata spēs habitus remanere nō pōt, Formale aūt obiectum fidei est ueritas prima sēm ꝙ manifestatur in scriptura sanctis, & doctrina ecclesiæ q̄ ꝓcedit ex ueritate prima. Vnde quicunque nō inhæret sicut infallabili, & diuinæ regulæ doctrinæ ecclesiæ q̄ procedit ex ueritate prima in scripturis sanctis manifestata, ille non habet habitum fidei, sed ea quæ sunt fidei alio modo tenet, quam per fidem. Sicut si aliqs teneat in mēte aliq̄ cōclōnem non cognoscens mediū illius de mr̄onis, manifestum est, ꝙ nō habet eius sciam, sed opinionē solū. Vnde ille q̄ de his q̄ ecclesia docet, q̄ uult tenet, & q̄ nō uult nō tenet. iam nō inhæret ecclesiæ doctrinæ tanquam infallibili regulæ, sed potius ꝓpriç uolūtati. ex quo seqt̄ ꝙ hæreticus est simpr̄ qui ꝓtinaciter discredit unū articulum fidei. Non.n. est paratus in oībus sequi doctrinam ecclesiæ. Si.n. non ꝓtinaciter iam nō esset hæreticus, sed errans. Vñ manifestum est, ꝙ talis hæreticus circa unū articulum fidei non habet de aliis articulis, sed opinionē quandā sēm ꝓpriam uoluntatē, qa non credit ex habitu fidei, sed qa sic placet sibi.

7 †Forma autem abiurandi hæresim tradit̄ ꝑ tex. in c. ego Berengarius, de cōsecr. dist. 2. & debet scriptura fieri de hac abiuratione, & subscribi manu ꝓpria ipsius abiurantis. pro quo est gl. 1. qō. 7. cōuenientibus, & ubi talis persona fuisset ex cuius hæresi multæ ecclesiæ fuissent scandalizatæ, debet copia illius abiurationis ad oēs illas transmitti, ut quæ malæ fuerunt ædificatæ de ꝑuerso gaudeant, & ædificent de cōuerso, ut ibi dicit textus in fine.

8 †Sed qualiter debet iudex ꝓnunciare in sententiis ferēdis, uel pœnis iniungendis redeuntibus ad fidē, & hæresim abiurantib. Solu. dicas ꝙ nō dēt eos ꝓnunciare hæreticos, qa non sunt. 24 q. 1. hæc est fides. ubi de hoc & q. ult. dicit Apostol. & c. qui in eccle. nec ꝓnunciabit eos tales fuisse, qa modus iste non est datus à iure. sed dicet sic.

9 † qa te inuenimus per tuā confessionē, uel ꝓbōnes legitimas hæreticū, uel hæreticos adorasse, nūc aūt saniori usus cōsilio, uis ꝓut assetis ad unitatē ecclīæ corde puro, & fide nō ficta redire, idcirco te in primis abiurata oī hr̄tica prauit. iuxta formā ecclīæ ab excōicationis uiculis qb. tenebaris astrict'

absoluimus. Si tñ ad eandem ex corde redieris, & iniuncta ubi mandata seruaueris, & q̃a in Deum, & sanctam ecclesiam modis prædictis deliquisti, ad peragendam pœnitentiã condignam, & in perpetuum carcerẽ detrudi uolumus, & præcipimus ibidem perpetuo remanere, nec miretur quis quid dictum est sic sub cõdõne. nam causa delendæ q̃onis expedit sic dici, ut si quod ei imponitur nõ seruasset non cẽseatur absolutus. & hanc formã ponit Archid. in d. c. ut commissi. §. necnon. quem sequitur Ioan. And. in nouel. dicens, quod quidquid dicat Arch. tñ inq̃sitores nostri t̃pis bene pronunciant illum fuisse hæreticum, nec apparet quid obstet s̃m eum. Sed q̃m in hac forma præinserta fit mẽtio de absolutione quæ sibi impenditur à sententia excõicationis quam incurrit ꝑꝑ incursum hæresis. 10 Quæro † an inquisitores possint absoluere hæreticũ ẽt à sententiis quas Papa die Iouis sancta ꝓmulgat contra tales. Arch. in d. c. ut officium. in princ. tenet ꝙ sic per illum tex. qui gñal'r permittit eis absolutionem. & idẽ sequuntur ibi Io. And. & Dñi. & ulterius in eadem forma absolutionis ponit per modum cõdõnis, si iniuncta mandata seruaueris, &c. hoc est satis iuri cõsonum. nã tales reuertentes errorẽ suum ad arbitriũ ẽpi debẽt abiurare, & satisfactionem idoneam exhibere. ut dicit tex. in d. c. ad abol. §. præsenti. Iuxta id uero quod in huius principalis q̃onis themate deducebatur. 11 Quæro † quæ pœna sit imponenda his qui ab hæresi reuertunt, & dicendum ꝙ hoc residet in arbitrio ẽpi, & inquisitorũ, qui in crimine hæresis inq̃runt, ut s̃m ꝙ eis uisum fuerit satisfactionẽ iniungant tali conuerso, & pœnitẽti. ut ꝓbat tex. in d. § p̃senti. Bona tñ quæ ꝑꝑ hęresim fuerunt iudici seculari applicata non restitũtur eis, nisi ex misericordia, secus fiat, ut in cap. 12 uerg. de hær. Sed q̃ro iuxta hęc † q̃d si patronus ecclesiæ labitur in hæresim, an reuersus recuperet ius patronatus q̃d prius habebat. hanc q̃onem tangit gl. 1. q. 6. maximũ ꝙ tenet ꝙ sic. nisi esset lata s̃nia super amissione iuris patronatus. Sed Pan. in d. ca. q̃a dilig. de elect. tenet indistincte illum non recuperare hm̃oi ius patronatus, arg. c. uerg. iuncto. cap. pen. de hær. & l. commissa. ff. de publ. & uect. nisi ex gratia sibi restitueret. Ad q̃d ego induco not. ꝑ Inn. in c. fin. de hær. In hac ẽt pœnitentia imponenda debet iudici discretio, ut si à principio cõuertantur, & sponte mitius cũ eis agat. Si aũt ulterius distulerint conuersionem, ut pote quousq; sint conuicti uel notorium sit eorũ crimen, q̃a in eo fuerunt deprehensi, augenda erit pęna, & si opus fuerit usq; ad perpetuũ carcerem, ut in d. c. pen. §. si qui aũt. eo. ti. discretio itaq; iudicantis in his debitam moderationem adhibebit attentis prędictis, & ẽt coniectura quam habet de cõuersione, & potentia, & dolore huius cõuersi. In casu tñ ipso iure reuersus recuperat primum statum, uidelicet si mulier aliqua catholica incidit in hæresim ꝑꝑ quod ꝑdit priuilegia quæ catholicę mulieres hñt in dote. si illa postea conuertat, recuperat ipso iure oĩa prædicta priuilegia quæ amiserat, ut in auth. de priuil. dot. §. quia enim in fin. col. 7.

1 *Disputandum an sit cũ hęreticis uolentibus publice disputare persistendo, & cõfirmãdo errores suos. Et an cum iudęis, & alijs infidelibus disputare uolentibus.*

Disputare publice de fide quando liceat, latissime, ubi etiam quę in tali disputatione seruari oporteat traditur.

2 *Laici publice de fide disputantes puniendi sunt.*

3 *Auctoritatibus quibus utendum sit in publicis de fide disputationibus, & an auctoritatibus poetarum, & philosophorum.*

4 *Disputandum non esse cum negantibus principia quomodo intelligatur, & in quibus procedat.*

5 *Errant qui fidem Christi humanis rationibus fundare nituntur.*

6 *Miracula (cum diuina uirtute fiant) arguunt Dei ac fidei nostrę ueritatem infallibilem.*

7 *Christi fides circa ardua, difficilia, uera, & laboriosa consistit, lex autem Machometi circa luxus, uolupates facilia, & falsa uersatur.*

QVAESTIO XXI.

1 Vigesimoprimo quæro. † An si hæretici in errore persistunt, & uolunt publice disputare confirmantes errores suos, sit cum eis disputandum. Et idem quæro circa quoscunque alios infideles. Et dicendum est, ꝙ in dispositione fidei duo sunt consideranda. unum quidem ex parte disputantis. aliud autem ex parte audientium. Ex parte quidem disputantis est cõsideranda intensio. Si. n. disputet tanq̃ de fide dubitans, & ueritate fidei ꝓ certo nõ supponens, sed argumẽtis expe-

riti intendens, proculdubio peccat tanq̃ dubius in fide, & infidelis, & pr. hoc induco gl. 96. dist. nos ad fidē, & in l. 3. C. de sum. Trin. Si aūt q̃s disputet de fide ad confutandos errores, uel ēt ad exercitium, ut faciunt Theologi illud est laudabile. ex parte uero audientium cōsiderandum est utrū illi q̃ disputationē audiunt sint instructi, & firmi in fide, aut simplices, & in fide riturbantes, nam corā sapientibus in fide firmis nullum periculū est disputare de fide. Sed circa simplices est distinguēdū, q̃a aut sumus solicitati, & limitati ab infidelibus, puta Iudæis, hæreticis, siue paganis intētibus corrūpere fidē nostrā. Aut non sumus sic solicitati. Primo casu necessarium est publice disputare de fide, dūmodo reperiantur ad hoc sufficientes, & idonei q̃ errores possint cōfutare. pro quo facit gl. in d. l. 3. & c. cū quibus. 34. q. 3 & crederem ego q̃ ubi infideles, & hæretici non uellent ad fidei disputationem ueniri zelo redeūdi ad fidem ueritati comperta. Sed potius ad quandam inanem ostentationem cautū esset eos prudenter, eludere, uerbaq; ad aliā mām conuertere, dummodo simplices q̃ adstant non sentirent & hoc ne secreta fidei nostræ indignis pandamus, & contra doctrinā Xpi margaritas seminemus ante porcos. nam nihil oīno eis rñdere auditorū causa utile nō uī, ne forte simplices existimēt nos rñsionis penuria declinare certamen, & fides eorū lędat ex hoc. p̄ quo text. cū gl. 43. dist. in mādatis, & eadem dist. §. 1. in gl. Quando aūt liceat secreta fidei occultare. uide gl not. 27. q. 2. inuenta. Vnde Gregorius in pastorali. sicut incauta locutio in errorē p̄trahit, ita indiscretum silentium eos q̃ erudiri poterāt in errorem derelinqui. ubi tñ ista necessitas cessaret periculosum est disputare de fide corā simplicibus, q̃a eorū fides ex hoc est firmior q̃ nihil diuersum audierunt ab eo q̃d credunt, ut

2 determinat S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 7. † hanc aūt disputatōnē non p̄mittit laicis facere. imo excōicandi sunt si publice de fide disputauerint, ut p̄bat text. in c. quicūq; §. inhibemus. de hær. lib. 6. Discretio aūt maxima adhibenda est in hmōi disputatione.

3 † ut in his q̃ sunt fidei principalr̄ q̃s innitat̄ auctoritatibus noui, & ueteris testamēti, q̃a illæ sunt diuinitus reuelatę, & theologię principia, & fidei nostræ, nō humana sed diuina reuelatione q̃ cōstāt nobis p̄ sacras scripturas fuerunt nobis tradita. istis tñ p̄suppotis cum gratia nō tollat nām, sed p̄ficiat, oportet q̃ nālis rō subseruiat fidei, sicut, & nālis inclinatio uolūtatis subseruit charitati. Vnde Apost. dicit. 1. Cor 10. In captiuitatē religētes oēm intellectū in obsequm Xpi, & p̄ huic modū auctoritatibus phylosophorū īterdū sacra doctrina utit̄, ubi p̄ rōnē nālem ueritatē cognoscere potuerūt, sicut Paulus Act. 17 inducit uerbū Arati, dicēs, Sicut q̃dam poetarū uerum dixerūt, genus Dei sumus, & idē fecit. 2. ad Tit. 1. c. in fi. ubi induxit illud Epim. poetę. Cretēses s̄p mendaces, malæ bestiæ, uentres pigri, & in 1. epistola ad Cor. illud Terentii. Sæpe bonos mores corrūpūt colloquia praua, de quo uide bonā gl. 37. dist. c. turbat, sed tñ sacra doctrina his utitur quasi extraneis argumētis, & p̄babilibus auctoritatibus uero sacræ scripturæ p̄dictis tanq̃ ex necessitate argumentando cōcludentibus, & si q̃s aduersarius nihil crederet eorū q̃ diuinitus inspirantur, & p̄ sacrā scripturam hn̄t non remaneret cum eo iam ulterius uia ad p̄bandum articulos fidei p̄ rōnē, sicut, & in aliis sciētiis,

4 † cōtra negantes principia non est argumentandum, licet sit in hoc dña, q̃a aliæ scientiæ philosophiæ, licet non possint probare sua principia, & ideo cōtra ea negantem non disputent, sed relinquunt superiori scientię suprema uero intereas. s. metaphysica disputat contra negantem sua principia si aduersarius aliq̃d cōcedat. Si aūt nihil cōcedit, non pōt cū eo disputare. Pōt tñ soluere rōnes ipsius, Sacra tñ scriptura cū nō habeat doctrinam superiorē, disputat cōtra negantē sua principia, argumētādo q̃dē si aduersarius aliquid cōcedat eorū q̃ p̄ diuinam reuelationē traditam in sacris scripturis hn̄r. Si uero aduersarius de prædictis nil credat, non manet amplius uia ad p̄bandum articulos fidei per rōnē poterunt tñ solui rationes q̃ in contrarium inducunt̄ cōtra fidē. cum. n. fides infallibili ueritati innitat̄. impossibile aūt sit q̃ uero demonstret̄ contrarium, q̃m uero oīa cōsonant, ut phylosophus dicit 1. Et hic. concluditur manifeste q̃ probationes quæ contra fidē inducuntur non sunt demonstrationes sed solubilia argumenta. ita dicit S. Tho. 1. parte. q. 1. art. 8. hoc ēt confirmatur. nam si fides nostra rōne humana posset ostendi, præter hoc quod derogaretur dignitati suæ tolleretur, & meritum fidei. nam fides nō habet

meritum cui humana rõ pbet experimentũ, & ẽm pdicta debet intelligi illud quod Apostolus Petrus ait. Parati reddere rõnẽ omni poscenti uos de ea q̃ in uerbis est fide, & spe. 1. Petri. 3. Ex qbus patet† quam perniciosa cõuincunt errare qdã qui sciolos se essent iactant fidẽ nostram humanis rõnibus intentes fundare, quæ tñ diuina ueritate, & reuelatione consistit, derogant.n. dignitati eiusdẽ, ut prædiximus, & inducunt infideles in derisionem fidei. credunt.n ꝙ hmõi rõnibus innitamur, & pp eas credamus. Ex hoc ẽt patet summe reprehendendos eos, qui qd̃ rõne attingere nõ possunt admittere in fide catholica nolunt, cum.n illa excedant oẽm rationis humanæ sublimitatẽ, satis temerariũ est ea uelle ratione inuestigare. nã ut phylosophus dicit 2. metha. Intellectus noster sic se habet ad prima entia quæ sunt manifestissima in nã, sicut oculus uespertilionis ad solẽ, & Iob. 11. Forsitan uestigia Dei comprehẽdens, & omnipotentiam usq; ad perfectũ reperies, q.d. nõ, & 36. ecce Deus magnus uincens scientiam nostram, & 1. Cor. 14. ex parte n. cognoscimus, eo maxime qm̃ ex defectu intellectus nostri ẽt de rebus sensibilibus q̃ nostræ cognitioni subiacent plurima ignoramus, quanto magis ea quę intellectum nostrum infinitum excedunt comprehendere non ualebimus. unde in his cõsultum est humiliari Deo, nec de se quidq̃ præsumere, humilitas.n. ad sapiẽtiam disponit, ut dr̃ puer. 11. ubi humilitas, ibi, & sapientia. ualde ẽt admirandum est de istis hæreticis qui superstitionem Iudaicam sequunt̃, ꝙ cum in l. Mosaica multa credẽda pponant̃, quæ rõne humana comprehendendi nequeunt, illis toto corde inhærent, & fidem nostram abhorrẽt, ppea ꝙ credenda aliqua pdicant quæ p Dei potentiam possibilia sunt sicut, & illa q̃ in lege ueteri cõtinentur.† ostendit̃ ẽt ueritas fidei nostræ ex miraculis in ea factis, & adhuc dietim uidemus, sicut, & ego uidi miraculũ de sacro altaris ad quod oẽs infideles cõuincendum sufficeret Cum.n. miracula solũ fiãt uirtute diuina. iuxta illud psal. q facis mirabilia solus. & Deus nõ põt esse testis falsitatis, relinquit̃ ꝙ miracula q̃ sunt facta ad confirmationem fidei nostrę arguunt ipsius infallibilem ueritatem. Itẽ ex alio cõfirmat̃ qd̃ est mirabilissimum ut inquit Aug. ꝙ inter p secutorũ potentissimorũ tyrannidem (qui fidẽ Xp̃i impedire, imò extinguere sunt conati) innumerabilis turba nedũ simplicium sed sapientissimorũ ad fidem Xp̃i p uniuersas prouincias cõuolauit. in qua oẽm humanũ ĩtellectum excedentia dicantur, uoluptates carnis cohibent̃, & oĩa q̃ in mundo sunt contenti docent̃. qbus aĩos mortaliũ assentire maximum est miraculorũ, & excellentissimũ diuinæ inspirationis opus ut contemptis uisibilibus sola inuisibilia cupiant̃. adeo ut ꝙ contẽpta ẽt corporali uita p crudelissima tormentorũ gñа, multi pro Xp̃i fide uitam finierint qd̃ non alr̃ q̃ diuina inspiratione fieri exploratũ existit. Si sũt dicat̃ ꝙ sine miraculis fides Xp̃i fuerit recepta hoc oĩbus signis esset mirabilius, si ad credendum tam ardua, ad operandum tam difficilia, & ad sperandũ tã alta, mũdus absq; mirabilibus signis motus fuisset, & p̃sertim à simplicibus, & ignobilibus, & hominibus quales apostoli fuerunt qui Xp̃i ecclesiam plantauerunt, & si arguat̃ contrariũ de lege Machometi quæ falsa est. & tñ à multis est recepta.† Dicendum ꝙ nõ est simile, qm̃ Xp̃i fides habet oẽs difficultates, de quibus prædiximus, & cũ eis à principio sumpsit exordium, atq; cũ martirii acerbitate tanq̃ granũ frumenti. ꝙ in terra mortuum est multum fructum attulit. Lex autẽ Machometi processit uia contraria. nam promisit uoluptates carnales eius sectatoribus ad quarum desiderium carnalis cõcupiscẽtia instigat, præcepta ẽt tradidit prædictis promissis conformia uoluptati carnali, habenas relaxans in quibus promptum est ẽt carnalibus hominibus obediri. documenta insuper ueritatis non attulit nisi quæ de facili à quolibet mediocriter sapiente nãli ingenio cognosci possunt, quin potius uera q̃ docuit, multis fabulis, & falsissimis doctrinis immiscuit. signa ẽt non adhibuit supernãliter facta, qbus solis diuinæ inspirationi testimonium cõueniẽs adhiberetur, dũ operatio uisibilis quę non põt esse nisi diuina, ostẽdit doctorem ueritatis inuisibilr̃ inspiratũ. sed dixit se ĩ armorũ potẽtia missum, q̃ signa, & latronibus, & tyrãnis non desunt, ei ẽt à principio non crediderũt aliq sapiẽtes in rebus diuinis, & humanis exercitati, sed homines bestiales in desertis morantes oĩs doctrinæ diuinæ, & humanæ p̃rsus ignari, p quorũ multitudinem alios armorũ uiolentia in suã legẽ coegit. Nulla etiã diuina oracula præcedentium

tium Prophetarum ei testimoniū perhibēt, quin potius quasi omnia ueteris, & noui testamenti documenta fabulosa narratione deprauat, ut patet legem eius inspicienti, unde astuto cōsilio libros ueteris, & noui testamēti suis sequacibus non reliquit legendos, ne per eos falsitatis, argueret, Adhuc ēt ulteriori pdictorū cōfirmatione nō pigebit ī mediū afferre qđ Lactan. in 5. sui operis libro deducit sit inquiens. Quis est tam excors tanq̄ cęcus qui non uideat in martiribus fuisse sapiētiam, licet eorū persecutores malitia, & furore excecati stultos esse arbitrātur. qui cū haberent in sua ptāte supplicia uitare, cruciari tñ, & mori maluerunt, sed possent ipsi ex eo uidere non esse stultitiam in qua tāta hoīum milia per orbem totum una, & pari mente cōsentiunt, si. n. fœminæ sexus infirmitate labūt uiri certe sapiunt, si pueri, si adolescētes improuidi sunt p ætatem, maturi, certe ac senes hñt stabiles judiciū, si una ciuitas desipit certe utiq; innumerabiles stultę esse nō possunt, si una puincia una natio prudentia caret. ceteras oēs hīc intelligentiā recte necesse est cū uero ab ortu solis usq; ad occasum lex diuina suscepta sit, oīs sexus, oīs ætas, & genus, & regio, & natio, unis, ac paribus animis Deo seruiant, eadem sit, ubiq; patientia, idē cōtemptus mortis, intelligere debuerant aliquid in ea re esse rōnis, qđ non sine causa usq; ad mortem defendaī, aliquid fundamenti, & soliditatis φ eam religionē non tm̄ iniuriis, & uexatione, non soluat, sed augeat semper, & facit firmiorē, debuerant prę terea existimare cū uideant dilacerari hoīes uariis tormētorū gñibus, & inter fatigatos carnifices inuictam tenere patientiam cōsēsum tam multorū & perseuerantiam moriētium non uanam esse, neq; ipsam patiētiam sine Deo tantos cruciatus posse superare, latrones. n. robusti corporis uiri eiusmodi iacerationes pferre non queunt, exclamāt, & gemitus edūt uincunī. n. dolore qa deest eis inspirata patiētia, nostri aūt (ut de uiris taceā) pueri, & mulierculę torturā suas tacite uincūt, & exprimere illis gemitū nec ignis pōt. Ecce sexus infirmus, & fragilis ętas, dilacerari se toto corpore utiq; patiī, nō necessitate, licet uitare si uelint, sed uoluntate, qa confidunt in Deo, hæc ille. Iure igitur concludere possumus uerba Maximi epī in quodam sermone in medium proferrentis. Nouerimus inquit, qa nō sine magno discrimine de religionis ueritate disputamus q̄ tātorū sanguine confirmatū uidemus, magni periculi res est si post pphetarū oracula, post Apostolorū testimonia, post Martyrū uulnera, ueterē fidē quasi nouellā discutere psumas, & post tā manifestos duces in errore pmaneas, & post morietiū sudores ociosa disputatio cōtēdas.

1 *Accusatio hæretici an possit eo mortuo institui.*
2 *Hæres hæretici an eius innocentiam purgare possit, & an admittatur illius excusatio.*
3 *Præscriptio aduersus hæretici accusationem an, & quanto tempore procedat.*
4 *Capitalis pœnæ executio in mortuum fieri non potest, alioquin iudex iudicandus ueniet intelligenisi, & delicti atrocitas, & patriæ consuetudo aliud suaderent 5.*
6 *Hæreticus etiam post obitum excommunicationis sententia innodari potest.*
7 *Hæreticorum corporibus ecclesiastica sepultura denegan la est, & qui ea ecclesiastica tradere sepulturæ ausus fuerit, iure ipso excommunicationis pœnam incurrit.*
8 *Accusatio post mortem aduersus hæreticorum fautores nequaquam instituitur, eis tamen denegatur ecclesiastica sepultura.*
9 *Accusatio ubi aduersus mortuum instit ui potest, an mortui defensionem subire uolens, audiendus sit.*
10 *Probationi alicui quoties stare necesse est, ita quòd contraria probatio prohibetur, nequaquam tamen prohibita censetur probatio concludens talem probationem minime legitimam esse.*
11 *Accusans mortuum qua pœna flectendus ueniat, si in accusatione succumbat.*

QVAESTIO XXII.

1 Vigesimosecundo quæro † An de hæresi possit quis accusari post mortem, & dicendum quòd sic. ut 24. q. 3. c fin. & in c. filii. de hær. lib. 6. de quo est bona gl. 24. q. 2. in sum. hoc tamen limitat gl. 23. quæst. 4. cap. ipsi pietas, nisi illi dum uiuerent essent bonæ famæ. per c. in primis. 2. q. 1. sed intellige eam in casu in quo loquitur. s. qñ ille qui accusat esset hæreticus uel alias inhabilis, & sic ēt loquitur tex. in d. c. in primis. alias aūt, crederē φ hmōi accusatio ēt cōtra nō infamatum esset post mortē admittenda, & hoc iudicio meo pbat satis aperte. tex. ī d. c. filii

cōuincitur aūt in hoc casu mortuus de crīe si postq̄ erat accusatus seipsum occidit. nam tunc conscientia criminis se vr̄ occidisse pro est glo.no.in l.fi.C.de iur.fis.lib.10. & ibi tenet Bar. Istud † tñ limita nisi hæres uellet innocētiā purgare defuncti, uel id ꝗ pro innocentia reputat, ut est q̄libat iusta defensio ut puta p̄scriptio, uel ꝗ fecit ad suā defensionē & similia, nam qui hēt iustam defensionem innocenti par est. nā eius factū pōt defendi, q̄uis oīno excusari nō possit ff ad l.Iul.rep. l.lege Iul.§.fi.ita tenet Bal.in l.2.C.q te fa.po sed in crimine hæresis.difficilime innocētia posset ꝓbari, cū in aīo cōsistat hæresis, nisi esset casus ubi ex aliquo particulari facto, uel dicto illa cōcluderet̄ & adhuc eo casu si illi in uita de hoc crimine fuissent infamati, uel suspecti p̄dicta accusatio nō admitteret̄, ut in c.filii.de hær.lib.6.q̄d tñ intellige iuxta ea q̄ inferius dicā in eodē mēbro, p̄scriptio ēt in hoc crimine uiuente hæretico nō ꝓcedit, † sed eo mortuo admittit̄ sola quadragenaria ad tuendum hæredes suos. quo ad bona q̄ habuerūt ab hæreticis. dūmodo illi dū uiuerent catholici putarent̄. alias secus. totū hoc ꝓbat tex.no.in c.2.de p̄scrip lib 6. p quē tex.declarat̄ l.apostatarū. C. de aposta. Formam aūt ꝓnunciandi hoc casu, & similibus cōtra mortuum uide ꝑ gl.no.in §.per cōtrarium.inst.de hær.q̄ ab intest.defe. Considera tñ quod ista accusatio admittit̄ in finē occupandi bona illius quem in uita cōstat hæreticū fuisse. nō aūt ut aliqua pœna alia puniatur. ut uoluit gl. in d. sum. & ne mirandum de hoc. † cum ēt si cōtra uiuentē esset accusatio instituta, si tñ anteq̄ pœna sibi inferretur mortuus extitisset non esset in eius corpus aliqua iustitiæ executio post mortē fienda ꝑ tex.notab.in l. defuncto. ff.de public. iud. ex quo manifeste cōuincunt̄ errare assessores, seu iudices maleficiorū, qui in defunctos faciūt executionē pœnę capitalis. & hoc tenet Ang.in d.l.defuncto. & faciūt ad idē not.per Cyn.in l.2.C.qui test.facere p̄nt. caueant igitur ab hoc. alias tp̄e syndicatus cōueniri possent, tanq̄ inferentes iniuriā cadaueri. in l.1. §.quoties.ff.de iniur.dicit tñ Io.de Imo.in d. l.defuncto. quod qñ q; † de facto seruatur cōtrarium p̄sertim in grauibus delictis. & ubi esset talis cōsuetudo tollerāda esset, in odiū & detestationem eorū, & ꝓꝑ facti memoriā. arg.eius quod habetur.15.q.1.c.mulier. ubi ēt animal irrationale punitur ꝓꝑ facti memoriam. & argu.eius quod habetur in ca. cū ad monasterium, de statu regu. ubi monachus qui in morte non resignauit pecuniā quam tenebat tanq̄ propriam sine cōsensu abbatis, iubetur sepelliri extra cœmiterium cum pecunia in sterquilinio, in signum ꝑditionis. † Pœna tñ excōicationis astringi pōt hæreticus post mortem 24.q.3.sane. & per glo. ead. caussa. & quæstione in summa, & idem tenet glo.in c si quis ep̄s.eod.tit. & talis excōicatio nō ideo fertur ut ille amplius ligetur, quia ille iam æternaliter est damnatus. s.in criminis detestationē, ut cæteri hoc iudicium terribile ecclesiæ audientes, similia committere contremiscant. & s̄m Archid.in d.summa, hodie tamen non esset necesse in eos ferri s̄nīam, cum à iure sint excommunicati, de hæreticis, excōicamus.lo 1. non tñ tollitur ꝓpea quin possent etiā ab homine excōicari, iuxta notata per Glo. & Docto in c.ita quorundam.de iudæis. Infertur † etiā ipsis alia pœna post mortem, quoniam eorū corpora non debent habere ecclesiasticā sepulturā, immo quicunque eos præsumpserit ecclesiasticæ sepulturę tradere ipso facto sententiā excōicationis incurrant usque ad satisfactionē condignam, à qua absolui nō debēt nisi propriis manibus publicæ extumulent, & proiiciant hm̄oi corpora dānatorum, & ultra hoc locus ille perpetua debet carere sepultura, ut in c.quicunque, in prin.de hæret. li.6.& pōdera illū tex.qui requirit ꝗ suis manibus extumulent. & sic non satis esset si per alium facerēt, ut dicit ibi glo.requirit ēt tex. q̄d extumulent publice. Cōsidera tñ ꝗ ista accusatio post mortem habet locū tm̄ in hæreticis, non aūt in credētibus fauoribus, & receptatoribus eorum qui non sunt hæretici, qa morte eorum hm̄oi crimina extingūtur, ut probat tex.in c.accusatus.§.porrò, eo.tit. li.6.& huius ratio est, quia istorū bona sunt ipso iure confiscata, ut in eo.ca.§. si uero. & hanc conclusionē tenet Archi.Io.Imo.& Io. And.in d.§.si uero. quo ad carentiā tñ sepulturæ eo iure quo hæretici censent̄, ut in d.c. quicunque in prin. Sed iuxta p̄dicta † quæro eo casu quo procedit̄ cōtra mortuū, an si aliqs uoluerit cū defendere admittat̄. gl. tangit q.24.q.2.c.damnationis. & tenet ꝗ sic. ff.de procu.seruū quoq; §.publice. & maxime cū in causa criminali pro inuito quis posit appellare.

pellare.ff.de appellat.nō tm̄. sed opponit gl. quō admitteretur cum nō possit cauere de rato ad quo respondet ꝙ satis vr̄ hr̄e ratum. ex quo non opponit obicē cōtrariæ uolūtatis. de consecra.dist.4.quæris.sed ego limitarem hoc eo casu quo illi in uita uon erant diffamari de hæresi uel suspecti. nā tūc nō essent aliqui ēt filii uel hæredes ad eorum defensionem admittēdi pro quo iudicio meo est tex. apertus in d c. filii. Sed illo casu aduertendū est, ꝙ ēt si non admittunť defensores ad excusandū delictum, uel ad opponendum se contra ꝓbōnes & contrarium probandum 10 admittendi † tn̄ sunt ad probandum corruptionem uel falsitatem illius probationis, ita ꝙ cōcludant illam non esse legitimam ꝓbationem, q̄a solūmodo à iure excluduntur ad ꝓbandum cōtrarium directū eius qđ ꝓbatū fuerat, secus aūt per hūc modū indirectū. sic determinat Ioan.And.in nouel.in d.c.filii.quem sequitur ibi Dom.& per hoc habes no.intellectū ad oīa iura quæ uolūt stare alicui ꝓbōni,& non admittunt contrariā probōnem. debent. n. intelligi modo prædicto. facit in simili quod no.gl.& Bar.in l.iurisgētium.§.qđ fere.ff.de pac. limitarem ēt, & secundo illum text. ut intelligatur tm̄ in filiis, uel hæredibus.mortui hæretici, qui sunt admittēdi illo casu.secus aūt in aliis extraneis. arguendo ex illo tex. ꝑ locū a speciali sicut, & multa alia specialia ꝑꝑ detestationem tāti criminis reperiuntur statuta, ad quod etiā seruit ratio gl.ibi positæ, quæ dicit, ꝙ aliorū non interest se opponere huic defensioni, & defensio q̄ admittitur ex fauore publico per quęcunque p̄stita, ut in d.§.publice, excludiť ꝑꝑ eundē fauorem publicū, cuius maxime interest tam nephandū crimen indilate puniri,& inde est, ꝙ ēt si in aliis criminibus nedum condemnatio, sed ēt tertio permittatur in fauorem condemnati appellare, ut l.non tm̄.ff.de appella.in hoc tn̄ crimine ēt ipsi cōdemnatio appellationis remedium interdicitur, ut late superius diximus, & hoc ꝑꝑ cri- 11 minis enormitatem. † Sed quæro cui pœnę subiicietur ille qui mortuum accusauit si succumbat in accusatione.glo.in d.c.sane, dicit ꝙ ei cui supponeretur accusatus si uiueret, & non ei cui modo supponitur. nec mirum cum grauius si peccare in mortuum, q̄ in uiuum.ut C.de sepul.uio.l. qui sepulchra, sed ego dubito an illud sit uerum, cū accusator succūbēs puniať similitudine supplicii. C. de accu.l.fi. imò ab hac pœna in multis casibus accusatur, de quibus per glo.no.in athletas, §.calumniator. ff.de his qui notantur infa.

1 *Filiij hæreticorum quæ pœna irroganda sit, & quę filijs fautorum, & receptorum.*

2 *Filius hęretici an ipso facto perdat ecclesiasticum beneficium.*

3 *Pœnæ quę filijs hęreticorum à iure infliguntur, an ad bastardos, aut si nauis illegitimis extendantur.*

4 *Filij simplex appellatio in casu rationabilis odij, ēt naturalem comprehendit.*

5 *Pœna quę filijs hęreticorum irrogatur an etiam ad liberos ante paternā hęresim natos extēdať.*

6 *Inquisitores prauitatis hęreticę an p̄ssint statuta aduersum hęreticos condere, & quid in delegatis ad uniuersitatem causarum.*

QVAESTIO XXIII.

1 Vigesimotertio quæro, † de pœna filiis hæreticorum infligenda. Ad quod est dicendum, ꝙ puniuntur in successione paterna, nam in bonis paternis minime succedunt, immo illa fisco applicantur. Si.n.in crimi.læsæ maiest. hoc est institutum, a fortiori in crimine hęresis locum sibi debet uendicare, cum longe magis sit ęternam quam tēporalem lædere maiestatem. sic dicit text de hæret.c.uergentis. Puniuntur ēt alia pœna, quia filii hæreticorū, & receptatorū usq; ad secundam gn̄ationem ad nullum ecclesiasticū beneficium officium publicū admitti debent,& si secus actum fuerit est illud irritū, & inane.ut c.quicunq. §.hær eo.titu.lib.6.qđ intellige de secundo gradu descēdentiū ꝑ lineā masculinā. In descendentibus aūt per lineam masculinam ad primum gradū duntaxat extendiť, ut in c.statutum, lo z.eo tit.& lib. Item illud intellige de illis quorum ꝓgenitores iuxta p̄dictam distōnem fuerunt hæretici uel decesserunt hæretici. nō aūt illorū quos emendatos esse cōstiterit,& reincorporatus ecclesiæ unitati, & pro culpa hmōi ad mandatum ecclesiæ pn̄iam recepisse, quam ipsi uel iam ꝑfecerunt uel humiliter prosequuntur, uel sunt parati ad recipiendum eādem.ut in d.c.statutum.§ fi. 2 †Sed iuxta prædicta dubitať, nunqd filius hęretici ipso facto perdat beneficium ecclesiasticum qđ hēt gl.

in c.satis peruersum.56.dist.cōcludit ꝙ nō, & sic transit Panor. in d. c. uergentis.remittens.ad glo.in d.c.quicūque, sed aduerte,qa gl.in d.c.satis peruersum,non loquitur in crimine hæresis,sed in crim. læsæ maiest. & gl. in d.c.quicunque ad quam remittit nil dicit de hac materia.Io.And.in nouel.& Dom.in c.ut commissi.§.priuandi.eo.tit.& li.tenet ꝙ tales ipso iure sint priuati beneficiis, nec est fienda distinctio fuerint talia beneficia collata filiis, uel nepotibus ante delictum parentum,uel post,sed simpliciter est dicēdum qđ prædiximus,pro quo facit tex.in d.§. priuandi.qui simpliciter loquitur,& tex.in c.felicis. §.quod si quis de pœ.lib.6.Nec ob.si dicatur ꝙ ille.§.loquitur in alio casu, quia ſm eos illud est longeminus delictū qui istud, ad qđ ēt facit d.c.statum, sed salua meliori deliberatione ego crederem esse fiendam illam distōnem, quia aut beneficia fuerunt collata ante delictum parentum, & filii non sunt illis ipso iure priuati, aut fuerunt postea collata.& sunt priuati, & pro hac distōne facit tex.in c.quicunque.§.hæret.iuncto d.c.statutum,ubi inhabilitantur ad beneficia obtinēda filii hæreticorum,&c. & sic iura prædicta loquuntur tantum de obtinendis post hæresim parentum,non tñ ante.nec obst.tex.in d. c.felicis.§.quod si quis,quia loquitur in alio crimine q̃ hæresis, nec est fienda extensio cū sit ius pœnale per iura uulgaria, & si illud esset uerum oēs pœnæ contentæ in d. c.felicis.hērent locum cōtra hæreticos per fundamentū istorum,de quo supra, qđ est absurdū,ꝑsertim,qa interdū,ꝓ minori delicto imponunt maiores pœnæ, & sic rō argumentationis eorū non ꝓcedit,pro quo est tex.in d. c.admonere.33.q.2.ubi maior pœna imponitur occidenti uxorē q̃ occidenti matrē, cum tñ cōstet longe grauius delictū est matrē occidere q̃ uxorē.Restat rñdere ad d. c. ut commissi.§.priuandi quod satis vr̃ urgere. & dicas quod ille text. est intelligendus ſm iura prædicta, non. n. inducit nouum ius quo ad hanc priuationem,nam ille tex.principaliter emanauit ad declarandum in quibus in quisitores sine diœcesano possent procedere. Vnde qđ de priuatione beneficiorū dr̃ enunciatiue narratur,& per conñs dispositionem non facit,iuxta tex. in c.si Papa. de priuileg. lib.6. & ubi uelles quod dispositionem induceret, debet intelligi de beneficiis postquàm parentes hæresim incurrerunt, filiis collatis per ea quæ superius diximus, ut iura iuribus concordentur. 3 † Vlterius quæro an pœna quæ imponitur filiis hæreticorum extendat etiam ad bastardos glo.in d ca. statutum.tangit hanc q. & arguit pro, & contra, & finaliter tenet quod extendatur ad eos ne plus habeat luxuria q̃ castitas, & idem tenet ibi Archi.& sequitur Io.And.in nouel.qui dicit,se sic cōsuluisse cum quibusdā doctorib. cum illegitimus sit de sanguine respectus generis.& in ipso ēt timeatur crimen paternum. C.ad leg.Iul.maiest.l.quisquis.Itē si puniuntur filii illegitimi à fortiori bastardi, q̃ sunt odibiles legi.arg. de ꝑben.eū q lib. 6. cū suis cōcor.Item qa iura gñaliter loquunt̃.benefacit ad hoc.ff. de in ius uoc.l. fin. uerumtñ ſm doctrinam Cyn.in d.l.quisquis,illud esset intelligendū de bastardo qui patrē certum posset nominare,secus aūt esset in uulgo quæsitis natis ex incerto coitu, qui certum patrē demonstrare nequeunt, quia tunc cessat in eis rō cum non cōstet illum esse patrem eorum,& idem sequitur Ioan.And.in d.c.statutū.Subdit tñ ibi Dom.ꝙ ubi cōis usus alicuius ciuitatis uel loci reputaret illos de domo ſm ꝙ dicit seruari Florentiæ,& Perusii, ubi deferunt arma illius agnationis de qua esse putantur, tunc ad eos hmōi pœnæ extēderentur, & dicit fuisse hoc de mente Bar.in l.pronunciatio.ff.de uerb signifi.& in l.filiū. ff.de his qui sunt uel alie. iu. Confirmo etiā amplius hanc partem. 4 † Nam in casu odii rationabilis simplex appellatio filii comprehēdit etiam naturalem, ut in l. libertinum,con iuncta rubr. C. de interdic. ma. inter pup.& tut. hoc autem odium rationabile est. nam cum crim.læsę maiest.filii dicantur digni paterno supplicio,ut in d.l.quisquis.§.filii uero.à fortiori in crimine hæresis per d. c. uergentis.ad idem facit quod no. Bart. in l.2.ff. de acc.& in l.tutelas.ff.de c. dimi. & in l.fin. C.de uerb.sig. ubi tenet ꝙ si ius siue dispositio loqtur per uerba naturalia, ut pote filii uel nepotes,cōprehēdunt̃ ēt nāles,& bastardi,quia ſm nām si trahunt naturā ā ꝑtribus sicut legitimi sic est aūt in proposito,qm̃ iura superius inducta loquuntur de filiis hæreticorum per uerba naturalia.s.filii,& nepotes &c. & ꝑsumuntur imitatores delicti paterni sicut,& nāles, imò multo fortius cum ex talibus cōplexibus sepenumero de gñe ui

ri,&

ri,& ſcelerati naſci cõſueuerũt ut dicit text. 56.diſt.ſi gens angelorũ.† Sed quæro,an pœnæ prędictæ ſe extendant ẽt ad filios q nati ſunt anteq̃ eorũ potres hęreſim ĩcurriſſent? Cald. mouet hanc q. in conſiliis ſuis in tit. de hær.conſ.3.& arguit pro & contra, finaliter tñ concludit, ꝙ non ſe extendant ad eos per l.emancipatum. ff.de ſena. cum mã ſua. Item facit qa filius ante natus ex ſuperueniẽte dignitate in perſona patris nõ conſequit priuilegiũ,uel honorem, ut l. ſenator. C de dign.lib.12.& l.filii.§.ſenatores. ff.ad muni. & per conñs ſi non honorẽ ergo nec pœnã, uel unus, ut l ex qua perſona. ff.de reg.iur. ad idem l.1.§ fi.ff.de bon. poſſ. contrab.& l. ſi neceſſe.§.ſi deportatus ff.de bo.lib. ꝑ quæ iura filii iam nati ꝓꝑ ſuperueniẽtem caſum in perſonam patris nõ repelluntur à ſucceſſione,& pro hoc ẽt inducit l. diuo Marco. C. de qõ.ubi dicit eſſe caſum expreſſum. in l 2. C.de lib.& eo.lib. Ad cuius cõfirmationem põt induci,quod in ſimili not.Cyn.in d.l. qſ quis,circa filios illius qui cõmiſit crim. læſæ maieſt.ſed in contrarium facit quod not.ibi Saly. q tenet illam pœnam ẽt hře locum in ante natis,cum non minus in eis hęreditarii criminis exempla ſint metuenda, & q̃a iura gñaliter loquuntur,Nec obſtant iura in contrarium inducta ẽm eum,ꝓꝑ grauitatem. n. criminis læſæ maieſt. contrarium in eo ſtatuitur,& per eaſdem rõnes idem ego dicerẽ in crimine hæreſis,cum ſit lõge maius,ut in d.c.uergentis.ad hoc ẽt facit text.apertus in d.c.ſtatutum.§.fin.de hær.ibi cũ dicit, uel tales ẽt deceſſiſſe ꝓbantur, ex quo innuit ſufficere,ꝙ patres eorũ in morte fuiſſent hæretici.nec põt dari conueniens ſolutio ad illum tex.ad idẽ facit d.c.filii.eo.tit.quod loquitur de illis q oſtenderunt ſigna hæreſis, cum decumberent in lecto ꝓꝑ infirmitatem de qua deceſſerũt & cõtraria tolluntur ꝑ ea quæ diximus ꝙ ſit in hoc crimine ſpeciale ꝓꝑ eius grauitatẽ.† Sed an inqſitores hęreticæ prauitatis poterunt facere ſtatuta utpote augẽdo pœnam contra hæreticos,uel alias circa hoc crimẽ diſponendo,& dicẽdum eſt ẽm Lap.ĩ c.2.§.ſtatuto,de conſt.lib.6.quod non, quia ſunt delegati.ut c.ꝑ hoc.& c.ne aliq.de hær. lib.6.ex quo infertur,ꝙ ẽt delegatus ad uniuerſitatẽ cauſarum nõ põt facere ſtatuta,qa a iure non reperitur ſibi conceſſum. Iſti.n. ſunt delegati ad uniuerſitatem cauſarum,ut not.gl.in d.c.per hoc, & cõcluſionem iſtam ſequitur etiam Dom.in d.§.ſtatuto.

1 *Ciuitas in qua aliqui ſunt hæretici an tota poſſit igne exuri aut alias deſtrui, latiſſime uſque ad quæſtionis finem.*

2 *Ciuitas quando dicatur hæreſim committere ut uniuerſa deſtrui poſſit.*

3 *Vniuerſitate punita de hæreſi, an ſinguli quoque puniri uideãtur, ita ut amplius puniri non poſſint.*

QVAESTIO XXIIII.

Vigeſimoquarto quæro, † an ſi aliqui hæretici ſunt in una ciuitate poſſit tota ciuitas exuri ſiue alias deſtrui, & gl.in uer.oẽs.in c. ſi audieris. 23. q. 5. arguit,quod ſic per illum text. & uñr ibi uelle Ioan.& Laur. ꝙ quilibet poſſit hoc facere, ſed in contrarium inducitur. ea. q. ſi non licet uer.quaſdam.& uerſic.his igitur. & q.4. uerſ.non ergo,& q. ult.quodcũque, & quod not.33.q.2.inter hæc.in 1.gl.Archid. in cap. præſidentes.de hær.lib.6. dicit quod eccleſia concedit generalem auctoritatẽ exterminandi hæreticos.23.q.5. ſi uos. & c. ſi audieris. quę non tantum diriguntur principibus.& facit eadem cauſa q.8.legi.& de hæret. communicamus.§.cathol.ci.ubi etiam ad eos exterminandos.cõceditur cruce ſignatis indulgentia ultramarina,tñ occiſio,& ſpoliatio talium tutum eſt quod fiat ex edicto principis uel eccleſiæ.c.cum ſecundum leges.eo. tit.li. 6.ne ex cupiditate uel ultione potius q̃ ex iuſtitia,uel obedientia pugnare uideantur.23. quęſt.1.quid culpatur.& quęſt.2.c.1.& q.3. ſex differentiæ,quod etiam tenuit Raine.in ſumma,eod.tit.uerſ.ſed nunquid. & Goffre. in ſumma,eod.tit.§.ſed nunquid catholici, & Hoſtien.in ſumma,eod.tit.qualiter euitẽtur,uerſ.ſed nunquid catholici. Idem ſequitur Ioan.And.in nouel. in d.ca.præſidentes, ꝙ Dom. qui ſubiungit oportere neceſſario præcedere iudicis declarationẽ ſuper crimine hæreſis ad hoc ut iſta executio fieret, per d.c. cum ſecundum leges,ſed iſta uidetur mihi cum ſupportatione nimis crude,& indigeſte dicta,& in tanta qõne, ubi de tantorum periculo agitur,& præſertim ubi innocẽtes pro nocentibus puniũtur grauius,& profundius ſcribẽdũ,& calamus magis tẽperandus fuiſſet,qua ꝓꝑ ego dicerẽ ꝙ ẽt ſi aliq de ciuitate

tate sint hæretici, dummodo ciuitas ipsa hæresim non incurrerit, adeo quod delictum istud uniuersitatis ciuitati ascribi possit, non ꝑ pea ciuitas possit exuri, aut alias destrui. nullo.n.iure hoc reperitur cautum, imò iura clamant in contrarium s.ꝙ peccata suos debent tenere auctores. C.de pœ sancimus. de his quæ fiunt à maiori parte cap. quæsiuit. Ad iura quæ in contrarium inducuntur stat rñsio.ad c.si audieris. per quod gl.præfacta se fundat, dici potest multipliciter. Primo, ꝙ illud erat præceptum legis ueteris, & iudiciale, ut patet clare. nã habetur originaliter Deut.13.& talia in lege noua cessauerunt, nisi de nouo fuissent instituta, nec legitur noua institutio. Nam Cyprianus cui inscribitur ille tex.in decretis nõ habuit facultatem iura gñalia concedendi, cum non fuerit Rom. Pont.eo maxime, ubi de incendio, & morte inferẽdis disponitur, ut patet in illo tex.quę pœnæ ab ecclesia non imponuntur. ne cler. uel mona.sententiam sanguinis, & eo ti.eo. lib.6.& de exces.prælatorũ, ex literis, uel aliter dicas, ꝙ ille tex.non loquitur de hær. sed de idolatris, & ista crimina sunt diuersa, ut ex superioribus patet. Aliter etiam põt dici, ꝙ loquitur qñ omnes de ciuitate inficerentur illo crimine, & si non omnes, illud tamẽ tempore illo licite fiebat, stãte pręcepto Dei qui dñs est uitæ, & mortis pro quo bonus text.in d.c si non licet, & in cap. gaudemus. de diuor.ubi de homicidio Sansonis fit mentio. Ad alia uero iura quæ inducit Archid. uidelicet, c.legi, respõdetur, ꝙ auctoritate Dei illa facta fuerunt qui interius auctoritatem occidendi inspirabat, ut in d.c. si non licet ad c.si uos, dicendum est, ꝙ loquitur qñ auctoritate iudicis illa fiũt, ut patet in fine eiusdem tex.ubi dicit diligentissimi rectores, &c. ad c.excõicamus §.catholici.dicas, ꝙ intelligitur qñ in casu licito bellum contra eos moueretur, & accedente auctoritate superioris qui hanc cõcedere posset, alias autem sequeretur absurdum, quod pro actu illicito, & reprobato Papa concederet indulgentias, quæ tñ pro opere charitatis sunt indulgendæ, iuxta not.per doctores c.quod autem, de pœn. & remissionibus. Pro quo est tex.eo.tit.cum ex eodem tenet S.Tho.4 sententiarum dist. 20. Stabit in hoc conclusio, ꝙ ciuitas labatur in hæresim, tunc demum possit exuri. & destrui, & non aliter. Hanc sententiam firmat Bar.in l.aut facta.§.nonnunquam.ff.de poen.in crimine hæresis, & in crimine læsę maiest.& alias ubicunque filius punitur ꝑꝑ delictum patris, & sic fuit factum de Carthagine, quę ꝑꝑ rebellionem passa est aratrum, ut ff.quibus mod.usufruc.amit.l. si usufructus. Dicit etiam se uidisse sententiam diffinitiuam Imperatoris Henrici quam dedit contra ciuitatem Brixiæ quæ fuit sibi rebellis, in qua dicebat illam ciuitatẽ esse subiiciẽdam aratro, quã pœnã postea ex misericordia relaxauit, quę sñia diffinitiua est lex, ut l. 2.ff.de legi.& in l fin.C.eo.& de re iud. c. in causis.& ita fecit Papa Bonifacius qui ꝑꝑ delicta quorundam templariorũ totum ordinẽ eorũ destruxit, quia erant hæretici. Hanc aũt sententiam nullus inferior à principe ferre poterit, nec sine principis auctoritate hoc fieri potest ẽm quod late prosequitur Bart. in extrauag.qm̃.& idem sensit uno uerbo. Sal. in l.1.C.de sedit.in.fin. 2 † Sed qñ dicemus ciuitatem cõmittere hęresim, ut modo pręmisso puniatur, dicas ꝙ si omnes essent hæretici, uel maior pars, ut in l.quod maior. ff. ad municip.& hoc tenet Bart.in d. extrauagan. quoniam in simili materia, & requiritur quod conueniat, ut uniuersitas ad hoc faciendum ut pote communicato consilio, alias dicerentur singuli facere, & non uniuersitas iuxta not. per gl. l. sed si ex dolo. §. 1.ff.de dolo.& l.aliud.§. refertur. ff. de reg. iur.neque per hoc credas quod pœna corporali puniantur innocentes pro nocentibus quod manifeste patet per ea quæ Bart. not. in d.§.nonnunq̃ & Saly.in d. l. 1. C. de sedit. 3 † Sed iuxta prædicta quæro an punita uniuersitate de hæresi modo præmisso censeantur singulares puniti ad hoc, ut amplius puniri nequeant. Ad hoc rñdeo, ꝙ singulares non eo minus puniri poterunt si culpabiles in hoc delicto reperiantur, quia quod debet uniuersitas non debent singuli, & ecõtra. ff. quod cuiusque uniuer. l. sicut §.1. ff. de reg. iur.aliud.§ refertur, facit ff.quod ui aut clã, l.semper.§. si in sepulchro. Ad hanc decisionem, faciunt not.per Ioan.Mo.& Ioã. Andr. in cap.felicis.de pœn.lib.6.in fin.& per Bart. in d.l.aut facta.§ nonnunquam.

1 *Cogendus an sit quis ad Christi ueritatem amplectendum, & an solum sit uerbo agendum, disputatione pugnandum, & ratione uincendum.*

Quæstio 23

QVAESTIO XXV.

Vigesimoquinto superest nonnullis hæreticorum prædictorum obiectionibus, & calumniis rñdere. † Dicunt enim neminem ad Christi ueritatem esse cogẽdum, uerbo esse agendum, disputatione pugnandum, ratione uicendum, ne fictos catholicos ecclesia habeat, & huius opinionis fatet August. se fuisse cum cecitate infidelitatis primitus tenebatur, postmodum uero cum faciem suam ad ueritatis lucem conuertit, cognouit nedũ uerbis, & auctoritatibus hanc confutari, & confundi sñiam, quinimmo, & exemplis. Nã, & ciuitas sua cum primo tota esset in partes Donati, ad unitatem tandem catholicam legum imperialium timore conuersa est; quã tpe suo uidit ita perniciem præfactam detestari ut in ea nunquam fuisse crederet. Itẽ, & aliæ multæ ciuitates sibi nominatim commemorabantur, ut in ipsis rebus agnosceret, ẽt in hac causa recte intelligi posse quod scriptũ est. da sapienti occasionem, & sapientior erit hæc ille in epistola ad Vincentium Donatistam. & hñr transumptiue. 23. q. 6. uides, ut opinior, qualiter aũt, & sacræ scripturæ testimonio hoc idem probetur considera patrẽ familias seruis suis pcepisse cum ad inuitandũ ad nuptias in uias, & sæpe oẽs destinasset, quoscunq; inueneritis (inquit) bonos, & malos compellite intrare. legimus quoque. Primo Saulum postea Paulum ad ueritatem cognoscendam, & tenendam magna uiolentiæ Christi cogentis esse compulsum, quin potius quod mirum est ille qui pœna corporis ad euangelium coactus intrauit plus illis omnibus qui uerba tantum uocati sunt in euangelio laborauit, & quem maior timor compulit ad charitatem, eius perfecta charitas foras mittit timorem. Sed, & circa idem aduersarii prædicti obiiciant Deum dedisse liberum arbitrium, & ideo non debere hominem cogi ac bonum, quod, & donatus Augusti obiiciebat, cui, & ipse respondet. attende, & considera, quod non ideo uoluntas bona misericorditer impenditur, ut mala uoluntas hominis diligatur. Nam quis nesciat nec damnari hominem nisi merito malæ uoluntatis. nec liberari, nisi bonam habuerit uoluntatem, nõ tñ ideo qui diligu ntur male. suæ uoluntati impune crudeliter permittendi sunt, sed ubi ptãs datur, & malo prohibendi, & ad bonum cogendi sunt. Nam si uoluntas mala sẽp, et sua pmittenda esset libertati, quare Israelitæ recusantes, & murmurantes tã duris flagellis a malo phibeantur, & ad terram pmissionis cõpellebant. ubi, & subiungit multa alia noui, & ueteris testamenti euidentia testimonia. hñr transumptiue 23. q. 3. displicet hoc ẽt philosophorũ schola apertissime docet. q eñ nec n ã ad uirtutem inclinantur, nec in genuos hũr animos, ut uerborũ doctrina duci queant (qđ pcipue his cõtingit q assuetudine lunga malũ habitũ induerunt) necesse est quasi beluas quasdã sub iugo ponere, & legũ austeritate cohercẽdos fore, ut philosophus docet 10. Ethicorũ, & per hũc modum coacti recta operãtes uirtutũ actibus assuefaciẽdo, tandẽ in bonos uiros euadunt, ut ipse dicit 2. Ethicorũ, ex eo. n. quod multoties agitur ẽm rationem, imprimitur forma rationis in ui appetitiua, quæ quidem impressio nil aliud est quam uirtus moralis ut Thomas ibidem dicit, ad prædicta ẽt facit tex. 23. q. 6. §. si Adhuc instant apostolos in sui fauorem inducentes, quos non legimus uiolentia aliquos ad fidem compulisse, nec a regibus terræ ad hæc auxilia petiisse, sed qui talia dicunt ut inquit August. ad Bonifacium comitem non cõsiderat aliud tunc fuisse, & omnia suis conueniri temporibus quis enim tũc in Christum crediderat Imperator? quis pro pietate contra impietatem legis ferendo seruiret, tunc enim adhuc illuc propheticum implebatur. Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terræ principes conuenerunt in unum aduersus dominũ, & aduersus Xpm eius. nondum. n. agebat qđ paulopost in eodem Psalmo dr̃. Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Seruite domino in timore, & exultate ei cum tremore 23. q. 4. si ecclesia, Posset etiam aliter eorum obiectio confutari, aliter enim cum his qui nunquam fidei sacramentum susceperunt est agẽdum, qui non ui, sed proprii arbitrii uoluntate suadendi sunt, ut ad fidem conuertantur, ut cap. qui sincera & cap. de Iudæis. 45. dist. & aliter cum eis qui semel sacramentum baptismi adepti sunt, qui etiam si metu ad Christianitatem coacti fuissent a principis, sicut factum est temporalibus religiosissimi principio Sisebuti quia iam constat eos sacris diuinis associatos, & baptismi sacramentum suscepisse, & chrisma

chrismates unctos esse, & corporis dñi extitisse participes, oportet ut fidem quam ēt ui uel necessitate susceperunt, tenere cogantur ne nomen dñi blasphemetur, & fides quam susceperunt uillis, & contemptibilis habeaẽ, ut in d.c. de Iudæis, quod tñ diximus de conuersis ꝑ uim, debet distingui iuxta text. in c. maiores. §. itē q̃ritur, de baptismo. Post hæc aũt obiiciũt ꝙ principes res eorũ cõcupiscũt & ut auferant in eos sentiunt. Sed isti pessimi Iudaica suꝑstitione obcecati, suꝑ quorũ oculos, ut ait Apost. usq; hodie uelamē illud Moysi appositũ manet, ut oculos hñtes non uideãt, non attendunt q̃ sint cõtraria ueritati q̃ loquunẽ. Si. n. principes ꝑfati eorũ uellẽt bona, nequaq̃ misericordiam pollicẽtes eos inuitarent ad pñiam. Sed quia eorũ salutem ex uisceribus sitiunt, etiam ꝙ fisco suo cõpetebat dum tamen conuertantur liberalissime ipsis, relaxant, nec erubescunt hæretici sua dicere, qui in huiusmodi errorem lapsi in suo dominio retinent, ut in cap. quo iure. 8. distinct. & cap. quod autem 23. quæst. 7. Clamant insuper dicentes sæuam crudelitatem in eos exerceri. Sed his respondetur per illud Hieronymi suꝑ Esaiam, nõ est crudelis qui crudeles iugulat, sed crudelis patiẽtibus esse uẽ. Nam latro suspensus patibulo, crudelem iudicem putat 23. q. 5. non est crudelis. Deus. n. qui miserator, & misericos est patiens, & multum misericors, nõ ideo crudelis, & rigidus & cruentus reputatur, ꝙ diluuio genus humanum deleuit, & Sodomã, & Gomorrã, ignẽ, & sulphur pluit. Egyptios submersit in fluctib. Israelitarũ cadauera prostrauit in eremo. Dñt postremo ꝙ reuersi ad pñiam non recipiuntur, cum ecclesia pia mr̃ gremium non claudat redeunti. Quibus respondetur per id quod scripsimus supra qõ. 20. ubi latissime pertractauimus. qũo, & qualiter reuersi ab hæresi, admittendi sunt. Friuolis igitur ipsorum pessimorum hominum spretis querelis iuris censura in eos est exercendo. Aliter. n. Rex seruit Deo, quia Rex est, aliter quia homo est, seruit uiuendo fideliter, quia, Rex est, seruit leges condendo, iusta præcipientes, & contraria prohibentes, ac uigorem iuris in sceleratos exercendos. Et cum his breuiter finem facio. Ad laudem, & gloriam Iesu Christi domini nostri, qui cum Patre, & Spiritu sancto uiuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

TRACTATVS

De Hæreticis sequitur ex tex. ibi mathematicorum cũ supra, & infra dicetur aemathematicus dicatur hæreticus, & mathesis hæresis sit, sũpta occasiõe de hrsi disseremus ad solatiũ.

SVMMARIVM.

1 *Heresis quid sit, & quis dicatur hæreticus.*
2 *Qui ioco profert uerba Hæretica, quia dicat se habiturum uxorem in alio seculo, an sit hæreticus.*
3 *An & quando ex sola uoluntate ut hæreticus condemnari.*
4 *Pertinax hæreticus quis dicatur.*
5 *Hæresis unde dicatur,*
6 *Hæresis quot modis contrahitur prosequere, & primo quando deuiat a fide Christi. & religione Christiana etiam leuiter aduersando, etiam non defendendo.*
7 *Hæresis contrahitur adhærendo opinionibus illorum qui damnati sunt ab ecclesia, de quibus in c. quidam. 24 q. 3.*
8 *Dubius in fide hæreticus est quod declara, & limita quinque modis.*
9 *An hæreticũ est tenere usuras esse permissus, & an inter Iudæos, uel inter Iudæos, & Xpianos, nu. 10. Et an Papa possit dispensare circa usuras.*
11 *An sit hæreticum nolle iurare putans iuramẽtum esse illicitum.*
12 *An asserendo usum paupertatis non includi sub uoto religionis hereticum sit.*
13 *An hæreticum sit si dicatur non posse pœnitere eum qui uiuit usque ad senium in peccatis.*
14 *An asserendo Papam non habere potestatem dimittendi peccata.*
15 *An si dicat Imperatorem non esse Monarcham, & dominum totius mundi.*
16 *An per nouum sensum, & opinionem hæresis contrahatur, & quando.*
17 *An asserendo formicationem non esse peccatum.*
18 *An recusans se purgari in causa hæresis sit hæreticus.*
19 *An defendens hæreticum, uel aduocans pro hæretico, hæreticus sit.*
40 *An credendo hæreticis sit hæreticus.*
21 *An si steterit in excõicatione per annum, aut biennium hæreticus sit.*
22 *An si per annum steterit, & non receperit communionem sit hæreticus.*

De hæresi itaque uerba facturi tanquā de grauissimo crimine. 22. q. 2. cap. 1. & 33. q. 7. c. quid in omnibus. Primo, quid sit hæresis, & q̄ dicatur hæreticus, & unde dicemus. Secūdo, quot modis cōtrahatur hæresis subnectemus. Tertio, de processu hæreticorū tractabimus. Quarto, de pœnis hæreticorū, & eorū fautoribus, credētibus, & receptatoribus subiiciemus. Tractari itaq; de hæresi ut sciamur q̄d sit id de quo disputaturi sumus ab eiusdē definitione ꝓficisci necesse est, Cic. in off. imitantes, & in reg. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. Primo uideamus q̄d

1 sit hæresis. † Hæresis igitur est deuiatio a fide Christi, & catholica religione cum pertinacia, ut probari uř in l. oēs. C. de hæret. iun ctis cle. 1. §. porro. de sum. Trin. & fide catho. & ibi dictis ꝑ Card. in prin. 2. q. text. in ca. dixit Apost. 24. q. 3. text. in cle. 1. §. fin. de usur. Panor. in rub. de sum. Trin. & fi. cath. Iser. in c. 1. §. quocunque licet nomine. de stat. & con sue. cōtra lib. eccl. & ꝑ Paul. Ghir. in tract. de hæret. in princ. in quibus dř hæreticum esse eum q non firmiter credit, & pertinaciter in sistit, debet ergo esse ꝑtinax in opinione deuiante a fide alias. n. si disputādo dixerit contra fidem nō affirmando, non dř hæreticus, nec ut hæreticus puniri pōt, ut dicit gl. in d. l. oēs. & alii in locis supra, & Card. in d. cle. 1. in fi. facit const. reg. inconsutilem. circa ff. ibi in erroris concepti constātia perseueret, & Panor. in d. rub. & tex. in d. ca. Apostolus. & cap. qui in ecclesia. 24. q. 3.

2 † Ideo si gioco, aut ludo uerba hæretica ꝓferantur non dř hæreticus, nec ut hæreticus punitur ut dixit Card. in d. cle. 1. in fi. & Iser. in d. ca. 1. §. satisfactionem. col. fin. de sta. contra lib. eccl. Quod limita nisi cū pertinacia asseueret, vt si dicat se habiturū uxorem in alio seculo, ut per Card. in d. cle. 1. §. nos, de sum. Trin.

3 † Et dixit Fel. in rub. de hær. ꝙ hæreticus non esset nisi suus error habuerit principium, & complementum ad hoc puniat, alias ex sola uolūtate occulta, ut hæreticus puniri non potest. nā cū non constet ecclesia militans non habet cū ꝑ hæretico, ita dixit Bal. in l. si qs non dicam rapere, col. 1. C. de epo, & cle. & Fely. in tracta. de cona. 3. fallen. & in c. ad abolendam. col. 1. de hære. & nisi forte inqsitori, hæreticæ prauitatis liqueat de tali uoluntate per confessionē hæretici, cum talis mentis cogitatio probari non possit. Anan. in cap. si quis episcopus. 2. col. de hęr. & in c. cōsuluit. 3. col. de usu. & ꝑ Fran. Ponz. in tract. de lami. uer. 6. & 7. & ibi declara qñ confessio fuisset uerisimilis, & nō æquiuoca. licet quo ad Deum sola uoluntas sufficiat, c. excommunicamus. §. credentes. de hær. gl. in c. 1. 24. q. Card. in cle. 1. in princ. 3. q. de usu. Mar. in l. q falsam, 2. col. 4. casu. ff. de fal. requiritur ergo principium, & complementum expressum patens ut puniatur, facit l. cogitationis, ff. de pœnis.

4 † Pertinax autem hæreticus dicitur, qui dat pecuniam secreto inquisitoribus ne puniatur Bar. in l. tutores, ff. de susp. tut. eodem modo pertinax dicitur si episcopo inquisitori, aut theologo non credit. dum eum corrigunt Bart. & Nic. de Nea. in l. 3. §. tutores. ff. de susp. tu. per gl. ibi, dicentem pertinacem dici iudici non obedientem. Compost in cle. 1. §. fi. de usu. & no. gl. in cle. 1. in uers. pertinaciter, de sum. Trin. licet alias pertinacia relinquatur iudicis arbitrio, ut ꝑ Io. And. in c. si diligenti. de foro com. Fel. in d. rubr. de hær. & in c. qualiter, & quando, 3. col. de accus. & dicit glo. in d. cle. 1. §. sane, de usur. 2. c. dixit 22, q. pen. ꝙ talis ꝑtinacia debet esse obstinata, uel cū persistentia incorrigibili, facit d. const. inconsutilem, ideo error hæretici debet hře complementum ut supra quot aūt monitiones requirantur ad constituendum in ꝑtinacia per Matth. in d. consti. incōsutilem in gl. cōmoni ti. & gl. in d. c. dixit Apostolus.

5 † Hæresis aūt dř ab electione, erroris cap. hæresis, 24. q. 3. uel ab erro erras, uel ab adhæreo, qa adhęret opinioni eorum, uel ab ercisco. quod idem est, ꝙ diuiduo, quia ab unitate ecclesiæ sunt diuisi, fic. ff. fam. ercisc. i. diuidundæ, ut in rub. not. & hæc conuenit ut dř in d. const. inconsutilem. in princ. ibi, uocabuli uitio seruientes, quod significationem diuisionis enūciat, & ibi gl. Host. in sum. eo. tit. §. 1. Archid. in cap. 2. eo. tit. facit c. inter hæresim, ibi, pariter separari, 24. q. 3. probatur in l. si duas. in princ. ibi, hæreses leges idest diuidentes. ff. de excusa. tut. Host in sum. eod. ti. in princ. Iser in cap. 1. §. pactatenos, de statutis contra libertatem ecclesiæ, & Matthæ. in d. constitutione inconsutilem, 2. not. & Paulus Ghir. in d. tract. de hæret.

6 † Circa secundum hæresis multis modis contrahitur, & primo qñ deuiatur à fide *Christi*, & religione catholica, & misteriis sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ abnegando; aut impugnando quidqd continetur in l. nos reddētes post epistolam inter claras, C. de sum. Trin. & fi. cath & in c. 1. & in c. damnamus. eo. tit. & in cap. 1. eo. in 6. & in clem. 1. eo. & 24. quæst. 1. cap. hæc est fides. Panorm. in rubr. de summa Triu. post gl. ubi de articulis fidei, & Bonif. in ti. de hære. & quidquid continetur in symbolo apostolorum, & Athanasii, in quibus principaliter consistit fides Christi, & religio catholica, & per Panorm. in dicto capi. damnamus, & per Felyn. in dicta rubr. de hære. uel sacramenta, & misteria ecclesiæ impugnando de quibus in c. ad abolendam, de hæret. & not. in c. ueniens, de transa. & ꝑ Ioan.

And.

Andr. super rubr. de sacra non reiter. Dec. in cons. 151. col. 2. Panor. in d. c. ad abolendam. 1. not. & Fel. ibi. 1. not. & in rub. de sum. Tri. Bald. post Azo. in rubr. C. eo & Matth. in d. const. inconsutilem. 4 not. & de his duobus p Pan. post Hostien. in c. firmissime. de hær. & Dec. in d. cons. 151. Amplia etiā, leuiter pdictis aduersando leui argō, d. l. oēs. in fi. Iser. in d. c. 1. diffidamus. 3. col. uer. sed an oīs. & in §. quocunq; noīe. post Host. in sum. eo. & publice disputando, ut in c. 2. §. 1. de hær. in p. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionem, & dicendo contra fidem 24. q. 1. ca. hæc est fides. Amplia ēt tacendo, & non deferendo in fauorem fidei, ut in c. 1. de hæret. & not. gl. in c. 1. uer asserere. de sum. Trin. in 6. & pdicādo, ut p Iser. in d. § satisfactionem. in fi. 2. col. & dicendo. 24. q. 1. c. hęc est fides. † Idem hæreticus est adhęrendo opinionibus illorū qui hñt in ca. quidā, 24. q. 3. & in l. Arria. & in l. quicunq; C. de hær. & mathem. quorum opiniones deueniant à fide Xpi, & misteriis, & sacris ecclesiæ, ut in c. hęreticus est, 24. q. 4 not. gl. in l. quicunq; in gl. Eutycetis, C. de hær. idem ēt defendendo eorū opiniones, ut in c. hæreticas. 24. q. 3. & c. qui in ecclesia. & c. qui aliorū ca. q Panor. in c. damnamus, in fin. 3. col. de sum. Trin. Iser. in d. c. 1. §. quocunque post Host. eo. & de hęr. in c. excommunicamus, in fi. & c. sicut eo. † Amplia prædicta nedum locum hēre qñ expresse impugnasse asserens contra prædicta, & nō credens, sed ēt si in his dubitat, nam dubius in fide hæreticus est, ut hr in c. 1. de hær. & ibi per Pano. Host. in sum. eo. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionem, col. fin. Pau. Ghir. in d. tract. de hæret. q. 2. Quid tñ declara, & limita quatuor modis ut ibidem p Fel. in d. c. 1 de hæret. & primo, ut locum habeat in dubitatione habente in se firmitatem animi, & quandam impertinentiam ut qa perseuerat in dubitatione illa, secus tñ in simplici dubitatione, & dubietate proueniente ex primis motibus, qbus nō assistat, sed potius resistat affirmando fidem catholicam, tunc. n. non dr hæreticus, sed potius mereē quam demereaē, cum primi motus non sint in posse hoīum, ut philosophus ait. 6. dist. c. sed pēsandum. de pœniten. dist. 2. c. 1. & c. sciendum, & c. tentatio, ait Ioan. And. & Panor. in d. ca. 1. Limita secundo, nisi qs expresse erraret dubitando de fide tñ paratus esset se corrigere si aliud ecclesia tenere, nam referendo se ad fidem ecclesiæ hęc est fides sua, & nō alia, ut not. in c. 2. de sum. Trin. & in d. c. hæc est fides. 24. qō. 1. & in d. l. nos reddentes, & seq. C. de sum. Trin. Panor. in d ca. 1. facit gl. in ca. si Papa. 9. dist. & 20. dist. § nunc aūt. & in c. dixit Apostolus. 23 q. 3. & in c. schisma. 24. qō. 1. Iser. in d. §. satisfactionem. col. fin Tertio limita, nisi qs esset dubius, & errare per simplicitatem, ut quia crederet patrem maiorē filio, ut dicit Bald. in rub. C. de sum. Trin. & Panor. in rub. eo. post Innoc. & per Card. in clem. 1. col. 11. & in clem. fin. de usu. & oppo. Quarto limita, nisi qs dubitaret uel teneret aliquid in his q̄ ad salutem nō attinent text. & glo. in c. in quibus, 12. q. 2. uidelicet si teneat aut dubitaret an planetæ moueanē contra firmamentum, an cum eo quod ad salutē nō attinet. Quinto limita, nisi essent opiniones inter Doctores ecclesiæ, & theologos, nam eligens unam opinionem magis q̄ aliā non est hæreticus, ſm Innoc. in c. ne innitaris. de const. Bal. in l. captatoris. 10. col. uers. ideo consulo. C. de testa. mi. Quod tñ intelligē. ut per Ioan. de Fant. post Archid. in ca. hęresis, 24. q. 3. nisi alia opinio esset circa pertinentia ad fidem, & pdictis modis duobus qñ contra fidem, & misteria ecclesiæ proprie, & stricte contrahi dr hæresis in cæteris, & sequentibus large ut per Panor. in d. c. firmiss. in 1. gl. & ibi per Fel. de hæret. Allegat glo. in §. ea uero 24. quest. 3. Card. in d. clemen. 1. colum. 6. de summa Trin. §. porro pulchre Isern. in d. c. 1. §. diffidamus 3. col. uersicu sed an omnis hęreticus de statu. contra. lib. eccles. ubi quis proprie, & stricte uidetur hæreticus post Hostiē. n. in summa eod. † Item hæresis contrahitur affirmando, & tenēdo pertinaciter usuras esse permissas nec eas exercere peccatum esse, cū hoc sit contra doctrinam euangelicam, & dogma ecclesiasticum. c. 3. & c. cum inter. de usur. Paul. in c. mandato. de simo. & in c. quia in omnibus, de usur. & in constit. regni usurariorum & ibi Matthæ. const. statuimus in 1. no. hoc est quod dicit tex. in clem. 1. uersic. sane, de usur. Paul. Grillan. in d. tract. de hæret. q. 51. col. 2. pro quo facit c. hæreticus, & c. inter schisma. q. 3. hæreticus enim est qui peruersum dogma uel falsas, aut nouas tenet & gignit opiniones, aut sequiē, ut no. gl. in d. clem. 1. in uers. hęreticū, cū ergo hoc sit contra dogma ecclesię, merito hęreticus est, & in hęresim incidit

hoc affirmãs circa usuras, intellige tñ ut ibi per Card. in fi. qñ pertinaciter hoc affirmasset, non aũt si in lubrico, & lapsu linguæ aut gioco, tunc. n. non punitur ut hæreticus, sed extraord. ut per eum Bal. in l. 2. in authen. ad hæc. 2. col. C. de usur. Ias. in inst. de act. §. fuerat, col. 3. uersi. an aũt ualeat statuto. & in repet. l. cunctos populos. C. de sum Trin. Mat. in d. const. usurariorum, 16. no. 1. q Amplia et in uno nummo si affirmaret pctm̃ nõ esset, ut inquit Bald. in d. auth. ad hæc. 2. col. & Ias. in d §. fuerat, imò ut ibi dicit Bal. omnes consuetudines, & statuta cassantur et in uno nummo, ut dicit d. clem. 1. Paul. de Castr. in cons. 377 Ang. in consi. 90 Ancha. in consil. 343. Ludo. And. in tract. de usur. q. 98. Et Papa in hoc dispensare non posset ex quo contrarius diuinum, uetus, & nouum testm̃. c. sup eo. de usur. Fel. in c. quæ in ecclesiarum.

10 de constit. † Limita tñ. & declara inter christianos tunc. n. hæc affirmare hæresis est, & ita intelligitur d. cle. 1. secus tñ inter iudæos, aut inter iudæos, & christianos, nam hæresis non est, & ita intelligit d. clemen. 1. Ias. in d. l. cunctos populos, in 2. lec. nam inter iudæos, & cum christianis licet iudæis exercere usuras ex Papæ dispensatione, ut plene prosequtur Ias. in d. l. cunctos populos, in utraque lectura, & Matth. in d. const. usurariorũ. 12. no. ubi plene an Papa possit disponere, & an rex in regno suo posset ꝑmittere. de quo ibi in d. clem. 1. per Card. 15. q. & Alex. in consi 57. uol. 1. & in cons. 1. & consi. 107. uol. 2. Ant. de Pra. in uete. inter consilia Alex. in consil. 69. uol. 4. Arch. tñ in c. hac ratione. 31. q. 1 declarat qñ aliter sine scandalo uitari non possit de quo per Ias. in d. l. 1. & Matth. in d. constit. usurariorum. 12. not. & per Ioan. de Arn. in solilo. 22. & limita in hoste. nam hosti ad hostem licet fœnerari ut per Ioan. de Arno. in proble. 5. tempera nisi iudæus hoc dixerit, & tenuerit inter Christianos ita Card. in cle. 1. §. fin. 19. quæstio. post glo. 161. de usu. alias iudæo licet errare in fide. & sacris ecclesiæ. Limita secundo de usura, nisi quis affirmaret usuras posse exigi ab hoste inimico fidei, & quem nocere possumus ut dicit tex. in c. ab illo 14. q. 4. iuncta gl. Ana in c. 1. penul. col. de usur. Lud Rom. in l. si uero. §. de uiro. 15. fall. ff. solu. matr. Marsil. in l 1 §. præterea. 10. col. uersic. alius est effectus inimicitiæ. ff. de quæst. Limita etiam in alijs casibus à iure ꝑmissis, ut c. conquestus. & c. salubriter. de usur. Ias. in d. §. fuerat. & in d. l. cũctos populos. & Matth. in d. constit. usurariorũ. & per Doct. in l. si insulam. §. usuras. ff. sol. ma. Lu. de urbe. in consi. 573. Anch. in cõsi. 138 Bal. Iuni. in tract. de dot. 7. part. 2. priuil. Campe. eod. tract. de dot. in 1. auctor. 2. par. Matth. in deci s. 284. & decisio. 291. & casus enumerat. Soc. in tract. fallen. in uersic. accipere ultra

11 sortem. & per Doc. in d. § usuras. † Item hæresis est, & contrahitur si quis noluerit iurare putans iurm habere in se malum, ut per Panorm. post Hostien. in cap. excommunica-

12 mus. in fin. de hæret. † Item contrahitur hæresis hodie afferendo usum paupertatis non includi sub uoto euangelicæ paupertatis qđ dicere hodie hæreticum est, & temerarium iudicatur, ut habetur in clem. exiui de paradiso. uersicu. dicere autem de uerbo. signific.

13 † Item hæresis contrahitur, si dicatur non posse pœnitere eum qui usque ad senium uixit in peccatis, nec saluari posse cum dicatur in cap. is qui. 29. quæstio. 6. ꝙ quandocũque conuersus ingenuerit saluus erit, ita Oldra. in consi. 271. & Dec. in consi. 137. col. 2. & Fel. in cap. excommunicamus. el 2. de hære.

14 † Item hæresis contrahitur asserendo Papam non habere potestatem dimittendi peccata, cum Petro dixit Saluator quodcunque ligaueris super terram legatum erit, & in cœlis, quodcunque absolueris super terram absolutum erit, & in cœlis 24. quæstio. 1. c. manet. & c. quodcunque. 11. distin. & 50. distin. c. considerandum, not. in c. significasti. de electio. Matth. 16. c. cum uices Dei gerat in terris. c. unico. § porrò. extra ut ecclesiast. bene. & in c. licet de transla. episc. Old. in consi. 271. & Dec. in d. consi. 137. col. 2. Felyn. in d. cap. excommunicamus Iser. in d. c. 1. §. satisfactio

15 nem. in prin. ult. col. † Item contrahitur hæresis dicatur Imperatorem non esse dominum, & monarcham totius orbis cum dicatur in euãgelio Lucæ 3. c. exiit dictum à Cæsare Augusto ut describeretur uniuersus orbis, & Christus recognouit Cæsarem Imperatorem, ut dr̃ in euangelio reddire quod Dei Deo, & quod Cæsaris Cæsari, Pau. ad Ro. 13. c. in extrauag. ad reprimeudum in prin. & ibi gl. de trãsl. epi c. apostolicæ. § nos. de re iudi. cle. i. de magistris. & cle. i. de sent. excõica. in prin. & ibi per Card. & per Bar. in l. hostes. 2. col. ff. de c. & post. reuer. facit. l. cum deprecatio.

tio.ff. ad l. eod. de iac.& l.bene à Zenone. C. de quad.præscrip.loquitur tñ Bar.per uerbū forte, cū Apostolus narret facti cōtingentiā uide plene per Ias.in d.rep.l. cunctos pop.2. col.C.de sum.Trin.ubi dicit ꝙ Bald. in c.solitæ,de maio.& obed.tenet contra Bar.& Pan. 16 in c.nouit.de iud.in fin & gl.†Item cōtrahitur hæresis per nouum sensum, & opinionē in sacra scriptura aliter intelligendo, ꝙ̃ sensus Spūsancti flagitat.c.dixit,& seq. 24. qō.3.& cap.quidam,in fi.& cap.hæresis,& seq.ea.q. tex.in clem.1.§.porrò.de sum.Trin. Iser.in d. c.1 § diffid. uers.sed an omnis hæreticus. & in §.quocunque noīe.Matth.in const. incōs. 17 17.no.6. q.†Item hæresis contrahitur asserēdo fornicationem non esse pctm̄ mortale, sed licere fornicari. cum dicat Apost. ad Gal. 5.& ad Eph.ut non licere fornicari. Io. And. in mer.in reg.sine culpa.32.q.4.c. nemo no. gl.in cle.ad nostram.uer.7. ubi tex. in hoc,& gl refert Thomam ita tenere de hær.facit nomine mechiæ continetur fornicario.32.q.4. c.meret.sed in supradictis dicitur non mechaberis, ergo cum ecclesia prohibeat fornicationem,nedum cum non soluta, sed etiā cū soluta,ex pdictis ergo contrariū affirmans si se non corrigat hæreticus est. ca. qui in eccl. 24.q.3.ita Matth.in d. constit. inconsut.16. not.5.qō. Iser.in d.c.1.§ satisfact.ult.col.uer. 18 si quis autem. † Item contrahitur hæresis, si contra hæreticum, seu accusatum de hæresi non sint plenæ ꝓbōnes, sed indicia taliter ꝙ necessaria esset purgatio,& petatur purgatio, & accusatus recuset, talis ut hæreticus punitur,ut not.glo.in d.c.excō.§. adiicimus. de hær.in c.ad abolendam §.qui uero.eo.ti. per Matth.in d.const.inconsut.18. not uersi. quid autem Fely.in d.c. excōicamus. 2. col. 19 uer.not.in §.excōicamus. † Item hæresis cōtrahitur si quis defenderit hæresim, & ꝓ hæretico aduocaret animo hæresim defendendi nolens hæreticum ita contra fidem, & sacramenta sentiētem puniri, aut forte ipsum liberauit & fecit,ꝙ non perueniat in manus iudicum,tunc n.hæreticus talis est, argu.l.4. ad l.Iul.maiest. nam tali crimine tenetur qui fecit ut hostis non perueniat in manus populi Rom.uel regis,secus tamē si simpliciter perstitisset patrocinium, & aduocationem, ut quia defendebat non quia hæreticus, sed ob aliam causam,ut seruitiorū, tunc licet puniatur ex quo in causa hæresis patrocinatur, & defendit,ut in constit.inconsut in fin non tñ hæreticus est, nec ut hęreticus punit. ita Iser.in d.c.1.§.diffid uers.quid si munias hæreticum ut non ueniat ad locum ubi est iudex ut puniat eum.& in §.satisfact. 2. col & per Matth.in d.constit.inconf. 25 not & de aduocatione traditur per Ang.in gl. And.au- 20 xilia.& in apostil.per August.& alios.†Item hæresis contrahitur credendo hæreticis,nam tunc hæreticus est,& punitur pœna d.const. incons.secus tamen si credat hæreticis,sed dicat se credere quod credit sancta mater ecclesia,tunc n hæreticus non est,nec punitur ut hæreticus,secundum Innoc.& Panorm. in c. 1.de sum.Trin.sed punitur pœna const pactarenorū.ita ibi Matt in princ.facit ca.quidam. in fi.& cap hæc est fides. 24 q.2. & l.nos red. C.de summa.Trin.Pan.in fi.rub.eo.tit.& uide in cap.accus.§.ille, de hæret.Ioan.And. in 21 rub..de sortileg.† Item contrahitur hęresis si quis steterit per annum in excōicatione, aut per biennium,ut not.in cap fi. de pœ. hr̄ in cap.ut inquisit.in fi.de hęret.in 6. Spec.in tit.de hęr.uers.eodem modo. Panor. in ca.ab excōicatio.in fi. de rescr.& in cap.insin.in gl. fin.de sim.& in auth.Gazaros eod.ti.de hær. & in corp.unde sumi.gl.in cap.ad apost.in §. de hæresi in gl.de hæresi de re iud.in 6.& per Bart.in l.cred.C.de hæret.& in l. quæramus. & post eum Alex.ff.de test. & per Matth. in d.constit.inconsut.in fi. 18.not.uer. quid autem, facit quod not.in cap.cum contum. de hęret.in 6.& in cap.rursus,in cap quicunque 11.q.3.& in cap.1.de iud.Panorm.in cap. grauem,de pœn.quod est fin.3 & no.& in gl.hæreticæ prauitatis post Host.ibi & alios ubi uide distōnem ꝙ aut est excōicatus pro contumacia in causa hæresis, & tunc elapso anno est uerus hęreticus. & ut hæreticus punitur d.c. cum contumacia, aut pro contumacia in alia causa,& tunc inducitur suspicio de hęresi,quæ tñ purgari potest ut ibi in d.glo.& per Fely.in d.c.firmiss.1.col.& in d.c. excommunicamus.2.col. de hæret. & per Panorm. ibi post Hostien.2.col.uers.in ea,& in 3. col. uersic item quærit, & ibi qualiter procedat ad sententiam contra istum contumacem & quot citationes requirātur,& per Paul Ghir. in d.tract.de hæret.in 8.q.Boni.in d.titul. de hær.& uide per eum d.c.1 §.post annum. de stat.cont.lib.eccles. ubi pœna, & uide capit. reg.inc,si quis in excōmunicatione a cano-

ae lata aut ab homine.& ca.reg. item statuimus, ꝙ si cōtingat. per quæ si quis durauerit in excōicatione ꝑ annū punit ut hæreticus, nec aperit qñ ꝓ casu hæresis sit excōicatus. sed ēt aliunde, & ꝑ Matth. in consti. pactare norū. in 1.glo.& intellige, & declara qñ est excōicatus ex cā criminali licet alia ꝙ hæresi non ex causa ciuili, & ideo qñ pro causa criminali clericus priuatur beneficiis pro causa uero ciuili ēt si staret per mille annos nō priuatur beneficiis. ita dixit Io.de Arn. in soli lo ult. quod est 100. post Ludo. in singula. 303. alias 307. incip. de hoc heri fui. † Item contrahitur hæresis si elapso anno non receperit cōionem, ut per Fel. in d.rub.de hær.& in ca. ad abolendam. 1. col. eo. ti. allegat Old. in cō si. 20. & tex. in auth. de pu. dom. hær. qui tñ tex. hoc dicere non uř, sed gl. dicit eum hæreticū esse qui nō est membrū ecclesiæ, sed excōicatus est extra membrum ecclesiæ, cū dicatur extra cōionē ecclesiæ. 11.q.3.c.audi.& singulo anno non cōfitens, nec sumus cōionem est excōicatus, ut dř in c.oīs utriusque sexus. de pœniten.& in c. & si frequentius, 2. dist. de consecr. ergo faciunt rōnes traditæ ꝑ Panor. post Host. in d.c. grauem. de excōica. per annum remanente in excōicatione, nam ideo hæreticus pręsumitur, ex quo præsumit male sentire de sacris ecclesiæ cum non faciat ad quod tenetur quilibet fidelis. allegat. d.c. oīs utriusque sexus. Item præsumit male sentire de ptāte ecclesię. istę ergo rōnes faciunt cōtra non sumentem per annum cōionem ut hæreticus pręsumatur sicut qñ stat per annum in excōicatione. & ſm prędicta quilibet excōicatus dř hæreticus ex quo est extra cōionem, & ex hoc dř large hęreticus not. glo. in c.2.4.q.1 1.& per Panor. in d.c. firmissime.& gl. de hęr.& 24 q.3.c. illi qui. §. quia uero. sic & iudæi dñr large hæretici cū extra cōionem sint ut ibi per Panor. † Item contrahitur hæresis per inuocationem dæmonum, & per sortilegia, dummodo fiat talis īuocatio ut indicarent futura, ex quo tūc tollitur quod Dei proprium est, & creaturæ attribuitur. iuxta illud Isaiæ ca.16. annunciate nobis quæ futura sunt in futurum, & sciemus quia dii uos estis, & iuxta illud Euangeli. non uestrum est nosce tpa, uel momenta cum pater posuerit in uoluntate sua idē ad ea dæmona adoranda cū proprium sit Dei, & non creaturæ, iuxta illud. Ego dñs zelotes sum, & iuxta illud euange. Dñm Deum tuū adorabis, & illi soli seruies, aut circa idola preces fundere, & dæmones consulere ut ab eis rñsa habeantur. 26.q.2.c.h.1.qui & 26.q. 4.c. igitur, & aliter ut exemplificatur. & no. in c. accusatus. §. sane. de hær. in 6. aliter uero si ad præterita scienda, & ad amorem irritandas mulieres, licet peccet, non tñ incidit in hæresim, cum proprium dæmonis sit tentare homines contra pudicitias, & ad animarum periclitationem Matth.4.c.& Luc.4. in prin ita dixit Ioan. And. plene, & late in rub. de sortil. in Spec.& in d.c. accu. §. sane. & ibi Gemi. & per Oldr. in consi.219. quod incipit regularis habetur traditio, & per Fely. in rub. de hær. Matth. plene in constitutio. inconsutilē. 16. not. 1.q. uolunrate hoc distinguitur crimen in hoc cap. cum ex uoluntate. de sentē. excōicatio. uoluntas. n. & propositum distinguunt maleficia. l.1. §. diuus. ff. de sicar. Alb. in rub. C. de hær. uidendus est Thom. 2. 2 q. 93. cum tribus seq. & uide Panor. in cap. 1. in fin. de sortil. ubi idem si rebaptizando, aut cum hostia consecrata, & fiant tales incantationes post glo. in d. §. sane. & uide plene per Dec. in consi.161.2.& 5. col. ubi an clericus sortilegus, & dans pocula amatoria, & non celebrans cum hostia consecrata dicatur hæreticus, & an, & qñ per sortilegium inducatur hæresis, & an, & qñ fit cum hostia consecrata, & quid si non cum hostia consecrata, sed absque consecratione plene uide ꝑ Pau. Ghir. in tract. de sortil. 10.q.& maxime in fi. ubi ponit quæ requirantur ut dicatur ex his hæreticus. & in q.11. uide per eū, & Dec. ubi supra. † Item contrahitur hæresis idolis sacrificando. c. consilia. §. hinc etiam, 17. dist. & c. nunc aūt. 21. dist. Dec. in d. conf. 151.& Pau. Ghir. in d. tract. de sortil. 2.q. Nota tñ ꝙ tunc inquisitor hæreticæ prauitatis non potest se impedire casu quo sapuerit hæresim talis inuocatio, nisi manifeste, & notorie apparuerit sapere hæresim, ut dř in d. §. sane. in dubio aūt non pōt cognoscere an sapiat hæresim. ita uel non, cum tm iurisdictio fuerit sibi tributa illa existente qualitate notorietatis, & manifestitudinis, alias ea non existēte nō cognoscet, licet bene posset cognoscere, an manifeste sapiat, & sic de qualitate interueniēte an nō, ut ꝑ gl. in d. §. sane. & Pa. in d.c.1. i fi. Et uide i pmissis ꝙ q credit aut dicit mulieres aut hoies (ut qdam uulgares dñt) noctis tempore

tempore incedere cum Diana dea paganorum, aut cum Hærodia de transformantes species suas, hæreticus est, & infidelis, & paganis deterior cum ab alio ista fieri non pos sint q̃. à creatore oĩum.c.epi.26.q.5. Matth. in d.c.consti.inconsutilem.16.not.1.q.& sic alio modo contrahitur hæresis credendo, & affirmando aliũ posse facere mutare, & trãsformare creaturas ꝙ ipse Deus ut ibidem, & de intellectu.d.c.epi. & accedãt illæ mulieres corporalr̃.an pstrigialiter plene tradit Paul. Ghir.in d.tract.de sortil.7.q.& Franc. Ponz. in tract.de lami.uers. & sic ex his contingẽt, 26 & dictis. ubi ꝙ corporaliter. † Item contrahitur hęresis ꝑ blasfemiã blasfemando Deũ & sanctos, & monitus est incorrigibilis, 24. q.3.c.qui in ecclesia, & per Matth. in consti. inconsutilem.in gl.in uerbo.diuinæ maiesta-27 tis † Item contrahitur hæresis oppugnando priuilegia Romanæ ecclesiæ.c.oẽs.22.dist.ꝑ 28 Dec.in d.conf.51.col.6.in fin. 1.dub. † Item contrahitur hæresis contẽnendo statuta mã data, & canones ecclesiæ, & Papæ asserendo Papam, & ecclesiam non hr̃e ptãtem cõdem di canones, tunc.n.ut hæreticus punitur. 19. dist.c.nulli fas, nota.gl.24.q.3.c.illi qui § qa uero, not.gl.in c.generali.de elect. in 6 Pan. in c.1.gl.da apost. & in c. cum non liceat. 2. col.uer.posset tñ intelligi, de præscrip. declara, & dic ut per Fely.in ca.1.col.3.de constit. ubi plene de talibus transgressoribus, & pœna, & de requisitis Mat.in proœ constit. in gl.in uerbo. mortalitate not. gl.in d.c. nulli 29 fas. & in c.uiolatores, 25.q. 1. † In quibus sit distinctio ꝙ aut simpliciter cõtrauenit, & tunc punitur non hæreticus sed alia pœna, quia deponendus, & eiiciendus ab ecclesia interuenientibus requisitis ut per Fel. in d.c. 1.de const.& in d.c.uiolatores, & in c. gñali. & 25.q.2.c.si dogmata, aut contrauenit asserendo ecclesiam, & Papam talem potestatẽ non habere, & tunc ut hęreticus punitur.d. c.nulli fas, cum not.in d.c.uiolatores, & per Fel in c.firmissime.1. col. de hær. limitat tñ prædicta ut per Fel.plene.in d.ca.1.in 1. gl. 30 ubi uide.† Item contradicitur hæresis asserẽdo duos posse esse uicarios Christi, & ecclesiam uniuersalem posse habere duo capita, talis.n.hæreticus iudicatur ut per multas auctoritates sacræ paginæ tradit Boni.8.in extrauag.de maior. & obed.incip. unã sãctam ecclesiam.plene gl.in cle.ad nostrum, uersic. ecclesiæ, de hæret.gl.in c.non aũt.7.q.1. Fel. in c.quæ in ecclesiarũ, in princ.pen col.uer. hanc declarationem, & in c. firmissime, de hær.Pan.in ca.1.col.2.de paroch. plenissime in c.nouit in 2.gl.de iud. Card.cle. 1. §.porro.2.q.de iureiur.Item contrahitur hæresis asserendo Papam in tp̃alibus non hr̃e potestatem, sicut in spũalibus, & negando Imperatorem ab ecclesia hr̃e Imperium, & iurisditionem. ut declaratum apparet per d.extrauagantem Boni.unã sanctam. gl.in d. clem. ad nostrum, in uers.ecclesię, plenissime dispu tat ad partes Panor. in d.c.nouit, in 2. gl. de iud.& ibi Fel.& per eundem in d.c. firmissime, in 1.gl.de hær. Alex.in cons.2.col.4.uol. 1.Panor.in d.causam.& in c. per uenerabilẽ, qui filii sint legiti.Doc.in 1.consti. C. Oldr. in consil.180.Præposi.in c.innouo.21. dist. Bal.in l.rescrip.C.de prec.Imp. offe. ubi dicit s̃m qd.& non simplr̃, & 96.dist.c.fin.Imperator.& c duo sunt, ubi gl.sicut sol præest lunæ ita, & Papa Imperatori not.gl. in ca.ex transmissa, de foro com.Pan.in c. cum Ioan. de fide instr.Philip. Franc in c. si duobus. §. denique, de appella. Bald.in proœ. ff. 6. col. Alex.in l.1.§.1.post Bar.ff.de requir. reis recurre.ad disputationem Panor.in d. c. noui. uide Matth.in proœ const 14.no.post.gl. & in uers.gladii, & in const.usurariorum, in gl. in uer.diuinę.no.gl.in c.si.de hær.Bald.in ca. bonæ.lo 2.de postu. præla. dicit ꝙ sicut sol ꝓfulget inter planetas, & est primus, ita, & Papa inter ceteros, adde Iser in c.Imp. §.præt. in add text.uel Imperator de prob.feu.ali.ꝑ Fed.ubi dicit Papã non hr̃e superiorẽ, & Im 31 periũ à Papa procedere.† Item contrahitur hæresis ꝑ simoniam iuxta c.quisqs 1.q.1 gl. in c.eos qui.§.quia uero 24.q.3. in c presbyter, in c.studeat.& c.benedict.& c.cũ queat, & c.fcit.1.q.1.& c per de hæret. intelligit tñ s̃n Inno. in quoties, de simon.uidelicet qñ qs crederet, & affirmare sacr̃m uendi posse, alias large diceretur hæreticus, sicut excõicatus, & iudæus, & alii ut d.gl. in §. quia uero. & per Panor. in d.c. firmissime. & uide Fel. in ca.1.circa fi de simo.& Pan.in c. quoties. de sim sentit Fel.in rub. eo.& Panor.in c. cũ uenisset.de iudic.Iser.in c.1.§.d ffidamus. 4. col.de sta cõtra lib.eccl.& 3.col. uer.sed an oĩs, uide gl.in d.c.firmissime. & ꝑ Dec. in d. 32 cons.151.col.2.uers contumacia.† Item cõtrahitur hęresis per schismam.nam schisma

hæresis est, 24.q.3.c.inter hæresim,& in cap. firmissi.ubi Panor.de hær.& in c.quia diligẽtia.1.col.de elect. & in rub. de sch sma. Old. in cons.62.& 65.Dec.d.cons.151.2. col. qđ tñ intellige,& declara, ut per Pan. in d. rub. de schis.& in cap.firm.de hær.v3, in proprio schismate,v3, in diuisione unitatis ecclesiæ, & quia cõstituat quis sibi sacerdotes,& alios clericos cum pertinacia,cum ꝓprie schisma dicatur.i.diuisio,cum ab unitate ecclesiæ diuidatur constituendo sibi propriam cũ, tũc ueniat contra symbolum Apostolorũ,& vna sanctam ecclesiam , & sic non plures c.inter hæresim,& cap.loquitur.24.q.1. secus tñ si nõ cõstituat aliam ecclesiam , nec se diuidãt ab unitate ecclesiæ Rom. sed cedat ,apud se esse unitatem ecclesiæ,quia duo,aut plures cõtendant de Papatu,nec impugnant Rom. ecclesiam,nam isti dñr schismatici,& non hęretici,ut dicit gl.2.24.q.1.c.1.& in c.1.eo.ti. de schisma,& cap.1.eo.in 6.& cap. denique 17.q.1.& cap.licet de elect.& ꝑ Bal.ĩ cõsilio schismatis suꝑ rub.C.si qs ali. test. prohi. ut fuit tꝑe Vrbani Papæ,ut ibi , & ita loquitur tex.in cap.1.eod.tit.in 6.& uide cap in noĩe dñi 23.dist.& uide Pan. in d.c.licet,in glo.exceptione,de elect.& in cap.si qs pecunia.79. dist.& tunc quid differat hęresis à schismate dic ut ꝑ Pan.in d.rub.de schism.& in c.1.eo. & in c.licet,de elect.& in cap.cler.ne cle.uel mon.ult.col. Barb.in cap si diligenti.de foro comp.& Fely.plene.in cap.Rodul.13.& 28. col.de rescript.Panorm.in c.cum in cunctis. §.fin.ult.col.de elect.dic ut ꝑ eos, ꝙ aut iuncta est cum hæresi,& tunc sunt excõicati,aut non,& tunc ſm quosdam non sunt excõicati,ſm alias sic ꝑ d.c.licet,& Panor. in d. rub. & cap.1.de schism.limita nisi ubi nullus caderet error ꝓbabilis,secus tñ si esset dubium an esset schismaticus, an non ꝑꝑ factum intricatũ,ut in Vrbano Papa,de quo per Bald. in d. cons.schim.& per Pan.in rub.& cap.1. eo.ꝙ tunc non sunt excõicati , in d.rub. de eiiciente epm de sede epali,& occupante sibi presbyteros suos,an sit excõicatus,& ſm pręd ictam distinctionem,an schismaticus sit hæreticus,& qñ,& quis dicatur schismaticus,& unde dicatur schisma,& proprie , & improprie dic ẽt ut Paul.Ghir.in tract.de hær.2.q. † Item contrahitur hæresis per ablationem priuilegii ecclesiæ uñis,qui ergo priuilegium ecclesiæ auferre tentauerit hæreticus est.2a. dist.ca.oẽs,ubi tex.clarus gl.24.q.3.ca. illi q. §.quia uero.

34 † Item contrahitur hæresis asserendo peccata dimitti à solo Deo absque mysterio clauium ecclesiæ contra de pœnis dist.1.per tot.& per Fely.in c.excõicamus.lo 2. de hæretic.

35 † Item contrahitur hæresis si ptãs,aut alius officialis requisitus à diœcesano,& eius uicario distulerit auxilium, pstare contra hęreticos,& eorũ receptatores,& fautores qñ ut suspectus de hæresi punitur . ut dr in cap.ut offm §.statuimus,de hære.in 6.

36 † Item contrahitur hęresis asserendo non esse infernum,nec paradisum, sed animam esse mortalem,& non immortalem, sed mortuo corpore aĩa quoq; mortua sit , talis ita asserens manifestus reputatur hęreticus,ita cõsuluit Fed.de Senis in cõs.245. inc.reuerẽdo in Xpo pri,Matth.in d const.inconsut.16. not.3.q.

37 † Item contrahitur hæresis asserendo pertinaciter decimas non dri clericis , & prælato,ita tenuit Anch. in clem. 1 §. sanè. de usur.per gl.ibi,& Paul.de Eleaz. asserẽtes ne dum hæreticum esse qui male sentit de articulis fidei,sed ẽt qui errat in documẽtis ecclesiæ,ꝑ falsas gignit opin,contra ecclesiam & ita alias dixit Anch. fuisse determinatum per Theologos contra quendam pdicatorẽ. uide Matth.in d.const.inconsut.16. not. 5.q. decimę.n.permissę sunt in ueteri testõ,& nouo.ut plene prosequitur Matt.in const.quanto ceteris.3 not.1. 2. & 3. q. & in rub. eo de decimis , & ibi an ꝙ hodie soluatur decimæ integrę sit iure diuino,an positiuo,& ꝑ Pan. in cap.paroch.de decimis,& in cap. statuim. de transa.& in cap.adhib.de re.perm.qui.n. non soluit decimas transgressor est præcepti ecclesiæ,cap reuert.16.q.1.sic ex constõne ecclesiastica debentur,& qui contra pcepta,& dogmata ecclesiastica operatur is hæreticus est,ut supra dictum fuit,in regno ẽt pcipitur soluendus esse decimas,ut in const.quanto , & ibi per Matthæum,& in cap.reg. ad audiẽtiam nostram. & in cap.item statuimus qđ cõiter barones.& feuda tenentes.& prag. extat qualr aũt compellãtur iure canonico ad soluendum per Card. in cle.2. col.2.de iud. & in clem.fi.§.1.in fi. de pœn. Pan.in c. peruenit.de dec.sed tex.in d.clem, fi contra incipit cupientes de pœnis nõ dicit Theologos hoc dicentes hæreticos esse , sed excõicatos, & alias pœnas incurrere ut ibi,& uidi.no.in ca.1.de decimis in 6.ubi gl. disputat, an debeantur

beantur, & per Pan. in c. tuæ de decimis nisi in proprie dicatur hæreticus ex quo excõicatus ut supra. † Item contrahitur hæresis, si professus recedat à religione, & cõtrahat matrimonium publice, & notorie, & non clandestine, nam tunc si publice ut hæreticus punitur, cum sit cõtra c. 1. de uoto in 6. & cõtra clem. eos qui de cõsang. & aff. ubi ẽt not. ita dixit Iac. But. quem sequitur Saly. in l. nemo C. de summa Trin. Panor. in cap. de hoĩe. de cel. miss. in gl in uers. uerbis, & Matth. in d. constit. inconsut. 6. not. 7. q. idem dixit Bald. in d. l. nemo circa fin. si duxerit duas uxores, Gemin. in c. accus. §. sane, de hæret. in 6. per Fely. in cap. ad abolendam. 1. col. de hæret.

39 † Item cõtrahitur hæresis per perceptionẽ, & celebrationem cum hostia non cõsecrata. ut dicit Anan. in d. c. ad abolendam. Cald. tñ in cons. 4. tenet contrariũ ꝙ non dr̃ hęreticus accipiens hostiam nõ cõsecratã, nec clericus cum ea celebrans, & hanc tenet Oldr. in consi superius allegato incip. regularis habet traditio, & Felyn. in rub. de hæret. hr̃ in d. c. de homine, de celeb. miss. Card. autem in d. c. de homine, refert B. Th. in suo quolibet 6. q. sacerdotem dantem hostiam non consecratam puniri ut idolatram, & ꝑ Matt. in d. constit. inconsut. 16. not 8. q. intellige tñ ut per Felyn in d. c. ad abolendam. 1. col si perseuerauerit in errore. ubi refert cons. Cald. 4. allegando rationes, & intelligendo si perseuerat in errore

40 † Item contrahitur hæresis negando id qđ traditur in clem. 1. de summa Trin. uidelicet, ꝙ mortuo Xp̃o non exiuit sanguis, & aqua, ut ibi per gl. 1. uers. aperuit,

41 † Item contrahitur, hæresis tenendo opin. illorũ ꝙ anima est sanguis, & gñatur ex præiacenti mã, & extraduce, & alias, ut not. in c. quod uero, & in c. Moyses, in gl. nec animatum, 32. q. 2. faciunt dicta per Felyn. in cap. sicut, lo 2 de homic. & Doct. in l. quod dr̃ ff. de lib. & posth. & Bart. in l. diuus. ff de extr. crim. not. in clem. 1. de summa Trin. in uers. unitas, uidelicet, de corpore animato in tempus ibi statutũ quod limitatur in Christo, aliter senties hæreticus est ut ibi.

42 † Item contrahitur hæresis asserendo pertinaciter historias in biblia contentas esse falsas, tunc talis hæreticus censetur, ita tenet Asten. in summa lib. 12. in tit. 58. ubi dicit fidem extẽdi ad historias contentas in biblia, & qui asserit aliquam historiam bibliæ falsam esse hæreticus est, & per Matt. in d. const. inconsut. 16. not. 9. q.

43 † Item contrahitur hæresis per contumaciam, cũ contumax hæreticus dicat 81. dist. §. si qui sunt presbyteri. 38. dist. cap nullus contumax. dico tñ in non faciendo quod iubeat ecclesia potestate, Dei ecclesiæ quæ à Deo est resistendo, aut contumax sit non ueniendo, uilipendo tñ iudicẽ in obbrobriũ fidei, credens, aut asserens non esse potestatẽ à Deo, ut dicit Apost. ad Rom 3. & 23. q. 1. cap. & qui culpatur, spernendo claues ecclesiæ, & Romanã ecclesiam, & eius ministros & prælatos qui ab ea sunt. 22. dist. c. omnes non habere à Deo potestatem, de hoc per Iser. in c 1. §. diffidamus. 4. col. uers. item contumax de statu contra lib. eccl. in aliis contumax hæreticus non est, ne ordo iuris ꝑuertetur. uide per Fely. in cap. excõic. c. 2. col. de hæret. & Dec. in d. consi. 151. 2. col. uersic. & mouentur ratione, & not. 40. dist. c. si Papa.

44 † Item contrahitur hæresis persistendo in notorio crimine, & nolendo se corrigi satis suspectus est de hæresis. 38. dist. c. fin. 81. dist. c. si qui sunt. fin. de pę. Dec. in d. cõs. 151 in fi. 3. col. not. in d. c. si Papa, & per Panorm. in c. signasti, de elect.

45 † Itẽ cõtrahitur hæresis recusando pertinaciter iurare ad purgationem hæresis, talis ita recusans pro hæretico hr̃ ut not. in cap. excõicamus, & ibi Fely post. Hostien. pen. col. uer. not ibi ostentationem, de hæret. quod limita ibi ẽm Host. nisi forte ex subtilitate conscientiæ recuset, & limita ut per Matth in d. constitut. inconsutilem. 16. not. uers. quid autem.

46 † Item contrahitur hęresis credendo hæreticis, ut in d. c. excõicamus, & in d. constit. inconsutilem, & in c. 2. de hæret. in 6. qualiter dicatur, & intelligatur credere dic ut per Felyn. in d. c. excõmunicamus 3. colum uersic. ult. circa. §. istũ, post Host. in d. c. 2.

47 † Item contrahitur hæresis si eps̃, aut alius instituat consanguineum, aut extraneum, aut paganum hæredem ut in c. si quis iuncto summario Panorm. de hæret. & in sequen. cap. iuncto summario Felyn.

48 † Item cõtrahitur hæresis per receptionem fauorem, & defensionem hæreticorũ, ut in c. 2 c. accus. de hæret. in 6. & Card. in clem. 1. §. uerũ, eod. tit.

49 † Item contrahitur hæresis frangendo imaginem crucifici, uirginis, & sctõrũ, dũ tñ hoc faciat quis putãdo ea esse simulacra, & ꝙ fuerit pctm̃ illa adorare, uꝫ, ꝙ per imagines repræsentatur tunc. n. hęreticus

ticus esset, alias si non hoc aio sed aliter frã gendo alia pœna durissima plectendus esset de qua in c. si canonici in fi. & ibi gl. de off. ord. in 6. in uers. ultrix. & uide in l. 1. C. ne liceat sing. ita ꝑ Host. in summa eo. §. qua pœna, & Matthę. in d. cõst. ĩ cõsutilẽ. 16. nota. 3. q. & in ꝓœ. cõst. in prin. pen. col. uers. secunda conclusio, & in const. multæ leges. in primo lib. & per Iser. in d c. 1. §. diffi damus. ult. col. ubi dicit ita teneri, & fuisse decisum ĩ magna curia uicariæ cõtra Bar. pro canonistis.

50 † Itẽ cõtrahitur hæresis si quis inuocasset dæmonem ad actum luxuriæ, uel alium actũ, & ueniens dixisset inuocanti ꝙ spueret crucẽ, & ille ad obsequendũ dæmoni in crucẽ spuisset absq; cordis pnĩa, tunc hæreticus esset, sed si timore dæmonis hoc fecisset, non tñ totaliter à fide recedẽdo, sed male cõtẽptus, & cum dolore cordis, tunc non esset hæreticus, licet grauiter peccaret ita ꝑ Innoc. in c. 1. de aposta. in princip. & firmat Tho. 2. 2. qõ. 12. & q. 23. hr in sum Pisane. in uers. apostasia, & per Matthæ. in d. const. consutilem. 16. notab. 1. qõ.

51 † Item contrahitur hæresis per apostasiam perfidam à fide recedendo, & perfide ab negando, & oppugnando, talis enim dicitur apostata perfidiæ, & ut hæreticus punitur. Panor post Host. in c. primo 1. gl. de aposta. imò talis apostata maior est hęretico, & maius peccatum is in totum à fide recedit, at hæreticus non in totum ut per Matthæ. in rubr. de aposta. in const. reg. & uide quotuplex sit apostasia per Matthæ. in d. rub. & in const. apostatantes, & plene per Gl. & Doct. in d. cap. eo. & per Boni. in tit. de aposta. ubi de pœnis contra eos, & per Paul. Ghirlan. in tract. de hær. q. 2. & ibi ꝙ apostatantes nouæ sectæ qñque se rebaptizant, & isti tales rebaptizati maiori pœna plectunẽ, nam hæretico pœnitenti parcitur rebaptizato uero nunq̃, & in remissibiliter l. manicheos, C. de hær. & l. hi q̃ sanctã, C. de apost. uide ibi per eum.

52 † Itẽ contrahiẽ hæresis per modos ut ꝑ gl. in c. illi q̃. § q̃ uero. 24. q. 3. & ꝑ gl. in c. firmissime, de hær. & hærendo opinionibus illorũ qui tradunẽ in c. q̃ dam. 24. q. 4.

53 † Item hæresis contrahitur asserendo Christum non esse aliquid secundum qđ homo ut traditur in c cum Christus. de hær. & ibi no. & in c. hæc est fides 24 q. 1.

54 † Item hæresis cõtrahiẽ si accusatus de hæresi abiurasset in iudicio, licet cõtra eũ plene ꝓbationes non fuerint, tñ si postea cõmittit in ipsa hæresi, hr̃ pro uero hæretico, ut per Arch. in c. accusatus, de hær. in 6. & per Matth. in d. cõst. inconsutilem, in fi. 18. nota & in gl. nolunt ignoscere, Idẽ si inculpatus in una specie quã adiurauit, si ĩ aliã cõmisit hęreticus est. Idẽ si post abiurationẽ receperet, uisitet, aut associet, & dona dederit hęreticis, pro uero hæretico hr̃, & talis relapsus in hæresim nuncupaẽ, de quo in d. c. accusatus, & in c. ad abolendam, § q̃ uero, de hær.

55 † Item hæresis cõtrahiẽ, si officialis quicũque requisitus ab inq̃sitione hæreticę prauitatis, ut iuret ob seruare statuta, & canones ꝓmulgatos, & approbatos ab ecclesia cõtra hęreticos, & eorũ fautores credẽtes, & receptatores noluerit iurare, tũc talis ut de fide suspectus tanq̃ hæreticus puniẽ ita hr̃ in c cõtra christianos de hær. in 6.

56 † Itẽ hæresis cõtrahiẽ asserendo ꝑ tinaciter aĩę rationalis seu intellectiuæ substantiã non esse formam ꝑ se humani corporis uere, ut dr̃ clem. 1. §. porro. de sum. Trin. uide ibi gl. plene, hoc discutientem.

57 † Item hæresis cõtrahiẽ tenendo, & approbando ea quæ traduntẽ in clem. ad nostrum, de hær. uidelicet errores illorũ de Alamania, & uide ibi per gl. de erroribus illis canonibus sacra scriptura ut oĩbus reprobantẽ errores illos.

58 † Item cõtrahitur hæresis, si q̃s potest errantem in fide catholica ab errore reuocare, & non reuocat de hær. c. q̃ alios, & 2. q. 7 c. negligere cum possis.

59 † Itẽ contrahiẽ si nouam q̃s facit sectam cõtra fidem uel factam defendat ut 24 qõ. 1. c hæc est fides. Et licet multis aliis modis hæresis contrahi possit, tñ ex præmissis locis superius allegatis complecti posset, nos aũt contenti erimus ꝓdictis modis ita exceptis, & hinc inde dispersis breui cõpẽdio in unũ coadunatis, si q̃s uero alios studiosius uelit perq̃rere ad supradictos locos canones, & doctrinas allegatas cõuolet, & ad no. ꝑ gl. in c. firmissime, eo. ti. & in c. inter hæresim. 24. q. 3. per Bald in rub. eo. & Car. in cle. 1. eo. & per summistas eo. & ꝑ Bonio pere male. in eo. ti. & ꝑ Fely. in rub. eo. & per Pau. Girlan in d. trac. de hær.

60 † Et tandẽ hæreticus proprie dr̃ qui contra fidem Christi, & articulos fidei, & contra præcepta, & dogmata ecclesiæ, & cõsiliorũ eiusdẽ, ꝑtinaciter aspirat falsum dogma, & extraneũ sensum gignẽdo aliter q̃ Spiritus Sãctus dictet iuxta. c. hęreticus. 24. q. 3. & c. q̃dam, in fi ubi gl. ca.

glo.ea.q.& gl.in l.2. C.eo. & qui sint hæretici,& quot sint eorum sectæ dic ut per Gratianum.in c.illi qui.§. quia sermo. cum seq. 24. q.3.cum ibi no.& C eo.l.Arriani. & in auth. Gazaros, & alia uide ut per prædictos Docto. ubi supra de his hactenus. Viso itaque quot modis hæresis contrahatur adiacenti proinde processu eiusdem erit uidendum & 61 qualiter in ea punienda procedatur. † Circa itaq; tertium de processu hæreticorũ primo uidendum de iurisdõne, & ptãte cognoscentis, secundo quis inqri aut accusari possit,& qui non,tertio de modo procedendi,& pbationib.faciendis. Circa primũ ad quẽ spectat huius criminis cognitio, uidelicet an ad iudicẽ ecclesiasticũ,an uero ad secularẽ,an uero uterque possit cognosceret, in hoc dicendũ erit ꝙ crimẽ hæresis est crimẽ mere ecclesiasticũ,ut no.gl.in c.2.3.q.3.adeo ꝙ ad iudicẽ ecclesiasticũ spectat cognitio,& decisio,non aũt ad iudicẽ laicũ, nisi tm̃ executio snię latæ p iudicẽ ecclesiasticũ,alias si iudex secularis intromittat se in cognitione,& decisione sup tali crimine, aut executionẽ latę sniæ p ecclesiasticũ differat facere,ipso iure excõicatus reddit̃,& si per annũ in tali excõicatione pdurauerit, ut hæreticus cõdemnandus est ita dicit nouiter tex.in c. ut inquisitionis negociũ.§.phibemus,de hær. in 6.& in c.cum ẽm,leges,in fi.eo.ti.in 6. & in c. ad abolendã de hæ..& per Mar.in l.1.C.de rapto.uirg col. 34.in uers.no.ẽt ex hac lege quod rapto.executio aũt ideo seculari permittitur cum pro hęresi ponatur poena corporalis, & sangui-62 nis ut infra dicetur suo loco. † Ecclesia uero corporales poenas,& sanguinis non infligit. ideo secularis cõmittit̃ executio, ut in cap.in archiepatu de rapto. sed ppetui carceris poenã imponit,ut in c.quãuis,de poen. ĩ 6. Ana. in cons.1.p Ias.in l.transigere.C.de transa.& per Bar.& alios in l.2.ff.de publ.iud. & hr̃ in c.1.de hęr.in 6.& in clem 1.§ i.eo.tit.c. pe.de apost.c nouimus.de uerb.sign Spec in tit de hær.in princ.Matthę.in proœ.const. in prin. pen.col.uersi.3.conclusio Panor. in d.c.excõmunicamus,lo 2.no.de hær.& quod ad secularem non spectet cognitio cum sit mere ecclesiasticum per Ioan. And.in Spec. in tit.de hęre. in addi.sed dicit Iser. in d. constitutio. inconsutilem,& in c. 1.in uersi.contrahentiũ incestas nup. in tit. q̃ sint rega. & Matthę in d.cõst.inconsutilem.decimo no. & Panor.in d.c.ad abolendã.eo.tit.2. col. uers. ulterius, & plene in c.cum sit gñale.8. col. uers. alius casus, & col.fi. foro compet. ubi plene tractat de criminibus ecclesiasticis, & ad quem eorum spectet cognitio,& qñ ad iudicem secularem,& qñ,non post gl.ibi magistraliter & in c.ea quæ,de statu mona.& in cap. 1.in gl.publicũ de off. ord. & p Steph. Aufre. in repe.cle.1.de off.ord.5.q.& uide auth.si clericus.C.de episcop.& cler.& unde sumit̃, & p Panor.in d.c.1.in d.gl.publicum inuehitur 63 contra Bart.in l.diuus.ff.de cust.reo.† quatenus dicit si ecclesiasticus tradit conuictũ de heresi puniendum iudici laico, & tpali, quod non teneẽ punire nisi uideat pcessum nec tenetur stare dictę snię, sed de nouo formare põt pcessum,dicit ibi Panor. fore cõtra tex. in d.c.ut inquisitionis.§.phibemus, de hær. in 6.ubi nec ẽt indirecte potest cognoscere. Et no.ꝙ licet ibi hoc teneat Bart.& in l. magistratibus,ff.de iurisd.omn. iud. sequendo Guil.& Cu.ibi p tex.ĩ §.si uero crimẽ,idẽ tñ tenent ibi Alber.& Bald.& Ang. Fulgos. & Paul.de Cast & quasi legistæ oẽs hoc tenent pro cõi ut dici.Imol.in ca.1.off. ord. Canonistę uero tenent contrarium per tex. illum expressum,in d §.prohibemus,& Bald. in d. auth.clericus,& Aug.in d.l. diuus, & in l. 1. C.de exhib.rei. Salyc.in l. ea quidem, 8. col. C. qui accus.non pos. qui r̃ndet ad d. §.si uero crimen,quod ibi erat condẽnandus, secus qñ puniendus condemnandus traditus, & per Ancharia.in c.at si clerici. de iud.& ibi etiam Dec in fi.1 gl 2.conclus.& in d.ca. 1. qui r̃ndent ad d.§.quod loquatur in alio crimine quam mere ecclesiastico, & Alex.in d. l.magistratibus,& ibi Ias.& ceteri oẽs hoc tenent cõtra Bar.plene,& p Fely.in d.c.ad abolendã.in fi ubi plene,& Old.in consil.89.& Alex.& Barb post Bart. in d. l. diuus, & in d.l.magistratibus. Et sic amplia ut secularis non possit cognoscere ẽt indirecte post condemnationem faciam p ecclesiasticũ in executione dictæ sniælicet seculari tradatur puniẽdus,iuxta,c.si præsidentes,de hęr in 6. d. §.prohibemus,& d.c.ad abolendã,& c. 1. de 64 hær.in 6.† Limita tñ nisi addendo laico nouas poenas,potest. n. secularis iudex nouas poenas addere laico licet hæresis declaratio spectet ad solum ecclesiasticum, ita Anton. de Butr.in c.cum sit gñale. de foro compet. de quo tñ Panor. ibi dubitat cũ tale crimen sit

sit mere ecclesiasticum, & ad eũ spectet cognitio,& non ad laicum, nec ualebit statutũ alias pœnas imponens per no.in c.2.de cõst. in 6.& in l.fi.ff.de iurisd.om.iu. facit c.statutum,de hæret.in 6.& tanto magis ex quo eadem pœna imponitur à iure canonico quæ à iure ciuili,& consuetudinario, ut dicit Pa. in d.ca. ad abolendam,in glo. audientia post Host.& Io.And.ualet,pœna ignis, & concremationis auth.Ioan.15.cap. & dicetur infra suo loco,& patet in const. reg. inconsutilẽ in fi.& per Fel.in d.c.ad abolendam, in fi.merito alias pœnas forte statutarias non posset imponere,pro prædicto tamen Ant.vr̃ facere gl.in clem.ne Rom.in uersi.tolli de elect.ubi licet per pœnæ adiectionẽ lex superioris tolli non possit tñ adiuuari põt, per pœnæ impositionẽ,& no.in c.si ꝑꝑ, de rest.in integr. in 6.Io.And.in c.fin.de off.arch.Pan. in cap. prudent.ult no.in prin. de off. deleg. Dec.in conf.117.col.uer.non obstat statutum,licet ergo non posset iudex laicus nouas pœnas imponere in præiudicium iuris ecclesiastici, tñ põt addere laico nouas pęnas,dummodo non recedat à pœnis ecclesiasticis, sed easdẽ imponatur, aliud.n.est facere contra legem aliud ꝑter legem,ut no.Bar. in l. cum lex.ff. de fid.& in l.stipul.ista.§.alteri.ff. de uerbor. obl.& no.ꝙ licet const.reg.inconsutilem,dictet officiales seculares posse procedere,& pœnam ignis imponere,tñ illa const.fuit añ d.c.ut inquisitionis.§ prohi.cum ibi fiat mẽtio de conditore.d.const.Frid.Imp.de statut. contra lib.eccl.§. Gazaros.cum seq. licet ergo forte ante d.cap.iudex secularis potuisset procedere,& punire tñ hodie non potest per d.§.prohibemus.& etiam per c. reg. incip.itẽ statuimus quod officiales seculares edictũ in planitiæ S. Martini per regem Carol primum prohibẽtur iudices seculares intromitti in crimine ecclesiastico, de quo etiam per Matth.in constit. maiestati nostri.2. not.uel intellige ut per Matth in d.const.inconsutilem in glo.per officiales.quod no.ad ea quę traduntur post glo. per Panor.in d.c.cum sit generale,de criminibus ecclesiasticis, ut pro illis puniendis non se intromittat iudex secularis per d cap.& per const. maiestati nostræ nullo tñ casu, & in const multæ leges not. Cumque huius criminis cognitio ad ecclesiasticum spectet horũ alii ordinarii dñr alii delegati,horũ autem alii à sede apostolica alii

65 ab ordinario dñr delegati. † Ordinarii dicuntur epi diœcesani,ut in clem.1.§.1.de hæret. & ibi per Card.& per hoc eo.tit. in 6. & in c. ad abolendam.eod.& in cap. excõicamus, in fin.eod.ubi Felyn.pen.col.uersi.no. ex fin.& hoc tam contra clericos, q̃ contra laicos, & etiam contra exemptos, contra quos eps dr̃ ordinarius ſm Host.in d.c. ad abolendam,& hoc quia habet generalem iurisdictionem,& morte delegantis,aut delegati non extinguitur talis iurisdictio,sicut in delegata c.gratũ, de off.deleg.Io.And.uero in d.c. tenet cõtra Host. ꝙ contra exemptos dicatur eps delegatus non ordinarius ut ibi dicit text. & licet morte alterutrius non extinguatur iurisdõ, tñ illud est, quia delegatio ibi non dr̃ fieri à Papa,sed à sede Apostolica, quę nunq̃ moritur.c.si gratiosæ,de rescrip in 6.item non fit ꝑsonæ,sed dignitati, quæ nunq̃ morit̃ c. qm̃ abbas,de off. deleg. ideo in successorẽ trãsit, & ideo infert ꝙ si cõtingerit appellari à tali epo ad Papam appellaretur, & etiam ita tenet Pan.in d.c.glo.fin.& Fely ibi.2. col.uersi. not.ꝙ procedetur.& idem sentire vr̃ gl. in d.

66 c.per hoc.in uer. delegata † Sede autem uacante aut quasi,ut dicit glo.in clem.1. §.1.de hær.ca.dicit̃ ordinarius iudex, & de hæresi cognoscet,ut dicit tex.in d. c. ad abolendam & in d.clem.1. §. 1. eod. non autem cognoscet capitulum de hęresi contra exemptos de quibus in d.ca cum epo concedatur talis cognitio iure speciali, & in tali iure non succedit capitulum,ut not.in c.uerũ, de foro comp.& Fely.in c.cum oẽs.4.col. de cõst. & Panor. in c.cum omni.de maior.& obedien.& in c.scriptum,de elect.& in c.at si clerici. §. de adult. de iud.Ioã.tamen Monac.tenet oppositum. Pan.autem in d.c.ad abolendam,in fin.tenet cum Io.And.per d ca. uerum, intellige tñ ꝙ eps, & capitulũ possunt cognoscere tanquã ordinarii qñ crimen hæresis, & factum clarũ est,& determinatum à iure. secus tñ ubi dubium esset,tunc in dubia hæresi non cognoscit eps, nec capitulum, sed ad Papam qõ remittitur decidenda.24.q.1.c.quoties. & cap. maiores de pactis,& uide Pan.in d.ca.ad abo

67 lendam.2.no.† Delegati uero dñr aut à iure, aut à sede apostolica, aut ab episcopo delegati à iure dñr epi contra exemptos ab eorũ iurisdictione,qui priuilegium habent à sede apostolica ne cognoscatur ab alii, q̃ ab eadem sede, tunc tale priuilegium non habebit

bit locum in crimine hæresis, nam tales exẽpti ab epo cognosci pñt, non obstante priuilegio, & tunc epi dñr delegati à iure ut dicit in d.c.ad abolendam, in fi. ibi tanquam à sede apostolica delegatis, sic, & in c. in refregabili.§ certum de off. ord. uide glo. in d.ca.ad abolendam.in uersi delegatis, & in cap.pro hoc.in uer.delegata, de hær.in 6.& sic not.casum in quo ꝑ criminis immunitatem ammittitur priuilegiũ, & ibi glo in d. uer.delegatis, ponit qñ ꝑ delictum priuilegium ammittatur, uide tñ in c. 1.de priuil.in 6.& in c. fi.de foro competẽ.ubi per Panor.& Bald.& alios in auth.qua prouincia. C. ubi de crim. agi opor.delegati uero ab hoĩe, & à sede apostolica, qñ delegantur epi, ut hr in d.cap.per hoc, uidelicet qñ Papa expresse cõmittit causam, & delegat epo non tñ mouendo ad suũ officium exercendum, cum tunc delegare nõ diceret.c.licet, & c.graue.de off.deleg. no.gl. in d.c.per hoc, in uer. delegata. & operabitur talis delegatio ꝙ non impeditur exercitium talis iurisdictionis, quia eps procedere posset per gñalem delegationẽ factam alii ab apostolica sede, sed uterque procedere potest diuisim aut cõiter, & processus cõicandi sunt, & per utrosque simul sñia proferenda est si conuenerint, alias apostolicæ sedi remittenda erit qõ, & ꝓcessus ita tñ ꝙ ipse delegatus eps obseruet modum procedendi, quem, & hæreticæ ꝑuitatis inquisitores obseruare debent per iura communia, & speciales concessiones, & ordinationes pontificis, ita dicit in d.c.per hoc, dic tamen ut in extrauag. Boni.incip.ex eo ꝙ quædam nouella. Quando delegantur alii non diœcesani generaliter in prouincia aliqua, ciuitate, uel diœcesi talis dicitur inquisitor hæreticæ prauitatis de cu-68 ius officio, & ptãte differendum est. † Et primo ꝙ inquisitor iste hæreticæ prauitatis nõ põt esse minor 40.annis ut in cle.2.in princ. de hær. qui tñ annus sufficit esse inceptus licet non cõpletus, ut ibi per Card. & glo. & si detur minor nõ uidelicet, & dans punitur ut ibi in fi.ꝑ gl.& Car.in uer.cõmitti. & tunc talis inquisitor delegatã dicit hẽre iurisdictionem non ordinariam sicut eps, imò specialẽ & limitatam, ut plene prosequitur Dec. in cõs.137.4.col.uer.secundo principaliter.dicitur delegatus ad uniuersitatem causarum siue in prouincia, siue in ciuitate siue in diœcesi, & castro ordinetur, & hoc per tex. & Ioan. And.in d.c.ꝑ hoc, de hær.in 6. & probatur arguendo à speciali de c.ne aliqui.de hær.in 6. iuncto c.2.de off.deleg.in 6. & per gl. in cle. 2.uer.ipsorum cõmissariis. de hær. & hoc tenet Panor.in c. cũ 1.& a.2.col.in gl. 3.de re iud.& in c.fi.pe.col. uer. uenio ad secundam eo.ti.de re iud.& in c.excõicamus ĩ fi.de hęr. 2 Card.in cle.1.oppo.de hær. & in §. quia.2. 69 q. † Et dicit Panor.in d.c. fin. ꝙ fauore fidei tales inquisitores hñt iurisdictionem insolidum, & separatim procedere pñt, qñ plures sunt, licet in aliis sit secus, ut ibi prosequitur. & uide Panor.in d.c.causam.1.col.de restitu. spol.tales.n.inquisitores inuenti sunt ad augmentum fidei, & extirpationẽ errorũ, ut in cle.1.& ibi Card.in prin.de hær. ideo specia-70 lia eis concessa sunt, † Notandum est ẽt ꝙ licet isti talem hẽant iurisdõnem ẽt in diœcesi alicuius ordinarii, & epi, tamẽ tales inquisitores non dñt hr̃e iurisdictionem priuatiue, quia ẽt epi procedere possunt aut capitulũ sede uacante, iuxta d.cle.1.& d.c. ad abolendam, de hær. sed dñr habere iurisdictionem cumulatiue, ut hr in d.c.per hoc, de hęr.in 6. & per Fel.in d.c.ad abolendam.i.col. uer.no. episcopos dũmodo processus inuicẽ cõicentur, & utroque uoto sñia proferatur, in procedendo tñ locus erit præuentioni ut ibi dicitur in d.c.per hoc. & uide clem.1.§. eo.ubi glibet sine altero dummodo, ꝙ ambo interueniant in sñiando, & condemnando, alias 71 nulla erit condemnatio ut ibi. † Citantibus tñ ambobus inquisitor præponendus est, ex quo delegatus c.sane.el 2.de off. deleg. & ca. studuisti.eo.sic, & c.ut commissi.de hær.in 6. nisi, & ipse eps ut delegatus citaret iuxta d. c.ad abolendã.in fin.qñ cõtra exẽptos. & ex hoc infert Ana.in d.c.excõicamus, ꝙ si ultra ordinarium sint alii officiales in certo gñe causæ, ꝙ ordinarię ptãti non præiudicarent, de quo per Bal.in auth. habita C. ne fili.pro pa.& in l.1.§.ubi aũt.C.de cad. tol. Saly.in l. fi.C.de iurisd.om.iud.Panor. in c. cæterum. 2.col.de iud. Aret.in consi.10.per Fel.in d.c. excõicamus, pen.col.uer.no.ex fin.epm esse, secus tñ si in aliqua causa specialiter fuisset delegatus, quis tunc præiudicaret ordinariæ 72 ptãti ut per gl.1.in d.c.per hoc. † In pręmissis aũt q̃rendũ est ex quo per d.c.ꝑ hoc. & ꝑ d.cle.1.§.1.de hęr.statuitur ꝙ uterq; ꝓcedere possit ad inq̃rendũ citandũ realiter, & personaliter, dum tñ ꝙ uterq; interueniat in condemnatione

demnatione fienda cōtra hæreticū alias nulla reddit sniā, idē in tormētis inferēdis, & inqsitionibus, & in carcere arrādo, & alias ut in d. cle. 1. ꝓ quā aliqd ultra d. c. ꝓ hoc statuitur, uidelicet circa interuentū ꝑsonarū in ꝓdictis cōdēnatione, & tortura cū per illud c. uterq; solus, & de ꝑ se poterat cōdēnare, licet debebāt ad inuicē ꝓcessus cōicare, & id qđ dr de epō & de capitulo sede uacāte, intelligit ut in d. cle. 1. dr An ego ex quo uterq; in cōdēnando interuenire dēt, ita ēt in absoluēdo, an uero uterq; solus possit absoluere, qō est disputabilis, & gl. in d. cle. 1. in uer. contra eos tenet quamlibet solū posse absoluere cū à iure ueteri nō receditur nisi quatenus expresse cautū reperitur. l. pcipimus. C. de app. l. sancimus. C. de testa. sed olim & hodie uterque poterat solus inquirere per d. clem. 1. & de iure ueteri per d. c. ꝓ hoc, solus cognoscebat & solus pronunciabat, licet cōicare tenebat ꝓcessum, ut dicit glo. in d. cle. uers. ad sententiā, & hodie immutatū reperit tm̄ in condemnando, ergo in absoluendo cum exꝑsse non dicatur solus ꝓnunciat, cū ius antiquū nō immutet, facit c. statutum de elec. in 6. & no. in c. præceptis. 12. dist. 2. 3. q. 6. c. accusatus, uidendus tex. in c. inferior. 21. dist. & l. 3. ff. de re iusti. & l. nemo. ff. de reg. iur. & c. cum inferior. de maio. & obed. concessa. n. potestate cōdemnādi, & absoluendi potestas nō denegatur, cū ergo tale ius non immutet, ergo stare non prohibetur, quo minus non possit absoluere, quæstio ista plene disputatur per Ciuilistas in rub. ff. de acq. poss. in materia cōnexitatis contrariorū & correlatiuorū magis vr opinio cōis glo. in d. cle. quā ibi sequūtur Pau. de Eleaza. Lapus Card. Imo. & Pan. mouentur potissime, ex quo non semper ad paria iudicantur absolutio, & condēnatio, cum qnq; absolui possit licet nō condēnari, ut ibi per eos. nōnullas alias rationes assignat Ias. in d. rub. qui plene tradit disputando in li. 3. ff. de re iud. & concludit cū d. glo. & sequacibus & Dec. ēt late prosequitur, & tandem residet cum opi. d. gl. in l. nemo. ff. de reg. iuris. contra tn̄ dictum glo. tenent ibi Steph. Verc. & Pet. de Anch. in d. cle. 1. moti potissime, qa ēt in correctoriis locum habet regula correlatiuorum, maxime stante identitate rationis ut per Ias. in l. fi. C. de indict. uidui. tollē. cum tunc passiua dicatur extensio quæ etiā in exorbitantibus & correctoriis admitti solet, ut plene per Aret. Socy. & nouissime per Herma. in d. rub. qui vnr seq opi. Pe. cōtra d. gl. & ēt eam sequi vr Fel. in c. 3. de re iud. dicens, parem rōnem esse in mā d. cle. condemnare, & absoluere cum fauorem fidei respiciat, & ideo ex hac rōne refert uidisse Ioan. And. in d. cle. 1. in quadā apostilla tenere cōtra. d. glo. & cōtra se ipsum allegatur potissime. l. solet. ff. de off. proconsul. inducta ut per Soc. in d. rub. ex qua colligi vr quod ex quo legatus, ille nō hēbat ptātem condemnandi, ꝙ nec ēt habet absoluendi, & si condemnandi habuisset ptātem, & absoluendi habuisset, & sic absolutio ab ipsa cōdemnatione depon nere vr, & tanq̄ quid connexum condemnationi, ubi ergo datur hæc, & illa datur, & ecōtra, ubi prohibetur, & illa prohibita censet. allegatur etiam ratio, nam in correctoriis arguitur de reo ad actorem, ut no uidet ꝑ glo. in clem. sæpe. uers. uoluit de uerb. sig. sed condemnatio ad actorē spectat, absolutio uero ad reum, & de uno infertur ad aliū ēt in correctoriis, ergo statutum in d. cle. 1. circa condemnationē, statutū censetur circa absolutionem, allegat ēt alia ratio, nam in mā odiosa ꝓcedit argumentū de cōdemnatione ad absolutionem, & ideo ꝑscripta potestate cōdēnandi, & absoluendi ꝑscripta censetur. sm Inn. in c. dilecto. de off. Arch. Bald. & alios in l. Imperium. ff. de iurisd. om. iud. iunctis dictis Bar. in l. 1. §. si quis hoc. ff. de itin. act. pri. strictior. n. fit interpretatio in præscriptione iuris quam in statutis, & licet Herma. conet in d. rub. ostendere nouis rationibus; tn̄ ad idē tendunt rōnes illæ cum aliis per Aret. & Soc. adductis cum dicant illud esse ex identitate rationis fauore fidei, quæ ita militant in condemnando sicut in absoluendo, & licet dicat etiam absolutionem uenire ex quadam consequentia, & indiuiduitate iuxta doctrinam Bar. in l. græce. §. illud. ff. de fideiusso tn̄ non bn̄dicit nec se cōfert rō. cū Bart. cōsideret depēdentiā per principale, & accessoriū ad idē principale, & eo respectu dicit indiuiduū, absolutio aūt ad condemnationem hmōi non consideratur, sed potius ex ui, & propria significatione, & nā correlatiuorum, ut uno præsupposito, & ad aliud præsupponi cēseatur ex quadam necessitate l. 1. C. de cupressis. & d. l. fi. C. de indic. uidui. tol. sicut de patre, & filio dicitur, nam filius non esset nisi fuerit pater, & econtra uxor, & uir, actoi, & reus,

reus, emptio, & ueditio, & similia, ideo ma gis stringit ceterorũ ratio in nã correlatiui fundata, quam circa depẽdentiã, conati sunt ꝑ alia uerba idem, & eidem adducere rõnes, Aret. & Soc. tenendum tñ puto cõem canonistarũ opinionem, & gl in d. cle. 1. ut in absoluendo non extendatur d. cle. 1. ultra rõnes modernorum ab identitate rationis cessante, cum fauorabilior sit absolutio quam condemnatio, & ꝑ redditum ad ius antiquum, & conseruationem eiusdem per not. in c. statutum, de pben. in 6. cum. allega. per Mod. in d. l. 3. & in d. l. nemo, & in d. rub. & per d. l. fi. §. adeo, C. ubi sena. uel clari. ubi absolutio non denegatur licet cõdemnatio denegetur quo ad illas personas, per quem text. alias ẽt dicebat Mari de Cara. in const. ut uniuersis. 1 lib. ꝙ licet barones, & milites regni cõdemnandi essent per pares, & nõ per iustitiarios, tñ per eos absolui pñt absque pariũ cõsilio, & interuentu, postꝙ̃ gl. Martini fuit introductum quoddam capitulum reg. per regem Caro. primum qđ incip. itẽ statuimus, ꝙ siue cõdẽnent siue absoluãtur pares ad esse debent per qđ non cadit exitatio quo ad eos, potest tñ assignari ratio, ꝙ absolui possit inqsitus ab alterutro iuxta cõem sñiam, nam dispositio d. clem. emanauit duplici ratione, & causa, ut ex ea collegi uř, prima ꝑꝑ excessus, & grauamina solita inferri per tales inquisitores in subditos, & fideles, ut colligi uř ex præambulo, & principio d. cle. 1. ibi, multorũ querela sedis apostolicę pulsauit auditũ, & ibi, dũ sub pietatis specie grauãtur innoxii cedat infideliũ detrimẽtũ, ex quibus uerbis deprehendi uř emanatam esse ad compescendos excessus ipsorum inquisitorum cõtra fideles fortasse odio, prece, aut corruptione aliorũ nonnulli fideles grauabanť, & cõdẽnabantur, aut aliæ fiebãt extorsiones ut dicit cle. nolentes de hær. tam circa uideli cet cõdemnationes q̃ circa tortura, & carcerationes, ideo fuit per sedem apostolicam prouisum, ꝙ circa istos actus ut irreparabiles artiores carceris tormẽtorũ illationis, & sñiæ cõdemnatorię probationis interueniat diœcesanus & econtra inqsitor, ut metu, & interuentu utriusq; subditi non grauenť, ut dř ẽt in fi. §. uerum quia d. cle. & ideo sequitur in §. 1. ꝑꝑ quod ad Dei, & sequentia, ex quo sequiť ꝙ d. cle. uideť emanata quodammodo potius in fauorẽ inquisiti ut interueniat uterq; iudicum, merito cũ cessat ratio dubitationis in absolutione, & iõ grauaminis, & potius inducta in eius fauorẽ uideať, in sui odium retorqueri non dẽt. l. quod fauore. C. de legi. & sentire uř Bald in d. l. fi. C. ubi sena. uel clar. cessante ergo rõne d. cle cessare uñr, & rõnes in contrariũ oppugnãtes. Mod. in d. locis, & rub. Secũda ratio sũmi uř ex eadem cle. 1. §. 1. ibi, ꝑꝑ qđ ad Dei gloriã, & augmentum fidei, ex quo colligitur ẽt d. cle. 1. emanatã esse ad augmentũ fidei, qđ tñ augmẽtũ cessare uř in absoluẽdo, nã fidei nõ ita augeri uř absoluẽdo sicut cõdẽnãdo, & ꝑ cedẽdo, nã condẽnãdo pęna infligiť cõtra fidẽ sentientẽ, & ceteris transit in exemplũ, & terror ceteris induciť fidelibus, ut à fide non discedant, argu. l. aut facta. §. fi. ff. de pœnis, l. 1. C. ad l. Iul. repe. l. 1. C. de preci. Impe. offer. no. gl. in extrauag. qm̃, q sint reb. in uer: exẽplũ, nec aliqd contra eã asseuerẽt ex quo augmẽtũ fidei clare scit qđ cessare uidetur in absoluendo, cum ergo cesset rationis identitas, & diuersitas uigeat, sequitur ꝙ, & legis dispositio cessare uideatur l. quãuis. §. adigere. ff. de iure pa. l. gñaliter, C. de epis. & cle. c. cessante, de appel. ex qbus unico uerbo pater ad obiecta rñsio. ut ꝓcedant stante identitate rationis q̃ cessat in terminis dictæ clem. 1. & gl. & ad l. solent, & d. l. nemo, rñdendũ est ut Moderni rñdent in d. l 3. & Panor. in d. cle. 1. ut procedunt in casu defectus iurisdictionis, & ptãtis à iure prohibitæ, & non concessę tñ capitulo si non datur condemnatio nec absolutio, at in casu d. cle. non negabať iurisdictio, & ptãs penitus condẽnandi, sed cum illa qualitate negabať, uidelicet non cũ interuentu uteriusq; eo uero interueniente concedebatur, merito non arguendum erit ex totali defectu iurisdictionis ad qualificatã, & limitatã ut in d. clem. uel. aliter intelligendo uerbũ accusari in d. l. solent, uidelicet ꝙ stet proprie ut gl. ibi sentire uř ĩ uers. liberet cõtra inductionẽ Soc. in d. rubr. intelligentis accusationẽ effectualem secuta uidelicet condẽnatione, licet fortasse quo ad rationes superius inductas in intellectu d. cle. dici posset qđ illæ rationes ex quibus emanauit d. clem. non sint finales rationes, sed potius impulsiuæ, ex quibus arguere non licet ut plene Ias. in d l. fi. C. de ind. uid. tol. & in auth. quas actiones, C. de sacros. eccle. in materia extensionis, cogitandum tñ est circa præmissa

missa ex quo Ioan. And. in d. clem. 1. ut refert Fel. in d. c. 3. de re iud. in apost. sentit, & tenet contra d. gl. in d. cle. considerãdo, identitatem & paritatẽ rationis, uidelicet fauoris fidei, q ita complectitur in absoluendo sicut in condẽnando, & deprehendi ur ex d. clem. 1. §. 1. ibi, negocium hmõi eo prosperetur felicius, & in § fi. ibi, procedere commiserunt ubi fuerit procedendũ, ex quibus sumi ur fauore fidei emanatam, maxima tñ est auctoritas ipsius Ioan. Andr. in mã iuris canonici de cuius auth. Card. plene in proœ. clem. & plenissime Cur. in consi. 1. & ex fonte iuris eius opiniones emanasse referunt doctores, & mirã ingenii grauitatem fouisse. Ad inquisitoris officium reuertamur. 73 † Qualiter igit se hre debet ipse, & eius officiales circa officii executionem. dic ut in d. cle. 1. & 2. de hær. & in c. ut officiũ, & in c. ut inquisitionis, de hær. in 6. & c. ut cõmissi. eo. ubi de pẹnis extorsionum, & grauaminum ꝑ eosdẽ inquisitores, & de pœna impedientium officium inquisitoris, & de famulo inquisitoris offenso, & cõcessione portationis armorũ, & de iure præstãdo ꝑ notariũ actorum, & an habere debet salariũ ꝑ Card. in d. cle. 1. §. notarii, & in d. cle. 2. § notarii. eo. 74 † Prohibentur aũt tales inquisitores ꝓcedere contra epos de hæretica prauitate, non obstante ꝙ commissio data à Papa fuerit gñalis quantũcunq; nam in tali gñali cõmissione non compræhendunt epi nisi spãlr in tali commissione exprimant, & hoc ex prærogatiua talium eporũ, ut in c. qa periculosum, de sen. excom. in 6. bene tñ ipsi inquisitores si uiderint aut intellexerint epos tali crimine diffamatos denunciare, & referre debent sedi apostolicæ, ita traditur, & dr in cap. inquisitores. de hæret. in 6. & per Pa. norm. in cap. excommunicamus. in fin. de hæret. In simili facit d. c. quia periculosum. ubi non possunt excõmunicari nec supponi interdicto, & excõicationi. 75 † Item prohibẽtur cognoscere de sortilegiis, nisi manifestã saperent hæresim, alias si non ita manifeste, nõ cognoscunt ipsi nec cognoscere possunt an sapiant hæresim, licet possint an sapiant manifeste ut not. in c. fi. de off. deleg. in 6. ita habetur in c. accusatus §. sane de hær. in 6. & Panorm. in c. 1. in fin. de sortil. Matth. in d. cõstit. inconsutilem 16. no. 1. q. & supra fuit dictum. 76 † Item prohibentur cognscere super crimine usurarum uel in foro pœnitentiali, cogendo usurarium ad earum restitutionẽ; dic ut per Fel. in d. c. excõicamus, in prin. 4. col. uersi. utrum aũt de crimine usurariũ. de hær. Bal. in c. 1. §. ad hoc 2. col. de pa. iur. fir. & in c. 1. §. silr. 1. col. de cõtrouer. iniust. Soc. in consi. 219. uer. confirmatur et 2. uol. 77 † Itẽ prohibentur carcerare, acriter tormentare, & pronunciare hæreticum absq; interuentu epi, aut sede uacante capitali, ut tradit in d. cle. 1. requisito tñ utroq; infra octo dies, & ibi uide per Card. in 16. & seq. q. & ibi quid si discordent, & uide in d. c. per hoc. de hær. ĩ 6. & per Fel. in c. cum non ab homine. 2. col. uersic. 3. de iud. & in d. c. excõicamus. in fin. 78 † Et quot monitiones tunc requirantur in interuentu utriusq; & an unica sufficiat. dic ut per gl. in d. cle. 1. & Card. ibi in 18. q. & ꝑ quem debet fieri ista monitio, & an sufficiat per nũcium aut epistolã per Card. ibi. 20. q. 79 † Item prohibentur pẹnas pecuniarias imponere hæreticis, ex quo hẹreticorum bona iure in ecclesiam sunt confiscata, ut in c. cũ secundum leges. de hær. in 6. gl. & Card. in cle. 2. §. 1. de hær. & in clem. fi. §. fi. eo. & in c. uergentis. de hær. & in d. constit. inconsutilem, & in d. c. excommunicamus. eod. & uide in clem. fi. §. fin. per Card. & ibi in fin. ꝙ possunt dummodo pœnam pecuniariam distribuant in pauperes non sibi nec officio suo applicando, nisi ex causa necessitatis. & *illud* faciant in pœnitentiam inquisiti redeuntis non aũt pertinacis, An autem inquisitores habeant iurisdictionem in alio crimine ꝓcedente ex hæresi. dic ut per Are. in consil. 83. 80 † Item prohibetur inquisitor procedere cõtra diffamatũ ex sola diffamatione *si aliter* non constat saltem per unum testem Card. in clem. 1. §. pen. & clem. 2. §. fin. 2. q & in fi. q. eod. Contrarium tñ dr in c. ut officium. in prin. eo. in 6. Limita nisi prius abiurasset hẹresim, nam postea ex leui suspicione punitur grauiter, ut in c. accusatus. in princ. de hæreticis in 6. 81 † Item prohibetur retinere meliorãmẽta emptoribus bonorũ hẹreticorũ alienatorũ qñ reuocat alienata ut ꝑ Bal. in l. fin. §. fi. C. com. de leg. cũ restituere emptoribus teneat. Itẽ non põt retinere ꝑciũ ab emptoribus sed eis tenet restituere dũmodo fuerit cõuersum in utilitatem ueditoris. & nõ aliter ꝑ Bart. in l. 3 ff. de his quæ in fra. cred. & in l. chirografis. §. fi. ff. de admin. tut. Cyn. in l. fi. C. ad l. Iul. maiest. Ias. plene in §. itẽ si quis in fraudem.

fraudem, inst. de act. coll. 22. in uers. gl. magna, & ibi an teneatur ipse inquisitor soluere pcium uēditori rei alicuius ipsi heretico: 82 † Item prohibetur inquisitor tollere defensiones inquisito de hæresi, & exceptiones ei competētes cū eas admittere debet, nec pōt tollere, dic ut per Doct. post Anch. in exh. de iud. Item phibetur procedere contra abiurātem hæresim, nō obst. qꝫ pniam nō ęgerit, ut p Card. in cons. 2. de hæret. Dec. plene in consil. 137. in princip. 2. & 3. colum.

83 † Item nō pōt pcedere inqsitor gñalis cōtra eum contra quē pcessit spālis inquisitor datus à summo Pōtifice, ut dicit Dec. in d. cōs. 2. col. uer. non obstat. cum Papa cām cōmittendo uīr ad se aduocare, & inferioribus prās pcedēdi est interdicta c. ad nostrū, de app. & per c. istud. de off. deleg. & gl. in c. per hoc de hæret. in 6. cum allegatis per Dec. ibi. 3. col.

84 † Versa aūt uice inquisitor pōt procedere, & inqrere de oībus speciebus hæresis, de qbus supra, pter in casibus supra proxime, & in d. cle. si in fi. ubi super illis errorib. cognoscit, & per Bald. in l. nemo. in fin. C. de sum. Trin.

85 † Item pōt procedere cōtra quascunq; personas laicas, & ecclesiasticas ēt exēptas, & priuilegiatas, ita dicit tex. in c. ut nr̄m. §. denique, de hæret. in 6. & in d. c. ad abolendam, in fine & ibidem per Felyn. 1. colum. uersic. ult. not. uide in cap. accus. in fin. de hær. in 6. ubi contra religiosos præterquam contra episcopum ut in cap. inquisitores, eod. in 6.

86 † Item inquisitor potest procedere, & inqrere ēt diœcesano, & episcopo nō requisito, citare & ēt carcerare pōt, dūmodo non arctiores carceres, & ad tormēta pcedat, dr in d. c. p hoc, eo. in 6. & ī d. cle. 1. §. 1. & ibi p Car. eo.

87 † Itē prædictas psonas punire pōt ēt ex sola mētis cogitatione, licet signa hęresis nō probent cōfessione tn̄ ipsarū, ut dicit Bal. in l. si qs nō dicā rape, 2. & 7. col. C. de epis. & cler.

88 † Item pcedere pōt contra usurarios, ut eos cogat ad rei restōnem tm̄, non cōtra eos puniendos, ut p Bal in c. 1. §. ad hæc, de pa. iur. fir. 2. col. Ioan. Mon. in c. accus. de hęr. in 6. Fely. in c. excōmunicamus. 3. col. de hær. itē pōt bona per hæreticum alienata reuocare restituto tamen pretio ut supra dictum est.

89 † Item potest procedere contra impedientē iudæū baptizari, & contra Christianū si fiat iudæus, & cōtra iudæum baptizatum reuersum ad Iudaismum, & contra iudæū inducētem Xpianum ad Iudaismum. dic ut p Card. in d. cle. 2. §. 1. de hær. & uide tex. in c. contra Xpianos, de hæret. in 6. & in cōst. reg. apostātes de apost. Item punire potest dicētē aliqd contra fidē licet iocose, dum tn̄ non ut hæreticū puniat, nisi ī dicto psistat, ut si dixerit se habiturū uxorē ī alio seculo, & alia uerba pferat iocose, ut p Car. ī d. cle. i. §. nos. de sū. tr.

90 † Itē pōt concedere usum, & portationē armorū, ut si dn̄s tpalis impedierit eū punire ut turbatorē Car. in clem. 2 §. porrò, de hær. dum tamen non excedat metan. d. §. porrò.

91 † Item pceditur cōtra iudæum receptātem Xpianum apostatam, uel iudęum purum Xpianum ementem, & circuncidentem, uel Xpianam accipiat, & faciat eā Iudaizare, & eam accipiat in uxorem, uel contra emētem Xpianum, & reuendentem contra l. 1. C. ne Xpian. mand. uel cōtra iudęos crucifigentes Agnum in die Veneris sancta, de qb. p Old. in cons. 36. plene. Item recipere pōt testes ēt facta publicatione in causa, ut p Marsilium in practica in §. sequens qō. & etiam non citata parte, ut in l. de unoquoque. ff. de re. iudicata. ubi per Marsilium, & infra dicetur.

92 † Itē inquisitor pōt subdelegare, ut in cle. 1. §. uerum de hęret. & cle. 2. §. 1. eod. & ibi per Card. post glo. & per eundem in cle. §. & qa 2. q. Alex. in l. more. 1. col. uer. item not. ff. de iurisdōne omnium iud. & ēt in fine, dic. l. qꝫ pōt uicariū cōstituere, & uide gl. in d. gl. 1. in uer. ipsorū commissariis. Itē pcedere potest ēt mortuo constituēte spāle crimē ut mortuo mādāte iurisdictio non finiat fauore fidei, ut expressum est in c. ne aliq. de hęret. in 6. Ang. Paul. Alex. Ias. & aliis in d. l. more. q̄ iuncta legīt cū l. & qa. ff. de iurisd. omn. iud.

93 † Itē pn̄t cogere officiales laicos ad auxiliū & brachium pstandum seculare imparciendum sub pœna, ut in c. ut inqsitionis, & c. ut commissi, de hæret. in 6. & in c. psid. & in c. accus. §. deniq; eod. & in cle. 2. eod. & in cap. ad abolendam, & in cap. excommunicamus, eod. & ibi per Panor. & Fely. & per Matth. in procemio constitutionem reg. in prin. Et potest puniri impedientes offm̄ inquisitionis, c. ut offm̄, & c. ut commissi. eod. in 6. Itē potest tollere omnia statuta, qꝫ consuetudines impedientes offm̄ inquisitoris, ut in c. statutum, de hæret. in 6. Itē potest inquirere post quinquēnium à morte hæretici, ut eius memoria dannetur, de quo per gl. in d. c. accus.

eo.in 6.& in c.2.de præscr.in 6.Pan. & Fely. in c.cum à nobis, de prescr. & dicetur infra. Item potest cogere hæredes inqsiti de receptatione, & fauore pstitis hæretico, q promisit sub obligatione bonorũ inqsitoru lagere pniam, tñ ante peractã mortuus sit accipere à dictis heredibus bona, & pniam exequi, ut dicit tex.in d.c.accusatus,§.si uero p his, de hær.in 6. Item procedere pñt contra blasphemãtes Deũ, & sanctos dũmodo moniti sint effecti incorrigibiles Matth. in const. inconsutilem, in gl.in uers.diuinæ maiestatis. Item procedere pñt cũ testibus excõicatis, sociis, & particibus criminis, & alios defectus habentibus, ut tradit in c.in fidei fauorẽ, de hær.in 6. Itẽ absoluere, & liberare pñt tales infamatos, aut de hæresi conuictos, ut dr in c.super eod.& in c.ut officium, §.1.de hær.in 6 in c.ad abolendam, eo.& in constitutio, inconsutilem, & in c.accusatus, eo.in 6. Item potest excõicare, & priuare officio pdicationis impediẽtes pdicatores cõgregationem circa inqsitionem, ut in d.c. accusatus, §.compescendi. Item põt pseq hereticũ confugientẽ in alia prouincia uel uenientẽ de alia prouincia in prouinciã in inquisitores.& ẽt pœnam cõmutare, & priuare pmotos à diœcesano beneficiis cum interuentu diœcesanorũ, & ẽt accipiendi libros, & processus inquisitionum p alios forte factos de quibus in tex. & gl. dicti c. ut commissi uobis. Itẽ pcedere pñt simpliciter, summarie & de plano, sine strepitu, & figura iudicii, & ẽt testibus non publicatis timore existente, & periculo in testiũ psona, adhibitis tñ doctoribus peritis, & religiosis, ut dr in c.fi.de hær.in 6. Item procedunt contra relapsos in hæresi post ab iuratam hæresim p quatuor illos modos de quibus in d.c.accusatus, & in d.c.ad abolendam. Item procedere pñt testibus periuris ut in d.c.accusatus, § licet, ubi

94 not. fauore fidei ut ibi dicit gl. † Et not. de istis inqsitoribus q si sunt plures in una prouincia hñt insolidũ iurisdictionẽ, & dñt delegati ad uniuersitatẽ causarũ, ut not.in c.p hoc,& in c.nec aliq.de hær. in 6.Io. And. in fi.de re iudica.in 6.non tñ ut ab omnibus hereticus puniatur sed ab uno, ut per Ange.in l.si pluribus, in princ. col.1.uer. ppea dixit Bald.ff de leg. 1.post Guid.de suza.in l si qa postea.ff.de iud. c.ut officium de hær. in 6.

95 †Not.tñ q si isti inqsitores male uersentur in eor ũofficio corrumpendo se, & alia grauamina inferendo, pñt ab officio remoueri à platis in prouincialibus, licet ab eis non habeant iurisdictionẽ, eis uero negligẽtibus ordinarii defendere debent sedi apostolicæ, nõ tñ amouere pñt, ita dicit tex.in clem. nolẽtes,§.notarii de hær.& ibi p gl. & Card.in clem.2.9.q.de rescrip.& ibi in fi.§. notarii, dicit q licet prælati hos amouere possint, tñ non pñt eos corrigere, ut ibi gl.in uersi. teneat, & de pœnis istorũ, in cle.1.§.fi.de hær. & d.§.notarii, & ultra illas pœnas criminaliter ẽt puniri pñt ut per Bal.in l.sciuerint, de excusa. tut. & post eũ habetur p apostil dũ

96 allegat dicit clem. 1. † Quandoque uero isti inquisitores delegantur ab epo, & sede uacãte capitulo, & dñt eorum delegati, & ẽt pñt inquirere, & procedere contra hæreticos sicut, & alii inquisitores, ut habetur in d.cle.1. §.1.& §.uerũ, ibi eius, & in c.fi.§.iubemus, ibi eo absente eius uicario, de hær.in 6. & ui

97 de gl.in d clem. in uers. consensum. † Viso qui inquirere, & procedere pñt & de eorum officio, & ptãte, modo contra quos inqri, & procedi possit uideamus, & sic de secundo. Circa igitur fm dicendum est q quilibet de heresi inquiri, & accusari potest ẽt religiose psonæ, & sacerdotes, c ad abolendã, de hær. & c.accusatus, in fin.eo.in 6. & ẽt exemptæ psonæ, & priuilegiate, c.ut officiũ inqsitionis, §.deniq;.de hær. in 6. & c. excõicamus. eo.ẽt eps, ut in c.inquisitores.de hær. in 6.& ibi not.gl.in uer. apostolicæ, qñ specialiter committit inqsitoribus in eorũ literis, imò tales acrius, & grauius puniẽdi sunt, ut dicit

98 tex.in d.c.accusatus in fi. † Etiã Imperator de hæresi puniri põt, & deponi ut dr de Friderico Imperatore q fuit ob hæresim, & alia crimina depositus ut tradit in c. ad apostolicæ, in uers.de hæresi, & ibi gl.eo.uerbo, de re iud.in 6.& in c.ut inquisitionis, negociũ.ibi, tũc in deuotionẽ Romanæ ecclesie psistẽtẽ, & ibi in gl.in uers.tũc, de her.in 6.& gl. in c. si Papa, 40.dist.dic, & intellige ut per Bar. & Bald.in l.fi.C.de legi.q deponi potest per solum papã, & nõ p alium.15.q.6.c.alius.no. gl.in d.c.ad apostolicæ, & clem.1.§.fin.& ibi Card.de iureiur.in fi.Alex. post Bart. in l 1. §.1.ff.de requi.reis, licet gl.& Bald. in ca.1. ult.col.si inter do.& uassallis ori. & Bart.& Guil. in l. non ambigitur. ff. de leg. & in l. sed, & reprobari, in princ.ff.de excus.tuto.

dicāt deponi posse à populo R. à quo habuit imperium, l. 1. ff. de const. princ. tñ in d. l fi. cōcludit Bart. & Bald. ibi ꝙ à solo Papa per d. c. ad apostolicæ, vide Barb. & Alexand. post Bar. & Bald. in d. l. fi. & vide de Federico Imperatore ꝑ Matth. in plud. cōst. 1. q. ꝙ fuit depositus ꝑ Papam, & Isernia in plud. feud. & in proœ. cōst. vide per Card. in clem. 2. §. certum de elec. † Sed an Papa teneatur de hæresi ut deponi possit à Papā, & ꝑ quē erit deponendus, in quo dicas qđ ēt deponi potest ꝑ ꝑ hæresim non à se sed ab alio, vt a concilio, hic est tex. in d. c. si papa, 40. dist. & ibi ꝑ gl. vbi ponit de quibus tenet Papa, vt ex eis deponi possit, admodum. n. periculosum esset si vera fides q̄ in toto populo Christiano requiritur in capite non reperiat̄: vt dr̄ in c. miramur. 61. dist. ideo dixit gl. in c. acatius, 24. q. 1. vers. hæresim, Papam hæreticum minorē esse quolibet catholico, & de veritate d. gl an ꝑ notorio crimine si est incorrigibilis deponi possit ꝑ Dec. plenissime plusquā alius in cōs. 151. ꝑ totum, vbi multas refert opiniones theologorū, & canonistarū, & late disputat ī hoc, & uide Panor. in c. quoties, de simo. & in c. qa diligētia 1. col. de elect. & in c. cū venissent, & ibi Dec. 3. col de iud. & in repertorio, c. extirpandæ, § q̄ vero, de p̄ben. & in c. ꝓposuit, de cōces. p̄bē. vbi ab alio nō à se ipso deponēdus, & in c. significasti. 1. col. de electio. & in c. quāto, de translat. epis. vbi ꝑ cōciliū deponēdus est ob hæresim ꝑ Ioā. de Lig. in tract. de sent. excom. in fi 1. par. & ꝑ Boni. in rub. de hær. vers. itē not. vbi de Papa, & Imperatore Card. in cle. 2. cęterum de hær. & in §. nūcii, in fi. ubi per cōcilium aut successorē si cōgregari non pōt conciliū, & in c licet, de elec. Arch. ī c. fidei de hęr. in 6. & uide 17. dist. §. hinc etiam, & 2. q. 7. §. item cū Balaam, & dixit Host & Ioan. And. in c. proposuit, de conces. præben. & Floria. in l. sed, & loci. §. 1. fini. regū, ꝙ si Papa mandat aliquid qđ sapiat hæresim turbat statum ecclesiæ, & obediri non debet. † Et in tm̄ de hæresi puniri pōt Papa, ꝙ non licet nec pōt facere statutū ꝙ Papa de hæresi nō teneat̄, ex quo periclitaret tota ecclesia qđ nō licet 25. q. 1. c. sunt qdā, ita gl. in d. c. si Papa, in ver. à fide: Intellige tñ si esset incorrigibilis, sed si paratus esset se corregi, nec accusari, nec deponi posset, ut in c. apeite, & in c. 1. 23. q. 1. & c. dixit Apostolus, 24. q. 3. gl. in d. c. si Papa, in vers. à fide, tñ intelligendū erit in crimine notorio, & hæresi large, secus in propria hæresi: nā ēt si esset occulta accusari, & deponi posset, ut sentit gl. in d. c. si Papa, & Dec. in d. cōs. 151. 6. col. in prin. in vers. non esset verū. † Iudæi vero non pnt̄ accusari de hæresi, cum in eis non cadat hęresis, gl. in cle. 1. §. 1. de usur. Dec. in d. c. ex epistolę, col. 12. in q. de edictio, uer. cōfirmat̄ hoc, de ꝓb. Viso igit̄ de personis q̄ teneri, & puniri possint de hæresi, nunc de ꝓcessu hæreticorū videndū est. † Circa igit̄ tertiū dicendū est ꝙ læsæ diuinæ maiest. crimen humanę lęsæ maiest. crimini æqparat̄, ut dr̄ in c statutū, el 2. de hær. in 6. not. gl. & Saly. in l. 2. C. ad l. Iul. maiest. imò longe grauius est æternā offendere maiestatem quam tpalem, ut in authen. gazaros, C. de hær. c. uergentis, eo. tit. c. 1. §. gazaros, de statu. cōtra lib. eccl. gl. & tex. in cōst. reg. incōsutilē, vbi grauius crimē censendum erit diuina nanq; gr̄a humanis debet p̄ualere legibus. §. hinc aūt, in authen. de mona. ideo in modo ꝓcedendi in hoc crimine qđ in alio humanæ lęsæ maiest. crimine statuitur, & hic statui vr̄ vt dicit tex. ibi per oīa volumus obseruari, & Ang. ī gl. che hai tradito la tua patria, vers. q̄ro an sacerdos, & p̄ced. col. vbi statutū in uno, & in alio statutum censet̄, & ꝑ Matth. in cōs. 1. & ꝑ gl. in d. cōst. inconsutilem, & ideo sicut in illo procedit̄ ita, & in isto, & ideo sicut in illo crimine ꝓcedi solet ꝑ inquisitionem, denūciationem, & accusationē simplr̄, summarie, & de plano, absq; strepitu, & figura iudicii, ut hr̄ in extrauag. ad reprimendā, ita, & in isto crimine: ut tradit̄ in c. fi. de hær. in 6 in prin. & in cōst. inconsutilem, & ibi ꝑ Matth. in 29. no. ꝙ ꝑ inquisitionem ꝓcedi possit constat ex c. in fidei fauorē, iuncta gl. in ver. inqsitionis, & in c. ut officium inqsitionis, & in c. inquisitores, & in c. ut inqsitionis negociū, & in c. fi. & in c. ne aliqui, & c. pręsidentes, & c. ꝑ hoc, de hær. in 6. & in clem. 1. & 2. eo. in qbus modus tradit̄ ꝓcedendi in inquisitione tex. in l. apostatarum. C. de aposta. & in l. nemo. C. de iudæ. & in reg. dictat d. cōst. incōsutilem, ibi nemine ēt deferente, & ibi per officiales inqri hęreticū vltra tradita in dictis c. & in cle. 1. & 2. per Card. in cle. 1. § fin. de vsur. & in d. cle 1. & 2 de hær. & ne dum in hoc crimine sed ēt qñ iniuria facta est ecclesiæ, epo, & alii personę ecclesiastice, & reli-

giosæ:nam tunc ex offō procedi potest Bar. & Bald.in l.si quis in hoc genus. C. de ep. & cler.gl.& Matth.in d.cōst.inconsut.in ver.diuinę maiest.& in regno extat, c.sup iniuriis illatis ecclesię.& personis ecclesiasticis,ut ex offō procedi possit p iustitiarium puinciæ: 103 † Et an ordinem iudiciorum seruare debet inquisitor, dic vt p Canonistas post Innoc. in c.exhibita.de iud.& Bald. in sua marg. in ve s.inqsitio,& dic ut ibi in c.fi.&.c.per hoc, in fin.de hęr.in 6.cumul.in loco & mā inqsitionis,de qua per Ang.in l.si uac.C.de bon. uac.lib.11.& Ang.in gl.hęc est qdam inquisitio.& p Bar.in d.cōst.ad reprim.in versi.p inquisitionem,& Mar.in pra.in §.cōstante, formā aūt inquisitionis vide per Spec.in tit. de teste.§ 7.ver.porrò de denunc.dic ut in d. cōstit.incōsut.ibi etiam nemine deferēte, & d.l.apostatarū,& per Matth.in d. cōst.inconsut.19.not.arguit ex ad extrauag.ad reprim. ibi per denunciationē, de qua ibi per Bart. & Ang. in gl. necnon ad denunciationem. 104 † Procedi etiam pōt in hoc crimine per exceptionem, ut sentire vr gl.in d.c. in fidei fauorem,in ver.inquisit.de hæret.in 6. speciale tn de quo in d.c.in fidei q testes excōicati,& participes,& aliiinhabiles admittantur fauore fidei, non habet locum qn per exceptionem,aut accusationē procedet,sed qn p inquisitionem,ut dicit ibi gl.in uer.inquisit. [illegible] plus se habeat inquisitio, & fauora [illegible] exceptione,& accusatione, 2.q. 7. [illegible] eps,& uide per Matth.in constit.ut uniuersis,3.not in fi.ubi in causa hęresis statutum faciēs mentionem de accusatione nō 105 extenditur ad inquisitionem.† De accusatione vero patet in c.accus.& in c.fin.in ver. accus.de hęret.in 6.& not.in d.c. in fidei fauorē,ver.inquisit.& in d.l. apostatarū, & dr in d.const.inconsut.& per Matth. ibi. 19. no. & in d. extrauag.ad repr.ibi p accusationē, 106 † Circa quam accusationem sciēdum est, hoc hęresis crimen publicum esse, & ad quē liber ius accusandi spectare, ut dicit tex.in l. Manich.C.de hęret.& in d.l.apostatarum, & dr in d.c.constit.consutilem, ibi inter cetera publica crimina numerentur,Ang.in gl. nec non ad quærelam. 4.col.Bald.in rub. C qui accus.poss.2.col.& in l.reos, 2.col.C.de acc. imo crimen etiam publicū est ubi iniuria fit ecclesiæ,aut personę ecclesiasticę,ut dr in l. si qs in hoc genus,vbi Bart.C.de ep. & cler. & in l.1.§.huius studii.ff.de iust. & iu. Alex. post Bart.in l.1.ff.de pub.iud.gl. in d. const. inconsut. in ver.diuinę, & ibi per Matth. in 15.not.& licet ritus magnæ curiæ in regno, incip.item q nullus laicus admittatur,tanq unus de populo,dictet nullum admitti ad denunciandum de aliquo crimine, tanq vnus de populo,nisi suam,vel suorū prosequatur iniuriam ex quo dici uideatur in regno non hre locum ti.ff.de pub.iud. ut quilibet de crimine publico accusare possit, tn speciale est in hoc crimine,sicut in crim.læsæ maiest. humanę, iuxta doctr.Bart.in d.l. 1 ff. de publ. iud Imò etiam iste ritus locum habet in his duobus casibus,nam iniuria facta diuinę, & humanę miestati, & religioni, omnibus facta ur,ut dicit tex.in d.l.Manic.& in d.l. apostat.& in auth.quō op.ep.§.licentiam, & gl. in d.const.inconsut.in uer.diuinę maiest. cū ergo omnibus facta censeatur iniuria quilibet propria non aliam prosequi ur iniuriā, merito & in his locum habet, d. ritus idem qn fit ecclesiæ,aut epo,& personæ ecclesiasticę per d.l.si qs in hoc genus,ubi Bar.& Bal. & Matth.in d.cōst.inconsut.in d.gl. diuinæ sub ea rōne, q omnibus facta censeat iniuria his personis illata, & licet in exorbitātib. extensio non soleat fieri in casu ficto,ut est in talibus delictis,& iniuriis,ut plene tradit Ias.in auth.quas actiones.C. de sacr. eccl. & Mod.in rub.ff.de acq.poss.in extens.clem. 1. de hęr.tn fauore publico ut in pmissis casib. p d.l.si quis in hoc genus,& 17.q.4.c si quis deinceps,& 24.q.3.c.quisqs, & Matt. sentit in const.inconsut.in gl diuinę, ver. in ea admittit talis extensio,ut p Fely plene in c. nō nulli,in prin.24.col.de rescrip.Bar.in l. si cōstante in prin.19.opp ff.de sol.mat.gl.in l.illud,C.de sacros.eccl.& plene Mais.in consil. 54.circa fin.& cōs.57.& 94.& per Matth.in cōstōne si quis aliquem,& Ang.in gl.necnō 107 ad querelam.†Et not.q licet aliquę personę prohibitæ, uideantur accusare de quibus in l.qui acc.C.qui accus.po.ut infames, mulieres,serui,& ceteri de qbus ibi & per Bald. in rub.C.qui acc.non po.et Gand.in 2. rub. et Ang.in d.gl.necnon ad querelā, et Spec. tit.de acc.§.1.tn in hoc criminis admittuntur oēs,sicut in crim.lesę maiest.hum.tradit in l.famosi,et in l.se,ff.ad l.Iul.maiest.Bar. in d.extraua.ad reprimendam,in uersic. per accusationem Gand.in d, rub. 2. hr in hoc

crimine

crimine in d.l.apostatariũ, & in gl.in d.cõst. inconsutilem,in uer.diuinæ Ang.in d.gl. nec non ad querelam.5.& 6.col.uers.10.repellit, & in gl.che hai tradi.la tua pat.2.col.uer.q̄ro q̄s possit accusare, & licet ita gñaliter, & in distincte diximus cõtẽtos, & mẽtionatos in locis supra admitti ad hæc crimina accusanda, tñ ibidem continet nonnullæ ꝑsonæ q̄ ẽt in dictis casibus non admittũtur, ut in illis q̄ repelluntur aut defectu naturali aut diuino defectu naturali,ut infantes,& pupilli doli nõ capaces, & furiosi,muti, & surdi à natura:nã isti tales ex defectu naturali nõ admittunt.ꝑ id quod dixit Bal.in rubr.qui accus.nõ po. 3.col.uer. q̄ro si statutũ.ubi dixit si ꝑ statutũ dicat quẽlibet admitti ad accusãdum in aliquo crimine, quod tales non admitt. licet ex defectu ciuili ꝓhibiti, eo casu admittãtur, intellige tñ in pupillo non doli capace,& in furioso, & mẽte capto ꝑpetuo secus in hñte lucida interualla,& ĩ muto,& surdo à natura,non aũt insurdastro,aut per accidens cũ utrunq; defectũ non habeat ut ꝑ Bal.in d.rub. & ꝑ Ang.in d.gl.nec non ad querelam. in fi.7.& in prin.8.col. ubi de minore,& ita ibi declarat. Defectu aũt diuino, ut in excõicato. nam prohibet ꝑꝑ periculũ participationis ut in c.pia, de excep. Bal.in d.rub.3.col.uers. queritur, & Ange.in d.gl. necnõ ad querelam.6.col.uer.7. excõicatus, & Spe.in ti.de Accus §.1.uer.item ꝙ est anathemathizatus,& excõicatus.idem dico de hæretico, cum sit excõicatus non admittit. c.excõicamus,de hær.Spec.in d.§ 1.uers item excip. ꝙ est hęreticus. 2.q.7.c.pagani hæretici,& 4.q.1.c.1.& seq.& licet ẽm ius ciuile admittat cõtra hęreticũ.d.q.7.c.si hęreticus tñ ut ubi tradit, gl.1. secus est ẽm Canones ut ibi in fi.uel ut ibi dicit gl. intelligit in hæretico minore,& large sumpto,nõ in ꝓprio hær.à fide Cath.deuiante: & ibi gl.ẽt sentire ur.ꝙ excõicatus non admittatur ad accusandum,& d.c 1.4.q.1.cum saltem large hęreticus dicatur,ut ibi dicit gl.in c.2.4.q.1. & gl.in d c.si hæreticus.in fi. quilibet prædictorum modo de quibus supra excluditur ab accusando,etiam in his criminibus ẽm canones,licet forte ẽm ius ciuile non procederet, ut ibi dicit gl.in d c.si hæreticus, uidelicet in casu illo tm̃ qñ accusat de hęresi hæreticus in odium immanitatis criminis idem in crimine læsæ maiest.humanæ cum ut supra parificentur.Quod autem dictum est in infante,& doli non capace, secus est in impubere doli capace,adulto,& minore:nam isti in talibus criminibus admittuntur cum tutoris aut curatoris auctoritate, sicut in alijs ita Spe.in d.tit.de accus §.1.uers. item excipitur quod est pupillus,ubi in crim.lęsę maiest.admittitur cum tutoris auctoritate Gand.in d. rubr.2.col.& erit speciale, ex quo in ceteris non admittitur nisi suam uel suorum prosequatur iniuriã l.2.ff.de accusatio.Bald. in d. rubr.2.col.uers.quidam ꝑꝑ ætatem. & uide per Marsil. in cons.1. ubi ponit quis de crim. læsæ maiest.potest accusare, & testificari, & de pupillo. Item à prædictis excluditur inimicus,nam ẽt in his casibus exceptuatis excluditur dummodo sit inimicus capitalis, ut dicit not. Spec. in d. tit.de accus §. 1. in fin. Aug.post Ang.in d.gl. necnon ad querelam uersi.20.repellitur inimicus ubi de inimico Marsil.in consil.12. uers.2.non probant rõne inimicitiæ,& in l.1.§.preterea,1.col.ff.de quæst.& uide Spe.in d.tit.§ 1.ubi ponit quæ personæ repellluntur ab accusando: & tãdẽ circa fin.uers.in summa dicit, ꝙ illæ personę quæ prohibentur admittuntur tñ in aliquibus casibus,ut ĩ crim.læsæ maiest.hæresis,simoniæ sacrilegii,& alijs de quibus ibi: tñ inimici non admittuntur: & uide ꝑ Iser. in c.1. §.diuina quoq;,& humana:de statutis cõtra libertatẽ.eccles.ubi arguit ꝑ, & contra tãdẽ distinguit in ꝓpria hæresi,& ꝑfida, & in large sumpta ut ibi. 108 † Sed an requirat ꝑsonæ accusatoris legitimatio, ut si accuset filiusfa reqrat patris consẽsus, ꝑ ut magis cõiter tenet in l.fi.§.necessitate.C.de bon. quæ lib. & ꝑ Ang. & Aug. in gl. necnon ad querelã, uer.q̄d u filiusfam.Gãd.in rub.de filiofam. accusatore & in rub.de uar q in mal.6 col. Bel.in pra.in rub.de cau.crim 3.col uel si accuset pupillus,adultus,aut minor, q̄ nõ pñt accusare nisi cũ tutoris auctoritate,aut curatoris ut dñt.d.Doc.& Mar.in prac. in §.expedita, & in §.sequẽs q̄õ, in q̄bus ẽt dr̃ ꝙ si est minor, & in patris ptãte ꝙ ambo interuenire debẽt,& autorare,ad eo ꝙ pater ut pr̃, & curator ut curator,alias nullus reddit ꝓcessus.ibi dñt.& Spec.in ti.de acto.uers.item ꝙ est filiusfa.ur̃ dicere ꝙ ẽt in his casibus absq; tali legitimatione ualeat iudicium, nã cũ in his casibus ꝓcedat summarie,& de plano,sine figura iudicii, c.fi.de hær.in 6. & in extr.

ad reprimendam, sequitur quod ordo iuris etiã in substantialibus non requirantur, per tex. in cle. sæpe, de uer. sig. & ibi tradita per Ioan. And. Geor. na. & Lãf. in si. rep. & per tradita per Bar. in d. exarauag. ad reprimendam, & Cano. in cap. in olim, de acc. & doct. Bart. & Bald. in l. nec quidquam. § de plano. ff. de off. proconf. Car. in cle. 2. de iud. & per Par. in tract. synd. car. 99. seq. & seq. Spec. in tit. de inq. §. nunc tractemus, uers. quid igitur, & Ioan. And in d. c. fi. de hær. in 6. in gl. figura, & per Mat. in cõst. pacis cultum. 5. not. uers. item requiritur ordo iuris, cum in iis, criminibus summarie, & de plano procedatur per d. c. fin. ergo, non requirit legitimatio personę, cũ ordo iuris et substantialis non requirat in contrarium, nã licet ita procedat & substantalia iudicii, & ordo iuris non requirat tñ non tollũtur ea quæ sunt iuris naturalis, ut citationes, defensiones necessariæ ut per eos traditur in d. locis, & per Bar. in d. extrauag. ad reprimendã, in uer. figura, & Par. ubi supra, sed legitimatio personæ, ut inquit Bar. in d. uer. figura, respicit ius naturale, & defensionẽ ideo legitimatio personæ requiritur, idẽ dicit Bar. in l. nequidquam. §. de plano. ff. de off. proconf. & Par. in d. tract. Card. 99. & seq. & car. 88. col. 4. requiritur ergo legitimatio personæ, alias processus nullus redditur, quod uerum crederẽ in pupillo, & impubere, non aũt in filio famil. cum plerique concludãt in criminibus publicis non requiri consensum patris, sed ad cautelam concludunt interuenire dñe, sed deficientibus aliis substantialibus, & ordine non seruato licet seruari debeat, non tñ per hoc annullatur processus, ut dicit in d. clem. sæpe, & Spec. in d. §. nunc tractemus uers. quid igitur.

109 † Sed quid accusatio fuerit inepta, & non rite facta, an ex quo ita procediturex substẽtetur Bar. in extrauag. ad repri. in uer. accus. in uer. inquis. uidetur tenere, quod ex quo proceditur per accusationẽ ut procedi possit sẽm formã illius legis, quod accusatio debet esse ualida, & recta, maxime in appositione loci, & tpis sẽm l. libellorum. ff. de accus. 3. q. 7. c. libellorũ cũ talis appositio cõcurrat defensionem rei, ut melius possit se defendere, ut dicit Bald. in l. cum fratrem, & l. 1. ff. de his quibus, ut ind. & in l. in causis. ff. de accusat & in l. mora. ff. sol. matr. & in l. 2. C. ubi poss. & in l. ius ciuile. ff. de iust. & iu. & Bart. & Ang. in d. l. libellorum. & per Marsil. in consi. 49. in fi. in addit. circa quas defensiones non suppletur beneficio d. extrauag. ad reprimendam, & per tradita per Par. in d. tract. car. 100. ubique per c. detestantes, non suppletur defectus d. l. libellorum, nec per cle. sæpe, dic quod licet interuenire debeat, & apponi in accusatione, non tñ per hoc redditur nullus processus si non apponantur, ut condemnari non possit constito de pdictis criminibus, cum crimina qualitercunque clarue rint puniẽda sunt: ut inquit Iser. in const. si damna clandestina, & in const. iurisgentiũ, & 3. q. 4. c. ecce, & tanto magis in crimine hær. quod loco non circunscribitur, cum sit delictum in genere, ita Bal. in l. 1. C. qui accus. non po. & Ang. in d. l. libellorum, & in auth. quõ opor. episc. §. fin. ubi dixit quod contra committentes delictum contra Maiestatẽ diuinã, tenet processus sine solẽnitate. l. libellorum Aug. post Ang. in gl. hæc est quædã inquis. 7. col. in add. locus, & tps, & quod dictũ est de accusatione. Idẽ de inquisitione, ut talis solennitas non requiratur, ut per Bart. in d. extrauag. in uers. inquisitionẽ & in hoc crimine, ut per parid. in d. ch. 100. col. 4. in fi. in uer. an per d. c. & Aug. in d. gl. in addit. locus & tps, & Bal. in d. l. 1. C. qui accus. non poss. & in l. edita. C. de eden.

110 † Item not. quod licet in aliis criminibus procedi non possit per inquisitionem absque diffamatione, ut in c. qualiter & quãn, de accus. & per Ang. in repet. l. si uacantia. C. de bo. uac. & Ang. in gl. hæc est quædã inquisitio, & Mar. in §. constãte nu. 16. cum seq. in pract. tñ in his criminibus procedit inquisitio absque diffamatione, ita Bar. in d. extrauag. in d. uers. inquisitione, & per Car. in clem. 1. §. pe. & in cle. 2. q. 2. de hær. Aug. post Ang. in d. gl. hæc est quædã inquisitio, in addit mero officio, & ibi dicit tex. alleg. per Card. in c. excõm §. adiicientes, de hæret. nõ probare, tñ uoluit inducere Card. ut inducit Bar. in extrauag. quoniam, qui sint rebelles ibi publice, aut occulte, & sic si occulte ergo diffamatio non requiritur in illo casu, sic ẽt dicit in d. §. adiicientes. ibi, aliqua occulta conuenticula celebrãtes, tñ ibi dicitur fama fuerit.

111 † Aduertendum tñ est quod si facta, & forma accusatione, aut inquisitione citatus cõpareat, quod tunc lis erit contestãda, & respõdendũ super accusatione, aut inquisitione, ut dicit in d. extrauag. ibi uel is foret legitime contestata, ex quo uers. innuitur quod si præsẽs esset dñet lis contestari, & sentit in hæresi, c. cum

contumacia, de hær. in 6. ibi, ut de fide respõdeat, non tñ si non appareat, ex hoc ꝓcessus sit nullus, sed uigore dictæ extrauag. ualida retur si de maleficio cõstet per d. clem. sæpe, in fi. eo. maxime, ex quo qnælibet oppõ, & actus sequens hretuim litis cõ testationis, ut in qt Ias in l. nulli. C. de ꝑc. & Par. in d. trac. ch. 98 & seq. in comm. c. detestantes. † Si autẽ citatus non comparet, tunc in eius contumaciam procedi põt, d. extrauag. ad repr. in prædictis criminib. & hoc est in his speciale, cum rĩr in capitalibus parte absente ad diffinitiuam sñiam non procedatur, l. absentem, ff. de pœn. Bar. in d. extrauag. in uer. contest. & possent testes recipi ea non contestata, ut per gl. 2. in c qm̃ frequẽter, ut lit. non cõtest.

112 † Et ex hoc sequitur ẽm Dyn. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub iud. ꝙ in istis casibus admitteretur procurator licet in capitali. realiter nõ admittatur, d. §. ad crimen. Bar tñ in d. extrauag. in uer. legitime, tenet contra Dyn. quod procurator interuenire non posset bñ tñ defensor, & quilibet admittitur ad ostendendam eius innocentiam. & plene per Mar. in pract. in §. sequitur 5. col. uer. item põt ẽt, & in l. lege Corn. §. fi. ff. de sic. in hæresi aũt nõ statim ꝙ est contumax comdemnatur, sed ꝑ annum expectatur, qui si nõ comparet infra annum, tunc cõdẽnatur ut hæreticus elapso anno, ita dr̃ in d. c. cum contumacia, de hær. in 6. An aũt in crimine hæresis admittatur procurator, dic ꝙ si in ceteris capitalibus, & non ita grauioribus procurator nõ admittit̃ multo magis in his admitti nõ debet, tñ reo exũte abñte põt de innocentia docere nõ ut procurator, sed ut ql̃bet, ut dicit Bar. in d. extrauag. Mar. ubi supra, & intelligo supradicta dubia qñ dubium esset an sit hæreticus, alias enim si constat hæreticũ esse nullo modo admittit̃ alias esset procurator excõicatus per c. si aduersus. de hæret. ut si esset suspectus qs de hæresi citatus ut rñdeat, & effectus si cõtumax tũc infra annum iuxta d. c. cũ cõtumacia, posset cõparere qs, nõ ut procurator, sed ut ql̃bet ad ostendendũ suã innocentiã.

114 † Sed an aduocatus admittatur, an uero aduocando esset excõicatus, ur̃, ꝙ in prædictis aduocatum, & quẽlibet defensorem non admitti, sed fore excõicatum, ut dicit tex. in c. si aduersus. de hęr. ubi expresse aduocatis interdicitur aduocationis offm̃ in tali crimine, & in c. fi. ibi, absq; aduocatorũ strepitu, de hær. in 6. facit tex. in c. excõicamus. §. cred & in c. sicut, de hær. & in c. 2. & c. accus. §. si uero, & c. ut inquisitionis offm̃, in princ. & c. contra Christianos, & c. ut inquisi. negocium, de hęre. in 6. & in auth. cred. C. eo. & in c. 1. §. cred. de stat. contra lib. eccl. tex. in const. in consul. in fi & ibi plus dicit gl. ꝙ in hæresi, & crimine læsæ maiest non tenet rescriptum pro eo impetratum per l. 1. C. de sum Trin. l. Arr. C. de hær. l. 2. C. de off. uic. & in crim. læsæ maiest. in l. quisquis, §. denique. C. ad l. Iulia. ma. in quibus iuribus dicitur puniri defensores, auxiliatores hæreticorũ, & cõmittẽtium crimen lęsę maiest. sed clarum est ꝙ ubi ꝓhibet̃ auxilium pręstari ꝙ tunc ẽt aduocari prohibetur, ut dicit Ang. in gl. And. auxil. Gand. in tit. de bãn in prin. 6. col. uers. Item pone in statutis. Bar. in l. post leg. §. sunt q. & §. is uero, ff. de is quib. ut ind. Alb. in trac. stat. 4. p q. 32. Nell. in tract. bann. 3. par. 2. temp. q. 26. & Bar. in d. §. deniq., in cõtrarium ur̃, nã aduocationis offm̃ est publicum, & cuilibet licet aduocare. ff. & C. de postu. l. seruũ quoque, §. pub. ff. de procu. nec uerum est quod aduocãdo præstari ur̃ auxilium & defensio, sed aliter intellr̃ de auxilio, & defensione proprie, & ita tenet Bart. in l. furti. §. ope. ff. de fur. & Alb. in d. tract. 4. par. q. 33. ubi dicit se defendisse inculpatos de hæresi in consistorio publico annullando processum factum contra cõitates per Papã Ioãnem XI. & obtinuit, uide Aug. post Ang. in d. gl. And. aux. in uer. aduocando nõ obstat tex. in d. c. si aduersus, nã non loqtur qñ quis de hæresi inculpatur an tunc liceat pro eo aduocare. sed loquitur qñ alibi agunt, aut cõueniuntur in aliis causis, tunc non licet eis præstare patrocinium, ita ẽt ꝓhibet notarios ꝑ eis cõficere instr̃m, non aũt loquitur. ꝙ non liceat ipsos defendere allegãdo eos nõ esse hæreticos, uel ẽm Pan. loquit̃ in hæretico ponente qui ꝑ ecclesiam puniri non põt. Host. uero dicit loq in uero hæretico secus si uelit ad fidẽ reuerti, nã licet ꝑ eo aduocare. Ana. dicit in d. c. qñ qs negat hæreticum esse, & uult ostendere se nõ hęreticum admittitur, sed Gem. in d. c. fi. in princ. de hær. in 6. dicit admitti dr̃e ꝑ illũ tex. ubi dr̃ sine strepitu aduocatorũ, nõ ergo prohibetur aduocare, sed strepitus ꝓhibetur aduocatorũ, & negando strepitũ, & illã qualitatem cõcedit sine illa qualitate. Ioã. de Lig: in d. cap. si aduersus, refert Host. dicere, aut

hæresis est defensibilis, ut quia protulit uerbum iocose hæreticum, & tunc admittitur, & in hoc cõsuluit Oldr. in cons. 120. ubi allegabat, quod obiecta hæresim nõ saperent, & Dec. cõsuluit in cons. 237. quasi quod illa mulier nõ poterat inquietari per inquisitorem de hæresi & Alber. in d. q. 12. ex quibus distinguendum uĩr, quod aut cõstat illum hæreticum esse, uel declaratus est hæreticus ex claris probationibus, & tunc non licet aduocare per gñalitatem, d. c. si aduersus, & per tex. in d. const. incõsutilem, in fi. qui loquitur postquam est declaratus, & nollit reuerti ad fidem, & tex. in d. §. deniq;, aut res est dubia an uerba saperent hæresim, aut nõ cõstat hæreticũ esse, aut hæresis est defensibilis, & tũc aduocare põt pro eo, & defendere hæreticum non esse nec in hęresim incidisse, cautius tñ est ex licẽtia inquisitoris, uide Mat. in d. cõst. inconsutilẽ, 15. not. Fel. in d. c. si aduersus, in fi. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionem, 2. col. uer. si uero, de stat. cõtra lib. ubi simpliciter prohibet, & ita ẽt dici posset de procuratore admittẽdo, uel non: tñ maius dubiũ esset de procuratore cũ in capitalibus non admittatur.

¶ 115 †An aũt statim, quod citati comparent, aut capiũtur carcerãdi sunt; & macerãdi in carcere, an uero relaxari debent fideiussoribus de stãdo iuri, iuxta reg. cõst. humanitatẽ, & alia, c. reg dic quod statim põt carcerari iuxta tenorẽ cle. 1. § & §. sane de hær. seruata forma d. cle. nec relaxat dicit fideiussoribus Arg. d. const. humanitatẽ: ubi excipitur crim. læs. maiest. humanæ, ergo multo magis in diuina lęsa per d. cõst. inconsutilẽ: ubi maior ratio hr̃ ut ibi dr̃, & in authen. gazaros, C. de hær. & in auth. unde sumit. & in c. uergentis, eo. Circa uero torturã inferendam, & arctiorem carcerem infligẽdum, interuenire debet eps, iuxta cle. 1. §. 1. de hæret. & uide ibi in gl. tormẽtis, an in ieiuniis imponẽdis quæ uim tormentorũ hñt interuenire debet, & limita, ut per gl. c. si dei. de hær. in 6. ubi per inquisitionem proceditur secus si per accusationẽ, aut exceptionem tũc alteruter sufficit, & nõ uterq; requiritur ut su

116 pra fuit dictũ. †Et not. quod licet alias leui suspicio nõ stetur, l. 3. §. i. in fi. ff. de min. Bald. in l. fin. in fin. C. de prob. Gem. in c. habuisse. 1. no. 33. dist. tñ in hoc crimine statur tali suspicioni, ut dr̃ in d. authen. gazaros, ibi leui suspicioni, & in l. 2. & ibi gl. C. de hęr. in d. cõst. inconsutilem, ibi ẽt si leuis suspicio, & ibi gl. & gl. in c. literas, uer. uehemẽtem, de psump. & in ca. 1. de hær. intellige tñ non ad effectũ cõdemnandi, & puniẽdi cum ẽt ex uehementibus suspicionibus nõ condemnetur hæreticus, sed ex duobus testibus, ut cõcludit Oldra. in consil 209 sed ex tali suspicione peruenitur ad fidei examinationẽ, & disputationem ut ueritas appareat, & si deuius a fide ut puniatur nisi abiurauerit, sinautẽ non deuius, sed orthodoxus liberatur, ut dr̃ in d. iuribus. ita per gl. in d. cõst. incõsutilem, uer. ẽt & si leuis, & ibi Matth. iuncta gl. bene tñ si prædictæ suspitiones erunt sufficientes ad torturã procedetur ad torturam ipsam quã solus inquisitor, aut solus ordinarius inferre non potest sed uterque, ut dr̃ in d. cle. 1. §. & uide ibidem per Card. §. pen. & plene in cle. 1. §. fi. ult. q de usu. ubi de modo procedendi, & tortura inferẽ

117 da. †Sed an in utroq; crimine procedi possit ad torturam absq; dictis suspicionibus, & indiciis sufficiẽtibus, dic quod sicut in cæteris criminibus procedi non põt absq. indiciis, ita & in his in criminib. læsæ maiest. humanæ glo. Cyn. Bal. & Saly. in l. si qs, C. ad l. Iul. maiest. Ang. in gl. che hai trad. la tua pria, in princ. Matth. in const. monarchiam, 4. not. post gl. ibi licet Azo. cõtra in summa eo tit. cuius opinio nõ tenetur Brun. in tract. ind. 9. char. col. 2. Mars. in cons. 14. num. 20. & cons. 18. num 7. & cons. 46. 120. num. 35 & in pract. in §. constante, & §. diligẽter. col. 28. nu. 175. & in l. 1. in prin. & in l. de minore, in prin. ff. de qõ. Anch. in cons. 329. Capol. in cons. 40. & in d. locis per Mars. & ẽt in casibus in quibus datur arbitrium procedendi requiruntur indicia, ut in d. extraua. ad reprim. ibi prout uidebitur ita Mars. in dictis locis, & cons. 8. 5. 15. 20. 21. 27. 34. 42. 46. 49. 52. 62 & 69. cum ergo ambo crimina æquiparentur, ut in d. const. inconsutilem, ibi per omnia, statutum in uno, & in alio statutum censetur per dicta per Ang. in d. gl. che hai tradita la tua patria, uer. quæro an sacerdos. Et ex hoc etiam sicut in tali crimine nõ attenditur qualitas, & priuilegium personæ siue miles fuerit, siue doctor, siuę decurio, siue clericus, & alii de quibus plene per Brun. in d. tract. indi. 2. part & Ang. in gl. fama pub & Mars. plene in pract. in §. ex prædicta. & in d. l. 1. in princ. & in l. statu liber. ff. de qõ. Gand. in rubr. de qõ, & probatur in l. nullus, C. ad l. Iul. maiest. & in l. milites, C. de qõ. & not. in c. 1. de depos. & Ang. in d. gl. che hai tra. in prin. & in gl. fama pub.

uerſ.6.quæritur,& Mar.in l.edictum,in fin. & in d.§.diligenter.ita,& in hæreſi ut dicunt dicti doctor.in d.locis ꝙ in his duobus criminibus nullum attendatur priuilegium allegant gl.in d.l.nullus:ubi de ſimonia loquitur intelligentes. de hæreſi.& ex hoc ēt erit dicendum ſicut qñ proceditur per accuſationem in crimine læſę maieſt.humanæ accuſator torquetur una cum accuſato, ubi nō ſūt indicia,ut dr̄ in l.ſi quis.C.ad l.Iul.maieſt. ita,& in hæreſi qñ proceditur per accuſationem. † An aūt indicia quæ debent concurrere in tortura inferenda in his criminibus debeant eſſe talia qualia in aliis criminibus, ut quid ſi probetur aliquod iſtorū per unum teſtem de uiſu an debeat eſſe omni exceptione maior,an uero admittatur qui nō ſit huiuſmodi,quid.n.ſi eſſet infamis,aut aliter nō integre an faciant iudiciū uidetur,ꝙ nō,cū in talibus criminibus etiam infames.& inhabiles admittantur,ut in l. famoſi,ff.ad l.Iul. maieſt.& in cap.in fidei fauorem.de hæreticis in 6.not.gl.in l.3.§.l.Iul.ff. de teſtibus ca. licet heły.el primo.deſimo.& c. per tuas: & ibi Doct.& cap. fauorabiles. de ſimon. Soc. in tract.fallentiarū,in reg.415.fallent.1.Pa. in c.ueniens,gl.1.uerſ.oppo.de teſt.Doct.in c.per tuas.eo.Spec.in tit.de accuſ.§.1.Fel. in c.teſtimonium. de teſt.Iaſ.in l.1.C.de ſum. Trinit.& in l.fin.C.de his qui.ut indi.Lanfr. in repe.c.qm̄ contra.in uer.teſtiū depoſitio. uerſi.quæro an infames. de prob. facit nam qui repellitur ab accuſando repellitur á teſtificando.c.teſtes.4.q.1.ſed inhabiles alias ad accuſandum admittuntur in his criminibus ergo,& ad teſtificandum,cum ſi ſufficiāt ad condemnandum multo magis ad torquendum.In contrarium concluditur, nam licet admittantur tn̄ negari non poteſt quin non ſint inhabiles, d.c.per tuas ergo non facit indicium ut not in l.3.§.l.Corn.ff.de teſt.& ita tenet Alex.in conſ.11.col.2.uol.1.ubi dicit ēt in talibus criminibus non facit indicium Marſ.in pra.in d.§.diligenter.2.col. & in conſil.101.num.19.uerſ.& pro hac parte facit.& in conſ.102.uerſ.ſed contra dictum leonellum.Sed quid ſi tales non faciunt indicium ad torquendum contra inculpatum de hęreſi,quid fiendum,dic & debet ſe purgare,& ſi recuſauerit purgationem ut hęreticus puniretur.c.excōicamus.§.dicimus,& c.ad abolendam.§.qui uero.de hęr.auth.gazaros. C. eod.& d.conſti.inconſutilem,& ſi uocamus non comparuerit, & effectus fuerit contumax, & per annū durauerit elapſo anno ut hæreticus punitur ut d.c cum in cōtumacia de hær.in 6.& d. auth.Gazaros.aut attendet inquiſitor uel ordinarius qualitatē ſuſpicionis,& ſi ita leuis fuerit condemnare,& puni redebet ad conſtruendum aliquem pium locum,uel eccleſiā dotare,ita dicit Arch. in c. accuſatus.§ ſi uero.de hęr.in 6. uide Matth. in d.conſt inconſutilem.18.no.uerſ.qd aūt. & uide per Paul.Ghir.in d.tract.de hær.8.q. 10.& ult.ubi no ꝙ licet alias ex prę́ſumptionibus,& ſuſpicionibus non damnantur, tn̄ fallit cā hæreſis in qua dicitur uiolentiſſima ꝑſumptio indubitatam,& euidens probatio quod tn̄ intelligas in caſu,d.c.in ceteris,in qbus tacite cōtrahitur hæreſis,& qñ eſt relapſus,ut d.c.accuſ.& c.ad abol.§.illos,& Mat. in d.cōſt.inconſutilem in gl.nolunt agnoſcere,nam de pn̄ti præſumitur, niſi ꝓbet cōtrariū & fuerit emendatus ſaltem ꝑ tres annos Dyn.in l.ſi cōſtante.§.ſi bona in apoſt.ff.ſo. ma.Bal in l.nō ignor.C.ad exhi.& in c.1.de feu.da.in6.l eg.cōmi Barb.in c.teſtim de teſti.Corſ.in ſing.in uer.ꝑſum. non tn̄ de pn̄ti ꝑſumitur in futurū ut ibi,alias extra hos caſus ſola ꝑſumptio non ſufficeret,idem dic in ſimonia,ut in c.ex literis,ca.illud,& c.tertio loco.de ſimo Marſ.in rub. C.de ꝓb.car. 14. in fi.uerſ.modo uenio ad alia, ubi de ꝓbōne ꝑſumptionis ibi fatendum tn̄ eſt,cum hęreſi æqparetur,ut dicit Ang.in gl.che hai trad.la tua pat.& ibi ꝑ d.Paul. Ghir. de præſumpt. ubi diſtingue inter leuē,& grauem ſuſpicionē,& de relapſo.† Sed quid ſi nulla ſunt indicia neq; præſumptiones,& ſuſpiciones aliquæ ēt leues,ēt ꝓceditur ꝑ accuſationē, an accuſator poſſet indicere duellū accuſato,& ꝑ duellum ꝓbare uult tale crimē, ſicut ī cri. læſ.maieſt.humanæ poſſet ut ꝑ cōſt. monarchiā uidetur dicendū admitti,nā ſicut in cri. læſ.maieſt.humanæ.admittiť,ut ī d.cōſt.monarchiā,ergo & in hæreſi, ut in ſtatutum in. uno ex parificatis,& in alio ſtatutū cenſeať, ut ſupra dcm̄ eſt,& ꝑ Iaſ.in l.tráſig.C.de tráſa.Itē duellū ex cōſuetudine ſolet ꝑmitti,ut d.Bal.in l.ne qs.C.depoſi.& in l.1.C.de lati. lib.tollet ī l.fi.C.de ꝓb.Alex.poſt.Bar.& Iaſ. in l.ex hoc iure.cōtrariū tn̄ ſtatuiť iur.cā. nā eo iure duella ꝓhibita ſunt,c.1.de cl.pug. in due.& in c.monomachiā,2.q.4.Iaſ.plene,& in d.l.

118 119

in d.l.ex hoc iure, & iure etiam ciuili prohibentur.l.1.C.de diglad.lib.11.& licet pmittatur in tali crimine p d.cōst.monarchiā.tñ hodie nō obseruatur,ut ibi per Iser. & Luc. de Pe.in d.l.1.& Matth.in d.cōst.1.not. facit dcm̄ Bal. in d.l.fi C.de pb.esset.n.damnare ex præsumptione quod non licet,ut ibi ēt in tali crimine,& sic non probaē crimen hæresis ex psumptione,& p Matth.ī d.cōst. incō sutilem,in gl.leuis.suspicionis,nisi ut supra, sed pbari debet p duos testes ēt infames, & alias d.c.in fauorem fidei,de hær.in 6. Mars. in d.cōs.1.& Alex.d.ii.cōs.facit dcm̄ Pan.in c.ueniens,ult.no.de testi.ubi crimē simoniæ est probandum plene,sed hæresis illi æqparatur ut supra,ergo.

120 † Intellige tñ & limita ut per gl.ibi in uers.inquisitionis,qñ per inquisitionem pcederetur,sed si p accusationem aut exceptionem locum non habet,nam testes debent esse habiles,& idonei,quod tñ si uerū esset magna,esset limitatio,& restrictio cum illud inductum sit fauore fidei,q cōsideratur qūo fuerit pcessum, licet inqsitio magis sit fauorabilis,& accusatio odiosa.2.q.7. c.si qs eps,ut dicit ibi gl.& in odiosis,& exorbitantibus licita sit extēsio ex identitate rōnis,maxime cum rō in lege scripta reperiaē ut in d.c.p ea q supradicta sunt,imò admittitur socius criminis,& ēt periurus nedum cōtra seipm,sed contra alios,dūmodo nō odio aut liuore,ut in c.accus §.licet,de hære.in 6. & per Paul. Ghir. in tract. de hæret. in q. 5. uer.pro qua opin.

121 † Sed an testes probent cōtra suspectū de hæresi parte nō citata,vr q non per l.si qñ.C.de test.& Bar.in l.fin.ff. de qō.Matt.in dec.131.num.4.& 5. Ang.in gl.fama publica.3.col.uers. & aduertas Bru. in tra.ind. in 1.q 1.par. Mar.in l.1.in princ. col 2.uer.& aduertas ne erres.ff. de q.Rom. in fin.366 Mars.in cōs.2.col 7.& cōs.8. 12. 15.18.29.35.46.51 & seq.& 59.95.101.120 123.& 130.& in pract.in § exped.& §. nunc uidendum in quibus,q nec ēt faciunt indicium.In contrarium est tex.in c.fi.de hæret in 6.per quem ita limitat prædictam regulā. Rom.in d. sing. 366. & Marsil. in l.de unoquoq;.in fi.12.col 5.uers item limitat etiā Lud.Rom. ubi supra. ff. de re iu.& plene in consil. 8.uers. non obstat illud quod allegabatur per partem aduersam,facit quod dr ī d.decis 391.& quod dicit Mar. in d.l.de uno quoq; in 50.casu ubi dicit in enormissimis partem non citari alle.Arch.in c.1.de hom. in 6.Fely.in cap.qm̄ frequēter, in prin. pen. col.ut lite nō cōtest. sed tale crimē hmōi est ergo,quod intellige,ut per Mar.in d cons.8. sm̄ terminos d.c.fin. de hær.in 6. qñ inquisitus esset persona potens,& licetur loquatur in publicatione testium,tñ idem est in citatione ex identitate rōnis,& timoris.

122 † Sed an attestationes testium publicandæ sunt,& processus publicandus ur q non ut dr,& in d.c.fin.de hæret.in 6. & nonnulli tradunt q publicatio processus non est de substantialibus,ideo eius cōmissio non uiciat, ut tradiē in l.pplatam.C.de sen.plene Alex.in cōs.120 7.uolum.Ang.in glos.dictum process. publ Matth.in const.pacis cultum.5.not.Par.tra. synd.ī cōm.c.de test.Lanf.in cle.sæp.de uer. sign.In contrarium colligitur ex text.in d.c. fin.de hæret.in 6.uers.ceterum ubi publicatio attestationum in hæresis crimine fieri debet.& in d.extrauag.ad repr.ibi eorū publicationē,et ā in causis in quibus proceditur sumarie,& de plano ut per Bart. in d. extrauag.in uer.figura,& alii in locis supra, nam talis publicatio concernit defensionē ut possit testes de falso redarguere , & aliter se defendere,ut dicit Bar.ibi,& gl.ī d.c.fi.in uer. indiciis,quæ defensio tolli non pōt qūocunque procedatur ut in c.ad apost.de re iud.in 6.& dr in d.extrauag.& Par.in d.cōmento, & Lanfr.ī d.clem.dic ut distinguitur in d.c. fin.q a ut est persona potens,& timetur de offensione testium , & tunc publicandi non sunt,aut non est potens, & tunc publicandi sunt,ut possit se defendere, bñ tñ si nō sunt publicati non ppa processus erit *nullus* per d clem. sæpe, in fin. q ita gl.in d.c. fin. in d. uers.indiciis,& Alex.in d.cons.120.& Mat. in d.const.pacis cultum.5.no.qui allegat gl. prædictam.

123 † Sed not. q si publice pdicat hæresim,tunc non requiritur examinatio testium,nec accusatio,uec publicatio , sed statim punitur,ut dicit Iser.in d.c.1.§.depręhēsi,de sta.contra lib.eccl.

134 † Sed an post publicatas attestationes testes examinari pñt in hoc crimine contra accusatum, aut inquisitum, vr q non per id quod dicit Bar.in d.extrauag.ad repr.in uer.figura & alii in d cle. sæpe,nam licet procedaē summarie,& de plano , tñ non pñt recipi testes post publicatas attestationes, dic & licet in aliis criminibus magis cōiter concludatur,q post publicatas

attestationes non pnt produci alii testes sup eisdem capitalis ad offensam p accusatorē, aut iudicem, licet in hoc Bar. contrarium dixerit in l. vnius, §. 1. ff. de qō. quem sequitur Ang. in gl. & d. proc. pub. & Marf. in cōs. 127. & Par. in tract synd. char. 60. col 1. & alii ut ēt per Mar. in pra. in §. sequens qō, & in d. l. vnius. §. cogniturū tñ cōiter tenetur q testes ad offensam recipi non pnt etiam ex offō iudicis licet ad defensam ēt post cōclusionem pnt, vt per Ang. in gl. cōp. in qui. & tot. neg. ver. quæro post publicationem processus, & Mar. in d. §. sequens, & in sing. 90. ubi etiam limitat nisi super nouis ita Saly. in l. fi. C. de qō. tñ licet hoc sit in aliis criminibus, in crimine hæresis indistincte pnt produci testes post publicatas attestationes ita Ang. in l. p hanc. C. de temp appell alleg. d. c. fin. de hęr. in 6. idem Gem. in cap. ut offm̄ §. uerum, de hær. in 6. & per Marf. in d. §. sequens, col. 1. & Bald. in l. eos §. si qd, in fi. C. de app. Fely. in c. fratern. 7. col. uersic. item limita in causa 125 hęresis. † Et no. q hoc crimen probat̄ si libri hæresis reperiant̄ penes inquisitū. Anan. in c. si qs eps, 3. col. de hęret. Ioan. de Fant. in c. sane profertur. 24. q. 2. ubi allegat rōnē quare secus est in vsurario, vt ibi dicit gl. & Matt. in d. const. inconsut. 16 not. q. 10. Arc. in d. c. sane. Rom. in sing. 322. allegāt p casu, c. si forte, 24. q 4. Mar. in l. q falsam, in prin. antep. col. vers. circa quam qōnem. ff. de fal. in pract in §. dilig. 16. col. versic. quæro ulterius si res furtiua, & ī cōs. 52. uers. restat modo, Arch. in c. quicunq; de hær. in 6. col. 2. ubi dicit nisi dictos libros cōbusserit, nā tūc ut hæreticus non punitur idē ut eos cōfutet, ut per Ioā. de Arn. in probl. 10. & uide text. in l. quicunq; in fi. & in l. Manic. & in l. mathematicos. C. de hær. ubi comburendi sunt, & per Matth. in d. const. inconsut. in gl. pen. ult. col. & ibi an liceat in domo retinere libros Dātis qui fuit damnatus ut hæreticus:
126 † Item probat̄ hæresis ex signis ēt leuibus, ut dixit Paris in tract. synd. char. 120. col. 2. cōtra id qđ supra fuit dcm̄ q non ex p̄sumptionibus, nisi dicamus, ut p signa torqueat̄ nō ut cōdēnet̄, ut supra, & p Mar. in cōs. 1.
127 † An aūt in talibus criminibus trāsigi possit, uī q sic per tex. in l. trāsig. C. de trans. nā ibi fallit in crimine adulterii licet pœna sanguinis ingerat̄, in ceteris aūt licet trāsigere, exceptio firmat regulam in nō exceptuatis l. quod iqde, ff. de pen. leg. l. in his ff. de leg. ergo, In cōtrarium facit id qđ dicit Cy. & nōnulli alii in d. l. transig. & Ant. in c. 1. de coll. deteg. nā ex maioritate rōnis, quod de adulterio dr̄ extenditur ad raptū, & alia crimina grauiora, ergo multo magis in his in quibus danr̄ multæ specialitates, & Cyn. & Ant. ubi supra hoc tenēt per istas rōnes dic f̄m Alex. ibi quod in his ēt licet transigere, cū cōiter cōcludatur d. l. non extēdi ad grauiora adulterio, cōtra Cyn. & rō adulterii q̄ ibi tradunt Doct. in his cessat dico qn̄ per accusationē proceditur, non qn̄ per inquisitionem, iuxta no. in c. in fidei fauore, de hær. in 6. & supra
128 fuit dcm̄. † In ferenda tñ snīa requiritur citatio licet non peremptoria, alias snīa non ualeret c. ad apostolicæ, de re iud. in 6. & in extrauag. ad reprimendam. & in d. clem. sæpe, quod intellige qn̄ constat de hæresi, & pceditur ad snīam, secus aūt qn̄ pceditur cōtra contumacem, nam tunc duæ requirūtur citationes si per annum steterit, ut per Arc. in c. cum cōtumacia, de hær. in 6. & per Fely. in d. c. excōm. 2. col. uers. nota in §. quidem, & Paul. Ghir. in d. tract. de hær. 8. q. ad quam snīam procedetur f̄m formam clem. 1. eod. tit. quod uterq; cōcurrat inquisitor, & ordinarius, licet ante quilibet per se poterat proferre snīam, & cōdemnare, per c. p hoc, de hęret. in 6. sed an qn̄ proceditur per accusationem requiratur uterq; dcm̄ est supra per gl.
129 in d. c. in fidei fauore. Sed an à tali snīa appellabitur, uī quòd sic, nam ęquiparātur ista duo crimina, sed in crimine læsæ maiest. humanæ uī gl. tenere q admittitur appellatio, ut in l. Panth. §. rei perduell. ff. de acq. hære. & uī tenere Aug. post Ang. in gl. pręsente Caio, & appellante, 3. col. in addi. grauius, nisi in his casibus læsę maiest. in quibus exp̄sse cautum reperitur q non admittatur, ut in l. 1. C. de fal. mon. & in crimine perduellionis, ut ibi & in aliis tenet admitti si nō phibeat̄, Ang. tñ tenet ibi oppositum, q nō admittit̄ uide tñ in tali crimine ī d. §. rei perduellionis & Ang. in d. gl. in crimine aūt hæresis clare, & expresse statutum reperitur, c. ut inquisit. offm̄, de hęr. in 6. ubi refertur q ēt per cōstit. Federici erat cautum. Idem dic de relapso in hęresim, ut dicitur in cap. ad abolendā, uers. illos, de hęr. Spec. in tit. de appel. §. i. uer. 312. casu, Archid. & Ioan. And. in cap. felicis, de pœn. in 6. Matth. in const. inconsutilem, 22. not.

nota.& Fely. in c.ad abolendam, 2.col. uersi. sed aduerte incidéter, ubi limitat admitti ante diffinitiuam sñiam ẽm Archidiaconum 130 in d.c.ut inquisitionis.† Limita ẽt nisi per recursum, nam superior cognitio de iustitia posset inhibere ẽ n Panor. in c.pastoralis, in fi.prin.de appel.not.in c.Romana, §.si autẽ, de appel.in 6.hoc pendet ab illa q. an remota appellatione censeat̃ remota supplicatio, & recursus: de quo ꝑ Par.ĩ tract.synd. char. 19.& seq.uer.appellatio,& uersi.an si statuto.Ias.post alios in auth. q̃ supplicatio.C. de prec.Imp offe.Cano.in d.c.pastoralis,& Ro. in rubr.ff. de arb. Spec in tit. de appel. & ibi Bal.uers.qd operetur. Lanfran.in c.qm̃ contra.in § appel.de ꝓbat.Ang.in l.eos,ĩ princ. C.de appel. Mar. in sing. 287.tex. tñ in d. c. ut offm̃, dicit statim sñiam exequẽdã dilatione aliqua postposita, adeo ꝙ oẽ remediũ tollere ur̃, dic tñ quo ad iudicẽ a quo:ut non teneat̃ admittere, ut dicit Fely.in d.c. ad abolendã, superior aũt bñ poterit inhibere tex. tũ in d.c.ut inq̃sitionis offm̃ tollere ur̃ ẽt recursum ad superiores in eo qđ dicit seu proclamationibus,& sic diuersum ab appellatione,& dicit tex.& gl.in d.cõst.incõsutilẽ in fi. sicut in crim. læsæ maiest. humanæ, ut in l. 131 q̃sq; C.ad l. Iul.maiest.& ibi dicit gl. † Sed an defensiones dãdæ sunt inq̃sitis de hęresi, an statim fit executio non datis nec ꝓmissis defensionibus, sicut dr̃ non admitti appellationẽ cõtra l.addictos.C.de episc. aud. Et an renũciare possit defensionibus, ur̃ ꝙ nõ per plene tradita per Marsil.in pract.in §. examinanda,& in cõs.114.in fi Par.in tract. synd. char.29.4.col.& char.34.3.& 4.col. & char. seq.1.col & Ang.in gl.q iudex statuit term. Fely in c.si diligenti, de foro comp.& in c.pastoralis §.quia uero, de off. deleg. facit nam defensio nec per principem nec per statutũ tolli potest ut per Mar.in cons. 25.uers.quinimmo dicta defensio,& in consil.31.uers. defensio.n.& in cons.37.uers.quinimmo talis, & consil.81.uersic quinimmo, & in tali crimine sentit tex.in c.fi.iuncta gl. indiciis, de hær.in 6 uer certum, ubi publicatio fieri debet ut possit se defendere, ergo defensio permittitur, & faciunt d. Bart.in d.extrauag.ad reprim.in uers.figura, ubi ea q̃ sũt iuris naturalis,& cõcernunt defensionẽ tolli non pñt licet ꝓcedat̃ summarie, & de plano,& sine figura iudicii. In contrarium ur̃, nam in tali crimine ut dr̃ in d.c.ut officium, tollit̃ remediũ appellationis, & tñ appellatio est defensio, ut ꝑ Matth.in rub. cõst. appellationum tꝑa.Itẽ Ang.in d.gl.Par.ubi supra, & Mar. in pra.in §. examinanda, dñt in famoso latrone, & assassino, ex quo occidi ꝑ sũt tanq̃ hostes, c.1.de hom.in 6.denegari põt defensio,& ꝑ eos renũciari, ergo idẽ in hoc crimine cũ longe grauius sit,& occidi pñt.c. 1.§. diffidamus, de statu.cõtra lib.eccle.& in c.excõicamus, de hær.& in auth.gazaros, C. eo. Card.in cle.2.§.cęterũ, de electio facit l.proditores, ff.de re mil.& l.3 §.fi.ff de sic Boni. tñ in ti.de hær.tenet nõ licere priuatũ occidere ꝓpria auctoritate hæreticũ, sed ꝑ iudicem secularẽ, cõtra tñ d §.diffidamus, dic ꝙ aut tale crimen est defensibile, ut si ꝓtulisset aliqđ uerbũ iocose, uel disputãdo, uel aliter ut supra dictũ est, & tũc admittit̃ defensio. aut nõ est defensibile,& crimẽ est notorium, ut q̃a publice affirmet cõtra articulos fidei, aut aliter plene cõstet,& cõuincitur,& apparet hæreticus,& tũc nulla competit defensio per d.c.ut officium, ibi, in delata animaduersione, faciunt dicta de aduocato, & procuratore, & facit c.ẽm leges, eod. in 6. & ex his si potest renunciare ẽm dictam distinctionẽ. Expedito processu hæreticorũ, de eorũdem pœnis,& earũ executione dicendũ est. Circa igit̃ quartũ de pœnis hæreticorũ, primo uidẽdũ erit de pœnis ordinariis, secũdo de pę-132 nis extraordinariis hæreticorũ.† Circa primũ dicendũ est, ꝙ de iure diuino imponi pęna ur̃,& statui pœna ignis,& concremationis, ut dr̃ in Ioan.15.c.si quis in me nõ manserit mittet̃ foras, sicut palmes arescet, & colligent eum,& in ignem mittetur, ẽm Hostien.Ioan.Andr.& Panor.in d.c.ad abolendam, 3. col. in gl audientia,& in c.excõicamus.lo.2. de hær. iure aũt ciuili imponitur pœna ultimi supplicii, ut in l.arriani.uer.manicheis,& l.seq.C.de hær.ultimum aũt supplicium mors naturalis intelligitur l.ultimum supplicium, ff.de pœn.& ibi uide alias pœnas mitiores exilii, & publ. bon. d. l. arriani in prin.& d l.q̃cunq; uers.hæreticibus, & deportatio, uers. nemo, & distingue aut hæretici sunt q̃a hæresim docẽt,& tũc puniunt̃ pœna ultimi supplicii, d.c.q̃cunq; circa fi.uers.ultimo supplicio, discẽtes uero puniunt̃, pęna decẽ librarũ auri, seruãtes uero dogmata hæreticorũ deportant̃, ut dicit gl. ĩ d.l. q̃cũque. uersi.

uerſ.damnetur ēt ſi adiſcant ab inſtructore papæ ſ͂m Card.in clem.1.§.fin de uſur & ui de gl.ī c.pen.de hæred.& gl.in cōſt.reg.incō ſutilem,in uer.pœnas.& intellige de addiſcente ut ibi dicit gl. qñ nondum ad actum addiſcendi peruenerunt,ſed gratia addiſcendi ad hæreticos peruenerunt,& ita intellr̃ d. l.quicunq; ſecus aũt ſi didiciſſet,tunc eadem pœna puniuntur ſicut ſi docuiſſent per l.culpa.C.de mathem.cōſuetudine aũt introductum eſt ultimũ ſupplicium imponi,uz,pœna ignis,ut comburantur hæretici,& ita declarat cōſuetudo ī hoc delicto ultimũ ſupplicium,ut dicit Pan.in d.c. ad abolendam , & plene per Paul. Ghir. in d.tract.de hær.3. q. ubi ponit pœnas inductas à iure canonico, & ciuili cōtra ꝑſonas eccleſiaſticas,& laicos, & ꝑ Aret.in l.1.3.not. C.de ſum.Trin. & fi. Cath.& Iaſ.ibi.iure aũt nouiſſimo in regno talis pęna ignis eſt approbata,ut ꝑ d.cōſt.in cōſ.in fi.ut in cōſpectu populi uiui cōburant̃ hæretici,& ibi gl.pē.in uerſ. pœnã ur̃ demōſtrare,ꝙ ēt iure cōi imponat̃ pœna ignis, cũ aruſpes,& ſacrilegus pœna cōcrematiōis puniant̃.l.nullus.C.de mal & math.in l. ſacril. C.de ſacril.qui ēt dici pñt hæretici cum ſeparati ſint à cōione eccleſiæ.& licet dicãtur large hæretici,tñ ſi in eis locum habet talis pœna,ergo multo magis in hæretico ſtricte, & ꝓprie ſumpto,tñ gl.concludit aliã pœnã introductam fore de iure ciuil ,& Fely.ſentire ur̃ in d.c.ad abolendã.1.col.uer.not.pniam, ꝙ pœna ignis imponatur, allegat d. l. Arr. alia ēt pœna imponitur,ut in auth.Gazaros C.de hær.& in corp.unde ſumit̃,uz,bãno.& diffidatione Et not.ꝙ talis pœna infligenda erit nulla conſiderata qualitate perſonæ, & priuilegio,ſiue ſint milites,l.Arr.in fi.facit l. nullus,C.ad l.Iul.maieſt.ſiue clerici.ſacerdotes,& religioſi.ut in d.c ad abolēdam,& d.c. excōicamus.laici tñ ſtatim condēnati tradũtur curię ſeculari plectēdi, clerici uero prius degradant̃,& poſtea tradunt̃ curiæ ſeculari, ut d.c.ad abolendam,& d.c.excōic.& c.1.eo. in 6.& Paul.Ghir.in d.tract.3 q.An autē ſecularis cogi poſſit per epm,aut inquiſitorē, ut morti traderet ex quo ſi mors ſequat̃ excōicari pōt dic,ut per Fely.in ca.uerg.1. col. 1.not.de hęret.& uide c.nouimus, de uerb. ſign.ubi eps rogat,& non cogit.& Matth.in

133 d. conſtit. inconſut.17. not. † An autem requiratur incorrigibilitas, ut ex tali crimine poſſit degradari in hoc nōnulli dñt ꝙ licet alias in grauioribus delictis, & reqrat ur degradatio,& poſtea tradi curiæ ſeculari, tñ requiritur incorrigibilitas, alias nō ſunt tradendi.fallit tñ in nōnullis caſibus,ut in hoc crimine hæreſis,& in aliis traditis ꝑ gl.in d. c.ad abolendam.& in d. c.excōm. & ibidem ꝑ Doct.& in c.cum non ab hoīe,& in cap.at ſi clerici.ubi Panor. poſt alios de iud. Ang. in gl.& caput à ſpatulis,uerſ. quid aũt ſi clericus.Spec.in tit.de comp.in d.add. §.1.uer. 2.Ant.tñ & Pan.in d.c.ad abolēdam, & d.c. at ſi clerici,& d.c.cum non ab homine.Ang. in d.gl.dñt hoc horum nō eſſe,nam ēt in tali crimine requiritur incorrigibilitas,nam ſi uelis redire ad fidem,curiæ ſeculari non traditur,ſed ad agendam pniam in carcere detruditur perpetuo,ut in c.pen.de hæret.bene tñ inquiſitores poteiũt talem pœnã ꝑpetui carceris cōmutare,ut dr̃ in ca.ut cōmiſſi. de hæret.in 6.Fallit tñ qñ abiuraſſet, & poſtea incideret in aliam, aut eãdē hæreſim, tũc .n. relapſus ſtatim abſq; aliqua audiētia tradit̃ curiæ ſeculari,ut dr̃ in c.ſuper eod. & in ca. accuſ.de hæret.in 6 & traditur in d.c.ad abolendã,& in d.c.excōicamus, in tali caſu poſſet hr̃e locum opinio ꝑdcōrũ, & gl.in d.c.ad abolendam,& d.c.excōicamus,& per Panor. in d.c.at ſi clerici,in princ.uerſ.ad 3. q̃ ſunt.

134 † Per quos aũt degradãdi ſunt,dic ꝙ licet alias requiratur in degradatione, ꝙ interueniant ſex epi,ſi degradandus eſt presbyter , & tres ſi diaconus,ut traditur per Panor. & Fely.in c.non poteſt,de re iud.& in cap.ſi qs ꝑsbyter,de cler.excom.Spec.in tit de acc. §. 2.§.4. tñ in hoc crimine ſi interuenire non pōt tot epi ſolus eps conuocatis abbatibus. aut aliis religioſis poterit degradare, ut traditur in cap.1.de hær.in 6.Panor. in d.ca. ad abolendam,uerſic. item not.24.Matth.in d. conſt.inconſut.18.not.uide Dec.in d.c.at ſi cler.23.col.uer.uenio ad tertium,de iud.Formam aũt degradationis ponunt Iac.But. & Bald in authe n.presbyteri,C.de epiſ.& cler. & Spec.in tit.de accuſ.& Doct.in c.2.de pœ. in 6.Ang.in gl.& caput à ſpatu.uerſ.nũc re-

135 ſtat † Inſuper,& in hoc crimine ſicut in læſæ maieſt.humanæ memoria defuncti dãnat̃ & bona publicãtur ut in l.pen.& fin.& l.qſqs,C.ad l.Iul.ma.l.fin.ff.eo.inſt.de pub.iud. §.item lex.Iul.no.in l.ex iudiciorũ . ff. de acc. inſtit.de ſucceſſ.quæ ab inteſt. defe.§. inter-

dum

dum traditur in constit. cōtingit interdum, & in c.reg.bona ꝓditorū.& in c.nuper apud Tranū parimodo,& in hoc crimine memoria defuncti damnatur tam iure ciuili antiquo l.manich.& l.cogn.C.de hær.q̄ nouissimo ut ī auth.Gazaros,& in corp.unde sum. ut in c.1.§.Gazaros.de statu.contra lib.eccl. not.gl.in uer.ꝑ oīa.in constit.inconsutilem tam iure reg.ꝑ d.constit incōsutilem,q̄ ēt iure canonico antiquo.12.q.7.ꝑ totum ibi ꝑ gl.in summa 8.dist.c. iure.& in c.uergentis. & in c.excōicamus.lo 1.d hær.& in c.cum à nobis.de ꝓscrip.& iure moderno ut in c.cum ſm leges.de hær.in 6.Mar.in l. qui sine.7.col. uers.item hæreticus mortuus,ff.de q.gl. 24. q.2.in summa.ita tñ ꝙ bona laicorū fiscorū imperii applicant̄ non tñ ante declarationē per epm aut inquisitorem factam, sed post sñiam:ut dicit tex.in d.c.cum ſm leges. Sed qd in terris baronum cui applicabunt̄ bona hæreticorū,barono an fisco?dic ut ꝑ Guid. papæ.in dec.76.& ibi an reqratur sñia. Bona uero clericorū aut laicorū subiectorū eccl̄ię fisco eccl̄ię applicant̄ ēt patrimōialia,ut dr̄,in d.c.excōicamus, et ibi Pan. & alii.& feudalia ecclesiæ ut ibidem,& ꝑ Matth.in d.const. inconsutilem,18.not.& per Pan.in c.de successab intest.Ioan.And.in d.c.cū ſm.de hær. in 6.& ibi per Philip.Fran. nisi clericus recognosceret indirectū dñm rōne feudi an emphiteusis laicum,tunc fisco ecclesiæ non applicantur sed ad directū dñm reuertitur, de quibus per Doct.in l.si finita.§.si de uectigalibus.ff.de dam.infe.Alex.in cons.23.uol.1. & cons.25.uol.3.Are.in cons.10.Soc.in cōs. 155 Ang.in gl.publicamus bona. Matth. in constit.sequens.5.no.& in constit.post mortem,1.not.& in col.fin.uers. in gl.4.& in decis.280.2.dub.in quibus qñ feudum aut emphiteusis reuertitur per rebellionem ad dñm directum,& qñ ad fiscum.fiscum aūt ecclesię intelligas si ab ecclesia habuerit stipēdia eius cameram.si non epi cameram ut per Fel. in in d.c.excōicamus.& in d.c.uergentis, & cęteros ut per Panor.Ana.& Soc.in d.c.excōicamus,assignāt rōnem,nam quoties ꝑsona cui actio acquirit̄ non est expressa in ꝑtinentibus ad ecclesiam,epo loci actio competit, allegauit gl.in c.de uiduis,27.q.1.in fi.Inno. in c.cum olim.el 2.de priuil.& alios de qbus ibi per Fely.Limita tñ ut confiscato bonorū clerici non fiat.de bonis ecclesiæ cui seruiui clericus,sed de aliis patrimonialibus aut aliter quæsitis ut ꝑ Card.in cons.1.tit. de hær. & Fed.in cōs.137.& ibidem per Fel.& gl. in d.c.cum ſm.allegat clem.uolentes. post pri. ubi uide.Quæ aūt bona ueniant publicanda dic ut per Panor. in d.c.uergentis, & Ang.in d.gl.& eius bona publicamus, & Doct. in d. §.si de uectigalibus intellige tñ prędicta non in oī gñe hęresis de quo supra,sed in stricta, & ꝓpria hęresi de qua ꝑ Iser.in c.1.§ diffidamus 3.col.uers sed an oīs hæreticus perdat bona,de sta.cōtra lib.eccl.Et no.ꝙ accusans memoriam debet se inscribere,& ducere, & ꝓbare ꝙ scienter erat hæreticus,ut ꝑ Fel.in c.si quis eps.de hær. Mars.in l. qui falsam. §. accus.ff.de fal.

137 †Sed in ipso iure bona sunt publicata,an ueniunt publicanda:dic ꝙ iure ueteri nō ipso iure sed erant ꝑ sñiam publicanda,ut dr̄ in d.c.excōicamus.ubi ꝑ Panor. hodie uero per d.c cum ſm leges,ipso iure bona sunt publicata,& ꝓcessus,& sñia non requiritur quo ad publicationem. c.2. de rescrip.in 6 Panor.in d.c.uergētis.2.not.Bart. in l.Imperator.ff.de iure fis.Ang.in d.gl. che hai trad.la tua pat.3.col.Requirit̄ tñ declaratio ꝑꝑ administrationem, & fructus medii tꝑis;ut firmat Anch.in d.c.cum ſm leges. 2. not.Oldr.consil.371.& Mars.in pra.in §. aggredior.16 col.& cons.10.nu.18.& 19.cum seq.Dec.in c.peruenit,lo 1.de App.Matth.in cōstit.pactarenorū.4.not.sic.& in crim.læsę maiest.huma.ipso iure in regno sunt publicata per c.reg.nuper apud Tranum. & ibi ꝑ gl.& per c.reg.bona proditorū,tñ declaratio requiritur anteq̄ fiat executio ut per Matth. in constit.contingit interdum.7.no.& uide per Capit.in decis.sa.cons.130.plene.& uide per Ias.in l. 2. C.de iure emph. in illa q. an ꝑꝑ canonem non solutum ipso iure res cadat in cōmissum.ubi sīlia, & ꝙ declaratoria reqritur,& ꝑ Iser.in c.1.in uer. cōtr. incestas nup.in addi.in tit.q̄ sint rega.seu cōmit. cri.

137 †Ex quo seqtur ꝙ alienatio bonorū hær. per eos est ꝓhibita,& si fiat reuocari pōt per inquisitorem,aut epm.Bar.in l.ff.de his quæ in fra.cre. & in l.chirographis.§.fin.ff.de admi.tut.Cyn.in l.fi. C.ad l.Iul.maiest. & in l. 1 C.de præsc.30. anno.Bal. in l.fin.§.fin. C. cōm.deleg.Ias.instit.de actio.§.item si qs in fraudem.23.col.uer.limitate tñ,& faci t.l.qs quis.§. emancipationes. C.ad l.Iul. maiest. Ang.in gl.che hai trad.la tua pa.3 col.Mat.

in

in d.const.pactarenorum 4.not. & per Paul. Ghir.in tract.de hære.4.q. ubi an requiritur 138 snia,& an alienatio ꝓhibeatur.† Sed an teneatur precium restituere,dic quod sic,ut ꝑ doc.in dictis locis.& ibi maxime Ias.qd si hæreticus emit bona,& precium non soluat,an teneat inquisitor,ubi dicit ꝙ sic,per text.in l. 139 in uendicatione.ff.de actio.empt.† Et qd si hæreticus ante hæresim fundasset hospitale, & bona dicasset an talia bona sint epo confiscata,& uide Card.in clemen.1.§.sane.q.7.de hær.& Ioan.And.in Spec.in tit. de hær. & in d.c.cum ſm.de hnte homicidium alibi ab ori 140 gine,ad quē spectent bona originis. † Sed quid si hæreticus habeat filios orthodoxos an bona perueniant ad eos,an penitus excludantur,& fisco applicent,sicut in crim. læsæ maiest.l quisqs.C.ad l.Iul.maiest. dic ꝙ iure ueteri ciuili ,ad filios orthodoxos successio spectabat,& eis non existentibus agnatis orthodoxis.l.manich.& l.cogn.C.de hære.iure uero canonico pęnitus excludunt filii, ut in d.c.uerg.ubi gl.in uer.exheredatio, & glo.in uersic.per omnia in constit.in consutilem.& approbatur per d.authent.gazaros.& in corpore unde sumitur,& hoc tenetur cōiter,ut ꝑ Pano.in d c.uergentis.& tenet glo.23.7.in sum.ubi Arch & Cyn.in d.l.quisqs, & Host. in sum.eo.tit.§.qua pœna.licet.Ioan.And.distinxerit in terris ecclesię,& in terris Imperii tam,idē in terris Imperii ꝑ d.auth. gazaros. ꝑ quā arguit a maioritate rōnis, ut sicut in humana filii ēt fideles excludunt ꝑ d l.qsqs, multo magis in diuina,& sic ēt si fuerint orthodoxi uide gl.in d.§.interdum, insti.de succes.ab intest.& in l.ex iudiciorum.ff.de accus. & gl.in c.2.de hær.in 6.& in c ſm leges eod. tit.in 6 Iser.in d.c.1.§.itaq; filii dē stat.cōtra liber.& Boni in tit.de hær.ubi refert Gofre. distinguere in terris Imperii non priuent limita,& uide ut ꝑ Fel.in d.c.uerg. in fi.ubi de 141 filiis ponit quatuor fallentias.†Qui filii ēt excluduntur pęnitus a quocunque beneficio ecclesiastico,& officio,& dignitate, ut dr in c.2.adhæc.de hęr.in 6.& ꝑ Matth.in constit. in consutilem 18.no.& u.de per Paul.Ghir. in tract.de hęr.3.q & in 4.q.& ibi qd si sint fideles filii,limita nisi pater fuerit emendatus. & egerit pœnitentiam ut in c.statutum,de hęr. in 6. ubi declaratur.d.2.decretalis, & Ang. in gl.che hai tra.la tua pat.3.col.& uide in c.filii.eo.in 6.Intelligas tn̄ ꝑdicta de beneficiis, ut locum habeat in obtinendis non tn̄ in iā obtētis,ut no.gl.in c.satis ꝑuersum.56.dist. & per Panor.in d.c.uergentis uers. sed circa prædicta.Et q. filii contineant,an existentes, in ptāte,an uero emancipati,an adoptiui,an legitimati,an nāles tm̄, an nepotes ex utroque parēte,& qualr̄,& an fœmina,& qn̄, dic ut per gl & alios in d.c.statutum ꝑ Doct.in d.l.quisqs.& Ang.in d.gl.che hai trad. la tua pat.3.col. & q̄ post eū ibidem hn̄r ꝑ aposti. & ꝑ Fel.in d.c.uergentis.in fi.an differat crimē hæresis a crim.læsæ maiest.quo ad filiols puniendos,& uide Matth.in d.constit. pactarenorū.in gl.ipsorū filii, ubi etiam ponit in qbus filius tenet ex delicto patris, & an econtra ex delicto filii,& ibi qd si filius est hæreticus,an pr̄ teneat.& ibi qd si filius est emancipatus,an ex delicto patris teneat & qd si mr̄ est hęretica.an excludat ēt ab extraneorū successione,& qn̄ post Ang.in d.gl.Quid autem de dotibus mulierū licet Iser.multa dicat in d.§.diffidamus,maxime in dote confessata, tn̄ expressum reperit in cap.decreuit.de hær. in 6.ꝑ ꝙ statutum dotes uxorū orthodoxorum illæsas esse nisi sciuerint uirum hæreticū a principio fuisse,non ex post facto,ut ibi per gl.& ꝑ Alex.in l.si cōstante,in prin.4.car. ff.sol.mat.sic,& in crim.læsę maiest.ut in d.l. qsqs.§.uxores,& in const.pœna carere uolentes,& ibi ꝑ Matth.in c.reg. itē statuimus, si forte cōtingat aliquos damnari, & ꝑ Par in tract.synd.in uerbo bonorum publicatio.Puniūt quoq; filii,nam si patres fuerint bāniti ex causa hæresis,ꝙ non pn̄t cōtrahere matrimoniū sine regis assensu,& mādato,cū fidelibus feuda tenētib.ut dr in c.reg. humanitatē 142 quoq; sectantes.†Sed infra quātum tp̄s peti pōt publicatio bonorū,& memoria defuncti dānari,& an filii, & ꝓximiores pscribere pn̄t dicta bona,& ꝑ quantum tp̄s,gl.1.l.manich.C.de hær.ꝑ tex.in l.si qs. C.de apostaubi ēt Bar.tenēt ꝙ per quinquenniū in utroq; crimine diuinæ,& humanę maiest.læsæ.& d. gl.sequit Alex.post Bar. in l.fin.ff.de sicar. & ꝑ Rom.in sing.436.& Ang.in d. glo.che hai trad.la tua patria,in princ.4 col.gl.tn̄ in cap. 2.de prescr.in 6.& in c.accusatus de hær.in 6.in uer.post mortem,& gl.in sum. 24. q.2. dicunt per 40.annos præscribi, & infra tantum tempus peti potest publicatio,& memoria defuncti damnari, & sequi ur̄.in d.gl.che hai trad.la tua patr. Ang.& Albe. in l.1.C.de

apo.Mat.in rub.de apost.Pan.uero. & Fely.. in c.a nobis.col.2.uers.sm prędicta, de pscr. saluant ambas gl. ut iuris ciui.gl locum habeat in fisco imperii,& gl.iuris can. in fisco, eccl.eo modo ut supra, tñ est remittendum ad tradita per Doct in d.c.cum a nobis, sed Mar.uř sentire,in l.qui falsam, §. accus. col. ff.de fals.semper accusari posse, & præscribi non posse,sed non recte loquit simplr, ut ex prædictis patet,in crim.uero lęsæ maiest. in regno proditores nec filii,& alii descēdentes aliquo præscribere,tempore possunt sed qñ cunque uendicari possunt bona per fiscum, ut dicitur in c.reg.bona prodit orum,in fi.

143 †Nunc de pęnis extraordinariis dicamus deinde qualiter ordinariæ, & extraordinariæ euadantur,postremo de poenis receptatorũ, & fautorum,punitur ergo hęreticus quod ĩfamis sit,l.1.in fi.C.de sum.Trin.& ibi Bar. & in l.Cassius.ff de sen.& ideo testis esse nõ pōt in iudicio,licet possit in cõtractib.l.qm. C.de hęr.Bar.in d.l.Cassius,& in d l.1.Bald. in marg.in uers.crimen,uers.hæresis.Spec.in tit.de teste.§.fin uer.qd de portantib.& uers. item ꝙ est Iudæus,& de off.om. in d.§.4. uide distĩõnem d.l.qm,ut cõtra orthodoxum,& Xpianum,non possit,pro eo uero sic, sed interesse nõ prohibent,facit nam hęreticus est excõicatus,c.excõicamus, de hæret. sed excõicatus excluditur a testificãdo, ut traditur in cap.ueniens,de test.ubi Felyn.in cap Rodulfus,de rescr.Alex.post Bar. in l.3.§.l. Iul. ff de test.Spec.in tit.de test §.1.uer.itẽ quod est excõicatus Item facit nam q prohibentur accusare,prohibentur testificari c.testes.4.q. 3.Bart.in rub.C.qui accus.po.Ang.in glo.nec non ad qrelam, sed hæreticus accusare non pōt orthodoxum,ut supra,& hř 4.q.1.capit. diffinimus.Spec.in tit.de acc.§.1.uers.itẽ excipitur ꝙ est hęreticus,ergo nec testificari, uide tex.in d.c.excõm.§.credentes, & in auc. credentes eo.C.& uñ sumit.& sic punit ẽt ut nõ possit accusare orthodoxũ per d.c.diffin.

144 †Item punitur ꝙ si excõicatus d.§.credẽ.& ibi ꝑ Pan.1.not.& 24.q.3.notandũ, & capit. dixit Apost.& c.ad abolendam, extende etiã in hæretico occulto,gl. & Card. in clem.1.§. pen.de hær.& clem.1.§.fi.de usu. vide gl.24. q.1.c.1.& ꝑ Mat.in cõstit.incõsutilem,4.not.

145 †Itẽ hæreticus priuatur oĩ beneficio,& officio,& dignitate,d.c.ad abol.c.si Papa,40.dist. 24 q.1.c.q cõtr apacẽ,& c.sta.de hæ.in 6.l.i. C.de hær.& in auth.cred.C.eod. & unde sumitur,& uide in cap.1.de schism.in 6. extende ẽt in hæretico occulto,ut supra proxime.

146 †Item punitur hæreticus,q̃ eius filii usq; ad secundam gñonem excludantur ab offõ, dignitate,iuxta c.2.& cap stat.de hær.in 6.c. uerg.eod.& in d.auth.Gazaros, & alibi usq; ad quartam gñonem,d.cap.1.de schis in 6 & uide cum gl.de nepotib.in d.c. stat.eod.in 6. & ꝑ Paul.Ghir.in d.tract.de hær.3.& 4.qõ.

147 †Item punitur quia caret sepultura,d.ca.2. de hær.in 6 & in c sicut eo.ibi uide Felyn.an corpus mortuũ,& qñ puniri possit, & in c.si qs eps.eo.& in c. eod. de sent. excommunic.

148 †Item punitur,nã potest a quocunque impune occidi,& percuti,d auth Gazaros, ibi diffidamus ẽt si sit clericus, ut ꝑ Card in d. clem 2.§.ceterũ,de elect.& Felyn.in cap.fin. de hæret.gl.in c.si qs deinceps, 17.q.4.& sic amitti priuilegium c.si qs suadente,nam cũ percuti pōt,non est excõicatus percutiens.

149 †Itẽ punitur mulier hæretica,nam non tenetur filiam orthodoxã dotare licet alias si non esset hæretica teneatur,ut ꝑ gl.in l neq; mř,C. de iure do.Doct.in l.1.ff.sol. matr.Alex.post Bald.in l.2.C.cõm.de l.Ang in d.l. neque.

150 † Item mulier hæretica infidelis non gaudet priuilegiis concessis dotatis mulierib. de quib.in d.l.1.& in l.assiduis,C. qui potio.in pig.hab.ut dř in l.1.& in auth.item priuilegiũ,& in corpore unde sumitur,C.de hære. & Bal.iunior in tract.de dot.11.par.in 3.mẽbro, 21.diff.nisi fuerit conuersa ad fidẽ qm ea recuperat ut ibidem,& uide Bald.in rubr. C.de priuil.do.Arc 4.q.1.c.1.& ꝑ Camp.in tract.de do.i par.Item caret beneficio Velleiani,ut dicit Arc in d.c.1.4.q.1.& filiusfamilias beneficio Macedoniani,ut ibidem.

151 †Item hæreticus non potest testari, ut in cõst.apostantes,ẽt ad pias causas,ut per Fel. in c.si quis eps,de hæret.nec succedere, non cõtrahere,nec quocunq; alio modo alienare nec iudex esse,alias nulla redditur snĩa,& ꝑ cessus,nec aduocatus, nec tabellio, alias instrumenta,& acta nulla reddũtur de qbus in l.Manic.& in d.auth cred.de hær.& uñ sumit & cap.si aduersus,& c.excomm.§.cred.de hęret.ubi agere non potest,sed bene conueniri,& per Iser.in cap.1.§. cred.de stat. contra lib.eccl.& in pract.Pap.in libello de rei uend. uer.ueris,& legitimis,& per Bar. in 2.consi. de tabell.& Specul.in tit.de off. om.in d.§.4. & in

& in ti.de instr.edi §. 8.uer. qd si cōfectū sit. §.12 uer. prohibetur, & uer.3.oppono. & ꝑ Mar.in pra in §.aggredior, ubi an gesta, & acta facta ꝑ occultum hæreticum, teneant, nec aliqd heretico relinq pōt ꝑ Bar.in l.cum senatus, ff.de reb.dub.Bal.in l.2. C.q testa. po.ēt in testō militis nihil hr̄e potest, nec legatum, nec fideicōmissum, nec hęreditatē: ut in l.fi.C de hær. ēt si esset filius ut per Felyn.in d.c.si quis eps de hær.imò tunc fiscus uendicat l.5.C.de hær.& l.2.eo.uide Bart. in l.1 ff.de iure fisci. ꝑ Aret. in l.1 .ff. de hæred. inst.4 col.& limita ut ꝑ Panor.in d.c. si quis eps seq. eo.& uide in auct.idem est de nestorianis, C. de hær. & ibi ꝙ occidens seipsum hæreticus non hēt hæredem. Item nec usucap. ꝑ hęrede: ut ꝑ Bar.in l.cōstat.ff.de usu.

152 pro hær. † Item hæreticus cogitur ad obseruantiam iuri, licet aliter ꝗ orthodoxus iuret, Card.in clem.1.§.1. de iureiur.sic, & iudæus ut ꝑ Mat.in cōst. eos qui sciēter.3.lib. 9.q.& in cōst.si qs īposterū,6.no. 3.q. Doc. in c.fi.de iudæi.Ias.in ꝓœ.ff.ueteris Bart. in l.Ait ꝑtor, §.iurari, ff.de iureiur. & ibi Alex. ubi hæreticus cogīt ad obseruantiam iuri ēt si aliter iuraret quam dr̄et. Item hęreticus petere non potest restōnem rerū ecclesiasticarum, de quibus fuerit spoliatus, ut ꝑ Inn.

153 in c.ex parte de rest.spol.† Item hæreticus non potest hr̄e christianum seruum l. Deo nobis, § fi.ubi Bar. C.de epis.& cle.sic, & iudęus c.fin.deinde, & in l.1.ne christia. Man. hær.uel inde. Item hæretici non pn̄t hr̄e sinagogas sicut iudæi: ut in c.iudæus lo i.deinde 24 q.3.c.clericus cū seq.Cy. in l.2. in fin. C.de sum.Trin.post gl. ibi alias locus publicat, l.qcunq;, §.uniuersi, C.de hær.s. cōuenticulā, C.de epis.& cle Matt.in rub.in cōst. in. cōsutilē, & in rub.cōst.pac.Itē qa hæreticus ubique peccat, ubique puniri pōt de hæresi. Card.in Clem.2.§.deniq; 9.quęst. de re iud. & uide text.& gl.in c.ut cōmissi, eo.in 6.Itē hæreticus expelli pōt à ciuitate ne alios inficiat Bal.in l.nullus, C.de sacrosan.eccle.gl. in authen.si uero dn̄i, C.de hær.& Mat.in d.

154 rub.† Item hæreticus ēt reuersus ad fidem non ordinat̄, Felyn.in c.cum te, rescrip.uers. infidelitas ꝑcedens, nisi fuerit reuersus, & abiurauerit iuxta c.saluo, 1.q.7.per qđ glo. in c.1.de censi.in 6. dicit abiurationē reprobari ꝑ scripturā.Itē hæres ab hæretico institutus in testō, agere non pōt ex eo ad hæreditatē l cognouimus, C.de hær.c.uergentis, & c.si qs eps, eo.Spec.in tit.de actore, uer. item ꝙ est ab hęretico īstitutus.Itē facta monitione non licet cū eo cōuersari c.dixit Apostolus, 24.q.3.& 24.q 1. c. ꝗ dignior, & c.omnis ꝗ cū seq.ea.q.Itē hæreticus non pōt rescriptū aliqd impetrare, ut ꝑ Spec.in tit. de rescrip. §.5.uer.Itē ꝙ est imperator, l.2.C. de sum.ī Tri.Mat.in c.cōst.incōsutilē, 25.no.Itē ordinatus ab hæretico deponendus est.& ordinatio nulla reddit̄ c.ordinationes, 9. q. 1.c. 1. & 2. de schisma, iunctis dictis ꝑ Panor. in rub.

155 eo.† Et not. ꝙ licet Papa accusari possit ut priuet̄ si hæreticus sit, tn̄ si eligat̄ ei non obstat exceptio hæresis Card. in cle.2. §.certū, de elect.uide glo.& Doct in c.licet, de elect. ibi, nulla exceptio, & ibi ꝑ Pan.de ueritate,

156 & in c.ad ꝓbandū de re iud. † Itē puniunt̄ hæretici, nā catholici eūtes ad hæreticorum exterminū cōsequunt̄ indulgētias, & alia, ut in d.c.excōicamus, §.catholici Spec.eo. tit.in

157 fi.ubi uide de beneficiorū fructibus.† Item punit̄ quia matrimonium cōtractum sciēter cū hæretico non tenet Spec.in tit. de diuor. uers.eo.modo, uide c.decreuit, eo.in 6.sed superueniens hęresis separat quo ad torum per Spec.in d.tit.de diuor.uers.item fit sed rebellio non separat Isern.& Matth.in cōst.pœna

158 carere, & ī cōst.pactarenorū, 2.no.2.q.† itē punit̄ nam si fieret alienatio ꝑditorum hęretico habentium oratoria orthodoxa à fisco uendicantur ut dr̄ in l. si qui orthodoxæ. C. eo.Itē puniunt̄ hæretici ut in l quicunq;, & in l curiales, & in l.arriani, cū seq.C.eo.Item puniunt̄ in aīa, ut sit æternaliter damnatus nec ei ꝓsit suffragia mortuorū ut in c.firmissime, eo.& c.odi.24.q. 1.& Panor. in d.c. firmissime, in fi.de sacris perceptis ꝑ hęreticū an teneant, & ꝑ Paul.Ghir in d tra.de hær. & q. 2 ibi, quid si obtinet an prosint, & an priuet̄ iure patro. dic ut ꝑ Gemi.in cap. 1.in princ.de iure patro. in 6. Item punit̄ ut in c. fraternitatis, & in c.si quis eps, cum.seq.eo. & in c.fi.eod. ubi liberatur obligatus hæretico cum iuro. Sed an recuperat bona obligata, & pristinam obligationem si reuertitur ad fidem, dic ut ibi per Panor. Item punitur, nam officiales etiā excōicati possunt contra hæreticum ad requisitionem ordinarii aut delegati procedere, nec sententia erit nulla, & processus ratione excōicationis ut traditur in c.præsidentes, de hær.in 6.Item puni-

punitur ut in c.sicut,& ibi Panor.ut excludatur ab omni cõmercio, & negociatione fidelium,eo.ti.Item punitur, nã ei indicitur publica pnĩa per crucis impositionem, ut alii terreantur,ut in c.1.de pœn.& 2.q.1. cap.si peccauerit.Itẽ punitur ut familia,& filii ipso iure sunt effecti sui iuris,& liberatur à patria ptãte,& emancipatio facta post hęresim est nulla ipso iure,cũ fuerit ipso iure sui iuris,ut dr̃ in cap.quicunq; , de hær.in 6.Pan. in c.si.eo. Item hæreticus filius potest à pr̃e exheredari Pan.in c.Quintaual. 1.col. de iureiur.Item punitur ut in 24.q.1. per totam, nã non potest alium excõicare, nec priuare offõ, aut beneficio nisi alium hæreticum c. quisquis ea.q.& cap.seq.& gl.in sum. d.q.Et amittunt Spm̃sctm̃,& eius dona,ut ea qõ.c. hæreticus & cap.loquitur, & alias ut ꝑ totã illam q.& punitur ut supra in ꝓcessu formato,& uide per Bonif.in tit. de hęret.& in tit. de apost.ex quibus iuribus,& auctoritatibus eligere potest alias pœnas curiosus lector.

159 † Modo qualr̃ p̃dictæ pœnæ tam ordinarię,q̃ extraordinarię euadant̃ subnectamus. Euitant̃ aũt dictæ pœnæ si hæreticus abiurauerit hæresim p̃dictam,& ad catholicam, & orthodoxam ecclesiam redierit ueraciter, & non fallaciter,ut dicit tex.in c.ut offm̃.in pr. de hær.in 6.cum tñ distõne iurium c.ad abolendã,& cap.excõm.de hær.l.cogn.& l. Manich.& in auth.cred.& auth. Gazaros C.eo. & in corpore unde sumitur, & in l. 2. C. de sum.Trin.& in cap.accus.& cap.super eo.& d.c.ut offm̃.de hær.in 6.& 24.q.3. cap.dixit Apost.& cap.hæc est fides,24.q.1 in qb. no. & in cõst. eg.inconsut. cum.alleg. in d.c. distinguẽdo,aut leuiter cõstat.de hęresi,& tũc facta ei monitione,ut ꝑ gl.in d.cõst.& ibidẽ ꝑ Matth. aut citatione si steterit ꝑ annũ, & nõ reddiderit ꝑ uero hæretico cõdẽnat̃, d.c. ad abolendam,& d.c.excõm.& d.auth.Gaz. & c.cum cõtum.eo. in 6. Sed an tunc statim & recusat iurare ut hæreticus puniat̃, dic ut ꝑ Pan.in d.c excõm.& Matth.in cons.pactarenorũ in 1.gl.& ibi an ex alia causa contumax sit excõicatus, & an amittat beneficia talis excõicatus ꝑ Doc.in cap.1.de iud. & in c.ueritatis;& c. contingit,de dolo & cõtũ.& Inn.in c.cũ bonę,de ær.& qual.si uero cõparuerit,& se purgauerit cum satisfactione, & pnĩa salutari euitat pœnas prædictas,& si relapsus fuerit nõ punit̃ ut uere relapsus licet aliter grauiter,ut dr̃ in d.c.accus.§.post gl.in d.c.cum contũ.& per Matt.in d.cõst. in cõs. 18.not.post Arch.&Anch.in d.c. accusat & ibi de tali satisfactione, & purgatione qualis esse debet puta ad cõstruendum aliquem pium locum,ut supra fuit dcm̃,aut plene cõstat de hæresi ut qa publice prædicat cõtra fidem,aut ꝑ cõfessionẽ, aut per testes quos repulsare non põt, ut per Iser. in c.1.§.dep̃hẽsi de stat.cõtra lib.eccl. & tũc aut nõ sunt cõdẽnati,nec lata est cõtra eos snĩa,& tũc si abiurauerit dictã hæresim uere, & nõ fallaciter,ut supra, iniuncta pnĩa salutari euitat pœnas p̃dictas,maxime ignis, ut dr̃ in d.c.ad abolendam,& in d.c.excõm.& in d.cõst. inconsutilem, adhibitis quatuor de qbus per Pan.in d.c.ad abolendam, 4.not.aut lata est snĩa,& cõdẽnatus est hæreticus, & tũc sunt opiniones hinc inde,nam quidã tenẽt q̃ nõ sit locus pnĩæ per d.c.ad abolendam,ibi, cõfestim & spõte,& sic ante snĩam,& nõ post, cum metu pœnæ ignis gl. in ca.pen. de hær. tenet cõtrariũ,& Io.And.in apost. in d.c.ad abolendam,nam semper ante pœnam *ignis* põt pœnitere,& pœnam euadere,& hãc sequunt̃ oẽs tanq̃ æquiorem, & mitiorẽ, cum ecclesia nunq̃ claudat gremium redeũtibus nisi tm̃ relapsis in hęresim:nã eis denegatur audientia quo ad pœnã corporalẽ euitandã tm̃, cõcedũtur sacra si manifesta sunt signa pnĩæ,ut dr̃ in c.super eo.de hæret.in 6. *& in* d.c.ad abolendam, ubi Felyn.& Paul. *Ghir.* in d.tract.de hær. 5.q.in fin. & Mars.in l.1.§. q.ff.de qõ.& in sing.378.inci.geminatio. & traditur in d.c.accus.bene tñ talibus (non dico relapsis) imponitur pœna perpetui carceris,e.excõm.lo z de hæret.in cap.pen.eo. uide Iser. in d.cap.1.§.quocunq; *nomine*,& §. satisfactionẽ post Host.in sum.eo.§.qua pœna.& §.qualiter,& Pan.in d.c. ad abolendã, & Matt. d.cõst.inconsut. 20.not.& alios de quibus in dictis locis potest tñ cõmutari dicta pęna, c.ut cõmissi,eo.in 6.Felyn. in d.c. pen.& ibi Pan. & Matth.in d.const. 20. not. Card.in clem.1.§ fi.de usur.ult.q. & dic plene ut per Paul.Ghir.in d.trac. in 7.q. quo ad clericos, & ibi an recuꝑat beneficia si pęna cõmutat,& qñ ubi q̃ aut statim paratus est se corrigere,corde non ficto, & recuꝑat s̃m Arch.in d.c.ut cõmissi col.fi.uer.tñ clericus, aut post negõnem,& snĩam,& nõ recuꝑat, sed an tũc clericus sit deponẽdus anteq̃ immutetur, & perpetuo carceri mãcipet̃ iuxta c.1.de hær.in 6.& iuxta.d.c.pen.ut ꝑ Panor. ibi.

ibid.& in d.clem.1. §.fin.ult.q.& per Fely.in d.c.pen Pan.tñ residet ꝙ aut traditus est curiæ seculari,& non expectatur nisi ignis pœna,& executio,& tunc non auditur,aut non est traditus,& tunc admittitur pnīa, cum in continenti dicatur redire,& non ex interuallo, & si ex interuallo non auditur nisi Papa cõsulto,ut dicit Iser ī d.c.1.§.quocũq; noīe. arg.d.c.excom.§. sane, & Host.in d.§.qñ, & qualr̃, & an in oī parte iudici admittẽda sit pnīa,& an lata snīa ut euitet pęnas,& bona recuperet.dic ꝙ Host.in d.§.qñ,& qualiter, & de opinione Panorm.an sit uera dic ut ꝑ Paul.Ghir.in d.tract.de hær.in 5.q.plene, & qualr̃ esse debet talis pnīa,ut admiraẽ dic,ut per eum per totam qõnem. † Firmã autẽ iur̃i redeuntis ponit Spec. in tit. de iureiur. post medium,& hr̃ de cõsecrat.dist.2.c.ego Beringarius,& not.gl.remissiue in uers.forma,& in cap.ut offm̃, in princ. de hær. in 6. Et formam absolutionis cũ pnīa ponit Mat. in d.const. incõsut.20.not.post alios ut per eum.† An aũt bona recuperet indistincte, dic ꝙ gl.ita tenet 23.q.7. in sum.ubi dicit ẽt epatum recuperare, tex.in d.c.uerg.sentit ex quadam misericordia, & gratia restituenda, & ideo si non dicatur ꝙ restituitur ad bona, ea non recuperat,facit l.2.& 3.C. de abol. l. insulam,& l fin.C.de sent.pass. rest. facit dictum Bal.in l.si ademp.C.de sent.pass.& Sal. in l.fin.C.eo plene dic,ut per Card. in clem. 1.§.sane. 1.q.& in cle.2.§.1.q.6. de hær. & in cle.2.§.1.ult.q. de usur. & Fely. plene in d. c. uerg.& ibi ꝗd si fiscus alternauerit dicta bona an recursus,& restitutus possit ea recuperare,dic ut ꝑ eum,& apostil.post eum,& plene ꝑ Paul.Ghir.in d.tract.de hær.6.q. per totam qñ bona recuperat,& quę.& uide tradita per Fely.in c.quia de maior.& obed. in c. de hac,in fi. de acc.& in c.ex literis,de cõst.4. col.Doct.in l.fi.C.de re mil.Herc.& Mod.in l.si mar.ff.sol.mat.& in l.Gallus.§. & quid si tm̃.ff.de lib.& posth.cum ceteris alleg.& per Fel.in d.locis,& Doct.in l.sed si huc.§.lib ff. de in ius uoc.& an recuperat ius pr̃onatus ꝑ Fely.in d.c.uerg.in uer.no.casum,& Doc.in c.qa,de elect.gl.1.q.7.q maximũ,& ꝑ Gem. in c.1.in prin.de iu.pat.in 6.An restituaẽ ad bona quæ erant alienata tp̄e confiscationis, uide Bal.in l.pen.C.de cap.& postlim. reuer. & Paul.Ghir. in d. q. 6.ubi distinguitur, an alienata sint tit.lucratiuo,an oneroso, ut secundo casu nõ recuperet.Et an ad bona sua per alium possessa,uide Bart.in l.si qua, §.1. ex qui.cau.maio.Et an ad fructus bonorũ,& uide Ang.in auth.de hær.& fal.ī prin 2. col. & Bald.in l.fin.C de sent.pa.Alexan in d.§.& quis si tm̃,15.col.uer. p̄dictis adde.An ad ius fideicõm.fit restitutus uide ꝑ Doc in l.ex facto,§.Iulius Long.ff.de uulg. & pup. An ad snīas latas contra ipsum ex debitis cuilib. ꝑ Bald.in tit.de pa.const.§.snīę quoq; in prin. an ad feuda Bal.in c.1.ult.col.uersic. ponere hic fini.lex Cor. & Flor. in l.loci,§.sicus, ff. si ser.uend.Et an ad offm̃,& dignitatẽ Bald. in l.cum frẽm,C.de his qui. ut in d. Et an ad reconualescentiam test.Bart.in l.si quis filio §.qtũs,ff.de iniur.rup.test.An aũt ad famã, ut possit esse capax officiorũ,& dignitatis,à quibus infamis excluditur,maxime ad testimonium,ur̃ ꝙ non:nam cessante causa infamiæ infamia non tollitur ut not.in cap. constituit 17.q.1.cũ aliis multis alleg.ꝑ Mar. in sing.107.& 273.ubi dixit post multa similia ꝙ Iudæus etiam baptizatus, & conuersus ad fidem non est idoneus testis ꝑꝑ infamiã, & extat decis. fac. conf. sed hęreticus est infamis, ergo conuersus non desinit esse infamis dic ꝙ ẽt restitutus censetur ad honores, & dignitates,& testimonium per tex. in l. 1. C.de sent.pass.& l.fin.eo. in quibus Bart. & Bal.nam restitutus per gratiam censetur ad hæc restitutus ut dr̃ ī d.l.sed hæreticus cõuersus restituitur ex gratia ut dr̃ in d.c. uergen. ergo & ad hæc restitutus censetur, nisi contrarium statuatur in snīa,ut dicit Bart. in d. l.1.& uide Alexan.in cons.112.uo.2.incipien. omissis argumentis nec ob. Iudæo, nam ei nulla facta consideratur restitutio,ex quo nihil amiserat,ideo remanet cum sua causa,& ex his etiam ad pœnas extraordinarias restitutus censetur.Not.tñ ꝙ licet reuertatur nõ ordinatur,nec recipitur in aliquam dignitatẽ,nisi dispensetur,nec dignitate,& offõ ab hęreticis percepto fungi potest, ut legitur in 1.q.7.ex princ.usque ad c.requisitis, & in fi. c.præced.§.ex hac autem. No. tñ ꝙ licet hæretico pœnitenti indulgendum sit,ut supra, tñ accusanti hęreticũ nõ indulget,uidelicet, accusatori desistenti,ut ꝑ Mar.in l.ꝗ falsam, in fi.prin.ff.de fals.Pan.post Ioan.And.in c. excõm.lo.2.de hæret.De relapso uero in hæresim qualiter puniatur,dic ut in d. c.ad abo. in fin.& in an admittatur ad pęnitẽtiã,& de

fensiones, dic ut ibi per Panor. & Fel. in c. ac. cus. in princ. de hęr. in 6. & plene per Paul. Ghir. in tract. de hęr. in 10. & ult. q. distinguē do de leui suspicione, & ut graui ut primo ad mittatē nisi fuerit relapsus, ꝑ d. c. accus. secun do uero non admittit, bene tñ si admittatur debet incontinēti fieri reuocatio, & ibi dicit ꝙ relapsus dr̄ ne dum qñ in eadē specie hæ re sis: sed ēt si in alia ut in c. fin. ubi Pan. de hę ret. licet supra dcm̄ sit, & an relapsi puniendi 162 sunt ꝑ Bonif. in rub de hær. † Nunc de re ceptatoribus, & fautoribus aliqua ꝑstringa mus, in quo notandū est, ꝙ puniunt credentes receptatores, & fautores hęreticorū tñ di uersimode, nam credentes hæreticis sunt hæ retici ut dicit text. in c. pen. de hęr. & ꝑ conse quens ut hæretici puniunt, tñ fautores, & re ceptatores non puniunt, eadē pœna sed alia ut infra, & tñ ꝑmiscue tradit de credētibus, receptatoribus, & fauoribus, ut in c. excōica mus. §. credentes. de hæret. & in auc. credentes. C. eo. & unde sumit. dicēdum tñ est dicit Inno. in c. 1. de sum. Trin & Marth. in const. pactarenorū in prin. ꝙ sint hæretici, & ut hę retici puniant credentes, intelligit qñ hęreti cis credūt cōtra sacrosanctam ecclesiā Rom. & fidem Xpianam, & ꝑ Pau. Ghir. in d tract. de hęr. 9. q. sed ut puniant ueluti receptatores locum habet in hæreticis simplr̄ credēti bus, tenentibus tñ illud qđ tenet sancta mr̄ ecclesia, ꝑ talem simplicē credulitatē puniū tur, ut fautores, & non hær. & ita erit intelli genda gl. in c. accus uer. hæreticus, de hær. in 6. ubi dicit aliud esse in credentibus, & aliud in fautoribus: ut intelligat de credētibus hæreticis cōtra fidē: & ita intelligenda est ēt gl. in d. §. credentes cum alleget tex. in c. pen. in fin. eo. ubi loquit de credēte non illa gl. intel ligit de credente simpliciter fautore, & rece ptatore, & ita intelligit dcm̄ Card. in clem. 1. §. uerum de hæret. in quantum dicit tales, & hæretici idē sunt, & ideo de ꝑdictis, & eorū pœnis uideamus. Et notandum est ꝙ in his credentibus fautoribus, & receptatoribus di uersę pęnę statute uñr iure canonico, ciuili, authenticorū, & regni: nā iure cōi ueteri pę na publicationis domus ubi recipiebant. & cōueniebant imponebat, ut patet in l. cuncti hæret. & in l. quicunq; cū sua distinct. C. de hær. & in l. 2. C. de sum. Trin. l. cōuenticulā, C. de episc. & cler. & nouiter in auct. de interd. colleg. hær. Federicus uero primus in d. c. 1. §. cred. de stat. cōtra liber. eccl. addidit alias pœnas ut ibi, & in auth. credētes. C. eo. uidelicet, ꝙ sit excōicatus ut ēt dr̄ in d. auth. de inter. coll. hęr. in fin. & si neglexerint satis facere ecclesiæ, & ꝑsisterint ꝑ annum in excōicatione infames efficiunt, & excluduntur ab oībus actibus ciuilibus. intestabiles efficiunt, & ab oībus publicis officiis, & honori bus excludebātur, ut ibi dr̄. Iure aūt canonū eadē pœna statuta reperitur ut in c. si aduer sus, & in d. c. excōicamus. §. credentes. de hæreticis. Iure uero nouissimo addita extitit ul tra priuationem prædictā, & exclusionē à ta libus, & officiis publicis alia pœna, uidelicet, ꝙ filii talium sicut hæreticorū excludunt ab oībus officiis, & beneficiis, & aliis actibus us que ad tertiam gñationem exclusiue ex paterna linea, & ad secundam in materna, ut tradit in c. 2. & in c. filii, & in c. statutum fœlicis, de hæret. in 6. nisi tales parentes fuerint emendati, & satisfecerint ecclesię ut dr̄ in d. c. statutum. Nouissime uero in regno *Imperator* Federicus secundus cōsiderās grauius istos fauores delinquere cū sine talibus defensoribus hæretici diu manere nō possent, & ēt aliorū errores defendere uñr ut dicit gl. in d. § credentes, nouam pœnam addidit per nouā cōst. in c. pactarenorū receptatores, ꝑ quā imponit pęna relegationis ꝑpetuæ cū publicatione bonorū, & filii eorū, tanq̄ infames sunt repellēdi à quibuscūq; actib. officiis, & honoribus publicis, nec ēt ad testimoniū, nisi, & ipsi filii detexerint tales hæreticos ꝑ patres receptatos, & cōstito ꝑ eos ta les hæreticos esse, tūc ex grā, & benignitate ad pristinā famā restituūtur, ut dr̄. in d. cōst. & ꝑdictas pęnas incurrit receptator, & fautor si laicus sit si clericus ultra ꝑdictas pęnas depo nit ab offō, et beneficio, ut dr̄ in d. c. excōica mus. Host. in sum. eo. §. qua pęna, et ꝑ Paul. Ghir. ī d. tract. de hęr. 9 q. ubi ꝙ nō licet eis relinquere aliqd nec ī ultima uolūtate nec inter uiuos, et ꝑ Bonif. ī ti. de hær. ubi uide de credētib. receptatorib. et fautorib. et pęnis. 164 † Sed qd si nō fauet nec receptat, sed tm̄ occultat hæreticos an pœnis ꝑdicti puniat, ut qui scit hæreticū esse in aliquo loco, et nō denūciat non tñ dico ꝙ ipse occultet ut eua dat sciēs esse hæreticū: nā tūc ut receptator puniret, sed si tm̄ scit esse in aliquo loco nec iudici denūciat dic, ꝙ licet teneat eū īdicare, nā si tenet indicare ꝓditorē regis, ut dr̄ in c.

reg.

reg. nuper apud Tranũ, ꝑ qđ tenet alta uoce clamare ecce ꝓditor regis succurrite ut capiamus cũ multo fortius, & in hæretico, nã grauius est diuinam ꝙ humanã ledere maiestatem auth. gazaros. C. de hęr. & dcm̃ est supra & in cõst. inconsutilẽ. in oĩbus est æquata cõditio, & ibi dr̃ ꝑ oĩa, & per Iser. in d. c. i. §. diuinã quam humanã. sed in humana denũciare debet. ergo, & in diuina. Iser. in d. c. 1. §. satisfactionẽ. dicit mitius puniri debet quam receptator fautor nam saltem ad tp̃s relegabit cõtra l. 1 C. de his q̃ latro. occul. ubi occultatore eadem pœna puniri dic ut ibi ꝑ Iser. assignantem rõnem quare secus in hoc

16 5 crimine. † Sed an ex quo diuersæ pœnæ imponunt iure canonico, & iure regni dicant dictæ pęnæ concurrere cumulatiue an uero ꝑ nouas recessum intelligat à ueteribus. gl. in d cõst. tenet ꝙ ambæ cõcurrãt nec una per aliã tollat nã qñ statutũ imponit nouã pœnã ꝓut imponit d. cõst. pactarenorũ cũ dicat statutũ regni, ut tradit Mat. in rub. cõst. si dãna clãdestina. ꝑ talẽ nouã pęnã nõ censetur recessum à pœna iuris cõis ꝑ l. q̃ sepulchra C. de sep. uiol. de quo tñ plene ꝑ Sal. & Alb. in d. l. q̃ sepulchra. & Bar. in l. sanctio legũ. ff. de pœn. Alexan. post Bart. & Dyn. in l. 1. ff. ui bon. rap. Mat. plene in d. cõst. pactareno. in i. gl. uer. in eadem ubi ponit post ꝑdictos decẽ limitat ad rñam, & dixit gl. in c. 1. de emp. & uend. & Bald. in l. 1. col. 6. C. de sum. Trin. & in l. placet. in auth. clericus. C. de episc. & cle. cũ cæteris allega. per Matt. in d. cõst. ꝙ si pro uno delicto ius canonicum imponit unã pęnã, & ꝓ eodẽ delicto ius ciuile imponit aliã, & delictum est mixtum, & utriq; fori, ꝓ tũc ambe pœnæ cõcurrunt, & una per aliam nõ tollit & tradit ꝑ Can. in c. cũ sit gñale. de fo. cõp. & ꝑ Mat. in cõst. multæ leges. 1. lib. & in cõst. stat. 1. lib. & in cõst. maiest. nrę. 3. lib. pœna ergo inducta à iure canonum de receptatoribus ꝑ d. cõst. nõ est sublata, sed ambæ cõcurrunt. opponit cõtra ꝑdictam cõ. & c. de receptatoribus, nam iure cõi eadem pœna imponit receptatori q̃ & principali l. 1. & 2. ff. de rece. & l. 1. C. de his q̃ latro. occul. cũ aliis ꝑ gl. ibi sed hic imponit maior pœna, & tñ maius est delictum hæresis quam alia crimina ut patet ex supradictis, ergo eadem pęna deberẽt puniri Mat. in d. cõst. pactarenorũ. i. col. dicit ꝙ fallit in hoc crimine, sicut in aliis criminibus ut ꝑ eum ibi, licet rñc cõtra rõnẽ fallentiæ non assignat. Bar. aũt in d. l. 1. ff. de recep. dicit licet puniat receptator sicut delinquens, non tñ punit eadẽ pœna uel saltẽ tanta, & ideo dictio sicuti, non refert ad pœnę identitatẽ, uide ꝑ Matth. in d. cõst. 2. not. 5. fal. & 2. q. & d. l. 1. C. de his qui la. & uř hře locum in associante ut fugiat, & occultante reum, non aũt in simplici receptatore, adeo ꝙ maior pœna puniẽdus est quam simplex receptator. uel dic ſm Iser. in d. cõst. pactarenorum. & in d. c. 1. §. satisfactionẽ, ꝙ legis latoribus nõ fuit uisum ꝙ eadẽ pœna puniat receptator ut tradat seculari cum publicatione bonorũ, & igni immittat, hñdo solum respectum ad criminis immunitatẽ, cũ mitior pęna esset ẽt in receptante rebellem, ut dr̃ in

166 l. metodorũ. ff. de pœnis. † Sed an sicut hodie receptans rebellem suspenditur cũ publicatione bonorũ, ut in d. c. reg. nuꝑ apud Tranum, & per Iser. in c. 1. ꝑterea, q̃ sit causa bene. amit. in c. 1. §. de receptatoribus. de pa. iur. fir. sic ẽt erit in receptãte hæreticum. cũ ꝑ oĩa adæquata sunt crimina ut supra uř, ꝙ sic, stante adæquatione, ut statutum in uno, & in alio statutum cẽseatur. in cõtrariũ facit, nã extensio fit ex quadã cõiectura, & tacita mẽte statuẽtis ꝑ no. in l. apud antiquos C. de fur. q̃ tñ nõ summitur ubi daretur legũ correctio per tradita ꝑ Doct in l. 1. §. huius studii ff. de iustitia, & iure. & traditur per Mod. in auth quas actiones. C. de sacrosſ. eccl. sed si daret talis extensio d. c. daret correctio d. const. pactarenorum cũ nõ ueniret pœna imponenda cumulatiue cũ maior pęna imponeretur ꝑ d. c. ꝑ ea quæ tradi. late Mar. in l. 1. §. ꝑterea. ff. de q. & in cõs 101. & cons. 61 cum allegatis ꝑ eũ. & pœna. d. c. esset imponenda, uidelicet c. nuper apud Tranũ non d. cõst. qñ talis fieret extẽsio, & sic ueniret priuatiue, & correctiue quæ nõ ꝑmittit extẽsio

167 ut supra. † An aũt liceat receptare cõsanguineum, & affinẽ hæreticũ, aut ei benefacere, gl. in d. §. cred. dicit ꝙ nõ ꝑ tex. in c. si qs eps. cum seq. eo. gl. uero 30. dist. c. 1. & Pan. post eam in d. c. si qs eps. & in seq. ꝙ potius est subueniendum fratri, & patri carnali hæretico in casu tñ necessitatis q̃ extraneo catholico. gl. in cap. accus. in uer. non possit. de hęr. in 6. dicit, ꝙ rõne necessitatis famis põt & ꝑ Th. 2. 2. q. 31. art 3. Spec. in tit. qui filii sint leg. §. 1 uer. quid si pater. Zab. in c. cum hřet. de eo qui dux. in ma. & in c. cum sit. de

iud.ubi Ana.Host.in sum.in ti.de temp.ord. §. sed pone ꝙ pr̃ tuus. & Ioan. de Fant. in c. quiesc.42.dist. & in c.non satis.86.dist.& in 168 c.sicut in fin.el.1.2.q.2.† Pro hoc facit, nã hospes excusat̃ si dederit cibum,& potũ ban nito transeunti ut ꝑ Bar.in l.oẽs.la 2.uer.& hoc est utile.C.de agri.& cens. lib.11.& in l. 1.C.de colo.ille eod. lib. & in l.Seiæ.§.idem quæsiit.ff.de fun.instr. & Mat.in d.const.pa. ctarenorũ.2.no.7.fallen.nam ꝑ dationem ci bi.& poti non dr̃ receptare.l.i.§. quod aũt. ff.de ser.corr.Sed ꝑ occultationẽ.& receptio nem mercedis uel cohabitationem, ut per Bart.in l.1.§ i. ff.de recepta. & in l.qui uas.§. qui furem.ff.de fur.Ang.Salyc.& in l.i.C.de his qui latr.Bal.in c.si cler.in princ.i. not. de pat. ten. al'r cõsanguineũ nõ licet receptare impune per d.c.si quis eps.ex quo ur̃ sublata agnatio,& cognatio ꝑ tale crimẽ cum rele get in ꝑpetuum.inst. de his qui sunt sui uel alie.iur.sic,& in uiolatore pacis,ut dr̃ in d.c. 1.§ de receptatoribus.& ibi Iser. & Bal.& in c.i.§.cõuenticulas. 5.no.de pa.ten. nisi iura- uerit se ignorasse Rota. in decis. 415. & per Matth in d.const.pactarenorũ 2.no.2.q.Li mita ergo nisi rõne euidentis necessitatis fa- 169 mis per gl.in d.c.accus. † An aũt liceat uxo ri,receptare,& subuenire impune de dotibus earum? dic ꝙ non, sicut in uiro rebelle ut di cit Iser.& Matth.in const.pœna carere. & in d.const.pactarenorũ,ubi Iser.in tali crimine hæresis, & in aliis locis ꝑ Matth. ibi. 2. not. 2.q.nam dotes non publicant̃ ex hoc nisi, & ipsa commiserit rebellionem sic,& in hæresi cum patificent̃,& tradit̃ in c.decreuit.de hæ 170 ret.in 6.† Limita ẽt nisi ignorãtes recepta uerit hæreticum, nam tunc ꝓbabilis ignorã tia excusat gl.in d.c.accus.in uer.non posset. in c.quicunque.in uers.scienter.de hær.in 6. quæ ꝓbat̃ ꝑ iurm̃ receptatoris, ut dicit Bal. in d.§.conuenticulas & Rota in d.decis.415. nisi esset famosus, & notorius hæreticus uel ꝓnunciatus tunc ꝑsumit̃ sciã, & non igno- rantia, ut per Bart. post gl.in l.i.§.i.ff.de re- cept.Bal.not.ubi supra. & Mars.in cons.107. ideo dixit gl. in d. c. quicunque. ꝙ ꝓbabilis ignorantia excusat. q̃ tñ non diceret ꝓbabi- lis si fuisset notorius aut ꝓnunciatus hæreti cus:bene tñ si occultus,uide alleg.in aliis cri minibus,ut per Mars.in l.i.C.de rap.uirg. & Matth.in d.cõst.6. fallen.& not.ꝙ accusator debet articulare,& ꝓbare de sciẽtia alias suc

cumbet,ut plene Dec.in c.ã nobis.de excep. & Fely.in d.c.si quis eps Rom. in consil.471. 171 † Limita ẽt nisi ꝑ uim,& coacte receptasset hæreticum,per tradita ꝑ Bal.in l. indelictis. ff.de noxa.cum multis alleg. ꝑ Mar. in d.l.i. C.de rap.uirg.& Mat.ĩ d.cõst.pacta.2.no.3. q.& Mar.in l.i.col.11.ff.de sic.in princ.& in § diuus.& in l.eiusdẽ.§. itẽ is cuius. ff.eo. & cõs.25.& cõs.99.sed qd si semel tm̃ recepta uerit an puniat̃.Arch.in d.c. qcunq; tenet ꝙ sic dummodo scienter ꝑ c.fœlicis.de pœ.in 6.& uide Mat.ĩ d.cõst.42.no.4. q.& uide Io. 172 de Arn.in commen. 41.de scient.† An aũt excuset in ueterata amicitia,dic ꝙ nõ: ut ꝑ Sal.in l.nullus.C.de male.Ana.in c.i.pen.col de male.Matth.in 2.not. 6.q. facit nam con. sanguinitas:nõ excusat, & sic causa natura- lis,ut ꝑ gl.in d.§.cred. ergo minus causa ac- cidẽtalis ut amicitia arg.no. in fi.C. de his q 173 uen.eta.imp. † Quid aũt si hæreticus rece- ptatus,pęnituerit,& hæresim abiurauerit,an ꝑ hanc pœnitentiã euitabit pœnam ipse re- ceptator, And. & Matth.in d.cõst.in 8.q.te net ꝙ non cum illa pœnitentia non extenda tur ad aliam ꝑsonam q̃ ꝓpriam ut ibi ꝑ si- 174 milia.† De receptatoribus aũt malefactorũ ex alia causa quam hæresis plene ꝑ Matth. in d.cõst. pactarenorũ. ubi ponit reg. & fal- lẽt.& in cõst pœnã eorũ.ꝑ Sal.& Mar. in l.i. C.de rap.uirg. & in l.is q cum telo. C.de sic. & per Sal.& Ange. in l.i. C. de his qui latro. Bart. & post eum Alex. in l.i.& 2.ff.de rece- ptat.Ang.in gl. uestem cœlestem. & in gl.& d.malef.semper asti.& Gand. in rub. de fur. 4.& 6.col.& de pœ.stat.in reg.per c.& prag. reg.ꝑ Matth.in d.i.not.& in rub.d.const.pa 175 ctarenorũ.† Et ex quo ponit̃ pœna relega- tionis per d.cõst.pactarenorũ. talibus rece- ptatoribus, & fautoribus an per totũ regnũ erunt, & censent̃ relegati si fuerint à iustitia rio ꝓuinciæ relegati. dic ut ibi per Matth. 5. nota.& ex quo filii sunt infames excludendi ab oĩbus actibus ciuilibus, & honoribus ut supra.& per Matt. ibi.5.not.& à testimonio ferendo excludit̃ ut ibi per Matth. ponẽtem alios casus in qbus infamis admittit̃ ad testi monium ut in 8.no. an per emendationẽ ui tæ tollat̃ talis macula infamiæ,dic ꝙ non ut no.gl.in c.testimonium. de testi.cum ceteris ut ꝑ Matth.ibi.7.no. Punit̃ ẽt receptator q a caret sepultura, & si qs eum tradiderit sepul turæ excõicatus est,nisi ꝓpriis manibus ex- huma.

humaверit, qñ tñ eius ossa ab aliorum ossis distingui possent, ut dr̃ in d.c.quicunque, & ibi gl. uers. extumulem. Punitur ẽt ut ibidem nam si quis ad ꝑces receptatoris obtinuerit scienter aliquod beneficium ecclesiasticum, ipso iure talis obtinens priuat, & inhabilis efficitur quoad obtinenda, qñ tñ scienter, & ibi uide gl. an pontificalis dignitas includat. Item punitur si quis credens hęreticis dum esset in lecto peteret hæreticos cõsolatos iuxta prauam eorum consuetudinem nisi per filios eius ꝓbetur qualiter non erat sanæ mẽtis, & hoc per testes idoneos nõ domesticos. & familiares, priuãtur filii successione iuxta c. filii, uel hæredes, de hęr. in 6. puniũtur ẽt ut in c. in fidei eo. in 6. & puniuntur ut in d.c accus. §. si uero, & seq. eo. in 6. & puniũtur ut in d.c. ne aliqui, eod. in 6. Punitur ẽt, & fautor, & defensor officialis, ut in c. ut officiũ, in fin. eod. in 6. punitur ẽt ut in c. contra christianos & ut in c. si eo. in 6. & in c. sicut de hæret. & in c. excõmunicamus, §. cred. & in c. 1. §. credentes, de statu contra lib eccl. & in authen. credentes, C. de hær. Punitur ẽt quia ei imponitur publica pœnitentia per Spec. in tit. de teste, §. i uersic. quid de portantibus. Item punitur extra ordinem arbitrio superioris, ut dr̃ in l. manichęos, C de hæretic. §. in eos, ibi auctoritatis nostræ aculei. Item punitur dum tꝑalis requisitas ut terram suam purget hæresi, & noluerit facere post annum ut eius terra occupari possit a fidelibus ipso tã quam defensore excluso, saluo iure directi domini dñi, ut dr̃ in auth. si uero dominus, & uide unde sumitur, C. de hęr. & punitur ut in l. cũcti. & in l. manichęos, & in l. Arriani, l. qui cũque. & l. si quis. C. eo. ut loci possessiones, & domus publicentur dño sciente, & permittente. Et nota ꝙ tales receptatores fautores, & credentes non puniuntur aliis pęnis in iure non expressis, nec pœnis hęreticorũ ꝑterq̃ credentes hæreticis contra fidem, ut dicunt gl. in d. §. credẽtes, & in d. c. accusatus, in uer. hæreticos, de hęr. in 6 si quis uelit uidere rationes quare filii taliũ puniantur tali pœna ex delicto paterno, dic ut per glo. & Matth. in d. const. pactarenorũ. ubi ẽt ponit qñ filius ꝓ patre, & econtra teneatur, ubi dicit patrem non puniri licet filius sit hęreticus, credens, fautor uel receptator, sicut cõtra, ubi rõnem assignat. de fugiente aũt ad hostes fidei, & de consultore hæreticorum remissiue dic ut per Matth. in d. const. pactare. in fi. Cetera curiosus lector perquirat. de hæreticis actenus permissa tamẽ protestatione finem facio huic libello, ut si quid apte dictum non fuerit, aut perperam dcm̃ locutus assero iuxta formã. c. damnamus, in fi. de sum Trin & fide cath. ut silr̃ testat Bal. in cõs. scismatis in prin. cõs. quod ponit in rub. C. si quis ali. testa. proh. licet potius relator, & aliqualis sub ordinator & cõpilator potius uiderim q̃ ex nostro mente dcm̃ apparet, eum dicta auctoritatibus cõprobentur, iudicio tamẽ, & correctioni ecclesiæ submittẽdo, & in aliquo ab ea non discreptãdo ad laudem, & gloriam Redẽptoris nostri, & suæ pię, & immaculatæ uirginis Matris, & omnium Sanctorum. Amen. Valete.

SOLEMNIS AC PERutilis Tractatus, de modo procedendi contra Apostatas, Incerti Auct.

SVMMARIVM.

1 *Apostata quomodo citari debeat.*

2 *Procuratorem quilibet tenetur demittere, postquã semel citatus est, alias procederetur in contumaciam.*

3 *Præconia uox paucis innotescit.*

4 *Citatus docens se iusta de causa absuisse restituitur.*

5 *Citatus postquam uenerit debet admoneri trina admonitione, ut iuri pareat ante sententiam.*

6 *Iudex non debet ad sententiam festinare excommunicationis.*

7 *Casus in quibus apostatæ perdunt priuilegium clericale, & quibus non perdunt.*

8 *Renunciare iuri suo uoluntarie, & eo spoliari a canone differunt.*

9 *Excommunicationis sententia quomodo ferri debeat, & num. 13. Et quid seruandum per excommunicatorem post latam sententiam si requiratur ab excommunicato exemplum.*

10 *Quid si excõicator nolit hunc ordinem seruare.*

11 *A sententia excommunicationis contra apostatam non appellatur, nisi iudex excedat modum incorrigendo.*

22 *In sententiis excommunicationis, & interdicti quid seruandum.*

14 *Induciæ a lege concessæ an possint per iudicem abbreuiari.*

15 *Annus licet à iure concedatur, & ex causa biennium ad prosequendum appellationem, tamen si iudici uidebitur expedire poterit recisius tempus moderari, & num.20.*
16 *Decem dies dantur fauore iurium ad appellandum, infra quos si non appelletur sententia transit in iudicatum.*
17 *Quatuor annorum tempus quod datur ad petendum rest in integ non potest augeri, uel minui.*
18 *Homines subsunt iudicibus ratione iuris, sed ius est supra iudices & ideo in his quæ statum hominum dicunt. possunt iudices inspecta ueritate, & utilitate mutare. sed quæ tangunt statum iuris mutare nequeunt.*
19 *Princeps legibus non ligatur.*
21 *Limitatio ad supradicta, num 15 & 20.*
22 *Terminus ad arripiendum iter statutus à iudice, uicem habet peremptorij.*

QVia frequēter prælati religiosorum propter incorrigibiles Apostatas necesse hñt contra ipsos procedere, & sñiam excomm. ferre, ideo breuem, & utilem tractatum huic nostro opusculo subiiciam de modo contra prædictos procedendi. † Primo ergo citandus est Apostata, ut ueniat iuri pariturus, citabitur aũt tribus edictis siue denunciationibus, uel uno perēptorie ꝓ omnibus, ut in tali termino ueniat pariturus iuri, ut 24.q.3. de illicita, & l. ad peremptoriũ. & l. nonnunquam. ff. de iud. & semper citandus est reus si inueniatur, ut 4.q.5 c quisquis. & c.1 qui ma. accus. poss. & cap. Venerabilis, de dol. & cont. Si autem non inuenit citandus est ꝓcurator, si quem dimisit, † quẽ tenetur quilibet dimittere, postq̃ semel citatus est, alias procederetur contra ipsum tanquam contra contumacem factis denunciationibus ad domum suam, uel ad ecclesiam, ut c. causã quæ, & c. Venerabilis, de dolo, & cont. & c. aduersarius, de eo qui mi. in posse. & talis citatio dr̃ legitima ut d. c. causam quæ, & ꝑpetuat iurisdict. c. gratũ. de off. deleg. maxime si delegat⁹ nõ sit cert⁹ de morte, & obitu delegãtis, ut ibi dr̃, alias si esset certus cõtrariũ obtineret, qa tũc non ꝓcederet ut l. eiu⁹ qui. si cert. peta. Si autẽ nõ esset certus, poss. t procedere, ut. §. recte. Inst. mand. Si ergo reus sic citatus non uenerit in termino statuto contumax reputabitur, & procedi poterit cõtra reũ, nisi forte iudice sedente pro tribunali uenerit, tunc. n. non habebitur cõtumax, ꝑsumit. n. ꝙ parum uocem ꝑconis audierit, ut l. diuus, de in integ. rest. † uox. n. ꝑconia paucis innotescit, ut auth. qui semel. C. quõ, & qñ iud. & ꝑ ꝑ hoc æquitate suadẽte poterit iudex expectare citatum in alterum diem, ut c. consuluit. de off. deleg. nam in iudiciis, & compromissis mora purgatur l. & si post tres. ff. si qs cau. & l. sancimus. C. de fideiuss. & ideo si cõtingat in hoc casu ꝓcedit cõtra absentem, † si postea doceat se abfuisse iusta, & de causa restituit citatus. c. cũ Berth. extra de re iud. & ex qbus cau. maio. ꝑ totum. † Secundo postq̃ uenerit debet moueri, ut iuri pareat, trina aũt admonitione semꝑ est admonendus ante sñiam excõicationis, ut 16.q.7. cap. omnes decimæ, & 17. q 4. de presbyterorum, & de senten. excõm. contingit, & admonitio appellatur à iure cõpetens, ut c. sacro. de senten. excõm. cap. reprehensibilis, de appe. poterit. n. una sola admonitione pro tribus moueri peremptorie, assignato sibi spacio competenti à iudice sicut dictum est de citatione. ut 24.q.3. de illicita, & committitur arbitrio discreti iudicis peremptorium maturare, siue tēperare ẜm quod sibi uidebitur expedire, ut c.1. de off. deleg. † non. n. debet iudex ad sñiam festinare, cum dicat lex, ꝙ prætor non debet festinare ad determinandum, ut iubeat possidere, ut l. si finita. §. sed si forte, de dãno infect. † nec ꝑdit apostata priuilegiũ clericale ante dictã trinam admonitionẽ, ut capitulo in audientia, de senten. excõm. quamuis cõtrariũ notari uideat in c. cum non ab hoĩe, & c. perpendimus, de sent. excõm. ubi dr̃. ꝙ occisores clericorũ apostatorũ non plectunt canone latę sñię: & iõ non sunt ad sedẽ apostolicã mittẽdi ꝓ absolutione, sed in hoc distinguas ꝙ inter apostatas qdã uiuũt tñ̃ seculariter ad modũ laicorũ, & isti nõ ꝑdũt priuilegiũ clericale ante trinã admonitionẽ, ut dictũ est. Alii uero q nõ solũ seculariter uiuũt admodũ laicorũ, sed ẽt enormiter se immiscẽt tyrãnidi, & seditioni guerrarũ cũ armis, & hmõi, & tales ipso facto ꝑdunt priuilegiũ clericale, ut dñt iura in contrarium allegata. Nec obstat ꝙ dr̃ clericus non potest renunciare priuilegio clericali. ut c. contingit. de senten. excommun. † quia aliud est renunciare iure suo uoluntarie, & aliud est spoliari iure suo à canone, & merito facinorum suorum, sicut fit in hoc casu. Tertio si

post

post trinā admonitionē noluerit iuri parere poterit excōicari, debet† autem sñia excōicationis in scriptis ferri, & causa excōicationi conscribi, ut appareat pp quam causam excōicatur, ut sit iusta, uel iniusta, & si excōicatus petit exemplum tenetur excōicator ei tradere illud, & de huiusmodi reqsitioni debet confici publicum instrumētū, ut c. cum 10 medicinalis, extra de senten. excōicatio.† Si autem excōicator hunc ordinem non seruauerit per unum mensem suspensus est ab ingressu ecclesiæ, ita tñ quod si durāte hmōi suspensione ingesserit se diuinis irregularis efficitur à qua non poterit nisi per Papam liberari, ut in d. c. cum medicinalis in fine. Eodē modo si qs iudex ferat sñiam excōicationis ante trinam admonitionem, est suspensus ab ingressu ecclesiæ. c. sacro. de senten. excōm. hoc. n. est gñale in aliis sententiis diffinitiuis, ut in scriptis ferantur, quæ si non ferantur in scriptis non tenent, nec sñiæ nomen merentur hře, ut 2 q. 1. in primis, in fine, & c. statutis. In aliis tñ non est necesse causam exprimere in sñia, quæ mouet iudicem ad sententiandum. c. sicut, de re iud. Sententia uero excōicationis bene tenet licet dictus ordo non seruetur, sed pro-11 ferens suspēsus est ipso iure, ut dictū est.† Si aūt appelletur ante sñiam excōicationis latā in talem apostatā uel incorrigibilē, nō ualet appellatio, & tenet sñia: qa cōtra disciplinā regularē, siue canonicā nō tenet appellatio, ut c. licet. de off. ord. & c. ad nostram. de appellatio. & c. repræhensibilis, & cap. cum speciali. in fine, nisi iudex modum excedat in corrigendo, tunc. n. tenet appellatio ut ca. de priore de appell. & c. super qōnum. §. nos 12 aūt de off. deleg.† Idē ēt seruandū est de sententiis interdicti, & excōicationis, qa quantū ad hoc pari passu incedūt istæ tres sñiæ, ut 13 c. cū medicinalis de sent. excōm. lib. 6.† Sic aūt contra apostatas formabitur sñia, uel in corrigibiles. qm̄ iure cauet quod sint soliciti plati fugitiuos. & ineptos de ordinibus ad regularem disciplinā salubriter reuocare, & inobedientes per sñiam excōicationis punire, ut c. ne religiosi. de regula. & tu talis, & tales q fuisti uel fuistis in nostro ordine, mūdū miserabiliter euagastis in uituperium, regularis, & ecclesiasticæ disciplinę, & honestatis monemus te, ut ad tuum ordinem reuertatis, aut aliā religionē ingrediaris tuæ saluti idoneā, ac tibi concessam s̄m nostri ordinis instituta tibi pfixo spacio triū dierū in quos nostram admonitionē, tā fideliter quā efficaciter exequaris, quem terminū tibi pro primo, & 2. & 3. perempt. assignamus, quod si non feceris ex nunc prout ex nunc, & ex tūc prout ex nūc in scriptis te ipsum sentētię excōicationis subiacere decernimus, uel excōi-14 cationis, uinculo te innodamus.† Quarto uidendū est an iudex possit abbreuiare inducias à lege concessas, & uidetur q sic, ut c. cū sit. & cap. oblatæ, de appell. & c. ad consult. de re iud. & l. 2. ff. de re iud. & tertia q. 3. de iud. & §. spacium, & 20. dist. de his in l. 3. §. si quis condemnatus, de re iud. Ad hoc notandum est. q tpa statuta sunt de rebus, & causis humanis aliqñ fauore hoīum, aliqñ fauore iurium, & quia fauore hoīum dantur induciæ tps citato, ut ueniat ad iudicium pariturus iuris, & qūis tria debeant esse edicta, quorū quolibet debet cōtinere triginta dies, ut in authen. de legit. §. oē. iudex tñ moderabit ordinem edictorū, & cōpendium, p tu uiderit experire, pensata qualitate psonę & tpis, & negotii siue causæ, ut l. nonnunq̄ de iud. & ideo si iudex nimis breuem terminū dederit, citatus nō reputabit cōtumax si nō uenerit in termino statuto, & sic post appellationem hac de causa factam processerit in causa grauando citatum irritum reuocabitur, ut c. 1. de dil. Et idem puto in aliis q̄ 15 in fauorē hoīum sunt inductæ,† ut quo ad psequendū appellationē indulgetur annus a iure, & ex iusta causa biēnium, ut in d. c. cū sit, tunc. n. si iudex uiderit expedire poterit recisius tps moderari, ut dñt iura primo allegata: sic ēt puto in tpe dādo ei qui iusta causa ab ecclesia se absentauit, cui ad reuertēdū iura diuersa tpa statuunt, sicut habitū est in 16 prima parte summæ,† Fauore aūt iuriū dant decē dies ei cōtra quē lata est sñia diffinitiua ut appellet, infra quos nō si appellauerit trā-17 sit in rē iudicatā,† & tēpus quatuor annorū quod datur petēti in integrum restitutionē, & talia & similia, augeri uel minui nō pñt, de quibus hř. 2. q. 6. c. anteriorū. & c. fi. de in integrū restit. Sed quæ est ratio diuersitatis? 18 dicendum est† q hoīes subsunt iudicibus ratione iuris, sed ius est supra iudices, & ideo in his quæ statū hominum dicunt, possunt iudices inspecta ueritate, & utilitate mutare, ut cap. licet, de feriis. in his uero quæ

tangunt

tangunt statum iuris mutare non pñt, qa iu
19 dices iuri subiiciunt excepto principe † q le
gibus non ligat, ut l. princeps. de leg. quis le
gibus uiuere clementer pfiteatur, ut l. digna
uox. C. de legib. Alibi tñ dicit ꝙ iure grauius
insurgunt cõtra cõtẽptores iudicis ꝙ con
tra contemptores iuris. arg. l. Celsus, de ar
bitr. & l. sicut dies. §. fi. & l. si quis sciens. ff.
20 de contrahenda emptio. † Sed an iudex po
terit abbreuiare tps appellationis, ut ante
annũ, uel post biennium qđ ex iusta causa da
tur, teneatur appellãs finire causam appella
tionis? Ad hoc dixerũt qdam, ꝙ sic. quãtum
ad hoc ꝙ non sit negligẽs in exequẽdo sine
agendo, ut causam finiat, si cõmode ante an
num uel bienniũ non põt terminari, ne ap
pellãs uideat subterfugere pcessum negocii
principalis, & sic aduersariũ suũ grauare, &
non iustitiam pseq uideatur, si tñ non pos
set causam terminare, nõ esset sibi imputan
dum, arg. c. ex insinuatione. de appell. 2. q. 6.
anteriorũ. §. ad hoc, & sic intelligit quod di
cit canon, nisi forte iudex certum tps fuerit
moderatus, infra quod terminet causam suã
ut c. cum sit. de appellatio. Alii dñt, ꝙ iudex
non potest tps appellationis abbreuiare, ni
si appellans teneatur causam finire ante tps
statutum à canone, uel à lege, imò habebit
semper appellans annum integrum uel bië
nium ex iusta causa, infra quem terminũ fi
niat causam suam, quo elapso firma manet,
& rata sñia, ut d. c. cum sit. & l. fi. C. de tem-
21 po. appell. † Sed pro tanto dicit, ꝙ iudex po
test recisius tps moderari, quia potest termi
num statuere appellanti infra quẽ teneatur
coram iudice superiore cõparere ad quẽ ap-
pellatũ est, uel infra quẽ arripiat iter ad pse
quẽdũ appellationẽ, qđ si nõ fecerit poterit
iudex à quo appellatũ est sñiam latã execu
tioni mãdare, q statim tenet ac si nõ fuisset
appellatum, uel si appellatũ fuit ante sñiam
põt postea pcedere in causa. & rõ huius est,
22 † qa talis terminus uicem obtinet perẽpto
rii ut c. sæpe. & c. peruenit. el 2. de appell. si
uero nullum terminum statuat appellanti,
tũc appellãs hẽt terminus unius anni à lege
præfixum, & tunc per totum alium annum
non põt iudex procedere ad exequendum
sñiam, uel super principali. Sed anno elapso
potest, sicut dictum est, cum tps statuitur,
ut c. reprehensibilis, & cap. consuluit. in fine
de appellatio. cum similibus. Laus Deo.

TRACTATVS.

Dom. Ioannis Thierry Lingonen. I. V. D. totam materiam fugæ laconice complectens.

SVMMARIVM.

1. *Fuga serui eius præscriptionem impedit, sicut animalis fuga.*
2. *Fuga facit semiplenam probationem, tamen non totam si aliter statuto disponeretur, licet quem in mala fide constituat.*
3. *Fuga est triplex, scilicet uoluntaria, causaria, & ignominiosa.*
4. *Fuga an proprie dicatur, quando quis latitat ut fugiat, sed non comprehenditur.*
5. *Fugiens in domum propriam an possit in ea capi. & per officialem pro debito ciuili extrahi.*
6. *Fugiens ad ecclesias an sit tutus.*
7. *Debito ciuili si quis ducatur per ecclesiam, non gaudebit ecclesiæ immunitate.*
8. *Titius homicida si non potuit fugere ad ecclesiam, sed inuenit quendam sacerdotem deferentem corpus Christi aufugit ad ipsum, & eum accepit an ecclesiæ immunitate gaudere debeat.*
9. *Fures ecclesiæ an istud priuilegium habeant.*
10. *Fugiens de uno territorio in aliud, an per potestatis familiam, uel præpositi, capi possit.*
11. *Fuga post accusationem an suspicionem faciat.*
12. *Fugiẽs cum gladio de domo in qua homo mortuus reperitur, an occidisset præsumatur.*
13. *Debitor fugitiuus, an creditoris propria authoritate capi possit.*
14. *Fuga sola an faciat suspicionem.*
15. *Fugitiuus qui ad aliam patriam uadit an per loci iudicem citari poterit in quo deliquit, sine illius iudicis requisitione, cum hic criminis ratione forum sortiatur.*

HVius temporis conditionem prospiciens, quia plurimi cum deliquerunt, aufugiunt, ideo in præsenti tractatu Fugæ materiã inserere ausus sum. Et primitus est
1 notandum, † ꝙ fuga serui impedit eius præscriptionẽ, sicut fuga animalis, l. 1. & ibi Bal. C. de ser. fug. Fuga. n. reddit quem suspectũ, l. impuberibus, §. præterea, & ibi Bar. ff. de susp. tut. & si existat leue indicium ad torturam Bald. in l non hoc. C. unde cogn. Spec. in tit. de prob §. fin. uers. ult. no. ubi † dicit, ꝙ
2 fuga

fuga facit semiplenam probationem, tñ nō totam, si aliter statuto disponeretur, licet cō stituat quem in mala fide, l. mala fide, & ibi Bald. C. de lōg. temp. præscr. quę pro lib. op.

3 Vnde est aduertendū, q fuga est triplex. s. uoluntaria, causaria, & ignominiosa, Bal. in l. 1. C. de ædi. act. Ideo quæritur. † Fuga an pro-

4 prie dicatur, qñ quis latitat ut fugiat, sed nō compręhēditur, uide Bald. in l. 1. col. 3. C. de ędi act. & in l. 1. C. de ser. fug. ubi dicit, q fugiens dr̃ latitare. Alexan. de Imol. in l. pen. de cust. reo. & fugiens de carcere quod inuenit apertum nō facit indicium contra se. Bal. in l. succurrit. C. ex quib. cau. maio. Pet. de Sun. in l. bonæ fidei. C. de iureiur. tñ si reuertitur nō dr̃ fugere nec tenetur pęna statuti de fugiente de carcere. Bald. in l. 1. col. 3. C. de ser. fug. & in l. 1. C. de ędil. act. † Sed fugiens in

5 domū propriam an possit in ea capi, & extrahi per officialem pro debito ciuili. Bal. & Alex. in l. plerique, de in ius uocan. contra Bald. in l. 1. C. de sum. Trin. qui tñ loquitur, qñ fuit captus extra domū, sed euasit, & in domum aufugit, quia pōt de domo inconti nenti extrahi. ita Alex. in l. quod ait. de adul.

6 † Item quęritur an fugiēs ad ecclesias sit tutus, pro hoc uide tex. in tit. de his qui ad eccle. conf. Bart. in cōsil. incip. statuto ciuitatis Tudert. Oldr. in cōsil. 4. quod est notandum

7 ēt † q si quis pro debito ducatur p ecclesiā, non gaudebat immunitate ecclesię, ita Arch. 17. q. 4. c. antiqutus, ex quo oritur alia q̃stio.

8 † Titius homicida non potuit fugere ad ecclesiam, sed inuenit quēdam sacerdotem deferentē corpus Christi, aufugit ad ipm, & eū accepit an gaudere debeat immunitate ecclesię, & primo vr̃, q sic p tex. in l. una. C. de his q. ad eccl. conf. Nam q aliquis in ecclesia tuetur est introductū in fauorem Dei, ergo multo fortius si fugiat ad ipsum, arg. l. capitalium, § ad statuas, ff. de pœn. & de ędil. edic. l. quis sit fugitiuus, §. idem Iulianus, nam recte Arist. pp vnumquodque tale, & ipm ma

9 gis. † Sed quid de furibus ecclesiæ an habeāt istud priuilegium, & dicendum, q sic, in l. pūti, §. quod si in finibus. C. de his qui ad ecclesiam conf. tex. in cap. sicut. de immunitate ecclesiarum quod pōt intelligi ẽm Iac. de Bel. de furibus necessariis secus aūt in aliis. arg. de relig. & sump. fun. §. fi. & ff. de contrahen. emp. l. æde sacra, §. 1. & C. de relig. l. si sepulchrum, & ibi Bald. Vnde qñ quis in ecclesia deliquit, tunc iudex secularis non potest eū extrahere de ecclesia, sed eps loci, & eum tradet iudici seculari si sit laicus. C. ad l. Iul.

10 de adul. auth. si quis ei. † Propterea quæritur an fugiens de uno territorio in aliud per familiā potestatis, uel p̄positi possit c. & est dicendum, q non ita Bald. in addit. ad Spec. de cōp. iud. adi. uers. sed pone, q malefactor. Bald. & Flor. de san. Pet. in l. sicuti, §. Arist. ff. si ser. uen. Saly. in l. 2. C. de exhib. re. Ang. de Aret. in tract. malef. uers. quod fama facit q est contra dictum Bart. in l. quod ait, §. quod ait, & ibi Alex. de adul. Bal. in l. quicunque.

11 C. de ser. fug. † Sed quærit̃ an fuga post accusationem suspicionem faciat. Bal. in l. 1. ff. de reb. eorū tenet, q non, quod est modo limitādum ẽm Soc. nisi q s coram iudice fuisset minatus de accusando, licet adhuc nō accusauerit, quia tunc ur̃, q fuga secuta faciat suspicionem, pp quod ex hoc resultat in multis casibus idē effectus, qui resultarēt ex libello accusatorio ut est tex. singularis, in l. miles. §. socer. de adult. Secundo, nisi alias frustra suspicio laboraret contra fugientem post accusationē tunc. n. maximam inducit suspicionē, arg. eius quod dr̃ in l fin. quibus mod. tut. & ibi Doct. Tertio, nisi post accusationē accusatus aufugiat de carcerib. qa tūc contra eū proceditur tanq̃ contra cōfessum de crimine, text. in l. eos, in fi. ff. de cust. reo. ibi gl. no. quæ ad hoc sæpe allegatur, Qñ ergo accusatus est captus, & aufugit, nō habet locum dictū Bar. cum statim possit cōdēnari tanq̃ cōfessus, qđ intelligendū est, si aufugerit, de carcere clauso, secus si de aperto, sicut de aula palatii, ubi iudex eū stare p̄cepit, quo casu si incarceratus fugiat, ostio dimisso apto p negligentiā custodū, tunc aufugiēs nō hr̃ pro confesso. ita tenet singlr̃ Bal. in l. succurritur, ff. ex quib. cau. ma. & fuit dictū originale Guil. de Cun. quod solemnizāt Lod. de Rod. in l. admonendi, ff. de iure. Quarto, limitatur, nisi carcer fuisset fractus, p tertiam psonā, non data opera incarceratorū, qa tūc est eadē ratio. quę est in ostio dimisso apto, ita tenet Lāfr. de Oria. in l. fugitiui. C. de ser. fug. gl. in §. si uero quidā, in authen. de exhi.

12 reis. † Finaliter quæro, an fugiēs cū gladio de modo in qua reperitur hō mortuus, psumitur occidisse, & Doc. & Bal. in l. fi. C. de pb. & in l. neq; natales, eo. ti. dñt, q sic, ita Ang. in tract. malef. uers. qđ fama. Ang. & Alex.

post

13 post Bal. in l. 2. ff. de fur. qđ uidi i prax. † Sed quęritur, an fugitiuus debitor possit capi au ctoritate creditoris, Spec. in tit. de renun. uer. Itē est beneficium, tenet q̄ sic: qđ est uerū, & sic intellige, ut iudici p̄sentet, non ut occida-
14 tur ita in tit. de accus. §. 1. uer. hoc tñ. † Ad hęc q̄ritur, an fuga facit solam suspicionem. Bar. in l. admonēdi, de iureiur. & ibi gl. tenet q̄ faciat semiplenā probōnem, qđ est limitā dum s̄m Soc. nisi q̄s timore familiæ rectoris aufugiat, & postea citatus à iudice cōpareat, tunc. n. purgatur oīs suspicio. text. in l. quis si fugitiuus, §. 1. ff. de edil. edic. Item fal lit nisi aliqua causa excuset fugientem, puta tenere partialitatē in ciuitate, uel qđ aliud, d. l. qs sit fugitiuus. §. apud Labeo. Item limitandum est dictū Bart. s̄m Soc q̄ fuga iudicium facit, ut dr in dict. l. admonendi, & clarius in l. 1. Corn. ff. ad Senatusc. on. Syllania. uidelicet qñ aufugit ante accusationem de se factam, secus si post, quia tunc licuit sibi sanguinem redimere, in l. 1. in fin. de bon. eo rum, ubi Bart. tenet per illum tex. quod est intelligendum quando delictum erat capitale, ex quo aut debebat occidi aut membris mutilari, secus si esset imponenda pecuniaria pœna. Tñ est notandum, q̄ in casu speciali fuga plene probata, l. cōsiliarios, & ibi
15 Doct. C. de asses. † Finaliter q̄ritur, fugitiuus qui uadit ad aliam patriam, an poterit citari per iudicem loci in quo deliquit sine iudicis req̄sitione illius loci, cum hic forū sortiat ratione criminis, ut C. ubi de cri. agi opor. au then. qua in p̄uincia. Aliq dñt q̄ sic, & alleḡt pro hoc text. in l. oīs, §. si uero apparitor. C. de episc. & cler. & in l. fin. ff. de off. præfec. urb. nec obst. l. fin. ff. de iuris. om. iud. tñ cōtrarium seruatur de facto, unde aut commisit in illa iurisdictione extranea, aut non. Si in illa commisit, tunc debet iudex q eum ca prum detinet primo ipsum puniri, si crimē ibi commissum sit tale, q̄ non impediat executionē alterius iurisdictionis: ut puta si crimen si tale, qđ mortē non exigat, & aliud primo cōmissum mortē exigere: q̄a tūc pri mo de minori pęna deinde, de maioris esset tractādū. ff. de accus. l. si cui. §. fi. & sic in loco captionis pōt manum, uel aurē amittere, & deinde est remittēdus ad aliā iurisdictionē, in qua maius, uel æquale crimen cōmisit: & sic executio una aliam impedire non debet. ita Bart. in d. l. si cui, §. fi. supra allegato.

TRACTATVS.

De bannitis: Per dom. Iacobum de Arena, editus.

SVMMARIVM.

1 *Bannitus quis dici possit & cui æquiparetur.*
Deportatio uel relegatio totus mundus interdicitur.
2 *Bannitus ubique stare potest, nisi in ciuitate ex qua bannitus est.*
3 *Bannitus filios in potestate retinet.*
4 *Curator filio banniti datur ut filio eius qui apud hostes est.*
5 *Bannire aliquem faciens curare debet quòd bannum sit certum, alias non ualet.*
6 *Bannum an ualeat, si ita dicatur, bannimus hare des illius.*
7 *Bannum tenet si citatio facta reperitur quòd quicunque est hæres talis compareat ad se excusandum.*
8 *Citatio requiritur ut quis in banno ponatur.*
Modus citandi qualis sit.
9 *Citatio de mandato iud fieri debet limit ut ibi.*
10 *Citatio debet fieri in tali loco quòd ille se sentiat citatum.*
11 *Bannitum ipso iure non ualet. si banniti citatos esse negant.*
12 *Citatio de consuetudine ad domum sit, citatio ad domum subsidiaria est.*
13 *Præconi soli an credatur si dicat se citasse.*
Metu pœnæ homines à delicto arcentur
14 *Notoria multa dicuntur, quæ non sunt.*
Notorium id dicitur, quod nulla tergiuersatione celari potest.
Notorium quod non est, per iudicem pro notorio haberi non debet.
15 *In ius uocari nemo debet sine iudiciali præcepto.*
16 *Banniti an impune offendi possint, & num seq.*
17 *Statuta permittentia bannitum occidi de iuris subtilitate non ualent.*
18 *Banniti conuenti in suis defensionibus, an audiantur.*
Iudex mitior lege esse non debet.
19 *Mens legis, & non eius uerba attendi debet.*
20 *Bannito agenti omnis audientia denegatur, quid si ab alijs conueniatur.*
21 *Hæreticus non agit, sed conuentus se defendere potest.*
Excommunicatus non agit sed se defendere potest.
22 *Bannitus si contra alium bannitum agit, an conuentus banniti exceptione uti possit.*

23 *Bannitus*

QVoniam bannitorum materia utilis, & quotidiana est & circa eam plurima sunt aduertenda. Ideo circa illam plures quæstiones subiiciam, 1 † & primo quis possit bannitus dici, & cui bannitus æquiparetur, an deportato, an relegato, de quo tāgitur inst. quib mod. ius patr. potestat. soluit, §. relegati, in gl. Sed tex. in l. qui cum maior, § his demum, ff. de bon. lib. hoc expresse determinat. Verū quidam dnt, & non male, ꝙ illa gl. non est uera, qa maxima dissonātia est inter eos qa deportato, uel relegato totus mūdus interdr̄, excepta insula in quam deportat̄, uel relegatur, sed in bānito est ecōtra. 2 † quia ubiq; potest stare, & habitare excepta ciuitate ex qua exbānitur, ut in anthē. qua in ꝓuincia. C. ubi de crim. agi opor. 3 † Itē bānitus filios in ptāte retinet, qa certi sunt modi, qbus patria ptās soluitur, inter quos bannū non numeratur, ergo &c. arg. l. patre furioso, de his q sunt sui, uel alie. iur. & l. obligationū fere, § placet, ff. de actio. & obl. 4 † & filio talis banniti dabitur curator, tanq̄ filio eius q ab hostibus capitur. ut l. mutuo, §. ei cuius, ff. de tutel. Itē sicut aduentitia nō quæ rūtur patri, nisi quo ad usumfructū, ut in authen. ut lice. mat. & auiæ in prin. & §. tā is. in stit. qbus mod. ius patr. potest. soluit, & l. fin. C. de sent. pass. ita, & ei q in banno ponit̄, & describitur, de speciali. & nominatim ponit̄, nec sufficit quod gn̄aliter fiat, sicut dicit̄ in exhæredato. ut in §. nominatim. inst. de exhær. lib & l. fi. §. 1. de lib. & posthu. sicut ēt dicit̄ in excōicatione, ut in c. 2. de off. ord. 5 † Vnde ponens, uel poni faciens aliquem in banno, debet curare ut bānum sit certum, & bāni sn̄ia alias nō valet, ut in §. curare inst. de actio. & C. de sn̄ia quæ sine cert. quant. per totum. Et le. tutor. & lege duo sunt Titii. de testam. tut. & l. interpres. de hæred. inst. & l. quid tn̄, §. Pomp. de arbitr. & l. 1. de iure do. Sed si ita sit factum 6 † Bannimus hæredes, an ualeat quidā dn̄t, ꝙ sic, si nominatim sit factū arg. §. masculos. inst. de exhær. lib. & l. Titius, de lib. & posthu. & l. 3. §. nominatim, de iniust. testa. & l. certū, ff si cer. pet. & l nominatim, de cond. & demōstr. Alii quod nō ualeat, qa in gn̄e, & confuse factum, cū nō sit designata certa persona. hic pōt distingui, quia aut ꝑ acta cōstat q sint hæredes, & tūc ualet bānū, & eius effectus locum habet, aut non cōstat ex actis, & tūc secus, arg. l in summa. de re iud. & d. §. pomponius, maxime si tanq̄ ipse, & ꝓprio nomine experiat̄, & sic nō facit tanq̄ hęres, arg. l. si pater. de adoptio. & l. Itē eorū, ff. quod cuiusq; uniuer. nom. & § qa vero, in authent. ut nulli iud. & c. aduersus. de immun. eccles. 7 † Sed pone, inuenit̄ facta citatio, ꝙ quicunque est hæres talis compareat ad se excusandum, & ita fuit in loco hære

ditatis

ditatis publice proclamatum, an teneat ban
8 num,dico ꝙ sic,& ita seruat cõsuetudo.† Ad hoc autem ut quis ponatur in banno, debet legitime citari,alias non posset legitime ban niri.Modus aũt citandi erit ſm locorũ diuersas consuetudines,arg.l.uenditor.§.si cõstat ff.cõm.præd.uel deficiẽte cõsuetudine, ſm ius cõe, & ſm ea q̃ habes l.& ad perẽptoriũ ff.de iud.cum seq.& l.2.& l.consentaneum & authent.qui semel C.quõ,& quan.iud.& l.qui crimen,qui accus.non poss.& l.contumacia, de re iudic.& l. absentem, de pœn.
9 † Item citatio debet fieri de mandato iudicis,quia nullus debet exhiberi,nisi quem iudex mandauerit exhiberi,l. fin. C. de exhib. re.& l.quicunq;,qui accus.non poss. fallit in casibus q ponunt̃ ĩ ti.quan.lic.sine ind.uin. & l.1.de rap.uirg.& l.interdũ.§.qui furẽ, de fur.& l.ait ꝑtor.§.si debit.q̃ in fraud.credit.
10 † Item debet fieri in tali loco ꝙ ille sentiat se citatum,uel per eum stet quominus sciat, uel ad eius notitiam perueniat,ut quia fecit ostia claud.arg.l.uim facit, qđ ui aut clã, & l.si dictum,de euict.nam sine causa non fuit statutum ut litteræ trãsmittant̃ ad magistratum illius loci ubi citatus degit, nisi ad hoc ut eidẽ citatio innotescat,ut l.1.de req.re.alias sufficeret ad domũ facta citatio, ut l. 4. §.abesse.de dã.inf.& § prætor,& l.scire oportet,de exc.tut.ut l.ut perfectius,C.de ann exc ep.& l.sed neq; ff.quæ sent. sine appell. re.
11 † Et si tales bãniti negant se citatos,bãnum ipso iure non ualet nisi de citatione ꝓbetur arg.l.ea quæ,C.quõ,& quan.iud &l.de uno quoque,& l.cont.§.cõtumax, de re iud & l. 1.§.Itẽ cum ex dicto,q̃ sent.sine appellare,& §.qñq; §.1.de publ.& cap.qm̃ contra,de pro b at.& l.1.de relat.C.& l.nec causam,de app. & § illud,in auth.de his qui ingred ad app. Asserenti enim &c.ut l.actor,& l.ei qui.& l.
12 asseueratio.de non numera.pecu.† Sed cõsuetudo indistincte seruat.ut ad domum cũ citari sufficiat,& nõ mirũ,arg.l.lex cẽsoria, de uerb.sign.est.n.substantia ad domum facta citatio.l.3.de lib.agn.& cap. causam. & dolo,& contumac.& l.de ea,§.fi.quib. mod.
13 in possess.eat.† Sed an in talibus citationib. credatur soli preconi dicẽti se citasse, ꝗdam dñt ꝙ sic,quia ipsi iurant,suum offm̃ bene, & legaliter exercere,& facere, uñ immemores non præsumuntur &c.l.fin.C.ad l.Iul.repet.& cap.ad audientiam,de pręscrip.immo net.n.pœna falsæ relationis,l.1.§.si quis, & §.fin.ff.de fal. Itẽ promouerentur ab ordine l.2.C.de sport.& l.diuus,de exhib. re. metu enim pœna hoĩes arceantur à delicto. l. 1. de iu.& iur.& l.1.C.ad l.Iul.repetund. & maxime apparitores l.apparit. C. de exact. trib. Item qđ eis cradatur,uĩ expressum in l. magis puto.§.ne tñ,ff.de reb.eorũ,& l.1.de pręfec.urb.sol.dic ꝙ ei nõ creditur,ꝗa uxor unica reputatur,& uox unius &c.l.iusiuiãdi,C. de testib.Itẽ ꝗa nec ipsi iudici crederetur, ut l.ne in arb.C.de arbit.& de accus. l.ea q̃, C. de decur.lib.12.l.1.& l.diuus,de cust. recor. Alii tñ dñt eis esse credendum, sed non simpliciter,sed dñt,ꝙ aut refert notoria,& tunc ei creditur,aut non refert,& tunc ei non creditur,argum.l.ea quidem, de accusat. & l.si uero,§ qui pro rei,qui satisd.cog.& cap.euidentia, de accus.Et per hoc pñt concordari
14 prædictæ opiniones.† Nam multa dñr notoria,quæ non sunt,si allegetur, ꝗa notoriũ esse dr̃ illud quod probari põt arg.l *ciues,C.* de appell.& cap.consuluit,de prec. Verum tñ illud proprie est notorium, quod nulla põt tergiuersatione celari,cap.fin.de cohab.cler. iudex ergo ꝑcaueat ne quod nõ est notoriũ pro notorio habeat,& ſm hoc intellige d.l. ea quæ,& l.qui sepulchre,de sepul.uiol. Alii dñt,quod ex qualitate,& cõdõne persong ipsius referentis,ei creditur,uel non creditur, arg.l.diui,de lib.leg.& l.legitimas,de leg.tu. & l.fi.de accus. & l.test. de test. tut. Alii dñt melius,quod aut refert de facto partis, ut talem deliquisse, aut de facto proprio. s. se citasse.Primo casu non creditur. Secundo sic d.l.Diuus,& l.qui sepulchra,& l.ea quæ, ꝑ al legatis,& rõ,quia in illis ꝓbõ liquida requiritur l.fin.C.de ꝓb.& l.ubi de falso, nisi personæ qualitas aliud suadeat,& in secundo ẽt non creditur,arg.l si cui,& accus.& l. tutor, §.qñ,de susp.tut. Sed ad hoc procedat quod not.in l.2.C.de suspect.Sed eo iure non ha-
15 bebitur pro citato, † quia sine præcepto iudiciali nemo debet in ius uocari.l.1. de req. in auct.de quæst.circa medium,tñ si reus uelit probare contrarium,optime audietur ſm formam l.optimam, C.de contrahend.stip.
16 de quo in cap.cum paratus,de appel. † Sed nunquid banniti possint impune offendi.& cum in causis ciuilibus,uel criminalibpus cõueniunt,an debeant audiri. dico ut plurimũ per leges municipales permissum quod impune

pune possint offendi, & quod eis ius non reddatur, sed omnino audientia denegetur & ita solent dicere statuta. De iure uero dico bannitum offendi non posse, quia siue comparentur relegatis, siue etiam deportatis impune non poterunt offendi, quia relegatos, uel deportatos non licet occidere, cum non sit de illis casibus, in quibus qui possunt impone occidi, ut l. 1. & 2. C. quan. lic. si. iud. uin. & C. de deserto per totum, imò. & quicquid in illis reperitur non debet ad bannitos trahi, arg. l. cum quidam, da lib. & posth. imo fauorabiliter est interpretandum, ut l. interpret. de poen. & l. quoties, de reb. dub. & talis interpretatio esset ambitiosa, qa homines uita priuaret, & alils materiā delinquē 17 di daret. † Imo, qđ plus est talia statuta hoc exp̄sse permittentia non ualent de iuris subtilitate, l. 4. de decret. ab ord. fac & l. decern. de episc. & cler. Alii tñ dñt, & male, quod bānitos licet impune occidere, quasi sint apostatæ, argum. l. quidam. de poen. & l. §. his q bus, de leg. & apostata idem est sine ciuitate & iuris dictione, quasi ciuilia sint eis denegata, & ita cōsuluit Guido de Suza. & male ut dixi. Verum tñ statuta, & consuetudines ut 18 plurimū cōtinēt expresse prędicta. † Et posito ꝙ expresse cōtineāt, uideamus an cōuenti in suis defensionibus audiantur, si conueniantur, & quidam ꝙ non, quia lex dura est seruanda. l. prospexit. ff. qui, & a quibus, & l. quod constitutum, de milit. test nam iudex non debet esse mitior lege, in authen. de iud. §. oportet, & l. seruos, C. ad l. Iul. de ui. Item quia talis lex municipalis simplr̄ ei negat de 19 fensionem, & non distinguit, ergo &c. † In contrarium ur̄, quia non uerba legis dura, sed eius mens debet attendit, arg. l. quamuis de in ius uocan. & l. adigere, § quamuis, de iure. patron. & l. scire, §. aliud, de excus. tut. & non est de mente legis municipalis, qđ saltem in suis defensionibus non audiant. o dia enim sunt restringenda, l. cum qdam, de lib. 20 & posth. † Dico ergo. qđ bānito agenti, & litem mouenti, omnis audientia denegatur, & ita debet intelligi statutum, sed si ipse ab alio cōueniatur molestatur ꝑ uiam, & tunc in oībus suis defensionibus audiatur. sic & alias ꝓhibitus agere, tñ conuentus potest se defendere, l. libertus, de in ius uocan. & l. seruum de appellat & l. si non defend. de poen. 21 † Sic ēt dr̄ de hæretico, quod ipse non agit, tñ conuentus pōt defendere in auth. stat. §. cred C. de hęret. & in excōicatio, q licet nō agat tñ potest se defendere per alium, ne qs in periculum animæ suæ cōicare ei cogatur, ut c. intell. de iud. & cap. cum int. de excep. 22 † Sed pone bānitus agit cōtra alium bānitū an poterit uti bāni exceptione, & uidetur qđ non, arg. l. auxiliū, de min. & l. nemo, de ep. aud. & l. si quis maior. C. de transact. & cap. qm̄ frustra, de usur. Item quia nil dolosus doloso. l. qm̄, de hęr. & l. si duo de iureiur. & l. uiro, sol. mat. & cōtra ur̄ quod sic, quia bānito agenti denegatur actio, & conuento exceptio, & isti silr̄ replicatio, l. apud Celsum, §. Marcell. de excep. & l. 2. ff. ne quis eum, & l. si ob turpem, de cōd. ob turp. caus. & l. si seruum, §. sequitur de uerb. oblig. & est expressum in cap. dil. de excepr. & ista est ueritas. 23 † Quid si bannitus agat procuratorio noīe, an admittatur, ur̄ ꝙ sic, ut in §. fin. inst. de excep. non. n. sibi sed dño suo dicir̄ dari audientia. l. denique. § fin. quod ui, aut clam. & C. de his ꝑ quos agi poss. & l. 2. de admin. tut. & l ita aūt, §. gessisse, eod. tit. Hinc est qđ qui non posset suo nomine nisi petita uenia agere, alieno tñ noīe posset agere, ut l. sed si hac §. fin. & l. quæsitum, de in ius uoc. & l. si ꝓc. de doli excep. nisi forte litis causa datū esset sibi damnum ꝑ l. 1. §. 2. ff. si qs iurisd. tunc. n. nō audietur, nisi primo de bāno exiret, ut l. apud Celsum, §. qsitū, & l. si procur. 2. resp. de excep. maxime cum statutū sit odiosum, & ideo tractandum. l. cum quidam, de lib. & posth. & l. seruus, de ser. exporta, quod quidā sequuntur. Alii, ꝙ non dicentes ꝑ omnia idē in bānito quod in excōicato, & ideo &c. cap. post cessionem, de except. Item quia statutū simpliciter denegat bānito audientiam, arg. l. fin. C. de hæred uend. & l. si seruitus. ff. de 24 seruit. † Item quod bannito audientia denegetur. uidetur qđ sit factū. in honorē p̄toris sic & alias, l. 1. & per totum tit. ff. de postul. & l. sed. & si per p̄torem, §. actio. ex qbus causis manum. Vnde sicut in prohibitis ꝑ illud dcm̄ nō conceditur, sic nec bannito, d. l. 1. §. 2. & 3. ff. de postul. & l. nemo, de procur. Nec obstat similitudo inducta de patrono ad libertum, qa hoc est ius cōe in bannito, & in eius persona, ut omnium testium ei audiētia denegeī, & ibi est ius spāle, & priuilegiū patroni, & ideo illud est restringendum, arg. l. qđ non al. §. qa uero. ff. de milit. testam. & l.

moris.

moris.cum ibi notatis, de pœnis. Sed quod interesse possit, uř de facto obtineri per d.l. non alie.§.qa uero. & non ipse, sed eius dñs agere, uř.ꝑ d.l.moris.† Sed pone bannitus succedit cuidam non bannito, & agit hęreditario noĩe, an obstet exceptio bãni.uř ꝙ nõ, ut sic habeantur ꝑ alium, & c.argumen. l. si cõem.ff.quemadmod.seruı. ami.& l.Arist.q̃ res pign oblig.poss. & l.i. §.i.ad l. Iul. de fal. & l.decurio.de decurion.In contrarium uř, quod obstet ei exceptio ẽt in iure successionis, uel alio, licet postea quæsito, argumen.l si non sortem.§ si filius.de cond.indebi.& l. sed Iul.ad Macedonia. & l.& ideo.rerũ amo. & l.1.de dolo.†Sed quid econtra, si non bannitus succedit bãnito, an si agat hæreditario noĩe, obstet ei banni exceptio.uideř ꝙ sic, ut l.uitia. de acq. poss.& l.cũ hæres.de diuer. & tẽp ꝑscr.& l.si ego.§.2.de publicia.l.si de pę. & l.2.de uerb.obl. Alii dñt, ꝙ nõ, quia bãnũ est cõtumacia patris, & in cõtumace tm̃ durat, & eo mortuo finieř, nec ad hæredes eius transit, arg.l.1.de priua. deli. & l.si pœnam. de pœn.& l.1.§.fi.de req.re.& l.1.& 2. ne ex de defun.† Cum ergo pœna bãni sit personalis, nõ transit contra hæredes, l.priuilegia de regul.iuris.& l.quod dictum.de pœnis, & l.pecoris. de seruit.rust. prædio. † Sed pone quod bannitus ipse non agit, sed alius eius nomine, an ille audietur.dico, ꝙ non arg.l. 2.de admi.re.ad ciui.pertin. & l.nec apud de hæred.instit.& l.nõ idcirco, §.seruus.de iud. Item quia quod una uia prohibetur, alia uia concedi non debet, l.cum hi, §.si cum lis de trãsac. & l.scire oportet.de tutor. & curator dat.ab his, & l.idemq;.ff.pro socio.& l.orõ. de spons. † Sed pone, ꝙ bannitus cessit ali, cui iura sua, ille cessionarius uult agere, an possit.uideř ꝙ non, qa quæ obstant auctori, obstãt.& successori, arg.l.in hoc iudiciũ, §.si cõueniat, ff.cõm.diuid. & l à Titio. de rei uẽdicatio.Item ne alia uia ad ꝓhibita ꝑueniatur, ut supra ꝓxime dixi, qđ esset si admittereř quod bãnitus statim cederet iura sua alii & ille ageret, & sic fraudareř lex quę ꝓhibet & ius reddi, qđ esse nõ debet.†qa leges non debẽt esse ludibres, l.si ptor. de iud.l.fi §.pe. de bonis quæ lib. Nec impositæ uerbis tm̃, l.2.C.cõmu.deleg. Item pro hoc, l.1.§.si factũ, & §.si duobus, ff.de collatio.bon.& l.posthumo.C.eo.& l.filiæ, eo.tit. ubiq repelliř ab agendo ꝑꝑ contumaciam conferendi nõ põt alii cedere. Item pro hoc qa nemo plus iuris, &c.l.traditio.de acquir.re.dom. & l.nemo, de reg.iur. † In contrarium uideř, ꝙ sic qa si filius in magistratu ius iniquũ statuit, uel impetrauit, ꝑꝑ quod ei obstet exceptio, tñ patri, nõ obstat, ut l.i.§.i.& l.3.§. si filius, ff.quod quisq; iur.sic à simili nec agẽti ex iure cesso donationis, uel in solutũ dationis, cũ habeat utilem suo nomine, ut l.si in solutũ.C.de act.o.& oblig.& l.emptore.de hær. uẽdit.ꝑ q̃ utilẽ ẽt dño in directa ꝑfertur, ut l.in causæ.& l.si ꝓcurator, ff.de proc.† Item qa dolus, uel factum cedẽtis, nõ debet huic .s.cessionario, q bonam fidem habet nocere, ut l.qui à debitore, quæ in fraud.cred.Itẽ qa exceptio banni cohæret personæ, & illa nõ egreditur, arg.l.exceptiones. de except.& §.plane, inst.de iure nat.gent.& ciu & l.1.de const.pèc.Item quia mutata, ꝑsona actoris, ipsa actio uideř mutata, arg. l.i.de impo.luc. de script.lib.io. & l.cũ quis de soluto. Solutio, dñt Rayn.Old. & quamplures moderni, quod aut cessio est facta ex causa lucratiua, & tũc obstat ei exceptio ꝑ iura primo alleg. aut ex causa onerosa, & tunc non ꝑ secũdo allegata, & ꝑ l.apud Celsum, §.de auctoris. cum seq.& l.pure, §.fin. de doli exceptio. & arg.l.si donaturus.de condit.ob caus.& l.Nesennius.de re iud.†Nec ob qđ dicitur, quod exceptio quæ obstat, &c.qa illud est uerũ in exceptionibus realibus, & rei cohærentibus. Item non obstat quod dicitur de non cõsentente, qa illi ipso iure deneganř actiones, & bãnito non ipso iure, sed ope exceptiones q̃ est ꝑsonalis, & nõ realis. Alii indistincte dñt obuiare exceptionẽ bãni huic cessionario, qa ipse semꝑ utiř iure, & adminiculo sui auctoris, & ideo cũ sua causa suisq.uitiis, &c.l.Põponius; §.cum qs, de acquir.poss. Nec curař an fiat cessio ex causa lucratiua, uel onerosa † Et ꝑm istos dices, ꝙ aut agit ex iure cesso, & tunc indistin.quamcunq; causam habet, obstat ei exceptio banni, aut agitur ex proprio iure, & actione, ut delegationis, & tunc serua quod dictũ est indistincte. s. an habeat causã lucratiuã, uel nõ, & ita ꝓcedet prima opin.& §.de auctoris, & l.pure, §.fi.& l.cum qs.de solut.& est ratio. qa agens ex iure cesso: semper utiř iure auctoris sui, qđ erat uitio affectũ, & agẽs ex iure ꝑ delationẽ q̃sito ꝓprio iure, & ꝓpria actione agit, & qđ dixi cessionario obuiare semꝑ exceptionẽ bãni, intelige

intellige sane, nisi ante bannum fuerat attendenda obligatio, arg. l. ex hoc edicto. §. fin. de alie. iud. mut. cau. fac. uel nisi cessio fieret creditori ipsius banniti, cui ante bannū fuerat oppositum. & maxime si habebat bona banniti obligata. qa tunc hēt utilem ex sua propria ꝑsona, & ante bannum, ut l. si conuenerit de pignorati. actio. & l. nomē. C. q̄ res pignor. oblig. poss. & l. graece. de pign. per qđ utilis non pro fuit ꝑꝑ factum uel bānum ipsius debitoris. ut d. l. 1. de alien. iud & l. debitorem. de pigno. nec pōt actio transferri. sed cedi, uel addi, argum. l. fiuc. §. Item si seruus. de exceptio. Et ista opinio uř iuridica. Alii tñ dñt qđ aut ipse bannitus cessit bona fide. & tūc nō obstat exceptio ipsi cessionario, aut in fraudem, & tunc sic, arg. l. q̄ à debitore. ff. quae in fraud. cred. † Quaero si statutū est in ciuitate, qđ bānitus non possit esse cōsul, & cū dant breuia ꝑ eligentis officiis, Titius elegit Seiū bānitū in consulē, q Seius de banno exiuit, & coram iudice se ꝑsentauit, offerēs se paratum intrare offm̄, cui obiicit Titius illam electionem non tenuisse, & se aliū eligere uelle, an dictus. Seius electus admittať ad dcm̄ offm̄, Secundo posito ꝙ nō sit admittēdus, ad dictus Titius possit aliū eligere, non obst. 1. elect. Ad primū dico, ꝙ illi electo obstant istae rōnes, delicti rō. reip. offensio, praeteriti delicti manens annotatio, legis municipalis dispō, inutilis principii ꝑstatio, & suo cōgruo tꝑe facta obiectio, seu cōtradictio. Primū dico, delicti rō. † Nā constat magnū esse in lege praeceptum obedientiam, & reuerentiā ꝑstari magistratibus per subditos, ut l. ueluti. de iusti. & iu. & l. 2. si qs in ius uoc. & l. si quis ex aliena. de iud & l. nō uř. §. qui iussu. de reg. iur. & in auth. ut om. obed. iud. Itē est de iure canonico. Ait. n. Apostolus. Estote subditi, &c. c. solitę. de maiorita. & obed. & in lib. Regū. si quis nō obedierit prīcipi, &c. c. 2. qui ergo haec legis ꝑcepta diuina trāsgrediť delinquens mente iudicať. l. sanctio legū. de poenis. 11. q. 2. qui resistit. & c. imp. & ideo multari pōt arg. l. 2. si quis in ius uoc. & l. 2. si quis iusdic. nō obtēp. & l. si familia. & l. si quis id ꝙ, de iurisd. omn. iud. & l. de aetate. §. quae tacuit de interrogato, actio quę multa est extraordinaria delictorū cohaertio, ut l. aliud, de uerb. signif. cū ergo ut probatū est deliquerit. rō delicti fecit eum alienum ab honore, & dignitate l. ne q. C. de dignita. lib. 12. imò, qđ plus est, ēt iam quaesito honore & dignitate priuareť. ꝑꝑ inobedientiam, ut l. 1. C. de sportul. ergo multo fortius ꝓhibeť à dignitate quaerenda. arg: l. q furere. de stat. hom. & l. 1. §. casum. de postul. & l. patre. de his q sunt sui uel alie. iur. ex quo repeniť bannitus. † nam bannum est quaedam multa, ut l. 1. §. qd ergo. de uen. inspici ex quo sic meruit cōtraxisse existimat cū ita exprimiť iudicialis sñia. l. metū. §. qđ ait qđ met. cau. & l. dedi. §. si liber. de cōd. ob. cau. & c. in nostra. de renunc. & l. ingeniū de statu hom. & l. res iud de re. iud. Secūdo obstat reipublicę offensio. nam. † ꝑ magratum ipsa respublica pręsentať. l. 1. §. ius publ. de iust. & iud. & l. 2. §. post originem. de orig. iur. & l. municipium. ad municip. & l. munic. de condit. & demōst. Sed cōstat, ꝙ nō faciendo. i. non parendo ipsi magistratui, uř cōtra eū facere, & offendere, arg. l. q non facit de reg. iur. & cōtra faciēdo uř eum offendere, ergo, & ipsam remp. offendit, arg. l. restituendae. C. de aduoc. diuer. so. iud. & l. si qs in hoc. de episc. & cler. & l. si familia, de iurisd. omn. iud. & l. oē delictum. §. q ꝓpositum. de re. mil. At offendēs remp. ab illa honorem adipisci non debet, arg. l. nemo. de epis. audien. & l. auxilium. de minor. & l. sed si per praetorē. §. actionem. ex quib. caus. manumit. & l. cum quidā. leg. 2. & l. cū př. §. lib. de leg. 3. Item ꝑꝑ hanc offensam fit debitor resp. arg. l. si cui. de uerb. signif. ergo in illa sortiri honorem non debet. arg. l. 3. in princ. de mune. & bono. & l. rescriptum. §. debitores, eo. tit. Tertio obstat praeteriti delicti annotatio, quia licet sit à banno absolutus tñ reliquiae prioris delicti remanet, arg. l. qs sit fugitiuus. ff. de aedil. edict. & l. palam. de ritu nuptia. §. quae in adulterio. & l. qui ea mēte, de furt. & l. indulg. C. de abolit. igiť honorē sortiri ꝓhibeť. 11. dist. nos cōsuetudinem. Quarto obstat legis municipalis dispō. cum enim ꝓhibeat bānitū esse consulem ergo, & eligi cū ꝑ electionem ad illud perueniať. argum. l. orō. de spons. & l. si quis tutor. de ritu nupti. & totum illud cum quid ꝓhibeť, &c. l. cum lex. de fideius. & l. fi § fi. de usur. rei. iud. imo ipsa electio expresse uř ꝓhibita qa ꝑ illam fit consul arg. l. 1. de magistr. munic pa. & l. quidam. §. 2. de administ. tut. & l. si decē, de solutio. & l. si qs magistratus, de mune. & hon. & no. in l. priuatorum. C. de iuris. omn. iudic. ergo ipsa electio quasi contra legem

municipalem,& per illam prohibita ipso iure nõ tenebit,l.non dubium. C. de leg.maxime cũ in talibus statuta ualeãt. & sint seruãda,arg.l.itẽ eorũ,quod cuiusq; uniuersi.nomi.& l.oẽs populi.de iust.& iur.& l.non tñ. de decurio. Quinto, inutilis principii, &c. 39 † nã dispositio quæ ab initio est inutilis,nõ põt cõfirmari,l.1.ff.cõmoda,& l.si stipuler. & l.inter stipulãtẽ.§.si sacram rẽ de uer.obl. & §.in extraneis.inst.de hær.qual.& differ.& l.cũ filius, §.seruus.de leg.2.& tũ est simile de instituto,ad electũ,cũ tria tpa in utroque attẽdantur,ut dictis legibus, & l.publius.de cõd.& demõstratio.Idẽ in matrimonio,ut l. filiã,de senator & l.gñali, §.fin.de ritu nupt. & l.pñs.C.de int matr.Nec legatum, ut l.seruis.C.de leg.& §.an seruo.inst.de hær. inst.l. cętera de leg.1.& l.1,de reg.catoni.Idẽ est in electione,ut l.honores, §.is qbus, cũ seq.de decurio.& §.sed neq;. & §.si qs.auth. de san. episc.& c.dudũ.& c.uenerabilem.§. hũc aũt. de elect.& c.post cessionẽ.de pbõ. & l.quod ab initio.de reg.iur.Sexto, cõgruo tpe facta obiectio,nam ante iurm officii,& confirmationẽ factam.debet fieri exceptio contra electũ, ut §.si qs,autem. qũo opor.episc.& §.si quis,aũt.de sanct.epis.& ipse idem põt contradicere,& excipere,cũ factum fuerit cõtra legẽ,& ipso iure nullũ,ut l.iubemus,§.sanc. de sacrosan.eccl.& l.non dubiũ. de leg.& l.1. de liber.cau.& l.queadmodũ.de agric.& censi.& inst.quibus alie.licet in prin.& maxime rõne publicæ utilitatis,ut l.iurisgẽtium.3.si paciscar,ff de pac.Ecõtra pro electo faciunt infrascriptæ rõnes.Primo, statuti cõsiderata inspectio. Secundo in ipso principio cessans cõtradictio.Tertio, denegata pprii actus immutatio Quarto,inutilis principii pmissa cõfirmatio.Primo statuti cõsiderata inspectio. nã per statutũ, & eius mentẽ non phibetur electio,sed ipsa administratio officii, cũ uerba & mẽs ut iacet est seruãda,l.i.§.remouer. de postul.& l.2 §.fi.de inf.& l.1.§. si is q na tẽ.de exerc.at esse cõsulẽ, est ex offõ debito municipib.ut l.2.§.exactis. de orig.iur. quod qs facio offõ ingresso,& inchoato,ut l.obser 40 uarc.§ fi.de off.proconf.† q ẽt declarat per clausulã statuti subsequẽtẽ. per q̃ declarant pcedẽtia si obscura fuissent,ut l.sed utrum. de petitione hęred.cũ ergo prohibeat bãnitũ fieri officialẽ,non aũt eligi, non põt dici, cõtra statuta facta electio, nec protẽdẽda pęna statuti.arg.l.gñaliter,§.i.de decurioni.& l.in 41 terpretatione. de pœnis.† nã qui esse maritus phibetur,licite fit spõsus, l.solet.§.1.de his qui no.inf.& l.q officii, & l.minorẽ de ritu nupt.& l.in spõsalibus.de spons.sic à simili iste potuit eligi.& si inueniat scriptus tpe quo debet assumere offm cõpetens illud assumet,& exercebit.Secũdo in ipso principio cessans cõtradictio,ut l.obligari, §.pe.de auctor.tut.& l.qd ergo. de his qui no. inf.& l.si maritus,§.pscript.de adult. & l.fin. de excus. tut.& 8.q.1.licet 53.dist. nulli non fuit in ipso tpe electionis facta contradictio quod fieri debuit,ut dictis.ll.Tertio, denegata pro 42 prii actus immutatio†nanque audiui nõ debet ueniens cõtra factũ suũ, & si de iure nõ tenuerit,ut l post mortem de adopti.& l.per fundum.de seruitu.rustico prædio.& l.si creditoribus.C.de seruo. pigno. da. & l.filios q in fraud.credito.& l.cũ cõfiteris de reno. do 43 nat.†Nam semel à se approbatũ,non debet improbare,ut l.Pomp.de neg. gest. & l.cum mulier.sol.matr.& l.si uxor.§. fin. de adult.8. q.1.dilectus.recte ergo dicetur,qđ cum non existat de legitimis cõtradictionibus honoribus fungi non est prohibendus l.rescripto.§. si qs de mun.&honori & l.fi.de edi.d.Adria. tollen.quantum.n.ad istum liberas ædes habeo arg.l licet cõpetit.ff.si serui uendi.Quarto inutilis principii,&c.Nam contractus, & dispõ optime cõualescit deducta ad casum à quo potuit incipere, ut C.si ma.fac.& l.3.in prin.de cõtra iud.& ẽt institutio ut in §.gñaliter.in auth.ut cum de appella. cogn.itẽ datio libertatis ut l 1. C.de his qui ad libertа. perue non pñt,& l.fratres.de pœnis. Item legatum l.fi.de le.3.& l.non intelligitur.§. qñ aũt.de iure fis. & l. si cognatus. de reb. dub. Item datio tutoris.l.furiosus.de tut.inst.qui tuto.da.poss.in fin. Item datio iudicis l cum furiosus.de iud.Item electio ad honores.l.rescripto. §. debitores de mun. & honori. & l.lege.de decur. & l. quod ita, de ædili. edic. 44 †Quinto dico q cũ in quolibet officiali tria oporteat cõcurrere,ut fit, & uires habeat. s. q sumat ex ipsa electione uires,& q habeat effectũ ex ipsa confirmatione, & qđ agat ex ingressu officii,ut l.1.de offõ psid. & l.obseruare.§.post hæc eo.ti.& l.publius.de cõdõ.& demõstra.sicut dr ĩ hęrede,ut in §.extraneis. inst.de hæred.quali.& dña.intesta.defer & l. si alienum.§.in extraneis. de hæred. instit. &

l.Caius,

l.Caius.§.1.de leg.2.Nam statutum dicit,ꝙ non possit esse consul, qđ esset de electione ut ꝓbaē in l.1.& 2.de offō ꝓconsul. ubi pro consul Romam egressus,& anteq̃ aduenerit ꝓuinciam,quam debet regere, pōt exercere ea q̃ sunt uolūtariæ iurisdictiones,ex quo se gtur, ꝙ iurisdictionē habuit ꝑ electionē, & sic cōsul factus est, & sic electio quasi inhibi ta ꝑ statutū,fuit ipso iure nulla, nec ex post facto cōfirmaē,licet postea electus fiat inha bilis & impedimētū cesset l.fin.C.q mil.non poss.& dcm̄ est, & ꝑ hoc patet ꝙ non obstāt postea allegata ꝑ electo, qa quo ad actū dr̄ cōsul q ex offō debito consulit, uerū anteq̃ hoc faciat licet nō actu,nomē habet cōsulis, dcm̄ est.Non obstant secundo allegata,quia ꝓcedunt qñ is q eligiē est habilis,in quo obseruantur illud,qđ si uult,& pōt se excusare dēt illud facere ab initio,ita loqtur 3.q. 1. licet.Sed si est inhabilis,pōt qūcūq; obiici,& reclamare,ut l.1.C.si lib.aut ser.ad dec. Non obstant 3 alleg. quia illa obtinent qñ illud qđ sit tenet ipso iure saltē naturali, qđ hic non est,quia fuit contra statutum ergo,&c. l.non dubium.C.de legib.& l.cū lex,de fideiussor.Nec obstant quarta rō, quia casus cōtractuum,legatorum,libertatum, & similes sunt spāles contra rl̄am illā quod ab initio, &c.& ideo nō sunt trahendi ad consñam. Itē leges quæ loquuntur in datione tutorum,& iudicum loquuntur in oneribus, non aūt in honoribus quibus non debent perfrui indigni l.eum qui,C.de decur. Item illæ leges q̃ loquunē de electione locum hn̄t in eo qui erat habilis, quod non est in bannito, ut dictum est.Super 2.quęst.faciunt ista, eligēdi à lege data concessio.Secundo, effectus cessantis inspectio.Tertio, eligentis cessans inculpatio.Quarto,inutilis actus ulla præpeditio. Quinto, sine iniuria permissa uariatio.

46 Primo eligendi data concessio, &c. † Nam statutam seu consuetudo quasi est lex, & cōcedit hn̄ti breue eligendi facultatem,qđ concedi pōt per talē legem efficaciter,ut l.nulla. & legi, itē eorū.ff.qđ cuiusq; uniuers. nom.

47 & l.non tm̄.de decur.† Item qa lex dat ordinariā iurisdictio.l.1.C.de emācipatio. liber. & l.& q.a. & ibi not.de iurisd.omn.iud.& in ordinariam iurisdictionem hn̄tibus hoc seruaē,ut deficiente prima electione, iterū possint eligere,ut l.si p̄ses.C.qūo,& qñ iudex,& l.1.de senten.& l.3.de accus.& c.cum in cunctis.de electio.Secundo, effectus cessantis inspectio,qa cum lege cautum sit ut habēs breue eligat,intelligitur cum effectu, ut ita eligat,qđ electionis fructum consequaē, & sic expiret eius ptās si electio sua ualeat,& non aliter, arg. l. benignius.ff. de legib.& l.fin.de const.princ.& l.2. § hæc uerba.ff.qđ quisq; iur.& l.4.§.condemnatum. de reg.iuris, & l. fi.§.fi.de usur.rei iud.Tertio,eligētis cessans inculpatio: qa in nulla fuit culpa, cū potuerit ꝓbabiliter ignorare damnū arg. l. qa difficile.de contrah.empt.& auth.qui semel. C.

48 qūo, & qñ iudex. † & sine culpa non debet qs suo iure priuari,ut l.tutorem.§.fin. de his quib.ut indig.& l.si cum dotem.§.si.maritus sol.matr.& l.Titia.§.qui in uita.ff. de leg. 2. & c.2.de constit.Quarto,inutilis actus, & c. arg.l.qd tñ & l.labeo. de arbitrato. & l. qui per salutem,de iureiur.& l.qđ indebitum.de cōd.indeb.& l.dotis.de iure dot.& l.hęc cōdō de cōdō.& demōstr.& l.sed,& si pupillus.§. si institoria.de instit.actio.& l.1.si mens.fals. mod.dixe.& l.2.de optio.leg.Quinto,sine iniuria permissa uariatio,arg.l. si conuenerit. de iurisd.om.iud.& l.4.§.fin. sol.matr.& l. si cum dotem.§.eo aūt tp̄e.eo.tit.& l.diuus. §. licet de iur.cal.& l.cum hic status.§.penitus. de donatio.inter uir.& uxor.l.nemo.de reg. iur.nam quid nulli nocet,&c.l. in creditore. de euictio.& l.2.§. apud de aqua plu. arcen. & C.de precib. imper.offeren.l. resc. Econtra ꝙ non possit iterum eligere, faciunt ista. Primo,alterius uice permissa electio. Secundo,eligentis culpe commissio. Tertio,officii semel habita functio. Quarto, per electionē semel facta ꝓclusa uariatio.Primo, uice alterius,&c.quia uiē electus non ab eo, sed ab ordine qui eligendi ptātem dedit arg.not.in l. item eorū.§.si decur.quod cuiusq; uniuersita.nomi.& in l.unum ex familia.in princ.de leg.2.& l.apertissimi.C.de iud.& l ita aūt.§. gessisse.de administ.tut.per qđ patet quod operatur iudici delegato cuius actus attribuitur deleganti d.l.apertissimi.& l.fi. C. q

49 & apud quos.†Nam delegatus uice delegantis fungitur,& non sua l.1.de off.eius.& l.solet.de iurisd.om.iud Sed si est similis delegato,non pōt iterum eligere sicut nec delegatus pronūciare,ēt ubi sn̄ia prima fuit nulla. l.si ut proponis,& l.præses.C.qūo, & qñ iudex,& l 3 de acc.& c.Venerabilis. de electione.Secūdo,eligentis culpę commissio, nā in

culpa fuit male eligendo lege nã, & seruius. de neg gest.§.fi. & l.eũ qui.§. fi.cũ seq.ff.cõmoda.& l.cum mandato.de min.& l.ꝓcuratoris.§. item parui.ff.de tributo actio. cuius pœna est, ut ꝑꝑ culpam ꝑdat ptãtem eligendi, cum in eo culpabili fiat. l. eum qui. C. de procurat.& l.fin.de admin. tut.& l. qđ qs de 50 reg.iu.†nã qđ quis sua culpa non hẽt,ꝑ inde est ac si hrẽt,ut auth qđ locũ.C.de collat. uñ in casu nr̃o ex quo per culpã efficaciter nõ eligit,perinde est ad si bene elegisset, arg. l.iure ciu.de cond.& dem.Quod autem fuerit in culpa,patet, quia de facili potuit scire illius conditionem.l.regula.C.de iuris,& facti ignor. Tertio, post electionem prçclusa uariatio arg.l.si ab arbitro.qui satisd.cog.& authen.offeratur.de lit. contest. & l. procur. §.1.& l.quod in hæredem.§.eligere,,de tributo.actio.& l.huiusmodi.§.stichum. de leg. 1. & l.statuliber. & l.si hæres. de leg.ubi etiam propter errorem non utuntur eligẽdi facultate.Solutio, dic ꝙ cum in eligendo, iste alterius uice fungat̃,ut dcm̃ est,ꝑsens,& momẽtane um habuit offm̃.arg.l.pecuniç.de alim. & cib.lega.& ad eligendum ministrium ur̃ deputatus,arg.l.unũ ex familia,in prin. de leg. 3.Vnde si in personã electi nõ cadit electio, nec apud ministrum superest ius eligẽdi, sed apud ipsos decuriones l si qs Titio. de leg. 2.maxime qa de prima tm̃ electione cogitatum ur̃.non de secunda, arg.l. dotis,de iure dot.& l.cum pater.§.pater de leg. 2 & l.boues.§.hoc sermone.de uerb.sign.cum incõtinenti debuit eligere. l. cum qdã.de leg. 2.Ex his ergo dico, hunc eligentem incontinenti potuisse eligere,& post tp̃s non licere,arg. l. statuliber.de leg.2.& l.oblig.§.fi.de auc.tut.

TRACTATVS.

Insignis ac præclarissimus æditus ab excellentiss. I. C. dom. Nello de S. Geminiano, ciue Florentino, ac aduocato summa practico super utili, & necessaria, quotidiana, ac practicabili materia de Bannitis.

Præludium cum diuisione operis.

IN ciuitatibus Italiç communiter reperiũtur statuta ædita contra bannitos pro maleficio, crimine, uel delicto, disponentia interdum quòd non audiantur interdum ꝙ possint impune offendi, interdum exprimit ꝙ possit occidi. interdum qđ possint offendi certo offensionis gñe,interdũ ẽt offendentibus siue capientibus eos ꝑmia statuunt̃,interdum solũ ab honoribus uel officiis repellunt̃, interdũ ẽt cõtrahere ꝓhibent̃ Qñq; ẽt in ipsorũ fauorẽ aliqua statuunt̃.ꝑꝑ quç statuta,et alia ordinamẽta sæpissime ut notissimũ,est ortæ fuerũt,et quotidie oriunt̃ uariç et diuersç subtilitates,et ponderosç qõnes, quarũ multç sparsim in cõmẽtis,et extra cõmenta doctorũ iuris canonici,et ciuilis, ĩterdũ bene ordinare,interdũ corrupte, et aliqñ non ꝑfecte,qñq; in argumentis adductæ reperiunt̃,aliqñ ẽt occurrũt.Occurruntq. à nemine aut tactç aut examinatç. Et quia ex sçpius agitatis frequentatisq. solet maior utilitas,et publica,et priuata resurgere, & tanto maior quãto facilius in occurrentibus necessaria nostris oculis apponuntur. Ego Nellus de S. Gemin.Florent. ciuis,et solo noĩe legũ doctor.Ad propriã,& aliorũ q non multa uiderint utilitatẽ decreui ea quæ sparsim noui in unũ breue uolumẽ redigere, nõ ꝑ modũ plene tractatus, qa ab aliis plene rectéq. digesta quã breuius(utilitate tñ non obiecta) fieri poterit, cõclusiue cõcipiã, neq; ꝑ modũ simplicis reꝑtorii, qa ẽt aliqua addã, & ĩ repertis ab aliisq. tractatis,& in his q̃ occurrunt occurrentq; dum hoc opusculum cõpilatione subiacebit, & aliqua inuestigando ueritatis causa conabor adiungere.Illæ decisiones q̃ mihi uerç uidebunt̃ addendo,nõ ut pertinaciter asserã ea sic esse q̃ scripsero, sed ut facili⁹ ego, & alii egẽtes possimus ĩ occurrẽtib. necessaria reperire,& ut rectiue subtiliusq. intuẽtib aperiat̃ materia emẽdandi, supplẽdi,interpr̃ãdi,& corrigẽdi.Et ut huius materia opusculi clarius dignoscat̃,ꝑmittendũ putaui plures esse species bãnitorũ, hoc noĩe gñalr̃ assumpto de qbus tangam q̃ occurrunt non oĩa iura,& loca in qbus hñr in serendo,sed aliqua potiora,ex qb.alia inueniri poterũt applicabo Quidã. n.nõ propter maleficiũ,crimen uel delictũ.sed ꝓpter morbum ne ceteros cõtagione inficiãt bãniunt̃, de his hr̃. C. de mend.ual.lib.10.Quidam de iure cõi pro maleficio aliquo diffinitiue cõ. demnantur, & in banno ponuntur, siue inexilium mittũtur,qñq; perpetuũ, qñq; ꝑpale,ut hr̃,C.de his q in exi.dã.l.1.& 2. lib. 10. Quidam ẽt aliter banniuntur, ut in authen. item

Item nulla cōitas, in auth. item quæcunque, C. de episc. & cler. & ff. de pœn. l. capit. §. in exulib. & l. Cic. & de interr. & releg. l. releg. de sicar. l. i. transfugas de cap. dim. l. amiss. & de cap. l. hostes. cum si. & per Guil. Spec. de acc. § sequitur, per Bald. C. de hæred. inst. l. i. & per Bart. in disputatione sua quæ incipit, Lucanę ciuitatis &c. Quidam ēt pro maleficio nō diffinitiue, sed cōtumaces ad notatis eorum uerbis ponunť in bāno, de quibus & ipsius bāni uirtute hř. ff. de accus. l. absentē. & l. 1. de requir. reis, & ibi per Cyn. & alios in l. 1. C. eod. tit. & per Guil. in præalleg. §. sequitur, in princ. Qñq; ꝑ ꝑ inobedientiam, siue moram in ciuilibus causis ponuntur in bāno, & interdum traditur forma à statutis, qñq; solum proceditur de iure cōi, ut hř, ff. de uen. insp. l. 1. §. ex hoc rescripto, de adm. tut. l. 1. de usi. feud. c. 1. hic finit lex Cor. inc. consuetudo regni, col. 10. C. qui bo. ce. poss. l. 1. ff. si qs ius di. non obtemp. l. 1. in fi. ff. ad l. Iul. pec. l. cum eo aūt. C. qūo, & quā iudex l. consentaneum, ꝑ Bar. in l. 1. §. & post opis, ff. de no. op. nun. per Guil. in Spec de primo decr. §. 2. ad fi. per Ioan. And. in add. eiusdem operis suꝑ rub. de cess. act. Qñq; diffinitiue ponuntur in bāno ex forma statutorū qbus cauetur ꝙ in criminalibus contra absentes contumaces possit ad diffinitiuā sñiam peruenire, & ꝙ citati certo modo non comparētes habeantur ꝓ confessis, & imponať ea pęna siue in bāno ponantur pro illa pęna quę dēret imponi contra pñtes, & qđ talia bāna cōtra illos qui postea capti fuerūt debeāt intra breue tps executioni mādari. De primis quidē quatuor speciebus in pñti opusculo non tractabitur, nisi qtūs opus fuerit ad decisionē eorū, de quibus agiť, & ad discernendam separationis rōnē. Sed interpositis alię quibus de quinta specie, licet paucis ut infra patebit de his ultimis bānitis qui dñr bāniti nři, tꝑis erit huius tractatus materia principalis assumpta ex dictis Iac. de Are. q breuē tractatū cōpilauit, & plures qōnes disputauit Cy. qui suꝑ eo fundatus aliqua tractauit in d. l. 1. C. de hær. inst. Bar. in lect. & in sua disputatione, de qua supra Alb. de Gād. in oꝑe suo de malef. Alb. de Ros. in ul. parte sui operis suꝑ materia statutorū, & ēt aliqualiter in aliis partibus, & Io. An. in pluribus locis, & maxime in add. suꝑ d. §. sequiť ī ti. de acc. uer. qd si qs. & aliorū de qbus oībus īferius, ut occurrūt mentio suis debitis locis nō occultabiť; ut sic quę forte rōne uiua non placerēt, saltē placeant auctoritate, & ēt quæ sine auctoritate aliorū dicenť facilius, audaciusq́. possint corrigi, & emēdationē suppleri. Ad hoc aūt tractādum ꝑmitto tale statutum de quo ultimo loco mentio facta est. s. qđ cōtumax habeať ꝓ cōfesso &c. de iure ualere ꝑ l. oēs populi. de iust. & iu. cū ibi no. C. de asser. tol. l. 3. & ꝑ infinita iura quæ alleg. ꝑ Guil. in d. §. sequtur, in prin. in qb. cōtumax de iure cōi habetur ꝓ cōf. quod ēt tenet Io. And. in ca. uerit. de dolo, & cōt. & Bal. in usi. feu. in ti. de pace iu. fir. §. in iuria, ad quod in l. Gallus. §. qd si tm̄, de lib. & posth. & alleg. gl. quā dicit non esse alibi, in l. locorū, C. de omni agro deser. lib. 11. ubi gl. dicit ꝙ talis contumacia est ficta ꝓbō. An aūt alia statuta de quibus supra mētio facta est ualeāt, uel non, diceť suis locis dū de illorū effectu tractabiť. Et ut ex diuisione iuxta I. C. doctrinā materia clarius dignoscať. Hic tract. diuidiť in tres partes principales, qa. Primo, tractabiť de tꝑe usq; quo dicatur quis bānitus. Adeo, ꝙ contra bānū nullū restet iustitię remediū. in quo tꝑe examinabuntur, qōnes illi tēpori cōgruētes. In secunda parte tract. continebitur tēpus post perfectum bannum, & quousq; durabit cū qōnib. circa illud. Tertia pars principalis erit de tempore post finem bāni, & qōnib. circa illud. Et unumquodq; tps diuidetur in plures partes. Quia primum in quatuor. Secundum in tres. Tertium in duas, ut eis patebit. A primo igitur tēpore exordiū semēti debet occurrere examen signatus huius nominis bannum, siue bannitus, siue huius uerbi bannire, uel nominis uerbalis bannito, & unde dicatur ŝm doctrinam, l. i. ff. de iust. & iu. & l. 1. si cer. pet. Sed quia in eius examine ueniūt tangēda plura secundo tēpori cōgruētia, & maxime dū tractabitur de his quæ tales banniti perdant illi parti. talis examinatio referuntur. Et primū tps expediam hoc modo, quia postq̄ in tractatu, & sic in domo bānitorū uersamur, ī qua nemo eorū maior est. l. apud. ff. de man. uin. sumā principiū ab eis. Diuido ergo primum ut prædixi in quatuor partes, & erit prima. De his qui pñt bāniri, siue in bān o poni. Secunda, de his qui banni repñt. Tertia, de solēnitatibus in bāniendo requisitis. Quarto, an tali bāno liceat quærelare, Et circa dicta tꝑa examinabunť statuta

supra in principio relata cum suis qönibus quas ut facilius cõtingat reperiri, unicuique particulæ pmittant distinctim titulos suarũ qõnum. Sunt igit ut ad rẽ ueniã primæ partis primi tpis. s. de his qui pñt banniri, siue in banno poni tit. quæst. siue rubr. infrascr.

SVMMARIVM.

1 *Primo traditur regula generalis.*
2 *Quari ur an exceptio ex conditione personæ inquisiti uel accusati resultans, possit ante litẽ contest. opponi ad impediendum banni prolationem, & inseritur etiam de exceptione propter defensionẽ uel uindictam ex forma statuti competenti.*
3 *An semel bannitus possit iterum banniri.*
4 *An bannitus delinquens in loco à quo est bannitus possit conueniri in loco in quo moratur.*
5 *An uniuersitas possit in banno poni.*
6 *An formato processu contra filios Titij non expressis nominibus proprijs possint ijdem filij eodem modo in banno poni.*
7 *An una pars expulsa de ciuitate puta Ghibellinorum, possit ex contumacia banniri ab ea quæ in ciuitate remansit.*
8 *An ex banno dato contra aliquem, puta Titium possint affici filij descendentes, & si possent, qui in tali banno comprehendantur.*
9 *Quid si banniatur stirpi uel latus Titii.*
10 *Qui filij, & alij comprehendantur, an nati tantum, an nascituri tantum, an omnes.*

Prima pars primi temporis.

1 PRimo igitur qro, † qui sunt illi qui pñt uirtute dicti statuti quod dixi ualere in banno poni. Et qdem hoc primum faciliter expedit oẽs. n. illi q pñt ex delicto pñtes diffinitiua snia cõdẽnari, poterũt absentes citari ẽm formam statuti non comparentes tanquam confessi banniri. Et sic ẽm regulam l. 1. ff. de præto. stipu. sequitur quod oẽs illi qui præsentes nõ possent condẽnari non poterunt banniri. Et ideo qui ex delicto non tenent siue q tenerent, sed de iurisditione inqrentis uel aliter pcedentis nõ existunt siue exẽpti sunt, non poterunt in bãno poni ut hr ff. de furt. infans. de fal. l. impuberem. ad l. Aq. l. si putator. C. de fal. mo. l. 2. & si ad uer. delic. l. 1. & 2. cum si. quod sine dubio uerum est, si iudici constat illos esse tales ẽm no. ff. de re iud. l. quęsitũ, & l. furioso. & quod hr per Inn. in c. præterea. de dila. & per Doc. in l. ex quacunque. ff. si qs in ius uoc. non ie. per Cy. in l. generaliter. C. de episc. & cle. per Bar. ff. de iud. l. nõ uidetur. & ff de iurisd. om. iud. l. cum quædam puella. Si aũt ei non cõstaret illos esse tales, procederet quandoque iudicium ut dictis iuribus. & ff. fam. ercis. l. cum putarem iunctis ff. de pœ. l. absentem. & de iud. l. omnem. In quo examinandũ esset an minor possit in banno poni. de quo Alb. præallegatus posuit ubi supra in 79. q. referens opi. omnium quæ hñt in l. clarum, C. de auct. præst. & in l. cum, & minores, & uos. C. si aduer. rem iud. & in l. non eo minus. C. de pcur. & in l si tutor. C. in qui cau. inte. rest. non est ne. Nam aut hẽt curatorẽ & interuenit, aut nõ, uel nõ hẽt, ut ibi plene p Doc. in quo non insto. qa ut pdicti à Docto. ibi plene tradit. Vnum tñ nolo omittere q interlocutoriã quam facit statũ ut qđ cõtumax habeat pro cõfesso patiunt minores. ut hr in d. l. cum, & minores, & est nota. dcm Bart. in l. fin. eo. tit. si aduer. rem iud. per qđ tam obtinui ualere iudiciũ usq; ad fictã litis cõtestationem q inducit ex forma statuti elapsis qq; diebus utilibus à die primæ citationis licet pro pupillo non cõparuerit tutor cũ illã iuris interlocutoriam patiant minores ẽt indefensi ut dictis iuribus. Est tamẽ cautius q iudices sciẽtes inqsitũ uel accusatũ esse minorẽ ut ei curatorẽ cõstituãt. inst. de cura. §. itẽ inuiti. ut sic eo cõparẽte teneat iudicium ẽm Alb. ubi supra. Sed tũc cessabit bannum, qa illud dat in contumacẽ. Et ideo cũ ut dixi ualeat citatio, & processus iudice ignorante, & inducat à statuto interlocutoria per quam hr pro cõfesso, forte uerior est snia quę habet tale bannum ualere, licet sub iaceat beneficio restõnis in integrum, ẽm not. tñ in l. si minor. 25. annis, omissam. & l. auxilium. §. in delictis. ff. de mi. & per Bar. in l. 1. §. nũciatio. de no ope. nũc. Et ad suppletionẽ, & declarationẽ huius primæ gñalis q̃stionis, uide in addi. Spec. in tit. de primo decreto. §. sequit. uer. sed pone. & seq. & quæ dicam infra in 1. q. 2. partis huius primi tpis.

2 Secundo qro † Formata inqsitione uel accusatione de crimine contra aliquẽ talr q ex sui figura pcedat inqsitio uel accusatio, an ille inqsitus uel accusatus possit defendi ante litẽ cõtestatã excipiẽdo qđ ẽt si uera essẽt cõtẽta in pcessu pcedi nõ posset, qa ille con

tra

tra quẽ ꝓcedit erat ĩfans uel furiosus, uel faciet ad sui defensionẽ, uel ad uindictã ex forma statuti, uel q̃ aduersarius potuit impune offendi uirtute statuti, puta q̃a malapagus uł bãnitus? Et uĩ dicer. ꝙ nõ, q̃a tales exceptiones tãgũt merita causæ, ergo nõ p̃nt ante litẽ cõtestatã examinari. C. de prob. l. except. Sed non insistendo in uerbis, cõtrariũ credo, & ita pluries seruari uidi. Vbicũq;. n. per exceptionẽ propositã in uim dilatoriæ ostenditur accusantẽ siue inq̃rentẽ nõ habere ius accusandi uel inq̃rẽdi, uel illud qđ est ꝓpositũ nõ esse delictũ semper põt nõ ad effectũ absolutionis diffinitiuę, sed ad impediẽdũ ꝓcessum ꝓponi, & ꝓbari. Talis. n. exceptio cõtestationẽ impedit. C. de his q̃ ad eccl. cõf. l. si seruus, & ne q̃s uere. l. 2. & l. Itẽ apud labeonem. §. qđ ait. ff. de iniur. & de adul. l. si maritus. §. p̃scriptiones. ẽm Iac. de Aren. & ff. de neg. gest. l. si pupilli § uideamus ẽm Bart. in l. eleganter. §. si q̃s post. de cond. indeb. & de iureiur. l. nam postea. in prin. & l. absentem. in fi. ff. de pœn qđ ẽt seq̃tur Bald in d. l. exceptionẽ, & sic poterit per hanc uiam bannum impediri, & ẽt ꝑ procuratorem sine dubio in criminibus in q̃bus põt interuenire. In aliis aũt restat disputatio de qua ꝑ Doct. in l. reos. C. de acc. & in l. 1. ad l. fa. de plag. & in l. seruum quoq;. § publice de ꝓc. & ꝑlene ꝑ Bar. alios referentẽ in. l. pen. §. ad crimen. de pub. iud. qđ tanq̃ extra ꝓpositũ ad præsens nõ prosequor, sed dicam infra in 2. parte 2. t̃pis q. 14 ubi melius cadit. Si aũt de themate q̃st. plenius uidere uelis, uide in 37. q. Alberici prædicti ubi post relationes opi. cõcludit exceptionem p̃dictã posse ante lit. cõt. opponi. Vnũ tñ nota ꝙ non semper annullatur processus, licet tali exceptione repulsa iudex ꝓcedat ad bãni dationem facta pronunciatione ꝙ talia debeãt post lit. contest. reseruari, & factis citationibus ẽm formã statuti, ut hĩ in d. l. except & C. de dilat. l. à ꝓcedente cum si De quo tñ in 2. q. 2. partis huius t̃pis aliqua utilia tãgentur in 3. parte Si aũt inq̃situs compareat cõfitetur se occidisse Titiũ bannitũ. An dicatur excipere, & sic existente uero non debeat condemnari. Vide Bal. qui tenet qđ si per acta archiui publici cõstat de bãno, talis sic cõfitens debeat absolui, ut ĩ l. 1. C. de confessis. in 16. col. uersic. iuxta hoc pone dicit statutum quod bannitus, &c.

3 Tertio q̃ro † An ille q̃ semel positus fuit bãno possit iterũ bãniri? Et uĩ ꝙ non, q̃a semel infamatus iterũ infamari non põt. l. aut dãnum. §. seruos. & ibi no. ff. de pœ. & in l. 2. C. ut intra cer. tẽp. cri. q. 3. & ff. de his q̃ no. inf. l. 4. §. ait p̃tor. Item q̃a cum sit semel ciuitate priuatus, amplius priuari non põt. ff. de uerb. obl. l. decẽ. Itẽ q̃a cũ non sit in ciuitate citari non põt, & sic cõtumax effici nõ põt, & ideo nõ succedit dispositio statuti. ff. si q̃s cautio. l. sed actio. & l. seq. & extra de cõst. c. 2 Sed Doc cõiter determinat contrariũ q̃a excõicatus iterũ excõicari potest. 47. dist. c. q̃tũlibet. in fi & extra de sen. excom. c. cũ ꝑ causa, & c. officii. de quo in c. ita quorundã. de iudæis. Item q̃a non debet quis pro pęna prẽmiũ reportare. ff. de interdi. & releg. l. relegatorum. §. ff. & de neg. gest. l. siue hæreditaria. Et ita determinauit Guil. in præalleg. §. seq̃tur. de accu. uer. q̃d si quis. ita ẽt uĩ sensisse Dy. in d. l. 2. & ita Bar. in d. §. seruus. Ita ẽt Albe. prædictus in 26. q. dicens Dy. ita tenuisse nisi de bãnitus taliter q̃ domiciliũ ꝑdiderit ꝑ l. eius §. fin. ff. ad muni. Et ad argumenta cõtraria non respõdet. Sed nõ obstat primo q̃a infamatus uno g̃ne ĩfamiæ. s. iuris nõ potest iterũ infamari eodẽ g̃ne infamiæ, ut dictis iuribus, sed bene põt infamari diuerso g̃ne, puta infamatus infamia facti põt iterũ infamari infamia iuris. ff. de ritu nupt. l. palã quęstũ. § quæ in adulterio, & l. fin. ff. de requi. re. ẽm Ray. in d. l. 2. qđ etiã seq̃tur ibi Bal. Nõ ob. quod amplius priuari non possit ciuitate &c. quia aliq̃n imponitur pęna priuatiua supra quã est reperire maiorẽ priuationem, ut in s̃nĩa excõicationis q̃ continet priuationẽ ad t̃ps, & põt alia priuatio adiicit ita in proposito, quia prima priuatio non extinxit habitũ ẽm Bald. in d. l. 2. Sed in hoc clarius dicendũ est ꝙ aut primũ bannũ fuit pecuniariũ, uel ad aliquod membrũ, & tunc nihil nocet quin possit iterũ in pecunia uel alio mẽbro, uel ad mortẽ banniri. Sed si fuit bannitus ad mortẽ ẽt iterũ banniri potest. Pluribus. n. modis & causis potest mors inferri. Est tñ uerũ ꝙ in pœna non reiterabili, ut in morte executio facta ex uno extinguit oĩa alia bãna, ut insti. quib mod. tol. oblig. in princ. & §. 1. In pœna uero reiterabili nõ est ita, & ideo condẽnatus in mẽbri abscissione ex duabus causis, duab. uicib. passus est executionẽ unius mẽbri ex uno banno poteris peti executionem alterius ex alio, ẽt si opus

sit banni alterationem, ut d.l.2.& quod ibi per Doct.facit, ff.de iniur. l. filius iniuriam. Vltima uero ratio quę est ꝙ non uī posse in contumacia constitui non obstat pro cuius determinatione clariori quam sit illa q̄ ponitur ꝑ Io.And.in add.ad dcm̄ uers.quid si qs, & tangit Alb.ubi supra. Aduertēdum, ꝙ aut qō se habet, an possit iterū bāniri in eodem loco in quo bānitus fuit, & dicendum est ꝙ non l.licet §.pen.ff.nau.caup.sta.nisi in casu quo non fuisset bānitus in pęna debita, quo casu an cōputetur prima pœna in secunda, uel si prima fuisset soluta repeti possit. Vide no.dcm̄ Bal.qui dixit quod non, in l.fi.C.de fideicōm.lib.per gl.ibi positam, & per aliam in l.si usufr.leg.§.fi.ff.de usufr. ad qđ not.ēt per eū in l.i.& 2.C.de spor. uel nisi ſm materiā l.sen.ff.de accus.& qđ hr̄ in l.quid ergo.§. pœna grauior, de his qui not.inf. s.an possit iterū cognosci ꝑꝑ adiectionē nouæ qualitatis. Quo casu ēt uide an primum bānum cōputeē secundo.Bal.in l.ꝙ dix.ff. qđ met.cau. Aut an possit in alio loco, puta quia fuit bānitus in loco maleficii, puta Boñ. inquiritur nunc in loco originis, puta Florentiæ, uel è contra, & iterū banniri potest. In primo.n. loco non fuit punitus effectiue, & ideo non obstat digna regula quod semel fuerit cognitum ꝑ d.l.senatus.Faciūt no.per Bar. in l.nō solum,§.si mand.ff.de iniur.& in l.sed si amici,de adul. Et de isto casu defectu citationis non pōt obstare.Pōt.n.ibi citari,& cōueniri l.1.& 2.C.ubi de crim.agi opor. Et ita disputando terminauit Iac. de Bell. quam posuit super d.l.1.proxime alleg. & eius effectū refert,& sequiē Io.And.in add. Spec. in tit. de cōp.iud.adi.§.i.uer.quid si uenit. Et de uerbo ad uerbū posuit,& sequiē Alb. ubi supra q.76. quam hic causa breuitatis non insero. idem tenet Bar.in l.sep.ff.de sep. uiol. ubi dicit se ita pluries iudicasse,& cōsuluisse. & ibi uide. Si uero q̄ritur an ꝑ crimine possit iterū bāniri. Dicendum puto, ꝙ aut cōmiserat illud crimen de quo nunc procediē anteq̄ fuerit bānitus,& idem pōt ēt citari,& ibi conueniri, ut in dictis iurib.& l.1.in fine.& ibi per Bart.ff.de req.re.Si uero cōmisit postea,tūc aut illud cōmisit in loco à quo bānitus erat, & idem quia siue sit locus originis,siue alius rōne delicti ibi sortitur forū, & poterit cōueniri,ut d.l.1.Nec p̄dictis obstat quòd cū inde sit bānitus non citeē ad locū sibi tutū, & per cōsequēs nō uideatur arctari à citatione, ut no.ff.ad treb.l.de æt.Et est casus in l.2.§.pe. in fi.ff.si quis cau.& quod no.ꝑ Iac. de Are. qui dicit exititios terræ non arctari ad cōparēdum ibi citatos in l.Fulcinius,§. quid si latit.& l.ad cognitionem, qui.ex cau.in poss. ea,& quod no.per gl in c.stat.de rescr.lib.6. & l. 2.ff.si quis in ius uo.nō ie. & ne quis eū qui in ius uoc.est ut eximat l. sed eximēdi in fi.sicq.cum citatio sit nulla nō possit parere effectus cōtumaciæ,C ne de sta.def.l.si pr̄,& quod no.ꝑ Bal. in l.1.C. ne ex del. def. quia aut sibi imputare debet, quia se propter delictū suū in illa necessitate pósuit,& sic est nō succurrēdū,l.fideiuss.§.si necess.ff.qui satisd. cog.& qui.ex cau.maio.l.qui data.cū si.Aut si hæc solutio nō procedit quasi satis punitus uideaē propter primū bannū,ut dixit Io. And.in d.uer.quid si bānitus, cum possit cōtra talē suspicionem prouideri nō pōt talis causa allegari.Aut.n.causa ob quam citatus est, est talis in qua pōt procurator interuenire,& pōt illū mittere, ff.de min.l.Pap. exul. & sic nō obst.c.uen.de acc. ꝑ Io.And.ubi supra ꝓxime allegat.Aut est talis causa in qua nō pōt interuenire procurator,& pōt securitatē,& saluū cōductū petere qui sibi a iudice dari debet,ut plene per Bar.in l.is q̄ reus, de pub.iud.per illū tex. cum gl.& per Bal.in l.i.C.de hær.inst.& dicā infra in 2. tem.part. 2.q.15. quę fidātia & securitas realiter tollit suspitionē. Fateor tñ ꝙ si talis securitas esset fragilis, ut ibi dicā uel propter cōdōnem iudicis q̄ solitus est tales fidātias nō seruare. l.nō oēs §.à barbaris, ff.de re mil. uel ex alia causa,ut tāgit Io.And.in d.uer. quid si quis. Tūc posset hr̄e locū dubō, de qua ibi ꝑ c.accéd.uel lite nō cōt.& l.& qui ita, § i.ad treb. Securius tñ credo tētandum fore quod talis exceptio locū nō habeat cū à sua culpa perfecte nō punita procedit,quicquid dicat Ioan. And.Quousq; .n.pœna nō sit perfecte imposita punitus non dr̄ l.1.& 2. C. de spor.& d. l.i.senatus, & ꝑ Bar.in d.l.sepulchri. Cōiter tñ huic dubio subueniē ꝑ statuta quæ dispo nunt quid seruandū sit cum procediē cōtra bānitos.Si aūt fuit bānitus in loco domicilii rōne originis,uel incolatus,& alibi nunc delinquit, & contra eum proceditur non in loco delicti, sed in loco originis, uel incolatus maior est dubō, ut patet ex his quæ breuissime refert,& non decidit Ioā.And.ubi supra.

Dicen-

Dicendum tñ est ꝙ si ex primo bãno non ꝑdit domicilium illius loci à quo bãnitus est, ibi poterit conueniri ut supra dcũ est, & hr ꝑ Bar. in l. adul. in prin. ff. de adul. An aũt ꝑdat ex ipso bãno domiciliũ, uel non, dicet̃ in fra in 2. tẽp. par. 1 q. 5. dũ tractabit̃ q̃ ꝑdant banniti, & in q. 45. ꝑ quę suppleas hæc ult. dicta.

4 Quarto quæritur † etiam circa prædicta. An bãnitus delinquens in loco à quo est bãnitus possit conueniri in loco in quo morat̃, puta Florentinus bannitus de Luca offendit Lucanũ in districtu Lucano. reperitur Senis. Quærit̃ nunqd ibi possit accusari, et cõueniri & exinde bãniri? dixit Guil. qđ sic, cũ nõ sit spes qđ Lucã reuertat̃, ut ipse ponit in Spec. de cõp. iud. adi. § 1. ad fi. uers. sed pone qdam ubi uide quod ẽt tenuit Bart. in l. releg. §. interdicere, ff. de inter. & rel. per illum tex.

5 Quinto quæro † an uniuersitas possit poni in bãno, siue collegium aliquod. Hæc. qõ fuit antiquitus multum examinata. s. an possit delinquere & puniri, & qualr̃. Et finaliter cõcluditur qđ põt, & delĩquere, & cõdẽnari, ut hr̃ in l. metum. § aĩaduertendum, ff. quod metus cau. & l. sed ex dolo, §. 1. ff. de dolo. plenissime per Bart. alias referẽtem in l. aut facta, §. fin. de pœn. Quæ uitandæ superfluitatis cã hic non inseruntur. Aduertendum tñ ꝙ ubi banniri põt non debet seruari forma in citationibus q̃ traditur ꝑ eundẽ Bart. in extrauag. ad repr. super uerbo, citati. Quibus citationibus factis ut ipse dicit, uniuersitas cõtumax constituitur, qđ debet ĩtelligi. s. postq̃ post citationẽ potuit cõgregari. Ante enim non potuit cõtumax reputari, ar. ff. de lib. uni. l. 1. in fin. Et ideo caueant iudices, ut congruũ terminũ in citatione assignent. Põt ẽt iudex talẽ uniuersitatẽ cõtra quã ꝓcedit cogere ad creandũ syndicũ q eam defendat, & ex cuius citatione facilius possit cõtumacia cõstitui ſm Iac. de Are. ĩ l. 3. ff. de fideicõ. lib. & Inn. in c. Rom. de sen. excomm. qđ ſm Bal. intellr̃ ꝙ possit cogi ad creandũ syndicũ ad litem tm̃, ut ipse not. in l. 1. in fin. ff. ꝙ cuiusq; uni. nom. Et aduerte, an ex cõtumacia talis defensor possit, an bãno poni ad ea quæ hñr in auth. item nulla & in auth. iubemus, de sac. san. eccl. & in l. 1. §. si procur. ff. si quis ius di. non obtem. & ibi plene per Doct.

6 Sexto q̃ro † an formato ꝓcessu cõtra filios Titii non exp̃ssis noĩbus possint inde filii, in bãno poni. Et dñia huius qõnis à ꝑcedẽti est manifesta, qa ibi cõueniunt̃ plures ut uniuersi, hic ut singuli. Hæc qõ ponitur ꝑ Alb. ubi supra. s. ĩ opere statutorũ par. ult. q. 48. & ibi primo allegat ad negatiuam, qa quis debet noĩatim exhæredari, ff. de lib. & posth. l. 2. & noĩatim debet quis excõicari, extra de off. ord. cap. 2. & ibi in gl. & 11. q. 3. ca. excellent. ergo & bãniri, alias sñia bãni ur̃ inualida tã quam incerta, C. de sen. q̃ sine cer. quã per totum. In cõtrariũ ꝙ imò ualeat, ff. de iur. l. 4. §. nominatim. & de lib. & posth l. Tit. & l. nominatim, & ff. si cer. pet. l. certũ. Cõcludit ꝙ aut ĩ aliqua parte actorũ cõtinet̃ q sint filii siue hæredes, & v3 bãnũ, alias nõ, ff. de re iud. l. in summa, & l. ait p̃tor, §. 1. & C. de sen. q̃ sine cer. qu an. l. 2. & l. hac cõsultissima. C. q te. fa. pos. & qđ ibi not. Et subdit, ꝙ si bãnit̃ qs ut hæres quod ei agenti noĩe proprio obstat banni exceptio, de quo dicã infra in 1. par. 2. temp. q. 71. Ad propositum aũt puto ꝙ sic ex tenore accusationis, uel inq̃sitionis apparet de qbus filiis, siue de qbus hæredib. intellr̃, & sic ẽt ĩ citatione ne reddatur incerta, l. aut q aliter. § 1. ff. ꝙ ui, aut clã. ualeat ꝓcessus, & bannum per dicta iura. Faciunt no. in l. dem. de cond. & demon. Et uide quæ dicam infra in 3. parte huius primi tẽporis quæstio. ult.

7 Septimo q̃ro † an una pars expulsa de ciuitate, puta pars Ghibellinorũ possit banniri ab alia quæ in ciuitate remansit? Hæc qõ formato themate ꝙ pars intrinseca elegit ptãtẽ post expulsionẽ alterius ponitur ꝑ Alb. ubi supra q. 78. Et primo arguit ꝙ possit in banno poni, quia oĩs uocatus ad iudicẽ uenire tenetur, l. 1. si qs ius di. non obtem. Item quia cõtumax est in dolo, l. nõ põt, de reg. iu. ergo puniri põt, ff. de pœn. l. absentẽ. In cõtrariũ arguit, quia iusto metu absunt, & sic restituerentur, ff. qb. ex cau. ma. l. 1. 2. & 3. ergo fortius eis dat̃ excep. l. inuit § cui damus, de re. iur. Itẽ qa ptãs non est ptãs extrinsecorũ, qa per eos non fuit electus ergo &c. C. de sum. Trin. & fide Cath. l. 1. & si a non comp. iud. per totum. Item quia ptãs non fuit legitime electus cũ nõ cõsenserint extrinseci, in auth. de defen. ciui. §. sed interim. Item qa saltem debuerant inter esse electioni duæ partes. l. nulli. & l plane, qđ cuiusque uni. no. ergo, &c. Tenet hanc secundam partem si pars extrinseca fuit expulsa dolo, uel culpa intrinsecorum, alias tenet primam per iura & rões supra alleg. & adducit quod not. in l. si quis inge.

ingenuam.§.in ciuilibus.ff.de capti. Sed hæc qō aſr eſt inueſtiganda. Nam aut ptās qui cōtra expulſos ꝓcedit fuit electus ante expulſionem eorū, & tunc cum ꝓponat̄ eum eſſe iudicem illosq. tp̄e delicti inquiſitione ſiue accuſatione narrati fuiſſe ſibi ſubditos, reſtat ꝙ cōtra eos pōt ꝓcedere queadmodū cōtra ſingulos delinquentes. Sed an cōſtituātur in cōtumacia ꝑ hoc, ꝗa ad locum ſibi non tutum citati dicant̄. Recurre ad ea q̄ dixi ſupra q.3.& q̄ dicam ſtatim ſequenti membro. Si aūt fuit electus poſt expulſionē dictæ partis, tūc aut fuit electus poſt electionarios antea factos uel uirtute ſtatuti antea facti, & eius ordine ſeruato, & idem, ꝗa eadē rōne eorum ad ptās ſicut extrīſecorū. Si uero fuit electus uirtute noui ordinamēti facti à parte intrinſeca, tūc recurrēdum eſt ad qōnem illā quæ hr̄ in l.oēs populi.de iuſt.& iure.uidelicet an pars p̄dicta extrinſeca poſſit cōdere ſtatuta. In qua q.Bart.in d.l.omnes populi, in 2. q. pri.uer.ſed qro dixi, diſtinxit hoc modo, qd̄ ſi aliq abſunt de ciuitate uoluntarie, & tunc remanet oīs ptās in p̄ſentes.arg.ff.de tu.& cu. dat.ab his.l.ubi abſunt.& C.de dec.l.nominationum.lib.11. Si uero ſunt expulſi, aut ad eos expulſos cōpetebat ius cōdēdi ſtatuta, aut non. Si non cōpetebat v.g.ꝗa expulſi nō erāt de cōſilio.& tūc nō ob.illorū expulſorū abſentia, ꝗa illi ꝗ remāſerunt in ciuitate potuerunt ſtatuta facere.ff.de orig.iur.l.2.§.de inde cum eſſent.ubi dr̄, ꝙ ad remanentes in ciuitate remanſit ptās cōdendi leges. Si uero cōpetebant, ut ꝗa erat de cōſilio, & tunc aut ſunt expulſi ex iuſta cauſa, & adhuc ad remanentes remanet ptās cōdēdi ſtatuta, ꝗa cū illi non obedierint ciuitati ſuę ꝑdiderunt oīa iura ꝓpria ſuæ ciuitatis, de c.dimi.l.amiſſione.& ſic ꝑdiderunt ius cōdendi ſtatuta.& ſic ptās remanſit apud p̄ſentes. Si uero fuerunt expulſi ſine iuſta cauſa forte ꝑ īuidiā, & tūc licet ſtatuta facta ꝑ remanentes ſeruent̄ forte quantum ad eos ꝑ l.ꝑ fundum.ff.de ſer. urb.præ.tn̄ in p̄iudicium expulſorū nō ualēt ne ex ſua negligentia beneficiū conſequant̄ ff.de fur.l.itaq; fullo. Et hanc diſtinctionem ſequit̄ ibi Rai.in repe.quam fecit poſt repetitionē Bar.inducēs ꝓ confirmatione eius qd̄ dr̄, qn̄ expulſi fuerunt eorum culpa perdere iura ciuitatis, ꝙ cenſentur rebelles ſuæ ciuitatis ut C.de deſerto.& occul.l.2.libr.12.& ſic ꝑdunt ius condendi ſtatuta.l.fin.ff.de leg. dicit ēt ultimum dcm̄ eſſe uerum, quo dr̄ nō ualere in p̄iudicium expulſorū, ēt ſi pars expulſa de ciuitate erat minor pars, cū maioris partis uiolentia ei nocere nō debet, niſi quo ad poſſeſſionem perdendam.ff.de acq.poſ.l. clā poſſidere.§.fi.cum l.ſeq.concludens illud ſtatutum factum à parte intrinſeca non tenere ēt quo ad pręſentes in iure totius populi, ſed in iure ꝓprio eorū cōdētium ſic ut d.l.ꝑ fundum.ar.ff.de ma.conue.l.1.§.1.& ad l.ꝗ maior.ff.ad mu.cum ſimilib. Rn̄det ꝙ illa locum nō habet qn̄ minor pars impedit̄ facto maioris.arg.de reg.iur.l.non debet alteri, & de dolo l.1.§.non fuit.& quod ui aut clam.l. 1.§.ſed Ariſt. Et ex his infert̄ ꝙ ſi fuerint iuſte expulſi pn̄t in bāno poni, nec pn̄t allegare ſe citari ad locum nō tutum ꝑ ea q̄ dixi ſupra in q.3. Si aūt iniuſte fuerunt expulſi, non pn̄t de iure bāniri. Sed dubitat̄ qualiter pn̄t obiurare banno, dic q̄ hoc caſu ſine dubio poterunt ſyndicū cōſtituere ad eorū iuſtitiā confirmandam.l.1.§.1.qd̄ cuiuſq; uni.nomi.& l.ſi quis à filio.§.ſi parti ſ̄m Laud.de Ramp.& Bart.ff.de leg. licet Dy. ibi aliter dixerit. Et ibi habes per Bar ꝙ pars expulſa, & pars intrinſeca ēt ſeparatim pn̄t ſubmittere ciuitatem, quod ibi Bal.intelligit uerum, *niſi* quo ad ſuperioris præiudiciū per not.per Innoc. in c.cum ex iniūcto de not.oper.nun. Ad qd̄ adde qd̄ hr̄ per Hoſt.in c.2.de maio.& obe.

Octauo quæro † Formatus eſt ꝓceſſus ꝑ uiam accuſationis uel inquiſitionis cōtra Titium, & Semproniū ex eo ꝙ fecerunt ſeditionē in populo, & factis citationibus de Titio & Sempronio ſ̄m formā ſtatutorū ſupra relati iudex poſuit in bāno Titiū, & Sēproniū & eorū filios, & deſcēdentes, eosq. priuauit officiis, & honoribus ciuitatis. Quęrit̄ an ualeat tale bannū. Hæc qō requireret examinationē an cōmittens ſeditionem in populo, &c.dicat̄ cōmittere crimen lęſę maieſt.ut ſic in eo, & filiis locū habeat.l.ꝗſq.C.ad l.Iul. maie.de qua qōne dicā infra in ſuo loco parte.1.temp.2.q.16. Ex p̄ſuppoſito ꝙ non, uidēdum reſtat an dictus iudex potuerit dictos filios ſic condēnare, & ꝗa ut dixi ſupra q.6. ex defectu noīorū ꝓpriorū ſn̄ia nō pōt dici nulla. Reſtat uidendum an ex aliis capitibus. Et certe dicendum eſt primo, ꝙ tale bānū eſt iniquū, & cōtra diuinā legē, q̄ ſe habet ut filius patris nō portet iniqtatē. Itē cōtra humanā q̄ ſe hēt ꝙ delicta ſuos auctores teneant, nec

ulterius

ulterius pgrediatur. C. de pęn. l. sancimus, & ibi cōcor. in gl. Ac ēt q ēt ubi aliquis ex alterius delicto punitur, nō tenetur qñ contra principalē ob cōtumaciā fertur snīa. ff. de euict. l. si ideo, cū cōcor. C. de pig. l. præses, & ibi gl. p Dy. in l. 1. ff. qñ ex fac. tu. & p Bar. in sua disp. de qua in l. cū filius, in prin. de uerb. obl. & ꝙ dicam infra in 1. parte 2. tpis. q. 33. Secundo dicēdum est, ꝙ est nullum ipso pp plura. Primo quia nullus est formatus processus contra tales filios, & descendentes. Et sic restat ꝙ bannū, & snīa essent nulla si daretur. C. de sen. l. prolatam, & de pœn. l. qui snīam. ff. de pub. iud. l. inter accusatorē, & l. absentē, de pœ. & de iud. l. oēm. Secūda rōne esset nullum, quia non fuerunt citati explicite nec implicite l. nam ita diuus. de adop. ff. de re iud. l. de uno quoque, cum si. qui defectus est talis ꝙ ēt ex forma statuti phiberet snīas latas pro maleficio dici nullas aliqua rōne uel causa, talis nullitas nō diceretur exclusa cū n. sit de iure naturali à defensione pcedēs nō intelligitur à statuto exclusa quātumcunq; gnālibus uerbis nullitatem excludat. hr̄ in cle. pastoralis. de re iud. & per Bart. plene in extrauag. ad reprim. & dicam infra in 2. tem. parte 2. q. 34. sicut nec intelligitur exclusa nullitas à carētia iurisdictiones procedēs ut not. in cle. 1. de sequest. pos. & fruc. & in l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. Et hoc quātum ad 1. partem qō. ex qua patet, ꝙ ti. 2. quæst. est superfluus. Sed si forte diceretur ex aliquo statuto talē snīam ualere uidēdū arbitror ēt super eod. Et primo uī dicēdum ꝙ à tali sententia omnes filii, & descendentes afficiantur. Filii enim in legali dispositione etiā ad ulteriores extenduntur. ff. de uerb. sig. l. filii, & plene. eod. tit. l. liberorum. Et fortius hoc uerum est pp uerbum descendentes, in themate positum quod usque ad decimum gradum in lege uī extendi. l. fin. C. de suis, & legi. & quod ibi not. & quod hr̄ in authen de testi. fide. §. codicillum. & §. seq. col. 9. si in lege. ergo in snīa, quia potestas unius ad aliam adæquatur, ut no. p gl. not. in l. cū quasi. §. si plures. ff. de fideicom. lib. Sed quia sine dubio talis dispositio est odiosa, & contra naturalē, & ciuilē rōnem ut est dcm̄, sine dubio restringenda est. Et ideo non puto ultra nepotes extendi ſm ea quæ hn̄r p Cyn. in l. uolūtas, in ult. q. C. de fideic. Et qa in uoluminibus hn̄r, ut pręmisi aliter non insisto.

9 Nono ergo quæro† stāte statuto ꝙ ualeat tale bannum, & platū sit cōtra latus, & stirpem Titii q compræhēdātur in dicto bāno? Ad cuius determinationem pmitto, ꝙ qnq; lex siue snīa, uel hō, utitur uerba, familiæ. Et tunc quos, & quot comprehēdat, & usq; ad quem gradum hr̄ in auth. de testib. §. codicillum. & § seq. & C. de uer. sing. & l. fin. & ff. de uerb. sig. l. pnūciatio. §. familiæ. Aliqñ noīe filiorū, & de hoc hr̄ ubi pxima qō. dcm̄ est, & p Cyn. ēt in l. libertinū. C. de interd. ma. p Bar. & alios in l. Gallus. §. inst. de lib. & posthum. Interdū nomine sobolis. de hoc hr̄ in l. fin. C. de bo. dam. & ff. sol. ma. l. 1. Qñq; nominatur ples. de hoc. C. de episc. & cler. l. officiales, & l. ne diutius. C. de agri. & censib. lib. 11. Qñq; appellat pgeniem. C. de eman. lib. l. ipe. interdum psapiam. de hoc hr̄ in l. si qs ex corporeo. C. de muril. lib. 11. Aliqñ gentē. ff. de prob. l. 2. Aliqñ utitur noīe liberorū, de quo in l. cognoscere. §. liberorum, & l. liberorum. ff. de uerb. sign. interdū noīe posterorum. ff. de iure immu. l. 1. & 4. ff de uacmu. l. uacatio. Qñq; noīe descendentium. de hoc in l. fi. C. de suis, & le. & d. auth. de rest. fide. Qñq; pmiscue immiscentur noīa supra dicta simplr̄. de hoc hr̄ in l. qđ his uerbis. §. fi. de leg. 3. Si uero adiiciatur perpetuo uel in perpetuum, tunc nullatenus fit restricto, ut hr̄ in c. felicis. de pœn. & in c. 1. de schisma. lib. 6. & habetur p Iac. de Bel. in pall. auth. d. resti. fidei. Qñq; fit mentio stirpis, & tunc eodē modo uidetur de descendentib. debere intelligi, ar. iurium prædictorum, quasi idē sit stirps, proles, prosapia, soboles, siue progenies, qđ credo uerū propter pronomē suā uel meam uel tuam. Collaterales enim non sunt stirps eius, sed ascendentes licet omnes sint de stirpe illius ascendentis. Et ꝙ tunc de descendētibus intelligitur est text. & ibi per Bal. in l. si quis in suo. in princ. C. de inoffic. testa. De gn̄e aūt, & gn̄one uide extra de hęr. c. statutum, & c. ut commisi. lib. 6. & de pę. c. ubicunque. & Bal. in l. cum acutissimi. C. de fideic. Et nota ꝙ si banniuntur omnes hoīes de tali progenie non cōprehenduntur existētes in uentre, ar. l. cum inter, & ibi Bald. C. de fideicom. lib. cui ētadde quod ipse no. C. de lib. cau. ubi dicit ꝙ bannita muliere pgnante natus postea non est bannitus. licet ille tex. facit in contrarium sed dic ut ibi. Qui aūt ueniant in illis uerbis, & totum latus Titii

est

est dubitandum, quia fratres sunt de eodem latere, hinc est ꝙ dñr collaterales, ff. de grad. l. Iurisconsultus, §. sunt ex lateribus. Sed qa frater licet sit de latere patris, non tñ est de latere fratris, imò unusquisq; facit suum latus, sicut & suam lineam, ut patet ad oculũ. Sic ergo sicut coniunct. nobis ex latere non sunt ex nostra linea, ff. de grad. l. 1. & inst. eo. in prin. licet sint ex linea aui, & proaui, ut C. de bon. mat l. ẽt ẽm Bar. in cons. qđ incipit, qa fcm̃ &c. ita non sunt de nr̃o latere, licet sint de latere pr̃is, uel aui nr̃i, qa nulla est rõ diuersitatis. Et sic in dicta cõdemnatione nõ comprehenduntur collaterales aui ex eis nati. Quod ẽt ostenditur rõne. Negari non põt si diceretur per aliquos ꝙ collaterales essent de latere Titii, ꝙ non possit intelligi duob. modis. Vno ut intelligantur cõdẽnati oẽs q sint de eodem latere, de quo est ipse Titius, & sic oẽs, à pr̃e, siue auo descendentes. Alio modo ut intelligant solũmodo cõdẽnati illi q sunt de suo latere possessiue, hoc est de eo ꝙ ipse facit, & sic solum de suo nõ aũt de latere ascendentis, sed in dubio semꝑ debet intelligi cõdẽnatio in minori sigñatu l. interpr. & l. præses, ff de poen. saltem in odiosis in q bus etiam sententia non extenditur. l. si patronus, §. si quis cum esset, de bon. libert.

10 Decimo quæritur † an in tali cõdẽnatione s. filiorũ lateris, uel stirpis ueniãt solũmodo nati, an solũmodo nasciturі, an oẽs tam nati, q̃ nascituri. In hac q. bř me expediam. Nam aut talis sñia fertur suꝑ crimine posito in l. quisqs, C. ad l. Iul. maiest. & dic ut ibi ꝑ Doct. tenet. n. Cyn. post Pet. ꝙ cõpræhẽdẽtur solũ nati postea, & non ante. Aliqui tenent ꝙ oẽs ꝑꝑ specialitatẽ illius legis quod forte uerius. Sed prius dicendũ sapit æqtatẽ. si uero fertur ꝑꝑ aliud crimen. Tunc aut ex ꝓcessu formato contra Titiũ, & filios eo. & hñtes filios, de quo dixi supra 6. q. & tũc sine dubio solum ad tunc natos porrigitur. l. siqs in suo, §. legis, C. de inoff. testa. Processus. n. nõ intelligitur formatus, nisi cõtra eos q in rerũ natura sũt, & illi intelligunt citari, & nõ alii. l. in summa, §. fin. ff. de re iud. & ff. q̃ sen. sine ap. re. l. pen. Si uero fertur ex ꝓcessu solũmodo formato contra Titium, aut nullos tũc habebat filios, & de necessitate debet intelligi de nascituris, ut sñia aliqd operetur in casu in quo ualeat talis sñia, de leg. 1. l. si qñ cum sim. Si uero tunc filios habebat, dicendum est, & ita pluries una cum recolẽdę memoriæ iuris cõsului, ꝙ ad tũc natos tm̃ talis sñia porrigatur, qa uerba sentẽtiæ ħr ad tp̃s pñs porrigũtur, arg. l. si ita, ff. de auro, & ar. leg. & ibi no. ꝑ Bart. facit. l. si tibi man. §. is cuius bona, ff. man. ꝓ quo uide qđ dicam infra in 2. tem. par. 1. q. 18. An publicatio bonorũ bãniti porrigatur ad postea quæ sita, & ad hãc decisionẽ faciũt quæ dixi supra q. 8. Nec prædictæ cõcłoni obstat quod no. in l. placet ff. de lib. & posth. qa ibi loqtur in his quæ fauorẽ cõtinent. s. fauorẽ testamẽti cõseruãdi, ut ibi not. Item non obst ff. de acc. l. 2. §. in filiis, & de poen. l. moris. §. iste ferre, qa loquũtur ĩ his quę a patrib⁹ in filios descẽdũt, quę nõ pñt descẽdere in natos post illorũ priuationẽ, pro quo facit quod habetur in l. diuo Marco. C. de qõ. & ff. de iure patr. l. diui frẽs.

Rubrica de his qui possunt banniri.

Expedita prima parte primi tꝑis, uenio ad secundam quæ est, de his qui pñt banniri. In qua cõtinentur qõnes infrascriptæ, quia.

1 *Primo ponitur doctrina generalis.*

2 *An iudex procedens possit factis citationibus bannire exemptum à sua iurisdictione si nullus comparet exemptionem allegans.*

3 *An potestas, uel alius officialis possit delinquentẽ ante tempus suæ cognitionis inquisitum, uel accusatum bannire si maleficium fuit occultum.*

4 *Si cauetur statuto quòd de robaria commissa per annum ante non possit cognosci, an potestas possit bannire eum qui incipit derobare per annum ante, & postea continuauit robariam.*

5 *An potestas possit bannire forensem, alibi forensem, alibi furantem, sed portantem in locum iurisdictionis portantis*

6 *An formato processu pro pluribus maleficijs quorum aliqua sunt punibilia, aliqua nõ, puta quia iurisdictionem non habet possit iudex aggrauare pœnam bannum.*

7 *Capitaneus cognouit contra occisores, potestas uult procedere contra mandantẽ quæritur, an illum non comparentem possit bannire stante statuto quòd de eodem maleficio, siue negocio, de quo unus rector possit cognoscere, alius non possit se intromittere.*

8 *Qui iudex possit bannire existentem in territorio Florentino, & balistantem in territorio Bononiensi, & ibi hominem occidentem.*

9 *An*

9 *An officialis possit ponere quem in banno pro in iuria facta sibi uel suæ familiæ.*
10 *An potestas possit bannire aliquem alium officialē in officio delinquentem officio durante.*
11 *Quæritur si sunt duo officiales quorum unus est generalis, alius specialis an generalis possit bannire illum qui fuit attributus speciali.*

Secunda pars primi temporis.

1 PRimo ergo† gñaliter q̃ritur q pñt aliquē bānire. Ad hoc rñdet, ꝙ de iure cōi essēt oēs illi qui pñt deportare, seu relegare, l. §. deportatos, ff. de leg. 3. & no. plene ꝑ gl. inst. q. mo. ius pa. pote sol. §. relegati, & §. cū aūt, & plenius ꝑ Guil. in l. imperiū. ff. de iurisd. om. iud. Sed q̃a rectores ciuitatū licet æquiparentur p̄sidibus ꝓuinciarū in aliq̃bus, ut hr̄ in l. fi. C. de p̄scr. lon. tē. nullā aliā hñt ptestatē q̃ illā q̄ tribuunt eis statuta locorū, uel suæ electiones ẜm Iac. But. in l. assiduis. C. q̃ pot. in pig. ha. & in authen statuimus. C. de episc. & cler. & Bald. in authen. cassa. C. de sacrosan. eccl. & Ioan. Andr. in addit. Spec. super rubr. de synd. bř me expediens. Dico, ꝙ oēs illi rectores, quibus specifice per statutum concessum est, uel ex eo, ꝙ sic cōcessum merū, & mixtum imperium. poterunt illi loco subditos rōne domicilii ubique delinquētes, & quoscunque etiam non subditos alias infra suos limites delinquentes bannire seruata forma statuti. Et istud gñale sufficiat ꝑ hac prima.

2 Sed† quæro secūdo statuto cauetur, ꝙ ptās habeat arbitrium inquirēdi, & c. mærū, & mixtū imperium, & oēm gladii ptātem, saluo ꝙ nō possit se intromittere de maleficiis cōmissis contra aliquem q̃ sit de loco, unde est ipse ptās talis à sua iurisdictione exemptus inquiritur à potestate, & citaī ẜm formā statuti disponentes gñaliter de modo procedēdi, ipse citatus uel alius proclamatus ẜm formam statuti, ptās uult eum bānire, quæritur si facit an potuerit, & sic an ualeat bannum. An uero possit ꝑ uiam officii iudicis nullum declarari, & cācellari, non obstāte alio statuto quo cauetur, ꝙ contra bāna lata per potestatem nō possit aliquid ēt de nullitate dici, obiici, uel opponi. Et sic non dicatur bannitus, & per conñs in eo statutū locum non habeat iuxta l. 4 §. condemnatum. ff. de re iud. Hæc quæstio subtilis est, & habet plures articulos in q̃bus possent multa dici, sed ne prolixior sim q̄ promiserim, dico dictum de quo quæritur nō potuisse de iure banniri ex defectu potestatis bānientis, quod sic ostēdeo dictū statutum dicit, ꝙ potestas nō possit, &c. sed dictio nō iuncta cum uerbo pōt. denotat effectum suum importari ipso iure, non aūt ope exceptionis, ff. de transact. l. de his, & ibi ꝑ Bar. ff. de iud. l. solemus, §. latrūculator, ꝑ Io. And. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Ergo ipso iure in casu p̄dicto ptātem reddit iurisdictione carētem. Quod ēt alia rōne ostenditur. Statutum p̄dictum iurisdictionem modificās est illud idem quod iurisdictionē tribuit. Ergo ēt sine decreto. i. sine eo, ꝙ ipm statutū annullet in cōtrarium gesta ꝑ eum contra modificationem nulla sunt ipso iure, de elect. c. prouida, lib. 6. Ita firmat in si. gl. no. in c. 1. de iurepa. in cle. in gl. suꝑ uerbo, inhibētes erat ergo ille q̃ fuit bannitus ipso iure à sua ptāte exēptus. Sed cōstat, ꝙ ubi iudex citat ipso iure exemptū à sua iurisdictione gñali exēptus non tenetur comparere ēt in casu in quo sit dubiū eum esse de iurisdictione, ita determinauit no. Bal. in d. l. gñalr. C. de ep. s.. & cle. licet Cy. ibi alr dixerit. Prӕterea qñ q̃s est exemptus ope exceptionis nō fit ꝓrogatio, nec iudex cōpetēs efficiē nisi iudex ꝓnūciet se iudicē competētem ẜm Bart. in l. 2. ff. si q̃s in ius uoc. nō ier. imò plus dicit ibi Iac. But. ꝙ nō sufficit ꝓnunciatio, nisi fiat post exceptionē ꝓpositam. iudex. n. non pōt auferre parti exceptionem nō oppositam, & in iudicium nō deductam, l. duobus. ff. de exce. rei iud. Hæc aūt decisio in dubio uera est si in ꝓcessu narrant talia ex quibus appareat ptātem iurisdictionem nō habuisse, ut hr̄ in c. præterea. de dilatio. per Innoc. ꝑ Doct. in d. l. 2. si quis in ius. uoc. non ie. Si uero talia non narrantur, q̃stio est magis dubitabilis. tñ idem est rationibus suprascriptis. Ac ēt quia cum in ueritate iurisdictionem non habuerit ex contumacia, etiā si fuisset prorogari non poterat. præsertim si ꝑ uiam inq̃sitionis processit, q̃bus casibus iurisdictio nunq̄ ꝓrogatur, ut colligitur recte inuēti in l. 2 ff. de iud. de quo scrīo ꝑ Inno. in c. ad petit. de accus. Et de utroq; ꝑ Bal. in l. 1. C. ubi de cri. agi opor. Nec ob. l. 2. si q̃s in ius uo. nō ie. ꝑ quā Cyn. in d. l. gñalr. cōtrarium dicere uř, quia licet uerū esse ꝙ teneatur cōparere, & suam exceptionē allegare. Non tñ potest in meritis causæ damnari, sed solūmodo tanquam inobediens non in ueniendo

ueniendo multari per. l. 1. si quis ius di. non obtem, Et ita in terminis proprie rñdet, & determinat Bar. in l. non uidetur. quę est. l. 3. ff. de iud. ubi no. loquitur. Poterit ergo dictum bannū nullum declarari non obstãte statuto nullitatis ꝓpositionē excludente. tum q̄a nō intelligitur tollere illã q̄ uenit ab aliis statutis l. ita nobis pudor. & ibi per Doc. C. de adul. l. 1. §. deniq;, & ibi plene ꝑ Bar. ff. q̄d ui aut clam, tum ēt q̄a non tollit illam q̄ procedit ex defectu iurisdictionis ſm gl. quæ reputatur singularis in cle. 1. de seq. pos. & fruc. sed habet concor. si recte intueatur tex. cum glo. in l. non erit. § dato. ff. de iureiuran.

3 Tertio † quæro stantibus p̄dictis uigetur ēt aliud statutum quo cauetur, q̄ ptās possit cognoscere de criminibus commissis ꝑ annum retro à die introitus sui officii tm̄. quidam cōmisit maleficiū dudū ante, sed fuit occultū maleficiū contra ipsum, ꝓcedit ptās. Quæritur nunq̄d eum nō comparentē possit bannire, & si in bãno posuit talem bannum possit nullū declarari. Dicēt multi hanc q̄ōnem pēdere à decisione eorum q̄ hñr. ff. si q̄s test. li. es. ius. fu. l. pe. & ꝑ ea quæ ibi dñr ꝑ Doct. & in l. semper. § hoc interdictum ff. quod ui aut clam. ubi dicere uř q̄ in maleficiis occultis non habeat locum præscriptio. Sed id dicentes non recte sentiunt, q̄a ut dixi supra, & dicam statim dictum statutum concedit iurisdictionē limitatã. Et sic clarū, est q̄ de illo maleficio cognitionē non hēt. ff. mandati. l. diligenter. iūcta. l. & q̄a. ff. de iur. om. iud. Et quia necesse est in processu apponi tp̄s maleficii, ut l. libellorū de acc. & iust. de pub. iud. in prin. ꝑ Dy. & Iacob. But. Clarū est q̄ comparere, nō tenet. ut in iuribus supra ꝓxima. q. alleg. quod aūt cōtineat iurisdictione limitatam, patet q̄a nullã hñt tales rectores. nisi eis à statutis attributam, adeo q̄ ius cōe eis nihil opitulař, ut dixi supra in 1. q. Sed dictū statutum cōcedit iurisdictionem de cōmissis ꝑ annum retro tm̄. ergo, &c. quinimmo sine dictione, tm̄, uř de aliis iurisdictionem excludere ff. de iud. l. cum prætor. de leg. 2. l. statu lib. §. stichum. C. de procu. l maritus, etiã si alias de iure cōi diceretur iurisdictionem habuisse, ut d. l. maritus. ſm ueram lec. & incon cor. ibi in glo. alleg. Non est ergo de præscriptione tractãdū, & sic illa iura nihil faciunt. Si autē dicatur non concedi iurisdictionem limitatam, sed solummodo de pręscriptione tractandum esset idem ēt est dicendum, nam statutum introduceret annalē p̄scriptionem sed illa succederet in locum p̄scriptionis. 20. anno ꝑ l. q̄re. C. de fal. ergo illius naturã assumit. l. si cum §. qui iniur. ff. si q̄s cau. illa autē currit ēt ignoranti. l. sicut. & l. oēs. C. de præscrip. 30. an. & l. si q̄s emptionis. in fi. iuncta l. ab sentē. ff. de pœ. ergo, & hæc annalis curret ēt ignoranti. Et pro ista parte uř casus in d. l. pe. quod ibi tenuit Angel. q̄a ab ipso initio tp̄e commissi maleficii ortum fuit ius, & actio, licet ꝑ ꝑ ignorantiã in iudiciū nō fuerit deductum q̄d non nocet in initio cursus ipsius p̄scriptionis l. si fundū. §. si partem. ff. quemadmo. ser. amit. Et est rō ſm eum: quia p̄scriptio currit absq; aliquo facto ipsius pręscribentes, & est p̄scriptio fauorabilis, sic etiã dicitur in l. sequiř §. si uiã. ff. de usuc. hoc idē tenere uř Guil. in l. si cum exceptionem. §. satis clementer. ff. q̄d me. causa. ubi cōcludit q̄ ubicunq; agitur de odio finiēdo, omne tp̄s est cōtinuum, unde omnis actio ad uindictã, & omnis accusatio hēt tp̄s continuum si aliud non dicatur. Et sic currit ignoranti ſm Bald. qui quidem hoc firmat in l. genero. ff. de his q̄ nota. inf. & idem tenet in l. si C. de dolo. ꝑ illam. l. & ad præal. §. interdictum rñdet q̄ loquitur in actione q̄ datur ad rem familiarem non ad uindictam, & sic tp̄s est utile non cōtinuū. Et ita pluries obtinui, & cōsului, & iudicari uidi, licet ēt q̄nque contrariū uiderint obseruari ob immanitatē criminis, & pretextu baliæ, siue auctoritatis large ipsi officiali ita seruanti cōcesse, licet in ueritate ad id nō extēderetur. Sed p̄dictis opponiř, q̄a licet ipso iure nō possit cognoscere, tñ poterit uirtute restõnis in integrum quę conceditur ob iustam ignorantiam ꝑꝑ causulam gñalem. l. 1. in fi. ff. quib. ex cau. maio. ut habetur in l. cū filius. §. in hac. de uerb. obl. per gl. & Bart. in l. 1. §. si q̄s ꝑꝑ. de itine. actuq. priua. & in l. ab hostibus. §. sed q̄ simpliciter. q. ex caus. maio. & q̄ cū fal. tu. aucto. l. si falso. de mino. l. Aemilius. C. si aduer. uen. pigno. l. 2. & per Dyn. in r̃la si q̄s in ius. lib. 6. Sed hoc non obstat, q̄a illud in pœnarū executorib. locū non hēt. ff. de mino. l. auxilium §. in delictis. & ita rñdet Ang. in d. l. pe. & sic concludiř q̄ dictus ptãs p̄dictum ēt alias sibi subditum bannire non potest. & si banniuerit per uiam nullitatis ex carentia iurisdictionis poterit, & debebit cancellari q̄dquid dixerit Bart. in suo cōsilio

filio c. quod incipit à domino Cyn. contra quem etiam multi alii , tunc consuluerunt. Fugimus autem has opin.si ut dictum est te nemus de præscriptione non esse tractandũ.

4 Quarto † retento eodem statuto quidam du dum ante annum cœpit robariã exercere,& continuauit illã in tps cognitionis,queritur an ptãs possit illum in banno ponere,stante ẽt statuto q̃ de robaria commissa per annũ ante non possit cognosci. In hac q. Alb. ubi supra q.91.expediuit se breuiter dicẽs q̃ pos sit talem in banno ponere,quia inspicitur finis,& non initium ꝑ gl.quam dicit singularem in l.mariti.§.sex mensium in fi.gl. ff.de adul.cui tñ gl,uř contradicere gl.in l. uulgariter ff de fur.quæ dicit pro cõtinuato adulterio unicã dr̃e pœnam imponi,& sic uidetur concludere q̃ unicum si adulteriũ, & sic uidetur dr̃e inspici initiũ,& non finis,ut ibi,& qđ habetur in l.ei q.,& l. inficiãdo.§. infans. eod.tit.dicendum est tñ quantum ad propositum q̃ dicta determinatio. Alb. uero est.& gl.d.§.sex mensium.nõ.n est unicum delictũ continuatum,sed tot delicta quot sunt uices adulterii cõmissi,uel quot sunt robariæ maxime si sint factæ contra diuersas ꝑsonas & ideo non dr̃ cognosci de eodẽ maleficio, sed de alio & hoc sufficiat ad propositũ. Vbi aũt esset unicũ delictũ cõtinuatum, & nõ possit cognosci inspecto initio , an possit cognosci inspecto fine ut in eo q tenet appẽsum, q tenet possessionẽ quã occupauit,& ĩ similibus exẽplis,dic ut hř ꝑ Bar in l.eũ q.§.in popularibus.ff.de iureiu.& ĩ l.inficiãdo.§. infans.ff. de fur.Et uide Iac.But.ĩ l.3.C.si reus uel ac. mor.fu.Nec ꝑdictis obstat gl.in l.uulg. qa uerũ est q̃ ꝑ adulterio cõtinuato pluribus tꝑi bus imponitur una pœna, non qa sit unũ delictũ sed qa pęna nõ est reiterabilis cũ sit pęna mortis,ut ibi ꝑ Bar.& ideo si ex forma statuti imponereť pœna reiterabilis , puta pecuniaria gl.illa non procederet,ut ibi per Bart.

5 Quinto † quæritur Ptãs Florentinus habet arbitrium contra fures.Quidã nõ sibi subditus furatus est aliqd in ciuitate Bononiæ,& id portauit in territoriũ Floren.Quæritur an ptãs possit illum inqrere,& nõ coparentem bannire.Hæc qõ residet in ueritate uel falsitate opin.Bar.quã posuit in l.si dñium. ff.de fur.ibi.n.concludit q̃ sic,qa sicut mutatione dñii noua nascitur actio furti,ut ibi,sic mutatione territorii,& iurisditionis noua nasci tur actio siue accusatio furti ad uindictã publicã,ar.ff.de sta.ho.l.q furem.Hoc idẽ secutus fuit ibidẽ Frã.de Are.dicẽs esse casum in l.inficiando §.infans.eo.tit.sumptio argõ de tꝑe ad locũ ẽm not.in l.uinum.ff.si cer.peta. cum cõcor.ac ẽt qa ex contrectatione noua in noua iurisdictione facta resp.illius loci læditu rei accusatio nascitur.l.licitatio.§. qđ illicite.ff.de publ. istam partem ut plurimum sequuntur assessores dicẽtes hanc opinionẽ sanctã.Pro qua uideť casus in l.1.C.de noxa. hoc modo in loco in quo commisit furtum. s.Bono.non põt puniri. Ergo debet posse puniri in loco mutatæ iurisditionis,sicut ibi cũ non possit puniri una cõtrectatio puniť alia se cõtra hanc opin.opponitur.qa si ꝑmutationẽ territorii,& cõtrectationẽ continuatã cõmitteretur nouũ furtũ ex mutatione locorũ,uariari posset ẽt furti qualitas,& sic rõne unius loci si ibi esset depræhensus esset fur manifestus cõtra.l.3.§.fi.cũ seq.ff de fu. ẽm Ang.in d.l.si dñium,ubi nititur saluare Bart. in certis casibus in qbus nihil alleg. & ideo referre non curo.Secundo,q̃ opi. Bart.de iure nõ ꝑcedat,sic uidetur ꝓbari,ad hoc ut ex cõtrectatione nascať actio furti,necesse est vt cõtrecteť inuito dño l.inter oẽs.§.recte. ff.de fur.sed in nouo territorio non põt fieri cõtrectatio,nisi inuito illo cui prius furtũ fecit in alio territorio,sed illi ex prima cõtrectatiõe nata fuit actio,ergo nõ põt nasci ex secunda ff.de fur.l.ei q.Itẽ dispositio.l.si dñium,est facta cõtra reg. d.l.ei q.ergo solum in suo casu seruanda est,nec ad consitias trahi debet, ut l.qđ vero.de legi.& l.in his.& l.ius singulare. Præterea ut dictum est ex noua contrectione non datur parti actio furti,ergo nec reip. officium aliquod per ea quæ hñt in l.non solum.§.q̃q̃.ff.de iniur.& in l.cum lex de fideius.& in l.1.§.q̃ aũt de aleato.& quod dicam infra in 3.parte 2.tꝑis.q.1.Item ẽm Bald. in l.si adducta.C.de fur.dictum Bar.nõ uidetur uerum aliquibus rationibus . Primo quia si id esset uerum quod Bar.dicit,remissio furti non dr̃et fieri ad locum criminis primo perpetrati cum æque, & pari ratione unus esset iudex,sicut alius,sed lex dicit delinquẽtẽ dr̃e remitti ad primitiuum delicti locum,ut in auten.ut nulli iud.§.si uero qs compræhensorum.ergo, &c. Secundo,si licitũ est argui de dño ad iurisdictionem , rõ Bart. retorquetur contra eum,quia sicut ex nouo dño non

oritur

oritē cōdictio furtiua, ut l. sed nec legatarius. ff. de cōd. fur. & hr in d. l. si adducta. Ergo ex mutatione iurisdictionis nō datē noua accusatio siue noua uia extra ordinē ꝓcedendi. Tertio, maleficiū debet trahi ad suum principiū. Et illud est inspiciendū potiusq̃ cōtinuatio, ut not. in l. cum q. § in popularem. de iure iur. Præterea ex d. Bar. sequeretur ꝙ quot fierent cōmutationes tot orientē accusationes, q̄a ex diuersis cōmutationibus insurgunt diuersa facta c. abbate. de re iud. li. 6. Et si ꝑ totū mundū uagaret cū re furtiua, posset de toto mūdo bāniri, & tot locis hrēt se repsentare si uellet se defendere, qđ esset absurdū. argu. ff. de iud. l. hæres absens. Residet tñ Bald. ibidē ꝙ pdictis nō obstātibus sibi uṛ æq̄tati satis cōsonū ꝙ fur puniatē ubi deprehenditur cum furto uel ad principalē locū delicti remittatē, maxime, q̄a sic discurrens uṛ uagabūdus, ut C. ubi de crim. agi opor. l. 1. & 2. Item q̄a secum rem exportando prorogare uṛ iurisdictionē de loco ad locum, & est prorogatio iuris, & de iure, unde nō hēt locum pñia. Ad l. qui furem. rñdet ꝙ iurisdictio æquiparatur dñio uniuersali non singulari. C. ubi. & apud quem l. fi. Sed in tit. de pace iura. firmā. §. iniuria, dicit eum puniri per generalem dispositionem l. cōgruit de off. præsi. Mihi aūt licet uideantur æqua prædicta, suadeo tñ cōtrariam snīam de iure procedere. s. quod non possit uigore nouæ contrectationis ibi conueniri, non ea rōne quæ de remissione tractat, quia illa locum hēt si petatur, & qñ ex eodem delicto cognoscitur, ut in §. si uero q̄s comprehensorum, & in auth. qua in prouincia. & in l. si cui. de acc. In proposito aūt non ex primo furto, sed ex secūdo cognitio emaneret, & sic remissioni locus nō foret. sed ex aliis rōnibus supra relatis. & maxime, quia dño nō oritē actio ex noua cōtrectatione, sed nec reipublicæ. Ad rationes in contrarium factas rñdeo. Primo, ad l. si dominiū ; qđ aliud est dicere ei ad quē transit dominiū ex nouo cōtrectatione nasci furti actionē. illa. n. ante non habebat, & sic nō obstat lex ei q. Et aliud est dicere cōtra illū q mutat iurisdictionē dari furti actionē ei q ante non habebat, unde argm̄ est de acq̄rente ad patiētē, siue de actore ad reū. & sic a disparibus. Lex qui furem, 7 non obstat ēt alia ratione, quia loquitur in iure retinendo, & si in fauorabili dispōne, ergo nō est licita argumētatio ad ius de nouo q̄rendū, & maxime pœnale qđ est odiosum. Lex ēt prima C. de noxa. nō aduersatē: q̄a ibi ex prima cōtrectatione nō fuerat orta actio, hic secus. §. infans, nihil facit. q̄a licet teneatē ad ualorem hodiernū, non tñ tenet ex noua cōtrectatione, sed ex antiqua q̄a unum furtū est & sic potius facit in cōtrariū. Illud ꝙ ostēditur per Bal. de uagabundo ēt non procedit ꝑ ea quæ hñr in l. eius qui. ad muni. Fateor tñ ꝙ si ille qui diceretur uagabūdus ſm iura. supra alleg. subtraheret rē Bononiæ, & accederet Florentiā, siue cum re, siue sine re, posset Florentiæ puniri nō ex noua cōtrectatione, sed ex antiqua, ut uagabundus ꝑ no. in dictis ll. 1. & 2. ubi de cri. agi. opor. de iud. l. hæres absens. ad munici. l. eius q. ff. de dam. inf. l. 4 §. 1. ubi optima gl. Cū ergo sint distinctæ iurisdictiones cōcludo ibi bāniri nō posse, & si fuerit bānitus bannū nō tenere ex carētia iurisdictionis. Et sic patet ꝙ assessores, cōtrarium facientes de iure non recte se fundant, defendunt aūt ex uarietate opi. per not. in l. cum prolatis. ff. de re iud. & forte ex cōsuetudine. l. nemine. ff. de le. & l. si interpretatione.

6 Sed † q̄rit sexto. An ex maleficiis de quibus obstāte cursu t̄pis, uel diuersitate loci cognosci non potest, possit iudex alia maleficia de quibus cognoscere potest aggrauare. & in maiori parte bāniret? Cōiter dr ꝙ sic ꝑ Dy. & alios in l. si cui. §. fi. ff. de accus. l. 3. circa fi. C. de epis. aud. & l. seruos. C. ad l. Iul. de ui. & l. 1. de iure patr. Et ita cōiter seruatur ꝑ assessores quos Io. An. uocat iudices feroces in Spec. suꝑ rubr. de furtis. ubi non firmat aliquā opi. sed solū refert. Bald. tñ in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. firmat quod dixi. Sed q̄dq̄d sit de iure statuto aliter non ꝓuidente, si statutū diceret, ut in hac ciuitate, ꝙ de talibus maleficiis ante t̄ps uel in alio loco commissis nō possit firmari processus. Et q̄dq̄d in cōtrarium fiat sit ipso iure nullū, tūc talia maleficia ad aggrauandū non possent allegari, q̄a eorū narratio, & pro illis processus formatus nullum, ꝓducunt effectum l. si pater. ff. ne de sta. defunc. & l. accusatorius. de adul. cum sim. Rectores tñ cōiter seruant contrarium, & in eorum animarum perniciem, & contra ipsorum iurm de obseruando statuta.

Septimo q̄ro † Stātibus suprascriptis statutis duo sunt rectores in ciuitate habentes eādē auctoritatē, ut ptās, & capitaneus. Et est aliud statutum quo cauetē de eodē maleficio siue

siue negocio, de quo unus rector cœpit cognoscere mittendo copiam inquisitionis ad cameram, alius nõ possit se intromittere ẽt cũ adiectione nouæ qualitatis, & quidquid in contrarium fiat sit ipso iure nullum, stantibus istis, Titius mandauit Seio, ut interficeret Caium, qui Seius eum interfecit, ꝓp quod ptãs inquisiuit de homicidio, copiam misit ad cameram contra Seium, & facto ꝓcessu eum in bãno posuit. Capitaneus deinde format inquisitionẽ contra Titiũ de mãdato. Titius non comparet. qritur nunquid possit eũ bãnire, & si bãniat, an ualeat bãnũ, an uero sit nullum? Hæc qõ fuit hic Florentiæ de facto, & post multa fuit determinatũ ꝙ non potuerit bãniri, & ꝙ bannũ esset nullũ, inter alias tribus rõnib. Prima quia quicquid dixerit Bal. in §. iniuria, de pace iur. fir. mandans tenetur ex homicidio ꝓp mandatũ nõ ex mand. ff. de iniur l. q seruo. §. fi. de fur. ubi allegat iura, & ꝓ Doc. in l. nõ ideo. C. de acc. & sic causa inquisitionis formatæ contra Titium mandantem uersatur principalr super homicidio. l. eo tp̃e, in prin. ff. de pec. l. 1. C. si seruus ex. ubi patet ꝙ dictio ex denotat causã ꝓximã, & dictio, ꝓp, denotat cãm remotã & ibi cõc. sicq. de eodẽ maleficio incepit cognoscere de quo iam cognoscere cępit ptãs, sicq. obstat statutũ. Secunda qa delictũ mandãtis, & mãdatarii est unũ, & idẽ specie, & numero sufficiat allegare Cy. & eius iura in l. 1. C. si reus, uel acc. mor. fu. & ibi refert ita cõsuluisse Dy. Idẽ sequr ibi Ray. in add. sup Cy. allegãs l. athletas. ff. de falsis. Idem tenet Bar. ff. de acc. l. hos acc. §. lege Iul. ꝓ iura all. ꝓ Cy. & clarius in suo cõs. ꝙ inci. Bernardus de Tud. Idẽ ẽt tenuit Iac. But. in l. obser. §. 1. ff. de off. ꝓc. & le. & Bal. latius in d. l. non iõ. Tertia rõ fuit sine qua ꝓdicta locũ hñt, qa statutũ utitur ẽt noĩe negocii. Cõstat aũt sine dubio ꝙ ẽt si non esset idẽ delictũ cuius cõtrarium dcm̃ est, tñ idem esset negociũ, ꝓbatur extra de uerb. sig. c. forus. C. de. sent. l. cum Papin. de neg. gest. l. Pomp in neg. cum ibi no. C. ad l. Iul. de ui. l. quoniam multa, & est bonus casus. ff. de in rem uer. l. filius.

8 Octauo quæritur † Sempronius exñs in cõfiniOus territorii Florẽtini balistauit contra Caium, q erat in territorio Sen̄. & eum interfecit, quærit qs possit eũ bãnire ista qõ est antiqua, & quia in uolu[illegible] hr̃ taci ẽ ꝓ transeam. Cõtra [illegible] argu. ꝙ [illegible] lex [illegible] s. Florentinus, & Senensis pñt Sempronium bannire. l. Iurisperitos, §. cum oriũdus. ff. de excus. tut. & quod ibi not. per glo. & hr̃ in §. quia Plautianum ff. de lib. agn. in l. sui Contra. Pro iudice Florentino facit, quia licitum est argui de tp̃e ad locum l. uinum, si cer. pe. sed dies mortis refert ad diem uulneris. ff. ad l. Aquil. l. ait lex, & ff. de dam. inf. l. dãni §. Sabini, ergo & locus mortis trahitur ad locum ex quo secuta fuit. Pro iudice Senẽsi facit ꝙ inspiciatur locus in quo secutus fuit effectus l. 1. §. item sciendum, el 2. ff. de aqua plu. arc. & ubi per Ray. Primam opin. ꝙ unusquisq; possit bãnire, tenet Alb. ubi supra, q. 78. & dicit ꝙ est cõis opin. remittens ad not. per Cy. in auth. qua in prouincia, & ibi nihil dixit. Et ad Io. An. in c. in obscuris, li. 6. Sed secundã opin. uidetur tenere Cy. post Pet. in l. 1. C. ubi de pos. ag. opor. per rõnem prædictam. Sed Rayn. ibi tenet ultimam per dcm̃ §. item sciendum, cum sim. Ad rõnem Pet. rñdet ꝙ diuersitas rõnis inter locum, & tp̃s tollit argumenta, quia in ꝓcedẽti ante mortẽ uerum fuit eum fuisse mortifere uulneratum, sed in loco inchoati delicti nullũ fuit uulnus illatũ. Ex quo dicit ꝙ si aliquod uulnus fuisset illatum in loco territorii Florẽtini. & finalr fuisset mortuus ab eo in territorio Senensi, posset dici ueram esse op. Pet. Pro ipsa tñ allegat. l. Prætor. §. pen. ff. de ed. op. Ray. tenet Bal. in d. l. 1. ubi pe. poss. agi op. dicens ꝙ magis debet inspici locus in quo est patiens, q̃ locus in quo est agẽs. l. palam q̃stum, de ritu nup. Ad rõnem Pet. effectiue rñdet ut Ray. quidquid sit in ꝓposita qõne quæ locum habet si sagittans rõne originis domicilii, uel incolatus nõ est dictis locis subditus, sed solum rõne delicti de iure stricto attentis opi. Putaré rõne dubii à quocunq; bãniri ẽt bãnũ ualere per ea quæ hñr in l. 2. ff. si quis in ius uoc non ie. & in l. si putas. C. de pet. hær. sm unam lect. & ita ur tenere [illegible] And. in add. Spec in ti. de rap. uir. sed pone. l. cet dicat de æquitate iudicis ore inter se conuenire, uel sorti mittere de quo ibi uide si libet. Si aũt loca sunt in eadem iurisdõne, sed magis punitur delinquens in uno, q̃ in alio. tunc ad impositionem pœnæ, & sic bãni inspiciuntur uerba statuti. Nã aut puniunt sagittantem. & inspicietur in quo stat uulneratus sm Bart. in l. libellorũ. ff. de accus. qd ẽt sentit Bal in d. l. 1. Sed redat dubium si supe

sta,

statuta quorũ unũm punit sagittãtẽ cũ balista uersus hoĩem. Aliud punit uulnerantem hoĩem gñalr̃ cum quacunq; re. An tunc possit ꝑ utroq; banniri. Et si sunt iurisdictiones distinctæ satis dici posset ꝙ unusquisq; iudex imponat pœnã ꝓ actu facto in suo territorio. Si uero sunt eiusdem iurisdictionis loca stat dubiũ an sagittario cõfundat̃ in uulnere sicut dicimus in insultu, de quo in l. nunꝗ̃ plura. sed de his duobus ultimis dicã infra in 2. tꝑe par. 2. q 54. & ad qõnem principalem pro formatione processus recurre ad no. per Bart. in d. l. libell. & hñt locum prædicta qñ utrunq; est illicitum. s. initium, & finis. Si uero initium esset licitum uide per Bar. in l. q̃ ait. §. 1. in fi. ff. de adul. Si aũt statutum diceret ꝙ iudex nõ posset cognoscere nisi de maleficiis suo tꝑe uel infra suã iurisdictionem perpetratis, & in uno loco est factũ uulnus in alio est mortuus. & sic de tꝑe dixit Bal. ꝙ nullus poterit cognosci per l. urba. §. pernoctare. de uerb. sign. ut ipse scripsit in l. sed milites. §. sed ignominia. ff. de exc. tut. q̃ tanꝗ̃ principalem materiã aliter non prosequor.

9 Nono quæro † an ptãs possit bannire aliquem iniuriantem sibi uel suæ familiæ. Istã qõnem disputauit Iac. de Are. & eam refert Cy. in l. una. C. ne qs in sua clauſ. & Bar. sequitur. ff. de pœnis. l. si qs forte. §. si quos comitũ. Et in effectu ita cõcludunt, ꝙ aut delictũ est notoriũ, & põt cognoscere, qa nõ restat nisi pœnę impositio. & ꝑpea. cessat suspicio arg. l. ab executione C. quorũ appel. nõ reci. Si uero non est notorium, tunc aut offendit̃ principalr̃ dignitas sine offm̃. ut qa offendit̃ offm̃ exercendo. Et tunc põt cognoscere, & punire. l. nullum. C. de testi. cum simi. Si uero offendit̃ principaliter ꝑsona, ut qa alias q̃ in executione officii, & tunc nõ põt cognoscere, dicta l. una, & l. senatus. ff. de off. ꝑsid. ubi ẽt de materia. & cũ hac distinctione pertrãsit ẽt Bal. in d. l. una. Hęc eorũ distinctio uera est in iudicibus recognoscentibus superiorẽ. In his aũt q non recognoscunt superiorẽ indistincte dicẽdũ est posse eos cognoscere, & punire. l. & hæc Tiberius. ff. de hæred. inst. & in c. 1. de schismat. lib. 6. & est rõ ꝭm Old. in cõs. 269 qa ita diligũt singulos sicut fiscum. C. de ca. tol. l. una. §. fi. & sic cessat suspicio. l. nõ solum. §. 1. ff. de rit. nu. Item in uniuersitate hñte cognitionem delictorũ, qa in causa propria põt iudicare ꝑꝑ cessantem suspicionẽ, qa cõiter negligunt̃ q̃ à pluribus possident̃. C. qñ, & quibus quar. pars de leg. 2. lib. 10. & extra de rest. spol. c. cum uenisset ac ẽt, quia uniuersitas non iudicat ut uniuersitas, quia est q̃d incorporale. & sic ei huius actus exercitium non cõuenit, arg. extra de sen. c. si ciuitas. & quod no. per Inn. de offic. ord. c. irrefragabili. ꝭm Old. in cons. 174. Sed Bar. in d. l una. & in l. est receptum. ff. de iurisd. omn. iud. intelligit illud in uniuersitate non recognoscẽte superiorem. De quo ꝑ Inn. in c. ex parte. in 10. de uerb. sig. Itẽ illud quod dicũt qñ delictũ est notorium posse quemlibet officialem punire. Intelligo uerũ si ex forma iuris cõis uel statuti est imposita certa pœna, tunc. n. cessat oĩs suspicio. Si uero non est imposita certa pœna, sed restaret in eius arbitrio, nõ ur̃ mihi, ꝙ cesset rõ suspicionis. & ideo tunc non posset cognoscere, nisi tale arbitrium esset declaratum à cõsuetudine, quã seruare tenet̃, ut hr̃ in l. athletas, §. calumniator. & l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his q no. infa. & l. 3. ff. de praua. & de pę. l. hodie. Gñalr̃ aũt pro materia qñ quis possit in sua causa cognoscere, uide q̃d hr̃ in d. l. una. in c. nost. de elec. & in c. cũ uenisset. de iud. ꝭm Bar. Sed plenius in Spec. de acto. uer. item ꝙ in re propria auctoratur, ubi enumerant̃ 9. casus in quibus quis in re ꝓpria cognoscit.

10 Decimo quæritur † Officialis cõmisit existens in offõ aliquod maleficium, ptãs inquirit contra illũ, uel accusator coram eo dũ est in offõ Quęrit̃ an non comparens cõstituat̃ in cõtumacia, ut sic possit bãniri. De hac qõ. hr̃ in multis iuribus, ut patebit statim. Sed ex dictis oĩum quos uidi sic cõcludo, ꝙ aut hẽt offm̃ sine administratione hoc est dignitatẽ, & cõuenin, & bãniri põt de quibuscunq; siue ante dignitatẽ siue in dignitate cõmissis. C. ubi sena. uel cla l. 2. Si uero hẽt offm̃ cum administratione, tunc aut hẽt offm̃ ꝑpetuũ. & idem arg. eorũ quę hñr in l. principalibus. & l. præses. ff. si cer. peta. & ita tenuit Azo in sum. de actio. §. realiter. uers. quid ergo Idẽ si hẽt offm̃ ad beneplacitũ cõcedẽtis, quia cẽset̃ perpetuus l. Iurisperitos. ff. de exc. tut. & l. sufficit. de cõd. inde. Si aũt habet offm̃ tꝑale, aut cõuenit̃ ex delicto cõmisso in offõ, & potest quodcũq; habeat officiũ dum tñ accuset̃ coram eo qui sit superior. C. ad l. Iul. rep. l. iubemus. in auth. ut diffe. iud. §. si tñ, & ut iud. sine quoquo suffra. §. illud. & ff. de arb. l. nam.

nam magſtatus, cum ſi. Si uero cōuenitur ex delicto commiſſo ante officium, & tunc aut eſt de iudicibus maioribus, qa habet merū & mixtum imperium, & non pōt rr conueniri l.2.ff. de in ius uoc. l. hoc accuſare, de accuſ. de iudici. l. pars lſarum, ut hr ēt in l. ſenatus. ff. de off. præſi. Fallit in adulterio in quo pōt citari, & tenetur cauere de iudicio ſiſti finito officio l. ſi adult. cum inceſtu § fin. ff. de adul. Si uero eſt de minoribus, ut ſunt rr poteſtates commitatus hn̄tes ſolūmodo iuriſdictionem, & tunc pn̄t de quibuſcunq; conueniri. ff. de in iu. l. nec magſtatus, ad l. aquiliam. l. quemadmodum. §. municipales. cū ſi. & no ꝑ gl. in ſi præſens. C. de epiſ. aud. & ꝑ Guil. in Spe. de accuſ. uerſ. ſed quid de minore, ubi allegat. concor. & ibi uide de materia. & ī uerſ. ꝓced. ubi ēt remittit, & ꝑ Iac. de Are. in d. l. ſi pręſens Sed dubitari uidi ex eo ꝙ in ciuitate eſt ordinamentum ꝙ nō poſſint diſcedere de ptāria ſub magna pęna. An tūc poſſit in cōtumacia cō ſtitui, & determinatū fuit ꝙ ſic, qa aut cōuenitur ex delicto commiſſo in offō, & illud allegare non pōt. C. de iudæ. l. iudæi. & l nullus. Aut ex cōmiſſo ante, & idē, qa intellr ſine cauſa, & ſuperioris præcepto. l. quid ergo. § ſi hæres. de leg. 1. l. q ſeruū. de uerb. obl. l. ſi q ſatiſ. cog. cū ſi. Si aūt eſt tale crimen in quo poſſit ꝑ ꝓcuratore rn̄dere, dicebat qdā nō excuſari à pœna. Sed forte ad uerū niſi ī actibus magni ꝑiudicii, arg. eius qđ habetur in c. querelā. de ꝓc. de minori. l. papi. exuli. & qđ hr ī §. ad crimē.

11 Vndecimo quęritur † Poteſtas hēt arbitriū gn̄ale cōtra oēs delinquētes ꝓpter aliq̄ cauſam. creat Barigell us, & dat ei arbitriū, & ut qō reddat utilior, dr ꝙ ipſe ſolus uł dū taxat cognoſcat. Quærit an ptās uirtute generalis arbitrii poſſit procedere contra Titium, qui poſt officium Barigelli deliquit cōtra ſtatum, & ſi non comparet poſſit cū bānire. Hæc qō eſt multum utilis, quotidie occurrens in ciuilibus ēt, & tractatur in multis iuribus quorū, ut in principio tractatus dixi oīum mentionē nō faciā, ſed ex his illis quę infra dicentur oīa poterūt reperiri & primo uidet. ꝙ ptās nō poſſit cognoſcere, qa iuriſdictio conceſſa uni iudici alteri denegari. uř Caſus uř in l. dn̄icis colon. C. ubi de cauſa fiſ. Et uidet tenuiſſe in ꝓpoſito Iac. de Are. in l. quod in rerū § ſi quid poſt. ff. de leg. 1. & ibi tangit Bart. in contrarium ꝙ imò poſſit qa per iuriſdictionē cōceſſam iudici ſpeciali nō intelligitur ſublata in illo caſu iuriſdictio iudici gn̄ali. C. de offi. præfect. urb. l. 1. & ibi tāgit Bar. & uidet caſus cum gl. ēt ſi eſt dictio taxatiua in l. ſi iuncta. l. cū aliqs. C. ubi cauſ. ſiſ. & ita no. gl. in d. l. fi. Super quo multi multa dixerunt. dixit. n. Bart. inter alia quæ om mitto, ꝙ ubi opponitur dicto taxatiua excluditur iuriſdictio ordinaria quæ cōpetit ex cōſuetudine, ut ipſe not. in l. uiros. C. de diuer. off. lib. 12 qđ dcm̄ eſſet multum not. ſi eſſet uerū ſed mihi uidet ꝙ ſit cōtra dicta duo iura ſupra proxi. allega. Alii uerò alr dixerunt, ut patet ex no. ꝑ Guil. in l. fin. C. de iuriſ. om. iud. per Ioan. And. in c. ꝑ hoc, de hær. lib. 6. ꝑ Bal. in l. pluribus. ff. de proc. & in l. præced. & in auth. habita. C. ne fil. pro pa. ubi aliter loquitur. Circa qđ commiſſis ſuperfluis ſub correctione oīum mihi uř ſit dicēdum. Qđ aut iuriſdō ſiue imperium diuidit, ut qa tꝑe creationis officii alicuius ſiue ēt tꝑe acquiſitionis territorii in quo nouiter diſponitur, dr de talibus cauſis cognoſcat ptās puta, prati, & ſic de aliis, & de talibus cognoſcat ptās ciuitatis Florētię, & iſto caſu ſiue ſit dictio taxatiua ſiue nō nullus pōt de iuriſdictione alteri cōceſſa ſe intromittere l. cōſulta diualia. C. de teſt. l. ex facto. §. itē quęro. ff. de uulg. & pup. & ibi ꝑ Bal. Ang. in l. cū ꝑtor. ff. de iud. Si uero nō diuidit iuriſdictio, ſed creatur ſeparatim unus officialis, uniuerſalis, aliꝰ particularis, tūc aut particularis creature, ut ſuperior, ut puta iudex appellationū. Et tūc intellr de rogatū iudici gn̄ali ī his quę illi maiori iudici gn̄ali ī his quæ illi maiori iudici cōcedūtur, arg. C. de accuſ. l. abſētē, & ita no. ꝑ Bal. in l. ſi qs cū ꝓcuratorio. §. ſi ff. de ꝓc. Si uero nō creatur ut ſuperior, tūc aut iudex ſpecialis ordinat principalr fauore publicæ utilitatis, & tunc rr alius non cognoſcit, C. ubi qs de curia. uel coar. l. 2. uerſ. exceptis. de quo in l. magiſterię, & l. fi. de iuriſd. om. iud. & ex hoc uř ꝙ ſi Barigellus fuit creatus ſuꝑ, eo tm̄ fauore reip. ptās de eo cognoſcere nō poſſit, qa ſi eſt fauor reip. ꝙ ille ſolus cognoſcat, ſeqtur ꝙ lex ſiue ordinatio illius officiis, ſic debet intelligi. ff. de hær. inſtit. l. fi. de iud. l. cum prætor. ff. de legi. l. eum lex cum ſim. Pone. n. ꝙ Barigello eſt data ptās ēt de facto, & ſiue aliqua ſolēnitate talis cōdēnādi, & puniēdi, ut acrius terreātur ī delinquēdo. Ptās hēt ſeruare ſtatuta, & ſolēnitates, certe

tunc uf in casu illo iurisdõnem adepta ptāti Si uero creatur nouus officialis priuilegio ꝑ sonarũ contra quas attribuitur iurisdõ,tunc aut priuilegium non est clausum in corpore statutorũ.& non tollitur iurisdõ gñalis,ut in auct.qua in prouincia,& ibi no.ubi de crim. agi opor. Aut clauditur in corpore statutorũ id priuilegium, & tunc aut est facta cõcessio in causis publicis, aut priuatis. Primo casu non tollitur iurisdõ ordinario ptāti nisi illud exprimatur.C.in qb.cau. mil.l.1. & ubi cau. sta.lib.2.Secũdo casu tale priuilegium gñale derogat iurisdõni,ut not. in d.auct. qa in ꝓuincia.Si aũt creatur particulariter,officialis rõne causæ,uel loci, uel collegii, siue corporis,& tunc in dubio gñali iurisdõni non derogat nisi aliud dicat.C.ubi cau. fi.l.fi.l.cum aliquis, & d.l.dñicis,& l.1. de off.præf urb.

Ad prædicta examinãda si hęc distõ non placeret,uidere potes,ff.de adm.tu.l.3.§.fin. & l.si duo.de auth.tut.l.plurib.Guil. in l.nemo.C.de iurisd.om.iud.Iac.de Bell.in d.l.fi. ubi cau.& Bal.in d.auth.habita. tex.in auth. de def.ciu.§.nullã,C.de ꝓx.sacr. scri.l.in sac. & qđ ibi ꝑ Bar.Bal.su ꝑ rub. de usi.feu. & C. de exec.& appar.l.2.libr.12.Io.Mon. & Arc. in c cum eps.de off.ord.Lap.in c.quia cõtingit,de rel.dom.Ioan.And.in c.pastor. de off. ord.& in Spec.eod.tit.§. 1.uer. prætermissis.

Rub. quæ solemnitates requirantur in banniendo.

SEquitur uidere de tertia parte primi tpis, quę solemnitates requirantur in bãniendo,& in ea examinant infrascripti tit. qõnũ.

1 *Primo generalis quæstio quæ solennitates in genere requirantur.*

2 *An citatio inualida sufficiat ad dationem banni.*

3 *An sufficiat citatio ad domum.*

4 *An requiratur citatio si ex forma statuti cauetur quod notorie infamatus de crimine possit de facto puniri condemnari, & banniri.*

5 *An debeat audiri allegans causas absentiæ, & si non audiatur an ualeat bannum.*

6 *An testis quid posuit contra magnatem, & fuit accusatus de falso, de quo ex forma statuti non poterit redargui possit citatus non comparens in banno poni an uero iudex a seipso nemine opponente debeat accusationem retinere.*

7 *Ex forma statuti debet post certum proclama qđ dicitur bannum in processu requisitum post quod inquisitus, uel accusatus in contumacia,& pro confesso constituitur solui per comparentem reum certa districtura siue gabella, alias non debet audiri comparuit reus post dictum bannum negauit,& gabellã nõ soluit quæritur,an debeat procedi contra eum tanquam contra contumacem.*

8 *Quid si seruauit omnia requisita compare ns post contumaciam,an ei incumbat onus probandi rẽ aliter se habere.*

9 *Si cauetur statuto quod nullus possit banniri nisi fiat proclama, si quis uelit defendere,uel adesse causæ &c. fuit factum proclama si quis uellit defendere,& non fuit dictum,uel adesse causæ. An possit in banno poni.*

10 *An transacto termino citationis, uel banni quod facit citatus haberi pro confesso requiratur pronunciatio, uel contumacia accusatio.*

11 *Si iudici constat intra terminum in citatione appositum citatum absque probabili causa non esse uenturum intra terminum possit eum bannire tanquam habitum pro confesso.*

12 *Quid iuris si inquisitus, & bannitus fuit Petrus Ioannis de populo S. Laurentij. & in illo populo non erat Petrus Ioannis, sed Petrus Martius, uel erant duo Petri Ioannis.*

Tertia pars primi temporis.

1 PRimo ergo quæro. † Gñalr quę solemnitates in talibus bannis debeant obseruari.Bal.in hac q.mixtim tractauit quorumcunq; bannitorũ materiam in l.1.C.de hæred.inst. Sed ad propositum nostrũ dico, ꝙ in talibus debent seruari solẽnitates tradita à statuto,uel consuetudine,si traditæ,uel consuetę sunt seruari.ff.de leg.l. de quibus, & ff.de test.l.3.in fi.Si uero non est data forma à statuto aliquo,sed solũ uiget statu, tũ de quo dixi supra.s.ꝙ citatus certo modo habeatur pro cõfesso illa solẽnitate seruata,in ceteris seruari debet iuris cõis dispositio. l. sancimus,C de test.de app.l.præcipimus,cũ sim.& de iu.l.iud Nam ubi non sit ꝙ ex forma statuti gñaliter per inquisitionẽ procedi posset,opus erit ꝙ procedatur,uel per uiam accusationis in oĩbus, & ꝑ omnia secundũ formam l.in causis, C.de accus.& ff.eo.tit.l. libellorum,uel ꝑ uiã inquisitionibus in casibus in quibus permittitur ſm not.per Doc. in l.ea quidem,C.de accus.per Bar.in l.2.§. si publico.ff.de adult.nouissime per Ang. in l.si uacantia.C.de bon.uac.lib.10.& seruent

solem-

solemnitates in inquisitionibus requisitę. de qbus ꝑ Iac. But. inst. de publ. iud. in prin. excepto eo ꝙ cōtumacia facit citatu hri ꝓ confesso, qđ ēt est de iure cōi in casibus in qbus cōtra absentē ad diffinitiuam sñīam ꝓuenit. Illa. n. cōtumacia litis cōtestationē inducit l. 2. C. ubi in rem ac. & per Bar. in extrauag. ad reprim. sup uerbo, cōtesta. & illis seruatis poterit diffinitiue banniri. In qua snīa debent seruari solēnitates alias de iure requisitæ. C. de sent. ex breui. reci. l. 1. & 2. & qđ not. per Bart. in d. extrauag. super uerbo, sup d. crim. Et circa hanc primam gñalem q. posset q̄ri. An qñ ꝓcedit cōtra forēsem delinquentē in territorio, uel cōtra subditum alibi delinquētem. debent, & in ꝓcedendo, & in condenando seruari statuta iudicis ꝓcedentis, an uero inquisiti uel accusati, & sic delinquentis uel loci delicti in qbus q̄a sunt notissimæ me alr non impedio, remittens ad not. quasi ꝑ oēs in l. cunctos populos. de sum. Trin. & in l. fin. ff. de iurisd. om. iud. ꝑ Ioan. And. in addi. Sp. in ti. de comp. iud. adi. §. 1. uer. qđ si cōuenit super aliquo. & ꝑ Ang. in d. l. si uacātia. Cōiter tñ obseruant cōsuetudines locorum iudicem procedentium, & quia statuta etiam prouident alr huic articulo finem facio.

2 Secundo ergo quæro † an citatio inualida inducat cōtumaciā, & sic possit tāq̄ cōfessus bāniri, & sic inualide citatus. Ad hoc rñdeo ꝙ non, imo inualiditas citationis reddit bannum nullum ꝯm Bald. in l. 1. in fin. ff. si quis ius di. nō obtē. ubi allegat. l. uir bonus. ff. iud. sol. Facit ēt. ff. de adult. l. accusatus. & l. si pater. C. ne statu. defun. & quod per ipsum Bal. gñaliter dicitur in l. 1. C. ne ex delic. defunc. ubi gñalr declarat actus iudiciales qui nulli sunt nullum effectum producere. Et ideo siue citatio non sit facta siue sit, & non legitime, uel ēt incerta nullum erit bannum l. aut qui alr. §. 1. in prin. & l. pen. in fi. ff. qđ ui aut clam. & ibi per Bar. & erit adeo nullū ꝙ non obstante statuto excludente nullitatem, nihilominus talis nullitas poterit allegari cum a iure descendat. & sic sublata non ur, ut in clemen. pastoralis. de re iud. cum ibi not. in cle. sępe. de uerb. sign. & per Bal. in l. 1. ff. de mil. testa. in l. filiusf. in prin. de don. & in extraua. ad reprim. super uerbo, sine figura.

3 Tertio quero † An sufficiat citatio facta ad domum? Hæc q̄o fuit Gand. & eam refert et Alb. ubi supra l. q. & primo arguit, quod sufficiat. l. 1. ff. de lib. agno. & qđ ui aut clam l. aut qui aliter §. 2. In contrariū quod non, quia istud bānum est pœna contumacię, ar. de uend. insp. l. 1. §. quid ergo. & de admi. tut. l. 1. & l. 1. si quis ius di. non obtem. cum si. sed ignorans non pōt dici contumax. loca. l. si ignorans. de act. & obl. l. ex maleficiis, & ur expressum. ff. quæ sen. sine ap. re. l. 1. §. item cum ex edicto. Dicit de consuetudine ob seruari ꝙ sufficiat citatio ad domum, intelligendo domum in qua habitat cum familia. l. 4. §. toties. ff. de dam. infec. & d. l. 1. de lib. agn. & de uerb. sig. l. in l. censoria. dūmodo ipsius personę præcesserit diligens inquisitio, & reperta non fuerit, q̄a citatio ad domū est subsidiaria, ut dictis iuribus, & in c. causam q. de dol. & cont. & de eo qui mit. in pos. rei seruā. causa. c. fi. & ibi per Inno. Ad quod alle. C. de anna. excep. l. ut perfectius. Dyn. aūt tenebat indistincte sufficere citationem ad domū ꝑ tex. in l. scire oportet §. oportet. ff. de exc. tu. qđ non est uerum, quia ille tex. qui loquit alternatiue debet intelligi ꝯm iura prædicta, s. non inuento citato personaliter, & ita tenet Bar. in d. §. toties. Si uero fuerit in iudicio puta q̄a opposuit dilatorias indistincte sufficit citatio ad domū, ut in auth. q̄ semel. C. q̄uo. & qñ iud. & dcm̄ est supra domus intelligit ēt cōducta l. lex Corn. §. domum. de iniuriis, & d. l. 1. & si habitat in diuersis locis uel in diuersis parochiis. Vide gl. in clem. causam. de electio. & Dyn. & Bar. in l. qđ si dubitet. ff. de acq. hęr. & l. 4. § ꝑtor. Ad apothecam aūt nō pōt fieri citatio ut dicat ad domum facta, ut d. §. domum, & ibi plene ꝑ Bar. Nec dicat q̄s ꝑdicta iura loquuntur in ciuilibus, q̄a alr pariter ꝓcedit in criminalibus. l. absentē. ff. de pœn. & l. inter accusatorē. ff. de pub. iud. Hęc disputatio est utilis ubi nō sunt statuta q̄ sic uel alr ꝓuideant. & uide Bal. in l. 1 ff. de legi. ubi arguit qđ citatio ad domum nō sufficiat nisi aliter disponat a statuto. alleg. C. de dec. l. decurionibus. & quod not. l. 1. §. aduersus. de oper. not. nunci. Et istud æquius licet primū de iure uerius ꝯm iuris rōnem supradictā.

4 Sed quæro quarto, † statuto cauetur ꝙ notorie infamatus de falsitate possit, de facto puniri, condemnari, & banniri nulla iuris solēnitate seruata. An tunc in datione banniri req̄ratur citatio? Et uidet ꝙ nō, q̄a ut dixi supra ꝓxima q. in fi. in criminalibus ꝓcedit eo mō quo in ciuilibus, sed ī ciuilibus uerbū de

facto tollit citationem, ut hr in l. ue§.§. ex facto, ff. de min. ergo idem in criminalib. & ur notari in l. ictus fustiũ. ff. de his qui not. inf. & hoc ur uoluisse Bar. in quodã suo cõsilio qđ incipit, punctus qõnis. In contrariũ ur, quia per uerba quantũcunq; lata non ur tolli defensio quæ est de iure naturali, imò realiter tolli nõ põt. l. ut uim. ff. de iust. & iu. C. de iure fis. l. defensionis facultas, lib. 10. quinimò in brutis cõcedit. l. 1. §. cũ arietes. ff. si quadrupes pau. fe. dic. Sed per citationẽ datur parti copia defensionis, ergo illa non tollitur. Citauit. n. Deus Adam, & tñ potuisset eum de facto punire. Pro solutione huius qõnis aduertẽdũ tñ puto ꝙ qñq; uerbum de facto regulas capturam tñ, & tunc fateor qđ non requiritur citatio Non. n. tunc tollitur citatio, sed loco uerbalis fit citatio personalis, q̃ in multis casibus de iure permittitur. l. neq; ff. de in ius uoc. Et l. ait ptor. §. si debitorẽ, de his q̃ in frau. cred. per Bar. in l. consentaneũ, C. qũo. & qñ iudex. Non. n. tunc tollitur defensio, sed peruertitur, quia ubi alias potuisset se defendere ante capturam, nunc coget captus se defendere, & sic non obstant in cõtrarium allegata. Qñq; uerbum de facto regulat cõgõnẽ, ut quia dr in statuto, ꝙ possit de facto cognosci, & tunc puto, ꝙ reqrat citatio per iura, & rõnes pro hac parte allegatas, ac ẽt quia cognitio non põt fieri nisi partium assertione, l. fin. C. de fruc. & li. exp. Non obst. gl. §. ex facto. quia uerũ est qđ tolluntur iuris solẽnitates, non aũt tollitur defensio ut in aliis iurib. alleg. qđ ẽt patet, qa ubicunq; potest cõtra absentẽ ꝓcedi, iudex a seipso debet defensiones partis assumere. l. 1. in fi. ff. de qõ. l. si nõ defendãtur. ff. de pœ. Qñq; dicta uerba regulant executionem, ut quia dr ꝙ possit de facto puniri. Et tunc aut adiiciũtur post omnino liquidatum crimẽ, & credo ꝙ tunc non requirat citatio. cõstat enim qđ nullas defensiones habet, & ita põt uerificari gl. in d. l. ictus fustium, quæ loqtur contra captũ in flagitãti crimine. Et facit qđ not. per gl. in l. 2. de fur. Bald. Si uero non est oĩno liquidum, sed solũ iuris ꝑsumptione, quia statutum dictat ꝙ bãnitus ꝑꝑ cõtumaciã captus de facto debeat puniri, tũc puto ꝙ ẽ ei sit assignandus aliqs terminus, licet possit esse breuis si aliq̃ defensionẽ hret l. 3. §. si ad diem. & qđ ibi ꝑ Iac. de Are. ff. de re mil. & facit d. l. 1. in fi. de qõ. & qđ habet in l. fi. C. depos. Et ideo in proposito puto, ꝙ licet quis notorie diffametur de falsitate, nihilominus iudex debeat eum saltem semel citare anteq̃ possit eum in bãno ponere. Ad qđ faciunt quæ not. in l. illic. §. ueritas. ff. de off. præs. Satis. n. de facto fit si illud. ꝙ alias fieret in 20. dieb. fit in duob. uel trib. & sic sine solẽnitate, & ꝑis dilatione, ut not. in d. §. ex facto. & ita seruari feci de iure consultus dictãte statuto ꝙ ꝓconsul notariorũ statim ꝙ sibi pñtetur condẽnatio facta de falsitate alic' notarii, debeat ipsum de facto abradere de matricula. debet. n. citari anteq̃ abradat, ut in d. §. si ad diẽ. & ꝑ Iac. de Aret. In ꝓposita uero. q. si iudex ad ꝓbõnem notorii ſm ea quæ hñr in l. 1. C. qui & aduer. quos, & in l. ciues. C. de app. & de Accus. euidentia. cum cõc. fecisset citari infamatum eum in terminatione deponendo in bãno, & ille nõ cõparuisset, forte tũc facta ꝓbõne alia citatio nõ requireret ꝑ no. in l. de pup. §. nunc. ff. de no. op nun. & in l. 2. C. de ep. aud. quasi tũc oĩno dicatur crimen liquidatum, ut dixi supra.

5 Quinto quæro. † Potestas inquiri contra Titium, uel aliter procedit, facit eum citari debita forma, Titius non cõparet, sed infra terminum citationis comparet eius amicus allegans causas absentiæ, puta legitimũ impedimẽtum, morbũ, uel qd simile quẽ iudex debet audire ſm nõ. in l. seruũ quoq; §. publice. ff. de proc. ẽt sine aliqua cautione de rato, ut sentit gl. in l. exigendi. C. de ꝓcur. & apertius in l. in eo. §. nemo, de reg. iu. qritur, an teneatur eum admittere, adeo quod si eũ nõ admittit, sed ad ulteriora procedi ualeat uel non ualeat bannum. In hac q. dixit Bar. in extrauag. ad repr. super uerbo neglexerit, quod si ille amicus obtulit se probaturũ impedimentum, & iudex eum contempsit, processus est nullus quasi per eũ stet quominus certus fiat, alias dicit tenere processum allegat de app. cap. interposita. Et idem, sed non sic clare dicit. C. qũo, & qñ iudex. l. cum non eo. die. dicit tñ quod parti remanet saluum ius petendi restitutionem ex causa iustæ absentiæ, C. qũo, & qñ iud. l. ab eo. & ff. de in integ. rest. l. fi. & quod ibi not. Et sic in qõne fit conclusio quod si talis comparens non offert se paratum probare, tenet processus, & admitti non debeat. Si uero se offert ꝓbaturũ, tũc nõ possit ad ulteriora ꝓcedi, & si ꝓcedit processus est nullus. Et sic bãnũ nullum

quod

quod est no. Quod est uerũ duobus cõcurrẽtibus, uno ꝙ alleget causas absentiæ cõsistẽtes in facto ut morbum, carcerem, uel aliam causam absentię facti. Si uero allegat causas cõsistẽtes in iure puta aliquod priuilegium, tunc non auditur sine mandato sufficienti, aut sine cautione de rato. Ita tenuit Inno. in c. uen. de acc. & sequitur Bal. in d. l. ex .g. & in §. pub. de proc. Si aũt iudex uellet ꝙ satisdaret de repñtando reum finita causa impedimenti nõ cogitur defensor talem satisdationem pstare ẽm not. per Io. And. in add. Spec. super rub. de defensore, & ideo si tunc ad ulteriora procederet bãnum nullum esset, sed tunc opponitur. Et uŕ, ꝙ non ppea bãnum reddatur nullũ, sed possit rescindi p beneficiũ restõnis, ut uideť casus in l. 1. C. quib. ex caus. ma. & ibi per Doct. Sed põt rñderi ꝙ illa lex loquitur qñ iudici nõ cõsistit citatum esse carceratum, uel p eum nõ stetit quominus sibi constaret, tũc. n. processus ualet, ut ibi. Si uero sciuit, uel per eũ stetit quominus sciret processus nullus est, ut dictum est. Ad quod. ff. de re iudic. l. quęsitum, & l. furioso. cũ ibi not. Requiriť secũda, ꝙ defensor obtulerit se paratũ probare p ueras probões. l. 3. §. si ad diem. l. q cõmeatus. ff. de re mil. ẽm Iac. de Are. Nõ aũt statuto aliter nõ disponẽte sufficere iuẽm nisi ẽm cõdõnem, & qualitatẽ causæ, & psonæ cõparentis, & ita intelligo quod no. p Guil. in Spec. de app. §. breuiter, uer. qd ergo ubi alleg. l. scire op. §. sust. ff. de exc. tut. Et probať p l. quoties, C. de nau. lib. 11. C. de rep. auth. hodie, & l. non oẽs. §. à Barbaris, de re mil. & ita cõcordo Guil. & Bar. q uarie loquuntur in l. 2. §. si qs in iud. ff. si qs cau. Vnũ non omittẽs qđ ibi scripsit Bal. ꝙ qui semel admissus fuit ad probandũ per iuẽm. iterũ nõ admittitur per iuramẽtũ, arg. in l. fi. C. de bon. auth. iud. pos. ẽm intellectum Iac. de Are. quem ibi sequitur Bart.

6 Sexto statuto† cauetur ꝙ testis qui deposuit cõtra magnatẽ non põt redargui de falso. Titius q deposuit cõtra magnatẽ fuit de falso accusatus, & citatus non cõparuit, qriť utrũ dicatur cõtumax, & sic debeat bãniri, an uero iudex habeat à seipso exceptionẽ opponere, & eum non bãnire. Hęc. q. formať p Bar. in l. abñtẽ. ff. de pœ. & sup ipso cõsuluit, ut patet in cõs. c. qđ inci: A dño Cy. in uer. super quarto. Et qđ cõiter. habeť, & scripsit in l. absentẽ, ac ẽt qa aliqua est uariatio, qa in l. absentẽ, ponit simpliciter contra testẽ fuisse processum. In cõsilio uero dicit, ꝙ iudex formauit inquisitionẽ, ut uidemus an aliqua sit diuersitas, eius cõsilium miserã de uerbo ad uerbum. Formata itaq; inquisitione ostẽdiť primo, ꝙ ualeat pcessus, & sic possit cõdẽnari, licet. n. agẽs oĩ exceptione careat tñ processu ualet in se, qđ patet, qa ex eo põt seq. condẽnatio licet idebite. C. de cõd. in d. l. 1. ff. mã. l. si fideiuss. §. in oĩb. & text. dicit expresse in c. abbate, sane, uers. qm̃. de re iud. lib. 6. Præterea licet sit præsumptio iuris, & de iure ꝙ non dixerit falsum, tamẽ admittiť probõ in cõtrariũ per confessionẽ, in auth. de ęqual. do. §. aliud, & ibi no. gl. super uer. si naũt, scribiť per Azo. in sum. de do. ante nup. & p Cy. C. de do. ante nupt. in auth. sed iam necesse. Testis aũt patiendo se poni in bãno uidetur cõfiteri, ergo &c. Præterea quãdo primo tpe fuit actio licet aliquo casu sit extincta põt pati qs cõueniri, & condẽnari de facto. ff. de exhib. l. hoc si qs. §. quãtum, & de rei uen. l. si post acceptum. Sed ipse testis non comparẽdo uideť pati se cõueniri, & cõdẽnari. &c. & p hoc tolluntur oẽs rationes quæ dicũt qđ lapsum est tps inquirendi. Et cõtrariũ uideť, ꝙ nõ possit cõdẽnari, qa iudex ẽt parte non opponẽte, sed expresse cõfitẽte maleficium põt, & debet defensionẽ eius qrere. Casus est no. ff. de qõ. l. 1. in fi. & ff. de pœ. l. si non defendãtur, in fi. ff. ibi dũ dicit, & q cognoscit, debebit de innocẽtia eorũ quęrere. Facit. ff. de app. l. non tm̃. C de episc. aud. l. add. ubi in uita parte quis alleg. & cã defendit. Ad idẽ qñcũq; absente parte potest ferri diffinitiua sñia iudex pro eo ex suo officio pquirit ueritatẽ. C. qño, & quãdo iud. auth. semel. ibi, pquisita ueritate, & C. de app. l. ampliorẽ, in prin. & ibi no. p gl. licet ibi dicat ꝙ sit speciale, tamẽ generale est, ẽt in principali nõ põt ferri sñia diffinitiua. l. properãdũ, §. & si qdẽ §. seq. C. de iud. Quid ergo dicemus, dico sic, quãdoq; liquet iudici euidenter nõ esse culpabilẽ, uel nullũ delictum cõmisisse, & tunc licet sit cõtumax, & habeať pro confesso, nõ tamẽ põt condẽnari per iura supra all. proxime. Quid. n. si elapso termino bãni iudex uiuũ uidet quẽ cõtumax diciť interfecisse. certe nõ poterit cõdẽnari ne plus opeť ficta cõfessio q̃ uera. l. inde nerat. in fi. cũ. l. seq. & ad l. A q l. Quãdoq; nõ cõstat iudicẽ nõ esse reũ culpabilẽ, tñ cõstat per hanc fictã confessio-

nem de maleficio. Sed constat, quod reus de crimine non pōt redargui, quia habebat pro se pſumptionem iuris, & de iure, tunc credo quod possit, & debeat eum cōdēnare, quia per confessionē poterat pbari contra eū, & tūc cōstat, & est pbatum per illā fictā confessionem, ut supra pbatū est. Et per hoc apparet, quod ipse citatus debet cōparere quia iudiciū poterat hr̄e effectum. Non ob. quod dicatur, quod tpa sunt elapsa, quia ēt tunc dico talis inquisitus poterat cōtumacia condēnari, quia ipse accusationē nō tollit ipso iure. sed parat exceptionem, l. si maritus, §. pſcriptiones. ff. de adul. & C. eo. ti. l. adult. quam exceptionem pōt simpliciter omittere. & nō opponere, & sequi cōtumacia, ut in d §. pſcriptiones. Praeterea pōt pati se in bāno poni de facto, ut dcm̄ est. Haec in cōsilio In l. absentem in fi. cōcludit sic. Cōcludo ergo. ex oībus praedictis quod cōtra absētem qui hr̄ pro confesso non pōt procedi ad cōdēnationem qn̄ iudici liquet aliqd pp qd̄ apparet illud nō esse maleficium, secus si ei appareret aliqd ppter qd̄ ille poterat se tueri, maleficiū tn̄ est cōmissum. Vides ergo omnibus suis cōiunctis, quod ita permittat iudicē inquirere sicut partē accusare quae uīr in se habere differētiam. Nā si iudex uidet anteq̄ formet inqsitionē, quod testis nō pōt redargui nisi pſumptione iuris, & de iure, & non esse maleficium illud de quo inqrit, & sic uidet sibi nō cōpetere ius inqrendi propter quod difficile uidet quod dicit, possit inquisitionē tenere, licet forte secus sit in accusatione ī qua iudex tm̄ non pōt, qd tn̄ eius auctoritas magna est, & qa à potētia accusandi iudicaē ēt potētia inquirendi, ut l. non solū, §. q̄q̄. ff. de minor. Nō audeo ab eis doctrina discedere pſertim si ex tenore processus nō constat, quod ille popularis testificatus fuit contra magnatem licet in ueritate sic fuerit. Tunc. n. tenet citatio. & per consequens inducitur confessio. l. ex quocunq;, ff. si quis in ius uoc. non ier. Quod credo uerū nisi statutū talē testem à iurisdictione iudicis eximeret pro testificatione pdicta. Tunc. n. non tenerē cōparere, & sic nō induceret ficta confessio & idem si statutum annullaret actum q fieret in cōtrarium per ea quae dixi supra parte prox. q. 2. & ad illud quod de pr̨escriptione dixit Bart. uide quae dicam infra tempore 2. par. 2. q. 5.

Septimo qųritur † ex forma statuti cauetē quod in criminalibus quis debeat personaliter, uel ad domum bis citari. deinde si non comparuit debet citari per proclama, siue bannū pconis cum termino triū dierū quo termino elapso habeaē pro cōfesso. Si tn̄ uult cōparere ante bannum, siue ante sniam diffi. possit dum tn̄ anteq̄ compareat soluat certā quātitatē pecuniae. puta solidos 10. alias non audiaē dictante statuto hoc modo uidelicet, & si intra uel post terminū sibi datū in tali banno cōparuerit ante cōdēnationē factā, & soluerit, tunc qn̄ post terminū uenerit soluerit cōi gabell̨ nomine solidos 10 pro tali banno eximaē de ipso bāno nihil ulterius soluendo. Et si dictos solidos 10. non soluerit, non intelligaē esse exemptus, sed cōtra eum tanq̄ cōtra contumacē procedi debeat, &c. Eo uero comparēte dat certū modum procedēdi. Titius accusatus, uel inqsitus positus fuit in bāno, & post terminū assignatum cōparuit negauit, & satisdedit, qa sic patiebat natura delicti. sed gabellā nō soluit. Qųritur an iudex possit eum tanq̄ contumacē cōdēnare, siue bānire. Et qd si post aliquot dies soluit, & solutio in iudicio producta fuit, Cū h̨c q̄stio esset de facto dicebā sic. Primo uidet, quod nō possit bānni tanq̄ contumax, qa sufficit, quod fiat solutio postea qn̄cunq;, l. uniuersa, C. de prec. Imp. off. Sed aduertendū, quod aliqn̄ aliquid debet fieri anteactū, uel in ipso actu. & tūc si non fit, actus est nullus, l. in uniuer. bs. C. quida tut. pos. l. si quis mihi bona, §. iussū. de acq har. l. obligari, §. tutor. de auth. tut. Aliqn̄ debet fieri post actū, & tunc loquitur lex uniuersa. & ibi not. per Bar & Bal. uidēdū est ergo in proposito an requiraē solutio gabellae ante cōparationē an post. Et certe dicēdū est quod requiritur ante cōparationē. quod esse uerum dicebā, ostendi ex pluribus uerbis statuti Primo, ex natura uerbi soluerit, quod licet posset adaptari ad prm̄, & futurū. l. si iā facta, & l. solemus, ff. de cōdō. & demōst Tn̄ qn̄ ex aliquo adiūcto declaratur, intelligiē de pro. uel futuro ſm declarationem, ut no. per Bar. in l. omnes populi. & in l. 1. de his quae poen. no. & l. non aliter. de leg. 3. Sed ex dictione, tunc, quae denotat continuitatem, ut l. 4. de condit. & demon. & l. lecta, ff. si cer. pet. ubi ad initiū tēporis refertur. Itē ex dictione uenerit quae intelligitur in futurū, patet quod requiriē, quod soluerit ante quā uenerit. dicit. n. si quis uenerit post terminum banni, & tūc soluerit. &c. & ita intel-

ligi

ligi debet ipsa uerba, ex quibus liquet, q̄ p̄di xi. Et probatur in simili in auth. de nup. §. si uero incertū, & ibi no. super uerbo, quinquennium. Secūdo hoc esse uerū patet, quia acceptādo eius comparationē cum de banno eximitur, procedit in tanq̄ contra p̄ntem, sed non debet eximi nisi soluerit, & non intelligitur exemptus ergo loquitur de ante facta solutione. q̄a alias illa uerba non possent uerificari. Praeterea ubicunq; uerbum q̄d habet significatum t̄p̄is p̄ntis, & futuri si intelligitur futurū inducitur absurdum, semper intelligitur in p̄nti d. l. 1. de his quae poenae not. sed si dicamus, q̄ sufficiet postea soluēdo poterit post negationē differre quousque uideat dicta testiū. Et si uiderit nō probare soluet si uiderit p̄bare non soluet, & sic datio fideiussoris nō ualebit, eritq̄ tūc iudicium elusorium, q̄d esse nō debet. ff. de iud. l. si p̄tor. Et quod hr̄ in §. publice. Vt igitur hoc absurdum nō cōtingat & sic detur p̄tās reo eludendi iudicem, intelligatur in significatu p̄tō nō in futuro. Pro ista determinatione facit quod not. p̄ Bar. in l. 1. §. fin. ff. de quis eum q̄ in ius uoc. est ui exi. & l. si tutor. C. de quib. cau. in integ. rest. non est necess. ubi determinatur, q̄ q̄n solutio decimae, uel alia solēnitas requiritur ante actū, quidq̄d fit illo ante non obseruato, nullū est ipso iure Et ideo in p̄posito debet cōtra ip̄m p̄cedere, tanq̄ contra contumacem quod est uerū eo bis citato. Si aūt semel fuisset citatus non teneret bānum cum fuerit p̄ctm̄ in forma statuti s̄m Iac. de Are. per l. non sunt liberi. in princ. ff. de statu homi. quod sequitur ibi Ray. & alle. l. Iulianus, §. sed, & si quis, ff. de exhi. & l. prolatam & q̄d ibi no. C. de senten.

8 Octauo quaero † dictus reus post cōtumaciam, & sic postq̄ fuerat habitus pro confesso gabellam soluit, cōparuit, & negauit. Quaeritur cui incūbit onus probandi An sibi, an accusanti, uel ingerenti; Dicendum arbitror in hac q. q̄ si processus fiat ex statuto relato supra prox. q. transit res sine dubio. q̄a facta solutione exemptus intelligitur à banno, ergo & à cōtumacia, & cōfessiōe quę ex illo resultat, l. fi. C. de senten. pas. cum ibi not. & in l. 1. in fi. ff. de quęst. & ita semper hic practicat̄. Si uero p̄cessu fiat ex ui alterius statuti, q̄ introducat ex cōtumacia cōfessionem, & decō parēte post bannum ante senten. nihil dicat restat aliqualis dubitatio, si n. contumacia cōfessionē introducit, sequi uidetur illā reuocanti incumbere onus probandi illam erroneā fuisse s̄m no. in l. error C. de iur. & fac. ign. per gl. & Doc. in l. non fatetur, ff. de conf. & p̄ Guil. in Spe. de confes. §. fi. ad fi. uer. cetera. & in c. fi. de cōfes. Cum ficto cōfessio spōtaneae, & uerę cōfessioni ęquiparetur per statutum, & sic idem in una, q̄ in reliqua. de leg. 1. quod etiā uoluit Bar. in l. absentem. de poe. & in alio casu ut dixi supra q. 6. hac eadē parte. Sed p̄dictis non obstanti. ueritas est in cōtrarium, q̄ ad p̄ns hr̄ ostenditur sic. contumacia, & mora iudicialis idē sunt l. & si post tres. si quis cap. sed mora iudicialis pōt purgari usque ad s̄niam, l. si cum exceptione, §. haec aūt acti. ff quod met. cau. ergo, & talis cōtumacia. Purgata aūt contumacia non potest obici confessio quae ex illa resultat, q̄a cessante substātia cessat qualitas, ff. de usufr. leg. l. 1. Secūdo, quia nedū effectus priuationis ipsius defensionis inductus à cōtumacia tollatur p̄ comparitionem ante sent. q̄nimo tollitur p̄ comparitionem factā post sen. iudice tū adhuc sedente pro tribunali, ff. de integ. rest. l. diuus. ibi. n. q̄ alias non admitteret adappellandū obstante uera contumacia admittit̄ si cōparet iudice adhuc pro tribunali sedēte. Ita in proposito, q̄a nō admitteret̄ ad negandū post sent. admittatur si ante illā cōparet contumacia non obstan. & uide quę dicā infra statim, q. x. & infra hoc eo. tēp par. ult. q. 2. ex q̄bus roborat̄ decisio supradicta.

9 Nono statuto † aliquo cauetur, q̄ anteq̄ quis banniatur, debeat per loca publica per proclama assignari terminus trium dierum intra quem quilibet qui uelit defendere reū, uel adesse causae possit comparere, alias nullus possit bānniri. Iudex procedens contra Titium fecit fieri proclama. per loca publica, q̄ quicunque uellet defendere Titium comparetet intra terminum trium dierū, & nihil dixit de eo q̄ uellet adesse causae. Quaeritur an Titius possit banniri, hanc q. posuit Io. Butr. in l. hi qui. ff. de postul. Concludens, q̄ non potest banniri, & si detur bannum, q̄ nō ualeat, quia non omnia solemnia seruata sunt, nam aliud est defendere, & aliud adesse causae, ut ibi. & sic cum utrū q; debuit exprimere si unū omisit solēnia nō seruauit. Itē tenuit Alb. ubi supra, q. 8. alle. l. fi. de in inte. rest. & de iti. ne. actuq. pri. l. 1. § hoc interdictum. Facit, ff. de tiā s. l. cum hi, §. si praetor, & de proc. l. paulus, & quod dixerūt Host. Inno. & Ioā

And. in c. 2. de consf. v3, quod solénitas, siue forma data actui debet fieri, & dicêdo exprimi, alías actus est nullus. & ad hoc Bal. in auth. qui semel. C. quõ. & qñ iud. all. gl. in ca. 1. de mil. uas. qui cõtẽst. pro hoc quod dixi supra in fi. 7. q & pro hoc dixi in l Paulus, quod si cauetur statuto quod iudex non possit per inquisitionẽ procedere, nisi prius requisito iniuriam passo, an uelit accusare, denunciare, uel notificare, quod cunq; n omittat nõ tenet processus per iura prędicta. Aliud esset si diceretur quod debeat citari ut cõpareat ipse, uel alius pro eo, quia tũc licet omittatur illud, uel alius pro eo. nihilominus poterit in bãno poni, quia illud à iure intellr, ut l. fi. C. de pro. & nõ. in l. si min. de bo. auct. iud. pos. & ideo illa expressio nihil operatur l. 3. de leg. secundum Iac. But. & Bal. in d. l. fi. de pro. Dic tñ quod intellr ut legitime compareat, ut l. sed si unus, § si procur. ff. de iniur. Ratio diuersitatis ideo est quia in primo casu statutũ requirit quid diuersum, in secũdo idẽ. Aduerte quia qñ aliquid exprimitur pro forma ẽt si sit tacitum, illud debet seruari, & dicendo exprimi, secundum Host. Innoc. & Ioan. And. in c. 2. de consf. & in c. 1. de bap. & ideo dixit Old. cõsulendo quod licet in dño sufficiat tacita reuocatio procuratoris, ut in ca. si quidem, de proc. li. 6. Non tñ sufficit in procuratore cõstituto cum potentia substituendi, & reuocandi, & ideo est quia dño à lege, uel ab hoĩe nulla forma tradita est, ipsi aũt procuratori forma tradita ẽ, ergo illa, & factis, & uerbis seruanda est, ut in c. cũ dilect. de rescrip. ut ipse rescripsit in consf. 133. Aduerte ẽt quod tacitũ expressum ab eo qui poterat aliter ordinare operatur, ut ammodo tacitum locum non habeat, ut l. talis de leg. 1. Item & si non possit tacitũ tollere, tñ illud expressum operatur in fauorẽ eius pro quo disponitur l. Titio, ff. ad l. Falc. & l. 4. § si quis condẽnatus, ff. de re iud. & sic concluditur quod dictũ Iac. & Bal. non procedit, & quod nisi illud exprimatur in proclamatione nõ poterit in banno pro no. per Bar. in d. l. 3. de leg. 1.

10 Decimo quæritur † an post lapsum termini qui facit reũ cõtumacem haberi pro confesso, requiratur quod accusetur contumacia, uel fiat pronũciatio eũ haberi pro cõfesso antequam perueniat ad bannum diffinitiuum. In primo dixit Bart. quod non, quia licet in ciuilibus talis accusatio cõtumaciæ requiratur. l. properandum § 1. C. de iud. Tñ in criminalibus non est ita siue procedatur per inquisitionem, siue per accusationem, qui accusatore defuncto, uel desistente põt iudex ad ulteriora procedere. C. de abol. l. 2. ff. de publ. iud. l. pen. in prin. ita dixit in extrauag. ad reprim. super uerbo, neglexerit. Cautius tñ est quod cõtumacia accusetur, uel quod per accusatorem ab initio detur iudici potentia procedẽdi vsque ad fi. &c. ubi ẽt sentit Bar. Super secundo ur dicendum quod requiratur pronunciatio quia ubicunq; contumacia inducit fictã cõfessionẽ, requiritur iudicis pronunciatio, ut hr in l. 2. §. quod si actor. C. de iu. cal. in ca. 2. de cõf. li. 6. & in l. eius qui delatorem. ff. de iu. fis. per Bal. in ca. uas. si de feu. fue. cõtr. ubi tradit ad propositum notabilem doctrinam, uidelicet quod ubicunq; aliquid pẽdet à motu iudicis semper requiritur pronunciatio. Facit quod hr in auth. hoc amplius. C. de fideiuss. Posset tñ dici, ut supra quod illa iura loquantur in ciuilibus non in criminalibus Tutius tñ est tenere quod requiratur pronunciatio per regulam l. inter accusatorẽ, de publ. iud. & de pœ. l. absentẽ. Põt tñ hæc pronũciatio fieri una cum diffinitiua. l. eius qui delatorem. & præall. & quod ibi per Bar. Hinc est quod cõiter in oĩbus bãnis dr habita dicti accusati, uel inquisiti eius contumacia pro uera, & legitima cõfessione quæ satis includũt dictã interlocutoriam l. cum clericis, & quod ibi not. C. de epis. & cler. Crederẽ tñ ẽt sine ulla expressione bannum ualere, quia taciteuideretur pronunciare sicut dicimus in l. 1. C. de ord. iud. & l. pen. ff. de his qui sunt sui, uel alie. iur. & in l. quod in diem, § si rõnem, de comp. cum si.

11 Vndecimo quæro, † Stante statuto prędicto iudici notũ est, quod citatus est in loco ex quo non põt in termino in citatione apposito cõparere. Et ut omnis cesset dubiũ est ibi ex cã uolũtaria. quæritur an iudex habeat necesse expectare lapsum termini, an uero possit statim eum bannire, & fiscus uirtute statuti bona occupare. Hanc quæstionem mouit Bal. in l. 2. C. si pen. app. mors inter. & arguit primo, quod possit dari bãnũ non expectato termino, quia de necessario cõtingẽtib. idẽ est quod de pñtib. ff. de uer. obl. l. cũ stipulatus sim mihi à proculo. de noua. l. si pup § 1. Determinauit tñ cõtrarium tribus rõnib. Prima, quia uerba legis requirunt tps cõsumatum, ut not. in c. ubi periculũ, de elect. li. 6. Secunda, quia haberi pro cõfesso est pœna a cõ iõne incipiẽs, quia præcedens interlocutoria de citãdo nõ obligat: unde

unde non incipit à præcedenti obligatione. Et ideo expectãdum est ultimum momentũ l. in illa stipulatione. §. si calendę, de uer. obl. Tertia, quia hęc pœna trahit secum executionẽ, & ideo reqritur fcm̃ cõsumatũ, ut in c. ꝑpetuę de elec. lib. 6. in nouel. Ista determinatio placet. ubi. n. de pœna legali tractatur, qualis est ficta cõfessio à statuto inducta ꝑꝑ cõtumaciã, ibi non sufficit esse certũ, nisi ultimus terminus aduenerit, & sic ante agi nõ põt, casus est de uerb. oblig. l. insulã. Præterea ubi notat̃ cõdẽnatio nõ sufficit cõfessio et uera, & facta in iudicio, ut hr̃ ff. de his qui no. inf. l. ictus fustium, ꝑ gl. Bal. & alios, licet secus sit ubi nota. fcm̃ ut no. cod. tit. l. qm̃, q̃ ita saluat̃ Præterea loquitur in ciuili ubi cõfessus hr̃ pro condẽnato, qđ non est in criminali, ut ibi ꝑ Bart. Non ergo põt iudex ante terminum bannire, ut in rõnibus tactis ante uers. prętereа, nec fiscus ante bãnũ bona incorporare. licet alia solẽnitas obseruet̃ in bãno dato de iure cõi qñ annotantur bona, in l. 1. 2. & 3. C. si pen. ap. & in conc. ibi alleg.

12 Duodecimo quęro † Iudex formauit inquisitionem, uel ex accusatione processit cõtra Petrum Ioannis de populo S. Laurẽtii, & in illo populo nõ erat Petrus Ioãnis, sed Petrus Martini, uel erant duo Petri Ioannis, & sic fecit citationes, & bãnum dedit. Quæritur an dare potuerit, & si dedit an ualeat, Bar. in l. demõ falsa, in princip. in 6. q. ff. de cõd. & dem. tenet ꝙ ualeat, & executio fieri possit, si cõstat ꝙ ille erat hõ q̃ de maleficio fuerat inculpatus, & ꝑpea dicit ꝙ cauti rectores faciunt illũ captũ recognoscere se esse illũ q̃ de maleficio fuit inculpatus. Et ita etiã dicit in l. inter stip. §. 1. de uer. obl. & de cust. reo. l. diuus. Credo Bar. intellexisse qñ citatio fuit facta ꝑsonalr̃ uel ad domũ, & cõstat ꝙ captus est ille qui fuit citatus ꝑsonalr̃, uel qui habitauit in domo citationis. Tunc. n. citatio non fuit inualida, aut rõne erroris, aut incertitudinis ꝑ ibi notata, cum de corpore citati cõstaret, & ꝑ confis reqsiti, ut ĩ turrib. ibi all. & l. si qs in fundi uocabulo, de leg. 1. Sed si citatio fuisset facta ꝑ loca publica, uel ad ecclesiam principalẽ, uel ianuã Palatii rectoris, ut interdũ ꝑmittunt statuta, tũc puto bãnum nõ tenere uno casu ꝑꝑ errorẽ, qa citatur Petrus Ioã. q̃ non est, & de corpore nõ cõstat ex aliqua circunstãtia. Alio casu q̃ nõ [illegible] rõne ĩcertitudinis, ut in l. duo sunt Titii, de test. tut. & qđ hr̃ in l. si quis seruũ. §. si inter duos, de leg. 2. Cõiter tñ rectores obseruant cõtrarium. Faciunt. n. captũ cõfiteri se esse illum q̃ deliquit, ut in snĩa, continetur, & qui citatus fuit, & bannũ exequant̃. Et ita dicit Bal in d. §. si inter duos fuisse seruatum Florentiæ, qa ille qui deliquit debuit cogitasse se citari, & qa talis citatio declaratur ex adiuncto. Quod põt de iure esse uerũ si in citatione exprimitur causa. s. delictum. Sed si simplr̃ dr̃ quod compareat ad defendendum se à quadam inquisitione &c. Tale bãnimentum de iure nõ procederet. Vidi tñ ꝺm dcm̃ Bal. practicari, & ita seruatur per assessores, qui si non detrahũt ueritati fauori publico deseruiunt ne in talibus fraudes cõmittant̃, & maleficia remaneant impunita. Et adde q̃ dicam infra in 2. tꝑe, parte 2. q. 26. ubi tractabo an occidens illum quem putabat bannitum cum non esset excusetur à pœna.

Rub. an à tali banno possit appellari, & de concernentibus hunc articulum, & quando quis dicatur bannitus.

SVperest ut quarta particula huius primi tꝑis expediatur, quę fuit à tali banno possit appellari, & in aliis particulis processum est sic procedam in ista.

Primus ergo quæstionũ titulus est prædictus.

Quarta pars primi temporis.

1 PRimo ergo quæro, † An à tali banno liceat appellari: in hac qõ. in locis in quibus

bus est statutum, quod in criminalibus nõ possit appellari, hęc quæstio. est sopita, sed restat in locis in quibus statuta nihil disponunt aliud quam supra dictum est, in qua. q. uidi quędã breuissime scripta ĩ quibus sic dr. Primo ur non possit appellari, quia contumax non appellat. l. properandum. §. sin aũt reus. C. de iud. sed certe dicendum est quod appellari potest ut dr manifeste. C. si pen. ap pel. mors inter. l. 3. & dic ut ibi not. & in l. properandum. §. illo. & § sinaũt reus. Certe quisquis fuerit scribens nimis breuiter se expediuit. Dixi. n. supra in pœmio quod aliud erat bannũ, de quo ĩ d. l. 3. dr, & aliud de quo agimus, & ideo quidquid sit in bãno annotationis bonorũ, &c. ad propositum nostrum arguo primo quod non possit appellari, quia sñia bãni cõtinet pœnã criminis ergo nõ appellãr, quia nec à pœna. ff. de uerb. sig. l si qua pęna. Secũdo cũ ex forma statuti talis cõtumax habeat pro cõfesso, quod non est in eo cuius bona annotant. ut d. l. 3. & l. 2. eo. tit. ergo nõ põt appellare semper ei obstante sua confessione quæ detegit app. frustratoriã. C. quorũ. app. nõ recip. l. 2. & arg. de fal. satis apte, & C si ex fal. instr. l. fi. cũ ibi not. Tertio quia uerus cõtumax non appellat, ut in d. tit. quorũ app pell. l. 1. & d. l. properandũ, & l ad perẽptoriũ, cũ sim Quarto sm Bald. in quodam suo consilio. Lex statuit certũ terminũ ad purgandũ moram. s. usque ad sñiam. l. si cum exceptiones, §. hæc aũt actio. ff. quod met. causa appellationis uero non ur posse purgari. ff. de optio leg. l. mãcipiorũ. de acc. l. titia cum cõcor. In cõtrariũ quod possit appellari sic probat. Bannum est multa, ut not. gl. in l. 1. §. ex hoc rescripto. ff. de uen. inspi. ergo põt appellari. l. & in multis, C. de appell. Præterea à sñia diffinitiua lata in criminalibus potest appellari. l. addictos, C. de epis. aud. & l. addictos, de appell. & ff. eo. tit. l. non tm. ergo, & ab isto banno quod ex forma statuti uim hẽt sñiæ diffinitiuę, ff de leg. 1. cũ simi. Tertio, regula gñalis est permissiua, in maiore. n. & in minore licitũ est appellari, nisi quis reperiatur prohibitus. l. & in maiori, C. de appell. & not. in l. q restituere, ff. de rei uend. & in l. creditor. §. iussus, de appel. Sed statutũ hoc non prohibet, ergo per dictam rãm poterit appellari. Quarto, pro hac parte ur casus in l. gñalr. §. 1. C. de rebus cred. & facit l. cũ apud, ff. de iud. sol. ubi stipulatio ob rẽ non defensam, & sic ob cõtumaciã põt purgari in causa appellationis. Pro huius q. solutione distinguẽdũ puto, quod aut statutũ dicit cõtumacẽ hri pro cõfesso, & cõuicto, & tũc nõ puto posse appellari per d. l. 2. C. quo. appe. nõ recip. Et non obstant in cõtrarium allegata, quia est casus specialis in quo appellatio est prohibita. Si uero statutum dictat tñ eũ hri pro cõfesso. Tũc aut est uerus contumax sm ea quæ hñr, quæ hic non repeto in iuribus superius allegatis, s. in l. properandum, & l. 1. quo appel. in l. ad perẽptorium. ff. de iud. & in l. ex cõsensu. in fi. de appel. in cle. si ante. de dol. & cõtu. & plene per Bar. in l. fi. ff. de in integ. rest. & nõ põt appellari non ex ui cõfessionis inductę, sed ex natura uerę cõtumacię Fallit hoc in duobus casibus. Primus est si uenerit adhuc iudice pro tribunali sedente. ff. de in integ. rest. l. diuus. Secũdus si ex forma statuti reseruat ẽt post latã sñiam aliquod tps ad purgãdũ moram sine cõtumacia, ut d. l. 2. C. si pen. appe. mors interue sm unum intellectum, & ibi tangit Bald quod est not. pro limitatione iurium prædictorũ. Si aũt non est uerus contumax, ut qa est non citatus personalr, & tũc aut iudex ẽt ultra cõtumaciam examinauit testes, & tanquam confessus, & conuictus non appellat, ut d. l. 2. C. quo. ap. Aut ex sola contumacia cõdẽnauit, & poterit appellare non ea rõne quod sit multa quia non est simplr uerum, ut dicã infra in secundo tpe. q. Quæ prodant banniti, quod est 5. uel in q. 3. sed aliis rõnibus supra tactis, & arg. d. l. 3. si pen. ap. sm aliam lect. Non obst. quod eius contumacia habeatur pro confessione, quia illã põt reuocare rõne erroris in causa appellationis, ut hr in simili in l creditor. §. iussus. de ap. & no. per gl in l. 2. § quod si actor. de iur. cal. & per Bart. in l. obseruare, C. quo appell. non reci. per Doc. in l. error, C. de iur. & fac. ign. & in l. 2. de erro. aduo. Dixit tñ Ioã. And. in c. Romana §. sinaũt, de appel. lib. 6. quod qñ solum confessus appellat debet in appellatione exprimere causã, quia asserat se errasse, & cõfessionem reuocet alias non audir, quod est not. In appellatione. n. à diffinitiua isr causa non est inferenda de appel. l. 1. in fi. Non ob. l. si qua pœna, quia hic non appellatur à pœna, sed à iudicis iniquitate, quia non debeat appellantem condemnare. Aliqñ. n. pœna est certa, & à iure limitata, & ab illa non appellatur qñ constat aliquem illam incurrisse. Est

enim

enim tunc snia legis, & ita loquitur, l. illa, & quod not. p Guil. in Spec. de rec. §. fin. in fin. uer. hic not. qnq; est pœna reposita in iudicis arbitrio, & tn pôt appellari. Ita not. in c. super his, de acc. in gl. super uers. arbitrium, & in cap. qa nos, de appell. in ult. & gl. & idē si à iure imponitur certa pœna, sed si certum est aliquem nō incurrisse, uel dubitatur pp quod reqrirur iudicis snia, & pôt appellari, ut l. & in maiorib. & ita not. Arc. & Io. And. in c. cup. de elect. lib. 6. & idem Arch. in q. 5. qa suspecti, habet ēt d. l. si qua pœna, alium intelim ut ubi not sm quem nihil facit ad p positum. Non obst. ultima ratio, quia non est uera, potest. n. in causa appellationis mora purgari ut not. in l. 1. circa princ. de act. empt. An aūt à dispōne statuti, siue cōstōnis possit appellari, dic ut per Bart. in l. oēs populi. & in l. fi. de app. rec. & uide Io. And. ī c. cū oēs de cōst. q dicit, q sufficit cōtradicere.

2 Secundo quæro.† In casibus in quibus licet appellare cui incumbat onus probandi, an ipsi iudici inquirenti, uel parti accusanti, an ipsi bannito appellanti contra quem est ficta confessio inducta ex cōtumacia? Rñ cōsultum uidisse onus probandi incūbere iudici, uel accusatori, prout ante incumbebat si comparuisset primo, qa extinguitur pronunciatum, l. 1. in fi. ad Turp. cum sim. Et si non stat p̄sumptio sniæ quæ onus probandi trāsferat. Secundo qa cōtumacia est purgata quę pôt purgari ēt lata snia, ut dcm̄ est supra. Itē ex quo non denegatur appellatio, ergo nec defensio denegata ur quæ succedit statim appellatione p̄missa. Quarto p regulā gñalem q habet in l. hi qui ad ciuilia, C. de app. & hr in §. illud, in auth. de his qui ingr. ad app. dixit tñ Bal. post cōfirmationē p̄dcōrū cōsiliorū q si cōtra appellātē essēt alia indicia facilius conuinceretur pp bānum, quia illud fecit eum suspectum, C. de assess. l. consiliarios quod non procederet si pbaret se fuisse impeditum, siue se habuisse iustam cām in principali causa non cōparendi, arg. eo. quæ hūr maxime p Bar. in l. fi. ff. de in integ. rest. Pro decisione p̄dicta uide quæ dixi supra per te pox. q. 8. Est. n. necesse quod dicatur aliud in uera cōfessione per not. in iuribus ibi alleg. & aliud in ea quæ cōtumacia introducit, ut patet manifeste ex his quæ ibi dixi. Licet. n. in aliqbus æquiparentur non tñ in omnib. Statutum. n. solum dicit quod possit bāniri in ea pœna qua posset cōdēnari si confessus fuisset, uel dicit q habeat pro cōfesso, qd cū sit facti non habet eundem effectum q esse confessum, dico quo ad omnia, ff. de uerb. oblig. l. mercis. & quod ibi no. quod est indubitanter uerū si ante diffinitiuā nō fuit pronuntiatum eum hri pro cōfesso, sm ea q dixi supra parte prox. q. 10. cum. n. appellando à diffinitiua intelligatur ēt ab illa interlocutoria appellatum: stat regula q in eo statu est in quo erat illa interlocutoria non facta. Et sit nō dici fuisse cōfessus l. 2. ff. de app. recip. cum sim si aūt fuisset ante diffinitiuā interlocutorie pronūciatum eū hri p cōfesso, maius esset dubium, sed putarē dicēdum q aut ex forma statuti non poterat ab interlocutoria appellari, qa reseruatur in appellatione à diffinitiua, & idem. Si uero poterat appellari, & ille non appellauit transacto tpe anteq̄ daretur diffinitiua, uel anteq̄ à diffinitiua appellaretur, putarē secus esse, qa illa pronunciatio non est reuocata per appellationē à diffinitiua, l. itra utile, ff. de min. cū cōcor. Et sic remanet q habet contra se uirtutē cōfessionis. Et sic licet concedi possit quod illa possit tanq̄ erronea reuocari, tñ ei incumbit onus probādi errorē, & sic rem aliter se hre, ut in l. error, C. de iur. & fac. ign. & aliis iuribus alleg. in præall. q. 8. nisi per iustam causam, quam probaret, concederetur sibi restō in integrum aduersus illam pronunciationē per not. in l. diuus. & l. fi. ff. de in int. rest.

3 Tertio quæritur † uiso quod aliqñ potest appellari, an tunc lata snia antequam labantur decem dies infra quos potest appellari quis dicatur bānitus taliter, q in eo locum habeant statuta de bānitis loquentia. Et primo ur dicendum q non, sicut. n. non potest innouari aliquid appellatione pendente, ff. nil nouari appellatione pendente. l. 1. & C. de app. l. ita nec pendente tpe ad appellandum, ut not. in d. l. 1. Secūdo probatur, quia idem est effectus si moritur cōdemnatus pēdente tpe dato ad appellandum, q pendente tpe appellationis, ut not. per glo. in l. ex iudiciorū ff. de accus. quæ reputatur singularis, sed habet conc. in l. si qs post. ff. de test. Sed pēdente tpe appellationis quis non dr bannitus. l. furti, in princ. ff. de his qui not. in f. & l. 1. in fin. ff. ad Turp. Ergo nec pendente tpe ad appellandum. In hac q. est aduertendum quod omnis effectus iuris qui producunt à senten-

sñia non requirentes facti executionẽ statim lata sñia sunt producti l.furti. in prin. ff. de his q no.inf & l.si quis filio.§. q aũt oẽs. ff. de iniusto.testa.& per Inn. in c. qualiter, & qñ.de acc.Illi aũt effectus qui requirunt factum homines non producuntur, nisi lapso tpe ad appellandum, & sic postq̃ sñia transiuit in rem iudicatam, ut C.de exe. rei iud. per totum quod in ciuilibus uerum est sine dubio,ut in iuribus supra allegatis, & de appel.l.constõnes.& de appel.c.nõ solum.li.6. Sed.& in criminalibus per rõam.l.absentem. de pœni.& de iud.ff.l.oẽm.& pp maioritatẽ periculi licet in cõtrarium faciant l.non tñ. de appel.ead.l.addictos.C.eo.tit. & de episc. aud.l.addictos Sed rñdetur qꝛ ibi de facto fiebat executio,ut ibidem p Doct.Ex quo infertur qꝛ ad effectus priuatiuos iuriũ ipsius bãniti statim lato banno intelligit̃ bannitus. Et sic decẽ dies esset infamis,esset intestabilis, esset inhabilis ad certos actus de quibus dicetur infra in secundo tpe,statim erit affectus ipsis qualitatis,non aũt poterit interim offendi,qa illud factum hoĩs reqrit. Ex quo patet quod male dixit Gand.q indistincte dixit eum posse offendi in rubr.de bannitis. in 2.col.quem secutus fuit Alb.ubi supra.q.24. dicens ita tenuisse Pet.in d.l.1.si pen.ap. per iura secundo loco allegata quæ ad alium effectũ loquunt̃ ut p̃dicti.Nec p̃ dictæ cõclusioni obstat gl.l.ex iudiciorum,& l.si quis post, quas sequitur Dy.qa non procedunt quo ad priuationẽ bonorum.Illa.n.statim ipso iure fit.ff.de ius.fisc.l.1.§.an bona.Verũ.n.est qđ li.cõtest.& condẽnatus.Et sic sunt pducti effectus ab illis actibus resultantes ẽm Iac. de Are.q alle. dictam l.si qs filio.§.irritus. siue. §.qꝛ si qs,quem sequit̃ Cyn.in l.3.C.si pend. ap.mors inter.& Bar.in d.l.ex iudiciorum,licet Bal.aliter dixisse uideat̃ in d.l.3.mortuo bannito intra dictus. 10.dies de quo banno dicetur infra in ultimo tpe parte 2.q.7.

4 Quarto q̃rit̃ † an postq̃ interposita est appellatio dicatur qs bannitus adeo qꝛ interim possit offendi,habeantq. locũ alia statuta de bãniti loquẽtias,an non.In p̃cedendi qõ.patet nõ esse insistẽdũ in hac ex ibi dictis.Constat.n.qꝛ aut appellatio pnunciatum extinguit saltẽ rõne p̃sentis status, aut suspendit rõne futuri,ut hr̃ in l. furti in prin. ff.de his q notan.inf.& l.tale pactum.§. qui prouocauit.de pact.qꝛ in d.l.1.in fi.ad Turp.cũ sim, & qdquid ex prædictis operet̃ appellatio sequit̃ quod interim non dr̃ bannitus.si. n.extinguit pronũciatum clarum est si suspendit idẽ,quia ex condõnali dispõne interim pendente condõne ius nõ oritur.l. pecuniam. si cer.peta.de uerb.obl.l.quoties,cũ simili. maxime in sñia q̃ uenit resoluenda, illa.n iudicatur potius cõdõnalis ab initio quam puta resoluenda, ut hr̃ per Bart.in l. centesimis. §. fi.de uerb.obl.& qđ hr̃ in l.2. ff.de in di addi.& in l.qbus diebus.§.quidam Titio. ff. de conditio.& dæmon.saltem in legalibus dispositionibus q̃ potius æqparant̃ ultimis uolũtatibus q̃ cõtractibus,ut no.in l.1.ff de his quib.vt indi.& per Bart.in l.translatio.ff.de adim.lega.& ad silla.l.in cognitione. & plenius in l.ita stipulatus.ff.de uerb.obl. Et uide q dicam in 2.tpe parte ult.q 79. Interim ergo non censetur bannitas, & ppea non habebunt in eo locum ordinamenta de bannitis loquentia. Et ita determinauit Dyn. & post eum Bart.in l.q à latronibus.§ 1. ff. de testa & probat tex ẽm Dyn. & Bart.in l.3 §. si seruus.ff.de acquir.posses.& in d.l.1. ff.nil noua.appell.pen.ibi. Neque ullam aliam iniuriam,&c. licet tñ bannum sit extinctum, aut suspensum,& sic cessent effectus banni, non tñ cessant effectus resultantes ex pendẽtia processu,de quibus hr̃.ff.de so'u.l reo. & de muneri.& not.l.reus delatus.& incõcor.

5 Quinto q̃ro † an bannitus agens causam nullitatis bãni,& sic petẽs se cãcellari, possit pẽdẽte dicta causa uirtute statuti tacti ĩ principio p̃oemio offendi. Dy.in hac q̃st.dixit,qꝛ sic in l.3 §.si seruus ff.de acqr.possessio.p illum tex.ubi dr̃,qꝛ licet seruus si paratus subire iudicium libertatis,nihilominus interim seruus est,p quo facit.ff.de lib.cã.l si cui.§.licet.& l.ordinata.& ita ẽt tenuit Gãd. & Alb. sequit̃ ubi supra q. 23. licet non bene se firmet.Bar.uero in d.§.si seruus,tenet cõtrariũ alleg.l.cũ uero.ff de fideicom.lib.ubi ille cui debet̃ libertas ex fideicõmisso pp spem dicit̃ esse in quasi possessione libertatis.ita bannitus litigans hoc modo.Item qa de hoc ur̃ casus in l.si qs filio.§. qđ si quis. ff. de iniust. testa.ubi sñia nulla non facit damnatum intestabilem.Tertio,quia statutum loquitur de bannito,ergo debet intelligi de rite bãnito. l.3.§.cõdẽnatũ.ff.de re iud.qđ intelligi uerũ ĩ eo q scit causam nullitatis agitari. In ignorante uero remittit ad no.p se in l.ult. ff. de adul.

adul. Sed certe lex cũ uero. nõ facit, q̃a ibi loquit̃ q̃n certum erat dñi libertatem in casu aũt nostro dubitat̃. l. quod, de pecu. & ideo potius debet præsumi pro sñia, ut l. Herennius. §. Caia. ff. de eui. & uoluit Bal. in l fi. C. q̃ ad lib. ꝓcla. nõ licet ubi reprobat dictum Iac. de Arc. q̃ dixit bannitũ admitti ad dicendũ de iniustitia banni p̃stita satisdatione in l. statu lib. rõnem. ff. de statu lib. §. aũt, quod si q̃s, loquit̃ in effectu cõcernente solum personã ipsius bãniti, & sic nõ facit ad casum ĩ quo tractat̃ de iure cõcernente ꝑsonã alterius. Et ad. §. condẽnatum, r̃ndetur ꝙ loquitur q̃n. de nullitate constat ꝑ ꝑ quod Bald. in auth. q̃ supplicatio. C. de prec. impera. offerend. dixit considerari ueritatem. s. an in se bannũ sit nullũ, & tunc nõ possit offendi alias sic. Ego uero aliter dicendũ puto ut. n. sæpius dicetur infra in 2. t ꝑe quilibet uĩ cõstitutus publicus officialis, ut l. 2. C. q̃n lice. sine iud. uindi. & ideo sicut pendente causa nullitatis officialis non possit exeq̃, ut ostendam, ergo nec alius eum repræsentans, quod aũt pendente tali causa nõ posset fieri executio. ꝓbat̃, q̃a ubicunq; executio est irretractabilis ibi, siue cognitio nullitatis req̃rat altiorem indaginem siue non, semꝑ retardat̃ executio. alias. n. non posset dicenti nullum prouideri, ita nota. ꝑ Paul. de Leaz. & alios post cum in clem. 1. de re iud. & ꝑ Bal. in l. si feriatis ff de feriis. Siue igit̃ ad mortem siue aliter in ꝑsonam offenderetur locum h̃ret pęna l. si q̃s ꝓuocatione. C. de appel. & est uerũ in scienti causa agitari, q̃d intellige, nisi causa nullitatis habeat calũniã euidentẽ per nota. in l satis apte. C. de fal. & ꝑ Bald. in l. ab executione. C. quo appel. nõ reci. & ĩ l. 1. C. ne in una eadeq; causa lic. ter. ꝓuoc. Tũc em̃ excusaret̃ occidens, & ita potest salutari dcm̃ Dyn. & quod notauit Bald. in l. libertas. ff de stat. hom. licet ibi alr̃ dixerit. Quod dictum examinabo infra 3. t ꝑe parte 1. q. 2. ubi tractabo omnes quæstiones in quibus occiditur ille qui apparet bannitus licet effectiue non sit, ut quia soluit, q̃a clericus, quia rebannitus, & non cãcellatus, ut ibi patebit.

6 Sexto q̃rit̃ † Titius fuit bãnitus talr̃ ꝙ de iuris rigore bãnitus dr̃, petit ex iusta causa restõnem in integrũ aduersus dictũ bannũ ꝑ uiã iustitiæ, q̃d sibi ex multis causis beneficium dari põt. l. 1. in fi. ex quibus cau. maio. & l. 2. quasi per totum, si quis cau. C. ex qui. cau. maio. l. 2. Et dcm̃ fuit supra in pluribus q̃õnibus, & maxime supra hac parte q̃st. 2. An pẽdente dicta causa restõnis interim possit offendi. Si uerũ est q̃d dixit Guil. in Spec. de restõne in integrum. §. uidendum in principio. Clarum est, ꝙ interim à sciẽte causam agitari offendi non põt, q̃a semper impedit̃ executio. Tñ quia illud non est semꝑ uerũ, recurrendum est ad id q̃d supra ꝓxima q̃st. est dictum. s. quod quia executio est irretractabilis eadem rõne impediat̃ cum agitur ꝑ uiam restõnis qua impeditur cum agitur ꝑ uiam nullitatis, extra de restitutio. in integrum. c. aud. & de auctoritate tutor. l. defendente, & quod ibi per Bart. & C. de restõne in integrum l. una, quod Bald. dixit esse uerum ẽt si stante statuto quo cauetur q̃d querelæ bannitorum non audiantur. Non enim uĩ bannitus qui habet integram restõnem, ff. de in integrũ restitutio. l. non uĩ. Nec obstat non debet audiri, quia non intelligitur exclusus quin possit petere se à banno eximi. l. 1. §. de qua. ff. de postul. per Cyn. & dicit esse simile in excõicato cuius querela nõ auditur, nisi ꝓponat̃ contra ipsam excõicationem, ut in c. 1 de rescr. lib. 6. ut ipse notat in l. 2. C. si reus uel acc. mor. fue. De quo etiam dicam infra 2. tempore parte ult. q. 67.

7 Septimo quæritur an idem † sit si pẽdeat causa per uiã supplicationis, uidelicet q̃d interim nõ possit offendi? Ad hoc dicendũ est ꝙ non idẽ, q̃a illa non retardat executionẽ, ut notatur in d. l. 1. ff. nil noua. appell. pẽden. Quod credo uerũ nisi supplicatio in locũ appellationis succederet, ut h̃r in auth. quæ supplicatio. C. de prec. imperato. offerend. Pro quo facit q̃d dixit in duabus p̃cedẽtibus q̃õnibus. s. de executione irretractabili. arg. ff. de arb. l. non distinguemus. §. cum quidam.

8 Octauo q̃ro † q̃s puta Titius nõ est bannitus, sed notoriũ est eũ cõmisisse maleficiũ ꝑ quo imponit̃ pœna, ꝑ qua bãnitus põt impune offendi. An h̃r pro bannito, uĩ ꝙ sic, quia notorium, & sñię æquiparantur. l. emptorem. ff. de action. empti. Sed dic ꝙ non, quia quo ad hoc extraordinarium effectum notorium, & sñia non ęquiparantur l. q̃cunque. C. de malef. & ita ẽt uidet̃ probari in l. ictus fustium. ff. de his qui notan. inf. & ita determinauit Bald. in l. libertas. ff. de sta. ha.

9 Nono statuto cauetur † quod percutiens aliquem cum certo gñe armorum, puta falcione,

cione, uel quadralecto quæ arma solebant esse in usu, & multum exosa, ipso facto bannitus sit in bãno. Quidam percussit cum falcione, & anteq̃ banniretur per sñiam fuit occisus, quęritur an potuerit impune occidi tanq̃ bãnitus. Alb. ubi supra q. 94. dicit se obtinuisse quod sic, per l. cum quasi, §. si plures. ff. de fideicõm. lib. ubi tñ operatur sñia facta à lege, quantum operatur lata ab hoie. Item per decretales q̃ loquuntur de canone latę sñiæ. 17. q. 4. c. si quis suad. Quod tñ debeat expectari sñia, siue iudicis declaratio allegat. l. 1. C. ubi cau. fisc. & quod ibi dixit, & de hæret. c. cum sm. l. & plus non dicit. Pro hac secunda parte facit, ꝙ statutũ ꝑmittẽs offendi bannitum nõ habeat locum in eo q̃ bãnitus repñtatur à lege, l. 2. C. de his q̃ ueçt. imp. cum ibi no. maxime cum tanq̃ odiũ ut l. q̃ excep. de cõd. ind. debeat restringi nõ ampliari. pro prima parte facit, ꝙ illa uerba ipso facto, important canonem latæ sñiæ, qa ex his demñatur ꝙ non requiritur sñia, quo casu dr̃ latæ sñię Canon, ut no. in c. cum esses, de sta. & in c. relatum, de iure pat. ꝑ Io. And. in c. 1. de sagit. & in c. 1. de eo q̃ fur. or. suscepit, ꝑ Arch. 73. dist. Salonitanæ. Putarẽ aduertẽdum ad statutorũ uerba. l. semper, §. legem de iu. imm. Nam si statutum qđ permittit occidi bãnitum simpr̃ sic loquit̃, cum debet hr̃et ẽt in eo, quia statuto fit bannitus ꝑꝑ uerba gñalia, l. 1. §. & gñalr̃ de leg. ꝑst. l. 1. §. lex Falc. ff. ad l. Falc. cum sim. Et ur̃ casus cum gl. quæ sm Bald. forte de iure ciuili nõ est alibi in l. amiss. §. qui deficiunt. ff. de cap. dimi. Si uero statutum diceret ꝙ bãnitus descriptus, & registratus posset impune offendi. Tunc non uerificaretur in eo qui ipso facto intelligeretur, uel esset bannitus, qa licet efficiatur bannitus non tñ efficitur registratus, & sic nõ uerificant̃ uerba statuti duo requirentiã lege hos accusare. §. fin de accus. cum similib. Facit quod hr̃ in cap. fin. de elec. lib 6 ubi licet pñtia suppleat citationem, nõ tñ supplet aliam solẽnitatem quæ requirit̃, & ideo actus non ualet. Si tñ tunc statutum quod facit eum bannitum ipso facto procederet ulterius, quia diceret eum etiam intelligi registratum, maius esset dubium. Putarẽ tñ si statutum diceret sit ipso facto bãnitus, & registratus posse impune offendi? Si uero diceret sit ipso facto bannitus, & pro registrato habeatur, secus esset per no. in l. mar. de uerb. sig. & in l. si mar. §. 1. de adul. ꝑ Bar. & latius, in l. si is qui pro empt. Et ideo in ista ciuitate additum fuit statuto ꝙ banniti, & registrati possint impune offendi.

De occurrentibus post perfectum bannum ipsi bannito.

Sequitur uidere, de secundo tp̃e. s. de occurrẽtibus post perfectũ bannũ ipso bãno durante, quod tp̃s ut dixi in proœmio diuiditur in tres partes. Prima. n. erit de his quæ banniti in seipsis patiantur, & agant cũ eorũ appendiciis. Secunda erit de his quæ ꝑ alios fiunt in eorũ præiudicium. Tertia erit de his q̃ fiunt in eorũ fauorẽ, quæ ideo postponitur, qa multæ qõnes erant præambulũ ad ultimũ tp̃s. Et cuilibet particulæ pmittũtur, ut supra in 1. tp̃e fcm fuit, rub. suarũ qõnum. Sunt ergo rub. 1. partis infrascriptę.

1 *An ualeat statutum quod cauetur bannitum posse impune occidi. Et in ea de statuto quòd facit dominum.*
2 *An ualeat statutum aliud quo cauetur querelas bannitorum non debere audiri.*
3 *Quid sit bannum, & unde dicatur.*
4 *Quibus æquiparentur banniti de quibus agimus.*
5 *Quæ perdant tales banniti.*
6 *An bannitus uulnerans aliquem animo occidendi, debeat puniri pœna statuti, an uero pœna iuris communis.*
7 *Si aliquis fuit bannitus in quinquaginta pro uno crimine, in sexaginta pro alio, & ex alio processu An dicatur banitus a centum libris supra.*
8 *Quid iuris si ex eodem processu pœnis tamen distinctis fuit bannitus.*
9 *Quid ex eodem processu pro pluribus criminibus in una summa nulla facta summarum uerbali distributione bannitus.*
10 *An bannitus tantum intelligatur in statuto loquente de bannito & condemnato.*
11 *An banniti prædicti perdant eorum bona uirtute banni.*
12 *Si bannum fuit pecuniarium, an fiscus possit accipere insolutum de bonis banniti.*
13 *Si cauetur statuto quòd bona delinquentis sint obligata pro pœna, an tunc bannum pecuniarium possit mitti executioni contra fideiussorem antequam esset contumax, & bannitus.*
14 *An bannum pecuniarium possit mitti executioni contra fideiussorem, antequam esset contumax, & bannitus.*

15 *An*

Prima pars secundi temporis.

1 PRimo ergo quæro † An ualeat statutũ quo cauetur bannitum pro maleficio posse impune occidi. Hęc quidem est multũ nota, & trita, & propterea in ea non instabo. Concludens quod cum tale statutum fiat ad publicam utilitatem, tum ut homines à delinquendo terreantur, scientes se postea posse impune occidi, tũ ut maleficia non remaneant impunita, l. ita uulneratus. ff. ad l. Aq. & de sen. excõm. ut fame, dicendum est tale statutum ualere. Ita disputando determinauit Iac. de Are. & tenet Io. And. in add. Spe. in ti. de cõst. iuxta fi. & ibi uide. Hoc aũt indistincte tenuit Alb. ubi supra q. 17. late referens rõnes disputationis hinc inde. Et Gand. q. i. in materia bãnitorũ, & alleg. l. unica. §. fin autẽ. C. de raptu uirg. Item Bart. in l. ut uim ff. de iust. & iure, & l. oẽs populi, in 3. q. prin. & alleg. pro casu l. 3. ff ad l. Corn. de sic. iuncta l amissione, de cap. dim. Idem etiam dixit in l. 2. C. qñ uni. lic. sine iud. uin. quæ allegat pro casu quod ẽt ibi tenet Bal. & licet alias dixerint istud intelligi uerũ qñ bannitus fuerat ex causa ex qua ei capto debeat irrogari mors quod ẽt tenuit Rayn. in repeti. l. oẽs populi. Tñ nunc dico indistincte ualere. Non enim solum hoc statuitur propter delictum ob quod bannitus fuit sed etiam propter eius contumaciam, & inobedientiam factã suo principi d. l. omnes populi, & sic si ei mors irrogatur non fit contra ius, ut in c. 2. de maior. & obed. cum sim. Ad rõnes in contrarium factas responde ubi supra, & adde quę dicam infra in 2. parte huius temporis, q. 49 in qua tractabitur an bannitus offensus possit se defendere, & eadem parte, q. 2. Dixit etiã Bald. quod ualet statutum quo cauetur quod capiens bannitum efficiatur dñs banniti per text. in l. dilationum. C. qui ad lib. procl. non li. ut ibi per eum. Ad quod facit l. seruitutẽ. de in iur. iunctis quæ superius dicta sunt.

2 Secundo quęro, † An ualeat illud statutum quo cauetur querelas bannitorũ audiri non debere. Hæc quidem statuto ita dictante facilis est. Expeditur n. in breuibus tale statutum ualere. Concordat. n. cum legum dispositione, quę multoties cõtumaces taliter puniunt l sed & si per prętorẽ. §. ait prætor. ff. qui. ex cau. ma. & ibi Bar. & Bal. hoc dñt, facit C. de remis. pign. l. si eo tempore, cum conc. & de re iud. l. contumacia, & idem firmat Bart. in l. cum mulier, sol. mat. per dicta iura, facit l sancimus. C. de iud. & si uis ad saturitatem uidere iura denegantia audientiam contumaci uide in Spec. de actore, uers. item quod fuit contumax. & ibi in add. & uide de hæreticis, c. super eo. lib. 6. ff. si quid in fraud. pa. l. 1. & §. & alias, & de his quæ in frau. cre. pup. & de iure delib. l. si extraneus. Si uero statutum diceret quod non fiat ei iustitia, dixit Innoc. tale statutum non ualere, quia directo disponit contra ius diuinum de const. c. quæ in ecclesiarũ, quod ẽt sequitur Ang. in l. 4. C. pro empt. Sed si diceret quod ei ius nõ redatur puto ualere statutũ quamuis iuste, siue iniuste.

iniuste dicitur ius redd. & sic potius denegatur factum, quam iustitia. l. pen. ff. de iust. & iure, & l. 1. de iurisdict. omn. iud. Si autem diceret non audiatur etiam defendendo dicam ubi supra remisi in fin. proxime quaest.

3 Tertio uisa ualiditate dictorum statutorum quaeritur quid sit bannum, & unde dicatur. Istam qönem ponit Alb. ubi supra qö. 1. & multa dicit. Ego aût br̃ me expediam supra enim in procemio dixi multiplices esse spẽs bannitorum, & ideo non de omnibus est inculcandum, ut fecerũt illi de quibus ibi dixi. Quantum ergo ad propositum attinet isto cum dicto Nicolai de Matt. de quo facit mẽtionem Alb. ubi proxime dixi. Quod bannum de quo agimus est q̃dã iudicialis snĩa poenalis lata in absentem cõtumacem uirtute statuti. Quod ut supra dixi in pœmio ualet, & fieri potest. Quantum aût ad alios effectus bannum qñque aliter diffinitur. Dr̃. n. qñq; multa ut dixi supra in 1. q. ultimae partis primi tp̃is, qñq; dr̃ bannitum. i. proclama siue cõminacia, ut qũ dr̃ q̃ certum quid fiat, uel non fiat publice bannitur sub certa poena. C. cõ. uel epist. per totum, & hr̃ in l. 4. ff. de cust. reo. Qñq; dr̃ snĩa annotationis bonorũ, & banni, quod qualiter intelligatur hr̃ in l. absentem. de poen. & in l. 1. de req. reis. & in cocord. quae non sequor ne extra pposi tum euagari cõtingat. Vnum tñ nolo omittere quod dixit Alb. ubi supra, q̃ si proclamatur aliquid non dr̃ fieri sub poena bãni, & alia quantitas non exprimitur in bãno, si per statutum, uel cõsuetudinem aliter nõ declarat q̃ intelliget pena solidorũ 60. p tex. cum gl. in lomb in tit. de exercitalib. lib 1. l. quicunq; qd̃ esset no. si esset uerũ Sed non credo, nisi forte in casu quo bãniretur unũ quenq; d̃ire in exercitũ, uel cõtra inimicos sub poena bãni, ut ibi. & eodem uol. lib. 3. & in tit. de his qui ad pr̃iam defendendam ire neglexerint. l. 1. & 2. In aliis proclamationibus, & cõminationibus, siue bãnis non exprimentibus certã quantitatem puto dicendũ si aliter declarari non põt intelligi s̃m arbitrium proclamari facientis, ff. si quis ius dic. non obtemp. l. 1. & de poe. l. hodie, cũ sim. Et uide quae dicam infra parte seq. huius tẽporis q. 63 & hoc de prima parte qõnis, uidelicet, qd̃ sit bannũ. Vnde aũt dicatur bannũ, bãnire, siue bannitio multi multa dixere. Sciendum tñ q̃ in antiquis legibus istud uocabulum non inuenitur. Sed gl. & iura nouissima allegata in procemio de eo faciunt mentionem, & dr̃ s̃m Nicolaum de Mat. Bãnum à banderia. i. paruo uexillo, quod est publicum militare signum. ex quo dicit q̃ bãnum est publica dictio. i. interdictio ab honoribus, & officiis, & statutis ciuitatis. Vñ s̃m eum dr̃ bannio Titium. i. contra Titium publice procedo. Sed istud põt uerificari in bãnimentis in quibus assignantur termini ad comparendum non aût in diffinitiuis, quia illa sine uexillo, & bãnimento publice pferuntur, & ideo dñt alii ut colligitur ex no. p Cyn. in l. reos. C. de acc. per Bal. in l. 1. de haered. inst. quod cum sit adinuentum ad similitudinem excõicationis per quam in foro ecclesiastico quis eiicitur extra cõionem ecclesiae, & inde dr̃ excõicatus, & uocatur acrimonia. i. à gremio ecclesiae separatio, ut C. de sacrosanct. eccl. l. placet. in fi. ita p bannum in foro ciuili extra cõionem secularium beneficiorũ quis ponitur. Ad quam similitudinẽ allegauerunt in usib. feud. hic finit lex Corr. & incipiunt cõsuetudines. §. 1. ex quo s̃m Cy. idẽ est bãnire. i. extra beneficia bannientis ponere. Sed. istud ẽt gñaliter non est uerũ, quia ex solo banno non semper ponitur qs extra beneficia, ut patebit ex his q̃ inferius dicentur & maxime q seq. & seq. Et ideo, qa disputatio noĩum est pertinacibus relinquẽda, ut l. 2. C. de cõst. pec. In hoc nõ amplius insisto, maxime quia talia ad beneplacitum fuerit adinuenta. Bannũ. n. qñq; sigñat, proclamationem. i. citationem cum assignatione termini ad comparendum in iudicio. Qñq; significat poenam q̃ apposita est in pclamate cõtra aliquid facientibus uel non faciẽtibus ut d. l. lombardia. Qñq; significat ipsam sententiam diffinitiuam, siue quando fit ex forma iuris cõis. Qñque fit ex forma statutorũ ut in iuribus supra in procemio allegans. Qñque non significat poenam, sed premiũ, ut quia mittitur bãnum quod quicũq; iuerit exercitum habeat 20. solidos pro die, uel quid aliud, & tunc non põt dici de bono itur ad malum, imò de bono ad bonum. in superfluis itaq; & paruae aut forte nullius utilitatis non insistens cum talibus uulgi opin. oĩ sigñanti pferatur l. cũ de laniomis. §. asinã. ff. de fundo instr l. libr. §. quid ergo, uers. quod tñ de Cassius, de leg. 3 de suppelect. leg. l. Labeo, cum simili. Concludo, q̃ non potest in genere

gñe recte dici uñ dicat, & qd sit bannũ. Quantum aũt ad ppositum attinet dico ut supra dixi. Et ita se hẽt cõis usus loquendi. Qñ. n. quis petit, uel habet sñiam prædictam, dicit da mihi, uel ego habeo bannum Titii. Et sic stat uera diffinitio supra dicta quod ẽt confirmabit ex his quæ statim dicam in seq. quæstione. Si aliter uidere uelis recurre ad loca superius allegata. Et quod dixit Ang. in sua disput quæ incipit Duo fecerunt, &c.

4 Quarto quæro † qbus æquiparantur banniti, de qbus agimus? Ista fuit q. gl. in §. relegati inst. quib. modis ius pat. pot. solu. & de mũ per multos agitata ut hr p Cyn. in l. 1. de hæred. instit. per Io. And. i add. Spec. tit. decessio. actio. §. 1. uer. illud ẽt quærit p alb. ubi supra q. 13. p Bal. in d. l. 1. p Ange. in disputatione sua de qua dixi in fine proximæ quæst. & ante eũ fuerat disputata p Bar. ut patet in uulgari eius disputatione quæ incipit, Statuto Lucanæ ciuitatis &c. Quæ qa cõiter hñr hic non repetã, sed succincte tangã, q meo iudicio sunt ad nostrũ propositũ necessaria. Cõcludit. n. Bar. post multa, q non æqparãt deportatis, nõ relegatis, nõ excõicatis in oĩbus, licet in aliquibus cuilibet æquiparentur, & sic de uno ad aliũ non est licita argumẽtatio l. fi ff de calũ. sed dicit eos esse hostes & transfuga suæ ciuitatis, quod ostendit primo ab effectu. Illi n. sunt transfugæ qui ab his sub quorũ imperio sunt desistũt & ĩ numero hostium se cõferũt. l. amissione. §. q deficiũt. ff. de capi. dim. Sed ex bannitus ideo ponit in banno, qa inobediens est his sub quorum iurisdictione fuit siue est, & sic cõfert se ĩ numero aliorũ bannito. i. hostium ciuitatis suæ, ergo põt proprie dici transfuga. Sed ista prima ratio nõ est uera. Non n. bannitur ppter inobedientiam, sed pp cõfessionem resultãtem ex contumacia, & sic pp delictum, ut ipse idem Bart. dicit in l. omne. ff. de re mil. Et dicam infra in 2. parte huius tpis quæst. 59. Item qa necesse esset qđ conferret se ad alios bannitos, ut dr in transfuga, quod non est uerũ. Secundo probat ipse ẽt ab effectu licitum est impune occidi transfugam. ff. ad l. Corn. de sic. l. 3 §. fi. & sic bannitum, ergo, &c. ista ẽt rõ non est uniformis. Ad substantiam. n. & esse banniti non requirit q possit impune occidi, qa non sequit qs est bannitus ergo põt occidi, nisi alio statuto disponatur ut dicet infra in pluribus qõnibus, & maxime in fine huius, & infra in seq. parte q. 55. & hr per Doct. in locis supradictis, ubi ergo hęc nõ disponit statutũ, hęc rõ nihil ualet. Probat ipse tertio qlibet ciuitas põt hre suos hostes si eis bellum indixit. l. si qs ingenuam. §. fi. de c. & not. eod. tit. l. hostes. Sed talibus bãnitis ciuitas bellũ indixit pmittendo eos occidi impune. ergo sunt hostes ciuitatis. Hæc ẽt rõ non est uniformis ut pdixi. Addit ipse aliã rõnem, qa qñ subditus repugnat dño potest dici hostis. l. si seruus. C. de his q ad eccl. cõf. sed bannitus rebellat se ergo põt dici hostis. Ista rõ ẽt non pcedit. Nã sequeretur q omnis delinquens esset hostis, repugnat. n. legibus suæ ciuitatis, & tñ nõ iudicatur hostis, imò qñque acriter, qñque leniter, qñque mitissime punitur, & non ut hostis. l. aut facta per totum. ff. de pœnis. l. absentem. in fi. ff. eo. tit. Sicque nõ concludit. q banniti de quibus agit possint uniuersaliter hostibus æqparari. Pñt. n. qñq; impune offendi, & qñque non. Et tñ sunt banniti. præterea pone q statuto caueatur offendentẽ bannitũ puniri in medietate pœnæ, erit ne tunc hostis? certe non ẽt fm Bart. & tñ bannitus erit. Nulli ergo pdictorũ æqparantur, qđ ẽt tenuit Bald. in d. l. 1. de hęred. inst. ubi multos refert ubi uide si amplius uidere cupis, & ideo restat qđ sit quoddã genus de p se sub noĩe bannitorũ, & ita ut dixi supra qõne pxima uulgariter appellant, & est tale genus stricti iuris, adeo q qdquid expresse in statutis quorũ uirtute banniti sunt non dr, illud intelligatur omissum. l. qdquid astringendæ, de uerb. obl. fm Bal. de quo tñ infra in seq. quæst aliquã tractabuntur. Vbi ergo sit solum statutum, q cõtumax habeatur pro confesso, & possit in banno poni pea pœna q imponeret pñti bannitus tunc nec exulibus siue bãnitis de iure cõi, nec deportatis, relegatis, excõicatis, aut hostibus poterit cõparari. Si uero sint alia statuta de qbus supra maxime in pœmio dcm est, satis tollerabiliter dici posset eos hostibus cõparari, de quo dicã ĩfra dũ tractabo de receptatione bannitorũ parte 3. huius tpis, & sic patet q d. gl. §. relegati non est uera. Dicit tñ Ang. ubi supra qdã uerba quæ quia pulchra sunt hic placet inserere. Quòd quidam sunt banniti imperialis culminis, uel apostolicæ sanctitatis, & qa pdũt ea quæ sũt iuris ciuilis, & p consũs bona, possunt æquiparari deportatis.

portantis. Et de isto gñe bannitorū loquitur tex. C. de episc. & cle. auth. item nulla cōitas. & auth. item quæcunque. & iura q̃ ibi allegātur. quidam uero sunt banniti ab inferiore non hñte ptātem deportandi nec, priuandi subditos beneficio iuris ciuilis, qm̃ talia non sunt imperii eorum, & tunc si bona eorū publicantur, bellum tñ eis non inducitur, æquiparant uere deportatis, quia sicut deportati ꝑdunt ea quę sunt iuris ciuilis, nec tñ eis bellum inducit. ff. de re iud. l. si uictum, & de ꝑ nō scrip. l. si in metallum, & in cor. de incel. nu. circa prin. Sed bāniri tales ꝑdunt bona, & beneficia ciuitatis suæ, & tñ non pñt offendi. Sed hoc non ꝓcedit ꝙ ęquiparent deportatis q̃a deportatis interdr̄ oīs locus excepta insula in qua deportatus est, bannitus aūt talis pōt stare in oī loco excepto loco à quo est bannitus Si aūt hn̄t ptātem deportandi, dicit tunc bannitos tales uere æquiparari deportatis, & testari non posse, & patriā perdere, ut ibi per eū. Quod est multum periculosum in terris quæ hn̄t ex concessione iure uicariatus, uel Imperii, & hn̄t insulas, ideo non credo uerum si eos in banno ponit seruata forma statuti. Et sic uirtute statutorū non uirtute iuris cōis qd̓ ēt parebit ex his q̃ inferius dicentur in particularibus q̄ōnibus. Ista tñ disputatio parui est effectus, ut infra patebit. Et ideo in ea amplius non insisto.

5 Quinto quæro, † Quę gñalr̄ perdant banniti nostri tꝑis. In hoc multi multa dixerūt inculcando leges de aliis bannitis loquētes, ut refert Bal. in d. l. 1. de hær. inst. Bar. aūt in dicta disputatione referens Iac. de Are. in l. ex facto. ff. ad Treb. cōcludit eos perdere oīa iura suæ ciuitatis ꝓ suo commodo facientia, Ea aūt quæ suum incommodum cōcernūt, nullatenus ei relaxant. ꝓ quo facit quia non decent de pœna præmium reportare. Iura aūt gentium, & iura cōia minime perdunt rōnibus. & iur. ibi ꝑ eum allegatis. Bal. tñ in d. l. 1. dixit ꝙ si est bannitus ex tali delicto ex quo de iure cōi deberet deportari tunc ꝑdit in territorio suę ciuitatis nō solum illius ciuitatis iura, sed ēt iura ciuilia, & nihil allegat, nisi quod hoc ideo est q̃a, pœna adiecta in banno succedit loco deportationis. Ego aūt sto cum opi. Bart. quæ est cōis ꝙ in territorio suę ciuitatis non perdat iuris cōis dispositionem, ad quod facit dcm̄ Cyn. in l. reos de accus. de quo dixi supra in 3. q huius patris, q̃a bannire nil aliud est nisi extra beneficia bannitos ponere. Ac ēt quia non ſm ius cōe punit̄ sed ſm formam statuti. Itē q̃a non est uerum ꝙ illa pœna succedat loco deportationis, ut patet ex no. in l. 1. §. deportatos. de leg. 3. & l. si quis filio exheredato. §. hi aūt. & §. irritū. de iniusto testamen. Ergo est per se alia pœna loco pœnæ extinctæ. Et sic suū assumunt uigorem nō aūt antiquū. l. q̃ id qd̓. ff. de don. cau. mor. & qd̓ hr̄ in l. si eum. §. q̃ iniuriarū. ff si q̃s cau. Dico ēt ꝙ ꝑdit dispōnes iuris cōis in sui fauorē, si illius loci statuta aduersarent̄. sunt. n. legibus pualentia, ut l. oēs populi, & sic in sui odium disponētia, ergo illa nō ꝑdit ut dcm̄ est supra. Retinente ergo iura gentium. l. si tibi mandauero. §. is cuius bona ff. man. Item iura ciuilia romanoꝝ siue in sui odiū, & hoc indistincte. siue in sui fauorē disponant, nisi hoc secundo casu à statuto iura cōia sint correcta. Tunc. n. in territorio suæ ciuitatis ius illud cōe in sui fauorem allegare non poterit. Itē ligatus statutis suæ ciuitatis in sui odium disponentibus sicut ligaret̄ non bānitus ſm ea q̃ hr̄ in l. cunctos populos de sum. Trin. & ideo oīa statuta priuatiua porrigētia effectū suum extra territorium ſm ibi no. per Doct. locum habebunt in talibus bānitis quocūq; uadāt, fauorabilia aūt statuta, nec ibi, nec alibi poterant allegare, q̃a illa oīno ꝑdiderūt, ut in iuribus supra alle. & uide. l. amis. §. q de ficiunt. & l. tut. ff. de ca. dim. ex hoc summo multę terminantur q̄ōnes, ut infra patebit.

6 Sexto quæro, † De iure cōi pro uulnere est pœna mortis. C. ad l. Corn. de sic. l. is qui cum telo ff. eo. l. 1. ex forma statuti pœna est pecuniaria. Bānitus ī ciuitate, uel territorio à quo est bannitus uulnerauit al quē aīo occidendi, & non occidit, quęrit̄ qua pœna debeat puniri. & uī ꝙ pœna corporali q̃a perdit iura statutorū ut supra sic quantū ad eū remanet iuris cōis dispositio. Contrarium determinat Bal. ff. sol. mat. l. cum mulier. q̃a statutum recessit à pœna iuris cōis, & pęna statuti est loco illius. l. qui cū uno. §. q post. ff. de re mil. nec dr̄ hoc statutum esse beneficium siue statutum ꝙ pœnæ minorationē uel alterationē inducat arg. C. de his qui no. inf. l. & uerior. cum simi. In pœnis ergo maioribus includuntur banniti ſm eū sicut alii nō eorū fauore, sed natura legis quæ est gñalis, & qualiter omnes ligat hoc potest esse ue

rum si processus est simpliciter formatus. Tunc enim secundum illius tenorem debet formari sententia. l. cum fundus. ff. cõi diui. de accus. l. senatus cum sua materia. Si uero est formatus tanquam contra bannitum, forte non procedit dictum Bal. quia in ueritate statutum ei nõ opitulatur, sed secundum ius cõe tractari debet ut supra. Ipse enim ab ipso statuto exeptus est, ut §. qui deficiũt. Sed pro Bal. facit quia, & forenses secundum statutum puniretur, & non secundum ius cõe. Sed rñdet quod ille forensis nũquam perdidit statutum, sed bannitus illud perdidit. Ideo forte uerum est quod dixi, quia tñ processus cõiter formatur simpliciter omissa banni qualitate Bal. opi. est in usu.

7 Septimo quæro † statuta prędicta dñt quod bannitus à centum libris supra posiit offendi, &c. Titius pro furto fuit bannitus in 50. deinde, pro uulnere uel alio maleficio ex alio processu fuit bannitus in 80. quod fieri põt, ut dixi supra in tpe. 1. parte. q. 3. An in eo habebunt locum statuta prædicta. Bar. dicit quod non, quia 50. & 80. non sunt 130. l. ubi fideiussor. ff. de sol. & ibi per eum. & in l. 2. §. 1. de con. inst. & quod habetur in l. quoties in stipulationibus. ff. de uerb. obl. & sic non est bannitis a centum libris supra. Ita etiam tenuit Bal. & dicit fuisse consultum per Ioan. Pagla. in §. hæc autem tria in proœ. digest.

8 Octauo quæritur, † Titius fuit in eodem processu inquisitus distincte pro pluribus percussionibus, & dæmum fuit bãnitus hoc modo in libris 200. uidelicet in 50. pro percussione in brachio. In uigintiquinque pro percussione in pectore, & in 60. pro percussione in facie. An dicetur comprehendi in statuto prædicto Bar. in l. Lucius. §. quæ habebat. ff. ad Trebel. dixit quod nõ, quia perinde hr ac si ab initio summas separatim excessisset per l. ædiles. §. fi. cũ gl. sua. ff. de ædil. edic. & d. §. quæ habebat. Et idem dicit per dicta iura in d. l. ubi & facit ff. de iurisd. om. iud. l. si idẽ cum eo. in prin. In cõtrarium tñ facit. ff. de appel. l. si qui separatim. §. 1. & ibi tangit. Bart. & non rñdet ubi dr, quod plures summæ diuersarum specierum eadem actione petitæ cumulatæ cõsiderantur. Dñt quidam quod dcm Bar. procedit qñ illæ summæ imponũt pro maleficiis quibus agitur diuersis actionibus numero, alias locum habet lex si qui separatim. Et ideo secundum eos si dictæ pœnæ imponerentur ex eodem statuto locum nõ hẽt dcm Bart. quia fit cumulatio ut ibi, secus si imponantur per diuersa statuta. Tũc enim debentur diuersis actionibus numero, & ideo non fieret cumulatio. Sed credo simpliciter dcm Bar. uerius per iura prædicta siue imponantur ex eodẽ statuto siue ex diuersis. Ad inducẽdũ. n. odium nunquam fit cumulatio, ut d. l. si idem, nõ obstat lex si qui separatim. quia ibi inducitur cumulatio ad fauorem, ut ibi patet. Intelligo aũt uerũ esse quod dixi qñ imponuntur pœnæ pro maleficiis separatis. Secus si imponãtur pro uno maleficio hñte plures qualitates. l. nunquam plura. ff. de priua. del. l. quæ de crim. C. de accus. de quo dic ut ibi infra. q. proxima.

9 Circa idem quæro nono. † Formato processu de pluribus separatis maleficiis pro quorũ quolibet est ex forma statuti pęna minor cẽtũ libris. Iudex in simul, & semel nulla facta distributione cõdẽnat in tota summa, puta in ducentis, uel trecentis. Quæritur an intelligentur plura banna, an unum tm. Hæc quõ est subtilis, & pendet à notatis in l. scire debemus. ff. de uerb. obl. & in l. cum eiusdẽ. & l. ædiles. aiunt. in fi. de ædil. edic. & l. quod si uno. de actio emp. Mihi tamẽ sic ut dicẽdũ quod aut maleficia sunt separata. i. diuersis tpibus facta. Et tũc cũ cumulatio fiat respectu diuersorũ, & ad diuersos fines. s. pro unoquoq; fiat solutio dicentur tot cõdẽnationes, & tot bãna quot sunt percussiones. l. scire debemus. palle. & l. falsa in fi. & de cõd. & demõ. maxime qñ in inquisitione est apposita illa clausula, super quibus oĩbus singulis, &c. Quia tñ pñt ẽt ad uoluntatẽ agentis unite cõsiderari, ut no. in l. & si uno. & in l. in cõmodato. §. duabus. ff. cõmo. poterit talẽ bannitũ offendens ad sui beneficiũ, & excusationẽ allegare, & unicũ dicet bannũ ut ibi. Si uero sunt facta eod. tpe, tunc sine dubio unica est cõdẽnatio. ut l. quamuis multa. C. ad l. Iul. de ui. & ff. de adul. l. denũc. §. quid tamẽ. cũ ibi no. & per Bal. in l. hoc accusare. §. l. Iul. de accus. Cõiter tenetur quod saltem ad excusationem offendentis qui uidet unam summam excedẽtem centum dicatur unum bannum. Quo aũt ad alios effectus. s. an debeat audiri in iudicio, uel non, & sic de similibus põt esse dubitatio supra dicta quę nullo mõ esse poterit si pro percussione pœna est arbitra l. i. C. si plures una sen. cũ ibi not.

10 Decimo quęro † Statutum loquitur de bannito, & cõdẽnato quod possit impune offendi. Habebit ne locum in bannito tm, uel condẽnato tm. Dicit Bald. quod non, quia requiritur utrun-

utrunque copulatiue.ff.de cond.iux.l.si hęre di plures,cum simi.ita no.in l.qui duos.ff.de in ius uocan.Quod credo uerum,nisi ꝓbare tur ꝙ tpe statuti confecti cōis usus loquēdi fuerit quod bannum uocaretur potius condēnatio,qa tūc illa dictio,& uidetur potius adiecta ex plenitudine locutionis quã ut denotaret utriusq; concursum ẽm no.in l.eos. de cond.& demon.& quod hr̃ in l.1.de iusti. & iur.Facit quod habetur in l.1.de infam.& uide quod habetur.in l.legatis.de leg.3.& ꝑ Dyn.in c.generi.de reg.iur.lib.6.

11 Vndecimo quæro,† uiso in quibus banni tis locum habeant statuta. An bannitus in personam perdat bona ut sic dicantur confiscata,& loquor de bonis quæ tunc habebat. In hac qõ.Guil.in Spec.de instr.edi.§ cōpendiose.uer.quid de bannito,uidetur cōcludere ꝙ non si est bannitus ex leui cã,secus si ex graui.Tunc.n.æqparatur deportatio,& ideo perdit bona.Facit ẽm eum.ff.de his qui not. inf.l.quid ergo.§.fin. & alleg. not.in §. relegati.inst.quib.mod.ius pa pot.sol.Sed ibi gl. loquitur de eo cui expresse bona sunt ademp ta. Meo iudicio qõ hæc requirit altiorem indaginam.Primo.n.uidendum est an de iure cõi damnati ad mortem perdant eorũ bona.In quo non intendo disputare, de hoc habetur in auth.bona dãnatorũ.C.de bon. dã. & ibi ꝑ gl.& Cy.& ꝑ gl.& Bart.ff.eo.tit.l.1. Et cōcludit ꝙ in casibus in qbus de iure antiquo expresse disponebatur de adēptione bonorũ,& ꝑ se principaliter nō incōsequentiã alterius pęnæ.Iura antiqua nō corrigantur, sed bona ẽt tũc publicētur,ubi uero tacite ueniebãt in publicatione, & in cõñam alterius pœnæ iura antiqua nõ corrigãtur, sed bona ẽt tũc publicentur.Vbi uero tacite ueniebãt in publicatiōe,& in conñam alterius pœnæ iura antiqua corrigãtur,quia tunc bona nó publicãtur excepto crim.lęsę maiest.ut in d. auth.bona.& C.ad l.Iul.maiest.l.quisquis.& de crimine hæresis,ut in auth.gazaros.C.de hæreticis Nunc ad propositum qñ quis bannitur ex forma statuti nõ loquor de eo cuius bona fuerint adnotata. de quo habetur in l. 1.de req.re.cũ concordan.Aut per statutum disponitur aliquid circa bona,& illud seruãdum est,aut nihil disponitur.Et tũc aut bãnitur ex crimine ꝑꝑ quod de iure cõi bona nõ auferebãtur,& illa nõ perdit. Nec obstat qđ superuiuat qa hoc est de facto nõ ex ui sniç, dãnatur enim ad mortem , adeo ꝙ si caperetur non superuiuerit,& ꝑꝑea quantum ad bona idem est ac si mortuus esset quia illa fiscus occupare non potest dicta auth.bona.Si uero bannitur ex causa ꝑꝑ quam bona de iure auferebantur,& tunc illa perdit per eandem rõnem,& auth.Quod est uerum si illud in snĩa banni exprimitur, alias non, sunt. n. stricti iuris,& ideo nõ extenduntur banna l. quidquid.de uerb.ob.& l.si patronus testa.§. si quis cum esset.de bon.liber,Ita firmat Bal. in l.Gallus.§ & qd si tm̃ ff.de liber.& posth. & in c.1.de pace tenen.collatio. 10. & ita ẽt consultum fuit, & obseruatũ in hac ciuitate in magnis causis, ꝑꝑ quod ordinatũ est qđ rectores bannientes,& cōdemnantes debeãt sub pęna expsse cōfiscare bona. Perdũt ergo bãniti bona si in eorũ bãnis fiat mētio alias non nisi in l.qsquis.& l.fi.ad l.Iul.maiest. & uide quæ dicã infra ultimo tpe parte 2. q.9.

12 Duodecimo antequam † ueniam ad examinationem effectus talis bonorũ ademptionis quæro aliqua.Titius ex maleficio fuit bãnitus in mille de quo non debeat eximi , nisi in condēnationem soluerit.Titius nõ soluit sed exulat,& sic capi nõ põt,An fiscus possit de suis bonis accipere in solutum usq; ad cõcurrentē quantitatē.Et ur̃ primo ꝙ sic,quia cum sit lata snĩa,& ualida,ergo meretur executionem,& poterit mãdari executioni offõ iudicis maleficiorũ,qa idem iudex q pronunciauit debet exequi C.de bon.dam.l. si qs intra.In cõtrarium ur̃ qa hic ur̃ esse debitor alternariuus,uidelicet quod aut stet in bãno, aut condēnationem soluat.Et certum est qđ in alternatiuis est electio debitoris. ff. de eo quod cert.loc.l. 3. Præterea cũ patet banno satisfacere ur̃,satisfactio.n.hic in non satisfaciēdo cōtingit,ergo si satisfacere ur̃, nõ põt ad aliud cōpelli.ff.de cond.ob.cau.l.dedi. in prin.ex hoc sequitur ꝙ si moreretur in bãno executio non posset fieri contra hæredes. Verba sunt Bal.in d.auth.bona dãnatorum Sed meo iudicio non sic leuiter est agendũ , qa hæc qõ pendet ab eo.An bona delinquentis sint tacite obligata pro delicto ipsi fisco, qđ ur̃,licet pro illa obligatione creditoribus non præferatur,C.de pen.fisc.cred. prædi. l. 1.& ibi not.& in l.rescriptum.in prin. ff. de pac.licet ut plurimnm in contrarium allegatur,& mal.& istud tenuit Dyn.in l.quod placuit.ff.de iure fis.Sed Bar.eo.ti.in l.aufert.§ fiscus,

fiscus, tenet fiscū nō hēre tantā hypothecā alias n īdistincte reuocarent alienata post delictū, qđ est falsum.l.si qs posthac C.de bon. dam.& post cōtractū, de don ꝓ hoc facit qa ante snīam pœna non debet iure obligationis ut ipse idē dixit in lege in fraudē, in prin. ff de iure fisci.& in l.fin. de iniur. ergo bona non pñt esse obligata,& istud credo uerū qđ sic ostendo. Obligatio realis p̄supponit ꝑsonalem.l fideiuss.obl.in princ.de fideiuss Sed pro delicto qs non est ꝑsonaliter obligatus ante snīam de iniur l.non solum.§ 1.& pro bat inst.de pu.iud.in prin.& §.ꝙ pen.ergo, &c.Non obst it l. 1.§.bestias, & quod ibi no. ff.de poll.&c in l.rescriptum.ff. de pact.ubi gl.unr ueile, quod delinquens se obliget ex cōsensu ad pœnā. Quia aduertendū est quod quatenus delinquens pōt ciuiliter cōueniri dr large obligatus, non tñ ciuiliter, sed nāliter tm, & ideo non potest agi cum contra eū ut habetur in d.l.non solum, cum similibus. Quatenus aūt criminaliter agitur.i.ad pœnam applicandam fisco, nullo modo est obligatus, & ita determinat Bart. in extrauag. ad repiim.su ꝑ uerbo, meret. Post snīam aūt cōdemnatoriā diffinitiuā.non dico banni,bene pōt agi cōtra ipsum tanꝗ contra debitorem ꝑ ꝑ quasi contractū factum in iudicio.l. 3.§.idē scribit.ff.de prec.ẜm Bar. cons.quod incipit, statuto cōis Tuderit, de quo dicam hoc eodem tꝑe parte ultima quæstio.17. licet tñ sit per snīam obligatus non tamē eius bona sunt obligata, quia iure cautum non reperitur. Sic itaque concludit quod tale bannum non pōt in bonis executioni mandari. Sententiam autē condemnatoriam ẜm Bal. bene poterit executioni mandari, ut ipse not.in l.cunctos populos. ult.q.C. de sum. Trin.& fi.cath. Cuius dicta sic debent intelligi alias sibi inuicem contraria uiderentur.

Sed quæro tertiodecimo† pone quod sta 13 tuto cauet ꝙ bona sint obligata pro maleficio,& ꝑ certis maleficiis īponat pœna pecuniaria. An tūc bannū poterit mitti executioni in bonis. Dic, ꝙ aut bona detinebant per tertiū ante bannū, & non poterit mitti executioni in talibus bonis, qa snīa lata per cōtumaciam non p̄iudicat tertio, cui alias p̄iudicaret lata contra præsentem ut hr. ff. de euictio.l.si ideo. & C.de pign.l. si præses, & qđ ibi not.per Bart.in l. si, superatur. ff. de pign.ubi oīno uide, facit quod hr in l.1.& 2. C.qñ ex fact.tut.& plene ꝑ Bart.in l.cum filius, in prin.de uerb.obl. Si aūt cœpit possidere post latum bannū, tunc poterit cōtra ipsum mitti bannū executioni, ut dictis iurib. & l.p̄ses.& l.si superatur.& l.si mr.§ fi.de excep.rei iud.cū simi. & in simili cō suluit. Dy. in 5.cons.quod refert.& ampliat Ioan.And. in addi.Spec.in tit.de teste.§. nūc tractemus in addi.magna.ubi oīno uide quia no.loquitur.& intellige ẜm notata per Bar. in l.a diuo pio.§.si super rebus de re iu.& ln l.3.C.de pign.ubi declaratur quod tangit Cyn.in l.una C.de alie.iud.mu cau.fac.Si autem possidentur ab eo, tunc dic ut hr in l a diuo pio.§.1. de re iud cum ibi no.

14 Quartodecimo circa idem bannū† pecuniarium ēt qro, Inquisitus de delicto ex quo pœna pecuniaria ueniebat imponēda, & sic in accusato, ꝑmisit ante lit.cōtest.se rep̄ſētare ptāti ad oēm eis reqsitionē,& dedit fide iussorē q ꝑmisit eū repræsentare, aut condēnationem soluere, deinde iudex principalē cōtumacem in bāno posuit ẜm formā statuti ī pœna pecuniaria a statuto disposita. Quęrit an tale bannū possit cōtra fideiussorē executioni mandari. Dices tu hæc qō format in multis locis. Sed qa diuersimode reperit formata omissis suꝑfluis per uiā distōnum partim dicēdo, partim remittendo, hunc articulum declarabo. Quandoque.n.fideiussor promisit simplr de iudicio sisti. Et tunc qualiter teneatur hr in l.græce.§.& post litem, ff.de fideiuss.& in l.sancimus.C.eo.tit.& dic ut ibi, & eo.tit.l.pen. Quandoque promittit repræsentare reū, & tunc aut sub certa pœna ut habetur in l.2.in fi.ff.qui satisd.cog.& si non repræsentat pōt ad illam pœnam extra ordinē conueniri.i.iudicis officio contra ipsum procedi ut no.in l.si qs reū.ff.de custo. reo. Si uero promisit soluere iudicatū, tunc potest executiue conueniri ut habetur per Bart.in l.fi. C.de usu.rei iud.& in l.1.ff.iud.sol. per Iac. But.& Bal.in l.2.§.1.ff.qui satisd.cog. & habetur Spec.de execu.sen.§.sequitur uersicul. quid si snīa. Et ideo in proposita quæstione tenetur eum præsentare, & si non rep̄sentat cogit soluere quod in banno continetur per iura p̄dicta. Idē determinat Bart. in l.si quis reum.p̄all. Et clarius in bannito determinat Guil.in Spec.de acc.§.sequit.uers. item quid ecce.ubi omnino uide. si aūt simpliciter promisit rep̄ſentare ad uoluntatem iudicis. Tunc

Tunc tenetur ēt post sñiam non ad condem nationē:qa illam non ꝓmisit, sed ad pœnā extraordinariā quā iudex ei imponere uellet ꝑꝑ inobedientiā, ut d.l. si quis reum, & ita firmat Guil.in d.§.sequtur.uer porrò. An aūt excusetur ꝑꝑ bannum uide in l.si decesserit. ff.q satisd.cog. Et plene in d.§. idem qrit. Et unum not. quod qñ post condemnationem qs simpliciter fideiubet, nō uŕ fideiubere de repræsentando, sed soluendo. Et ideo sine dubio tunc per causam superuenientē in ꝑsonā condemnati ab obligatione nō exonerātur,ut l.si uero,in princ.ff.q satisd.cog qđ principium sic intelligo,ut ibi plene dixi.

15 Quintodecimo quæro † Bannitus ꝓ quo fideiussor erat obligatus ꝑuenit in fortiā iudicis deīde aufugit.Quęrit an fideiussor amplius teneatur.Ioā.And.in uers. item qrit allegato supra in fine ꝓx.quęst.cōcludit q̄ amplius nō teneatur. Et ibi allegat plura iura. qđ in d.l.si qs reū. ff.de custo. reo. intelligit amplius uerū esse,nisi ꝓmisisset repræsētare cū toties quoties iudici placuerit.Tunc. n.dicit per primā repræsentationem nō liberari sed per secundā.ff.de leg.3.l. fideicōmissa.§. si quis decem.& ad l.ueluti.§ hæc uox. ff. de æden.tñ det quod ideo intelligiť toties quoties opus est qa per nouā editionē non inducit nouum grauamē At in proposito ꝑ reiteratā repræsentationē semper induciť grauamen nouū ideo liberatur ꝑ secundā ut in §. si quis decem.Credo quod dictū Ang.possit ꝓcedere post sñiam interueniente fideiussore,de repsentādo.Sed si promisisset ante latā sñiam dicta uerba importent toties quoties opus erit,qa sic est de nā iudicii, & sic debēt intelligi.l.si uno.ff.loca.& l.si stipulatus. de usu.& l.dāni infecti quidā,in prin.ff.de dam. infe.cum si.& ideo usq; ad sñiam semper tenetur ut d.l.ueluti.§.hæc uox.Sed post sñiam semper facta repræsentatione, uel eo semel capto fideiussor amplius nō tenetur ꝑ iura ꝑ Ioā.And.allegata.Nec obstāt uerba toties quoties, quia intelliguntur ut dixi. & quia uerbum placuerit importat arbitrium boni uiri l.thais.§ sorore.ff de fideicō.lib.qui nūquā arbitrať ex culpa siue negligētia iudicis fideiussorē ꝑgrauari.l. sancimus. C.de pecu. An aūt talis fideiussor mortuo bannito liberetur infra ī ultimo tꝑe parte 2.q.6.dicetur.

Visis ꝑdictis cōferētibus ad casum in quo bāniti non perdunt bona, rediens ad casum ī quo ꝑdūt de quo dcm̄ fuit sꝑra q.40. Quę 16 ro.16.† An tūc uerū si qđ illa ꝓcedat si fuit bannitus ex eo qđ tractauit cōtra partē Guelfam,uel contra statū ciuitatis,siue qa patriā oppugnauit,ut dicatur cōmisisse crim. læsæ maiest.ꝑꝑea perdat ipso iure,ut l. quisquis. & l.fi.C.ad l.Iul.maiest. & dixi ubi supra proxime in fi.quæst.& primo uŕ q̄ sic.quia oppugnans patriam,uel contra illam tractans committi crim.læsæ maiest.ut dicit tex. cū gl.in l.fallaciter.C.de abol.Secūdo, ēt uideť probari per tex.in l.1.ff.ad l.Iul.maiest. Tertio.conscius turbationis ciuitatis suæ,uel alterius delicti commissi in ciuitatem suā puniť ut particeps ex solo scientia l. utiū. ff. ad l pomp.de parric.& quod ibi no.per Doct.sicut si cōtra principem sciret quod moliri. C. ad leg.Iul.maiest.d.l.quisqs.& sicut damnati illo crimine perdunt bona ita,& isto dānati.Pro hac parte faciūt.ff.de captiuis. l. non dubito.& C.de epis.aud.l.3.In cōtrariom tñ est ueritas,qa illi dńr committere crimen læsæ maiest.q cōtra principem, uel cōtra eos q iuxta eius latus sunt, uel cōtra rē publicā Romanorū moliunť ut d.l. qsquis. & l.4. in fi.ff.ad l.Iul.pec.& non quia contra alias ciuitates moliunť,probatur in d.l.fallaciter,in fine ubi crim. læsæ maiest. & crimen oppugnatæ patriæ ponuntur ut species differentes, & est gl.ordinaria quæ hoc tenet in l.1. ff.ad l.Iul.maiest.præall.Et hoc modo intelliguntur iura in cōtrarium allegata quæ per modum à speciali faciunt pro hac parte.Ciuitates.n.aliæ ab urbæ iure priuatorū fungūtur l.eum q uectigal ff.de uerb.sign. & istud maxime uerum est qñ non de subuertenda patria tractať,sed de mutuis dissentionibus, & partialibus l.1 §. hisdē tꝑibus ff. de orig. iur & l.si quis ingenuam.§ in ciuilibus.ff.de capt.& sic uidi ꝑ magnæ auctoritatis uiros cōsultum q in contrariū allegatis īńdebant ut dicam infra.quod ēt tenuit tunc Bal. consulendo ex eo qa titulus talis criminis est seditionis nō perduellionis, uel maiestatis qđ sic ꝓbauit. Duplex est maiestas diuina,& humana.C.de hær.auth. gazaros. Itē humana est triplex. s.Imperatoris ut inst. in procemio.s.imperatoriā maiestatē, &c. Regis. C. ut nemo priuatus.T.regis maiest.&c.Itē populi R.ut d.l.1.ad l.Iul.maiest. Dř enim maiestas prætoris ff.de iust.& iure.l. penult. & de iurisd.omn. jud.l. si familia. Partis enim

Guelfæ,

Guelfę, uel Gebellinę, nulla dr̃ esse maiestas. Hæ.n. sunt duæ sectæ solũ approbatæ pro locis in qbus sunt ut no. per Bar ĩ l. si qs à filio. §. si patri. de leg. 1. & p Io. And. in c. statutũ. §. 1. de rescr. lib. 6. Hæc nãq; noĩa ab iniuria inuidia, & discordiis orta nõ illustranť supremo noĩe maiestatis. Ciuitates etiã q̃q̃ maxime non gaudẽt tãto noĩe, cũ redigant ad instar priuatorũ: ut d. l. eum q uectigal. qđ probatur ẽm eũ in d. gl l. 1. & in §. in ciuilibus. & hoc tenet expresse Bart. in extrauag. Henri. qui sint rebelles super uerbo rebellando. Non obstant cõtraria, & primo non obstat. l. fallaciter, in fine, ubi gl. dicit ꝙ oppugnare patriam armis est specie crim. læsæ maiest. qa illud non est nisi de patria principaliter, & immediate populo R. uel principi subdita. Tunc. n. contra principem arma sumuntur, qui. n. articulum tangit, & c. l. uulgare. ff. de furt. uel aliter illa gl. intellexit de cõi patria. s. Romanorum, uel qñ quis contra propriam patriam molitur ut subtrahatur de manibus, seu ptãte principis seu reip. Romanorum. & ita uř sentire gl. inspectis iuribus quæ alleg. Nec obstat ꝙ p p solam sciẽtiam puniantur, quia non p pea ut crim læsæ maiest. ut dictum est, est igitur seditionis crimẽ, patet ex titulorum diuersitate. C. de sedi. & ad l. Iul. maiest. C. de codicillis. l. si idẽ, & ita intelligunť iura supius allegata. lex. n. 3. de episc. aud. loquitur de dño. i. principe, & lex nõ dubito, licet dicat quod populus habeat maiestatem, nõ tñ sequitur qđ committens contra illũ populũ incidat in crim. l. Iul. maiest. & ita in hac ciuitate pluries fuit obseruatum. Non obst. ẽt alia statuta qbus cauetur populum huius ciuitatis hr̃e in oĩbus iura fisci, qa aliud est fiscus, & aliud res publica Romanorũ ut hr̃ in l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. Puto tñ ꝙ si principales officiales ciuitatis puta priores, uel antiani, & similes qui essẽt à principe cõstituti uicarii eius in oĩbus, & p oĩa, & tunc non hrẽnt locum p̃dicta per d. l. qsquis. Contra eos. n. qui ad latus principii esset censẽ fit molitio, & arma sumunť. & iõ nõ sic de facili, & leuiter, sed acriter puniunť q cõtra statum sacro sanctę catholicę partis Guelfæ moliuntur, cũ. n. à summo pontifice nominetur. Et ideo sancta, & catholica nuncupatus, eius debet gaudere præsidiis. Nec minus maiestatis hr̃e dici debet quam ipse prætor, pro quo uide quæ hñr per Bart. in d. gl. super uerbo, rebellãdo, ubi tractat de cõmittentibus contra ecclesiam, & statũ eius.

17 Decimoseptimo quæro † an qñ banniti pdunt bona pdant solummodo ea q̃ hñt iu territorio bannientis. An ẽt ea quæ alibi extra illud territoriũ sita sunt. Hæc qõ in cõdẽnato hr̃ tractata per multos. & quia est subtilis, & magnæ utilitatis, libet in ea forte p̃ter pmissum in principio aliqualiter insistere. & primo Iac. de Arc. mouit eã in l fi. §. 1. ff. de publica. & ibi arguit per illũ tex. ꝙ nõ ueniãt in cõfiscatione existẽtia in alterius territorio. & ad idẽ alleg. l. cũ unus. §. fi. ff. de bo. auct. iud. pos. & de iter. & rele. l. 1. §. 1. & seq. In contrariũ ꝙ omnia ueniãt allegat, quia in loco in quo quis sortitur forum conuenitur idem pro rebus ẽt alibi sitis, arg. C. de p̃scr. 10. uel 20. an. l. fi. & ubi in rem ac. l. ult. & nihil amplius dicit. & sic uř concludere ꝙ omnia perdant ẽm doctrinam gl. in l. q filium. § Sabinus, ff. ad Treb. Idẽ tenuit Roc. Malũ. Dicens oĩa q̃ri ciuitati publicanti ut refert Ioan. And. eius disputationem abbreuiando in c. cum ẽm de hæret. lib. 6. Ad idem. s. ꝙ omnia perdant. Guil. de Cu. in l. fi. ff. de c. dim. & in l procurator. §. si plures. ff. de trib. alleg. 1. quia ille qui condemnat habet onus, ergo debet habere emolumentũ de reg. iu. l. ẽm naturã. & ad hoc allegat plura iure. Secũdo quia debet inspici persona, & illam sequuntur bona, l. fideicommissum. §. tractatum. ff. de iud. Ad idẽ allegat. l. 1. §. si ex fundo. de hæred. inst. Non. n. fit ibi bonorum diuisio, sed omnia habet solus nominatus, ita, & locus in publicatione bonorum nominatus solus habeat oĩa facit. ff. de rebus eo. l. magis puta. §. illud. Concludit tñ utrobique quod unaquęq; ciuitas habebit bona in suo comitatu existẽtia: hẽt. n. talis dãnatio quasi nãm successionis abintestato, in qua oẽs pares in gradu sunt admittendi in auth. de hære. ab intesta. §. pen. fiat ergo diuisio ẽm territoria. arg. ff. de tu. & cu. da. ab his l. pupillo. Sic ẽt diuidiť peculiũ. ff. de pec. l. hinc q̃riť. §. fi. & de tribu. l. procurator §. sed si duos. Pro hoc qđ de milite dicitur. s. ꝙ habet diuersos successores, quia hẽt diuersa patrimonia. ff. de mil. test. l. 1. ita, & hic: q licet quo ad condemnationẽ sit unum patrimonium, tñ quãtum ad confiscationem diuersa patrimonia iudicantur, ar. C. de exac. tribu. l. diuina domus, & ff. de censi. l. forma. §. si quis agrum.

Pro

Pro hoc.C.de bon.uac.l.3. & de inoff. test.l. posthumus.§.si quis ex his, & l. si nõ mortis §.fi.& in d.§ si plures, rñdet ad contraria qa nõ debet hr̃e bona neq; personam,nisi quatenus sũt sub iurisdictione sua arg.ff.de acq. re.do.l.inter eos Ad regulã ẽm naturam rñdet quod lucrum nõ debet esse intentio,sed ut delinquẽtes terreantur ut in auth. bona dam. Tertia fuit opi. Nic. de Mat.in sua disputatione quę incipit . Quidam inculpatus quã ponit quasi de uerbo ad uerbũ,& seqtur Alber. in quęst. statutorũ parte 2.q. 233. & quam ẽt refert Ioan. Andr. in addit. Spec.in tit.de accus.§.sequitur,uers.quid si aliqs suarum additionũ.uers.fœlicis, & ibi post multas allegationes ad partẽ quod non perdant bona alibi sita distinguit,quod aut ille q iudicat habet iurisdictionem à iure cõi , & ẽm ipsum ius cõe,& eius ordinem pœnã imponit,& tũc publicatio bonorũ,& omnis not. quæ personam sequitur ẽm iuris ordinem , extenditur ẽt extra territorium . Incorporatio aũt fiet pro officiales illius territorii in quo sunt bona ꝑ l à diuo pio. §. 1. de re iudic.& l.cum unus,§.pen.de bon.auct.iu.pos. Inducit de admin. tut.l.tutores , §. hæres de bon.uac.l.si qñ,inducendo eam ut ibi declaratur ꝑꝑ quod Ioã. And. remittit ad notata ꝑ se in d.c.cum secundum Si uero publicatio fit uirtute iuris municipalis quod iurisdictionem dat uel pœnã statuit, uel facit utrũque, & tũc publicatio non extẽdit extra illa bona quæ sunt de iurisdictione , & ptãte illius legis municipalis,ꝑ l.3.ff.de off.præs.& de tut.& cura.da ab his. l.antepen.& ibi con cor.& de off.præf.urb.l.fi cũ si.& C. qui datut.pos.l.neque.Quarta fuit opin.Bart.in l. cũctos populos.in ult.q.ubi post relationem uerborũ dicti Nic.de Mat.cõcludit primo, ꝙ ciuitas non põt sibi publicare bona de iure cõi ꝑꝑ delictũ,ut l.1 .C.de bon.uac.lib. 10. & ibi not. Item quod ciuitas de iure cõi non habet mærum imperiũ,& cognitionem delictorũ grauiorũ.C.de defen.ciuit.l. defensor. Ciuitates itaq; Italiæ illam iurisdictionem exercẽtes,& quæ bona delinquẽtium sibi publicant hoc faciũt, uel ex priuilegio sibi concesso ꝑ principẽ.uel ex cõsuetudine antiqua, q̃ uim habet priuilegii cõstituti,l.hoc iure,§. ductus aquę.ff.de aqua quot.& ęsti.& l.1.in fi.de aqua plu. arcen. Et ita dicit gl.in auth. de defens. ciui.§.iusiurandũ in fi. magnæ gl. sic qui hñt hodie iura fiscalia pñt dici procuratores in rem suam. Nam iuribus fiscalibus utuntur ad suam utilitatẽ ex cõcessione tacita,uel expressa,vt dictũ est.Et hoc p̃misso ad qõnem propositã concludendo dico ꝙ aut iurisdictiones sunt separatæ, sed bursa fiscalis est una ĩ effectu in utroq; loco,& tũc aut publicatio fit de iure cõi , & bona utriusque loci erũt publicata, ut l.si qñ.C. de bon.vac. & fiet executio ꝑ officialẽ illius loci in quo sunt bona,vt d.l.à diuo pio,§.1.cũ aliis iuribus allegatis supra, & ponit exẽplum ĩ hoĩe damnato hñte bona in Ducatu , & Marchia Anconitana.Si vero publicatio fit ẽm cõstõnes speciales,vel statuta specialia. Tunc aut illa iura specialia sunt in utroque loco vbi sunt oĩa bona, exẽplum plures iudices sunt deputati ab uno rege ꝑ diuersa territoria sui regni.vnus eorũ publicat bona ẽm regalem constõnem , & tunc oĩa bona quæ essent in regno essent publicata eadem rõne , & ꝑ eadem iura.Si vero dicta iura specialia sunt diuersa. & non cõmunia ad vtrunque locum, exemplũ in Marchia sunt quædã constõnes quæ nõ sunt in ducatu, & tũc talis publicatio nõ extendit ad bona quæ sunt extra locũ ad quem extenditur const. l. fi.de iuris.omn. iud.de const.c.ut animarũ lib.6.& l. neque. C.qui da.tu.po.cũ simi si vero,& iurisdictiones sunt distinctę,& ẽt bursæ fiscales,& tũc aut publicatio fit de iure speciali,& non extẽditur ad bona alibi sita. Si vero publicatio fit de iure cõi, & tunc extendit ad bona etiã alibi sita . Quælibet tñ ciuitas habebit bona in suo territorio sita , vt dicebat Guliel. de Cug.qđ sic probat.Quęlibet ciuitatis dr̃ procuratrix fisci,vt dcm̃ ẽ,sed si esset proc. fisci, & ad fisci vtilitatem, & ad eius offm̃ spectaret acceptio, & ĩcorporatio dictorũ bonorũ in fiscũ,ergo nunc ad eũ pertinet, & ad eius utilitatẽ allegat casum,l.fi.ff. de auct. tut.& extra de fo.comp.c.postulasti nec placet sibi distinctio.An iudex habeat iurisdictionẽ à lege municipali, qa nõ curat unde iurisdictio nẽ habeat,sed attẽditur solũ,an pronunciet. super eo quod de iure cõi dispositum est.An uero de nouo disponat remittẽs ad notata ꝑ se in 7.q.in ea. lege. Hæc qõ fuit de facto. tpe quo in ciuitate Ianuę erat regius gubernator q fecit decapitari dñm Gabrielem Mariam olim dñm ciuitatis Pisarũ,& eius bona publicauit.Volebat enim , ꝙ in publicatio-

ne:

ne uenirent certa bona dicti dñi Gabrielis, quæ dicebant esse in hac ciuitate Florẽtię, & cũ pro ea excutiẽda essem in ciuitate Ianuę ad partẽ negatiuam plura dicebã, & ut eorũ huius decisionis ueritas clarius dignoscatur mẽbra diuisionis Bart. particulariter reassu mo. Et quidem primũ membrum, & secũdum usq; ad uers. Si uero dicta iura specialia exclusiue. In quibus duobus cõcludit oĩa bona ĩ publicatione uenire puto uerissima sicut. n. in cõfiscatione de iure cõi oĩa quærunt fisco gñali, ita eadem rõne oĩa posita in dñio superioris illius iudicis cõfiscantis quęri debẽt superiori, arg. de adminístr. tut l. si duo cũ simi. & ista duo mẽbra non poterãt ad ꝑpositũ allegari qua oĩno erant, & sunt distincta dñia, & fiscales bursæ. Tertium ẽt membrũ positũ in d. uers. Siue dicta usq; ad illũ uer. Si uero, & interdictiones, & est uerũ. Actus. n. agẽtium non operantur ultra agẽtium intẽtionem, l. non omnis, si cert. peta. & sic iudex qui fundat se sup cõstõne suæ iurisdictionis non intendit progredi ultra quã ipsa cõstõ extendatur, ff. ad municipales, l. libertus, §. pen. cum simili, & similiter hoc nõ faciebat pro gubernatore regio, sed cõtra eum. Quartũ membrum qñ iurisdictiones, & bursę fiscales sunt distinctæ, & publicatio fit de iure speciali, ẽt uerũ est. s. ꝙ non extẽditur ad bona alibi sita, non. n. specialium fit extensio l. ius singulare, & l. quod uero contra, ff. de legi. Quod ẽt tenuit Ray. quia statutum quod loquitur de publicatione bonorũ non intelľr. nisi de bonis in suo territorio sitis. C. de ædif. priua. l. an in totũ cum si. ut ipse Ray. scripsit in d. l. cũctos populos, in fi. ubi formauit solum quõnem qñ ex forma statuti publicãtur bona, & hoc mẽbrum sic contra gubernatorẽ regium faciebat. Vltimum uero mẽbrum dũ cõcludit oĩa bona publicari, sed unãquãque ciuitatẽ hrẽ bona in suo territorio sita, non uĩ mihi ꝑ oĩa uerũ. Aduerte tñ, cõiter ĩ materia cõfiscationis apponi solẽt uerba sonãtia in camerã fiscalẽ eius q cõdemnat, siue illius cuius officialis est. Quõ ergo ex hac sñia poterit se fundare ciuitas alias hñs cameram diuersam, non. n. poterit extendere uerba sententię ad suam cameram. Tum quia id nõ dicit sententia, l. quidquid astringendæ, de uerb. obl. Tum quia extendi non pñt, l. si patronus testõ. §. si quis cum esset. ff. de ope. liber. & si dicatur pdicta locum hñt qñ simpliciter confiscauit bona quo casu intelligitur ẽm quod iura uolunt ut d. l. libertus, §. pen. rñdetur, ꝙ alteri per alterũ quęri nõ potest, l. stipulatio ista, § alteri, de uer. obl neq; iste est casus specialis in quo possit ut de se patet. Et ideo ex his, & aliis quæ infra patebũt in hoc ult. art. sic distinguo. Quod qñque licet ciuitatum sint distinctę iurisdictiones, & cameræ, tñ sñia confiscationis fertur ab illo q habet iurisdictionem à superiore utriusq; ciuitatis non in tpalibus, quia dictum est supra, sed in spũalibus, ut in inquisitore hęreticæ prauitatis cõfiscante bona heretici & de hoc uide Ioan. Andr in d. c. cum secundũ, & adde, ꝙ dr per Guil. in l. fin. C. de hæred dec. ubi ponit cui applicentur bona clerici dãnati per epm de crimine de quo laicus ꝑderet bona, & ẽt uide quod no. Ioan. And. in add. Spec. in tit. de feudo, §. pen. ad fin. in magna additione, ubi tractat. q. cui applicẽtur bona feudalia quæ clericus cõdemnatus ab epo tenebat à laico in diœcesi epi. Vide multa pulchra circa materiã cõfiscationis bonorum q̃ habuit licet decurtauerit ab Oldr. ut patet in suis quæst. q 17. ubi si uis satiari plene de hoc articulo oĩno uide. Qñ fertur ab illo q habet iurisdictionem solam à ciuitate à qua est officialis cõstitutus uel à dño illius ciuitatis, & ponit in banno hoĩem hñtem ibi bona, & in aliis ciuitatibus, & tũc quantum spectat ad ciuitatem cõdemnantem siue loquamur in cõdẽnato, siue in bãnito, nunq̃ ciuitas illa põt hrẽ bona sita in alterius ciuitatis territorio, qm̃ confessio iurisdictionis extra illud non extenditur ut in iur. supra allegatis pro hac parte. Quantum uero spectat ad ciuitatem aliam quæ non cõdẽnauit Bal. in d. l. cũctos populos, in ult. q. meo iudicio satis notabiliter loquitur, sed non plene, dic. n. ꝙ si status ꝑsonæ mutatur, adeo & nõ põt hrẽ proprietatẽ bonorũ. Et tũc ciuitas quæ non cõdẽnauit occupat bona non iure cõfiscationis sibi factæ, quia facta nõ est, sed ut uacãtia ut d. l. cum unus, §. pen. & quod not In noc. in d. c. postulasti. Si uero status nõ mutatur, sed remanet talis quod adhuc põt hrẽ bona, & tũc illa retinebat dãnat᷑. Potest. n ẽm eum diuidi effectus sñiæ confiscationis, l. si cũ militi. §. 1. qui ex ma. & ad l. fal l. in rõne, §. cum quidam, sed nõ est uerũ, ꝙ diuidatur, imò, ut dixi supra non intelligitur cõfiscare, nisi existentia in suo territorio, & suæ cameræ,

mere,aut per expreſſionem,aut per tacitum intellectum,licet ipſe Bald.arguẽdo aliter re tigerit in l.ꝑ ꝑ litem.§.licet. ff. de exc.tut. & ideo dico latius aperiendo ueritatem huius ultimi articuli,ꝙ aut loquitur in condẽnato facta executione , & ſine dubio ciuitas quæ nõ condẽnauit,nõ poterit hr̃e bona ſuo territorio ſita iure cõfiſcationis,qualitercunq; lata ſit ſnĩa,per ea quæ dixi ſupra, ſed qa ille fuit effectus ſeruus pœnę.ut l.qui ultimo,de pę.& ſic non poterit hr̃e hęredem,occupare poterit ut uacãtia, & ſic uerificatur quod dixit Bal. Si uero loqmur in bannito. tunc qa cõcluſum eſt ſupra,ꝙ nõ perdat ea quæ sũt de iure ciuili,& gentium, & ſic põt retinere bona ut ẽt infra dicetur,diſtinguendũ eſt ꝙ aut talis bãnitus erat oriundus ciuitatis con fiſcantis,& ibi deliquit,tunc ciuitas alia hñs bona in ſuo territorio ei auferre aliquo iure non poterit,& ita uerificatur ſm dictum Bald.& not.Nullo.n. iure põt ſe fundare ut patet ex iam dictis.Si uero in ciuitate in qua fuit bãnitus nullũ aliud habebat domiciliũ , ſed ſolum fuit ſortitus forũ ꝑ ꝑ delictũ , ſed erat oriundus,uel incola alterius ciuitatis,in qua ẽt habebat bona. Et tunc ciuitas illa nõ ex ui ſnĩæ alterius ciuitatis,ſed iure ſuo poterit contra illũ ꝓcedere,& bona ſui territorii ſuæ cameræ cõfiſcare per no.in l.1.C.ubi. de cri.agi opor.& in l.2.& ff.de inter.& rele l.legatorũ,§.interdicere.& ex his patet ꝙ dictus Regius gubernator non poterat cõſeq dicta bona. & ſic finaliter eo de ciuit. Ianuæ expulſo fuit poſtea ꝑ Ianuenſes terminatũ.

18 Decimo octauo quæritur † qñ bannitorũ bona publicatur. An ueniant in tali publicatione bona pñtia tm̃ an ẽt futura.Iſtam quæ ſtionẽ tetigit gl.in l.1.ff.de bon.dam. in fin. gl.magnæ,& non deciſit ſed eam uȓ decidere in l.nõ ad ea,ff.de cond.& demon.ſ.ꝙ nõ ueniãt futura.Idem tenuerũt Dy. Guil. & Old. in l.ſi qua pœna,ff de his q̃ ſunt ſui . uel alie. iur.& idẽ tenuit diſputãdo Nic.Mat.quem refert,& ſeqtur Io.Andr de accuſ.in præall. §. ſeqtur.uerſ.quid ſi aliqs in ſuis addi.alias allegato.uer.fœlicis,& in tit.de accuſ. & ibi allegat iura quę uidere potes.& ꝑſerim allegat pro caſu,l.ſi tibi mandauero, §.is cuius bona,ff.man.qđ intellige ſm unam lecturã. Idem ẽt tenuit Alb.ubi ſupra q. 13. Tenuit ẽt Bart.in l.certa forma.C de iure fiſc.li.10. ubi rñdet ad l.arriani.C.de hær.In quo quia eſt cõe aliter non proſequor.Sufficere.n.debet tex.§ is cuius,& gl.d.l non ad ea.

19 Decimonono † Viſo quod non perdunt bona imò.& qñ perdunt nõ perdunt poſtea quæſita. Quæritur an eis exiſtentibus in banno currat pro retẽtis, uel acquiſitis præſcriptio.Iſte articulus eſt diſputabilis, tñ ne ex. eam ꝓpoſitum uȓ mihi hr̃ cõcludendum,ꝙ aut ex forma ſtatuti nihil diſponitur,ꝙ audiri non debeant. Aut diſponitur ut ſæpius tactũ eſt.Primo caſu,aut nõ potuit procuratorem dimittere,& dimiſit,ſed mortuus eſt, & nõ currit ꝑſcriptio Aut potuit dimittere, & non dimiſit,& currit ꝑſcriptio,ut hæc probãtur ex not.in l.1.C.de reſt. mil.in l. papinianus exuli,ff.de min.& quod ꝑ Inno.in c.querelã de proc Secundo caſu uȓ dicendum præſcriptionem non currere.C.de anna. excep. l.1.in fi.cum cõcor.quod forte uerũ eſt niſi ſit bãnitus pecuniariter,& aliud ſoluere poſſit,ſed contumax exiſtat,ff.de in integ. reſt. l.non uȓ,& de reg.iu r.l.qui põt,cũ ſimi.Nec ꝑdictis obſtat quod ſeipſum uideatur in tali caſu poſuiſſe,l.ſi fideiuſſor,§.ſi neceſſaria.ff. q ſatiſ.cog.quia illud nõ fuit ad hoc ordinatũ,ſicut dicimus in muliere ꝑgnãte ex adulterio in l.2.§. ſi quis non propter, ff.ſi qs cau. & quod dicam infra parte proxima,q.46.

20 Vigeſimo quæro † Titius habebat filios in poteſtate fuit bannitus ad mortem. Quæritur an filii efficiantur ſui iuris, & ſic ꝑdant patriam pt̃ãtem.Hæc quæſtio facilis eſt. Cũ enim dictum ſit ſupra in 4.q.huius partis,ꝙ non perdunt ea quæ ſunt iuris ciuilis ꝑ ſtatuta ſui loci non correcti patet ꝙ talem poteſtatem non perdunt.Eſt.n.de iure Rom. l. nã ciuium,ff.de his q ſunt ſui,uel alie.iur.& ideo dixit Bald. in l. Gallus , §.& qd ſi tm̃. & d.l.1.C.de hęre.inſt.ꝙ filio talis banniti non datur tutor,ſed datur curator ad inſtar eius cuius pater eſt in hoſtium ptãte,l.muto.§.ei cuius,ff.de tute.licet de hoc ipſe idẽ dubitauerit in authen.inceſtas,C.de inceſt.nup.Itẽ eadem rõne,ꝙ licet filius talis bãniti ſit legitimæ ætatis, tñ teſtari nõ poterit impediẽte patria ptãte,l.qui in ptãte;ff.de teſta. & alle. Iac.de Are.in ſuo tract.& in l.ex facto ad trebel Nec ꝑdictis obſtat authen de inceſt.nup. §.ſi uero cõtigerit,ubi filii exeũt ptãtem patris bãniti,quia loquitur de exulibus,ſiue bãnitis de iure cõi qui perdunt ea q ſunt iuris ciuilis,de quibus in hoc tractatu nõ dicitur

ut

ut dixi supra in procem. licet ibi Ang. à cõi opin. discedens aliter dixerit, & bene.

21 Vigesimoprimo quæro, † an tales banniti perdãt ptãtem cõficiendi statuta una cũ aliis ciuibus. Aduertendum tñ qđ Bart. in l. oẽs populi, in 7.q.1.q. princ ad propositũ loquitur hoc modo. Septimo q̃ro, nunqd excõicati, & interdicti possint facere statuta, & dico ꝙ non ut extra de imm. eccl. c. aduer. §. q̃a uero, nec facta recõualescunt impedimento cessante sine noua cõfirmatione, ut eo. ti. c.1. & arg. ff. de leg. 3. l.1. §. si filius, & de bon. poss. s̃n tab l. qui ex lib. §. rest. Idem credo de bãnitis imperii, ut 10. collat. de stat. cõtra lib. eccl. §.1. cum. n. non obediunt principi perdunt ea quæ iuris ciuilis sunt de ca. dim. l. amiss. Sed Statũ cõndere est iuris ciuilis, vt in l. oẽs populi. ergo ex his verbis patet, ꝙ Bart. sensit eos non perdere potentiã conficiendi statuta, maxime quia in sua disputatione dixit eos nõ æquiparari excõicatis, sed Ray. ibi dixit idem esse de bannitis de ꝓpria patria, æquiparans eos excõicatis, remittẽs ad plene notata per se in l.1. C. de hære. inst. Quod cõiter non tenetur, & ego non tenui supra hac parte. q.4. Et ideo dicendum puto quod in hac qõne debeat considerari, an desinat esse ciuis, an non. Primo casu non possit facere statuta. Secũdo casu uero sic per ea quæ dicta sunt supra. An autem desinat esse ciuis dicam hac eadem parte, quæst. 44.

22 Vigessimosecundo quæritur, † An banito dño uasallus liberetur à seruitio feudi. Hæc qõ mouetur per gl. in ca. 1. in princ. in usib. feud. hic finit lex Corn. & inc. cõsue. & regni. & ibi ẽt per Bal. & determinat ibi gl. post plures allegationes qđ uasallus non liberet, & ꝙ non sit extincta fidelitas, sed suspẽsa inter q longa est dñia, ut not. ff. de uerb. obl. l. 2. §. ex his. & l. inter stip. § sacram. Bal. aũt ibi dicit qđ gl. non est uera q̃a bãnum habet uim diffinitiuæ, & ideo non attendit qđ possit restitui quin illud à solo principe põt fieri. l. apud Iul. § fin. de leg. 1. & de fideic. lib l. ergo §. si is. Pro hoc, C. de sent. pass. l. fin. Credo, ꝙ aut bãnum est pecuniarium, & quia quousq; differat soluere durat, & nõ ultra. & solutio põt separari. l. cura, §. deficiẽtium. ff. de mun. & ho. & C. arb. tut. l. 1 defunctus dicat potius suspensa fidelitas, q̃ extincta. & ideo non possit alienare interim licet tunc non teneat c pstare seruitium cum hostis reputet.

Si uero bãnum est personale tunc aut est bãnitus de loco, uel ex causa, in quo uel ex qua solitum est rebãniri bannitos in integrumq. restitui. & tũc idem q̃a illud qđ solutum est fieri, licet à solo principe bene põt cõsiderari ut colligit ex not. in l. fi. C. de sent. pass. & est text. in d. l. apud Iul. §. 1. si uero nõ est solitũ aliquem rebanniri tunc uerũ credo qđ dixit Bal. quia censetur esse perpetuum, & non attenditur qđ à solo principe fieri põt. & non est solitũ fieri, ut. l. seruus. C. de poe. & d. §. fi.

23 Vigesimotertio quæritur. † Vasallus fuit bannitus taliter ꝙ eius bona ueniũt cõfiscãda. An feudũ ueniat in cõfiscatione. An uero ad dñm reuertat. Guil. in Spec. de feu §. qm̃. uer. 40. multum late examinauit hũc articulum, & finalr̃ cõclusit feudũ cõfiscari, nõ ad dñm reuerti ꝑ iura ibi ꝑ eum alleg. & ita tenuit Gand. & ẽt Alb. ut patet in suis qõnib. statutorũ parte 2. q. 250. Sed Bar. in l. si finita § si de uectig. de damno inf. tenuit cõtrariũ, uidelicet qđ ad dñm reuertatur, uel ad agnatos, alleg. 10. coll. si uas. feud. c. 1. & si de feud. fue. contr. c. si uasallus culpam. & de eo q in ter. fra. dñi sui. c. 1. & de ꝓhib. feud. alie. c. imperialem. §. illud. Ad l. si qs in tantã. C. unde ui. & qđ ibi ꝑ Ray. & Cyn rñdet, ꝙ uerũ est feudatarium priuari non tñ applicari offen. so. sed ad dñm reuertitur, & ibi ꝑ eum plene uide. Idem ẽt sed in alio casu. s qñ eps publicauit bona clerici q tenebat feudũ a laico, de quo tetigi supra 17. q. tenuit Old. ut patet ĩ suis qõnib. q. 17. quę oĩa refert Io. And. in d. uers. qm̃. & hñr per Alb. ubi supra proxime, q. 251. Sed quia ibi fiũt multę rationes huic qõni gñali nõ congruentes non insisto. Sed omissis multis quæ in prædictis locis uidere potes cõcludo aliter q̃ prędicti cõcluserint q simplr̃ formauerunt qõnẽ in uasallo cõdẽnato, & bonis publicatis. Nõ aũt loquimur in feudo de sui natura in hæredẽ extraneum nõ trãsmissibili, & sine dubio qõ nõ ꝓcedit. Ea. n. quæ non transeunt in hæredem extraneum in publicatione nõ ueniunt. l. 1. & qđ ibi not. per glo. & Doct. C. de bon. lib. Bal. indistincte dixit feudum non uenire in publicatione bonorũ, & idem dixit in præall. c. imperialem in suis conclusionib. Item ad hoc ut ꝓcedat qõ est necesse poni, ꝙ uasallus sit ꝑ uiuat condemnatus. Si. n. esset mortuus cũ tale ius morte extingueretur nõ fiscus, ut l. uxor patrui. C. de leg. cum sim. sed agnatus

non

non iure successionis, sed sanguinis admitteretur sufficiat allegari not. per Doct. in l. lib. liberteq; C. de op. lib. & per Bart. ff eod. tit. l. iur. iu §. si lib. ubi ergo feudum, uel ex consuetudine, uel ex ipsius cōstitutione est trāsitorū in hæredem extraneum posset qō ꝓcedere, & tunc putarem non admitti fiscum ꝑ iura in locis prædictis allegatis. Sed aut admittit dñm, aut illos qui admitti debent tali feudatario exclusio, de quibus in l. eum. ff de interr. & releg. Puto tñ aduertendum ꝙ si feudum erat extra locum à quo bānitus est illud in publicatione certe non ueniat ut dictum est supra q. 17. Si tñ seruitium sit præstandum in loco à quo est bānitus, tunc nō uirtute confiscationis, sed ꝑꝑ non pręstitū seruitium uasallus admitteret, ut in ti. quib. mod. feu. amitt. Si uero feudū est in loco à quo est bannitus seruitium aūt alibi est præstandum, tūc uasallus bānitus non ꝑdit feudū qa seruitiū præstare pōt, & si p̄stat seruitium, fiscus non ius feudi, sed cōmoditatē, q̄ inde percipitur durante feudo forte poterit occupare arg. ff. de peri & cōm rei uēd l. necessario § si 1. & sol. mat. l. usufr. cum sim.

24 Vigesimoquarto quęritur † bannitus cuius bona sunt cōfiscata, habebat feudum in emphyteusim. An tale ius emphyt. perdat, & ueniat in cōfiscatione Guil. ubi supra prox. qō. f. in tit. de feud. §. qm̄, uers. 40. dixit idem quod in feudo. Sed Bart. in d. §. si de uectigalibus, cōcludit aliter, uidelicet, ꝙ aut talis tenebat emphyteusim ab ecclesia, & ecclesia pōt a fisco indubitāter repetere in auth. de alie. & emph. §. 1 coll. 9. Si uero tenebat a priuato, & tūc si erat talis emphyteusis, siue forte ex natura couētionis trāsiret in extraneū hęredē, & tūc transiret in fiscum qui hr̄ ut hæres. l. 3. C. ad l. Iul. de ui. Si uero ad extraneum hæredem non trāsiret, tunc non trāsiret in fiscū, ut ff. de bon. dam. l. 1. ubi dicit esse gl. not. de hoc. Dñs aūt illā repetet tanq̄ indebite alienatum. & hanc dr̄iam emph. ecclesiæ, & priuati ponit Cyn. in l. fin. C. de iu. emph. & est gl. in l. 1. C. de fun. pa. lib. 11. Mihi autem ur̄ hæc uerba Bart in ult. membro cōtrarietatē implicare. Si. n. non transit in fiscum, ergo dñs non habet fundamētū ꝑꝑ quod possit ut indebite alienatam reuocare, & ideo forte dici pōt ꝙ postq̄ bānitus uiuit, & emphyteusis non trāsit in fiscū dñs nullatenus possit ad se iure directis dñii tanquā alienatam indebite reducere, qa nullo modo alienata est, possit tñ fiscus quousq; bannitus uiuit cōmoditatem talis utilis dñii ꝑcipere, & hr̄e facta solutione debiti canonis, quia abinde supra cōmoditas, & fructus dr̄ ff. fam. erc. l. fundus, sol. matr. l. fructus, ꝑ d. l. usufructu, & alia allegata supra prox. q. Mortuo aūt deinde bānito ad dñm reuertitur. l. lex uectigal. ff. de pign. & ita pōt intelligi qd̄ nor. Bald. in l. 1. C. de bo. lib. ubi dixi solum modo de emphyteusi ecclesiæ nō cōfiscāda.

25 Vigesimoquinto quæritur † An bannito filio familias, & bonis publicatis ueniat in publicatione peculiū qd̄ habebat. In hac q. dixit Bar. qd̄ non, in l. si finita. § si de uect. de damno inf. siue sit profectitium, siue castrense, siue aduētitiū. l. si filius. C de bonis ꝓscr. & no. per gl. in l. 1. ff. eod. tit. Et ad rōnes ibi factas ī cōtrariū r̄ndet. Sed meo iudicio eius decisio uera est in peculio ꝓfectitio. Illud. n. non est filii, sed p̄ris. l. certum. C. fam. erc. & ideo non uenit in confiscatione bonorū filii. Item est uera in peculio aduentitio. Illud. n. non est proprie, & uere filii cum illius nō habeat administrationem. l. fin. §. filiis aūt. C. de bonis quæ lib. & ideo sicut nō pōt alienare cōtrahendo minus pōt delinquēdo, & ad dcm̄. Cyn. post Iacob. de Arct. in l. si quis in tantā. C. unde ui. & ad iura. & ad rōnes factas in contrarium. R̄n̄ ut per Bart. ubi supra nec obst. qd̄ not. ꝑ Guil. in Spec. de stat. monac. uers. 5. quęritur, qa si illud dcm̄ uerū est, loqtur in eo qui intrauit religionem non aūt in cōdemnato. pro quo ēt uide qd̄ not. Bal. in l. 3. C. ꝗ bon ced poss. Sed in peculio castrēsi meo iudicio eius decisio nō ꝓcedit. Est. n illud filii, & in eo habet plenam administrationē, & pater fam. reputat̄ ff ad Mac. l. 2. ergo nihil obst. qn ī publicatione bonorū suorū cōtineatur, non obst. l. si fil. qa loqtur s̄m sua t̄pa s̄m q̄ peculium illud nō trāsibat in hæredem, sed p̄r occupabat iure peculii, & ideo in publicatione non ueniebat. l. C. de bo. lib. Hodie uero in illo filius hēt p̄rem hęredē, & sic iure hæreditario pōt in aliū trāsire. ut hr̄ in l. si inf. C. de iu. del. & in auth. de hær q̄ ab int. def. & sic sublata est rō ꝑꝑ quā nō ueniebat in cōfiscatione & sic nō obst. rō Bart. nec ēt obst. qd̄ ꝑꝑ delictum filiæ pater non ꝑdat dotē. C. de rep. auth. contra si filii. Et not eod. tit. l. consensu. & per Dyn. in l. 2. §. qd̄ si in patris. ff sol. mat quia licet in ea

habet hæredem ut l.auus.de pac.dot.& plene ꝑ eũdem in l. post dotem. & l. nupta. ff. sol.matr.non tñ est filiæ sicut filii est castrẽses peculium.Est.n.dotis actio cõis patri,& filiæ,quæ põt ẽt in parte consolidari,ut eo.ti. l.2.§.1.& §.uolũtate,& ibi plene. Preterea in auth.contra si filii. non tractatur de publicatione dotis.Sed an illã perdat ꝑꝑ eius adulterium ut sic remaneat pœnes uirum,& sic non facit ad propositum,Sit ergo conclusio quod castrense peculiũ ueniat in publicatione bonorũ filii & ita reperio tenuisse Ang. in l.si filius.ff.de dam.inf.& addit rõnem qđ alias confiscatio bonorum filii nihil operaretur,quod esse non debet.l.si qñ.l.ff.de leg.1.

26 E conuerso.26. quęritur † an bannito patre,& bonis eius publicatis ueniat in publicatione peculium quod habebat filius:circa hoc uide Bart.in p̃al'eg.§.si de uectigal bus, qui expedit se unico uerbo uidelicet loquendo in condemnato ꝙ non publicetur peculium,alleg.ff.de mino.l.3.§. sed utrũ. Certe peculium castrẽse nullatenus debet intelligi publicatũ siue loquamur in patre cõdemnata siue in bannito,qa illud filii est,& à se hẽt nõ à patre ut dcm̃ est supra proxi.q. & ideo delictum patris ei nocere nõ debet. C.ne fil. ꝑ pat.ꝑ totum.& ff.de iure patro.l. diui fratres.cum simi. Peculium uero ꝓfectitiũ.licet sit paternum, tñ ex benignitate cõstõnis diui pii non publicaĩ.ut in §.sed utrum, Ad l. 1. §.merito. ff. quã.ac.de pec. est anna. Rñdeo. ut ꝑ Bar.in d.§.si de uectigalibus.Quæ rñsio est clara,uidelicet ꝙ licet fiscus teneaĩ ut successor patris,tñ recuperat id qđ soluit à filio pœnes quẽ remanet peculium.sed Bal. intelligit ꝙ ibi loquiĩ qñ ex cõdẽnatione siue bãno filius efficit sui iuris,qa tunc definit esse peculium,& ideo publicaĩ ut ipse not.in l.diximus.§.si pater.ff.de excu.tut. Sed primum uerius ꝑ d.§.sed utrum.Fortius ergo non debet publicari aduentitium licet pr̃ in illo habeat usumfructum qa filii est ipsum peculiũ. l.dum oportet.C.de bo.q lib. Et si loquimur ĩ parte cõdẽnato,tali ꝙ vsufructus extinguatur,certũ est.Si vero nõ extinguiĩ & vt in bãnito,q ut dixi supra,non perdit patriam potestatẽ,maius est dubium per d.l. usufr. sol mat.cum cõcor.de quo dicã statim in seq.q.

27 Quæro ergo 27.† Titius inter alia habebat usumfructum in fundo,fuit bannitus & eius bona fuerũt cõfiscata,An dictus vsusfructus ueniat in bonorum publicatione.Istam qõ.mouet Bart.in l.si postulauerit.§.iubet ff. de adul.& se non firmat, sed remittit ad no. ꝑ se ĩ l.si finita.§.si de uectigalibus.ff. de dã. infect.ubi in eo nihil dicit de usufructu in l. si qs in tantam.C.unde ui.uĩ in simili dicere ꝙ publicetur cõmoditas per l. vsufructu. ff. sol.mat. Vidi in quodã Bart.in l.si quis post hac.C. de bo.dam. ꝙ ipse dicit se uidisse seruari ut publicetur per d § iubet. uers. sed si usufructus.alleg.ẽt l.statius.§.fi.de iure fisc. cui concordat.l. cum pr̃.§. hæreditatem, de leg.2.Ang.in l eorũ.ff.de dam.inf.tenet cõmoditatem publicari,& ipsam durare uiuente patre.l.lex uectigali.de pig. Bald. in l.1. C. de bo. lib. dixit usumfructum non uenire in publicatione bonorũ, sed perire.ut l. corruptionem.C.de usu.Barth.de Saly.in d.l.si qs post hac.uers.si qđ ẽt in usufr.peculii aduentitii dicit ꝙ aut publicatio bonorũ facta est ex causa ꝑꝑ quam patria ptãs est deperdita & tũc vsusfructus redit ad proprietatem,qa cessat causa ꝑꝑ quam patri conceditur.s.patria ptãs,& administratio legitima ut C. de bon.quę lib.l cum oportet.§ cum aũt,& per hoc quod noc.gl.4 in fin.in l.fin.C. de sent. pas.& ibi per Cyn.in 6.q.aut patria ptãs, & administratio legitima durat,& tũc uĩ ꝙ publicetur,quasi nondum uenerit tps cõsolidãdi.Per prædicta iura dicit ipse in contrarium facit ꝙ consolidetur,& ad filium reuertatur quia si filio conceditur peculium profectitiũ ut est dictum quod est plus.quia dñium erat penes patrem quanto magis usufructus rei cuius proprietas est filii.arg.de sacr.sanct. ecclesi.auc.multomagis.Item quia hunc usum fructum siue eius proprietatem pater habet a lege usque ad tps.sed commoditates cõcessæ ad tps ex legali dispositione ei cuius bona publicantur non uult lex ad fiscum spectare ut in d.l.si quis post hac.in uers dos ẽt. Non ob.contraria quia in eis dilatio & commoditas processit ab hoĩe non à lege. & sic alia est dña inter dilationem datam ab hoĩe uel à lege.ff.de compens.l.si cũ militi, subdit tñ ibi cogitãdum esse. Et ad pd cta rñderi posse ꝙ peculium ꝓfectitium non erat in administratione patris,& quod lex si quis post hac, loquitur in ciuiliter mortuo,& sic filii sunt a ptãte liberat.. Vr ergo ẽt ipse cõcludere usũ fruc.publicari eo modo quod dcm̃ est supra.

Sed mihi uĩ dicendum ꝙ in mortuo locũ habet

hēt qđ dixit Bal.in d.l. 1.de bo.lib. In banni to aūt aut loquimur in fructuario regulari, & publicatus ītelligaē inusufructus.i.cōmo ditas p dicta iura. Aut in parte qui hēt usum fructum a lege ꝑp patriam ptātem, & tunc aut ei remiserat usumfructum ſm formā le gis cum oportet.§.ſinaūt de bon.q̄ lib.& fiſcus nihil poſſit petere, ſicut nec pn̄t hęredes quorū locū fiſcus tenet, ut l.3.ad l.Iul.de ui. Si uero ei non remiſit tunc aut bānitur tali ter ꝙ non ꝑdit patriam ptātem, & tunc oīs commoditas tranſeat in fiſcum per iura prædicta. Aut ꝑdit patriam ptātem quod qn̄ ſit dixi ſupra in 20.q.& tunc eatenus tranſeat ad fiſcū quatenus remaneret penes patrē filio patriam ptātem exeunt.ſ.medietas.ut in d.l.cum oportet.§.cum autem, ex quibus omnia prædicta ad conſonantiam reducunē.

28 Vigeſimooctauo quæritur,† uxor Titii fuit bannita, & eius bona confiſcata fuerūt. An intelligetur dos quam dederāt Titio publicata. Quæſtio hæc hr̄ in l.quinque legib. ff.de bon.dam.& ibi ex cōtentio inter gl. & Dyn.dixit.n.Dy. Quod aut maritus fecit pa ctū delucranda dote, aut nō, Primo caſu nō publicaē dos damnatæ mulieris niſi in q̄nq; caſibus ibi poſitis.ſ.qn̄ damnatur pro crimi ne læſæ maie uel per l.Iul.de ui.pub.uel ꝑp parricidiū, uel ꝑp ueneficium, uel per l.Cor. de ſica. Secūdo caſu dixit indiſtincte publica ri, ff ſol.matr.l.ſi cōſtante, §.fi.gl. aūt tenuit dotem indiſtincte nō publicari niſi in dictis q̄nq; caſibus. Et hoc tenet Iac. de Arc.in d.l. q̄nq; legib. Quod eſt uerū qn̄ damnatur con ſtantiæ matrimonio tunc ubicūq; publicanē bona, etiā dos eius intelligitur publicata, ut d.l.ſi conſtante, §.fin.& ita cōiter tenetur.

29 Sed quæro 29.† An ſi uxor Titii banniaē ob adulterium maritus. ſiue eius hęredes eo poſt bannum p̄mortuo uxori poſſent per illā ad dotem cōueniri. Hæc qō eſt ualde dubitabilis, cum tn̄ fuerim de facto cōſultus cōſi deraui hanc q.pendere a duobus. Primo, an uxor ꝑp adulteriū ꝑdat dotem. Secūdo, ſi ꝑ dit hæres uiri poſſit obiicere de adulterio. Et quidē circa primū dicēdum eſt, ꝙ ſic ut probatur in authen.ut lic.mat. & auiæ, §. qa uero.& no.C.de rei uxo.ac.§.taceat licet gl.notet cōtrarium, & nō bene in l.rei iud. §.1.ff. ſol.matr.& hoc indubitāter uerū eſt qn̄ non ſolum cōmittit adulterium, ſed ēt a uiro diſcedit fornicationis cauſa, ut extra de do.inter uir.& uxo.c.plerunque. Sed circa ſm maius eſt dubium. Vr̄.n.cōis opin. ꝙ licet uir poſſit obiicere de adulterio, nō tn̄ poſſit hoc facere hæres eius l.fin.C.de adul.& per Bart. & Bald.in d.§.1.& ꝑ Guil.in Spec.de excep. ſupra d.uer. Item quæritur, & de dona.inter uir.& uxo.§.1.uer.q̄d ſi mulier, & utrobiq;. Ioan.And.ur̄ firmare opin.in gl.in §.taceat. quam ſequūtur alii ut iam dixi.& pro hac opin.ur̄ caſus in l.fi.C.de re.don.in rōne ſui. & ff.qui, & a qui.l.ſed & ſi maritus. in fi.ſm Ray.in l.1.§.fi.ff.ad ſilia Dixi tn̄ tunc in caſu de quo quærebatur cōtrariā ſniam uerā fore ſic diſtinguens. Quod aut adulteriū eſt incognitū uiro, & tūc ſicut uir potuiſſet obiicere uxori, qn̄ ſciſſet, ita & poſſit hęres, ff.de reg.iur.l.hæredem, & l.hæreditas. Pro hoc quod hr̄ in l.ſororem.C.de his qui ut indig. & de fideicom.l.fideicommiſſ. Neceſſe tn̄ eſt ꝙ accuſet, & ꝓbet ut in d.§.quia uero ꝑalle. ſm Bar.in l.miles, §.ſocer, ff.de adul. Bald.tn̄ dicit non eſſe neceſſe accuſari, ſed pōt excipiendo, uel ciuiliter agendo cōſequi lucrum dotis, ut ſcripſit in l.cum mulier.ſolut.mat. ubi uide. Si uero adulterium uxoris eſt notū uiro, tunc aut uir eū accuſauit, & hęres proſequi poteſt cauſam ſaltem quo ad effectū perdendę dotis.C.ſi reus, uel accuſ. mor.fu. per totum Idem ſi non accuſauit, ſed accuſare inſtituit, uel nō fuit tm̄ tempus inter ſciētiam adulterii, & mortem, ꝙ accuſare potuerit. Cum.n.hæres repellatur ex eo quod uir uideatur remiſiſſe iniuriam ut in iuribus p̄dictis maxime in l.fin.de adul. In caſibus prędictis ceſſaē talis ratio. Ergo ſtat regula, ꝙ ius competens uiro trāſit in hęredē. Si uero nec accuſauit, nec accuſare potuit, tunc aut retinuit uxorē poſt ſciētiam ſicut prius, & tunc uera ſit opin.gl & Doct.de q̄bus ſupra. Cum enim ipſe mores approbauerit, hæres reprobare non pōt, ſicut nec ipſe. quod intellexit Io.eſſe uerū ſi agere uelit cōtra uxorū, ſecus ſi uelit excipere, ut ipſe not.32.q 6.c.1.& tenuit Bal.ubi ſupra quod ego non firmo pro nunc. Si uero ipſam in domo nō tenuit, tūc aut eiecit eam ꝓpria auctoritate.& dic ut hr̄ in l.conſenſu.C.de rep.& plene per Hoſt. in ſum.de adult.§.qua pœna.uer.ſed nunquid hoc fier. Si aūt eam non expulit, ſed ipſa a uiro diſceſſit fornicationis cauſa. Tunc aut crimen notorium, & idem quod ſupra, aut crimen eſt notorium, & tunc cū nulla requiratur

ratur snia ipso iure uirtute notorii dotē amisit, ut firmat gl. in c. si. extra de adul. & Io 30 q. 5. nosse in glo. ult. 28. q. 1. idolatria. Quod alibi intelligit esse uerū in casu quo cū adultero publice moret 29. q. 2. c. cuius rei caus. & 22. q 1. c. 1. & ex his patet qn uxor bannita pp adulterium perdat dotem. In casibus aūt in quibus nō perderet, an obstante alio statuto q banniti non audiantur possit per se uel per alium recuperare, dicam infra in q. 73. dum tractabo an possit iura credere.

30 Trigesimo quęro, † Bannito cuius bona confiscātur erat tpe banni delata hæreditas quam nondum adiuerat. Quid erit de hæreditate illa ueniat ne in confiscatione. Istam qōnem uidi de facto ī qua fuit determinatū q nō neniret in cōfiscatione, & inter als rōnibus infrascriptis. Primo, quia licet ex confiscatione, oīa bona, & iura quæsita in fiscū transeant ipso iure ut in successorem per l. 3 C. ad l. Iul. de ui ff. de iur. fis. l. 1. §. an bona. Non tñ repërit q trāseant iura qrendi, imò potius debet dici nō qri sicut dicimus in patre, & dño. C. de hær. inst. l. cum ppoonas, & de acqu. hęr. l. his q hæres. Secundo p ea quæ scribit Bart. in l. is pōt. ff. eo. tit. in ult. oppo. ante uer. expediti, ubi sic loquit. & p hoc dico qd istud ius adeundi non quærit alteri, ut supra dixi de filio, seruo, & monacho, & ideo dñt iura q rt hæreditas non alia non transmittitur l. una. §. in nouissimo. C de cad. tol. hæc Bar. Si igit in hæredem saltem extraneū tale ius non transit, ergo nec in fiscum bonis publicatis, ut not. per gl. & Doct. in l. 1. C. de bo. lib. Tertio sic pbatur, ius adendi non est pprie ius sed qdam facultas. ff ad leg. falc. l. precia rerum, & hr in l. licet. de iur. de ib. ergo non uenit in publicatione bonorū, maxime qa si esset ius non censentur in ius bonis sed extra bona, ut d. l. pcia rerum, ergo in generali suorū bonorū translatione non uenit, & ita in simili determinauit Bald. in l. 1. C. q admi. ad bo. pos. po. in uer. quo ad ult. Vbi ēt assignat plures alias rōnes q fiunt ad ppositum, & istud puto uerius quam id qd scripsit Cy. in l. si quis mihi, bona. §. si qs plene. ff. de acq. hær. Vbi distinguit in bannitus sit intra tps ius deliberandi, an post, qd ēt ibi tenuerant Petr. & Iac. de Rauen. Illa. n. distinctio non pōt cadere in fisco qui est simplex bonorum successor, non hęres, tam quia bānitus uiuens hęredem hrē non pōt. l. 2. de hęr, uel acc. uen. tum quia nec mortuus, qa fuerat effectus seruus pœnæ. l. qui ult. de pœ. licet in quibusdam spālr dispositis talis successio ad instar hæredis tractet. l. 2. ad l. Iul. de ui. & no. per gl. & Bar. in l. inter eos. §. fi. de fideius. Itē illa distinctio non caderet in bannito qui ēt post annū adire pōt. Item nec in suo in quo cessant. l. qm. & l. si auia. de iur delib. & ideo uera est conclusio prædicta q talis hęreditas nullo casu fisco quęratur, qd in d. §. si qs plane. tenuit gl. & ea sequit ibi Ray. reprobans Ia. de Ra. & id tenuit ibi Nic. de Nea. nec pdictis ob. qd postea adeundo fingit hæres à die mortis defuncti, & sic tpe cōfiscationis, ut l. hæres. qnq; ff de acq. hær. qa talis fictio hoc casu non attendit ut patet ex his quæ ibi no. per gl. & Bar. Cautela tñ dat q talis bānitus repudiet in cōcordia cū illo ad quē eo repudiāte deuoluit de quo fiscus cōquæri nō pōt ut l. q aūt in prin. de his quę in fraud. credi.

31 Trigesimoprimo † Bannito debebatur aliquid ex contractu uel ex ultima uoluntate sub condōne quæ post bānum, & publicatio nē bonorū purificata est, quærit an illud ius trāseant in fiscum Ista q. meo iudicio nō reperit bene determinata. tex. n. in l. si cōstāte. §. fi. ff sol. matr. fm unum intellectum facit quod sic. Ad id fortius de pac. dot. l. inter socerum. § fi. In contrarium facit l. quoties. in fi. ff. de noua. Et istam partem q non ueniat in cōfiscat. tenet Alb. in materia statutorum q 265 loquēs in substitutione, & alleg. l. substitutio ff. de acq. re. do. Bar. in d. l. si constante in fi. arguit pro, & contra in l. quoties. de noua. ut tenere q in cōfiscatione nō ueniat. & ibi Ang. clarius idem tenet dicens ibi esse casum q in confiscatione bonorū nō ueniāt iura cōditionalia, & idem firmat in l. tutoris. C. ad l. Iul. de ui & allegat gl. quæ hoc dicit ī l. non ad ea. ff. de cond. & dem. Bald. in l. 1. C. de bo. libe. se non firmat sed alleg. pro, & contra dicta iura. Mihi aūt ut q dicta iura loquūtur in diuersis casibus. Nam l. quoties, loquitur in dānato qui ueniebat sub condōne obligandus, & ideo cum tpe obligationis non reperietur persona habilis ad obligandū se, saltem ex contractu iuris ciuilis non fuit purificata obligatio, & sic fiscus ex psona dānati teneri non potuit. Et uide iura quæ allegabo infra in ult. tpe parte 2. q. 6. lex aūt inter socerum. §. fin. loquitur econtrario qn psona fuit damnata cui debebat qri, & ideo ibi

uidetur

uidetur casus q iura conditionalia ueniāt in publicatione bonorū. Sed puto cōtrarium p gl. in d. l. non ad ea, & per ea quę dixi supra q. proxi. & q. 18. ad l. inter socerum §. fin. rñ. quod ibi ius fuit natū passiue cōtra uirū, & sic illa actio erat in rerū natura. Aut ergo ille patet fuerat deportatus, & licet ei quæsita fuissent, tñ fiscus eo postea nālr mortuo ageret, ut l. 2. C. de bo. dā. Aut statim fuit mortuus, & fiscus aget nō iure cōfiscationis, sed iure occupationis bonorū uacātiā gdqd ibi dicat gl. & istud non pōt hre locum in bannito qui ut infra dicetur hac eadem parte q. 1. potesthabere hæredem in postea quęsitis.

32 Trigesimosecundo quæro, † An banniti prædicti quorū bona publicantur perdant iura patronatus, hęc qō bimembris est, & ideo dico aut loquimur in iure patronatus libertorū de quo ff. de iur. patr. per totum, & tūc serua qđ dr in l. 1. C. de bo. lib. In his. n. quæ transeunt in hæredem extraneum priuat bānitus & transeunt in fiscum. In aliis aūt remanet patronus, ut ibi, Si uero loquimur in iure patronatus ecclesiarum sciēdum qđ gl. mouet, & non determinat. 11. q. 7. filius. Sed gl. in clem. pastoralis. de re iud. super uer bo subiecte. uř tenere q tale ius in fiscum non transeat, & hoc tenet Arch. in d. c. filiis, & est uerum. Nam licet transeant. in hæredē extraneū, ut not. in clem. si plures de iure pa. & 16. q. 7. considerandū tñ quia illud ius laicus hēt ab ecclesia statutū sine snīa cōfiscātis ille nō pōt auferre de iure patr. c. 1. & 3. & istud ĩdistincte tenet Bal. in d. l. 1. de bo. liber. & hæc pars placuit Ant. de But. in d. cle. pastor. reprobata opi. Bart. Brix. in d. c. filiis, ut in d. cle. plene p eum qđ intelligit uerū siue principalr ueniat publicatio bonorū siue accessorie ad delictum, qa sup spūalibus nec princi. palr nec secundario iudicat laicus extra de ord. cogn. c. tuā. Dixit tñ ibi not. q hoc est uerū qñ publicatio fit uirtute statuti. Tunc. n. hoc non pōt facere statutū de cōst. c. ecclesia S. Mariæ, sed si publicatio fieret de iure cōi dicit q licet ex cōfiscatione facta p iudicē secularē non pderet ius patronatus, posset tñ eps. declarare delictū, & illud ius cōfiscare fisco ecclesię. Et erit effectus q ius patronatus extinguetur, & illa ecclesia remanebit libera sub epi ptāte. Allegat qđ not. Arch. in d c. cōsiderādum. Quod ultimum uř mihi nō tolerabile. Non enim habet eps cognitionem criminum ciuilium in laicum. Item cū semel in illo loco sit cognitum amplius cognosci non pōt. l. licet. § pe. fi. nau. cau. stab. & ideo hoc ultimum maxime canonistis relinquař.

33 Trigesimotertio quæritur, † An bannito filiosfamilias, & bonis eius publicatus pr teneař tradere fisco legitimam. Rñdeo, q non, qa uiuo patre filius uere nullū ius habet in legitima ut hr. ff. de lib. leg. post emācipationem, & per Bart. in l. fi. ff. de lib. agno. & in l. fi. C. de pac. & hr in auth. si qua mulier. C. de sac. san. eccl Et si diceretur illa iura loquūtur in aliis qb. nō debetur de necessitate legitima, sed legitima est debita, ut l. cū rō de bonis dān. & qđ no. ĩ l. 2. C. de iuris, & fact. ign. Rñdeř, & ēt nō obstaret qa deberetur sub cōditione si pmoriatur pr, & ideo in publicatione non uenit, ut dixi supra q. 29. & 30. Pro hoc uř casus in lege, & si condemnatus. ff. de noxali, quæ ad hoc allegatur. Facit etiam l. si qua pœna. de his qui sunt sui uel alie. iur. & ita determinat Guil. ubi refert opin. in Spe. de sen. exec. §. sequitur uersi. si filiusf. ubi uide per Ray. in d. l. si qua. licet tamen ita sit de iure, sunt in aliquibus partibus Italiæ statuta contra hoc disponentia quæ suis locis seruanda sunt, ut l. oēs populi, de iust. & iur.

34 Trigesimoquarto quæro, † Stante statuto q pr teneatur assignare fisco legitimam pro filio delinquēte, filius fuit ex cōtumacia bānitus, & eius bona fuerunt publicata, quęritur an pater teneatur fisco legitimā dicti filii assignare. Dyn. & Ray. & dixerūt q nō. l. 1. ff. qñ ex fac. tu. p illum text. ad idē. l. 1. C. de iur. fis. ſm 2. lect. & idē tenuit Alb. in q. statutor. q. 257. & alleg. l. 1. de in lit. iur. cum conc. Idem tenuit Bar. disputando, & effectū disputationis nisi posuit ĩ lec. in l. cū filius. in prin. de uer. obl. & allegat ultra pdicta primo l. eius qui delatorem. ff. de iur. fis. ubi ficta cōfessio ex cōtumacia introducta nō egreditur personā contumacis. Allegat ēt. l. q repudiātis in fi de inoff. testa. l. de euict. l. si ideo. C. de pign. l. pses. In qb. habetur q ubi alias snīa lata cōtra unū piudicat alteri nō hēt locū qñ fertur ex cōtumacia ēt illo sciēte. Allegat ēt no. p Cy. ĩ siřl ĩ l. si qñ. C. unde vi. de qua ibi plene uide ubi examinat qñ statutū aliter loqueretur, q cū p eū plene declarētur alr nō psequor. Vnum not. q dcm statutū loquens in patre non hēt locū in auo ſm Dy. & Ray. in l. lege Iul. §. hoc c. p illū text. ff. de rit. nup.

95 Trigesimoquinto quæritur † Pone q statutum taliter loquatur q pr ēt pro filio bannito nedum aliter cōuicto. & condēnato teneatur assignare fisco legitimā. Cōtingit q filius deliqt in chal. Ian. Accusatur in chal. Martii bannitur in chal. Aug. interim augeť, & minuiť legitima qritur qđ tps debeat inspici. An delicti. An accusationis. An snię, qō est subtilis, & fuit ab olim disputata p Ia. Vicentinum ut refert Alb. in qō. statut. 259. q. & ibi arguit ad utranq; partem multum diffuse, sed tangam aliqua. & bř. Primo arguit, q inspiciatur tps delicti. l. 1. in fi. ff. de pœ. Secundo, qa executio debeť iure obligationis ergo inspiciť tps delicti quo insurgit obligatio. l. fundum cor. de noua. iuncta. l. oēm. de iud. Tertio, qa patrimonium habebat certā formam à tpe delicti, ergo illud tps inspiciť. l. 2. in fin. ad l. Aquil. C. de imp. lucr. descr. l. 1. in fin. cum sim. Ad idem adducit. l. iniuriarum æstimatio, de iniur. de ser. cor. l. doli. §. fi. de iud. l. si filius. Secūdo, arguit, q īspiciať tps accusationis. Primo, ad obligandum patrē requiritur scriptura, qa ante non tenetur quā sit cōuictus filius, l. liber. §. 1. ad munic. C. de decur. l. lib. 10. sed in ea requiritur scriptura. C. de accus. l. in causis, & ff. eo. ti. l. libellorū, ergo illud tps inspiciť. C. de fi. instr. l. cōtractus. Secundo ad idē pr teneť ut fideiussor filii l. cum filius. in princip. de uerb. obl. con cōcor. sed mora principalis nocet fideiussori & tps moræ inspicitur. l. mora, de uerb. obl. si cer. pe. l. uinum quę mora cōtrahiť p īterpellationē. ff. de usu. mora, ergo, &c. Tertia, qa administrationem bonorū pdit illi q pp delictum teneť accusatione porrecta non ante l. auferť. § in reatu ff. de iur. fis. & ff. de bono. dam. l. cū rō. & sic patet q ante accusationē non debet inspici ęstimatio sed accusationis tpe, & ita uř tenuisse gl. ſm eum in l. chyrographis. in fi. ff. de admi. tu. licet uideať tenere contrarium in l. ex iudiciorū de accus. Tertio, principalř arguit, q inspiciať tps sniæ. Primo probat. ff. de rei uen. l. si hoiem. §. Iulianus. de eden. l. ubi, de triti. l. pen. & l. 3. § in hac. ff. cōmo. Secūdo, probat à natura cōtrarium. l. fin. in fi. de leg. 3. Sed si bona tpe snię reperiatur sine culpa diminuta illorū nō fiet ęstimatio, qa pr teneť respectu certorū bonorum. l. si ex legati causa de uerb. obl. C. de iur. emphy. l. 1. & de leg. 1. l. Titiæ textores cū si. Tertio, quia obligatio alicuius ex mora alterius non crescit de in lit. iur. l. 1. cum concor. licet ergo æstimatio fuerit maior ante sniam illud non attenditur in patris præiudicium qui in nulla fuit mora ante sniam. l. lecta si cer. pe. & p hac parte allegat casū. in l. post contractum. ff. de dona. & C. de bo. dam. l. si quis post hac. Finalř soluēdo determinat qđ aut bona patris tpe snie reperiuntur aucta aut diminuta primo casu sniæ tps est inspiciendū quasi illud augmentū non bonis patris sed filii adnotauerit. l. in suis, de lib. & posth. & quasi a filio in fiscū deueniāt occultato uno actu de dona. inter uir. & uxo. l. 3. ī fi. & qa tpe sniæ cēsetur mortuus quo casu succedit fiscus ī oē ius suū. C. ad l. Iul. de ui. l. 3. p. so. l. uerū, §. fin, cum si. Pro ista parte allegat cum. ff. de test. l. eius qui. §. 1. ad argumēta in contrariū facta rńdet. Primo ad primū, q inspiciatur tps delicti rńdet, illud uerū iure certa, & speciali nox in patrimonio qđ est uniuersitas, allegat de peti. hær. l. 4. & l. si quo casu de pec. l. quæsitum, & l. quoties. nō ob. ſm qđ a primordio, &c. qa quædam est forma naturalis, & ī illa loquūtur iura ī contrariū allegata. Quædā est forma accidentalis, & in illa inspicitur tps sniæ, ut d. l. qsitū. Non ob. tertium argm quia oīa illa iura loquūtur qn tractatur de ęstimatione rei ī qua delictum est commissum, & sic non faciunt ad ppositum. Non ob. quartum quia non ex scriptura pr obligatur, imò delicto filii quid declaratur per sniam unde snia non de nouo obligat sed absolutionē declarat. l. adeo §. cum qs de acq. re do. cū si. Præterea argm. nō cōcludit qa ubi obligatio ex scriptura oritur, nō oritur anteq̄ illa sit pfecta, & cōsummata, ut d. l. cōtractus, ergo in pposito requiritur snia anteq̄ res non dř pfecta, ut l. 1. de re iud. Non ob. quintum quia hic nullam est dare moram ante sniam quo ad bona, quia ante illam a nullo petuntur. Non ob. ultimū q sit interdicta administratio, quia illud nō impedit augmētum. Secundo casu, qn bona sunt diminuta concludit q aut præter factū patris, aut pp factum eius. Primo casu puta quia casu fortuito mortua sunt animalia, & tunc saltē ope. exceptionis liberatur, ar. d. l. 1. C. de iu. emphy. & in auth. de æqua. d. §. qa uero. Secundo casu cōcludit patrē nō teneri nisi ad bona quæ erant tpe sniæ, quia cū sit dńs rerum suarum, administrationem non perdit, nec ab ea culpa est exigenda licet pp

delictum

delictum filius ad certam pęnam teneatur. l. etiam. §. 1. sol. matr. & qui, & a qui. l. qsitum. Quod dicit uerū nisi fuerit in lata culpa, qa illa æquiparatur dolo. ff. depos. l. quod Nerua non aūt fuit in lata culpa si scienter alienauit. & in causam necessariam puta in alimētis &c. ff fam. erc. l. alienationes. de in rē uer. l. 1 § 1. de sol l. reo. In dubio aūt aut alienauit tpe quo potuit suspicari de fisco. Et tunc uī dolo facere alias non. ff de pac. l. summa cū rōne, qui & a qui. l. si maritus. in fin. cum si. Ad l. post cōtractum respondet ut ibi p Ia. de Are. & alios. Credo decisionem uerā maxima qn̄ statutum obligat prēm pro filio cōdēnato, qa expresse ad illud se refert. l. si ita ff. de auro, & arg. leg. Et ex prædictis patet, ꝙ si tpe delicti pr̄ habebat quatuor filios, tpe sniæ habet quinq; legitima erit semis. Et ecōtra si habebat quinq; & tpe sniæ unus erat mortuus, legitima erit tertia ƒm not. in l. cū quæritur, & auth. nouissima. C. de inoff. test.

36 Vidi supra qōne 33. ꝙ† pater nullo exn̄te statuto non tenetur dare fisco legitimam filii banniti. Quęro 36. An saltem teneatur ei dare illud quod tenetur dare filio. pro alimētis. Ista qō uī magis dubitabilis, quia istud est filio debitum. l. si quis a liberis, p totū. ff. de li. agn. Sed dic quod non ƒm Guil. in Spec. de exec. sent. §. sequitur uer. quid si filius, ubi plene uide. Probatur etiam ex his quæ dixi supra in quæst. 18. ubi etiam uide.

37 Trigesimoseptimo quæritur, † An bannitus perdat ius succedendi ab intestato. In hoc cōiter dicitᷣ, ꝙ aut uult succedere de iure cōi, & pōt, qa iura ciuilia non pdit ut dcm̄ est supra in q. 5. Aut uult succedere de spāli iure statutorū ciuitatis a qua est bānitus, puta quia statutum dicit ꝙ agnati pferantur cognatis uel masculus fęminę. & nō potest. qa perdit iura suę ciuitatis, ut ibidem dcm̄ st. Et in hoc cōcordant oēs uno excepto ex his quos uideram. s. Barth. de Saly. in sua disputatione ubi non probat id. quod dicit, & ideo sequor cōmunē op. Bar. in d disputatio. Guil. Dyn. & Cyn. & aliorū in l. si qua pœna. ff. de his q sunt sui. uel alie. iur. & Bald. in l. 1. C. de hær. inst. Primum aūt membrū uerū est qn̄ ius cōe ƒm qđ uellet succedere non est correctum a statutis suæ ciuitatis a qua bānitus est. puta qa est cognatus pximior uult excludere agnatum ulteriorē ex forma iuris cōis, dico ꝙ nō pōt, quia ut dcm̄ est in qō. palle. statuta in sui odium disponentia non tollitᷣ per bānum, sed solū disponentia in sui fauorē, & ideo si ipse est agnatus, & ex forma statuti uult excludere proximiorē cognatū, uel sororem a successione fratris. uel patris non pōt per pdicta. De quo ēt per Bar. in l. 3. §. filium. ff. de cōtratab. & in l. 1 §. si pater. ff. de cōiun. cū eman. li. eius, & in l. 2. in fi. ad Tert.

38 Trigesimooctauo quęro, † An possit succedere ex testō omissis sup̄fluis. Hæc qō pendet a præmissis, & maxime in d q. 5. tractatᷣ, per Cyn. in l. 1. de hæres. inst. & hr̄ in l. 1. C. de req. re. Sed cō clusio Bar. in d. disput. quem sequuntur oēs, quod aut testm̄ est ualidum de iure ciuili nullo statutorū auxilio requisito, & potest hæres institui, & hæreditatē adibit, & fisco non q̄retur. qa non perdit ea quę sunt de iure ciuili, ut dcm̄ est. Si uero testm̄ non tenet de iure ciuili, sed solum ex forma statuti, ut puta quia factum coram duobus testibus, ut Venetiis, uel per filiumfa. ex forma statuti, tunc ipso iure capere non poterit sed remanebit uenientibus ab intestato coniunctis, uel substitutis, C. de cad. toll. l. 1. §. 1. a & 2. & habetur in d. l. 1. C. de hæred inst.

39 Postq̄ uidimus† ꝙ bānitus etiam cuius bona publicantur potest acquirere bona, & qđ in publicatione non ueniunt 39. quæro. An saltem possit fiscus ei talia bona auferre ut ab indigno per regulam. l. Lucius. ff. de iur. fisc. Bar. sub dubio forte in l. 1. de hęred. inst. dixit. ꝙ sic, sed ibi dicit Bal. ꝙ non, quia nemo est indignus nisi in casibus expressis a iure. Et ꝙ qs sit in tali casu debet pbari p allegātē ff. de pb. l. ab ea parte, qđ est uerū, nisi a statuto aliud disponatᷣ. Pōt. n. aggrauare pęnas, & cōtumaciā. l. sed si p ptorē. §. sed si dū ff. q. ex cau. ma. & ff. de pœ. l. releg. cum sim.

40 Vlterius, & sic 40. quærit† bannitus erat tutor cuiusdā pupilli, aut legitimus, aut datiuus, aut testamentarius, quæritur an pdat tutelā. Bar. in l. si sine hærede. §. fi. ff. de. adm. tut. uidetᷣ dicere, ꝙ aut pdit bona, & tunc pdat tutelam, alias non per nota. in d. §. releg. Alb. aūt ubi supra. s. in parte ult. q. 14. dixit, ꝙ aut perdit ciuitatem, & tūc desinat esse tutos. Aut non. & tunc tutor remaneat. Ad primum allegat, inst. qui. mo. tu. fin. §. sed, & capitis C. q. pe. tut. l. in locū qn̄ tu. ha. l. licet & quod ibi not. & qđ not. per Azo. in sum. eotit. §. quid si decesserit, & qa talis bānitus uī reputari pro mortuo. l. si necem. §. si dep. ff. de

de bon.lib.& de tutel.l.si quis auth. & quod ibi no. Ad secundum allegat de condi. & de mon.l.interdicit.& qđ ibi no. Puto dicendũ ꝙ si ei nõ erat decreta administratio ad modo ei decernenda non sit, et si esset testamentarius.ff.de cõfir.tut.l.in cõfirmãdo.cum ibi not. Si aũt erat ei decreta cum ad sui odiũ remaneat tutor, ut dicam infra 44.q.non finit tutela qn teneat actione tutelę et ꝑ cõtingentibus post bannum ꝑ ea q ibi dicam. Poterit tñ a tutela remoueri, arg.ff.de solu.l.si cum Cora.& l.cum qs ff.de tut.& rat.distr.l.si tutor rep. Quæ intelligo si est bannitus a loco in quo hẽt tutelam gerere. Si aũt banniat ab alio loco tunc putarem posse sustineri distinctionem Bart.an ꝑdat bona, an nõ, & an habeat bona aliqua in loco in quo tutelam gerat q in cõfiscatione non ueniãt de quo dixi supra.qõ.17. Vbi aũt dixi tutelã non ꝑdere non obstat q đ efficiat infamis interdum ex banno ut dicã infra in q 48 qa ꝑ ꝑ infamiã non repell a tutela l.1.§.sed est æquissimũ. & §.fi.ff.de postu.& ꝑ Azo in sum de inf ex prædictis patet ꝙ ubi tutela finitur deuenit ad legitimum, ubi nõ finitur sed remouetur ut suspectus peruenitur ad datiuum. Et idem si esset bannitus ad tempus ut hæc probant in d.l.licet, in l.1.& 2.ff. de legi.tut.& in l.si quis sub cõditione.cum ibi no ff.de testa.tu.

41 Quadragesimoprimo q̃ro. †An desinat esse executor testamenti. dixit Ray ꝙ non, qa illud est merum factum, ut ipse not.in l.ex facto §.si qs rogatus.ff.ad Treb. quod intelligit Bal. uerum quantum ad actus nudi ministerii, s.ad electionem uel declarationem aliq̃ faciendam, ut ipse no.in l.id qđ pauperibus, C.de episc.& cle.& idem qđ Rayn.dicit Alb. ubi supra.s.in parte bannitorum q.101.& allegat no.in l.si uictum.ff.de re iud. Hoc et ur sentire Bar.in l.cum pater §.hæreditatem.de leg.2.ubi dr ꝙ excõicatus potest eligere. Aduertendum tñ puto ꝙ si in executione debe rent aliqui citari fm ea quæ habentur in l.si quis arbitratu de uerb.obl & in l. Theopompus.de do.præleg.& ille nõ moraret in loco in quo debet fieri citatio,& executio, non posset executionem facere l.si dies. §.si cum arbiter, cum ibi no.ff.de arbi.& sic licet de iure executor esse non desinat, tñ si ad locum non accederet effectiue executione priuaretur. Si aũt nulla citatio requiritur credo uera esse quæ dicta sunt supra per Rayn.& Bald.

42 Quadragesimosecundo quæro, †An desinat esse arbitrator. Bar.ꝙ non in d.§.hæreditatem.& l.cum pater.de leg.2.per eadem iura. Idem Alber. ubi supra remisi proxima q. allegat l.iudęi, C.de iudæ.licet in cõtrarium allegat l.uerba.& l.quod attinet.de reg.iur. & non respondet, sed dic ꝙ non obst. ut patet ex his quæ dicta sunt supra q.5.

43 Quadragesimotertio quæro, †an possit esse arbiter Guil.in Spe.de arb.§.differt.uer. quid de bãnito dixit quod sic, si bona eius publicata nõ sunt ar.ff.de testi.l.1.alias secus ꝑ no.in §.relegati.& in l.siue hęrede.§.fi.ff. de admi.tut.& idẽ Guid.de Suza.in l pedius ff.de arb. Tu dic ꝙ quia nunq̃ æquiparatur deportato siue perdat bona siue non ut dixi supra q.4.semper poterit eligi in arbitrium et si sit infamis, ut d.l.pedius. Quod Ang.in sua disputatione de qua ibi in 5.qõ. mentionem feci.dixit esse uerũ nisi qñ compromissum fieret in eum fm formam statuti suæ ciuitatis per ea q dixi ubi plene uide in d.5.q.

44 Quadragesimoquarto quæro† Titius satis diues sumpsit uxorem,& ab ea recepit dotem cum ꝑmissionibus cõsuetis, deinde bannitus est. Quęritur an uxor possit petere sibi dotem consignari ꝑ l.si cõstante.uel ꝑ l.ubi ad hęc.ff sol.mat.& C.de iur.do.uel per § illud.in auth.a qua.do.col.7.in hac q.post aliquas alle.circa id cui æquiparetur bannitus. Bar.in l.si cõstante, in 5.q.1.qõ.is cõcludit ꝙ si oĩa bona publicãtur, nulla est dubitatio. Põt.n.tunc petere ꝑ remedium l.si cõstante idem et dicit si pars bonorũ est publicata l.si marito.eod.tit. Si uero retinet oĩa bona sed exulare cog t, tunc qa cepit uti male substantia sua põt petere consignationem per d §.illud, quod et ur tenere Guil.in Spec.de dona. inter uir.& uxo.§.ult.uers.q d si uir.& gl.& Bald.in l.2 ff.sol.matri.in princ. Sed hoc ultimum intelligo in bannito personalr uel in tanta quantitate qđ dici possit eum male cępisse.l.ꝑ ꝑ litem de execu.tu. Si uero sit bannitus in parua quantitate, puta in 200.libr.& hẽt magnam substantiam, tunc licet non soluat uel qa nõ uult, uel qa est absens ignorat nõ puto tale qd cõsiderãdum, arg.ff.de in integ.resti.l.scio.cum ibi no. In his.n.quæ sunt contra regularem dispõnem de minimis nõ curamus, ut ibi plene hr. Dic tñ q ubi petat consignationem tenetur uiuum alere ex fructibus dotalibus ut hr ubi supra. Sed tũc dubita-

bitatur an ipsa uxor cogatur eũ sequi si uult ꝙ ipsa uadat cum eo quo uadit. In quo Alb. cum Olof disputando tenuit, ꝙ non, arg. ff. de annu. leg. l. Mæuia. §. fin. & sequit̃ Bal. in l. si cum dotem. §. si maritus. ff. sol. m. t. Qđ in telligo uerũ nisi possit ita honeste uiuere cũ eo quo uult eam ducere sicut in priori loco, ꝑ ea q̃ hn̄r in §. transgred. in l. si cum dotem. de oper. liber. l. sicut. & in l. 2. ff. de rit. nupt.

45 Quadragesimoquinto quæritur† an bannitus ta is desinat esse ciuis suæ ciuitatis à qua bannitus est. Bar. in l. fi. de leg. per illum tex. dicit, ꝙ sic, si est talis ex bannitus ꝙ possit offendi impune, & dr̃ hostis suæ ciuitatis, ut l. amissione. §. q deficiunt. ff. de cap. dimi. & idẽ dicit si est talis q sit ꝓhibitus receptari arg. eius quod dr̃ de eo cui est interdictum aquæ, & igni & Et ideo dixit Bald. in l. sed, & milites. §. sed ignominia. ff. de excusatio. tut. ꝙ si fit ꝓclama ꝙ quilibet teneaẽ ire ad exercitum sub certa pœna, non cõprehendit bannitus, q̃a non est ciuis, q̃ non est bona rõ, ut infra diceẽ. Dcm̃ tñ in se uerũ est, q̃a non intellr̃ de hostibus. Sed pro declaratione huius q̃õnis est sciendum ꝙ Vgolinus de Fontana Parmẽsis disputauit q̃õnem in his terminis. Quidam Mediolanensis fuit bannitus de Mediolano, iuit ad habitandum in ciuitate Vercellis ubi erat statutum ꝙ offendens Mediolanensem puniret in centum. Quidam combussit domum hi bãniti de Mediol. quam habebat Vercellis. q̃siuit an talis offendens dicaẽ offendisse Mediolanensem, ut sic non pœna incendiarii de iure cõi de qua in l. data opera. C. q acc. non pos. sed centum librarum uirtute dicti statuti tñ ueniat puniendus, & eam retulit Alb. ubi supra q. 66. Et q̃a instat plurimum in eo cui ęquiparetur bãnitus de quo fuit supra q. 4. Nõ instabo in sui allegationibus & cõcludit ꝙ offendens non possit uti beneficio dicti statuti q̃a ad hoc ut dicaẽ Mediolanensis non sufficit sola origo, sed requirit̃ ꝙ sibi non sit interdictum domiciliũ, alleg. de uer. sig. l. ꝓuinciales, & reprobat gl. ibi positam q̃ incipit duntaxat, q̃a ẽm ea nulla fuisset dubitatio illius l. ꝑ l. 2. & l. incola. ff. ad muni. quam dicit determinare q̃õnem intelligendo ipsam ꝓut iacet. Pro hoc allegat. eo. tit. l. mun. & l. mutius. in fi. ff de uer. sig. de adop. l. in adoptionem, & de inco. l. ciues. lib. 10. & sic in effectu cõc. cũ Bar. ĩ aliquo. in alio aũt tenet; cõtrarium. Sufficit. n. ad effectũ perdendi ciu l t item ꝙ ibi stare nõ possit Puto in hac q. gñ̄ali an ꝑdat ciuilitatem dicẽdum ut dcm̃ est supra in q. 5. maxime uidelicet, ꝙ quantum ꝑtinet ad sui fauorẽ ꝑdat ciuilitatem, quantum uero ad sui odium illã nõ perdit maxime si est ciuis origine, sunt. n. de iure gentiũ distinctæ gẽtes, & sic ciuilitates ordinatæ. ff. de iureiur. l. ex hoc iure. qđ ius supra cõclusus est talis bãnitus nõ ꝑdere. Et iõ puto in ꝓposita spãli q̃õne tenendũ ꝙ si talis Mediolanẽsis bãnitus erat effectus incola Vercellis, uera sit decisio supradicta, q̃a statu tũ odiosum nõ hẽt locũ in casu mixto, ꝑ no. ĩ l. 2. de uer. obl. Si aũt non erat incola Vercellis, puto talẽ offendẽtẽ potuisse uti beneficio dicti statuti, q̃a ille sui odio remãsit mediolanẽsis, licet nõ sui fauore ut ĩ iurib. ĩ cõtrariũ allegatis. Et uide q̃ dicã in duab. ꝓximis qõ.

Viso quod ad sui odiũ bannitus remanet 46 ciuis. Quæro quadragesimosexto. † An possit in loco à quo est bãnitus collectari, ut sic ad numera teneaẽ. vr̃. n. ꝙ sic, postq̃ subditus remanet. l. rescripto §. fi. ff de mu. & ho. cum si. Sed dic ẽm Bar. & alios in l. inter quos. §. damni. ff. de dam. infe. ꝙ aut perdit bona, q̃a in fiscum transierunt, & tunc non põt collectari. Hẽt. n. fiscus res ꝑ q̃bus imponebatur collecta, ergo soluere nõ teneẽ, sicut nec emphyteuta cogiẽ soluere canonẽ si res emphyteutica ad dñm ꝑuenit l. 2. C. de iur. emph. Si uero in fiscum bona non ꝑuenerunt cum sit capax obligationis passiue l. tutelas. circa fi. ff. de cap. dim. põt collectari, licet fructus ex suis rebus sua culpa non ꝑcipiat, ar. eius qđ hr̃ in l. 1. C. de nat. lib. & l. dãnum qđ qs. de reg. iur. facit. ff. ad munic. l. incola. Iã primũ membrum debet intelligi, & ita credendũ est doctores intellexisse ꝑ bonis q̃ habebat tꝑe banni. pro bonis aũt q̃ postea q̃sisset sine dubio collectari posset, quia ut dictũ est supra prox. q. ciuis siue incola remanet, ergo, & c ut d. l. rescripto in fi. Et hoc est uerum si illa bona nouiter acquisita sunt in territorio suę ciuitatis a qua bãnitus est. Si aũt alibi sita sunt dubiũ est ꝙ gñ̄alr̃ in aliis non bãnitis examinaẽ. uidelicet an in loco domicilii possit q̃s collectari ꝑ bonis alibi sitis, de quo ꝑ Bart. in l. 1. C. de mul. & in quo loco & in d. l. resc. in fi. in quo cõiter dr̃ ꝙ sic ẽt si alibi domicilium acquisierit, ut hr̃ in addi. Spec. in titu. de censi. §. nũc dicendum. uer. sed pone reg. ubi Ioan. Andr. refert decisionem quã habuit ab Old.

Old. licet eum non nomine, vt patet in eius cõsiliis, cõs. 171. licet aũt teneat ad onera patrimonialia, ad personalia nõ tenet. ut in §. q deficiunt ſm Bal. in l. sed & mil. §. sed ign. ff. de exc. tu ꝙ ẽt eadem rõne uerum erit in muneribus mixtis, ut si dicatur ꝙ quilibet uadat cum equo. Vide supra in princ. 1. q.

47 Quadragesimoseptimo quæro,† An talis bannitus possit capi pro represaliis cõcessis contra ciuitatem suã, & ei eius. Ista q. multa requireret q̃ huic tractatui nõ conueniunt. Et ideo ac ẽt, quia hr̃ tractatus Bart. qui cõiter hr̃, br̃ me expediens, & addens aliqua his quæ in hac qõ. dixit Bart. in l. prouinc. ff. de uerb sig. ubi conclusit capi non posse rõnib. & iurib. allegatis Concludo, ꝙ aut erat bannitus tpe quo iustitia fuit denegata. Et sic tpe quo fuit cõmissa causa concedendi repsalias, & capi non põt, ut ibi per Bart. quod intelligo si bona perdidit, & munera nõ subibat. Si aũt munera subibat, tunc puto idem ꝙ in sequenti membro ꝓ ea quæ not. Bart. in tract represaliarũ, in 6. q princ. q. 2 Si aũt tunc nõ erat bannitus cõtra ipsum poterũt exerceri qa ciuis est ad sui odiũ, ut dcm̃ fuit supra proximis qõnibus, & quia non debet ex pœna præmium reportare. l. siue hered. ff. de neg. gest. Cetera uide ubi supra, & per Ioã. And. in c. 1. de iniur. & dã. da. lib. 6. & in mercuria lib. in c. nõ debet, de reg. iu eo. lib.

48 Quadragesimooctauo quero,† An bannitus possit petere alimenta ab illis à quibus ante bannũ ali debebat, & an illi alere teneãtur, tex. uĩr quod sic, in l. munus, §. manẽte ff. de iur. do. Et ita tenet Bart. in uxore ꝙ debeat alere uirũ bãnitum in l. si cõstante, in prin. ff. sol. mat. & in filio quod debeat alere prẽm bãnitum in l. si quis à liberis. §. 1. ff. de lib. agn. all. in auth. de inc. nup. §. si uero cõtigerit, & ibi nõ in gl. q̃ dicit ꝙ alet eũ mittendo sibi necessaria, in auth. ut cũ de app. cog. §. si uero unum de pdictis, & idẽ tenet Ray. in prẽ, ꝙ teneatur alere filium bannitũ ꝓ d. §. si uero, & ut ipse not. in l. si quis à liberis, uers. utrũ. In contrariũ facit, qa cum sit hostis ciuitatis licitũ est cuiq; ẽt filio cũ occidere. ff. de relig. l. minime, ergo põt ei alimenta deneg. ff. de lib agn. l. nec. & ad l. Cor. de sic. l. nihil. Præterea cõtra pdicta, & pro hac parte, uĩr hodie casus in 10, coll. de pact. ten. & eius uiol. c. 1. ubi Bal dicit filium non dẽre alere prẽm bannitum, & hoc ibi esse introductum de nouo. & idẽ dicit Ang. in bannito qui sit effectus hostis ciuitatis suę alias dicit primam partem uerã in præall. §. si uero. de inc. nop. uñ sumit auth. inc. C. de inc. nup. Sed ego sto in prima opin. licet. n. bãnitus sit, nihilominus pr̃ est, ut dicit tex in d. §. si uero, ꝓ hoc ff. de cap. dim. l. eas oblat. & l. legatum, & de his quæ ꝓ non scrip. ha. l. si in metallũ, cum si. Non obst. l. min. quia lex illa loqtur in parte cõtra pr̃iam ueniẽte, & sic ĩ faciendo cõtra ipsã delinquentẽ, licet ergo alias deliquerit, & uenire neglexerit, ꝓꝓ qđ pr̃ia eum hostem iudicauerit, non tñ licet filio eum interficere si cõtra patriã nõ uenit, de quo dicam infra parte prox. huius tpis, q. 10. Non obst. c. 1. de pace ten. qa ibi ponitur casus specialis qui ad cõsequentias trahi nõ debet l. ius singulare, & l. qđ uero contra. ff. de legib. Pro hoc qa filius tenet alere prẽm excõicatum, ut hr̃ in c. sacris, de sent. excõ. Imò ẽt hæreticum ut no. 86. dist. non satis, & ibi firmat Arch. & Host. in sum. de temp. ord. & pro hoc facit quod hr̃ in l. qui cum uno. §. fi. ff. de re mil. & ibi Ray. dixit per illũ tex. quod filio existente in religione licet illam exire pro alendo patrem, ad quod ẽt allegat Th. de Aq ut ipse dicit in d. uer. utrũ.

49 Quadragesimonono quæritur.† An tales banniti perdant famam, & sic an efficiãtur infames. Et hæc qõ in gñe sic formata cõsistit in pluribꝰ. Primo in cã s. ex qua causa sit damnatus. Si. n. est dãnatus extra causas famosas, de quibus hr̃ in l. 1. de inf. sine dubio non erit infamis. & ideo si dãnatur ꝓꝓ delictum à statuto introductũ qualitercũq. sit processum, siue ꝓ accusationẽ, siue ꝓ inqsitionem nõ erit infamis. Et est rõ quia cõdẽnatus ẽ ꝓ condõnem ex stat. ut l. 1. de cond. ex lege ergo nõ est infamis. ff. de act. & obl. l. cessat. & ita refert Bar. cõsuluisse Dy. ĩ cõs. quod incipit. Ser Ioannes de Castro de rut. Quod est uerũ si delictum à statuto introductum non efficitur publicũ. Si aũt fieret publicum ſm no. per eum in l. 1. ff. de pub. iu d. cũ tunc esset dãnatus publico iudicio ꝓ uiã accusationis ĩfamis erit, ut d. l. 1. ff. de his q no. infa. ſm eundẽ Bar. in l. infamẽ, de pub. iud. Secundo, si consistit in modo ꝓcedendi s. an processum fuerit contra eũ ꝓ crimine de iure cõi infamiam irrogante per uiã accusationis, an ꝓ uiam inqsitionis, & quia si uerũ esset qđ bannitus per uiã accusationis

non esset infamis nō esset necesse an per uiā inqsitionis bānitus sit infamis examinari, & ideo incipiam ab hoc, an bānitus pro crimine de iure cōi famoso ex processu facto per uiam accusationis sit infamis, & prima uī q̄ non, quia dānatus ꝑ contumaciam non est infamis, ut not. gl. in l. 1. C. de mo. mult. per quā quidem Doct. antiqui sic dixerunt, ut refert Guil. ī Spec. de sen. & his q̄ ipsam se. §. 1. uers. qd de istis. & Bart. in l. ictus fustium. ff. de iis q̄ not. inf. & adducit quod grauantur ultra legē, cū ex sola cōtumacia habeātur ꝑ cōfessis, dicatur cum infamia dispēsatum, vt in §. pœna grauior. Iac. autem Butr. ut refert Bart. in d. l. ictus, disputando tenuit cōtrariū, qa cum ex forma statuti habeaī ꝑ cōfesso. Ergo oēs leges loquētes de cōfessione uera trahuntur ad hanc fictam, arg. l. 1. C. de rei uxo. ac. & ff. ad l. Falc. l. 1. §. lex Falc. sed uere confessus esset infamis, ut no. gl. in d. l. ictus. Ergo, & ficte cōfessus, sed Bar. ibi tenet contrariū. Primo, qa ex sola cōfessione qs non infamaī, qa uerba edicti nō loquuntur de cōfessione, sed de condēnato, ut l. 1. eod. ti. & non hn̄t locū ī cōfessio in criminalib. & cōfessus nō habeatur pro condēnato. ff. de cust. reo. l. si cōfessus. Secundo, qa ille qui damnatur ꝑ mediam personam ꝓcuratoris non est infamis, ut l. furti. §. q̄ al. co. tit. & tn̄ cōfessio procuratoris fingiī cōfessio dn̄i. Pro hoc qa grauatur ultra legem, ut supradcm̄ est, nec huic rōni obstat, si dicatur ipse grauatur solū in processu, ergo intellī cum infamia dispēsatū, ut hī in l. ictus fustium. quia imò ſm eū grauatur circa ꝓbōnes, ergo in cōdemnatione. Quod intelligit esse uerū nisi sit facta executio, & talis q̄ ex gn̄e pœnæ irroget infamiā, ut in d. l. ictus fustium, & ita ēt consuluit Addens quod talis bannitus dicatur potius dānatus ex contumacia, q̄ ex eo q̄ deliquerit, l. q̄ repud. in fi. & l. Papin. §. memin. ff. de inoffic. test. & sic non sit infamis, ut patet in eius consilio quod incipit. Quæritur & in dubium reuocatur an franchinus, &c. Et hanc partē tenuit Bal. in l. 1. C. de hær. inst. & assignat debilem rōnem, de qua non curo, maxime cum aliquid in contrarium faciens nō rn̄deat, & quia alibi, ut dicam. infra tenet cōtrarium. Aduertendum, q̄ super eodē facto super quo Bar. cōsuluit, cōsuluerūt cōtrariū magnæ scientiæ uiri Io. Cal de Bon. & Nic de Neap. Primo præmittentes quod ubi quis condemnatus est ex contumacia ꝓ crimine famoso sine dubio infamis est infamia facti, ut not. in l. fin. C. de req. re. & per Az. in summa eod. tit. q̄ infamia repellit à dignitatibus officiis, & honorib. C. de dig. l. 2. lib. 12. ff. de sen. l. Cassius. 33. dist. laici 81. dist. tātis Dan̄. de acc. c. ops, de test. c. p̄terea, cum si. quæ loquuntur de infamia facti, & quod not. Dyn. in regula pen. lib. 6. omiserunt allegare gl. ff. de inf. l. 1. & C. eod. titu. l. nulla. Quod autē ēt sit infamis infamia iuris sic ostendunt. Statutum prædcm̄ quod facit contumacem hr̄i ꝓ confesso alterat formam procedendi contra contumacē, & nouam formam ꝓbōnis contra delinquentem inducit, qa uult cōtumacē hr̄i pro confesso, nullo ergo alio statuto cauetur qđ cōdēnatus modo, & forma prædictis sit imfamis, ergo restat q̄ dānatus est de crimine famoso, & sic infamis, qa sic uerba p̄toris loquuntur in d. l. 1. nec obst. qđ cōtra contumacē noua forma iudicaī cum de iure bona dr̄ent annotari. l. 1. ff. de req. re. quia rn̄detur qđ nouus modus ꝓcedendi effectum insurgentē ex condēnatione non alterat. ff. de pub. iud. l. ordo, qđ esse uerū probauerūt ēt per deductionem ab absurdum. Cum. n. quasi oēs modi procedendi sint alteri, ut patet per l. 1. & 2. C. ut intra cer. tem. & per l. fin. C. de acc. & C. qui acc. non poss. l. qui crimen, si diceretur ꝑ ꝑ alterationem processus & ordinis cessare infamiam, nunq̄ aliquo publico iudicio damnatus esset infamis qđ esset absurdū. Non obst. q̄ grauetur in ꝓbōnibus quia grauatur in processu, non in sn̄ia. Hanc ēt partē tenet Alb. Pap. ut refert Guil. in præall. uer. quid de istis, ubi allegat rōnem absurditatis p̄dictā, & ad l. 1. C. de mo. mult. rn̄det q̄ loquitur in illis qui damnatur ex crimine non famoso, & non ordinarie, sed extra ordinem imponitur multa applicanda fisco, hanc ēt partem tenet Bal. referens disputationē Iac. de But. ī rep. l. cū mul. ff. sol. mat. & ibi ultra p̄dicta all. l. fin. ubi pu. edu. de. ubi ſm eum dr̄ q̄ sn̄ia lata contra absentem infamat. Et hanc partem ueram credo non ex ui cōfessionis. qa cōfessus nō est infamis, nisi cōfiteatur trāsigendo, ut l. qm̄, de inf. & nisi fuerit cōfessus in iudicio aliquid qđ à seipso sine sn̄ia infamat ut hī in d. l. 1. de his q̄ no. inf. qđ non dixit Bart. in d. l. infamē de pub. iud. facit l. furti. § 1. ff de his q̄ not. inf. q̄ intelligo de inf. iuris. Infamiā. n. facti incurrit

quis

quis ex sola confessione ſm Inn. in c. per inquisitionem de elec. sed ex ui sniç, est n. dãnatus famoso crimine ergo, &c. ut d. l. 1. & est casus in d. l. ordo. Hoc esse uerũ sic ostẽdo de iure cõi ẽt ubi pœna imponitur ultra relegationẽ, sunt certi casus in quibus damnatur absentes, & in eos cõtumaces fertur snia l. in lege Corn. uer. & quid de hoc, ad l. Corn. de sic. C. de pœnis l. ne diu, & in extraua. q sint rebelles. Dicemus ne illis in casibus abñtes dãnatos nõ esse infames. Certe nõ per gñalẽ rñam, dictç l. 1. de his q not. inf. ad rõnẽ Bar. ex prædictis patet rñsum præterq̃ ad rõnem factam ꝑ § q alieno. quæ nihil facit, nam l. 1. eo. tit. in speciebus de quibus loquit̃ §. qui alieno. loquit̃ in eo ꝙ condemnat̃ suo nomine, sed ꝓcurator est ille q cõdemnatur, & nõ est dñs ergo dñs non est infamis. Procurator etiam non infamatur, quia non suo nomine damnatur. Ibi ergo licet confessio procuratoris dicatur confessio dñi, non tñ damnatur dñs, ut l. 1. de senten. In proposita autẽ q̃stione damnatur ipse accusatus, ergo uerificatis in eo uerbis legis. i. infamis est ut d. l. 1. §. lex falci. cũ simi. Bannitus ergo ꝑ uiã accusationis infamis est ẽt infamia iuris, si bannitus est ex cã de iure famosa. Et si aliud diceretur facilior esset uia fugiẽdi infamiam nõ comparendo, & postea cõdẽnatus sine bãnũ soluendo quã illa uia q datur in l si reus. de proc. Ad l. 1. C. de modo mulc. & ad suã glo. rñdet̃ ut supra. Vel rñde quod ibi loquitur de bannitis ſm l. 1. de requi. re. qui non hñr pro confessis, & non sunt diffinitiue damnati, sed interlocutorie, & sic non infamantur. l. quid ergo. §. quantũ. ff. de inf. & ita intelligebat illã Old. ut refert Ray. C. de susp. tu. l. fi. in addi. suꝑ Cyn. ad rationem ultimã Bart. per l. qui repudiantis rñde quod illud est uerũ quantum ad ꝑiudcium tertii. Quantũ uero ad suum idem operãt ficta cõfessio per contumaciam introducta quod operet̃ uera. sed Bart. met qui in suo consi. c. quod incipit, à do. Cyn. de Bononia, dicit ꝙ talis ficta confessio ita ualidat inordinatum processum sicut uera per l. si confessus. ff. de cust. reo. & adde quæ dicam infra in q. 53.

50 Sed iuxta prædicta 50. quærit̃. † An idem sit bannitus per uiã inqsitionis. In hoc primo gl. in l. 3. § præterea. ff. de susp. tut. tenet quod damnatus ex inquisitione non est infamis, quod ẽt tenuit ibi Dy. & ita ẽt cõsuluit per l. 1. C. si tut. non gef. idẽ ẽt not. per gl. in l. fi. C. de susp. tut. & Cyn. ibi, idẽ tenet Guil. in ꝑdicto uers. quid de istis alleg. sup. a prox. qõ refert opinio. & licet non uideatur eligere tñ ex ordine referendi vr̃ tenere contrarium. Nam si diceremus nõ infamari, sequeret̃ quod nullus hodie esset infamis. Cum ordo sit mutatus, ut ff. de pœn. l. hodie. & d. l. ordo. de publ. iud quæ fuit opin. Alb. Pap. Idem etiã tenuerunt Oldr. & An. de pisis. Primo eadem rõne. Secundo, quia debet attendi causa ꝑ ꝑ quam fit remotio, & ideo sequitur quod aliqñ infamatur. ff. de susp. tut. l. hæc enim. Item, & tertio per l. ictus. de his qui not. inf. ubi proceditur extra ordinem, & tñ infamatur. Quarto quia mitius agitur cum homine non ministro legis, quam cum ministro legis ut l. Celsus. ff. de arb. sed accusator nõ est minister. Et tñ quis infamatur per accusationem, damnatus ergo fortius si damnat̃ per inquisitionem, & sic per causam agitatam cum legis ministro. Et sic tenebat gl. prædictum esse ueram qñ remotio fit ex causa non infamatoria. Ad l. 1. C. si tut. non gesſ. Rñdet quod ibi nõ fuerat remotus, sed alius adiũctus. Ray. aũt in d. §. ꝑterea in suis reportationibus tenet gl & idẽ in l. fi. & in §. ꝑterea. dicit se cõsuluisse notarium dãnatũ de falso ex inqsitione nõ esse infamẽ sequendo Dyn. in l. cessat. ff. de actio. & obl. Sed ad cõtraria nõ rñdet. In additionibus aũt super Cyn. in d. l. ult. primo refert rõnem Oldr. & deinde rñdet. Ad l. hæc. n. respõdet ꝙ ibi non infamat snia, sed genus pęnę. Ad l. ordo, rñdet quod ibi non mutatur substantia, quia remanet accusatio. sed mutantur certæ qualitates, quod secus est quãdo ꝑ inquisitionẽ proceditur. Ad rationẽ respõdet, ꝙ utrobiq; inspicitur snia ex quo debet infamia irrogari. l. athletas. §. fi. de his qui not. inf. Et concludit gl. ꝑdictam saluari posse, dixit tamẽ se consuluisse ſm opin. Oldr. cuius contrarium dixit in d. §. præterea. ubi in ultimis reportationibus dixit expresse non esse infamem ex inquisitione damnatum, fundamentum faciens, qa iudex q inquirit fundat se ex statuto, & sic condõne ex lege, ergo non est infamis, ut d. l. cessat, quæ. rõ etiã si uera esset nõ est uniuersalis per not. in l. 2. §. si publico. ff. de adult. Bald. in d. l. fi. de susp. tut. simpliciter refert gl. Bart. not. in l. infamam. & concludit quod ubi iudex inquirit uirtute arbitrii

bitrii sibi cōcessi aliter q̃ ex ui publici iudic. Exemplū in l.nullū. C.de testi. & tunc damnatus nō sit infamis. Damnauit n. quia aures iudicis offendit non l. Corn. de falsis. Nō ergo dānat p ublico iudicio nec aliquo crimine de cōtētis il. 1. ergo nō est infamia, ut d.l.infamem. Si uero inquirit directo sup publico iudicio, & sic inquisitio succedit in locum directæ accusationis, & tunc dānatus est infamis alleg.l.athletas §.calūniator.ubi est speciale in parte qđ non infamat, ergo in aliis induc i infamia. Item qa ei cōueniunt uerba dictæ legis. Est.n. damnatus famoso iudicio, ergo &c. maxime qa inqsitio succedit in locū accusationis, l. 2. §. si publ.de adult. & idem sequit ibi Ang. hanc partē credo de iure ueriorē, tum qa cum statutū deferat potentiam ingrendi per uerba ad iudicē relata non orit cō ditio ex statuto, sed iudicis offm nobile p not.i l.soror.C.de colla. & p Doct. maxime Bar.in l.1.de cōd.ex lege. At ēt quia in omnibus præterquam inscriptione inquisitio succedit in locum accusationis, hinc est qđ dr postq̃ inqsitio est effecta remediū ordinarium non tollit per superuenientē accusatio, ut hr per Bart.in §. si publico, & in l.si maritus.§.1 eo.tit. Sit ergo cōclusio qđ damnatus ex crimine famoso siue p uiā accusationis ēt ex contumacia quæ hr pro confessione bannitus efficitur infamis infamia iuris, qđ ēt tenuerunt Ioan. Cald. & Nic. de Neap.de qbus dixi supra 1. q. identes ad l. 1.si tut.uel cur. uel non gest. duobus modis. Vno qđ speciale est in patrono. Alio qđ loquat qn iudex inqrit ex eo qđ tutor corā eo deliquit. Et sic aures suas offendit, arg.d.l.nullū, & sic effectiue in hoc concordauerunt cum Bart.

51 Quinquagesimoprimo queritur. † Titius notarius fuit bānitus p famoso crimine an possit instra conficere. Si teneret opin. Bart. quod bannitus non esset infamis hæc qō esset sopita. Nulla.n. ratione uideret dicendū q non posset, cum uiuens notarius ex offō non ex auctoritate remaneret. Sed qa supra dixi eum esse infamem, restat qō quam in condemnato format Bart. in l. ead. §. hac l. ff.ad l.Iul.repet. In quo ēt consuluit, ut patet in cons. 174. quod incipit, Ser Ioannes de Castro, de Rut. Cuius uerba quia sunt latiora quā ea que posuit i l. eadē hic inserere curaui. Dicit.n. q tali infamia iure officium notarii non est interdictum, imò pōt instra confiscere. probat primo per l. si aliquis. C. de susp. & Arch. lib. 10. ubi expsse dr q non pōt exercere offm illud in quo deliqt. Aliud autem offm exercere non reperitur prohibitum. Secundo, probat per l.si quis ex argen. §.1. de æden. ubi ille qui est alias humilis, & deploratus edit rationes, & fidem faciūt. Et gl.quę est ibi, quæ nō dicit notario nō credi. &c. loqtur qn deliquit in officio qđ fuit in pposito, ergo, &c. Tertio probat. Certum est q heretici sunt infames ipso iure ut C. de hær.authe.gazaros, & not.C.de sum.Trin.l. 1.in fi. Sed cōstat q offm tabellionatus iter dr hæretico, demum cum p annum steterit in excōicatione, ut C.de hær. authen. credentes. Ex quo colligitur quod infamis pōt conficere instra, ut in hæretico ante annum Itē speciale est in hæretico post annū, ergo, &c. Et illud ideo quia licet sit infamis non tamē deliquit in officio. Quarto, probat per similitudinem iudicis ordinarii. Nam licet sit infamis, tn gesta coram eo ualent, nec cōtra eū pōt opponi talis exceptio, nisi forte in offō deliquerit, & pp fuit eo priuatus, ff. de senato l.2.de iud.l.cū prætor.ad l.Iul. reper. l. eadem. §. hac lege. Et hoc not. expresse p Inn. in c.cū sup abbatia, in gl.magna.in uers.i ordinariis uero, de off.ord.ita in pposito licet sit infamis nō tn est ex delicto cōmisso i officio, & ab offō non est remotus. Et sic ualēt gesta p eū. Plus ēt tenet Spec quod ēt si falsum instrm fecerit non uitiantur alia instra per eum facta nisi per snīam ab officio sit remotus de instr. edic. §.restat. uers. quid si tabellio. Quinto, restat ut rndeatur quibusdā oppositionib. ex qbus ista decisio apparebit clarior. Primo, infamis non pōt esse testis, ergo nec istrumēta facere l.domitius.de testa. Rndeo qđ hoc argm non procedit. Nā qdā repellunt à testimonio q non repellunt à cōfectione istrumēti, ut i patre, & filio emācipato qui non psit inuicem testificari. C.de testi. l.parētes. Tn pater pro eo filio, & econuerso potest publicū instrumētū conficere.l.impuberē.ff.de fal.& not.per Dy.in l.qđ dicimus. de auct.tut. Et est rō, qa instrumētū nō nitit sola auctoritate notarii, sed ibi sunt etiam testes. Testimonium aūt nititur solà auctoritate testis. Facit quod not. in d.l. parentes Præterea hic notarius iurauit primo offm q̃ esset infamis, & postea fuit rogatus, sed si testis prius iurauit, & postea efficitur infamis

mis deinde deponit forte ualet eius dictum, quia tps iuri debet inspici, ut l. si qn. C. de testib. Facit quod not in Spec. de teste, § 1. uer. quid si testis. ergo in proposito debet ualere instrm. Itē posset obiici qd infamia repellit à dignitate. C. de dign. l. 2. & l. quot. & ibi not. quod ipso iure repellit, ergo hic ab offō notariæ. Sed rñdeo quod hoc offm notariæ non est dignitas, sed munus quoddam ita nota. C. qui mil. non pos. l. fin. in gl. 1. lib. 10. Facit eodem lib. de decur. l. uniuersis, & qd ibi no. & eod. lib si seruus, aut liber ad decur. off. asp. l. 2. fateor tñ quod sunt quidam notarii qui hñt dignitatem, ut notarius sacri palatii. C. de mand. princ. l. 1. Si non est dignitas ergo infamia non repellit instit. de except. § fin. & sic partes sua sponte pñt eū assumere in notarium, sicut in arbitrum. ff. de arb. l. pedius. Præterea non est uerū quod infamia repellat a dignitate ipso iure nisi in quibusdam grauibus delictis, ut not. p Inn. de excef. prel. c. inter dil. & de illis debet intelligi gl. in d. l. quoties. Hæc in d. cons. Bart. Sed in d. l. eadem dicit hoc esse uerū maxime qñ offm notariç publice exercuit per tpa posito quod esset infamis per l. Barbarius, & p id quod not in Spec. de iud. deleg. §. excipit, uers. item quod est periurus & infamis, qd in d. cons. dixit not. p gl. in auth. de tabell. §. pen. in gl. quæ incipit, hic est arg. in fi gl. & p Guil. in præalleg. uer. qd si tabellio in §. rest. instr. edi. dicit etiam in d. l. eadem, idem esse, siue deliquerit in officio tabellionatus, siue extra per dictas rōnes, licet Inn. dixerit cōtrarium in cap fraternitatis de hçr. sm eum. Est ergo conclusio sua quod notarius infamis non perdat offm notariæ nisi illud offm habeat dignitatem, uel nisi sit publicum offm, puta notarii ad bancum iuris, ipse addidit in l. ead. p not in l. 3 §. miles, de his qui not. inf. Hæc qō est mihi ualde dubia. paris enim potentiæ, sunt instrm. & testes. l. in exercendis, de fide instr. Sed testimonio testis īfamis nō creditur, ergo instrō quod est testimonium notarii infamis credi non debet Nec ualet rñsio, quod testis testificetur altera parte inuita, & notarius uero à partibus assumatur, quia illud uerum qñ aliter cōstaret eū fuisse à partibus assumptum. Si aūt non cōstat aliunde nisi ex ipsius instri īspectione, ut quia dixit publicaui, uel rogatus fui sm Bar. in l. sciendū, de uerb. oblig. ubi allegat iura. Non est alia ratio, quam sit in teste. Præterea negari non potest tabellionatum esse offm publicum, ut l. gnali. C. de tabell. ergo à tali officio debet remoueri, quia infamibus publica officia interdnr, ut d. l. miles. Huic tñ rōni supra rīsum est, licet tñ sit dubitabilis adeo, q tutius sit alium adhibere ad confectionem instrorū, tñ auctoritatibus pdictorū, & aliorum de quibus infra dicetur inhærens concludo, q aut notarius est damnatus, siue bānitus ex crimine extra offm notariæ cōmisso, & ualent ab eo instra confecta tam uetera, quam noua per rationes supra tactas officia aūt notarius extra publicationē instrorū pertinentia si sunt hñtia dignitatē, uel sunt publica exercere non potest. Si uero est damnatus, uel bannitus ex delicto cōmisso in officio notariç, puta qa fecit instrumētū falsū. Tunc quicquid dixerit Bar. in d. l. si aliquid, & Bald. in l. si quis ex argentariis. §. 1. aut est simpliciter dānatus, & ualēt instrumēta per eū postea confecta, arg. l. 3. §. quæsitū. ff. de suspec. tut. donec exauctoratus, siue priuatus non fuerit, ut d. l. si aliquid. Et ita loquitur dnm Innoc. in cap. fraternit. & tenet Odofr. in d. l. si quis ex arg §. 1. & ita reperitur alia uide Bart. cōsuluisse. Intelligitāt exauctorari si illud expsse dicit in snia. Si autem pronūciatur q debeat abradi de matricula, tūc nō dicit exauctoratus donec abradatur sm Bar. in d. §. miles, quod intelligo nisi in snia dictū fuerit q ex tunc habeatur pro raso sm not. per eundem in l. emptor. §. Lucius, ff. de pac. Duo tñ notanda sunt, q ēt rasus de matricula, & priuatus p īstrumētis ante cōfectis subditus est ei cui ante rasurā subditus erat. ff. de eden. l. prætor. §. is etiam, & ibi per Bald. qui allegat no. in l. hæ demum. ff. de op. lib. Secundum quod si talis priuatio est incognita ualēt ejus instrumēta postea cōfecta p d. gl. not in auth. de tab. §. pen. & ex pdictis patet q ubicunq; infamia eū repellit ubicūq; sit talis bannitus, talis infamia suum operatē effectum, licet quo ad alia non semper priuatus uirtute banni in omni loco priuatus intelligat, de quo dic ut habet in add. Spec. in sæpius. alleg §. sequitur, uer. sic. quid si qs de accus. in suarū addit. præalleg. uersi. felicis. & aliqua dicta fuerunt supra hac eadem parte, quæst. 17. & adde quod not. Bald. in l. 2. C. de manumiss. uindict.

Viso an possit instra cōficere. Queritē quinquagesi-

52 quagesimosecundo † an bannitus possit facere testm̃. & sic an ex banno ꝑdat testamenti factionem quam ante habebat. In hac quest. Alb. Galioti in ti. de testam. uers. pone quod bannitus dixit ꝙ aut erat bannitus ex causa ob quam debebat deportari, aut ob aliam. Primo casu non possit testari. Secunda sic, arg. ff de his qui notan. inf. l. quid ergo. §. fi. iuncta gl. l. 1. C. de crim. stel. Et idem tenet Guil. in Spec. de instru. edi. §. compendiosæ. uers. qđ de bannito. Dyn. uero ut refert Bar. in l. eius qui. ff. de testa. dixit ꝙ aut perdebat bona, aut, non ut primo casu non posset testari, secundo sic ꝑ not. in sępissime alle. §. re legati. ipse aũt Bar. ibi, & in disputatione sua sæpius allegata, conclusit, ꝙ aut vult testari, ſm statuta suę ciuitatis à qua bãnitus est, & nõ põt, qa illa iura ꝑdidit, ut supra dcm̃ est aut ſm ius cõe, & testari põt, quia ius illud non perdidit. Allegat ẽt Iac. de Are. in l. ex facto. §. ex facto, ad Trebel. & ita cõiter tenet, & uide etiam Bald. in l. 1. de hæred. inst. & ad de quæ dicam in duabus seq. q.

53 Sed circa idem quæro 53. loco. † Statuto cauetur, ꝙ contumax habeatur pro cõfesso, & possit cõdemnari ac si esset præsens, & cõfessus. & sñia in eo lata habeat perinde ac si lata esset in præsentem. An tũc talis bãnitus poterit testari. & uř quod non, qñ bannitur ad mortem. Si. n. esset lata in p̃sentem statim efficeretur seruus pœnę. l. q ultimo. ff. de pęnis & l. qs filio exhæredato. §. irritum. & §. seq. ff. de iniust. testã. Et sic nõ posset testari ut ibi ẽt si aufugeret, ut hř per Bart. in l. cunctos populos. C. de sum. Trin. & ꝑ Bald. in l. 1. de hæred. inst. Ergo nec nunc tali æqparatione facta à statuto. l. 1. de lega. 1. Sed Bald. in d. l. 1. de hær. inst. iuxta finem in uers. sed qd si statutũ, determinat cõtrarium, qa talis dispositio non operař nisi respectu eorũ quę cõtinentur in condẽnatione sine banno. Nã cũ cõtumacia sit causa confessionis, & sic ex uno supposito inferař aliud ualde diuersum ab ipso ergo hęc est fictio q nõ operatur nisi effectus exp̃ssos à lege introducẽte fictionẽ, ut C. de fide instr. l. 3. & l. fi. & ff. de iur. fis. l. 2. §. diuus. & l. eius q delatorẽ. restrĩgitur ergo cõfessio ficta solũ quo ad effectũ cõtumacię de cuius natura est nõ ꝑtinere nisi quatenus lex perimit uel iudex disponit, ut not. ff. si qs ius dicen. non obtem. l. 1. §. fi. sed eius salua pace dicta iura nihil faciunt. Loquunř. n. qñ lex specialiter disponit contumaciã, puniẽdo tunc. n. ultra pęnam in l. expressam cõtumacia grauari non potest, at in proposito statutum ꝑdictum disponit ulterius. s. gñaliter statuendo quod sñia habeatur perinde ac si lata esset contra præsentem. ergo perinde est ac si particulariter omnes effectus sñiæ latæ in præsentem exprimeret. l. omnes. C. de præscr. 30. anno. l. si duo de administr. tut. cũ similibus, & d. l. 1. de lega. 1. Erit ergo tunc bannitus seruus pœnæ, quia sic esset præsentialiter condemnatus. Rř. n. dictio perinde, ad omnes qualitates refertur l. à filio. §. pater. de alim. lega. nisi esset aliud statutum qđ talem gñalitatem restringere, ut l. sacrilegii. §. is aũt. & ibi concordat. ff. ad l. Iul. pecul. & ita in simili concludit Bart. in l. 1. in princ. ff. de recep. quod maxime uerum est quia in his quæ sunt iuris, ut quem esse ciuem quem esse seruum, & similibus, uerbũ habeař, à statuto introductũ inducit ueritatẽ non fictionem ſm not. in l. maritus. §. legis. ff. de adul. & latius in l. si is qui pro emptore. Intelligitur ergo tunc seruus pœnæ, & sic testari non poterit. Aut ergo statutũ simpliciter disponit qđ possit condemnari, & in banno poni ac si ꝑ cõfessionẽ de maleficio cõstaret, & nõ efficiř seruus pęnæ. Nec obstat si dicař lex q ultimo loquiř in dãnato ad mortẽ. Ergo, & bãnitus q ad mortẽ dãnatus est erit seruus pœnæ, qa in eo uerificãtur verba legis sicut dixi supra in q. 48. circa uerificationem uerborũ. l. 1. de his qui not. inf. quia non est ita. Bannitus. n. non est damnatus ad mortẽ nisi peruenit in fortiam cõis. & ideo ex solo banno nõ uerificatur dispositio legis qui ultimo. Si uero statutum æquiparat sñiam banni sñiæ latæ in præsentem dicendum est ut supra effici seruum pęnæ. Pro qua decisione facit qđ etiam secundum Bal. dicam statim in seq. q.

Quinquagesimoquarto circa idẽ quæro.

54 † An in casu ꝙ bannitus põt testari quod si moriř anteq̃ capiatur à iudice, & fiat executio habet effectum testm̃. Si capiatur. & bannum mittitur executioni qa interficitur, an tunc testm̃ irritetur. Si dicimus ex sñia non effici seruum, sine dubio ipsa executio seruũ non faciat, cum. n. ipsa executio non dicatur facta, nisi eo mortuo, ergo liber mortuus cũ not. in l. fin. C. de conditio. inst. & de manumiss. testam. l. qui duos. Non. n. scio iures cautum qđ ipsa executio effectum seruituti

inducat,

inducat, sed ipsa cō demnatio, ut d. l. qui ulti. mo. cū cōcordantiis. & l. si qs filio exhæredato. §. pen ibi non cū assumptus est &c. ff. de iniusto testa. Contrariū tñ determinat Bald. in l. eius qui. ff. de testa. per not. in l. 1. §. exigit. ff. de bon. poss. ẽm tab. & latius in l. 1. C. de hęred. inst. in uers. nunquid isti ex banniti, quia eo ipso quod capiunť serui efficiuntur, & efficientur serui pœnæ non capientium. ff. de c. l. mulier inops. Quod credo uerum, & ex ratio. quia tunc uerificātur uerba cōdōnis appositæ in sñia, quia in fortiā peruenit, & sic tunc dř damnatus ad mortem, & per conñs uerificātur uerba. l. qui ult. præ alleg. & facit clemētina pastoralis, de re iud. ubi ponitur talis forma, & quod no. per Iac. de Belu. in disputatione quam posuit in l. 1. C. ubi de crim. agi oportet.

55 Quinquegesimoquinto quæro.† Statuto ēt ultra prædicta cauetur, qđ bannitus in persona non possit capere hæreditatē ex testō uel abintestato. Titius fuit bānitus in mille. Et sic quo tempore in fortiā cōis peruenerit, & dicta mille intra decem dies tunc proxime sequētes nō soluerit, ex tūc debeat decapitari, fuit dictus Titius interim institutus, & hæreditatē adiuit. Quæriť in gñe an tenuerit dicta additio an nō, & sic deueniat ad cō iūctos substitutos uel ab ītestato ueniēteste statori. In hac qst. Bald. in l. 1. de hæred. inst. sic dicit, & uř qđ non tenuerit aditio cum ei sit implicitus status cōdēnationis ꝑsonalis. ff. si ex noxali caus. agať l. fi. In cōtrariū uř, quia in his quæ ex tꝑe initium sumunt ẽm illud tps iudicamus. ff. de testa. mil. l. Titius. & pe. l. 1. & de noxa. l. in delictis. §. si extraneus. Solu. uideť dicendum, quod ex euentu pendeat. Nam aut non uenit fortiam cōis, uel uenit, & soluit, & tunc cum effectu residebat hæres. Aut uenit, & nō soluit, sic decapitatus est, & tūc retro fingať nō successisse, qa cōdōnes q̃ implenť ꝑ negationē esse finguny retro, arg. ff. de manumis. testa. l. neratius, sed uerius uř quod ualeat medio tꝑe factū inspecta eius cōdōne, tunc uigēti, arg. not. ff. de his qui not. inf. l. furti. §. 1. & de statu lib. l. statu liberi à ceteris, in princ. Hanc decisio, credo uerum. Non. n. erat damnatus in persona ante capturam, ut dictum est, ergo uendicauit sibi locum statutūm tꝑe delatæ hæreditatis, pro hoc, quia conditio conditionem non recipit. l. eum qui. §. fi. ff. de acq. hær. Facit. ff. de stip. seruo. l. usufr. & l. si minor. de ser. expor. & quod pro illarum salutione hř in l. si filius. in princ. ff. de uerb. obl.

56 Quinquagesimosexto quæriť. † Sempronius fuit bannitus de ciuitate Florentiæ, & eius comitatu. Et eo tꝑe ciuitas Pisarū non erat florentinorū, & ideo ibi habitabat, ciuitas illa fuit effecta de comitatu Florentiæ. Quęriť an ibi possit habitare. An uero dicať ēt ab illa ciuitate bannitus. Et qđ possit ibi habitare facit qđ dcm̄ est supra q. 18. s. an in cōfiscatione bonorū ueniāt futura, ubi dcm̄ fuit quod non. Item facit, quia sñia intelligitur lata de eo comitatu præsenti nō de futuro. l. si ita. ff. de auro, & argen. lega. Verba. n. sñiæ nō extenduntur l. si patronus testō. §. si qs cum esset. ff. de bonus lib. In contrarium facit quia augmentū assumit naturā eius ꝙ adiūgitur, & illius iuris fit, lege ēt. C. de iure dotiū, & ita referente Cyn. in d. l. ēt determinauit Ricar. Malū. pro quo adducit. l. pupillus. §. territoriū, de uerb. sign. & l. quoties. §. fi. de adm. tut. cum multis simi. Finaliter distinguit remittens ad Guil. in l. si conuenerit. ff. si nuda. ff. de pign. act. qđ aut locus adiūctus est ita unitus ut sub una cōsuetudine sit, & tūc nō possit ibi stare. Aut nō est ita adiūctus, ut una cōsuetudine uiuat. Et tūc possit ibi habitare. l. Seio. §. tyranæ. ff. de fun. instr. Et qa res trāsit cū sua cā, ut d. §. si nuda. Certe si recte intueatur qō Cy. se hēt, an statuto dictante qđ bannitus non possit stare postea in loco post bānū effecto de districtu. Quæ qō meo iudicio parum hēt dubitationis, qa supponitur locū esse effectū de districtu, & ideo cū statutum semꝑ loquatur ibi habitare nō poterit l. arriani. C. de hær. Est em̄ bānitus, & ille locus est de districtu, & sic cōueniūt uerba, ergo eius dispositio locū habet cū mēs in nullo discrepet. l. 1. §. si is q nauem. ff. de exerc. cū si. Sed difficultas est in dignoscendo qñ locus sit factus de districtu, vt sic sub statuto cōprehendatur In quo sciēdū est ꝙ territoria diuersimode iudicātur, & nominantur. Qñque. n. appellātur prouincia, ut Tuscia Lōbardia, & si C. de off. rec. prouin. ꝑ totum & ff. de off. præsi. l. 3. & l. illicitas. §. q uniuersas. ff. de off. præsi. Et iste pñt uniri & diuidi. Quo casu uidendum esset, an bannitus in una facta unione esset bannitus ex alia. Et tunc crederē inspicienda esse unionis uerba. Et de his unione, & separatione hř

in l.si ea.ff.de assessor.& extra in c.1.ne sede uac.& C.de metrop. beri.l.1. & ibi per Bart. Qñque uero non dr prouincia,sed territoriũ alicuius. Et istud nomen põt plures prouincias cõtinere,unicunq;.n.põt terrere,territoriũ eius dicitur l.pupillus.§ territoriũ. ff.de uerb.sign.& tunc si statutum loquiẽ ꝙ non possit stare in territorio , licet non sit locus eiusdem prouincię si tñ ibi dñs uel ciuitas statuens habet ius terrendi, ibi stare non poterit ut supra. Qñq; territorium unius non distinguiẽ simpliciter ꝑ nomẽ territorii,sed alia nomina significãt in statuto.Interdum.n. dr,ꝙ nõ possit stare intra terminos de hoc dic.ut l.curiales.C.de decu.lib.10.Interdum qđ non possit stare intra ꝑtinentias,& tũc q̃ contineatur uide extra de rest.spol.ca.cũ ad sedem.& de fide instr.c.iuter dilectos.Quãdo quæ appellatur curia, & tunc multis modis sumitur. Aliqñ n.sumitur pro loco in quo ius redditur.l.pen.ff.de iust.& iur. Qñque ꝑ parte ciuitatis,ut l.2.in princ. ff.de orig.iur. Qñque sumitur pro ꝑsonis.ut in curia Romana.Est.n.ẽm Oldr.cons.212.corpus reprę sentatum,& multorum maiorum congregatione collectum.ff.de fideiuss l. mortuo ibi sicut municipalis curia.q.ex cau.maio.l.ergo in fi.de quo corpore loquiẽ l. rerũ mixtura. ff.de usuc.& de iu.l.proponebatur, ẽm eum. Qñque pro territorio siue comitatu alicuius ciuitatis uel castri,ut in ca.1.de capi.qui cur.uend.collatio.10.& tunc similiter inspici debet dispositio super qua tale uerbum profertur.Bannitus. n. de curia. iudicis non intelligere? bannitus nisi de loco in quo ius redditur. & eodem modo si ciuitas esset distincta per curias,ut d.l.2.de orig.iur. bannitus ab unius curiæ iudicæ,ut non posset stare in curia sua non intelligereẽ bannitus ab aliis curiis. Aliqñ uero appellatur dioecesis, & de hoc in c.significante.& ca.Rodulphus. de rescrip.Qñque nominatur comitatus. & hoc hr.C.qñ imper.inter pu.& ui.l.1. in auth.qua in prouincia.C.ubi de crim:ag.opor. & 24.q.8.c.si uobis.Interdum dr districtus. 10.colla.quib.mo.feu.amit.ca.1.in clem.ne Romani.de elect.insti.de action. §.rursus.& not.ꝑ gl.94.dist.c.ꝓuinciæ.& in c.ut animarum,de cõst.lib.6.& C.ubi de pos.agi oportet.l.1.& differunt hæc duo ultima nomina ẽm Bal.quia comitatus dicitur qñ nõ habet separatum iudicatum,districtus qñ hẽt separatum iudicatum , sicut dicimus in coloniis q̃ non erãt sub præside,licet cessent de ꝓuincia,sed habebãt diuersum iudicem,ita dicit ipse in l.1.§.cũ urbẽ.ff.de off ꝑſe. urb. Cuius contrarium uẽ tenere gl.in l.i.ff.de censi.ubi dicitur Coloniam,& comitatũ idẽ esse.& al leg.l.eius.§.si quis.ff.ad munic. Sed male dicit illa gl.Nam ẽm quod ibi not.Iac.de Are. & bene Colonia erat indicata ꝑ se nõ subiacens p̃sidi uel ꝓconsuli in cuius prouincia erat sed habebat propriumiudicẽ,ut correctorem uel comitem de quibus fit mentio in l. ex oĩbus.ff.de off.p̃sid.& in auth.ut iud.sine quoquo suffrag.§.hæc aũt col.2.est ergo diuersi significatus districtus a comitatu, lege si idem.C.de codicil.& magis subiacet comitatus quam districtus ẽm Bald.licet gl.aliter dixerit in d.c. prouinciæ, & ideo qui ex forma statuti siue banni non poterit stare in comitatu poterit stare in districtu,sed non ecõ uerso,arg.ff.de interd.& releg. l. relegatorũ. §.fin.cum simi.Sed aduertendum est quod ista noĩa apposita territorio ponunẽ ad beneplacitũ.Interdũ nanq; efficiẽ territorium certũ de comitatu.& tñ regiẽ in diuersis legibus & iudicibus,interdum regiẽ eisdem legibus sed diuersis iudicibus.Qñque ẽt eisdem legibus,& iudicibus,& ꝑꝑea in proposita quæstione debemus inspicere cõem usum loquẽdi in loco statuẽtiũ.l.Labeo: de suppellecti. lega.l.lib.§.quid ergo,de lega.3.l. tugurii.de de uerb.sign.cum simi. Si igitur statutum loquiẽ quod banitus nõ possit stare in comitatu,& ciuitas Pisarum sit effecta de comitatu ex forma statutorũ florẽtinorũ licet reseruata sint sua statuta,bãniti de ciuitate Florẽtię & eius comitatu ibi habitare nõ poterũt ꝑ d.l.Arriani. Ad qđ faciũt not. ꝑ Io.Andr.in addit.Spec.de treg.& pace suꝑ rubr.Non obstant in cõtrariũ allegata,qa illa iura loquũtur in uerbis sñiæ q̃ non trahuntur ad futura. Sed qõ nostra loquitur in statuto quod semper loquitur,ut ibi,& hr in l.1.ff de conditio.& leg.ꝑ Doct.Si uero statutũ nihil diceret,sed bannũ tm̃ banniret eũ a ciuitate, & comitatu,credere nõ intelligi nisi de comitatu q tũc erat p̃dicta iura.& l.3.de off. præsi.& l.fi.de iurisd.omn.iud.Et quod notatur. ꝑ Bart.in l.certa forma.C.de iure. fis.lib.10. & ꝑ id ꝙ dictum fuit supra hac eadẽ parte 18.q.Et ex his patet ꝙ non expedit examinari articulũ illũ an locus acquisitus in dubio

regatur

fegatur legibus loci acquirentis an suis propriis. Sed de eo uide in d.§.si nuda.per Guil. & Bar.& ꝑ Guil.& Cy.& in l.de quibus ff. de legib. Quibus adde q̄ dixit Bar.in tract. Tiberiadis in 2.lib.dum exponit uerbum nullius.

57 Quinquagesimoseptimo quæritur, † An bānitus in una ex ciuitatibus regni, siue ciuitatis intelligitur bānitus a toto comitatu, siue regno. Istam qōnem mouet gl.in 10.colla.hic finit l.Corn. & incipit consuetudo regni.in princ.in gl.1.in fin. Et uř inclinare in opin.ꝙ non, quia inferior non pōt dicere legē superiori. Sed Alb.ubi supra q.85. allegat eam ad partem cōtrariam. & ibi dicit per illā gl.quod bannitus intelligitur a toto comitatu.sed Bal.ibi illud intelligit si qualitas delicti illud patit̃ f̃m gl.in §.relegati. insti. qui. modis ius patriæ potest.solui, Sed tu dic,& melius f̃m Andr.de Iser.ibidem,quod aut ille q̄ bāniuit habebat imperium a superiore, & tunc dicatur bannitus a superiore, l.1.§. omnia.C.de uete.iur.enucl.& ff.de off.præf. l.1.in fi.An habebat imperiū aliunde, & tūc secus,l.nam magistratus, ff.de arb.ad Treb. l.ille a quo.§. tempestiuum. Exemplū pone. Si locus a quo est bannitus in submissione reseruauit sibi sua statuta f̃m not. in l.si conuenerit,§.si nuda.ff.de pignorat.actio.quod est uerū nisi,uel ex forma submissionis,uel ex ordinatiōe suꝑioris aliud actū sit,ut l.oēs populi.Ad quod facit quod dicā in ciuitatibus confederatis infra parte prox.q.37.

58 Quinquagesimooctauo quæritur. † Pacto,uel statuto cauetur,ꝙ bānitus nō possit habitare,uel stare in certo loco , alias possit ibi capi,& decapitari,& ꝙ puniantur uicini q̄ eū ibi stare,uel habitare ꝑmiserint,quidam postea bānitus transiēs per prędictum locū uolēs ad aliud locū non ꝓhibitum accedere bibēs,& comedens in quadam caupona captus fuit a familia Quęrit̃ an possit decapitari,& an uicini ueniēs puniendi? Hæc q.habet duas dubitationes. Vna est quātum ad id,ꝙ tangit̃ de pacto,an in eo comp̄hendatur p̄dictus,q̄ fuit postea bānitus. Circa qđ possent multa d.ci.maxima ꝑ not per Bar.in l.si ita. ff.de auro,& arg.leg. ꝑ Cy.in l.non modus . C.de serui.& aqua.& ꝑ no in l.si seruitus,ff. de seru.urb.præd.Omissa tñ superfluitate attenta opin.Pet.& Cyn.in d.l.si ita.Concludo conuētionem prędictam si nō est uicissitudinaria non hēt locum in postea bannitis.Nō enim potuit ab initio cogitari numerus bannitorū in futurū.ergo de illis non intelligit̃, ut d.l.nō modus,& l.damni,§.si is qui. ff.de dam.infe.& sic non obstat,d.l.seruitus.quæ facit in cōtrariū,q̄a aut ibi poterat cogitari de quātitate futurarū fenestrarū, aut postea factę subrogantur loco priorum f̃m Iac.de Ar.quorū nullū locū hēt in ꝓposito.Nec obstat quod not.ꝑ Io.Andr in addit.Spec.suꝑ rub.de treuga,& pace.ubi dicit, ꝙ facta pax pro se,& subditis intelligitur ēt pro postea effectis ꝑ d.l.si seruitus. & l.si qs filiabus,ff. de testam.tut.& de priuil.c.quia circa, & ca. cum capella.tum q̄a loquitur in fauorabilibus,& sic extēdendis,quęstio nr̃a in odiosis, & muniētibus libertatem loci cōuentionati & sic restringendis,ut in regula odia,de reg. iur.lib.6.tum ēt quia ibi conuētio erat uicissitudinaria,& reciproca.Hic autē ut prędixi erat ex una parte tm̄ Si aūt talis conuentio erat reciproca,puto ēt ad futuros bannitos, trahi arg.not.in l.1.C.de pact.& de trāsact. l.fideicom.& quod hr̄ per Bar. in procē. cod. & in l.ambitiosa,ff.de decr.ab ord.facien.In q̄stione illa de statuto cogēte pa t s ad compromissum Sint ergo cauti talia paciscentes ut aut ꝑ nomina uniuersalia contrahāt,quo casu ēt de futuris uř intelligi,ff.de fund inst. l.pen.& de lega.2.l.peculium.cum si.Aut expresse de futuris disponant si eorū intētionis est uelle,ꝙ ad futuros conuentio extēdatur Alia dubitatio est,an cōprehensus in conuētione dicatur ibi stare , uel habitare ad effectus de q̄bus quærit̃.In qua ēt possent multa dici ut patet in qōnibus Guil.de Suz.quę ēt refert Gand in opere suo in parte qua tractat de bānitis.Sed cōcludendum est,ꝙ non q̄a sic transiens non dr̄ habitare, l.hęres absens § 1.cū ibi not.ff.de iud.C.ubi de crim. agi opor.l.2.ff.ad municip.l.eius qui.§.1.cū ibi not.Item non dr̄ ibi stare.C.de uerb.sign: l. .& 2.de lega.3.l.quæsitū §.1.de hære.inst. l.ex facto,§.rerū Faciunt no.per Per.& Bar. C.ubi in rem actio.l.fi.Facit ēt,ff.de re mil. l.3.§.emansor,& l.fin.& quod not. in cap.si post q̄ de elec in gl.& ita punitur.Et uide casus,in l.si qs post hac cum gl.sua.C de ædif. priua.& ita sentit Odof.in l.pen. ff.de serui. export.& dictū Gu l.ubi supra sub litera.S. & allegat.l.Titius,de serui. exportan. Ita ēt tenuit Alb.ubi supra de bannitis.quæstio.8. ubi allegat iura , & ita iam de facto seruare

uidi. Non ergo poterit decapitari, sed debet relaxari, & sic uicini puniri non possunt.

59 Quinquagesimonono sequens mām eorum quę banniti, de quibus agimus ꝑdant, & quæ non, stantibus statutis, de quibus supra, & maxime statuto ꝙ banniti non audiantur in ciuili, uel criminali, Quæro Titius accusauit Sempronium de quodā maleficio, & eum fecit citari, pendente hoc processu. Titius fuit bannitus ob maleficium, & ideo Sēpronius ab eo ante accusatus opponit exceptionem quod obstante bāno non debet audiri. Quęritur an obstet exceptio ut sic perdat potentiam prosequendi iudicium quod iam inchoauerat? Hæc quidem qō tangitur ꝑ Dyn. & Bart. qui eum non bene refert in l. Vranius. ff. de fideiuss. sed melius eum refert Io. And. in addi. Spec. super rubr. de accus. in ult. q. & qa op. sunt cōtrariæ, & antiquorum & modernorū. ut patet etiam ex not. ꝑ Bald. in l. 1. & l. neganda. C. qui acc. non poss. & in l. cum mul. ff. sol. mat. ubi dicit Cy. cōsuluisse non obstare exceptionē ꝑ l. is q reus, de pub. iud sine repetitione oīum q̄ scripta sunt uidi, cōcludo ꝙ aliqñ statutum dicit ꝙ bānitus non admittat̄ ad accusandū. Et tunc pōt ꝓse qui accusationē datā ante bānum. Dānati. n. non prohibent̄ inchoatas ꝓsequi accusationes. ff. de pub. iud. ꝑ all. l. is q reus, & d. l. neg. & ita tenuit Dyn. in d. l. Vranius, & Bart. ibidē latius q r̄ndet ad cōtraria licet referat statutum in alia forma. & ibi uide, & Ioā. Andr. ubi supra est n certū ꝙ hodie nō accusat, sed ꝓsequit̄ accusationem. & ideo in eo uerba dicti statuti nō uerificant̄. l. hos acc. §. fin. ff. de acc. & ideo dicit Dyn. in d. l. Vranius, & post eum Io. An. ubi supra ꝙ debet sibi dari securitas ut possit accusationem prosequi.

Qñq; statutum dictat ꝙ querelę bānitorū nō recipiant̄, & ideo meo iudicio, qa statutū nota. receptionē querelæ. Querela autem recepta erat ante, ergo statutū sibi locū nō uēdicat. Prosequitur ergo iudex ad petitionem eius ꝙ q̄rimoniam iam receptam non autē nouā recipit. l. in delic. §. si extr. ff. de noxa. l. cum similib. & ꝑ iura supius allegata tenet Dyn. licet in hoc cōtrariū dixerit, & nō bn̄ in l. post finitā, de susp. tut. ꝑ l. illā, & ꝑ l. Vran. & ꝑ l. 3. §. qa Plaut. de lib. agn. qbus r̄nd. ut ꝑ Bart. in d. l. Vran. Loquuntur. n. qñ supuenit defectus in causa fin. quo casu locum habet regula. l. qa in cum. ff. ad l. Aquil. non aūt qñ superuenit in persona defectus de nouo faciendi, & his duobus casibus loquit̄ Dyn q ut dixi cōtrarius reperitur. Qñ q; dictat statutum ꝙ q̄relæ bānitorū non audiantur. Et idē s̄m Bart. in d. l. Vranius. per dicta iura. quod credo uerū, quia q̄rela, siue q̄rimonia sumit̄ ꝓ accus. l. q̄rela. C. de fal. Et ideo licet postea a iudice petat procedi cōtra accusatum nō tñ de eo conqueritur cum iam conquestus sit. Et sic nouam q̄rimoniam, siue q̄relam nō facit. & ideo uerba statuti nō cōueniunt. Aliqñ aūt dictat statutum ꝙ bānitus non audiat̄, uel ꝙ non fiat ei ius. & hoc casu decisiones ꝓdictæ non procedunt. Certum est. n. ꝙ in quacunque parte iudicii dr̄ accusator audiri & eius fieri. ff. si quis ius dic. non obtēp. l. 1. §. 1. cum simil. & ideo cū reperiatur bānitus qñ petit citari reum, uel qñ uult inducere testes, uel alios actus facere, debet ei audientia denegari, & ius non fieri, qa qualitas impeditiua, tunc adest. ff. de statu ho. l. & seruorū. §. 1. de pec l. quoties. §. pen. qd̄ iussu. l. 2. in fin. de mil. test. l. Titius, & d. §. si extr. Hæc. n. exceptio tu non debes audiri, tibi nō debet ius fieri, pōt ēt post litem contestatā opponi s̄m Iac. Butr. in l. adulteram. C. de adult. & dicam infra parte 3. huius tp̄is. q. 4. Non obstat l. is q reus, & l. negāda, qa ibi uerba non sunt cōcepta ad impediendū audiētiā, aut iuris redditionē. sed ipsam accusationē. ut patet in d. l. is q reus, & qa hoc est satis clarū, & cō e aliter nō insisto. Cōcludens ꝙ hoc casu ēt iudex ex offō ꝓcedere non poterit. l. si seruus. C. de his q ad ecclef. conf. l. 1. §. qd̄ aūt, ff. de alea. per Iac. de Are. in l. 1. ad Trebell. & aliis iurib. de quo dicā infra in 3. parte huius tp̄is, q. 1. & ibi ēt uide aliqua circa qōnē ꝓmissam. & ex his habes, an. & qñ obstet exceptio bāni superuenientis, & quando non. & adde quæ dicam statim quæst. 61.

Sexagesimo quęro prædicta locum habēt 60 † qñ superuenit bannum in persona accusatoris. Sed pone, pater accusabat de iniuria facta filio. pendente processu filius fuit ex aliquo maleficio bannitus. An in his casibus in quibus exceptio banni obstaret filio accusanti s̄m dicta supra obstet etiam patri. Alb. ubi supra q. 43. refert Iac. But tenuisse filio ante accusationem bannito patrem non excludi per l. 3 §. si filius. ff. quod quisque iur. sed ipse Alb. tenet contrarium eo casu per l. lex Corn. de iniu. de quo dicetur infra hoc

eod. tempore par.2.q. 97. & tangam statim in proposita qone, fuit determinatu ꝙ patri obstet exceptio banni supuenietis in psona filii pluribus ronibus. Prima quia qd filius per se non pōt, non pōt ēt per alium.l.si deportati seruo.de leg.3.& quod not. in l.antistius.ff.de acq.hær.Secunda, qa pater prosequit principaliter iniuriā filii secūdario suā. Sicut ergo repelleret filius, & sic debet repelli pr.l.Labeo.de usu.l.si is qui duos.de lib.legat.Tertia, quia inspicit quod principaliter agitur non qd p consequentiā.ff. de au.tut. l.1.de don.inter uirum.& uxor.l.3. Facit.ff. de his qb.ut indig.l post legatū. §.filius, cū sua gl.ad idem per rationem econuerso lex diui fratres cū ibi not.ff.de iure patro.Quinto,inducebat lex proc.ad exhib §. 1. ff. rem rat.habe.iuncto.ff. de iniu. l.sed si unius. §. ptor ait,quia pœnæ impositio est iniuriæ satisfactio,ergo pater agens pro satisfactione iniuriæ filii repellit ne filio satisfaciat.Allegabat Sexto,filiū esse hostē ciuitatis,ut in §. q deficiunt.& qd supra dictum est hac parte q. 4. & ideo sicut Xpianus non pōt interuenire iudicio p hæretico uel Iudæo contra Xpianum,ut in auth.credentes. C. de hæred. Item nec ciuis p hoste cōtra ciuē. Ad quod allegabatur pro singulari tex.l.postliminiū. § filius.ff.de c. ubi dr quod sicut hostis perdit patriam,ita perdit patrem, de hoc tn dicetur infra parte 2. huius tēporis q. 10. Pro hac parte facit,quia illi dr ius reddi ad cuius commodum redditur.l 1.§ 1 in propria. ff. qn appe. Sed pater agit ad commodum filii ergo, & Hanc decisionem credo ueram si pater accusauit de iniuria facta filio. Si autem ex forma accusationis appareret eum accusasse de iniuria facta sibi patri per personam filii.per l.1. §. usque adeo. ff. de iniur. & per no.per Bar.in l. ambitiosa. ff. de decr. ab ord. fa. tunc non procederet decisio prædicta.ex libello. n. qui attenditur, ut l. cum quædam puella, de iurisdictio. omnium iudicum,apparet ꝙ de sua non de filii iniuria satisfactionē qrit; cuius iniuriæ actio fuit sibi orta tali tpe ꝙ agere poterat, qa filius bānitus non erat, & sic ei postea filius auferre nō potuit.ff.de iniur.l.si qs seruū.l.cōtrariū § si filius.ff.de pact.& d.§.si filius, qd qsque iur.Qd declara per ea q dicā infra.3.par.huius tēp.q.97 dū tractabo an bānito ob iniuriā factā filio sufficiat pax habita a parte ubi declarabuntur hic dicta.uide etiam quod dicam in seq.particula,ubi supra remisi.

61 Sexagesimoprimo circa idem quæro.†Statuto cauet, ꝙ ēt de publico crimine nullus possit accusare siue cōsensu eius cōtra quē delictū cōmissū est.uel eius pximioris consanguinei.Cōtingit,ꝙ Titius uulnerauit Seium,Sēpr.de consensu Seii accusauit Titiū, deinde ante lit. cōtest. Seius fuit ob maleficiū bānitus. Quæritur an Sempr.obstet exceptio banni? Hæc qō fuit olim disputata per Lamber.de Rap. cuius uerba oīa refert Alb. ubi supra q.82.& eius effectum ponit Ioan. And.in addit. Spec. sup rub.de accus. & oēs cōcludunt, ꝙ non obstet exceptio rōnibus ibi per eos allegatis, præsertim per l. is qui reus,de pub.iud. & qa de iure cōi cum maleficium esset publicū,& sic quilibet suo iure remansit legitimus accusator, & ideo postea p factū Seii tale ius sibi tolli nō potuit, ut in reg. quod nostrum, & in l.sed, & si in cōdit.§ solemus.ff. de hæred. inst. Ad l.si cū dotem.§ eo autem tempore.ff.sol.mat.quæ ibi in contrarium fortiter allegabatur, īndet quod non, ideo ibi excluditur pater, qa filia patiatur capitis diminutionē, sed ideo quia in eam ius consolidatur, & à parte remouet quod non est in proposito.Considera,ꝙ istud ius accusandi non diceret auferri per factum Seii banniti, sed pp dispositionē statuti, quod potest gnaliter statuendo sine dubio auferre alteri ius quæsitum, ut hr in l.antichenhium.ff.de priui. cred. & plene in l.toties ff.de pol.& sic cessat potissima ratio decisionis pdictæ q. Lex is q reus non aliter facit quam supra dcm fuerit in 59. q.& ideo forte dicendum est,ut ibi dixi Licet.n. de iure cōi tale maleficium sit publicum,tn a statuto est qualificatum, & ideo puto in termi nis Lamb.q ppoluit statuto caueri qd querimoniæ bannitorū non audiant, & damna eis illata nō emendent ueriā esse decisionem pdictam. Tpe.n.quo fuit illata iniuria non erat bannitus.Et sic nō uerificant uerba statuti,ut l.ī delictis §.si extraneus. ff. de noxa. cū simi.ubi supra alle.Præterea tpe quo fuit audita querimonia filr bannitus non erat. Sed si statutū diceret simplr ꝙ bannitus nō audiat forte secus esset p ea quæ dixi supra, maxime si statutū aliud diceret nullus accusans audiat sine cōsensu offens.Tunc.n.cum offensus p se nō posset,ergo nō posset alteri

conse-

consentire, ut dixi supra qst. prox. saltē quia non repellitur offensus ex eo qđ de iure non habeat ꝑfectum ius, sed sui odio, qa bannitus ab illius iuris exercitio excluditur, & sic stat rīa l. si fundus. ff. de pig. & quod no. per Bart. ibi. & in l. fi. C. de pact. Finaliter licet passus sit dubius. Cū lex excludens bannitū sit facta in fauorē reip. ut l. 2. C. qn̄ lice. sine iu. uin. & sic sit extendenda, ut l. hoc modo. ff. de condit. & demon. puto sub correctione cuiusq; dicēdū ꝙ ubi ipse bannitus admittere nō obstāte exceptione banni supuenientis, admittat eius cōsensu accusans alias nō. Pro quo uide quod dixi in di. 59. q. Vnum subdo ꝙ in d. q. non tangitur, ꝙ si accusasset cum cōsensu proximioris cōsanguinei super ueniente bāno in ꝑsona uulnerati nō obstaret l. exceptio. l. si pater. in fi. de manu. uin.

62 Sexagesimosecundo quæritur. † An stante statuto ꝑdicto quo cauet querelas bannitorum audiri non dēe, bannitus in iudicio uocatus ut reus possit se defendere, qdā cuius nomen ignorat, arguit primo, ꝙ non possit se defendere, qa in exceptionibus, & defensionibus qs est actor. ff. de excep l. 1. C. eod. tit. l. si quidē. ff. de prob. l. quoties. §. q dolū. Sed certum est exbannitum non posse agere, ergo nec excipere, & se tueri. Ad idē Alb. ubi supra q. 51. allegat ꝙ statutū indistincte loquitur, ergo indistincte seruandum ēt quā uis durum sit. ff. de publ. l. de precio. ff. q. & à quib. l. prospexit. de testa. mil. l. quod constitutus, & qa iudex nō debet esse maior lege, in auth. de iud. §. oportet, C. ne sanc. bap. rei l. fi. ad l. Iul. de ui. l. seruus uterq; tn̄ prædictorū determinat cōtrarium. Primus, quia q non pōt agere ergo nec excipere, qa multa cōsequunt aliq excipiendo quæ agendo cōsequi non pn̄t. C. ēt ob chy. pe. l. 1. ff. de pig. l. 1. in princ. ad l. falci. l. 1. §. id quod. Adducit etiam simile in minore qui non pōt agere cōi diui. tn̄ si conuenitur potest se defendere, & ꝑdictorū fit diuisio. C. de præd. mi. l. inter oēs. Et hoc ideo quia iudicium redditur in inuitū. ff. de uerb. obl. l. inter. §. 1. Et adducit pro hoc opin. casum in auth. credentes. C. de hær. Secundus, alle. ēt l. si non defendantur. ff. de pœn. & ff. de noxa. l. quoties. ff. de in ius uoc. l. libertas, & extra de iud. c. intelleximus, & de excep. c. cum inter ubi excōicato non denegatur defensio. Hinc est † in eum ꝙ dr̄ diabolo non denegari defensionem, & sic concludit potius inspici mentem statuti quam uerba. ff. de iure patr. l. adigere. §. quā uis. Dixit tn̄ primus quod licet possit se defendere, non tn̄ poterit suum actorē recōuenire ꝑ no. in d. c cum inter. Pręd cta qō procedit statuto simplr̄ dicente, ut supra, & est uera decisio ꝑdicta, excipiens. n. non proprie sed improprie actor est, ut not in l. in exceptionibus, ff. de prob. Licet igitur ex tali statuto intelligat ꝓhibitus ab agendo. de quo dcm̄ fuit, supra in 2. q. huius partis, nō tn̄ intelligetē ꝓhibitus ab excipiendo, & se defendēdo, & ita refert Bal. in l. 1. C. de hæred. inst. tenuisse Iac. de Are. in l. ex facto. §. ex facto. ad Treb. & alleg. Bald. ultra ꝑdicta. ff. qui. ex cau. ma. l. si cū militi & cle. pastoralis. de re iud. ubi ur̄ casus Primus. tn̄ de quo supra dicebat tutius esse ꝙ ꝑ ꝓcuratorē se defenderet ꝑ d. c. intelleximus. Sed Bal. in d. l. 1. dicit id uerū, & necessariū si est cā in qua ꝓcurator admittit, alias sibi dabit securitas, ut l. Papinianus exuli. ff. de mino. & ff. de iud. l. is q reus. Et aduertendum ꝙ ꝑdicta ꝓcedunt qn̄ fundat suam defensionem à iure cōi. Si aūt fundat ipsam à statuto, dn̄t quidam eū nō admitti, qa illius statuti ꝑdidit beneficium, ut refert Bald. in l. a libertus à patrono. ff. de in ius uoc. Quod puto uerū si cōuenitur pro gestis per bannū ꝑ ea q̄ dicta sunt supra hac eadem parte, qōne 5. Si aūt conueniatur ꝑ antea gestis dic ut dicam in ultimo tꝑe parte ult. qō. 15. & plenius infra hac parte. q. pe. Quando autem statutum ulterius procederet, etiam tollendo defensionem quid iuris sit, dicam in seq. parte huius temporis. q. 2.

63 Sexagesimotertio † Stante dicto statuto simpliciter loquente, ut supra bannitus agit cōtra bannitum, bannitus conuentus excipit ꝙ non debet audiri. Quęstio hæc non est multum dubia. bannitus. n. excipiēs se defendit. Igitur eū non compræhendit statutū. ut dcm̄ est supra prox. q. Nec ob. si dicat nil pōt obiicere iudęus iudęo, &c. ut in l. arena. C. de inof. testa. & qđ no. in l. 3. § idē diuus. ff. de testi. ergo nec bānitus bannito, qa illud procedere posset qn̄ ex solo bāno qualitas allegata iduceretur. Nullus. n. tunc posset alteri impingere, puta infamiā, sed hęc qualitas ꝙ bānitus non audiatur nō ex vi bāni, sed ex vi statuti, qđ compræhendit agentem tm̄ non excipientē ut dcm̄ est supra, & hæc tenuit ꝑ alias rationes Iac. de Aret. ut refert Bartol. in l.

in l.cum mulier.ff.sol.mat. & Alb.ubi supra q.5.dixit.n.ꝙ bannito datur defensio nõ aũt alterius impugnatio.ff.de accus l.seruos.pro quo Bar.dicit uideri casum in c.dilecti. de ex cep.& licet excipiens certet de lucro, quo ca su exceptio doli tolli solet replicatione doli. apud Celsum.§.Marcellus.ff.de do.excep. & l.uiro.sol.mat. & d.l.cum mulier. Tamen id non procedit qñ exceptio non opponitur ad merita causæ, sed ad personã ea rõne saltẽ, qa eo ipso ꝙ bannitus citat bãnitum ad iudi cium facit eũ habilẽ, sed ipse citatus non ha bilitat actorẽ ẽm Inn.in c.cũ int.de exc.& ui de plenius ꝑ Bar.in d.l.cũ mul. dixerunt tñ quidã ut refert Bald.in l.lib. à patrono de in ius uoc.prędicta ꝓcedere ubi bãnitus exci- piens fundat exceptionẽ de iure cõi, secus si de iure municipali,quia illud ꝑdidit.Ipse tñ ibi tenet no.ꝑ Iac de Are.in d.l.cũ mulier,& seruos,& in l.qm̃ Alexandrũ. C. de adult. & sic tenẽt ꝙ possit excipe qđ est uerũ,ut dcm̃ est.Quia statutum intellr reseruare defensio nem à quocunque iure procedat,dũ tñ ante nõ sit sublatum beneficium, ut sic nõ obstet qđ dixi supra prox. q. Pro hoc ẽt facit quia in pari causa potior est conditio excipientis ff.de cõd.ob tur.cau.l.1.& de reg.iur.l.fauo- rabiliores. Id aũt qđ dcm̃ est supra excita- tione ab actore facta legitimari ꝑsona rei,ꝓ cedit qñ citatur nominatim, & simpliciter, Si aũt citaretur limitate ut ueniret ad cõtra dicendum quicquid de iure posset,nõ intelli geretur in omnibus legitima ꝑsona, ut di- cam ubi statim remittã.Itẽ si citaretur ut ue niret ad cõtradicẽdũ si sic putauerit ĩteresse uel fu rit facta citatio gñalis de oĩbus q sua putauerint interesse non ur tunc legitimata persona, arg.cap. ueniens, de test.ẽm Bald. ubi supra qui pro his citandi formis remit- tit ad no.per Innoc. in d.c.dil. Hoc ultimum de citatione generali puto uerissimum, sed aliud dcm̃ si sua putauerit &c. est mihi dubi- tabile.Et potius inclino in partẽ Inn.qa illa cõditio si sua putauerit interesse nõ ad qua litatem ꝑsonæ refertur,sed ad causæ qualita tẽ ẽm not.in cap sup his,de acc. & in l. nisi ff.de pact.& ideo personę legitimitatem nõ qualificat.l.in delictis, §. si extraneus. ff. de noxa cum sim. Redditur aũt quæstio magis dubia quando statutũ tollere defensionẽ, de qua dicam in seq.parte huius temporis.q.6.

64 Sexagesimoquarto q̃rit † an data tenuta alicui in bonis banniti, stante dicto statuto, quod ut dcm̃ est supra proximis qõnibus,de fensionẽ non tollit,dictus bãnitus possit pe tere dictæ tenutæ reuocationem. Pro huius qõnis expeditione ꝑmittendum est, ꝙ qñq; cõceditur tenuta de iure cõi parte citata ẽm not. in l. prop. §. finaũt reus.C.de iud.in l.si qs emp.§.2.C.de præscr.30.ann.l.consenta- neum, C.q̃uo,& qñ iud.& plene in l.cum ꝑ ponas,& in auth.ibi posita.C.de bo.authen. iud.poss.& in l.si finita.§.Iul.de dam inf. & isto casu sine dubio intra tpa sibi data ad re. uocationem positionis dr reus, sicut primo, ut dictis iuribus, & ꝓpterea dr se defendere sicq; sibi non obst. statutum prædictum, sed ad reuocationem admittitur, qñq; concedi- tur tenuta ex forma statuti parte non citata ut qa ipsi instrõ,aut snĩæ traditur uirtus exe cutionis de facto sine citatione, de cuius sta tuti uirtute gñalr dictum fuit supra primo tpe,parte 3.q.4.& isto casu remanet dubõ, an talem tenutam petens reuocari dicatur actor,uel reus quod examinatur in excõica- to in cap. cum interr de excep.& etiam ĩ eo & bannito per Doct. in l. de pup. §. qui re- missionem,& §.si procur.ff.de noui op.nun. In quo multi plura dixerunt quæ in uolumi nibus reperiuntur, sed omissis superfluis sciendum ꝙ qñq; ẽt ex forma statuti proce- ditur ulterius uirtute dictæ tenutæ, quia sit præceptum tenentibus quod euacuant, & disgomberent bona iuxta tenorem statuti Floreñ.uel ẽt si de iure cõi sine statuto pete retur ẽm decretum, siue insolutum datio de quo dicam in seq.q. Qñq; ulterius non pro. ceditur, sed immissus in tenutam illa utitur & qñq; lucratur fructus & habet alia bene- ficia quæ hñr,uel in statutis uel simplr de iu re cõi per not.in l.3 §.uerba,& si quis omis- sum,ne ius fiat ei, & in l.prętor. §. quod de fructib. de bon.auct.iud.poss.& ideo ad pro positũ dicendũ est,ꝙ aut comparet ad reuo cationem tenutæ postq̃ nihil factum est, & maxime qñ incipit ab eius nullitate, & dr a- ctor non reus.l.de pupillo.§. qui opus. ff. de no.op.nun.per Bar.in §.si procur.per Inn.li cet confuse loquatur in c.sane,de off.de leg. & firmat Bal.in cap.1 de rescr. lib.6. si alias bene percepi illum transcurrens. Non obst. huic d.l.non cogendum.§.fin.ff. de proc. qa ibi solummodo quo ad unum effectum dr reus quo ad omnia alia dicitur actor, & ibi

not.

not.in gl.& ideo hoc casu cū ueniat nō prouocatus, & sic actor nō audiet statuto ei obstāte. Si uero post tenutā aliud actū est. Puta pceptū de euacuādo, & tunc cū ueniat puocatus, & principaliter occasione præcepti, dr reus, & sic se defendere, & audiri debet non obstante statuto, ut hr in d §. qui pro remiss. & §. si pcurator ex notabili doctrina Bar. & qđ not. per Bal. in l. diffamari. C. de inge. & ma. Debēt ergo illi q ex aliqua causa non ad mittunt agētes, caute cōparere ut nō principaliter cōpareāt occasione tenutę, aut principaliter illam nullā dicant, uel reuocari petāt, sed principaliter cōpareāt occasione citationis uel pcepti, & sic cōprehendant esse rei non actores. Sunt tñ quædam iudicia in quibus quilibet est actor, & reus, ut l. in his tribus. ff. de iud. & in illis suspicietur et q fuerit prouocator, ut ibi, & l. inter omnes. C. de præd. mino. Prouocatur. n. principialiter actor est, & ideo non admitteretur, licet secūdario sit reus, & cōuerso, puocatus est reus principalr; secus licet secūdario sit actor, & sic inspecto q principalr agit non repellitur

65 Sexagesimo quinto qritur an contra bānitū possit perueniri ad fm decretum? Ista qō tangit per gl. quæ ur uelle q non, in l. ad cognitionē. ff. qui. ex cau. in pos. ea, & ibi idem cōcludit Bar. s. q non possit, nisi finito bāno. Nec ob. qđ pœna nō solet tribuere immunitatē. ff. de neg. gest. l. siue hęreditaria, quia illud uerū directo, sed quandā consiam sic. ff. de susp. tut. l. decreto. Sed Iac. de Are. dixit imò q possit perueniri ad fm decretum qa cum possit se defendere per procuratorē, si non facit dr esse in contumacia, ut l. Papin. exuli. de mino. Aduerte, q de iure cōi, fm ueram opi. ut possit ad fm decretum perueniri rèquirit latitatio. l. Fulcinius. §. 2. ff. qui ex cau. in pos. ea. & quod hr per ipsum Iac. de Are. in l. ignorare. C. de rest. mil. & ideo uider uerior opin. Bar. qa licet posit procuratorē mittere, non tñ dr latitare si non facit, nisi dicas q qa nō sperat rebanniri sit iusta causa pp quam ex sola contumacia detur fm decretū, ut l. si minor. de bo. aucto. iud. pos. fm Iac. de Are. Sed dic, q aut iam ante bannum latitauerat, & sic fundatū erat iudiciū, licet postea banniat nihilominus poterit cōtra eū dari fm decretū p ea quæ no. ī l. pluribus. §. & si placeat, de uerb. obl. & l. patre furioso. de his qui sunt sui uel alie. iur. Si uero fuit ante bānitus, tūc aut statutū est in loco, q fm decretū dari possit ex sola cōtumacia & clarū est qđ tunc poterit ad illud pueniri cōtra bannitos per pdicta, & istud est qđ sensit Bar. in d. l. ad cognitionē, ubi dicit, q ī talibus hodie prouisū est p statuta. Si uero statutū nihil disponit, tūc satis dici pōt uerū esse dcm Iac. de Are. p d. l. si minor. nisi ex qualitate banni, & cōdōne psonæ, aliud psumeret, puta si quātitas esset parua, & bannitus abñs esse diues. arg. ff. de iud. l. si longus. Tutius tñ est eo casu quo nō sperat exire de bāno q det curator bonis p l. ab hostib. & qđ ibi no. gb. ex cau. ma. Et pueniat ad diffinitiuam, & ad eius executionem fm doctrinā l. à diuo pio. ff. de re iud. quasi per totum.

66 Sexagesimosexto quæritur, †ut Titius bānitus cōuenit a suo creditore, opponit ei exceptionē cōpēsationis, an possit. hāc quęst. disputauit Iac. de Are. s. stante dicto statuto de quo proximis qōnibus dcm est, & eā de uerbo ad uerbū refert Alb. ubi supra q. 92. & primo arguit ad negatiuā, compensatio est eius qđ inuicē debet cōtributio. l. 1. de cōpē. sed si bannito aliqd deberet, si ageret obstaret except. extra de iud. c. intelleximus, & in usi. feu. hic finit lex Cor. & incipit cōsue. re. c. 1. & arg. ff. q. ex ca. ma. l. sed, & si per prætorem. §. sed, & si dum. ergo, & nunc cum uult sibi debitum allegare, & p conñs contribuere rebelli debet exceptione quæ cū possit esse tpalis, & ppetua cēsenda est ppetua. ff. de cōd. inde. l. sufficit. Secundo ille qui pōt exceptione submoueri non dr credito. ff. de uer. bo. sig. l. creditores. & de reg. iur. l. nihil inter est. Cū igit possit bāni exceptione repelli, ergo creditor dici nō debet. ff. de cōpen. l. quicunq; sol. mat. l. insulā. §. pe. Tertio, licet bannitus rñdere teneatur, tñ eius petitioni nullus tenetur rñdere C. de hær. auth. credētes, de iud. c. intelleximus, de exce. c. cū inter sed in cōpēsatione uersatur petitio. ff. rē ra. hab. ergo, &c. Quarto, qa illud q directo prohibetur p obliquū cōcedi nō dēt. ff. de trāsa. & l cū hi. §. cū iis. & de tut. & cur. da. ab his. l. scire oportet, in cōtrariū arguit, q possit cōpēsare. Primo, qa sibi cōceditur esse in iudicio p modū rei, ut ī iurib. supra alle. ergo omnia quę reis permissa sunt sibi concessa uñr. de iurisf. om iud. l. 1. & sic se defendendo pōt cōpēsare quod facere pōt quicūq; reus. de cōpen. per totū. Princeps. n. ei cōcedendo q tā

quam reus possit esse in iudicio, omnia quæ reo cõpetunt permisisse uī.l.quidam cõsule bat. de re iud. iũcta.l.defensionis facultas.C. de iu.fis.lib. 10. Secundo, quia cõpensatio ab homine opposita ipso iure fit per legem.C. de comp.l.fi.& l.si.cõst.& inst.de act.§.in bo næ fidei. ergo compensando nõ petit, sed ꝑ l.facta cõpensatione parata utitur defensio ne, arg.ff.de acq.re.do.l.adeo.§.cum qs. Tertio licet bannitus petere non possit, tñ natu ralr salte sibi debet.ff.de cõd.in d.l. si pœnæ ci.licet ergo debitũ nõ naturale peti nõ pos sit.ff.de pact.l.1.& l.iurisg.§.sed cũ nulla.tñ põt cõpẽsari.ff.de cõp.l.ẽt.& de dõ.l.hoc iu re.§.pen.cũ sim. Sæpe.n. qs cõsequitur cõpẽ sando, quod nõ cõsequeretur agendo.ff. sol mat.l.si filio,& de comp.l.si cum filio. Quar to, ille q cõpensat soluit.ff.qui po.in pig.ha. l.si deb.& ff.de sta.lib.l.si pec.§.de illo. Si er go uult soluere compensando audiri debet. Quinto, prouocato permittitur id, qđ alias nõ ꝑmitteretur.ff.de bon.lib.l.q cũ maior.§. si lib.de in ius uoc.l.lib.de iud.l. qui nõ cog. & l.2.§.sed si agant,& C.de sent.l.cum Pap. Finaliter soluendo tenuit primam partem.s. bannitum compensare non posse per supra allegata, & ꝑ not.in c.cũ inter. Subdens du plicem esse defensionem. Vna est q̃ habet me tã solius defensionis, siue exclusionis. Et hæc cõceditur bãnito, ut l.seruus.ff.de acc.cũ sim. alia q̃ habet naturã actiõis,& impugnatiõis ut compensatio,& hæc ei denegatur, ut in d. c.cum inter. Et idem effectiue in excõicato cõcludit Bar.in d.l amplius. Credo hanc deci sionem ueiã nisi bãnitus ꝑbaret se ante ban num ẽt extra iudicium compensasse. tunc.n. cum ipso iure debitum fuerit sublatum ẽm no.in d.l.si cõstat, & ff.eo.tit.l. si qd à fideius sore, ꝑ Bar.& gl non dr̃ impugnare, sed ostẽ dere agenti ius nõ competere qđ ei non est interdc m̃, ut supra & dicã infra par.seq. q. 2. Aut ergo de nouo compẽsationẽ opponit. Et non admittitur, quia dr̃ petere, uel agere. Aut alias oppositã allegat,& tũc admittitur, quia dr̃ exclusiue. Aduerte tñ, quia si alias op posuisset in iudicio hr̃et necesse ꝑbare, quod iudex illam approbauerit, l.qđ in diẽ,§. si ra tionẽ, ff.eod.tit.ẽm Iac.de But.in d.l.si quid, qđ non hẽt necesse docere si allegabat oppo situm extra iudicium ẽm Bart.eod.tit. super sub.& probatur, eod.titu l.uerum.& ibi dixi.

Iuxta prædicta quæritur sexagesimosepti 67 mo † si cõuenitur fideiussor banniti, an pos sit opponere exceptionẽ compẽsationis eius quod agens debet ipsi bãnito, sicut alias pos set si nõ esse bãnitus, ut d.l.si quid à fideius sore, de comp. Iac.de Are. disputauit hanc q. & eius uerba refert Alb. ubi supra ꝑx.q.d.m̃ est.s.in q.92.parte 2. Et primo arguit, q̃ non possit pluribus rõnibus. Primo, q̃ repñtat ꝑ sonam principalis, inst.de publ.§. fin. ergo. iisdem rõnibus repellitur quib. principalis, ut in regula, si qs in ius, lib.6.& l.nemo plus iuris, ff.de reg.iur. Secundo, qa fideiussor dr̃ rei defensor, de pact.l.hæredi.§ nos aũt,& l. cum filius, de uerb. obl. ergo uicẽ eius subire dr̃,& sic quod obstat reo obstabat sibi de ꝑc. l.sed & hæ.§.defendere. Tertio, quia id quod noceret reo nocet fideius.ut est in p r̃,& filio q sunt reus & fideiussor in l.1.de dec.& l.cũ filius de uerb.obl. Quarto qa rõ quare fide iussor opponit cõpensationem ex ꝑsona rei est qa qđ à fideiussore petitur à reo petitur, & ideo sicut male petitur à reo, ergo & male pe titur a fideiussore.l.uerũ.ff.de cõpen. Sed ista rõ cessat in ꝑposito, qa reus nõ opponeret, & sic bene peteretur, ergo &c.l qđ dc m̃, ff.de pac. Quinto, qa iã reus cõsequeretur ꝑ fide iuss.qđ per se non põt qđ lex non uult.ff.de cõtrah.emp.l.non licet,& C.de hæred.inst.l. neq; ꝑ se Sexto qa non põt ꝑuideri per cõ pensationẽ fideiussori qn ꝑuideatur reo,& ideo rõne medietatis ꝓhibetur, ff. si qs cau.l. si duo.de dã.inf.l si fi n.§.ex hoc edicto cũ si. Septimo, quia pars uitiosa trahit ad se non uitiosam, l.Pedius, ff.de arb.de aqua quoti & æsti.l.1.§.item qritur. Octauo, qa ubi est qđ prodest,& quod nocet inspicitur, qđ nocet ff.ad Syl.l.3.§.fin. Nono, qa mora rei nocet fideiussori ff.de uerb.obl.l.mora. In cõtrariũ quod imo compensare possit, arguit primo ꝑ iura ĩducta ꝑ parte pricipalis supra ꝑx.q. Secundo, per regulam.l.eius. C. de comp. & ff.eo.tit.l.si quis fideiuss. Tertio, qa illud qđ fideiussor habet apud se de bonis debitoris, id soluere põt,& liberatur, de pet. hæred.l.si quid sponsor.§.1.de pec.hinc qritur.§.fin. & l.quoties,§.ult. Quarto, quia quæcunque de fensio cõpetit fideiussori ex quocũq; facto rei ẽt ex quo reo non competit. ff. de pact.l. fi.si quis cau.l.sed & si quis, ubi licet reus re miserit exceptionẽ pacti,& sic ipse opponere non possit, tñ poterit opponere fideiussor, de ædil.edic.l.qritur.§.si uend.& de pac.l.cũ

in

in eo. Quinto, quia qđ uni est in utile alteri prodest. ff. de de fideiuss. lege cum is, cum si. Sexto, qa ratio quare fideiussoria durat principali non exñte, ut l. 2. de lui. pign. est quia principalis ipso iure non est extincta, sed rō quare bānitus compensationem non opponit, non perimit ipso iure debitum, sed quia ei bāni replicatio opponitur & ideo cū facultas opponendi compensationem non sit extincta durabit in persona fideiussoris sibi personali principalis exceptione non obstante. Septimo, qa qñq; quis per alium cōsequitur quod per se non potest. l. & per iusiur. §. si fideiussori. ff. de accept. & C. de tempo. in intr. rest. l. petendæ. Octauo, quia rōne cōnexitatis utile trahit ad se inutile. ff. de stat. homi l. imp. ff. de pœn. l. prægn. & de lib. legat. l. quis duos, cum sim. Nono, qa pœna rei nō debet ad fideiussorem transire. C. de pœn. l. sanc. & sol. mat. l. si mer. nec obst. ff. quod quisq; iur. l. 3. §. si is, ut ibi no. Vel qa ibi est speciale, ut fideiussori adimat̃ facultas excipiendi in pœnam illius edicti quod alias non posset effectum sortiri. Cum reus in sua persona non posset de facili cōueniri. Et ideo saltem ꝑ medium fideiussorē cōuenitur, sed in casu nr̄o pœnis aliis subiacent bāniti quæ possent eis irrogari, uel qa illud edictum afficit ius agendi, & excipiendi, ideo omnibus nocet. l. ea lege. § hoc aūt, sed bānum afficit solā banniti personā. Vltimo, qa fideiussor certat de damno uitando, ideo ei fauendū est. C. de cod. l. fi. cū si. Soluit primo dici posse, quod aut principalis est soluendo, & non possit opponere compēsationē alias sic, arg. ff. si men. fal. mo. dix. l. 3. §. 1. de adm. tut. l. fin. C. ad Vell. auth. siue tunc. & de leg. 1. l. si cui in fi. Finaliter cōcludit indistincte dcm̄ fideiussorem posse opponere exceptionē cōpēsationis debiti cōpēsabilis nō obst. bāno ipsius principalis, qa ip si fideiussori est ꝑmissum a iure ꝙ possit soluere de bonis principalis. ff man. l. si ꝓc. § si ignor. sed q cōpensat soluit, ut dcm̄ est supra ergo &c. Exceptio aūt bāni nō obstat fideiussori onerosam cām hñti, de do. excep. l. apud Celsum. §. si cū legitima. Nec ob. ꝙ uideatur ad principalē reuerti, ea l. §. apud Iul. quia ut dcm̄ est supra magis fideiussori ꝙ reo succurrit, & apud eum remanere intellr̃. Pro quo má finalr̃ Alb. remittit ad not. per Dyn. in regula, si quis in ius. lib. 6. Hæc decisio uera est. Cui adde quæ dixi supra prox. q. in fi.

68 Sexagesimo octauo † stante dicto statuto, ꝙ q̄relæ bānitorū non audiatur. quæritur de quibus q̄relis intelligatur, & si est lata sñia cōtra bānitum, an audiatur appellãs. Al. ubi supra q. 21. & q. 113. refert quosdā tenuisse, ꝙ intelligat̃ de q̄relis extraordinariis, & q̄ ꝑ iudicis offm̄ explicantur, de iure patr. l. 1. & ibi sic uĩ tenere Rayn. & l. diui, §. mand. & de iis qui sunt sui, uel alie. iur. l. 2. & de off p̄fe. urb. l. 1. §. cum patronus & ibi ẽt tāgit Ray. Sed ipse Alb. determinat ꝙ imo intellr̃ de omnibus ẽt si expediantur per libellum. C. ut oēs tā ciuiles, q̄ criminales acc. l. 1. circa pri. de an. excep. l. ut perfectius. C de fal. l q̄rela, extra de elec. c. quorūdam, & de inst. c. ex frequentib. & uerū dicit. Libellus. n. appellatur ẽt quærela, ut colligitur ex glo. c. quia p̄sulatus 1. q. 4. Ad secundam partem qōnis, an possit appellare, arguit primo ꝙ non qa appellatio est q̄rela, ergo non debet audiri, ꝙ sit q̄rela probatur ex tex. cum gl. in l. si ab arbitro, ff. qui satisd. co. determinat contrariū, quia appellatio est species defensionis, & defensio non denegatur bannito, ut in ca. cum inter. de excep. & dicit esse expressum. in c. i. de rescrip. lib. 6. Fateor hanc decisionem ueram si in causa in qua fuit contra eum lata sñia erat reus se defendens. Tunc e. n. cum sit reus in causa appellatiōis sicut in causa principali s̃m ueram opin. de qua in l. hi qui ad ciuilia. C. de appell. iisdem rōnibus auditur in causa appellationis quibus in prima, de quibus dixi supra 72. q. Si aūt erat actor in prima cum nunc sit actor sicut pri us residet qō in hoc an possit talis exceptio ex banno resultans opponi in causa appellationis. De qua qōne uide quę dicam infra part. 3. huius t̃pis, q. 3. & q 4. ubi concludam ꝙ possit opponi, & sic tunc appellans non dr̄et audiri. Si tñ interim eximeretur a banno audiri deberet s̃m Bald. in l. per hanc. C. de temp. app. in 8 col. & pro primo membro huius solutionis uide quæ dicam in seq. & se. qōnib.

69 Nono & sexagesimo quęro † stante dicto statuto. an bannitus petens restōnem in integrum audiatur. Alb. ubi supra q. 12. se in breuib. expedit dicens uideri primo quod audiat̃, quasi restō sit spēs defensionis. & quasi remissionē petere uideat̃, & sic dicatur fungi partib. defensoris, & nō actoris, ff. de no. op. nunc. l. de pup. §. qui remissionem. Sed dicit tenēdum contrarium, quia petens restōnem

sequitur forū aduersarii.C.ubi. & apud quē l.2.& remittit ad ibi not.per se Aduertendū puto,ꝙ aliqñ restitutio petit aduersus bannum,& de hac dic,ut dixi supra t.pe 1. parte ult.q.6.Aliqñ petitur principaliter ꝑ uiam officii iudicis.& quia agere dr̄ puto ueram esse decisionem ꝑdictam l.1.in princ.ff.de æden.cum ibi not. Si uero petitur incidenter ꝑ uiā exceptionis,tunc cum reus sit audiri debet sicut in suis aliis defensionibus audiretur quod examinatur hr̄ in l.nā, & postea §. si minor,ff de iureiur.Aliqñ uero petitur restitutio aduersus snīam,& tūc aut erat actor & habuit sentētiam contra se,& nō debet audiri. Aut erat reus,& tunc aut petit se restitui ad appellandum ſm quod hr̄ in l.diuus. & l.fi.ff.de in integ.rest. & puto eum debere audiri,l ad rem mobilem,& l.delegatū ff.de procur.iunctis quæ dixi supra prox. q. si uero petit restitutionem aduersus totā causam non puto audiri debere,qa in ueritate actor est nō reus.Nec mihi placet ratio Alber.quia ēt petens restitutionem pōt illam petere coram suo iudice,puta si esset ille q̄ snīam quæ petit rescindi executioni demādaret, & ꝓbātur in d.l.2.ꝑ quam iudicari uiri,ꝙ si laudū fuit latū inter clericū,& laicū.& cōtra laicū laicus uolens dicere laudū nullum, debet adire iudicē secularem,tū quia est superior eius q̄ tulit,tum qa esset iudex executionis.C.de arb.l.cū antea Ad qđ faciūt not.ꝑ Gui.in l. cū hi,§ uult igitur omnino de transac. & ꝑ Bar.ea l.§.eam transact.& in §.arbitrorum.

70 Septuagesimo † uiso,ꝙ non obstante dicto statuto pōt se defendere, ut maxime dictum fuit supra q.61.Quæro bannitus fuit accusatus,fuit a iudice securatus,cōparuit & negauit maleficium,testes fuerūt examinati contra eum,& ꝓbauerunt,accusat testes de falso,an ei obstet banni exceptio.Hanc quæstionem refert Io.And in addi. Spec.in titu. de accus.§.sequitur in sua additione magna iuxta fi.in uer.gradum 7.dicēs fuisse disputatum ꝑ Franc.de Mata.& ibi post allegat ad utranq; partem.concludit soluēdo,ꝙ aut accusat aduersarium,ꝙ corrupit,& ꝓduxit testes falsos,& admittet̄ ad talem accusationē qa hoc proprie est defendere,ff.de excep. rei iud.l.diuus.C.si ex fal.instr.ꝑ totum, & C q̄ accus.non poss.l.1.Si autē accusat testes,uel alios testiū corruptores dicit non admitti, qa iste nō defendit sed accusat.Ergo stāt uerba statuti prohibentis,l.quidquid astringendæ de uerb.obl.Item qa accusatus pendente sua accusatione nō accusat,l.negāda.C.q̄ accus.nō pos.& l.is q̄ reus,de publ.iud.Subdit tñ ipse Io.And.quod ꝑdictæ,ll.ſm eum non ꝓbant ad id quod allegant̄,non .n. loquunt̄ de illo q̄ impune pōt offendi,& cuius querelę non audiunt̄,dicens ꝙ canon se expediret ꝑ dec cū inter.de excep.uidelicet ꝙ excipiēs de falso audiret̄, & hoc est ꝓprie defendere accusans nō,qa illud est querelari,uel agere nec perit iustitia.qa intentū suum cōsequit̄ ꝑ exceptionem,& sine onere. de ꝓb.c.licet, de excep.cap.cum uenerabilis.Et remittit ad not.ꝑ se eodem opere in tit.de iud. deleg.§. restat.uersic.qd si in statuto,& ibi tractat,an accusatio falsorū testium tm̄ ꝓsit sibi in causa suę accusationis,quasi dicere uelit si ꝓdesset accusatio diceretur defensio alias non,de quo articulo ibi uide,& in l.1.qui accus.non pos.Alb.aūt ubi supra q.88.refert quæst.ꝑdictam fuisse disputatam ꝑ quendam doct.de Mezabatibus.quē dicit conclusisse talē bannitū admitti,siue ꝑ uiam exceptionis opponat de falso,siue ꝑ uiā accusationis dicēs statutū prędictum ꝑmittēs offendi nō intelligi in tali offensione q̄ fiat in forma iudicii,arg. ff.de trāsa.l.q̄ cū tutore,& ēt tanq̄ odiosum debere restringi,& quod nō debet excludere uiā accusandi falsarios cōtra quos oīa iura clamāt.de appell.c.cordi.in fi.li.6. subdit,ꝙ origo causæ inspici dr̄et,ff.de donatio,l.q̄ id quod.& quod cum eo.l. si filius. Origo aūt in proposito est,ꝙ bānitus est reus,ergo,&c. ut in l.de pupillo,§.q̄ remissionē.de ope.no. nūtia.& sic cōcludit ēt ipse Alb. ꝙ ēt ꝑ uiam accusationis cōtra testes audiatur.Credo,ꝙ ubi possit sibi ꝓuidere,alias quam ꝑ accusationē testium uera sit prima opin.dr̄.n. tūc potius impugnator,facit.ff.de ꝓbatio.l circa.& quod ibi not.Si aūt sibi alias ꝓuidere non posset.quia ex forma statuti non posset de falso cognosci,nisi ꝑ uiam accusationis, puto eū admitti ēt ad accusandum ipsos testes.Vr̄.n.sibi permissum esse illud sine quo ad sui defensionem ꝑuenire non posset.l.ad rem mobilē.& l.ad legatum. de proc. & hoc puto uerū si non pōt accusare in doctorē,ut qa est talis qui accusari nō pōt,uel quia est iudex q̄ inquirit.Satis.n.aperte patet, ꝙ suā defensionē prosequitur.non autē principalr̄ alterius offensionē. Ad qđ bene facit qđ hr̄

per Bald.in l.diffamari. C.de ing. manu. ubi concludit quod ille diffamatus dicitur reus, licet prius ueniat ad iudicium. Si aũt statutũ diceret ꝙ non audiatur etiam defendendo dicam ubi remisi supra 62.quæstio.in fi.

Retento themate in prox. quæst.formato iudex cõtra talem bannitum tulit iniq̃ sentẽtiam. Quæritur septuagesimoprimo.† an durante banno bannitus possit contra dictum iudicem agere in syndicatu. Quęstio hæc etiã tractatur in d.uers.gradum 7.allegato supra prox.q.in prin.& ibi pro parte negatiua allegatur,ut snĩa cõueniat uerbis statu.de flum. l.1.§.non aũt,l.ita aũt,in princ.ff.de admin. tut.cũ.n.talis offendi potuerit,& ei ius, siue ratio reddi nõ debuerit legis auctoritate factum dãnum,siue iniuria dici non põt.C.qñ lic. sine iud.uind.l.1.& 2.& de adul.l. Gracchus,& fortius ꝙ licebat in ꝑsonam,licet in rem.cum q̃libet minima pœna ꝑsonalis sit maior quacunq; reali,l.in seruorũ,ff.de pęn. Nec data securitas respicit hũc casum,sed illũ solum ꝑꝑ quem erat bãnitus Et id tñ hr̃ pro exp̃sso,ff.si cer.pet.l.cum qd,& l.seruitutes.de serui.& gñalitas securitatis restrĩgitur ad cogitata,ff.de trãsa.l.cum aq̃ & l.q cum tutoribus,facit l.nõ est uerisimile,ff qđ met. caus.& dep̃scr c.quia uerisi̇̃le,& imputet sibi q non appellauit,quia snĩæ consensisse ur̃.de re.iud.c.quod ad cõsultationem.& C. de appel.l.hi q ad ciui. His non obstantibus soluit cõtrarium,securitas.n.suspendit effectũ banni, & si hoc est quo ad snĩam datam fortius ad dandam,sed nõ bannitus iuste ageret, ff. de iud l.si filius.& l. Iul. ergo , & iste securatus,ut sic fauorabile securitatis,uerbum non restringatur,& quod sit fauorabile.facit ff.de statu homi.l.2.§.1.& inst.eo.§.fi.& quod sit extẽdendum patet,ff.de const. prin.l.2.& C. de bon.uac.l. 2. & gñalis securitas gñaliter intelligẽda,ff.de publ.l.de precio,& extra de priuil.c.qa circa.Item si cõtra eum possetferri iniqua snĩa ad quid citarcẽ uel securaretur certe superuacue cõtra l.si ꝑtor.ff.de iud. cõtra l.1.ad munic.& l.1.C.de thesau. & ad qd grauarcẽ in expensis ueniẽdi,& litis,& aduocatorũ, & ita in aliis cõtingentibus ꝑꝑ quæ expediebat potius nõ securari.ff.de leg.2. & l.q solidũ §.ẽt, iudica. sol.l.iam tñ.§.in hac. & quia beneficio iuuari debuit non decipi. extra de commo.ca. 1.ff.eod.l in commodato. §. sicut.in fi. Nec obstabit tp̃s securitatis esse decursum,cum beneficiũ debeat esse perpetuũ,& nulli diminutioni subiectũ.in auth. cõst.quæ de dig.§ illud.ad qđ facit lex necessarios.§.1.ad Syllania. C.de his quibus ut in dig.l. minoribus. Finaliter pro aliis rõnibus & pro rñsionibus ad cõtraria remittit ad auctorẽ q fuit do. Nicolaus Capoccii de urbe, q soluebat cõtraria.Primo, qđ uerba statuti locum hñt securitate non data,alias non,ut patet in l.cõuentionũ.ff.de pac.de leg.l.fi.ff. de dolo.l.1.§.non fuit. quæ leges uolunt hosti securitatem dari,& datã seruari, & nõ seruantem puniri,& per hoc rñdet aliis rationibus. Ad rationem ꝙ uideaẽ cõsensisse non appellanda rñdet, ꝙ ibi non est uerus consensus,sed fictus arg.de uerb. obl.l.inter stipulãtem.§.1.Præterea etiam dato ꝙ esset uerus esset cum parte, ergo sibi non præiudicat cũ iudice.l. si unus. §. ante omnia. ff. de pactis. Nec obstet ꝙ negligentia in uno præiudicat sibi in alio quando agitur de eo.C.de his qui à nõ domi.ma.l.fi.ff.de pec.l.quæsitum. §.si annua.& de solu.l.stichum,& sic cum ꝑꝑ negligentiam commissam contra partem repelleretẽ ab agendo contra partem, ut C. de appella.auth.hodie.ergo,& contra iudicẽ agendo repellatur,quia illa regula ẽm eum uera est,cũ sunt duo remedia,quorum unum est principale aliud accessorium.Tunc.n.negligentia circa principale extenditur ad accessoriũ,sed in ꝓposito erant duo remedia principalr̃ cõpetentia,quo casu negligẽtia in uno non p̃iudicat in alio l.idem si res. ff.de alien. iud.mut.causa fac.& l.si emancipata.C.qui admit. ad bon.possessio.po.iuncta l.1.de suis & legit. & pro ista parte iuncta præcedenti rõne.facit optime d.§.si annua.uult.n. ꝙ exceptio competens contra unum non obstet cõtra alium si exceptionis rõ ad alium non extendiẽ.Hæc decisio sapit æquitatem, & habet iuris rõnem , qa cum iudex teneatur eũ conseruare indemnem,ut dicam infra,patet, ꝙ non dr̃ effectiue agere,sed se defendere,& sic non debet repelli,ut supra proxima quæstione dictum est. & est ẽt not. maxime ꝑꝑ tria. Primo, propter id quod dr̃ securitatem datam durare ẽt tꝑe syndicatus. In hoc tñ aduertendum , ꝙ potest esse uerum si fuerit data pro eo tempore quo durabit quæstio siue causa.Tunc.n.non intelligetur finita donec syndicatus duraret, tenetur enim iudex ad omne interesse, &c. l. si iudex. de uar. &

extraor.

extraord.cogn.& sic ad soluendum condēnationem pro eo & ppea quousque hoc sit expeditum causa durare dr. Si aūt cōcessio fuisset tpalis non hret locum quod dictum est. Posset tn̄ tunc procuratorem mittere si causa pateretur, alias nouam securitatē petere, ut dictum fuit in primo tpe parte 1.q.3. Secundo notanda est pp id quod dixit Host. esse securitatem dādam & datā seruari dre. De hoc dicā in seq.par.huius tpis.q.15. Tertio, pp id quod uoluit exclusum ab appellādo excludi à potentia agendi cōtra iudicē in sindicatu, facit qd' hr in l.1.§.1.ff.quod q'q; iur.de quo aliquid ibi per Bar.& in d.l.itē si reus.& plenius in disputatione sua q̄ incipit, iudex propter imprudētiā, ubi ēt tractat, an iudex possit conueniri appellatione pendente, & ibi determinat, ꝙ non cum certis limitationibus ibi positis p eum. Bal.tn̄ in l.si filius.ff.de iud.eo.casu dixit ꝙ licet nō possit agi ad totale interesse, tn̄ potest agi, ut cōdēnetur ad cōseruationē indēnitatis, arg.ff. de statu lib.l. statu libero rōnē, & l. Athenis. §. 1.de aqua plu.arc. Pro quo. ēt uide qd' ipse no.in l.nouiss.ff.qd' fal tut.auct.est ēt not. p so.dictarū.ll.C.de his q à nō do. ma.l.fi.& l. item si res.ubi tractatur an neglīgētia in uno p̄iudicet in alio, de uno dic ut ibi.& in l.3 ff. ui bo.rap.per Bar,& uide C.qd' met.cau.l.3.

72 Septuagesimosecundo quęritur.† Dictum fuit supra par.1.tpis 1.q.6.ꝙ quis pōt bāniri sub nomine hæreditario, an tunc stante dicto statuto ꝙ q̄relæ bānitorū nō audiātur, si bānitus sub nomine hæreditario agat noīe pprio repellatur ab agendo dicte statuti uirtute. In hac q. Alb. ubi supra q.48 primo arguit ꝙ nō ff.de adop.l si pr̄.§.q duos, & C. de dol.l 1. In cōtrarium dixit esse casum in c. aduersus.§.fi.de imm.eccl.sed certe ca. illud non multum facit.dicit.n.snīa excōicationis lata cōtra iudicē ligat ēt ī officio successorē. At in proposito agens noīe pprio censetur alius ab hærede. igitur non ur ꝙ sibi præiudicet, arg.ff.de iis quib.ut inde l.tutorem. ibi discreta sunt.n.iura, quàmuis plura in eandem personam deuenerint. Puto tn̄ decisionem ueram per no.in l. fi.C.de euict.licet.n. quis teneatur de euictione ut hæres principalis uenditoris, tn̄ agens noīe proprio repellitur, licet secus sit qn̄ teneretur ut hæres fideiussoris, ut ibi. quæ lex nō est alibi. Et ideo ad ppositū subtilius cōsiderando. Aut qs est bānitus sub nomine hæreditariò. ex delicto tn̄, uel causa per eum cōmisso, uel cōmissa, sed forte ex ignorantia pprii noīs, ita latum est bānum, & tunc sine dubio agens noīe pprio repellitur, arg.l.si qs in fundi uocabulo de leg.1.cū aliis alle.ubi supra. Aut forte ex forma statuti fuit bannitus ob causam defuncti, puta ob debitum nō solutum, & talr̄ qd' in statutu prædicto comprehendatur, & tūc pōt hre locum dictō.d.l.fi. quia aut erat hæres fideiussoris, aut principalis ut ibi. Quid aūt econuerso, uide quę dicā inf.q.77. in hac e ad.parte. Ad l.tutorem. patet rn̄sio, quia loquitur qn̄ nulla repn̄tatio cadit in se ipsum, ut ibi.& l.poll.C.de iis quib.ut indig.

73 Septuagesimotertio quæritur. † An bannitus qui uigore dicti statuti repellitur ab agendo possit saltem per procuratorē agere, & ur ꝙ sic, quia qd' per me non possum, per alium possum, arg ff.de in ius uoc.l.q̄situm, de priui.cre.l.1.§ si qs, de transac l. & post rē §.fi.& melius in l.Antistius, in fi.ff.de acqu. hær cōtrariū uidi determinatum, quia licet possit pcuratorē relinquere l. Pap. de min. non tn̄ poterit per illum agere, qa ipse idem ex bānitus agere ur l.ita aūt.§.gessisse. ff. de admin.tut. Item quia fraus fieret legi de persona ad psonam.ff.de leg.l.contra legem.& ad Mac.l.sed Iulia, & ita ēt refert Alb.ubi supra q.62.tenuisse Iac. de Are. ad quod alleg. ēt de adm.re.ad ci.pert.l.1.§.2.de ipō l. orō. & de tu.& cur.da, ab his l.scire oportet cum sim. Et hoc est clarū alias frustratoria esset denegatio iuris, uel audientię.l.1.§ usus, de pc.nō ergo pōt per se.uel alium agere stāte statuto p̄dicto, & ita uerificat̄ ꝙ dixit Guil.in Spec de proc §.rōne quoq; constit.uersic.1. ubi aūt esset solūmodo bānitus bonis non cōfiscatis, & dictis statutis non urgentib. nō prohiberet̄ pcuratorē constituere, ut in iure supra in contrariū alleg. f.in Io.And.in add. Spec.in ti.de ceſſ.act.§.1. uersic.illud etiam.

Viso quod bānitus non potest agere per procuratorem, quæro septuagesimoquarto, 74 an possit iura sua alteri cedere † & sic cessionarius non repellatur Hæc qō à multis tractata reperitur, & quia quotidiana est libet aliquantulū insistere. Primo.n. Iac. de Are. ff.de noua.in l.doli mali.tenuit īdistincte, ꝙ non. & sic exceptio bāni cessionario obstare l.in his.§ nō debeo.& l. qd' ipsis, de reg. iur. Ad d.l. doli.rn̄det quod loquitur in delegatione

tione. Ad cõtrarium allegabat Dyn. l. si cum dotem, §. si pri. ff. sol. mat. ubi ꝑ patre deportato agit filia, sed ille text: nihil facit, qa ibi agit filia, iure suo, & noīe suo, non iure, uel noīe patris ut eod. tit. l. 2. §. 1. & l uoluũtate. Ipse tñ Dyn. in d. l doli. & in regula si quis ī ius, distinxit, An fiat cessio ex causa lucratiua, & obstet exceptio, an ex causa onerosa, & non obstet. l. apud Celsum, §. de auth. & §. si qs aũt. §. si cũ legitima. ff. de doli exc. Alb. de Gād. dicebat, ꝙ aut retinet bona, & ualet cessio. Aut publicãtur, & non ualet cessio, ff. de cap. di. l. 2. & l. act. §. publ. ff. ꝓ soc. cum sim. Aliqui ut refert Guil. in Spec. de cess. act. § 1. uer. illud ẽt q̃ritur, dicebãt indistinctè obsta, re exce. ff. ad Velleia. l. fin. Alii ut ibidẽ refert dicebat ꝙ aut fit cessio ex causa necessaria, & nõ obstet excep. aut ex causa uolũtaria, & obstat. Hæc. n. non ambulant parib. passib. ff. de dam. inf. l. cum postul. de re. eorũ qui sub tu. uel cu. l. 3. §. 1. de re iud. l. fin. & refert Ioã. And. ibi, in add. magna. Fed. de Scal. dispu an do tenuisse cessionẽ indistinctè ualere, & cessionarium ẽt ex causa uolũtaria, & lucratiua agere posse. Ipse aũt Ioã. And. ibi remittit ad notata ꝑ se in c. 1. de iure patr. lib. 6. & super gl. pen. & ibi relatis op. tactis in Spec. ubi supra tenet indistinctè agenti nõ obstare exceptionẽ si cessionarius bãniti cũ bona publicata non erant agi suo noīe ꝑ iura ibi alleg. in gl. q̃ probant ꝙ uitium ꝑsonale ad successorẽ non transit. ff. de diuer. & temp. p̄scrip. l. an uitiũ, & C. de acq. poss. l. uitia, & extra qui mat. acc. poss. c. cum in tua. dicẽs cõsiderãdũ esse, an uitiũ insit ꝑsonæ & rei, & in re furtiua qñ possideretur à fure. An rei tm̃, ut qñ possideretur à bonæ fidei possessore, & tunc transit uitium in singularẽ successorẽ, īst. de usuc. §. furtiuæ An tangit actionem, & personã, ut qñ dolus interuenit in cõtractu, & tũc dicit ꝓcedere distõnem causæ lucratiuæ, & non lucratiuæ, ut in §. de auc. & §. si cũ legitiua. Vbi aũt tangit ꝑsonam tm̃, ut in casu nostro tunc ad successorem non trãsit, ut supra ad l. 3. §. qđ aũt. ff. quod quisq; iur. & de co l. bo. l. cum emanc. Rñdet ꝙ ibi elisio erat inflicta actioni, non aũt personę tm̃. ut in casu nostro subdens ẽt de successore uł, ut dicam infra in ult. temp. Bart autem in d. §. si cum legitima, tenet opin. Dyn. per illa iura, & idem uł dicere in d. l. doli. tangens aliqua de narratis supra in dist. Io. And. Sed Bald. in l 3. §. si filius ff. ꝙ quisq; iur. dicit, ꝙ aut bannum sequitur cessionẽ, & non obst exceptio de quo dicam statim in q. seq. aut præcedit cessionem, & tũc aut ex persona statuti põt opponi exceptio actioni aut personæ. Primo casu excluditur cessionarius. Secundo casu distinguitur an habeat causam lucratiuã, & repellitur, an onerosam, & nõ repellitur. Et sic ibi effectiue loquitur opin. Dy. Sed in l. ꝓ diuersas. C. man. dicit ꝙ aut est bãnito īterdictus forus, & ualet cessio. Aut est sibi interdictũ agere. i. interdictus ipse actus agendi, & tunc aut cedit ex causa lucratiua, & nõ, uidelicet, aut ex onerosa, & ualet cessio, dũ tñ cessionarius agat utili Si uero bona essẽt cõfiscata, ideo nõ ualeret cessio, qa crederet iura fisci nõ sua, ff. de cap. dim. l. tut. Itẽ si poneres ꝙ esset ei sola mansio interdicta, tũc nõ est dubiũ ꝙ põt cedere, ut l. Pap. exuli, & iõ dicit ꝙ exititii de terris suis pñt iura cedere, & alienare, qa est eis interdicta mansio, sed sec' esset si exp̄sse eis interdicta esset alienatio. allegat ꝓ singulari tex. in l. de pollicit. ff. de pollic. Idẽ tñ Bald. altius hãc materiã tractans in quadã sua disputatione quæ incipit. Statuto cauẽ ꝙ fœnerator, dicit ꝙ aliqñ iniqtas. inest actioni, & agenti, aliqñ agenti, & non actioni, aliqñ neutri. De primo ponit exemplũ in eo qui inducit aliquem per dolum, ut sibi ꝓmitteret, & deinde actionẽ cessit. Et isto casu dicit repelli cessionariũ nulla facta distõne, quia actio elisa cessat est. Nec põt tũc dici, ꝙ uitiũ purgetur ꝑ cessionẽ. Exceptio n. reo cõpetens sibi initio auferri nõ põt, ut no. in d. §. si cum legitima, & arg. ff. de pac. l fi. & mand. l. si mand. tibi, in princ. Exceptio ergo doli cõmissi circa actionẽ cessam obst. cessionario ex quacũq; cau. d. l. in his. §. nõ debeo, & l ꝙ ipsis, ꝙ intelligit uerum qñ actio est infecta ꝑ ꝑ dolũ ꝓximum, & immediatũ, secus si esset uitium in quodã p̄ambulo. exẽplum dolo induxi scriptũ hæredem ad recipiendũ hereditatẽ, q̃ ego ab intestato adiui, & cessi actionem hæreditariã in qua nullũ erat uitium. Et ideo non obst. cessionario exceptio, ut d. § sed cũ legitima, & §. seq. Secũdo casu qñ inest uitiũ agẽti, & nõ actioni ut in excõicato, & bãnito. Primo uł tenere opin. Ioã prædictã ꝙ ubi cessio non sit simulata indistincte nõ ob. exceptio cessionario nõ sequẽs distõnẽ. Dyn. & Bar. qa statutũ uł suspendere actionem ad tempus. i. donec durer.

ret bannum uel excommunicatio, & idem debet operari tpalis suspensio pẽdente tpe, qđ operat̃ exclusio perpetua, de cond. inde. l. sufficit, & d. l. si tibi mand. in princ. & hęc rõ ita cõcluderet cõtra agẽtẽ ex causa onerosa, sicut cõtra agentẽ ex causa lucratiua. Finalr̃ tñ ur̃ tenere opi. Dyn. & Bart. qa causa onerosa est fauorabilior lucratiua. ff. de his quæ in frau. cre. l. fin. §. 1. & no. inst. de actio. § si qs in fraudem quod dicit esse uerum, nisi illa cessio ex causa lucratiua fiat ex necessitate, ut qa hæres excõicatus uel bãnitus cessit legatario actionem legati nominis. Sed isto casu non est dubium, qa legatarius ẽt sine cess. sione ageret. l. ex legato nominis. C. de lega. Sic ergo in hac materia cõclusio, ꝙ aut bona sunt publicata, & nõ ualet cessio iuriũ antiquorũ. Aut nõ sunt publicata uel sunt sed cedunt iura postea q̃sita, & tũc aut bannitus cesserat ante bannũ, & dicã in se. q. Aut cedi post bannum. Tunc aut cedit ex necessitate, ut quia cedit fideiussori. qa ei soluit uel ex alia causa necessaria, & tũc silr̃ nõ obstat exceptio ꝑ ea q̃ allegata sunt supra in prin. q. si aũt sit cessio uolũtaria, aut fit ex causa lucratiua, & ob exceptio aut ex causa onerosa, & nõ ob. agẽdo utili actione noĩe suo, nisi probet in fraudem factã C. man. l. pe. cũ si. Si aũt ageret directa noĩe cedẽtis obstaret exceptio ꝑ ea quæ hic dicta sunt, & supra prox. q. Prædicta aũt locũ hñt in cessione iurium. In cessione uero siue in translatione dñii dicit Bal. d. l. cũ dotem. §. si pater, ꝙ non repellit̃, quia immediata causa agẽdi. s. dñm est sine uitio. gl. est ordinaria ẽm eum in d. l. si cum legitima, non intelligas qñ simplr̃ cedit̃ rei uendicatio, qa tunc erit idem ꝙ supra secundum not. in tit. de cessio. ac. §. ex ꝑmissis. uer. Itẽ q d si mihi. ubi ur̃ maxime in addi. Io. Andr. quid operet̃ cessio rei uenditæ quibus adde. l. si eius, & quod ibi not ff ad Trebel.

Successiue septuagesimoquinto quæro, 75 † Quid iuris qñ cessio præcessit bannum, an tunc cessionario agẽti post bannum obstet exceptio. Bal. in l. 3. §. si filius. ff quod quisq; iur. dicit ꝙ non ob. exceptio, qđ quidam dñt ꝓcedere ẽm iur. quę hr̃ in l. post contractũ, ff. de don. qđ esset uerum in casu in quo ex forma statuti alienatio, & cessio redderetur nulla ipso iure. q tunc cessionarius repelleret quasi agens sine actione. l. si pupilli. §. utaiaus, de neg. gest. & l. non putauit. §. nõ quęuis ff. de cõtratabu. & idẽ si ex alia causa esset cessio nulla ẽm not. in l. ab Anastasio. & l. per diuersas. C. manda. & l. fi. C. ne lib. po. Si aũt cessio hẽt. sua substantialia, & statutũ nõ annulat eã cum necessaria sit reuocatoria qñ facta esset in fraudem cessionarius nõ posset repelli à debitore opponente de iure fisci. l. his cõsequẽter, § 1. famil. ercis. & l. 2. si ager uectig. & qđ ibi not. & l. si cum seruũ. ꝑ Cy. C. de ser. fugi. ꝑ Bar in l. 1 ff. de excep. rei iud. non ergo obstat exceptio bãni super uenientis qđ est certũ si agat utili. Sed dubiũ esset an sibi obstaret agenti directe rõne cedentis, per l. q st. pen. cum ibi no. de proc. & ꝑ ea quæ dicta sunt supra 73. q. Puto tñ qđ ẽt tunc nõ ob. exceptio, talis qa directe exercitum transit sine aliquo uitio, arg. ff. de ser. expor. l. si minor, & quod no. in l pluribus §. & si placet, ꝑ Dyn. & Bar. de uerb. obl. & hoc ideo quia agit in rem suam cessionarius. Facit. C. de dona l illam, & quod habetur in l. si quidem per Doct. C. de act & oblig.

Septuagesimosexto quæritur, † Viso, ꝙ ꝑ 76 alium aliqñ agere põt, & aliqñ non, an possit pro alio ꝓcuratorio noĩe agere. Puta Titius fuit factus procurator Sempronio non bannito, an repellatur uirtute dicti statuti ꝙ banniti non audiantur, hæc qõ examinatur per Alber. ubi supra q. 62. Cuius uerbi licet hic inserere ꝑꝑ qõnis utilitatem, & aliqua pulchra dicta. Dicit. n. primo ur̃, ꝙ audiatur, & non obstet exceptio ar. instit. de excep. §. fin. Item quia non dr̃ hic audientia dari uel ius fieri, sed ei cuius est procurator, quia dr̃ dñi agere per procuratorem, ff. quod ui aut clam. l. denique. §. fin. & l. seq. & ff. de proc l. 1. & secundum hanc determinationem intelligitur. l. non solũ. § pe. ff. de iniur. & ad hoc. arg ff. de do. excep l. si procurator. in prin. nisi occasione ipsius litis datum foret sibi bannũ quod fieri potest de iure ut ff. si quis ius di. non ob. l. 3 § 2. cu ic. n. non audiretur nisi primo exiret de banno, ut ff. de dol. excep. l. apud, Celsum §. quæsitũ, & l. si ꝓcurator. 2. rñ. Et qđ alias admitti debeat, & statutum restringi debeat solum ad eos q suo noĩe agũt. Facit qa statutũ est odiosũ, & ideo restringendum, ut ff. de lib. & posth l. cum qdam. & ita in hac q qdam sentiunt, & ꝑ hoc. ff de iu ius uoc. l. quæsitum. Alii dñt bannitum ẽt ꝑ alio nõ admitti ad instar excõicati, ut extra de prob. c. post cessionẽ. Itẽ qa statutũ indistincte

stincte dicit non dari audientiam bannito, nec distinguitur an agat ꝓprio nomine, uel alieno, ergo indistincte intelligi debet. ff. de ser. urb. l. si seruitus. cum cōcord. Itē q̄a ꝙ ei non detur audientia inductum est in honorem prætoris sicut, & edictum de postulādo quod ꝓhibet certas ꝑsonas postulare. ff. de post. l. 1. qui. ex cau. ma. l. sed, & si per ꝑtorem §. sed, & si dū. ideo sicut nullo modo cōcedit postulare ei cui ab edicto denegat, ita & hic. Item bānitus qui ꝓ se nō admittitur multo minus admittitur ꝓ alio. nec obst. similit. ff. de postul. l. 1. §. 1. & 2. & C. eod. tit. l. nemo. nec obst. ꝙ arguitur de patrono ad bānitū, quia ꝙ bannitus nō audiatur est de iure municipali quod est cōe ius ipsius ciuitatis, ꝙ autem libertus nō uocet in ius patronum sine uenia est priuilegiū ipsius patroni, in auth. de non alie. § si uero. de test. mil. l. eius. & pro ista parte bene facit. ff. de pœn. l. mors, circa princ. De facto obtinuit, ꝙ ꝓ alio audiatur, maxime ꝑ l. q̄sitū. de in ius uoc. & q̄a alteri' odio alias grauari non debet. C. de inof. test. l. si q̄s in suo, & quia bānitus nō uī agere, uel audire, sed dn̄s qui per alium agere uī, ut in d. l. mors. not. Iac. de Are. & istam partem puto uerā. Ad quod facit ultra prædicta, quia filiusfam. in iudicio esse non potest, & intellī suo noīe, ut l. fi. §. necess. ff. de bon. q̄ lib. pōt enim esse ꝓcurator. de procur. c. quia ḡnalī. lib. 6. licet gl. aliter dixerit in d. §. necess. Non obst. c. post cessionē, de prob. q̄a loq̄tur in ex cōicato qui ꝑdit ꝑceptionē sacrorū, & cōionem fidelium, de excep. c. 2. de sent. excōm. c. pen q̄ bānitus non ꝑdit, ut certum est. & sic de uno ad alium non arguitur ſm Bar. in sua disp. in uers. 5. est uidendum, & dcm̄ fuit supra hac ead. parte, q. 4. Aduertendum tn̄, ꝙ hoc est uerū qn̄ agit nomine alieno, & ad alterius utilitatem. Si aūt ageret nomine alieno, & ad sui utilitatem, secus esset, utputa, q̄a esset ꝓcurator in rem suam. l. 1. §. in ꝓpria ff. qn̄ appel. non sit, & C. de proc. l. qui stipendia. Si aūt statutum diceret ꝙ non audiatur in aliquo suo iure non hr̄et qō dubōnem. l. 1. §. usus. C. de proc. l. nihil. & l. neque, & l. ꝙ quis. Prædicta uera si fuit factus procurator. post bannum, si autē fuisset antea cōstitutus repelleretur non uirtute statuti, sed quia ꝓsu meretur reuocatus ꝑ ꝑ mutationem status, ut l. si cum Corn. & l. cum quis. ff. de solut. cū ibi not. & per Bart. in l. post litem. ff. de proc.

Dictum fuit supra hac eadem par. q. 37. ꝙ bannitus potest ab intestato succedere de iure cōi. Modo septuagesimoprimo quærit, 77 † Bannitus succedit Titio non banito stāte dicto statuto quod banniti nō audiantur. dictus bannitus adit hæreditatem, & ut hæres Titii agit contra Sempronium an ei obstet exceptio banni. Alb. ubi supra qō. 49. arguit primo ꝙ non ob. exceptio, ut cōsequatur ex persona alterius quod per se habere nō posset, ff. quæ res pig. ob. l. Arist. & de fal. l. 1. §. 1. & determinat cōtrariū, & ita dicit fuisse obtentum, ut sic sibi obstet exceptio in iure postea quæsito. ff. de cōd. ind. l. si nō fortē. §. si filius, ad Mac. l. sed Iulia. §. 1. re. amo. l. & iō & C. de bon. ma. l. 1. in cōtrarium facit. ff. de excep. l. Modest. ubi hr̄ ꝙ agenti iure hæreditario nō opponitur exceptio ex persona propria, & idem ꝓbatur in l. quidam cū filium, uers. quare. ff. de uerb. obl. ib. Puto tn̄ dictum Alb. uerū, quia exceptio banni est excepito, q̄ respicit personam, & in illa tm̄ uerificatur si pro suo iure agit, ut supra q. prox. qualitercunq; ergo ius suum sit, & ex quacunq; causa uerificantur uerba statuti. Et ideo ēt ex iure hæreditario agens repellitur cū unicū sit effectū patrimonium. ff. de priui. cre. l. pī. & de uulg. & pupill. l. sed & si plures. § si filio. l. Modest. & l. quidam cum filium, loquunī in exceptione reali. s. rei iudicatæ in qua inspicitur non solum ꝑsona, sed causa. l. cū q̄ritur, & l. si maī. §. eand. & l. an eād. ff. de excep. rei iud. Et ideo licet ille qui nomine ꝓprio succubuit, postea ut hęres alterius agat. & sic ex diuersa causa, cessat regula illius excep. quia licet dici possit eadē persona, in auth. de iure iur. à mo. præst. §. 1. non tn̄ concurrit identitas causæ. Et sic sibi non obst. except. Qđ' etiā uerū nisi ueniendo iure hæreditario ueniret ad impugnationē sui facti ꝓprii, & à se facti. Tunc. n. si agat iure hæreditario obstat sibi exceptio ex ꝑsona ꝓpria, ut d. §. si fil. & d. l. sed Iul. §. 1. de quo tn̄ articulo. s. in ḡne, an agent. iure hæreditario obst. exceptio ex persona ꝓpria, uide in d. l. Modest. ꝑ Bart. & qđ ibi not. in l. post leg. §. si is, de his q̄b. ut ind. & uide qđ not. in Spec. de sent. & his quæ ipsam se. §. fi. uers. quid si ꝓcurator, uide ēt qđ hr̄ in l. fi. C. de euic. Ecōuerso uero agenti iure proprio ob. exceptio ex persona eius cuius est hæres etiā banni examinabitur infra in ultimo tempore, parte 2. quæst. 4.

Septua-

78 Septuagesimooctauo quaeritur,† Bãnitus ex forma statuti non pōt sua bona in alium transferre. Quidam uẽdidit uel aliter alienauit quędam sua bona,& promisit exinde ad uoluntatem emptoris facere instrm cũ clausulis cõsuetis, deinde anteq̃ faceret instrm bãnitus fuit,& taliter qđ in statuto continetur. Quaeritur an possit facere instrm praedictũ, & ualeat, non obstantibus banno,& statuto: pro huius qõnis decisione sciẽdum est ꝙ Richar. de Salyc. disputauit qõnem in terminis infrascriptis, Lege prohibetur partialitatis cã relegatũ aliquid trãsferre uel alienare de suo. Relegatus dicta causa ante relegationẽ dederat locauerat pro decem annis rem ad francandum in quinquennio pro quingentis, hoc acto, ꝙ sub pęna teneatur locator,& datur in termino pdicto francanti facere instrumentũ uẽditionis. Quaeritur qd iuris de pfectione cõtractus,& poena,& post multas plixas rõnes primo ad affirmatiuã, secundo ad negatiuam, soluit hoc modo. Pro parte affirmatiua, ꝙ possit facere instrm, & si nõ facit poena cõmittatur. Primo, pp uerbũ dederat, de cuius natura,& significatione est dñiũ transferre. ff. de cõd. ob cau. l. fi. de uerb. obl. l. ubi aũt. §. fi. inst. de actio. §. sic itaq;. Secundo, pp copulam,& dum subiicit thema,& locauerat, de cuius copulę nã,& significatu est ponere diuersa,& augere praecedentia. ff. de leg. 3. l. ea tñ adiectio.& not. super rub. ff. de iur.& fac. igno. Tertio, per l. sub cõditione. ff. de sol. ubi rei uel pecuniae date trãsit dñium immediate. Quarto, per ppriam sigñonem huius dictionis, quae est ut inducat modum. sed rei datae sub modo ab initio trãsit dñium l. necessario. §. quod si pendente, de pericu.& cõmo. rei uẽd.& not. C. eo. tit. l. 1. Quinto, p l. sicut. §. interdũ,& l. cũ uenderẽ. ff. loca. Sexto, qa res fuit aestimata ergo uĩ tunc trãsisse dñium. ff. loca l. in naue.& locatio suos notissimos terminos excedere arg. ff. depositi. l. lucius. Nec obstat qđ rei suae non teneat cõductio. ff. locati. l. q rem. & l. ad pbõnem. & ff deposi. l. q rem.& de reg. iur. l. neq; pignus in fi. cum si. q illud uerũ est ab ignorante uel et sciente respectu dñii. Sed à sciẽte respectu positionis q̃ nõ est sua, sicut patet expresse. ff. de acq. poss. l. si rẽ aliq̃.: sed possessio rei sic locatae non transierat. C. de praesc. 30. anno. l. male agitur, ergo à sciente eius respectu cõducio tenebat dñium autẽ sine positione bene potuit transire p l. si fundum de fund. uel pōt dici. ꝙ cõductio rei pleno iure pprie nõ tenet, sed hic nõ est pleno iure ppria cõducẽtis arg. à simili. ff. qđ metus causa l. metum. § uolẽti. C. de dono sub modo. l. 1. C. qđ metus cau. l. cum simi. Septimo, per uerbum ad francandum, de cuius sigñone oportet esse francare. i. liberare, q. d. ꝙ transtulit dñium, sed nõ francum. Pro parte autẽ negatiua ẽt p solutione adducĩt ne uideaĩ laicis qdã iniquitas, ut in fi. not. gl. C. de transact. l. si maior. Secundo, qa hoc esset duplex improprietas. s. qđ rei locatae transierit dñium contra naturã locatiõis. ff. loca. l. nõ solet.& qđ eod. momẽto rei proprie teneret locatio cõtra l. neq; pignus. cum similibus supra allegatis, sed duplex improprietas in eo admitti, non debet. C. de dotis pmis. l. 1. cum simi. ff. mãd. l. si uero non re. 2. uel 3. rñso. ff. de cõd.& de monst. l. si mulieri,& Titio, Tertio, qa unum de copulatis trãsit ad naturam alterius. ff. de fun. istr. l. Seiae. §. Caio. Sed haec copula,& copulat dederat,& locauerat, ergo datio trahiĩ naturã locationis, ut sic dñium nõ transeat, ut ẽ clarum. ff. loca. l. 4. ubi uĩ casus ibi dedisset locasset u e,& arg. eo. ti. l. si uno in princ. Quarto, qa si aliud sumereĩ, esset cõtrarietas & incõpassibilitas cõtra l. Titii. ff. de cõd. ist. Quinto, qa qđ duplici iure pōt sumi in dubio debet intelligi. prout caret uitio ff. de le. gib. l. in ambiguo.& p socio l. merito. ubi p sumiĩ qs facere iure licito,& non illicito, sed ubi ex tpe locationis transisset dñium non posset dari pensio pprie à modo nisi de pcio qđ est terminum est soluẽdum,& sic induceretur in cõtractũ usurarum illicitum,& repbatum, ut hĩ. C. de usur. auth. ad hoc.& in authen. de eccl. titu. §. 1.& solet not. C. de sum. Trin. l. 1. nisi diceres ꝙ ueniret rõne fructuũ, & interesse, sed certe hoc nõ posset, cum ille sit in mora ratione dilationis sibi datae, ut l. lecta. si certum pet.& fructus inde pcipiat qa dñium non transiuit. Sexto, p l. qro. §. fi. ff loca. ubi rei aestimatę locatae nõ transit dñium si est species, sed periculum transit.& nõ est emptio, sed quasi emptio. Nec obst. l. ĩ naue. qa ibi loquiĩ de cõductore operarum q pōt transferre dñium rei in qua operae debẽt pstari si d. ĩ ad põdus uel numerũ ut reddatur non idem in specie, sed in gñe, qđ cum datio recipiat functionem uel aĩr, ut ibi not. qđ nõ est in pposito,& uĩ aquior,& uerior p d. §. fi. Fina

si. Finaliter soluendo derisiue dicit ego utor tali dis. ꝙ aut cōstat, ꝙ ab initio trāsferre uoluit aut ꝙ noluit, qa ī cōtractibus inspicitur magis uolūtas q̄ uerba. l. ēt. C. de iure do. cū si. Aut est dubium, & tunc aut uendebat, sed pactum apponit, ut donec pcium soluat certa mercede cōductū habeat, & obtineat prima pars. s. affirmatiua p d. l. sicut. & l. cum uē derem. Aut ab initio locabat, sed cum pacto ꝙ francari deberet, ut in casu nostro, & tunc obtinet alia pars s. negatiua quasi translatio uel alienatio facta nō fuerit ab initio, sed debeat fieri demum cum erit facta frācatio. sed tunc uenit ad inhabilitatem ergo si recte uī fuisse in casu nostro. Nō ob. l. subcōdōne, qa ibi solutio fiebat pure, sed effectui, & cessioni ī solutū adiiciebaī cōdō. hic aūt locatio fuit pura, & eius nā non erat transl atabilis dñii, ut supra ibi ergo transit dñium, hic non, sed ius locationis, ut ibi. Vides ergo, quod ubi ab initio ex ui cōtractus transiit dñium non obstante statuto poterit instrm facere, & si non facit in pœnam incidit. Vbi aūt non transiit dñium, secus est, obstante statuto. Nec ob. ꝙ illa uideaī alienatio necessaria, & sic statuto non cōprehendaī. de contrah emp. l. fistulas. §. 1. de re. eo. l. magis puto. §. sed si tpe. & C. qn̄ decre. op. non est l. 1. qa hic res ex forma statuti est reducta ad impossibilitatem. ff. ad l. rhod. de iact. l. si uehenda. § idē ius. & loca. l. insulam. Secūdum ergo dist pdictam in terminis in prin. q ppositis. Aut fuerat translatum dñium. ut qa uendens receperat pcium uel fidem de eo. ff. de cōtrah. emp. l. ꝙ uēdidi C. de re. uend. l. in ciuile. & ꝙ utrobiq; habeī, & in l. pcurator. § sed. si mercē. ff. de trib. & l. quidā fundum. ff. de in rem uer. & sine dubio non obstante statuto poterit instrm facere, qa tunc non aliena, & sic non hñt locū uerba statuti. si uero dñium non fuit translatū, secus esset. Sed hæc pars secunda est mihi dubia cum sit alienatio necessaria p dicta iura, & l. alienationis. ff. fam. erc. nisi dicas ꝙ illa pmissio psumaī in fraudē statuti facta ꝙ est uerum cōcurrētibus his q̄ hñr in l. post cōtractum. ff. de do. in l. si uentri. §. fi. de pri. cre. & C. de bo. dam. l. si qs post hac. Tenet aūt hæc decisio cōferat ad mām, tñ magis placet per ea q̄ dicta sunt supra circa cognitionem contractus an sit uenditio an locatio, & quid im portent illa uerba ad francandū, Pro qua tñ mā recurrendum est ad latius. & clarius not. per Bart. in disp. sua quæ incipit, publicanus. quæ saltem in effectum hᶠ in l. eorem. §. qui maximos. ff. de publ. Sunt & not. supra dicta pro mā. l. qui rem. C. loca. & l. si rem aliquam ff. de acq. poss. de quo ibi per Bart.

79 Septuagesimonono, †Stāte dicto statuto, ꝙ bannitus nō audiaī in aliquo suo iure qđ ostēsum est non tollere defensionem ut hac ea parte q. 62. Quæriī Titius agit conra Sempronium bannitum, dat libellum, & facit eū citari, Sempronius bannitus comparuit, & suas exceptiones opposuit, qbus uisis Titius agens uult a lite m̄ desistere sed Sēpronius uult ꝙ procedat per auth. qui semel. C. quo. & quasi. iud & per not. in l. edita C. de eden. An audiaī bannit us quasi uideaī defendere. An uero nō audiaī quasi uideatur impugnare, & agere. Dixit Iac. de Ray. in l. si libertus. ff. de in ius uocān ꝙ bannitus audiaī qa dī se defendere. Alb. ubi supra q. 60. idem sequitur dicens melius probari. eod. tit. de in ius uoc. l. liber. a patrono. & extra de rescr. c. 1. libr 6 Certe meo iudicio hæc q. paruam habet dubitationem ſm. n. no. ex d. ll. edita. & auth. q semel. semper conuentus actore negligente reus est. & ideo sine differat aduersarius ut l. pperandum. §. & si quidem. de iud. siue renūciet taliter ꝙ sibi nō noceat ſm not. in dictis iuribus, & in l. post q̄ liti. C de pact semp bānitus ut reus audiendus est. Faciūt eā quæ dicta sunt supra hac part. q. 68. 69. & 70. Sic aūt bannitus illo non agente uellet ꝙ iudex pronunciaret exceptionem sibi cōpetere p not. in l. si finita. §. eleganter. ff. de dam. infe. ff. de fideiuss. l. cōtendat. de lib. lega. l. Aurelius. §. cē tum & C. qui bo. ce. poss. l. 3. forte non audiretur. tum qa puocatus est non puocatus, ut dcm̄ fuit supra q. 64. tū qa implorando offm̄ iudicis interuenit in iudicio, ut dictis iurib. non aūt excipiendo, & sic tenetur libellum offerre, & per consequens actor est. hī in l. 1. ff. de eden. & p Bar. ff. de iuris. om. iud. l. 1.

80 Circa eandem materiam. 80. quæritur stante statuto ꝙ laudum habeat executione paratam, & similiter instrumentum guarentigiæ habens certum terminum. Titius habens instrumentum guarentigiæ uel laudum contra Sempronium habentis executionem ante iliā factā bānitus est, bonis eius non publicatis. dcm̄ fuit q. 5. ꝙ pdit beneficia statutorū suæ ciuitatis An nullo modo disponēte bānitū audiri nō debere poterit, pone p pcura-

-curatorem uirtute dictorũ iurium incipere ab executione ſm formam dcõrũ ſtatutorũ. Hæc qõ eſt diſputabilis, ſed omiſſa diſputatione ne prolixior ſim, q̃ piom ſerim ſuccincte me expediam. Præmittens primo, ꝙ de iure cõi talia non hñt paratam executionẽ. C.de exec.rei iu.l.1.ff.de ſuſp.tut.l.3.§.tut. ſed a iure ſtatutorũ tale tradit beneficiũ, ut hr in laud.in l.1.C.de arb & qđ ibi ꝑ Doct. in guarentigia hr per Iaco. de Aret.in l. cum quaſi.§.ſi plures.ff.de fideic.lib.ubi gl.fi. ſm cum dicit ꝙ illud ꝙ facit ſnĩa facit legis poteſtas, ex quo ipſe ibi dicit, ꝙ ſicut ſnĩa habet executionẽ, ita inſtrumentũ guarentigię hoc ẽt ſequitur Cyn.in l.una, de conf.Bart. tãgit in l.proinde, in fin.ad l.Aquil.in l.1. de eden. in l.1.iu.ſol.& in l.2.C.de ſen.quæ ſine cer. quant.beneficium ergo executionis traditũ guarentigiæ non eſt de iure cõi, ſed de iure ſtatuario. Item pmittet ꝙ non eſt beneficiũ, ꝙ de neceſſitate tradat illi inſtro ex quo natum eſt, ſed põt ẽt ſine illo beneficio in exercitium alias iudicium deduci.l.intra dies, cũ ibi not.ff.de re iud.& in c.fin. de iud. Res. n. iudicara habẽs executionem a re cõi per not. in l.a diuo Pio.per totum, & C.de exe. rei iu. põt per uiam actionis ẽt in iudicium deduci, licet poſſit per offm iudicis etiam intentari. C.de arb.l.c.ũ antea.C.de reb.cred.l.act.l. miles.§.iudic.ff.de re iud.cum no.per Bar.in d. l.intra dies. Sic ergo eſt in inſtro guarentigiæ & laudo, ut ẽt patet ex no in l.plane.per Bar. ff.quod cum fal.tut.auth.ubi patet per præſcriptionem remanere ipſum ius ordinarie agẽdi. Præmitto ẽt quod donec illud inſtrm fuerit executioni mandatum non dicitur facta executio, nt hr plene, & not.per Bar. in l. is qui.ff.qui.ex cau ma. Ex his infertur quod cum res reducta ſit ad caſum a quo non põt incipere, & ſimus in re non perfecta uitiatur ipſe cõtractus, ut l.quia, in eum, ff ad l. Aql. & de fideiuſſ.l.Vranius, & ꝑ Dy & Bart. in l. plurib.§ ſi placeat, de uerb. obli. Pro qua deciſione facit quod in his quæ reſpiciunt ordinem iudicii inſpicitur iudicii locus, ut hr in l.2.C.quẽ teſt.app.& plene ꝑ Docto. in l. cunctos pop.de ſum.Trin.ergo & tps iudicii arg.l.uinum.ſi certum petat.& ff. de trit.l in hac. Ex hoc ſatis colligitur ex not.per Bar.in extrau ag.q ſint rebelles.ſuꝑ uerbo, rebellando. Si aũt executio fuiſſet ante bãnum facta etiam ſm ꝙ Bar.intelligit factam eſſe in d.l. is qui nullatenus, ꝑꝑ bannum uitiaretur, ut d.§.& ſi placeat. Item ſi inſtrm eſſet factũ tali ter qđ ualeret de iure ſtaturario.& nõ de iure cõi non utiaretẽ ex bãno ſuꝑuenienti, qa iam ꝑfectũ erat, & qa quo ad ſolẽnitatẽ act' inſpicit tps ipſius actus cõfecti ſicut locus, ut in iurib.pdictis, ſicut ẽt in fi.not.ꝑ Bal.in d.l. cunctos populos, iuxta fi.dum tractat de ſolẽnitate ꝓbatoria ipſius actus. licet aũt in pdictis ipſe bãnitus perdat beneficium ſtatutorũ, nõ tñ idem debet eſſe in hærede, de quo dicam infra in ultimo tꝑe, parte 2.q.15.

Rubrica de ijs quæ per alios fiunt in præiudicium bannitorum.

SVpereſt expedita prima par.huius 2.tpis ut ad ſecundam perueniatur, quę ut ex diuiſione in princ.huius tꝑis poſita patet, tractare debet de iis quo per alios fiunt in piudicium bãnitorũ, & ut ordine præmiſſo procedatur. Præmitto primo rubricas ſiue titulos qõnũ q̃ in hac parte examinare cõtinget.

1 *An ſubripiens rem bannito poſſit ab eo ad reſtitutionem rei conueniri.*

2 *An ualeat ſtatutum quod excludit bãnitum etiã a defenſione.*

3 *Si bannitus non poteſt opponere exceptionẽ præſcriptionis, an illã poſſit eius fideiuſſor opponere.*

4 *An conreus debendi conuentus a creditore poſt terminum præſcriptio, repellatur ab excipiendo de præſcriptione ex eo quod intra terminum præſcriptionis bannitus fuit eius conreus. Et ſic ſit interrupta præſcriptio etiam contra non bannitum. Et ſic in hac examinatur an ualeat ſtatutũ minuẽs tempus præſcriptionis, & materiam l final.C.de duo.reis.*

5 *An ſi agatur contra bannitum qui non poteſt ſe defendere, & taliter quod ex narratis apparet præſcriptionem eſſe decurſam iudex a ſeipſo poſſit de præſcriptione obijcere & agentem repellere & in hoc latiſſime examinatur uirtus præſcriptionis.*

6 *An ſtante dicto ſtatuto bannitus agens contra bãnitum poſſit contra exceptionem quod non debeat audiri replicare quod ille non poteſt excipere.*

7 *An ſtante ſtatuto quod bannitus poſſit impune offendi poſſit impune occidi.*

8 *An bannitus nondum regiſtratus dum regiſtrabatur potuerit offendi dictante ſtatuto bannitũ & regiſtratum poſſe impune offendi.*

9 *Si*

9 Si fuit registratus, & fuit sumptum bannum legitime deinde casualiter registrum, fuit combustũ an possit impune offendi ostenso sumpto.
10 An bannitus qui potest impune occidi possit occidi impune a filio uasallo, seruo uel liberto.
11 An occidens bannitum auctoritate statuti peccet in foro conscientiæ.
12 An excusetur occidens bannitum ad instantiam inimicorum eius & pro pecunia
13 Quid iuris si uolens occidere bannitum intrauit per muros ciuitatis, & eum occidi.
14 Si accusatur occidens bannitum an possit per procuratorem opponere, quod occisus erat bannitus.
15 An bannitus possit impune occidi pendente securitate sibi data liberi ueniendi, &c. Et in ea plene tractatur de materia securitatis.
16 An bannitus qui pendente securitate non potest offendi perdat illud beneficium si committit graue maleficium, & sic possit impune occidi.
17 Si cauetur statuto, quod capiens bannitum habeat centum a communi, an debeat habere si ille captus habeat securitatem
18 An præmium quod datur capienti bannitum debeat diuidi inter eum, & fiscum.
19 An capiens bannitum debeat habere expensas quas fecit in capiendo.
20 Si sunt plures capientes bannitum an debeatur unicum præmium inter omnes an plura.
21 Stante statuto, quod dat 50 capienti bannitum in pecunia, & centum capienti bannitum in persona, bannitus in mile, quæ si non soluerit infra mensem intelligebatur bannitus in persona fuit intra mensem captus, & præsentatus, deinde elapsus est mensis, & non soluit. Quæritur quod præmium debeatur capienti.
22 An potestas qui ignoranter cœpit exbannitum debeat habere præmium quod datur bannitū capienti.
23 Uno statuto cauetur, quod capiens exbannitum habeat centum, alio statuto cauetur quod homines de uilla teneantur trahere ad rumorem, & capere malefactores, & exbannitos. Quidam iuit ad capiendum Titium sciens eum bannitum, & cum Titius fugeret eleuauit rumorem propter quod homines de uilla insecuti sunt eum, & illũ cœperunt quæritur an al cui præmium debeatur.
24 Stante eodem statuto Titius sciens Caium bannitum ignorans tamen statutum cœpit Saium, & potestati præsentauit, quæritur an debeat habere præmium.
25 An sit necesse probare, quod occidens bannitum sciebat illum esse bannitum.
26 An occidens unum quem credebat esse Titium Ioãnis bannitum, & erat alius homo. excusetur propter statutum uel non, & qualiter puniatur.
27 An uniuersitate bannita quilibet de uniuersitate offendi possit.
28 An liceat occidere bannitum captum a familia potestatis.
29 An priuatus accipiens bannitum in alterius territorio præmietur uirtute unius statuti, an uero puniatur uirtute alterius statuti.
30 Quid in officiali capienti bannitum extra territorium, an possit executionem facere, an uero teneatur exercere.
31 Quid si talis bannitus indebite captus a priuato uel a familia in manibus capientis occidatur.
32 An quis possit occidere bannitum in manibus priuati qui eum licite cœperat uirtute statuti eum præmiantis.
33 An captus in confinio territorij duarum ciuitatum, ita quod dubium sit in quo territorio captus sit poterit iste capi, uel non siue a priuato, siue ab officiali.
34 An contra bannitum licite captum possit fieri executio sine nouo processu.
35 Quid si uno statuto cauetur quod antequam bannum detur debeat quis citari certo modo, alio statuto uel eodem in fin cauetur quod banniti pro homicidio capti statim fiat executio etiam si solẽnitas statuti non sit seruata an non facta citatione dicto modo debeat bannum executioni mandari.
36 An bannitus ex una ciuitate captus in alia illi confederata possit sibi iustificari secundum tenorem banni.
37 An iudex laicus debeat tractare tanquam bannitũ laicum bannitum ab episcopo.
38 An retinens bannitum in priuato carcere excusetur a pœna uirtute statuti permittentis offendi bãnitum.
39 An statutum prædictum quod permittit occidi bãnitum habeat locum in fœmina bannitæ.
40 Si cauetur statuto, quod uiri bannitarum debeant expelli de ciuitate an econtrario uxor banniti sit expellenda.
41 Cauetur statuto, quod familia banniti expellatur de ciuitate an sit expellenda uxor.
42 An statutum disponens quod filij bannitorum expellantur de ciuitate compræhendat filias.
44 An stante tali statuto cõphendãtur non legitimi.
44 An tale statutum locum habeat in filijs matris bannitæ.

Secunda pars secundi temporis.

Primo igitur quæro † Titius abstulit rem aliquam bannito stante statuto quod bãnitus non audiatur, an possit a bannito ad restitutionem illius rei cõueniri, & uidetur ꝙ sic, nam & relegatus bona sua retinet. ff. de interd. & releg. l. 1. de bo. eo. qui mor. sibi consc. l. 2. in fi. sic, & bannitus quando non publicantur, ergo uĩ ꝙ agere possit. Facit ad hoc. ff. de bon. pos. l. edicto. §. rei cap. C. si pen. ap. mors inter. l. 2 pro hoc ꝗa appellatione bonorũ cõtinẽtur iura. bonorũ, & l. subsignatũ §. bona de uerb sig. Si ergo retinet bona, ergo & iura, & sic actiones, & ꝑ cõñs earũ exercitii, alias frustratoria esset iuris illius reseruatio siue retentio. Sed cõtrariũ est uerũ ad instar excõicati qui agere non põt, de off. ordin. c. 2. de iud. c. intell. Quod ꝗdam dixerunt esse uerum ẽt de iure cõi circunscripto statuto ꝑdicto, de quo tangam infra hac ead. par. q. 55. qđ ego nõ credo per rõnes ꝑdictas, & ꝑ tex. in l. si tibi. §. is cuius. ff. man. Statutum ergo est illud qđ licet non tollat actionem, tñ tollit illius exercitium, & si dicit, ꝙ nõ audiatur quousq; fuerit in banno clarũ est ꝗd iuris. Si uero dicit indistincte, dicã inf. in 3. temp. par. 2. q. 8. Sed & si sit aliud statutũ qđ dictet bãnitum ꝑdcm posse à quocũq; ostendi impune, res clara est, quo casu ꝗd iuris sit dicã infra in 3. par. huius tꝑis dum tractabo unde tali substract. iudex possit ingrere. q. 1.

2 Secundo quia dcm̃ est supra parte prox. q. 62. ꝙ statutum simplr̃ denegans audientiã non excludit defensionẽ Quero si in statuto dicatur, ꝙ nõ audiatur in aliquo suo iure ẽt defendẽdo, an ualeat tale statutum, & uĩ ꝙ non, ꝗa leges debent esse iustæ. l. 3. ff. de leg. sed

sed iniustum est, quod quis non possit se defendere. l. ut uim, de iust. & iur. Praeterea defensio est de iure naturali l. 1. §. cũ arietes. ff. si qua. paup. fe. dic. quod ius tolli nõ põt. d. l. ut uim, & not. in l. pactum. ff. de pact. in gl. ma. & est tex. in clem. past. de re iud. In cõtrarium ꝙ imò ualeat, & tolli possit uг̃ ꝓbari, primo quia cõtumaci potest audientia denegari. l. sed, & si per prętorem. §. sed & si dum. ff. qui ex cau. ma. & rõne contumacię clauditur reo iudicii aditus. C. de iud. l. sanc. C. de iure fisci. l. defensionis fac. lib. 10. hinc est quod ille qui fuit cõtumax in se defendendo non auditur post terminum in l. ult. ff. de fe. & ita tenet Dy. in l. fin. ff. de cust. reo, & ideo cum bãnum detur ꝑꝑ cõtumaciã uг̃ ualere statutum, & sic aliud est in bãnito, q̃ in excõicato. Nec mirũ quia deteriori loco sunt banniti qui pñt impune offendi. Bar. in hoc arg. in l. cum mul. sol. mat. tenuit primam partẽ distinguẽdo ꝙ quędam est defensio uolũtaria, ut qñ quis uult comparere ad defendendum aliquam, & illa põt tolli per statutum. Quędam est defensio necessaria, ut qñ quis ad iudicium citatur, ista non põt tolli allegat no. ꝑ Inn. in cap. cum inter. de except. & idẽ dicit in l. facultas. ibi tñ limitat prædicta uera in defensione iuris. In defensione uero facti dicit ualere statutũ, de qua facti defensio ne dicam infra hac ead. par. q. 49. dum tractabo, an bãnitus offensus possit se defendere. Sed Bald. in d. l. cũ mulier. cõcludit, ꝙ quędã est defensio in qua bãnitus nihil ponit, sed simplr̃ negat, & illa nõ põt auferri. C. de ed. l. quia accus. l. Quinimò nec de iure ĩtellr̃ qa non est proprie defensio. l. si quidem. C. de excep. & ibi per eum quædã est in qua aliqd ponit ad meram defensionẽ, & tũc aut talis exceptio est, de iure gentium ut si excipiat se fecisse ad suã defensionem, & talis exceptio non põt respui. l. ut uim, de iust. & iu. Si uero exceptio oritur de iure ciuili, ut exceptio ꝑscrip. rei iu. & si. Et tũc stante tali statuto bãnitus non debet audiri, qa ciuilis rõ ciuilia iura tollere põt, naturalia nõ, ut ĩ §. sed naturalia iura, inst. de iure nat. gent. & ciui. & in l. eas. ff. de cap. dim. Qñq; id, qđ ponit nõ tendit ad meram defensionẽ, sed ad impugnationem, & ista põt tolli ꝑ statutum. l. qm̃ Alex. C. de adult. & l seruos. C. de accus. Simile in doloso cum nõ datur beneficium, cessionis, sed bene datur beneficium diuisionis, qa tendit mere ad defensionem. l. 1. §. nunc tract. ff. de tut. & ratio. distra. equidem hęc uerba pulchra sunt, sed credo ĩdistinctè ualere tale statutum per l. oẽs populi. non ob. ꝙ defensio sit de iure naturali, qa uerũ est, & licet sine iusta causa tolli nõ possit, ut ĩ iuribus supra alleg. tñ ex causa tolli põt. C. de bo. dam. per totum, & ita firmat Inn. in c. quæ in eccles. de cõst. & sentit gl. ĩ l. 1. ff. de cõst. prin. nec uideo rõnem diuersitatis inter defensionẽ facti & iuris, cũ defensio iuris sit minoris ꝑiudicii, q̃ facti, ut in l. seruorũ, de pœn. & tñ defensio facti tolli põt ex casu ꝫm Bart. in l. facultas, per l. 1. & 2. C. qñ lice. sine iud. uin. ex quo sequitur ꝙ non procedat illud qđ Bal. dicit ꝑ l. ut uim. dicam tñ ubi supra remisi. Siue ergo sit defensio iuris, siue facti q̃ tollit per statutum cũ ex causa iusta fiat. s. in pœnã mulieri, & inobedientiæ ꝑ talẽ statutum sublata est ipsi bannito. Illud autẽ qđ dixit Bal. defensionem cõsistentẽ in mera negõne nõ tolli uerũ puto, quia cũ proceditur cõtra eũ, & citat̃ ut litẽ cõtestetur, illa aũt fit negãdo, aut cõfitendo, ut l. 2. C. de iu. cal imo ttc negando, & sic cum habilis fiat ex tenore ipsius citationis, quæ est ut ueniat ad se excusandũ ꝑsertim in criminalib. à dictæ citationis auctoritate decipi non debet. l. 2. C. de iis qui ue. æta. & idem quod Bal. tenuerat Iac. Butr. in l. ubi pactum. C. de transact. & Alb. ubi supra q. 40. repetã aliq̃ circa hoc if. ĩ q. 6.

3 Tertio quęro, † Bãnitus erat debitor Titii, & fideiussorẽ dederat, creditor differt petere tãto tp̃e ꝙ lapsa est præscriptio, si agit cõtra bãnitũ stante supradicto statuto bãnitus non poterit excipere per not. supra ꝓx. q. & in d. l. ubi pactum agit cõtra fideiussorẽ, poterit ne fideiussor de ꝑscriptione opponere? hanc qõnem disputauit Iac. de Are. ut refert Bal. in l. cum mul. sol. matr. & ibi sic loq̃tur. Primo uг̃ ꝙ fideiussor non possit opponere. l. 3 §. si is pro quo. ff. quod quisq; iur. ubi principali excluso à potentia excipiendi ꝓpter imper. iniqui iuris à se factã, excludit̃ ẽt fideiussor, dicit cõtrariũ fuisse determinatũ ꝑ Iac. de Are. ꝑdcm̃. In hac. n. exceptione, & oĩa alia quã non põt opponere reus opponit fideiussor ẽt nascẽtem ex persona rei, qa fideiussor nõ habet causam detractiuã, & ideo dolus principalis ei nõ ob. l. apud Cels. §. de auct. de do. excep. Itẽ sicut exceptio personalis quę iuuat non transit ad fideiussorẽ,

ut l. nisi de pact. ita contrā odium personale transire non debet l. 1. de const. princip. & sic non capit ꝑ capacem l. si is qui duos de lib. lega. Ad §. si is ꝓ quo. rñdet, ꝙ ibi dolus nascentem exceptionem reddebat inualidam, hic uero reddebat inhabilem personam excipiētis, & sic cōcludebat ꝙ interdum est uitiū in mā ꝑꝑ personā. Primo casu uitiū est reale, secūdo ꝑsonale. Interdum est uitium personale ꝑꝑ personā, & locum qđ dcm̄ est supra. In hac quęst. cōsiderandū arbitror qđ si ante bānum decursa erat p̄scriptio, decisio ꝑdicta uera sit. Non. n. potuit principalis ex facto suo auferre fideiussori exceptionem iā quæsitā. l. fi. ff. de pact. quod forte uerū est nisi ꝓbaret fideiussorē delicto consensisse uel fuisse participē ibi, & ī d §. si is ꝓ quo, qđ intelligo si fundaret suam executionē ex persona rei, ut ibi, alias non, ut statim dicam. Si uero p̄scriptio est decursa post bannū cōsiderāda sunt plura. Primum an p̄scriptio dicaẗ decursa ex forma statuti quod abbreuiet iuris cōis p̄scriptionem, puto q̄a reducit trigennalem ad decennalem uel quinquennalem, de quo dicam statim in seq. q. Et hoc casu quia ut dcm̄ est supra parte prox. q. 5. Banniti perdūt beneficia statutorū suæ ciuitatis. cōsiderari oportet ꝙ cōtra eū est interrupta sicut cōtra fideiussorē. Quā q. formauit Io. Andr. in addi. Spec. super rubr. de fideius. ī fin. & ibi uř cōcludere ꝙ sic, dū dicit tenendū, ꝙ hř in l. fin. C. de duo. re. quæ uult, ꝙ interruptio facta cōtra unū ex duob. reis ꝓsit cōtra aliū. Sed id nō est uerum, q̄a p̄scriptio interrupta cōtra principalē non interrumpiẗ cōtra fideiussorem. Tex. est ẜm unam lect. in l. cum q̄s. §. si quis ꝓ reo. ff. de sol. & ibi per Bar. & per Cyn. in d. l. fin. licet gl. contrarium dixerit, & non bene in l. 1. §. fi. ff. de eo per quē fa. erit. & in l. fideiussor. §. fi. ff. man. Isto ergo casu licet principalis sit bannitus, & per eum non sit actioni p̄scriptū, tñ erit præscriptum per fideiussorē. In eo. n. remanet illæsa dispō statuti loquētis de debitore, q̄a eius appellatione continentur ẜm no. per Bar. in l. 1. si cer. pet. Nec prodesse potest hic rursus præscriptionis ipsi principali ēt si ea audientia de defensione restitueretur, puta quia solueret, si dicimus, ut supra quo ad eū fuissent interruptam præscriptionem de quo diceẗ in seq. q. uel ēt si rebanniretur. ff. de pact. l. fideiuss. & d. §. si quis pro reo. Si uero pręscriptio est decursa post bannum de iure cōi tūc potest habere locum opin. Iac. de qua dictum est. Cū enim ille bānitus notorie si absens exceptio ordinis à fideiussore non potest opponi. l. fi. si cer. peta. & in l. decem, de uerb. obl. & C. de fideius. auth. præsente, & sic necesse est deuenire ad exceptionem pręscriptionis, & sic uera est decisio, prædicta. Opponit. n. fideiussor exceptionem præscriptionis ex persona sua non ex persona principalis banniti, & ideo non potest cōtra ipsum ex illius persona aliquid replicari, quod secus, est in d. §. si is pro quo. Ibi. n. opponebat fideiussor exceptionē ex persona ipsius principalis. Et ideo si post bannum fuisset quæsita exceptio ipsi bānito puta pacti de non petendo, & ex eius persona transisset in fideiussorem ẜm ea quæ hñr in l. 2. de excep. forte non posset illam opponere fideiussor, quia nata fuit cum illo obstaculo replicationis audientiæ denegare ēt in defendēdo, & sic cum illa qualitate transiuiẗ ī fideiussorē, ut d. §. si is ꝓ quo. sicut *dicimus* in exceptione cōpēsationis quæ opponiẗ cōtra procuratorē in rē suā ẜm uerā decisionē Doc. in l. eius. C. de cōp. & in l. si quis in rem. ff. de proc. & Dy. in rła, si quis in ius lib. 6.

4 Sed iuxta prædicta, quarto quæriẗ, † Qđ in conreo banniti. Statuto pone caueẗ, ꝙ cuilibet debito præscribaẗ spacio quinq; annorum, pendēte quinquennio unus exconreis debendi propter suū delictū est bannitus. lapso qnquēnio agit creditor cōtra alium nō bannitum, opponit reus cōuentionē de pręscriptiōe statutaria, replicat creditor qđ ꝑꝑ bannū illa fuit interrupta in conreo, q̄a ꝑdidit beneficiū statuti, ergo intelłr interrupta cōtra alium conreū per l. fin. C. de duo. reis. Hæc qō hēt duos articulos. Vnus est an ualeat tale statutum. Alius est posito ꝙ ualeat, de qua interruptione loquatur. l. fin. præall. Circa primum q̄a parum hř in uoluminibus libet sed breuitate referri sñiam Bal. q̄ hunc articulū disputauit, & incipit qō Statuto cauetur ꝙ fenerator. &c. & ibi primo arguit, ꝙ non ualeat statutū, dř quædā sñia siue decretū. C. de legi, l. fin. ff. quod cuiusq; uni. no. l. item eorum, §. si decuriones, & de decre. ab or. fa. l. ambitiosa. Sed sñia continens ne q̄s soluat quod debet nō ualet, quia in se habet uitium intollerabile. ff. de excu. tut. l. qui testamēto, ergo idem in statuto. Secūdo statutum non potest facere ꝙ malefidei possessor

præscri-

præſcribat in malæfidei poſſeſſore.de reg.iu. lib. 6. Sed q recipit mutuũ uel aliter ſe fecit debitorem ſcit ſe debere, ergo eſt malæfidei, ſicut ille q tenet reliqua ex adminiſtratione. ff.de neg.geſt.l.Pomp.la 2.antep.rñſo.& ff. man.l.dolus.ergo non pſcribit.Tertio, pbat ex mutuo nãli,nãlis orit obligatio,ſed nãlis obligatio non põt tolli p ſtatutum cum ſit de iure ciui. & illa de iure nãli. inſtit. de iur. nã.gen.& ciui.§.ſed nãlia.ff qđ quiſq; iur.l. 3.§.penult.de neg.geſt.l.at q nã.in princ. & idẽ in oĩ cõtractu q fit ex cõſenſu.l.1.de pac. & de reg.iur.l.cũ amplius.§.is natura dẽt. Si ergo eſt naturalis obligatio,ergo nõ ſoluens peccat, ergo nõ debet ualere ſtatutum cum inducat pctm̃ perfidiã, & malã fidem quod patet p ſuũ contrariũ.ff.man.l.ſi fideiuſſor. §.fin.ꝙ depo.l.bonafides.Quarto, diſpõ præſcriptionis ideo ualet qa cõtinet iuſtitiã poſitiuam ut no.ff.de poſtul.l.1.§.pueritiã.Sed iſtud ſtatutum uř cõtinere apertam iniqtatem, & nullam hẽt cauſam. ergo non ualet. de cõſt.c.q̃ in eccleſiarum.l.fi. C. ſi cõtra ius uel uti.pub.& ibi p Cy.per Hoſt. & Io. And. in c.cũ p.tabellio.de fide inſtr.& ideo contra excipientem ex tali ſtatuto debet obſtare replicatio doli,ff.de doli exceptio. l. 1. in fine. Quinto,ſtatuta auferentia ius, & actionem alteri.ex nulla iuxta cauſa non ualent, quia ſunt cõtra iuſtitiã naturalẽ. Certũ. n. eſt illã iuſtitiam nãlem debere ſeruari.ff.de excu.tuto.l.ſcire oportet.§.ſufficit,& ad eã tanq̃ ad legẽ naturæ recurri debet ut ibi patet,& confirmat qa nõ tenet ſcriptum principalis. C. de pre impe.offe.l.quoties.ergo nec ſtatutũ inferioris , & ita uř tenere Bart. in l.oẽs populi.in 2.q.prin. circa prin. Ad partem uero cõtrariã arguit lex rõne moræ põt moroſo audientiam denegare.C. de iud.l. ſancimus. Item põt cõfingere tps ad agendũ,& ſine dubio ualet,qa ſi id põt iudex. C.qui accuſ. nõ poſ.l.ſi ea.ff.de accuſ.l.cum in tua.ff. qui ſa. co.l.de die.ſm Iac.de But.ibi,ergo multo fortius ipſa lex.nam aſſignatio termini ad agendum mouet creditorem ut agat intra terminum, ſicut terminus aſſignatus ad ſoluendũ mouet debitorem, ut ſoluat intra terminũ . C.de cõtra.& com.ſtip.l.magnã.Per lapſum ergo termini peremptorii , qa oĩs terminus a lege pfixus eſt peremptorius,pcluſa eſt agẽdi copia.ff.de excu.tut.l.ſcire.oportet.§.conſequens Vnde ſi ſtatututum diceret, monemus oẽs creditores ꝙ agãt intra quinquenniũ ſciẽtes ꝙ de cetero nõ audirẽtur, ualeret ſtatutũ . Ita ergo ſi ſimplř dicit ꝙ Poſt qnquenniũ non audiant, qa terminus includit monitionẽ.Facit quod no. Inn.extra de præben.c.extirpandę Nec põt ob hoc eccleſia audiri,cum debeat ſeruare inter laicos eorum ſtatuta no.ff.de poſt.l.ex ea.Pręterea q cõtra ſe pſcribi patit renũciare uř.ff.de nego.geſt, l.ſi ego.de dam.infec.l.ptor.in prin. C. de pſcrip.long.temp.auth.malę fidei.Secũdo idẽ ſic pbat.Sicut ius cõe ſe hẽt gñalř, ita ſe hẽt ius municipale localiter,ut l.oẽs populi.& l. de qbus. Sed ius cõe inuenit pſcrip. & ualet ẽt ſi rõ reddi non poſſit,ut in l.non oĩum.ff. de legi.Imò adeo ualet ut ſm quoſdã actionem tollit ipſo iure, uel ſaltem tollere poſſit ſi uelit.C.de pſcrip.tri.anno.l.oẽs, & l.ſicut, & ẽt poſſit tollere naturalẽ obligationẽ ſi uelit ſicut,& dñium. ff. rem rat.habe.l.fin.Tertio ſtatutum hẽt uim pacti.ut not.ff.de legi. l.ſed in ea.& C.de decre.decur. ſuper rub. ff. de pac.l.non impoſſibile, & de reg.iur.l. nec ex ptorio, ſed p actum põt pfigi meta agendi,ergo,&c. Accedit.ff.de uerb.obl.l. obligationum.fere. §.placet.de ſol.l.cum mihi decem,& qđ not.de leg.1.l.nemo põt. Quarto ſtatutum diſponit reſpectu iudicii qđ patet dum dicit, non audiatur.ff.de pc.l.mutus.§. pœna. Omnia aũt iudicia ſunt de iure. ciui. ut no.inſt.de obl.in princ.ergo,&c. Ex prædictis tenet hanc partem ꝙ ualet ſtatutum , & ibi tractat multa notabilia in mã.c.nouit. de iud. circa debitum pſcriptum quæ ſi libet ibi uide,hic uero non infero qa non faciunt ad materiã noſtrã. In fine aũt rñdet argumenta facta in contrarium hoc modo quia primo non ob. prima rõ, quia plus põt ſtatutũ ꝙ ſnĩa ſimplex,ut not.in l.1.§.pen.ff.de fer. Non ob.ſm argm̃,quia debitor non dř in dolo cum poſſideat quod ſuum eſt. l. 2. §.appellata.ſi cert.peta. & no. de immu.eccleſ.c. quia pleriq; Item quia præſcriptio fingit retro,& omnia purgat.C.de uſu. l. eos,in pri. & dicit Bar.dixiſſe ꝙ non requiritur bona fides,niſi ubi requiritur poſſeſſio præſcribentis de uſu.l.ſequitur.§.ſi uiã,ꝙ ſibi dicit non placere.in quo non inſto quia extra propoſitum, & quia ẽt ipſe Bal.ſibiipſi contradicit. Non ob.tertiũ qa fatẽdum eſt ꝙ nõ tollitur naturalis,ſed effectus eius eliditur. ff.de compenſa.l.quęcunq; Non ob quartum, qa ſta-

tutum hoc non debet dici iniquũ cum in se habeat causam motiuã q̃ solet ꝓbari ex ꝓoemio. ff. ad Mace. l. 1. §. fi. de her. inst. per Bar. in l. ambitiosa. Non ob. quintum arg. quia nõ est cõtra iustitiã nãlem. Et ideo certũ est ꝙ statutũ in suis beneficiis quę adinuenit põt præscriptionem præfingere & pupilis, & ecclesiis, extra dę testib. constitutus. Valet ergo statutum ꝓdictum. qđ ẽt tenuit idem Bal. in d. §. pueritiã, & in d. c. si quis per 30 si de feu. fuc. cõtro. & ꝓscriptionẽ inducit ẽt si per alia uerba loqueretur, puta quia diceret. lapso quinquennio creditor non auditur, ut ibidem. s. in prædicta q. concludit. alleg. l properandũ. C. de iud iuncta. l. mariti lenocinium. §. 50. & l. miles. §. 60. & l. si maritus §. præscrip. ff. de adul. C. de inof. test. l. si quis filium. §. fin. cum si. & istud est uerius q̃ id q đ dixit. Bar. in l. omnes populi. ut patet ex prędictis. Et ideo restat secundum dubium in quo ur̃ dicendum ꝙ conreus illam exceptionem non possit opponere. Interruptio. n. facta est in persona conrei banniti ergo iuuat creditorẽ contra alium conreum. ut d. l. fin. C. de duo. reis. quę gñalr̃ loquitur in omni modo interruptionis. Mihi tñ ur̃ durum quod lex illa locum habeat hoc casu. nam loquitur de interruptione ꝑ l. illã cogitatis. ut patet in fin. illius l. ergo ad istum non extenditur. ut l. iubemus in fi. ad Trebel. Intelligo igitur l. illam interruptione ꝓscriptionis pręcedente ꝑ modos inductos a iure ciuili. & in qua factũ creditoris uel debitoris ad id principalr̃ ordinatũ in terueneritsuper ipso credito, uel debito. nõ aũt intelligã illã habere locũ in interruptione à statuto introducta simplr̃ aliquo ꝓdicto rũ nõ interueniẽte, ne in exorbitãtibus à iure cõi fiat extẽsio. ff. de legi. l. qđ non cõtra. Possum ẽt dicere ꝙ hoc casu nõ fit ꝓscriptio interrupta, licet decursa sit, quia in debitore q non est bannitus locum hẽt statutum. l. 1. §. si is qui nauem. ff. de exceptio. ac ẽt uirtute alterius conrei qui non est bannitus in totũ decursa dicatur, ut incapax capiat ꝑ capacẽ. l. si is qui duos. ff. de lib. lega. facit. l. q cõem. ff quemadmodum ser. amit. Licet aũt sit decursa præscriptio, & possit per conreum nõ bannitum opponi, non tñ opponi per bannitum non ex defectu præscriptionis cursus sed ex uitio suæ personæ quæ ad eam proponendam audiri non debet ex forma statuti l. qui ex lib. §. testamẽto. ff. de secun. tab.

5 Quinto circa idem statutũ quæro. † Agit creditor contra bannitũ, & proponit in libello tp̃s cõtracti debiti, & taliter ꝙ iudex uidet ꝓscriptionem esse decursam. An possit à seipso agentem repellere, Dicet quis hęc qõ est sopita ꝑ Iac. de But. & Bar. q tennerũt ꝙ ubi parti non competit ius agendi, iudex ex offõ non possit cognoscere l. non solum. §. q̃ q̃. ff. de iniur. & in aliis iuribus de quibus infra parte 3. huius tem. q. 1. ergo ẽ cõuerso ubi pars non põt excipere, nõ possit iudex ex offõ repellere. ff. de excepti. l. 1 sed certe illa decisio de qua dicam, supra nõ adaptatur ad ꝓpositũ. loquitur. n. in criminali, ac ẽt qñ iudex uult assumere locum actoris, & sic impugnatoris, hic aũt uult assumere locũ rei, & defensoris, cui magis fauetur l. Arrianus. de actio. & obligatio. & ideo ꝓ huius articuli decisione. Primo uidendum est an ꝓscriptio tollat ipso iure actionem, & ex eo peruenitur ad propositã qõnem. Circa qđ sciẽdum est ꝙ gl. in l. si eũ §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. dicit ꝙ ꝓscriptio inducit liberationem ope exceptionis. ut ea. l. si eum, in prin. non aũt ipso iure. ex qua ur̃ ꝙ non tollatur actio sed paretur exceptio. Item gl. ubiq; dicit, ꝙ ꝓscriptio non tollit nãlem obligationem, ut l. at qui natura. in prin. de neg. gest. l. si quis postq̃. ff. de fideiuss. & eo. tit. l. ubicunque, de sol. l. cum quis. §. si quis pro eod. C. de præs. 30. anno. l. cum notissimi. in princ. & ff. rem ra. habe. l. fin. Dyn. uero in d. l. fin. dixit ꝙ licet non tollatur nãlis. tñ tollitur omnis effectus, quod sequitur Cyn. in l. cum quis de iur. & fac. igno. in 6. quæstio. sed Guiliel. de Cun. in l. 3 §. fi. ff. quod quisq; iu. dicit ꝙ imò remanet naturalis cum suis effectibus, & sic solutum repeti non possit, ubi per illũ tex. principaliter mouetur. Guil. aũt in Spe. de præsc. §. 1. uer. 1. refert opiniones, & nihil firmat. At Bar. in d. l. fi. rem ra. ha. cõcludit ꝙ quando quis liberatur tp̃e ex conuentione, ut quia uoluit esse obligatus usq; ad certum tempus, & nõ ultra, & tunc tollitur naturalis ex ui pacti l. eum qui ita. §. qui ita, de uer. ob. sed remanet ciuilis, sicut remanet qñ per pactum expressum tollitur nãlis. l. si unus. §. pactus. ff. de pac. Quandoque quis liberatur tp̃e quia tenetur actione temporali & tollitur tunc ciuilis tm̃, & remanet naturalis d. l. at qui natura, in prin. & quod ibi not. Qñque uero quis tenetur actione personali. perpetua licet liberatur præscriptione. 30

uel

uel 40.anno.tunc dicit liberari a ciuili, & remanere nālem quam ius ciuile tollere non pōt ut in §.sed nālia,tollit tñ oīs effectus ipsius obligationis.l.sicut.l.oēs & l.cum notissimi.de præsc.30.anno. Ad l. si qs postq̄. rñdet ut ibi per eum.qđ ēt tenuerunt ultramōta.ut refert Cyn.in l.fi.C.quib ex cau.maio. Cuius membra ꝑ ordinem uideamus. & primum eius dcm̄ cōiter tenent oēs.s.ꝙ ex conuentiōe obligatus ad tps,post tps liberatur a nāli non ciuili,qđ est uerum nisi mora pręcesserit,ut per Bal.in d.l.at qui nō , nullo.n. modo liberat ille,ergo qui non est in mora post tps cōuentione appositū tenet ciuiliter tm̄ non nālr,qđ Ang. in d.l.fi.sub dubio forte limitabat dicens non hr̄e locum in stipulationibus prætoriis ꝑ l.si fideiussor.C.de fideiuss.sumpto arg.a tex.ibi qui dicit,liberari q: non hēt rōnem. Non ob.ille text. qa intelligitur ſm l. obligationum fere. §. placet de act.& obl s.ut liberet ope exceptionis , & ꝓbari ur tex.in d.l.si eum,in princ.& ꝑ gl.in §.qui iniuriatum.Puto tñ hoc primum mēbrum nō habere locū in obligatio ꝑ sñiam, puta quia iudex condemnauit Titiū ad soluendum certum quid usque ad certum tps, hoc enim casu post illud tempus ex sñia nulla remanet obligatio, Cum.n.sñia sit actus ciuilis tacite concludens post tps non teneri.ff.de postul.l. Imperator , tolli debet omnis obligatio , quia per illum actum fuerat introducta,ut in §. pactus ne peteret. & qđ habet in l.Iulianus uerū debitorē. ff. de cōd. indebi.& si dicatur hoc nihil releuat,quia remanet obligatio primitiua.l.nep.ff. de fund. instr.l.1.C.de iud.& ibi not.Rñdetur ꝙ imo utile esse pōt qñ primitiua obligatio,aut nō probatur,aut nō probari pōt,ut quia testes mortui sunt,& perditę sunt depositiones antiquę.Concluditur ergo circa hoc ꝙ pręscriptio conuentionalis non præcedente mora tollit nālem obligationem remanente ciuili,secus si præcedat mora, puta qa ꝓmisit tibi dare Stichum uolēs teneri usq; ad pascha si.n.ante pascha fui in mora sine dubio adueniente pascha non liberor iure aliquo sicut nec liberare morte l. si ex legati causa. & l. qđ te , si certum peta. obligatus aūt ex sñia usq; ad tps finito tpe penitus liberat,& ideo in primo casu nō tollitur actio ipso iure qa pōt cū ciuili remanere,ut habet in d.§.pactus ne peteret,in secundo sic,ut habet in d.l.Iulianus.Circa secundū qñ quis tenetur actione de sui nā tpali qđ est ubicunq; lex adueniens actionem illi actioni tps ponit cōiter tenetur qđ dixit Bart.s.ꝙ remaneat nālis,& tollatur ciuilis,ut d.l.at qui nā.licet Bal. in l. omnes.de pręsc.30.ann. tenuerit idem quod in seq.membro qđ lege non probat.& rñsio quam ibi facit ad l.at. qui nā nihil ualet ut ibi patet,& ideo referre non curo. Credo tñ in hoc secundo dicendum,ꝙ aut illa actio inuenitur a lege ꝑꝑ contractum ut redhibitoria ,& quanto minoris,& uera sit decisio prędicta ꝙ remaneat nālis,inest enim tunc ipsa nālis procedens a consensu partium , quia contrahendo partes uidentur uelle se subiicere illius contractus dispositioni ēt extra id quod expresse arguit l.si is qui.ff.commo.& de eo quod cer.loc.l.in bonæfidei. & inst. de obl.quæ ex con.§.1. quam nālem ius ciuile nō tollit.& isto casu uerū fit remanere actionem sed obstare exceptionem per d.l.si eū.in prin.& quod not.gl. in d. §.q iniuriatū. Aut datur a lege ꝑꝑ delictum,& tunc finito tpe quo illa actio durat ipso iure liberat,& actio tollit,ꝓbat in actione iniuriarum in l. si non conuitii.in fi.de iniur.ubi text.dicit finito anno cōueniri nō potes,quæ uerba ſm omnes important effectum suum ipso iure l.de his. & ibi per Bart.ff.de transa.per Ioan. And.in reg.1.lib.6.& ita intelligo quod dixit Bal.in d.l.At q nā.s.odiosam actionem tpalem tolli ipso iure.& allegat text. in l. unus.§. sed si ante.ff.de iniur.licet ibi Ang. dicat ꝙ tollat ope exceptionis per §. placet quid debet intelligi. ut dixi supra, & adde q̄ dixi supra parte 1.huius tpis q.11.& hoc de secūdo. Quo aūt ad tertium .s. qñ actio est sui nā perpetua ut l.2.de const.pec.& præscribitur ei per spacium 30.uel 40.anno.per ll.sicut cum notissimi.& omnes.Credo uerum esse quod dixit Bart.s. ꝙ tollatur omnis effectus illius nālis quæ remanet,licet Angel.in d.l.fina.tenuerit opin.Guil.improprians text.in dictis iuribus.s.ut dum dicunt sit plenissima munitione securus,intelligatur.s.ope exceptionis quod non est bene dictum,illa n. est plena securitas nō plenissima.sicut in simili dicimus in l.ait prætor.§.permit.ff.de min.& C.si ad uer.sol.l.1.sicut ergo solutione cui similis est pręscriptio tollitur actio,ut inst.quib. mod. tol.obliga §.1.ita,& hac præscriptione tollatur.Nec obst.d.l.si eū.in pri.& alia iura dige

ctorũ,quæ uĩr uelle ꝙ nunquam tp̃e tollat actio ipso iure.qa in hac p̃scriptione non loquunt.Talis.n. præscriptio illis tp̃ibus fuit incognita ut ff.quib.ex cau.maio. l. Iul.ad l. Aql.l.ita uulneratus. Et.in cor. auc.ut ecclesia Rom.in prin.& licet hoc sit uerũ in p̃scriptione legali.30.uel 40. anno. qđ ẽt tenuit Bald.in l.oẽs , tñ in præscriptione statutaria illã abbreuiante aduertendum est ad uerba statuti qualiter sint cõcepta. Nã si sunt cõcepta ꝙ actioni p̃scribat certo tp̃e,uel ꝙ lapso tp̃e creditor sit priuatus iure suo. & tunc locum hẽt quod supra dcm̃ est . Si aũt statutũ diceret elapso decennio uel alio tp̃e creditor non audiatur,tunc nulla tolleret obligatio,sed p̃cluderetur uia agendi, & hoc casu licet non audiretur in foro ciuili, tñ audiret in foro ecclesiastico ꝑ uiam denunciationis ecclesiasticæ s̃m Inn.in c.noluit.de iud. & Bar. in l.sequit.§.si uiã de usu.Bald. in c. si quis ꝑ 30.si de feu.fue.cõtro.ubi di cit ꝙ illud uerũ nisi in statuto allegaretur aliqua cã ꝑꝑ quã audientiam denegaret per c.quod clericis de foro comp.dicit ẽt ibi quod si statutum diceret ꝙ elapso certo tp̃e creditor intelligat fecisse pactum de non petendo uel ꝑ exceptilatione liberasse,tunc tolletur nãlis saltem in effectu.Si uero statutum diceret ꝙelapso certo tp̃e omnis obligatio, & actio sit extincta dixit idem Bal.tolli actionem ipso iure per l. bene a zenone.C.de p̃scripti.& ibi uide , qđ an sit uerũ examino,nisi a reo petat declaratio tp̃is.& procedat libellus, & iudiciũ adeo ꝙ ẽt si non probetur de tp̃e debiti, si tñ probatur debitum actor obtineret s̃m nota. in l.si ex multis.C.de annal.excep. l.ob carmẽ. in fi.de testi.extra de fide instr.c. cum Ioannes.de pig.l. cum tabernam. dum tñ probetur ante lit.cont.debitum subfuisse quod debet intelligi s̃m not.in l.nõ potest.ff.de iud. & ff.de pig.actio.l.si rem.§.fi. Si aũt reus petet declarationem ut sciat an uellit cedere , uel cõtendere,tunc erit necesse exprimere , arg eius quod not. in l.si in rem. in fin.ff.de rei uend.& d.l.fi.de anna. exceptio. Vbi igit non est expressum tp̃s obligationis in libello,uera est opin.Bart.sine dubio stat.n. libellanti quo ad iudicii processum cum quędam puella.ff.de iuris.om.iud.Sed si est expresũ tp̃s,aut actor est in casu in quo p̃scriptio tollit ei ipso iure actionem,& tunc iudex nedũ possit imo debet ipsum a iure repellere sicut in simi.dr̃ ꝑ gl.in §.pactus ne peteret. & ĩ l. ubi pactũ.C.de trãs.& utrobiq; ꝑ Bart.& alios,& ꝑ ipsum in l.cũ q ita.§.q ita de uerb. ob.Facit qđ no.in l.1.de asses.Et isto casu sit uera opi.Bal.Si uero tollit ipso iure actionẽ sed parat exceptionẽ qđ q̃n sit,dcm̃ est supra & tunc nõ possit iudex a seipso illã opponere.Non.n.põt iũr de facto supplere.ff. de dã. no infec l.4.§.hoc aũt.& de off.p̃sid. l. illicitas.§.ueritas.cũ similib.ex p̃dictis igit liquido ad expeditionẽ in principio ꝓpositæ quæstionis infert.qđ aut in libello agentis cõtra bannitum nõ narrat eũ esse bannitũ,locum habeat sine dubio distinctio supradicta.Si uero narrat illũ esse bannitũ,tunc est magis dubium per ea q̃ dicta sunt supra, in principio q̃st.Vbi.n.parti ius non competit , iudex a se ipso non impartit offm̃ ẽt in excipiendo. l. Pomp.§.rati.& l.ita demum.C.de ꝓcur. Puto tñ iudicem posse talem libellum reticere, & lacerare siue ipsum nõ admittere per iura supra alleg.& ff.de bon lib.l.q cũ maior.§.si patris,& qđ scripsit Rayne.ꝓprie in bãnito in l.si extraneus ff.de iur.domi.& in d.l.si seruus C.de his q ad eccl.cõfug.ꝑ illũ text. Nec tunc dr̃ partes rei assumere , sed suum offm̃ facere. Tunc.n. dr̃ assumere partem rei q̃n ius actoris est fundatum sed elidi põt ab exceptione fundata in ꝑsona rei.l.mil.cod.§ 1.de mi.te.l.qui ex liberis.§.testam. de secũdum tabulas.Quando aũt ius actoris non est fundatum,ut qa apparet illi ipso iure actionem non cõpetere,nõ dr̃ partes rei assumere illũ a iudicii limine repellendo.l.1.§ 1.ff. si pars hæred.pet.& l.si pupilli.§.uideamus.de neg. gest.Nec prædictis obst.qđ dr̃ ẽt in præscriptione 30.ann.obstare exceptionem præscriptionis,qa non est proprie exceptio. imo dr̃ facti uel intentionis sicut alibi dr̃ in l.si unus §.& gñaliter.ff.de pac.& ita dixit Bal.in l.omnes.Puto aũt prædictam decisionem procedere q̃n ex libello apparet ex præscriptione iuris cõis actionem non competere. Si aũt illud apparet ex pręscriptione statutaria,tunc aut apparet illã fuisse decursum ante bannũ & idem qa iam ius fuerat fundatum,& actio fuerat extincta & sic pręscriptio suũ o͞pata fuerat effectũ,sicq; non reuiuiscit ex bãno.l. q res.§.areã.ff.de sol.& l.inter stipulãtẽ.§. sacram de uerb.obl.& qđ hr̃ eo:ti.l. pluribus. §.& si placeat.& qđ dixi supra parte prox.q. ult. Sed si apparet decursam esse post bannum

num tunc non possit illam opponere, quia aut ex banno fuit interrupta p̄scriptio ut in q̄ōnibus præcedentibus tactum est, & clarū, aut non fuit interrupta, & illud beneficiū bānitus non hēt ut superius dcm̄ est, & maxime parte proxima q̄ōne quinta. Et sic non constat iudici agentem non hr̄e actionem.

6 Tertia ēt circa idem statutum † qd̄ bannitus non audiatur agendo uel defendendo, bannitus agit cōtra bānnitū, excipit̄ reus bānitus ꝙ actor est bannitus, & agere nō pōt, replicat actor ꝙ ille non pōt excipere, q̄a bānitus. Quærit̄ q̄d iuris, &c. hanc q̄ō. disputauit Iac. But. & finaliter determinauit ꝙ reus bannitus non pōt excipere, & iudex de facto non pōt suppellere, & sic ꝓcedat iudiciū & ita refert. Bart. in l. cū mulier. ff. sol. mat. & ēt Alb. ubi supra q. 5 instat tñ Bart. in l. cum mulier, contra decisionē p̄dictā hoc modo loquit̄ q̄a sicut denegatum est reo excipere, ita denegatū est actori replicare. uñ sicut uī denegatū reo ne excludat actionē, ergo ea ratione qua dicis ꝙ p̄cedit actio, q̄a denegatur exceptio, dici debet ꝙ ꝓcedat exceptio, quia denegatur replicatio. Sed rñdet ꝙ nō ualet replicatio, q̄a non uenit ad excludendū sed ad detegendum ꝙ exceptio sit nulla uel ꝑsona excipiens inhabilis, sed certe idem dicit reus. Nā exceptio uenit ad declarādum inhabilitatem actoris, uñ uī ꝙ iudex semel reperiat ꝙ nec reus possit excipere nec actor agere, cū nō debeat cōcedere plus actori q̄ reo, ut ī rl̄a nō debet, & sic nō procedit iudiciū. hæc Bar. q̄ ut uides leuiter ꝑ transit. Qua ꝑp Bald. ibi dē latius examinauit, & finaliter tenuit opi. Iac. de Butr. q̄a actio est ius. inst. de actio. in princ. & istud ius nō est sublatū agēti licet ergo ex forma statuti impediat̄ iuris exercitiū non tñ impeditur ipsa actionis existētia. Hēt ergo suū ius fundatū qd̄ non est excipiente. Facit de excu. tuto. l. cū ostendimus. s̄m eū. & sic cōcludit ꝙ sicut interdū uincit actor solum, quia nō hēt actum legitimū cōtradictorem. de manu. te. l. qui habebat. §. fi. & extra de exceptio. c. cum ecclesiæ, ita hic bannitus actor uincet, q̄a excipiēs nō est legitimus excipiens. Pro ista opinione facit ꝙ actor tractat de dāno, reus da lucro, & sic potius fauetur actori quā reo. l. apud Celsum. §. Marcellus de doli exceptio. & qd̄ hr̄ in d. l. cum mulier. & in l. uiro. eo. tit. hoc esse uerū sic subtiliter ostēdit, dcm̄ statutū, ꝙ dictat bānitū non dr̄e audiri, nullam tollit obligationē, ut dcm̄ est supra ꝓxima. q. sed exceptionē parat aduersario, uñ quousq; illa nō opponit̄ ꝓcedit iudicium de quo dicā infra in 3. parte huius tꝑis. q. 3. dū tractabo an ualeat s̄nīa lata pro bannito. Bannitus ergo postea ueniēs repetitius actoris fundatū, & sic repetit se inhabilē ad excipiendū ex forma statuti, ergo repellitur. Nec obstat qd̄ ex eius citatione dicatur eius persona legitimata, ut dixi supra parte ꝓxima. q̄ō. 63. per not. per Iac. de Are. in d. l. cum mulier. & per Inn. in c. cum inter, de exceptio. quia forte id uerū est quo ad alias exceptiones si simplr̄ ad opponēdum citaret̄, nō aūt quo ad exceptionem banni, quia legitimatio rei nō debet intelligi facta ex citatione actoris ut eius ꝑsonā illegitimet. facit. C. de sol. l. inq̄sitio. cum si. Stemus ergo, & sic multū sic indubitabilis hæc decisio cū determinatione Iac. But. ꝙ ꝓcedit iudicium. Pro quo facit. ff. de uero. obl. l. si Titius in ratione sui. Clarius autē ꝓcederet decisio si citaretur ad contradicendū q̄dq̄d posset ut dixi in quęstione prædicta. Intelligit tñ Bald. decisionē prædictam in d. l. cum mulier. forte uerā nisi statutū ulterius processerit, puta q̄a denegaret iudici iurisdictionē in causis bānitorum. Tunc. n. ex defectu iurisdictionis iudicis non posset iudiciū subiri. l. filius. § si quis ex his. ff. de inofficio. testam. cum simili. s̄m eum ibi. sed in l. si creditoribus. C. de seruo pign. da. ma. tenet partem rei. Sed tene qd̄ dcm̄ est supra licet sine dubio nō ꝑtranseat. Pro qua decisione facit quod in principio fauet̄ actori. ut not. in c. cum ad sedem. de rest. spo.

7 Examinatis quęstionibus † cōcernentibus statutum qd̄ bānitus nō audiatur, &c. descēdo ad examē q̄ōnum cōcernentium hāc secūdam partem huius tꝑis quo ad aliud statutū qd̄ permittit bannitus offendi. Et q̄ro ex ordine statuto. Stāte statuto qd̄ bannitus ꝑ maleficio à centū libris supra possit impune offendi. Titius. B. talr̄ bannitū interficit. quærit̄ an excuset̄, an uero ueniat puniēdus. Aeg. de Foscara. antiqtus disputādo tenuit qd̄ ueniat puniēdus q̄a illa uerba, ꝙ possit offendi ad modicā offensam referūtur. arg. ff. de seruit. rust. p̄d. l. duas. & C. de inoff. testa. l. cū te ex filia in orbitate. Sed Io. and. in add. Spec. in tit. de cōst. ad finē, dicit Mar. de Frā. disputasse hanc q. & soluisse ꝙ de æquitate bannitū ex delicto ex quo ueniebat imponēda mi-

nor

tior pęnā q̃ mortis,nō posse impune occidi, alias sic.ff.de bon.dam.l.1.& 2.& 55.dis.c.1. & 2.De rigore aūt qa cōis interpretatio à qua discedere debemus ut l.fide interptatio ne.est in contrariū.Dicit indistincte tenēdū. B.impune occidi potuisse.uerbū.n. offendi. et occisionem includit.& sic pp contumaciā nō capitale sit capitale,& uenit plus in executionē quā in snīa principali.l.capitalium. §.in exulibus. ff.de capt. & facit ẽm eum extra de exces pla.c.ex literis, in fi.& idē tenet Gan.in fin sui operis.Sed Ray.in l.3.§.fin.de ali.lega.tenet ꝙ si erat bānitus ad mortē potuerit īpune offendi l.fi.de bo.eorū qui mor. Alb.ubi supra refert Odo. indistincte tenuisse impune occidi potuisse,& ita fuisse seruatū Bononiæ, & Brixiæ in curia dñi Frid. de Scal.& in 18.q. refert opinionē,& fundat̃ su per iuribus pdictis,& qa auctoritate publica fit id qđ publice credit̃ posse fieri,ergo excusat̃,l.2.C.de his q ueni.æta.impe.Bart.in d. §.fi.dicit indistincte.B. occidi potuisse p illū tex.& p c.fi.de homi.li.6.& p l.testō. centu rio.ff.de manu.testa.Et idem tenet consulendo,ut patet in eius consilio quod incipit.Statuto Castriplebis cauet̃, &c.& add. l.filia in orbitate,q̃ fuerat ut supra in cōtrariū allegata.C.de inoff.test.& eo.tit.l. si maritus. hæc qō est ponderosa, & ideo aliqualiter instabo & arguo primo ꝙ nō potuerit impune occi di pariēs offendi,ita se hēt ad offendere uolē tē sicut creditor gñis ad creditorē,sed tūc nō durissimū, sed leuissimū est in obligatione de pig.l.obligatione gñali. & man.l.fideiussorē,& sic non ad mortē, sed leuiter offendi poterit.Secūdo, ptās gladii ademptiua uitæ nō uenit in gñali cōcessione.l fi.C.de male. & mate.& ff.de off.ei us cui mand.est iurisd. l.1.Tertio, qa non debet esse maior pœna q̃ culpa.inst.de iniur.§.pœna,& notat̃ in §.pœna grauior.Quarto, qa q occidit̃ non dr̃ offendi,sed extingui. Aliud n. est luminibus nocere,aliud totū obscurare siue excecare. ff. de seruiuerba.pd.l.binas.Quinto,posse offendi est pęna sine dubio,Sed cū ista pęna sit gñalis,& indeterminata relinquit̃ arbitrio boni uiri l.1.§.effractores, ff. de effracto. & ibi hr̃ ꝙ non debet arbitrari ad mortē. In cōtra riū statutū pmittit offensionē cū uulnere, & hoc nō debet negari, sed uulnus non pōt sic tēperari ut mortem non inferat.c.ultimo.de homi.lib.6.ergo,&c.Secūdo pmissio antecedenti permittit conns.l.2.de iurisd.om. iud. Hinc est quod patri cui permittebatur filiū uulnerare permittebat̃ occidere.l.in suis, de lib.& posth.Tertio, impeditus ad mortē pōt alium morti tradere lege permittente. l. 1. §.si appetitus.ff.ad sylle.& ad l.Aquil.l.sed si quemcunq; de uerb.obl.l.qui seruum l.quod ergo.§.hęres de leg.1. Et hoc ideo est qa offenso licitū est offendere.l.ut uim de institia & iur. & sic talis rīa trahitur ēt ad mortem. Quarto,tale statutū est factū ob publicā utilitatem C. qñ licet sine iud. uend. l. 1. ergo large interpretandum de cond. ꝙ demōstratio.l.hoc modo,facit.C.ad l. Iul.repet.l.1.& de aleato.l.1.§.quod aūt.Et ista pars cōiter tenetur,& ita seruatur. Contraria autem loquuntur in his quibus proceditur ordine iuris non aūt in his quæ extra ordinē fiunt in quibus licet augere pœnā l.decurionum. C. de pœnis.Nec est uerum qđ mortuus nō dicat̃ offensus,imò dr̃ grauissima iniuria affectus l.1.C.de eunuch. & ibi not. & in l.1. C. de seditiosis,& ita cōsuluit Bal. & ita seruat̃.

8 Octauo q̃rit̃ dictat statutum † quod bannitus,& registratus in certo libro possit impune offendi. Titius fuit bānitus,& dū registrabat̃ in dicto libro fuit ab aliquo interfectus,an interficiēs ueniat puniēdus. Alb.ubi supra.q.101.dicit sic, & ur̃.ꝙ dictus bānitus patiat̃ pęnas bannitorū p legem. ff de iuris. om.iud.l.si qs id quod.§.quod si dum præponitur. Sed recte intuenti pōt adduci in cōtrarium. Ibi.n.dr̃ hoc non esse ex uerbis edicti sed ex mēte.In statutis aūt non est recedēdū à uerbis,ergo,&c.Dicit pendere à qōne illa, an in statutis habeat locū interpretatio,quę qō est notissima, & tractata in l. oēs populi. Mihi aūt ur̃ ꝙ dictus occidens ueniat puniēdus.Illud.n.uerbale registratus denotat rem perfectam.Quousq; ergo nō fuerit perfecte registratus non habet locum statutum p illum tex.& p l.1.in fi.ff. qđ quisq; iuris, & quod hr̃ in l.uerbum erit,ff.de uerb.sign. facit.C.ad sylla.l.cum syllanianū.ubi dicitur ꝙ nihil ur̃ actum donec aliquid restat agendū. Et hanc partem tenuit Iac. Butr. in d.l.si qs id quod.Pro hoc ēt quia de contractibus ad delicta licita est argumētatio.leg. oēm de iudiciis.sed q cōtrahit cū alio debet se de cōdōnibus illius informare.l.q cum alio, de reg. iuris.ergo,& qui in alium deliquit, nec d.l. si id quod facit in contrarium,qa paria sunt

tollere

tollere factũ, & impedire quod id non fiat l. in iure ciu. de reg. iur. Et ergo uerũ quod cũ nõ esset registratus nõ habet locum statutũ.

6 Nono pone, ꝙ † fuit registratus in dicto libro, & ex eodem libro fuit extractũ exemplum, & sumptum bãnum; deinde ex casu registrum fuit consumptum, puta qa archiuus est combustus. Titius hñs sumptum interfecit talem bãnitum. Quæritur an ueniat puniẽdus. In hac quæstione quę meo tpe de facto occurrit ex eo qa combusta fuit camera actorũ ciuitatis Pisarũ tpe expulsionis Gabrielis Mariæ, multa allegata fuerunt maxime circa materiã auth. si qs in aliquo documẽto. C. de eden. si quis uellet posset totam sumpti tractare materiã. Sed cõclusiue ꝓcedam, dicẽs, ꝙ aut sumptum fuit factum cũ solẽnitatib. reqsitis, & taliter, ꝙ ꝓbet in ea cõtenta ẽm not. in d. authen. si qs in aliquo & in l. sicut, & l. emãcipatione. C. de fi. instr. & tũc potuerit impune offendi. Habetur. n. tũc plena fides, ꝙ ille fuerit registratus, & sic ꝙ in eo uerificabãtur uerba statuti. Item dictum sumptũ hr loco ipsius primi registr, ut in dictis iuribus, & leg. si donatę, §. 1. ff. de dona. inter uir. & uxo. cum cõcor. facit, ff. de leg. 2. l. cum filius, §. hæres, & C. qñ & qui. 4. pars deb. l. 2 Si uero sumptum non habebat solẽnitates tales ex quibus ei daretur fides in iudicio. Tunc aut ille q offendit faciebat archiuum, & registrum esse cõbustũ, & tũc non excusatur nisi aliter ꝓbet ueritatem ẽm not. in d. ll. sicut, & l. emancipatione. Si uero ignorabat excusatur, ut dicetur infra in ultimo tempore, parte prima, quæst. 2. ubi tractabitur, an occidens bannitum rebannitũ, & non cancellatum excusetur.

10 Decimo uiso, ꝙ bannitus, † ut supra poterit impune occidi. Quæritur an pater banni tus possit occidi à filio, dñs à seruo, uasallo, uel liberto. Dy. in filio dicebat, quòd nõ in l. si ad ult. cũ incestu, § liberto, ff. de adult. & ad idẽ alleg. in auth. de incestis nup. §. 1 de obsequiis, l. pen. ad quam partem ẽt allegabat Bar. ff. de iur. do. l. mutus, §. manẽte. Et hanc partẽ tenuit Alb. in 6. q. ubi supra ẽt in liberto, & seruo dicit Bar. in d. liberto, fuisse determinatum cõtrarium, & dicit esse uerũ, qa pater taliter bãnitus efficitur hostis, & sic ẽt perdit filiationẽ, l. postliminium, §. filius, ff. capti. & dicit esse casum in l. minime ff. de religio. sed Alb. ad illam rñdet quod est specia le in patre ueniente contra patriam, Iacob. aũt de Are. in d. § liberto. dixit, quòd decis. Bart. fuit potius humana quã iuridica, ex eo qa filius captus erat. Nõ. n. ꝑdit pater ea quæ sunt de iure cõi ut dictum fuit supra parte ꝑcedenti, q. 5. & ideo non perdit filiationem. Pro hac parte facit quod dicam infra parte seq. q. 53. ubi dr, ꝙ hæc ĩdefinita ꝙ possit offendi non comprændi fratrem. Faciunt ẽt ea quæ dixi supra parte prox. q. 47. An filius cogatur alere patrem bannitum. Puto tñ in patre dicendũ, quòd aut ueniebat cõtra bãnum in territorio, & sic contra patriã, & tũc possit occidi ꝑ d. l. minime, aut non, & tunc non potuerit occidi ꝑ alia iura. In seruo, & liberto forte alia decisio uera est, qa nõ hñt locum rõnes de quibus in aliis quęstionibus allegatis cõtinetur, quę quæstio locũ habet in seruo qñ non fuerit publicatus. In uasallo autem uide quæ dixi supra parte prox. q. 22.

11 Vndecimo quæro, An occidens † bannitũ impune ex forma statuti peccet in foro conscientiæ. Alb. ubi supra q. 19. dicit sic. Ioan. tenet, quòd sic 32. q. c. ĩter hæc. Dicit tñ se audiuisse dici à religiosis, cõiter teneri contrarium quia talis occidens facit auctoritate legis, & sicut legis minister, & executor, unde sicut iudex puniendo, & occidẽdo malefactorem ẽm formam legis non peccat, imò meretur. ut 23. q. 5. quasi per totam, & maxime cap. reos, ita & iste q facit auctoritate legis, & ob uindictam, & utilitatem publicam, & subdit quod credit hãc opin. ueriorem si solus zelus uindictæ, & publicæ utilitatis eum mouisset. Secus id faceret liuore, & delectatione effundẽdi sanguinem humanũ tunc. n. peccaret mortalr. Pro quo remittit ad summã Ray. di. ultra prin. & uers. seq. & dicit, ꝙ quatuor modis põt intelligi dicta causa, 23. quæst. cap. ult. facit quod dicetur infra hoc eodem tempore, & hac parte, quæst. 42. Hoc tamen relinquo dominis Theologis.

12 Duodecimo quæritur † aliqui occiderunt B. Bãnitum fuerunt capti, & cõtra eos ꝓbatũ fuit, ꝙ occiderunt eũ ad instantiã inimicorũ ipsius uolentiũ facere priuatã uindictam, & ꝙ ex hoc ab ipsis inimicis bãniti habuerũt florenos centũ ut eũ occiderẽt, nunqd erunt impuniti, & ur, ꝙ non nam sicut legis minister occidendo malefactorem licite facit si facit nõ odiose, nec malo zelo, sed cum cõpassione uigesimatertia quæst. 4. c. uindictam

& pes

& per totam ipsam quaestionem. Cum ergo isti non fecerint zelo iustitię sed priuatae uindictae, non pnt dici legis ministri, sed ultores alienę uindictę, & p conńs nō sunt excusati p statutum. Item p leges q̄ delicta puniunt non debet delictis uia aperiri. C. de ind. uid. l. 2. ne unde iura nascunt, inde nascantur iniuriae. C. unde ui. l. meminerint. Sed si intelligeremus statutum in casu proposito nonne ex statuto aperiet uia qđ est cōtra iura. C. de iudae. l. nullus. & 23. q. 4 p totam. Item aperietur uia ad trucidandum hoīes p pecuniā qđ est detestabile crimen, ut extra de homi. c. 1. lib. 6. ergo tales non excusant p statutū, nec est uerisimile statutarios sic intellexisse. Item ur pbari tali rōne, illud qđ fit licite si fit gratis, efficit illicitū. & ur esse delictum si fiat recepta pecunia. ff. de recepta. l. 1. in fi. & ad l. Iul. repetun. per totum, & maxime in l. fin. §. fin. ibi. Qui. n. ob hoīem, &c. Sic erit in proposito, & p hoc facit illud gńale, ꝙ multa gratis licent, quae non licent pecunia accepta. l. 1. cum simili. pro hoc. ff. de bo. liber. si necem. §. si quis, & ꝙ not. de nego. gest. l. si pupilli § si Titii, & de conditio. ob turpem causam l. 4. §. si tibi iudicium, licet forte ista opin. nō sit mala de stricto iure, tñ quia uerba statuti sunt indistincta, & gńalia, & gńalr concedentia bannitum qūocunq; interfici. Vidi seruari, & statutum intelligi, & interpretari, ꝙ qualitercunq; sit interfectus bānitus ēt per pecuniam excusentur occisores uirtute statuti, licet nō excusentur à pctō, ut dixi supra proxi, qō. uerba sunt Alb. ubi supra q. 20. Credo decisionem ueram, licet. n. ille qui tenetur facere gratis, accipiendo pecuniam pro illo turpiter faciat, ut in iuribus praedictis, non tñ punitur pro eo ꝙ facit illud qđ facere tenebatur, sed solum ex eo ꝙ pecuniā recipit ut patet in iudice, non. n. punitur ex eo quod iuste iudicauit. sed quia pecuniā accepit, ut hr C. de pęna iu. qui ma. iu. p totū. Item aliud est ꝙ quis teneatur aliquid facere gratis, & tunc accipiēdo pecuniam turpiter facit ut dictis iuribus. Et aliud quod quis possit facere si uult, nō tñ teneatur, ut in proposito, tunc. n. non turpiter accipit p faciendo illud qđ gratis facere poterat, ut patet in d. §. si tibi iudicium. Et ideo credo ēt destricto iure decisionem praedictam ueram esse. ff. qui, & à qui. ma. lib. non fin. l. prospexit, cū similibus. Puto tñ hoc uerum si illi qui mandauerint, poterant illud per seipsos licite facere. Si aūt ipsi non potuissent tunc puto illos non excusati cum non iure suo, sed mandato aliorū fecerint l. multum, cum ibi not. C. si qs ali. uel sibi, & in materiā l. nō ideo. C. de accus. Exēplū, qdam erat bannitus de Florentia. Florētinus ubicunq; eū occidat Florētiae excusat à statuto, de mādato Bononiēsis interficit Florentinū illū bannitū Bononiae Dico, ꝙ forte poterit Florētię cōueniri p ea q̄ dicta sunt. qa non fecit iure licito, sed illicito. facit. ff. de fur. l. si qs in ser. ad qđ possent multa iura allegari. Pro quo ult. dicto uide, ꝙ dicam infra hac eadem parte. q. 55. & 56.

13 Sed circa idē decimotertio quaero. † Quidam uolens interficere bānitum existentem in castro non intrauit p portam sed per muros, & illum occidit. An ueniat puniendus. Et si uenit puniendus de quo puniat. Et primō ur, ꝙ puniat ex eo ꝙ p muros intrauit pp pcisam dispōnē. l. ult. ff. de re. diui. & maxime qa licet ei liceret interficere bānitum, nō tñ illud erat necessarium pambulum pp qđ id uideat fuisse pmissum. l. ad rem nobilem, & l. ad legatum. ff. de pc cum sim. Poterat. n. p portas ingredi, & sic licito modo eū offendere, & sic non ur facere ad propositū decisio do. Tho. de Azo. de qua dicam infra hac eadem parte. q. 47. In cōtrariū tñ facere ur qa fortasse p portas ingrediēdo id facere nō potuisset ut qa illę psensisset, & sibi cauisset. Itē qa interest reip. ut malefici uulnerent l. ita uulneratus. ad l. aql. Et sic p oēm modū ur fuisse pmissum. Facit. ff. de aur. & arg. leg. l. & si nō sit. §. pueniamus, cum si. facit ēt qa cōsideratur illud pp qđ aliqd fit, non illud qđ fit. ff. ad l. Aquil. l. illud. ff. de fur. l. uerum. §. & ad l. ult. de rerū diui. rńdeatur eā loqui nisi ex aliqua alia licita causa id pmissum esset. se uideat qua si oīs lex q̄q̄ praecisa, sic ab alia distinguatur. l. utrum. ff. de peti. haer. & l. non est nouum. de legi cum ibi not & quod hr. ff. de in ius uocan. l. q̄uis, maxime qń illius occisio intrando per portas fieri non potuisset. l. 1. C. de oper. lib. ff. de offi. consu. l. 1 facit C. de poe l decurionum, & qń ibi no. Haec qō est mihi dubitabilis multū qa introitus per murus non est necessarium argumentū ad inferendum mortem bannito. Et ideo puto dicendum, ꝙ non de occisione bāniti sed de ascensione p muros ueniat puniēdus, nō tñ de maleficio doloso. Cum enim daret opem

iam

rã rei licitę, nõ debet de dolo sed culpa puniri, sicut dicimus in l. si adulteriũ cũ incestu. §. 1. de adult. de iniur. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si qs uirgines, & eo. titu. l. si cũ seruo. faciunt no. per Cy. in l. 1. ff. quod quisq; iur. per Bal. & alios in l. diuus ff. de sic. & quæ dicam infra hac eadem parte q. 68. & sic remaneat in arbitrio iudicis, sicut ẽt alias dicit Cyn. in d. l. fin. de ter. diui. pœnam illius. l. esse arbitrariam quæ ad mortem non debebit arbitrari ut hr in l. 1. §. effractores. ff. de effracto

Decimoquarto uiso qđ bãnitus uirtute di 14 cti† statuti põt impune occidi. Accusator occidẽs. Quæro an exceptio, ꝙ interfectus erat bãnitus possit ꝑ ꝓcuratorem allegari. Quæstio hæc hr in uoluminibus in c. ueniens de accus. C. eo. tit. l. reos. ff. de pu. iud. in l. pe. §. ad crimen. Et ideo in ea paţũ instabo. Sciendũ tñ ꝙ Iac. But. disputãdo tenuit ꝙ ubicũque exceptio uenit examinanda seorsũ à crimine semꝑ admittiť ꝓcurator ad illius propositionẽ l. 1. & l. ꝑses. C. ad l. falc. de plagia. & ꝑ multa alia iura. Sed Iac: de Bel. disputãdo determinat cõtrariũ rõne ꝑiudicii qđ fieret ipsi causæ criminali in qua ꝓcurator nõ interuenit, ut in § ad crimen. Ad iura Iac. de But. rñdit ꝙ ibi unũ iudiciũ non parabat alteri ꝑiudicium. Cyn. aũt in d. l. res, sequens. Iac. de Are. cõcludit ꝙ aut bannum est notorium, adeo ꝙ nõ reqrit extrinsecas ꝓbões sed solũ ꝓducto banno apparet talem exceptionem obstare, & tunc admittiť ꝓcurator, arg. l. 1. C. q, & aduer. quos. Si aũt nõ est notiorũ obstare exceptionẽ ꝑdictam sed est dubiũ, tunc non admittiť procurator. & hanc cõclusionẽ ꝑ diuersa uerba sequiť Bar. in d. §. ad crimen. Bal. in l. reos post longam examinationem, & relationum oĩum opi. cõcludit ꝙ aut statutũ loquiť talř ꝙ exceptio põt opponi iurisdictioni. & tunc admittiť ꝓcurator, alias nõ ꝑ d §. ad crimẽ. & ꝑ l. 1. an per alium cau. ap. Cõiter tenemus ꝙ talis excep. notoria possit opponi ꝑ procuratorẽ, ꝑ iura supra allegata, & qđ apposita litis contestationẽ impediat, de quo per Io. Andr. in add. Spe. in ti. de accus. §. seqtur uer. quid si bannitus. ubi refert disputationẽ. Iac de Arc. de qua ꝑ Cyn. & Bal. in d. l. reos. Imò plus dicimus ꝙ sine aliquo mandato tertius admittiť ad ꝓducendu bãnũ. Quo producto iudex ulterius non põt ꝓducere. est. n. hoc fauor publicus cõtra bãnitos. & iudici cõstat illud de quo ꝓcedebat nõn esse delictum. Ita firmat Bar. in l. ubi pactũ. C. de transac. & Bal. ibi, & alleg. 1 §. 1. ne qs eum qui in ius uoc. & c. ubi ẽt tangit Si uero bannũ non sit notoriũ, puta qa nõ cõcordãt qualitates siue demõstratione mortui in ꝓcessu noĩati cũ demõstrationibus bãni, & sic est necesse fieri ꝓbões de identitate, tunc procurator non admittiť. ẽm Iac de Bel. sępissime seruari uiderim contrarium per rões Iac. de But. quod puto uerius producto. n. banno habente aliquam cõcordantiam cum demonstrationibus mortui nõ disputať de delicto, sed de liqdatione notorii, & ideo admitti debet argõ. C. qui, & aduer. quos. l. 1. & l. ad rẽ mobilẽ. & ad lega. ff. de proc. pro hoc facit qa iudex qui ex inspectatione banni iã producti in suspitione ĩnocẽtiæ adducitur, debet à seipso ipsã innocẽtiã liqdare. l. si nõ defendanť. ff. de pęn. cũ concord. Fateor tñ ꝙ si demonstrationes essent multũ uariæ qđ tunc non adductus in dubitationẽ, sed potius in oppositũ procuratorẽ posset repellere. & quęcunq; cõparentẽ excepto ipso occisorẽ, arg. l. scias a ꝑte. C. de fal. cũ sim. Et hæc puto ueriora q̃ ea q̃ dixit Bal in l. 1. C. qũo. & qñ. iud. ubi uide si libet.

15 Decimoquinto quæritur an † bannitus cui erat cõcessa licentia libere ueniendi, & c. Quæ uulgariter appellať bulletinus siue saluus cõductus, possit durãte tali securitate interim occidi impune. In hac qõne primo uidendũ est in gñe de huius securitatis materia & primo an dari possit. Secũdo à quo. Tertio an data sic seruãda, & in his qa nõ est huius tract. materia principalis breuiter, & cõclusiue ꝓcedã. & circa primũ dico ꝙ dari põt ut patet in oĩbus iuribus in qbus de tali securitate tractať in auth. de man. princ. §. sed neque homi. ubi gl. ałr dixit, sed infra rñdebo. l. in conuentionũ. ff. de pact. in l. Papinianus exuli, de mino. in l. is q reus, de publ. iudic. ad l. Iul. maiest. l. 1. de sepul. uio. l. utimur, cũ aliis iuribus q̃ infra allegabunť. Ad ẽm rñdeo ꝙ aut loquimur de securitate perpetua, & illa nõ põt dari nisi a principe. uel habente in loco ius principis. l. relegati. ff. de pœnis. Si uero loquimur de tꝑali, & illa dari potest non solũ a principe uel lege, ut l. fi. ff. de leg. sed ẽt a duce belli. ut d. l. mentionũ. de pac. & ibi not. Item potest dari a iudice sed causa cognita, alias non, ut dictis iuribus hř. Itẽ ab aliis qbus ex forma statuti tacite uel expresse

fe conceditur per Bar.ff.de decr.ab or.fa.l.fi. Quo ad tertium est aduertendum ꝙ aut securitas fuit data hosti priuato,& illam seruare non cogitur.l.1.§.non fuit ff.de dolo. aut fuit data à persona publica.& tunc ſm Guil. in d §.non fuit debet seruari fides,& securitas,nisi sit data homicidiis,& aliis ꝗ de ecclesia,& loco exempto retrahi pñt ut d.§ sed neq; ,& quod ibi not,Cyn.uero post Pet.in l.pñti.C.de his qui ad eccl.cõf.tenet indistincte tales securitates seruari dr̃e,sed Bal.in d. §.non fuit concludit securitatem datã à superiore seruandã esse indistincte.Si uero est data à iudice,aut causa cognita,& idẽ ꝑ no.in l.is ꝗ reus,de pub.iud.Si uero sine causæ cognitione tunc dicit ẽt non ualere per l.rel.& sic se seruari non debere.& ita apparet dr̃e intelligi quod dr̃ ꝑ Io.And. in tit.de acc.§.sequitur,in sæpissime alleg.uers.quid si quis bãnitos,in suarũ addit.2.qõ.Nec prædictis ob.§. sed neq;,quia non loquitur de securitate differente,sed de securitate immunitatẽ pſtãte ut ibi patet.Si quis aũt plenius de hac securitate uidere uelit,recurrat ad not.ꝑ scribẽtes in d.§.sed neque,& ꝑ Bar.in l.1.ad l.Iul.ma. & latissime ꝑ Alb.ubi supra q.48. ubi refert ad literam uerba Old.in disputatione q̃ incipit,Potestas Paduæ. Secundo, principalr̃ ad propositam qõ.uidendum est quid talis securitas contineat.Aut.n.continet ꝙ libere ,& secure omni,& quocunq; impedimento cessante possit uenire &c. Aut simplr̃ ꝙ possit uenire , & stare omni officialium publicorũ impedimento cessante. Primo.n. modo non põt cõcedi nisi à principe,uel eum repñtãte. Secundo modo põt concedi ẽt ab inferioribus, ut patet ex ṗdictis. Nunc ad ꝓpositã q. aut securitas fuit cõcessa secũdo modo,& si ne dubio occidens bãnitum taliter securatũ non tenetur.securatio.n.non comprehendit licet publica auctoritate faciat, ut dicetur infra qõnib.45.& 68. Non.n.facit ut persona publica licet securatus auctoritate,sed ut priuatus, & sic in securitate nõ cõprehenditur. Itẽ qa talis publica intelligitur ſm cõem vsũ loquendi l. cum de lanionis.§ asinam. ff.de fun.inst.l.lib.§.ꝙ tñ,de leg 3.cum sim.Constat aũt ſm cõem opin.ꝙ etiam si faceret,ut publica persona, non tñ officialis publicus appellatur non ergo pro eo intelligitur concessa securitas.l.si unus. §. ante omnia ff. de pact. & de uerb. oblig.l. stipul. ista. in princ. & l.quidquid astringendæ, cum sim. Si uero fuit cõcessa primo modo,& sic à prĩcipe,uel eum repñtante.Et tũc aut interficiens ignorabat securitatem prædictam. Et dic ut dicã in 3.tp̃e, par.1.q.2.ubi tractabitur de occidente rebannito,non cãcellato Si uero sciebat securitatem ṗdictam,tunc puto cum puniri posse.Talis.n.suspensio a dp̃s idem debet operari ꝙ liberatio in perpetuum. Dico quo ad illud tp̃s.l.sufficit,de cond.ind.& l.si tibi mandauero,in princ.ff.mand.Item debet operari,ꝙ appellatio,arg.l.nõ pñt. ff. de leg.& quod not.Inno.in c.ad hoc.de app.Nõ obst.l.1.§.merito,& §.siquis à principe.ff.ne ꝗd in loc.pub.ubi cõcessio facta à prĩcipe nõ tollit ius priuato quæsitum,qa illud uerũ in dubio ubi uerba ad illud se exp̃sse non extendunt,ubi aũt uerba sunt ita ṗgnantia ꝙ ad illud ius extendantur . illud ẽt tollunt saltem qñ non est ex facto illius priuati quæsitũ ut hr̃ in c.in nostra.de iniu.& dam.da,Pro quo uide quæ dicã in 3.par.huius tp̃is q.86.Cõiter tñ cum quia tales securitates non dantur à principe,sed ab inferioribus. Itẽ quia sunt limitatæ,& referũtur ad personas officialiũ dicimus ꝙ talis securatus ẽt sciẽs securitatẽ possit ĩpune occidi.& ita pluries seruari uidi.

16 Decimosexto quærot ꝙ talis bannitus taliter securatus ꝙ impune occidi non põt,& eum capiens præmium aliquod nõ cõsequit̃, ut dicam in seq.q.cõmisit pendente securitate aliquod graue maleficium , puta aliquem uulnerauit,uel interfecit,an perdat beneficiũ securitatis.Ista qõ est disputabilis,tñ in breuibus me expediã,& ur̃ ꝙ non,qa delinquẽs punit̃ in eo in quo deliquit,& non ultra. ff. ad l.Falc.l Paulus,& l.beneficio , & ff.de his ꝗ ut ind.l.rescriptũ , ubi circa rem subtractã tm̃ perdit̃ falcidia non quo ad alia. Præterea securitas nullam habet cõdõnem,sed ẽt tp̃alis,& pura.ergo nullo casu põt effici cõdõnalis l.quidquid astringẽdæ,de uerb.oblig.Pro hoc.ff.com l.in cõmodato.§.sicut. Sed puta de iure cõtrarium uerũ esse.Certũ est,ꝙ sine securitate in loco in quo deliquit licite esse non potuisset.Ergo ibidem delinquẽdo suo abutitur priuilegio,ergo illo priuatus est.C. de Iud.l.Iud.& l.nullus, & 63.dist. ubi cum cõcord.Nec uerũ est ꝙ saluus cõductus siue securitas sit pura,imo habet tacitã cõdõnẽ. s.si cõcedenti illam non inferatur offensio.l. qui seruum,de uerb.oblig.l. quid ergo. §. si hæres

hæres.de leg. 1. Et est casus in l.qro.§. inter locatorem.ff de loc. Intellr ergo quod non possit offendi nisi ipse offensionis cām præbeat,facit.ff.de uerb.oblig.l.quidam cū filiū & quod ibi per Doct.Cōstat autem remp.& ipm cōcedentem lædi,offendiq. si aliquis offendatur.l.si quis ingenuam.§. in ciuilib. ff. de capt.& l.ita uulneratus,ad l. Aquil. Et sic intellr reuocata securitas,facit.ff. de sol. l. si cum Corn. & l.cum quis,cum sim.Nec obst. prædictis.l.Paulus.l.beneficio,& l. rescriptū. quia hic qui deliqt non solum deliqt in illū quem offendit, sed ēt in ipm cōcedentē securitatē,& sic nō punitur ultra, q̄ deliquerit. Præterea hodie illa iura sunt correcta, ut in auth.de hęred.& fal.§. sancimus, ſm Rayn. & Bar.in d.l.rescriptum.Concludendo ergo ꝙ poterit impune offendi, & illum capiens habebit præmium à statuto ordinatum, ꝙ maxime uerū est si nulla causa interueniēte de nouo tale maleficiū parū post securitatē concessam cōmisit,pręsumitur.n.dolose illā securitatē impetrasse.l.si uentri.§ fi.ff.de priuil.cred.& sic ei iuuare non debet.ff.ad Mac. l.sed Iul.§ ꝓinde,cum sim.Prędicta vera nisi ad sui defensionē fecerint.tunc.n.siue facere potuerit siue nō,de quo dicam inf.q. 48.nō intellr saluū cōductū rupisse.ff.de fur.l uerū. Et licet tunc non excusetur qn puniat pœna ordinata ex delicto ꝑ eum cōmisso, non tñ poterit ex primo bāno detineri qa cōtra securitatē cū fuerit ꝓuocatus fecisse non intellr. Facit qđ hr.C.de calumn. l.2. cum concord.

17 Decimoseptimo† ēt circa bannitum securatum,statuto cauet ꝙ capiens bānitum debeat hre centum à cōi.Quidam cœpit bannitum hñtem securitatem tꝑalem,queritur an debeat hre centum.Hanc q.disputauit antiquitus D.Th de Azog.& incipit q.ꝓsupposito ꝙ bāniti,& ut qō subtilior redderetur addidit themati,alio statuto caueri ꝙ uerba statuti debeant intelligi ſm propriam signōnē, absque aliquo extrinseco intellectu.Ad affirmatiuam arguit ꝙ bānum non tollitur per affidationē per regulam.l.ꝓut quisq; de sol. Secundo,à iusto errore capientis.l.fin.ff.pro soc.cum sim. Tertio,quia tꝑalis mutatio rei naturā nō alterat.l.ex facto §.rerū.ff.de hær. inst.cū concord Quarto,à certitudine tꝑalis in securatione adiecti.Tale.n. obligationem non suspendit.l.cedere diem,de uerb.sign.cū sim.ergo nec bannū.& sic nec extinctio, nec suspensio præmium denegant. Quinto, arguit à fidantia nō effectiua,uel plena,sed tēporali,& sic non perfecta securatione,& ꝓꝑ ea nullum debet effectum parere.l.5.§.fi. de uerb. obl. cū sim. Soluit pro parte negatiua primo æquiparando fidantiam appellationi per l.non psit.ff.de leg.Secundo,quia nō est bannitus cum effectu ſm ꝙ debent uerba intelligi.l.1.in fin.ff.quod quisque iur.cum cō cordan.Tertio,per regulam, cum principalis,& regulam accessorium.Securitas.n. operatur circa personam affidati, ergo intellr operari circa præmium capientis quod est accessorium.Quarto,ratione cessante quæ fuit ut malefactores puniantur.l.ita uulner.ff.ad l.Aquil.sed iste captus ꝓꝑ fidantiam puniri non poterit.igitur cessat præmium.l.adig.§ q̄uis, de iure patr. C. de epis. & cler.l.gñalr. Quinto,ab incompassibili, qa non pōt eod. tꝑe,& loco dici bannitus, & non bannitus, C.de fur.& l.1.cum sim Sed si darentur centum huic capienti iudicaretur ut de bannito quod non est uerū,quia affidatus igitur &c. sed ista ratio non cōcludit,quia per bānitos est licet bannitus affidatus.Non. n.ex hoc intelligitur ad tps rebannitus per not.in l. fin. C.de sent.pass. Subdit quod quia debitor est ille à quo inuito pōt extorqueri de uerb.sig. l.deb.& ille proprie dr debitor. & ideo bannitus securatus quia interim inuitus nō pōt exigi non proprie dr bannitus, ergo statutū sibi non locum uendicat, quia uerba debent proprie intelligi licet autem pręd ictæ rōne sint persuasiuæ illi tñ quæ facta est à ratione cessante inhæret. Et ad contraria respondet quod uerū est eum interim esse bānitum,sed non cum effectu. Ac etiam ꝓꝑ cessantem rationem dicit non esse illum,de quo loquitur statutum,& uerū dicit etiam ignorāte, ut dicam infra hoc eod.tꝑe,& parte q.23.& duabus seq.& in 3.temp.parte 1.q.3. poterit tamen tunc repetere expensas quas fecisset in capiendo l.mulier inops. de cap. & quod dicam infra hac eadem parte quęst.19.

18 Decimooctauo quęritur† utrum p̄mium quod datur capienti bānitum debeat diuidi inter eū,& fiscum,& ur quod sic,& ur probari.ff.ad Syll.l.Corn.in fi.ibi tangit Ray. post Dynum.In contrarium est ueritas,ut not.in l.siquis id quod in prin ff.de iurisd. om.iud. & ad l.Corn.in fi.respondet quod ibi est speciale quod etiam tenuit Iac.de Aret. insti. de acc.

ac.§.pœn.& idem breuissime referendo tantummodo Dy.dixit Alber.ubi supra q.47.Hęc decisio debet intelligi qñ statuto cauetur, ꝙ præmium detur capienti de bonis bāniti. Si enim diceret statutū, ꝙ detur de bonis cōis frustatoria esset q̄stio, an fisco debeatur dimidia, ff.de sol.l.qui sic.esset. n. potius nugatio quædam ut l.si qs à filio, & quod ibi not. de legat.1. Si ergo statutū dicat, ꝙ capiens bānitum dēt habere centum de bonis bāniti.nihil debebit dare fisco, qa intelligitur quod totū applicetur.Ita.n.dictat statutū à quo decipi nō debet, l. 2. C. de his qui ue.æta.imp. Nec illa iura aliqd faciunt.Loquuntur.n. de pœna quæ debetur à cōtrafaciente, & dubitatur an debeatur agenti, an fisco de quo dic ut dictis iur.& plenius in l.agrar.ff.de termi. mo. q̄ limita nisi pęna imponať pro interesse lęsi. Tunc.n.ei in totum applicať quocunq; iure agatur, l.in eū iūcta, l.quiq;.ff.de in ius uoc. Facit, C.de leg.l.pen. Quæstio aūt pdicta loquitur de pmio quod datur faciēti id ꝙ à statuto pmittitur, & ideo tanq̄ à separatis non est licita argumētatio, l.fin.de cal.cum simi.

19 Decimono quæritur,†Titius in capiendo Caium bannitum fecit expensas, An debet illas repetere à cōi.Dixit Bald.ꝙ sic p l.mulier inops.ff.de captiuis, ut ipse not.in c.1.in prin.hic finit lex Corn.& incipit consue. re. ꝙ sine dubio uerū est qñ ex forma statuti nihil datur capienti.Si autē aliquid datur tunc dubium est, an illud in expensis imputetur, In qua puto dicendū. ꝙ aut datur pro pmio aut simpliciter.Si pro pręmio potest ēt petere expensas arg.ff.de cond.& demon l.qbus diebus, §.dñs. Si simpliciter tunc non possit expēsas petere nisi excederēt quantitatē datam à statuto.Tunc.n.posset id residuum petere facit quod hr, ff.ui bon.rap.l.1. cum ibi notatis de cond.inde.l. eleganter, §. si quis post.de transact.l.& post rem cum simi.

20 Vigesimo † pone statuto cauetur quod q cœperit, & præsentauerit bānitum potestati debeat hrē centum à cōi, plures cęperunt bānitum, & illum captum cōi præsentauerunt quæritur an debeat habere qlibet centū, an oēs unica centum, & uidet, ꝙ qlibet debeat habere centū per l.q filiabus.§.si quis ita. de le.1.& inst.de lib.agn.succes.§.si plures Dicit Alb. ubi supra q. 104. quod hæc quæst. pōt decidi sicut deciditur quæstio de pluribus intrātibus simul castrum, & remittit ad not.ad §.discipuli, in proœ.ff.Illa q̄stio ponitur p Bart.in l.hoc articulo, ff.de hær.insti. Et determinat, ꝙ inspicienda sunt uerba statuti an loquatur p uerbum uniuersale, siue collectiuū an per distributiuum.Primo casu oēs habeant una centū.Secundo, quilibet habeat centū per d.l.q filiabus.in fin.Credo, ꝙ hoc sit uerū.si tñ appareret factā fuisse fraudem ut qa multi cœperūt unum ad quē capiendum sufficiebant pauci, non puto cibus dñi, sed solum illis principalibus in capiēdo. Nec.n.uerisimile est, ꝙ fiscus uoluerit iactare pecunias, l.cū de indebito, §.1. de prob.& se in infinitū obligasse, l.q bona.§.ult.de dā. inf.Et ita in pluribus ponētibus uexillū, &c. terminauit Pet.& post eū Ray.ī d.§.discipuli.Pro qua determinatione facit tex.in d.l. q filiab.§.1.in fi.Quę aūt sint dictiōes collectiuę, & q̄ distributiuæ.uide in d.l.hoc articulo.

21 Vigesimoprimo quæritur,† Statuto cauetur, ꝙ qui cœperit bannitum, in pecunia debeat hrē 50.Qui autē cœperit bannitum in persona debeat hrē centum.Titius bannitur in mille, & si non soluerit intra mensem, intelligeretur bānitus in psona, fuit intra mēsem captus, & psentatus, & deinde elapsus ē mēsis, & non soluit. Quæritur quod pmium debeatur capiēti.Quęstionem istā sub terminis ꝙ bānitus erat in centū, & si caperetur, & intra mēsem à die quo in fortiam cōis uenerit non soluerit dēt decapitari.disputauit Odofr.ut refert Alb.ut supra q.76.& multū copiose allegat.Primo, ꝙ debeat hrē cētum à cōi publicā utilitate ad l. Aq.l.ita uulneratus. de male.& ma.l. fi. quæ fortius insurgit quāto ad maius pcium inuitabuntur hoīes ad capiēdum pe leg.2.l.cū pater, §.1.ad fi. de annu.leg.l.seio.in fi.1.rňso.Secūdo, à cōsideratione effectus cōsecuti q in iure attēditur, l.1.in fi.quod quisq; iuris, sed effectus est secutus qa condēnatio pecuniaria cōuersa est in psonalem.ff.quod met.cau.l.si cum exceptione, §.hæc aūt actio. Ergo iste effectus debet cōsiderari.ff.de actio.emp.l.1.& C.eo.l.si traditio.Tertio, à duplicitate rōnum.duæ.n. rōnes.s.transfusio sniæ pecuniarię in corporalē, & ipsa executio uincūt unam.s.uerbalē condōnalē in pecunia.C.de edic.diui Adria. tol.l.fi.& extra da treu.& pa.c.licet.Quarto, à purificatione cōdōnis quæ retro trahitur, l.potior.ī prin.q pot.in pig.hab.Et sic purificata cōdēnatione psonali retro diceť captus bannitus.

bannitus in persona.ff.de usufr.uc.l. sed, & si aliquid §.interdum. de sol.l.1.cũ simi. Quinto, a purificatione p̄sentationis capti ad iudicem.de fur.l.interdum.§.q fi.de condit.ob cau.l.pen.sed ipsi iudici sufficeret in quacunque parte.iudicii ius superueniret.l. non pōt de iud.& l.si rem.§.fi. de pig. actio. de pecu. l. q̄situm,cum sim.ergo.& ipsi p̄sentatori suffi cere debet. Sexto, a nã transfusionis q̄ est ab initio facta postea transfusione unicus actus censeat.ff. qñ dies leg. ce.l.si cum p̄finitione. l.si pœnam.& l.1.ff.qñ di.le. ce.l.1.§.item si ita.ad l.falci.ad l.Aquil.l.si uulnerato seruo, cum si. Arguit secundo, q̄ utrunq; præmium cōsequi debeat. Primo, q̃a tale p̄miũ cũ sit beneficiũ debet latissime interpretari de cōst. prin.l.si Secundo, à similitudine periculorũ q̄ uersant in capiendo.l. si seruus.de his qui ad eccl.confu. C.ad l.Iul. de ui.l. qm.ad l. acq.l. quemadmodum in fin. Et sic debet esse multitudo præmiorũ de iureiur.l.semper §.negociatores. Tertio q̃a cum sit dubiũ qd p̄miũ debeat, debet fieri interpretatio cōtra fiscum ff.de iur.fis.l non pu to. Quarto, à pluralitate cōdemnationũ, pēdēte.n.cōdõne utroq; modo cōdemnatus erat.l.1.§.biduum. ff. qñ ap. sit ergo ēt debet esse pluralitas pręmiorũ de ap. cũ in una, ad Turpil.l.1.§.si plura.de ope. non.nun.l.de pupillo.§. si pluribus. Tertio, principaliter arguit, q̄ debeat hr̄e solummodo quinquaginta. Prima, quia ubi obligatio pendet ex pluribus cōdõnibus à prima purificat, & amplius non committ ĩud.sol.l. cum quærebat.de uer.ob.l.si ita q̃s stipulatus. Sed obligatio ad primum pendet a pręsentatione banniti pecuniariter uel p̄sonalr̄, ergo purificatur a prima p̄sentatione querat pecuniaria Secundo, q̃a pręmiũ debet ipsi actui præsentationis, ergo illud tēpus attēditur nō ĩspecto q̄ posteā aliunde deueniat ut d.l.si pœnum.de rei uen.l.non ideo.& l.si q̃s hac lege. ad Syll. l.1.§.1.cum multis si. Tertio, qñ facto alicuius aliqd cōsequendum est nō sufficit id fieri facto militia uel negligentia.l.2.ff. de cond. & demon.de bo.pos.l.1.§.semel, cum multis cōcor. Qd̄ aũt pręsentatus puniat p̄sonalr̄ cōtingit sua culpa, & negligentia, q̃a nō soluit. ff.de fideic.lib.l.si q̃s in sua.ad fi.de rei uend. l.ex diuerso §.petitor.cum simi. Et sic fisci obligationem non auget de fideic.l.fin. cum si. Quarto, q̃a sicut q̄ semel meum est amplius meum fieri non pōt.l.3.§.ex plurimis.de acq. pos.inst.de le.§.si cui, cũ si. Ita semel præsentatus amplius præsentari nō intellr̄, sicut nec ex assidua cōtrectatione non nascit nouum furtum.de fur.l.& qui. Et sic attenta pręsentatione prima qua fuit cōdēnatus pecuniariter nō attenditur alia, nec id quod postea occasionaliter uenit de pecu. l.eo tp̄e. Quinto, cōe cui fit præsentatio unicum bannum recipit de pac.l.rescriptum.§ si pacto.cum si. Ergo unicum præmiũ debet de cond.& demon.l. plautius. sed in dubiis debetur minimum de reg. iur.semper in obscuri.& l.semper.ff.de uerb. obl.ergo, &c. Sexto, q̃a ab initio pecuniaria obligatio ex quasi cōtractu orta est.l.3.§. idē scripsit.ff.de pecu.& de tute.& ra.dis.l. defensor. Item deinde nō soluta pecunia ēt ex qua si cōtractu orta est obligatio ad p̄sonam iisdē iur.ergo prima non est nouata l.fin.C. de noua.s̄m ueram opin. Et sic est in electione fisci p̄ qua obligatione soluere uelit.l.si quis a socio pro socio cũ si. Vltimo quia a primordio tituli fit denominatio.C.de testa manu.l.fi. Et ideo a prima condemnatione debet ipsa præsentatio cōsiderari Et sic debet hr̄e p̄ pręmio 50.tm̃. Finalr̄ dixit soluendo quosdam tenuisse, & ita fuisse qñq; iudicatum q̄ præsentans debeat consequi maius pręmiũ per allegata suprà pro illa parte. Dixit tñ uerius esse 50. tm̃ deberi per iura pro ista parte allegata, pro qua decisione adducit de leg.2.l.Sempronius proculo, de le 1.plane.§.sed si non corpus, de probatio.l.50, Vbi in dubio detur unum, & minus. Ad contrariam respōdet. Ad primum quod etiam alias quam pręmiis quis debet inuitari ad fauorem patriæ de uentre in posses. mitten.l.1.§ si ea.cum si. Ad secundum, q̄ in ipsa præsentatione dr̄ factum consumatum. Ad tertium, q̄ duæ rõnes hic non currunt circa idem.ut secunda ratione pro hac parte facta. Ad quartum r̃ndet, q̄ quia soluere, & non soluere est conditio ptãtiua retro non trahitur ut l.1.qui. potio.in pign. habean. licet secus sit in casualibus ut l potior.eod.titul Ad quintum r̃ndet, q̄ præsentatio debet unico iure censeri.l.eum qui ædes, de usucapio. Ad sextum r̃ndet, q̄ ista iura loquuntur in legato quod pendet a mera uoluntate testatoris. Et ideo quõcunq; appareat deberi secundum hr̄ perinde ac si illud tm̃ fuisset legatum quia sic de eius uoluntate apparet, Sed in casu nostro iudex post s̄niam habet ptãtem. ff. de regul.iur.l.iudex.& sic una non transfunditur in

in aliam, sed in vtraq. perseuerat licet vtriusque commodum consequi non possit. Si haec videre extēse velis, vide vbi supra vbi scribit hoc per sex columnas. Pro ista parte faciunt duo. Primum ꝙ condemnatio pecuniaria nō transfunditur in personalē, nec illius fit nouatio ſm notata per Bar. in l. 2. ff. de pub. iud. per Bald. in l. magnam, in fi. C. de contrahenda, & commit. stipulatio licet ipse Bart. aliter tetigerit arguendo in l. cū duob. §. idē rñdet. ff. pro socio. Secūdo qa qualitas adiecta verbo, semper intellr scd̄m tps verbi. l. in delictis §. si extraneus ff. de noxa. Et si cum tpe praesentationis in vtroq; themate reperitur bannitus in pecunia non in persona verbum bānitum intellr scd̄m tps verbi ceperit siue praesentauerit. Et sic debentur solummodo quinquaginta. Faciunt not. per Bar. in l. ex facto, in princ. de vulg. & pupil. Et ideo vt subditur vbi supra in fi. Si bannum conuerteret quia bannitus esset in persona saluo ꝙ si intra mēsem à die capturae solueret mille illum capiēs deberet hre centum, quia tpe praesentat onis bannitus erat in personam. Ad qd̄ alle. idem Odofr. de verb. obli ita stipulatus, de reg. iur. l. miles §. decem. & d. l. si pec. 2. rñd. & l. 1. §. item si ita ad l. falc. Et ista decisio vr facilior prima qa cum solutio pecuniae sit in hoc casu in conditione nō est in obligatione vt l. si qs sub cōdōne ff. si qs omis. cau. test. Et ideo tanq̄ cō dō ptātiue voluntaria retro nō trahitur. Sed in praecedenti videbat̄ necessaria, qa erat in cōdōne, & ideo retro trahi videbatur conditio licet esse ptātiua. vt l. 1. qui pot. in pig. hab. & l. Titius, quę res pig. ob. pos. sed rñ de qd̄ solummodo solutio esset illa q̄ retrotrahitur quae in oblig. non erat, & sic nō obstat decisioni suprascriptae. Et nota bene titulum qōnis quia hic terminus non currebat à lata snia sed captura. Et sic patet ꝙ iudex volebat eum intelligi interim bannitum, & sic non sunt haec contraria his quę dicam hoc modo tempore parte vlt. q. 79. vbi vide.

22 Vigesimosecundo † stante statuto, ꝙ qui coeperit bannitum debeat hre certū pmium, ptās illius loci coepit quendam vt malefactorem quem ignorabat esse bannitum, cū post capturam, reperiat eum esse bannitum. vult pmium à cōi, qrit̄ an debeat illud hr̄, Hanc qōnem formauit Bar. in l. 3. §. vtrū. ff. ad syll. & determinauit qd̄ non debeat hre, & idem Bal. tenuit ibi, & in l. genero. ff. de his qui no. infa. Et mouentur pluribus rōnibus. Primo, quia ptās suo salario debet esse cōtentus, qa illud habet pro exercitio sui officij in auth. iusiur. ꝙ prae. ab his, & in auth. scriptum exēplar. §. sicut. Secundo, quia ipse ptās non coepit sponte sed ex necessitate sui officii, qd̄ est purgare ꝓuinciam malis hominibus l. congruit. ff. de offic. praesi. ergo pmium consequi non debet, vt d. §. vtrum. & de acq. re. do. l. 3. §. si seruus. Tertio, quia illud gratis facere tenet ergo pmium capiendo turpiter faceret l. 1. de cond. ob. tur. cau. bene facit tex. in l. q si ne. ff. de neg. gest, Quarto, qa coepit eum nō vt exbannitum, & sic statutū cōdōnem nō adimpleuit, ignorabat. n. eū bannitū, ergo, &c. l. 2. de condit. & dem. & d. §. vtrum, Adde quae dicam in duabus q. post sequentem.

23 Vigesimotertio † Stante d stat. viget aliud statutum quo cauet̄ quod homines de villa teneantur trahere ad rumorem, & capere malefactores, & exbannitos. Quidam iuit ad capiendum exbannitum, & cum exbannitus fugeret, eleuauit rumorem ꝓꝓ quod hoīes de villa insecuti sunt eum, & illum coeperunt. Querit̄ in alicui pmium debeat̄ Bar. in l. 3. §. vtrum. ad Syll. dicit ꝙ nō. Primo, non hoīes de villa quia incitati non sponte sed coacti illum cęperunt vt ibi. Ille ēt qui insecutus fuit hre, non debet, quia ipsum non coepit. facit quod hr̄ in l. si barsatoram. C. de fideius. cum concor. facit. ff. de acq. re. do. l. laqueum.

24 Vigesimoquarto † Stante eodem statuto Seius sciens Titium bannitum, ignorans aūt statutum pdictum pmians capientem coepit Titium, & ptāti eū psentauit. querit̄ an possit petere praemiū. Dices tu ex dictis supra ꝓximis. q. haec. q. est decisa. ꝙ nō qa ad impediendum lucrum sua ignorantia pōt cōtra eū allegari, vt d. l si is. §. si seruus. de acq. re. do. sed non est sic. aliud. n. est ignorare illum esse bānitum, & aliud est ignorare statutum pmiāns capientem, Primo casu locum hn̄t quae dicta sunt supra secundo casu talis ignorantia nō nocet. Commodum. n. à statuto datū qrit̄ et ignoranti statutum arg. C. de dec. l. pen. lib. 10. & ita determinauit Bart. in l. oēs populi. de iust. & iur. in q. 5. principali in principio.

25 Vigesimoquinto † dictum est supra ꝙ occidens bannitum q pōt impune offendi poenam non meret̄. Quaerit̄ an sit necesse qd̄ probet̄ occidentem sciuisse illum fuisse bannitū. Bart. in l. genero. ff. de his qui not. inf. & in l. inter

inter omnes.§.recte.de fur.dicit ꝙ non, quia quantum ad incommodum ignorantis talis ignorantia alteri nõ prodest, sed stare debeat ueritati ut d.l.genero & d.§. recte.de cri. expil.hæred.l.fi inst.de obl.q̃ ex delic. ma.§.placuit, & ita communiter tenetur.

26 Vigesimosexto,† Caius sciebat Titiũ Ioãnis esse bannitum, uidens alium quẽ putabat esse Titium Ioannis, & in ueritate non erat occidit illum. Quærit̃ an statuto ꝑmittente occidi bãnitum excuset̃. Istam q̃õnem formauit Franc.de Aret.in l.si cum seruo. ff. de iniur.& arguit q̃d excuset̃,& in nullo puniatur arg.d.l.si cum seruo.& eo.tit.l.illud.§.fi.Non enim cogitauit delinquere, sed putauit se licite agere dicit.n.nõ teneri de dolo, sed puniri põt ẽm modum culpæ.arg.l.scientiam.§.qui cum ali.ad l. Aquil. Aduertendum ꝙ aũt habuit iustam causam sic credendi, puta q̃a sic publice tenebat̃ ꝙ ille esset Titius Ioã. & tũc in nullo punit̃ arg.ff ad Maced.l.3.& C. eo.l. Zenodorus.cum si.si autẽ non tenebatur publice, sed ex aliqua causa motus fuit ad sic credendum, & tunc non sit in dolo nõ põt Corne'ia de sicariis cõueniri.l.in lege ff.ad l.Cor. de sic.Sed ut dc̃m est ꝑ modo culpæ aut latę aut leuius poterit puniri ut supra. Quæ autẽ sint tales culpæ hr̃ in l.q̃d ner.ff.dep An aũt hoc casu plenissima culpa puniri possit cũ dabat opã ex aspectu rei licitę recurre ad no ad l.aut facti.§.fi.ff.depę.& in l.1.ff.de l ꝑ Doc.

27 Vigesimoseptimo quęro,† sup dicto statuto ꝙ bannitus possit impune offendi. Quædam uniuersitas fuit bannita de quo dixi supra in primo t̃pe parte 1.q.5.An q̃libet de illa uniuersitate poterit impune offendi: non insistendo in uerbis dicendum est ꝙ non, q̃a nullus singlr̃ ut ipse est bannitus ut hr̃ in l. in tm̃.§.qui in uniuersitatis. ff. de re.di.& de in ius uoc.l.sed si hac.§.q manumittit̃, & quod habetur per Bar.in l.4 ff.de re iud.

28 Vigesimooctauo† Bannitus captus erat à familia ꝑtãtis. Titius illũ uidens in manibus familiæ ĩterfecit,Quæritur an potuerit impune facere.Istam §. formauit Dy. in l. laqueũ. ff.de acq.re.do. & ibi ẽt ponit Bart. sed latius ponit in l.3.§.trãsfugas.ff. ad l.Corn. de sic. & refert Iac. de Are. ẽt disputasse q̃d ẽt dicit Ioan. Andr. eius determinationem effectiue referẽs in addi.Spe.in tit.de accus.§. sequitur uers.q̃d si q̃s bannitus circa princ. magnę additio.Et ideo posset cum sola decisione transire remittendo ẽt ad dot. per Alb. ubi supra q.64.q̃a tñ aliqua pulchra dñr ꝑ Ia. de Are. & alias eius disputatione latius quã referat Ioan.And.Tñ quã breuius potero his subiiciam ẽt cum aliorũ dictis Arguit n.primo ad affirmatiuã ꝙ poterit impune occidere. Primo, à uerbis legis, quæ & si dura sint seruanda sunt l.prospexit.ff.qui,& à qui.& l. q̃d cõstitutum.de mili. testa. Secundo, q̃a lex non distinguit bannitum captum à non capto, ergo, &c.ff de publ.l de precio.Tertio,q̃a cum adhuc duret bannum debet durare effectus. C.de infe.pe. cęli. l.1.de feri.l.à nullo, addebat Dyn.q̃a captio non facit desinere eũ esse bannũ, ar.ad hoc.C.de decu.l.2.Quarto, ꝑꝑ incertitudinem, q̃a licet captus esset non tñ certum erat ꝙ pœnã pateretur. poterat. n.fugere.l.si apparitor. C.de appart.lib.12.& de ac.re.do.l.3.§.illud, & de incẽd.rui.nauf.lege pedius.Quinto,depræhensum in facinore licet occidere ei cui alias non liceret. C. de sic. lege is qui. ff. de uer bo. obl. q seruum. de legat.1 quid ergo.§ si hæres ergo fortius istũ depræhẽsum quẽ ante licebat occidere, sic ꝙ cum sit factũ lege ꝑmittente pœnã non meret̃.l. Graccus.C.de adul. Adduxi etiam Dyn. ad hanc partem.l.in laqueũ de acq.re.do.ubi dr̃ ꝙ feram illaqueatam possum appræhẽdere q̃a multa pñt occidere ꝑꝑ q̃ à laqueo euadat Ad hanc partem ẽt adducit Bal.in l.l ber. tas.ff de stat.ho.ꝙ non interest reip.à quo occidat̃ dumñ occidatur.l.cũ seruus.ff de uerb. obl. Item q̃a cum quilbet a statuto habeat ꝑtãtem occidendi, non hẽt necesse à iudice impetrare.l.q̃ sub cõdõne.§ fi.de cõd.inst. In cõtrarium alleg.Dy.l.carceri.& l.fi.in §. fi.de custo.reo.ubi dr̃ ꝙ capite punitur q carceratum interficit, captus aũt dr̃ carceratus ut l. qui neque.ff.de uerb.sig Dicebat tamẽ illis. ll. r̃ndere posse, quia hic erat certum bannitum illum debere mori, ibi nõ, sed subdebat ꝙ alia rõne dici põt talem interficientem puniri, quia non licet alicui ꝑuincialiũ aliquẽ è manibus officialium eripere in auth.ut oẽs obe. iu. prouin.§ eripiant.Iac. uero ad hanc partem abducebat statutum intelligi debere in eo cui per iudicem pœna imponi nõ põt arg. C. de iud l. nullus, sed hic captus erat in ꝑtãte iudicis arg. ff de dol. qui saxum, & sic puniri poterat. item quia alias licet auctoritate legis occidere resistentẽ, cui non resistentem à contraria non licet occidere. C. de his

qui ad eccl.cōfug.l.si seruus ita,& hic nō licet bānitū nō resistentē, imò iudici obediētē in terficere. Præterea hic erat in custodia reip. ergo debet reseruari ut torqueatur.C.de episc. aud.l.raptores, & ut saluus sit debito supplicio.ff.de qō.l.qōnis,& de cust. reo l.1.de ma le & ma.l.fi. alle. Bal. ꝓ hac parte l.adictos, C.de episc.aud.ubi dr, ꝙ priuatus non potest impedire iudicis executione Itē addebat rationem, iudex est executor ordinarius, iste priuatus extraordinarius executor.Sed ubi locum hēt remedium ordinariū cessat extraordinariū.ff.de mino.l.in causæ Soluit Iac.quæstionem pro hac parte per iura pdicta ac etiā qa lex ꝑmittit hostem occidi.l.3.§.fi.ff.de sic. Et tamen postquam captus est occidi nō potest ut inst.de iure perso.§.1.de statu.homi. l.3.§ serui. Et facit. ff.ad l.Aquil.l sed,& si q̄cunque. Item quia causa ꝑꝑ quam poterat à quolibet occidi.s.defectus publicæ uindictę cessat in ꝓposito ergo,&c.l.quod dem.ff.de pac.Ad contraria ridet.Primo ad uerba statuti, qa intelliguntur alio non interueniente qđ impediat. Similiter tutor, & legatarius pnt esse testes hoc intelligitur nisi aliud impediat.ff.de testa.l.qui testō, in princ. & de obsequiis.l.Titius, sic,& alias in l.non erit. § dato.de iureiur & l. tut. Item quia ubi una lex non distinguit. l.una. C. de inof.donat. Facit lex ut gradatim.§.sed, & si lege,de mune. & hon. Non ergo factum est lege permittente, imò uetāte,& sic quasi omnia argumēta tollūtur. Addit ēt si quis dixerit hoc ius occidendi cōpetere reip.& cuilibet alii insolidum, sicut alias dr in lege si cui. §.iisdem, de accus. locū habuit poccupatio. ff. de ꝓcur. l.pluribus. Plus dicit, & notabiliter,quod si eodem tpe concurreret respublica, & priuatus dēt respublica pferri. aut tanq̄ ille cuius directo cōpetit,C.de nouati.l.3. Aut qa eius uoluntas æqor est,qa cōtinet uiam iuris,& iustitię ordinariā ar.ff.de re iud. l. inter pares, & C. q bo.ce.pos.l.fi.Add rōnem, ꝙ potentia offensionis procedit ꝑꝑ contumaciam q̄ eius pœnam aggrauat uel l.relegati.ff. de pœ. illa autem contumacia est finita postq̄ est in manibus familiæ, s.quo ad hūc effectū ut à quocunq; possit occidi.Remanet ergo solū pęna primi delicto ob qđ bannitus est. Adducit simile de feris bestiis, q̄ licet à quocunq; capi possint non tn̄ pnt capi cū sunt in manibus alicuius.ff.de acq.re.do.l.3.in fi.Et hanc partē tenet Cy.in d.l.libertas. & Bar.in d § trāsfugas,addēs ꝙ illi q ueniunt de necessitate ad ciuitatē dn̄r hr̄e securitatē à lege,l.2.§. legatis.ff.de iud.& ff de leg. l.fi. Sic ēt dicimus in testibus ut ea.l.2.§.si qs, & sic concludit ꝙ ille qui ducitur à familia de necessitate uenit, & sic dr̄ hr̄e securitatem à lege: Ideo illum occidēs incidit in l: Iul. maiest.ar. ff ad l.Iul. maiest.l.1.& ibi ēt hoc sequitur Ang. Credo qđ uerū est cum non potuisse occidi in manibus familiæ,& qđ illū occidens teneatur pœna l.Corn de sic.ꝑ d.§.transfugas.Sed non puto quod teneatur pęna legis Iuliæ maiest. tū qa iure non cauetur de securitate legis nisi in certis casibus inter quos iste nō reperitur.Tū ēt quia pœnę non debēt extendi. ff. de pœ. l. interpretatione,& l.si pses,ac ēt quia in ciuitatibus aliis ab urbe tali pœnæ locus non est ut dictum fuit supra parte 1.huius temporis. q.15.& hæc locum habent quando iuste captus erat, si uero iniuste, uide infra.q.31.

29 Vigesimononō† Statuto cauet, ꝙ capiens bannitum debeat hr̄e centum à cōi, altero punitur uadens in alterius territorium ad aliquem capiendum.Titius bannitus de Florentia ubi est statutū erat in territorio Florētino: Sēpronius uoluit eum ibi capere, ille uero aufugit in territoriū Bononiensē,& ibi à dicto Sēpronius eū insequentē captus fuit. Quæritur an potuerit capi.& sic Sempronius debeat puniri uirtute alterius statuti Ioan. And.in d. tit. de acc. §.sequit, uers.qd si quis in suarum additi.uers elegans Old.qō. refert Old.disputando terminasse Titiū capi nō potuisse, & sic Sēproniū puniendū. Allegat primo ꝓ casu, l.qs sit fugitiuus, §.idē Cęcilius, ff de ædil.edi.Et ibi declarat qualr̄ inducatur ponēdo ibi casum, sed nimis ꝓlixe, qa in gl. satis apparet, & cōfirmat hoc dictum qđ ex iure loci non debebat aliū locū ingredi.Allegat.ff ad Marce.l.si filius, §.fi. Adducit etiā l. qui cū maior, primo rn̄so de bonis lib. Item qa cōditio existentis in fuga pōt ad eius cōmodum uariari, l.si quis in seruitute, de fur. Sic ergo cum intrauit territoriū Bon̄. factus est lib. deducit ēt not. in l. talis scriptura de leg.1.in ult.gl.& ꝙ uerba secūdi statuti sunt clara ergo seruanda l non aliter, de leg. 3. & quia limitatio locorū est certa, & sic nulla restat iuris.q.ancillæ.C.de fur.Et dicit non prodesse licitum principium, quia ꝑꝑ mixturā inspicit id q đ nocet ut no.de reg.cato. l. 1. & ibi

ibi concord. Ac etiam quia effectus secutus est in loco prohibitio. Et ideo à princ. licito legem non assumit. Allegat. ff. si serui. uen. l. sicuti. §. Arist. & ad l. Aquil. l. quemadmodum in prin. Et sic cessat perceptio rei altero prius illam apprehendente. ff. de acq. re. do. l. in laqueum, & l. naturalē. §. illud. Item q͞a pacificātur excessus in loco, & excessus in modo. inst. de act. §. huic autē, sed excessus in modo punitur ut l. 1. C. vñ ui ergo & excessus in loco facit. ff. de adul. l. si adulteriū cū incesto. §. Imp. ubi punitur qui plus fecit, quā debuerit. Et sic concludit talē capientem puniri. Quod ēt sentit Bar. in d. §. idē Cecil. Hanc disputationem si integram uidere uelis recurre ad Alb. ubi supra q. 77. unum nolo omittere quod ipse Old. dixit ꝙ cū alicui conceditur facultas limitata. ille q͞ excedit limites, non facit sibi concessum, sed aliud. ff. ad Treb. l. sed si ante, quēadmodum serui. amit. si cōem. §. 1. mand. l. diligenter, de re. eorū qui sub tut. uel cur. l. si pupillorū. §. si ptor. Sed ad capiendum bannitum sunt limites limitati ꝑ statutū. s. intra territorium. Qui ergo excedit, aliud facit, & sic prohibitum. & ideo quantuncunq; bonus effectus secutus sit nihilominus punit. C. de neg. gest. l. fi. Et ideo uenit à pmio repellēdus, quia eadē non pōt esse causa pœnæ, & pmii de neg. gest. l. siue hæred. ex hoc ult. colligo, ꝙ quo ad præmium assignatū capienti bannitum gn̄ale statutū restringitur ad hoc locū statuentis licet quo ad euitationē pœnæ talis restrictio non fiat ut dicam infra q. 46. & rō pōt esse diuersitas lucri, & damni arg. l. fin. C de codicil.

30 Trigesimo † Pone supra proxime dictum est de priuato capiente extra territorium. Officialis Florentinus puta uicarius alpium cœpit bannitum de Florentia in territorio Bonoñ. Quæro an possit cōtra illum executionē facere an uero teneatur eū relaxare, & pristinæ libertati restituere. Hęc qō uidetur fortior præcedenti, quia nullum præsupponitur statutū disponens contrarium, sed eadem nihilominus debet esse decisio. Et si ponis ꝙ bannitus à principio non esset in territorio Florentino, sed in Bonoñ. & inde extractus fuerit, res est clarior, non. n. fregit fines bāni. & ꝑ conñs capi non potuit, ita dicit Iac. But. in auth. iudex C. de epis. aud. Et ita ēt determinauit Fr. de Aret. in l. quis sit fugitiuus. § idem Cecilius, per illum tex. & per not. in l. à diuo Pio §. 1. de re iud. & in l. add. C. de ep. aud. per l. extra territorium, de iur. om. iud. Est. n. tunc officialis exñs in alterius territorio ad instar priuati. l. 2. ff. de off. proc. & l. ſm Bald. in d. l. addictos. & ex his patet, ꝙ tanquam spoliatus sua libertate ante omnia restituendus est l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui. si per uim. uel alio modo. l. 2. Et ur̄ expresse casus in l. si quis liberum. ff. de prob. & facit de lib. cau. l. liberis. § fin. & de acq. re do. l. nemo. probatur etiam per l. plerique. ff. de in ius uoc. probatur etiam ex ui uerborū snīæ bāni quæ rīr se hn̄t si uenerit in fortiam &c. Ille autē q͞ in fortiam hoc est in locum subditum uiolenter ducitur nō dicit̄ uenire ut l. qui neq;. ff. de uerb. sig ſm 3. lec. debet igitur relaxari, & pristinæ libertati restitui, etiā si fuerit ab initio in loco Florentinorū, & deinde fugiens captus fuerit in territorio Bonoñ. ut in themate dictum est per iura, & rōnes supra in prox. qō.

31 Trigesimoprimo queritur. † Visum est supra proximis qō. ꝙ nec à priuato, nec ab officiali publico bannitus pōt capi extra territorium. An talis sic indebite captus in manibus detinentis possit impune occidi. Dices tu ꝙ hæc qō est superflua, quia supra 28. qō. determinatum est captum non posse occidi. & inter alias rōnes fuit allegata ratio præuentionis per l. pluribus, de proc quę ur̄ habere locum in omni casu. Item cum sit in manibus familiæ, siue iuste, siue iniuste, eripi nō debet. in auth. ut omnes obed. in prouin. §. eripiant. Qui tex. gn̄aliter loquitur. Sed pro clariori decisione separandi sunt termini qōnis. & iō primo quęro an captus indebite a familia possit impune eripi de manibus eius. Bart. in l. sed eximendi. §. 1. ne quis eum qui in ius uoc. est ui exi. non determinat, sed arguit ꝙ semꝑ eximens puniatur. C. de mal. l. fin. de his qui latro. l. 1. & d. § eripiant Ang. uero eo. tit. l. 1. not. dicit ꝙ aut captura non tenet ex defectu iurisdōnis, uel qui a nullam habet iurisdōnē, uel quia suæ iurisdōnis terminos excessit, & tunc licite eximitur de manibus familiæ. All. l. prohib. C. de iu. fis. lib. 10. Si aūt iurisdōnem habebat licet iniuste eum ceperit, tunc restō non est fienda de facto, sed iuris ordine per remediū appellationis ſm Inn. de off. del. c. si qñ. Ad quod ēt alleg. d. l. fin. de mal. & l. quoties, de exacto. trib. lib. 10. Item ubi captura esset in iusta respectu ritus, & ordinis eximēs etiam debet puniri ut d. l. sed eximendi. §. 1. & l. si per alium. §. 1. eod. tit. Ex hac decisit no

infertur ꝙ in casu proposito tollũtur omnes rationes factæ in dicta 28.q. pro ea parte quæ occidi non potuerit. Et restant factæ in contrarium ꝙ occidi potuerit, non. n.habet locũ ꝙ sit in carcere, uel ꝙ sit facta præuẽtio, uel ꝙ debeat res publica præferri, quia omnia iura ibi allegata intelliguntur in actu qui de iure ualeat. Alii. n.actus, s.de iure nulli quantum ad effectus pdictos nullum pñt effectum inducere. l. si pater. C.ne de sta.defun.l. accusatorus.ff.de adul.de re iud.l.4.§.cõdemnatũ. Facit quod habetur in l. si pecuniã § pe. ff.de cond. ob causam. ubi ille qui est in actu relaxationis nõ reputatur carceratus. Ex his patet ꝙ minus deberet puniri qui interfecit bãnitum in manibus eius qui cœpit eum extra territorium contra formam, & tenorem statuti. Fortius.n.est actus factus cõtra legẽ quã ille qui est factus preter legem.l.si nõ sortem. in princ. ff. de cond. inde.& l. cum lex.de fide iul.& ibi ꝑ Bar.& ꝑ Doct.in l.non dubium. C. de legi. Intelligo aũt decisionem prædictã fore ueram si ille q̃ interfecit occidisset eum impune ẽt in loco à quo extractus est. Si aũt ibi non occidisset impune ẽm ea quæ dicam infra 55. & 56. q. non diceř eũ licite occidisse qa pſumitur mortuus ĩ loco à quo inuitus iniuste extractus est ut l.qui neque.de uerb.sig. supra q.proxi.alleg. Et ideo licet tunc non puniatur ĩ loco ĩ quo occidit tñ puniretur in loco a quo contractus fuit si ibi rõne domicilii cõueniri posset ut l.1.& 2.C.ubi cri.agi opor.

32 Trigesimosecundo quæro,† Quidam in loco licito uirtute statuti præmiantis capientem bannitum cœperat Titium bannitum, & ad ptãtem ducebat. Sempronium eum in suis manibus interemit, quæritur an impune facere potuerit. Dicet qs hæc qõ est terminata per no. supra q. 28. s.ꝙ non est.n.minister legis ut l.2. C. qñ lic.sine iud.uin.& sic locum habet præuentio licet aliquæ rõnes ibi factæ non adaptẽtur. Sed in cõtrarium arguitur, & uř quod imò potuerit occidi periura,& rationes ibi pro hac parte, allegata, ac ẽt quia unumquodque remedium est extraordinarium.s.captura, & occisio de facto facta, nullus enim iure ordinarium iurisdictionis facit sed extra ordinem, ergo unum non excludit alium l.si cum exceptione. §. eũ qui ff. quod me.cau.no.l.fin. C. si mi.se maiorem dixerit. & in l. 1. C. de alie. iud. quinimo cum remedium occisionis plenius, subueniet rei publicę quam captura illud præferri debet ut hř in l.fi. C.si aduer.rem iud. & in l. in causæ.ff.de min.& plene.in l.in prouinciali.ff.de no. ope: nunc. Nec obstat præuentionis ratio per l.pluribus de proc.cum simi. quia illud uerum qñ circa idem fit præuentio. Operatur.n.circa idẽ non circa diuersa ut l.si pluribus de leg. 1. capiens n.præiudicauit ius capiendi, & ducendi,& sic pmium cõsequendi. Ergo non intelř abstul sse uiam alteri illum occidendi sine pmio qa sunt diuersa. Et sic de uno ad aliud nõ infertur ff.de cal.l.fi. Si quis teneretistam partem per l.naturalẽ.§.illud,& in l.laqueũ.ff.de acq.re do. Rñdet ad id qđ diceretur eum non potuisse auferre ius quęsitum, uel quærendũ illi capienti in casu quo repręsentasset per l. stichũ.§. si de nouo cum si. ꝙ licet teneretur ei cui exemit ad suum interesse s.ad quantitatem quam cõsequi debebat ꝑ l.sed eximendi. §.1.ne quis eum q̃ in ius uoc.ꝑ l.3 C.de exac. tribus & qđ dixit Bal. in l.subditos. C.de epis. aud. Non tñ l.Cornelia teneretur. Et ista pars est ęquior. Certum.n. est eum occidisse bannitum q non erat captus à familia, uel in publico carcere, Nec certum erat de manibus eius qui cœperat non euasurũ. Et sic fauorabilius sit reip.esse in casu certi quam in casu dubii. Sufficit.n reip.ꝙ ille moriatur.l. Gallus.§. si eius de lib.& posth. Si aũt nõ erat bannitus ad mortem, uel ad membrũ sed in pecunia, non solum teneretur capienti, sed ẽt reip. ut d.l 3.de exac.trib.& aliis iur.superius alle.pdicta quidem non ꝓcederent quo ad obligationem occidentis, si ille bannitus erat in manibus eius q̃ cœperat euasurus si ille non occidisset. Tunc.n.in nullo tenetur qa captus dici non põt. ff. de in integ.resti.l.non uř cum si.

33 Trigesimotertio † Circa prædicta instãs quæro. Quidam cœpit bannitum in cõfinibus duarum ciuitatum, adeo ꝙ est dubium an cęperit in cõfinio ciuitatis à qua bannitus erat, qđ multis modis põt cõtingere, quæritur an fuerit iuste captus siue à priuato siue à familia. Credo, ꝙ hæc qõ debeat terminari sicut terminatur quo ad cognitionem. Dř.n.ꝙ si in tali loco committitur maleficium utraque ciuitas habet cognitionem ergo executionem l.à diuo Pio cum ibi notatis.ff.de re iud. Quod aũt utraq; ciuitatis habent cognitionem probatur per tex.in l.iuris peritos. §. cum oriundus.ff.de excu.tut.& l.siue cõtra §.quia plautianum de lib. agno. & quod dictum fut supra

pra parte 2. temp. 1. q. 8. Pro hoc quia cum sint duo quorũ unum prodest, & aliud nocet nec apparet, ꝙ id, ꝙ prodest sit potentius altero inspicitur id quod nocet ff. ad Syll. l. si quis in graui. §. fi. cum concor. Et idem puto si certum esset in quo loco captus fuisset, puta quia unum pedem tenebat in uno territorio, aliũ in alio, uel sedebat super lapide posito pro cõfinio. Est. n. locus cõis. Et sic intelligitur captus in proprio territorio ad Syl. l. 1. § dñi. cum si. quod maxime uerũ est qñ pars capitis. i. ipsum caput existeret in parte capiẽtis l. cum in diuersis. ff. de reli. & de fur. l. uulgare. cum si. Si autem dormiendo totius esset in territorio à quo non est ex bannitus. & sic dormiendo caderet uel perueniret in territorium à quo bannitus est, non uř ꝙ capi potuerit. nisi experrectus ibi permanserit arg. ff. ad l. Aqui. si seruus seruũ. §. si fornicatius, ꝙ intellige ut ibi nisi potuerit uerisimiliter casũ illum cogitare. Facit ff. locati. l. si quis domũ §. 1. & ad leg. Aquil. l. item mela. in princip.

34 Trigesimoquarto † officialis licite quocunque respectu cœpit bannitũ de quo agimus. Vult facere executione tu sine nouo processu, querit an possit. Istã q. ponit Guil. in Spec. in sæpissime alle. §. sequit. uers. sed pone in ti. de accu. Et ibi dicit ꝙ non põt de iure cõi. Et idem ibi sequit Io. Andr. referens disputationem Guido de Suza. q idem de iure tenuit licet consuetudine dixerit seruari cõtrariũ. Idẽ dixit Dy. de iure, & dixit esse casum qui alibi non reperit in l. diuus. ff. de custo. reo. Idẽ dicit Cyn. in l. impuberibus. §. item si qs. ff. de suspe. tut. ꝑ eandem l. diuus ubi. Bart. idem dicit in bannitis ƒm formam l. 1. de requi. re. Sed in bannitis de quibus agimus q condemnať ex eo ꝙ hñr ꝓ cõfessis dicit statim ꝙ capiunť sine nouo processu posse fieri executionẽ ƒm formam banni. pro quo est gl. in l. pe. eo. tit. q̃ uult, ꝙ ficta cõfessio ęquipareť ueræ. Hoc idẽ tenuit Odof. ƒm Alb. ubi supra qõ. 53. ubi refert alias opiniones. Et qa loquuntur in bannitis aliis q̃ de quibus agimus non refero, si libet ibi uide quia plene refert. Est ergo uerum ꝙ bannum prædictum põt sine nouo ꝓcessu executione mandari. qđ est uerum, siue capiatur ab illo officiali q tulit sñiam uel eius successore qui idẽ censeť siue ab alio æqualem iurisdictionem hñte, puta quia capitaneus capit bannitum à ptãte, uel econuerso ƒm Bar. in l. à diuo Pio. §. 1. ff. de re iud. ubi uide. Et ui de quæ dicam statim in 36. q. Dicit tñ idem Bart. ꝙ iudices anteq̃ exequantur, faciunt ꝙ talis bannitus recognoscit se esse illum, quĩ fuit bannitus. de quo supra in primo tpe parte 3. q. ultim. Prouidetur tñ cõiter per statuta circa talem executionem. Et ideo id seruandum ut l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. Vbi uero non essent statuta permittentia eum cõdemnari ut confessum, & bannitus fuit tanq̃ habitus à iudice ꝑ ꝑ eius fugam, & contumaciam pro confesso, posset captus suam innocentiam probare. Et ẽt aduersarius suus crimen per l. petendæ, C de tem. in integrum restit. Etiam si tps cognitionis esset elapsum, ut no. dixit Io. Andr. in præalle. uer. Sed pone, ꝙ ex causa prædicta non prosequor. Intelligo tñ id uerum, ꝙ possit probare innocentiam in omni casu in quo fuga non hřetur pro plena probatione. Tunc aũt qñ hřetur pro plena probatione secus esset. Et ita intelligo qđ not. per Ray. in d. l. diuus. de quo etiam dixit Odof. scđm Alb. ubi supra. Qñ autem fuga faciat ꝓbationem uide per Doc. in l. impuberibus. ff. de suspec. tut. per Bar. in l. lege Corn. ff. ad Syll. & in leg. admonendi, de iureiur.

35 Trigesimoquinto † pone statuto caueť ꝙ licet habeatur pro confesso, tñ anteq̃ bannũ detur debeat accusatus, uel inquisitus certo modo citari. Alio statuto, uel eodem simili caueť ꝙ banniti pro homicidio capti statim fiat executio ẽt si solennitas non sit seruata, quærit an nõ facta citatione dicto modo debeat bannum executioni mandari. Ista qõ fuit antiquitus disputata ut refert Alb. ubi supra q. 71. ubi latissime arguit sed succincte referã. Et primo. ꝙ debeat fieri executio. Statutum qđ de executione dicit allegat casum, ut malefícia non remaneant impunita, ergo uř derogari principio statuti. ff. de test. tut. l. si hæreditas. §. 1. & l. testamento, & qa ultima derogãt prioribus in ultimis uoluntatibus de leg. 1. l. si mihi, & tibi. §. in leg. cum sit. Et in pactis ut l. pacta nouissima. C. de pac. ergo idem in statutis. Item qa pro solẽnitas banni pręsumiť de uerb. obl l. sciendum de ꝓb. c. in præsentia, & ideo sñia non est uentilanda, sed exequenda. C. de execu. rei iud. per totum. Item qa si tolliť à statuto solẽnitas ipsius banni qđ est maius ergo tollitur solennitas citationis quę est minus arg. ff. de publ. si ergo. §. idem agit. In contrarium allegat qa finis statuti directo uř cõtradicere, unde ergo neutrum seruandũ

de reg. iur l. ubi repug. & C. de fide instr. l. scri pturae. Et sic debet stari iuri cōi ſm quod ban num est nullum. C. & ff. de req re. quo, & qñ in l. 2. & l. tres denunciationes, de sent. l. pro latam. Item quia prima pars statuti conti net iustitiam, & concordat cum iur. comm ff. de in ius uocan. per totum. C. de an. excep. i. ut perfectius, & de dam. inf ff. l. 4. §. toties. Vlti ma uero pars quae loquitur de executione est contra ius, & ideo principium debet seruari, & non finis arg ff. de lib. & posth. l. cum quidam nec pōt dici q̄ finis corrigat principium, q̄a hoc non est in statutis, cum eo. tempore uires sumant ſm opi. multorum. C. de test. iure. l. 2. magis ergo finis iniquus restringitur ab æquo principio. Item recte intellecto statuto finis non contradicit principio, quia principium loquit de solēnitate seruanda in modo citan di bannum, & snīam, & sic principium statuti seruandū. Et ita determinat bannum non te nuisse, & executioni mandari non dr̄e obstan te nullitate, maxime ꝑ ultimam rōnem supra factā, & per fauorē qui in dubio debet reo ut in rſ. fauorabiliores. Vt uides disputator lo cutus est in casu quo idem sit statutū qui est minus dubitabilis. non. n. est uerisimile quod statuentes voluerint statim se corrigere. l nō ad ea. ff. de cond. & dem. Item cū possit ad di uersam solēnitatem referri finis vt supra, nō debet intelligi referri finis ad supra dictam so lemnitatem illam corrigendo. l. talis scriptu ra, in fin ff. de leg. 1. & quod ibi not. Itē quia clausula praecedēs est fortioris naturae ad de terminationem sequentium q̄ sit sequēs ad determinationem ꝑcedentiū l. filium. ff. qñ di. le. ce. Et no. in l. q̄sq̄s, de le. 3. & sic ita q; licet si in ꝑbōne bāni non fuerit seruata solēnitas, puta q̄a non fuit lectū. uel quia non sedendo fuit prolatum ut l. 2. C de sent. ex breui. rec. Si tñ citatio de qua supra fuerit ſm modum à statuto traditum facta tale bānum executio ni mittet ſm finem statuti. Si aūt omnia solē nia fuerint obseruata in ꝑbōne bāni, sed nō fuit facta illa citatio ſm modum statuti, mi nime mittetur executioni ſm ipsius statuti principium. Si aūt tp̄a cognōnum largian tur poterit de nouo cognosci. l. si ut ꝑponis C. quo, & qñ iu. ff. de acc. l. lib. §. sed si aliud. Si uero tp̄a non largiantur debebit libere re laxari l. accus. ff de adult. Si aūt diuersis statu tis talia disponantur res vr̄ hr̄e maiorem du bitationem. Si tamen sunt diuersa statuta in eo. uol. & eod. tempore approbata, quasi oīa praeallegata locum hn̄t. Et idem est quod su pra dictum est per not in d. l. 2. de test. tut. per Cyn. & plenè per Barto. in l. omnes populi, dum tractat de statutis contrarijs. Sed & si post primum statutum fit noua reformatio idem erit, tum quia legum correctio est vi tanda si sine correctione lex noua potest ali quid operari. l. si qñ. C. de inoffi. test. & de ap pell. l. praecip. cum sim. & vnius cum alia con cordantia facta. C. de inoff. do. l. una de petit. her. l. vtrum. cum sim. tum quia noua gn̄alis & trunca restringitur, & declaratur ab anti qua, lege non est nouum. & l. nam, & poste riores. ff. de leg. & quod hr̄ in l. sciendum. ff. qui satisd. cog. & in auth. offeratur. C. de lit. contest. & utrobiq; per gl & Doct. tum etiā q̄a solēnitas illius citationis intelligitur in se cunda l. repetita. ff. de coniun. cum emanc. lib. eius l. nihil, & plene per Roff. in 45. q 1. Bart. in l. praetor. § eritq. dn̄a. ff. ui bo. rap. & per Ioan. Andr. antiquam praedictam *dispu tationem* referentem in add. Spec. in titu. de sent. exec. § postremo, uersic. 16. Quae quia in voluminibus habentur hic non infero.

36 Trigesimosexto † Duae ciuitates erant cō federatae, puta Florētina ciuitas cum ciuitate Senarum, Titius fuit bannitus de Florentia, dum habitaret Senis fuit ibi captus per pote statem qui uolebat eum decapitare ſm Bāni tenorem. Quaeritur an posset. Dicebant qui dam q̄ sic per text. l. non dubito. ff. de cap. Bar. aūt ibi determinat legem illam hoc non dicere. Sed q̄ potest ita statutum fieri in una ciuitate ex confederatis, q̄ delinquēs in alia posset ibi puniri s. in altera q̄ statuit. Et ideo in ꝑposito si ex forma cōfederationis q̄ pōt fieri cum pactis paribus, & maiorib. & mino ribus cū libertate tñ populorū, ut in d. l. non dubito, qđ qñ sit hr̄ per Bar. in l. fi. ff. de col. illic. Illud diceret̄ uel in ciuitate Senarū esset statutum, uel ēt in ciuitate Florētiae, forte ea dem rōne per gn̄alitatem illius legis posset ibi talis capti fieri executio de quo etiam per eum, & Bald. in l. cunctos populos. C. de sum ma Trin. & ita debet intelligi, quod sensit in l. à diuo. §. 1. de re iud. alleg. l. non dubito. Pro quo ēt uide dictum Bar. in extrauag. qui sint rebell. super vers. rebellando. in vers. sed an sint rebell. vsque ad uers. de pœna autem. Vbi dicit, q̄ in dubio talis confederatio vr̄ fieri æquali fœdere per d. l. non dubito. Et ideo si

actum

actum est quod inuicem se tractent, ut ciues in ciuilibus, & criminalibus intelligitur ut una contra aliam leges grauiores non imponat quam tunc essent quia in societate inspicitur tps sociorū tpe initæ societatis.ff pro socio.l. socius socio.& fam.ercis. l. heredes.§. non tm̄.

37 Trigesimoseptimo† pone quod eps ſm formā suæ constōnis pro crimine spūali in quo habet jurisdōnem inter alia contra laicum, vt in c.fin.de foro comp.lib.6. & de iud c.decernimus, posuit Titium in banno. Quæritur an iudex secularis debeat illum tanquam bannitum tractare, & eius sniam executioni mandare. Bart.in l.diuus.ff.de cust.reo.in condemnato ab inquisitore tenet quod non, sed quod pōt de nouo processū facere, & de delicto cognoscere. Alle.in auth.de san.epis.§.si vero crimē, col. 9.& Guil.in l.mag.ff.de iur.omn. iudic. Quia ista q.de materia canonica, eis est relinquenda.l.consulta diualia.C de test. Quantum tn̄ attinet ad q.propositā de bannito ab epo, vr casus in contrarium in c.1.de off.ord.de quo dic vt ibi maxime per Innoc. Quantum vero ad sniam latam ab inquisitore vr etiam esse contrarium eius quod ipse Bar. dicit ut hr in c.vt inquisitionis offm̄,de heret.lib.6. Lex vero diuus non facit quia loquitur in damnatis ab illis qui iurisdictionem non habebant. Si autem habuissent iurisdictionem aliud esset, vt l.non dubium eod.tit. Secundum ergo prædicta apparet nr tenendum quod bannitus ab ecclesia debeat tractari, vt bannitus ēt à priuatis, siue laicis de quo in d.c.1. Et ideo forte verum est quod stante simpliciter statuto in vtilitatem interficientis, bannitus occidens talem bannitum non debet puniri. Cōsideranda tn̄ essent, & constitutio epi, uerba banni, & etiam ipsius statuti.ff.de iur.immu.l semper.

Iuxta prædicta trigesimooctauo queritur.

38 † Quidam cœpit bānitum, & eum ad judicē nō duxit, sed in priuato carcere tenuit, qa in sua domo reclusit, an ueniat puniendus, de pmio non est dubium, qa illud non cōsequit nisi iudici repñtet ēt si statutum simplr præmiat capientem l.3.& 4.& l.interdū.§. q furē.ff.de fur.& C.de rap.vir.l.vna, sed dubium est, an incidat in pœnā priuati carceris, ad cuius q.determinationē aduertendū puto quod ſm Bar.in l.c. 5. ff. de adul. quidā priuati sunt q hn̄t ius capiendi, & detinendi vt dn̄s seruū, & pater filiū.l.1.& 2. de pa. pot. ff. de lib.ho. ex hi.l. 3.§. 1. & 2 Et isti sine dubio pœnam priuati carceris carcerando filios, uel seruos, non incurrunt, tangitur in d l. 1 de pri.car. Quidam sunt qui nullum hn̄t ius capiendi, neque detinendi. Et in istis est aduertendū ob quam causam aliquem capiunt. Si.n. capiunt vulnerant, & occidunt, in continenti inspici debet solum illud delictum pp qd capiebāt ff.ad l.Aquil.l. illud. Sed si ex interuallo occiderent, tunc tenerentur de vtroq; & de priuato carcere, & de occiso.l.nunquam plura.ff. de priua.de lic. Et iste non est casus nr. Quidā sunt qui hn̄t ius capiendi, & isti ita demum vr committere in pœnam priuati carceris si vltra 20.horas captum detineant vt d.l.c.5. Et ideo dixit ibi Bart. quod si quis capit falsatorem monetæ per l.1.C.de fal mon. vel furem ſm formam l. itaque ff. ad l. Aquil.& l.si quis in seruitute, circa finem ff.de fur. uel debitorem suum fugientem per l.ait ptor. §. si debit. ff. de his q in frau.cred. Et idem in quolibet qui pōt capi propria auctoritate de qb. vide Spe. de accus.§.1.circa prin. & detinerēt vltra 20. horas incideret in pœnam priuati carceris. Ex quibus uideretur concludi quod postquam est data licētia capiendi bannitū, si eum captū detinuerit ultra 20.horas incidat in pœnā priuati carceris per d.l.c.5. Pr.n.pōt adulterum occidere sicut quilibet bānitum.l.pri.eo. tit. Et tn̄ si eum detinet per 20.horas punitur. Ergo & capiens bannitum, & sic detinens. Sed aduertendum est, quod marito vel pri non licet indistincte occidere adulterū, sed cum distōne, & incontinenti vt eo.ti.l.qd ait, & l.mar. Et ideo succedit dispō.d.l.c. 5. Bannitū aūt quis pōt indistincte offendere & occidere, ergo lex illa nihil facit. Et sic in nullam pœnam vr incidere is de quo queritur, maxime quia quem pōt occidere fortius potest contumelijs afficere l.nec in eam, eod. tit. quod etiam ostendi vr, quia talis detentio est offensio ēt in personam ſm Inn.in c.nuper.de sent.excomm. Ergo est licita ex forma statuti permittentis eū impune offendi. Et ita tenuit Alb. vbi supra q.95. Id aūt quod dr in d.l.cap.5. de 20. horis debet intelligi ibi, & ubicunque illa dispositio locum hr̄et nisi ex aliqua causa judicialiter videatur arg.ff.si qui s cau.l. 2. quasi per totum. Si autem eum postea dimittit uide quæ dicam infra parte prox q.28.in fi.

39 Trigesimonono † stante statuto prædicto, quod bannitus possit impune offendi. Titius occidit Bertā bānitam, quæritur an excusetur à pœna

pœna virtute statuti. Guido de Suz. in qõnibus statutorũ sub litera. P. format qõnem. Et arguit ꝓ, & contra finaliter determinat ꝙ sic qa in dispõnibus legalibus siue fauorabili b. prolatio masculini comprehendit fœmininũ ff. de verb. sig. l. 1. & in concor. ibi positis, & ad iura in contrariũ facientia rñdet, ꝙ loquũtur in dispõne hoĩe siue testatoris. Et satis bene loquit᷑ in materia. Hęc decisio vera est per notata ꝑ Cyn. in l. quicunq; C. de ser. fu. & l. si qs in tantam, C vnde vi. Illi. n. nomini bannitus conuenit terminus cõi mari. & fœminæ. s. homo. Et ita si in plurali loquitur statutum, & ideo locum habet etiam in fœmina maxime existente eadẽ rationem ſm ibi not. Et per Dyn. in l. 1. ff. de verb. sign. & ibi etiam per Barth. sed latius in l. 1. §. verba. ff. de pec.

40 Quadragesimo qrit᷑, † Alio statuto cauet᷑ ꝙ viri bannitarũ debent expelli de ciuitate. An econuerso vxor bãniti erat expellẽda. Hãc q. formauit Bal. in l. qcunq; C. de ser. fug. & determinauit ꝙ nõ, qa odiũ irrationabile non debet extẽdi. C. de secun. nup. l. fi. de cõtratabu. l. 3. §. si emancipatus. Aduerte qa decisio præsentis qõnis non habet cum ista cõicationem hic. n. non aptat᷑ terminus cõis, sed homo. Itẽ fœmininum non dominat᷑ ab eod. nomine, sed diuerso, qa masculinũ dr̃ vir, fœmininũ dr̃ vxor. Sed contra prædictam decisionem vr̃ qa dispositio in uno ex correlatiuis, sicut sunt vir, & vxor tradit᷑ ad aliũ, ut l. fi. ff. de acceptila, cũ cõcord. & C. de cupres. ex lu. dãnascen. l. 1. lib. 10. & C. de ind vidui. l. 1 & ibi ꝑ Bart. Sed rñdeo ꝙ illud uerũ ex eodem actu nõ ex diuerso, & ideo licet ex bãno uxoris repellatur uir. non tñ ex banno viri debet expelli uxor saltem quia diuersa ratio est. Non enim potest uxor detinere uirum à delinquendo sicut uir uxorem l. 1. §. quæ onerande. ff. qua rerum actio non da. & quod no. in l. si uxorem. de cond. inser. cum simi.

41 Circa idem cauet᷑ statuto latius † ꝙ familia banniti debeat expelli de ciuitate. Quæritur c. 41. An ꝑ hoc erit expellẽda uxor. Albe. ubi supra 110. q. dicit Oldr. tenuisse ꝙ nõ, qa nulla lege cauet᷑ ꝙ uxor sit de familia uiri, & remittit ad not. ꝑ se in l. ꝓnunciatio §. familiæ. de uerb. sign. Sed est in hac. q. aliter considerandum. Dictum. n. statutum posset duobus modis intelligi. Vno modo ꝙ familia uiri sumatur pro tota eius agnatione sicut dicimus in l. 1. ad sylla. & d. l. pronunciatio. Alio modo ut intelligat᷑ ꝓ simplici familia ipsius uiri, cuius ipse est caput, ut eadẽ l. & in l fi. C. de uerb. sig. Et qa statutũ est odiosum, & contra naturalẽ rõnem quod unus præmatur delictis alterius, debet sine dubio intelligi in mitiorẽ, & sic in secundã partẽ. ff. de pœnis l. si præses. Et quod dictum fuit supra in 1. tpe parte 1. 8. & 9. q. Et ideo uidendum est an dicatur de talis uiri familia. & ur̃, ꝙ sic per tex. in d. l. pronunciatio. §. familiæ. ubi Dy. dixit ad literam contrariũ eius qđ dicit Albe. dixit etĩ ꝙ si banniat᷑ uir, & familia sua intelligat᷑ bannita uxor. Pro hoc quia qualitatem conditionis uiri uxor trahit ab eo. ff. de senato. l. fœminæ. hinc est ꝙ dr̃ popularis nupta magnati effcit᷑ magnas, & ecõuerso magnas nupta populari dr̃ popularis ſm Bald. in d. l. fœminæ. & Franc. de Are. in d. l fi. C. de uerb. sig. Pro hoc ur̃ tex. in dict. l. 1. ad fi. iuncto. §. si uir qualitercunque. in princ. exponatur nomen domus. ibi. n. dr̃ ꝙ uiri, & uxoris una est domus. Pro hoc l fi. C. de incolis. & l. mulieres. C de dig. & ꝙ uir, & uxor dñr una caro, & sic inter eos cõicatio diuini, & humani iuris. ff. de ritu nuptia. l. 2. Et hoc ur̃ uelle Bald. in d. l. fœminæ. ubi concludit ꝙ uxor dr̃ proprie de familia uiri. In contrarium facit quod scripsit Bart. in d. l. fin. C. de uerb. sign. ubi dixit, ꝙ uxor. non dr̃ proprie de familia uiri sed improprie, & largo modo. & ideo non continetur in statuto licet prima pars pro qua allegaui de iure sit uerior, quia non solũ uxor quæ astringitur tot uinculis ipsi uiro, quinimmo, & serui de eius familia sunt. Tñ ex benigna interpretatione debet intelligi ꝙ uxor non intell'r quantum ad hoc eius familia. In pœnis. n. semper fit benigna interpretatio, ut l. interptatione, & d. l. si pses, de pęnis. Quod intelligo uerum, nisi ex cõi uulgi opinione uigenti statuti confecti tpe uel ex interpretatione postea debite facta aliud ꝓbaret᷑ l. Labeo. ff. de suppel. & l. cũ de lanionis. §. asinam. de fun. instr. cum simi. & ff. de legi. de quib. & l. si de interpretatione. Et ita in simili determinauit Cy. in l. qui in adoptionem ff. de adop.

42 Quadragesimosecundo qrit᷑. † An statuto dictante qđ filii bannitorum expellant᷑ de ciuitate comprehendant᷑ filiæ. Alb. ubi supra. q. 65. refert Iac. de Are. tenuisse ꝙ non in l. 1. § 1. ff. de uen. in pos. mitt. uoluit allegare §. toties. ubi patet ꝙ exhæredato filio q nasceturqa põt nasci filia mittit᷑ uêter in possessionẽ.

Ex

Ex quo infert ꝙ filia nõ intelľr exhæredata. alias. n. ueter in possessione non mitteret per illũ titulũ ut ibi,& ibi proprie Ia. inducit pro positũ, & hoc ideo qa sicut ibi odiũ est irrationabile, ut l.si qs in suo.§.legis. C.de inoff. testa.ideo non cõpræhenditur filia. Ita,& ĩ filiis bannitorũ, qa irrationabile est ꝙ ex delicto patris pmant filii, ut l.sancimus.C.de poenis, cũ cõcor. & ita sequit ipse Alb.sed ꝑ alia uerba.Bart. ibi aliter uř dicere per not. in l. si qs in tantã. C. unde ui.sed ibi post nomen si quis cadit terminus cõis. ut dixi supra. 39.& 40 q.Notandum ergo est ꝙ ubi de odio irrationabili tractatur dispositio facta de filiis nõ compræhendit filias, in quo non insto, quia est fauorabilis decisio.Pro quo uide in remissionibus quas dedi, ubi supra. Subdit etiã ibi Alb.ꝙ sit tpe statuti pr̃ bãnitus erat mortuus ꝙ ẽt masculi eius filii nõ expellant, quia non sunt filii bãniti allegat.ff.de senato. l.emancipatũ § itẽ Labeo.q tex.facit in cõtrariũ, uide q̃ dicam infra in ult.tpe,parte 2.q. 13. & 14.

43 Quadragesimotertio q̃ritur. † Stante dicto statuto de expellendis filiis bannitorũ. an cõpræhendatur filii non legitimi Hæc qõ potest in se hr̃e duo capita. Primum an cõtineant filii naturales qui nati sunt ex concubina legitima,quibus proprie conuenit nũcupatio bastardorũ ut not.ff.de concub.su ꝑ rub.de reg. iur l.quoties idem sermo. & in l.fi.C.de natu. li.in auth. incestas. C de ince.nup.Secundum an cõtineantur alii illegitimi nati qui diuersis nominibus nuncupant, ut hr̃ in c.nisi cũ pridẽ,de renun.se cõiter dñr spurii. s. ex quocunque damnato coitu nati,in auth.qui.mo. na.effi.sui.§.fi.Quo ad primũ uř primo dicẽdum ꝙ sic.ff.de in ius uoc.l.parentes,& quod nota.in cle. 1. de baptis.In contrariũ C.de adult.l. 3. & l.filium.ff.de his qui sũt sui uel alie.iur. Dixit.Gui.qđ aut statutum fundať su per ratione naturali,& cõtinẽtur naturales, ut in primis iuribus,aut super ciuili,& nõ cõtinẽtur, ita soluit cõtrariũ in d.l.parẽtes. Sed Bart.ibi soluit alr. Quod aut tractať de fauore, & hẽt locum lex parentes, aut de odio, & hẽt locum contrarium. Cyn. uero soluit ẽm Guil.sed addit in 2. membro ꝙ aut statutum cõtinet odiũ,& uerũ dicit Guil.aut fauorẽ,& cõtineť in statuto quantumcunque subdeť super ciuili rõne, ut ipse no.in l. quisquis. C.ad l.Iul.maiest & in l.libertinũ. C.inter. ma. Secundũ hæc uidereť dicendũ, ꝙ naturales filii in tali statuto non cõprẽhendanť,tum ꝑꝑ so. Bart. tum ꝑꝑ dcm̃ Cyn. Sed considera ꝙ dispositio legis parentes, uř odiosa saltem quo ad filios.ff.de in ius uoc.l. quinq;. §. ꝑtor ait. Ergo uř quod saltẽ ꝑ illa parte dr̃et restringi, ut not.in l. 2. C.de in ius uoc. & ibi ꝑ Bal. ẽt in statutis.Sed rñde quod cũ sit in materia correlatiuorum non posset restringi ex parte filiorũ quin restringeretur ex parte parẽtum. Et ideo fauor eorum pro quo illa dispositio fuit facta ꝑualet ut extendať l. q exceptionẽ. ff.de cond.indeb.Remaneat ergo cõclusio,ꝙ ubi lex moueť naturali ratione,cõtineanť nãles.Vbi ciuili aut tractatur de odio,& non cõpræhendantur, aut de fauore, & cõpræhendãtur.Et ideo in proposito cum cõtra rõnẽ nãlem, imò, & diuinã sit ꝙ filius ꝑꝑ patris iniquitatem pmatur,non põt dici statutum nãli rõne confectum. Et ideo restat quod tãquam odiosum nãles non contineat, quod ẽt post disputationem tenuit Bald. in d. l. quisquis, ubi uide. Et ex ista decisione patet ꝙ examinatio secundi est superflua.s.an ueniãt spurii qui filiorũ appellatione non continentur in auth.qui.mo.natu. effi.sui.§.fi.Et est tex.expressus.ff.de ritu nup.l.lege I ul.§. nec distinguiť, & ibi ẽt ꝑ Cyn.in fi.in add. Et ideo non insisto.licet gl.q̃ inquantum hoc dicat nõ teneť, uideať dixisse, ꝙ licet non contineantur appellatione filiorũ in sui fauorem,tñ cõtinẽtur in sui odium in cle. 1.de baptis. Non ergo in tali statuto compræhenduntur nisi legitimi filii,& naturales. Nisi ex cõi usu loquẽdi aliud diceretur, ut in l.Labeo.de suppel.le.cum cõcor. Et ꝑpea cõiter prouident statuta ꝙ etiã tales interdum comprẽhendantur. An autẽ comprẽhendantur legitimi tantum non examino, maxime quia illi non sunt in usu uide ad materiam quod habetur per Bart.in l.si ita quis.§.1.de leg.1.& per Doct.in l.generaliter.§ cum autem.de insti. & subst. & in d.l.filium,de his qui sunt sui uel alie iur.

44 Quadragesimoquarto † q̃ritur. dictũ fuit supra q 39.quod in tali statuto præmente bãnitos contineretur ẽt bannita.Sed quæritur an stante dicto statuto quòd filii bannitorũ expellantur debeãt expelli filii mulieris bãnitæ, dr̃ ꝙ gl.in l.quisquis ad l.Iul.maiest determinat quod sic.Et ita post reprobationem eorũ q repræhendunt gl. tenet ibi. Pet. & sequitur Bald. licet dicat ꝙ in statutis odiosis appellatione patris comprehendantur mater. Ibi.n. dicitur

dr quisquis &c. Et sic ponit terminus cōis. Et ideo in proposito cum dcm̄ sit in d. q. 39. ꝙ istud nomen bānitorū adiungitur cum termino cōi.& sic comprehendit fœminam. Sequtur cōsecutiue ꝙ in tali statuto cōtineātur ēt earū filii. Et istud apud me supposito prius est satis clarū. Si aliter uidere cupis ibi uide.

Viso ꝙ in statutis editis cōtra bannitos cōtinent fœminæ, q̄ritur quadragesimoquinto 45 † an bannita pregnans possit uirtute statuti impune occidi. Ista qō est subtilis. & ideo arguo. Et primo ad negatiuam. Et sic ꝙ occidens debeat puniri. Statuta patiuntur interpretationem passiue restrictiuam à iure cōi. l. si serui uestri. C. de noxa. l. fin. § in computatione, de iure del. in gl. Modo sic ex forma statuti permittentis bannitum posse impune occidi, quilibet ur̄ quodammodo cōstitutus officialis publicus. l. 1. & 2. C. q̄n li. sine iud. uin. Bart. in l. à diuo Pio §. 1. de re iud. Bald. in l. amissione. §. qui deficimus. ff. de cap. dim. Fr. de Are. in l. quis sit fugitiuus. §. idem Cecil. de ædil. edic. Colligitur ēt ex no. per gl. & Bal. in l. accusat. C quod me:cau. sed publicus officialis in mulierem prægnantem non potest facere executionem. ff. de pœnis. l. pregn. & in l. Imp. Adrianus. ff. de statu. hom. Ergo nec priuatus qui auctoritate publica facit. Secundo, hoc probatur licet mulier sit bannita, tn̄ partus q est in utero non est bānitus. l. & seruorū §. 1. de sta. hom. & ibi ꝑ Bald. Sed occidendo mr̄em occiditur ēt partus, ut p̄m, & it̄. Ergo occidens non debet esse immunis à pœna, quia q̄n de permisso necessario peruenitur ad prohibitum non pōt fieri id, quod alias permissum erat ne per unam uiā cōcedatur quod per aliam prohibetur. l. scire oportet. §. oportet de leg tuto. l. 1. in fi. de auth. tut. Tertio, siquis occidit duos, quorū unus erat bānitus, alter nō licet ꝓ morte banniti non puniatur, tn̄ debet puniri pro morte nō banniti. Et istud est clarū per l. 1 ad l. Corn. de sicar. Sed quantum ad fauorem sui partus hr̄ pro nato, ut l. q in utero. ff. de sta. hom. Suus aūt fauor est ut mr̄ uiuat, ut sic educari possit. Ergo censebitur occidisse natum, & sic bānitū, & non bannitum Ergo punitur quarto, q̄n duo sunt quorū unus est capax, alius incapax. Incapax capit ꝑꝑ capacē. l. si is q duos. ff. de lib. le. Ergo hic mr̄ incapax securitatis est capax ꝑꝑ partum capacē, facit. ff. quemad. ser. amitt. l. si cōem. In cōtrarium quod imò occidens puniri non debeat, probatur primo sic. Q̄n permissum, & prohibitum non p̄nt separari, permissum trahit ad se prohibitum, ut d. l. si is qui duos. Ergo & hic hoc permissum. s. occisio mr̄is tanquàm potentius trahere debet ad se prohibitum. Secundo, pr̄ potest occidere filiam in adulterio deprehensam. ff. de adult. l. ꝙ ait, & si facit non punit̄, nec distinguit̄, an sit prægnās, uel nō. Ergo ita in proposito. Sicut. n. ibi pr̄ facit de facto iuris auctoritate, ita & hic priuatus. Statutum. n. non distinguit sicut nec lex, ergo nec nos distinguimus, de publ. l. de precio, Nec obst l. si serui uestri. iuncta l. prægnantis, quia illa loquitur in iudice q cum deliberate debet iudicare, & iuris ordine seruato ad d̄riam astringit̄, hic aūt de facto facere pōt, ergo iuris ordo non attendit̄ ff. de cōd. & demonst. l. Mæuius, & de his qui not. inf. l. quid ergo §. sicut aūt, & ita in p̄re determinauerunt Guil. & Cyn, post eū, in d. l. Imperator. ergo eodem modo idem dicimus in eo cui licet bannitum occidere. Hāc etiam partem tenuit ibi Bald. sed dixit ibi cogita, an sit uerum. Si cōsideramus unā rōnem Guil. ꝙ ideo pr̄ possit, quia irato animo parci debet, ut in l. quod ait, hoc cessaret in ꝓposito, nisi diceret occidentē fuisse primo offensum, uel eius p̄rem, uel filiū, & qd̄ dictæ mulieri obuiasset, & sic ex ꝓposito non fecisset, sed dolore, & ita motus ad talē actum deuenisset. Hæc decisio Bal. non est mihi tuta, licet pro eo faciat ꝙ ꝑgnās capta seruat̄ in carcerib. & sic est uerisimile ꝙ pœnā debito tp̄e luet. In casu aūt nr̄o nō est sic cū uagari possit. Puto tn̄ in hac q. sic posse distingui, ꝙ aut dicta mulier erat manifeste ꝑgnans, & tunc aut occisor q occidit eā erit t. lis ad quem s̄m mundum spectabat uindicta offensionis ꝑꝑ quam bannita fuerat, licet alias sibi à statuto ꝑmissa non esset, aut non erit talis. Primo casu aut occidit eam, nō ex ꝓposito, sed qa ei fortuito obuiauit, & locū habeat decisio p̄dicta ꝑ iura, & rōnes Guil. nor. n. potuit iustū tēperare dolorē, & sic uirtute bāni, & statuti ueniat excusandus. Secundo casu nō possit ipsam occidere ꝑ rōnes supra factas. Non obst. ꝙ de facto fiat, & nō iuris ordine, qa ēt ī his ī q̄bus extraord. ꝓcedit̄ ali q̄l s ordinis d. spō seruāda est, ut hr̄ in cle. sæpe. de uerb. sig. & ꝑ Barto. in extr. ad repr. Scit n. uel scire debet ꝙ non solū bānitam, sed ēt nō bānitā creaturam interficit, & sic puniri debet per iura p̄dicta. Si uero

Si uero manifeste prægnans non apparebat, tūc aut probatur occidētem sciuisse prægnā tem,& punit̄ alias non.l pen.ff.de adul.& qđ no. plene ꝑ Io. And.in regula quod quisque lib.6.& dicam infra in ult.tꝑe, parte 1. q.2. Quæ autē dicta sunt in fauorē prægnantis,in tellige locū hr̄e.siue sit nupta, uel ꝑgnans ex uiro,ut hr̄ in l.miles.§ quaꝑꝑ,ff de adul.siue sit ꝑgnans ex adulterio,uel alio illicito coitu, ut habetur ī sim.ꝑ Guil.Iac.de Bel.Cyn.Bar. & Bald.in l.2.§.si non propter,ff.si quis cau.

Postquā de muliere bānita aliqua diximus prosequendo materiam eandem.Quadrage-46 simosexto quæro.† Titius Bertam bānitam nō prægnantem non occidit,sed cū ea adul terium,uel stuprū inuita,uel uolēte cōmisit, an ueniat puniēdus.Si dicimus eā fuisse libere uolentem, nulla ei uiolentia,siue offensio fa cta est,ut C.de trāsa.l. cum donationis.ff. de iniur.l.3.& l.1.§.usq; adeo,quod qualiter in telligatur examinant ibi Dy.& Bar.& Dy. in regula scienti,lib.6.Si uiolēter ei iniuria,& of fensio facta est,& sic in primo casu debet pos se puniri de adulterio, qa in bannitam licita est offensio.Alia autē quæ in offensione non cadūt suæ determinationi relinquūtur l si cū dotē,ff.sol.mat.cū si.Iuris autē determinatio est,ꝙ adulterium ēt consentiente marito cō missum punitur,l.2 §.1.& l.fi.§.si publico.ff. de adul.Secūdo casu non uī posse puniri, qa quē licet occidere,licet cōtumeliis afficere,l. nec in ea ff.de adult. Et ideo si ipsa accusaret nō audiretur uirtute dicti statuti.Nec mirū, ꝙ magis puniatur qui minus delinqt contra l.quod seruus.ff.quod ui,aut clā,qa uno casu offendi bannitum,& sic habet beneficiū statu ti alio nō,& sic uerba statuti nō uerificantur l.si qs in seruitute,ff.de furt.& de leg.3. l.non aliter,cū simi.Prædicta quidem uera si habea tur consideratio solūmodo ad iniuriam,siue ad offensam factā marito, uel patri, ꝑꝑ quā cuilibet iure suo licitum est accusare, ff.de in iur.l.1.§.usq; adeo,de adult.l.2.§.marito, & §.si simul. cum se. & C. de adul.l.iure mariti. maius esset dubiū. Puto tñ, ꝙ postq̄ in eo q principaliter offenditur ipsum statutū non re putat offensam, qnimò nec delictū ut dicam infra ꝓxima parte,q.1.& sic nō reperit̄ prin cipalis offensio,nō reperiatur ēt secundaria. Requiritur.n. subiectum. s.ipsa iniuria quæ hic uirtute statuti esse non dr̄ ergo agi nō po test, aut per patrem,aut ꝑ maritum.Nec ob d.§.usque adeo,& §.fi.ubi dr̄, ꝙ licet filia age re non possit tñ egit pater,uel maritus, quia ibi loqtur qñ filia, uel uxor uoluntate sua ex clusit se à suo iure quæ non pōt patri,uel ma rito ꝑiudicare, nec ulterius extendit̄ exclusio l si unus, §.ante omnia,ff.de pac.& l.si quis seruū,de iureiur.& ibi concor.hic autē non ip sa filia,uel uxor à tali iure se exclusit,sed ipm̄ statutum quod fortius operatur. Multa.n. ꝑ legem fieri pn̄t,quæ non pn̄t fieri ꝑ pactum, siue per partes,ut hr̄ in l.ius publicum, ff. de pactis.Nec obstat,quod dr̄, ꝙ potest per legē fieri potest ēt per pactum,ut no.in rub.C. de decr.dec.li.10. quia illud uerū qñ pactum fit ab illis qui poterant legem facere,tunc.n.ta lia conuertuntur,ut ibi,& hr̄ in l.ciuitas, ff.si cer.pet. Non aūt habet locum in illis qui non pn̄t legem facere, ut d.l.ius publicum, & no. in l.nō impossibile.eo.ti.per Doct. Et ꝙ hæc decisio procedat,probatur ex quocūque ma leficio facto cōtra unum læditur tota cogna tio. l. lex Corn. ff. de iniur. Et tñ pro morte banniti,uel alia offensione facta sibi quiiura cognationis nō perdidit, ut l iura sanguinis. de reg.iur.Et dictum fuit supra in parte præ cedenti, q.4.nullus agit ut dicam, ubi supra ergo nec nunc. Concludatur itaq; quod si bā nita uoluntariæ carnali cognitioni cōsentit, poterit pater,& maritus de adulterio,uel stu pro accusare. Statutum.n.hoc casu sibi locū non uendicat.Si autē per uim cognita est,nul lus agere pōt,quia sibi locum uendicat statu tū quod permittit impune offendi posse,Nec ob. ꝙ dixi supra in parte præcedenti huius tꝑis, q.60.quia ibi loquitur qñ ab initio tꝑe offensionis filius non erat bannitus, ꝙ ibi te tigi. Nec ob.l.3.§.si filius, ff.quod quisq; iur. quia loquitur qñ oritur ius,sed ob. excep. ut ea.l.fi.hic autē nullum ius oritur,ut dicam in d.q.1.Et sic non est uera decisio Iac. Butr.quā refert Alb. ubi supra q. 42. Et ista decisio de stricto iure uerior est meo uisu quam decisio Bal.qui in l.fin.C.si cōtra ius,uel uti i. pu.te nuit cōtrarium ꝑ c.& si Christus. de iureiur qa illud c.potius facit contra cum cū pariter disponat de homicidio furto, & adulterio. Duo autē proprie fm ipsum ibidem permit tuntur cōtra bannitum talem ergo.& tertiū, qa si permittitur homicidiū quod est maius delictum adulterio, 33.q.2.si quod uerius.er go,& ipm adulterium qđ est minus. C.de sa crosſ.eccl.auth.multomagis.cū si.Non obstat

ratio

18 sua uidelicet, ꝙ homicidiũ, & furtum qũque permittunt in cle. 1. de homic. & de fur. c. 3. adulterium uero nunq̃, quia aliud est à statuto fieri actũ licitũ, quo casu militaret dictũ suũ, & aliud est pœnã remitti actu remanẽte illicito, ut patet ex no. in hac eadem parte q. 49. ẽm Ioan. de Lign. quo casu locum hẽt quod dixi. Statutum. n. pœnam remittit & agit, ꝙ agere intellr̃ quantum põt, & ut põt ẽt diuersimode, ut no. in l. si quis maior. C. de transac. Pœna autẽ adulterii quo ad huius fori legibus subdita est. l. si adulteriũ cum incestu. §. 1 ff. ad l. Iul. de adult. facit quod hr̃ in l. 1. ff. de iust. ergo, & statutis, ut l. omnes populi. ff. de iust. & iure. Nec mirum quia ẽt aliqñ iure canonum adulterium non punitur licet remaneat illicitum iure poli, ut d. c. si quod uerius. & ibi no. Facit 23. qõ. 2. ca. tolerandi. Et hoc casu nõ hẽt locum. q. 11. hac eadem parte quia sopita est in ca. canone, ꝙ peccat iure poli. facit lex si quis in seruitute. de fur. autem lector tene, ꝙ placet. An autem ex tali uiolenta cognitione resultet itr̃ accusatio adulterii, uel non examino, quia non conuenit ad propositum remittens ad l. si uxor. §. si quis plane. & l. uim passam. in prin. ff. de adul. & l. 1. § remanet. ff. de postul.

47 Quadragesimoseptimo † pone econuerso uir erat bannitus uxor non bannita, ipsa commisit adulterium. Quæritur an de tali adulterio possit fieri accusatio uel inquisitio quia ubi supra proxima quæst. remisi ad 1. q. partis sequentis, tractabitur, plene qñ iudex possit uel nõ possit inq̃rere, ubi pars non potest accusare, hic breuiter de hac qõ. me expediã. Et dico aduertẽdũ ꝙ aut maritus accusat iure mariti, uel iudex respectu illius iuris inq̃rit. Puta eo tp̃e quo nullus accusare potest p̃ter maritũ, ut l. iure mariti. C. de adult. cum cõcor. Et tunc non possit p̃ ea q̃ dicam ubi supra. Si autẽ accusat alius puta pater uel extraneus iure cõi. Et tunc possit cognosci. Adulterium. n. lege humana est prohibitum. ff. de adult. l. 1. imò, & diuina iuxta illud Leui. cap. 18. Nõ mechaberis, &c. Adeo qđ licet maritus consentiat, & sibi nulla fiat iniuria, si cognitio adulterii cõpetit. l. 2. §. lenocinii. & §. si publico. ff. de adult. Licet igitur maritus repellat, nõ tñ repelluntur alii ut ibi, ergo nec iudex q̃ iure aliorum inq̃rit. De separatis. n. habentibus diuersam rõnem non fit illatio. l. si. ff. de calũnia. & l. si maritus. §. si negauerit ff. de adult. cũ si. Et iõ in hac ciuitate in qua est statutũ ꝙ iudex nõ possit inq̃rere, nisi inq̃sito prius iniuriã passo an uelit accusare denũciare uel notificare. Et si req̃situs dixerit ꝙ nõ, tũc possit inq̃rere. debet iudex bñ aduertere. Si. n. inquirit bannitũ maritũ. Et eo rñdẽte, ꝙ non uult accusare, &c. iudex inquirit non procedit inquisitio, iure. n. mariti cognoscit quod non potest, facit regula si quis in ius, lib. 6. cum no. inst. de publ. iud. in prin. Req̃rat ergo patrem uel alios sibi proximos, & tunc poterit inquirere. Exclusus. n. iure uno non intelligitur exclusus ab alio. l. filius. de inoff. testa. l. si filius. de ope lib. 1. §. nunc uidendum, de success. edic. cum simi. quæ decisio utilis est ad multa. Ad quã uide Io. And. in mercu. super regula frustra. in 3. q.

48 Quadragesimooctauo † pone stãte statuto cauet ꝙ bannitus possit impune offendi. extat aliud statutum quo cauetꝙ nullus possit portare arma offendibilia. Et rep̃tus cũ illis puniat certa pœna. Quidã cũ armis portari prohibitis interfecit bannitum, & rediens domũ fuit inuentus cum armis p̃dictis. Quæritur de duobus, primo an puniat pœna homicidii, secũdo an saltẽ incidat in pœnam portãtis arma prohibita. Sed q̃a ex decisione secundi clare infertur ad decisionem primi, circa illud primum non instabo. Et est sciendum ꝙ do. Tho. de azog. de Bono. disputauit hanc q. multum p̃lixe. Sed q̃ breuius potero decurtabo suam referens intentionẽ Et primo, ad affirmatiuam qđ puniat arguit multis modis. Primo à rõne separatorũ, quia de uno ad reliquum non arguit l. Papinianus exul. de mino. delatio aũt armorũ est separata ab homicidio. Ergo licet homicidiũ sit licitũ, nõ est licita armorum delatio. Secundo, in his q̃ facti sunt, uno posito nõ sequit aliud. l nõ hoc. C. uñ cogn. Sed occidere, & arma deferre sunt diuersa, & facti ergo licet p̃mittat occisio, nõ infert ad p̃missionẽ alterius. Tertio, q̃a facile fuisset concedenti utrunq;, statutum illud ĩp̃imere in statuto de inuẽto cũ armis. Ergo si non expressit, intellr̃ ut iacet, ut in l. unica. § ne aũt. C. de caduc. toll. Quarto, ubi eadem rõ idem ius. l. à Titio, de uerb. obl. sed causa, & ratio statuti prohibentis arma portari est ne committantur maleficia. Ergo locum habet in proposito. quia cũ ipsis poterat maleficia cõmittere. Quinto, a uerbis & mẽte statuti quibus stari cõuenit. l. non aliter. de lega. 3. & l.

& l 1.§.si is qui nauē. de exerci. Sed verba. & mēs statuti sunt, vt occidens bānitū excuset, portare arma ꝓhibita inuentus condēnet. er go, & c Sexto, qa in gnāli cōcessione non ve niūt ea, q̄ qs non esset specialiter cōcessurus. l. gnāli. ff. de pig. Sed qa ex delatione armorū oriunt lites. C. vt vsus armorū inscio, &c. nō est verisimile quod princeps vel statuens in specie cōcessisset portationē armorū. l. æquissi mum, de vsufr. Ergo non venit in gnāli per missione bannitū offendi posse. Septimo, cō trariorū eadem est disciplina. & l. si cōtra, de vulg. & pup. l. de his qui sunt sui vel alie. iu. sed si de p̄dictis fuisset inuentus ante occisio nē bāniti cum armis ꝓhibitis veniret punie dus, vt patet ex statuto, ergo, & in eius contra rio casu cū redit ab occidendo. Octauo, cōces sio larga inteꝉr, dum tñ aliis statutis quam minus pōt offendat. C. de inoffi. testa. l. si qn. ergo cōcessio offensionis siue occisionis ban niti, debet intelligi saluo alio statuto de inuē to ꝓhibita arma portare. Nono, in his q̄ sunt de gñe permissorū, vt in matrimonijs licent locum limitatio dum tñ fiat secūm ordinem aliorū iurium, vt patet in matrimonio quod gñaliter est permissum. l. 1. de iust. & iur. & tñ intelligitur modo alias non prohibito C. de inter. ma. per totū Permissio ergo huius ho micidii debet intelligi alias q̄ cum armis por tari prohibitis. Decimo, arguit à defectu ser uatæ formæ, & alle. multa iura, & inter alia. l. qđ ait. de adult. ad l. Aql. l. Itaq; ad l. Cor. de sic. l. furem. Vndecimo, probat qa statutū nō ponit portantem arma, sed inuentum cū illis. Sed iste inuentus cum armis, ergo licet esse permissum illa portare vt bannitum oc cideret, non tñ eximeret se à pœna inuentio nis, q̄ oīno sunt diuersa. Arguit ēt aliter à ge neralibus, sed nō curo, determinat contrariū s. ꝙ veniat puniendus pro delatione armorū. Ex quo etiam determinat ꝙ nec ꝑꝑ occasio nem, & allegat multas rōnes. Ergo autem as sumam illas quæ mihi vñr ad causam facere & alias omittam, & succincte concludam. Primo, ergo ꝓbat suam decisionē vno ꝑmis so omnia vñr permissa ex quibus facilius ꝑ ueniatur ad permissum, arg. ff. de acq. hęr. l. nec his, & l. illud. sed cū armis pōt occidi bā nitus facilius. quod est permissum, ergo vř ꝑ missum illa ob id posse portari. Secundo ad remotionem gñis remouetur, quælibet eius species. de fund. instr. l. fundi. & C. ne si. rem quam ven. l 1. & 2. Sed occidens banniti re mouet gñaliter à pœna ergo, & à quocunq; speciali. Si ergo puniretur pœna dilationis ar morum non esset à pœna remotus. Tertio, ꝑꝑ nām cōtrariorū vno prohibito prohibet omne illud quod uenit ex eo uel ob id. l. non dubiū C. de leg. ergo econuerso vno ꝑmisso, permittitur oē illud quod venit ex eo, uel ob id. sed occiso bannito sequitur reportatio ar morū, ergo id vř esse ꝑmissum Quarto, à ma iori, qa ꝑ mittit occisio qđ est maius, ergo delatio armorū ob illā cām, quod est minus lege nec in ea ff. de adult. Quinto, qa benefi ciū principis debet late interpretari. l. fin. de const. prin. Et sic cū reddat immunis ab homi cidio. ergo, & à quolibet eius parte, & sic à delatione armorū. Sexto, qa sicut vna lex de clarat aliā. l. non est nouū, & l. nā, & posterio res. ff. de legi. & qđ no. in l. sciendū. ff. q satisd. cog. ita vnū statutū debet aliud declarare. l. oēs populi. & l. ius ciuile. ff. de iust. & iur. & ideo statutū qđ non ꝑmittit arma portari de terminat ꝑ aliud qđ ꝑmittit bannitū occidi s. vt intelligatur nisi portarent causa occiden di bannitum. Septimo, à natura accessorii ad principale, qa ꝑmissa est occisio qđ est prin cipale, ergo, & delatio armorū qđ est acces soriū, maxime qa interest reipublicæ vt male factores puniant, & sic ꝑ oēm modū. l. ita vul neratus. ff. ad l. Aql. inducit. l. & si non sint. §. ꝑueniamus. ff. de auro, & arg. lega. cum si. Vl timo inducit. l. illud, §. fi. cū si. ff. ad l. Aql. s. vt cōsideret ipsum ꝑꝑ quod fit aliquid nō ipsū qđ fit. Et ista est melior rō q̄ fecerit vna cum illa ꝙ vnū statutū declarat ab alio. Si. n. quis caperet arma, & occideret hoīem, & caperet nō puniretur nisi de occiso, quia in illo con funditur oē præambulū. vt l. nunq̄ plura. ita & in ꝓposito, qa homicidium qđ est ꝑmissū trahit ad se delationem armorū. Sit ergo con clusio ꝙ qa statutū de inuento cū armis gñа le restringitur, & declaratur ab alio, vt dictis iuribus. & auth. offeratur. C. de litis contest. vnum confunditur in alio, vt dictus inuētus cū armis puniri non debeat. faciunt pro hoc no. ꝑ Bar. in l. q̄situm. §. pe. ff. de fun. instr. Et hāc decisionē intelligo verā si nō est magnū interuallū inter occisionē banniti, & inuētio nē cū armis, arg. l. contractus. C. de fide instr. cum si. Hoc aūt an sit longum interuallū uel non secūm locorū distantiam. & facti qualita tē iudicis arbitrio relinquatur, ar. l. 1. in fi. de iure

iure deli.cum si. Ex quibus ẽt patet, ꝙ id qđ dr̃ de inuento in reditu hr̃et locum ẽt in eo qui repertus esset in eundo ad illum occidendum si iudici de eo constaret, per easdem rõnes. Vnum tñ nota ꝙ stante statuto vt supra non sufficeret ad pœnam exigendam sola inuentio nisi fuisset ẽt apprehensus, vt l. si barsatoram. C de fideiuss. & ibi per Bar. & in l. 1. ff. de acq. poss. per Cyn C eo. ti. l. licet.

49 Nono, & quadragesimo † Sempronius volens interficere Titium bannitū cū fuit insultatus, Titius alr̃ mortẽ vitare non valens occidit Sẽproniū. Quæritur an illud licite facere potuerit cū fecerit se defendendo ꝑ l. vt vim. ff. de iust. & iur. & ad l. Aql. l. scientiā. §. q cū aliter. & C. vnde vi. l. 1. Quia hæc q. tāgitur ꝑ Doct. in d. l. vt vim. possem cū eorū determinatione sẽtire. Sed vt determinatio reddatur vtiliore arguam breuibus rõnibus ad partes, deinde decidā. Primo ergo ad affirmatiuā arguo. bāniti de qbus agimus nō ꝑdunt nālia siue gentiū iura, vt dcm̄ fuit supra parte ꝑx. q 5. Sed de iure nāli est talis defensio ꝑmissa vt dictis iuribus. & l. 1. § cū arietes ff. si qua. pau fe. di. ergo id facere licuit Secundo, licet statuto dicat̃ ꝙ nō audiat̃ agẽdo vel defendẽdo illud intelligitur in iudicio, ꝙ aūt de facto nō possit defendere illud statutū non dicit, nec ẽt aliud dictans quod possit impune offendi. ergo vltra id qđ ĩ eis cõtineat̃ nō dr̃et extendi. ff. ad mun. l. constõnibus. & l. qdquid astringendæ, de verb. obl. Tertio, dicta defensio est nālis, & cū ꝓsupponatur eū aliter mortẽ vitiare nō potuisse est necessaria, ergo tolli nō potuit. imò non intellr̃ tolli ꝑ statutū, vt in cle. pastor. de re iud. & quod non. Inn. in c. cū inter. de exec. Quarto, pater, & maritus pñt occidere adulterum, vt l. patri. & l. quod ait ff. de adult. & l. nec timorem qđ met. cau. tñ adulter ꝓp metum talis mortis aliquid ꝑmittendo põt agere actione qđ met. cau. ut d. l nec timorẽ. ergo patet qđ poterat se defendere. si. n. non potuisset se defendere oīs promissio dr̃et esse licita, quia non posset dici iniustus metus illatus. eo tit. l. si lr̃ in prin. iuncta l. qui in carcerem. Quinto, lex gñaliter dicit, ꝙ quicunque licitum est redimere sanguinẽ suum. l. 1. ff. de bo. eod. qui mor. & not in l. transigere. de transact. C. qualitercunque, & si gñaliter loquitur in personis, & modo, ergo ẽt istum comprehendit. l. 1. §. & gñaliter. ff. de leg. præst. Pro hac parte possẽt multa dici, sed ꝑ nūc hæc sufficiant. In contrarium ꝙ imò veniat puniendus, & sic ad negatiuā arguitur. Primo, qñ alicui infertur iusta iniuria, tunc non licet illā ꝓpulsare, vt no. in l. vt vim. preall. tunc. n. non dr̃ iniuria. inst. de iniuriis in princ. Sed uolens occidere bannitum licite faciebat uirtute statuti. ergo non fuit licita offensio contra eū. Et pro ista rõne alle. Bar. st. ad l. Aql. l. 4. Secundo, vr̃ casus in l. 2. C. qñ lic. sine iu. vin. & ibi sentit gl. fm Bar. qui determinauit. in d. l. ut vim. Tertio, allegatur ẽt pro casu l. si seruus, C. de his qui ad eccl. confu. Quarto, probatur rõne, sic virtute dicti statuti priuatus agit auctoritate publica, & vr̃ cõstitutus publicus officialis vt dixi supra in hac par. q. 45. ergo ei nō põt fieri resistentia. C. de iur. fisci. l. prohibitū lib. 10. & l. deuotum, de meth. eo. lib. & ff. de rei ven. l. q restituere. cum. n. succedat loco iudicis, sequit̃ ꝙ talis resistentia non est ista, 24. q. 5. c. non est nostrum. Pro hac parte facit decisio dñi Tho de azog. in publica *disputatione* in qua per multa rõnes, & maxime ne offendens vel volens offendere, siue occidere legis auctoritate decipiat̃ l. 2. C. de his q ve. ęta. imp. & per iura ꝓdicta determinauit patrem uolentem occidere adulterum inuentū cū filia non potuisse impune occidi' ab adultero alr̃ mortẽ vitare nō valente ad qđ v tra prædicta alle. 1 C. de exac. trib. & C. de deser. l. 2 lib. 12. & l. qm̄. C. ad l. Iul. de vi. & incipit eius disputatio. Pater adulterum inuentū cum filia vt tñ ipse ibi dicit, ille casus est magis dubitabilis, q̃a patri non ꝑmittit̃ indistincte occidere adulterū, sed tunc demum si ẽt filiam occidit. l. qđ ait. & l. patri & ideo cum non cõstet, an iure licite faciat magis est dubitandū ad quod facit. d. l. nec timorẽ, licet tñ ipse nō dicat si iam pr̃ filiam occidisset minus esset qō dubitabilis, quia amplius de licito iure dubitari non posset. Sit ergo conclusio ꝙ talis bannitus non potuit impune facere, & sic debeat puniri. Qualiter aūt puniri debeat dicā infra postq̃ rñsum fuerit rõnibus supra scriptis in contrarium factis. Quibus sic respondetur. nō ob. prima rõ, quia illud quod dr̃ bānitum non perdere iura gentium, uel nālia est verum nisi à statuto aliud expresse uel tacite disponatur, vt d. l. 2. qñ lic. sine iu. vin. iūcta. l. oēs populi. & dixi supra hac eadem parte. q. 2. ubi dixi defensionem facti tolli posse, & iuris cā subsistente. Non obstat quod statutum

tum non extendatur, quia ipsum extendit lex uirtute necessariæ cõsitię. l. si ita stipulatus fuero per test. de uerb. oblig. l. lex Iul. de fun. do. & plene, per Doc. in l. oẽs populi. Si. n. offensio fit per statuta licita, ergo sequitur necessario ꝙ defensio est illicita, & sic illud statutum disponere intellr. Et sic rñsum est ad tria priora. Ad quartum argm̃ rñdetur tribus modis. Primo, ꝙ intelligitur illa qñ illi, cite poterat occidi, ut quia non incontinenti, uel fine filia alias secus ut l. accusationis. C. quod me. cau. Secundo, ꝙ licet posset occidere non tñ potuit ꝑꝑ id aliquid recipere, de cõd ob tur. cau. l. 2. Titio, quia ibi loquitur in eo qui non est effectus hostis reip. & ideo non ut ministro legis erat permissum, sed ut priuato vbi nota. Peiores tamen sunt gñaliores, & melius faciunt ad propositũ propter determinationem dñi Thomæ præfati. Sed illa iura non multum faciunt ad nostrũ propositum, qa hic indistinctè permittit occidi, & sic semꝑ cõstat qđ est iusta offensio ibi non sic, & sic non proceditur à pari. Vltimum ar. non obst. quia licitum est redimere sanguinem, nõ tamẽ alium offendendo. aut. n. eius sanguis iniuste effundi uolebat, & tunc omnimodo licet redimere, vt in l vt vim Aut iuste, & sine alterius sanguinis effusione redimere uolebat, & idẽ ut in iuribus in cõtrarium alleg aut cum alterius effusione, & dicendum est, ꝙ non, ut d. c non est nostrũ facit text. in rõne sui in l. assid. C. q po. in pig. ha. cum. n. in hoc cõflictu de cõseruatione sanguinũ agat, magis fauetur sanguini iuste agentis, q̃ eius q iniuste egit. Ioan. autẽ de Lig. in tract. de bello in 4. art. uers. 8. cõcludit, ꝙ aliqñ lex ꝑmittit aliquid, qa nullo iure prohibetur. 31. q. 1. hac rõne, aliqñ permittit aliqd cõtra cõstõnes humanas, ut cõtrahere olim in 5. gradu. 35. q. 3 c. quodã. Aliquando, & sic tertio modo permittit actum tolerando, non quia alias illicitum faciat licitum, sed actum non punit, vt dicit text. 4. di. c. denique, & 33. q. 1. si quid uerius. Ex quibus infert ꝙ si statutum permitteret tolerando, & pœnam remittendo actu remanente illicito, tunc liceat bannito se defendere. Si uero permittit positiue faciendo de actu illicito licitum, tunc non possit se defendere, qa legis ministerio offenditur q iurisdõnẽ tribuit. l. & quia, de iurisd. om. iud. & sic cum effectu cõcludit eum in ꝓposito puniendum. Licet aũt dictus bannitus aggressorẽ occidens ueniat puniendus ex ta li homicidio ꝑꝑ quod posset iterũ banniri, ut dixi in 1. tpe, par. 1. q. 3. Nõ ñ et ẜm prædicm d. Th. debebit puniri de homicidio doloso, sed culposo tantum. arg. C. ad l. Corn. de sicar. l. 1. cum ibi not. ff. ad l. aquil. l. si putator, & inst. eod. tit. § item si putator. & ita e iã in eo qui excessit modum defensionis. tenuit Io. And. in addit. Spe. in rub. de hom. per legem. l. Cor. de sica. & d. l. 1. alleg. ẽt c olim. de rest. spol. & ita dicit fuisse seruatum. ita ẽt dicit Bald in c. si quis sua. 10. col. de pa. iur. firm. & alle. Ioan. And. in c. signãuit, de pœn. & remis. & ita in hac ciuitate iudicatũ fuit in eo qui ut defenderet siue uindicaret frẽm ẜm formam statuti iam percussum cum lapide illum q ꝑcussit interfecit. Fuit. n. punitus de excessu non de homicidio non. n. incontinenti expirauit, sed ex postfacto, & sic non cõtradicit ei quod dicam in fi. prox. q. Sed aduertendum qa illo casu, ꝙ in casu Io. And. licita erat defensio, uel offensio ad vindictam, ut dixi, sed cum moderamine, & sic debeat operam rei licitæ. In casu autẽ nr̃o dabat operã rei illicitæ, qa verberatio aliqua cã defensionis, nõ erat licita, & sic vr̃ fuisse in dolo ꝑ not. Cy. in l. 1. ff. qđ quisq; iur. & per Bart. & alios in l. diuus. ff. ad l. Cor. de sic. Et ideo forte hoc casu non habebit locum decisio vltimo dicta, sed puniri debebit l. Cor. cũ sciret se impune offendi posse. Pro quo vr̃ casus in d. l. 2. C. qñ lic. sine iud. uind. Pro quo uide quod hr̃ ĩ c. sicut dignum, de homicidio.

50 Quinquagesimo loco † quia ut supra dcm̃ fuit in prooemio in hac mã statuta diuersimode loquuntur mutatis in aliquibus terminis statutorũ. Ponitur statuto caueri, ꝙ bannitus pro eo quod fecit cõtra statutũ ciuitatis possit impune occidi, bãnitus uero pro membri abscissione, uel pro cicatrice, vel pro percussione sanguinolenta possit excepta morte qualiter cũq; offendi in duplũ. Bãnitus aũt ꝑ insultu non possit, nisi manib. uacuis offendi. Ex hoc statuto oriuntur uarii, & diuersi tituli qõnũ, et ideo incipiendo à prima parte. Quæro Titius fuit bannitus ad mortẽ ex eo, & pro eo ꝙ sup platea cõis interfecit hoĩem ꝑꝑ quod insurrexit rumor, quę omnia fuerunt contra honorẽ, & statum cõis Florentiæ, ut in banno dicebatur, demum fuit à Sempronio interfectus an impune occidi potuerit. Hæc q. subtilis est, & hẽt duos passus. Primus est an dicatur bannitus ex eo ꝙ fecerat contra statum. Et uidetur, ꝙ sic, quia verba inquisitionis siue processus

ita se hñt,& illud cõtinet,ergo eis stari oportet l cum qdã puella.de iurisd.omn.iud. presertim qa oĩa in inquisitione cõtenta intelli fuisse confessus,& sic cõfessioni standum l.in eos,& l.fin.ff.de cust.reo. Sed non insistendo in supfluitate uerborũ ueritas est in cõtrariũ debent n. verba dicti statuti intelligi de eo q principalr fecerit cõtra statum,non aũt de eo qui secundario. proprius.n. significatus est in his quę per prius significant nõ in his quæ per posterius l.quid liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.subst. Et sic debet intelligi in statutis hoc esse verũ,patet ex ira gñali q est ut statuta à recipiant passiuam interpretationem iuris cõis l.2. C.de noxa. & no.in l. iusiurandum, & ad pecunias § fin.ff.de iurejur. & C. de tur.dcli.l.fi.§.in cõputatione. Sed disposi tio iuris cõis sup aliquo simpliciter facta intelligitur qñ illud pricipaliter fit,nõ qñ secũdario ut ostendam,ergo , & ita in statutis qđ debeat intelligi principalr probatur in multis iuribus in l.1.§ huius studii.ff.de iust.& iu & ibi tãgit Iac.But.ff.de in integ.rest.l.non solũ in fi.& qđ ibi no.p gl.& Guil.si cert.pet.l. si qs nec causam,& qđ ibi per Iac.But.De quo dicã infra parte prox. q.6. Et pro hac decisio ne est tex.optimus in l.1.§.merito.ff.deposi. & ibi p Bald decidit hæc qõ p illũ tex.pbatur et in l. si quis ingenuam §.in ciuilibus. ff.de capti.& optime facit text.in l.famosi. ff ad l. Iul.maiest.in §.hoc tñ crimẽ. Ex qbus ita sæpissime extitit iudicatum.Nõ ob.narratio facta in accusatione siue inquisitione,qa aut intelligitur non principaliter , sed secundario , vt sic cõformet se cum iuris cõis dispositione l.Lucius.§.pe.ff.ad mun.cum sim.& non hẽt obstare. Aut aliter intellr, & illud nihil releuat,aut accusatorẽ,aut iudicem.l.1.§.accusationẽ.ff.ad turp,& C.de sen.l.si ex stipulatione.qnimò nec cõfessio.l.cõfessionibus ff.de inter.act.& l.ornamentorũ.ff.de aur. & ar.leg. Sed cõtra pdicta vñr facere no per Bart. in l. ambitiosa. ff. de decr. ab ord. fa. vbi dicit ꝙ fm ordinem intellectus vterque læditur principaliter.s.priuatus,& resp.Sed non ob. quia aut illud loquitur in fauorabilibus dispositionibus,& non in odiosis,ut in regula odia.lib. 6.Aut si uerũ est ꝙ lædatur, ut dicit nõ tñ læditur circa statum alias diceremus esse omne maleficium circa statum reip.Offenditur.n.il a.& ideo eius interest, ut maleficia puniãtur l.ita vulneratus.ff.ad l.Aquil.& tamẽ certissimum est ꝙ rr non dñr committere contra statum ciuitatis regularia maleficia committẽtes,vt furta,homicidia,& similia,& est tex. in d.§.hoc tñ crimẽ.Nõ ergo defenditur Sempronius a prima parte statuti. Et ideo restat secundus passus siue articulus. s. an defendatur ex interpretatione siue extensione.Et primo vr dicendũ,ꝙ sic,qa tale statutũ qđ bãniti possint ipune offendi est factũ fauore reip. ergo debet extendi.l.2. §. exercitum , & ibi gl.ff. de his qui no. infa. Idem si non sit mere fauorabile reip. sed partim odiosum ipsi bannito , juxta no. in l 2. C. de in ius vocan. Idem si sit penitus odiosum,quia etiã in pœnalibus proceditur de similibus ad similia ut no.in l.si pignore.§. si post distractam. ff. de pig. act. & in l.athletas. §.calumniator. ff. de inf.& eo.tit.l.quid ergo.§. pœna grauior. In cõtrarium ꝙ imò non eximantur à pœna homicidii p dcm statutũ. Nã aut ipsum statutũ dr in totum odiosum , & pœnale,& nõ debet extendi,ut not.gl.in l.pe. ff.de in ius uoc.& l. furti.§. fin. de his qui not. inf. & in ira odia. Aut dicitur partim fauorabile,& partim odiosum,& quatenus cõtinet odiũ.s.respectu bannitorũ nõ extendit,sed restringetur,vt hr in d. l.2.C.de in ius uoc. & ff.eo.titu. l.sed si hac.§. patronũ.& qđ habetur in l.cũ hi.§ q trãsig t. de trans. & in l.3.C.quod me.cau.Circa hunc articulũ multa dici possent.Sed quia essent extra ppositum me in breuibus expediã.Cõcludens dcm statutũ exorbitans à iure cõi non extendi,nisi quatenus absurditatẽ contineret si non extenderetur.ff. de pe. hær.l. si dño. §. si pdo.de excu.tut. l.scire oportet. §. oportet. cum si.& hoc per regulã gñalem,quæ habetur in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccl. & plene in l. oẽs populi. Statutũ ergo pmissum eximit à pœna offendentem etiã ad mortem bannitũ pro eo qđ fecerit contra statum. Iste nõ erat de illis ergo non cõtinetur in statuto. Ei.n. non conueniunt uerba ergo nec dispositio legis hoc accusare.§. fi. ff.de acc. cum si. Itẽ eximit offendentem bãnitos pro cicatrice &c.& certo modo. De bãnitis autem pro homicidio nihil dicit,ergo remanent in iuris cõis dispositione l.commodissime. ff de lib.& posth.l.si cũ dotẽ.ff.sol. matr. Sicque impune occidi non pñt.Quia tamen absurdum esse ꝙ banniti pro minori delicto possent offendi, & banniti pro maiori non. contra l. non solum.ff.de noxa.Puto dicendũ,ꝙ tales banniti

possent

possent offendi, ꝑut pn̄t banniti ꝑ cicatrice, & debilitatione, &c. arg. eorū q̄ not. in l. tale pactū. § fi. ff. de pac. & qđ not. in authen. de collat. §. ut ꝓhibemus. ubi ꝑditio mēbri æquiparatᷣ ꝑditioni uitæ. habetur ēt in l. imperiū de iurisdom. iu. ꝑ Bart. in l. 2. de pub iud. ꝑ Bal. in l. reos. C. de acc. Et erit utile in ꝓposito, q̄a cū ipsum posset excepta morte qualitercunque offendere non punietᷣ de homicidio simplr̄ sed de excessu, ut dcm̄ fuit supra prox. q. qđ intelligo uerū si ex uerberationibus uel uulneribus nō statim expirasset. Tūc eīn non ꝑsumitur illum uoluisse occidere, sed quatenus sibi permittebatᷣ offendere. Si aūt animose ei tot vulnera intulisset qđ cum statim fecerat expirari, volens de eius morte certificari, tunc nō puto eū modo aliquo defendi ab homicidii pœna, apparet n. quod aliud q̄ qđ sibi ꝑmittebatᷣ facere voluit, extra de hom. c. significasti. ad l. Cor. de sic. l. 1. & ideo non tanquàm modū excedes, sed tanq̄ oīno aliud ꝑmisso faciens punireᷣ l. diligenter. ff. mand. In incertis. n. non certis locus est coniecturis l. cōtinuus. §. cū ita, de uerb. obl.

Circa idem statutum alia insurgit qō. Et ideo quinquagesimoprimo quæro. 51 † An bannitus pro amputatione mēbri ut sicut ille possit offendi, ita bannitus pro amputatione digiti. Hæc. q. est vulgaris, & in multis iuribus tractatur. Primo. n. text. cum gl. & ibi Doct. cōiter in l. non sunt liberi ff. de sta. ho. tenet ꝙ digitus non sit membrum, sed officium membri, & ita dicit ibi Bart. se consuluisse. alle. l. idē Ofilius. ff. de ædi. edic. ad idem alle. Rich. de Saly. eo. tit. l. q̄if, §. si quis igitur. ad l. Aql. l. inde Neratius, §. idē Iul & de legat. 2. l. peculiū, §. quadrigæ, & C. de ser. fug. auth. sed nouo iure. Nec ob. qđ uideatᷣ abscindere partem mēbri, & sic sit idem ius qđ in toto membro, ut l. quæ de tota ff. de rei uend. quia illud uerbū ubi est eadē rō. arg. in d. l. imperium, & quod ibi hr̄, sed hic non est eadem rō, q̄a statutū ponderat facti atrocitatem, vt ex se patet, ita dicit Bald. in d. l. non sunt liberi. Bar. vero in l. 2 ff. de pub. iud. multū no. dicit ꝙ ꝓprie loquendo digitus nō est mēbrū, proprie. n est corporis pars. Membrum. n. dr̄ a metior, metiris. largo aūt modo dr̄ membrum quęlibet particula corporis, sicut in domo quilibet lapis dicitur pars domus, ut not. in l. eum q̄ ædes. ff. de usuc. licet habeat proprie suas partes per distōnem officiorū seu ministeriorū, vt salam, camerā, coquinā. &c. l. si fin. §. ex hoc edicto. ff. de dam. infect. & ideo cū statutū debeat ꝓprie intelligi, talis non dr̄ bannitus pro membri abscissione seu amputatione, & sic nō cōtinetᷣ in statuto qđ dicit esse uerū, nisi ex uerbis statuti aliud colligatᷣ. Puta si dicit si q̄s absciderit alicui membrum ei simile membrorum abscindatur. Si. n. absciderit alicui digitū similis digitus ei abscindetᷣ ꝑ relationē qualitatis ar. l. nōnunq̄. ff. ad Tre. & idem refert, & sequitᷣ Bald. in d. authen. sed nouo iure. Et addit, ꝙ si extrahet dētē dabit aliū dentē, sicut dicimus in pœna talionis, & alleg. quod not. inst. de iniur. §. pęna. Subdens quod ea quę non proprie dn̄r mēbra possunt diminuto uocabulo appellari membrula: q̄a non est aliq̄s digitus in manu qui officiū ꝓpriū nō habeat, ut docet experientia. Ipse tn̄ Bald. in l. reos. C. de acc. in 2. col. dicit omne id quod habet in corpore nostro propriam, & distinctam operationē est membrū, unde oculus cuius ꝓpriū est videre, auris cuius ꝓpriū est audire, nasus cuius propriū est odorare, lingua cuius propria est operatio gustare, manus cuius ꝓpria operatio est tāgere, pes cuius propria operatio est ambulare, sine dubio mēbra sunt ꝑ se potentia habētia ꝓprias, & distinctas operationes & alle. partē iuriū superiū alle. extra de corpo. uiti. ꝑ totum, & ex ꝑdictis patere dicit ꝙ mēbra gn̄ationis sunt mēbra q̄ hn̄t proprias, & distinctas operationes, imo ſm eum dn̄r esse membra ualde nobilia, & quæ saluatur species humana dicens, ꝙ mutilans illa punitᷣ tanq̄ inimicus naturæ eo modo q̄ puniretur si occiderit l. 3. ff. ad l. Corn. de sic & subdit ibi, ꝙ quia barba est pars formalis corporis amputans barbā dicitur amputare membrum. arg. l. in rem. §. 1. ff. de rei uend. qđ not. & adde quæ ipse not. in l. data opera. C. qui acc. non pos. ubi dicit ꝙ mammillæ mulierū sunt mēbra, sed non māmillæ hoīs, & nihil allega. Prædicta quidem intelligendo sunt in membro hn̄te suam uirtutem siue operationem, si aūt esset aridum dubitatur an ueniat appellatione membri. Guil. & Ray. in l. sed, & si pupillus. §. ꝑscribere. ff. de inst. tenent ꝑ illum tex. ꝙ sic, & alleg. l. 3. §. 2. ff. ar. fur. ce. Bal. in d. l. nō sunt liberi, dicit contrarium, alleg. not. in l. uitem, ff. arb. fur. ce. ubi tangit Iac. de Are. & hoc uerius puto si statutum dicit, si q̄s debilitauerit mēbrū siue manū. &c.

Ea.n.quæ non hñt sensum, siue uigorem debilitari non pñt.l decem,de verb.oblig.cum sim.Si autem statutum non referret se ad sensum,aut officium ipsius membri, & tunc credo veram decisionem Gu.l & Rayn. vt puta qa statutũ dicit si quis offenderit alicui oculum,licet.n.obscuratus sit,siue obcecatus, sit tñ ita cecatus cum corpore est vnitus,& ideo patitur cftoditionem, & idem si statutum diceret si quis amputauerit alicui manũ, & ita vr̃ tex.in d.l.vitem.quæ est lex.3.§.1.versic. ideo facit l.amissæ nauis,cum ibi not ff. ad l. rhod.de iac. Quod forte potest dici esse verũ si manus,vel oculus à casu aridi facti sunt. Si autem à nã sic producti fuissent tũc secus esse videtur. Cum non habuerint primordium veritatis,vt d.l.uitem §.si quis ex seminario, facit l cum filius.§.hæres, de leg. 2. & fateor prędicta procedere in statutis quę intelligun tur,vt iacent, si autem in sententia continetetur quod alicui deberet ampurari manus, tunc non vr̃ satisfieri sententiæ,nisi amputetur virens & non arida.Illa.n.intelligitur, vt pœnam afferat.ff.de pœn.& C.per totum, q̃ non esset si verificaretur in manu arida,& ita intelligatur quod dici solet in d.authent. sed nouo iure.C. de ser.fug. Contrarium tamen fuisse determinatum refert,& sequitur Ioan. And.in regula in pœnis lib.6.in merc.dicit.n. illud esse verum membrum, & ualere ad decorem 1.quæst.1.c.sicut vrgeri,& sic pęnam continet pro quo facit l. si de interpretatione,& l.præses.ff.de pœn. Quæ decisio potius fundatur in æquitate,q̃ iuris rigore, vt ibi patet.Quę ęquitas cessaret si propter delictum cum manu valida cõmissum sic dãnatus existeret tunc n.ex collatione processus declaretur sententiam debere intelligi de manu quę delinquit,& sic valida.arg.ff.ad Treb.l.non nunquam, & quod dictum fuit supra circa princip.q.Bald.vero in l. 1. C. qui accus.non poss.in fi. tenet simpliciter quòd manus non habens aliquod officium non dicatur membrum alleg. Aristot. in 1. de Anima. & in 4. Metaph.ad fin. Ex his colligitur ad proposi. tam qõ.An bannitus pro amputatione digiti dicatur bannitus pro amputatione membri,& dicitur quòd nõ, quod intellige nisi ex vulgi opinione aliud diceretur l. Labeo, de supp.l.de verb.sig.l. Alfenus, cum sim. Item colligitur qñ quis dicatur bannitus pro amputatione membri. Sed incidenter quęritur an saltem dicatur membrum debilitare ille qui amputat digitum.Bald.in d.l non sunt liberi,dixit q sic, & patere dixit in effectu, læsa n.est membri operatio. Et idem vr̃ velle Bar.in d.l.2.de pub. iud. dicens q tunc vr̃ debilitatum membrum qñ eius offm̃ aliqualr̃ impeditur,alleg.d.l. idem Ofilius. & idẽ Iac. But. dicẽs cõsiderandum esse quis digitus sit amputatus vt ipse scripsit in d.l. non sunt liberi,quod Franc.de Are.in l. & quantum, de ædil.edi.intelligit verum dum tñ ad minin a officia non trahatur per l.1.§. sed sciendum, eo.tit.Probar̃ decisio prædicta, quia illud qđ est debilitatũ non est sanum.ut ibi. & eo.ti.l. idem Ofilius, & ideo ubicunque dr̃. q ꝓꝑ id quo quis caret non est infirmus, & sic remanet sanus, sequir̃ q nõ est debilitatus ꝑ locũ à consequenti destructo.Et ideo dr̃.q qui caret dente, uel testiculo nõ dr̃ debilitatus,nec mẽbro mutilatus l.Pomp.& l.cui dens. eo.ti. debet ẽt intelligi hoc in debilitatione perpetuo remansura, ut dicam infra prox. q. Et ex his prędictis puto qđ hoc an sit debilitatum membrum, uel non remaneat in arbitrio iudicantis,q debet cõmittere iudicio peritorũ, vt in iuribus infra ꝓx. q.alle.nisi ex facti euidẽtia appareat notoria debilitatio. l. si irrup. fini.reg.Quid. n. si uni scriptori, uni pictori, vni p̃sbytero, uidet in totum amputatũ policem qui reponi nõ põt. certe videt illius manus offm̃ fore priuatum nedum debilitatũ. Et ideo tunc re exñte clara medicis cõmissionem nõ faciet.Facit de cle.egr.c. p̃sbyt. & de cor.uiti.c.1.2.& 3.& d.l.& quantum,& quod not.l.inde Nerat.§ idem Iul ff. ad l. Aquil. si aũt digitus non est pęnitus remotus, sed os est fractum, uel inclusum,sed non talr̃ q ẽm peritiam medicorũ curati non possit, recurrendum erit tunc ad cõmissionem ẽm quod dicam infra prox. q. Sed si uidet modicã scissuram factam esse, tunc à seipso iudicabit imponendam esse pœnam simplicis uulneris, ut d §.sed sciẽdum,ut l. vulneris. ff. de iniur.

Stante eodem statuto supra 50. q. descri-
52 pto.Sequitur quinquagesimosecundo† videre qñ quis dicatur bannitus pro cicatrice, ut sic excepta morte qualitercunq; offendi possit.Iste artic.est subtilis,& pulcher, & quotidie uersatur in practica,& ꝓpea dr̃et late examinari,ut tñ non aliter q̃ promiserim euagari contingat, q̃ breuis potero q̃ per alios,& per me inuestigari uidi his subiciã,ut habea tur

tur notitia ueritatis. Aut saltem ad illa inuestiganda det materia iuxta posse. Ad cuius articuli doctrinam sciẽdum est, ꝙ quibuscũq; statutis exaggregantibus, siue aggrauantibus pœnas, vt in ꝓposito puniendus, acrius faciẽtes vulnera cum cicatricibus q̃ sine nõ intelligit hoc nomen, ita ruditer ut iacere uī. Cicatrix. n. est corporis deformatio, ita dicit tex. in l. locum. §. 1. ff. de usufr. ibi. Nec corpus cicatricibus deformetur. Sed intelĺr de tali deformatione q̃ sit in apparenti parte corporis, sitq́. ibi perpetuo remansura, sic. n. in exaggeratiuis talia cõsiderant̄, ut ꝓbat̄. ff. de iniur. l. prętor. §. atrox. l. & vulneris magnitudo. ff. de pę. l. aut facta. ꝑ totam ꝓbatur apertius ĩ l. fi. § quoties. ff de ædil. edic. & extra de cor. uiti. c. 2. vbi in his q̃ non sunt leuis effectus perpetuitatis morbi cõsiderat̄. eius. n. morbi q̃d est in uia salutis nõ hr̄ cõsideratio l. quærit̄. §. idẽ ait. eo. tit. & dr̄ esse in uia salutis qñ propter diligẽtem curam Casus. n. eueniens ex defectu curationis morbi malitiæ non ascribitur, sed ægri culpæ uel ignauiæ l. q occidit. §. fin. ff. ad l. Aquil. & q̃d hr̄. C. de emen. propin. l. 1. & ꝑ Bart. in l. fin. ff. de sic. Et ad sic intelligendum statutum astringit nos uiua rõ. Ante namque perfectam curã ex quolibet vulnere in facie illato vituperat facies, & deformatur. Itẽ in cõsolidato vulnere semper certo t̄pe remanet quoddam uestigium siue q̃dam effigies q̃ demonstrat fuisse vulnus de illa. n. non intelĺr statutum alias superfluus foret, cũ vt dixi ex quolibet vulnere id sequat̄ Intelĺr ergo statutum de cicatrice ꝑpetuo remansura. Pro qua determinatione facit ꝙ uerba legis sine t̄pis determinatione prolata ad t̄ps perpetuum intelliguntur. ff. de cond. inde. l. sufficit. l. iurisperitos. ff. de excusa. tut. C. de pœ. l. seruus. ff. de bo. aut. iud. pos. l. in uenditione. §. 1. Item de ea deformatione intelĺr per quam corpus deformatur in apparẽti loco corporis q̃d ẽt ꝓbat̄. q̄a põt esse efficies deformans corpus, & t̃n non diceretur cicatrix. ꝓbat̄ in d. l. quæritur. §. fi. de ædi. edic. & in l. fin. ff. de his qui de iec. uel eff. vbi ponitur desiunctiua inter cicatricem. & deformationem. & sic patet ꝙ non oĩs deformitas dr̄ cicatrix. per illas. n. interdũ dignoscitur homo. l. stigmata. C. de Fabr. lib. 11. vbi vide not. dcm̃ Bart. l. 1. in fin. ff. de ser. fugi. ubi text. not facit drĩam inter notã, & cicatricem. Licet. n. appellatione notæ contineatur cicatrix. non t̃n econuerso appellatione cicatricis cõtinetur nota, ut ibi patet. intelligit ẽt debet statu tum de ea cicatrice, quæ ex vulnere ꝑpetuo remansura sit habita diligenti cura, q̄a semper uerba maxime statuti debent intelligi ut inspiciatur causa proxima & non remota. ff. quod met. cau. l. metum. §. sed licet uerum, q̄a talis cognitio nõ pertinet ad iudicem iuristarum qñ casus occurrit, debet fieri commissio medicis q iurati referant an ex vulnere sit ꝑpetuo remansura cicatrix. l. semel. C. de re mil. l. 12. l. 1. §. 1. ff. de ven. in spi. & in prooemio digestorũ § 1. de stat. ho. l. septimo mense. extra de homi. c. significasti. cum simi. Si ergo facta commissione seruata forma medici iurati referũt ex vulnere rem̃sutam perpetuo cicatricem & sequitur cõdẽnatio, tũc dicetur q̄s ꝑ cicatrice damnatus. Si autẽ inquisitus uel accusatus non comparuit & ꝑꝑea seruata forma statuti nulla facta cõmissione cõtumax fuit habitus ꝓ confesso, & deinde damnatus siue in bãno positus est aduertendum. Nam aut accusatio siue inquisitio simpliciter dixit vulnus fuisse factũ cũ cicatrice. Aut adiecit uerba perpetuo remansura. Primo casu nõ dicetur bannitus ꝑ cicatrice prout requirit statutum, q̄a cum possit intelligi de t̄pali, & ꝑpetua in dubio intelĺr de t̄pali. ff. de poen. l. si præses. Vide t̃n quod dicam infra ad fin. qõ. vbi declarabitur hoc dcm̃. Secundo casu aut narratur vulnus fuisse in apparenti parte corporis, & intelligetur condẽnatus siue bannitus ꝑ cicatrice. nullus. n. apparet error, & ideo cõfessioni stat̄ur l. in eos. & l. fin. de custo. reo. Aut in parte occulta, & non habebit locum statutum, ut patet ex prę missis. Puto t̃n, ꝙ cum hæc subtilis inuestigatio non cadat in mente siue discretione idiotarũ, sicut dicitur in simil in l. quid si nepotes ff. de testa. tut. ꝙ offendens bannitum ꝑ vulnere cum cicatrice, aut est immunis, ut supra aut mitius propter talem errorem puniri debet l. si adulterium cũ incestu. §. 1. ff. de adul. Vnum ẽt circa p̄dicta notandum est ꝙ non semꝑ stat̄ relationi medicorũ, sed põt ꝑ facti euidentiam probari contrarium ꝭm quod dixit Gui. de Suza. in d. proœ. digestorum. & refert, & sequitur Ioã. And in addi. Spec. in tit. de homi. uer. 1. vbi de tali commissione aliqua dñr. Et quia hæc materia ut dixi supra ꝑtinet magis ad iudicium medicorũ q̃ legistarũ. Hic inferam Tractatellum quendã quẽ super materia occurente cõposuit eximius ar-

tium, & medicinę doctor mag. Christoforus Georgii de Forentia mihi pater reuerendus, cuius tenor hic sequitur. Quia iudicium de cicatricibus, & uestigiis penes inexpertos in scientia medicinæ à recto tramite ueritatis multum est dissonans. Idcirco me ipsum cupiens ac ēt eos aliqualiter declarare hanc breuem summulam cōnotatam ex auctoritatibus Hyppocratis, Galeni, & Auicénæ, sic superficie tenus compilaui. Resecans igitur uerba superflua. Sciendum est ꝙ præfati auctores ꝑ cicatricem intelligunt concauam superficiem, & callosam ex cōsolidatis vlcerib. vel vulneribus derelictam, à quibus alicuius sensibilis partis spermatici membri deperditio facta fuit, cuius cōcauitatis causa est deꝑditio sola maxime aūt cutis grossæ, uel ossis. Sunt aūt spermatica membra, quibus in principio gñonis pro materia semē subiicitur, & sibi in colore simulātur, sicut sunt ossa, nerui, uenæ, paniculi, chartilagines, & cutis grossa. Hec autē membra si ab eis aliquid sensibile deperdatur, ꝑ uiam primæ intētionis cōsolidari nō pñt sicut carniformia membra, quę vera vnione pñt absq; ulla cōcauitate coniungi. Supradictorū verborū snīa maxime contrahitur ex dictis Hyppocratis, ac commētatoris eiusdem sexta particula amphorismorū dicit. Vulnera quæcunq; annua fiunt, aut longum tps hñt est necesse os emitti, & cicatricem cōcauā remanere. Idem expresse ponūt eadem particula illo amphorismo. Quādo incisum fuerit os, aut cartilago, aut neruus, nec crescit, nec conglutinatur [illegible] audi sicut primo erat. Enucleat ēt similis intētis pluribus auctoritatib. Galeni in 3 de ingenio sanitatis cap. 2. sic dicentis. Vnde quædam aliꝗñ harū intentionum monstrat aliquid incurabile fore sicut cōcauū vulnus quod non solum carnem amisit, sed etiā ossa. Impossibile. n. est hanc cōcauitatem opportune repleri, vulnus tñ poterit consolidari &c. & in eo. lib. c. 4. sic dicit Concaua n. carne vice eius quod amiserunt replenda sunt, Carnis autē mā sanguis est. Ea uero quibus nihil carnis deest necesse est cōsolidari, et sanari cutis tñ eius causa extitit. Carne quidē, & pinguedine amissa, possumus ea restaurare sicut ea quæ amputata fuerant, cutim aūt reddere non possumus, uñ ingeniandum est ꝙ uice cutis faciendum sit quod carnis tegmē existat, cutim. n. restaurare īpossibile est. Supple & similiter alia spermatica mēbra restaurari est impossibile. cū aliqd sensibile deperditur, maxime in ætate perfecta, sed loco partis deperditæ aliquid reapponitur incōplete qđ à præexñtibus diuersificatur in gñe. Non autē sic euenit carniformibus membris. supradictæ igitur impossibilitatis restaurationis in spermaticis mēbris triplex est causa. Prima, ipsorū durities, unde extēdi non pñt. Secūda, humiditatis, & roris paucitas quæ loco partis deꝑditæ debet subito reapponi, seu partes disiunctiuas cōiungere. Tertia, uirtutis gñitiuæ, sed assimulatiuæ debilitas quæ multū in eis deficit ꝑ respectum ad carniformia membra ossa difficilius solidātur cum inter ea sint duriora, debiliora, ac ēt minus de humiditate participent. Supradictis sententiis ēt est conforme qđ ponitur ab Auic. lib. 1. fen. 4. ca. de medicationib. solutionis continuatis cū dicit. Impossibile. n. est vt restauret os, & ꝓpriæ in corporibus cōsistentium nisi sm hunc modū, qm̄ nullo modo redibit ad cōtinuitatem &c. & statim in eo. c. subdit. Si uero illud quod ꝑditum est, tm̄ fuerit cutis necesse erit ut cicatricem inducat &c. Consonat ēt qđ ipsemet Auic. ponit lib. 4. fen. 10. tract. 1. & cap. 1. cum dicit. Dico ergo, ꝙ nos conamur in quibusdā mēbris quorū cōtinuitas est soluta, ut redeat eorū cōtinuitas sicut fuit, & illud sicut in carne, ēt conamur in quibusdam eorū, ut remanet cōtactus eorū cum cōseruatione, licet nō redeat ipsorū cōtinuitas, & illud in ossibus &c. supple. & in aliis membris spermaticis. Ex quibus clare patet, ꝙ tunc remanet uera cicatrix cum aliqua pars sensibilis spermatici mēbri deꝑditur, maxime cutis, uel ossis. Pōt autē tā parua quantitas ipsorū deperdi ꝙ nō sequet exinde cicatrix. Nunc autē de uestigio aduertēdum ꝙ nihil aliud est uestigium, nisi signū ex carniformibus cōsolidatis uulnerib. derelictum à quibus nihil sensibile spermatici membri fuit amissum. cñr autē talia vulnera per uiam primæ intentionis uniri etiā si sint magna, sicuti clare ponit Auic. lib 4. fen. 4. trac. 1. c. de cura ulc. carniformium vulnerū, cū dicit, & si fuerit solutio cōtinuitatis, ita ut ne cōcurrant extremitates eius qm̄ sunt rotūdæ elogatæ, aut diuersæ figuræ, aut iam destructa est ex eo caro pauca nō plurima, tūc eius cura est futura, & ꝓhibitio aggregationis humiditatis īea. & statī post subdit. Etsi fuerit ꝑfūda. f. solo cōtiguitatis & magna, tūc strictura ēt facit eam adhęrere multoties postq̄ adhæren.

hærentiam, siue consolidationem cōpletam non remanet cicatrix, sed supradcm̄ vestigiū de quo vestigio maxime mentionem facit, Auic.lib.4.fen.4.tract.1. c.de medicinis cōsolidantium, & sigillatiuis dum dicit. Quod si non auferatur illud.s.quod de carne supfluit ꝑculdubio sit vestigium vlceris superius cute. Pōt aūt esse uestigium si in apparenti mēbro fuerit ipsum manifeste uituperans sicut q̄ ꝑrm euenit post cōsolidata uulnera quæ solum in carne fuerunt, quibus ut coniungerētur necessaria fuit futura, ac ēt ligatura. De istis aūt uestigiis facit Auic cap.lib.4. fen.4. vl.tract.& c & sic dicit rub. capituli. Eradicatio. i. modus curationis vestigium ulcerum, & uulnerū. Simili modo ēt ipsemet Auic. fen. 7. quarti. Cum de decoratione loquitur, seu uituperatarum partium correptione facit appropriatum cap. uestigiis ulcerū, & uariolarū & dicit eius cap.rub.de uest.ulce.& uario. Ex quibus satis patet ꝙ uestigium pōt esse uituperans, ac ēt qūo aliquod magnum vestigiū exn̄s in membro patenti plus ipsum uituperabit q̄ aliqua parua cicatrix in eodem exn̄s, sicut de facto euenit in uulnere magno in facie facto à quo nulla fit deꝑditio spermatici mēbri, tn̄ ꝑꝑ eius magnitudinē, & labiorum distantiam indiguit futura, & ligatura, ut labia coniungerentur, unde remanet apparens uestigium ipsam faciem manifeste uituperās quæ uituperatio non sequēt in aliquo paruo uulnere ēt in facie facto à quo facta erit abscissio cutis, uel alterius partis spermatici mēbri. Ex quibus cōcludendo colligitur ꝙ qn̄q; uerum est dicere facies est uituperata per apparens uestigium, & tn̄ uituperata nō est per cicatricem, & q̄ ꝑrm ēt euenit econuerso. Siꝉi mō ēt esse pōt ꝙ nec erit uituperata ex uno paruo uestigio, nec ēt ex una parua cicatrice uñ ad hoc ut facies, seu aliquod mēbrum apparens uituperatum existat requiritur, ut tāta sit facta læsio in supficie dictorū mēbrorū seu diminutio in ipsorū quātitate qd̄ oculo corporali uideat̄ à longo talis cōcauitas, seu uestigium derelictū. Ac ēt est necesse ꝙ in illismet partib sit uera ægritudo difformans faciem in superficie, seu in quātitate, uel ēt in figura ẜm iudiciū peritorū in scīa medicinæ. Qn̄ āut uituperatio sit ex uestigia, aut cicatrice non bene pōt à longe discerni, sed ex propinquo perito medico dereliquo. Vnum est ultimo ulterius aduertēdum qd̄ quāto uera uestigia plus elongātur in tp̄e, & ueterascūt tanto plus corrigunt̄ solū ex operatione naturæ, nec ita pn̄t discerni, sicut in eorū principio. Oppositum aūt euenit in cicatricib. ueris cuius causam speculare uolentibus pro nunc dimitto, licet ex supradictis satis leuiter possint hr̄i. Sic igr̄ hic finem dictis impono subiiciens me correctioni &c. Xpoforus. Ex his itaque colligitur ꝙ cicatrix uera non pōt esse qn̄ sit perpetuo remansura, & quia ut ex iuribus supra alleg apparet, ꝙ ēt interdum intellr̄ cicatrix aliter quam intelligunt medici plurimum in statutis adiicitur perpetuo remansura, & ideo id qd̄ supra dixi processu formato simpr̄ cicatrice non intelligi bannitum pro ea quæ sit perpetuo remansura, debet intelligi uerū si in statuto illa uerba perpetuo remansura ꝑsistunt per not. in l 3. § docere. ff ui bo. rap. & in cap. pro humani. de ho. lib. 6. Et idem si statutum diceret ꝑ apparentem cicatricem, quia tunc intellr̄ bannitus ꝑ nō apparent quod esse pōt, ut supra & ideo uerba statuti sunt ponderanda. In hac.n. ciuitate statutum disponit de uulnerante cum uituperatione in facie ꝑ apparentem cicatricem uel ꝑ uestigium, uel alio uocabulo medicinæ quod tn̄ ut patet ex p̄dictis intellr̄ de uituperatione perpetuo remansura, & ideo multoties ignorantes admirantur de relationibus medicorū referentium non esse cicatricē, aut nō esse uestigium, seu notā cū uituperatione faciet ꝑpetuo remāsura, ut sæpius in magnis iuxta uulgarē sermonē marginib. iudicatum uidi quia sic ꝑcessi relatio medicorū. Sed ut ex p̄dictis liquet nulla est admiratio faciēda.

Ex eodē cōstitutio offert se quinquagesi. 53 materia † qō. formanda ad percussionem sanguinolentæ percussionis, ut sic cōpræhendatur qn̄ pro illa qs bannitus intelligatur, & ideo ꝑ ipsius declaratione q̄ro. Quidam fuit inqsitus ex eo ꝙ cum cultello acuto apto ad frangendum panē ꝑcussit Caium in personā una percussione ex qua sanguis exiuit, an ex forma dicti statuti supra 50. q. relati possit impune offendi. In q.sta cōsuluit Bar. Sed in statuto super quo cōsuluit erāt ēt alia uerba, uidelicet, ꝙ percussor uulnus fecerit, & in eo cōsilio sic dixit. Et ur̄, ꝙ nō potuerit offendi, qa statutum requiritur, ꝙ fuerit bānitus pro ꝑcussione sanguinolenta, & ꝙ percussor uulnus fecerit, ergo &c. Econuerso dr̄, ꝙ possit impune offendi qa ad positionē percussionis

sanguinolentę cum cultello, necessario sequi tur uulnus, cum uulnus sit scissio continuitatis. In q. pmissa facit dubium, qa uulnus dr sicut is scindat. l. si seruus seruū. § rupisse. ff. ad l. Aquil. sed sanguis pōt exire de corpore absq; eo ꝙ cutis scindat. s. p poros, maxime ubi cutis est tenuis, ut de naso, & parte interiori, uel gingiuis. Item dr quod Christus sudauit sudore sanguineo. Luc. 22. Credo tn̄, ꝙ in ꝓposita q. ex uerbis cōdēnationis satis colligatur ꝙ uulnus fuerit factū. Quod apparet ex tribus. Primo, qa cum cultello acuto. Secūdo, qa ex percussione sanguis exiuit. Tertio, qa in personā. Primum est clarū, quia si ꝑcussio fit cū cultello acuto intelligit factū uulnus. Cultellus. n est res apta ad scindēdū. ff. de fur. l. si pign. §. 2. ad l. Iul. de ui pub. l. pe. §. telorū, & de uerb. sign. l. armorū, & apparet exprçsse de cultello, seu gladio, cū quo Petrus abscidit auriculā seruo principis sacerdotū. Matth. 26. c. & Mar. 14 & tex in l. aut damnū. in prin. de pœ. dicit gladiū esse aptum ad scindendum. Aliud quia dr in personam ēt ꝓbatur, qa non sign̄at in superficie, uel in pannis, sed inter ꝑsonam s̄m significatum huius dictionis in l. 1. §. in corpus, ff. de his qui deie. uel eff. & de flu. l. 1. §. in flumine. Sed si cultellus in ꝑsonam mittat necessario seqtur scissio cutis, ut probat in l. si ff. de his qui deie. uel eff. si bene inspiciatur. hoc ēt probatur rōne. sicut. n. ignis appositus stipulæ de necessitate comburit. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruū, §. hæc aūt actio. & § seq. ita gladius percussus in personā de necessitate scindit, qa ut unū; est instrm agens si appropinquetur materiæ. Ex alio quod fuit s̄m dum dr, ꝙ ex percussione sanguis exiuit ēt colligitur. Not. enim, ꝙ dixit ex ꝑcussione, & sic sign̄at locū ex quo, l. nō dubium. C. de legi. l. eodē tpe. ff. de pec. l. 1. § ex incendio, ff. de incen. rui. naufr. sed si qs dixerit sanguinem exisse ꝑ poros absque cutis scissione, tunc non exiuisset ex percussione, sed ex alio loco ꝓꝑ percussionem. Et sic uerba sn̄iæ non uerificarentur, hoc ur expræsse ꝓbari extra de sen. excōm. c. cum illorum, uer. nos aūt, ubi percussio cū sanguinis effusione dicit difficilis, & enormis, qđ nō esset nisi esset ex uulnere. ff. de iniur. l. uulneris magnitudo. Et sic cōcludit, ꝙ pdict' bannitus fuit, qa ꝑcussit, & uulnus fecit, & sanguis exiuit, & sic potuit impune offendi, hæc Bar. Ex qbus uerbis patet, ꝙ in ꝓposita qōne qn̄ statutum nō exprimit de uulnere, restat minor dubitatio. Proponitur. n. ex tali percussione sanguinē exiuisse, & licet possit exisse ita paruus sanguis, ꝙ à iure non æstimaretur. l. 1. §. deinde. ff. de ædi. edic. tn̄ qa in inquisitione dr contra formam iuris, non intelligitur de parua effusione, sed de magna. iuxta no. ꝑ Cyn. in l. si non conuitii. C. de iniur. & l. nec exemplū. C. de fal. Nec ob. l. si pses, ff. de pœn. quia ibi utraq; uis erat punibilis, sed una plus altera, hic autē uno modo esset punibilis alio nō, & ideo intelligitur s̄m modū punibilem, ut ꝓcedat libellus, & ꝓcessus. Nec ob. not. in l. nō solū. § sed ut probari. ff. de no. ope. nun. qa aut procedēte libello, & ꝓcessu, quia procedit, ut ibi ēt not. & colligitur in l. eū actum ff. de nego ge. & in l. matrem. C. de prob. per l. si qs intentione ambigua. de iud. sequitur ꝓbatio per testes, & locū habet absolutio, nisi ꝓbatio clare concludat, ut in c. in p̄ntia. de prob. & ita intelligitur quod not. in d. §. sed ut ꝓbari. Aut sequitur ꝑ confessionem uerā uel fictā, & tunc sequi debet cōdēnatio. qa illa intelligitur s̄m l. bellata, ut l. si cōfessus, ff. de cust. reo. & l. 2. § ꝙ si actor. C. de iur. cal. cum si. Item patet ex pdictis ꝙ si fuisset cōdēnatus ex eo, ꝙ manu uacua ꝑcusserit Titium in facie, & ꝙ sanguis exiuit de naso, uel de gingiuis, non diceretur cōdemnatus ex ꝑcussione sanguinolenta s̄m Bart. Sed in hoc non sto cum eo. Verba n. denotāt causam proximā, uel nō s̄m naturā rei cui adiungunt, ut in iuribus supra alleg. adeo, ꝙ intercū una dictio ponit pro alia, ut l. eas causas, de cōd. & demon. quinimò, & dictio ex, ponitur ꝓ ꝓꝑ l. pter. §. quod de fructibus. ff. de bo. aut. iud. pos. Impossibile aūt est nisi quis hr̄et sanguinem in manu, ꝙ ex ipsa ꝑcussione sanguis exeat. Intelligitur ergo dictum statutum simpliciter loquens de cōdēnato, ex, uel pro percussionē sanguinolēta qn̄ propter percussionē sanguis exiit ex ꝑsona, intelligo aūt ꝙ incōtinenti sanguis exiuit, tunc. n. intelligit ex ꝑcussione. Si aūt ipsa percussio fecerit rumorē propter quod postea fuerit necesse ad illius curam ꝙ medicus pungeret, uel incideret, & tunc sanguis exiuerit nō dicetur tunc condēnatus ex uel pro percussione sanguinolenta, Exiuit. n. proprie, & imꝓprie sanguis ꝓpter percussionem, & sic non habet locum statutum, ut in iuribus supra alleg. Et idem erit in spintura ꝓꝑ quā spintus cecidit, & ꝑcussit, & sanguis

& sanguis exiuit ſm Bald. in l. de pecoribus. C. ad l. Aquil. & in l. si familia. ff. de iuriſ. om. iud. Vbi ergo tales dictiones pñt proprie intelligi, proprie intelliguntur, alias improprie ẽt in statutis, ut habetur in l. Labeo de ſuppel. leg. & in l. oẽs populi. de iuſt. & iur. per Doct. ut tñ tollantur tales dubitationes cõiter in accuſationibus, & inquiſitionibus ponuntur illa uerba cum maxima ſanguinis effuſione per ea quæ habentur in d. c. cum illorum, & in d. l. uulneris magnitudo. & in d. §. deinde. ubi gl. facit mentionem de uulnuſculo.

54 Quinquageſimoquarto, † Titius fuit bannitus pro eo, ꝙ inſultauit, & percuſſit Gaium cum uno baltone ligni quo erat armatus. duabus ꝑcuſſionibus in renibus ſine ſanguinis effuſione. & demum cũ lignum fractum fuerit, uel ceciderit in terram, percuſſit ipſum pluribus percuſſionibus uacuis. Quæritur an uiſo dicto statuto de quo dictum eſt ſupra, q. l. ueniat in aliquo puniẽdus. Et primo uꝛ. ꝙ non. nam ꝑdictum statutum dictat, ꝙ bãnitus pro ꝑcuſſione ſine ſanguine poſſit offendi in duplum. Constat autẽ, ꝙ dctum statutum licet loquatur in ſingulari uerificatur ẽt in plura li, ut ſi c. Bannitus pro una ꝑcuſſione põt offendi cũ quatuor, & ſic de ſingulis ff. de libe. ho. exhi. l. 3. & ff. quod ſal. tut. aut. l. 1. §. item hoc edictũ. & quod hꝛ in l. Agrar. ff. de term. mo. Sed Titius fuit bannitus pro duabus percuſſionibus, ergo põt offendi cum quatuor. Itẽ ut patet ex themate inqſitionis fuit bannitus pro inſultu, & ſic potuit offendi manibus uacuis, & qa ſic dictat statutum, ꝙ cum inqſitione, & bãno cõcordat. l. nõ aliter, ff. de leg. 3 cũ ſimi. Pro huius aũt qõnis deciſione aduertendum eſt ad plura. Primo n. uideri oportet qd ſit inſultus. Secundo, an confundatur in aliis delictis illũ ſecutis. Tertio, ubi confundatur an ualeat ſnĩa quę pœnam inſultus cum pœna alterius delicti non confundit, ut qñ ex forma statuti pro inſultu imponitur certa pœna, puta librarũ 50. & pro percuſſione imponitur pœna cẽtum, uel maior, ſm qualitatem ipſius percuſſionis. Et his uiſis patebit qõnis præmiſſæ deciſio. Quo ad primum ſciẽdum, ꝙ circa mãm iſtam iura uarie loquunꝛ, & ẽt gl. Interdum. n. quem contra alium irruentem his uocat inſultantem. C. de iud. l. fi. qñque aggreſſorem. l. is qui aggreſſorem. C. ad l. cor. de ſic. & ſic dꝛ in l. qui de crimine. C. de accu. Quandoque uocat appetentem & ſic patientem uocat appetitum. l. & ſi percuſſor. §. ſi appetitus. ff. ad Sylla quod ibi glo. exponit i. inuaſus, & ſic qñque dꝛ inuaſor. C. unde ui. l. inuaſor. Qñque ẽt patiens dicitur inſultatus. l. itẽ apud Labeonem. §. pen. ff. de iniur. Et hinc deſcẽdit nomen uerbale quod uocaꝛ inſultus, & in hoc dixit Bar. in l. reſpiciendum §. delinquunt, ff. de pę. ꝙ inſultus eſt in alium ſaltus alleg. d. l. is q aggreſſorem, & l. 1. §. cum arietes, ff. ſi quadr. pau. fec. dica. ſed in §. cum arietes. dicit, ꝙ inſultus eſt motio de loco ad locũ, & in §. delinquunt. concludit, ꝙ ſi exñs tecum in itinere, uel menſa, aut in alio loco deuenit tecũ ad rixam, nõ dicꝛ inſultũ facere ſed potius ꝓditorie feciſſe, ar. C. de dilati. l. 1. lib 11. Ex ꝑdictis uꝛ aliqualis contrarietas inſurgere. Si. n. inſultus eſt in alium ſaltus, non uerificaꝛ in eo qui ſine ſaltu in alium. ſiue cõtra aliũ ſe mouet de loco ad locũ, cuius contrarium dixit Bart. in d. §. cum arietes. Sed aduertendum quia primo modo dꝛ ſecũdũ alluſionem uocabuli. Secundo modo ſm diffinitionem. & ideo ſi quis inſultando aliquem facit in eum ſaltum. facit inſultum ſm alluſionem, & ẽt ſm diffinitionem, quia mouet ſe de loco ad locum, & facit in alium ſaltum, facit. ff. ad l. Aquil. quemadmodum. §. ſi nauis. Si uero ſine ſaltu mouendo ſe de loco ad locũ uadit uerſus alium tunc dꝛ inſultum facere ſm diffinitionem tm̃, & tñ puniri poteſt de inſultu, quia diffinitio ꝑualet alluſioni qñ ſunt contrariæ alias ab utraque argui licet, ut hꝛ. ff. ſi cer. pet. l. 2. §. appellata. de tu. l. 1. de teſt. l. 1. & in l. 1. de acq. poſſ. per Doct. maxime per Bart. dꝛ ẽt interdum facere impetum, ut d. §. delinquunt, ſed tunc aliter punitur, ut ibi hꝛ. & hoc de inſultu contra perſonam. Qñque ẽt dicꝛ fieri inſultus, ſiue aſſaltus ad domum, ſiue ad caſtrum, ut x. colla. qui. mo. feu. ami. §. ſimiliter, & ibi dicit Bal. ꝙ tunc dicꝛ factus aſſaltus qñ appropinquat ſe tm̃ domui, uel caſtris, ꝙ põt proiicere iaculum, & expugnare. Vt tamẽ omnis eſſet dubietas conſueuerunt cõiter accuſantes, & inquirẽtes ponere in accuſatione, & inquiſitione omnia dicta uerba, quia dñt B. deliberate, & appenſate mouendo ſe de loco ad locũ fecit iuſultũ impetum, & appreſſurã contra C. &c. quæ ex abundanti ponunꝛ, ut patet ex ꝑdictis, ex quibus expeditum eſt primum qñ qs dicatur inſultum facere, & tũc ſine dubio ſi aliud nõ ſequitur ultra inſultum, pœna inſultus

sultus impuni potest. Si vero sequitur aliud, vt quia ꝑcutit, vulnerat, vel occidit, dicit gl. quod de insultu non fit punitio, sed cũ delicto cõfunditur secuto, vt no. in l. qui de crim. C. de accus. per l. illud. ff. ad l. Aq. & idem ibi Bart. Et ita determinarunt primo Dy. sic consulendo, secundo Franc. Acc. disputando, & Gui. et de Su vt patet in suis q ver sed pone de facto. q. statutum est q̃d si quis pugno & se. & idem tenuit Alb. Gan. in margarita. in ver. Sed pone statutũ est Mutine. in tit. de ac. & idẽ Gail. in Spec. de sent. §. 2. ver. sed pone licet n. sint cum sunt separata diuersa delicta ff. ad l. Aq l. 2. & l. si seruus. § 3. cap. tñ si contingãtur dñr vnum esse delictum s. vulneris, vel mortis illud, præall. §. fin. a l. etiã de act. & obl. l. si qui seruum. in prin. & C. ad l. Iul. de vi. l. qm̃ multa Bar. aũt in l. nunq̃ plura ff. de p iu. del. limitat hoc dcm̃ nisi ex insultu imponeretur maior pœna, q̃ ex percussione. Tunc. n. qtũs excedit non cõfunditur ar. l. generaliter, & l. hæres à debitore. §. quod si hic seruus. ff. de fi l. quod ibi reprehendit Angel. tenens indistincte gl. sed non bene reprehendit qa siue vnum sit principale, & alterũ accessorium, siue vtrunq; principale, siue vnum ꝑparatorium ad aliud, q̃d est uerius, nõ põt dici ꝙ pœna unius tollatur à pœna alterius, nisi ex ui cõfusionis, nã aũt cõfusionis est ut eatenus cõfundat̃. & cõpensetur qtũs cõcurrũt & nõ ultra l. 1. C. si cer. pet. ad l. fal. l. licet, cũ sim & ideo si ex insultu cũ armis qs ueniret puniendus in centũ ꝑcussione manu vacua in quinquaginta. Insultans cũ armis, & ꝑcutiens manu uacua punitur ĩ centũ facta cõfusione solum de 50. in percusione, alias sequeret̃ quod intm̃ puniretur insultans cũ armis. & ꝑcutiens manu uacua inquantũ insultans sine armis, & sic percutiens, q̃d esset absurdũ l. non solũ. ff. de nox. Dico ergo, ꝙ insultus ad castrũ, siue ad domũ punit̃, vt supra. Insultus in ꝑsonã aut est solus, & solus punit̃. Aut secutum fuit aliud. Et tunc aut est maior pœna insultus, q̃ delicti secuti, nõ cõfund t in totũ, sed qtũs cõcurrunt. Aut est eadem pœna delicti cũ pœna insultus, vel maior, & pęna insultus cõfundit̃. & de delicto dã nat̃, non de insultu. Fallit in vasallo insultãte dñm. vt d. § silr̃ & ibi per Bal. Prædicta intellige si inter insultum, & ꝑcussionẽ non fuit medius actus extraneus, si aũt fuisset actus extraneus, puta qa insultasset, & cũ ille retro cessisset, vel arma extraxisset insultans redit domum, & arma sumpsit, deinde reuersus est & vulnerauit. Tunc. n. de primo insultu, & de vulnere punitur scd̃m Io. Ant. in add. Spec. super rub. de hom. ubi vide. Et hæc de secundo. Ad tertium br̃ dicendum est, ꝙ cum sñia tunc sit cõtra ius partis valere debet l. 2. §. 1. ff. quæ sen. si. ap. rescin. si ex tenore sñiæ non apparet quid pro insultu. & quid pro vulnere siue ꝑcusione imposuerit, si aũt cõdẽnauit distinctim in tm̃ pro insultu, & in tm̃ pro ꝑcussione dici põt sñiam non tenere, qa non intellr̃ cognouisse de insultu per dicta iura. Et sic non ualeat sñia, l. de qua re. ff. de iud. & C. de sen. l. prolatam, nisi in processu siue inquisitione, vel accusatione essent illa verba super quibus omnibus & singulis &c. de q̃b. per Bal. in l. 2. C de prob. Tunc. n. valere licet esset iniqua, & ex ꝑdictis infertur ad decisionem supra formatæ qõnis ꝙ vbi bannito nõ fuit imposita pœna insultus, sed ꝑcusionũ, offendens eũ modo prædicto punietur de offensionibus factis manibus vacuis, quia in illis ecceſſit modum, & sic puniri debet de excessu, ut dcm̃ fuit sup a q. 49. & ẽt l. Si uero fuit ei imposita pœna ẽt pro insultu, & talr̃, ꝙ ualeat cõdẽnatio, & in nullo puniri debet, qa potuit utroq; modo offendere. Si aũt bannũ fuisset nullũ, dixi sup. in 1. tꝑe, par. 3 q 9.

55 Quinquagesimoquinto stante statuto ge nerali, ꝙ bannitum à centum libris supra possint impune offendi. Titius immisit ignem in domum Sempronii bãniti, & eã cõcussit, vel in rebus suis aliter dãnum dedit uel ei abstulit, Quæritur an veniat puniendus, in hac q. me br̃ expediam. Nam licet glo. dixerit q̃d bona bãnitorũ sint extra custodiã, & à quocunque possit destrui, & deuastari in ti. hic si nit lex Cor. & incipit cõsuetudo regni, in pri. & tangitur in c. 1. §. si quis aliũ, de pace ten. & de mil. uas. c. 1. Tñ illud est verum de iure cõi, nec cautũ reperitur. Est ergo potẽtia offẽdendi bãnitum à statuto proueniẽs. Dñia. n. rerũ, & eorũ tu tio, & defensio de iure gentiũ est, vt l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu. ergo illam bãniti de q̃bus agimus non perdunt, vt dcm̃ fuit supra in hoc 2. tꝑe par. 1. q. 4. Et ideo inspicienda sunt verba statuti l. semper. §. legẽ ff. de iu. imm. q̃ cum stricti iuris sint. l. cõ st. ff. ad mun. extendi non debent, vt in auth. quas actio in l. qcq̃d astringendę. Aut ergo statutũ dicit q̃d possint offendi qualitercunque,

vel

uel simplr, quod idem est, quia indefinita æquipollet ur l. si seruitus. ff. de seru. urba. & poterunt offendi in persona, & rebus. l. 1. §. & gñaliter. ff de leg. præst. cum sim. Aut dicit, quod possint in personam offendi. Et tunc non poterit offendi in rebus à persona separatis. Et idem si statutum respectiuaret offensionem ad offensam factam per bannitum, tunc. n. talis pmitteretur, qualis fuit illa ob quam bannitus est, l. nõnunq̃, ff. ad Treb & quod d. m̃ fuit supra hac ead. par. q. 2. & hæc satis sunt de mente Bart. in l l citato, §. qđ illicite. ff. de pub. Et ibi uide qñ dicatur fieri offensio in personam. Sed dicet q̃s tu dixisti ꝙ si quis põt offendi ex forma statuti in personam, non põt offendi in rebus à persona separatis. Istud ur falsum, q̃a cui permittitur qđ est maius ur permitti qđ est minus, ut patet in ar. à maiori. C de sacros. eccl. authe. multomagis, & extra de elect. c. cũ in cũctis. Quælibet aũt minima pœna corporalis est maior quacunq; magna pecuniaria ut i l ser uorũ ff. de pœ. Ergo tuũ dcm̃ nõ pcedit. Sed resp. ꝙ hoc pcedit ui uerborũ statuti q̃ aliqd debent operari, si. n. simplr dicerent posse offendi, cõpræhenderent offensionẽ in psonis, & reb. Si ergo dñt in personam operarĩ restrictionẽ, q̃a aliud operari non pñt l. si qñ. C. de inoffi test cum sim. Præterea statutum odiosum non extenditur ẽt per maioritatẽ rõnis ut hr in auth. quas actiones, de sac san. eccl. Et uide quæ dicã infra in ult. tẽp. par. 1. qõ. 12. uide ẽt quæ dicam infra parte prox. q 60

Nunc ex prædictis statutis particularibus quæram de aliquibus per circa hanc partem gñalr ad mãm facientibus. Et ideo quinquagesimosexto qro dcm̃ est sæpissime, 56 † ꝙ bãnitus de una ciuitate, puta in Florentia, non perdit ea q̃ sunt iuris ciuilis. Item nec ea quę sunt iurisgentium, nisi aliud dicat. Et ẽt si diceret illud non intellr extra territorium. l. fi. ff. de iur. om. iud. quo ad personas non subditas, pone ꝙ Bonoñ. in ciuitate, uel comitatu Florentino occidit bannitum de Florentia. Quem si Bononiæ occideret puniret, q̃a illud statutum se non extenditur. Quæritur an possit Bononiæ, & sic in loco sue originis cõueniri p l. 1. & 2. C. ubi de crim. ag. opor. aut Romæ p l. Rom. ad mun. Hęc qõ. residet in hoc an occidens bãnitũ qui põt impune offendi dicat delinquere, nam si ibi delinquere dr, licet aliqua dilatoria exceptione de tali delicto cognosci non possit tñ non tolleretur quin alibi cognosci non posset. l. decurionũ. & ibi not. C. de his q not. inf. Sed ueritas est ꝙ non dr delinquere, facit. n. lege pmittẽte, ergo &c. l. Gracchus. C. de adult. facit C. de his qui ad eccl. conf. l. si seruus, & l. 2. ne quis uela. re. & quod non sit delictum firmat Bal. post. gl. in l. 1. §. 1. ff ne q̃s eum q in ius uoc. est ui exi. Et idem in simili tenet in l. cunctos populos. ppe fin in uer. uiso, & Bart. in l. ubi pactum. Et dixi supra hac ead. par. q 14. & dicam latius infra in seq. parte huius tpis. q 1. Cũ ergo in loco actus facit ex eo actu nõ tenet, ergo nec in loco originis Inspicitur. n. in cõtractib. quãtũ ad ipsius actus solẽnia, & ualiditatẽ, & obligationẽ inde insurgẽtẽ locus in quo fit. l. si fundus, §. 1. ff. de euict. ergo idẽ in delictis. l. oẽm ff. de iud. Faciũt no. p Bart. in l. 2 ff. de eo qđ cer. loc. dũ reprobat illã gl. & qđ no. p eũ, & alios in l. cũc. pop. & in d l. fi. de iurisd. om. iud Si aũt aut Boñ. aut alibi extra territoriũ Floreñ. occideret, ubi occideret, & ẽt Boñ. posset cõuenire p iura pdicta.

57 Sed tunc econuerso, † Quinquagesimoseptimo q̃ritur an Florentinus occidens bannitum de Florẽtia Bononiæ, uel alibi extra territorium Florentinũ possit uirtute dictarũ ll. 1. & 2. ubi de cri. agi. opor. cõueniri Florẽtię. Et ur ꝙ sic, q̃a in loco in quo occidit posset tanq̃ delinquẽs cõueniri, & sic ibi delictũ cõmisit, ut supra px. q. dcm̃ est ergo succedit regula dcõrũ iurium. Sed dic cõtrariũ q̃a quantũ ad municipiũ Florentinũ illa pœna personalis comitar eum quocũq; uadat ẽm Doct. in d. l. cunctos populos, & ibi in specie, ita determinauit Bald. in Aretino occidente Aretinum bannitum in territorio Florẽtino, nõ enim attenditur ẽm eum territorium, sed solum an ẽm locum conuentionis sit licitum, uel permissum, l non solum. §. & qui. & l. pp litem. ff. de excus. tut. Et dicit esse casum in l. 3 §. transfugas, ff. de sicar. & ita seruatur.

Quinquagesimooctauo circa idem quæro. 58 † Bonoñ. occidi Florentinum bannitum de Florentia in quadã ecclesia posita in comitatu Florentino, an poterit Boñ. cõueniri, ac si eũ in territorium Florentinũ occidisset. Et ur ꝙ sic, q̃a ecclesiæ non subiacent seculari ptãti, ergo &c. in auth. quo op. epis. in prin. & inst. de re. di. §. nullius, & ff. ne in lo. sacr. l. 2. Sed contrarium est uerum, est. n. ecclesia in territorio Florentino, in auth. de mand. princ.

princ.§.sed neq; in fi.§.Nō obst.φ nō sit sub ꝓtectione iudicis secularis,q̄a uerū est spāliter, sed bene est sub quadā ḡnaliter ꝑ hoc, q̄a adhæret territorio iudicis secularis, ar. ff. de cōtrah.emp.l.in modicis, & l.si id qđ, in fi.de peri. & com. rei uen.& C. de epis. & cle. in l. si quis in hoc genus, & sic non dr̄ extra territorium fieri ſm Guil.in l pleriſque de in ius uoc.& sequitur Bald.& tenet Bart.in l.cū ctos populos alleg.eo.ti.l.2.& C.de adul.authen.si q̄s.Si nō fit extra territoriū ergo locū hēt qđ dixi supra ꝓxima q. Et istud uerius q̄ id φ ipse Bald.dixisse uidetur in d. l. cunctos populos, in uers.uiso,alleg supra prox.q.

59 Quinquagesimonono quæritur.† An citatus in causa ciuili non comparens, & ꝑ inobedientiā cōdēnatus,& bannitus fisco dicat̄ bannitus ꝓ maleficio, ut sic in eū locum habeāt statuta p̄dicta,& possit offendi. Et uī φ sic, q̄a cōtumacia est delictū.l. omne delictū. ff.de re mil.Item q̄a ubicunq; negligentia ordinat̄ ad cōtemptum illa facta dr̄ q̄n ad contemptū partis patet in l. sed, & si alia, & ibi no.ff. de const.pe. q̄n ad contemptum iudicis ꝓbat̄ in l.de ętate, §.q̄ tacuit, cum gl.sua. ff.de interro. act. Facit quod hr̄ in c.quanto, de sent.excom.& in c.dilecto, & quod not.ꝑ Guil.in l.metū.§.sed licet. ff quod met.cau. in q.illa.An puniar tanq̄ occidens si potui iuuare hoīem, q̄ ab alio necabat̄, & non feci. q̄n. n. dr̄ eum teneri non dr̄ teneri ex negligentia, sed ex facto,ut ibi patet, & in l.necare,ff. de lib. agno. de quo ēt in l. culpa caret, ff.de reg.iur per Guil.in Spec.de leg. §.iuxta. uer.quid si potuit,& per Doct.in l. ut uim. ff. de iust.& iu.Si ergo talis negligentia reputatur factū, ergo ꝓ maleficio dānatus est,quia pro malefacto. In hac mā aduertendū est φ Bart.in l.aut facta.in princ.ff.de pœn. distinguit malefactum à maledicto ſm ꝓpriam significationē.Et ideo dicit ibi, φ dānatus pro uerbis iniuriosis non dr̄ damnatus pro maleficio, cum uerba debeant ꝓprie intelligi, maxime in istis odiosis. l. interpretatione. ff. de poe.& in d.l.oē, dicit φ talis non est dānatus pro maleficio sic dicens. Oīs ex bannitus ex bannit̄ ꝑ cōtumaciā l.1 ff. de requi.re. Statuta ergo quæ dn̄t, φ bannitus pro maleficio possit impune offendi, uolunt regrere φ causa illa ꝑ quam citabat̄ sit maleficiū. Et ideo si q̄s fuit citatus in causa pecuniaria, uel pro testimonio ferendo, & fuit contumax,& bānitus, non dicet̄ bānitus ꝓ maleficio. Sed si quis fuerit citatus pro aliquo maleficio, & fuerit ob cōtumaciā bānitus dicet̄ bānitus ꝓ maleficio,licet fuerit contumax. Ex cuius dictis ibi,& in l.aut facta cōcludit̄,φ aut statutū loq̄tur ꝓ nomē criminis siue delicti, & hēt locū in quocūq; siue sit crimē in faciēdo,siue in negligēdo, siue in dicendo ꝓ not.in l. 1.& 2.C.si aduer.del.& d.l.oē.Si uero loquatur ꝓ nomē maleficii,ut q̄a dicit de bannito ꝓ maleficio, ut in themate q̄ōnis dcm̄ est, tunc nō uerificētur in bānito ꝓ negligētia, alias pro uerbis iniuriosis uel pro malo cōsilio.Sed aduertendū φ ut sæpius dictum est, statuta intelliguntur ſm cōem usum loquendi. Sed cōis usus loquendi est, ut cōdemnatus ꝓ uerbis iniuriosis sit cōdemnatus pro maleficio, & hoc puto uerius ubi de cōi usu appareret, alias uerū puto, φ dixit Bart. Nec p̄dictæ cōclusioni obstant iura supra in cōtrariū alleg. quia uerum est quod ibi dr̄ ſm largā, & propriam significationem, quæ non uerificat̄ in statutis nisi usus cōis loquēdi aliud inducat, u tl.Labeo.de supp.leg.cum concor. & si plene hanc q̄ōnem cum iuribus ad eam allegatis uidere uelis, scias φ ipsā disputauit Mar. de Fano. de qua hr̄ per Cyn. super rub. C.de cri. stel. & in Alb.de Gan. in 4.& 5. col. & in Alb.22.q.in mā bannitorum ubi concluditur pro maleficio non intelligi bannitum, & ibi ēt ponunt q̄d iuris si in sn̄ia banni iudex apposuit,φ possit impune offendi.& dicunt, φ tūc quasi iudex declarauerit illū esse bannitū ꝓ maleficio, & iusserit offendi,offendens excusat̄ ꝑ l.furti.§.qui iussu.de his qui no. inf. & l.nō uī.§. qui iusso.de reg.iur. Sed hæc decisio nō est uera,quia ad iudicem nō ꝑtinet, & quia de hoc nulla facta fuit cognitio.ff.de iud l.de qua re & l. ꝓlatā. C.de sent. De hoc hr̄.ff.de cust.reo.l si q̄s reum, nec excusat̄ offendens quasi iussu iudicis fecerit, q̄a uerbū, pōt,iussum non importat.l.sæpe.ff.de off. p̄si.& l.1.C.q̄uo, & q̄n, iu.nisi forte fuisset descriptus in libro bānitorū ꝓ maleficio ī quo seruata solēnitate tradita à statuto describit̄ solū nomē banniti cū eius pęna. De quo dic ut dicam infra in ult.tempore part e 1.q.2.

60 Sexagesimo quæritur † supra in rub. q̄rit̄ An bannitus pro crimine in contumaciam dicat̄ bannitus pro maleficio,& q̄a decisa est supra prox.q.ꝑ no.ꝑ Barr.in l.oē delictum, de re mil. aliter non ꝓsequor, sed dic ut supra.

Sexage-

61 Sexagesimoprimo quæritur. † Titius pro maleficio fuit bannitus in ære, & ꝑsona, deinde fuit captus à iudice q vult eum decapitare, quæritur an possit. dicit Bal. in l. data opera. C. qui acc. non poss. sic ur, ꝙ pœna personæ intelligatur in suo potiori significatu .i. de pœna mortis, ut not. in auct. de armis. §. op. & hoc si causa meretur tantam pœnam. nam ex gñe causæ metiendū est genus pœnæ ar. ff. ad Turp. l. 1. §. 1. Vel dic, quod iudex q profert uerba illa poterit interpretari, & declarare cū illa uerba sint gñalia. arg. ff. de ap. l. ab exe cutore. Et ideo iudices qui dāt bānum in hauere, & ꝑsona. Item q recōmendant pro hauere, & ꝑsona pñt postea declarare antequā sunt functi offō, ar. ff. de exc. tut. l. si duas. Diffinitiua uero sñia debet intelligi in mitiorē partem. ff. de pœn. l. si pses, & not. in l. 2. C. q res uend. non pos. Credo uerū, ꝙ dicit de recōmendatione. Quod aūt dicit de sñia, puto esse uerū si ex forma statuti appareat q̄ pœna personæ imponi debeat ꝑ maleficio pro quo fuit talis captus bannitus, tunc. n. illa intellr imposita ꝑ nota. in §. pœna grauior. Si uero poterat imponi maior & minor, intellr tunc imposita minor pœna per d. l. si præses. Si uero erat in eius arbitrio, puto inhærendū uerbis, q̄ sic de cōsuetudine īterptanr, ut importent, mortē ꝑ no. in d. §. pœna grauior, & l. athletas. § cal. eo. tit. & in l. hodie. ff. de pœn.

62 Sexagesimosecundo † Titius fuit bannitus in amputatione membri alio non expresso, fuit deinde ad tps captus a iudice q uult contra eū facere executionē, quęrir in quo membro possit executionem facere, & præsupposita declaratione quæ dicanr mēbra, ut dictū fuit supra hac ead. parte. q. 51. uideretur primo dicendum ꝙ intelligatur de eo qđ minus diminuit, quia semꝑ defertur ad minus, ut in l. si præses. de pœn. Sed Bald. in l. data opera. C. qui acc. non poss. dixit ꝙ intellr bannitus in amputatione manus. alleg. authē. ut null. iud. §. pen. cum gl. sua, qđ indubie credo uerū nisi ex relatione delicti commissi, & alicuius statuti, aliud colligar. puta qa amputauit alicui pedē, uel auriculā, & cauer statuto ꝙ amputāti membrū simile membrū amputetur. Tunc. n. ſm nām inquisitionis, uel accusationis regulabitur ipsa sñia bāni, ar. l. nonnunq̄ ff. ad Treb. & quod not. per Bar ī l. 2. de pub. iud. & quod dixi supra in d. 51 quæst.

63 Sed pone sexagesimotertio † ꝙ in sentētia banni nihil fuit expressum, sed simplr fuit in banno positus, in quo intelligetur bannitus. an in persona an in membro, an in pecunia, Istam q. tāgit supra in 1. parte huius tpis q. 3. in uer. vnum tñ, & ideo hic non multū instabo cōcludens ꝙ aut loquimur in banno. i. cōminatione aliqua quę fit puta per præconem aliquod facientibus, uel non facientib. & dic ut ibi dixi. Aut in banno lato cōtra contumacem ex forma statuti. Et tunc in hac ciuitate in qua anteq̄ feratur sñia banni diffinitiui ꝑ præconē fit bannum cōminatorium in quo exprimitur pœna quę ei imponetur si non uenerit. parua est dubō, quia ex tali cōminatione declarar postea ipsa simplex sñia banni. l. Titia §. idem rñdit. de uerb. obl. l. pacta nouissima. C. de pact. proprie in l. ait prætor. §. 1. de re iud. & hr in l. hæc sñia. C. de sen. quæ sine cer. quan. cum cōcord. Ex actis. n. incertitudo sñiæ declaratur. Nec illa uerba, nec plus, & minus arbitrio rectoris quæ in banni proclamate ponuntur aliquid operantur. l. pen. C. de con. inst. & in l. 1. §. 1. ff. de hæred. inst. & quod hr in l. admonendi. ff. de iureiur. Si uero talis solēnitas, siue expressio non præcedit, sed simpliciter formato processu fiunt citationes post quas citatus hr pro confesso, aut ex delicto est ex forma statuti imposita certa pœna, & tunc illa in banno ur expressa. l. 4. §. si ex conuentione cum ibi not. ff. de re iud. & quod hr in iuribus supradictis. Et idē si est arbitraria pœna, & ex cōsuetudine est declaratū arbitrium ſm quod hr in l. quid ergo. §. pœna grauior, & in l. athletas. §. cal. de his qui not. inf. Sicut. n. lex tale bannum declarat, ut dixi supra, & ēt in d. l. 3. ubi allegaui iura, ita & cōsuetudo. l. de quibus ff. de leg. & quod hr in l. si finita, in princ. ff. de dam. inf. & in l. dedit. qui satisd cog. & in l. ita stip. de uerb. oblig. Si uero nulla esset ex cōsuetudine facta declaratio, putarē tale bānum non ualere tanq̄ incertum, & ꝙ nulla rōne certificari posset, ut in §. curare. instit. de act. iuncta l. omnem. ff. de iud. quod forte nō procederet inquisitio esset formata suꝑ crimine. Ex quo ſm formam iuris cōis dret in exilium poni. Tunc. n. ita importaret ipsa sñia, & exul esset effectus, & ita intelligo quod hr per gl. & Bald. in cap. 1. hic finit lex Cornelia, & incipiunt consue. regni. Et quid importet talis pœna habetur in iuribus allegatis supra in proœmio circa ipsam diuisionem bānitorū.

Sexa-

64 Sexagesimoquarto quæritur. † Titius fuit bannitus s'm qd' cōiter fertur bānum in perso na uel membro, stetit à die lati banni uel per annos 30. qbus ad locum ex quo erat bannitus non accessit. & elapsis annis 30. illuc accedens captus est. An iudex pōt facere executionē. Videtur. n. q̄ nō, qa sicut cuicūq; actioni ēt ex sñia præscribit spatio 30. anno. vt l. oēs, & l. sicut. C. de psc. 30 anno. & ita, & in ꝓposito ēt si dicatur solum iudicis offm̄ ortum fuisse, ut d. l. sicut. iuncta l. oēm. de iud. quinimò, & minori tpe præscrib. videtur, vt l. querela. C. de fal. Dic cōtrariū s'm Bald. in l data opera. C. qui accus. non pos. quia cum esset bannitus si quo tpe peruenerit in fortia, &c. non cucurrit præscriptio antq̄ in fortiam venerit l. 1. in fi. C. de anna. exce. & in l. cum notissimi. § in his. C. de præscr. 30. anno. quod ēt dicit esse uerum si pure, & simpliciter bānitus esset in pecunia, quia cū sit malæfidei nō præscribit, ut no. 16. q. 3. c. per singulas. Vide ibi cum in repetitione sua, vbi ēt dicit, quod sicut post. 30. ann. bannum habet effectū ita si est ab initio nullus ēt post. 30. ann. potest nullum dici. de quibus omnibus ibi uide.

65 Sexagesimoquinto † Pone statuto cauet, q̄ si bannitus damnum dederit, debeat capi ꝑ uicinos, & si non fuerit captus damnum datum emēdetur ꝑ cōitatem siue villam propīquiorem. Ex hoc statuto insurgit triplex dubitatio Prima, q dicantur vicini. Secunda, q̄ cōitas siue villa dicatur ꝓpīquior, siue qualiter debeat mensurari an à territorio an ab ędificiis. Tertia, quid iuris sit qñ ambæ cōitates siue villæ pariter sunt propinquæ. Quo ad primum qa in uoluminibus habet, paiū istabo. Ille. n. quantum ad propositum dr̄ uicinus q exaudire uocem clamantis pōt l. 1. §. eodem autē tecto. ff. ad Syll. nisi ex cōi vsu loquendi aliud appareret. ff. de uerb. sig. l. vt alphanus, intelligendo de voce cōi non altiore vel depressiore. ff. de hær. inst. l. suus quoque. §. puto. & l. cōtinuus. § cum ita. de verb. obl. Et s'm cōem naturalē cursum tꝑum l. 1. §. ripa ff. de flum. s'm Bart. in l. si tertius. ff. de aqua plu. arcen. Vbi vide de vicinitate ꝑsonarum, & ēt Bal. in l. si vicinis C. de nu de vicinitate autē castrorū. & ciuitatum dr̄ ēt ꝑ eundem Bar. in l. 4. §. Si tā vicinum. ff. de dam. infect. qualiter autē intelligat, q̄ bannitus delinquēs capi debeat ꝑ vicinos. Vide in cōsil. Bart. c. 2. qd' incipit, Charissime dñe isti nostri nucerini qd' effectiue posuit in l. 1. §. occisorū. ff. ad Syll. debet. n. intelligi si pñt. Quid, n. si aliquis bannitus venit in villam cum tanta gente cui villa nō potuisset resistere, certe non tenentur. Facit C. de epis. audien. l. abditos. Item qd si deliquit clam, certe tenentur vicini. ad Syll. l. 3. §. si maritus. Item qd si fuit factum maleficium in loco ex quo statim transiit in locū ad quē accedere nō poterant, certe nō tenentur, ut in d §. occisorū, & de acq. re. do. l. naturalem. cū aliis iuribus vbi supra per eum alle. Vnū circa hoc no. q̄ si statuto cauetur q̄ bānum debeat notificari coram duobus uicinis banniti, intelligi debet de vicinis ꝑdio urbano non rustico, arg. ff. si. reg. l. sed si riuus. & ibi ꝑ Ray. ad secundum aduertendum, q̄ vera rō statuti inducentis emendam fieri à cōitate siue uilla ꝓpinquiore sumitur à negligentia hoīum non curantium ne damna fiant, & si fiat nō capiētium. ex hoc sequitur, q̄ nō territorio sed hominibus talis culpa impingi pōt, & sic illa cōmunitas siue uilla cuius domus sunt magis ꝓpinquæ loco commissi delicti dicetur ꝓpinquior l. adigere. § q̄uis. de iurepa. cum si. Qd' ēt ꝓbat; qa statutum astringit cōitatē magis ꝓpinq̄. ergo intelr̄ de hominibus qui cōitatē repræsentant. de colleg. illi. l. sodales, & l. 1. ff. qd' cuiusq; uni. nomi. Tertio s'm no. in d. §. si tam uicinum. Ciuitas, castrum, vel villa dr̄ magis propinqua uel magis vicina s'm arbitriū iudicis, nisi in casibus à iure expressis. Certū aūt est qd' iudex non arbitrabitur uicinitatē nisi à potētia succurrendi uel aliter prouidendi, ut in d. § occisorū. & eo. tit. l. 3. §. ignoscit, & C. eo. l. fi. Et q̄ ita sit colligit ex no. per Bar. in d. l si tertius. Sed viso, q̄ cōsideratur ꝓpinqtas ab ædificiis nō à territorio, dubitat qualr̄ fieri debeat mensuratio. & in hoc Bar in tractat. de insula. figura 14. q incipit, ista figura. vers hic quoad finem, &c. sic loquit q̄ mensurator debet incipere ab illa parte loci quę propinquior est loco mensurādo. vnde in castro erit clarum, in villa pōt dubitari, quia domus sunt sparsæ, sed puto q̄ si esset aliqua domus q̄ distaret multum ab aliis, illa nō dicetur de uicinia, maxime si inde vox exaudiri non pōt vt in d. §. eodem autē tecto. & dixi in l. si tertius. de aqua plu. arcen. Et subdit ibi aduertēdum esse q̄ licet lex dicat mille passus debere mensurari à cōtinentibus ædificiis vt l. mille passus. de verbo sig. hoc tū casu debeat inchoari ab ipso muro ciuitatis, uel castri, uel

ab ipso loco ubi terminatur villa. Tu aduerte ꝙ ibi loqtur in alio statuto non faciente ad ꝑpositum. & ēt puto ꝙ debeat fieri mensuratio ab ipsis ędificiis in qbus hoīs habitāt non autem à muro. Quid.n. si unum castrum ex una parte totum est inhabitatū, ex alia habet ædificia certe ab illis rōne prędicta fieri debet mensuratio. Puto ēt eadem rōne, ꝙ licet ubi alias ad alios effectus debeat fieri mēsuratio ꝑ uiā rectā, & nō ꝑ tortuosam l.eos in fi.ff. de fal. & nō ꝑ aera. qñq; ẜm recta ꝑ Bar. in l. 1. ff. si qs cau. Tū hoc casu fiet mēsuratio potius ꝑ aera quam ꝑ uiā, cum exauditio uocis fit illa q̄ inducit hoc, uel ꝑ uiam tortam, si est ꝑximior ꝑ illam loco cōmissi maleficii. Vndecunque. n. succurri pōt mēsuratio fieri debet. Sic.n. dictat rō cōiecturata ipsius statuti q̄ rłat dispōnem, ut in d.l. qđ dcm̄, cum si. Et hoc de secundo. Quo aūt ad tertiū recurrēdum est ad ea q̄ tangūtur in Spe. de rapto. uer. sed pone. ubi finalr̄ ī simili cōcluditur ꝙ ꝑ quātitate patrimonii locorū fiet diuisio. ff. de censi. l. cum possessor. C. de naufra. lib. 11. l. si ff. de incen. rui. & naufr. l. pedius. Et dicit ibi Ioan. Andr. ꝙ idē tenet Dy. in l. ne quid de incen. rui. & nau & ita ēt ibi refert Bar. & nō decidit remittens ad no. ꝑ se. in l. 4. § actor. de reg. iur. ubi quærit qd in delictis uniuersitatis, & remittit ad not. per se in l. ne qd, & sic ut uides non uī decidere hunc articulū, sed puto ꝙ cū inspiciatur causa ꝑꝑ quā imponitur collecta, ut ipse idē dicit, & causa sit ꝑpter ꝑsonarū negligentiam, debeat imponi per capita, sicut qñ ponitur ut mittantur homines in exercitū per eadē iura. Et uidetur casus in l. 2. & l. nauis. §. cum autem. ff. ad l. rhod de iac.

66 Sexagesimosexto quæro, † Statuto cauetur ꝙ officialis cōis Florentiæ q cęperit bannitum in persona uel membro, debeat incōtinenti lapsis tribus diebus post capturam facere executionem ẜm tenorem bāni sub certa pœna, puta librarum mille. Ptās ciuitatis Pistorii q̄ est de comitatu Florentiæ, & recepit ptātem à ciuitate Florentiæ cœpit Titiū bannitum ab officiali cōis Florentiæ in hac forma, uidelicet in mille florenis, quos si soluere nō poterit amputetur sibi caput, q̄ritur an debeat incōtinēti lapsis tribus diebus nulla facta solutione facere ipsum decapitari, & si non facit incidat in pœnam. Hęc qō subtilis est, & hēt plura dubia. Primum an ptās ciuitatis Pistorii compręhēdatur in d. statuto. Secūdo posito ꝙ cōpræhēdat̄ qñ dicat̄ Titiū soluere non posse, & sic possit fieri executio in personā. Tertiū qñ incipiant currere tres dies, an ab ipsa captura, & sic de momēto ad momentum, an uero post diem ipsius capturæ. Quartū an posito ꝙ non faciat executionem, nisi post mensem incidit in pœnā statuti ēt si ex qualitate officii à dicto statuto ītelligatur astrictus. At ad primū rediēs ĩ̄ndeo, ꝙ si in ciuitate Pistorii esset statutū quod traderet formam executioni fiendę de bannitis, & esset conditū uel approbatum auctoritate superioris ẜm ea q̄ hñr in l. oēs populi. statutū de quo agitur eum nō compræhēdit. Non. n. ptās ciuitatis Pistorii à populo Florentino transmissus est officialis cōis Florentiæ, sed ibi ꝑ cōi Florentiæ cōstitutus, ut ꝑbat tex. ff. de interro. act. l. uoluit. §. 1. ubi p̄sides prouinciarum non uocātur magr̄atus populi R. licet ab eo essent cōstituti, sed ponuntur ut specie differētes. Pro quo ēt facit qđ hr̄ in l. 1. § quibus. ff. qđ cuiusq; uni. not. & qđ not. ꝑ Cyn. post Iac. de Are. C. ēt ꝑ ꝑc. l. 1. & ita in hac ciuitate extit in similibus iudicatum. Ex quo patet qđ dcm̄ statutum qđ loqtur de officiali cōis non uerificatur ex ui uerborū nel snīæ in officiali prædicto q est officialis pro cōi. ff. sol. matr. l. si uero. §. de uiro. cū si. Si uero nullum statutū hretur Pistorii aliter disponens: tunc licet non compræhenderetur ex ui interpretationis, & dispōnis q̄ est ut loca subdita regantur legibus superioris. ut hr̄ in l. oēs populi. per Bart. & sic tunc teneretur illud statutum obseruare, & uide quæ dixi supra eodem tp̄e parte 1. q. 56. Posito ergo ꝙ simus in casu in quo teneatur obseruare statutum uidendum est secundum. s. qñ dicat̄ uerificata condō banni. s. ꝙ Titius soluere non possit. Et in hoc uideri oportet significatum, & importantia uerbi pōt. Pro quo sciendum qđ dcm̄ uerbū qñq; ponitur in orōne principaliter, & per se. Qñq; ponitur incidenter, & conditionaliter, ut in proposito themate. Primo, casu aut ponitur negatiue, & tunc importat necessitatē præcisam, & ipso iure era dicat potentiam ff. de leg. 1. l. nemo pōt. ff de fur. l. non pōt, & in c. 1. de reg. iur. lib. 6. ibi ꝑ Ioan. And. probatur ēt in l. solemus § latrunculator. ff. de iud. & in l. de his, & ibi etiā per Bar. ff. de transa. Per quod multæ q̄ōnes quotidie terminantur, & in hoc tractatu, pluries mentio facta erit. Si aūt ponitur affirmatiue, tunc

tunc aut in ultima volūtate. Et quādoq; inducit necessitatē, & qūq; nō habita distinctione, an referatur ad grauatum, an ad honoratum, ut hr in l. peto. in princ. ff. de leg. 2. & not. ff. de off. præf. l. sæpe. Aut in cōtractibus, legibus vel rescriptis, & tunc non importat necessitatem præcisam, sed causatiuam, ut habetur de primo in l. si tibi mād. §. fi. ff. man. De secundo in l. Gallus, in prin. ff. de lib. & posth. & ibi per Bar. Et de eisdē, & de tertio in d. l. sæpe. Quæ oīa intelligit Bal. esse uera nisi uerbū pōt aut possit, ponatur pro forma. Dat exemplum, ut si statutum dicit q prās possit inquirere de certis maleficiis. Tunc. n. dicit importari necessitatem. ut sic teneantur inquirere, quod si non facit de negligentia puniatur, ut ipse no. in d. l. Gallus. in princ. alleg. in ar. ea quæ no. i l. 1. C. de ser. lib. 12. Sed vr etiā quod tunc sit necessitas causatiua si non vult in pœnam incurrere. Secundo casu principali, qn uerbum pōt ponitur incidenter, & condōnalr. Aduertendum est primo, q triplex est potentia hominis, ut hr in l. 1. ff. de iniust. test. & de uerb. sig. l. nepos proculo. Pro quo uide Innoc. in c. sciscitatus extra de rescript. Item q aliud est potentia, aliud est deducto potentiæ in actum l. inter illam. de uerb. fig. & infra patebit. Quibus præmissis sciēdum est q Bar. & post eum Bal. in d. l. 1 sic distinguūt, q aut uerbum pōt ponitur absolute in ōrone. ut qa non refertur ad actum certæ ꝑsonę & tunc intelligitur, ut denotet potentiam naturæ, ut d. l. 1. & l. cum in secūdo, eo. ti. & quod habetur in l. cōtinuus §. illud. de uerb. obl. cum ibi not. Aut positum in oratione refertur ad actum certæ personæ. Et tunc aut ille actus cum explicatur continet cōmodum certæ personæ, aut non. Primo casu aut ille ad quem refertur ex hac potentia vult agere, & requiritur potētia cū actu. l. 3. §. si quis sic acceperit. ff. de statu lib. ubi est notabilis casus. Aut vult ab alio cōueniri, & sufficit qd habeat potentiam deducendi in actū, ut l. nepos ꝓculo, de uerb. fig. Secundo casu. s. qn actus explicandus non cōtinet cōmodum certæ ꝑsonæ. Et tunc sufficit potētia deducendi in actum illius specialis personæ ad quam refertur, adeo q non sufficeret possibilitas naturæ, ut l. inter illā, de uerb. fig. Quod est uerū nisi addat actio postq̄. qa tunc reqritur potentia cū actu, ut d. l. inter illā, ſm aliam lect. Et ex ꝑdictis uideretur dicendū ad propositum cum potentia solutionis referatur ad actum certæ personæ. s. fisci cui solui debet, & nollit agere. sed uelit ab alio conueniri sufficiat qd sciliuere possit. i. habeat potentiam soluendi licet ad actum non deducat, ut d. l. nepos Sed non sic est nā si recte cōsideras ꝑdicta loquuntur qn uerbum pōt ponitur i oratione incidēter affirmatiuæ. Sed in themate qōnis nr̄æ ponitur negatiue, ergo non est eadem dispō, ut hr in l. qd seruius. ff. de cond. ob cau. Sed tunc recurrendum est ad doctor. Bar. no q̄ ponit in l. suus quoque. ff. de hær. inst. in §. sed & si filio dicitur. n. quis desinere posse, & sic non posse multis modis. Qnq; ex persona eius q debet aliquid facere. Qnq; ex tpe ex quo fieri debet. Qnq; ex materia de qua fieri debet. Qnque ex persona eius in quem fieri debet. Primo casu habet locum dist. d. l. suus quoque. Aut est condō potestatiua quæ pōt impleri ultimo uitæ spiritu, & non desinit posse nisi cum est in articulo mortis, ut ibi. & quod hr in l. fin. ff. de cond. inst. Secundo casu, qn ex tpe dicit quod desinit posse fieri qn lapsum est tps illi actui limitatum, siue ab hoīe, siue à lege. ff. de hær. inst. l. sed si in condōne, & de uerb. oblig. l. in illa, cum sim. Sed an tps intelligatur adiectum saltem à lege. Dicit ibi Bart. q qnq; adiicitur talis dispositio in ultima uolūtate. Et tūc aut adiicitur institutioni hæredis, & nullum tps intelligitur limitatū, & ideo expectat tps mortis nisi per iudicem aliud instituatur, ut ibi, & l. si quis instituatur. eod. tit. Aut adiicitur legato, & tunc habet tps limitatum. s. q impleatur cum primum pōt. l. hæc conditio. ff. de cond. & dem & no. in d. l. si quis instituatur. Quādoque adiicitur in dispōne inter uiuos, & tūc aut incipit à ꝑcedenti dispōne, & tunc intelligitur tps limitatum. s. quo ad quis fuerit cōstitutus in mora. Si uero incipit à præcedēti condōne, & tunc requiritur q desinat posse fieri, ut hac ꝓbātur. l. ita stipulatus de uerb. oblig. Ex quibus Bart. infert ad propositam qōnem, dicens cogitandum, an snia æquipararetur ultimæ uoluntati, an contractibus, & sic insolutum dimisit. Ex prædictis tamē colligitur q si sniam æquiparas ultimæ uoluntati cum non sit uīs dispō, sed particularis, & sic æquiparetur legato dicatur nō potuisse soluere si cum sciuit se sic bannitum ualens soluere non soluit, ut d. l. hæc condō. Si æquiparas contractui cum ceperit à pęcedenti dispōne non intelligitur soluere non posse, nisi cum fuerit de soluendo requisitus, & sic necesse sit sibi terminum aliquem

quem assignari, arg ff. de sol. l. tm, & l. quod dicimus. Quid ergo dicendũ. Bal. in d. l. seruus quoque, dicit, ꝙ iudex poterit assignare terminũ suo arbitrio, arg. ff. de iur. delib. in l. 1. in fi. Et sic ſm hac determinationẽ non hr̃et seruare dictũ statutũ officialis de quo supra. Sed dr̃et assignare dicto bannito terminum adsoluendũ, Ceterũ hoc non vr̃ expeditum, qa in casu thematis propositi nullus terminus fuit appositus in bãni, & sic potius vr̃ cadere intertio casu qñ ex materia ex qua fieri debet in quo mẽbro Bar. ubi supra sic dixit, quod aliqñ materia ex qua sumit̃ stricte Exẽplum in l. quod seruius. de cond. ob. cau. & tũc ista materia dissoluta desinit posse fieri, ut ibi in auth. cui relictum. C. de ind. uidui. Si uero materia ex qua est gñalissima, ut dicat̃. Si decẽ dederit in gñe, &c. Tunc ex parte materiæ non dr̃ desinere posse, qa genus perire non põt, ut l. incendium, si cer pet. & l. in rõne §. incertæ. ad l. fal. Ex quibus vr̃ dicendum in ꝓposito quod condemnatio capite nunq̃ ante mortis articulum posset hr̃e locũ quia respectu pecuniæ nunquam desineret posse soluere. Quartũ uero membrum. s. qñ pendet potentia à persona eius in qua debet impleri nõ facit ad propositum, sed dic. ut ꝑ Bar. in d. l. seruus quoque. Per hoc igr̃ nondũ expeditus est casus noster. tum qa omnia debent redicti ad suum intellectũ, vt sic res potius sortiat̃ effectum quam nõ. l. 1. in fi. ff. qđ quisq; iuris, & qa snĩa æquiparatur, aut contractui, aut vltimæ uoluntati ſ n benigniorẽ intellectum, ſm Bar. in l. centesimis. in fin. de verbo. obl. & dicam infra parte proxima hoc eo. tpe q. 79. Dico, ꝙ aut in sententia banni fuit adiectum tempus, & tũc lapso tpe intelligitur soluere non potuisse, & ex tunc purificata fuit cõdemnatio personalis. Si aũt nullum fuit adiectum tempus, tũc non habet locum dictum statutũ; sed debebit officialis, & assignare terminum adsoluendum ad similitudinem cõtractuum, vt sic constituat̃ in mora; qa non debet esset minor dierũ 10. arg. eorum quæ hñr in l. debitori. ff. de iud. iunctis. quæ hñr in l. 1. in fi. ff. de iur. delib. & per hoc sit expeditum secundum. Intelligitur ergo statum prædictum in eo qui tpe capturæ erat bannitus in persona uel membro. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de nox. Si tñ aliud statutũ non est lapso tpe sibi assignatio assoluẽdũ. & nulla facta solutione succederet dispositio statuti, vt incontinenti post tres dies debeat facere executionem. l. non põt. ff. de legib. cum si. Sed restat tertia dubitatio qñ currat dictus terminus, & in hoc examinari oportet. An in dubio terminus currat de momento ad momẽtum, an uero à die actus, ut sic dies termini non computetur in termino Circa quod Doct. uarie loquũtur in iuribus quę infra allegant̃. Sed aduertẽdum puto, ꝙ qñq; terminus assignat̃ sine aliqua ꝓpositione, puta qa dr̃ habeat pro termino ad executionem snĩæ, siue banni tres dies. Qñq; assignatur cum aliqua prępositione, a, uel, ex, vt quia dr̃ à tali, uel ex tali actu, uel à tali, siue ex tali die habeat terminũ trium dierum. Aliqñ cum præpositione infra, uel intra, uel ante tres dies. Aliqñ assignatur cum dictione, post, ut in themate nr̃o dictum est. Primo casu, qñ simpliciter assignantur certi dies pro termino. Sciẽdum est triplicem esse diem. quidam. n. dr̃ dies nãlis s. 24. horarũ, & iste incipit, qñque ab ortu solis, qñque ab occasu, qñque à meridie, ſm diuersitam gentium, more aũt Romano incipit à media nocte, & alia media nocte finit, vt hæc hñr in l. more. ff. de fer. Quidam est dies artificialis, & iste incipit in mane, vt ibi not. quod intelligit̃. i. ab ortu solis, & durat usque ad occasum, ut hr̃ in l. 1 C. de cust. reo. per Bar. in l. aut facta §. tempus. ff. de pœ. per Ioann. And. in c. 1. de homi. Est, & alius dies qui uocat̃ dies emergens qui est qñ computatus de momento ad momẽtum ut hr̃ in d. l. more. & ibi per Iaco. Butr. & alios. Et cum hæc ultima appellatio. non sit cõis, ut de se patet, intelligam statutũ prædictum intelligi de tribus diebus, aut nãlibus, aut artificialibus, qđ effectiue in diem recidit. & sic non computabitur de momento ad momentũ. & sic dies capturę non comtabit̃ in termino, vt sic tunc nullo uerbo ad alium significatum inducente intelligatur secundũ cõem usum loquendi l. anniculus. de uerb. sig. cum simil, hr̃ per Iacob. But. & Bar. in l. 1. ff. si quis cau. qui allegant. l. eum qui cal. in prin. de uerb. obl. per Iacob. de Are. in l. 1. §. dies. ff. de liber. agnoscen. & ẽt alibi hr̃, ut infra patebit. & hoc credo uerius rõne prædicta q̃ id quod dixit Ioan. And. in cap. super eo. 2. de appella. ubi dixit in dubio tempus computandum de momento ad momentũ, quod ẽt uoluerunt alii. ut infra dicam, sed debet intelligi, ut infra dicetur. Sed tunc du-

bitat,an dicti dies sint utiles, an continui Et tex in d.§.dies,facit ꝙ sint continui.In cōtrarium facit tex.in l.2. §. dies ff. si quis ord. in bon.poss. ser. & in l. 1. §. dies ff.qn̄ appell.sit per quæ iura credo ꝙ intelligatur de utilibus saltem quo ad actum de quo agitur.Cum.n. debeat expediri in forma iudici saltem quo ad initium debent esse utiles,ut in iuribus secundo loco alleg. Vtiles intelligo ẜm naturā criminaliū,& actus executionis l.si uno ff.lo. cum sim. & ideo si quis esset bannitus ex tali causa ex qua ēt quacunque die fieri posset executio ẜm quod hr̄ in l præsides. C. de fer. nulla esset rō quare differri posset.Et ꝓ materia tp̄is utilis cōtinui, & partim continui qđ hr̄ in l. 1.ff.de diuer.& temp præscri.& ex̄ de concess.præb.c.2.& c. quia diuersitatem, & de rest.in integ.c. 1.in clem. Secundo casu qn̄ assignatur tp̄s cum ppōne,a,uel ex,vel ab. Est isto casu dicunt cōmuniter Doct.qđ dies termini non computatur in termino. Et sic etiam hoc casu dies capturæ non computabitur in termino trium dierum l. ratio §.fin. ff.de actio.empt.& ita not.in Spec.de dil.§.1. ver.sed pone,& per Ioan.An. in c. statutum, de præb.lib.6.per Iac.& Bar.in d.l.1.si qs cau. Nec obst.l.1.§.dies,de lib. agnos. & de adult. l.pr̄.§.fi.ubi tex. dīt quod dies computantur ex die diuortii,quia ibi contingit, ex eo, quia in alia parte dcīn fuerat tp̄s currere post diuortium,& sic una particula restringitur, & declaratur ab alia l.si seruus plurium.§. fi. de leg.1.& C fam.ercis.l.quoties, cum sim.Prædicta quidem uera si tales dictiones apponūtur tempori. Si uero apponunt̄ actui,ut quia dicatur à captura,uel ex captura, & sic de similibus, tunc computabitur in termino dies capturæ, & procedet de momento ad momētum.l.1.§.bid.& §.dies,qn̄ appel.sit, & C. de temp.app. auth. hodie & idem si apponitur dictio demonstratiua extremitatis tp̄is, uel initii,vt si dicatur habeas terminum inde,uel hic,ad sex dies. Tunc. n. silr̄ computantur de momento ad momentū l 3.§. min ff.de min. & per Doct in d.l.1.si quis cau. & istud puto uerius, quā id qđ dixit Iac. But. ibidem qui gn̄alr̄ dixit computari tp̄s de momento ad momentum,siue dilatio statuatur ab hoīe,siue à lege,siue detur dilatio dierū,siue in dies siue ad dies, siue intra dies. Ex prædictis.n.& ex his q̄ inferius dicent̄ patet quod illud non est simpliciter uerum nec ll.per eum allegatę, de quibus supra mentio facta fuit aliter probant quam supradictum sit. & vt dixit supra sic debet intelligi,& saluari dcīn Ioan. Andr. in d.c.super eo.2.de app.licet Bal.aliter dixerit in aliquibus in l.eos.§ si autem C. de appel.ubi alleg.prædicta, & alia iura.ubi uide si libet.Et quia natura dictarū dictionum separatiuarum qn̄q; est diuersa, & pro pdcōrum declaratione necessariū est id sciri. pro dictione a,recurre ad no.in l.à caligato,C.de nupt. & in d.l.ratio.§.fi.de act.emp.ff.de flum.l.pe. 31.dist.ante triennium.16.q.3. placuit. ff.de excus.tut.l.1.§.qui autem de rescript.c. dilec. l.1.& 2.ff.de sena.l.fin.§.fi.C.de aduo. diuer. iud.l.post duos,& C.de ero.mil.an. l. iub. Ex quibus patet ꝙ qn̄q; ponitur exclusiue,qn̄q; inclusiue,ut ēt hr̄ in multis aliis iuribus, Ponit ēt aliqn̄ causatiue 23.q.7.coniuges.Interdū assumit nām aliarū dictionū, qn̄q; n.ponitur pro,ex 15.q.3. inter cetera, & c.item si de reb.Qn̄que pro,per.ff.de leg. 1.l. seruo legata.§.1.& sol.mat.l.si socer.§.1.& uide etiā quod hr̄ in c abbate,de re iud.lib.6. De dictione ab,simplr̄ posita quæ separationem denotat,habes.ff de duo.reb.l. si ex duobus in pri. ff.de euic.l.si rem.§.fi.de hære.inst. l.seruum. §.hære.ff.ad l falc.l hære.& no. extra de app. c.super eo.4 q.6.c.quisquis.35.dis.ab isto.ff. de min l. Aemyl C.de sep. uiol. auth. sed nec ubi ponitur exclusiue.Qn̄q; ēt ponitur inclusiue in auth.ut ab ill. & qui super eos sunt in rubro,& nigro Si uero iungitur cum aliis dictionibus,vt quia dicatur abhinc qualiter intelligatur,ut C.de sac.san eccl.placet. Intellr̄ enim ab hoc tempore in antea.Si autem adiicitur ante intellr̄.i.ab hinc retro.ff de iudic.l. proponebatur. Si aūt dr̄ ab hoc uide de orig. iur.l.2.§.post hunc. Tertio, principali casu quando dr̄ infra,uel intra tres dies, dixit Iac. de Bel.in d.l. 1. ꝙ terminus computatur de momento ad momentum, & sic dies prima s.termini, & ultima computantur in termino,vt d.l.2.§.quod in sententiis ff. qn̄ app.sit Sed hoc non vr̄ verum per ea quæ dixi supra in primo casu.Non obst.l. 1. §. quod in sententiis.ff.qn̄ appell. sit quia ibi ideo est, quia dr̄ à snīæ recitatione intra 10. dies, de quo ibi,& de re iud.c.quo ad consulta,Dies tamē tertius, uel decimus qualitercunq; fiat computatio erit in termino, & illa die actus fieri poterit,ut no.in c.frequens, de rest. spol lib. 6.in gl.quia dies,quæ allegat iura, ubi tn̄ cōputatur

putatur de momento ad momentum necesse est cõstare de hora qñ sit in ultima die, ut sic appareat factum esse intra tps s'm Ioan. And. not. id referentem in addit. Spec. in tit. de inst. edi. §. 2. uers. post indictionem. De nã aũt harum dictionum. s. intra, & infra. uide de intra in l. Pompon. in neg. de neg. gest. ubi ponitur quod interdum, uel interim, quia dicitur intra moras. Item denotat extremitatem. ff. si cert. pet. l. non omnes, & non dr quis esse in mora, nisi lapso illo die, ut cum dr intra decem dies dabo. ff. de uer. obl. l. qcquid astringendę §. si ita stipulatus. Qñq; tñ ponitur pro circa. ff. de iur. fis. l. ultima, & ad propositum nrm dictio, intra ponitur inclusiue. ff. de uer. sig. l. si quis sic dixerit, de contrah. emp. l. æde sacra §. si quis intra, de off. præf. urb. l. 1. in initio, & de act. emp. l. fundus, & l. quęro. Dictio uero infra eodem modo denotat extremitatem, ut d. l. non omnis, licet quandoq; id non faciat. ff. de succ. edic. l. 1. Itẽ ponitur inclusiue. inst. de grad. in princ. & ff. de act. emp. l. in uendit. & uide extra de auth. & usupal. c 1. & cap. ex tuarũ. & idẽ in dictione ante, de quo ff. de uerb. oblig. l. qui ita. § qui ita, & l. si stipulatus fuero, & l. qui ante licet aliter uideatur poni in l. anniculus, de uerb. sig. Sed rñde per not. per Bart. in l. 2 si cer. pet. & aliis pluribus locis Quarto aũt principali casu qñ assignatur terminus cum dictione post Dixit Guil. in Spec. de citatio. § uiso. uers. pen. quod dies dati termini non computatur in termino ẽc si dicatur post citationem, & similia Sed uerius dicendum est quod aut dictio post, adiicitur diei, uel tpi. Et tunc non computatur de momento ad momẽtum, licet dies dati termini non computetur in termino. ponitur. n. exclusiue. ff. de min. l. Aemyl. & de uerb. sign. l. annic. & l. si quis sic facit. ff. de leg. 3. l. post diem. ponitur tñ causa necessitatis inclusiue, ut quia alias nõ essent decẽ dies, nisi ille dies computaretur, ut dicit gl. 23. q. 4. ea uindicta, & alleg. 76. dist. scire, sed cap. ea uind. illud non probat, ut statim dicam. Si uero adiicit actui, ut quia dicat post citationem, uel post publicationem testium, & sim. tunc cõputatr de momento ad momentum. l. 1. §. dies. ff. de lib. agn. & d. l. pr. §. fin. de adult. cum si. & ideo ad propositum dum dicitur post capturam intelliguntur tres dies de momento ad momentum, dum tñ intelligatur post capturam perfectam. i. postq̃ ad ipm officialem ductus fuerit, & sciuerit ductum esse. l. laqueum. ff. de acq. rerũ dom. l. si barsar. C de fideiussor. per Cyn. in l. licet. C. de acq. poss. & per Bar. in l. 1. ff. eo. tit. Non. n. currit terminus ei antequam sciuerit, l. gñe, de his qui not. inf. cũ si. quinimò nec anteq̃ executionem facere possit, arg. ff. de stat. lib. l. 3. §. si quis hæred. & l. si in diem, de cond. & demonst. cum sibi. Ultima dubõ fuit, an elapsis tribus diebus si non facit executionem incidat in pœnam statuti, & dicendum est, ꝙ non, quia licet teneat illum terminum seruare ad similitudinem eius qui capit simplr bannitum ad mortem. l. in testõ. ff. de cond. & demonst. non tñ incidit in pœnam statuti, ut ibi, & l. multa, in eod. tit. Sed si differt ultra debitum teneatur per tit. ut diff. iud. Not. tñ ꝙ licet non faciat sic repente lapso triduo nõ ꝓpea punitur, ex causa. n. dictio, incontinenti, & sic similes recipiunt tpis interualla, ut probatur in iurib. infrascriptis. primo in uerbo, confestim in l. ita stipul. de uerb. obl. l. 1. C. de comp. dep. l. pen. C. unde ui. l. moment. iuncta. l. 1. ff. de pen. leg. l. qui procurat. dat. ff. de proc. in uerbo, continuo. de uerb. obl. l. si stipul. sum dam.ã cũ gl. sua de arb. l. licet, & l. 3. §. in admitt. ubi gl. ff. de acq. poss. In dictione mox. in l. ꝑ interualla, de iud. ff sol. matr. l. fructus. In dictione, statim. sol. mat. l. diuort. §. ex cõtrario. In dictione, incontinenti, & mixtim in ꝓdictis. l. 1. §. itẽ si ita ff. ad l. Fal. in c. quia ꝑ ꝑ de elec. de non nu. pec. c 1. gl. in clem. 1. de off. de leg. Inn. in cap. fin. de ꝑsump. Bar. in l. cum pecuniam. ff. de nouat. C. quo. bo. pos. l fin & ff. si cert. pet. l. 1. Et uide in Spec. de disp. aduo. §. post hæc, uersic. item clausula.

Rubricæ quæstionum tertiæ partis secundi temporis, uidelicet, de his quæ fiunt in fauorem bannitorum.

POst expeditionem 2. par. 2. temp. restat, ut ad tertiam eiusdem tpis, particulam ueniamus, & ideo aliarũ partium ordinem sequens pręmittam rub. siue titulos quæstionũ quæ in ea uersabuntur. Deinde ad illarũ examinationem particulariter descendetur. Sũt ergo huius partis rub. quæ sequuntur.

1 *An iudex possit inquirere de offensione facta bannito de qua ipse accusare non potest.*

2 *An formato processu de offensa facta bannito*

42 Ex

42 Ex forma statuti requiritur quòd de pace constet per publicum instrumentum, & de pace constat per instrumentum, sed de aditione hæreditatis constat per testes. An sufficiat.
43 An sufficiat pacem fuisse factam absente bannito intra terminum statuti.
44 An sufficiat quod bannitus ratificet post pacem receptam intra tempus suo nomine, & inest.
45 An sufficiat quòd nomine offensi, uel hæredis alius fecerit bannito pacem intra tempus.
46 An stante dicto statuto bannitus ex eo quod blasphemauit Deum possit habere beneficium pacis.
47 An stante eodem statuto sufficiat bannito si habeat pacem a patre offensi.
48 An stante dicto statuto succedens hæredi offensi possit sibiipsi pacem reddere, ut habeat beneficium statuti.
49 Quid iuris si statutum simpliciter dicit de offenso, & nil dicit de hærede. & quid si moritur sine hærede.
50 Si uniuersitas est bannita, An requiratur quod fiat pax singulis de uniuersitate, & quod singuli soluant.
51 An offendens illum cum quo pacem fecit tempore quo erat bannitus incidat in pœnam pacis ipsi bannito offenso.
52 Quid iuris si post pacem bannitus fuit.
53 Quid iuris in casibus prædictis si facientes pacem erant fratres.
54 A quo tempore computetur decennium cuius cursus requiritur antequam bannitus possit rebanniri an a tempore dati banni an a fine primi.
55 An syndicus teneatur denunciare offendentem bannitum.
56 An uniuersitas talem offendentem non capiens incidat in pœnam non capientis malefactorem.
57 An bannito possit solui durante banno.
58 Stante certo statuto quot pœnis puniri debeat associans bannitum cum eo contrahens, & in domo retinens.
59 An attentans rebellare castrum ad actum proximum perueniens, inde bannitus comprehendatur in statuto prædicto loquente de bannito ob rebellionem castri.
60 Si uno statuto cauetur quod banniti possint impune offendi alero cauetur quod non possint offendi in festo S. Ioan Baptistæ, & per octo dies ante, & per octo dies post. An offendens bannitum in bonis incidat in pœnam secundi statuti.
61 Bannitus de Florentia fuit aßumptus Bononiæ ad honores. Quæritur an possit illud officium exercere.
62 An ualeat gesta per bannitum electum de officium uetante statuto.
63 An dictante statuto quòd banniti non possint eligi ad officia bannitus possit esse ambasciator, orator, siue legatus.
64 Qui sunt illi qui possint bannitum rebannire.
65 An potestas ciuitatis possit rebannire.
66 An quis possit coram potestate petere quòd pronuncietur se non esse illum de quo dictat bannum. & an sufficiat se potestas declarat, & qui in tali casu sint citandi.
67 Qui possint petere, quòd bannitus rebanniatur.
68 An cãcellatio banni per uiam iustitiæ possit peti per procuratorem.
69 Quis possit petere quòd sibi detur scriptura banni.
70 Qui dat curatorem minorem bannito.
71 Qui det tutorem, uel curatorem filio banniti in alio loco existenti.
72 Si quis est bannitus pluribus bannis, An sufficiat una absolutio
73 An possit absolui ab uno banno tantum.
74 Statutum factum est quòd certi banniti rebanniantur, & habeantur pro cancellatis. quæritur an requiratur cancellatio de facto.
75 An cancellatio totius condemnationis siue banni uirtute unius reformationis restringatur ad illos de quibus loquitur reformatio.
76 An ex forma statuti bannitus pro debito possit de banno eximi ad uoluntatem creditoris
77 An talis bannitus pro debito offerens stare iuri debeat cancellari dictante statuto quod eximatur de banno si fuerit in concordia cum creditore.
78 An stante statuto quod nullus bannitus rebanniatur nisi soluerit certam quantitatem cameræ apostolicæ. Facto postea contrario statuto bannitus qui uult rebanniri teneatur illam quantitatem soluere.
79 An bannitus sit liberatus a banno eo ipso quod fecit illud propter quod ex forma statuti intelligitur rebannitus, An uero requiratur declaratio, & est bimembris, quia primo tractatur quando in banno dicitur saluo quod si sic fecerit, &c.
80 An debeat cancellari a banno de mille integris si soluit intra decem dies cum beneficio quarti ex forma statuti.
81 An potestas qui ultimis. 15. diebus non potest quem eximere de banno possit pronunciare eum eximendum esse, & quid de officialibus qui prohibentur rebannire exbannitos An saltem possint ordinare qualiter debeant rebanniri etiam aliquid detrahendo solennitatibus in rebanniendo ante a requisitis.

12 *An stantibus certis statutis capitaneus qui proposuit aliquem rebanniendum, & f..it ordinatum ut proposuit, intelligatur, priuatus efficio capitaneatus, Et sic non ualeat ordinamētum, an uero ualeat.*

13 *Si cauetur statuto, quod bannitus in certa quantitate incidat in pœnam capitis si petierit se ab aliqua in officium admitti, An ignorans se esse bannitum excusetur, uel an perdat in eius rebannitione generaliter ordinatum.*

14 *An bannitus receptus in ciuitate, tractatus longo tempore ut ciuius etiam in officijs, intelligatur rebannitus, & an sententia lata contra offendentem illum possit retractari*

15 *An bannitus Vicentiæ, & registratus Paduæ uirtus unius statuti Paduani. præsentans bannitum Paduæ debuerit rebanniri uirtute alterius statuti Paduani, de præsentante bannitum loquentis. Et in ea tractatur plene de uirtute successionis, & accessionis unius rei ad aliam.*

Tertia pars secundi temporis.

1 POsitis ergo tertiæ partis quæst. tit. Capio primam quæ fuit talis † Bannitus qui ex forma statuti non debet audiri in ciuili, uel criminali fuit offensus à Titio. Iudex non ad alicuius instantiam, sed ex suo officio inquirit contra Titium, quæritur an possit. Hæc q̃stio est antiqua, & in multis locis tractatur. Fuitq. per Iac. de Are. & Iac. Butr. disputata, quod effectiue refert Bar. in l. cum lex ff. de fideiusſ. & in l. non solum. §. quamquàm. ff. de iniur. & l. 1. ff. ad Treb. & nouissime posuit Angel. in l. si uacantia. C. de bon. uac. lib. 10. Ad finē eius quod ibi scripsit faciens mentionē de opin. aliorū, & suā ponit notabilem conclōnē quā ego hic inferam additis, & mutatis aliquibus in multiloqo nō instando. Sciēdū ergo est vt patet ex multis qōnibus supra formatis, ꝙ circa hunc effectum statuta uarie loquuntur. Aliqñ. n. dñt, ꝙ bannitus possit impune offendi. Qñq; ꝙ bānitorū querelæ non audiantur. Interdū, ꝙ audiantur agendo, uel defendendo, & qñq; ꝙ non fiat eis ius uel non reddatur. Aliqñ nō simpliciter excluduntur, sed ad tps denegatur audientia, puta quousque in bāno fuerīt, uel soluere distulerint, de quorum virtute verborū. s. an ipso iure actionem tollant, an non tangetur inferius, & ideo ut hęc quæstio oīa complectatur dicendum puto. ꝙ aut statutum simpl'r dicit, ꝙ possit impune offendi, & tūc iudex minime possit ingrere, quia id non est maleficium vt dixi supra per te. prox. q. 56. & sic unicuiq; ꝑcluditur uia. l. si seruus. C. de his q ad ec. conf. & l. 2. ne quis uela. oc. & ista pars est satis clara, Excluditur. n. tunc iudex ex eo, q̃ id de quo agitur non est delictum. Si tñ in inqsitione non narratur offensum fuisse bannitum, tenet inqsitio, & ꝓcessus l. cum putarem. ff. fam. ercisſ. l. cum quædam. de iur. om. iud. & necesse est, ꝙ opponatur, & iudici ꝓbet exceptio banni quæ est talis finitæ. & ad ꝓcessum pōt opponi, & ꝑ alium quam inquisitū ut dixi supra parte prox. q. 14. Omnis. n. exceptio ꝑ quam ostenditur accusantem non hr̃e ius accusandi inquirentem non hr̃et ius inquirendi ante lit. cont. opponi pōt ſm not. doctrinam Bart. in l. nam postea, ff. de iureiur. & in l. eleganter §. si quis post. ff de cond. ind. & dixi supra in proximo tp̃e parte 1. q. 2. Si uero statutū dicit aliter, ut ꝙ non audiatur, uel non fiat eis ius. & sīr, quæstio est magis dubitabilis, quia licet pars nō possit accusare tñ iudex ex officio potest inquirere. ff. si tu. non gesſ. l. 1. C. de cal. l. 1. & ibi not. & in l. querela. C. de fal. & ita tenuit Iacob. de Are. & secutus fuit Ray. s. quod possit cognoscere ad utilitatē fisci non banniti, arg. l. licitatio, §. ꝙ illicite. ff. de publ. ut ipse scribit in l. 1. §. qđ autē, de alea. & in l. falsi. C. de fal. ubi ēt Cy. tangit. In contrarium tñ est ueritas q̃ ubi ꝑclusa est uia parti ibi est iudici, l. non solum. §. q̃q̃ ff. de iniur. & ibi bonus tex. & in l. 1. §. quod autem. ff. de alea. ubi melior. l. prætor. §. ꝑterea. ff. de iniur. & ibi per Iac de Are. & ꝑ Bar. in iuribus supra dictis, & Iac. & Bal. in l. 1. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. Nec huic, & ꝑcedenti membro ob. l. decuriones. C. de infa. ubi Iac. But. & Bal. aliter uidentur uelle, quia ibi à lege non fuerat offensio reddita īpunita, uel simpliciter audientia denegata, sed fuit exclusum certū genus pœnæ, & ideo alia potuit imponi, & maleficium factum ꝓnūciari fuisse, & ꝓpea si statutū diceret, ꝙ offendens bannitum nō posset ꝑsonalr̃ puniri, uel non posset puniri maiori pœna librorum mille, nō excluderet cognitio pro minori pœna. Casus est ibi, & de se patet l. cum ꝑtor. ff. de iud. & de leg. l. cū lex cū si. Diuersa eñ sunt tollere delictū, & tollere certā pęnam qđ latius ꝓseqtur Bal. in l. cum mulier in fi. rep. ff sol. matr. Nec ꝑdictis ob. l querela, quia illa gl. non est uera per l Pomponius. §. tali. ff. de proc. & l. ita demum. C. eo. & ita dicit Ang. quod eo audiente reprobabat Bar. illam gl.

Bald.

Bal. ēt in d.l. 1. de his qui sunt sui uel ali. iur. Rñdet. ꝙ illud ꝓcederet qñ ex postfacto nō ab initio tollitur ius accusandi, ut per præscriptionem, secus si ab initio. Sed prima rñsio est cōior. Si uero statutum dicit ꝙ non audiatur donec fuit in banno, uel ꝙ qui non soluerit collectas non audiaẽ in ciuili, uel criminali donec distulerit soluere. Dicit idē Ang. ubi supra ꝙ tunc iudex à seipso poterit inqrere per d.l. 1. C. de cal. & l. 1. ff. si tut. non gel. Hic tñ aduertendū puto ꝙ si iudici ex forma statuti daẽ potentia inqrendi, reqsito tñ prius iniuriā passo an uelit accusare. Quo rñdente qđ nō, iudex possit inqrere, & aliter non. Tūc decisio pdicta nō procedit. Cū .n. succedat in locū patris, eo iure qđ pars hēt uti pōt, & non alio, ut in rła si qs in ius, lib. 6. præsertim quia lex siue statutū uolens requiri iniuriā passū debet intelligi de habili ad accusandum l. 1. C. de sac. sanc. eccle. & l. ut gradatim. § sed si lege. de mu. & homo. cum simi. aliter. n. termini statuti uerificari nō pñt, & sic non pōt succedere inqrendi potentia. l. ita aūt. in pri. ff. de admi. tuto. cum simi. disputando tenuit Ray. qñ statutū dat potētiā iudici inquirendi prius tñ accusatione recepta. & ibi allegat multa iura, & inter alia quod not. in l. plane ff. qđ cū fal. tut. aut. & ff. de acq. pos. l. Pōponius. §. cū qs. & incipit eius disputatio. Lege municipali caueẽ. Accedant q̄ dixi supra par. 1. huius tpis. 59. & 60. qō. Si aūt simpliciter daẽ potentia inqrendi, forte eius dcm̄ uerum est. Non .n. reddiẽ quod fit in eum impunitū, Nec in totum denegaẽ audientia ꝑ ꝑ qđ iuris natiuitas sit impedita, sed qualificatᵉ denegatur ad tps. Cum ergo illud sit maleficium ex eo oriẽ ab initio duplex ius. Vnum parti ad accusandum, & ab isto pars ipsa excludiẽ donec distulerit soluere, uel donec fuerit in banno. Aliud iudici ad inquirendū, & ab isto nō reperitur iudex exclusus, ergo remanet sibi saluum ius suum l. si unus §. ante omnia. ff. de pac. & satis offendunt d.l. 1. de cal. & l. 1. si cu. non gel. & facit quod no. in l. 1. C. qui accu. non pos. & d.l. decuriones in ratione sui. Prædicta quidem intelligo in offensa facta tpe quo quis erat malpagus. Si autem ei fiat offensio ante cessationem solutionis, sed antequam iudex inquirat labitur tempus, & efficitur malpagus. Dixit tunc Bal. in d.l. cum mulier, quod tunc iudex potest inquirere, quia iam erat fisco ius quæsitum, quod negligentia illius tollere non potest, alleg. not. in l. querela. C. de fal. & l. fi. ff. de pact. quod hr̄ in l. 2. §. quod si patris. ff. sol. mat. & sic licet tunc ipse excludatur exceptione personali, ut l. pe. C. acc. non pos. tamen non excluditur iudex ẽm eum, quod intelligo nisi ad potentiā inquirendi requiratur requisitio iniuriam passi ẽm ea quæ supra dixi. Quo casu ēt sufficiet si requisitio esset facta ante cessationem solutionis, & sic eo tempore quo non erat malpagus ut in iuribus per Bal. alleg.

2 Sed tunc secundo circa idē quæro † stante statuto quòd bānitus nō audiaẽ ēt in criminali quousque distulerit soluere cōdēnationē, uel quousque steterit in bāno, & idē dispo nente in nō soluēte collectas, bannitus uel malpagus fuit offensus, accusauit de offensione sibi facta, uel iudex eo reqsito an uellet accusare, rñdente quòd nō, formauit inqsitionē fuit, apposita exceptio, & probata ẽm no. in l. hoc iure. ff. de uerb. obl. per Bart. post qđ bannitus fuit rebannitus, uel ipse aut malpagus soluit, & iudici ꝓductio facta fuit. Quæriẽ an ex eodem processu possit ad ulteriora ꝓcedi. An uero reqraẽ nuus processus. Hæc qō est magni effectus. Pone. n. quòd tꝑe solutionis, uel exeptionis à banno, tꝑe cognitionis sunt decursa, quæ nō erāt tꝑe accusationis, uel inqsitionis, & sic dicatur locum esse l. accusaturus. ff. de adult. & in ea uarie consuli, & iudicari uidi. Meo tñ paruo iudicio huius quæst. uirtus stat in eo an acta facta cum bānito in eius fauorē ualeant, uel non. De quo dicā statim in seq. q. Si n. non ualerent per solutionem, uel exemptionem, à banno superuenientem non ualidarenẽ ut in regula qđ ab initio. de reg. iur. & C. qui da. tu. pos. l. in uniuersis, & ff. de ser expor. l. si minor. cū si præsertim qñ lapsum esset tps cognitionis, quia tūc fictio atractiua operari nō posset l. bonorū. ff. rem ra. habe. Si uero acta ualent uẽ contrarium uerum esse. Qñ. n. tenet iudicium licet agens ius nō habeat agendi. l. cū putarem ff. fa. ercis. Si postea supuenit ius sequi debet cōdēnatoria l. si rē. §. fi. ff. de pig. act. & ẽm hāc secundam partem pluries iudicari uidi ꝑ ibi not. & l. si mandauero tibi. ff. mand. Illa tñ iura prima facie non uñr adaptari ad propositum, quia loquuntur quādo ius superuenit ex causa de præterito, & sic retrotrahitur, qđ hic non uẽ esse, ergo, &c. l. non potest ff. de iud. Aduertendū tñ puto, quòd ēt si acta te-

meant debeat considerari qualiter à banno eximatur Nam aut eximitur quod soluit,& puto uerum esse conclusionem prędictam. superuenit. n. pendente iudicio replicatio contra exceptionem.exceptio excluditur l.his oneribus. §. auctis.ff.de vaca.mu.& quod ple.not.per Bart.in l. 1.ff.de excep.facit.ff.de pecul.l.quęsitum in princ.vbi bonus tex.ad propositū . Si uero fuit exemptus à banno per uiam gratię ut quia fuit rebbannitus,nō puto procedere cōclusionē prędictam Cū.n.opposita exceptione esset opponenti ius quæsitum vt pronunciaretur procedendum non esse , uel absolueretur ab obseruatione iudicii,quod uidetur idem est in effectu per no.in §.fin.inst.de diuer. & temp. pręscr. per illam rebannitionem tolli non intelligitur vt in c quamquis. de rescr.lib.6.& quod no.in l. Gallus.§.& quid si tm̄.de lib.& posth.& in l.fin. C. de sen. pas. Nec hēt locum hęc rō in casu quo eximitur, quia soluit , tum quia illa exceptio cum hac qualitate opponebatur , & sic per illam nō poterat tolli soluēdi facultas quod cōsiderari debebat,ut l.si qs domum.§.1.ff.loc.nū si.quod non erat in absolutione per viam gratiæ.l.apud Iul.in fi. de leg ..tum quia vna exemptio fit per viam iustitię alia per viam gratiæ,& sic prima pingius succurrit quam secunda vt no.in l.antiquæ.C.ad velle.cum si.Facit quod not.per Inn. in c. ueniens de fil. presby. cum simi. & uide dicam infra in vlt tempore parte.1.q.4.& 5.

Pro declaratione pcedentis q. Tertio quaero 3 † bannitus nō debet audiri ex forma statuti egit in iudicio contra suū debitorem,nō fuit sibi opposita exceptio banni,& ideo pro bannito fuit lata snīa.Quæritur an valeat.In hoc art.Iac.de Are.dixit primo videri, quod acta valeant,& sic snīa arg.l.extat.ff.quod met. cau.& quod ibi no.& C.de iuris.om.iud.l. in criminali. debet.n. intelligi tale statutum quo cauetur ius non reddi, vel non debere audiri exceptione.s.opposita,alleg.ff.ad Treb.l. 1.§.sublata. Ipse terminauit contrariū. s. quod ipso iure non ualeant acta pro bannito quia in suis fauorib. hr tanquam mortuus. Item quia oīs iurisdictio , & oīa iudicia sunt de iure ciuili ut not.instit.de obl.in princ.Constat aūt tale ius non competere deportato , ergo nec bannito , quod Bald. in l.scire oportet.§ consequens , de excu. tut. dixit eundē tenuisse arg.illius §.& in l 1 C.de hęr.inst.dixit esse uerū . quia à quo remouetur genus remouetur quælibet eius species l. si causa cognita.C.de transac. sed ei non debet reddi ius in gn̄e,ergo nec sciā quod est in specie.Ioan. aūt And.in add.Spec.in tit.de sent.&his, quę ipsam se,§.iuxta.versi. Item est nulla rōne litigatorum refert Iac.aūt tenuisse,uidelicet, quod aut fuit expressus error , vt si dixerit cōdēno Titium Caio bannito aut non . Primo casu dixit snīam nullam l.1. §. itē cū contra sacras ff.quae sen sine app.re. C. quando prouo.non est ne. l.1.& 2.q.6 §.diffinitiua. Secūdo dixit, quod aut fuit opposita exceptio aut non. si fuit opposita,aut iudex iudicauit ex contēptu iuris qua si illa exceptio nulla esset, & tunc idē arg. ff. de ser.l.1. §. 2. Aut quia exceptionē nō habuit pro probata, uel bannum existimauit nō rite datum.ff.de re iud.l.4.§. condēnatum , uel illū reputauit de banno exemptum , dixit ualere snīam.ff.de re iud.l. cum prolatis , C. de fide instr.l.fin.ff.de compen.l.quod in diē.§.si rōne dixitq. hec sciri posse ex qualitate disceptationis factæ super exceptione. ff. de iureiur. l,fin.Secundo casu quando exceptio non fuit opposita,dixit snīam nullam, quia contra formā statuti,& sic cōtra legē.ff.de leg.l. cōtra legē. & l. non dubium C. eo. Item quia in casu isto defecit persona actoris,ergo iudicium nullum de uerb.sig.c.forū.§.in oī.Patria.n.sunt nō esse uel esse sed inabilem.ff. quod cuius.uni not. l.1.§.fi.ff.ad uelle.l.quamuis §.si cum esset . Allegat ēt quia patria sunt denegari alicui potētiā agendi fauore suæ personæ ut in minore siue tutore,& curatore, &c. & denegari odio suæ personæ ut in bannito , & contrariorū eadē sit disciplina.ff.de leg.3.l. fin. sed in primo casu iudicium est nullum.C.quando le.per l.1. & 2. & si aduer.rem iud.l.cum , & minores uos . Ergo & isto casu,& fortius ut in ista odia. lib. 6. & in hoc resistet ibi Ioan.And.Iac aūt But. in l. adult.C.de adul.uidetur uelle quod quousq; nō opponatur exceptio ualeant acta, & abinde in antea non , & idem sentit Barth.in l. eleganter. §.si qs post.de cōd.ind.per c.pia. de excep. lib. 6.Idem ēt Ioan And.in c.statutum , de rescr. lib.6.in gl. super uers. nec audiantur simpliciter dixit quando alicui denegatur audientia ualere iudicium si nō opponatur exceptio. Et idem dixit Ange. cum allegans.in l. 4. C.pro emptore Mihi ex prædictis non uidetur quod hæc quaestio sit bene sopita. Aliud.n. est hr̄e legitimam personam standi in iudicio , sed non hr̄e ius agendi. quo casu tenet iudicium,ut ff.fam.erciscun.l.cum putarē iuncta l.si pupilli.§.uideamus.ff.de neg. gest. Et aliud est hr̄e ius agendi sed non hr̄e legiti-

legitimam personā standi in iudicio. de hoc. C.qui le.pers.per not. Aliud etiam silr esse debet qñ utrunq; cōcurrit.s. qđ qs non habeat legitimam personam nec ius agendi sumpto argō à cōiunctione q̄ fortius operatur quā in separatis l.qui fundum.§.si tu ex parte. ff. ad l.fal.l qui patri.ff.de acq.hær.cum sim.& etiā à maiori. de elect c. cum in cunctis cum sim. Ad ꝓpositū itaq; rediens dico ꝙ banniti de iure cōi de qbus non agimus sunt illi qui qñ que perdūt iura ciuilia,ut patet ex his quæ tacta fuerunt in procœmio. Banni uero nostri tpis de quibus est qō illi nō perdunt ut dcm̄ fuit supra parte 1.hūius tpis q.5. sed perdunt iura statutorū suæ ciuitatis à qua bāniti sunt. Aut igitur ualerent acta solummodo de iure statutario,vt puta qa ex forma statuti citatus cōtumax hr̄ elapso tpe pro constante litem. & qđ ꝓpea pōt actor suam intentionem probare,& peruenire ad diffinitiuam quod de iure ciuili non est permissum l. properandum. C.de iud.& isto casu indistinctè puto non tenere sententiā. Cum.n.perdidit talis bānitus ius suorum statutorū nō dicitur habuisse ius agēdi eo modo quo egit.Item nec legitimam personam standi in iudicio ꝓp statutum, qa 15 audiri non debet,& sic omnino iudiciū nullū ut in iur.ante dictis. Facit.ff.qui sa.cog.l 2. §.1.& l.quoties cum sim. Facit ēt rō. Iac. de Are.facta per arg.à contrariis hoc modo, qa sicut in eo q fauore sui remouetur à iudicio tenet sententia lata ꝓ eo,& non contra eum ut l.non ideo minus.C.de procura. Ita econtrario qñ qs remouet sui odio tenet snīa lata contra eum, & non pro eo. & potest adduci argm̄ similitudinis per contrarium ut no. gl. C.de pig.l.sicut.& ff.quibus mo.usuf. amit.l. sicut.Si uero snīa pōt sustentari de iure cōi, ut quia reus comparuit,& fuit litem contestatus,& seruata fuerunt alia quæ facerent ualere snīam in quocunque ut l. prolatam. C. de senten.& l.2.de sen.ex peri.reci.Aduertēdum puto ad distinctionem Iac. de qua supra. Ad cuius primum membrum faciunt not. per Inno.in c.præterea.de dila. & per Bar in l.2. ff. si quis in ius uoc. non ie. Addens ꝙ idem esset si per relationē ad acta expressus error diceretur in snīa contineri sm̄ distōnem quæ hr̄ in l.1.C.de erro.cal per Doct. & maxime per Bar.& quod tangit Bal. in l. libertorum. C.de testi. Ad aliud membrum qñ iudex contempsit exceptionem,adde not. per Bal. in d. l.2.ff si quis in ius uoc.non ie.ubi dicit, ꝙ qñ iudex opposita exceptione ad processum ex arrupto ad ulteriora procedit non tenet iudicium. Alleg.de iud.c.exhibita. Tertium membrum,qñ exceptionem nō habuit pro probata,uerum puto nisi pars obtulisse se paratam probare,& iudex non admisisset per ea q̄ hñr extra de app.c.interposita.& c ex parte. Vltimum uero mēbrum quo dixi snīam nullam qñ exceptio non fuit opposita est mihi ualde dubium qñ.s.pōt de iure cōi ualere pro non bannito,vī.n. potius lata cōtra ius litigatoris q̄ legis ut d.l.2.§.1.quæ sen. sine ap.re. Si. n. intelligamus quod requiratur oppositio exceptionis ut satis colligitur ex not.in iuribus supra allega. illa non opposita deberet tenere iudicium l.si accusatoribus. C. qui acc.non pos.cum ibi no.& per Bar. in l.hos accusare. §.1.l. Iul.de acc. Ad hoc quod nc. Innoc. in c. post cessionem. de prob. & hr̄ in c.pia. de excep.lib.6. Micam ergo snīam quæ de iure cōi ualere pōt hoc casu ualidam esse etiā in sui fauorem latam.Nec uerum puto qđ illa verba non audiātur reddat extra ius statutorū eius ꝑsonam inhabilem penitus ad iudicium.Pōt enim ēt ubi ꝓhibeatur defensio in iudicio interesse,negando ut dcm̄ est supra in parte pręcedentis huius tpis q.2.quod non pōt facere minor sine curatore ut in iuribus supradictis.Non ergo est bona comparatio eius cuius ꝑsona est inhabilitata ad iudicium,& eius cui ex forma statuti audientia denegatur, & hanc partem tenuit Alb. ubi supra q.56. ubi post multarum opi.relationes concludit tenère snīam,ubi uide si libet. Hoc ēt sentit Bald. in l.per hanc.C.de temp.ap.in 6.col.uer.Item pone exemplū,ubi dixit ꝙ talis exceptio banni non pōt opponi in causa appellationis qđ est mirandum.Sed aduerte qa illud uerum qñ statutum spālr loqtur in ptāte.Si autē simplr dicit qđ bannitus non audiatur. Credo illud dcm̄ nō procedere per ea quæ dicam in seq. q Facit tñ ēt contra dcm̄ Bald. quod not. per Bart.in l.2. ff.ad Ter.Sed uīdet quod ibi loquitur quādo iudices sunt pares.Dictū Bald. quando unus est superior.s. iudex appellationis quo casu dictum in minore non extenditur ad superiorem sed non transit sine dubio.Posset tamē,& forte nō male dici snīam talem esse nullam eo casu quo iudex sciret illum esse bannitum.& sic scienter faceret contra statutum arg. eorum quæ habentur in l. quasi

quæsitum,& l.furiosi.ff. de re iud. per locum à contrariis. De quo dictum est supra.

Quia in casibus in quibus teneret sñia pos set disputari an in illius executione posset ante non oppositum banni exceptio allegari.

4 Quæritur quarto loco † qñ hæc exceptio. Tu non debes audiri, debeat opponi. In quo aduertendum quòd ubi talis exceptio redderet iudicium retro nullum, sine dubio põt opponi qñcunq; C.de iud.l.licet.Sem.p.n.dr̃ opponi in initio cum acta non teneant per Innoc. in si extra de rescr.c.super litteris. Si vero nõ redderet iudicium retro nullum. Dicendum ẽt est ꝙ semper põt opponi. i. in quacunque parte iudicii. semper.n.infertur nouum grauamen si ille audit̃, ergo licet non tollat acta præterita tollit tñ futura: vt in c.pia. de exce. lib.6.ita tenet Barth. in l. eleganter.§.si quis post.ff.de cond.inde. Idem Iac.But. in l.adul. C.de adul.proprie in bannito. Sic ẽt dicimus in exceptione citationis ad locum non tutũ, vt no.Archid.3.q.9.hortamur,& Vinc.extra de rescr.c.dilectus.el 2.& Compost. eo.tit.c. nõnulli.Pro quo vide qđ hr̃ in Spec.de cita. §.1.versi.quid si reus,& est adeo hoc uerum ꝙ ẽt post conclusionem in causa opponi põt dum.n.actor petit sñiam,petit sibi ius reddi, & sic audiri.l.4.§.hoc aũt iudiciũ.ff. de dam. infe.& qđ not. in l.ad peremptorium ff. de iud. & in l. properandum.§ sinaũt reus C.de iud & sic ad illum actum opponi põt.Nec obstat si dicatur iudex ẽt nemine petente tpe ferendæ sñiæ põt à seipso sñiam ferre, ut hr̃ in l.properandum,quia qñ pars nõ potest petere, ipse ferre non potest vt dictum fuit in hac parte.qõ.1.Nec obst. prędictis quod no. per Cyn.in l.alia.C.de his qui, vt indi. ubi dixit post conclusionem non posse fieri illud, quod posset fieri post sñiam, quia illud verũ nisi iuris siue statuti verba contrarium patiãtur.l.non aliter.de leg.3.cum si.Poterit ẽt opponi dicta exceptio post sñiam, nõ ut sñiam quæ alias ualeret reddat nullam sed ut executionem impediat, vt hr̃ in simili post Docto. in l.1.C.de iur.& fac.igno. & ita determinauit Guil. de Suza.in suis quæstionibus statutorũ sub litera S.Cũ talis exceptio sit anorma la.alleg gl.l.ordo & l.si vt proponis C.de exceptio.rei iud.in quib.probatur qđ in executione sñiæ ius redditur quod à statuto denegatur,& ita refert, & sequitur Ioan. And. in additio Spec.in tit de sen.excom. §. fin. ver. 17. & ẽt ita tenuisse vt Alb. vbi supra q. 56 vbi multa alia dicit vt dixi supra proxima q. Nec prædictis opponi põt ꝙ patiendo litem contestari uideatur renunciasse, vt in l.ita demum.C.de proc. & l. Pomponius. §. rati. ff. eo.quia dato ꝙ verum esse uideretur renunciasse illi exceptioni quæ tunc sibi ad illum actum competebat, & ideo postea cum alius actus fieri petit̃ põt tũc opponi quasi sit alia exceptio tunc orta non aũt quasi sit illa cui renunciasse dr̃ ẽm no.p Iac.But. in d. l. adul. Ad quod facit.l.2. C. de consor. eiusdem lit. cum ibi not.& vide quæ dixi supra prox. q.

5 Quinto quæritur, † Viso an ualeat sñia p bannito, an valeat pactum. Pone. n. ꝙ statuto cauetur ꝙ bannitus non possit ad utilitatem contrahere. Titius locauit Seio domum ad certum tps,deinde fuit bannitus,& demũ vendidit illam domum Caio eo pacto ꝙ emptor pateret̃ Seium habitare domum vsq; ad finem termini Quærit̃ an istud pactum valeat. Hanc.q.format Io.And. in addi. Spec. in tit.de sen.& his q̃ ipsam sequunt̃ § iusta.uer. Item est nulla rõne litigatorũ.suarũ additionum,uers.uiso. & qđ ualeat arguit à dñia nominis,& pacti de pac.l.cõuentione a dispõne statutorũ stricti iuris.l.quidquid astringẽdæ. de uerb obl.ab absurdo qđ esset si puniretur inquilinus qui non deliquit.C.de pœ.l.sancimus,& qđ statutum ponderat utilitatem bãniti de qua hic non agit̃,sed de dam.uitando l.fi.C.de cod. determinat contrariũ distinguẽdo,ꝙ si bona sunt cõfiscata pactum nõ tenet ut superfluum siue superuacuũ.l.fi.ff.de iur. fi.Si nil fuit cõfiscatum dixit nõ tenere pactũ qa bannito proueniret utilitas si non posset inquilinus expelli qui expulsus hr̃et regressum cõtra ipsũ cui bona remanserũt l.si merces.§ 1.ff. loc. Si vero certa quota bonorum fuit publicata,& certa non C. ad l.Iul.de vi.l. 2.tunc idem iuris in parte quo ad partem, ꝙ in toto quo ad totum.de re.uen.l. q̃ de tota & ibi uide.& si plenius uidere cupis, uide in Alb.ubi supra q. 43. Scđm membrũ est mihi dubiũ qñ ex illo pacto q̃reret̃ actio inquilini puta ex forma statuti uel p l.pen. C.ad exhi. tũc.n. esset principalr̃ factũ in utilitatẽ inqli. & sic nõ hr̃et locũ statutũ ut dicam in q. seq.

Ex quo destatutis impedientibus fauorem bannitorum mentio facta est. Quæro sexto.

6 † Statuto cauetur ꝙ nihil possit pponi in cõsilio in fauorem bannitorũ,& si proponatur & fiat,

& fiat, non ualeat, factum est statutū ꝙ bannitus capiens aliū bannitū rebanniaṫ, quæriṫ an ualeat dcm̄ statutum. Quæstio hæc habet duo puncta. Vnū an tale statutū dicaṫ continere fauorē bannitorū, & hoc dixit Iac. But. ꝙ non, q̄a tale statutū est factū in fauorem reip. ut malefactores puniantur. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. & l. 2. C. q̄n lic. sine iud. uin Nec ob. quod redundet ēt in fauorē banniti capientis, quia illud non attenditur. l. q exceptionē, de cōd. indeb. & quod not. in l. ro gasti. ff. si cer. pet. & l. si q̄s nec causam. eo. tit. & ita ibi terminaṫ per Iac. & Bart. q̄d ēt sequiṫ Bal. Faciūt oīa iura quæ alle. supra parte proxima. l. q. Secundus articulus est an regimina habentia arbitrium in negociis ciuitatis potuerint illud statutū facere, & dixit Bar. ꝙ sic. l. nō oēs. §. fi. ff. de re mil. ꝑ illum text. & ibi dixit, ꝙ tale statutū fieri non pōt ꝑ ꝑtātē, & capitaneum ad quos non spectat parcere condemnatus. l. 1. in fi ff. de q. & uide quod dicam infra hac eadem parte. 64. & seq.

7 Septimo quæro† circa dictū statutum. Titius bannitus pluribus bannis, quod fieri potest dixi supra in 1. tempore parte. 1. q. 3. cępit alium bannitum, & curiæ præsentauit, quæritur an rebanniri debeat ab omnibus aut ex diuersis factis, & tunc ab uno tantū argu. ff. ad Tur. l. 1. §. si plura, & l. de pupillo §. si pluribus. ff. de noui oper. nunc Et idem sequitur ibi Bal. & subdit ꝙ electio à quo uelit cācellari erit fisci, q̄a debitor est l. pleruq̄; . in fi. ff. de iure do. remittēs circa id ultimū. de electi. ad no. ꝑ se ī l. q̄cūq; C. de ser. fug. Alb. aūt ubi supra q 98. refert simplr̄ dcm̄ Iac. de Are. q̄d ēt dicit tenuisse. Old. & alleg. ultra ꝑdicta. ff. ad Tur l. in senatus, & de adul. l. uim passam. §. q duos. Puto ꝙ alr̄ sic cōsiderādū uidelicet q̄a dcm̄ statutum fit ob fauorē publicum, & ideo ab illo debet regulari tanq̄ à sua causa. l. ꝙ dcm̄. ff. de pa. & ideo puto si bannitus captus, & ꝑsentatus erat bannitus pluribus bānis ex diuersis factis, ꝙ tūc bannitus eū capiens debeat rebāniri ex pluribus bānis, ex diuersis factis īpositis, ut supra. Si uero captus erat bannitus ex uno, tunc ex qualitate illius cognosceṫ à quo cāpiēs eū debeat rebanniri argumēto. ff. de comp. l. si ambo, cum simili.

8 Octauo quæro† stante statuto prædicto, ꝙ præsentans bannitum rebanniaṫ si est bannitus de pari, uel minori crimine. Titius bannitus pro homicidio facto cū ueneno, & sic pro ueneficio ꝑsentauit captū Caiū bannitū pro simplici homicidio cum armis facto, quæritur an debeat rebanniri, Alb. supra q. 99. in terminis dicit ꝙ non, quia plus est hominē ueneno extinguere quam occidere gladio. C. de male. & ma. l. 1. Ad quod ēt alleg. in lombard. de homicidiis. l. fi. vult allegare de ho. liberorum hom. lib. 1. Sicque cum sit bannitus de maiori crimine rebanniri, non debet. Idē dixit in aliis terminis Iac. But. in d. l. uidelicet si statuto caueṫ ꝙ de homicidio possit cognosci intra tres menses q̄d post intra annos 20. poterit cognosci de ueneficio ut ibi ꝑ eū. Fateor ꝙ est diuersum crimē ut dicit Iac. sed hoc nostro casu nō nocet, q̄a sufficit ꝙ sit par, uel minus licet diuersum. Itē fateor ꝙ īſi maius est delictum ueneficium q̄ simplex homicidiū, sed causaliter pōt esse contrarium, & ideo puto dicendum ꝙ s̄m qualitates talibus criminibus inhęrentes iudicabitur unū aut minus, aut par, aut maius altero ff de pœn. l. aut facta, per totam legē.

9 Nono pone ꝙ factū est† statutū ualidū ꝙ oēs banniti debeāt cācellari de bāno soluendo certā quātitatē taxatā à statuto s̄m banni quātitatē. Quidā erant bāni, & carcerati quærit an tale statutū porrigaṫ ad eos. Hāc q. format Bart. in l. domitianus. ff. ad Tur. ꝑ quā. l. Dyn. dixit ꝙ non, q̄d ēt tetigit Bart. arguendo in l. 2. de cust. reo. ꝑ illū tex. sed in d. l. domitianus. cōcludit, quòd aut dispositio est taliter facta ī totū eximat bannitū à banno ut in ꝑdicto statuto, & tunc cōpręhēdit ēt carceratos ꝑꝑ eius ĝnalitatē, & quia sic est in speciali abolitione quæ delictum extinguit ut l. mulier. ad Tur. & C. de abo. l. 1. & ꝓbatur. eo. tit. l. fi. circa prin. Si uero nō eximit totaliter à banno, sed illud differt ut si est facta reformatio quòd bāniti habeāt securitatē durāte guerra, & tunc porrigitur ad carceratos, sicut diciṫ in ĝnali abolitione, quæ in totū nō tollit crimē cū ab eodē intra certum tp̄s repeti possit ut l. si q̄s repetere, & l aut priuatim. §. fi ff. ad Tur. & ideo carceratus nō relaxaṫ, ut d. l. domitianus. Fortius thema disputauit Franc. Acc. Videlicet statuto caueṫ quòd oēs cōdēnati ꝓ maleficio possint redire soluēdo certā quātit. & cōclusit illud ad tunc carceratos extēdi, alle. ff. de li. leg. l. nō solū. §. liberatio ubi liberatio debitori legata ualet anteq̄ debitū sit exactū, ꝑ quòd patet ꝙ captio, ut detentio ꝑsonæ non impedit legatū liberationis

tionis

tionis durante debito. i. solutione non facta. Adduxit ēt ꝙ liberatio est fauorabilis, & sic ampliāda.l.Arrianus.de act.& obl. Itē qa est beneficiū, & sic large sumendū de cōst. prin. l.beneficiū. Itē qa in dubiis fit interpretatio cōtra fiscū.l.nō puto.ff.de iur.fis. Itē qa carcer non est ad pœnā.de pœnis.c.q̄uis.li.6.Ita refert Ioan.And.in addi.Spec.ī ti.de ob.& sol. sup rub.in pe q.suarū addi.uer.disputauit,& ibi cōtra decisionē Fran. Acc. inducit detenti psumunt soluere,ꝙ nō sic de nō detentis sperat,& ideo ab illis recipit totū, à non detentis modicū. Itē qa illud uerbū redire, positū in themate, ut notare bānitos non detentos. In illis.n. nō sperat reditus.Itē qa de cōdemnationibus maleficiorū loquit quę puniri publice interest,ut in c. famæ. de sen. excōm. & ibi cōcor.Et subdit ꝙ qa pia est solutio supra dicta tenenda sit, & dicit ad contraria uideri posse.ꝙ illa ultima rō est cōis omnibus condemnatis, & sic non restringit gnālitatē. Ad secundam rōnem de uerbo redire,dicit dare reditum ad libertatem eundi cum familiis suis, &c.& ad libertatē mansionis. Nā etiā in nō carceratis se occultantibus in certis locis ciuitatis talis est redditus. Ad primā dicit ex multis apparere posse lōge minus posse contribuere carceratos q̄ fugitiuos. Ex his patet ꝙ illa decisio nō fuit sibi uisa multū tuta.Credo tn̄ illā uerā p ea quæ dicta sunt supra maximè p Bart.& qa æqua est,& fauorabilis. Illud.n.uerbū, redire, sic absolute positū nihil obuiat,quia pōt intelligi ad pristinam cōdonem, & libertatē.Dubium aūt faceret si diceret statutum possint redire ad ciuitatem. Vt enim tunc ad carceratos non extendi, quia ut loqui de his quibus talis qualitas potest in hærere. l. fi. §. cui dulcia de uino leg.& l.hos accusare.§.oībus de acc.& l.nam quod liquide.§ fi.de pen.leg cum si.Ad iura, & rationes in contrarium facientibus uideretur tunc ꝙ uerba statuti illam dispositionem restringūt l.1.§ si is qui nauem.ff.de exerc.cum sim.

10 Circa idem statutū decimo † qrit. an locū habeat in bānitis post statutum, an uerificet tm̄ in illis qui tpe statuti banniti erant. Formatur qō in hac mā diuersimode in l. cum lex.ff de legi.& dixit ibi Bart.ꝙ si statuto caueт quòd qlibet bānitus in pecunia, soluēdo quinq; pro centenario debeat rebanniri. Et arguit qđ postea delinquens, & bānitus habeat illud beneficiū, qa de natu a legis est dare formam futuris.C.de legi.l.leges.determinat cōtrariū p d.l.cū lex.& l.2. C.de abol. gene.Et est rōne detur mā delinquēdi, & sic nō ob.d.l.leges.Odof.uero ibidē format q.statuto cauetur quod si quis cōmiserit homicidiū, si pacē habuerit cū hærede occisi possit exire de banno. Prima de Ianuarii potestas iurat seruare statuta intra quæ est dictū statutū.Intra octo dies aliqs commisit homicidium, & tpe dicti ptātis habet pacem cum hæredibus occisi,& dicit qđ non pōt extrahi de banno, quia ptās iurauit prima die Ianuarii sic quicunq; cōmisit maleficiū,& ideo cum cōcedit de pteritis in futurum negat,ut d.l.cū lex, & d.l.2.de gene.abo.declarat hoc Cy. ꝙ Odof. dixit, ꝙ si sequens ptās illud statutum iuret poterit tunc extrahi de banno, qa uerificantur uerba statuti qđ Odof. non dixit ibi nec in l. 2. de gen. abo.Sed puto Cyn.ex eo tacite collegisse. Dicit tn̄ idem Cyn. ꝙ hoc ultimū non est expeditū, qa statutū nouas uires nō reassumit p nouum iurm per no. p Dy. in l. neq; C.de testa.tut.Sed debet attendi quibus uerbis statutum loquat.An sint uerba de futuro An implicita qbus casibus statutum trahit ad futura.l.cū tale.§.pe.cū sua gl. de cōd. & demon. Si de pterito dicit ēt uideri dicendum,ꝙ futura delicta contineat, qa uerba legis siue statuti pterita respiciūt, & futura. l. 1.de cōd.ex le.ibi no.Bald.in d.l.cū lex.dicit, quòd aut statutū est platū cū determinatione certi tpis, uel certi casus, & ad illud nō extēdit. Si uero est oīno indefinitū trahit ēt ad futura. Sed in l.leges.ubi male refert Cy. dicit ꝙ opi. Cyn.hēt locum in dispositione indifferenti.l.illicitas.in princ.de off. psi. Secus qn̄ ratio præteriti, & futuri discrepant quia tunc interpretamur legem in sensu æquo, & benigno, ut det causam delinquendi.Iudicio aūt meo ipsi non declarāt hūc articulū q nō est parue importantiæ,& ideo aliter dico, qa qnque rōne uel causa aliqua fit una reformatio in statutorum corpore non clausa, & ista fm causam, uel rationem declaratur ut contineat, uel non contineat bannitos in futurū.ab illa.n.dispositio restringit amplia tur, & declaratur.l fi.de hær.instit.l.hæc actio de cal.p Bart.plene ī l. ambitiosa.de decr. ab ord. fa. Si uero nulla est cā ex qua colligi possit intētio statuētiū tūc idē, ꝙ in simplici statuto in quo sic dicēdū,ꝙ aut statutū loquit expresse in futurum, ut quia dicit quicunq; bānictur,

nictur, & tunc non est dubium, quia ad futuros tm̄ ēt si esset lex dura. l. ꝑspexit. ff q. & à qui. Aut in pteritis ut qa dicit statutum, quicunq; bannitus fuit, & tunc solum de preteritis intelligit, ut d. l. cum lex, aut statutum loquit dubie ut qa dicit quicunq; bannitus fuerit ꝙ pōt intelligi in pteritis, & futuris ut l. si iam facta. & l. solemus. de cond. & demon. & in l. 1. de his q̄ ꝓ non scrip. hab. & tunc puto dicē dum, ꝙ aut statutum est talis naturæ ꝙ maleficium reddat penitus impunitum, ut in exemplo Odof. cum dixit de statuto disponēte, ꝙ bannitus habeat pace cancellet, & tunc non trahaт ad futuros bannitos. s. ex maleficio cō misso post statutum, qa talia uerba q̄ pn̄t hr̄e utrunq; sig̃natum restringunt à rōne pdicta ut hr̄ in d. l. 1. & ꝑ Bart. in l. oēs populi. Bannitos aut postea ex maleficio iam commisso bene comprehenderet, qa in illis non est aliqua rō quæ restringere debeat ıřare sig̃natū uerborū statuti. & eadem rōne comprehēdit ēt eos ante bannitos q tn̄ tpe statuti pacem non habuerant sed habuerūt postea ꝫm Bal. in l. cūin secundo, de iniu. test. arg. gl. ibi positæ, Si uero statutum non reddit maleficium penitus impunitum, sed condemnationē mitigat, tunc cessante illa rōne locum habebat ēt in futurum ut d. l. 1. de cond. ex. leg. & l. Arriani. C de hær. & ideo in exemplo. Bar. eius decisio non procedit ut patet ex prædictis.

11 Vndecimo † Stante statuto, ꝙ banniti rebanniant soluēdo. 5. solidos ꝓ libra, fit aliud statutum quo cauet qđ banniti rebanniātur soluendo medietatem bāni, quęrit qd soluere debeat ille qui tpe cōfectionis secūdi statuti erat bannitus in mille. An ꝫm primum solidos 5. ꝓ libra. An uero quingentas libras ꝫm tenorem secundi statuti. Cum hæc qō esset Paduæ determinatum fuit qđ soluere debeat medietatem ꝫm tenorem ultimi statuti, qa illud non dat formam futuris bannitis, sed futuris exemptionibus bannitorū, & sic futuris liberationibus ubi debet seruari lex noua. C. de usur. l. eos. & l. seq. ut refert Cy. in l. leges. C. de leg. Sed Alb. ubi supra q. 54. addit idem referendo latius q̃ Cyn. rōnem qa sicut lex noua loquēs siue dans formam probationib. locū hēt ēt in præteritis obligationibus. C. de testi. l. testium. ita, & hoc statutum locum habeat cum loquit dissolutione pteritæ obligationibus siue pteriti banni. Nec ob. in authen. hæc cō stitutio interpretat, &c. ubi dr̄, & non hēt locum nisi in futuris ingredientibus monasterium ꝑ quē tex. dicit quosdā contrariū tenuisse qa ibi expresse dr̄ ꝙ habeat tm̄ in futuris. & ita dicit intelligi ꝑ Azo in sum. illius ti. hęc cō stitutio, &c. Idem ēt tenet Bal. in d. l. leges. Nec ob. ꝙ ex primo statuto esset in quæsitum illi bannito tpe secundi. & sic non uideat ei auferre debere. l. 2. §. merito, & § si qs à princ. ne qd in loc. publ ꝑꝑ qđ quidam cōtrarium dicebant qa illud ius erat quęsitū ex mero beneficio statuti, & ideo potuit reuocari. l. qđ semel de decre. ab or. fa. Ista rō Bal. non multū urget qa aliud est dicere, an potuerit tolli tale ius. & certum est ꝙ sic nisi transisset in cōtractum ut hr̄ in d. l. qđ semel. & in c. in nostra. de iniu. & dam. da. & aliud est dicere an tollere uoluerit, quo casu succedat q. supra dicta. Dico igit ꝙ aut ante confectionē statuti secūdi qs bannitus uenerat ad soluēdū, & aliqd fecit ꝑꝑ qđ dici posset statutū trāsisse secū in cōtractū ꝫm no. ibi, & in l. 3. § emāc. ff. de col. bo. & tūc à secūdo statuto non cōprehendat sed posset soluere ꝫm tenorē primi, si uero nihil fecerat uera sit decisio ante dicta. In qua aduerte qa qō formatur in bannitis de pterito, & sic in nullo est supflua. Aut cōtradicit his q̄ supra prox. q. dicta sunt.

12 Duodecimo † circa idem statutum quo cauetur bannitos debere eximi de banno certā quātitatem soluendo. Quęritur an bannitus pro falsitate habeat beneficium dicti statuti. Vel pone ꝙ statutum dicebat ꝙ banniti carcerati deberent relaxari certa quantitate soluta. Cōiter dr̄ ꝙ non per l. fallaciter. §. 1. C. de abol. & l. Lucius. ff. ad Tur. & ibi Bar. nisi apparet statuentes aliud sensisse. l. si docueris. C. de fal. Decisio prædicta uera est, potest aūt ex pluribus de uoluntate statuentium apparere, puta si aliis non erant carcerati uel erant tres, quorum duo erant banniti pro falsitate, tunc. n. eum aliter rectus sermo pluralis numeri uerificari non possit, ad illos porrigitur arg. ff. ad Treb. l. fin. Guil. in Spec. de abo. & purg. §. 1. ī uer. itē no. Intelligit illā l. Lucius. ꝙ ibi non erat nomen accusati receptū inter reos. & ideo cum accusatori nō esset necessaria abolitio ad illum nō refert subdens ꝙ ēt ad crimen falsi alias extendit ꝑ d. l. si doc. Sed primū dcm̄ est cōius, & ita tenet. Sed pro hoc sciendum est qđ nō intelligetur bannitus ꝑ falsitate nisi q bānitus fuerit ꝑ falso punito aliquo ex capitub. l. Cor. de fal. ut hr̄ ꝑ Bar. in l. quid

l.quid sit falsum.ff.de fal.& C.eod. tit.l. non exemplum.Adeo,ꝙ ēt bannitus per cōstōnes principium tm̄ positas in tit. de fall. non intelligitur bannitus de falso.& ideo ut illos cōprehenderet,statutum Florētinum disposuit excipiendo à beneficiis nō solum cōdēnatos pro falsitate, sed ēt pro falsamento, ꝙ est interpretatum in punitis ꝓ principiū cōstōnes & ita potest etiam rn̄deri, ad d.l.si docueris.

13 Decimotertio † sciendum est ꝙ Iac. But. disputauit talem q. statuto cauebatur ꝗ ītelligerentur bannitis pro graui crimine,& ꝗ ꝓ leui,& inter bannitos pro graui maleficio ponebat bānitos pro insultu cum armis animo occidendi.Huius statuti tꝑe cōe uendit Titio ius percipiendi à quolibet bannito, uel banniendo ꝓ graui maleficio ꝗ uoluerit cancellari solidos 20.& solidos 10.ā.bannito ꝓ leui maleficio.Facta tali uenditione fcm̄ est nouum statutum declarans ꝗ dicātur bāniti ꝓ graui maleficio,& qui ꝓ leui,& inter bannitos pro leui crimine,siue maleficio ponit bannitos pro insultu cū armis aīo occidēdi.cuius statuti tꝑe uenditione durante ꝗdam fuit bānitus ꝓ insultu cū armis aīo occidendi,& petit se cancellari de bāno soluendo cōdēnatione.Quæritur qd soluere debeat dicto emptori An ſm tp̄s primi.An ſm tp̄s secundi statuti,& sic an.20.an uero 10.& in d.disp. effusiue allegauit ꝓ utraq; parte, quas allegationes hic non inferam,sed ponam sūam decisionis q̄ fuit, ꝙ soluere teneretur ſm primū statutum. Et anteꝗ̄ ueniam ad rōnes suas aduertendum est, ꝙ q.11.non habet cōionem cū ista, ꝗa in illa nullus cōtractus fact s fuit cū aliquo.Itē hæc fuit facta mentio de futuris bannitis non ad impunitatē maleficii, sed potius ad grauamē.Probauit suā decisionem inter alias his rōnib. Prima quia attento tꝑe contractus,dcm̄ maleficium ex forma statuti erat inter grauia numeratū propter qď in d. cōtractu facta relatione ad statutū intellr̄ nominatum. Vbicūq; n in una scriptura subindeterminatū aliqd ꝓlatum refertur ad aliā q̄ cōtinet determinatū,& certum. Illud determinatū,& certum intellr̄ expſſe,& omni certitudine positū in scriptura q̄ se ad illā refert. ff. de re iud.l.ait p̄tor,de uerb.obl.l.ubi autē. §. qď uere.C.de sent.q̄ sine cer. quan. l.2.ff. ad Treb.l.siqs priore.inst q.mo.test.inf.§.sed & siqs. Sed cū scriptura statuti ueteris contineret & numeraret grauia crimina ad ip̄m statutū uēditionis scriptura se referat. hr̄ perinde ac si omnia grauia crimina in ipso contractu uenditionis nominatim numerata fuissent, ut dictis iurib. Secundo ex eo,ꝙ non obst. secundo statuto crimen, de quo tractatum est manet sicut erat graue vere simplr̄.& nāliter. Cum hęc s.esse grauē procedat causa immutabili.Cum iure diuino,& humano delicta distinguuntur ex animo delinquentis, & ſm illū aggrauant.Vn̄ dicitur in iure diuino, ꝙ ꝗ uenerit ad cōcupiscentiam iam mechatus est in corde suo. Item, & ius humanum insultū cum armis animo occidendi punit ut homicidium cōsumatum.C.ad l.Corn.de sica.l.1. Cū ergo ex iure diuino, & humano tale delictū est graue,non potuit à lege municipali su peruenięte in sui ueritate mutari,ut in §.sed nālia,inst.de iu.nat.& ciui.licet ex statuto potuerit pœnæ impositio alterari. Hinc est qď dr̄ pro leui crimine magna pœna, & ꝓ graui parua, quasi mutatio pœnæ non faciat crimen esse leue, uel graue.C.de lib. & eod. lib. l.si manum.& de hær.l. oēs. Licet ergo statutum respectiue ad ius municipale sit immutatum.Tn̄ in ueritate illud maleficium remanet graue,& sic in ipso uenditionis contractu cōtinetur,quia emens,& ueniens intelligunt se retulisse ad uerā, & naturalē grauitatē nō ad fictam,& ciuilem.l.pen. C. de his ꝗ ue.æt. imp & l.si ita quis.§.is cui.& l.cū pater. §.hæred.de leg.2.Tertio,quia fcm̄ non potest à lege tolli.sed ipsa uenditio facta fuit.& ius quęsitum emptori ſm primum statutum, ergo non potuit illud ius à statuto ledi. de cōtrah. empt.l.sæpe.§.fin.de cond.ob cau.l.3.§.fin.& q.mo.usuf.amit.l. sicut.§.fin. & de aqua plu. ar.l.in cōcedēdo.cū sim.Addūt vltimo,ꝙ licet leges nouæ ad p̄terita nō trahunt s. ad regulandum cōtractū ptm̄.& ius qď ultimū in aliquo aduersat.11.dec. Sed rn̄sio patet ꝗa hoc erat ius q̄situm ex cōtractu maxime oneroso ibi ex simplici dispōne statuti. præterea statutū nouum hic nihil dicit de cancellatione ibi secus,& ideo uera est decisio supra dicta qua si statutū ſm factū uideatur sine diminutione iuris tertii.i. ipsius emptoris. ff.de pri.cre.l. Antiocēsium,& l.2 §.mer.& §.si quis à principe,ne qd in loco pub.& ista est melior ratio ꝗ̄ secunda,ꝗ̄ tn̄ not.& uide pro ipsius declaratione, quæ habentur in l. leuia.ff.de accus.

14 Decimoquarto quæro † statuto cauetur, ꝙ falsarii, & robatores stratarū banniti non possint

possint cancellari de banno, posito ẽt ꝙ habeant pacem ab offensis. Postea fc̃m est aliud statutum quo cauetur ꝙ oẽs banniti possint cancellari de banno habita pace ab offensis soluẽdo unũ solidũ pro libra condẽnationis Quærit̃ nunq̃d falsarii, & robatores possint cancellari uirtute secundi statuti, & vr̃ ꝙ sic q̃a primum statutum tollitur per sc̃d̃m inst. qui.mo.test.infir. §. poster. Dyn. determinauit contrariũ, q̃a ẽt noua statuta distinguunt & limitant ꝑ priora arg. de leg. 1. l. talis scriptura. Item q̃a statutum spãlr̃ præcedens derogat gñi de ali.& ci.leg.l. liber. de uerb. obl. l.doli clausula de pœn. l.sanctio legum, & de leg. 3. l. uxorem. § feliciss. & ita scribit in d.l. talis scriptura. & cum ibi sequitur Ray. Pro qua decisione facit.l.non est nouũ, & l.sed, & poster.ff de leg.& ꝙ ibi per Guil. & alios, & in l.sciendum.ff.qui satisd.cog. & de lit. cõt. auth.offeratur. Ad quod facit quod not. per gl.suꝑ uerbo q̃nquenniũ in auth. de nupt.§. si uero incertum. & ita ẽt tenet solũmodo referens Dyn. Alb. ubi supra q. 57. Hanc decis. tenet Bald. q̃n in secundo statuto nihil esset additum, de solutione unius solidi pro libra. Sed ꝑꝑ illam additionem dicit se dubitare, q̃a primum statutum disponit solũmodo respectu pacis habitę, sed s̃m disponit mixtim respectu pacis, & solutionis. Vnde nõ est ista cãcellatio gratuita sicut erat prima. Statutũ ergo s̃m loq̃tur gñalr̃ in uno casu, & antiquũ spãlr̃ in alio. ergo spãle non derogat gñalr̃ ad Syll. si quis in graui.§. hi quoq; de ann. le. l.Titia.§. qui Marco. Quantum ad falsarios retenta determinatione p̃cedentis 12. q. non est dubium s̃m statutum non extendi per d. l.Lucius, nisi aliud appareat. Quantum ad robatores stratarum ueram credo opin. Bald. & ꝑpea dicam non obst. primo statuto dc̃m bãnitum pro robaria habita pace ab offenso soluẽdo solidum unũ pro libra posse cancellari uirtute secũdi statuti. Nõ.n.sꝑ spãle derogat gñali, uel qualificat, siue restringit vt hr̃ plene per Bar. in l.q̃situ.§.pen.ff.de fun. inst. Additio.n.uel detractio inducit rei diuersitatẽ l. ius ciuile, & l.ius aũt.ff.de iust.& iu.& sic seq̃tur rerũ diuersitas, & cessat reg.d.l. doli. cum sim. Facit ẽt ꝙ prima dispõ simplex est odiosa ergo de simplici loquens non uerificat̃ in mixto.l.mariti lenocinium. §. hoc q̃nquenn. & l.uim passam.§. præscrip.de adult, & quod not.per Bar.in l.2.in princ.ff. de verb. oblig.

15 Decimoquinto quæritur, † data est securitas omnibus uenientibus ad nũdinas, siue ad festũ S. Io. Baptistæ duratura ꝑ octo dies. Quærit̃ an banniti libere, & secure uenire possint Dixit Bart.q̃d non in l. 1 .ff.ad l.Iul. ma. ꝑ l. 1. C.de nun. q̃ dicit, ꝙ q̃cunque uadit ad nundinas non debet inq̃etari, & tñ non hẽt locũ in hostib. ciuitatis.l.merc. C de cõmer. & merc. Banniti aũt qui pñt impune offendi sunt hostes, ut l.amiss.§.q̃ deficiũt.ff. de cap. dim.& dc̃m fuit supra ĩ 1.par.huius tꝑis q.4. Habes ergo ꝙ in gñali securitate, nõ cõtinet̃ nisi aliter appareat. Põt.n.securitas ueniendi cõcedi, ut dixi supra ĩ 2.par.huius tꝑis.q.15. & ex hac decis. Bar. patet quod banniti qui non possent de dicta securitate generaliter data uenire, quia illi non essent hostes, & sic cessare d.l.1.C.de nund.cum d.l.mercat.

Ex dictis supra proxima q̃õne insurgit decimasexta q̃õ. † In qua cõsuluit Bar. Statuto cauet̃, ꝙ si q̃s fuerit citatus ad se excusandum ab accusatione, uel inq̃sitione, & cõparuerit illa die, uel sequẽti, nõ possit capi ꝑ aliquo debito. & si captus fuerit debebat relaxari. Cõtingit q̃d Petrus q̃ in certa quantitate erat ꝑ maleficio bãnitus fuit citatus ad se excusandũ à noua accusatione, uel inquisitione q̃ cõparuit, & post excusationẽ eadẽ die fuit captus ꝑ bãno, fuit in q. an de iure capi potuerit, & in d.cõs. arguit primo q̃d sic, q̃a illa securitas debet intelligi p̃terq̃ pro maleficio. C. de his q̃ ad eccl. cõf.l.2.cum gl.sua ĩ auth. de ma.prin.§.neq; aũt. Secũdo, securitas data à lege in domo sua, ut l.plerıq;.ff.de ĩ ius uoc. & de reg.iu l.nemo de domo, nõ ĩtellr̃ ꝑ maleficio, ut ibi. Tertio, q̃a talis securitas non extẽdit̃ ad debita pub. ĩ auth.de mã. prin.§.pub. & sic dc̃m statutũ debeat limitari.l.ut grad.§. sed si lege, de mun.& hon. Quarto, q̃a statutũ debet intelligi s̃m ꝓpriã cõfiscationẽ.l.nõ alr̃.de leg.3.l.1.§.si is q̃ nauem.ff.de exec.sed. debitor.& creditor ꝓprie est q̃n q̃s alienã fidẽ seq̃tur.ff.si cer.pet.l.1.sed ĩ maleficio ex eo nullũ est debitũ q̃d q̃s sit alterius fidẽ secutus ergo &c. Determinauit cõtrarium q̃a post sñiam nõ dr̃ q̃s cõueniri ex maleficio, sed ex q̃si cõtractu.l.3.§.idẽ scribit.ff.de pec.hic est ꝙ dicit lex q̃n agit̃ de crimine ad aliquẽ cõdẽnãdũ debet agi corã p̃side, q̃a dr̃ cã criminalis, sed facta cõdẽnatiõe tũc ageret̃ corã ꝓcuratore Cęsaris, q̃ est iudex ĩter fiscum, & priuatũ, & sic est causa ciuilis non criminalis.

C.ubi

C.ubi cau.fis.l.1.& 2. ꝑ hoc patet rñsum ad primã, & secundã rõnes, quia loquuntur, qñ quis capit ꝑ maleficio inuestigando, & puniendo, & sic qñ maleficiũ est proxima causa capturæ Sed hic ꝓxima causa capturæ est ipse priuatus cõtractus qui snīa celebratur. Vnde sicut snīa lata ꝑ iudicẽ ꝓ priuato non põt exequi capiendo ita nec lata ꝓ fisco. Præterea ciuitas utitur iure priuati, l. simile. ff. ad mun. C. de iu reip. l. 2. libr. 12 sed ad petitionem priuati capi non posset pro sibi debito, ergo nec ad petitionem cõis. Tertio, appellatio debiti refertur ad oẽ debitũ siue sit ex contractu, siue ex delicto l. græce. §. sed si ex delicto ff. de fideiuss. de uerb. signif. l. si cui. sed statutũ dicit simplr ꝙ nõ possit capi pro debito ergo. &c. Et per hoc patet rñsum ad rõnem quartam q̃a ibi loquitur ẽm allusionẽ uocabuli arg. not. in l. 1. ff. de tuto. Adduxit ulr. l. 2. §. legatus. ff. de iu. & de acc. l. hos accusare, circa princ. Nõ obst alia in cõtrariũ alleg. q̃a illa erat securitas uolũtaria. hæc uero necessaria. Credo Bar. cõsuluisse in casu in quo nõ habeat statutũ qđ banniti possint impune offendi, uel si est statutũ in illo nõ cõprehẽdat talis bannitus, alias cũ tunc esset hostis reip. talis securitas eũ non cõprehenderet, ut dictũ est supra ꝑ x. q. Nec potest fieri drĩa inter uoluntariam, & necessariam, tum q̃a itio ad nundinas ẽt qñ que potest esse necessaria ut patet ex seq & tamen gñaliter dixit bannitũ non contineri. item quia per expressam concessionẽ securitatis poterat, & debebat sibi pro uideri ut pluries dcm̃ est ꝑ no. plene per Bart. in l. is q̃ reus. de pub. iud. & ꝑ id qđ dixi supra in parte secunda huius tp̃is. q. 15. Vbi ergo talis bannitus non reputat̃ hostis põt procedere dcm̃ Bar. pro quo allego casũ in l. 1. C. ad l. Iul amb. ex p̃dictis ẽt patet quod ubi aliquo casu de maleficio possit iterũ cognosci ꝑ no. in l. senatus. C. de acc. & in l. 2. C. de spor. & in simi. non hr̃et locum prædicta decisio. Tunc. n. posset detineri pro maleficio puniendo non pro quantitate banni. & cessarent rationes Bar. de quibus supra, & propter ea talis banniti debent esse multum cauti.

17 Quærit̃ xvii. & xviii. † in casu in quo secu-
18 ritas † uidelicet, & securatũ defendet, an cõcessa ꝓ ueniẽdo intelligant̃ cõcessa ꝓ redeundo. gl. facit, ꝙ sic in l. ult. ff. de sep. uio. & ibi Bart. idẽ dicit Non n. intell r̃ secure uenire, qui secure discedere non posset, l. sciẽdum. §. 1. ff. de legi. ad Treb. l. de ætate. Et idem tenet in l. 4. ff. de poen. Cõiter tñ causa tollẽdi dubitationem apponit̃ ẽt standi, & recedendi, imò ẽt apponit̃ tp̃s. Sed circa hoc q̃rit̃ an talis securitas intellr̃ pro una uice tm̃. De hoc dic ut ꝑ Bart. in l. 1. ff. ad l. Iul. maiest. & ibi scripta intelligo qñ securitas non hẽt tp̃s, tunc. n. illud uerum quod intellr̃ pro una uice tm̃. si uero hẽt tp̃s, quo concedens durare uoluit illam non finitur licet bannitus reuertat̃ ad locum extra dñium concedentis, quia ex tp̃is appositione colligitur contraria uoluntas cõcedentis. l. non aliter. de leg. 3. cum si.

Factum est statutum ꝙ banniti pro uitio sodomitico, pro robaria, & homicidio in perpetuũ non possint rebãniri. & ꝙ non possint receptari sub graui pœna. Nullusque eisdem re possit auxiliũ, uel fauorẽ. Bãniti uero pro aliis maleficiis possint rebanniri elapsis duobus annis à die lati bãni si habuerint pacem ab offenso uel eius hęrede, quo casu soluẽdo certã quãtitatẽ eximantur de bãno. Et hoc statuto uarie oriuntur qõnes. Primo ergo & sic

19 ex ordine. 19. q̃ritur. † An bãnito ꝑ uitio sodomitico, pro robaria, uel homicidio q̃ non potest in ꝑpetuum rebanniri, possit dari securitas pro annis cẽtũ, dicto statuto nõ obstãte. Facit ad hanc qõnem quod sic gl. in l. cod. §. instituta. ff. de le. 2. sed illa gl non est uera. Et ideo dr̃, ꝙ talis securitas non potest concedi ne dũ ad annos cẽtũ ꝑ l. fi. C. de sac. san. eccle. sed nec longæuo tp̃e. l. cũ hæres. in prin. ff. de sta. lib. ibi hr̃ in q̃busdam lect. per Bart. & est ueritas q̃a per indirectum esset bannum uiribus euacuare l. 1. §. quæ onerandæ. ff. qua. re. act. nõ da. faciunt not. ꝑ Bart. in l. ambitiosa, circa illam negatiuam de decr. ab ord facien.

20 Vigesimo † loco circa idẽ statutũ ad partẽ prohibitæ receptationis. Quæritur. Titius receptauit Caiũ bannitũ pro homicidio ignorans eũ esse bannitũ an incidat in pœnam receptantis? Dic breuiter ꝙ dcm̃ statutum sic gñaliter loquens intelli ẽm ius cõe. l. 2. C. de noxa. & not. in l. fi. §. in computatione. C. de iu. del. Ius autem cõe non punit ignorantem sed solummodo scientem, uel scire debẽtem, ut habetur in l. 2. §. non enim. ff. de incen. rui. & nau. & in l. metrodorum. ff de pœn. & no. per gl. & Bart. in l. 1 ff. de recep. ubi glo. dicit, ꝙ sciens pręsumitur si conuicinia notorium erat illum esse bannitum, quod est no. & idẽ no. in simili in l. tutor. C. de peri tut. & idem

si eius

si eius bannum publicæ præscriptum erat, ut no. in l. fi. ff. de decr. ab ord. fac & sic latius uide re uelis uide Alb. de Gan. in parte bannitorum qõne quæ incipit, Alia est qõ dixerunt tñ quidam prædicta uera si bannitus erat persona nota licet bannum ignoraretur: Si aũt erat persona incognita receptanti, dicebant, ꝙ tenebatur cum debuerit explorare suam conditionem ut l. seruos. C. de agr. & cen. nisi esset hospitator q explorare non tenetur conditionem hospitum l. 1. in fi. ff. fur. aduer. nau. quod non tenuit Bar. sed dicit indistincte non teneri receptantem ignoranter, adeo ꝙ nisi scientia in accusatione appo natur semper ueniat absoluẽdus. de quo per eum in l. 2. C. in quib. cau. coloni do & c. li. 11. scientes ergo, uel scire debentes illum bannitum si receptant puniuntur, nec est necesse, ꝙ sciant causam banni, uel eius qualitatem. Postquam n. sciunt bannitum inuestigare debent an sit de prohibitis receptari. & ita intelligitur, quod no. per Bar. in l. 1. C. de colo. illi. eo. lib.

21 Vigesimoprimo quæritur, † An consanguineus banniti scienter eum receptans incidat in pœna. n statuti. Bar. in l. 2. de recep. quæ vr̃ dicere, ꝙ non dicit ꝙ aut est talis bannitus qui põt occidi ex forma statuti. Et tunc quia dr̃ hostis ciuitatis, sicut eum perdit ciuitas ita eum perdunt agnati. & cognati. l. postliminium. §. filius ff. de capti. Et quod ipse dixit in l. si adulteriũ cum incestu. §. liberto. ff. de adulte. Si uero non potest impune occidi & sic non est hostis, tunc aut statutum imponit certam, & determinatã pœnam, & illa pœna esset imponenda ꝑꝑ gña litatem statuti. Non ob. d. l. 2. quia loquitur de iure cõi ſm ꝙ est limitata certa pęna. posset tñ iudex si uellet uti arbitrio per legem sibi cõcesso. l. quid ergo. §. pęna grauior. ff. de his qui no. infa. & sic causa cognita posset minuere pęnam. & sic ſm Bar. impositio pœnæ limitare facit ut dictum statutum a iure cõi non restringatur, quod est mirandũ, maxime quãdo sunt tales coniuncti quibus non solum ciuilia noĩa, sed naturalia conueniunt ut in patre, mr̃e, & econuerso, quæ noĩa ꝑꝑ bannum nõ perduntur. Et uide quod dixi supra in 1. par. huius temporis. qõ 20. & ideo credo potius iudicis arbitrio relinquendum ut ẽt cum sit certa pœna locum habeat ex causa. d. l. 2. per no. in l. hodie. de pœn. & in §. pœ grauior. & in l. athletas. §. calũniator eo. ti. licet n. de iure non esset pœna determinata ut l. hodie. tñ a consuetudine determinata dr̃ ut ibi no. & sic utroq; casu statutũ determinetur a d. l. 2. Dixit ex causa quia si sine aliqua iusta causa receptaret locum haberet opinio Bar. l. aut facta. per totam. ff. de pœ nis. & l. respic. § delinquunt eo. ti.

22 Vigesimosecundo quæritur, † Quid in uxore. an incidat in pœnam statuti si receptat uirũ bannitum, Guil. in Spe. de don. inter ui. & ux. §. fi. uers. quid si uir est in banno. dicit ꝙ uxor bãniri, & ẽt excommunicati cõicabit cum eo nõ obstante banno, uel excommunicatione alleg. 11. q. 3. c. quoniam. de sent. exc. c. inter alia. & sic vr̃ concludere ꝙ sine pęna possit eum receptare. facit ff. de adul. l. uim passam. §. muliere. Nec ob. ꝙ uir sit hostis ciuitatis, quia statutum uires matrimonii soluere nõ põt cum sit de iure diuino, ſm Fran. de Are. in d. l. 2. & idem ẽt tenuit Alb. ubi supra q. 7. al. l. 1. C. de rep. & quia uxor debet sequi infortunium uiri. l. si cum dotem. § sin autem. sol mat.

23 Vigesimotertio † pone ꝙ statuto cauetur ꝙ bãniti non possint receptari in castris, uel uillis sub certa pœna. Titius de uilla S. Martini quæ habet domos cõtiguas excepta una domo quæ distat per militare a Burgo uillæ est tñ in agris siue in cõfinibus uillæ prędictę receptauit quẽdam bannitum scienter in dicta domo. Quæritur an incidat in pœnam statuti. Dicit n. Titius se non teneri, quia non receptauit in castro, uel uilla, sed in agro inter quæ est differentia, ut l. 1 ff. ad l. Iul. de ui pub. & cum statutum sit stricti iuris, & pœnale debet restringi. ff. de pœnis. l. interpret. Contrarium tenuit Alb. ubi supra q. 102. per identitatem rationis, & reip. fauorem. Ad quod alleg. l. 1. § 1. C. de fal. mo. & de hær. l. quicunq;. §. quod si fecerit. quod est verum, quia uilla ſm nostrum usum non constituitur ex uallo uel fossa, sed ex ipsis domib. & agris. Et ideo licet non sint dominus coniũctæ nihilominus uillam constituunt Pro quo vide plene per Bar in consil. quod incipit. Quæritur utrum iurisd & in l 1. ff. de dam. inf. & plenius in extrauag. qui sint rebelles. super uerbo Lombardiæ. In quib. declarat quod sit uilla. castrũ, ciuitas, prouincia, & c. Et ad propositũ melius in tractatu de insula. 15. figura quæ incipit. His quo ad finem. & c. ubi sic loquitur. Villa dicitur ſm propriam significationem a uallo. hoc est ciuitas quæ non cingitur muro, sed uallo ſm Hugutionem. Sed in usu nostro uilla appellatur quædam uicinia plurium habitantium siue aliquod municipium siue aliqua municeps, q̃ proprie loquendo appellatur uicinia. & ita

accipit gl.in l.ex hoc iure.ff.de iust. & iure.]Et sic quia ſm cõem uſum debet intelligi ſtatutum de quo dixi patet ꝙ receptator tenetur. An aũt pro eo teneretur uicinia recurrendũ eſt ad no per Bart. in l. 1.§.eodem aũt recto ad Sylla.& in l.ſi tertius,de aqua plu. ar. & in d.l.fin. ubi ponit qualiter uilla debeat menſurari.de quo dixi ſupra eod.t.ꝑe.par.2. q. pen.

24 Vigeſimo quarto † Titius receptauit in loco ꝓhibito Caium bannitum pluribus diebus, Deinde eum ꝓdiit.cœpit.n.eum,& pñtatiue eius curiæ pſentauit,quęrit an debeat puniri ut receptator,an pmiari ut capiens,& pſentãs.Hæc qõ fuit Alb. ubi ſupra q.68. & ꝙ puniaꞇ arguit,qa ſemel delinquit qđ ſufficit ad l.Iul.maieſt.l. fin.de arb.l. ſi duos.§.fin.qbus ex cau.in poſ.eatur l.hæc aũt.1.iñ.quia inſpicitur tps quo eum recepit uariatione non ad miſſa.l.diſpenſatorem in fin. ff. de ſol.Et quia in delictis non eſt locus pœnitentiæ de fur. l.qui ea mẽte.& de ędil.edic.l.qs ſit fugitiuus. §.1.& qa inconſtantia reprobaꞇ, de proc. l. in cauſæ.Et qa maleficium non debet remanere impunitum ad l.Aquil. ita uulneratus. In cõtrarium arguit ꝙ excuſari debet ex quo pænituit obediens fuit,& ꝓdiit arg.de in integ. reſti.l.pen.qa ſatisfactione ſe liberauit a delicto.C.ne tut.uel cu.l. 1.& de crim. ſtel.l. 1. & qa iſr pœnitentia ꝓdeſt in criminibus .C. de apoſta.l. hi qui de hær.l. manich. dixit finalr, ꝙ ut audiuit Bononiæ fuit determinatũ eum puniri debere pœna ſtatuti cõtra qđ fecit receptando ꝑ iura ſupra inducta. ipſe tñ dixit pœnam mitigari debere .arg. auct. de man. prin.§.ſed qa delinquẽtes,& plu.§. illius tit. ꝓ quo.C de his q ſe defe. lib.10. & ff. de iure fiſ.l.deferre.Nec pdictis ob ꝙ ꝑ pñiam tollatur delictum,ut extra de teſti.c. teſtimoniũ. & de pœni.& re.in decr. ꝑ totum. qa illud uerũ iure poli nõ iure fori,& in hoc reſidet. Sed tu dic,ꝙ aut cõſtat,ꝙ initio retinuit eum aĩo receptandi,& poſtea mutato ꝓpoſito deliberauit eum iudici pſentare. Et ueram credo deciſionem pdictam.ſ.ꝙ puniaꞇ ex receptione in delictis.n. cõſumatis non hẽt locum pœnitentia ut in iuri ſupra allegatis. Licet aũt puniaꞇ ex receptatione nihilominus pmiari debebit ex præſentatione.ſunt. n. actus diuerſi. Vnus.n.eſt receptatio de qua puniꞇ, & alius pſentatio de qua pmiaꞇ. Et ſic non ob. ꝙ ex eo.l. actu cõſequaꞇ pœnam,& pmiũ, ut.l.ſiue hæreditaria.ff.de neg.geſt. qa imo ex diuerſis ſicut dicimus in ſi.in .l.1.ff. de his qui.uſ ind.& ꝑ Dyn. in iſta, ꝙ ob grãm lib. 6. & ꝙ not.ꝑ eum,& Ray.in l. decreto.ff.de ſuſp.tu. Si uero hoc non cõſtat tunc non puto cũ puniri,ſed ſolummodo pmiari.pſumiꞇ eũ receptaſſe, & tenuiſſe ut eũ curiæ pſentaret, ar.ff. ad Mac.l.ſed Iul.§.ꝓinde , & qđ ibi ꝑ Doct. & in l.Maced.C.eo. niſi ꝓbeꞇ aliquid ꝑꝑ qđ talis pſumptio excludaꞇ,qa una præſumptio tollit aliam.l. diuus.ff. de integ. reſt. Puta ꝙ tunc præſentauit eum curiæ ꝙ ei aliquis minatus fuerat ꝙ eum accuſaret uel aliqd ſimile arg.not.in l.fulcinis. §. quid ſit latitare . ff. quib.ex cau.in poſ.ea. & quod hr plene per Dy.& Bar.in l.poſt.cõtractum.ff.de donatio.

25 Vigeſimoquinto quæritur. † Quidam in uilla receptauit bannitum ꝑꝑ qđ ex forma ſtatuti tota uniuerſitas uillæ fuit cõdemnata. An agere poſſit cõtra illum receptantẽ. *Alb.* ubi ſupra q.69 dicit,ꝙ ſic,& allegat qđ non reperiꞇ,Tu aũt dic,ꝙ aut uilla fuit cõdemnata ex eo ꝙ non cœpit illum bannitũ, & tunc cõtra illum receptantem agere nõ poſſit. Cõdemnaꞇ.n.ex ſuo facto.i.non facto.ſ. uniuerſitatis.quo caſu cõtra alium non agitur.l. ẽt. §. pen. ſi de pet. hær. & quod not. in l. ſi quis dolo.§.1.in ult.glo.in fi.ff.de re.iu.&ar.ff.mã. l. ſi procuratorem.§. ſi ignorantes. uer. ſi hi qui.aget tñ ad ratam condemnationem ſm not.in l.4.§ actor.ff. eo.tit.ubi per *Bar.* Si uero fuit condemnata ex eo ꝙ ille receptauit, & ſic ex facto receptantis.Et tunc põt agere cõtra illum.ar.ff.de uerb.obl.2.§.fin.& quod ibi ꝑ Iac.de Are.l. nam , & ſeruus in princ.ff. de ne.ge.nau.cau. ſta.l.licet.§.fin. de his q de re.uel effu.l.ſi uero.§. cum aũt, & de euic.l. ſi plus.§.1.& C.de exa. trib. l. miſſi opin l. 10.

26 Vigeſimoſexto † Stante ſtatuto prædicto, ꝙ nullus poſſit dare bannitis auxilium , uel fauorem ſub certa pœna. qro an in cauſa ciuili uel criminali talis bãniti qs poſſit aduocare ꝑ bannito , an non quaſi dicaꞇ ei dare auxiliũ uel fauorẽ.Antiqua q.eſt , ut patet in Alb.ubi ſupra q.33.Bart.in l. qſqs. C. ad l. Iul.maieſt.uꞇ.uelle ꝙ talis aduocatio uel ẽt ꝓcuratio facit eum incidere in pœnam ꝑ illum text & ad participationem quæ fit cum excõicato.Rñdet,ꝙ illa eſt medicinalis.Iſtud bannũ eſt mortale.Sed in l.in fur.§ ope.ff. de fur.notabilius loquitur pmittens.ꝙ qñ ꝓhibetur auxilium ſimplr non habito reſpectu ad actum intelli multũ late pro quolibet adiu

torio siue matuetur pecunia, siue per iter associet l. 1. C. de hic q latro. qđ ēt tenuit Alb. q. 35. siue qd aliud fiat quod ad eius utilitatem pertineat allega. ff. ad l. Iul. ma. l. 4. post pin. hoc pmisso ad ppositū cōcludit q qn que auxiliū pbet sciente superiore p uiā iustitiæ, ut qa petit pnunciari bannum nullum, uel petit cassari allegando aliq iustitiæ causā puta p l. 1. in fine ff. de qō, & pone q succumbit. Et non ur aduocatus pstare auxiliū uel fauorē ēm Inno. in c. solet de sent. excōi. in gl. mag. Qnq, p uiam gratiæ ut imploran do simplicem misericordiam, ut sic pcuro, q aliquis rebanniant. Et hoc est licitum itr, & nō fit cōtra statutū l. si fuerit. ff. de re. dub. l. in metallum. ff. de poe. Fallit in eo q esset dānatus siue bannitus p crim. læsę maiest. pro quo non licet supplicare, ut d. l. qsqs. Qnque pstat auxilium in iudicio superiore ignorante, ut mutuando pœcuniā uel qd aliud ut supra, & tunc punit aduocans uel pcurans, ut d. l. 4. Sed ex his uerbis Bart. non decidit qō supra posita, qn in alia causa fuit aduocatus uel pcurator banniti in aliqua causa separata bannito, & tunc aut illam causam pōt agere, ut qa se defendit non exclusa defensione à statuto, uel q agit bonis non publicatis nō phibita audientia à statuto l. si tibi mandauero, §. is cuius bona. ff. mand. & tunc non hñt locum statutum, qa dat ei auxilium, & fauorem in relicta arg. ff. de iurisd. om. iud. l. 2. & de pc. l. 1. § usus. & l. ad rem mobilē, & l. ad legatum. eo. tit. Si. n. pmittit ei iudiciū ergo cum suis qualitatibus, ut d. § usus in procuratore, & in aduocato in l. 1. § . ait ptor de postu. Et qđ dicam statim q. 28. Si uero nō pmittit ei agitatio talis causæ puto talem pcuratorē uel aduocatū, si sciunt eū bannitū teneri de auxilio p d. l. qsqs Si uero agit causam banni aut obtinuit. & clarū est q non debet puniri ut supra. Aut succubuit, & tūc aut causa erat dubitabilis, & non punit. Aut erat manifeste friuola siue iniusta, & debet puniri. ar. eius qđ dicimus de eo q recurrit aduersus laudū, & succūbit, qa si habebat iustā cām credendi se iuste petere, & excusat a pœna, alias nō ut hæc hñr in l. tres fratres. ff. de pact. & p lo. And. ī ad. Spe ī ti. de ar. §. seqt. uer. qd si cōpromiss.

27 Vigesimo septimo† pone. Inquirit uel ex accusatione pcedit contra Titiū bannitum cui non pōt ex forma pmissi statuti pstari auxilium uel fauor, qdam comparet corā iudice, & allegat illū esse absentem ex aliqua causa. Quærit an incidat in pœnā statuti? Guid. de Suz. in qōnibus statutorū sub litera. S. in statuto dicente qđ nullus possit bannitū defendere tenet q in pœnam incidat, qa talis allegatio est defensio ut in oībus legib. dicentibus absentem defendi. In cōtrarium alleg. Alb. ubi supra q. 33. q dcm statutum uideat loq de auxilio extra iudicali. C. de his qui latro. l. 2. extra de homi. c. sicut dignum. §. fi. & ibi p Inno. de schisma. c. 1. lib. Item qa speciale ur in l. q sqs. ergo in aliis cōtrariū debet seruari. ff. ad mun. l. 1. Sed p decis. Guil. alleg. qa ita occidit qs lingua sicut facto. l. distinc. li qs uiduam. Et qa clamore & ploratu dr qs auxilium pstare. ff. ad Syll l. 2. § potuisse. & §. seq. Finar cōcludit, q in pœnā non incidat. Sed si recte aduertat loquit in aduocato allegantæ causas causæ. de quo dixi supra pxima q. Puto tñ, q dcm eius uerum sit p l. seruum quoque. §. publ. de pc. ubi patet q talis allegans non dr agere causam ppriam siue absentis, sed publicam. Præterea facit in iudicio sciente iudice. ergo, &c. ut dcm est supra prox. q. & facit qđ no. in l. in eo. § nemo. de reg. iu. Et intelligo hoc uerū in themate qđ pposui. in casu aut Guid. de Suz. forte procedit dcm suum, qa statutū phibet defensionē iudicialē qđ patet, qa eius thema dicit, q bānito nō fiat ius, q nulli pmittat, & q possit ipsum defendere. l. fi ff. de iust. & iur. & intellige de allegāte causas absentiæ in facto cōsistētes. Pro quo uide q dixit in 1. tpe 3. par. q. 5.

28 Vigesimo octauo† circa idem statutū quæro, an ille q tulit testimonium p tali bannito, dicat ei statutum pstasse auxilium, & fauorem? Bar. in l. post legatum. § his uero. ff. de his qui. ut indig. dicit, q sic si pstitit testimonium sponte, secus si coactus p illum tex. cū gl Hoc intelligo, ut dixi supra pxime. s. in q. 26. qn causa per bannitum agitata non erat ei pmissa, sed forte admissus fuerat nō opposita exceptione, uel qa nō cōparuit aduersarius. Si aūt ei fuisset pmissa locum habet qđ ib dixi, phibitio. n. gnālr auxilii intellr, nisi in casu licito arg. l. 1 §. deniq;. ff. qd ui aut clam. & C. de adul. l. ita pudor. Si aūt qui cœpit bannitum uolens ducere ad curiam, & deinde eum relaxauit Dicit Ray. in l. 1. §. unusquisq;. de ser fug. q aut relaxauit eū gratis, & non punit ut opem pstans. ut ibi. Aut p pecuniam, & tūc punit arg. l. 2. de receptato. qđ

forte uerum est non existente statuto ꝙ possit impune offendi alias forte non procedit ꝑ ea quæ dixi supra parte prox.q.1. & q.38.

29 Vigesimonono quærit,† An ille qui eximit bannitum captum de manibus familiæ,qui ut dictũ fuit supra parte proxima huius tẽporis q.32. tenetur fisco ad soluendum condemnationem per l. ad commentariensem. & per l. quisquis.ibi alleg. teneatur ẽt ut præstans auxilium uel fauorem. In hac qõne possent multa dici. conclusiue tñ tenendo ꝙ utraque pœna teneatur cum ex diuersis factis oriantur, una quia eximit, alia quia auxilium dedit. item quia una ciuilis, ut.ff. si quis eum qui in ius uo.est ui exi. per totum. alia criminalis. l. fi.de fur.Pro quo uide. ff.de fur. l. nunquã plura.& in l qm̃.C.ad l.Iul de ui. ff de pœ. l. sanctio legum.& ꝙ hr̃ in l.2.§.qui aduersus. ff.de postu.& C.quando ciui.ac præiud crim l 1.

Ex prædicto statuto de quo dictum est in q.19.ubi de pacis beneficio ponit̃, insurgunt multæ qõnes.Et ideo.30.quæro.† An tale beneficium competat bannito pro adulterio. Et dubium facit quia super crimine adulterii non licet transigi nec pacisci. C. de transac. l. transigere, imò ıl̃r non licet transigi à cõtumace s̃m Bar.in disputatione sua quæ incipit Lucanæ ciuitatis,in fin.sed hic fuit contumax ergo,&c. Sed in simili articulo Bar. consuluit cõtrarium dicens ꝙ q̃dam est transactio q̃ fit de re dubia, & lite incerta. & illa fit ad impediẽdum ꝓcessum ne amplius super tali crimine procedat̃ Et istud nõ põt fieri super crimine adulterii,nec ẽt pacto. Quędam est pax, & cõcordia ꝑ quam rancor q̃ est in aĩo iniuriati reiicit̃.nec ꝑ hoc ꝓcessus impedit̃, licet pœna minuatur ex forma statuti. Et ista pax est ꝑmissa in oĩ maleficio ut inst. de iniu. §. fin.& de pact.l.1.& l.si tibi.§. quædã. Et ꝙ de adulterio possit fieri pax est tex. expressus. C. de adult.auc.sed hodie,& in corpore unde sumitur, ubi dr̃ maritum per adulterium iuxta posse reconciliare eam sibi, qđ nil est aliud, nisi pacem facere. Aduertendum est ꝙ ille tex.loquit̃ de remissione q̃ fit uxori non de illa quæ fit adultero q̃ ur̃ ꝓhibita l. secunda. §. lenocinii ff.de adul.paria.n uñr ab initio consentire, & postea adulterium committere. Pariter.n. punit̃ retinens uxorem in adulterio depræhẽsam,& ipsam alii adulterans, ut ibi. & l.mariti lenocinium in princip. Retinendo tñ opin. Bar.dic ꝙ lex transigere, & iura supra allegata loquunt̃ ante sñiam latam cõtra adulteriũ, post aũt sñiam latam in causa adulterii licitum est transigi super pœna. ff.de pac. l. iure gẽtium.§. si paciscar.& §.item si experiar s̃m Bar.in d.l.transigere. & in l.quid ergo §.pœna grauior.de his qui not. infa.Et sic non ob. contraria. Et sic concluditur ꝙ statutũ prædictum locum habet ẽt in bannito ꝓ adulterio.

31 Sed circa idem 31.dubitatur.†a quo pax de adulterio hr̃i debeat ut locum habeat beneficium statuti.Dicit Bar.in prealle.3.cons.175 quod incipit Ptãti terræ rochæ, qđ sufficit hr̃e pacẽ à marito tm̃ ipse.n. est ille cui principaliter infertur iniuria,& qui oĩbus præfertur iniuria uindicanda ff.de adul.l.2.§.fi. & C. de adul.l.q̃uis adulterii cum muliere aũt non cadit pax cum non possit dici ei illata iniuria, quia in uolentem factum est. Præterea ipsa de hac iniuria non põt conqueri accusando, qa socia criminis.C.de li.cau.l.si filiũ 15 q.4. Nemini,ergo ab ea nõ requirit̃ remissio, qa non est iniuriæ persecutio de iure deli. l. ait ptor. Præterea ꝓbões factæ contra adulterum nõ præiudicant mulieri.l.denunciasse.§. fin. ff.de adult.Et sic cum mulier non cõfitetur se adulteram uel non dicit se iniuriam passam, non est ab ea requirenda pax, quia uideretur confiteri se adulteram l.qm̃.ff.de his qui not. inf. Sed in contrarium facit.C.de rapt. uir.l.1.& in auth.de rap.muli. & quod not.Dy.in regula scienti, in primo contrario lib. 6. sed illud uerum in muliere rapta, secus in simplici adulterio. hęc Bar.non intelligas per hoc ultimũm quòd statutum non habeat locum in raptore, sed intellige ꝙ tunc requireretur pax ẽt à rapta, quia ei principaliter iniuria facta est.

32 33 34 Trigesimosecundo † in quo examinabo †33. & 34. qõnes.† Quæro bannitus in statuto prædicto comprehẽsus habuit pacem à filio eius quẽ offendit, postea mortui,minore tñ,& sine iudicis decreto. Quæritur an habeat beneficium statuti. Hęc qõ multas habet partes. Prima est, an ipse minor ẽt pupillus possit de morte patris pacem facere Secũda,si põt an requiratur auctoritas tutoris. Tertia,si non requirit̃.an possit petere restõnem in integrum.Et erit alia qõ circa q̃ dicit Bald. in l.1.C.de in inte.rest.mi.ꝙ sic. Et si habet tutorẽ pupillus cũ eius autho. si non hẽt cũ auctoritate iudicis supplentis tutoris defectũ.Et si adulter hẽt curatorem cum eius auctoritate idẽ dicit in ꝓdigo subdens, ꝙ nõ potest petere restõnem

restõnē in integrum, quia non intellr̄ lædi q̄ pacem facit. Ad primum & secundum alleg. not.l.cred.§.1. ff.man. Sed aduerte q̄a p̄dicta latius examinantur in Spec.& suis additionibus in tit.de hom.uerſ. illud aūt. & ibi refert prius opin. Alb. Gal.in tit. de acc. §. pen. qui post allegationes hinc inde cōcludit quod aut pupillo aliquid datum fuit, & tunc ualet.l. p̄ ſes.C. de tranſact. Si non est datum idem q̄a intereſt minoris ſumptibus, & litibus nō uexari.ff.de min.l.min.& de iniur.l.ſed ſi unius § filio nam & ciuitas pacem ſeruans cōmendatur,ff.de cenſ.l.1.Deinde ſubdit opin. Vb. de Bobio quæ fuit,ut infans nullo modo poſſit.ff.de pact.l.1.ſi autē exceſſit infantiam.dicit requiri tutoris auctoritatem,& iudicis decretum.Videamus ergo per ordinem articulos ſupra tactos. Primus articulus ſit de infante.&in hoc oēs cōcordant ꝙ non,nec ſolus,nec cū tutore l. 1. ff.de pact.& de noua l. 1.cū ſim.Secundus articulus eſt, an tunc ſolus tutor poſſit pacem facere, ut ſic ſufficiat bannito. In hoc fuerunt opin. Sed cōis opin. ſe habet ꝙ aut homicida eſt īcognitus, ut q̄a dubitatur,an ille cui pacem reddit cōmiſerit homicidiū p̄ris,uel non , & non pōt,ut l.p̄ſes C.de tranſac.ideo dixit Io.And.ubi ſupra referens dcm̄ Guid.qđ cautela eſt facere pacem, uel recipere tanq̄ illi,uel ille q̄ dr̄ īculpatus. Si uero eſt certum.& tūc aut intereſt pupilli, puta p̄p periculum ſuæ p̄ſonæ.& tunc poteſt tutor facere,ut l.1.§ ſed nōnullos,de tute. & ratio.diſtr. alias non. l.interdum. §. qui tute. ff.de fur.& iſta fuit opin. Iac.de But. quā ibi ſequitur Bal.Sed aduertendum puto q̄a hæc qō alio non dato debet eſſe ſopita.de iure.n. cōi nulla pōt fieri uindicta.l.3.§.eum,qui. ff. de ui,& ui arm.& l.ut uim.ff. de iuſt. & iure. Snīa de homicidio lata eſt, ergo amplius nō pōt accuſ.l.licet § pen.ff.nau.ca. ſta. & ideo nihil ur̄ remittere,ſed potius iure rei p.uti.& ideo facilr̄ defendi pōt talem pacem ualere. Sed dubium facit qn̄ ex forma ſtatuti eſt per miſſa uindicta.Tunc.n.ur̄ illud ius donari. & ideo tunc tenenda eſt opin.Iac.de But.ꝙ poſſit ſi eſt ei periculoſa inimicitia,alias nō. Sed cōſidera,ꝙ tutor ēt euidentē damnoſam hæreditatem infanti delatā ſolus repudiare non pōt ſine cōſanguineorū īfantis cōſilio,ut no. ff.de auct. tut. l.ſi ad pupillum, & l.is pōt. ff. de ac. hær. & in l.tutor de bon. poſſ. & in l. 1.§.ſi tutor.ff.de ſucceſſ. edic.& in l.eius eſt, nolle.ff.de re.iu.ubi gl.not.loquiť, c.q̄nimò, ſm Azo.in d.l. tutor , requiritur ēt iudicis auctoritas quod ibi ſequitur Bart. & Bald. in l. bonorū. C. qui admit.ad bo. poſſ. Cum ergo hoc caſu ſit expreſſe alienare, & illud facere qđ quantum ad mundanam uitam uerecundum eſt.puto ſolius tutoris non ſufficere pacem,ſed req̄ri cōſilium cōiunctorū ſm l.magis puto.§.ne paſſim de rebus eorum,& iudicis decretū p̄ ſupradicta . Id aūt qđ dicit̄ cautelam eſſe fieri,ut ei q̄ dr̄ inculpatus non prodeſſet ad beneficium ſtatuti,q̄a requirit pacē fieri de cōtentis in bāno in quo cōtinetur,ꝙ fecit,& ſic cōfeſſus intellr̄,& ſi tunc non eſſet ſatisfactum ſtatuto per nota, & maxime per Bart.in l.1.§ 1.ff.de dolo. & l.1. ff. ſi qua.pa. fe.di.& qđ ſcripſit in cōſilio qđ incipit q̄dam Matthæus ſup̄ uerbis illi enuntiatiuis, ut dr̄ &c.q̄ dicit tanq̄ dubitatiua ſummi non tanq̄ affirmatiua. Pro quo ur̄ tex.in l. ſi in uenditione in fi.ff.cōm. præd. Tertius articulus ſit de pupillo cum tutore , & adulto cum curatore.& in hoc cōcordāt oēs,ꝙ ſic, ut ſupra dictum eſt.Sed an tunc req̄ratur iudicis decretum,q̄dam ꝙ ſic , ut in prædicto uerſic. illud aūt. Bald. aūt cōtra ꝙ non requiratur iudicis decretum,quia nihil alienat , & q̄a in executionibus pœnarū non ſubuenitur minori. ff. de min.l.auxilium , & quia non dr̄ damnum pati.de ſep. uiol.l. ſepulchri. ut ipſe ſcribit in l.1.ff.de pac.Sed ut dixi ſupra id poteſt eſſe verum inſpecto iure cōi tm̄ , ſm qđ actio iniuriarum remitteretur,nō.n.dr̄ eſſe in bonis.& p̄pea dici ſolet ꝙ dr̄ hæreditas adiri , ut dicā inf.in q.36.inſpectus uero ſtatutis uindictam permittentibus maior eſt dubō, licet n. tale ius non dicatur in bonis , ut l.cum emancip. ff.de col.bo.& in l.ſed ſi unius.§. ſi ante,de iniur.tn̄ alienatio dr̄ ſicut in repudiatione hæreditatis in qua ante aditionem nullum ius dr̄ in nobis eſſe , ut l.pretia rerum. ff. ad l.Falc. Quia tn̄ in caſu noſtro loquimur de effectu pacis ad cancellationem fiendam non gratuito,ſed aliquo ſoluto,& ſic pur in aliquo punitur, ſatis putarē uerum eſſe iudicis decretum non req̄ri,ut d.l.p̄ſes Cautela tn̄ eſt , ut eius auctoritate fiat,ut oē dubiū remoueatur, ut in d.uerſ.illud autē. Vltimus art.ſit,an poſſit peti reſtitutio in integrū , ut ſic interim pax non dicat̄ firmiter facta. In hoc dicit Iac. de Are.in d.l. 1. C.de integ. reſt.mi. ꝙ nō,q̄a in executionib.p̄enarū &c.ut l.auxiliū,& q̄a nō

est læsus q uoluit fugere inimicitias, de usufr. l. gñali. §. 1. in prin. & idē vt dixi supra tenet ibi Bal. & in d. l. 1. de pac. & sic ꝑ hoc non retardabitur cancellatus maxime cum in talibus nō inspiciat qđ euenire pōt de iure speciali. l. 4. circa prin. ff. de fideicom. lib. & per Bart. plene in l. inter stipulantē. §. sacram. de uerb. obl. ex pdictis itaq; patet qualiter requiratur pax qñ filius mortui passi iniuriam est mino. & patent expedire. 32. 33. & 34 q.

35 Quæro ergo trigesimoquinto † circa idem. Filius occisi maior ut sic cessent aliæ dubitationes fecit simplr pacem de iniuria facta patri cū remasisset patri. An hoc sufficiat ad cācellationē bāni posito ꝙ pax sit spālis de contentis in snīa bāni. In cuius decisio primo uidēdū est an statutū pdictū qđ loquitur de hærede intelligatur de filio, & descendēte. An uero ēt de extraneo. Si. n. primo modo intellr, non uidetur ꝙ sit necessaria hæreditatis aditio ff. de ope. lib. l. ut iureiur. §. si liberi, cū ibi notatis. & ita uoluit Bar. in l. danni. §. Sabini. ff. de dā. infec. ubi dicit tale ius competere iure hæreditario. quod secus est si intellr gñaliter de quocunq; l. 3. § si quis hæred. ff. de sta. lib. & l qui hæredi. ff. de cōditio. & demon. Et qđ debeat intelligi de filiis uidetur probari. qa idē indicatur de remissione iuris, ꝙ de ipso iure l. manumissione ff. de iust. & iur. & quod not. in l. de tutela. C. de in iteg. resti. mi. sed ipsum ius uindicādi nō trāsit in hæredē l. iniuriarum actio. §. 1. de iniur. ergo debet intelligi. i. de filio. l. lex facta. §. fi. ff. ad Treb. & qđ habetur ꝑ Bar. in l. Gallus §. etiā si parente de lib. & posthu. & ita dixit Bar. in l. si filius qui patri. de uulg. & pup. ubi dixit ꝙ sufficiebat pax habita à filio ēt q abstinuerit ꝑ beneficiū suitatis quę operatur cōmodum filii. Et idē tenet ibi Bal. qa nomen hæredis pfertur rōne naturali. Ex quo si uerū esset sequeretur ꝙ nō sufficeret pax habita ab eo q adiuisset filio abstinente, puta qui non esset de descendentibus. Quantū ad me passus est dubitabilis ꝑ naturā materiæ super qua profertur tale nomē, sed ꝓpter materia fauorabilē cōis iterpretatio se habet quod intelligatur de quocunque vlī success. fore l. sciendum de uerb. sig. & ita tenuit Bal. contra Bart in l. 2. C. de lib. & eo. li. & etiam Bart. in l. eadem §. cato. de ve. b. oblig. ut dicam infra in q. 39. Non ob. ꝙ ius uindicandi non sit transitorium, quia imò transitoriū est desini natura lite contesta, ut ibi cum concor. de quo ar. uide in d. §. ēt per Bart. & Bald. per Doct. in l. antiquas. C. de usufr. & in l. annalibus. C. de lega. requiritur ergo ad uerificationem statuti quod sit hæres ideo, &c.

36 † Trigesimosexto uidendum est an ex tali pace dicatur adire hæreditatem. Alb. ubi supra q. 9. tenuit ꝙ sic si aliquid recipit, quia illud datur cōtemplatione mortis arg. ff. ad Treb. l. 1. de lib. & posth. l. in suis. Cōis uero opi. se hēt in cōtrarium l. ꝑ hærede. §. fi. & ibi ꝑ Bart. ff. de acq. hær. & ēt per alios. & in l. quæsitum. ff. de se. viol. facit l. eum qui. C. ar. tute. de his qui ef. uel dele. l. si uero. §. hæc actio. & ita determinauit Odof. vt refert Gui. de Suz. q idē tenuit in suis qō. sub literas S. Quod intellexit idem Odof. in d. §. hæc actio nullo existente statuto. Sed ubi sit dcm̄ statutū tribuēs pacis beneficiū dixit eū intelligi adire hæreditatē, & nil allegat. & idē sequitur Cy. in d. l. eum qui. qđ non credo uerū, nisi in instro pacis dicatū, ꝙ fecit pacē ut ille cōsequeretur beneficiū cancellationis. Tunc. n. intellr adire, quia alias habere nō posset beneficium arg. d. l pro hærede. § Papin. & l. illud. eo. tit. ita debet intelligi dictū Odof. Simplex ergo instrumētū. pacis habitæ ab eo qui potest hæres esse non dat beneficium cancellationis, nisi de aditione tunc facta aliter appareat. Vide tñ quod dicam infra hac eadem parte q. 47. ad fin.

37 Trigesimoseptimo quæritur ꝓcurator Titii offensi cū gñali & libera administratione fecit bānito pace de cōtentis in bāno, quęritur an uirtute dictæ pacis bānitus possit ꝓpter dcm̄ statutū certū qd soluendo cancellari. & vr ꝙ sic, quia tutor pōt. l. pñs. C. de transact. ergo & procurator cum libera. l. procurator. cui libera. ff de proc. In cōtrariū est ueritas, qa aut nō uenit in mandato hoīs eo ꝙ non cōsistit in administratione patrimonii. ut l. nec mulierē. C. de manu. uin. aut si venit requiritur spāle mandatū. ff. de ꝓc. l. mādato. extra de arb. c. per tuas. & de transa. c. contingit. & ff de pac. l. nā, & nocere. & ita not. i Spe. de treug. & pa. uers. hoc quoq; not. & de procurato. §. ratione igitur sui uers. 22. Et ita seruatur.

38 Trigesimooctauo † quæritur an sufficiat, bannito hr̄e pacem uerbis uel factis sine scriptura. Puta quia probat bannitus ꝙ offensus, uel eius hæres hn̄s eius cognitionem bibit secum uel cœpit eum per manum, & similia, & uī, & sic, quia per tales actus alio non dato intelligitur fieri pax, & remissio iniuriæ.

Facit

Facit qđ notaṫ in l.1.ff. de pac. & inst.de iniur.§.fi.eo.tit.l.nō solū hoc aūt ꝓbaṫ, q̄a nō reperiṫ hic casus inter illos in q̄bus req̄ritur scriptura de q̄bus hr̄ per Dyn. in suo tract. ꝑ Gui.in Spec.de instr. edi. §. restat uers. sed si vnus ꝑ gl.in c.1. de cen.lib.6 & ꝓbaṫ ex not. in l.3.§.pen.ff.de adim le.per Bart.in l.1.ff.de pac.Et vr̄ casus in l.in ipsius C.fam. ercis. Et ibi ꝑ Guid.& hoc uerū licet Gui.in Spe.in ti. de hom.uer.illud in duob.uerbis uideaṫ sensisse contrariū per c.pactum, de uerb.sig.qđ non ob.ut ibi no. in glo.Quia tñ facilius possent fieri fraudes cōiter per statuta prouidetur ꝙ de tali pace debeat constare per publicum instrm̄, & tunc dicit Bald. ꝙ producens tale instrm̄ non debet detineri sed statim relaxari.ff.de in ius uoc.l.neque in fin.

39 Trigesimonono † q̄riṫ an sufficiat bannito si hēt pacē ab uno ex pluribus hæredibus occisi siue aliter offensi Qō hæc in diuersis titulis qōnum ad idē tendentium reperiṫ diuersi mode terminata, & licet in uoluminibus habeanṫ, tñ pro contrarietate determinationū opus est ut aliqualiter insistaṫ.Et ideo sciendū,ꝙ ista qō fuit de facto Bononiæ.& ibi Osber. de Cremona determinauit talē pacē ab uno habitā nō sufficere ꝑ tex.l 1.§. denūciari in fi.de lib. agno.Itē q̄a indefinita æquipollet vl̄i de leg.2.l si pluribus. Sed Old. tunc tenuit cōtrariū q̄a statutū supra relatū dicit ab hærede,ergo sufficit ab uno cū hæres sit. Itē q̄a uindicare necē defuncti est q̄d indiuidum ergo cōpetit cuilibet hęredum insol dū.ff.fami.erc.l.hæredes.§.antea,& de seru.rust.l.uia §.fi.Nec obst.lex fi.ff.communia præd. quia ibi ius illud indiuiduum respicit corpus hæreditariū, ideo ibi requiritur consensus oīum, sed in ꝓposito tale ius non respicit quid hæreditarium ergo sufficit uolūtas unius,& ita dixit Cy.in d.§. denūciari fuisse Paduæ determinatum.Bar.aūt in l.eadē. §. cato.de uerb. obl.dicit ꝙ licet in indiuiduis apud quēlibet hæredū sit ius insolidū,tñ est sine effectu nisi ceteri consentiant,de serui.ru.p̄dio. l.itinere, & qđ licet in tutoribus apud quēlibet sit insolidū ius actiones exercendi, non tñ sic in iure ꝑ qđ tutela finiṫ l.clarū.C. de auct. p̄stā. & ideo in proposito cum extingueret ius uindicandi non debet tenere pax ab uno habita nisi ceteri consentiant, quod etiam apparere dicit ex eo qđ statutū dicit ab hærede, & sic de eo qui ex asse.i. in totum hæres est l. si defensor.§. 1. de interr. act. Ac ēt quia hæres ꝑ parte non repræsentat defunctū, nisi pro illa parte.C.de rei uen.l.cū ā matre , ꝑ alia.n. hr̄ ut extraneus ut ibi.& no.de præto. stip.l. 2.§ fi.ff. de quo statuto nō cogitauit. Finalr̄ tñ concludit standum maiori parti hęredum intelligendo maiorē partē pro numero ꝑsonarū,& unciarum,& ubi sint pares standū esse dignioribus,& si in oībus sint æquales stādū esse remittentibus,& sic pacē facientibus de pac.l.& suū §.fi.& l. maiorē , in prin.& C. q̄ bo.ce.pos.l fi.reputans iniquū esse ꝙ unus solus q̄ forte esset unus tristis possit pacē facere.Contra l.si unus.§.si filio. uer. sed interdū ff de iniur. q̄ sn̄iam dixit æq̄tati consonā. Bal.uero in hac q. multū uariauit. Nam in l. cōis libertus.ff.de in ius uoc.sequiṫ opi.Cyn. q̄a cum non agaṫ de pecuniario commodo penes unūquēq; hoc ius faciendæ pacis consistit insolidū,sed non sic vbi agiṫ de pecuniario cōmodo,& ita r̄ndet ad not. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. vbi allegaṫ lex si quis hac lege, §.fi.ff qui,& à qui.ma.li. non fuerit. Sed in l. 1.ff.de pact.dicit ꝙ aut tractamus de pace ad effectum tollendi ꝓcessum inchoatū & tunc si ille q̄ inchoauit remittit satis est l. per fundū.ff.cōia p̄d. Aut ad effectū tollendi sn̄iam latam , & tunc secus est. Et sic tenet directo contrarium, dicens ueram esse opi.Osber.& subdit ꝙ opin. Bar.de maiori parte loquens non pōt esse uera , q̄a illud uerum est q̄ñ aliquid competit pluribus collegialiter. l. uniuersis secus si singlr̄. Tunc. n. contradictio unius qui utiṫ iure suo liberationē excludit fm̄ Innoc.de maio.& obe.c.humilis. Implicat ergo ibi cōtrarietatem ꝙ pax unius sufficiat,& nō maioris partis, sed debet intelligi ꝙ pars unius sufficiat alii non cōtradicentibus. Si uero aliq̄s contradicat nedum habita ab uno, sed nec a maiori parte sufficiat in l. 2.C.de lib.& eo.lib. ubi dicit Oldr. uacillasse ꝙ nō est uerū. cū semꝑ dixerit inspici uerba statuti, an loquaṫ in singulari ān in plurali. post relatam oīum opi.cōcludit ꝙ aut ius indiuisibile accedit rei cōi. & tunc rei cōis habeat nām, & melior est conditio prohibentis & plus ualet prohibitio unius q̄ multorum consensus.ut d.l.fin cōia prædio. & ibi concor.Aut tale ius stat per se.& tunc aut attendit ad percipiendum aliquod com modum. Et tūc omnes debent requiri, sed si discordāt præferṫ maior pars ut l maiorē, & ꝙ not. per

part.in l.hær.§.peto. ff. ad Treb. Aut tale ius tendit ad vindictã,& tunc præfert magis ido neus,& cuius magis interest de sepul. uiol. l. 3.§.si ad plures,& l. sepulchri. Aut tendit ad remissionem vindictæ, & idem quia fauorabilior,est liberatio q̃ vindicta, & quia agit de publica vindicta,q̃ resp.remittit,nec põt prætendere cohæredes aliq̃ læsionem, quia nihil agunt nisi ut afficiant.ff de rei uend.l in fun. item quia illa uerba.Si pacem habuit &c. nõ conferunt aliquid heredib.ꝙ possit extingui, quia verba condõnalia non disponunt,sed facultatem denotant.ff.si quis omiss.cau.test.l. si quis sub condõne. Et sic cessare dixit oĩa contraria quę loquũtur de plurib. ius hñtib. Concludens,ꝙ si statutum loquitur ꝑ uerba singularis numeri sufficiat pax facta ab uno ex hæredibus,qui sit honesta persona,& eam fecerit bona fide.Nam & ius diuinum ad hoc hortatur offensum,ut no.de his qui no.infa.l. furti.§.pactus. Ang.uero eius fr̃ faciens de eo mentionem in d.§.Cato.dicit de rigore iuris opin.ꝓdictam,& ẽt Bart.non posse procedere sed ueram esse opin.Ober.per iura per eũ allegata, q̃a in iuribus singulorũ non habet locum lex quod maior, nisi in casibus l.maiorem,& l.cõsil.de cura.fu. De humanitate aũt dicit veram esse opin.Barth. ut stetur maiori parti ſm eius distõnem dum tamẽ in maiori parte non computetur fœmina, quia ad eam ius uindicandi non pertinet, ut not. per gl.in usi.feu.in tit.qui feu.da.pos uer.hoc aũt no. Dicit ẽt ꝙ si in numero minoris esset unus cõsors occisi,& alii essent extranei uox illius cõsortis esset oĩbus aliis præferenda,ff.de acc. l.si cui.§ 1.& l. si plures. Vide ergo in hac q. quę, & quanta sit diuersitas opin. Sed saluo iudicio cuiuslibet melius, & subtilius intuentis mihi vr̃ aliter esse dicendum. Nã q̃nq; ius uindicãdi incipit à persona offensi q̃nq; incipit à persona hæredis.Primo casu ut si statutũ dicit ꝙ nullus possit rebãniri, nisi habuerit pacem ab offenso, uel eius hæred. Et isto casu ius fiendæ pacis quo ad statuti bñficiũ incipiat,& ortũ habeat in persona offensi,& ex eius ꝑsona transeat in hæredem puto uerum esse de iure non sufficere pacẽ habitam ab uno,quinimò nec à maiore parte,cum ab hærede requiratur ꝑꝑ respectum defuncti. Et sit ꝑꝑ repñtationẽ dicta uerba non uerificanẽ,nisi in his q̃ totũ eum repñtant l.cum à mr̃e,suꝑius allegata.Pro parte n.pro quanõ est hæres censetur extraneus. Et sic hoc casu sit uera opin. Osber. per iura per eum alleg. & per d.l.si quis hac lege.§. fin. in quib. iuribus ius apud quemlibet est indiuiduum,ut l. Carm.pia.de iur.pat. Et tñ oẽs requiruntur. Secundo casu puta cum statutum dicit occidens decapitetur, nisi habuerit pacem ab herede occisi. Et sic solum fundatur ius in persona hæredis non respectiuarum ad ius defuncti.Et ista fuit qõ propria Osber.Oldr. & Cyn.Et hoc casu puto cõsiderandum duplex uindictæ genus. Vnum ius uindicandi ex forma statuti quod datur hæredibus mortui ꝓpria auctoritate.Aliud ius accusandi, ut per iudicem puniatur,uel banniatur,& bãnitum offendendi quod datur cuilibet ex forma statuti.Quo ad primum ius q̃d datur solummõ ex ipso facto homicidii ẽt nullo secuto ꝓcessu & q̃a unicuiq; cõpetit insolidũ,licet unus pacem faciat, non ꝓpea preiudicat aliis q̃n possint uindicare, & offendere, nec ẽt si maior pars pacem faceret.Ille.n.q̃ pacem non fecit tale ius uindicandi auctoritate propria non perdit,ut d.l.fin.cõ ia præd.& l.clarũ. de auct.pre.cum sim. Et est uerũ ꝙ in iure cõpetenti pluribus,ut singulis dispõ.l. q̃d maior. ad mun.locum non habet,nisi in casibus specialibus.de q̃bus iste non est.Quo uero ad ſm ius uindicandi per uiam iudicii, & sic accusandi,& faciendi puniri per iudicem,& ẽt bãnitum ꝓpria auctoritate offendendi uirtute statuti ꝓmittẽtis à quocunq; offendi,q̃d ius est publicũ,& in quocũq; residet vt in ꝑsona qualibet,ut ff.de pub.iud. ꝑ totũ. Puto uerũ esse dcm̃ Old.s. ꝙ statutũ q̃d loquitur in singulari locũ habeat si unus hæredum pacẽ facit.Cũ.n.statutũ sic loquit̃ in sin. sufficit pax habita ab uno.l.nõ alr̃.de leg. 3.l.1.si is quis nauẽ,de exerc.cũ sim.Nec obst. ꝙ ꝑiudicetur aliis,quia sic in iure publico,siue plurib. siue oĩbus cõpetẽti cõtingit,ut l.plures.ff.de acc. & nau.caup.stab.l.licet.§ pen.Si. n. unus accusat,& nulla interueniẽte collusione accusatus absoluitur, cæteris ius accusandi sublatũ est.Itẽ si agitur cã nullitatis, uel cancellationis,uel exẽptionis à bãno sufficit, ꝙ citetur resp,siue ipsam repñtantes, nõ aũt est necesse ꝙ singuli di uniuersitate citenẽ, ut hr̃ plene ꝑ Bar.in extr.ad repr. suꝑ uerbo citata,& si ad petitionẽ unius cãcellationis tale ius offendendi oĩbus perit. Et hoc casu uerificanẽ verba Bal.in d.l.1.C.de pac.Nec obst.l. clarũ de

de auth. præst. & l. si cõia præd. cum sim. quia loquuntur in iure priuato cõpetenti cuilibet iure pub. & sic in eo potuit statuens dispone re quicqd uoluit, de iniu. & dam. da. c. in nra & ff. de pri. cre. l. Antiocensium cum sim. cum plene no. per Bart. in l. toties. ff. de poll. Hoc tñ casu verũ est, ꝙ sicut ubi accusans ꝑsume retur collusisse non habeat locum absolutio vt hr̃ in tit. de pręuar. per totũ. Ita & tũc nõ habeat locum tale beneficium statuti qñ ꝑsona unius Hæredis q̃ pacẽ fecit est uilis, uel prauæ cõdõnis, ut sic statutũ à iuris regulis ordinetur ar. l. sed unius. §. filio, de iniur. Nec obst. si dicatur rõ prędicta locum habet ẽt in primo membro, & tñ dicis diuersam esse cen suram, quia ut dixi à diuersitate uerborum diuersa cognoscitur intẽtio l. Labeo. de sup. le. In illa aũt qõne, & sic in primo membro uerba statuti fundata sunt in iure cõpetenti offenso, & de eius ꝑsona in ꝑsonas hæredũ hic in iure ipsorũ hæredum nõ respectiuato ad defuncti personam, & sic diuersa colligit censura. l. si idem. C. de cod. Nec ẽt obst. quod ꝑ hoc dicantur alii perdere ius uindicandi ꝓ pria auctoritate, qa non est verum, ut dcm̃ inf. in 3. tꝑe parte 1. q. 10. dum tractabo, an contra rebannitum possit fieri uindicta permissa ex forma statuti contra offendentem.

40 Quadragesimo† circa eandem pacis materiam pone statuto simplr̃ caueri, ꝙ bannitus rebanniatur si habuerit pacẽ, an sufficiat sibi pax habita ab occiso. Pone. n. ꝙ erat capitulis pœna pro uulnere facto aĩo occidendi, ut sic ante mortem potuerit in banno poni ẽm no. per Bar. in d. l. dãni. §. Sabini, de dã. inf. & in Spec. de acc. §. uiso, uers. sed pone. & ẽt in tit. de inq. uers. pone, ꝙ habuit pacem anteq̃ esset bãnitus. In hac q. 1. uidendum est, an occisus possit liberare occisorem in quo Bar. in d. §. Sabini. dixit primo ur̃ ꝙ non, quia homicidium non põt remitti. l. diuus. ff. ad Syll. & ibi no. & ideo dicit ꝙ debet poni statutum in his terminis ꝙ qui occidit occidatur, sed si habuerit pacẽ minus puniatur. Et arguit ꝙ ur̃ facta pax de occiso, ut in §. Sabini, cũ oĩb. iurib. ibi alleg. In cõtrariũ arguit de l. ita uul. & l. qui occ. ff. ad l. Aql & subdit, ꝙ ẽm Guid. de Suz. tutius est fieri pacẽ de uulnere, & de oĩ eo qđ ex uulnere seq põt, & alleg. Gui. in d. uers sed pone ubi latius ꝑ Io. And. & dein de relato d. Iac. de Are. cõcludit ꝙ aut est certum de mente cõtrahẽtiũ, & stare debemus certo l. 1. §. si conuenerit ff. depos. aut nõ cõstat, & tũc ille remisit actionẽ iniuriarũ, & nõ ur̃ remissa actio de homicidio l. si duo proni §. Iulian. de iureiur. aut remisit iniuriam, tũc aut uulnus erat mortale, & oĩa vñr remissa, ut in d. §. Sabini, cum sim. Aut non erat prima facie mortale, & mors non ur̃ remissa, ut l. si uulnerat p. ff. ad l. Aquil. quia de ea nõ ur̃ cogitatum, ut l. qui cum tutorib. ff. de trans. & intelligo hoc ꝙ uere erat mortale. Si autẽ ex alia causa mors fuisset secuta non minus ualeret pax, ut d. l. qui occidit. ex quibus patet ꝙ cõcludit ꝙ quis possit reddere pacẽ de morte suiipsius, & prosit homicidæ, nõ obst. l. diuus, ad Syll. quia illud uerũ de iure cõi, de quo dic ut ibi, & per Bar. in l. si maritus. §. si negauerit ff. de adult. Ad propositum ergo di ctante statuto simplr̃, ut proposui de bannito dico, ꝙ si erat bãnitus tꝑe quo pacẽ habuit. & pax fuit talr̃ composita, ꝙ comprehendit ẽt de morte, & debebit cancellari si statutum requirit ꝙ aliquid soluatur sine dubio, quia non ꝑpea est immunis, sed mitius tenet̃ Idẽ si simplr̃ dicit statutum cãcellandum esse ex beneficio pacis, quia lex diuus cum gl. habet locum ante latam sñiam non post ut dr̃ per Doct. in l. transigere C. de transac. & dixit supra hac ead. par q. 30. Sed õ non cõphenderet mortẽ non hr̃et beneficium. Si uero non erat tunc bannitus nõ ur̃ ei prodesse beneficium pacis, quia bannitus non habuit pacem, & sic non uerificantur uerba statuti l. in del. §. si extr. ff. de noxal, & l. Titius. ff. de mil. te. & quod ibi per Doct. Nec ei ur̃ sufficere additio hær. per quam vñr ratificari oĩa gesta per defunctum, ut dicam in seq. q. qa illa trahitur retro cum illis qualitatibus cũ quibus facta fuit, & sic tali qui bannitus nõ erat 1t in regula rati. lib. 6 cum sim. & in l. eius q ff. si cer. pet. Nisi ergo illam habuerit ab hęrede non ur̃, ꝙ posse cancellari. Sed aduerte, ꝙ istud ultimum posset esse uerum si statutũ diceret si fiat pax bãnito &c. Tunc enim requiritur, ꝙ sit bãnitus tꝑe quo fit pax. Sed in ꝓposito dcm̃ fuit statuto caueri eum dr̃e cancellari si pacẽ habuit, & sic signari ẽt tps ptm̃ ut l. si iã facta, & l. sol. ff. de cõd. & dem. & qđ no. ꝑ Bar. ĩ l. oẽs po p. ff. de iust. & iur. dum tractat de signatu uerbi qđ põt esse ptm̃, & futurũ. Nec obs. ꝙ leges siue statuta nõ trahantur ad ptm̃ qa uerum est q̃tum ad ptõs bãnitos &c. qđ declara ut dixi supra hac ead. par.

quæst.10.ubi pro hoc ultimo omnino uide.

41 Sed pone 12.† statuto caueri quod bānitus qui habuerit pacem ab hærede occisi debeat cācellari,&c. Et sic sufficiat, siue habuerit ante bannum, siue post. Titius qui uulnerauit ad mortē Caiū, habuit pacem ab eo uulnerato ēt de morte. Aut tacite ut dictū est supra ꝓx. q. aut expresse. an sibi sufficiat hęc pax. Bart. in pall § Sabini, arguit primo, ꝙ sic, quia qui habeat a defuncto, habet ab hærede. ff. de ꝓb. l. pactū. & uī expressum. ff. de exc. tut. l. athletę. §. dat remissionē, credit contrarium cum hoc fauore hęredis sit inductū. & sic non pōt testator remittere. C. ut in poss. l. pe. & quod ibi not. & qa ex hoc quis inuitaret ad delinquendū cum uulneratus expectās de ꝓximo mortē faciliter pacē faceret adduxit ad sui decisionē. ꝙ hmōi iniuriæ ꝓsecutio non cōpetit iure hæreditario ar. ff. de sep. uio. l. q̄situ. & l. pro hærede. §. fin. de acq. hær. Sed Bar. in l. 2. C. de lib. & eo. lib. allegans pro hac parte, ꝙ statutum loqtur de hærede nō testatore. & sic in eo locū nō habet sol. matri. l. si uero. §. de uiro. determinat cōtrariū qa statutum qđ loqmur de hærede cōsiderat ꝑsonā defuncti ꝑut repræsentatur ab hærede secūdum met Bar. in l. eadē. §. cato. de uerb. obl. sed fortior uirtus est. in repræsentato q̄ in repræsentāte arg. C. de iure. del l. cū aliqs. item quia hæres tenetur hr̄e ratum factū defuncti C. fam. ercisc. l. in ipsius, & l. si ergo. §. 1. de iure do. Et ideo hoc casu uolūtas hæredis nō debet requiri. ff. de ser. expor. l. 3. Patet etiā hoc ſm eum nāli rōne quia quidqd est causa causę est causa causati. ff. man. l. hæredē. sed defunctus est causa causæ. i. hæredis. ff. de leg. 2. l. codicillis. § pen. ergo est causa causati. i. pacis, & sic pax ab eo dependet. Et si pōt per alium ergo ꝑ se ipsum, & multo fortius arg. ff. de min. l. quod si minor. §. Scæuola. Nec ob. l. 1. C. de usufr. & l. scire ut in poss. le. alle. ꝑ Bar. in contrarium qa illa cautio pstatur hæredi ut dn̄o, & sic recipit eam tanq̄ quilibet ꝓprietariu nō tanq̄ hæres. hic uero tanq̄ hæres, & defunctum repręsentans facit. Credo hanc opin. Bald. uerā & fauorabilē. Non ob ꝙ statutū loquitur de hærede, qa cum de homicidio loquatur habuit respectū ad id qđ frequentius accidit. s. ꝙ plurimū interficiūtur incōtinenti, & sic pacem reddere non pn̄t. Si ergo aliter contingi idem est per ideatitatem rōnis. ff. de leg. nam ad ea. & qđ no. in l. tale pactum. §. fi. de pact

Aduertendum tn̄ est, ꝙ bannitus debet ostendere aditionē hæreditatis, alias nō diceretur habita ab hærede. l. 3. §. si quis hær. ff. de statu li. & l. q hær. d. cond. & demon. Et ideo si quis decederet sine hærede ſm not. in l. fi. ff. de instit. & l. sine hærede. in prin. de admin. tut. & l. post q̄. ut leg. no. ca. Puta qa facta diligenti inuestigatione, & excussione ſm formā l. pen. C. ad Treb. nō reperiretur qui hæres esse uellet. forte sibi pax habita a defuncto non ꝓdesset. Faciunt no. ꝑ Bart. & Bald. in l. 1. C. de act. & obl. qđ & si subtile sit, tn̄ non sapit æqtatem, & forte ēt non est uerū, quia si dicimus sufficere pacem habitam a defuncto de eius hęredis ꝑsona non est curandum, quin imò si aditur hæreditas q̄tio remaneret clara. cū adeundo oīe gesta defunctū ratificare dicat̄, ut dictum est supra ꝓx. q. & probat̄. C. de lib. ca in l. si ab eo. nisi in his quę in fraudē ipsius hæredis gesta essent ſm not. in l. 2. C. de his q̄ in frau. pa. Concludatur itaque pro parte fauorabili quod ēt tūc sufficiat pax habita a defuncto licet tutius sit aditionē hr̄ditatis oñdere. Vide tn̄ quę dicam infra q 49.

42 Quęro † circa idem 42. Dictum statutum reqrit, ꝙ de pace habita a b hærede constet ꝑ publicum instr̄m. de pace constat per instr̄m taliter qđ aditio non induciturſm ea quæ dixi supra q. 36. sed de illa probatur per testes. Queritur an beneficiū pacis prosit bānito ut possit cancellari. Iac. But. disputauit q. in fisi de qua Doct. ponūt in l. certi cōdictio §. qm̄. ff. si cer. pet. & conclusit, ꝙ licet per testes nō possit probari ex forma statuti debitū ultra cētū solidorū. Si probat̄ ꝑ instr̄m promissio indēnitatis, uel interesse ꝑ testes poterit probari de quātitate damni, uel interesse, qa statutum loquitur de pace nō de aditione. Secūdo, quia uerū est ꝙ nō est facta probatio ꝑ testes, sed ꝑ testes, & instr̄m. & sic confectū est unum mixtum. ergo statutum in eo locū sibi nō uendicat. per not. in l. 2. de uerb. obl. Sed ista ratio ad propositū nō adaptatur, quia illud statutū est prohibitiuum. s. qn̄ non possit probari ꝑ testes. Istud affirmatiuū, ꝙ debeat constare ꝑ publicum instr̄m. Et cum istud sit fauorabile debet habere locū in mixtis, ut no. per Bart. in d. l. 2. Sed attende, ꝙ imò effectiue istud statutum est prohibitiuum. i. ꝙ pax nō possit probari ꝑ testes, sicut dicimus in negatiua. l. si in prin. de doli excep. & in l. inter stipulantem. in princip. de uerb. obl. Et ideo argu-

argũ prędictum facit ad propositum.s.quod dictum statutum nõ habeat locũ in hoc mixto. Et sic possit aditio probari per testes. Pro hac decisione allegatur tex. d. § qñ cum gl. sua. nam tex.ibi dicit, ꝙ ille contractus mutui fit re, & uerbis,& gl.exponit.i. uerbis interueniente re.sic in proposito ista probatio pacis fit per instrm. interuenientibus testibus quod hoc facit. ꝙ ubi alteratur natura ꝓbationis super aliquo, ut quia dr quod infamis admittatur ad probandũ simoniam, uel adulteriũ. Illa alteratio non extendit ad circũstantias,de simo c. ꝑ tuas, & ꝑ Bart.in l. in qõnibus.ff.ad l.Iul.maiest.& ꝑ Bald.in auth. si dicat.C.de testi ita in ꝓposito cum ista forma ꝓbõnis detur super pace non trahitur ad circũstantias.Et sic additio poterit ꝓbari per instrm. quod esse uerũ ostenditur,hæres non põt esse nisi post mortem,de reg.iur.l.hæreditas.de vulg.& pup l.2. §. 1. De morte aũt istr non fit instrm maxime in occiso ꝭm no. per Bar.in l.in senatum.ff. ad Turp. & C.de ꝓb. l.fin.& C.ad l.Aquil l.contra negantem.Si.n. intelligitur,ꝙ mors non posset ꝓbari per testes,statutum quasi de nihilo seruiret qñ daret beneficium pacis habitæ ab hærede.Intelligitur ergo, quòd ipsa pax ꝓbetur ꝑ instrm. Circunstantiæ uero poterunt probari per testes. ad quod ẽt facit quod hr in iuribus supra proxime allegatis In quibus dr per cõtrarium,quod licet maleficium nõ probetur per instrm, tñ circunstantiæ maleficii bene probantur per instrm,ut puta adulterium probatur per testes.Matrimonium põt probari per instrm, & sic de si.ut ibi, & per Bal.in l.optimam.C.de contrahen. & cõmit.stip.Et intelligo prædicta ꝓcedere statuto dictante, ut supra.Si uero statutum diceret, ꝙ in causa cancellationis non admittatur ꝓbatio per testes secus esset, ꝗa tunc hret locum in quolibet articulo causæ arg.ff.de transac.l.cum hi, ꝭm Bar.in fi.in l.solet.de ali.& cib.leg.& Bald. in l.2.de iureiur. Puto tñ, ꝙ ẽt tunc poterit probare mors, & filiatio. alias redderetur statuti dispositio inutilis. Cum. n. statutum det beneficiũ pacis habitæ ab hærede,& dicat, & in causa cãcellationis nõ admittatur ꝓbatio per testes debet intelligi suꝑ his quæ pñt probari ꝑ instrũ ut super pace, super aditione,suꝑ matrimonio. Sed in his quæ istr non pñt probari nisi per testes,ut de morte,& filiatione, uel parentela statutum non intelligitur. Lita autem. in princ.cum si.ff.de admin.tut.& ne iuris dispositio reddať inutilis. l.talis scriptura.in fi.& l.si qñ de leg. 1.& l.Titia.§.idem, responso primo,de uerb.obl.

43 Quadragesimotertio ꝑpone statutum dans bãnito beneficium pacis restringit se ad certũ tempus,puta ꝗa dicit dum tñ pax facta sit intra sex mẽses à die lati banni. Ex hoc statuto possent oriri multæ qõnes, & subtilis inuestigator à seipso poterit reperire.Quarũ ad præsens duas tm̃ gratia breuitatis attingam. Prima erit an pax possit fieri absenti.& sic an sufficiat pacẽ fuisse factã absente bannito intra terminum statuti,quam qõ format. Bal.in l. 2.C.de lib.& eo.lib.& ibi primo allegat,quòd non ꝑ l.si cũ Corn.de solu. In contrariũ allegat quod sic. quia liberatio põt fieri absenti, ut no.ff. de lib.le.l.non solũ.§.si liberationis uerba.Cõcludit, ꝙ pax ꝑfunctoria qualis sit in foro pnali põt fieri inter absentes, ut no. inst.de iureiur.§ fi. pax uero solennis nõ põt fieri,nisi interueniente pñtia,uel organo iuxta no. C. de sacrosan.eccl.l.illud, & de actio. & ob.l.cõsensu.Et demũ arguit cõtrariũ.de l. Labeo.ff.de iureiur.& nõ soluit, sed Bart. in d.§. sed liberationis. rñdet quod ibi interuenit nũcius uel epistola.In hac q.cõsiderandũ puto qđ interdũ pax est necessaria hinc inde,quia ex omni parte sunt factæ iniuriæ, & tũc talis pax est de nã pacti,ut l. 1.ff.de pac.& sicut pactum non põt fieri inter absentes. ut ibi.ita nec pax.Si uero pax reꝗritur solum,ab una parte, quia ex altera parte tm̃ fuit illata iniuria, tunc nõ reꝗritur ꝓmissio, seu cõcordia, sed solũmodo reꝗritur simplex remissio facta à passo ei ꝗ intulit ꝭm Guil. in Spec.de treug.& pa.uers.Itẽ si ex altera. Et ideo cum ex forma statuti requiratur pax secũdo modo idest remissio iniuriæ,ab offenso,uel eius hærede.dicendũ est in hoc articulo illud qđ ĩ remissio dr, siue in liberatione in qua gl.sunt cõtrariæ. Nam gl.in l.idẽ in duob.ff.de pact. & in l.Põponius scribit.de neg.gest.tenent,ꝙ nõ ualet in §. si liberationis uerba. Tenet gl. ꝙ ualeat,sed ueritas est ꝭm Doct.ꝙ aut fit remissio absenti simplr, & tunc nõ ualet, ut in iuribus supra alle. Aut fit remissio alicui recipienti pro abñte,& tunc ualet,ut in iurib. supra alleg.& ubi alias ꝗriť actio si cedat, & nõ alias ut not.ĩ l.huius.de leg. 1. Hoc casu ꝗriť exceptio ꝑpo iure l.reser §.fi.ff.de pa.& ꝑ Bar. ubi supra,& in l.tale pactũ.Et hæc de prima.

Secunda

44 Secunda quęstio & sic.† 44.est an ad beneficium statuti obtinendum sufficiat, ꝙ talis remissio facta obñti recipienti pro bannito fuerit facta ante tps, licet ratificatio fuerit facta post tps Dixit Bal.in l.1.ff.de pact. ꝙ nõ sufficit.ff.de app.reci.l.1.rem ra.ha.l.honorũ. & quod not.per Inn.in ca. cum in tua. qui ma. acc. poss. Quod ut patet ex his q̃ ibi dixit, & ex his quæ dixi supra prox.q. debet intelligi in pace facta ſm primum modum per quem requiritur hincinde promissio. Sola uero remissio ex alterara parte q̃ ēt pax dr. ut supra prox.q.dixi potest qñcunq; ratificari, quia illud ius quæritur sibi ignoranti, & ratificatio requiritur non ut q̃ratur, sed ut perdat̃, sicut dicimus in legato l.cũ pr̃.§.surdo. ff.de leg 2. & de cond.inst.l.si quis ita.Sic itaq; ubi apparent duo banniti de offensionibus hincinde factis,& tractaretur de utriusq; cancellatione pax requiritur reciproca,& in forma solẽni. Si autem uni tm̃ fuisset illata offensio,uel de unius tm̃ cancellatione tractaretur,sufficeret pacem factã extraneo recipienti ꝓ bannito, qđ maxime uerũ est si est notarius recipiens ꝓ not. per Guil. & Doc. in l.non alr̃. de ado. rem pup.sal.fo.l.non quasi.de mag.cõue.l.1. §.exigit. & ꝓ Bar.ff.de uerb. obl.l.stip ista.§. si quis insulã. Quinimò ēt si fiat sacerdoti recipienti noĩe bãniti.l.1.§. ius pub. ff. de iust. & iu.iuncta d.l.non alr̃.ſm Guid.de Suz consulendo.Et sic debet restringi,& declarari qđ dixi ſm Bald.supra prox.q.Pro quo uide qđ scripsit Bart.in l.non solum.§.1. ff. de iniur. quæ debent intelligi procedere Aut cum instrumento,aut sine,ut dixi supra 38.q.

45 Si autem econuerso, & sic 45.† Aliquis nomine offensi pacem faceret bannito, & offensus post terminũ ratificaret absque dubio bannitus beneficium statuti non hr̃et,ut d. l. bonorũ,cum ibi not. & sic sit expedita 45.q.

46 Quadragesimosexto† circa eandẽ materiã cauetur statuto,ꝙ oẽs bãniti rebannianẽ soluẽdo quartam partẽcondẽnationis,dũmodo nullus possit rebanniri, nisi habuerit pacem ab offenso, uel eius hærede. Titius fuit positus in banno ex eo ꝙ blasphemauit Deum. Quæritur an possit hr̃e beneficium statuti? in hac q.cõsuluit Bar.cõs.168.& ĩcipit cõsilũ Minister fratrũ de pñiatia, in quo dixit talẽ bannitũ hr̃e posse beneficium statuti, q͂a hẽt pacẽ ab offenso. Blasphemando.n. Deus principaliter offendit̃.Sed nos uidemus, ꝙ Imperator ei q̃ ipm blasphemauit facit pacem, & remissionem de iure statuto, & scripto. C. si q͂s Imp.ma.dix. l.1.ergo magis Deus, cuius propriũ est misereri,& parcere. Et hoc est q͂a in epist. inter claras. C. de ep.& cler.dr̃,ꝙ ecclesia nunq̃ claudi gremium redeuntib. & alibi. Veniam pœnitentib.damus. C. de hæret. l.Manich.in fi. Vnde sine dubio sola confessione,& remissione simplicis sacerdotis dr̃ talis habere pacẽ ab offenso.Aut si diceremus eũ nõ babere pacẽ cum non reperiatur offensus q̃ possit pacem facere, tunc dicendũ est ꝙ illã clausula.Nullus tñ &c.nõ põt referri ad istos terminos in quib.nullus offenditur,sed iõ puniẽ q͂a cõtra bonos mores. Facit quasi uerba illius clausulæ ad istos terminos adaptari nõ possint ar.ff.de adm.tut.l.ita autẽ,in prin. & §.1.facit.ff.de postu.l.1.§.deinde. & quod ibi not.s.ꝙ cl̃a ult. posita referẽ ad ea ad q̃ cõmode referri põt. & ſm hoc hic bannitus remanet in præced.parte in dispõne statuti.Ad qđ facit collatio illorũ uerborũ,uel eius hærede, quæ ad Deũ offensum adaprari nõ pñt,arg. ff.de uino le.l.fi.§ cui dulc.& l.qui non milit. §.Lucio,de hær.inst. Et faciũt quę dicã infra in fi.48.q. Nec obst. ꝙ dixi supra 40.q. iuxta fi.quia ibi statutum habebat unicã partẽ tm̃ dispositiuã hic uero dispositiuã,& limitatiuã.

47 Quadragesimoseptimo † stante eod. statuto,Titius fuit bannitus pro iniuria facta filio Caii, habuit pacem a Caio debito tẽpore. Quęrit̃ an ei prosit dicta pax? In hoc Bar.br̃ dixit qđ sic,nisi pater sit uilis persona.l. sed si unius.§.filio.ff.de iniur.ꝓ illum tex.qđ etiam intellr̃ siue sit in ptãte, siue emancipatus ſm gl.inst.de iniur. §. itaque. quã gl.tenuit Din. & sequitur Cyn. in l. si noui conuitii. C. de iniur. in q. 4. Sed Iac. de Are. & Old. dñt ꝙ remissio quã pater facit de iniuria facta filio nocet ipsi filio uiuo pr̃e,eo autẽ mortuo non l.2.§. ceterũ.ff.sol.mat. & sic ſm Fran.de Ar. in d.§.filio,hæc q.non est exped.ta.Ang.autẽ ibidem dixit opin Bar.ueram si statutũ loquitur in rem,puta quia dicit cãcelletur si habuit pacem. Habet.n. tunc ab eo qui facere potuit. Si uero statutũ dicit si habuit pacem ab offenso, uel eius hærede dicit dcm̃ Bart. non procedere,q͂a filius est ille q̃ est offensus l.lex Corn.§.illud,eo. tit. Subtilius aduertendum puto,ꝙ in iurib. supra alleg. agitur de actione priuata remittenda non de pœna publ.Et iõ forte illa iura nõ probant id ad qđ allegantur

tur. Pro Bar. tñ facit l. in personã. §. 1. de pact. & quod ibi no. Et ideo mihi vr̃ sic dicendum, ꝙ postq̃ ciuitas statuens remittit pœnam sibi applicanda sub prætextu pacis habitæ ab offenso, ꝙ illa pax debeat procedere ab illo cui iut priuatum competebat arg. l. eius est nolle de reg. iu. & l. is potest. de acq. hær. & quod hr̃ in l. iure gent. §. si paciscar. ff. de pac. & iõ aut bannitus fuerat quis ex iniuria facta filio per quã competit actio prætoria patri, q̃a nõ pro uerberatione, pullatione, uel domus filii introitu. Et tunc si uera est opi. Bar. illa. n. actio patri competit, & non filio, & principalr̃ dr̃ pr̃ offensus sicut filius ita intelligo. l. 1. §. usque adeo. de iniu. & l. sed si unius §. filio. & l. in ꝑsonam, & ꝙ dixit Barto. in l. ambitiosa. circa prin. Sufficit. n. tunc pax habitu a pr̃e ẽt emancipati, nisi pr̃ respectu filii sit utilis ꝑsona, ut ibi. Si uero fuit bãnitus pro offensione manu facta uel introitu domus filii, ut supra. Pro q̃bus iniuriis competit filio ciuilis ex l. Corn. iniuriarum actio, ut l. lex Cor in prin. & §. illud. & tunc sit uera opi. Ang. tunc. n. filius est principalr̃ iniuriatus, quia pulsatus uel uerberans qđ factũ nõ põt principalr̃ ad patrẽ trahi. l. in lib. §. factæ. de capt. l. nec utilẽ. ff. quibus ex cau. ma. Et sic non sufficit quia patri actionis prædictæ exercitium competat, ut dixit gl. in §. illud, quia nomine filii exercet non suo, vel exercet actionem filii non suã. Et sic utroque mõ non est ille de quo statutũ loquit̃. l. si vero. §. de uiro. so. ma. siue dicatur statutum intelligi de offenso principalr̃ siue de eo in quo actio radicatur. Vnũ tñ posset esse uerũ, si esset bannitus ꝑꝑ filii mortem, pr̃ esset ille qui ex morte filii principalr̃ offenditur. Et tũc posset reddere pacem ẽt si non sit hæres filii per dicta iura. & sic potest limitari quod dixi supra in q. 35. ut ibi tetigi in fin. An autem sufficiat pax habita a domino pro iniuria facta seruo pro iniuria facta uxori a marito, & si. uide per Bar. in l. 1. §. usque adeo. de iniu. uer. idem ait. & per Cy. in d. l. si non conuitii, quæ etiam per prædicta possunt declarari.

Stante dicto statuto dante beneficiũ bannito si habeat pacem ab offenso, uel eius hærede de qua constat publicum instrumenta interueniente pacis osculo uel non. Contingit casus, ꝙ bannitus successit hæredi offensi, & fecit fieri publicum instrumentum a notario qualiter ipse ut hæres offensi sibiipsi proprio nomine pacem faciebat de offensionib. pro quibus bannitus fuerat. Quær it an hẽat benefici ũ pacis, & sic debet cãcellari 48 †Ista q. fuit de facto Bonon. & eam disputauit D. Bartoluc. de Pretis solennis doct. Et dixit quæst. habere duo dubia. Primum, qñ statutum siue prouisio dicit sine osculo. Secundum, qñ cũ osculo. Ad primum, qñ statutum dicit sine osculo, arguit ad negatiuã Primo, a uerbis statuti quibus recedendum non est. l. const. ad mun l. 1. §. si is qui nauem. de exer. Ipsa aũt uidẽtur requirere actum duorum, dum dicunt habita pace ab offenso, uel eius hærede. ff. de pac. l. 1. §. pactũ. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad Treb. cum multis sim. Cum ergo hic non sit actus duorum, ergo non hẽt beneficiũ. Scđo, quia ubi quis hẽt actionẽ contra tutorem, cũ non possit sustinere uicem duorũ datur curator ad litem de tut. l. q hẽt. C. de in li. dan. tu. ꝑ totũ. Tertio, a natura extinctionis, quã operat aditio hoc mõ ius retinendi in banno. i. ipsa discordia vr̃ extincta ꝑ successionem sicut debitor succedit creditori uel econuerso de sol. l. Stichũ. §. add. C. de pac. l. debitori. de neg. gest. l. si ab eo. cũ simi. Si ergo est extincta discordia nõ potest habere locum statutum. Ad affirmatiuam arguit sic. In actibus uoluntariis quis utitur uice duorum ar. ff. de off. pra s. l. 1. & 2. de off. præsi. l. pręses de adop. l. si consul. de sti. ser. l. 1. §. si cõis. Sed actus pacis est uolũtarius ergo &c. Scđo. quia tutor sibiipsi auctoratur emendo bona fide, uel soluendo. C de cõtrah. emp. l. cum ipse. & ff eo. ti. l. si stulas. §. qui fundũ. itẽ quis sibiipsi parcit. ff. de ædil. edic. l. cũ aũt. ergo sibi dat pacẽ. Præterea quis dat sibi uicẽ l. plane quod cuiusque uni. no. ergo, & pacẽ. Pro hac parte adducit arg. de tanquã, quia iste bannitus non fecit, ut ipse sed tanq̃ hęres unde alius sibi vr̃ pacem facere. de adop. l. si pater. §. qui duos cum si. allegat ad hanc partem multa iura. l. fi. C. ubi, & apud quem l. filius. de inof. te. & multa alia soluit ualere pacẽ. & ꝑ desse sibi per prædicta. Ad contraria respõdit, quia licet requiratur actus duorum hic adest, quia est actus banniti, & hæredis. Nam nõ facit se sibi pacẽ ut ipse, sed ut hæres. Non ob. ꝙ ius discordiæ sit extinctum, quia fatetur quo ad ius cõe, sicut in simili not. in l. frater a fratre. ff. de cond. ind. & de duo. re. l. fi. & de fideiuss. l. Vranius. præterea dixit non uidere esse ctualiter extinctum. l. si ei. §. is cui. de euictio. uera est eius decisio pro qua Alb. in opere statutorum. quæstio. 263. breuiter dicit questio

fuisse

fuisse disputatam.& ità determinatum fuisse ꝑ d.l.filius.dixit melius facere.l.statu libera. §.si filius.ff.de de statu.& eūdē.§.allegat Ray. idem tenens in d.l. filius. Secundū dubiū qñ statutū reqrit pacis osculū non fuit prosecutus dicēs illud esse magis dubitabile, sed pōt dici idē quasi illud requirat ubi interuenire pōt,alias non, sicut dr in pupillo constituente domicilium in quo requirit aīus, qa intelligitur qñ constituit ab eo qui hēt aīum siue cognitione,aliās non requirit animus. quia intellr qñ constituit ab eo qui hēt animum siue cognitionem, alias non requiritur argm. C.de emancipatio.libero.l. pen. fm Barto. in l.placet.ff ad mun.Et sicut dicimus in renūciatione quę debet fieri in manibus superioris quia intelligitur qñ potest, alias non requiritur, ut Papa renunciante papatui, ut not.in c.1.de renuncia.lib. 6. sicut ēt in matrimonio quod requirit uerba, quia intelligitur qñ sit ab eis qui loqui pñt, alias non, ut in c.tuæ.de sponsa.Et facit quod hr in l. 1. § lex falci. ff. ad l. fal. & quod dixi supra q. 46 Præterea fm morem aliquarum partium ēt hic potest interuenire pacis osculum.s.osculando sibi ipsi manum,&c. Potest ergo ipse bannitus ut hæres offensi, sibi ut bānito q offendit pacem reddere qd est notandum.

49 Sed pone quadragesimonono loco † statuto cauetur bānitum dre rebaniri habita pace ab offenso,& nihil dicit de hærede, an sufficiet pax habita ab hęr. Alb.in qōnibus statuto Rō.q.294.formauit qōnem hoc modo.Statuto cauetur,ꝙ qs nō exeat de bāno siue uolūtate offensi,& nihil dicit de hærede.Quæritur si offensus moritur sine hærede, an possit de bāno exire.Et dicit,ꝙ sic.arg. C. si man. ita fue.l.1. & quia post morte uelle nō pōt.C. de sac.san.eccl.1. Et pro hoc bene facit fm eum. ff.loca.l.4.& extra de rescr.c.si gratiose. lib. 6.cū ibi not.ꝑ Arch.& Io.And. de off. deleg. c.si delegatus.eo.lib.& qd no. C. de cōtrah. emp.l.fi.Idē putat si statutū loqueretur de hærede,& offensus decederet sine hærede. Dixit ēt Odof.tenuisse,ꝙ cessante omni statuto bānitus non possit eximi de bāno sine licētia offensi ꝑ l.si manumissus.C.de lib. & eo. lib.& C.de epis.& cler.auth. Itē nulla cōitas. Si recte cōsideras termini sunt oīno diuersi.Aliud eīn est dicere ꝙ bānitus rebānitur habita pace ab offenso. Et isto casu puto ꝙ sufficiat pax habita ab hærede in auth. de iureiur. a mo pst §.1.cū cōcor.Est.n. statutū fauorabile ergo si debet intelligi.l. illud. C. de sacr. san. eccl.& qd not.ꝑ Bart.in l. si cōstāte.sol matr. ī 1.q.Et isto casu si moritur sine hærede nō habebit beneficium statuti, ut dixi supra q. 41. Non.n.habuit a defuncto, nec ab hęrede. Et sic nō pñt uerificari uerba statuti l.hos accusare.§ si ff.de acc.cū si.Nō tñ sequeretur ꝙ de bāno ꝑ aliā uiā exire non possit ēt si uerū esset ultimum dcm Odof. per ea q̄ dixi supra prox.q.in fi. Et aliud est dicere ꝙ qs nō posset exire de bāno sine uolūtate offensi. Quo casu locū hre non pōt quod dixit Alb. ꝑ iura ꝑ cum allegata.Sed recurre ad plene not. ꝑ Bar.in l. centesimis.§ fi.ff de uerb. obl. Vbi patet ꝙ aliud est reqri ad esse uoluntatem,& aliud cessare uoluntatem.Illud aūt quod dixi statuto nō disponēte aliqd bannitū nō posse eximi de banno sine uoluntate offensi mihi non placet.qa aut uult eximi de banno ꝑ uiā iustitię puta soluendo cōdēnationē,& clarū.ꝙ uoluntas non reqritur cum debeat illā fisco.inst.quib.mod. tol. obl. in princ. & §.1. Aut ꝑ uiam grē, & idem, quia fiscus potest suū remittere ut ibidē. Fateor tñ ꝙ ex illa remissione nō tolleret ius ipsius offensi, ut d.l. si manumissus. ꝑ quo tñ uide q̄ dicā infra in ult.temp.parte 1. q. 10. Vbi tractabo an per restōnem a banno tollatur ius q̄sitū tertio.

50 Quinquagesimo qro † dixi supra ī primo ꝑe parte 1. q.5. ꝙ uniuersitas qnq; banniri pōt.Pone,ꝙ uniuersitas fuit bānita, & ꝙ dictat statutū ꝙ bāniti debeāt cācellari soluendo certū qd si pacem habuerint ab offensis. Quæritur an cuilibet de uniuersitate debeat fieri pax,& an qlibet debeat quātitātem taxatā soluere? Alb.de Gād.in opere suo in rub. de bānitis.uers.itē qd si.quē sequit Albe. vbi supra.q.10. tenet ꝙ cū fuerit tm unum factū sufficiat pacē reddi syndico, & ꝙ soluatur tm unica quantitas.alleg ff qd cuiusq; uni. nomi.l.2.ibi non erit hoc dicēdū quasi a pluribus,&c.ff de fideiuss.l. mortuo. Ista qō est facilis statuto simplr dicente de bānitis. Sed magis esset dubitabilis si statutū diceret ꝙ qlibet ꝑsona bānita,&c.Idē tñ putarē.s. qd hēret beneficiū statuti,qa ēt appellatione personæ cōpræhenditur uniuersitas. casus est ī l. 1.C.de iurisd.om.iud. licet Inn dixerit contrariū in c.graue.de sent.excō.ubi dixit. ꝙ si facio Titiū ꝓcuratorē cōtra oēs hoīes, nō erit ꝓcurator cōtra uniuersitatem, quia.i. nomen iuris

iuris qđ ẽt non sequiẽ Bal.in l. sed si hac.§. q manumittiẽ.ff. de in ius uo.per l. metum . §. animaduertendũ.ff.qđ met.cau. Itẽ quia unica sufficeret solutio, ut d. §. qui manumittiẽ. & l.intm̃ §.uniuersitatis. de re diui. & quod dixi supra parte prox. huius temporis. q. 26.

Postquã ĩ materia pacis uersamur circa idẽ. 51 quæro † bannitus ex eo qđ Titium interfecit uel ꝑcussit fecit pacẽ cum quodam alio suo inimico, uel cũ eodẽ Titio nõ existente statuto ꝙ debeat cancellari, & in ea pace fuerũt factæ ꝓmissiones de inuicẽ non offendendo. deinde ille q pacem fecit sub prætextu statuto quo ꝓmittiẽ bãnitũ posse impune offendi uerberauit dcm̃ bannitũ cũ quo pacem fecit uel aliter, offendit. Quæritur inciderit in pœnã rumpentis pacem statuti qđ imponi maiorem quẽ ꝓmissionis factæ in pace. Hãc q. disputauit Bar.q̃ est vulgatis, & incipit Lucanæ ciuitatis, &c. & cõiter hr̃. & ideo breuiter me expediã. Cõcludens una cũ eo ꝙ nec in pœnã statuti incidit, nec in pœnã conuentionalẽ. De pęna statuti est clarũ, quia illud ius ꝑdidi bannitus, ut dcm̃ est in 1. parte huius tp̃is.q.4 De conuentionali probaẽ, quia talis pœnalis stipulatio fuit nulla tanq̃ adiecta cõtra illud qđ erat inductũ publica utilitate, ut l.2.C.qñ lib.uni.sine iur.uin. iũcta l. iuregentiũ.§.si paciscar.ff.de pact. itẽ qa licuit ei rumpere fidẽ datã hosti. ut dixi supra in parte p̃cedenti.q.15.ꝑ l.1.§.non fuit. ff. de dolo. Tertio quia cũ publico iure uindictam prosequaẽ, ut dixi supra eadem parte p̃cedẽti.q.44. illius ius remansisse non vr̃.facit. ff. de inoff. testa.l.filius.de bo.lib.l. si filius. De quo dic plene ubi supra quod sequitur Bald. in multis locis in d.§.item si paciscar.in d. l. 2. qñ lib. sine iud.uin.ubi ẽt Bar.ponit Sed in l.1.ff. de pac.referendo opi aliquid add.dicit. n. decisionẽ ueiã in bãnitis qui sunt extra ꝓtectionem s.qui pñt impune offendi. De q̃bus dixit Bart.& addit rõnem. quia ius offerendi est introductũ in odiũ bannitorũ, ergo ei renũciari nõ põt, ut no.in l 2.C.ne fi. do. den. in l.si diuersa, C.de trãsact.in l. ius publicum. ff de pactis.Et siue ꝑꝑ publicam utilitatẽ siue ꝑꝑ odium bannitorum sit introductum renũciari nõ potuit.In bãnitus q̃ ex forma statutorum nõ possent offendi dicit, ꝙ offendẽti imponiẽ pœna iuris cõis nõ statuti, qa illud ꝑdit bãnitus, nisi pæna statuti sit minor. Tũc em̃ illa imponiẽ nõ ꝙ illud beneficium capiat bãnitus sed qa offendẽs est illius beneficii capax.ff.ad l.fal.l.cũ dote. Illud dcm̃ credo uerũ si ex forma statuti diceref ꝙ bannitis non fiat ius s̃m formam statuti.Si aũt nullum est statutũ ꝙ cõtra bãnitos loquaẽ nihil ꝑdunt, nisi illud ꝙ in banno cõtinetur ẽt s̃m Bald in l.1.C.de hær.inst & dixi supra in 1. par. huius tp̃is.q.3. Subdit ẽt in d. l.1.ꝙ si pax esset iurata talis bannitũ offendens dr̃et puniri si accusaret, qa tunc pax ualeret iure diuino, & humano. Licet aũt posset accusari non tñ posset cõtra eũ inq̃ri, qa respublica nõ est offensa, qa uoluit eũ offendi posse.& sic ei nõ fit iniuria. credo, ꝙ istud dcm̃ in foro ciuili non seruareẽ, quia si ponimus tale pactũ contra publicã utilitatẽ factum esse cõtra bonos mores, tale iur̃m nullius esset momenti etiam de iure cano. ut in regula nõ est obligatoriũ & idem si diceret alia rõne nullum ipso iure, ut d.l.nõ dubiũ. Posset aũt forsan in foro ecclesia, cõueniri quod canonistis relinquo. Sit ergo cõclusio in hac q.licet aliq̃ alr̃ dixerint, ut refert Bald. in d.l.1.C.de hæred.inst.& Alb.ubi supra q.29.ubi dicit Odof. disputando sic tenuisse ꝑ l.q seruum de uerb. obligatio.ꝙ in bãnitis de q̃bus qõ loquitur, talis offendẽs illum q erat bãnitus tp̃e pacis, ut in themate ponitur, non dr̃ pacem rumpere, & sic nec pœna statuti nec cõuentionali pœna teneẽ. quod limita ut dicam statim in 2. q. Et ꝓcedunt prædicta qñ statutum ꝓmittit gñalr̃ offendi bannitũ. Sed si ꝓmittere occidi bannitũ inimicum secus esset, ut. l. 1. §.si de adim.leg. s̃m Bald in l.reos. C.de acc.

52 Quinquagesimosecundo quæritur † p̃dr̃.cta qõ loquitur qñ erat bannitus tp̃e pacis ille q post pacem fuit offensus. Quid ergo si fuit postea bannitus. Hæc qõ minus hẽt dubii.eam tñ disputauit Iac de Bel. quã posuit C.ut intra cer.tẽp. l. 1.& eius determinationem, sed decurtatã refert Io. Anđ. in regula frustra.lib.6 in 4.q. quæ fuit cũ distinctione s.an ꝑderet bona an non. De qua ibi licet Bal.alr̃ illã referat in l 1. §. non fuit.ff. de dolo.Sed Old.q ẽt ipsam disputauit, tenuit simpliciter talẽ offendẽtẽ in pænã nõ incidere sine ꝑdideri.bona siue nõ.Sufficit.n.ꝙ uirtute statuti possit ĩpune offendi, & sic ꝑ ꝑ publicã utilitatẽ supueniẽtẽ priuata, & cõuentionalis lex rũpiẽ.ff.ad Syll.& l.si q̃s in graui. §. utrũ. Secũdo qa ꝑ legis auctoritatẽ superuenientẽ causatũ a delicto nõ solũ tolliẽ lex cõis, sed etiam

etiam priuata, siue conuentionalis, ff. de le. 1. l. quid ergo §. si hæres, de uerb. ob. l. qui seruuũ ubi And. Zas. dicebat esse casum. Item quia videtur esse diuersus hõ ab illo qui erat tpe stipulationis ad Treb. l. ex facto. §. ex facto. & ita firmat Io. And. in dicta reg. frustra. & sequitur Bal. in d. § non fuit. & in l. iurisgentium. §. itẽ si paciscar. & Bar. ubi supra, & in prædictis iuribus. Siue igitur fuerit bannitus tpe pacis, siue postea, nulla pœna committitur. & ita seruatur. Vide tamen quæ dicam infra prox. q.

53 Quinquagesimotertio quæritur† duo ciues fratres habentes castra quæ recognoscebantur a sua ciuitate, habebant ad inuicem guerram, perueneruntq; ad pacem, & promiserunt unus alterum non offendere sub certa pœna, pro quibus certi ciues hincinde fideiussores extiterunt. demum unus ex istis fratribus commisit graue maleficium pp qđ fuit bannitus, & sic ex forma statuti poterat impune offendi. Alter frater ei bannito castrum abstulit? Hanc qõnem disputauit Aegidius de Foscaris, & altius exordiuit succincte tangẽs aliqua de materia bannitorum, quæ Bar. in d. sua disputatione latius fuit prosecutus. & post argumenta pro, & contra conclusit, ꝙ quia offensa permissa trahitur ad modicam offensã. de ser. ur. præd. l. duas. & C. de inof. te. l. filia in orbitate. offensa autem bonorum facta cõtra fratrem reputatur grauis. Ita ꝙ pp hoc cõceditur exhæredatio in auth. de nup. §. ingratitudinem. Ac ẽt considerato ꝙ ei bona non sunt adẽpta, & quia hoc casu indefinita nõ æqpollet vli, quia non cõprehendit fratrem stipulationẽ pœnalẽ fuisse commissam. hoc maxime per l. ex sñia. de test. tu ubi tex. dicit nõ admittendã excusationẽ quã ex iure publico recipit qm̃ promisisse uidebatur. Sed aduertendum ad dicta supra in proximis duab. qõnibus ex quibus colligitur, quod hæc decisio non est uera. Non ob l. ex sñia, quia loquit in iure priuato cui renũciare poterat. hic in iure pub. præterea ibi loquitur in eo qui sciebat sibi cõpetere, hic ignorabat, & iõ non intelligitur remittere l. si quis tutor. de iure pa. quæ contrariatur d. l. ex sñia. Sed est hęc decisio Aegidii no. pro eo quod noluit in gñali, siue indefinita promissio ne offendendi cõprehendi, fratrẽ, quod est cõtra decis. Bar. in l. si adul § liberto. ff. de adult. de qua dixi supra in 2. parte huius tpis. q. 10. & istam ueriorem, quia ẽm quod dixit Aegidius indefinita æquipollet uniuersali, si in quo libet est eadẽ rõ ẽm Dy. in l. si pluribus, de leg. 1. sed non est eadem ratio in fratre, quæ in extraneo, ut de se patet, ergo &c. pro disputante ẽt facit, quia indefinita æquipollet uli de æquitate, l. si seruitus. ff. de ser. ur. pred. in fratre aũt quod possit alterum fratrem offendere nõ est æquitas, imo repellitur ẽt per uiam iuris, ut l. si magnum. C. qui accu. non pos. Concluditur ergo, ꝙ decis. de quib. in duab. prox. qõnib. ueræ sunt in extraneis non in fratribus, quod alii non tangunt, & est no. & æquitati consonũ attentis maxime his, quæ dixi in d. q. 10. quibus hæc adde. & illa hic etiam uideas.

Materia pacis quo ad pñtem tractatum sic taliter expedita ad alia accedens. Quinquagesimoquarto quæro. 54 †Statuto cauetur, ꝙ qui stetit in banno per decennium soluta certa quantitate debeat cancellari. Titius fuit bannitus pro uno maleficio, deinde ad duos annos fuit bannitus pro alio, quod fieri potest, ut sæpius dixi elapso decennio soluit, & petit se cancellari a primo, & cãcellatus est elapsis deinde duobus annis uult cancellari a secundo. dr sibi ꝙ non põt, quia debet stare decem annis post finẽ primi banni. quæritur quid iuris. Istam qõnem in interdictis domib. uicinis maleficio formauit Gui. de Suz. in q. statu mihi. char. 5. col. 2. & ibi plene relatis omnibus concludit fuisse determinatum ꝙ aut. n. dñi domorum erãt pñtes tpe secundi maleficii, & currit quinquenniũ. post finẽ primi, aut nõ, & currit a die interdicti ẽt durante tpe primi. ex qua decisione ad propositum infertur, ꝙ cũ ẽm bannũ datur ex proprio delicto decennium currat a tpe finiti primi. Bart. aũt in confinato in l. in senatus. ff. ad Turp. dicens fuisse alias pluries disputatum, post alleg. concludit, ꝙ aut statutũ simplr loquitur, ut dixi, ponendo annos decem ut genus, & tunc ẽm decenniũ currat a tpe primi finiti, ut sic illi tpi non imputetur, nisi illud bãnum. ar. l. seruus qui in testam. §. i. de sta. lib. & sic in proposita qõne non debeat cancellari. Si uero illud tempus decennii apponitur ut spẽs puta quia statutum dicit, ꝙ stet in banno per decennium a die lati banni. Tunc finitis dictis duobus annis deberet cancellari quia tũc illud tempus ponitur ut species, sic intelligatur de illo, quod statim sequitur, & non de alio, ut l. si usuf. mihi in biẽnium. ff. de usuf. leg. species n. non duplicatur. l. Lucius. §. impuberem. de leg. 2. Si latius uidere uelis, ibi uide.

55 Quinquagesimoquinto †incipiam de aliquibus

bus generalibus ad hanc mām spectantib. & primo statuto cauetur, ꝗ syndicus uniuscuiusq; villæ debeat denunciare omnia maleficia cōmissa in cōfinib. uillę infra certū tps sub certa pœna. Titius bānitus fuit offensus in uilla, uult ꝗ syndicus denunciet ptāti. syndicus dicit se non teneri, qa ex forma statuti pōt impune offendi, quæritur an transacto tpe intra qđ debet denunciari ipse non denuncians inciderit in pœnam, Itē est statutū ꝗ hoīes de uilla teneant trahere ad rumorē, & capere malefactores sub pęna, hoīes de uilla nō cœperūt talē offendentē bannitū, quæritur an uilla incidat in pœnā statuti, & sic ē

56 quinquagesimasexta quæst. † Determinationes harū duarū qō. sunt cōtrariæ, quia in prima syndicus non denuncians tenet ad pœnā l fi. §. diuus. ff. de pub. & ibi ꝑ Bar. Sed uilla nō capiens talē offendentē in pęnam non incidit. ff ad Syl. l. 3. §. si maritus. & qđ ibi ꝑ Dy. & Bart. & est rō diuersitatis, quia denunciatio quæ fit a syndico fit ad cognoscendum an illud sit maleficium, uel nō, q̄ cognō ad eū non spectat, sed ad iudicē, arg. ff. de nou. op. nun. l. de pup. §. mem. uer. quoties, & ita disputando tenuit Thom de Azo. & incipit eius disputatio. Duo sunt statuta. & ꝑ rōne allegat, qa denunciās est merus executor. & ideo non habet ulterius quęrere. l. 1. §. sanc. ff. de off. pf. ur. & de cust. reo. l. diuus. Captio autē fit ad executionē, imò est pars ipsius executionis. Vn̄ si liquet executionē non dr̄e fieri, uilla non exequēs nō tenetur. & ita firmat Bar. ī iur. supradictis. Facit. ff. ad Turp. l. 1. §. 1. ubi ēt tangit. Facit ēt. qa captus in flagrāti crimine pōt sine ꝓcessu puniri, ut hr̄ ī l. ictus fustiū. ff. de his q not. inf. & ideo ipsa captura dr̄ fieri ad punitionem non ad cognitionem, merito non cogit uilla ipm capere, maxime cū ꝑ eo ꝗ scit non esse maleficium, non debeat se exponere periculo quod alias subire dr̄et. ut d. §. si maritus. iūcta. l. 1. §. pot. eo. titu.

57 Quinquagesimoseptimo q̄ritur. † Quidam erat debitor Titii in centū. Titius fuit bānitus, hoc nō obst. debitor ei soluit. q̄rit an fuerit liberatus. dixit Bart. simplr̄ ꝗ nō in l. fi. §. fi. de req. re. ꝑ illū tex. ad l. reos. de solu. respōdet, ꝗ ibi loquitur in reo cōparente non in cōtumace. Sed puto aliter dicendū, ꝗ aut bona erāt cōfiscata, & uerū dicit Bar. ibi. n. loqt in bānito de iure cōi cuius bona erāt adnotata, aut adnotari debebant per l. 1. cod. titu. Si uero bona non erant publicata non uideo rationem quare ei solui non possit alio non dato. & ideo liberatur debitor soluens creditori. inst. qui. mo. tol. ob. in princ & § 1.

58 Quinquagesimooctauo † Sciendum est, ꝗ Rayn. disputauit qōnem hn̄tem duo mēbra, quorū unum hic ponam. Aliud ponā in ult. temp. cum de filiis bāniti mortui loquat. Statuto cauetur ꝗ bannitus ad rebellionem castri sit in perpetuū priuatus omni cōmodo ciuitatis, & desinat esse citius, & ꝗ nullus cū eo cōtrahat sub pęna librarū mille. Itē, ꝗ nullus audeat eū sociare, uel ī domo tenere. Titius cōtraxit cum tali bānito ob rebellionē, eū associauit, & in domo retinuit, quærit an ueniat puniendus in mille tm̄, an in trib. mil lib. uel quib. pęnis. Et arguit hincinde multū late, sed succincte referā multis truncatis. Et ꝗ una pœna puniatur, facit qa una lex plura hn̄s capitula unica censet censura. l. ēt, §. ex causa. ff. de min. de uerb. oblig. l. qđ dr̄. Prætetea ēt si plures leges ītelligerent, punitus una non puniretur alia. l. senatus. de acc. Secūdo, separatorū separata rō est l. fin. de cal Sed cōtractus & delicta sunt separata, igit pœna imposita cōtractui non intelłr apposita delicto s. associationi, & retentioni in domo, & sic in mille tm̄ puniatur. Tertio arguit, à uerbis claris. i. non aliter. de leg. 3. dicens illa uerba clara esse ex quibus obscuritas non resultat, sed statutum solū contrahēti pœnā imponit. Ergo arguit quarto ab actus ptāte, qa pœna nō pōt esse sine lege, sed lex pōt sine pœna. l. si qua pœna. de uerb. sig ergo nō reqrit supple tio. ad legem, & sic unica pęna puniatur a liis nō suppletis. Quinto, a sufficiētia unicæ pœnæ in uno del. l. sanc. C. de pęn. Sed hic est unū delictū, qa fecit contra statutū, ut l. contra legē. ergo &c. Sexto arguit, a legis simplicitate quæ in associando, & retinendo simplr̄ loqtur. ergo pœna nō supplet. l. 1. §. fin aūt. ff. ad Turp. In contrariū arguit aliis sex rōnib, Et primā est, a potentia legis repetitiua ꝑ dictionē. Itē l. in repet. de leg. 3. cū si. Secunda, a pluralitate delictorū ad l. Aquil. l. illud. §. fin. & sic plures pęnæ l nuuquā plura. de pri. del. Tertia, ab exclusione immunitatis pœnæ, qa qđ fit ad pœnā non operatur immunitatem l. siue hæred. de neg. gest. Et ideo prima pars ponens pœnam nō arguit reliquis in pa rtb. immunitatē. Quarta, a ꝓportione legis spāli s, & gn̄alis, quia sic se hēt generalis ad generalem

salem sicut specialis ad specialem.ff.de test.l. 3.§.fi.& C.de ædifi.priua.l.an in totum.cum si.& de admi.tut.l.si duo.Sed,ꝙ in lege cōi, & gñali in principio dr intelli in fine repetitum l.rña.§.pe. ff.de fa.& iu. igno. inst. ad l. Aquil.§.hoc tñ capite.de eden.l.si quis ex argentariis.§.si initium tabularum ergo idē in hoc statuti speciali. & sic in aliis capitulis ēt pœna mille intelligatur repetita.Quinto arguit a grauitatis diuersitate delictorū, & cōtractuū,q graiuius debet puniri delinquens quam cōtrahens l.in actionibus de in litē iuran l.non dubium.C.de legi.Sed in hoc statuto ponitur cōtrahens,ergo fortius delinquēs .s.associans,& retinens. Sexto a durāte quali tale causæ prohibitiuæ,qđ sic ostēdit.Post de lictum durat ēt uirtus legis pœnalis qa illa perpetua.C.de diuer.rescrip.l.falso ergo licet semel cōtrafecerit,& in pœnam inciderit, ni hilominus durante lege cōtrafaciēdo iterū in pœnā incidit. Soluit ꝙ imponi debet pœna mille tm̄ determinata, qa contraxit. In aliis aūt non imponet determinata pœna mille. Quod duabus ꝓbat rōnib.qa illa pœna est cōtra ius cōe.l.si tibi.§.is cuius ff māda.de pœnis.l. qdā.in fi.ergo non trahitur ad alia.l.qđ uero.ff.de legi.&quia īpositio pœnæ est odiosa,ergo restringenda,ut in regula odia.& sic non hēt locū repetitio.allegat.l.talis scriptura.in fi.de leg.1. Sed pro associatione. & retentione in domo punietur extra ordinē per tit.de recepta.cum ibi no. & quia ex prædictis satis patet responsum ad cōtraria non iusto,sed remitto ad not.in d.l.nunq̄ plura. & in l.senatus. Et nota hanc decisionem q̄ uult ꝙ licet in statuto imponat in principio uni delicto certa pœna,illa tantū nō intelligit in aliis capitulis inducētib. alia delicta repetita, sed remanet in arbitrio iudicis. Pro quo uide qđ habet ꝑ Bart.in l.3.§.eritq; dña. ff.ui bo. not.rapt.& in d.l.talis scriptura. de leg.1.

59 Quinquagesimonono † Circa dcm̄ statutum querit. Quidam attentauit rebellare castrum,& ad actum proximum ꝑuenit, & sic cōtra eum processum fuit,& in bāno fuit positus.Titius cū eo cōtraxit.Querit an incidat in pœnam cōtrahētis cum bannito ob rebellionem castri uel pro rebellione.& uī ꝙ sic. l.si qs non dicam rapere, cū materia sua.C đ epis.& cler.Sed hic contrarium qa aliud est rebellionem fecisse, aliud attētasse l.fi.ff.de re. diui.& l.seruorū.ff.de statu homi.& l. aliud de uerb.sign.Rebellio.n.denotat rem ꝑfectā l.1.in fin.ff.qđ qsq; iuris. Pro hoc quod not. Cy.in l.is q cum telo.C.ad l.Corn. de sic. ubi dicit,ꝙ statutum qđ est factum cōtra occidentē non hēt locū in eo q attentauit occidere,licet punitus fuerit eadē pœna.Non obs.l. si quis nō dicā.cū si.qa licet puniat attētas sicut faciens in attocioribus, nū tñ punitur eadē lege,qa non est idē factū.l.in lege. ff. ad l. Corn.de sic.l.aut facta.§. euentus. ff.de pœnis.& uide in Spec.de acc.§.1.uers.qd si primo.De rebellione aūt in gñe uel de rebellionibus.uide Bart.in l.respic.§.delinquūt. ff. de pœn.& latius in extraua.q sint rebelles.super uerbo,rebellare.& super uerbo,rebellando.

60 Sexagesimo quæritur.†Statuto cauet ꝙ bānitus possit impune offendi. Altero statuto cauet ꝙ non possint offendi banniti in festo S.Ioannis,qdam offendit bannitū in rebus in festo S.Ioānis Baptistæ.Quæritur an incidat in pœnā statuti. Vel pone ꝙ non est nisi ſm statutū. Quærit an puniat de iure cōi an ex forma statuti.Alb.ubi supra q.111.dicit fuisse determinatum ꝙ solum pœna iuris cōis, & ꝙ pœna statuti locum hēt in offensione ꝑsonali nō in reali.Allegat ꝓ hoc.l 1.§.hæc aūt uerba.ff de his q deie. uel effu. Sed dices tu hoc est cōtra ea quæ dicta sunt supra parte ꝑx.q.55.ubi dr,ꝙ statutum intelli de quacūq; offēsione qđ ēt dixit Bart.in l. licitatio. § qued illicite,de publica. Sed ībde.ꝙ ibi loq tur in statuto affirmatiuo.qđ tanq̄ factū in fauorem reip.& quorūcunque offendentiū debet large intelligi.ff.de cond. & demonst.l. hoc genus.Istud uero fuit factum in fauorē bannitorū qbus non debet tantus fauor, & ideo restringitur. Cū igitur negatiue loquat restringitur ad offensionē personalē, ut hic, uel dic,ꝙ ibi tractat de statuto absoluēte a pœna.ergo extēdit hic decondēnante, ergo restringitur, ut in regula fauorabiliores lib.6.

61 Sexagesimoprimo quæro, † An bannitus de Florentia possit Bononiæ exercere offm̄ ad qđ ibi fuit electus. Ista fuit quæst. Alb.q allegat ubi supra ea.quæst.ꝙ sic.ff. de ori.iu. l.2.§.exactis. & in procemio. digestorū. hæc aūt tria. & C.de episc. aud.l mathematicos. Allegat in contrariū,qa sunt infames saltem īfamia facti q eo sōcomitat ubiq; sicut lepra leprosum,ut no.in l.fratres a fratre.ff. đ cōd. indeb. Pro hoc de postu.l.ex ea. C.de dign.l. neque.de reg.iur.c.in familibus. lib.6 Et dr, ꝙ uidit

ꝙ uidit seruari primam partem nisi esset in loco subdito eidem dño. Quo ad primum uide quę dixi supra in 1. parte huius tpis. q. 48. ubi plene tractaui an sit infamis. Quo ad secundum uide quae dixi ea. parte. 17. q.

62 Sexagesimosecundo † Statuto cauet, & bānitus non possit esse de cōsilio ciuitatis. & ꝙ si fuerit assumptus qdqd factum fuerit non ualeat, bānitus fuit electus ad cōsilium, & interfuit, & offm̄ exercuit, quęrit an sit remouendus, & an ualeant gesta. Hæc qō fuit Guid. de Suz. & ponit in l. noīationes. C. de appell. & Sius effectus refert ꝑ Ioan. And. in tit. de accus. §. sequitur. uers. qd si qs bānitus suarum additionum. uers. cū tractauerimus, q tenuit qđ debeat ab offō remoueri ꝑ d. l. nominat. & de appell. l. si constat. & qa factū cōtra legē l. non dubium. C. de legibus. Nec obst. quod gesserit offm̄, quia ēt tutor post gestionem remouet. l. hæc n. §. fin. de suspec. tu. dixi tñ per. cum gesta ualere per l. Barbarius. de off. pręt. de testam. l. 1. de senten. l. si arbitri. cum si. Si latius uidere uis, recurre ad notata per Doct. in d. l. Barbarius. Primum procedit nisi bānitus fuisset admissus in cōsilio tali modo ꝙ cū eo uideri posset dispensatum ſm l. quidā cōsulebant, de re iud. ad quod faciunt not. per Bart. in l. si is q ꝑ emptore, in eo q in cōsilio fuit admissus ut ciuis, &c. Secundum, intelligo uerum prætq̄ in gestis in sui fauorem, qa in eo cessat ignorātia quæ facit gesta ualere, ut dictis iuribus, nisi ēt ipse ignorasset ſm quod dicam infra hac ea. parte, q. ult.

63 Sexagesimotertio † Stante statuto ꝙ bannitus non possit eligi ad officia, quæritur, an possit esse ambassiator siue legatus dixit Alb. ubi supra. q. 87. ꝙ non, quia illud officium. C. qui. ex cau. ma. l. 1. Probatur etiam in l. legatus, ff. de legat. & in aliis iuribus.

Cum à modo sequatur tertium tps quod erit post finitum bānū. expedit, ut ad ea quæ illud finitū accedamus. ꝑꝑ qđ quærā de pluribus. s. q possint rebannire, qui possint talē rebannitionē petere, & de forma circa eius petitionē, & expeditionē. Et īcipiēs à primo.

64 Sexagesimoquarto quæro, † Qui sunt illi q pñt bannitos rebannire, ut sic effectiue bannum dicat extinctum. Bar. in l. relegati. ff. de pœnis. dicit ꝑ illum textū ꝙ solus princeps pōt hoc facere, qđ intelligit de bannitis à ciuitatibus sub illo principe existentibus, & id eo bannitus in comitatu non pōt rebanniri nisi ab ipsa ciuitate cuiuslibet comitatus. In ciuitatibus aūt quę nō recognoscūt principē uel ex pace cōstātiæ, uel ex cōsuetudine pōt illud facere cōsiliū ciuitatis qđ totū populū repræsentat. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. & qđ no. C q̄ sit longa cōsuetu. l. 2. & ita tenuit Ray. in l. 1. §. si cōsulto. ff. de secun. tab. per l. nihil tā naturale. de reg. iur. & idē in aliis qb. ipsum cōsiliū cōmisisset. Pōt. n. statutū facere ut l. oēs populi. ergo, &c. l. prohibere. § plane. ff. qđ ui aut clam. de quo uide ꝑ Bar. in l. ambitiosa. Et ibi an talis ptās ueniat in ḡnali cōcessione arbitrii super bono statu ciuitatis.

65 Sexagesimoquinto quærit. † An ptās ciuitatis possit rebānire. Gui. de Suz in suis qōnibus sub lrā. S. terminauit ꝙ sic, qđ facit ex eo ꝙ bānitus malefactores facit capi. ꝑ l. nō oēs §. fin. ff. de re mili. & ad uelle. l. 1 & 2. §. uerba. & C. in qui cau. ser. ꝑ præ. li. ac. l. 1 nisi statutū aliter se haberet, ut l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. Et idem tenuit Gan. ut refert ēt Alb. ubi supra q. 65. Et allegat ad idem. l. si qs in graui §. utrum. ad Sylla. & C. q ad lib. ꝓcla. non licet l. 2. Bar aūt in distōne tenuit cōtrarium, ut tetigi supra hac eadem parte. q. 6 in fin. q text. in l. 1. in fi. ff. de qō. Pro qua parte Alb. ꝓdictus alleg. C. de trans. l. præses. l. dist. c. 1. 2. 3. ff. de pœ. l diui. & l. relegati. Et dicit uideri expresse ꝓbari in l. prohibere. §. plane. ff. qđ ui aut clam. Et hanc opinionem dicit tenuisse Hugo de fontana. Ipse uero cōcludit ꝙ prima opinio est uera, non existente statuto ꝙ uetet bannitos de banno eximi. Si autē tale sit statutum, tenet opin. secundā. Hæc sua opinio parum sapit, qa qn̄ est statutum, ptās q iurauit illud seruare non pōt cōtra facere. Et si dicis pōt ex causa. ut l. fi. qui satisd. cogan. Rñdet, ꝙ tunc esse uel nō esse statutum nihil releuat, ut de se patet. Puto autē in hoc sic dicēdum, ꝙ aut statutum in ciuitate dat formam rebannitioni. & illa seruanda est l. cum hi. §. si ꝑtor. ff. de trans. Si uero statutum formam non tradit, & ptās est electus cum mero, & mixto imperio, aliquo non excepto. & poterit ꝓ rebannitione banniti legē facere seruata forma quā seruare debet in statuto cōdendo. s. uocatis ꝓceribus, &c. ſm qđ tradit per gl. Cyn. & Bar. in l. 1. ff. qđ qsq; iuris. & ēt per Bart. in l. oēs populi. q. 1. & hoc modo pōt saluari dcm̄ affirmatiuum Guid. cum dicto tñ Alb. qa si esset statutum in contrariū licet illud posset tolli à populo, nō tñ

potest tolli à ptāte, quia non pōt cōtra illud qđ a cōcedente sibi auctoritatem est ordinatum. C. de off. praef. praet. l. normā. & ff. man. l. si hoīem. & ita intelligo qđ not. prędictos in d. l. 1. qđ ēt uoluit Barto. in l. ambit. licet de ptāte non loquatur. Si uero uult facere ꝑ seipm, aut per uiam grē, siue legis, & nō pōt. ut d. l. 1. in fi. de qō. & qđ per Bart. no. in d. l. oēs populi. Si uero per aliquā uiā iustitiæ, ut per uiam restōnis in integrū ex iuxta cā. Vel ꝑ uiam cognōnis ordinariæ, ut dicam in seq. Et tūc pōt, quia sub iurisdōne, siue arbitrio gñerali talia cōtinētur. l. abñtē. C. de acc. & in tit. de rest. in integ. Dixit ēt Rayn. ꝙ si ex forma statuti ptās pōt differre bānum ad tps, & illud distulit, ꝙ eius successor pōt illā dilationem reuocare arg. ff. de diuor. l. quod ait. & ibi per eum, qđ mihi non est clarū nisi intelligatur secundum not. in l. fi. ff. de poe.

66 Sexagesimosexto quæro † Titius comparuit coram ptāte dicens Titium fuisse bannitū, & dr̄ ꝑ multos ꝙ ipse est ille qui cōtinet in banno. Ipse aūt dicit se non esse illum, de quo dictāt bannū. Quæro an id possit petere & iudex sic declarare, & si pōt qui sint citandi. In hoc primo qualr̄ hoc posset cōtingere, uide supra in 1. tpe, par. 3. q. ult. Et ēt uide q̄ dixi supra parte prox. q. 26. Et dic ꝙ sic, argu. C. de ing. & manu. l. diffam. ff. ad mun. l. de iure. & ita in simili determinat Bart. in constit. qui sint rebelles. in gl. super uer. rebellando, uers. circa primum quæritur. Ad qđ facit qđ ēt ipse tetigit in l. ubicunque. §. interdū. ff. de uen. in poss. mit. Debet autē citare regimina ciuitatis, ŝm not. ꝑ Bart. in cōst. ꝑced. suꝑ uerbo citata, quæ pūctualiter obseruanẗ. Poterit ergo causa cognita declarare illū nō esse illū de quo in bāno dr̄. Et ita iam seruari uidi. Faciūt no ꝑ Bar. in l. dem. de cōd. & demō. in l. inter stip. de uerb. obl. & in l. diuus. de cus. reo. de quo dixi in parte præced. q. 34.

Viso ergo qui sint illi qui pñr rebannire.

67 Quæro sexagesimoseptimo † qui sunt illi q possunt petere, ut bannitus rebāniatur? Dñt quidam ꝙ aut ponitur remissio post banni executionem. Et tunc extraneus petere non pōt, sed affinis sic allegant. ff. de poe. l. in metallum. Si uero petitur ante executionē, tūc pōt quilibet ff. de appel. l. non tm̄. Mihi autē non uř quod illa iura faciant ad propositū, hæc. n. non tm̄, loquitur in appellatione eius quip pœnæ seruus est. l. qui ultimo. ff. de pęn. cum ibi no. & ideo aliter dicendum puto, ꝙ aut petitur remissio banni per uiam gratiæ, & unusquisq; pōt illam petere. & si cōcedat ab hñte ptātem ualet remissio. Nihil. n. obstat. l. 1. §. usus ff. de procur. quinimo motu proprio fieri posset. Si uero petitur per uiam iustitiæ. tunc puto, ꝙ ipse posset petere, uel ꝑ uiam appellationis, uel nullitatis, uel per uiam supplicationis, uel in integrū restōnis. De quibus modis aliqua dixi supra in 1. tē. par. ult. in plurib. particul. qōnib. Ac ēt quia uelit probare se seruasse illud ꝙ ŝm reformationem eum a bāno eximit. puta se seruisse in exercitu, & si. licet. n. alias sit ei audientia denegata non tñ in talibus denegatur. iuxta no. per Innoc. in c. cum inter. de excep. & in c. intelleximus, de iud. & pluries dictum est.

68 Sed tunc sexagesimooctauo quæritur † an talis petitio possit fieri per procuratorem? Et uř ꝙ sic, quia si per se ergo ꝑ procuratorem l. filiusfamilias, de proc. ff. qui per. tu. l. 2. cum simil. Non. n. disputatur, de crimine, sed solum de processu, colligitur ex not. per Innoc. in c. dudum, de elec. & sic admitti debet procurator. C. ad l. fa. de pla. l. 1. & l. ꝑses. In contrariū uř, ꝙ non possit, q̄a in causa appellationis uenit causa nullitatis, & tñ non pōt interuenire procurator. Primum patet in l. si expressum, de app. & C. qñ pꝓuo. non est ne. l. 1. ŝm probatur in l. 1. an per alium causa ap. Dicit Bald. ꝙ ubi directe, uel indirecte cognoscitur de crimine, non pōt procurator interuenire, alias sic & ita dicit seruari, ut ipse scribit in l. reos. C. de accus. iuxta fin. qđ uerū est, & ita seruamus, & habet locum quod dcm̄ est in bānito a relegatione supra. Si autē fuisset bannitus in pœna pecuniaria. tunc sine dubio pōt per procuratorē petere. Nec habet obstare, qđ bānitus nō audiatur ex forma statuti in ciuili agēdo, uel defendēdo. & sic uideatur tractari de pęna personali ut l. hi q sanctam. C de apost. q̄a quædā sūt pœnæ afflictiuæ, & de illis loquiẗ mā. l. reos, cū cōc. Quædā sunt pęnæ exclusiuæ, ut est pęna ꝑdicta, & in illis pōt procurator interuenire ŝm Iac. in d. l. hi qui. Præterea illa pœna hẽt locum post bannū decursum non ante ŝm Bald. in l. seruum quoque. §. publice, de ꝓcur. Aduerte tñ, quia in tali causa ēt ubi de remissione tractatur debet esse spāle mandatum ŝm Gui. in Spec. de procur. § 1. uers. sed nunquid media. & Bald. in d. §. pub. & ꝑ Bar.

& Io.

& Ioan. But. in l. non solum. §. fin. ff. de proc. ubi bonus tex. Facit ad ꝓpositum optime l. Pomponius, de ꝑc. & qđ dixit Bart. in cõsil. 84. qđ incipit In causa Vannisgelli, ubi per aliã legem cõsuluit in petitione relaxationis à captura ꝑsonæ ēt pro causa pecuniaria req̄ri spāle mandatum. ex quo patet ꝙ ꝑ talem uiam petendi remissionem à banno in iudicio non admitteretur coniuncta persona sine mandato. l. patri. & illud. ff. de mino. & per Doct. in l. sed, & hęc, in prin. de proc.

69 Sexagesimonono. † uiso ꝙ quilibet põt ꝑ uiam gratiæ remissionem banni petere. Quæro qa supplicatio debet formari certa. l. ut responsum. C. de transf. & C. ut lit. pen. l. 2. qūo poterit extraneus hoc facere cũ scriptura bãni ad eũ non ꝑtineat, & sic non poterit petere sibi edi ff. de ędend. l. quædam §. ꝑtinere. dic ꝙ scriptura bãni est publica, & ideo det ędi cuicũq; petẽti, maximè qñ bannitus põt à quocũq; offendi, qa uniuscuiusq; ĩterest. ff. de postu. l. ex ea ſm Bar. in l. 2. §. diuus. de iure fisci.

70 Septuagesimo quæro, † Minor. reperit in banno, non habet curatorem, uult ipsum curatorem petere, ut possit ꝓuidere de sua cancellatione uel de aliis iuris negociis, q̄rit qs dabit ei curatorem. An iudex loci a quo exulat. An iudex loci in quo permanet. Gui. de Suz. in l. 1. C. ubi tutor. uel cura. pe. dicit ꝙ ꝑꝑ necessitatem licet illud qđ alias non licebat. ff. de of. con. l una, & ibi conc. sed in proposito ꝑꝑ personæ periculũ imminet necessitas cum illuc ire non possit sine uitæ discrimine, & ideo ille iudex sub quo degit curatorem dabit. Facit. ff. de inter. & rele. l. relegatorum. §. interdicere, & ad muni. l. filii. §. releg. & l. eius qui. §. fin. & ita sequitur Ioan. Andr in add. Spec. in ti. de cura. in prin Rõ decisionis prædicte locũ habet ubi sit bãnitus ꝑ ꝑsona, uel membro, uel tanta quãtitate quę ſm statutum suum sit maior pars suæ substantiæ, uel ꝑꝑ litẽ. ff. de excusa. tut. Sed ubi esset parua quantitas ſm sui quantitatem, iuxta not. in auth. præterea. C. unde uir, & uxor. talis rõ cessaret, & sic nõ hẽret locum dispositio. l. qđ dictum. ff. de pac. nisi esset statutum ꝙ impune possit offendi, quia tunc talis timor dispositionem prædictam inducit, ut ubi supra.

71 Septuagesimoprimo † Bannitus expulsus de ciuitate Florentia cũ tota sua prole mortuus est in ciuitate Bononiæ uel alibi relicto filio impubere qui habebat oĩa bona sua Florentiæ q non hẽt tutorem testamentarium, uel legitimum, & indiget tutore quærit qūo, & per quem iudicem sibi cõsulat. Istam. q. disputauit Osber. de Cremona, & eam refert Alb. ubi supra q. 90. In qua ꝓlixe procedit: succincte referam substantialia, & ꝙ pupillus ut oĩ auxilio destitutus. arguit qa sunt plures species tutelarũ iũr, testamentaria, legitima, & datiua. Primis duabus cessantibus locus est tertiæ. C. & ff. & in li. inst. in mã tutelarũ, & ab ordine titulorũ. Sed duæ primę cessant, & tertiæ locum non est ut probabo ergo, &c. Probat aũt, qa certa sunt loca, ubi pñt peti tutores, & dari. s. locus originis, & domicilii, & ibi innuit, saltem à sufficiẽti partium enumeratione, sed ibi non põt dari obstante statuto ergo, &c. qa paria sunt nõ posse fieri de iure l. 1 §. ꝙ si nemo. ff. qđ cuiusque uniuer. no. cum si. Item qa iste non est de iurisdõne illius iudicis, ergo ei dare non põt. ff. de tut. & cu. da. ab his. l. ius dandi. iunctis not. in §. re legati. inst. qui. mo. ius pa. po. sol. Item cum non habeat uoluntatem cum ęquipararetur furioso cum non possit ire ad Imperatorẽ uel Romam, maxime ꝑꝑ expensas, & distantiã itineris, & qa non põt sibi cõstituere domicilium. Itẽ qa non põt dici fugitiuus. ur omni auxilio destitutus. Allegat ad prędicta ꝑ ordinem de acq. hæred. l. Pupil. si cer. pet. l. certi cõditio. §. qm̄. de polli. si quis rem. §. uoto. de tut. & cur. da. ab his l. Pupillo. de ser. expor. l. Titius. In contrarium arguit primo, quia Pupillus põt suam cõdõnem facere meliorẽ ēt sine tutore. inst. de aucto. tu. in prin. ita in puncto dr, ꝙ indiget tutore, ergo debet petere posse de iur. om. iud. l. 2. cum si. Secundo, si cum tutore litigat põt petere curatorem de tute. l q hẽt. §. si Pupillus, & ille põt dari quocũq; loco, & tpe, ut ibi ergo. &c. Tertio, qa põt impetrare iudicem. C. qñ impera. inter Pupil & ui. l. 1. Quarto, quia impetrare põt ius annulorũ. ff. de excus. tu. l. cũ ex orõne Quinto, qa iurat, & obligat. ff de ope. lib. l. ut iur. iu. & de lib. cau. l. fin. Sexto, qa fit miles. C. qui testa. fac. pos. l. fin. & per cons̄ nouum contrahit domiciliũ. C. ubi mi. causa. l. 1. Septimo, quia contrahit sponsalia. ff. de spon. in l. in sponsalibus. Octauo, quia petit in iudicio alimẽta à tutore. ff. ubi Pupil. edu. de l. fin. Nono, qa implet, & impedit conditionem. ff. de cõd. & de l. cõditionib. Pupillus. Decimo. qa ad tutores petẽdos Romam uadit. C. de neg.

gest.l 2. Vndecimo, quia ꝑꝑ necessitatē cessat iuris dispō.de off. cōsul.l 1.& ideo ꝑꝑ necessitatem non iudex dat tutorem, de tu.& cu.da ab.his l.ubi absunt. Duodecimo, licet datio tutoris sit mixti imperii tñ fauore pupilli delegatur.ut no.ff.de iu.om.iud.l.1. Decimotertio, quia ꝑꝑ necessitatem interuenit pupillus in iudicio momentaneæ possessionis.C.qui le.per l.fi. Decimoquarto, quia pōt ꝑdere domicilium ꝑꝑ deportationem. ff. de iure.l.si deportati, sed deportari, & relegari pōt, ergo sortitur domicilium ꝑꝑ deportationem ad mu.l.fi §. releg. & l.eius.§.fi. Decimoquinto, q͞a cōsentit manumissioni ꝑ quā efficitur ciuis, & incola.ff.ad munic.l 1. ergo cōcluditur, ꝙ in loco in quo degit pōt sibi tutor dari. Soluendo tenuit pupillo cōsuli posse altero de duob.modis, uel ꝑ translationem facultatis ad alium locū, uel ꝑ electionē domicilii ẜm Azo.in sum.ubi pe. tu. licet Hug. aliter dixerit in cōst.domic de tut.& cor.¦da. ab hi l.1. q͞a tñ translatio facultatis est difficilis residet in cōstōne domicilii, & ꝙ possit sibi cōstituere domiciliū probat.domiciliū. n. pr̄is de necessitate non sequitur. ad munic. l. assumptio.§.1.& l.filii liber.§ pr̄is, ubi exp̄ssum est ꝙ eligere possit ubi uelit, qđ patet, q͞a nō reperitur ei ꝓhibitum ergo ꝑmissum ff.de ꝓb. l. ab ea parte, & ideo arrogatur de cōsilio ꝓpinquorū.ff.de adop.l.2. ꝑꝑ qđ sortitur domicilium. ff.ad mun.l. 1 subdit se credere eū petere posse à iudice Boñ.q adm. ad bo. poss. l fi. dicit ēt ꝙ eps loci uñ est expulsus posset sibi dare ī defectū iudicis secularis. C.de ep.aud.l.si p̄ses,& l.fi. de ann.exc.l.ut ꝑfectius,& ad cōtraria dicit facilr̄ patere īnsū. Inserui hāc propter duo. Primo, propter particularia quæ tangit fieri posse per pupillum sine tutore. Vide tñ q̄ hñr in l.1.ff. de noua. Secundo, ꝑꝑ hoc ultimum dcm̄ ꝑ qđ patet, ꝙ uacante ptāte ubi solus sit qui possit dare tutorē poterit recurri ad epm, qđ credo dr̄e intelligi si decuriones non dant illum, pñt.n. in l.ubi absunt.de tu.& cur.da.ab his. Pro eo aūt qđ dm̄ est, supra pupillū sibi cōstituere domicilium.uide Bart. ff.ad mun.l.placet, & quod dixi supra iuxta fi. 44.q.hac ead. par.& pro principali mā qō. uide in l.pup.de tu. & cur.da.ab his,& l. legitimos,in prin. ff. de le. tut.ubi plene. Sed pone in q. ꝙ talis popillus hr̄et bona alibi non in domicilio originis à quo exulat, sed in alio in quo nullum habet domicilium, quis dabit ei tutorem. Dixit tūc Bart. dari tutorem per iudicem originis, & illam dationem extendi ad bona alibi sita, allegat.l.ꝑꝑ litem.§.licet.ff.de exc.tut.& l.magis puto.§. illud.de re.eo.reprobata gl. l.non solum.§ q testō. de exc.tut.& in l.legitimos. dicit ꝙ talis tutor poterit administrare sine auctoritate iudicis loci in quo sunt bona sita si non habet cōtradictorē, alias illius iudicis req̄ritur interuentus, ut ibi ꝑ eum. Intelligūt quidam id uerū qñ iudex originis simplr̄ dat tutorē. Si aūt exprimeret se dare ēt ad bona alibi sita, dñt non ualere dationem quo ad illa bona. Quedam. n.tacite ueniunt q̄ exp̄sse nocent.l.nonnunq̄, de cond.& dem. cum si. & ita soluunt gl.d. §.qui testō. In proposita igitur q.sit cautus iudex ut simpliciter det pupillo tutorem non expresso, ꝙ extra suam iurisdōnē se intromittat.l.fi.de iuris om.iud.

Hæc de præambulis ad absolutiones à bāno. sed septuagesimosecundo quęro. † Titius erat bannitus pluribus bannis, quod fieri potest, vt sæpius dcm̄ est, maximè in 1.tp̄e par.1.an sufficiat sibi una absolutio, an vero habet necesse plures absolutiones hr̄e? Dixit Cyn.in l.si libertam.C.de nup. quòd aut talia banna descendunt ex eodem facto, & tunc sufficit una. Si uero ex diuersis factis descendunt plures absolutiones requiruntur, allegat. ff. ad Turp.l.1.§.si plura.de no.op.nun. l.de pup. §.si plurib. Qñ ex eodem facto descendunt, dixit Bart esse posse, vt quia iudex inq̄rit uenit syndicus,& denunciat, sup̄uenit pars, & accusat sup̄ oībus, iudex fert sñīam cōtra Titiū cōtumacē, de quo per eū in d §. si plurib. Sed Ray.in d.l.si libertā. dicit ꝙ ēt si ex diuersis factis descendūt sufficit una absolutio si oēs causæ in absolutiones exprimātur alleg.not.extra de sent.excō. c. cum pro causa,& ita ēt tenet Iac.de Are.ī d.l. si libertam. Sed Bart elegantius more suo in hac mā distinxit in d.§.si plurib. quod aut quis petit se absolui a iudice ex mera iustitia ꝑꝑ aliquam causam,& tunc una absolutio gñalis nō porrigetur nisi ad causas expressas in petitione. l.licet.C.de iud.& de arb. l.de reb. Qñque petitus uera absolutio ex mera gr̄a, vt à principe, vel à populo ẜm ea quę dixi supra in q. 64. tunc si fuit absolutio gñalis sine aliqua partis petitione, vel ēt præcedente petitione gñali, sufficit & porrigitur ad oēs causas. q͞a princeps, vel populos ui͞r hoc fecisse ex certa scientia

scientia. C. de abol.l.2. Sed si petens aliquas causas expressit adiecta clausula generali, & tunc fuit tacita aliqua cā grauior expressis, & tunc est uerisimile concedentē si sciuisset nō fuisse concessurum & iō tūc erit nulla super toto, arg. C. si contra ius.uel utili, pub.l. prescriptione.extra de rescr. c. super literis, & facit cle.non potest, de procur. Si uero sit absolutio a patre ad cuius petitionē fuit datum bannū. De quo dicā infra q. 86. & tunc sine dubio sufficit una absolutio gñalis l.emptor.§.Lucius.ff.de pac.& de noua.l.fin. nisi fieret ex cā transactionis, qa tunc refertur ad ea de quib.erat lis.C.de transf.l.si de certa,& l.age.& l.sub ptextu, & hoc cōiter tenēt oēs.

73 Sedtuagesimotertio quaeritur ecōtra.†An ex plurib.ex bānitus possit absolui ab uno bāno tm̄? Bar.in d.§.si plurib.proxime allegato dicit, ꝙ si bannum quod remanet est tale, ꝙ facit eum perdere iura ciuitatis suae ſm ea, quae dixi in l.quidam,de poenis. & melius dictum fuit supra in i.parte huius tpis, q. 5. & tunc in eū nō pōt cadere absolutio ab uno, qa absolutio est redditio beneficiorum ciuitatis. Sed postea cū ab alio banno absoluetur prima absolutio confirmabitur.arg.ff.cōm. praed.l.fi.si uero bannū, qđ remanet non facit eū hostem ciuitatis nil obstat qn unū possit tolli alio remanente.l.fin.C.qui. mod. pi. uel hyp.sol.& l.si quidem.C.de transact. Ista decisio in primo mēbro est periculosa. Si n. ante liberationē ab alio banno caperet posse fieri executio ſm eum quod esset in [illegible].& ideo dixit Ang.in d.§.si plurib ꝙ [illegible] ēt ubi aliud remanens facit eū hostē ciuitatis pōt uno tali alio remanente nihil allegat. Facit de reg.iu.xm naturam & de solu ꝓut qsque. Sicut n.separate dantur, ut dixi supra s.in i. tempore,parte i.q.3.ita pnt separate tolli.

74 Septuagesimoquarto.†In ciuitate ordinatum est, ꝙ banniti in pecunia rebanniantur, & quod habeant pro cācellatis, quaerit an eo ipso, ꝙ sic ordinatum est sint rebāniti absq; eo ꝙ de facto cācellentur? Dixit Bar.in l. emptos §. Lucius.ff.de pac. ꝙ aut in reformatione dr ꝙ debeant rebanniri, & tunc nisi de facto rebāniant rebāniti non erunt. C. de sol. l. ind.& quod ibi no. & ff.de pet.haer.l. si quis libertatem. Aut dr, ꝙ habeātur ꝓ rebānitis. & tunc absq; cancellatione de facto rebanniti intelligūtur per dcm̄.§.Lucius,& de adim.le. l.nihil, quod sequitur ibi Bal.& alleg.ff. de legat.i.l.hmōi.§.si cui ita. Sed praedictis opponitur, ꝙ aliud est hri pro cancellato,& aliud esse cancellatum de uerb.sig.l.meicis, & qđ ibi not. Sed illud uerū in his, quae sunt facti. In his aūt q̄ sunt iuris talia uerba importāt ueritatē l.si maritus.§.leg. & q đ ibi per Bar. ff.de adul.& plenius in l.si is qui pro emptore.de usuc. Si tn̄ uis, ꝙ in eorū fauorem plenius disponatur, facias, ꝙ reformatio dictet, ꝙ habeantur,& sint rebāniti,& cācellati,& ꝓ legitime cācellatis. Hoc tn̄ intellige ſm ea q̄ dicam infra in seq.tpe parte i.q.2. & etiā 1.

75 Sed circa idē septuagesimoquinto quaeritur. †Tres erant bāniti in eadem snia, uirtute reformationis duo debebāt cācellari. Notarius asserens se facere uirtute reformationis cancellauit oēs cum dret tm̄ duos cācellare, quaerit an tertius de quo non dictat reformatio dicatur a bāno liberatus, siue exemptus, dic ꝙ nō, qa cancellatio restringitur a cā suae cācellationis.l.cancel. ff. de his quae in test. delen. Et ibi ꝑ Bar.in terminis. Et idē dicendum est si unus hn̄s plura bāna dret ex aliquib.cācellari,& fuerit ex oībus cācellatus eadem rōne. Vide tn̄ quae dicam in q.supra prox.alleg.

76 Quaero septuagesimosexto.†Statutum est in ciuitate, ꝙ ad petitionem creditoris possit debitor non comparens pro debito non solum condemnari in certa quantitate soluenda fisco ſm debiti quantitatē,& in dicta quantitate banniri. Titius debitor ad petitionē creditoris fuit bannitus. An ad dicti creditoris petitionē debea de bāno eximi,& cancellari. Dixit Guil.in l.si.ff.de off.proc.Caes. ꝙ nō ꝑ illum tex.& per l 2.in fin.C.de lib. & eo. lib. Sed Bar.in l.1.§.& post operis.ff.de nou.ope. nunc.ubi tex.facit in contrarium. Dixit, ꝙ qn̄q; bannum cōtinet aliquid tediosum solū fauore creditoris, utputa, ꝙ non audiatur ad ius nisi soluat,& tūc potest tolli simplici conuentione, ar illius tex. sicut pōt tolli res iudicata,arg.l 4.§.si ex cōuentione.de re iu.& C de exec.rei iu l.2.Qn̄q; cōtinet aliquid poenale praecise.ut si nō soluerit usq; ad Kal soluat tm̄ fisco noīe poenae, uel sit priuatus officiis,&c. Et tunc postq̄ incidit in bannum nō pōt tolli partiū conuentione, quia alteri est ius q̄sitū, ut l.iurisg §.si paciscar.de pac. Sed si in bannum non incidit, sed adhuc est intra terminū banni tūc ex sola partium uolūtate pōt terminus ꝓrogari,& aduenierte termino ꝓrogato incidit in bannum, nisi soluat, qa ꝑ

rogatio intelligitur facta cum omnibus suis qualitatibus.ff de iud.l.2.§.si iudex.& uide la tius ibi per eum. Nunc ad ppositum cum in terminis psumat bānū esse decursum, cōstat q illud ad uoluntatem creditoris cancellari non pōt.In hac tñ ciuitate est statutum,q et post datum bānum, & decursum terminum posset tolli intra certū terminū q hic seruandum est. Aduertendum tñ ad illud qd dixit Bar.q vbi adhuc durat terminus bāni possit fieri prrogatio.& q adueniēte scdo termino si non soluerit in pœnam appositā in primo termino incidit qa hoc non uir bene dictum. Nā ex tali snīa quasi contrahit. l.3 § licet de pecul.sed in pęnis cōuentionalibus pœna adiecta in primo termino non ur saltem effectiue repetita in termino prrogato l.cum stipulatus sim mihi à pculo.de uer. obl. & qd ibi not.Præterea talis snīa est cōdōnalis.& ideo non debet cōmitti nisi proprie exstat condō sub qua fuitcōcepta.ff.iud.sol.l.si sne.& l.cū apud.Et ideo forte illud eius dctm in hac parte non pcedit.& aut in nullam pœnam incidit,aut incidit in illā adueniēte primo termino,p cuius declaratione uide q dicā in q. 2.

77 Septuagesimoseptimo quæro.† Circa prædicta dictat statutum,q talis bānitus ad petitionē creditoris debeat eximi de bāno absq; eo qd soluat cōi si fuerit in concordia cū creditore.dictus bannitus comparuit coram iudice,& fecit citari creditorem obtulitq. separatum stari iuri cum eo. Quęrit an debeat cācellari Alb.ubi supra q.112.dixit q sic,qa cū ex illis uerbis statuti fiat relatio ad cōcordiā creditoris intellr facta relatio ad arbitrium. Constabat aūt illud debeat intelligi de arbitrio boni uiri.l.hæc uēd.ff.de cōtrahē. empt. ff.p socio.l.si societatem.de fideic.li.l.thais. §.sorore.& l.Labeo. & de operis liberto. l. si libertus iurauerit. Nullus aūt bonus uir arbitrabitur creditorem nolentem stare iuri ut te cto arbitrio,sic habeat p inde ac si esset in cōcordia,ut dictis iuribus.Facit.ff.de cōd.& de. l.iure ciuili,licet ipse non sic declarat.Sed aduerte,qa aut bannit, qa non soluit debitum liquidum cōtra qd non poterat opponi exceptio.& tunc non puto decisionē pdictā procedere.Rectum. n. arbitriū est nolle p liquido debito litigare l.qdā æstimauerunt.ff.si cert. pet.Si aūt fuit bannitus p debito cōtra qd si cōparuisset,potuisset exceptionē opponere. & tunc cōpareat dicēs separatū stare iuri . & tunc aut est talis psona de qua non obstante prima cōtumacia nulla est suspicio,sed quia diues est,& soluēdo credit q soluet.& sic succūbet,q sufficiat talis obligatio,arg.l si pecuniæ.in fi.ff.ut in pos.le q̄ et facit ad primum mēbrū Si uero restat suspicio inducta p cōtumaciā,& isto casu nō puto eū dīe eximi de banno nisi ducat secū fideiussorē q pmittat soluere iudicatū.arg.ff q satis.cog.l. fideius. §.fi.l 3 §.fi ff.de sta.lib.Si uero p parte est liquidū pro parte nō.pro parte liquida dēt soluere . pro alia potest litigare ſm supra dictā distōnem.l.qdam ęstimauerūt.si cer.pet.Pro quo uide not.tex.in l.statu lib rōnē. ff.de statu lib.Sed pone q fuerit bannitus ad petitionē multorū creditorū simul.& in eadē accusatione gentiū.An debeat cancellari si fuerit ī cōcordia cū maiore parte creditorū dicente statuto q cācellet si fuerit in cōcordia cū suis creditorib. In hoc aduertendū q qnq; actus in quo requirit cōcordia refert ad plures,ut uniuersos.& tunc dicit Bal in l.nulli.p illum text.cum gl q Federicus tenuit sufficere qd duæ partes faciant.Sed in l.1.de pac.dicit, q sufficit maior pars,qa in nulla resídet collegiū.ff.ad muni.l.qd maior.Sed in l. & suū §. fi.dicit contrariū,q debet intelligi, & dicam statim.intelligo hæc sua dicta q requirit, q duæ partes collegii sint psentes dū tñ maior pars pręsentium faciat.Ad hoc qd hr in c.ea noscit de his quę fi.à pl.sine cōsen.c.Qnq; uero refert ad plures ut singulos, ut in casu nostro.& tūc puto,& sufficiat,q sit ī cōcordia cum maiore parte creditorū ſm formam l.& seruum §.hodie.& l.maiorem v. delicet,q illi sint citati,& sit seruata illa forma , alias secus.eo.tit.l.rescriptum.& sic loquit dcm Bal. in § fi.Et aduertendum,q licet non consentiant eodem tpe,si tñ omnes consentiant separatim dīr esse secum in concordia.l.fi. cōmu.prædio.ſm Bald in d.l.1.de pact.ff.

78 Septuagesimooctauo † Statutum erat in ciuitate q nullus bannitus posset rebanniri nisi soluat prius certa quantitas camerę apostolicæ.& si secus fieret nō intelligeret rebānitus.deinde in illa eadem ciuitate illud statutū fuit p nouū statutū annullatū.Quærit an bannitus q postea rebannit teneat illam quantitatem soluere,adeo q si non soluit rebānitio nō ualeat?Hanc q.mouet Bal in l.fi. ff.de pact.& dicit q fuit de facto Florētiæ,& q uidit in ea ita bene allegari sicut unq uiderit in

tit in aliqua quæst. & dicit fuisse determinatum ſm statutum non ualere. & sic ſm illam determinationem dictas quātitas solui dr̄et. Sed aduerte, q̄a si uera est decisio supra dicta in q.76. anteq̄ ius sit q̄situ possit ꝑ conuētionem to li fisco. Decisio pdicta procedere nō ur̄. Pro quo facit. l. qui Romæ. §. Flauus Hermes. de uerb. obl. & ff. de ser. expor. l. 1. ꝑ quæ iura dixit ibi Bart. ꝙ si donauit tibi rem hoc acto ꝙ post mortem tuam perueniat ad quādam ecclesiam illam conuentionē de ecclesia potero reuocare, licet ex tali pacto ipso iure q̄rat ius ecclesiæ. l. quoties. C. de dona. q̄ sub modo. In quo tñ moderni uariant, sed illius disputatione omissa q̄ est extra rē nostram, rediens ad propositum in quo multa dici possent iuclino in hanc sententiā. ꝙ aut talis bānitus erat rebannitus ante reuocationem illius statuti, & tunc cū esset ius q̄situm cameræ apostolicæ illud tolli nō potuit ꝑ statutū, ꝑ d. l. fi. de pac cū si. Cū illud ius camera apostolica ad suum cōmodum esset habitura, nō ad cōmodum statuentiū tunc. n. secus esset. l. in causæ. in fi. ff. de ꝓc. cū sim. & soluere tenebit illam quātitatē alias de iure cācellari non poterit. Nec obstat qđ hr̄ extra de iniur. & dam. da. c. in nr̄a q̄a aliud est qđ sup̄ior tollat inferiori ius ex superioris ꝓuisione q̄situ. de quo ibi. & aliud qđ inferior, uel ꝑ id facere possit. l. ille à quo. §. temp ff. ad Treb. cum si. Si uero fuit rebānitus post reuocationē statuti cū illud ius nondū esset q̄situm. & sic potuit reuocari. ut ī §. flauius. soluere nō tenet̄.

79 Septuagesimonono. † Titius erat bānitus cum saluo, ꝙ si faceret certum q̄d esset exemptus à banno, uel erat bānitus simplr̄ sed facta fuit lex qđ oēs banniti dr̄ent rebanniri q̄ seruirent duobus mensibus in exercitu suis sumptibus, uel dicebat, ꝙ essent à banno liberati. Titius fecit illud ꝙ erat in saluo, uel seruiuit ī exercitu, q̄rit̄ an statim dicat̄ liberatus à bāno, uel requirat̄ iudicis declaratio. Vt pateet hæc qō est duplex Constat. n. ꝙ iudex pōt in sua sn̄ia apponere uerba illa saluo qđ infra dicam. &c. ut not in l. item Labeo. §. 1. ff. fami. hær. Itē ꝑ licet non debeat ferre sn̄iam conditionalē, tñ lata sub cōdōne ualet. l. 2. §. bidu ū. ff. q̄n app. sit. Et ideo uidendū est an staītim dicat̄ bānitus Hoc pendet ab eo dicta sn̄a sit cōditionalis. Et ur̄ ꝙ nō sit cōditionalis. ut no. ꝑ gl. ī l. oblig. fere § cōdō. ff. de act. & oblig. qđ maxime uerum est si illa uerba ap poluit post uerbum, bannitus tunc. n. nō uī̄, ꝙ aliq̄d postea addere potuerit, ut l iudex postea. ff. de re iud. Et sic tunc certum sit eum esse bannitum. & hoc tenuit Bart. in d. l. iudex & in l. 1 ad Turp & in l. moris. de pœnis. In cōtrariū qđ uno sit cōdōnal's. & ꝙ interim non dicat̄ bānitus & sic nulla declaratio requirat̄, ꝓbat sic. Aut dicta sn̄ia quo ad bannidationem habuit uerba suspensiua, & tūc clarū. ꝙ est cōdōnalis, siue æquiparet̄ cōtractui siue ultimę uoluntati l. 2 cum ibi no. ff. de in diem adic Si uero non habuit uerba suspēsiua. & idem q̄a licet in contractib. tunc actus sit purus, & ueniat sub cōdōne resoluēdus, ut ibi. Tñ in ultimis uoluntatibus secus est, q̄a semper est cōdōnalis dispō l. de quibus dieb. § q̄dam Titio. de cōd & demon. & l. legatum pure. de adimen. le. cum simil. Constat autē sententiā æquiparari ultimis uolūtatib l. nō est mirū. ff. dę pig. act. l. si ita fuerit. de manu. test. Et qđ no. q Gui. in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si q̄s cau. & ꝑ Bart. in l. centesimis. in fin. de uerb. obl. saltem hoc casu q̄n hic est benignior interpretatio, ut in c. si delegatus iudex de off. deleg. lib. 6. Nec ob. ꝙ in sn̄ia quasi cōtrahatur. ut l. 3 §. idem scribit. de pecul. q̄a omisso examine, an illud an uerū reo nunq̄ comparente in iudicio, aliud est cōtractus, & aliud est quasi cōtractus. & sic de uno ad aliū rīr argumentatio nō procedit. ut in ꝓposito patet ex l. ex maleficiis. §. hęres. ad acti. & ob. & l. apud Iul. in fin. qui ex cau. in pos. ea. & qđ ibi ꝑ Bart. Non obst gl. § cōdō. q̄a illa gl. non est uera, ut scribit Innoc. in ca. præterea. extra de appel. Nec ob. l. iudex postea. & qđ per illam dixit Bart. quia aut illa uerba sunt apposita in principio, ut q̄n dixit saluo qđ infra dicam, & tūc lex illa non ob. ut in d. gl §. 1. in l. Item Labeo, pro qua ur̄ casus. ff. de con sti. pe. l. quidam. Aut fuerūt apposita post uerbū, bannimus, & idem donec. n. sentētia non habeatur pro expedita per iudicem, illa lata non dicit̄. C de fide instr. l. contractus. in fi. q̄d quid ergo continetur in illa ante illam clausulam quæ semper apponitur lata data. &c. inesse dr̄ ipsi sentētia si cer. pe. l. lecta, ſm Ang. in d. l. iudex. In hoc ul' imo non. n. nocet talis præposteratio, quia cum sint omnia in eodē actu, intelligūtur ſm ordinē u is, ut ipse idē Bart. dixit in illo libello peto cogi, & condēnari. in l. 1 C. quādo prou e. non est necel. & in l. cum prolatis, de re. iur. & cum de mēte

iudicis cõstet talis ordo non attenditur de so lu.l.nõ.n.& quod Bart.scripsit in l.2.§. prius de vulg.& pup.Intellr ergo d.l. iudex postea, qñ iudex apposuit aliquid postq̃ habuit sententiã pro expedita. & ideo si illa uerba aperirentur post illam clausulam lata data &c. Vera esset Bart. decisio alias non procedit. & hæc de prima. De quo et tetigi in 1. tpe ult. q.4. & uide quæ dixi ubi hoc declaratur in 2. tpe par.2. q.21.in fi. Quo aũt ad aliam.s. qñ post bannum pfectum fit reformatio &c. an requiratur declaratio non multum laborabo, licet multa dici possent. Concludo.n. q aut ipsa reformatio dicit,q ex tunc, q seruiet ipso iure, siue ipso facto sit liberatus à banno, & tunc postq̃ seruierit quãtum est in se erit nõ bannitus.adeo q si agat, & ei opponatur exceptio banni,uel ad bãna res eligatur, & si probando id fecisset non repelletur à iudicio, uel à dignitate. Ita.n.importãt illa uerba ipso iure,siue ipso facto et in cõdemnando, ut dixi,& ibi allegaui iura in 1.tpe, par.ult.qõ. ult.& hr et in c.1.de resc.libr. 6. & C.de leg.l. non dubiũ. Valebit ergo eius testm̃ q faciat fm formam statutorũ suæ ciuitatis,qd ante nõ ualuisset. Poterit et succedere fm illa qd ante nõ fecisset, & sic de sing.Quantum aũt ad alios ut si ante declarationem,uel cãcellationẽ offenderetur.Dicã infra in ult.tpe,parte 1.q.2.Si uero illa uerba nõ apponunt, sed simplr dr.ut in themate qõnis dcm̃ est.Vr eũ non esset rebannitum, nisi sequatur declaratio,q id fcm̃ fuerit fm doct.Innoc.in c.bo.de æta. & qual. Pro quo facit quod hr in l. eius qui delatorem.ff.de iure fis. & in l.2.§.q si actor.de iu.cal.& quod scrib. Bal. in c.si uasal. 10.coll.si de feud.luc.contr.ubi ponuntur casus in quibus declaratoria requiritur, sed illis rñdetur quod loquuntur in priuatione iuris. & sit id re odiosa, hic in executione pœnæ. Et sic acquisitione absolutionis & re fauorabili. sed per supra allegata primum dictum vr uerius, ante.n q̃ sit facta declaratio quod id fcm̃ fuerit fm doctr.Innoc.incertum est,an sic fcm̃ sit, & ideo id certum esse debet l.iam hoc iure, & l.ita stipul.de uerb.obl.Facit l.1.C.qui & aduer. quos, & qd tetigi ubi supra. Nec obstat q lex sit semper certa. l. cũ qdam.§.quod dr.ff.de acq. hær. qa illud uerũ quãtum ad sñiam legis,ut dcm̃ est supra quo aũt ad sñiam hoïs, quæ hic requiritur non est ita,ut ibi.& in l.antiqui.ff. si pars hær.pe.

Sic ergo talis qui seruiuit in exercitu uel qd aliud fecit habet tria tpa. unum postq̃ seruiuit ante declarationem, & hoc tpe quo ad oẽs,& omnia stantibus uerbis,ut supra repeto ipm bannitum. Nec obst.quod not. p Io. And.in regula quod qs, libr.6. ubi dr capłm non dubium de sent.excõm.per quod fundat dcm̃ Innoc.loqui in sñia medicinali, quæ difficilius tollitur,q̃ mortalis, quia eius dcm̃ loquitur in soluente id quod continetur in bãno, & sic naturæ ordinariæ ipsius bãni satisfacit.inst.quib.mod.tol. obl.in princ & §.1. merito declaratio non requiritur. sed hic loqmur in eo q aliud pro alio facit, quo casu nõ ita cõtingit liberatio ipso iure sicut qñ soluitur. idẽ l.si cum fundũ. ff. de pac. & quod hr in l.solutũ §.solutũ.ff de pig. act. Fateor tñ, q si caperetur talis exceptio impediret executionem, & probato se seruisse fm formã statuti relaxari,q cancellari dret,qa saltem ope exceptionis fiscus excludit ut dcm̃ est. Aliud tps habet post declarationem ante cãcellationẽ.Et quo ad se est rebannitus, quo ad alios dicã ubi supra Aliud post cãcellationẽ.& tũc quo ad oĩa est rebannitus,ut dixi supra q.64.

80 Octuagesimo pone. † Titius fuit bannitus in mille soluenda intra mensem sine diminutione cum esset statutum quod dat beneficiũ quarti.i. q possint solui tres partes condẽnationis tm̃ fit solutio intra decem dies à die latæ sñiæ. Titius sic bãnitus soluit tres partes,& à toto fuit de libris oĩbus cancellatus. Quæritur, an dicatur legitime cancellatus, ut sic elapso mense amplius nõ dicatur bãnitus.Ista qõ fuit hic de facto, & cõsultum fuit p totum collegium fuisse licite cancellatum. Ista. n. uerba sine diminutione apposita in sñia beneficiũ statuti auferre non potuerunt l.nemo põt,de leg.1. Præterea qñ aliquid debet solui,& de uoluntate, eius cui solui debet fit remissio, intellr impleta cõdõ solutionis et ad pœnæ euitationẽ.ff.de sol.l.solutionis, & ibi p Bart.Facit.ff.de uerb. obl.l in exec.§. fi.allegabatur casus,in l.4 §.ait ptor. iuncto. §.soluisse.ff.de reg.iur.Nec obst.l.Mæuius,de cõd.& dem.ubi dr q implementũ debet fieri in forma specifica, qa de uoluntate eius cui debet fieri implemẽtum et in condõnib. põt solutio alterari.Casus est fm unam lect.in l. filium quẽ hñtem. C.fam.erc.l.iure ciuili,de cõd & dem.cũ sim. Pro ista determinatione do casum in l.iusiurandũ à deb. ff.de iureiur.

quod

quod not. ꝑ Bar. in l. Labeo quæ ſeq̃tur illā.

81 Octuageſimoprimo loquitur. † Dictat ſtatutum, ꝙ ptās ultimis quindecim diebus ſui officii non poſſint aliquem eximere de banno ptās ultimis quindecim diebus pronunciauit Titium bannitum eſſe eximendum de banno. Quæritur an talis pronunciatio ualeat, & quid operetur? Formatur hac qō per Doct. & maxime ꝑ Bal. in ſ. 1. C. ſi aduer. li. & concluditur per eos, ꝙ ualeat talis pronunciatio. Sicut. n. aliud eſt bona publicare, & aliud pronūciare bona eſſe publicāda. ff pro ſocio. l. cum duob. §. idem rñdet. & quod ibi not. Item ſicut aliud eſt deportare, aliud pronunciare deportandum. l. 1. §. deport. de leg. 3. l. ſi quis filio exhæredato. §. eius qui. ff. iniu. teſt. Item ſicut aliud eſt mittere quem in poſſeſſione, & aliud eſt pronūciare immittendum, ut not. in l. cognō. §. ut bonorū. ff. de off. eius cui mand. eſt iuriſd. Item ſicut aliud eſt reſtituere, & aliud pronunciare reſtituēdum. l. fi. ubi, & apud quem. Item ſicut aliud eſt exequi ſnīam. & aliud pronūciare illam exequendā, ut hr̃ in l. ab execut. C. quo. appell. non rec. Ita aliud eſt eximere de banno, & aliud pronunciare eximendum eſſe. & ideo ſtatutum quod debet ſtricte intelligi. l. conſtit. ad munic. loquens in eximente non habet locum in pronunciante eximendum l. fina. de calum. & l. ſi uero. §. de uiro. ff ſol. matr. cum ſim. Valebit ergo pronunciatio, ſed tunc demum habebit effectum ſi ſucceſſor illam exequatur. l. iure noſtro. ff. de teſt. tut. & ideo interim tractabitur ut bannitus, & poterit impune offendi ſm Bald. in d. l. 1. Non obſt. l. procur. C. ubi cau. fiſc. ubi dr̃, ꝙ ſicut procurator fiſci non pōt exigere pœnam, ita non poteſt pronunciare exigendam, quia ibi loquitur qñ non pōt ex carentia iuriſdōnis. Hic autem non carebat iuriſdōne, ſed exercitio ipſius. Nulla enim priuatio iuriſdōnis inducitur, ſed ſolūmodo exercitium impeditur, quod patet, qa poſſet cognoſcere illis quindecim dieb. quod ibi non poterat procurator, ut ibi patet in fi. gl. quæ ponit ibi caſum, & ibi ēt dixi, ex quibus infertur, ꝙ ſi certis officialibus hn̄tibus largam auctoritatem à populo ſuper bono ſtatu eſt interdictum quod non poſſint rebānire bannitos, poterunt tñ ordinare qualiter debeat rebanniri, banniti aliquid pro bono ſtatu facientes, etiam detrahendo ſolennitatibus antiquis per not. in l. oēs populi. & per dicta iura. & ideo ſi poſtea ſm per eos ordinata illi rebanniuntur, erunt legitime rebanniti. Facit, ꝙ not. per Io. And in cap. 2. de off. uic. in notab. & ita pluries fuit obſeruatum, qñ. ſ. ex iuſta cauſa id fecerunt ff. mand. l. hominem. Nec obſtat, ꝙ non pn̄t mutare regimina ciuitatis ꝑ q̃cunq; laiā auctoritatē eis cōceſſam, ut no ꝑ. Bar. ir d. l. amb. qa nō pro mutatione, ſed pro illius ſtatus regimine, & ſaluatione à toto populo dr̃ fuiſſe ſtatutū. l. item eorum. §. ſi decur. ff. ꝙ cuiuſque uniuer.

82 Octuageſimoſecundo † Statuto condito à toto populo, & cōi. cauetur, ꝙ per conſilium ciuitatis nihil poſſit firmari niſi prius per capitaneum proponatur. In illo alio ſtatuto cauetur ꝙ ſi capitaneus proponat de aliquo ꝑ homicidio bānito cācellādo de bāno ipſo iure deſinat eſſe capitaneus. Cōtingit, ꝙ q erat capitaneus propoſuit de aliquo bānito pro homicidio cancellando de bāno, & conciliū cōfirmabit. Quæritur an ipſa reformatio in cuius probōne q erat capitaneus deliquit uitietur. Hanc qōnem diſputauit Iac. But. Et arguit latiſſime, ꝙ non uitietur. ego uero ut in aliis referam aliqua reſecando plura. Primo ergo, arguit ſic. Tp̄e inchoatæ propōnis capitaneus q propoſuit erat capitaneus, licet ergo poſtea deſinat debet inſpici tp̄s initii, de neg. geſt. l. Pōpon. ff. pro ſoc. l. ſi id quod. §. ſi filius. nō ergo nocet mutatio cōdōnis. Secundo, qñ res utilr̃ inchoatur, licet poſtea inutilis fiat tota utilis iudicaẽ. ff. de neg. geſt. l. ſed, an ultra. ff mād. l. q mutuā. §. fi. cū ſi. Tertio, qa tp̄s conſumationis trahitur ad tp̄s inchoationis. l. ſi filius, de uerb. oblig. cū conc. Quarto, qa res diiudicatur ſm id, quod potentius operatur l. quæritur. ff. de ſtatu hom & de acqui. re. do. l. quicquid. §. paries. Sed principiū fuit potentius fine. l. 1. de ord. iud. ergo iudicatur ſm illud facit in auth. quo. opor. in pr. Quinto ex odine delictum præcedit pœnā. C. de pœnis. l. ſancimus. Sed propoſitio eſt delictum, pœna eſt priuatio capitaneatus. & ſic qñ deliquit, quia propoſuit erat capitaneus, ergo tenuit propō, & ſic ualeat reformatio. Arguit. ēt à gn̄ali natura diſpōnis, ut effectus cōſideretur, ut id qđ in cōdōne eſt nō ſit in obligatione l. 1. § item ſi ita. ff. ad l. falcid. ex natura pœnalis diſpoſitionis q̃ actū non annullat. l. fin. ff. de diuor. quod pœnalis diſpō requirit effectum. l. 1. in fi. ff. quod quiſq; iu. & ꝙ in fauore, & odio concurrentibus inſpicitur

citur fauor.l cum quidam.ff.de lib.& posth. cum simil.in contrariū arguit,qn̄ lex puniēs delictum refertur ad tps non consummatum punit delinquens ex solo principio. Si uero ad tps pfectum,& cōsumatū spectat pfectio. C.de ser.fugi .l.2.de iurisd. om.iud. l.si qs id qd.quod si dum proponeret, & qd quisque iur.l.1 in fi. Sed in nra q. fit relatio ad tps inchoatum. dum dicit si capitaneus pponat, ergo eoipso q cepit pponere desinit esse capitaneus.Et sic non est uerum capitaneū ppo suisse,sed inchoasse.ergo ex ipsa lege ipso facto insurrexit pœna.l.qd ergo.§.cū aūt.ff. de his qui not.inf.& l.quamuis.§.si cū essem.ff. ad uellan.ex quo infert,q non ualet reformatio,qa quando ex aliquo actu expectatur effectus ante cōsumationē nō pōt effectus insurgere,nec cœpisse prodest.ff.de acq.rerum dom.l.naturalē.§.illud.C.de testam.l.ex īperfecto.de leg.3.l.fideiuss.§.1.cum simi.Secundo arguit,quia res sumit esse per formam,& forma p cōsumationē.ad l.falci. l.si is qui.§. qdā.ad exhib.l.Iul.§.quantum.uel §.sed,& si qs,sed ante propositionē propositio non hēt esse nec formā.Ergo non fuit facta a capitaneo,& sic non ualet l.cū syllaneanū.C.ad syl la.Tertio,arguit per multa iura ostēdētia qd qn̄ ab initio est habilitas si pēdente explemēto superueniat instabilitas actus uitiatur l.patre furioso.ff.de his qui sunt uel alie.iur.l.inter stipul.§.sacra.de uerb.obl. & C de testa. l.furiosum.cum si. Quarto,cū multis tpibus requirit aliqua cōditio personæ si uno tpe illa cōditio desiit actus uitiat l.si alienum. §. in extraneis.de hær.inst. cum simi. Ergo & uitietur.Quinto,probat sic. Qn̄ sic se habent duo,ut effectus surgat ex eo qd per prius fit, si erit concursus eorū, non erit uitiū,alias sic l cū hic status §.si ambo.de dona. inter uirū, & uxo Sed reformatio in propositio debebat sumere effectū a duobus a proposito nec capitanei,& deliberatione cōsilii. Et p prius ex eo quod capitaneus pponeret.Si ergo anteq̄ opponat desiit esse capitaneus ergo desiit cōcursus,& sic erit uitiū. Inducit sexto q.de pūcto,ut qn̄ non apparet qd pcedat,& quod sequat potius inducatur totius uitiatio. ff. de reb.dub.l.si fuerit.& l.sed & si.de testa.tute.l. duo sunt Titii. Sed hic nō apparet qd prius fuerit an propositio,an priuatio,ergo totū uitiari debet. Induxit ēt q ex eodē facto nō sequit pœna,& pmiū.de neg.gest.l.siue hæredi

taria.Item qa duorū cōtrariorū nō dr esse eadem rō de cap.dimi l.2.§.nemo.& p socio. l. de illo.Item q factū l. phibente ualere non potest l.nō dubiū.ff.de leg Inducit gn̄ale qd inutile per se alii non pōt utilitatem operari. de serui.rust.l.qui hēt.Adducit ēt l. cum pater.§.libertis.de lega.2.l.iubemus.§. sane. de sacros.ecc.in auth.de non alie.§. qa uero leonis.ubi actus ex quo quis priuatur nō ualet. Finalr consuluit reformationem non tenere maxime tali argō,quędam effectum expectāt à iure,quia sunt iuris,& de iure.Quædam effectum non expectant,qa ius eis non assistit nec de iure sunt.In primis expectat perfectio, & quo ad cōsumationē actus,& quo ad iuris effectū.Et sic inchoata tm̄ uel ēt terminata sine iuris assistētia nihil sunt l. hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.de fid.instru. l.contractus.in fi.cū si.In secundis qn̄q; expectat consumatio , ut quia lex de eo loquens est pteriti,& perfecti tpis,quod exigit rē perfectam,& ubi delictum est de leuioribus non fingit rem inchoatam esse consumatā, & ita pfectio q exigit ex natura uerbi non supplet à fictione iuris.d.l.1.in fi.qd quisq; iur.qn̄q; non expectat cōsumatio.Aut qa lex de eo loquens non est sub tali uerbo, sed psentis uel præteriti īperfecti cōcepta, ut l si fugitiui. C. de seru.fug.Et probat hæc drīa in l.si quis id qd.§.q si dum proponeretur & in d.l.si fugitiui.in solutione contrarii. de l. postliminii.§. transfugæ.cap. & postil. reuer. Aut quia est de atrocioribus in quibus inchoata finguntur à lege consumata l. si qs nō dicam rapere de episc.& cle.cū in eis effectus, & assistentia nō accedit l.reū qui.C.de adult.Cum ergo in proposito sint duæ leges quarū una est pdita ad delictum,& pœnam. l. illa quæ capitaneū proponentem punit priuat officio . ut in hac cum prolata sit per uerbum præsentis tpis , & præteriti imperfecti,apparet q ante consumatam propositionem fuit delictum , ut d.l. si fugitiui. & l si quis id quod.Ergo , & pœna insurgens sine hominis facto,ut d.§.cū autē. est ēt alia lex quæ disponit de reformatione ex qua apparet,q reformatio de homicida bānito cancellando non fuit talis, ut debuit. est enim de his quæ a iure ciuili,& municipali expectāt,& sortiūtur effectū.de iustitia,& iure l. us ciuile. & l.oēs populi. ergo inchoata,& non perfecta quo ad effectū iuris hnr pro infectis , ubi ergo inchoata propositio capitaneus

neus reliquit satis fuit quo ad pœnam priuationis.& sic tpe quo finiuit propōnem non erat capitaneus,& sic quantum ad legē quæ de forma reformationis loquitur,nihil actū debet intelligi. Finalr rndet ad contraria. & quia patet ex distōne prædicta non insisto. Vides ergo ꝙ talis non intelligetur rebannitus,& sic nō poterit cancellari. Vt tamē ista dubō tollatur solent apponi in reformationibus illa,v3,qđ non possit apponere in consilio.& si ad actum ꝑpōnis peruenerit,uel proponere ceperit ipso facto priuatus intellr. de qua doctrina.uide in l.filiusfam.§ diui.de le. 1.ꝑ Bar.per alios,& maxime Bal.in l.ea lege. C.de cōd.ob cau.& ēt per Bart.in l.si ita quis § ea lege,de uerb. oblig. & de qōne prædicta in dictis iuribus pauca tāguntur ex decis.ꝑdicta colligit̄ triplex materia.Vna qn̄ actus cœptus habeatur pro consumato,de qua in iurib.supra all.Et uide quod not. Bart. in l.si is qui.ff.qui.ex cau.ma.ubi tractat qn̄ executio facta dicatur.Secūda,qn̄ debet inspici initiū, uel finis. De hoc uide in l.3 § Seio. ff.de mi. & ibi latius.Tertia est,de nā uerbi pn̄tis pręteriti imperfecti.& uerbi præteriti perfecti, de qua hr in iuribus superius allegatis, maxime in d.l.1.quod quisq; iuris.& no.ꝙ in hac disput.Iac. But.ostēdit se fuisse doctorem subtilissimum.& uide quæ no.per Doct.in l.Aretusa.ff.de sta.hom.& tangit Bart.in l.si post mortem.in fin.princ de leg.1.

83 Octuagesimatertia qō partis erit. †Fuit factum ordinamentum ꝙ oēs banniti cōis exn̄tes in territorio Ducis Mediolani, ꝗ illud territorium exiuerint intra duos menses,& fuerint ad seruiendum cōi in exercitu suis sumptibus per quatuor menses debeant rebanniri.Qui uero non exiuerint intelligantur rebelles,& in perpetuum de banno exire non possint,& omnia eorū bona intelligātur elapsis dictis duob.mensib.confiscata. Titius exn̄s, & habitans in ciuitate Papiæ fuit Florentiæ inquisitus,& fuerant factæ citationes ꝭm formam statuti.Et cum nullus cōpareret iudex posuerat eum in banno,& inter alios bannitos cōis extiterat registratus,quæ oīa,Titius ignorabat.Elapsis duobus mensibus in exercitu cōis fuit facta reassignatio bānitorū ibi seruientium.& cum non esset inuētus Titius eius bona fuerunt incorporata. Ipse aūt id audiens discessit de territorio ducis,& in exercitum uenit.Quæritur an inciderit in pęnam rebellionis,& cōfiscationis bonoꝶ.&c.An uero seruiens per quatuor menses debeat rebāniri? Ista qō habet duo membra principalia. Primum est an dcm̄ bannum potuerit dari contra illum ignorantem.Secundum posito ꝙ dari potuerit,an eius ignorātia sibi prosit. & hoc erit ēt duplex.s.an excusetur à pœna, & sic excusatur,an seruiens habeat statuti beneficium,& sic debeat cancellari. Quo ad primum recurre ad ea quæ dixi in 1.temp. par. 3.qō.3 ex quibus patet,ꝙ aliqn̄ pōt dari, & aliqn̄ non.si ergo in casu nr̄o bānum fuisset inualidum,qō non procederet, ꝗa non esset bannitus.l.4.§ cōdemnatum,de re iud. Oportet ergo ꝓsupponi bannum ualidum,ex quo restat secunda dubō.& licet dubitabiles passus sint, tn̄ cōcludendum est,ꝙ non inciderit in pœnas,supradictas.Certum.n.est,ꝙ statuta pœnalia non ligant ignorantes.l.fin. ff. de decr.ab ord.fac.extra de cōst.c.cog. per Arc. not.19.dist.c.quod dictis.ēt si talis reformatio fuisset per ciuitatem publice bannita,ut no.in d.c.cogn.Id.n. quod in ciuitate est notorium ligat ibi hn̄tes,non autē exn̄tes extra prouinciam & ita intellr quo hr in l si tutor C.de peric.tut.& in l.2. C.de recep. extra qui matr.acc. poss c. cum in tua. & probatur ꝭm Ruff.ut refert Arch.ubi supra in l. optimam C.de contrah.& cōmitt. stip & ibi notanter dicit ꝙ illud qđ dr sufficeret qđ quis sit uoce pręconia citatus. Intellr qn̄ ꝑco mittitur per totam ciuitatem. quo casu dicit neminem excusari,facit auth. qui semel.C.qūo, & qn̄ iudex,& qđ ibi per Iac.But. Nec obstat si dicatur statutum est ꝑcisum,& lapsi fuerunt duo menses anteq̄ exiret,ergo in pęnam incidit, cum stricte debeat intelligi.l.cōstōnib.ad municip.ēt si durum sit l.prospexit. ff. qui, & à quibus quia ille terminus non currit, nisi à die scientiæ ēt si dicatur de proxime futuris. Debet n.subaudiri à die scientie ꝭm Bart in cons.230.quod incipit,Domine Iacobe &c. alleg.l.3.§.si quis hæredi.ff.de statu lib.& l.si in diem. ff. de condit. & demonst.Sed in hoc Franc.de Are.in l. si cui.ff.de leg.1. dicit notanter,ꝙ aut dispō demonstrauit initiū tp̄is, puta quia dixit hinc ad duos menses. Et tūc aut pars ignorauit impedimento iuris,& nō cedit tempus nisi à die scientiæ. l. si quis in graui.§.ult.ff.ad Syll. & facit l.scimus.§. donec de iure delib.ꝭm eum.Potest poni exemplum in proposito, ut quia fuit ordinatum, ꝙ di

ꝙ dicta reformatio non posset propalari inde ad certū tps. Si uero ignorauit impedimento facti, ut qa nō fuit ei notificatū. Et isto casu tps sic limitatū currit ignoranti, qa currit ab initio demonstrato, ut ead. l. si cui, & l. qui duos. §. 1. de manumis. testa. ſm eū. Pro quo uide. no. tex. cum gl. in l. qui filio impuberi. §. 1. ff. de hæredib. instituen. & idē dixit Bart. in cons. 13. quod incipit. Quæritur utrum elapso. &c. in 2. uol. & allegauit. l. placet. C. de sacr. san. eccl. & l. iubemus nulli eo. tit. quæ fuerūt uerba Iac. Butr. Qui ultra prædicta consulendo allegauit auth. hodie. de appell. & de mi. no. l. Aemilius. Puto tñ quod hoc casu poterit restitui ex iusta ignorātia. l. 1. in fi. quib. ex cau. maior. & qđ ui aut clā l. semper. §. hoc in terdicto s. ad remissionē pœnę. Si uero nō demōstrauit initiū qa nō dixit hinc, sed dixit intra mensem simpliciter, uel dixit intra duos menses proxime uenturos. & tunc intelligit. s. à die scientiæ, arg C. de appel auth. hodie. & qđ ibi not. & de statu lib. l. 3 §. si quis hæredi. quia anteq̄ sciat non ur posse petere. l. annus. de cal. Plus. n. dixit Old. in cons. 138. qđ non simpliciter currit à die scientiæ, sed cum pōt actus ille in exercitium deduci. ff. de iure dotium. l. tali. & d. §. si quis hæredi. & d. l. si in diem. qđ est ualde no. & utile ad multa. ex qua distōne colligitur decisio supra dicta inspecto themate qđ in pœnam non inciderit. Pro quo facit. ff. de administra. tut. l. quidā decedens. §. fi. & de his q no. infa l. gño & sic restat uidendum an si seruiuit per quatuor menses cōi debeat rebāniri. ista qō est fortior qa licet in pœnis euitandis excuset ignorantia, & similiter in grauaminibus. ut dictū est supra tñ in lucris nō est ita l. si is. §. si seruus. de acq. re. domi. & quod dixi supra hoc eodē tpe, par. 2. q. 22. & 24. Magis. n. succurrit primo q̄ secundo l. fi. C. de cōd. Item quia dicta supra locū hñt in eo qui ignorat ordinamentum. hic autē p̄supponit quod ignoret se esse in ordinamento comprehensum, & sic ignoret qualitatē suę ꝑsonæ q̄ nō solet tribuere beneficiū. l. tametsi. ff. ad maced. l. fi. ff. ꝑsuo. & sic uideat cōcludi dřе, ꝙ licet excuset à pęna quodcunq; ignorauerit. Si tñ intra duos mēses à die scientiæ seruierit, ut supra nō tñ debet p̄miū cācellationis cōsequi per iura p̄. dicta. Quod uerū erit si illi quatuor menses fuerint electi, ut tps speciale, puta in obsidione alicuius loci, ꝑ ꝑ quam causam illa reformatio facta fuerit, tunc. n. cum amplius illud speciale tps non possit suppleri. ff de usufr. lega. l. usufr. mihi in biennium rebanniri non debebit. Si uero illud tps fuerit adiectum in gñe, puta qa si cōsiderauerit statutū de quocunque tpe durante guerra, tunc debeat rebanniri ꝑ iura p̄dicta quę omni modo ignoranti tps currere non permittunt. Nec obst. qđ dictum fuit supra per. §. si seruus. quia aut qs tpe quo seruisset cōignorasset se esse bānitū, & sic non ut bannitus seruisset, & tunc non dřet rebāniri ut ibi, & l. 2 ff. cōd. & dem. Sed si tps quo seruit scit se bannitum, & ut bānitus seruit, cum ei ignoranti tps gñaliter traditū non cucurrerit, ut supra est ostēsum hřе debebit statuti beneficiū quod est latissime interpretandū ff. de const. prin. l. fi. cū si.

Post operis expeditionē superuenit mihi notitia duarū qōnum. Old. quas per alios tactas aut relatas. nō inueni, quæ licet alibi decentius ante locatæ fuissent, tñ cū de fauoribus bannitorū ēt tractent, & qa fuisset plurima quotarum mutatio necessario huic loco quasi oportune locantur. & prima est in qua 84 cōsuluit. & ideo 84. q. it. †Titius fuit bānitus pro ꝑditione ciuitatis ꝑ ꝑ quod ex forma statuti ipse, & filii erāt bāniti. Post bānū Titius suscepit filiū noīe Caiū q Caius patre mortuo reuersus fuit ad ciuitatem de qua pr fuerat bānitus. & ibi stetit longo tpe sicut ciuis existēs decōsilio, equū tenēs, et oīa alia faciēs q̄ alii ciues, faciunt. & dū ista sic se hñt uenit ad rixam cū Sēpronio de qua rixa facta est pax corā ptāte ciuitatis post quā pacē Sēpronius eum interfecit, & aufugit. Ptās fecit eū citari & quia non uenit ex uigore arbitrii qđ habebat bāniuit eū. Nūc corā successore ptātis prædicti petitur reuocari p̄dicta sñia banni lati contra Sempronium. & dř quod licitum fuit ei impune occidere dcm̄. Caium, qa bannitus erat ex forma statuti, de quo supra mentio facta est. Quærit an possit dicta sñia reuocari. Et primo uidet. ꝙ non ex uigore publicæ auctoritatis, quia ipse Caius habebatur ut alii ciues. Ne ergo sub eius p̄textu decipiatur idē debet de ipso sicut de aliis ciuibus iudicari. arg. C. de his qui ue. æta. imp. l. 1. & cum cōem cum aliis uitam duceret eandē sentire debet in legibus disciplinam, ut text. ibi legit. extra de statu mona. c. recolentes, & cū eadē particula experiret iura quoq; eadē sibi uēdicare debet. ff. de bo. pos. ex testa. mil l. unica.

l.unica.circa princ & cũ par similisq; militia sit iustum, ut eisdẽ priuilegiis gloriari. C. de proxi.sacra.lar.& rerũ priua.l. iubemus. Secundo facilius pœna remittit quam priuilegiũ auferat, eo qđ unũ est fauoris, & grę, alterũ uero supplicii,& pœnę.ff.de const. prin. l.beneficiũ.de lib.& posth.l. cũ q dã.de pęnis. l.interpretatione. Sed habitus in cõi contrarius ueritati tollit priuilegium. ff. ad Maced. l.si quis patrem.& locã.& cõd.l.si quis ignorans.Imò ẽt aliqñ facit cessare ius cõe. ff. de iniur.l.item apud.§.si quis uirginem,de iure fis.l.sed, & si accepto.ergo multo fortius tollit pœnam siue supplicium ex banno inflictũ. Tertio, sicut subsistentia ueritatis actu aliquem reddit illicitum,ita,& opinio cõis q̃q̃ sit ueritati cõtraria, sicut ergo si uere bannitũ non fuisset licitũ occidere, sic nec qñ uere erat bannitus cõi opinione in contrarium se habente,ut probatur aperte.ff.de acq. hær. l. cum quidam.in uers.quod si ipse, & in eo. ti. l.uentre,& ibi not. Quarto nonne ita cõis est ꝙ error publicus facit ius,ut inst.de testa. §. testes.ff.de off.præt.l.Barb.C.de testa.l. 1. ff. de suppel.lega.l.3.in fi. Faciat ergo hoc casu error publicus. quo credebatur filius Titii non bannitis ius. s.tam fauorabile, tã benignũ.s.ut impune occidi non possit, sicut nec alii ciues, talis nãq; error immutat aliqñ statum alicuius. Nã de seruo ciuiliũ actuũ non capace liberũ facit,& actuũ ciuiliũ capacẽ,ut ad literã legit.C.de lati.lib. tol.l. una. §. sed, & qui dñi, sic ergo hic de bannito faciat non bannitum. Dico ergo ego Old. de ponte de Laude ll.doctor salua semꝑ ueritate, qđ successor ptãtis dictam sñiam reuocare non poterit,& hoc præter iã dicta tripliciter rõne, & prima si aliqs pulset legatũ hostiũ, tradit hostib. ut seruus eorũ fiat,ff.de legatio.l.ult.Pone ergo ꝙ talis pulsans, & hostibus traditus reuertitur ad nos,si nõ recipitur à nobis non recuperat iura ciuitatis postliminii iure si uero recipitur ea recuperat.Sic ergo in ꝓposito cũ hic bãnitus rediẽs receptus fuit, & in omnibus tractatus ut ciuis,iura aliorũ ciuiũ habeat,ut legitur.ff.de c.& postli.reuer.l.3.§.fin. Secunda est talis.Talis bãnitus non põt, censeri deterioris cõdõnis quam hostis, imò hostis proprie dr.ff.de cap. dimi.l.amissione. §. q deficiunt, & ad l. Corn de sic.l.3.ult. & de re mil.l. proditores. Tñ si ei pax sit promissa seruanda est.23.q.1.noli.& 22.q.4.innocens, & qui non seruat capite puniendus est. ff.de re mil.l.ult § fi.licet ergo potuisset occidi ex forma statuti, non tñ ꝑ eum qui cum eo pacem fecerat. Tertio, & ultimo dato, quòd sñia banni fuisset iniqua,fuit tñ cõtra ius litigatoris tm̃ lata, & sic non posset successor eã rescindere. C sent. rescindi. non posse l. 1. & qñ pro.non est necess.l.1.etiam si hoc statutũ qđ faciebat eũ bannitũ fuerit corã bannien te allegatum, quia ꝑꝑ probabiles dubitationes superiores, & alias non putauit causam illo statuto iuuari.ff.de re iud. l. præses, & l. cũ prolatis. ubi est casus. Hæc Oldr. Si recte cõsideras ipse proposuit talem filium etiã postea natũ ex uerbis ipsius statuti ex sua persona intelligi b nn tũ, imò esse bannitũ, & sic non contradicit his quæ dixi supra in 1. tpe parte 1.q.ult.nec quæ dicam infra in ult. tẽp. parte 2.q.14.Id aũt ꝙ dixit eum qui pacẽ fecerat nõ potuisse impune occidere bannitũ nõ est ꝑ oĩa cõtrariũ ei qđ ipse in sua disputatione quæ incipit Titius fecit pacẽ, conclusit.s. facientẽ pacẽ non obstãte pace potuisse offendere bannitũ, quia in hoc themate erat bannitis tpe pacis, in illo fuit bannitus postea.In hoc tñ recurre ad ea q̃ dixi supra hac eadem parte q.51.52.& 53 & ex hac decisione collige duo notanda. Primum ꝙ ꝑ actus publicos quos bannitus facit intellr̃ rebanniri.Secundo,ꝙ sñia lata cõtra offendentẽ bannitũ ualet.Quo ad primũ aduerte, ꝙ id põt esse uerum, nisi qñ ad actum rebannitionis requiruntur aliæ solẽnitates,tunc.n.illis non seruatis in publicis actibus sicut non ualeret expresse rebannito, ita non ualeret tacita l. qui ad certũ ff. loca. puto tñ ꝙ licet non intelligatur rebãnitus nihilominus offendi nõ poterit.Illud.n.statutum tolli põt alia solẽnitate ab alio statuto requisita,ut in mã.l. omnes populi,& l.si qs in principio testamenti, de leg.3.Licet ergo tunc non intelligatur rebannitus non tñ poterit offendi, cum qualitas hostis sublata sit ꝑ eius receptionẽ ad actus publicos de qua supra. Si aũt actus publici fierẽt corã toto populo ad parlamentũ uocato, ut fit in introitu dñorũ, & priorũ & ẽt in introitu uexillorũ societatis in ciuitate Florẽtiæ.dicerẽ tũc intelligi rebannitũ Caiũ, de quo supra.Pręsumeretur. n. scisse populũ oĩa q̃ in suis legibus cõtinẽtur, & sic cõtra illas in totum dispensare.C.de testa.l. omniũ, & l. quidam consulebat. ff. de re iud. & quod

quod hr in d. l. si quis in principio testamenti. Vis.n. cõis publici erroris inducta à populo qui potest maxime per uiam parlamenti facta à consiliis quæ illum repñtant, ut l. aliud §. refertur, & ibi not. ff. de reg. iur. & C. quæ sit lon. cons. super rub. reuocare, & sic faciendo intellr reuocare, ut hr in l. 2. C. de decre. dec. & qđ not. in l. ita tñ. in princ. ff. ad Treb. iũcta. l. de quib. in fi. cũ sua materia. ff. de leg. ſm quam intellr hæc decisio, ut patet ex themate & ita fuit in legibus siue statutis loquentibus de consortibus epi Florentini iudicatũ per totum collegium Florentinum. Quo ad ſm uide quæ dixi supra hac ead. par. q. 3. Et considera, ꝙ hic non fuisset lata sententia ad petitionem banniti agentis, sed alterius accusantis, uel ipsius iudicis inquirentis pro iniuria facta bannito, & in ꝓcessu nõ expresso, licet fuerit exceptum. Id aũt quod ultimo dr tale bannum reuocari nõ posse tempora per ea quæ dixi in primo tempore, parte ult. qõ.

85 Altera qõ, & sic. 85. subt hoc themate formata erat. Duo sunt statuta in ciuitate Paduæ. Vnum per qđ cauetur, ꝙ quicunq; fuerit bannitus de maleficio, pñtando alium bãnitum de simili maleficio liberetur, & eximatur à banno. Aliud quod quicunq; fuerit bãnitus de maleficio in ciuitate Vicentiæ intra octo dies banniatur, & in libro bannitorũ ponatur in ciuitate Paduæ eisdem modis, & cõditionibus, & formis quibus bãnitus fuerit in ciuitate Vicentiæ. Accidit, ꝙ Titius cõmisit maleficium in ciuitate Vicentiæ, & de maleficio est ibi bãnitus, & ex forma secundi statuti bannitus est silr in ciuitate Paduæ repertis uerbis secundi statuti in ipso banno. Qui Titius bannitus pñtat Paduæ alium bannitũ de simili maleficio, & vult liberari à bãno ciuitatis Paduæ uirtute primi statuti, licet hoc non posset in ciuitate Vicentiæ. Quæritur an hoc possit de iure petere, & sic an debeat liberari. Et dicta Old. ĩ hac q. multum diffuse prosequitur, sed multis omissis, & maxime rñsionibus ad argumenta facta hinc inde referã truncare eius intentionẽ, & primo ad negatiuam, qñ unus locus adiicitur alteri naturam eius cui adiicitur assumit, arg. ff. de pub. l. si ego. §. si tñ. de usufr. l. si Titio. §. 1. & de pac. do. l. inter socerũ. §. cum inter. Sed ciuitas Paduæ adiicitur Vicẽtiæ à qua per prius Titius erat bannitus. ar. ff. de senato. l. pen. & de exercit. l. si cum. §. 1. ergo ex loco Vicentiæ ubi non liberatur debet iudicari. Secundo sic, bãnum Paduæ fuit datum ꝑ bannum Vicentiæ, & licet fuerit ex interuallo ꝑ necessitatem apparentem, tñ intellr simul datum, arg. ff. si pars hære. pet. l. antiq. de mil. test. q̃ rebatur, de hære. inst. l. hæredes palam. §. fin. ergo licet tollatur ſm durat primum, quia talium quorũ unum ꝑ aliud est ademptum uirtute ꝑ manẽtis perdurat. ff. de lib. & posth. l. si ita §. 1. & arg. ff. ad carbo l. 3. §. ibidẽ. Tertio, sñia est lex. ff. de iust. & iu. l. pen. & apparet ex æquiparatione ad ultimum uoluntatem. ff. de manu. l. seruus. de pig. actio. l. non est mirum. iuncto in auth. de nup. §. disponat. Sed ex diuersitate locorũ effectus legis non uariatur. C. de usuc. trans. l. ult. & de temp. in integ. rest. l. fin. ergo nec effectus sñiæ, & ideo sicut Vicentiæ nõ liberaretur, ita nec Paduę, facit ff. de postu. l. ex ea, & qđ ibi no. Quarto, quia bannum translatum non debet immutari ex loco ad quem est translatũ. C. de his q in prio. cre. lo. suc l. 1. de noua. l. aliam. de admi. leg. l. legatum. cum si. Et sic remanente qualitate banni ex loco Vicentiæ eximi non poterit. Quintum bannum latum Paduæ dr ortum Vicentiæ. ff. quod ui, aut clam. l. nam origo. ergo sequitur, ꝙ in exceptione ille locus attenditur. ff. de edict. l. si fundus, de usur. l. 1. ergo quia Vicentiæ non liberatur, ita nec Paduę. Sexto, dicta banna sunt eiusdẽ formę. ergo, & eiusdem subę. ff. ad exib. l. Iul. §. se & si qs. ff. de auro, & arg. leg. l. Seia. & de ue sig. l. mul. §. 1. & sic esse debent eiusdem uir[illegible] ad l. falc. l. qui quadringenta. §. quid ergo, & de serui. rust. præd. l. una est uia, bãnum Vicẽtiæ durat, & uiuit, ergo & Paduæ, & maxime qa fortior est actus obligationem cõseruans, quam extinguens C. de duoq. re. l. fi. Vltimo ab adæquatione facta de bannis, & sic eisdem uitæ debent esse. C. de inoff. don. l. fi. In cõtrarium arguit septẽ aliis modis quos silr decurtabo. primo, à natura super addit q̃ est ut suis cõdõnib. & qualitatibus ꝓpriis iudicet. C. si plu. una sen. l. 1. & 2. & ff. mand. l. si mand. §. Paulus, de cõst. pec. l. item illa. §. 1. bãnũ uero Paduæ suꝑadditur banno Vicentiæ, ergo debet suis qualitatib. iudicari, & sic Titius liberari debet. Secũdo, obligatio ex bãno, & eius dissolo sunt diuersa q̃nimò, & cõtraria, ergo dispõ suꝑ uno nõ trahit ad aliud. l. si uero. §. de uiro. sol. mat. & si à pa. qs fue. manu. l. pr. cũ si. & sic dissolo q̃ sit Paduæ remanet ĩ suo statuto

statuto.l.oēs populi.Tertio,licet plures leges ꝓdeant a diuersis circa easdē ꝑsonas et eundem effectū dirigentes,nō tñ sunt eiusdē uitę,sed unaquæq; durat ſm nām suam insitā producenti, ut patet in bonorū possessione de iure ꝑtorio, & aditione de iure ciuili,inst. de bo.pos.§.aliqñ.de bon.pos.ſm tab.l.hi q. & C.de iure delib.l.licet.& q admit.ad bon. pos l.2.& de succes.edic.l. 1.§. largius. cū si. In ꝓposito ergo bannū Vicētiæ duret perpetuo,& Paduæ tollat̄ pręsentatione alterius bāniti.Quarto,extēsio unius loci ad aliū intelligit̄ ſm quid nō quo ad oīa.C. de sacros. eccl.l.omni.de præ.urb.cōstat.l. 1.tit. 11. & not.de leg.l princeps Sic,ergo, & tunc extēsio bāni de Vicentia ad Paduā fiat ſm quid, ne unico uerbo statutū Paduæ uideat̄ tollere suas leges ꝓprias. C.de inoff. test. l si qñ. & extra de sepul.c.certificari. Quinto,pęna debet esse ꝓportionata delicto. C.de episco & cler.l.si quenꝗ. de hær.l.quicunque. ꝓlixitas in duratione dr̄ magnitudo pœnæ, de pœn. l.aut dānum.§. inter eos. plus aūt est delinquere in aliquē immediate ad l.Iul.maiest.l. Iul. de capt. & postil.re. l. siqs ingenuā. Sed si bānum datum Paduæ pro delicto cōmisso Paduæ tollitur ꝑsentatione, & sic minus durat fortius tolli debet aliud datum ꝑꝑ delictum cōmissum Vicētiæ, qa quo ad ciuitatē Paduæ lōge minus delictū est.Sexto,uariatio loci plerūque inducit diuersitatē quo ad exēptionē ab onere.ff.de exc. tut. l. sed milites. §.ignominiæ.ff.de re mil.l.milites.§. missionū.& patet.C.q nu.lib.l.1. non ergo mirum si diuersimode eximit̄ quis a banno Paduæ ꝗ Vicētiæ.Septimo redhibitoria, & quanto minoris ab eodē inductæ sunt.s.a ꝑtore.ff.đ ędic.l.1.§.1.& l.qđ si nolit.§.si plures.& l.ędiles.& aliqñ utriusq; idem est effectus. ff. de ædil.edic.l.bouē,§.aliqñ.& sñīa lata suꝑ una parit exceptionē rei iud in alia.ff.de excep. rei iud.l.si is q hęres.§.1.Sed una tollit̄ anno. Alia lex mensibus de ædil.edic.l.sciendū.§.fi. Ergo fortius in ꝓposito cū non ab eo. sed a diuersis banna procedant.His rōnibus factis licet ꝓlixius facit ipse Old.rñsiones ad utriusque partis argumenta. Et illis positis concludit ut sequitur.His sic decursis subiicio solutionē quę mihi uerior esse ur̄.Et credo simpliciter dicente statuto, ꝙ qui est bannitus Vicentiæ,banniatur & Paduæ. Et sic sit factum isto casu præsentando alium bannitū liberaretur a banno ciuitatis Paduæ ſm formam primi statuti superius allegati. Et hæc ꝑ allegata pro hāc parte, & maxime, qa qñ uni ꝑꝑ delictum non in se,sed in alium commissum cōpetit actio, ita ꝙ ēt nihilominus cōpetit principali.Et sic utrique unaquæque actio suam legē habet, & suū proprium sortitur effectum,& suū dissoluendi modum,& faciliorem principali sicut si fiat iniuria filio cōpetit actio filio,& patri ff.de proc. l.nō solū.§.si pater.& de iniur.l.,pater,cū simi & tñ non erit eadem existimatio utriusq; actionis,sed unaquæq; habebit propriā ſm cōdōnem eius ꝑsonæ cui cōpetit.sic dico, ꝙ & si ꝑꝑ maleficium,& in uno loco cōmissum in duobus locis quis banniatur unūquodq; bānum ſm nām loci sui proprii iudicabit̄. ff.de iniur.l.seruo.§.ult.& l.seq.Et qa identitas,& unitas sñīæ ex qua diuersę pœnæ sequuntur nō arguunt identitatem durationis in pęnis sicut in sñīa relegationis ad tēpus, habet.n. in se pœnam quam uerbum sonat.s. relegationem, & aliam.s. remotionem ab ordine decurionatus amissi.ff.de decurio.l.2. Et ad tempus ab ordine decurionum redditus est inhabilis ad honorem, & tñ finito tꝑe principalis pœnæ.i.amotionis ab ordine, non finitur inhabilitas ad nouos honores, sed tanto tꝑe expectat quanto fuit in pœna. ff. ad mun.l.ordine.& de decurio.l.ad tp̄s ex quib. apparet ꝙ pęna accessoria non cōmensuratur ex tꝑe principalis, sed habet per se propriam in legē ſm quā finit̄, & durat. Verum qa in themate nr̄o in statuto fuit ultra processum,& dcm̄ ꝙ banniat̄ eisdē modis,& cōdōnibus.&c. Contrariū credo de stricto iure ꝑꝑ uirtutem prædictorū. modus nanque dr̄ a moderor moderaris,& dr̄ moderamentum siue temperamentum rei cui adiicitur.ff. ad leg.falci.l 1.& instit.eo.in princ.& ff.de dona.cau.mortis.l.quod conditionis & ibi no. & de serui l. seruitutes.§.modus. Temperamētum uero obligationis duo respicit.s. ius creditoris.& eius qđ pōt solui respectu debitoris,& hoc uult dicere lex. de acti. & obl. l. obligationū fere §.modus. Posito n.ibi obligationis modo ꝑ eum exēplum alternatiuæ obligationis.ꝑ exēplū alternatiuæ obligationis statim subdit rōnem quare illa obligatio dr̄ sub modo. Nam alterius solutio, &c. Et sic moderatur solutio respectu creditoris. Cum igit̄ debeat esse idē modus bāni dati in

ciuitate Paduæ, qui est banni dati in ciuitate Vicentiæ. opportet idem esse in petitione, & solutione, sed in ciuitate Vicentiæ non est pñtatio banniti in solutione, ergo nec Paduæ. Item hoc nomen cōdō, interdum dicit obligationis suspensionem per adiectionem uel subintelł̃m alicuius extrinseci execati. ff. de cōd. & demonst. l. legatū, & l. aliqñ, de uer. obl. l. interdum, & de uerb. sign. l. cedere. Interdum dicit ius personæ competens, siue p̃sentem statum alicuius rei. ff. de ꝓcur. l. ign. de reg. iur. l. nō solum, & l. melior, & de test. manu. l. Mæuia. De primo modo intelligẽdi cum dicit suspensionem nō uř statutum dr̃e intelligi, eo quod appellatione iuris non est ẽm legem. ff. qñ appell. sit. l 1. §. biduū, & uerbum hñs duas sigñones prolatū à lege, eam sigñonem assumit quæ est ẽm legem, non eā quæ p̃ter. C. de instit. & substit. l. gñalř, & de op. lib. l. qui libert. §. fin. ergo ẽm ultimū modum. Itaq; æqua debet esse cōdō bãniti in ciuitate Paduæ cū bãnito in ciuitate Vicẽtiæ, sed hoc non esset si se posset liberare Paduæ ꝑ repñtationem banniti, cum Vicentiæ hoc non possit, imò esset melior cōdō Paduę, q̃. Vicentiæ, sicut est melior cōdō dñi quo ignorante seruus delinquit, quia liberatur dando eum pro noxa, q̃ eius, quo sciente delinquit, quia necesse habet damnum emendare. ff. de noxa. l. si plurium seruus delinquerit, & de usufruct. l. cum fructuarius, & l. seq. præterea sicut facultas, & difficultas dissolutionis obligationis facit obligationem esse melioris cōditionis, uel deterioris, ita facultas dissolutionis banni facit alicubi bannum est melioris condōnis alibi deterioris. Sed hoc non debet esse in proposito, immò debet esse eiusdem condōnis utrobique, ut ex statuto apparet, ergo debet esse par, & eadẽ dissolutio in utroque prædicta ꝓbantur. ff. de fideiuss. l. græce. §. idem Iul. & de in diem addic l. ubi aūt. §. fi. & l. seq. & sic intelliř statutum de cōdōnibus extinctiuis, ut eadem sit cōdō extinctiua bãni in utroq; loco, ut no. ff de seruit. l. 4. sic & seruus qui intolerabilř afficitur à dño debet bonis cōdōnibus uendi non suspensiuis, sed extinctiuis, ita. s. ꝙ cōtractus nō dissoluatur per redditum serui ad dñm, sic nec per redditum banniti ad ciuitatem ut instit. de his qui sunt sui, uel alie. iur. §. sed, & maior. & si quæreretur an si talis bannitus pñtaretur per aliū in ciuitate Paduæ pñtans hr̃e beneficiū præsentationis ex forma statuti primi. Crederem ꝙ sic, quia negari non pōt eum esse bãnitum ciuitatis Paduæ, quæcunq; fuit rō banniẽdi. Et ad hoc pñt diuersimode superiora deduci, & potissime hoc dicerẽ per l. de interd. & reg. l relegat. §. interdi. cū. §. seq. & in §. si qs. ibi pluribus etiam prouinciis &c. & de cap. & postl. re. l. non dubito. Hæc Old. Vt ergo uides ex sol. prędicta cum dist. satis patet responsum ad rationes unicuiq; parti distinctim aduersantes, quas ꝓꝑ alias non curaui referre. Sed mihi primum membrū decisionis est dubiū, quia cum statutum Paduæ semꝑ loquatur, & bãnitus Vicentiæ remaneat Vicentiæ bannitus restat primum statutū, ut sic ẽt post cancellationẽ debeat banniri, & registrari. C. de hæret. l. Arr. Nec sufficiat prima descriptio cum non durauerit. l. si pro parte. §. uersum. ff. de in rem uer. & quod hř ꝑ Bart. in l. sicut §. suꝑuacuum. ff. quib. mod. pig. uel hypoth. sol. Vř ergo uerius ꝙ utroq; casu talis bannitus alium bannitum pñtans non eximatur à bãno, & ꝙ statutū primum intelligat de bãnitis tm̃ in ciuitate Paduæ, & non de aliis, ut sic unum statutū declaret ab altero. ff. de pet. hær. l. cum sim. Quia tñ auctoritas tanti uiri ampla est. nō audeo ab eius decisione discedere, eo casu quo statutum tantum disponit, ꝙ bãnitus Vicentiæ banniatur Padue. Semel. n. fuit bãnitus, ergo &c. ꝑ not. in l qui duo. § fi. ff. arb. cum sim. Verū quia prima rō facta ad partẽ negatiuā, & ẽt ad affirmatiuā non concordant ex p̃dictis. Et qa ẽt circa illas solo, & distō eiusdem utilis est ad multa, & maxime ad nãm l. 3. §. hæc actio ff. siquis te. li. es. ius. fu. Ac ẽt ad cōuentiones quę sæpe fiūt inter cōitates, & statuta q̃ quotidie fiunt ꝙ bãniti in uno loco intelligantur bãniti in alio, & sic de sim. Solutionẽ quam ponit ad dictā primā rōnem hic ad literā inserā, ꝓut iacet. Dicebat. n. ꝙ non obst. primū arg. Nā aut fit successio, aut accessio. Si successio, tūc id qđ succedit est eiusdẽ cōdōnis, & causæ sicut id cui succedit. ff. de cōd. & dẽ l filiæ, & de do. inter ui. & ux. l. si don. §. spōsus. nisi diuersitas æqtatis ĩter utrūq; diuersitatem ĩducat. ff. de fundo. l. cū ĩ fundo. § si fundus. Fit. n. restō rei immobilis dotalis statim, qa cum ꝑ l. Iul. sit inhibita alienatio ipsius. ff. de fun do. ꝑ totū & maxime in l. lex Iul. & C. de fun. do. l. 1. & 2. Facile poterit eius restō fieri pecuniæ uero cum facile expendantur, & consumantur

ff.de leg.3.l.si coreus.§.1.imo a lhuc qñ in do tem datur res mobilis, & se mouens cũ alienari possit.C.de ser.pi.da.ma.l.fin. ff. de manu.l.seruum so. ma.l.dotalẽ,& no.inst.q.ali. li.uel non in prin non sic est facilis restõ iuxta illud non.n.est semper facilis noĩs emptio cum numeratio totius debiti non sit in expedito.ff.de fideiuss.l.si dub.in princ.& iõ ad restõnem eius datur annus.C.de rei uxo. act.l. 1.§ exac.Ad similitudinem eiusqđ dr instd.đ off.iud.§.1.cum sim. Si uero sit accessio aut est accessio personæ aut rei,aut actionis.Primo casu accedens habet easdẽ cognitiones cũ eo cui accedit, nisi cõtrariũ exprimatur. ff.de uerb.obl.l.ult.§ fi.ff.de publ.l. si ego.§. quod cãm cũ sim.supra alleg.primo arg. Et est rõ,qa non vr quid nouum induci,sed magis antiquũ augeri ff de iur.do.l.4.& intelligo hic accessionem concretam quæ cohæret primæ quasi sit unũ cum prima ff.de dã.inf. l.hoc amp.§ de his,uer. ita demũ,uel quæ cohæret quasi accessoriũ principali, uel ut ornatus ornato.ff.de auro,&arg.leg.l.cũ aurũ. §.ult.& l.& si non sint.§.perueniamus,uel ut unius cõplexu eiusdem uniuersitatis utrũ q; pariter cõcludentis. ff. de leg.1. græce.& l.si legato.& de leg.3 l.pecul. in prin.Si autẽ sit oĩno discreta accessio tunc secus. argu.ff de dam.inf.l.dãni.§.si is qui uicinas,& est ratio quia separatorũ separata debet esse rõ. C.de don.inter ui.& ux.l.si maritus.& ibi no.& ff. ad carb.l.de bonis,in prin. nisi & modus illã accessionem inducens aliquam tacitã repetitionem prior nduceret,de le.3 l.ĩ repet. Tertio casu aut est accessio quę deuolutio nuncupatur , & tunc aut fit hominis facto puta nouatione,& perduntur priuilegia primæ ff. de noua.l.aliam,aut per legẽ, & tũc obtinet lex diuortio.& qđ ibi not.in l.finaũt. §. 1.de neg.gef.& l.quod deb.de don.cau.mor.Si autẽ sit uera accessio q̃ dr esse cũ primæ subsistenti accedit secunda.ff.de re iud.l. 4 §.si ex conuentione tunc quod erat in prima deducitur in secunda ei accedentem.nec plus,nec minus loco,re,tpe,uel causa.ff.ut le.no.cau. l.1.§ bell.& §.sub cõd.& sic assumit nãm primæ,sed nõ accñs.l.itẽ ueniunt.§. cum pdiximus,& ibi no ff.de pet.hær. unaquæq; rñ habet suũ propriũ tps. vñ si prima erat tpalis non sequitur ꝙ secunda sit talis .ff.de const. pec.l.item illam.§. adiicitur, & de leg. 1. l. si cred.in a.rñso. Fallit qñ secunda adiicit primæ non ad nouam principalem obligationem conttahendam,sed ad dãdam executionem,& exitum iam contractæ qualis est stipulatio de iudicio sisti.tũc n.prima extincta de cuius executione,& exitu tractabat, & illa quæ dabat uiã ꝑueniendi ad exitũ ex consequẽtia tollit,& sic loquit.l.si eũ § q iniur. ff.si qs cau.& sic dẽt exponi ibi,qa tales stipulationes ꝑꝑ rem ipsam darentur.i. ꝑꝑ ip ũ principale qđ poterat ipsa actione peti, & eius petitio facilius , & solid us perducat ad finem Ad hoc facit.ff de ser.rust c.pd.l. 3.§. ult.&queãdm.ser.amit l Labeo.ẜm unã lect. & de lib.le.l.precio.cũ sim Old. An autẽ oĩa prædicta procedant, & maxime quia ad l.1. & 2.C si plures una sen & aliis iu. Vnde in prima rõne ad partẽ affirm. alleg.non rñdet. non examino , quia extra materiã principalem.Sed si libet uide Doct.in d.§ q iniur. & in §.quod dicitur.& Barto.in d.§.hæc act.

Rubrica de quæstionibus occurrentibus post finitum bannum, aliter quàm per mortem.

RESTAT postremo ut tertium,& ultimũ tps attingatur.Cuius mã est de cõtingentib. post finitum bãnum.Et quia bãnum finitur qñq; remanente uita, qñq; per mortem. In duas particulas diuidam tps istud . Prima.n. erit de quæstionibus occurrentibus post finitum bannum aliter q̃ per mortem. Secunda erit de occurrentibus post mortem banniti. & quia more aliarũ partium hæc ultima expedietur . Præmitto rubricas quæstionum , quę in 1. parte ueniunt agitandæ quæ sunt.

1 *An dato termino mensis ad soluendum ꝯbu bannitis. Titius infra illum mensem potuerit offendi, facta deinde solutione intra mensem illum.*
2 *An rebannitus,& non cancellatus possit impune offendi, in qua multæ quæstiones similes inseruntur.& hic quando bannum est nullum, puta quãdo clericis bãnitur a iudice secularis*
Quid econtrario de eo qui offendit bannitum cancellatum sed non legitime.
4 *An simpliciter rebannitus dicatur in integrum restitutus.*
5 *An restitutus recuperet etiã alienata per fiscũ.*
6 *Si non recuperat alienata , an recuperet a fisco precium eorum.*

7 *An recuperet fructus praeceptos a fisco ex bonis quae restituuntur.*

8 *An restitutio aliter fieri possit, quod ad aliena ta trahatur.*

9 *An rebannitus recuperet partem quaesitam hae redibus occisi ex forma statuti.*

10 *An ex rebannitione tollatur ius uindicandi quaesitum alicui ex forma statuti.*

11 *An rebannitus intelligatur restitutus etiã aduersus condemnationem factam de banni o damnum passo.*

12 *An rebannitus possit agere pro robaria sibi facta tempore banni, stante certo statuto in themate illius quaestionis narrato.*

13 *An agere possit pro contractu quem facit tempore banni.*

14 *An tempore banni bannitus deceptus ultra dimidiam iusti pretij, stante statuto quod non possit ad sui utilitatem contrahere exemptus a banno agere possit per l. 2. de rescin. uen.*

15 *An rebannitus possit testificari, & alios actus facere, qui infamibus sunt interdicti, & in hac tractatur qui possit famae restituere.*

16 *Si bannitus infamis in aueris tempore banni, & postea quam fuit rebannitus deposuit quid iuris scilicet an ualeat eius dictum.*

17 *An rebãnitus possit admitti ad honores ciuitat.*

18 *Si eligitur uel imbursatus ad officium prohibitũ tempore banni, & postea extrahitur ad bãnũ an sit habilis, & ibi etiam sequẽs*

19 *De eo qui ante bannum fuit imbursatus, et exactus post rebannitionem in praecedenti.*

20 *An exemptus a banno possit ratificare quae gessit tempore banni etiam si sint inualida.*

21 *An exemptus de banno possit a suis antiquis creditoribus conueniri.*

22 *An possit agere contra suos debitores qui postquam fuit in banno ante rebannitionem soluerunt communi.*

23 *An rebannitus ex eo, quia ante terminum bãni occidit rebellem prohibeatur habere officia prohibita bannitis rebannitis.*

Prima pars tertii temporis.

1 PRima igitur q. † facta fuit in fauorem bãnitorum, siue reip. reformatio quod banniti soluentes intra mensem certã quantitatem intelligerentur a banno exempti. pẽdente dicto mense Caius bannitus fuit offensus a Sempronio, deinde post offensionem, & ante lapsum dicti mẽsis Caius soluit, quaeritur an Sẽpronius ueniat puniendus. & vr, ꝙ non, quia tp̃e offensionis bannitus erat, ergo potuit ex forma statuti impune offendi. l. 4. § cõdẽnatũ. ff. de re iud. Ad qd' possẽt multa allegari, sed causa breuitatis omitto. Et ẽt q̃a sciendum est olim hanc q̃õnẽ fuisse disputatã, ut refert Io. And. in add. Specu. in saepius alleg. tit. de accus. §. sequitur. uer. q̃d si q̃s suarũ additionũ. uers. est sciendũ. Et ibi dicit, ꝙ disputator determinauit Sẽpronium puniendũ, & duas rõnes assignat. Prima est, q̃a aut beneficium trahit ad tp̃s solutionis, aut e cõtra solutio ad tp̃s beneficii. ex primo remanet delictum impunitũ, ex secũdo uenit puniendũ, ergo p̃eligendum est secundum, cum publica utilitas exigat maleficia puniri de sent. excõm. c. ut famę. & ibi cõcor. Induciit secũdo legem sufficit de cõd. ind. Equiparat n. cõdõnem superuenientẽ ad actũ purũ ei, q̃ a principio fuisset annexa. Sed certũ est quod si ab initio bãnitus sic fuisset, ꝙ soluendo intra mensem tm̃ a bãno esset exẽptus, interim non potuisset impune offendi, ergo nec hoc casu. Aduerte, q̃a prima ratio nihil facit, q̃a cap. ut fame, cum cõcor. loquitur in delictis, sed pluries dictum est, quod illud q̃d fit lege p̃mittẽte nõ est delictũ l. si seruus. C. de his qui ad eccl. conf. & not. in l. 1. & per Bal. ff. ne q̃s eũ qui in ius uo. est ui exi. Pręterea ibi concurrunt interpretatio delicti, & interpretatio excludẽs delictum. Secũda, assumitur l. merito. ff. pro socio. de poen. l. interpretatione. Tertia ẽt ratio põt tolli ex eo, ꝙ hic non est cõditio adiecta. sed terminis certus positus solutioni q̃ interim obligationẽ nõ extinguit sicut faceret cõditio, ut ibi no. s. in l. sufficit, & sic cũ interim esset bannitus potuit impune offendi. pro hoc. ff ad sen. h. l. sub cõdõne. & l. 4. §. sed & Marcellus. de in diẽ addit & ideo puto subtilius aduertẽdum retenta tñ decisione p̃dicta, & sic ubicũq; post actũ perfectũ apponitur suspensio, illa non reddit actum cõdõnalem, quod secus est qñ ab initio habet suspensionem l. 2. ff. de in diẽ addit. cũ ibi nota. Et istud uerũ in contractibus, sed in ultimis uoluntatib. secus est, quia semp actus redditur cõdõnalis. ff. de adimẽ. lega. l. legatũ pure. & de cõd. & demonstrat. l. q̃bus dieb. §. q̃dã Titio. & dixi supra parte p̃ced. q. 78. Sed regula traditur, ꝙ ubi inter cõtractus, & ultimas uolũtates est dña. legis dispositio adaptaĩ ad dispõnem ultimae uoluntatis. l. 1. C. de his qui ut ind. & ibi not. per

per gl.& Bart.ff.ad Sylla.l.ī cognitione, & de adim.& leg.l.trāsactio.& latius ī l.ita stipulatus, de uerb. obl. Sic ergo in proposito facta cõparatione ad ultimas uoluntates dicet̃ interim nõ bānitus, & sic Sēpronius ueniet puniendus, ꝑ hoc qa facta prorogatiõe termini interim executio fieri nõ põt l.4.§.si ex cõuentione. de re iud.facit.ff.si cer.pet.l. pecuniā.cū ibi not.& hoc uerū, si assignat̃ terminus oībus bannitis uel aliquibus spāliter enumeratis., & offensus sit de illis. Si uero fuerint ordinati certi officiales q hn̄t reuidere qui bāniti debeāt hr̄e tale beneficium, puta qa in ordinamento dr̃, ꝙ illi banniti qui fuerint declarati intra mensem ab officialibus turris possit intra mensem à die declarationis soluere taxatam quātitatem,&c. Puto isto casu ante declaratione possē impune offendi, qa p̄sens status non tēdit de sua nā ad exclusionem bāni,& ideo nõ inspicit̃ qđ euenire põt, sed post declarationem factāȷ, secus est, tendit.n.tūc præsens status ad exclusionē bāni cū iam soluēdi beneficiū datū sit,& ideo hoc casu offendi non põt alio sic ut in dictis iuribus probatur. faciunt no.in §.sacram.per Bart.& melius quæ subtiliter scripsit ī l.Iulianus uerū debitorem.ff. de cond. inde. in ult. op. Aduertat ergo multū ad uerba deliberationis qui talē bannitum uult offendere, & cõsideret, ꝙ in dubio cautius est abstinere, & prędicta uera in sciente legem. In ignorante autem uide quæ dicam statim in seq.q.

2 Secundo quæro † dictum est supra proxime de offenso ante solutionē. Sed quæro qđ si soluerit intra tp̄s uel aliter fuerat rebannitus,sed nõ fuerat cācellatus. An offendens eū puniat̃? Ista est antiqua q. & format̃ diuersimode, qn̄que in offendente bannitū, cuius bannum est ipso iure nullum, ut in clerico incedente ut laicus, bānito, & ocioso de qua facit mētionē Alb.de Gand.ī tit.de bannitus. in 6. col.& ibi refert ꝑ multos fuisse determinatum talē offendi potuisse, qđ Ioan.Andr. late examinat referens disputationem Aegidii Cremon.& Nic. de mat. in regula ꝙ quis. lib.6.& in soluēte cancellato.Idē Io.And. refert disputationē Viannisiii, & eius determinationē in add.Spec.suꝑ rub de obl.& sol. in fi.suarū additionū Iac.But.posuit in l.de ætate. §. ex causa. ff. de inter.ac. & ibi ēt Rayn. Iac.de Are.in l.1.§.si oēs. ff. de uend. inspici. In bannito nõ legitime posuit Dy.in l pe. ff. de adult. & ibi Bart. in l gno. de his qui not. inf. Quæ oīa iura faciunt ꝙ offendens excusetur à descriptione banni ēt ab initio inualidi siue ualidi ab initio,& sublati,sed nõ cancellati, & sic eū occidens non ueniat puniendus, & ut patere põt lectori in locis p̄dictis omnes cõcordant ꝙ sciant p̄dicta puniatur,quia cancellatio de facto non est illa quæ eum faciat rebannitū, ut dixi supra parte ꝓxima q. 75. Et ita intellr̄ quod not. in sæpius alleg. addi.in uers.quid si quis.in uer.addi. qđ incipit quartum mēbrū.euanuerat.n. uirtus bāni,& sic cū non esset bannitus cessāt statutū. In ignorante uero cõcludūt oēs ꝙ non teneatur pœna.l.Corn. quia illa requirit dolum, & non habet locum etiam in lata culpa.l.in l. Corn.ff.ad l.Corn.de sic. An aūt in aliquo puniatur uariauerunt do.in aliquo. dixit enim Aegidius, ꝙ nullatenus punitur cum ignorans in illa fuerit culpa.ff.loca.l. si ignorans & in c.2.de const.lib.6.sed Nic.Mat.latius declarans dixit ꝙ aut erat persona offendens in qua cadebat iustus error, aut non, ut primo casu non teneatur secundo sic, quod refert Ioan.And.d c.ꝙ qs, Bar.uero in d l.pen.quia debuit diligentius inuestigare an bannum fuerit rite datum,ꝙ puni t̃ de homicidio culposo.ff.ui bo.ra.l.2.§.hac actione, & d.l.Cor. maxime cum error iuris si lata culpa.l.liberorum. §. notantur,ff. de his qui not. inf. pro hoc alleg.quia cum alio contrahens debet se informare de cõditionibus eius. ff.de reg.iur. l.q cū alio multo fortius qui aliū interficit. de reg iur.l.qui in alterius. Ioan. Andr.in eo q soluit,sed nõ fuit cancellatus occisor tenet occisorē nõ puniri de dolo, sed iudicis arbitrio s̃m facti qualitatem. ff.de sic. l. 1, §. sed si claua, & alia iura alleg.in d.rub. & de ob.& sol. Veritas ergo est ꝙ ubi ei põt imputari culpa etiam ignoranti põt extraoridnaria pęna impuni,alias non. Et ideo si elapso tēpore appellandi nulla causa agitatur ēt nullitatis, sed nõ rite bannitus registratus est īter alios bannitos, & ita bannitus creditur. certe nullo modo erit puniendus eū occidens p̄sumitur n.pro sn̄ia l.Herennius. §. Caia. de usur. Similiter si bannitus non uenisset ad soluendū,sed alius pro eo soluisse, & occidens non fuisset ibi tꝑe solutiones, & dum ueniret in ueniret illū q erat bannitus uenietē ad ciuitatem, & illū occideret, certe in nulla culpa esse põt. Si uero publice diceretur bānitū fuisse

nullū uel facta esset reformatio in fauorē aliquorū qd̄ soluerent,& publica esset reformatio, certe tunc debuisset inuestigare, an id ꝙ de nullitate dr̄ uerū sit & an esset de illis qui soluissent alias est in culpa, & sic tūc opinio Bar.uerificat̄, non tñ intelligas ꝙ semꝑ pariter puniat̄.sed.ꝓ modo culpæ,ut l.aut facta. §.delinquūt.ff.de poe. Adeo, ꝙ dubitat̄. an ꝓ leui culpa possit criminalr̄ puniri, de quo ibi ꝑ Bart.& ꝑ eū,& alios in l.1.ff.de legi.In dubio aūt maxime ubi est statutū ꝙ ille intelligat̄ bannitus qui reperit̄ descriptus in certo libro alio nō ꝓbato, non pōt talis occidens extra ordinem ēt puniri.C. de adult.l. Gracchus, & d.§.ex causa. & uide ēt quod scribit Bald.in l.huiusmodi.§.si cui ita.ff.de leg.1.

3 Sed tertio q̄ro in casu cōuerso.§ T. rite bānitus fuit cācellatus sed nō legitime G. eū interfecit. q̄rit̄ nunq̄d puniat̄ tanq̄ occidēs nō bannitū, an excuset̄ a pœna quasi in ueritate bānitus existeret.Certe nō insistendo dicēdū est ꝙ excuset̄,& non puniat̄.l.non secūdū, & ibi per Ray. de do.inter ui. & uxo. ff facit, l. quoties.ff q̄ sa.cog.cū si.Actus. n. qui nullus est, nullū ꝓducit effectū, & paria sunt nō fieri, & fieri,sed nō legitime, ut ibi,ita ēt tenet Bald.in c.1.in prin.hic fi l.Corn. & inci.consue.& alle.Io.And.in c.ueniens de acc. & est uerum ēt si occidens putauerit illum rite cancellatum.excusatur.n.a pœna, licet non admittatur ad præmium,ut dixi supra in 2.tempore.parte 2 in q.23.24.& 25.

4 Quarto q̄rit̄† Titius bānitus, fuit ꝑ reformationē simplr̄ rebānitus, uel à banno exemptus, & deinde cācellatus, an dicat̄ recepisse solū indulgētiā, an uero fuerit in integrū restitutus.Et ut uideatur importātia q.sciēdum est ꝙ est dr̄ia inter indulgentiam, & restitutionem.nam ubi filius exisset ptātem patris, puta si statutū ita dictaret, q̄a alias bāniti de q̄bus agimus illam non perdunt, ut dixi in 1.parte.2.tp̄is.q.21.Et tunc si aliquis consequitur simpliciter indulgentiam illam non recuperat l.insulam.C.de sen. pas Q̄nque tñ consequitur quis indulgentiam non simpliciter, sed cum aliquo adiuncto. Et tūc eatenus extēditur indulgētia quatenus illud adiūctū importat, ut eo.tit.l.si pr̄. Si aūt q̄s restituitur dr̄ totum econtra, quia si conceditur simpliciter restitutio omnia restituta uīr eo. tit. l.1. sed si cum limitatione eatenus restringit̄ quatenus operatur limitatio eo.tit. l. 3. q̄n que tñ conceditur indulgentia, & restitutio, & tunc oīa complectuntur, nisi aliud sit expressum, eo.tit.l.fi & ibi ꝑ Bart. ad quæst. ergo an rebannitio importet restōnem uel simplicem indulgentiā rediens dico ꝙ Iac. Bur. refert Bart. in d. l. fi. disputauit hanc quæst. & tenuit in dubio importari restōnē motus principalr̄ per duas rationes. Prima quia dispositio suꝑ præparatorio porrigitur ad illud cuius est p̄paratoriū.ff.de contrah.emp. l. clauibus, & C. de dona.l.1.ad q̄d facit.ff.de his quæ in te.delen.l.cācellauerat, s̄m Bart. Sed cācellatio siue rebānitio est præparatoriū ad restōnem,ergo,&c.Secunda beneficia debēt latissime interpraetari.ff.de const.prin.l. fi. ꝓ qua decisione dicit Bart.esse casum in l.1. in fi.ff.de q̄ō.& ita ēt sentit Cy.in d. l.fi.si aliter uidere cupis, uide ibi per Moderniores.

5 Viso ergo ꝙ intellr̄ restitutus q̄ritur quinto,† an talis restitutus siue rebānitus recuperet oīa bona ēt alienatā per fiscum. de bonis nō alienatis clarū est l.1.&l.fi. C. de senten. pas.Sed in alienatis est q̄ō, & cōis conclusio est ut ad illa talis restitutio non porrigatur ꝙ probatur s̄m Bart.in d.l.fin. Primo, quia qui emit a fisco nullo modo pōt inquietari. l. bene à Zenone. C. de quadri. præscr. Secundo q̄a idē debet esse in qualibet ciuitate. cōstat eñi ꝙ post publicationem fiscus legitimè tenuit illa bona tanq̄ hæres l. 3. C. ad l. Iul de ui.sed q̄ emit à tali nō pōt inq̄etari.ff.de peti. hær.l.sed,& si.l.§.itē si rem. & pro hac parte alleg.in l.Gallus §.& q̄d si tm̄, de lib. & post. quæ dicit ꝙ restitutio nō trahit̄ ad ius q̄situ. Tertio,facit.ff.de minor §. Scęuola. ubi difficilius cōceditur restitutio post alienationem quam ante, & q̄d h̄r in l.fi.C.de rep.hær.

6 Sexto tūc sexto quærit̄† an recuperet a fisco precium bonorū alienatorum, dixit Bart. ꝙ sic, quia pōt recuperare à fisco illud in quo est factus locupletior ꝑ d.§.item si rē. sed aduertēdū q̄d ille §. loquitur in eo qui suo iure cōi uendicat, & sic non fauit ad illum qui iure speciali sibi restituto nititur cōtra restituētem. Præterea aduertendū ꝙ illud dictū posset esset uerū in expressa ad pristinum statū restōne,sed simplici rebānitione, licet intelligatur restitutio,ut supradictum est.forte nō est uerum, nisi quo ad illa de quibus in ipsa rebannitione continetur. Doct. tñ cōiter sequuntur,dictum Bart. sed hic non seruatur.

7 Septimo circa idem quæro † Viso ꝙ talis

rebãnitus recuperat bonã nõ alienata, an recuperabit ẽt fructus interim a fisco ꝑceptos qdã qđ nõ ꝑ auth. idem de nestorian. C. de hær. Cõtrariũ uidi iudicari ꝓꝑ naturã restõnis, quæ est ĩ pristinũ statũ repositio. nõ ob illa auth. qa nõ loqĩ in restõne, sed in noua cõcessione. Præterea loquiĩ in dispositione limitata non in simplici, & larga Et ideo dici põt ꝙ aut per reformationẽ bãnitus expresse restituitur in statũ pristinũ, & tunc recuperet fructus, aut simplr rebannitur, & tunc secus, ut in d. auth. idem de nestorianus.

8 Octauo qriĩ †. dcm̃ est supra ꝙ restitutio banniti non trahitur ad bona alienata, quęritur an possit taliter fieri ꝙ ad illa trahaĩ, dic. ꝙ aut rebannito fit solum ad utilitatem bannientis, & non potest. Aut ad utilitatem publicam, & tunc potest, quia eo casu potest auferre ius alteri quæsitum l. Lucius. ff. de euic. l. itẽ si uerberatum. §. fi. de rei uen. l. uẽditor. §. si cõstat. ff. cõmu. pd. & ita firmat Barto. in l. qcunq;. C. de fide instru. & iure hastæ fis. lib. 10. & uide quæ dicam statim in seq. q.

9 Nono qriĩ † dcm̃ est supra ꝙ recuperat bona nõ alienata, & alienata nõ, sed pone statuto caueĩ qđ bona homicidæ applicenĩ fisco ꝓ medietate, & ꝓ alia medietate, hęredibus occisi. Titius bannitus ẽm formã statuti fuit rebãnitus, qriĩ nunqd talis rebannitio quæ ẽ restõ ut supra in q. 4. trahatur ẽt ad partẽ q̃sitã in hæredib. occisi. Dixit Cyn. in d. § & qd si tñ, ꝙ non. qa restitutio nõ trahitur ad nõ integra, ut ibi, & l. fin. C. de sen. pas. dicit tñ qđ de cõsuetudine non seruatur Alb. ubi supra q. 45 dicit idem. s. ꝙ non trahitur ad illa bona. alle. ultra prædicta. l. ei qui soluendo. ff. de hær. insti. & l. ꝙ si minor §. Scæuola. ff. de mino. & l. fin. C. de rep. hær. & ibi ẽt dicit ꝙ nõ recuperat offm̃, uel honores, alii assignatos. de quo dicam infra 17. q. Bald. ẽt in d. §. & qd si tm̃. tenet qđ ad dicta bona talis restitutio nõ trahetur, maxime si ante rebãnitionẽ bona fuerint hęredibus occisi assignata, & facta fuit executio: quia nõ ꝑsumiĩ rebannientes siue principẽ habuisse animũ lędendi ius tertii. l. 2. §. merito. & §. si qs a principe. ff ne qd in loco pu. Sed ibi ulterius quærit Cy. an statutũ siue reformatio possit hoc facere. Et dicit ꝙ fuit Paduæ determinatũ ꝙ nõ. & nihil alleg sed Bal alleg. no. in l. 1. fin. ff. de doli excepti. & de polli. l. toties. & quod no. in l. fin. C. si contra ius uel uti. pub. quod ĩtelligo nisi per publicã utilitatẽ illud fieret. Cũ. n. hæredes occisi habuerint a statutis illius ciuitatis, uĩ ꝙ ex tali causa eis tolli non possit. de iniur. & dam. dat. c. in nostra.

10 Decimo statuto cauetur† ꝙ qcunq; fuerit offensus possit se uindicare faciẽdo uindictã cõpetentẽ, & qđ hæres occisi possit occidere occisorem. Titius ab homicidiũ Caii fuit bãnitus, deinde ad certũ tp̃s fuit rebannitus, q̃riĩ an tollaĩ tale ius uindicandi. Et primo uĩ ꝙ nõ, quis per restõnem nõ tollitur ius quæsitum. Secũdo ut supra dcm̃ est in 5. q. Et uĩ casus in c. q̃uis de rescr. lib. 6. In contrarium uĩ probari per l. siue patronus. ff. de iure pat. & l. sed si hac. §. patronum, a contrario sensu. ff. de inius uocan. Vidi dũ studebã ut scholaris in hac ciuitate qõnem hanc de facto, & uidi in ea subtilr allegari. Et finaliter determinatũ fuit tale ius nõ tolli per iura primo loco alleg. Sed aduertendũ ulterius ꝙ quodã est ius qđ quæritur ex banno iuncto statuto ut qđ bãnitus possit impune offendi, & istud ius tolliĩ ꝑ rebãnitionẽ ꝑ c. in nr̃a sup. ꝓxime alle. de iniur. dam. da. & dictis. l. siue patronus. §. patronũ. Quodã aũt est ius qđ quæritur nõ ex bãno, sed ex delicto tm̃, ut in iure uindicandi. de quo supra, & illud nõ tollitur per restitutionẽ. Nec mirũ quia restõ fit aduersus bãnũ. & sic est limitata, nõ ergo tollit ius bannito quæsitũ ex ipso maleficio ut dcm̃ est supra in q. 4. facit de mino. l. ꝙ si minor. §. restõ. Reponit. n. eo in eo statu in quo erat sine banno. & sic nõ trahiĩ ad anterius tp̃s. & ideo puto ꝙ cũ tales ius quęraĩ ex forma statuti & maxime cõtra ius cõe si rebannito esset facta ꝑ uiã restõnis, & taliter ꝙ fieret ẽt aduersus delictũ reponendo eum in loco in quo esset si non deliquisset, tale ius ẽt tolleretur per ea quæ dicta sunt supra duabus proximis quæstionibus.

11 Vndecimo qriĩ† ex inq̃sitione fuit bannitus Titius ex eo qđ hostiliter uenit cõtra patriã in recõpensationẽ dãnatorũ datorũ dãna passis simplr ex contumacia condemnatus. Deinde ob publicã ex causa pacis utilitatẽ motu proprio fuit aduersus bãnũ, & oĩa in illo cõtenta restitus, & sic eius bannum registratũ fuit cancellatũ, an possit a dict. dãnum passis conueniri, an uero intelligitur liberatus? Hæc qõ est subtilis. & hẽt duos passus principales. primus est an potuerit sic dãnari ꝑsupposito ꝙ statuto non dicaĩ alter q̃

dictum fuit supra in princ. tractatus. Secundus est an si tenet condẽnatio facta ꝑ dãnũ passis. Illa intelligatur remissa. Circa primũ fuerũt ab olim opi. Cy. n. & aliis usq; ad sua tp̃a tenuerunt ꝙ non potuerit fieri talis condemnatio, quia in eodem ꝓcessu non põt uenire causa ciuilis, & criminalis. Ita not. ꝑ eum in l. si qs à se fundum. C. ad l. Iul. de ui. ubi etiã gl. & idẽ tenet ibi Ray. alleg. ff. de pub. iudic. l. interdum. idẽ tenuit Bal. nisi in casu qñ dãnatus hẽt penes se rem subtractam l. interdum. §. q furem. ff. de fur. & ut ipse no. in l. 4. C. unde 6. Host. aũt in c. ad nrãm. de iureiur. & in c. cum oportet de acc. & ibi Inno. tenet cõtrarium siue. n. ꝑ uiã inquisitionis siue ꝑ uiam accusationis ꝓcedat̃ dñt talem condẽnationem fieri posse. Hoc ẽt tenuit Gui. in criminibus extraor. ut ipse scripsit in l. 1. C. si qs ali. test. prohi. Sed ipse idem distincte dixit id uerum esse in l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. inf. qđ tenuit Iac. But. uerũ qñ ex eadẽ lege tenet inqsitus criminaliter, & ciuiliter, alias non, & ita dixit concordari iura, ut scripsit in l. 1. C. qñ ciui ac cri. præiu. Bal. ẽt in l. obseruare. §. ꝓficisci. ff. de off. ꝓcõ. & l. vr̃ sequi opi. Inn. & Host. Bar. aũt indistincte tenet iudicem criminalium ex eodẽ ꝓcessu posset utranque pœnam. s. criminalẽ, & ciuilem imponere, & alle. C. qđ met. cau. l. qđ euitandi. ff. de calum. l. pe. de axtraord. cog. l. medicus. & d. § q furem. & ibi ꝑ eum. & in l. 1. in fi. ad Turp. alle. ẽt l. 4. § si dicãtur, ff. fin. regun. & est casus ẽm unam lectu. in §. pœna grauior ad l. interdum. alleg. per Ray. rñdet ꝙ loquitur qñ utrũq; iudicium principalr̃ intẽtatur, quo casu iudex criminalium de ciuili non cognoscit l. solemmnis § latrunculator. ff. de iud. & hæc pars semꝑ fuit mihi uisa uera, & æquior, maxime ubi per statuta gñalr̃ permittit̃ iudicib. maleficiorũ ꝑ inqsitionem ꝓcedere ꝑ no. inst. de pub. iud. in prin. ꝑ Iac. But. & ꝑ Bart. in l. 2. §. si plurib. de adult. Tenuit igr̃ in proposito dicta condẽnatio, quia cum habeat̃ ꝓ cõfesso, & possit cõdemnari, perinde ac si comparuisset, & cõfessus fuisset nulla est rõ qn ẽt in dãnis tenere debeat condemnatio, nisi diceret̃ ꝙ esset nulla ꝓꝑ incertitudinẽ, per tit. C. de sen. quæ sine cer. quant. Sed rñdetur per l. 1. & quæ ibi no. C. de sent. quæ pro eo quod interest. & in l. 1. de eden. & in l. 1. iud. sol. Faciant ẽt quæ not. in l. certi cõ dictio. in prin. & in d. l. 2. de senten. quæ sine cert. quanti. Venio ad ẽm. s. an dcm̃ ius per talem rebannitionem dicatur remissum. & primo, ad affirmatiuam uerba restitutionis cõprehendunt oĩa cõtenta in condemnatione, & b ono, sed in eo cõtinetur condẽnatio dãnorum, ergo illa intelligr̃ remissa l. non aliter. de leg. 3. & l. prospexit. ff. qui, & ã qui. cum si. Secundo, ꝙ talis liberatio fuit tollere ius. de iniur. c. in nostra. & qđ ibi ꝑ Inn. Tertio, qa ob pub. utilitatẽ, ergo, &c. l. quæcunque. cum ibi no. C. de fide instr. & iure hastæ fisca. lib. 10. & dcm̃ fuit supra q. 8. Quarto, qa de nã restõnis est tollere ius ẽt priuati. l. 1. C. de senten. pas. & l. fin. & qđ ibi no. eod. tit. saltẽ qñ quæsitum est ex illo actu aduersus quem fit restõ l. siue patronus, de iure patr. & dixi supra q 10. Quinto, an nã dispositionis factę motu proprio quæ latius debet extẽdi, ut sic ius tertii contineat l. si qñ. C. de bon. uac. ẽm unum intellectum quem sequitur Cyn. in l. fi. ff. de const. princ. in lectu. maxime qñ fit ex certa scientia l. quidam consulebant. ff. de re iud. & l. sed si hac. §. patronum. de in ius uoc. saltem qñ statuens est de negocio informatus ut hr̃ in c. pastoralis. §. præterea. đ off. deleg. quæ vñr uera ẽt si talis particula non fuerit cancellata ꝑ no ꝑ Bart. in l. emptor. §. Lucius. de pact. & qđ dixi sup. in parte ꝓced. q. 74. Pro parte uero negatiua faciunt primo, qa pars remittens oẽm iniuriam ex maleficio non inteligit remittere dãna l. sed si unius. §. si ante. de iniur. & ibi per Dyn. & Bart. & Bal. in l. si unus. §. & gñlr̃. de pact. ergo nec superior cuius factũ interpretat̃ a parte factum l. 2. C. de præt. pig. & C. de euict. l. si ob causam. Secundo qa dispõ super publico iure non trahitur ad priuatũ tanq̃ specie differens d. l. si unus § itẽ si paciscar. adeo ꝙ si mixtim fiat ualet super uno, & super alio non. Ergo, & hic sumpro argõ a contrariis l. & si contra. de uulg. & pupill. cum fiscus in dubio uti uelit iure priuati. C de peti hær. l. 1. Tertio, qa licet princeps suã pœna remittat, tñ ius priuato quæsitũ ex delicto nõ tollit l. 2. C. de in ius uoc. & ibi cõcor. ex quo ibi Bar. & Bal. dñt ꝙ cõuẽtiones factæ ꝑ rectores Marchiæ, cũ duce ducatus, nõ intelligun tur remittere pœnas partibus debitas. Quarto qa talis reformatio dr̃ rescriptum. l. 2. C. de legi. ergo restringi debe, ut ius tertii non lædat. l. 2. § merito. & §. si quis a principe, ne quid in loco publico. Et in hanc secundam

partem

partem inclino per rationes prædictas, quod maxime poterit apparere ex narratis ante liberationem l. fi. ff. de hęr. inst & qđ habet ꝑ Bart. in l. ambitiosa. de decr. ab ord. fa. Licet enim ob pacem, ob publicam utilitatem, & legem gñalem statuendo possit princeps, & eius iura obtinens ius priuato quæsitũ tollere, ut in iuribus in cõtrarium allegatis, nõ tñ in dubio intelligit id facere uoluisse ut in iuribus priuat ꝑ hac parte allegatis, & C. de emã ci. lib. l. nec auus. & not. in l. fi. ff. de cõst. prin. & in l. oẽs C. si cõtra ius uel util. pub. sicq. nõ ex defectu ptãtis, sed uolũtatis ad tale ius nõ porrigit. Facit. ff. de mili. test. l. in fraudem. iũcta l. 1. eo. tit. Id qđ dixi de motu ꝓprio non probat lege. Pręterea uerum esset quo ad ius cõcedentis non quo ad ius priuati. Cõcludit ergo ꝙ dicta restõ cõdemnationem factum dãnũ passis tollere non uĩ, qđ sine dubio uerum est si agere uollent damnũ passi actione in factum primitiua ꝑ l. q noĩe. ff. de fal. per ti. ui bon. rap. uel perti. unde ui. Licet. n. tolleretur ius ex sñia quæsitum primum tñ ꝙ remãsit. ut l. nepoti. de fundo instr. & qđ habet in l. 1. C. de iud. non diceretur sublatum per prædicta. & l. si unus. §. ante oĩa. de pac. cum sim & qđ dixi supra q 10. ꝓdicta uera in restitutione quæ fit ꝑ uiã gratiæ. Facta uero ꝑ uiam iustitiæ tollere oĩa iura quæsita ex illo actu aduersus quem fit restõ. l. ꝙ si minor §. restõ. ff. de min. & l. 1. C. de rep. quę fi. in iud.

12 Duodecimo quærit,† Dcm̃ est supra ꝙ bãnitus, & rebannitus põt à priuato cõueniri. Sed quærit ẽ cõuerso, tp̃e bãni facta fuit robaria ipsi bannito an nunc rebannitus agere possit stante statuto quo ꝓhibet fieri rõnem bannito ꝑ maleficio, nisi ꝑ maleficio uel mẽbri mutilatione. Dixit Io. And. in sæpissime allegato uers. qd si qs in §. sequitur in tit. de accus. suarum additionũ. uers. habet alia Iac. de Are ꝙ Iac. idem disputauit hanc qõ & ibi aliqua refert. Et primo allegat ad negatiuam ff. de aleato. l. 1. Item qa ıłr prohibita casualr licent C. de con. & merca. l. 2. & de homi. c. 2. & 3. & pluribus aliis iuribus ibi allegatis. Et ideo ubi talia ꝑmittuntur nõ est locus quærelæ. C. de adulter. l. Gracchus. Pro hoc facit gñalis cõsuetudo, q̃ hẽt bannitos talia pati in usib. feud. de mi. uas. q contu. fu. c. 1. in fin. & in tit. hic finit lex Cor. in prin. Item quia consuetudo facit licitum, qđ alias esset de se illicitum. 32. q. 4. c. obiiciunt. et cõia ꝓdio. l. uenditor. §. si constat. Nec ob. exeptio à bãno cum à principio nata non fuerit actio inst. de noxa. §. si seruus. & ff. de fur. l. serui, & filii. In cõtrarium arguit ꝙ possit; qa statutum uĩ debere restringi ad iniuriam ꝑsonalem ꝑꝑ exceptionem quã fecit de homicidio uel mutilatione ff. de penu. le. l. nam ꝙ liquide. §. fi. & positio uerborũ statuti est attendenda, de postu. l. 1. §. ait p̃tor. nec sunt exaggeranda q̃ dãt certum modũ ff. de decurio. l. gñalr. §. Imperator. Item quia res non delinquũt sed hoĩes, in auth. de manda. prin. §. oportet Illis ergo rebus læsio inferri non debet. Sed ad hoc r̃ndet qa ille q non obtemperat ius dicenti. uĩ diffidatus ut hostis ff. de capi. dimi. l. 5. §. 1. & C. de his q ad eccl. cõf. l. si seruus. Et ille q est diffidatus in personã fortius est diffidatus in reb. ff. de capt. & postl. reuer. l. 5. §. in pace. & l. hostes. & de pœnis. l. in seruorum. Tenet, ꝙ agere non possit. allegat C. de episc. & cler. l. fin. §. pen. extra de hæret. c. uergenius. C. qui ad liber. procla. non lice. l. 1. de pœnis. cum filius, de ma. test. l. Aristo. Nec obstat quod hodie contractet, & sic possit cõueniri ꝑ d. l. serui, & filii. & C. de noxal. l. 1. quia loquuntur qñ initium illicitum, hic uero fuit initium licitum. C. de usu. trans. l. una § hic tantummodo, & de usu. sequit. §. de illo. ff si prædicta latius uidere uelis recurre ad Alb. ubi supra in 2. qõ. & in 89. ubi refert illam disputationem de qua facit mentionem Io. And. ubi supra de uerbo ad uerbum. Considera tñ ꝙ hæc decisio loquitur in statuto quo cauetur ius uel rõnem non fieri bannito, & sic indistincte. & ideo uera est decisio, qa ab initio nullum ius orit. cum factum licitũ fuerit. Si uera uerba statuti diceret, ꝙ bannitus possit offendi in ꝑsona secus esset, per ea dixi supra parte 2. 2. temp. q 55. & idem si dicerem ꝙ nõ reddat eis ius quousq; fuerit in banno. ꝑ ea quæ dixi supra parte præcedenti. q. 1. & not. bene decisionem ꝓdictam ꝙ illa exceptio nisi pro homicidio uel mutilatione, non restringit generalem regulam ad personales offensiones. sed remanet in cæteris gñalis dispõ, quod uĩ contra. l. gñali, in princ. ff. de usuf. & l. quæsitum. § idem r̃ndet domo. ff. de fun. inst & qđ d. l. nam quod liquide. § fin. Sed r̃ndet quod hoc contingit propter naturam maioritatis rationis per d. l. in seruorum quod est not.

13 Eodẽ loco† scilicet in d. uer habet formalr alia quæstio super eo. statuto. s. an exemptus à ban-

à banno agat ex contractu quem tempore banni fecit. & ibi ẽt ubi supra ꝓxime dixi de terminatur quod possit, quia licet alias ex commissis in bannitum, & eius res nõ agat a banno exemptus ex cõtractu tamen recte aget, allegat. ff. de pec. l. quam Tuberonis. §. fi. & l. sed si damnum, in princ. Item qa ex ui banni non fuit impedita origo actionis quę est de iure gentium. ff. de pac. l. iuregen. Igitur fides est seruanda. C. de pac. l. debitori. & host. & rebelli. in authen. de manda. in princ. §. sed neque. & 23. q. 1. sed noli.

Vides ꝙ qõ præcedens hẽt terminos ẽm quos bannitus poterat contrahere. Sed 14. 14 †pone ut ponebat Guil. de Suz. in suis qõnibus statutorũ sub lra S. uersus finem. statuto cauet ꝙ bãniti, & eorũ petitiones, ꝓ eis factæ nõ audiant, nec dãna seu iniurię eis factæ, & illatæ in reb. suis emẽdẽtur. Itẽ, ꝙ cõtrahere non possint p se uel alium ad suam utilitatẽ, cõtingit ꝙ Titius positus fuit in bãno, & dum erat in banno uẽdidit quędã sua bona, qa non fuerũt cõfiscata, & in ipsa uẽditione fuit deceptus ultra dimidiã iusti ꝑcii. Scio ꝙ durante banno nõ poterat agere ꝑ ꝑ principium statuti Quærit an exẽptus a banno agere possit ꝑ l. 2. C. de rescin. uen. & eãdem q disputauit Tho. de Piperata quam ponit Alb. ubi supra q. 44. & uẽ ꝙ agere possit, qa durãte offõ non põt officialis cõtrahere, & tñ finito offõ agere põt ex eo cõtractu. ff. de cõtrahen. emp. l. nõ licet. & C. de contra. iud l. una. Idem ꝓbat ꝑ prin. inst. de nup ẽm Guid. ꝓdictum. Sed contrariũ tenuit d. Tho. qa si licet damnificari in delictis fortius in cõtractu. & dicit uideri expressum insti. d' ex hær. li. in prin. sed Lãber. de Ramp. ẽm. Ioã. And. in addit. Spec. in tit. de empt. & uend. §. nunc dicendum restat super uer. ubi aũt, aliter tenuit. Dixit. n ꝙ ex primo capite statuti non impeditur agere, qa nõ est bannitus. Ex secundo ẽt non impedit, qa licet ılr appellatione damni intelligatur oĩs diminuto patrimonii. ff. de dam. infect. l. 2. tñ appellatione damni dati uel facti cõtinet damnũ interueniens culpa uel facto hominis delinquẽtis, ut patet in dãno legis Aquiliæ, quia actio illa non competit in dãno ꝓcedente ex contractu. ff. ad l Aql. l. si seruus seruum. §. inqt lex. & §. rupisse. Tertio ẽt capitulum ab ipso initio sibi non obstat, qa hic cõtraxit ad dãnum non ad utilitatem, & sic concludit ꝙ agere possit. Sed nemo iudicio hoc ultimum nõ multũ stringit, Negari. n. nequit qn cõtractus emptionis, & uenditionis de sui nã sit cõtractus cõtinẽs utriusq; parti utilitatẽ. & sic talis cõtractus in statuto cõtinet. l. nõ aliter de leg. 3. Sed dato ꝙ contractus sit nullus nihilominus agere poterit. Aut. n aduersarius excipiet de nullitate cõtractus, & cogetur restituere rem uel precium recipere illo rem suam uendicante l. emptor. ff. de rei uen. Aut dicet contractum ualidum, & tunc nulla restat rõ quare agere nõ possit ꝑ d. l. 2.

15 Decimoquinto quæritur, †Bãnitus q erat infamis ẽm ea quæ dixi in 2. tꝑe. parte. 1. q. 50. & ẽt in pręcedenti. fuit rebannitus, & cãcellatus reuersus in ciuitate uult testificari uel alios actus facere q infamibus non competunt. Quærit nunquid possit. In hac q. est primo uidendũ qs possit aduersus infamiã restituere. Et de Papa, Imperatorẽ, senatuq; non dubitatur. l. 1. §. de qua. ff. de postul. per Inn. in c. cũ te a B. de re iud. & ꝑ Bart. in l. in famem ff. de publ. iud. & utrobiq; d' collegio cardinaliũ, & legib. Sed dubiũ est in ciuitatibus de quib. agitur in quo Bart in l. infamẽ dixit ꝙ licet olim non possent tñ cũ hodie ciuitates Italiæ, & maxime in Tuscia nõ recognoscant superiorem, & sic hñt liberũ populũ, & merum, & mixtũ imperiũ, hñt in suo populo tantam ꝑtãtem quãtam Imperato in uniuerso. ff. de capti. l. hostes & sic cõcludit ꝙ possint infamiã tollere. sed in d. §. de qua, dixit, ꝙ aut infamia irrogatur de iure cõi, aut ꝑ statutũ. Si per statutũ quælibet ciuitas põt illam tollere. de reg. iu l. nihil tam naturale. Si de iure cõi, aut ciuitas recognoscit superiorẽ, & nõ põt. alias sic. ut d. l. hostes In l. si uero. C. de sen. pas. dicit simplr ꝙ aut ĩfamia infert ex forma statuti uel ex processu habito ẽm formã statuti, & tũc põt ꝑ statutum infamia restitui, alias nõ. est igr interꝓdicta aliqua sed parua ueritas. In effectu. n. cõcludit ꝙ si aliquis damnatus ex forma statuti est infamis ciuitas illa põt infamiã tollere. Si uero esset infamis de iure cõi. tunc aut ciuitas recognoscit superiorem, nõ põt, alias sic. & ita effectiue tenuit Iac. de But. in sua disputatione ut refert Alb. ubi supra q. 71. ubi illam disputationem refert. Vide ẽt Bal. in l. cum mulier ff. sol. mat. in sua repetitione. Sed aduerte ꝙ fundamẽtũ Bar. q uult, ꝙ qñ non recognoscit superiore ciuitas restituas

ſtituat famam undecũque infamia ſit incur ſa, eſt ꝑ ꝑ præſcriptionem ꝑ no. in l. imperiũ. de iur. om. iu. Sed hoc eſt ſummę dubiũ maxime in his q̃ ſunt de reſeruatis principi, in quibus pſcriptio aliqua locũ non hẽt. C. de pſcr. 30. an. l. cõperit. extra de præſcr. c. cum nobis & no. ꝑ gl. in c. 1. de cle. ægr. lib. 6 Et ideo fortè tũc uerius eſt, ꝓ eo caſu nõ poſſit infamiã irrogatam de iure cõi tollere. eius tñ opi. ſeruatur cõiter in talibus ciuitatibus, ſed diſputatio utilis eſt in locis illi ciuitati non ſubditis. In q̃bus infamia cum cõmittatur, ut l. ex ea. de poſtu. tũc. n. ab aliis prætęrq̃ à ciuitate à quo bãnitus, eſt reſtitutus nõ habebitur forte pro alio q̃ infame. & ita tenuit Ray. in d. l. fi. C. de ſen. paſ. reprobando Bar. & ex prædictis ſeq̃tur, ꝓ talis bannitus quẽ dixi infamẽ eſſe ubi ſupra in prin. huius q. à banno exemptus. & ſic reſtitutus a talibus actibus nõ repelleť. ſed clarius eſt dicendũ, ꝓ aut fuit rebãnitus, & cãcellatus ꝑ uiã iuſtitiæ, aut ꝑ uiam grãe. Primo caſu, aut q̃a iniuſte fuerat rebãnitus, & qualitercunq; infamiã fuerit incurſus aduerſus illã reſtituiť. ut d. §. de qua. aut fuit cancellatus q̃a ſoluit. & tũc niſi a ſtatuto aliť ꝓuideatur, famã non recuperat. ar. l. cancellauerat. de his q̃ in teſta. delen. ſm Bar. in l. non ſolum. §. fi. ff. de proc. Si uero fuit cãcellatus ꝑ uiam gratiæ, tunc intelligitur ſublata infamia per d. l. cancellauerat, ſm Iac. de But. & Bar. in d. §. fi. & ſicut tũc à talibus actibus nõ repellať. Hoc puto uerũ niſi fuerit bãnitus ex tali cauſa quæ a ſe ipſa infamet ſine ſnĩa. ut l. 1. de his q not. inf. Tunc. n. cum reſtituatur ſolum aduerſus bannum, reſtat factum, & ſic infamia nõ tollitur. ut d. l. cancellauerat. Item etiam puto ſi rebannitur ſoluendo certam quãtitatem, q̃a tunc non cancellať ex eo quia reſtituatur, ſed quia ſoluit quantitatẽ diminutam. & ſic ex ui ſolutionis diminutæ pœnæ. Nec ob. §. pœna grauior. q̃a illa diſpõ habet locũ ante condemnationem ꝑfectam, ſeu in ipſe cõdemnatione. & ſic ante incurſum infamiã. & ideo nõ trahiť ad caſum poſt condẽnationẽ contingentẽ. l. quod uero. ff. de legi. Facit quod hr̃ in l. trãſigere, de tranſa. per doct. pterea non habet locum qñ fit diminutio pecuniariæ ꝑ pecuniaria ut ibi. & in l. & ſi ſeruior. C. de infa. Et uide quę dicã ſtatim ĩ 2. q.

16 Decimoſexto bannitus † infamis tꝑe quo bannitus erat fuit ꝓductus in teſtem, & iurauit deinde fuit reſtitutus taliter, ꝓ exiuit infamiam, & dictum ſuum depoſuit. Quæritur an ualeat eius dictum. Alb. ubi ſupra q. 70. dicit, ꝓ ſic allegat. ff. ad carbon. l. 3. §. duæ cauſæ. Sed cõtrarium uř eſſe uerũ, quia dictũ teſtis trahitur ad tps iuřı. ut l. ſi qñ. C. de teſti. & l. iureiur. Et ideo dixit Bar. in cõſi. 174. qđ incipit. Ser Ioannes de Caſtro dirute. Quod ſi tꝑe iuři teſtis non erat infamis, ſed poſtea fuit effectus infamis anteq̃ deponeret, ꝓ ualeat eius dictum cuius contrarium uř uelle in d §. duæ cauſæ, ubi dicit, ꝓ ſi teſtis mutauit ſuam cõdõnem ꝑ ꝑ ſuũ delictum, & inſpiciť tempus redditi teſtimonii. ut ibi põt dici, ꝓ aut teſtis mutat cõdõnem in melius, aut ĩ deterius, & tunc habeat locum diſtinctio Bart. ſed in hoc me non extendo remittẽs ad notata in iuribus pdictis. & in l. dãni. §. Sabini. ff. de dam. inf. & ꝑ Gui in Spe. de teſte. §. 1. uer. q̃d ſi teſtis, & uide qđ habetur in l. 1. de teſt. & in c. 1. ſi teſtes pa. eſſe defecerint. 10. col. Et aduerte, ꝓ dictum Alb. eſſet uerũ ſi oĩno tolleretur infamia. Si autem remaneret infamia facti tunc putarem hoc caſu oĩno dictũ eius non ualere. licet. n. alias dicatur teſtem infamẽ de facto non repelli a teſtimonio. ſed ei dari minorẽ fidẽ ut dicit in d §. duæ cauſæ. & in l. cũctos populos, ubi declaratur quod dř ĩ l. caſibus, de ſenato, tñ hoc caſu qñ tꝑe iuři erat infamis de iure. & tꝑe depoſitionis tm̃ infamia facti uerificari põt gl. d. l. caſſius. Cũ enim nõ ualeat dictũ teſtis ſine iuramẽto. ut l. iuriſiurandi. C. de teſtib. & illo tꝑe erat infamis de iure non eſt depoſitio talis teſtis ſimpliciter infamis infamia facti. Vnum tñ nota, ꝓ ſi teſtis infamis de facto deponit, & habet conteſtem notæ auctoritatis eius dicto ſtatur, & creditur, ſicut ſi non haberet aliquã infamiam, quia ſuppletur per dictum conteſtis arg. ff. de æden. l. ſi quis ex arg. §. 1. & ini per Iac. Butr. & Bald. & per eundem Bald. in d. l. 1. C. de teſta. an autem remaneat infamia facti, uel non, tangam ſtatim in ſeq. q.

17 Decimoſeptimo quæro † an talis bannitus rebannitus poſſit admitti ad honores ciuitatis, & ꝓcedit hæc queſtio ubi ſtatutũ aliter nõ ꝓuideat Bar. ſimpľ. dixit, ꝓ ſic in l. & qui. §. ſi in metallum. ff. de mu. & ho. Sed aduertẽdum, ꝓ ſi dicimus eũ intelligi reſtitutũ aduerſus infamiã iuris, reſtaret infamiã facti ꝑ l. honori. ff. de obſeq. Deciſio pdicta habebit locũ in honoribus nõ hñtibus dignitatẽ. Ab illis aũt qui haberent dignitatem talis infamia

famia eum repelleret.l.2.C.de dig.& no.ff.de de his q.no.inf.in rubr.& l.nullam. C.eo.tit. Si dicamus ẽt aduersus illam restitutum indi stincte ad quodlibet honores admitteret. & ideo puto qđ si restō concernit solū bānum cū remaneat cōfessio nō intelligitur ab infa mia facti reuelatus alias secus. hoc tñ credo reponēdū esse in arbitrio indicatis qui exami net an cōi reputatione teneat eum cōmisisse delictū ob quod fuit bannitus ut primo casu locum habet distinctio honoris cū dignitate ab alio sine dignitate. Secūdo uero casu indi stincte admittat nisi ex rebānitione aliud sta tuat, ut dixi supra q.4. & qđ dixi rebannientē admitti ad honores, & sic ad officia intelli gēdū tñ aliis assignata non recuperat iuxta no. in l.Gallus.§. & qd si tm̃. de lib. & posth. & tetigit supra q.9.& ꝓbatur ex his quę no. inf.in l.quid ergo.§.pœna grauior.de his qui no.inf.in fi.gl.magnæ Si aũt offm̃ quod ꝑdi disset uacans esset illud recuperaret.l. ꝙ si mi nor.§.restō de mi.& no.ĩ d.§. pęna grauior.

18 Decimooctauo quæritur † dato, ꝙ rebannitus aduersus oēm infamiam restituat, uel ꝙ de hoc nō dubitetur, ut quia offm̃ non ha beat dignitatem, quidā fuit scruptinatus, & imbursatus tꝑe quo erat bānitus, extrahitur aũt de marsupio postq̃ rebannitus est, quæri tur an possit ad dictum offm̃ admitti. ut refert Io.And.in sæpissime allegato §.sequitur. uers.quid si qs in tit. de accus. hæc q̃stio fuit disputata per d.Iac.de But. in electo a reban nito ante tempus iuri extante statuto, ꝙ nul lus bānitus possit esse cōsul, uel in aliquo of ficio, & ibi post plura argumēta de qbus ibi uidere pōt facta ad patrem affirmatiuā cōclu dit negatiuæ ꝑm tales offm̃ acceptare non posse, dicēs tria in officiali pōderāda electio nem, cōfirmationē, & exercitū officii Probat aũt quia consul, uel proconsul habet hoc no men ẽt potiusq̃ sit egressus urbem, & anteq̃ ad ꝓuinciam sibi decretum ꝑueniat.l.pen.de off.procon.coadiuuat ꝑ l.1.C.de mag.mun. lib.12.& ff.de mune.& hono.l.si quis magr̃a tus, ubi nomen magistratus habet ex electio ne dato qđ resistat, & ff.de admi.tut.l.quidā §.si Item cum esset ꝓhibitus esse in officio, ergo eum eligi prohibitum erat, cum per ele ctionem ꝑueniatur ad illud. ff.de spons.l.ora tio. Adducit illud gñale quod uno prohibito dicatur ꝓhibitum omne id ꝑ qđ peruenitur ad illud ff. de fideiuss.l.cum lex.C. de natu. li.l.fi.cum si. Ex quibus dicit concludit ẽt ele ctionē fuisse cōtra statutū, nec ꝑ habilitatem superuenientē potuisse cōualescere. Quod ẽt rńdendo ad quædam obiecta sequitur ibi Io. Andr. quia sufficit, ꝙ ab initio talis exceptio poterat esse ꝑpetua.l.sufficit. de condit. inde adducit ẽt ad dictam decisionē de ele.cum in cūctis.§.inferiora.& ibi ꝑ eum. Cōcludit ita que ꝙ talis rebānitus ad dictum offm̃ non ad mittit. pro quo facit de ser.expor. l. si minor. & C q da.tut.pos.l in uniuersis. Alb.autē ubi supra q.91.ubi diffuse q̃stionem ponit, dicit fuisse disputationē Ia.de Are.ut supra cōclu dit, & ita ẽt dicit Bal.supra rub.C.de cōd. ob tur.ca.ubi uidere potes. Et alleg. ẽt ff.de pœ l.fratres. Sed puto aduertendū ad q.nostram An ex forma ordinamenti suꝑ scruptinio ta lis bānitus fuerit ꝓhibitus scruptinari, & sic eligi. Et tūc sic uera ẽt in casu nr̃o decisio prę dicta. Si aũt unusquisque ẽt inhabilis potui set scrutinori cū ex forma illius scrutinii non diceret tūc fieri exactio, sed inde ad tp̄s puta rē tunc posse talem rebānitum dictum offm̃ acceptare, quasi tunc fuerit facta imbursatio qñ habilis reperitur per relationem ad illud tp̄s.l.in tempus. de hæred. inst.cum similib. Casum uero eius q fuit imbursatus tꝑe quo non erat bannitus, & demum fuit bannitus, & postea rebannitus, & deinde exactus.

19 Et sic fit q.19 † non aliter prosequor quia clara uř decisio ꝙ possit acceptare, & exerce re cum media tempora nocere non soleant, l sed, & si in cōditione.§.solemus ff. de hær. inst.cum ibi no & quod tangitur per Bal.su per prædicta rub.de cond. ob turpem cau.

20 Vigesimo quæritur † bannitus in iudicio egit aliqua eo modo quo non ualuerunt de quo dixi supra parte præced.q.3. Fuit deinde exēptus de banno, ratificat oīa illa antea ge sta.an ualeāt tanq̃ tunc tꝑe ratificationis ge sta. istā q.tāgit Alb.ubi supra q.46.& primo arguit, ꝙ sic arg.ff de iniu.te.l.si qs filios ex-hæredato §. irritum.& de lega.l.1.in prin. & §.deportatos.C.de his q nō pos.ad lib.ꝓuc. l.1.& ff.de pœ.l.frēs. Sed dicit priora iura lo qui in testō quod solū depēdet à uolūtate te stāt s. Aliæ leges loquunt in libertate, c' fauo re multa sunt cōtra ius ĩtroducta. ff.de fidei. liber.l.gñalr.§.si qs seruo ad l.falc. d.l. pœn. §.ult. Sed ꝙ non ualeat arguit per gñalem re gulam quæ ab initio, &c.& quia non fuit in iniuriatum cum persona legitima.C.q legi.

per

per l.2.qui da.tut.po.l.uniuersis finalr circa il lũ articulũ. An ualeat acta, uel nõ, de quo dic ut dixit ubi supra. Sed ad quęst. propositã q̃ est qñ acta non tenẽt, dic ratihabitione nihil operari ut dictis iur.& quod hr in l.1. C.qui pro sua iur. ẽt si oĩa acta repeterentur in eo dẽ instanti per utranq; partẽ ẽm not.in l.omnium.& l.in causæ.ff.de ꝑc. qa illa doctrina locum hẽt, qñ acta ualebant sed spirabat iudicium. hic uero nulla erant sitñ partes essent in cõcordia, & daretur snĩa ualeret ut conuẽtio non ut sententia, ut habet in l.2. C.cõm. utri.iud.de quo in l.si conuenerit.ff.de re iud. & in l.1.C.de iurisd.omn.iud.

21 Vigesimoprimo q̃ritur. † An bãnitus rebãnitus teneat creditoribus quos ante bãnum habebat. Quæstio hæc leuis est. & ideo breuiter pertrãseã. Nam aut recuperauit bona sua ꝑ restõnẽ, & habuit. & põt à creditoribus cõueniri. C.de sen.pas.l. si deportationis. & ff. co.ti.l.3.ĩ fi. aut nõ habuit qa noluit. Fuit.n. ad ea restitutus, sed ea capere neglexit, & cõueniri põt. ff.de sen.pas.l.2. Aut ea non rehabuit qa restõ ad ea nõ fuit porrecta ẽm ea q̃ dixi supra 4. & 5 q. & nõ tenet nec ab illis cõueniri põt, sicut nec ante poterat. l.tutel.§.fi. ff.de c.dimi.& d.l.3.de sent.pas in prin.

22 Vigesimosecundo quęrit.† An talis rebãnitus possit agere cõtra debitores q interim dũ esset in bãno soluerint cõi. Hęc qõ est ita vulgata ꝙ in ea nõ esset instãdũ. formauerũt.n. eam Dyn.in l.creditor. ff.de sol.& multi alii ibi, & alibi ut refert Gui.in Spe.de obl.& sol. §.nunc aliqua uers.illud quærit. Ac ẽt multi eandẽ quæst disputauerunt ut refert ibi Ioã. Andr.in addi.qui effectiue ponit oĩum intentionem. Si ergo latius uidere uis ibi uide, & Bar.in d.l.creditor.qui ibi sic cõcludit ꝙ aut resp. habebat bona illius creditoris banniti obligata sibi ex aliquo cõtractu uel ex aliqua iusta casa & tũc non est dubiũ ꝙ solutione facta re p.debitor liberat l.nomẽ. C.quæ res pig.ob. pos. Si uero nõ habebat illa obligata tũc aut bona illius creditoris bãniti erant publicata ex aliqua iusta cã.& idẽ qa non est dubiũ ꝙ soluens liberat, fiscus.n. hr loco hæredis l.si debit.deportatio.ff.de fideius.& l. tutore.C.ad l.Iul.de ui. Si uero bona non erant publicata uel erãt sed iniuste.& tũc aut resp. exigit iniuriã debitoris aut creditoris banniti, aut simplr exigit nõ habita contẽplatione ad iniuriã alicuius. Primo casu est, periculum debitoris, ut d.l.creditor.in prin. Secundo casu est, periculum creditoris.l.si merces. §.culpæ.ff. loca. & l. pen.in prin. ff. sol. mat. & l. Paulo Calimacho.in fi. ff.de leg.3. & l.liberto § Lucius. de an. leg. Tertio casu, qñ exigit exactura cuiuscunq; fuisset.tunc aut erat species debita, aut quãtitas. Si species, est periculũ creditoris, si quantitas est periculũ debitoris, l.lectos.& l. se, de peri. & com.rei uẽ. & ibi gl. Ad idẽ l.fi.in fi.ff.de pig. act.facit ff. de euic.l.Lucius.de rei uen l.idem si uerberatum §.1. Hæc Bart.in l.creditor. Videamus, & nunc particulariter an omnia uera sint. Dixi ergo primo ꝙ si fiscus hẽt bona obligata, debitor banniti soluens liberat per l.nomen. Istud membrum est uerissimum, sed dubitatur an requiratur excussio. & idem Bar.in l.si cõuenerit.de pig ac.dixit ꝙ non. Sed Cyn. tenet cõtrariũ in d.l.nomen.quẽ sequit Bal. in l.2.C.qñ fis.uel priua.& latius ponit in l.hæredem mariti.C.de hær.ac.ꝑ l.1.C.de conue. fi.lib.10. Sed credo opi.Bart.ueriorẽ, non per suam rõnem.qa concluderet ꝙ auth.hic si debitor.C.de pig.non hrẽt locum qñ possessor hrẽt causam lucratiuam, quod est contra gñalitatem illius auth.sed per rationem Gu.l.qui idẽ tenuit s.quia illa auth. est correctiua, & loquitur in possessore pignoris, ergo non habet locum in proposito l.fin.C.de act.& ob l. Nec ob.l.1.C.de conue fis.deb.quia loquitur quando conuenitur tertius qui promisit seruare indemnem creditorem qui est alterius debitor.de quo dic ut ibi. Vbi ergo bona banniti erãt obligata fisco, & sic siue excussione perueniri poterat ad noĩa, debitor banniti fisco soluens non põt à tali rebannito conueniri. Si aũt fuisset debitor à cõseruationem indẽnitatis secus esset excussione non facta. ut d.l.1. Secundum membrum est qñ bona erãt publicata iuste, & istud non hẽt dubitationẽ ammodo n. fisci debitor est.l.1.§ an bona, de iure fis.& ideo soluẽdo liberatur C.de noua.l.3.& hoc certe uerum est si soluisset exactus, si uero nõ instigatus sed spõte soluisset, putãs illũ rebanniri dẽ sine restõne bonorũ quæ aliq̃ habuissent innouationẽ, forte tunc esset liberatus arg.l.1.§.idem Iunio.ff.de qõ. & l.& qui data.qui.ex cau.ma.cum si. nisi excusaretur, qa soluisset ut in pęnam non inciderit l.itẽ illa cũ ibi not.C.de const pec. Tertiũ dẽm̃.l.qñ bona nõ sunt cõfiscata, uel sũt iniuste, & fiscus exigit in iniuriam debitoris

non

non est mihi usquequaq; expeditũ in ea parte qua cõfiscatio facta erat, sed iniuste. Nam tunc, aut fiscus uolens iniuriari debitori exegit simplr̃ nõ allegata cõfiscatione, & credo dcm̃ Bart. uerũ aut allegauit cõfiscationẽ, & eius ꝓtextu exegit à debitore, & tunc aut ex iniustitia cõfiscationis poterit opponere debitor, & non opposuit, & non ur̃ uerũ dcm̃ Bar. ar. ff. man. l. si fideiussor quasi ꝑ totam. Aut opposuit. Et tunc cum sibi facta fuerit iniustitia, bãnito postea rebannito imputare non põt. ff. de euic. l. si imprudentiam. Si uero de cõfiscatione iniusta nõ poterat opponere, puta ex forma statuti, uel ꝗa sñia cõfiscationis ualebat, licet esset iniusta. & tunc ur̃ mihi durũ ꝙ nõ liberetur cum à causa bãniti processerit eius ex actio licet in sui ꝑniciem, & odiũ facta fuerit ꝑ no. in l. pen. ff. sol. mat. per oẽs Doct. & ẽt ꝑ Bart. qui ibi tenet cõtra gl. l. si merces. §. culpę, & qđ id qđ Bar. dixit cõfiscatione iniusta debeat sic intelligi facit, & l. ad eos. & ꝙ ibi nota. ff. cõ. Aliud membrum distõnis est qñ fuit coactus soluere in iniuriam bãniti. quo casu dicit Bart. eũ liberari, ut in §. culpæ, & aliis iuribus supra alleg. Istud puto uerũ quæcunq; opin. teneat in §. culpæ. Dedit. n. causam cõmittendo id ꝓp quod bannitus fuit, & non parendo iudici, & sic sua culpa præcessit. Sed aduerte quia forte hoc erit uerũ nisi bãnum fuisset latum cõtra absentem, & ignorantem non culpabilem ẽm ea quæ dixi supra parte ꝓx. q. antep. in prin. & ꝓpea fuisset postea restitutus. Tũc enim cũ in nulla fuisset culpa cessat rõ facta ꝑ. §. culpæ Vltimum mẽbrum est qñ simplr̃ exigit non ad iniuriam alicuius. & istud subdiuidit, quia aut debititum est in specie, & dixit periculum esse creditoris, aut in quantitate, & esse periculum debitoris. Dñt quidã ut Ang. in d. l. cred. ꝙ primum est uerũ nisi debitor ante bãnũ fuerit in mora. Scđm est uerũ nisi creditor alias fuerit in mora recipiẽdi. l. qui decẽ. in princ. de sol & intelligit qñ mora fuit ad illũ casum ordinata alias secus. arg. ff. ad l. Rho. de iac. l. si ueh. §. idẽ iuris. Prædicta oĩa q̃ dixi debitorẽ nõ morosum nõ accusari debẽt intelligi nisi uirtute ordinamẽti pœnalis facta cõtra eũ ĩ spẽ, uel in gñe cõtra oẽs debitores bãnitorũ soluerit. Tũc. n. ſp excusat̃, & liberat̃ l. fi. §. 1. ff. qđ met. cau. & l. 1 §. quæ oner. ff. de qua re ac. non da. ẽm Bart. in d. l. creditor. in princ. in fi. eius quod ibi scribit.

23 Vltimo, & uigesimotertio† circa hanc partem quæro, Statutum dictat, ꝙ ille qui fuerit ex bannitus elapso termino bãni non possit esse de priorib. ẽt si fuerit rebannitus. Alio statuto cauetur ꝙ q interfecerit aliquem rebellẽ sit exemptus, uel eximatur banno omni qđ incurrisset, uel incurrere posset ꝓ ꝓ ꝓterita delicta. Contingit ꝙ Titius post bannũ sibi datum infra terminum banni tñ interfecit quendã rebellẽ, propter qđ habuit beneficiũ exemptionis à banno. Quæritur an possit esse de priorib. statuto prædicto non obst. & ur̃ ꝙ sic, quia nunq̃ fuit ex bãnitus, ꝗa durante termino superuenit cã quę bãnum perfectũ extingueret. Ergo impedit bannũ incurrere. Sed certe cũ hæc causa tendat directo ad liberationem, nec de bãno possit exire, uel eximi nisi ille qui illud incurrit in eo puncto quo terminus banni curreret est banitus, & exemptus. & sic uerũ est eum fuisset exbãnitũ, ut l. si sub cõdõne, ff. de sol. cũ sim. Secus si statutũ de cætero redderet ꝑsonam inhabilem ad exbãniẽdum per ea quę dicta sunt. Hæc Bar. in l. inter stip. §. sacrã. ff. de uerb. obl. Ang. uero ibi tenet cõtrarium, ꝗa illud uerbũ posset, est ptm̃ imperfectũ. Vñ impedit bãnũ incurri quasi circũducto edicto bãni ꝑ statutũ qđ relaxat necessitudinem cõparendi. ff. de iud. l. & post edictũ. §. circũducto, & hæc dñt inter se obligationem dissolui, & illã impediri ne cõtrahatur. C. si cer. pet. l. fin. & inf. eo. l. decẽ. Nullo ergo tpe ipse se inueniret bãnitum, & per cõñs nec rebãnitũ uñ esse poterit de prioribus. Subdit tñ, ꝙ si cõtingat in puncto quo quis occidat rebellem ipm occisorem ex alio maleficio bãniri, & statutũ non loquatur de exbanniendis, sed exbẽnitis non gaudebit talis occisor beneficio statuti. Dicit. n. esse casum ẽm Iac. de But. in l. si quis id quod. ff. de iur. om. iud. §. qđ si dum proponentur stante statuto, ut retulit Bar. Ego sto cũ Ang. cũ. n. ipm statutum eximat occidentem rebellem à bãno quod nondũ latũ fuisset propter maleficium ptm̃, apparet ꝙ non intellexit de illa uera exẽptione q̃ reqrit omnino bãnum præcedere. Voluit. n. ꝙ bãniretur ut patet ex uerbis eius, & ideo cum uoces exẽptum nõdum bãnitum, & sic impediat ortũ eius, impediat ẽt ipm effectum, ut in d. §. sacram. Cum ergo tẽpore termini reperiat se inhabilẽ ad bãniẽdum sine dubio non dicetur bãnitus rebannitus. sed nõ bannitus. Talis. n. terminus resolutionis

lutionis dicetur potius importare cōdōnem, q̃. diem certum, ſm ea quæ dixi ſupra parte prox.q.78.& ideo cū illo tpe reperiat ſe in habilem non erit dare punctū in quo reperiatur bānitus,& ſic nec rebānitus l.quoties. in fi.ff.de nouati. Poterit ergo eſſe de priori bus nō obſt.ſtatuto.pro pro eoaūt qđ ultimo dixit Ang.p uer.ꝙ ſi dum ꝑponeret. Vide q̃ dixi ſupra par.,px.82.q.& uide Bar.ī l.ſi poſt mortē.in princ.de leg.1.ubi dicit, ꝙ inſpicit̄ cauſa fauorabilior,& ſic pro parte, q̃ tenui.

Rubricæ de quæſtionibus occurrentibus poſt morteus ipſius banniti.

NOuiſſime reſtat ſecunda pars huius ultimi tpis quæ eſt de q̄ōnibus occurren tib.poſt mortē ipſius bāniti,& ideo ut illa expediatur aliarū partium more p̄mitto rubr. quæſtionum in ea agitandarum, quæ ſunt.

1 *An teſtamentum factum à bannito tempore banni ſecundum formam ſtatutorum ualeat eo mortuo poſtquam fuit rebannitus.*

2 *An corpus banniti mortui in banno poſſit ſepeliri in ciuitate à qua erat bannitus.*

3 *An interficiens bannitum, & poſtea auferens bona quæ habebat ſuper ſe poſſit puniri de robaria, uel furto.*

4 *Si contingit bannum non finiri morte, an hæres banniti non bannitus repellatur exceptione banni uirtute ſtatuti.*

5 *An regulariter bannum pecuniarium poſſit exigi ab hæredibus banniti.*

6 *An contra fideiuſſorem poſſit fieri executio mortuo bannito.*

7 *An mortuo bannito cuius bona fuerunt confiſcata, ſed non incorporata, fiſcus poſſit illa hæredibus banniti auferre.*

8 *An hæres banniti poſſit agere pro robaria facta uiuente bannito preſuppoſito certo ſtatuto, & quid de mortuo.*

9 *Si pater tenetur ex forma ſtatuti aſſignare partem filio bannito. An poſſit cogi illo filio bannito mortuo.*

10 *Si patre bannito ex forma ſtatuti fiſcus diuiſit bona patris cum filio. An filius poſtea habitus à bānito poſt mortem banniti poſſit aliquid petere.*

11 *Si pater aſſignauit partem filio bannito, & poſtea habuit alium filium. An filius ſecundus poſſit aliquid petere à fiſco.*

12 *An filij banniti ob rebellionem caſtri mortuo patre redigentes caſtrum ad obedientiam intelligantur reſtitui ſtante certo ſtatuto.*

13 *Si caueatur ſtatuto quòd uxores bannitorum perpetuo ſint bannitæ An duret effectus banni marito bannito mortuo.*

14 *Si cauetur ſtatuto quòd filij bannitorum expellantur de ciuitate. An debeant expelli mortuo patre bannito.*

15 *An hæres banniti poſſit uti contractibus factis per bannitum cum beneficio ſtatutorum ciuitatis à qua bannitus erat.*

16 *An bannitus uniuerſitate duret bannum illis qui tunc erant de uniuerſitate mortuis.*

Secunda pars tertii temporis.

1 PRimo igitur quero † Titius exñs in banno fecit teſtm̄ ſecundum ordinamēta ſuę ciuitatis, puta coram quinque teſtibus, quæ dcm̄ eſt eum perdidiſſe ſupra in 2. tempore, parte 1.q.5. Et ſi c illud teſtm̄ non ualere eadem par.q.51.deinde fuit rebānitus,& demū alio teſtō non cōdito mortuus eſt. Quæritur an ualeant in eo diſpoſita. Siquis uellet hanc q. diſputare, hr̄et neceſſe uidere q. quæ tangitur in c. q̃q̃ de uſuris, lib.6 ſ.An teſt m̄ uſurarii ſcm̄ ſine cautione recōualeſcat eo poſt, ea cauente.de qua ibi p Ioan. And.per Bart. in l.filius,de teſt.& latius in l. filio ptō, de in iu.teſt.per Bal. in l. uniuerſa. C.de prec. Imp. offe. Verū quia mihi uř clarū tale teſtm̄, de quo egimus ab initio fuiſſe nullum ex uitio perſonæ à ſuo delicto procedente, & ſic ex uitio intrinſeco ſm opin. omnium non poteſt ex poſtfacto conualeſcere,debet.n. teſtator eſſe habilis ad ſic teſtandum tempore teſtamenti,& mortis l.2.ff.de teſta. & l. filius & ff.de bon.poſſ.ſec.tab.l.1.§. exigit. ubi bona gl.& per Cyn.in l.3.§. ſed ſi filius, de leg. 3.in addit.ubi etiam Rayn. ſic format in terminis Nec me trahit quod fuerit inhabilis ad teſtandum ſecundum ius ciuile, quia ſecundum illud non fuit teſtatus,ſed ſecūdum ſtatutum ſecundum quod in habilis erat, & quod iuris in toto idem in parte l.quæ de tota.de re uen. Et ex notatis in dictis iuribus apparet, ꝙ ſi ante bannum feciſſet teſtamentum cum ſolennitate ſtatuti, & deinde bannitus fuiſſet,& demum rebannitus tale teſtamentum ualeret,cum medium tempus non attendatur ut dictis iuribus. Vide tamē quæ habentur in l.qui ex liberis.§.teſtam.de bo. poſſ.

post. secundam ta. quæ in proposito non uident hic locum.cum talis rebannitus intelligatur restitutus,ut dixi i parte præced.q. 4. Ad quod q not. p gl.in d.§.exigit. Ex dicto ergo testo de quo quęsitum est agi nō pōt nisi ex eo fuerint instituti tales qui de iure cōi faciūt tale testm ualere.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.& §.si quis aūt.C.de test. uel nisi in testō facto coram quinq; testibus, ut exemplificaui esset apposita clausula codicillaris. Tunc enim.& iuris fideicommissi, & legati ualerēt in eo disposita l.ex ea.§.1.de test.& l. posthumus.§.1.de iniu.testa.& de testa.mili.l. qrebatur.ad Treb.l.si patroni.§. ult. & plene Bart. in l.1.ff.de iure, cod. prędicta uera nisi illud testm confirmasset, &c. pro quo uide iura quæ allegaui supra parte præced.q. 20.

2 Secundo quæritur, † An corpus banniti qui mortuus est durante banno possit sepeliri in territorio à quo bannitus erat. In l. 2.ff. de cada.puni.per illum text.dicitur quòd nō. Et pro hoc quod dicitur de excommunicato ut eius corpus nō ponatur in ecclesiastica sepultura ut in clem.1.de sepult. cum concor.

3 Tertio, Ex forma statuti † bānitus poterat impune offendi in persona,& bonis. Titius īterfecit bannitum, & postea cum derobauit hoc est res quas inuenit penes eum abstulit, & in suos usus cōuertit,Quærit an licite facere potuerit.tex.ur.q sic.ff.de sepul.uio. l. sepulchra,iuncta determinatione præced.dixit Franc.de Are.Dic contrarium qa cū sit mortuus bona amplius non sunt sua. Item nec pōt offendi,& ideo nunc uerificant uerba statuti.Nec obst.l.2.ff.de cada. pu. & qd dictum fuit supra prox.q.qa illud est uerum quantū ad corpus banniti, non aūt quo ad bona.Ita determinat in d.l.sepulchra.allegat q hr per Cyn.in l.1.§.fi.C.si reus uel accus. mor. fue. Et dicit, q Cy.refert ita fuisse determinatum. Aduerte, quia Alb. ubi supra q. 43. format quæst.in eo qui interfecit bannitum qui poterat impune offendi, & eum ex interuallo postea derobauit, & allegat q non puniatur quia cum ille fuerit hostis ciuitatis l. amissione.§.qd deficiunt non debet iuuari legū beneficio, de usuris c.quia frustra. Item allegat affectiue d.l.sepulchra, & l. 2. de cada. puni. Allegat in contrariū qa post mortem nō potest dici bannitus,mors.n.oīa soluit.ergo nō potest dici q ipse bannitus fuerit offensus in authen.de nup.§.deinceps, Facit, q no. in l.eius qui prouinciam.ff.si cert.peta.Item qa non est homo sed cadauer, de cōd.inde. l seruo manumisso, ut ibi not. Allegat p hoc.C. si pen.appel.mors interue per totū,& si reus uel accu.mor.fu.per totum.Item qa ille q derobauit potius ur spogliasse hæreditatē q defunctum, de iniur l.1.§.quoties. Item qa qn alicui cōceditur q alium occidat intellr ī flagranti crimine,ut l.qd ait, de adult.Et dicit, q p hac parte dr fuisse determinatum Pistorii, & derobatorem fuisse bannitum de robaria filiis occisi cum accusantibus quasi robaria fuerit commissa de rebus hæreditariis ad ipsos filios ptinentibus. Dicit primam partē sibi uideri leuiorem ēt ubi statum non excusaret spoliantem,qa robaria exegit uim personę illatā qd hic non fuit.Item qa licet dniū translatum fuerit in suum hæredem, tn possessio non transit nisi fuerit apprehensa.ff.de acq.pos.l.cum hæredes.ex qui.cau.ma.l.cum miles.Fatet tn,q ciuilr posset peti restō rerū ablatarū p iura pdicta.Si cōsideres qōnē, termini non unr uniformes.Nam aliud est derobare, & occidere eodem instanti, uel occidere, & derobare, & isto casu credo talem non posse puniri.Oīa.n.in ipsum uiuū illata dnr. Quinimò potius dr facta occisio pp robariā quam econuerso. Et sic non ueniat puniendus.l.lecta, si cer.peta.l.si in rixa, de sic.C.ad l.Iul.de ui.l.qm,& ff.de fur.l.uerū.Id.n.quod fit incontinenti non ur factū postea. Imò illud ad continguū tps redigit, ut ur in l. quoties.§.si qs ita.ff.de her.inst. & in l.fructus. ff.sol.mat. p Dyn & Bar.ur n.eodem cōflictū bannitū derobasse, & occidisse, & sic in partē absolutoriam fiat interpræatatio l.cum factū, de neg.gest.C.de pbō.l.mrem, de not. oper. nūcia.l.nō solū.§.sed ut probari.Aliud est occidere,& ex interuallo.s. ad actus extraneos facta collatione sm l. cōtractus in fin. C. de fi. instr.de uerb.obl.l cōtinuus de duo re. l. reos eū derobare. Tunc n. succedūt rōnes pdictæ factę ut teneat.& non excuset a statuto. Sed aduertendū qd non teneat de robaria qa illa rqrit uim,ut ff.ui bo. rap. per totū q hic nō potuit,esse ut dixit Alb.Et hoc respectu bene dixit illos nō potuisse cōdemnari quia fuerat intentatū crimen qd non resultabit ex accusatione leg.l.liberorū,§.qd si libelli, de accus. l. 3. §. docere.ff. ui bonorum raptorum cum simili.Dicendū ergo est qd aut incontinenti spoliant occisores ipsum bannitum, & non

puni

puniantur aut ex interuallo, ut supra, & tunc ueniant puniendi, quo autē iure uide in l. rei hæred. ff. de furt. & C eo ti. l. si abducta.

4 Quarto statuto cauet, ꝙ bannitus non audiatur in ciuili uel criminali, & ꝙ bannitum pecuniariam possit exigi ab hæredibus banniti Titius bannitus in pecunia reliquit hæredē Caium q adiuit hæreditatem. Agit deinde in iudicio Caius cōtra aliquem opponit sibi exceptio ꝙ non debet audiri, qa bannitus, cum sit hæres bāniti quærit qd iuris Recordor ꝙ de hac qō. feci mentionē supra in 2. tpe parte 1. in fin. 71. q. in qua est casus cōuersus qñ bannitus successit non bannito. & dixit Alb. ubi supra, ꝙ ubi agit iure hæreditario vr ob stare exceptionem de reg. iur. l in his. §. non debeo. & C de acq. pos. uitia rerum cū si. Dixit alios tenuisse contrarium, quia bannum est pœna cōtumacię, ut ex superioribus patet, unde non trāsit ad hæredes sed morte crimi nosi finit. ff. de priua. deli. l. fin. de req. re. l. 1. §. 1. C. de delict defun. l. una, sicut nec transit priuilegiū. C. de re. iu. l. priuilegia, & de pac. l. idem. §. personale ſm Iac. de Are. & dicit ꝙ uidit ita seruari, si statutum simpliciter iacet ꝙ bannum possit exigi ab hæredibus, decisio clara est. Est. n. talis exceptio ꝙ non audiatur mere personalis, & ideo non transit in hæredem. Si aūt in statuto diceret. ꝙ hæres intelligatr bannitus, & ut bannitus possit cōueniri, aliud esse dicendum. Nam aut diceret ꝙ intelligeretur bānitus, cum illud verbum denotaret fictionem. ff. de reg. l. ossa. in fin. & not. in l. hæres qñq;. ff. de acq. hær. statutum qđ dicit denegari audientiam, bannitis, nisi aſr loqueretur, nō uerificaret in tali hærede. l. 5. §. hæc uerba. ff. de neg. gest. & qđ no. in l. merces, de uerb. sign Si aūt statutum transmittēs bannum ad hæredem diceret ꝙ hęres intelligatur esse, & sit bānitus, uel alio diceretur ꝙ bānitus uel habitus ꝓ bānito non audiatur, uideretur dicendū ei obstare exceptionē per no. ꝑ Bār. in l. si is q pro emptore. ff. de usuc. & in l. si maritus §. legis. ff. de adul. uide tñ q dixi in 2. tempore parte. ult. q 84. si uero agit nomine proprio quando sub nomine hęreditario est bannitus sibi obstat exceptio secundum ea quæ dixi in d. 72. q. ubi uide.

5 Quinto pone, ꝙ bannitus † in pecunia mortuus est relictis hæredibus, qđ fieri pōt ut dixi supra in 1. temp. par. 1. q. 52. Qui hæredes adiuerūt hæreditatē, quęrit an dcm̄ bānū possit ab eis exigi. Alb. ubi supra q. 26. refert Gand. Et primo allegat ꝙ teneātur, quia tale bannum est snīa diffinitiua, & pecuniaria, & in ea qua cōtrahitur. l. 1. in fi. si qs ius di. non obtem. & l. 3. § idem scribit de peculio, & sic trāsit in hęredes. de actio. & oblig. l. ex contractibus, refert ipsam Gand. tenuisse contrariū C. de delict. defun. l. una. ff. si qs omis. cau. te. l. si qs sub cōdōne. l. 1. in fi. si quis ius di. non obtem. licet. n. uulgariter actiones transeant ad hæredes, qñ sunt ex cōtractu uel quasi, ñ fallit hoc casu de actio. & obligatio. l. in honorariis, & ibi ēt refert sic tenuisse Dy. per l. ex iudiciorū, in fin ff. de publ. iu diciis. Subdit aūt distingui posse qđ autē in bāno dcm̄ est, ꝙ non possit exiri nisi soluat centum & dicatur tunc hæredes non teneri ꝑ l. si qs sub cō ditione. si quis omis cau. test. Si autē dcm̄ est condēno uel mulcto eum in tm̄ puta mille libris tunc dixi hæredes teneri ꝑ ea quæ no. in d. l. 1. in fi. ff. si qs ius di. non obtem. Bal. autē in d. l. una. C. ex deli. defun. dicit Bart. tenuisse cōtrariū in d l. ex iudiciorū. & ad materiā tāgit aliqua subtilia ibi uide. Et concludit ꝙ qñ ex forma statuti bannū nō requirit aliam snīam ut in casu nr̄o teneātur hæredes alias non per not. in d. l. 1. in fi. & ibi dicit ꝙ idem est in cōdēnatione pecuniaria qđ in cōfiscatione bonorū, ipse tñ Bal. in auth. bona damnatorum. dixit, ꝙ tale bannum non mandatur executioni cōtra hęredes, ut dixi in 2. tpe parte 1. q. 12. Et hoc credo uerū cum. n. hoc sit exorbitans à iure cōi, & contra absentē ferat diffinitiua snīa, nullatenus ad cōnā trahi debet l. qđ uero. ff. de leg. & nullo modo snīa debet extendi l. si patronus testō. §. si qs eum esset. ff. de bo. lib. qđ est uerum nisi statutum dicere ꝙ bannū hēt effectū sicut setentia lata cōtra pſentem ꝑ l. 1. de leg. 1. cum si. Non igr̄ mandabitur bānū executioni cōtra hęredes, nisi aliter appareat de mēte statuti, ut dixi supra ꝓx. q. Item nec cōtra bona ut dixi in d. 12. q. nisi statuto diceretur ꝙ illa essent obligata. Tunc. n. licet esset extincta principalis ex postfacto siue personalis, nihilominus durat hypothecaria l. intelligere. C. de uiti. pigno. & l. cum notissimi, præs. tri. an per Dyn. de fideius. Nec prædictis ob. qđ dixit Bart. in d. l. ex iudiciorum quia loquitur in snīa confiscationis bonorum ut dicam statim in q. 2.

6 Sexto. Titius † dedis fideiussorem iudici de se repræsentando, & de soluendo oēm cō

demnationem,& bannum,deinde fuit inq̄si- tus,non comparuit,seruata forma statuti ha bitus pro cōfesso fuit bānitus in mille.dcm est supra ꝑx q.ꝙ non potest talis snia man- dari executioni nec contra hæredē nec in bo nis.An mortuo bānito poterit fideiussor con ueniri.Et uř, ꝙ non quia liberato principali liberať fideiussor l.fideiussor.in prin. de fide. ius.de solu.l.Modest cum ibi no. Cōtrarium puto q̄a teneť ex sua obligatione quæ una cū banno mandatur contra ipsum executioni ſm plurale not.per Iac.& Gui.in l.2.q satisd. cog.& ideo licet bannitus moriatur , non tū contingit liberatio,sed eius persona in obli- gatione eximitur , & ꝑpꝑea remanet fideius. soris obligatio.ff.de fideius.l.urannius.§.sed cum duo.& probat eo.tit.l. ubicunque. quæ lex sic potest exēplificari. quod est uerū siue habeat bannitus hæredes siue non . cum. n. moriatur post ꝑfectam obligationē fideiusso ris obligatio non extinguit l. sine hærede in prin.ff.de admi.tut.licet secus sit q̄n sine hæ rede ante purificatam obligationē decedit l. postq̄.in prin.ut le.no.ca.In cuius legis intel lectu uariauit Bart.ut patet ex his quæ dixit ibi & in l.sine hærede.& in l.1.§. idem pōp. ff depo.si.ubi bona gl. in quo non insisto , q̄a non est mā nostra. Pōt ergo fideiussor exigi nō obstāte morte bāniti.Alb.tn̄ ubi supra q. 43.referens Gan. ꝙ cauti iudices anteq̄ pro cedant ad dationem banni faciunt requiri fi deiussorem ꝙ repręsentet principalem,quod si non facit eum condemnant.Pro quo uide quæ habenť in l.si quis reum.ff.de cust.reo.

7 Septimo Ponæ , † Titius fuit bannitus in ꝑsona.& oīa eius bona fuerūt cōfiscata,ante quam fiscus ea incorporaret,mortuus est Ti tius relictis hæredibus . Quæritur an fiscus possit uirtute dictę sniæ auferre eis bona quę fuerant cōfiscata Dy.in l.ex iudiciorum. de publ.iud.dixit ꝙ non,q̄a illa lex requirit litis cōtestationem,& sniam,quę in proposito ca su non sunt,igiť &c.Bart.autē ibi tenuit con trarium.q̄a sufficit condemnationem esse se cutam.Ideo.n. ibi opponitur de litis conte- statione,quia iꝯ sine illa non potest fieri cō demnatio quod patet,quia ubi pœna impo nitur à lege ipso iure sine condemnatione il la trāsit ad hæredem ut l.cōmissa. ff.de publ. requirit ergo ꝙ illa pœna incœperit cum de functo,quod fit regulariter lite contestata & lata snia.Sed si poneremus casum in quo nō requireretur cōtestatio , sufficit snia.Idem si reperireť casus in quo non requiriť snia nec litis contestatio,ut in casibus in quibus pœ- na ipso iure infligitur ut dictum est. Et hanc partē ut dixi supra q 5.tenet Bal. in d.l.una. C.ex del.defun. Et istud uerū. & ita seruatur licet aliter ipse dixerit l.3.si pen.app.mors in ter.De quo tetigit in 1.tpe parte ult q. 2. ad fi.Non ob.quæ dixi in d.5.q.quia *Ibi nō fuit* lata snia quo ad bona.Et ideo ibi erat neces- saria extensio quæ nō fit ut ibi dixi hic uero nulla extensio requiratur, sed sufficit ipsam sententiā seruari l.nō aliter.de leg.3.cū si. Ad uerte,quia cum snia lata contra defunctū eo uiuente litis cōtest. trāsit in hæredē ut dictis iuribus si statutū inducitur ꝙ cōtumacia ha- beať ꝓ litis contestatione nihil erit dubii q̄a eodē modo mandať cōtra hęredē executioni l.1.§.lex falc.ff.ad l.falc.Si uero non simplici ter permitteret damnari abs̄entem,locum hēt supradicta distinctio. Quidquid aūt sit de iu- re in hac ciuitate seruať ꝙ bannum pecunia riū non mandeť executioni contra hæredes.

8 Octauo quæriť,†Bānito fuit facta robaria q̄ mortuus est.Quæritur an eius hæres agere possit,& q̄d si ipse bānitus uiuēs aliquid mu tuauit.Io.And.in addi.Spec.in sæpius allega- to.§.sequitur uer.quid si qs in ti.de acc.ad fi. suarū addi.refert hac q.fuisse antiq̄tus dispu tata ꝑ Iac.de Are. & deinde reassumptam ꝑ do.Nic.Capponcium de urbe.quam totam de uerbo ad uerbum posuit Alb.ubi supra q.59. quæ incipit Nicolaus.& dixit Io.And. succin cte ꝙ hæres bāniti pro rapina furto uel dam- no dato tpe banni agere non pōt cum nulla actio cōpeteret tanq̄ hosti licite passo prædi- cta,cum bonus sit dolus quē qs machinať in hostē.de dolo.l.1.§1. & nemo plus cōmodi relinqt hæredi quam ipse habebat ut de reg. iur.l.in his.& l.nemo plus. Ad hoc ut ista de- cisio ꝓcedat oportet præsupponi talia statu ta ex q̄bus tollať ortus actionis ipsi bannito. q̄d q̄n sit dixi in 2.tpe parte ult q.1.Si autem poneres ei natā fuisse actione,licet non hēret exercitium obstāte banno locum hēt quod statim dicam de mutuo.In quo in iisdem lo cis terminať ꝙ hæres agere possit Cum. n.te nuerit cōtractus ut l.si tibi.§.is cuius.ff.man. & sic iō fuerit bānito quæsita.s.d.ꝑꝑ bannū obstaret sibi exceptio , quia illa exceptio est personalis.i.personam repellens.non autem actionis ęq̄tatē respicens cōtra hæredem nō transit

trãsit ut l. exceptiones q̃ ꝑsonæ. ff. de excep. & de acq hær. l. pan. in fi. & ad mu. l. libertus. §. patris. Item abolitio nomine banniti per mortem. & pœna, & ex noĩe banni extracta censet̃ abolita. C. de fer. l. a nullo. & de infir. pe. cœli. l. 1. quod ẽt uerũ nisi esset statutum qđ cõtractui repugnet, & taliter, ꝙ actionis natiuitati resistat. ff. de fideiuſ. l. cum lex cum si. Et uide quę dixi supra parte prox. huius tpis q. 12. & 13. & quod dicam infra q. 15. si autem latius uidere cupis, uide ubi supra.

6 Nono pone ex forma † statuti pater tenetur assignare partem filio bannito computata ꝑsona patris in numero filiorũ ꝓ uno capite q̃ pars destruat̃, & destructa remaneat in cõi. Quæritur an filiofamilias bannito secundũ tenorẽ illius statuti, & demũ mortuo partem illam teneat̃ pater assignare, cum in banno fuerit expressum ꝙ bona eius destruerent̃, & destructa, & publicata remanerẽt in cõi. Hanc quæst. dixit Io. And. ubi supra proxime dixi suarum additionum, uerſ. duas tũc quæst. fuisse disputatam per Lamb. de Rãp. quem dicit determinasse obiectum mortis filii banniti obstare fisco, & ꝙ ex uerbis banni non fuit sufficienter facta bonorũ ademptio his rõnibus. Petitio destructionis, & publicatiõ s est cõtra formã iuris saltẽ in eo ꝙ de destructione dr̃. de contrahen emp. l. senatus. Et de publicatione patet C. de bo. dam. auth. bona dãna. Item est cõtra ius ꝙ ex delicto filii ꝓcedat̃ in res patris. C. ne filius pro bat. ꝑ totũ. Itẽ, ꝙ cogit̃ pater filio dare partem. C. de eman. lib. l. fi. Item ꝓprius est cõtra ius ꝙ filiofa. delinquente casu quo erant publicanda bona delinquenti, tñ non publicat̃ castrense peculium filii, sed remanebit illæ sum apud patrẽ. C. de bo. dam. l. si filius. Et hic ꝙ peius est agitur de publicatione rerũ paternarũ ex delicto filii. & his rõnibus dicit eẽ distinguẽdũ ut tot legũ cõtrarietates uitẽtur. Et dicit ꝙ si reus decedit ante accusatione pendẽte iudicio pereũt acta, & crimen cũ pœna extinguit̃. C. si reus uel acc. mor. fue. l. 1 & 2. & ff. de pub. iud. publica accuſ. & l. defuncto. Si aũt accusatus moritur lata sententia cõdẽnatoria, & appellatione pẽdẽte tũc distinguit̃ an expresse bona fuerint adempta uel nõ, ut C. si pẽd. appel. mors interue. l. 3. & si reus uel acc. mor. fue. l. fi. Si aũt decedat accusator accusatione pẽdẽte ẽt pereũt acta, sed datur ceteris licentia repetendi reũ intra certos dies. ff. de acc. l. libel. in fin. Si moritur post latam sententiã appellatione pendente acta ẽt pereũt đ quo remittit ad notata in d. l. pub. & l. fi. C. si reus uel acc. & subdit, ꝙ casus de quo agit̃ non adaptat̃ nec sub primo nec sub secundo art. sed sub tertio. Et intellige, ꝙ tertiũ uocat qñ morit̃ reus lata sententia. Sed aduerte, qa nec sub illo, qa in themate nõ ꝓponit̃ fuisse appellatũ, aut esse intra tꝑa appellãdi. de quo dixi in 1. tꝑe, par. ult. q. 3. & ideo subdit ꝙ ꝑ sentẽtiã bãni nõ fuit facta expressa bonorũ adẽptio, quia dictum fuit, ꝙ bona sua destruerentur, &c. Debebat aũt dicere, ꝙ pater designaret sibi, &c. ut in statuto apparet. Illa. n. uerba, bona sua, non cadũt in filiumfam. Cũ bonorũ appellatio, alia sit ciuilis, alia nãlis. Ciuilis designat bona fide possessa exempto uel aliter, licet sint aliena. Naturalis cum possidemus quę nostri dominii sunt. de uerbo. sign. l. bonorũ. in princ. & §. in bonis. at in filiumfa. neutra istarũ cadit. ff. de acq. poſ. l. possessio quoq;. §. qui in aliena. & eo. tit. l. quidq̃d. hinc dicit esse ꝙ in hypothecaria ꝓbãdũ est rẽ non fuisse in bonis. i. in dñio debitoris, nec sufficit possessio. Et in hoc dicit differre a Saluiano interdicto ff. de pig. l. 1 §. cũ ꝑdiũ. & l. q̃ nõdum. §. quod dr̃. Ex quibus concludit ꝙ cũ sit pereptũ crimen, & bona expresse adepta nõ fuerint, pr̃ non tenet̃ designare partem. Et in hoc remanet ẽt ipse Io. And. Ex quibus uerbis hr̃, ꝙ si sentẽtia fuisset recte lata ẽm formã statutorũ nõ obstãte filii morte, dr̃et cõtra partem executioni mãdari. de quo uide q̃ dixi supra parte 1. 2. temp. q. 33. quod facit pro his quę dixi supra q. 7. Nota ex hac decisione plura. Primum ꝙ inepta uerba sentẽtiæ ad aptitudinẽ non referuntur, & sic aptitudo sentẽtiæ uitiat illã sicut libellum. Vide in l. in summa. ff. de re iud. Secundum, ꝙ ui bona debent ꝓ delicto publicari, licet fiat condemnatio de delicto, non tamẽ uenit publicatio bonorum nisi expresse dicatur in sentẽtia. Pro quo uide quæ hñr in d. l 3. si pendente appell. & quæ dixi supra in 2. tꝑe parte 1. q. 11. ubi de hoc mentionem feci. Tertium, quòd pro nomen suum, prolatum in sentẽtia non refertur nisi ad dominiũ. de quo uide per Barto. in l. quintus. §. argento. ff. de auro, & ar. leg. & in rub. de no. ope. nun. & ibi remissiones. Quartũ, ꝙ in hypothecaria nõ sufficit ꝓbatio possessioni hoc declara ut hr̃ per Cyn. in l. cum res

C.de pig.per Bart.in l.rem alie.de pig. act.ff. Quintum, ꝙ in Saluiano secus, de quo. C.de Salui.inter.l.1. Decisio pdicta aequa fuit. Tñ cũ oĩa uerba statuti sint apposita in sentẽtia excepto, ꝙ dicit sua, & nõ patris, &c. satis ur dura decisio. cum in circunstantiis declarat qd iudex intellexit sua.l. sibi hoc casu a patre debita arg ff.si certum peta.l.si, & me, & Titium & ibi concordat. Iunctis q no.in l. sed si priori.§.item si iuraueto. ff.de iureiur. & in l.1.C. de usufru. ergo idem in sententia l.ut fundus.cõi di.& l.fi C.qd fideic.lib.Sed tñ de, ꝙ ille est improprius signatus, snĩae autẽ uerba non improprianẽ, ut C.quan. plu. una sen.l.1.& l.Paulus in det. ff.de re iud. & per Bart.eo.tit.l.miles.§ decem.nisi expresse retulerint ad libellum l.fi.de senten. q sine cer. quan.& p Bart.in d.l.1.si plu una sent.Et id eo in casu pposito inquisitio siue accusatio fuisset apte formata, & snĩa ad illam se retulisset, dicta uerba impropriarent, & locus esset decisioni cõtrariae, ut patet ex praemissis.

10 Decimo pone ex forma statuti† cauet, ꝙ patre bannito psonalr bona eius diuidãtur inter fiscum, & filios banniti, pro rata, Titius fuit bannitus tpe quo habebat unicum filiũ pp qd fiscus diuisit p dimidia bona banniti cum eius filio, uxor secuta est uirum bannitum, & ex eo peperit filium, mortuo deinde bãnito filius secundo loco natus uult petere a fisco, & fratre partem suam. Quaeritur nũ quid possit. Ioan. And.in d.uers. duas. allegato, in prin. px.pced.quest.refert hanc q.fuisse disputatam p Iac.de Tenca.& ponit eius determinationem q est talis, ꝙ cum fuerit bãnitus ex ea causa qua debuit deportari, cum bannũ deportationi successerit. ff.si qs cau.l. si eum.§.qui iniuriarũ.& de infa.l. q d ergo. § ult.& sic desiit hre filios in ptãte. inst. qui. mo.ius pa.po.sol.§.cũ aũt. Iste filius conceptus & natus post bannũ nec a cõi nec a fratre aliqd poterit petere. Nã cõe eũ repellet p l.2.de sen.pas.& de acc.l. ex iudic. Putabat tñ ꝙ si cõe non apprendit bona licet illa deuastauerit, poterit ille ingredi possessionem illius partis ac ẽt illam uendicare ab iniuste detinente. allegat ad pdicta ff.fami.ercifcun. l.Lucius de inoff.test.l.mr. & si frater uellet hre partem in bonis deuastatis posset cõferẽdo partem quam habuit. de cõcepto post bãnum. Dixit Ioan. And.se ideo dixisse.qua si potius conceptus fuisset, licet postea natus ad partem fratris dicendũ ur contrariũ per l. qui in utero.ff.de sta.homi.Fatetur tñ ꝙ si relegatus fuisset minori poena bannitus, cum teneat tunc filios in ptãte, natus postea succederet cum aliis ex testõ.& ab intestato. de inter.& relega.l.3.& 4.& inst. quib. mo. ius pa.po.sol.§.relegati.Ad qd Homo bonus postea reassumens q adduxit l.si totas.C.de inoff.do.& l.si unq.de reuo.dona.Et ibi subdit quo iure partem petat a fratribus siue a fratre de quo ibi.Si tenes qd dixi in 2.tpe.par. 1.q.3.& q.20.s.ꝙ bannum non succedit loco deportationis, & ꝙ bannitus non perdit ptãtem filiorũ. Prima decisio non procedit. & ideo tractandum est de secunda. Et aduerte ꝙ si statutum dicat ꝙ fiscus teneat diuidere cũ filiis p rata.qõ de qua dixi locũ hẽt ẽt quoad partẽ fisci.Si uero simplr loquit,& sic ipse dimidiã hre debeat.ff de usufr.accr.l. si qs Titio.& qd nota.in l.fi. C.de impu & al.sub. Quo ad eius partem nõ põt esse qõ. sed ẽt tũc qñ debet hre p rata, puto ꝙ inspiciat tps snĩae.arg.ff.de aur.& ar leg.l.si ita.cũ fi & ff.de iud.l.non põt.quo casu remanebit qõ, & ẽt in alio solum de parte fratri uel fratribus assignata, & assignati. Quibus casib. credo supuenienti filio deberi portionẽ suã cõdõne ex dicto statuto, uel p cõdõnẽ dictarum legum, si totas uel si unq.quasi illa sit tacita donatio siue filiis assignatio patiendo se in banno poni, secundo se esse talr cõdẽnandũ, ff.de postulan.l.1.§.bestias. & qd ibi no. Facit de leg.1.seruo legato.§ si testator. cum si.Si tenemus illis filiis statutũ assignare partẽ priuãdo dñio eorũ bonorũ.Si aũt tenemus patri restare dñiũ, hret suo iure ut haeres una cõ illis, qa illud ius nõ pdit bãnitus ut dixii 2.tpe, parte 1.& multis q.& maxime in 51.

Ex his quae dixi supra. s. inspici tẽpus sententiae patet decisio quaestionis, u.s †Si pater ex forma statuti tenetur assignare filio bannito legitimam dandam fisco, tunc enim filius postea non poterit aliquid petere a fisco quod maxime uerum est quia penes patrem remansit integra legitima filii postea nati, p ea quae habentur in l.1.C. de inoff. do.

12 Duodecimo, fm ea quẽt pmisi sup. in 2. tpe par.ult.q.5.restat ut 2.pars qõ. Rayn.de qua ibi dixi hoc loco inserat. Thema.n.erat, ꝙ cauebat statuto, ꝙ banniti pp rebellionẽ alicuius castri, & eorũ descẽdẽtes ab oĩ ciuitatis cõmodo.& honore ppetuo sint exclusi, nec

nec pro ciuibus habeantur, nisi dictū castrū in fortiā ciuitatis redegerint, &c. Titius ob castri rebellionem fuit cōdemnatus idest bānitus. Et demum eo mortuo, filii eius illud castrum in fortiam ciuitatis redegerunt. Quæritur an à pœna dicti statuti debeant relaxari. Et dictus Rayn. septem rationib. multum diffuse, & ordinate arguit ad affirmatiuam. s. ꝙ filii beneficio statuti gaudeant, & relaxari debeant à pœnis ꝑdictis. Quas iuxta posse trū cabo ut in aliis fcm̄ est. Primam fundat ab idē titate personarū. s. pr̄is. & filii. C de imp. & aliis substitutioni. l. fin Et ideo sicut patri redigenti castrum competebat beneficium statuti, ergo & filiis qui idem censetur. Cōstat. enim personę concessum beneficium locum hr̄e ēt in persona pn̄tata. l. minor. §. qm̄. & l. sed, & hæc. §. defendere, de procur. & ꝓ socio l. uerū. §. 1. Secundam fundat ab euitanda absurditate, quod argm̄ est ualidum in iure. l. scire oportet. §. aliud, de excus. tuto. & alleg. ad hoc multa iura. Sed patri qui deliqt redigenti castrum cōceditur beneficium, ergo absurdū esset si non cōpeteret filiis qui non deliquerunt. ff. de noxa. l. nō solum. & l. seruus. ff. quod ui, aut clam. Nec ergo hoc contingat absurdū, dicamus filiis competere statuti beneficium. Tertiam à benignitate in dubiis præferēda dicens illud dubium qđ oībus nō liquet. l. qđ labeo. ad carb. cum si. Sed an filii habeant beneficium, uel nō, est oībus clarū. ergo in hoc dubio sumenda est benignior interpretatio ut habere dicatur de his q̄ in test. delen. l. ꝓxime. de re. du. l. si fuerit cum sim. Quartam à pœnarum acerbitate restringēda. cōstat. n. ꝙ nō esse ciuem, & nō habere honores est magna pœna. adeo ꝙ dicit̄ capitalis pœna, de leg. 3. l. 1. §. deport. de pœ. l. 2. & l. capitalium &c. Si pœna ergo restringenda est l. hæc. n. de exc. tut. & de re. iu. l. fcm̄. §. fin. cum sim. & sic ut restringatur filii euadent pœnā castrum in fortiam redigendo. Quintam sumit ab æquitate hoc suadente quam ꝓbat, qa cuilibet suaderet æqtas ꝙ nō delinquens facilius eximatur à pœna l. sancimus C. de pœ. æquitas aūt ꝑfertur rigori. l. 2. §. itē. uerus. ff. de aqua plu arc. C. de iud. l. placuit. Ergo æqtate suadente filii qui non peccauerunt redigentes castrum debent eximi à dicta pœna. Sextā à paritate iuris seruanda in parib. casibus, sed statutū in uno seruat̄ in similib. l. loci corpus. §. si fundus. si ser. uen. l. 2. C. si unus ex plu. & l. nō pn̄t de legi. Sed in impositione pœnæ pater, & filii iudicant̄ pares, ut patet in statuto, ergo eodem modo in ipsius pœnæ remissione. Septimam fundat ab indēnitate ciuitatis in qua multa dicit, sed iste est effectus. Remissio pœnæ fit per indēnitatē ciuitatis qua seqtur ex redigentia castri in eius fortiam, ergo à quocūq; redigat̄ seq debet effectus remissionis. l. fi. C. si man. ita fue. al. ff. de man. l. 4. §. nihil, cū si. Vltimo ꝓ hac parte allegat, ꝙ filii tenent̄ ex quasi maleficio. Titius ex uero maleficio. l. 2. & 3. ff. de his q deie. uł eff. & sic facilius cōsequi debēt bn̄ficiū q̄ pater dicit facere, qđ no. ī l. fin. §. quorū. ff. nau. cau. sta. & inst. de obl. ex quasi del. §. fin. Itē qđ pater & fili rōne eiusdem pœnæ dn̄r cōsortes. ergo qđ statuitur ī uno trahitur ad alium. l. si cōem. ff quemadm. ser. am. & C. de nup. l. pe. Ad negatiuā sił arguit sex rōnibus Primam fundat ab eo, ꝙ unius inclusio alterius à beneficio cōseqtur exclusio. qđ ꝓbat ꝑ l. cū ꝑtor. ff. de iud. de cōd. & dem. l. cū ita, & C. de ꝓc. l. mar. sed stat. dat bn̄ficiū ipsi patri rebelli. Ergo nō cōpetit filiis qa tm̄ ualet de negatio tacita quantū exꝑssa. ff si cert. pe. l. cū qd cū sim. Secunda sumit ab eo, ꝙ ꝓuisio beneficii ꝑsonalis facta uni ad alium non est extendenda de aqua quotid. & æst. l. 1. §. permittit̄, de cens. l. forma. §. q̄ q̄ de iu. imm. l. 1. Sed ubi alicui qd ſpāl̄r cōceditur, illud personale beneficium appellat̄ inst. de iur. natu. §. sed quod principi, de const princ. l 1. in fi. cū sim. ergo dcm̄ beneficium cōcessum bānitis ad filios non extenditur. Tertiam facit ab eo, quòd unius casus exceptio à non exceptis est regulæ cōfirmatio, in auth. de nō al. §. ut aūt. col 2. de fun. inst. l. quæsitū §. idē rn̄dit domo. & qđ not. de reg iu. l. 1. Sed cōstat ubi procedit regula uł̄s affirmatiua, & seqtur dictio nisi inducit̄ exceptio à regula. ff. si quis cau. l. eū. §. q iniuriarū. C. de trāsact. l. act. extra de reg. iu. c pctm̄. lib. 6. de manu. te l. Titius. §. fi. Sed in ꝓposito ꝓcedit regula uł̄s, ꝙ banniti &c. & seqtur exceptio nisi &c. Ergo sicut stā loquit̄ in bānitis, sic debet intelligi exceptio, ut dictis iurib. & sic qn̄ ipsi bāniti redigunt castrū in fortiā habeat locū beneficiū, alias nō. Quartā, sumit ab omissione huius casus facta ꝑ statuentē. In legibus. n. municipalib. q̄ sunt stricti iuris id demū intelligit̄, siue īcludit̄ qđ in uerbis exprimit̄, & nō ultra, arg. ff. de uerb. obl. l. quidquid de excer. l. 1. §.

si is qui nauem. Et ideo casus omissus pro omisso debet hri ff. sol. mat. l. si cum dotem. in princ. de lib. & posthu l. commodissime, & ideo cũ de filiis in exceptione nulla fiat mentio, ergo tanq̃ omissi remanent in rta supra dicta, & sic non hñt beneficium. Quintam, arguit ab euitanda uerborũ legis offensione. l. non dubium. C. de legib. ff. eo. tit. l. cõtra legem, & l. fraus, sed si uolumus ꝙ filii qui nõ cõtinetr in uerbis legis habeant beneficium legis eius uerbo offendimur, ergo facere non debemus. Sexam facit à remotione causæ ipsius beneficii Cessante. n. causa concessionis cessat illud beneficium. l. gnalr. C. de episc. & cler. l. cum pr. §. dulcissimis. de leg. 2. in fi. de donatio. l. 1. §. sexũ. de postu. illa aũt dr finalis quę colligitur ex uerbis legis. ff. de admini. stra. tut. l. 3. §. 1. & l. ita aũt, ĩ prin. & de flumi ni. l. 1 §. non aũt omne. Et de adult. l. patri. cum l. seq. Sed ex uerbis dicti statuti colligit ꝙ ideo cõcedit beneficium ut bannitus redigendo castrum in fortiam purget infamiam. Sed ista rõ cessat in filiis, ergo non habebunt beneficium. Finalr soluti ꝙ filii Titii non habeant tale beneficium his uerbis, qa ubicũq; lex imponit pœnam filiis ob delictum patris ur imponere ꝑꝑ ꝓsumptionem culpæ, & malitia q̃ à patre descẽdit in filios. l. qsquis. C. ad l. Iul. maiest. Si ergo pr bannitus nõ reduxit castrum in fortiã ciuitatis non purgauit cõtumaciam, & culpam suã, durat ergo post mortẽ eius ꝓsumptio culpæ patris q̃ descendit in filios. Ergo non debent euitare hanc pœnam redigendo castrum in fortiã ciuitatis, qa pœnitentia unius non purgat alium. l. edicto. §. hæredes. ff. de iur. fisci. Multũ. n. differt purgatio patris à purgatione filii. C. de reb. cred. l. gnalr. Ad qd de purg. iud. l. is qui reus, & rõ legis, quæ est in l. si pęna, ff. de pęnis, prętérea pr istorũ iam fuit ꝑꝑ delictum damnatus, & sic eius filii delictũ eius non purgabunt, ut l. ex iudiciorũ cũ mã sua. de accus. præterea lex ipsa ꝑsonalr scripta fuit nisi bãnitus redegerit, &c. Ergo non debet trahi ad aliũ. l. aut q alr. §. 1. ff. qd ui aut clam. Rñdet ad contraria multum diffuse, sed breuissime referã qa aliquid boni dicit. Ad primã de identitate ꝑsonarũ rñdet, id uerũ qñ ꝑ oĩa est repsentata quę hic nõ est cũ filii nõ sint bãniti, & qa ipsi purgant delictũ patris sicut ipse pr, alleg. de solu. inter artifices, & alia iura. Ad secundam rñdet, qa non est eadẽ rõ ut supra qa pr purgat cõtumaciam, filii non. Ad tertiam rñdet, qa hæc uerba sunt clara cum loquit de bãnitis, & l. cõtinuus, §. cũ ita, de uerb. obl. Et eodem modo rñdet ad quartam. Non obst. 5. de æquitate, quia locũ hẽt ubi æquitas est scripta. At hic est scriptus rigor, ergo ille seruandus. C. de legi. l. 1. & qd ibi not. Nõ ob. 6. rõ, qa hẽt locum in eo in quo sunt pares. non autem in eo in quo sunt dispares, sed hic non sunt pares ut dictũ est, qa bãnitus purgat delictum, ipsi non. Non ob. 7. rõ, qa illa rõ locũ hẽt qñ plures essent obligati ad interesse, sed hic erant obligati ad meram pœnam, quam re, & c. l. adeo, & ibi not. de iuris. om. iud. Ad alia iura rñdet, ꝙ nominatio facta de bannitis tollit cõtrariũ, & multa dicit, & inter alia, ꝙ rõ facta qa sunt cõsortes locum hẽt in iure indiuiduo alias nõ C. si una eademq; cau. in integ. resti. po. l. 1. Quia ut dixi in ꝓœ. hæc antiqua non pñt hri correcta, non põt ꝑcipi qualr loquæret statutũ. Ex una. n. rõne facta supra. s. tertia sumit siue colligit, ꝙ statutum non dicebat expresse de bannitis, sed simplr nisi redigerint, &c. Ex decisione aũt, & rõnibus ad cõtraria colligit ꝙ de bãnitis expresse dicebat. & ideo hęc decisio uidet mihi tuta. Si. n. statutũ loquit simpliciter ĩ exceptiõe nisi redegerint castrum in fortiã, & c. uidet ꝑ eadem iura exceptionẽ debere ĩtelligi in illis de qbus ꝓcedebat rta, sed rta erat de bannitis ergo, &c. Et sic meo iudicio concludit ꝙ aut statutum loquit singulariter, ut qa dicit bannitus ꝓ rebellione, & eius descendentes, &c. Et subdit nisi bãnitus redegerit castrum &c. Et hoc casu sit uera decisio supradicta. l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. cũ sim. Si uero loquit in plurali, & idem si dicit nisi bãniti, &c. Si uero simpliciter dicat, ut ĩ themate dixi. puto decisionem cõtrariam ueram esse ꝑ rõnes in contrarium allegatas, siue earum partem, & qa pluralis sermo resoluit in singularitates. l. falsa. §. fi. de cond. & demon. & ibi concor. & sic intelligit ꝙ eatenus habeant beneficium quatenus redegerint si oẽs oẽs, si aliqui aliqui. l. Stichum q meus erit. de leg. 1. quod intellige si alii fuerint resistentes, uel nõ cõsentientes. l. ita aũt. §. gessisse, de admini. tut. & hoc si filii banniti hæreditatem non adeunt. Si autẽ illi se immiscent, dubiũ est leuius quasi tunc uideat in eos transmisisse ius cõdõnis implendæ. l. 2. C. de pact. inter empt. & uend. cũ ibi not. & ꝑ Bart. in l. si decẽ cũ petiero. de uerb. obl.

obl. Nisi dicas ꝙ in dispõnibus legalib. id locum non habeat ꝓ ea q̃ dixi supra hoc eodẽ tpe, parte 1. q. 1. Vnũ tñ cõcludo, ꝙ qa hæc lex est fauorabilis, & utilis reip. ut inuitent̃ filii ad redigendum castrum in fortiam ciuitatis debet larga interpretatione iuuari, ut sic filii prædicti gaudeant in dubio statuti beneficio. l. hoc genus. ff. de cond. & demonst. & l. 1. ff. sol. matr. Nec miretur quis de decisione Ray. qa ut scriptum reperi hanc disputationem fecit tpe iuuentutis i. non tãtæ ꝑfectionis quantæ postea fuit. fecit enim ipsam in 1327. & mortuus est eodem anno 1358.

13 Decimotertio pone,† statuto cauetur, ꝙ uxores bannitorũ ꝑpetuo sint bannitæ. Titius bannitus p̃mortuus est uxori. Quæritur an uxor p̃dicta intelligatur bannita, an uero bannum intelligat̃ extinctum, Iac. de Are. in l. Titia Seio. §. usuras. de leg. 2. dixit non iurare bannum, qa illud uerbum ꝑpetuo, intellit̃ quandiu manserit uxor, ar. illius tex. sed ipsa amodo non est uxor l. Quintus, de donat. inter uir. & uxo. & ff. de au. & arg. leg. l. qui tibi. sicut in simili alias accipit̃ illud perpetuo, ad Carb. l. ideoq; & l. de bonis §. 1. & de c. d. l. 2. §. fi. Sic ẽt dr̃, ꝙ quis sit perpetuo excõicatus .s. quandiu non purgauerit cõtumaciã. 1. q. 1. c. reperiũtur. Item, & alia rõne, qa imposita est pœna sub noĩe appellatiuo, qa statutum dicit uxores, ergo finito noĩe finit̃, & pœna, sicut, & finito noĩe agnationis finiunt̃ tutelę q̃ deferunt̃ ut agnato. ff. de c. d. l. tutelas. pro hoc C. de infir. pe. celi. l. 1. §. 1. ff. de adult. l. adulter diem suũ. & de contratabu. l. si emãcipatus. § fin. Idem sequit̃ ibi Ray. alleg. ultra Iac. ff. de cond. ob cau. l. ꝙ seruus. de uerbo. obl. l. continuis. §. illud. de postul. l. cui eorũ. §. affinitatis. de annu. leg. l. annua. §. 1. de cõd. & dem. l. filio. & de stip. seruo. l. cõis seruus. & ff. pro socio. l. 1. & qđ ibi not. circa signãtũ illius dictionis ꝑpetuo. alle. ẽt qđ not. ꝑ Pe. C. de iud. l. properandum. §. finaũr, &c. & 11. q. Idẽ ẽt tenet ibi Bald. & nihil alleg. facit ẽt ff de diuor. l. fin. §. ait lex. & ad Muni. l. fin. & §. idẽ rescripserunt mulierem. In cõtrariũ tñ facit. ff. de sena. l. fœminæ. & l. filii §. uidua ad muni. C. de bo. ma. l. 3. Sed rñdeo, ꝙ uerũ est ꝙ quo ad fauorẽ dr̃ durare matrimonium, non quo ad odium. Et uide plene in d. §. uidua. Bart. aũt in d. §. usuras. dicebat simpl̃r ꝙ statuto disponente uxores rebellium nõ possestare in ciuitate. Illud non hr̃t locum uiro mortuo, qa finita est causa odii, ut d. §. affinitatis. Sed hẽt illa qõ minus dubii, qa nõ dr̃ ꝑpetuo. & idem ꝓbat in l. fi. C. q ad lib. pro. non pos. & ibi per Bal. & per prædictis dr̃ ꝙ statuta præmẽtia uxores cessantiũ non hñt locum si remanẽt uiduæ. Nec obst. quod alibi dr̃ ꝙ sufficit noĩa demonstratiua demonstrari s̃m tps dispõnis. l. si cognatis. ff. de re. du. l. peto. §. fratre ff. de leg. 2. quia illud uerũ s̃m Iac. de Are. nisi demõstratio stet loco causæ finalis ut in proposito, quod est not.

14 Decimoquarto statuto cauet̃† ꝙ filii bãnitorũ debeãt expelli de ciuitate, tpe facti statuti, bãnitus hos filios erat mortuus. An debebunt filii de ciuitate expelli, Alb. ubi supra q. 65. dixit, ꝙ non, qa non sunt filii banniti. l. emancipatũ. §. 1. de sena. Et forte idẽ erit si erat uiuus tpe statuti. Nam licet ab initio ligatus fuerit a statuto tñ postq̃ executio non est facta cum amodo qñ expelleret̃ nõ esset filius banniti nõ excludit̃ a statuto, debet. n. intelligi s̃m tps expulsionis l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. de mili. testa. l. Titius cum si. Faciunt quę dixi supra prox. q Et uide supra in 2. tempore parte 2. q. 42.

15 Decimoquinto quæri t̃.† An hæres banniti possit uti contractibus factis cum beneficio statutorũ ciuitatis a qua bannitus erat. de ipso bãno te tigi sup. in 2. tpe, parte 1. q. 79. Et ideo qa illa cõferũt ad decisionẽ huius, pau cis contentus ero. Nã aut instr̃m quo hæres uult uti cõfectum fuit ante bannũ cum beneficio. & solennitate statutorũ. Et isto casu hæres banniti illo instr̃o cum omnib. beneficiis statutorũ uti poterit. Valuit. n. ab initio, licet ipse bannitus ꝑ bannum executionẽ statutariam ꝑdidisset. Erat. n. exceptio ꝑsonalis quam dixi in hæredem non transire. l. exceptiones q̃ ꝑsonæ. ff. de exce. Et uide in hac eadẽ parte q. 4. & 8. Si uero fuit cõfectũ tpe banni. & tunc aut talr̃ q ualebat de iure cõi, & tunc põt hæres uti illo instr̃o cum qualitatibus iuris cõis, non aũt cũ qualitatibus statutorũ, quia illæ ab initio fuerunt habitæ ꝓ non appositis. & sic cum bannitis ius illud non hr̃et tanq̃ non natum in hæredem non transmisit ut in regula nemo plus. & in l. in his. §. non debeo. & l. hæredem. de reg. iur. cũ si. Si uero fuit confectum cũ solẽnitatib statutorum tm̃, & taliter ꝙ de iure cõi non ualebat. & tunc cum ipsum instr̃m nullum fuerit, ad hæredẽ nihil transit, ut dictis iuribus

& eadem q. & decisio locum hre qn bannũ finiretur cancellatione. An ipse bannitus exẽptus a banno agere possit. pro qua decisione uide regulam iuris quæ ab initio, lib. 6.

16 Decimosexto, & ultimo quæritur† uniuersitas quædam puta utilæ, uel alicuius collegii fuit bãnita sm ea quæ dixi in primo tpe, par. 1. q. 5. per multos annos stetit ciuitas bãniens, quibus condemnationem non exigit, deinde mortuis omnibus qui tunc erant de illa uniuersitate uult bannũ exigere. dñt il li de uniuersitate ꝙ bannum fuit extinctum ꝑ mortem eorũ qui tunc erant. Quærit qd iuris. Bart. in l. fin. C. de coll. ill. per not. in l. eis. §. fi. ad mu. & in l sicut. ff. qđ cuiusq; uni. mo. dicit ꝙ omnibus mortuis collegium est dissolutum. ex quo sequitur ꝙ bãnum est finitum. & sic nõ posset a successoribus exigi. aduerte quia istud esset uerũ, si ante omniũ mortem nullus alius fuisset in collegio substitutus. Tunc. n. uerũ est quod dissoluta est uniuersitas per mortem omniũ, & sic bannũ extinctum. & licet alii postea, uel ex cõcessione superioris, uel propria auctoritate constituerint ibi collegium, uel uniuersitatem, nõ tñ illud est antiquum collegium, uel illa antiqua uniuersitas, sed est noua, & ab ea bãnũ exigi nõ poterit, arg. ff. de sol. l. q̃ res. §. areã. & l. inter stipul. §. sacrã. ff. de uerb. obl. & qđ ibi tangitur ꝑ Bar. Si aũt & plerũq; cõtingit uno mortuo, alius subrogatur, & sic de singulis licet oẽs illi qui tpe bãni uiuebant mortui sint, tñ eadem est uniuersitas, ut dictis iurib. & ff. de usufr. l. uetus est qõ. in fin. cum l. seq. & ff. de iud. l. proponebatur. & ideo poterunt ad bannũ conuenir sm ea q̃ hñr in l. 4. § actor. ff. de re iud. ꝑ Bart. Quid aũt iuris in excõicatione tangit Bar. & remittit ad ea quæ hñr in c. grauem, de sent. excõ. ubi nihil dicit, sed examinatur, an uniuersitas possit excõicari, sed ad propositum faciunt q̃ hñr ut ipse alleg. in cap. si aduersus consules. de imm. eccl. quod canonistis relinquetur.

Huic opusculo finem faciens 19. mensis Iulij, currentibus annis 1523. oculis cunctorum subijcio, ut si quid boni fuerit in eo, omnium conditori gratiæ referantur & ut ea quæ minus bene composita fuerint, non aspera sed benigna correctione emendentur Ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, & sanctorum Antonij & Catharinæ patronorum meorum, & totius cœlestis curiæ.

TRACTATUS multum conductibilis, de Carceribus d. Baldi Perusini, fama super æthera noti.

SUMMARIUM.

Caput primum de carcere.

QVia legum præcepta principaliter sũt inuenta ne pauperes personæ molestiis affligantur. ideo quia mihi uisum est quod inter pauperes ꝑsonas nulla adeo tristior, & pauperior inuenitur, quam persona incarcerata. Ideoque de carcere aliqua sũ dicturus, & cõsequatur de ꝑsona incarcerata, & siñ de custodib. 1 †& quia, ut ait Tullius primo de officiis, Omnis. n. qui de aliquo suscipitur sermo debet a diffõne proficisci, ut intelligitur quid sit de quo loquat. ad quod concordat, ff. de iust. & iur. l. 1. ideo primo uideamus quid sit carcer, & unde dicatur carcere. & subsequenter uideamus de persona incarcerata, qa põt incarcerari, ꝑ quo debito, & in quo loco põt incarcerari, & qualr puniat fugiẽs de carcere, & silr uideamus quis põt esse custos carceris qua pœna puniatur custos carceris, & an plures possent esse custodes

sto des carceris. Veniamus ad primum. s. diffinitionem, & pōt sic diffiniri † Carcer est locus securus, & horribilis, & repertus non ad pœnam, sed ad delinquentium, uel debitorū custodiam. Primū membrum huius diffōnis dū dr̃ locus securus collitur. ex l. 1. in uerb. salubribus locis. C. de cust. re. Nam carcer debet esse securus ne incarcerati effugiant. & ibidē debeant esse cathenæ ferreæ, & cōpedes & alia similia, quib. mediantib. carcerati possit sub fida custodia retineri, ut est tex. 3. l. 1. C. de cust. re. ubi dicit, ut & cruciatio desit. Itā dū subditur horribilis. Nam carcer est locus horribilis, tum ꝑꝑ cōuersationis hoīum priuationē, tum ꝑꝑ immunditiam, & istud colligitur in l. si quis in ea culpa C. de cust. re. ibi dū dicit carceraris, & custodię squalore. Nec tū in tm̄ debet esse horribilis, ꝙ ad pœnam incarceratorū redundet, cum carcer sit inuētus ad custodiam, nō ad pœnā, ut ff. de pœ. l. aut dānum. §. solēt. fallit aūt in uno casu speciali in l. 1. §. fin. ff. de alea. Hinc est qđ de iure ciuili nemo pōt ad perpetuum carcerem damnari, ut d. §. solent, secus uero est de iure canonico, in c. q̄uis, extra de pœ. lib. 6. & c. reperiunt 1. q. 1. Circa secūdum, unde dr̃ carcer

3 pōt dici à claritate seclusus, † quia ibi nulla claritas, uel potest dici quasi carens claritate. qa ibi est magna cecitas, & obscuritas. quidā alr̃, & aliter interp̄tātur ẽm aduersas opi. Tertio q̄ro, q̄s pōt īcarcerari. Et primo quæro an mulier possit incarcerari, & dicēdū est quod. Aut q̄rimus nunqd possit carcerari pro debito ciuili, aut pro delicto. Primo casu, aut est mulier honestæ uitæ, aut est meretrix. Si qdē est mulier honestæ uitæ, tunc nō pōt incarcerari, imo iudex capitis pœna punitur, q facit eā incarcerari, ut not. in l. fin. de off. di. iu. & in auth. nouo iure quæ posita est. C. de cus reo. Vnū tñ dico qđ si mulier subiisset tutelam filiorū suorū, & renunciasset Valleiano, & oī alteri exceptioni sibi cōpetenti, qđ ꝑ illū renunciationē pōt carcerari. istud exp̄sse notabiliter tenet Bar ff. de test. tut. l. si q̄s sub cōdōne. Aut ista mulier est infamis, ut q̄a meretrix. & tūc dico qđ pōt incarcerari, non tñ debet ponit in eodē carcere cū marito, & est casus. C. de cust. reo. l. qm̄. & no Arc. 18. q. 2. diffinimus. ēt ꝑ debito ciuili, ut no. de cust. reo. auth. hodie nouo iure. Secundo casu principali cum quærit̃, an possit īcarcerari ꝑ delicto, uide in

4 d. auth. sed nouo iure. † Tertio quæro an legū doctor possit incarcerari pro debito, dicēdū est qđ non sicut miles imo puniunt̃ iudices capite. Istud not. glo. sing. C. de profess. & medi. l. medicos. lib. 10. Quarto quæro, an filiusfamilias possit incarcerari, dic qđ tam pro debito ciuili, q̄ pro criminali pōt carcerari, & sic probatur nā filiusfamilias pōt cedere bonis, ut l. pen. C. q bo ced. poss. ergo p̄supponitur qđ pōt incarcerari, licet gl. uideatur tenere cōtra. in l. 3. §. sed utrū. ff de min. sed illa gl. reprobat̃ cōiter ꝑ Doct. & ꝑ Bar. ff. sol. mat. l. si filia. Quinto quæro, nūquid pupillus pōt incarcerari pro delicto. & ur̃ qđ nō, ut no. ī l. fi. C. de cu. re. ibi dū dicit ętateq́. &c. Idē credo in debito ciuili, dūmodo nō sit doli capax. Sed an possit in integrū restitui, si aliquo casu sit lesus, ut l. partu. ff. de minori. Idē puto de quacūq; ꝑsona quæ ꝑ delicto pōt carcerari. Idem ꝑ debito nisi creditores renūciassent iure carcerandi, ut not. Bart in l. 1. C. q bo. ced poss. dūmodo non sit soluendo. nā si esset soluendo, de iure ciuili nō posset incarcerari, ut est gl. sing. in l. 3. ff. de susp. tut. & si incarcerent̃ dū sunt soluendo, pñt à tali sñia suꝑ incarceratione lata appellare, & reappellare poterūt incarcerati si steterint ꝑ tres mēses, uel plures in carcerib. numerādo a die latē sñiæ suꝑ īcarceratione. Nec obstat auth. sed nouo iure. C. de appell. † Quæ dic

5 qđ appellatio debet interponi à sñia lata intra decē dies, quia intentatur in actu momētaneo. Sed si illa interponatur ab actu successorio, ut est in casu nr̃o, tūc appellatio semꝑ pōt interponi, quia oī die dū detinet̃ debitor indebite in carcerib. semꝑ restat sñia suꝑ ipsa īcarceratione oī die, ita uidet̃ tenere d. Bar. in l. 3. C. de ep. aud. Secūdo principaliter quæro, qñ pōt īcarcerari aliquis, & ꝑ debito, & ꝑ delicto, & prima quęro nūquid pōt incarcerari die feriato, & ista qō pōt subdiuidi in tres. Primo, an possit incarcerari die feriato ad utilitatem hoīum. Secundo, an die feriato ad honorem Dei. Tertio, an die feriarum repenti-

6 narum. † Ad primum dico, ꝙ non pōt incarcerari die feriato ad utilitatem hoīm quod ꝓbari pōt sic. Nā si de quo magis uidetur, ī esse & non inest, nec de quo minus. auth. multo magis. C. de sacros. eccl. sed sic est quod magis uidetur quod in tp̄e messium non possit quis cogi uenire ad iudiciū, cum sit minor citatio uerbalis, q̄ ꝑsonalis, ut no. ꝑ Cy. in l. cū cler. C. de epis. aud. alias incipit. oēs, & tñ hoc est falsum,

falsum,ut l.i.in fin.ff.de fer.ergo nec citatio ꝑsonalis poterit fieri.Et rō,ut dicit text. ne hoies ab agricultura remoueanť. hoc est uerū nisi caperet pro executione snīæ,quo tpe pōt iuste fieri,iuxta no ꝑ Inn. in c.fi.de iud. & ideo ꝑꝑ instrm guarentigię qđ hēt executionē paratā,& ꝑ snīam ex forma statutorū iuste pnt tali tpe capi debitores.hęc sunt uerba Bar.in l.6.ff.de fer.& Io.de Imo.Prædicta aūt recipiūt distinctionē,nisi renuntiasset debitor,ar.l.si quis in cōscribēdo.C.de pact. nā talibus feriis bene pōt renunciari.ut not. in cle.sæpe.extra.de uer.sign †Item no. quod si iudex in die feriata fecisset aliquem incarce. rati qđ die feriata poterit eum excarcerare, ut not.Accur.in l.minor.in prin.ff.de eui.Itē secus si debitor esset oriundus de partib,ubi nō recolligitur triticū neque uinū neq; alia necessaria ad uitā iuxta no.ꝑInn.in c.cōquestus,extra de feriis.Item secus esse si debitor esset suspectus. ita qđ de eius fuga timereť. iuxta no.ꝑ Doc.inst.de act.in prin. & in l.fi. C.de feriis.Nā ꝑꝑ suspitionē fugæ pōt debitor capi in die feriata,ut est gl. in d.l.fi. C.de fe.l.& propria auctoritate pōt capi, ut l. ait ꝑtor.§.si debitorem.ff.de his q̄ in fraud. cre. Nec hoc casu est citandus debitor q accusať tanq̄ suspectus ꝑ credicorē,ut no.Bar.in l si creditor.& in l.2.ff.si cer.peta. † Sed circa ꝑdicta q̄ro.nunqd qn̄ creditor accusat debitorē suspectū de fuga.& a iudice petit,& reqrit ut sibi det familiā,qua mediāte possit capere debitorē,nunqd creditor hēt necesse ostēdere iudici summatim instrm debiti uel alia iura.Rndeť qđ sic,sicut in simili uidemus Nā sequestrū qn̄ fit ob timorē fugæ nō pōt fieri nisi ostēdať instrm debiti,& tex.in l. ex hoc. C.de reo.mil.anno.lib. 12. ergo multo magis qn̄ debēt ꝑsona capi,& addit hoc Ioā.de Imo.qđ posset qđ sufficeret iurm petentis, uel unius testis,sicut dr de missione in possessionē cōtra cōtumacē ex primo decreto. ut nō.gl.in c.qm̄.§.in aliis,ut lite nō cōte.Circa sm.l. an in feriis inductis ad honorem Dei possit qs capi ꝑ debito,†dicēdū est qđ nō,ut in l.fi.C.de fer.nisi esset timor fugæ, ut prædixi.idē credo in feriis repentinis qđ nō possit capi,sicut in feriis īductis ad honorē Dei, qđ patet,q a ꝑdictis non pōt renunciari, ut no.Ioan.And.in d.cle.sæpe.nisi forte ex forma statuti aliter disponereť. Nā statutū sm quosdā pōt tollere ferias inductas in honorem Dei.& hoc uř sentire gl.& Bart.in l.50. C.de feriis.Sed Alb.de Ros.in l.fin. de feriis: tenet contrarium. de qua qōne ibi uide ubi ad plenum examinatistam mām. & prædicta locum habent in ciuilibus,in criminalib. autem puto quod quacunque die pōt fieri incarceratio,dū tn̄ sit graue delictū,ut no.in l.3.de episc.aud.C.& ibi not. per Bart.

ADDITIO. Secus ergo si tm̄ esset leue sm dcm̄ Io.de Imo.q a cum in leuibus criminibus capi non debeant illo tpe relaxatur, ut est tex. in illa l.3.C.de epis aud. modo ergo non debent capi secundum Io. de Imol.

Itē secus esset si esset aliqđ periculū.nam ꝑꝑ enormitatem criminis,ꝙ periculi multa cōcedunť quę alias nō cōcedereńť arg.in l.si qs filio exhære.§. pen.ff.de iniusto rupto, & irrito testa. † Nam ꝑꝑ immanitatem criminis potest fieri tortura in die feriata in honorē Dei,ut signanter not. Bart.& est tex.in l.3. C. episc. aud. ubi omnia uide quantum ad tempus quo potest fieri incarceratio.

1 *Incarceratio fieri potest pro quolibet debito.*
Incarceratio an fieri possit pro fiscali debito.
2 *Incarcerari potest quis pro collectis non solutis.*
Debitorem eximens de manibus potestatis an teneatur.
3 *Incarceratus pro debito fiscali recommendari potest pro debito priuati.*
4 *Incarceratio in quo loco fieri debeat.*
5 *Carceres frangens ad fugiendum,censetur cōfitetur delictum*
Custos carceris discretus esse debet.
6 *Custos carceris in officio delinquens qualiter puniendus sit.*
Processus qualis fiat in causis incarceratorum.
7 *Persona miserabilis quæ dicatur, iudicis arbitrio relinquitur.*
8 *Causa carceratorum, & aliarum personarum miserabilium diebus in honorem Die feriatis agitari potest.*
Debitor non soluendo, & non habens unde se alat,cuius expensis in carcere sit alendus.

Caput secundum de carcerato.

Restat modo uidere ꝑꝑ quod potest fieri incarceratio. & primo quæro,an pro debitori priuato possit quis incarcerari. Secundo, an pro debito fisci. Tertio, an incarceratus pro debito priuato possit ibi recomendari pro debito fisci. Item an incarce.

carceratus pro debito possit pro delicto recommendari. Item an econtra† Circa primum respondeo, quod pro quolibet debito pot fieri incarceratio, ut no. in l. 3. §. tutores. ff. de ad mini. tuto. & per canonistas, extra de pign. ca. 2. in gl. 36. dist. non satis. & in l. 1. C. qui bo. cede. poss. pro debito aut condonali. no puto quod possit incarcerari, sicut nec pot efficaciter peti. Item puto, quod debito naturali tm uel ciuili tm non pot fieri incarceratio, ar. l. si is §. flauius. ff. de solu. & arg. l. 1. §. 1. ff. ne uis fiat ei. Circa 2m. s. an pro debito fisci possit incarcerari. respondeo quod sic si no uult soluere. tex. est in l. 1. de exac. tri. C. lib. 10. quod probatur ratione. nam debitor fisci potest cedere bonis, ut est gl. sing. inst. pro socio. § item si quis. & gl. in l. 2. C. qui bon. cede. pos. Sed cessio bonorum fit ut cedes liberet a carcerib. ergo, &c.

2 † Sed nunquid pro collectis pot quis incarcerari de iure, respondeo, quod sic, ut not. in l nemo carcerem. C. de exact. trib. lib. 10. & maxime si statutum faciat collectam esse munus ordinariu quod pot. ut est tex. C. de iud. lib. 10. Dico tn quod iudex propter paupertate pot collectam remittere, ut est gl. in l. oes. C. de anno. & tribut. li. 10. unum tn dico, quod si debitum esset iam solutu uel satisfactu, ita quod incarceratus fuisset iniuste, potest ab amico cum uiolentia extrahi de carcere. Hoc tenet d. Dyn. in l. nemo. C. de exa. trib. Na iudici iniuste facienti pot resisti ut priuato, ut infra uidebit. Quid si iudex no uult differre appellatione ab amicis interposita in causa criminali, sed uelit facere executione intra 10. dies datos ad appellandu. dic quod amici impedire pnt, ut no. Inn. in c. si quando. extra de off. deleg. & Bart. in l. addictos. C. de epis. aud. dico tn in debito ciuili, quod qui debitorem ex iniusta causa aliqué de manibus familiae eximeret, tenet ad illud debitum ad quod incarceratus tenebat ut C. de exa. tri. l. quoties. per d. Ros. de Perus. & not. Ioan. de Imo. quod reus accusatus de crimine debet incarcerari. tex. est ordinarius. 2. q. 8. qsqs, & ibi et no.

3 † Circa 3m an incarceratus pro debito fisci possit recommendari pro debito priuati, respondeo, quod sic, ut est tex. in l. quoties. de exa. tri. Restat uidere an incarceratus pro debito possit pro delicto recomendari, & 3m Doct. dr, quod sic not. Bart. in l. 3. ff. de cust. reo. sed si esset incarceratus pro delicto non posset recommendari pro debito, ut ibi not. Bar. Sed si esset in carcere pro uno delicto an posset pro alio delicto recomedari. distingue aut delictu pro quo erat prius incarceratus erat tale, ut impediret tale executionem fieda in alio pro quo recomendat, & tuc bene pot fieri recomendatio, ut si erat primo incarceratus pro manu, & tuc recomendat pro capite, quia tuc istae exceptiones no se coparium, unde primo fit executio in manu, deinde in capite, ut est gl. not. in l omne. C. de dela. libr. 12. & praedicta sufficiant circa debitum pro quo potest incarcerari, & circa delicta. Restat uidere in quo loco potest incarcerari.

4 † Et circa istu passum unico modo me expedio, quia nullus debet incarcerari nisi in loco publico, & coi deputato, alias ipse qui incarcerat aliquem si teneat ipsum per 20. horas dr comittere priuatu carcere, ut not. C. de priua. carce. l. 1. & l. capite. ff. de adulter. Fallit tn si pater incaceret filiu ad corrigendum eu, na tuc pater non dr committere priuatu carcerem, ut no. Cy. de priua. car. l. 1.

5 † Imo plus si ipse filius esset clericus pater non incideret in canonem, si qs suadente. 17. qo. 3. istud tenet Raymun. in tit. de sent. excomm. §. sequitur. uel circa. Quod aute dixi, quod no potest quis incarcerari pro debito in loco priuato, est ueru nisi debitor ipse per ipsum iurm praestitum promisisset ad standum in aliquo loco, ut no. Inn. in c. ex rescripto. extra de iu reiur. Sin autem simpliciter suo iuro ille promisisset debitum, tunc dico quod per istam promissionem non artatur ut not. Bart. ff. sol. matr. l. alia causa. §. eleganter. & per eundem. ff. de conditio. & demon. l. Titio centum. Haec de loco sufficiant, Nunc restat uidere de poena fugientis, & dico quod capite punitur, ut l. 1. C. de affract. & expi. lib. 10. & uide Ioan. And. in c. pen. de apost. sup gl. & certe seedu est, quod ille q fugit de carceribus ur delictum cofiteri, ut l. ad commentariesem. C. de cust. reo. idem no Arch. in c. ut commisso. de haer. lib. 6. unum tn dico quod nunquam praesumitur quod reus fugiat si est spes de proximo quod debeat relaxari. gl. est not. in l. si pecunia. ff. de cond. ob cau. & no. in l. arg. §. 1. ff. de re iud. Sed iuxta praedicta quaero quid si ostiu carceris erat apertu, & effugerit incarceratus, nunquid punietur, dico quod sic, facit optime tex. in l. 1. §. 1. C. de exac. tri. & effra. Restat modo uidere quis pot esse custos carceris, & dico, quod custos carceris debet esse ho discretus. nam cu ipse het incarceratos in custodia, debet esse in eo discretio,

discretio,& dico, ꝙ prædicta debent esse in arbitrio iudicis,& addit hic d.Ioan.ꝙ qñque potest dari patri ad custodiendum de auctoritate iudicis,si melius custodiatur, ut dicit Arch. 2. q. 1.in primis. Quæro ulterius qua pęna punitur custos carceris qui deliquit in custodia.† dico ꝙ ipse capite punitur,si ꝑpter dolum,uel culpam,incarcerati ex delicto effugerint,ut est tex.in l.miles,in fi. ff.de cust. reo.In ciuili aũt credo ꝙ ipse tenetur ad illã quantitatem creditori ad quam debitor erat obligatus, hoc tenet Dulius de Galbano in l.quoties.C.de exa.tri.li. 10.Et dicit ꝙ agitur cõtra illum custodem ex illa l. Vltimo quęro nũquid plures pñt esse custodes carceris. Dico bř.ꝙ sic.ut in l.miles.ff.de cust.reo.& dico quod quilibet familiaris põt custos esse, & quilibet retinere unam clauẽ carceris, gl. est in clem. 1.de hær.in uer.Diuersæ claues.Item quæro,qualř in causis incarceratorũ ꝑcedat̃ & dico, ꝙ ꝑceditur summarie,& de plano. Nam in causis miserabilium ꝓsonarũ ꝑcedi tur summarie,& de plano.ita tenet Cyn.in l. 1.C.si quis alt.uel sibi,ita supplet in l. 1.C.qñ Imperator inter pu.& ui.& uidetur esse text. & ibi Bart.in l.fin.C.de cust.reo.† Nam miserabilis ꝓsona dicitur illa esse s̃m ꝙ iudici uidebitur,ut non.Pet.de Bellap.in l. 1.qñ Imperator inter pup. & ui.not. gl in auth. ꝑterea C.unde uir.cum itaq; sit quod istæ misebiles personæ,& qđ dictum incarceratis dicit̃ relictum ad pias causas ẽt si sint incarcerati pro debito,ut no.in l.illud.C.de sacro san.eccl. iõ credo quod in tali cã procedatur summarie, & de plano Sed an in causis incarceratorum possit procedi diebus feriatis in honorẽ Dei & uidetur,ꝙ non quia licet in cã possit ꝑcedi summarie,ut iã dixi,tñ in talibus causis non proceditur diebus feriatis in honorem Dei, not.in clem.sæpe.de uerb.sig. Cõtrarium puto per tex.in cap.fi.cum gl sua de feriis.† ubi causa miserabilium ꝓsonarũ potest tali tꝑe tractari,sed istæ sunt miserabiles personæ, ut hic dicit gl.& ad hoc tex.l.iudices. C.de epis. aud.do.Ioan. de Im.dicit quod si quis fecit suum debitorem incarcerari, & non sit soluendo,ita quòd nõ põt se sustẽtare,debet de bonis creditoris sustentari,facit ad hoc optimus,tex.16.q.6.de lapsis, licet gl dicat ꝙ rector carceris prouidebit 17.q.4.diffõnem,& uide quod not.Ioã.And.in c. ex rescripto, de iureiur.Ioan.de Im.dicit.ꝙ creditor tenetur ipsum alere in carcerib.& istud tenet gl. in l. fin.super uerbo agnoscere.C.de ero.mil. an. lib. 12.istud tenet dom. Raph. in l.iud. C. de epis.aud.& quærit hic do Io.de Im quid si aliquis incarceretur pro debito descendente termino,alias pendente an debeat relaxari si pręstet cautionem satisfaciendi, glo.dicit,quòd sic in c.nuper allegato,& hæc sufficiant.

DE RELAXATIONE Carceratorum, Tractatos do. Pauli Girlandi Castillionis Florentini, Crimialium causarũ Romæ auditoris.

SVMMARIVM.

1 *Relaxationum diuersæ sunt species.*
2 *Relaxationes quæ lite pendente fieri possint.*

CVm sæpius contingat quod rei pro diuersis criminibus in carceribus deducuntur, ex quibus postea diuersimode relaxantur,ideo cõgruum mihi uisum fuit in hoc tract.de relaxatione catceratorum, & de extremis actis causarũ quædã bř exponere. † Veruntñ quia reorum relaxationes diuersæ sunt,quarũ quędam fiunt post causæ decisione, & sic post latam sñiam, aliæ uero fiunt lite adhuc pendente. Relaxationum uero quæ fiunt post litis decisionẽ, q̃dam est quæ fit ꝑ sñiæ executionem.Quędam alia est q̃ fit per gratiam ex beneficio,& indulgẽtia principis, alia aũt relaxationis est quæ fit per cõpositionem pœnæ factã cum curia,aut fisco.Alia est q̃ fit ꝑꝑ innocẽtiam incarcerati qñ plene de illius innocentia constat. † Relaxationẽ uero quæ fiunt lite pendente,quædam est quæ fit per compositionem pęnæ factam cum curia aut fisco.Alia est quæ fit ꝑꝑ fideiussorem p̃stitum de se repræsentando,& soluendo pœnam &c.Quædam alia est quæ fit licentiose, & de facto ꝑ fugam incarcerati, & ista qñq; accidit cum fractura,& uiolentia carcerum, qñq; aũt clanculo absq; aliqua fractura, aut uiolẽtia.Breuiter igitur cuiusque relaxatiõis speciem declaremus. Videndum erit primo de relaxatione illa quæ fit per sñiæ, & pœnę executionẽ.Secundo, de illa q̃ fit ex bñficio, & indulgẽtia principis.Tertio, de illa quę fit ex propria innocentia incarcerati.Quarto, de illa

illa q̃ fit ꝑ cõpositionẽ pœnę. Quinto, de illa quæ fit ꝑ fideiussorẽ p̃stitũ de se repñtando, & soluendo pœnã, &c. Sexto, de illa quæ est illicita quæ fit ꝑ fugam ipsius rei ut supra dictum est. Septimo, & ultimo post p̃missa breuiter, & succincte uidebimus de calumniatoribus ac de expensis damnatis, & interesse.

1 *Executio quid sit.*
2 *Pœnæ quæ simul, & pro quibus criminibus infligi possint.*
3 *Executio pœnarum corporalium quare publice fieri debeat.*
4 *Iudices ecclesiastici sæpe utuntur carceribus perpetuis*
5 *Carcer ad custodiam de iure ciuili inuentu est non ad pœnam.*

De sententiæ, & pœnarum executione.

1 QVæro primo, quid est ista executio? †Rñ. qđ est satisfactio q̃dã quæ fit per condẽnatũ opera, & ministerio publici executoris pro sñiæ iã latæ obseruationes ut ꝓbaẽ in l. 4. §. ait p̃tor. ff. de re iud. & l. 2. & fi. C. de cust. reo. Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser fugi. q̃ necesse est qđ fiat post latam sñiam tꝑe rei iudicatæ. Nam si antea fieret non ualeret l. 1. C. de excep. rei iud. ubi Bald. dicit, ꝙ in ordinatis per essentiam rationis posterius præsupponit suum prius inesse, ut not. Ioã. Mona. in c. si cõfirmationẽ, de elec. lib. 6. Item uiden dum esset quid sit reus iudicata, & an sñia ipsa, & res iudicata sint idem uel potius diuersa Et quæ est dñia inter sententiam, & rem iudicatam, sed quia ista requirunt altiorem indaginem, & ampliorem examinationem, ideo ut breuius me expediam hic p̃termito uide Barto. in l. 1. ff. de re iud. Ioan. de Imo. & Panor. in rub. extra eo. tit. Host. in sum. eo. titu. in prin. ubi designat

2 pulchram figuram. † Quo ad mãm nostram dico qđ aut pœna exequenda est corporalis ultimi supplicii, uel circa mortem corporis afflictiuã, aut est deportationis, siue relegationis, aut est pecuniaria aut bonorũ publicationis, licet interdũ istæ possint esse simul unitæ qñ sumus in atrocissimis, sicut ĩ crim. læsæ maiest. hæresis, falsæ monetę, raptus uirginũ, & similibus. In q̃bus uita, bona, & fama simul pereũt l. q̃sq̃s. C. ad leg. Iul. maie. l. Arriani. C. de hær. c. ad abolẽdã, & c. urgentis eo. titu. l. 1. & 2. C. de fal. mone. & l. unica. C. de rap. uir. & ibi Cyn. Bal. & Ray. diximus supra lib. 1. & 3. in 4. & 10. q. Primo. n. casu, qñ sumus in pęnis corporalibus, aut exilii relatio prædicta fienda est anteq̃ fiat executio,

3 † q̃a executio pœnarũ corporaliũ debet esse publica, & in locis publicis fieri, & nõ in carceribus, ut unius exemplo ceteri pertimescãt & unius pęna sit metus multorũ l. capitaliũ. §. famosos, & l. aut facta §. fi. ff. de pœ. & l. 1. C ad l. Iul. repetũ. & not. in l. 1. ff. de iustit. & iu. & in cle. 1. de pœ. Car. in cle. 1. 12. & 14. no. de off ord. 45. dist. disciplina 2. q. 7. qua ꝑ ꝑ 10. q. 1. quia sacerdotes. de cohabi. cle. & mulie. c. clericos. & de exces. p̃lato. c. 1. cũ simili. eodẽ modo primo relaxandus est ante executionẽ qñ executio ipsa fieri debet ꝑ relaxationẽ aut deportationem, q̃a ad hoc ut sñia, & pœna q̃ in ea cõtineẽ sortianẽ effectũ siue executionẽ, necesse est qđ reus exeat de carceribus, & ad loca sibi deputata submigret ut l. fi. C. de cust. reo & l. custodias. ff. de pub. iud. nisi relegatio ipsi facta fuisset in carceribus, † q̃a reus cõdẽnatus esset ad ꝑpetuos

4 carceres, qua pęna sæpe utunẽ iudices ecclesiastici, ut 26. q. 5. si q̃s eps, & c. idolorũ. & c. 1. de hær. lib. 6. & est gl. c. excõicatus, el 2. de hæret. in antiq. hoc. n. raro uel nunq̃ faciũt iudices seculares, quia ius ciuile non utitur istis pęnis carceralibus, sed potius relegationis aut deportationis s̃m personarũ cõdõnẽ, & qualitatẽ facti. l. 3. in prin. & §. adiectio. ff. ad l. Corn. de sic iuncta l. si quis aliquid. §. q̃s

5 abortionis. ff de pen. † carceres. n. ius ciuile inuenit ad custodiam nõ aut ad pœnam l. 2. & l. fin. C de cust. re. aut executio ipsa fienda est in pecunia, uel in bonis, & isto casu reus non erit relaxãdus de carceribus nisi demum secuta solutione dictæ pęnæ uel saltẽ satisfactione, q̃a fisco fuerit satisfactũ aut ꝑ pignorũ traditionẽ, aut ꝑ idoneũ fideiussorẽ, adeo quod plene sic cautum fisco d. l. 4. §. ait prætor. ff. de re iud. l. 1. §. diuus. ff. de iure fisci.

1 *Executio in causis criminalibus an statim fieri debeat post sententiam latam.*
2 *Homicida maleficus ueneficus, & adulter confessi aut testibus conuicti non audiuntur appellantes.*
3 *Appellatio nemini denegatur nisi duobus concurrentibus.*
4 *Defensiones iuris non tolluntur reo etiam facta notorio.*

Confessio

Confessio, & conuictio in ciuilibus an auferatur appellationis remedium.

5 *Appellatio non admittitur in criminib notorijs.*

1 SEcundo quæro an statim † post latam sententiam in causis criminalibus fienda sit executio, uel potius expectari debeat res iudicata per lapsum 10. dierum. ut in authen. de appel. in princ. col. 4. & dic quod in causis criminalibus regulariter non fit executio pœnæ ante quam snĩa trãseat in rem iudicatã per lapsũ 10. dierum ut l. addictos. C. de appe. & l. addictos. C. de episc. aud. & in auth. sed hodie. C. de appel. Quæ rẽa fallit qñ sumus in attrocioribus criminib. & reus uoce propria sponte confessus esset, & testibus plene conuictus qa tunc post latam snĩam incontinenti, & immediate fit executio, ut l. 2. C. quo. ap. nõ reci. & d. l. fi. C. de custo. reo. & l. custodias. ff. de pu. iu. imo si reus post latam snĩam incontinenti uellet appellare non audiretur, & eius appellatio tanq̃ calumniosa penitus reiiceretur, 2 ita dr in d. l. 2. C. quor. ap & c. ubi dr † ꝙ homicidio, ueneficus, maleficus, adulter, & is qui manifestam uiolentia intulisse probatur, si uoce propria cõfessus sit sponte crimen, & testibus plene conuictus reperit non audiat appellans, maxime in casibus, & criminibus ibi expressis. Bal. autẽ ibi quærit, quid erit dicendum in aliis minoribus criminibus extra illa quæ sunt ibi expressa, an si reus reperitur confessus, & conuictus possit interponere appellationem, & an sit audiendus, demũ cõcludit ꝙ appellare non poterit, & si forsan appellauit non erit audiendus, ita tenet gl. in d. l. 2. quam sequit ibi Bal. licet Iac. But. dixerit cõtrarium hac rõne, quia dicit ꝙ reus in causa appellationis poterit confessionem suam reuocare, nihilominus Bald. hoc non obstãte tenet opinionem glo. ibi, & rñdet ad rõnẽ Iac. But quia illud est uerum ꝙ reus posset reuocare confessionem suam qñ illã per errorem aut metu tormentorum fecisset, uel qñ testes non clare probarent. sed aliquantulum appareret dubium illorum dcm̃ tũc posset bene audiri in appellatione, & confessionem suam ut erroneam, uel extortam metu 3 tormentorum reuocare. † Ad hoc igitur ut tollatur remedium appellandi duo principaliter requiruntur, primum ꝙ reus sit plene testibus conuictis qui luce clariorem probationem ostendant, ſm ꝙ sponte absq; aliquo impedimento cõfessus fuerit, istis. n. uel ipsorũ altero deficiente non denegatur appellatio ut tenet gl. in d. l. 2. & ibi Bal. & alii. Quidã uero addunt tertium requisitum ad hoc ut tollatur remediũ appellationis. s. ꝙ sit unum de illis criminibus expressis in d. l. 2. quãuis Bal. secutus gl. ibi teneat cõtrarium, ut supra ꝓxime diximus. Limita tñ illud ꝙ dr in d. l. 2. nõ procedere qñ reus uellet facere defensiones iuris dicens, ꝙ qdqd fecit id totum fecit ad sui defensionem, uel ꝙ ille quem ipse ostendit erat bannitus, & similia, qa isto casu poterit audiri non obstante sua cõfessione, & tã clara ꝓbatione, ita tenet elegãter Bal. ĩ d. 4 l. 2. † qa reo ẽt notorio in facto nõ tolluntur defensiones iuris ſm qđ singlr uoluit Inno. in c. statuimus. de off. dele. Quæro nunc quid in causis ciuilibus an confessio, & cõuicto auferatur remediũ appellationis. gl. in d. l. 2. dicit, ꝙ sic ꝙ auferatur ad similitudinẽ causarum criminalium ut supra ꝓxime dcm̃ est. & illã gl. sequitur ibi Bal. quam dicit esse notabilẽ. Iterum q̃ro qd si reus non erat cõfessus sed cõuictus dũtaxat, cuius uigore fuit cõdẽnatus, & post snĩam cõfessus fuerit crimẽ, an ẽt iste debebit excludi a remedio appellationis, dic, aut confessus fuit in iudicio, & apud actũ, & appellare non poterit ex quo confessio illa cõsonat cũ ueritate ꝓbõnum, & cẽset ac si cõfessus fuisset ante snĩam, ita dicit Bal. ĩ d. l. 2. in 2 col. uer. modo q̃ro, aut fuit cõfessus extra iudicium, & admittitur ad appellandũ, qa confessio extraiudicialis non facit notoriũ, imo nec plenã probõnem ex qua seq possit cõdemnatio. sed bene facit indiciũ ad torturam l. capite 5. §. fi. ff. de adul. uide bonũ tex. 5 in l. non tm̃. ff. de app. † Idem ẽt dicendum est in notoriis criminibus in qb. non admittitur appellatio ſm qđ uoluit Abb. in c. super his. de pœnis, ubi dicit, ꝙ iudex in notoriis criminibus põt mandare pœnã exeq ẽt absq; aliqua cõdẽnationem, & idem dicit uoluisse Inn. in c. ex parte. el 1. de uerb. sig. uide Abb. in c. ad nr̃am. el 3. de iureiu. Idem dicendum est de quibusdã ĩterlocutoriis q̃ trahũt secum executionem, sicut est illa q̃ fertur cõtra debitorẽ suspectũ de fuga, ut l. sciendũ. ff. q satisd. cog. l. si fideius. §. fi. eo. ti. & ibi Bar. quẽ uide.

1 *Condemnato non ualente pœnam pecuniariam soluere an possit fieri executio in bonis uxoris, aut patris ipsius*

2 *Paupertas à pœna non excusat, quia qui non potest soluere luere debet in corpore.*
3 *Pœna quæ ex unius delicto oritur quandoque ad non peccantes extenditur.*

1 TErtio quæro si cōdenatus, † ad pœnam pecuniariā illā soluere non potest ꝑp paupertatem, an executio sententiæ fieri possit in bonis uxoris suæ, aut patris si esset filiusfamilias, matris, fratrum uel aliorum de eius familia? tamen quòd non, quia pęna nō debet excedere suum auctorē l. sancimus. C. de pœ. ubi ēt in rub. & toto tit. C. ne. fi. pro pa. & ne uxor pro mari. uel ecōtra. & l. ob maritorum eo. tit. quia nemo debet alterius odio uel crimine damnum sentire l. si quis in suo. §. legis C. de inoff. testa. & l. legē. in prin. 1. rñ. C. de nat. lib. & l. si pœna, & l. crimen. ff. de pœn. & l. si maritus. ff. sol. matr. & l. fi. ff. ad Sylla. & in regula nemo. de reg. iur. libr. 6.
2 † paupertas igitur non excusabit illum à pęna, qa nō poterit soluere pœnam in ære luet in corpore, ita dicit tex. not. in l. 1. in fin. ff. de pœn. & ibi Bart. ubi singlr limitat regulā illā de qua in l. in seruorū. ff. de pœn. quē uide, & diximus ēt supra lib. proximo præced. q. 7. an in causa pecunia, &c. & not. etiā ff. de offic. præsi. l. illicitas. § fi. & de iurisd. omn. iud. l. si quis id quod. §. in seruos, & ff. de ser. fug. l. qui cunq;. §. qđ si, & C. de sep. uiol. l. fi. §. fi. sed contra prædicta facit C. ad leg. Iul. maiest. l. q̃squis, & c. uergentis, de hęr. & cap. in quibusdam, de pœ. & cum multæ. 15. q. 8. & 1. q. 4. Item peccato Israelitarū, & in c. 1 & 2. de fil.
3 presby. in quibus iuribus ꝓbatē † ꝙ pęna quæ oritē ex delicto unius extēdit ad alios q nihil peccarunt. Solu. speciale est in crim. læsæ maiest. ꝑp criminis immunitatem, & ꝑp reuerentiā maiestatis principis, idē est in crimine hæresis, & multomagis, qa hinc offenditē maiestas diuina q̃ maior est tpali d. c. uergentis & ibi gl. & c. accusatus. eo. tit. lib. 6. uide ea q̃ diximus supra lib. 1. in tit. de hær. q. 3. ubi posui alios casus in quibus unus non delinquēs punitur ex delicto alterius, & pœna unius delinquentis extenditur ad non peccantes.

1 *Condemnatus ad membri mutilationem an possit puniri in membro iam debiliuato.*
2 *Reo carente membro secundum statutum amputando, an possit iudex eum condemnare ad amputationem eius membri quod sibi superest.*
3 *Statutum dictans manum uel pedem absque alia specificatione amputari debere, qualiter intelligi debeat.*

1 QVarto quæro, quid si reus † incarceratus fuit condemnatus ad mutilationem unius membri, puta amputationis manus, pedis, oculi, & similium, & habeat alterum ex dictis membris debilem uel aridum, an executio pœnæ fiet super membro debili, uel super ualido? tu dic aut pœna reperitur imposita super certo membro puta manu dextra uel pede dextero, & illa uel ille amputandus est qualiscunq; sit, licet dextera sit utilis sinistra uero inutili, ut in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. & ibi gl. not. & Bar. & Ang. & Paul. de Cast. idem dicit Ioan. Andr. in c. in pœnis. de reg. iur. in 6. in mercu. ubi dicit, ꝙ isto casu sola deformitas corporis facit pœnā, & adhoc facit bonus tex. in l. 2. §. quod si qs, & § seq. ff. arbor. furt. ces. & Bart. in l. hos accusare. §. fi. ff. de accus. † Quid si reus caret
2 illa manu, uel pede, aut oculo qui uel quæ ex forma statuti uenit amputandus, nunquid iudex poterit cōdemnare ad amputationem membri illius quod superest, dic quod non, sed debebit, illum cōdemnare in alio mēbro qđ est uerū ꝙ pœna commutari pōt in alio mēbro ante latā snīam non aūt post, qa si reperiē nota snīa suꝑ unico illo membro quod amputādū uenit ex forma statuti, aut trāsiuit in rē iudicatā aut nō, si trāsiuit, necesse est ꝙ fiat executio super illo mēbro, alias snīa esset nulla, nec potest uariare iudex postq̃ functus est officio suo l. iudex postq̃. ff. de re iud. nisi hoc fieret de mādato principis, ut l. 1. C. de preci. Imp. offe. & l. 1. in fi. ff. de qst aut nō dū trāsiuit in rē iudicatam, & poterit reus ab ea appellare, qa maius suppliciū pateretē ex amputatione illius mēbri qđ solū est, quam si duo essent, & interpretatio pęnarū nō debet fieri in duriorē causam, sed in mitiorē, uide
3 Bal. in d. auth. sed nouo iure. in 3. col. † Et qd si simplr dicatē in statuto, uel snīa amputetē sibi manus, uel pes, nec specificetē certū membrū tunc cōcludunt Doct. ꝓdicti ꝙ in mēbro minus potenti fienda erit executio, qđ est uerum qñ duas habet. sed si nō habet nisi unā dic, ut supra proxime dixi, uide latius de prædictis Bald. in d. auth. sed nouo iure, & Ang. de Are. in tract. male. in gl. quas si non soluerit intra decem dies amputetur sibi, &c.

1 Iudex

1 *Iudex ecclesiasticus an possit sententiam ferre fustigationis, & mandare exequi per milites, & executores.*

2 *Iudex ecclesiasticus bene potest ferre sententiam ex qua non uenit principaliter sanguinis effusio licet ex post facto, & accidentaliter sequatur.*

1 QVinto quæro, Quid, si pro † crimine reus uenit fustigandus, puta pro uno furto, uel sortilegio, siue aliis similibus minoribus criminibus, & sit in manibus iudicis ecclesiastici an iudex ipse poterit ferre sententiam ad fustigationem, & illam mandare exequi per milites, & executores, & uidetur dicendum, quòd non, quia iudex ecclesiasticus nullã habet iurisdictionẽ sanguinis cap. sentẽtiam sanguinis, ne cler. uel mon. sed in fustigatione ut plurimũ interuenit aliqualis sanguinis effusio, quia cutis humerũ crebris uerberibus sæpius pcussa laceratur, & emittit sanguinem, maxime qñ est longa fustigatio, ut experientia docet. ergo nõ potest qa incurreret irregularitatem ut ibi dr, tu dic, ꝙ iudex ecclesiasticus habet iurisdictionẽ uerberandi, & fustigandi, & sentẽtiam suam super his põt mandare exequi absque scrupulo irregularitatis 26. q. 5. contra idolorũ. & 23. q. 5 circumcelliones in fin. illa † igr qua

2 lisqualis sanguinis effusio non cõsideratur, nec uenit principaliter ex sententia, sed ex postfacto accidit satis est, ꝙ in sententia clerici non infertur talis pœnẽ, ex qua principaliter, & immediate ueniat sanguis, sicut est in amputatione membri, uel alia sim̃i pœna, unde sanguis humanus immediate debeat effundi, ut d. c. circũcelliones, uide d. Abb. & alios Cano. in c. 2. de sortil. Circa mãm iustius executionis non me extendam ulterius uide latius p Doct in d. auth. sed nouo iure, & in l. capitaliũ. §. famosos, & in l. qui ult. ff. de pœ. & in d. l. eo. tit. & in l. sancimus. C. eod tit. & ibi Bal. & Ang. de Are. in d. tract. in commento snĩæ super uer. quas si non soluerit, & in uer. & ibi caput a spatulis, &c. Gan. in suo trac. malef. in ti de pœ. reo. & do. Par. de Put. in tract. syn. in tit. de exec. sententiarum. f. 41.

1 *Iudex ex causa rationabili an possit pœnas à lege statutas augere, uel minuere.*

2 *Iudex facultatem habet à lege ut pœnam pecuniariam ex causa iusta possit in corporalem commutare.*

3 *Iudex pœnam unam commutans in aliam non dicitur contra legem uenire*

Iudex sententiam qua decurionem relegandum pronunciauit mutare non potest.

4 *Sententia est nulla cõtra iuris dispositionem lata.*

5 *Sententia libello, seu petitioni difformis est nulla.*

Quæstio facti est stat in arbitrio iudicantis, sed pœna prosecutio legis dispositioni mandatur, et numero seq.

8 *Statuta interpretationem declaratiuam à iure communi recipiunt.*

6 *Iudices ob causis emergẽtes possũt trãsgredi leges.*

10 *Auctoritas legis, aut superioris in omni iuramento censetur excepta.*

1 SExto † non omittam hanc notabilem q. quam bene nota, an duplex possit, si aliqua iusta causa sibi uidebitur, pœnas certas à lege statutas augere, minuere, alterare, aut in aliam speciem cõmutare, & ur̃ dicendum ꝙ non, nisi hoc faceret de expsso principis mandato, quia iudex est minister legis, & iustitiæ, & non habet auctoritatem supra legem, imò debet illas ad unguem seruare, & sm̃ illas in omnibus causis iudicare, non aũt alterare illarũ dispositionem, quia dr̃. ꝙ facti quidem quæstio arbitrio iudicis cõsistit, sed pœna impositio, & persecutio consistit in facultate legis l. 1. §. 1. uer. nam siquidem. ff. ad Turp. l. oẽs. in prin. ff. ad mun. 2. q. 3. si quem §. notandum, ubi dr̃. ꝙ facti quidem quæstio in arbitrio est iudicãtis pœnæ aũt persecutio non eius uoluntati mandatur, sed legis auctoritati reseruatur, p quo facit text. in l. seruos. in fin. C. ad l. Iul. de ui publ. ubi expresse dr̃, ꝙ non licet iudici pœnam certam à lege statutam minuere, aut mollificare, & l. si operis. C. de pe. uide gl. no. in d. c. si quem. in uer. uoluntati. In contrarium est tex. in l. & si seuerior, & ibi gl C. de his qui not. inf. & l. quid ergo. § pœna grauior. ff. eo. tit. & ibi gl. Bart. & alii ibi oẽs concludunt, ꝙ potest iudex pœnam certam à lege statutam in sententia sua ex iusta causa agere, minuere uel in aliã spe

2 ciem permutare, † ita ꝙ ubi lex irrogat pœnam pecuniariam pro aliquo crimine, iudex ipse potest imponere corporalẽ ex iusta causa, & hanc facultatem, & arbitrium iudex ipse habet à lege, ut quotiescunque ex qualitatibus, aut aliis circunstantiis delictũ ur̃ enormius, aut turpius, uel ex imminet scandalum non modicũ, uel alia simili iusta causa

concur

concurrente, lex dat arbitrium iudici, ut in snia sua possit ex causa hmōi pęnas certas à lege statuta augere, minuere, uel in aliā spēm permutare, quod quidam arbitrium non solum habet quo ad pœnas principales, uerū etia in quo ad accessoris, s. infam æ. qa iudex pōt dispensare cū infamia, q̄ reo uenit ex crimine irroganda, ut est gl. in d. l. quid ergo §. pœna grauior. ff eod. titu. & ibi Bart. h. d. expresse, idem Bal. & Saly. in d. l. si seuer. C. eo. tit. & ꝙ tale arbitrium iudex habet à lege, ꝓbatur in l. aut facta. §. fin. & l. hodie ff. de pœ. & d. l. & si seuerior, & d. l. quid ergo. § pœna grauior. Et ratio istius arbitrii potest esse, qa delicta cum diuersis circūstantiis, & qualitatibus ꝑpetrantur ex qbus crimen ipm qñq; fit excusabile, qñq; magis atrox, & odiosum quas circunstantias, & qualitates oēs lex ipsa exprimere non potuit, sed quasdam expressit, ut d. l. aut facta. §. 1 cū duob. seq. ideo dedit iudici hanc facultatē, & arbitrium, ut ſm facti cōtingentiam pœnas ipsas arbitrio suo ex causa augeret, minueret, uel mutaret d. l. aut facta. §. fin. & d. § pœna grauior.

3 † Et per hoc iudex non dr̄ uenire cōtra legem, uel ab eius dispōne recedere, sed potius legem seruare, quæ ita uult. atq; disponit, quod ꝓbatur ēt per illam regulam iuris qua dicit̄, ꝙ pœna debet cōmēsurari delicto, ut l. sanc C. de pœ. & in c. sicut dignum. extra de ho. & cap ut clericorū, de ui. & ho. cle. & hæc est uera, & cōis cōclusio, ut supra dixi, quam tenet Bart. post gl. in d. l. quid ergo. §. pœna grauior. & Bald. Cyn. & Saly. in d. l. & si seuerior. C. eod. titu. Quæ q̄dem cōclusio recipit nōnullas limitationes, quas ꝓ oppones br̄ declarabo. Et primo oppono de l. moris. §. iste fere. ff. de pœ. ubi dr̄ ꝙ iudex non pōt aliquo modo mutare sententiā suam qua ꝓnunciauit decurionē esse relegandum qa iura id ꝓhibent expresse sed debet principem cōsulere, ut rescribat q̄d agendum sit in hac re. idem disponitur in l. 1. § fi. ff. de qō, & l. 1. §. fin autem. ff. ad tur. Sol. ibi iudex iam ꝓnunciauerat, hic non. & uerū est ꝙ iudex postq̄ tulit sniam, non pōt illam & pœnas in illa expressas amplius permutare, ut ibi dicit̄, qa semel functus fuit offō suo l. iudex postquam. ff. de re iu. & ideo l. mirat̄ ista cōclusio habere locū anteq̄ ferat̄ snia, seu in ipsa snia, non aūt post sentētiam, & ꝓpea Bart. in d. l. moris. §. iste fere. reꝑhendit quosdam iudices qui apponunt certas clausulas in fin. sententiarū suarū post uerbū condēnamus &c. qd̄ nihil ualet.

4 † Itē opp. de l. diuus ff. de iniur. ubi non ualet snia lata contra iuris dispōnem, qñ non fuit seruata forma iuris. So ibi per errorem, & sine causa fuit alterata forma iuris, hic autē ex certa scientia, & ex causa, & ratione, ut l. hodie. ff. de pœ. & ita soluit. Salyc istud contrarium in d. l. & si seuerior, ideo secundo limita conclusionē ꝑdictam qñ iudex ex certa scientia facit, & ex iusta causa, alias non possit. Sed quæro an sit necesse ꝙ iudex exprimat istam causam in snia, ꝙ ideo imposuit istam pœnam ꝑꝑ talē causam specificatam, & br̄ dicas ꝙ non, sed an debeat in gñe exprimere causam dicendo ex iustis causis animum nostrum mouentibus &c. Bart. in d. l. quid ergo § pęna grauior. dicit ꝙ si iudex exprimeret causam in genere non errat ut dictum est, tñ si nullam exprimit in gñe nec in specie, per hoc non uitiatur snia dūmodo ex actis appareat ꝙ fuit iusta causa quæ mouit iudicem ad ita pronunciādum, alias si nulla esset causa, nec appareret ex actis snia posset dici nulla tanq̄ lata cōtra ius cōstōnis, & per expressum iuris errorem, ut l. 1. ff. quæ sen. sine ap. rescin. & per Bar. in d. § pœna grauior.

5 † Item opp. de l. fi. C. de fideic. lib. & l. ut fundus. ff. cōi diu. & in l ser uos. §. fi. C. ad l. Iul. de ui pub. ubi dicit̄ ꝙ quotiescunq; snia non est conformis libello, & ꝙ continet aliud q̄ petitio nulla est, sed hic aliud hr̄ in petitione, & libello accusationis ubi petita fuit certa pœna, q̄ ius declarat in illo casu, & aliud in sentētia continetur merito &c. Solu. dicit Saly. in d. l. & si seuerior, ꝙ illud habet locum in causis ciuilibus nō autē in criminalibus in quibus non est necesse apponere conclusionem certæ pœnæ in libello accusationis, sed sufficit cōcludit ꝙ reus pęnis à iure statutis puniatur, & iudex excedendo pœnas certas ex causa dicit̄ legitime procedere, ut supra dictum est. Iterū opp. d. l. si operis. C. de pę. & 2. q. 3. c. si quem. §. notandū, ubi dr̄ ꝙ

6 † facti quidem qō in arbitrio est iudicantis, pœnæ autem persecutio non eius uoluntati, sed legis dispōni mandatur Sol. illud est uerū, ꝙ iudex non potest pęnas iuris immutare sine causa sed cum causa bene potest facere, ut supra dictum est, & per hāc solutionem tolluntur omnia contraria quæ superius in princ. adducebantur. Postquam uidimus limitationes istius conclusionis, ꝓ

oppositiones pdictas uideamus modo illius extēsiones quæ erunt multū utiles. Et prima extēsio siue declaratio est ꝙ ista cōclusio nō solum hēt locum in iudicis siue causis, & pœnis minoribus, & extraordinariis, sed gnalr in omnibus ordinariis. ita tenet gl. not. cōiter approbata in d. l. hodie. ff. de pœn. quā sequit ibi Bart & idē Bar. in d. l. qd ergo § pœna. Bal. & Salyc. in d. l. & si seuerior in 1. no. ubi expresse dicit ꝙ iudex in snīa pōt ex causa pęnā ordinariā ꝑmutare. Secundo, ampliatur ista. ut habeat locum ēt in accessoris pœnis ad principalē, sicut est īfamia quæ ex illo crimine oritur siue infertur ultra alias pœnas nam sicut iudex immutat, & dispēsat pœnas principales, ita ēt dispensare, & permutare pōt pœnā infamiæ, ita tenet gl. in d. l. & si seuerior quam sequitur ibi Bald. Salyc. & alii.

7 † Tertio, ampliatur ut non solum procedat istud de iure cōi, sed etiā de iure municipali, ita qđ si statutum imponit, certam pœnam pro aliquo crimine, iudex pōt illam ex causa permutare, non obstante ꝙ a principio officii iudex iurauerit seruare statuta illius loci. ita dicit expresse. Saly. in d l. & si seuior. in 4. col. ī uer. quæro quarto. Vbi primo arguit, ꝙ non possit, quia statuta sunt stricti iuris l. cōstōnibus. ff. ad munic. & ꝑ ꝑ iurm quod debet ad unguē seruari, ut in c. licet mulieres. de iureiu. lib. 6. cū simi. deinde quatuor fundamētis cōprobat dictum suum quod potest

8 † Et primo, qa statuta recipiūt interpretationē declaratiuam à iure cōi l. 2. C. de noxa. & ꝑ Bart. in l. omnes populi in 4. q. princ. ff. de iust. & iur. Secundo, qa lex quę dat potestatē populo condendi statuta, illa, eadem dat potestatem iudici pęnas ex causa ꝑ mutādi, aut minorandi, ut l. hodie. ff. de pœn. & l. aut facta §. fin. eo. tit. iuncta l. oēs. populi. ff de inst. & iu. Tertio, quia hoc permittitur iudici ex causa, & sic in supplemētum legis q̃ culpas, causa, ac fauores reip. sigillatim excogitare non potuit. sed hæc ratio hēt locum ēt in statutis, qa statuentes ipsi non potuerunt omnes causas cum suis qualitatibus adhærentiis, & circūstantiis exprimere, aut cogitare, ideo uñr iudicis arbitrio commisisse, ut pœnas ipsas iuxta facti cōtingentiā, & qualitates ex iusta causa ꝑmutare possit d. l. hodie, & l. aut facta. § fi. de pę.

9 † Quarto dicit, ꝙ ꝑ ista opi. facit singulare dictum Inn. in c. 1. de const. ubi dicit, ꝙ licitū est iudici rōne casuū emergētiū leges transgredi. Et non ob illud quod dr de iuro, quia iudices sicut statuta, ita, & leges iurant seruare, ut l. rem non nouam. C de iud. & in auth. ut iusiur. quod præsta. ab his. &c. tn̄ non obstante tali iuro pñt cum causa minorare, uel augere pœnas, & sic faciendo non lædunt nec transgrediuntur leges, sed illa obseruant, quia sic fieri mandant. & per hoc etiā non dr iudex incurrere

10 periurium, † quia in omni iuro semper intelligitur excepta auctoritas legis, aut superioris, ut l. fin. ff. qui satisd. cog. ita tenet do. Franc. Are. in d. l. & si seuerior. & Bald. ēt in eadem l. & si seuerior, ubi dicit ꝙ iudex non incurrit periurium alterando pœnam legis uel statuti, qñ hoc facit ex causa, uel cum causæ cognitione, quia alterando pœnam legis, uel statuti iusta causa præcedente, illud facit lege permittente, & ex potestate sibi à lege concessa arg. d. l. hodie, & ideo dixi Archid. ibi ꝙ in omni iuro intelligitur semper excepta legis, & principis auctoritas d. l. fin. ff. qui satisd. cog. Demum quæri potest quid si Titius accusauit Sempronium ꝙ intullit sibi uiolentiam cum armis, & sic remedio legis Iuliæ de ui. pub. & probauit uiolentiam sine armis sibi illatam fuisse ex quo uř probata intentio legis Iuliæ de ui priuata, nūquid Sempronius poterit cōdemnari de ui priua. prout probatū fuit? quidam dixerunt quod sic, quia iudex pōt pęnam minuere ex causa quidā alii dixerūt ꝙ nō, qa hoc nō fuit deductū in iudicio à principio, uide Saly. in d. l. & si seuerior. in fi. & in l. 3. C. ad l. Iul. de ui pub.

1 *Condemnatus pro hæresi, uel læsæ maiestatis si obtineat gratiam principis, an cēseatur restitutus ad uitā, famam, dignitates, & ad bona pristina.*

2 *Principi congruit salutem populi tueri, & malis hominibus prouinciam purgare.*

3 *Indulgeo uerbum, quid significet, & quid restituo.*
Restituere plus est quam indulgere.

4 *Rescriptum in quo ponuntur uerba indulgeo, & restituo, qualiter intelligatur.*

De beneficio, & indulgentia principis.

SVccedit nunc uidendum de secunda specie relaxationis, quæ fit beneficio, & indulgentia principis. postquam reus largitate principis obtinuit ueniam sui criminis, & culpæ. ex carceribus liberatur, quod fit

fit pluribus modis, quia gr̃a qñque fit ſtricta
1 qñq; uero oĩt pinguior.† Ponamus.n.quem
eſſe damnatum de aliquo ex maioribus cri-
minibus,ut eſt hęreſis, leſę maieſt.raptus uir
ginis, falſæ monete. & ſimiliũ ex qbus de iu
re infert pœna mortis, perpetua infamia , &
oĩum bonorũ publicatio , ut in c. ad abolen-
dã, &c.uergentis.de hær.& l 1. & 2.C.eo.tit.
l. q̃ſquis , C.ad l.Iul.maieſt & l.1.C. de rapt.
uir. & C. de falſa moneta. ſi obtinuit mereri
ueniam ex indulgentia principis , an cenſea-
tur reſtitutus ad uitã, famã,dignitates, & bo
na , uel ad uitã duntaxat , & uĩ dicendum ꝙ
cenſeatur ad uitã duntaxat reſtitutus, ex quo
reſtitutio ſiue indulgentia ipſa tendit cõtra
publicam utilitatem, & ordinẽ rectæ iuſtitiæ
l.cõgruit.ff.de off.præſi.& ff.de his qui not.
inf.l.furti.§.mandati. & in auth.ut nulli iud.
in princ.Nemini.n.magis congruit ſalutem
populi tueri,& purgare ciuitatem malis ho-
minibus,q̃ ipſi principi.l.nã ſalutẽ.in prin. ff.
de off.præfe.uigil.Solu.tu dic attendenda for
te diligenter uerba reſcripti ipſius principis,
quandoq;.n.princeps exprimit ſpeciem gr̃æ,
quam reo carcerato largiri intendi , ut quia
dixit facimus tibi gratiam uitæ duntaxat,uel
indulgemus tibi uitam, aut reſtituimus te ad
uitam tm̃,ut tunc ſolius uitæ gratiã obtinuiſ
ſe dicetur , ſi uero dixerit facimus tibi gratiã
oĩum,uel reſtituimus te ad omnia ut in priſti
nũ erat, & dĩ reſtitutus quo ad oĩa poſtq̃ uer
ba reſcripti clare ſonãt , & cõſtat expreſſe de
cipis uolũtate.arg.l. non aliter ff.de leg. 3.&
l.continuus.§.cũ ita.ff.de uer.obl.ſi uero non
cõſtat in reſcripto de ꝑdictis , & nullũ fit uer-
bũ de fama,uel bonis,ſed ſimplĩ reperiĩ prin-
cipem feciſſe gratiã illi, & tũc diligenter attẽ
denda ſunt uerba reſcripti , aut. n. princeps
2 uſus fuit, † uerbo indulgeo , aut uerbo reſti-
tuo. primo caſu ſola criminis pœna corpora
lis cẽſetur eſſe remiſſa l.2.& l ſi ademptis. C.
de ſen.paſ.& reſt.idem probaĩ in l.inſulã & l.
gñali.eo tit.Secũdo uero caſu quo ad omnia
cenſetur eſſe reſtitutus.ſ.ad uitã,famã, & bo-
na in priſtinum ſtatum , in quem erat ante
ſñiam repoſitus,ut l. 1. & l.fi. C. eo. tit.quis
tantundem reſtitutionis gratia tribuit , quan
tum cõdemnationis ſñia ademit, dicit tex. in
d.l. fi.Ex quibus habes notare, ꝙ uerbum re-
ſtituo, habet ampliorem ſignificatum q̃ uer-
bum indulgeo , quia per unum reſtituuntur
omnia , per alterum uero uita duntaxat , &
ꝓpea ſis cautus ut in reſcripto gratiæ quam
impetrare cupis pro amico incarcerato, uta-
ris uerbo reſtituo.non aũt indulgeo, uel alio
ſimili uerbo audo.Bart & Bald.in l.1.& 2.&
4 d.l.inſulã C. eo tit.† Sed quæro , ſi in reſcri-
pto utrunq; uerbũ repeniĩ expreſſum ſ.uerbũ
indulgeo.& uerbũ reſtituo . ut quia princeps
dixerit ꝑ indulgentiã noſtrã te reſtituimus ,
uel per noſtram reſtõnem tibi indulgemus ,
q̃dam cõſequitur reus per iſta uerba.dic ẽm
Bart.in d.l fi.ꝙ ad omnia cenſetur eſſe reſtitu
tus. ſi.n alterum ex dictis uerbis per ſe om-
nia iſta comprehendit , qñ non reperitur li-
mitatũ,multomagis qñ habet aliud adiũctũ
per quod non debet eius ampla ſignificatio
reſtringi ſed potius ampliari fauore liberatio
nis ratione adiuncti,uide Bart.in d.l.fi. & ui-
de quæ diximus ſupra lib.1.q.4.& 5.

1 *Reus an cenſeatur ad omnia reſtitutus eſt princeps dicat.facimus tibi gratiam.*

2 *Verba dubia in materia gratioſa latiſſime interpre tari debent*

1 SEcundo quæro , quid ſi Papa , † uel Im-
perator in reſcripto ſuo poſt narratio-
nem criminis , & ſententiæ dixerit , facimus
tibi gratiam , an reus cenſeatur ad omnia re
ſtitutus.ſ.ad uitã, famam, & bona? dic ꝙ ſic.
tex.eſt not.in l.1.§. fi. & ibi Bart ff de q̃ſt. &
Bartol. in l.Gallus.§.& quid ſi tm̃ ff.de lib &
2 poſt.& d.l.fi.C.de ſen.paſ.rõ eſt,quia † uerba
dubia in materia gratioſa ſunt latiſſime inter
pretanda, in fauorem illius q recipit gr̃am. l.
fi.ff.de conſt.prin.c.ſi gratioſe.de ſecr.lib.6.

1 *Banniti an recuperent bona ſua publicata, ſtatuto dictante omnes bannitos rebanniendos.*

2 *Banniti qui dicantur ſecundum communem uſum loquendi.*

1 TErtio quæro . Ciuitas fecit † ſtatutum
quòd omnes banniti rebanniantur , an
banniti quorum bona fuerunt publicata ,
poſt gratiam pœna recuperent etiam bona ,
& ſic an illud uerbum, rebannire habeat uim
reſtitutionis , uel indulgentiæ, & uĩ dicendũ
ꝙ habeat uim ſimplicis indulgentiæ. attento
maxime cõi uſu loquẽdi , quo iſti condẽnati
pro crimine appellantur bãniti,& econuerſo
rebãniti dĩr q ſunt à banno ꝑdicto , & ſic à
pœna reſtituti l. 1. & l. releg. ff. de interd. &

releg.contrariũ dicendũ est, ꝙ imo istud uerbum habet uim plenæ restõnis, & tales rebãniti poterunt recuperare bona, & famam, & omnia quæ prius per sententiã perdiderant, & fu erant priuati ꝑ rebãnitionẽ, igit̃ quis dr̃ esse restitutus. ita dicit Barto. in d. l. fin. C. de sen. pass. imo cõis usus loquẽdi magis uĩ approbare hanc sententiã quam ꝓced entẽ c-trariam † qa cõi ter solent uocari bãniti illi q̃ essent damnati, ẽt pœna mortis ꝑ quocunq; graui crimine, & rebãniti dñr illi qui sunt re stituti aduersus dictam sententiã, siue bãnũ, ꝑ quã siue quod priuatus fuerat uita, bonis, & fama nam proprie istud uerbum bannũ, uulgares accipiunt pro snĩa, & ꝓpea dicunt, quem esse captum bannitũ, uel hr̃e bannum capitis q̃ est cõdẽnatus pœna capitis, & hanc q. disputauit Iac. de Are. ut refert Bart. in d. l. fin. & determinauit ꝑut supra conclusum est, aliis ẽt rationibus, de quibus ibi per eũ, uid eẽt Bart. in l Gallus. §. & quid si tm̃. ff. de lib. & posth. & in l. 1. §. fi. ff. de qõ. idem Bar. in l. non solum § fi. ff. de proc. Bal. in d. l. fin. C. de sen. pas. idem Bald. in l. si qua pœna. ff de his qui sunt sui, uel alie. iur. & ꝑ Mod. magis copiose in d. l. Gallus. §. & quid si tantum.

1 *Restitutum an recuperet bona sua iam per fiscum alienata.*
2 *Princeps nemini gratiam concedere dicitur cũ inim tertij.*

1 QVarto quæro, † Quid si bona istius restituti fuerant per fiscum alienata, an ... se restitutus poterit bona ipsa recuperare & a possessoribus uindicare? dic ꝙ nõ, duplici ratione, prima qa emptores dictorũ bonorũ sunt bonę fidei possessores, imo ueri dñi, quia emerũt a fisco, qui erat uerus dñs ipsorum bonorum, & sic non datur rei uendicatio contra dominum l. 1. & l. rem, & l. officium ff. de rei uend. & ipsi possessores sunt ueri domini dictorum bonorum. l. bene a Zenone. C de quad. præscr. Item quia † princeps 2 faciens gratiam alicui, censetur illam impartiri sine iniuria, & præiudicio tertii, nõ enim uidetur æquum quòd faciendo gratiam uni, uelit inferri præiudicium alteri, quia semper ista conditio subintelligitur, sine præiudicio iuris alieni. l. & si sine. §. sed quod Papinianus ff. de minor. l. quòd si minor. §. Scæuola. cod. tit. & Bart. in d. l fin.

1 *Restitutus an possit illico precium suorum bonorum consequi a fisco.*
2 *Possessor bonæ fidei quatenus precium rei alienatæ teneatur restituere.*

1 QVinto quæro, † nunquid iste restitutus possit saltẽ cõsequi pretiũ dictorũ bonorũ a fisco? Bar. in d. l. fin. dicit ꝙ sic, qtũs ex eo effectus fuerit fiscus locupletior, alias non. l. sed, & si lege. §. item si rem. ff. de petit. hæred qa fiscus succedit loco hæredis illius dãtati. l. 2. C. de bon. proscr. & l. 1. C. de bo. eo. qui ante sent. mor. sib. con. qui cũ sit legitimus, & bonæ fidei poss. ꝓtiũ rei alienatæ 2 ꝑ ipm † catenus tenetur restituere, qtũs ex eo locupletior factus fuerit, & nõ aliter. l. tutor. ff ad l. Iul. de ui. & ideo si in pretium ꝓdcm̃ fuisset a fisco furto subtractum, uel alio simili casu fortuito ꝑijsset, nõ teneretur ad illius restõnẽ cũ nõ sit effectus locupletior d. l. & si rẽ & ꝓtium. uide Bart. in d. l. fi. C. de sen. pas.

1 *Rebannitus er statutum an censeatur ad famam restitutus.*
2 *Princeps & Senatus famam restituere possunt*
3 *Tollere potest qui & condere.*

1 SExto quæro † de uno dubio, quod ex præmissis insurgit, an rebãnitus per dcm̃ statutum dicatur restitutus ad famam, & sic an ciuitas per statutum possit aliquem restituere famæ, & uĩ dicendum, ꝙ nõ, quia restõ famæ, & dignitatum dr̃ spectare ad principẽ, non aũt ad ciues inferiores. l. 1. §. pen. ff. de 2 postul. ubi dr̃ † ꝙ solus princeps, & senatus restituit famam. tu dic, ꝙ aut infamia orta fuit de iure cõi, aut per statutum, quia statutum ex aliquo delicto irrogat infamiam ex quo non oriebatur de iure cõi. primo casu non potest nisi per Imperatorem, uel Senatum fama restitui d. l. 1. §. penul. secundo uero casu potest ciuitas ipsa per suum decretũ, uel sta- 3 tutum restituere famam, † quia cuius est condere, eiusdem est tollere l. nam nã. ff. de cõd. ind. & l. nihil tã naturale. ff. de re. iu. & qui habet facultatem condemnandi, habet etiam absoluendi potestatem. l. 3. ff. de re iudic. & Bart. in d. l. fin. C de sent. pass. & uide quæ diximus supra in lib. 1. in titu. de hær. in 6. q.

1 *Iudex cum primum innocentiam carcerati sciet ipsum absoluere debet.*

2 *Sententia diebus feriatis ferri potest in fauorem innocentis.*
Examinatio, & tortura fieri potest diebus feriatis contra latrones famosos
3 *Sententia condemnationis ferri non debet diebus feriatis.*

De absolutione innocentis.

EXpeditis duabus speciebus relaxationẽ, quando constat de crimine, & est lata sententia, deueniendum est modo tertiam relaxationis speciem, q̃ fit ꝑꝑ innocentiam 1 †Dic igr̃, ꝙ q̃ primum iudex cognoscit innocentiam incarcerati, & de illa sibi cõstat, dẽt illum q̃primum absoluere, & a carceribus liberare. ut l.1. in prin. & l. fin. C. de custo. reo. ubi dr̃ qđ q̃primum reus est incarceratus statim debet qõ fieri, ut reus cõdẽnet̃, & innocẽs absoluat̃, de his. n. quos tenet carcerari inclusos aut cõuictos, uelox pœna subducat, aut innocentis diutina carceris custodia non maceret ut l.2. & fin. C. de custo. reo. ibi aut liberandos diutina carceris custodia non maceret, &c. & l. custodias. & ibi Barto. ff. de pub. iud. † ubi dicit ꝙ ẽt diebus feriatis põt ferri 2 sentẽtia in fauorem innocẽs, dummodo non sint feriæ in honorem Dei, ẽm qđ tenet glo. ibi. & in l. dies festo. C de fer. Examinatio. tñ, & tortura fieri potest contra magnos latrones, & ꝓditores patriæ, cõspirãtes cõtra multorũ salutẽ, & in siĩbus maiorib. criminibus quocũq; tp̃e quadragesimali, & feriato ĩ honorem Dei, ẽt si esset dies paschalis, non fit aliqua dr̃ia dierum solenniũ quo ad indagãdum ueritatem ipsorũ maiorũ criminũ, ut l. ꝓuinciarum. C. de feri, & ibi gl. & Bar. dic ergo sic, Aut q̃rimus de examinatione, & inq̃sitione ueritatis, & tunc aut sumus in maioribus, & atrocioribus criminibus, & ista fieri põt quocunque die ẽt feriato in honorem Dei, & paschali d. l. prouinciarũ, aut de aliis minoribus, & illa fieri põt siĩr quacunq; die ẽt feriata, dummodum non sit de maioribus diebus solennibus, ut ꝑ gl. & Bald. in d. l. prouinciarum. & d. l. custodias. aut quærimus đ 3 causæ decisione, † & tunc aut sumus in mã cõdẽnationis, & ista sentẽtia ferri nõ põt tp̃e feriarum ẽt q̃ sint feriæ messium, uel uindimiarum. sed cõstito de crimine sñia, & pęnæ executio debet differri in tempus iuridicum. Iste est proprie casus in d. l. custodias. de publ. iud. in fi. aut sumus in absolutione innocentis, & isto casu põt ferri sñia quæcunque die feriata exceptis feriis introductis in honorem Dei d. l. custodias, & ibi gl. & Barto.

1 *Inquisitus de crimine, & ob urgentia indicia tortus, & non confessus an debeat absolui.*
2 *Absolutionis forma qualis, quando reus indicia purgauit.*
3 *Reus qui per torturam purgauit indicia, & absolutus an possit repeti superuenientibus nouis indicijs.*
4 *Iudex quo casu accusationis abolitionem facere possit, sed non diffinitiue absoluere.*
5 *Innocens, & non culpabilis in quo differant.*

SEcundo quæro solutionem huius memorabilis quæst. quæ sæpius in facto accidit. 1 †Titius reperitur inquisitus de homicidio, ꝙ Sempronium de nocte occiderat. deinde examinatus negauit, sed quia indicia contra ipsum aderant urgentes, iudex deuenit ad rigorosum examen qui in tormentis siĩr eadem negatiua perseuerantes institit, adeo ꝙ iudex cõsiderans illum fuisse satis competenter tortum, ẽm qualitatem indiciorũ ex tormentis illum deponi fecit, putans ꝑ illã torturam pugnasse indicia, q̃ cõtra ipsum militabant, modo reus ipse instat ꝓ absolutoria, & liberatione a carceribus q̃ritur quid agendũ sit, quidam dixerunt ꝙ oĩno ut innocens absoluendus erit, & a carceribus liberandus, ex quo non fuit repertus culpabilis. quidam uero dixerunt nullatenus absoluendum fore, nisi expresse constiterit ipsum esse uere innoxium, quia nemo dici põt innocẽs, nisi q̃ñ expresse cõstat de innocẽtia sua, qđ ẽst, q̃ñ repertus est uerus reus criminis. Iõ dic, aut plene cõstat de homicidio, & de uero homicida. q est alius q̃ ipse Titius, & isto casu si constat iudici ꝙ Titius nõ occidit ipse, nec fuit criminis particeps, tunc ut uerus innocẽs debebit diffinitiue absolui, ex quo plene cõstat đ eius innocẽtia, & ita intell̃r tex. in l. 1. & in fin. C. de custo. reo. & l. 1. §. fin. ff. de q & l. custodias & ibi Bart. ff. de pub. iud. Aut constat de delicto non tñ de persona delinquentis, ꝙ fuerit alius q̃ Titius, & tunc non poterit dictus Titius ut innocens diffinitiue absolui. ex quo nihil ꝓbauit de innocentia sua sed ꝑꝑ torturam quã sustinuit in corpore, dr̃ purgasse ĩdicia q̃ cõtra ipsum erant, & ideo isto casu debebit

bebit absolui ab inquisitione & processu, qa non fuit repertus culpabilis. † Et ista est uera forma absolutionis qñ incarceratus purgauit indicia, & nondum repertus est uerus reus. q̃ ponit Bart. in l. fin. in princ. ff. de q. & hæc dr̃ quędam sñia absolutoria ab obseruatione iudicii, & hr̃ in l. properandum. §. & siquidem C. de iud. & ibi gl. & Bart. & Mod. Et per istam absolutoriam obtinebit liberationem à carceribus iuxta terminos l. fi. ff. de req. reis, & l. fi. C. de cust. reo. Et nota ꝙ inter istas duas absolutiones est maxima dr̃ia, quia qñ cõstat uere de innocentia ipsius Titii, qđ est qñ reperitur uerus homicida, ut supra dixi, absoluitur diffinitiue ab ipso crimine, & à tota cã ut uerus innocens, & isto casu nullus poterit amplius de obiectio crimine inquirere, seu alio quouis modo cõtra ipm. d. l. fi. C. de cust. reo. qa obstat curiæ exceptio innocentiæ, & rei iudicatę, ut l. 2. C. de excep. rei iud. & l. 1. C. qñ prouo. non est necess. & l. si cui. §. iisdẽ ff. de acc. & quid ibi not. Bart. & l. si qui adulterii, super gl. fi. C de adul. † Secundo uero casu, qñ purgauit indicia per torturam, ista absolutoria non ostabit quominus possit cõtra ipsum absolutum de nouo procedi, si noua indicia superuenerint, & si cista absolutoria non parit exceptionem peremptoriam rei iudicatæ, sicut præcedens ad crimen, uel ad iudicium super eodem crimine, ita tenet notabiliter Bal. & Saly. in d. l. si qui adulterii secuti doctrinam gl. ibi, q̃ dñt oẽs Doct. tenere. ubi Saly. spãlr̃ formauit hanc q. post gl. ibi, & dat saluberrimum consilium iudici in istis casib. dicens, quòd utile non est absoluere reũ diffinitiue ut innocentẽ, qñ iudex est dubius, & hoc põt facere iudex, ut ipse dicit ex iusta causa, puta si habet reum accusatum, uel inquisitum in manibus, & habet sufficientia indicia cõtra eum, qui pluries totus nõ fuit cõfessus, iudex poterit si instaret ꝓ absolutoria, illum absoluere à ꝓcessu, uel ab obseruatione iudicii ut ꝓsupra † & isto casu dicit ipse, ꝙ iudex põt accusationis abolitionem facere, nõ aũt ipm absoluere diffinitiue à crimine, uide ipm ibi, qui dicit ẽt quod ista faciunt ad q. q̃ ipse disputauit, & declarauit in l. si quis. C. ad l. Iul. maiest. & hanc opin. tenuit etiã Pet. de Bellaper. ibi nemine cõtradicẽte. uide Bart. in l. 1. in princ. ff. de q. & supra diximus quod refert, & seqtur Ang. de Are. in tract. male. in gl. fama pub. in fi. & Par. de Put. in trac. syn. in c. uiso de repet. torturę. in fin. fol. 125. qui tñ Mod. melius declarant uerba Bart. in d. l. fin. dicentes, ꝙ illa absolutoria non erat absolutoria diffinitiue à crimine ꝫm terminos d. l. si cui. §. iisdem, & l. absentem. ff. de pœn. sed erit diffinitiua respectu abolitionis ꝓcessus, & inquisitionis inde factæ, unde non impeditur ꝙ superuenientibus nouis indiciis noua possit formari accusatio, uel inqsitio cõtra eundem reum, ꝑ doctr. gl. Bal. & Saly c. supra relatum, & ꝑpea bene dixit Bart in d. l. fin. ff. de q. non repertum culpabilem absoluebam, † & non dixit innocẽtem, quia hoc uerbum innocens præsupponit, & denotat omnimodam immunitatẽ, & carentiam criminis, & doli d. l. absentem. & Bal. in d. l. si q adulterii, quamuis non desint qui subtilizando in uia disputatiua tenere uelint. idem denotari per uerbum innocẽs, ꝙ ꝑ uerbum nõ culpabilis, tñ in hoc ulterius non insisto postquam habemus opinionem claram quæ seruanda est decisionib. causarũ, à qua nullatenus est recedendum, ut dicit Bart. in l. 2. C. de pœna iud. qui male iud. & Bal. ẽt ibi dicit, quod iudicando nunquam recedendum est à carrocio prudentum, maximè gloss.

1. *Testes de iure non admittendi, an possint admitti in causa innocentiæ.*
2. *Testes qui ob reuerentiam non debet examinari, si examinetur, ne iudicium quidem facit.*
Testes alias non admittendi in probanda innocentia admittuntur.
3. *Reus quas habet excusationes proponere potest, & per domesticos innocentiam probare.*
Domestici testes admittuntur in probandis his, quæ domi geruntur.
4. *Inquisitus bonæ conditionis, & famæ potest innocentiam suam par domesticos, & alias non admittendos probare.*

Tertio quæro, † An in causis criminalib. qñ agitur de probando innocentiam accusati, uel inquisiti, admittantur domestici, & familiares, & alii, qui alias de iure non solent admitti, pro cuius faciliori notitia figurabo casum. Titius reperitur inquisitus de homicidio de nocte perpetrato, uult probare innocentiam per negatiuam ab impossibili, coarctato loco, & tpe, dicendo, ꝙ illa nocte eademmet hora, & momento quibus Sẽpronius fuit occisus, ipse erat in domo sua una

una cum uxore, filiis & aliis familiarib. suis, adeo quod erat impossibile, ꝙ corpus nãle posset esse in duobus locis diuersis eodem tẽporis momento, uel si uellet probare, qđ illa met hora noctis ipse iacebat in lecto cum uxore sua, nunquid hanc distantiam à crimine, & exñtiam in domo sua poterit probare per consanguineos, aut uxorem, & per testes familiares? & uř dicendũ ꝙ non quia testes hmõi nõ dñr legitimi testes, nec legitimam ꝓbõnem faciunt, contra quos plures dantur exceptiones? adeo ꝙ nedum in criminalibus ubi luce clariores requiruntur probõnes. l. sciant cuncti. C. de prob. c. cum oporteat de acc. 5. q 6 Epiphanium, & est gl. in c. ueniẽs. de test. uerumetiã in causis ciuilibus non admittuntur, nec fidem faciunt, ut hř in c. in literis, de testi. & not. Spec. in tit. de teste. in princ. §. opponitur. uer. item ꝙ est parens, & Bart. in l. 1. §. diuus, el. 1. & §. Antonius. ff. de qõ. & l. mar. in princ. eo. tit. ubi dicit † ꝙ testis

2 qui non debuit examinari ꝑp reuerentiam, ut sunt filii, famuli, & illi in quibus habemus imperium, non solum plene probãt, sed nec semiplene. imò nec faciunt iudicium, ẽt cum tortura, ut dicit d. Hipp. de Mars. in l. 1. §. ad q. in princ. ff. de qõ. In cõtrarium tñ est ueritas, quia quotiescunq; tractatur de ꝓbãdo innocentiam, admittunť testes, qui alias de iure non admitterenť, ꝑsertim qñ aliorũ testium copia hři non põt, uel qñ ueritas aliter probari non põt, ita singulariter uoluit Io. de An. in cõs. 59. qđ incipit uisa inqsitione &c. in 1. col. Hipp. de Mars. in singulari. suis nu. 59. quod innocentib. Spec. in tit. de inquisit. §. 1. in 5. col. uers. sed nunquid, & uers. gñalř.

3 ubi dicit ꝙ † reus potest proponere eas excusationes quas habet, & probare innocentiam suam ꝑ domesticos, & concubicularios suos ſm ꝙ tenuit Gost. in sum. uers. sed qualiter. ar. tex. 12. q. 1. sint manifestæ. & cap. seq. 2. q. 7. cum pastoris, & in cap. ueniens, de test. & not. Bart. in l. quoties. C. de nauf. lib. 11. ubi dicit ꝙ de his quæ domi geruntur, non solũ domestici admittunť ad testimonium, uerum ẽt de istis tanq̃ melius informari, ceteris ꝑferunť, maxime qñ essent personæ honestæ, & fidæ dignæ. ac probatæ opinionis, ut d. c. in literis, de testi & in l. cõsensu, & ibi Bal. C. de rep. & uide latius d. Hipp. de Mar. in d. l. 1. §. ad qõ. ff. de qõ. ubi latius tradit istã materiã, & dicit hanc esse puram ueritatem, ab hoĩb.

4 Doct. approbatam. † Hęc tñ limita, & declara procedere posse, quãdo inquisitus esset bonæ cõdõnis, & famæ, nec solitus in sanguine immisceri, uel ire de nocte, alias si esset uir factiosus, sanguinolentus, uel ꝙ præcesserant graues inimicitię inter ipsum, & occisum, & ꝙ erat solitus ire de nocte sæpius armatus, uel si fuisset uisus illa nocte exire de domo armatus, & ambulare per urbem, uel ante domum illius occisi, & similia indicia, & qualitates, quæ sũt ꝓxima facto, & reddũt illũ ualde suspectum de isto crimine, uel si fuisset repertus eius gladius sanguinolentus de recenti, uel si in hoc loco homicidii fuisset repertũ de mane birretũ, sufficiat, calciamentũ, chiroteca, uel qđ simile ex bonis, uel arma quædã, sicut gladius, pugio, pars, clypei, siue rotellini aut aliud simile, qđ redderet illum ualde suspectũ, nõ crederẽ isto casu ꝙ testes ꝑnoĩati facerent plenã fidẽ de illius innocentia, quia illorũ dispõnes eliduntť, siue debilitantur per suprascripta indicia, nisi forsan illa purgasset ꝑ torturã, ut supra diximus in ꝑced. q. & ita teneo ꝑ doctr. Bart. in l. fin in 2. col. ff. de qõ. uide Ang. de Are. in suo tract. male. in gl. fama pub. in 3. col. & Par. de Put. in tract. syn. in c. aduert. l. non omnes. §. à Barbaris. ff. de re mil. & qđ ibi not. Bart cui cõclusioni nõ obstant ea, quę supra in cõtrarium adducta fuerũt. qa loquũtur in mã pęnali, & cõdẽnationis, qñ agitur de ꝓbãdo crimine ad effectum cõdẽnationis, & pœnæ quæ sunt magis odiosæ, & ideo illis casibus ꝓbõnes requiruntur luce clariores. d. l. fin. & c. Epiphaniam, & cap. cum oporteat, nos aũt loqmur in materia innocentię, & absolutionis, quę est fauorabilis, d. l. absentem. ff. de pœ. & cap. qualiter, & quãdo, de accusat. & c. ueniens de testibus.

QVarto quæro, Quid si incarceratus criminis delati innocens demũ repertus est, de cuius innocentia plene cõstat iudici, nihilominus passus fuit maxima dãna in corpore, & ĩ bonis, qa habuit torturã, & carcerationem satis longam, adeo ꝙ fecit magnas expensas, tã in captura, q̃ incarceratione ꝑdicta, an habebit aliqđ remedium ad recuperandum dãna, & expãsas hmõi, & cõtra quẽ, de hoc dicetur inf. eod. lib. in tit. de expen. dam. & int.

1 *Pœnæ suet tantum tenent & sequuntur auctores.*
Homicida puniri debet, sed qui gladio non ferierit, gladio

gladio non debent perire.

2 *Homicidium an omnibus imputetur, si tres unũ aggrediantur, sed unus tantum feriat, & occidat.*
3 *Iura municipalia regulariter factum puniunt.*
4 *Ius municipale non punit eum qui cum occidente est aggressus, sed tantum occidit.*

QVinto quæro. Quid si Caius, Sempronius, & Mæuius ensibus armati aggressi fuerunt Titium solum, q ab ipso Caio unico uulnere interfectus est, an cæteri duo ab isto homicidio, ut innocentes poterunt absolui, ex duo constat per unum tantum scilicet Caium homicidium ipm fuisse commissum uidetur dicendum, quod sic, † quia pœna suum tm̃ prosequtur autctorẽ q facinus ipm patrauit. l. sancimus. C. de pœni. nec ulterius pgrediaẽ metus q̃ reperiaẽ delictũ. & l. fi. C. de episc. aud. ubi dr̃ homicida quod fecit sẽper expectet. sed illi qui gladio non feriere, gladio perire non debent, ut hr̃ Matth. 26. & Ioan. 18. c. 23 q 8. in princ nec debent ppea amici, cõsanguinei, affines, & socii, qui fuere noxii, alterius criminis luere pœnas d. l. sancimus. Distingue aut loqmur de pœna corporali quæ infertur in psonam, aut de pœna relegationis, uel pecuniaria, uel alia simili. Primo casu, aut homicidiũ fuit cõmissum in rixa, uel quadã repentina, & inopinata uiolẽtia, & aggressu, aut sciẽter, & appẽsate, cõicato cõsilio, & deliberatione p̃habita. † Primo casu, uidelicet, qñ loquimur de pœna corporali, aut homicidium fuit cõmissum in rixa inopinato rumore, & tũc aut loquimur de iure cõi ẽm terminos. l. Corn. de sica. & non tenẽ de homicidio, nisi ille q percussit. Cæteri uero ut innocentes, ab homicidio, & à pœna corporali erũt absoluẽdi, ut l. 1. §. diuus. & l. si in rixa, & ibi Bar. ff. ad l. Corn. de sica. & rõ est, qa isto casu iura nõ p̃sumũt alios habuisse aĩum occidẽdi. d. l. si in rixa. in prin. si uero pbaretur, q oẽs pariter habebant aĩum occidẽdi, & eo aĩo insultarunt dictũ Titium, oẽs pariter tenenẽ de homicidio, licet unus tm̃ pcusserit, qa in ea lege nõ factum ipsum cõsummatum, sed aĩus principalr̃ consideraẽ, ita dicit Bart. in d. l. 1. §. diuus, & d. l. si in rixa. & l. in leg. Corn. ff. ad l. Corn. de sica. & l. is q cum telo. C. eo. tit. ubi si aliqs cum telo armatus ambulauerit aĩo aliquẽ interficiendi, licet ipm non occiderit, neq; tetigerit nihilominus pœna illius legis teneẽ. †. Aut loquimur ẽm iura municipalia quæ rñ puniunt factum; quia regulariter imponunt pœnã illi qui commiserit homicidium, & tũc ista pęna corporali nõ puniẽ, nisi illle q re ipsa homicidium ppetrauerit, ar. l. 2. ff. ad l. Aql. in qua lege aglia principaliter cõsideratur, & puniẽ factum. s. qui occiderit, &c. uide Bar. in d. §. diuus, & in d. l. si in rixa. in princ. Secundo aũt casu principali qñ animo deliberato, & cõicato consilio, aut loquimur de iure cõi ẽm terminos d. l. Corn. & oẽs tenentur, quia omnes dñr habuisse aĩum occidendi, ut est gl. no. & ibi Bart. & Doct. in d. l. si in rixa. in princ. & Cy. & Bal. in d. l. is qui cum telo. † Aut loquimur de iure municipali ẽm statuta locorũ, & non tenetur nisi q occiderit, & realiter percusserit, ratio qa statuta ipsa puniunt factũ, & nõ solum animum, & sic potius attendiẽ factũ q̃ aĩus, quamuis ex facto solo sine dolo, & aĩo occidendi nõ infertur pęna corporalis, in tm̃, q lata culpa isto casu non æqparaẽ dolo, ut est text. in d. l. in l Cor. & pcõns cæteri qui non percusserunt à pœna corporali erunt absoluendi, sed tenentur de auxilio, & fauore minori pœna, ut ibi p eum. Idem ẽt tenet Bal. in l. non ideo minus. in pen. col. in uer. iuxta hoc quęro. C. de accus. ubi *dicit*, q qñ plures sunt simul in eodem loco congregati, & ecõtra unum quẽ occiderunt, aut uulnerauerunt, unusquisq; tenetur de eo quod fecit, non aũt de eo quod alii fecerunt, nisi factũ magis distincte pbaretur quõ, & qualiter unus impendisset auxilium alteri, & hoc qñ facta sunt distincta non cumulata, & clare probantur, ut l. 2. §. si quis. ff. ui bon. rapt.

1 *Homicidium si unico ictu factum sit, & nesciatur à quo ex tribus, an omnes debeant condemnari.*
2 *Probatio in causis criminalibus luce clarior esse debet.*
3 *Processus si quis sit à pluribus, & moriens post aliquod tempus nesciatur ex cuius ictu, an debeant omnes percussores puniri.*
4 *Occidens qui dicit ad sui defensionem occidisse, an ratione dubietatis debeat absolui.*
5 *Clericus de iure canonico potius irregularis quam innocens censetur in dubio.*

SExto quæro prosequendo materiam. Quid si non apparet, & iudici constare non potest cuius ictu, & uulnere Titius

inter

1 interemptus sit, † retentis eisdem terminis, q. Titius unico tm̄ uulnere percussus, & interemptus fuerit, an oēs sint condemnandi de homicidio, uel oēs pp hanc dubietatem absoluendi? dic bř. q si est tanta dubietas, q nullo modo constare pōt de uero pcussore, potius oēs erunt absoluendi, q̄ oēs uel unus eorū condemnandus. ita tenet eleganter d. Spe. in tit. de hom. in 2. col. uers. Pone, q quatuor, ubi dicit, q si quatuor erant in una domo, & unus piecit lapidem ex fenestra, & ptereuntē occidit, si cōstat q unus ex illis quatuor piecit lapidem, tm̄ nullo modo constare pōt quis illorū proiecit, non erunt oēs condemnandi pœna capitis, quia certum est, q unus tm̄ proiecit, ergo tres sunt innocentes, nec debēt unius delicto ceteri innocētes puniri, p l. sancimus. C. de pœn. & absentem. ff. eo. tit. qa tunc non deficit ius, sed pbatio, ut l. duo sunt Titii. ff. de test. tutel. † quæ quidē 2 pbō debet esse luce clarior in causis criminalibus, & maxime in his in quib. tractaṫ d̄ pœna corporali l. sciant cuncti. C. de proba. 2. q. 8. sciant. hoc tm̄ limitandum est, nisi oēs illi quatuor studiose, & cōicato cōsilio accessissent ad illam domū, in eaq; ingressi fuissent eo aīo, & intentione ut dcm̄ Titiū transeuntem lapide interficerēt, quia isto casu oēs pariter condānandi erunt pœna capitis, ille qui proiecit ex facto proprio, ceteri uero de mādato teneṅt. ita dicit Spec. in d. tit. de homi. uer. pone. † Posset ēt hic inseri alia q. quid si 3 plures isti pcusserunt Titium, & intullerūt sibi plura uulnera, q post aliqd̄ tps reperitur mortuus, & nesciṫ ex quo uulnere, qa habebat plura uulnera letalia in persona sua, & a pluribus aggressoribus illata. aut sciṫ ex quo uulnere periit, tm̄ nesciṫ a quo uulnus ipsum fuerit illatum, & qd si habebat unicū uulnus letale, cetera uero duo uel tria minora nō letalia, & a pluribus illata, & mortuus fuerit. an oēs teneanṫ de homicidio, quasi oēs occiderint, uel nullus rōne dubitatis? de omnib. his uide Barto. in d. l. si in rixa. in 2. & 3. col. q̄ hic non infero breuitatis causa, qa sunt no-4 tissima † Et quid si duo adinuicem se insultarunt, & eodem tpe, & quasi momento adminantes adinuicem euaginatis ensibus unus uenit occisus ab altero, superstes uero q occidit dicit se defendendo illud fecisset ad sui defensionem, & pbari non pōt qs primo, & qs secundo insultauerit, an rōne istius dubietatis ille occidens debeat absolui, uide Bart. in l. 1. §. cum arietes. ff. si quadru. pau. fe. dica. & ibi late per d. Alex. in apostil. nunquid in dubio psumendum sit illum fecisse ad sui defensionem uel ad offensam qui prius inceperit. Quæ aūt diximus supra, de eo qui pluribus uulneribus cōfessus mortuus est, & apparere non pōt, cuius ictu perierit, rōne dubietatis nemo puniṫ pœna homicidii, illud est uerū de iure ciuili, qn̄ agiṫ de pœna corporali, qa tunc necesse est q adsit dolus, & luce clarius pbeṫ. l. in lege Cor. ff. de sica. & l. fi. C. de pb. 5 † De iure aūt canonico secus esset, quia in dubio clericus potius censetur irregularis q̄ innocens, & ppea debebit se abstinere diuinis, licet clare perpendi nō possit an ictu clerici uel alterius ille pierit ut est tex. in cap. significauit de homi. & ibi Abb. Ioan. de Imo. & alii canonistæ. rō est qa illud sit fauore aīę & nullum corporis detrimētum infertur abstinēdo, sed se immiscendo posset esse periculum ut ibi dř. uide ēt Bar. in l. si ex pelagiis. §. 1. ff. ad l. Aquil. Bal. & Imol. in l. cum mulier. ff. sol. matr. in d. l. semel mora. eod. titu.

1 *Consanguinei homicidæ ipsum cum armis associantes ad locum tutum defendendo a manibus inimicorum, & curiæ, an censeantur participes & consocij criminis.*

2 *Associans malefactorem ad excessum, an censeatur associasse ad maleficum committendū.*

1 Septimo, & ultimo silentio non † prętermittam hāc ult. q in hac mā quę sæpius contingit in facto. Quod si plures armati cōsanguinei, uel amici ipsius homicidæ statim completo homicidio in loco cōmissi criminis cōparuerunt, ipsumq; homicidam associarūt, & reduxerūt ad locum tutū. ipsum defendendo a manibus inimicorū, & curiæ. an ut particeps, & cōscii criminis, & auxiliatores sint cōdēnandi. & siľr an præsumendū sit q fuerint cōscii a principio de homicidio perpetrando, & q cōicato prius cōsilio illud fieri mandauerint, uel studiose procul steterint, & noluerunt se discooperire nisi post factum, an teneanṫ de homicidio pœna capitis uel alia pœna, & qua. si q aut isti associātes a principio cōicato cōsilio cum ipso homicida uenerunt eo aīo, & ad illum effectum ut occoltarēt se prope locum criminis, & expectarent ibi donec perficeretur, & casu quo

oporteret assisterent, & tunc tenerentur, ut socii, uel de auxilio, aut casualiter transeuntes per illum locũ inuenerũt eorũ cõsanguineum occidisse Titium, idem est si post fcm̃ audito rumore occurrerunt eorũ agnatũ, qa non præsumitur à principio illos fuisse conscios, & non tenentur, prout in simili decidit Spec. in tit. de hom. uer. pone ꝙ quatuor homines &c. ita dicit Salyc. in l. unica, in 4. col. uers. ex 6. par. & 5. col. uers. ex nũc trãseamus C. de rap. uirg. & Bal in l. nõ ideo minus. C. de acc. in 8. col. uers. qro, an associans &c. ubi melius declarat istum articulum † & quærit an ille q associat ad recessum uideaĩ associasse ad maleficiũ cõmittendũ, ita ꝙ puniri possit ut auxiliator, & dicit ꝙ aut qs associauit ante fcm̃, & nulli dubiũ est ꝙ teneĩ, aut post fcm̃, & tũc aut immediate facto maleficio illi apparuerunt. & associarũt malefactorẽ, siue homicidã, & tũc certũ indiciũ est cõtra ipsos, ꝙ fuerint dicti maleficii cõscii, & participes, ut auxiliatores teneñ, ita dicit Bal. ibi q alleg. tex. in l. si uentri. §. fi. ff. de pri. cred. & ita dicit ꝙ tenet Alb. ibi, & Cy. in l. 1. C. de nili agg. nõ rum. Aut associarũt ex interuallo, & non potuerũt puniri ut socii de auxilio ꝙ opem præstiterint maleficio, sed poterunt puniri quemadmodum punitur receptator. ita dicit ipse, qui dicit ꝙ alb. & alii Doct. hoc idem tenent. Qua pœna teneantur receptatores uideri potest in toto tit. ff. & C. de recep.

1 *Compositio quid sit, & quotuplex.*
2 *Qualitas essentialis triplex reperitur, in qualibet anima rationali.*
3 *Compositio pœnarum quæ dicatur, & qualiter fiat.*
4 *Compositio pœnarum de concordia, & communi consensu fieri debet.*
5 *Ecclesia sanguinem abhorrere dicitur.*
6 *Compositiones pœnarum absq; causa rationabili nõ possunt fieri.*
7 *Mulieri facilius, quàm uiro ignoscitur.*
Iudex ueniam indigno concedens, prouocat uniuersos ad similia perpetranda.
8 *Compositio lite pendente fieri potest, non autem post sententiam.*
Veniæ facilitas incentiuum tribuit delinquendi:
9 *Pecunia quæ pro compositione soluitur, fisco solui debet.*
10 *Infamia ex crimine quibus uerbis aboleatur in compositione.*
Paciscens cum parte uel pecunia corrumpens, ne se accuset infamiam non euadet.
11 *Abolitio processus. & litis extinctio per quæ uerba fiat in compositione.*

De pœnarum compositionibus.

SEquitur nunc declaranda alia species relaxationis, quæ fit ꝑ compõnem pœnæ factam cũ fisco, aut cũ curia. Et hæc est prima quæ fit lite pẽdẽte, ut supra diximus. 1 † Primo. n. quæro qd sit cõpositio, ut ꝓcedẽtiũ ordo seruetur. Rñ. sumendo hoc uerbũ cõpositio, simplr̃, & gñalr̃. Cõpositio est plurium simpliciũ cõmixtio partis ad partes, quæ cadit tã in rebus sensatis, & intellectualibus, q̃ insensatis, & mãlibus, ut est gl. no. in c. 1. de sũ. Trin. ĩ uers. simplex, quæ dicit ꝙ in diuina essentia triplex figuratur persona sub eadem 2 tñ subãa, & subiecto. Eodem modo † in qualibet anima rõnali, & in una essẽtia naturali, siue subãa spũali, triplex reperiĩ qualitas essẽtialis. s. intellũs, rõ, & memoria. Intelligis. n. est qui cõparatur patri. Ratio. i. sapĩa, quæ comparatur filio, & memoria, qua cõparatur Spiritui sc̃õ, de his tñ ulterius nõ me intromitto. qa nõ faciũt ad materiã nr̃am. hæc modica dixisse uolui pro aliquali notitia istius uerbi. ui de gl. ibi, & latius do. Fely. in c. nouit. in 3 2. col. de iud. † Redeũdo ad materiã nr̃ã quæro qd est cõpositio in istis terminis. Rñ. Compositio est cõuentio quædã ꝑ reum cũ ꝑside facta, ex causa, lite pẽdẽte de dubio criminis statu, de soluẽdo fisco certã pecuniarũ summã, ad effectum redimendi uexationes litis, ut ꝓbaĩ in l. ab accus. l. destitit. & l. seq. ff. ad S. C. Turp. & in auth. de defen. ciui. §. qa uero, & cap. fin. de transact. ubi est text. not. Et anteq̃ ad ultoriora ꝓcedã. no. ꝙ in hac materia duæ sũt spẽs cõpõnũ. una est quę fit cõ fisco, uel ꝑside, q̃ cõcernit interesse reip. Altera uero est q̃ fit cũ parte offẽsa, q̃ dr̃ priuata ex quo cõcernit interesse priuatum. l. transigere C. de transact. & d. c. fi. eod. tit. Examinemus modo singula uerba dictæ compõnis publicæ, quę fit cũ præside, uel fisco. Dr̃. n. primo, 4 ꝙ est cõuentio quædam &c. † nam cõpositio ista fiẽda est de cõcordia, & cõi cõsẽsu. alias si uiolenter fieret diceretur potius extorsio qdã illicita l. 1. C. si ꝑ uim, uel alio modo. l. extat. ff. qd' met. cau. & l. 1. & 3. & l. lex Iulia rep. ff. ad l. Iul. rep. & iõ iudex, uel alius magi

stratus teneretur in syndicatu ad restitutu rio nē pacti d. l. 1. & l. lex Iul. & l. extat. ꝙ uis. n. cōpositiones istæ sæpius fieri cōsueuerunt ꝑ iudices ecclesiasticos, ēt ubi de crimine plene constat, maxime in criminibus capitalib. & in quibus ueniret imponēda pœna sanguinis, & q̄ cōmutatur in pecuniaria pœna 17. q. 4. si quis diaconus, & cap. seq & hoc est quia 5 † ecclesia abhorret sanguinē, ca. sñiam sang. ne cler. uel monast. & cap. in archiep. de rap. li. dist. c. 1. & de excess prælat. c. ex literis l. dis. si quis uiduam. uide Abb. & do. Ioan. de Im. in d. c. sñiam sanguinis, & in c. sicut dignum, de homic. & per Archid. in d. c. si quis diaconus. 17. q. 4. & ꝓpea iudices ecclesiastici sunt faciliores in componendo cōmutando pœnas, ꝙ in rigorosa sanguinis effusione, per iura prædicta, sed ista non dr̄ proprie compositio, sed potius dispensatio, & cōmutatio pœnæ, uide Abb in d. c. sicut, & cap. sñiam. Item dr̄ cōuentio facta cum p̄side, ad drīam illius q̄ fit cum parte aduersa, nam illa ꝓprie appellatur transactio l. transigere. C. de transact. l. fallaciter, & l. fin. C. de abol. l. destitisse. & l. ab 6 accus. ff. ad S. C. Turpil. † Ex causa, ideo dcm̄ fuit, quia compositiones hmōi absque causa rōnabili fieri non pn̄t. l. aut facta. §. fi. & l. capitalium. §. solent. ff. de poe cap. sicut dignū, de hom. In his. n. compōnibus plura sunt cōsiderāda, & primo ꝑsonæ cōdō, ut si alias sit nobilis, & honesta persona, & in similib. excessibus alias non incederit, ut cum eo admittatur compositio, alias si esset turpis ꝑsona, & criminosus, uel assuetus, nō admittitur compositio, sicut non admitteretur dispensatio, ut d. c. fin. de transact. & l. transig. C. eod. tit. & l. fin. C. de abolit. & l. 3. in fi. C. de epis. aud. Item qualitas facti, ne sit de attociorib. ut est crimen hæresis, læsæ maiest. & filium. Item tp̄s, locus intentio delinquentis, ætas qa facilius cum minore, ꝙ cum maiore com 7 ponitur. † Item sexus, quia mulieri facilius ignoscitur ꝑꝑ sexus fragilitatem, ꝙ uiro, dū modo non sit mulier maligna, & rixosa, & in similib. assueta, quia non erit digna principis largitate, & legis benignitate, d l. 3. in fin. C. de ep. aud. cum n. iudex indigno ueniam indulget, ad prolapsionis cōtagium prouocat uniuersos, qa facilitas ueniæ incentiuum tribuit delinquendi 23. q. 4. est iniusta. in fin. & in c. ut cleric. de ui. & hon. cler l. 1. C. de em. ꝓpinq. Spec in ti. de aduo. §. cōnūt, in fi. de qualitatibus. n. p̄dictis cōsiderandis hr̄ in l respi. §. delinquunt, & l. aut facta. §. 1. & seq ff. de poe. & l. capit. §. solent. eod. tit. c. sicut dignū 8 de hom. † Lite pendente, ideo dnr ista uerba. quia post latam sñiam sero fieret cōpositio, q̄ fieri non posset ꝑ iudicem q semel functus fuit offō suo. l. iudex postꝙ & ibi Bar. ff. de re iud. c. in literis. & ibi Abb. & Inn. de offic. de leg. fieri tn̄ posset post latā sñiam principis auctoritate. & decreto l. 1. in fi. ff. de q. & ibi Bart. & Mod anteꝙ plene cōstet de crimine, ideo dcm̄ est quia liquidato crimine ferranda est sñia. & iuxta determinationem iuris pœna erit certa statuenda, siue declarāda in sñia l. 2. & l. fin. ff. de cust. reo. & l. capit. in prin. ff de pœn. l. 1. §. 1. uers. nam si quidē. ff. ad Turp. nisi euidens rō, & urgēs causa aliud suaderet, ꝙ pœna iuris ꝑmutari, uel alterari deberet, qđ iudex facere pōt, qa istud arbitriū habet à lege ut late supra diximus in tit. de leg. sent. exec. q. 6. siue ult ma & hr̄ per Bart. & Doct. in d. l. aut facta. §. fin. & l. quid ergo § pœna grauior. ff. de his qui no. inf. & aliis iurib. ibi not. Ex quo sequitur ꝙ postꝙ reus fuerit cōfessus crimen, non poterit amplius fieri ista cōpositio, sed debebit fieri sentētia, certa pœna declarari. Sequitur in themate de 9 soluendo fisco &c. † pecunia. n. quæ soluit ꝑ compositione, itr̄ debet persolui fisco, quia ista compositio succedit loco pœnæ. l. senatus. §. si quis declarat. & §. seq. ff. de iure fis. de iure tn̄ canonico in foro ecclesiastico alio modo applicantur istæ pecuniæ compōnum quia illarū medietas applicatur ecclesiæ, altera uero medietas distribuitur inter pauꝑes, nisi ep̄s esset pauper, quia tunc posset illam medietatē pro suis indigentiis retinere cap. p̄sbyt. de pœnis. 17. q. 3. qui subdiaconum. alias. n. si iudex pecunias ipsas pro se retineret, uel imbursaret, teneretur crimine peculatus, & de baratatia cōmissa, tenereturq. illas integralr̄ patri restituere cum max. m. o. eius dedecore, & ignominia. l. 1. 2. & 3. ff. ad l. Iul. repet. & not. in c. sciscit. de rescr. Dr̄ ēt fisco applicanda ad drīam illius q̄ applicatur p̄ri, qn̄ sit priuata cōpositio quæ fit per tractationem d. l. trāsigere. C. eod. tit Superest ultima particula declaranda, ad effectum abolendi 10 ꝓcessum, & redimendi &c. Hæc uerba non absq; ministerio fuerunt apposita fm Bart. in l. is q reus. ff. de pub. iud. & in l. si reus paratus. ff. de proc. nam ex istis uerbis euitatur in

famia quæ orit̃ ex illo crimine, qñ constaret de illo,& ferretur s͂nia, ut latius infra dr̃ in seq.quæst.ꝓterea si diceretur ad effectũ euitã di pœnã,non ualeret compositio tanq̃ facta in fraudem fisci l.Imperatores.ff.de pollicita & reus ꝑ illa uerba censeret̃ uirtualiter fate. ri delictũ, & non posset infamiam euitare l. qm̃ ff.de his qui not.infamia. qui uero paci- scit̃ cũ parte,uel illa pecunia corrumpit, nec accedat ad curiã ad illum accusandum, non euadit infamiam,nec tollit ꝓꝑea effectus ac cusationis uel inq̃sitionis, & nihil sibi ꝓdest compositio quo ad curiam,ac si nihil fecis- set,& ita sæpe faciunt Iudæi Romæ q̃a pecu nia corrũpũt aduersariũ ne accedat ad curiã & crimen iudici deferat. nihilominus postea per exploratores secretos qd' spionos uulga riter uocãt, solẽt crimina post modũ deferri & comꝑta ueritate acrius puniunt̃, & sic illa rũ pecuniarũ expositio nihil sibi ꝓdest l.fi.ff. ad Turp. fallaciter. & l.fin. C. de aboli. uide Bart.in d.l.is q̃ reus,per illa.n.uerba ad effe- ctũ redimendi uexationes litis,&c. nota ꝙ ꝑ ista uerba fit abolitio processus,& litis extin 1 ctio, † & ꝑdendo uexationes iudicii redimit q̃etẽ.arg.l fi.C.de feri.l.ꝓperandũ. C.de iud. & c.finẽ litibus.de dolo,& cõtu. & not. ẽt ꝙ ꝑ compositionem hmõi fit abolitio proces sus,non tñ reus absoluitur innocens ꝑ diffi- nitiuam sententiã,quia ad illam deueniri nõ põt nisi plene constiterit de illius innocentia ut supra dictum fuit in titulo de absolutio. inno.in 2.q & not.in l.1.§.fi.ff.de qõ.& l.cu- stodias.& ibi Bart.ff.de publ. iud. uide etiam dominũ Par. de Put.in d.suo tract.synd.in c. compositio.fol.40.ubi latius ceteris hanc cõ positionis materiam exponit.

1 *Compositio cum quibus personis fieri possit.*
2 *Crimina ueniæ remissionem semel tantum habere possunt.*
3 *Compositiones pœnarum quandam gratiæ speciem continere uidentur.*
4 *Veniæ facilitas incentiuum tribuit delinquendi.*

1 SEcundo quæro, Cum quibus † perso- nis fieri possit compositio. rñ quod non debet cum omnibus indifferenter fieri, sed cum illis duntaxat de quibus speratur ꝙ amplius in eisdem criminibus non incident, & qui erroris commissi facile se emendabũt. & cum illis quoque qui semel tñ incidetũt in crimen,non aũt cum illis qui delinquen- di consuetudinem contraxerunt l. 3.in fi. C. 2 de epis.aud.ubi singl'r dicit Imperator, † Re missionem ueniæ crimina nisi semel commis sa non habeant, nec in eos liberalitatis au- gustæ referat̃ humanitas, qui impunitatem ueteris admissi nõ emẽdationi potius quam cõsuetudini depottauerint.& licet tex.illo lo quat̃ in casu quo delinquens ex mera princi- pis liberalitate ueniã cõsecutus fuit.nihilomi nus Doc.ad hãc cõpositionis spẽm frequen- 3 ter accõmodãt.& merito, † q̃a cõpositiones hmõi speciẽ quandã g̃ræ in se cõtinere dñr, ꝑ quas primo cõseruat̃ fama illæsa, & ꝓprii criminis pœna minuitur.ut in c.de transl.17. q.4.si diaconus.& in ca. 2. de pœ. c. sicut si- gnum de homi.& ideo negari non potest ꝙ quandam g̃ræ speciẽ in se non cõtineat, uide tex.not.l.1.C.de emenda.propin.ibi quos ad uitæ decora domesticæ laudis exempla non reuocãt,collectionis saltẽ medicina compel- lat.Ad idẽ est tex.iuncta gl.in c.ut clericorũ. de ui.& ho.cler. & Spec. in tit.de aduo. §. & confir in c.fi 23.q.4.est iniusta,in fine. dũ dr̃ cũ uni iudex indigno ueniã indulget, ad ꝓla 4 psionis cõtagiũ ꝓuocat uniuersos.† facilitas em̃ ueniæ incentium tribuit delinquendi,& ꝓꝑea qui hmõi moribus corrupti sunt, ad ipsius compositionis beneficio tanq̃ indigni merito repellendi sunt per iura prædicta.

1 *Compositio in quibus casibus super quibus crimini bus & an in omnibus fieri possit.*
2 *Iudex in atrocissimis delictis principe inconsulto componere non potest*
3 *Iudex quibus casibus, seu causis moueri possit ad componendum,& ad pœnas mitigandas.*
4 *Compositio non debet fieri parte non concordata, alias reclamare poterit, & iudicium prosequi.*
5 *Iudex in minoribus delictis potest componere, quod in talibus habeat arbitrium maius.*

1 TErtio quæro.In quibus casibus. † & su- per quibus criminibus fieri possit hæc compositio.& an liceat in omnibus genera liter compõnere. Respon. quidam dixerunt quod in illis casibus, & criminibus in q̃bus reus trãsigere põt,in eisdem quoq; ' i cõpone re licet.ita econtra ubi trãsactio denegat̃, ibi ẽt compositio non permittitur, quia cõposi tio, & trãsactio idẽ sonant,ut est tex.in l. ab accusatione.in prin.ff.ad Turp. & in c.fin.in prin.

princ.de transact. Tu aũt die, aut loquimur de compositione priuata,illa.s. quæ fit cum parte offensa,& quæ concernit interesse priuatum,& ista habet conformitatem,& similitudinem transactionis, & fatendum est. q̃d fieri potest in casibus, & criminibus illis, in quibus transigere licet,per d.l. ab accusatione,per ea quę notatur in d. c. fin. Aut loquimur de compositione publica, quę fit cum fisco,uel curia,& quę concernit interesse publicum. Et ista indistincte in oĩbus criminib. fieri põt,ex quo succedit loco pœnæ d.c.fin. de transact.& cap. 1.de pœ.17.q.4. si qs diaconum,not.Bald.& Doct. in l.uenia, sup gl. fin.C de in ius uoc.†Tu aũt clarius distingue ꝙ aut nos sumus in atrocissimis delictis, ut est crimen læsæ maiestatis,& hæresis, raptu uirginum,& similium,& in istis iudex componere non põt,nisi principe consulto,& de eius exp̃sso mandato l.qsquis,in princip.& l. mem C.ad l.Iul.maiest.& l.1.in princ.l. lege 12.tab.& l.fi.ff.eo.tit.rõ est, quia ꝓ istud crimen in personã ipsius principis, uel sui status tranqllitatẽ machinatur, ut in d.iurib. & l.maiest.ff.eod.ti. & ideo in istis non licet cõponere absq; illius scĩa, & cõsensu,qui principaliter læsus repit,ut d.l.mem & l.1.ff.eo. tit.& l.unica.C.de raptu uirg.§. pen.ubi est inhibita cõcordia p̃ri puellæ raptę cũ ipso raptore.Aut sumus in aliis criminib. atrocioribus istis exceptis, ut est crimen assassinii, falsæ monetæ, ueneni ꝓpinationis,homicidii,& similium,& tunc aut plene cõstat q̃d crimine,aut nõ cõstat plene, sed adsunt p̃sumptiones uehemẽtes,& indicia urgẽtia,primo casu non licet iudici ad compositionẽ ipsam deuenire,sed debet ꝓseq cãm usq; ad finẽ, & certã ferre sñiam.pœnasq; a iure statutas imponere.l.cũ reis,& l.sanc. C. de pœ.l.fi.C. de cust.reo.Q̃d uerũ puto,nisi †iudex ex iustis,& rõnabilibus causis ad aliud declarandũ moueret,qa si aliqua iusta causa,ut ẽ minoris ætas,ignorãtia,error, casus fortuitus, aut iustus dolor, uel alia similis causa aĩum iudicantis monere ad mitigandũ pœnas, & iuris statuti rigorẽ, tunc ad cõpositionẽ istã deuenire posset,qppe cũ pœnas certas a lege statutas ex qualitatib. & rõnib. & causis supradictis minuere,alleuiare, uel in alteram spẽm cõmutare põt,ẽt si feratur sñia,& hoc arbitriũ ipse iudex habet a lege, ut supra latius diximus in tit.de exec. sen.q.6. ut l resp. §.delin & l.aut facta.§.fi.l.siqs aliqd.§ istr̃a. & l.abñtem.§.fi.ff.de pœ.l.qd ergo.§.pœna grauior.ff.de his q not.inf.l. ab accusatione, in princ.ff.ad S.C. Turp. uide tex.ualde not. in c.fi de transac.& Spec.in tit. de præparat. iudicio.§.1.uers.circa iudicem,& uer.ceterũ, & hr̃ 90 dist.studendũ.& 5.q.2.si primates. & ibi do Arch.17.q.4. qui subdiaconũ, ubi de multiplici compositione pœnarũ hr̃ mentio.& per canonistas in d.c. fin. de transact. & in c.2.de pœ.& ibi Abb. Secundo uero casu,qñ non plene constat de culpa rei, & tũc nulli dubium est,ꝙ fieri põt compositio per iudicem,cõcordata tñ parte læsa, & ita intelligatur tex.in d.c.fin.de transac.& in d.c.2.q̃d pœn.& 5.q.2.si primates,& 90.dist.studẽdũ 23.q.5.circũcelliones,& 22.q.4. innocens, †alias si fieret compositio parte non cõcordata posset reclamare in iudicio,& prosequi iudicium cõtra ipsum reũ ꝓ suo interesse.ita notãter tenuit Saly.in l.si pro iure ff.de cõd. fur.& est gl not.& ibi Bal.& in l.uenia.in gl. fin.C.de in ius uoc.dum tñ compositio ipsa fiat aliqua rõnabili causa, & cũ persona honesta,quę istud beneficium mereatur,cõsideratis ẽt criminũ qualitatib. & facti circunstãtiis,& his similibus,ut in d.c. fin.in fi.de trãsact.& hr̃ in c.signasti.de homic. & per Bar. in d.l.respic.§ delinquũt,& l.aut facta.& l.si quis aliqd.instr̃a.ff.de pœ.& Bar.in l.3.§.Diuus,& in l.si in rixa.ff.ad l.Cornel. de sic.& l. quid ergo §.pęna grauior.ff.de his qui not. infamia. †Aut sumus in minoribus delictis, in quibus iudex habet maius arbitrium, & non est dubium ꝙ iudex potest in illis quandocunque deuenire ad compositionẽ, parte maxime cõcordata,ut dñt Canon.in d.c.fin. de transact.& in d.c.2.de pęn.& Archid.in d. can.studendum 90.dist.& 5.q.2.si primates, & per Spec.in titu.de off.om.iud.§.deseruit. uersic.& gñalr̃.& idem Spec.in ti.de p̃parat. iudicio.§ 1.uersic.circa iudicem, & idem ẽt in ti.de treug.& pace, per totum ubi plenius uide,quibus sic supra conclusis non obst.tex. in cap.1.& 2.de collu. deteg. ubi not.ꝙ licet partes ipsæ.s.reus,& accusator, inter se composuerint,& concordauerint,adeo ꝙ crimẽ intentatum non prosequerentur ulterius,nihilominus iudex non debebit desistere,quia ad ulteriora procedat usque ad finem, quia id fuit facta collusio fraudulenta inter partes ipsas interueniente pecunia,& ad effectũ frau-

fraudandi iudicium siue fiscum,& propterea non toleraĩ q̃n ea non obstãte ad ulteriora in crimine procedatur.& hoc uĩ innuere tex.ibi in fi.uer.non ex charitate.& melius gl. in d. uers.hoc declarat, ꝙ facta bono zelo tolerari põt,ꝑ text.in d.c.fin.de transact.& 5.q̃ö. 2.si primatus.& 90.distinct. studendũ uide Abb. & Ioan.de Imo.in d.c.1.& 2.de coll.deteg. in d.c.fi.de trans.& Spec.in d.tit.de off.om.iud. 1.seruitu.§.& generalr̃.& per do.Fel.in rubr. de treug.& pac.& per Io.And.in addi.ad Spe cu.in titu.de præpara.iudicio.§.1. uer. sed q̃d si est iam in causa conclusum,&c.ubi allegat multas concordantias,& doctrinas Doct. ad hoc uide Bart.in l.congruit. ff. de off. præsid. in fi.& Bald.in d.l.transigere.C.de transact.& idem Bal.in l.uenia. in fi. C.de in ius uocan. & Ang.in authen.ut litig.iurent.§.fi. Bal.in l. æstimauerunt,ff.si cert.pet.& in l. ex stipulatione.C. de sentent. & interlo.om. iud.& uideas etiam licet confuse loquatur in hac mã dominum Pari.de Put.in suo tract. synd.in c. compositio.fol.40.& Bar.in l. is qui reus ff. de publ.iud. & Panor. & Cononistas in d.c. fi.de trans.& c.2.de pœ.cum simi.

1 *Reus an dicatur delictum confiteri per compositionem factam cum fisco cum consensu partis læsæ.*

2 *Reus cõponens quando delictũ fateri censeatur.*

3 *Aduocati,& procuratores compositionem fieri procurantes, qua debeant uti cautela, ut compositio sit tuta.*

4 *Compositio priuata de famoso crimine facta cũ parte irrogat infamiam.*

1 QVarto quæro an per compositionem†factam cum curia uel fisco interueniente consensu patris læsæ,reus censeatur fateri delictum.ita ꝙ incurrat infamiam saltem facti. Respon.aut compositio ipsa fit mere cũ præside uel iudice pro publico interesse, & ẽm illam formam traditam supra q̃õ. 1.s. ad effectum euitandi incommoda litis,& redimendi uexationes iudicii,& nullam incurrit infamiam isto casu, nec iuris,nec facti,quia per illa uerba nunquã uĩ fateri delictum,ẽ n q̃d dicit Bart.in l.infamem.ff.de publ.iud.& in l. iusiurandum,& ad pecunias §. ait prætor. ff. de iureiur.uide etiam Bar.in l. si reus paratus. ff.de procura.ubi tradit istam cautelam, quã do fit ista oblatio per compositionem cum curia, uide Bal.in d.l.si reus paratus.& in l.si seruum.§.nunc uideamus.ff. de uerbo.oblig. & Barto.in l.q̃m intell.ff. de his qui not. inf. 2 †Aut compositio ista fit ad effectum euitandi pęnam criminis hoc exprimitur in compositione.& isto casu nulli dubium est, ꝙ reus per ista uerba censetur fateri delictum, quia uĩ timere pœnam sibi inferri,quam nemo timere debet,nisi ille q̃ est peccator, & in culpa,ut not.in l.1.in prin.ff.de iust.& iur.& per cõsequẽs isto casu euitare nõ poterit aliq̃ infamiæ notã,saltẽ facti,per quã grauatur eius opinio apud graues,& honestos uiros. uide 3 Bart.in d.l.infamem.& d.l. q̃m. † Et ideo sit bene cautus aduocatus, uel procurator, qui hẽt clientulum suum incarceratum,uel sub fideiussore obnoxium, q̃ cępit per compositionem istam a curia,& illius molestiis liberari, ut bene forment dictam compositionem.& aduertant diligenter ad rationẽ siue causam compositionis,q̃ exprimiĩ ut nullam faciant mentionem de pęna,neq; de crimine saltem dispositiue,sed solum assertiue, & sub gñalibus uerbis,dicendo,q̃a Titius reperiĩ incarceratus,siue inquisitus,& sub fideiussore detẽtus pro tali asserto crimine.s.furti, homicidii,uulneris,insultus,& similium, ut dr̃ ꝑpetrari in ꝑsonam uel in bonis Sempronii, ut dñt,q̃d tñ esse uerum ꝑ dcm̃ Titium expresse negaĩ, nihilominus q̃a dictus Titius est ꝑ suis negociis grauiter occupatus, uel est de ꝓximo recessurus ad longinquas partes ibi diu moraturus,uel est debilis, infirmus, pauper,aut aliam similem iustam causam exprimere,idcirco cupiens rebus suis quiete uacare,& ab hmõi molestiis criminalis curiæ, & actis iudicialibus liberari infrascriptam compositionem deuenit cum Magnifico, & excellentiss.uiro Do.N.Præside, p̃tore, uel iudice ut solueret centum fisco, & liberet ab oĩ inq̃sitione,& ꝓcessu p̃sentis causæ.uide Barto.in d.l.si reus paratus.& d.l.infamem. & l.q̃m, & Spec.in tit.de off.om.iud.§.6.uer. & gñalr̃.& in titu.de præpara.iudicio.uer.circa iudicem. & in tit.de teste.§.11.uers.fin. ubi dicit, ꝙ iudex si uiderit expedire cõcordiã,poterit q̃nq; partes terrere ut deueniaĩ ad compositionẽ, uide tex.in c.fi.de transac.& in c.2. de pœn. ꝙ 17.q.4 qui subdiacouum.†Aut nos loqui 4 mur de compositione priuata,q̃ fit solum cũ parte, paciscendo cum illa, & si compositio ista fiat super crimine famoso, & reus incur

rit infamiam, quia per hoc uidetur fateri delictum, & iste est casus in d.l. qm. ff. de his qui no. inf. & l athletas. §. fi. eo. tit. & ibi Bar. hoc tñ limitandũ puto qñ ista cõcordia fieret priuatim. & extra iudicium ignorante iudice, & curia, sed si fieret in iudicio mediante iudice, postq̃ ꝓcesserat prior compositio cum curia, & fieret ad effectum eximendi reum ab ipsis uexationibus, & molestiis iudicialibus, non crederẽ ꝙ isto casu reus incideret in aliq̃ ĩfamiã ꝑ ea q̃ supra diximus in ꝓcedẽti mẽbro, uide Bart. in d.l. si reus paratus, & in d l. inf.

1 *Compositio an sit ualida cum fisco absque partis aßensu facta.*
Compositio, & pecuniæ ipsa media fisco solutæ succedunt loco pœnæ.
2 *Compositio extraiudicialiter fieri potest iudice absente, cui non præiudicatur.*

1 QVinto quæro, † an ualeat compositio facta cum fisco uel curia sine consensu partis offensæ. Rñ. aut nos loquimur de interesse fisci quo ad pœnam criminis, & isto respectu ualet compositio, quia semel cum fisco concordatum fuit, & satisfactum, & ideo nõ poterit isto respectu amplius molestari. arg. l. transigere. C. de transf. & l 4. §. ait prætor. ff. de re iud. ea maxime ratione, quia compositio ipsa, & pecuniæ q̃ soluunt̃ fisco mediante compositione succedunt loco pœnæ, ut l. si donatæ. §. 1. ff. de do. inter uir. & uxo. & dicemus infra q. seq aut loquimur respectu partis, & sui interesse, & ex quo pars huic non cõsensit, non ꝑiudicat̃ sibi quo ad suũ interesse, & poterit ꝓsequi iudicium contra ipsum,
2 † sicut econtra, qñ compositio fit cum parte extraiudicialiter absente iudice, ꝑ quam nõ ꝑiudicat̃ fisco l. qm. ff. de his q not. inf. & no. in l. transigere. C. de trans. & ibi Bart. eodem modo non debet præiudicare parti qñ fuit facta cum sola curia. arg l fallaciter. & l. seq. C. de abolitio. & ideo isto casu pars poterit prosequi iudicium rõne sui interesse, sed reus tutus erit quo ad pęnam ꝑ ea q̃ supra diximus, si uero facta fuerit cum utroq; s. fisco, & parte, tunc tutus erit in omnib. ut l. 1. C. de abol.

1 *Iudex superuenientibus nouis indicijs an possit inquirere de crimine super quo fuit facta compositio.*
2 *Absolutus ab inquisitione potest iterato repeti superuenient contra eum noua indicia.*
3 *Procedi quando possit super eodem crimine iam compositio, aut abolito.*

1 SExto quæro postq̃ reus † fecit compositionẽ cum curia, an iudex poterit postea, si forsan superuenerint noua indicia, super eodem crimine cõtra ipsum inquirere Rñ. in hoc casu repetenda est distĩõ quam supra ꝓxime q. posui, ꝙ aut pars, & fiscus simul concordati fuerunt, & nõ poterit amplius nec curia, nec priuatus suꝑ dicto crimine ꝓcedere d. l. 1. & l. fallaciter. C. de aboli. & ꝑ Bal in d.l. transigere, quia compositio, & illis solutio facta fisco succedit loco pœnę. l. si donatæ. §. 1. de dona. inter ui. & uxo. idem tenet do. Pari. de Put. in tract. synd. in c. an facta compositione, fo. 51. in 2. col. aut alteri istorũ duntaxat fuit cõcordatus, & ille q fuit extra cõcordiam, non impedit quo minus iudicium ꝓsequat̃ saltẽ ꝓ suo interesse, ut supra ꝓxime dcm̃ est. arg. d.l. fallac. in princ. Sed contra ꝑdicta oppono, de l. si cui. §. iisdem ff. de accu. & l. fallaciter. C. de aboliti. ubi semel abolita accusatione uel inquisitione, si postea noua suꝑuẽnerint indicia, non impedit̃ iudex quominus possit de nouo cõtra dcm̃ reum cõpositum ꝓcedere. & est gl. not in l. si qs adulter, in fin. C. de
2 adul. ubi ille † qui semel absolutus fuit inquisitione, & processu, siue ab obseruatione iudicii, non est tutus quo minus si postea superuenerint noua indicia, curia non possit iterũ cõtra ipsum ꝓcederi, de quo, late diximus supra in tit. de aboli. in q. 2. Solu. iura illa ꝓcedant qñ est facta abolitio criminis gratuita, uel quam reus purgauit indicia ꝑ torturã, & sic qñ fiscus nihil cõsecutus fuit pro pęna ul̃ loco pœnæ, nos aũt loqmur in casu in quo facta fuit cõpositio, & soluta pecunia fisco, q̃ loco pœnæ succedit ut d.l. si donatę. §. fin. ff. de dona. inter uir. & uxo. & l. senatus. §. si qs delatorem. & §. se. ff. de iur. fis & hoc quo ad interesse publicum, & fisci, quo aũt ad interesse priuatũ, nõ putarẽ istũ ẽt esse tutũ q cõposuit, nisi qtũs cũ parte cõcordauerit de eo, qđ sua interest, & qtũs cõcernit interesse priuatũ, ut supra proxime diximus. uide Bar. in d.l. si cui. §. iisdem. Iterum opp. de. l. 1. & l.
3 fallaciter. C. de abolitio ubi distinguit̃, † aut abolitio processus fuit ĩpetrata à ꝑside ul̃ ꝑtore, aut à prĩcipe, primo casu nõ tollit̃ quominus iterũ possit ex prĩcipis rescripto suꝑ eo crimine

crimine procedi, secundo aũt casu qñ à principe obtinuit abolitionẽ, erit tutus ꝑpetuo, Solu.ibi.loquit in simplici abolitione gratuita quæ gratis fuit obtẽta, hic uero ĩ cõpõne q̃ fit ex cã onerosa,& ideo nõ est bona conña de uno ad alium, ex quo sunt diuersa l. fi. C. de cod.& l. 1. C. de imp.lucrat descr.lib. 12.

1 *Reus pro quibus criminibus relaxari possit sub fideiussoribus.*

2 *Iudex retinens paratum præstare fideiussorem idoneam, in syndicatu conueniri potest actione iniuriarum.*

Mulier honesta in leuibus delictis non debet personaliter detineri.

3 *Mulieres impudicæ, et inhonestæ etiam pro leuibus detineri possunt criminibus.*

Reus non relaxatur fideiussoribus, si crimen atrox sit.

4 *Membrorum suo nemo est dominus.*

5 *Reus an possit relaxari fideiussoribus, si pœna sit arbitraria.*

6 *Reus an possit fideiussoribus relaxari si in defectum pœnæ pecuniariæ esset imponenda corporalis, & num. 7.*

8 *Iudex an possit nobilem magnæ conditionis de aliquo crimine delatum sub cautione relaxare donec processus fiat.*

9 *Iudex circa custodiam, & modum detentionis reorum amplum habet arbitrium.*

De fidessou ribus reorum.

SVpra proxime uidimus de cõpositionib. pœnarũ, primã speciẽ relaxationis reorũ quãdo de crimine nõdũ plene constat, uidendũ est modo de alia specie relaxationis, quæ fit dum crimen est dubium, & iudex est in actũ inuestigandi ueritatem, quæ fieri solet mediante fideiussore præstito per reũ de se repræsentãdo toties quoties fuerit reqsitus, uł de non recedendo ex certo loco sine iudicis licentia, sicut de non exeundo dè ciuitate oppido, castro, aut palatio prętoris, & de soluendo pœnam. 1 † Videamus nũc pro quibus delictis sit relaxandus reus sub cautione prædicta, & dic, aut sumus in criminibus in quibus uenit imponenda dũtaxat pœna pecuniaria, quo casu reus fuit cõfessus, uel plene conuictus, & non debet relaxari sed detineri donec soluat pœnam l. si non confessus. ff. de cust. reo. aut nõ fuit cõfessus, neq; cõuictus, & debet relaxari pręstita idonea cautione de se repræsentando, uel de nõ recedendo ex certo loco, ut dicit Bar. in d l. 1. ff. de cus. reo. ubi post Iac. de Are. declarat istum art. reducendo ad practicam. pro quo facit text. in l. fi. C. eo. tit. & l. 1. & l si quis. ff. eo. tit. in qbus iuribus in affectu disponitur qđ in criminib. illis, in quibus uenit imponenda pœna pecuniaria, reus debet p̃stito idoneo fideiussore relaxari, & ratio est, quia pœna ipsa pariformiter satisfieri potest fisco per fideiussorem, sicut per ipsum, & principalem arg. l. denique, & l. seq ff. re iu. 2 fi. † Quinimo si iudex uellet retinere eum q est paratus præstare idoneũ fideiussorem, posset agi cõtra ipsum in syndicatu actiõe iniuriarũ. ut not. Bar. in l. si uero ꝓ cõdẽnatione. § 1. ff. q satisd. cog. Fallit regula ista qñ reus nõ haberet fideiussorẽ idoneũ. qa tunc detineri poterit ẽm Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo & in d. l. si uero. §. 1. Mulier autem honesta in causis criminalib. si crimen sit leue, uel de non atrocioribus, nõ debet personaliter detineri, neq; incarcerari, sed fideiussorib. relaxari, si habeat facultatem fideiubendi, si uero non haberet fideiussorem similiter non detinetur, sed status suæ iuratoriæ cautioni, & relaxat. Si autẽ crimen esset de atrociorib. tunc non incarceratur apud uiros, sed intruditur in monasteriũ, uel assisterium custodienda, uel apud honestas matronas conseruatur, ita dicit text. not. in auth. ut nulli iud. §. necess. uers. si uero crimen. translata in auth. nouo iure. C. de cust. reor. Hoc tamen intellige de mulierib. honestis. & 3 quæ honestam uitam agunt. † Mulieres uero impudicæ, & inhonestæ non hñt istud priuilegium. ita dicit Bart. in d. auth. ut nulli iud. d. §. necess. uide Bal. & Doc. in d. auth. nouo iure. Quando uero crimen est atrox. uel est tale de quo uenit imponenda pęna corporalis, siue corporis afflictiua, isto casu non debet reus ılr fideiussorib. relaxari, sed ꝑsonalr detineri. ratio est, ne eludatur iudicium, si postq̃ repertus fuisset culpabilis fugam arripet iudicium eluderet, qm̃ huic pęnæ corporali non potest ꝑ aliũ, q̃ ꝑ ipsummet reũ principalẽ satisfieri, et si fideiussor expsse se obligasset ad pęnã corporalẽ, & diceret uelle subire pœnã in corpore suo in euentum in quem delatus curiæ, 4 reperiretur culpabilis, non põt, † qa nemo est dñs membrorũ suorũ. l. liber hõ. & ibi Bar. ff. ad l. Aql. & uide Barto. in d. l. 1. ff. de cust. reo. & uide 23. q. 5. de occid. & cap. si non licet. & cap.

c.cum homo. in qbus qdem iuribus hr quod qñ sumus in hmôi criminibus, in quibus uenit inferenda pœna corporalis, fit distinctio ꝑsonarũ pro modo facultatem, dignitatis, honoris, criminis qualitate, innocentia rei, & similibus, ſm quod dicit tex. in l. 1. ff. de cust. reo. & ſm ista iudex arbitrabit, an reus sit detinendus in carceribus, uel in palatio militibus custodiendus, uel fideiussoribus cõmittẽdus, q. erũt fideiussores nõ de repñtando, sed desistẽdo in incerto loco, & non recedẽdo ab illo, aut in uinculis cõiiciendus ſm qđ declarat Bart. dcm̃ illud Iac. de Are. in d. l. 1. in 2. col. & sic iudex ſm qualitates, & conditiones istas arbitrabitur modum detentionis ipsius rei ſm qđ considerat I.C. in d. l. 1. † Aut sumus in crimine ex quo uenit imponenda pœna arbitraria, & isto casu an reus sit fideiussoribus relaxandus uel non. Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo. dicit, ꝙ aut delictum est adeo turpe qđ uerisimile est iudicẽ impositurum pœna corporalem, & iudicat sicut de pœna corporale simplr, & ideo non erit fideiussorib. relaxandus. d. l. 1. ff. de cust. reo. aut uerisimile est iudicẽ arbitrari dẽ pœnam esse pecuniariam, & poterit relaxari. d. l. si uero pro cõdemnatione. §. 1. ff q satisd. cog. qa ista casu iudicat de eo sicut de crimine pro quo uenit imponẽda pœna pecuniaria simpliciter d. l. si uero. & uide Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo. q tñ nõ ita distincte loquit. Sed quærit qđ si in defectũ pœnæ pecuniariæ uenit imponenda corporalis an tunc poterit sub fideiussoribus relaxari, & cõcludit ꝙ nõ sr, deinde dat modũ, & cautelã quõ possit relaxari uide ibi per eũ. Bal. autẽ in d. l. nullus. C. de ex exhi. reis aliter distinguit, & clarius ac copiosius dicens. † Quod aut sumus in crimine ex quo uenit imponẽda pœna ordinaria, aut extraordinaria, & arbitraria. Primo casu qñ ordinaria, & determinata, aut est pœna corporalis aut pecuniaria, si corporalis non erit fideiussoribus relaxandus, imò detinẽdus, & custodiendus in carcerem d. l. nullus in fi. & l. si quis in ea C. de cust. reo. & l. 1. ff. eo. tit. qñ autẽ esset cõfessus delictũ aut legitime cõuictus, nõ solũ est detinẽdus, sed ẽt in uinculis cõiiciẽdus, & supponẽdus, donec ferat sñia, & mãdet executioni. d. l. nullus. in prin. & l. si confessus. ff. eo. tit. ideo tũc nõ est fideiussoribus relaxandus. qa fugiẽdo posset illudere pœnã, & iudicẽ simul, qm̃ non est in ptãte fideiussoris soluere iudicatum, & ita dicit Bald. & in d. l. nullus. Si aũt est imponẽda pecuniaria, aut reus est cõfessus delictũ, aut cõuictus, & sic nõ est relaxandus, sed detinendus, & cõfestim cõdẽnandus d. l. 1. & fi. C. de cust. reo. & l. si confessus. ff. eo. t. † Aut non confitetur sed negat, & debet fideiussoribus dimitti, qui debẽt promittere de repñtando illũ, & de soluendo pœnam delicti pro quo detinet, ut d. l. 1. ff. de cust. reor. & ex hoc not. quod Bald. uult ꝙ ille tex. in d. l. 1. ff. de cust. reor. intelligatur etiã de fideiussore ꝑstito se representando, & soluendo pœnam licat Bert. ibi dicat quod lex illa debet intelligi de fideiussore præstito de non seperando nec recedendo de certo loco. Quæ intelligentia Bart. mihi uidetur quod nimis restringat tex. Et ideo mihi magis placet intelligis Bald. uel dic ꝙ intelligitur de utroque. ex quo tex. simpliciter loquitur, nec magis se restringit ad unam speciem fideiussoris quàm ad alteram, imò ſm declarationem gl. in uers. fideiussoribus, ur intelligere potius de fideiussore de repñtando secundũ quod ipsa exemplificat. s. qñ crimen esset leue, sed ꝓ leui crimine ir uenit imponenda pœna pecuniaria, ideo fit relaxatio sub fideiussore de præsentando, ut d. l. fin. C. de exhib. reis. & l. 1. ff. de cust. reo. nimis enim durum esse uidetur, ꝙ quis detineatur in palatio uel in alio loco, ex quo recedere non possit pro tam leui crimine, quia uideretur detineri in carceribus, ex quo locus ille ꝓ carcere habet, ut not. Ang. in l. 2. C. de exhib. reis. & Paris de Put. in tract. synd. in c. an potestas qui aliquẽ tenebat arrestatum. f. 29. in materia carcerationis. uide gl. in d. l. 1. ff. de cust. reo. ĩ uer, uel sibi. quæ hoc idem tenet. Et clarius hoc sentire uidetur ꝙ tex. loquatur de fideiussore de repræsentando, dum allegat tex. in l. cum clericis. §. 1. & §. ipse uero. C. de epis. & cler. qui tex. proprie loquit de fideiussore de repñtando, & stando iuri, & iudicatum soluendo sub certa pœna si recte inspiciat. Tertio uero casu, qñ sumus in pœna arbitraria. & isto casu dicit Bald. considerãdum esse criminis qualitatem, loci consuetudinem, & conditionem personæ l. qd ergo §. pœna grauior. ff. de his qui not. inf. unde si uerisimile est, ꝙ pœna sit corporalis, idẽ iudicat quod de ordinaria corporali, si uero cõsiderat ꝙ sit pecuniaria, idẽ seruat qđ in pecuniaria ordinaria. † Post prædicta quæro & not. bene hãc qõ. quæ sæpius occur

occurrit in facto. Quidam nobilis uir, & magnæ condõnis, aut diuitiis copiosissimus, ĩputatur de crimine aliquo, ex quo de iure cõi, uel ex forma statutorũ uenit imponenda pœna corporalis, citatus comparet, examinatus negat, iudex uult ipm detinere donec pficiat pcessus, & purgentur indicia. iste replicat dicendo, ꝙ est paratus seipm obligare de se repñtando toties quoties &c. sub pœna mille duc. &c. & de stando iuri, & parendo iudicato uel dicit qđ uult præstare idoneam cautionẽ de se repñsando ut supra. quæritur an iudex poterit illum relaxare sub tali fideiussione, uel propria obligatione, & uř dicendum qđ non quia cum sit pœna corporalis, posset illudi iudicium, ut supra proxime diximus, & not. in d. l. 2. C. de cust. reo. & l. fin. C. de req. re. Contrarium tñ dicendũ est, & ista est ueritas, ꝙ iudex pro criminis qualitate, & magna psonæ cõdõne, p dignitate, uel innocẽtia poterit arbitrio suo detentionem ipsam moderari, & dcm̃ nobilẽ dimittere aut sub propria iuratoria, aut sub fideiussoris obligatione de repñtando, uel de nõ discedendo ex certo loco, ẽm qđ notat Bart. in d. l. 1. ff. de cust. reo.

9 † Concludendum est igitur ꝙ iudex circa custodiam, & modum detentionis ipsorũ habet magnum arbitrium à lege, ut dicit I. C. in d. l. 1. ff. de cust. reo. dũ dicit ꝙ de custodia reorũ proconsul existimare solet an incarcerem sit recipienda, uel militib. tradenda, aut fideiussoribus committenda, uel sibi, quod est qñ fidei propriæ obligationis ipsius rei iudex stare intendit, quod facere põt ut dixi, pp arbitrium qđ habet à lege, & hoc fit aut ex criminis leuitate, aut personæ nobilitate, dignitate, uel grauitate, seu pp amplissimas facultates quibus coniecturis uerisimile esse uř ipsum reũ nõ fugiturũ, nec iudicium delusurũ, ut d. l. 1. & l. non oẽs §. à Barbaris. ff. de re mil. & l. cũ clericis. § 1. & §. seq. C. de epis. & cler. & p Bal. & Ang. in d. l. 2. C. de exhib. reis.

1 *Iudicis arbitrio remittitur qualiter reus custodiatur.*
2 *Innocens præsumitur cuius nocẽtia non probatur.*
3 *Modus rei custodiendi secundum criminis qualitatem committitur iudici.*

1 IVxta prædicta successiue † quæro. Quid si iste nobilis, uel ditissimus, ut supra fuerit delatus de crimine graui, ex quo uenit imponenda pœna mortis, non tamẽ est de atrocioribus, & dicat nolle incarcerari, sed habere palatium, uel unam cameram in ipso palatio loco carceris, & ibi per milites custodiri, uel præstare idoneas cautiones de non discedendo ex loco prædicto, donec fuerit completus pcessus, an iudex poterit sine scrupulo iustitiæ illi cõplacere, & bñ dic & istud remittitur arbitrio iudicis, q bñ considerare debet criminis qualitatẽ, psonæ cõdõnem, & illius innocentiã uel culpã, quę cõiecturari pñt ex qualitate iudiciorũ. si. n. uiderit indicia esse leuia, uel pcedere maleuolis, & suspectis psonis, poterit cõiecturari potius p innocentia, q̃ p crimine ipsius detenti, & ppea isto casu poterit retineri in palatio, uel in aliqua camera, cum cautione, uel custodia militũ. & hoc est qđ dicit tex in d. l. 1. uel p innocentia psonæ, & ibi gl. † qa potius p̃sumendũ est pro eius innocentia, q̃ pro culpa, qa de bono uiro bonũ p̃sumendum est l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. & p Bart. in l. si cui. §. iisdẽ ff. de accus. & p Abb. & Can. in c. affectu, de præsump. si uero delatus sit magis suspectus de crimine, uel qa indicia grauius, stringunt cõtra ipm, uel quia alias cõmiserit simile dicium, & simila, & tunc non debebit ipsum extra carceres detinere, ẽm ꝙ cõcludit Bar. & Doct. in d. l. 1.

3 † Pro quo facit l. Diuus. l. 1. ff. eod tit. & l. 1 §. si quis in ea. & l. fina. C. eo tit. in quibus omnibus iuribus cõmittitur iudici custodiendi modus ẽm criminis qualitatem, cuius arbitrium in his plurimũ uersat quemadmodum in exñtia, & grauitate indiciorũ ad torturam, ut l. 1. in princ. ff. de qõ. & p Bart in l. fin. ff. eod. tit. & diximus supra. lib. 4. in prin. & l. testiũ. §. tu magis. ff. de test.

De fuga incarcerati.

NVnc uidendũ est de fuga reorũ, & in isto tit. nigrum erit gñalius rubro, iuxta notata p Doc. in rub. ff sol. mat. nam in pcessu tractabit de fuga carceratorũ & illorũ quoq; qui nondũ fuerunt i carcerati. Et q̃uis plures sint fugarũ spẽs, de illa tñ reorũ fuga qui criminis occasione fugerũt hic tractandum erit, & ista est duplex, q̃dam q̃ fit ante incarceratioñẽ, q̃dam uero q̃ fit postq̃ quis est intrusus ex ipsis carceribus. Videamus primo de illa quæ fit anteq̃ quis sit, inclusus in carcere, & p faciliori doctrina figurabo casum.

1 QVæro primo, † An fuga quę fit ante incarcerationem, faciat probationē criminis aduersus fugientem. Titius reperitur occisus de nocte, ignoratur quis illum occiderit, & qui fuerunt eius socii, aut fautores. Męuius, & Sempronius postquàm dictum homicidium factum esse dr̃. à ciuitate fugam arripuerunt, & nescitur ex qua cā, quæritur an ipsa fuga probet illos esse istius criminis reos, & si non probatur plene, an saltem ex dicta fuga semiplena probō oriatur. Rñ. dixerunt quidam ꝙ ex fuga hmōi induci tur plena probatio, ex quo fuga ipsa est maleficium. l. desertorem. §. desertor. ff. de re mil. & l. si quis sit fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. & l. impuberib. ff. de susp. tut. & ibi Bartol. & idem Bart. in d. l. desertorem. §. 1.

2 † Quidam alii dixerũt, ꝙ ex fuga non inducitur plena, sed tm̃ semiplena probō, ut est gl. in l. admon. ff. de iureiur. & gl. in l. in bonæ fidei. C. eod. tit. c. fin. de succ. ab int. & cap. fi. de iureiur. & ibi ꝑ Can. Quidā alii dixerunt qđ fuga de ꝑ se in causis criminalib. nullā facit probōnem plenā, neq; semiplenā, sed solum quandā suspicionem, ita qđ fuga sola nō facit indicium ad torturā, & adducunt text. in l. unica. C. de rap. uirg. ubi dr̃, ꝙ cōtra raptores fugientes, si postea capti fuerint post legitimas, & iuri cognitas probōnes sine fori pręscriptione, durissimis pœnis afficiantur, cum tex. ibi post fugam requirat exactissimas, siue clarissimas probationes, sequitur ergo quod fuga nullam facit, probōnem, ita tenet Saly. ī d. l. unica. Circa q̄ hr̃ dicendū est, quia cupio me expedire s̄m qđ eleganter nota Bart. in d. l. admon. ff. de iureiur. & in l. lege Corn. ff. ad Syll.

3 † ꝙ qñq; fuga imputatur alicui ad delictum, & sic fuga est ipsum delictum, & tūc ꝓbata fuga, ꝓbatum est delictū, & ita intelliḡ tex in d. l. 3. §. des. & §. emans. ff. de re mil. & l. si sit fug. § apud lab. ff. de ædil. edic. Qñque fuga non inducit ut delictum principalr̃, sed ad ꝓbōnē alterius delicti, tūc si qdē ad probationē alterius criminis probandi sufficit sola suspicio, sicut est in suspecto tutore, & isto casu silr̃ ꝓbatū est delictū, qđ cōsistit in sola suspicione, & ita intellr̃ tex. in d. l. impub. in fi. ff. de susp. tut. & l. locorū. C. de omni ag. des. lib. 12.

4 † Qñq; fuga inducitur ad probationē alterius criminis, in quo requiruntur plenę & ordinatæ ꝓbōnes ut l. sciant cuncti. C. de prob. c. in literis. de test. & cap. licet clamor. eo. tit. & tunc per fugam non fit plena ꝓbō. sed nec semiplena, sed qualisqualis præsumptio siue suspicio, ut l. lege Corn. ff. ad Syll. l. 1. C. de rap uirg. & ibi Cyn. Bald. Saly. hoc idē tenent, & Bal. in l. 1. in 5. col C. de fer. fu.

Cōclusio ergo regularis sit ista, ꝙ quoties cūq; fuga non inducit ut delictū principalr̃, sed ad probōnem alterius criminis, ad qđ probandum requirunt̄ ordinatæ ꝓbōnes, ut l. 1. C. de rap. uirg. & l. fin. C. de probat. c. in literis, de test. tunc fuga non facit plenam neque semiplenam probōnem, sed facit quandā suspicionem d. l. 1. C. de rap. uirg. & l. in l. Cor. ff. ad Syll. & Bar. in l. fi. ff. de q. & per ea quæ diximus supra, & notant Mod. practici in eorum

tract. malef. de quibus late memini supra in tit. de qõ. & tort. q. 3. in mã indiciorũ. † Quæ quidẽ cõclusio fallit primo in oĩbus officialibus publicis, siue sint officiales q̃ p̃sunt iustitiæ, siue p̃sunt administrationi, ut in authen. de coll. §. sup̃ hoc, & l. 3. C. de exac. trib. lib. 10. qui isti si t̃pe syndicatus uel quo reddere debent rõnem administrationis suæ aufugerint de loco in quo offm̃ gesserũt, illorũ fuga facit semiplenam p̃bõnem, rñr, ut d. authen. de coll. §. super hoc, & §. si q̃s aũt. & ĩ auth. ut iud. sine quo suffra. §. necessitatem, & in authen. de exhib. reis. §. si uero, etiã q̃dam, ita q̃ p̃cedente fuga hmõi actor eius aduersarius non cogit̃ facere alias probõnes de his quę petit, sed solo eius iur̃m stat̃, quo iũcto cum fuga officialis, inducit̃ plena p̃bõ, ut ĩ d. iurib. † Qñq; uero inducit̃ plena p̃bõ criminis contra reum p̃p odium fugæ, ut est casus in l. si apparitor. C. de coart. lib. 12. ubi dr̃, q̃ si apparitor pendẽte iudicio cõtra ipsum t̃pe syndicatus, siue reddendæ administrationis aufugerit, iudex debet cõtra ipsum emittere edictum peremptorium, ut compareat ad se defendendum, quo non comparente poterit ferre sñiam cõtra ipsum ẽt absentem, & nota, q̃ ibi est casus singularis, q̃ in causa criminali fert̃ sñia cõtra absentẽ, & cõtumacẽ, & fuga hr̃ pro plena probõne, cuius cõtrariũ disponit̃ de iure cõi l. absentem. ff. de pœn. & l. 1. & fin. ff. de requir. reis. & l. in l. Corn. ff. ad Sylla. & l. 1. C. de rap. uir. cũ si. Qñq; autem non cõtra ipsum fugientem, sed contra alium. s. receptatorem hunc fugitiuum ex fuga prædicta inducit̃ plena p̃bõ, ut l. consiliarios. C. de assesso, & ibi Bart. & l. 3. C. de exact. tribut. lib. 10. † Secundo, fallit in eo qui fractis carcerib. cum cõspiratione aufugit, cuius fuga plenã facit probõnẽ contra ipsum, ut l. in eos ff. de cust. reo. & latius declarabitur infra eo. loco suo. Hæc tñ exceptio siue fallentia prior limitat̃ pluribus modis, ut nõ procedat, & primo qñ q̃s aufugit aĩo reuertendi, & deinde reuersus fuit sponte, q̃a nõ subiicit̃ pœnis p̃dictis, nec fuga inducit probõnẽ contra ipsum isto casu ut d. l. desertorem. §. 1. & ibi gl. ff. de re mil. & d. l. quis sit fugitiuus. in princ. & §. apud Labeonem. & ibi Bart. ff. de ædil. edic. Sed qualr̃ p̃babit̃ q̃ habebat aĩum reuertendi dic, q̃ p̃ testes, quia forsã anteq̃ fugeret, declarauit aĩum suum coram testibus, q̃ discedebat aĩo reuertendi. iuxta not. p̃ Bart. in l. 1. §. si quis ipsi p̃tori. ff. de oper. nõ. nũc. si uero p̃ testes id p̃bari non põt, considerat̃ cõdõ p̃sonæ an sit nobilis, honesta, & legalis, uel potius uilis, & suspecta, & s̃m illius cõdõnẽ iudicare fugam, ut l. non oẽs. §. à Barbarius. ff. de re milit. † Item attendi an sit diuturna uel breuis absentia, q̃a si cito reuersus fuerit, p̃sumit̃ q̃ aufugerit aĩo reuertẽdi, p̃ut reuersus fuit aut diutius stetit absens, & p̃sumit̃ q̃ aĩo fugiendi, & non reuertendi recesserit d. l. desertorem. §. emansor. & ibi gl. & Bart. qui hoc bene notant, & d. l. q̃s sit fugitiuus, in princ & idẽm tenet. Bal. in l. 1. in 5. col. C. de ser. fug. Secundo limitat̃, ut nõ procedat qñ q̃s aufugeret aut latitaret cautus in domo, non eundo p̃ urbem, nec apparendo in publicum post formatam inq̃sitionem, aut postq̃ curia cœpit cõtra ipsum procedere, q̃a iuste timet q̃ timet p̃secutionẽ curiæ, ita no. dicit Bar. arg. illius text. in l. 1. in fi. ff. de bon. eor. q̃ ante sent. &c. ubi dicit q̃ fuga aut latitatio isto casu q̃ non fieret, si adhuc nulla esset formata inquisitio uel accusatio, uel anteq̃ curia cœpisset cõtra ip̃m p̃cedere, q̃a si tũc aufugeret fuga illa faceret indiciũ cõtra ipsum, aut saltem induceret̃ suspicio, ut l. lege Corn. ff. ad Sylla. rõ est; q̃a isto casu non ex alia causa q̃ propria criminis cõsciẽtia aufugisse p̃sumitur; ita dicit Bart. in d. l. 1. quã doctrinã diligenter not q̃a non reperii alibi, & est magni effectus, cuius l. arg. dixerunt quidam. † Qđ reus q̃ iurauit sup̃ inquisitione dicere ueritatem, & postea dixit mẽdacium ut saluaret uitam, q̃a negauit oĩa cõtenta in ea uera esse, q̃ licite potuit hoc facere ut mortem euitare, q̃a iura p̃mittunt unicuique uitam, & sanguinẽ proprium quouis modo redimere, & non tenebit̃ de periurio ut no. in d. l. 1. ff. de bon. reo. &c. uide Alex. in apostil. Bart. d. l. 1. in fi. ubi dicit ita fuisse cõsultum p̃ plures peritos Doct. p̃dicta tñ intellige esse uera qñ est crimen tale ex quo uenit imponenda pœna sanguinis, ut l. transigere, & qđ ibi no. gl. & Bal. C. de transacti. & d. l. 1. ff. de bo. reo. &c. Tertio limitat̃ p̃dicta exceptio, qñ cõstabat q̃ q̃s debebat capi de facto, q̃a tũc licet aufugere, & euitare uiolentiã facti, & tũc fuga prædicta nõ operat̃ aliq̃d cõtra ipsum, ita dicit d. And. de Isern. in const. reg. in c. ut participatio, ut refert, & seq̃tur d. Par. de Put. ĩ tractatu synd. in c. an iudex. fol. 52. in 2. col. in uolum. meo. † Quarto limitatur, ut non noceat fuga, qñ quis

quis aufugit præsentiam sæuientis iudicis, qs consueuit esse multum crudelis cũ subditis suis, & in quo plus sæuitiæ q̃ iustitiæ reperitur inesse, istæ.n.dr iustus timor, & fuga. isto casu dr esse facta est iusta causa, ita dicit idem And.de Iser.in const.reg.in c. grandis, & c.pœnã eorũ, & do Lud.de Pœn.in l.si coloni. C. de agri.& censi. libr.12 ubi dicit q̃ si qs timet sæuitiam impii iudicis in quo nulla est iustitia, sed tota crudelitas, aufugeret ex curia in qua tenebat aut custodiebat detentus.non debet hri ꝓ cõfesso,† qa de malo iudice malum p̃sumendum est l. si qs ꝑ impressionem. C. qđ met. causa. arg.l non oẽs.§.a Barbaris. ff. de re mil. Pro quo facit ẽt quod no.Bar.in d l.1.§. si qs ipsi p̃tori. ff. de oper. no.nunc.ubi dicit,q̃ ille q omnino aut ꝓbabiliter timet pœnitẽtiã iudicis dubitãs ne cõtra ipsum inuitum insæuiat, actus ille q fiendus erat corã iudice, sufficit si fiat, corã uicinis, & amicis, idem tenet Par.de Put.in dicto suo tractatu syndic.in d. c. an iudex, qui demum offert bonam cautelam officiali.cuius fuga faceret probõnem cõtra ipsum, ut quotiescunq; uideret officiales syndicatores sibi inimicos, & suspectos, iter arripiat ad su ꝑ orem cũ protestatione, q̃ non intendit ꝑ illũ recessum arripere fugam, ut fugiat iustitiam sed accedere ad superiorẽ ut audiatur in causa sua ꝑ iustitia sine suspicione. † Nã q arripit iter ad superiorẽ, ur appellare, & accessus ille loco appellations hr ẽm Host.i c ut debitus, de app. de quo Bal.dixit esse text.in l. sed si per prætorem.§.fin.ff.ex quib.cau. maior. & aliquid per Bar.in d.l. 1. §. si qs ipsi p̃tori. de ope.no.nun.Seqtur nunc secũda exceptio declaranda, qñ fuga fit ex carceribus, quo casu fuga facit plenam probõnẽ, ut supra diximus, imò facit fugiẽtẽ hri pro cõfesso crimẽ illud, pro quo detinebat l.in eos ff.de cus.reo. adeo q̃ iudex poterit ferre sẽtẽtiã cõtra fugiẽtẽ, ac si fuisse uere cõfessus i iudicio, ẽt q̃ sit absens, ita sentit gl.& Bar.in d.l.in eos ut sequat cõfessionis effectus & est text.il si apparitor. C.de cohartа.lib. 12.qđ not. ut dixi qa est casus exceptus cõtra regulã iuris cõis ut absens pro crimine dãnari possit d.l. absẽtem.ff. de pœni.cum sim.† Qđ dĩ ampliа ut procedat ẽt in fugiente ex aliqua camera, uel ex palatio p̃tãtis in quo detinebat sub custodia, ita tenendum est arg.illius text. d.l.in eos, qa loca ipsa, siue palatiũ dr esse carcer, qñ qs detinet in eo de mãdato iudicis, ut est tex.& ibi notant Doct.in l. 1 .ff.de custo.reo. uide Ioan.And.in addi. ad Spe.in tit. de præsum §.species.uer.uiolẽtia.Vbi uult, q̃ ẽt arrectatus in ciuitate aut palatio ꝓ crimine. si fugit i arresto, habeat pro cõfesso, uide ipsũ, q copiose narrat istã materiã in d.addit.Qui q̃rit an sit necesse dictos fugitiuos citare ad sñiam qñ sunt absentes, & cõcludit demum, q̃ non, cõtra quẽ ur esse text.in d.l. si apparitor.C.de cohart.lib.12. ubi absens ꝑ fugam, citandus est ad sñiam edicto peremptorio, ut infra certum terminum compareat, quo elapso, & non comparente, iudex poterit ferre sñiam cõtra absentẽ. & hoc ur esse magis tutũ pro sentẽtia, ut ꝑ dictũ saltẽ citẽtur, ut l properandũ.C.de iud.qđ tenet ẽt gl. in d. l. si apparitor, ideo cogita. Hæc ẽt exceptio recipit nonnullas limitationes, & primo ut nõ procedat qñ qs esset incarceratus pro inq̃sitione gñali, sed solum qñ ex speciali inquisitione, & pro certo crimine. ita singlr limitat Bal.d.l in eos.in consi.230.lib. 1. qđ incipit primus q̃onis articulus ubi dicit d. l. in eos. ita dre intelligi ẽm q̃ refert Ioan. And.in d. addi.de qua supra.Secũdo limitat, ut nõ procedat d.l.in eos, nisi fuga ipsa facta fuerit cũ cõspiratione prius habita in carceribus cum sociis, hoc modo hr pro cõfesso alias nõ ut dicit Bal.in d.cons. 230.†Tertio limitatur, ut nõ ꝓcedat illa dispõ nisi qñ interuenit fractura carcerũ, alias si sine fractura aufugisset, qa exiuerũt ꝑ fenestras, aut ꝑ ostiũ, ut qa inuenerunt ostium apertũ, ut latius infra dicetur, nõ haberẽtur ꝓ cõfessis. ita limitat Bal. d.l.pen.in d. cõs.qui dicit ita tenere Guil. de Cun.in l.succurrit.ff ex qui.cau. maior. idẽ tenet Bald.in l.in bonæfidei in 11.col. C.de iureiur.ubi dicit ẽt q̃ fuga incarcerati non ꝓbat cõtra p̃tãtẽ uel iudicem seu officialẽ. Quarto limitat, ut non habeat locum in eo q aufugit animo reuertẽdi, & deinde sponte reuersus fuerit qa ille nõ hr ꝓ cõfesso, nec incurrit pœnas de q̃bus i d.l.i eos. Qũo aũt, & qualr cognoscat q̃ fugiẽs habuerit aĩum reuertendi, satis plene dcm̃ fuit supra eo. in p̃cedenti excep.in 1.fallen. Quarto limitatur d.l in eos, ut nõ procedat qñ fugiens inuenit ostium carceris apertum, ita notanter declarauit Ang.illum text.in l uerum la 2.ff.de effrac.ẽm q̃ refert idem Ioan. And.in d. apo. de qua supra, uide aliam apost.ad Bar.in l. 1.

R 3 ff.de

15 ff de bo.cor.&c. † Quinto limita ut non habeat locum d.l.eos, qñ qs aufugit de licētia custodis, qa isto casu tenebit custos, & nō ipse fugiēs, ita tenuit Guil.de Cu in l.quoties. C.de exac. trib lib.10. & Bal in l.ad cōmentariensem, eo.tit. uide Ioan.And. in d. addit. & facit tex.optimus ī l.cōsiliarios, C.de assesso. Sexto limita, ut duntaxat habeat locū in eo q aufugit ex publicis carceribus, non aūt in eo q ex priuatis carceribus aufugeret, ita dicit Guil.de Cug.ī d. l.succurrit. Bal.ēt ibi, ſm qđ referunt Ias.& quidā alii Mod.in l.ad monendi, super gl.in uer.fuga.ff.de iureiur.

16 † & notat quòd publici carceres nō solum dnr illi q fortibus clauibus aperiunt, & hnt ppetuos custodes; uerū ēt dici pnt carceres publici aliqua alia camera in palatio ptātis, imò totū palatium, qñ ptor uel iudex statueret alicui locum p carcere, qa carcer publicus dr locus ordinatione, & decreto iudicis deputatus, in quo custodiat persona, sicut esset palatiū ptātis, arx, uel alia domus, ut notant Doct.in l.1.ff.de custo. reo. & ideo si tyrannus uel alia priuata psona capetet aliquē & uiolenter detinere in aliqua arce, uel ēt in carceribus q solent esse publici, nihilominus isto casu dnr carceres priuati, quia destinati sunt per hoīem nullam hntem iurisdictionē sup hoīe capto uide Bal.ī d.l.succurritur. & Bar. & Doct.in l.2.ff.de priua.car.

17 † Sed quæro, qd si aliqs latitat, & nō apparet in publicum ne capiat, ne dicat fugere, dic q non ita dicit Bal.in l.1.in 3.col C.de ædil. actio. cui cōcordat dcm Bart.in l.1.in fi.ff.de bon.eor. &c.in 2. membro suæ distin. Et qd si mulier aufugit de carceribus causa euitandæ libidinis? dic q nō hr p cōfessa ſm Bal.in d. l.1.in 3.col. Et qd si aliqs fuit accusatus q pduxit falsum instrm, & dū cōtra notariū q de illo rogatus fuerat, pcederet de falso, notarius aufugit, an fuga notarii noceat parti, & in quo, uide Io.And.in d.addi.de qua supra. Et no.unum qđ dixit gl.no.in auth.de exhi. re. §.si uero ēt qdam, ubi dixit arg. illius text. q si famulus aut seruitor aufugerit, aut recesserit à dño sine licentia, q omnia bona q deficiunt in domo patroni, psumūtur à dicto ser

18 uitore fugiente furto fuisse subtracta. † Post hæc qro qd si unus aufugit pp multa debita p ipsum cōtracta, qa timebat ad instantiam creditorū incarcerari, deinde reuersus cū oībus uel maiori parte cōcordauit, an poterit postea per aliquā ex illis creditoribus, aut p alios creditores posteriores rōne pcedentis fugæ capi, ut suspectus de fuga? Doct.in d.l. admonendi, in gl.magna.in uerſ.fuga, tenēt q sic, uide latius ibi, pquo facit text.in l.non oēs.§.à Barbaris.ff.de re mil.& p hęc sum expeditus de ista mā fugæ, de qua uide late per Doct.maxime Mod.in d.l.admō.& quædā p Alex.ī apo ad Bar.ī d.l.1.ff.de bo. co. q ante sen.&c.& ī l.in eos, ff.de cust.reo.& Io.An.in addi.ad Spe.ī tit.de psum.§.spēs.uer uiolēta.

De calumniatoribus.

Post carcerum liberationē utile est uidere de calūniatoribus, q falsas uel calumniosas accusationes aut qrelas pponūt aduersus innocentes, qualr de ipsorū calumnia cognoscat, & qbus pęnis puniēdi sunt, p cuius facilior notitia br figurabo casum. Titius à tribus nocturno tpe insulatus fuit, & tribus uulneribus pcussus, Sempronius qui alias ipsius Titii inimicus dicebatur hac de cā, uel pp alias suspiciones captus, & īcarceratus fuit, & instigāte Caio cōsanguineo uel amico uulnerati, cōtra Sēproniū processum fuit in causa, ēt usque ad rigorosum examen inclusiue, sed qa d. Sempronius in ueritate istius criminis innocēs erat, institit fortis ad omnem paragonem, quem cum iudex innocentem cognosceret, absoluit, & à carcerib. liberauit, nihilominus quia in dictis carceribus p plures dies stetit inclusus, & magnas expensas fecit, & calumnias d. Sempronii ptendit se passum fuisse, & uult proponere cōtra d.Caiū accusationē, aut querelā calūniæ.

1 *Iniuriam carceris, & torturæ passo, quo subueniantur remedio aduersus calumnatorem seu delatorem eius.*

2 *Iudex reo absoluto, de accusatoris falsi consilio inquirere debet.*

3 *Calumniatorum tres sunt species.*

1 Quæritur modo quo † iure, & qua uia succurritur huic Sēpronio contra istū Caiū delatorē siue īstigatorē. Respon. quidam dixerunt, q contra Caium proced non pōt de calūnia, quia non uenit ut accusator apertus, nec se inscripsit ad pœnam talionis, & nulla acta in causa criminali facta fuerunt noīe suo; ut l.fin.C.de accu.& l.1.in princ.ff.ad Turp.& l.2.C.qui accu. non pos.

In contrarium est ueritas, ꝙ imo non solum accusator, sed & q̃relans, instigator, & solicitator causæ criminalis, siue sit publicus, siue secretus quocunq; ꝓcedat tenet de calūnia, ut est tex.no. in l.1.§. incidit, & ibi gl. & Bar. ff. ad Turp. & d.l.1. in princ. §. calumniari, & §. sed non utique. eo. tit. ubi dr̃ † ꝙ iudex reo absolutio, tunc incipit de accusatoris aut delatores cōsilio quęrere. qua mēte, & quo aīo ad accusationem ꝓcesserit, & si inuenerit illum calumniose, & dolose ad accusationem ipsam ꝓcessisse, sufficit, ꝙ pronunciet illum calumniasse, q̃uis pœnam certam non exprimat, lex tñ irrogat pœnam d.§. sed non utique. uers. nam si qdem. † Et ꝓ faciliori notitia istius materiæ ꝑmitte, ꝙ tres sunt species calumniantium principaliter, qdam.n. dr̃ calumniator, qdam ꝑuaricator, alius uero tergiuersator. Calumniator est q sciencer, & dolose falsa crimina ꝓponit in accusatione uel inquisitione. Præuaricator uero est qui uera crimina dissimulat. Tergiuersator aut est q in uniuersum ab accusatione recedit ut not. in l.1. in pri. in uer. calūniatori, ff. ad Turp. his sic præsuppositis deuenio ad quæst.

1 *Calumniator an illico prę sumatur quis eo ipso quod carmen intentatum non probauit.*
Pœna calumniantis est supplicij similitudo.
2 *Pœna senatuscon. Tur. est in quinque auri libris fisco applicandis.*
3 *Calumniator in probatione deficiens non punitur si deferre tenebatur.*
4 *Accusans alium de crimine non auditur, nisi cautione præstita de lite prosequenda, & expensis reficiendis in casu succumbentiæ*
5 *Deficiens in probatione an teneatur de calūnia si per uiam inquisitionis procedatur.*
6 *Accusans ob necessitatem officij, an puniatur ob calumnia si in probatione defecerit.*
7 *Denunciantes qui tenentur, & si in probatione deficiant an puniantur.*
8 *Iudex an incidat in Turpillianum ex mere procedens officio instigante nemine si reus fuerit innocens repertus*
9 *Iudex in dubio præsumitur processisse zelo iustitiæ, non per calumniam aut dolose.*
10 *Accusator calumniosus in extraordinariis puniri potest pro motu iudicis.*

1 QVero an eo ipso ꝙ qs † non ꝓbauit crimen qđ intendit, dicat calumniasse, ita ꝙ de calumnia condemnati possit? quidam dixerunt ꝙ non, quia si iudex pronunciat in causa calumnię contra accusatorem, & reliquos non ꝓbasti. ꝑ ista uerba non dr̃ esse cōdemnatus de calumnia, sed potius absolutus ibi dum dicit, pepercit ei &c. si uero pronunciauerit calūniatus es, eo ipso incidit in Turpillianum. d.§. sed nō utique uers. nā si qdē. Sed contra prædicta facit tex. in l.1.§.1. C de aduo. diuer. iud. ubi dr̃ ꝙ eo ipso ꝙ quis defecit in ꝓbōne, dr̃ calumniasse, & ut calūniator cōdemnari poterit pœna calumniæ. Quæ calumniantis pœna est similitudo supplicii, ut est gl. in d.l.1. C. de aduoc. &c. & ibi Bartho. 3 † Pœna uero S.C. Turpilliani est 5. librarum auri fisco applicandarū, ut l.3.§. fi. ff. de pua ric. & ibi glo. Ad contrariū supra formatum ita r̃ndetur, ꝙ reperiuntur quædā ꝑsonæ, q̃ cōpelluntᷣ aliqua iusta de causa ad accusandum, quarū q̃dam sunt, q̃ rōne sanguinis, ut uendicent necem defuncti, sicut mr̃ q agit đ morte filii, ut l. mr̃. C. de cal. & infra dicetur. Itē uxor de morte uiri, & econtra, pr̃ de morte filii, & econuerso. l. cal. C. eod. tit. & no. in d.l. mr̃, & ꝑ gl. in l. athletas. §. pen. in uer. ex utraque. ff. de iis qui not. inf. quidam sunt q rōne officii cōpelluntᷣ ad accusandum, ut sūt tutores, curatores, & similes, ut l.2. C. q acc. non poss. & infra clarius dicentis, quotiescūque.n. sunt hmōi personæ exceptæ q̃ ueniūt ad accusandum ex quadā necessitate, ut diximus, ille accusantur a præsumpta calūnia, & ideo eo ipso ꝙ non probauerint, non dn̄r calumniasse, sed potius præsumunᷣ errasse, & iusto errore ducti fuisse, nisi expresse probetur cōtrariū ꝙ dolose, & malitiose uenerunt ad accusandum. Et ideo in istis personis qñ pronunciatum fuit. non probasti, iudex pepercit ei, q iura præsumunt in eis ꝙ potius iusto errore, & iusta de causa moti fuerint ad accusandū q̃ dolose, ut sup. diximus, & probaᷣ in d.l. mr̃. C. de calum. & d.l.2 C. q accu. non poss. & ita intellr̃. tex. in d.l.1. §. sed non utique ad Turp. & quod ibi no. Bar. ita ēt intelligit gl illū tex. in l. athletas. §. pen. in uer. utraque. ff. de his de qui. no. inf ꝙ tex. in d.l.1. ff. ad Turp. loquitur ī personis exceptis. tex. uero in d.l.1. C. de aduo. di. iud. loquitur nr̃ in personis priuatis, & non exceptis, in quibus procedit alia regula, quòd eo ipso ꝙ quis non probat, uidetur calumniari, & iura præsumunt illum calumniasse, & de calūnia

cōdemnari poterit,nisi euidēter ꝓbauerit ꝙ aliqua iusta de causa motus fuerit ad accusādū.q̄ posset ipsum accusare ab illa ṗsumpta calūnia. Et ideo bene dicit Barto. in d.l.1.in prin.ff.ad Tur.ꝙ iudex debet statuere terminū huic reo,intra quē probet ꝙ habuerit iustā causam agēdi,intra quē nisi ꝓbauerit,poterit merito de calūnia cōdēnari,iuxta termi nos d.l.1.C.de aduo.&c.& qđ ibi no.glo.& Bar.Ad ꝓpositū igit̄ q̄onis nostrę dico,†Aut iste Sempronius est de ꝑsonis exceptis q̄ aliqua necessitate cōpellunt̄ ad accusandum,& deficiēs in ꝓbōne nō ṗsumit̄ calūniator siue calūniasse,aut non erat de illis ꝑsonis, & in dubio,crimine nō ꝓbato ṗsumit̄ calūniasse, & poterit iudex sibi statuere terminū ad se purgādū aduersus illā ṗsumptionē,itra quē nisi se purgauerit,poterit ut calūniator cōdēnari,ꝑ ea q̄ supra diximus,uide Bar.in d.l.1. § incidit.& l.in senatus.§ an ad eos.ff.ad Turpil.Et ideo ut clarior habeat̄ notitia de ṗmissis,distingue sic,Aut processum fuit in causa criminis ꝑ uiā accusationis uia ordinaria,& accusatus isto casu,si est innocēs,tutus erit, &poterit iure merito uindicare oēm iniuriā q̄ sibi inferret̄ in causa, q̄a accusator nō audi tur,nisi prius se inscribat ad pœnā talionis. ut l.fi.C.de acc & l.1.in princ.ff ad Turp.†& nisi ṗstiterit ēt idoneā cautionē de prosequēdo litem usque ad finē,& in euentū succūbētiæ de reficiendis expēsis,ut d.l.3.C q̄ acc.nō pos.Et utinā ordo iste seruaret̄ hodie in omnibus causis criminalibus,ut isti ēt instigatores.& solicitatores ita facerent, q̄n procedit̄ per uiam inquisitionis , quia non orirentur quotidie tot pauperū innocentiū clamores & querelæ, q̄ post multa dāna, & opprobria grauesque iniurias quas sępius patiunt̄,non cogerent̄ multas tollerare.& dāna quāplurimā indebite sustinere,& cautius discerēt uiri maligni aliorū crimina tū falsa tū simulata in iudicio proponere & in alienis calamitatibus gloriari,iuxta illud Prouerb.17 c.malus obedit lingue inique,& fallax obtēperat labiis mendacib. q̄ despicit pauperem exprobat factori eius, & q̄ in ruina lætat̄ alterius , nō erit impunitus,& 3.dī Risus†dolore miscebitur , & extrema gaudii luctus occupat . Q̄nque uero proceditur per uiam inquisitionis,& tūc aut per modū querele,& desistens in ꝓbōne an censeat̄ in dubio calūniasse, recurrendum erit ad illam distīōnem de qua supra,aut erat de ꝑsonis exceptis,aut non, & dic ut supra ꝓxime diximus. Quod autem teneat̄ de calumnia q̄n constat ipsum calumniasse,uel incidat in pœnam S.C. Turpilliani,nemini dubium est l.1.§ incidit.& ibi gl. & in l.senatus.§.an ad eos.& ibi Barto ff.ad Turp & diximus similiter supra eo.Idem dicendum est de instigatore , & illo qui solicitat in causa contra aliquem, ut illo deficiente in ꝓbōne,non euadat calumniantis pœnas ut est casus in d.l.1.§.incidit.& ibi Bar.ff.ad Turp.& in l.in senatus § an ad eos, eo.titu. ubi proprie loquit̄ q̄n proceditur in crimine uia extraordinaria ꝑ inquisitionē † Aut procedit̄ ad instantiā fisci uel illius ꝓcuratoris, & q̄dam dixerunt ꝙ ille in dubio excusatur a ṗsumpta calūnia ꝑꝑ necessitatem officii . sicut tutor,& alii similes de quibus supra in d l.2.C.qui acc.non poss. sed si appareret de illius calumnia ꝙ dolose, & calūniose egit. non euitabit pœnas ṗdictas, ut d.l.in senatus §.an ad eos,& ibi Bar.ff eo.titu.ubi loq̄t̄ ēt de iudice q̄ tenet̄ de calūnia, q̄n dolose, & calūniose egit cōtra reū , ad q̄ faciūt notata ꝑ Bar.in l.si postulauerit.§.si ff.de adult.ubi si ꝓcurator fisci fecit torqueri seruū alienū nullā l nīs causam,ex qua tortura seruus deterioratus fuit,dr̄ ibi ꝙ fiscus,& procurator tenent̄ ad æstimationem serui ṗsi dn̄o.& ad oīa dāna q̄ occasione ṗdicta passus fuerit, uide ibi,& uide Gād. in tract malefic o. in titu. qualiter cognosc de malef.ꝑ denūnc. & inf. ꝓxime dicam. Q̄nque proceditur ad denunciam officialis publici,prout sunt Bonon ex forma statutorum in ciuitate officiales, q̄dā qui dn̄t magistrales , & in qualibet capella deputat̄ unus,in comitatu uero sunt massarii,siue siluarii in qualibet uilla siue cōi , & isti tenentur denunciare curiæ oīa maleficia quæ fiunt in sua capella, uel in suo cōi respe ctiue,quæritur modo si aliqua denunciatio ꝑ officialē facta fuerit cōtra aliquē de crimine nō uero,& sic iniusta & mendosa,an ille denūciator teneat̄ de calamnia.& incidat in Turpillianū.dic,aut cōstat de illius calūnia, & dolo,& nulli dubium est ꝙ tenet̄,ut l.i senatus,§.an ad eos,& qđ ibi not Barto. ff. ad Turp.aut cōstat de illius innocentia,quia deceptus fuit seu aliqua alia iusta cā,& non tenet,ut d.l.1 in princ & §.sed non utique. ff. ad Turp.aut sumus in dubio,& excusatur ratione officii a ṗsumpta calumnia , q̄a q̄d q̄d

tacit,

facit, illud agit ex necessitate officii l.2. C. q accus. nō pos. l.2. §. si publico, ꝙ ibi Barto. ff. de adult. & d.l.1. §. sed non utique, ſm Barto. ibi, & Bar. in l. in senatus. §. an ad eos. in fin. eo. titu. ubi expresse ponit casum, & ita decidit, qđ maxime est uerū qñ aliqua ꝓcedebāt indicia, secus si nulla, quia tunc non euitaret aliqualem infamiam saltem facti, ut l. ob hęc uerba, & quod ibi not. ff. de infam. † Qñque 8 aūt inquisitio reperitur formata per iudicem ex mero officio, & ex illo mero offō ꝓcedit in causa, nemine querelante uel instigāte, & isto casu crimen nō probato, q̄ritur an iudex incidat in Turpillianū, & teneat ut calūniator, breuiter dicas, aut cōstat ꝙ iudex ꝓcessit nimis animose, & dolose in causa, nullis uel leuissimis, & inanibus indiciis præcedētib. & nulli dubiū est, ꝙ tenet de calūnia, & incidit in Turpillianū, & patit oēs pœnas ac si esset mere priuatus qñ cōstat đ dolo ipsius, ita dicit expresse Bar. in d.l. in senatus. §. ad eos. ff. ad Turp. aut constat de iūs bona iustitia, & ꝙ ex iusta, & rōnabili causa motus fuit ad inquisitionē, & ꝓcessum cōtra inq̄situm ꝑ multa indicia q̄ cōtra ipsū aderāt, & nō tenebit de calūnia, imo ꝓsumptio iuris erit ꝓ eo ꝙ motus fuerit ad litē zelo iustitiæ, ꝓut ipse tenet, & nō ꝑ calūniā d.l.2. §. si publico. ff. de adult. l.2. C. q accu nō poss. & l. cōgruit. & l. obseruandum ff. de off. præs. † aut sumus in dubio. & isto casu silr potius præsumitur ꝓ zelo iustitiæ q̄ dolo, & calūnia processerit in causa. & ꝙ fecerit ꝑ necessitatē officii d.l. 2. C. q accus. non poss. & l.2. §. si publico. ff. de adulter. & not. Barto. in d. §. an ad eos. & Bart. & Bal. & Doct. in l.1. C. de pœna iud. q male iud. Alexan. in l.1. ff. de iurisd. oīum iud. qđ maxime ꝓsumēdum est attenta cōdōne personæ ipsius iudicis l. non oēs. §. a Barbaris. ff. de re mil. & attenta ēt cōdōne ꝑsonę inquisitæ, & q̄litā causæ, & attenta ēt qualitate iudiciorū iuxta not. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pœn. & l. aut facta. eo. tit. cū multis simi. Et not. inquātū diximus supra ꝙ calūniæ pœna est similitudo supplici criminis obiecti. d.l.1. & ibi gl. de aduoc. diuer. iud. hoc est uerū ī iudiciis criminalib. ordinariis. † Secus aūt erit in extraordinariis, qa in illis calūniosus puniēdus erit ꝓ motu iudicis, ita dicit gl. quam sequit Bart. in d.l.1. §. sed non utique. in fin. ff. ad Turp. Qūo aūt, & qualiter probet calumnia, & qualiter procedat in causa calūniæ, & q̄ probationes requiruntur, & multa alia circa istam māteriam, ui de late Bart. in d.l.1. in prin. ff. ad Turp.

1 *Accusator quocunque nomine censeatur de calūnia condemnatus ad expensas etiam damnari debet.*

2 *Condemnatio expensarum fieri debet in causis criminalibus parte petente sicut in ciuilibus.*

3 *Iudex maleficiorum licet principaliter non possit cognoscere de causis ciuilibus, potest tamen incidenter.*

4 *Reus absolutus an ad solas agere possit expensas causa calumniæ omissa.*

De expensis, damnis, & interesse.

POstremo uidendum, est quibus modis prouideatur reo innocenti ut releuetur, indemnis à tot damnis expensis, & interesse quæ passus fuit in dicta incarceratione, & causæ prosecutione usque ad finem, circa quæ repetendus esset casus supra figuratus in tit. proximo procedenti, & successiue omnes distinctiones, & membra quæ ibi posuimus hic inserenda essent, quæ tñ causa breuitatis omitto, † Conclusio ergo sit ista, ꝙ 1 in oībus casibus in q̄bus, accusator, delator, instigator, querelās procurator fisci aut syndicus, qui denunciauit uel ipsemet iudex notat, & cōdēnatur de calūnia in omnibus illis casibus instāte reo innocente poterit iudex cōdēnare reū calumnię in expēsis, ut expsse & no. tenet Bart. in d.l.1. in prin. in fi. cōmenti. ff. ad Turp. q post quorundā Doct. opi. q tenebant cōtrariū illis cōfutatis cōcludit ꝙ 2 in oībus causis criminalibus siue processum fuerit ꝑ accusationē siue ꝑ inq̄sitionēm, aut alio quouis modo fieri debet parte petente cōdemnatio expensarū, sicut in causis ciuilibus, de q̄bus dicit esse casum in l. fi. ſm unā lec. C. de fru. lit. expen. circa q̄ uide latius ibi per eum. Quæ quidem expensæ peti poterūt, aut offō iudicis nobili humiliter implorato antēq̄ feratur snīa absolutionis ut unico cōtextu feratur sup utroq; aut iure actionis intentando nouū iudiciū, ut dicit Bart. in d.l.1. in prin. ubi uide latius dicta per eū, & probat tex. in l.3. C. qui acc. non pos. in fi. & l. interdum. §. q furē. ff. de furt. & ibi dicit, 3 † nota qđ licet iudex maleficiorū nō possit cognoscere de causis ciuilibus, est uerū principaliter, incidēter tñ bene poterit cognoscere causas,

re causas, quæ descedunt ex crimine sicut est restitutio rei furto subtractæ, Item expensas factas in causa poterit illas cognoscere, & reũ in eis condemnare, & taxare, ut dicit ibi Bar. uide Bart. in l. si postulauerit. §. fin. ff. de adul. ubi dicit, ꝙ ibi est quasi casus quod in causis criminalibus, uictus uictori cõdēnat in expen. uide Innoc. in c. cũ oporteat. in fin. magnæ glo. de accus. & ꝑ Abb. & Cano. in c. 4 calũnia, extra de poe. †Sed quæro an reus absolutus poterit agere ad expensas duntaxat quas fecit, & omittere causam calumniæ. credo, ꝙ si q̃a, istæ sunt causæ separatę s̃m, ꝙ dicit Bart. in d. l. 1. in princ. ff. ad Turp. tñ ad hoc ut possit obtinere sententiam in causa expensarum oportet, ꝙ probetur calumnia accusatoris, qua probata iudex poterit ex officio suo ipsum punire de calumnia, ut l. 3. C. qui acc. non poss. & hoc idem uidetur esse de mente Bar. in d. l. 1. in ult. q. ff. ad Turp.

PERVTILIS, ET QVOTIDIANUS *tractatus de tormentis, siue de indicijs, & tortura, Per præstantissimum ac eminentissimum ea ætate doctorum dom. Guid. de Suzaria Mantuanum, cum addit. dom. Ludouici Bolognini Bon. V. I. D. clariss. equitisq́; dignissi. in almo Bonon. studio Anno D. 1388. Ad magnificos dominos d. prætores, & eorundem assessores ac iudices ad maleficia deputatos.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex torturus reum, iuris, & humanitatis meminerit, nec repente ad tormenta procedere debet, si ueritas impositi criminis, alia quauis uia leuiori possit erui.*

2 *Quæstio seu tortura non ex leui causa, aut pro quolibet crimine est indifferenter proponenda.*
Indicia non qualibet sunt ad torturam sufficientia.

3 *Tortura repeti non debet quis, nisi duobus concurrentibus.*
Tormenta reo ea sunt moderatione infrenda ut tortus aut innocentiæ, aut certe supplicio conseruetur saluus.

4 *Quæstio, inquisitio quædam dicitur, cum tormentis, & dolore corporis; facta eruendæ ueritatis gratia.*

5 *Quæstio fieri dicitur per tormentum quasi torquens mentem.*

6 *Iudex carcerato, qui torqueri non potest, alimenta denegare non debet.*

7 *Ferula in pueris, censetur quædam tortura.*

8 *Torqueri potest in casu quilibet, cuiuscunque sit conditionis, aut status.*

9 *Torquendi non sunt, qui in dignitate constituti sunt.*

10 *Statu liber improprie dicitur, cui libertas in tempus certum, uel sub conditione certa relinquitur.*

11 *Seruus quando, & contra quẽ torqueri possit.*

12 *Minor quatuordecim annis non debet torqueri, potest tamen ferula uel corrigia cedi.*

13 *Ferula minoribus datur, ut ueritas sciatur, sed non ut condemnatio sequatur.*

14 *Decrepitus non est torquendus, & quæ dicatur decrepitas ætas.*

15 *Decrepitus in crimine læsæ maiestatis, & hæreseos torqueri potest.*

16 *Iudices eminentissimi, milites, decuriones, & eorum filij, nequaquam sunt torquendi.*

17 *Torquens in dignitate constitutum in casu non excepto in eo, scilicet quo torqueri nõ debebet, capite plectitur.*

18 *Clerici, & presbyteri, an & quando sint torquendi.*

19 *Quæstio qualiter, & quo debebat moderamine fieri.*

20 *Iudicis æqui arbitrio relinquitur, & quando, & qualiter quis torqueatur.*

21 *Iudex in dubio modum torturæ non præsumitur excessisse.*

22 *Tortura quo ordine sit applicanda, si plures torquendi sint.*
Pater, & filius quando torquendi ueniunt, a filio in patris præsentia est inchoandum.

23 *Fœmina quare prius torqueri debeat quam masculus.*

24 *Torqueri debet prius, qui ueritatẽ nouit melius*

25 *Iudex qualiter, & quo ordine, debeat reum interrogare.*

26 *Reus ex causa ciuili & criminali potest torqueri, si alias ueritas non possit haberi.*

27 *Torturæ communiter in ciuilibus causis non est admittenda.*

28 *Indicia sufficientia, & uerisimilia quæstionem præcedere debent, neque enim in omni causa, aut qualibet persona est proponenda.*

29 *Confessio facta in tortura sine indicijs uerisimilibus nulla censetur etiam si extra tormenta ratificetur.*

30 *Indicia qualia ad torturam requirantur, iudicis arbitrio committitur, & num. 35.*

Indican-

Iudicantis arbitrio relinquitur quidquid à iure non determinatur.

31 Iudex prudens circa indicia indaganda soler ter instare debet contra delatum de crimine.

32 Conuersatio mala est malæ operationis & conscientiæ deprauatæ indicium.

33 Indicia contra delatum sumi possunt ex constantia, uel trepidatione.

34 Opera hominis attenduntur ex præteritæ gestis.

36 Iuuenis cum puella repertus, uel de domo eius exiens, supposuisse præsumitur.

37 Furtum fecisse an præsumatur is penes quem res subtracta reperitur.

Famæ mala alicuius de præterito, facit eum malũ præsumi, in eodem genere mali.

38 Iudex in quibus delictis ad torturam promptior esse debeat.

39 Mortuus iuxta domum Titii repertus an præsumatur à Titio occisus.

40 Fuga quando indicium sufficiens præbeat ad torturam.

41 Indicium consurgit, si postquam dominus locutus est in aure famuli, ipse famulus aliquod crimen commiserit.

42 Fama publica à fide dignis orta personis, indicium ad torturam tribuit.

Confessio socii in crimine indicium ad torturam censetur præstare.

43 Quæstionis seu torturæ effectus quis sit.

Confessio rei statim in causa criminali non præiudicat ei, nec plenam facit probationem.

44 Confessio in ciuilibus, in quibus differens sit a confessione facta in criminalibus.

45 Confessionis in tormentis, uel eorum formidine emanatæ, non creditur.

46 Confessio rei de crimine, an debeat ratificari, uel reiterari antequam possit condemnatio sequi.

47 Conuictus de crimine non potest appellare, potest tamen confessus confessionem ratificare, aut reuocare.

48 Confessio sponte facta, potest statim ratificari, uel reuocari, sed ea quæ in tormentis fit, non statim ratificari debet.

49 Defensio non est deneganda sponte confessio.

50 Torto contra alium confessio, quando credatur.

51 Tortus de confessus, de aliis interrogari non debet.

52 Torqueri contra alios in quibus casib quis possit.

53 Inculpati, seu accusati à torto an ob huiusmodi præsumptionem possit torturæ applicari.

54 Inculpatio sola à torto facta, non facit indicium sufficiens ad torturam.

55 Inculpatus à torto, an saltem possit subiici torturæ, si sit malæ conuersationis, & famæ.

56 Accusatus de furto, si tortus confiteatur, an possit torqueri pro aliis furtis de quibus contra eum non habentur indicia.

57 Quæstio an possit alicui repeti sine nouo indicio.

58 Iudex dolo malo, & sine causa, quæstioni, seu torturæ aliquem applicans, capite punitur.

59 Tortura, & repetitio eiusdem non nisi legitime fieri debet.

60 Iudex quid facere debeat, torto dicente se nihil scire, & nil dicturum etiam si per decennium torqueretur.

61 Indicia dicuntur noua, quæ à primis differunt specie, uel substantia.

62 Reus petens defensionem contra indicia ad torturã, an sit audiendus.

63 Reo ante torturam aduersus indicia contra eum recepta datur defensio.

64 Princeps post sententiam latam, ad confessionem factam in tormentis, defensionem concedit, si de innocentia damnati constiterit.

65 Defensio nullatenus est deneganda reo, etiam sponte aut coacte confesso.

66 Testis tortus, & in tortura confessus per errorem an possit ante sententiam suum errorem reuocare.

67 Defensionis facultas ante pœnæ impositionem nemini debet denegari.

Defensio, & probatio usque ad sententiam fieri possunt.

68 Confessio in tormentis facta, & statim reuocata, an possit aliquid operari in præiudicium confitentis.

69 Confessio metu tormentorum facta absque perseueratione, nullo modo præiudicat.

Tortus confessus per diem naturalem quiescere debet antequam confessionem suam ratificere.

70 Confessio torti nullis, uel non legitimis præcedentibus indiciis, est nullius ualoris.

71 Confessio sponte facta nullis etiam indiciis præcedentibus est uali, quam sequi potest condemnatio.

72 Confessio quo in tormentis facta dicatur.

Percutere, & fameam uberando, minari, paria sunt.

73 Confessio quæ fit apud tormenta, in tormentis censetur facta.

74 Quæstio seu tortura etiam dicitur, si in turri reclusio alimenta denegentur.

75 Detentus in carcere ut siti moriatur, torqueri dicitur, et si confiteatur eius confessio nulla erit.

76 Territio seu timor leuis non inualidat confessionem de crimine delati.

Guido de Suzaria.

De quæstionibus plenius tractaturus uidendum est quid sit quæstio. Quę personæ possint torqueri, & quæ non. Et quomodo debeat inquisitio, seu quæstio fieri, seu quo moderamine, & quo ordine sint hñda tormenta, seu homines torquendi. Ex quibus causis, & quæ oporteat præcedere quæstionem, & quis sit effectus quæstionis. Denuo formabo quasdam utiles, & quotidianas q̃ones super prędictis, & ut iudicibus immodice sæuientibus aliqua tēperies imponat, ut C. de cust. reo. l. 2. Prænotabis quinque 1 magr̃alia ad hunc tractatum. † Primum, ꝙ iudices q de aliquo hr̃e q̃onem intendunt, ante oĩa iuris, & humanitatis cõsideratione habeãt, ut non facile ad tormēta procedant nec repēte, quantumcũq; adsint uerisimilia argumēta, si aliqua leuiori uia põt obiecti criminis, prius ueritas reperiri. ff. de quæst. l. diuus 1. & 2. i. ñso, & l. edictũ & C. eo. l. quoties. ff. de rei uen l. si possessor. & not. ff pro soc. l. si 2 inter § idem ĩndit in gl. ord. † Secundum est notãdũ, ꝙ ex qualibet leui causa, nec ꝓ quolibet crimine, nec indifferenter de qualibet ꝑsona hñda est q̃o. d. l. edictũ. Tertium notandum est ꝙ non qlibet indicia sunt sufficiētia ad tormēta hñda, qa tũc torquendus est reus cũ suspectus est, & indicia ꝓcesserint, uerisimilia talia, ꝙ sola quasi torquẽdi cõfessio deesse 3 uideatur. l. 1. & 2. i. ñso. ff. de quęstio. † Quartũ notandum est, ꝙ in quæstione nõ est aliquis

repeten

repetundus nisi duo concurrant. s. ꝙ noua superuenerint indicia, & ꝙ tortus in fortitudine corporis animiq; durauerit, ut ff de qō. l. unus. §. 1. Quintum notandum est, ꝙ iudices hoc temperamentum teneant, ut tormēta nō sumant de aliquo in immensum, nec quāta postulauerit accusator, sed ꝓut moderatę rōnis tēperamēta desiderāt, adeo, ꝙ tortus saluus innocētiæ, uel supplicio cōseruet. ut ff. d' q. l. 1. §. qōnis ibi, teneri eū, &c. 4 † Quid est qō? qō est inqsitio, q̄ fit ad eruendā ueritatē per tormēta, & corporis dolorē. Nuda igit inter rogatio, uel leuis territio nō pertinet ad hoc edictū. ut ff. de iniur. l. apud labeo. §. adiicitur. uers. qōnem & ff. ad Sylla. l. 1. §. quæstionem.

Additio domini Ludouici.

Circa hanc quotidianam, & ultimam materiam tormentorū, non dico utilem tñ pro torquēdis, sed potius quo ad eos horrendam, & inutilē, licet multum practicabilē, ut uides d. auctor fecit quinque principales dubitationes, in quibus uis tota eius cōsistit, cū declarationibus, interpretationibus, & limitationib. per me in unoquoque passu inferius subiiciē 5 dis. † Et primo circa hoc primum, ꝙ qō fit ad eruendam ueritatem ꝑ tormenta, & corporis dolorē, &c. dicas, ꝙ hoc uerū est, sed iudicio meo ēt dr̄ fieri per tormentum, quasi torquēs mentem, a torqueo, torques, ita reperio dixisse dom. Abb. in c. cū in contemplatione in 1. col. in prin. in uer. & pro intellectu materiæ, & c. extra de reg. iur. Plus dico, ꝙ etiā denegatio uictus dr̄ pēs torturæ, tex. est in d. §. 6 qōnum, & ibi glo. † & ideo male facit iudex denegās alimēta carcerato, qui non possit torqueri, ſm Bart. in l. 1. §. diuus ff. de qō. & do. Ang. Aret. in suo libello maleficio. in uerbo, fama publica præced. in 2. col. & adeo requiritur corporis, uel mētis dolor, ꝙ si iudex fecit quem spoliare ut torturæ eum pberet, si confiteatur crimen non dr̄ confessio esse extorta metu tormentorū ſm Nic. de Neap. in l. nouissime. ff de fal. tut. au. licet Salyc. in hoc ultimo teneat cōtrariū in l. 2. C. de custo. reo. & forte melius. nam si denegatio uictus inducit spēm torturæ, idem in subiecto torturæ, & iam spoliato ut torqueat. nam inesse uf. l. lecta. uer. dicebam ff. si cer. pet. & facit l. pen. ff. de testam. 7 mil. † pro quo facit qa ferula dr̄ esse spes torturæ in pueris. l. 1. §. impuberes ff. ad Syll. & est glo. quam cōmendat ibi Bal. in l. fi. C. ad Syll. & Bart. in l. ex libero. §. de minore. ff. de qō. ad idem facit. quia si filius torquetur, proutr torqueri debet ante patrem, coram patre, pater dr̄ quasi tortus. §. sed ueteres. Inst. de noxa. act. & infra dicemus post auctorē in §. quo ordine, &c. & tñ corpus eius nō tangit. præterea ductus solū ad locū torturæ, si cōfitet dr̄ cōfessus in tormētis. l. 2. C. quo. app. in uer. fortitudine tormentorū. & dicet infra post auctorem in uers. quæro quę dr̄ confessio, &c. neq; omnibus istis modis dicitur quæstio habita.

Guido de Suzaria.

8 Quæ autē personæ † pñt torqueri, & quæ non. & certe torqueri pñt tam liberi, q̄ serui, & liberti, & statu liberi. l. edictum. de qō. l. ex libero. & l. diuus. & tā masculi, q̄ fœminæ, nisi sint ꝑgnantes, ut l. prægnantes. ff. de pœ. & q̄uis quidam contrarium dixerit, dic indubitanter liberos hoīes, tam in seipsos principaliter, quam alios posse torqueri ff. de qō. l. ex libero in prin. l. unius. §. testes. & arg. C. ad l. Corn. d' fal. sicut. & l. siqs decurio, & ff. de re mil. l. proditores. & in auth. ut iud sine quo. suf. § oportet. col. 2. & C de qō. l. milites, ubi indistincte loquitur, & quo ad crimina. & quo ad personas cuiuscunque cōdōnis 9 † exceptis quibusdā in dignitate positos quos torqueri nō permittit, ut. C. de infa. l. nullā ubi de hoc. & C. de assess. l. nullus. ad fin. oīa ꝑdicta iura loquuntur de qōnibus habendis de liberis hominibus.

Additio domini Ludouici.

Circa hanc secundam conclusionem, de ꝑsonis torquendis, seu quæ torqueri dnt. adde ꝙ dictum in liberis ipsemet auctor confirmat infra uers. sed nunqd liber hō, &c. Et idem dicendum est ēt in statuliberis tex. est in l. statu 10 liberū ff de quęst. † & statuliber dr̄ ille cui libertas est relicta in certum tempus, uel certa cōdōne interim. l. 1. & ꝑ to. ff. de statu. libe. & ita in terminis uoluit do. Abb. in c. cū in contemplatione. in ult. col. circa fi. in uers. si uero sunt statuliberi, &c. extra de reg. iur. & uoluit Bart. in l. diuus pius. ff. de quæst. & Ang. Aret. in suo tract. maleficio. in uers. fama pub. præced. in uers. 6. quæro quę personæ, &c. ubi dat regulam generalē, ꝙ omnes pñt torqueri nisi 11 sint excepti a iure. † De seruis autē, dicas ta clarius, ꝙ aūt uolumus torquere contra extraneum. & indistincte pñt, aut contra dominū, & non pñt, nisi in subsidium, nisi sit super facto cōi domini, & serui. l. quicunq;. C. de ser. fug. & nisi in criminibus exceptis. ut læsæ maiestatis, & similibus. ita uoluit do. Abb.

ubi supra in ult. uerbis licet do. Ang. ubi supra simpliciter dicat seruos torquendos.

Guido de Suz.

12 Excipiuntur † quædam personæ quas ius torqueri non sinit. s. quædam pp ætatem, ut minores. 14. ann. nam torqueri non pnt. tñ pnt ferula cedi, uel terreri corrigia leuiter ad eruendam ueritatem, ut ff. ad Syll. l. 1. §. imp. & l. excip ff. de qō. & l. de minore. 1. responso. & l. ex libero. §. de minore.

Additio D. Ludouici.

De hoc supra dixi in 1. cap. ideo non repe 13 to hic. † Sed not. nunc unum ꝙ ferula qua tor quent isti minores 14. an datur solum ut ueritas sciatur, non autem cōdēnetur, ẜm Bart. in d. l. ex libero. §. de min. & Bald. in l. fi. C. ad Syll. ubi dixit limitando pdicta, unū notabile uerbū, ꝙ hoc pcedit in minore, maiore tñ in fante, secus aūt in infante ẜm eum ibidem.

Guido de Suz.

14 Item † ætati decrepitæ subuenitur, & non torquetur. sed quę dr illa ætas decrepita, cui debeat subueniri, respondeo ut ff. ad Syll. l. 3. §. ignoscitur.

Additio D. Ludouici.

In hoc de decrepito adde tu, ꝙ idem uoluit Ang. in d. suo tract. maleficiorū, in uerbo fama publica præcedente, &c. in uer. 6. quęro 15 quæ personæ &c. † ubi limitat præterquam in crimine læsæ maiest. & hæresis, & similib. Nā cū in istis casibus doctor & miles, & oēs exceptuati possint torqueri puta infra dicemus in locis suis. idē & multo magis dicendū est in decrepito, ut nō excusetur qn torqueatur, quo uero ad ætatē decrepitā quæ dicatur ultra tex in d. § ignosc. dicas put hr in c. ult. 80. dist. & p Io. And in procem. 6. lib. & hr in hoc uers. Infans, inde puer, adolescens post iuuenis, uir, Dr inde senex, postea decrepitus.

Guido de Suz.

19 Item in dignitate positi † non torquentur, ut eminentissimi iudices, & milites, & decuriones, & filii, & nepotes pdcōrū, ne in eis ali qua pudoris macula aspergatur, ut l. mil. & l. diuo Marco, & l. decur. C. de qō. & l. fin. ff. de decur. sed in quibusdam casib. dignitas nec minor ætas pbet excusationem, qa torquentur, ut in crim. læsæ maiest. & proditionis, & qbusdam aliis, ut l. de min. primo rñso. & l. ex lib. §. 1. de qō. & l. desertor. ff. de re mil. & l. his, & l. prodit. Item decuriones in alio casu torquentur, sūm tempore decurionatus quę ritur de fid. instr. ꝙ ante decurionatum cōfecerāt, & l. si quis decurio. C ad l. Cor. de fal. Item mulieres quousque sunt prægnātes tor queri non possunt. l. pręgnantis. ff. de pœn.

Additio D. Ludouici.

Circa has psonas priuilegiatas, adde tu, ꝙ idem uoluit do. Abb. in cap. cum in contemplatione, in 1. col. in uers. 5. quæro hoīes &c. & Angel. in d. suo tract. in glo. fama publica, 17 6. quæro &c. dicens † ꝙ si quis torqueret aliquem de priorib. uel de ancianis, qui sunt lo co decurionum puniretur pœna capitis, nisi essemus in criminib. exceptis alleg. text. in l. fall C. de abol. & Bald. in l. qō. C. de decur.

Plus dico, ꝙ cōsuetudo inducens, ꝙ psonę priuilegiatæ torqueantur, non v3. text. est in l. oēs iudices. p quem text. ita determinat ibi 18 Bart. C. de dac. lib. 10. † Preterea scias, ultra psonas enumeratas per auctorem, idem dicendum est in clericis ẜm quosdam, quos refert do. Abb. in d. c. cū in contēplatione ubi tñ ipse postea decidit cōtrariū, & plus dicit ꝙ etiam si essent psbyteri pnt torqueri. subdit tamē, ꝙ clerici in uno sunt priuilegiati, ꝙ tortura nō debet esse ita seuera in eis, sicut in laicis. unde nō debent supponi aculeis, uel funiculis, sed uirgis, seu corrigeatis al. tex. ī c. 1. in fi. 23. q. 3.

Guido de Suz.

19 Qualiter inquisitio † seu qō fieri debeat, & cum quo moderamini sint hñda? dic non esse in immensum tormenta hñda, nec quanta postolauerit accusator, sed ut moderatæ rōnis tēperamenta desiderāt. l. de minores §. torm. de qō. & circa hoc non pōt certa tradi doctrina, sed iudex cōsideret torquedū, cuius sit fortitudinis, uel debilitatis, cuius ualitudinis, cuius ætatis, & ẜm ueritatē personæ uarietatē, criminis, seu alterius negocii qualitatē, qnq; supiorib. qnq; minorib. tormētis utatur, & ꝙ hæc sint cōsiderāda pbat p iura. ff. de re mil. l. 3. §. fi. ff. ad Syll. l. siqs in graui. in prin. sic ergo torqueat, ut innocētiæ, uel supplicio, seruet incolumen, ut l. qōnis. ff. de qō.

Additio D. Ludouici.

Circa modum, seu moderamen tormentorū, dom. auctor recte locutus est cuius dictis adde, ꝙ idem uoluit do. Abb, in d. c. cum in cōtemplatione. in 1. col. in uer. 3. qro qualis debet esse &c. idem uoluit Ang. Aret. in suo tract. maleficio, in uer. fama pub. præcedente &c. in uers. 7. quæro cum quo moderami- 20 ne &c. ubi subdit quòd † hoc residet in pe ctore

ctore boni iudicis, qui cõsiderabit omnia p dicta, adeo q si indicia praecedant, & in actis appareat de eis, si iudex quẽ torqueat, & tortus moriatur, non tenetur. l. sed an ultro. ff. de neg. gest. & uoluit Cyn. Bald. & Saly. in l. Gracchus C. de adult. & Bar. in l. qõnis. ff. de qõ. & Ang. in l. 3. C. de adult. & do. auctor. infra in uer an si iudex in tormentando &c. in quibus locis subdunt praefati scrib. q hoc est uerũ, dũmodo iudex non fuerit egressus terminos torturae, † & in dubio non praesumit egressum fuisse, unde dicenti contrarium incumbit onus probandi. quod dicit ẽt no. dignum Ang. ubi supra, de quo uide ẽt p do. Gand. in suo tract. malef. in rub. de q. in qõne quae confessio dicatur facta metu &c. & Ang. in l. 1. de ui pub. Bald. in cap. iud. in tit. de pa. iur. fir. in usi. feu. & Bald. in rub. C. de poena iudicis qui male iud. & do. Gasp. Cald. in cap. 1. extra de deposito.

Guido de Suz.

22 Quo ordine † sint hñda tormenta, posito q a pluribus sint hñda, respõdeo sagax iudex cõsiderabit a quo facilius erui possit ueritas, & sic ab illo qõnem incipiat, à timidiori, à magis suspecto, à iuniori, à debiliori, & nõ à fortiori, ut l. 1. §. 1. & l. unus. §. 1. de qõ. Item si torquendi sunt pr, & filius, à filio incipiendum est in patris cõspectu, quia per hoc dicet citius pr, cũ ipse magis torqueatur, q̃ filius, arg. ff. p met. caus. l. isti quidem. in fi. & Inst. de nox. §. sed ueteres. Item foemina priusquã homo torqueatur, quia homo tanq̃ maioris cõstantiae tardus confitetur, & mulier citius. quia momentaneum, & instabile cor habet l. filia in obitate. C. de inoff. test. cap. forus. extra de uerb. sign. l. deferre in prin. de iu. fi.

Additio D. Ludouici.

Circa ordinem torquendi do. auctor e cte locutus est, cuius dictis adde, q idem uoluit Dy. in suo tract de qõ. in uer. quo ordine &c. & Bar. in l. 1 ff. de qõ & Ang. Are. ubi supra p xime in uer. fama publica praecedẽte. in uers. nunc uideamus &c. ubi alleg. Ang. in l. fin C. 23 de q. † & dum loquitur de foemina quae prius torquenda est, q̃ masculus, all. ipse aliã rõnẽ, qa foemina est debilior. all. tex. in l. filia. C. de inoff. test. sed tñ contra hoc facit gl. in l. nihil, de adul. quae dixit, q foemina sustinet grauiora uulnera. q̃ masculus. uñ dicas, q tutior est rõ do. auctoris, quia foemina habet cor momentaneum, & instabile, de qua materia uide per Bart. in l. 1. ff. de off praef. uig. ubi dixit q de re furata prius torqueri debet. & Bar. in l. diuus. §. reorũ. ff. loc. & Bart. in l. si ita ff. de fun. inst. & Bald. in l. 1. C. loc. ubi dñt, q uicinus proximior debet prius torqueri. & Bar. in 24 l. quoties. C. de naufr. lib. 10. ubi dicit † q ille debet torquer. q prius nouit ueritatem, & facit l. 1. in prin. & l. ex libero. §. 1. de q. ubi probatur q prius torquendus est iuuenis, quàm senex, tanquàm minus stabilis. Praeterea scias circa istum ordinem tormentorũ, q iudex debet cauere ut non interroget inculpatum, an pcusserit Caium in brachio, cũ ense tali die, & tali loco, qm istud esset instruere ipm, & p suggestionẽ inducere eũ ad sic cõfitẽdum, ut est tex. in l. 1. §. q qõnem. ff. de qõ. & ibi hoc 25 uoluit Bart. † debet ergo interrogare eum in gñe, si cũ aliqua fecit aliquam rixã, & postea descẽdendo ad spẽs, si cum Caio, & postea si Caium uulnerauerit, nõ aũt magis in specie inclinet, uel rectius faciet iudex si solũ interroget, si aliquod maleficiũ cõmiserit, nec ulterius interroget alias forte ille doctus diceret metu tormẽtorũ, q nunquã si sciret diceret, nec dicere potuisset. ita uoluit Ang. Aret. in d. tract. suo in uerbo fama pub. in uersic. 3. sit bene cautus iudex, &c.

Guido de Suz.

26 Ex quibus causis † torqueantur hoĩes, tñ ex ciuili, & criminali, & tunc cum ueritas hr. non põt, ut ff. de qõ. l. diuus. & l. ex libe. & l. aliquot. C. eo. ti. & no. Az. in sum. eo. tit. §. torq.

Additio D. Lodouici.

Circa causas qõnis hñdae, optime locutus est do. auctor, cuius dictis adde do. Abb. in d. c. cum in contemplatione, in 1. col. extra de 27 reg. iur. † tamẽ scias q in causis ciuilibus hr tortura non permittitur, d. l. diuus. & l. ẽt. & ibi Bart. de qõni. & Ang. Are. in d. uerbo fama, nisi pro delicto ciuiliter conueniatur ẽm Bald. in cap. dilectus, extra de appel.

Guido de Suz.

28 Non tamen ex omni cã † quis torquendus est, nec quaelibet persona indifferenter, ut ff. de qõ. l. edictum cum oporteat praecedere qõnem indicia sufficientia, & uerisimilia, nec a tormentis est incipiendum. l. prima. 1. respon. ff. de qõ. nam sine indiciis, uel sine praesumptionibus quis torquendus nõ est, ut l. unius. §. in ea. ff. de qõ l. mar. & l. fin. & C. de fal. l. sicut, in fin. & certe a rectorib. est ualde cõsiderandum, & ponderose, nunqd pcedentia

tia indicia sint uerisimilia, & sufficientia ad habendũ torturã, cũ ad talia restitutio, uel appellatio subsequens ꝓdesse non possit, nã plures dum torquenť perimere solent l aut damna. §. 1. ff de pœ. & quod torturam præcedere debeãt indicia, probatur per iura in l. milites, & in l. cum cognitio naturalis. C. ď quæstioni.

Adit. dom. Lud.

In hoc ꝙ indicia oĩno præcedere debeant torturam, idem reperio uoluisse do. Abb. in c. cũ in contẽplatione. in 1. col. circa princ. extra de reg. iur. & do. Ange Are. in suo libello male. in uers. nunc uideamus, &c. in hoc nemo discrepat. sed plus dicas † ꝙ intm̃ debent 29 præcedere indicia torturam, & etiã sufficientia, & legitima q̃ qualia sint infra dicam, ꝙ cõfessio aliter facta, ẽt si ex postfacto ratificetur, ẽt si extra tormenta. non ualet, nec potest illa confessione condẽnari. casus est not. in l. qõnis. ẽm unam lect. glo. approbata. ff. de q̃st. do. Gan. in tract. male. in rub. incip. quæro nũ quid confessus in tormentis non præcedentibus, &c. & Ang. & Paul. de Cast. & Io. de Imo. in l. qui in aliena. §. Celsus. ff. de acquir. hær. & Saly. in l. 2. in ult. col. C. de cust. reo. & Pet. de Ancha. in clem. 1. extra de ho., & in cõs. 22. incip. in Christi nomine uita inquisitione formata in Philippũ. &c. & do. me. Alexan. in cõs. 5. in 1. col. incip. in causa inquisitionis formatæ cõtra Vale. &c. in 1. uol. & in cõs. 53. in 2. uol. per totũ incip. uiso themate, &c. & in cõs. 142 in 2. col. in 2. uol incip. an ille qui primo fuerat iniuste tortus, &c qa ẽm eũ postq̃ semel fuit indebite tortus p̃sumiť semper sub esse eadẽ causæ iusti timoris, & ideo nõ ualet talis cõfessio, nisi p̃cedant indicia sufficientia & legitima. & idem uoluit auctor infra in uer. sed quid si aliquis tortus est nullus, &c.

Guido de Suz.

Quæ, & qualia indicia † requirantur ut q̃s 30 possit poni ad torturam, respondeo nõ possunt dici, uel ostẽdi, uel ď eis certa descriptio uel doctrina dari, sed hoc cõmittitur arbitrio iudicãtis, ut ff. de testi. l. 3. in princip. ibi tu magis scire potes, & sicut diximus de accessione & mora, ut ff. de diuer. & temp. præscrip. l. de accessionibus, & ff. de usur. l. mora. & generaliter, omne quod non determinatur a iure relinquiť arbitrio iudicantis, ut est uidere in pœnis a iure nõ determinatis, ut l. hodie. & l. sanctio. ff. de pœn. & ff. de extra. l. 1. §. quibus nulla, sic de tẽpore dicimus, ꝙ indeterminate ꝓfert, ut ff. de iure ď l. l. 1. cũ si possimus tamẽ 31 in gñe talem doctrinam tradere, † ꝙ astutus iudex debet solicitus stare ad indagãda indicia cõtra delatũ ex aliquo crimine. nã indicia sunt aliis ꝓbõnib. proxima, & ďr quasi demonstratiua ueritatis, & probationum adminicula. ut C. de prob. l. infra, & l. fin. sunt enim iudicia pars ꝓbõnis claræ ut C. qui testa. fa. pos. l hac cõsultissima. §. deinde. ibi. indicia, &c. Nam indicium ďr ab indicando, unde indicia. i. adminicula demõstratiua ad indicãdum ueritatem, ut C de adul l si quis adulterii & l. solent. ff de p̃s. uerbis Quærat iudex & instanter indaget, cum quib. & per quæ loca cõuersabatur delatus quem torqueri intendit, 32 † qm̃ mala conuersatio est malę operationis indicium, ut ff. de admi. tut. l. si plures. § assidue. nã ex mala cõuersatione q̃s ẽt bonus efficiť uitiosus. ut ff. de ædi. ædic. l. ędilẽ, §. pedius ibi alleg. fore, uel ueniarius. Ad idẽ dcm̃ Philosophi. qualis q̃q; est talium cõsortio delectatur. Itẽ cõsideret loca in quibus cõuersabať, quia ẽm locorum uarietatem uarie colligũtur coniecturæ ut C si man. fue. alie. l. fi. ff. de pœ. l. aut facta. §. euenit. Item interest q̃rere, si erat inimicus offensi, uel si aliqua offensio interuenerat inter eos. qa tũc est p̃sumptio, culpæ, quia inimicus de inimico male facere, & male cogitare a iure præsumiť, ut ff. de his quibus ut ind. l. si inimicitiæ. ff. de adim. leg. l. 3. §. fi. & de qõnibus l. 1. §. qõni. Item studeat inuenire cuius æstimationis, & famę sit. qualis enim fuerit fama, & opinio cuiuscũq; in ciuitate talẽ eũ esse p̃sumimus. l. de minore §. tormẽta ibi, uel cuius æstimatiõis, &c. de qõnib. & l. si a bonæfidei, primo rñ. de rei uend. 33 & in auth. testi. §. sancimus, col. 6. † Item poterit iudex indicia sumere ex cõstãtia, uel ex trepidatione uocis, uel mẽbrorũ, uel pallore, ut d. §. tormẽta. locutio, uel cõstãtia, uel trepiditas, uel æstimatio cuiusq;, attẽdẽda est, & indagãda, qm̃ multũ cõferũt ad illuminandũ ueritatẽ, & in lucẽ emergẽtia, ut d. §. tormẽta. Itẽ indaget cuius primo uitę fuit, & an talia & similia de quib. ad p̃sens inculpať, facere cõsueuit. nã de uno quoque bonũ, uel malũ præsumimus, cõsideratis primo actitatis ab illo, ut ff. de re mil. l. desertorẽ. §. his qui el 2. ibi, inspecto uitæ eius p̃cedẽti actu, &c. & l. nõ oẽs §. a Barbaris, cod. titu. & ff. de sus. tut. l. tutor 34 quoque. §. q̃ri pōt. † ex gestis. n. præteritæ uitę p̃sentia me timor, ut C. de agẽ. in re. l. pe. §. fi.

lib. 12.

lib.12. Item an fuerit ei minatus, qm̃ erit indiciũ,ꝙ ipse operibus adimpleuerit illud qđ terrendus uerbis ꝓfudit,cũ ex dictis hoĩum facta pẽsemus,ut C.si qs Imp.ma.dix.l.1. & ff.de sup.leg.l.Labeo Itẽ cõsiderãdũ est an sit talis q cõsueuerit,& posse habuit talia cõmittẽdi qđ est nota dignũ ut.ff.ad l.Iul.maiest.l.famosi.ibi,an potuerit facere, & ibi an qd simile fecerit.Itẽ si aufugit est indiciũ cõtra eũ, uel si statim se absentauerit post ꝑpetratum maleficiũ arg.in auct. de exhib. & introd.reis.§.si uero, & C. de assessor.l. consiliarios.Itẽ testes recipiat suꝑ maleficio commisso in loco ubi fuit cõmissum. & de uoce publica,& fama cũ citra ꝓbata coadiuuant indiciũ ad tormenta ut.ff.de testi.l.3.&.ff.de fluminis.§.flumen.l.1. Ex multis aliis poterit curiosus iudex indicia sumere ad informandã cõscientiã ꝓ eruẽda ueritate delicti.

Additio D.Ludouici.

Circa hanc mãm qualiter. & qũo sumantur indicia,& qualia requirant̃ ut quis possit torqueri.d.auctor,ut uides multipliciter exẽplificauit & finaliter cõcludit hoc depẽdere ex iudicis arbitrio,& ideo possumus dicere in hoc certã doctrina dari non posse, in qua mã primo reperio do.Abb.in c.cum in contẽplatione.in 1.col.in uers.& q̃ indicia suffi-35 ciant,&c.ubi † cõcludit ꝙ nõ põt dari certa doctrina.sed relinquẽdũ est iudicis arbitro, & idẽ uoluit Bal.in .l.1. ult.col. in prin. C. cõia de leg.& Bald.in l.ea qdem.C.de acc. & Bald. in rubr.C. de ꝓb.in 2. col. & in l. seruos.C.de testi & in l.2. C. quorũ appell. & do.Ang.Aret.in suo libello maleficiorũ in uerbo fama publica ꝓcedẽte in 5 .col.in uer. qro an unũ iudicium,&c.ubi ponit fere oĩa exẽpla,de qbus hic ꝑ dñm auctorẽ , & ultra ea subdit,ꝙ si res furata reperitur penes ali-36 quẽ.† & si iuuenis reperit̃ in domo pulchræ puellæ.uel reperit̃ exire de domo, ꝑsumit̃ suꝑ posuisse.alleg.Bart.post.Iac.Butr.in l.fi.ff.de hæred.inst.uel si qs repertus est cum cultello euaginato ꝓpe mortuũ. nã istud est indiciũ sufficiens,imo manifestum ſm Bart. in l.fur manifestus.ff.de fur.& idẽ si qs uisus fuit cũ cultello sanguinolento exire de domo, cum facie pallidã,& reptus est intus domo mortuus.alleg.Ioan.And.in additio. Spec. in tit. de prob.§.1.uers.12.referente do.Tho.de Piperata cõbon. ita tenẽtẽ,& plus dicentẽ , ꝙ hoc ultimũ est ĩdiciũ ad cõdẽnationẽ,de quo latius posuit dom. Ang. ubi supra proxime.

37 † Cuius dictis adde ẽt in hac materia indiciorũ & primo, dũ dixit. ꝙ si res fuit subtracta, & reperit̃ penes aliquem , ꝑsumit̃ ab eo subtracta,nã hoc uerũ, dũmodo probet̃ illũ solitũ esse talia ꝑpetrare,alias nõ redditur suspectus ex eo solo,ita uoluit do.me.Alex.in consil. 5.in 2.col.in 1.uol.inc. in causa inqsitionis formatæ cõtra Valerium,&c.Prẽterea in eo qđ dcm̃ fuit,ꝙ mala fama alicuius de prẽterito,facit ꝑsum de ꝑsenti.d. l. non oẽs. §. a Barbaris.de re mil.& l.si cui. §. hisdem. ff. de acc.nam hoc procedit in eodem gñe mali. alias aũt non , ſm Iac. de Raue. & Bart. in l. Cassius ff. de sena. & Bart. in l. si pupillus.§. sed si qs pt.in 7.q.de no.ope nun.& Bald. & Ioan.de Imo.in l fi.de hær inst.& ĩ do meus in d.cons.5.in 3.col ubi multum singlr more suo locutus est in hac mã indiciorũ,& torturæ,& in cons.152 in 2 uol.incip an tortus, &c.& in cons.67.in 7.& 8.col.in 1.uol.incip. si præcedentibus indiciis, &c.in uer.quòd autem indicia fuissent sufficientia,ubi ponit de teste deponẽte de uisu,& de fuga illius, q dicebat̃ particeps eiusdẽ delicti,& in cõs.77. in 2.& 3.col.in eo.1 .uol.incip.in causa accusationis de crim.fal.&c. ubi dat unã doctrinam multũ magistralẽ,& declarantẽ totam hanc 38 mãm , ꝙ † in delictis q̃ occulte committuntur,ut est adulteriũ, uenerare aliquem,falsificare monetã,& similia, iudex debet eẽ facilior,& prõptior ad torturã,alleg. Bal. in l. 3. C.de episc.aud.qui dixit hoc esse mẽti tenendum , de qua mã ẽt posuit idem dñs me. in cons.42.per totum in 1. uol.incip. si præcedentibus indiciis,& in cons.1.in 3.uol.incip. in causa inquisitionis formate contra Ant. Fran. de Fon. &c. Silr̃ illud qđ dictum est de inimico, ut ꝑsumat̃ ab inimico offensus per l.3.§ fi.de alimen.lega,&c dicas ꝙ idem uoluit Spec.in tit.de ꝑsumptio.§.1. & facit tex. in l.1.§.hæc rescriptũ. ff.ad Sylla. in uersi. in suspicionẽ cedis, &c tñ ĩtellige hoc esse uerũ loquẽdo de inimico capitali,uel saltẽ cũ quo erat lis de maiori parte bonorum , ita uoluit Spec.in d.§.1.& Bart. in d.l.3.§. fin. & Ang. Aret.in suo lib.mal in uer.fama publ præced. in uersi.quæro qd si reperiatur qđã occisus , 39 arg.gl. in l.licet , de arb. † ubi ponit ẽt de eo q repertus est mortuus prope do m ũ Titii, an ꝑsumat̃ mortuus à Titio,& cõcludit ꝙ sic, si Titius erat solitus committere homicidia,

per gl in l ciuilem.C.de fur.& Bar.in l.fi.ff.de uia publ.& silr, si quis reperitur mortuus in strata, psumit mortuus ab illo q frequentabat in illa, sm Bart.in l. iuste.ff. de usucap.in princ. tn intellige si erat malus homo, alias non, sm do. Ang ubi supra pxime, in uer sic. qd aut si qs in strata &c. ubi ponit et quid si quinq; reperiunt in una domo, quorũ unus reperit mortuus, an psumat mortuus ab illis de domo.post multa cõcludit, q non pnt oes pdicti puniri, sed bene pnt torqueri. alle.Ioã. And.in additio. Spec. in tit. de hom. § 1.uer. sed pone quatuor, &c. Silr dũ dixit d.auctor de minis praecedentibus, ut faciant indicium, & et cõsuetudo talia pprtrandi, &c. dicas q idem uoluit Bal.in l.fin.ff.de haered. inst.& d. Abb.in c.3.loco in 6.col cum seq.extra de pbat.& Cyn.in l.1.C.si quis impe.& Cy.& Bal. in l.metum.C.qd me.causa, & Sal.in d. l.1 si quis imperatori,& Ang & Io.de Imo.in d.l.fi. de hęr.insti.tamen intellige sane secundũ qualitatem psonę minãtis.sm Sal.ubi supra pxime.

40 † Item illud q dcm est de fuga, intellige sane, si fuga sequat uel inquisitionem,uel accusationem in causis non capitalibus, sed in capitalibus post inquisitionem,uel accusatione ex fuga,uel si reus stat caute in domo, uel alibi,ne capiat,nõ est psumptio. uel indiciũ, qa iuste timet, & sic iuste facit sm Bar.in l.1. ff.de his qui sibi mor. consci. Idem dicas ubi fugiens pp terrorem familiae, & postea citatus comparet, qa tunc ex fuga non inducitur indiciũ cõtra eũ, sm Bar.in l.qs sit fugitiuus. §.1.ff.de ędi.edic.Idem ubi quis aufugeret de carcere quẽ apertum inuenit,secundũ Bal.in

41 l succurrit.ff ex quibus cau.ma † Silr indiciũ resultat qñ dñs locutus est ad aures famuli, uel in secreto, postea famulus delinquat,sm Bart.in l.si uentri, §. fin.ff. de priui. credi. & Bal.in l.1 C.de ser.fugi. Idem dico si dñs diceret aperte famulo haec uerba uel similia,non redeas domum nisi sen sero aliquid nouum de tali re sm Bar. in l. si qs mihi bona. §. sed si mandauerit.ff.de acq haere. & Pau.de Cast. in l.1.in 2.col.C.de his quib.ut iud. & in cõs. 260.incipi. in Xpi noie, ut q p praedicta &c.

42 † Silr fama publica orta a personis fide dignis, facit indicium ad torturam, sm Bar. in l.de minore.§.plurimum. ff. de qõ. & silr fama cum fuga, sm Bal.in l.uolũtas.in ult.col. C de fidei.silr confessio, et in tortura, iuncta cum fama publica, uel cum alio indicio, sm Bal.in l.fi. C.de prob.Silr confessio socii criminis, sm Cy.in l.fi C.de accus. & Ang. in l. & si certus.ff.ad Sylla.& Pau.de Cast.in cons. 117.incip.notandum est,q adulteriũ est graue,&c.& in consi.195.incip haec est quaedam inquisitio,&c.Silr confessio iudicialis, uel et extra iudicialis, secundum gl.& Barr.in l.c.5. ff.de adul.quae omnia tene menti.cũ his quae inferius dicemus in progressu, ubi ponemus quae dicantur indicia indubitata.

Guido de Suz.

43 Denuo uidere restat † quis sit qõnis effectus,& si quidem absque formidine tormẽtorum, ultro quis crimen confiteat, dixerũt antiqui & moderni quidam pceptores, eũ non esse statim damnandum, sed debet iudex stare per diem uel p aliud tps, sm qualitatem criminis,& psonae cõdõnem, & iterũ facere reum coram se psentare,& interroget eum an uelit pseuerare in cõfessione quam fecit an contradicere,uel reuocare,& hoc ideo dicũt ipsi qa cõfessio rei statim in causa criminali non pręiudicat nec statim facit plenam pbõnem,ut expresse dicit l.2.C.de cust.& exhib reo. & ita intelligũt illam legem,q non distinguit,an formidine tormentorũ, uel spõte fuerit habita cõfessio. & ita intelligunt ff. de qõ.l.1.§.diuus.ibi; nec statim hre pro exploratis facinoribus.& §.si qs ultro. & sic di

44 cebant ipsi.† Item in cõfessione habita in ciuilibus,& habita in criminalibus, hoc interest qa in ciuilibus non est opus pseuerãtia, p dicta iura;nec mirum dicebant ipsi, si magis ponderate, & solertius in criminalibus, q in ciuilibus pcedit. nam ubi maius uertit periculum,&c.l.ubi C.de fal.& melius. C.de poen.l.q sniam.nec mirum si tam uarie, qa criminalia iudicia cũ ciuilib. nil quasi simile hñt,ut instit. de pub iud.in prin.Tu dic cõtrarium,& haec est cõis opi.qa si qdem qs in se cõfitet sponte crimẽ,statim incarcerãdus est, & illico statim absq; alia pseuerat.one damnãdus est,ut C de custo.reor.l.diem.1.in fi. & C.de poe.l cum reis & ita intellr.ff. de custo. & exhib.reo.l.fi cõfessus.Non ob.d.§. Diuus. & § si qs ultro intelligunt in cõfessionibus factis,& habitis in tormentis, & sic silr intellige.l.2.C de custo.& exhib.reo. sm ueriorẽ intellectum,& lecturam ut patet in fin.legis, ibi,ut sic iudicibus immodice saeuientib. &c.

45 † Si aũt in tormentis uel formidine tormẽtorũ fiat confessio,tunc non stat ius confes-

fioni, hæc debet haberi pro exploratis facinoribus, ut d. §. diuus. & C. quo. appel. non reci l. 2. & est ratio, ut ff. de quæst. l. 2. §. qm̃ ibi quia qõ est res fragilis, & periciosa, & ut plurimum ueritatis, &c. & tunc hẽt locum l. 2. C. de custo. reo. ut iudex faciat criminosũ ad se redire, & quærat ab eo utrũ uelit in sua confessione perseuerare, an retractare, uel cõtrarium dicere uel docere, & tunc si perseuera uerit ualet eius confessio, alias, nõ, ut dicit §. si quis ultro. & d. l. 2. C. quo app. non reci.

Additio D. Ludouici.

Dñs auctor ut uides circa effectum quõnis multũ notabiliter locutus est, faciẽdo drĩam inter cõfessionem spontaneam, & factam in tormentorũ, ut prima nõ requirat reiteratio 47 nem, secunda sic. † Ast, tu in hoc passu dicas, ꝙ imò in puncto iuris uerior est opi. ꝙ requirat ratificatio seu reiteratio cõfessionis, ut est casus non cauillando, in d. l. 2. in uer. atq; ita post modum ductus, &c. quem text. pondero in suo prin. in uers. deprehensus &c. & in uer. cũ de admisso cõstiterit crimine, &c. q̃ omnia ostendunt cõfessionem sponte factã, & maxime cum lex illa sit posita sub tit. de cust. reo. & non sub tit. de quæst. Præterea, ꝓ hoc considero rõnem illius tex. in fi. nam indicat, nõ solũ in cõfesso spõte, sed ẽt in coacto, ꝙ econtra, si. n. nõ ratificat̃ cõfessio, nimis seuiret iudex in delinquentes. Ad idem pondero text. in l. fi. eo. tit. in princi in uers. uelox pœna sub ducat, iuncta gl. in uer. subducat, nã licet tex. dicat delinquentem cito debere puniri, sed dicit gl. seruata d. l. 2. & sic ratificata confessione, q̃ tñ non dicebat̃ prius facta ꝑ tormenta. Nec ob. ꝙ istud requirat̃, qñ confessio fuit facta in tormentis, ut d. § diuus, & l. 2. § tñ si. q̃ a in leo, ꝙ non negat ille tex ꝙ idem non debeat fieri in alia cõfessione, ẽt sponte facta. 47 Non ob. ẽt d. l. 2. C. quo. appel. non reci. quia non probat hoc in mille annis. † nam dr̃ ibi aperte, quod conuictus de crimine nõ potest appellare, non tñ dr̃, quin confessio, etiã spõte facta non debeat ratificari, itaque ille text. non facit. Non ob l. cum reis. C. de pœn. quia ille text non loquitur primo in terminis nostris preterea tollit facultatem supplicandi, & alias artes ad differendũ sñiam, sed ꝙ non debeat cõfessio facta ratificari non negat ille tex. & ista ratificatio non tendit ad oppugnãdum sed potius ad confirmandum sñiam postea ferendam. Itaque illa iura si recte ponderentur, non probant opin. dñi auct. imò in cõtrarium, allegato casum in l. 1. §. si quis ultro. ff. de quęst. ubi text. disponit, non esse fidem adhibendam ẽt confessioni factæ ultra 48 seu sponte. † bene uerum est, ꝙ ubi confessio est facta sponte, põt iterari, ẽt incontinenti ad modũ tẽpus, sed confessio facta in tormẽtis, postea ratificari ex interuallo, & saltẽ debet quiescere per unam diem naturalẽ, ante quam ducatur ad ratificãdum propter metũ tormentorum sm̃ Bart. in d. §. diuus. & Iac. But. in l. 2. C. de cust. & exhib. reo & domi. auct. infra in uers. item quæro quantum tempus &c. cum quo ibi dicam de hoc, & idẽ uoluit Ang. Aret. in suo tract. malef. in uerb. fama publ. præced. &c. in pen. & ult. col in uer. 2. nota, &c. & licet ipse ibi dicat, ꝙ ubi quis sponte confessus est, non requiratur alia ratificatio, & sic transeat cum opin. do. auctoris supra relata, tñ subdit, quod iudex cautus semper faciat confessionem reiterare, ẽt sponte factã, & sic uidetur ẽt inclinare in hoc, & iudicio meo hoc est tutius, & melius, nec iura contradicunt imò requirunt, si bene ponderentur, ut ex supradictis apparet, quæ omnia tene menti, quia sunt noua in hac materia, & ultra prędicta ultimo loco adduco, 49 † quia etiam sponte confessõ non est denegãdo defensio, d. l. 1. §. si qs ultro, ergo debet fieri ratificatio, quæ multũ eneruabit defensiones postea futuras, & sic citius ea expedietur, & per consequens cessat rõ d. l. cum reis, C. de pœ quod no. de quo ẽt posuit Dyn. in suo tract. malef. in uers. restat uidere qd sit cõfessionis, &c. Bar. in d. §. diuus. Bar. in l. 1. in fi. ff. de cust. reo. & Sal. in l. 2. C. eo. ti ubi multũ notabiliter locutus est. Lud. Bol.

Guido de Suz.

50 Sed qd † de qõne occurrenti. Aliquis subiicitur qõni, & confitetur contra aliũ; nunquid stat̃ dicto suo? R̃n. distingue, aut torquetur in alios, cõsocios, & non in se, & tunc stat̃ dicto suo, ut cum aliis indiciis ꝓcedi possit ad condemnationem ut C. de assess. l. nullus, in fi. & de quæst. l. edictum, & l. 1. §. q qõnem, ibi, efficacissimas causas ad requirẽdã ueritatẽ, &c. idem Tullius in Topicis. Nam tormentis uerberibus igne fatigati, quæ dicunt ueritas ipsa ur̃ dicere, saluo si dixerint de inimico, quia tunc non facile credendum est ei, sed nec oĩno fides detrahenda, sed causa cognita erit fides adhibenda uel non, ut ff. eod. l. 1. §. præ

terea. & arg. ff. de test. l. 3. in prin. aut torqueretur in se, & in alios, & tunc si nihil de se confiteatur hūc locum ꝓxime dicta. Si uero confiteatur de se, & de aliis, tunc s͞m Accu. cuius opin. præualet, est inuenire regulam, & instātias à regula, vt de proprio scelere cōfessus ꝑ conscientia non scrutet̄ aliena, & sic regula

51 est,† ꝙ tortus de se cōfessus non debet interrogari de aliis, & maxime de cōsociis, ut ff. de qō. l. q de se, & C. eod. l. sicuti. in princ. & C. de accu. l. fi. & si de facto interrogat̄, uel sine interrogatione, dicat de facto aliorū, non statur dicto eius, fallit in casibus in quibus quis de se confessus torquetur, & interrogatur de aliis, si tñ contra illos alios præcedant indicia. Primus est in quibuslibet latronibus, & maxime assassinis, qui de se cōfessi, torquendi sunt, & interrogādi de cōsociis, & mādatoribus, & de receptatoribus, ut ff. de cust. reor. l. diuus Adrianus, & C. de fer. l. pe. Secundus est. C. de fal. mone. l. 1. Tertius, ad exhib. l. fi. Quartus, C. de male. & math. l. fi. Quintus. de seruo de nece dñi in se cōfesso, ut torqueat & ut interrogetur quo mandato, &c. ut ff. ad Sylla. l. prius, & l. si percussor; & est ibi speciale, ut sentit ibi apparatus, ut ff. de qō. l. is q sunt. Sextus ad l. Aquil. l. inde neratius. §. sed & si seruus, & bene dixi. si aliqua p̄cedant indicia, q a alias nō debet interrogari de aliis, vt C. de qō. l. 1. Item eius r͞nsio non erit plena ꝓbō contra illos quos inculpauerit, sed aliqua præsumptio, ut in apparatu d. l. fi. C. de accu.

Additio D. Ludouici.

Licet do. author non dicat, hæc fuit formalis doctr. d. Gand. in suo tract. malef. in ti. de qō. & tormētis. uers. restat formare circa hūc tract. &c. & Dyn. in suo tract. quæst. in uers. nunquid ꝑ talem p̄sumptionem. &c. & gl. & cōiter scrib. in d. l. fin. C. de accus. maxime ꝑ Bald. ibidem. & Bart. in l. repet. de qō. & gl. In no. & & dom. Abb. in c. 1. extra de confess. gl. in c. 3. extra de testi. & gl. in ca. fin. 15. q. 3. & do. Ang. Are. in suo tract. malef. in uerbo fama publica præced. in 8. col. in uers. quæro an

52 participes criminis. &c. ubi † ponit aliquos casus, in quibus pōt q s torqueri cōtra alios, & interrogari de aliis, ultra supra numeratos, uidelicet in crim. læsæ maiest. ut in criminibus quæ non committuntur sine sociis, & idē uoluit ipsemet. in uer. decimo q̄ro an inculpato, &c. ubi dicit in casibus in q͞bus quis pōt interrogari de sociis, talis inculpatio est sufficiens ad ponēdum inculpatum ad torturam, alleg. tex. in l. edictum & in l. 1. §. eum q latrones. ff. de qō. sed tu intellige hoc sanæ, si aliqua indicia ꝓcedāt. & do. meus in cōs. 89. in 3. uol. incip. an assertio socii, &c. ꝑut dixit d. auctor q in hoc rectius, iudicio meo locutus est, nā do. Ang. nimis larga uerba effudit, & dixit contra text. in d. l. 1. C. de quæst.

Guido de Suz.

53 Sed nunquid† ꝑ istam talem præsum. poterunt isti inculpati à torto seu à tormentato, ad tormenta poni, respon sic in dictis sex casibus exceptuatis. arg. prælegat. l nullus, & l. edictum. ff. de qō. & l. 1. § cū q s latrones, tñ est arg͞m, ꝙ iā sit in aliis criminibus, ff. eod. tit. l. 2. §. Diuus Adrianus, in aliis uero casib. non ut C. de accus. l. fin. & ff. de qō. l. is cui.

Additio D. Ludouici.

Intellige prædictam cōclusio, cū modificatione quā supra ꝓxime dixi in fi. p̄cedetis additionis. s. dummodo p̄cedant aliqua indicia

54 cōtra inculpatos† nam sola inculpatio facta à tormentato de sociis ēt in dictis casibus exceptuatis nō est sufficiens ad torturam, & si diceres, amice q d spālitatis erit in dictis casibus exceptuatis, cū in oībus aliis casibus indicia p̄cedentia sint sufficientia ad torquendū, r͞n. ꝙ hæc indicia in casibus spālibus non requirunt̄ ita legitima, sicut in aliis casibus non exceptis, ubi requirunt̄ indicia sufficientia ꝓ quo adduco notabilem doctrinam do. auctoris in §. ꝓxime seq. inc. sed qd si persona, &c. ubi dixit, ꝙ in dictis casibus exceptis ubicunq; inculpatus a tormentato est malæ famæ, & conuersationis, poterit torqueri, sed in aliis casibus nō exceptuatis secus, in q͞bus s͞m eum debēt præcedere indicia sufficientia.

Guido de Suz.

55 Sed quid† si persona inculpata à torto sit malæ famæ, & cōuersationis, nunqd in aliis casib. q̄ supra dictis sex exceptuatis, poterit torqueri, & subiici, qōni? Dic ꝙ non, si non p̄cesserunt indicia sufficiētia, nec inculpatio facta de eo à tormentato, inducit indiciū, cū interrogari nō debuerit, ut C. de acc. l. fi. & ff. eo. tit. l. is cui. ergo qd inde sequit̄ tanq̄ lege ꝓhibente factū nō ualet, ut l. non dubiū. C. de legib. tñ. de cōsuetudine uidi torqueri. ad qd facit text. in l. 1. §. diuus Adria. ff. de qō.

Additio D. Ludouici.

De hac decisione supra feci tibi mētionē, ideo non repeto nunc, ne idē sæpe dicamus.

Guido

Guido de Suz.

56 Sed quid† de qõne quotidie occurrenti Accusator quis de furto, indiciis præcedentibus ad illud furtum torquetur, & confitetur illud furtum, nunquid debet procedi in tortura, siue repeti, ut indicet, & cõfiteatur de aliis furtis a se commissis, ad quæ nulla hñt indicia? Dic de iuris solẽnitate non, arg. eo. quæ dicentur in ꝑxi. qõ. pro secunda parte quia quãtum ad ista furta, de quibus in specie, uel in genere inquiritur nulla ꝑcedunt indicia, & sine indiciis nemo torquendus est, ut C. de fal. l. sicut, & ff. de qõ. l. 1. in prin. & l. maritus. sed generali consuetudine Italiæ quotidie seruamus contrarium, & specialiter in furtis, quæ magis frequentantur, quę consuetudo potest adiuuari ꝑ l. non omnes. §. a Barbaris. ff. de re. mil. & de off. præs. l. conguil.

Addit. D. Ludouic.

In hoc passu adde tu do. Ange. Are. in suo libello maleficio. ĩ uerbo fama publica pręcedente in ult. uerbis, ubi hoc idẽ cõfirmauit, & dixit idem esse in omnibus aliis delictis. all. text. in d. l. non omnes §. a Barbaris. & in d. l. congruit, & ita dicit seruari de cõsuetudine

Guido de Suz.

57 Sed pone† quòd fuit de aliquo semel habita qõ. forte quia nil dixit, uult iudex de nouo repetere qõnem sine aliquo nouo indicio accedente, nunquid pôt? ur ꝙ sic, ut ff. de qõ. l repet. & l. unius §. 1. quę indistincte dñt qõnẽ repeti posse, & ubi lex non distinguit, nec nos ff. de pub. l. de precio, cum sim. tu dic ꝙ non sine nouis indiciis, ut quia tortus dixit nullũ ibi illa nocte iacuisse, ubi maleficium fuerat commissum, postea inuentum est per testes, ꝙ ibi aliquis iacuit, certe hoc casu repeteret qõ. ꝑꝑ illum indiciũ, uel aliud simile, & hæc est cõis opin. non tñ allegatur aliqua lex, tu alleg. ff. de uerb. sig. l. boues. §. hoc sermone, & ff. pro socio. l. si socios. §. nec si prior. Assessores autem honoris auidi, hoc non seruant, imo qõnes repetunt sine nouis indiciis, quousque de obiectis criminib. hauriant ueritatem, quorũ opinio pôt defensari per §. oportet. in auth. ut iud. sine quoquo suffrag. ibi torquebunt fures, & non prius quiescent &c. consideret aũt bonus iudex in qõne repetenda qũo tortus in animi, & corporis fortitudine durauerit. l. unius. §. reus. ff. de quæst.

Addit. D. Ludouici.

Licet dom. auctor non dicat, hæc sunt formaliter uerba Dyn. in suo tract. quęstionũ. in uers. quid si aliquis fuit semel tortus &c. & refert, & sequitur Ang. Aret. in suo tract. mal. in uerbo fama publica præcedẽte &c. in uers. 58 3. qro an semel tortus &c ubi dixit, † quod de quacunq; tortura, q̃ facit iudex dolo malo, & sine causa, capite punitur ꝑ arg. l. decurio, & ibi hoc uoluit Bal. C. de qst. & Bal. in l. 1. C. de pri. car. & licet pro mala consuetudine assessorũ repetentium qõnes sine nouis indiciis, allegeẽ ille tex. in auth. ut iud. sine quo: quo suffr. in § oportet, tñ nunq̃ placuit mihi hoc, & dico, ꝙ ille tex. non facit ad propositum si recte ponderetẽ, nam ille tex. loquitur de administratorib. bono. fiscalium, & dicit ꝙ si aliquod furtum cõmittatur in dictis bonis, ꝙ iudices torquebunt. & non primitus quiescunt donec reddãt furta, ibi aut in hoc si manserint in maximis cõstitutis furtis &c. nam ille tex. uult. ꝙ isti officiales sunt solliciti in perquisitione dictorũ bonorũ, non tñ ꝑmittit fores repeti posse sine nouis indiciis, & sic arbitriũ cõcessum eis, intellr cõcessum non tñ extra limites iuris, & potius ille tex. denotat facultatem in torquendo plures, q̃ in repetendo qõnem cõtra unum, & ut ipsi sint diligentes uult ibi tex. ꝙ si non reperirẽt dicta furta, teneantur ipsi tanquàm illi qui forte non fuerunt diligẽtes in custodia dcõrũ 59 bonorũ † ex quo ẽt infertũ, ꝙ Imperator nõ uoluit, ꝙ tortura, nec repetitio eiusdem debeat fieri, nisi legitime, cum oĩno ipse ꝑdere non possit. Nã iudices remanent obligati, & potius credendũ est Imꝑatorẽ ibi uoluisse indices ꝑcedere seruatis seruandis, q̃ aliter. Nã ꝑsumptio est, ꝙ iudices uidentes se remanere obligatos, torquerent & repeterent qũocunq; & qualitercunq; itaq; ille tex. nihil mihi facit ꝑ saluatione assessorũ repetentiũ qõnem sine nouis indiciis, à qua iudicio meo cauere debent sicut ab igne, & maxime cum cõis theorica doctorũ sit in cõtrariũ ꝑut supra dixi, & ultra præd. ita in terminis uoluit Bal. in l. 2. C. quorũ app. & Bal. in l. mil. C. de qõ. & do. Abb. in c cũ in contẽplatione. in 2. col in uers. 7. quæritur. extra de reg. iur.

Guido de Suzaria.

60 Quid si dum aliquis † est in tormentis dicit torqueatis me quantum uultis, quia si starẽ usque ad 10. annos. nil dicerẽ, qa nil scio, uel in nihilo sum pollutus obiecti criminis, & sic oĩa diffiteẽ, nunqd statim est dimittẽdus

& deponendus de tormentis,& libere relaxãdus ire uias suas?& certe non,sed ꝓcedatur in tortura cum temperie,uel aspere,ẽm cõdi.criminosi,& ẽm criminis qualitatem , & ff. confiteatur,bene quidem, sinaũt non confiteaꝛ, debet eum iudex in carceribus detinere, & si noua aderunt indicia.qõnem repetet,sin aũt noua indicia non aderunt,tunc statuet accusatori dilationem competentem ad probandũ,& si poterit cõuinci, cõdẽnabiꝛ,alias nõ. ff.de q.l.1.§.ꝑterea.& l.unius.§.in ea.eo.titu.

Additio D.Ludouici.

In hoc do. auctor recte locutus est,nec est opus additione,nisi dum dicit de nouis indi-61 ciis. Nam noua indicia ea dñr,q̃ differunt a præcedentibus specie uel substantia,ut puta, prima indicia erant de mala fama rei, uel ꝙ erat inimicus,&c. superuenit postea unus testis,q̃ dicit se uidisse reum ꝑcutere, uel dicit ꝙ uidit eũ cũ gladio euaginato,&c. secus si primo habuisses iudiciũ ex fama ꝑ aliquos testes,licet postea habeas alios testes suꝑ fama non dñr noua indicia sed dr̃ noua probõ primi indiciis,nec posset q̃s repeti in tormentis, ita uoluit Ang.in tract.male. in uerbo,fama publica,ĩ uer.q̃ro q̃ dicãtur noua indicia,&c.

Guido de Suz.

62 Sed qd† qõne de facto occurrenti, Criminis indicia p̃cedũt,per quæ iudex informatus uult ꝓcedere ad tormenta, dicit reus iudici, dñe. detis mihi defensionem anteq̃ ponatis me ad tormenta,q̃a paratus sum incontinenti arguere cõtra indicia cõtra me recepta,nũquid audiendus est reus, & sibi defensio danda anteq̃ torqueaꝛ?uꝛ ꝙ non,ꝑ l.3.in uer.neque ante ꝓbõnes iniurias patianꝛ,&c. C.ubi sena.uel clari.cum ibi in illis personis in dignitate positis sit speciale, uꝛ in ceteris cõtrariũ esse ius cõe,arg.l.1.ff. ad mu.Præterea,primo actor ꝓbat,& fundata intentione sua reus opponit defensiones,& exceptiones suas, ut C. de exce.l.si quidem,& l. exceptionem, de ꝓb. igitur primo totaliter debet fundari intentio actoris ꝑ testes,uel per confessionem rei antequam audiatur in sua exceptione siue de-63 fensione reus.†Tu dic contrariũ.s. ꝙ primo sit danda defensio, anteq̃ torqueaꝛ,maxime qñ tale qd allegaꝛ, quo probato non deberet ad tormenta ꝓcedi,& hoc illa rõne, q̃a ab interlocutione facta a iudice,ꝙ aliq̃s torqueatur,appellaꝛ.l.2. de ap.reci. ꝙ est rõ consideranda.q̃a a tali interlocutoria est permissum appellare,q̃a si defensio differretur post torturam,nunq̃ postea posset recuperare detrimẽtum mẽbrorũ,ut d.l.2. ergo eadem rõ sibi locum uendicat in proposito,iero.n.appellareꝛ uel defensio petereꝛ,si primo torquereꝛ, nam q̃nque solent deficere in qõne ut l. aut damna.§.1.ff.de pœn.præterea ẽt cõfesso, defensio suæ innocentiæ datur.C. de cust. reo.l.2. multomagis hæc defensio non denegatur.

64 †Præterea,ẽt uidemus ꝙ iam damnato ex cõfessione sua facta in tormẽtis,& perseueratione facta, princeps subuenit ẽt post sententiã pristinã defensionem suæ innocẽtia cõcedendo,& sententiam retractando,si cõstiterit de innocentia cõdẽnati,ut l.1.§.si q̃s ultro.ff.d̃ q̃st.si igr̃ iam cõfesso,& iã cõdẽnato conceditur defensionis facultas tanto , & multofortius ante tormenta denegari nõ debet cui.n. quod est plus conceditur, nõ debet denegari, quod est minus , ut dicit r̃la iuris , cui quod plus est,&c. quid plura, in iure legitur expresse,quod quocunque tẽpore iudicii,reo petente,defensio dãda est.l.unius.§.cogitio. ff. de q̃st.ibi quocũq; tempore reo postulãte, &c.

Additio D.Ludouici.

In hoc passu multũ quotidiano , licet do. auctor non dicat,reperio Paul.de Eleaz.in cõmẽto.c.grauis.in ult.col.in uer.qd si torquendus quærit,&c.extra de deposi.& Gan.in suo tract.malef.in uer. nunquid torquẽdus sit audiẽdus,&c.ubi formaliter, & de uerbo ad uerbum argumentati fuerunt ad partes, ꝓut fe-65 cit d.auctor in hac qõne,& finaliter † concludunt defensionem non esse reo denegandam & ꝙ copia indiciorũ ei danda est,& plus dñt, ꝙq̃tumcunq; iudex h̃et arbitrium ex forma statuti in talibus, non ꝑ̃ potest denegari defensio,& idem uoluit Gand. ubi supra proxime in uers.item quæro nũquid p̃tẽs q̃ h̃ẽt arbitriũ,&c.& idem in terminis nostris reperio consuluisse do.me. Ale.in consi.66.in 1.& 2. col.in.1.uol.inci. si præce.indiciis,ubi tñ limitat multũ singlr̃,nisi reus simplr̃ petere copiã indiciorum cum termino ad probandum,nec diceret qualem defensionem haberet, sed solum diceret indicia illa non esse uera sed falsa.Nam ẽm eum,ad hoc ut cõcedaꝛ defensio & differaꝛ tortura, opus est ꝙ allegetur talis defensio,qua ꝓbata tortura cessaret, sed ĩ casu proprio,si testes deposuissent , & affirmassent indicia non esse uera,sed falsa non reuelarent,tanq̃ deponẽtes super mera negatiua,

ergo

ergo, &c. & idem ur fuisse de mente Paul. de Elea.in d.c.grauis.Secundo limitat do. meus in cons præalleg alio modo multū singulariter q̄n dn̄s ptās denegaret defensionem cū cōsilio dn̄i iudicis maleficio.nam pōt,& non tenebit in syndicatu per doctrinam Bal. in rub. C.de pœ iud in uer. quæro nunquid ptās,&c. Sal.in l.fi.eo.tit.qđ no. ꝑ te qui uadis per officia, ut si non intelligis semꝑ facias de consilio iudicium q̄ fiat cū doctores hn̄tes instr̄m suæ approbationis in studiis gn̄alibus,uel ꝙ talis iudex sit tibi datus per superiorem.nam eris excusatus faciendo cum tali consilio s̄m Bal.in d.l.fi.& do.me.in d.consi. 66.in 2.col. ꝙ cons.est repetitum de uerbo ad uerbum in 2.uol.in ordine ibi 41 incip.ut supra dixi.

Guido de Suz.

Sed quid de q̄one quā sæpe de facto uide-66 mus.† Festis fuit tortus, & in tortura confessus, nunc ante sn̄iam,dicit se errasse, nunquid poterit reuocare errorem suum? r̄ndeo, aut usq; ad sententiam, & est rō,q̄a nō ur fateri,qui in facto errat l.2.in princ.ff.de cōfes. item talis error non pōt usq; ad sn̄iam obesse l.error.C.de iur.& fac.ign.& facit C. quorum appel non recip.l.2.nam cōdemnato ex cōfessione i tormētis,facta, & ꝑseuerata subuenit ēt post sn̄iam, & errorem suū, siue innocentiam suam docere uolenti, & si ostēderit,absoluet,ut.ff.de q.l.1 §.si qs ultro.multo fortius debet audiri iste errorem suum ante sn̄iam probare uolēs.Item iste non ꝑseuerauit in confessione, ex quo non expectauit sn̄iam.Item confessus formidine tormentorū audit appellās,ut C.quorum appel.non recip.l.2.Si autē est error iuris,tunc non poterit uenire cōtra cōfessionem suā, ut d.l.error.

Additio D. Ludouici.

Circa reuocationē erroris seu cōfessionis erroneæ,ut uides dn̄s auctor facit dr̄iam inter errorem iuris uel facti, ut hic ꝑ eum. Cuius dictis adde tu Gand.in tract.malef.in ti.de q̄ō.in uers Sed quid si confessus in tormētis, & perseuerans, &c. ubi idē formaliter tenet. Nam s̄m eum, qui dicit ēt hoc esse bene notā-67 dum, nemini est deneganda † facultas defensionis ante impositionem pœnæ. alleg. d.l. unius.§.fi.in uers.quocunq; tp̄e postulante ergo.&c.de q̄ō.& C. de iur.fi.l. facultas. lib. 10.& C.de bo.uac.l.fi.in uer.data copia, &c. & plus subdit.qđ ēt sponte cōfesso nō est deneganda defensio,ad ꝓbandum de iure suo & innocentia sua.alleg.text.in l. 1.§. si qs ultro.ff.de q̄ō.& q̄a defensio, & probatio pn̄t fieri usque ad sn̄iam.l. si qs iure ur. C. de re. cred.l.indicia.C.de prob.& l.1.§.si ad diem. ff.de re mil.de quo uide per Bal.in l.in bonę fidei.in 3.col.C.de reb.cred. & Bald.in l. fin. in 1.colu.C.de prob. & per do.Pet.de Anch. in cons. 22. in 3. col. incip. utrum confessio contra iniustum,&c.ubi dicit se de facto obtinuisse ꝙ quis potest reuocare confessionē suam,licet secundum eum iudices in hoc se difficiles, & rigorosos exhibeant, credentes uilescere in conspectu hominum per absolutionem contra l.absentem.ff.de pœ.

Giudo de Suz.

68 Sed pone † ꝙ aliq̄s cōfessus est in tormētis,& non ꝑseuerauit in cōfessione,nunquid talis confessio aliquid operet.ur ꝙ sic.s. semiplenam ꝓbōnem,ut no.C.de custo.reo. l. 2.& ff.de quæst.l.1.§. diuus. qui. intell̄r in cōfessione torti in qua non extitit ꝑseueratū uel dic.& forte uerius,ꝙ nisi ꝑseueratū sit,talis cōfessio non plenam,nec semiplenam, ꝓbatio.inducit,q̄m nullo modo confiteri, uel confiteri sine perseueratione, paribus passibus ambulant. C quorum appel.nō reci.l.2.

Additio D. Ludouici.

69 Licet d. author in hoc loquat sub dubio forte,dicas tu,ꝙ †sine dubio forte dicta confessio facta metu tormentorū sine ꝑseueratione non præiudicat.casus est in d.l. 1.§. diuus & ibi Bart.& idem uoluit Iac.But.in l.2. de custod.reo.& Ang.& Sal ibidem & Sal.in l.fin.in 1.col C.de quæst & do. Abb.in c. cū in cōtēplatione.in 2.col.in uer.6. quæro. de reg.iu.ubi dicit,ꝙ talis perseueratio, & ratificatio debet fieri extra locum tormentorū, quod dicit facere contra iudices qui continenti in loco ubi est tormentum, faciūt ratificare cōfessionē,& male.& inde uoluit Ang. Aret.in suo tract.male.in pe.col.in uer. fama publica præcedente.in uers. 2.no. ubi dixit ꝙ tortus debet quiescere saltem per unam diē nālem anteq̄ ducatur ad tribunal,ad. ratificandum, de quo ultimo superius diximus.

Guido de Suz.

Sed q̄d si†aliquis tortus est nullius uel nō legitimus indiciis p̄cedentibus. nunq̄d ualebit eius cōfessio,dic ꝙ non,ēt si, & quantūcunq; in ea ꝑseuerauerit,ut est arg.in l.2.3. & 4.C.si ex fal.instr. & est casus in l. maritus.& in l.pe.secundum unam lec.ff. de q̄ō.

& tex. in l. diuus uer. ex quib. eod. tit. Præterea hoc est de subalibus qōnis hñdæ, quòd legitima præcedant indicia, alias quis torqueri nō potest, cū à tormentis non sit incipiendum. l. 1. ff. de qō. & l. maritus, & C. eod. tit. l. cum cognōnale, & l. milites, quo deficiente qcqd sequitur, ipso iure nō ualet. l. non dub. C. de leg. & de fi. inst. & iure haste fi. lib. 10. l. 2. & l. diuus. de in int. rest. & C. de app. l. noīationes,

Additio D. Ludouici.

Pro hac conclusione est tex. cum gl. sing. & ibi Bart. in d. l. pen. ff. de qō. quem cū gl. pro singulari ad hoc allegauit, & secutus est Ang. Aret. in suo tract. mal. in 8. col. in uers. fama

71 publica præcedēte, in uer. aduertas tñ, † ubi dicit secus esse in cōfessione sponte facta, qa tunc ēt nō præcedētib. indiciis ualet, adeo, ꝙ ex ea cōfessione pōt quis cōdēnari. alleg. tex. in c. 1. de acc. lib. 6. & dicit idem tenere Pet. de Anch. in clem. 1. de hom. qđ est singulariter menti tenendū ẜm eum ibi de qua mā supra latius diximus, ideo non repeto nunc, ubi alleg. dñm meum in suo consi. 5. in 1. uol.

Guido de Suz.

Dictum est supra ꝙ cōfessio facta in tormentis non præiudicat, nisi cōfessus perseue-

72 ret in ea. Quæro † quæ dicatur cōfessio facta in tormentis? rñdeo confessio in ipsis tormētis, idem est, si ad pedem ipsius torturæ ducitur, & ligantur manus, & terror incutitur a iudice dicente, ꝙ nisi incontinenti cōfiteatur, subiiciet eū qōnibus certe nō tenet talis confessio, nisi in ea fuerit perseueratum, qa lex æquiparat cōfessionem factā in ipsis tormentis, & ex tortura, & formidine tormentorū, ut est tex. C. quo app. non re. l. 2. ibi, aut formidine tormētorū &c. & not. ꝙ ibi dicit formidine, non aūt dicit tormentis, & idem ibi sentit. gl. & arg. ff. de iniur. l. Itē apud Labeonem §. adiicitur. uers. qōnem ibi, uel leuis territio. ergo à cōtrario sensu, non leuis territio hř pro ipsa tortura. Ad qđ accedat qđ legitur, sufficit terror armorū, & si quis eis usus non sit. ff. de ui, & ui arm. l. idem est. §. si armati. & nā quo ad l. Cor. de sicar. paria sunt hoīem gladio pcutere, uel stringēdo minari, ut. ff. ad l. Cor. de sic. l. 1. §. diuus, & facit ff. ex qb. cau. maio. l. 3. & C. qđ met. cau. l. metum.

Additio D. Ludouici.

Dñs auctor uerū dicit in hoc. & ultra all. per eum, dicas tu, ꝙ idem uoluit Bart. in l. 1. §. diuus. ff. de qō. & Bart. in l. si. in 3. col. in fi. C quod met. cau. & Bal. in l. unica. in 8. col. C. de cōf. & Bal. in l. nouissime. ff. de exc. tuto.

73 † ubi dixit, ꝙ confessio quę fit apud tormēta dř facta in tormentis, per illum text. quem dicit ad hoc singularem, & idē de cōfessione facta in tormentis, uel formidine tormētorū ut à pari procedāt, uoluit ēt do. Abb. in c. fin. in 5. col. extra de conf. & Abb. in c. cum in cōtēplatione. extra de re iur. & Alex. de Neuo Vicent in suo. conf 47. in 2. col. in 4 uol. īter consilia do. mei in cap. in causa prædicta &c. & faciunt ea q̃ inferius dicemus immediate.

Guido de Suz.

74 Sed quid in † qōne de facto, Continetur in statuto ciuitatis, ꝙ aliquis non possit torqueri nisi in certis casib. ptās honoris auidus extra illos casus concessos per statutum, uult eruere ueritatem criminis, non tñ uult, eum ponere ad torturā ne incidat in pœnam statuti, sed quid facit, præcipit eum teneri in turri, uel in alio loco, denegādo ei alimenta, donec confiteař, uel in hyeme facit eū stare spoliatū oībus panis, & nudū, nunqd uideař eū ponere qōni, ut si dicamus eum incidere in pœnā statuti, & dic ꝙ sic, ut ff. de iniur. l. item apud Labeonē. §. qstio. ibi, malā māsionē &c.

Additio D. Ludouici.

Pro decisione do. auctoris adducas tu do-

75 ctrinam Bart. in l. 1. §. diuus. ff. de qō. † ubi ponit de eo q̃ retinetur in carceribus ut siti moriatur, nā dř tortus, adeo ꝙ si confitetur uirtute talis sitis, non ualet confessio, tāquā facta in tormentis, & idem uoluit d. Ang. de Aret. in suo tract. male. in uerbo fama pub. ꝓced. in uers. quæro quid si est tale delictū &c. ubi arguit contra iudices ignorantes, & crudeles, qui qñ non pñt torquere dant carnes ualde salatas ad comedendum malefactori, & non bibere. Nam ẜm eū dicunř torquere, & tenentur in syndicatu, de quo uide etiam per do Abb. in c. fi. in 5. col. extra de confes. & facit illud quod inferius dicemus.

Guido de Suz.

76 Sed quid si † extra locum torturę, uel circa tribunal iudicis, ubi ius redditur, iudex examinans dixit delato ex crimine aut confitearis, aut ducam te ad tormenta, & torquebo te, nunquid dicatur tūc confessio facta formidine tormentorum? dic, ꝙ non, quia leuis territio &c. ut d. l. item apud Labeonem. §. qstionem, & C. quod met. cau. l. metū ibi, non iactationib. &c. Terrorem aūt qstionis ꝓbabilem

bilem ueræ torturę comparandæ accipere debemus præsentem,& instãtem torturę, sicut de metu instãtis cruciatus dicimus, ut ff. qđ met.cau.l.metu.1.in ñ.& ff.ex qui.cau.ma.l.3. in fin.leuis enim territio, quod extra locum torturę facta,elusoria est,arg.l.si cui plusquã per l.fal.l.hæc.satisdatio.

Additio D Ludouici.

77 Sto in hoc † cum d.auctore cum modificatione tñ,nisi iudex qui dicere reo,aut cõfitearis,aut ducã te ad tormenta,& torquebo te, esset hõ terribilis uultu,& solius talia dicere, & mandare executioni,quia tunc dicerem secus esse,& confessionem esse factã metu tormentorũ,iuxta not.ꝑ Bar.in l.de pup.si quis ipsi ptori,cũ si.ff.de no.op.nun. idem dicerẽ qñ reus esset ꝑsona multũ timida, puta mulier esset,uel cõplexionis trepidæ,qa tunc dicã illa uerba inducere sufficientẽ tormẽtorũ formidinẽ.ꝑ quo facit qđ dixit d. auctor. infra in §.itẽ quęro quãtũ tps &c.ubi ponit de qualitate personarũ cõsideranda in hac mã.

Guido de Suz.

78 In quo loco† sit reus ducendus ad perseuerandũ in confessione,rñdeo,apud acta,uel in alio publico loco,extra cõspectũ torturæ,& ita uidemus ex ptos assessores in ꝑseuerantia cõuocare testes,& subpublicotestimonio scribi faciũt,talis tali die ꝑseuerauit,& cõfirmauit &c.in pñtia taliũ testiũ &c.& bñ faciũt ꝑ l.2.C.de cus reo. ibi.sub pub. testimonio &c.

Additio D.Ludouici.

De loco ratificationis confessionis,do. auctor recte locutus est,idem uoluit Barto in l. 1 §.diuus.ff.de qõ.& Bal.in l.2.C.quo.app. & Bald. in l.2.C. de cust. reo. & idem uoluit do.Abb. in c.cum in cõtemplatione.in 2.col. in uer.quæro,in fin.extra de re iud. & dom. Abb.in cap.fi.in 5.col.in fin. extra de cõf. & bñ facit qđ not.Bald.in l.2.in 3 .col.in fin.ff. qđ met.cau.& Bal.in l.1.in 7 col.C.de cõfes.

Guido de Suz.

79 Item quæro†quantum tps erit medium à die cõfessionis torti,ad diem reductionis ad ꝑseuerandum,rñdeo hoc lege aliqua non determinatur,ut d.l.2.de cust reo.ibi, post modicum,non tamẽ dicit ꝙ sit illud modicũ,dic ꝙ sit in arbitrio iudicis cõ siderata qualitate ꝑsonarũ,& enormitate,uel leuitate criminis cum.n.tps,uel quid aliud,à iure non præfinitur,remittitur iudicis arbitrio. ff. de iure delib.l.hodie.ff.de pœn.& l.1.de effracto.

Additio D.Ludouici.

Hęc est uera cõclusio,de tꝑe intermedio inter cõfessionem,& ratificationẽ, remittendo in arbitrio iudicis,in quo adde.tu. Iac. Butr. in l.2.C.de cust.reo.& Ang.& Saly.ibidem, & d.Ang. Aret.in libell. suo mal.in uerbo fama,in pen.col.in uer.2.not.ꝙ si cõfessio &c. & etiam supra de hoc dixi.

Guido de Suz.

80 Quæro qui † debeãt qõni interesse.respondeo ut ff.de adult.l.si postul.§.qõni.in secreto aũt iudex recipiet dcm̃ eius tortus. n. habet similitudinem cestis, ut in summa de qõni.ꝑ Az § sed habeť,& ff.eod.ti.l.1.§.Imper.

Additio D.Ludouici.

Circa hanc materiã de dicto rei recipiẽdo in secretis uide tu qđ no.Bar.in d.l.si postul. §.qõni.ff.de adult.ubi multũ notabiliter loquiť in materia testis torquẽdi,anaduocatus possit esse præsens,& concludit ꝙ nõ in examinatione,sed in delatione iuramenti sit.

Guido de Suz.

81 Sed nunquid † liber homo possit torqueti,uť ꝙ non, quia quasi totus titulus de qõnib.C.& ff.de tortura seruorũ intelligere uť, alii dñt ꝙ liber hõ torquetur in casibus. s.qñ in testimonio uacillat,& pñs fuit facta,ut ff. de qõ.l.ex libero.& l.testes, & in crimine falsi,ut ff.de fal.l.si quis decurio.arg.C.de prob. l.iub.& C.de testi.l.nullũ, & in alio casu speciali.C.de malef.& math.l. si excepte. & not. in apparatu, & C de qõ. l. decur. Si ergo est speciale,in contrarium est l.ius singulare. ff. de legi.sic & milites rłr non torquentur, ut C.de qõ.l.mil.sic decuriones.C.ex quib. cau. infr.irr.l.decuriones.C.de qõ.l.diuo, & C. de pœ.l.decuriones,& l.decurionũ,& l.miseric. ad l.Iul. maiest. l.nullus. ff.de pœ.l.moris.§. iste.ff.de decur.l.2.§.in decur & l.fin.cũ cõc.

82 Tu dic † ꝙ liber homo potest torqueri, non solum in alios ut ff de qõ. l. ex libero. 1. rñ. & l.unius.§.testes, C.de aboli.l. fallaciter. §. quod si ingenuorũ.C.de asseſſ. l.nullus. ad fi. ff.de cust.reo.l.diuus Adrianus, sed etiam in seipsum,qñcunq; deferuntur ex aliquo crimine.C. de qõ.l. cum cognitionaliter. C. ex quib.cau.inf. irrog.l.nullam, & ibi de hoc. C.de fal.l.sicut,ff.de re mil. l.proditores. De nuo quod liber homo torqueri possit inconuincibiliter, arguitur per l. si quis decurior.C.de fal.ubi decurio torquetur, imò melius.ff.de qõ.l.fin.ubi uť casus,quod liber hõ

torqueri

torqueri possit, ut C. de accus. l. fi. ut C. de assess. l. nullus, & qđ ibi no. & alius qui liber hō nō pōt esse decurio. ut ff. de decur. l. seuerus. & ita seruat gñalis consuetudo, & do. Azo. in sum. de quæst. §. torqueri. & §. torquentur.

Additio D. Ludouici.

83 De libero † homine, ut possit torqueri, iudicio meo non est dubitandum, licet do. auctor ad hoc probādum multum laboret, prout uides, nā ego habeo hoc pro absoluto, & licet de hoc dixerim in princ. huius operis. tamē nunc pro cōfirmatione dico unum ultra omnes, nam si liber homo torqueri non posset, profecto ex mille delictis, non punietur unū cōtra l. ita uulneratus. ff. ad leg. Aql. nam in delictis nō semper sunt pſentes testes, imò qui male agit cōiter odit lucem, unde ex hac rōne primo debet posse liber homo absque dubio torqueri, & contra se, & contra alios.

Guido de Suz.

Item puerilis tñ qō est, nunquid ita principalis persona debeat poni, uel subiici tormentis ueritatem eruendam, uideť ꝙ non, qa totus tract. de qō. C. & ff. uideť cōsistere circa seruos suos torquendos, & liberos hoïes uacillantes, Sed tu dic quod † ipse principales personæ sunt qōni subiiciendæ, ut C. de quæstioni. l. 3. & ff. eo ti. l. 1. §. d uus, & §. si quis vltro, & l unius, & ff. de re mil. l. proditor præcedere tamen debent indicia uerisimilia, ex quibus obiecti criminis reus, ex præfinitione culpæ, indiciis animus informetur, ut C. de quæstio. l. cum cognition aliter, & l. milites. §. oportet, & C de fal. l. sicut.

84

Additio D. Ludouici.

Prout attestatur ipsemet auctor, hæc quæstio puerilis est, & probatur ex his quæ supra dicta sunt in additione proxima præcedente, & per do. auctorem in §. proxime præcedenti, incip. sed nunquid liber homo, &c.

Guido de Suz.

85 An si iudex adeo † tormentando modum excesserit, ita ꝙ totius in quæstione defecerit, uel membra debilitauerit teneatur, & quo iure, & ꝙ teneatur dicit lex expresse. ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. quæstionis, ibi teneri eum, &c. si enim torquendus est reus ut innocentiæ, uel iudicio saluus reddatur, ut l. quæstionis modum. ff. de quæstio. certe si iudex non seruauit, teneť. & facit. ff. sol. matr. l. si constāte. §. si maritus, & instit. qui sunt sui uel alie. iur. §. 2. & §. dño rum, & melius. ff. ad l. Aquil. l. sed, & si quem cunque. §. si magister, & ff. de usufr. l. locum. §. fi. & ff. de pign. act. l elegater. §. plane. nec prodest sibi, ꝙ tanquàm iudex hoc fecit, cum deliquerit, nam omne maleficium praue præsumitur actum, ut C. de iniur. l. si non conuicii. & C. de sic. l. 1. † Præterea, si propinquus in corrigendo propinquum, modum excessit tenetur, ut C. de emen. propin. l. 1. nec iudicē excusat offm̄, quia sicut priuati, & ita magistratibus prohibitum est aliquid illicitum facere l. nec magistratibus. ff. de iniu. contra, ꝙ non teneatur, quia iudex causa ueritatis eruendæ hoc fecit, suum exequendo offm̄, & non animo interficiendi, uel debilitandi, igiť non debet teneri. nemo. n. uidetur delinquere nisi animum malignum ad hoc habuerit. ff. de uerb. sign. l. sæpe, ad fi. uoluntas. n. & propositum distinguunt maleficium. ff. de fur. l. qui iniuriæ. in prin. & facit. ff. de acq. pos. l. ꝗ iure. & alibi scriptum est, tunc crimen cōtrahitur, cum uoluntas nocendi interuenit, non alias. C. ad leg. Corn. de sic. & facit. ff. de lib. homi. exhi. l. 3. §. 1. præsumitur. n. bonum de officialibus nisi probetur contrarium manifeste, ut ff. de off. præfc. præto. l. 1. ad finem. nā creditor, rem obligatam auferendo non præsumitur deliquisse, quia notabilis est pſumptio ut ff. de fur. l. cum creditor. sic. & à simili, iudex in proposito causa sui officii exequendi, pſumiť id fecisse, non nocēdi cōsilio. ut. ff. de iniuriis. l. iniuriarum. §. 1. † & si aliquam culpā in excedendo modum, in torquendo adhibuit, non tñ tenetur l. Corn. de sic. quia in delictis, lata culpa non æquiparatur dolo. ff. de pœn. l. aut facta. §. causa. itē officii necessitas suadet remanere impunitum qđ alias coerceri deberet, ut ff. de his quib. ut indi. l. post legatū. §. aduocatū, & l. tutorē, nā in dubio, si non apparet quo aïo fecerit pſumiť potius, ꝙ ex zelo iniustię, & uigore officii. ꝗ malo cōsilio id fecisse l. minus instructus. C. de acq. pos. ff. pro soc. l. merito. Accedit ad idem, & aliud ualidius arg. sumptū. C. ꝗ acc. nō pos. l. 2. ad fin. ubi tutor ex offō sua, accusans de falso producentem instrā contra pupillum, si non ꝓbat non præsumitur calumniandi animo accusationem instituisse, nisi euidenter ꝓbeť, & tñ iter qui non probat calumniari præsumitur, eo ipso ꝙ non ꝓbat l. 1. C. de aduo. diuer. iudi. Solu, distinguūt, qdā, si hoc apparet, ꝙ fecerit ex uoluntate, dolo teneť, sed casu absq; culpa

86

87

culpa nullo modo tenet, si autē cum aliqua culpa excedendo modū non puto teneri per l. unicā.C.de emen.seruorum,& bona est argumentatio de ptēte dominica ad potestatem rectoris,ut ff.de uer.sig.l.potestatis.

Additio D.Ludouici.

Passus iste de mortuo uel debilitato in tortura,an iudex teneatur uel ne, est multum,iudicio meo considerandus, & aperiendæ sunt aures ꝓ dn̄is iudicantibus,in quo passu,do.auctor cōcludit, qđ in uno casu solum tenet iudex,qn̄ apparet de dolo, alias aūt non quādo casu uel ēt qn̄ culpa excessit modum in tor-
88 quendo per d.l.1.de emen.suorum † Ad ego sentio,quando culpa excessit modum in torquendo,nam eo ipso ꝙ excedit modum fingitur priuatus homo,& non iudex, ergo debet teneri,sicut dicimus in tutore non bene administrante bona pupilli.nā nō fingit tutor, sed tenet tanq̄ quilibet,ut ff.de fur.l interdum.§. qui tutelam,& ff.pro emp.l. qui fundum. §. si tutor.& arg.C.de episc.& cler.l.generaliter præterea uidetur esse casus de hoc in l. item apud Labeonem.§.qōnis.ad fi.ff. de iniur.ibi sed.& si iussu dn̄i quis qōnem habeat,modū tamen excesserit, teneri eum dr̄ labeo ait, &c.& hoc etiam reperio uoluisse Cyn Bald.& Saly. in l.Gracchus.C.de adul.& Ang. in l.3.
89 eo titu.†ubi dn̄t,ꝙ si tortus deficit in tortura iudex non tenetur, dummodo indicia præcedant,& in actis de indiciis appareat, & etiā iudex non fuerit egressus terminos torturæ. & sic sentiunt a pte,ꝙ tenet iudex de excessu, & sic de culpa in excedendo.uerū est,ꝙ in dubio non præsumit egressus modū, rōne officii.l.herennius.§.gai ff.de euic. unde ei qui dicit contrarium,incumbit onus probandi ẜm Ang.in d.l.3.quod est not.dignum ẜm Ange. Are.in suo tract.malef. in uer.fama. in uers. octauo quæro quid si tortus,&c.

Guido de Suz.

90 Sed quid † si probatum est maleficum per unum testem de ueritate tm̄,nūquid erit sufficiens indicium ad tormenta habenda,uī ꝙ non,ut ff.de qō.l.maritus.ubi per dictū unius testis non fuit ad qōnem processum.Preterea dictum unius testis. nō inducit indicium sine præsumptione,ut ff.de præle.l.Theopompus & ff.quemadmo.testa.ape.l.1.§. sed unius,& iura omnia tractantia de indiciis,quę requirūtur ad qōnem habendam, loquuntur in plurali.s.indicia præcedere habere, non autē dn̄t indicium l.1.secundo respon. ff.de qō.& ibi. & aliis argumentis,& l.unius.§.in ea causa. & l.fi.eo.tit.& C.eo.tit.l.cum cognitionaliter & l.milites,& C.de fal.l.sicut.& pluralis locutio,singulari numero non quiescit.ff.de man. test.l.libertas.quam. §.ult. Sed his non obst. dic unum testem de ueritate sufficere ad habendam torturā.ut in sum.de qō.§ indicium aūt.& C.ad l.Iul.maiest.l.si qs alicui.in apparatu.Nō obst.l.maritus. quia ibi nō fuit tortus ꝑ ꝓ dcm̄ unius testis.qa ille q ꝓhibuit testimoniū erat familiaris ꝓducētis & ideo dcm̄ suū non fuit tāti effectus ꝙ faceret indiciū. Non obst.alia iura in cōtrariū alleg. in quib. de pluribus indiciis hr̄ mētio,qa illa pluralitas inspecto cōi usu loquēdi,in singularitatē resoluit,ut ff.de uer.sig.l. non est sine liberis, & ff.de neg.gest.l. ait prætor §.1.& ff.de ori. iur.l.2.§.exactis,& ff.de cōd.& dem. l.demonstratio falsa.§.fi.& l.q cōcubinā §.si stichus.

Additio D.Ludouici.

Dn̄s auctor concludit, ꝙ potest quis torqueri per unum testem deponentem de ueritate, & idem uoluit ipsemet in §. proximo seq.in princ.dum tractat de fama. in quo ad de tu gl.sing.de hoc in c.at si clerici. extra de iud.quam pro sing. alleg. & secutus est dn̄s Abb.ibi,in 7.col.& gl.& ibi Barto.in l.3.C.ad l.Iul.maiest.& Bart.in l.fin.ff.de qō. & in d.l. maritus,& in l.pe.eo.titu.& Bald.in l.2. C.de app. & Bald.in l.milites. C. de qō. & do.me. Alex.in consi.65.in pe.col.in 1.uol.in c.si præcedentibus,&c.& d.Ang.Are.in suo tract. malef.in uerbo,fama.,in uer.quæro an unum in
91 dicium. †ubi limitat prædicta procedere si est unus testis integer,quia infamis,uel uilis,nō facere indicium ad torturam. l.1.§.item Cornelio.& ibi Bart.de qō. & uoluit do.me. in conf.de quo supra ꝑx.feci mentionē.Secūdo limita ꝑdictā cōclusio qn̄ testis deponit recte suꝑ maleficio.secus si deponeret super iudicio ad maleficiū ꝓbādū,ita uoluit gl.quā sequit ibi Bar.& Bal.in l.fi.C.fa.ercis.& Barto. in l.fin.ante fin.de qō.& do. Abb.in c 1.in 1. col.extra de cōfes.& in c.suꝑ eo.el 2 in 2.col. extra de testi.Tertio limita prędictā cōclusionē ꝓcedere nisi aliæ circunstantię resisterent,
92 †quia tunc unus testis de usu nō facit indiciū ẜm Bald.in d.l.2. C. quo. app. referens Ioan. And.ita tenentem,quod est notā.ẜm eum,&. idem uoluit dom.Abb.in c.tertio loco. in 5. col.de ꝓb.& in cap.cum in contemplatione

extra

extra de reg.iur.pro quo adduco,quia quando aliqua sunt ind cia pro reo excusantia,tūc indicia contra eum debent esse multum urgē gentia,ut superent illa quæ faciunt pro excusatione rei.ita hr in l.1.§ 1.ff.de qō ita uoluit Ang.Are.in suo tract.malef. in uerbo fama.in uers & prædicta procedunt,&c.

Guido de Suz.

93 Quid si maleficium† probatum est per famam tantum poterit ne ac tormenta ꝓcedi? ur ꝙ sic,quia ꝓbō famæ æquiparatur ꝓbōni unius testis.ff.de test.l.3.§.eiusdem, & in apparatu,& supra prox. qō. dictū est indicium unius testis sufficere ad qōnem hñdam. Sed dic.ꝙ non,quia fama per se non probat, sed inducit aliquod indicium, ad confirmandas, seu coadiuuandas, seu comprobandas, alias probōnes,ut d.§.eiusdem ibi confirmat rē de qua agitur &c. i. simul firmat,non tñ per se facit ualidum indicium.est.n. fama res fragilis,& perniciosa, ut plurimum per clientelas uoces artificiose transmissa ab ipsis qui desiderant de hoc famam esse,ut. ff.de hær.instit. l.Pacumæuius, & arg.C.de pœ.l. decur.& ff. de off.rect.proui.l.iustiss.ibi nec ad libidinē. non.n. quælibet indicia sunt sufficientia ad torturam,ut supra dixi in princ. notab.

Addit.D.Ludouici.

De fama non sufficiente pro indicio ad torturam d.auctor recte locutus est.cuius dictis adde quod idem uoluit Bart in l.de minore.§.torm.de qō.& Bal.in l.mil. C.eod.titu.& Salyc.combon.in l.ea quidem. in materia famæ.C.de accus tñ limita,nisi fama esset orta a personis fide dignis, uel esset iuncta cum fuga,prout supra dixi in addit.mea.incip circa hanc materiam qualiter,& quomodo sumātur indicia.circa fin. ad quæ me remitto.

Guido de Suz.

94 Sed si præter† famam esset aliquod indiciū, puta dictum unius testis, quod quidem facit indicium,ut d l.Theopompus, uel si constiterit accusatum esse inimicum interfecti, uel alias offensi, alias tunc non sufficeret cū lex de inimico præsumat omne malum, ut.ff.de quæst.l.2.§. præterea, & de test.l.3. in princ. Item si se iactasset delatus de malef. cōmittē do,nam talis iactatio inducit indicium cōtra iactātem,ꝙ maleficium postea cōmiserit, cō siderata qualitate personæ,argu.C.quod me. cau.l metum.ff.ex qui.cau.ma.l.3. Tu allega meliora iura.st.ad l.Iul.ma.l.fam.ucr. tamen ibi.& ante quid fecerit &c.& C si quis Imp. maled.l.unica ibi ex d.ctis,hominum facta pē semus,& ff.de su. leg.l 1abeo.ibi neminem perdicere &c.Item si accusatus u sus est fu-

95 gere de loco maleficii,†nam fuga accusat fugientem,ut in auth.de exhi.re.§.si uero.& in authen.de san.ep.§.si quis ad ordinationem. Ita si consiliarius deposito officio se absentat pro confesso habetur, ꝙ male fecerit.C.de ass.l.consiliarios.ff.de susp.tut.l.impub.ad fi. Item si is contra quem fama laborat, praue sit æstimationis. & homo qui similia facere consueuit.ff.de qō.l.de min.§.torm.ff.de acc. l si is cui.§.iisdem.Idem si foret aliud indiciū ꝙ qlibet curiosus pōt ꝑpendere, ſm criminū qualitatem,& personarū uarietatē,tūc cum adest aliqđ de prædictis indiciis, uel aliis similib.& fama probetur,poterit ad tormenta ꝓcedi,quia fama ꝓbata,simul cū aliquo ind. facit legitimum,& sufficiens indiciū ad habēdam torturā,quāuis fama per se nō sufficiat.

Additio domini Ludouici.

Quodlibet ex prædictis indiciis, una cum fama,sufficiat ad torturam, prout concludit do.auctor,sed tu dicas,ꝙ multa ex prædictis indiciis,ēt sine fama, sufficiunt sola ad torturā,ꝓut supra dixi circa princ.in add.inc.circa hanc materiā qualiter, & quomodo sumanť indicia &c.quæ non repeto, sed uide quæ ibi dixi,ubi posui de inimico,& de fuga, & aliis similibus. Sed unum pro nunc non omitto, an unus testis una cum fama,sint indicia sufficientia ad condemnationem.habes gl.in c. ueniens.el 1 extra de test. & posuit Bar.in c. l.minore.§.tormenta,in ult.col. de quæst.

Guido de Suz.

96 Sed quid si†ptās habet arbitrium,quòd nil aliud est dicere, nisi ꝙ bona fide procedat, ſm ꝙ ei conscientia dictauerit,an possit supplere defectum probōnis indicii uigore arbitrii,dic ꝙ non,quia non ur esse cōmissum arbitrio suo,ꝙ legitima indicia non debeant ꝓcedere,quia iuris auctoritas, sed facti nō est in ptāte iudicium l. ordines.§.1.ff.ad munic.

Additio domini Ludouici.

Pro cōclusione do.auctoris,ꝙ uigore arbitrii iudici cōcessi a lege,uel a statuto,nō possit supplere defectū indiciorū,adduco primo l.si a milite §.edictum.ff.de test. mil. ubi per libertatem arbitrii non intellr cōcessum, qđ non conuenit bonis moribus, & sic ſm bonos mores est interdictum, sed est contra

bonos

bonos mores torquere aliquem sine sufficẽti bus indiciis, ergo nõ põt in hoc supplere iudex uigore arbitrii sui. & ita in terminis repe rio Paul. de Eleaz. in commen. c. grauis. extra de deposi. in ult. col. & Gand. in suo tract. malef. in uer. item quæro nũquid potestas, &c. Pro quib. facit, nã hoc esset tollere defensiones, & iura tertii, quæ non põt quis auferre uigore alicuius arbitrii ẽt liberi, & absoluti, ut in cle. sæpe, cum gl. in uerbo, defensiones, extra de uer. sig. & in cle. pastoralis. §. pen. extra de re iud. & uoluit Bar. in l. filiusfam. ff. de don. & Bar. in l. 1. ff. de test. mil. & in extraua. ad repri. in uer. uidebit, & in uerbo figura, & do. Ant. & Io. de Imo. in c. 1 extra de cõsti. & Pet. de Anch. ĩ cõs. 162. inc. uisis diligẽter, &c.

97 Vnũ† tñ tene mẽti ꝙ uigore talis arbitrii potest iudex torquere aliquẽ ꝑ dcm̃ unus testis de uisu, ẽt si non sit oĩ exceptione maior. ita singlr̃ uoluit do. Gand. ubi supra prox. in d. uer. item quæro nũquid potestas, &c. & uoluit do me. Alex. in cõs 65. in pen. col. 1. uol. incip. si ꝓcedẽtib. indiciis, &c. ubi ẽt plus dixit ꝙ ẽt si ille testis fuisset receptus, parte nõ citata, põt torqueri, uigore illius testificationis, dũmodo stylus sit, ꝙ nõ citet̃ pars in examinatione testiũ in ea mã, qđ perpetuo tene menti, ꝑ cõfirmatiõe eorũ q̃ dixit do. auctor hic circa arbitriũ cõcessũ iudici in torquẽdo

Guido de Suz.

Sed quid si continetur in statuto ciuitatis Bononiæ, ꝙ non possit aliquis poni ad torturã nisi cõtra eũ fuerint habitæ uiolẽtiæ ꝓsumptiones, respondet, requiruntur magna indicia quæ sint aliquo minus indubitatis, & pluribus indiciis simplicibus ex quibus proceditur ad torturam, ut dictum est, nam, & illa uidentur manifesta argumenta.

Additio D. Ludouici.

Pro do. auctore facit circa hoc de uiolẽtis præsumptionibus, illud quod hr̃ in c. afferte. extra de præsum. & ibi do. Abb. in 4. col. & ꝑ Bald. in l. fi. in 1. col. & in l. neque natales. in 1. col. C. de ꝓb. hinc est, ꝙ dicimus ꝙ † præ

98 sumptio iuris dr̃ uiolenta. ẽm Paul. de Castr. in 2. cons. inc. acta iudiciaria. &c. Adeo ꝙ præsumptio iuris operatur, ꝙ potest tertii ima ꝑ actore, secundũ Paul. de Cast. in suo cõsi. 95. incip. si dico me, &c. & plus dico ꝙ præsumptio uiolenta sufficit ad condemnandum in terminibus occultis, ut puta, in crimine adulterii l. si quis adulterii. C. de adult. Item dico in omnibus casibus a iure expressis, secundũ Barto. in l. quòd Nerua. in 5 col. ff. depo. de qua materia posuit aliquid Ang. Aret. in suo tract. malef. in uer. fama in 2. col. cum seq.

Guido de Suz.

99 Sed qd † si cõtinet̃ in statuto ꝙ nemo possit torqueri, nisi indicia indubitate præcesserint, ut exẽplũ de indiciis indubitatis ecce in camera habens unũ aditũ, & exitũ, non plures, de dicta camera exiuit qs pallidus, trepidans, cũ cultello nudo sanguinolẽto in manu & statim post exitũ reperit̃ homo recẽter occisus in dicta camera, certe ista sunt indicia ad probõnẽ maleficii indubitata, ex qbus nõ solũ ad tormẽta, sed ẽt ad cõdẽnationem & pœnæ impositionẽ põt ꝓcedi. Et ita intelligit̃ l. sciãt. C. de ꝓb. ibi uel indiciis ad probationẽ indubitatis, & ho. disiunctiuã uel. nam palliditas, uel trepidatio est unũ indiciũ contra ipsum, ut ff. de qõni. l. de minore. §. tormẽta. Itẽ delatio gladii ꝓsertim nudi, ẽ aliud indiciũ, nã deportantibus arma lex male præsumit, ut C. ut armorũ usus l. una. & in auth. d̃ man. prin. §. ult. colla. 3. Item, ꝙ gladius erat sanguinolentus, erat aliud indiciũ, homine enim occiso, gladius solet eẽ sanguinolẽtus, nam ex qualitate facti accipit̃ cõiectura. sic, & alias dr̃ ff. de do. int. uir. & uxor. l. utrum. raro tamen contingunt talia indicia.

Additio D. Ludouici.

In hoc primo exẽplo d. auctor recte locutus est, in quo exẽplo cõcordat Gãd. in tract. suo malef. in rub. de inst. & ꝓsum. & Barto. in l. 2. ff. de fur. & Ioan. Ant. in addi. Spec. in tit. de ꝓb. §. 3 uer. 13. & do. Ang. Are. in suo tracta malef. in uerbo fama publica ꝓcedente.

Guido de Suz.

100 Est, & aliud † indicium ad ꝓbõnẽ indubitatũ, & istud sæpius cõtingere põt cum occidit̃ Titius in aliqua uinea uel fundo, & de hoc accusatur Seius, sed de uisu nulli testes deponũt ꝙ uiderint Seiũ hoc homicidiũ cõmittere, sed ꝓbat̃ ista cõtra Seiũ, primo, ꝙ ipse Seius erat inimicus Titii. Item ꝓbãt testes, ꝙ uiderint Seiũ admenãtẽ gladiu contra Titiũ. Itẽ ꝓbãt ꝑ testes, ꝙ Seius aufugit tꝑe ꝑpetrati maleficii. Itẽ ꝓbat̃ ꝑ famã, & uocẽ publicã ꝙ Seius dcm̃ Titiũ interfecerit certe ista quatuor simul iũcta quãuis singula, ꝑ se nõ sufficerẽt, sunt sufficiẽtia indicia, & ꝓsumptionis indubitatę, non solũ ad torturã, sed ẽt ad cõdemnationem, & sic põt intelligi d. l. sciant.

Additio

Additio D. Ludouici.

In hoc secundo exẽplo do. auctor ẽt recte locutus est. & cũ eo cõcordat Gand. in tract. malef. in rub. de indiciis, & præsum. & Ang. Arc. in suo tract. ẽt malef. in uerbo, fama, & posuit do. Abb. in c. 3 loco. extra de prob.

Guido de Suz.

101 Est uidere † aliud exemplum de præsumptio. dubitatis, Ecce defert Seius, ꝙ Titium fecit occidi, nõ sunt testes q dicant hoc se uidisse, tñ probant ista indicia. primo, ꝙ Seius erat inimicus Titii Item, ꝙ dictus Seius per petrato homicidio receptauit homicidã. Itẽ ꝙ homicida erat domesticus, & familiaris Seii. Item ꝙ fama est. ꝙ Seius fecit occidi Titiũ. Item ꝙ Seius se iactauit, ꝙ fecerat occidi Titiũ, & est homo de quo est uerisimile ꝙ talia faceret. Itẽ ꝙ olim aliquæ offensiones interuenerunt inter eos, & ita ꝙ indicia ista simul iuncta uñr nedum ad tormẽta, sed ẽt ad cõdemnationẽ sufficere, & ita põt exemplificari. d. l. sciant, nec mirũ si ex pluribus simul iũctis quorũ quodlibet ꝑ se nõ sufficit ad iudiciũ indubitatũ, uel ad plene probãdũ, sicut indubitatũ iudiciũ uel plena fides, nã hoc iure hr expressum, ut in auth. de instr. cau. & fide §. si uero nullus horũ. coll. 6. duo. n. uel plura imperfecta cõstituunt unũ perfectum l. cũ scimus. in prin. C. de agri. & cẽsi. lib. 11. & q̃ nõ ꝓsunt singula multa iuuant. ut c. prçterea. extra de testib. l. sancimus. ad fin. C. de testa. & uide de hoc ꝑ Azo. in l. 2. in fi. primi

102 rñ. de execusatio. tuto. † Quid plura, reperitur in iure cautũ, ꝙ ipsa causa princ criminalis per argumẽta, & ꝓsumptiones cognoscit & terminat, q̃q̃ de liquido delicto, probari non possit, ut l. non oẽs. §. à Barbaris, ibi, & si hoc liquide ꝓbari non possit argumentis tñ cognoscendum est, & tñ in capitali causa agitur, ut l. defer. §. his qui. de qõ. & facit in authen. ut li. ma. & au. §. illud curiosus autem lector multa alia poterit inuenire exempla de iud. ad probationem indubitatis.

Additio D. Ludouici.

In hoc tertio exẽplo ẽt d. auctor recte sensit, de qua materia indiciorũ indubitatorũ, ẽt ad cõdemnationẽ nõ solum ad torturã, posuit Bal. in d. l. sciãt, & in l. neq; natalis. in 1. col. & in l. siue. in 2. col. C. de prob. & Bald in l. qcũq;. C. de ser. fug. & Bal. & Ioan. de Imo. in l. fi. ff. de hær. inst. & Bald. in l. fin. ff. de off. proc. & Bal. in addit. Spec. in tit. de scrip. circa fi. & Io Cald. in c. uestra. extra de coha. cler. & mulie. & do. Abb. in ca. tertio loco, de probatio, & Gãd. in tract. malef. in rub. de ind. & ꝓsum & Ang. Arc. in d. uerbo, fama publ. in uers. q̃ro an unũ indicium. & Paul. de Cast. in cons. 196. inc. uisa inquisitione, &c. ubi dixit unum notabile uerbũ, ꝙ in casibus, in quibus quis põt condemnari ex indiciis indubitatis, potest condemnari ad pœnã pecuniariã non aũt corporalẽ, de qua materia posuit ẽt. do. me. Alex. in cõs. 15. in 5. col. in 1. uol. icip. qñ plures, &c. & in consi. 24. in 14. col. in 2. uol.

103 incip. an si qs, &c. in 2. uol. ubi dixit, † ꝙ in criminalibus nõ iungunt ꝓbões diuersi generis ad condemnandum, ut ibi ꝑ eũ multũ notabiliter loquentẽ in hac materia, & ibi ponit qd in maleficiis cõmissis de nocte, uel q̃ alias difficile pñt probari, quæ probões admittuntur, & in consi. 53 in 1. col & per tot. in eo. 2 uol. inc. qñ probari debet, & in consi. ult. in 3 uol. in 2. col. circa uero illud, quod incidenter dixit d. auctor, ꝙ duæ uel plures ꝓbões imꝑfecte iũgunt ad faciẽdum unam plenam probõnem. &c. de hoc non dicã tibi nũc qa est extra materiã de qua agimus, sed si de hoc uideret cõtingeret remitto te ad do mi. meũ Alex. in cõs. 19. in 2. col. in 1. uol. ic. utrum si postfacto, &c. & in consi. 65. in ult. col. in eo. 1. uol incip. si præcedentibus, & in cons. 13. in 13. col in eo. 1. uol. inc. an promisso, &c. & in cons. 33. in ult. col. in eo. 1. uol. incip. uiso puncto, &c. & in cons. 54. in eo. 1. uol. incip. in causa uertente, ubi dicit ẽt, ꝙ in criminalibus peruenitur ad diffinitiuam per præsumptiones tam legis quam hominis.

Guido de Suz.

104 An milites nostri † t̄pis pñt subiici quæstioni. dic ꝙ sic, cum nec in assumptione militiæ, nec in uita interueniant in eis, nẽc obseruent ea q̃ ueros milites decet obseruare, & obseruari expediũt, unde militaribus priuilegiis gaudere nõ debẽt ut ĩ auth. de man. princ. §. si col. 3. & ibi in apparatu de hoc ibi, & talibus militibus, &c. Nã si quis non seruatis solennitatibus, fabricẽsis efficiat, habet ꝑ nõ fabricẽsi, & sibi fabricensia priuilegia denegant, ut l. si qs consortiũ. C. de fabr. lib. 11. & C. de episc. & cler. l. gñaliter uersi. eos rñ. ubi clericis non seruantibus solennia, clericalia priuilegia denegant seu beneficia clericalia, & facit l. nominationes. C. de app. nam etiam milites in quibusdam etiam criminibus

bus torquentur, & habentur quo ad hoc pro non militibus. de re mil. l. proditores.

Additio D. Ludouici.

Alias promisi tibi examinare, an milites nostri tēporis possint torqueri, in tract. de praecedentia doctoris, & militis, circa fi. in addit. 105 meis ibid. † Nunc igitur scias, uelim ꝙ milites nostri tp̄is euntes quotidie ꝑ plateas non gaudēt priuilegiis militum prout dixi tibi in loc. palleg. pñt torqueri sicut alii priuati, ita uoluit Barto. in suo tract. de qō. licet iudicio meo, ille tract. nō fuerit Bar. ut uidere poteris ex stylo eius, tñ attribuit Bart. sed ultra Bar. dicas, ꝙ idē uoluit Cyn. in l. 1. C. de iur. & fac. igno. tñ reperio eūdē Bal. in l. 1. in fi. C. qui bo. cedere pos. dicentem ꝙ milites nostri tēporis non pñt carcerari ꝑ debito cōtractus, uel ultimae uoluntatis, quia ſm eū ueri milites sunt, alias falso uocabulo uterentur, & licet nō habeant insignia antiquae obseruātiae, tñ hñt insignia nouae obseruātiae, quę loco ueteris successerūt, & idē cōprobauit Ioan. de Lig in c. quāto, in pe. col. extra de magi. Sed tu nō recedas a prima opinione, qa imo isti nō sunt ueri milites, ꝑut uult expresse do. Abb. in d. 106 c. quanto, pro quib. facit. † Nā insignia sola esse uera, nō sunt illa, q̄ faciūt milites gaudere priuilegiis suis, sed exercitiū, ita ꝓbat in l. pe. C. de testa mili. ubi dr̄, ꝙ miles nō militās, non gaudet priuilegiis militum, ergo multominus debēt gaudere milites nr̄i tp̄is, qui nō hñt, nec habuerunt uera insignia, nec etiam exercēt militaria, seu non militāt. Ad idem facit qđ dixit Bal. ꝑ illū tex. in d. l. pe. & Bart. in l. officiales. C. de episc. & cler. & idem Ioan. de Lig. in cle. cum ex eo, de sen. excō. & Ang. in consil. 197. inc. In Dei nomine, uita narratione. & do. Cano. in c. 2. extra de fo. compe. ubi dixerūt ꝙ milites, seu fratres gaudentes non gaudēt priuilegiis clericorū. Ergo in proposito nostro, milites nostri tp̄is nō debēt ēt gaudere priuilegio ueri militis. & in terminis uoluit Dy. in suo tract. de qōni. in uer. q̄ ꝑsonae pñt torqueri, &c. in uers. modo dictum est. & Cy. & Ang. in l. milites. C. de quaest. & Cyn. in l. 3. C. ad l. Iul. maiest. in terminis etiam uoluit Ang. Aret. in tract. malef. in uerbo, fama. in uers. sexto quaero quae personae, &c.

Guido de Suz.

107 Quid de militibus † coelestibus? & dic, ꝙ presbyteri nō torquentur, clerici aūt sic, de iure ciuili. C. de episco, & cler. l. presbyteri, & in apparatu. l. fallaciter. C. de asio. tamen de iure nouissimo, secus per auth. Federic. ad decus, & honorem §. statuimus. Praeterea si militibus terrestribus concessa est immunitas, ut non torqueantur, multo magis coelestib. arg. l. sacrosan. C. de episc. & cle.

Additio D. Ludouici.

De clericis & presbyteris dixi supra in addi. inc. circa has personas priuilegiatas, &c. ubi allegaui do. Abb. in c. cum in contemplatione. in 1. col. in fi. extra de reg. iur. & ultra ibi dicta, uide gl. 15. q. 7. in sum. & gl. 3. q. 5. & Inn. in d. c. cum in contemplatione. & d. Ang. Are. in suo tract. malef. in uerbo, fama. in uer. 6. quaero quae personae, &c.

Guido de Suz.

108 Quid de iudicibus † siue aduocatis, nūquid possit torqueri, uidetur quod non sicut ueri milites, nā militāt patroni causarū. ut C. de aduo. diuer. iud. l. aduocati. ꝑterea sicut militibus concessum est priuilegium, ut cōdemnati non exigant, nisi inquantū facere possint, ita & patroni causarum. l. miles. 1. in so. de re iud. in apparatu. econtra ur̄, quia nulla lege cauetur, ꝙ iudices, siue aduocati, sint immunes a tortura. Solutio. ꝙ de iuris subtilitate siue iuris solenitate nō debent torqueri, ut d. l. aduocati, sed de cōsuetudine, q̄ est optima legum interpres, seruatur contrarium.

Additio D. Ludouici.

Sum propositi qđ nec de iure nec de consuetudine possint aduocati torqueri, nā de iure habeo pro hoc expedito, ꝑut cōclusit ipsemet auctor ꝑ quo faciūt ea q̄ dixi sup. i addi. meis de ꝑcedentia doctoris, & militis, nam ar 109 gomēta ibi facta manifeste cōcludūt † ꝙ aduocati multominus possunt de iure torqueri quam milites. De consuetudine ēt non pñt torqueri, nam cōsuetudo inducēs ꝙ ꝑsonae priuilegiatae torqueant, non ualet. tex. est in l. oēs iudices & hoc ibi uoluit Barto. C. de dec. lib. 10. & supra ēt aliquid dixit circa princ. in uers. circa has personas priuilegiatas, &c.

Guido de Suz.

110 An consiliarii † ciuitatum nostri tēporis possint torqueri? dic ꝙ de iuris solennitate non debent torqueri, quia cuiuscunque ciuitatis consiliarii decuriones sunt, ut ff. quod cuiusque uni. no. l. nulli. ff. de uerbo. sign. l. pupillus. §. decuriones. de generali autem consuetudine quae est optima legum interpres, contrarium semper uidi seruari, & consului.

Additio

Additio D. Ludouici.

Circa consiliarios non torquēdos sum omnino cum dño auctore, nam cōsiliarii succesſerūt loco decurionum ſm Barto. in l. 1. ff. de offic. aſſeſſ. & not. in rub. C. de decu. libr. 10. 11 1 † Plus dico, ꝙ iudex torquens eos capite punitur ſm Bald. in l. decuriones. C de q̄stio. & dom. Ang. Aret in ſuo tract malef. in uerbo fama. in uerſ. quæro quæ perſonæ, &c. ubi dixit hoc nō hřc locum in crim. læſæ maieſt & ꝑdōnis populi, alleg. tex. in l. fallaciter. C. de abol. quæ omnia tenemen ti, q̄a hæc mā tormētorū ſæpe numero occurrit, & licet do. auctor ea multū ſinglř, & copioſe locutus fuerit, nihilominus in aliquibus deficit, prout ex ſupra dictis apparet, in quibus addēdo, declarando, & aliqñ corrigēdo, ubi opus fuit, ſi q̄d in nepte diximus id paruitati ingenii mei attribuēdū eſt, ſi q̄d uero boni. id ſupremo Deo oium bon. largitori a quo oē bonū, & oē donū ꝑfectū ꝓcedit, ut a p̄re luminū, attribues.

VTILIS, ET PRACTICAbilis tractatus de indicijs, & tortura. Editus in ciuitate ſenarum, per excellentiſſ. I V.D. dom. Franciſcum Brunum de S. Seuerino. Quæ materia hactenus a pleriſque ſatis truncate, & imperfecte tradita reperitur. In hoc tamen tractatu adeo perficitur ut nullibi uſque ad hæc tempora perfectius inueniatur. Habent igitur latrunculatores, id eſt indices maleficiorum iter terſum, per quod tutiſſime incedere ualeant in theorica, & practica.

Præfatiuncula cum diuiſione.

VM materia Indiciorum, & quæſtionis, ſiue torturæ, ſit multum in uſu, & non parum periculoſa, & officiales in ea quandoque male aduertant, aut cupiditate honoris, aut ignorātia. Ideo decreui in modum tractatus, materiam ipſam colligere, & eam prout potero dilucidare, & ordine aliquo texere, ut legentes, & practicantes facilius capiant, & inueniant caſus occurrentes. Et quia indicia debet præcedere, & tortura ſubſequi, ideo prius dicam de indiciis, ſecundo ſubdam de quæſtione, ſiue tortura. Et primo, quid ſit indicium, & unde dicatur. Secundo, qualiter indiciū probetur. Tertio, qualia debeant eſſe indicia, per quæ deueniri ualeat ad torturā. Quarto, qualia debeant eſſe indicia, per quę deueniri ualeat ad condemnationem. Quinto, q̄uo, & qualiter indicia elidantur, & tollātur.

SVMMARIVM.

1 *Indicium, maleficij alicuius commiſſi, uel alterius de qua agitur, rei ſignum dicitur.*
2 *Indicium eſt minus quam ſemiplena probatio.*
3 *Indicium ſemiplenum quod dicatur, & quod plenum, ſeu indubitatum.*
4 *Indicium facti, eſt quo iudex in uiam præſumptionis dirigitur.*
5 *Indicium uariis nominatur modis apud legumlatores.*

Prima pars de Indiciis. Quæſt. I.

Circa primum dum quæritur, quid ſit indicium, & unde dicatur. Reperio uarias diffinitiones, & deſcriptiones Gand. in ſuo opere maleficiorum, ſub rubrica de præſumptionibus, & indiciis. § uidimus dicit, † ꝙ indicium, dicitur ſignum alicuius maleficii cōmiſſi. uel alterius rei de qua agitur. quæ diffinitio, ſm eum colligitur ex legibus tractantibus de indiciis Ioan. And in addit. Specu. in titu. de prob. §. fin. uer. item per indicia. dicit, quòd indicium eſt notabile ſignum maleficii, uel alterius rei ad ipſius ueritatem habēdam. Paul. de Eleaz. in c. grauis. de depoſito in ult. char. dicit, ꝙ indicium eſt demonſtratorium adminiculū, ad ueritatem indicandam ꝑ text. in l. ſi quis adulterium. C. de adult. & cap. pręterea, de teſti. & cap. tua. § adulteriū de homi. Bart. in l. 2. ff. de excu. tut. † diffiniendo quid ſit indicium dicit, ꝙ eſt minus quā ſemiplena ꝓbatio. & idem dicit Bald. in l. cū probatio. ff. de prob. in additionibus ſuis dicens nullibi clarius hoc probari quā in illa lege Sed idem Bald. in rubr. C. de prob. dicit ꝙ indicium eſt minima præſumptio hominis boni, ſed diſtans argm̄ a uera ſpecie probationis, & ꝙ ualet indicium ſiponatur in cōſequentiā alterius ꝓbōnis, nō ſi per ſe, ut d. l. cū probō. ut in l. ea quidē. C. de accuſ. in 2. col. dicit maturius loquēs, ꝙ duplex eſt indicium, uidelicet ſemiplenum, ſeu dubitatum, & plenum, ſeu indubitatum. † Indicium ſemiplenum eſt præſumptio fortiter mouens

animum ad aliquid credendum, uel discredẽdum, & de isto hr in d. l. cum ꝓbõ. Indicium uero plenum est demonstratio rei per signa sufficientia, per quæ animus in aliquo tanq̃ exũc uero quiescit, & plus inuestigare non curat, quod probatur ẽm eum in l. ind. C. de prob. Abb. Sicu. in c. 3. loco, extra de prob. ap prob. diffõnem Io. And. supra relatam. Adde Bald. in l. seruos. C. de test. qui dicit ꝙ indicium est duplex. s. facti, & iuris. † Ex indicio facti dirigitur iudex in uiam præsumptiõis, indicium iuris est quod habet aliquem affectum iuris, est ẽt duplex, quoddam est quod dirigit iudicem in uiam hñdę qõnis, i. torturæ, quoddam est qđ instruit iudicem simul cum aliis in uiam cõdẽnationis. Dr aũt indicium ab indicando & demonstrãdo l. solẽt. ff. de præscr. uerb. l. adult. C. de adult. & ind. dñr demonstrantia ueritatis, & adminicula ꝓbõnis l. fi. & l. instrã domest. C. de ꝓb. Sunt enim indicia pars claræ ꝓbõnis h. d. Gãd. in dicto opere, in rub. quę debeant ꝑcedere qõnem in uer. q̃ro, q̃, & qualia debent esse ista indicia. Adde ꝙ legũlatores uariis modis nominãt indicium. † Nam q̃nq; noiant argm̃ l. 1. in prin. ff. de qõ. & l. mil. § oportet. C. eo. tit. Interdum noiant simplr̃ indicia, ut communiter nuncupamus. l. 1. §. Antonius. & §. d. And. & l. diuus. §. ex quib. ff. de qõ. Interdũ noiant suspiciones, ut l. fi. ff. de qõ. & l. abñtẽ in princ. ff. de pœ. Interdum noiant ꝓbões ut l. 1. C. de q. & l. 1. §. diuus seuerus. ff. eo. ti.

SVMMARIVM

1. *Indicium per unum testem de uisu deponentem proba ur.*
2. *Testis unicus, seu singularis semiplenam probationem facit in criminalibus.*
3. *Testis singularis de uisu faciem indicium, debet esse omni exceptione maior.*
4. *Indicium probatur quandoque per duos testes, non de uisu deponentes, sed de quodam signo ad maleficium conferente.*
5. *Testis singularis & ind cium non probet, alì qualem tamen facit præsumptionem.*
6. *Probõnes multæ semiplenæ non coniungũtur, ad faciendam unam probationem plenam, licet bene ad indicium faciendum.*
7. *Testes in criminalibus debent esse omni exceptione maiores.*
Indicium probari potest per testes infames, & familiares, & similes omni exceptione non maiores.
8. *Testis ante processus formationem examinatus an faciat indicium.*
9. *Indiciorum copia per testes facta reo dari debet post negationem, & excusationem.*
10. *Iudex ante inquisitionem formatã ex indicijs per testes acceptis non dẽt quẽ qõni subijcere.*
Testes super inquisitione generali examinati non faciũt indiciũ aduersus delatum de crimine.
11. *Testis qui examinari non debuit quando indicium faciat.*
Testis domesticus non faciat indicium.
12. *Testis familiaris indicium facit.*
13. *Testis quandoque non cogitur inuitus testificari, & talis sponte examinatus indicium facit.*
14. *Testes testificari præsumuntur inuiti, nisi de spontaneitate constet.*
15. *Veritatem aliter haberi non posse, qualiter & a quo probari debeat.*
Attinentes usque ad supremum gradum compelli non possunt ad testificandum.
16. *Clerici ad testimonium ferendum non possunt cogi.*
Senes septuagenarij non coguntur testificari.
17. *Minor annis uiginti an possit in criminalibus examinari.*
18. *Impuberes in criminalibus non sunt idonei testes ad probõnẽ plenã sed bene ad indicium.*
19. *Testis qui ob infamiam non debent examinari, examinatus aliquale facit indicium.*
20. *Testis examinatus post terminum præfixum ad probandum, an faciat indicium.*
21. *Testis qui iure examinari prohibetur, an probet si examinetur.*
22. *Indicium triplex est, & per quem probari possit quodlibet.*
23. *Testis qui non põt interrogari inuitus, uolens respondere potest, sed coactus nõ facit indiciũ.*

Quæstio secunda, primę partis.

Circa secundum qualiter probetur indicium. † Rñde. ꝙ probatur per unum testem de uisu, hoc est, qui deponat se uidisse maleficium cõmitti, ut not. gl. in l. fi qs C. ad l. Iul. maiest. l. maritus. ff. de qõ. ubi ẽt per Bart. & per eundem, & Bald. in l. fi. C. fam. erc. & in l. bonæfidei. C. de iureiur. & l. admonendi. ff. eod. tit. Quinimo glo. in d. l. si quis, uř uelle ꝙ † in criminalibus, unus testis faciat semiplenã probõnẽ, quod ẽt uř pla-

cere Bald. sed Cyn. tenet contra ibi in quodã suo consilio, quia indicium est minus q̃ semi plena probatio. ut not. in l. cũ ꝓbatio. sup. de 3 ꝓbat. †intellige tñ, ꝙ ad hoc ut unus testis de usu faciat indiciũ, debet esse omni exceptione maior. ut dixit Barto. in d. l. maritus. & in d. l. fi. & l. admonendi. ubi ẽt ꝑ Bal. & per eũ dem in suo notabili cõsilio, qđ incipit, statutũ prouidet. ubi optime docet qũo cognoscatur testis omni exceptione maior. Item intellige, ꝙ unus testis facit indicium de usu, qñ aliæ circunstantiæ non resistunt, ẽm Bald. in l. 2. C. quo. appel. allegando Ioan. Andr. in c. 4 cũ in contẽplatione. de re. iu. in 6. in nouella quod dicit esse notabiliter †Probat ẽt indiciũ ad minus ꝑ duos testes non probantes de ueritate maleficii, & sic de uisu, sed probantes aliquod signũ conferens ad maleficium, & sufficiens ad faciendum indiciũ ad torturam, ꝓut dicet infra in seq. q. princ. & ꝙ ad probãdũ indiciũ requirantur duos testes, uoluit gl. q̃ reputat singularis. i l. fi. C. fam. ercis. supra allegata, & ita tenent Bart. & Doct. in l. fi. ff. đ qõ. ita ẽt uoluit Inn. in c. sicut. de simo. ubi dicit, ꝙ leuia signa sufficiunt ad probandum quem hæreticũ, tñ oportet illa plene probari ita refert, Bal. in d. l. fin. & si unus solus testis probat de aliquo signo, & indicio nihil ꝓbat, ẽm Bart. in d. l. fin. Sed Raph. Fulgo. in 5 d. l. fin. dicit, †ꝙ licet singula indicia debeant probari per duos testes, tñ negari nequit, qn unicus testis faciat aliqualem ꝓsumptionẽ, & ideo si plures sunt testes singlr pe singulis indiciis deponentes, dicentur plures esse ꝓsum. ptiones, q̃ faciunt unũ indiciũ ad torturã, arg. l. instrũ. domestica. C. de prob. & l. 2. §. ætas. ff. de exc. tut. Pone enim ꝙ unus testis dicit se uidisse Seium uulneratum, & in terra postulatũ & interrogatus quis uulnerauit ĩndit. Titius hic est unus testis super indicio deponens. Alius dicit se uidisse Titium sanguine aspersum, & euntẽ euaginato ense, Aliud dicit uidisse hũc Titiũ exeuntem directo tramite, & uoluẽtẽ se uersus nemora, & occulte se latitãtẽ. Certe hi singuli testes de singulis indiciis deponunt, & tñ nemo sanæ mentis negabit, qn hæ ꝓsumptiones faciãt sufficiens indiciũ ad torturam, arg. d. l. & illius regulæ, & quæ non ꝓsunt singula multa iuuãt, ita notabilr dicit Fulg. in d. l. fi. ad hoc optime adduco ad corroborationẽ huius opin. qđ not. dicit do. meus do. Ioãn. de mõte Sperello, de Peru. in l. 6 admonendi. de iureiur. † ꝙ licet plures semiplenæ probõnes nõ cõiungant ad faciẽdam unã plenã, tñ cõiunguntr ad faciendũ indiciũ arg. not. in l. fi. C. de probat. & ita refert. & sequitur Caccialuppus in d. l. admonendi. char. 25. in uers. applicat, & ego puto tanto fortius hoc esse uerũ, quanto illi singuli testes essent multũ notabiles, & magnæ auctoritatis, qm licet testes singulares nõ probẽt, tñ si sũt ita notabiles, ꝙ adducãt iudicẽ ad indubitatã fidẽ, iudex nõ debet curare de illa singularitate istud est dcm singulare domi. Paul. de Cast. in l. Lucius. ff. de infamib. in recollectis Florẽtinis & in d. l. admonendi, ubi ẽt cũ refert, & sequitur idem Caccialuppus in char. 8.

Aduerte tñ, ꝙ licet qñ unus testis testificatur de ueritate facti. & sic de uisu, ad hoc ut faciat iudiciũ debet esse oĩ exceptione maior, 7 ut superius dictum est, † & sit ẽ qñ plena probant quo ad condẽnationem, in criminali debet esse oĩ exceptione maiores, ẽm Bald. & Sal. in d. l. fi. C. de prob. ꝑ illũ text. qui dicit ꝙ in criminalibus debent esse probationes luce clariores, & per text. in l. optimam. C. de cõtra hen. & cõmit. stip. & idem dicit Bal. in l. cunctos populos. C. de sum. Trinit. col. 6. tñ quo ad probãdũ indiciũ sufficiunt duos testes ẽt nõ omni exceptione maiores, & sic admittentur infames, ita dicit Bal. in d. l. cunctos populos. & Barto. in l. 2 §. qõni. ff. de qõ. Item admittentr familiares, & similes secũdũ Bart. in l. 2 ff. de exc. tut. ĩre aduerte, ꝙ ꝑꝑ hoc ꝙ duo testes ꝓbent aliqđ indiciũ, tñ non ꝑꝑ hoc iudex indistincte debet torquere reũ, nisi illi duo testes deponant uerisimilia. Pone. n. factũ est furtũ in loco, ꝓbant duo testes, quod uiderunt de loco exire Martinũ habẽtem aliquid sub mantello, si iste Martinus esset magnus mercator, aut uir alicuius dignitatis, & auctoritatis, quem nõ esset uerisimile furtum fecisse, non poterit ex hoc torqueri, ita declarat Ang. in l. milites, ꝑ illũ tex. C. de quæst. & refert & sequit Aug de Ari. in addi. ad opus maleficiorũ sup gl. in uerbo, fama publica sup uer. qto qualr, dicit. n. Ang. ibi qđ codõ ꝑsonæ excludit ꝓsumptionẽ resultãtẽ ex ĩdiciis, & ideo opus ẽ tũc, ꝙ alia ĩdicia concurrant. facit ad hoc qđ supra dictum fuit in præcedenti q. ꝙ testis de uisu facit indicium, nisi aliæ circunstantiæ contradicant, & resistant.

8 Quæro an testis† examinatus añ formam processum facit indicium. Ecce commissum

est delictum, ptās hoc audieo examinat testes super indiciis nullo formato processu. Ex quorum dictis tm percipit, q sufficeret ad indiciū cōtra aliquē, hoc facto facit illum capi, & torqueri, an possit hoc facere, & si facit, & ille cōfitetur, an piudicet. Rńdeo, q non. qm in principio tortura nō est hńda. dicit Bart. in l. 1. in prin. ff. de qō. & illa ante litem contestam, non est permissa. Bart in l. si quis adulterii in princ. ff. de qō. & similiter non citato illo capto ad uidendum iurare testes, text. est fm Iac. de Are. & Bart in d. l. si quis adulteriū & l. si maritus. Et silr non publicato processu, fm Barto. in l. unius. ff. de qō. & dicetur latius inferius, uide ad pr̃dicta Bart. in l. custodias. ff. de pub. iud. & Bald. in l. si tibi. C de cō di. ob tut. cau Sal. in l. fi. C. d' qō. Caccialuppū
9 in l. is apud quē. C. de eden. † q dicit q iudiciorū copia quæ fit p testes debet dari reo post negationem, & excusationē. ut colligit ex mē te Bar. in l. qō. C. de qō in princ. Ratio est euidens, quia post negatam inqsitionem, testes examinari debent. ex quib. fiant indicia, nec ea quæ pro curiæ informatione ante pquisiuit, & inuenit curia debet reo manifestare, fm Ang. de Peru. qui fuit magnus practicus l. fi. ff. de qō & qđ recte intuenti sensit ibidē Bart. dum uult testes examinatos ante inqsitione speciale, non facere indiciū. Et dum subdit indiciorū copiā esse dandā parti petēti, debet intelligi da indiciis legitime habitis, & tpe cōgruo. l. post specialem inquisitionem, & excusationē inqsiti. nā examinati ante, & ipso non citato sibi, nō piudicant, nisi repetantur post lit. conte. & parte psente uel citata, ut p Bart. in d. l. fi. & p Bald. in addi. Specu. in tit. de sen. in fi. de quo ēt p Abb. in c. ad petitionē. de acc. & Ang. in repet. l. si uacātia. C. d' bo uac lib. 10. hæc illi, adde Ange. & de Are. idē uelle in suo opere maleficiorū in gl. fama
10 pub. in 2. col. in fi. uers. & aduertas. † ex quib. apparet q hodie male faciunt officiales, quia anteq formāt inqsitionē, ex indiciis habitis p dictū testiū, ponūt quē ad torturam, & sic possent teneri in sindicatu. & cōfessio quæ sequeretur ex tali tortura non ualeret, ēt si in ea pseuerarēt, per d. l. maritus. de qst. cum sit habita nō pcedentibus indiciis legitimis, de quo ēt dicet intra dum tractabitur de tortura. Item qro an testes examinati sup generali inquisitione faciant indicium contra diffamatū delicto, ut deueniri ualeat ad torturam sup pcessu speciali inqsitionis, dic q non, ut ex supra dictis apparet, & tenet Bart. in l. fin. ff. de qō. qm tales testes fuerunt examinati ipso reo nō citato, nec cōtra dictore existēte ergo non piudicant. l. qñ. C. de testi. unde debebunt testes examinari post li. cōtest. super speciali inquisitione per l. si quis adulterii de adul. ita dicit Bal. in l. fi. C. de quæst.

11 Vlterius gńaliter quæro. † an testis qui examinari non debuit faciat indicium, referam qdqd scriptū reperio sup hoc Cyn. hoc examinat in l. fi. C. de accus. & in l. seruos. & l. libertorum. C. de testi. ex cuius dictis sume p conclusione, q qńq; testis non debuit examinari, pp reuerentiā eius cōtra quē examinat. & tunc examinatus non facit indiciū, ut l. 1. §. diuus. Antonius. & §. Antonius. & l. diuus. §. ex quibus. & l. maritus. ff de qō. Qńq; testis nō debet examinari pp timorem, ne deponat pro eo examinatus. ut l. 1. §. ad qōnem. ff. de qō. & l. 2. & l. seruos. C. de testi. & l. testis idoneus. & l. idonei. & l. testes. ff. eo. eiusmodi sunt testes domestici, quorū appellatione q contineat. uide in Spec. in tit. de teste. §. 1. uer. itē excipit q est domesticus, cum aliis sequentibus. & hoc casu tales testes examinati nō faciūt indiciū tex. est no. in l. pridē. C. de quæst ibi. ut nunc pro his, neq; aduersus eos in capitalibus. uel pecuniariis qōnib. ueritatis uim obtinere possit. &c. & hoc tenuit Spec. in titu. de teste. §. 1. uers. quid si testis domesticus. & Bald in l. inuiti. la 2. ff. de testi. si hoc tm forte fallit si testis domesticus. uel familiares, & similes sunt honesti, & bonæ famæ, puta familiares epi uel abbatis uel alicuius nobilis dńi, qa isti non retinēt secū nisi familiares discretos, & bonæ opinionis, p ea q no. Inn. in c. in literis de testi. & Bal. in l. etiā.
12 C. de test. † Aduerte q a Bart. in l. 2. ff. de excus. tut. dicit, q indiciū fit p testē familiarem, p gl. in l. 1. de test. & sit ex pluribus testibus familiaribus, pōt iudex deuenire ad [illegible], sed Bald. in l. inuiti. la 2. ff. de testi. dicit cōtrariū, ubi uide. Item forte fallit pp difficultatem probōnū, & dolū aduersarii, per l. cōsensu. §. sup plagis. C. de repu. & qđ not. Cyn. in l. si qñ. C. unde ui. in fi. facit l. quot. C. de naufra. lib. 11. Qńque testis non debet examinari pp odium præsumptum in ipso teste, ut quia est minatus, & tunc an. examinatus faciat indicium uel non, hoc debet cōsiderare iudex ad uertens ad qualitatē inimicitiæ, & qualitatē

personæ examinãdæ, & si adsint uerisimilia dicta, tali testi datur fides, ut not. in l. 1. §. præterea. ff. de q͠o. iuncta. l. milites. §. oportet. C. eod. tit. 13 †Quandoque quis nõ cogitur inuitus, nec cogi debet testificari, ut d. l. lege Iulia. & l. inuiti. la. 1. ff. de testi. & tunc talis testis examinatus sponte, & uolens facit indicium, & probat, ut d. ll. a contrario sensu, sed si inuitus esset examinatus, nõ probat, s͠m Cyn. in auct. psbyt. la 2 C. de epis. & cle. Et in dubio præsumitur inuitus, nisi appareat ꝙ uolens deposuerit s͠m Cyn. ibi, ut refert Bal. & sequit in d. l. lege Iul. & in d. auth. & in l. si parentes. C. de test. Saluo ꝙ dicit non præsumi inuitũ deponere, nisi in suum priuilegiũ allegauerit, ꝙ non sit cõpellendus, & nihilominus sit coactus deponere, & hoc casu nõ fit indiciũ, s͠m Bart. in l. 1 § si seruus. ff. de q͠o. ita e͠t expresse tenet Bald. in l seruos. C. de testi. Adde, ꝙ do. Barto. de Capua in auth. de san. ep. in § Deo amabiles ibi, propria uoluntate suscepisse & c. ubi uide in lect. Bart. 14 †dicit, ꝙ præsumuntur inuiti testificari, ideo producens debet facere apparere in actis ꝙ uolentes testificantur. Hæc t͠n personę priuilegiatæ cõpellũtur testificari si aliter ueritas haberi nõ põt s͠m Guid. de Suz. in d. l. lege Iul. & Imol. in c. delictorum, de testi. cog. ratio est, ne ueritas occultetur, quæ occasio ĩducit pct͠m mortale. Sed stabit difficultas qs habeat probare ueritatẽ aliter h͠ri non posse, in quo articulo Bart. & Imo. in cap. super eo. de testib. cogẽ. concludũt producentem testes d͠re probare, & est rõ q͠a istæ ꝑsonę priuilegiatæ h͠nt ius pro se. s. ꝙ compelli non possint, & q͠d aliter ueritas h͠ri non possit est fundamentum intentionis ꝓducentis, ideo debet probare, q͠m negatiua posita pro fundamento intẽtionis semꝑ debet ꝓbari per opponentem, ita singulariter dicit Innoc. in c. suꝑ his de accus. & Bar. in l. hoc iure, de uer. obl. & est tex. in l. ergo. ff. ex qui. cau. maio. Aduerte s͠m d. Nic. & Capram. in d. c. super eo. de testib. cog. ꝙ for 15 te hoc. s. †ꝙ aliter ueritas h͠ri non possit, probari potest iur͠o ipsius testis, quia sicut ꝓducens submittit se dicto testis super principali, ita debet se submittere super hoc præãbulo, uel s͠m eos põt iudex se de hoc informare summarie. Sed an in causa criminali possint testes cõpelli testificari, fuerũt octo opi. de quib. uide in d. c. dilect. ubi dicit Imol. ꝙ in hoc attẽdit stylus, ꝙ cõsuetudo iudiciorũ.

Sed q͠ sint istę ꝑsonæ quæ cõpelli nõ p͠nt, dic ꝙ sunt attinentes usque ad supremũ gradũ gl. est sing in l. si fœm. C. ad Turp. quam ibi sequitur Ang. & Imo. in d. c. dil. Item affines, soceri, & ceteræ ꝑsonæ, de quib. in d. l. lege Iul. hæc quidem ꝑsonę non coguntur testificari nisi uelint. Sunt e͠t quædam ꝑsonæ quæ non admittunt ad testificandum cõtra e͠t si uelint, ob reuerẽtiam eius cõtra quẽ ꝓducũtur, ueluti filius cõtra p͠rem, libertus contra patronũ, arg. l. quos ꝓhibet. ff. de postul. ita tenet Imo. in d. c. dilect. & ceteri Doct. in l. 16 parentes. C. de testib. †Et not. ꝙ inter istas ꝑsonas priuilegiatas, sunt e͠t clerici qui non p͠nt compelli, nec coram ecclesiastico, nec seculari iudice, nisi aliter ueritas h͠ri nõ possit, gl. in cap. suꝑ eo. de test. cog. & in cap. statuẽdũ. 2. q. 6. & tenet Host. in sum. de test § 1. & Gof. eo. titu. in sum. & Io. de Imol. in d. c. dil.

Item senes non compelluntur inuiti testificari de iure ciuili, ut l. inuiti. la 1. ff. de test. & 4. q. 2 §. inuiti. Sed de iure canonico secus est, ut h͠r in c. si qui test um. de test. & ibi per Caprã. & d͠ur senes quo ad hoc annorũ 70. ut dicit gl. in d. l. inuiti. Quandoque testis non d͠r examinari ꝑꝑ ætatem, & tunc examinatus non facit indicium plenũ, sed quale quale, ut l 1. §. imp. ff. ad Syll. & not. gl. in l. talis. C. de his qui. ut ind. s͠m Bart. ibi ubi hoc expresse tenet, sed Bal. ĩ d. l. seruos, dicit ꝙ hoc casu pupillus inciuili, & minor. 20. annis in criminali non facit indicium ad probõnem, uel defensionem negocii de quo agitur, sed ad informationẽ, ut ex eo inquiri, & ꝓcedi possit ꝑ gl. ĩ d. l. talis. Aret. in oꝑe maleficiorũ. ĩ uerbo, comparuerunt & negauerunt totum, in 17 uer. item minor. dicit, †ꝙ minor 20. annis in criminalib põt examinari, ad aliq͠ intentionem iudicis, & faciat indicium, non autẽ plene probõnem, & hoc si in inquisitione fuerit examinatus ex mero officio, non autẽ super accusatione ad partis instantiã, ita dicit tenere Guid. de Suz & Flo. in l. in test. ff. de testi d. Aug. de Ari. ĩ suis add. ad dct͠m opus maleficiorũ suꝑ d. uer. dicit, ꝙ Doct. solent allegare unã gl. ꝑ sing. in l. fi. C. de his qui. ut in di. ad fil. ꝙ minor facit indicium ad torturã, & dicit ꝙ Lud. solebat allegare consimilem gl. in d. l. 1 §. impubes. unde e͠t de hoc ꝑ Bart. in l. de minore. in prin. ff. de quæst ubi ponit an minor in criminalibus faciat indicium. & limita tu prædicta per gl. in d. l. in testim. & adde

adde Bar. in l. ex libero. in fi. ff. de quæst. Vide oīno ꝑ d. Alex. de Imo. in l. fi. C. de his qui. 18 ut indig. † ubi tenet, ꝙ licet in criminalibus impuberes non sint idonei testes, ad plenam ꝓbōnem, tñ sunt idonei ad indicium, & licet gl. i l. inuiti. ff. de teistb. la 2. uel. t. ꝙ impubes faciat aliqđ indicium quasi uelit qđ non, ualidum ad torturam. tñ Spec. in tit. de teste. §. 1. uer. item ꝙ est impubes expresse tenet ꝙ faciat indicium ad torturam, & idē tenet Bal. in d. l. inuiti, & l. seruos. C. de test. & idem uř uelle Bal. in l. de minore, & l. maritus. ff. de q. & hoc qñ est proximus pubertati, & doli ca-19 pax, ut dicit gl. in d. l. inuiti. † Qñq; testis nō debet examinari ꝑꝑ infamiam, ut l. 3. §. lege Iul. ff. de testi. & tunc examinatus non facit indicium plenum, sed quale quale, ut l. q ult. ff. de pœ. ita ēt dicit Bal. in l. 1. C. de sum. Tri. dicendo ꝙ facit indicium ad fundandam intētionem iudicis, & inquisitionem, uide ēt in l. Cassius, ff. de sena. & in c. testimonium, &c. fi. de testi. Qñq; qs nō debet examinari ratione ordinis, ut qa ante lit cōtest. uel parte nō citata, & tunc examinatus non facit indiciū, ut l. si qs adulterium. ff. de adul. & dixi supra in uer. quæro an testis. Qñq; qs examinatur ut principalis in se, & ut testis in aliū, & tunc aut ponit in alium examinari, aut nō, quod qñ sit patet ex no ꝑ text. & Doct. in l. fin. C. de accus. & in l. si filium. C. de lib. cau. & per Bar. in l. 1 §. repeti. ff. de quæst. cum si. Primo casu facit indicium sufficiēs ad torturam, ut 20 tenet Cyn. in d. l. fi. † Qñque testis nō debet examinari ꝑꝑ lapsum termini statuti ad probandum, & tunc si hēt locū purgatio moræ examinatus ꝓbat, ut no. Doc in l. emancipiorum. ff. de ope. leg. Si aūt non hēt locum purgatio moræ, & tunc ad nihilum ualet eius dictum ſm Cyn. in l. 1. C. de sepul. uio. Adde Lud. de Vrbe, in rubr. ff. de arbi. in 9. col. in uer. an tñ testes, q in hac. q. dicit, ꝙ aut testes ꝓhibent à limine iudicii, & tunc admissi ēt indicium non faciunt, ex quo oīno lex eos inhabilitat, ut ff. de quęst. l. maritus, sed si tñ esse testes ꝓhibeant. tunc admissi faciunt indicium, ut not. Bal. C. de testi. l. seruos, ad qđ ēt, l. maritus. ff. de prob. Super hac qō. qua qritur an testis q non debuit examinari, faciat indicium si examinat. Bart. in d. l. maritus, ff. 21 de quæst. † dicit ꝙ testis q non debet examinari ꝑꝑ reuerentiam ꝑsonarum. & tunc examinatus non facit indicium, ut d. l. maritus, & l. diuus. eo. tit. Qñq; testis non debet examinari ꝑꝑ ætatem, tunc examinatus non facit indicium plenum, sed quale quale, ut l. 1. §. impuberes ad Sylla. Idē dicit ipse puto de teste qui non debet examinari ꝑꝑ sexum, ut in muliere; eadem rōne. Qñque testis nō debet examinari ꝑꝑ infamiā, & tūc examinatus facit indiciū quale quale, l. q ultimo, ff. de pœ. Qñq; non debet examinari ꝑꝑ inimicitias, tunc examinatus facit indicium, uel non facit ſm qualitatem inimicitiæ, ut ff. de quæst. l. 1. §. ꝓterea. Qñq; testis non debet examinari rōne ordinis qa ante lit. contest. uel parte non citata, & tunc dicit puto ꝙ non facit indiciū, ut l. si qs, ff. de adul. & C. de test. l. si qñ. in fin. Bald. in l. seruos. ff. de testib. super hac 22 qō. dicit † ꝙ indicium est triplex, unum est qđ dirigit iudicem in uiam perscrutationis, & inquisitionis, & istud pōt fieri ꝑ quēcūq; testem ut d. l. qui ultimo. Aliud est qđ dirigit in uiam hñdæ qōnis. & aliud qđ dirigit in uiam cōdemnationis simul cū aliis adminiculis. Et dicit ipse, ꝙ testis non idoneus, & ꝓhibitus à limine depositionis, non facit hoc indicium ad qōnem, & torturam l. liberto rū. C. de testi. Sed si testes q non sunt ꝓhibiti à limine depositionis, nō tñ sunt idonei ad plenā efficaciam ꝓhibitionis, bene faciunt hoc indiciū. ut. ff. de testib. l. serui. 2. rñso, & ff. de ꝓb. l. cū probatio. ff. de ędil. edic. l. quæro, in fine. Si uero quærimus quantū ad efficaciā cōdēnationis, nullus est testis idoneus ad cōdēnationem nisi suppleatur ꝑ alias probationes, ut l. solam. C. de test. & arg. ff. de eden l. si qs ex argentariis. §. 2. & subdit Bal. in d. l. seruos ꝙ testis interrogatus, & examinatus, q nō debuit interrogari nō facit indicium, qñ est prohibita interrogatio, ut d. l. maritus. ff. de qō. aut non est iusta rñsio, qđ est qñ non pōt inuitus cogi, & tunc idē si allegauit priuilegiū, ut. ff. de testi. l. lege Iulia; Aut nō debuit interrogari ad probationē, & tunc pōt interrogari, ad informationē, ut pupillus in ciuili, uel minor 25. annis in criminali, tūc bene facit indicium ad inqrendum nō ad decidēdū, ut no. C. de his qui. ut in d. l. fi. in gl ord. Sal. in d. l. seruos. clarius hoc declarat, dicēdo super q dicta ꝙ testis q non debuit examinari, si examinat, ꝙ quantū ad effectū cōdēnationis non facit indiciū, nisi ꝑ alias probōnes suppeleretur, ut d. l. solā, & ar. d. l. si quis ex argentariis. §. 1. aut quantum

ut ex eo possit perueneri ad torturã, & tunc, quidam sunt testes qui sunt ꝓhibiti, & interrogari & r͂ndere, & isti non faciunt indicium, 23 ut d.l.libert. & d. l. maritus † Quidam sunt qui inuiti prohibentur interrogari, sed uolentes p͂nt r͂ndere, & isti ad r͂ndendum compulsi ẽt non faciunt indicium, ut ff. de testi. l. Iul. & d͂nr compulsi priuilegio allegato, non aliter, ut l. parentes, & qđ ibi h͂r. C. de testi. parificantur. n. isto casu inuiti, & qui nullo modo uolentes ẽt p͂nt admitti. Quidam sunt qui prohibentur interrogari quantum ad probõnẽ, sed non prohibentur quantum ad informationem, ut minor 25. ann. in causa criminali, & isti faciunt indicium quo ad inquirendũ, ut d. l. si in gl. de his qui. ut ind. Abb. sic. in c. de cetero, de test. dicit, ꝙ licet laicus in criminalib. non possit testificari cõtra clericũ, t͂n facit indicium ad torturam. Et aduerte ad oĩa supradicta ꝙ nullus supradcõrũ diceret̃ testis oĩ exceptione maior, uñ unus solus testificaret̃ de uisu nõ faceret indiciũ, sed si duo testificarent̃ de uisu, faceret ẽt indiciũ, & sil͂r si testificarent̃ de circũstantiis q̃ inducerẽt indiciũ, ut dixi supra in 2. q. princ. in uer. aduerte t͂n.

1 *Indicium quale esse debeat, ut sufficiens sit ad torturam iudicis committitur arbitrio.*

2 *Indicium est sufficiens contra aliquem de furto, si sit male conditionis, & famæ, & solitus talia facere.*

3 *Furtum à familiaribus, & in domo conuersantibus factum præsumitur.*

4 *Furtum præsumitur factum per familiarem fugitiue à domo recedentem.*

5 *Indicium super furto contra aliquem habetur, qui cum antea pauper esset multas pecunias habere reperitur*

6 *Indicia, & præsumptiones contrarÿ tolli possunt præsumptionibus & indicÿs.*

7 *Fuga sola quando indicium sufficiens præbeat ad torturam.*

8 *Fuga non facit indicium, ut quis possit subÿci q̃oni si possit aliqua probabili causa uelari.*

9 *Fuga sola propter processum inchoatum non facit indicium.*

10 *Fugiens de carcere per ostium carceris apertum, non est pro confesso habendus.*

11 *Officialis fugiens tempore syndicatus, pro confesso habetur, de his super quibus inquiritur.*

12 *Fuga quando præsumptionem & indicium inducat, & alios suos effectus producat.*

13 *Statutum dictans in omni casu fugam omnem facere probationem an ualeat.*

14 *Indicium generale in quolibet crimine censetur dum extra iudicium crimen se commisisse aliquis fatetur.*

15 *Confessio extraiudicialis facta parte præsente, indicium facit ad torturam.*

16 *Confessio extra iudicium facta, indicium præbet ad torturam si de tempore & loco deponat cõfitens.*

17 *Confessio facta coram iudice, sed non in figura iudicÿ uel coram notario sine iudice, an præbet.*

Confessio coram iudice incompetenti facta quando probationem inducat.

18 *Mendacium an præstet quæstioni indicium.*

19 *Confessus de se, non est de socÿs interrogandus fallit in quibusdam casibus.*

20 *Fure de socÿs, & receptatorib. interrogari possunt.*

21 *Seruus de crimine conuictus, uel confessus, de socÿs & mandatoribus est interrogandus.*

22 *Latrones dicuntur qui publice stratas aggrediuntur, qui & de socÿs interrogare possunt.*

23 *Interrogatio de socÿs generaliter fieri debet non descendendo ad speciem, seu ad nomen certæ personæ.*

24 *Confessio rei contra socios criminis, quando præsumptionem inducat aduersus illos.*

25 *Criminosus de consocÿs confessus, indicium ad torturam non præstat nisi pluribus concurrentibus.*

26 *Iniuriatus uel percussus ab inquisitio, uel accusato, asserens contra eum non facit indicium.*

27 *Confessio tacita per pacem, seu transactionem facta an faciat indicium, uel probationem.*

28 *Pax, seu transactio super crimine multis potest modis fieri, ut transigens confiteri ipsum crimen non uideatur.*

29 *Inimicitia facit indicium ad homicidium.*

30 *Variatio, pauor, & trepidatio, indicium faciunt alÿs deficientibus indicÿs.*

31 *Accusatus de crimine debet diuersis examinari uicibus, & uarians quæstioni poterit subdi.*

Variationes, & uacillationes factæ in tortura sine indicÿs facta, forte non præiudicant in aliquo.

32 *Fama sola cum uno indicio sufficit, ut tortura quis subdi possit.*

33 *Minæ quando indicium sufficiens faciant ad torturam*

34 *Homicidium factum in aliquo loco per quem aliquis solitus erat transire, qui maleficia consueuerat perpetrare, præsumitur ab eodem perpetrare esse.*

35 *Diuinatio an faciat indicium ad torturam.*

36 *Ars diuinandi non semper reprobatur.*

37 *Locutio secreta, uel articularis cum aliquo facta, qui postea incontinenti homicidium cōmisit an faciat præsumi consilium, uel mandatum ad hoc faciendum.*

38 *Armatus stans cum offendente præsumitur opem ferre.*

Quæstio tertia, primæ partis.

Circa tertium uidelicet qualia debent esse indicia per quæ deueniri ualeat ad torturam. † Dic, ꝙ Doct. oẽs sunt in hoc cōcordes, ꝙ de hoc non pōt dari certa doctrina, sed cōmittitur arbitrio iudicis, ut ff. de test. l. 3. §. eiusdē quoque ibi, tu magis scire potes quanta sit testibus fides adhibenda, ita dicit Alb. Paul. de Eleaz. Odof. Cy. & Bart. in l. fi. ff. de q. dicit tñ ibi Bart. ꝙ in aliquibus criminibus pōt dari aliqua uia ad cognoscendum indicia sufficientia ad torturã. 2 † Et primo in crimine furti. nam aliquis accusator de furto pñt esse īdicia cōtra ipm. ꝙ est homo malę cōdōnis & famę. & cōsuetus facere similia. l. de minore. §. plurimum. ff. de qō. & l. non oẽs § à Barbaris. ff. de re mil. pro quo facit tex. in l. si cui. §. iisdem. ff. de accus. ubi q semel fuit calūniatus, præsumit iterum calūniari, & qđ no. Dyn. in regula semel malus. in prin. lib. 6. Itē pōt esse indicium, ꝙ ipse erat uicinus, & habebat notam illam domum. & qa cōuersabatur ibi ut est text. in l. dñm horreorū. ff. loca. & ibi dixit Bart. notanter ꝙ si aliqui hñt notitiam domus, sunt suspecti qñ domus frangitur ꝑ ꝑ edificiorū notitiam. nam tales ꝑsonæ de facili possent torqueri ad inuestigationem ueritatis, ut hic. & ideo officiales qñ cōmittuntur maleficia, occulte cōsueuerūt mittere ꝑ uicinis q uerisilr debent scire ueritatem, ad qđ l. si ita, in fi. de fun. inst. & ibi per Iac. de Are. & Bar. Itē Bar. 3 in d. l. dñs, notabiliter dicit not. ar. † ꝙ furtū præsumitur factum à conuersantibus in domo, uel quod saltem sciant quis fecerit. C. de rep. l. cōsensu §. super seruis. Hinc ēt dixit Bart. in l. 1. in fin. ff. si fami. fur. fe. dica. ꝙ famuli hospitatoris pñt torqueri ꝑ re subtracta in hospitio. Prædicta tñ tempera ꝭm ꝙ notabilr dixit Bald. in l. 1. C. loc. quò iudex ex qualitate ꝑsonarū arbitrabitur qs ex uicinis sit torquendus uel non, uñ dicit ipse licet uicini ꝑsumanī scire, & ꝑ ꝑ hoc suspicio cadat in illis, tñ non oẽs erūt torquendi, sed suspecti de scīa, uel qđ fecerit, arg. l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. Terreri poterūt omnes ut ff. de test. l. 3. § idē diuus, sed non torqueri oẽs, quia tortura in se habet iniuriam, ꝭm 4 eum, quod est ualde notabile. † Item est aliud indicium ad furtum, ꝙ res q̃ reperiunt furto subtractæ in domo, uideantur furto subtractæ ꝑ familiarē fugitiue recedētē, gl. est no. in auth. de exhib. re. in §. si uerò ēt quædam. Item est aliud indicium ad furtū, quia uisus est exire de nocte illam domū, in qua fuit factum f r ū, & habebat aliqđ sub ius. Itē quia uisus fuit expendere monetā de illa stāpa, cuius erat illa q̃ fuit furto subtracta, hæc duo dicit Ang. in l. mil. C. de qō. & h. d. ipse nisi sit alia uerisimilitudo in cōtrarium. puta qa ille q fuit uisus exire, uel pecuniā expendere, esset qdam magnus mercator, qa cō dō ꝑsonæ excludit ꝑsumptionē resultantē ex indiciis, ideo tunc est opus ut alia indicia concurrāt. 5 Item est aliud indicium † super furto, si post furtum ꝭm repertus est qs expendere pecuniam, cum ante esset pauper, nec repent uñ habuit, arg. l. Quintus. ff. de don. inter ui. & uxo. ꝭm Bart. in l. fi. ff. de qō. Item si illa res subtracta cedebat sibi ad commodum. puta erat instrm quo ad eum ꝑtinebat, ut l. . §. si quis instra. C de lati. liber. toll. secundū Bar. in d. l. fi. Item si post furtum reperitur res furtiua penes aliquem l. in ciuilem. & l. ciuile. C. de fur. Quod uerū esse dñt Doct. qñ cum hoc concurrit sinistra suspicio, ex qualitate personæ, cōsuetæ. forte res furtiuas emere, uel cōsuetæ furari, quia tunc poterit deueniri ad torturā, si iudici uidebitur, alias aūt nō si iudici non uidebit. ꝑ ꝑ grauitatem ꝑsonæ & honestatē, arg. l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. ita dicit Bald. in d. l. in ciuilem. de quo ēt ꝑ eundem, & Cyn. in l fin. in fi. C. de hær. inst. & ꝑ Cy. in l. fin. C. de qō. nec mirū, quia ut dicit Bar. in l 1. §. 2. ff. de qō. ꝑ illum 6 tex. licet † reperiuntur indicia sufficientia ad torturā contra aliquem, tñ si pro ea sunt aliqua indicia, opus est ꝙ illa īdicia ad torquendum sint magis urgentia, & fortia, & sic istę ꝑsumptiones, & indicia pñt elidi ex altis indiciis, & ꝑsumptionib. v. g. si ille penes quem res furtiua reperitur, est bonæ cōdōnis, & famæ, uel si ostendit eum a quo habuit, ut d. l. in ciuilem, & d. l. ciuile hr etiam in l. ancilla. C. de fur. & hoc est generale, ut ipse dicit in omnibus aliis indiciis similibus. Ad hoc facit,

cit, quia una præsumptio tollit aliam, ut l. diuus. ff. de in inte. rest. Item pōt esse aliud indiciū ad futurum, qa post factū furtum qs aufugit, & se abscōdit ut l. lex Corn. ff. ad Syll. Hoc tñ an fuga faciat indicium ad torturā examinemus latius gl. tangit in l. admonendi. ff. de iureiur. & l. in bonæ fidei. C. eo. tit. & in authen. de exhib. reo. §. si uero. col. 5. & aliquid in l. 1. C. de requir. re. & ibi p Odof. & p Cyn. in l. 1. C. de raptu uirg. Iac. de Belui. in d. §. si uero. ibi p Bart. in d. l. admonendi. q in d. l. fi. ff. de qō. & latius in l. lex Corn. ff. ad Sylla. p Bal. in d. l. admonendi. & in d. l. in bonæ fidei. & in d. l. 1. de raptu uirg. & in d. l. ex Corn. & l. de crimine. C. de adult. per Ang. in d. §. si uero per Lud. de Vrbe. in d. l. lex Corn. & latius in d. l. admonendi, ubi ēt per Bald. & Saly. & p Spec. in tit. de prob. § fi. uersi. ult. p Ioan. And in addit. Spec. in tit. de præsum. §. speciei, p Aret. in suo opere malefic. sup glo. in uerbo, fama publ. uers. an fuga sit sufficiēs indicium, & ibi per do. Aug. de Arim. in suis addit. Ex quo tñ omnium dictis colligo talē

7 dictionem. † nam qñq; fuga obiicitur alicui tanq̃ crimē ei pro crimine, & tunc probata fuga est probatum crimē l. desertorē. ff. de re mil. C. de deser. l. 1. 2. lib. 12. ſm Old. & hoc tenēt Iac. de Are. Cy. Bart. Bald. Ang. & oēs. Qñque fuga obiicitur pro alterius criminis pbōne, non ut sit de p se crimē, & tunc aut est tale crimen, ad cuius probationē, & condēnationem sufficit sola suspicio, & tūc sola fuga sufficit, quia facit quē suspectum, ut in l. publicis. §. præterea, ff. de suspec. tut. & in hoc ēt concordant oēs. Aut est tale crimen, ad cuius condēnationē requiritur plena probatio de ipso facto, & non de suspicione tm̄, & tunc aut quis fugis ante formatum processum, aut post. Primo casu, aut fugit timore familiæ ne capiat, & postea uocatus ad iudiciū reuertitur, & comparet, & tūc fuga nullū facit indicium cōtra eum, nec sibi in aliquo piudicat, ut no. Bar. in l quis sit fugitiuus. §. scieti. ff. de ędil. edi. & ideo dixit Bal. in l. 1. C. de ser. fug. q statutū puniens fugientē de carcere, nō includit illos q exiuerunt oīo reuertendi. arg. inst. de re. diu in § pauonum. sed si cito reuertant, secus si nō reuertantur, & ita intell. glos. in d. l. 1. ad hoc ff. de re mil. in §. emāsor. & l. qui cum uno, § . edictū germani ſm eum. Si uero postea uocatus ad iudicium, nō ueniat, & nō cōparet, & tūc fuga facit indicium, & pręsumptionem contra fugientē, & intelligo Bar. in d. l. fi. ff. de qō. aut non fugit timore familiæ ptātis, sed ex causa pbabili, puta, qa timet rōne partialitatis, ne p p mortē unius hoīs interfecti, ipse ēt occidatur uel q ab aduersa parte, alias de delicto incul petur, p p quod non est ei locus tutus, & p p fugā nō resultat indicium sufficiēs ad torturam, & ita loqtur Bal in l. in bonæfidei. C. de

8 iureiur. † & p p hoc quidam consuluerūt, q si fuga pōt ab aliqua pbabili causa uelari, & colorari non facit indicium, unde si quis p p homicidiū factū de aliquo aufugit, ne cōsanguinei occisi ipm interficiant, nō ppter hoc redd. f suspectus de homicidio, nā aduersus periculū, naturalis ratio permittit se defendere. l. itaq; ff. ad l. Aquil. ſm eos. Idem cōsuluerūt quidam alii, si solitus transcurrere rōne mercantiarū p diuersas ciuitatis, & loca statim cōmisso homicidio de aliquo, ipse recedit, & allegat se pro mercantiis emendis, uel uendēdis recessisse, nam p eius recessum nō fit indiciū sufficiens ad torturā, al le. l. si cū §. ex iusta. ff. de fideicōmis. liber. & ad hoc bene facit, qa in hac re dubia. s. ex qua causa recesserit, interpretamur in meliorē partem. l. nō oēs. § à Barbaris. ff. de re mil. & l. qa fit fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. ſm Bal. in d. l. in bonæ fidei, & hanc sniamēt te-

9 nebat Lud. de Vrb. in d l. admonendi. † Secūdo uero casu qñ quis aufugit p p processum initiatum, & tunc aut ad indicium faciēdum allegāt sola fuga, & illa nō facit indicium, & ita loqtur Bar. in d. l. 1. ff. de bo. eorū q mor. sibi cōs. Aut allegatur fuga una cū aliis adminiculis aliqd suspicionis inferētibus cōtra fugientē, & tūc ista simul iūcta faciunt indiciū arg. l. 1. cum ibi no. C. q numero tut. & ita dixit Lud. de Vrbe, in d. l. lex Corn. qui ēt limitat dcm̄ Bar. in l. 1. C. de bo. eo. nisi iudici fuerit porrectus libellus minatorius de accusando, licet accusatio nō interuenerit adhuc, qa de hoc resultat in multis casib. idē effectus, q resultaret ex libello accusatorio, ut est tex. in l. miles. §. sicubi. ff de adult. qui ēt limitat tertio dcm̄ Bar. ibidē, nisi post accusationē institutā, qs fractis carcerib. aufugerit, nam tunc fuga plenā pbōnem facit, & facit eū hri pro confesso, de eo de quo pcedebat cōtra eū l. in eos, & l. fi. ff. de cust. reo. & in d. l. lege Corn.

10 † Quod est uerū nisi aufugerit ostio carceris existente aperto, quia tunc non hr pro confesso,

fesso, nec fuga facit probationem criminis. secundum Guil. de Cun. & Bal. in l. succurritur. ff. ex qui. cau. ma. io. Item idem Bal. in d. l. admonendi. limitat illud uerum quando quis aufugerit de publico carcere, secus si de palatio rectoris alleg. et Guil. in d. l. succurrit. ubi hoc tenet. De eo autem qui aufugit fractis cippis, Bal. in d. l. succurritur, per illum text. tenet idem quod si fregisset carceres, & sine fuga, probat contra ipsum, tanquam si confessus fuisset, quasi nihil intersit, an parietibus, an compedibus quis teneatur. Dixit tamen Bart. in d. l. lege Corn. quod quis fuga deducta ad probationem criminis non plene probet, sed indicium facit ad torturam.

11 † tamen hoc fallit in fuga officialis fugientis tempore sindicatus, quoniam tunc talis fuga plenam probationem facit eorum de quibus officialis accusatur siue inquiritur per l. consiliarios. C. de asses. Circa quod Sal. in d. l. admonendi quem ibi sequitur Lud. dicit quod aut officialis fugit ante finitum officium, & tunc illa fuga hoc inducit quod punitur ante, quam committens crimen læsæ maiest. Ita est casus in auth. de adminis. §. ..col. 3. Aut fugit post finitum officium, & intra 50. dies quibus debet stare ad sindicatum, ut l. 1. C. ut oes tam ciui. quam mili. & in auth. ut iud. sine quo. suffra §. necessitatem. & tunc aut est reductus, licet inuitus ad locum a quo aufugit, & tunc fuga contra eum nullam facit probationem sed opus est ad condemnationem contra eum legitima probatione, causus est in d §. necessitatem, Aut non est reductus ad locum a quo aufugit, & tunc fuga contra eum tantam facit probationem, quod iuramentum illi additum sufficit ad eum condemnandum. casum habemus sing. in auc. de colla. §. super hoc colla. 9. ita dicit Sal. in d. l. admonendi. ut refert, & sequitur ibi Lud.

12 Illud circa hoc est † omnino menti tenendum, quod tunc fuga inducit præsumptionem, & indicium, & alios suos effectus, quando est certa, & manifesta, saltem pro uehementem præsumptionem, quod se illa de causa absentauerit, secundum Arch. qui ita signanter notauit 3. q. 9. c. nihilominus, & in c. cum contumacia. de hæret. in 6. Item aduerte quod fuga non inducit, indicium sufficiens, quando fugiens pro prius reputabatur bonæ uitæ & famæ, secundum Archid. in c. decernimus. 3. q. 9 & fuit de mente Bal. in d. l. in bonæ fidei. ubi dicit quod absentia alicuius in dubio præsumitur in bonam formam, ut superius relatum est. Aduerte etiam, quod de fuga debet constare, saltem per duos testes, sicut de quolibet alio indicio, secundum quod superius dictum est per gl. in l. fin. C. famil. ercis. Item uoluit Cyn. in l. fin. C. de requiren. reis quod suspicio quæ inducitur per fugam, tollitur per iuramentum fugientis quod est ualde notabile.

13 † Quero an ualeat statutum quod omni casu fuga faciat plenam probationem. uide per Lud. in d. l. lege Cor. & Aret. in suo opere malef. in gl. super uerbo fama publ. & ibi per do. Aug. in addi. ubi etiam uide de statuto quod stante rumore de delicto commisso in ciuitate fugiens capitaliter puniatur. Adde mirabilem effectum fugæ, & absentiæ, secundum Bal. in l. 1. C. de requir. re quod licet quando quis aufugit, incumbat onus probandi accusatori, & accusato, tamen quando quis non aufugit incumbat solum accusatori. Item aliud dixit Bald. in l. de crimine. C. de adult. per illum tex. quod ille qui aufugit ne ueritas inquiratur, uidetur quodammodo fateri.

14 Aliud est indicium † generale super quolibet delicto quando quis extra iudicium confitetur se commisisse crimen illud. ut l. c. 5. ff. de adult. secundum Bart. ib. & per l. quæro. in fin. ff de ædi. edict. & per not. in l. Fulcinius. §. item. ff ex q. cau. in pos. ea. & idem uoluit Ange. in d. l. c. 5. ubi etiam plus uoluit, quod si confitens postea tortus negat, illa confessio nihil operatur. & sic patet quod in ea non cogitur perseuerare. quod est not Bald. autem in l. 1. C. de confes. tenet idem quod Bart. & Ang. quantum ad indicium faciendum, sed quod non cogatur perseuerare in ea. Bal. uidetur tenere contrarium in l clarum. C de auct. præstan. ubi dixit quod si confessio extraiudicialis est uerisimilis potest confessus cogi perseuerare. & ita intelligit d. l. quæro. & d. l. c. 5. secus si non sit uerisimilis, ut l. 1. C. si qs Impe. male & l. milites. C. de quest. Et istud plus placet per id quod

15 dicam statim. † Quidam tamen uir egregius, quod magnæ auctoritatis consuluit quod tunc extraiudicialis confessio facit indicium ad torturam, quando est facta parte præsente, quod probat per d. l. c. 5. a contrario sensu, dicit, quod fuit de mente Bal. in l. quoniam. C de inf. quod non placet, per ea quæ not. glo. in l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff ex qui cau. in pos. ea. & Ang. in l. certum. §. si qs absente. ff. de confes. ubi dicit quod delictum quod perficitur solo animo plene. probatur per confessionem extraiudicialem absente parte factam. præterea d. l cap. 5. illud non probat. Præterea est casus in d l. quæro. in fin. quod facta absente parte facit indicium. Est igitur uera conclusio quod confessio extra iudicium facta etiam parte absente facit indicium ad torturam

16 pro prædicta, quod etiam firmat Bart. in d. l. quoniam. † Aduerte

uerte tñ ſm quoſdam, ꝙ confeſſio extra iudicium facit indicium qñ eſt certo tpe & loco, uidelicet. quod confitens dicat de tpe, & loco cōmiſſi maleficii, allegant Bald. hoc tenere in l. admonendi. ff. de iureiur. uide de hoc in d. l. admonendi, in recollectis. ubi in 7. char. in uerſic. ulterius, ad hanc gl. allegatur Bald. ita tenere in l. bonæ fidei. C. de iure iur. uide omnino per Caccial in d. l. admonendi. ubi late examinat, pro qua require in lib. 1. aduerte tñ, ꝙ dom. Tindarus in tract. ſuo probat. in ea parte in qua tractatur de confeſſionibus, in uer. nunc de criminalium. in princ. fuit in noua opin. dicendo ubi talis confeſſio eſt ueriſimilis faciat plenam fidem in criminalibus ſicut in ciuilibus, de quo dicit eſſe caſum expreſſum. ff. de ædil. ed. l. quæ 10. §. fin. & in d. l. c. 5. non impropriando tex. ad quos Doct. non aduertunt quod dicit etiã probari multis aliis iuribus, & rationibus, de quibus dicit ſe ſcripſiſſe in tract. de teſti. uer. in 6. cap. Et dicit, ꝙ ueriſimilia in hac materia ſunt eadem per omnia ſicut dicitur in ciuili, de quibus dicit ſe ſcripſiſſe in prædict. tract. de teſtib. uarianti cap. 9.

17 Qui autem † ſi confeſſio eſt facta coram notario maleficiorũ abſente iudice, uel corã iudice, non in figura iudicii, an probet plene uel faciat tñ indicium. Rñdeo. gl. eſt ſing. in l. iubemus. C. de lib. cau. ꝙ non probat plane, facit tñ indicium ſm Bal. ibi. uide et Lud. in conſ. 8. Sed quid ſi confeſſio eſt facta corã iudice incompetenti, an probet plene, uel faciat iudicium coram iudice competenti. Reſpondeo, ꝙ ſi illius iudicis incompetentis iuriſdictio erat prorogabilis, ualet cōfeſſio ad plenam probationem. ſi uero non erat prorogabilis, tunc eſt nulla confeſſio, ut in cap. at ſi clerici, de iud. ſm Io. And. in addit. Spec. in tit. de conf. §. ſequitur, in uer. 5. non ualet. & ita refert, & ſequitur Ang. in d l. 1. ff. de conf. poterit tñ cogi in ea perſeuerare coram iudice competenti, ſm Innoc. in cap. inquiſitionis, de elec. ut refert Ang. in d. l. 1. & idẽ tenuit Bal. in l. mag. ff de iuriſd. om. iud. Ex quo not. ꝙ ſaltem faciat iudicium ad torturam, cum cogatur in ea per perſeuera, ſicut ſi facta foret extra iudicium, ut d. l. cap. 5. & ita puto limitandum dictum Bart. in l. diuus la 2. ff. de cuſt. reo. qui indiſtincte tenet dictam confeſſionem non ualere. nam nō ualet quo ad plenam probationem, ſed quo ad indicĩũ ſic. hoc tñ intelligit Bal. in l. clarũ. C. de auct. præſt. in fin. qñ ex dicta ſuſpicione oritur ſuſpicio, uel infamia, & non alias. & ita limita dictum Innoc. in cap. inquiſitione, & in cap. cum ſuper de confeſſis. Item dictum Innoc. limitat idem Bal. in l. 1. ult. col. C. de conf. niſi confeſſus corã incompetenti iudice reiuocat confeſſionẽ per dictum cap. at ſi cleric. Et ideo dicit, ꝙ cautus debet eſſe torquẽdus ꝙ dicat expreſſe ſe dictam confeſſionẽ reuocare, nec habet probare errorem, qa nō tenuit quo ad aliquod indicium iudicii, ſed ſolum quo ad indicium facti, quod eſt ualde notandum, unde dicta indicia non ui indicii, ſed ui ſimplicis cōfeſſionis ualet quo ad indicium tanq̃ ſi extra iudicium facta foret, ut d. l. c. 5. cogitur ergo præſeruare niſi reuocet eam.

18 Quæro an mendacium † faciat indicium ad torturam, puta inculpatus de delicto reperitur in mendacio, uide Lud. in conſ. 8. qui dicit ꝙ ſic, ita dicit tenere Bart. in l. fin. ff. de qō. per l. minus. §. teſtes eod. tit. & per cap. literas, extra de præſum. Addendo ad ſupradicta de cōfeſſione. quæro an cōfeſſio ſociicriminis faciat indicium ad torturam. Ad huius qō. perfectam doctrinam, primo uidendum eſt an quis debeat interrogari de ſociis eiuſdem criminis. ſecundo an examinatus & in

19 terrogatus faciat indicium ad torturã † Ad primum rñdeo, ꝙ rñr quis cōfeſſus de ſe nõ debet de ſociis interrogari. l. fin. C. de accuſ. l. repet §. 1 ff. de qōni. & l. qm̃ liberi. C. de teſtib cum ſim. Fallit tñ in caſib. not. ꝑ gl. in d. l. fin. & per Spec. in tit de acc. §. 1. uerſ. item repellitur qui fuit ſocius, & in tit. de teſte. §. 9. uerſ. item ꝙ eſt ſocius criminis. Eſt. n. à legiſlatoribus diffinitum, ut cōfeſſus de ſe, nō debeat de aliis interrogari, ut d l. fin. Bart. in hac materia in d. l. repet. §. 1. tradit talẽ doctrinam, quædam ſunt delicta q̃ non cōmittunt principaliter in offenſam alicuius, uel odiũ, ſed ꝑꝑ cōmodum committatium, ut falſare monetam, ſeu fabricare, item furari, & iſto caſu pñt de ſociis interrogari, ut probatur in l. diuus. ff. de cuſt. reo. & l. prouinciarũ. C. de fer. & l fi. C. de mal. & math. & ita intelligit l. 1. ff. ad exhib. & l. & qui ultimo. ff. de pœ. q̃dã ſunt delicta quæ cōmittuntur principalr̃ in odium alicuius & in iſtis cōfeſſus de ſe nō debet de aliis interrogari. ut d. l. fi. C. de acc. & d. l. rep. §. 1. fallit in caſu l. prius. ff. ad Sylla.

20 † Ex qbus infert, ꝙ fures pñt interrogari de

ſociis

sociis,& receptatorib.& si.arg. d.l. diuus.Ratio prædictorũ est, quia qñ delictum cõmittitur in iniuriam alterius, est qui alios delinquentes põt accusare,sed non ita in delictis, quæ non cõmittuntur in alterius iniuriam, ideo magis permittitur iudici inquirere,ſm eum.Istam rõnem cum dicto improbat Bar. de Salyc.in d.l.fin. C.de acc. quia latro licet affectet res,& non personã,nisi ꝑꝑ res, hæc tñ affectio fit cum iniuria dñi, ideo est qui eos accusare põt,& sic eius diuersitate attẽta non dñet de sociis interrogari,qđ est falsũ per d.l.prouinciarum. Item maleficus in alienum odium sua facit maleficia, tñ de sociis interrogatur.C.ad l.Iul. maiest.l. pen.& fi.Item in crimine homicidii, fuit seruus interrogatus de sociis,ut l.1.§.fin.ff. de quæst. Qua ꝑꝑ idem Salyc. dicit qualitatem personarum,& delictorũ ponderandã fore.

21 †nam aut ꝑsona inqsita,uel accusata ẽ seruilis cõditionis,& tunc de mandatorib.uel sociis interrogari põt.Ratio,quia tales ꝑsonæ ut plurimũ,ut meticulosę, siue socii inuestigatu, uel mandato non cõsueuerunt grandia delicta cõmittere,uel attentare,arg.l. qcunque, circa med.C.de ser.fug.& l.fi.C.ad l.Iul. ma. & ff.ad Syll l.si prius ,& l.si ser.& ff.de qõ.l. fi.quæ oẽs leges inferius loquuntur. Ad qđ ẽt faciunt.l.inde Neratius §.si seruus.ff.ad l. Aql.& l.fin.ff.ad exhib. & qđ in eis hñr per gl. & Doct aut ꝑsona accusati.uel inquisiti ẽ liberę condõnis,& non uilis, & tunc in criminib.quæ sine sociis rĩr non cõmittuntut, puta de sociis interrogari posse, ut prouincia eis purgetur. ad hoc l.congruit.ff.de off.præl.& ad hoc accedant.ll.q dñt latrones interrogari de sociis,ut d.l.ꝓuinciarum,& d.l diuus.

22 †cum.n.latrones sint qui stratas aggrediuntur publice,ut l.capit.§.famosos. ff.de pœ.& hi soli non sint,sed plures, nec sine receptoribus,facilr lex permisit de sociis interrogari, cum ut plurimum sint ignoti,& occulti. Idẽ potest dici de falsatorib. monetarum.ut C. de fal.mo.l.1.quia rĩr in eo misterio plures sunt necessarii.Idẽ dicit de his qui cõtra principem moliuntur,qa talia non cõsueuerunt cõmitti ꝑ unum solum.Aut est delictum qđ cõsueuit cõmitti sine sociis,& tunc aut delictum est cõtra cõem salutem oĩum, & tunc de sociis põt interrogari,d.l.fi.C.de malef.& math.Et est rõ,qa & cõtra socios inqrere intendit ad cõem salutem oĩum,& ideo nisi radicitus tale uitium extirpetur salus cõis non habetur.& idem ẽt põt dici quod de latronibus dcm̃ est supra,ubi autem hæc cessant de aliis non dẽt interrogari,ut d.l.fin.& d.l rep.

23 †Qualis aũt sit modus interrogandi, not gl. in l.si prius,ad Syl.& Cyn.in d.l.fin.de accus. quæ debet fieri gñalr non descendẽdo ad speciẽ,& ad noĩationem certæ personæ qa si ad spẽm descenderetur,nõ esset quærere,sed potius suggerere,qđ fieri non debet,ut l.1.§. q qõnẽ.ff.de qõ.quod intellexit nisi contra aliquẽ in specie sit legitima ꝑsumptio,ut sẽtit gl in d.l.fi.& facit l.1.C de qõ. ſm Bar.in d.l.fin.Vbi plus subdit ꝙ qñ sua sponte non interrogatus alium nominat, noĩatio suspecta hr a lege rõnib.assignatis ibi in tex. sicut alias diximus in teste sponte se offerente,qa est suspectus,ut not.gl.& Bar. in l. post legatum.§.his uer.ff. de his quibus ut indig. & per hoc sit expeditum primum dubium.

24 Ad secundum † uidelicet, an interrogatus de sociis,& confessus faciat ꝑsumptionem, gl.in d.l.fi.dixit,ꝙ sic.qđ intelligit Cyn. qñ debuit interrogari,& non aliter,& istud ẽt tenuit Saly.dicens tñ ꝙ non per se solum, sed si esset contra illum consortem criminis legitima ꝑsumptio,tunc facit legitimũ indicium aut torturã.& sic dicit dre intelligi.l.qui ult. in fi.ff.de pœ.& C.de cust.reo.l.1. in gl.4.ad hoc facit gl.in d.l.fi quæ exigit ꝑsumptionẽ aliq prius cõtra eũ cõtra quem interrogatur dre ꝓcedere,& ita ẽt uoluit gl.15.q.3. nemini.& ibi ꝑ Arch. gnimo, ubi non in specie, sed in gñe quis interrogaret de sociis, ita ꝙ contra neminẽ esset ꝑsumptio in spẽ, tũc cõfessio criminosi de alio indiciũ sufficiens ad torturã non faceret,secundũ Sal.in d.l.fi.qđ est ualde notandum.

25 †Vt ergo confessio criminosi interrogati de sociis faciat indicium ad torturam,opprtet ꝙ plura concurrant, uidelicet ꝙ confessus interrogetur in casu in quo de iure possit interrogari. Idem quòd interrogetur in specie contra aliquem, & non in genere.tertio ꝙ contra illum cõsortem in specie sit aliqua legitima præsumptio, alias non facit indicium ad torturam, secundum eum.Sed quod dicit, ꝙ debet interrogari in specie contra aliquem ad hoc ut faciat indicium,non credo uerum,imo ex doctrina gl. Cin.& Batt.illa interrogatio est potius suggestio,q̃ exquisitio ueritatis,quæ nõ ẽ aliter facienda,ut dictum est, & ideo puto totum

contra

cōtra in hoc ꝙ interrogatio debet gñaliter fieri absq; alicuius nominatione, nisi aliqua indicia sint cōtra certā spālem personā, quia tunc specialiter poterit de aliquo interrogari, & facit indiciū sua cōfessio, si cum ea concurrat alia legitima præsumptio, & ita pōt intelligi ēt gl. in l. fin. ad exhib. ubi aūt quis de se cōfessus, interrogaret de aliis sociis, & ille cōfiteret contra aliquem cōtra quē nulla esset legitima pſumptio, uel interrogetur in casu a iure non permisso, nunc licet non faciat indicium ad torturam, tñ facit indiciū ad inquirendū cōtra nominatū, & ita intelligo dictū Oldr. quē Bald. refert, & sequit in l. & si certū. in prin. ad Sylla. ubi ēt per Ang. credit ergo quantū ad inquirendū, sed non quantū ad puniendū, ſm eos ibi, & ita etiam dicit do. Domi. de S. Gem. quem ibi sequitur Capra in c. clericos, de senten. excom. in 6. Sed quæro quomodo opponetur contra testem, ꝙ est socius criminis, ne ex illa oppositione uideaē opponens fateri crimen, uide in Spec in titu. de acc. in 4. col. in uers. caue tamen.

26 Sed an assertio† iniuriati faciat indiciū uel probationem cōtra inquisitum, uel accusatū dic ꝙ non, casus est apertus in l. si quis ī gra ui. ff. ad Sylla in §. si quis moriens, & nedū non facit plenam probationem, sed nec indicium ad torturam sufficiens, ut dixit ibi Ang. arg. l. 1. §. si qs filiū. ff. ad Carb. & l. Seia. ī prin. ad Velle. & uſ casus in simili in c. sicut, de teſti. facit quod no. Cyn. in l. 1. C. qui acc. non poſ. Ad idem facit, qa assertio percussi nō facit probōnem ēt in mortis articulo, ut d. §. si qs moriens, ergo nec faciet indicium ad torturam, qm̄ indicium est species ꝓbōnū, per not per Barto. in l. fin. C. de prob. & a quo remouetur genus, remouetur q̄libet eius pēs. C. de usur. re. iu. l. fi. ff. de fundo instr. Ex quib. apparet ꝙ si dicta assertio probaretur ꝑ duos testes, non facit indicium, & ita ēt egregie uidi consultum per quosdam. credo tñ ꝙ bene sufficiat ad inquisitionē formandā ꝑ ea quæ nota. Bald. & Dyn. in d. § si quis moriens, & ꝑ ea quæ not. glo. & Bal. in l. 2. C. de cal. ubi notabiliter dicit, ꝙ licet in articulo mortis constitutus dicat quod aliquis fecit occidi eum, tamen ista uerba non inducunt præsumptionem quę sit species probationis, sed quandā uilem præsumptionem, secundū glo. & not. de effectu istius uilis præsumptionis, quia excusat a calumnia excusantem ex necessitate, nō aūt ex uoluntate, ꝓ hoc facit l. nostris, in rōne sui, & l. q non ꝓpasse. & l. fin. eo. titu. de collu.

27 † Quæro quid de confessione tacita q̄ fit ꝑ pacē. an inducaē per eā probatio uel indiciū, dic ꝙ ꝓbaē plene delictū, per ea q̄ hñt per Bar. & Bal. in l. transigere. C. de trans. & ꝑ Bal. in c. 1. §. iniuria. de pace iur. fir. in usib. feu. de hoc uſ tex. in l. qm̄. ff. de infam. Bal. in d. l. qm̄. & l. furti. § pactus. eod. titu. dicit ꝙ faciens pacem nunquam intelligitur confiteri delictum quo ad condemnationē, sed Ancha. 2. qō. 4. cap. in omnibus dicit ꝙ licet paciscēs uideatur fateri crimen, ut d. l. qm̄ tñ istud est uerum si aliquo dato paciscitur, secus si gratis, ut d. §. pactus.

28 † Sed qūo poterit fieri pax, ut per eam non uideatur quis fateri. Tancredus de corneto in sua compendiosa, dicit ꝙ fiat hoc modo, ꝙ dicat, ꝙ hoc facit, ut euitet sumptus litis, nō ꝙ commiserit crimen de quo facit pacem, ut ff. de infa. l. furti. §. pactus. Item alio modo, uidelicet ꝙ is qui iniuriā, uel damnū recepit, remittat per pactum oēm iniuriā, & oē dānū, quod constaret, uel constare posset, sibi ab aliquo illatū quacūque de causa, uel iniuriatus faciat pacē cum iniuriato, & ei remittat iniuriā quam cōstat, uel cōstare posset illū sibi intulisse, qa ex hoc nihil uſ fateri. Alii dñt gñalius. s. ꝙ notarius debet dicere tales fecerunt pacem, & cōcordiā de oībus iniuriis, uulneribus, & offensis quæ dñr per dictos se adinuicem fecisse, & intulisse, nam tunc non uſ fateri. Aliud erit indiciū ad delictū, si aliqs fuisset fugatus cum rumore commisso aliqud delicto l. itaque. ff. ad l. Aquil. ita dicit Bart. in l. fi. ff. de qō. facit qđ ipse no. in l. de minore. §. plurimū, circa medium. eo. tit.

29 † Aliud erit indiciū ad homicidium uel aliud delictum. s. inimicitia, ꝙ inculpatus erat inimicus occisi, uel iniuriati, ut dicit idem Barto. alleg l. 1. §. cum quis. ff đ qōni. ad hoc facit qa inimicus præsumitur cogitare malum ꝑ suo inimico, ut ff. de his qb. ut ind. l. inimicitiæ. & l. ex parte. istud īdiciū firmat Spec. in ti. de pſum. §. species uer. sed pono & uer. & idē est no. Lud. in l. §. si qs uillā. ff. ad Silla. Item dat aliud indicium qđ fu.t uisus facere ꝓparamēta ad hoc, ut emere gladiū, & similia. Et ꝙ sero illo quo factū est homicidiū, fuit uisus ire ꝑ aliqua loca ꝑ q̄ uicina eum non cōsueuerat uidere ſm eū, ad hoc facit, qa ꝑꝑ locorū uarietatē uaria colligiē coniectura. C. si manc. ita fuc. alien. fin. ff. de

de pœn.l. aut facta. § euenit ista sunt indicia quæ ponit Bar.in d.l.fin. ff. de qõ. remittens reliqua arbitrio iudicis. Alia quædam indicia ponit ipse Bart.in l.de minore.§. plurimum, eo.tit. ubi dicit per illum tex. qđ iudex debet aduertere quã constãtia.& trepidationem exa minandus loquat, & sic ista indicant aliquid 30 iudici.† & ideo ubi alia indicia non ꝓcedũt, tñ ex eo ꝙ quis trepide loquatur coram iudi ce, pauendo, & uariando pñt haberi indicia sufficientia ad torturã, uñ debet iudex exami nans esse cautus ut faciat dicta eius sic uaria & diuersa scribi in actis, & silr qualiter trepi dando loquebatur, & similia ne ei possit dici, ꝙ fecit ipm poni ad torturã sine indiciis ẽm eum.alleg.Inn.in c.qm cõtra falsam,de prob. ubi dicit,ille qui exãminat testẽ debet hoc fa cere scribi in actis. s.ꝙ hoc dicebat trepidan-do,& balbutiendo,& sim & Spec.in tit. de te-sti.§.nunc tractandũ est in uer.hoc autẽ scias ita dicit Bart. in d § pl'm,quod est ualde nota bile,& elegãs.hoc ẽt approbat Bal.in l.presb. C.de ep.& cler.qui subdit hoc relinquendum iudicis arbitrio,q inquirat indicia ex aliis indi ciis non ex solo pallore faciei,uel trepidatio-ne.uide ẽt ad prædicta Are.in suo opere male ficiorũ.in uer.fama pub.col.24 uer.9 quæro †qui etiam dicit,ꝙ hñs inculpatum pro de-31 licto in manib. debet ipm examinare plurib. diuersis uicib. & continuo facere scribi oĩa dicta eius,& si repererit ipm uariare, poterit ipm ex hoc ponere ad torturam, & repetere. Quod intellige uerũ nisi torqueret reum iniu ste sine indiciis,& ipse tunc uacillaret,& uaria ret.quia uno sero diceret unum, & uno sero aliud in tortura,qa oẽs ille confessiones,& ua cillationes factæ illo modo in tortura ẽt si es sent milies ratificatæ non ualerent,ita dicit d. Aug.de Ari.ĩ add ad dcm̃ opus maleficiorum q ẽt ibi approbat dcm̃ Bald.in d.l. presb. An fama publica faciat indiciũ sufficiens ad tor-turam,late hoc disputat Gand.in trac.male. suã rub.de qõnib.uer.sed de uno quæro pone forte ꝓbatum &c.& tandem concludit†ꝙ si 32 cũ fama concurrit unum aliud indicium nũc poterit poni ad torturã, & hoc ẽm iura ciui-lia,sed ẽm iura canonica dicit ipse cum fama faciat semiplenam ꝓbõnem,& æquiparetur dicto unius testis c.illud,de ꝑsump.& c.si quis extra de purg. can.cũ sim tũc ꝑ solã ꝓbõnẽ famæ q̃ poterit torqueri,& subdit ꝙ assesso res hoc seruãt cõmuniter,& dicit ꝙ multoties

uidit obseruari pro & contra ꝑ iudices,& as-sessores ẽm uarias diuersorum opiniones.Sed tu serua contrariũ, ut per solam famam non torqueas aliquem,nisi sit iuncta cum aliis in-diciis,ita ut residere Bart.in d.l. fin. ff. de qõ. & in l.de min.§.torm. eo. tit.& Salyc. in l.ea quidẽ. C.de acc.& gl.in l.3. §.eiusdem. ff. de test.& uide ꝑ Cy.in l.fi.C.de quęst.& Bal in c. 1 §. iniuria de pace iura. fir. & in hoc residet Aret.in suo oꝑe maleficiorũ in gl.fama pub. in uer.& an fama.& ibi ẽt d. August. de Are. in add. dicens ꝙ si ipse esset assessor, poneret aliquem ad torturã ex sola fama, quod tñ li mitat ẽm qđ dixit Bart.in quodam suo consi lio incipiente, do. Paci de Burgo, nisi fama esset multum uehemens,quia tunc sufficeret ad torturam, & ita tenet Bald.in d.§.iniuria in 9.col.Item limitat nisi cum fama concurre ret dcm̃ syndici cum iuro,qui ita denũciauit. s.talem cõmisisse hoc delictum,ẽm consilium Bart cons.186.Item limitat ubi cum fama es set ꝓbõ,ꝙ infamatus esset hõ malæ cõdõnis & uitæ, ita probat Gand. in tract. malef.sub rub.ex quo tpe possit fama incipere,in uers. sed pone ꝙ crimen, & affirmauit in fin.in d. uers.sed de uno quæro.Adde ꝙ dixit Bald.in d.l.3.§ eiusdem,in add. ꝙ ubi est uaria opin. gentium,tunc fama nõ est indicium sufficiẽs 33 ad torturam.† Quæro ulterius,an minæ fa-ciant indicium sufficiens ad torturam.Spec. ponit hanc q.in tit.de præsumptio. §. species uers. sed pone Bal.in l.metu m. C.quod met. cau.& in l.1.C.si quis Imp.mal. & Cyn in d.l. metũ.& uide per Imol.& Doct.in l.Pachum. ff.de hær.inst.& per Bar.in l.fam. §.1.ff.ad de Iul maiest. & Saly. in d.l.1.& Ant. de But. in c.3.loco.de prob.& Ang in l.fin. C. de qõ. & in l.1.C.de his qui.ut ind.& Abb. & in c. scri-bam,de ꝑsum.ex quorũ dictis cõclude aduer tendum esse ad cõdõnem personæ.Nam si est hõ potens exequi minas, & malæ famæ in eodem gñe mali, uel solitus minas executio-ni mandare, & maxime si post minas statim reperitur cõmissum delictum, & tunc minæ faciunt indicium ad torturã Aut minans erat hõ uilis cõdõnis,& impotens ad talia, uel bo næ cõdõnis & famæ,nec solitus minas exeq, tunc secus per tex.in d.l.1.C.si quis Imp. ma le.Adde ẽm do.Bal.de Bartol.de Perus. in l.li-cet Imperator,de leg.1.ꝙ si plura concurrãt, uidelicet,præcedens inimicitia,secundo ipsæ minæ, tertio percussio sequens, quarto fine

magno

magno interuallo fuit percussus, tunc forte ex his non solum poterit torqueri, sed condemnari ex contiguitate actuum, ꝑ id qđ hr in l.3.in §.in bonis,ff.de priuil.cred. & qđ in simili not.Bart.in l.1.in fin. ff.si qs te. li. esse 34 iu.fue.† Est, & aliud indicium ſm Ray. in l. iusto,in prin. ff.de usur.ꝙ homo reperit̃ occisus in loco ubi Titius erat solitus frequenter transire,& conuersari, nec aliud maleficiū reperit̃ ibi commissum, ꝑsumit̃ occisus à Titio,qđ tñ itelligo cōcurrente alio, uidelicet ꝙ Titius solitus erat alia maleficia perpetrare,arg.l.si cui.§.hisdem,ff.de acc.in l.si ita.§. fi.ff.de fund.instr. Si aũt istud nō cōcurreret non putarem prouenienduū ad torturam,per ea,q̃ in simili not.gl.& Bal.in l.in ciuilem,& l.ciuile,C.de fur.& Bal.in l.fi.ff. de hær. inst. & de hoc hr ꝑ Lud.in l.1.§.si qs uillam,ff.ad Sylla.ubi inducit illū text. quod si ante ostiū domus Titii reperit̃ corpus mortuum præsumit̃ à Titio interfectum, qđ ēt limitandum puto, ut supra ꝓxime dixi de quo ꝑ Bart.in l. ædiles,ff.de uia publica. Quid autē si in una domo ubi reperit̃ qs occisus erant quinq; aut plures,& nescitur qs occiderit,an contra oēs illos sit præsumptio, uel qd fiendū ponit Lud. 35 ibidem.† Quæro an diuinatio faciat indiciū, puta aliquis diuinator, incātator cōsultus dicit ꝙ Titius cōmisit tale futurum,uel Seius, an ex hoc poterit qs poni ad torturam ego uidi fieri incantationem in quadam fiala,uel cum forpicibus, & cribro. Dic ꝙ non,qa talibus non est adhibenda fides, ut l. item apud Labeonem, §.si qs astrologus, & ibi hoc tenet Ang.ff.de iniur. facit l.uerbum. C.de infam. dixit tñ Bal. in quodam suo cōsilio incipiente,In dei noīe amen, qa q.ista de tortura, &c. ꝙ licet ars maleficiorū sit reprobata, l.nemo.C.de malef.& mathema.tñ qñque ꝑmittitur ꝙ maleficiū tollatur ꝑ aliud maleficium, si alio modo non pōt, ꝙ̃ ꝑ incantationem ēt dæmonū, ut no. in summa cōfessorū ꝑ magrm Ioan.de Ripa. sub rub. de impedimento ligaminis, tamē non debet recedere à Deo qdqd ore proferat̃ ſm opinio. multorū theologorū, nā licitum est aliqñ de aqua turbida bibere,ubi fluuius stagnantis aquæ deficit.Medicinę.n.oēs sumunt̃ non rōne delectationis, quia sunt horridæ, sed solum ratione sanitatis recuperandæ, retinendæ, uel adipiscendæ, sicut arte,& nā manifestum est,& sę pæ uulnus uulneri addit̃ ut utrunq; curetur 36 hæc Bald.ad lram in d.cōsilio.† Ex hoc uł ꝙ q̃uis diuinandi ars sit reprobata,tñ ubi magnum ex delicto immineret scandalum, forte nec Deo, nec hoībus repræhensibilis uideret,dummodo aīus à recto non recedat,non dico ꝙ ad torturam ꝓcederet̃. sed ad inquisitionem, nam si diuinator aliquem inculpat poterat iudex ꝓ illo mittere, & uidere qua cōstantia,aut trepidatione,& quo rubore, & pallore loquat̃, & ex hoc sumere indicium ueritatis.ut l.de minore.§ tormēta.ff. de qō. Item dicit Bar.in l si ueteri.§ eorū. ff.de priuil.cred.ꝙ si alqs accusat̃ de cōsilio ꝑstito ad homicidium cōmittendum, & de homicidiū ꝓbat̃ per famam. Item ꝓbat̃ ꝙ ille fuit locutus homicidæ,& illę statim iuit,& occidit,sed nesciebat̃ qd dixit ei certe ex breuitate spacii tpis ꝑsumit̃ consiliū dedisse ei, ꝑ gl.in d. §. ſm eum.Item dixit.Bald.in l. 1.C.de ser.fugit.in 4.col. ꝙ si aliquis locutus est ad aurem,& ibi illo statim secutus est factum,& ꝑcedit capitalis inimicitia,ꝑsumit̃ mandatum, allegat Bart. ff. de acq. hær. l.qui aliena.§. si qs mihi bona.§.fin.de priuil.cred.l. si ueteri. 37 & arg.ff.de repu.l.dubium.† Vel si erant pariter inimici,dicit ipse,ꝑsumam cōsilium, & sic in partem mitiorem,quia efficacius,& durius obligat mandatum quam consilium, ut not.in c.ex cōsilio de reg.iur.in 6.ꝑ Io.And. Sin aũt non ꝑcesserunt causæ,tunc,nec causarū ꝑsumo. ēt si cōcesserint capitales inimicitiæ ſm eū,& sic Bal.uſ restringere dcm Bar, in d.l.si ueteri.solum qñ qs secrete alloquit̃, ēt ille quem alloquit̃,pariter sunt inimici occisi,sed qñ nulla esset inimicitia capitalis, tunc dicit,ꝙ illa allocutio cum facto subsecuto non facit indicium, & istud placet. Et ita puto intelligendū quod not.Bal.in l.multum. C.si quis alteri uel si.ubi dixit ꝙ si inter Titium,& Seium fuit tractatus de occidēdo Martinum per ipsum Titium postea ipse Titius occidit,& ꝑsumit̃ ꝙ fuerit secutus ipsum tractatum,& ꝙ fuerit ita ordinatum inter ipsos,licet testes dicant de finali ordinatione se nescire, & alleg. Bar.in d.l.q aliena. §.si quis mihi bona,qa ari loquit̃. & in casu diuerso, 38 & claro.† Item insurgit aliud indiciū siue ꝑsumptio cōtra eum q stat armatus cū offendente,ꝙ dederit auxiliū,& fauorē. Nā ille q se armat,de rixa,uel bello ꝑsumit̃ cogitare, ut not.Bal.in l.1. in 3. col. C. de ser. fug.& l. ut uim.ff.de iusti.& iure.Supradicta placet retinere

hisse

lisse cum sint exempla quotidiana, & approbata a legibus, & Doct. Multa alia et possent exempla q̄ iura cōmittunt iudicātis arbitro prudentes inspicienda, prout superius dixi in prin. huius 3. qō. prin. Adde an testes examinati sup uno processu cōtra unū faciant indicium sup alio processu cōtra aliū. uide Bar. i l. a snia. de appella. Adde qd si iudex uidit cōmitti aliqd maleficium, & non habeat alia indicia, an ex hoc possit deuenire ad torturam. Spec in tit. de sen. §. qualiter. uers. itē debet ferri ẽm allegata. ur uelle q̄ nō, & ipsum tenet Bal in l. fi. in princ appellatio.

1 *Damnari nemo potest, ex iudicio semipleno, seu dubitato, sed ex iudicio indubitato iudicem in uiam condemnationis drigente potest quis damnari.*

2 *Testis singularis de uisu deponens cum fama, & alijs adminiculis certis sufficientem ingerit probationē in factis antiquis, & dictis occulte factis.*

3 *Indicia indubitata censentur, quæ ita per legem approbantur, ut ad ipsa uelit condemnationem subsequi.*

4 *Reo in tormentis confitenti non potest confessionem reuocare, si contra eum alia reperiantur indicia.*

5 *Indicia indubitata dicuntur quando plura ad unā tendentia consonantiam, ueritatem indicant*

6 *Indicium an præsumatur homicidij contra fugientem nudo gladio, ubi quispiam reperitur uccisus.*
Fuga inculpati, & reperti cum mucrone madefacto cruore, uehementissimum præstat homicidij indicium.

7 *Indicium certum censetur, si post mutuam duorū rixam, alter uulneratus uideatur.*
Præsumptio in quibus sufficiat criminibus, ut ad cōdemnationem deueniatur.

8 *Meretrix probari potest ex uerisimilibus circunstantijs, nedum tactu, & actu.*

9 *Sacerdos, seu presbyter mulierem amplexatus, causa benedictionis impar endæ hoc ipsum præsumitur fecisse.*

10 *Cuius pecunias alicui qui ex eisdem conducit gentes aduersus ciuitatem mutuantis, an ad huiusmodi conductionem sit mutuasse præsumendus.*

11 *Indicium homicidij præsumitur contra eum qui aduersus aliquem gladium strinxisse uisus est, licet non fuer t uisus percussisse, si ipso fugiente alius reperiatur interfectus.*

12 *Condemnatio quando possit sequi ad minas præcedentes, & quibus concurrentibus.*

13 *Iudex sola habens indicia contra delatum, quanquam indubitata tu ius per torturam confessionē delati extorqueat prius quam condemnet.*

14 *Iudex per præsumptionem procedens, suam ualde temperare debet sententiam.*

15 *Iudex secundum præsumptiones iudicans, finibus pœnarum, ut à iure scriptæ sunt contentus esse debet.*

16 *Condemnari ad mortem nemo potest ex indicijs quanquam indubitato.*

Quæstio quarta primæ partis.

Circa quartam quæstionem princ. uidelicet qualia debeant esse indicia per quæ deueniri ualeat ad condemnationem. Super qua qōne quæro primo an quis damnandus sit ex indiciis. Dic q̄ duplex est indicium. s. semiplenum, & dubitatum, & istud dirigit iudicem in uiam qōnis hn̄dæ. Quoddam est indicium plenum siue indubitatum, & istud dirigit iudicem in uiam condēnationis. Ex primo qdem iudicio nunq̄ quis dannat, ut ff. de pœn. l. absentem. in princ. qa sanctus est impunitum facinus nocentis relinquere, quam innocentes cōdemnare, ut ibi dicit text. Ex secundo uero indicio qs pōt. & debet damnari, ut l. si qui. C. de adul. & l. fi. C. de prob. uerū tñ ex iudiciis non est qs damnandus, cum in criminibus probōnes debeant esse luce clariores, ut d. l. fi. C. de prob. & hr̄ in l. licet Impera. ff de leg. 1. Adde an cōfessio facta in tormētis licet non ratificata iuncta cū aliis indiciis sufficiat ad cōdemnationem. uide Sal. i l. fi. C. de prob. † Adde q̄ si est unus testis de uisu, cū fama, & aliis adminiculis certis, & probabilibus, est sufficiens probatio in factis multum antiquis de quibus non est memoria, & in delictis quæ occulte fiunt ut uoluit Iac. Bal ẽm quod recitat Host. & Abb. in c. pterea. de testi. in fin. uide Bart. in l. 1 §. idem Corn. ff. de qōni. qui dicit gn̄alr̄ q̄ unus testis de uisu cum aliis indicis facit plenā probationem in delictis per text. ibi p l. 2. §. 1. ff. de excusa. tuto. & ibi p gl. iuncta l. instrumenta. C. de prob. Secundo q̄ro qd sit iudicium indubitatum, uide eius diffinitionem supra in 1. q. prin. Dixit tñ Nic. de Mata. in d. l. fi. prout ipsum ibi refert Bald. † q̄ indicia indubitata sunt ea q̄ adeo à lege sunt approbata, q̄ lex uult p illa fieri cōdemationem sicut est exēplum in d. l. si qui. Ex quo sunt indubitata legi, de

qi, debent esse indubitata iudici, ut not. in l. si tutor. C. de peri. tut. alias iudex faceret litem suam, qa dñt indicia indubitata. Qñque tā nō non sunt talia indicia q̄ sunt à lege approbata, sed sunt iudicis religiosi arbitrio cōmissa, tñ simul collecta, indicant indubitabilr ueritatem, ut est exēplū in cōfessionib. p tormenta extortis, q̄ non p se, sed cū pseuerātia, uel fama, uel uerisimilitudine facti, uel alijs adminiculis indubitabilr indicant ueritatem, ut l. sanc. & l. q sciam, ff. de pœ. & l. 1. §. diuus, ff. de qō. ſm Nic. de Matar. quod intellige quando sunt plura indicia ualde pxima uero, sicut est unus testis de ueritate facti, & duo testes de extraiudiciali cōfessione facta p delinquentē cum confessione extorta per torturam, & sic pcedētib. legitimis indicijs q̄uis postea confessio talis sit reuocata, qa tunc bñ faciūt iudicium indubitatū, secus si indicia essent leuiora per ea q̄ not. Bart in l. si ff. de qō. in illa qō. an sufficiat unū, uel plura indicia, & ita intelligo gloss. in l. 2. §. ætas, ff. de excu. tuto.

4 † Ex quibus habemus notare, q non prodest confitenti in tormentis reuocare cōfessionē si cōtra se sunt alia indicia, qa cōiuncta cū cōfessione q̄q̄ extorta p tormēta, indicāt indubitabilr ueritatē, nisi reuocās pbaret contrarium, uel clare, uel p alia indicia, qđ est notandum ſm Bald. in d. l. fi. Item ponit exēplū idem Nic. de Mat. ubicunq; ex qualitate, & multitudine indiciorū indicatur ueritas oculis mentis iudicis, sicut clara lux ostendit ueritaté corporis, exēplum in eo, q ingressus est quandam domū, & post modicam horā auditus est clamor mulieris, & statim uisus est q intrauit exire cum gladio sanguinolento, & uisa est mulier in facie uulnerata, unde dubitatur an esse pbatum de uulnere cōtra illū, & uidebatur q non, qa non fuit uisus uulnerare, & qa non pbat hoc esse qđ ab hoc cōtingit abesse, ut C. de pbat. l. neque natales, potest. n. esse, q hæc mulier uulnerauit seipsam, tñ dicendum est sufficienter pbatū, qa non psumitur ipsamet sibi uulnus intulisse, sed qđ passa sit ab inimico, ſm Nic. de Mat. Patet ergo quid sit indicium indubitatū. nā ea sunt quæ sunt approbata à lege.

5 † Item qñ simul plura collecta, & in unam cōsonantiā tendentia indicant indubitabilr ueritatē ut C. q. de qō. l. milites, § oportet, ſm Bal. melius facit qđ not. in l. 2 §. ætas, ff. de exc. tut. & l. 1. in princ. ff. de qō. & ibi alijs argumentis ita pbōni admouet ut sola cōfessio seruorū de esse uideatur. & l. qro §. si ff. de ædil. ed. q̄ solet allegari, ut ibi dicit Bal. q ex multis īdicijs insurgit plena probō, & q qñ indicia sunt multa ex his colligatur uiolenta præsumptio, q̄ sit sufficiēs ad cōdemnationē, tenet ēt do. meus do. Io. de monte Sperello in l. admonendi. ff. de iureiur. q dicit de hoc esse tex. in l. excip. ff. ad sill. & do. Catal. de uiso, in quodam suo cōsilio, pro quo regre in litera A, à char. 474. Item Bart. ponit aliud exemplum de indicio

6 indubitato in l. 2. ff de fur. † q si aliquis fuit uisus aufugere cum gladio euaginato, & reperitur aliquis mortuus ex hoc cōphendit manifestum homicidiū, q ille talis illud cōmiserit, p illum tex. sed in hoc exemplo Ang. ibi tenuit cōtrarium, si aliter non pbatur qa potuit ille esse de auxiliantibus Itē potuit ille percussisse, sed non examinasse, ut l. item illa §. si plures, ff. ad l. Aql. & pbō debet esse necessario cōcludens, ut in cap. in pñtia, de prob. Dicit tñ q uehemētissimū facit indicium ad torturā fuga diffamati, & inuenti cū cultello maxime tincto cruore, & ita practicatū ſm eum p hac Ang. opin. facit qđ not. Bald. in l. cōuenticula. C. de episc. & cler. ubi dicit quod quoties cōtrariū eius qđ testis dicit starepōt cum ueritate rōnis testis, nunq̄ dcm testis pbat necessario, sed ita est hic igr &c. de hoc ēt uide inferius. Aliud exemplum de indicio manifesto ponit Sal. in d. l. fin. C. de pbat. ex quo dicit deuenire posse ad condemnationem.

7 † Pone duo rixantur ad inuicem in qua rixa, unus pcutitur, & uulneratur testes examinati dñt q non uiderant qñ fuit talis pcussio, sed uiderunt eos adinuicem rixantes, & statim dimssa rixa uiderūt q ille erat percussus & uulneratus, certe ex hoc resultat iudicium indubitatū, ex quo deueniri ualeat ad cōdemnationem. Itē adde, q licet in criminalib. ırr ex psumptione deueniri nō ualeat, ad cōdēnationē, ut hr in l. licet Imp. ff. de leg. 1. tñ secus est in criminibus q̄ de sui nā secrete patranſ, ut in adulterio, sodomia, simonia, & similia ex quo in istis est difficilimum hre claras pbōnes p id qđ hr in d. l. q adult. C. de adult. & in c. ex lr̄is, & c. illud, & c. 3. loco. de prob. in c. præterea. el 2. de testib. & not. Bar. in d. l. 2. ff. de fur. & d. l cap. 5. ff de adult. & uide de hoc per dom. meum do. Bal. de Bar-

8 tolinis in d. l. licet Imperat. † Item dixit Iac. Butr. in l. neque natales. C. de probat. quod proba-

probatur ꝙ aliqua sit meretrix non probato tactu, & actu, sed ꝓbatis circunstantiis ut plurimum uerisimilibus, ut q͞a passim scholares intrabant domum ipsius de die, & nocte, q͞a quãdo scholaris loquit̃ cũ puella nõ p̃sumit̃ dicere Pr̃ noster. ita dicit Bald. ibi, & refert in l. fi. de hæredi. inst. Item dixit Bar. in l. 2. ff. de fur. ꝙ si aliq̃s deprehendit̃ in domo ubi erat pulcherima mulier, ꝙ iste est manifestus adulter, & ita dicit debere intelligi d. l. c. 5. Mod. Doct. dñt hoc esse uerum q̃n ꝓbaret̃ ẽt aliqđ ex signis uenereis, de q̃bus in d. l. quod ait, in princ. ff de adul. ꝑ gl. & Bar. † hoc tamẽ fallit in sacerdote siue presbytero, q͞a si amplexaret̃ mulierem, p̃sumit̃ facere causa benedicendi, uel ad pñiam exhortandi dicit glos. 11. q. 3. absit refert Spec. in tit. de præsump. §. species. circa princ. sed ab hac benedictione, & exhortatione liberet nos Deus. Item si officialis t͞pe syndicatus aufugit de loco ubi gessit offm̃, p̃sumit̃ cõtra eum de oĩbus querelis de eo factis, & ex hec sola p̃sumptione damnat̃, ut C. ut oẽs tam ciuiles quam milita. l. 1. & l. cõsiliarios. C de assesso. Itẽ si maritus ter denunciauit alicui ne loquatur cũ uxore, sua q͞a hẽt ipsum suspectum de adulterio, qđ si postea inuenit eum loquentem cũ ea, & hoc ꝓbat̃, p̃sumit ipsam adulterasse, & ex hac sola p̃sumptione damnatur, ut in auth. ut lice. matr. & auie. § is quoque. colla. 8. & C. de adulter. authen. si quis sæpe. † Item sunt quidam quidñt ꝙ si aliquis mutuat alicui pecunias, & ille accipiens statim cõduxit gẽtes cõtra ciuitatem mutuantis, ꝙ ille mutuans p̃sumit̃ mutuasse ut illa gẽs cõduceretur, & ꝙ fuerit cõducta de dicta pecunia, & tũc dñt esse p̃sumptiones iuris, & de iure arg. l. fi. C. de pign. & qđ ibi Bal. & in l. si uentris. §. in bonis. ff. de priuileg. cred. ita dñt ipsi in l. 4. ff. ad l. Iul. maiest. Adde ad id, ꝙ superius dcm̃ est de uiso aufugere cum gladio euaginato, & aliq̃s reperitur mortuus, qđ ex hoc colligit̃ indubitatum indicium de homicidio cõtra illum, ut uoluit Bar. in d. l. 2. ff. de fur. Item uoluit Thomas de Piperata, ut refert Ioan. Andreæ. in tit. de ꝓbo. §. 1. uer. 13. & Bal. in l. 2. §. fin. ff. de adult. & Bald. in auth. quas actiones. C. de sacrosanct. eccle. & in l. neque natales. C. de prob. & l. fin. eo. titu. & in l. fin. ff. de officio proconsul. & legat. † Et idem dicit ibi idem Thom si uisus fuit admenare cultellũ, licet non uisus fuerit percutere, & postea ibi reperit̃ interfectus, & postea uisus fuerit fugere, & apparet ꝙ erat sibi inimicus, & fama laborat cõtra eũ, & idẽ si ꝓbat̃ quod Titius erat inimicus Seii. ff. đ qõ. l. 1. §. præterea, uel quod t͞pe occisionis erat in loco, uel qđ receptauit occidentem, uel quod occidens erat familiaris, uel domesticus uel qđ Titius iactabat se qđ Seiũ fecerat interficere, uel qđ inter eos offensæ præcesserant. Sed Io. Andr. tenet ibi qđ ista indicia non sint sufficiẽtia ad cõdemnationẽ, sed ad torturam, & idem tenet Ioan. de Imo. in l. fin. ff. de hær. inst. Et istud est tutius, dicit Are. in opere malefic. in gl. in uer. fama publ. in uer. quæro an unum indicium, & idem tenet ibi do. Aug. in suis addit. q̃m istæ probõnes nõ concludunt, q͞a poterat esse ꝙ ille qui aufugiebat cũ gladio exaginato q̃đq̃d fecit ad suam defensionem fecit, & dicit hoc esse de iure uerius, uide tũ oĩno de his per Abb. in c. 3. loco, de prob. ubi bene loquit̃, & qui uĩ residere cum opi. Tho de Piper. † Item licet ex minis cõtra aliquem factis non resultet præsumptio contra minantem de delicto ad cõdemnationẽ, ut dicit Spec. in tit. de præsum. §. 2. circa. fi. ꝑ text. 2. q. 8. c. sciant, tñ põt dici ꝙ si multa cõcurrant primo p̃cedens inimicitia, secundo ipsæ minæ tertio ipsa ꝑcussio sequens, quarto qđ sine magno interuallo fuerit secuta, tunc forte ex omnib. istis poterit cõdemnari & maxime ex cõtiguitate actuum per id qđ hr̃ in l. 4. §. in bonis. ff. de priui. cred. & quod no. Bar. in fi. l. 1. in fi. si q̃s testa. li. es. iul. fuc. & ẽt fuit de mente Bal. ꝑ illũ tex. in l. 1. C. si quis Impera. male. & ẽt fuit de mente Dyn. in suo tract. de quæst. de inimico uiso exire de domo occisi cum gladio sanguinolento, ita dicit do. meus do. Bal. de Barthol. in d. l. licet Impera. itẽ de istis indiciis indubitatis, uideo oĩno ꝑ Gãd. in opere maleficiorũ sub rub. de indiciis, & p̃sum. indubitatis, de quib. ad cõdẽnationẽ deueniri põt q̃ ponit multa exẽpla, & de illo q̃ exiuit camerã cũ gladio sanguinolento pallidus. item de capitali inimico. itẽ qđ unus uidit admenare, itẽ ꝙ fugit. † Notandũ tñ, ꝙ licet ex indiciis indubitatis quis dãnari possit absq; aliis ꝓbõnibus, ut sup̃ius dcm̃ est. Tutius tñ, & melius faciet iudex q̃ non hẽt alias ꝓbões q̃ dicta indicia indubitata si extorquet cõfessionẽ ꝑ torturã ut l. si excepta. in fi. C. de malc. & math. ita elegãter dicit Bal in l mil. C. de qõ. & ita etiam

etiam sentit licet non ita clare. in l. fin. C. de hær. inst. quod est menti tenendum, licet dubium sit, ꝙ ubi de crimine liquet non debet procedi ad torturam, ut l. quoties. C. de qō. sed forte pōt rñderi illud hr̄e locum quādo liquet per alias ueras probōnes, q̄ per indicia et manifesta, uti est in casu nostro. Aduertēdum tñ est notabiliter ꝙ ubi iudex iudicat ex præsumptionibus multum debet temperare suam sententiā, & maxime ne cōdemnet ad pœnā corporalem iuxta no. per Inn. in c. afferte, quia uerisimile, de præsump. qđ colligitur ibi ex snīa Salomonis qui licet ex p̄sumptione adiudicaret uni mulieri filium, non tñ cōdemnauit aliam mulierē ad mortē, ad quā ex morte pueri ueniebat cōdemnanda. Idē uult Spe. in tit. de p̄sum. in § species, uer. 4 in summa † dicens ꝙ ubi iudex ꝓcedit per p̄sumptionem ualde debet temperare suā sententiā, & tardus debet esse ad infligendū pœnam corporalē, uel pecuniariam argu. 2. q. 1. nome. & cap. 1. idem uolunt do. Card. Ant. đ But. & Imo. in d. cap. qa uerisimile. & Old. in cōs. 192. qđ incipit, uiso diligenter. & Pet. de Anch. in regula, semel malus, 17. col. & Abb. in c. 2. de cohab. cler. & mulier. & in cap. at si cler. §. de adult. de ind. & in c. auditis, de p̄sc. & Bald. in l. fi. C. de ꝓb. dicens, ꝙ ubi ꝓcedit̄ ex p̄sumptionib. imponitur mitior pœna, & ꝙ non pōt imponi pœna corporalis, qa ꝑ inopiam ꝓbōnis minuitur pœna. Subdit tñ, ꝙ licet qn̄ proceditur ex præsumpt. mitigat̄ pœna, tñ qn̄ pœna habet certos fines nunq̄ pōt ex qualitate probōnum exaggerari, ut l. gñaliter, in princ. ff. de decur. ubi est tex. not. 15 † Et ideo iudex debet esse contentus finibus pęnarū, prout sunt scriptæ iure s̄m eum, unde pōt dici, ꝙ aut loquimur in p̄sumptione iuris. s. qn̄ iudex uult ferre sententiā per quādam præsumptionē, q̄ lex expresse approbat in criminalib. & tunc pōt cōdemnare in pœnam corporalem, uel pecuniariā prout ius disponit, ut d. l. si qui adulterii. C. de adult. & ita tenet Abb. in cap. accedens, de sim. & ita intelligit do. Aug. de Ari. in add. ad opus maleficiorū in gl. in uerbo fama pub. super uer. quero an unum indicium, uel plura. & ita dicit esse intelligenda dicta Doct. max. Abb. in c. 1. de iud. in 13. col. Aut loquimur in p̄sumptione hoīs, & tunc aut cum illa concurrit cōfessio criminosi extra per torturam, & idē aut nō cōcurrit cōfessio prædicta, & tūc aut sumus in pœnis a iure expresse limitatis, & habet locum dc̄m Bal. aut in pœnis arbitrariis, & habet locum dc̄m Innoc. & Spec. uide oīno ad p̄dicta ꝑ Bal. in d. l. si qui multū bene loquit̄ de triplici ꝓbō. in criminalib. Item limitat p̄dicta idē do. Aug. ibidem nisi ageret̄ de puniendo aliquē pecuniariter, uel pœna leui corporali, puta fustigationis tex. est in l. 3. §. qa plerūque. ff. de off. præf. uigil. ubi ex culpa p̄sumpta, quia incendiū m̄sumit̄ culpa illa habitantiū pōt quis fustigari. Sed tu potes dicere ideo hoc esse qa lex approbat exp̄sse hāc p̄sumptionē, unde erit idē prout supra dc̄m est. Item idē do. Aug. ibidē dicit, ꝙ Io. An. in addit. Spec. in tit. de ꝓb. §. fi. uer. 13. limitat alio modo, v3. nisi iudex se moueret ex p̄sumptione uiolentissima, & ita refert Inn. in c. afferte, de p̄sump. Adde ad oīa p̄dicta Gand. in opere suo maleficiorū, q notabi16 liter dicit, ꝙ uidit in pract. obseruari. † & ita omnes sapientes Boñ. uolunt ꝙ nullus possit capitalr̄ cōdēnari ex indicio quātūcunque indubitato, secus si ueniret imponenda pœna pecuniaria. Adde unū mēti tenendū qđ dicit Bal. in d. l. si qui adulterii, ꝙ cōdēnatus ex p̄sumptione iuris, & de iure nō pōt appellare, ꝑ illū tex. q dicit talē hr̄i ꝓ cōfesso, & cōuicto, & ꝑ l. 2. C. quorū app. An aūt cōfessus ī tortura appellet scribit Bal. ī d. l. fi. C. đ ꝓb.

1 *Indicia & præsumptiones contrarijs eliduntur præsumptionibus, & indicijs.*

2 *Conuersatio præcedens monstrat qualis unusquisque sit præsumendus.*

Fama bona thesaurus inæstimabilis, & lilium suaue perolens.

3 *Indicium per testem singularem habitum eliditur, aliis refragantibus circumstantiis.*

4 *Indicium homicidii contra aliquem ortum eminus, & inimicitia eliditur si absentia, et distantia probetur a loco homicidii tempore.*

5 *Præsumptio affirmatiua per negatiuā tollitur.*

6 *Indicia contra delatum grauiora esse debēt his quæ pro se habet ut torqueri possit.*

Quęstio quinta primę partis.

CIrca quintā qōnem principalē, q̄ est, quō, & quār tollant̄, & elidant̄ īdicia 1 † Dic ꝙ tollant̄ īdicia, & p̄sumptiōes ꝑ cōtrarias p̄sumptiones, & indicia, ut dicit Bart. in l. fi. C. fam. ercis. nā licet p̄sumatur

matur ꝙ dãnum datũ sit potius a uicinis, q̃ ab aliis, ut not. Ia c. But. & Bar. in l. si ita. §. fi. ff. de fun. instr. & superius fuit dcm̃, tñ hæc præsumptio tollitur, & elidit̃ ꝑ bonã, & laudabilẽ famã, & cõuersatiõnẽ, q̃a ꝑ bono ꝓsumit bonũ, & bene, & prudẽter uiuere, ut dixit Bal. in l. 1. C. loca. circa fin. † Vita. n. præcedẽs magnã partẽ cõfert ad ꝓsumendũ, ꝙ q̃d sit, uñ caueat unusquisq; ab ĩfamia, q̃a nõ solũ in eo de quo est infamatus, sed etiã in aliis grauat eius opinionẽ, ut extra de reg. iur. c. defleat pctõr. & not. in l. 2. C. q̃ test. fac. poss. sed bona fama est thesaurus hoĩs inæstimabilis, & iocundus, & sicut lilium dat suauitatẽ odoris, uerba sunt Bal. in l. 1. C. de cõf. in 4. col. itẽ licet ꝓsumat̃ cõtra aliquẽ de furto, si ꝓbetur ꝙ exiuit de illa domo de nocte, in qua furtũ cõmissum fuit, & ꝙ habeat aliq̃d sub mantello, tñ si probatur ꝙ ille talis erat magnus mercator, uel talis cõdõnis ꝙ nõ sit uerisimile furtũ cõmisisse, excludet̃ illa ꝓsumptio est cõdõne personæ, ita dicit Ang. in l. mil. C. de qõ. † Itẽ indicium q̃d sumit̃ ex uno teste de ueritate, põt elidi si aliæ circunstantiæ refragant̃. ſm Io. And. in c. cum ĩ cõtemplatione, de reg. iur. ut refert Bal. in l. 2. C quorũ app. non re. Et ideo si testis deponeret ꝙ uidit talẽ solum subtrahere, & portare de loco ad locum unum lignũ, q̃d nõ ferrent decem hoĩes, hoc ꝓbato indiciũ illius testis eliditur, deficit. n. eius dcm̃ in uerisimilitudine l. mil. § oportet de qõ. Nã impossibili posito in esse, nullũ sequit̃ cõtingens. l. filiũ. 1. uñ ff. de his qui sunt sui, uel alie. † Et ideo licet cõtra accusatũ, uel inquisitũ de homicidio Titii ꝓbentur inimicitiæ capitales, & minimæ de occidendo, & ꝑ hoc resultet indiciũ ad torturã, tñ illud indicium tollit̃ si accusatus ꝓbat suã absentiã, & distantiam a loco homicidii tp̃e quo illud fuit cõmissum, ꝙ nullus ſm naturã posset illuc accedere ad illud faciendũ recedẽdo de illo loco, & accedendo ad locũ homicidii, ꝓsumptio. n. q̃ tollitur ꝓbatur q̃d sit impossibilis, ut d. l. filiũ, & dicit ibi Bald. ꝙ præsumptio nihil operat̃ ubi ueritas in contrariũ ꝓbat̃. † Item ꝓsumptio affirmatiua tollitur per negatiuã. item ubi nõ põt hr̃i certa ꝓbõ, recurrit̃ ad ꝓsumptionem secũdũ eũ. præsumptio ergo tollit præsumptionem, ut d. ll. & l. diuus. ff q̃ in integ. restitu. & d. l. si qui adulterii. C. de adul. ubi dicit Bal. not. ꝙ nõ creditur id quod nõ uerisimile euidentibus indiciis, & idem dicẽdum est in similibus de hoc ẽt per Bald. in l. non ignorat. C. qui accu. non poss. in 2. col. † Illud est bene notandum, ꝙ q̃n torquẽdus habet aliqua indicia pro se, hn̄t esse indicia magis grauia cõtra se, ita ꝙ præponderent, ita ut ad torturam deueniri ualeat. dicit Bar. ꝑ tex. ibi in l. 1. §. ad qõnem uer. nec facile, ff. de qõ. item Bald. not. dixit ꝙ si testator exculpauit reum, puta de eius morte inculpatum, ꝙ ꝑ hoc reus non poterit ex indiciis torqueri, q̃a habet indicium innocentiæ pro se, ut l. 1. §. Paulus. ff. de op. lib. si tñ liquido cõstaret de crimine puniet̃, ut l. 2. ff. ad Syll. ita dicit ipse in l. 1. in ultima col. C. cõia de leg. quod est not. adhoc etiam quod no. Bal. in l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pact.

SECVNDA PARS,

Tractatus de tortura, & quæstione.

Diuisio.

Primo, quid sit quæstio, & unde dicatur.
Secundo, q̃d appellatione qõnis cõtineat̃.
Tertio, in qua causa debeat haberi quæst.
Quarto, qui possint torqueri, & qui non.
Quinto, qualr̃ ꝑuenerit debeat ad qõnẽ.
Sexto, quis sit effectus torturæ, & qõnis.
Septimo, qualiter puniatur torquens aliquem indebite.
Octauo, subnectam aliqua notanda communia de indiciis, & quæstione.
Nono & ultimo, describetur aliqua in practica maleficiorũ nõ inutilia iuuenib. latrunculatorib. ubi sub epilogo recolligetur quasi omnia quæ in hoc tractatu cõtinetur.

SVMMARIVM

1 *Quæstio est ueritatis inquisitio per tormenta, & cordis dolorem facta.*
Tertio leuis, qõ non dicitur absque dolore cordis:
2 *Quæstio a quærendo dicitur, uel inquirendo quod per eam negocii ueritas inquiratur.*

Quæstio prima secundæ partis.

CIRCA primum dic, quod quæstio † est inquisitio ueritatis per tormenta, & cordis dolorem. Nam nuda, & leuis territio absque dolore

cordis non dr̃ quæstio in ista materia. ut l. item apud Labeonem §. qõnis. ff. de iniur. & l. 1. §. qõnum, ff. ad Sylla. Ita diffiniunt Azo in summa de qõ. & Odoff. in quodam suo 2 tract. quem fecit de qõnibus. † & dr̃ quæstio a quęrendo, uel inquirendo, q͂a per ea inq̃rit seu quęrit ueritas negocii de quo disputat & ad illuminandum ueritatem fieri debet, & nõ aliter, ut l. item apud Labeonem. §. qõnẽ ff. de iniur. & l. hoc quod placet. C. de qõ.

1 *Qõnis appellatione quæ censeantur uenire.*
2 *Carceratio uel detẽtio simplex an ueniat quæstionis nomine.*
3 *Confessio tormentis adhibitis facta, uel prope tormenta, dicitur metu tormentorum facta.*
4 *Territio leuis dicitur si quis tantum ad funẽ ducatur.*
Confessio non dicitur metu tormentorum facta in carceribus quando non denegantur alimenta
5 *Confessio metu tormentorum facta non censetur si iudex delato torturam minetur.*
6 *Tortura siue quæstio uariis instrumentis, & modis dari potest.*
7 *Iudex torquendi carnem scidens ut confiteatur capite plecti debet si moriatur.*

Quæstio secunda, secundæ partis.

1 Circa secundum uidelicet quid contineatur appellatione qõnis. † Rñdeo, continetur carceratio facta de aliquo, ut nõ comedat donec dicit negociũ de quo quæritur. item qualitercunq; per uim, & tormenta q̃s compellitur ad aliquid dicendum ur̃ qõ. & qõnis. uerbo continetur. l. itẽ apud § qõnis. ff. de iniur. l. 1. § qõnem ad Sylla. item negatio cibi dr̃ quæstio. l. necare. ff. de lib. agn. item chorda. l. decuriones. C. de qõ. & l. nullus ff. ad l. Iul. maiest. item quælibet 2 uis illata personæ. ut l. fi. C. de abol. † Sed an simplex carceratio, uel detentio contineatur appellatione quæstionis, uel tormentorum, ur̃ q͏̃ non, q͂m carceratio, & detentio fit etiã nullis præcedentibus iudiciis, & ad solã custodiam. quæstio uero, siue tormenta non fiunt nisi p̃cedẽtibus indiciis ut l. 1. §. diuus, ff. de quæst. p̃p quod dicit Ange. in d. l. item apud §. qõ. q͏̃ si statutum prohibet aliquem torqueri sine scientia priorum, q͏̃ nihilominus poterit carcerari absque ipsorũ conscientia, dũmodo carceratio non sit cum denegatione cibi. & idem tenuit in l. nemo. C. de ex act. tri. idem ſm quosdam si carceratio esset periculosa alicui rõne loci, uel rõne infirmitatis, uel inferret infamiam, rõne qualitatis personæ detentæ, q͂a tunc põt dici inesse tor- 3 tura in detentione ſm eos. † Sed hic quæro q͂n dicatur confessio facta metu tormentorũ Rñdet Bar. in d. l. 1. §. diuus Seuerus. ff. de qõ. q͏̃ tunc dr̃ facta metu tormentorũ. q͂n est facta adhibitis tormentis, uel ita facta prope tormenta aliquo ligato, & pręcedentibus minis deponendo ad torturam. nõ autẽ quælibet leuis territio facit uideri confessionẽ eẽ factam formidine tormentorũ, sed debet eẽ positus in tormentis, uel ductus ad ea. itẽ si esset ĩ carcere in quo de fame, & frigore multũ patiebatur. nam tunc formidine tormentorũ ur̃ factam arg. ad hoc. ff. de iniur. l. item apud § qõnis. facit ff. de ui, & ui arma. l. 3. §. si quis uisus. dũ dicit, sufficit terror armorũ ſm Bart. † Dixit tñ Ang. in d. § quęstionis. q͏̃ 4 sola ductio ad funem est leuis territio, sed ductio, & ligatio bene facit uideri cõfessionẽ extortam metu tormẽtorũ, quia ibi inest terror cadens in constantẽ uirũ, ut l. interposita. C. de transac. est. n timor proximus torturę arg. l. 1. C. de sica. item dixit Bald. q͏̃ manicis ferreis ligatur. dr̃ torqueri in l. 1. C. de custo. reo. Confessio aũt facta in carceribus, in quib' nõ denegatur cibus, non dr̃ facta metu tormẽtorũ, per dicta supra in p̃xima q. & ideo talis cõfessio ualet, & nocet cõfitẽti. ita tenet Bald. in l. 1. C. de cõfes. in 6. col. & p̃ cõsequẽs nõ rẽq̃rit, q͏̃ in ea p̃seueret, p̃ ea quę dicemus in 9. q. princ Sed Gand. in tract. malef. in rub. de qõ. & tormentis, in uersi. dc̃m est supra tenet, quod sufficiat esse penes torturã, licet nõ fuerint ligatæ manus de retro, ut dicat̃ confessio facta metu tormentorũ, & 5 ibi rñdet ad d. §. qõnem. † Dicit tñ, q͏̃ si extra locũ in quo homines torquent̃, iudex dixit, aut cõfitearis. aut ducã te ad torturã, inferendo sibi terrorem, p̃p hoc non dicetur cõfessio facta metu tormentorũ, q͂a est leuis territio p̃ d. §. qõnem. & cum hoc uidet̃ transire d. Aug. de Arimi. in addit. ad tract. malef. Aret. in gl. in uerbo, fama publ. in antepen. col. Adde, q͏̃ Bar. in l. nouissime per illũ text. ff. quod fal. tut. aut. uoluit, q͏̃ dicatur cõfessio facta metu tormentorũ, si mmodo apud torturam q̃s fuerit spoliatus solum, & nõ ligatus, nec minatũ sibi de tortura, si non cõfiteatur, & ibi dicit, q͏̃ semel habuit hoc de facto

Florētiæ. Et q̄a supradictū est, q̄d cōtineātur appellatione tormentorū, sciasq; multis uariisq; modis, & instr̄is utuntur latrunculatores, & iudices maleficiorum. Nā q̄dā dant reo & ei mittunt aquam p̄ nares, in qua ēt non nulli imponūt calcē obstructo, ore bibentis, q̄d genus torturæ ut audiui, est periculosum ne ex eo suffocet tortus. Quidā ponūt taxillū in osse pedis, q̄ uulgariter dr̄ losso pazzo. Quidā ponūt muscione in uētre, siue umbilico, & de sup̄ ponunt ciatū ad includēdū illū, ne possit egredi. Quidā torquēt cum lingua caprina hoc modo, q̄a lauāt pedes torquēdi cū aqua bene salita, & ligato torquēdo sup̄ scāno, faciūt ut capra cū lingua lambat plātas pedū, q̄d libēter facit, p̄p auiditatē salis, & audio, q̄ istud est durissimū tormētū, & sine periculo. Quidam torquēt in mittēdo uirgas inter digitos manus stringēdo cū cordula. Quidā utuntur corda, ligatis manib. post terga, quod genus torturæ cōiter est in usu, & unumquodq; p̄torū ex publico habet tale instr̄m. ut uidemus ubique, & istud est à consuetudine cōiter approbatum, & etiā de iure, ut l. nulli. C. ad leg. Iul. maiest. Sed in isto debet adhiberi maxima diligentia, & debet moderate adhiberi, alias solent multa pericula incidere. Alii ligant solū unam manum ad funem, & sinūt sic pendere super terram. Audiui etiam, q̄ dantur detento ad comedendū carnes multum salitæ, & denegāt potum. Aliqui lauant pedes torquendi, & plātas inungūt larido porcinio, & ligato torquēdo sup̄ scannū, faciūt, ut plantæ pedū urgāt uersus ignē ualidū, & sic iuxta ignē sinūt p̄manere. De modis aūt, & instr̄is aliquibus torquendi crudeliter, ponit Bal. in l. 1. C. de emen. seruorū. ubi dicit p̄ illū tex. in uerbo, laniauerit. † nota cōtra iudices q̄ scindūt alicui carnes ut cōfiteat̄ crimē, nam si moritur tortus in tormentis, iudex iste debet decapitari tanq̄ homicida. & Ang. in l. nemo carcerē. C. de exact. tri. lib. 10. dicit no. tex. cōtra iudices. q̄ p̄p delectationē inueniunt nouam speciē tormentorū, hi. n. appellantur iudices irati, & peruersi, & ratione peruersitatis dn̄s confundet eos, quia sunt perpetuo ignorantes Sapientes enim talia abhorrent, & uirtutum illuminatione, sciētiæ formam propagant, reliqui uero actibus impiis se exaltare dicentes, confundunt eorum famam apud bonos, & graues incessanter ingnātes.

1 *Quæstio, seu torturæ applicari potest in causa criminali criminaliter agitata.*
2 *Seruus in omni causa, & in omni crimine iudicis arbitrio torqueri potest, sed liber in grauibus tantum, & criminalibus.*
3 *Iniuria personalis dicitur graue delictum.*
4 *Delictum leue quòd dicatur, & quæ leuis iniuria.*
5 *Tortura etiam locum habet si de crimine ciuiliter agatur.*
6 *Causæ ciuiles in quibus differant à criminalibus in materia torturæ.*

Quæstio tertia secundæ partis.

Tertio principaliter quæro. In qua causa sit hn̄da q̄ō. & tortura? † Respondeo quòd in criminali causa nō est dubium, si criminalr̄ agitur, ut patet p̄ totū ti. ff. & C. de q̄stio. & maxime in l. 1. & l. edictū. ff. eo. & l. milites. §. oportet. C. eo. tit. & dixit gl. in d. l. 1. q̄ in quolibet crimine hēt locū tortura, & per cōns tā in publico, quam in priuato crimine pōt q̄s torqueri, facit q̄d not. gl. & Doc. in l. uerbū. C. de infa. Aduerte tñ, q̄ non pro oī crimine pōt q̄s torqueri † Super quo dic, q̄ aut loq̄mur in seruo, & tūc pōt arbitrio iudicis in oī causa torqueri, & in oī crimine, ut l. edictū, supra alle. & ibi per Doc. & p̄ Bar. in l. diuus. eo tit. & per Gād. in tit. de q̄st. & tort. in suo opere maleficiorū. Si aūt loq̄mur in homine libero, & tūc in causis criminalibus, & grauibus pōt torqueri. In leuibus aūt criminibus non, ut hr̄ in dictis iuribus. unde malefaciūt iudices q̄ p̄ quibuscunq; leuibus iniuriis faciunt quē poni ad torturā, ista sunt uerba Papiensis in sua practica in forma inq̄sitionis in gl. in uerbo, hæc ē quædā inq̄sitio circa 12. col. Sed nūc cadit declarare q̄d dicatur leue crimē, & leuis iniuria. Nā Bar in l. nō solū. §. si mādato. ff de iniur † dicit, q̄ qualibet iniuria p̄sonalis, & dr̄ delictū graue. Sed Papiēsis ubi supra dicit q̄d trahere quē p̄ capillos. uel cōtra aliquem p̄iicere lapides est leue crimē. Bar. aūt in d. §. si mādato, dicit q̄ leuia delicta sunt illa in q̄bus nō requirit̄ dolus, ut dare dānū. Itē q̄n filius patri, uel libertus patrono non est obediēs. Item q̄n q̄s est rep̄rus cum armis, uel ire de nocte, & his similia, ut ludere. & idē dicit in l. leuia. ff. de accus. ubi ēt dicit, ut superius dixi q̄ delictū cōmissum in p̄sonā est graue. q̄d Ang. ibi dicit esse uerū, nisi opinio illius patriæ aliud uetit, ut est Florētię, ubi p̄cutere pugno reputat̄ le

ue. Itē dicit Bart. in d.l. leuia. ꝙ quodlibet delictū ēt cōmissum dolo tñ in re parua. ut est furtū rei paruæ, est delictū leue.† Adde qđ delictū leue dr̄ crimē abigeatus, furtū domesticū, & leuis iniuria uerbo illata, ſm Spec. in tit. de exec. ſen. in § nūc dicendū. uer. 42. ubi uide ut hæc refert, & ſequit do. Ma. Soc. in c. 1. de libel. obl. in 47. fallen. Item. Ang. in d. l. leuia, dicit ꝙ leuia delicta ſunt qñ leuis pœna imponit. non atteto alias ſit de ire leue uel graue, & uide gl. i c. cū illorū. de ſē. excō. in uerbo, mēbri, quæ dicit ꝙ relinquet iudicis arbitrio quæ dicant crimina leuia, uel nō, quā gl. approbat do. Aug. de Ari. in addi. in tract. malef. in gl. in uerbo hæc eſt quædā īquiſitio. col. 15. †Sed quæro qđ ſi de crimine agit ciuiliter, an erit locus torturæ Rn̄deo, ꝙ ſi, ut ēt dicto caſu qs torqueri ualeat ut l. ſicut. C. de fal. & ibi ēt ꝑ Bald. q dicit, ꝙ tūc debebit mitius agi. Sed an in ciuili cauſa poteſt adhiberi torturā? Dic ꝙ ſic, ſed tunc demū cum alias ueritas ſciri nō pōt niſi ꝑ torturā l. diuus. in prin. ff. de qō, ut not. gl. in l. ex libero. ī prin. & eſt tex. in l. quoties. C. eo. facit l. ſuꝑ, & l. hoc qđ placuit, & l. interrogauit. & l. fi. eo. ti. In ſubſidium ergo ī ciuili cauſa ꝑuenit ad torturam ut d. l. diuus. †Sed ſm hoc in hac mā torturæ nulla uī dr̄ia inter ciuiles, & criminales cauſas, dic ſm Bart. ꝙ imò eſt dr̄ia, nā in cauſa ciuili, & pecuniaria torquent ſerui, & nō liberi, ut l. edictum. ff. de quæſt. & l. ſi qs decurio, & l. ubi falſi. C. de fal. hoc tñ intelligo ꝙ ēt in cauſa pecuniaria liber nō torquetur in ſe, ut dicit Bart. in alium bene torquet ſi uacillat ut d. l. ex libero. Quod qualr̄ intelligat dicā infra in 4. q. prin. Itē dicit Bart. ꝙ nō ita de facili ꝑuenit ad torturā in cauſa ciuili ſicut in criminali, & graui ut d. l. diuus. ubi ipſe hoc ponit. putat tñ ꝙ nō ex oī cauſa qs ſit torqdus, ſed in hoc aduertēdum iuxta diſpōnem. d. l. edictum, & d. l. ex libero.

Quæstio quarta secunda partis.

1 QVarto principalr q̃ro,qui pñt torqueri,& qui non? † Rñde ꝙ torqueri pñt omnes tam liberi q̃ serui,& tam liberti q̃ statulibe ri,ut patet in multis iuribus, & potissime in l.si quis decurio.C.de fal.& l.primum. C.de q̃st.& l.ex libero & l.unius.& §.testes.& l.1. §.q̃oni.ff.eo ti.quæ oẽs loquũtur d̃ q̃one,& tortura liberi hoĩs. Item patet in l. 1. circa principiũ.& in §.seruũ municipiũ.& §.seruũ mariti.& §.si seruus,& §.si serui. & §. in cau sa.& in l hæreditarii.& l si q̃s uiduam. ff. de q̃õ.& l.1.& 2.l.cum testm̃.& l.hoc quod.C. eo.in quibus hr̃,ꝙ serui torquentur. Item de statu libero patet,ꝙ torqueatur in l.edi- ctũ.§.fi.iũcta.gl.ff.eo.& l.fi.§. sed in eo.ff.ad

2 Sylla.Itẽ de liberto patet ẽt quod sit torquẽ dus,ut l.1.§ si seruus ad hoc.ff.de q̃st.†Na& libertus torquet̃ ut liber, in his in quib.liber homo torquetur.ſm gl.ibi. Item torquetur tam masculus ut supra dictis legibus q̃ fœ- mina,ut d.l.cũ primũ.C. q̃õ. quod est uerũ nisi sit p̃gnans,nam tunc non torquetur quã diu p̃gnas sit l.p̃gnantis.ff.de pœnis.ubi plus dixit gl.quod etiã post partũ d epositum per 40.diebus non torquetur.& illam glo tenet And.de Pisis,& Bal.in lectu.in l.Impera.ff.d̃ stat.homin.& est rõ,quia intra 40.dies post partũ nõ est fortis mulier ad subeunda tor- mẽta ſm eos,& idẽ tenet Bart.in d.l.prægnã tis.Addens rõnem,q̃a si inter 40.dies torque retur,eum sit debilis,moreret̃, & iudex exce dens modum puniret̃,debet ergo differri,do nec sit fortis ad torturam secũdũ,eũ. Et plus

3 uoluit Bal.in d.l.Imperator. †ꝙ si mulier p̃ gnans torquet̃,& cõfiteat̃, ꝙ non ualet talis cõfessio facta in tormẽtis,quia cũ illicita sit tortura,nõ ualet q̃d̃ sequit̃ ex ea, arg.l.mari tus.ff.de q̃õ secũdũ eum,quod est notandũ. Et hoc q̃d̃ de muliere prægnante dictũ est, hẽt locum ẽt si sic p̃gnans ex alio quã mari to,ut l.ex seruorũ.§ pen.ff. de statu. homi.&

4 idem si est p̃gnans de pauco t̃pe puta.10.uel 20.dierũ secũdũ Bal.in d.l.mulier.§.fi. † Q̃d̃ aũt dictum est de libero homine,ꝙ torqueri põt,est uerum tam in se ,præcedentibus in diciis,ut l.fi ff.de q̃st.& l.milites. §.oportet. C.eo tit.& l.sicut.& l.si q̃s decurio. C. de fal. & l proditores.ff.de re mi.quã ẽt in alios.s. ut testis,ut l.ex libero.& l.unius.§. testes.ff. de quęst.& l.nullus.C.de asser.tol. l.nullam. C.de infa.iuncta glo.Adde, quod Bald.in l. milites.C. de q̃õ,dicit ꝙ testis uilis torquet̃ sine indiciis.uide inferius de hac q̃õ in uer. sed quæro ab debent pręcedere. Primum t̃n dictum intelligo in casu criminali,s.ut liber in se torqueatur p̃cedentibus legitimis indi ciis.ut d.ll.& forte ẽt si de crimine agat̃ ciui

5 liter per d.l. sicut.†non tamen fit ita aspera pri ma indagatio q̃n ciuiliter pro crimine agi. tur,sicut q̃n criminalr̃,ut no.gl. in l.2.eo.tit. & Bal.in d.l.sicut.ſm aũt dictum ut torquea tur in alium ut testis intelligo in duobus ca- sibus.s. si uacillat ut d. l.ex libero. & si facto interfuisse dicatur.ut l.unius.§. testes & l. is cui.ff.de q̃st. Et intelligo si ipse dicit se facto non interfuisse,& p̃ alios cõuincit̃ de menda tio,q̃d̃ interfuit,& sufficit ꝙ p̃ unũ testẽ t̃m ad minus q̃ sit dignior ipso negãte hoc dica tur,ſm Bart.in d § testes. An aũt hoc sit ue- rũ q̃d̃ liber homo p̃ductus in testem possit torqueri,uel non distinguit Barto in d.l.ex li bero.ꝙ quidam sunt liberi hoĩes positi in di gnitate clericali, & isti non pñt torqueri,sed alias de falso puniuntur ut l.presbyteri.C.de

6 epis.& cle.ſm Bar. † licet ergo clericus testis inductus uacillet in testimonio. t̃n non tor- quet̃.Quid aũt sit de iure canonico. Bald. in d.l.præsbyteri,remittit ad not.6 quæst. 1.p̃s. byteri.el 2.& p̃ Arch.ibi, & uide tu p̃ Inno. in c.q̃m cõtra falsam.de p̃b.& melius in c.cũ in cõteplatione,de reg iur.& plenius p̃ Pau. de Eleaz.in c grauis. de deposi. Quidam al i sunt positi in dignitate,uel notabilitate, uel offõ seculari, & isti pñt torqueri in uno ca- su t̃m.s si uacillent,& sic aures iudicis obtũ- dunt,ut l.nullum. C.de testi. in prin.& dicit Bart.q̃n testis uacillant debet facere scribi p̃ notariũ, & notarius debet scribere qualiter iudex dixit ꝙ testis uacillabat, & hoc debet facere solũ audiente,& intelligente teste. Al leg. Inn & Ioan. And. in nouella in d. c.q̃m contra.& idem uoluit Ang. in auth.ut spon

7 sa.lar.§. insuper col. 9. † Quidam alii testes nõ sunt positi in aliqua dignitate,& tunc si sunt diuites,& bonæ opinionis,non pñt tor queri, nisi in duobus casibus in primo. s. si uacillat,secundo si conuincatur de emenda- cio, quia asserit se non interfuisse negocio, & ab aliis cõuincit̃, ꝙ interfuit, ut d.l.unius. § testes.Quidã sunt liberi homines, uiles ar- tes exercentes, obscuri, & ignoti forsan, & isti ſm quosdam,nunquam admittuntur, ni si cũ tortura i auth.de testi.§.si uero ignoti.

& §.si huiusmodi,& ibi gl. quam uidetur tenere Azo in summa.C. & auth.de testi. sed Bart.improbat hanc opi.p tex. in l. diuus.§. fin.ff.de quæst.ubi deportatus in insulam, & ēt statuliber non torquetr sicut alii liberi homines,& tñ cōstat eos esse uiles,obscuros,uel humiles.Propterea text.in d.§. si uero ignoti,ad hoc ut torqueatur,requirit duo.s.q sint uiles,q ignoti. Item q tentant corrumpere ueritatem,& tunc pñt torqueri,& ideo dicit 8 Bart.† q isti uiles hoīes admittunt ad testimonium sine tortura,non tñ adhibetr eis tāta fides sicut alus,ut d.l.3.ff.de test. in princ. Pñt tñ torqueri in casibus primo si uacillāt ut d.l.ex libero,& d.§.si uero ignoti. secūdo si cōuincant de mēdacio.ut d.§. testes.tertio qñ sponte uadunt testificandum,ut d.§. si uero ignoti.in uers.festinantes. & pbatr.5. q.5. §.hi qui.ita dicit Bart. in d. l. ex libero.Illud tñ est bene notandum q ubi testes torquentur,sufficit torqueri duos,uel tres factū scientes,nam refrenāda tortura, de naufrag.l.quoties.lib.11.ita dicit Bal.in d.l. data opera. C. q acc. non pos. Adde q tortura testium non fit seruata forma.l.custodias.de publ. iudic. 9 Alex.in d.l.unius.§.iudex,de qō. † Item non torquetr q in eum in quem inuitus testimonium nō dicit l.1.§.si seruus bona fide.in fi. ff.de qōni.Qui aūt sint illi q inuiti nō testificantr in aliquem,habes in l.4.& 5.ff.de testib. q dixit Bar.in d.§.si seruus, q tales torti, & aliqui testificantes non pbant sufficienter ēt ad indicium,loquatr tñ sub dubio p uerbum forte,de hoc tñ an testis qui non debuit examinari,an examinatus faciat indicium, fuit dcm̄ supra, & uide Bart.in l.si maritus.§.de 10 qō.† Item non torquetr domesticus. in eum cuius est domesticus. ut l.maritus.ff.de qō.& l.1.ad qōnem.eod.tit.facit l. pen.ff.de testib. Et q dicantr domestici, not. in l.ēt.C.de testi. & l.pridem.C.de qō cum si.Et aduerte notāter q si aliquæ exceptiones obstant testi torquendo,ut ipsius fidem restringant,dictæ exceptiones debēt examinari, & discuti anteq̄ testis torqueatr,ne superuacuo,& absq; causa torqueatr.casus est fm Bart. ibi. in l. 1.§ si qs dicatur.ff.de qō.Et ideo si de maleficio esset unus testis tm̄ q sciret ueritatem rei, & ille non esset oī exceptione maior, & sic non faceret indiciū,ēt si plene pbaret, in casu quo alias testis dret torqueri, iste non torqueretur,cum tortus non faciat indicium. Et idem in ciuili ubi unus testis omni exceptione maior,facit deueniri ad iurm necessarium, ut l. in bonæfidei.C. de iureiur. & l. admonendi. 11 ff.eo.tit.†Nam licet in ciuili causa testis etiā torqueatr,ut not.in d.l. ex libero. ff. de quæst. tamē hoc casu testis,si nō est omni exceptione maior non torquebitr, qa ēt tortus plene deponens nō facit semiplenam pbōnem,cū non sit oī exceptione maior,ut d.ll. not. per Doct. qd' est ualde notandum. Item not. q nunq̄ uenit ad torturam testium, uel principalium nisi prius constet de delicto l. 1.§. Itē illud.ff.ad Sylla.ad idem tex. in l.si qñ.C. unde ui.ubi dicit Bal.q qñ lex, uel statutum disponit aliquid cōtra delinquentem, prius debet cōstare de delicto,sicut si statutū loquatr q ptās habeat arbitrium torquendi homicidam, nam primo debet cōstare homicidium esse commissum,& sic mortuū esse, & de corpore mortui,alias nemo debet torqueri, uel nisi cōcurrant alia q̄ debet cōcurrere, in tortura.ut l. 1.§. 1.ff.ad Sylla.fm eum. sed male seruatr in practica,qa statim q aliquis dicit sibi aliquid subtractum absq;eo,q cōstet.subtractum,torquentur suspecti de furto. † Sed 12 quæro an debeant pcedere indicia ad hoc ut testis possit torqueri.Bal.in l.milites.C.de q. dicit,q ad hoc ut testis torqueatr non est necesse qd' pcedant indicia,sed pōt torqueri,ut si sit uilis psona uel uacillet,uel psumatr scire ueritatem quam tacet C.ad l.Iul.de sic.l.fin. & facit.l.3.in uers.ad uerisimilia causæ.& l. īterrogari.C.de quæst.& p Dyn.in c. sine culpa.de reg.iur. in 6. & Cyn. in l.fin.C.de qō. facit de adul. l.si postulauerit.§.pe.& ī auth. de test.§. si uero ignoti.ita dicit Bal ibi. Bar. in l.1.§. idem Corn.ff. de qō. dicit q testes non debent torqueri si non pcedant indicia. imò si essent torti sine indiciis non crederentur fm eum.Sed Bart.non declarat cōtra quē debeant pcedere indicia an cōtra principalē, uel cōtra testem.Sed idem Bar.in d.l.1.§.qōnem dicit q debent esse aliqua indicia cōtra testes.q ipsi debent hoc scire,uel quia ipsi uacillunt.uel qa aliq dñt eos interfuisse,ut l. ex libero.in prin.& l. unius.§.teste.ff. de quæst. Et istud est uerius,qd' ēt sensit Bal.in d.l. milites.licet male explicet, imò ur seipsum inuoluisse.Dixit ēt Bar. in l.1.in princ.ff. de q. 13 q debent apparere aliqua signa cōtra reum priusquam testes torqueri possint per illum tex.non ergo indistincte torquendi sunt te-

stes sed ita demum si sciant aut scire debeāt ueritatem negocii directo,uel ꝑ aliqua indicia & de hac scientia uera uel ꝑsumpta debēt apparere indicia,puta,qa testis dicit qnq; se scire,& qnq; negat,& sic ille uacillat ꝓpꝰ qđ ꝑsumit scire ueritatem,& uelle occultare ipsam,& tunc torquetur,ut d.l.ex libero.Item si testis negat se interfuisse negocio, de quo qrit,& aliis testes dnt illum interfuisse, uel illū cōfessum esse interfuisse,& tunc ēt ꝑsumit scire ueritatem.& ipsam uelle occultare, nā tunc ēt torquet,ut l.unius.§.testes.& l.is cui 14ff.de quæst.† Item si maleficium est factum domi,certe existētes in illa tꝑe maleficii torquent,qa scire ꝑsumunt q̄ fiunt in domo.casus est in l.fi.C.de sic.& in l.in adulterii Qōne.C.de adul.& ibi dixit Bal.ꝙ i li q̄ sunt in domo ꝑsumunt scire ea q̄ fiunt in domo, & non alii.Et hinc est ꝙ rōne istius ꝑsumpta notitiæ torquent q̄ sunt in domo.facit ff. locati.l.dns horreorū,C.de repudi.l. consensu. §.super seruis.& de test.c.ueniens,ꝭm eum, q̄ ēt dixit in d.l. fin. de sica. ꝙ illi demū sunt torquendi q̄ ꝑsumunt scire ueritatem, & ideo absens non ꝑsumit scire ueritatem,& per cōns nō torquet,ut l.1.§.hoc aūt senatus. ff. ad Sylla.ꝭm eum, facit l.1.§.sed si eos. ff. de magist.conue.Item si maleficium factum est in conuicinio,torquent uicini ꝑ ꝑsumuntur scire ueritatem maleficii ibi commissi,& ꝓpꝰ hoc ēt torquentur,arg.ad l.cōsensu. §. super seruis,secundū Bal.si ergo cōclusio ꝙ testis cōtra quē est ꝑsumptio,& indiciū ꝙ sciat vel scire debeat ueritatem negocii, pōt torqueri de iure,non alias,de hoc ēt ꝑ Bal.in l.non so 15lum.C.de adul.† Sed tunc q̄ro, an sup his indiciis cōtra testē habitis disputab.tur,sicut disputat de indiciis habitis cōtra aliquē,q̄ torquet in seipsum,de quo i l custodias. ꝑ Bar. & alios.ff.de publ.iud.rñdet Bart. in l.unius. §.testes.de quæst.ꝙ non qa in his non debet hri disputatio cum aduocatis,sed committit judici,& ita debet intelligi l.is cui.ff. de qō. & in authen.de testi.§.si uero ignoti.& C.de testi.l.nullū.secundū Bar.Itē notandum,ꝙ si testis ante torturam dixit unum,deinde tortus dixit oppositum, statur secundo dicto facto in tormentis,secus aūt si non fuisset tortus,tūc staretur primo,nisi dcm suū incontinenti mutasset anteq̄ diuertisset à iudice.ut not.gl.in authen.de testib.§ qa uero,prudēs tn̄ assessor faciat unicū tm̄ dcm reperiri scriptū secundū Bar.& Ang.in l. si postulauerit. §.pē.ff.de adult.& ita ēt ad lrām tenet Bal.in l.non solum.C.de adult cōtra istud tamē uir 16 facere qđ not.Bar.in l. eos. ff. de fal.† Item not.qđ ualidius est dcm testis cum tortura, quam sine tortura, ut in authen. de test. §. 1.& ff.de prob.l.cum ꝓbō. dixit Bart. in l. 1. §.qōni.ff. de qō.Et hæc dicta sufficiant circa torturam testium faciendam uel non faciendam,quā materiā non inuenies alibi ita plene redactam.Item ab illa rła, qua dcm̄ est supra ꝙ liber homo torquet, excipiunt q̄dam personæ.Excipit nanq; minor 14.annis, qui nec in se nec in aliū torquetur. l. de minore. in princ.& l.ex libero.§.1.ff.de qōni. licet tn̄ nō torqueat ea tortura qua torquētur maiores,tn̄ cedi pnt habena siue corrigia, uel ferula.uel atr terreri,ut l.1.§.impubes. ff.ad Sill. & l.excipiuntur,in prin.eod.tit.Itē text. in d. l.de minore, uī uelle. ꝙ minor 14.torqueri possit tanq̄ maior in crim.læsę maiest.& qđ fidē faciat in delictocrimine,ad hoc facit tex. in l.nullus.C.ad l.Iul.maiest. Et hoc dico qđ si ex forma statuti minor 14 ad testificandū habilitaretur.quod hoc casu poterit torqueri minor,de quibus dixi supra,& idē in quolibet inhabili, & minus idoneo de iure cōi 17 qđ est notandum Sed ꝑ declaratione prædictorum q̄ro, cum impubes de iure cōi non possit esse testis.ut l.3.§.l. Iul. & in l. in testimonium.ff.de testi.& tortura fiat ad illuminandū ueritatem negocii de quo q̄ritur, ut l.cum falsum.& l.hoc quod placuit.C.de quæst.qūo facta ex lex de ipso impubere,cū nullum esset dubium de hoc contra. l. quod Labeo.ff.ad Carbonia.& l.ancillæ.C. de fur. tis.Rñdeo ꝭm Bart.in d.l.de minore. ꝙ torquetur non ut plene ꝓbet sed faciat indiciū non plenum sed qualequale,ut l.1 §. impubes.ff.ad Sylla & no in l.tale C de his quib. ut indig.ꝭm Bar.in l.maritus.ff.de quæst.Sed Bal.in d.l.tale,dicit not ex gl.hic posita.† ꝙ 18 impubes cū leui tortura interrogatur,nō ad cōdēnationem,sed ad instructionem.Nō tn̄ est intelligenda de infante,qa q quidquid uidet ignorat. Oīs.n lex de habili loquitur d. l.excipiuntur, & C. ne sacrum baptis. re.l. 2. ita dicit ipse ibi de hoc est gl.in l. inuiti. la 2. ff.de testib.ubi gl uult ꝙ pupillus in criminalibus faciat indicium,dummodo sit ꝓximus pubertati,& doli capax sentit tn̄ gl.ꝙ non faciat plenum indicium dum dicit aliqđ indicium

rium,&c.& sic concordat cum doctrina Bart. de hoc tñ nota.per Spec.in titu.de teste. §.1. uers.item excipit qđ est impubes, & Bald. in l.seruos. C. de testib. Item non torquetur se nex in decrepita ætate constitutus ẜm Odof. in d.suo tract.& Gand.in suo tract.maleficiorum sub tit.de qõ.uer. quæ personæ pñt torqueri,per l.3.§.ignoscitur.ff.ad Sylla.dcm̃ est satis æquum,sed tex.si recte inspiciat hoc nõ probat,qa loquit in eo q tenetur iuuare,dñm suum,sed si ꝑꝑ ætatem decrepitam non põt excusat,& ideo non torquet,sicut ille qui iuuare posset. pro hoc tñ dicto facit quod not. Bal.in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de inf.

19 † Item milites, & ueterani non ignominiæ causa missi,& ipsorũ filii non torquentur, ut l.milites.in prin.C. de qõ.& l.nullus, & l.milites.C.ad l. Iul.maiest. Sed quid de militibus nostri tpis an torqueri possint. Cyn. in l.3. C.ad l. Iul.maiest.uult ꝙ sic, cum nõ sint proprie milites,& idem uult Ang. in l. milites. ff. de qõ. quos refert,& sequitur Aret. in tract. malef.in gl.fama publica.co.23.in uer.6.quęro, & idem approbat do. August. ibi in addi. dñt tñ ꝙ Sal. in l.1. C de iur. & fac. ignor.tenet cõtrarium.s.ꝙ milites nostri tpis nõ pñt torqueri, & idem dicit uelle Guil.de Cu.in l. penul.ff.ex quib.cau.ma.& istud dicit approbari ꝑ Moder.in l.Centurio. ff.de uulg.& pupil. & per prædicta uł ꝙ epi non pñt torqueri,cum ipsi teneant culmen dignitatum.c uenerabili. de præben. facit de concess. præben. c.dilec.ita tenet Paul.de Eleaz.in c.grauius de

20 pœn.† Item decuriones, & eorũ filii idem priuilegium hñt ut non torqueantur, ut l.diuo Marc.& decuriones,de qõ.C. & per hoc dicit Bal in d.l.decuriones, quòd idem est in prioribus,& ancianis, & consiliariis, qui loco decurionum hñr. sed Odof. in d. suo tract. de qõ.in fin.& Gand. in suo tract. malef in tit. de qõ. in uer. supra dcm̃ est decuriones dñr, quòd hoc nõ seruet de consuetudine, nã licet de iure sit uerũ quòd priores,& cõsiliarii ciuitatum sint loco decurionum l.nulli.ff.quod cu iuss.uni.not.& l.si pupillus.§. decurio.de uer. sign.& gl.in rubr.& in l.2.C.de iure fisci. lib. 1 1.& dicit Gand.ubi supra quòd de cõsuetudine ita uidit obseruari,quòd torqueant.& consuli ꝑ sapiẽtes in ciuitate Bononiæ, sed hoc

21 an sit obseruandũ dicam inferius. † Aduerte quod istud quod dictum est de decurionibus fallit in eo qui commisit crimen falsi.nam in eo crimine torquentur,ut l.si quis decurio.C. de fal. Item fallit nisi decurio esset infamis, ẜm gl.in d.l. diuo Marco. Item qui olim fuit decurio filr non torquetur.l. nihil in fi.C. de quæst.& l.fin.ff.de decu. Et idẽ in prioribus, & ancianis,& consiliariis ciuitatem.nam qui olim fuerunt in dicto officio non pñt postea torqueri dixit Bal.in d.l.nihil. Item parentes decurionum eodem priuilegio utunt quo ipsi decuriones,ut l.si matrem. C de pœn.& ff. eod.tit.l.mores.§.parentes quoque.& licet illi tex.loquantur in pœnis tamẽ idẽ uł in tortura,qa ista pacificant,ut l.milites,in prin. &

22 l.diuo Marco. C. de qõ. † Item dicta regula fallit in nobilibus hominibus, qui ẽt de iure torqueri non potest,ut hoc tenet ẽt Odof.in d.suo tract.Quid aũt de doctoribus, & aduocatis an sint exempti a tortura. Odof. in d. suo tract.circa fin.arguit pro,& contra.Et primo uł quod possint torqueri,nam milites torqueri non possunt ut supra dcm̃ est sed aduocati & patroni causarũ dñr militare.ut C. de aduocatis diuersoiud.l.aduocati.& facit.l fori.eod.tit.in fin.ergo nec aduocati pñt torqueri.Item miles non põt exigi ultra quam facere põt,ut l.miles.ff.de re iudica.unde idem est in aduocato.per eandem rõnem, ut tenet ibi gl.& sic miles, & aduocatus paribus regulis priuilegiantur.Et ꝑ hac parte ultra ipm adduco quod nota.Bar.in l.3.C.de professo,& me-

23 di.lib.10. † ubi notabiliter dixit, qđ doct.ll. & aliarum scientiarum non pñt personaliter capi.uel ad iudicium duci, uel alio modo uexari,& sic familia ptãtis non debet eos pro armis scrutari,ẜm eum ibi. Facit ẽt ultra Odof l.oẽs.C.de decur.lib.10. ubi positi indignitate non torquentur.non distincto in qua dignitate positi sunt. unde dicit ibi Bart.no. quod decuriones,& alii positi in dignitate non torquentur.sed doctores, & aduocati sunt positi in dignitate, ut patet ex not. per Bart. in l. 1. C. de digni̇ta.lib. 12. ergo torqueri non possunt. Ad idẽ facit d.l.nullus.C.ad Iul maiest.lib.,aut dignitatis,a cõtrario sensu.In contrarium facit.quia nulla lege cauetur, quod doct.& aduocati sint immunes,& exempti a tortura,ergo sine lege loqui non debemus l. illam. C.de colla.Odof. factis hincinde argumentis,soluit pro prima parte, quod sit uera de iure,quod non pñt torqueri,sed de consuetudine,quæ est legũ interpres, bene torquentur,ẜm eum,& ita ẽt dicit Paul.de Leaz.in d.

cap.

cap.grauis.de deposito.do.Ange.de Arec. in tract.maleficiorū in gl. in uerbo. fama publ. col.21.in uers. sexto q̄ro , & ita legi aliquos modernos tenere,dicentes nunq̄ uidisse talē cōsuetudinē obseruari, & ita puto tenendū in iudicando,& consulendo,ēt stāte dicta cōsuetudine,quæ de iure nō ualeret,ut dicēdū inferius. 24 † Sed prædicta limitat,ꝙ oēs dictæ exceptiones cessant in crim. læsæ maiest. ut l.de minore 2.1ñ.ff.de qō.& l nullus. C. eo. tit.Vide ēt ꝑ Are.in tract.maleficiorū. in gl. in uerbo,che hai tradita la tua patria.ī prin. Item in crimine proditionis, ut l.desertorē. §.his qui ad hostes.& l. proditores.ff. de re milita. Idem uř in crimine simoniæ,ut dixit glo.in d.l.nullus,per text.in l.si quenq̄.C.de epis.& cler. ibi,ad instar publici criminis,& læsæ maiestatis accusatione proposita a gradu sacerdotii retrahať. Item ēt esset dicendū in maleficiis,& mathematicis, & aliis similibus,de quibus loquiť l.& si excepta C.de malef.& mathemat.Adde idem esse in criminis falsi,ut l.si qs decurio.C.de fal. Et idē in priuato carcere,ut l 1 C.de priua. carc. uide de his duobus in d.l.si excepta,in gl.2.Et qm̄ superius dcm̄ est,ꝙ aliq doc.dñt ꝙ de cōsuetudine non seruať,ꝙ positi in dignitate nō torqueātur i mo aliqui dot.ꝙ Bononię uiderūt seruari cōtrariū,q̄ro posito ꝙ cōstaret đ tali cōsuetudine in aliquo loco,an illa ualeret,& esset seruāda. Dic ꝙ nō,ẜm Bar. in l.oēs iudices.C.de decu.lib.10.& ita referr,& sequiť Bertachinus in suo repertorio in uerbo tortura,q loquiť de militibus,& ēt tenet Ludo.in singulari,primi anni.371.qđ incipit,milites & doctores,quem refert, & sequitur d.Aug. de Ari. in addi. ad tractatum Arc. maleficiorū in glo.in uerbo,fama publica.in d.uer.sexto quæro 25 † Vlterius q̄ro an surdus,& mutus a natura possint torqueri, ut cōfiteanť delictū a se cōmissum, & de quo apparēt īdicia? Rñdeo reperi Bald. in quadam apostilla in l. 1.C.de confes.qui in simili uř tenere ꝙ non, ꝗa talis nō pōt damnari nisi ex dictis testiū. Item adde ꝙ supradictæ fallētiæ in quib. hř ꝙ positi in dignitate non torquētur. Fallūt nisi hoc fiat de scientia principis,& principe cōsulto,nam nullū priuilegium aut dignitas hic impedit dicit tex. expressus in l.nullus. C.ad l.Iul.maiest. & ꝑdicta quantum ad torturam liberi hominis.Serui ēt q̄nque nō torquentur, nam seruus contra dñm non torquetur exceptis criminibus adulterii, fraudati census,& læsæ maiestatis. ut C.de qō.l.1. & ff.eod.titu.l.1.§. diuus Antoninus. & §. item seruus.& §.cum quidam,& §.si serui.& l.de incestu.cum l.seq.& l.diuus.§ ex quib. & l.extraneo cum multis simi.eod. tit. Item non torquentur serui nō solum in dñm præsentem,sed ēt in præteritū,ut l.unius. §. seruus.ff.de qō. & hoc ob memoriam prioris dñi, ut ibi. & facit ad hanc rōnem l. penult. C.eod.titu.in fi.& hoc quocunq; modo fuerit seruus alienatus,saluo q̄ ꝑꝑ delictum domini,nam tunc contra dñm torquetur sunt 1. idem numero. ff.de. qō. Et prædicta sunt uera non solum dñe inuito, sed ēt ipso uolēte,seruus non torquetur in eum l. seruos .C. de qō.Item seruus non torquetur contra dominum nec pro dño l.pridem.C de qō.Item seruus cōis non torquetur in caput alicuius dñorum suorum ut l hoc quod placuit.C.de qō.& l.constitutione eo.tit. hoc tñ fallit qñ socius diceretur occidisse socium,ut d.l. hoc quod placuit & d.l.extraneo. C. de quæstio. Item fallit in qōne successionis. qñ disputatur ad quem hęreditas pertineat.quia plures afferunt se hæredes,ut d l.hoc quod placuit. & d.§. de quæstione. & l. hæreditarii. ff. de qō.Item fallit cum quæritur de facto serui, ut l.de cōi seruo.ff.de commu.diui.& l.interrogari.C.de qō.& ad hoc facit l.quicunque. & l.cum seruis.C.de ser.fugiti. & quod ibi ꝑ glo.& doct. 26 † Item fallit qñ seruus est cōis pluribus, ut pluribus ,ut in seruo ciuitatis, uel alterius uniuersitatis ut l.1.§.seruum municipium.ff.de qōni.nam his casibus seruus cōis torquetur in caput alterius ex dominis suis.Item torquetur seruus in caput dñi. qñ de dño ipsius quęritur,ut l.quoties.C.de qō. Item torquentur serui hæreditarii , cum de falso testamento quæritur ut l. patre. §. fin. ff.de quæst.& l.cum testa.C.eod.tit. Item si ꝑꝑ successionem disputatur de statu ingenuitatem uolentis, nam tunc ēt torquentur serui,ut l.super statu.C.de quæst. Sed dcōrū casuum ratio potest assignari,quia serui hoc casu non pñt clare, & firmiter dici alicuius donec patefactum sit qs sit iustus successor, ut not.gl.in d.l.quoties. Item seruus q tpe accusationis nō erat accusati, si ab ipso emitur pendente iudicio, & processu, tñ in ipm torquetur in l.seruus ad hæc,uersicu. sed & eum. ff.de quæst. Item seruus castrensis peculii

culii filii non torquetur in patrem neque si liũ.l.de minore.§.1.ff de qõ.Item seruus pa 27tris non torquetur in filium,ut ibidem.† Pro morte uero filii torquet seruus patris,& cõtra pro morte patris torquet seruus filii,ut in l.1.§.si pater.ff.ad Syll. Itẽ seruus redhibitus nõ torquetur in caput emptoris.l. ẽt.ff. de qõ.item in causa liberali non torquetur seruus,ut l.de minore §.fi.ff. de qõ.ubi glo. hoc late examinat,& l.si quis ne qõ. eo.titu. item seruus non torquet contra possessorẽ hæreditatis,licet qõnem de hæreditate patiatur l.ea libero §.fi.ff.de qõ.item nõ torquet contra dñm patatatiuum, & bonæfidei possessorem,ut l.1.§.si seruus.ff.eod.tit. ubi idẽ dicit in libero hoĩe bonafide possesso ꝑ seruo.item serui non torquentur in dñm in qõ stupri.ut d.l.extraneo,2.rñso.ff eo. tit.idem in causa simplicis incestus,ut l.de incestu.de 28 quæstio.ff.† & intantum ẽst prohibita tortura serui in dñm,ꝙ etiã seruo sponte confitẽte aliquid de dño suo, uel ẽt per tormenta non creditur,ẽt si dñs consentiat torturæ,ut de primo est text.in l.unius §.seruo.de secũdo est text.in l.1.§.item seruus. & de utroq; in d.l.1.§.diuus Antoninus,de tertio est tex. in d.l.unius.§ seruus nec.ff.đ qõ.& l seruos §.eo.titu.Sed qd de seruo mariti,an torquet in caput uxoris,text.est ꝙ sic in d. l.1.§. seruum.ff.de qõ.& idem uř in seruo uxoris,ut torqueri possit cõtra maritum, quia eadem est ratio,arg.l. illud. ff.ad l.Aquil.item seruus non torquetur contra tutorem, uel matrem dñi sui nisi in tutelari causa.ut l.2.C.q. Torquetur tñ seruus in dñm si uxor occidit uirum,uel uir uxorem,ut l fin C.de sica.& alios casus ponit tex.& glo.in d.l.C.de qõ.Et dixit Bald.ibi,quod in istis casibus in quibus seruus torquetur contta dñm,in illis torquetur monachus contra Abbatem,qđ est notã 29dum.† Item libertus non torquetur contra suum patronum,ut l. 1.§. si seruus bona. uer.sed nec liberũ,& § si seruus ad hæc.& l. de minore §.tormenta.ff.de qõ & l.pridẽ.C. eo.Hoc tñ fallit in casibus,de quib. in d l.1. C.de quęstio ẽm gl.in d.l.pridem.Statuliber sitr non torquetur contra hæredem donec pendet cõdõ libertatis in pecuniariis causis, l.diuus.in fi.de quæstio.ff.quod fallit qñ fuerit particeps delicti ff.ad Sylla. l.1.§. in eo. 30† Unum non est silentio prætereundũ.s.ꝙ in crimine falsi põt torqueri reus,& accusator, cum modo contra torquendum sint indicia, tex.est secũdm Bald.ibi in l.ubi C.de falsis.

1 *Iudex prae oculis multa habere debet antequam aliquem torturæ subyciat.*
2 *Initium non est a quæstione sumendum.*
3 *Quæstio seu tortura non est præstanda,nisi præcedant indicia.*
4 *Seruus in facto proprio potest torqueri*
5 *Seruus quando contra dominum torqueri possit absque indiciis præcedentibus.*
6 *Quæstio absque indiciis dari potest in tractatibus proditoriys.*
7 *Accusatus ob contumaciã bannitus si postea cõparuit,torqueri poterit absque aliis indiciis.*
8 *Qõ non pro omni causa, aut persona ẽ sumenda.*
9 *Iudex qualẽ debeat facere diligentiam dũ delictum refertur sibi esse commissum,& nu.11.*
10 *Tortura non est adhibenda nisi prius liquido cõstiterit de facto.*
11 *Inquisitus,uel accusatus de delicto qua forma citari debeat.*
12 *Accusatus citatus,& non comparens, proponitur in banno, & censetur confessus.*
13 *Iudex antequam aliquẽ torquet indiciorũ copiã dare debet,ut si ualeat reus, eadem purget.*
14 *Torqueri timens iniuste, hoc est sine indicyis, potest appellare.*
15 *Quæstioni seu torturæ locus non est,si aliunde ueritas haberi potest.*
16 *Iudex plenariam de maleficio habens certitudinem licite appellationi potest obuiare.*
17 *Iudex nõ inhumane,sed iuris ordine seruato, et cũ moderamine ad torturam debet procedere*
18 *Iudex torquendi fortitudinem,ætatem,ualetudinem,& personam attendere debet.*
19 *Iudex an,& quando teneatur si reus in tortura,uel ob torturam moriatur.*
20 *Iudex non tenetur si reus tortus casu fortuito moriatur.*
21 *Iudex in dubio officium suũ gessisse ꝓsumitur.*
22 *Iudex non ꝓsumitur iura, & ea q̃ ad suum spectant officium ignorare, tametsi quamplurimi quæ medullitus in iure intendũt consecuti sine minime ad corticẽ usque leges contẽplati*
23 *Ignorantia iuris,in iudice culpa lata est, qui & dolo non carere præsumitur, cum se iuris peritum fateatur.*
24 *Culpa lata in pœnis corporalibus instigendis nõ est dolo æquiparanda.*
25 *Iudex in corpus alicui grauamen inferens, extraordinarie punitur.*

Iudex

26 Iudex allegare potest se in iure errasse, & hoc est suam turpitudinem detegere.
27 Iudex in torquendo modum excedens, non iudex sed priuatus fingitur quemadmodum, & tutor male administrans fingitur non tutor. & nu. seq.
29 Pœnam non meretur qui lege permittente quidquam operatur.
30 Torto mortuo qui teneatur, si dolo, culpa, uel casu mortuus sit nesciatur.
31 Iudex in dubio quæstionem debito grauiorem intulisse præsumitur zelo iustitiæ, & non dolose.
32 Iudex dolose excedens modum torturæ l. Corn. debet pœnam subire.
33 Iudex sine causa, & absque indicijs, et dolose aliquē torquens plectendus est capite.
34 Tortura iniusta alicui illata tenentur iudices, & potẽtes sed non officiales ex mandato facientes.
35 Iudex pro torto mortuo tenetur pœna pecuniaria, stante statut quod &c.
36 Iudex ad quid teneatur si tortus non moriatur, sed iniuste, & inhumane debilitatur.
37 Tortura indicijs probatur, & coniecturis si à potestate negetur.
38 Domestici pro delicto domi commisso possunt torqueri.
39 Tortura, & uiolentia in occulto facta, per famã, & uociferationem probari potest.
40 Confessus crimen non condemnabitur, si se tortum fuisse aserat, dummodo apud acta non ratificet.
41 Testes duo actu corporali, & uisibili deponentes, præferendi sunt decem alijs de mentali. & inuisibili actu deponentibus.
42 Quæstio, seu tortura non est uniformiter applicanda sed secundum delicti exigentiam, & grauitatem.
43 Aduocatus confessionem absque indicij legitimis torti infringere intendẽs qualiter articulari debeat.
44 Reus tortus confessionem illicitam per tormenta pluries ratificans, præsumitur hoc facere tormentorum timore.
45 Perseuerare præsumitur, qui reuocasse non reperitur.
46 Confessioni per torturam absque indicijs extortæ non statur, etiam si perseueretur.
47 Tortura in tantum præcedere requirit indicia, ut si mulies tortus absque indiciis in confessione perseueraret ipsa confessio nulla esset.
Confessio facta in tormentis absque indiciis, non conualidatur ex superuenientibus indiciis.
48 Sententia lata uigore confessionis in tortura iniuste extorta an sit nulla ipso iure, uel erit opus appellatione.
49 Iudex ante processus formationem, & litis contestationem ad torturam procedere non debet.
50 Quæstio non datur nisi indicijs præuijs, & in aliis probationibus deficiatur.
51 Iudex defensionem parti auferre non potest, sed ad se defendendum præfigere debet terminum.
Copia indiciorum reo dari debet, ad purgationem faciendam.
52 Tortura an possit adhiberi diebus in honorem Dei feriatis.
53 Testis qui iurauit potest examinari die in Dei honorem feriato.
54 Tortura cui prius debeat applicari, quando plures sunt torquendi.
55 Filius in conspectu patris prior eo torqueri debet, et fœmina prior masculo.
56 Iudex qualiter in tortura positum examinare, & interrogare debet.
Tortus ut testis qualiter interrogari debeat.
57 Tortus in se ipsum de aliis non est interrogandus.
58 Tortus negans, & in negatione perseuerans, an possit iterum torqueri.
59 Tortus sufficienter non debet rursus torqueri, nisi de nouo superueniant alia indicia.
60 Assessores honoris auidi, torturam repetentes sunt puniendi.
61 Quæstio, seu tortura quando repeti possit.
62 Tortura leuis, et incompetens repeti potest.
63 Indicia noua quæ dicantur.
64 Confessus crimen in tormentis, & præcedentibus indiciis, an possit torqueri super alijs delictis, de quibus nulla sunt aduersus eum indicia.
65 Tortus & crimen confessus quando possit super aliis torqueri criminibus.
66 Iudex cautus in actis facere debet ut appareat torturã moderate contra detentum fuisse adhuã.
Iudex qui aliquem indebite torsit, qua cautela in eius relaxatione uti possit.

Quæstio quinta, secundæ partis.

QVinto principaliter quæritur. Qualiter sit perueniendum ad torturam? 1 † Rñdeo ꝙ multa debet iudex habere ante oculos anteq̃ ad ipsam perueniat. Nam primo sciẽdũ est ꝙ à tormẽtis nõ est incipiẽdũ, neq; adeo torturæ est fides adhibẽda, ut ab ipsa incipi debeat, sed ita demũ ad ipsam ꝑuenit si cõtra torquẽdum ꝑcedãt indicia, & argu.

argumenta eius negocii de quo quæritur, & ista est sñia text. in l. 1. in princ. ff. de qõ. & l. milites. §. oportet. C. eo. & l. sicut in fi. C. de falc. Qualia autẽ debeãt esse ista indicia fuit
2 dictum superius. † Et ad id quod dcm̃ est ꝙ à qõnibus non est sumendum initiũ est tex. in c. cum in cõtemplatione, de reg. iur. in antiq. ubi ẽt dicit gl. ꝙ si secus fuit põt appellari, vt hr̃ ẽt 3. q. 6. non solent. Hoc tñ fallit in casu l. prius. ff. ad Syll. ubi s̃m intellectum gl. quã sequuntur Dyn. & Bart. ibi seruus in casu illius l. torquetur absq; indiciis præcedentib. gl. tñ in l. 1. §. item illud, eod. titu. uĩ uelle ꝙ non possit seruus torqueri absq; indiciis. & ita ẽt tenet in l. quicunque. C. de ser. fugit. in gl. no. duo mirabilia. Idem tenet gl. in l. cum ꝓbatio ff. de probatio. Idem in l. serui. ff. de
3 test. s̃m unam opin. † Ego credo nequaquam deueniendum ad torturam non ꝓcedentib. indiciis, uel quantum ad seruos qualiquali præsumptione ueritatis. Non ob. huic cõclusioni. d. l. prius, quia illud prius intellr̃ anteq̃ cõtra aliquem formetur processus fit examinatio seruorum dñi. Et non sit examinatio indistincte oĩum seruorũ, sed eorũ tm̃ qui ueri simile poterant scire ueritatem, & dñm iuuare poterunt. & ideo illa uerisimilitudo sciæ est qualequale indicium cõtra torquendum, non tñ dico, ꝙ requiratur plenũ indiciũ, de quo ẽt fuit dcm̃ supra in prox. qõ. & ita intelligo gl. in l. interrog. C. de qõ. q̃ dicit ꝙ seruus in his quæ pendent ex suo facto torquetur. forte etiam indiciis non præcedentib.
4 † Nam ex quo tractatur de facto serui præsumitur scire ueritatem negocii. & ideo ut per torturam ueritas liqueat torquetur. ar. l. hoc qđ placuit. C. de qõ. & ita ẽt intelligo. d. l. cũ probõ & d. l. serui cũ. Non obst. gl. quæ dñt requiri indiciũ, & sic uĩ loq de pleno indicio, q̃a rñdeo, & cõfiteor ꝙ si extat indicium plenum pñt serui torqueri, sed si non sit plenũ, sed qualequale, ẽt torquentur. Credo tñ, ꝙ in d. l. prius sit istud speciale, ꝙ anteq̃ formetur processus, perueniatur ad tormenta, qđ alr̃ fieri nõ potest, ut inferius dicetur. Dicta tñ regula fallit in casu singulari. s. si accusatus, uel inquisitus nollet rñdere accusationi uel inquisitioni, & pñs foret. Nam torquetur non ad eruendam confessionem, quia non præcedunt indicia, sed ad eruendam rñsionẽ affirmatiuam, uel negatiuam prout sibi placuerit, s̃m Bal. elegãter in l. si accusationem,

in ult. col. C. qui acc. non poss. Item fallit s̃m Az. in summa. C. de qõ in uer. & sunt ista re-
5 gularia. † Nam secundũ eũ, seruus torquetur in dñm nullis præcedentibus indiciis in crimine læsæ maiest. quod ad salutem principis pertinet, uel forte populi R. & in crimine fraudati census, & adulterii, & homicidii, & in casu qñ maritus dr̃ occidisse suam uxorẽ, uel econtra, alias aũt seruus non torquetur, in dñm in causa criminali nisi præcedant in indicia, ut l. 1. C. de qõ. & l. 1. primo rñso. ff. eod. titu. & l. fin. C. de sicar. s̃m eum. Mihi uĩ, ꝙ ẽt in dictis casibus debeant præcedere indicia ad minus ꝑ sumptiua ꝙ serui scire debeant ueritatem non dicto indicia plena. & ista opinio mihi uĩ æquior nam non reperio tex. contrarium dicere, & istud minus exorbitet à iure communi quo cauetur indicia dẽre præcedere torturã ut in d. l. mil. & ꝓptum est leges legib. concordare, ut in l. 1. C. de inoff. do. & dixit de hoc plenius supra proxima.
6 † Addo alios casus in quibus uidetur posse deueniri ad torturam sine indiciis, uidelicet in ꝓdimentis, & tractatib. qui fiunt secreto, & hoc ꝑꝑ ꝓbõnis difficultatẽ, ut uĩ uelle Bald. in l. quicũq;. C. de ser. fug. ad qđ faciat, quia sunt alii casus in quibus ꝑuenitur ad torturã sine indiciis quos ponit gl. 15. q. 2. c. qõnẽ & tamẽ in illis casibus non est tm̃ facinus, qtm̃ est crimen læsæ maiest. Sed in cõtrarium est tex. in l. si quis alicui. C. ad l. Iul. maiest. & ibi hoc tenet gl. Cy. Bal. & Saly. ꝙ in crim. læsæ maiest. nõ peruenitur ad toturam sine indiciis, nisi uelimus dicere, ꝙ ille tex. in d. l. si qs alicui, loquatur qñ indicia poterant hr̃i, secus si hr̃i non poterãt, sed certe s̃m hoc multum restringeretur ille tex. in quo Doct. maxime Ang. dñt ꝙ nullo modo qs torqueatur etiã in isto crimine sine indiciis, licet in isto crimine sint multa alia spãlia, & ab hac opi. q̃ est cõis non uĩ recedendũ, de quo uide per Are. in trac. malef. in in gl. in uerbo, che hai tradita la tua pãia in princ & ibi ẽt ꝑ d. Aug. in add. Itẽ uide, & adde alios tres casus in qbus ad torturã ꝑueniꝛ sine indiciis quos enumerat gl. i d. c. q. 12. q. 2. quã gl. refert, & seqtur idẽ d. Ang. in d. add. & ẽt in gl. uer. fama pul. in add. suꝑ uers. nũc uideamus de tort. co. 35.
7 † Adde alium notabilẽ casum, in quo potest ad torturã ꝑueniri sine indiciis, uidelicet, qñ accusatus, uel inqsitus, q̃a non comparuit, fuit positus in bano ꝑꝑ contumaciam, nã si

postea

postea comparet, quia uult purgare cõtumaciam, & rñdere, qa forte hoc ei a statuto ꝑmittitur, poterit tunc poni ad torturã absq; alijs indicijs ꝓp eius praecedentem cõtumaciam ẽm Nic. de Mat & Bald in l. 1. §. sequẽ uidere iuxta fi. C. de de haer. inst. quod est mẽti tenẽdũ. Sed an qñ torquentur testes debẽt ꝓcedere indicia fuit dcm̃ supra in 4. q. princ. in uers. quod aũt dcm̃ est. † Secundo iudex debet aduertere, qa non ꝓ omni casu, neq; de oĩ persona qõ sumenda est l. edictũ ff. de qõ. & est plene dcm̃ supra in 3. & 4. q. princ. Tertio, debet aduertere ad qualitatem indiciorũ, quia nõ qlibet iudicia, sed uerisimilia, aut uero ꝓxima requirunẽ l. 1. a. rñso. ff. de qõ. & l. mil. §. op. C. eod. Quarto, iudex debet aduertere, ut non ponat aliquem ad torturã, nisi prius cõstet de delicto, ut l. 1. §. illud ff. ad Syll. ad idem uide tex. in l. si qñ. C. unde ui. & fuit supra dcm̃ in 4. q. prin. in uer. item nota qđ nunq̃. uñ Aret. ex hoc in suo tract. malef. in gl. in uerbo fama pub. in uers. 12. tu uide. † dicit ꝙ iudex debet esse in hoc bñ cautus, ꝙ si furtum dr̃ fcm̃ uel aliud delictũ cõmissum, faciat in bastardello q diligẽtem inuestigationẽ, uel inqsitionẽ q̃relam, & testes, & uisionẽ officialis apparere, ꝙ furtum, uel delictũ est cõmissum, & sic describi ꝑ notarium. & describi uulnera, & sic de homicidio, ꝙ mittat officialem ad uidendũ uulneratũ, uel mortuum, & hoc redigatur in actis prius, alias aũt nisi facta ista diligentia aliquem torqueret, posset teneri in syndicatu. Ad qđ facit ẽm eum, ꝙ in simili notal in l. hec aũt. §. 1. ff. ex qui. cau. in pos. ea l. multũ ff. de cõd. & dẽ. ad hoc qđ dicit Bal. in l. 3. §. eiusdẽ. ff. de testib. in add. dicit. n. ꝑ tex. in d. l. 1. § item illud † ꝙ prius debet cõstare liquido de facto anteq̃ quis torqueẽ, uñ tortura fit ad liqdationẽ ꝑsonae non ad liqdationem facti. l. ẽ dicit, ꝙ dispõ. d. §. itẽ illud, fallit in crimine falsi ꝑ l. ubi. C. de fal. & in crimine furti. ꝑ l. cõ seruus. ff. de cõd ob. cãm. & in crimine adulterii ꝑ l. ꝑspexit. ff. q & à qui. ita refert. do. Aug. de Ari. in add. ad tract. Are. malef. in gl. in uerbo fama pub. in uers. supra alleg. ubi ẽt dicit, ꝙ ipse dubitat de istis trib. fallentis, quia illae ll non uñr hoc probare. Et ibi etiam dicit, ꝙ si non porest cõstare de facto. puta quia aliquis confitetur occidisse aliquem uiatorem, & eum proiecisse in flumẽ & an sufficiat de hoc cõstare ꝑ famã

8

9

10

uide ibi in remissionib. ad quas se remittit. Dicit ẽt ibidem, ꝙ iudex non solum non debet procedere ad torturam, sed, nec ad inqsitionem spãlem, nisi prius cõstet de delicto. & dicit hoc uelle Bart. in l. fi. in princ. ff. de qõ. † Quinto, iudex debet aduertere, ꝙ antequã ueniat ad torturam, debet. n. procedere hoc modo, quia habita informatione de delicto & sic cõstito sibi de facto, ut supra ꝓxime dictum, est dẽt in bastardello facere inqsitionẽ contra illum q tale delictum dr̃ cõmisisse, q̃ erit inqsitio specialis quo ad delictũ, & gñalis quo ad ꝑsonas, & sup illa debet examinare testes ẽt nullo aduersario ad hoc citato. Et si habuerit indicia ꝓcedat ad inqsitionem specialem cõ ꝑsonam cõtra quam laborant indicia, & istam ponit in lib. actorũ prout hr̃ in cap. qualr̃, & qñ, de acc. † Et hoc facto, si aduersarius non est in manibus suis, faciet ipsum citari, cum tenore inquisitionis, qđ ueniat ad rñdendum dictę inquisitioni, & si est accusatio eodem modo faciet, & si cõparuerit, & negauerit, iterũ examinet illos eosdẽ testes, uel alios, & eorũ dicta ponat in lib. actorũ. & hoc faciat parte citata ad uidẽdũ iurare testes. & si ex dictis testibus, uel aliunde, habet indica ad torturã sufficientia, tunc faciat iterũ inqsitum, uel accusatũ citari sub hac forma, uidelicet quod cum cõtra eũ ꝓcessum sit per uiam inqsitionis, uel accusationis, eo quia dr̃ cõmisisse tali tꝑe, & tali loco tale delictum, prout cõstat apud acta &c. & qa cõtra eum laborãt indicia super tali delicto, ꝙ intra tot dies compareat ad cõfitẽdũ tale delictum, non obstante sua negatione, aut ad purgandum indicia quae cõtra eũ laborant, & ad subiiciendũ se torturae. Sed formam hmõi citationis ponit cõstõ prouinciae Marchiae in lib. maleficiorũ, in rub. de malef. cõtra quẽ apparent indicia, quae est rub. 87. Quam formam seruabunt ius dicentes in Marchia. Et his factis, si reus comparuerit cũ retineas, & torqueas immediate secundũ indiciorũ qualitatem. † Si aũt in termino non comparuerit, ponas eũ in bãno, & sic habebiẽ ꝓ cõfesso dcm̃ maleficiũ. ita dicit singlr̃ Bart. in l. pen. ff. de qõ. Et istam practicam ponit Are. in suo tract. malef. in gl. in uerbo cõparuerunt dicti inqsiti, & negauerunt totum post principium, qđ dicit esse mẽti tenendũ, qa poterit facere honorẽ. Sed licet ista sit pulchra theorica, tamẽ nõ est ꝑfecta iudicio meo

11

12

13

nam

naȝ si reus ad hāc citationē factā cōparet, & petat copiā taliū indiciorū iudex debebit publicare testes, & ꝓcessum, & dare copiā indiciorū, cū termino ad opponendū, & purgandum indicia, in quo termino poterint reprobari testes tā circa ꝑsonas q̄ circa dicta ut d. l. custodias. ubi gl. Bart. Ang. & Imol. ff. de pub. iud & ꝑ Bar. in l. unius. §. reos. & §. cognitorū. ff. de quęst. ī l. si postulauerit. §. quęs. ff. de adulter. & l. fi. in fin. ff. de quæst. & melius ꝑ eūdē ī suo cōsilio incipiēte, pūctus qō nis. ꝑ quo reqre in lra ad char. 180. ubi dicit ꝙ iudex anteq̄ ponat aliquē ad torturā dēt dare copiā indiciorū cū termino ad illa purgādū, & dictis testibus, & indiciis reprobatis, & purgatis indiciis nō ꝓcedit ad torturā. Et plus ibi dicit, ꝙ suꝑ hoc debet ꝓnūciari esse uel nō esse deueniendū ad torturā. de hoc uide ēt per. Trancr. de Corn. in sua compendiosa in 6. p arte prin. q. 17. pro qua require in lra h. ad char. 213. Et ab ista pronuncia esto ꝙ sit interlocutoria appellari poterit, ēt de iure ciuili, cum cōtineat grauamē irreparabile. ut ꝑ Bar. & doc. in l. 2. de appe. reci. & ꝑ Bald. in l. 2. C. de epi. audi. de quo est casus in d. l. 2. ff. de app. reci. Et hoc hēt locū si ꝓnunciabit esse torquēdum. Sed qd si pronunciabitur nō esse torquēdū, an ꝑ illū q pe tebat dīe torqueri poterit appellari. Arer. in d. l. 2. ff. de app. reci. ponit hāc qō. & dicit ꝙ non, cum istud grauamē possit reparari in snīa diffinitiua ꝑ illum tex. & rationē sui. Facit ad prædicta gl. in c. cū ī contēplatione, de reg. iur. in antiquis. q̄ uult † ꝙ si quis timet torqueri sine indiciis. & sic iniuste, pōt appellare. de quo ēt hr. 3. qō. 6. non solet. & dixi supra in 5. qō. principali, circa prin. Et ad uerte, ꝙ facta supradictis appellatione licet sint interlocutoria erūt ligatæ manus iudicis, ut non possit ad torturam procedere ēt ante quā sibi inhibeat. qm licet alias ꝑ appellationē ad interlocutoria non uideātur ligari manus iudiciis à quo ante inhibitionē, ut in c. super eo. el 1. in princ. de app. in 6. tñ illud intelligitur qn esset appellatū ad interlocutoria ex qua īfertur grauamē reparabile ꝑ appellationē à diffinitiua. Secus si īfertur tale grauamē qđ reparari nō possit, ꝓut est tortura, ita dicit Raph. in l. eius qui. ff. de ap. reci. Idem uult Bal. in rub. C. cōmina. uel epi. ubi ēt dixit ꝙ cōfessio post appellationem secuta est nulla.

15 Sexto, † Iudex cōsiderare debet, ꝙ nō est deueniendū ad torturā si aliūde ueritas hri pōt. Sed qn aliūde nō pōt hri, tūc erit locus torturæ. l. diuus, in prin. & l. edictum. ff. de quæst. & l. quoties. C. eo. tit. & idē dicit Aret. in tract. malefic. in gl. in uerbo fama publ. l col 22. uer. Secundo quęro. Ex quo dicit quòd cautus iudex debet facere apparere ī actis quòd iudex nō possendo aliter ueritatem hre declarauit deueniēdum ad torturā, alias posset teneri in syndicatu. Vide ad ꝑdicta Gand. in tract. malefic in rubr. de qōni. & torm. in prnic. qui dixit, ꝙ iudex qui de aliquo qōnem habere intendit ante omnia hre debet iuris, & humanitatis rōnem, & debet hre hanc consideratio nem, ut non facile, & repente ad quæstionem procedat si aliqua alia uia leuiore potest obiecti criminis ueritas, inueniri quantumcunq; adsint indicia uel uerisimilia argumenta. allegat d. l. diuus. ff de qō. Et Ang. in l. si certus. ff. ad Sylla. dixit quòd si maleficium est liquidatum probōnes ueras, male facit iudex ponere malefactorem ad torturam, & tenebitur syndicatu. & hoc ēt dixit Io. And. in d. c. cum in contemplatione de re. iur. in antiquis, & d. Catal. de uiso, in suo tract. synd. in q. 132. & in q. 209. 210. 211. qui ponit quod de facili non est deueniendum ad torturā Cyn. in l. 2. C. quorum appel. nō reci. dicit ꝙ iudices maleficiorū qui plene cōuictū torquent ut cōfiteatur delictum, & sic apud acta reperiatr cōfessus, & cōuictus, ad hoc ut non possit appellare, malefaciunt, qa nemo est torquendus nisi in subsidium probōnum. Sed Bald. in d. l. 1.

16 & d. l. 2. dicit ego credo, † ꝙ iudices benefaciunt, qn hnt plenariam certitudinem de maleficio si obuient ne appelletur, ꝑ calumniā, & maxime in criminibus enormibus, in quibus licet interdū leges transgredi. l. si qs filio exhæredato. § sed si. ff de iniusto te. & ꝙ no. Inn. in c. 1. de const. qđ est multū notabile fm eū. Et idē Bald. in d. l. 2. dixit ꝙ iudices benefaciunt quærendo cōfessionē extorquere à cōuictis ne crimina patentia remaneāt, īpunita nec debet dari occasio appellādi, tñ si cōstaret de tortura nō esset ꝓhibitum appellare. Sed idē Bal. in qui snīam, in fi. C. de pęn. mutauit snīam, & tenui, cōtrarium dicēdo, ꝙ si dilucide qs sit cōuictus non debet torqueri, & hoc puto de iure uerius, & sequendū. Ex supradictis infero ꝙ in notorio crimine nō est deueniēdum ad torturā, qa tortura nō adhibetur nisi in defectum ꝓbōnum, ut superius demō est.

est. sed hic de crimine liquet ergo nõ est pro 17 cedendum ad torturam. † Septimo aduertat iudex, ꝙ ad torturã ꝓcedendũ est cũ moderamine, & non effrenate, & in humane, & debito iuris postposito, ut l. nihil. C de qõ. ad q̃ facit quod habet̃ in l. 1. C. de emen. propin. & in l. 1. C de eméda. seruo. itaq; tortura non debet esse indicium rõnis, & melius est infra substinere q̃ sup excedere. uñ ait apostolus. qđ iustũ, & æquũ est parate, sciẽtes ꝙ dñm in cœlo habetis, & ita iurisconsul. ꝙ nimia asperitas dñorũ est tẽperanda, & corrigẽda, ut l. 2. §. dñorũ. ff. de his qui sunt sui uel ali. iur. & tales ita sæueriter ꝓcedẽtes sunt priuandi iurisdictione. dixit Bald. ibi, & Guil. & Cyn. & Aret. in tract. malef. in gl. in uerbo fama publ. col. 24. uer. 7. quæro, dicit ꝙ tortura est adhibẽda cũ moderamine, ut l. ut de mi 18 nore. §. tormenta. ff. de qõ. † Et hoc totũ resi det in pectore iudicis discreti q̃ cõsiderabit torquẽdi fortitudinẽ, ætatẽ, debilitatẽ, ualetudinem, ꝑsonã, & criminis qualitatem, & nec à grauioribus, nec à leuioribus tormentis initiũ sumet. facit ẽm ipsum l. 3. §. si ff. de re mil. & l. si qs in graui, in prin. ff. ad Sylla. & l. 1 §. impubes. eo. tit. & sic debet facere iudex innocentiæ uel supplicio reum saluum cõseruet, ut l. qõnis modus. ff. de qõ. ita dixit Ioan. And. in d. l. cũ in cõtẽplatione de reg. iur. ꝑ d. l. qõ. & adde Bal in l. 1. de cõfes. in 6. col. q dicit, ꝙ quo moderamine hñda sit qõ relinquit̃ iudicis arbitrio, sed tu dic ꝙ dictũ arbitrium debet esse discretum ꝑ ea q̃ hñr in l. 1. ff. de legat. 2. uide ẽt ad prædicta Bald. in l. 2. C. quorum appel. qui dixit ꝙ quæ sint plena uel moderamine tormẽnta, & quæ nõ iudicis discreti arbitrio committit̃ cũ consilio discretorũ sibi astantiũ. ff. de adul. l. si postulauerit. ff. de qõ. Sed cum dictũ sit, ꝙ tortura debet adhiberi moderate, adeo ꝙ reus sit saluus supplicio uel innocentiæ annectit̃ 19 bene alia qõ. qđ † si tortus morit̃ in tortura uel ꝑꝑ torturam, an iudex teneatur ad aliq̃ pœnam, & ad quam. Cy. ponit hanc quæst. in l. Gracchus in fi. C. de adult. & Bar. in l. q̃stionis. ff. de qõ. & Bal. in d. l. Gracchus, & l. 1. C. de emen. seruo. ex quorũ dictis sic cõcludo, ꝙ aut iudex in torquẽdo nõ excessit modũ debitũ, & cõsuetũ, ut qa torsit in casu licito, & prout est de cõsuetudine, puta cũ fune, quæ est instrm̃ à iure approbatum, ut l. nullus. C. ad l. Iul. maiest. nec ultra debitum tenuit torquẽdũ in tortura, & isto casu nullo modo tenet̃ qa licite fecit, & licite factũ non meret̃ pœnã, ut d. l. Gracchus. & d. l. qõnis. & l. de minore §. tormẽta, ff. de qõ. Ad hoc optime facit tex. in d. l. 1. C. de emen. seruo. ubi uult tex. ꝙ ubi non excedit̃ modus, & tñ mors sequat̃ nõ tenet̃ de homicidio qa operã debet rei illicitæ. Si aũt modũ excessit. tũc si dolose hoc fecit, tenet̃ l. Cor. de sica tanq̃ homicida. & sic capitaliter uenit puniẽdus, ut d. l. 1. C. de emen. seruo. & l. 1. C. de emen. propin. cõiũcta gl. in l. 1. C. de parri. facit. d. l. q̃st. à sẽsu cõtrario. Si uero nõ dolose sed culpabiliter modũ excessit, tũc tenet̃ ẽm qualitatem culpę, nõ tñ tanq̃ dolosus, ut l. si adulterũ cũ incestu, de adul. & qđ no. Cyn. in l. si quis in hoc genus. C. de ep. & cler. & Bart. & Bald. in l. 1. ff. de ll. & ꝑ Bald. in l. 1. si qu s te. li esse ius fuę. & l respiciendum. §. delin- 20 quunt. ff. de pę. † Si uero mors fortuito casu cõtingat, & tũc nullo modo tenet̃, quia dabat operam rei licite, ẽm Iacob. de Aren. Cyn. & Bald. & Bart. ubi supra, facit de rest. spol. & olim. el 3. qđ not in l. 1. C. unde ui. Et in hoc est respiciẽdum an aliquid possit iudici imputari uel non, ut dicit Bart. in d. l. q̃st. per l. aut dãna. §. 1. ff. de pœ. Et ẽm prædicta intelligo Bald in d. l. milites. §. qõ. dum dixit hunc torquentem puniri tanq̃ homicidã, uide ẽt de hac q. per Are. in tract malef. in gl. in uerbo fama publ. col. 24. in uer. octauo quæro, ubi dicit ꝙ licet Bart. in l. lege Corn. ff. de sica. dicat ꝙ si rectores torquere reum uel testem, ita ꝙ ex hoc moriat̃, teneatur. l. Corn. de sica per illum tex. tñ Bald. & Ang. Cyn. & Saly. in d. l. Gracchus. C. de adult intelligunt uerum, si non fuit legitime tortus. Si autem fuit tortus præcedentibus indiciis de qbus in actis appareat, tunc cum iudex fecerit ex ꝑmissione legis, quia ad torturã licite ꝑuenit, licet ille moriatur, non tenet̃ ut l. sed nõ ultro. in prin ff. de neg. gest. Et hoc ẽt intelligunt uerũ, dummodo iudex non fuerit egres 21 sus terminos torturę. † Et ꝙ in dubio nõ ꝓsumit̃ ꝙ fuerit egressus, imõ ꝙ suũ offm̃ tẽperare gesserit. l. Herẽnius. §. Caia. ff. de euic. unde alleganti qđ iniuste torsit incũbit onus probãdi ẽm Aug. & ita dicit intellexisse Bar. prædicta in d. l. lege Corn. do. Aug. de Ari. in addi. in d. uersic. 8. quæro refert de uerbo ad uerbum consilium do. Giboli super hoc qõ. ergo inseram prout sequitur. Pone quod

iudex excessit modum in torquendo reum excessiue, uel in casu non permisso, ut quia forte non erant indicia legitima, uel fuerunt purgata per alias pbões, uel quia non erant de casibus de quibus posset torqueri de iure, an teneatur si ille tortus mortuus est directe. l. Corn. de sica. & sic debeat decapitari. † nam uidetur, quod sic, cum iudex non possit prætēdere se ignorare iura quorū asseruit se fore peritū, cū electioni de se factæ ut de perito cōsenserit. l. 2. ff. quod quisque iu. nam licet ignorare iura sit lata culpa. quia pōt cōsulere peritiorē, ut ff. de infam. l. liberorū, in fin. & ita dicit ibi gl. ī l. ex maleficii. §. si iudex. ff. de act. & ob. & pbatur p text. inst. ad l. Aquil. § præterea. in uers. imperitiam, & ff. de reg. iur. l. imperitiā. tñ hoc uerum in personis quæ nō sunt astrictæ scire iura, ubi in pœnalibus lata culpa non æquiparatur dolo. & ita intellige. d. l. imperitiā. cum simi. Sed† in iudice, qui asserit se iuris peritum, ignorare ius, est adeo lata culpa, quod dolus in eo psumitur, cum iuris ignorantia nō psumatur sed uerius scientia iuris, & isto casu lata culpa æquiparatur dolo. l. 2. cum gl. ff. quod quisq; iu. Et p hoc uidetur quod iudex debeat decapitari tanquam dolose occiderit illum in tormentis, & ita uidetur tenere Sal. Sed certe est error, quia sm dctm d. Gilioli. dicit ibi d. August. isto casu lata culpa æquiparatur dolo. sed non dolo uero sed psumpto. Item æquiparatur dolo tacito, & non expresso, & ita debet intelligi tex. & gl. in d. l. ex maleficiis, & gl. in l. fi. C. de pœna iu. q. ma. iud. Et idē in medico qui p imperitiam aliquem debilitauit uel occidit, ut dicit gl. in d. l. 2. §. quod quisq; iu. & text. in d. §. pterea. inst. ad l. Aquil. Et ideo errauit Sal. dū uoluit talem puniri directe l. Aquil. †Sed nō est uerum, quia in pœnis corporalibus sic stringēdis lata culpa nō æquiparatur dolo. sed eū dico teneri, ut l. Corn. ut extra ordinem iudicis arbitrio puniatur, & ita dixit Bar. in l. ult. ff. de adul. in q. de bannito occiso, pbatur in l. lex Iul. § fin. ff. ad l. Iul. repe. lex n. Corn. directa requirit uerum dolum, utilis autem requirit factum seu psumptum, quod insurgit ex lata culpa commissa p illū qui est astrictus scire iura, ut in iudice, & medico. Et licet qn iudex lædit partem ciuiliter p imprudētiā, nō teneatur ad meram pœnā fisco applicandā, sed tm ad satisfactione damnorū, & expensarū seu interesse partis læsæ, ut dicit Bart. in l. fin. in fi. ff. de uari. & extraor. cog. & in disputatione sua, quæ incipit, a snīa iudicis qui p impitiam iudicauit, &c.† & tñ qn iudex p imprudentiā lædit in corpus aliquem. s. torquendo uel alr debilitando, uel occidi faciendo in publico, iste iudex tenetur extra ordinē. ut l. lege Corn. ut supra dixi. Et ita cōsuluit dictus domi. Giliolus in ciuitate Mantuæ, qui dixit quod nisi dolus expressus pbetur in iudice. s. uel quod odio uel gratia alterius, puta inimici, uel corruptus fuerit pecunia, non teneatur directa. l. Corn. s. pœna corporali, quia potius dici debet ipsum iudicem fuisse in culpa lata quam in dolo uero, & expresso, quia saltē ptextu officii sibi cōmissi id fecit, & p consequens non ptextu homicidii committendi. nam ad excludēdum uerū. dolum, & expressum, & pœnā quæ p tali dolo imponēda uenit, sufficit quod aliquo colore iusto uel ptextu id factum sit, licet facere iure non debuit, ut l. Gracchus. C. de adult. ubi est casus. Item suffic reum fuisse motū aliquib. rōnibus siue iniustis, quia p hæc caliditas excluditur, licet uera culpa concludat, quæ ea quasi maleficio puenit, ut dicit gl. in d. l. ex maleficiis. §. si iudex, & in d. l. fin. ff. de uar. & extraord. cog. & pbatur hoc tex. in l. igitur. §. pōt. ff. de lib. cau. & gl. in l. 1. ff. de abige. & in l. plagiarii. C. de plagiariis. & in l. 1. C. ubi ca. sta. & ibi Bal. & p Bar. ī d. l. fi. ff. de adul. Et ī corporalibus lata culpa nō æquiparatur dolo. s. uero, & expresso. ut l. in l. Corn. ff. de sica. & ibi p Bart. Et hanc opinio. dicit ipse dom. Giliolus tenere Iac. de Are. in d. l. Gracchus in addi. & Guido de Suz. † Tñ dicebat iudicem hmōi dēre caute ptestari se errasse in iure, & suū errorē iuris allegare, & ptestari quod si alias sibi reus sibi occurreret, eum taliter non torqueret arg. l. si adulterium cū incestu. §. idē pollioni. ff. de adul. Et dicebat eum extraordinem pterquam in corpus puniēdū, & ipse do. Giliolus de facto cōsuluit ī ciuitate Mantuæ p dño Bibia de Fauentia ibi iudice, qui tm torqueri fecerat unum reū, excedendo morē debitū, quod mortuus fuerat, & ī syndicatu cōtra eū pcedebatur. uide et ad pdictā qō. Gād. in tract. malef. in rubr. de qō. & torm. ī illa qō. quæ cōfessio dicatur facta metu tormētorū, ī uer. sed quid si iudex in tormentis adeo modū excessit, quod tortus ibi deficit, uel membrum debilitauit, qui latissime disputat hanc qō. arguendo p. & cōtra, & refert Guido. de Suz. dixisse, † quod ubi iudex modū excedit torquēdo, statim quod modū excedit tenetur, quia fingitur non iudex, sed est priuatus.

uatus, sicut tutor male administrando, fingitur non tutor, & tenet tanq̃ q̄libet. l. tutor. ff. de susp. tut. cũ si. ipse pro Gand. dicit ꝙ si dolo fecit tenet, si uero aliam culpam commiserit non tenet. dic ut ibi. uide ēt ꝑ do. Catal. in tract. de synd. q. 114. ubi in hac mā approbata dicta Bar. in l. q̄onis. ff. de q̄ō. & Cyn. in d. l. Gracchus. C de adult. & idem do. Catal. q. 206. & 205. dicit, ꝙ si aliquis tortura reperit, & ibi moriatur assessor tenetur tanq̃ homicida. d. Amodeus quo suo t̄pe nullus fuit magis practicus in magr̄atib. in suo tract. synd. in gl. super uerbo. Itē in eo ꝙ dictus ptās officiales capi detineri, carcerari, & torqueri, &c. in 3. col. in 7. q. qđ aũt si ṗās. multum bene loquit̄ sup d. q. dicendo ꝙ aut officiales faciẽtes torquere sunt in dolo. aut in culpa, aut morit̄ casu, aut est dubiũ si dolo fecerunt, & non p̄cedentibus indiciis modũ excessarunt, ita ꝙ moriat̄ tenetur pęna capitis. l. Corn. de sic. uidelicet ptās, & iudices q fecerũt torqueri. l. 1. in princ. & § 1. & l. lege. Corn. in princ. ff. de sica. & l. aut damna. § 1. de pœn. & est text. in l. item apud Labeonem. §. q̄ō. in fi. ff. de iniur. qđ h̄et ēt locum, q̃n siue nouis indiciis fecerunt reponi ad torturam, illum qui fuerit semel tortus sufficiẽter, quo casu si moriat̄ tortus, tenent̄ pœna capitis, ut dixit no. Bald. in l. milites. C. de q̄ō. & rō, quia eo ipso

28 † ꝙ iudex modum excedit fingit̄ priuatus, & non iudex sicut tutor non recte administrando fingit̄ non tutor, & tenet̄ tanq̃ q̄libet l. tutor. ff. de fur. l. fundum. §. si tutor. ff. pro emp. ar. l. gñalr̄ C. de epis. & cle. quia nimia sæuitia rectoris ascribit̄ culpæ. ff. ad l. Aquil. si quemcunq;. §. si magr̄ & sicut priuatis ita iudicib. est ꝓhibitum aliquid illicitum facere. ff. de iniur. l. nec magr̄atibus. Si uero non sunt in dolo, sed in aliqua culpa, puta, q̄a nō p̄cedebant indicia sufficientia uel modum excesserũt, & immoderate ꝑ ignorantiā, uel ꝑ lasciuiam causam mortis p̄buerunt, arbitrio syndicorũ puniri debebũt. Et si fuerunt in culpa leuissima mitius q̃ in leui, & si in leui mitius q̃ in lata. d. l. lege Cor. & l. 1. §. si claua. & l. 3. §. sed si S. C. ff. ad l. Cor. de sic. Et licet Iac. de Are. in tract. quem fecit de q̄ō. dixerit hoc casu ptātem, & eius officiales nō teneri, ꝑ l. 1. C. de emenda. ser. sumpto ar. de ptāte dñica ad ptātē rectoris. ff. de uer. sig. l. ptātis. sed Guid. de Suz. & post eum And. de Pilis. & ꝑ Bar. q similem tractatũ fecerũt cōcludunt ꝙ teneant̄. & idem ur̄ tenere Paul. de Eleaz in repet. c. grauius. de deposito. Tertio casu, q̃n tortus sine dolo, uel culpa officialis morit̄, ut innuit text. in d. l. aut dāna. § 1. ff. de pœn. & tũc nō tenet̄, ut no. Bar. in l. q. ff. de q̄ō.

29 † q̄a qui facit lege ꝑmittẽte pœnam non meretur l. Gracchus. C. de adul. & ibi hoc firmat Cyn. qđ intelligitur q̃n præcedebāt legitima indicia, & nō excesserunt modũ, cum ille nō fecerit aīo necādi, sed ueritatis eruẽdæ, & nemo delinqt nisi habeat aīum delinquẽdi, l. sæpe. in fi. ff. de uerb. sig. q̄a aīus, & propositũ distinguunt

30 maleficia. l. q in iure. ff. de fur. & l. 1. §. 1. ff. de sica & l. is q cũ telo. C. eo. tit. † Quarto casu, q̃n est dubiũ, an dolo culpa, uel casu moriat̄. dicendũ, ꝙ si ptās, uel iudex doceat legitima indicia p̄cedere, & appareat eum q fuit tortus fuisse ętatis maturæ, & robustę, p̄sumptio est pro ptāte, uel iudice. l. herennius. §. Caia. ff. de euic. p̄sumit. n. princeps oē bonũ de officialibus suis nisi manifeste appareat contrariũ. l. 1. §. fin ff. de off. præf. facit l. cum creditor. ff. de furt. & l. iniuriarũ. §. 1. ff. de iniur. & l. iuste ff. de acq. poss. & l. 3. §. 1. ff. de li. ho. exhib. & q̄a allegat, ꝙ ptās, uel iudex fuit in dolo, uel culpa id ꝓbare debet l. quoties. § q dolo. ff. de ꝓb. & l. 1. & ibi no. C. de sicar. & l. 2. ff. de prob. & l. actor. C. eodē tit. & no. Bar. in l. si qs ex argentariis. § fi. ff. de æden.

31 † In dubio. n. si non apparet quo aīo fecerit p̄sumit̄ fecisse zelo iustitiæ, & iuste. l. 1. §. si publicanus ff. ui bon. rap. & l. minus. C. de acq. poss. & l. merito. ꝓ soc. facit l. 2. C. q accu. nō pos. poterit tñ ptās, uel iudex si nō fuit in dolo, uel culpa, ad cautelā ꝓbare ꝑ testes ēt domesticos ꝙ p̄cedẽtib. legitimis īdiciis moderate eũ torquebat, & ꝙ casu sine dolo, uel culpa iudicis defecit in tortura, qđ plerunq; euenire solet. ut dicit tex. in l. aut dāna, §. 1. ff. de poe. Bal tñ ut refert idē Amodæus, ubi supra ī hac q. bñ sic dicit, aut iudex non excessit modũ q̄a tormẽtauit casu licito, ꝓut est de cōsuetudine. & nō cũ aliqua aspitate. & tũc

32 nō tenet̄ iudex, sed licite facit, arg. ff. đ iniu. l. itē apud labeo. § q̄onis. † Aut excessit modũ, & tũc aut dolo, & tenet̄ l. Cor. de sica. facit l. unica. C. de emẽd. ser. Aut culpa, & tũc tenet̄ ẽm qualitatē culpæ, aut casu, & tũc ī nihilo tenet̄, q̄a dabat operā rei licitę ẽm Iac. đ Are. & Cy. ista sunt uerba Bal. in l. uerba. in fi. C. de adul. & subdit ipse do. Amodæus, & bñ. ꝙ est caute agẽdũ q̃tũ fieri pt ne casus mortis

in tortura accidat, ꝓp euitandas calumnias poni popularium, & uulgarium, quos de facto dicit uidisse, & audiuisse ꝓp hmői casus cõtra officiales, & innocẽtes armata manu ĩsurgere. ut uenit Perusii cõtra do. Sãctẽ de Corneto ptãtem, q uix euasit à fauore populi. Et dicit se habuisse duos in manibus, unũ dum esset senator urbis, & aliũ dũ esse ptãs Tuderti, q immediate ꝙ fuerũt positi in tortura, & eleuati à terra parũ defecerunt, & iudicio medicorũ oppressi à cataro uix post plures dies euaserũt. ideo ipse cõsuluit, & paterne, ꝙ moderate ad torturam ꝓcedat, nec ita de facili 33 curiãt, ut multi facere cõsueuere. † Et dicit ẽt ꝙ qñcunq; dolose, & sine causa, & sine indiciis faciunt aliquẽ torqueri, ẽt si tortus non moriat, teneť pœna capitis, ut uult Bal. in l. decuriones. C. de qõ. & in l. 2. C. de requir. re. & est tex. in l. lege Iul. §. hodie ff. ad l. Iul. repe. qđ hẽt locũ ẽt si habeat arbitrium, ut no. in c. ueniens, & in c. Quintauallis de iure iur. Et eadẽ pœna teneť si faciunt torqueri illũ q de iure torqueri non poterat. puta unũ de prioribus durante offõ, nisi in crim. læsæ maiest. ꝑ tex. no. in d. l. decuriones. Si aũt sine dolo faciunt torqueri nõ torquẽdũ, uel excedũt modũ, ipsi officiales teneñť actione iniuriarum arbitrio iudicis ẽm Bal. in rub. C. de pœna iud. q ma. iu. & ff. de iniur. l. iniuriarũ æstimatio, nec debent puniri simili pœna torturæ, q̃a ex hoc nihil adesset ꝑsonę tortę ẽm Bald. in rub. de hoc tñ uide infra in 6. qõ. 34 prin. † Et aduerte circa ꝑdicta, ꝙ qñ fuit tortura iniuste facta tenentur solũmodo ptãtes & iudices mãdãtes torqueri iniuste, nõ aũt milites socii, & alii officiales q hoc fecerunt ex mãdato, ita dicit Bal. in l. furti. §. q iussu. ff. de infam. ꝑ illũ tex. facit qđ no. Dy. in c. qđ qs mãdato de reg. iur. in 6. & ponit Flor. in l. liber. homo. la 2. ff. ad l. Aql. qđ tñ est dubium, quia mandatũ superioris excusat solũ in leuibus ẽm Bart. in l. non solũ. §. si mandato. ff. de iniur. & ideo pñt officiales resistere ptãti iniustitiam facienti ẽm Bart. in l. oẽs. C. de decu. lib. 10. Et aduertat bene rectores, quia si cogunt aliquem eius iudicẽ uel officialẽ iniustam sñiam ferre, teneñť l. co. de sica. de his uide latius, & melius infra in 6. q. 35 princ. in uers. sed ponamus. † Item aduerte ꝓ his q̃ supradicta sunt, ꝙ si ꝑ statutũ ꝓ homicidio imponit pœna pecuniaria ciuibus, prout est in multis locis, & si fiat palatio impœna capiti s. ptãs uel iudex q iniuste, & immoderate tormẽtauit, si tortus moriať nõ punieť pœna capitis, sed pecuniaria, ẽm Bal. in rub. C. de pœna iu. q ma. iud. q̃a statutũ qđ imponit pœnã capitis ꝓ homicidio, & maleficio, debet intelligi de eo qđ põt cõmitti indifferẽter in palatio, & extra. sed occasione torturæ põt solũ committi in palatio ubi est tortura. ideo non debet augeri pœna rõne loci, sicut dicit Bar. in simili. in teste dicẽte falsum in palatio ĩ l. aut facta. ff. de pœn. & in cõs. 199. qđ incipit, Tudertinus qdã. Et licet dictum statutũ imponat pœnã pecuniariã ciuibus ꝓ homicidio, dẽt locum in ptãte, & officia, q̃a gaudet priuilegio ciuiliũ. ut no. gl. in l. ciues, & incolæ. C. de incol. lib. 10. & firmat Bal. in §. proficisci in qõ. 13. † Sed po- 36 ne, ꝙ ex tortura qs non moriať, sed debilitať aliqđ membrũ d. Amodeus in tract. synd. super gl. in uerbo coram nobis, &c. Kiriacus de Ancona, &c. in 8. col. in uer. pœna debilitationis. dicit quod imponiť ea pœna quæ imponitur à statuto ꝓ tali delicto. & hoc ꝓ pœna fiscu applicãda. sed quo ad partẽ læsam, uidelicet quo ad tortũ teneť ei de iure cõi, rõne, & actione iniuriarũ, in quantum iudici æquum uidebitur, & ad interesse expensatum factarũ in medicis, & medicinis, & ad dãna operarũ q̃bus caruit, & cariturus est, ut est text. inst. de obl. quæ ex quasi deli. na. in §. ob hominẽ uero. Sed ego puto hoc procedere eo casu quo iudex iniuste torsisset dolo uel culpa. secus aũt si licite, & moderate, & in casu ꝑmisso, ẽm dicta supra in uers. sed cũ dictum sit. in q. de mortuo in tortura, quo casu in nihilo dẽret teneri ẽm ea quæ ibi dicta fuere. Subnectemur in aliã q. aliqs dr mortuus in tortura uel debilitatus, sed ptãs negat illum fuisse tortum, quæro qũo hoc probabitur Bald. in 37 l. si qs hoc genus. dicit † ꝙ tortura probari põt per indicia uel cõiecturas, & hoc cõsistit in arbitrio iudicis. Idẽ uidetur uelle Bar. in l. de pupillo §. si qs ipsi prætori. ff. de no. ope. nun. dũ uult ꝙ ꝓbato ꝙ iudex fuerit minatus de torquendo aliquẽ, si postea ille fuit uiscũ brachio ligato ad collum, & si ex hoc ꝓbabiť tortura. & idẽ in similibus cõiecturis, facit qđ not. in l. fi. C. de probatio. & l. fi. de hęredib. instit. Tu aũt dicas ꝙ aut quærimus de ꝓbando torturam ad finem ut condẽneť iudex in syndicatu, & tunc requiriť plena, & uera probatio de tortura. ut quia testes deponunt

ponunt de uisu, uel aliter plene probatur, ut not. Bart. in l. 1. § si quis tñ. ff. qđ ui, aut clã, quia ex p̃sumptionibus ẽt uehementibus nõ põt quis damnari ſm Innoc. in cap. quia uerisimile, de prob. & not. in l. absentem. ff. de pœn. & in l. fi. C. de prob. Et hoc forte erit in arbitrio syndicorũ, qui in subsidium poterũt cogere, ẽt per torturam, familiares p̃tãtis, ad testificandum aliquem fuisse tortum. l. diuus de qõnib. & per not. per Innoc. in c. ex lr̃is, de testib. & per gl. & Doct. & in c. cum P. Mã conella de accus. & Bart. in l. ex libero. ff. de qõ. in §. 1. & uide dicta supra in 4. princ. post prin. ubi qñ testes possint torqueri, & in uer. sed quęro an debeant, post medium, ubi fuit

38 dcm̃ † ꝙ testes domestici torqueri poterunt pro delicto domi cõmisso, quia præsumũtur illud scire, hæc dicit do. Amodæus Iustinus in tract. suo de syndicatu in gl. in uerbo item in eo ꝙ dictus p̃tãs, iudices, & officiales plures capi, detineri, carcerari, & torqueri fecerunt &c. in 8. colum. in uers. sed pone ꝙ p̃tãs, & se. Sed cõtra hoc ur̃ quia isti testes de familia p̃tãtis licet uolentes possint testificari cõtra p̃tãtem tñ non p̃nt cogi, ut per Bal. in l. ẽt. C. de test. & in §. proficisci. q. 36. & per Saly. in l. 2. C. de test. nisi dicamus ꝙ poterunt cogi in subsidium qñ aliter ueritas hr̃i non potest arg. l. cõsensu. C. de rep. & 14. q. 2. c q̃q̃. & qđ not. in cap. insinuante in gl. 1. de off. deleg. & de priuil. c. licet, in 6. in gl. super uerbo familiaribus, & in c. delicto in gl. in uerbo familiaris, de off Archid. & de uerb. sign cap. ult. in 6. & in c. magnæ, de uoto in 6. aut quærimus de probando torturam ut ex ea præsumatur cõfessionem uiolentam esse, & habeãt locum dicta per Bal. in d. l. si quis in hoc genus, & p̃ Bart. in d. l. de pup. §. si quis ipsi prętori. Quibus adde quod dixit Bal. in l filius, in fin C. de fur. ꝙ ubi aliter non põt probari tortura sufficit probare quem detentũ, ut cõfessio dicatur facta metu tormẽtorũ. de quo p̃ Cyn. in d. l. 2. C. quod met. cau. unde dicit

39 idem Bal. in l. 1. C. ne ex del. def † ꝙ uiolentia probatur p̃ famã, & silr̃ tortura, qñ uociferans torquetur in occulto allegat l. de minore. §. tormenta. ff. de qõ. & qđ not. Cyn. in l. 4. C. de ser. fug. ubi dixit ꝙ id, quod dr̃ à p̃sonis fide dignis est iusta causa credulitatis. Item probatur tortura si testis cognouit p̃sonam tortam, & qualitatem uocis in quolibet statu. & dicit audiuisse eũ uociferantem dum torquebatur ſm Bal. in l. cõuenticula. C. de epis. & cler. Item si dicatur, ꝙ testes inducti p̃ curiam, deposuerunt metu tormẽtorũ, p̃batur metus eo ipso qđ probatur eos fuisse ob hanc causam detentos, q̃a p̃sumitur metus tormentorũ, ſm Bal. in d. l. falsus p̃ Cyn. in d. l. 2. C. qđ metus cau. Item alligare tortu

40 ra præsumitur, nisi cõtrarium probet. † uñ si cõfessus crimen, dicat se fuisse tortũ, licet nõ p̃bet, nõ põt cõdẽnari, nisi ratificauerit apud acta, cum in officialib. p̃sumat̃ illatio metus ſm Bal. sing. in suo cons. incipiente, tres sunt casus &c. & sequitur Pet. de Anc. in quodam suo consilio in quo recitat ad uerbum dcm̃ consiliũ Bal. & ita refert Bertach. in suo rep. in uer. tort. qđ est menti tenendũ. Vide hæc cõsilia ĩ tract. clausularũ ĩ clausula rei nõ sic geste, in §. de metu tormentorũ, in 2. col. & inf. in 7. q prin. Subiungo aliam not. q. circa prędicta, pone, agitur contra p̃tãtem, cõtra quẽ dr̃ quod cõpulit aliquẽ cõfiteri p̃ torturam, & duo testes inducti cõtra p̃tãtẽ deponunt ꝙ p̃ uim fuit cõfessus, & cõpulsus cõfiteri. Ex altera parte p̃ parte p̃tãtis inducunt̃ decem, uel plures qui dñt, reus sponte cõfessus est, quærit̃ quibus testib. sit magis credendum. Innoc. in c. super hoc de renũ.

41 † dicit ꝙ magis creditur istis duobus deponẽtib. de ui q̃a deponunt de actu corporali, & uisibili. s. qđ uiderũt torqueri, sed alii decẽ deponunt de actu mentali, & inuisibili. s. qđ sponte cõfessus est, q̃a actus mentalis soli Deo est notus. Et idẽ si notarius in instr̃o dicat ꝙ spõte cõfessus est, q̃a tale instr̃m reprobat̃ p̃ duos testes, ut not. Bal. in d. §. p̃fic. in tract. de syndic. q. 13. & Bar. in l. de pup. §. si q̃s ipsi p̃tori ff. de no. op. nun. Nũc cũ fecerimus parẽthesim longiorẽ non tñ impertinentem redeamus ad materiã prin. nr̃æ qõ. q̃ erat qualiter erat ad torturam perueniendum super quæ fuit dcm̃ ꝙ ad multa debet iudex aduertere.

42 † Adde ꝙ ẽt debet aduertere ad aliud, vʒ, ꝙ in tortura nõ procedat pariformiter in paruo p̃ut in magno delicto, sed illã debet adhibere ſm delicti qualitatem, ut p̃ magno delicto maior fiat, q̃ pro paruo, & pro paruo minor, q̃ pro magno. ar. l. item apud. §. qõnis, uers. & si iussu. ff. de iniur. de hoc tñ non põt ut supradictum fuit certa doctrina dari, sed cõmittitur arbitrio discreti iudicis. Sed ponamus ꝙ q̃s est minus legitime tortus, puta q̃a non p̃cedentibus indiciis, uel aliis modis

supradictis, & in tortura cōfessus est, & in ea perseuerauit, an ueniat cōdemnādus ex illa cōfessione. Rñdeo non. casus est ẜm unā lec. quam ibi tenet Bar. in l. pe ff. de qō. & ita ui di alias cōsultū ꝑ quendam insignem, & famosissimum Doct. q ad hoc ēt ꝑ casu. allegabat. 15. q. 6. c 43 †Et dicebat ꝙ cautus debet ēē aduocatus qui uult infringere confessionē torti absq; indiciis, saltē legitimis, ꝙ articulet, & probet ꝙ ille talis anteꝗ̄ fuisset cōfessus, fuit tortus absque aliquib. indiciis saltē legitimis, & ad torturā sufficientibus. Nam quousque detētus est tortus semper idē metus tormentorū durare p̄sumit. Et ideo pręcedēte dicta iniusta tortura iudex q facit scribi ꝙ ille fuit sponte cōfessus falsum facit cō fisci instr̄m, & notarius incidit n falsum si notitiā habuit tormētorū. Vbi aūt tortura legitimis indiciis p̄cedētib. iuste fuisset illata. tūc secure notarius scribit. & iudex scribi faciat ꝙ sponte fuit cōfessus quātūcunq; tormenta p̄cessetint. dū tñ inter torturā, & cōfessionē interuallū cōmodū interueniat, ut not. l. 1. §. idē seuerus. ff. de q. ꝑ Doct. & ꝑ Cyn. in l. 2. C. de cu. re. ita ad lr̄am oīa prædicta dicit Ang. in l. q in aliena. §. Celsus. ff. de acq. hære.

44 Ex supradictis sequit, †ꝙ p̄sumptio ē, ꝙ si tortus pluries ratificauit dictā cōfessionē illicite a prin. extortam, semꝑ ipsam ratificare uī metu tormētorū, p̄teritorū, & futurorū arg. l. si cui. §. hisdem. ff. de accu. qđ est ualde notandum. Hoc tñ intelligendum, nisi post dictam torturam, & cōfessionē illicite extortam reus fuisset relaxatus, & positus in pristina libertate, & ꝑ aliqđ interuallum uocatus per iudicem sponte comparuerit, & sine tortura cōfessus fuerit iterum illud, qđ prius ꝑ torturam cō fessus fuerit. nam hoc casu ex illa cōfessione esset dānandus tanꝗ̄ spōtanea, ut l. 1. C. de confes. ad hoc facit qđ no Inno. de accus c. qualiter, & qñ, Bal. tñ in d. l. 1. C. de confes. dicit in 4. col. ꝙ confessioni factæ in tormentis non præcedētibus indiciis uel p̄cedentibus, sed ita leuibus ꝙ non faciunt p̄sumptionem, non stat, nisi in ea ꝑseueret. al leg. gl. in d. l. 1. C. de cōfes. 45 † Et dicit, ꝙ intellr̄ perseuerare eo ipso ꝙ non reuocat, qa metus tormentorū non est iustus metus. nā iudicis auctoritas operat ꝙ factum per talem metum ualeat, qa pertinet ad executionem iustitię, ut ff. qđ met. cau. l. 3. cum nō fiat cōtra bonos mores sed iure licite. ut ibi patet. Si aūt appellat non intellr̄ perseuerare, sed tacite reuocare, ut no. ff. de appel. l. creditor. § iustus. Sed assessores, ut nō possit appellari faciunt talē confessum iterum de nouo ex interuallo tp̄is duci ad tribunal, & ibi publice cōfiteri, ut l. 2. C. de cu. re. sed si ꝑbari posset, ꝙ ista noua cōfessio emanasset repetitis tormentis ista noua cōfessio esset eadē uulnere saucia, & uulnerata, & maior, qa semel tortus cōpetenter non dēt iterum torqueri nisi superueniāt noua indicia. ff. de qō. l. repet. ita dicit Bal. in d. l. 1. de cōfessis. Sed par- 46 cat mihi reuerētia tanti Doct. nō est uerū, ꝙ †cōfessioni extortet ꝑ torturam sine indiciis si perseueretur, stetur per supradicta. Præterea gl. quam ipse allegat hoc non probat, ut patet cuilibet intuēti. Item est cōtra casum. ī d. l. pen. ff. de qō. Itē aliud qđ dicit, uidelicet ꝙ intelligat perseuerare eo ipso qđ nō reuocat non est uerū simpliciter. Nam tūc dr̄ qs perseuerare in cōfessione facta in tormentis qñ post dictam confessionem reducit in loco publico iudicii, & ibi corā notario, & publicis ꝑsonis cōfitēdo text est in l. 2. C. đ cu. re. ẜm Barto. in l. 1. §. diuus seuerus. ff. de qō. unde non ꝑ non reuocationē, & sic ꝑ non factum, sed per exp̄ssam confessionē factā in loco publico corā prædictis, & sic per factū intelligit perseuerare, & ita puto tenendū, & hoc ēt reperio tenere d. Tindarum in tract. suo de prob. in uer. nūc de criminalium causarū confessionib. circa mediū, ubi ad conte 47 xtum, & ad uerbum sic dicit. † Scias tñ circa hmōi torturam, ꝙ in tm̄ requirit indicia p̄cedentia, ꝙ sine eis, ēt si millies cōfessus in tortura in sua cōfessione perseueraret, nihil operaret eius perseueratio, nec posset ex ea sequi cōdēnatio. text. est sing. ad hoc quem Bar. ibi pōderat. in l. pe. ff. de qō. & est ad idē alter tex. ẜm unam lect. quam etiam ibi seqtur Bar. eo. tit. l. maritus. & tenet Ang. in l. 1. C. de cōfessi. Adde aliud mirabilius, ꝙ si quis est confessus in tortura non p̄cedentib. legitimis indiciis, deinde anteꝗ̄ reponat in pristina libertate superueniunt indicia ex hoc nō conualidatur confessio facta in tormētis, nec ꝑseuerare sufficit gl. est ad hoc sing. & unica quā Bart. ibi multū cōmēdat in d. l. maritus. & sequit Bal. in l. fi. C. de accu. & Lud. de R. 48 in cons. 167. †Sed ponamus ecce, ꝙ p̄tās, uel iudex condemnauit confessum uigore dictæ confessionis inualidæ extortæ per torturā, in casu

in casu quo non poterant torqueri,quia nō præcedentib.legitimis indiciis ut supra dcm̄ est, uel quia alias tortura fuit iniuste illata, uel rōne personæ quæ torqueri nō poterat, uel rōne delicti pro quo torqueri non poterat,ut superius ostensum est,an ipsa snīa erit nulla ipso iure,uel erit opus appellationē,uĩ ꝙ sit nulla ipso iure. nā snīa lata ꝑ ꝓbōnem a iure improbatā,est ipso iure nulla,ut est in c.2.de purg.uulg.Tu dic,aut snīa cōtinet expressum,& patens uitiū ꝓbōnum à iure improbatorū,ut quia dixit.& qa cōstat nobis ꝑ cōfessionem Titii habitis indiciis ꝑ talē eius libertum totum,uel ꝑ talem eius fratrem coactum testificari,uel ꝑ talem eius inimicum & si.ideo ipm cōdēnamus,& tunc sit ipso iure nulla,& ita loquat̃ tex.in d.c.2.uel quia dixit iudex,& qa cōstat nobis te culpabilē ꝑꝑ duellum,uel ꝑꝑ experientiam ferri cādētis, ideo te cōdemnamus.ista est doctrina Ioan. And.in nouella.in c.qm̄ cōtra falsam,de ꝓb. in fin.quā refert Bal.in l.libertorū. C.de test. Aut non cōtinet expressum.& patens uitium sed latēs,& tūc nō est ipso iure nulla,sed est opus ꝓuocatiōe,ut l.2.C.qn̄ ꝓuo.nō est ne.

49 Item ad aliud † debet aduertere iudex ut ante formatum ꝓcessum, & ante li.contest. non ꝓcedat ad torturam. ut ēt infra dicet̃.& & fuit dcm̄ supra dum tractauimus de indiciis.in 2.q.in uers. qro an testis. Insuꝑ qro, iudex formauit ꝓcessum cōtra aliquē,ille cōparuit,& negauit,iudex solēniter parte citata examinauit testes,ꝑ quos legitima ꝓbant̃ indicia,& postea non ał̃ publicato processu & testibus,posuit reum ad torturā quęrit̃ an iuste,& legitime hoc factum fuerit.Et primo uĩ,ꝙ sic,nō ad petitionem partis,sed ex offō iudicis,qa nō est uis,si sit publicatus ꝓcessus uel non,qa quantum ad iudicem semper est publicatus,ut not.Inno.in c.cum clamor. de testi.In cōtrarium est ueritas, nam ex dictis testium ante publicationem non fit ꝓbō nec indicium,ut est casus fm̄ unam lect.in l.solā. C. de testi. & ꝑ cōns non ꝓcedit̃ ad torturā.

50 & istud tenet Iac.ibi.† Et est rō,qa cum tortura nō debeat fieri, nisi in defectum probōnum,& ꝑcedentibus indiciis,& adhuc nō cōstet de his, qa processus non publicatus non probat,ut d. l. solam,ergo non hēt locum tortura.Et ꝑ hanc rōnem,& aucto. Iac idem tenet Bal.in l.milites.C.de qō. Sed est aduertēdum,qa dicta ratio non uĩ bona quia ea quę not.Doc.& maxime Bald.in l. gesta. C de re iud.ubi dixit Bald.ꝙ iudex pōt ferre snīam, ēt nō publicatis attestationibus valet snīa, nisi ambæ partes,uel altera contradixerint, & ita tenuit Innoc. in d.cum clamor, de testi.& But.in l.prolam de sent.licet gl. ibi teneat snīam nō ualere non publicatis attesta

51 tio.† Vnde uĩ posse assignari rō, quia iudex non debet auferre defensionem patris, imò non pōt ad cōdemnationem procedere, nisi dato termino ad faciendum defensionē, cui ēt renunciari non pōt,ut hr̃ in l.custodias.ff. de pub.iud.& in l.pactum inter hæredem.ff. de uac.Sed hæc defensio ꝑ reum fieri nō posset,nisi publicatis attestationibus testiū qa alias scire nequiret qd testes testificati sint, nisi publicent̃,cum ipsorū examinatio fiat in secreto, ut l. si qn̄.C.de testi. Posset forte distingui.ꝙ aut pars petit publicari attestationes,& copiā indiciorū sibi dari, & hoc debet fieri,qa debet dari copia indiciorū, qa super eis debet disputari, an procedant nec ne l. unius.§.cogniturus.ff.de qō.fm̄ Bart.in l.fi. in fi.eo.tit.& huic disputationi,non torturæ debet interesse aduocatus,ut no gl.& Bart.ĩ l.legis uirtus.ff.de ll. & ꝑ hoc d.l. custod. nā posset in dicta disputatione apparere de inualiditate indiciorū,& testes possent reprobari.& sic indicia remoueri,ꝑ ea q̄ no.Inno. in c.ꝑsentium,& in c.licet.de testi.Item debebit super hoc pronunciari, ut diximus de his supra in hac q.in uer. 5 iudex Aut non est petito publicatio attestationum,& copia indiciorum,& tunc ꝓcedat ꝙ primo loco dcm̄ est, ꝑ no.ꝑ Inno.in d.c.cum clamor.& Bal.in d. l.gesta.& Iac.But.& Bal.in d.l.ꝓlatā.Et hac distōne esset utēdū post factū, ad saluādū iudicē ĩ syndicatu, sed ante fcm̄ melius faceret iudex seq snīam Bal.in d.l.mil.& Iac. ĩ d.l.solā,qa dr̃et prius publicare processum,& attestatiōes,q̄ deuenire ad torturā, qđ ēt firmat̃ Bar.in l.unius.§.1.ff.de q. ꝑ quo ēt facit qđ no.Bal.in l.in bonæfidei.C.de iureiur.4. col.

52 Quæro† cum supradictum fuerit,ꝙ iudex in tortura debet aduertere ad multa, an debeat aduertere ad aliqđ tps, & sic an tortura adhiberi possit diebus feriatis in honorem Dei?Rn̄deo,hæc q uidet̃ decidi ꝑ text.in l.nemo.C.de epis.aud.& in l.prouinciarum.C.de fer.Nam aut delicta sunt attrociora,ut latrocinium,sacrilegium,crim.læsæ maiest. adulteriū,stuprū,incestus,raptus uirginū,uel san

ctimonialium, ueneficium, homicidium, parricidium, & sim. & in his pōt omnibus dieb. ēt paschalibus, procedi ad torturam. tex. est expressus in d.l. nemo, uer. sed ab his. & in d. l. prouinciarū. Si aūt non sunt crimina atrocia, sed minora, in qbus est imponendo pœna pecuniaria, tunc uī. ꝙ non possit fieri tortura diebus feriatis in honorem Dei, per d. l. nemo, in princ. & l. dies festos, ibi sit idem dies a cognōibus alienus, & l. 40. & l. actus C. de fer. Cōsuetudo tñ uī male seruare hoc, licet ēt in tortura, ēt alia supra, & infra dicenda male seruet, tñ hoc de die festo posset roborari, qa tortura est quædā examinatio extraiudicialis. uñ si pcessit iudicialis cognō in diciorū potest postea dicta examinatio fieri
53 quolibet loco, & tpe. † exēplo testis qui iudicialiter iurauit. nā pōt examinari quolibet tpe, ēt feriato in honorem Dei, ut tenet Spe. in tit. de fer. §. 2. uer. qd si tunc testis. & Bart. in l. damni §. Sabini. ff. de dam inf. & Bal in l. qñ. C. de test. & est lg in clem. 1. de off. deleg. Itē pōt hoc iuuari, ubi uigeret statutum, ꝑut est cōiter ꝑ Italiā ꝙ in causis criminalib. procedatur quocunq; tpe, ēt feriato in honorē Dei, ut uult ēt statutum in hac terra S. Seuerini, in rub. de fer. An autem iudex debeat aduertere, anteq̄ deueniat ad torturā, à qua prosona debeat incipe. si sunt plures torquendi.
54 † Rñdeo, aūt oēs sunt æque suspecti de crimine de quo quæritur, & tunc incipiendū est ab eo ꝙ timidior est, si dispariter sunt timidi si uero æqualiter timerent torturā, tunc incipiedū est a iuniori, & ab eo q magis teneræ, ætatis est. casus est in l. unius, in prin. ff. de q. Si uero æqualr̄ non sunt suspecti, sed ex oīb. unus est magis suspectus alus, & tunc ab illo incipiendū est, & post istum, tūc iudex debet examinare illū, quē iudex crediderit facilius posse ueritatē ꝓmere. text. est in l. 1. § itē D. Adr. eod. tit. & ita uī mihi. q̄uis Bart. in d §. Diuus. alr̄ loquat̄ dicit. n. Bart. quē refeit, & sequit̄ Aret. in tract. mal. in uerbo, fama pu. col. 22 uer. nunc uideamus de tortura, ꝙ iudex debet aīaduertere, a quo melius, & citius sperat extrahere ueritatē, & ab illo torquendo faciat initiū. Si aūt sperat ita ab uno, sicut ab alio, tunc initium faciat ab eo, qui magis de crimine est suspectus. Si autē oēs pariter
55 sunt suspecti, incipiat a magis debili. † Item si est pr̄, & filius, incipiat a filio, in cōspectu ꝑris, qa magis timet in filiū, q̄ in se., ut l. isti qui dē. ff. qđ me. cau. Et si est masculus, & fœmina, incipiat à fœmina qa est debilior, ut l. filio. C. de inoff. test. & l. deferre. in prin. ff. de iure fisci, sed Gād. in suo tract. malef. in rub. de q. & torm. in uer. nūc uidēdum est, quo ordine sint hūda tormēta, dicit, ꝙ iudex sagax cōsiderabit, à quo facilius ueritas erui possit ut ab illo qōnē incipiat, tanq̄ à timidiore, & à magis suspecto, & à magis debiliore, & nō à fortiore, ut l. 1. § q qōnem ff. de qō. & d. l. unius, & à fœmina, potius quā à masculo, & à filio, potius quā à pr̄e, ꝑ iura supra allē. Et uide ad pdicta ēt ꝑ Io. And. in c. cū in cōtepl. de reg. iur. ubi ponit fin quod alias audiui à pceptore meo in uoce, ꝙ si inter torquendos est aliqs q habeat aliqđ turpe cognomen, sicut est in pluribus locis, puta forabosco. uade noste, & similia, qđ ab illo erit incipiēdū.
56 Videamus modo † quo se iudex gerere debeat qñ posuit aliquem in tortura, in examinādo, & interrogando tortū, ad hoc Bar. dat hanc practicā, vʒ, ꝙ aut iudex ꝓcedit super gñali inquisitione, q̄ formauit, cōstito sibi de maleficio, licet non cōstēt de malefactore, ꝙ tunc testis debet interrogari, qs dcm̄ maleficium fecerit, nō aūt dēt noīare aliquē, uidelicet, an Titius fecerit illud, qa hoc esset magis suggestio, q̄ inq sitio ueritatis. & ita dēt intelligi. l. 1. § q qōnem. ff. de qō. & hoc casu, anteq̄ ueniat ad torturā, debēt esse aliquā indicia cōtra testē; ut dcm̄ fuit supra in hac prin. q. post princ. Aut iudex ꝓcedit ꝑ modū spālis inqsitionis, ant accusationis, cōtra certam ꝑsonā, & tūc aut torquet̄ testis, aut ipse principalis. si torquet̄ qs, ut testis, tūc debet interrogari, an inqsitus, uel accusatus, fecerit maleficium intentatū, uel alius, non aūt interrogabit̄ de modo, & aliis circūstantiis, sed fit interrogatio hoc modo, qa interrogabit̄, qualiter fecit illud maleficium inquisitus, uel accusatus, & qñ, in qua parte corporis ꝑcussit. non aūt interrogabitur limitare, si percussit sic, uel sic, quia istud esset suggestio, ut dictū est. & ita intelligit d. l. 1. §. diuus Adrianus.
57 † Aut torquetur, ut principalis, & tunc d. §. diuus. dat formā, quia debet interrogari solum de se, & non alus. Si autē in tortura aliquid deposuerit contra alium. tunc an illud faciat indicium, fuit alibi dictum h. d. Bart. in l. 1. §. qui qōnem. ff. de qō. Item si interrogatur ipse principalis debet eum interrogare in gñe, si cum aliquo fecit aliquam rixam

uel

uel et ad speciem descendendo, si cum Caio, uel et magis ad speciem, si Caium uulnerauit. non aũt magis in specie inclinet, uel dicat, uel ulterius interroget, alias forte ille metu tormentorũ ut doctus illud diceret, quod nunq̃ sciuisset dicere, nec dicere potuisset, & sic cõtra ius confessionẽ hñet de delicto, qđ forte nunq̃ cõmisit, qđ est iniquum. facit qđ not. gl. in l. prius. ff. ad Syll. & Cyn. in l. fi. C. de acc. & ibi Saly. ĩ uer. quæro nũc de modo. ita dicit Aret. in tract. malef. in gl. in uer. fama pub. in ult. col. sed do. Aug. de Ari. ibi in addit. dicit, ꝙ ipse putat hæc uera. ubi indicia nõ essent nimis manifesta. sed ubi constaret de delicto uere cõtra ĩculpatũ, nõ uideo quare iudex ad cõuincendã malitiam malefactoris q negaret, ad hoc ut sibi denotaret, ꝙ immo iudex scit omnia, quare iudex peccaret si hoc diceret reo, ꝑ ea quæ hñr in l. cũ hi. §. si cum his. ff. de transact. cum si. ubi malitiis hominum est obuiandũ.

58 † Sed ponamus ꝙ tortus negat, & in negõne ꝑseuerat, an poterit iterũ torqueri. Rñdetur, ꝙ in hoc tex. uñr cõtrarii, nam l. repet. in princ. ff. de qõ. dicit simpliciter, ꝙ qõ repeti põt, sed l. unius §. 1. dicit ꝙ ita demum reperitur, si euidentioribus indiciis, reus opprimitur. Dñt Doct. ꝙ aut nulla sunt indicia de nouo, & qõ non põt repeti, aut sunt indicia de nouo euidentiora primis, & tunc põt repeti. & ita cõcordant dicta iura, ẽm Iac. de Are & Cy. in l. fi. C. de qõ. & Ray & Bar. in l. unius §. 1. ff. eod. tit. Et ibi dicit Bar. ꝙ licet ista sint uera de iure, tñ de consuetudine non seruatur, sed qõ reperitur toties quoties iudici uidebitur. Ipse tñ aliter intelligit istam mãm, dicendo, ꝙ qñ apparent contra reum indicia leuia, & non multũ manifesta, nec multũ urgentia, tunc qõ non debet repeti, qñq; cõtra reum apparent indicia manifesta, & euidẽtia, & multũ urgẽtia. tunc si in prima tortura, reus nihil dixerit, & stat durus, poterit iterũ torqueri, ut d. l. diuus §. 1. & d. l. repet. Et qđ dr in d. § euidentioribus. argumentis, exponit. i. euidentioribus, q̃ sint alia argumẽta leuia, q cõsueuerunt apparere contra reos, sed ẽm primam lect. de qua supra exponitur euidentioribus argumentis, q̃ fuerint prima argumenta contra reum. ita dicit ipse ibi. ẽm tñ secundam expositionẽ, dicit hanc mãm practicari. Aret. aũt in suo tractatu malef. in gl. in uerbo, fama pub. col. 22. uer. 3. quæro. dicit, ꝙ Bart. ĩ l. unius. §. 1. ff. de

59 qõ. dicit † ꝙ si primo fuit sufficiẽter tortus, nunq̃ tormentis põt repeti, nisi suꝑueniant indicia de nouo, ut ibi ꝓbaẽ, quod not. dicit ipse Aret. contra aliquos crudeles iudices, q quotidie torquent, & tormenta reperunt, & de nouo alia indicia non hñt, qm̃ tenentur in syndicatu, qa non poterant illum in tormentis repetere & idem dicit tenere Saly. in l. 2. in fi. C. de cu. re. & dicit qđ Dyn. in suo tract. de qõ. dicit, ꝙ assessores hoc nõ seruãt, ꝑ quoiũ opin. saluando alleg. in auth. ut iud. sine quo. suf. §. op. ibi, iudices torquebunt fures &c. do. aũt Aug. de Ari. in d. uers. 3. q̃ro in add. dicit, ꝙ Bal. in l. mil. §. de qõ. dicit ꝙ semel tortus, non põt iterũ torqueri, & si faceret hoc iudex, qđ repeteret, & tortus decederet, dret acriter puniri domi. Catald. in suo synd. in qõ. 220. dicit ꝙ leuiter tortus, potest iterũ torqueri quantũcunq; Bald. in l. obser. C. quoiũ app. non re. dicit ꝙ semel tortus, et in sufficienter, non põt torqueri sine nouis indiciis, q̃ sñiam idem do. Aug. non credit esse ueram, cum careat rõne, ꝑ doctor. Bar. in d. l. unius, & dicit, ꝙ sibi placet doctr. Gand. in suo tract. mal in rub. de qõi. & tor. in uer.

60 an qõ possit repeti. qui dicit † qđ licet assessores, qui sunt auidi honoris, seruent, ut repetant qõnem, sine nouis indiciis, tñ cõis opin. Doct. est, ꝙ sine nouis indiciis nõ põt. Et idem affirmauit idem Gand. in d. rub. col. 1. licet ibi dicat, quod de cõsuetudine, multi assessores hoc nõ obseruẽt. Et Ang. in l. 1. §. si quis. ff. ad Syll. dicit, qđ semel illata tortura caueant iudices, ne iterum torqueant, & Bal. in c. 1. §. furtum. de pace iu. fir. dicit, semel tortus, bis, & ter, & sufficienter, si tñ perseuerat negãdo, & suꝑueniant indicia de nouo, põt iterũ torqueri, & idem dicit in l. 1. C. de conf in 7. col. quod semel tortus cõpetenter, nõ põt iterũ torqueri sine nouis indiciis. & Bart. in l. unius. §. 1. de qõ. dicit per illũ text. quod põt repeti tortura, post publicationem ꝓcessus, qñ sunt indicia euidentiora primis. Mihi autem, in tanta uariatione, uĩr latius distinguendum, uidelicet, quod aut tortus ex primis indiciis fuit competenter tortus, aut

61 minus cõpetenter, uel leuiter. † Primo casu, aut noua superuenerunt indicia, & ualidiora primis, & repetitur qõ. ẽm omnes per text. in d. l. unius. §. 1. Aut æqualia primis, uel minora, & tunc, aut in prima tortura reus cõfessus est, & postea uariauit, qa negauit, & tunc

propter

pp noua indicia,dũmodo de iure ualida, ad torturã qõ reperiẽ,q̃a principalr̃ secunda indicia nõ sunt purgata pp primã torturã, in qua corpus,animusq; nõ durauit, q̃a cõfessus fuit,licet post recessum à tortura diffiteatur, & ita uno modo põt intelligi l.repeti.ff. de qõ. Et hoc casu forte ẽt sine nouis indiciis, poterit repeti tortura,qm̃ ex illa prima cõfessione,ẽt reuocata, ur̃ fieri nouum indiciũ, qđ sufficit ad repetendũ torturã, ut ur̃ uelle Bald.in l. bonæfidei. C. de iureiur. in 3. col.& uide quod dicetur infra in 6. q.uidelicet de effectu torturæ, in uers.sed ponamus. ubi de hoc late diceẽ. Aut nihil confessus est in prima tortura, & tunc non repetaẽ, p d.l. diuus. §. 1. nisi prima, & secunda indicia essent multum uergentia,& manifesta, ut dixit 62 Bart.in d.l.unius.§. 1. † Si uero prima tortura fuerit leuis, & minus cõpetenter facta, & tũc indistincte possit repeti. & ita ẽt põt intelligi.d.§.1.Ad qđ ẽt facit qđ not.Bald.in l. 2.C. quorũ app.nõ re. ꝙ si aliq̃s fuit leuiter tortus, non hr̃ p torto, sicut leuis fabricula nõ dr̃ febris,ut ff.de ędi.edi.l.ob q̃ uita. §. fi. Tormentũ.n.dr̃ dolor corporis, & magna afflictio, ut not.Ioan.And.in nouella.in c.cum in contemplatione. de reg. iur. ẽm eum. Et ẽm hanc distõnem, intelligo quod dicit ibi Bald.ꝙ si tormenta sunt plene imposita,nõ pñt repeti,nisi ex nouis indiciis, & qđ idẽ dixit in l.1.C.de cõfes.ubi dixit, ꝙ semel tortus cõpetenter,non debet iterũ torqueri, nisi superuenerint noua indicia. Et hæc puto uera de iure,licet cõsuetudo obseruet cõtrariũ,& latrũculatores multũ insequiãt in torquẽdo, repetendo pluries, & ita seruari uidi, & ita qñq; seruaui, licet minus iuridice, & malefa 63 ctũ fuerit.† Sed cũ hic fiat mẽtio de nouis indiciis,q̃ro q̃ dicanẽ noua indicia, hãc q. ponit.Aret.in d.tract.malef.in gl. in uerbo, fama publ.col.23.in uers.quæro q̃ dicantur. dicit, ꝙ noua indicia dñr ea, quæ differunt à præcedentibus,spem,uel substantia, u.g.prima indicia erant de mala fama rei, uel quod erat inimicus, &c. superuenit postea unus testis q̃ dicit,se uidisse reũ pcutere, uel dicit,ꝙ uidit eũ gladio euaginato, talia. n. indicia dicunẽ noua,q̃ à prioribus, spem differunt, uel substãtia,sicut dicimus in capitalis nouis l.p hãc.C.de tẽp.app.& c. fraternitatis. de testi. qđ dicit esse notandũ, ne erreẽ, q̃a si primo fuerit habitũ indiciũ ex fama p aliquos te-64 stes, & cũ eo fuerit data tortura.† Quid aũt si q̃s fuit positus ad torturã pcedẽtibus legitimis indiciis,& fuit cõfessus crimẽ de quo q̃rebaẽ,nec cõtra ipsum militãt alia indicia, super aliis delictis,an possit interrogari,ut cõfiteaẽ,si cõmisit alia delicta,& maxime eiusdẽ gñis puta fuit tortus p furto, & cõfessus an possit interrogari,si cõmisit alia furta, *dic* ꝙ nõ,ut l.1.in prin.ff.de qõ.sed de consuetudine seruaẽ cõtrariũ quæ consuetudo põt probari p l.non oẽs.§ à Barbaris, ff.de re mil. & l.congruit.ff. de off. presi. ita dicit Gand. in tract.malef. in rub. de. qõ. & tormentis. in uers.sed qui de qõne.quæ quotidie occurrit de facto. & ita dicit etiã tenere Aret. in suo tract.malef.in gl. in uerbo,fama publ. in ult. col.sed do. Aug. de Arim. ibi in suis additio dicit qđ talis consuetudo non ualet, tanq̃ irrationabilis, & cõtra tex.in c.fi.de consuetu. & in l.2.C.quæ sit lõga cõsue.nam opus est, ẽm ipsum,ꝙ primo constet de delicto anteq̃ ad torturã pcedatur,ut l.1.§.item istud. ff.ad 65 Syl'a.& fuit superius dictũ.† Ego puto ꝙ pdicta possint cõcordari hoc modo uidelicet, ꝙ aut cõtra eum pcedit diffamatio gñalis de illo crimine, uidelicet, ꝙ est magnus latro, & tũc sit laudabilis illa cõsuetudo,ꝙ de aliis interrogetur pp illam diffamationem,p d. § à Barbaris.Aut non pcedit talis diffamatio,& tũc secus.unde iudex discretus, debet aduertere ad qualitatem psonæ. Sed ponamus, ꝙ q̃s est tortus legitime,tñ non cõfiteẽ,imò persistit in negatione, q̃d hẽt facere iudex? Dicas, ꝙ debet eũ reponere in carceribus, & expectare,si põt hr̃e noua indicia,& tunc,ut supradictũ est.si hẽt noua indicia,uel uacillet, debet ipsum iterũ torquere. Si aũt nõ superueniũt alia indicia,uel non uacillat, debet assignare accusatori,si pcediẽ p uiam accusationis,unã dilationẽ,ad pbandũ, & pducẽdum q̃dquid uult,& põt contra accusatum,uel inculpatum,ptestando,ꝙ alias,elapsa,dicta dilatione,si nõ fuerit aliq̃d pductum,uel pbatũ sufficiẽter,ipsum relaxabit. ita dicit Aret. in tract. malef. in gl.in uerbo, fama publ. in 66 ult.col.in fi.† Vbi ẽt dicit,ꝙ erit bona cautela, ꝙ in relaxatione iudex faciat apparere in actis torturã esse adhibitã cõtra detẽtũ. cum moderamine, ẽm qđ indicia habita demonstrabãt, & ideo q̃a fuerũt purgata bene indicia,nõ reptũ culpabilẽ,mãdauit relaxari. & dicit hoc notari p Bart. in l. fi. in princ.ff.de

quæstio

quæstioni. Et dicit esse menti tenendum, ne iudex, alias faciendo teneatur in sindicatu. Itē si iudex indebite, & iniuste tor sit aliquē, utat hac cautela, in relaxatione torti, uidelicet, ꝙ si uult faciat ipm cōfiteri, ꝙ fuit legitime tortus, & ad dictā cōfessionem inducat ipm blādis suasionib. & de hac cōfessione faciat esse rogatū notoriū, & ī sindicatu nō tenebit. ita dicit Catald. de uiso, in tract. de sin di. circa prin. ī 3. uer. & ita dicit. ꝙ hoc uoluit Ang. in l. iniur. §. si qs qđ decreto. ff. de iniu. & ita dicit, quòd ita uidit đ facto practicari.

1 *Quæstio, seu tortura ad quid fuerit inuenta.*
2 *Cōfessioni factæ in tormentis qñ standum sit.*
3 *Confessioni in tortura factæ fides non habetur si in ea non perseueretur.*
4 *Tortus quomodo in confessione censeatur perseuerare.*
5 *Tortus non statim post torturam debet ad tribunal reduci, ad uidendum ipsius in confessione perseuerantiam.*
6 *Tortus ad tribunal reductus an sit relaxādus, si confessionē in tortura factam reuocauerit.*
7 *Reuocatio confessionis factæ in tortura quando sit admittenda.*
8 *Confessus in tormentis quando condemnari possit absque aliis probationibus.*
9 *Condemnatio non potest ferri ex confessione extorta per torturam illegitimam.*
10 *Torto metu tormentorum confitente montes, & maria, caueat sibi iudex ne damnetur in corpore, & anima.*
11 *Iudex an debeat statim credere ei qui sponte confitetur se aliquem occidisse, cuius corpus non reperitur.*
12 *Occidens aliquem, & proiiciens corpus in mare, an possit condemnari si de corpore mortuo non constet.*
13 *Iudex non statim confessione extorta legitime debet ad condemnationem procedere.*
14 *Condemnationem sequi potest ex confessione delicti spontanea, & probata.*
15 *Confessio delicti in dubio præsumitur spōtanea.*
16 *Iudice, et notario asserentibus confessionē torti spontaneam reo aūt dicent, eam tormentorū formidine factam cui potius standum erit.*
17 *Cōfessio non pōt dici spontanea ꝓbata tortura.*
18 *Iudex condemnationem fundare non potest ex sola confessione reuocata.*
19 *Confessio sola in ciuilibus non obligat.*
20 *Confessus tormentorum formidine confessionem suam debet reuocare per se, uel per procuratorem, speciale mandatum ad hoc habentem.*
21 *Confessio unica an sit sufficiens in criminalib.*
22 *Assessores cauti in negociis arduis confessionē apud acta repetere debent, quod scilicet sponte confessus fuerit.*
23 *Confessionem suam qualiter quis interpretari possit.*
24 *Notarius non debet scribere reum tortum sponte confessum fuisse.*
25 *Reus quando dicatur sponte confessus, & quā do coacte.*
26 *Reus dicitur sponte confessus in confessione perseueret.*
27 *Confessio facta in tortura quando censeatur ualida, & nu seq.*
29 *Executio an fiat in causa criminali ex confessione sola absque alio processu, & sententia.*
30 *Sententia in criminali semper est necessaria, in qua nunquā quis pro cōdemnato haberi dēt.*

Quæstio sexta, secundæ partis.

SExto principaliter quęritur đ effectu torturæ, & quæstionis. 1 †Supra qua qōne est sciendum, ꝙ tortura fuit inuenta, ad finem, ut ꝑ eā ueritas negocii, de quo quærit. illuminaretur, & īueniretur l. cū falsum, & l. hoc ꝙ placuit. C. de qō. Et tñ nō semꝑ, nec unq̄ est ei fides adhibēdæ, qa fragilis, & periculosa res est, & fallēs ueritatē. Nam quidā adeo sunt duri, ut milles torti, nihil dicā, de eo, de quo interrogant, & pleriq; obdormiūt in ea Ex quibus habui iā duos pro manibus, q positi in tortura, ita obdormiebāt, ut uiderent defuncti penitus, & postq̄ de ea deponebāt, stabāt sic ꝑ aliquod spatiū, & postea incipiebāt respirare, & cōtinuo sic faciebāt, quoties cūq; ponebant in tortura. Sed cū mutassem torturā ponēdo taxiliū ad talos, unus ex ipsis, & in hac tortura idē faciebat, alius uero nō. Quidā uero sunt ita timidi, & fragiles, & doloris impatiētes, ut oīa cōfitent, ēt false, & q̄ nunq̄ cōmiserūt, ut est de his tex. in l. 1. §. qō. ff. de qō. & Seneca dicit ēt innocentes cogit mētiri dolor. & horū est maior numerus q̄ obdormientiū. unde iudex debet multum 2 aduertere, ne de facili credat. †Et iō hic qro, an cōfessioni factæ in tormētis, credi, & stari debeat? Rńdeo, tex. in d. l. 1. §. diuus Seuerus ff. de qō, dicit cōfessiones reorū pro exploratis facinoribus hñi non oportet, si nulla alia ꝓbatio, religionem iudicis instruat. & sic uel uelle,

uelle, ꝙ non credatur, nec stari debeat, sed ĩ l.edictum.ff.eo.tit.dicit qõnes efficacissimas esse ad inquirendam ueritatem, & in l.1 §.si quis ultro, eo.tit.dicit, cum in tormentis cõstiterit, & sic innuũt dicti tex. ꝙ confessio facta in tormẽtis fidẽ faciat gl.in l.fi.C.de qõ. dicit ꝙ cõfessioni factæ in tormentis statur si ꝑseueretur. & ita loquitur d.l.1.§.si qs ultro. & d.l.edictũ, secus si ꝑseueret. & ita loquit d. §.diuus Seuerus. & istud ẽr sequit ibi Odof. & ista distõ est de mente Azo. in sum.C.eo in fi.gl.ẽt ponit eam in d.§.diuus Seuerus. & istam tenet ibi Bar.Bal.aũt in l.1.C.de cõf. in 4 col.distinguit, ꝙ aut reus in tormentis cõfitetur, ꝓcedẽtib.legitimis indiciis, & statur suæ cõfessioni, ꝓsertim, si perseueret ĩ ea, aut non præcedũt aliqua ĩdicia, uel argumenta, uel sunt ita leuia, ꝙ nõ faciunt ꝓsumptionẽ & tunc nõ stat cõfessioni, nisi in ea ꝑseueret ut no.in gl.in d.§.diuus Seuerus, ꝼm eũ. Ego puto, ꝙ ista distõ Bald.non sit bona, nec uera. & miror, ꝙ ita insipide, cõtra morẽ suum, locutus fuerit. Nam in primo mẽbro uult, ꝙ

3 † cõfessioni factæ in tormẽtis stet, ẽt si non ꝑseueretur, ea. sed istud est cõtra gl.& Doc. oẽs, ut sup.relatum est, & contra d.§.diuus. Item in secundo mẽbro silr male dicit ꝑ tex. & q̃ ibi no.per Bart.in l.pe.ff.de qõ.ubi confessioni factæ in tormentis nunq̃ stat, ẽt si ꝑseueret, si fuerit habita pręcedẽtib.indiciis ut ibi est tex.ꝼm unam lec.quam tenet ibi Bart. late examinaui sup.& in proxima princ.q.in uer.sed ponamus ꝙ quis, & ista est cõis opi. in utroq; ꝓdcõrũ mẽbrorũ.unde bonus qñque dormiat Homerus. & hoc idẽ melius loquendo consuluit Bal.in suo cons.incipiẽte, tres sunt casu pro quo cõsilio requirere inf. ubi forte ponã, de uerbo ad uerbum, in uer. & qa sup. & idem ipse uoluit in l.Imper.la 2. ff.de sta.hom.dicendo, ꝙ cõfessio extorta ꝑ torturam minus legitima, nihil ualet. † Sed

4 quæro, qũo dicatur in confessione perseuerare Rñdetur. ꝙ ad hoc ut dicat perseuerare in confessione, oportet ꝙ post confessionẽ factam in tormentis reducatur in loco publico iudicii, & ibi coram notario, & publicis ꝑsonis confitemur tex.est in l.2.C.de cust.re. ꝼm Bar.in d.§.diuus Seuerus.in l.1.ff.de qõ. Ista tñ perseueratio debet esse, & fieri extra loca tormentorũ, in loco unde tortura non ur, & dr perseuerare præsertim si hoc confiteatur coram amicis arg.l.quæro.ff.de ædil. edic.dixit Bal.in l.2.C.quorũ app.nõ rec. & idem Bal in l.1.C.de conf. ꝙ perseuerare dr eoipso, quod non reuocet ipsam. Non obs. dicat, quod cõfessio facta metu tormentorũ non ualet, qa talis metus non est iustus, qa iudicis auctoritas operatur, ꝙ fcm̃ ꝑ talẽ metum, ualeat, qa pertinet ad executorem iustitiæ, ut ff.quod met.cau.l.3 cum non fiat contra bonos mores, sed iure licito, ut ibi patet. Si aũt iste appellat, non intellr perseuerare, sed tacite reuocare, ut ff.de app l.cred.§.iussus. ita dicit ipse, quod non placet, imo requiritur expressa ratificatio ad locũ tribunalis facta, per d.l.2.ff.de cust.re. uide Bal.in ꝓœmio. C.in fi.& in c.1.de pace iur.fir.de his tñ

5 uide q dicentur infra in hac ead.q. † Sed an statim ꝙ tortus deponitur đ tortura, debeat duci ad tribunal ad uidendum, an ꝑseueret in confessione habita? Rñdeo, ꝙ non, sed debet repausare, saltẽ ꝑ diem, & noctem, sine tormentis, & postea debet duci ad locum, de quo supra dcm̃ est, & si confitetur, tũc dr perseuerare, si autem hoc faceret statim post tormenta, non diceret perseuerasse ita not. Iac.in d.l.2.C.de cust.re.ut refert, & sequit Ang.in l.1.ff.eod.tit.& ideo dixit Bal.ĩ prin. C.super rub.ꝙ perseuerantis expressa reqrit, ꝙ pluries confiteat, diuersis tꝑibus, sed qñ pluries confiteret eodem tꝑe. ista est una cõfessio tm̃, & non est ꝓprie perseuerantia de hoc est glo.no.in simili.in l.4.ff.de pig.act. ꝼm eum, qđ est notandum. Ipse tñ in l.2.C. qđ me.cau 13.col.aliter loquitur Bart.in d. l.1.§.diuus Seuerus.ff.de qõ.dixit, ꝙ dẽt duci ad banchum, eo tꝑe. quo cessauerit dolor tormentorũ, sed si reduceretur ad banchum stantibus dictis doloribus totũ hoc uideret fcm̃, & dcm̃ formidine tormentorũ, argu.l. qđ ait.§.fi.& đ adul.& sic d.Doct.mire inter se sunt uarii, sed pñt saluari, distinguẽdo hoc mõ, v3.ꝙ dcm̃ Bar.procedat, qñ est certum dolorem cessasse, uel durare, sed qñ de hoc dubitatur, loquatur Iac.But. quia per diem, & noctem præsumit cessasse, & ita intelligo

6 hanc qõ, † Sed ponamus, ꝙ tortus confessus in tortura, fuit ductus ad tribunal ut ratificaret, sed ipse negauit, qđ in tortura confessus est, & an ꝑꝑ hoc debeat relaxari, cũ nõ confiteatur apud tribunal, uel debeat tantũ torqueri, quod apud tribunal dicat illud, qđ dixit in tormentis. Bald.dicit, quod post talem reuocationẽ remaneat semiplena ꝓbõ.

alleg.

alleg.gl in l.2.C.de cust.reo.& ideo,nisi reuocans probet cõtrarium, compell. ẽ pseuerare in cõfessione,ẽt per repetitionem tormentorum.ad hoc qđ not.Innoc. in c. per inquisitionem de elec.ita dicit Bald. in l. bonæfidei. C.de iureiur.in 3. col. sed idem Bal.in d.l. 2. C.de cust.reo.dicit,† ꝙ qñ quis in cõfessione non perseuerat tacite uel expresse, sed reuocat,& tunc si sunt aliqua indicia facientia ꝓ reuocatione admittitur reuocatio,ut l. 1.§. si qs uero.ff de qõ.si aũt indicia faciunt contra eum non admittitur reuocatio,qa ubicunq; põt quis cogi confiteri.non admittiť reuocatio,sed iste põt cogi cõfiteri,ergo fortius põt cogi pseuerare in confessione. ubi aũt nulla indicia apparent ꝓ,uel contra,uř ꝙ isto reuocatio confessionis sponte facta, non procedat,nisi error allegetur,& probetur, uel non staret per allegantem,sed staret per iudicem, quo minus probaretur,ut l de ætate.§.fin.ff. de interro.act. facit qđ no.in l.ictus fustium. ff de infam.ita dicit Bal.in d.l.secunda.& est allegans dictõ ita debet intelligi, ꝙ ipse not in l.fi.C.de prob.. unde hoc casu posset cogi perseuerare in confessione.per repetitionem torturæ.Et qa supra facta est mentio de confessione habita in tormẽtis.quæro gñaliter, an cõfessus in criminalibus, possit ex sola cõfessione condẽnari,absque alijs probationibus.† Rñdeo tres sunt casus. nam qñq; quis cõfitet in tortura,seu formidine tormẽtorũ, & hoc constet.qñq; qs cõfitet sponte, & hoc constat ẽt,qñq; quis confitetur,& dubitatur an spõte,uel formidine tormentorũ cõfessus sit.qa reus dicit timore tormentorũ se confessum,& iudex illud negat, Primo casu Bal. in d.consil.suo,quod incipit.tres sunt casus, dicit quod qñ quis confitetur in tortura, uel formidine tormentorũ,& hoc constat,& tũc si non præcedunt indicia,non credit cõfessioni,& si post cõfessionem probant indicia,tũc iudex appellationis non debet confessionem sequi,q illegitima,& cõtra iuris forma fuit extorta.ut legitur,& notat.in l.maritus.ff.de qõnibus.Indicia ergo debent pcedere per legitimos testes legitime recipiendos, & examinandos,& enim extra iudicium aliquid diceret sine iuro.fecerẽt indicium qa deposuerunt non iurati.C.de testi.l.solam.& in l.iuri iuran.& indicia sunt probanda per duos testes,non singulares.C.famil.ercisc und. l.fin. in gl.ita dicit Bald.in d.consil.in isto 1.cap.

Quibus adde quod quocunq; tortura sit illegitima est uerum quod dicit Bal.non so lum si sit illegitima eisdem personis,quæ to queri non poterant.de quibus supradictum fuit plene.in 3.q.princ.dum tractauimus quæ personæ pñt tor queri, & quæ non uel respectu causæ,sup qua fuit adhibita tortura, de quo dixi supra in 3.q. princ.ubi hř, in qua causa sit hñda tortura,& in quo non.uel quia non formata inquisitione uel accusatione,& ante lit.cont.uel non seruatis alijs,quæ fieri,& seruari debent.p.p quæ nõ põt deueniri ad torturam.de qbus plene dcm̃ fuit in 5.qõ.prin. per totum,ubi uide,† nam ex tali confessione extorta per torturam illegitimam non poterit deueniri ad cõdemnationem ẽt si fuisset milites ratificata,cum non ualeat,ut dictum fuit in d.5.q.prin.in uer.sed ponamus, quod qs est minus legitime tortus,&c.Si autẽ confessio fuit extorta per legitimam torturam, tunc ad hoc,ut ex ipsa possit deueniri ad condemnationem,est opus, ut in ea fuerit pseueratum,& sic,qa fuerit ratificata legitimo modo,prout superius in hac q.dcm̃ est Item est opus,ut certa sit,& specialis nõ uaga,& gñalis.& cõstet de facto,puta,in furto.de reb.sub tractis.ita dicit Bal.in d.authen.sed nouo iure.in uer.sed pone,ꝙ qs cõfiteť, ꝓ l in rebus. § illud.ff. ad Trebel.& Pau.de Cast. in d.authen.sed nouo iure.& Are.in tract. malef. in gl.in uerbo,& uestem cœlestem.in 7. col. in uer.quid si quis cõfitetur.ubi ẽt dicit,† ꝙ iudex debet esse bene cautus,ne damnet aĩam, & corpus,qñ for cõfiteť maria,& montes, & plura furta cõmisisse,ꝙ uelit dicta furta alibi commissa,& hic qualificare,& verificare mittendo nunc,um ad hñdum informationẽ ꝓ ueritate,& ad reperiẽdũ dicta furta,ita ꝙ appareat,q̃ distraxerit,& q̃ pignorauerit,& quę penes se, uel aliũ habeat, alias sæpe innocẽtẽ cõdemnaret,q metu tormentorũ,multa non uera cõfitenť.cõtra.l.absentem.ff.de pę & uide ad hoc ẽt ꝓ Ioã.And.in addi.Spec.in tit.de sen.in uer.titius fuit cõfessus,& Gãd.in trac. malef.in rub.qualř fiat accus.& Ang. in l. 1. C.de cõfess.q dicit,ꝙ si qs cõfitetur occidisse hoiem,q uiuus appareret ꝙ cõfessio non tenet neq; ligat confitentẽ,ut l.inde neratius. §.fi. cum l.seq.ff ad l.Aquil.si aut cõstet hoiem occisum,tñ nesciť à quo,tũc cõfessio ligat, ibi. † Sed qd si non apparet,nec uiuus,nec mortuus,exẽplũ,cõfitet qs se duos,uel tres mercatores

tores occidisse incognitos, & eos ꝓiecisse in flumē, nec corpora reperiunt, an illa cōfessio erit sufficiens ad cōdēnationem, dicit ipse vř ꝙ nō, ex quo nō apparet, saltē corpora intetempta. sed dicit ꝙ cōtrariū fuit determinatū Perusii ꝑ egregium d. Nic. de Torellis. ibi præsidentem. & dicit ꝙ bene fecit, ex quo inquisiti erat malæ famæ, & cōdōnis, & erat robatores, & stabant iuxta clanas, ita quod in illud flumē habiliter potuerunt corpore proiecisse, si aūt aūt esse uerisimile, ꝑꝑ distātiam loci, uel ꝑꝑ bonam famam inquisiti, non crederem de iure, ex tali confessione, quem esse dānandū, nec debet ultra cōfessum iudex incontinenti punire, & cōfessioni credere ut d. l. si qs ultro. §. diuus. ff. de. qīt ita dicit Ang. in l. certū. ff. de cōfes. damnat illū do. Nic. de Torrel. præsidente Perusii, ꝙ ꝑ illas confessiones gñales, condemnauit illos inquisitos, cū non cōstaret de rebus subtractis, & de corporibus mortuis. & hoc idē cōfirmat in addi. Spec. Bald. in titu. de sen. in 18. col. qui dicit.

12 † ꝙ si qs cōfitet se hominem occidisse, & corpus ꝓiecisse in mare, ꝙ cū nō constet de corpore mortuo, ille nō pōt ex hoc cōdemnari, nisi saltem probetur illum per famā esse mortuam, sed do. Aug. de Ari. in add. dicti tract. malef. in d. uers. qd si qs cōfitet dicit, ꝙ iudex semꝑ debet facere, ꝙ cōstet de delicto perpetrato, & rebus subtractis, ēt si fur, & reus esset malæ famę, ꝑ d. §. itē illud in l. 1. ff. ad Sylla. & ita uř ipse uelle in d. tract. super eo. uerbo. fama pub. circa fi. additionis. ad uer. post quā aliqs fuit captus, & incarceratus, &c. Et ita ego approbo. ꝙ si nō cōstat de delicto, & corpore in quo dř factū delictum iudex, ex cōfessione, nō procedat ad condemnationē, maxime corporalem, ꝑ prædicta, & per ea q̄ dicta sunt supra 4. q. princ. supra de tortura. & uer. itē no. ꝙ nunq̄, &c. ubi fuit dictum ꝙ non est deueniendū ad torturā, nisi cōstet de delicto, ergo multominus ad cōdēnationē.

13 † Quinimō ēt si constaret de delicto, puto esse aduertendū, qđ iudex non deueniat ad condemnationē, ex cōfessione, ēt legitime extorta per torturam, esto ēt ꝙ sit ratificata, sed uelit anteq̄ procedat ad condemnationē uerificare, inquantū pōt dictam confessionē saltem ꝑ aliqua uerisimilia, quia multa dñr nō uera, & ratificant ēt ꝑꝑ timorē torturæ, ꝑ ea quæ hñ in l. 1. §. qq̄. ff. de qō. & fuit dictū supra in princ. huius 6. q. prin. Ego. n. ui di, & audiui, aliquos fuisse ex tali cōfessione iniuste ex inaduertētia, uel sęuitia officialiū condēnatos, & morte traditos, q non aliter perq̄sita ueritate ꝓcesserūt ad condēnationē & executionē ex sola cōfessione, non uerificādo aliter factū, & qđ fuerint iniuste dānati, fuit detectū ex postea, q̄a fuerunt capti. alii ex postea, q talia delicta cōmiserant, ex quo fuit declaratū illos fuisse iniuste dānatos. unde sit bene cautus iudex, saltē, ut excusare se possit in foro poli, ut uelit. prius uerificare factū ex aliquo certo signo. v. g. si fuit aliqđ subtractum, q̄rat post confessionem, quid cōfessus fecerit de re subtracta, & si dicit se uendidisse, uel pignorasse alicui exploret ab his, q̄bus dicit uēdidisse, uel pignorasse, an sit uerū, & his similia fiant, & nūc est de facto, in hac inclyta ciuitate Senensi, in nostro ꝑtorio in quo detinet unus, occasione homicidii de nocte commissi, & ille qñque fatetur, & qñque negat, tñ ultimo persistit in cōfessione, propter timorem torturæ, cuius est nimium pauidus, & dicit se posuisse ensem cū quo interfecit, modo in uno loco, & modo in alio, ꝙ tñ adhuc non pōt ex aliquo signo clare innotescere iudici maleficiorū, qđ iste uere fateat certe malefaceret, & ita sibi dixi, si ex sola cōfessione, ipm cōdēnaret, nisi aliter dictā cōfessionē, cū aliquo uero signo uerificaret.

14 Secundo casu qñ † quis confitetur sponte, & hoc cōstat, tunc s̄m Bald. in d. confi. statur suæ confessioni, l. qui sententiam. C. de pœn. nisi indicia probabilia, & uerisimilia, uel ipsa innocētiæ substantia, in contrarium appareat, ut ff. de quęstio. l. 1. §. si qs ultro. & isto casu. si quis reuocet cōfessionem, & corā iudice appellationis detegat innocentiam debet liberari, ut not. ff. de app. l. creditor §. iussus. & C. de erro. aduo. l. fin. & C. quo. ap. non rec. l. 1. per Cy. Bar. aūt in l. 1 §. diuus Seuerus. ff. de quæst. dicit, & ēt gl. ibi ꝙ talis cōfessio sufficit ad condemnandū, ut l. fi. cōfessus. ff. de cust. reo. d. l. qui sñiam Bal. tñ in d. l. 1. C. de confes. dicit in 5. col. super hoc membro, distinguēdo. ꝙ aut cōfitetur uerū, aut falsum, aut dubitat. Primo casu dicta confessio nocet cōfitenti, & ei stat, nisi esset talis cōfessio, quæ posset interpretari in bonā partē, c. cū dilecto. de accus. Secūdo casu, non est standū, q̄a talis confessio est contra naturā ueri ut l. 1. §. si qs ultro. ff. de quæst. & l. non tm̄. ff. de ap.

15 † Tertio casu, qñ dubitatur, dic ꝙ

præsu-

præsumitur spontanea. primo, quia nemo ꝑsumitur ita fatuus, ꝙ mentiatur, in seipsum secundo, quia cõfitetur præstito iuro de ueritate dicenda, & sic ipse confitetur ex cõsc̃ia perpetrati sceleris. tertio, quia hẽt pro ueritate, ita dixit Bald. ibi. Eo tñ casu, quo confessionẽ falsam non nocere dictũ est, intelligo, si sit reuocata eius sñia; & probatum de innocentia. Si aũt est lata sententia, & foret appellatum, tunc ẽt in causa appellationis posset de innocentia deduci, & ꝓbari, & debebit solui, si ꝓbata fuerit, ut ff de app. l. creditor. §. iussus. & C. de erro. aduo l. fin. & ita uoluit Bal. in d. cons. res sunt casus. Si autẽ non esset appellatum, & iudici constaret de innocẽtia cõdẽnati, & tunc ante executionem factam, & hẽt locum d. §. si quis ultro. quia debet referri principi ꝓ liberatione cõdemnati. & interim debebit supersederi. si uero esset facta executio, anteq̃ d innocẽtia cõstiterit, & tũc sñia, & executio fuit iusta, sed per ipsam nõ liberatᷓ uerus delinquens casus est in l. q̃ seruum. in prin. ff. de itine. actuque priua. & te-
16 net Bald. in l. 2. C. qb. res iud. non no. †Tertio uero casu principali, qñ dubitatur, an sponte, uel formidine tormentorum quis confessus fuerit, ut puta qɩ confessus dicit se cõfessum formidine tormentorum, sed iudex dicit sponte, & idem dicit tabellio, & sic est dubia ꝑ negationẽ, tunc Bal. in d. l. 1. C. de cõf. dicit ꝙ si quidẽ nulla fuerunt adhibita tormenta, & imputet sibi cõfitẽs, quasi dicat, ꝑsumitᷓ spõtanea, si uero fuerunt adhibita, uel ꝓcesserũt terribiles minæ, uel minaces iactãtiæ, & tũc ꝑsumitᷓ metus, nisi esset talis malefactor, cui iudex dr̃et imminere, tanq̃ terribilis, qa potius tũc est ꝑsumendũ contra confitẽtem, q̃ contra iudicẽ. ita intellr̃ quod not. Bat. in l. de pupillo. §. si qs ipsi prætori. ff. de noui ope. nunt. & sic cum duæ ꝑsumptiones possint esse, una ꝙ per metum alia ex cõsc̃ia criminis, præsumã potius ex conscientia. qđ est notandum ẽm eum Ad q̃ ẽt facit qđ dicit Bart. in l. si qs in hoc genus. C de ep sc. & cle. ꝙ q̃uis sit carceratus, tñ eius cõfessio nõ ꝑsumitᷓ facta per metum, qɩ iudex non dr̃ inferre metum, ut not. Arch. 15. q. 6. si sacerdotib. quia præsumitᷓ pro iudice ut l. 3. C. đ offi-
17 ci. ubi est tex. notabilis. †Item dicit ꝙ ꝓbato metu, uel tortura, est quasi impossibile ꝓbare, ꝙ sponte fuerit confessus. per no ꝑ Inno. in c. super hoc de renun. ẽm Bald. Item dixit idem Bal. in l. nouissime. in fi. principii. ff. qđ fal. tut. au. ꝙ licet quis sit relaxatus per curiam, tñ semper præsumitur metus instare, ne iterum compellat, quod est menti tenendum ẽm eum. Bald. ipse uero in d. cons. tres sunt casus. in quo mẽbro dicit, ꝙ si quidẽ coram iudice appellationis probatᷓ delictũ, debet sequi cõdẽnatio, si aũt dato termino utrique parti, non probatᷓ delictum, tunc quia cõiter tales confessiones, consueuerunt per assessores, & prætem per tormenta cõiter extorqueri forte per locum a cõiter accidentib. debet præsumi formidine tormentorum, ad hoc facit qđ no. Cyn. & clarius Iaco. Butr. in l. 2. C. qđ metus cau. & ibi multum assessores reprehendũtᷓ, qa faciunt, scribi. quod fuit spõte confessus. Item ratio nãlis hoc dictat, quia nemo uitam suã odio hẽt, se non chi se impicha per la gola, nõ ẽ uerisimile, quod existẽs in fortia iudicis sponte confiteatᷓ, sufficit. n. terror eorum qui minacẽ feruorem ponunt.
18 †Et sola ergo confessione reuocata, & dato termino ad probandum hincinde, & maleficio nõ probato, nõ credo ꝙ iudex possit fundare condẽnationẽ, maxime ẽm gl. q̃ dicit, ꝙ soli nude confessioni non creditᷓ, ut no. C. de cust. re. l. 2. alias parũ prodesse ẽt ignorantib. appellare, quia durum est ꝓbare torturam. q̃ fit in camera iudicũ, nec assumuntᷓ testes quorũ dicta possent hr̃i, sicut docet experientia, & sic lex quæ permittit appellare confessio, esset ludibrio, ita dicit Bal. in d. cõs Petr. uero de Anch. in consil. suo 24. quod incipit uisa inquisitione formata contra Philippum de Mantua, &c. referendo consiliũ prædictũ dicit, ꝙ ad prædicta faciunt notata ꝑ Bald. in l. nouissime. ff. ꝙ fal. tu. au. post Cy. ubi dicit ꝙ semper præsumitᷓ in officiali metus, & terror ab eo inferri. s. per impressionẽ. C. qđ met. cau Et licet quis sit relaxatus, tñ semper metus instare ur̃, ne iterum capiatᷓ, & talis recte põt dici metus continuatus ut c. 1. quod met. cau. & idem dicendum est in iudice cuius metus posito in carcere pro crimine. semper istat ad torturã, qa familiã, & alia instrã semper in prõptu hẽt, ita ꝙ potentia nocendi, & torquẽdi in habitu, idẽ operatur, ꝙ potentia in actu. ut c. nõ solũ. de ap. in 6. & l. labeo. de statu homi. & hẽt hoc in se æquitatẽ, nam si nimiam reuerentiam tormentorum cõtrahentir metimur, ut l. 1. §. q̃ onerãdæ. ff. quarũ re. act. non da. & 22. q. 3. unusquisque. multo

multomagis nimia tormentorũ. formido q̃ formidinem iustat reddit cõis uulgi opi quę hẽt ꝙ officiales consueuerunt captos, & inq. sitos de crimine ꝑtermissa iuris, & grauitate torquere. ad hoc qđ not. ꝑ Bar. ff. de no. ope. 19 nunt. l. de pupillo. § si qs ipsi prętori. †Itẽ nu da cõfessio, nõ sufficeret in ciuilibus ad obli gandũ. l. cum de indebito. ff. de probõ. & c. si cautio. extra de fide instr. multominus in cri minalibus, ubi agit̃ de salute hoĩs. nec est ue risimile, ꝙ quis ultro cõfiteat̃ illud qđ uitã adimat, uel statutum eius uel famã minuat. abhorret. n. hoc nã quod seruari desiderat, mortem aũt, & perniciem, ut ait Boetius, eui tat. Confessionẽ ergo nõ uerisimilẽ, & spõte factã non debet iudex admittere. nisi alia suf fragent̃ adminicula. ut no. in c. quia uerisimi le. de præsump. & sic cõfessio contra naturã non ualet, ut in c. fi. de confe. & c. nos in quẽ quã 2. q. 1. nec confessio cõtra ꝑsumptionẽ, quæ est ſm naturã s. seipsum cõseruare mor 20 temque, & perniciẽ euitare. †Remedium er- go est ꝙ ille qui dr̃ confessus formidine tor mentorũ, cõfessionẽ suam reuocet, ꝑ se, uel per procuratorẽ hñtem ad hoc speciale man datũ, nec iudex aliter dicto crimine, nõ pro. bato poterit eum condẽnare, rõnib. supradi- ctis. hæc dicit do Petr. in d. consil. dicens ẽt ita de facto obtinuisse licet iudices maleficiorũ, difficiles, & rigorosi in admittenda d. reuoca tione cõfessionis, se exhibeant, & euoluant ad cõdẽnationem, cũ per inquisitionẽ ꝓce. dunt, & credũt uilescere in conspectu hoĩũ, cum aliquẽ absoluunt, contra l. abñtẽ. ff. de pœn. hæc ille. & licet ista uideantur uaria di cta, tñ oĩa reducuntur ad concordiã, cũ hac distõne, ꝙ si constat de tortura pręsumitur confessio meticulosa, hic tñ metus si ꝑcesse- runt indicia non infringit cõfessionem. ꝑ di cta in primo mẽbro. Aut nõ constat de tor- mentis. & tunc, ꝑsumit̃ spontanea & istã pu to ueritatem. hoc additio, nisi ex consuetu- dine iudicis, aliud esset dicendũ. per ea q̃ not. Bar. in d § si quid ipsi prætori. & ita intelli- go quod dicit Bald. in d. consi.

Rursus qro † an in criminalibus sufficiat 21 unica tm̃ confessio, uel debet esse repetita sæ pius. hanc q. tangit glo. in l. diuus. Seuerus ff. de qõ. & in l seruos. C. ad l. Iul. de ui. & in l. 2. C. de cu. re & ꝑ Cyn. Bal. & ꝑ Azo. in sum C. de cõfes. glo. ẽt ponit in l. 1. C. de confes. & ibi Bald. & per Spec. in tit. de confess. §. 1. uer. & hoc in ciuili. & per Iac. But. in l. 2. C. quod met. cau. uera cõclusio, & cõis, & quasi oĩũ est, ꝙ aut qs in iudicio est spõte cõfessus cri mẽ, de quo agitur, & tunc unica tm̃ cõfessio sufficit ad ipsum cõdẽnatum text. est, & ibi gl. & in l. seruos. C. ad l. Iul. de ui. & l. q sñiam & l. cum reis. C. de pœn. & l. si quis in hac ge- nus. C. de epis. & cler. Aut confessus est in tor mentis, & formidine tormentorũ, & tũc qa illa confessio cõiter fit extra locũ iudicii, non sufficit ad cõdẽnandum, sed est iterũ repeten da apud tribunal in forma iudicii, & forte corã testibus, & iste est intellectus. l. 2. C. de cust. reo. & istã distõnẽ posuit Azo. in sum. C. de cõfess. licet ĩ l. 1 C. de cõf. aliter loquat̃ in appara. & hanc sentit glo. in d. §. diuus. & Spec. tenet in d. uer. & hoc in ciuili, & Odo. 22 Cyn. & Bal. in d. l. 2. C. de cust. reo. †Cauti tñ assessores in arduis negociis semper repetũt confessionẽ apud acta. ꝙ spõte cõfessus fue rit q̃uis ẽt ꝑcesserit tortura. ita dicit Bald. in d. l. 2 C. de cust. reo. & qđ supradictã conclu sionem tenet Bart. & Gand. qui dñt idem de cõsuetudine obseruari. & allegant qđ no. in l. seruos C. ad l. Iul. de ui. hæc dicit Bal. in d. l. 2. dicens ẽt, quod aliqñ in confessione ꝑseue rat̃ per expressam confessionem factã apud acta, & non est dubium ꝙ talis confessus, ex sola confessione põt damnari, ſm oẽs. Qñ- que in confessione perseueratur tacite, quia non reuocatur confessio, & tunc, aut emana uit spõte, & sufficit aut metu tormentorum & non sufficit imo repetenda est confessio, imo assessores, ut non stetur in dubio isto, fa ciunt scribi, qũo reus fuit sponte confessus, & quasi, ut plurimũ, ista cõfessio est falsa. Qñ que in confessione non perseueratur tacite, uel expresse, sed reuocatur cõfessio, & tũc si quidem sunt aliqua indicia facientia pro re- uocatione, & admittit̃ reuocatio, sed põt co gi cõfiteri, ergo fortius cogi põt perseuerare in cõfessione si aũt nulla indicia apparẽt ꝑ uel cõtra ut̃, ꝙ ista reuocatio sponte facta non procedat, nisi error allegetur, & proba- retur, uel staret per iudicem non per allegã tem quo minus probaret̃. ut l. de ętate. §. si ff. de interro. acti. facit qđ not. in l. ictus fustiũ. 23 ff. de infam †Confessionem autem suam, qs põt interpretari, exponendo, non perime- re in totũ. c. cũ dilecti. de acc. hæc Bal. in d. l. 2. sed glo. in d. l. 2. & quidam sui sequaces, ut fuit Fran. Accur. dñt ꝙ siue spõte, siue ꝑ tor

menta

mēta qs cōfessus fuerit non est adhuc puniēdus, nisi ꝑseueraret. & hoc ꝓbāt ꝑ tex. d.l.2. qui gn̄aliter loquitur, ergo gn̄aliter est intelligendus ff.de le. prest.l.1. §. gn̄aliter, & l. de precio. ff. de publ. & pro quorum sn̄ia facit. C.ad l.Iul de ui.l.seruos.ubi dicit confessionibus. in plurali, sed tu teneas qđ supra conclusum, est q̄ est cōis opinio. Sed ponamus quod qs est cōfessus ꝑ torturā, & in ea perseuerauit, ratificādo apud acta, & cōfitēdo, an liceat notario scribere, uel iudici ꝑcipere ei, ꝙ scribat, ꝙ cōfessus fuit spōte suꝑ hac qst. Inn in c.suꝑ hoc de renunc. ut refert Bal. in l.fi. quis in hoc genus. C. de epis. & cle. dicit, qđ ꝓbata tortura est quasi impossibile probari cōfessionē sponte factā, & in d.l.2. C. de cust. reo. dicit ꝙ talis scriptura ut plurimum 24 est falsa. Iac. Butr. in l.2. C. qđ met. cau. † dicit ꝙ iudex, & notarius malefaciūt, in actis apponere, ꝙ ille q tortus est sponte cōfessus sit, & talis scriptura est falsa Bart. in l.1. §. si quis ultro. de qō. ff. in fi. dicit ꝙ si cōfessus est reus in actu torturæ, non debet dicere notarius, ꝙ spōte, secus si postea cōfessus sit. Bal. ī l.1. in 5. col. C. de cōfes. dicit ꝙ notarius nō īcidit in falsum, primo quia uidit, & audiuit hoc, & nō uidit, & audiuit contrariū ꝑsertim tūc, unde de hoc nō posset cōficere instrm̄, vt l. hac cōsultissima C. q te. fa. po. Itē qa nāli ratione debet credere ꝙ ille cōfiteat ꝑꝑ cōsciētiā perpetrati criminis. Item ēt iudex excusatur, quia non fuit tortus ad hoc ꝑcise, ꝙ confiteret, sed ut uerū diceret, & ideo cū nō fuerit tortus ad hoc signāter, & specifice, sequiē ꝙ teneē cōfessionis, non est oīno tormentarius, sed s̄m quid est liber, & intentio iudicis fuit, & esse debuit, ꝙ si confiteretur quia uerū, non quia tortus. Itē qa sic se habet gn̄alis consuetudo, quæ excusat, & qa bonos zelo. unde in psalmo, zelani cōtra iniquos, pacē peccatorū, uidēs. ita dicit ipse ibi Are. aūt in tract. malef. in gl. in uerbo, cōparuerunt inqsiti, & cōfitenē totum. in uer. unū nō omittas. dicis qđ Ang. & Ioan. de Imol. in l. q in 25 aliena. §. fi. ff. de acq. hæred. † dicunt, ꝙ aut reus fuit tortus nō præcedentibus indiciis uel nō sufficientibus, & tunc ēt si perseueret in cōfessione, non pōt scribi, ꝙ spōte fuerit cōfessus, & notarius scribēs scribet falsum, si sciret eū tortū non ꝑcedentibus indiciis, & ideo dn̄t cautela est, ꝙ notarii maleficiorum retineanē extra palatium ne habeāt notitiā tormentorū, & sic ꝑnt scribere confessiones tanq̄ spontaneas. sed tu aduertas de Are. ꝙ ex hoc nō euitaret falsum iudex q. scribi fecit, q hac sciebat. Si aūt iuste ꝑcesserunt tormenta, tunc rite, & iuste pōt scribi, ꝙ sponte fuit cōfessus, dūmodo inter tormēta, & cōfessionē. aliud commodū interuallum interueniat, qđ arbitrio bonis iudicis relinquitur, ut no. in l.3. §. diuus Seuerus, & ibi Bart. ff. de qō. Bald. ēt in l.1. C. de cōfes. in 11. col. dicit, ꝙ gn̄alis cōsuetudo excusat notariū, & iudicē à falso, qn̄ scribunt. talis est cōfessus spōte & uide ēt ad hoc do. Catal. in tract. synd. q. 215. ubi satis bene loquitur, qn̄ adhibita est tortura, an iudex pōt scribi facere, ꝙ sponte fuit cōfessus. do. Vitalis in suo tract. clausularum, suꝑ clausula nō, ui nō metu. in §. de metu tormētorū. in 4. col. tāgit hāc q. & dicit. ꝙ si notarius scripsit, ꝙ cōfessus fuit sponte, uerum esse, non uř, ꝑꝑ hoc uř falsum scripsisse pro hoc uř tex. in d.l.1. §. si quis ultro. ff. de qō. ibi est tex. si quis ultro, &c. & sequitur ibi in lr̄a, cū tormentis, &c. cōstiterit, & sic dř sponte cōfessus ille q est cōfessus in tormentis, & s̄m hoc debemus exponere, constite- 26 rit. s. de confessione illius serui. † Et si dicis, qūo dř sponte confessus cum dicatur ꝑ tormenta, dicas ideo, quia perseuerauit in confessione, ut d. §. diuus Seuerus, & l.2. C. de cust. reo. uel ētsi cōfessus est in actu torturæ, q̄uis notarius scripserit, sponte cōfessus est. Nec obst. uerbū cōstiterit, positū in d. §. si qs ultro, quia exponitur, constiterit. s. de innocentia, & sic non refert se ad cōfessionē sed ad serui innocentiā, ut ibi patet, & no. bene, dicit ibi Bart. mihi aūt cū reuerentia tantorum do. uř super hoc, sit distinguendū dicendo, ꝙ aut nulla ꝑcesserunt tormenta ipsam cōfessionem aut ꝑcesserūt. Primo casu nulli dubium, ꝙ uterq; iudex. s. & notarius recte scribit in actis, ꝙ spōte cōfessus est per d. §. si qs ultro. in prin. & l.2. C. quo ap. nō re. si uero ꝑcesserunt tormēta, & tūc aut ipsa tormēta illata fuerūt nullis ꝑcedentibus indiciis, 27 saltē legitimis, aut ipsis ꝑcedentibus. † Primo casu, q a illa tortura fuit, iniusta, & iudex q hūc torsit iniuste, & inique fecit, illa cōfessio uigore inique torturæ facta, ēt si milies, ratificareē, & dicaē sponte facta, nunq̄ ꝑsumitur sponte, sed ꝑ uiolentiā tormentorū facta & nihil ualet casus est in l. pen. ff. de quæst. & hoc casu si notarius scit illam torturā esse fa-

ctā nō debet scribere q sponte fuit cōfessus, & si scribit, puto q tā iudex, q mādauit, q̃ ipse notarius inciderit falsum. l. q testim. ff. de fal. & l. 2. C. de fi. instr. cū si. si uero notarius ignoraret torturam iniustam, tunc dicta pœna non teneret, quia falsum absq; dolo non committit. l. nec exemplū, & l. maiorē. in fi. C. de fal. iudex tñ semp p tenetur, quia mandauit scienter scribi falsum, licet ignoranti, & ī eo, in dubio psumit scientia iuris. l. 2. ff. qđ quisque iu

28 † Secundo uero casu, qñ tortura fuit iniusta, & pcedentibus legitimis indiciis habita, & tūc imminētibus tormentis cōfessio in eis facta scribitur, mandante iudice, q sponte fuit cōfessus, tunc uterq; tā iudex q̃ notarius malefaciunt, & punit, ut supra aut postea, & tunc aut notarius sciuit torturam, aut ignorauit, si sciuit, & tunc aut instātibus doloribus torturæ hoc fit, qa statim, q depositus est de tortura, uel parū post tortus cōfitet, & non licet scribere q spōte. malefaciūt iudex, & notarius, p no. per Iac. But. in d. l. 2. C. qđ met. cau. & l. 2. C. de cu. re. & supra dixi. Si uero transacto debito tpe, & spacio intermedio, ille tortus cōfitet, & tūc licet scribere spōte, & ita seruat consuetudo. Si uero notarius ignorauit torturā, tūc nunq̃ ipse tenet licet scribat spōte cōfessum, & ita intelligo qđ not. Bald. in d. l. 1. C. de cōfes. Et ideo iudices debēt cauere, q tormēta nō uideant, neq; audiant per notariū maleficiorum, qa forsitā recusaret scribere spōte cōfessum, & hoc ēt uoluit ibi Bald. Vltimo no. circa hanc prin q. q̄ est de effectu torturæ, q qñ tortura fit in casu non permisso, uitiatur solū actus torturæ, cum suis dependentibus, non aūt reliquus processus rite factus, ut l. 1. C. de quæst. & ibi per Bal. in l. milites. in fi. eo. tit.

29 Postremo quæro † an in causa criminali, ex sola confessione, absque alio processu, & snīa, fiat executio. Inn. in c. qrenti de off. de leg. dicit q non. Sed ipse idem tenuit contrarium in c. qualiter, & qñ el 2. de acc. & pro ista parte est casus in c. Romana. de app. lib. 6. Dic aut quis, confitet metu tormentorū, & hnt locum primo loco dicta, quia requiritur perseuerantia, & processus. lit. cont. ut supra dictum est in 5. prin. torturæ. aut cōfitetur sponte, & habet locum secunda opi. Inn. in d. c. qualiter, & qñ. & uide quod no. per gl. in c. ex literis, de diuor. sub uerbo, admonitus, & uide Bar. in l. 1. in fi. de cu. re. ita dicit d. Vitallis in tract. clausularū, super clausula, non ui, non metu. in § de metu. tormentorum, in uer. fi. Spec. in tit. de confes. in § 1. in uer. fi. dicit, quod si qs est sponte confessus uel p torturam, & tñ in confessione perseuerauit, q nihilominus debet cōdemnari l. si cōfessus ff. de cust. reo. & extra de confes. c. cum

30 super de elec. c. p inquisitionē. † ubi dicit qđ nunq̃ quis est in criminali pro cōdēnato hñdus, imo semper est necessaria snīa, ut C. de pœn. auc. snīam. & C. de cu re. l. si quis reus, & ff. de quæst. l. 1 § 1. uel l. pen. 2. qō. 2. nos in quenquam. & 24. q. 4. quæsitum. & c. illud. Lanfr. Brix. suo commento super c. quoniam contra falsam. de prob. super rub. de confes. in 6. col. in uer. quæritur præterea. dicit, qđ Inn. in d. c. per inquisitionem. dicit contra cōfessum de crimine non potest procedi ad cōdemnationem, nulla præcedente accusatione inquisitione uel denunciatione, quia ad hoc ut fiat condemnatio, oportet quod aliquid petatur, uel subsit mā. super qua fundetur cōdemnatio, ita dicit dicere Bald. in l. 2. C. de cōfes. tamen si prædicto casu, inquisitio sequatur confessionem, & sic ordo peruertatur, dicit quod procedi potest quia snīa ferri potest cōtra cōfessum, ex inordinato processu, ut tenet Bart. in d. l. si confessus. ff. de custo. reo. & Bald. in d. l. 1. & Io. An. in d. c. qualiter, & quādo. quod intelligendum, est, fm Bart. ubi supra, si cōfessio emanauit principaliter, alias secus. quod etiam sequitur Bar. in d. l. 1.

1 *Iudex indebite aliquem subijciens quæstioni qua pœna debeat puniri.*

2 *Iudex qui dolose, et sine causa aliquem torsit, si moriatur, capite plectitur.*

3 *Tortura adhiberi non potest per eum qui non habet merum imperium,*

4 *Tortura ad finem triplicem fieri potest.*

5 *Officiales non debent parere potestati aliquid contra legem iubenti*

6 *Familiaris potestatis ponens aliquem ad torturam de mandato ipsius non tenetur,*

7 *Rector cui concessum est arbitrium torquendi aliquem, an possit torquere nullis præcedentibus indicijs.*

8 *Inculpatum de crimine sponte se ingerentem torturæ an possit potestas licite torquere, si alias ei non liceat de iure.*

9 *Committere nemo potest alicui ut ipsum percutiat, cum nemo sit membrorum suorum dominus.*

Quæstio

Quæstio septima secundæ partis.

SEptima prin. q. est qua pœna puniatur iudex torquens aliquē † indebite. v̄r ꝙ dēat puniri pœna capitali, ut est tex. in l. decuriones. C. de q. & ibi hoc dicit Bal. sed tex. in l. nemo carcerē. C. de exac. tri. libr. 10. dicit, ꝙ iudex q indebite torquet, uel carcerat aliquē punit ea pœna puniret incarceratus uel tortus pro eo pro quo torquet uel carceratur. Item punitur, quia damnatur ad carceres. s. ad certum tps, ſm Ang. ibi, sed Bald. in rubr. C. de pœna iud. qui male iud. dicit ꝙ iudex q de facto aliquē torquet, non punit similitudine torturæ, qa non reperit iure cautū, ꝙ tortura alicui imponat pro tortura, sed tenetur iniuriarū, pro motu iudicis, ut ff. de iniu. l. iniuriarū æstimatio, ſm eū, super hac q. distingue, an tortus morit in tortura, uel pp torturā, & tunc an, & qn̄ & qua pœna teneatur, fuit late dictū supra in 5. q. prin. de tortura. ī uer. sed cū dictū sit. Aut nō fuit mortuus, & tūcaut fuit tortus qs iuste, & rite, & n̄ teneat aliqua pœna, per l. Gracchus. C. de adulter. † Aut fuit tortus iniuste, uel non rite, & tunc aut torsit dolose, & sine causa, & tenet pœna capitis, ēt si non moriat, & eadē pœna tenet si fecit torqueri illū, qui de iure torqueri nō poterat, puta quia decurio uel ancianus, siue prior, durante magiatu, ꝑ d. l. decuriones, & ꝑ l. 1. C. de req. re. ubi de hoc per Bal. ꝙ procedit ēt si ptās habet arbitrium, ut no. supra in c. ueniens, & in c. Quintauallis, de iureiuran. Aut sine dolo, & cū causa tñ nō recte, nec rite, & tenet actione iniuriarū, ut ff. de iniu. l. iniuriarū examinatio, & ita intelliguntur, & cōcordant p̄dicta iura, & uide d. in uer. sed cū dictū, sit quibus adde, ꝙ qn̄ quis ut priuatus torquet aliquē punit ea pœna qua punit retinens priuatū carcerē, ut dicit Bal. in l. 1. C. de priua. carc. † Et si torsit non priuatus, sed ut iudex tñ non habebat talē iurisdictionē, qa non habebat merū imperiū, sine quo tortura adhiberi non potest, ut no. hr̄ in l. imperiū. ff. de iuris. om. iud. & ibi ꝑ Guil. & tūc habebat locū d. l. nemo carcerē. licet ēt hoc casu teneatur parti actione iniuriarum per d. l. iniuriarū, & hoc qa tortura est iniuria personalis, si fit sine causa, & iniuste, ut l. nihil. C. de q. Sed quid si ꝑ bonum publicū, quis discrete torsit aliquem, puto pp sedādū tumultū populi, ut multoties fit, ꝑ terrorem aliorū, an teneat in syndicatu. Credo ꝙ non arg. no. ꝑ Inn. in c. 1. de cōst. † Item no. ꝙ tortura pōt fieri ad triplicem finē, nā qn̄q; fit ad criminis punitionem, ut l. ictus fustiū. ff. de inf. exēplū, qn̄ officialis reperit aliquē in flagranti, nā facit illū ex hoc fustigari, uel aliter torqueri, ut ibi, qn̄q; fit ad iurisdictionis defensionē, & ista tortura debet esse modica, & tēperata. l. fi. §. fi. ff. de off. eius cui man. est iur. qn̄q; fit ad criminis inuentionē, ut l. c. 5. ff. de adul. & de hac est mā nostra, & de qua infra late locuti fuimus, & inferius dicet. Sed ponamus iudex, aut ptās, q est caput officii, & in quo residet ptās torquēdi, non torquet ipse ꝑ se, sed iussit militibus, & alias officialibus, ut torquerēt aliquē, an si tortura est indebita, teneant ipsi milites, & officiales. Sup hac qō. licet aliquid tetigerim supra in 5. qō. prin. in uer. & aduerte circa p̄dicta, ubi uide, tñ qa nō erat locus suus, sed melius cadebat hic, ideo cū minis ꝑfecte ibi dcm̄ fuerit, dicamus hic ꝑfectius, capiēdo distōnem Dy. in c. ꝙ qs mandato, de regu. iur. in 6. ꝙ aut iussus ptātis est expresse cōtra legem, aut expresse ſm legē, & sic iustus, aut dubitat. † Primo casu officiales nō debēt ei parere. imò potius resistere, & si nō resistūt puniuntur, ut qa potestas mādat in casu illicito, uel torqueri decurionē, uel aliū q de iure torqueri, nō pōt, casus est in l. oēs. C. de decu. lib. 16. & l. qm̄. C. de ap. cū si. & superius fuit dictū. & hoc casu officiales debent, ꝑtestari ptāti, ꝙ hoc nō faciat, & ꝙ ipi cōtradn̄t, & cōsentire, & si fiat nō intēdūt, ut colligit ex d. l. qm̄. Secundo casu, parere tenent, alias si nō parerent, punirē tn̄r. ff. si qs iusd nō obtem. l. 1. & ff. de re iud. cōtumacia. in prin. Tertio casu officiales nō puniunt, si indebite torquēt aliquē qa parere tenentur ar. ff. de iud. l. si qs ex aliena, & ita intelligo l. liber hō. la 2. ff. ad l. Aql. ubi obediētia debita, uel ꝑmissa excusat a delicto, ꝑ quā l. dixit ibi Bal. ꝙ fuit reiectus quidā libellus, q dabat contra quendā officialē ptātis, qui de mandato ptātis, quendā torseat illicite, quia iste excusatur, ratione iussus superioris ſm eum intelligo tñ dictum suum, in casu in quo officialis debet parere ſm distinctionem supradictam, & non aliter. Sic ēt intelligo, qđ scripsit Ang. ī l. iniuriarū actio. §. si qs co. ff. de iniur. ubi dixit ꝙ miles, aut alius de familia rectoris, ponēs aliquē ad torturā de mādato rectoris iuste uel iniuste, nō tenet per

per illum tex. coniuncta glo. in l. nõ vt. §. qui iussu. in glo. magna. ff. de reg. iur. Et ideo dat cautelam, ꝙ rector oblato libello cõtra aliquẽ de sua familia de aliquo iniuste facto, ꝙ elapso t̃p e dãdi libellos cõtra seipsum faciat reũ cõuictum articulari, & ꝓbare ꝙ hoc fecit de mãdato rectoris, & hoc ẽt rector cõfiteat, ꝙ fecit ꝑ offõ exercẽdo, & erit securus uterque, qđ est ualde notandũ, intellige tñ ẽm distõnem prędictã, & nõ aliter, uidelicet in casu qñ debet parere. Aduerte ꝙ multoties cõcedit rectori, arbitriũ torquendi aliquem, an poterit torquere nõ ꝑcedentibus legitimis indiciis. † Rñdeo multi dñt ꝙ sic, sed contrarium est de iure uerius, qa non poterit non ꝑcedẽtibus legitimis indiciis, ut c. quintaualis. & c. ueniẽs. de iureiur. & not. in cle. sæpe. de uerb. sig. ita dicit Pau. de Leaz. in cap. grauis, de deposito, & sic ꝑ istud arbitriũ nõ excusaret rector à pœna si torqueret, non ꝑcedẽtibus legitimis indiciis. Quid si est datum arbitriũ ꝙ possit torquere, nullus ꝑcedẽtib. indiciis, in aliquo crimine. Dic, ꝙ intelligit ꝙ debeat torquere arbitrio boni uiri, & moderate. iõ si excessit modũ dẽret puniri arg. l. pen. ff. de arbit. ita dñt qdã, arg. eorum. quæ not. Bart. in l. sed si unius. §. ait ptor. ff. de iniur. unde si rector cupit hẽre amplã potestatẽ super maleficiis, & maxime in torquẽdo, ꝑut multoties fieri uidi, & cõcedi, siue à gubernatoribus, siue à cõitatibus, sint cauti, ut bulletinũ siue reformatio, sit large, & plene certũ, uidelicet torquẽdi cũ indiciis uel sine, & alte, & basse, & moderate, & immoderate, ꝑut sibi uisum fuerit. † Insuꝑ qro ponamus, qdã inculpatus de crimine, spõte ingerit se torturæ, puta dicẽdo, ergo nõ cõmisi tale delictũ, & offero me uelle stare torturæ, ponatis me in tortura, costui è un pazzo. an ptãs possit iuste iustũ uolẽtẽ ponere ad torturã, si alia de iure hoc ei nõ liceret. puta quia non ꝑcedũt indicia. Rñdeo ꝙ nõ põt, qa liber homo non est dñs membrorũ suorũ l. liber homo. ff. ad l. Aql. secundo qa ptãs torquendi, est meri imperii, ut l. defensores. C. de defen. ciui. & tenet Guil. de Cun. in l. imperiũ. ff. de iurisd. om. iud. sed ea quæ sunt meri imperii, non pñt pacto priuatorũ concedi. C. de iurisd. omn. iud. l. priuatorũ. † Tertio quia non põt quis cõmittere alteri, ꝙ ipsum percutiat. l. 1. §. usqueadeo. ff. de iniu. & hoc tenuit Bart. in l. pen. ff. de cõd. ob cau. & in l. interdum. § qui furem. & ibi glo. contrarium senserit. ff. de fur. & licet gl. & Bar. loquantur qñ committat se ad torturã priuato, tñ ego idem dico, si committit se iudici, qm ut iudex, in casu ille torquere non põt, quia hr ut priuatus, qñ quid facit extra terminos iuris l. prohibitũ. C. de iure fisci. cum si. Et ꝑpea qñ iudex, in casu ꝑdicto, torqueret aliquẽ uolentem non excusaretur à pœna per prædicta applicãda fisco, sed excusaretur ab actione iniuriarum & ab ipsius interesse, qm uolenti non fit iniuria. l. 1. §. adeo. & ibi Bar. ff. de iniur. & per Bart. in l. quamuis. in fin. ff. de in ius uocan. Et deciditur alia q. quæ sæpe occurrit, nam aliquis inculpat aliquem de delicto, & quia non hẽt ueras probationes neq; indicia sufficientia ad torturam, dicit dñe ptãs, ponatis me, & ipsum ad torturam, multi fatui, ut ita loquar, putant hoc posse, & debere fieri per potestatem, sed per supra proxime dicta est contrarium in persona uolentis, ergo multo fortius in persona illius qui nollet.

1 *Reum torquendum nemo debet subtrahere dum locus est torturæ.*

Torturæ si locus sit, detineri personaliter quis poterit.

2 *Torturæ facilius adhibetur in maleficijs, occulte factis, quam in alijs.*

3 *Tortura pro crimine explorando facta, non reddit tortum infamem.*

Præsumptio iuris, & de iure dicitur indiciũ euidẽs.

4 *Suspicio una præsumptionem non inducit, sed plures suspiciones bene inducunt unam præsumptionem.*

5 *Præsumptio illa censetur potior, quæ uero reperitur proximior.*

6 *Iudex in tortura procedere debent quamuis tortus asserat se nihil dicturum.*

7 *Innocens reputatur in contra quam indicia non reperiuntur*

8 *Rei de crimine delati, & si non omnes nec omni casu possint torqueri, possunt tamen nullis indiciis terreri.*

9 *Quæstio in certis delictis datur ex solis indicijs.*

Quæstio octaua secundæ partis.

Circa octauam partem princ. in qua pollicitus sum colligere, & describere aliqua notanda communia, de indiciis, & tortura. 1 † Et primo not. ꝙ quãdo est locus torturæ,

non

non licet alicui subtrahere torquendum à tortura, nec facere q̄ ueritas non possit apparere, ut l. quicunq;. C. de malef. & mathe. qđ facit cōtra celantem testem, ne testificet̃ in criminali ſm Bal. ibid Secundo not. q̄ qñ est locus torturæ qs pōt cogi & detineri personalr̃, ut in c. si clericos. de sen. excom. lib. 6. facit qđ not. Inno. in c. ut famę. & c. qa cōtingit. de sen. excom. & Bald. in l. nemo. C. de 2 epis. audien. iuxta fin. † Tertio not. q̄ tortura facilius adhibetur in clandestinis, & nocturnis maleficiis, q̄ in aliis d. l. nemo. & ibi Bal. uel in crimine falsi l. sicuti. C. de fal. & in crimine ꝓditionis, & sic in crim. læsæ maiest. l. fallaciter. C. de abol. & in crimine adulterii, & similibus, ut. ff. qui, & à quib. l. ꝓspexit. facit. de fur. l. interdum §. q furem. & l. pen. ff. de cōd. ob cau. & ideo in maleficiis de nocte commissis, non requiritur arguta ꝓbō. arg. not. in c. in fidei fauore. de hęret. lib. 6. & l. si cū exceptione. §. hæc aūt actio. ff. quod met. cau. & facit C. de iusti. codi. emend. circa medium. & l. 1 §. tria ff. de uen. inspi. & uide oīno infra in uer. fin. † Quarto not. q̄ tortura, 3 quæ fit crimen explorandum, non infamat, siue qs torqueat̃ ut testis siue ut principalis. l. nulla. iuncta gl. C. de infami. Quinto no. q̄ indicium incriminalibus, ponit pro quodam signo maleficii, sed in ciuilibus ponit̃ ꝓ ueritate rei, ut l. fi. C. de fal. her. Sexto no. p̄sumptionem iuris de iure appellari indicium eui deus l. si qui. C. de adul. Septimo no. dr̃iam inter prę sumptionē, & suspicionē qa suspicio stans in suis finibus nunq̄ est causa cōdēnationis, sed p̄sumptio sic, ſm gl. & Bal. in l. 4 q̄uis. C. de adul. † Octauo not. q̄ ex multis suspicionibus inducit̃ una p̄sumptio, sed vna suspicio nō inducit p̄sumptionē. facit q̄ no. gl. in l. 2. §. ætas. ff. de excusa. tu. Bal. in auth. si quis. C. de adul. Nono not. q̄ illud, qđ dr̃ semel malus semꝑ p̄sumit̃ malus. intellr̃ in eodem gñe mali, & non in diuerso, ut si tractat̃ de homicidio, & aliqs sit homicida, p̄sumat̃ cōtra ipsū, sed si esset adulter, nō p̄sumatur homicida, & his si. l. oēs §. à Barbaris. ff. de re mil. & ꝑ Bal. in l fi. ff. de hær inst. Decimo no. q̄ dr̃ia est inter suspicionē, & p̄sumptionem, indicium, & argm̃, & adminiculū, ut no Bal. in l. ea qdem. C. de acc. 1. & 2. col. 5 † Vndecimo not. q̄ īter p̄sumptiones illa est potior, q̄ uero ur̃ ꝓximior, ut l. eū filiū, dif. finimus. ff. de his q̄ sunt sui ul̃ alie. iur. Itē q̄ posterior prę sumptio tollit priorem. ff. de in integ. rest. l. diuus. pares uero prę sumptiones inuicē se cōfundunt, qa nulla uictoria fit a pari. ff. de rit. nup. l. non solum. §. uno, arg. ff. de fideius. gñalr̃. uer. sua, & de excu tuto. l. sed & milites. in princ. unde pariter operātur, & non prępōderat altera alteri, sed remanet factum simplex, ab oī suspicione abstractū si uero essent plures præsūptiones ꝓ una, quā alia parte, tunc plures rōnes uincunt unam, si qlibet ꝑ se, est ita bona, sicut illa una q̄ est in contrariū, arg. in auth. de cōsang. & uteri. fra. §. 1. Itē præsumptio uioléta tollit nō uio 6 lētam. de prę sūptio. c. lr̃as. † Duodecimo no. q̄ licet existens in tormento, dicat iudici se nunq̄ dicturum aliqd, tñ iudex debet procedere in tortura, alias facile esset unicuiq; uitare tormēta, quorū dolore forte mutabit sermonem. ſm Pau de Leaz. in c. grauis. de deposito. Decimotertio nota. q̄ sicut pōt torqueri accusator ita pōt torqueri instigator, & cōsultor l. si qs. C. ad l. Iul. maiest. Decimo quarto not. qđ accusatur non excusatur calumnia, ꝑ ꝑ quælibet indicia, sed solum ꝑ ꝑ indicia manifesta. ita dicit Bal. in d l. si quis. Decimoquinto no. q̄ ubi tortura est ꝓhibita non hēt locū tortura, ēt si præcedunt indicia, dicit Bal. sumendo arg. à cōtrario in l. mi 7 lites. C. de quæst. † Decimosexto no. q̄ lex habet quemlibet pro innocente, cōtra quē nō prę cedunt indicia, ſm gl. & Bal. in l. pe. C. eo. Decimoseptimo not. quod licet ex forma legis ul̃ statuti, debeat stari indiciis, quantum ad plenā ꝓbōnē, tñ semꝑ necesse est, quòd tale indicium ꝓbetur ꝑ duos testes. ita dicit Ang. in authen. de test. imperfe. in fi. in prin. col. 8. ubi ex gl. posita quæ incipit, ualet nā lex. C. dicit stari testō paterno qbuscunq; indiciis ꝓbet̃, tñ ista gl & ille dr̃t q̄ ista indicia debent probari ꝑ duos testes. Et ideo si statutū dicit, q̄ in maleficiis nocturnis, pro plena probōne habeat̃ indiciū, q̄ licet unus testis deponat de ueritate. & sic faciat indicium vt l. in bonæ fidei. C. de iureiur. & ff. de testi. l. cū probō. & ff. de excu. tuto. l. 2. §. ætas. tñ ex isto indicio non pōt seq condēnatio, qa non est probatum tale indiciū ꝑ duos testes. & si tu dicis, qd operet̃ statutum, nā si duo testes probarēt de ueritate, sine dubio dr̃et seq condemnatio, sed dic qđ multum operat̃. nam si duo erunt testes, q̄ deponant suꝑ aliquo adminiculo indicium faciēte, certe ex tali indi-

gio ꝓbato ꝑ duos testes, sequitur cōdemnatio, licet nihil deposuerint suꝑ ueritate, per istam gl. ut dicit ibi Ang. Mihi durum uī, ꝙ plus ꝓbēt indicia remota, q̃uis ꝓpinqua, quę fiūt ꝑ unum testem de veritate, per ea q̄ no. Bart. in l. fi. ff. de qō. † Decimooctauo not. ꝙ licet non oēs, nec omni casu liceat torquere tn̄ pn̄t terreri, qa uultus iudiciis, in talib. debet apparere terribilis, ut in auth. de mand. princ §. talē uero ſm Bald. in l. 2. C. quo. ap. nō reci. Decimonono no. ꝙ si aliqs ꝓbauit indicia, ꝑ q̄ uentū est ad torturā, nō meretur pmiū, qđ daī probanti maleficium, quia ista probatio potius est facta offō iudicis inquirentis, q̄ ꝑ ipsum delatorem, dixit Bal. in l. in fi. C. pro qui. cau. serui. pro præmi. li. ac † Vigesimo no. ꝙ in certis delictis, cōsiliis, & tractatibus, propter difficultatē probationis peruenit ad torturam, & qnq; ad cōdemnationē, ex solis indiciis, si sunt ita certa, quòd uix negari possint. C. de qō. l. milites. §. oportet. & de excus. tuto. l. 2. ꝑ Dyn. ita dicit Bal. in l. qcunque. C. de seruis fug. & uide omnino de hoc supra in hac parte. in uers. 3. not.

1 *Index cui relatum est aliquod delictum esse commissum statim ad illud uidēdum mittere debet.*
2 *Miles, seu alius missus per iudicem, seu potestatem ad uidendum excessum, quid facere debeat.*
3 *Potestas informationes ab offenso, uel syndico debet habere delicto, & uicinorum nomina, & testiū, scripta tenere debet.*
4 *Indicia leuia, & leuiora quam ad torquendum sufficiunt ad inquisitionem formandum.*
5 *Index ad capturam personalem procedere non debet nisi probibita informatione, & formata inquisitione.*
6 *Captura personalis quibus concurrentib. fieri possit.*
7 *Index detentum de crimine habens præ manibus, qualiter eum uerbo absque tortura interrogare debeat.*
8 *Reus delatus corporaliter puniendus, debet in carceribus publicis detineri, sed si pecuniariter, idoneo præstito fide iussore poterit relaxari.*
9 *Index examinatis testibus eorum dicta, & processum parte citata publicare debet.*
10 *Index indicijs purgatis, interlocutorie debet pronūciare non esse deueniendum ad torturam.*
11 *Index neminem debet quæstioni subiicere si ueritatem aliunde p ssit percipere.*
12 *Condemnatio in criminalibus nonnunquā ex probationibus præsumptiuis sequitur nedum ueris.*
13 *Index ad torturam moderate, & temperate debet procedere.*
14 *Index confesso in tortura non dēt statim credere, quinimo ipsum f. cere dēt pseuerare, & ratificare.*
15 *Index aliquem indebite torquens, syndicatu tenetur ad pœnam fisco applicandam.*
16 *Arbitrium torquēdi collatū alicui quod hoc legitimis præcedentibus indicijs fiat debet intelligi.*

Quæstio nona secundæ partis.

Circa nonam, & ultimam partem principalem in qua describeī, quo ordine, & modo, iudex se habere debeat in cognitione maleficiorū, colligēdo quasi oīa cōpendio. q̄ in hoc tractatu cōtinenī, & aliqua addendo, dico † ꝙ iudex quam primū ad eius notitiā ꝑuenerit, delictū esse cōmissum, mittat ad uidēdū dcm̄ delictum, ut sibi de eo cōstet, qa anteq̄ cōstat de delicto, nihil pōt fieri, ut dictū fuit supra in 4. q. prin. torturæ. in uerītē not. ꝙ anteq̄, & de hoc faciat ad cautelā apparere in bastardello, hoc modo uidelicet, die tali, &c. supradictus dn̄s potestas cū ad suā suæq. curiæ notitiā peruenerit, ꝙ fuit cōmissum tale maleficiū, in tali loco, cōtra talem, &c. & intendat suꝑ eo ꝓcedere, ex suo suęq; curiæ offō, per inquisitionem. Ideo cō misit tali socio militi suo, ꝙ uadat, & se ꝑsonalī conferat ad talem locū prædictū, & diligēter se informet, et ꝑ oculorū inspectionē, de dicto maleficio, &c. † Qui miles debet accedere, & uidere ꝑsonam offensi, & vulnera seu ꝑcussiones, & si est furtū, uel aliud delictū, dēt considerare, & inspicere un̄ fur intrauit, & qūo fuit fractum ostiū, & apparent uestigia, puta, tꝑe nimis, ueluti, & cent. debet accipere, mensurā dictorū uestigiorū, ut alias fieri uidi, & oīa dēt referri ptāti. q̄ relatio sīī ponaī in bastardello hoc modo, dicta die, supradictus miles socius, iēs, & rediēs, retulit supradicto dn̄o ptāti, & mihi notario iuisse ad dcm̄ locum, & diligenter oīa uidisse, & intellexisse, & explorasse, & inuenit hoc, &c. vt qualī talis erat uulneratus, in tali, & tali loco, &c. & ponaī quidquit uidit, & audiuit. & laudo ꝙ si esset delictū alicuius importātiæ. uidelicet furtū magnę quātitatis, ꝙ ptās ipse postea accedat ad uidēdū locū, & ita qnq; feci, & ab aliis obseruari uidi. † Deinde curet dictus ptās hr̄e informationē de delicto, ab offenso, uel à syndico, & scribat noīa uicinorū

& dome

& domesticorũ, atq; suspectorũ, & testiũ si q sunt, q aliquid uiderint uel audierint, aut aliter sciuerint. & postea in eodẽ bastardello, describat inqsitionem spãlem, quo ad dictũ maleficium, & gñalẽ, quo ad psonas, qñ nõ hẽt cretitudinem de psona delinquẽte. hoc modo uidelicet. hæc est qdã inqsitio q̃ fit, & fieri intendit per supradictum dñm potestatem, cõtra oẽs, & singulos hoĩes, & psonas quæ de anno præsenti 1493. & mense Octobri, dicti in tali loco, &c. commisisse tale delictum uidelicet uulnerasse talem. &c. de qua inqsitione & hr per Ang. in l. si uacantia. C. de bon. uac. lib. 10. & per Are. in tract. malef. in 1. gl. circa princ. de qua hr in l. 4. §. mandatis. ff. ad l. Iul. pecul. & sup ista inquisitione examinet omnes testes supradictos, & eorũ dicta, & attestationes silr describat in bastardello, post dictam inqsitionem, nec ad hæc requirit citatio alicuius. & ex dicto ipsorum testium hẽt aliqua indicia, ẽt leuia contra aliquẽ, tunc deueniat ad inqsitionem specialem cõtra illum sup illo delicto, de qua inqsitione habes formam per Are. in d. tract. in prin. & p Papiensem in sua practica, in forma inqsitionis, & dicta inqsitio non describatur in bastardello, sed in lib. malef. 4 †Et aduerte, q ad formãdã inqsitionẽ, sufficiunt indicia leuia, & leuiora, q ad torquẽdũ, ut puta diffamatio de tali delicto, ut hr in c. qualiter, & qñ el 2. de acc & p Are. in d. tract. in gl. in uerbo, fama publica. in prin. ubi ẽt dicit. q bonũ est, qd iudex faciat apparere in bastardello, post examinationẽ pdictã. & p dicta facta fuerũt ad banchũ iuris, iudice pro tribunali sedẽte. ubi ẽt hr quod sine istis indiciis, inqsitio est nulla, si est oppositũ, nisi in certis casibus ibi enumeratis. Itẽ est sciendũ q cũ istis iudiciis poterit iudex deuenire ad capturã inqsiti uel inqrendi, ut dicit Bal. in l. & si certus. ff. ad Sylla. & Salyc. in l. nullus. C. de exhi. re. p illum tex. dicit q iudex in maleficiis statim põt deuenire ad capturã inculpati habita aliquali informatione de maleficio, & malefactore. Sed idẽ Saly. in l. 5 si. C. de qõ. †uult q anteq̃ in criminalibus iudex deueniat ad capturã debet esse phabita informatio, & formata inqsitio. qd ego intelligo de supra dicta gñali inqsitione, gñali quo ad psonas, & speciali quo ad delictũ, de qua supra dcm fuit, & eodẽ modo intelligo qd dicit Bald. in l. cõsentaneũ. C. quõ, & iudex ubi uult, q in criminali, põt incipi à captura, & alleg. ca. si clericus. de sen. excom. in 6. ẽt nõ pcedentibus indiciis, qa non intelligo de indiciis, q̃ sunt talia qualia sufficiant ad inqsitionem. Sed aliquid moderni in l. 1. C. de excu. rei iud. dñt, q tunc demũ põt incipi à captura in criminalibus, qñ delinquẽs reperit in crimine uel timet de fuga, & non aliter, ut hr in auth. ut nulli iud. §. si qs uero cõprehensorũ colla 9. & in l. ait ptor. §. fi. ff. de his q̃ in frau. cred. Ego aũt sic distinguerẽ. 6 †Aut est delictum de quo uenit imponenda pœna corporalis, uel corporis afflictiua, & tũc põt deueniri capturã pcedentibus tñ aliqbus indiciis, de qbus fuit supradictũ, ne inqsitio esse frustratoria quantũ ad excusationẽ, & ita loquit Bal. in d. l. si certũ. & in d. l. cõsentaneum. & Saly. in d. l. nullus. Aut est delictum de quo uenit imponenda pœna pecuniaria, & tunc nõ pcedentibus aliquibus indiciis saltẽ leuibus, & q̃ sufficiãt ad inquisitionẽ, nõ poterit deueniri ad capturã, per supradicta. Aut præcedunt aliqua indicia, & tũc põt deueniri ad capturã, solũ in duobus casibus, uidelicet qñ est repertus in flagrãti crimine p tex. in d. § si quis uero comprehẽsorum. & qñ timetur de fuga. per d. § fin. l. pretor, sicut ibi dr in ciuili de suspecto de fuga, ut possit capi, in qua tamen captura requiritur aliqualis causæ cognitio. s. ut constet de debito, & suspectione de fuga, ut ẽt hr per Ang. in l. nemo carcerem. C. de exacto. tri. lib. 10. 7 †Item tunc cum iudex hẽt inculpatum de crimine prę manibus, & in sua ptãte, debet ipsum interrogare, & examinare uerbo sine tortura. & facit scribere dictũ suum per notarium in bastardello, hoc modo uidelicet, à tali die mense Octobri, Ant. cole. detẽtus per curiam, occasione talis maleficii, ut dr, per eum commissi & perpretati interrogatus, & examinatus per supradictũ domi. ptãtem, dixit hoc. uidelicet, &c. & hoc faciat plaries, diuersis horis, & tpibus & sẽper faciat scribere eius dictũ. & uideat iudex an loquat pauide, & trepide, & de hoc ut faciat apparere in bastardello, ubi notarius debet hoc scribere de mãdato iudicis ꝰm Bar. in d. l. minore. § tormẽta. ff. de qst. nam si iudex ex dictis eius uiderit aliq̃ uariationẽ uel trepidationẽ, & pauorẽ & uultus pallorẽ, qd relinquitur iudicis arbitrio, fiet iudicium ad torturam, & de hoc uide plene dictũ supra

de indiciis. in 5. q. prin. uer. alia quędam indicia in. 6. car. Facta dicta inquisitione speciali, & descripta in li. malef. mittat iudex copiam ad cameram ubi ex forma statutorum hoc fieri debet. Et deinde faciat inquisitum citari cum tenore inquisitionis, prout hr per Aret. in d. tract. malef. in gl. in uerbo supradictus do. iudex suprasedens, &c. 8 † Et si comparuerit. & confessus fuerit, uel si erat detentus rñdendo similiter confessus fuerit. & tunc aut uenit ex delicto imponenda pœna corporalis, uel corporis afflictiua, & tunc debet ipsum mittere ad carceres publicos, ut ibi detineat. Aut uenit imponenda pœna pecuniaria, & tunc dato idoneo fideiussore de soluendo oem pœnam, debebit relaxari, ut not. per Bart. in l. 1. ff. de cust. reo. & pœna erat conditionalis, quid iudex debet facere uel inquisitus, uide per Aret. in d. tract. in gl. in uerbo. pro quibus Ant. fideiussit, Aut citatus non comparuit, & tunc debet poni in banno, quia pœna ad quam uenit condemnandus, secundum formam statutorum quę coiter sunt in Italia, Et si in termino, in dicto banno assignato, non comparuerit, tunc habebitur pro confesso, & condemnari poterit, secundum formam statutorum predictorum. Si autem comparuerit, & confessus fuerit, tunc iudex faciat, ut est superius dictum. Si autem negauerit, & pœna est corporalis, uel corporis afflictiua, & tunc ipsum retineat in carceribus, ut superius similiter dictum est. Si autem est pecuniaria uel conditionalis, ex supradictis similiter instructum iudex, quid habeat facere circa detentionem uel relaxationem. Et tunc cum negauerit debet iudex iterum testes examinare in forma ualida citata parte ad uidendum iurare testes, quorum dicta debet ponere similiter in libro maleficiorum, Et huius tempore potuerunt testes torqueri, maxime uicini, & domestici qui presumuntur scire facta in uicina, & in domo De hoc tamen, an, & quando testes torqueri ualeant, uide supra in 4. quo. princ. in uers. Sed autem & in uers. serui autem. Et an debeant præcedere aliqua indicia, & quæ, ut testes torqueri ualeant, uide ibidem. in d. 4. quęstio. princ. post princ. in uers. quod autem dictum est. Et an de indiciis, quæ hr contra testes, debet dari copia, uide ibidem in uers. sed tunc quæro. Et si testis in tortura dixit unum, & extra torturam aliud, cui dicto debeat stari, uide ibidem, in uers. item notandum. 9 † Demum examinatis testibus, iudex eorum dicta, & processum publicet, parte citata, Et hoc facto, si uiderit iudex ex dicto testium, uel aliunde, hre indicia sufficientia ad torturam, quæ qualia esse debeant, uide supra de indiciis in 3 quo. princ. tunc citet inquisitum ad torturam, de cuius citationis forma uide supra de tortura, in 5. quo. prin. uers. 5 iudex aduertere debet, quod antequam. Et an de necessitate requiratur dicta publicatio testium, dixi supra in dicta 5. quo. prin. in uers. insuper quo iudex formauit. Et si in dicto termino citationis predictæ non comparuerit, ponatur iterum in banno, & eo non comparente in termino banni habebitur pro confesso, & conuicto, & poterit condemnari secundum Bart. in l. pen. ff. de quo. & fuit dictum in d. uer. insuper. quo iudex. Si autem comparuerit, & petierit copiam indiciorum. tunc iudex debet dare copiam cum termino ad opponendum, & reprobandum indicia, in quo termino poterunt reprobari testes, tam circa dicta, quam circa personas, 10 & per cons purgari indicia. † Et si ex hoc erunt purgata indicia non erit deueniendum ad torturam. Et super hoc iudex debebit pronunciare, non esse deueniendum ad torturam. à qua pronuncia non licebit appellare ab eo cuius interesset de iure ciuili, cum sit interlocutio, quæ reparari pot in diffinitiua. Sed si non erunt purgata indicia, debebit pronunciare esse deueniendum ad torturam, à qua pronuncia poterit appellari, etiam de iure ciuili, cum contineat grauamen irreparabile. Et statim facta appellatione, erunt ligatæ manus iudici, absque alia inhibitione, & hæc oia uide supra, in tortura. in 5. q. prin. in uers. 5. iudex debet aduertere. Si autem non fuit petita copia indiciorum, uel si petita fuit sed non fuit oppositum, & tunc ex quo non fuit super ipsis discussum, non debebit, ut reor tunc pronunciari, ut l. de qua re. ff. de iud. arg. à contrario sensu. Et eo casu poterit deueniri ad torturam, & similiter quando pronuncia de ueniendo ad torturam, transiuisset in rem iudicatam, ut quia ab ea non fuit appellatum uel quia appellans succubuerit in causa appellationis. Et his oibus peractis poterit ad torturam deueniri, & non aliter, nec alio modo, nisi in certis casibus specialibus. in quibus sine indiciis, & etiam sine aliis supradictis poterit deueniri ad torturam, de quibus uide supra 5. q. prin post prin. 11 † Sed antequam iudex ad ipsam torturam deueniat debet aduertere, quod ad ipsam non deueniat, quando alias ueritas hri pot, ut fuit dictum supra, in d. q. prin. in uers. 6. iudex considerare debet. Et debet hoc facere apparere in actis, quod non possendo aliter ueritatem hre,

deuenit

deuenit ad torturã,ut ibidẽ fuit dictũ, & erit melius,iudicio meo,si hoc inferat, in ꝓnun. cia, qa ꝓnunciat deueniendũ esse ad torturã,hoc mõ uidelicet die 22.Octobris. 1493. supradictus d.ptãs,uisa supradicta inqśitione,& rñsione,cũ negatione dicti inquisiti,uisis supradictis testibus,& eorũ dictis,& attestationibus, & exceptionibus, & oppositionib.&c. & uiso ꝙ aliter ueritas hri nõ pt de dicto maleficio,ꝓnunciauit & declarauit deueniendũ esse ad torturã cõtra dictũ inquisitũ,&c.

12 † Itẽ debet aduertere, ꝙ non solũ ex ueris ꝓbõnibus,sed,& ꝓsumptiuis,põt qñq; ad cõdemnationẽ deueniri in criminalibus qđ qñ sit,uide supra,de indiciis in 4.q.princ. Itẽ dẽt aduertere iudex an sint tales ꝑsonæ, q̃ torqueri ualent, qm̃ sunt multæ quæ non pñt torqueri,de qbus fuit dictũ supra de tortura,in 4.q.princ.Itẽ debet aduertere, an sit tales cã, in qua ad torturã deueniri ualeat, qa non in oĩ cã,ẽt criminali fieri põt,ut fuit dictũ supra de tortura in 3.qõ.prin. per totũ. Itẽ,si erunt ꝑsonæ,q̃ torqueri possint,& causa in qua hoc fieri liceat, debet aduertere si sunt ꝓ eodẽ delicto plures torquẽdi,à quo incipiat, de quo fuit dictũ supra de tortura.in 5.q.prin in uersi an aũt iudex debet aduertere.

13 †Itẽ multũ aduertat,ꝙ ad torturã moderate,& temperate, nõ ineffrænate deueniat, qđ qũo intelligat, fuit dictũ in d. 5.q.in uer. 7.aduertat iudex.Et inter alia debet aduertere, ne ꝓcedat eodem modo in torquendo in paruo sicut in magno delicto,ut fuit dictum in dicta 5.q.prin.in uers. nunc cũ fecerimus. Et qđ si tortus morit in tortura, uide in uer. sed cũ dictũ sit. & qũo probet aliquẽ esse tortũ,uide ibidẽ in uers.subnectamus.Itẽ debet aduertere iudex, ut non repetat torturã sine nouis indiciis,qđ qũo intelligat, uide supra ibidem,in uersi sed ponamus ꝙ tortus.Item debet aduertere in examinãdo, & interrogãdo torquendũ qũo debet facere, uide ibidẽ, in uersi.uideamus modo.Et an possit torquẽdũ, & tortũ interrogare de aliis delictis, de qbus non agit.de quo fuit dictum ibidem,in uersi qd aũt si qs fuit positus. Itẽ quid hẽat facere iudex si tortus nõ uult cõfiteri,& qũo, & cũ qua cautela debet ipsum relaxare uide ibidem.in dicta 5.q. princ. in uersi.sed ponamus qđ quis.

14 †Itẽ si reus fuit cõfessus in tortura dẽt aduertere iudex,ut non credat illi cõfessioni, sed debet facere ipsum perseuerare, & ratificare.de quo fuit dictũ supra,de tortura,in 6.q.prin.& in uersi. & ideo. Et qũo,intra quantũ spaciũ,& tortura, & in quo loco debeat fieri ista ratificatio, uide ibidem in uersi.sed quæro qũo.& uer.se.Et si cõfessus ĩ tortura non uult ratificare, qd habeat iudex facere. uide ibidem in uersi. sed ponamus,ꝙ tortus. Item si fuit spõte cõfessus sine tortura,uel coacte cũ tortura, an ex sola cõfessione,sine aliis ꝓbõnibus,possit deueniri ad cõdemnationem. Et qd si confessione,sine aliis ꝓbõnibus, possit deueniri ad condemnationem.Et qd si cõfessio facta ẽt de delictis aliis forte alibi commissis, quid debeat iudex facere in uerificãdo dicta delicta, & an illis nõ uerificatis.possit deuenire ad cõdemnationẽ ex sola cõfessione uide optime in d.6.q.principip.in uers.& qa supra facta est mẽtio. Et an sufficiat unica tm̃ confessio in criminalib.ẽt spõte facta.uide ibidẽ,in uers.rursus quæro. Itẽ si tortus cõfiteatur per torturã, si postea in illa perseuerat, & illã ratificat ad banchũ, an tunc iudex,uel notarius possint scribere, ꝙ spõte fuit cõfessus.Et an,& qñ hoc faciendo incidãt in falsum,uide ibidẽ, ĩ uer.sed ponamus qđ qs.Item an in criminalibus possit deueniri ad cõdemnationem sine processu, uel ad executionem sine ꝓcessu, & condẽnationem ex cõfessione, uide ibidẽ in uersi. si.

15 †Item aduertat iudex, ne aliquẽ indebite torqueat, qa in syndicatu teneret ad pęnam fisco applicandã,& parti actione, iniuriarũ, & ad dãna,& interesse,uide supra in pen.parte prin.in prin.Et an si torsit,licet alias indebite,si fecit ob bonũ publicum, forte ꝑꝑ sedandum tumultũ,ut alios terreret, an excusabitur,uide ibidẽ,in uers.sed qd si ꝑꝑ.Et an ex iniusta tortura teneant alii officiales ultra ptãtem,uide ibidẽ. in uer. sed ponamus,ubi ẽt ponitur cautela.qua tunc debeant officiales in syndicatu.

16 † Itẽ aduertat iudex cui datum est arbitrium torquẽdi, qa intelligitur, ꝙ hoc faciat ꝑcedentibus legitimis indiciis. uide ibi in uer.aduerte. Et si arbitrium sit ꝙ possit ẽt sine indiciis,intelligit tñ moderate, & arbitrio boni uiri ut ibidẽ,in uer. qd si est datum. Vltimo aduertat iudex, ꝙ iniuste nõ potest torquere etiam uolentẽ se torqueri.

Explicit utilissimus Tractatus de indicijs,& tortura, Excellentissimi Dom.Francisci Bruni,
I. V. D.

TRACTA

TRACTATVS

De indiciis, homicidii ex proposito commissi, & de aliis indiciis homicidii, & furti, ad l. fin. ff. de quæstionibus M. Antonii Blanci Patauini.

SVMMARIVM.

114 *Lis quandoque dicitur signum inimicitiæ.*
115 *Accusatio criminis capitalis generat capitalem inimicitiam.*
116 *Accusatio criminis non capitalis etiam generat inimicitiam capitalem.*
117 *Accusator inimicus appellatur.*
118 *Causæ status capitales inimicitias generant.*
119 *Matrimonialis causa quasi status dicitur.*
120 *Iuramentum in supplementum probationis non defertur in causa matrimoniali.*
121 *Monachationis causa, & matrimonialis æquiparatur.*
122 *Filiationis causa ardua appellatur.*
123 *Famosa si est lis, dicitur causa status.*
124 *Iuramentum necessarium in supplementum probationis non defertur in causa famosa*
125 *Causa omnium bonorum, uel maioris partis in ducit inimicitiam capitalem.*
126 *Causa magna ciuilis criminali causæ æquiparatur.*
127 *Capitalis inimicitia non solum concluditur ex morte, uel ex consanguinitate primo, sed etiam ex secundo uidelicet bonorum, uel honoris.*
128 *Aequiparatio & similitudo sufficit, ut sit in ea re, de qua agitur, nec requiritur, quòd tota res sit alteri similis.*
129 *Metus iustus, & legitimus infertur ex timore grauis damni in rebus proprijs.*
130 *Causa leuis, & parua non facit præsumi inimicitiam.*
131 *Contentio rei leuis quandoque maximam inimicitiam parit.*
132 *Parua res quæ dicatur.*
133 *Lite finita an præsumatur durare inimicitia.*
134 *Reconciliatio si non probetur, an semper præsumatur inimicitia.*
135 *Inimicus reconciliatus, an ut suspectus repellatur, & num. 136. cum seq.*
136 *Causa cessante non cessat effectus iam consumatus.*
137 *Amicitia & inimicitia dicuntur passiones mentales quæ animo reinentur.*
138 *Procurator, uel aduocatus si patrocinium præstiterint contra accusatum, an cum eo contrahatur inimicitia.*
139 *Procurator, & aduocatus dicuntur aduersarij.*
140 *Aduocatus non causat.*
141 *Cohabitans cum inimico meo facit præsumi, ut sit meus inimicus*
142 *Aduocatus ut inimicus dicatur debet aduocare in causa capitalis*
143 *Aduocatus (si interficitur ab eo, cótra quem aduocatus) dicitur pensate interfectus.*
144 *Iudex an dicatur contrahere inimicitiam cum partibus inter quas iudicat.*
145 *Iudex debet partes audire, & iustitiam ministrare.*
146 *Iudex procedens ex inquisitione dicitur subrogari loco accusatoris.*
147 *Aduersarius meus is dicitur, qui est subrogatus in litem.*
148 *Appellans facit iniuriam iudici, qui protulit sententiam.*
149 *Iudex proferens sententiam capitalem dicitur cõtrahere inimicitiam cum reo.*
150 *Inimicitia an contrahatur inter iudicem, & propinquos iudicati, & occisi.*
151 *Accusatio nullam inimicitiam inducit.*
152 *Inimicitia an præsumatur contracta inter testem, qui deposuit contra aliquem in causa capitali, & reum.*
153 *Testis quando dicatur uoluntarie deposuisse.*
155 *Testis, qui coacte deposuit, non præsumitur inimicus, & quid econtra, & num. 154*
156 *Bis deponens contra aliquem in secunda attestatione præsumitur inimicus.*
157 *Iudex pluries iudicando, an inimicus præsumatur, ut tanquam suspectus repelli possit.*
158 *Bis testis examinatus si citatur, non inducit timorem subornationis.*
159 *Probationes angustari non debent.*
160 *Causa inimicitiæ an sufficiat ad inimicitiam probandam.*
161 *Reconciliatio an tollat præsumptionem mali animi ex inimicitia.*
162 *Iudex de recenti reconciliatus tanquam suspectus repellitur.*
163 *Conuersatio cum inimicis occisi an faciat indiciũ ad pensamentum.*
164 *Testis conuersans cum inimicis meis non potest esse testis contra me.*
165 *Offendens mecum cohabitantem dicitur mihi fregisse pacem.*
166 *Conuersantes uarijs nominibus dicuntur.*
167 *Particeps qui dicatur.*
168 *Adhærentes qui dicantur.*
169 *Complices qui dicantur.*
170 *Cohabitatio parua cum inimicis meis non facit præsumi inimicis.*
171 *Iuuans inimicos meos mihi dicitur inimicus.*
172 *Iniuriati propinquitas inducit arg. ad pensamentum.*
173 *Iniuria facta uni intelligitur facta omnibus de cognatione.*
174 *Iniuria facta uni, quòd intelligatur facta omnibus de cognatione capitur. s. usque ad quartũ gradũ.*

175 *Inimicitia an faciat indicium si de interfectione non constet*

176 *Inimicitia sola capitalis, uel grauis an faciat indicium. & 177.*

178 *Indicium unum a delicto remotum non sufficiet ad torturam.*

179 *Minæ indiciant ad pensamentum.*

180 *Minans ex malignitate animi uidetur uerba proferre.*

181 *Factis rebus, & uerbis quis propriam uoluntatẽ demonstrat.*

182 *Minatus minantem in ea actu de facili occidere potest.*

183 *Minæ si percussore ignoretur, an indicium ad torturam faciant.*

184 *Pensamentum inducitur ex iactatione, quæ quis dixit se posse aliquem interficere.*

185 *Iactatio indiciat ad torturam.*

186 *Iactatio (si de interfectore non constet) an faciet indicium ad torturam contra iactantem.*

187 *Iactatio aliquando non nocet considerata qualitate personæ.*

188 *Modus percutiendi an faciat indicium ad pensamentum.*

189 *Percutiens in capite dicitur habere animum ad occidendum.*

190 *Cerebrum est membrum diuinum.*

191 *Proditore uulnerãs indiciatur ad pensamẽtum.*

192 *Prodere quis dicatur.*

193 *Proditionis crimen committit, qui contra principẽ uel rempub agit.*

194 *Proditor, & aliquid proditorie factum differunt.*

195 *Vulnerum multitudo et magnitudo demonstrant pensamentum.*

196 *Delictum non capitale ex reiteratione capitale efficitur.*

187 *In pensamento quid debeat attendi.*

198 *Tempus puta noctis, inducit ad pensamentum.*

199 *Tempus ad delictum grauandum consideratur.*

200 *Locus aggrauat delictum, & præcogitationem demonstrat.*

201 *Associatio, uel auxilium præstitum post delictum facit præsumi præparamentum.*

202 *Receptatio delinquentis indiciat ad pensamentum.*

203 *Confessio delicti per reum facta quando ei noceat, uel non*

204 *Confessio extraiudicialis an indiciet ad torturã.*

205 *Confessio extraiudicialis facit semiplenam probationem.*

206 *Confessio extraiudicialis per duos testes probari debet.*

207 *Confessio extraiudicialis uerisimilis esse debet.*

208 *Confessio extraiudicialis si in tortura alterum fateatur an alia ratificatio requiratur.*

209 *Confessio reuocata an cœptum indicium an noceat.*

210 *Confessio facta parte præsente, an faciat plenam probationem.*

211 *Confessio, & probatio habent diuersam naturam.*

212 *Confessio coram notario facta, uel coram iudice solo, an præiudicet ipsi reo, uel solum indiciet ad torturam.*

213 *Notarius fisci nomine stipulari potest.*

214 *Confessio coram incompetenti iudice facta an indiciet ad torturam, & num. 215. 216. 217.*

215 *Laici sunt infesti clericis.*

216 *Indicia legitima esse debent.*

218 *Confessio coram iudice incompetenti, cuius iurisdictio prorogari poterat an faciat indicium.*

219 *Confessio ad torturam facta, & reuocata dum ducitur ad ratificandum, an noceat.*

220 *Variatio in reo indicium facit.*

221 Confitens in tortura sine indicijs præcedentibus an puniatur, & ei noceat.

222 *Reus ex uariatione quoties torqueri debeat.*

223 *Literarum acceptatio an iudicet ad torturam.*

224 *Semiplena probatio in ciuilibus facit indicium in criminalibus.*

225 *Tractatus quid sit.*

226 *Rixa per tractatum facta facit, ut omnes teneantur de occiso*

227 *Interfectus in rixa, si ignoratur quis interfecerit, an omnes teneantur, uel nullus.*

228 *Illicitum omne puniri debet.*

229 *Tractatus ad hoc ut dicatur, quæ requirantur.*

230 *Tractatus præsens, & nil dicens si reperiatur ad delictum, an teneatur de tractatu necne.*

231 *Tractatus ex quibus indicijs præsumitur.*

232 *Secreta conuentio, & locutio habita inter plures faciunt oriri indicium tractatus.*

233 *Rixa secunda uice facta parum post primam indiciat ad pensamentum.*

234 *Aggressia nullis dictis uerbis inducit pensamentum.*

235 *Insultus dicitur motus de loco ad locum.*

236 *Assistentia in delicto facit indicium ad torturã.*

237 *Qui se armat præsumitur de bello cogitare.*

238 Ducens *aliquos uerbis in aliquo loco, si interficiantur contra ducentem præsumitur.*

239 *Subiiciendus is est torturæ, de quo suspicio cædis uidetur.*

240 *Indicia homicidij ex uarijs causis oriuntur.*

241 *In homicidio spectatur uita imputati.*

Consuetudo

242 *Consuetudo delinquendi facit præsumi contra aliquem.*
243 *Præteritum facit præsumi in præsens.*
244 *Actuum geminatio apertam uoluntatem demonstrat.*
245 *Delinquens per tres uices magis grauatur.*
246 *An solitus delinquere, ex eo indicietur ad torturam.*
247 *Verba dispositionis attendenda sunt.*
248 *Præsumptio minus est quam indicium.*
249 *Malus, & bonus dupliciter consideratur.*
250 *Mala uita sola an indicet ad torturam.*
251 *Præsumptio quo ad indicium genus dicitur.*
252 *Præsumptio plures gradus habet.*
253 *Conuersatio malorum facit indicium contra imputatum.*
254 *Malos famulos tenentes habent contra se indicium.*
255 *Qualitas personæ an faciat indicium.*
256 *Ex uarijs qualitatib. sæpe delicta committuntur.*
257 *A communiter accidentibus oritur indicium.*
258 *Argumentum a communiter accidentibus ualidũ est in iure.*
259 *Trepidatio, inconstantia, uarietas, uox balbutiens loquella timida pallor indiciant ad torturam, & num. 262.*
Sed unum ex dictis indiciis non sufficit ad torturã, ibi num. 260.
261 *Testis uacillans quæstionatur.*
263 *Variatio circa negocium principale nocet.*
264 *Quis uarius dicatur.*
265 *Mendacium an indiciet ad torturam.*
266 *Mendacium quid sit.*
267 *Assertio rei large dicitur testimonium.*
268 *Accusatus potest negare delictum commisisse, & si probetur, quod fecit ad sui defensam.*
269 *Reus circa diuersa potest sibi ipsi contrariari.*
270 *Reus asserens se fecisse ad sui defensionem debet illud probare.*
271 *Non respondens interrogationi an habeat indiciũ contra se ad torturam.*
272 *Contumacia facit indicium ad torturam.*
273 *Non respondens quando contumax dicatur.*
274 *Taciturnitas domestici an faciat indicium contra se.*
275 *Solicitans, & cum instantia petens ut inquiratur si res ad eum non spectat an indicietur.*
276 *Qui se ingerit suspectus est.*
277 *Fuga an faciat indicium ad torturam.*
278 *Fuga multis modis consideratur.*
279 *Inquisitione ualeat debet habere famam præcedentem.*
280 *Fugiens per loca inuia, & non solita maius habet indicium contra se.*
281 *Fuga arrepta post accusatum, seu inquisitionem formatam non facit indicium.*
282 *Fuga facta ab eo (qui timet) de accusatione, seu inquisitione indiciet necne.*
283 *Fugæ suspicio an per iuramentum remoueatur.*
284 *Purgationis iuramentum quod dicatur.*
285 *Fuga ex aliquibus causis excusatur.*
286 *Fugiens, & statim rediẽs non indiciatur ex fuga.*
287 *Fugientes ex carceribus si ex statuto puniatur, non comprehenduntur fugientes, qui statim reuersi sunt.*
288 *Fuga facta per officialem (qui syndicatur) inducit plenam probationem.*
289 *Fugatus cum rumore a loco delicti habet indiciũ contra se*
290 *Vociferatio mulieris asserentis se uim passam facit indicium.*
291 *Fuga accusat fugientem.*
292 *Fugiens cum gladio euaginato ex loco delicti indiciatur ad torturam*
293 *Contumacia an faciat indicium contra contumacẽ, & quid si sit solum indicium contumaciæ ibi.*
294 *Prohibens aliquem capi an habeat indicium contra se, cum conscius criminis uideatur.*
295 *Repertus prope mortuum cum cultello indiciatur ad torturam.*
296 *Et in loco delicti est indicium propinquum.*
297 *Gladius sanguinolentus in manu exeuntis domũ occiosi indiciat ad torturam.*
298 *Mortuus si inueniatur prope domum alicuius, an dominus indicietur.*
299 *Mortuus in domo indiciat existentes in ea.*
300 *Inuentus in loco delicti, habet indicium contra se.*
301 *Inuentus in loco propinquo delicti an habeat indicium contra se.*
302 *Admenare gladium uisus, licet non sit uisus percutere, an indicietur.*
303 *Potens prohibere nec prohibens an habeat indicium contra se.*
304 *Potens hominem a morte liberare, nec liberans, occidere uidetur.*
305 *De iure ciuili an quis teneatur delicto obuiare.*
306 *Criminis Pax seu transactio an faciat indicium.*
307 *Pax, seu transactio tractata sed non conclusa de crimine an faciat indicium.*
308 *Petitia ueniæ an indiciet.*
309 *Cautela, ut petitio ueniæ non noceat.*
310 *Negligens punire delinquentes habet indicium participationis contra se.*

Fama

LEx hæc cum tota eius materia pro inueniendis criminibus, quæ plerique occulte fiunt, iuxta uerbum Domini, qui male agit, odit lucem, frequens, & quotidiana est, ideo diligentius, & accuratius pertractā da uenit. Indicia urgentia præcedere debent ut quis torqueatur, h.d.

1 † Noto primo in tex. ibi, sine accusatoribus quod, & si de iure non procedatur contra reum nisi existe accusatore, l. rescriptum. §. si quis accusatorem, infra de mu. & hon. & in l. 3. C. de accus. & in cap. quisquis, 22. q. 4.

Et

2 † Et ēt anteq̃ quis torqueatur debeat iudex requiri, & ad instantiam partis qō hr̄i, siue sit accusator, siue sit inuestigator in inq̄sitio ne: † Cū offm̄ iudicis nō impartiatur nisi pe- 3 tenti l.4.§.hoc aūt iudiciū, supra de dā.infe. & per Bal.in c.1.§.iud.col. 2. uer. q̄ro utrum iudex faciat litem suam, de pac.iur.fir. & ibi in add.loquens de inq̄sitione, & est in accusatore gl.in l.qcunq;.C.de ser.fug.q̄uis Hip. in l.1. hoc tit. in prin.in 5. requisito dicat ꝑ gl. ibi nil ꝓbari, attñ optime probatur dum tex.vult, ꝙ seruus possit torqueri, ut manifestet, utrū ꝑ ꝑ lucrū capiendū callide, à dn̄o ad domū, uel ad agrū eius q eū suscepit, immissus fit, glo. in uer. oportet dicit, torqueri oportet mācipiū ad petitionē conuēti, & sic petēte ꝑte. † In inq̄sitione ēt frequēter ꝓce- 4 dit ad instigationē partis ꝓut no.in c.qualr, & qn̄.el 2.& maxime per Abb.ibi, col.3.uer. & pōdera gl.hic, tñ procedit̄ sine accusatore, & sic per iudicē ex inq̄sitione † Nam & si rlr 5 inquisitio nō cōcedatur, attñ multi sunt casus, in q̄bus inquisitio dat̄ & sunt illi, de q̄b. per gl.& Bar.in l.2. §.si publico, de adult.& per Ang.in l si uac.C.de bon.uac. & no. in d. c.qualr, & qn̄, maxime ꝑ Soc.& ꝑ Spec.in ti. de inq̄s. § 2. Sed aduertendū est, ꝙ hodie de consuetudine in quocunq; casu ꝓcedit̄ per inquisitionē, ut dicit Gād.in trac. malefic. in rub.qūo, de malef.cog.ꝑ inq̄si. col.1. uer.sed hodie, & Alb.in l.ea quidē, col. 2.uer. de consuetudine tñ.C.de accu.& Aret.in tract.malef.in uer.hæc est quædā inq̄sitio, col.5.& ibi in add.Hye.ubi multos adducunt. Et ita quotidie seruatur in locis Lombardiæ, & credo ēt in aliis ciuitatib.in quibus proceditur per inquisitionem pro quocunque delicto.

6 † Noto secundo, ꝙ ex hoc tex. probatur illa cōis cōclusio, ꝙ iudex habita aliquali informatione pōt procedere ad capturā, & carceratione rei. † Nō tñ ad qōnem, nisi sint ma- 7 iora indicia, quæ urgeant, ut dr̄ in tex. constat nanque ꝙ rei de quibus in l. nostra erāt carcerati, & difficultas oritur super eo. An possint torqueri, I.C.determinat, ꝙ non, dato ꝙ fuerint capti, nisi appareant indicia urgentia, & sic ex hoc tex.probatur ꝙ informatio, seu indicium per quod dat̄ libertas iudici procedendi ad capturam, non est habile ut posit deueniri ad qōnē. ad diem est tex. in §.aud.in auth.de defens.ci. ubi defensores ciuitatum pn̄t capere malefactores, & carcerare, & tñ nō pn̄t cognoscere de crimine. 8 Ex quo dicit ibi Ang. † ꝙ anteq̃ cōstet de crimine malefactor pōt capi, ne fugat, ad ducit tex.in l.2.C.ubi de crīne ag. oportet & ad idē est bon.tex.in l. diuus Adr supra de cu.reo.& ꝑ hæc dico Ang. in trac.mal. in uer.qui iudex in princ. male sensisse dū vult, ꝓcedēdū esse ad capturā, qn̄ sunt indicia sufficientia ad torturā, nam illud nō est expectādū ex quo in istis datur gradus ꝓbōnis. Cum minor ꝓbō req̄ratur ad capturā, & sufficiat qualisqualis īformatio. ꝓut dicit Sal.in l.2.in uer.no.5.C. de exh. re.& in l.absentē, col.2. uer. ꝓuidēt tñ iudices.C.de ac. Et ad opandū hoc ꝙ iudex possit inq̄rere, leues ꝓbōnes req̄runt̄, ut ꝑ Bal.in l.1.in 5.op.C.de sum. Tri. & dicam infra in uers.testis.Minor, & in se.maiores aūt ꝓbōnes req̄runt̄, qn̄ iudex uult procedere ad torturā ut probat tex nr̄, dum nō cōcedit de carceratis qōnem hr̄i, nisi indicia urgeāt, nec ad quæstionē fallaciter est ꝓcedendum, cū tortura est pœna nō modicia, ut dicit Abb.in c.1. in primo not.de cōfe.Ex quo hr̄, ꝙ licet ab interlocutoria 9 rlr nō appelletur. † Tñ ab ea interlocutoria, ꝙ ad torturam procedatur, appellari pōt ante sn̄īam, infra de app.recip.& hr̄ in c.an̄ sn̄īam.2.q.6.nec iudex ita facilliter procedere debeat ad qōnem, ut ꝑ Ang.in l.item apud Labeonem. §. qōnē supra de 10 iniur. † Distō aūt iudiciorū leuium, & iudiciorū grauiū cognoscitur hoc mō. Nā si frequenter, & facile hoc ab illo contingit abesse. Tunc est leue indicium ut not. in l.cum res.C.de prob.& in l.ciuile.C.de fur.Si autem frequenter & facile cōtingit adesse.Tunc est graue indicium, ut not.ꝑ Cyn.in l.metū.C de dol.& hoc uerū, siue agat̄ de ꝓbando uero hoīs actu, siue de ꝓbādo animo.l.1.§. sed si claua. supra ad l. Cor.de sic, & c.sign̄asti de hom.& hāc no. doc.tradit Bal.in l.nō hoc in fi C. vn.cog. Alius gradus est probōnis, qn̄ ꝓcedēdū ē ad sn̄īam, & cōdēnationē, nā tūc luce meridiana clariores ꝓbōnes requiruntur l. fi.C.de probat & l.qui sn̄īam. C. de pœn.

11 † Noto tertio, ꝙ qn̄ sunt indicia urgētia 12 Iudex semel torquet reū ut in tex. † Sed si essent multū urgentia, tūc fit repetitio in tortura, ut d̄t Bar.ī l.unius.§.1. hoc ti Sed 13 aduerte, † ꝙ repetitio hæc n̄ pt fieri ultra

tertiam uicem, ut per Ang. in l. fin. col. i. C. de q̃o. alleg. tex. in l. fideicõ. §. si qs decẽ. de leg. 2. & sequitur Par. de Put. in tra. de syn. circa fi. in uer. uiso de repe. col. fi. & Mod. ponũt in l. repe. hoc tit. & in hoc est aduertendum ad dcm̃ Bar. hic, dum dicit, iudicẽ non dr̃e cogere reũ ad cõfitendũ, qa tunc ex indiciis, & suspicionib. ipsum cõdẽnaret. Et ꝑp istud dẽt ꝓcedere in tortura cũ moderamine in eo n. ꝗ dicit Bar. quod nõ dẽt cogere reum ad cõfitendũ, cum dãnaretur ex suspicionibus, dici posset ex uerbis Bar. reũ cõdẽnari ex cõfessione, non autẽ suspicionib. qa cõfitet. † Ideo dictũ Bar. intelligi debet, quod iudex si habuerit suspiciones, & indicia cõtra reum, non dẽt ꝓcedere in infinitũ in tortura, sed cũ moderamine. Quia procedendo ꝑ quatuor, vel quinq; uices, aut in infinitũ usquequo cõfiteat, ex ea ĩpressione prima, quã cepit ex cõtẽtis in ꝓcessu. Tũc ipse reus ui coactus cõfiteret. & tũc iudex dãnaret ip̃m ex illa prima imp̃ssione habita per indicia, cũ cõfessione eẽt uiolẽta. & iõ q̃õ dẽt eẽ moderata, & moderatio ista reducit ad tres uices. i. ad tres dies separatos. & ꝑ qualibet uice hr̃e dẽt ipse reus tres saccatas, seu elauationes, & depositiones, ut practicat quotidie, & hoc mõ dcm̃ Bar. intelligit Pau. de Ca. in cõs. 197. uisa inqsitione suprascripta ac ẽt testib. in antiq. & 299. in no. uol. 2. Iudiciorũ mã latius ꝑ Bar. hic tractat q̃ alibi. Sequẽdo eius uestigia, cũ in diuersis locis suꝑ ipsis uerba habeant, colligendo, q̃ sparsim dicta sunt ꝑ alios, & ad certũ ordinẽ redigendo, ut facilior sit eorũ cognitio. Iõ ꝓcedã ꝑ partes infrascriptas, sed ꝓ cognõne gñali totius materiæ amplectẽdo ea, quæ Bar. in l. hac nr̃a ponit. † Primo, p̃mitto id qd̃ dicit Bar. in princ. Iudicẽ inq̃rentem dr̃e esse certũ de corpore interempto, uel si est furtũ, ꝗ sit fama de re subtracta, uel in uicinia, uel alibi, ꝓut iudex informari poterit de ipso delicto. Ias. ĩ l. iusi. §. ꝑc col 8. uers. 2. limita. supra de iureiur. referens Ang. in l. certũ. §. i. supra de cõfes. † Dicit qd̃ si qs cõfessus fuerit hoĩem occidisse, qd̃ nisi appareat de corpore, non stat eius dicto. Limitat tñ ex mẽte Ang. † Nisi fuerint assassini, ꝗ uerisimilr̃ potuissent hoc facere ob qualitatem loci. Et qd̃ ita fuit iudicatũ ꝑ Nic. de Iamel. de Prati. & cessante tali uerisimilitudine. & exsite bona fama non possent puniri, nisi corpora apparent. referens Bal. in addit. ad Spec. in tit. de sen. §. pen. in add. mag. in uers. Titius fuit cõfessus, ꝗ si qs confessus fuerit hoĩem occidisse, & ꝓiecisse ĩ mari, nõ statur eius dicto, nisi subsit fama de hoĩe mortuo, nec refert, an certo noĩe sit noĩatus mortuus, uel sine noĩe, ut ꝑ gl. in c. libell. 2. q. 8. & not. per Bald. in l. quoties. §. si quis, de hær. instit. Ang. in d. l. certum aliud sensit, q̃ Ias. in d. loco referat, cũ uelit cõfessionẽ incertam de corpore nõ ualere ꝑ tex. ibi. sed si esset cõfessio de certo hoĩe, de quo p̃t liquere eũ esse mortuũ, tunc ualeret quis dicat Nic. seruasse cõtrarium, nõ tñ eius opinionẽ apprehendit. In hac mã difficultatem faciebat tex. in l. i. §. item illud. supra ad Syll. per quẽ probatur debere esse certũ iudicẽ de hoĩe mortuo. Et de delicto ibi dũ dicit nisi cõstet, & ibi liquere igitur debet. Ex quo uera ꝓbõ, nõ aũt fama reqritur, facit ẽt tex. in d. l. certum in prin. ibi, si quis incertum ueluti corpus cõfiteatur, & tex. in l. i. in fi. supra eo. Facit ẽt difficultatẽ gl. in l. inde Neratius, supra ad l. Aqui. ubi cõfessio nocet, si nõ ꝓbet cõfitens eum uiuere, quem dixit *interfecisse* unde ex mente Ang. in d. l. certũ, *& Bal.* in add. ad Spec. in tit. de sen. † In hoc articulo sic distinguerẽ, ꝗ aut delictum de quo quæritur subiici põt oculis ut corpus mortuũ, uel quid simile, & tunc iudex non procedat ẽt ex inquisitione gñali, nisi uiderit cadauer. & ita intelligatur id qd̃ dr̃ hoc, & quod habetur in l. i. §. item illud supra ad Syll. ibi dũ dicit liquere aũt debet, Aut secundo casu res non põt subiici oculis, ꝓut est de hoĩe proiecto in mari, uel igne cõsumpto, uel de re furto subtracta, tunc si fama est de certa ꝑsona, & ĩ idiuiduo iudex ꝓcedat, & ita sentit Bar. & Ang. in d l. certũ ꝑ tex. ibi dũ dicit, certum est ut puta Titius, & ita ẽt procedat qd̃ dicit Bal. in add. ad Spec. Aut incerta est ꝑsona, & incerta res, tunc qa cõfessio nõ p̃iudicat existente tali magna incertitudine, neq; iudex poterit ꝓcedere ad inqsitionẽ, ut sensit Ang. in d. l. certũ, cũ tex. ibi dicat incertũ ueluti si corpus, nã eo casu ex tali incertitudine fundamentũ aliqd̃ haberi non p̃t, ꝓut dixit tex. ibi. & in l. i. in fi. hoc tit. † Secundo p̃mitto ꝗ rectores mittũt militẽ, uel alium officialem ad uidendũ hoĩem mortuum, & ad uidendũ uulnera, & hoc faciũt scribi, ut ꝑ Bar. hic, &

pes

per Ang. in l. 1. §. item illud, supra ad Syll. Nã inqſitio qñq; fit p inspectionẽ oculorũ, uadit.n.iudex personaliter, & inspicit quendam l.fin.C.de cust.reo.l.iud.C.de epis. aud. ita Bar.in l.2.§.si pub.col.2.uer. circa primũ in fi.supra de adul. Vñ p iudicẽ maleficiorũ uel saltẽ p militẽ cõtemplari debẽt uulnera.

20 † Et ideo seruat cõsuetudo mũdi,ut hoĩe interempto hñte plura uulnera siue ab uno,siue à pluribus,miles curiæ inspiciat cadauer & uulnera,& ea in scriptis reducet mortalia p mortalibus,& non mortalia pro nõ mortalibus.ita not.Ang.in l.fi.C. de sic. Mod. ultramontani in sua pract. dñt,q iudex debet mittere chirurgicos,& medicos pro contemplatione uulnerũ,& illos cõsulere,q cõsiderata qualitate uulnerũ ſm artem suam exponãt.& referãt si uulnera sunt mortalia,uel occasione eorum uulnerũ mortis cã data sit,& oĩa scribanť.l.fi.& l.si semel.§.causa. C.de re mil.lib.12.l.1.§.3.supra de uẽ.insp.l.cum ita. supra de uerb.ob. Et hanc practicam existimo meliorẽ,cum medicus magis cognoscat mortalia à non mortalib. q̃ alius miles, uel iudex,& ẽt ex quo gñe armorũ sint facta,cũ exptis in arte sua credendum.l. 1. supra de uen.insp.& ibi Bar.in prin.& ca. pposuisti. de pb.& ibi Dec. & relatio medici multũ faciet ad cognõnem causæ,& ad iudicandũ in pura rixa,qs teneať de occiso,& quis nõ, & maxime ex quo gñe armorũ iux.l.fi.supra de sic.& ibi no.Erit ẽt utilis talis relatio,& si uulneratus iacuerit post uulnera p aliqđ tps ut p 41.dies,q medicus referendo declaret, in uulnus à princ.fuerit mortale nec ne,nã si à prin.nõ fuerit mortale, de occiso nõ teneať ut dixi ĩ ea q.Qñ qs dicať mcitu* ex uulnere.

21 † Tertio pmitto ex mente Bart.hic, q si iudex fecerit inqſitionem gñalem,& examinauerit testes,ad hoc ut piudicent reo,debẽt iterũ examinari citato ipso reo,& exñte con tradictore,alias non piudicarent.l. si qñ. C. de testi.& tales testes lite contest. sunt reexaminandi,& dicit Saly.in l.fin.in fi. C. de q.q eo tunc reus debet dare interrogatoria, put ẽt refert,& seqtur Ang.in suo tract.in uer.q fama publica uer.q̃ro qualr.& dicit Hipp.in l.1.in prin.col.4.q aliq iudices errãt,qui examinant testes non citato reo,nec ipso pñte,

22 adducit multas auctoritates.Aduerte q stylus,& cõsuetudo est in ciuitatibus Lõbardiç q testes siue sup gñali,siue super spãli inqſitione, & ẽt super accusatione examinantur sine citatione patris. & ista talis practica, & cõsuetudo seruanda est,ut dicit Alex.in con. 41.incip. habita super cõtentis,col.fi.uers.& data uol.2.q duplicatũ est in cõs.65. uol 1. adducẽs.q stylus debeat obseruari tex. in l. fi.C.de iniur.& in l.3.§.fi. supra de test. & q̃ no.Cyn.in l.2.C.quæ sit lon conf & in c.fio. de const.

23 †Rõ aũt dictæ cõsuetudinis potuit esse ex duplici capite,quia si testis primo examinatus deposuit unum cum iure, si postea iterũ examineť,& contrariũ, uel qđ diuersum deponat neutrũ ualet,& testis puniť de falso,prout not. Bar. p illum tex.in l.eos. C. de fal.& But.in c.cum in tua,de test. & Anc. in c.2.de test. in cle. & ſm alios ualet primũ not.Abb.Car.Fel.in d.c.cũ in tua, & est periculosum q secundo examinentur. Item nulla põt oriri utilitas ex secunda depositione,qa testis primo examinatus potest referre se ad primum eius dictum,& petere, q sibi legať prima attestatio,no.Bar.in d.l.eos,supra de fal.Itẽ alia potuisse essẽ rõ,qa qñ in criminalib.proceditur ex argumẽtis & indiciis eo casu testes examinanť sine citatiõe patris.text. est in c.1.de hom.lib.6. & ibi Gem. & Phil. Fran.in uer.argm̃,sed qñ agiť de homicidio pcediť ex argumẽtis,& ind.l.mil.§. op.C. de qõ.l.fi.C.de pb.ideo inoleuit practica, q citatio nõ fiat,cũ frequentius pcedať ex indiciis,& ita quotidie seruať, & ex cõsuetudine lis non cõtestať.sed primo examinanť testes postea pcediť super accusatiõe,uel inqſitione,& accepto constitutio rei q est loco litis cõtest.ex dictis testũ prius examinatorũ pceditur ad torturã sine publicatione pcessus.

24 † Quarto præmitto ex mente Bart.hic in q.pe.q reus petere debet copiam indiciorũ.

25 † Et iudex teneť eã dare ipsi reo anteq̃ pcedat ad torturã,& rõ est,qa disputandum est super ipsis indiciis, ideo eorũ copia est dãda l.unius.§.cogn.hoc tit.Item alia est rõ, quia actori non debet licere, qđ reo non liceret, sed pares esse debent in procedendo,ca.2.de mu.pet.c.non debet,de reg.iur Nã actor produxit testes ergo reus debet se defendere. Itẽ qa iudex fidẽ nõ adhibet quõni,sed de cõfessione habita ĩ tortura põt ex post cognoscere.l.1 §.fi.hoc ti.Ergo & añ debet cognoscere,& defensiones rei uidere.Cũ qõ sit remedium irreparabile.l.2.C.de app.recip.

26 † Sed aduerte,q indicia petẽs debet allegare aliq̃ causam

causam ob quam uelit sibi dari copia indiciorũ, quæ sit legitima, not. Paul. de Eleaz. in c. grauis, de depo. Alex. in cons. 65. col. 1. & pen. uol. 1. & Alb. in d. §. cogn. Sed excõi, usu defensiones ꝓ reo petuntur, & indicia absq; eo, ꝙ causa aliqua allegetur, nisi hæc ꝙ uult defendere ipsum reum. † Item & testium nomina sunt dãda cum attestationibus. c. qualr & qñ. §. debet, de accus & ibi Host. Aret. Fel. Ioã. de An. & Imol. istud limitantes. Si esset timor potentiæ ipsius rei, ne offendere testes, nam tunc non darentur noĩa arg. text. in c fin. de hær. † Ideo inoleuit practica, ꝙ noĩa dẽtur cõfusa, & separata à dictis testiũ ob potentiam reorũ, ne pñt scire qnid dcm̃ fuerit ab unoquoq; ipsorũ testium. Itẽ dãtur indicia oĩbus, & non certis, ut si esset male cõdõnis, uel ꝙ ex offõ ꝓcederet ut dñt Ang. & Aug. in pract. in uer. fama pub. nu 37. 38. uolentes, ꝙ in his casib. non detur copia indiciorũ, qa dico istud est cõtra æquitatem nã. lem, ut sentit Ang. loco de quo supra, nã defensio non est deneganda, cum sit de iure naturæ c. pastor. de re iud. in clem. † Sed an iudex ex offõ teneatur dare copiã indiciorum ipsi reo, an uero requiratur hoc, ꝙ pars petat indicia. Hip. in sua pract. in §. nunc uidendũ, in princ. dicit ꝓ ea opinione, ꝙ iudex nõ teneatur dare copiam ipsi reo, nisi petatur, facit tex in l. unius. §. cogniturum, in uerb. reo postulante, hoc tit. & tex l. 1. §. magratibus, supra de mag. cõuc. itẽ & gl. in l. uniuersa. C. de pci. Imp. off. & ibi Paul. de Cast. inferens ad statutum mandans fideiussores pstari, intelligitur. n. si fuerit petitũ Item & regula illa, quòd offm̃ iudciis nõ impartiẽ nisi petẽti l. 4. §. hoc aũt iudicium, & q̃ ibi not. ꝑ Doct. supra de dam. inf. Pro cõtraria opi. ꝙ imo iudex teneatur dare copiam indiciorũ ẽt reo non petente, adducit, ꝙ ista datio indiciorũ est defensio, quia reus opponit contra personas, & dicta testium, sed iudex ex offõ etiã nemine petente quærere debet defensiones rei l. si non defendant, infra de pœ. & ꝑ ea q̃ no in l. 1. §. si hoc tit. ponderando uerbum debebit, positum in d. l si non defendantur, ꝙ importat necessitatem, ut per gl. in c. attend. in uer. debet, de stat mo. in clem. cum alijs. † Itẽ qa iudex debet exercere offm̃ suum ẽt non imploratum, qñ tale offm̃ respicit miserabiles psonas, uel actum pium, ut ꝑ Bar. & alios in d. l. 4. § hoc autẽ iudicium. Sed carcerati dñr miserabiles personę. l. si quis ad declinandã. C. de epis. & cler. l. 1. C. quã. imp. int. pop. & uid. & ibi Doc. & causa carceratorũ dr̃ pia ut ꝑ Bart. in tract. de carc. in fi. & ꝑ Bal. in l. si quis ꝑ redemptione. C de don. ipse tñ distinguit, ꝙ aut reus carceratus est hõ idiota, aut rustic⁹, mulier, pupillus, uel alius uerisilr ignorans ius, & nesciẽs facere suas defensiones, & hoc casu iudex ẽt reo non petente teneaẽ dare copiã indiciorũ ꝑ tex. in l. nec qꝫ § aduoc. supra de off. ꝓc. Cum ẽt in actibus piis debeat supplere ex offõ, ut ꝑ Inno. in c. ad nrãm, de iureiur. & ꝑ Bal in l. nec qdq̃. §. ubi decretum, col. 10. Cum ẽt iudex in causa dotis interponit offm̃ ẽt non petitum, quia est causa pia. l. si cum dotẽ §. eo. aũt tpe, uer. nec uero supra sol. ma. & ꝑ Alex. in d. §. hoc aũt iudicium. cũ ẽt iudex teneatur supplere q̃ desunt partibus & aduocatis eo. tit. C. ut q̃ des. aduo. par. Et ẽt quia iudices tenent reos in carcerib. secretis, ne possint cõsulere ꝑitiores, quo casu non est eis imputanda ignoiãtia iuris, ut ꝑ gl. in l. iuris. C. q admitt. & ibi ꝑ Alex. uolẽtem, ꝙ qñ qs facile aliqd facere non põt, ꝑinde est, ac si illud facere non possit. c. q̃uis, & ibi gl. ĩ uer. cõtinuatis. de of. or. in 6. † Cum ẽt ignorantia iuris non noceat in dãnis euitãdis ut hr̃ in l. iuris, & ĩ l. error. & in l. regula. & ibi gl. supra de iur. & fac. ig. Si uero reus carceratus sit prudens, sagax, & lratus, & q uerisilr scit petere copiam. tunc iudex ex offõ non teneaẽ dare copiã, si reus nõ ꝑierit, cum imputari debeat sibiipsi, cur nõ petierit ꝑ reg. ꝙ qs sua culpa sentit, sibi imputet c dãnũ, de reg. iu. in 6. Itẽ qa sciã, & patiẽtia cũ taciturnitate æquiparatur cõsensui. l. si filius. C de pe. hær. ibi Bart, & Ang. & in l. q in aliena. §. ꝙ si non ad erit, supra de acq hęr. In hac q. puto indistinctẽ iudicẽ nõ teneri ad dandũ indicia reo, nisi fuerint petita. & istud iuridicũ puto, nã aut reus sponte uenit ad carceres, & tunc anteq̃ pñtes se ad carceres, debet aduocatus cõsulere, & res suas & mestos parẽtes cõponere, ut dicit tex. in l. 2. C. de exhib. re. ibi adhibita aduocatione, & si istud nõ egit, sibi est imputandũ, & hoc casu iudicis offm̃ non debet impartiri, cũ habuerit ptãtẽ ipse reus consulere reb. suis, stante ẽt eo, ꝙ infra dicam, aut ea pit à iudice & carceraẽ, & tunc non debet iudex ex offõ indicia dare, quia sine traditione iudiciorum potest iudex procedere ad sententiam, ita est gl. in

gl.in c.fin.in uer.iudicis,de hær.lib 6.& sibi imputet reus potuit.n.iuri ꝓ se introducto renũciare,& tunc tacito renũciat, ut uoluit gl.in c.1.in uers.fuerunt,de acc.lib.6. & seq̃tur, Cæpol in cons. 66.teneo idem uer. nec pôt. alleg.Ang.in l.si uacantia.C de bo.uac. lib.10.col.14.& 35 Præterea si ipse iudex ex offõ instaret, ꝙ reus acciperet indicia,& sic ipso non petente uellet defensiones ipsi reo dare,uideret iudex hr̃e intẽtionẽ.ꝙ ꝓbões factæ cõtra reum nõ essent legitimę. & ipse reus esset ĩ casu,ꝙ posset se defendere ab obiectis cõtra ipm.& sic propalaret ipse iudex opinio suã anteq̃ sñiam feret,qđ fieri nõ debet.Pręterea superflua, & inanis esset datio indiciorum ipsi reo,si ipse non hr̃et aduocatos,quos consuleret,& quorũ medio eius defensiones,& iura sua deducerent,q̃a ipse existens in carceribus,& ignarus lr̃arum, ut puta rusticus,mulier,uel alia ꝑsona idiota ignoraret, q̃d sibi esset agendũ pro sua defensione,ex quo dico, ꝙ cautius, & melius faceret iudex dare aduocatos ipsi reo q̃ eius defensiones cõsideret,& iura sua deducãt, ipm defendẽdo,& ita ꝓcedãt ea, q̃ deducunt ꝓ ista parte,ꝙ iudex debet supplere,& offm̃ suum impartiri ẽt non petitum in causa carcerati nam intelligendum est in dando aduocatos ad hoc ut reus defendat, ut est text.in l.nec quidq̃.§.aduocatos.& alia superius adducta & debet supplere iudex in eo casu,ĩ quo utilitas aliqua oriri pôt ad beneficium rei, non aũt inaniter, qđ eueniret ex sola indiciorũ ꝑstatione sine cõstõne aduocatorũ.nã dato aduocato reo ipse hñs iuris cognõnem petet copiam indiciorũ,& alia perag et quæ erunt necessaria ꝓ defensione rei, & cessabũt exinde oĩa,q̃ deducunt in cõtrarium, & uerificabit id qđ hr̃ in l.custodias.supra de pub.iud. & ita quotidie seruat ꝙ iudices,& ptãtes dãt aduocatos carceratis,& cũ procedit ĩ causa, q̃cũq; uult ĩdicia,illa petit,& ita uidi seruari.

32 † Quinto pręmitto, ꝙ ad hoc ut testes faciant indicium,necesse est,ut deponãt illud, qđ est uerisimile alias aũt indicium nõ facerent.† 33 Et uerisimile est illud qđ uero uř simile, & nõ uerisimile est quod à uero dissimile uř.ut dicit Bal.in l.ea quidẽ.col.2.uers.uerisimile C.de acc.adducit tex.in l.miles.§.mulier supra de adul.& ĩ l.fi.supra qđ met.causã. Et dicit Inn.in c.auditis,circa med. de pſ. 34 ꝙ † illa sunt uerisimiliora, q̃ magis cõsonãt iuri cõi, unde Bal.in l.nõ hoc.C un.legi. dicit ꝙ indiciũ est cõiectura ex ꝓbabilibus, & non necessariis orta,à q̃bus pôt abesse ueritas, sed non uerisimilitudo ueri,q̃ q̃nq; mẽtem indicantis ꝑstringunt,ut cogant cõsciẽtiam iudicis iudicare s̃m ipsa ut not.in l. neque natales.C.de prob. Et uerisimile dr̃ tripliciter.Vno modo q̃ñ testis deponit ea quæ cõsonant iuri cõi ut dixit & uoluit Anch.in c.1.de resc.lib.6.& Ro.in rub.de arb.col.10. uers.Item ꝑferunt uerisimiliora.Secundo q̃ñ cõsonat rõni ut ꝑ Bal.ĩ l. q̃ accusare de edẽ. & in l.testiũ.col.pe.C.de test.Tertio, q̃ñ melius factum narrat ut ꝑ Bal.in l.testiũ.& uoluit Cor.in tract.de test.q.19 Vnde Bal.in l. 1.C.q.& aduer.quos dicit, ꝙ ad hoc ut ex semiplena ꝓbõne deferat sacrm̃,debet esse nõ solum semiplena,sed uerisimilis,nã si in cõtrariũ est uerisimile semiplena probatio eliditur,& sacrm̃ non defertur,idem Bal.in c.1. 35 de confes.post gl.ibi dicit,† ꝙ cõfessio de homicidio sine alia probõne habet pœnam, ut confitens capitaliter puniatur. quod est uerũ dicit ipse,si cõfessio sit uerisimilis, ut q̃a ꝑcesserunt inimicitiæ capitales. unde iudex debet ꝑquirere rõnẽ, cur fecerit. & si iudici cõstaret de innocẽtia,non dẽt sequi cõfessionem eius, adducens tex.in l. 1 §.si q̃s ultro. supra eo.& in l.1.C.ad l. Cor. de sica. & in l. inde Neratius.in §. ult.supra ad l. Aquil. Et idẽ Bal. in clarũ.C. de auct. præstan dicit, ꝙ 36 † cõfessus extra iudiciũ pôt cogi ad ꝑseuerãdũ ĩ illa cõfessione,si modo est uerisimilis,l. quæro,in fi.supra de ædi. edi.l. c. 5.supra de adul.secus si nõ esset uerisimilis.l.milites. §. opponet.C.eo.l.1.C si q̃s Imp.male.Et Are. 37 in c.cũ p.de accu.col.5.nu.22 dicit, ꝙ † socio criminis credĩ in criminibus exceptis, si modo ex qualitate deponẽtiũ, uel ex ꝑsona eorũ,cõtra quos opponĩ,uerisimile sit eum nõ mentiri,& casum esse singulare dicit in c. in fidei fauorem,in fi.de hær. in 6. & dixi de hoc infra uers cõfessio extraiudicialis,ĩ prin. & Ang.in l 2.C de q̃õ. ibi, uerisimilia causæ dicit, ꝙ cũ ꝓcedunt argumẽta accidẽtia ad uerisimilẽ causam criminis,ex ipsis solis pôt deueniri ad tormẽta,cum non oẽ indiciũ sit sufficiens,sed debet esse tale,ꝙ uerisimile sit argm̃ illud maleficiũ esse perpetratũ ꝑ eum, & in hoc dic.esse notabilẽ illam literã quam põderare debet multũ, q̃ assidet in criminalibus.Vnde attẽta tali uerisimilitudine Fel.in

c.auditis, col.11.uer.inquantum postea,nu. 36.de præscriptio,dicit posse limitari gl. ĩ c. cler.81.di.uolentem, ꝙ cæteris paribus imò aliquali disparitate pferãtur testes rei. Quã gl.dicit peregrinam, & singularem in crimi nalibus fauore absolutionis, & didicisse a Bal.in l.lata, C. q acc.non pos. Ro.in l.in il la stipulatione, supra de uerb.obl.de qua meminit Cur.in trac.de test.in 27. concl.eam li mitat, & restringit ipse Fel.non pcedere ubi testes actoris deponerẽt uerisimiliora,& idẽ Fel.in d.c.auditis,late insistit⁹ in demõstrãdo uerisimilitudinem attendi,& Ias.in l. si extr. in 4.not.supra de cõd.cau. dat. cau.nõ secu. & Hip.in rub.de pba.nu.108. Vbiq; adducẽ 38 tes illud, ꝙ† non uerisimile est spẽs falsitatis p dcm̃ Bal.in l.1.ĩ 3.col.C.de ser.fug.q dicit, ꝙ remotum à uerisil̃i est spẽs falsitatis,qđ ẽt uoluit Car.in cle.ne Romani,in prin.de elec.

39 † Sexto pmitto, ꝙ pp diuersitatẽ, q̃ in legibus hr̃, an unum seu plura indicia requirãtur cum oẽs fere leges uideãtur loq in plura li.ut in l.1.in prin.& in l unius.§.1.& in l. nostra,& in l.milites C.eod.& cum loquant̃ in plurali unius numero non sunt cõtẽtæ.l.ubi numerus supra de testi.Aliquæ tñ gl.sint, q̃ sentiat unum tm̃ sufficere in l.si quis.C.ad l. Iul.maie.& gl hic in uer suspicionibus,dum de suspicione loquitur in singulari,& exinde Doct.coganturdicere,ꝙ istud relinquitur arbitrio iudicis,ut p Bar hic,& p Saly.in l. fin. C.eo.& p Ioan.And.Ant de But.Card. Abb. & alios in c.cum in contemplatione, de reg. iur.& Bal.in l.obseruare, col.1.C.quo. app. 40 non recip.† Qui dicit,quòd relinquitur arbitrio iudicis,q̃ indicia sint sufficientia,q̃ non, qa nulla certa doctrina, dari põt.l.1.§.si expillatores, supra de effra. & expilla.& idem Bal.in l. milites in princ.C. de qõ. & Ang.in d.l.milites, dicit ꝙ certa reg tradi non põt, in mã tormentorũ.Sed aduerte,ꝙ istud arbitriũ iudicis regulat̃ ẽm dispõnem iuris cõis ut sensit Bart.in extrauag ad repri. in uer.ui debitur,& in l.si in lege,supra loc.& Ang. in l.1.supra de testa.mil.&dicit Rom. ĩ l.filiusf. col.3.uersic.4.casu ꝙ qñ prãs hẽt arbitrium simplr̃.ꝙ tunc in oĩbus hẽt seruare rẽs iuris 41 ciuilis. † Quia intellr̃ in dubio de arbitrio boni uiri.d.l si in lege, & l.hæc uẽditio.supra de cõtrahen.emp.& l.si cum ea,cum simi. C. de do.promi.& Parisius nunc Reueren. Car. & pceptor meus in consi.151.paucis agam, col.3.uer ex qbus uol.4.dicit,ꝙ licet iudicis arbitrio cõmittatur, an indicia sint sufficien 42 tia ad torturam uel ne. † Tale arbitrium nõ debet esse absolutum sed limitatem a lege,& 43 ẽm legis dispõnem. † Ideo Bar. in hac l. distinguit,quędã esse indicia gñalia,& remota & ista non sufficiunt de per se sine alijs indicijs,nec sola sunt sufficientia ad inferendam torturã ut puta mala cõdõ, & mala fama in hoĩe facit indicium qualequale.l.de minore, §.pen.supra.eo.Item cõuersatio in domo.Itẽ notitia rei subtractæ,ista.n.de p se nõ faciũt indicium,sed cõiuncta in simul bene illud inducerent,ut p Bar.hic,& Saly.in l.fin. C. eo. dicens, ꝙ si est indiciũ gñale cõtra plures de delicto,cum exterus committere non potuerit, & in dubium sit, qs ex pluribus delique- 44 rit.† Tunc mala fama unius iuncta cum illo gñali indicio faciet indicium sufficiẽs ad torturã.Ita dicit Sal.in d.l.fi.uers.quæro,an sufficit, arg. eius ꝙ dr̃ de nauta in l.quoties.C.de naut.lib.10.idem dicerẽ de inimicitia, de fuga,de armorũ delatione, & alijs similibus indicijs,quæ ĩ homicidio simplici nõ sufficiũt ad torturã,& rõ est,qa talia indicia de per se frequẽter,& facili cõtingũt abesse à delicto, nã qñq; qs interficitur ab alio q̃ inimico, & qs aufugit absq; eo, ꝙ qd deliquerit,timens iuris sæuitiã,quæ in delictorũ cognitione adhiberi solet,& ẽt qs defert arma absq; eo, ꝙ delinquat,& istud frequẽter,& facile euenit, & est indicium leue,ut dicit Bal.in l.nõ hoc, in fi.C.uñ.cog.& dixi supra in 2.not. in fi. & 45 exemplificari põt in similibus.† Quædam uero indicia sunt propinqua tangentia negociũ de quo quæritur, & istã faciunt indiciũ ad torturã,ut puta unus bonus testis de uisu. Item cõfessio extraiudicialis,uel captus in loco delicti, uel si res reperta est apud aliquẽ, ita Bart.hic,& Sal.ĩ d.l.fi.Quos cõiter Doct. sequũtur,& rõ est quia frequẽter,& facile cõtingit delictũ esse cõmissum ex ipsa pbõne ut p Bal.in d.l.non hoc.in fi.C. und. legit. nã si qs uiderit,psumit id esse actũ & si testis unicus fuerit idoneus,erit indiciũ ad torturã, ut dicam infra in uer.testis de uisu,& oculus hẽt certitudinẽ quandã in se, quã sensus auditus, cũ certior aure arbiter sit oculus. §. fi. ĩst.de gra. Itẽ ex cõfessione extraiudiciali dr̃ idẽ.cũ nulla sit maior pbõ q̃ ppria oris cõfessio.l.gñalr̃.C.de non nu.pec.qđ idẽ dici põt de reperto in loco, & de substracta reperta

penes tertinm. Nam hoc frequenter, & facile cōtingit hr̄e delictum in se. & hoc idē dici pt in aliis similibus indiciis, de quibus infra, & ḡm istam distōne intelligi pōt illud, qd̄ dicit Ioan. And. in addi. ad Spec. in § spēs, in add. inci. lex unica. iu fin. de præsump. & qd̄ dicit Iaco. de Bel. in §. si uero, in auth. de exhib. rei.

46 † Septimo p̄mitto, ꝙ indicium debet ꝓbari ꝑ duos testes ꝑ gl. in l. fin. C. fam. er. Saly. hic dicit Bar. male allegare gl. in d. l. fin. cum loquaẽ de idiciis diuersis ab his de quibus est pręsens mā, sed ꝙ sufficit rl̄a ḡnalis. l. ubi numerus. supra de testib. & qd̄ dr̄. in Euangelio, ꝙ in ore duorū uel trium stat oē uerbū. c. nouit. de iud. hoc idem uoluit Ang. in l. fin. in princ. in uersic. est tñ indicium sup. quoq; met. cau dicens, ꝙ indicium semꝑ debet probari ꝑ duos testes, alias non est probatū exēplificando in eo teste, q dixit, ꝙ reperto hoīe occiso uidi Titium fugientē cum gladio sanguinolento in manu, non. n. est probatum indicium sufficiens ad torturam, exemplificando ēt in furto, ut dicam infra. Adducit, ꝙ ipsē gl. in d. l. fin. Bru. & pleriq; alii Moder. dn̄t indicium ꝓbari per unū testē de usu, sed si erit remotum a maleficio debet probari per duos testes. adducunt multas decisiones, & Hipp. hic in 2. col. quem uideas qa cōis est.

47 † Aduerte tñ. ꝙ Bar. in præced. q. dum distinguit de indicio. & dicit indicium propinquū esse tangēs negocium, ut unus testis de uisu, cōfessio extra iudicium, captus ibi, uel res reperta apud eum indicium uero remotum dr̄ homo male cōdōnis, & similia, ideo si uelimus dicere, ꝙ indiciū remotū debeat probari ꝑ duos testes, indiciū propinquū probareẽ ꝑ unū testem, & tñ cōfessio extraiudicialis, & alia superius enumerata ultra testē d̄ uisu probari debent ꝑ duos testes, & ex rl̄a ḡnali superius tradita, ꝙ indicia debeant ꝓbari ꝑ duos testes ēt ꝙ sint ꝓpinqua, ut in exēplo Ang. tradit in d. l. fi.

48 † Vnde dico, aliud esse, ꝙ probetur maleficiū. Aliud ꝙ probeẽ indiciū, ad ostendendum maleficium. i. ꝙ ꝓbeẽ qualitas aliqua, uel facti, uel uerbi separata a maleficio, ex qua oriaẽ suspicio penes iudicē, ut dicat indiciū esse contra reū, si. n. testis deponit de maleficio ꝑ unnm ex quinq; sensibus uidelicet uisum, auditum, gustum, odoratū, & tactum, per quos sensus fit plena probō.

49 † Et testis ꝑ illos rōnē reddere teneri, ut uoluit Cic. in lib. 2. ad Heren. in c. in causa cōiectuali. in uer. Argm̄ ibi, nunquid aliquo sensu perceptū sit aspectu, auditu, tactu, odore, gustu, nam qs horum sensus pōt cōstare suspicionem. idem uoluit Bar. in tract. de testi. col. 1. in uerb. testis causam sui dicti, & ꝑ Soz. in consi. 54. uisis testib. col. 1. uer. ex qbus. ubi uult duos rixantes cognosci ad uocem ꝑ testem, & directe deponi suꝑ maleficio. in his casibus si testis deponit non dr̄ ꝓbare indicium, sed probat maleficiū, ut si testis dicat uidisse Titiū uulnerātē, uel audiuisse blasphemantem, uel iniuriantem uerbis. uel noctis t̄pe duos sibi cognitos tetigisse simul se cognoscentes, uel qd simile directe demōstrans delictum, nam si duo essent testes deponētes de ipso delicto, orireẽ plena ꝓbō, sed qa est unus tm̄ testis, & ē eius dicto imꝑfecto, quo ad plenam probōnem ex ꝓbōne suꝑ maleficio, nō aūt ꝙ ꝓbeẽ indiciū, & istud est qd̄ uoluit Bar. hic dum dicit, illud ꝙ dixi ꝙ unus testis facit indicium, est uerum de uno teste, qui testificaẽ oriẽ indicium, & ꝑ cōsequēs indiciū ꝓuenitd̄ maleficio ipso. Ex quo male dn̄t Moder. ꝙ indicium ꝓbaẽ ꝑ unū testē de uisu sed si quis uellet probare qualitatē aliq̄ separatam a maleficio, siue propinquā, ut ē in cōfessione extraiudiciali, uel in capto ī loco delicto, uel de re reperta apud aliquē furto subtracta, ut exemplificat Bar. hic, & Ang. in l. fi. uel ꝙ uidit talem fugere cū gladio sanguinolento, sed non uidit ꝑcutere. uel ꝙ uidit portare unū fardellū subtus clamidē, sed qd portaret ignorabat, uel libellus diffamationis reperiẽ positus in aliquo loco, & inde uisus est exire unus, & non alius, ut exēplificat Ang. in ꝓpriis terminis in l. 2. C. de qō. dicens, ꝙ ista sunt indicia uehementia, & tū unus testis ita deponens non faciet indiciū, sed requiruñẽ duo testes, & eodē modo, si uoluerit ꝓbare qualitatē remotā ab ipso maleficio, ut in mala fama, & similib. eo mō duo testes requiruñẽ. & ex his apparet nō eē faciēdā distōnem inter ꝓbōnem indicii remoti, & indicii ꝓpinq. cū utrunq; ꝓbari debeat per duos testes, ex rl̄a ḡnali iā dicta. Sed an plures testes singulares cōiungāt ad faciēdū īdiciū, uidebimus infra ī uer. Testes singulares.

50 † Octauo præmitto, ꝙ processus, & testes q dantur per iudicē ipsi reo, ad hoc, ut se defendat, hn̄t diuersa noīa, aliqñ appellaẽ probatio ut in l. 1. §. 1. ibi, ita probationi, supra eo. aliquando argumēta ut in d. l. 1. & in l. mi

 lites.

lites.C.eo.& per Ang.in l.2.C. de quæst. Aliqñ præsumptiones,& aliqñ coniecturæ,prout eas Cic.appellat in lib.2.ad Heren.in c. in causa cõiecturali.& per Bal.in l.non hoc. C. unde legi.dicẽs rusticos Papienses appellare has coniecturas,ut ẽt per Dec. in d.c. tertio loco.col.fi.pe prob. Aliqñ uerisimilitudines. Aliqñ adminicula,ut ponit Bal.in l.ei quidẽ col.1.C.de accus. & Alex. hic in addit.fin. & multa ponit Brun.in d.tract. de ind. in 1.q. disputatio tñ istorũ nominum relinquenda est pertinacibus gl.in rub.supra sol.matr. & de istis nominibus loquens Abb. in d.c.tertio loco.& in c.quãto in princ.de pręsum.& ibi Felyn.col.fi.& Inno.in c.quia uerisimile, eodem titulo dicunt relinqui pertinacibus.

51 † Nono præmitto, ꝙ indicium est minus semiplena ꝓbõne,ut in l.cum ꝓbatio. supra de prob.quam refert,& seqtur Bar. in l.3.de excus.tut. q̃uis illa lectura sit Nic. de Neap. & Ang.idem uoluit in l.2.C.de qõ. & idem uoluit Alex.& Soc.in l.1.§.i.supra si ex nox. cau.aga.dicentes magnum esse,ꝙ ex minore deductione q̃ sit semiplena ꝓbõ ꝓcedat ad torturã,& ꝙ sit minus q̃ semiplena ꝓbatio tenet Cy.in l.3.C.ad l.Iul. maiest.& in l. fin. uer.nuuqd ergo.C.eo.de qõ.& Bal. in d.l.cũ ꝓbõ.& in l.non hoc,in fi.C. unde legi. & in l.fi.C.de ꝓb.Ang.in l.fi.in princ.supra quod met.cau.& in § si uero ususfructus,in fin.in authen.de nup.& Alb.in l.fine possidetis. C. de ꝓbõ.& Ias.in l.admonendi.supra de iure iur.nu.47.& Dec.in d.c.tertio loco.col.fi.de ꝓbatio.Est ẽt indicium qualequale quod oritur ex testibus, q examinari non pñt, si examinati fuerint.

52 † Et istud indicium operatur, ꝙ iudex põt procedere ad inquisitionem, ut ꝑ Saly.in l.seruos,in fi.C. de testi. & dixi superius in 2.not. & dicã infra in uers. testis q nõ debuit examinari.& de ista dictione qualisqualis,loquitur tex in l.Item apud Labeonem.§.ptor ait si quid,supra de iniur. & in l. merito supra ne qd in loco publ.& ꝑ Bal.in l si duo patroni. supra de iureiur.& Bart. & Alex.ibi in l.maritus.supra eo.Et qa indicia frequentius ꝑ ll ac scri.hñr circa homicidia furta,& adulteria,ideo incipiã ab homicidio siue ab uno siue à pluribus cõmittat. Fit.n. altero ex his modis.Aut ex ꝓposito,siue apẽsate,& tractatu præhabito,aut in pura rixa.

53 † Principiũ itaq; erit ab homicidio ex proposito,& apẽsate ac ꝑ tractatum facto,cum magis puniatur, q̃ homicidium in pura rixa.l. 1.§.1.supra de sica.l.absentẽ,in fi. de poe.ibi, cõsulto aliqd cõmittatur,an casu,& l.respicẽdũ.§.delinquũt.infra eo.tit.& de poen. & ibi Bar.not.Abb.in c.inter alia,col.7.uers.secundo casu,nu.25.de immu.eccl.& Ang.in trac. malef.in uers.& apẽsate,cũ si plures fuerint oẽs tenentur de occiso,si homicidiũ sit secutum ꝑ tractatum,secus si in pura rixa no.& Batt.& Ang in d.l.fi. supra de sicar.& Mod. ibi.

54 † Vlterius sciendũ est non ꝓsumi factum ex ꝓposito,& apensate homicidium,nisi illa qualitas pensamenti ꝓbetur,& iustificet,ita sensit Innoc.in c.inter alia,de immu eccle.& ibi Host.& Ioan.Andr.

55 † Qui dñr ꝙ lationes publici & qui obsident stratas semper præsumuntur insidiose facere,nisi aliud probetur arg.l.qui semisses supra de usuca.& cap.1.& 3.de ꝓsum. In aliis uero non ꝓsumitur, nisi ꝓbet.l quoties.§.qui dolo, supra de dolo. l. ut uim.supra de iust.& iur. Idẽ uoluit Butr. ibi col.2.& Car.q.8.Petr.de Anch.sensit contrarium ibi dicẽs,ꝙ dolus semper præsumit postq̃ constat delictũ esse cõmissum,l.si nõ cõuitii,C.de iniuriis.Abb.ibi col.6.saluat dictum Host.& aliorum dicens.

56 † Quod licet in actu delicti præsumatur dolus.tñ non præsumitur ex proposito prius deliberato deliqsse cõiter in omnibus.In istis aũt latronibus, q stãt in stratis publicis,præsumitur, ꝙ ex deliberato ꝓposito hoc fecerint, ex quo in illis rapinis se assuefecerint,& inspiciat hoĩs consuetudo d.l.q semisses,Sciant ẽt quod si plures fuerint in rixa in dubio ꝓsumit ibi existẽs causaliter affuisse,ita determinat Felyn.in c. sicut dignũ in 3.col.uers.7 & ult.in fi.de homic.allegat Bal.in l.1.in lect.antiq. supra de ser.corrup.& in c.1.de benef.fra.Homicidiũ si ab uno tm̃ fuerit factũ, illud præcogitatũ (& ut uulgo dr) Apensate,& apostate fecisse dici põt,si indiciũ aliquod ex ĩfrascriptis in ꝓcessu appareat,probõ nanq; liquida hĩri nõ põt,cum hmõi cogitationes in aĩo delinquẽtis consistant.

57 † Et quamuis aĩus a solo Deo cognoscatur,ut est tex.in clem.exiui in §.q̃uis.de uerb.sign.ibi,quæ oĩa fecit ipse Deus tñ qui absconditorũ est cognitor, ad animũ sibi ministrantium respicit.& per illum text. ita decidit Bal.in tract.schisma.col 10.& est tex.in c.nunquid de poe dist.1.ibi, quia ego sum scrutator rerũ,& cordis.& dicit Ang in l.1.C.de sica.ꝙ dolus,& bona fides sunt passiones

ſiones animi,quę ſoli Deo ſunt notæ , & ibi ēt Saly.col.1.quos ſequitur Cæpol.in conſi. 21.ſuper homicidio col.2 & eſt glo.in l.2. ſupra de interrog.actio.& ibi Alb. † Attñ aīus ꝓbaẗ pſumptione uerbi,uel facti Talis enim aīus præſumitur,qualia ſunt uerba aut facta l.is qui.§ diuus.ſupra de tuto. & cura. da ab his l.Labeo.ſupra de ſup.leg. l. repræhenda. C.de inſt.& ſubſt.& in l.1.§.diuus.& ibi Bar. & alii ſupra de ſicar. Et dicit Bart. in d.l.is q §.diuus,ꝙ qñcunque de aliqua animi qualitate q̃ritur,teſtis debet teſtificari per actus exteriores , quos uidit, nam ex qualitate facti aīum facientis metimur l.1.ſupra de pet.hęred.l.ſi tñ.§.ei q ſeruum.ſupra de ædil. edic. ubi uidens ſeruum uinctum non teneẗ ædilitio edicto,multo.n.amplius eſt id facere,quā ꝓnuuciare in uinculis fuiſſe.& ex text.in l. ſi ut certo.§.cuſtodiam. ſupra commo.& in l. ſi hoīem.ſupra depoſi.† Nā ꝑ extrinſeca probanẗ intrinſeca.l.ſi circa fi.ſupra de diuor.& in l.quidam in ſuo. ſupra de cond.inſt. & in §.ceruos.inſt.de re diui.Et dicit Cyn.in l. fin. C.de ſica.ꝙ extrinſecus actus ꝓbat intrinſecum animum. Et Gand.in tit.de præſumpt. in tract.maleſ.col.fin.uer.octauum ēt,ubi ꝑ multa confirmat pdicta.Idem uoluit Bald.in l.ſi ex plagis.ff.ad leg.Aquil.qui dicit poſt gl. ꝙ facto datur uoluntas intelligi, & eſt gl.in c.& ſi qōnes.de ſimo.& idem uoluit Soz. in conſi.131.in præſenti col. 2. uerſ. præterea, uolum.1.determinans, ꝙ poſſidens non dẽ mutare cauſam poſſeſſionis,niſi appareat dẽ aīo,qui animus demonſtraẗ per exteriora. & dicit Rom.in conſi.196.ſuper eo ꝙ q̃ritur,ꝙ qs non teneẗ actione iniuriarum , niſi aīum iniuriandi habuerit,q aīus ꝓbaẗ pſumptionē uerbi uel facti. & dicit Gand.in tract. maleſ. in tit.de præſump.col.1.uerſ. præterea. †Qđ iudex debet conſiderare factum , qđ animū metimur,& dicit Alb. in l.aut facta. in uer. qualitate,infra de pœn. ꝙ ex qualitate facti pſumitur incendium, uel ferita ꝑ tractatum facta,ꝑ not.in l. & ſi amicis qs domū . ſupra de adult. Vnde ex pdictis dico Hip.de Marſ. maleſenſiſſe in eius conſi.95.dum uult,ꝙſtā te ſtatuto ꝙ qs non poſſit puniri , ꝙ aliū occiderit,ſi non apparet id tale feciſſe aīo occidendi,ꝙ iſte aīus nō poſſit aliquo modo probari ꝑ teſtes,eo,qm aīus ꝑ actus exteriores non uere ſed ficte comprehenditur,ut latius ibi per eum,quia dico ſatis cōſtare eſt pdictis aīum demonſtrari,& ꝓbari uerbo aut facto, & ex coniecturis,ut ēt uoluit Bart.in l.ſi concubina.§.1 ſup.re amo.& in l.ſi cui.§ 1. ſup. de accuſ.& Bal.in l.libertæ.C.de oper.liber.dicens,ꝙ qualitas factorum deſcribi qualitatem intellectus,qđ idē uoluit ipſe Hipp.in l. 1.col.4. nu.27. C.de ſic.† Præterea cauſæ criminales non deciduntur iurō ipſius rei eſt tex.in l.fin.C.de prob.& in c.nos in quenquā 2.q.1.& uult Bart in l.maritus.ſupra eo.tit.& in l.admonēdi,& ibi Iaſ. & alii repet. ſup.de iureiur.& Bal.in l.in bonæfidei,col. 1. uerſ. 5. oppono.C.de iureiur.& in l.1.col.2.uerſ. oppono.nam contumax C.quō,& qñ.iud.nulla.n.eſt difficultasꝙ quilibet reus ad hoc ut euitet pœnam , & uitam conſeruet. iurabit non ſemel,ſed ꝑ centum uices,prout late inſiſtit idem Hippol.in d.l.ſi maritus,& in ſua pract.in §.poſtq̃. in prin.† Præterea non ſtaẗ iurō alicuius de dependētibus ab animo, quoties pōt ꝓbari ex coniecturis,ita uoluit gl.in cle.1.in fi. de pœ.ibi hoc tenet Car. in ultimis uerbis,& ſequiẗ Fel.in c.ſignātur.el.1.col.2 uer. 3.fallit de homi.Non obſt.gl. allegatæ ꝑ Hipp. in d.conſi.ut eſt illa in §.aliæ.inſt. de actio.& in d.c.ſignificaſti,& qđ uoluit Per.de Anch. in conſi.158.quia omnes illæ gl. & deciſiones loquuntur in cauſa ciuili, prout eſt legere in omnibus illis deciſionibus.† Nam cauſę ciuiles alio modo regulanẗ quòd cauſę criminales,ut ꝑ Bar.in d.l.admouēdi. & treſdecim dñias ponit ipſe Hipp. in ſua pract. in §.expedita col.8. & ſeq.ubi ponit ēt dñiam in iurō. Non ob.alia gl.in l.ſi cui ꝑut dicam infra q loquitur de iurō purgationis . Aduertēdū eſt circa pdicta ad unum dcm Bart in d. l.maritus,in fi.qui diſtinguēdo dicit.Qđ iuramētū quod defertur a iudice in defectum ꝓbōnis reo ad abſolutionem, bene pōt deferri.l.præſenti.§.ſicubi. C. de his qui ad eccle. conf. & dẽ iuramētū purgationis,nam de hoc d. Bar. nullā facit mentione Hippol.in d.l. maritus, nec alibi,& tñ ipſe Bar uideẗ innuere, ꝙ reo pōt deferri iuramentū ꝑ cauſa criminali per ipm iudicē. Et ideo ꝑ itellectu dicti loci Bar. eſt ſciendum , ꝙ qñ aliquis eſt infamatus de aliquo crimine, nec ſunt ꝓbōnes , aut pſumptiones contra eum , & illa fama perduret, quæ ēt non habet totum a probis perſonis , uel a quocunq,.† Tunc iudex qui uidet illū talē laborare infamia debet deferre ei iurm , & ille corporaliter iurabit ſe eſſe immunem a crimi

a crimine, super quo dr̄ infamatus prout est tex. in c. 1. 2. & 3. de purg. cano. Et istud dr̄ eē iurm̄ purgationis, & ita de hoc loquitur Spec cul. in tit. de abol. in §. 2. per totū tit. Et istud tale iurm̄ erat in usu de iure canonico & raro reperiebatur cautum de iure ciuili, ut dicit Anch. in c. excōm. de hær. & dicit reperiri in l. ubi. C. de fal. & ꝙ non recordatur, ꝙ de iure ciuili ꝓ ꝓ infamiā, quæ remanet, debeat se purgare, sed Ioann. de Ana. in d. c. excom. col. 4. in uers. qui aūt in primo nota. dicit reperiri multos casus, in quibus quis de infamia se purget. alleg. tex. in d. l. ꝑsenti, & in l. Marcellus, supra rer. amo. & in l. lex Corn. §. hac lege, supra de iniur. in quibus hr̄ de iurō. purgationis, quod ſm ipsum dr̄ purgamentū necessarium de quo in l generaliter in princ. supra de iureiur. & adducit tex. in authē. Gazaros. C. de hær. & in l. fin. supra de requi. re. in quibus ſm ipsum expresse dr̄ de purgatione, & hoc modo intelligit dictum Bar. in d. l. maritus, ꝙ loquatur de isto iuramento ꝓut ēt ipsemet Bar. exprimit ibi dicendo & dr̄ iuramentum purgationis, & de hoc ē iurō loquitur gl. in l. si cui, in §. iisdem, supra de acc usf. & clarius gl. in l. 1. C. de sic. & sic Barto. in dicto loco intelligendus est, ꝙ iudex deferat iurm̄, qñ de crimine non est probatio, neque præsumptio contra aliquem, sed tm̄modo ē infamatus undecunque proueniat talis infamia, & de hoc iurō loquitur Spec. in tit de fur. in col. 3. uers. quid si peregrinus dicens, ꝙ si peregrinus, qui uadit, uel rediit ultra mare, intrat nauē, uel tabernā, uel stabulū, nec ostēdit res, quas hēt, ꝙ tūc si ꝑdanſ res, non stat eius dicto uel iurō. sed bene potest cogi caupo, uel stabularius, uel natura iurare, ꝙ res illas nō subtraxit, nec subtrahi fecerit, & erit scrm̄, ꝑ qd̄ quis purgat, cum de eius mala cōscientia q̄riſ ab eo, allegat tex. in d. l. præsenti. & l. si. C. de iur. do. impet. & in l. fin. C. de bo. auc. iud. pos. idem uoluit Bald. in l. 1. C. loc. in uers. & nō. dicens, ꝙ hospes tenetur d̄ ammissione rei, ēt ꝙ locus sit fractus, in quo erant, & hoc de gñali præsumptione, quæ est contra hospites, quòd sint rapaces ex mente Nic. de Matar. si tñ erunt bonæ famæ tunc debent se purgare per iuramentum suum.

Indicia uero homicidiū ꝑcogitatū demonstrātia sunt infra posita, in quib. tñ aduertendum esse puto, ꝙ aliqua ex infrascriptis nō sunt de per se sufficientia ad faciendū plenā indiciū. Sed unū coadiuuat aliud, ex quo deueniri pōt ad torturam, ut dixi in ꝑmisso 6. Et de istis indiciis demonstrantib. homicidiū ex proposito ponunſ sex ꝑ Alb. in tract. statu. q. 64. in 3. par. & in l. ex si amicis domum supra de adul. & per excellentissimū ꝑceptorē meū Mant. in consil. 325. nisi innocentia, col. 3. ubi ponit septem indicia tractatus, & 66 pēsamēti. † Et procedendo suꝑ illis diuidam ipsa indicia in tria tꝑa, ut dicit Cic. in libr. 2. Rethor. ad heren. in prin. in causa cōiecturali in uerbo argm̄. In præteritū, instans, & cōsequens. ꝓut ēt sensit Bal. in l. mulierē. C. si q̄s alt. uel lib. dicens, ꝙ dolus, & fraus probanſ a priori, & posteriori, & ab utroque simul iū cto l. si qui adulterii C. de adult. & ut dicit Barto. in l. in furti §. ope. sup. de furt. dū considerat auxiliū ante delictū, in ipso delicto, & post delictum. ideo uidebimus de tēpore ante homicidium per infra posita indicia.

67 † Præparationes, & ordinationes indicant pensamentum, & homicidium præcogitatū, ut puta. 68 † Emptio armorum, quæ in uisu nō ita frequenter hñr, & maxime in emente. Itē & exercitatio in armis, ut est ludus scrimiæ in eo, qui non erat solitus, & maxime si per ætatem id sibi non licebat, & repertum fuit homicidium cōmisisse cū illis armis, cū q̄b. exercebatur. Item si cum armis per eum solitis deferri experientiā aliquā fecit suꝑ clipeo, uel toraca, uel simili gñe armaturę, & cū illis homicidiū fecit, ꝓut uidi, ꝙ quidam fecit experientiā super armatura cū pugione, an ꝑtrāsiret ipsam armaturā. & in die sequēti interfecit hoīem, repertū fuit hūc ꝑcogitasse, homicidium, & in tortura cōfessus fuit, id tale appēsate fecisse, & luit pœnas debitas, & qd̄ eā experiētiā faciebat ad hoc, ut uideret, an pugio esset sufficiēs ad interficiendū eum hoīem, quē ꝑcusserat, q̄ armatus incedebat. Itē si arma habiliora ad incidendū, & uulnerandū, ut puta (prout uulgo dr̄) limare fecerit, uel molare, de quo loquiſ Par. de Put. in tract. sind. in uerbo. mandauit col. 6. uers. si q̄s reperitur, prout etiā uidi in alio, qui eo modo pro hoīe interficiēdo arma præparauerat & reꝑtus fuit ex ꝓposito hoīem interfecisse. Item si reposuit arma in aliqua domo, ut custodirenſ, & ibi ꝓpinq; homicidiū fecit. Itē si ꝑmonuit amicum, ut audito rumore dr̄et accurrere cū armis, uel si ꝑmonuerit amicū, uel aliū, ꝙ audito rumore nō ammoueret, se

qa res ad ipsum non ꝑtinebat. istā. n. ꝑpara mēta,& ordinationes.& alia similia faciut in diciū, ꝙ homicidia tale delictū ex ꝓposito,& appēsate fecerit ut uoluit Cic. ī d. lib.2.Reth. in c.in causa cōiecturali,in uerb.argm̄ ibi,nū quid appararit.& Bart.hic col.2. uers.itē qđ fuit uisus.& Ang.in l.fi.C. de qst. quē sequit̄ Par.de Put.in tract.synd.in uerb.uiso de indiciis,col.1.char.109.& Brun.ī tract.de ind. col.12.uers.itē dat aliud, ubi determināt per hęc indicia posse deueniri ad torturam,si aliquis infamat̄ de homicio, eo magis autē dicendū est in faciēdo indicium sup pensamēto,cū de ipso actu homicidii cōstet,& tm̄ modo deducat̄ in qōnem,an propositum interuenerit in homicidio ipso,& ꝑdicta omnia demōstrēt præcogitationem,cū ad eū finem homicidii tendāt, & est tex. hoc ꝓbans in l. 1.§.ui possidere, supra de ui,& ui arm. ibi q in hoc ipsum optatus, & præparatus uenit.

69 † Facit ꝓ hoc ꝙ in ꝓbandis occultis q̄ ex ꝑsumptionibus, demonstrant̄ prout in adulterio,ex ꝑparatoriis inducit̄ probatio,nam deosculatio,tactus mamillarū,apparatus,cōuiuia,& alia similia ꝑparatoria probant adulteriū,ut est gl.3.in l. quod ait lex supra de adulter.& ibi Bart.& idē Bart.in l.2.§.si & in l.c.5.supra eo.& tex.in c.ꝑterea,de testib. & ibi Doc.Sed aduerte ꝙ gl.in d.l.qđ ait lex, dicit reptum in rebus uenereis esse illum q.ꝑdicta facit,& ēt dicit Bart.in d.l.c.5. res uenereas esse ꝑdicta.Attn̄ Bud.in suis anno. secun. an no.35.repræhendit locū illū Accursii ꝑ multorū auctoritatē uolens rē uenercam esse,qn̄ pudenda in pudendis, uel in obscena in obscenis sunt posita,ꝙ puto in l.illa I. C.sensisse,dum dicit,si in ipsa turpitudine filiam deprehendat,hn̄s respectū ad actum ipsum carnalē,dū postea subiūgit uerba Labeonis confirmātia ꝑdicta dū dicit,in rebus uenereis,ꝙ idē est cum ꝑdictis.Adduci pōt ad premissa illud,ꝙ dicit Bald.in c.tuæ,de proc.ꝙ ita punitur mulier,q̄ osculum luxuriosum da,quemadmodum,& ꝓ adulterio, ꝙ Dec. intelligit quo ad probandū adulterium,& non quo ad prędicta,dicens illa esse ꝑparatoria,ut uult in rub.C.de eden.in princ.& in rub.de prob. extrā,& in c.cum super col.1.de off.del.

70 † Transitus non solitus, & istud indicat pensamentum. Si.n. ego in regione non ita frequētata,& per quā aut nunq̄ solitus sum ītei facere,si ꝑ ipsam transitū faciens repto hoīe ipsum interficio,indiciū orit̄, ꝙ id præcogitauerim,ex transitu nanq; in solito oritur indiciū, ꝙ ꝑtransiens homicidiū cōmiserit.Si eo sero homicidii ibi fuerit uisus, nec erat solitus ꝑ ea loco pertransire,ita determināt Cic. in d.l. 1. ad Heren. ubi nam quo in loco præter cōsuetudinē fuerit,& Bar.in d.l. fi.col.2.in fi. supra de qō.& Saly. in l.fin. col. 2.C. de qō. & Par. de Put.in d.tract. de syn. in uerb.uiso de indiciis,col. 1.char. 110. allegat tex.in l.3.§.eiusdē supra de testi. eo. magis dicendum est,ꝙ secuto effectu homicidii occidens habuerit aīum occidēdi,& præcogitauerit ipsum homicidiū, & ꝙ uenerit illuc gratia interficiendi,cum aliud ꝑsumi nō possit.Facit pro hoc id, qđ dicit Bart. per illum tex.in l.2.C.de curs.publ.lib.12.

71 †Quod repertus extra uiam publicam habet malam suspitionē cōtra se,ut est in portante cōtra deuetū ꝑ tex.in l si qs.eo.tit.quod sequitur Ioan. And.de Plat.in d.l.2. Dicēs, ꝙ eūtes ꝑ uiam non publicam nec consuetā hn̄t præsumptionem cōtra se,& idē esse in eo,q ingredit̄, uel egredit̄ ciuitatem aliunde quam per portam publicam,& cōsuetā l.fi.supra de rer.diuis.In homicidio aūt puro non ita simplr̄ habeas transitū insolitū pro indicio,ut quis torqueatur,cū sit inuiciū remotū à maleficio & ideo alia requiruntur,ut dixi supra in 6.præmisso.

72 † Frequentatio uie,in qua delictū est commissum. Si.n.Titius uisus fueris per plures uices pertransire per aliquam uiam eundo. & redeūdo uno die,uel diebus successiuis, & eodē uel sequēti,uel alio die non multū post interfecerit hoīem in eadē uia, præsumptio orit̄ cōtra ipsum,ꝙ sæpius eam uiā transierit causa cōmittēdū tale homicidiū, & ad id animum applicauerit, ut sensit Cic. in d.l.2. ad her.ibi ubi fuerit,ubi uisus sit, facit tex.in l. iusto supra de usuc.ubi ꝑꝑ frequentiā rei id statuit̄,& in l.legatis.§.si unus,supra delega. 3.Et dicit Rayn.in d.l.iusto.

73 †Quod si quis reperitur mortuus in strata publica. nec appareat occisor,ꝙ ille præsumit̄ occidisse,qui frequentabat locū illū,ea nanq; loci frequentia indicat frequētantē,ꝙ occiderit,idem uoluit post Ray.Ang.Raph.Cum.& Imol.in d.l.iusto,& ut in præcedenti indicio dixi.Si frequētatio uiæ facit præsumi frequentantem occidisse,eo magis cōstito ꝙ occiderit, ꝑsumēdū

74 est,ꝙ appensate ad id processerit. † Et rō est. Quia ex actuū ꝓportione, & aptitudine præsumitur

sumit maleficiũ arg. l. si dolo. & l. dolus. C. de 75 rescinden. uend. † Indiciũ uero ꝓ homicidio puro facit frequentatio uiæ (ut iã dixi) & re-ꝑto cadauere in uia, si ignorat à quo sit interfectus, ꝓsumit contra frequentantẽ, & indiciatur ad torturam, ita determinat Ang. in tract. malef. in uerbo fama publ. col. 9. uer. qd autẽ si quis in strata idem uoluit Bolog. in addi. ad tract. de torm. Guid de Suz. col. 7. & Pat. de Put. in tract. synd. in uerbo si quis est inuentus. Vltra prædictos uidelicet Ray. Ang. & alios supranotatos in d. l. iusto. Sed aduerte ꝙ Aret. & alii supranominati ĩ suis tract. alleg. Bart. & Bal. & Ang. in diuersis locis, & maxime in d. l. iusto. qui tñ nihil dñt de hac re, sed uoluerũt allegare Ray. & alios supranominatos ĩ d. l. iusto. idẽ uoluit Alex. referẽs. Rayn. & Ang. in cõs. l. uisi, & opportune ponderatis, col. 3. uers. cõprobat, uol. 1. subdens, qđ eodem modo ꝓsumit incẽdium ꝓcessisse à facto serui, seu ministrorũ eius q hẽt mercantias in forticis ꝑꝑ conuersatio-76 nem, quam hñt in eis. † Intellige prædicta, ꝙ in homicidio puro frequentatio ꝓdicta non sit sufficiẽs ad torturã, si frequẽtans esset homo, bonę cõdõnis, qui cõsueuerat ꝑ stratam illã transire. cũ sit indiciũ nimis gñale per ea, q̃ not. Bart. in l. fi. supra de qõ. ita intelligit Imol. in d l. iusto, uolens restringere dictum. Ray. Attñ. Ray. & Cuma. & ibi idẽ senserunt, dũ dñt, ꝙ frequentans ꝓsumit occidisse, maxime si talia cõmittere cõsueuit, arg. tex. in l. si cui §. isdẽ. supra de accus. & in l. si ita. § fi. supra de fun. instr. & idẽ ẽt sensit Aret. in d. uers. qd aũt si qs in strata Dicẽt præsumi, si ille erat malus homo, & sic constat ex mente ꝓdictorũ, ꝙ ex frequentatione simplici non inducit indiciũ ad torturã, nisi alia cõcurrãt, & q̃uis addentes ad tract. Aret. in dicto loco sibi ipsis attribuant hãc restrictionem. Tamẽ (prout dictum fuit) Antiqui & clarius Imo. dant istam intelligentiam. Facit ẽm ipsos, ꝙ uoluit Ric. Malumb. in quæst. q̃ est nihil 14. 77 incip. Cum statuto Ciuitatis Paduæ. † Vbi uult, ꝙ stante statuto, ꝙ male auiati teneant de maleficiis cõmissis in suis uilis, ꝙ ex hoc solo, ꝙ reperiatur corpus interfecti iacens in terra in quadam uilla nec apparet qs maleficiũ fuerit ꝑpetratus, nõ tenet uilla, cum corpus mortuũ non ꝓbeat testimoniũ de loco cedis, nisi cõstet hoĩs illius uillæ esse malefactores, & ibi cõuersari, & mutari, & alia uerisimilia concurrant, nam tunc uilla tenet, qđ idem uoluit Alb. in quæst 74. in 2. par. referens q. Ricar. ad literam, & sequitur Bald. in l. 3. in §. cognoscit supra de off. præfec. uig. 78 † Armorũ delatio in non solum solito, & non hñte iustã causam deferendi, si per deferentẽ homicidiũ cõmittat, ꝓsumitur, & indiciat, ꝙ ex proposito arma detulerit causa ho-79 minẽ interficiendi. † Nã deferens arma maliuolum habet aĩum, ut est gl. fi. titu. de pac. const. & eor. u ol. & ibi hoc not. Bal. & Mar. de Lau. in uers. si quis rusticus, & ẽt uoluit. And. de Iser. Prępo. Aluar. in d. titu. in uers. mercator, & Alex. in additio. ad Bart. in l. 1. supra ad leg. Iul. de ui pub. Vbi oẽs concludunt deferẽtem arma malum aĩum hẽ, nisi ex causa deferat, uel ea ligata habeat, uel prout dicit Prepo. & Aluar. ꝙ licentiam habeat, & dicit Mar. de Lau. ꝙ causa, an sit iusta portãdi arma, relinquit arbitrio iudicãtis inspecta persona, & tpe l. 1. & 2. C. ad l. Corn. de 80 sica. l. 1. C. unde ui. † Facit pro hoc illud, ꝙ armorum usus rñ est interdictus, & prohibitus, ut in l. 1. & in rub. C. ut arm. usu. lib. 11. & in auth. de arm. in §. finaũt. & per Bart. & Ang. in l. 1. per illum text. supra ad l. Iul. de ui pub & per Abb. & alios in c. clerici, de uit. & hone. cler. Et dicit Franc. Brun. in tract. de 81 iud. col. 14. † Quod ille qui se armat de rixa, & bello præsumitur cogitare, alleg. Bald. in l. 1. C. de ser. fug. col 1. uers. ex consilio, & in l. ut uim supra de iust. & iur. & pro indicio ad torturam hanc delationem armorum ponit Iac. de Bel. in sua prac. crim in titu. de q̃st. in col. 16. in fi. dicens, ꝙ gladii delatio est indiciũ, nã deportantibus arma lex male præsumit ut in auth. de mand. prin in §. fi. qđ dictũ intellige (ut iã dixi) nulla subsistẽte ad de-82 ferendum arma causa legitima. † Et hoc magis ꝓsumi debet, si defert arma euaginata, ex eo. n. ꝓsumit se ꝓparasse ad aggressurã d. l. 1. § ui possidere supra de ui, & ut arm. Et ponit Cæp. in cons. 28. col. 2. uer. 2. quia.

83 † Armarũ genus, & istud ostendit aĩum, & ꝓmediationẽ ad occidendũ, nam si qs ambulauerit cũ armis hastatis, uel cũ arco, & sagitis, uel cũ arcobusio, uel simili gñe armorũ, quæ faciliter hominem interficiunt, & uulnerando occiderit, indiciũ est, ꝙ habuerit animũ ad occidendum, & id præcogitauerit, ut est text. & ibi not. in l. 1. in §. diuus. supra ad leg. Corn. de sic. & in c. significasti. el 2: & ibi

& ibi Doct. de homic. Et dicit Bal. in cap. 1.
84 de præsump. † Quod ille qui alium sagittat cum arcu, uel balista, uel lãceam mittit ĩ ipsum, præsumitur hĩre animum occidendi, intelligendo, qñ mittit iaculum cum ferro. Et eũ sequitur Fely. in d. c. signasti, col. 3. nu. 8. & dicit Bal. in l. sed & si. §. si magr, supra ad l. Aquil. ꝙ ex gñe armarũ præsumitur aĩus, & atrocitas maleficii ꝑ tex. in d. c. signasti, & idẽ dicit Flor. in d. §. si magr. nulla facta mentione Bal. quem tñ refert, & sequitur Ioã. de An. in d. c. signasti, col. 10. uers. not. ꝙ mode ramen, & Bal. & Saly. in l. 1. C de emen. ser. & & Alb. in d. l. 1. §. diuus, & Cyn. in l. is qui cũ telo. C. de sicar. idem determinat, & deducit Hipp in l. 1. col. 5. C. de sicar. & consi. 76. dñe Deus, & Cæp. consi. 44. Magnificæ, ante fi.

85 † Asportatio bonorũ, ante homicidium facit indicium pensamenti, nam si portauero res meas de loco ad locum, & maxime ad eum locũ, ad quẽ poterã cõfugere, uel saltẽ precio siora, ex eo demõstrat aĩus ad interficiẽdũ, & uerificat secuto homicidio. ita no. Saly. in l. si col. 2. uer. nũc trãseamus ĩ fi. C. de q.

86 † Alienatio bonorũ suorũ inducit malum animum, & ꝑmediationem ad homicidiũ. & ista talis alienatio consideratur, prout dicit Bar. in l. post contractũ supra de dona. ex sex

87 ꝑsumptionib. † Prima est, si donauit, uel uendidit bona sua, nam ex donatione, seu uẽditione ꝑsumitur malus aĩus, ꝑut ẽt cõsiderat Alex. ibi in add. post Bal. in l. 1. C. qui bon. ce. poss. & in l. pen. C. de bon. dam. & Cy. ibi. & dcm̃ Bar. sequunt̃ Raph. Cu. Imo. & Ro. ibi. Idem Bar. in l. 3. §. eorũ, supra de pri. cred. Et Io An. in add. ad Spec. in ti. de ꝑsump. in uer. pone ꝙ Tit. & Luc. de Pe. in l. quẽadmodũ, C. de ag. & cens. lib. 11. col. 2. q ẽt loquit̃ de casib. de qbus infra. Istud intellr̃ cõiter per Doct. post Bar. quoties est inimicitia cum aliquo, & secutum sit delictum in eius ꝑsonã, ut ex ea causa dicatur, & donasse, & animũ ad delinquendum habuisse arg. tex. in auth. post iam. C. de sec. nup. & in c. fin. de renunc. in 6. Secunda est præsumptio, quoties qs donat partem bonorũ alicui propinquo subsistentẽ tñ prædicta causa inimicitiæ, uel con simili, & magis credẽdum est, illud euenisse ex donatione facta ipsi propinquo, de quo credendũ est, ꝙ magis se confidat, & possit suffragari ex re donata, & ꝙ etiam non secuto delicto sibi restituat, ꝑut deducit Pau. de Mon. pie. in d. l. post cõtractum, impugnãdo opin. Imol. & Rom. dicens ita practicari.

88 † Tertia est ꝑsumptio si donando, uel alienãdo, ex post reperiatur in possessionem, nã tunc signum est donasse fraudulenter, & dolose, & animo delinquendi, restringit̃ tñ per Bar. & alios ibi Si emptor, uel cui facta est donatio fructus habuerit, uel alienatio sit facta cũ reseruatione fructuum, uel ꝙ facta donatione, uel uẽditione discesserit, uel mortuus fuerit acqrens. Quarta est præsumptio, quoties quis donauit, uel uendidit clam, ut puta ex chyrographo subscripto à testib. uel sine, uel adhibitis testib. sine scriptura, nam tunc ꝑsumptio est mali animi, & uolẽtis delinqre, Quinta est ꝑsumptio, si post donationẽ, uel uenditionem inimicum interfecerit statim, aut ex paruo interuallo, qđ est arbitrium iudicis in uidendo ex qualitate personæ, loci, & tꝑis, an sit magnum, uel paruum interuallum, ut per Doct. in d. l. post contractum. Restringitur hoc, ut non ꝓcedat, si interfectus fuit ex improuiso, nã ex subsecuto homicidiũ ẽt in continenti non est ꝑsumendus malus animus, ut ẽt dicam infra in uerb. inimicus, in prin. Sexta præsumptio est, si in donatione apposuerit cõdõnẽ, ꝙ ualeat, si bona eius cõfiscabũtur. Nã clarũ est esse aĩum ad occidendum, qui uerificatur, eo secuto.

89 † Inimicitia inducit tractatum, & cogitationem ad interficiendum ꝓcessisse, si qñ cõstat de ipso interfectore, & ille ꝑut dictum fuit interficiens erat inimicus, nã tunc orit̃ indicium cõtra ipm̃, ꝙ appensate, & apostate, & præhabito tractatu interfecerit eum.

90 † Inimicus. n. mala semper cogitat de inimico. l. inimicitia, supra de his. qb. ut indig. d. l. 1. §. præterea hoc tit. l. 3. §. non solũ, supra, de adimen. leg. c. repell. & cap. cum oporteat, de accus. & ita determinat Alb in d. l. & si amici domũ, supra de adul. & in trac. statu in 3. par. qõ. 64. Intelligo prædicta sine aliqua distõne, ut locum habeant in quocunq; inimico siue capitali, siue non capitali, nam ex effectu demonstratur ipm̃ esse inimicum capitalem, eo ꝙ illum, cum quo erat inimicitia interfecit, ꝙ secus esset in indicio, qđ oriri dr̃et in homicidio puro, nã tunc reqritur inimicitia capitalis, ut dicã infra. Intelligas ẽt, ꝙ tunc demum inimicitia faciat indiciũ pensamenti. Si modo ex processu nõ appareat homicidiũ fuisse ex ĩprouiso, ut puta, qđ

obuiati sint à casu, uel ꝙ inimicus occisus fuerit aggressor, uel ꝙ sit pura rixa præcedẽtibus uerbis, nam tunc ex inimicitia non datr̃ pensamẽtum, ut determinat Bart. in d. l. post cõtractũ, de don. in 2. col uer. 5. ꝑsumitr̃, ubi si rixa fuit inopinata, ẽt ꝙ causa pręcedat, ut uoluit Bal. in l 1. in fi. C. ad l. Corn. de sicar.

91 † Inimicitia ex triplici causa oritur. Ex iniuria. Ex lite, & Ex opinione. Primũ signum inimicitię est, si ĩter partes iniuria est ĩducta.

92 † Iniuria aũt inimicitiã gñat in casib. infra enumeratis, & hæc triplr̃ causatr̃ Re, Verbis, &, Lr̃is, ut in l. 1. §. 1. & l. lex Cor. in fi. supra de iniur. Re fit iniuria in casib. infra positis.

93 † Occidens cõsanguineum, uel affinẽ meũ mihi iniuriam facit, & inimicus efficitur ita Bar. in l 3. in §. fi. supra de adim. leg. all. text. in d. l. lex Corn. in princ. Idem uoluit Bal. in consi. 41. ꝑsupposito statuto, uol 5. dicẽs, ꝙ testis repellitur uti inimicus capitalis. si ille cõtra quem deponit fuit ad occidendũ frẽm cõsobrinum ipsius testis, ea rõne, ꝗa præsumitur inimicus ille, cuius fr̃ est inimicus, immo oẽs de gñe. l. 1. C. si quae præd. potest. l. humanitatis. C. de excus. tut. & per not. in c. 1. de eo qui interf. frat. domi. sui. Subdens.

94 † Qđ inimicitia capitalis est ubicũq; offensus directe, uel per obliquũ se uindicaret, si posset. hoc idẽ uoluit Luc. de Pe. in l. 1. col. 2. uers. itẽ ꝑ ꝑ homicidium. C. de his qui se def. lib. 10. adducit tex. ꝗ hoc determinat in c. fi. de spõ in Lõb. & hanc inter capitales enumerat Hip. in l. 1. § præterea, nu. 58. supra de q.

95 † Verberans, pulsans, domum ue meam ui introiens mihi iniuriã facit d. l. lex Corn. & inimicitia oritur. Nã eũ primũ ꝗs offensus est in persona, statim fit inimicus not. Bal. in l. in his §. nãlis, supra sol. mat. & dicit Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de his ꝗ se def. lib. 10 col. 2. uer. & scias ꝙ ex offensa illata oritur inimicitia, imò re atrox iniuria inducitr̃ utputa, si uulnus illatũ, uel os alicui ꝓcussum sit. l. ꝑtor edixit. §. fi. in fi. supra de iniur. & § atr. ĩst eo.

96 † Et ex atroci iniuria paratur inimicitia grauissima, ut per Bart. in l. 3 §. fin. supra de adimen. leg. quem sequitur Alexand. consil. 99. in causa inquisitionis, columnn. 1. uolum. 1.

97 † Bona nr̃a tollẽs nos iniuria afficit, & inimicus nr̃ ꝑsumitur c. idẽ cũ ꝗ s, de rest. spol. & ibi Bal. dicens ꝑdicta ꝓcedere siue ui, siue clã hic talis bona nr̃a abstulerit, quod ẽt sequitur Abb. ibi in 3. no. & But. Imo. & Car. cum ẽt ex spoliatione rei particularis detur inimicitia capitalis. c. accedẽs. el 2. ut lite nõ cõtest. & ibi But. in 5. not. & Imo. adducẽtes illud uulgare, nõ est amicus nr̃, cui bona nostra tollit, qđ idẽ sequitr̃ Abb. bi, & Mar. Soz. in 7. not. & Ioã. de Anan. in c. cum oporret, col. 2. in fin. & ibi Fely. col. 6. num. 13. de acc. Alb. in auth. si testis, col. 2. C. de test. & Luc. de Pen. in l. 1. col. 2. C. de his ꝗ se def. & Hip. in l. 1. § præterea, hoc tit. nu. 43 Limita ꝑdicta (ut non procedant) qñ res ablata est uilis, nam tunc nõ oritur inimicitia capitalis, ita no Abb. & Mar. Soz. in d. cap. accedens.

98 † Vxorem, uel alienam terram detinens cõtrahit inimicitiam cũ eo, cuius sunt, eo modo, ut si secutum sit homicidium, de ipso detinẽte ꝑsumatur appensatũ, & ꝓsona illius, cuius est uxor uel terra, si occiderit. Et ꝙ sit inimicitia capitalis est tex. ĩ d c. acc. ut lit. nõ cõtest. & ibi Bal. ad hoc not. ꝙ dr̃ inimicitia capitalis, qđ ẽt uoluit Abb. Ioã. de Anan. & Soz. ibi, & Hipp. in d. l 1. § præterea, nu. 58.

99 † Detinens in uinculis ꝑsumitur cõtrahere inimicitiam cũ detento, cũ ipsi iniuriam faciat, & corporalis sit, & ex ea inimicitia oriatur nã ille (ꝗ detinet aliquem in uinculis) ꝑsumitur inimicus, & odiosus arg. tex. in l. *in ipsius*. C. fam. erc. & ibi hoc not. Bal. in 2. no. & in l. ign. in fi. C. ad exhib. & in auth. si dicatur imò carcerans aliquem iuste largo modo dr̃ facere iniuriam l. cum filii. C. quibo. ced. pos. Fely. deducit hæc in c. cũ oportet, col 6. nu. 13. de acc. Et quòd detẽtion e oriatur inimicitia, uoluit Hipp. in l. 1. §. pręterea, num. 52. supra de qõ & in cõs. 26 col. 2. num. 8. Et dicit Amad de Cast. in tract. de synd. in uerb. supra dictus Dñs ptãs, in uer. aduerte ꝙ testis non est idoneus cõtra officialẽ ꝗa ab eo fuit carceratus, ꝗa præsumitur odiosus, infero & hoc, ꝙ tortus ꝓ iudicẽ pręsumitur inimicus, cum ꝑcedat detentio in carcerib. realr̃. Et ẽt ꝗa ex causa pecuniaria oritur inimicitia, prout dicam infra, & tñ quælibet pœna corporalis est maior, & grauior, quam pecuniaria damnatio l. in seruorũ, in fi. infra de pœnis.

100 † Expellens aliquem de domo præsumitur odio ꝓsequi ab expulso, & eius inimicus iudicatur, nec põt testificari cõtra expellẽtem ut est tex. in arg. in l. Lucius Titius, in §. L. Titius damam, & ibi hoc not. Bal. supra de leg. 2. refert eũ, & sequitr̃ Alex. in l 1. in add. ad Bar. quæ incipit oppono ꝓbõ, supra de test. & te-

& refert, & sequitur prædictos Hipp. in d. l. 1. 101 §. præterea, nume. 54. supra hoc tit. †Diuortium si secutum fuerit inter maritum, & uxorem, oriũtur inimicitiæ inter eos, ita est tex. in l. Cic in 2. rñ. ibi ne iam inimico marito infra de poe. & ita per illum tex not. Luc. de Pe. in l. 1. colum. 2. C. de iis qui se def. lib.

102 10. †Non obediẽs superiori, nec eius statuta seruans p̃sumitur eius inimicus glo. est in c. si diaconus, in uerb. & inimicos, 50. di. q̃ dicit no. ꝙ eo ipso ꝙ aliqs nõ obedit plato, est eius inimicus. 24. q. 1. c. qm̃ uetus, istud idem determinat Præp. & Dom. de S. Gemin. ibi in 4. not. idẽ uoluit Luc de Pe. ꝑ eã gl. in l. 1. C. de his qui se def. lib. x. istud idem determinat Alb. in auth. si testis. C. de test. in 1. col. dicẽs, ꝙ si subditus spoliat præ atũ, uel superiorẽ subtrahendo se ab eius obedientia, qbus est obediendũ ẽt lite pendente, ẽt a subiectis, qui eos accusarunt c. olim de acc. cõnumerat̃ inter inimicos. Subdens ꝙ ideo Canõ dicit de spoliato cõtra spoliatores, nec nudi cõtẽdere, nec inimicis inermes opponere nos debemus c. oportet. q 3. c. 1. frequens de rest. spo. lib. 6.

103 †Non osculans dũ datur pax in celebratione missæ, ubi ex cõsuetudine datur osculum, p̃sumit̃ inimicus nã ex cõsuetudine aliquarũ ecclesiarũ plati inferiores admittunt̃ ad osculũ pacis ꝑ epm̃. c. de delicto, de pb. & nõ admittens recusat̃, qa præsumitur inimicus no. Card. Abb. & Barb. post gl. in c. cum sup. de off. deleg. Et dicit Host. ibi, ꝙ signum est rancoris nõ admittere ad osculum pacis, qđ ẽt uoluit Steph. Auf. in tract. de recusat. uersicu. 39. & Hippo. in d. §. præterea enim 52.

104 †Verbis iniuria fit, si qñ cõuicium fcm̃ sit in aliquem prout est tex. in d. l. 1. & in l. item apud Labeonem. §. 1. & non tm̃ oritur, si præsentialiter alicui uerba iniuriosa, & diffamatoria fiut prolata, uerumẽt si absenti, ut puta ad domum stationem, uel tabernã proferãtur, ut est tex. in d. l. item apud, in princ. & ex uerbis iniuriosis capitalis inimicitia oritur, ut est tex. in c. ueniens, in princ. de iureiur. & ibi Bal. no in fi quẽ referunt, & dñt esse mẽti tenendũ, Mod. in §. præterea. Sed ante ipsũ idẽ determinat Iaf. in l. ꝑcur. C. de ꝑcu. ꝑ illum dcm̃ Bal. & est tex. in d. l. si inimicitiæ, de his quib. ut indig. ibi sed & si palã. Sed istud idem [ꝙ ex conuicio, & uerbis iniuriosis detur capitalis, & grauis inimicitia] uoluit Ancha. Ant. de But. & Im. in d. c. ueniens, subdẽs ꝙ istud docet exꝑientia, ut ex uerbis iniuriosis orat inimicitia. uerba aũt iniuriosa sunt si reimprobo tibi aliqđ maleficiũ, uel crimẽ ꝑ te cõmissum, seu aliq̃ iniuriã in te, uel in tuos cõmissum, ut ꝑ Bar. i d l. itẽ apud. §. sed qđ adducit, Henr. Boych. in d. cũ oportet de ac

105 cu. †Minæ faciũt p̃sumi inimicitiã capitalẽ, si minatus est mortẽ gl. in l. licet supra de arb. Bar. in l. 3. §. fi. supra de adim. leg. Alb. in auth. si testis. C. de test. & dicã inf. in uer. mi

106 næ. †Dicẽs se nociturũ, si posset dr̃ inimicus, ut uoluit gl. in c. cũ super de off. deleg. & ibi Abb. Car. & Imo. & faciunt ea, q̃ adducit Hip. in d. §. præterea, col. 2. nu. 10. dicens, ꝙ non tm̃ est inimicus, qui nocet, sed ẽt ille qui noceret si posset, ut per Bal. in auth. si dicatur. C. de test. & in l. 1. in fin. C. si qua prædit. pot. post Barbat. in cap. repellantur, de accu.

107 †Dicens non diligere Petrum si talia uerba ꝓferens interfecit Petrum, habet indicium pensamenti, nam ex illis uerbis præsumitur inimicus not. Alb. in l. si inimicitiæ, supra de his quib. ut indig. & in l. metum. C. qđ met. cau. ꝑ tex. in c. inqsitionis de accu. & per ea q̃ not. in c. cum super Abbatia, in gl. 1. de off. de leg. & ex inimicitia præcogitatio inducitur.

108 †Dicens se inimicum est inimicus c. inqsi. §. ad hæc, uer. aut etiam aduersus eos, de acc. ita not. Alb. in auth. si testis, col. 2. C. de test.

109 †Non loquens cum aliquo nec salutans cũ esset solitus salutare & loqui, præsumitur inimicus tex. est in c. si inimicus. 93. dist. ꝑ q̃ iura ita determinat Luc. de Pen. in l. 1. C. de his qui se defe. lib. 10. & gl. in c. cum Adr. 73. distin. quę dicit, ꝙ eo ipso, ꝙ quis non salutat alium præsumitur eius inimicus alle. tex. in c. cũ sup. de off. deleg. & ibi Car. Im. Abb. & alii eam sequuntur, quam gl. refert, & sequtur Abb. in c. ad hæc, & in ca. repellant̃, in 2. no. de acc. & Iaf. in l. ꝑtissimi, col. 2. in uer. & dicit gl. C. de iud. inferens, ꝙ iste talis, qui nõ salutat, si iudex est, recusari potest, quod idem uoluit Alb in l. si inimicitiæ, supra de his quib. ut indig. dicens, ꝙ si quis non salutat aliquẽ præsumit̃ eius inimicus, ex quo p̃missa sunt restringenda in eo. q solitus erat salutare, nã nõ salutãdo p̃sumit̃ inimicus, ita Abb. Io. de Ana. & Fel. post ipsos in d. c. repellantur, in princ. de accu. & Abb. in d c ad hæc, & Fely. in procœ. decret. col. 5. num. 22.

110 †Literis fit iniuria, cum qs librũ, carmen, uel historiam ad infamiam alicuius ꝑtinentem

tem scripsit,composuit,uel edidit, nel dolo malo fecerit,quo quid eorũ fieret,& ĩ oĩbus illis casibus,de quibus loqtur tex.in. d.l. lex Corn.in fi.cum le.seq. itẽ si quis sine scriptu ra in notã alcuius aliqd ꝑduxit puta ueste lugubri,uel squalida utitur ad iniuriam alicuius,aut barbam demittat,uel capellos submittat,uel cantet aliqd,ꝙ pudorem alicuius lædat,ut est tex.in d.l item apud Labeonẽ.§. ait prætor,supra de iniur. uel ꝙ fideiussores idoneos reprobet,uel fideiussores interpellat exñte parato ad soluendũ, uel domũ absentis debitoris signet,& alia faciat,de qbus ꝑ Host. & Azo. ĩ sum.de iniur. & est tex.in l.si cre d.cũ seq.supra,de iniu.in istis.n.oĩbus casibus.ex iniuria oritᷣ inimicitia , ut est tex . in c.cum in iuuentute,de purg. can.ibi , sed inimicus hõ, & ꝑ illum tex. Luc. de Pen. in d.l.1.C.de his q se def. lib. 10. dicit , ꝙ ille, q publicat ea,quæ pertinent ad infamiam alicuius,est eius inimicus.Pro cõfirmatione p̃missorũ facit illud.

111 †Quod dãnũ famæ est maius dãno pecuniario,ut est tex.in l.si duabus infra de reg.iur. & in l.insta in prin.cum gl.supra de man.uind. & in l.iusiur.§. ꝑcur. supra de iureiur & ibi Alex.in 2.col.uer. itẽ no.q dicit per illum tex.ꝙ parũ dr̃ quis ꝓuidere alicui,cum aduersus dãuum pecuniariũ succuritur.Si ẽt non cõseruatur aduersus dãna honoris,& famæ,cum tale dãnum p̃ferat pecunia.Sed ꝓ dãno pecuniario, & ꝓ lite pecuniaria oriuntur inimicitię,ut dicã infra ergo,& ꝓ hac re maiori.Cũ ẽt hẽamus illud.

112 †Qđ crudelis est q famã suã negligit.c. si qs p̃sbr̃,de purg can. & c.nollo. 12.q.1.& dicit Alb.in auth si testis, col.2. C. de test. inimicitiã oriri,si alqs spoliatᷣ bona fama q̃ p̃ciosa res est 9.q.3.c.facta,& magnũ damnũ est eam amittere.l.infamia.C. de decurion.

113 †Est.n.quędam mors ciuilia perdere honorẽ,statũ,& famã l.pen.inf. de uar. & extr. cog.& l.1.§.de por.supra de cõtratab.l. fi.supra peca.di.& ideo quibuscũq; modis redimi põt infra.de bo.co.qui sibi mor.consc.l i.

114 †Secundum signũ inimicitiæ est,si causa, uel lis ẽ inter partes,pluribus.n. respectibus põt esse lis, nam qñq; est criminalis,qñque ciuilis.Illa quæ ẽ criminalis, aut est capitalis,aut nõ capitalis illa q̃ est ciuilis , aut agitᷣ de crimine ciuiliter,aut est ꝑsonalis,aut oĩm bonorũ,aut maioris partis , aut paruæ rei . Et ideo de omnibus istis uideamus infra .

115 †Accusatio criminis capitalis gñat capitalem inimicitiã inter partes gl. est in l.licet supra de arb.& in §.itẽ inimicitiæ,in uerb.si capit.inst.de exc.tut & in §. si uero qs dicat in uer.de crimine,in auth.de test. Bar. in l.3. supra de test.& in l.3.§ si supra de adim. leg. Abb.& Mar.Soz.in c.accedẽs el 2.ut lite non cõt.Alb.in auth.si testis,colũ.2.C.de testib.

116 † Accusatio criminis non capitalis adhuc inimicitiam inducit,nam ille q accusat ꝓsequitᷣ suam, uel suorũ iniuriam l.1.§.1.&§.fi. supra de iniur.§.& patitᷣ,inst.eod. Et tũc aut iuste accusat.aut iniuste.Si iuste iniuriã passus est.Aut re,aut uerbis,aut lr̃is. Ex quibus oritᷣ inimicitia,ut dixi sup. in 2. signo p̃ced. Aut iniuste accusat,& tunc non iure facit,& iniuria oritᷣ d.l.1.§.1. supra de iniur. & p̃sumendũ est,ꝙ accusans malo aĩo, & qa cum nõ amat,accusationem instituerit,nã crimẽ imponẽdo infamat apud ꝓbos, & bonos uiros de facto,& si non sit uera imputatio ꝑ not.in l.1.supra de his ꝑ not.inf.& in c. test. & ibi gloss.& Doct. de test. & oritur contumelia,de qua supra in eodem signo secũdo

117 † Vnde lex accusatorem appellat inimicũ , tex.est in cap.1. in §.illum,ibi, nec *inermes* inimicis,de rest.spol.lib.6.& in cap.item cũ quis eod.tit.& in c.meminimus de accusat.

118 † Personalis causa siue de statu inimicitiã facit,ut siqs agat cõtra al.quem, asserẽdo eũ esse seruum suũ & ille negat. Itẽ si qs dicat illum esse libertũ suum, & ille negat, iste .n. sunt qõnes status,ut dicit Bar. in l. Imperiũ col.fi.uer.qro ꝙ q̃ sunt,supra de iurisd.om. iud.& ibi oẽs Doct. & appellat ibi cãm hãc maximi p̃iudicii,& expediri debet ꝑ magnos iudices, nec põt delegari.l.placet. C.de ped. iud.not.Doct. n §.p̃iudic.inst.de actio. & ex hac causa oriuntᷣ capitales inimicitię in l.fi. supra de his qb.ut ind.& no. Bal.in l.athl.§. dat remis.in 4.no.supra de excus.tut.& dicit Ias.in l.quoties.C. de iud. in princ. ꝙ causa seruitutis,& causa uitæ eqparantᷣ.Cũ seruus reputetᷣ ꝓ mortuo l. qđ att. inf. de reg. iur.

119 †Matrimonialis causa si tractatur . Tunc dr̃ quasi causa status.Cũ mulier uocet uirũ in matrimonium,quæ dr̃ seruitutis, & econtra ,si uir mulierem,ita gl.in c.mulieri,de iureiur.& ibi But.Card.Imo.Abb.& reliq eam sequentes, & hoc maxime , qa causa criminalis,& causa liberalis, & matrimonialis ęqparantur ut est tex.in cap.pen.de restitut.in

integ.

integ.& gl.in l.3.§.quacunq; ,supra de iure iur.& ibi Bart.Alex. & Paul.de Cast. appellant hanc causam arduam,& grauem eo modo. † ut in ea non deferatur iurm in supplementum pbonis,ut p gl.& Doct. supius adductos.& p Bar.Rom.& reliquos Rep. in l.admon.supra eo.de iureiur.& ibi Ias. num. 277.Doct. in c.fin.de iureiur.& Dec.in cōsil. 133.de isto pcessu,col.1.uol.1.Et ita cōsuluit Alex. æquiparando causam mrimonialem criminali in cōs.143.qm abunde.col. .uer.2. non est,vol.2.quam refert, & sequitur Dec. in cōsil.210.Visis diligenter,vol.2.& Hip.in l.de minore.§.plurimum. num.63. supra de qō.ex quo necessario est dicēdum inter hos litigantes, ut est in præmissis, inimicitiam oriri.† Monachationis causa est eiusdem iuris,cuius est pcedens.Cum in ea tractet de graui prīudicio, & ex dño redigatur quodāmodo in seruitutem,& priuetur oībus bonis,cum monachus nihil pprium hēre possit c.cum monachus de stat.monac. & auct.ingressi.C. de sac.san eccl. & ob eius piudiciū, & grauitatem iurm necessarium non deferī, quemadmodum & in causa mrimoniali nō datur, & æquiparata sunt hæc,ut p glos.in l. 1.§.1.supra de iureiur.& ibi Bart.Ang. Paul. de Cast.Saly Alex. & Ias. qui eam sequūtur, no. Anc.Abb.Car.& Imo.in c.fi.eo. tit.Lap. alleg.86.col ult.Cum itaq; causa ut tanti piudicii, nulli dubium ex ea oriri inimicitiam inter litigantes.† Filiationis causa,ut si agēti dixero eum illegitimum, & inhabilem ad successionem, & ad dignitates, nam ista causa est ardua.& tractatur de statu, & in tali casu non defertur iurm in supplementum, qñ est necessariū ita determinat Bal. in l.in bonæfidei. C.de reb.cred.& rōnem reddit,quia dicere aliquem esse illegitime natum ē qdā infamia.Et istud refert,& sequitur Ias. in d.l. admonendi supra de iureiur. num. 280. dicens, ꝙ iurm necessarium non deferē in causa status psonæ puta filiationis,uel legitimationis.qa sunt graues,& hæc grauitas, & piudicium cōstat ex eo qa ut in plurib. qñ opponiē ista illegitimitas,id fit ad excludēdum ab aliqua successione uel paterna, uel alia, seu ad excludendum ab aliqua dignitate, q̄ oīa sunt grauia, ut in infrapositis signis, & ideo in hac causa oritur inimicitia. † Famosa si est lis dicitur causa status, si qñ agit quis contra me, ut amoueat ab ordine, uel uult prohibere ne fungar officiis publicis, uel ꝙ agatur pro socio, tutelæ, mandati. depositi noīe suo, uel ex aliis causis, de quibus in l.1.§.1. supra de his q not. inf.& in l. cognitionum,in uer. existimatio infra de uer. & extraor. co. & ita intelligit illum tex. in l. cogniturū. Rom.in l.admon.num. 105.ꝙ cā famosa sit causa status† Ex quo nec in ea defertur iurm necessarium in supplementū. Eo maxime qa(si non deferē iurm in causa bonoum maioris partis,uel totius primonii) multomagis non est deferendum in causa famæ, q̄ magis prēualet q̄ omnis bona mūdi l.Iul.supra si quis omiss.cau. testa.l alias. supra de iureiur. Ias. in d.l.admon. num. 378. sequens hanc opinionem dicit, ꝙ causa famæ,& causa uitæ æqparantur.l iusta, cū gl. supra de manumiss.uind.glos.in .§.suspectus aūt,uer.ob culpam,inst.de susp.tut.& hoc ꝙ non deferatur iurm necessarium in hac cā sequuntur cōmitt.Doct.in d.l. admonēdi,& Io.And.But.Imo.Card.& alii in c.fin. de iureiur improbando opin.Bar.in d. l. admon. q̄uis Ias.ibi dicat uerba illa non esse Bar.Ex his ita cōstat ex hoc litigio causæ famosę,cū sit status inimicitiam oririf. Causa oīum bonorū, uel maioris partis inducit inimicitiam capitalem.Nam causa bonorū dr causa uitæ.l.aduocati.C.de aduoc.diuer. iud. & ibi Bal.& dicit Saly in d.l.admon.col.pen. uers. qso an sit,ꝙ pecunia est alter sanguis, unde uidemus,ꝙ causa omnium bonorū,seu maioris partis sunt æquiparata p tex. in cap.frequens,de rest spol.in 9.& gl.in auth.de test. in §.si uero dicatur,in fi. in uers.qōnes.& gl. in auth.si testis,in fi.C.de test.coniungit hæc de oībus bonis, uel parte maiori, uel de statu.p tex.in §. item pp litem,inst. de exc. tut. & gl.in cap.cū partium, de reg.iur.in 6. coniungit hæc causam criminalē,famosam,& arduā.Et Iac.de Are.Odof.Bar. Alb Saly. Ful. & Rom. in d. l.admon. dñt. † Quod causa magna æquiparatur causæ criminali p tex. in l.pp litem,supra de excus.tuto. & pdictos sequitur Io. Crot.Caccialup. Curt.& reliqui rep.in l.admon. & idem uoluit But.& Imol. in c.fin.de iureiur. Sed aduerte, ꝙ Ias. in l.p perandū,in princ.in 3.no.C.de iud. dicit, ꝙ ille tex.in eo,ꝙ determinat instantiam non esse eandem in causis criminalib.q̄ est in causis ciuilibus,uē tñ esse cōtra hāc decisionē,ꝙ istæ causæ magnæ æqparanē causis criminalibus

(Margin numbers: 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126)

libus, & idē sensit Ias. in d. l. admon. nu. 171. ob id. quia quælibet causa corporalis est maior quacunq; pecuniaria p l. in seruorū in fi. infra de pen. Vnde uult restringere illud in psonis uilibus, uel in illis casibus, in quibus p crimine imponitur pœna pecuniaria, & in d. l. pperandum infert, ꝙ istæ causæ non pñt dici capitales, & per cōñs, ꝙ non oriatur inimicitia capitalis, sed quasi capitalis ut cōsuluit Io. de Ana. in cōs. 59. uisa inqsitione, q dicit, ꝙ de litigio non oritur inimicitia capitalis cum Imperator, & I. C. ponāt. de p se inimicitiam, q̄ oritur ex litigio, & inimicitiā capitalē, inst. de exc. tuto. §. item pp inimicitias, subdens, ꝙ Doct. in d. c. cum oportet, dñt, ꝙ ex prædictis oritur inimicitia quasi capitalis. idē sensit Fely. in d. c. cum oportet col. 4. num. 8. ubi quasi capitalem appellat. Non puto esse recedendum ab opin. Bart. & aliorū dicentium ex prædictis causis oriri capitalem inimicitiam, & pro pręd ictis cōsidero tex. in §. item pp litē, & alios. §. 5. subseq. ubi lex determinat, ꝙ ob. causas magnas tutor habeat excusationem, & inter alias, si est lis de omnibus bonis, uel hæreditate. item si est inimicitia nec sufficit simplex inimicitia, sed reqritur. ꝙ sit capitalis ut in §. inimicitiæ. cum itaq; lex uelit capitalē inimicitiam ad excusandum tutorē, necesse est ēt, ꝙ alia litigia, q̄ excusationē inducunt sint talia, ex qb. oriatur capitalis, nō aūt simplex inimicitia, non. n. est p̄sumēdum, ꝙ una, & eadem dispō diuerso iure censeatur, & ex diuersa causa sit inducta. l. iam hoc iure, supra de uulg. & pup. nec opus est dicere, ꝙ Imperator posuerit separatim inimicitiam orientem ex litigio, & inimicitiam capitalem, qa imo omnia sunt posita sub eodem contextu, & sub eadē determinatione, & sub eod. tit. & ex eadem causa sunt inducta, & ordinata, ut iam dcm̄ est. Pro prædicta opin. adduco text. & ibi Bal. in l. athletæ. §. dat remissionem, supra de excus. tut. ibi capitale certamen eis ad inuicē cōstitit. quæ uerba exponuntur p Bal. si de statu, omnibus bonis uel maiori parte litigetur, & dicit Ant. de But. in c. accedens, el. 2. in 5. not. ut lit. non contest.

127 † Quod inimicitia capitalis non solum cōcluditur ex morte, uel ex sanguine primo. sed ēt ex secūdo bonorū, uel honoris, & Bart. in l. pen. in fin. supra de cōd. ob tur. cau. dicit, ꝙ promittens tyranno ob metum ēt tpe solutionis durat, nec debuit deserere p̄riam & bona, qa amissio oīm bonorū æquiparatur morti, & Pet. Cy. Ray. Fulg. & Alex. in l. reum criminis C. de pcu. dñt, ꝙ quemadmodum accusatus de crimine non pōt esse pcurator, & ita & ille q hēt litem omnium bonorū, q̄ æquiparaт̄ criminali, & Bal. in l. certa forma. in fi. C. de in. fis. lib. 10. ꝙ quasi maior pœna est amissio oīm bonorū, q̄ mors p tex. in l. fi. C. ad l. Iul. ma. Vñ licet offendere aggressorem ad defensionem bonorū sicut ad defensionem personæ glos. in l. 1. uim, supra de iust. & iu. & ibi Ias. Et Alc. in c. 1. de iud. num. 17. & Bald. in l. 3. §. 1. supra de test. æquiparat inimicitiam capitalem causæ oīm bonorū, & Alex. in l. post legatum. §. his. uero, supra de his qb. ut ind. Nec obstat, ꝙ dicatur, si non est causa capitalis primo, nec inimicitia capitalis oritur, qa istud est falsum. nam ex iniuria uerbali orit̄ inimicitia capitalis, & ex alia iniuria simili, ut dixi in præced. fig. & tñ non est causa capitalis. Nec ob. cōsideratio l. in seruorū, infra de pœ. qa dato ꝙ pœna corporalis si maior quacunq; pecuniaria, at tñ pp hoc nō sequit̄ ꝙ ex causa bonorū non possit oriri idem effectus, quo ad hoīs intentionē, q oritur ex cā hñte pœnam corporalē. Cum. n. inimicitia sit ranchor animi, eodē modo oritur, ex eo, ꝙ qs uexatur grauiter, uel bonis, uel in corporale. Et in hoc hñt hæc duo ęqparationē, & in illis agens demonstrat hr̄e malam opinionem aduersus reum, & eius ruinam pquirit, siue agat in bonis, siue ī corpore, ex quo datur inimicitia grauis, q̄ capitalis est. & sufficit, ꝙ quantum ad hoc effectum inimicitiæ, & eius ortus hęc duo sint æqparata, & similia, dato ꝙ unū excedat aliud quo ad executionem, & maior sit pœna, quia in corpus infligitur, q̄ pecuniaria, q̄ bonis applicētur.

128 † Sufficit. n. æquiparatio, & similitudo sit in ea re (de qua agitur) nec reqritur. ꝙ tota res sit alteri similis cap. cum dilecta de cōfir. util. uel inutil. Cum simile non sit idem not. Bart. & in aliis in l. qd' Nerua. supra depos. & l. nō pñt, supra de legib. l. ad similitudinem. C. de epis. & cler. no. Fely. in c. translato, col. 5. num. 16. de cōst. Cum ēt maior sit inimicitia q̄ orit̄ ex causa oium bonorū, q̄ illa, q̄ oritur ex accusatione capitali ita Paul. de Castr. in auct. si dicat̄. C. de test. Qd' aūt ex litigio oīm bonorū, uel maioris partis causetur capitalis inimicitia ultra p̄dictos, tenuit gl. Ioā. And. Host.

Hoſt.& Car.& Abb.in d.c.cum oportet,adducit tex.in d. c. frequens de reſt. ſpol. lib. 6. & idem Ioan.de Ana. ſibi ipſi contrarius in d.c. cum oportet,col.2.uer.qualis aūt. & Anc. in d.c.frequens de reſt.ſpol.per tex.in d.§.dat remiſſionem,& Hipp.in d.l.1.§.ꝑterea, nu.58. ſupra de qõ. intelige prædicta nõ procedere in caſibus,de quib.loquitur Bar.in d.l. admonendi,qñ.ſ.tractatur de poſſeſſorio oīm bonorum.Nam tunc non dr̃ magna,uel grauis cā, uel qñ tractatur de aliquo incidenti, ꝙ non tolleret,nec diminuire ueritatem negocii, utputa ꝙ aliqs non eſſet ꝓcurator meus nec potuiſſet agere pro me,ut per Bar. exemplificat̃,& ꝑ oēs ibi Scrib.Nam in caſib. prædictis cum de paruo præiudicio tractet̃, non eſt dicendū capitalem inimicitiam oriri. Intellige ēt, ut inimicitia capitalis interueniat qñ eſt lis inferens graue dānum in bonis rei cõuenti,ut puta, ꝙ aut fit amiſſio lucri, uel amiſſio bonorū. Nā quemadmodū infertur iuſtus metus ob mortem, uel quaſi,ita ēt ex amiſſione lucri,aut bonorū,ita no.Cyn.in l. interp.C.de tranſa.& ibi Bald.& Saly.ꝗ dñt.

129 † Quod qñ non timet̃ mors, uel quaſi.Sed graue dānum in reb.ꝓpriis,iuſtus, & legitimus metus infert̃. Et Bal.in c.1.de iud.col.4. uerſ.qd.n.dicit,ꝙ inimicitia capitalis orit̃, ſi eſt contentio oīum bonorū,uel maio.partis. Idē ſi eſt qõ de meliori re, q̃ hr̃et in bonis ꝑ tex.ſing.in l.ſumma cum rōne, ſupra de pec. & idem ſi eſſet qõ amiſſionis magni lucri ꝑ ſingulare dictum Cyn.ſupra allegatū.

130 † Infertur ex prędictis,ꝙ ſi cauſa erit leuis,& parua inter partes non præſumitur inimicitia. Nam modicum damnum quilibet æquo aīo ferre debet c.terrulas.12. q. 2. Cum lex paruam læſionem non conſideret.l. ſcio, ſupra de in integ.reſt.& dolus ex parua re non pſumitur.l.ſi oleum,ſupra de dol. Et ꝓ parua re non præſumitur quis uelle peierare.cum detur in ea iuramentum in ſupplementum per no.in d.l.admonendi ſupra de iureiur.

131 † Aduerte tñ,ꝙ qñque ex contentione ēt de re leui maxima oritur inimicitia, ut dicit Dec. in d.c.1.de iud.in 2.lec.col.1.uer.& ex ſupra dicto not. alleg. Abb.in d.c.1.& in c.non accedēs ut lit.nõ cõteſt.& in c.cū oportet,de acc.

132 † Parua.n. res qñq; dr̃,q̃ ad ſumptus iudiciales non ſufficit c. anteriorum. §. illud. 2. q.6.not.in c. de appellationib. Quandoque mino. 10.libris auri in auc.de mand. prin.§. ſi tibi, & de app.§. illud. Qñque uſq; ad 40. aureos.ut in l.1.C.de def.ci.qñq; ad 300.aureos,ut ī auth.de def.ci.in.§. & iudicare. Sed in caſu(de quo agitur) parua res dr̃ ſ̃m qualitatem perſonarum.Nam cā 200.aureorū pęnes magnum uirum eſt parua,ut eſt gl.& ibi Bar.& alii in l.ſed ſi ſuſceperit, ſupra de iud. loquens de illa cõmitiſſa Matilda,q̃ donauit 30.milliaria terreni,& dixit aliquantulū terreni.Econtra aūt cauſa ſui, ſeu porci dicetur magna reſpectu pauperis ut eſt gl.in l.illic.§. ne tenuis ſupra de off.proc. Et ſic ꝑſonæ faciunt paruā,& magnā cauſam. Et arbitrium eſt iudicis iudicare ob ꝑſonas, q̃ parua,q̃ magna,& grauis cauſa dicat̃,no. Bart. & alii oēs in d.l.admon.& ibi Iaſ nu.272.no. Inn. Car. Abb.& alii,in c.fi.in §.is aūt,de off. deleg. & de iſtis paruis, & minimis late ꝓloquit̃ Ant. Cor.in trac.de min.quarū aliqua trāſcripſit Hip.in l.furē,ſup de ſic.& l.ſi ut all.C.de ſic.

133 † Quæro præmiſſis inhærendo, an lite finita inimicitia durare præſumat̃ Doct. in c. 1. de iud.in 1.no.loquendo de teſtib. & iudicio fuerunt uarii,& ex diuerſis rōnib.moti. Aduerſant̃ in ſimul.Ant.de But.& Abb.uñr ſenſiſſe,ꝙ inimicitia nõ duret.Dec.Rip. Alc. ibi ſequuntur hæc dicta,q̃uis per diſtōnem ſe reſtringant.Prædicti ad hoc tenendum mouentur.Primo,ex d. Ioan. And.in addit.ad Spec. in rub.de teſtib.uerſ.ſciendum,& uerſ.6.ubi illi qui habuerunt contentionē, uel cauſam cum epo,non repelluntur à teſtificatione.Secundo, adducitur tex.in §.ſi uero quis dicat in auth.de teſti. ibi donec de crimine iudicetur.Tertio,facit tex.in §.item ꝑꝑ litem,inſt. de excuſ.tut.ponderando uerbum ſit, ꝙ excuſetur qs à tutela, ſi ſit lis, de oībus bonis, uel de hæreditate,adeo ꝙ reqrit̃ actualis exiſtentia litis,& ſi fuerint finita aliud ſit. Quarto,pro hoc eſt tex.in c.ops,de acc.tunc gl.& tex.in l.reus delatus,infra de mu.& hono.ubi ceſſante infamia ceſſat effectus ipſius. Quinto,adducitur tex.in c.item cum quis, de reſt. ſpol.ubi non agit̃ ante reſtōnem ſpolii criminalr̃, cum pſumant̃ inimici,facta uera reſtōne,ut innuit tex.agi poterit, & ſic nõ ꝑdurat inimicitia. Sexto facit tex in c. poſtremo, & ibi Abb.in 2.no.in fi.de appell. in eod. negocio aduocati offō functus ex quo appet,ꝙ ille q fuit aduocatus in una cā, ſi datus fuit iudex in alia cā, non poteſt recuſari,& tñ aduocatus dr̃ aduerſarius, ut not. in d. cap. 1.

de iud.& dicam infra sub fig.ter.& sic functo offō per eum nō dr̄ durare inimicitia. Septimo, adducitur tex.in c.ad hoc el 1.& c.propo suit, de appell. ubi iudex in una causa, à qua fuit appellatum, pōt appellatione pendente recusari in alia causa, ergo finita causa non poterit recusari. Et sic aliqs rancor non uī pdurare. Aliam opin. ꝙ finita lite adhuc duret inimicitia tenuerunt Aret. Barb. & Bosc. Codeg. Adducūt. Primo, cū ut superius dī est inimicitia inducatur ex lite, ut in casibus
134 pcedentibus.† Tunc si semel inimicus fuit, psumitur durare inimicitia, nisi pbetur recōciliatio, ut per Ino. in c. cum oportet, de acc. & Bal. in auth. si dicatur C. de test. & est tex. in l. in ipsius, & ibi Bald. C. fam. ercis. ergo re-
135 pelli debet nunc sicut tunc.† Cum ēt inimicus reconcilians repellitur, ut suspectus, ut per Spec. in tit. de leg. in §. superest uer. item ꝙ quondam, & hoc qn̄ reconciliatio est de recenti, ut dicam infra in uer. reconciliatio, ita hic, dato ꝙ finita sit lis, tn̄ adhuc durat cā inimicitiæ. Secundo, adducitur Bar. in l. 1. §. idē numimio, supra de qō. Vbi domesticus tpe contractus si desiit esse domesticus tpe attestationis faciendæ, & duret causa reuerentiæ, i. rancor, & odium, non potest esse testis. Tertio, mouentur, uoluntas semel posita durare præsumitur l. sancimus C. de test. c. maiores de bapt. ex quo inimicitia semel inesse deducta p̄sumitur perpetuo durare. Quarto adducitur, q̄ ex solo cursu tpis non mutatur semel in esse posita, semper in ipso esse præsumuntur, nisi cōtrarium probet, uoluit Abb. ī c. pposuit de cler. excō min. p gl. ibi in uers. absolutione, q̄ uult, ꝙ semel excōicatus, nisi cōtrariū pbetur semp p̄sumitur excōicatus q̄ cōclusio ex plurib. cōfirmatur posita p Fel. in c. scribebam, in gl. 2. in prin. de præsump. & per Bald. in l. ex persona C. de probation.
136 † Quinto facit, cessante causa non cessat effectus iam pfectus, & cōsumatus. Bar. in l. cum lite mortua, supra iud. sol. & in l. fiscos, la 2. infra de iur. fis. Bal in l. cū antea, in fi. C. de aro in c. illud de præscr Fel. in c. cāmque. el 1. col. pen. uer. fallit primo, de test. Sexto, allegatio inimicitiæ facta p alterā ex partib. ostendit eā subesse, dato ꝙ lis sit extincta, cū in hoc standū sit assertionis partis, eo q a pen
137 det ab aīo.† Nā amicitia, & inimicitia dñr passiones mētales, q̄ aīo retinent, & cōtinuātur, ut p Bal. in d. l. ex psona. C. de pb. & per Fel. in d. c. scribendū, pot simili dicit Bar. in l. siue possid. C de prob. ꝙ standū est assertioni dicentis possidere, cum hæc aio retineat. Septimo, adducitur text. in c. cum P. Manconella de accus. Octauo, facit tex. in c. accusatores. el 1. 3 q. 5. ubi ēt post reconciliationem quis repellitur, ut suspectus, & dicam infra. Aduerte circa prædictam cōclusionē, ꝙ q̄uis allegentur pdicti, ꝙ teneant aliquā ex prædictis partibus, attn̄ non simplr̄ sequuntur dictas opiniones. Nam Aret. in d. c. 1. de iud. dicit moderando eius opinionem, ꝙ non repellitur in totum, qui habuit litem respectu inimicitiæ. Sed non adhibetur plena fides. Rip. in d. c. cum P. tenet eandem modificationē. Dec. in d. c. 1. cōcludit arbitrium iudicis esse in admittendo, uel non admittendo cōsiderato, ꝙ certa esset aliqua magna inimicitia, tūc præsumitur durare, aut solum allegatur lis pterita, ex qua erat p̄sumptio inimicitiæ lite pendēte, finita lite, suspicio illa purgat. Alc. in d. c. 1. intelligit, ut nō duret inimicitia, nisi iudex cognouerit, ēt post litē subesse inimiciam. Et sic oēs prædicti uīr inclinare, ꝙ sit quodāmodo arbitrariū ipsius iudicis. Alc. in l. 3. in add. ad Barth. in uerb. inimicitias in fi. supra de testi. non se firmat in hoc artic. Sed uidetur sentire, ꝙ aliqualis inimicitia duret, quia diminuitur de dicto testis, & eius fide. Ego distincte uerū puto, ꝙ si orta sit inimicitia capitalis, aut grauis (ut supra dēm est) ꝙ finita lite adhuc præsumptio sit eam durare. Nam cū amicitia, & inimicitia sint animi passiones, & in intētione cōsistant, & inimicitia sit ira ulciscendi tps obseruans, ut ait Cic. in lib. 4. q. Tusc. quō possumus dicere, ꝙ per recessum litis hæc recedant, cū sint radicata in corde, q̄ non ita de facili amouentur. Si n inimicitia desiderat ultionē: & obseruat tps ad se uindicandum nō pōt ex hoc dici, ꝙ cesset ob cessationē litis, imò ꝙ obseruentur tps ad se uindicandū, ex quo finis litis non debet esse illius potentiæ, ut dicat extincta inimicitia Sed reqritur reconciliatio, q̄ etiam non sit de pñti, ut uoluit Bart. in d. §. si uero quis ī auth. de testi. & ita intelligit gloss. in l. 3. in prin. in uerbo. inimicus supra de testi. Pro hac opin. credo esse tex. clarū in §. inim. inst de exc. tut. ubi inimicitia pseuerat, & pdurat, nisi interueniat recōciliatio ibi nec recōciliatio interuenit, & tex. in §. seq dū uult passum qōnem status à pupilli pr̄e excusari, ita ꝙ ex ea lite

ftatus inimicitia subesse dicit, dato ꝙ lis sit finita. & istam sniam indistincte tenet Præp. Alex. in c. accus. 3. q. 5. in 1. not. Tertiũ signũ inimicitiæ orit ex hoium opinione, & ex diuersis causis inferius annotatis, & primo.

138 † Aduocatus, uel ꝓcurator si patrocinium pstiterint cõtra accusatum. An cõtrahat inimicitia cum eo. dicas, ꝙ cõtrahit. ut est text. iunc. gl. in l. 1. §. sed, & constit. supra de cal. ubi iudici, & aduersario ꝓhibitium est pecuniam dari. Et gl. ibi in uerb. aduersario exponit ꝓcuratori, & aduocato, & ex ea demõstratur ꝓcuratorem, aduocatum partis, mihi cõtrarie aduersarium dici. Ita ẽt ꝑ illũ text. Alb. appellat hos aduersarios ĩ suo Diction. in uerb. aduersarius, & ita ꝑ illũ tex. dicit procuratorem, & aduocatum inimicum. Luc. de Pen. in l. 1. col. 2. uers. item aduocatus. C de his q defer. lib. 10. Anch. in c. cum P. de accusatio. in 3. no. dicit sub uerbo forte ꝙ aduocatus, ꝓcurator, & fideiussor accusatoris præsumit inimicus accusati ꝑ tex. in l. post legatũ. §. his uero, supra de his quib. ut indig. Ioan. de Ana. ibi. in uer. qd aũt si aliquis relato dicto Anch. tenet, ꝙ sit inimicitia, cõsiderãdo, ꝙ tex. in d. §. his uero, loquit in teste, & fideiussore, & subdit, deneganda est actio accusatori, q ad fuerit. & Dy. intelligit tanq̃ ꝓcurator, & Bart. ibi intelligit tanq̃ aduocatus. Inducendo ad q. de bannito, & cõsulẽdo, ꝙ nõ sit aduocatus bãniti ullus Doctor, Dec. in c.

139 1. de iud. ĩ 2. no. dicit † qd ꝓcurator, & aduocatus dñr aduersarii ẽm Nic. de Mathar. alleg. But. ibi in 2. not. & in c. testimoniũ, in 2. not. de testi. q nihil dicit de hoc, allegat. ẽt tex. iam ꝑ pdictos ponderatum in d. l. 1. §. q aũt, Ioan. Franc. Rip. in d. c. 1. in 2. not. in 3. ampliat. dicit ꝓcuratorem, & aduocatum dici aduersarios ꝑ tex. in d. §. q aũt, & per tex. in c. 2. de confes. lib. 6. & ex hoc esse, ꝙ ꝓcurator, & aduocatus non sunt idonei testes in causa, in qua patrocinant ꝑ gl. in c. Rom. de testi. lib. 6. & ꝑ Bart. in l. deferre infra de iur. fis. & per Fel. & alios in c. à nobis de testi. cogen. & in d. c. 1. sensit hoc, ꝙ dicat aduocatus aduersarius in 7. col. & ex his pdicti in eam partem inclinare uñr, ꝙ detur in istis inimicitia. Sed ista dicta non uñr sine dubio ꝓcedere. Nam tex. in l. q cum natu maior. §. pen. supra de bon. liber. dicit, ꝙ si filius patroni aduocationem accusatori liberti pstitit, non repellit à cõtratabulas bonorũ possessione sub

140 dens rõnem. † Quia aduocatus non accusat, & Bart. per illum text. in l. 3. § fi. supra de adim. leg. dicit, ꝙ inimicitia capitalis est si occidit meum cõsanguineũ. Idẽ accusauit uel minatus est interficere. Secus tñ uideretur, si auxilium pstiterit contra eũ in causa capitali ꝑ text. in d. §. pen. & sic sensu inimicitiam in pdicto casu non dari. Aret. in c. 1. de iud. col. 1. in fin. dicit, forte posset dici, ꝙ aduocatus, & ꝓcurator posset dici inimicus, si fuisset in causa capitali cõtra me, uel actione famosa, ꝑ ea q̃ hñr in l. pen. in princ. supra de inoff. testa. & q̃ ponit Bart. in l. post legatum. §. sunt q putant, supra de his quib. ut indig. hoc tñ non affirmat. & sic non audet dicere inimicitiam oriri. Hoc idem uř sensisse Cur. in trac.

141 feud. in 3. par. in 33. q. † Credo in casu pmissocontrahi inimicitiam. Cũ ex cohabitatione, & familiaritate quam qs hẽt cum inimico meo, orit mecum inimicitia ut est tex. & ibi Bar. in l. sciendum. §. si accusatio, infra de leg. & Ias. in l. apertissimi, col. 2. C. de iud. & dicam infra in uerbo cõuersatio est inimico. Eodem modo, & tanto magis det inimicitia in eo, q auxilium pstat inimico meo contra me, & ad meam iniuriam qui. n. aduocat contra accusatũ necesse est ꝙ exprimat causam accusationis, & delicta declarat, & instet contra eum, ut puniat, & aperte, & palam maledicat, infaustasq; uoces aduersus eum iactet. Ex qbus inimicitia causat, ut est text. ĩ l. si inimicitiæ, uer. sed si palam, supra de his quib. ut indig. facit ꝑ hoc, quod dicit Abb. ꝑ illum tex. in d. c. cum. P. col. 2. dũ uult, qd clericus non possit aduocare ne uideat alteri nocere. Non ob. tex in d. l. qui cum natu maior in §. pe. q a filius patroni ad hoc ut excludat à bonorũ possessione, debet de causa capitali accusasse, alias si capitalis nõ fuerit acc. sed minor, non excludit, ut est tex. in d. l. q cũ natu.

142 maior. § si tñ † Et sic qlibet accusatio, & iniuria ipm non excludit. Sed debet esse capitalis, & istud est, qd dicit Bart. in l. post leg. §. sunt q putans, supra de his qb. ut indig. post gl. ibi ꝙ non ita de facili ꝑdit portio debita patrono, sicut legatũ qd est mere lucrũ. & sic dato ꝙ ex aduocatione fiat iniuria liberto, & oritur inimicitia non tñ capitalis. Vnde Bart. dcm in d. l. 3. §. fi. supra de adimen. leg. debet intelligi, ꝙ ex auxilio pstito nõ oriatur inimicitia capitalis. de qua locutus fuerat in pcedentibus casibus, non tñ negat, ꝙ alia inimicitia

micitia esse non possit, dum dicit Secus tn̄ vi deret, &c. sic aliter q̄ dixerat in trib. casibus p̄cedentibus, in quibus locutus fuerat de ini micitia capitali. eo maxime, q̄a qn̄ aduocat, infaustas uoces exprimit ex necessitate sui of ficii. non tanq̄ inimicus, & ideo excusatur. Se cus est in eo q ad iniuriam uerba diffamato ria p̄fert, ut i d. l. si inimicitiæ, necessitas aūt excusat, ex quo dico grauem inimicitiam ori 143 ri cū aduocato non autē capitalē. †Præmis sa itellige sine difficultate p̄cedere, ut si post aduocationem, uel p̄curationē cōtra aliquē sequat mors aduocati, uel p̄curatoris ex uul neribus accusati, ut det indicium pensamen ti cōtra illū p̄cedens ex inimicitia, & ēt si fue rit alia causa, ex qua oriatur capitalis, uel gra uissima inimicitia cum principali agente ut 144 in casibus p̄cedentibus. † Iudex an dicat ini micitiam cōtrahere cum ipsis partibus, inter quas iudicat. Cōsidero in hoc duo t̄pa, q̄uis al' cōsiderent Moder. in c. 1. de iud. uidelicet q aut pendet iudicium, aut est iudicatum. in primo casu, aut est causa ciuilis, aut crimina lis. Si ciuilis, tunc nulli dubium est q non cō 145 trahit aliqua inimicitia. † Cum iudex de beat ipsas partes audire, & iustitiā utriq; ad ministrare in auth. de iud. p̄ tot. & i l. nemo. C. de sen. & fauorē utriq; p̄stare ſm sua t̄pa, ut not. in l. fauorabiliores, infra de reg. iur. & in c. cum sunt, de reg. iur. lib. 9. & si iudex es set suspectus partibus ex inimicitia ante cō tracta, uel ex alia causa, tunc dat adiūctus de iure ciuili, ſm q not. in l. apertissimi, & ibi Ias. late in 2. col. & in auth si uero cōtingerit C. de iud. & de iure canonico recusat iudex ut in c. cum speciali, de appellat. Si uero cā est criminalis. Tunc aut sup̄ accusatione pro cedit, & idem est dicendum q in causa ciuili Cū sit p̄sona accusatoris, q causam agit. aut p̄cedit uiam inquisitionis p̄ ip̄m iudicem, & est mera inquisitio nō intentata ad requi sitionē alicuius, ut dicit gl. & ibi Ioan. And. Car. Abb. Fel. in c. qualr̄, & qn̄, el 2. in princ. de acc. Et tūc dico q cōtrahit inimicitia, p̄ ut uult Dec. in d. c. i. de iud. in 2. not. in 9. lec. 146 motus. † Quia iudex, q cōtra me p̄ceditur in quirendo, dr̄ aduersarius meus, q̄a subro gat in locū accusatoris, & oēs exceptiones, q̄ opponi p̄nt cōtra accusatorē, tali casu op poni p̄nt cōtra iudicē, ut no. Bart. in l. 2. §. si publico supra de adult. col 4. uer. q̄rit utrum. Et ut p̄ Alex. in cons. 54. uiso themate uol. 1. 147 † Item q̄a ille q in litē subrogat dr̄ aduer sarius meus ut no. Gem. p̄ illum. text. in c. si hi, ut, lit. pend. lib. 6. item p̄ gl. in l. si appellā te. C de appel. in uerb. aduersarium, q̄ expo nit iudicem. Et r̄ndet ad tex. in c. cum specia li de appel. c. d' q̄uis ponant ibi tanq̄ diuer sa aduersarius, & iudex nō tn̄ sequit', q iudex aduersarius non dicat. Nam sępe genus, & species ponunt tanq̄ diuersa, ut in rub. C. de seruit. & aqua. Et in Euāg. dicite discipulis, & Petro, q̄uis Rip. in d. c. 1. nitatur impugna re dtm̄ Dec. p̄supponens, q fama sit loco ac cusato ris, quem Codeg. ibi defendit attendē do uerba Bart. in §. si publ. q iudex succedat loco accusatoris & si fama est locum accusa toris, iudex partes ipsius famæ assumit, & as sumendo sub intrat, ut ibi p̄ eum. Cōfirmat p̄dicta, nā p̄curato, & aduocatus dr̄ aduer sarii, licet noīe alieno, interueniant, ut in l. 1. supra de cal. Et sunt inimici, ut dixi supra p̄ xime. Et p̄dictam intellige, qn̄ iudex forma ta inquisitione citari fecit partem, uel ad se defendēdum, uel se carceribus pręsentandū. & sn̄iam nō tulit. In 2. casu qn̄ sentētia est la ta. Tunc si sentētia est in causa ciuili, & pars (contra quam lata est) non appellauit. Sed ip si sn̄iæ acquieuit, ut' agnouisse bonam *fidem* non appellando, puto aliquam inimicitiam non oriri. Eo tn̄ casu qn̄ ille habebat p̄tātem apellandi. Secus si non poterat appellare, q̄a tunc inuictus sn̄iæ acquieuit, & *inimicitia* contrahitur, ut dicam infra in casu sequen. 148 † Aut appellauit, & tunc inimicitiam cōtra hi. Cum p̄ appellationum ille (qui appellat) grauatur, & iudici fit iniuria. Cum eius im peritia arguatur, & iniquitas, q̄uis de iniuria agi non possit gl. in l. fin. C. quam. p̄uoc. non est neces. in uerb. iniuriam. Et ex hac causa pōt iudex allegari suspectus. Imol & Dec. in c. ad hæc, el 1. de appella. Et dixi i tract. meo de compromis. int. coniun. in q. 8. princ. col. pen. num. 35. & inimicitiam ex hoc dari de terminat Alb. in auc. si testis C. de test. Intel ligo tn̄ prædicta, qn̄ cā agitur, quæ sit de to to patrimonio, uel de maiori parte. uel q sit causa magna spectans ad honorem. Secus si esset parua (ut iam dixi.) Si uero sn̄ia est cri minalis. Si quidem est pecuniaria. Tunc di stinguo (ut dixi) sup. de causa ciuili inter ma 149 gnam, & paruam. † Si aūt est corporalis. Tunc dico, q si est sententia capitalis, nulli dubium, q contrahitur capitalis inimicitia, & pro

& ꝓ hoc facit illud qđ dicit Andr. de Iser.in c.1.col.pen.de rapt.uirg.in const. reg. ꝙ si qs fuerit totius non pcedentibus legitimis indiciis,& cõfessus, & lata snĩa mortis cõtra ipsũ appellauerit, nõ est negãda appellatio,& iudex ad quẽ uidebit,an legitime sit appellatum. Cum iudex a quo per snĩam præsumit suus odiosus.Idem uoluit Matth. de Affl.ibi col.7.uers.decimo quæro,subdens,qđ ex tali snĩa efficitur iudex odiosus,& inimicus.Sed si fuerit snĩa corporis afflictiua, & non capitalis.Idem dico, Cũ si ex snĩa oĩum bonorũ, seu maioris partis cõtrahit inimicitia,tanto magis ex pœna afflictiua corporis, q̃ maior est quacunq; pecuniaria Liu seruorum iusta de pœn.& dixi supra in hoc signo in uer.cau 150 sa magna.†Sed quid si lata snĩa capitali ille cõdemnatus habeat debitum supplicium,an inimicitiam oriat inter iudicẽ, & ꝓpinquos occisi Anch.in c.cum P. in 3.not. de accus.determinat inimicitiam oriri,qa in ea contrahenda nõ cõsideraſ, qđ uerũ, & iustum est, ut patet in teste, qui si uerum dicat, p̃sumit inimicus.Sed considerat, ꝙ põt aĩum ad iracundiam ꝓuocare, licet possit illud fieri impune,& ẽt cũ pmio, ut accusare, testificari, & aduocare,& est casus not.& ibi Bar.in l.1. supra de his quib.ut indig.& facit tex.in d.c. cum P.ubi aĩus offendendi sine effectu indu 151 cit inimicitiam.†Nam attestatio super accusatione nulla, & accusatio nulla inducit inimicitiam.Io.de Ana.in d.c.cum P. sequit hãc opinio. adducens text. in l. post legatum.§. quidẽ,& præsiden.supra eo.de his quib.ut indig.Sed dicit,ꝙ est aduertendum,qa snĩa primi iudicis,q dr indignus, fuit reprobata per iudicẽ appellationis. Sed si fuisset cõfirmata reliquit cogitãdum. Tu dic idem esse quo ad inimicitiam, quia principium attenditur, & 152 causa,q̃ p̃sumit durare,ut supra dixi. † Testis, si cõtra aliquẽ deposuerit in cã criminali,& pcipue capitali, an presumat inimicus. Sed qa uarie senserunt Doc. in hoc art. Ideo faciam duo capita. Primo casu qũ semel deposuit.Aut sponte deposuit,aut coactus à iudice,si sponte,præsumit inimicus Ita determinant Host.Io.And.But.Abb.Ioã. de Ana. & Fel.in c.meminimus,de accusatio.& Car. Abb.Ioan.de Ana.& Fel.in c.cum P. de accu. & hoc modo intelligi debet, quod dicit Bar. in l.post legatum.§.his uero,supra de his qb ut indig. in quartum uult inimicitiã cõtrahi ex depositione facta in causa capitali,& illud qđ dicit Alb.in auc si testis col. 2. uers. item q testificatus.C.de testii. & Luc.de Pen.in l. 153 1.col.2.C.de his q se defe.lib.10.† Sponte aũt,& uoluntarie testis dr deponere, qñ examinaſ,& non fuit ꝓductus à parte,nec citatus à iudice.Itẽ si fuit ꝓductus à parte,& nõ citatus.Item si fuit citatus à iudice,sed poterat recusare ex aliqua causa,ne cogereſ ad testificandũ.Nã in pdictis oĩbus casibus dr spõtanea attestatio,ita declarat Bart.in d.l. post legatũ.§ his uero, supra de his qb. ut indig. & Ioan.de Imol ĩ c.1.de iud.& aliqua ponit Ioan.de Ana.in d.c meminibus,de acc.& de spontanea depositione dicam infra in uerb. Testis q cogi non põt. Et hoc modo intelligendo de spontanea attestatione tollit dcm Anch.in d.c.meminimus.q dicit, nimiũ restringi decisionem ibi positã, & reduci ad casum reprobatũ,& nõ cõtingentem,qñ qs ultro ad testimonium se obtulerit,qđ nunquã accidit.nec ualeret arg.l.q oĩa, supra de ꝓc. Nã ut uides in pluribus casibus uerificaſ hec spontanea attestatio.& ita impugnãt Anch. Ioã.de Ana.& Fel.ibi.Intellige pdicta ut procedant ẽt qñ testis fuit solus ꝓductus ad testificandũ.& ad locum accessit,ubi examinareſ sup crimine,& non deposuit, qa p̃sumit ex solo actu inimicitia.ita Card.in d.c.cũ P. de accus.si spõte uenit,(ut iam dictum est.) 154 † Aut deposuit coactus.Tunc dico ꝙ non p̃sumit inimicus ꝓut cõcludit oẽs supradicti Doct.tam in c.meminimus,quam in cap.cũ P.de accu Et est rõ originalr posita ꝑ Host. in d.c.meminibus,qa bonum obedientiæ ab oĩ suspicione excusat ipm testem c.qd culpaſ 23.q.2.& c.ad aures.§.1.de temp. ord & ex ista rõne oẽs postea secuti sunt hanc snĩam. Et qñ testis in causa criminali possit compelli ponunt Doct.in c.dilectorũ,de testib.cog. 155 † Intellige,ut ille q coactus deposuit non p̃sumitur inimicus ex parte sua.Sed ille cõtra quem deposuit,si grauatur per tale dcm,inimicitiam contrahat cum teste,adeo ꝙ ille cõtra quem testis deposuit nõ possit esse testis contra eum,nec ipm accusare ex præsumpta inimicitia,not.Abb.in d c.cum P.de accus.& Præp.in c 2. §.in criminali 4. q.1. Aduerte ad unum,ꝙ dicit Bart.in d.l. post legatum. §.his uero,supra de his quibus,ut indig.ꝑ licet quis cogatur dicere testimonium,non tamen cogitur sic dicere.& ex eius dicto,si grauauerit

nauerit defunctum, efficitur indignus, & sic Bar. vr innuere, ꝙ quis deponēdo pōt cōtra ueritatem deponere, ne efficiatr indignus, & ne incidat in inimicitiam, qđ idem dicit Io. de Ana. in d. c. cum P. referendo Bar. Sed hoc dcm̄ vr periculosum, vt qs ꝓ euitanda inimicitia deponat falsum, & sit periurus, qđ ius abhorret, ut tot. ti. supra, & C. de fals. †Secūdo casu, qa his deposuit cōtra aliquē, ex secunda attestatione facta in causa criminali p̄sumitr inimicus, est tex. in c. 2. §. in criminali. 4. q. 3. Vbi Gratianus interpretando tex. in l. produci. supra de testibus dicit, ꝙ in causa criminali produci testis non pōt, qa antea in eum reū testimoniū dixerit, q̄uis Bart. Bald. Saly. ꝙ Flor. dent uarios intellectus ad illum tex. in d. l. ꝓduci. & solus Fulg. ibi post alios intellectus referat hunc canonistarum. Hoc idem uoluit glo. in c. fraternitatis, in uerb. receptos de testi. q̄ dicit, qđ q semel tulit testimoniū cōtra aliquē, p̄sumitr inimicus eius, si iterum uelit cōtra ipsum testificari. & gl. in d. §. in criali, ẜm primū intellectum sequitur hanc opinionem, & intellectum gl. simplr sequitr ēt Gem. ibi, Inno. in d. c. cū P. de accus. in fin. dicit, ꝙ qui dixit semel testimonium contra aliquem, ulterius cōtra eū testificari non pōt, allegat tex. in d. §. in criminali, Contrarium tenuit Abb. in d. c. fraternitatis, dicens, si testis sponte se nō obtulit, non pōt p̄sumi in eo inimicitiæ causa argu. l. q̄ oīa, supra de procur. & cap. cum non deceat, de elec. lib. 6. †Nam, & iudex pluries iudicando nō præsumitr inimicus, ita ut repelli possit tanq̄ suspectus, nisi alr ꝓbetur grauamē, iuxta no in c. ad hoc, & c. ꝓposuit, de appella. Fortius nec testis, qui deponit super facto cap. inter dilectos, & qđ ibi not. de fi. instru. vnde intelligit d. §. in criminali, in eum qui malum testimonium dixit ut ẜm aliam interpretationem intelligit gl. ibi, & eodem modo intelligit Spe. in tit. de test. §. 1. col. 24. uer. itē ꝙ in alia causa, & Præposi. idem uoluit in d. §. in crim. In casu p̄senti puto plures casus dari posse, q ad alteram istarum opinionū adaptari pn̄t, in primis. Aut ꝓceditr ex inquisitione, aut ꝑ accusationem. Primo casu, aut inquisitio fit ex mero iudicis officio, aut ad instantiā partis, ut declaret gl. & ibi But. & Abb. in 3. col. in c. qualiter, & qn̄. el 2. de accu. Qn̄ igit fit inq̄sitio ex mero iudicis offō. †Tunc dico ꝙ ēt si testis fuerit bis examinatus, dummodo fuerit citatus, ꝓut de iure req̄ritr non potest dicr inimicus. Cū nec timor subornationis oriatr in eo casu, ut dicit But. Car. & Abb. in d. c. qualiter, & qn̄. in 5. differ. Aut inquisitio fit ad instantiā partis, & tūc idē dico, ꝙ & in casu accusationis, de quo infra. ideo secūdo casu qn̄ ꝓceditr suꝑ accusatione. Et tūc si primo fuit examinatus ex mero offō inquirentis, & secūdo loco super accusatione, & addit aliqđ qđ grauat accusatum in eius depositione. Et tunc p̄sumerem inimicū, siue sit coactus siue non, qa facile est impetrare p̄ceptum pœnale à iudice, & facilius est, testem, & accusatorē esse in cōcordia ad intimandū præceptū pœnale. Sed qa ipse testis suꝑ inq̄sitione examinatus, & suꝑ toto casu nil deponit super ea re, de qua attestatr, in accusatione si deponit, p̄sumendum est, ꝙ ex inimicitia dixerit, & ad iniuriandum reum, & hoc maxime qn̄ post inquisitionem reus p̄sentat se ad carceres, & instituta q̄rela ꝑ offensum denuo post p̄sentationem factā testis examinatr. Et istud euenit mihi saltem ꝑ duas uices. Et taliū testiū dicta uti ꝑ inimicos ꝓlata reiiciuntr. Aut iste testis nil addit ultra cōtenta in prima attestatione, & tunc nō p̄sumam inimicū. Et istud est, qn̄ est eadem causa, & indiciū. Si uero nō est eadē imputatio in inq̄sitione, q̄ est in accusatione, sed diuersa, & tn̄ est eadē persona. Tunc dico, ꝙ si suꝑ utraq; fuit citatus (ut cōuenit) non est p̄sumendus inimicus. Si uero examinatus suꝑ accusatione primo. & deinde suꝑ eadē accusatione, dato ꝙ uidetr coactus, p̄sumerem inimicum, cum (ut dixi) facile sit facere istas coactiones, & accusator vr hr̄e paratū hunc testem ad oīa ꝓbanda, & ꝙ ipse testis uelit ei inseruire suꝑ oībus necessariis ad q̄relam, tantomagis p̄sumerem. Si uero q̄relæ sunt diuersæ, & testis examinatr primo suꝑ una deinde suꝑ alia, & iste testis fuit citatus uel coactus, & apparet ex ꝓcessu, ꝙ ueritas alr hr̄i nō posset, qa alius nō erat ibi p̄sens, & cū difficultate alii possint id scire, suꝑ quo deponit, uel ꝙ sit testis istrarius, Tunc nō p̄sumerē inimicū respectu ꝓbonū. †quæ non debent augustari l. qm̄. in fi. cum aliis. C. de hæret. Et ita intelligo, & restringo dcm̄ Abb. in d. c. fraternitatis, cū aliis. Si uero testis examinatr suꝑ secunda accusatione, & est casus, q posset sciri ab aliis q̄ ab ipso teste primo cōtra reū examinato suꝑ alia q̄rela. Tunc siue testis cogatr, siue nō p̄sumerē inimicum.

micū. Et sic intelligo dicta pcedentium doc. Restringe tñ pdicta, ut non ꝓcedant, qñ ex ꝓcessu apparet de manifestissima coactione, ut qa iudex ꝓcesserit ad acceptionem pignoris, uel aliā multā cōtra testem negantem deponere, nam tunc apparet, ꝙ non ex inimicitia, sed coactus deposuit, & hoc modo ēt possit intelligi dcm Abb. & aliorū. † Causa aūt inimicitiæ an sufficiat ad inimicitiam ꝓbandam, dato ꝙ per partē ignoretur, uide late Ias. in l. apertissimi nu. 7, C. de iud. & Fel. in c. cū oportet nu. 14. de accu. & Hippo. in l. 1. § præterea. nu. 3. supra de qō. & in sing. 178. incip. inimicus. Concludentes ꝙ sufficit ad demōstrandum inimicitiā causam subesse, ex qua iudicari posset ipsa inimicitia, dato ꝙ etiam illa causa esset incognita pˀsumpto inimico, ut exemplificat Hippol. in d. sing. in eo q me accusauit de aliquo crimine, licet ego ignorē esse accusatum ab eo. Tñ non potero esse testem cōtra ipsum. Itē si Titius adulterauit uxorē uł filiā Caii, & istud nō sit cognitū ipi Caio. Tñ ipse Caius nō poterit testificari cōtra Titiū, qa subesset cā inimicitiæ ĩcognita ipsi Caio. Et sic sufficit cām posse cōsiderari.

161 † Reconciliatio an tollat pˀsumptionem mali animi ex inimicitia, dicas qđ non, maxime secuto homicidio. & si facta sit pax de recenti, pˀsumit. n. ꝙ iste læsus uoluerit se ulcisci, & iratus uoluerit nocere, ut est text. loquens in teste in c. 2. 3. q. 5. in rōne sui, & ibi gl. dicit, ꝙ ex recentia tpis aliqd pˀsumendū est ꝑ tex. in c. si quis uiuente. 31. qō. 1. Vnde à pari ꝓcedunt aliqd non esse factum uel esse factum de recēti l. 1. uers. cæterum. supra de his qui eiec. uel effu. Equalia. n. ibi hæc sunt uiam non frequentati, uel de recenti esse ceptam frequentari. Et dicit Præposi. in d. c. 1. ꝙ ex pcedenti offensa reddit suspectus affe-

162 ctus offensi. † Idem in iudice de recenti reconciliatio, ut non possit esse iudex, & tanq̄ suspectus repellat, ut uoluit Ias. in d. l. aptiss. col. 2. in fi. C. de iud. Arguendo ꝑ tex. in d. ca. 2. Item determinat in teste per eundē tex. & ꝑ gl. in c. ꝑ tuas. de simo. no. hoc Inno. Abb. Io. de Ana. in c. cū oporteat, de accu. Et Alex. in cōs. 99. in casu inqsitionis, uol. 1. Et Hip. latē in l. 1. § pterea, col. 1. uer. amplia ēt supra hoc tit. & Io. Crot. in tract. de testi. q. 93. qō. princ. ex quo infidelitas pcedens non nocet cōuerso in ꝓmotionib. nisi sit nouus ad fidē, ut per Fel. in c. eā te, col. 3. in uerbo infidelis, de rescr. Parificando, ut supra aliquid nō esse factū, uel esse de nouo fcm per gl. in cle. ne in agro. §. sane, in uer. nouiciis, de statu mon.

163 † Conuersatio cum inimicis occisi facit indiciū contra illum, qui delictū cōmisit. Ex tali. n. conuersationem cum inimicis occisi, seu iniuriati præsumendū est interfectorem ex aīo interfecisse, & sic appensate, cū amicus inimici mei sit meus inimicus l. sciendū. §. si accusatio. supra de legatio. & l. liberi, & ibi Bal. & Sal. & Ias. C. de inoffic. testa. c. reppellant, & ibi Abb. Io. de Ana. & Fel. in 4. no. c. cum oporteat, de accus. glo. in l. 1. §. cum patronus. supra de off. præfec. urb. & Bar. no. d. §. si acc. Et pro indicio ponit Gand. in tract. malef. in tit. de præsum. col. pen. uer. fm ꝙ pt cognosci indiciū. & dicit Fel. in d. c. cū oporteat, in 6. not. ꝙ eo ipso ꝙ quis conuersatur cum inimico meo pˀsumit meus inimicus, Et sic nō solum cohabitātes, sed ēt cōuersantes dnr inimici, qđ idem uoluit Luc. de Pen. in l. 1. C. de his qui se defer. lib. 10. col. 2. Et dicit Bal. in cōs. 112. punctus, in fi. uol. 5. ꝙ conuersatio, & cohabitatio cū inimicis patris, & associatio sufficit ad exhæredandū filiū ꝑ tex. in d. §. cum patronus, & hoc indicium cōsiderauit. Cic. in d. lib. 2. ad Herē. in c. de causa cōiecturali, in parte argumēti. ibi, quo cū uisus sit, & ibi, num quē habuerit de cōsociis,

164 de adiutoribus. † Vnde uidemus, qđ cōuersans cum inimicis meis nō pōt esse testis cōtra me. d. c. repellant, & d. c. cum oporteat. & ibi Doc. oēs, uoluit Cyn. Bald. in l. si qs. C. de testi. & Alb. in aut h. si testis. C. de testi. & Lu. de Pen. in l. 1. C. de his q se defer. lib. 10. col. 2. & Crot. in tract. de testib. in 9. qō. num. 98. & Ias. in l. apertissimi. col. 3. uer. adde quarto. C. de iud. Videmus ēt ꝙ cōuersans cū inimicis meis si fuerit iudex, pt allegari suspectus. c. insinuante. & ibi Doct. de off. deleg. Soz. in c. acced. & alii Doc. ut lit. non cōtest. Ias. in d.

165 l. apertissimi. † Idē uidemus, ꝙ offendens cohabitantē mecū dr mihi fregisse pacē. Bal. in l. 1. C. de epi. & cle. Fel. in d. c. repellantur, cir-

166 ca fi. † Isti conuersantes recipiunt diuersa noīa, Aliq. n. appellāt eos participes, Alii co-

167 hærētes, sequaces, seu cōplices. † Participes ex mēte Bar. in l. 1. C. si rec. ꝓuin. dicit esse filios, nepotes, & ꝓpinquos cōsiliarios, ac domesticos qđ idē uoluit Fel. ĩ c. olim. col. 2. de acc. Sed aduerte ꝙ tex. in d. l. 1. C. si rec. ꝓuin. dicit totū cōtrarium illius, qđ dnt Bar. & Fel.

Nam

Nam postquam dinū erauit filios, nepotes & ꝓpinquos subiunxit postea, & participes, declarando illud uerbum, id est cōsiliarios, & domesticos. Adeo ꝙ illi tm̄modo duo domesticus, & cōsiliarios cōprehēduntur sub illo uerbo participes. Et rectius sensit Bal. in d. l. l. in addi. ꝙ particeps dicat̄ ille, q est de parte, & præbet cōsilium. 168 † Adhærentes sunt, q spōte eiusdem uelle sunt, cuius est principalis, ut dicit Ang. in auth. de hær. & fal. col. 2. uer. ex hoc no. & in §. æconomis. in auth. de alie. & emph. Et ponit Fel. qui multa adducit in d. c. olim. col. 1. & in rub. de treuga. & pac. col. pen. ubi insistit in declarādo istud uerbū adhærere, per multas auctoritates sacræ scripturæ, & dicit Ang. in cōsi. 257. Inter capitalia, ꝙ adhærētes, & sequaces sunt, q & operibus, & intentioni alicuius adhærent ꝑ tex. in l. 1. C. de rap. uirg. 169 † Complices dn̄r socii ad malum, prout uoluit Io. And. in c. cum oporteat. de accu. & ibi Io. de Ana. in 4. no. & Fel. in rub. de treug. & pac. col. pen. num. 19. quod facit accusationes, & inquisitiones, in quib. dicitur, Caius cum suis complicibus fecit tale quid, intellr de sociis ad malum. Intellige prædicta, ut non procedant, qn̄ aliquis cōuersatur cum inimicis meis, & paruo tempore. 170 † Nam tunc non est præsumendū ex paucitate tp̄is uoluisse delinquere, & me odio ꝓsequi. Sed requirit̄ longa cohabitatio. l. pe. § in factū supra nau. caupo. stabu. ꝑ quē tex. Io. And. But. Imo. Are. Car. Io. de Ana. dicūt, ꝙ cohabitatio (de qua supra) non est intelligenda de qualibet. Vnde si hospes repētinus tibi de l. t damnum, non teneor, secus si is q metum habitat. & sic debet esse cōtinua, uel magna cohabitatio, ꝓut ēt uoluit Hip. in l. 1. §. ꝓterea. col. 2. hoc tit. Requirit̄. n. ꝙ sit conuersatio illius qualitatis, ut resultet odiositas ex parte cōuersantis aduersus eū, q est inimicus illius, cū quo cōuersat̄, nā ex amicitia simplici nō ꝓsumit̄ malus aīus, ut dicit Bal. in l. si qs. in fi. C. de testi. amicitia. n. simplex non inducit suspicionē in teste. Sed requirit, qđ sit maxima, seu talis, & tāta ꝙ reddat eū in tm̄ a micū uni, ꝙ ex hoc hēat aduersariū odio, al ās aūt amicitia, q̄ est actus uirtuosus nō repellit testē l. sciēdū. supra de usur. c. quoties. de test. cog. Bar. & oēs. Doc. in l. admonē di. supra de iureiur. & Alex multa deducens in cōsi. 4. uiso ꝓcessu. col. fi. & Crot. in d. trac. de test. in 4. par. in fi. num. 193. Et sic requirit̄ lōga cōuersatio, ex qua resultet magna amicitia. Intelligas, & scđo in eo, qui copulauit amicitias, & cōuersationē uolūtarie, & non coacte ꝑ ea, q̄ uoluit Bal. in c. 1. q mod. feud. ami. & dedu cit Hip. ī d. §. ꝓterea. col. 3. cōprobās ꝑ multas auctoritates ī illis casib. in qb. aliqd coacte dicat̄ factū, ut ex inde qs nō teneat̄. Sed hæc limitatio optime cōprobat̄ ex eo, qđ dcm̄ est supra de adhærēte, ꝙ sit ille, q spōte est eiusdē uelle, cuius est principalis.

171 † Iuuans inimicum meum ꝓbendo sibi comeatum, iuuando ip̄m armis, telis, equis, aut pecunia, præsumitur mihi inimicus, & habeat indicium contra se facta iniuria mihi, ut de inimico iam dictum est, prout inter inimicos enumerat Luc. de Pen. in d. l. 1 C. de his q se defert. lib. 10. adducit tex. in l. cuiusq; dolo, supra ad l Iul. maiest. & ex mente Bar. ibi intelligitur ēt cōmodando, seu mutuando. Idem dicas in eo, qui dat consiliū inimico meo, ut sit mihi inimicus, ut vult Luc. de Pen. in d. l. 1. per tex. in c. qđ olim. de iud.

172 † Propinquitas iniuriati inducit argm̄, & indicium pēsamēti, pone ꝙ facta est iniuria. Petro, cuius ꝓpinquus interfecit iniuriātem ex tali ꝓpinquitate ꝓsumendum est, interfectorē uoluisse uindicare iniuriam Petri propinqui sui. Et ꝙ ex animo cum interfecerit.

173 † Cum iniuria facta uni de cognatione intelligat̄ facta oībus de eadem cognatione. l. 1. 2. & 3. supra de libe. cau. l. sororē, C. de his qui. ut ind. gl. in clem. 2. in uers. quolibet. de sen. excom. Bar. in l. lex. Corn. in princ. de iniur. & in l. cum scimus. C. de agri. & cen. libr. 10. dicens ꝙ iniuria facta uni cōsortium toti cōsortio facta ui. l. 1. supra ad Sylla. Et oēs poterunt uindicare tanq̄ cōsortes ꝓsequētes eorum iniuriam l. si fœminam. supra ad Turpilia. ēt si uindicans si spurius d. l. 1. de lib. cau. & Card. in clem. 1. de exce. præla. in 14. not. dicit, ꝙ iniuria facta domesticis meis censet̄ facta mihi, qđ sequit̄ Fel. ī c. Petrus in 1. not. de homi. adducit tex. in c. sciant cūcti, in uerbo cōsanguineos de elec. l b. 6. hoc idē uoluit Alex. in l. de pupillo. §. si qs ipsi. quē legit in l. ꝓuinciali. num. 23. supra de no. ope. nun. & Io. de Ana. in d. c. Petrus. & Alex. in cōs. 89. in causa inquisitionis. uol. 1.

174 † Intellige inimicitiam durare usque ad quartū gradū agnationis, Bal. in c. uasal. el 1. si de fue. cōtr. quē sequit̄ Fel. in d. c. cū opor. col. 5. nu. 12. de. accu. & uoluit ēt Anch. in c. repellant̄. eo. titu

Vel dicas inimicitiã durare ad arbitriũ iudicis inspecta qualitate loci, & patriæ, ut per Bar. in l. tutor. §. si tutor supra de suspec. tut. dicens, ꝙ standũ est arbitrio iudicis ſm facti qualitatẽ, & cõsuetudinẽ regionis. Nã in Tuscia est cõsuetudo, ꝙ q̃ iniuriat, uel inimicat uni ex cõsortibus (hoc est descẽdentibus ꝑ lineam masculinam) iniuriatur, uel inimicatur omnibus, alibi autem aliter obseruatur.

175 † Inimicitia an faciat indicium, si uulneratus uel interfectus sit quis, & ignoratur à quo. Doct. cõiter distingũt inter inimicitiam leuẽ, & grauẽ, seu capitalẽ. de qua iã dixi, ut ex leui inimicitia non oriat indiciũ cõtra inimicũ, ut not. in c. cũ oportet. de acc. & in authen. si dicat de testi. & ibi Saly. & no. in l. licet. de arb. & dixi supra ex graui inimicitia tũc oriat indiciũ. l. 1. §. preterea supra eo. Bar. hic, & oẽs Doc. indifferẽter tenẽt istud.

176 † Sed difficultas est, an inimicitia capitalis uel grauis sola faciat indiciũ ad tortuiã. Spec. in ti. de ꝑsum. §. species. uers. & idem est, dicit, ꝙ si aliqs est interfectus, & nescit tñ a quo, sed ꝓbatur ꝙ P. erat inimicus illius, & ab illo offensus, poterit P. ex tali ꝑsumptione torqueri. l. si seruus cõis, supra de dom. inter uir. & uxo. & l. cũ hic status. §. si mulier. & l. uir uxori. supra de leg. 3. & l. uxori. §. fi. supra famil. ercis. Rom. in l. 1. §. si qs in uilla. in 1. not. supra ad Sylla. sequitur dictũ Spec. subdens, ꝙ istud uř intelligendũ de inimico inimicitiæ capitalis, aut maioris partis bonorũ, nõ autẽ si inimicitia ob paruũ litigiũ interuenisset, ꝑ ea q̃ no. in d. l. licet. supra de arbi. & in authen. si dicat. C. de testi. & in §. item ꝑꝑ. inst. de exc. tuto. Ang. in l. fi. C. de q̃st. col. 2. uer. pñt, dicit ꝙ in homicidio, & in uulnere possumus ponere, si reperitur aliqs mortuus, & nescitur de quo est ingrẽdum de inimicis, & istud est magnũ indiciũ ad tortuiã. l. 1. §. ꝑterea. supra eo. Fely. in c. afferte, col. fi. de præsump. relatis dictis Rom. & Spec. sequit eorũ sñiam, & Bolog. in addi. ad tract. Guid. de Suz. de q̃st. col. 7. sequit opinionem Spec. & Calcan. in cõs. 62. Christi Saluatoris nostri. col. 4. sequitur prædictas opiniones, & idem uoluit Ang. in tract. maleficio. in uerbo fama publ. nu. 50.

177 † Contrarium, ꝙ imò inimicitia sola non sit indicium sufficiens ad torturam tenuit Aug. de Arimin. in addi. ad Ang. in d. uerb. ꝙ fama publ. in uers. quæro an unum indicium. col. 7. in fi. dicens, ꝙ præcedens decisio Spec. non est uera, quia sequeret. ꝙ unum indicium remotũ à maleficio esset sufficiens ad torturam, qđ tñ non est uerũ.

178 † Quia si est remotum a facto hoc est à maleficio, tũc unũ indiciũ nõ sufficit ad torturã, ꝑ ea q̃ uult Bart. hic, & dixi supra in ꝑmisso vj. eandem opin. tenuit in alia addi. in d. loco. in uers. quæro quid si reperiatur, idẽ uoluit Gind. in tit. de præsump. & ind. dubi. col. 5. uers. sed quæ, & qualia, uolens ꝙ fama coadiuuatur, ut ex ea qs possit subiici tormẽtis, primo si ꝓbet. ꝙ inculpatus de crimine extitit inimicus offensi, aut suorũ. Item si ꝓbet, ꝙ ĩculpatus cõtraxit cõuersationẽ, uel amicitiam cum inimicis occisi, uel iniuriati. Aut quia contra eundẽ occisum, uel iniuriatum fuerit taliter uersatus, ꝙ credebatur esse potius inimicus q̃ amicus, q̃ ex uariis causis pñt procedere, ex talibus n. dicit ipse intercedentibus crimen potest ꝑsumi, & coniectura capitur, ꝙ in delinquendo fraudis insit cõsiliũ, & sic ibi uult inimicitiã de ꝑ se nihil agere, sed famam ꝑ eam coadiuuari, hoc idem uoluit Iac. de Belui. in tit. de qõ col. 9. uer. ex indicio uero dicens, formam coadiuuari per inimicitiam, ut quis torqueatur, hoc idẽ sensit Bar. hic, dum exẽplificando in homicidio quo ad torturã imponẽdã dicit, ꝙ pñt cõtra reum apparere indicia, ut qa inimicus, uel qa fecit ꝑparamenta, & sic uult indicia in plurali existere ad qõnem hñdam, non autem unum indicium tñ. Facit pro hoc ꝙ frequenter, & de facili contingit, quẽ esse inimicum, non tñ occidere eius inimicum, & exinde nõ potest dici, ꝙ sit indicium graue, & urgẽs ut requiritur ad qõnem hñdem in tex. nostro. & loquitur Bald. in l. nõ hoc. C. unde legi. in fi. Et dixi supra in d. præmisso. vi. ex quibus magis semꝑ iuridicum putaui, ꝙ inimicitia sola nõ sit indicium sufficiẽs ad torquẽdum stante rõne iã dicta, ꝙ inimicitia sit quoddã remotũ à maleficio, qđ ẽt tenuit Ioã. And. in addi. ad uer. sed pone in uerbo tormentis, & dixi supra in vi. ꝑmitto ꝙ male senserint ꝑdicti ita simplr̃ trãseuntes cum dicto Spec. cum ẽt cõtrariũ sẽserit Imol. in l. fi. supra de hær. inst. & dicã in indicio seq. de minis, hoc idem de inimicitia tenuit Hipp. in sua pract. in §. diligenter. nu 60. adducẽs multa in hac mã. Possumus tñ saluare dictum Spec. ut procedat quotiescunq; sumus in loco, in quo necesse est unum ex pluribus, & certis hominẽ inter

interfecisse, adeo ꝙ certũ esset delictũ, & certæ ꝑsonæ. Sed incertũ sit de indiuiduo, uidelicet, de Petro, seu Titio, nã tũc existente aliquo inimico ex illis plurib. poterit iudex ob inimicitiam ꝓcedere ad torturã, ut determinat. Saly. ĩ simili, eo q ex plurib. est malæ famæ, ut is possit torqueri, ut dixit Sal. in l. fi. in uer. qro an sufficiat ĩ fi. C. de q. & dixi supra.

179 † Minæ, & ipsæ faciunt indicium p̃cogitationis, & pensamẽti, si is (cui factæ fuerint) reperiat̃ mortuus, & reus fateat̃ interfecisse. Sed in pura rixa, & à casu, p̃sumendũ est. n. talem minantẽ habuisse aĩum de interficiendũ, nam ex eo, ꝙ qs minat̃ alteri, ostendit se esse inimicum, ut dixi supra in primo sig. inimicitiæ in uer. minæ faciunt, & istud ꝓ indicio mali aĩ, & doli dat Gãd. in tract. malef. in tit. de p̃sump. & in d. dub. col. pen. uers. octauũ ẽt, dicens ꝙ ex talibus uerbis minatoriis antecedẽtibus ipsum crimẽ cõiecturari põt, ꝙ fraudẽ, & dolũ in delicto illo commiserit:

180 † Etiã ꝙ illa uerba dixerit sua malignitate & animi prauitate arg. tex. in l cum rõ. §. ex bonis, infra de bon. dam. & l. si nõ cõuicii. C. de iniur. subdẽs, ꝙ hæc uerba extraiudiciũ asseuerare ꝓlata licet p̃iudiciũ plenũ non inferant, tñ p̃sumptionẽ inducunt, & indicium l. qdã. supra de prob. & l. fi. C. de testi. & l. neque ꝓfessio. eo. tit. Nam his modis animus

181 & uoluntas cuiusq; declaratur. † Et ideo dr̃, ꝙ nõ solũ ipsis rebus, & factis qs propriam uoluntatẽ declarat. l. si tm̃. §. ei qui supra de ædi. edic. imò ẽt ex uerbis prolatis intelligit̃ qs uoluntatem suam declarare, & intrinseca sui cordis, qa non intellr̃ uerbis exprimere, quod mente non agitauit. l. Labeo. supra de sup. leg. quo fit ut secuto homicidio post minas grauis erit p̃sumptio, & graue indicium cõtra minãtẽ, cũ effectus, & executio uerborũ ꝓlatorũ declarauerint aĩum ita fuisse de interficiẽdo, ꝓut minãdo ꝓposuerat. Ex hoc dico nõ esse requirendũ in casu isto An talis (q minatus est) solitus sit minas executioni mãdare nec ne. Cũ effectus demõstret qualitatẽ ꝓsonę, & ꝙ sit homicidia, & uir malorũ morũ. Cũ iã executus sit minas ꝑ eũ factas occidendo, & ab effectu appareat, qs fuerit ille, q minas intulit. ex quo dico Alb. in tract. statu. q. 64. in 3. par. nõ bene sensisse, dũ uult in casu tractatus, & pensamẽti minas necessario dr̃e factas esse ab eo, q cõsueuit ꝑficere id qd̃ minat̃. Cũ (ut dixi.) distinctio hæc locum non hẽt, qñ præsupponit̃ homicidiũ factum & alia cognitio nõ sit facienda ꝑ iudicẽ, nisi tm̃ sup pensamẽto, seu tract. Cõsiderari aũt debet distinctio hæc, qñ sumus in casu, quod ignoranter occisor, ut dicã infra. Ecõtra aũt minæ pñt cõsiderari respectu illius, cui sunt factæ ut is ob timorẽ minãtis, si erat hõ potẽs, & rixosus eũ interfecerit, nã ad fugiẽdũ dolorẽ, & timorem p̃sumit̃ contra agentẽ. l. 1. §. cũ qs latrones. supra eo. & dicam infra.

182 † Nã ob timorẽ ille. q minat̃ mortem alteri, põt illo actu ab illo cui factæ sunt minæ. occidi ut per Bar. in l. 1. quan. lic. sin. iud. se uind. & Ang. in l. quemadmodum, supra de inoff. testa. ex qua, cũ iste q passus est minas, interfecerit minantẽ, p̃sumẽdũ est id ex ꝓposito factũ, & ut se liberet à timore incusso, & erit indiciũ cõtra eũ pro pensato ad torturã.

183 † Minæ aũt in casu. in quo ignorat̃ percussor, & interfector. An faciant indiciũ ad torturam dñt Doct. cõiter, ꝙ aut ille, qui minas fecit, solitus est minas exequi, & sit uir potẽs & isto in casu p̃sumptio sit cõtra ipsum ad torturã. Ita tenet Spec. in tit. de p̃sump. §. species in uer. Sed pone P. minatus est, & Alb. hoc modo distinguit in l. metum. C. qd̃ met. cau. Bal & Imo. late in l. fi. col. pen. uers. ultimo inducit, supra de hæred. inst. & Ias. in l. 1. C. de ser. fug. & Felyn. in c. cũ oportet. nu. 11. de acc. Aut iste talis erat hõ uilis, impotẽs ad talia, nec solitus minas exequi. Tũc secus ut est tex. in l. 1. C. si qs Imp. maled. & lubricum linguæ facile trahi non debet ad pęnã l. famosi. supra ad l. Iul. maiest. & Imol. in d. l. fi. dicit qd̃ facit ad illud, qd̃ uulgariter asserit̃, sæpe minus faciũt hoĩes, q magna minant̃. & subdit ibi ꝙ ita cõiter distinguit̃, & sub ista distinctione intelligi debet, id qd̃ dicit Alex. in d. l. metũ, & qd̃ dicit Abb. in c. scribã de præsũp. Et alii ꝑ multi quos alle. Bru. in trac. de ind. col. 13. uer. quęro ulterius, & Ang. & ad dẽt. ibi q multa deducũt, hac distõnẽ sequũtur in trac. malef. in uerb. fama publ. col. 10. nu. 39. Et Hip. in sua pract. in §. diligẽter. nu. 85. Et hãc distõnẽ esse uerã experiẽciã, q̃ est rerũ magr̃a docet, & cũ multi re piant̃, q uerba minatoria ꝓferũt ex cõsuetudine, & nil aliud gerere sciũt, nisi se terribiles uerbis ostẽderc. Ideo ad tollendũ indiciũ minarũ existẽtium cõtra aliquẽ ꝓbãda ẽ loquacitas uiri, q solitus est uerba similia proferre, nil tñ unq executum esse, & dicam ẽt in seq. indicio.

184 † Iactatio, & ipsa facit indicium ad torturam, qñ ante homicidiũ quis iactatus est, posse perficere in aliquem. & esse sui arbitrii uel similia uerba ꝓtulit. & postea fateatur illum interfecisse. Sed non ex proposito. Credendũ est interfectorẽ talia uerba dixisse eo aĩo, & intentione, ut uoluerit illa exeq cũ re ipsa reperiat executũ esse occidendo. Ex quo cũ iactatus est, ꝓcogitauit uelle interficere. Talis.n. est animus, qualia uerba ꝓferuntur l. is qui § diuus, supra de tut. & cur. dat. ab his. Et dixi supra in princ. horũ indiciorũ, & in præced. iud. & faciũt omnia, quæ ibi dixi.

185 † Et iactationem facere indicium ad torturã tenet Iac. de Bleuis. in sua pract. in tit. de qõ. col. 5. uer. quartũ est & col. 8 uer. itẽ si se iactauit accusatus. Intelligẽdo de iactatione, q̃ fit ante delictũ, nã de ea, q̃ fit post delictũ dicemus inf. in uerb. cõfessio extraiudicialis.

186 † Iactatio, si facta fuerit ꝓ aliquẽ, & postea is, de quo uerba iactatoria habuit fuit interfectus, & ignoratur à quo. An faciat indiciũ cõtra illum iactantẽ, ut exinde possit torqueri. Bal. in cõs. 275. Ad euidẽtiam p̃mitto, uol. 2. in antiq. dicit iactationes non sufficere ad faciendum indicium ad torturã d. l. metum adducens illud sæpe minus faciunt &c. Et illud qđ calore iracundiæ dr̃. ad pœnam non est trahendum d. l. 1. C. si quis imp. maled. idẽ uoluit Alex. in cons. 81. in causa Angeloiũ, col. 2 uer. præterea, uol. 2. Hipp. in d. §. diligẽter, ĩ sua prac. num. 36. adducit pro cõtrario dictum Par. de Put. in tract. de synd in uerb. An stetur dicto torti. col. 3. uer. an si ꝓbetur, & nihil resoluit. Aduerte itaque ꝙ prædicti Doct. sunt eiusdem sñiæ, nec contrariantur.

187 † Intelligunt. n. iactationẽ non nocere inspecta qualitate ꝑsonę, ut dicit Bal. in d. cõs. 275. & Alex. in d. cõs. 181. Consulendo super eo, ꝙ ille testis iactauerat se dictũ cõtra ueritatẽ. Nam tunc dicit Alex. tale lubricũ linguæ sibi nõ nocere, nisi appareat ꝙ esset ꝑsona cõsueta testificari cõtra ueritatem, tũc bñ sibi nocere. idem uoluit Par. de Put. in d. uer. an si ꝓbet, dicens, ꝙ si accusatus se iacta esset de maleficio cõmittẽdo, talis iactatio ad malum facit indiciũ cõtra accusatum, ꝙ maleficiũ cõmisetit, cõsiderat tñ ꝑsonæ qualitate, & si oẽs p̃dicti concorditer se reducunt ad eã distõnem, de qua supra in uer. minę, ut si esset malæ qualitatis, & solitus similia committere, habeat indicium contra se, sin minus non, Alc. in d. l. fugitiuus, de uerb. sig. ꝓ illum tex. ibi licet id se facturum iactauerit dicit, & ꝙ iactatio non sufficit ad qõnem nisi aliæ coniecturæ accedãt, ut q̃a inimicus eius esset, uel alioquin percussor, & reprobę uitæ.

In ipso actu homicidij indicia

188 † Modus percutiendi, & hic facit indicium, quod quis per industriã aliũ occiderit, utputa si qs exñs ĩ abscondito ꝑcutiat de retro suꝑ caput, uel pũctim ĩ renibus, uel collo, uel ꝙ nullis dictis uerbis percutiat in capite, uel pectore. nam talis ꝑcutiens in insidiis dr̃ appensate, & ꝑ industriam id tale facere, ut est tex. in c. 1 de ho. ubi dicit ꝙ si quis ꝑ industriam occiderit ꝓximum suum, & ꝑ insidias. Abb. antiq. ibi & Inn. exponunt & ꝑ insidias, & pro. i ꝑ insidias, adeo ꝙ ille dr̃ ꝑ ĩdustriam occidere qui per insidias occidit, ut ẽt declarat Abb. Pan. ibi in 2. no. dicẽs, ꝙ illud uerbum ꝑ insid as declarat illud uerbum per industriã, qđ idẽ ẽ ac si dixisset ex proposito. Et illud uerbũ ꝑ insidias, importat machinationẽ, seu manifestam, seu clarã, ut est tex. in l liberi. C. de inoff. testa. Et dicit Bar. in l. respiciendum. §. delinquunt, infra de pœ. ꝙ ex ꝓposito, & ꝓditione cõmittitur homicidium, si cum tibi essem amicus, uel saltem inter te, & me, nullus erat rãchor percussi te de retro, secus si essẽ inimicus, hoc casu dicatur ẽt p̃cogitationis indicium oriri, ut dicam infra in uerb. inim.

189 † Percutiens aũt in capite demr̃at animũ ad occidendum cũ de facili ex quolibet paruo actu in dicto loco qs põt mori, ut est tex. in c. sigñasti. el. 2 de hom. in fi. & maxime in locis, & ciuitatib in q̃bus male liberant, qui ꝑcutiuntur in capite, prout ẽ Bononiæ, ut dicit But. in d. c. sigñasti. Et ratio est p̃dcõiũ, q̃a caput hominis retinet uestigium hoĩs uiuẽtis, qui uno spiritu cõtinetur. l. rerũ mixtura, supra de usucap. qui per excellentiã attribuit capiti, in quo est forus rationis, & intellus.

190 † Nam cerebrum est membrum diuinum ẽm Arist. in quo est sensus & intellectus, ut dicit Bal. in c. 1. §. ad hoc col. 3. uer. porro circa, de pac. iu fir. & nobilior pars corporis est caput l. cũ in diuersis. supra de rel. & sumpt. fun. Et ꝑ p̃dicta ita determinat Io. de An. in d. c. sigñasti, col. 10. uer. no. ꝙ moderamẽ. Et nulla facta mẽtione de eo refert p̃dicta Fely. in d. c. sigñasti. col. 3. uer. no. ibi rõnes. Intellige

lige iam dicta, ut non procedant in uulnere illato in faciē. Sed quoties qs uulneratur circa partes celebri. nā uulneratus in faciem ēt ex magno uulnere nō moritur. Et ratio est, qa in parte faciet uulneratus ex experientia qs, non moritur, ut dicit Fely. in d.c. signasti.

191 † Proditio. Et hæc dicenda est facere indicium mali animi, & ꝓcogitationis ad interficiēdum. Nam ex proposito añti cōmittitur

192 homicidium, qñ fit proditione. † Et ꝓdere est unū actibus ostēdere, & aliud in mēti gerere, ut l. 1. supra de ꝓuari. Et hoc fit, si ueniēs tecum tanq̄ socius itineris nulla interueniēte rixa te ꝑcutio, uel si tecū sedens in mensa hoc fecerim, nam tūc aliud gero in aīo, quam ꝙ gña in actu. & ꝓditorie uulnero. C. de delatat. l. fi. lib. x. ita no. Bar. l. respiciēdū. §. delinquūt, infra de pœ. Et eā sequunt̄ Anch. Io. de Ana. & Fel. in c. i. de homic. idē Bar. uoluit in extrauag q sint rebel. in uer. rebellis, subdēs.

193 † Quod qs incidit in crimē ꝓditionis, qñ facit cōtra principem, uel contra remp. ut l. oē delictū. §. exploratores infra de re mil. Et l. ꝓditores, eo. tit. & l. si qs aliqd. §. 1. infra de

194 pœ. † Sed qñ cōmittitur contra priuatum, non dr̄ proditor principalr̄ per se. Sed crimē illud proditorie, uel homicidium proditorie factum, uel quid simile. l. athletas. §. 1. supra de his qui no. inf. & l. 1. supra de præua. prędicta firmat Alex. in consil. 145. uiso themate col. 2. uers. & ex his uol. 7. Et Alb. in l. si amici domum. supra de adult. & ex hoc datur ille modus procedendi qñ formatur inqsitio, seu accusatio. Et in eis ponunt illa uerba, nulla præcedente inimicitia, nam istud demonstrat homicidium proditorium, cum ad demonstrandum ꝙ qs ex proposito simplr̄ non ꝓditorie iuterfecerit. dr̄ in inquisitione, seu accusatione existente inimicitia capitali inter ipsos, & sic diuersus est modus ī agēdo.

195 † Multitudo uulnerum, & magnitudo demonstrat animum determinatum uulnerantis, ꝙ ꝑmeditauit uelle occidere, & deliberauit in corde suo ꝑ antea hoīem interficere, ꝓut ēt pluries uidi, & repertum est per torturam, quādam qui dederat nouem uulnera cuidam suo propinquo, habuisse animum interficiendi, & ꝑmediate processisse ad uulnera. ita determinat Alb. in l. & si amici domum, supra ad l. Iul. de adult. dicens, ꝙ ex quantitate uulnerū demonstrat̄ homicidium tractatū fcm̄ ꝑ tex. in l aut facta. §. qualitas, & §. quātitas, infra de pœ. Idem uoluit in q. 67. in 3. par. tract. stat. subdens, ꝙ magnitudo, & multitudo uulnerū ostendit pensamentum. Hoc idē uoluit Hip in l. 1. col. 5. nu. 37. C. de sic. dicens, ꝙ licet qs percutiat in loco corporis non periculoso, & cum re non apta ad uulnera mortalia. Tñ posset toties in tali loco ꝑcutere, & reiterare ꝑcusionem, ꝙ ꝑcussus perueniret ad mortē, & ideo ex multiplicatione, seu reiteratione, seu geminatione ꝑcussionū ꝑcipitur aīus ad occidendum. Adducit q̄ plura, q̄ ex geminatione actus inducuntur. Sed 76. operationes geminationis adducit Corse. in tract. de uer. gem. & maxime in 18. ꝙ geminis homicidium est sine spe ueniæ alleg. Bald. post Guiel. de Cun. in l. ne-

196 mo. C. de epis. aud. & ī q. 52. ubi dicit. † Qđ delictum, ꝙ alias non erat capitale ex reiteratione efficit̄ capitale ꝑ not. ꝑ Bart. in l. lic. §. ꝙ illicite. supra de pub. & ꝑ Rom. in l. si uero in §. de uiro in 13. casu supra sol. mat. & per Bart. Bal. Ang. Ioā. de Pla. in l. 1. C. de sum spec. exac. li. 10. Et alia multa, q̄ adducit Hip. in d. l. 1. subdens ēt idem Cors. in seq. q 53. ꝙ cōstōnes disponentes alıqđ pc̄tm̄ in foro cōsciæ dr̄e reputari ueniale, nō extendunt̄ ad casum qñ illud reiteratur, qm̄ ex tali reiteratione efficit̄ grauissimum, & sic mortale, adducit tex. in §. crim. 25. dist. Et Rom. in d. §. de uiro. in 25. casu, in 35. fall. præmissa intellige uera in dubio, qñ non apparet, ꝙ a principio rixe non arat pura, sed si ꝑꝑ uerba, uel ꝓfricationem data fuerunt uulnera, uel secuta mors & si multitudo uulnerū appareat. Et

197 ꝑ lōgū spacium rixa fuerit cōmissa. † Attñ attendi debet principiū, nec debet existimari pensamentum, ut est tex. & ibi not. Bar. in l. ꝙ ait lex §. ꝙ ait, supra de adul. Et ita habui pluries de facto, & obtinui, & maxime in quodam improbo q habuit 26. uulnera, & iudicatū fuit rixam esse puram, & homicidū secutum non fuisse ꝑmeditatum, maxime si uulnerans, uel interficiens timebat potētiam uulnerati, ne surgens ip̄m interficeret. & uere ille mortuus fuisset uiuēs rixosus. & magis potēs ꝓut euenit in debilitato in uno pede, q apphendidit uirū fortē ensem hn̄tem, & cū gladio paruo interfecit eum 13. uulnerib. timens semper ne surgens ipsum occideret.

198 † Tp̄s ut puta nox facit indicium præcogitationis, nam si aliquis hoīem interfecerit, seu uulnerauerit tp̄e noctis, ꝓsumptio est occiden-

cidentem,& uulnerantem delictū pcogitasse,& illud apensate fecisse. Cum sex male psumat cōtra agentem de nocte,ut est gl.in l. furem,circa medium supra de sica.iux. illud euangelii q male agit odit lucem,de quo in c.pniciosam.17.q.2.& in c.cōsuluit de of.del. & fcm tpe noctis ē suspectū l.fi.supra de ef. & exp.l.hoc edictū.§. Labeo. supra de his q deiec.uel effud. gl. & Doct.in l. more Rom. supra de fer.& Bal.in l.acceptam, in 2. q. C. de usur. & Saly.in l.non minorē,in fin.C. de trāsac.& p Alex.in cōs.103.uī prima cōsideratione, col.4.uer.nō obstat ēt uol.1.

199 † Cōsiderat.n. tps in delictis ad ipm grauandū. l. aut facta.§.tps infra de poen.gl.in l. si ut all. C.de sica.& Bal.in cōs.427.qdam mulier,circa finem uol.5.dicit φ pmotionē, & uestigia pedū signat qualitas luporū. & uulpiū,sic & pambulare de nocte,& ad loca suspecta,& p psonas suspectas facit suspicionē ad torturā & Dec in d.c.cōsuluit,col.9.nu.8.dicit,φ qn aliqd est fcm tpe noctis dedita opa, tūc præsumptio insurgit cōtra faciētē tali tpe alleg. gl.in c.1.ut ecclesia benef. & Abb.in c.1. de cland.despon.& multa alia,qđ ēt seqtur in l.non minorē.iu 1.not.& dicit Tancr. in sua compend.q alias dr practica. Bal. in 17.q.5. q.prin.φ si delicti cōmittat de nocte. & inuētus fuerit reus illo tpe.psumptio est cōtra ipm,qa tenebræ factę sunt ad male agendū l.1.§. tria luminaria. supra de uent.insp.& φ psumat pcogitatio, & trac. in eo homic. tali tpe ppetrato, ponit Alb. in l.& si amicis domū.supra de adul.& in suis.q.statu.q.64. ī 3. par.allc.Innoc.in c.inter alia de īmun.eccl.& Mant. in d.cons. 325. nisi innocentia,uers.3.

200 † Locus aggrauat delictum , φ pcogitationem ōnd r,arg.tex.in l.aut facta. §. locus infra de poe. Nam si qs hoīem interfecerit in ptorio,in ecclesia,& ī alio cōsimili loco.psūptio est,φ ibi accesserit ad homicidiū cōmittendo, qa nō est psumendū,φ nisi ex magna causa,& deliberate ī eo loco uoluerit hoīem interimere Cū ēt ex loco sumat argm̄,ut p Par.de Put. in tract. de syn. in u erb. & ind.& Gād.ib tract.malef.in tit.de psump. & indic. col. 1. in princ. & p indicio pensamenti dat Alb.in q statu d.q.64.in 3.par.& Māt. in d. cos.325.nisi innoentia,col.3.uersi.4.

Post homicidium indicia.

201 Associatio,uel auxilium † præstitū post homicidium,cum triplr possit auxilium præstari,vz,ante delictum post delictū,& in delicto , ut per Bart.in l.in furti.§. op. supra de fur.& dixi.supra in princ.Faciunt indicium, ut si quis post cōmissum delictum statim habuerit propinquum, uel amicū eum associātem,& ducentem extra ciuitatem, ad ecclesiam,uel alibi secure. Nā ex ista associatione incontinenti facta orir psumptio, φ iste ppararı fecerit affinem, uel amicū ad delictū cōmittendum,& sic pcogitatum fuerit homicidium.Secus aūt est si ex interuallo post delictū amicus,uel affinis supuenisset. Nam tūc nulla psumptio,seu iudiciū orirer, ita distinguit Bal.& dat p indicio in l.nō ideo minus. in fi C.de acc. p tex.in l.si uentri.§.fin. supra de priuil. credit,de quo ēt dicam ī uerbo assistētia.

202 † Idem dicas in receptatore,ut si aliquis uulnerat,uel occidit alium,& homicida est in domo te sciente, cū nulla m affinitatē, uel amicitiam ante maleficiū hēs, & ipm defendis,psumit.n.cōtra te,φ fueris cōscios maleficii,maxime si vulneratus,aut occisus erat inimicus tuus,arg.l.1.C. de his qui latr. ocul & l.1. supra de rec.l.2.§.non tm̄, supra de inc.rui.nauf.ita p indicio tradit Bonifac. de Vit.in rub.de ind.in princ.& Gand.in tit. de psump.& iud.dub.col.pen.uers.Tertia iō, & in tali receptatione reqrit scīa delicti cōmissi,qa hoīem recipe est humanū, ut per Bald. in l.qcunq; , in prin. C.de ser.fug. Requirit ēt φ nō sit cōsanguinitas,uel affinitas, ut dixi,& ita intelligit Bar.in l.fi. supra de rec. & ponit Ang.in tract.malef.in uerb. dicto mal. num.23.& p Hipp.in l.1.nu. 197.C. de rap. uirg.ubi late. Vn̄ Par.de put. in tract. de syn. in uerb.mandauit,col.4.uer filium occidit determinat,φ si filius occidit aliquē.& pbat,φ pr erat prope locum homicidii. & φ pr filiū arripuit de manu captantium , & gladiū euaginauit,& ipm receptauit.iste pr non est torquendus,si modo ex parte pris pbat bona fama,& φ occisus dixit prēm esse innocentē & φ pr filiū reprehendit in princ. rixæ , ea rōne,qa nō præcedunt īdicia ad qualitatē delicti legitima.l.1.in princ.l.unius.§.fi. supra hoc tit. l.mil.§.op3 . C.eo.& qa non est nisi unū indiciū,cū plura reqrantur, multa adducens in hac mā.Luc.de Pe.in l.1.col.3. uers. sunt ēt alia.C.de nu.act.lib.12.dicit,qđ magnū est indiciū maleficū receptare,defendere uisitare,associare,donare,numera ci mittere

seu fauorem sibi impendere, & his similia ca. accus. §. 2. de hæret. lib. 6. & quamuis loquat in hæresi, idem est dicendum in alijs grauib. cap. 1. de homicid. lib. 6. & ibi per eum.

203 † Confessio facta per reum diuersis modis potest indicium cōstituere. Nam aliqñ est extraiudicialis, & hæc parte absente, & parte pñte fit. Aliqñ est iudicialis. Et hæc fit coram iudice non suo, & penitus incompetenti. Aliqñ coram iudice incompetenti in quem pōt fieri prorogatio. Aliqñ coram iudice competēti. & in tortura, de his omnibus uideamus.

204 † Confessio extraiudicialis facit indicium ad torturam Bart. hic col. fin. gl & Bart. in l. cap. 5. supra de adult. gl. in l. ictus fustium. supra de his qui not. inf. & Bart. & Alij Doct. in l. qm̃ supra de inf. Alex. & Soz. qui dñt hanc esse cōem opin. in l. magistratib. & ibi Dec. & alij supra de iurisd. om. iud. Abb. & cōiter Canon. in cap at si clerici de iud. Vnde si qs dixerit extra iudicium hominem interfecisse ex proposito, uel eū expectasse in insidiis, uel similia. ex ea confessione poterit torqueri.

205 † Rō potuit esse, qa cōfessio extraiudicialis facit semiplenā pbōnē. Bar. & alij cōiter in l. admon. supra de iureiur. & gl. & Doct. in c. fi. de succ. ab intes. & iudiciū est minus semiplena pbōne. l. cum pbō, supra de probat. Ergo faciet indicium, cum faciat, quod est maius.

206 † Requiritur primo in tali confessione, qđ sit probata per duos testes, cum sit indicium a remotis, & in eo requirantur duos testes gl. sing. & ibi Bart. in l. fin. C. fam. ercis. idem Bar. hic col. fin. & dixi supra in 7. præmiss.

207 † Secundo requiritur, ꝙ ista cōfessio sit uerisimilis, utputa, ꝙ habeat causam pxeñtem in qua cōsistit honor, utilitas, uel qd aliud simile ex his. q̄ deducit Cic. in lib. 2 ad Heren. in c. in causa cōiecturali, & q̄ deducit etiam Alc. in l. fugitiuus, infra de uerb sig. Et probat tex. hoc in d. l. c. 5. ubi repertus fuit adulter in domo, qui confessus fuit extra iudicium. Et sic pp uerisimilitudinem, & causam quæ est qđ erat in domo, oritur indicium ad torturam, not. Bal. in l clarū. C. de auth pstan. Et Cæp. qui multa adducit in cons. 32. multa possent col. pen. & Dec. post ipsum in d. l. mag col. fi. quamuis Iason. relinquat cogitandum. Sed (prout dixi) optime probat tex. iunct. glo. in d. l. cap. 5. & dixi supra in quinto præmisso.

208 † Ex hoc infero, ꝙ Ias. male sentiat in d. l. magistratib. dum dicit, ꝙ facta confessione extra iudiciali, si sequatur confessio in tortura, non requiritur ratificatio, per gloss. quam dicit sing. d. l. cap. 5. quę uult sm ipsum, ꝙ sacta confessione in tortura illi est standum. Nam dico ꝙ ista non fuit intentio gl p iura. quæ alleg. Sed hæc ꝙ præcedenti uerisimilitudine, siue causa, si reus cōfessus fuerit extra iudicialiter, & postea confiteatur in tortura, ꝙ standum sit illi confessioni, non ꝙ ratificatio uō requiratur. Sed iudex nō debet pergere post snīam, nec post ratificationem de ueritate delicti, ut in l. 1. §. diuus, & §. penult. & fin. hoc tit. allegatis per gl. in d. l. cap. 5. ubi de confessione serui, qui dixerat hominem interfecisse, & confessus in iudicio fuerat condemnatus, adhuc tñ perquiritur de ueritate. Et ideo non est, aliud perquirendum in dispositione d. l. c. 5. quia uerisimilitudo delicti, & cā præcedebat, cū esset repertus in domo mariti, & uerisimile erat adulterium cōmisisse, & dicit Bal. in l. bona fidei, col. 2. uers. nō qro C. de iureiur. ꝙ cōfessio in d l. c. 5. erat iuncta cum uerisimilitōne, tpis & loci, & ita intelligatur l. quæro, supra de ædilit. edict.

209 † Ista conclusio de confessione extra iudicium limitatur per Felyn. in d c. at si clerici, non procedere, quoties ante ceptum iudiciū reus reuocauerit talem confessionem, per doct. Bald in l. 1. §. fin. C. de conf. Hanc limitationem sequitur Dec. in d. c. at si clerici, & Ias. in d. l. magistr. dicit, ꝙ est magna limitatio, si uera est, sed Dec. in d. l. magistratibus, eam impugnat. Primo, quia dato, ꝙ reuocatio confessionis tollat errorem iuris, non tñ amouet factum. Item quia animus iudicis inducitur ad suspēsionem ex ea confessione, itē ex doctr. Abb. in c. illud, de præscr. ut per eum. In casu qōnis nostrę hñdo respectū ad iudiciū pensamēti, & homicidii pmeditatis. Dico, ꝙ reuocatio nil operatur, qa cōfessio extraiudicialr facta, ꝙ apensate, & ex animo hoīem interfecerit, inducit maximā pbationem cum illa, q̄ pendent ab animo, confessio extraiudicialis plene pbat Bart. in l. Celsus. col. pen. uer. sed qualiter, supra de usuc. Vbi ad ostendendam malā fidē cōfessio extraiudicialis sufficit, idē Bart. in l. certum. §. si qs absentem, supra de cōfess. ubi ad demonstrādā additionē, & animi declarationē cōfessio extraiudicialis siue pñtia partis plene probat: istud & in ciuilibus, ut inducat plenam pbationem. Ergo in criminalib. fecit saltem indicium

ditium quod est minus semiplena ꝓbõne.l. cũ probõ supra de prob.& dixi supra. Et ideo si talis cõfessus dixerit per errorẽ cõfessionẽ fecisse,& eam reuocet non admittitur,qa est animi declaratio. Aut sumus in homicidio puro. Et iste reuocans allegat errorem in facto ꝓprio,& non admittitur error, nisi ꝓbetur.l.q̃q̃,supra ad uelle. Aut reuocat dolose ut euitet torturam. Et tunc non admittitur, quia dolus,& fraus non debet alicui patrocinari.l.uerũ.§ hoc quoque, supra pro soc. Non ob.decisio Bal. in l.1.C.de cõfes.qa loquitur,ut dicam in cõfessione facta corã iudice incompetenti, ut eius uerba dñt,& ita eũ locum intelligit Rim. in d.l. magistr. col. 4.

210 † Pñtia partis an operetr hoc ꝙ cõfessio extraiudicialis faciat plenam ꝓbõnem, Abb. in d.c. at si clerici. & in c.olim,col. fi.de resc. tenet, ꝙ plene præiudicat. Aret. in d. c. at si clerici,impugnat hoc quia argm̃. quo utitur Abb.non est ualidum. Nam dicere in ciuilibus confessio facta parte pñte plene præiudicat. ergo in criminalibus non procedit. Quis probõnes factæ in ciuili non ꝓbant in criminali,in quo requirunť clariores ꝓbõnes Bart.in l. 2. §. hoc edicto supra ui bon.rapt. Item & alia rõne,quia respectu reip. talis cõfessio ur̃ facta parte absente, unde fisco nihil acqrirur,ex quo necesse est, ꝙ noĩe fisci aliquis interueniat. Dec in d. c.at si clerici, impugnat has rõnes.

211 † Et primam ꝙ loquitur in ꝓbõnibus,secus in cõfessione,q̃ semper & in alio iudicio nocet, & probat.l gñalr.C. de non num.pec. c per tua de probat. Bal. Alex. & alii in l.2.C.de eden. Quo autem ad secundum dicit,qđ in tali acceptatione esse debet ꝑsona publica,q̃ acceptet.ꝑ ea,quæ no.Bal. in l.2.C.ut in poss.leg.& ꝑ But.in c.ꝑ inquis. col.5.uer ad secundum de elect.& multa alia deducit, de qbus ꝑ Ias in l.stipul. ista.§. alteri,supra de uerb. oblig. Dico pñtiam partis, seu alterius nomine publico interuenientis nil operari ut maius inducatur ex cõfessione quam qđ sit indicium,& de hoc puto tex.in d.l. c.5.tunc.gloss. Nam ibi maritus habebat adulterũ in domo eius rei testandæ grã, gl. exponit ut cõfessionem extraiudiciariã hr̃et, quę facit indiciũ,& sic ibi erat maritus pñs, attñ inducitur minus semiplena probatione. Præterea pro premissis facit gl.quæ ibi no. Bal.Saly. & alii in l. iubemus. C. de lib. cau.

212 † Vbi cõfessio rei facta coram notario solo,uel coram iudice solo non præiudicat ipsi reo, attñ facit indicium, quia perinde hr̃ ac si esset facta extra iudicium,ut est gl.& Bart. ibi in l.cũ scimus.C.de agric. & cens lib. 11. & deducit Soz.in d.l.magistratibus,col.pen.

213 † Et nulli dubium est, ꝙ notarius est seruus publicus,& põt stipulari alteri, & maxime publico, & fisci noĩe,publico.n. stipulať, ut in l non aliter, supra de adopt.& ibi not. gl.& Doct. in c.q̃uis,iunct.gl.de usur.lib. 6. not. Car. ꝑ illum text. in c 1 §.1.in 12. not. de excess.prælat.in clem.iudex ẽt q publicas res pertractat,& tuetur pñs.si non in forma iudicii cõfessionem recipit. non inducit aliã ꝓbõnem nisi indicium, & eam accipit noĩe publico, & interrogationem ꝓmittit, ꝙ maius est, ut rñdeat interrogationi,quam ꝙ de ꝑ se dicat per not. in l. 1.supra de uerb. obl.

214 † Confessio facta corã iudice penitus incompetenti ueluti cõfessio ꝑ clericũ facta corã laico, An faciat indicium. Doct. antiq in cap.at si clerici,de iud.in princ.tenuerunt,ꝙ sic,mouentur ꝑ tex. in l. iubemus. C.de lib. cau.& in l.si duo patroni,supra de iureiur.& l.gñalr.C.de non num pec. & ex ea reg. ꝙ utile non debet ꝑ inutile uiciari, quoties recipit separationem, confessio aũt põt recipere separationem ab ipso iudicio, ergo &c. Adducuntur ẽt not.in l.2.C.cõmu. utr. iud. item ex alio,quia qđ nullum est quo ad expressionem uoluntatis, & eius declarationẽ aliqd inducit l. fin. & ibi Bart.supra de reb. co.Cum ẽt cõsuetudo q̃ est nulla exprimit intentionẽ, ut ꝑ Ang.in §.ex non scripto inst. de iur.nat.& hanc sñiam sequitur Dec. in l. magistr.supra de iurisd.om.iud.& in d.c.at si clerici,rñdẽdo obiectis ꝑ aliam partẽ factis, simplr̃ transit Abb. & alii Cano.in d.c. at si clerici,in princ. de iud.& Bar.intellectus fm iura,quæ alleg.v3, tex.in d.c. at si clerici. & Alex.Ias.Rim. & alii cõiter Doct. tenent cõtrarium per d.c.at si clerici, ponderando eũ in duob.locis ibi dum dicit aliqtũs. & ibi dũ dicit ꝑꝑ hoc, ꝙ denotat causam remotam l. eo tꝑe.supra de pac. Nam si talis cõfessio faceret indicium,ductus ad torturam si cõfiteretur,& fieret ex inde indicium & sñia,principiũ & causa fuisset illa cõfessio facta corã iudice incompetenti,cuius uirtute fuetat tortus,& ex tortura iudicatus. Item qa hic talis clericus cõfitẽs ur̃ metu cõfiteri, & per iniuriam.

215 † Cũ laici sint oppido infecti clericus

cap.laici.c.laicos.2.q 7.præterea qđ nullum est,nullum producit effectum l.4.§.condēnatum supra de re iud.l.si pater supra ne de sta. defun.præterea cōfessio facta per reum erat iudicialis,ergo tanq̃ extraiudicialis, nō debet ualere,quia actus non ualet ultra intentionē agentium,l.nō omnis.supra si cert.pet. & ita resident cōiter Doc.Dec.in d.c.at si clerici tenenda ut dixi cōtrarium rñdet oībus his adductis,ut non ualeat id, quod ita dictum est, ad hoc ut sñia fieri possit. Sed ualeat tanq̃ indicium. Abb.in d.c.at si clerici.dicit distinguēdũ,ꝙ aut sponte iste talis clericus fatetur.& tunc faciet indicium,Aut coacte, & tunc nō faciet indicium.ista dictō est contra tex.in c. si dilig.de for.compe.ubi clericus uolens,uel inuitus nō potest iudicari per laicum,& omnia acta sunt nulla. Aduerte quia indistincte puto,ꝙ cōfessio non faciat indicium, primo per tex in l.1.§. Antonius Seuerus, supra de qō.& in l.diuus §.ex causa. eo.tit.ubi I. C.arguit hoc modo. Seruus non potest torqueri in dñm,ut probet contra eum,ergo nec indicium facit,& sic intelligit Bart.in l.mar. eod. tit.distinguendo,quod si testis nō potest examinari ꝑ ꝑ reuerentiam,si non probet,nec facit indicium.Item si testis nō fuerit recte examinatus ob non seruatam formam iudicii nō facit indicium.Ex quo si propter reuerentiā, quam habere debet iudex laicus in clericos, uel propter obseruantiam iuris, & eius ordinem,iudex laicus ꝓhibetur clericos examinare,si eius dcm̃ nō probat,necfaciat indicium. Accedat ad hoc, ꝙ clerici ꝓhibiti sunt rñdere coiā iudice laico in causa maxime criminali ēt quod uellent c.diligenti,de fo.comp. Et iudex laicus non pōt ipsos interrogare.d.c.at si clerici,quo casu succedit illud quod dicit Saly.in l.seruos.C.de testi ꝙ si iudex non pōt interrogare,& reus ēt uolens non pōt rñdere,qđ nō ꝓbat eius dcm̃, nec facit indicium.

216 †Præterea indicia debent esse legitima l.1. hoc titul.l.milites.C.eo.Sed cōfessio facta corā iudice incōpetenti est illegitima, qa facta contra ius l.legitima supra de pac.Ergo indicium non dabit maxime qa indicia, per quæ deuenit ad torturā sunt indicia iuris, ista uero,per quæ deuenitur ad inquisitionem,sunt facti Bal.in l.seruos.C.de test.

217 †Præterea tex.in d.c.at si clerici dicit,quod cōfessio non ualet quia contra ius, si ergo cōfessio, quæ est quoddam integrale non ualet ergo nec eius pars debet ualere.Cum indicium sit pars confessionis. Et pars ꝓbōnis cū sit minus semiplena ꝓbōne d.l. cum probō, supra de probat.qua sequeretur quod in parte esset ualida,& in parte inualida, cum tunc lex totam inualida.Et a quo remouet genus, remouentur & quælibet eius spēs, l.fin. C.de usur.re.iud.& l.fund.supra de fun. inst.

218 †Confessio facta coiā iudice incompetēti cuius iurisdō prorogari poterat, an faciat indicium, ut si laicus coram iudice laico non suo sit cōfessus delictum Bald. Ange.& Alex. Ias.Dec in l.magistratus,supra de iurisd.om. iud.dñt facere indiciū,& ibi dicit Soz.qđ ista est cōis cōclusio,& Can.cōiter in d.c.at si clerici,& ibi late Aret.& Dec. tenent indicium dari.& quod ista confessio operetur hoc,qđ per torturam possit compelli ad perseuerandum,moti primo ꝑ tex.in l.ictus fustiū, ſm unam opin.supra de his q not. inf. Secundo, per tex.in l.diuus,supra de cust. & exhib. reo. Tertio,mouetur Dec.ea rōne.Nā si confessio extraiudicialis facit indicium,& assertio in facto proprio ꝓbat,eo modo,& talis confessio maxime quia fit ad interrogationē, & inſionem,ideo debet esse ualidior,q̃ ꝙ sit extraiudicialis cōfessio iux not in l.1.supra de uerb. obl.Item qa,& si deficiat ius in eo casu, fcm̃ tñ remanet.ex quo facto oritur indicium.

In hac conclusione puto distinguendū inter hęc duo,ꝙ aut iudex incompetens procedit cōtra reum errorē facti,quia putat se cōpetentem. Aut scit se incō petentem, & uidens reū tacentē procedit.& tunc cōfessio coiā eo facta operetur indicium, siue putauerit se iudicem cōpetentem, siue non. & ita procedat cōis conclusio.Aut & secundo casu, huic iudici opponit̃ de incōpetentia, & ipse inuito reo uult procedere.Tunc dico, ꝙ cōfessio rei non facit indicium,qa ur̃ contra ius elicita. & exinde iudex dr̃ facere iniuriam ipsi reo, arg. l.cū qui.§.fi.supra de iniur.& ꝑ ea quæ determinat Saly.in l.decu.C.deq.uolēs tunc demū iniuriam fieri ipsi decurioni eum torquendo, qñ iudex de eo notitiā habuit,si itaque cōtra ius iudex processit,factum per ipsum est nullum.l.non dubium,C.de legib.& simus in casu,de quo loqtur d.l.diuus.ibi,sed si maligne interrogasse,aut nō dicta retulisse prodictis cōpeterit.Cum iudex uideatur iniuria affici si opponatur contra eius intētionem declinatoria.ex quo p̃sumendū esset,ꝙ non fideliter pro-

processit in hñda tali cõfessione, ideo nõ nocet. Intellige pdicta, ut cõfessio noceat, & faciat indicium, nisi reus coram iudice competenti, & in actis reuocauerit eam confessionẽ sub illa rõne, ꝙ confessus est sciens illum esse iudicem incõpetentem. Et ꝙ cõfessio sua ꝑꝑ illud sibi non nocebat. Et ꝙ noluit opponere de incompetentia, qa timebat sæuitiam iudicis, & ne deteriora contingerẽt. Si hæc reuocatio hẽt uerisimilitudinẽ in se respectu personæ iudicis. Putarem ipsã amouere uires indicii ut dicã infra in uerb. fuga.

219 † Confessio facta in tortura, an faciat indicium, si reus ductus ad ratificandũ negauerit. Doc. cõiter tenent indicium oriri ꝑ no. per Bart. in l. unius §. 1. in prin. hoc tit. & tenet Bal. in l. bonæfidei col. 2. uers. item q̃ro. C. de iureiur. & ratio est.

220 † Quia variatio in reo facit indiciũ, & ex ea põt torqueri, ut per Bal. in l. multũ interest, & per Bart. in l. de minore. §. plurimũ hoc tit. ꝑꝑ hoc poterit torqueri. Et erit indiciũ, cũ sit primo cõfessus, postea extra torturã id negauit intellige in eo, q cõfessus est in tortura p̃cedẽtib. legitimis indiciis anteq̃ torqueretur.

221 † Alias si absq; indiciis fuerit tortus, confessio sibi nõ nocet, ut per Bar in l. pe. supra eo. & ꝑ Bal. in l. fi. in fi. C. de acc rõnẽ reddẽs, ꝙ torqueretẽ tã cõtra ius partis, q̃ cõtra ius torti. Ang. & Im. in l. q in aliena. §. Celsus, in fi. ff. de acq. hær. & per Ang. in tract. malef. in verbo fama pub. nu. 36. & ibi add. late. & Hipp. in l. pe. supra eo. nu. 10. Difficultas est si reus per plures uices ductus ad torturam confessus est delictum, & ductus ad ratificandum negauit id faciendo ꝑ plures uices, an debeat ꝓcedi in infinitũ ad torquendũ. Par. de Put in trac. de synd. circa fi. quẽ referendo sequtur Hip. in sua prac. §. q̃m. in 2. col. dicit, ꝙ nõ est ꝓcedendũ nisi ad tertiã manũ torturæ, & sic ꝑ tres dies diuersos est torquẽdum, ut in sili declarat Ang. i l. fi. C. de q. & uidimus supra.

222 † In hoc casu puto distinguendũ. Aut sunt indicia leuia contra reum ut ex illis possit semel torqueri. Et tũc si fuerit tortus sufficienter pro illo indicio & semel, & cõfessus fuerit post torturã si postea ductus ad ratificandũ negauerit delictũ cõfessum poterit ex tali uariatione torqueri. Et si cõfessus fuerit, & postea dũ ratificatio fieret iterũ negauit non est amplius torquendus cum purgauerit indicia sua. Et illa secũda uariatio nõ faciet aliud indiciũ qa nõ est diuersitas inter p̃cedentẽ uariationẽ, & hãc secundam. Et indicia de nouo nõ dñr uenire ꝑꝑ q̃ debeat torqueri, qa non sunt diuersi gñis, ut per Barth. in d. l. unius, & Doc. in d. l. rep. hoc tit. Si uero sunt indicia urgentia, ꝑꝑ q̃ debeat his torqueri, si primo tortus sufficienter cõfessus sit, & postea ad banchũ negauerit, debet iterũ torqri, & secundo ꝑ indiciis q̃ habet cõtra se. & si tortus confessus est, & eo mõ quo supra, & post negauerit debet tertio torqri, & ista tertia tortura est tanta ꝑ uariatione iam dicta ꝑ reũ his facta, qđ facit unũ indiciũ tñ, & est prædicta rõne si hẽt indicia urgẽtissima, Tũc si ĩ prima sufficiẽter tortus, & in secunda, & tertia cõfessus sit. Et postea negauerit ut supra. Tuncq; qa ob illã trinam uariationẽ ortũ est indicium, debet quarto torqueri, & in hoc recedendũ est ab ea regula, quod non sit ꝓcedendũ nisi ad tertiam manũ torturæ, qa dũ indicia, q̃ merebantur trinã torturam expurgant, orit aliud indiciũ, ex quo & quarto est torquendus. nã si reus, non torqueret nisi ter, ut dñt prædicti Doc. omnia indicia rei non essent expurgata.

223 † Literarum acceptatio an faciat indiciũ, ut puta scriptæ sunt lr̃æ Seio ꝑ Semproniũ qđ sunt multi testes q dñt te ꝑ insidias occidisse Caium, & exinde mandatũ esse ꝑ iudicẽ, qđ capiaris, ideo sis cautus, Seius accipit lr̃as, & nil dicit de ea re, nec se excusat an oriat indiciũ ad torturã. Hipp. in pract. in § dilig. num. 136. dicit hanc qõnem nouã, & dici posse oriri indiciũ ad torturã, qa in criminalib. procedit ad instar ciuiliũ, Sed talis receptio lr̃arum cũ taciturnitate facit ꝓbõnẽ plenã, ut ꝑ Bar. in l. filiusfam. la 2. supra ad Maced. Bald. in l. lr̃as. C. mand. & alii ꝑ multi quos alleg. Ias. in l. admon. supra de iureiur ergo talis excep. debet operari hoc quòd faciat indicium.

224 † Quia ea q̃ faciunt semiplenam ꝓbõnẽ in causa ciuili faciũt indiciũ in causa criminali ut ꝑ Bar. in l. fi. in fi. supra de in lit. iur. Relinquit tñ cogitandũ ꝑ ea q̃ hñt in l. si cũ dos, & ibi Bar. supra rer. amo. & ꝑ Paul. de castr. & Ias. in l. siqdem. C. de transact. Aduerte ꝙ existimo istud non esse indiciũ habile ad torturã. Nam ad hoc, ut argm̃ de ciuili ad criminalia ualeat reqrit, ꝙ sit par rõ eadẽ in utroque, ut uoluit Sal. in l 1. C. ubi poss. agi op. Sed in hoc casu non est ratio æqualis de cã ciuili ad criminalẽ, ergo &c. Nam q̃n aliquis accipit lr̃as in causa ciuili, & obligatione pecuniæ arbitrii est accipientis dicere, ꝙ non

 tene:

tenetur, nec debitor est quantitatis cõtentæ in literis, quia optime scit se non esse debitorem, sed qñ recipit literas de delicto, & quod sunt testes q hoc dñt põt subsistere, & timere ꝑp testes falsos, & nil dicere ne diffametur de tali delicto, nam penes ꝓbos & bonos posset oriri suspicio, & infamia ob illas lras, & posset nocere propalanti ob famam ideo nõ est inconueniens, si ipse tacet cum ex expssio ne cõtentorũ in literis posset sibi nocumẽtũ oriri, non aũt utilitas, qđ secus est in lris debiti qa propalatio cõtentorũ in ipsis nõ posset sibi in aliquo nocere. Sed prodesse, & ideo nulla adest causa ꝑp q̃ non debeat dicere portanti literas debiti, quod non est debitor scribentis. Item ex alio, qñ committitur citatio ꝑsonalis ob delictum à cõiter accñtibus, secreto cõmittitur. Vnde ille qui scribit amico literas scribit quoddam secretum, dum dicit ꝙ aduertere debet ne capiatur quo fit, ut non cõueniat, qđ ille q accipit lras id palam dicat ad præiudicium illius, q ostendit se uelle fauere illi q literas accepit, ex quo cum nullũ sit cõmodum scribenti, ut frequenter accidit ergo nec debet hre hoc incõmodum, ut imputetur diuulgasse, & notificasse ꝑ lras id, ꝙ erat secretum, & hæc cõiter cõtingunt, itaq; debẽt cõsiderari. Et in indiciis argm̃ à cõiter accñtibus ualidissimum est, ut ꝑ Bal. in l. fi. in fi. supra de hæred. inst. & dixi supra in indicio à cõiter accñtibus. Et ideo putarem istud non facere indicium nec ad inquirendũ, nec ad torturã. Dato ꝙ habitis literis aufugeret ex loco in quo erat cum iustã cãm fugæ hret fidem p̃stans lris sibi scriptis ut dixit, dicam infra in indicio fugæ. Dum ob suspensionem inqsitionis fugam esse licitam diximus. Idem dicerẽ in quocunq; delicto, & maxime si scriberent litteræ suꝑ furto quod maxime multum infamat, ut in l. 1. ff. de his qui not. inf.

225 † Tractatus dicitur esse, quoties plures cõueniũt inter se, & simul cõsiliũ faciunt, & in eandem opinionem deueniunt ad delictum cõmittendum, tex. est in l. si & amicus domũ ibi, conuenire ad tractandũ. supra ad l. Iul. de adult. & in l. fi. §. fi. ibi ampliori tractatu habito. C. de iur. delib. & in l. nam cum tractatu supra pro socio, & in l. si auiam. C. de ingen. manum. & Inn. in cap. bonæ memor. el 2. de elect. in uers. tractatum dicens, quod tractare est deliberare, ac cogitare de aliquo, & oportet ꝙ fiat discussio, & examinatio rei, de qua agitur, qđ uoluit ẽt Alb. in d. l. & si amicis domum, & in d l. fi. §. fi. in tract. stat. in q. 64. in 3. par. dicens, ꝙ tractatum dicitur qñ cõsilium, deliberatio, & tractatus præcessis inferens ad statutum puniens homicidium per tractatum fcm̃ pœna mortis, & per non tractatũ puniens in centũ, ubi examinat, qñ p̃sumat homicidiũ per tractatum fcm̃, & qñ nõ.

226 † Per tractatum homicidium fcm̃ habet hoc grauius, ut maiori pęna puniat, & si plures fuerint in rixa per tractatum facta oẽs tenent de occiso gl. Dy. Bar. & Mod. & l. fi. C. de sica. & hoc modo reducuntur ad concordiã gl quæ uñr contrariæ, ut est gl. in l. itẽ Mella. §. si plures supra ad leg. Aquil. uolens.

227 † Quod si unus est interfectus, & plures sint inculpati, nec appareat, cuius ictu perierit, ꝙ nullus teneatur, & gl. in l. idem Pomp. supra de rei uend. cõtrariũ uoluit, qđ omnes teneantur, gl. in l. ita uulneratus § fin. in fin. supra ad l. Aquil & in l. uulg. §. si duo supra de fur. & in l. qm̃, C. ad l. Iul. de ui uolentes insolidum oẽs obligatos esse, Iac. de Beluis. in pract. crim. in tit. de qõ. circa fin. concordã do hanc gl. dicit esse distinguendũ ꝙ aut sumus in homicidio facto ex ꝓposito, & ꝑ tractatum, & tunc oẽs, q interfuerunt dicto homicidio tenentur de occiso. Aut sumus in pura rixa, & tunc qlibet tenetur de eo, qđ gessit iux. tex. in l fi. supra ad l. Corn. de sic. quod ẽt uoluit Bar. & Ang. ibi, & Mod. Cyn. & Saly. in d. l. qm̃. Et aduerte, ꝙ qñ sumus in pura rixa. nec appareat, quis uulnerauerit oẽs torquebantur dicam infra in uerbo uita in uer. dictum Saly. & persistentibus in negatiua, fit abolitio criminis, non aũt absolutio, quia nõ omne illicitum punitur l. pe. supra de his qui no. infam. Maxime ubi non deficit ius sed probatio. l. duo sunt Titii, supra de test. tute.

228 † Et ista est prædicta de qua per Saly. in l. si qui adulterii, in uerb. ex ista glo. C. ad l. Iul. de adul. & in l. si quis in fin. C. ad l. Iul. maiest. & idem est, si exñtibus indiciis contra aliquem, & eo posito ad torturam, & negante ac sufficienter torto fit abolitio, q hodie dr relaxatio pro nunc poterunt tñ oẽs pecunialr puniri quoties est certum ꝙ aliquis ex illis interfecerit, & sic incertus de certis, sed quoties est incertus de incertis qa poterat alr interfecisse qui nõ sit de illis, tunc nemo dãnatur ẽt pecunialr, ita uult Io. And. in add. ad Spec. in ti. de hom. §. 1. uer. pone ꝙ quatuor, in uer. si lapis

pis. & ita debet intelligi qđ dicit Rom. in l. 229 1.§.ñ qs in uilla in fi.supra ad Syll. † In tractatu hoc requirit ꝙ committentes homicidiũ, uel uulnera iferentes sint coacti.& cõueniãt ad hoc.i.causa cõmittẽdi illud delictũ, ut in l.2.§ hoĩes.supra ui bon.rapt.dum dicit hoĩes coactos accipere debemus ad hoc coactos. Si uero sumus in pura rixa, tũc hoĩes dicant cõuenire in hoc.i.causa ẽ & alio respectu quã ad homicidiũ ut est tex.in l.fi. supra de sica.ibi,ictus uniuscuiusq; in hoc collectorum, & ibi Ang. ponit hãc dñiam inter hæc uerba, & sensit hoc Anch.in conf. 217. Nos Bartholamæus de Salyc.In tractatu hoc sufficit,ꝙ cõstet tractatũ fuisse factũ,dato ꝙ nõ appareat de cõclusione fin. Si modo secutus sit effectus,ita uoluit Bal.in l.multũ interest. C.si qs alt.uel sibi.Et q̃ not. Ang. in simili in tract.malef.in uerb & ad hoc colloquiũ, in 230 princ.† Difficultas est si tractatus fuit habitus p̃sente aliquo,& nihil dicente. An cõstito de ipso tractatu, & ꝙ ille fuit p̃sens ꝑ quo gratificãdo factus fuerit tractatus,si tacuerit & nil de ea re dixerit, an obligeẽ. Videbaẽ obligationẽ nõ oriri ob p̃sentiã, & taciturnitatẽ,ut est tex.in l.filiusfam.§.inuitus.supra de ꝑc.ubi tacens non hr̃ pro cõsentiente.Idẽ uidemus in magnis, & arduis, ꝙ taciturnitas non hr̃ pro cõsensu.In cõtrariũ est ueritas ꝙ imo iste talis p̃sens,& tacẽs teneaẽ, & obligatus sit ꝑ delicto, ut est tex. & ibi gl. in c. Petrus,de homic.facit qđ uoluit Inn. in c. ex parte,de rescr.ubi determinat, ꝙ si qs ꝓcurat noĩe meo me p̃nte, & tacente uideor cõsentire,queãdmodum, & gl.in d.c.Petrus, dicit ꝙ si p̃nte eo,ad cuius beneficiũ tractabaẽ de hoĩe interficiẽdo,ẽt ꝙ taceat,tenetur eo, qm̃ ex presse cõtradicere debet,ut est tex.ibi, & ita sentiũt Anch. Ioan. de Ana. & Fely. & alii ibi. Nõ ob. ꝙ qs inuitus nõ astringaẽ ad offm̃ procuratoris,quia agitur in eo casu de obligatione ꝑsonali ad aliqđ gerendum in qua reqritur expressus cõsensus,ut per Ias.in l.quæ dotis,nu.99.supra sol.matr.ubi multa adducit,imo qñ sumus in mã delicti quo ad obligationem taciturnitas hr̃ pro consensu,ut per Innoc. & Abb.in c. 1.de his quæ fi.à maio.par.cap.& in c.2.de his quę fin. à prælat. si conf.c.& per Ias.in d. l. quæ dotis 231 col.14. uers. decimusquintus casus. † Indicia demonstrantia tractatum p̃nt esse eadẽ fcer, de qbus iam diximus in iudiciis ꝯtẽden

tibus homicidiũ ex ꝑposito,& exemplificari potest in præparationibus ad delictum, ut si p̃parauerit æquos habiles ad fugam, uel si illos ascenderunt anteq̃ conferent se ad locũ delicti.itẽ si unus minus aptus ad arma, & rixã acceperit uestimẽta aliorũ, dum se cõferunt ad eũ locũ in quo facta est rixa. Item si relinquerunt hoĩes inutiles domi, & coniunxerunt se robusti,& fortes, & ex post secuta sit rixa.Itẽ si iussus p̃cessit, ut unus ex pluribus colligeret uestimẽta aliorũ sociorũ.Item si ad sonum campanæ, cornu, uel alterius rei cõtulerunt se plures in unũ locũ,& facta sit rixa.Et eo modo exẽplificari põt qñ plures trãsierunt ꝑ locũ non solitũ cum armis hastatis, Archobusiis,sagittis, & arcu,& alio simili gñe armorũ.Et deniq; in omnibus suprapositis indiciis,potest etiam uerificari, & ostendi tractatum in infrascriptis casibus.

232 † Secreta cõuẽtio, locutio habita interplures si post exeũtes ex loco hoĩem occiderũt,oriẽ indiciũ tractatus arg.l.si uẽtri.§ fi. supra de priuil. cred. & ibi not. Bart. de dño loquẽte ad aũt famuli si sequaẽ homicidiũ ut p̃sumatur mãdatũ.Idẽ not.Bald in l.multum interest.C.si qui.alr.& in l.1.col.2. uer. & ille p̃sumiẽ.C.de ser. fug.Intellige p̃dicta,ut faciãt indiciũ si modo hæc tria non cõcurrant. Primo locutio secreta. Secũdo inimicitia capitalis occisi. Tertio qđ incontinenti sit secutum homicidiũ.nam cõcurrẽtibus hic tribus oritur plena ꝓbatio,ut per Ias. ĩ d.l.1.C. de ser.fug. & per Raph.Fulg.in d.l.si uentri. §.fi.Et tñ dura opin.ut ꝑ hæc possit qs cõmẽdari.Cũ in cõtrariũ sint ea q̃ ponit Ioan. And.post Thom. de Pip.in add. ad Spec. in tit.de præsump.in uer.13 ideo cogita.

233 † Rixa secũda uice parũ post primã facta. ut si uno die sunt rixati,& iidẽ altera die sint rixati.uel parũ post iterũ accesserunt ad rixã ex ea geminatione ita breui tpe facta p̃sumptio est mali aĩ,& ꝙ inter se cõuenerint ꝑ homicidio cõmittendo cũ geminatio actus demonstret deliberatã intentionẽ rei agendæ, & delicti ꝑpetrandi. Cũ de iure actus geminatio demõstret expressam uoluntatẽ, ut in pacto nudo geminatio. Ex quo demõstratur animus obligandi not. in §.de const.inst. de actio.& in l.iurisgentiũ.§. igitur nuda. supra de pac. & in muliere, quæ ex actu, reiterato dicitur obligari per auc. siue à me. C.ad uelle. & de geminatione habetur in cap. & si

Christus, de iureiur. Cum etiam ex præterito arguatur in præsens l.iubemus & ibi not. C.de prob.& in c.scribam.de præsump.

234 † Aggressio nullis dictis uerbis, ut si plures aggressi sunt unum uel plures nil dicto. Tūc facit indiciū, q̄ cōuenerint ꝑ delicto cōmittendo,& iā illud deliberassent, & istud ꝑ indicio tradit Anch.in cōs.217. Et ꝑ hoc facit l.respiciendū.§. delinquūt. infra de pœn. ibi dū dicit, ex ꝓposito latrones delinquūt, qa hñt factiones, & ibi Bart.in eo capite dū vult, q̄ ex ꝓposito antecedēti sit homicidiū.

235 † Qñ fit insultus q̄ est motus de loco ad locū,& in aliū saltus. l.1. §.cū arietes, supra si quadr paup.fecis.dica. & l. is qui. C,de sica.

236 † Assistentia ad delictum facit indicium ad tractatū, ut si unus hominem occiderit, & plures ibi fuerint armati, uel ꝓpinqui facto, uel remoti, dūmodo potuissent in casu necessitatis ipsius delinquētis auxiliū ꝓstare, nam tūc ob eorū pñtiam, ille q̄ insultū facit efficit audacior. Et ille in quem delinquitur fit timidior. Ideo de auxilio tenentur, & ꝓsumptio est de tractatu. ut ꝑ Bald.in l.ob hæc uerba, supra de infam & in l. 1. C. de rapt. uirg. & in l.data opera.C.qui acc.pos. & in l.1. C. de ser.fug col. 1. uers. ex cōsilio dicēs, q̄ ille q̄ associat tp̄e delicti, dr̄ opem præstare, ēt si nihil aliud facit, nisi q̄ ex proposito associat eū

237 qd̄ ꝓsumit si secū stat armatus.† Nā ille q̄ armat se ꝓsumitur de rixa, uel bello cogitare l.licet inter priuatos, supra de pac.& ꝑ indicio dat Bru.in trac.de ind.col.14.uers.item insurgit,& de mā auxilii loquitur late Felyn.in c.sicut dignū de homic.& Dec.in c.1. de off.deleg. Et Aret.in c.tertio loco, col. fi. de ꝓbō. Hoc intellige eo magis ꝓcedere, si tales ibi stātes nulla tñ facta demonstratione seu armorū euaginatione statim ꝑpetrato delicto insecuti sunt, & associati fuere delinquētē. Bald.in l.nō ideo minus, in fi. C.de acc.à remotis aūt pręstat auxilium ut ponit Alex.in l.is q̄ opē, in add.ad Bar.ī add. mag. circa mediū supra de fur.dicēs q̄ ille q̄ mecū stat à remotis armatus, si ꝑ eū efficiat audatior, & offensus timidior, dr̄ ꝓstare opem mihi. Illud aūt indiciū pōt tolli si ibi stans ꝓbauerit casu uenisse in eū locū, nam tunc nō erit indicatus, ut per Bald.in dictis locis.

238 † Ducens uerbis aliquem sciens malefactores esse in certo loco, & ille occidat uel derobet, si uerbis suis fidē adhibēdo īde transierint, ut puta q̄ dixerit mercatorib. q̄ secū ire dēnt, qa duceret eos ꝑ bonā uiā,& secu rā Et fuerint interfecti uel derobati, indiciū est cōtra illum, q̄ fuerit particeps criminis.& causam delicti ꝓbuerit, cū ēt teneat pœna l. Corn.de sic. l.3.§.alio S.C.& arg. l.qui occidit.§.pen.supra ad l.Aquil.& l.pe §.fi. cum eo, supra ui bon.rap.Et ꝑ indicio dat Gand. in tit.de ꝓsump.& ind.dubit.col fi. uer. decimū colligit. subdens quod qōnibus est subdendus,& sic erit indiciū ad torturā ea rō-

239 ne.† Quia de his est qō hñda, qui suspensione cedis cōsentiētes uidebunt l.1.§.occisorum,& §.si quis in uilla, supra ad Syll. Et ēt pro indicio ad torturā tradit Boni.de uita.in tit.de ind.circa prin.in uer. item si suasit.

Ex persona indiciæ.

240 Indicia,† si homicidio, si quando aliquis est interfectus, & ignoratur à quo oriunt ex causis infrascriptis. Primo ex uita,& ex persona imputati. Secundo ex uerbis prolatis. Tertio, ex facto. Quarto, ex processu, & testibus examinatis.

241 Vita hominis, † ex antea factis spectat ut ait Cic.in lib.2. ad Heren.in causa coniecturali. & Doct. considerant istud pro indicio, ut si quis fuerit malæ conditionis, & solitus similia facere habeat indicia cōtra se, ut

242 præsumat deliquisse.† Nam ex consuetudine delinquēdi ꝑ legem ꝓsumitur contra hominē l.si cui.§.1.ibi, qui semel calumniatur sit, supra de accus.& l.de minore.§.1.hoc ti. l. non omnis.§.a Barbaris. infra de re mil.

243 † Et ex præterito pręsumit in pręsens l. iubemus, & ibi no.C.de ꝓb.& Gand.in tit. de ꝓsump.col.1.uer.aliqñ, & uer.fi.& cōsuetudo patrisfamilias siue in bonis siue in malis est attēdēda.l.siue negocia, supra de neg. gest.l. Olympico, supra de ser. urb. ꝓdi. & si delictū fuerit reiteratū magis ꝓsumit, nam ex ea geminatione ostendi determinata uo-

244 luntas ad malum agendū. † Cū actuū geminatio demōstret aptam uoluntatē not. in §.de cōstituta, inst. de act.& in l.1. C.de plus petit.& in c. & si Christus, de iureiur. Vnde statutum q̄ pro crimine imponatur pœna pecuniaria nō habet locum, si secundo deliquerit, ut ꝑ Hip.in l.1.C.de sica.nu.47. addu cit tex.in l.1.C.de superex.lib.10.& ibi Bar.

245 Bal.Ang.& Io.de plat.† Sed aduerte, q̄ ī eo casu ex geminatione sola nō prodit beneficium,

tiũ legis nec crimen magis grauaẽ. Sed reqri tur, ꝙ saltem per tres uices deliquerit. ita declarat. Luc. de Pen. ibi per tex. in §. ueruntñ, in auth. ut immob. ante nup. donat. & l. seruos C. ad l. Iul. de ui pub. & per Inn. in 1. de fideiuſ. 246 † Difficultas fit, an ex eo, ꝙ quis solitus sit delinquere, & sit malæ uitæ, habeat indiciũ cõtra se, ut possit poni ad torturam. Hipp. in § diligenter, nu. 99. mouet istã q. & dicit, ꝙ Doc. fere oẽs post Bar. hic dñt ꝙ hẽt indiciũ ad torturã, ut per Saly. in l. fi. C. eo. & Guid. de Suz. in tract. de torm. in 4. colum. Et Alex. in conſ. 77. in causa accusationis in 4. col. & in conſ. l. uisis, & opportune in primo uol. adducit rẽm, ꝙ semel malus semꝑ p̃su mit malus. Et dicit multum facere dcm̃ Saly. in d. l fi. ꝙ si plures fuerint ĩ rixa, & mortuus nõ hẽt nisi unicum uulnus, & ignoraẽ, à quo sit illatũ, & oẽs torqueri nõ possint, si tñ fuerit unus malæ uitæ is torquebiẽ, & multa adducit ad ꝓbãdũ illud, ꝙ p̃sumaẽ cõtra solitũ delinquere. Contrarium tñ post multa tenet Hipp. in d. loco dicens malã qualitatẽ persona non facere indicium legitimũ ad torturã, mouet, ꝙ qñ sumus in aliqua dispositione, 247 † Verba illius dispõnis multũ sunt attendẽda c. porrò. de priuil. & ibi gl. Sed in hac dispõne hẽ id, ꝙ semel malus semper præsumitur malus, & sic ex mala qualitate ꝑsone oritur præsump. Sed sic est. 248 † qđ præsump. est minus q̃ indicium, ut ꝑ Bal in l. ea quidẽ. C. de acc. & ꝑ Iaſ. in l. 1. supra de eo per quem fact. erit. Adducit ẽt Bal. in l. 1. de excuſ. tut. ubi p̃sump. dr̃ esse ad probandum, indicium uero est probatum, & sic minus est præsump. q̃ indicium, adducit ẽt gl. in l. absentem, in uerb. damnari, infra de pœn. & glo. in c. literas, de præsump. Item quia est præsumptione oritur argm̃, sed indicium est idem ꝙ semiplena probatio. l. fi. & ibi Bar. supra de in lit. iura. l. 1. §. si absens, supra si ex nox. cau. aga. & sic cõcludit nouam esse opinionem, ꝙ non oriatur indicium. Adductis aliis ꝑmultis, q̃ longum esset referre. 249 † Aduerte, ꝙ qualitas ꝑsonæ dupliciter est cõsiderabilis, ꝙ qs dicaẽ bonus, uel malus in gñe, uel ꝙ dicatur bonus, uel malus in specie. De bonitate, & malitia in gñe est tex. in l. nõ oẽs. §. à Barbaris infra de re mil. & l. de minore. §. fin. hoc titu. de qualitate ꝑsonæ in specie, & de consuetud. rei uel imputati est in d. l. si cui. §. 1. & in l. si seruus pluriũ. §. fin. supra de lega. 1. & in d. l. uel uniuersorum, supra dẽ pig. act. Bar. ita distinguit in fama in d. l. de minore §. plurimũ col. 1. uerſ. pro declaratione, ut sit in gñe, uel in specie, & de his duobus loquitur Cic. in præallegato loco, ꝙ si accusatus est de occiso reperiaẽ per causam, ut qñq; in suspicione fuerit homicidii, & si nõ põt reperiri par causa, reperiatur dispar, & sic gñalis obiectio circa mores accusati. In utroq; casu si fuerit facta ꝓbõ, ꝙ ille sit malus uel in specie uel in gñe oriẽ indicium contra reum, & maius erit indicium contra eum qui hẽt præsump. malitiæ in specie, & sic in eod gñe mali ut in regula semel malus de regul. iur. lib. 6. & ibi Dyn. Frãc. & alii, & dicã infra in indiciis furti in uerbo uicinis. 250 † Attñ ex tali indicio solo non poterit torqueri, quia Bart. in hac l. & Saly. in fi. C. de q. dñt post omnes Docto. ꝙ qñ est indicium remotum à maleficio, ut est mala fama, & similia, de quibus diximus supra in præmissis, ex hoc solo non poterit reus torqueri. Sed requiruntẽ alia indicia pœnes istud. Ex quibus eius iudicis deduci possit in suspicionẽ contra reũ, & sic suꝑfla est disputatio Hippolyti in hac mã, quia Doct. oẽs distinguũt inter indicia, ut dixi supra in 6. ꝑmisso. Dictum Saly. allegatum per ipsum in d. §. diligenter nu. 99. & in rub. C. de prob. non dicit id. ad quod deduciẽ, ꝙ si plures fuerint in rixa, & ignoreẽ per quẽ fuerit factum homicidium, ꝙ torquebaẽ ille, qui est peioris uitæ inter imputatos. Nã si plures fuerint imputati, & ignoreẽ qs interfecerit, & oẽs fuerunt in rixa, oẽs torquebunẽ ad hñdam ueritatem, ita est practica. ita determinat Dyn. & Rom. post eũ, & Mod. in l. 1. §. hoc rescriptum supra ad Sylla. Sed Saly. in d. l. fin. dicit, ꝙ si fuerit suspicio cõtra plures, q a facilẽ potuissent delictũ cõmittere. Tunc stante ista uerisimilitudine, & suspicione malæ uitæ poterit is torqueri, nõ aũt alii torquebunẽ ob illam simplicem suspicionẽ, ꝙ potuerint delinquere. Nõ ob. quod cõsiderat p̃sumptionem minus q̃ indicium, quia dico. 251 † Quod præsumptio est genus quo ad indicium, uult Bald. in rub. C. de ꝓb. diffiniendo indiciũ dicit, ꝙ indicium est præsump. minima hoĩs boni, seu distans argm̃ à specie probationis. 252 † Imò præsumptio hẽt plures gradus, cũ alia sit iudicis, & cõtumaciæ, ut si iudex citat Clericũ, ꝙ reddeat ad ecclesiã, & nisi reuersus sit p̃sumit iudex, ꝙ habet ecclesiam pro derelicta.

. Alia tamẽ per quam proceditur ad inquisitionem, ut in c. qualiter, & qñ. el 2. de accus. Alia sit naturæ. ut si pr̃ exhæredat filium, pręsumiẽ ꝙ iniuste agat, qa non ꝑmittit nã p̃sumere, qđ filius patrem offendat, uel econtra l. oĩmodo. C. de inoff. l. ult. C. de curat. fur. & de his, & seq loquiẽ. Host. in tit. de pręsump. in §. quot eius sp̃es. Alia sit iuris cõtra quam admittiẽ ꝓbõ. ut in possidente, qđ p̃sumatur dñs l. siue possidetis. C. de prob. & qđ Chyrographum laceratum præsumatur solutum l. si Chyrographũ. supra de ꝓb. Alia sit iuris, & de iure cõtra quam non admittiẽ ꝓbõ. l. si qs adulterii. C. ad l. Iul. de adult. & ponit Bar. in d. l. siue possidetis. ideo id. qđ dicit Ias. quod præsumptio sit minor indicio in d. l. 1. supra de eo per quem fac. erit, illud est uerum in terminis, in quibus loquiẽ Ias. quod est in indicio oriente ex dicto morientis uel minuenti. Nã illud est indicium uile, & de eo loquitur gl. in d. l. si mr̃. C. de calum. & sic in eo casu est minus indicium quã p̃sumptio, quia uile, & tenue, ut dicã infra in uerb. mortui depositio.

253 † Conuersatio malorũ, & ista facit ĩdiciũ cõtra imputatum arg. tex. in l. 3. § nullus putat, supra de excus. tut. & l. item apud Labeonẽ. §. adduxisse, in fi. supra de iniur. l. nullus. § 1 supra de act. empt. Nam ex mala cõuersatione bonus efficitur malus. & uitiosus l. ædiles. § pedius, supra de ædil. edic. Nam similis similem sibi q̃rit c. recolentes de stat. mona. & ſm Phil. talis qualis quisq; est, taliũ cõsortio delectaẽ. & dicit tex. in c. sæpe. 28. q. 1. ꝙ maiorũ cõsortia sępe ẽt bonos corrumpũt, & tãto magis eos, q ad uicia ꝓni sunt. istud pro indicio tradit Gand. in tit. de p̃sumptio. & ĩdic. dubita. col. 1. uers. itẽ hẽt indagare, & Guid. de Suz. in trac. de tort. col. 6. uers. q̃ at iudex. & Are. in tract. malef. in uerb. ꝙ fama publ. co. 6. num. 19.

254 † Istud aũt extendit Iac. de Belui. q malos famulus tenet, ut sit indicium cõtra ipm in sua prac. tit. de qõ. col 5. uer. 14. crimen. alegat text. in § hos aũt, in auth. de non alien. & in c. licet heli. in princ. de simo.

255 † Qualitas personæ põt indicium facere, ut cognoscaẽ, si respectiue ad eius cõdõnem, & qualitatem sit causa aliqua, q̃ ipm induxerit ad maleficium committendum, ut si commodum aliqđ ex maleficio acquisierit ut honorem, pecuniam, dñationem, aut aliq̃ cupiditatem amoris, aut uoluntatem libidinis explendæ. Aut ꝙ uoluerit incommodum uitare, ut puta inimicitias, infamiam, dolorem & supplicium. q oĩa ꝓ cõiecturalis tradit Cicero d lib. 2. ad Heren in prin. in c cautę cõiectiua lis in parte probabili. Et hæc à legibus comprobanẽ

256 † Nam spes commodi assequendi aut incõmodi euitandi probatur in l. 1. in ratio infra de bon. dam. ubi pater interficiens eum, q filium instituerat, ꝓ ꝑ istud cõmodũ fecisse uẽ, & ideo filius non succedit, & hr̃ in l. 1. §. si dñs, supra si qs ali. testa. & prohib. & in to. tit. ubi succedens ab intestato si prohibuerit agnatũ testari priuaẽ successione & ẽt filius ob ꝓhibitionem patris. & ẽt demõstratur in l. si ab hostibus. §. 1. supra sol. matr. in quo priuaẽ maritus dote, si non adhibuit diligentiam in curanda uxore infirmitate, uel non adhibuit medicos peritos & multomagis si interficeret eã, & istud est qđ dicit Bar. in hac l. Item ꝙ res cedebat ad commodum suũ, non alterius, & dicã infra in indiciis furti in uerbo cõmodum. Item uerificaẽ id quod dixit de honore qñ ꝑ simoniam, seu ambitũ uult cõsequi honorem ut in to. tit. de simo. & supra ad l. Iul. de ambit. & exẽplificari posset in duobus ambientibus eũdem honorẽ, ut si aliter fuerit interfectus oriaẽ indiciũm cõtra alium ad idem aspirantem, qđ idem dici põt in duobus riualibus, ut uno interfecto pręsumaẽ ab altero factum, & uerificeẽ illud, quod dr̃ de cupiditate amoris explenda. & probaẽ in l. idem si ad stuprũ. supra de cõd. ob Turp. cau. Et quod dictum est de pecunia, declaraẽ in l. 3. supra de his quib. ut ind. & in d. l. 1. §. si dñs, & in d. l. si ab hostibus. & quod dr̃ de incommodo uitãdo uidelicet infamia, inimicitia, dolore, & supplicio probatur hæc in l. 1. in §. præterea, & in §. cum quis. supra eod. ubi præsentãs latrones iudici qñq; facit, ne infamiam, dolorem, & supplicium subeat, & ne de his accusetur, ideo illos iudici tradidit.

257 A cõiter accidentibus oritur indicium. ut si ꝓbeẽ ꝙ hoĩes certæ nationis cõiter hoĩes interficiunt pro parua causa, uel ꝙ cõiter cõtingit aliquem deferre genus armorum, ex quo reperitur ille talis interfectus, uel aliud simile, nam ex hoc oriatur indicium ut per Bal. in l fi. in fi. supra de hæred. instit. exẽplificãs post Iac. But. in l. neq; natales. C. de prob. in muliere, ex cuius domo uisus est exire iuuenis, uel qđ passim eos admittebat. ex quo existimaẽ meretrix. idẽ Bald. hoc determinat in add. Spe. in ti. de ien. & de his. q ipsi. seq. in

§. 8. in

§.8. in add. Magna circa fin. in uers. ad mortē
258 facit illud qđ. † Argm̄ à cōiter accn̄ ibus ualidū est in iur . ut p Al. x. Ias. Dec & alios q accumulate ponūt in l. nō hoc. C. und. leg. & per Fely. in c. quia uerissim. de præs. in fin.

De verbis ind cia.

259 TRepidatio,† incōstantia, uarietas, uox balbuties, loquela timida pallor, hæc oīa si concurrant in psonā rei. uel aliqua ipsorū, erit indicium ad torturam text. est in l. de minore. §. plurimum, supra eo. & ibi Bart. & Mod q dicit, iudicem dēe operari, hæc oīa scribi, qđ loquendo trepide, pauendo, uariando, reus rn̄dit ad hoc ut possit ostendere ꝙ p̄cedentibus indiciis præcessit ad torturā. istud idem uoluit Bal. in l. presbyteri. in prin. C. de epis. & cle. dicens ꝙ trepidatio, mutatio coloris in faciem sunt signa in teste qđ falsum dicat, sed an exinde possit torqueri, istud relinquit arbitrio iudicis, qđ est ēt ex mente Bar.
260 hic. † Vt unum ex istis indiciis nō sufficiat ad torturam sed plura, & talia, q̄ ex dispōne iuris moueant iudicem, & hoc magis est dicē dū quia hæc indicia sunt remota à malefico, ex quo unumquodq; de p se non debet esse sufficiens ad torturā, ut dixi supra in 6. p̄miss o post Bart. hic, qđ aūt hæc oīa describi debeant in actis. Bar. adducit Inn. in c. qm̄ contra de prob. & Spe. in ti. de testi. §. nūc tractandum, uers. hoc aūt scias. Ista facere indicium ad torturam ponit Guid. de Suz. in tract. de tormen. col. 5 uer. item poterit iudex, & Iaco. de Belui. in pract. crim. in tit. de qō. col. 4. qui ēt ponit inter p̄missa declinationē oculo
261 rum uersus terram, & rōnem reddit.† Quia uacillans testis qōnat. l. super statu C. eod. & Par. de Put. de synd in uerb. uiso de indiciis. & seq. uer. & Are. in tract. malef. in uerbo qđ fama publ. num. 105. & Bun. in tract. de indi. col. 12. Hipp. in sua pract. in uerbo diligenter num. 74. q multas quotas adducit in hac mā.
262 † Intellige p̄dicta procedere qñ is q torquetur hēt legitima indicia cōtra se, anteq̄ duceretur ad torturam alias aūt si reus iniuste torqueretur indicia ex his non orirentur, cum etiam ratificatio non ualeret, ita determinat Aug. de Ari. in addi ad Ang. in d. loco, & eum seq tur Brun. in d. loco, & Hippol. in d. §. diligenter. num. 75. Sed aduerte qđ Bart. alr ui senti re in hac nostra lege dum uult, quod iudex facit adducere ad se illum de quo suspicatur & interroget de circunstantiis ubi stet t illa nocte cum quo comedit, uel cenauit, & simi lia, & tūc ex sermonibus, ex uoce, ex trepidatione, seu cōscientia poterit contra eum aliq̄ præsumptionem hēre ex quo Bar. demonstrat ibi ꝙ iudex recipit eas præsumptiones, & ex illis (si ipsi uidebitur) pcedere poterit ad torturam, & tn̄ nulla indicia præcedebant, erat simplex suspicio contra illum interrogatū, id eo hæc limitatio non pōt adaptari ad casum Bar. & de ea uidebimus infra in uerbo cōfes
263 sio in tortura.† Intellige secundo prædicta procedere, qñ uariatio esset circa negocium principales, uel circa circunstantias negocii principalis, alias aūt non faceret indicium cōtra uariantem, utputa, si esset uarius circa locū delicti, ut tps ipsius delicti, ista. n. uariatio noceret. Secus si esset circa nomen, agnomē, loci originis uel qd aliud sile, aut uoluit Bar in l. eos. col. 2. uer. qro qua dicantur, supra de fals. & Spe. in tit. de teste §. 1. uer. Item quod est uarius, & uers. item per aliqđ Bald. Imo. in l. his uerbis. §. fin. supra de hære. inst. Ioan. And. & Inno. in c. fraternitatis de testi. & Pau. de Cast. in l. si ex falsis C. de trans. & ibi Ias. col. fi. qui dicit istud esse no. in æternū ad practicam in teste qñ dicatur uarius, qđ etiam uoluit Tind. in trac. de testi in 7. q. 3 q. prin. & Paris de Put. in mā nostra in tract. de
264 synd. in uerbo de uiso de indiciis in fi. † Intellige præmissa. ꝙ uarius dicitur is, qui primo dicit unum postea dicit contrarium nullam uariationis causam assignans. Contradicens uero qui primo dicit duo incompatibilia, ut si dixit interfuisse contractui tali die, & loco, & postea dicit tali die, se alibi fuisse. uacillans autem dr̄, qui dubitando, & tremendo loquitur. item, & qui uarie loquitur. de uario ponit Bald. in d. l. eos, & de his omnibus dat doctrinā Ant de Butr. in c. præterea uers. sed dubium. de test. cog. & Dec. multos adducit in d. c. qm̄ contra, num. 93. de prob. intellige etiam prędicta ut dicam infra in seq. indicio.
265 † Mendacium an faciat indicium ad torturā Bart. hic in 1. col. dicit, ꝙ si repertus fuerit in mendacio, erit maxima præsump. cōtra eum per tex. in l. unius §. testes supra eo. & in c. lras de præsum. idem uoluit Rom. in cons.
266 8. uiso facto, & Bart. in tract. de qō. † Et rō est, qa mendacium est falsa signatio uocis, cū intentione fallendi gl. in l. de ætate, in princ. supra de interrog. act. in §. qui tacuit gl. dicit

quod

ꝙ mendax uidetur uelle decipere iudicem, id eo punit l. & debuit, supra de infam. & rône mendacii qs uř esse in dolo. l. seruus §. si per suaserit ff. de dol. & sequitur hæc Brun. de indic. col. 9. uer. quæro an mendacium. Aduerte quod in hac mã mendacii, & uarietatis ipsius rei adducitur in contrarium dcm Andr. de Iser. in const. incip. in damna. col. 10. uer. itẽ no. qui dicit, ꝙ si reus interrogatur à iudice neget, seu fateař, & postea dicat contrarium.

267 † licet assertio eius dicař testimoniũ large l. gñalř, in fi. C. de non. nu. pecu. non torquebiř, qa licet cõtraria dicere, & ponere ꝑꝑ salutem l. nemo supra de excep. l. 1. infra de bo. cor. & Matth. de Afflict. in d. const. si damna, in 14. no. in 1. q. sequiř hoc dcm And. de Ise. Luc. de Pen. in l. quoties col. 7. uer. sed qd si reus tenet contrariũ cum Bart. hic, ꝙ ꝑꝑ cõtrarietatem, torqueař reus q̃uis loquař ipse Luc. in reo, cui delatũ erat iuřm. Par. de Put. in d. tract. de synd. in uerbo, uiso de indiciis relatis his opinionibus dicit magnã esse auctoritatem. And. de Iser. tñ qđ utraq; opinio posset saluari, ut dicta per Bart. non habeant hoc, ꝙ ex uariatione qs torqueař, & male ad hoc allegař. Si bene uerum esset, qđ facit præsumptionem, & sic ꝙ uterq; dicat nõ torqueri ipm reum ob contrarietatem licet præsumptio insurgat. Sed ista saluatio non põt stare qa Iser. in dicto loco dicit ꝙ tm̃ non est torquendus. Sed licite poterit dicere, & cõtraria ponere ob eius salutem, ex quo nulla p̃sumptio debet oriri ex actu licito, Vnde existimo, ꝙ And. de Iser. nõ contradicat Bar. ex alio. Si eorũ dicta recte cõsiderentur. Nã habemus eam cõclusionem cõiter approbatam.

268 † Qđ accusatus de homicidio, põt opponere negando se commisisse homicidium, & si probetur põt dicere se illud fecisse ad sui defensionem, ut ꝑ Bar. in l. cum de indebito, supra de prob. & in auth. cõtra q ꝓpriam. C. de non nu. pec. & ibi Bal. col. pe. Abb. in c. is qui, in prin. de sol. uoluit Soz. in l. nemo ꝓhibeř, in fi. supra de excep. qui dicit istam esse cõem opinionem, ut uoluit Ias. in l. 1. col. fi. uer. qd in criminalibus C. de fur. & Dec. in l. nemo ex his, de reg. iur. unde ista uarietas, & cõtrarietas cõcessa est ipso reo à iure, ex quo p̃sumptio nulla esse põt cõtra ipm, nec in casu isto loqtur Bar. in l. nr̃a, & s̃m hanc conclusionẽ debet intelligi id qđ dicit And. de Iser. in d.

269 const. ne damna. † Ideo distinguerem quod aut reus est cõtrarius in his q̃ spectãt ad eius defensionẽ, ut contrarietate constita, & ꝓbata posset conseq̃ liberationem uel minorem pœnam, ut si primo negauerat postea dicat ad sui defensionem fecisse, uel se putasse ꝙ esset bannitus, & iustus esset eius error, uel ꝙ esset ebrius, uel ꝙ à casu ꝑcussit, & sic de similibus, tunc hoc casu non tenet p̃sumptio, qa à iure cõceditur, & ꝓbõ offereř. Aut iste reus est cõtrarius in his q̃ non spectant ad eius defensionem, ut dicat, in die delicti locutum esse cum Petro. & postea dicat eum non uidisse, & similia, uel ꝙ dicat tali die fuisse Venetiis, & postea dicat eo die fuisse Mediolani, ista. n. non respiciunt eius defensionẽ immediate, ideo faciũt p̃sumi cõtra reum, cum ista sint in facto incompatibilia, & nulla exinde utilitas oritur ad beneficiũ rei, quo casu est credendũ ꝙ illa cõtrarietas oriař. qa ueritas alř se hẽt, & ꝙ incompatibilia non admittãtur tenet Soz. post Cuma. in d. l. nemo ꝓhibeř. in fi. secus si utilitas dareř reo ob eius cõtrarietatem nam tunc p̃sumiř, ꝙ dicat ꝑ ueri

270 tate, ut se defendat. † Cum habeat necesse ꝓbare, id, qđ dicit asserendo fecisse ad sui defensionẽ, uel similia ut not. in l. ut uim. supra de iust. & iur. & in l. 1. C. und. ui. & in c. auditis, de p̃sum. cũ eodẽ tꝑe non ꝓposuerit confessionem. cum exceptione defensionis, ut ꝑ Abb. in d. c. auditis, & Soz. in l. nõ utiq;. supra de exc. & sic exceptio illa cõtraria admittiř, qñ reus uult eã ꝓbare ut loqtur Iser. secus in mẽdacio, & uariatione, de qua loqř Bar. hic.

271 † Non r̃ndens interrogationi hẽt indicium cõtra se. ut si interrogatus si sit reus, nollit iudici r̃ndere, indicium est ꝙ delinquerit. & ex inde torqueri poterit, ut r̃ndeat ita pro indicio dat Iac. de Beluis. in sua pract in tit. de qõ. col. 5. uers. 6 est, adducit tex. in l. de ætate. § q tacuit. supra de interrog. actio. ibi, nã q oĩno non r̃ndet, cõtumax est. Et ex hoc di-

272 cas, ꝙ qñ non r̃ndens sit cõtumax. † habemus, qđ cõtumacia facit indicium ad torturã. ut ꝑ Bal in l. 1. col. 5. uer. seqř uidere. C. de hæred. instit. & uidebimus infra in uerbo cõtumacia. Et aduerte ad ea, quæ dicit Bart. in

273 d. §. qui tacuit, in fin. † Quod non r̃ndens ad hoc ut dicatur contumax. requiritur ꝙ sit præsens. & iussus. r̃ndere recuset absq; rõnabili causa. c. 2. de conf. lib. 6. & ideo sit cautus tu, qui defendis reos, ut postquam iudex accepit constitutum, à reo de plano, si duci-

tur

tur ad torturam instruas eum, ut respondeat iudici & replicet ea, q̃ dixit in constituto de plano, s̃m interrogabit à iudice, & non faciat ea, q̃ sunt in ore rusticorũ, Si q̃n interrogant ad torturã qd sciant de tali re, q ipsi r̃ndent dixisse, interrogati qd dixerint, r̃ndent esse scriptum, nec aliud r̃nsum uolunt dare, ex quo si indicia erunt leuia poterit optime torqueri, usq; quo r̃ndeant iudici, & istud ob leuitatem præsentatorũ, & istructionem malam, quam habuerant à carceratis, cõtingit bis mihi in his mẽsibus elapsis, & rei fuerũt optime torti. Confessio, an, & q̃n faciat indiciũ dixi supra in parte pẽsamẽti post delictũ.

274 † Taciturnitas domestici facit indicium ad torturã, ut puta marito interfecto, & existente in domo uxor taceat p aliquot dies, nam ex taciturnitate p̃sumit̃ cõscia delicti, & particeps ita Bal. in l. excipiunt. supra ad Sylla. q simpl̃r dicit hoc nulla data distõne, an p̃sona sit honesta, uel non, istud idem uoluit Rom. ibi in fin. & Par. de put. de synd. in uerbo tortura. lo. 1. col. 3. sequitur hanc cõclusionem, & dicit in facto cõtingisse, q̃ q̃dam mulier diuturnitate de morte uiri qui non reperiebat̃, q̃ quadam die clamauit plorando dicens reperiisse uirum mortuum in stabulo iã fetentẽ, accurrerunt uicini, & capta muliere, & torta, cõfessa est interfici fecisse maritũ, q̃ ẽt uoluit in eo. tract. in uerbo. mandauit, col. 7. uers. an si reperiat̃, & Aug. in addi ad Ang. in tract. malef. col. 20. in uer. tu aũt ĩ hoc mã adde de ista q̃õ. quam posuit Ioan. Andr. nu. 53. in uerbo fama publ. & Hipp. in prac. in §. expedita, in fi. dicit q̃d non hẽt hanc doctrinam, p expedita p ea q̃ dixit in §. dilig. num. 150. in eo q se ingerit pquirendo malefactorem. & q solicitat. Sed aduertite q̃ illa dispõ nõ tollit haud cõclõnem, nam hæ duę cõclõnes hñt extremitatem in se, quod in hoc casu nil dicit domesticus, & tacet p multum tp̃s in alio aũt multum solicitat, ut dicam infra in sequenti indicio ex quo istæ duæ extremitates nil dicere, & multũ dicere gñant suspicionem, & indiciũ cõtra agentẽ, uel tacẽtẽ. Sed si seruet̃ in his causa media nõ erit suspicio, ut si domesticus denũciet mortẽ domestici statim, & non solicitet. Si ad eũ nõ spectat res, & hoc mõ ñ erit suspicio cõtra ip̃m ut if.

275 † Solicitans, multum petens, q̃ inquiratur, cum res ad eũ non ptineat dici debet suspectus, & hẽt indicium contra se ut uult Par. de Put. in tract. synd. in uerbo torturæ in fine dicens, q̃ indicium aliq̃ sumit̃ cõtra aliquem, q primo dicit occisum inuenisse, & cõtra aliquem q primo dr̃ uidisse homicidium, & contra aliquem qui ualde solicitat in curia, q̃ de maleficio inquirat, de quo ad eum nihil spectat. & q̃ uidit bis occurrisse de quodam, q dixit inuenisse occisum, & hoc curiæ nunciauerat, & ipse occiderat. Q̃d sequitur Hipp. in prac. in §. diligenter nu. 150. & addit rõnem.

276 † Quia qui se ingerit suspectus est l. unius. §. seruo q ultro. supra hoc tit. & in l. quæ oĩa. supra de p̃c. cũ aliis. Nec sunt multi anni, q̃ cum fuisset captus q̃dam p furto q̃a reperta fuerunt q̃dã bona furto subtraxisse, & uendidisse, q̃dã eius socius de quo nil habebat̃ ueniebat ad offm̃ maleficiorũ assidue, & ĩportũe solicitabat pro socio carcerato, & eo modo ut uenerit in suspicionẽ, cur hæc ageret, & ob id captus fuit, & positus ad torturã cõfessus ẽ se fuisse sociũ ad furta, & fuit causa, q̃ alter socius q negabat, ad tormẽta cõtẽnebat, cõfessus ẽ, & ambo uidi suspensus, unde iudex in his debet esse multũ circũspectus.

Ex facto indicia.

277 Fuga an faciat † indicium? sciendum est
278 quod fuga. † Multipliciter consideratur. uno modo ut per eam oriatur delictum, & probata fuga probatum sit delictum ut in l. desertorem. infra de re mil. & in l. quis sit fugitiuus. supra de ędil. edic. & in tit. de ser. fugi. & monachus fugiẽs ex monasterio p̃bat̃ apostata c. fi. de regular. c. fi. de renunt. & captus fugiens in bello iusto peccat. ca. iuris gentium. 1. dist. Alia est fuga, quæ facit suspicionẽ, & illa p̃bata orit̃ delictum in l. impuberibus, supra de susp. tu. Alia est fuga ut in casu nr̃o, ut si q̃s post homicidiũ aufugiat à ciuitate, uel loco, in quo delictũ est cõmisũ. Bar. in l. lege Corn. supra ad Syll. dicit q̃ oritur indiciũ seu semiplena p̃bõ, idẽ Bar. in l. admon. supra de iureiur. dicit q̃ oritur præsumptio. Doct. cõiter post ipsum dñt in d. l. admon. q̃ oritur indicium ex fuga, & cano. cõiter in c. nullus, de p̃sump. & ibi Fely. late. Sed an oriat̃ indicium sufficiẽs ad torturam Ias. in d. l. admon. nu. 169. dicit oriri indiciũ sufficiens ad torturam, p ea, q̃ dicit Bart. in hac l. nostra. & Bal. in l. cum probatio. supra de p̃b. in lectu. antiq. Old. & Ioan. And. post ipsum in addi. ad Spec. in tit. de præsump. in addi.

Addi. magna circa finem dicunt indicium ouri ... ad torturam arg. text. in l. 3. §. de is qui. supra ad Syl. Et dñt ibi ꝙ ita seruat. & Ias. dicit ꝙ ista est cõis opi. cõtrariũ tenet Iac. de Beluis. in auth. de exhib. re. in §. si uero, & Gand. in tract. malef. in tit. de qõ. in ca. q. quæ debent pcedere, ut qs torqueatur & Guid. de Suz. in tract. de qõ. in rubr. qual. rei subiici. torment. mouet Iac. de Beluis. ex eo qm lex ad hoc ut pcedat ad torturam uult plura argumenta, plures suspiciones, & sic plura indicia dari l. 1. in princ. hoc tit. l. milites. C. eod. & hanc. opin. dicit de iure ueriorẽ. Curt. in d. l. admonendi, nu. 131. p dict. Guid. & Gand. qui in lib. meo contrariũ dñt. Sed aduerte ꝙ ẽt Bar. in hac. l. nr̃a sensit hoc, qa coniunxit fugã cũ aliis indiciis. & sic ostendit nõ esse indicium sufficiens de p se ad torturam. Itẽ ex alio qa illud indicium est à remotis ideo de p se non est sufficiens ad torturam ut Bart. in hac l. & Sal. in l. fi. C. eo & dixi supra in 6. pmisso. Item ex alio, qa iudex uolens pcedere ad torturam debet formare inquisitionem. † Quæ inqui-

179 sitio hr̃e debet famam præcedentem alias non ualeret. Ang. in l. si uacantia. C. de bon. uacan. lib. 10. Cano. in c. qualr̃, & qñ de accus. Ang. in tract. malefic. in uerbo fama publica, & Raph. Ful. consi 107. sup eo. formata inquisitione super fama q̃ causam habeat ab ipsa fuga, si ultra famam pbata sit fuga, hoc modo erit indicium sufficiens ad torturam, quia erit fama, & fuga pbata ut in pcedenti indicio, & hoc modo poterit stare utraq; opin. ꝙ fuga sit sola p indicio, & causa, & habeat famam adiacentem. & his cõcurrẽtibus pcedi possit ad torturam, & ita se hẽt practica cõis. Et aduertendum est ad illud ꝙ dicit Ioan. Andr. in add. ad Spec. in d. ti. de pſum. ꝙ eius qõ est super famulo, q aufugit à dño cõquerẽti de subtractione bonorũ. nam tunc penes fugam est qualitas psonæ, qa famulus, q hẽt indicium furis, ut dicã infra in indic. furti. † Intellige

180 fugã eo magis indicium facere qñ qs aufugit per loca inuia, & non solita. ita not. Ioan. de Plat. in l. 2. & ibi text. C. de curs. publ. lib. 10.

181 † Hæc cõclusio restringit, ut fuga non faciat indiciũ, qñ post accusationẽ institutã, & post inquisitionẽ ipse inculpatus fugam arripuit ut p Bart. in l. 1. C. de bon. eo. & per Rom. & alios in d. l. lege Corn. supra ad Sylla. & per

182 Doct. cõiter in d. l. admonẽdi † Istud ꝙ non det indicium post accusationẽ, & inquisitionem ex fuga. extendit in eo casu, in quo quis hẽt suspicionẽ de accusatione, & inquisitione ut eo tunc liceat illi aufugere. ut p Rom. in d. l. lege Corn. & per Dec. in cons. 234. in effectu.

183 † Extenditur, & hoc, ut si qñ aliquis aufugerit. & reuersus dicat ex suspicione aufugisse, & iuret ꝙ p tale iurm remoueat oĩs imputatio fugæ ex doctrina Cy. in fi. in l. fin. C. de requi. re. & ex dicto Franc. Bru. in tract. de in di. col. 5. ita decidit Hippo. & dicit singulare in sua pract. in §. diligenter, col. 4. & hoc modo si erimus post accusationẽ seu inquisitionem fuga non faciet indicium, si antea, eodem modo non faciet indicium, qñ reus iurauerit se habuisse suspicionem, ne accusaretur, & ꝙ nõ causa delict aufugit. Aduerte ꝙ Cyn. nil dicit in l. fin sed est in l. 1. & iurm de quo loquitur Cy. in l. 1. non est iurm excusationis per qd' possit tolli indicium, seu psumptio fugę quia criminalia non diminuunt iuro. no. Doc. in d. l. admonendi. & dixi supra in princ. Sed iurm de quo loquit Cy. est iurm purgationis, & tale iurm purgationis datur reo quoties non hẽt cõtra se psumptionem, aut indicium, sed tm̃modo ob imputationem delicti est diffamatus apud bonos, & probos uiros. & super

184 illa imputatione non est aliqua pbõ. † Nã hoc casu ut se expurget ab illa infamia facti, defert iurm, qd' appellat iurm purgationis. Et de hoc iuro loquit Cyn. in d. l. 1. & Bar. in l. maritus, in fi. hoc tit. & Cano. præcipue Io. de Ana. in c. excõicamus, de hæret. & dixi supra in prin. huius l. p p quod non debet intelligi, ut per iurm tollat fuga, quia nullo casu fuga

185 operaretur cõtra reũ, qd' est absonum. † Limita secundo, ut si qs aufugisset ex loco ob causam rõnabilem, puta rõne partialitatis, uel factionis existentis in ciuitate, uel quia locus non esset sibi securus. uel qa officialis esset ualde crudelis, uel similib. ex causis. Tunc ex fuga nulla causat, suspicio, quia ex quo inculpatus de homicidio, seu delicto ibi secure, & tute stare non possit, sibi fuga imputari nõ põt. c. accedens, el 1. extra ut lit. non contest. ita decidit p Bal. in l. in bonæ fidei. C. de iureiur. in pen. col. alle. c. le. pastor de sen. & re iud. gl. in c. statutum, §. 1. de rescr. lib. 6. ex quo si iusta causa fugiẽdi, & iniusta posset cõsiderari, psumẽdum est potius iustam causam adesse. l. merito. supra p socio. † Limita tertio in

186 eo, q aufugit à familia ptãtis, & citatus post uenit statim, & rediit ad ptãtẽ. Tũc fuga nullã facit

facit suspicionem, ut est tex. in l. quis sit fugitiuus § 1. & ibi Bar. supra de ædil. edic. & per eundem Barth. in l. aut facta § tps, col. 1. infra de pœn. & per Bald. in l. 1. in 4. col. C. de ædil.

287 actio. & in l. 2. de ser. fug. uolens, † qđ si statutum puniat fugientes carceribus non includit eos qui exierūt aīo redeundi, & statim redierūt, dūmodo cito reuertanť, secus si nō tā cito, ut ꝑ Bal. ibi, & tex. in c. uulg §. diuortium, de pœ. dist. 1. & in c. pñti, de præb. in 6.

288 † Fuga officialis, dum syndicatur inducit plenam ꝓbōnem, quia hř ꝓ confesso, ut per Bar. in l. consiliarios. C. de off. assess. & in l. lego Corn. supra ad Syll. Imol. & Fel. in c. nullus, col. 1. uers. fallit primo, de præsump. ubi multa adducit, & per Ias. in l. admonendi, nu. 177. ubi insistit in demonstrando, ꝙ tex. in d. l. consiliarios, non probat intentionem Bart. & alii Mod. post ipsum, & hoc ſm eum locū habet in ciuilibus. Sed in criminalibus dicit Ias. ibi ꝙ talis fuga facit indicium ad torturā per dcm̄ Ang. post gl. in §. oportet in auth. ut iud. sine quo suff. col 2. qui dicit, ꝙ per fugā reditus est suspectus, ut no gl. in l. bonæ fidei. C. de iureiur. adeo quòd potest ad torturam perueniri, ut per tex. in § super hoc, in auth. de coll. istud dcm̄ sequitur Rip. ibi num. 175.

289 † Fugatus cum clamore, seu rumore à loco maleficii habet indiciū cōtra se l. itaq; supra ad l. Aq. facit tex. & q̄ ibi no. in c. si perfodiēs de homi. ita pro indicio dat Brun. in tract. de ind. col. 12. uers. aliud erit indiciū ad delictū. alleg. Bar. hic, & in l. de min. §. plurimum hoc ti. qui nil dicit de hoc. Sed facit illud qđ uult And. de Iser. in cōst de uiol. mul. ī pric. q dicit.

290 † Quod uociferatio, & acclamatio in muliere q dř uim passā, facit indiciū, & ēt fuga ꝓpe domū, & Iac. de Belui. in pract. in tit. de qō. col. 9. in prin. dicit, ꝙ uisus fugere à loco malefi. i. habet indicium contra se, ca rōne.

291 † Quia fuga accusat fugiētem, ut in auth. de exhib. & intro rei §. si uero, & in auth. de sanctiss. epis. §. si quis aūt ad ordinationem.

292 † Fugiens cum gladio euaginato, & reperto mortuo in loco, à quo aufugit, habet indicium ad torturam cōtra se, quia est homicidium manifestum ita Bar. in l. fur est manifestus, supra de fur. Quē locum Bar. ut faciat indicium ad torturam adducit Ang. in tract. mal. in uer. fama pub. col. 6. uers. qro an unū indiciū in princ. & dicā infra, & ꝓ tali indicio ponit Gand. in tit. de ꝑs. & ind. indub. in fi. Ex hoc dico, ꝙ Abb. in c. tertio loco, col. fi. male sensit dū uult, ꝙ ex isto solo indicio homicidium sit ꝓbatū ꝑ dcm̄ Bart. in d. l. fur. & Are. in d. c. tertio loco, col fi. improbat dcm̄ Abb. dicens, ꝙ reum est ex mente Bar. maleficium ꝓbari ꝑsumptiue per tex. in l. 3 § interdū, supra de his qui deie. uel effu. Quē sic intelligit gl. in l. 1. § fi. supra de prob. inducendo ut ibi, subdens ꝙ tutior uř cōis opin. ꝙ ad minus requiratť alia qualitas, v3, ꝙ gladius esset sanguinolentus, cū ēt tex. in l. fin. C. de ꝓb. requirat indicium indubitatum, de quo non dicit Bar. nec uř esse tale, nisi cōcurrant inimicitia minæ, uel alia, qa posset esse ꝙ aliquis euaginauit gladium uidens alium insultari, timēs forte de seipso. unde hæc ꝓbō est æquoca, fatetur tñ ꝙ istud est urgens indiciū ad tortură addncēs multa ex indiciis infra positis, de qb. u debim. & sensit hoc Ang. ī l. 2. C de q.

293 † Contumacia an faciat indicium, ut si qs citatus ſm quòd hodie per totam fere Italiam seruatur, exñs contumax bannitur ad inquirendum cui datur biennium ex lege domini nři ad purgandum contumaciā, & sic pñtandum, si pñtauerit se, uel ꝙ infra illud tps fuit captus, an ex eo solo quod fuit cōtumax, possit torqueri. Hipp. in sua pract. in §. diligenter, nu. 126. tenet quòd facit indicium ad torturā ꝑ doctr. Bal. in l. 1. col. 5. uer. sequitur uidere. C. de hæred. inst. & Brun. in tract. de ind. col. mihi 27. uers. addo alium notabilem casum, idem uult Alciat. in ti. de ꝑsump. in reg. 3. ꝑsumpt. 22. in fi. dicens, ꝙ sine alio indicio ille cōtumax poterit torqueri ar. l. milites. C. de qō. & l. 1. & 2. supra de req. rei. Iac. de Beluis. in prac. in ti. de crim. remiss. in prin. dicit quod criminosus remissus est talis bannitus audietur plene suꝑ crimine, & bonis si infra annum uenerit, post annum suꝑ crimine duntaxat, & ex sua fuga oritur est uiolenta ꝑsumptio cōtra ipm, ex quo est carcerandus ēt ꝙ alias ꝑ crimine illō carcerari nō debuit. Itē onus ꝓbandi innocentiam inducit cōtra eū. Et ex tali fuga poterit qōnari, cū sit suspectus. Aduerte, ꝙ Bal. in d. l. 1. simplř non dicit ꝙ cōtumax possit torqueri. Sed ꝙ ex qualitate ꝑsonæ poterit subiici tormētis. Ideo cōcl'o supra facta non hēt fundamentū indistincte ex dicto Bal. & dura est decisio ita gñalis. nā si qs abñs principio ex cā legitima, uel ex cā necessaria pœnitus ignorans ꝙ cōtra ipm ꝑcedať, si bānit, ut multoties euenit, & sit persona

sona bonæ qualitatis, iniquū esset q contra ipm esset indicium ad torturā, ideo ſm Bal. est consideranda qualitas personę, & modus absentię ex mente Iac. de Bel. Ideo distingue rem in hoc casu, q aut talis bānitus aufugit post delictum, siue ante inqsitionē. siue post Et hoc casu si fuerit bānitus. fuga & cōtumacia insimul gñant psumptionē grauē cōtra eū, ex qua poterit torqueri. & ita procedat, q dicit Iac. de Belui q ex tali absentia, & fuga possit qōnari, & habeat onus probandi innocentiam, & hoc qñ fuit remissus, siue spōte uenerit. siue captus fuerit. infra tps datum ad se pñtandū, Aut iste non aufugit, sed post delictū ex aliqua legitima causa cōtulit se ad aliam ciuitatē. ut quia hre ibi domicilium, ut in scholarib. q recedunt a studio, & confe. ūt se in suas prias. & illis absentib. iudex procedit citando in ualuis, & ad domū suæ solitę habitationis, & tunc si iste absens potuit hre uerisimiliter ignorantiam de his, q gerebant & sit psona bonæ cōdōnis in qua nō possit cōsiderari q p malitiā se absentauerit, & fuerit bānitus. Tunc dicerē, non esse indiciū ad torturā contra eū ex tali cōtumacia sola, & ita intelligerē qualitatē psonæ consideratā p Bal. in d. l. 1. Aut hic abñs potuit scire uerisilr se esse citatū, & q pceditur cōtra eū, nec curauit cōparere, sed ex cōtumacia fuit bānitus, & hoc casu dicerē oriri indiciū ad torturā. Cū ex culpa sua id processerit. & ideo si se spōte pñtauerit, uel infra tps ad purgandam cōtumaciā fuerit captus, q isto in casu ex sola cōtumacia possit qōnari, & ita pcedat, qd supra dcm est ex opinione Alc. Brun. & Hip.

294 † Prohibens ne quis capiatur habet indicium contra se, ut si qs prohibuerit ne delinquens, uel imputatus caperet, uel duceretur ad iudicē. Ex eo n. uř conscius criminis, & q in delicto illo dolū cōmiserit arg. l. fin. supra de cust. & exhi. reo. & in l. 1. in prin. supra de eo p quē fac. erit. l. eos. C. de fur. & p indicio tradit Gui. de Suz. in tit. de psum. & ind. dub. col. pen. uer. quartū indiciū, & Bonif. de Vit. in tract. mal. in tit. de ind. in princ. dicēs, q si pcurasti, q qs fugeret, uel euadaret, uel non pmisisti eum capi, & ad ptātem duci, tūc orit indicium, arg. l. 2. §. 2. supra de crim pecul.

295 † Prope mortuum cū coltello habet indicium cōtra se, ex quo poterit torqueri, ita dicit Ang. in uer. fama pub. in 4. col. in uers. qro an unū indiciū in princ. all. Bar. in l. fur. manif. supra de fur. in prin. Sed Bart. loquitur de indicio, de quo supra ideo melius facit id quo dicit Bar. hic in uers. sed qro utrū, in fi.

296 dum dicit, uel captus ibi. † Et sic reptus in loco delicti hēt indiciū ad torturam, qa est in diciū ppinquū. ut p Bart. hic, & dicā infra. & q sit indiciū ppinquū dixi supra ī. 6 pmisso.

297 † Gladium sanguinolentum hns exiens domum, in qua reperitur hō mortuus, facit indicium ad torturam arg. l. fi. supra de hær. inst. ita determinat Bal. in d. l. fi. per locum à cōiter accñtib. p not. in l. neq; natales. C. de pb. quod est ut cōiter contingat hoc, quod exiens eo modo domū interficiat aliquē nō tñ cōcludit necessario, qa posset esse, q alter hoīem interfecisset, non aūt is q exiit cū gladio istud idem uoluit Imo. ibi col. fi. & Ioan. And. in tit. de pb. §. fin. in uers. 13. in add. ad Spec. uolens ēt q si cōcurrerēt alia indicia cū prædicto q nihilominus est torquendus, nō cōdemnandus. Et idem uoluit Guid. de Suz. ī tit. de psum. & ind. indub. col 5. uers. sextū indiciū. Et clarius, q de se nō probet, sed alia reqrantur in tit. de psum. & ind. dub. col. fi. uers. ponit supremū. Et hoc indiciū facere ad torturā determinat Ar. ī c. 3. loco co. fi. de p.

298 † Mortuus prope. domū alicuius inuentus facit aliq præsumptionē contra dñm domus, uoluit Bart. in l. ædil supra de uia publ. Rom. in l. 1. §. si qs in uilla, in princ. ff. ad S. C. Syl. dicit q dubitabilis est hæc decisio Barth. quā saluat, & ueram esse dicit si ille, cuius est domus, alia cōsuetus esset facere homicidiū, arg. eius quod not. in l. in ciuile. C. de furt. in gl. Aduerte, q puto Bar. in d. l. ædiles, sensisse q faciat psumptionē non habilem ad torturā Sed dicit aliquā, ut de per se non sufficiat ad qōnem. Sed bñ ut p eam possit iudex pcedere, & inquirere cōtra dñm domus, ut in teste q alias non debebat examinari, q facit aliquā psumptionem, per q iudex inquirit, ut not. Saly. in l. seruos. C. de test. Et dicam infra in uers. testis, qui non debebat examinari. Hoc aūt puto uerū, ut si dñs domus solitus sit homicidia cōmittere, ut sit indiciū ad torturam, ut uoluit Alex. in d. l. ædiles, post Ro. istud eo magis putarē urgere, si dñs domus esset inimicus defuncti, uel q minæ pcessissent, uel q esset aliquod aliud simile indicium iunctū cū pdicto, q sit reptus mortuus añ domū, & aliquo exñte habebit indiciū habile ad torturā.

299 † Mortuus in domo facit indicium cōtra existen-

existentes in ea, ut præsumatur interfectus ab his, qui in ea erant, & ex eo poterũt torqueri, non aũt condemnari, quia posset esse qđ aliqs alius ibi eum portasset, seu interfecisset, ita determinat Dy. per illum tex. in l. 1. §. si qs in uilla, supra ad Syll. & Rom. ibi, qui sequtur. Dyn. & ẽt Mod. ibi idem tenent, arg. tex. in l. 1. §. fin. supra de exerc. & in l. 1. in fi. supra de his q deiec. per quę iura idẽ uoluit Par. de Put. in tract. de synd. circa fi. in uerb. mãd. col. 5. uers. si reperiatur corpus, & Ang. in tract. malef. in uerb. fama pub. num. 53.

300 † Inuentus in loco delicti habet indiciũ contra se l. 1. §. quid ergo, & §. hoc aũt, supra ad Syll.

301 † Idẽ est, si reperiatur in loco propinquo, uř ex eo ac si reperiretur in loco ipso ar. l. ædiles, in princ supra de ui pub. & l. pen. §. 1. supra de flum. & l. fi §. si qs, supra de mu. & ho. & l. si locus §. cũ uia. supra queãd. ser. amit. & cap. si ciuitas, de sent. excõ. lib. 6. ita pro indicio tradit Paris de Put. in tract. de synd. in uer. si quis est inuentus. intelligẽs qñ est nimis propinquus, ut quasi cõtiguus uideatur, cap. 1. de cons. lib. 6. Indicium hoc, ut dixi in præced putarẽ de per se nõ habile ad torturã, nisi repertus sit cum armis, ut uerificetur id qđ dicit Bar. hic, dũ uult indiciũ propinquum esse si captus est ibi, & dř ꝙ est ꝑꝑ hæc, ut dixi supra in uer. ꝓpe mortuum, uel quod cum ista inuentione cõcurreret ali. qđ aliud indicium, ut supra proxime. Hanc aũt inuentionẽ id operari existimarẽ, ut iudex posset inqrere, & ad capturã ꝓcedere, cum quælibet suspicio sit sufficiẽs ad capturam, seu inquisitionem, ut dixi supra in not.

302 † Visus admenare gladium, seu uibrare, licet non fuerit uisus ꝑcutere, & reperiatur homo interfectus, erit indicium ad torturã, qa ꝓpinquum est delicto, ita uult Io. And. in add. ad Spec. in tit. de ꝓb. in §. 3. uer. 13. dicens, quod, & si concurrerent aliqua alia, nihilominus ꝓcedi debeat ad torturam nõ tñ ad condẽnationem contra opin. Th. de Pip. in tract. de fam. de quo ẽt facit mentionem Ang. in trac. malef. in uerb. fama pub. col. 6. uers. quæro an unum indicium, princ.

303 † Prohibere potens si non prohibuit, habet indicium contra se, puta si delictũ est cõmissum in conspectu alicuius q armatus erat. & sine periculo eius uitæ impedire poterat, ne homicidium cõmitteretur, & nõ interposuit se, indicatus est ꝙ sit particeps, & socius facinoris. Nam carere culpa eius criminis non uideris, l. culpa, infra de reg. iur. c. 1. de off. deleg.

304 † Et si potuit prohibere, & hominem à morte liberare, & nõ liberauit, occidisse uř l. sciam, in prin. supra ad l. Aql. & l. in oĩb. & l. in delictis, supra de noxa, & l. 3. §. iscui. supra ad l. Corn. de sicar. nec carere uř scrupulo societatis occultæ, q manifesto facinori desinit obuiare, cap. sicut dignũ, & c. quanto de sent. excõm. & l. 2. C. de commer. merc. ita pro indicio ponit Gand. in ti. de p̃s. & ind. dub. col. fi uer. nonũ põt. Et Ioã. Igne. in l. 1. §. si qs in uilla num. 8. supra ad Syllã.

305 † Aduerte, ꝙ p̃cedẽs indicium uř esse dubium, si qñ nulla alia coniectura cõcurrat nisi hoc ꝙ fuerit p̃ns, & non ꝓhibuerit, cum de iure ciuili quis non tenetur obuiare delicto ꝑ gl. in d. l. culpa, & ꝑ Bar. in l. 1. §. sed in eos. supra ad Syll. & l. metũ. §. sed licet supra qđ met. cau per illum tex. ubi. qs licite accipit pecuniã, ut aliũ defendat, & sic licite accipit pecuniã ꝓ defendendo, & licite põt negare defensionẽ. Idem uoluit Bald. & Ang. ibi, & Saly. in l. quisqs. C. ad l. Iul. maiest. & Ias. in l. ut uim. supra de iust. & iu. col. pen. Et ibi Claud. num. 168 q multos adducũt tenẽtes hanc opin. quam dicit cõem. Dec. in c. 1. col. 3. num. 7. de off. deleg. & in d. l. culpa caret.

Si itaq; nõ tenetur quis alium defendere iťr, & nullam culpam incurrit, non est dicendum ꝙ ex eo ꝙ nõ defendit habeat indiciũ contra se, qa lege ꝑmittente f. m̃ non est punibile. l. Gracchus. C. de adul. & l. nemo damnũ, infra de reg. iur. Et sic non indicium, nec suspicio oriri debet ex hoc, nisi aliquod aliud adiungeret, ut puta, si post delictũ fecit se sociũ cũ delinquente. Nam tũc bñ erit indiciũ participatiõis ut dixi supra, in uer. assistẽtia.

Item p̃dicta non ꝓcedere in casibus, in qb' qs tenetur defendere, ut in crimine parricidii, & in alio, q subditus est aliqua rõne. ex qua defensionẽ p̃stare obligatus est ut ꝑ Dec. in d. c. 1. & Claud. in d. l. ut uim, qđ ẽt extẽdũt in clerico, ut laicus teneatur eũ defendere.

306 † Pax. seu transactio de crimine, an faciat indicium, puto in hoc artic. non esse difficultatem, ꝙ s̃m distõnem traditã in l. trãsigere. C. de transact. ut secuta pace, uel transactione non oriatur indicium. Nam aut qs transigit, aut paciscitur in casu concesso à iure, ut in crimine, in quo ingeritur pœna sanguinis, & tunc qa illud ius permittit, non dř crimen

crimen cõfiteri, ut per Bar. Bald. Alb. & alios in d.l. transig. & Alex ibi in princ. qui dicit, ꝙ reus transigens in casu cõcesso nõ uꝛ cõfiteri crimẽ. de quo est accusatus, ex quo lege ꝑmittente transegit, ut in d.l. & in l. 1. infra de bon. eor & siccum transactio sit cõcessa, non oritur cõfessio, nec successiue ĩdiciũ qđ est eius pars, cum remoto gñe fit remota qlibet eius species, ut dixi supra ĩ uerbo cõfessio coram iudice penitus incõpetente. Aut transactio, seu pactũ est fcm̃ in casu, in quo nõ ingeritur pœna sanguinis, uel qđ à iure non cõceditur, ut in adulterio, & tunc transigens intellr̃ tacite cõfiteri, & hoc modo intelli. l. qm̃, supra de his qui no. inf. Et not. Bar. Bal. Ias. & alii oẽs in d.l. transigere. Dantur aũt in hoc casu multæ cautelę, ꝑ quas trãsigens non dicatur cõfiteri delictum ut ꝑ Ias. in d.l. transig. in fi. Et ꝑ Bru. in tract. de ind. col. 11. & Hipp. in §. diligenter. in pract. num. 178.

307 † Sed difficultas est, si pax, seu transactio fuit tractata ꝑ cões amicos, & nõ fuit cõclusa, an oriatur indiciũ ut si illi tractantes pacem fuerint adducti in testes dicerẽ, ut supra ꝙ in casu licito non oriat̃ indicium, qa sit cõclusio pacis nõ p̃iudicat, multo minus, & eı᷑ tractatus. Aut sumus in casu in quo licet trãsigere, & tunc ꝑ tractatũ fcm̃ oriat̃ indicium cõtra ipm reũ, qa si plena cõfessio orit̃ ex cõclusione. Indiciũ oriri debet ex ipso tractatu.

308 † Petitio ueniæ an faciat indicium gl. in c. exhibita, de hom. in fin. sensit, ꝙ petens ueniam non fateatur delictũ. Ioan. And. Host. But. Card. Abb. & Ioã. de An. ibi distinguũt, ꝙ aut qs petit ueniam solẽniter, & indicio, & tunc uꝛ cõfiteri delictum, ita procedat tex. in c. uenerab. de elect. & in l. decem, supra de uerb. oblig. Aut qs petit ueniam extra iudicium, & tunc non fatet̃, eodẽ modo si ex humilitate, & benignitate petat̃. Hoc idẽ uoluit Rom. in l. 1. in princ. supra de no. ope. nun. in 2. not. & Cæp. in cõs. 21. ego Bartholamæ᷑ col 4. uers. sed plus dico num. 10 Sed aduerte ꝙ gl. in d. c. exhibita, iuncto tex. non ꝓbat illud ad qđ allegat̃. ibi. n. tex. non erat culpabilis ille clericus de morte puniri, cum non ꝑcussisset eum, sed ex negligentia, & imperitia. mortuus fuerat, & petierat ueniam à p̃re pueri, ut eius dolor mitigaret̃, & si ex facto cõstabat ꝙ ueniæ petitio non poterat continere criminis cõfessionem gl. in uer. postulauit à qua Doct. sumũt argm̃ non loquit̃ de petitione uenię, sed loqtur de dispensatione petita à summo Pont. q̃uis læsam non hr̃et cõsciam, & sic ibi nõ erat ueniæ petitio aliq̃. In hoc casu distinguerẽ in oĩb. ut supra dixi

309 de pace petita. † Cautelam tñ est ẽm Alb. & Io. de An. in d. c exhibita, qđ dicat̃ non puto hoc fecisse, sed si in aliquo læsi peto ueniã

310 † Negligens in puniendo habet indicium cõtra se ut si iudex, uel alter cui spectat cognitio, uel executio neglexerit punire delinquẽtes habet indicium participationis ad delictũ ita pro indicio ponitur ꝑ Iac. But. in sua pract. col. 5. uer. nouum est, dicens ꝙ istud tangit dñs temporales l. unica. C. de pri. car.

Ex processu, & testibus indicia.

311 † FAma an faciat † indicium ad torturam Doct. diuersa sentiunt, & ꝑ eius cogni-

312 tione. † Sciendum est famã multa reqrere ad hoc ut dicatur ꝓbari. Primo, ꝙ testis dicẽdo famam est deponat audiuisse à plurib. & noĩet particulariter aliquas ꝑsonas, ex his à quibus audiuit ẽt si de hoc non fuerit interrogatus, not. Inn in c. qualiter, & qñ, el 2. de acc. Bar. sensit, in l. de min. §. plurimũ hoc tit. Abb. in c cum causam, de testi. Secundo requiritur, ꝙ ille talis testis dicat audiuisse a maiori parte populi, seu castri, uel uillæ, quo in loco delictũ est cõmissum, ita Bart. in d. §. plurimũ Bal. in rub. C. de ꝓb. & Ang. in l. qd ergo. §. quantũ, supra de his q not. inf. Tertio reqritur, ꝙ testis exprimat aliq̃ cãm, ꝑ quam fama ita sit orta, utputa ex inimicitia, ex minis, ex iniuria, uel alia cõsimili cã. Bart. in d. § plurimum. Saly. in l. ea qdem. C. de acc. Abb. & alii omnes in cap. ueniens de testi.

313 † Fama hoc modo ꝓbata non facit semiplenam ꝓbõnem in causa criminali, gl. Bal. But. Imol & alii in d. cap. ueniens, de test. & Dec. ibi dicit hanc esse cõem. Sed an faciat ĩdicium ex mente Doct. Bar. uꝛ se non firmare in d. § plurimum circa finem dicens dr̃e cõsiderari illa ĩdicia, & illas p̃sumptiones, ex qbus fama traxit originem, qualiter uigeãt, & ẽn qualitatem traditam dicemus, famam facere, uel nõ facere semiplenam ꝓbõnem, uel indicium Et sic ex eius uerbis Doct. dñt firmam cõclusionem non dari. Unde Bal. ĩ l. milites, col. 1. C. eo. & Cyn. in l. fin. eod. tit. & Bald. & Imol. in l. fin. supra de her. inst. & omnes alii, quos refert Ias. in l. admonendi, num. 251. dñt famam non facere indiciũ, ꝙ ista

ꝙ ista est cõis. Circa hunc articulũ dico, ꝙ fama, si habuerit cãm expressã, & aliqua requisita vt sup. faciet indiciũ, sed non habile ad torturã. Cum sit indiciũ remotum à maleficio, vt dixi sup. in 6. præmiss. Si vero vltra famã eo mõ quo sup. deductã, fuerint etiam probatæ qualitates. & cã, ex quib. orta sit fama. Tunc erit indicium ad torturã Et facit etiã secundùm probationes vrgentes semiplenã probationẽ. Exemplum, duo testes deposuerunt ꝙ Sempron. interfecit Caium, & ꝙ istud sciunt, quia fama est, Semproniũ interfecisse & cãm reddunt, dicentes. tale homicidiũ fuisse factũ ꝑ inimicitiã, q̃ erat inter Sempro. & Caium. vel quia Sempronius, & Caius aspirabãt ad eãdem dignitatẽ, & ꝙ dr ĩ ciuitate & ã maiori parte populi, vel ꝙ exprimat aliqua alia similis cã. Si duo testes deponunt de fama hoc mõ exprimẽdo cãm quãuis de ea non habeãt aliã notitiã, nisi ex auditu à maiori parte ciuitatis, erit probata fama, & erit indicium. Sed nõ habile ad torturã, licet si ex post probatæ fuerint causæ expressæ ꝑ testes, vt ẽ inimicitia, vel alia cũ similis, hoc casu erit indiciũ sufficiens ad tor 314 turã. † Et faciet etiã semiplenã probõnẽ, & istud est, ꝙ voluit Bar in d. § plurimũ dũ di- 315 cit. † Quod qualitates & causæ ex quib. fama ẽ orta, sunt cõsiderãdæ, qualiter vrgeãt, ad faciendũ semiplenã probationẽ, & indiciũ. & Ang. in l. fi. C. de q̃õ dicit, ꝙ in q̃rẽdo, an fama sit sufficiens indiciũ ad torturã, dẽs videre vñ ortũ habuit ista fama, & ex quib. & ex qua cã. Nã si ex cã vrgenti probabili, & verisimili erit indiciũ sufficiẽs ad torturã. l. excusantur. §. 1. & ibi gl. sup. de excus. tuto. subdens, ꝙ nisi trahat originẽ ex cã probabili, & apud fide dignos, non est fama, sed est vana vox populi. l. decur. inf. de pœ. & idem Bar. in cõs. 191. in 1. vol. dicit, ꝙ fama iuncta cũ dicto officialis facit indicium ad torturã, idem voluit Iac. de Belu. in pract. crim. in tit. de q. col. 9. dicens, ꝙ vltra famã probet inimicitia, vel quid aliud, vñ, si erit cã leuis, ex qua fama sit orta, vt quia testis dicat, famã esse, quia moriẽs vulneratus dixit fuisse vulneratũ à Sempronio, vel ꝙ fama est, quia illi de domo defuncti hoc dixerunt, vel q̃a erat lis inter eos, sed cõstitum fuisse eã ẽe de parua re, & probatæ fuerũt causæ ꝑdictæ, ex q̃b. fama habuit originẽ, hoc casu non erit indiciũ sufficiẽs ad torturã ex mente Bar. in d. §.

316 plur. † Testis de visu an faciat indiciũ ad torturã. Bar. in hac l. nra tenet, ꝙ sic, idẽ Bal. in l. maritus, & in l. 1. § idem Corn. hoc tit. & Bal. in l. mil. C. eo. dñt, & cõcludunt, ꝙ faciat indiciũ ad torturã gl. est in l. si quis, ad l. Iul. maiest. & in l. maritus hoc tit. Hæc decis. restringitur per Hip. in sua pract. in § dilig. in prin. vt procedat, q̃n testis est oĩ exceptione maior, prout dicit Bar. in d. l. admonendi, de iureiur. volens Hip. qui testis vnus de visu faciat indicium ad torturã, q̃n est oĩ exceptione maior, & idem voluit Ias. in cons. 2. 2. in 1. 317 vol. subdens. † Quod testis est oĩ exceptione maior q̃n nulla imputatio fieri potest cõtra eum, & nil penitus patiatur per gl. in §. item verborum, Insti. de inuti. stip. & per gl. in c. circa litem. de consan. & affin. ꝙ etiã secundùm Hip. voluit Bal. in rub. de contr. inuest. & in c. 1. §. sacra. de cons. rec. feu. Restringitur, & secundo per ipsum vt testis vnus de visu non faciat indicium, nisi alijs cõcurrentibus ex mente Cy. in l. fi. C. de q. Circa primã restrictionem aduertite ꝙ Bar. in hac nostra l. dicit, ꝙ vnus bonus testis de visu facit 318 indicium. & sic in prima qualitate. † Cum bona detur melior. & etiã optimus l. vbi aũt non apparet, sup. de verbo. oblig. in prin. & æquo datur æquior. vt est gl. in l. 1. supra de iust. & iu. & l. si ser. cõis. §. ꝙ vero, sup. de fur. Item Bar. in l. mar. hoc tit. dicit, ꝙ vnus testis idoneus facit indicium, si scit de visu. Idoneus aũt est, quia expsse nõ repellitur à iure. 319 † Cũ oẽs possint esse testes, nisi repellãtur. l. 1. §. 1. iunc. tex. in l. idonei. & in l. test. idon. sup. de tes. Itẽ Bar. in l. 1. §. idẽ Cor. hoc tit. dicit, ꝙ testis vnus ĩteger de visu facit indiciũ. 320 † Integer aũt testis est, q à iure non repellitur. l. popularis, sup. de popul. ac. Bal. ĩ l. milites. C eo. dicit, ꝙ testis vnus de visu, qui non põt repelli facit indicium ad torturã. Testes aũt repelluntur à principio, vt infans, seruus, vt ꝑ Ang. in auth. de testi. in prin. hæreticus, & alij cõsimiles repellũtur ex officio, vt no. in c. intimauit. de test. Et sic nullibi Bart. aut Bal. faciunt mentionẽ de hoc, ꝙ sit oĩ exceptionẽ maior q̃n volunt testẽ facere indiciũ. Sed bene in d. l. admonẽdi dũ testis dẽt facere semiplenã probõne requir ẽ hoc ꝙ sit oĩ exceptione maior. Et rõ ẽ, q̃a ĩ eo loco illud euenit cũ agat de cõdẽnatione. Nã ille testis cũ alia semiplena probõne faceret probõnẽ ad sñiam proferendã eo modo, vt per illum

testem inducta sit semiplena ꝓbō, & præiudicialis, ꝙ non est in teste in cā crīali. Cū faciat indiciū, qđ tollit̄ ꝑ torturā, & expurgatur, nec est tāti præiudicij. Idē voluit Bal. in d. §. sacramentū, dū loquitur de probatione verisimili, & sic semiplena, quā appellat indiciū ad iuramēti delationē, dicens, ꝙ testis eo casu sit probatæ vitæ, & bonæ opin. nec habeatur suspectus ex aliqua cā, & sit legitimè examinatus, vt quia interrogatus de cā sciētiæ, vel quia dixit plene factū, subdēs ꝙ modicus defectus impedit semiplenā probationē vnius testis, pulchrā rōnē reddēs, quia satis exorbitat fides vnius testis à iure cōi. c. innotuit, de testi. & sic cōstat maxime differre, ꝙ oriatur semiplena probatio, vel indiciū detur ad torturā. Ex hoc dico, ꝙ male sensit Bar. in cōs. 1 1. illud, col. antepe n. 1 1. & Hip. post ipsum in d. §. dilig. nu. 148. dū volūt, ꝙ Bal. in d. §. sacra. loquatur de indicio ad torturā inducētes, vt ꝑ eos, quia imò loquitur in semiplena probōne. Nec ob. gl. in §. item verborū, Insti. de inutil. stip. q̄ exponit idoneos, i. oī exceptione maiores, vt ꝑ Dec. in d. c. at si cler. nu. 4. quia dico, ꝙ gl. ibi ostendit contrariū. Nā cū in eo tex. tractetur de impugnādo scripturā, & instrumentū publicū, nō ita faciliter admitti dēt allegatio rei, ꝙ fuerit absens tpe instrumenti celebrati, sed requiritur manifestissima probatio, & liquida, vt in l optimā. C. de comit. & contrah. stip. Ideo gl. nō fuit cōtenta de eo, qđ dicitur in tex idoneus ꝑꝑ subiectā materiā, de qua ibi tractatur, sed declarauit idoneos in eo casu esse oī exceptione maiores procedendo ad maiorē declarationē, i. ꝙ nulla exceptio opponi possit. Et istud necessario requiritur in eo casu, cū tractetur de impugnando instrumēto, quod est probatio probata, vt per Bal. in c. cū dil. de fid. inst. Vnde si ꝓpria significatio illius verbi īportaret oī exceptione maiorē, frustra declaratio fuisset adiecta ꝑ glo. Sed voluit gl. latius verbū illud ītelligere, & īterptari. Cū ex stricta eius sig. id nō diceret.

321 † Et ꝑꝑ hoc, sequēdo ea, q̄ dicit Bar. in l. admonen. 4. col. in ver. 2. mō sup. de ꝓb. & ꝑ Bal. in rub. de cōtr. inueil. q. ii dāt gradus inuestigationis veritatis, & probationis, dicerē ꝙ in causis criminalib. & in probationib. faciēdis, ex quib. modus ꝓcedendi impartitur.

322 †Primus gradus fit, quando examinātur testes non integri, non idonei, sed suspecti, & hoc fit quādo iudex vult inquirere super delicto, & ēt accipiūtur sine iuramento, ad hoc vt hēat qualēqualē informationē de delicto, & procedere possit ad citationē rei, vel verbalē, vel personalē, & de ista probōne loquitur Bar. & alij ī l. si qs ī graui. §. si qs moriēs, sup. ad Syl. & Saly. ī l. 1. C. de exhib. re. & in l. absentem. C. de accus. & dixi sup. in 2. nota.

323 †Secundus gradus erit quādo vult procedere ad torturā, & tūc requirūtur testes, qui nō repellātur à iure qui sint idonei, vt in hoc casu si vnus testis examinetur, & deponat de visu, & sic qualitates ꝓdictæ faciet indiciū ad torturā, & ita intelligitur id, qđ dicit Bar. in prædictis locis appellādo testē bonū idoneū & integrum, & id quod dicit Bal. in d. l. mili. dum vult, quòd sit talis, qui non repellatur.

324 †Intellige, ꝙ testis vnus de visu faciat semiplenā probōnē, dūmō aliæ circūstātiæ nō resistāt, vt dicit Bal. in l. 2. col. 1. in ver. & no. ꝙ ad hoc. C. quor. app. nō rec. dicēs, istud esse notabile post Ioā. And. ꝙ idē voluit Abb. in c. cū in contēplatione, col. 1. ver. 2. quæritur, in fi. de reg. iur. dicēs testē de visu facere indicium, nisi alia ratio suadet contrarium.

325 †Tertio casu, & gradu, quādo ex probōne deueniri dēt ad condēnationē, tūc ad hoc vt testis semiplene probet, dēt esse oī exceptione maior, & istud est, quod cōsiderat Bar. in l. admon volens testē vnū de visu semiplene probare, si erit oī exceptione maior, vt intelligatur illud in casu, in quo per illū testē, & alijs adiunctis deueniri possit ad diffinitiuā sentētiā, & ita intelligit Bal. in l. 1. C. de sum. trin. & fid. cath. col. 5. ver. 5. oppono. & Abb. qui sequitur Bal. in c. testimoniū. de test. distinguētes inter probationē, q̄ requiritur ad procedendū, & eā, q̄ esse dēt in diffiniēdo. Et hoc mō in procedendo, & in deueniendo ad torturā testis nō dēt esse oī exceptione maior, sed tamē demū quādo ex eius probōne oritur semiplena probō, & prout dictū fuit indiciū est minus semiplena probō. Circa secundā restrictionē aduertas, ꝙ Cy. in d. l. fi. dicit totū contrariū: nā vult ꝙ vnus testis de visu nō faciat semiplenā probōnē in criminalib. tamē faciat cōpetēs indiciū. & idē Cy. in l. si quis. C. ad l. Iul. maiest. dicit, ꝙ nō faciet semiplenā probationē, vt supra, sed faciet indiciū ad torturā. Nā etsi semiplenā probōnē nō faciat, vt late per Ias. in l. admonen. de iureiuran. nu. 186. in fi. tamen facit indicium.

†Quod

326 †Quod est minus semiplena probatione l. cum probat.& ibi no.supra de proba.ex quo Hippo.non aduertit ad verba Cyni.

Testes oẽs examinati, an indistincte faciãt indiciũ ad torturã deponendo super indicijs iã dictis, vel similib.& si cognouerimus, qui sint illi, qui examinari debent, nec examinari possunt, cognoscemus casus, in quib. examinati faciant indicium. Et sequendo vestigia Bar.in l.mar.supra eo.ti. nostro. videbimus tria. Primo, quando testis non pôt examinari propter reuerentiam. Secundo, quando nõ potest examinari ex alijs causis impedientib. Tertio, quando non potest examinari ratione ordinis, & incipiam ab hoc tertio.

327 †Et primo quæro, an testes examinati sine iuramento faciãt indiciũ. Abb.in c. cũ olim in 3.not dicit ꝙ nõ creditur testib.non iuratis, in præiudicium alterius, vt vult gl. in c.sicut.de sent.exc.ẽt ꝙ essent religiosi & cardinales, neq; creditur tanq̃ tèstib.sed faciẽt prę sumptionẽ.& no.dicit Abb.pro istis magnis viris, qui propter decorẽ dignitatis nolunt deponere in forma testimonij cũ iuraméto, vt recipiatur assertio saltẽ ad præsumptionem.idẽ voluit Ro. in l.si quis in graui. §.si quis moriens, supra ad Syll. cõcordãdo dicta Ang.ibi cũ dictis Bal.in auth.si dicatur, C.de test.dicens, ꝙ dictũ testis, aut iudicis, qui in mortis articulo dixerit testimoniũ, aut sententiam ob pecuniam tulisse, sufficiat ad informationem iudicis, quia non iurati ita dixerunt.& propter hoc possit inquirere.

328 †Cum informatio gratia iudicis facta nõ requirat iuramentum secundum gloss. ord. quæ non est alibi in c.1.§.si duo. in verb. testamentum, de pa.iura.firm.

329 Secundo quæro, an tpe examinationis faciendæ ipsorũ testium iudex debeat citari facere reũ ad videndũ iurare testes, Bar. hic in fi.dicit citationem requiri adeo ꝙ si examinati fuerint testes super generali inquisitione, quia reus nõ fuit citatus, quod idem voluit Sal.in l.fi.in fi.C.eo de q.& Bal. in l.iub. col.3.C.de prob.& oẽs fere Doc. quos enumerat Hipp.in l.1.in prin.in 2.requis.vbi inuehitur cõtra assessores nõ citãtes reũ ad examinationẽ testiũ. Sed aduerte, ꝙ ex cõsuetudine seruatur cõtrariũ ꝙ reus nõ citatur, nec dãtur ĩterrogatoria, vt dixi sup. in 3.pmisso.

330 †Tertio quæro, an testes debeãt recipi lite contestata, seu post nomen rei receptũ inter reos? Bar.in l.nostra, in fi.dicit examinari debere post lit. contest. & idem voluit in l. si quis adulterium, supra de adul. & Alexan.in add.ad Bar.in l.1.in prin.supra hoc tit.& ibi Hipp.in 6.requis.

331 † Nomẽ ãt rei dicitur receptũ inter reos, quãdo proposita accusatione ꝑponũtur exceptiones dilatoriæ v3, accusatio nõ ꝑcedit, quia lapsũ est tẽpus ad accusandũ, vel ꝙ ille, corã quo porrecta est accusatio, nõ sit iudex cõpetẽs uel similes exceptiões, tũc cognoscitur super illis exceptionib.& an si proceden dũ super ea accusatione, & cũ iudex ꝓnũciat esse ꝓcedẽdũ, dicitur recipi inter reos, & absente ipso reo talis receptio fieri põt, & ita loquatur tex.in l.mar.§.præsc.supra de adul. & l.accus.adul.C.de adul.& tex.in l.adul C.eo. de adult.intelligitur, ꝙ ibi erat accusatio inchoata per propõnẽ accusationis, & reus absens erat receptus inter reos per pronũciationem, de qua supra, & in casu, ꝙ dicta pronunciatio nõ fiat, litis cõtestatio habet uim receptionis inter reos, ita est ex snĩa Bar. in d.l.is qui reus, in 3.col.in uer.quãdo nomẽ re supra de pub.iud.& istud dictũ Bar. tenent oẽs Doc.post ipsũ, de quib.per Ale. ibi in add.& Hipp.in d.l.1.in princ.in d.6.requis.

332 †Aduerte, ꝙ legẽdo d.l.is q reus, fui illius snĩæ, ꝙ tex.in d.l.is qui reus, non sit bene intellectus à Doc.& in hoc præsuppono ꝙ accusator, quãdo uult accusationẽ instituere, debet eã porrigere iudici anteq̃ quicq̃ fiat, ut est tex in l.mil.§.6.ibi quoniã de plano, & in §.socer.ibi, libellis ꝑsidi datis supra de adul.ut per Lanf.in c quoniã cõtra in uer. citationes, in princ.& per Soz. in c. significantib.in 7.conclus.13.prin.art.de lib.ob.

333 †Et talis porrectio libelli non est de processu, ut uoluit Bar. in extrauag. ad reprim: in uerb.summarie.ut per Lanf.in d.uer.citationes.& per Fely in c.si in 3.col.in uersi.2. declaratio.de iudic.ex quo iudex debet uidere accusationem.& considerare, an sit iusta, & si ipsi non uideretur iusta debet denegare citationis cõmissionẽ: ut uoluit Bald.in l.cũ clericis, C.de episc.& cleri.in uer.deinde no. & maxime seruatur hoc in criminalib.ut nõ citetur reus nisi præcedente iussu iudicis, ut in d.l.cum clericis, in uersi.memorati.quod dicit esse notatu dignũ & sequitur Ias.in rubri.C.de eden.col.1.uers.tertia difficultas.

324 †Et hæc citatio, si non sit facta de cõmis-

 sione

ſtione iudicis non valet, vt eſt tex. in l. nemine, C. de exhib. re. & ibi no. Sal. & alij cōiter Doct. Inn. Io. An. But. Imol. & alij in d. c. quoniā contra. & eo tunc quādo admiſſa eſt accuſatio per iudicē, & cōmiſſa eſt citatio, nomē rei eſt inter reos, quia facta eſt notatio, ꝙ vt puta Titius, qui eſt nominatus in libello accuſationis citetur ad videndū ſe accuſari, & talis citatio fit per edictū, & ſcripturā talia continentē, v3. Titius citatur, vt in termino tali debeat cōparere ad videndū eū accuſari, & ad ſe defendendū, & iſta citatio hoc modo ſcripta operatur hoc, ꝙ iſte talis eſt annotatus inter reos, vt eſt tex. in l. fin. C. de req. rer. ibi, criminalis vero programatis tenor hāc tātam ferat de iure cenſurā, vt inter reos annotati, ſumēdo ibi programa ꝓ edicto citationis, vt eſt tex. iun. glo. in l. programa, & hr in rub. C. com. m. vel epi. prog. & ſit citatio ꝓ edictū, de qua loquitur Bar. i extra. ad rep. in uer. per mediū, circa me. Et ꝙ facta tali citatione dicat eſſe inter reos, ē tex. in l. 2. C. eo. de requir. re. ibi ex eo die, quo reus fuerit in iudicio petitus, & iſtud magis conſtat ex rub. ff. & C. de req. re. & ex l. 1. C. eo. ibi, ſed annotari vt requiratur, ex quo dico, ꝙ per annotationem factā in citatorio nomē rei eſt inter reos, quia citatur tāquā reus, & vti perſona, contra quā de crimine facienda eſt cognitio, & iſtud fit reo abſente, qui adhuc fuit in iudicio. Et propter hoc dico multū differre inter ſe hæc duo, v3, † Quòd quis ſit factus reus, vel ꝙ nomē rei ſit receptū inter reos. Nā quādo iudex porrecta accuſatione ſibi, & ea viſa cōmittit citationē, tūc nominatus factus eſt reus, quia nomen eius eſt annotatū pro reo, & ita loquitur l. 1. 2. & fin. C. de req. re. Si vero facta citatione reus abeſt, nec curat cōparere, tūc iudex annotat bona, & nomen rei eſt receptū inter reos, & ſic quādo cognita eſt abſentia rei per iudicē, recipitur inter reos ꝓut inquit Cic. in ver. act. 3. dū dicit abſentem credo in reos relatū, & in act. vlt. ſthenij domū per hoſpitiū exhauſit abſentē in reos retulit, quod aliud eſt, q̄ reū facere. Et iſtud declarat Bud. poſt Cic. in anno. poſter. in 48 in c. impub. §. Itē ſi ſeruo. & ſecundū hāc differentiā & cognōmem intelligitur tex. in d. l. adul. C. de adul. qui dicit, ꝙ poſt crimen inchoatū mulier prouinciam exceſſerat, & iō inter reos fuit recepta intelligendo ꝙ crimē erat inchoatū per citationē, non aūt per litis conteſtationē, vt male ſenſit glo. ibi, & iudiciū incipiat ab ea parte edicti, quæ eſt de in ius voc. §. 1. inſt. de pœ. tēp. lit. & in rub. ſupra de in ius voc & neceſſe eſt intelligere, ꝙ mulier exceſſerat prouinciā ante litē conte. cū ibi ſimus in iudicio publico, & in crimine capitali, in quo requiritur hoc, ꝙ & accuſator, & accuſatus ſe conſtituāt ad carceres ante principiū iudicij, prout eſt caſus in l. fi. C. de acc. vnde mulierem non poterat dici receſſiſſe ex prouincia, cū eſſet in carcerib. ſed ſi volumus dicere eā aufugiſſe, nulla erat dubō in eo tex. cū haberetur pro conuicta de crimine, vt in l. in eos. & ibi no. per Bar. & alios ſupra de cuſt. re. & dixi in l. pe. §. ad crimen, ſupra de pub. iud. & tex. in l. mar. §. præſcri. ſupra de adul. intelligitur, ꝙ ibi fuerat porrecta accuſatio, citatus, & quia erat abſens, fuit receptus inter reos, habet annū ad ſe expurgandū, & recuperādū bona, vt in l. 1. 2. & tot. tit. ſupra de req. re. Sed poſtquā ob abſentiā fuerit receptus inter reos, ſi vult audiri à iudice nō pōt opponere exceptiōes declinatorias, ſeu dilatorias, per quas impediatur accuſatio, & amoueri debeat perſona accuſatoris, ſed ille talis debet ſuper meritis cām ſuā tueri, & iſtud euenit propter eius cōtumaciā, & quia ē receptus inter reos, quod voluit tex. ibi reddēs rōnē, ꝙ poſteaq̄ ſemel receptus eſt, nō pōt pręſcriptionem obijcere. Non obſt. tex. in l. 2. in §. extr. ſupra de adul. in eo, quod videtur velle, ꝙ poſtq̄ eſt factus reus non poſſit opponere exceptionem lenocinij, & ſic ante poſſit ex quo reus factus dicitur, cognito ſuꝑ exceptionib. dilatorijs; q̄a ille tex. intelligendus eſt in eo, qui cōdēnatus eſt de crimine adulterij, vt poſt cōdēnationē nō poſſit obijcere crimē lenocinij, ex illis verbis in text. dū dicitur poſteaq̄ reus factus eſt criminis, i. cōdēnatus de crimine, ut eſt tex. in l. defuncto. ſupra de pub. iud. ibi, q̄ reus fuit criminis, i. cōdēnatus vt ibi cōiter ītelligitur in cōdēnato per Doct. Et ex iſtis dico nō recte intelligi tex. in d. l. is q̄ reus, in eo, quod docto. dnt ꝙ antequā quis ſit receptus inter reos poſſit ſuū accuſatorem reaccuſare. Nā tps nullū eſt, in quo quis poſſit reaccuſare anteq̄ ſit factus reus, cū facta citatione, vt iā dictū ē, factus ē reus, & clarū ē, ꝙ ante citationē nō diceretur reaccuſare. Sed accuſare principaliter. Et à citatione incipiat iudiciū in ciuili, ut in d. §. fi. q̄d & in criminali eſſe dēa.

est ad instar ciuiliū ꝓcedatur l.absentē infra de pen. Præterea,rō quæ datur in d.l. is qui reus, per I.C.est, vt nō relatione criminum. Sed innocentia reus purgetur. q̄ rō est gñalis ad vtrūq; tps,secūdū ꝙ distinguunt doc. Siue sit receptum nomen,siue non,ꝓut ipsi intelligunt,vsq; quo fiat cognitio suꝑ exceptione dilatoria. cū itaq; ratio sit gñalis. & sit apta cōprehendere vtrunq; tps secūdū distinctionē traditā ꝑ Doc. ergo & eius dispositio dēt generaliter in vtroque tpe cōstitue re.l.regula.§.si quis, & ibi Bart.& alij supra. de iur. & fac. ign. Præterea illud. quod possit,anteq̄ sit factus reus, reaccusare,sumitur à contrario sensu in l.illa, dū dr̄, is qui reus factus ē,nō reaccusat, ergo à contrario si nō est factus reus,reaccusat.ista assumptio facta hoc modo inducit vnū qđ est in parte correctoriū rōnis contentæ in lege,dū gñaliter rationem reddens,dicit,ꝙ non relatione criminū, sed innocentia reus purget̄. si.n.reaccusatio eo tpe daretur,vt dñt Doct.relatione criminis se expurgaret.& sic ꝑ arg.à contrario sensu induceretur.l.correctio,quod esse non debet. † Quia tale arg. non assumitur,qñ insurgit correctio aliqua,ꝓut no. in l.2.supra de off.eius,& ēt q̄a nulla est lex.quæ dicat,ꝙ anteq̄ q̄s reus factus sit possit accusare,nisi hæc assumpta à contrario sensu.& in l.negāda. C q̄ acc. nō pos. nulla tpis distinctio datur. Ideo intelligerē d.l. is q̄ reus. ꝙ nō detur reaccusatio aliquo tpe per gñalem rōnem illius l.& ēt alia rō dari potest,quia reus videns se accusatū desideraret se vlcisci & lacessitus se vindicare,q̄ vindicta esset,accusando suū accusatorē.arg.tex.in l.3.supra ad leg. Aquil. ibi naturalis rō ꝑmittit se defendere,& in l. q̄ cum natu maior.§ si libertus,supra de bon.lib. Itē ex alio considerari pōt, q̄a accusatus videns nō posse aufugere pœnā accusationis, ad hoc vt rem ꝓtrahat, posset fingere crimē cōtra accusatorē, & q̄relam instituere,& sic iudiciū defraudare,ex quo l. voluit fraudibus ꝓuidere,& obuiare, reaccusationē ꝓhibendo. †Cū lex fraudibus obuiet.l.iurisgētiū §.sed si fraudandi.supra de pac. & ibi no.& in l.non dubiū.C.de legib. & in c.finem litibus. de dol. & contu.

337 [marginal number]

338 [marginal number]

339 † Quarto quæro, an testis examinatus post terminū assignatū ꝑ iudicem faciat indiciū.Bar in l.2.de appel.reci.col.fi.ver.tertio,q̄ro,dicit,ꝙ facit aliqđ indiciū, q̄a instra non solenniter facta faciunt indicium.l. sicut iniquum. C.de fide instr. Bald.in d.l.2.col.pe. versi.vlterius.13.dicit, ꝙ testis receptus post terminum pereptorie assignatū nō facit indicium.arg.l.q̄ Romę.§.Augerius,supra de ver. obl.& mancip.supra de opt.leg. & quod not. Inn.in c cū in tua,q̄ matr.acc.pos. Nisi iusta causa mouisset iudicē,q̄a ex qua causa potest dare nouā dilationē, ex ea pōt sine dilatione

340 testes recipere.†Quia dilatio nō est de substantia ꝓbōnis l.in crimine, supra de adult. Ang.Aret.in d.l.2.cōcordādo hæc dicta Bar. & Bald.vr̄ dicere, ꝙ dictū Bart.loquit̄ in criminali, secus in causa ciuili,in qua examinā tur testes sine dilatione,& ita itelligatur Bal. ꝑ not.ꝑ Bart.in extrauag.ad repri in verb. sine figura iudicis,sed distinctio nō vr̄ vera, q̄a.& in causa criminali examinātur testes sine dilatione,ita Bart.in d.l.in criminali.supra de adult.secūdū vnā lect.Aduerte ad dictū Bald.dū restringit cōclusionē Bart.vt ꝓcedat in termino non pereptorie assignato. quia Bar.in l.Titia,in §.vsuras.supra de leg.

341 2. & in l.mācip.supra de opt.leg.dicit. † ꝙ quęlibet ll.assignatio termini probatorij est pereptoria, absq; eo qđ exprimatur per tex. in l. pecuniarij. supra de fer. & Abb.& Fely.

342 licet causam de prob. †Ego in hoc casu dicerem,ꝙ cū depositio testis non valeat post terminū, vt ꝑ Doc. maxime Are.in d.c.licet causam, de testi.& ꝑ Ioan.Crot. in tract. de testib in 7.requis.num.260.& istud ꝓcedat ex facto iudicis,& negligētia partis. quæ nō examinauit,poterit tale dictū facere indiciū

343 qualequale ad instructionē iudicis. †Cui nunq̄ præclusus est terminus ad accipiēdas ꝓbōnes,vt not.in c.qualiter, & qñ.el 2. de accus. vnde si proposita accusatione in termino assignato nil legitime ꝓbauerit , sed postea testes ꝓduxerit,poterit virtute illorū testiū iudex inq̄rere, & ꝓcederet,quēadmodū dicimus in abolitione,q̄ fit ad instātiā accusatoris,nā iudex poterit post ipsam inq̄rere.l.2.& ibi nota.C.de abol.sed si erunt aliæ ꝓbōnes cōtra reū,ex quibus orta essent indicia cōtra ipsū,hæc examinatio coadiuuat, vt dixi supra,qñ facit qualequale indicium.

344 †Testis qui non debuit examinari ob reuerentiā.si examinatus fuerit,nō facit indiciū,vt est seruus q̄ nō debuit examinari cōtra dñm,vt ē tex.i l.1.§.diuus.supra hoc tit, & in l.diuus.in §.ex q̄bus. supra eo. Vbi Iu-

iurisconsultus argumentatur, ꝙ seruus non debet interrogari contra dominũ, nec interrogatio valet, & multominus ĩdicia, & eo. arg. vtitur I.C. in d.l.1. in §. Ant. Seuerus. & ꝙ nõ oriatur iudiciũ determinat Bart. in d.l. maritus hoc tit. & rõ: quia serui, vel alij qui ob reuerentiã non deponunt hẽnt hoc, ꝙ de iure nõ possunt interrogari de ea re. & sunt ꝓhibiti, & ẽt prohibẽtur rñdet. l. libertorũ. C. de testi. & hãc rõnem tradit Saly. in l. seruos. C. eo. de testi. †Ex hoc infero, ꝙ filius contra patrẽ ꝑ ꝑ reuerentiã nõ admittitur ad testificandũ, ideo non faciet indiciũ. l. parentes. C. de testib. Imo. tenet hoc in c. dilectorum. de testi. cogen. idẽ dicerẽ in liberto aduersus patronum, vel filium patroni, qui ob reuerentiã non debet examinari. vt est tex. in l. 3. §. l. Iulia in fi. ibi nã quidã ꝑ ꝑ reuerentiã personarũ supra de testi. & idem dicerem in quocunque, qui reuerentiã habere debet, vt examinatus nõ faciatur indicium, de quib. in l. quiq; litigãdi. §. 1. & ll. seq. sup. de in ius voc.

345

346 †Testis minor annis 14. non debet examinari in cã crĩali, vt est text. in d.l.3. §. l. Iulia ibi, quæve impubes erit, & rõ est, vt prohibeatur ꝑ ꝑ lubricum cõsilij sui, vt in d. §. l. Iulia, & si examinatus fuerit, & nil opposuerit pars, attamẽ eius dictũ est nullũ, ex quo iure repellitur, ita determinat Ang. in Auth. de testi. in §. sancimus, loquens de impubere, & seruo. Subdens, ꝙ licet ego non fuerim ꝓtestatus ante aperturã testiũ contra personas, & eorũ dicta, vt est de more, tamẽ cõtra personã impuberis, & personã serui, & eorũ dicta potero opponere attestationib. publicatis, ea rõne, quia ipsorũ testimoniũ sit ipso iure nullum, qđ dictũ sequitur Hip. l. de minore. in prin. nu. 22. hoc tit. Aduerte, ꝙ existimo oẽs illos, qui enumerãtur in d. §. l. Iul. q ꝑ ꝑ reuerentiã personarũ, & qui ꝑ ꝑ lubricũ cõsilij & ꝑ ꝑ notã, & infamiã, de quib. ibi nõ admittuntur ad testificandum in cã crĩali, sint prohibiti à principio, vt etiã si examinati fuerint, patiantur oppositiones, & contra personam, & contra dicta, eo mõ, & si adhuc non sit facta oppositio, possit publicatio ꝓcessu opponi. cum sint ipso iure prohibiti.

347 †Iste testis in hac ætate examinatus non facit indicium plenum, sed qualequale, vt in l.1. §. impubes. supra ad Syl. & gl. in l. fi. C. de his quib. vt indig. & idem determinat Bart. in d.l. maritus, & ista talis qualisqualis probatio operatur hoc, ꝙ iudex potest inquirere, & sic facit indicium ad inquirẽdum, cum sit leuis probatio, & ita quod sit indicium ad inquirendum, tenet expresse Bal. in d.l. fi. C. de his quib. vt indig. dicens, ꝙ impuberes cũ leui tortura interrogãtur, non ad dãnationem, sed ad instructionem, per gl. ibi dum dicit ad inquirendum, non ad puniendũ. Subdens, ꝙ quædã valent ad ꝑparãdum, q non valent ad decidendum, i. valent ad instructionem non ad probationem. l. fi. C. de acc. l. q vltimo, inf. de pœn. & qđ no. Bar. in d.l. maritus. idem Bal. in l. seruos. C. de testi. est in eadem sñia dicens, ꝙ minor 25. an. in cã crĩali bene facit indicium ad inquirendum, non ad decidendũ per glo. in d.l. fi. idẽ Bal. in d.l.1. §. impubes dicit post gl. ĩ d.l. fi. ꝙ impubes nõ facit indiciũ, ꝙ possit induci ad decisionem. Sed ad ꝑparationẽ seu inuestigationẽ, & sic Bal. in oibus ꝑdictis locis non dicit, ꝙ dcm̃ impuberis facit indicium ad torturam, q̃uis ĩ l. inuiti. supra de testib. dicat ꝙ testis minus idoneus facit indicium, vt ibi no. & in d.l. fi. C. ad Syll. adducens Cyn. in l. fi. C. de acc. & Spec. in tit. de teste. §.1. vers. item excipit, in quo loco Bal. idem sensit, ꝙ, & in ꝑmissis, vt non faciat indicium simplr̃ ad torturam, dũ allegat gl. in d.l. fin. q vt dcm̃ est loquit̃ de indicio ad inquirendũ, & gl. in d.l. inuiti. dicit ꝙ facit aliqđ indicium, & sic non simplr̃ indicium habile ad torturam, & Spec. in d. ver. item excipit, dicit, ꝙ minor 20. annis admittitur ad indicium ne ꝓbõnis facultas angustet̃ & hoc quantum ad ꝑsumptionem faciendã ex mente Acur. in d.l. inuiti, in quo loco, vt dictũ est gl. dicit facere aliqđ idiciũ. Alex. in d.l. fi. C. de his qui. vt indig. sequitur simpliciter gl. ibi, & alias glos. sup. allegatas, & dicta Spec. remittẽs se ad eã declarationẽ, quã facit Bar. in d.l. maritus. & ex his dico, ꝙ male sentiũt, & intelligũt dicta loca Brun. in d. tract. de ind. in 4. col. & seq. dicẽs ꝙ ex mẽte Alex. Bal. Spec. in dictis locis faciat indiciũ ad torturã, quia istud est oĩno falsum, & contra eorũ mentẽ, & verba, prout retuli superius. & etiam Ias. in d.l. fi. C. de his quib. vt indig. dicens, qđ facit ex mente prædictorũ indiciũ ad torturam, & quod non faciat indiciũ ad torturam, & rectius sensit Hip. in d.l. de minore. in prin. col. 7. ver. quæro modo.

348

349 †Minor annis 20. non debet examinari in causa criminali ad instãtiã accusatoris, &

si examinatus fuerit, nõ facit indiciũ nisi qualequale vt est tex. in l. in testimoniũ, supra de test. & dñiam esse puto ab hoc teste à præcedenti, ꝙ impubes non admittatur, nec faciat indiciũ ẽt ꝙ fuerit examinatus ex offõ, ꝑ tex. in d. l. 2. §. l. Iul. ibi in reũ testimonium dicere, multominus si fuerit examinatus ad instantiam accusatoris, à 14. aũt anno. & sic ab impubertate vsque ad 20. annũ nõ possit examinari ad instantiam accusatoris per text. in d. l. in testimonium ibi, accusator citare non debet. Secus autem si ex officio iudex examinaret, nã tunc existimo ꝙ faceret indiciũ ad torturã. si mõ alia concurrant, de quib. supra.

350 †Mulier si fuerit examinata super crimine faciet qualequale indiciũ ꝑ ꝑ qualitaté sexus. ita tenet Bar. in d. l. maritus. Aduerte ꝙ cõiter cõcluditur per Doct. ꝙ mulier de iure ciuili põt testis in cã criminali per gl. in c. forus. in §. testes de ver. sig. & gl. in c. ex eo. 35. q. 3. & Spe. in tit. de teste. §. 1. in verſ. Itẽ quod est mulier. Abb. Aret. & Fel. in c. qm̃. de test. pro ista sententia adducitur tex. in l. 3. §. l. Iulia. supra de testib. in quo mulier, quæ palã quæstũ fecit repellitur deponere contra reũ. Ergo à cõtrario sensu, si non fecit q̃stum in cã criminali admittitur, adducitur ẽt tex. in l. ex eo. ti. cuius verba sunt clara, & adducitur ẽt tex. in l. in q̃onibus. supra ad l. Iul. maiest. vbi mulier Fuluia, q̃ erat meretrix, & sic infamis admittitur in eo crimine. ergo à cõtrario si nõ fuerit infamis, admittitur in quocunq;, quia ius singulare dispositum in l. Iul. maiest. facit ius gñale in aliis, ita Fel. in d. c. qm̃. & Io. Crot. in trac. de test. col. 12. nu. 62. ex hoc constat ꝙ cum mulier possit esse testis in cã criminali, dicẽdũ est ꝙ secundũ eius depositionẽ dẽt facere indicium, vt in aliis testib. Ideo cogita.

351 † De iure canonico mulier nõ põt esse testis in cã crĩali vt ĩ d. gl. c. forus, c. ex eo. Dec. in d. c. quoniã, circa fi. dicit ꝙ q̃uis Doc. cõiter ita teneãt, attamẽ ista cõclusio non probatur iure, quia tex. in d. c. forus. §. testes simpliciter d cit, ꝙ testimoniũ mulieris non est tantæ auctoritatis, sicut masculi. quia varium, & mutabile semper fœmina, Et sic lex generaliter loquitur nõ magis in cã criminali, quàm in causa ciuili. Sed ꝙ minus credatur quã masculo. Nec ob tex. in c. mulierem. 38. q. 5. quia nõ distinguit cãm ciuilẽ à cã criminali, sed tantummodo, quod sine consensu vir non põt testificari. vnde accedente eius consensu poterit testificari tã in causa ciuili, quàm criminali. & ẽt, quia de iure ciuili reperitur expressum ꝙ mulier possit testificari in cã criminali, vt d. l. ex eo. supra de testi. Nec contrariũ inuenitur decisum de iure canonico, ergo ius ciuile est seruãdũ c. 1. de no. ope. nunc. Aduerte circa hanc conclusionem ꝙ tex. in d. c. forus, satis clare videtur decidere ꝙ mulier non possit esse testis, cõsiderando tres qualitates, vȝ conditionẽ, naturã, & vitã, vt in illis non sit locus attestationi. Nã in primo condõ serui prohibet ipsum testificari, mala fama, & mala vita repellit testẽ, & sic in illis duab. cõsiderationib. testis repellitur. Absonum. n. esset ꝙ in tertio capite naturæ, quæ est media inter illas duas, admitteretur, ꝙ testis esset bonus, Cum ibi illa tria sint parificata ad ostendendũ inhabilitatẽ testis ergo non possumus dicere, ꝙ in altero detur habilitas. Nam cum plura sint parificata, non debent diuerso iure censeri. l. iam in hoc iure, & q̃ ibi. not. supra de vulg. & pupilla.

352 † Testis infamis, siue sit infamia iuris, siue sit infamia facti, non põt esse testis in causa criminali. Cum probationes esse debent luce meridiana clariores l. fi. C de probat. & istius testis fides vacillat c. testimoniũ de test. Ita no. Bar in l. 1. C. de sum. Tri. col. 4. verſ. hẽt ergo, & Bal. ibi. col. 4. in 5. opposit. & Sal. ibi in fi. Vnde si infamis fuerit examinatus facit qualequale indiciũ, vt per Bart in d. l. maritus, & Bal. in d. l. 1. qui dicit, ꝙ probat ad inquirendũ. & de istis vide late Io. Cro. in tract. de testib. in 3. par. princi. nu. 21.

353 † Intellige oẽs prædictos casus in minore, in muliere, infami, vt non faciant indiciũ ad torturam, nisi sumus in casu, in quo aliter veritas haberi non possit. Quia tunc non repelluntur, vt in minore loquitur Io. And. in additio. ad Spe. in ti. de teste. §. 1. verſ. item excipitur ꝙ est impubes. & Alb. in l. in testim. supra de testib. & Ias. in d. l. fi. C. de his quib. vt indig. & Hipp. in d. l. de minore, in prin. num. 24. In muliere tenet Io. And. in d. tit. de teste. §. 1. ver. Itẽ quod est mulier. & Alb. in d. l in testim. & Alex. in conſ. 24. Animaduersis his, col. 4. verſ. non obst. volu. 2 dicens. quod vbi probatio aliter haberi non potest, seu difficilis est, mulier, admittitur no. Hippo. in d. l. de minore, in prin nu. 26. & Io. Crot. in tract. de testi. nu. 56. In infam. ꝙ admittatur similiter in defectum probationis, habetur per Sal. in d. l. 1. in fin. C. de sum. Trin. & fid. cath. & ibi

iurisconsultus argumentatur, quod seruus non debet interrogari contra dominũ, nec interrogatio valet, & multominus ĩdicia, & eo. arg. vtitur I.C. in d.l.1. in §. Ant. Seuerus. & quod nõ oriatur iudiciũ determinat Bart. in d.l. maritus. hoc tit. & rõ: quia serui, vel alij qui ob reuerentiã non deponunt hẽnt hoc, quod de iure nõ possunt interrogari de ea re. & sunt prohibiti, & ẽt prohibẽtur rñdet. l. libertorũ. C. de testi. & hãc rõnem tradit Saly. in l. seruos. C. eo. de testi. †Ex hoc infero, quod filius contra patrẽ pro reuerentiã nõ admittitur ad testificandũ, ideo non faciet indiciũ. l. parentes. C. de testib. Imo. tenet hoc in c. dilectorum. de testi. cogen. idẽ dicerẽ in liberto aduersus patronum, vel filium patroni, qui ob reuerentiã non debet examinari. vt est tex. in l.3. §. l. Iulia in fi. ibi nã quidã pro reuerentiã personarũ supra de testi. & idem dicerem in quocunque, qui reuerentiã habere debet, vt examinatus nõ faciatur indicium, de quib. in l. quiq; litigãdi. §.1. & ll. seq. sup de in ius voc.

346 †Testis minor annis 14. non debet examinari in cã crĩali, vt est text. in d.l.3. §. l. Iulia ibi, quæve impubes erit, & rõ est, vt prohibeatur pro lubricum cõsilij sui, vt in d. §. l. Iulia, & si examinatus fuerit, & nil opposuerit pars, attamẽ eius dictũ est nullũ, ex quo iure repellitur, ita determinat Ang. in Auth. de testi. in §. sancimus, loquens de impubere, & seruo. Subdens, quod licet ego non fuerim protestatus ante aperturã testiũ contra personas, & eorũ dicta, vt est de more, tamẽ cõtra personã impuberis, & personã serui, & eorũ dicta potero opponere attestationib. publicatis, ea rõne, quia ipsorũ testimoniũ sit ipso iure nullum, quod dictũ sequitur Hip. l. de minore. in prin. nu. 22. hoc tit. Aduerte, quod existimo oẽs illos, qui enumerãtur in d. §. l. Iul. quod pro reuerentiã personarũ, & qui pro lubricũ cõsilij & pro notã, & infamiã, de quib. ibi nõ admittuntur ad testificandum in cã crĩali, sint prohibiti à principio, vt etiã si examinati fuerint, patiantur oppositiones, & contra personam, & contra dicta, eo mõ, & si adhuc non sit facta oppositio, possit publicatio processu opponi. cum sint ipso iure prohibiti.

347 †Iste testis in hac ætate examinatus non facit indicium plenum, sed qualequale, vt in l.1. §. impubes. supra ad Syl. & gl. in l. fi. C. de his quib. vt indig. & idem determinat Bart. in d.l. maritus, & ista talis qualisqualis probatio operatur hoc, quod iudex potest inquirere, & sic facit indicium ad inquirẽdum, cum sit leuis probatio, & ita quod sit indicium ad inquirendum, tenet expresse Bal. in d.l. fi. C. de his quib. vt indig. dicens, quod impuberes cũ leui tortura interrogãtur, non ad dãnationem, sed ad instructionem, per gl. ibi dum dicit ad inquirendum, non ad puniendũ. Subdens, quod quædã valent ad prparãdum, quæ non

348 valent ad decidendum, i. valent ad instructionem non ad probationem. l. fi. C. de acc. l. q. vltimo, inf. de pœn. & quod no. Bar. in d.l. maritus. idem Bal. in l. seruos. C. de testi. est in eadem sñia dicens, quod minor 25. an. in cã crĩali bene facit indicium ad inquirendum, non ad decidendũ per glo. in d.l. fi. idẽ Bal. in d.l.1. §. impubes dicit post gl. ĩ d.l. fi. quod impubes nõ facit indiciũ, quod possit induci ad decisionem. Sed ad prparationẽ seu inuestigationẽ, & sic Bal. in oibus pdictis locis non dicit, quod dcm impuberis facit indicium ad torturam, quis ĩ l. inuiti. supra de testib. dicat quod testis minus idoneus facit indicium, vt ibi no. & in d.l. fi. C. ad Syll. adducens Cyn. in l. fi. C. de acc. & Spec. in tit. de teste. §.1. vers. item excipit, in quo loco Bal. idem sensit, quod, & in pmissis, vt non faciat indicium simplr ad torturam, dũ allegat gl. in d.l. fin. quæ vt dcm est loquitur de indicio ad inquirendũ, & gl. in d.l. inuiti. dicit quod facit aliquod indicium, & sic non simplr indicium habile ad torturam. & Spec. in d. ver. item excipit, dicit, quod minor 20. annis admittit ad indicium ne pbõnis facultas angustetur & hoc quantum ad psumptionem faciendã ex mente Acur. in d.l. inuiti, in quo loco, vt dictũ est gl. dicit facere aliquod idiciũ. Alex. in d.l. fi. C. de his qui. vt indig. sequitur simpliciter gl. ibi, & alias glos. sup. allegatas, & dicta Spe. remittẽs se ad eã declarationẽ, quã facit Bar. in d.l. maritus. & ex his dico, quod male sentiũt, & intelligũt dicta loca Brun. in d. tract. de ind. in 4. col. & seq. dicẽs quod ex mẽte Alex. Bal. Spec in dictis locis faciat indiciũ ad torturã, quia istud est oino falsum, & contra eorũ mentẽ, & verba, prout retuli superius. & etiam Ias. in d.l. fi. C. de his quib. vt indig. dicens, quod facit ex mente prædictorũ indiciũ ad torturam, & quod non faciat indiciũ ad torturam, & rectius sensit Hip. in d.l. de minore. in prin. col. 7. ver. quæro modo.

349 †Minor annis 20. non debet examinari in causa criminali ad instãtiã accusatoris, &

si examinatus fuerit, nõ facit indiciũ nisi qualequale vt est tex. in l. in testimoniũ, supra de test. & diuersam esse puto ab hoc teste à praecedenti, ꝙ impubes non admittatur, nec faciat indiciũ ẽt ꝙ fuerit examinatus ex offõ, ꝑ tex. in d. l. 2. §. l. Iul. ibi in reũ testimonium dicere, multominus si fuerit examinatus ad instantiam accusatoris, à 14. aũt anno. & sic ab impubertate vsque ad 20. annũ nõ possit examinari ad instantiam accusatoris per text. in d. l. in testimonium ibi, accusator citare non debet. Secus autem si ex officio iudex examinaret, nã tunc existimo ꝙ faceret indiciũ ad torturã, si mõ alia concurrant, de quib. supra.

350 †Mulier si fuerit examinata super crimine faciet qualequale indiciũ ꝑ ꝑ qualitatẽ sexus. ita tenet Bar. in d. l. maritus. Aduerte ꝙ cõiter cõcluditur per Doct. ꝙ mulier de iure ciuili põt testis in cã criminali per gl. in c. forus. in §. testes. de ver. sig. & gl. in c. ex eo. 35. q. 3. & Spe. in tit. de teste. §. 1. in vers. Itẽ quod est mulier. Abb. Aret. & Fel. in c. qm̃. de test. pro ista sententia adducitur tex. in l. 3. §. l. Iulia. supra de testib. in quo mulier, quae palã quaestũ fecit repellitur deponere contra reũ. Ergo à cõtrario sensu, si non fecit q̃stum in cã criminali admittitur, adducitur ẽt tex. in l. ex eo. ti. cuius verba sunt clara, & adducitur ẽt tex. in l. in q̃onibus. supra ad l. Iul. maiest. vbi mulier Fuluia, q̃ erat meretrix, & sic infamis admittitur in eo crimine. ergo à cõtrario si nõ fuerit infamis, admittitur in quocunq;, quia ius singulare dispositum in l. Iul. maiest. facit ius gñale in aliis, ita Fel. in d. c. qm̃. & Io. Crot. in trac. de test. col. 12. nu. 62. ex hoc constat ꝙ cum mulier possit esse testis in cã criminali, dicẽdũ est ꝙ secundũ eius depositionẽ dẽt facere indicium, vt in aliis testib. Ideo cogita.

351 † De iure canonico mulier nõ põt esse testis in cã crĩali vt ĩ d. gl. c. forus, c. ex eo. Dec. in d. c. quoniã, circa fi. dicit ꝙ q̃uis Doc. cõiter ita teneãt, attamẽ ista cõclusio non probatur iure. quia tex. in d. c. forus. §. testes simpliciter dicit, ꝙ testimoniũ mulieris non est tantae auctoritatis, sicut masculi. quia varium, & mutabile semper foemina, Et sic lex generaliter loquitur nõ magis in cã criminali, quàm in causa ciuili. Sed ꝙ minus credatur quã masculo. Nec ob tex. in c. mulierem. 38. q. 5. quia nõ distinguit cãm ciuilẽ à cã criminali, sed tantummodo, quod sine consensu vir non põt testificari. vnde accedente eius consensu poterit testificari tã in causa ciuili, quàm criminali. & ẽt, quia de iure ciuili reperitur expressum ꝙ mulier possit testificari in cã criminali, vt d. l. ex eo. supra de testi. Nec contrariũ inuenitur decisum de iure canonico, ergo ius ciuile est seruãdũ c. 1. de no. ope. nunc. Aduerte circa hanc conclusionem ꝙ tex. in d. c. forus, satis clare videtur decidere ꝙ mulier non possit esse testis, cõsiderando tres qualitates, vʒ conditionẽ, naturã, & vitã, vt in illis non sit locus attestationi. Nã in primo condõ serui prohibet ipsum testificari, mala fama, & mala vita repellit testẽ, & sic in illis duab. cõsiderationib. testis repellitur. Absonum. n. esset ꝙ in tertio capite naturae, quae est media inter illas duas, admitteretur, ꝙ testis esset bonus, Cum ibi illa tria sint parificata ad ostendendũ inhabilitatẽ testis ergo non possumus dicere, ꝙ in altero detur habilitas. Nam cum plura sint parificata, non debent diuerso iure censeri. l. iam in hoc iure, & q̃ ibi. not. supra de vulg. & pupilla.

352 † Testis infamis, siue sit infamia iuris, siue sit infamia facti, non põt esse testis in causa criminali. Cum probationes esse debent luce meridiana clariores l. fi. C de probat. & istius testis fides vacillat c. testimoniũ de test. Ita no. Bar in l. 1. C. de sum. Tri. col. 4. vers. hẽt ergo, & Bal. ibi. col. 4. in 5. opposit. & Sal. ibi in fi. Vnde si infamis fuerit examinatus facit qualequale indiciũ, vt per Bart in d. l. maritus, & Bal. in d. l. 1. qui dicit, ꝙ probat ad inquirendũ. & de istis vide late Io. Cro. in tract. de testib. in 3. par. princi. nu. 21.

353 † Intellige oẽs praedictos casus in minore, in muliere, infami, vt non faciant indiciũ ad torturam, nisi sumus in casu, in quo aliter veritas haberi non possit. Quia tunc non repelluntur, vt in minore loquitur Io. And. in additio. ad Spe. in ti. de teste. §. 1. vers. item excipitur ꝙ est impubes. & Alb. in l. in testim. supra de testib. & Ias. in d. l. fi. C. de his quib. vt indig. & Hipp. in d. l. de minore, in prin. num. 24. In muliere tenet Io. And. in d. tit. de teste. §. 1. ver. Itẽ quod est mulier. & Alb. in d. l in testim. & Alex. in consi. 24. Animaduersis his, col. 4. vers. non obst. volu. 2 dicens, quod vbi probatio aliter haberi non potest, seu difficilis est, mulier, admittitur no. Hippo. in d. l. de minore, in prin. nu. 26. & Io. Crot. in tract. de testi. nu. 56. In infam. ꝙ admittatur similiter in defectum probationis, habetur per Sal. in d. l. 1. in fin. C. de sum. Trin. & fid. cath. & ibi

Iaf.col. 12.nu.2.& ita debet intelligi quod dicit Io.Crot in d.tract.de test. nu. 48. vt infames examinati faciant indicium,si examinatio fiat in subsidium,aliàs non, vt aperte dicit Sal.in d.l.1.in fi.& ibi Oldr Bald.& Fulg. vt refert Iaf.in d.l.1.d.nu. 1.Sed aduerte ꝙ prædictis oẽs Doc pro comprobando,ꝙ hoc faciat indiciũ,adducunt tex. in l.qui vltimo. infra de pœn qui tex.ex snĩa Bar. Bal.& Ro. ꝓbat hoc ꝙ infamis examinatus faciat qualequale indicium prout dicam infra in verb.

354 socii,dictum in ver.ratio potest esse †Istud autem ꝙ veritas aliter haberi non possit, intellige quando ex natura negocij vel facti verisimiliter haberi non potest. Sed quando potentia plures interuenire potuissent, licet actu interuenerit nisi isti inhabiles.Tunc procedat præcedens dictum vt si probatio esset facienda per testes clericos, & in eo loco nõ reperiatur nisi vnus clericus,alij inhabiles & qui alias regulariter repelluntur, in subsidiũ isti admitti debent. Ita intelligit Ant.de But. in c.3 loco,de probat.& in cons.23. quæstio hæc in dubia,col.fi.vers.non ob.& Iaf. in d.l. 1.C.de sum Trin.& in d.l.fi. C.de his quib.vt indig.& Io.Crot.in d.tract.de testi. num.71.

355 † Testis qui cogi non põt ad deponendũ, si coacte deposuerit, non facit indiciũ aliqđ ẽt ad ꝓcedendum, l.1.§.si seruus.el 1. supra hoc tit.& ibi Bart.no.Bal.& Saly.in l.seruos. C.de tes.uolentes ꝙ testis q̃ nõ põt compelli si impulsus examinatus fuerit,non facit indiciũ. illi aũt q̃ inuiti non compelluntur ad testimonium dicendum sunt enumerati in l. lege Iulia,cum quatuor seq.ll. supra de testi.

356 †Si vero isti q̃ non possunt cogi voluntarie deposuerunt,tunc faciunt indicium, vt in d. ll.à cõtrario sensu.& ad hoc ꝙ isti talis dicantur voluntarie deposuisse, debet istud notari penes acta,alias ꝓsumerẽtur deponere inuiti, ꝓut voluit Bar.in auth.presbyteros,la 2.C.de epis.& cle.dicens, qđ cum tales testes ꝓducũtur volentes scribi faciat in actis, ꝙ volentes testificantur, & deponunt,aliàs præsumerentur deponere inuiti,& ita vidit de facto seruari.Sed Bal.in d.auth.circa finẽ.dicit quòd ista

357 opin.nõ est vera,nec sibi placet.† Eo quia nõ ꝓsumitur coactio iudicis vbi q̃s cogẽdus nõ est,imò ꝓsumitur spõte fieri,cũ ꝓsumatur ꝓ iudice l.?.C.de offic.ciuil.iud. Imo & Fel. sequitur opi. Bal.in c dilectorũ. de test. cog. Ego existimo,ꝙ opi.Bald.sit verior, nam isti tales qui non possunt compelli,possunt examinari in certis casibus,vt puta volentes,& ẽt quando veritas aliter haberi non posset,vt dicam infra. Ideo si fuerint examinati, præsumẽdum est,ꝙ in casu præmisso sit facta exa

358 minatio. † Nam in dubio quis præsumitur actũ facere in casu sibi concesso, nõ aũt in casu prohibito, & sic in eã partem per quã potius actus valeat q̃ pereat l. quoties. supra de verbo.obl.& l.quoties,supra de reb. dub. & c.

359 Abb.de ver.sign.†Intellige ꝓdicta,quod isti inuiti non possunt cõpelli nisi in casu quando veritas aliter haberi non possit, prout voluit Host. & oẽs Doc. eũ sequuntur in c.1.de test.cog. & hoc ne veritas occultetur. Quõ autẽ intelligatur hoc, ꝙ veritas aliter haberi

360 nõ possit,dixi supra in ꝓced.prox.ind.† Insuper aduertẽdũ est, ꝙ ille, qui vult cõpellere testẽ ad deponendũ sub eo ꝑtextu ꝙ veritas aliter hr̃i non possit,dẽt illud ꝓbare. Ita no. But.Imo.& Fel.i c.sup eo.de test. cog. ea rõne.q̃a testes ipsi fundãt excusationẽ in iure cõi, ideo volẽs i certo casu ipsos testes cõpellere,dẽt exceptionẽ,& casũ cõpulsionis ꝓbare,no.gl.in clem.fi. de resc.in vers.creatum.

361 † Testis domesticus producentis examinatus contra aliquem reum non facit indiciũ l.pridem.C de qõ.tenuit. Spec.in tit.de teste. §.1.vers.q̃d si testis domesticus,dicens, ꝙ nõ inducit præsum.& hoc modo intelligit Bald. dictũ Spe.in l inuiti. supra de testib. dicẽs qđ testis minus idoneus facit indiciũ vt ibi, qđ secus est in teste domestico, qui non facit in-

362 dicium,& hoc clare cõstat. † Quia domesticus non põt examinari ad fauorem illius, cuius est domesticus.l.idonei. supra de testib.l. ẽt.C eod. de testib. & in §. itẽ idonei. ..q.4.

363 † Sunt aũt domestici,& familiares seu de domo, seruus, colonus, libertus, ascriptitius, mercenarius q̃ recipit mercedem,nõ qui seruit gratis,ita Spec.in tit.de teste.§.1.ver.item excipit,&,ver.sed de quo mercenario,& vers. sed quid. sed Ioã.And.in add.in d.ver.sed de quo mercenario, dicit ꝙ famulus gratis seruiens dr̃ domesticus ꝑ tex. in c.si de ver.sig. lib.6 quem sequit Fel.in c.in lr̃is. col.1.vers. ex quo dat.de testi.Item pr̃ est domesticus filio,& econtra,Item vxor viro siue timea maritũ, siue nõ,vt ꝑ Fel in d.c.in lr̃is col.3.vers. fallit quarto, & domestici dñr latius q̃ viuũt ad vnum panẽ. & ad vnum vinũ, vt in auth. de Monac.§.cogitãdũ,& familiares dñr omnes

nes q fuit sub alicuius imperio de iure vel de facto, ita not. Bal. de vtroq; in d c. in literis ꝑ tex. in l. q iurisdictionis, supra de iurisd. om. iud. & in l. 1. C. si rector ꝓuinciæ. & in l. 1. C. si quacunq; prædi. pote. cum aliis. † Prædicta oia restringũtur ꝑ Doc. & maxime ꝑ Fel. in d. c. in literis, quæ oïa ponit Hipp. in l. . §. ad qõnem, supra hoc tit. vt domesticus seu familiaris admittatur, & sic faciat indiciũ, quoties sũmus in subdito principis, si modo nõ sit terribilis superior, & nõ solitus inferre violentiã subditis. Itẽ, si est familiaris valde honestus ꝓut sunt familiares epõrũ. Itẽ si verisilr melius sciri põt ꝑ domesticos & familiares, q̃ per alios, vt ꝑ Bart. in l. quoties. C. de nauf. a. lib. 10. Item si in eadẽ ptãte est, & is, q deponit, & is cõtra quẽ deponitur, vt ꝑ Abb. in c. literas. col. 3. de præsũp. & latius ꝑ Doc. in locis ꝑdictis.

364

165 † Aduerte ad unũ ꝙ dicit Brun. in d. trac. de indi. col. 3. in hoc indicio domesticitatis, uolens ꝙ Bar. in l. 2. supra de excu. tu. dicat indiciũ oriri ꝑ testẽ familiarẽ, adducẽdo gl. in l. 1. supra de test. q a in primis illa lect. non est Bar. Sed Nic. de Neap. & gl. q̃ allegat in d. l. 1. supra de testi. nil dicit, nec est verũ, ꝙ ꝑ ipsum cõcluditur, quia testis familiaris regulariter ex iuris dispõne repellit̃ à testificãdo, vt dixi, nec dici põt bonus, nec idoneus, & tamẽ unus testis de visu (ad hoc vt faciat indicium) debet habere dictas qualitates, ut dixi supra in verb. testis de visu.

166 † Testes plures singulares deponentes super diuersis indiciis an cõiũgãtur ad faciendam ꝓbõnẽ, vt oriatur indicium ad torturã Bald. in l. si quis ex argentariis. §. 1. supra de eden. dicit, ꝙ si spẽs ꝓbõnum sunt in sua spẽ imperfectæ. v. g. unus testis ꝓbat de veritate, vnus de fama, vnus de indicio, hæc ꝓbõ non valeret, quia nõ est in sua spẽ ꝑfecta, nam unus testis de fama non ꝓbat famã, unus testis de indicio non probat indicium, immo requirũtur saltẽ duo testes l. fi. C. fa. erc. & ibi no. Et per Innoc. in c. sicut. de simo. & dicit Alc. in cõs. 181. in cã Angelorũ col. 2. uer rursus, uol. 2. ꝙ vbicũq; cõtingat fieri ꝓbõ indicii per vnũ testẽ, & similiter si fiat ꝓbatio de alio indicio per unum alium testem, vbi requirebantur duo, tunc tales testes singulares nõ iunguntur ad faciẽdum unum indicium per sectum, q a unumquodq; de per se est imperfectũ, ut per Bal. in d. l. si q s ex argentariis & per But. in c. licet, de test. hoc idẽ sensit Bar. in lec. antiq. in l. 2. in §. ætas ãt, supra de excut. dicẽs ꝙ quãdo plura ueniũt ad perfectionẽ unius toti, ut in casu illius legis, tunc uerificatur illa regula q̃ nõ ꝓsunt singula, multa iuuãt, si uero sint multa, q̃ veniunt ad perficiẽdũ diuersa tota, tunc q̃ nõ ꝓsunt singula, nec multa iuuant l. spadonem. §. qui auitam. eo tit. unde cum ꝓbõnes veniant ad diuersa indicia, iõ nõ cõiũgũtur, idem Bal. in l. spadonẽ. §. q iura, tenet idẽ, dicẽs. ꝙ quædam sunt q̃ requirunt certam spẽm, & tũc diuersæ species imperfectæ nihil operantur. quia ex pluribus concurrentib. non augetur effectus, cum non ueniãt ad integrationem unius speciei, ita ex plurib. testib. singularib. non resultabit plena ꝓbõ, quod dictum sequitur Alc. in cõsi. 21. Repetitio in causa merici. col. 1. uol. 4.

167 † Volẽs nõ cõiũgi testes singulares ad faciendam ꝓbõnem, & idem Alc. in consi. 13. ex his, q in themate, col. fi. uol. 1. sequitur dicta Bal. in d. locis, & uoluit Ant de But. post Cald. in c. ueniens, circa fi. de test. & multi alii Doct. quos adducit Hipp in sua pract. in §. diligenter. nu. 149. Contrarium sensit Raph. Fulg. in l. fi. C. fami. ercisc. ut refert Brun. in tract. de ind. col. 2. dicens ꝙ unicus testis facit aliqualem ꝑsumptionem, & ideo si plures sint testes singulares de singulis indiciis deponẽtes, dicetur plures esse ꝑsumptiones, q̃ faciant unum indicium ad torturam, arg. l. instrumenta domestica. C. de proba, & l. 2. §. ætas. supra de excu. tu. exemplificando. Pone ꝙ unus testis dicit se vidisse Seium vulneratum, & in terrã ꝓstratũ, & interrogatus, q s uulnerauit, respondit Titius, hic est unus testis su ꝑ indicio deponens. Alius dicit se vidisse Titium sanguine aspersum & euntẽ, euaginato ense. Alius dicit se vidisse hunc Titiũ exeuntem directo tramite, & voluentem se versus nemora, & occulte se latitãte. Certe hi singuli testes de singulis indiciis deponunt, & tamen nemo sanæ mentis negabit, q n hæ præsumptiones faciunt sufficiens indiciũ ad torturã ar. d. l. & illius regulæ, & q̃ nõ ꝓsunt singula multa iuuãt, subdens idẽ Brun. ꝙ Ioan. de mon. sperel. in l. admonendi. de iureiur. dicit, ꝙ licet plures semiplenæ vnius semiplenæ ꝓbõnis nõ cõiungãtur ad faciẽdũ vnã semiplenã, tñ cõiungũtur ad faciẽdũ indicium, ar. no. in l fi. C. de ꝓbõ. & vt refert Caccialup. in d. l. admon. subdẽs et idẽ Brun. ꝙ illud putaret verius, q n illi singuli testes essent multum

tum notabiles,& magnæ authoritatis,qm̃ licet testes singulares non probēt,tñ si sunt ita notabiles,qđ adducāt iudicē ad indubitatā fidē iudex nō debet curare de illa singularitate per dictū Pau. de Cast. in l.Lucius.in recollectis Florētinis.ff.de infa. & in d.l. admon. p̃cedens dictū Fulg refert, & sequitur Soc.in cōs.54.visis testib.examinatis.col.1.ver.3.& vlt.vol.3. Et Hip.in §.diligenter.in sua prac. 368 nu.194. † In hoc art.ex mēte, & intētione dictorum scrib. Distinguerē ad cōcordādas p̃dictas opi.qđ aūt sumus in indicijs remotis à maleficio. & in quib.vna probatio nō infert in aliā, vtputa, si per vnū testē probetur inimicitia,& per alium probetur trāsitus viç,in qua quis fuit interfectus,& per aliū probetur delatio armorū in nō solito,vel fama,vel minæ,& sic probentur tria ex p̃dictis indiciis p̃ testes singulares,hoc in casu nō fiet cōiūctio ad faciendū indiciū,& eo mō,si per vnū testē p̃betur vnū indiciū propinquū maleficio, vt puta, ꝙ visus fuit exire cū gladio sanguinolento,vel visus admenare, & nō percutere & postea per aliū testē probetur inimicitia, minæ,transitus, vel quid aliud simile & hoc in casu dicta testiū non cōiungentur ad faciendū indiciū stante singularitate.Et ita p̃cedatꝙ præcedēs opi.Bal in d.l. si quis ex argētarijs, & aliorū post ipsum tenentiū testes non coniungi ad faciēdū indiciū.Aut sumus in īdicio propinquo maleficio,& vrgenti,& tūc si erit probatū per vnū testē, & per alios testes singulares sint probata indicia, q̃ veniāt ad declarationē,& coadiuuationē primi indicii.Putarē,istas singularitates,coniungi ad faciēdū indiciū ad torturā,vt puta si vnus testis dicat vidisse Titiū admenantem cū gladio,sed non vidisse percutere,alter dicat vidisse gladiū sanguinolentū,& alter dicat vidisse ipsum Titiū esperſum sanguine se mundantē,vel ꝙ visus fuerit vnus p̃pe mortuū cū cultello, & dicat testis vnus hoc,& alter dicat vidisse aufugere ex loco delicti cū gladio,& alter dicat uidisse gladiū sanguinolentū. Hæc nanq; tria per testes singulares probata facerēt indiciū ad torturā & coniungerentur, & ita procedat opi. Fulg.& sequaciū, & rō pōt esse,quia in istis testib.dictum vnius coadiuuat dictū alterius, nā hoc casu,quia vnus adminiculatur alteri, & continent verisimilitudinem seinuicē coniūgentem fiet accumulatio ad probādū indiciū,ita voluit Bal.in c.licet cām,col.4.vers.& 369 not de proba. †. Dicens,ꝙ singularitas testiū coniungitur qñ dictū vnius coadiuuat dictū alterius,& idē Bal. in rub.de cōtrou.inuest. & in auth.rogati circa fin.C.de test.& voluit Dec.in d.c.licet cām.num.6.vers.& hoc primo de proba.sensit Soc.in d.cons.54. Istud aūt magis procedere existimarē, qñ essemus in casu,in quo delictum esset occulte perpetratum,& exinde esset difficilis probatio,per ea,quæ voluit Ant.de But.in c.veniens,in fi. de testib. quamuis Ias. videatur eius dictum impugnare in d.l.admon.nu.257.loquens tamē de plena probatione.†Socii dictum an 370 faciat indiciū ad torturā, pro eius cognitio-371 ne præmitto.† Quod reus non pōt interrogari de consociis nisi in certis casib.pro vt distinguit Bar.in l.rep.§.1.hoc ti.dicens,ꝙ quædā sunt delicta,quæ non committuntur principaliter i offensam alicuius,seu odiū, sed p̃p̃ cōmodū committētiū,vt falsare monetā seu fabricare falsam monetā.Itē latrocinia facere.Nā lattones non odiunt aliquē, sed diligunt ea alterius, & isto casu pñt interrogari de sociis,& probatur in l.diuus,supra de cus. reo.& l.prouinciarū,C.de fer.& l.fi. C.de malef.& mathe.ita intelligo l.qui vlt.infra ti.1. Et ita intelligit,l.fi.supra ad exhib. quædam sunt delicta quæ committuntur principaliter in alterius iniuriā,& odiū, & in istis cōfessus de se non debet interrogari de aliis,vt hic. & l.fi.C.de accus.fallit in casu d.l.si prius,supra ad Sylla.ex p̃dictis dico ꝙ fures pñt interrogari de sociis,& de receptatorib. & similib. arg.d.l.diuus,supra de cust. reo. Rō p̃dictorū est qñ committitur delictū in alicuius iniuriā,q̃a alios delinquētes pñt accusare, sed nō est ita in delictis,quæ nō cōmittunt principaliter in alterius iniuriā.Iō magis permittitur iudici inquirere,Dictū hoc Bar.sequitur Bnc. Abb.in c.1.de conf.Alex in add.in d.l.repe.dicit,ꝙ Saly.distinguit in alia materia, & idem Ale.sequitur opinionē Bar.in cons.69.visa facti narratione,vol.2.Et Dec.in c. qm̃.in fi.de test.Sal.in l.fi.col.2.vers.sed Bart.C.de accus. dicit hanc distōnem Bar.sibi non videri verā. Nā,& si latro affectet res,& non personā nisi propter res,tamē hęc affectio fit cum iniuria domini.Ideo est,qui eos accusare potest. Et sic eius diuersitate attenta non deberet de sociis interrogari, quod tamen est falsum. Item maleficus in alienum odium sua facit maleficia, & tamen de sociis interrogatur

vt infra de malef.& math.l.fi. Item crim.læ ſæ ma e.contra principem cōmittitur,& ta men de ſocijs interrogatur, vt infr.ad l.Iul. maie.l.pen.& fi. Quinimò in crimine homi cidij fuit interrogatus ſeruus de cōſocijs,& probatur in l.1 §.fi hoc tit.vnde dicit Saly.

372 &aliter diſtinguendū eſſe. †Et hoc mō,ꝙ aut perſona inquiſita,vel accuſata eſt ſerui lis condōnis,& tūc de mādatorib. vel cōſo cijs interrogari pōt ea rōne, quia vt pluri mū tales perſonæ vti meticuloſæ ſine ſocij i ſtigatu,vel mādato non conſueuerūt grādia delicta cōmittere, vel attentare,ad hoc acce dat.l.cuicunq;.circa med.ſup.de ſer.fug.l.fi. inf.ad l.Iul.maie.& ſup.ad exhib.l.fi.Ad Syl la.l.ſi certus.& l.prius & d.l.1.in fi. hoc tit. quæ oēs in ſeruis loquuntur,aut perſona ac cuſata,vel inquiſita eſt libere cōdōnis,& eſt vtilis & tunc in criminib. quæ ſine ſocijs re gulariter nō cōmittuntur,credi de ſocijs in terrogari poſſe,vt prouincia purgetur eis.ar gu.l.congruit ſup.de offi.pſid.& ad hoc acce dāt l.q dnt latrones interrogari,de ſocijs, vt l.pronunciarū.C.de feri.& l. diuus.ſup.de cu

373 ſto.re. †Cū.n.latrones ſint,qui ſtratas ag grediūtur publicas,vt l.capitaliū.§.famoſos. inf.de pœn.& hi ſoli nō ſunt,ſed plures,nec ſine receptatorib.ideo faciliter lex permiſit de eis interrogari,cū vt plurimū ſint ignoti, & occulti.Idē pōt dici de falſificātib.mone tā,vt l.1.C.de fal.mon. cū regulariter plures in eo miniſterio ſint neceſſarij, idē de eo q cōtra Principē molitur, quia talia nō cōſue uerūt ſine ſocijs attētari, in criminib.vero,q̄ ſine ſocijs plurib.cōmitti ſolēt, tūc aut deli ctū eſt cōtra ſalutē cōem omniū,& tūc de ſo cijs pōt interrogari,vt l.fi. C.de malef.& eſt rō, quia etiā cōtra ſocios inquirere intendit ad cōem ſalutē omniū, niſi radicitus tale vi tiū extirpetur, ſalus cōis non hēbitur,dictū hoc Saly.ſequitur Barb.in add.ad Abb.in d. c.1.de confeſſ.Et Ang. in tract.malef.in ver bo.fama pub.col.4.ver.quæro an particeps, trāſit cū opi.Saly.Imo.in d.c.1.de cōfeſſ.di cit,ꝙ hæc rō Bart.de qua ſup. forte non eſt multū gñalis,quia ēt paſſus furtū, vel roba riā veriſimiliter ꝓcurabit punitionē,&ideo vr,ꝙ rō ſit odiū ipſorū latronū, vt l.prouin ciarū.C.de feri. Itē maleficus in alienū odiū ſua maleficia facit,&tñ interrogat̄ de ſocijs. l.fi.C.de malef. Itē crim.læſæ maieſt. contra Principē cōmittitur,& tamē de ſocijs inter rogatur, vt hic,& in l.1. in fi.C.ad l.Iul.ma ieſt. Itē in crimine homicidij ſeruus interro gatur de conſocijs. l.1. §.fi.hoc tit. Si volu mus verba Bartol.ita ſimpliciter intelligere, prout intelligit Saly. fuiſſet craſſa deductio p Bar.ſi pſumeremus,ꝙ ignoraret hoc,ꝙ ex furto rei alienæ non fiat iniuria dño.vñ pōt ſaluari Bar.ꝙ bene intellexit diſtinguēdo,ꝙ principaliter fiat ad cōmodū propriū,&non principaliter ad iniuriā.Nā Bar.in l.ambitio ſa. inf. de dec. ab ord. facien. in cognitione principalitatis diſtinguit,ꝙ aut eſt principa le ordine,naturæ,vt eſt iniuria facta filio, vt principali.& ſic ipſius filij eſt poſt ſit patris, cui cōpetit actio iniuriarū,&iſte eſt ordo na turæ demōſtrās iniuriā pricipaliter in filiū. Alio mō cōſiderari, ſecundū ordinē intelle ctus, vt prīcipaliter dicatur reſpectu finis, vt eſt in fideiuſſore, vel mādatore q obligatur reſpectu rei principalis. Nā dato qđ primo obligetē fideiuſſor, & mādator, attamē finis eſt, vt obligatio ſit facta poſt reū debitorē, & iſtud eſt principaliter i facto,vt reus obli getur,& poſtea fideiuſſores. vñ in caſu nřo poſſumus dicere Bar.cōſideraſſe principali tatē reſpectu ordinis naturæ,vt q furto ſub trahit,q falſam monetā fabricat, iſtud agit principaliter,p eius vtilitate,& comodo da to, qđ poſtea oriatur iniuria in pſonā prin cipis,vel in pſonā domini,& iſte eſt ordo na turæ conſideratis p Bar. in ſecūdo ēt capite datur iniuria ēt principaliter reſpectu ai In iuriātis, & hoc mō poſſet ſaluari deciſ.Bar. vt pſona domini,& principis ſit ſecūdario,

374 nō aūt prīcipaliter. †Aduerte ꝙ poſſumus attēta ea diſpōne,qđ ex cōſuetudine fiat in terrogatio in oī caſu,vt dicit Gand.ſiue Bar. in trac.de q.in 4.col.& Iac.de Bel.in ſua pra cti.crim.in tit.de q.col.11 ver.iuxta hoc qri tur,& attēta ea cōſuetudine q̄ eſt in tota Ita lia,ꝙ iudices de quocūq; caſu poſſunt inq rere,& inquirūt,vt p Gād.in tract.malef. in rub.qūo de malef.cog. p inquiſi. col.1.verſ. ſed hodie,& Alb.in l.ex q dē.col.3 ver.de cō

375 ſue.tamē C.de accuſ. †Diſtinguerē in hac materia, ꝙ aut ſumus in accuſatione,& in alijs caſib. in quib,proceditur virtute accuſa tionis, & tūc interrogatio nō poſſit fieri de cōſocio,& ita loquatur tex.in l.fi.C.de accu. eo maxime q a oia,q̄ gerūtur per iudicē pro cedendo ſuper accuſatione, fiunt ad inſtātiā

376 accuſatoris. †Nec pōt iudex procedere ad torturam

torturam in iudicio accusatorio, nisi sit facta instantia ꝑ accusatorem, gl. in l. quicunque in verbo oportet. C. de ser. fug. Bal. in c. 1. in §. iudices. de pac. tenen. & ēt nimis graue esset ꝙ plures ꝑsonæ interponeretur ĩ eo iudicio accusatorio, & onus non debet imponi nisi volenti, & sic in casu accusationis nõ dabitur iterrogatio de cõsocijs ne fiat iniuria, & grauamē ipsi accusatori. Aut sumus in casu, ĩ quo iudex ꝓcedit ex inquisitione, vel ĩ eo iudicio, ex quo nullũ grauamē infert accusatori, sed totũ pendet ab offõ iudicis, & tunc iterrogatio fieri possit đ cõsocio, q̃a ad offũ iudicis spectat expurgare ciuitatē malis hominibus. l. cõgruit. supra de off. præsi. & ideo ꝓcedendo ex offõ poterit interogare de cõsocijs. & ad hoc faciunt oĩa iura q̃ adducũtur ꝓ ista parte, & eo casu, in quo interrogatio de socio fit. primo tex. in l. diuus, la 2. supra de cust. & exhiben. reo. loquit̃ in casu inquisitionis, dũ vult, ꝙ Irenarchiæ debēt captis latronibus eos interrogare de socijs, & receptatoribus, & sic ibi non ꝓcedit̃ ꝑ accusationem, sed ex offõ, eode modo in l. ꝓuinciarũ. C. de feri. dicit ꝓcedi cõtra latrones diebus festiuis, & sic ordine iuris non seruato ob id, quia ꝓcedit̃ ex offõ text. in l. fi. C. de malef. & math admittit interrogationem de socio eo q̃m in eo crimine dato ꝙ in eo casu sit instituta accusatio, non ꝓcedit̃ sup accusatione ob id, ꝙ accusator teneat ĩ aliquo, neq; ĩ eo delicto põt grauari ex noiatione sociorũ, q̃a nõ tenet̃ de calũnia accusator, neq; hr̃ tanq̃ delator, sed p̃mium consequtur, vt est text. in l. nullitas. C. de malef. & math. & in simili est tex. l. nulli. C. de episc. & cler. in fin. tex. in l. q̃ vltimo, infra de pœn. loquens de eo, q̃ dãnatus fuit ad bestias, intelligi põt ĩ eo casu, in quo iudex vult ꝓcedere ex offõ inquirendo, non aũt ad accusationē. Sed aduerte, ꝙ Bart. in l. maritus. eo. tit. dicit, ꝙ deponēs in casu illius l. nõ facit indicium, sed qualēqualem p̃sumptionem, vt dicam infra, & intelligendus est q̃n ꝓceditur ex offõ. Eodē modo tex. in l. fi. supra ad exhiben. Item, & tex. in l. 1. C. đ fal. mo. loquũtur, ꝙ, & si detur accusator, non tñ tenet̃ ĩ aliquo virtute accusationis, sed hēt p̃mium, neq; tenetur ex calũniatore, nec pœnam patitur, iõ fit interrogatio de socio, ita est tex. in d. l. 1. de fal. mon. tex. in l. 1. §. 1. hoc tit. loquens de seruo, q̃ finxit crimen ĩ se, & mentitus est, põt intelligi dupliciter in eo, ꝙ dicit, interrogationem fuisse factã de socio primo, quia ibi interrogatio erat facta pro liberando ipm seruũ, quia dubitabitur, ꝙ delictũ imputatum nõ esset verum. & ideo interrogatio fit ad liberationem, & sic ad finem bonum, & exinde admititur. ita intelligit illũ tex. Alb. in d. l. fi. C. de acc. vel alr̃ possumus itelligere, qđ ibi ꝓcedebatur inq̃rēdo cõtra seruũ, nec erat accusator, cũ ipsemet crimē finxisset, tex. ĩ l. prius, supra ad Syll. intelligi debet ꝙ fiat interrogatio đ cõsocijs ꝑ naturã criminis. & S.C. Syl. ꝑ qđ ꝓceditur cõtra oẽs seruos, đ q̃b. ē suspicio. & prius iterrogatur đ eorũ criminib. & postea de cõsocijs, & possumus dicere ꝓut dicit Bar. in d. l. repeti. ꝙ istud est speciale, vt serui iterrogētur de cõsocijs, vt hr̃ ĩ to. tit. ff. & C. ad Syl.

377 †In ea q̃one. An dictũ socij faciat indicium ad torturam, quia doc. cõiter cõfundunt isto casu, ideo videbimus.

378 †Primo, an noiatio facta per reum in tortura faciat indiciũ contra noiatum in illis casibus, in q̃bus de iure ꝑmissa est noiatio. Secũdo, an faciat indicium in illis casibus, in quibus non cõceditur noiatio. Tertio, an socius tanq̃ testis, assumptus non vti reus faciat indiciũ contra noiatum. In primo casu Saly. in l. fin. C. de accus. dicebat ꝙ talis depositio, & noiatio socij nõ faceret indiciũ, eo, quoniam est criminosus, ideo repellendus, cũ ēt sit particeps criminis Ideo eius dicto non sit standum, l. si filius. C. de lib. cau. & ibi not. Item quia militat rõ de qua in d. l. fin. Contrarium tamē determinat dicēs, ꝙ ex eo dicto solo, & noiatione non oritur indicium ad torturam, sed oritur iuncta p̃sumptione, seu indicijs, q̃ erãt cõtra ipm reum. Ex q̃bus indicijs oritur verosimilitudo cõtra ipm noiatum. nã si nõ fuissent indicia existētia contra reum, is non fuisset positus ad torturam, nec interrogatio subsecuta, & hoc modo intelligi dēt dictum Saly. in d. l. fi. versi. q̃ro nũc, dum dicit, ꝙ non debet torqueri reus sup socijs, nisi cũ socios negaret, & legitima præsumptio esset contra eum, ꝙ socios sciret, & vbi de eius sciētia nõ est p̃sumptio iusta, torqueri non debet, & eodem modo non fit interrogatio specialis, nisi cõtra eũ, cõtra quē interrogatur cõtra p̃cedat legitima p̃sumptio. vnde si fur, seu latro cõtra quē erãt indicia de spoliatione, subtratione, & furto, q̃ delicta verisilr̃ non p̃nt fieri in eo casu, nec fiũt ab vno solo, & hic talis indiciatus

diciatus de his delictis, si ponitur ad torturã, & nominat sociũ, coniũgitur verisimilitudo oriẽs ex primis indicijs insimul cũ dicto rei qõnati, & ex tali cõiunctione oritur indiciũ ad torturã contra nominatũ, non ãt intelligi debet dictũ Saly. vt nominatus habeat indicium ad torturã existentib. alijs præsumptionib. contra ipsum, sed sufficit nominatio facta præsupponendo, ꝙ ille, qui est tortus, sit legitime tortus, & infra positi Doc. tenẽt indistincte dictũ correi in pdictis casib. facere indiciũ ad torturã, & istud tenuit Cyn. in d. l. fi. But. Abb. Imo. in c. 1. de cõf. Bar. in trac. de q. col. 4. vers. sed nunquid, quod ẽt positũ est in operib. Gan. de malefic. in tit. de qõ. d. ver. sed nunquid, sensit Alex. in cons. 89, viso themate col. 2. vers. quinimò, vol. 3. quamuis Hipp in d. §. dilig. nu. 60. adducens multos, ꝓ ea opinione, ꝙ requirantur præsumptiones vltra confessionẽ, & præcipue Imol. in d. c. 1. de confessis, qui tamen indistincte tenet opinionem iã dictã, ꝙ nominatio sola faciat indicium ad torturã, & Ang. de Ari. in addi ad Ang. de malef. in verb. fama pub. nu. 31. male allegat Gand. & Guid. de Suz. in suo tract. quod requirãtur alia indicia penes dictũ torti, quia simpliciter loquũtur indiciũ facere, quod tamen intelligo vt supra. Rõ põt esse, quia videmus ll. concedere in casib. iã dictis, interrogationem posse fieri de socijs legitime, tamen vt supra si indiciũ nõ orietur habile ad torturã, frustra lex voluisset ꝙ interrogatio fieret, & iõ ad hoc (vt talis dispõ effectum habeat, necesse est dicere oriri indiciũ

379 ad torturã. † Cũ lex, & eius verba intelligi debent cũ effectu, l. pen. § pen. supra ne quis cum qui. l. 1. supra quod quisq; iur. gl. in c. fi. de spons. sed aduerte ꝙ vltimo allegatur per Bar. & Bal. & Rom. ꝙ faciat quale quale indiciũ, iõ in hoc casu distinguerẽ, ꝙ aut reus legitime interrogatur, quia præcedunt indicia de cõsocijs in generali, vel spãli interrogatione, & tunc oriatur indiciũ, aut nõ præcedunt alia indicia, & tunc faciat qualẽ qualẽ præsumptionẽ hoc modo intelligatur d. l. qui vltimo, & quod dicit Bart. in l. maritus, hoc tit. & Bal. in l. seruos, C. de test. & Rom. in l. & si certus, supra ad Syll. volentes ꝙ ex d. l. qui vltimo oriatur qualequale indicium.

380 † Requiritur hoc tamen primo, ꝙ talis cõfessio sit facta, seu nominatio in tortura, aut statim deposito reo de tortura, alias nõ valeret arg. text. in l. petens, C. de pact. Ita tenet Alb. in d. l. fi. C. de accus. Ea ratione, quia.

381 † Personæ turpes, cum in testimonium recipiantur eorũ dicto sine tormentis non creditur, l. ob carmẽ. § si ea rei cõditio. supra de test. Et per hanc rõnem idẽ tenet cõsulendo Raph. Fulg. in cons. 173. in causa inquisitionis, col. 1. vers. quidã Doct. allegat tex. in § si vero ignoti, in auth. de testi. & Hipp. in § dili gẽter, in sua pract. nu. 6 : . similem rationem adducit per text. in c illi qui. 5. q. 5. & in c. in primis, 2. q. 1 gl. in c. cum p. de acc. Alexan. in consi. 11. circa primum, col. 2. vol. 1.

382 † Secũdo requiritur, ꝙ interrogatio fiat generaliter per iudicẽ de cõsocijs, nã si particularis fieret interrogatio, diceretur suggestio. l. 1. §. q. qõnẽ, supra hoc ti. gl. ĩ l. prius. & in l. si certus supra ad Syll. Dy in d. l. fi. C. de acc. & Sal ibi col. fi. q. dicit nõ deueniri ad ĩterrogationẽ particularẽ, nec ad spẽm nisi contra aliquẽ ĩ spẽ sit legitima psũptio, vt dixi sup.

383 † Qõ. & difficultas oritur, an reus facta nominatio in torturia de s cio debeat iurare dicta per eũ esse vera. Hip. in sua prac. in § dil. nu 62. dicit iurare debere. & ꝙ assessores erãt ĩ hoc in nõ deferẽdo iuramẽtũ reo. mouetur

384 † Quia depositio sine iuramento est nulla, l. iusiurãdũ. C. de test. c. tuis, eo. tit. idem etiã, ꝙ vtraq; pars velit, non põt testis deponere sine iuramento. Ang. in l. si vacãtia, C de bo. vac. li. 10. Fel. in c. significasti de homic. item qa ẽt ꝙ sit cõmissa cã alicui, secũdũ eius conscĩam terminãda, requiritur iuramẽtũ ex mẽte Ang & Pau. de Cas. ĩ l. de pupillo. §. q apud supra de ope. no. nun. Itẽ summus Pont. non põt tollere, nec dispẽsare cũ iuramẽto, ut testis sine eo deponat, c. cõstitutus, & ibi no. de rescrip. & cũ reus existens in tortura habeat manus ligatas nõ põt iurare, iõ eius dictũ nõ valebit. In hac q. existimo reũ nõ debere iurare, & eius dicto stãdũ esse de nominatione facta cõsocij in tortura in casib. cõcessis ad interrogãdũ, nã Abb. in c. 1. de cõfes. vt Alb. de Ros in d. l. fi. C. de acc. dicunt magnã esse differentiã ꝙ deponat tãquã testis, vel ꝙ deponat tãquã reus, & iõ cum reus deponat non uti testis, requisita necessario in teste nõ adhibenda sunt in personam rei, & sic iuramẽtũ nõ erit necessariũ, cũ lex statuat in teste iuramẽtũ dari in reo ãt nihil aliud dicat, nisi interrogari nec de iuramento aliqua sit determinatio. & exinde cum diuersitas sit

inter

inter ipsos, diuersum ius statui debet nec de vno ad aliud licita erit argumentatio l. Pap. exuli, supra de minori. Demõstratur ẽt hoc verũ q̃a depositio in tortura excedit dictum testis in aliquo, & dictum testis excedit dictũ rei in tortura: nã si plures fuerũt cõsocij, qui deponãt de altero socio in tortura ex dicto pluriũ noĩatus nõ habebitur ꝓ cõuicto, & ex dicto vnius contra se habet indiciũ ad torturã. sensit Bar. & ibi gl. in l. 1. §. idẽ Corn. hoc tit. Et Bal. in l. quoniam, C. de test. vol.

383 †Quod ex quatuor cõsocijs tres nõ ꝓbẽt cõtra quartũ delictũ cõmisisse, determinat ẽt Alb. post Gab. de Ossel. in trac. de fam. in l fi. 2. col. C. de acc. & in hoc casu si plures testes deposuerũt de visu, probãt plene, & habebitur reus pro cõuicto, rõ est, quia quãdo sunt plures correi, est vna tãtũ qualitas indicij, & ad hoc vt ĩdicia dicãtur plura, reqritur diuersitas inter vnũ & aliud, nõ aũt ꝙ sint eiusdẽ generis, ꝓut sũt plures socij q̃ faciũt vnũ, & idẽ indiciũ, secus in plurib. testib. quia vnusq̃sq; deponit ex sensu suo, & si bonus fuerit, quilibet parũ minus semiplena probõne dicitur facere d. l. cũ probatio, supra de probat.

386 †Quod ãt indicia debeant esse diuersi generis, sensit Bar. in l. vnius, §. 1. hoc ti. & Par. de Put. in tra. syn. circa fi. in ver. viso de repetitione, ꝑterea videmus ꝙ maior virtus est in eo, qui deponit in tortura q̃ ꝙ sit in illo, q̃ deponit tanq̃ testis. Nã deponẽs in tortura non est bonus, quia socius criminis nõ ẽ idoneus, quia deliquit, põt repelli, quia infamis saltẽ de facto, & ipse solus facit indicium ad torturã, vt dictũ est supra. & tamẽ testis vnus de visu, nisi habuerit qualitates ꝑdictas, vt sit bonus, idoneus, nec repellatur, nõ facit indiciũ ad torturã, vt vidimus supra ĩ indicio de teste de visu, & sic ista duo reus, & testis habẽt se vti excedẽtia, & excessa. Præterea reus põt dicere cõtraria in eius dicto, & toleratur. l. nemo, supra de exc. & dixi supra in ver. mẽdaciũ, qđ nõ est in teste, vt ibi. Nõ obst. q̃ adducũtur in cõtrariũ, quia loquũtur in teste, in quo de sub̃a requiritur iuramẽtũ, secus in dicto rei, quia hoc tãtũ cõceditur à iure, vt interrogetur per iura iã dicta. Istud ꝙ iuramẽtũ nõ requiratur sensit Ale. in cõs. 89. ĩ 3. vo.

387 †Tertius casus est, quãdo interrogatio fit in ea persona, q̃ de iure interrogari nõ põt, difficultas est, an faciat saltẽ ꝑsumptionẽ, ꝑ q̃ iudex possit inquirere. Dec. in cõs. 189. inc. Lętatus sum, tenet, ꝙ si reus fuerit interrogatus in illis casib. in quib. iure interrogari nõ põt. ꝙ nõ faciat ꝑsumptionẽ vt inquiratur. al legat multa cõsilia Ful. idẽ voluit Hip. ĩ sua prac. in § dilig. nu. 67. Cõtrariũ puto verius, quia cõiter Doc. tenẽt iudicẽ per talẽ dispõnẽ posse inquirere, vt voluit Host. Io. And. But. Abb. Anc. in d. c. 1. de cõf. per illũ tex. & hoc si depositio sit facta in tortura, vel post torturã statim, idẽ voluit Sal. ĩ d. l. fi. C. de acc. Ang. & Ro. qui dicit hanc esse cõem in l. & si certus. supra ad Syll. quod idẽ voluit Imo. in d. c. 1. de conf. subdens, ꝙ si fama contra nominatum insimul cum dicto correi, sufficiens erit indicium ad torturam.

388 †Tertio casu quãdo aliquis deponit tanq̃ testis, & noĩat aliquẽ in sociũ, vel deponit cõtra ipsum sociũ, eius attestatio vti à delinquẽte facta inducit qualẽqualẽ ꝑsumptionẽ, ita no. Abb. in d c. 1. de cõf. dicẽs æquiuocũ esse in hac materia socij criminis, idẽ velle disponere in reo, quod in teste: quẽ sequitur Dec. in c. quoniã, in fi. de testi. vbi multa adducit, & pro eadẽ sñia est tex. in c. 1. de tes. li. 6. & in l. quoniã, C de test. nec in hoc casu facerẽ eã differẽtiã, quã multi faciũt, & de qua supra distinguẽdo ꝙ aut deponit in eo casu, in quo non possit interrogari, vt tũc sit verũ, qui iã dixi, aut si posset interrogari de cõsocio tũc faceret indiciũ, q̃a dico Abb. optime hũc casum vti separatũ à ꝑcedẽti posuisse: nã si deponit taquã testis, & extra torturã, non debet facere indiciũ, cũ requiratur tortura, vt dixi, nec aliter ei credatur, nisi dicamus,

389 †quod ẽt quãdo talis socius assumitur tanq̃ testis, debeat torq̃ri, iuxta l. ob carmẽ. sup. de test. & gl. in l. 3. §. l. Iul. in ver. palã. o. ti. de tes. tũc n. si ponetur ad torturã opt me distinguetur, an sit casus, ĩ quo possit inter. nec ne.

390 †Mortui depositio an faciat indiciũ ad torturã Bar. Bal. & Ro. in l. si quis in graui. §. si quis moriẽs, supra ad Syll. dicũt per illũ tex. indiciũ nõ oriri, adducitur gl. in l. mater, C. de cal. q̃ appellat dictum defuncti vilẽ præsumptionẽ, & gl. in c. literas, de præsum. in prin. dicens dicto morientis nõ esse credẽdũ, & Bal. in ver. vasalli in ti. de pa. conf. dicit morietẽ non esse S. Io. Baptistã, & ratio redditur quia si dictum morientis probaret, esset testis in causa propria, quod à iure prohibetur, l. nullus, supra de test. l. omnem, C. de test. in contrarium, ꝙ imò eius dicto sit credendum.

† Quod

391 †Quod quis nõ dẽt esse immemor, nec præsumitur salutis æternæ.l.fi.C.ad l.Iul.rel. pe.c.sanc.1 q 7.adducitur gl.in l.1.C.de san. cau.adie.itẽ & rõ, cõfessio sine cã facta nou. valet secundũ Butin c.si caut. de fid.instru. cũ ẽt à cõiter accidẽtib. ꝙ de breui moritu rus nõ vult esse mẽdax, & tenẽtes hãc partẽ respondent ad tex.in d.§. si quis moriens ꝙ ista verba intelligãtur nõ esse credendũ quo ad condẽnationẽ, & sic in potiori significatu.§.sed quoties.Insti.de iur.nat.l.1 § qui in perpetuũ. supra si ager vecti vnde Hip.in §. dilig.in sua pract. distinguit, ꝙ aut ille, qui moritur grauat aliquẽ eius dictũ & tũc si cognoscitur ꝙ non est boni sensus, aut sinceri intellectus dictũ eius non attenditur per tex. in l.hac cõsultis.§ at cum humana fragil.C. qui test fac.poss.in l.iub.C.de testa. Aut est boni sensus,& tũc,aut aliter põt probari delictum, quàm per eius dictum, & tunc dicto decedentis non statur,& ita procedat tex.in d.§.si quis moriens,aut non potest fieri probatio de delicto, nisi ex dicto decedentis,& tunc faciet indicium, ea ratione.

392 †Quia multa concedũtur & testes inhabiles admittuntur ad hoc, vt veritas hẽatur, l. quoniã.C.de hær.Saly in l.ea quidẽ.C.de ac cus. Itẽ multa conceduntur ne delicta remaneant impunita iu l.vulner. sup. ad l.Aquil.

393 †Item asserenti de gestis à se plene creditur Paul.de Cast.in l.q o.sup. de ædil.edic.& in l.quicũq;.C.de ser.fug.& q̃ ponit Ja in l.1, §.si absens.sup. si ex nox.cau.aga In hac q. credo indiciũ nõ oriri ex dicto defuncti,quia tex.in d.§.si quis moriẽs nõ videtur hoc probare,vt dicã indistincte. Nec obst.rõ Hip.ꝙ cõfessio ꝑiudicet,quia verũ est,vt dicunt oẽs doct.in d.§.si quis moriẽs,ꝙ ad sui præiudiciũ statur cõfessioni morietis, sed nõ in alterius dãnũ,& ita cõcludũt oẽs ibi, nec est verũ,ꝙ tex ille debeat intelligi,ꝙ nõ credatur quo ad diffinitiuã, nõ aũt quo ad indicium, quia indiciũ est pars probõnis minus tamen semiplena,si nõ creditur,& remota est probatio generaliter,ergo & indiciũ,qđ est spẽs probõnis,cũ remoto genere remoueatur & q̃libet eius spẽs.l.fundi.§.fi.sup. de fun.instr, cũ alijs.Nec ob rõnes,ꝙ multa concedãtur, vt delicta puniãtur,& veritas hẽatur qa hoc nunquã cõceditur à iure ꝙ quis possit deponere in facto proprio, & pro exequẽda eius opi.vt sibi aliqualiter credatur,& testis deponẽs de gestis à se deponit ad beneficiũ, & cõmoditatẽ alterius,nõ suijpsius, vt in casu nostro.& falsum est,ꝙ plene probat, qa requirũtur alia indicia,& adminicula,vt per Paul. de Ca.ĩ d.l.q cũq;. & per Ias.in d.§ si absens.

394 †Aduerte ꝙ text.in l.si quis in graui.§.si quis moriẽs, põt intelligi in eo,ꝙ dicit non esse credendũ si moriẽs dixerit,vt illa dictio, si moriens,stet cõdõnaliter, quãuis gl.aliter ibi sentiat.vt si in art.mortis excedẽs dixerit hoc ꝙ sit vim passus à seruo, nõ credatur ea rõne, quia existẽs in eo statu mortis ꝑsumitur nõ sanæ mẽtis,nec sinceri intellectus, & ideo eius dicto nõ statur iux.d.l.hac cõsultissima §.at cũ humana fragilitas,& d.l.iub.& hoc suadẽt verba tex.nã sufficiebat,ꝙ I.C.dixisset,si quis moriẽs semel,& ĩ prin.sed quia noluit demõstrare quo tpe in particulari nõ sit credẽdũ,domino, explicit ips dicẽs,si moriẽs q.d.si nõ moriẽs. & sic in art.mortis nõ existẽs hoc dixerit, sibi credatur, vt dicã infra,& expositio gl. in hoc casu nõ põt stare, vt dicamus secundũ eã, ꝙ quãuis sit in artic. mortis,non credatur, quia nec crederetur,si nõ eẽt in art.mortis,vt ipsa innuit,quia hoc nõ est verũ cũ sit credendũ domino vulnerato,& nõ morienti de seruis ipsis, & ideo per contrariũ si vulneratus mortifere superuixerit per aliquod tps, & fuerit conquestus de seruis,& dixerit à seruis interemptũ sibi cre datur,vt ĩ l.1 §.fi.eo.tit.ad Syl ea rõne, quia super viuendo post vulnera ꝑsumitur in bono sensu,& quod dicat veritatem,& ei est credendũ :nã si habetur suppliciũ ex S.C.Sylla, contra seruos ex eo solo ꝙ fuerint sub eodẽ tecto.l.1.§.qõrẽ.cũ §.seq. & §.si quis ĩ villa, & hoc ex eo solo, ꝙ est sinistra suspicio contra seruos de morte domini, tãto magis dicendũ est,si ipse dominus dicat se fuisse vulneratũ à seruis.quia hoc casu cum agatur de re propria,& de seruis proprijs, ipsi erit credendũ,cũ nãliter quis non præsumatur velle consumere suũ.l.cũ de ĩdebito, sup.de prob. Sed aduerte,ꝙ mihi videtur ꝙ ista argumentatio,quàm faciunt doct.ex dispositis in tit. ad Sylla. ꝙ decidatur contra liberam personam illud idem non sit bona.

395 †Quia facilius proceditur contra seruum, maxime propriũ conquerentis & occisi,q̃ ꝙ procedatur contra liberũ,quo ad torturã,& quo ad alia, vt est text. in l.si quis & in l.ex lib.hoc tit.no.Bar.in l.1. §.si ser. in prin.hoc tit.&

tit. & ideo arguere de seruo ad liberum non videtur bonum, quia non est par ratio.

396 †Denunciatio decani, seu centenarij An faciāt indiciū ex eorū denūciatione, quādoque proponūtur isti denūciatores ad manifestandū maleficia q̄ fiūt in ciuitate, & in villis, vt quotidie seruatur, & tūc istorū denunciatio facit qualequale indiciū, ex quo pōt iudex procedere ad inquisitionē, ita intelligitur l. diuus la 2. sup de cust. & exhib. re. & hoc determinat Bar. ibi in 3. q. idē voluit Saly. in l. ea quidē, in prin. in 10. q. C. de accus. adducens pro hoc tex. ibi & tex. in l. 1. C. de dec. li. 10. & Alex. in cons. 1. in cā inquisitionis formatæ col 2. ver. accedat, vol. 3. & pro p̄sumptione innocētiæ ponit eā Cœp. in cons. 31. super homicidio. col. . ver prima est, & Ang. in trac. malef. in verb. necnon ad denūciatione. col. 6. ver. quæro an denūciatori, & Hip. in prac. in prin. nu. 19. & in cons. 6. n. 9. Q̄nq; p̄ponūtur ad inueniēdū delicta, & tūc ī grauib. ipsis nō credit, nisi vti testib. aut in leuib. & si p̄positi fuerint p̄ formā statuti ad inueniēdū arma. & tūc ipsis credit, vt p̄ Bar. ī d. l. diuus, & p̄ Ang. addemus ī loco p̄dicto, vbi videas.

397 †Incātationes, seu diuinationes q̄ fiūt per astrologos, geomātes, & p̄ istas mulierculas ex inspectione aquæ benedictæ, vel speculi, vel cū forcipe, & cribro, vel simi. sortilegijs, an faciāt indiciū, vt si dixerit Titiū fuisse furē, vel homicidā, Bru. in d. trac. in d. col. 13. ver. q̄ro an diuinatio dicit, q̄ talib. non est adhibenda fides. l. itē apud Labeonem. §. si quis astrolo. sup. de iniur. & ibi Ang. hoc tenet, q̄ indiciū non faciūt ad torturā, subdens, q̄ iudices caueant, vt non errent moti ex diuinationib. l. verbū p̄cib. C. de if. dicit tamen Bru. q̄ Bal. in quodam suo cons. tenet, q̄ licet ars maleficiorū sit reprobata. l. nemo. C. de malef. & math. tamen quādoq; permittitur, q̄ maleficiū tollatur per aliud maleficiū, si alio mō non pōt, q̄ per incātationē Dæmonū, vt no. per Io. And. de Rip. in sū confess. in rub. de imp. ligam. tamen non dēmus recedere à Deo quidquid ore proferatur, cū licitū est aliquādo de aqua turbida viuere, vbi deficit clara, & medicinæ sumūtur rōne sanitatis non delectationis, concludens, q̄ quāuis ars diuinādi sit reprobata, tamen vbi magnū scandalū immineret nec Deo, nec hoīb. reprehēsibile videtur, si fieret, & operabitur ad inquisitionē non ad torturā, & si diuinator aliquē inculpat, poterit iudex pro illo mittere, & videre qua cum cōstātia, aut trepidatione, aut quo palore, aut rubore loquatur, & exinde sumere indicium veritatis, & istud sequitur Hip. in sua prac. in §. dilig. n. 181. ponens exēplū de cadauere emittente sanguinē ob superuenientiā homicidæ, q̄d dicit vidisse, & practicasse. Aduerte q̄ p̄cedens decisio non videtur aliquo mō mihi vera, vt non tātū indiciū non oriatur, sed nec suspicio, p̄ q̄ iudex possit moueri ad inquirendū, seu alio mō procedendū, cum sortilegia sint oīno prohibita.

398 †Nec pro inueniendo furto Ecclesiæ pōt fieri incātatio aliqua, ēt sine dæmonū inuocatione, prout est tex, in c. 1. & 2. de sort. Et Abb. & Io. And. in d. c. 2. qui dn̄t nō esse licitū cōsulere istos diuinatores, seu sortilegos, ēt si hoc fiat sine īuocatione Dæm. ea rōne.

399 †Quia occulta solus Deus scit, & est secretorū cognitor, & iudex c. erubescā. 32. dis. vnde dicimus, q̄ ecclesia nō iudicat de occultis & cū nō possit probari, discretus iudex se nō intromittit, sed diuino iudicio relinquit l. & si restituātur. §. fi. sup. de iud. vbi Bal. dicit p̄ illū tex. q̄ iudex dēt iudicare, secundùm conscīam, q̄ cadit in hoīe ipso tanquā iudice, & licet Deus oīa nouerit, nō tn̄ si euenit ī hoīe.

400 †Præterea sortilegi sunt infames, & repellūtur à testimonio, & ab accusatione, & puniūtur faciēdo sortilegia, & grauiter peccāt vt in d. c. 1. & 2 de sortil. & in d. l. item apud Labeonē. §. si quis astro. sup. de iniu vbi post illud, q̄ iniuriā faciat. & cū eo agi possit subdit tex. q̄ cōstōnes eū tenēt. & ibi gl. in verb. constōnes dicit vltore gladio puniēdus, vt d.

401 l. nemo. † Q̄uo itaq; pōt iudex admittere sortilegū, & ex eo accipe fundamentū ad inquirendū, cū non tm̄ eos reijcere dēat, sed ēt punire, & sic vn̄ pœna dēret dari p̄ iudicē, ī de iudex accipe dēat fundamentū; arg. eorū q̄ hn̄r in l. nō dubiū. C. de legi. & l. memin. C. vn vi, ibi. ne inde iniuriarū nascat occasio, vnde

402 iura nascūtur. †Eo maxime: quia vterq; iudex, tā secularis, q̄ ecclesiasticus pōt cognoscere de tali crimine, & acerrime punitur p̄ ius ciuile, & locus est p̄uentioni inter eos, ita no. Abb. ī d. c. 1. de sortil. in ver credo ēt allegat to. tit. C. de malef. & math. vbi puniūtur vlt. supplicio, de iure vero canonico si sūt viles fustigātur, si liberi, & honesti dānātur ad p̄petuos carc. c. contra idol. 26. q. 5. Rom. in sing. 660. incip. Tu scis, ex q̄b. cōcludo, q̄ ex

cau

tali re ꝓhibita,& punibili nō pōt,nec debet iudex ſumere fundamētū ad inqrendū.Non obſt.exēplū traditū per Hip. ꝙ ſanguis exijt ex cadauere ſuperueniēte interfectore, quia illud non ꝓuenit ex incātatione,aut ſortilegio,ſed eſt quoddā miraculū,& ab occulto ꝓcedens,de quo dicā infra in indicio ſigni.

403 †Iudex ſi vidit,an ſi ſit indiciū ad torturā, vt puta ſi interfectus fuit hō in platea,& iudex vidit nullis alijs exiſtentibus ꝓbationibus,dicas ꝙ nō, ꝓut voluit Spec.in tit.de ſen.& his q̄ ipſi ſequun.§.qualiter.ver.itē debet ferri, dicēs.

404 †Quod iudex debet procedere ſecundū allegata,& ꝓbata, & nō ſecundū conſciam.c.iudices.3.q.7.l.illicitas.§.veritas,ſupra de off.præſi.& per illū tex.dicit ī caſu pmiſſo,qū iudex vidit occidentē.Spec. d.§.item debet, ꝙ Azo.& Accur. cōſulti reſpōderūt,ꝙ poteſtas non potuit ponere illū ad qōnem,qđ dictum ſequitur Bal.in l.fi.in prin.ver.itē,qro.C.de appellatio. Quod intellige ſecundū qđ ipſemet Spe.in tit.de noto. crim.§.fi.ver.Petrus de Samia, vt procedat quādo eſt notū iudici,quia in faciē eius ſolū homicidiū perpetratū ſit,ſecus ſi alij cum ipſo iudice fuerint q. poſſint delictū ꝓbare, & tūc ſecundū qualitatē probonum orietur indiciū,vel plena ꝓbō, & ita ītelligitur tex. in §.quādo.2.q.1.Puto tamen, quod iudex ex ea viſione poterit inquirere, ſuper delicto, & procedere contra eum,quem vidit.

405 †Nomen malum facit indicium in gñe contra illud hñtem, vt eſt tex. in c.1.& ibi Ioan. And. Card.& Imol.in verb.Bellial.de depo.& dicit Io.And.in c.cū ſecūdū,de pb. ꝙ ſi nomina dñent emi, bona eſſent emenda magno precio.& dicit Abb.in ꝓoe.decr. col. 2.ver. ideo quæro, ꝙ ex turpi nomine, q̄nq; oritur ſiniſtra ſuſpicio.credentes non nulli illud nomen fuiſſe impoſitū ab euētu, & ibi Felin. nu.32.dicit poſt Doct.ꝙ ex malo noīe orit̄ ſiniſtra ſuſpicio per ea , quę hñr in tex.& gl. in l.facta.§.ſi in danda. ſupra ad Treb.vbi multas auctoritates adducit & Iaſ. in rub. ſol.matr. num.16. Et Par. de Put. in tract. de ſynd. in verb.mādauit.col.8.ver.qñ delictum , dicit verum eſſe malum nomen facere ſuſpicionem,& indicium,ſi cum eo cōcurreret mala fama (vt puta) ꝙ eſſet homo malæ famæ,& vocaretur rampinus.

406 †Phyſionomia mala. Et hæc gñat ſuſpicionem in gñe, & oritur præſumptione mala natura & vitiata, non quantū ad pſumendū in ſpecie de ſpāli, & determinato delicto, bona autem phyſionomia prodeſt,vt voluit Bal.in l.2.in ver.q̄ aūt. C.quor.appel.non recip.& dicit Par.de Put. in d.tract.in verb.mādauit.col.8.ver.quādo delictū,bis indiciū fециſſe ꝑ phyſionomiā,vt vnū hēntē bonā phyſionomiā iudicauerit innocentē, & aliū habentē malā phyſionomiā iudicauerit nocentem , & furem, & ita reperit veritatem eſſe.

407 † Signū facit,quādoq; indiciū(prout voluit Cic.lib.2.ad Hæren. in c. in cā coniecturali in verb.argm̄ dicens)num qui ſtrepitus, clamor,crepitus exauditus ſit,& Par.de Put. in d.tract.ſynd in d.verb.mādauit,in fin.volens , ꝙ ſi reperiatur occiſus puer in vna domo,& vicinus dicat, ꝙ per dies ante audiuit vnū puerū ibi plorantē, & hæc ꝓbō valet ꝑ viā ſigni,per ea q̄ no. ꝑ Bar.in l.de pupillo. §. ſi q̄s ipſi ꝑtori, ſupra de no.ope.nun.& ꝑ Bal.in c.cum terra. in fi. de elect. & ꝙ de eo fuit tractatū Romæ in quodā puero,quē Iudæi in die Iouis ſancta ſubtraxerunt,iugulauerūt, & in ſecrete ſanguinē eius biberunt.

408 † Itē ſi exhibeatur cadauer ante occiſores,& ex vulneribus ſanguis exibit, erit magnū indiciū,à qua experiētia nō erit per iudicē recedēdū,cū ſit rerū oīum magiſtra. c. cū ſit.de elect.in 6.& clem.1.de æta.& quali.Et iſtud dicit Par.de Put.admiſiſſe ꝑ vero Hēr. de Gand. in ſuo collib.7.& c.Thad. med. & Ang.in tit.de homic.q. dicit hoc accidiſſe in quodā Aegyptiaco,ſubdēs ipſe Par.hoc fuiſſe expτū Romæ tpe, eo quo occiſus fuit Cardinalis S.Marci,& Hyp.in ſua pract.in § diligenter. nu.181 dicit ſe expertū eſſe iſtud in ciuitate Albiganæ,& vidiſſe per pſentiā occiſoris cadauer effluere,& emittere ſanguinē, & iſtud hēt cōis hoīum ſermo,ꝙ per pſentiā occiſoris cadauer emittat ſanguinē, ex quo dixi ſupra in verb.incantationes, ꝙ iſta emiſſio ſanguinis nō prouenit ob incantationē, ſeu ſortilegium , ſed eſt quoddam à natura inſitum, de quo ratio reddi non poteſt.

409 † Furti indicia poſſunt ēt aſſumi ex indicijs diuerſis cōcurrētibus in homicidio, ꝓut eſt trāſitus inſolitus, frequētatio viæ,tps, vt noctis locus,vt ante domū maleficij confeſſio,cōuerſatio cū malis,& alia per multa reſpicientia teſtiū depoſitiones,loquella timida,palor,trepidatio,mēdaciū,dictū ſocij, & alia cōplura,q̄ diligens quilibet poterit col-

ligere ex iam dictis, & quia in diuersis locis doct. vt ponũt indicia furti, ideo de his sub nectemus, & primo. 410 †Solitus furari, & sic mala fama facit indicium cõtra imputatũ, ꝙ rẽ furto subtraxerit, vt est gl. in l. in ciuilẽ. & ibi Bal. & Salyc. C de fur. 411 †Volentes ꝙ ex cõsuetudine oriatur p̃sumptio, & Saly. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. facit gl. in l. cũ allegat. C. de vsur. Et qđ dicit Bar. in l. Cassius, supra de sena. ꝙ malus sẽper p̃sumitur malus ĩ alia re simili, & dicit Bar. hic loquẽs de indicio furti, ꝙ mala fama facit qualequale idiciũ. Ex quo dico, ꝙ de ꝑ se non sufficeret ad torturã, nisi alia cõcurrerẽt, vt dixi supra in verb. vita. 412 †Vicinus domui, in qua factum est furtũ, si eã domũ notã habeat, idiciatur, ꝙ furtũ cõmiserit, ita est tex. in l dominus horreorũ, supra locati, ꝑꝑ ædificiorũ notitiã in q̃õnẽ peti posũt, & super eo tex. & Bart. dicit, ꝙ q̃ hñt notitiã domus sunt suspecti, quãdo domus frãgitur, & hoc ꝑꝑ ædificiorũ notitiã, & ideo talis ꝑsonæ de facili possunt torqueri ad inuestigationẽ veritatis, vt in eo tex. & ideo officiales, quãdo cõmittũtur maleficia occulta, cõsueuerũt capẽ vicinos, à q̃bus verisimiliter põt declarari veritas. l. si ita, in fi. supra de fund. instr. & instru. leg. Idẽ voluit Bal. ibi ꝑ illũ tex. dicẽs, ꝙ si ĩ aliqua contrata cõmittitur aliqđ maleficiũ debẽt ad tormenta citius poni vicini, & domestici, & q̃ habẽt notã domũ, q̃ illi, q̃ non sunt vicini, nec domestici, subdens, arg. sumi ex eo tex. ꝙ furtũ p̃sumitur factũ à conuersantibus in domo, vel saltẽ, ꝙ illi sciãt, q̃s fecit, qđ ẽt voluit Saly ibi, q̃ dicit, ꝙ habẽs notitiã rei põt de facili ad q̃õnẽ torturæ deduci, qđ sæpius vidit seruari ꝑ iudices ad maleficia. Et ꝙ p̃sumatur cõtra vicinos de delicto hẽtur Dente. c. 21 qđ idẽ voluit Bar. hic in 2. col & Ang. & Salyc. in l. fi. C. de quæst.

413 †Limitatur ista conclusio, vt non habeat locum in vicino, qui sit bonæ famæ, nã tũc ꝑꝑ qualitatem personæ cessat indicium, vt ita voluit Bald. in l. 1. in fi. C. loca. & istud est de mente Bar. in d. l. dominus horreorũ dũ dicit, à q̃bus verisimiliter sciri põt, & ista verisimilitudo est cõtra malos hoĩes, nõ cõtra bonos, quod idẽ voluit Bru. in d. tract. de indi. in 3. q. prin circa prin. Aduerte, qđ vnum qđ dicit Hypp. in sua pract. in §. diligenter, num. 97. post Ias. in l. in actionibus. col. pen. de in lit. iur. dicẽs, ꝙ Bal. in d. l. dominus horreorũ, ponat limitationẽ p̄dictã de hoĩe bonæ cõdõnis, q̃ a Bal. ibi nihil dicit, & si cõclusio sit vera in se, vt bonitas ammoueat indiciũ, & illud diminuat, ẽt in maiori, vt dicã in seq. 414 †Infero ex hoc ad hospitẽ, penes quẽ bona sunt depositata ꝑ viatorẽ, vt si fuerint subtracta, sit indiciũ cõtra hospitẽ, & eius familiã, vt possint torqueri ob p̃sumptionẽ in genere ex mente Nic. de Mat. in d. l. 1. & ibi Bal. C. loc. & ꝑ Bar. in l. 1. §. fi. supra fur. aduer. nau. caup. in fi. nisi sit bonæ condõnis, vt per Bal. in d. l. 1. Et voluit Aug de Arim. in addi. ad Ang. in verbo. fama publ. num. 107.

415 †Debet ẽt hẽri cõsideratio personæ viatoris, si verisimiliter hẽre potuit bona, quæ dicebat subtracta, vt per Bar. in d. l. 1. §. fi supra fur. aduer. nau. caup. & sic verificatur dictũ Bar. in d. l. dñs horreorum, vt attendatᷣ verisimile, ꝙ multum operatur in indicis. vt dixi supra in 5. præmisso, ẽt est. glo. not. in l. si q̃ñ in uerbo qualitate, vbi in rebus inuasis attenditur qualitas personæ, & an sit talis, qui verisimiliter tot res teneat, vt petit.

416 †Furtiua res si reperiatur penes aliquẽ indicium est ipsum esse furẽ, l. in ciuilẽ. & l. ciuile. C. de fur. ita Bart. hic. idẽ voluit Salyce. & Ang. ꝑ eadẽ verba in l. fi. C. eo. Intellige prædicta procedere, nisi hñs rem furtiuam penes se ostẽderit, à quo habuit, vt in d. ll. & ex mẽte dictorũ docto. Quid si is, qui hẽt bona penes se, nõ põt probare, à quo habuit, nec ostẽdere titulũ, an hẽat indiciũ contra se, vt possit torqueri, Bal. & Saly. in d. l. in ciuilẽ, distinguunt. 417 †Quod aut ꝑsona, penes quam bona reperiũtur, est grauis, & honesta, & tũc ex possessione nõ p̃sumitur furtũ. arg. l. non oẽs. §. Barbaris. supra de re milita. Si vero est persona q̃ cõmiserit, & ꝑꝑ frequẽtiã actus, vt de eo male sit p̃sumendũ, tũc poterit deueniri ad torturã, vnde Saly. in d. l. fin. C. eo. dicit, ꝙ si res est reperta penes aliqu , attẽditur qualitas eius personæ, vt si est vir alias bonæ opinionis, vt est emptor, & reuẽditor pãnorũ vsatorum, vt sunt strazzaroli, qui ab ignoto cõsueuerunt emere, tunc nõ erit indicium contra eum. vt dicam in sequen.

418 †Visus exire domum cum fardello sub veste, vel pallio, sed q̃d esset ignorabatur, & hoc ꝓbatũ fuit ꝑ duos testes, istud erit vehemẽs argm̃, ꝙ subtraxerit res deficiẽtes ĩ domo, & q̃ dicebãtur furatæ in loco, vnde ille exiuit, vt voluit Ang. i l. 2. C. eo. de q. Et tale

indi-

dictū erit habile ad torturā,cū sit indiciū propinquū delicto,prout est illud visus admenare gladiū,& alia similia,de quib. dixi ī indic. homic.cū seq.Istud indiciū tollitur, si ille q exiuit domo fuerit vir ꝓbus,vt uoluit Ang. in l. milites. C. eo. de qō. qui dicit ꝙ si esset qō de furto bannorū vel ēt pecuniæ, & ꝓbatū sit, ꝙ vnus magnus mercator magnæ famæ,& nobilis vitæ illo tunc exiuisset de domo,de qua diceretur tūc subtracta pecunia, & cōprehēsus fuisset portare sub clamide aliquid,si ꝓbet̄ illud indiciū ꝑ duos testes, nō erit sufficiēs ad torturā,q̄a nō est verisimile, ꝙ tātus vir ad tā vile maleficiū ꝓrupisset,sed si cū isto indicio cōcurrēt alia,vt putb, ꝙ ꝓbaretur,ꝙ incōtinēti postq̄ exierit,visus fuit expendere multā pecuniā eiusdē formæ,cuius dicebat̄ subtracta pecunia,& quia cōstabat pecuniā subtractā,& reperitur,ꝙ tp̄e subtractionis nullus intrauit domū,nisi ꝙ iste visus fuit exire,tūc dicēdū est eū esse torquendū,q̄a ex istis duob. ducitur uerisimilitudo, & offuscat̄ p̄sumptio,qd idē voluit(sequēdo hāc doctrinam Ang.) Brun.in tract. de ind. col.2.Et Aug.de Arim.in add.ad Ang. in tractat.malef.in verb.fama publ.nu. 12.

419 † Visus exire tp̄e noctis è domo, in qua furtū ē cōmissum,habet indiciū cōtra se, cū lex male p̄sumat cōtra agētē de nocte, vt est gl.in l.furē. supra de sica. & factū tp̄e noctis est suspectum l.fi.supra de effractor. & expil. & possunt deduci in hoc q̄ dixi supra in ind. homic.in verb.Tps,& dicit Bal.in cōs 427.q̄dā mulier,in fi vol.5.ꝙ perambulare de nocte ad loca suspecta, & per personas suspectas,& à talib.suspicionib. torturæ cœperūt, & necessariæ sunt l.dolum, C.de dol.

420 † Expendens multā pecuniā de illa stāpa, seu cuneo cuius fuit pecunia, q̄ dr̄ subtracta, habet indicium contra se, vt dixi supra post Ang.in l.militesC..de qō.Et voluit Brun. in tract.de ind.qō.3.circa prin. Sed aduerte, ꝙ non puto tale indiciū esse sufficiens ad torturā,cū sit indiciū remotū à maleficio,ex quo nō debet quis torqueri, ut dixi supra in præmis.6.& est de mēte Ang dū vult ꝑ hoc indiciū, & alia indicia coadiuuari in d.l.milites.

421 †Expendens pecuniā,cum ante esset pauper homo,nec reperitur vnde habeat, indiciū habet cōtra se,vt voluit Bar.hic.arg. tex. in l. Quintus. supra de dona. inter uirum, & vxor. quod etiam voluit Salycet. ponens verba Bartol in l.fin.C.eo de quæst.

422 † Res subtracta, si cedebat ad cōmodum imputati, & nō alterius, facit indiciū cōtra eum,v.g.instrumētū quod ad eū pertinebat, non reperitur,ut voluit Bar.hic per tex. in l. 1.§.sed si quis instrumenta, C.de lat.lib. tol. quod idem uoluit Ang.& Sal.in d.l.fi. C. eo. de q.quod dixi supra in ind.homic.in uerbo qualitas personæ:sed puto, ꝙ non faciat indicium ad torturam ut dixi in præced. indic.

423 †Fuga famuli ex domo domini,ī qua res fuit subtracta,facit indiciū cōtra eum,uoluit gl.in §. si vero, in uerbo factum,in auth. de exhi.rei.dicēs, ibi esse optimū arg. cōtra seruientes fugientes, ut eo ipso res amissas uideantur subtraxisse, ex quo dicit ibi Iaco.de Bel. ꝙ erit indiciū cōtra fugientē, sed ꝙ ꝑ talē fugā solā non sit tormentis subijciēdus, quia exiguntur argumenta sine indicia l.1. in prin.supra eo & d.l.milites C.eo. & etiā, quia fuga afficit personā,nec est regulata, si ue demonstrata directo principaliter ad crimen,idē uoluit Bru.in d.trac.de indi q.3.in prin.Aduerte,ꝙ Io.And.in addi.ad Spe.in ti. de præsump.in add.quæ incipit lex unica,dicit opi.Iac.de Bel in d.§.si uero,de iure procedere, & esse ueram in quantum uult indicium oriri ad torturam sed dicit ipse, de consuetudine seruatur contrarium. Puto, quod in casu(de quo agitur)& ex fuga famuli oriatur indicium ad torturam si dominus conquestus & uerisimile sit, ꝙ potuerit talia bona subtrahere, cum essent penes dominum, nā ultra fugā habet hoc generaliter.

424 † Qđ de natura istorū famulorū est furari, ut uoluit Bal.per illū tex.iunc.gl.in l.fi. in uersi.in tex ibi de furtiuis,C.quib.ab liber. proclam. non lic. dicēs ꝙ natura seruorū est furari, qđ idē faciunt famuli scholariū,intellige tamen quod concurrat uerisimilitudo ex parte domini,& ex parte serui, ut dixi supra in uerb. uicinus domini,in fin.

425 † Culpa custodis,ob quā furtū factū sit, facit indiciū ut ipse custos torqueatur,ut furem iudicet, ita uoluit Bar.per illum tex.in l.1.supra de off.præfec. vigil. & etiam uoluit Bal.in loco ut infra.Intellige istud procedere, nisi esset factū furtū in loco qui.bene custodiri nō poterat, uel tēpore, quo custodiri non poterat, nam tunc per rerū naturā culpā abesse ꝓbatur,ut uoluit Bal.in l.3.§.cognoscit,in fin. supra eo.de off.præf.uig.& dicit esse tex.ibi,dum uult,custodes

stodes puniendos esse plerunq; q.d. nō semper, l. semper. §. hoc interdum, supra quod vi aut clam. cū ēt id quod non est possibile, cu stodib. non est iniungendum. arg. l. Titius. §. fi. supra de exc. tut. Nec est homo, qui semper possit vigilare, l. seruitutes. supra de serui.

426 † Forma pedis furantis in terra humida, facit indicium vt voluit Alb. in l indicia, col. 2. C. de reb. ven. dicens, quod vidit quendam iudicem maleficiorum, hoc modo quidā inculpatur, ꝙ furatus fuerat vuas de vinea, & quia terra erat balneata, & humida, & apparebat ibi effigies, siue forma pedū illius, qui furatus fuerat, adduxit illū ad locū, & reperit pedes eius cōcordare cū forma, & effigie, ex quo indicio quasi indubitato eū condemnauit. Putarē tamē, quod istud non esset indiciū ad cōdemnationē, sed iunctis alijs posset torqueri, nam possit de facili contingere, qđ esset similitudo pedū, & is non esset qui rem subtraxisset, & per consequens de per se non esset sufficiens indicium ad torturā, per ea, quæ not. Bal. in l. non hoc, C. vnde legit. & dixi supra in 2. not. Hoc idē sensit Bal. in cons. 427. quædam mulier. vol. 5. dicens quod iudex non debet procedere ad tormenta ex furore animi, sed debet habere eū moderatum ratione, & intellectu, subdens, quòd per motionē, & vestigia pedum significatur qualitas luporum, & uulpium, & ex semita pedum cognoscitur vnde transiuit latro, qui soliciti uenatoris laqueum nō euadit, l. in laqueum, supra de acq. rer. domi.

427 † Res aliqua (si relicta est in loco furti, quæ iustificetur esse alicuius) facit indicium contra eum, vt vult Cic. in d. li. 2. ad Heren. in c. in causa coniecturali, in uers. factū, dicens, si telum, si uestimentum, si aliquid huiusmodi relictum sit, aut si uestigium rei fuerit, quod

428 intellige, ut dicam in seq. † Schala ante fenestram domus, in qua factum fuit furtum, an si dicatur, ꝙ illa scala uisa fuit in domo alicuius, sit præsumptio contra ipsum ad tormenta. Par. de Put. in tract. de syndic. in uerb. an stetur dicto torti, col. 7. uers. an si reperiatur, dicit, ꝙ non faciet indicium ad torturā, quemadmodum dicimus de re inuenta penes alium, quæ fuit furto subtracta, & quia potuit alter cepisse schalam, nisi ille talis, in cuius domo reperta est schala solitus sit talia committere, quod dic, & intellige, vt dixi supra in hac par. in verb. Res subtracta.

FRANCISCI CASONI *Opitergini Iurisconsulti celeberrimi atque criminalium rerum peritissimi de Indicijs, & tormentis, tractatus duo. Ab authore ipso diligentissime recogniti, & locupletati, vt his notis patet, quibus accesserunt. Doctissima quædam eiusdem de Accusationibus, & Inquisitionibus singularia.*

TRACTATVS MALEFICII

præmeditati secundum Oratores, ius diuinum, & ciuile Francisci Casoni I.C. Opitergini,

SVMMARIVM.

1 *Indicia omnia oriuntur ex quatuor locis, & per tria tempora.*

2 *Persona qualitas indicium in criminalibus præstat, quæ tamen sola, cum sit remota non sufficit, nisi cum causis iungatur.*

3 *Causa in reo, ad indicia maleficij elicienda, est perquirenda, quam reus, vel affuisse negabit, vel extenuabit, vel non sufficere dicet, nisi cum uicio personæ iungatur.*

4 *Facta aut consilio, & ratione geruntur, aut impetu, & affectione.*

5 *Indicium efficax ex consilio, & ratione habetur.*

6 *Indicia ex impetu, & affectione ad non præmeditatum maleficium nascuntur.*

7 *Verborum qualitas animum demonstrat, vnde is videtur fecisse, qui prædixit facere.*

8 *Indicia propositi scire quare expediat?*

9 *Indicium omne quod indicat propositum, indicat & interfectorem, sed non econtra.*

10 *Indicia præmeditatum demonstrantia, propter effectum in non præmeditatum euadunt, vt quando rixantes sibi casu obuiant.*

11 *Prædicamenta, circa quæ videtur versari omnis quæstio sunt decem.*

12 *Iudicare valens quid probabile, aut non probabile debeatur idem acerrime iudicabit, quid verum, aut non verum in singulis rebus sit.*

13 *Indiciorum an certa doctrina dari possit?*

14 *Indiciorum cognitio non solum ex nobis, sed ex rebus ipsis etiam prouenit.*

15 *Natura quædam in homine est quæ ipsum cogit, aut fateri, aut aliter delictum manifestare & hæc quo nomine vocetur.*

Argumentum Tractatus, & locorum indiciorum omnium.

1 PRæferendum est, † omnia indicia, & actiones humanas oriri ex quatuor locis, videlicet

delicet, persona, cā, facto, dicto, & secūdū aliquos Oratores, ex non facto, ex non dicto: & per tria tpa, ante, in, & post delictum: & hnt locos suos, vt in tabula, quos dispersos collegi: & vim prædictorū, & quid accusatori, & quid accusato conueniat, dilucide perstringā, & sine ijs oē artificiū, materia, & eloquentia desunt. Pers na † euenit necessario, vt cuiusmodi persona sit, eiusmodi actiones sequantur, vnde, bene, seu male presumit: & qualitas personæ demōstrat animum fuisse, vel non fuisse offendendi. Sed reus dicet indicia personæ sola nō sufficere, cum sint remota, & nisi cū causis iungantur. Causa, attinet † quærere quot, & quātæ sint in reo causæ, vt earū gratia deliquisse videat, cū nihil sine causa fiat. Reus aūt negabit fuisse causam, si poterit, aut extenuabit. Deinde iniquum esse dicet, oēs, ad quos aliquid emolumenti ex aliqua re peruenerit, in suspicionē maleficij deuocari. Itē dicet causas nō sufficere, nisi cum vitio personæ iungantur. Facto quæcūque † geruntur à nobis, aut consilio, & rōne geruntur: aut impetu, & affectione. Ex consilio, & rōne † hř efficax argm̄ ad præmeditatum, & caput erit propositi, si demonstrabitur quare, quo consilio, qua spe perficiendi, quidque factum sit, aut quid factum de industria, ante, in, & post delictum. Ex impetu, † & affectione ad non p̄meditatum argumēta nascuntur, & reus econtrario, dicet, rem perspicere cum cōsilio, & cura nō potuisse, & id, quod fecit, impetu quodā animi potius, q̄ cogitatione fecit. Quibus etiam rōnibus demonstrari possit factam rē nō fuisse, facile ex contrarijs suppetet facultas. Dicto nunqd † reus dixerit ante, in, seu post delictū: nā ex qualitate verborū aīum metimur: & is vř fecisse, qui prædixit facere. Et expedit † scire indicia ꝓpositi, q a p ea dupliciter quæritur, videlicet, q s fecerit, qn̄ ignoratur, & quo aīo fecerit. Nam oē † quod indicat ꝓpositū, indicat & interfectorem, sed non econtra: Is. n. vř fecisse, qui faciendi habuit voluntatem, quia oēs, quod volunt, & pn̄t, ēt exequuntur, & faciunt. Est enim maxime consentaneum: vt quod q s instituit facere, fecisse ēt videatur. Sed licet † indicia orietia ex supradictis locis natura sua idicet præmeditatū, qn̄q; tn̄ propter effectum in non præmeditatum euadunt, & hoc euenit, quando rixantes obuiant sorte, & casu. De quibus omnibus singulariter hoc opere dicetur, duce & auspice Christo.

(Marginal numbers: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)

Tabula indiciorum, & omnis actio humana;

I. *Persona.*	Fama, Conuersatio, Consuetudo, Natio, Conditio, Fortuna, Aetas, Sexus, Nomen, Phisionomia, Pallor.
II. *Causæ delicti.*	Ira, Odium, Metus, Spes, Cupiditas,
III. *Facta ante delictum, seu contento cum delicto.*	Vbi fuerit. Vbi visus sit. Quo cum visus sit. Nun quid apparatit, Nun quem conuenerit, Nun quem habuerit de conscijs. De adiutoribus, De adiumentis. Nun quo in loco præter consuetudinem fuerit?
IIII. *Facto in delicto, seu adiuncto delicto.*	Aut alieno tempore. Locus, Tempus, Modus, Occasio, Facultas.
V. *Non facto.*	Quid factum sit, quod non oportuerit, aut non factum, quod oportuerit, &c.
VI. *Dicto.*	Nun quid dixerit reus ante, in, seu post delictum, prout minæ, confessiones. Item fama, & rel. qua.

VII.
Non dicto. — Tacens delictum præsumitur particeps, & non respondens torquetur sine indicijs, &c.

VIII.
Facto quodam consequenti delictum indicante de reo, sed non de proposito. — Fuga, Cruor, Pallor, Trepidatio, repertus in loco delicti, & reliqua.

Et supradicti loci sunt proprij Iuriscon-
11 sultorũ, & Oratorũ: tametsi Arist. † pdicamenta decẽ cõstituerit, circa q̃ videtur versari o s qõ: Sed secũdùm Quin. in li. 3. tit vnde ducatur, ex ijs prima quatuor ad status pertinere, cætera ad quosdã locos argumentorũ videtur. Verum sine conuicio Quin. nõ solũ pdicti loci, verũ ẽt oĩa, quæ sunt in Cœlo, ĩ terra, & abysso, sub pdicta pdicaméta cadũt. Nota, ne oriatur cõfusio in tabula, ꝙ cõsilia per Cic. sunt attributa personæ. rectius tamẽ referũtur ad factũ, licet personæ accidãt. vide Quin li. 5. & l. sæpe §. fi. ff. de verb. signi. Itẽ Fama, & Pallor bis legitur ĩ tab. vide in c. 1. & pẽ. trac. primi, atq; ex ijs locis oĩs argumẽtatio iueniri poterit, & aut ꝓbabilis, aut necessaria erit. vide Cic. lib. 1. c. 5. de inuẽ. Et se-
12 cundùm Arist. Qui iudicare † perspiciẽter põt q̃d ꝓbabile, aut non ꝓbabile hẽatur, idẽ acerrime iudicabit q̃d verũ aut nõ verum in singulis rebus sit, vide in lib. 1. c. 6. Retho. De pdictis locis fit mẽtio in l. fi. ff. de act. & oblig. ibi. ex personis, causisq;, & l. q̃ cũ vno. ff. de re mili. ibi, examinantur causæ, cur, & vbi fuerit, & q̃d egerit. Prædi-
13 cta † repugnãt scribentibus de indicijs nõ posse dari certã doctrinã, sed esse in arbitrio, q̃d tamẽ regulatur secundũ dispõnẽ iuris cõis. Cõtra ẽt pdictos ẽ, ꝙ natura hominũ id patitur, vt veritatis capax sit, & res maiori ex parte veritatẽ sortiãtur. Hoc
14 amplius † ego dico, cognitionẽ indiciorũ nõ solũ ex nobis, sed ex reb. ipsis ẽt ꝓuenire, eteni natura hoĩ rerũ plurimarũ obscuras & necessarias intelligentias enodauit. Supradicta ꝓbari possunt exẽplo diuino, vt in c. 3. Genes. ibi. vox sanguinis fratris tui clamat post me de terra. Et in exẽplo veneni, vt infra in c. 4. Et secundũ aliquos
15 est q̃dã natura in hoĩe, q̃ ipsum cogit, aut fateri, aut aliter delictũ manifestare. vnde legitur in lege diuina. fugit impius nemine ꝓsequẽte: Et hanc partẽ aliq̃ vocarunt Furiã, alij Cõsciam scelerũ, alij dixerũt fieri natura cõi ad manifestãdũ delictũ. Et de prædictis ponentur exempla suis locis.

DE ATROCITATE præmeditati, & quomodo differat à non præmeditato.

SVMMARIVM.

1 *Per indicia proceditur in tribus delictis, homicidio, furto, & adulterio.*
2 *Homicidium quot modis committatur.*
3 *Homicidium præmeditatum est maxime detestabile, & in eo omnes tenentur.*
4 *Aggrediens animo occidendi, licet non occidat, an puniatur tamen, vt homicida?*
5 *Pecuniam accipiens, vt occidat, si ad proximum actum deueniat, homicidij pœna punitur, licet homicidium non sequatur: Idẽ in crimine seditionis, & in emente venenum, vt alteri daret.*
6 *Bannitum veneno occidere non licet, quamuis posset per leges impune occidi.*
7 *Mulier bannita, licet ex statuto possit impune occidi, non tamen potest adulterari.*
8 *Statuta concedentia immunitatem offendendi, siue occidendi, an extendantur ad delicta diuersæ speciei.*

Cap. I.

1 PEr Indicia † proceditur in tribus delictis, videlicet, homicidio, furto & adulterio. Homicidium † aũt com-
2 mittitur, aut p̃meditatũ, aut in pura rixa, aut casu. De ijs, maxime de p̃meditato legitur in l. Mosis, cap. 21. Exo. & adeo
3 † detestabile est, vt delinquẽs euellatur ab altari, vt moriatur: Et differt à puro, etiã secundùm I. C. nã si plures fuerint in rixa p̃meditata, oẽs puniũtur de occiso, secus ĩ pura rixa, q̃a tũc vniuscuiusq; ictus cõsiderãdus est. no. in l. fi. C. de sica. Idẽ secundũ Cic. 1. offi. Interest vtrũ perturbatione aliqua aĩ, an cõsulto, & cogitato fiat iniuria.
4 Hoc amplius † secũdum aliquos, si q̃s aĩo occi-

occidendi aggressus sit aliquem, licet nõ occiderit, aut vulnerauerit, punitur tñ, vt homicida. Sed dic contra, ꝙ punitur arbitrio Iudicis, non aũt pœna homicidij. In aliquibus tamẽ põt puniri, vt homicida, vt puta, si q̃s, 5 † accepta pecunia, causa occidendi, cum deuenerit ad actum proximum, punitur pœna homicidij, licet homicidium non sit secutũ. Bar. in l. non solum. ff. de iniur. Idem in crimine seditionis. & in emẽte venenũ, vt alteri daret. [illegible]ic ẽt 6 † secundũ aliquos, nõ licere exule veneno occidere, licet posset per leg[illegible]s impune occidi, secundùm doc. in l. nõ ideo. 7 C. de accus. † Et licet mulier bãnita ex forma statuti posse impune occidi, nõ põt tñ adulterari, quãuis maius sit homicidiũ q̃ adulteriũ. & rõ est, q̃a adulterare est cõtra pceptũ diuinũ, prout nõ mechaberis, ita tenet Dec. in c. quæ in Ecclesiarum. col. 7. de const. Sed Nellus tenuit contrarium in tract. bannito. ea ratione ꝙ homicidium sit maius, q̃ adulterium, & non debet cui, quod plus est, licet qđ minus est, nõ licere. ff. de reg. iur. Quod tamẽ no obstat, ꝙ homicidiũ sit maius deli 8 ctũ, q̃ adulteriũ, † q̃a est diuersæ speciei, quo casu sub eo quod plus est, nõ continetur minus, vt per Dec. post Dy. in d. l. non debet, & hãc limitationẽ nota ad illã regulã, q̃ multum seruiet ad leges, & statuta concedentia immunitatẽ ostendendi siue occidendi, qua casu nõ extendũtur ad delicta diuersæ spei.

1 *Maleficium apparere prius debet, quàm de proposito, aut reo quæri debeat.*

2 *Cadauer prius est inspiciendum, eius qualitas in actis referenda, quantitas vulnerum, & in qua parte corporis sint, & quo armorũ genere illata fuerint, et quæ mortis cãm præstiterint.*

3 *Propositum ex quibus indicijs arguatur.*

4 *Propositi coniectura ex loco, vbi quis offenditur, capitur.*

5 *Frequentans locum maleficij, habet indicium contra se.*

6 *Cadaueris inspectio fieri debet per peritos. & duo medici super ea requiri debent, & hæc si omittantur, processus est nullus.*

7 *Contumax quando non habeatur pro confesso ex forma statuti.*

8 *Reus absens non damnatur si contra eum non fuerit probatum delictum.*

9 *Casus, in quibus proceditur, licet non constet de cadauere.*

10 *Vestigia in luto, niue, aut puluere reperta, seu vestimentum, vel quid simile, in loco delicti inuentum, ad habenda indicia, contemplanda sunt.*

De viso, & reperto faciendo per peritos, & de errore iudicum. Cap. ij.

1 DE proposito, † aut reo q̃ri nõ debet, nisi de facto cõstet: nãlis .n. ordo est, vt prius probetur factũ esse, dein de à quo, postea quo a[illegible]o: cum in vero de facto, & reo cõstat, de aio q̃ri põt. Qua 2 re, † curent Iudices, vt inspiciatur cadauer, & referatur in actis qualitas, quãtitas vulnerũ, & in qua parte corporis sint, quo armorum gñe illata fuerint: & quæ demũ causam mortis vulnera p̃stiterint, quia p multitudinem, 3 † magnitudinẽ, geminatione vulnerũ, & per modũ vulnerandi arguitur proposi[illegible]ũ. Item apparere debet in quo loco fuit occisus: nã 4 † per locũ, in quo quis offendit[illegible] coniectatur de pposito, & de delinqu[illegible]te, q̃n de eo igno 5 ratur: præsumitur † n. contra frequentantẽ illum locũ, siue cõtra vicinos, Bart. l. 1. C. de ser. fug. & Moyses. c. 21. Deut. Et animaduer 6 tẽdum † est, vt eiusmodi inspectio cadaueris fiat p peritos, licet aliqui Iudices consueuerint videre sine peritis. Sed auertant talẽ cõsuetudinẽ, cũ sit cõtra rationem iudicãdi, & pariat periculũ dãnandi insonteis, sicut sonteis, p̃sertim in rixis puris: cũ vniuscuiusque ictus animaduertatur: & standũ ẽ ĩ arte peritis. Hoc amplius duo req̃rũtur medici, licet de cõsuetudine stẽt dicto vnius. Bar. & Hip. l. fi. C. ad l. Cor. de sicar. cõclusiue supradicta in pcessu apparere debẽt, aliter p talẽ omissionẽ, tanq̃ formã substantialẽ, processũ red 7 ditur nullus. Vnde licet statuta † disponãt, vt reus cõtumax habeatur p cõfesso, nõ habebũt locũ non seruata supradicta. l. raptores. 8 C. de episc. & cle. vbi ẽt dr̃ ꝙ reus. §. licet absens, nõ debet tñ damnari si contra eũ non fuerit probatũ delictũ; & ratio reddi põt: q̃a absentia põt cõtingere ex diuersis accidẽti- 9 bus. Sunt tñ † casus, in q̃bus pcedit, licet nõ cõstet de cadauere, vt puta in latronib. q̃ abscõdũt cadauera eijciẽdo in flumina, ac mare, vt dcm̃ est in ti. de Tor. c. 2. Curẽt ẽt iudi- 10 ces † cõtẽplari vestigia ĩ luto repta, siue niue aut puluere, & si[illegible] relũ, si vestimentũ, si q̃d eiusmodi reptũ sit, qđ fuerit relictũ in loco delicti, p hæc. n. & sim[illegible]lia oriuntur indicia.

1 *Cadauer si effundat sanguinem propter præsentiam suspectorum, an magnum præstet indicium, saltem ad inquirendum?*

2 *Sanguis clamat vindictam contra interfectorem.*

3 *Calor in cadauere seruari potest vsq; ad septem horas, & ideo intra illud tempus omnis experientia de suspecto fieri debet.*

De sanguine profluente propter præsentiam suspectorum. *Cap. III.*

Consequens locus est dicere de cadauere 1 † effundente sanguinē pp præsentiā suspectorum, de quo indicio meminit Par. de Put. dicēs, ꝙ magnū est indicium, & non est recedendū à tali experiētia, vide eū in c. Mandauit. in fine. Hip. quoque aliquantulum tractat, dicitq; nullibi legi de hoc, & posse inquiri tm̄ in §. diligenter. n. 118. Attamē apud multos legitur de hoc indicio. Et Arist. respondit hoc esse 2 opus diuinū, & naturale, q̄a sanguis † clamat vindictā contra interfectorē, & rōnes multas affert: vide eū in ꝓblema. c. de naribus, & Lucr. lib. 4. in illis uersibus.

Emicat in partem sanguis, vnde icimur ictu.

Vbi Ficinus multas adducit causas non dissentiētes ab Aristotele. Et vbi Aristoteles dicit, si vulnera fuerint recētia, Ficinus ait calo 3 rē † seruari posse ad tps, puta, ad horas septē, & tale indiciū appellatur diuinū, & fit natura cōi ad manifestandū homicidiū, & Iudex dēt experiri infra dictū tps, quod nota, quia non legitur apud I. C. criminalia tractātes. Apud Moysen sunt pleraq;, per quæ ꝓbatur sanguinē clamare vindictā, sed non proprie probant supradictam opinionem, vt in c. 4. Gen. ibi. vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, Iosephū de Bello Iudaico lege, vbi loquitur de sanguine Zachariæ. Sed de hoc nullibi legitur apud Ciuiles, Canonicosque scriptores, licet Paris de Puteo testetur, ac ponat capita q̄dā, nō tamē probātia. De hoc ēt apud Oratores nullū verbū reperitur: Sed tātū de sanguine in vestimētis, armisve repto, ij meminerūt. Iō existimo nullū oriri indiciū, nisi ad inquirendū, nam talis effusio sanguinis emanat ex causis ignotis, q̄ non sunt trahendæ ad consequētiā, & nullū indiciū sequi dēt necessario, cū ex diuersis accidētibus ꝓueniāt, & secundū aliquos pp vniformē cōplexionē. Et cōtētus sit Iudex iudicare secundū prudentiā, q̄ cadit in homine, relinquendo cætera iudicio diuino, non oportet plus sapere, quàm oporteat, secūdū Apost. Et l. si restituātur. ff. de iud. Sed si fiet aliqua experientia, fieri debet infra horas septem, vt supra, & ad inquirendum tantum.

1 *Veneno quem esse necatum indicat liuor, aut tumor cadaueris.*

2 *Cadauer inspici debet à peritis, & alij deponere debeant de credulitate, an de veritate in casu veneficij?*

3 *Reus, & testis qualiter interrogari, & deponere debeant, an quis ex veneno perierit.*

4 *Veneno quem esse mortuum ex quibus cognosci possit?*

De viso, & reperto faciendo per peritos in veneficiis, & noua experientia. *Cap. IIII.*

Contingit hominem homini insidiari potius veneno, q̄ gladio. Itaq; † ꝙ 1 rētur, si liuore, aut tumore decoloratū eēt corpus mortui, significat veneno necatū. vide Auctorē ad Herenniū. lib. 2. Ti. in constōne coniecturali. Quare Iudices 2 curent inspici cadauera per peritos, q̄ iuro referant in actis. Sed ambigitur, an tales periti teneātur deponere de credulitate, an de veritate? Vnde dic, ꝙ in casibus, in q̄bus vere cognosci pōt veneficiū, tenētur deponere de veritate, aliter de credulitate. Quare Oratores post Ciceronē dixerūt hoc factū aliq̄n simplicē q̄ōnem hēre, videlicet, an hō perierit, aliq̄n duplicē, videlicet, veneno, an crudi tate perierit. Ideoq; vtraq; pars quod pro 3 posuerit, tuetur. Nota † ꝙ nō valet iquisitio nisi cōstet de delicto ꝑ peritos, vt supra, & cōfessio rei, vel dictū testis nō est sufficiēs ad faciendū cōstare de delicto, cū nō ꝑtineant ad cognitionē, vel ipsius rei, vel testis, sed ad cognitionē peritorū, ita in hac materia veneni decidit Alex. in cōs. 116. vbi dicit, ꝙ nō dēt reus, & multo minus testis interrogari, an ille perierit venenō, q̄a hoc nescit discernere, nec testis, nec pars, versatur n. in ꝑitia, & scīa medicorū. Sed dēt interrogari, an sit mortuus. Itē an dederit venenū. Sed ꝙ mortuus sit ex veneno nemo pōt deponere hoc nisi peritus, ea rōne, ꝙ pōt esse tā modica quātitas veneni, vel talis qualitas venenati, vt nō potuerit ex veneno mori, q̄d nota ꝑpetuo in hac materia. Occurrit hic mirabi-

lis

lis experientia, de qua non legitur apud I.C. quod
4 mortuus † veneno cognoscitur, tum ex liuoribus in toto corpore & spumis ore fluentibus, tum si crcmetur corpus, cor illæsum remanet à veneno præseruatum. vide Suetonium in Caligula in principio. Et vbi de hoc facto controuersia foret, à tali experientia non discedere. Animaduertendum tamen est, quod non solum iis, qui veneno, sed qui etiam morbo cardiaco perierunt, euenisse legitur, quo argumento Plinius ait. Pisonem in iudicio defensum fuisse.

1 *Præmeditatum maleficium non præsumitur, nisi appareat de antecedenti propositi. Et quomodo id probari possit?*
2 *Indicia debent esse perfecta in genere suo, vt de reo quæstio haberi possit.*
3 *Indicia remota per duos testes probari debent, aliter non habebunt vires indiciorum: Et an testes debeant esse omni exceptione maiores?*
4 *Testes quando omni exceptione maiores ad probandum requirantur, & quando etiam non integri admittantur?*
5 *Præmeditatum, an præsumatur, si non apparet de pura rixa. Et in quibus casibus fallat?*
6 *Consuetus committere homicidia, an ex hoc solo præsumatur ex proposito occidisse. Et an possit pœna ordinaria puniri.*

De non præsumendo proposito, nisi probetur, & quomodo probetur, & in quibus fallat. Cap. V.

1 NOn præsumitur † præmeditatum, nisi appareat de antecedenti proposito, quod cum non possit probari directe, cum sit intrinseca qualitas, probari debet per exteriores qualitates, de quibus in hoc tractatu differitur. Et in hoc notandum
2 est, quod indicia † debent esse perfecta in genere suo, nam sicut probationes in criminalibus ad condemnandum debent esse luce meridiana clariores, ita & indicia in genere suo ad quæstionem habendam debent esse clara: nam eadem est ratio de toto, quo ad totum, quæ est de parte, quo ad partem, & econtra. vide no. in c. 6. de Torm. Et remota,
3 † aut quæ ipsum maleficium consequutur, probari debent per duos testes, aliter non habebunt vires indiciorum. Sed scriptores maxime dissident, an testes debeant esse omni exceptione maio-
4 res? Et secundum † opinionem multorum quando tractatur de inquirendo, siue torquendo, testes non etiam integri admittuntur. Hip. in §. diligenter nu. 4. & vide quæ dicentur in tit. per visum vnius
5 testis. Sed aliqui † senserunt præsumi cogitatum, quando non apparet de pura rixa, quia lex male præsumit de homicidis. Sed dic, non præsumi cogitatum, nisi probetur, vt supra. Fallit tamen in latronibus, qui a de iis semper male præsumitur. Fallit
6 etiam in eo, qui † consueuit committere homicidia, licet accusator non probauerit, & quando accusatus non probauit, & secundum Carrer. in tract. homic. potest puniri pœna ordinaria. Sed hæc opinio non placet, & sufficit ex hoc solo indicio posse torqueri, dicetur seq. tit. c. 4.

1 *Accusator, & accusatus in casu propositi possunt vtrinque probare.*
2 *Probatio indirecta in criminali causa sæpe conceditur.*
3 *Negatiua facti vbi habet annexam determinationem loci, vel temporis, vel alterius rei, indirectam habet probationem.*
4 *Testes deponentes de negatiua, præferuntur testibus affirmantibus etiam dignioribus.*
5 *Negatiua probatio non admittitur in probatione intuitiua, vt quando testes deponunt vidisse factum, & sunt in sufficienti numero, & quando qualitas testium est in iure approbata.*
6 *Negatiua coarctata loco, & tempore potest probari, quia æquipollet affirmatiuæ.*
7 *Reus post dicta testificata, & conclusum in causa potest super eisdem probare, secus accusator.*

In causa propositi vtrinque probatur etiam in contrarium. Cap. VI.

1 IN casu propositi † tam accusatus, quam ac-
2 cusator possunt vtrinque probare. Hoc † amplius in qualibet causa criminali sæpe conceditur indirecta probatio, videlicet, quando reus negat interfuisse die, & loco probatis per testes, & vult probare se fuisse alibi. Iudex admittet reum ad probandam dictam ne-
3 gatiuam, quia vbi † negatiua facti habet annexam determinationem loci, vel temporis, vel alterius rei, tunc indirectam habet probationem, l. 3. & ibi Bal. ff. de proba. Et secundum Columb.
4 in tract. malefi. testes † deponentes de negatiua, vt supra, præferuntur testibus affirmantibus, etiam dignioribus. Attamen Bald. sibi con-
5 trarius in l. fi. C. de testi. dixit, quod † in probatione intuitiua quando testes deponunt vidisse factum, & in sufficienti numero, & quando qualitas testium est approbata in iure, tunc non admittitur probatio negatiua in contra-
6 rium. Sed credo † quod quando negatiua est coarctata, vt supra,

vt supra, possit probari; quia tunc æquipollet affirmatiuæ, & qđ vtrinq; possit probari, vt̃ concedi, in l. Moysis c. 21. glo. Sed reus 9 †post didicita testificata licet sit conclusum in cā, potest tamē ēt super eisdem probare: secus accusator. Hypp. in §. sequens, num. 6.

1 *Indicium varie diffinitur, & diuersimode nuncupatur.*
2 *Argumentum, signum, & præsumptio sunt minora, quàm indicium.*
3 *Indicia ad torturam sufficientia quomodo cognosci possint?*
4 *Indiciorum duo sunt genera.*
5 *Indicium indicans propositum, indicat & interfectorem, licet non semper puniatur de proposito.*
6 *Indicium aliud est remotum, & leue, aliud propinquum, & graue.*
7 *Indicium propinquum quodnam sit? & quod remotum?*
8 *Negocijs attributa quomodo considerentur?*
9 *Tempus præteritum maxime valet, nam & quæ fiant, & quæ futura sint, ex p̄teritis colliguntur.*
10 *Propositum indicantia qualia esse oporteat?*
11 *Præsumptio iuris, & de iure non recipit probationes in contrarium, secus de præsumptione iuris.*
12 *Negocium omne per tria tempora certioribus argumentis arguitur.*
13 *Indicia ante delictum ex quibus capiantur.*

De diffinitione, & genere indiciorum. Cap. vij.

1 INdicium † variè diffinitur, & dicitur signū alicuius maleficij cōmissi, vel alterius rei, de qua agitur, & variè nominatur, videlicet argumentū, signū, & p̄sumptio. Sed hæc † duo sunt minora, q̄ indiciū. 2 Et dicūt oēs, ꝙ nō pōt dari certa doctrina. Sed secundùm Bart. in l. fin. ff. de q. pōt dari 3 † aliqua via ad cognoscēdū indicia sufficientia ad torturā. Indiciorū † duo sunt genera, 4 vnū quod indicat aliquē deliquisse, & ex ꝓposito, & oē quod † indicat ꝓpositū, indicat 5 & interfectorē, licet nō semper puniatur de ꝓposito, & hoc euenit, quādo rixātes obueniant sorte, & casu. Aliud indicat deliquisse, sed nō ex ꝓposito, vt in tabula. Et in p̄dictis 6 † indiciū aliud est remotū, & leue: aliud ꝓpinquū, & graue. Propinquū est, quod † tangit 7 negocium, vt vnus testis de visu, captus in loco delicti, & reliqua. Indicium vero remotum dr̃ homo malæ cōdōnis, & similia.

8 Et secundùm Oratores † attributa negocijs, partim sunt cōtinētia cū ipso negocio, partim in gestione negocij cōnderātur, partim adiūcta negocio sunt, partim gestū negociū 9 cōsequuntur. Sed p̄teritū † tp̄s maxime valet, nā & q fiāt, & q̄ futura sint, ex p̄teritis 10 colliguntur, & ea, q̄ † in delicto fiūt, siue post, ad hoc, vt indicent propositum, oportet esse eiusmodi, vt cōsequātur ab ante delictū gestis, & de industria facta videātur, de qua industria loqtur tex. in c. 21. Exod. & l. militis agrū. ff. de re milit. Cic. in lib. 2. de inuent. tit. nunc ad causam coniecturalē. In prædictis 11 † duplex est præsumptio vna iuris, & de iure, & hæc non recipit ꝓbōnes in contrariū, alia est iuris, & hæc recipit ꝓbōnes in contrariū. Qualiter aūt ꝓbētur indicia, dicetur in tit. de indicijs per visum vnius testis. Po12 stremo: † q̄a per tria tēpora oē negociū arguitur certioribus argumētis, itaq; ꝑ ea excutiā locos indiciorum in specie, de quibus 13 hactenus in genere dictū est. † Ante igitur delictū capiūtur indicia à Persona Cā, Cōsilijs, & is ordo ē, facere voluerit, potuerit, fecerit. Sed q. an fecerit, incipit à secūdo tp̄e.

DE INDICIIS PRAEMEDITATI ante delictum ex persona. Tractatus I.

SVMMARIVM.

1 *Persona rei qualis sit in omni delicto ante omnia intuendum est.*
2 *Personæ qualitas demonstrat animum fuisse, aut non fuisse offendendi.*
3 *Malitia, & incontinentia rei, indicia maleficij præstat, vnde caput erunt accusationis, vel inquisitionis.*

De malitia, & innocentia. Cap. I.

1 IN omni delicto ante oīa intuendū, qualis sit, de quo quæritur: quia secundum naturā incipiēdū est à persona: licet Cic. cās sæpe ꝑtulerit. Persona aūt sumitur, qua alius ab alio differt, tū in aīo, tū in cor2 pore, tum in extra positis, & qualitas † personæ demonstrat aīum fuisse, aut non fuisse offendendi. l. si mater. C. ne de stat. defunct. Sed qui, qualesve hoīes iniuriam faciant, & qualibus iniuria fiat, & quid cuique rei, & quid

quid cuique homini soleat accidere, scripsit Arist. in lib 1 & 2. de arte Retho. Sed Oratores post eũ non sunt executi: q̃a impossibile, ac potius ĩfinitũ est, vide Quint. de arg. li. 5. c. 10. At res, quarũ cã hoĩes cõstituũt cõtra ius lædere, duæ fere capitales hñt, videlicet, Malitia, & Incõtinẽtia: nã q̃bus quisque affectus est vitijs, siue vno, siu pluribus teneant, in ea re, cuius gratia vitiosus est, i iuris quoq; atq; iniustus euadi, malus. n. male cogitat, & cor iniqui ĩquirit mala. c. 28. & 29. Prouerb. vide Arist. Reth. in c. 27. Quare Malitia, & Incontinentia caput erunt accusationis, siue inquisitionis.

1 *Fama rei est à iudice examinanda.*
2 *Fama quid sit, & quomodo consideretur. & an faciat sufficiens indicium ad torturam?*
3 *Torqueri non potest reus ex indicio remoto à maleficio, sed alia simul requiruntur.*
4 *Fama mala, an non solum in eo, in quo quis infamatur, sed etiam in alijs, rei opinionem grauet?*
5 *Fama mala ad hoc vt noceat, debet esse in eodem genere mali.*
6 *Fama, seu infamia præcedere debet inquisitionẽ, alias non proceditur, nisi in casibus exceptis.*
7 *Famæ malæ indicium cessat, si probetur à tribus annis citra reum fuisse bonæ vitæ.*
8 *Fama mala non sufficit, nisi conuictus fuerit de infamia.*
9 *Fama bona tuetur reum à tortura.*
10 *Fama bona in genere tollit indicia in specie.*
11 *Testes specialiter examinati super mala fama an præferantur testibus deponentibus in genere de bona fama?*

De fama reorum. *Cap. II.*

1 Examinari debet †per Iudicem, cuius æstimationis, & famæ sit reus, qualis ẽt fuerit: ꝓp. n. malã famã delinquẽtis facile p̃sumit̃ de insidijs, & dolo. c. 6. 2 lib. Iud. l. 4. ff. de suspec. tut. Et fama †est cõis opinio voce manifestata ex suspicione proueniẽs. l. de minore. ff. de quæst. & ibi Bar. & c. 2. Reg. pri. Et varie cõsideratur, videlicet, in gñe, & i specie, in genere quãdo fama est, ꝙ aliq̃s est bonus, vel malus, vel ẽt in aliquo genere mali: & p hãc nõ oritur aliq̃d ĩdiciũ ad torturam, secũdũ Bar. l. fi. ff. de qõ. ibi. est homo malæ condõnis, est indicium qualequale, & non sufficit ad torturam sine alijs, secus si 3 esset vnitũ. Et †est regula generalis, ꝙ ex indicio remoto a maleficio reus nõ torquet̃, sed requirunt̃ alia simul. Sed secũdũ Bru. fama generalis parit indiciũ ad torturã, quoties iũgitur cũ fama speciali, & vita p̃cedens magnam partem defert ad p̃sumendum q̃d 4 quid sit. † Vnde caueat vnusquisq; q̃a non solum in eo, in quo quis infamat̃, sed ẽt in alijs grauatur eius opinio. Vide eundem in 5 gl. circa tertiã, & quintam. †Sed oẽs dñt, ꝙ ad hoc, vt mala fama noceat reo, debet esse in eodem gñe mali. quia ex dissimilibus nõ 6 oritur cõiectura. †Fama, seu ĩfamia præcedere debent inquisitionem, aliter nõ procedetur, nisi in casibus exceptis per Hipp. in §. cõstante. nu. 12. Item q̃n ex præsumptione hominis præsumit̃ contra aliquẽ ꝓp malam famam in eodem gñe malitiæ, potest admitti 7 ꝓbõ in contrarium. †Et indicium malæ famæ cessabit, si a tribus annis citra probabit̃ fuisse bonę vitæ. c. cum in tua. extra de spon 8 salib. †Item fama mala ꝓbari debet, & non sufficit, ꝙ ita dicatur de aliquo, nisi fuerit cõuictus de infamia. Et qualiter ꝓbetur, vide in c. 1. de Patẽti. Et diffinitio prædicta declarat, quæ requirãtur in fama, quæ ẽt probari debet, secũdũ Hipp. in §. cõstãte, nu. 116. Idẽ secũdũ Oratores, q̃n dñt, deide vita hominis ex ante factis spectabitur, in quo considerabit accusator, num q̃n simile quid fecerit, si id non reperiet, num q̃n venerit in similem suspicionem de quo per auctor. ad Heren. lib. 1. & Cic. lib. 2. de Inuent. tit. 2. Quare mala fama contra aliquẽ oriri non debet, nisi vt supra, & nisi reus cõuictus fuerit, & quãdo mala fama apparebit vt supra, non solum indicia sumentur in eodem genere mali, sed ẽt in diuerso, secũdũ Bru. vt supra. & rõ Oratorũ reddi põt. Deinde qui fecerit illud tam nequter, eũdem hoc tã perperã fecisse, nõ est mi 9 randum. †Econtra aũt ꝓp bonam famam non torquebitur secundùm Bald. in l. 1. C. locati. vbi multa similia dicit. Sed aliqui li10 mitant non torqueri ita grauiter. †Hoc amplius dixerunt aliqui per bonam famam in genere tolli indicia in specie. Sed multi con11 tra dicunt, ꝙ quando testes sunt †specialiter examinati super mala fama alicuius, tũc tales testes præferuntur testibus deponentibus in genere de bona fama. notatur in c. cũ oportet, extra de acc. Alia vero ẽ fama i specie

de

de aliquo particulari facto, & q̃ tale q̃d sit, vel non; & differt à supradicto: q̃a respicit vitam hoium, vt supra. Hęc vero respicit negociũ, de quo q̃s accusat, & orit ex circũstãtijs negocij, ideo de ea dicet in ti. post delictum.

1 *Conuersatio mala est malæ actionis indicium.*
2 *Suspiciones malæ trahuntur ex conuersatione, & victu.*
3 *Conuersans cum inimicis occisi præsumitur ex proposito occidisse.*

De conuersatione, & victu. Cap. III.

1 Mala †conuersatio est malæ actionis indicium: nã qualis quisq; est, tali cõsortio delectat: & ideo si cõmissũ sit homicidiũ, & Titius sit solitus cõuersari cũ homicidis, ex tali cõuersatione hẽbit cõtra se indiciũ dicti homicidij. Guid. Suz. in tit. quæ, & qualia: Hip. in §. expedita. in fin. Idem in l. Mosis. c. 4. & 24. Prou. & 16. Isaiæ, & 21. Deut. Idem † secũdũ 2 Orratores ex cõuersatione, & victu multæ trahũtur suspiciones secũdũ Cic. lib. 1. de in 3 uẽ. tit. 13. & 2. tit. 2. Præterea cõuersatio† sæpe accipit ĩ alio gñe, videlicet, si occisor fuerit visus cõuersari cũ inimicis occisi, p̃sumet q̃ ex p̃posito occiderit. Sed talis cõuersatio nõ respicit p̃sonã, sicut supradicta, sed potius respicit tractatum, & consilium, ideo de ea dicetur in tit. ex consilio, in versic. quo cum visus sit, vbi magis congruit.

1 *Consuetus delinquere, ex hoc solo indicio, an torqueri possit?*
2 *Associans post delictum præsumitur occulte auxilium præbuisse.*
3 *Indicia potiora quare requirantur quando quæritur interfectore quam quando quæritur de proposito?*
4 *Solitus delinquere quis dici possit?*

De consuetudine delinquendi. Cap. IIII.

1 Qui assueuit †delinquere, põt torqueri ex hoc solo idicio secũdũ Gand. in tit. de p̃sump. Idẽ secũdũ Oratores: ẽ. n. cõsuetudinis vis naturę p̃ quã similis. Idem secũdùm Moysen, is, cui mos est delinquẽdi, contemnit oẽm correctionem, & pęnæ cõminationẽ, c. 18. Prouerb. Sed Hipp. cũ alijs cõtrarium tenet in §. diligenter. nu. 99. Circa p̃dicta dic, aut ignoratur de interfectore, & de eo q̃rit, & tunc aliq̃s non torquebitur ex hoc solo, aut cõstat de interfectore, sed q̃ritur de proposito, & tunc torquebit, si constabit eum solere occidere, & hoc q̃n nõ probabitur puta rixa. Sed Lud. Caret. sentit in dicto casu posse damnari sine tortura in tract. homic. nu. 47. Sed hæc opinio nõ placet: & potiora indicia requiruntur ad explorandum quis fecerit, q̃ ad explorãdum quo animo, cum de homicida cõstat, q̃a tunc in dubio præsumitur occidisse p̃p̃ talẽ p̃sumptione, q̃ sit solitus: & hoc casu oneratur p̃bare cõtrariũ, licet regulariter nõ p̃sumatur propositum, nisi probetur, p̃ut in simili 2 dr, q̃ contra †associantem post delictum oritur præsumptio de occulto auxilio, & reus cogitur probare contrariũ, secundũ Hyp. in 3 §. constante. nu. 55. Quare aũt† potiora indicia requirãtur, quãdo quæritur de interfectore, q̃ quando quæritur de proposito, rõ est, q̃ quando constat, quis fecerit, lex de eo præsumit oẽ malũ, & iungitur cũ alia præsumptione, q̃ consueuerit, & sic duæ emergunt p̃sumptiones, & hoc casu affines delicto p̃p̃ secutũ effectum, secus quando q̃ritur de homicida: q̃a tunc q̃ assueuerit, est solum indicium, & remotum à maleficio: q̃a nõ constat de effectu aliquo. Sciendum 4 est, q̃ solitus dicitur quando quis est conuictus bis deliquisse, & secundum aliquos ter. vide Inno. c. 1. de fideiuss. Idẽ secundùm Oratores, secundùm Cic. 2. de inuẽ. tit. 3. de consti. cõiect. ibi. Si quo in pari ante peccato cõuictus sit. Et secundùm Arist. consuetudine fieri vñr, quæ idcirco facimus, quia sæpenumero fecimus, vt per eundem Reth. 1. c. 29.

1 *Progenies bona, vel mala, bonum, vel malum indicium præstat.*
2 *Natio præsumptionem de hominũ natura præbet.*
3 *Sexus, ætas, animi, nautra, conditio, fortuna, amictus, risus, & ingressus suspicionẽ contra reum præstant.*

De progenie, & natione, & talibus similibus. Cap. V.

1 Quod q̃s sit † natus de bona, seu mala p̃genie, bene, seu male p̃sumitur secundùm Gand. in tit. de p̃sump. & ind. dub. Moysen. c. 1. & 27. & 65. 2 Isaię. A natione† similiter p̃sumit de natura hoium: nã gẽtib. p̃prij mores sũt: sũt. n. nationes

tiones, q̃ hoĩes facile interficiũt, & diuersis uiciis tenẽtur, Bal. in l. fi. C. de hær. in s. Apost. ad Titiũ c. 1. ibi, Cretenses s ꝑ mendaces. A sexu † aliud in uiro, aliud in fœmina creditur, l. quisquis. C. ad l. Iul. maiest. Ab ætate, aliud alijs annis magis conuenit. l qui cũ uno. ff. de re mil. Ab aĩ natura: Etenim auaritia, iracũdia, misericordia, crudelitas, aliaq; iis similia afferũt frequẽter fidẽ, ac detrahũt. nã quibus quisq; obuolutus est uitiis, quorũ gratia uitiosus est, iniuriis quoq;, atq; iniustus euadit, uide Aris. c. 27. Rhet li. 1. A cõditione, & fortuna, distat. n. an clarus, an obscurus quis sit, l. capitaliũ. ff. de pœ. secundũ Suz. in tit. q̃. & qualia. Ab amictu, risu, ingressu. ut per Moysen c. 19. Eccl. in fi. Sed q̃ supradicta sunt de natura hoĩs pariunt tantummodo aliquã suspicionẽ secundũ antiquos, q̃ dicũt, & de natura licet aliquãtulũ ducere suspiciones: Oĩa. n. hæc uir, an mulier, huius an illius ciuitatis sit quib. in maiorib. quib cõsanguineis, qua ętate, quo aĩo, quo corpore, q̃ naturæ sunt attributa, ad aliquã cõiecturã faciẽdã pertinebunt. Cic. li. 2. de Inuen. tit. 2. de const. coiect. Et rõ prædictorũ reddi põt, quia uirtutes, & uitia in ꝑtãte nostra sunt, & non est q̃d positum in naturalibus causis, sed in uoluntate, studio, disciplina, quæ tollunt omnia, c. 1. 2. & 3. prouerb. uide Cic. de Fato in princ.

1 *Physiognomia mala facit præsumi in genere quem ad scelere procliuum, sicut à bona, bene præsumitur.*
2 *Tortura inchoanda est ab eo qui habet malam physiognomiam.*
3 *Hominum mores, naturasque ex corpore oculis, vultu, fronteque Zopirus Phisiognomus noscere profitebatur.*
4 *Chyromantia de homine præsumptionem probet.*

De Physiognomia, & Chyromantia. Cap. VI.

1 EX Physiognomia † mala præsumitur quem ad scelera procliuum, sicut ẽt à bona bene ꝑsumitur, secundũ Bal. in l. 2. C. quorum appell. non reci. Idẽ in l. Moysis c. 19. Ecclesiasti. ibi, ex uisu cognoscit uir, & c. Isaiæ, ibi agnitio uultus eorũ respõdet eis. Sed ex ijs ꝑsumi põt in genere, non ãt in spẽ de aliquo delicto, nisi aliis concurrentib. licet Paris de Put. dicat per physiognomiã his iudicasse, uide eum in dicto trac. col. 2 8. Vnde dixeruntt aliqui, q̃ si plures rei sunt torquẽdi, incipiendũ est ab habẽte malã physionomiã. Legitur etiã † q̃ Zopirus physiognomus ꝓfitebatur hoim mores, naturasq; ex corpore, oculis, uultu frõte ꝓnoscere. Sed hic, ꝑ aliquãtulũ ꝑsumitur per tex. c. 16. Re. 1. ibi, ne respicias uultũ eius, quoniam abieci eũ, nec iuxta intuitũ hoĩs ego iudico. A Chyromãtia † secũdũ multos ꝑsumitur de hoĩe, nullũ tamẽ uerbũ legitur apud I. C. in l. Mosis legitur c. 37. Iob. ibi, qui in manu oĩum hoĩum signat, ut nouerint singuli opera sua. Vnde elicitur, posse ꝑsumi arte ea media, & illũ textũ Iudæi sic fuerũt interpretati, asserẽtes lineas esse naturales, & nõ frustra positas. Sed nostri intelligunt in manu. i. in ꝑtãte hoĩum. Verũ ꝑ opinione Iudæorũ est textus c. 13. Exo. ubi uř probari lineas esse positas ad aliquid significandũ de hoĩe, & esse signũ naturæ. Apud Oratores nõ legitur de supradicto indicio, sed de Physiognomia sępe.

1 *Indicium oritur à nomine si cum eo mala fama concurrat.*

De nomine. Cap. VII.

1 A Nomine † secundũ scribentes oritur indicium si concurrat mala fama, ut puta q̃ quis esset malæ famæ, ut q̃ uocaretur Rampinus. Sed secundum Cic. 2. de inuent. nõnunquã aliquid suspicionis nascitur, & secundũ Quint. li. 5. de argumẽtis. Nomẽ in argumẽtũ raro cadit, nisi cũ aut ex cã datum est, aut & ipsum alicuius cogitationis attulit causam, & hæc est uerior opin. Idem in l. Mosis 1. Reg. c. 25. ibi, quoniam secundum nomen suum stultus est.

1 *Indicium propositi à pallore oritur contra eum.*
2 *Affectus animi exterioribus indicijs cognoscitur.*
3 *Pudorem rubor, terrorem pallor ac tremor, & dentium crepitus consequuntur.*
4 *Aĩus, & corpus propter affectionem sæpissime cõmutatur: quod ante, vel post delictum cõtingit.*
5 *Indicia ex animi, & corporis commutatione ante delictum contingentia à quibus tractata, & an indicent propositum.*
6 *Indicia ex animi, & corporis commutatione contingentia ante delictum magis vrgent ad indicandum propositum, quàm post delictum ad indicandum maleficium.*

De

1 A Pallore † alijsq; similib. oritur indicium, pp.n. tēporarios animi motus ante delictum apparentes male psu mitur, & torquetur reus, vtputa si qs visus fuerit pallere, pauere, aut aliter vultu moueri, & non apparet cā, si paruo interuallo aliquem occiderit, seu vulnerauerit, psumitur proposito deliquisse: natura† n. com-
2 paratū est vt si quis cogitet delinquere, sitq; in actu proximo delinquendi, vultu moueatur, detq; indicia qualitatis intrinsice, vnde oriuntur signa conscientiæ, & sic exteriorib. indicijs cognoscitur affectus animi. & reue-
3 ra† q.d accidit diffuso sanguine, aut cōtracto, nā pudor extra sanguinē diffundit, timor vero contrahit. Et pallor eiusmodi secūdū Philosophos accidere solet vehemēti cogitatu, in subito motu, sanguine se ad interiora recipiente: Ex quo fit, vt pudorē rubor, sic terrorē, pallor ac tremor, & dētiū crepitus cōse-
4 quātur, secūdū Cic. 4. Tusc. q. & ēt euenit† pp affectionem, q̄ est animi, aut corporis ex tpe aliqua de cā cōmutatio, vt lætitia, cupiditas, metus, molestia, & alia similia, q̄ ponuntur à Cic. li. 1. de Inuen. tit. confirm. Et prędicta cōtingūt bifariè, v; ante delictum, & post. De contingentib. post delictū fit mentio p oēs, maxime in l. de minore. §. tormēto, ff. de qō.
5 Sed de cōtingentib. † ante delictum, & sic de supradicto indicio non, nisi per Græcos, & Quint. li. 5. de argumentis, c. 10. Sed in l. Mosis c. 20. Neæmię, ibi, quare vultus tuus tristis est, cū te ægrotum non videā? nō est hoc frustra, sed malū nescio quod in corde tuo est. Item supradicta deberent, quia ante delictū indicāt propositum, post aūt delictū indicāt solū deliquisse. Itē † dīnt, q ante delictū magis vrgent ad indicandum de proposito, q̄ post delictū ad indicādū de delicto. De rōne diuersitatis dicetur infra in tit. post delictū.

1 *Reus potest probare contrarium etiam post didicita testificata, et potest retorquere: & an prædicta indicia sine aliis sufficiant.*
2 *Causa delicti debet ostendi, alias indicia contra reum nullam vim habent.*
3 *Indicia personæ sine causis non valent.*
4 *Persona sicut indicat potestatem, & voluntatem fuisse reo, ita ex contrarijs non fuisse demonstratur.*

D Ictum est supra cōtra reum. Sed pro reo ex contrarijs facile suppetet con-
1 tradicendi facultas. Pōt. n. † in cōtrarium, & post didicita testificata probare. Scđo, pōt retorquere: quia indicia psonæ in diuersum trahunt secūdū Quint. de cōiect. Tertio, pdicta indicia non sufficiunt sine alijs, cū sint remota. Bart. in l. fin. de qō.
2 Quarto, secūdū † aliquos nullā vim habēt, nisi aliquid quare factū sit ostēdatur, cū nihil sine cā fiat, vt in sequēti ti. in prin. vide Cic. de Inuen. li. 2. ti. 2. ibi. vt. n. aium alicuius improbare nihil attinet, cū cā, quare peccarit, non intercesserit, si cām pcti intercedere leue est, si aīum nulli minus honestæ rōni affinis ostēdatur. Et per prædictam sententiam conclu-
3 ditur notabile, q indicia † personæ non valent sine causis, & econtra. Demum nota pro reo non solum hic, sed in omni causa & cōtra q̄libet indicia locum habere. Aris. in li. 2. c. 35. Rhet. ibi. quib. aūt rōnib. demonstrari possit factam rem non fuisse facile ex cōtrarijs sup-
4 petet facultas. Quare sicut † persona indicat potestatem & voluntatem fuisse reo; ita non fuisse demonstratur, & sic in reliquis.

DE INDICIIS præmeditati ante delictū ex causis, Tract. II.

SVMMARIVM.

1 *Indicia causarum quæ sint?*
2 *Quærendum est quot, quantæ sint in reo causæ, vt earum causa deliquisse videatur.*
3 *Causa quæ proprie dicatur?*
4 *Causa in impulsionē, & rōcinationem diuiditur.*
5 *Impulsio quid sit?*
6 *Rōcinatio quid sit? Et quādo interfuisse videatur.*
7 *Propositum non arguitur, quando rixa fuerit inopinata, licet causæ præcedant, tam secundum legem Mosis, quam iura ciuilia.*
8 *Propositum non censetur nisi industria, & insidiæ intercesserint.*

Quid sint causæ, & quō distribuantur, & q ex ijs oriatur propositum. Cap. 1.

1 POst supradicta indicia sequuntur indicia † causarum, quæ sunt, Impulsus ad aliquid

quid agendũ, cũ nihil sine cã fiat, nã nihil factũ esse cuiquã probatur, nisi aliquid quare factũ sit, ostẽditur. Itaq; †decet q̃rere, quot, & quãtæ sint in reo causæ, vt earũ gratia deliquisse videatur. l. q. cũ vno, ff. de re mil. in fi. Idẽ in l. Mosis. c. 21. Iosuæ, ibi, nec ante biduũ, triduũve probatur inimicus. Idẽ secundùm Oratores, secundùm Cic. lib. 2. de inuẽ. tit. 2. de consti. coniect. Cã†proprie dicitur id, ex quo, vel ꝑp quod aliquid fit. Sed quãdo per causas oriatur propositũ, ex infrascriptis locis Oratorũ accepi. Causa distribuitur †in impulsionem, & ratiocinationẽ. Impulsio†est quæ sine cogitatione per quãdã animi affectionẽ aliquid hortatur, vt amor, iracũdia, ægritudo, violentia, & oĩa, in quibus animus ita vr̃ affectus fuisse, vt rẽ perspicere cũ cura, & cõsilio nõ potuerit: & id qđ fecit, impetu quodã aĩ potius, q̃ cogitatione fecerit. Rõcinatio †aũt est dilig̃s, & cõsiderata faciẽdi excogitatio. Ea dicitur tũc interfuisse, cũ aliquid faciendũ certa de cã vitasse, aut secutus esse aĩus videtur, vt si amicitiæ quid cã factũ dicet, si inimici vlciscẽdi, si metus, si gloriæ, si deniq; alicuius retinẽdi, augẽdi, adipiscẽdive cõmodi, aut cõtra rapiendi, diminuendi, deuitãdive incõmodi cã. vt per Cic. loco quo supra. Idẽ apud Moysen, quis†non punitur de ꝓposito, licet voluerit occidere, & sint causæ, dũmodo nõ occiderit per industriã, & insidias, c. 21. Exod. ibi, qui percusserit hoĩem volens occidere, & ibi, si quis ꝑ industriã. Idẽ apud I.C. quãdo rixa fuit inopinata, licet causæ ꝑcedãt, non tamẽ erit ꝓpositũ. Bal. in l. 1. C. ad l. Corne. de sica. Conclusiue secundũ oẽs, propositum†non censetur, nisi industria, & ĩsidiæ intercesserint, vt in locis supra traditis. Nec mihi detur vitio integros locos Oratorum recitasse, eorumque verba vsurpasse, quia tanta vis est, vt nec syllaba quidem prætereunda sit.

1 *Causæ, quas in maleficio quærere oportet, quot sint?*
2 *Causas in adulterio, vel furto quærere nihil attinet, quia illas ipsa crimina secum habent.*
3 *Competitorum, vel riualium altero interfecto præsumitur contra alterum.*
4 *Phyltra amatoria ab amore propinata libidinis faciendæ gratia censetur.*
5 *Causæ ad hoc, vt probent debent esse in processu probatæ in specie non in genere.*
6 *Testes deponentes in genere, & non in specie super causis non probant.*

De causis quinque per quas delinquitur, & quomodo probentur. Cap. ij.

Causæ, vnde †omnis humana oritur actio, & quas in maleficio quærere oportet, sunt septẽ, secundùm Arist. lib. 1. de arte Reth. c. 27. Sed secundũ alios post ipsum hæc maxime spectãtur, ira odiũ, metus, spes, cupiditas; nã reliqua ĩ has spẽs cadũt, & de ijs in homicidio ꝑcipue q̃ritur, in alijs vero, †vt in adulterio, & furto de causis frequenter quærere nihil attinet, quia illas per se ipsa crimina secũ hñt secundũ Quin. de cõiectura. lib. 7. c. 2. De supradictis causis fit mẽtio in l. cũ rõ. ff. de bon. dam. vbi pater interficiens eũ, qui filiũ suũ hæredem instituerat, ꝑp istud commodũ fecisse videtur. Idẽ de alijs causis. l. si ob stuprum. ff. de cond. ob tur. caus. l. vni. ff. de amb. vbi potest sumi indicium in duobus competitoribus eiusdẽ honoris, siue ẽt in duobus riualibus, vt vno ĩterfecto ꝓsumatur cõtra alterũ. Praeterea ob libidinis faciendæ appetitũ pocula †amatoria, q̃ phyltra vocãtur, cæteraq; huiusmodi flagitia cõmisisse hoĩes deprehensi sunt. l. 3. & tot. tit. C. de malef. Causæ ad hoc †vt ꝓbẽt, debẽt esse ꝓbatæ in ꝓcessu in specie, non autem in genere, & testes deponentes †in genere, & non in specie super dictis causis non probant, vide notata in cap. cum oporteat. de accusa.

1 *Causæ quot circunstantias continere debeant?*
2 *Occidisse ille præsumitur, qui occidendi causam habuit.*
3 *Deliquisse ille præsumitur, qui ex delicto commodum consequitur, vel incommodum euitat, vel cui ita forte videtur.*
4 *Iudex animaduertit quo animo quid quisque faciat, non quo euentu vtatur.*
5 *Accusator reum ex causis demonstrabit.*
6 *Iudices per causas reũ quærent, cum is ignoratur.*
7 *Causæ nõ solũ indicat ꝓ opositum, sed etiam reũ.*
8 *Causæ debent esse grauiores, quoties quæritur quis deliquerit, quàm quando quæritur propositum, cum de reo constat.*
9 *Propositũ ex leuib. causis præsumitur, nõ delictũ.*
10 *Quando constat quis fecerit, lex de eo præsumit omne malum propter secutum effectum: secus quando*

quando quæritur quis fecerit, quia non præsumit pro leui causa occidere.

11 *Animi vicium cum causa conglutinari ad indicandum reum licet, atque quibus sit vitijs subiectus reus ostendere oportet.*

12 *Malus qui semel fuit, in eodem genere mali semper præsumitur malus.*

Quomodo causæ indicent propositum, & reum, quando de eo ignoratur. Cap. iij.

1 IN causis duæ † circunstantiæ insunt, videlicet: quis fecerit, & quamobrē fecerit. Vnde † si q̄s fuerit iterfectus, & ignoratur à quo, q̄retur per supradictas causas: nā is p̄sumitur fecisse, qui faciendi causam habuerit. Idē secundùm Oratores, ꝓbabile est, † qđ ꝓbatur reo expedisse peccare, vt cū q̄ritur nūquid cōmodū maleficio acq̄sierit, nū honorē, nū pecuniā, nū dominationē, nū aliquā cupiditatē amoris, aut nunquid incōmodū vitarit, inimicitias, infamiā, dolorē, suppliciū. Nihil tamē refert nō fuisse, aut non esse aliquid cōmodi, aut incommodo, dummodo ostendi possit ei visum esse, qui arguitur: Iudex enim † animaduertit quo aīo q̄d q̄sq; faciat, nō quo euētu vtat. l. 1. §. si q̄s instrumēta. C. de latina . libert. tollenda, vide Auct. ad Heren. lib. 2. tit. in causa cōiecturali. † Et secūdū Oratores in hoc loco caput illud erit accusatori, si demōstrare poterit alij nemini fuisse causam faciēdi, secundo loco tantā, aut tā idoneā nemini, sin fuisse, alijs quoq; cā faciendi videbitur, aut potestas alijs defuisse demōstrāda est, aut facultas, aut volūtas. Itaq; † Iudices per supradictas causas reū q̄rent, cū is ignoratur: quia causæ non solū † indicāt ꝓpositū, sed ēt reū, quādo ignoratur, vt supra. Et regulariter oē, qđ indicāt ꝓpositū, indicat & reū. Aīaduertendū † est, ꝙ causæ dēnt esse grauiores, quoties q̄ritur q̄s deliquerit, q̄ quādo q̄ritur ꝓpositū, cū de reo cōstat, & rō est: q̄a nemo p̄sumitur leui cā hoīem occidere. Secus quando † cōstat de delinquēte, sed q̄ritur ꝓpositū; tali .n. casu p̄sumitur ꝓpositū ēt p̄p leues causas. Et rō diuersitatis est: q̄a quādo † cōstat q̄s fecerit, lex de eo p̄sumit oē malū p̄p secutū effectū. l. q̄ cœdem, C. de sicar. Secus quādo q̄ritur quis fecerit: q̄a tūc lex nō p̄sumit oē malū, imò non p̄sumit pro leui cā occidere. vide q̄ dicta sunt in p̄cedenti tit. c. 4. Præterea in † oī cā aliquid corū, quæ personis attributa sunt, ad eā cām, qua commotus peccasse dicetur, adiungere licebit: & ita poterit aī vitiū cū causa cōglutinari, hoc mō. Si dicetur pecuniæ cā fecisse, ostendet accusator eum semper auarum fuisse, si honoris, ambitiosum. Idem in cæteris, quibus obnoxij sint, aīaduerti pōt, vti in ijs rebus, & earū rerū cā, q̄ singulis vitijs, *cupiditatibus* q̄ subiectæ sunt, oēs immoderate, & *impotēter* versentur. Arist. lib. 1. Rhe. c. 27. Sed Oratores post Arist. voluerunt, atq; ex dispari genere culpatū, si ex pari summendi facultas nō erit, improbare aīum aduersarij oportere, & rō est secunqū eos, qui fecerit illud, tā nequiter, eundē hoc tam perperam fecisse nō est mirādū. vide Cic. in lib. 2. tit. de inuē. & lib. 2. ad Heren. tit. in cā coniect. Verū p̄dictis repugnat regula Legistarum, semel 12 † malus p̄sumitur malus ī eodē genere mali. Quandoq; tamē ēt per ipsos conceditur.

1 *Inimicus an poterit torqueri, quando quis fuit interfectus, & nescitur à quo, si inimicitia fuerit capitalis?*

2 *Inimicitia est indicium remotum à maleficio.*

3 *Pluribus rixantibus si quis fuerit occisus, contra inimicum, si de indiuiduo non constet præsumitur, & ex hoc is poterit torquere.*

4 *Nemo reperitur, qui non metuat, oderit, speret, & irascatur, per quas causas delinquitur.*

5 *Inimicus etiam suspectus quæ probare debeat, ne torqueatur.*

6 *Reus suspectus debet interrogari, vbi fuerit, cum quibus comederit tempore delicti.*

An inimicitia sola, & sic aliæ causæ sufficiant ad torquendum. Cap. iiij.

SI quis est interfectus, & nescitur à quo, 1 sed ꝓbatur † ꝙ Petrus erat inimicus illius, ex tali p̄sumptione poterit Petrus torqueri, secundùm Specu. in §. spēs. de p̄sump. & secundùm Rom. in l. 1. ff. ad Sylla. per tex. ibi. In suspicionē cædis, per quē tex. multi cōsentiunt semel posse torq̄ri, dūmō inimicitia sit capitalis: Adde c. 12. Eccles. ibi. Nunquā credes inimico. Sed Moderni cōtra tenent, Hyp. in §. diligenter. nu. 70. quē multi sequuntur per multas rōnes, maxime, ꝙ 2 † inimicitia est iudicium remotum, & dictū Specul. intelligunt quoties necesse est vnum ex pluribus hominem interfecisse, & certum

est

est delictũ. & certæ ꝑsonæ, sed incertũ est de
3 indiuiduo, & tũc †ex illis plurib. poterit ini micus torqueri. Oratores multi cõsentiunt, q̃a multę causę sunt, q̃ īducũt ad maleficiũ,
4 ẽt latẽtes, & ignotæ, cũ nemo †trepidatur, q̃ nõ metuat, oderit sp̄et. & irascatur, ꝑ quas cãs delĩq̃tur. Quare nõ cõsequitur, Petrus inimicus est. ergo occidit, cũ alius potuerit occidere ꝑ ꝑ supradictas causas, ẽt latentes. Ego in hac difficultate ꝓ cõciliandis opinionib. distinguo secũdũ Cic. in lib. 2. ti. 2 de Inuent. ibi. Maxime. n. quæri oportet in hac cõstõne. Primũ potuerit ne aliq̃d fieri deinde ecquo
5 ab alio potuerit. Cõcludit, †ꝙ si Petrus ꝓbabit aliũ ecquo potuisse occidere, nõ torqat. aliter sic. Quare demõstrabit reus, aut alijs quoque bono fuisse, aut alios quoque id, de quo ipse isimuletur, facerẽ potuisse vi. Auc. ad Heren. lib. 2. tit. collatio. Hac defensione vsus est Cic. ꝓ Mur. in familiã Anchanianã. & ꝓ Scauro circa morte Boilans in matre auertẽs crimẽ. Verũ id breui faciẽdũ est. vt ne alterius defendẽdi causę huc accusare videatur. Sd sufficiat à se crimẽ trãferre. secũdũ oratores si aut cõmodũ nullũ fuisse aut paruũ, aut alijs magis fuisse aut nihilo sibi magis q̃ aliis demõstrabit. Maximũ aũt ẽ remediũ diffiniẽdaũ qõnum hoc casu, & oĩ alio,
6 videlicet, ꝙ suspectus †interrogetur. vbi fuit, & cũ q̃b. comedit tp̄e delicti. ã hac ĩterrogatione vide Bart. in l. fi. ff. de q̃st & ita ꝑ locũ & tp̄s Oratores diffiniebant oẽ negocium.

1 *Rei defensiones contra causas.*
2 *Causæ non indicant nisi cum vitio personæ iungantur.*
3 *Propositi suspicio ex quibus tollatur.*

Pro reo contra causas. *Cap. V.*

1 PRimo reus negabit †fuisse causam, si potuerit aut eam vehementer extenuabit deinde iniquũ esse dicet, omnes ad quos aliq̃d emolumẽti ex aliqua repuenerit, in suspõnẽ maleficij deuocari. Tertio,
2 Causæ †non indicant, nisi cum vitio personæ iũgãtur, quia nõ in oĩbus ꝑsonis valent. Itẽ dicet, aut cõmodũ nullũ fuisse, aut paruum, aut aliis magis fuisse, aut nihilo sibi magis,
3 quã aliis. Cic. in 2. de Inuẽt. ti 2. Item †monstretur aut facultas, aut ptãs, aut volũtas defuisse reo, & ꝑ hæc. n. videtur reus aut non occidisse, & si occiderit, non ex proposito.

DE FACTO ANTE DELIctum, seu contento cum delicto indicante consilium. Tract. III.

SVMMARIVM

1 *Consilia post causas sunt intuenda.*
2 *Consilia quæ sint, & quomodo diffiniantur?*
3 *Consilia ante delictum quomodo considerentur, & proponantur.*
4 *Animus præsumptione verbi, vel facti probatur.*
5 *Coniecturæ ex consilijs quæ vere indicent reum delicti.*
6 *Consilia referuntur, ad partem indiciorum, quæ ex causis ducuntur.*
7 *Propositum ante delictum à quibus factis, dictis suo indicatur.*
8 *Indicia dicti, & facti, quibus non solum cognoscitur propositum, sed etiam reus, cum ignoratur.*
9 *Facere qui instituit, et potuit, fecisse præsumitur.*

1 POst causas †intuenda sunt consilia, nã sicut causæ sunt impulsus ad aliquid agendum, ita consilia sunt ordo gerendorum ex causis venientiũ. l. sæpe. ff. de
2 verb. & rerũ sig. Et consilia †sunt aliquid faciendi, vel nõ faciendi, excogitata rõ, & sunt p̄teriti, instantias & futuri t̄pis. A præterito
3 †consideratur quid ante delictum factũ sit, ex quo spes perficiendi nata, & facultas faciẽdi q̃sita videatur. Ideo in reo cõsideratur, vt nihil actũ, nihil q; dictũ, nusquã ventum, aut habitũ nihil denique factũ sine cã putetur. Et I. C cõsentiunt per regulam, animus
4 ꝓbatur p̄sumptione verbi, vel facti. Sed imprimis coniectatur an credibile sit reũ spe-
5 rasse †id à se scelus effici posse an ignorari, cum fecisset, an si ignoratum esset absolui, vel pœna leui trãsigi. Hoc indiciũ fuit Arist. in 1. lib. Reth. c. 31. quod Quint. per eadem verba vsurpauit in cap. de coniectura lib. 7. Sed in hoc differt, ꝙ per Aristotelem refertur ad personam. Quin. vero refert ad consi-
6 lia. Et secundũ †eundẽ consilia referũtur ad hanc partẽ indiciorum, q̃ ex causis ducũtur.
7 Et ita loquuntur I. C. Vnde omnia †dicta, & facta, quæ indicant propositum ante delictum, comprehenduntur sub elementis 11. secundũm Auctorem ad Heren. lib. 2. & ante eum Aristo. prædicamenta decem constituit, de quibus dictum est in tabula. Quare

8 re ordine Auctoris excutiam indicia † verbi, & facti & hoc mõ non solũ cognoscetur ꝓpositũ verũ ẽt reus, dũ ignorabitur, Bart. in l. fi. ff. de q. ibi, vel q̃a inimicus, vel q̃a fecerit apparatus. Idẽ secundùm Oratores. est enim maxime consentaneũ, atq; ꝓbabile, vt qd q̃s instituit facere, fecisse ẽt videatur.
9 Si statuit † facere & potuit, fecit igitur si attentauit, ꝑpetrauit igitur, q̃a omnes quod volunt, & possunt, etiam exequuntur, & faciunt. vt per Arist. lib. 2. Reth. c. 35,

1 *Tractatus præsumi potest ex loco, vbi reus fuerit.*
2 *Reus, vt de tractatu possit condemnari, tria concurrere debent, secreta locutio, inimicitiæ capitales cum occiso, & quod homicidium sit secutum incontinenti.*
3 *Homicidium si noctu sequatur, quomodo iudex suspectum interrogare debeat?*
4 *Conuiuia indicant propositum, & seditiones.*
5 *Locus quot modis accipiatur?*
6 *Tractatus initia, & consiliorum ex loco comprehenduntur.*

Elementa autem, de quibus supra sunt, vt infra. *Cap. I.*

1 VBi fuerit, † videlicet, secundũ text. in l. q̃ cũ vno. § fi. ibi. examinãtur causæ, & cur, & vbi fuerit, & q̃d egerit. ff. de re mil. Idẽ apud Cic. in orõne. 1. in Catilinã ibi, vbi fueris, quos conuocaueris, q̃d consilij cœperis, quem nostrum ignorare arbitraris? Vnde si qui secreto fuerint ĩ aliqua domo, seu loco, si exierint, & occiderint, p̃sumetur de tractatu, & poterunt torq̃ri. no. in l. 1. C. de ser. fug. Sed aliqui volũt, ꝙ interueniat secreta locutio, sed credo sufficere ꝙ conuenerint in illum locum, nã secreta locutio necessario subintelligitur. Sed
2 multi † tenent posse d̃nari, si tria cõcurrãt. Primo secreta locutio, secundo inimicitiæ capitales cum occiso, tertio ꝙ homicidiũ sit secutũ incõtinẽti, secundũ Ias. in supradicta l. Sed de hoc dubitatur, secundùm Io. And. in addi. ad Spec. de p̃sump. ver. 13. Itaq; tutius erit torq̃re, q̃ d̃nare. Itẽ secuto aliquo
3 delicto noctu Iudex interrogabit suspectũ, vbi fuerit illa nocte, cũ quo prãsit, vel cœnauit, & si repiẽtur mẽdax, orietur cõtra eum maxima p̃sumptio. vide Bart. in l. fi. ff. de q.
4 & vt † plurimũ cõstituta cõuiuia indicãt ꝓposita, seditiones, & similia, vt Catilinæ, Lẽ-
5 tuli, Cæthegi. Sciẽdum, † locum diuersis modis cõcipit, & tanquã speciẽ dicetur infra in
6 delicto, ex hoc autem † comprehenduntur initia tractatus, & consiliorum, vt supra.

1 *Loci si sint diuersi, diuersa coniectura concipitur contra reum.*
2 *Frequentatio loci indicat propositum.*
3 *Transitus per viam inconsuetam propositi indicium præbet.*
4 *Propositum indicat, si quis visus fuerit frequentare viam, qua illum, quem occidit, transiturum sciebat.*

Cap. II.

1 VBi visus sit, videlicet, ob diuersos † locos diuersa cõiectura cõcipitur, secũdũ Gãd. in tit. de p̃sump. & id. dubi.
2 Vnde † si q̃s visus fuerit sæpe ire, & redire ex aliqua via siue loco, vbi eo die, vel postero hoĩem interfecerit, p̃sumitur, ꝙ sæpe trãsierit cã cõmittendi tale delictũ, arg. l iusto. ff. de vsucapio. Itẽ si q̃s visus † fuerit
3 ire, vel venire per viã non consuetã, si hominẽ postea interfecerit, erit indicium propositi: nã p̃sumetur voluisse celare scelus ꝑpetrandum, aut vt occidendum magis incautũ inueniat. faciũt doctrinæ. in l. fi. ff. de rerũ diui. nam lex male p̃sumit de ijs, iuxta illud Euangelij, qui nõ intrat ꝑ ostium fur est, &
4 latro. Itẽ alij † dixerunt, vbi visus est. videlicet, ante delictum illic fuisse, qua transiturũ inimicũ suspicabatur, solẽt. n. q̃ hostibus insidiãtur, ea loca insidere, qua illos iter facturos arbitrãtur, vt incautos opprimant. Item oritur indicium p̃meditati, secundũ Bru. in gl. circa tertiã ibi, & illo sero, quo fuit factũ homicidiũ, fuit visus ire per aliqua loca, in quibus vicinia eum nõ consueuerat videre.

1 *Sociorum qualitas suspicionem maleficij, & propositi inducit.*
2 *Conuersatio cum malis hominibus inducit indicium ad torturam contra delinquentem.*
3 *Associatio mali hominis inducit indicium præmeditati, & consilij.*

Cap. III.

1 QVo cum visus sit, qualitas † sociorũ inducit suspicionẽ maleficij, quare si delinquens visus fuerit conuersari cum inimicus occisi, orietur idiciũ ꝙ de industria occiderit. Et secũdũ aliquos
2 † ꝑ conuersationem cum malis hoibus oritus

tur indicium contra delinquentē ad torturā, secundū Hip. in §. expedita. nu. 93. Sed de hoc dubitatur, dictū est supra, de indicijs ex ꝑsona. c. 3. Sed in l. Mosis vrgēs est indiciū. c. 16. Isaiæ ibi, socij furū, & c. 4. Prouer. ibi, ꝑuersi corde nō inueniūt bonū. Itē si sequatur † homicidiū, si ītercesserit associatio mali ho s, licet in ea nihil fecerit, ꝑsumetur de malo cōsilio, & de ꝑmeditato. l. nō ideo minus. & ibi doctores. C. de accus. & sic ex hoc simplici, sociatu oritur indiciū, & supra, ꝑp qualitatem personæ, nam consilia impiorum sunt dolosa. c. 12. & 14. Prouerb.

1 *Apparatus indicat propositum.*
2 *Arma ferens qui non assueuerit, præsumit præcogitasse, nisi contrariam causam ostenderit.*
3 *Arma euaginata portans præsumitur portasse ob facilitatē aggrediendi, et perficiendi delictum.*
4 *Exercens se in armis cum non sit solitus, præsumitur de delicto præcogitare. Idem si acuerit arma, vel aliquam experientiam fecerit, vel in loco vicino arma reposuerit.*
5 *Præsumptio propositi insurgit contra illum, qui asportauit bona sua de loco, vbi homicidium commisit, ad locum, ad quem postea confugit, vel si bona, vel eorū maiorē partē alienauerit.*
6 *Apparatus non debet videri frustra factus.*

Cap. IIII.

Nunquid appararit, videlicet. equos † ad eundū, arma ac cædem, & alia, quis instrā ꝑ facinoris. qđ obijcitur qualitate. Vnde armatus se non solitus, item ferens † arma, qui nō assueuerit, præsumitur ꝑcogitasse, nisi cōtrariā causam ostenderit per quā tollatur prædicta ꝑsumptio l. 1. C. ad l. Corn de sica. Itē portās † arma euaginata ꝑsumitur portasse ob facilitatē aggrediendi, & ꝑficiēdi delictū. Itē exercens † se in armis, cū non sit solitus Itē si acuerit arma, aut aliquā experientiā fecerit de illis. si reposuerit alicubi arma, ibi, vel ēt in loco vicino, postea deliquerit, ꝑsumitur ꝑpositum. arg. l. 1. §. vi possidetis. ff. de vi & vi arma Quidā addiderunt nunq.d fecerit, videlicet, si asportauerit bona † sua de loco vbi postea commisit homicidium ad locum. ad quē postea cōfugit vel si q̄s alienauerit bona, vel maiorē partē bonorum suorū, si postea hominē occiderit. ꝑsumetur cōtra eum de ꝑposito. secundùm Blan. in gl. alienatio. n. 76. Nō. n. vid. ri † dēt frustra factus apparatus, cū nihil actū, nihilq; dictū sine cā putetur. l. qui cum vno. ff. de re mili. ibi, vbi fuerit, & quid egerit.

1 *Amicorum, vel sociorum certo loco, & tempore conuentus, & adunatio, vt eos ducat ad maleficium indicat propositum.*
2 *Amicus secutus amicum cum ense, vt aliquo eum comitetur, si obuiam forte inimico fiat, in & quando de auxilio teneatur?*
3 *Ducens aliquem per locum, in quo scit inimicum offensi adesse, præsumitur particeps criminis.*

Cap. V.

Nunquem conuenerit, videlicet. cum aliquo † statuit perficere certo loco aut tpe. Vel secundū aliquos, nunquē iuerit inuētum. vt ducat ad maleficium. vide Fulg. in l. ꝙ si fugitiui. ff. de edil. edic. ibi. Amicus meus venit † ad me, & dicit, veni mecum, quia volo esse in vno negocio meo Ego accipio ensem, & sequor eum, ipse autē fit obuiā inimico suo, & occidit eum. an ego tenear quasi auxiliator? Dicitur, ꝙ si ignorās sum secutus eum. & cum ipse insultans est illum, ego me retraxi. ꝙ nullā pati debeo pœnā. idem ēt si discedere non potuissem. vbi autē cum potuissem recedere. stetissem, tunc sine dubio non essem innocens. Item sciens inimicum † offensi in certo loco, conueniens, & ducens eum per dictum locum. præsumitur particeps criminis. l. penul. ff. de vi bon. rap.

1 *Associans delinquentem ante delictum, videtur socius criminis, licet nihil fecerit, modo armatus fuerit.*
2 *Conscij qui sint, & qui teneantur de delicto?*

Cap. VI.

Nunquem habuerit conscijs videlicet aliquem de ijs, cum quibus præsumitur tractasse ab initio. Potest etiam † taliter intelligi. videlicet associās delinquentē ante delictum videtur cōscius criminis, licet nihil fecerit, mō armatus fuerit, secundùm Bal. in l. 1. C. de ser. fug. Et hoc dicetur ēt in tit. post delictum Alij ēt † sic intelligunt. videlicet hic, vel ille cōscius fuit. vt ī oratione pro Milone dicitur Marcum Fauonium fuisse conscium voluntatis Clodij, cui dixerat, Milone triduo periturum.

1 *Propositum indicatur, si veteres hospites, aut clientes domi delinquentis fuerint, vel si delinquens habuerit malos famulos.*
2 *Adiutorum conquisitio, & conuocatio, propositi consilij indicium præstat.*
3 *Adiutores varie considerantur.*
4 *Mutuans pecuniam ei, qui statim deliquit, præsumitur adiutor.*
5 *Delinquens si sit persona vilis præsumitur cum auxilio fecisse.*
6 *Comitatus, & multitudo adiutorum parit indicium deliberationis.*
7 *Coadunatio quando plures occidunt, in dubio, an præsumatur de industria facta?*
8 *Rixa quando censeatur pura, & quando præmeditata?*
9 *Coadunatio censetur malo animo facta, delicto secuto.*
10 *Præsentia si delicto adhibeatur, deliberationis indiciũ oritur, modo illa præsentia fiat animo se immiscẽdi, si opus esset. Secus si forte fortuna, & quãdo quis dicatur adesse aĩo se immiscẽdi.*

Cap. VII.

1 DE adiutoribus, videlicet veteres †hospites, aut cliẽtes domi delinquẽtis fuerunt, vel habuit malos famulos, 2 qua de re pcogitasse vr̃ per text. in §. hoc aũ tẽ. in Auth. de nõ alienan. Itẽ† aliter si delinquens elegit idoneos, relinquendo inutiles domi, vel ẽt põt dicere de potentibus amicis, hæc. n. psidia non solũ qui habẽt, plurimũ posse videntur, sed ẽt 2. q. tales amicos habẽt, aut cõscios, si quidẽ auxilijs iis, erit adminiculis, & instris fræti delinquũt. Præ- 3 terea variè† cõsiderãtur adiutores, secundùm Bal. in l. hæc verba. ff. de infa. Vnde siq̃s mu- 4 tuat pecuniã alicui, & is, †cui mutuauit statim cõduxit gẽtes contra ciuitatẽ mutuantis, vel q̃d simile fecerit, psumitur mutuauisse tali cã, eritq; psumptio iuris, & de iure, secundùm Bru. in gl. circa quartã. Et simili 5 mõ quãdo delinquẽs est persona seruilis, & magnũ facinus cõmisit, psumitur cũ auxilio fecisse. l. q̃cunq;. C. de ser. fug. Itẽ aliter 6 põt intelligi, sicut apud Cic. spectatur comitatus Clodij, & Milonis. Et multitudo adiutorũ parit ĩdiciũ deliberationis, licet secun- 7 dũ† aliquos in dubia re nõ psumatur coadunatio in pluribus occidentibus, nisi pbetur clare de industria coadunatos esse, secundũ Bal in l. nõ ideo. C. de acc. Hip. in §. cõstãte. 8 nu. 45. Dicerẽ† tamẽ psumi casu euenisse rixã, nisi pbetur ante rixã coadunatos fuisse, nec est necesse, (iudicio meo) pbare, q̃ coadunatio sit facta de industria, sed sufficit pbare, q̃ sit facta coadunatio, &c. n. †psumitur 9 fieri malo aĩo ob effectũ secutũ, nã si facta sunt ea, q̃ posterius fieri, ac sequi solẽt, facta esse priora, & q̃ illorũ gratia instituebãtur, 10 existimandũ est. Per psentiã† adhibitã delicto oritur ĩdiciũ deliberationis, mõ illa psentia fuerit aĩo se immiscẽdi, si oporteret, secus si forte fortuna, secũdũ Bal. ĩ l. 1. ff. de ser. corrup. & tũc dr̃ adesse aĩo se immiscẽdi, cum fuerit quis coadunatus ante delictum.

1 *Armorum, ac cæterorum instrumentorum genus deliberationem ostendit.*
2 *Ambulans cum armis hastatis, arcu, balistis, & similibus indicat habere animum occidendi.*
3 *Adiumenta diuersis modis considerantur.*
4 *Pecuniæ suggestæ, & alia similia accommodata sunt adiumenta, & instrumenta ad aliquid agendum.*

Cap. VIII.

DE adiumentis, videlicet, de ijs rebus † quas delinquens auxilio fore arbi- 1 trabatur, vtputa, arma, & q̃libet instrumenta, ex genere. n. armorũ, cæterorũq; ĩstrumẽtorũ psumitur aĩus, & atrocitas maleficij, secundũ Bal. & Saly. ĩ l. 1. C. de emen- 2 da. ser. Quare siq̃s† ambulauerit cũ armis hastatis, arcu, balistis, & similibus indicat animũ occidẽdi l. 1. §. diuus. ff. de sica. Adiumẽ- 3 ta † quoq; diuersis modis cõsiderãtur, sicut 4 supra de adiutoribus, nã pecuniæ† suggestæ, & alia similia accommodata sunt adiumenta, & instrumenta ad aliquid agendum.

1 *Locus, in quo quis præter consuetudinem fuerit, vel in quo versari non consueuerat, vel non debebat, propositi indicium præbet.*
2 *Occidens aliquem in loco, in quo versari non soleat, præsumitur consulto occidisse, & tale iter fecisse occidendi causa.*

Cap. IX.

1 NVnquo ĩ loco† pter cõsuetudinẽ fuerit, videlicet, ĩ quo suspectus erat, siue ibi, vbi versari nõ cõsueuerat, nec dẽbat, notatur ĩ l. 1. §. diuus. ff. de sica. Vñ ẽt 2 siq̃s hoiem occiderit ĩ aliqua ciuitate, siue loco, quo nõ sit solitus versari, psumetẽ consulto occidisse, & tale iter fecisse occidendi causa. vide Bal. in l. fi. ff. de q. & ĩ l. fi. C. eod.

1 *Tempus præpositi argumenta præbere potest.*
2 *Tēporis duplex est significatio, generaliter enim, & specialiter accipitur.*
3 *Tempus speciale ad indicia magis confert, probationesq; affert inexpugnabiles.*
4 *Tēpus ad indicia eliciēda quō cōsiderari debeat?*
5 *Temporis longinquitas est inspicienda, nam sæpe oportet commetiri cum tempore negocium.*

Cap. X.

1 Ab alieno† tēpore, videlicet minus conuenienti, vt si noctu dicatur egressus domo, vel ex vrbe, & in aliquo loco eo tempore visus fuisse, & sic ex antecedentibus deducūtur argumēta, videlicet, noctu exijsti, proficiscētem antecessisti, nunq̄d ēt noctu, quod in die fieri 2 cōmodius videbatur posse. Et tēporis † duplex est significatio, generaliter, n. & specialiter accipitur, p̄teritum habens, instās, & futurum, & constituta discrimina, vt æstate, hyeme, noctu, interdiu, & fortuita, ut in pestilentia, in bello, in conuiuio. Speciale autē 3 tps†ad indicia magis confert, ꝓbationesq́; 4 affert inexpugnabiles. Vnde†cōsiderari debet tps, & anni, & mensis, & diei, & noctis, & uigiliæ, & horæ, & in aliqua parte alicuius horum, vt apud Cic. in oratione ꝓ Mil. dr̄ Clodium pridie eius diei discessisse, quo discessurū sciebat Milonem, cuius iter solēne, & necessarium ignorari nō poterat. Et I. C. cōsentiunt per tps oriri indicium ante delictum, in delicto, & post delictum, in q̄bus pōt considerari. quid ocyus, & quid serius 5 futurum sit. Et communiter† in tēpore perspiciendo longinquitas eius est consideranda, nam sæpe oportet commetiri cū tempore negotium, vt in sequenti titulo dicetur.

DE INDICIIS HOMICIdii præmeditati in delicto. Tractatus IIII.

SVMMARIVM.

1 *Indicia propositi ex quibus in delicto oriantur, & deducantur?*
2 *Coadunati plures si delinquant, præsumuntur ex proposito delinquere.*
3 *Obuians forte si occidat, non punietur de præmeditato, licet animum occidendi habuerit.*
4 *Accidentia, quæ in delicto spectentur, ut indicia deliberationis oriantur?*

1 In homicidio deducūtur indicia, considerando, cur†aliquid in delicto de industria, & data opera factum sit, vt spes perficiēdi nata, & q̄sita esse videatur, de qua industria legitur tex. c. 21. Exod. & l. fi. ff. de sica. & l. 2. ff. de vi bon. rap. quib. iurib. 2 ꝓbatur, q̄ si hoīes†ducti, & coacti fuerint committere illud delictum, tunc p̄meditatū censetur, secus qn̄ id cū consilio, & cura perspicere non potuerūt, & impetu quodā animi potius, q̄ cogitatione fecerint, uide Ci. lib. 2. de Inuen. tit. 2. de const. conject. Idem secundum Bal. in homicidio ex aliqua cā, siue re nō oritur indiciū deliberationis, qn̄ apparet q̄ rixantes sibi obuiauerint casu, vide eū in l. 1. C. ad l. Cor. de sica. Quinimò si- 3 quis†habuerit aīum occidendi, modo forte obuians occidat, nō punietur de p̄meditato per tex. in c. 21. Exod. de hoc diximus supra in ti. de causis c. 1. In delicto aūt hæc spectātur Locus, Tp̄s, Modus, & Facultas, & per 4 hæc accidentia † oritur indicium deliberationis. Et sicut inimicitiæ, & reliquæ causæ, atque consilia, pro vt supra, impellunt ad maleficia, ita per hæc ostenditur idonea perficiendi facultas esse quæsita.

1 *Locus in delicto deliberationis indicium an præbere possit?*
2 *Loci opportunitas ex quibus quæratur?*
3 *Occidens hominem in prætorio, vel ecclesia, præsumitur deliberate occidisse.*

A Locò præcipue coniectatur, cum 1 euidentia loci † sit una ex quinque speciebus probationum, de quibus not. extra de rest. spol. c. cum ad sedem, quare spectetur locus in quo homicidium factum est ex opportunitate, q̄ reus 2 videtur habuisse. Ea uero †opportunitas quæritur ex magnitudine, interuallo, longinquitate, propinquitate, solitudine, celebritate, & demum natura ipsius loci opportuni, siue diuersi consiliis. Nunquid ēt eo loco occisus perspici, aut exaudiri potuerit, & num demnm locus publicus, vel priuatus, 3 an sacer fuerit. Vnde siquis † occiderit hominem in prętorio, vel ecclesia, pręsumetur consulto, vel (vt aiunt) deliberate occidisse, quia non est præsumendum, quòd nisi magna causa uoluerit in tali loco occidere, vide Alber. in tract. 3. stat. 9. 64.

1 *Tempus reddit graue delictum.*
2 *Noctu agens præsumitur male agere.*
3 *Temporis spatium quomodo consideretur?*

1 A Tpe p̃sumitur, quia † reddit graue delictũ l. aut facta, §. tps. ff. de pœn.
2 nã lex p̃sumit cõtra† agenté noctu iuxta euãgelium, q̃ male agit, odit lucem. Qua de re si delictum fiat nocte, p̃sumitur deliberatum, scd̃m Alber. in tract. supradicto Sed scd̃m Oratores latius dic, videlicet, qua parte anni noctu, an inter diu, & quota diei ac noctis hora homicidiũ fa-
3 ctũ esse dicat, nam ẽt momẽta ualent, † & eiusmodi tpibus spaciũ in cõsideratur, satis ne lõgum fuerit ad eã rem transigẽdam, & potuerit ne reus scire satis ad id p̃ficiendũ spacij futurũ, & sæpe oportet cõmetiri cũ tpe negocium, & videre potuerit ne aut magnitudo negocii, aut multitudo rerũ in eo tpe trãsigi, nã parui refert satis spacij fuisse ad id p̃ficiẽdũ, si id ante sciri, & ratione prouideri non potuerit. Idem probatur per gl. & quæ ibi. not. in l. si vt allegas. C. de sica.

1 *Occasio deliberationis indicium præbet, & quomodo ea consideratur?*
2 *Occasio quæ propriæ sit? & ex quibus oriatur?*
3 *In tempore quæ considerari oporteat, & quæ in occasione?*
4 *Tempus, & occasio in quibus inter se differant?*

1 AB occasione orit̃ † deliberatio, nã malus aĩus occasionẽ q̃rit. Sed dupliciter cõtingit, primo q̃ritur idonea ne satis fuerit ad delictũ adoriẽdum, & hæc aliquid cogitato factũ ostẽdit. Scd̃o an alia melior q̃ præterita aut non expectata, & hæc excusat. Exẽpla extãt apud Cic. in orat. pro Mil. quem, fatetur habuisse occasionem occidendi Clodium. E contra aũt, inquit, Clodium, captasse occasionẽ oc-
2 cidẽdi Milonem. Sed oportet scire, † q̃ p̃prie sit occasio, quare dic, q̃ est pars tpis habẽs in se alicuius rei faciendæ, aut non faciẽdæ opportunitatem. Et tps actionis alicuius opportunũ occasio est. Hæc oritur ex actionib. humanis non impedientibus, vt puta seruus dormiens dat furantib. occasionem.
3 Item in † tpe, mensura, & spacium considerātur, in occasione qualitas tẽporis ex qua nascitur opportunitas, seu commoditas fa-
4 ciendi, & non faciendi aliquid. Itaque † hoc tantum distant Tempus & Occasio, genere autem similia sunt.

1 *Modus delicti perpetrati, deliberationis indiciũ præstat.*
2 *Modus percutiendi præcogitationem ostendit.*
3 *Caput percutiens, videtur fecisse, vt certius offendat, & occidat, & quid si bacculo percusserit?*
4 *Multitudo, magnitudo, multiplicatio, & geminatio vulnerum propositum indicat.*
5 *Proditorium propositum per modum percutiendi concipitur.*

1 A Modo, quo q̃ritur queadmodũ q̃d sit † factũ, idq; scd̃m Oratores tum ad qualitatem pertinet, tum ad cõiecturas, põt probari in l. aut facta. §. qualitate. ff. de pœn. Vnde siquis percusse-
2 rit † aliquem post terga, vel nullis dictis uerbis in capite, seu pectore, per hæc demon-
3 strat p̃cogitasse, q̃a percutiendo † in capite videtur fecisse, vt certius offẽdat scd̃m doc. in c. signif. de homic. Vnde senserũt aliqui, q̃ siquis percusserit aliquem super caput baculo, siue alio simili instrõ, tñ, quia p̃cussit in capite presefert animum occidẽdi, secus si in alia parte corporis, vide Bald. in l. sed si quæcunque. §. si magister. ff. ad l. Aquil. Per
4 multitudinem, † & magnitudinẽ vulnerum p̃sumitur p̃meditatum. Item p̃ multiplicationem, aut p̃ geminationem, & hoc qñ nõ
5 apparet pura rixa. Item per † modum concipitur p̃positũ p̃ditorium, scd̃m Bar. in l. respiciendum. § delinquunt. ff. de pœn. videlicet, preposito antecedenti insultando, & alio modo proditorio, videlicet, si sedens tecum in mensa, nulla interueniente rixa te offendero, vel quid simile fecero, vt ibi.

1 *Facultas delinquendi quomodo consideretur?*
2 *Tractatus præsumitur quãdo homicidiũ committitur cum multitudine personarum, nisi ex accidenti, seu casu tales personæ superuenerint.*
3 *Facultas occidendi quando præstari videatur, & unde indicium tractatus oriatur?*
4 *Astans armatus dum delictum committitur, licet aliquam demonstrationem non faciat, facultatem delinquendi præbere dicitur, modo delinquenti auxiliari potuisset.*
5 *Associans delinquentem post delictum, delinquẽdi facultatem præbuisse dicitur.*

6 Auxi-

6 *Auxilium præstare dicitur ille, qui contra eum, qui offenditur, acclamat.*
7 *Auxiliari ille dicitur, per quem insultatus redditur timidior, & insultans audacior.*
8 *Præsentia adhibita delicto facit indicium occulti auxilij, si personæ fuerint ante delictum congregatæ.*
9 *Prohibere potens si non prohibeat, præsumitur particeps criminis, & an hinc oriatur præsumptio occulti auxilij?*
10 *Prohibere valens, si non prohibeat, an & quādo particeps criminis, & auxiliator existimetur?*
11 *Domini tenentes famulos malæ vocis, famæ, & conditionis, de illorum delictis tenentur.*
12 *Personæ qualitas ad argumenta, & indicia habenda, est consideranda.*
13 *Personæ vitia sicut onerant delinquentem, ita contraria eleuant.*
14 *Qualitas offendentis inducit excusationem, siue accusationem, & demonstrat animum fuisse, vel non fuisse offendendi.*
15 *Atrocitas delicti ex quibus crescat.*

1 A Facultate cōsideratur† copia, & potestas instrumentorū, aut earū rerū ob quas aliquid facilius, aut sine q̄bus omnino confici non potest. facultates quoque p̄cipue considerandæ sunt, credibilius est occisos à pluribus pauciores, à p̄paratis inopinantes. hinc illa apud Cic. coniectura, insidiatus est Clodius Miloni, nō Milo Clodio. ille cū seruis robustis, hic cum mulierū comitatu. ille equo, hic rheda. ille expeditus, hic penula irretitus. Idē secundū
2 Jurispitos p̄sumitur tractatus, q̄n cōmittitur homicidiū cū multitudine ꝑsonarū, nisi ex accidēti, seu casu tales personæ superuenerint, dic vt in antecedēti trac. in ver. de Adiu
3 toribus. Itē facultates † occidēdi p̄stari vīr,
4 & indiciū oritur tractatus, quādo† aliq̄s aggreditur aliquem, si ibi vnus, vel plures fuerint armati, siue ēt remoti, modo potuissent auxiliari delinquenti, licet aliquā nō faciāt demōstrationē, secundū Bal. in l. 1. C. de ser. fug. Intellige tamē p̄dicta, si post delictum
5 † associant delinquentē, secundū eundē in l. non ideo minus. C. de accus. tollitur tamē dictū indiciū, si ꝓbauerint casu venisse, vt in
6 supradictis legib. Quin ēt† dicitur p̄stari auxiliū acclamādo cōtra eū, q̄ offenditur, & re
7 gula iuris est, q̄ ille dicitur † auxiliari, ꝑ quē insultatus redditur timidior, & insultās audacior secundū Bal. in supradicta, non ideo
8 minus. Demū† p̄sentia adhibita delicto facit indiciū occulti auxilij, si tales ꝑsonæ fuerit congregatæ ante delictū, vide Hip. in §. con
9 stāte, nu. 45. Item cui ptās† est ꝓhibendi, ne q̄s offendatur, & nō ꝓhibet, p̄sumitur particeps cris ꝑ regulam, videtur occidere, q̄ pōt ꝓhibere. & l. scientiā. in prin. ff. ad l. Aqui. vi de Gand. in tit de p̄sump. & indi. in dubi. & quandoq; oritur p̄sumptio occulti auxilij. Sed secundū aliquos, neq; indiciū, neq; suspicio oritur, nisi alia concurrant, vtputa, si post delictū associauit delinquentē, aut aliæ insit causæ, & circunstantiæ, aliter nō p̄sumitur particeps. no. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. Sed in hac materia est bona gl in l. cul-
10 pa caret. ff. de reg. iur. ibi. Sed q̄d† si possum ꝓhibere Titiū iniuriari Sēpronio, an d̄eam iuuare? Respōdeo secundū canonicos doct. q̄ sic, verbis interponēdo me honesto mō. Sed secundū I. C. nō, nisi in ijs, quos habeo corrigere, vt in ꝓmissis videlicet, filijs, & seruis. Hinc de delicto ammisso à filio vidēte patre, & nō ꝓhibēte, nec clamāte cōtra filiū tenetur sicut ipse. Idē in dn̄o contra ser-
11 uū, † q̄ extēde ad nobiles tenētes seruitores malæ vocis, cōdōnis, & famæ, vt de illorū delictis teneantur, nec audiuntur ignorātiam per allegantes, cū debuerint considerare ea facile euenire, posse, & ꝑ similes ꝑsonas cōmitti, vnde si famulus ignē mitteret in domū cōductā dn̄s nō tenetur nisi habuisset seruos malæ cōdōnis, quia tūc in cā est, tenendo similes ꝑsonas. not. in l. seruus. ff. ad leg. Aq. l. Circa p̄dicta. vide Ias. i d. l. vt vim. Aliqui tn̄ senserunt, q̄ si q̄s potuit sine periculo vitæ suæ ꝓhibere, & nō ꝓhibuerit, tali casu p̄sumatur particeps criminis, q̄a quisq; cogit defendere bona ēt inimici, tanto magis ꝑsonā, iux. tex. ī c. 23. Exod. in princ. Hr̄i
12 † tn̄ debet rō personæ, nam multi sunt ita natura timidi, q̄ ob timorē patiūtur verberari, licet possent verberare. Vn̄ ex qualitate ꝑ sonę sæpe apud I. C. arguitur, & n̄t cōsequētia
13 & sicut † vitia ꝑsonæ prēmūt, & onerant delinquentem, ita contraria eleuant, nam qua
14 litas † offēdētis, ita inducit excusatiōnē, siue accusationē, & demōstrat animū fuisse, aut non fuisse offendēdi. not. in l. si mater. C. ne
15 de sta. defunc. Et demum † atrocitas crescit ex ijs, videlicet, q̄d factum sit, à quo, in quē, quo animo, quo t̄pe, quo loco, quo modo.

DE INDICIIS MALEFICII praemeditati post delictum. Tract. V.

SVMMARIVM.

1 *Indicia post delictum ex quibus oriamur.*
2 *Associans delinquentem ante, vel post delictum nunquid videatur socius criminis.*
3 *Consilij, vel occulti auxilij praesumptio oritur contra associantem post delictum.*
4 *Receptans scienter malefactorem in domo sua post delictum praesumitur particeps criminis, & poterit torqueri, nisi receptus sit recipientis consanguineus, vel aliqua alia iusta cã probetur.*
5 *Prohibens reum capi, videtur conscius criminis, si affuit delicto, non si incidenter accurrit.*

1 POst delictũ † oriuntur indicia, considerando, quid postea factũ sit, facta enim quæq; antecesserunt, quæque insecuta sunt, spectanda sunt. Occurrunt hic nonnullæ qões scribentium, videlicet, si quis asso 2 ciatus † fuerit delinquentem post delictũ cõmissum, nũquid videatur cõscius criminis? Et multi tenent, quod sic. Cõclusiue tñ dicẽdũ est, & distinguendũ, aut iste associatus est delinquentẽ ante delictũ, & tali casu tenetur, & cõuincitur, q̃a p pcedentẽ & subsequentẽ actũ associationis accusat se, atq; ppallat, sin aũt post delictũ tm̃, tũc distinguendum, videlicet, si subito apparuit, tũc p̃sumitur sciuisse: aut ex mora, & interuallo apparuit, & tunc nõ p̃sumetur cõtra eũ, q̃a tali casu p̃sumetur accurrisse incidenter, & p rumorẽ. vide Sali. in l. vnica. C. de rap. virg. Bald. in l. nõ ideo minus. C. de accu. Hip. in §. cõstãte. 3 nu. 55. q. tenet cõtra associantẽ † post delictũ oriri p̃sumptionẽ cõsilij, vel occulti auxilij, per quã cogitur pbare contrariũ. Si q̃s sciẽ 4 ter † receperit malefactorẽ, seu delinquentẽ in domo sua post maleficiũ ppetratũ p̃sumitur particeps cris, & poterit torq̃ri. l. 1. C. de ijs, qui latro. Fallit tñ, si receptus erat cõsanguineus ŕcipiẽtis, siue ẽt aliqua alia iusta cã pbabitur, secundũ not. in supradicta l. Pro 5 hibẽtis reũ † capi, videtur conscius cris. vide Blanc. nu. 294. Sed intellige quoties phibens affuit delicto, secus si incidenter accurrit, q cogitur probare. vide in simili Hip. in supradicto §. cõstante, & in prin. huius trac.

DE INDICIIS MALEFICII praemeditati ex non facto, seu cur facto, ante, in, & post delictum. Tractatus VI.

SVMMARIVM.

1 *Indicia secundum antiquos, ex quibus locis capiebantur?*
2 *Solicitans, siue quaeritans quod ad eum non spectat, indicat contra se.*
3 *Faciens id, quod fieri non solet, nec debet: at non faciens id, quod fieri solet, aut debet, contra se indicat.*

ET si apud Legistas supradicta videantur comprehendi sub facto. Expedit tamẽ scire locos Antiquorũ, ex q̃bus capiebãt indicia, quos Cicero est secutus in lib. 2. c. 2. de inuen. cuius verba nõ sunt prætereunda, q̃a p ea totius negocij gestio p 1 tractabitur. Quare, quo cõsilio, qua spe perficiendi, quidq; factum sit, cur hoc mõpotius, q̃ illo, cur ab hoc potius, q̃ ab illo, cur nullo adiutore, aut cur hoc, cur nemo sit cõscius, aut cur sit, aut cur hic sit, cur hoc ante factum sit, cur hoc ante factum non sit, cur hoc in ipso negocio, cur hoc post negociũ, aut q̃d factũ de industria, aut quid rẽ ipsam consecutũ sit, cõstet ne orõ, aut cũ re, aut ipsa secũ, hoc huiusne rei sit signũ, an illius, an huius, & illius, & vtrius potius, q̃d factũ sit, q nõ oportuerit, aut nõ factũ, q oportuerit. 2 Solicitãs, siue † q̃ritãs q nõ ad eũ nõ spectat, ĩdicat cõtra se. vide Hip. § diligẽter. nu. 150. 3 Et suspicio oritur † quoties quid facit, q fieri non solet, neq; oportet, neq; est rõ, quare hoc pp hoc fiat, & ecõtra, quoties quis non facit, quod fieri solet, aut debet. [Quãdoq; etiam ex abundante cautela in hac materia, & in omni fienda suspecta, & tam facti q̃ dicti per reũ fraus, & dolus p̃sumitur, & sinistra oritur suspicio, secundũ glo. no. in l. si quis sub cõdõne hæredes. ff. de cõst. inst.]

DE INDICIIS MALEFICII praemeditati ex dicto. Tract. VII.

SVMMARIVM.

1 *Indicia maleficij praemeditati ex dicto.*
2 *Indicium propositi cõtra eum oritur, qui dixerit, quid*

quòd traheret occiso vnam pennam de ala. Vel quòd faceret male capitare, vel quid simile.

3 *Propositum præsumitur contra eum, qui dixit, non diligo talem, vel sum ei nociturus si potero, si eum postea occiderit.*

4 *Occidisse ex proposito ille præsumetur, qui alicui prædixerit, quod si senserit rumorem, non se moueat. Vel quòd sentiet aliquid noui.*

5 *Mandatum, seu consilium præsumitur si quis locutus fuerit cum aliquo, & ille statim iuit, & occidit.*

6 *Locutio in aure quando indicet mandatum, vel consilium.*

7 *Causæ ni præcedent, nec causatum præsumitur.*

8 *Mandatum præsumitur contra dominum, qui famulo suo dixit, non redeas domum, nisi sentiã aliquid noui, si famulus aliquem occiderit.*

9 *Iactans se aliquem occisurum, si eum occidat, propositum præsumitur.*

10 *Minæ præcedentes indicant propositum, quando constat minantẽ occidisse eũ, cui minatus est.*

11 *Indicia verbi duplicem vim habent.*

12 *Is videtur fecisse, qui prædixit facere.*

13 *Minans, & iactans de aliquem occidendo, an sit solitus minas exequi, quomodo consideretur?*

14 *Minatus si minantem occidat, an præsumatur ex proposito occidisse?*

15 *Minatum fecisse ad sui defensionem quando præsumatur?*

16 *Factum quid ad defensionem fuisse per coniecturas probatur.*

17 *Minans, quando non constat de interfectore, an possit torqueri?*

18 *Causæ, quæ inducunt homines ad maleficia patrandi, vltra inimicitias sunt multæ.*

19 *Minans an possit impune offendi ab eo, cui minatus est, in illo actu minandi?*

20 *Pœnã homicidij iusta causa, & dolor diminuit.*

Dicta, quęque †antecesserunt, quæq; secuta sunt, considerari oportet, nã ex qualitate verborũ aĩum metimur & probatur præsumptione verbi. Quare capiemus idicia ante delictũ. Et secũdũ Gand. oritur indicium propositi † contra eũ, qui dixerit, ꝙ traheret occiso vnam pennam de ala, vel ꝙ faceret eũ male capitare, vel quid simile. Itẽ si quis dixerit, non †diligo talẽ, si eũ postea occiderit, p̃sumetur ꝓpositum. Et si[illegible] si dixerit se nociturũ, si poterit, vide Alberi. in l. metus. C. qđ metus cau. Item si dixerit †alicui, ꝙ si senserit rumorẽ, nõ se moueat, vel ꝙ sentiet aliquid noui, p̃sumetur ex ꝓposito occidisse, vt ꝑ Bar. in l. si vẽtre ff. de priuil. credi. Item †si q̃s locutus fuerit cũ aliquo, & ille statim iuit, & occidit (q̃uis nesciatur quid dixerit) p̃sumet de mãdato, siue cõsilio, sicut ĩ dño loquente in aurem famuli. Intellige tñ p̃dicta, si incontinẽti †sequatur delictum, & qñ ille, quẽ alloquitur, pariter est inimicis capitalis, aliter illa locutio, ẽt cũ facto subsecuto non facit indicium, nã si non p̃cesserunt †causæ, nec causatum p̃sumitur secũdũ Bru. in qõ. inci. circa tertiã. Itẽ si dñs †famulo dixerit, non redeas domum nisi sentiam aliquid noui, si famulus aliquẽ occiderit, p̃sumetur de mandato. Item †si q̃s iactauerit de occidẽdo aliquẽ, si eũ occiderit, p̃sumetur ex ꝓposito occidisse, & poterit dãnari ꝑꝑ secutum effectũ, & hoc casu nõ cõsideratur qualitas ꝑsonæ, si vero nõ cõstabit de occisore, tũc spectabitur ꝑsonæ qualitas secũdũ Guid. Suz. in gl. sed si p̃ter famã. Idẽ ꝑꝑ †minas pręcedentes oritur indicium ꝓpositi, dũmodo cõstet minantẽ occidisse eũ, cui minatus est, nec distinguitur qñ cõstat, an solitus sit exequi minas. Et in p̃missis notandũ est, ꝙ indicia †verbi duplicẽ vim hñt, sicut alia indicia, videlicet, quis fecerit, qñ ignoratur, & quo aĩo. Etenim †is vr̃ fecisse, qui prædixit facere, sed in hoc differt, ꝙ qñ per supradicta indicia †quæritur quis fecerit, tũc distinguitur, an minãs, iactans sit solitus exequi minas, & sic de aliis, secus aũt qñ constat predictos occidisse, quia tunc prędicta oĩa indicia sũt grauia, & sufficiẽtia ad cognoscẽdũ de ꝓposito. Et per ea ꝓcedi põt ad torturam, siue in aliquibus ad cõdẽnationem, vt infra dicetur. Scribẽtes dñt præsumi †de ꝓposito cõtra minatum, si cõtinget eũ occidere minãtẽ, q̃a metus est vna ex causis impellẽtibus ad maleficia. Sed ego dico p̃sumi contra minatũ, qñ cõstat ipsum cœpisse rixam, aliter præsumi †contra minantẽ, & ꝙ minatus fecerit ad sui defensionẽ, q̃a in criminalibus, ꝙ †q̃s fecerit ad sui defensionẽ, ꝓbatur ꝑ cõiecturas, vide Ias. ĩ l. vt vĩ. ff. de iusti. & iu. Postremo maximũ est certamen apud doctores, an minãs, †qñ nõ cõstat de ĩterfectores, possit torq̃ri. Et secũdũ Speculatorẽ põt. vide in tit. de p̃sump. §. fin. Sed cõtra notatur in l. fi. ff. de hær. insti. Alii distinguũt, ꝙ si minãs est potẽs, & solitus exequi minas, ꝙ tũc possit torqueri, alii aũt, ꝙ possit

sit damnari. Hipp. in §. dil'genter, num. 81. Alij vero dixerũt posse damnari, qñ tria cõcurrunt, videlicet, inimicitiæ, minæ, pcussio cũ paruo iteruallo. Vide Bru. in tit. circa tertiam. Sed hæc opinio non placet, maxime, qñ offensus hēt alios inimicos, ac ēt, quia
18 †plures sunt causę, q̃ inducunt hoĩes ad maleficia, vltra inimicitas. Quare non cõsequitur necessario, ꝙ sit occisus à tali, cũ ab alijs potuerit occidi. Occurrit hic q̃ó, ꝙ minans
19 † possit impune offendi ab eo, cui minatus est ĩ illo actu minãdi secũdũ Hipp. in d. §. diligenter. Sed contra existimo q̄a nõ dr̄ factum cum moderamine. not. in l. vt vim. ff. de iust.
20 & iu. Nõ tñ punietur pœna ordinaria. [†q̄a pœnam homicidij iusta causa, & dolor diminuit, not. in l. quicquid calore de reg. iur.]

EX DICTO IN DELICTO, seu post delictum. Tract. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Clamor vulnerantis exauditur, an faciat indicium ad torturam?*
2 *Vox hominum est fallax, quia reperiuntur multi consimilem habere vocem.*
3 *Vox clamantis exaudita non habet vim probationis, sed indicij, nisi alia concurrant.*
4 *Clamor vulnerati, dicentis se offendi à tali, an contra nominatum indicium faciat?*
5 *Offenso non creditur sine alijs qualitatibus, etiam quòd haberet in manibus corpus Christi. Et quid si sit in articulo mortis, & id iuret?*
6 *Indicium ad torturam ex dicto offensi quando oriatur.*
7 *Offensi dicto quando non sit credendum? nec inde oriatur indicium ad torturam?*
8 *Offensi dictum, quando cognoscere non potest ob aliquas circumstantias offendentem, non facit indicium ad torturam.*
9 *Offensus quando non præsumatur mentiri?*
10 *Mulier clamans sibi vim inferri, facit indicium, si reus fuit cognitus.*
11 *Clamans contra offensum, licet nihil agat, censetur conscius.*

De dicto offensi, & delinquentis. Cap. I.

1 QVæritur, an per†clamorẽ vulnerãtis sine alijs oriatur indicium ad torturã? videlicet, qñ testes deponunt audiuisse delinquentẽ, & cognouisse ad vocẽ? Et secũdũ aliquos testimonium eiusmodi valet, & pbat, videlicet, qñ q̄s audiuit vocem alicuius, licet non viderit loquentem, vtputa, ꝙ sit paries de medio, vel aliqua alia res inter loquentẽ, & testem: & de hoc est gl. not. in l. 2. §. *idem* Labeo, & in l 2. in ver. audierunt. ff. de aqua pluuia. arcen. & Bal. in l. conuenticulas. C. de epis. & cler. Idem in l. Mosis, c. 22. Exod. & Iudicum, c. 18. ibi, agnoscentes vocẽ adolescẽtis, & lib. 1. Regum, c. 27. circa finem, ibi, cognouit Saul vocem Dauid. Sed pdicta credo nõ esse vera, nisi alia cõcurrãt, ꝓut in di-
2 ctis iuribus; & re vera †vox hoĩum fallax est: q̄a reperiũtur multi cõsimilem hr̄e vocem, & simili modo potest dissimulari. Vnde alijs
3 † non cõcurrentibus (iudicio meo) nõ habebit vim probationis, sed indicij, & ita semel
4 iudicaui. Econtra autẽ †per clamorem vulnerati, & offensi clamantis se offendi à tali, potest oriri aliquod iudiciũ, licet variæ sit opiniones scribentiũ: nã secũdũ aliquos dicto offensi, etiam ĩ mortis articulo constituti nõ creditur, neq; oritur aliqđ ĩdiciũ ad torturam, nisi fuerit vallatum alijs circunstantijs, vtputa inimicitijs, & similib. vide Alex.
5 cons. 14. vol. 3. vbi dicit, †non creditur offenso sine alijs qualitatibus, etiã ꝙ haberet in manibus corpus Christi. Alij autem senserunt vt credatur offenso etiam ad torquendum: limitãdo tamen, vt is offensus illud dicat in articulo mortis, & cum iuro Bald. in auct. si dicatur. C testa. Hippol. in §. diligenter, num. 118. sensit, ꝙ si offensus in mortis articulo est in plenitudine sui intellectus, homo bonæ conditionis, ac famæ, & tale delictum non possit per alios probari, tali casu
6 †oritur indicium ad torturam cõtra criminatum. Hanc opinionem multi Recentiores mordent, & refellunt: Mihi aũt Hipp. opinio æqua vr̄: non est. n. existimandum offensum velle excusare offendentem, & alijs imputare, cum nõ sit maius odium, quam cõtra vul-
7 nerantem, & occidentem. Limito †tñ dcm̃ Hip. hoc pacto: videlicet, si delictum secutũ fuit nocte, tpe obscuro, tũc tali dicto nõ est credendum, q̄a verisimile est offensum scire nõ posse certe offendentem, arg. l. hac cõsultissima. §. cũ humana fragi. C. q̄ test. fac. pos.
8 Idem in alijs †casibus, in q̄bus similes circũstantiæ resistũt, & cõtradicũt, vtputa, licet fo-

ret in meridie, sed offendẽtes erãt psonati: qa similiter dicto casu offensus nõ põt cognoscere offendẽtem. Et hunc casum semel
9 iudicaui. Et in duobus † tpibus offensus nõ psumit mentiri. videlicet in articulo mortis & subito qñ fuit offensus, nam tpe medio per suggestionem plures mentiri deprehẽsi
10 sunt. Mulier † clamãs sibi iferri vim, facit in
11 diciũ, si re⁹ fuerit cognitus. Itẽ si qs † clamet cõtra offensũ, licet nil agat, cẽsetur cõscius.

1 Famæ, seu dicto gentium an & quando sit credẽdum?
2 Fama quando faciat indicium ad torturam?
3 Fama sola quis torqueri non debet.
4 Famã quid sit, & quomodo diffiniatur?
5 Credulitas testium etiam fide dignorum non condemnat, & multominus vulgi, aut populi.
6 Voces populi uanæ non sunt audiendæ: nec eis est credendum.
7 Fama est solum pparatorium inquisitionis, non autem fundamentum torquendi reum.
8 Deo explorata sunt omnia, & intuetur cor.
9 Fama vnde originem traxerit, an sufficiat inspicere ad hoc, vt ex ea possit ad torturam procedi?
10 Fama sola non debet parere aliquod indicium ad torquendum, sed ad inquirendum tantum, siue ad coadiuuandas alias probationes.
11 Intellectus l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstio.
12 Fama uehemẽs an faciat indiciũ ad torturam?
13 Testibus non testimonijs creditur.
14 Christus ob uoces populi fuit crucifixus.
15 Intellectus l. decurio. C. de pœnis.

De fama, seu dicto gentium. Ca. II.

De fama apud Oratores, sicut apud nos exempla nõ desunt: Alij enim
1 † dixerũt nõ temere famã nasci solere, qn subsit aliquid. Sed alij dixerũt famæ credi, qñ ẽ sine certo auctore disp sa, cui malignitas initium dedit, incremẽtũ credulitas, ꝙ nulli non, ẽt innocentissimo possit accidere fraude inimicorũ falsa vulgãtiũ. Sed scd̃m Gãd. in ti. de qõ. publica vox,
2 † & fama orta cõtra aliquẽ statim commisso delicto in loco commissi criminis à psonis fidedignis parit indicium ad torturam: & ro est, qa fama orta subito commisso crimine, crimini inesse vr. Propter tñ † solam
3 famam qs torqueri non debet, & rõ est, qa dem̃ unius multitudo facile sequtur. qua de re fama, & infamia cõtra aliquem facile oriũtur & ita fere oẽs sentiũt, vt in l. admonẽdi. ff. de iureiu. Et arguẽdo à diffinitione famæ, nullum affert indicium: nam fama nõ
4 † est aliud, nisi dicto gentium, siue vulgi ex imaginaria opinione, siue credulitate pcedẽs; & sub tali diffinitione comprehẽditur tam bona, q̃ mala fama l. 3. §. Idem diuus. ff de testi. Et tali famæ, siue dicto Iudex nõ
5 debet fidere, cum credulitas † testiũ q̃uis fide dignorum nõ cõdemnet. l. testium. C. de testi. tãto minus vulgi, aut populi, iuxta illud. Scinditur incertũ studia in cõtraria vulgus, Idẽ in l. decurio. C. de pœn. ibi. Vanæ uoces
6 † populi nõ sunt audiendæ, nec enim uocib. eorum credi oportet. Quamobrẽ existimo
7 famam esse pparatoriũ tãtũ inquisitionis, nõ aũt fundamentum torquendi reũ. Idem vr pbari sñia diuina, iuxta illud: descendã, & uidebo si clamorẽ, q uenit ad me, opere pfecit, vbi Deus p clamorem non aliqd iudicauit. Qua de re dixit, descẽdã, & uidebo, & intellige ꝙ dixit tanq̃ Iudex, nõ tanquã
8 Deus qa † Deo explorata sunt oĩa, & ĩtuetur cor. c. 16. Regum primo. Alij dixerunt
9 oportere cõsiderari, unde fama habuit † originẽ, & sic p originem pcedet ad torturã, si origo erit talis, ut p eã pcedi possit. Istud nõ satisfacit (q̃uis origo famæ sit semper habenda) nã considerata origine pcedetur scd̃m eã, cõsequẽter scd̃m indicia pcedẽtia famam. vtiq; erimus in casu indiciorũ, p q pcedetur ad torturã, si erunt talia, vt pcedi
10 possit, non tñ pp solam famam, quæ † sola non debet parare aliqd̃ indicium ad torquẽdum, sed ad inquirẽdum tãtum, siue ad coadiuuandas alias probõnes, & ita iudicio
11 † meo intelligitur. l. de minore. §. tormẽta. ff. de qõ. Secus scd̃m Hip. in uehementi fa-
12 ma. in §. diligẽter, nu. 18. ibi. ꝙ fama † nõ faciat indicium ad torturam, non hẽt locum in uehemẽti fama. Nam uehemẽs fama est sufficiẽs indiciũ ad torturam scd̃m Bart. in cons. 192. Hæc aũt opinio nõ placet: qa Iudex nõ dẽt cõsiderare, quia dicitur, sed vnde, & quid, & quale dicitur, & à qbus, testib.
13 † enim nõ testimoniis creditur l. 3. uers. tu magis scire. ff. de testi Et p hac opinione uide tex. c. 22. Exod. ibi. nec i iudicio plurimorum acquiesces sñiæ, vt à vero deuies. Exẽplo ẽt pniciosum ẽ cũ magni, sanctiq; viri vulgi opinione perierint, & trucidati sunt.
14 Omitto antiquos, & in vnũ finio, † Xps. p. per

per uoces populi crucifixus est, quare &c. Et
15 lex Decurio † supra allegata loqtur de hac fama. Nam vt dictū est in c. de fama reorū in prin. fama dupliciter consideratur vt ibi.

1 *Confessio extraiudicialis facit indicium ad torturam, dummodo sit uerisimilis, & sit probata per duos testes.*
2 *Cōfessio facta ab irato, ebrio, vel stolido nō ualet.*
3 *Confessio extraiudicialis sine causa non valet ad obligandum, inducit tamen semiplenam probationem, licet sit factum sine scriptura.*
4 *Confessus legitime in iudicio, pōt ad totum id, super quo proceditur cōtra eum ciuiliter, vel criminaliter condēnari, licet processus sit ineptus.*
5 *Indicium oritur cōtra eum, qui dicit se primo occisum inuenisse, vel primo homicidium uidisse.*
6 *Ingerens se est suspectus.*

Ex dicto post delictum. Cap. III.

1 PRopter confessionē † extraiudicialem pōt torqueri, dūmodo sit verisimilis & sit probata per duos testes. Itē con
2 fessio† facta ab irato nō ualet, gl. est in c. ex literis de diuor. Idē ab ebrio, siue aliter
3 stolido. Itē cōfessio† extra iudicium sine cā, scd'm oēs nō ualet ad obligādū. inducit tñ semiplenā pbōnem, licet sit facta sine scriptura. vide Matthesil. in sing. 13. secus facta in iudicio qa tūc calor iudicii supplet defectum, not. in l. 1. C. de confes. Item quoties
4 apparet† rēū in iudicio legitime confessum totum id, super quo proceditur contra eum criminaliter, seu ciuiliter pt cōdēnari, q̄uis totus pcessus sit ineptus. Sed de cōfessione, ne bis repetatur, vide ī c. 8. & fi. de tormētis.
5 Item indiciū† aliqñ sumitur cōtra aliquē, q primo dicit occisum inuenisse, & cōtra aliquē q primo dicit uidisse homicidiū scd'm Parid. de Put. in verb. tortura in fi. Et rō est,
6 qꝫ qui† se ingerit suspectus est, uide Hipp. §. diligenter nu. 150. Sed dic contra, nisi alia concurrant, vt inimicitia, & similia.

EX NON DICTO.
Tractatus IX.

SVMMARIVM.

1 *Taciturnitas imitatur confessionem.*
2 *Taciturnitas domestici parit indicium ad torturam exemplum hic ponitur.*
3 *Reus interrogatus per iudicem, si non respōdeat, potest etiam sine indicijs torqueri.*
4 *Recipiens literas debiti, si nihil dicat, videtur debitum fateri, & quomodo id procedat? Et an id in criminalibus habeat locum?*
5 *Positioni duo continenti respondens, si dicat de uno non credere, an de alio fateri credatur?*
6 *Tacens habetur pro contradicente in onerosis, & obligantibus personam, nisi vltra taciturnitatem fecerit aliquem actum, qui videatur venire ad probationem actus.*
7 *Taciturnitas nocet quoties reus tenetur respondere negando, aut confitendo.*
8 *Constitutio si fiat tertio præsente, & tacente, ille non dicitur consentire.*

EXtremum aūt, aut taceatur oportet, aut concedatur, aut negetur. Si tacebitur, aut elicienda est rñsio, aut qm̄
1 †taciturnitas imitatr cōfessionē, ac si cōfessum sit, cōcludere oportebit, vide Cic.
2 in 1. de Inuent. c. 8. Taciturnitas† domestici parit indiciū ad torturā. & dicit Par. de Put. qꝫ qdam mulier diu tacuit mortem viri sui, & quadam die clamauit reperisse eum mortuum, q fuit capta, & torta cōfessa fuit interfici fecisse virū. vide eū in verb. tortura, col. 3. Sed hæc cōclusio nō est tuta, & reqrūtur alia simul scd'm Hip. in §. expedita. Itē reus
3 interrogatus† per iudicē non rñdens, pōt torqueri, ēt sine indicijs. vide in trac. de tor
4 men. c. 3. Item si scribis † alicui, qꝫ reddat tibi cētū ei mutuatos, recepit litera, nihil dicit, vr fateri. Bar. in l. quo. n. ff. rem rat. habi. Sed limitat, qꝫ testes, qbus psentib. dabitur litera habeant copiam, & qꝫ adsint qñ aperitur. vide Matthes. in sing. 22. Itē si scribetur tibi, qꝫ sunt testes, q dnt, te per insidias occidisse Gaiū, si accipis lras, & nihil dicis, oritur indicium ad torturam, licet multi contra sentiant. vide Hipp. in §. diligēter, nume.
5 138. & Blanc. num. 224. Item siquis rñdet positioni, quæ cōtinet duo, videlicet, qꝫ cōmodaui tibi Codicem, & Volumen. tu rñdens, non credo de Codice, videris fateri de Volumine. Idem ēt si qs interrogetur extra iudicialiter secundum gl. in c. non ne. de psump. Sed secundum aliquos ex supradicta cōfessione tacita solū oritur semiplena probō. vide Rom. in sing. 78. Et secūdum† mul-
6 tos in onerosis, & obligantib. personā tacēs

habe-

habetur pro condicente: nisi vltra taciturnitatem fecerit aliquem actum, q. videatur venire ad ꝓbõnẽ actus. not. in l. q. patitur. ff. 7 mãd. Sed in p̃dictis†credo taciturnitatẽ nocere, quoties reus tenetur respõdere negando, aut confitendo, ꝑut criãliter, quãdo interrogatur p̃ Iudice: & ciuiliter, quãdo monetur respõdere positionibus, siue alijs actibus. arg. l. 2. §. ꝙ obseruari. C de iur. calũ. Et dicit Ro. in sing. 482. ꝙ si est facta constitutio, tertio p̃sente, & tacente non dicitur cõsentire: quod est notandum in hac materia.

1 *Mendaciter respondens, an possit torqueri?*
2 *Variatio, seu mendacium in quibus, & circa quae noceat?*
3 *Mentiri in quibus liceat propter salutem?*
4 *Accusatus de homicidio, si negauerit, si postea probetur occidisse, poterit dicere fecisse ad sui defensionem.*
5 *Delictum quo casu per mendacium approbari videatur?*
6 *Accusatus de homicidio, qui negauit se occidisse, & fuit conuictus, an possit alia defensione vti.*

Mendacium, an faciat indicium ad torturam. *Cap. II.*

1 Reus mendaciter†respõdens põt torqueri: q. a tacẽdo veritatẽ, videtur esse in dolo. l. seruus. ff. de dolo. Alij cõtra, q. a licet reo contraria dicere ꝑꝑ salutẽ. Propterea aliqui distinguũt, ꝙ quando mendaciũ est circa negociũ principale, seu circunstantias, tunc facit indiciũ ad torturã. vtputa, si esset varius circa locũ delicti, 2 vel tp̃s, tũc variatio †seu mendaciũ nocet, vt in exẽplo Bar. in l. fi. ff. de q. vbi ꝑꝑ delictũ de nocte, Iudex interrogat suspectum, vbi, & cum quibus fuit illa nocte, & si reperitur mendax, oritur maxima p̃sumptio. Secus au 3 tẽ†si mendaciũ fuerit circa diuersa, vtputa, circa nomẽ loci, & originis, & alterius rei similis, tunc. n. licet mentiri ꝑꝑ salutẽ. Omitto alias distõnes scribentiũ, & dico, quoties tractatur de aliquo facto, ꝙ hẽt annexã determinatione loci, vel t̃pis, vel alterius rei, de qua agitur, tũc mẽdaciũ nocet, vt in exẽplo Bar. quoniã dicto casu reus videtur deliquisse: q. a nõ apparet alibi fuisse, & repitur m dax: qua de re reus põt torqri. Itaq; si ac 4 cusatus†de homicidio, negauerit occidisse, si ꝓbabitur, poterit tñ dicere fecisse ad sui defensionẽ, licet mentitus sit, secundũ Bar. in l. cum de indebito. ff. de prob. quia mendacium non est circa negocium principale, 5 vel quia †non approbat delictum terminatum per locum & tempus, vbi reus videtur fuisse, quoties alibi se fuisse dicit, & mentitur, & si approbat delictum per mendaciũ. Quod si accusatus de homicidio negauerit se occidisse, & fuerit cõuictus, nunquid possit alia defensione vti, excipiendo se illum ad suam defensionem fecisse, vel aliter, responde secundum Barto. & alios scribentes posse, prout no. in l. nemo. ff. de reg. iur. & est communis opinio.

DE INDICIIS INDICANTIbus de reo, sed non de proposito. Tractatus Decimus.

SVMMARIVM.

1 *Indicia per quae arguitur de delicto, sed non de proposito.*
2 *Quaerendum nõ est de aĩo, nisi vbi de reo cõstat.*
3 *Probatio coniecturalis est triplex, circa ea quae indicant delictum, sed non propositum.*

Dictum est supra per q̃ cognoscitur de delicto, & ꝓposito simul. Su p̃est 1 videre de alijs indicijs, †per quae arguitur de delicto, sed non aeque de ꝓposito sine alijs, & haec ẽt scire oportet, q. a (vt saepe 2 dictum est) quae ri †non debet de animo, nisi vbi de reo constat. Et in ijs triplex est con- 3 iecturalis probatio. Prima, †per visum. Secunda per auditũ. Tertia per tactũ, q. bus tñ adijciunt Oratores gustum & odoratũ, sed haec duo ad venena ꝑtinẽt, vt infra dicetur.

1 *Probatio quae fit per visum, omnibus alijs est maior. Et tũc dicitur plena probatio, quãdo fit p̃ duos testes de visu omni exceptione maiores.*
2 *Torqueri an possit reus ex dicto vnius testis de visu maxime si testis sit oĩ exceptione maior?*
3 *Testis de visu, vt faciat indiciũ ad torturã debet deponere, ꝙ interfuerit maleficio, aliàs secus.*
4 *Testes duo requiruntur ad probandum indicia remota à maleficio.*
5 *Testis vnus de visu facit indicium, nisi aliae circunstantiae resistant.*
6 *Testis, qui non est omni exceptione maior, in quibus probet?*

7 *Testis non idoneus per aliquod priuilegium idoneus fieri non potest.*
8 *Testis debet esse omni exceptione maior, quando tractatur de condemnando, secus de torquendo.*
9 *Testes non idonei in casu inquisitionis admittuntur: quia tunc cessat periculum corruptionis.*
10 *Testes etiam infames non nisi instigati falsum deponunt.*
11 *Testi inimico etiam in casu inquisitionis credendum non est.*
12 *Testes inhabiles in casu accusationis admitti non debent etiam ad torquendum.*
13 *Iudex videns delictum committi, non potest tamen sine alijs probationibus reum torquere.*
14 *Visus vibrare gladium contra vulneratum, licet non sit visus vulnerare, poterit torqueri.*
15 *Testes si dixerint vidisse duos solos rixari, & vidisse in fine rixæ vulneratum, ex hoc poterit ad condemnationem procedi.*
16 *Inimicus interfecti, si visus fuerit solus ambulare in loco delicti cum gladio euaginato, reperto interfecto, poterit condemnari.*

De indicijs per visum vnius testis, seu Iudicis. Cap. I.

1 Probatio, quæ † fit per visum secundùm oẽs, est maior oĩbus alijs & tunc dicitur plena pbõ, quãdo fit per duos testes de visu, & oĩ exceptione maiores. Sed 2 dubitatur, an per † solũ dictũ vnius testis de visu possit torqri reus? Et nõ ẽ maius indiciũ isto: vñ secũdũ multos põt torqri; dũmõ testis sit omni exceptione maior. vide Bart. in 3 l. admonendi. ff. de iureiur. Itẽ debet † deponere, quòd interfuerit, aliter non facit indiciũ 4 ad torquendum: nã qñ † deponeret super remotis à maleficio & his, quæ cõsequuntur, requirũtur duo testes vt not. in l. fi. C. fam. 5 ercisc. Adde, secũdũ Bal. quòd vnus testis † de visu facit indiciũ, nisi aliæ circũstãtię resistãt, vt per eum. in l. 2. C. quorũ appella. Volunt tñ 6 aliqui, qđ licet † testis non sit oĩ exceptione maior, pbet tñ in aliquibus, videlicet, qñ cõcurrit leuitas vitæ rei. Itẽ in criminibus exceptis. vide gl. in l. 3. ff. de testã. Hoc tñ multi respuunt. vt Alex. in cons. 11. vol. 1. qa te-7 stis † non idoneus per aliqđ priuilegium non põt fieri idoneus. Alij sentiunt, qđ talis testis, licet non maior omni exceptione, pbet tamẽ qñ alia merita pcessus concurrunt. De-8 mum restringunt qđ testis † debet esse omni exceptione maior qñ tractatur de cõdemnãdo, secus de torquẽdo: & rõ est, quia maius versatur periculum ĩ condẽnando, quàm in torquendo, vt tradit Hip. §. diligẽter. nu. 4. 9 In prædictis † distinguo, quòd in casu inquisitionis testes ẽt nõ idonei admittãtur secũdũ Bal. i l. 1. C. de sũ. trin. Et rõ reddi põt, quòd hoc casu cessat periculum corruptionis: qa 10 † licet testes sint infames, non nisi instigati falsò deponunt, qđ nõ accidit ĩ supradicto 11 casu: Limitarem † tñ non esse credendum inimico, licet ĩ casu ĩquisitionis per regulã, quòd inimici de inimicis semper male cogitant, & facile mẽtiunt. In casu vero accusationis 12 testes ĩhabiles admitti nõ debent, neq; ad torquẽdum. q̃uis sint ĩ cõtrarium supradictæ auctoritates: Et si velis sequi opinionẽ pdcõrũ, saltẽ restringe, quòd ex nã negocij non possint hẽri alij testes, & aliter veritas hẽri neqat, & tractet đ torquẽdo tm. Iudex q̃uis 13 † viderit committi delictum, nõ põt tñ sine alijs pbõnibus torquere reũ, vt per Spec. tit. 14 đ sẽ. §. qualiter. Visus vibrare † & iacere gladiũ cõtra vulneratũ, licet nõ sit visus vulnerare, poterit tñ torqri secũdũ Spe. ti. de pb. 15 §. & si. Si testes † dixerint vidisse duos solos rixari, & vidisse, in fine rixæ vulneratum, ex hoc poterit pcedi ad cõdemnationẽ, & rõ est, quòd nõ est defensio in contrarium. Reper-16 to interfecto, inimicus † interfecti visus ambulare solus in loco delicti cũ gladio euaginato, poterit cõdẽnari. vide Ang. de id. du.

1 *Reperti in crimine, an ex hoc solo conuincantur, vt de facto puniri possint?*
2 *Reperti in domo, vbi perpetratum est maleficium, & nescitur à quo, poterunt torqueri, & an ex hoc possint damnari?*
3 *Tortura incipienda est ab eo, qui solitus est delinquere.*
4 *Reperti in loco delicti, vel in loco proximo, possunt torqueri, maxime si fuerint inimici interfecti, & reperti cum armis.*
5 *Repertus prope mortuum cum gladio, poterit torqueri, & an damnari?*
6 *Vicini habent indicia contra se, quando rei non reperiuntur, maxime in furtis, quia saltem scire præsumuntur.*

De repertis in crimine, siue in loco criminis. Cap. II.

1 Reperti † in crimine ex hoc solo con-

conuincuntur, & de facto possunt puniri secundum gl. in l. ictus fustium ff. de his q no. inf. Sed hæc opinio non placet: q a quis reus fateatur crimē (qđ est maius) monetur tñ, vt suas faciat defensiones not. in l. 1. §. si q s in villa. ff. ad Syll. & c. 2 . Exod. Si in aliqua

2 † domo perpetratum est maleficium, & nescitur à quo, reperti in illa domo tpe delicti torquebuntur, & rō est, q a p̄sumuntur scire, & secūdū aliquos pñt dānari. Sed dic, vt tit. fin. ne q s p aliqua indicia cōuincatur. Et su

3 prædicto casu † tortura incipiet à solito de-

4 linquere, secūdū Ro. l. 2. ff. ad Syl. Repti † in loco delicti pñt torqueri. Idē si in loco proximo. l. 1. §. q tergo. ff. ad Syll. Prædicta multi limitant, q inuentus sit inimicus interfecti vel q aliæ adsint causæ. Alij addiderūt, q sit inuētus cum armis. Sed ego credo sufficere, vt inuentus sit inimicus interfecti, licet nō inueniatur cū armis. q a post delictū potuisset celare arma. Cōclusiue distinguendo, vt supra. p̄cedetur ad torturā, & nō aliter, q a pōt q libet obuiare sorte, & casu. Re

5 pertus † p̄pe mortuum cum gladio poterit torqueri, sed secūdū alios dānari ob manifestū indiciū. vide Bar. i l. manifestus. ff. de fur.

6 Sciendū est † q si nō repiuntur rei vt supra dcm̄ est, capient idicia cōtra vicinos, q saltē p̄sumunt scire maxime in furtis. Bald. l. 1. C. locati, & in l. diuina. Deut. c. 21. in princ.

1 *Indicia, quæ trahuntur ex his, quæ consequuntur delictum, quæ sint?*

2 *Arma, vestes, & similia in loco delicti reperta, an faciant indicium ad torturam?*

De armis, veste, & similibus apertis. Cap. III.

Post supradicta indicia visus, & reperto [illegible] um in loco delicti. q p oēs apellātur

1 p̄pinqua. superest videre † de alijs, quæ reperiuntur i loco delicti. seu cōsequūtur delictum, vt p auct. ad Herē. lib 2. tit. 6. ibi, in cōsequenti tpe spectabitur, à quo factum sit hoc modo, si telum, si vestimētum, si quid eiusmodi relictum sit, aut vestigium repertum fuerit. &c. de quo ēt vide Quint. lib. 5. c. 9. & 10. Cic. de inuent. tit. 13. in l. Diuina. c 3 . Genes. Paris de Put. de Syndic.

2 co'u n. Sed per hæc † indicia proceditur ad tor [illegible] nisi aliæ circū stantiæ resid ant, & nisi accusatus aliquam iustam causam ostenderit, vt puta, q vestimētum, siue aliud repertum vendiderit, aut quid simile.

1 *Fuga sola, an præstet sufficiens indicium ad torturam, vel tantum faciat suspicionem, nisi cum alijs iungatur?*

2 *Intrinseca in criminalibus probantur per extrinseca.*

3 *Fuga quando tantum pariat indiciū ad torturā?*

4 *Reus præsumitur discessisse ob causam, per quam accusatur, siue inquiritur, nisi aliam iustam causam probet.*

5 *Fugiens post querelam, seu inquisitionem formatam, contra se non indicat.*

6 *Fuga quoties potest aliqua probabili causa colorari non facit indicium.*

7 *Fugiens post commissum homicidium, an excusetur, si dicat se fugisse: quia timebat ne consanguinei occisi, ipsum offenderent?*

8 *Fugiens ab suspicionem accusationis, vel inquisitionis, an excusetur? vel si aliquod indicium inde oriatur, an iuramento rei tollatur.*

9 *Iuramento probātur ea, quæ in animo consistunt.*

10 *Suspicio non est iusta causa fugæ, sed per eam arguitur, quod reus deliquerit.*

11 *Conscientia scelerum mille testes.*

12 *Criminales quæstiones iuramento reorum non deciduntur.*

13 *Iuramentum aliquod in criminalibus non præstatur causa purgandi aliquas suspiciones, siue indicia.*

14 *Tortura datur in supplementum in causis criminalibus, quando veritas haberi non potest.*

15 *Tortura in criminalibus succedit loco iuramenti.*

16 *Iuramentum purgationis est quoddam remedium extraordinarium.*

17 *Fuga probata in aliquibus casibus dicitur probatum delictum.*

18 *Fuga si alicui obyciatur in crimen, probata fuga, probatum etiam crimen dicitur.*

19 *Fuga probata, probata etiam dicitur suspicio.*

20 *Fuga per duos testes probari potest, sicut quodlibet aliud indicium.*

21 *Famulus fugiens à domino, an præsumitur domini res, si non adsint furto subtraxisse?*

22 *Fuga famuli, an contra eum faciat indicium ad torturam pro furto.*

23 *Fuga, an aliquo casu faciat probationem.*

24 *Innocentia rei etiam confessi, & condemnati omni tempore est quærenda.*

25 *Indicia quæ oritur ex fuga, oriuntur etiam ex præparamentis fugæ.*

Fuga

26 Fugā in propriū idē operatur, quod fuga in actu.
27 Probandi onus incumbit accusatori, & accusato quando quis fugit, sed quando quis non aufugit, incumbit solum accusatori.

De fuga. Cap. IIII.

1 PRopter solam † fugā q̄s torqueri non debet: q̄a nō facit indicium sed suspicionē, secūdū Bar. in l. fi. ff. de q. Secus si fuerit iūcta cū alijs, vt fama, inimicitijs & similibus circunstantijs. Alij aūt senserūt p solam fugam posse torqueri reum q̄a est animi indicium, & accusat fugientem. & in
2 † criminalibus p extrinseca pbantur intrinseca l. fi. ff. de diuor. Idem in l. Moysis. c. 28. prouerb. Fugit impius nemine psequente iustus. Sed conclusiue dic. q̄ q̄n cōstat iudici, q̄ reus abest ob causam, qua accusat, siue
3 inquirit, tunc fuga parit indicium ad tortu
4 ram. Et notandum est q̄ reus præsumitur discessisse ob causā, p quam accusat, siue inquirit, nisi aliam iustā causam pbet. l. de mi
5 nore, & ibi Bal. C. de adul. Limitant tñ prædicta scribentes. q̄ q̄s non possit torqueri, q̄n aufugit post q̄relam, siue inquisitionem formātur: q̄a q̄libet rōnabiliter sciens se esse accusatum, licet sit inocens, q̄rit fugam. & tunc fuga non pōt dici animi indicium, sine cōscientiæ signū, ex quo prouenit ex diuersa causa, & timore indicij. Et sic limitāt si alia simili cā iusta fugerit. & sic succedit
6 regula gñalis, quoties fuga pōt aliqua p babili cā celari, aut colorari nō facit idiciū, vtputa. si ille, qui aufugit, est solitus trāscurrere per diuersas ciuitates. Occurrit hic exēplum Bru. videlicet si q̄s commisso homici
7 dio † aufugerit, dixerit q; aufugisse, ne cōsanguinei occisi ipm offendāt, nō videbitur suspectus, & excusat, vide eū in q̄ō. incip. circa tertiā. Hoc tñ non placet, q̄a si tale concederet, nunq̄ fuga faceret indiciū: nā quilibet p p̄dicta se excusaret. Itē nō est æqua excusatio: q̄a nō debet q̄s timere cōsanguineos, si delictum nō commisit, imò ex tali excusatione orit idicium, quia ppalat se, & dat signa certa cōsciētiæ. Quare dic, vt supra nisi pbaret cōsanguineos defuncti an fugā minatos esse accusato, q̄a tunc rectè pōt dici ob p̄cedēte minas fugisse. Itē secūdū Hip.
8 suspicio q̄ sit formata † accusatio, siue iquisitio excusat fugientem. & si ex fuga aliq̄d oritur indicium, illud collitur p iurm, & sic fuga nunq̄ faciet idicium, quia fugiens poterit semper dicere, & iurare quod aufugit p p suspicionem, vide eum in §. diligenter. num. 42. quem oēs recentiores sequuntur
9 defendendo cum q̄ ea, † quæ in animo consistunt, directè p alios pbari nō pñt. nisi solo iuro, cui credit secūdū gl. in §. sed istæ, ff. de actionibus, vbi Ias. multa ait. Sed contra teneo per infrascripta, primo quia suspicio
10 † non est iusta causa fugæ. imò per eam arguitur, q̄ reus deliquerit iuxta regulā diui nam: fugit impius nemine psequente. suspicio. n. rei q̄ pcedat cōtra se, dat signa cōsciē
11 tiæ iuxta illud, cōsciētia † scelerum mille testes. Et dum Hipp. dicit tale indicium toli p iurm rñdeo, q̄ non probatur aliqua lege,
12 imo † q̄ones criminales nō deciduntur iuro reorum, not. in l. admonendi. ff de iureiur. Idē tenuit Hipp. in §. postq̄. in princ. Et iu
13 re merito in criminalibus non datur iurm aliquod causa purgādi aliquas suspiciones,
14 siue dicia quia tortura † dat in supplementum in causis criminalibus, q̄n veritas hri
15 nō pōt secūdū Bar. in l. fi. ff. de q. & sic † loco iuri succedit tortura, q̄ ēt q̄a plures gradus hēt, pōt dari secūdū qualitatem idiciorū. Et notandum est q̄ doctrinæ, quas citauit Hip
16 po. loquūtur de † quodā iuro, q̄d à scribentibus purgationis dr & est remedium extra ordinarium, & affert exemplum p p̄dictos de aduena conquerente sibi sublata esse aliqua bona in hospitio, nulla tñ hñte indicia, aut suspicionem cōtra hospitē, tunc, & simili casu pōt iudex deferre iurm. Hoc idem in l. Moysis. c. 22. & 23. Exod. ibi, si latet fur dñs domus applicabit ad Deos, & iurabit q̄ nō extenderit manum in rem pximi sui ad per
17 petrandum fraudem. Sunt † q̄dam casus, in q̄bus pbata fuga pbat delictum q. cogno-
18 scūt p regulam gñalem, videlicet q̄n † fuga obijcit alicui, tanq̄ crimē, tunc pbata fuga pbatum est crimē: q̄a lex tūc ponit ipsam fugā, tanq̄ specificū crimen, non aut tanq̄ signum criminis. l. desertorē. ff. de re milit. Idem in cœnobita fugiēte ex cœnobio. Iti
19 dē † q̄n agitur an q̄s sit suspectus, vel non, pbata fuga, pbat & suspō. Itē fuga pbari
20 † debet p duos testes, sicut quolibet aliud indicium, est gl. de hoc in l. fi. C. fami. ercisc. Multos alios casus ponit Hipp. in §. diligen
21 ter puta de famulo † fugiente a dño: nam si reperiūtur amissæ aliq̄ res dñi, videbitur ta
lis

lis famulus subtraxisse. Sed multi hanc opi-
22 nionē respuunt, refellūt. Hoc amplius †sentiunt, ꝑ tale indicium nō posse torqueri, cū exigātur alia indicia cum fuga. no. in l. 1. in princ. ff. de q. vide Brun. in tract. de ind. col. 3. Sed in hac difficultate sentio, ꝙ ex fuga famuli oriatur īdiciū ad torturā, qn̄ hæc cōcurrūt, videlicet, dn̄m habuisse dicta bona, & seruū verisilr̄ potuisse auferre. Itē ꝙ dn̄s si bonæ fidei, & econtra seruus sit aliquantulū suspectus: Aliter. n. nō est ꝓcedendū ad torturā: q̄a cōtingit sępe famulos fugere ꝑꝑ timorē domini, siue aliā similē causā, & dn̄i sæpe mētiūtur cōtra seruos. Itē dicit fugā
23 facere ꝓbōnem, videlicet, si sūt duo exules eiusdem nominis, & nescit̄ vere vter ipsorū sit exul, tūc ille, q̄a aufugit, iudicabitur esse ille q̄ est exul. Prædicta opinio nō placet: q̄a fuga pōt cōtingere ex diuersis accidētibus, vide q̄ not. in l. 1 ff. de in ius vocan. Qua de re ob solam fugam nō damnarem: quia oī
24 †tꝑe de innocētia rei ēt cōfessi, & cōdemnati q̄rendum est, si de innocētia cōstat. Et īdi
25 cia, q̄ oriūtur †cōtra fugiētē extēdūtur cō-
26 tra parātem aufugere ꝑ reg. idē †operatur fuga ī actu, sicut fuga ī ꝓmptu, secūdū Bal. ī l. pign. gr̄a. C. de pign. actio. Postremo notādū est, qđ tradit Brun. in gl. circa tertiam, in vers. adde notabilē effectō fugæ, & absen
27 tiæ ꝙ licet † qn̄ q̄s fugit, incūbit onus ꝓbandi accusatori, & accusato, tamen qn̄ q̄s non aufugit, incumbit solum accusatori.

1 *Vestigia, seu forma pedis in niue luto, aut puluere relicta, an faciat indicium ad torturam, vel ad condemnationem?*

De forma pedum. Cap. V.

1 PEr vestigia †seu formam pedum relictā in niue, luto, seu puluere oritur indicium ad cōdemnandum, vide Alb. in l. indicia. col. 2. C. de rei vend. vbi dicit, ꝙ cū quidam criminaretur de vuis ablatis à vinea, adductus fuit reus ad locum vestigiorum, & quia Iudex reperit formam pedum conformem, condemnauit eum. Sed dico hoc non sufficere ad torquendum, & minus ad condemnandum: contingit enim inter homines quædam similitudo, & forma pedum, vnde facile Iudex potest errare. Quamobrē tale indicium, nisi fuerit vallatum non sufficit: accedentibus vero alijs poterit reus torqueri, vide Bal. in l. non hoc. C. vnde legit. in l. diuina. de simili īdicio ī psal. Dauid. n. 51. Ibi. in medio ipsi calcaneū obseruauerunt.

1 *Cruor si in vestimentis, aut armis alicuius appareat, an oriatur indicium ad torturam?*
2 *Visus si aliquis sit exire cum gladio sanguinolento, vel visus fuerit fugere versus nemora, delicti indicium manifestum habere dicitur.*

De cruore in vestimentis: Cap. VI.

1 SI cruor † in vestimentis, aut armis alicuius apparebit, oritur īdiciū ad torturā, secūdū multos. Credo tn̄ hoc nō sufficere, q̄a talis sāguis pōt accidere ex diuersis accn̄tibus, & secūdū Quint. lib. 4. c. 9. ibi, sanguis, vel ex hostia resꝑxisse vestē pōt, vel è naribus ꝓfluxisse: non vti, qui vestem cruentam habuit, homicidiū fecerit. Sed, vt ꝑ se hoc indicium non sufficit, ita cæteris ad iūctū testimonij loco ducitur, vtputa, si reus fuerit inimicus interfecti: si ante minatus: si eodem in loco fuit, vbi de delicto cōstet: ijs. n. & similibus cruori addictis, orietur manifestum indicium, vide Quin. lib. 5. de signis. c. 9. & Cic. lib. 1. de inuent. tit. 13. vbi de prædicto, & similibus fit mentio. Apud iurisconsultos id īdicium est manifestum, vt puta vi
2 sus †exire cum gladio cruento à loco delicti, vel visus fugere versus nemora: de iis dicetur in tit. ne reus per aliqua īdicia cōuincat̄.

1 *Pallor an indicium faciat ad torturam.*
2 *Cordis dispositio magis apparet in facie, quā magis vrgent omnes sensus, quàm alias partes.*
3 *Pallore in reo superueniente, quando interrogatur à iudice, ob id reus non torquetur.*
4 *Sapientis animū paulisper moueri, & contrahi, et pallescere necesse ē, nō opinione mali percepta, sed quibusdam motibus rapidis, & inconsultis officium mentis, atque rationis peruertentibus.*
5 *Confidentiæ signum est non pallescere, & non expauescere, cum naturaliter quis expauescere debeat.*
6 *Intellectus. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæst.*

De pallore, & trepidatione, & similibus. Cap. VII.

1 A Pallore, & similibus oritur īdiciū ad torturā, secūdū Bart. in l. de minore ff. de q. & rō est secūdū Philosophos.
2 quia †cordis dispositio magis apparet in facie,

cie,

cie, quam magis vrgent oẽs sensus, quã alias partes. Et vere q̃d accidit diffuso sanguine, aut cõtracto, vide Gel. lib. 19. cap. 6. Idem in lege diuina. c. 2. Neemiæ, ibi, quare vultus tuus tristis est, non est hoc frustra, sed malũ nescio qđ ĩ corde tuo est. Et c 4 Gen. ibi, cur cõcidit facies tua. Sed ex p̃dictis secũdũ Bru. nõ oritur indicium ad torturam, vt p̄ eum ĩ gl. circa tertiam, quem multi scribentes sequuntur. Vnde distinguo si ante delictũ quęretur, de hoc dcm̃ est ĩ tract primo. in c 8. Si aũt post delictum subito quis appareat ex accidenti pallidus, & non appareat de causa, poterit torqueri, dummodo sint inimicitię, vel alia, ex q̃bus possit vltra pallorem coniectari. Secus qñ reus † interrogatur à Iudice, aut alijs personis, tunc. n. licet palleat, trepidetq; nõ tñ torquebitur, & rõ est, q̃a pallor, & similia contingunt ob diuersa accidentia. Et primo ob magnitudinem periculi: sapientis enim † aĩum paulisper moueri, & cõtrahi, & pallescere necesse ẽ, nõ opinione alicuius mali percepta, sed quibusdam motibus rapidis, & inconsultis officium mentis, atq; rõnis p̃uertentibus. vide Gel. lib. 18. c. 1. Et licet p̃dicta possint cõtĩgere, ẽt cõsciẽtia peccati, tamẽ in causis nõ vere apparẽtibus non pręsumitur causatũ: Imò secũdũ † Oratores, & Philosophos põt dici eũ. qui nõ expauescit, vsq; adeo præmeditatũ fuisse q̃d sibi esset vsui futurum, vt cõfidẽtissi me resistens rñderet, q̃ signa cõfidentiæ, nõ innocentiæ sunt, de quo ad Heren. lib. 2. tit. 7. & Gel. in libris, & c. vt supra. Et ratio est secundum supradictos auctores, ꝙ quoties homo non expauescit, cum naturaliter expauescere debeat, & soleat, p̄cogitasse, & p̄sciuisse credi oportet, & ita põt intelligi. l. de minore. §. tormẽta. licet doctores aliter intelligant. ff. de q.

1 *Tactus indicium affert, sed fallax. Idem de odore, gustatu, & simili alio sensu: possunt tamen facere suspicionem.*

Ex tactu, odore, gustatu. Cap. VIII.

1 Ex tactu oritur indicium, cum reus cognitus est: q̃a ei tacta sunt arma, vel alia instrumenta, q̃ sub pallio gestasset, vel ꝙ manus, & alia pars corporis tacta sit. Sed indicium hmõi fallax est, vt in c. 27. Gẽ. ibi, vox Iacob est, sed manus sunt Esau. Idem ex odore, & gustatu, & simili aliquo sensu, nam quiuis horũ sensus põt constare suspicionẽ. vide Auth. ad Heren. lib. 2. tit. 6.

1 *Bannitus per contumaciam si se præsentet, an ob id tantum, sine alijs indicijs possit torqueri?*
2 *Absentiæ indicium tollitur per spontaneam præsentationem rei.*
3 *Iudex non debet plus oneris imponere, quàm lex, imò mens iudicis debet esse conformis legi.*
4 *Absentia rei potest contingere ex diuersis causis, & accidentibus.*
5 *Iudex non debet male præsumere de his, quæ lege conceduntur.*
6 *Contumacia sola quis torqueri non debet.*
7 *Absens non damnatur, si contra eum delictum probatum non fuerit.*
8 *Contumax reus si capiatur, ex hoc solo poterit torqueri.*

De absentia exulum ad inquirendum. Cap. IX.

Secundum Brun. in tract. 5 principaliter per supradicta oritur indiciũ ad torturã, vbi dicit. Addo alium casum, in quo põt ad torturã perueniri sine indiciis, 1 videlicet: quãdo accusatus † vel ĩquisitus, q̃a non comparuit positus fuit in banno: nã si postea cõparet, ꝙ vult purgare cõtumaciã, & respõdere, ꝙ forte ei à statuto permittitur, poterit torq̃ri sine aliis ĩdiciis, vide Hip. §. diligenter. num. 136. Sed p̃dicta non sunt 2 vera. Primo, quia indiciũ † absentiæ tollitur per p̄sentationẽ rei. arg. l. diuus. ff. de in inte. resti. Secundo quod lege permittente fit, 3 iure veri videtur: Iudex. n † non debet plus oneris imponere, q̃ lex: & mens Iudicis debet esse conformis legi. vt per Bal. in l. 2. C. penden. appella. vide c. 12. Deute. Tertio, q̃a 4 absentia † potest contingere ex diuersis accidentibus, & de absente (lege concedente) nõ 5 est male præsumendum. quia de iis, † q̃ conceduntur Iudex non debet male p̄sumere. l. 6 si tutor. C. de priuil. tut. Postremo † non debet quis per solam contumaciam torqueri, cum nec possit exulare. l. rapt. C. de episco. & 7 cle. vbi plus dicitur, ꝙ licet † reus absit, non damnatur tamen, si contra eum non fuerit 8 probatum delictum. Et intellige in † reo se præsentante in termino legis: secus quando reus fuerit captus, quia tunc poterit torq̃ri.

1 *Sortilegijs, & diuinationibus multi ad tormenta procedunt.*

Malefi-

2 *Maleficium tollere licet etiam per incantationes dæmonũ, dummodo animus nõ recedat à Deo.*

3 *Sortilegia nec etiam ad inquirendum indicium præstant.*

4 *Sortilegijs nec uitæ salus est quærenda, vel recuperanda.*

5 *Iudex per sortilegia inquirens potest puniri, quãuis reus reperiatur culpabilis.*

6 *Illicitum committens ab illiciti pœna non excusatur, quamuis tale illicitum ad optimum finem peruenerit.*

7 *Sortilegijs, & diuinationibus Caldæi præcipue vsi sunt in Syria.*

De sortilegijs. Cap. X.

1 PEr sortilegia, † siue diuinationes multi procedunt ad torturã, freti credo cõsilio Baldi incipiẽte, q̃a qõ ista, vbi dicit 2 † licere maleficium tolli ẽt per incãtationes Dæmonum, dummodo aĩus non recedat à Deo. Sed Hipp. tenet per p̃dicta posse inquiri, in §. diligenter, nu. 181. Cæterum p̃dicta cõfutari oportet, cum intersit reli-3 gionis X pianæ. Vnde dico, nec † ẽt posse inquiri p p̃dicta; q̃a ab orbe condito fuerũt ꝓhibita, vt in c. 13. Deut. Deinde p ius Canonicum, & Ciuile, vt in suis tit. Qũo ergo põt inquiri, & torqueri lege prohibente. Et horresco à supradictis lr̃is esse traditũ hæc ꝓphana, cũ non liceat recedere à Deo, nec ore, nec corde. iuxta verbum Dñi, Qui negauerit me corã hominibus, &c. Nec licet ẽt 4 pro † salute recuperanda q̃rere talia, licet aliter sanitas recuperari non possit, ita dicit tex. in c. admonẽdi dis. 27. Hoc amplius sen-5 tio, ꝙ Iudex † inquirens p simili possit puniri q̃uis reus reperiatur culpabilis, ex quo Iudex delinquit in legẽ, & cõtra naturã legis. 6 & quoties † aliquis cõmittit illicitũ, ab illiciti pœna non excusatur, q̃uis tale illicitũ peruenerit ad optimum finẽ scd̃m Bal. in l. ob seruare. §. ꝓficisci. ff. de offici. p̃sid. De talib. indiciis Oratores nõ meminerunt: q̃a ꝓ nihilo habita sunt. q̃uis tunc t̃pis multa oraculis, somniis, & portẽtis declarẽtur: vsum tamen p̃dictorum ad exploranda delicta renuerunt. Imò eo t̃pe multi prophana existimarunt, de quo Horat. 1. carm. ibi. Tu ne q̃sieuit, scire nefas, quẽ mihi, quẽ tibi Finẽ Di dederint Leuconoe: ne Babylonios Tẽtaris numeros, vt melius q̃dq̃d erit pati. Hac ar-7 te p̃cipue Caldei vsi sunt in Syria, & Babylõ caput olim Caldeorũ, vt tradit Ci. de Diu. Et vide Val. lib. 1. de Ausp. loquẽtem de. Ci Cor. Hyspalo, & Soly. & Diod. lib. 2. Sed p̃dcta o:a, vt supra dictũ est, per oẽs leges fue-8 runt prohibita: quia tales malefici sunt. & appellantur per leges hostes humani gñis. l. fi. C. de malef. c. 6. Exod. Reliquum est ergo, vt nõ solum Iudices à p̃dictis abstineãt, nec ẽt inquirendo: licet Hipp. inquiri posse tradiderit. Sed tales hostes humani generis, & Christianæ religionis persequãtur (dicẽte Dño) maleficos nõ sinas viuere. c. 23. Deut.

1 *Somnia an iudicium præstent ad iudicandum, & de causis somniorum, & quot sint somniorum genera, & effectus: & an eis sit credendum.*

De indicijs somniorum. Cap. XI.

1 DIctum est supra de sortilegiis, & similibus diuinationibus, † consequens est videre de somnijs, per somnia. n. antiqui capiebãt indicia, & ꝓnostica ad iudicãdum, demonstrandumq́; tã facta, q̃ futura. Hinc illud Virgilii in illis versibus. Pellib. incubuit stratis sõnesq́; petiuit. Multa modis simulacra uidens volitãtia miris. Hoc amplius supra oẽm stultitiam in iudicijs obseruabãt somnia, nõ solũ ad torquẽdum, sed ẽt ad cõdemnãdum. Legitur. n. cũ ex æde Herculis pacera aurea surrepta eẽt, Sophoclem in somniis uidisse ip̃m Deum dicentem q̃ id fecerat, vnde Ariopagitã cõprehendi iusserunt eũ q̃ a Sophocle noĩatus fuit, is qõne adhibita cõfessus fuit. Amplius legitur Claudiũ Cæsarem mori iussisse Appiũ p p Messalius somniũ, teste Cic. in lib. 1. de diuina. & suc. lib. 6. Philosophi de causis somniorum, tã intrinsecis, q̃ extrinsecis maximæ discrepãt: Nã Platonici illas referũt in species, & notiones aĩæ concretas, Auicẽna in intelligentia vltimã vouentẽ lunã, aut medio illius luminis, quo radiatim phãtasia hoĩum, dum dormiũt. Aristoteles refert in sensum cõem, sed fantasticũ. Albertus in influxũ superioribus mediis cum q̃bus dã speciebus, q̃ defluunt à cœlo: Cic. aũt refert ad naturã. qua nunq̃ aĩus insistẽs agitatione, & ex metu vacuus esse põt. is cũ langore corporis, nec membris vti, nec sensibus potest: incidit in visa varia, & incerta ex reliquiis inhærentibus earũ rerum, quas vigilans gesserit, aut cogitarit, quare per tur-

batione mirabiles interdum existũt spẽs sõniorum. Vide in lib. 2. de Diui. Alii ponunt cãm somniandi esse vapores & humores, & somniosos fieri sumpto lepore in cibo, magisq; supino cubitu, ac ꝓno nihil plurimũque somniari circa ver, ac autumnũ. Plin. lib. 28. Macrob. in lib. 5. ponit quinq; genera somniorum, & ex eis aliqua vera, sed aliis in tres tantum partiuntur species, videlicet naturalem, aĩalem, & cœlestem. Naturalem uocant per q̃ Physici, de humorib. indicant. Nam somniantibus aquam flegmaticos humores dñr designari, per rubentẽ calorem sanguineum, & per ignes colerata, tetris ãt humoribus melancoliam: Aĩalia aũt somnia dicuntur, q̃ sub animi passionibus, q̃ interdum contingunt proficiscuntur, quẽadmodum Paulo Apostolo in Macedoniã ꝓficiscenti euenit. Cœlestia dicuntur somnia q̃ diuina, rerum monita esse censentur, vt in literis hebræorum de Iacob Patriarcha. Itẽ de Pharaone cuius somnio fames pulsa fuit sub vaccarum spicarumq; velamine. Item de Propheta Daniele. Item de Ioseph: Postremo de Magis monitis ne ad Herodẽ redirent. Infinita alia exempla externa ponuntur per scribẽtes, quæ omitto breuitatis cã. Circa p̃missa Philosophi veros effectus sõniorum casu contingere scribunt. Alii tollunt oẽm auctoritatẽ somniorum, nullãque vim diuinam esse affectricem somniorum asserunt, & genera atq; distõnes somniorũ respuit Cic. dum dicit, q̃ est eãdem ista distinctio? q̃ vera? q̃ falsa hr̃? & si vera à Deo mittuntur, falsa vnde mittũtur? Et licet sint exempla externa, attestantia veros effectus somniorum, respõdet idem Cic. argumẽtis, & rõnibus disputandum esse nõ exemplis, q̃ aut casu veniãt, aut malitia falsa fictaq; esse pñt, p̃dicta sunt munita lege diuina dicẽte non obseruabitis somnia, c. 19. Leuit. & 34. &c. in p̃dictis aũt qñ, & quatenus credatur somniis, confugiendum est ad distinctionẽ phisicorum, nã scd̃m eos gñа morborũ iure declarari pñt scd̃m causas internas naturales, & insitas homini, ꝓut similiter in affectib. curarum, & vigiliarum, iusta uerbũ diuinũ multas scuras sequuntur somnia. Item vbi multa sunt somnia, ibi plurimæ vanitates, prout. c. 5. eccl. In p̃dictis aũt in q̃ dã cõueniẽtia, cõsensu, & conuentione naturæ. ex somniis significationes morborum, & quid quamq; rem sequatur intelligi põt. in alio uero gñe somniorum, prout somniantibus thesaurũ hæreditatem, honorem, uictoriã, & multa eiusdem generis, cũ nulla cã haud naturalis ratio subsit, nihil est concedẽdum.

NE REVS PER ALIQVA INdicia conuincatur, vt pœna capitali damnetur: Tractatus IX.

SVMMARIVM.

1 *Reus non conuincitur ob aliqua indicia, vt pœna capitali damnetur.*

2 *Indicia aliqua non sufficiunt ad procedẽdum ad aliquam pœnam capitalem.*

3 *Nemo debet ex præsumptionibus damnari, sed probationibus luce clarioribus, cum de hominis vita agitur.*

4 *Indicia indubitata, nõ sunt adeo indubitata, quin aduersus ea probari possit.*

5 *Visus exire cum gladio sanguinolẽto non habet tum indubitatũ contra se indicium, vt ex eo dãnari possit, cum esse possit, quod eo non obstante, non solum non occisor, sed nec vulnerator fuerit.*

6 *Indicia necessario non concludunt, quando veritas potest aliter se habere.*

7 *Probatio cõtra indicia ẽt indubitata admittitur.*

8 *Indices ex indicijs etiam indubitatis quempiam condemnare non debent.*

9 *Conuictus quis aliqua lege dici non potest ex indicijs etiam indubitatis.*

10 *Iudices non nisi auditis, & pensitatis defensionibus, reorum iudicare meminerint.*

11 *Dominus dat sapientiam, & consilium, & qui negligit legem, & consilium eius, perdetur à paruulis, & à stultis.*

12 *Iudex ex seipso etiam nemine petente debet quærere defensiones reorum.*

13 *Iudices debent esse soliciti, & curiosi in explorando facto, & defensionibus reorum, & non debent quærere ius ante factum.*

14 *Reus captus an debeat audiri, an vero possit statim de crimine condemnari?*

15 *Testes non publicati non inducunt aliquam probationem.*

16 *Captus ex hoc solo, quia captus, non debet de crimine damnari, nisi aliter de maleficio conuincatur.*

17 *Quilibet admittitur ad defendendos reos.*

18 *Iudices cauere debent, ne homicidas quærendo, homi-*

homicidæ fiant, & ne alios indicando, seipsos condemnent.

19 *Defensio reorum non potest lege Pontificis, aut Imperatoris tolli, cum sit de iure naturali.*

20 *Defensioni reus non potest renunciare.*

21 *Nemo est dominus membrorum suorum.*

22 *Iudicis interest ratione humanitatis, & intuitu religionis iustum non occidere.*

23 *Defensionis renunciatio à reo facta, quando à iudice sit admittenda?*

24 *Reus repertus inflagranti crimine, an de facto puniri possit?*

25 *Confessus crimen debet tamen moneri ad faciendum suas defensiones.*

26 *Indicia quamuis vrgentissima non sufficiunt ad damnandum reum in crimine capitali, etiam si sint talia, quæ mentem iudicis adeo coerceant vt aliter credere non possit.*

27 *Iudex licet viderit homicidium committi, damnare tamen non potest delinquentem, nisi de homicidio fuerit legitime probatum.*

28 *Iudices scire debent per aliqua indicia hominem non posse damnari.*

29 *Indicia, quæ uim plenæ probationis habent in ciuilibus, non sufficiunt ad condemnandum in criminalibus.*

30 *Iudices non nisi per probationes luce meridiana clariores debent reum condemnare ad mortẽ, cum in occultis versetur iudicium Dei tantum.*

31 *Iudices huius mundi debent iudicare secundum prudentiam, quæ cadit in hominem, relinquendo cætera iudicio Dei.*

32 *Iudex debet iudicare ea quæ certo scit, non autẽ per indicia, quamuis vrgentissima.*

33 *Indicijs hominem iudicare exemplo perniciosum est, cum sæpe per ea innocẽtes fuerint dãnati.*

34 *Indicijs etiam vrgentissimis quis non est damnãdus capitaliter, sed est torquendus potius, vt possit super certo iudicari.*

35 *Torquẽdum esse neminem nisi in subsidium probationum, quomodo intelligatur?*

36 *Indubitata legi, debent esse indubitata iudici.*

37 *Sententia capitalis contra reum proferri potest, ex indicijs indubitatis, & à iure approbatis.*

38 *Indicia à iure approbata non minorem auctoritatem, & fidem præstant, quam testes, et instrumenta uidentur continere.*

Dictum est supra de indicijs ꝑ q̃ torquẽtur reus, & ꝑ q̃ non: dicẽdũ foret ordine scribẽtium de indiciis manifestis, ob q̃ nõ torquentur rei, sed dãnãtur, de q̃bus indicijs fit mẽtio ab oĩbus. 1 Sed q̃a sentio † ob aliqua indicia reos nõ cõuinci, vt pœna capitali dãnẽtur, ꝓpea omitto, excutiẽs ꝑꝑ aliqua † indicia nõ esse ꝓcedẽdum ad pœnam capitalem, q̃a nemo dẽt 3 † ex p̃sumptionib. cõdẽnari, sed ex ꝓbõnibus luce clariorib. cũ de hoĩs vita aga. l. fi. C. de prob. Et alia rõ est in prõptu, q̃a indi- 4 cia, † q̃ scriptores indubitata appellant, non sunt adeo indubitata, q̃n aduersus ea possit ꝓbari, vt in exẽplo, si q̃s visus fuerit exire de loco, q̃ solum aditum hẽt, cum ense sanguinolento, qđ exemplum apud scribẽtes maximum est & indubitatum, vide Gãd. in tit. 5 de indic. indubit. Sed in cõtrarium † põt argui, ꝙ ille vulnerauerit tñ, & alius exanimauerit, sed fortius esse põt, ꝙ neq; vulnerauerit, prout nostris temporib. euenit, ꝙ quidã occidit quendã cũ ense, relicto ense fugit, superuenit amicus interfecti, & apprehẽdit ensem cruẽtũ, sequẽs homicidam captus fuit, fuitq; liberatus, quia in cõtrarium ꝓbauit. 6 Et re vera indicia † nõ concludũt necessario, q̃n veritas põt aliter se hr̃e, vt supra, vtiq; ꝑ indicia hmõi rei cõdemnari nõ debẽt. Idem in l. Moysis c. 29. Genes. in fine. Nam nulla res est, q̃ nõ suspicionibus, & indicijs quis uis possit criminari. Verũ in supradictis dupl'r cõsideratur, vno modo, q̃n † reus vult ali- 7 quid ꝓbare, & tunc sine dubio audiẽdus ẽ, quia p̃dicta indicia nõ sunt adeo indubita- 8 ta, vt supra, licet multi Iudices † cõtra ius, & fas al'r obseruẽt, & reos tanq̃ cõuictos cõdẽnent, quib. põt obiici. Quod genus hoc hominum? quæue hũc tam barbara morẽ. Cõmittit patria? Abhorreãt igitur hãc opinionẽ Christiani Iudices, tanq̃ prophanam, nã 9 exordiẽdo † ab orbe cõdito iudicia Dei repugnant, & primo nũquid Adã de pc̃õ conuictus fuit apud Deũ? Nũquid Chain de homicidio? Nũquid villicus de iniqua villicatione apud Christũ? cui dictum fuit, redde rõnem. Nunquid lex uestra iudicat hoĩem, & non prius audiuit, seu cognouit eũ? Memi- 10 nerint † itaq; Iudices non nisi auditis, & pẽsitatis defensionibus reorum iudicare, exemplis vt supra, quia maiora tradi non posũt, cum Dei sint, & homines ea imitari oportet, iuxta illud, Ne innitaris prudẽtiæ tuæ, 11 quia † dñs dat sapientiam, & consilium, & qui negligit legem, & cõsilia eius, perdetur a paruulis, & a stultis, & qui detrahit, aut

addit, mentit c. 1. 2. 3. 8. 12. Prouerb. Hoc etiã 12 † apud multos Iurisperitos certi iuris ẽ: q̃ppe fatentur oẽs Iudices esse ex se ipso nemine petente q̃rere defensiones reorũ l. si non defen. ff. de pœn. Quo pacto ergo Iudices volũt cõdẽnare reos, aut cõuincere, p ea q̃ necessario nõ cõcludũt? Et pbari põt q̃d tale, quo pbato nõ dãnarent: ex facto. n. ius 13 orit. Quare Iudices † oportet esse sollicitos, & curiosos in explorãdo facto, & defensionibus reorũ, & nõ debẽt q̃rere ius añ fa-14 ctũ. Occurrit † hic gl. in c. fi. de hær. lib. 6. q̃ contra religionem iudicãtium tradit reum captum nõ audiri, sed posse cõdemnari: q̃ gl. multi Iudices sequunt, Cõtra quos tñ est 15 rõ cõcludẽs, q̃ testes † nõ publicati nõ afferũt, siue inducunt aliquam pbõnem, p regulam, non dr quidq̃ probatum, nisi publicato pcessu, l. solam. C. de test. nec seq̃tur, captus est, ergo damnari dẽt: q̃a in cõtrarium 16 ẽ iuris regula. q̃ ex eo, q̃ q̃s sit captus † nõ dẽt de crimine damnari, nisi aliter de maleficio cõuincat: interest. n. reip. ne innocens 17 puniat. Vnde † q̃libet admittit ad defendẽdos reos: q̃a cuilibet ppria dẽt esse humanitas, vt p Pau. de Cast. in cõs. 168. Quanto 18 magis interest † Iudicũ q̃rere defensiones reorũ, ne homicidas q̃rẽdo homicidæ fiãt, 19 & iudicãdo se ipsos cõdemnẽt? Sciãt † cũcti nõ Põtificem, nõ Imperatorẽ posse reorũ defensiones tollere p suas leges, etenim defensiones sunt de iure naturali. clem. pastoralis de re iud. l. defensionis fac. C. de iure fi-20 sci, li. 10. Hoc † amplius rei nõ pñt renũciare ppriæ defensioni, est gl. in l. pactũ inter hæredẽ. ff. de pact. Rõ reddi põt, q̃a nemo ẽ 21 † dñs mẽbrorũ suorũ l. 1. §. vsq; adeo. ff. de Iniu. Aut alr insigniter dici põt: q̃a interest 22 † Iudicis rõne humanitatis, & intuitu religionis nõ occidere iustũ. c. 22. Exo. Nec a-23 liud genus † renũciæ Iudex admittet, nisi reus dicat se alias nõ hẽre defensiones, & Iudex cognoscat reũ carere defensionib. Bal. ĩ 24 l. seruũ quoq;. ff. de Procu. Fallit tñ † scđm aliquos ĩ reo reperto in crimine, q̃ de facto põt puniri, vt in gl. l. ictus fustiũ. ff. de ijs, q̃ not. infa. Quæ tñ opinio nõ placet, q̃a licet 25 q̃s cõfiteat † crimẽ (qđ maius est) dẽt tñ moneri suas facere defensiones. not. in l. 1. §. si q̃s in villa. ff. ad Syl. dicet in tit. de cõfess. Altero modo cõsiderandũ est, qñ sumus in supradictis indicijs, & reus nõ põt in cõtra-26 riũ pbare. Similiter † dr in supradicto casu ad damnãdum reum in crimine capitali nõ sufficere argumẽta q̃uis vrgentissima. Et si sint talia, q̃ mẽtẽ iudicãtis adeo coerceãt, vt alr credere non possit, ita dixit Pau. de Cast. in cõs. 197. quem recitat Cæp. in consi. 6. & 32. criminali: vbi redditur pulchra rõ, q̃ li-27 cet Iudex † viderit cõmitti homicidiũ, dãnare tñ non põt delinquẽtem, nisi de homicidio fuerit legitime pbatũ, minus põt damnare, q̃a credit ita esse p indicia. Hãc opinionem tenuit Brun. in 5. q. quasi in fine, dicẽs esse potuisse, fugiẽtẽ cũ gladio sanguinolẽto fecisse, ad sui defensionẽ. Cõtra tñ rõnẽ Brun. teneo, q̃a solũ tractat p supradicta indicia de cõuincẽdo reo de delicto cõmisso, & sic an occiderit? nõ aũt si potuit impune occidere. Primo. n. q̃ritur si occiderit, postea si occidere potuit, nã p pdicta indicia ambigitur an occiderit, an potuerit iure occidere, alterius est speculationis. Vnde licet opinio Brun. sit bona, nõ tñ p pdictã rõnem, q̃ 28 nõ cõgruit q̃õni. Sciãt ẽt Iudices † p aliqua indicia hoĩem nõ posse damnari exẽplo Salomonis, q̃ licet iudicauerit uni mulieri filiũ, nõ tñ uoluit aliã ad mortẽ cõdemnare, tametsi essent indicia contra eã, q̃a indicia 29 † quæ uim plenæ pbõnis hñt in ciuilib. nõ sufficiunt ad cõdemnandum in criminalib. vt p Inn. in c. afferte, de p̃sump. & Bal. in l. fi. C. eo. Et rõ reddi potest, q̃a Iudices non 30 † nisi p pbões luce clariores debẽt reũ cõdẽnare ad mortẽ, cũ in occultis versetur iu-31 diciũ Dei tñ. Et Iudices orbis † debẽt iudicare scđm prudentiam, q̃ cadit in hoĩem, relinquendo cętera iudicio Dei. c. 21. Exod. & iuxta illud, Descendam, inquit Deus, & uidebo, dixit. n. videbo, tanq̃ iudex, non tanq̃ Deus, ita intelligunt omnes. Vnde elicitur 32 Iudicem dr iudicare † quia certo scit, & p probata legitime ita vt videat, & cognoscat sic esse, nõ aũt p indicia, quamuis, vt supra, 33 vrgentissima. Exemplo. n. † perniciosum est per talia indicia hominem condemnare, q̃a contingunt contra hoĩes q̃dam verisimilia indicia, quæ ẽt inficiari non pñt, & multi p ea damnati fuerunt, quos per superuenientiam delinquentium cognitum fuit innocẽ-34 tes damnatos esse. Vnde pp † periculum iudicii tutius esse existimo reum torqueri, vt possit super certo iudicari. Nec obstant, q̃ apparent in cõtrarium, neminem torque

ri, nisi i subsidium ꝓbõnum, quia rñdeo ꝑ-
35 dictam † regulam hre locum, qñ cõstat de
delicto ꝑ aliud genus ꝓbõnis, quam per in
dicia supradicta, vt puta si per testes fuerit
legitime probatum, siue in ijs, per q̃ lex vult
cõdemnare exemplo. l. si q̃. C. de adulter. nã
36 q̃ † sunt idubitata legi, debent esse indubita
37 ta iudici. l. si tutor. C. de pri. tutor. † [Qñ er
go indicia sunt simul iuncta, vel mixta. &
sunt à lege approbata, pñt dici indicia indu
bitata, ex q̄bus põt procedi ad cõdẽnatio-
nẽ ea rõne, ꝗ sufficit ꝗ sit testibus su patus
vel ꝓpria uoce cõfessus, ad hoc, vt possit sñia
capitalis cõtra eũ ꝓferri. l. qui sñiam. C. de
pœ. & l. si q̄s. C. de episc. & cle. Ita eo modo
prædictis indicijs à iure approbatis poterit
sñia capitalis ꝓferri, vt l. si q̄. adulterij. C. ad
leg. Iul. de adulter. & l. excipiunt. ff. ad S.C.
38 Sylla. † Nã talia indicia nõ minorẽ auctori
tatem, & fidem probatam q̃. testes, & instra
vñr continere, vt l. ad probationes. C. de ꝓ-
batio. & dixerunt oratores plus oportere si
gnis, & argumentis credi, q̃. testibus: haec
enim eo modo exponunt quomodo re vera
sunt gestę, testes corrumpi posse, vel precio,
vel gratia, vel metu, vel simultate.]

TRACTATVS DE TORMENTIS, secundùm Oratores, ius diuinum, & ciuile: Francisci Casoni Iurisconsulti Opitergini.

SVMMARIVM.

1 *Tormentis, humanitatis, religionis, & Iurisconsultorum argumenta repugnant.*

2 *Tormentis, & quæstionibus non semper fides est adhibenda.*

3 *Tormenta multi populi renuerunt, quia plus mali, quàm boni ciuitatibus attulerunt.*

4 *Tormenta, & quæstiones, nisi certis in rebus interponi antiqui voluerunt.*

5 *Iudices abhorrere debent tormenta, nec facile ad ea prosilire, nec in omni causa, nec in omni persona, nec quibuslibet indicijs.*

6 *Indicia sufficientia ad torturam cognosci possunt, licet de eis non possit tradi certa doctrina.*

7 *Indiciorum loci, & origo, remissiue.*

8 *Indicia ad torturam debent esse talia, vt suspectus sit reus, & alijs argumentis, ita probationi admoueantur, vt sola confessio deesse videatur.*

9 *Confessioni rei ne credant iudices, licet sæpius ratificatæ, nisi ipsa confessio fuerit per signa declarata.*

10 *Torquendi arbitrium iudices sibi arrogare non debent, quia nullum arbitrium habere possunt, nisi pro reo.*

11 *Intellectus l. quæstionis modum. ff. de quæstio.*

De periculo tormentorum, & de errore Iudicum. Cap. I.

1 TOrmentis † & humanitatis, religionis, nec non I. C. argumenta repugnant. In primis exordiendo ab orbe condito exempla fori diuini non desunt. Etenim absque tortura reos, aut condemna
2 tos, aut liberatos fuisse cõstat. Deide † secũdũ I. C. quæstionibus fidẽ nõ semper, non tñ nunquam hũdam constitutionibus decla ratur: etenim res fragilis est, atq; periculosa, & quæ veritatem fallit. Nã pleriq; patiẽtia, siue duritia tormentorum, ita tormenta contemnunt, vt veritas ab eis exprimi nullo modo possit. Alij tanta sunt impatientia, vt in quouis mentiri, q̃. pati tormenta velint. Et ita fit, vt ẽt vario modo fateantur, & nõ tm̃ se, verumetiam alios criminentur l. 1. ff.
3 eo. Quamobrem † multi populi tormenta renuerunt: quia plus mali, q̃. boni ciuitatibus attulerint, & eorũ pernicie plures innocẽtes, q̃. nocẽtes dãnauerint. Et hodie in regno Aragonię nõ torquen͂ rei. Præterea
4 † legiẽ maiores voluisse nisi certis in rebus interponi q̄ões: cũ, q̃ vere dicerẽtur sciri, q̃ falso in q̄one ꝓnunciarentur, refelli possent hoc mõ. Quo in loco quid positũ sit: & si q̄d esset simile, q̄d videri, aut aliquo simili signo ꝑcipi possit, vide Auth. lib. . ad Heren. Quãuis supradictæ sñæ verba vetustis in codicibus aliter, ac in nouis legãtur.
5 Reliquũ † est ergo, vt iudices, aut abhorreãt tormẽta, aut nõ facile ad ea ꝓsiliant, nec in oĩ cã, nec in oi persona, nec quibuslibet indicijs. Et licet (vt dñt oẽs) nõ possit dari cer-
6 ta doctrina, põt tñ † dari aliqua via ad cognoscendũ idicia sufficiẽtia ad torturã. Bar.
7 i l. fi. ff. eo. De locis, & origine ind. cioiũ dictũ est in o ꝑe de indicijs, ꝑ quos locos videre est q̄d in quacũq; re verũ sit, & q̄d verisimile, atq; probabile: Et maiori ex parte vnusq̄q; coniector est veri. Sed vltra ꝑdicta
8 indicia † debent esse talia ad torturam, cũ

suspectus est reus, & alijs argumentis, ita ꝓbôni admoueat, vt sola cōfessio deesse videatur. Et cōfessioni † ne credāt iudices, licet sæpius ratificatæ, nisi dicta cōfessio fuerit per signa declarata. de quibus signis dicetur, in c. 10 qđ est maxime notandū in hac materia. Est, & cōis † error iudicū putantiū torturā eē arbitralē, quasi Natura corpora reorū arbitrio suo ad lacerandū crearit. Cōtra quos dico, ꝙ qñ esset simpliciter arbitrium (quod tamen non conceditur) tale arbitrium reduceretur ad ius cōe, secundùm Ang. in l. 1. ff. de testa. milit. Et oēs scribētes consentiunt. Vlterius dico ꝙ iura loquētia de arbitrio intelliguntur contra accusatorem, non contra reum, videlicet, Iudicem posse desistere, & supersedere à tortura ꝑꝑ periculum, & fragilitatem torturę non aūt excedere modum, de quo modo lex disposuit, vt in l. 1. ibi. qñ, vel quatenus faciendū sit videamus. ff. eod. Et ita † intellr lex quæstionis modum eiusdem tit. dicente Iurisconsulto, ibi. Itaq; quæstionē haberi oportet, vt seruus saluus sit innocētiæ, vel supplicio.

1 *Ad tormenta non est deueniendū, n. si constet de hoīe mortuo, & de cadauere, & de vulneribus.*
2 *Cadaueris, & eius vulnerum inspectio spectat ad peritos, & non ad indices, propter periculum iudicandi.*
3 *De ictu, & vulnere standum est in arte peritis. Et ad hoc duo requiruntur medici, licet de consuetudine stetur dicto vnius.*
4 *Contra latrones proceditur ad torturam, licet de delicto non constet. Et quæ sit ratio?*
5 *Confitens occidisse aliquem, an sit damnandus, si non constet de corpore, vel id nō sit verisimile?*
6 *Torquere aliquem si non constet delictum, exemplo pernitiosum est, quod etiam procedit in accusatis de furto, & veneficio.*

De non torquendo reo, nisi constet de delicto. Cap. II.

1 IMprimis sciendum est nō † deueniri ad tormenta, nisi constet de hoīe mortuo, & cadauere, nec non de vulneribus, & quæ mortifera sint, & quæ non, & in qua parte corporis & quo gñe armorū. Et talis † inspectio spectat ad peritos, licet à multis Iudicibus fiat, quæ tñ fieri non debet ꝑꝑ periculum iudicandi, cū rei damnētur secūdū dictum suum, in puris tamen rixis: & de ictu † standum est in arte peritis. Hoc amplius duo requirūtur medici, licet de cōsuetudine stetur dicto vnius, vide Bar. & Hipp. l. fin. ad l. Corn. de sic. Abstineant igitur Iudices maleficiorū à tali ꝓphana cōsuetudine, vt dcm̄ est in opere de indiciis. c. 2. In quibusdā † tñ casibus, licet regulariter torqri, nec ēt inqri possit, nisi cōstet đ d licto, ꝓcedi: ad torturā vtputa in latrones, qui abscondunt cadauera eiiciendo in flumina, aut mare. Vnde si † reus cōfiteat: occidisse aliquos ignotos, dānabit, licet non appareat corpora fuisse interempta, vide Brun. in gl. sexto principali, vbi dicit fuisse iudicatum in ciuitate Senēsi. Limitat tñ hoc non obseruari, qñ non esset verisimile ꝑꝑ distantiam loci, vel bonam famā criminati. Sed ego in hoc casu dico, reū non damnari, nisi constet de certa persona, & idiuiduo. vel saltē cōstet de certis signis, q̄a delictum debet verificari, vt infra dicet, de verificāda cōfessione, vt puta de vestimētis, vel pecuniis ademptis occiso. Exemplo † enim perniciosum est torquere, nisi cōstet delictum. Legitur. n. seruū M. Agrii argentarii insimulatum occidisse Alexandrum Titi Fannii seruum, eoq; nomine tortum, cōfessum facinus, supplicio affectū, paruulo tñ tꝑe interiecto, ille, cuius de nece creditū erat, domum rediit, vide Val. Max. lib. 8. de q. c. 4. Et quod dictum est de homicidio, extende ad furta, licet hoc tempore iudices statim, quòd aliquis dicit sibi aliquid furto subtractum, torqueant suspectos. De tali errore, vide Brun. in gl. circa quartam. Idem si qō erit veneficii, constare debet veneno necatū. De hoc dcm̄ est in opere de idiciis, c. 3.

1 *Processu non formato non deuenitur ad tormenta, & an id procedat in manifesto, & notorio criminoso, & in inuento in flagranti crimine?*
2 *Accusatus, vel inquisitus si recuset respondere accusationi, vel inquisitioni, potest torqueri etiam sine indicijs ad eruendam responsionem, vt possit procedi.*
3 *Reos ter interrogatos non respondentes accusationi, perinde ac confessos Brutus damnauit, cuius tamen opinio non est seruanda.*
4 *Rei ad torturam ducti, & interrogati quid sciant de tali re, si respondeant dixisse. Et interrogati, quid dixerint, respondeant, esse scriptum, & aliud responsum dare nolint, an possint torqueri, donec iudici aliter respondeant?*

De

De non torquendo reo nisi formato processu, & de errore iudicum. Cap. III.

1 NOn formato † processu nõ deueniẽ ad tormenta, nisi in manifesto, & no torio criminoso, & inuento in flagranti crimine, quo casu de facto ꝓceditur. Et secũdũ multos scribẽtes ex hoc solo dñr esse cõuicti, & de facto pñt puniri. arg. l. vnicæ. §. 1. & quæ ibi not. C. de rapt. virg. & gl. in l. ictus fustium. ff. de his qui not. inf. Sed hęc opinio nõ placet, q̃a licet q̃s cõfiteatur crimen, debet tñ moneri suas facere defensiones, ꝓut dicet infra de confessione spõtanea. Eo magis in supradicto casu, & in quocunq; alio oportet formare ꝓcessum, anteq̃
2 deueniat ad torturam. Fallit † tñ qñ reus inquisitus, siue accusatus recusat rñdere accusationi, siue inquisitioni: tunc. n. torquetur, ẽt sine indicijs nõ ad eliciendam cõfessionem, quia non formato ꝓcessu nihil agi oportet, sed ad eruendam rñsionem affirmatiuam, siue negatiuam, vt possit ꝓcedi, vide Bal. in l. si accusare. C. qui accusare non pos. Sed volunt aliqui reos recusãtes rñdere, tanq̃ con
3 fessos damnari. Legit Brutum † reos ter interrogatos non rñdentes accusationi perinde ac cõfessos damnasse, vide Plutarchũ in vita Publ. in prin. Sed hæc Bruti opinio nõ est obseruanda, nisi forte in reo criminoso, vel in inuẽto in flagranti crimine. Sed aliqñ
4 cõtingit ꝙ postq̃ acceptũ est cõstitutum † à reis de plano, si ducuntur ad torturam, & interrogantur, quid sciant de tali re, rñdent, dixisse. Interrogati, quid dixerint, rñdent, esse scriptum, & aliud rñsum nolunt dare. Hoc casu q̃uis indicia sint leuia, poterunt tñ torqueri, donec rñdeant iudici, quia tenentur rñdere, & replicare. Simile contingit hoc anno ĩ quibusdam incendiarijs, ex quorum responsionem, accedentibus quoq; alijs nõ leuibus ĩdicijs, extraordinaria pęna cõdemnati fuerunt, Prætore Marco Antonio Geno, Patritio Veneto, ac ꝑclare indolis iuuene, vt de eo oẽ bonum sperari, ac expectari possit.

De non torquendo reo nisi formato processu, & de errore iudicum. Cap. III.

1 *Torqueri non debet reus non publicato processu.*
2 *Testes non publicati non inducunt aliquam probationem concludentem, quia eorum dicta possunt per oppositiones minui, ac tolli per aliam probationem etiam contrariam.*
3 *Indiciorum copia debet dari à iudice ante torturam, licet iudices captos statim torqueri hodie iubeant, quorum obseruãtia nulla lege nititur.*
4 *Reus ex eo, quia captus non debet de crimine dãnari, nisi aliter de maleficio conuincatur.*
5 *Reus ante torturam est audiendus, quia potest tale quid probare, quo probato non deueniretur ad torturam.*
6 *Cautius est agẽdum in causis criminalibus, quàm in ciuilibus, & in eis forma iudicij est fortius obseruanda.*
7 *Testium nomina, dictaq;, & depositiones sunt exponenda reo, vt contra dicta, & personam testis possit opponere, & excipere.*
8 *Iudex tenetur inquirere de conditione testis, licet pars non dicat.*
9 *Indiciorum exemplum dari debet reo opponere volenti.*
10 *Papa, aut Imperator non potest facere aliquam legem, per quam tollantur defensiones reorũ.*
11 *Iudex tenetur ex officio dare copiam indiciorum reo, licet ipse eam non petat.*
12 *Iudicis interest ratione humanitatis, & intuitu religionis, indefensum non occidere.*
13 *Iudex non admittet aliquod genus renunciæ defensioni factæ per reum, nisi vere iudex cognoscat reum nullas habere defensiones.*

De non torquendo, nisi publicato processu, & exhibita copia indiciorum, & de errore Iudicum. Cap. IIII.

1 NOn publicato † processu non torquetur reus, q̃a nõ dr̃ quidq̃ probatum, nisi publicato ꝓcessu. l. solam. C. de
2 testi. Nã testes † nõ publicati nõ inducunt aliq̃ ꝓbõnẽ concludentẽ: q̃a dicta eorũ pñt ꝑ oppositiones minui, aut tolli ꝑ aliam
3 ꝓbõnẽ, ẽt cõtrariã. Quare † secũdũ oẽs Iudex tenet dare exẽplum, indiciorũ ante torturam. Hodie vero Iudices reis captis non exhibent indiciorũ exemplum, & ꝓcedunt ad torturam. Sed hæc opinio in iure vndiq; refellit, & ego sum senio cõfectus, & nunq̃ inueni aliquam legem, siue rõnem ꝑ tali obseruantia: nam non consequitur, captus est, ergo torqueri, siue dãnari debet, imò ex eo
4 † ꝙ q̃s sit captus, nõ debet de crimine damnari, nisi aliter de maleficio cõuincat. Quã-
5 obrem † reus audiri debet: q̃a põt quid tale ꝓbare, quo ꝓbato non deueniret ad torturã: põt. n. reus opponere, siue ĩ cõtrariũ ꝓbare: vtiq; audiẽdus est: q̃a sequeret absurdũ ꝙ substãtialis modus, & forma iudicii opponẽ

di testi-

di testibus non seruaretur in causis criminalibus, in quibus tamē† cautius est agendum, q̄ in ciuilibus, & secundū ipsos Iudices tolli dēt de corpore iuris supradicta l. solā. C. de testi. vbi est casus, ꝙ ex dictis testiū añ publicationē non fit ꝓbatio. [† Et oīno noīa dictaq; & depositiones testium sunt reo exponenda ad hoc, vt possit opponere, & excipere indicta, & personā testis, ita dicit tex. in c. qualr. & qñ, el 2. extra de accus.] Præterea † Iudex tenet inquirere de cōdōne testis, licet pars nō dicat, no. in c. per tuas. extra de testi. Eo magis † dēt dari exemplū indicioɿū reo opponere volenti, q̨a tā testes. q̄ dicta testiū debent esse explorata reo. cū oppositiones sint de iure diuino, & audacter dixi nullam reperiri legē, ꝓ dictis iudicibus: quia † nec Pontifex, nec Imperator pōt aliquam legē cōdere, ꝑ quā tollātur defensiones reorū, cū defensiones sint de iure naturali, vide in opere de indicijs. in tit. nequis per aliqua indicia: vbi teneo, iudicē † teneri ex officio dare exēplū īdiciorū, licet pars nō petat, q̨a reus nō pōt renūciare ꝓpriæ defensioni. vide gl. ī l. pactū. ff. de pac. Et ītereſt † iudicis rōne humanitatis, & ītuitu religionis indefensum nō occidere. c. 22. Exo. Quare iudex † non admittet aliquod genus renunciæ, nisi reus dicat se alias nō habere defensiones, & re vera Iudex cognoscat eū carere defensionibus. Et hæc obseruantia multum placet, vide Bal. in l. seruum quoq;. ff. de proc.

1 *Torqueri non debet reus non præcedētibus indicijs, aliàs iudex punitur, licet per talē torturā reus repertus fuerit cōmisisse crimine obiectū.*
2 *Illicitum si quis committat, ab illiciti pœnam non excusatur, licet talem illicitum ad optimum finem peruenerit.*
3 *Indicijs non præcedentibus si inquisitio formetur, & reus confiteatur, & ratificet, damnari tamen non poterit.*
4 *Confessio nulla non confirmatur per indicia superuenientia post quæstionē habitā, secus si spōte confiteatur, nam tunc sine indicijs damnabitur.*
5 *Iudex debet esse promptior ad torturam in delictis, quæ occulte committuntur, præcedentibus tamen aliqualibus indicijs.*
6 *Casus, in quibus deuenire potest ad torturam sine plenis indicijs.*
7 *Reus ob contumaciam bannitus si postea capiatur, poterit sine alijs indicijs torqueri.*
8 *Torqueri licet reus conscientia, iudex eum torquere non debet sine indicijs.*
9 *Rei terreri possunt in casibus, in quibus non possunt torqueri.*
10 *Iudices an quando desunt indicia contra aliquem, procedere possint per sortilegia?*

De non torquendo sine indicijs etiam in crimine læsæ maiestatis, & de errore Iudicum. Cap. V.

1 SIne indiciis † non torquet reus. Vnde Iudex, q̨ non p̄cedentibus indicis reū torquet, puniri debet, licet ꝑ talem tortuiā reus repertus sit cōmisisse crimē obiectū: & rō est, q̨a Iudex delinquit in offi.. & 2 cōtra naturā officij, & qñ† aliq̨s cōmittit illicitum, ab illiciti pœna non excusat, q̨uis tale illicitū ꝑuenerit ad optimū finē. vide Bal. in l. obseruare. §. ꝓficisci ff. de off. præs. Et simile legit exemplū Torquati, qm bello aduersus latinos cū esset Consul filiū suū securi ꝑcuti iussit, q̨ speculatum ab eo missus ne pugnaret īterdictus, hostē à quo ꝓuocatus fuerat, occidit, & ipsi naturæ ꝑtulit ius interdicti Maiestatis, atq; Imperij vide Ciceronē 3 de finibus in vers. accurate. Item † qñ īdicia non p̄cedunt, & inq̨sitio format, licet reus cōfessus fuerit, & postea ratificauerit, nō poterit tñ damnari: q̨a ab initio fuit illicitū. 4 Et cōnfessio nō cōfirmat ꝑ īdicia supueniētia post qōnem habitam, gl. est in l. maritus. ff. eod. de qua gaudet Bal. in l. fi. C. de acc. Secus aūt si reus spōte, & sine tortura cōfessus fuerit: q̨a tunc sine indicijs damnabit. dicet īfra de spōtanea cōfessione. Sed secūdū aliquos ī ꝑdimētis, & tractatibus q̨ fiūt secreto ꝑꝑ ꝓbōnis difficultatem deuenit ad torturam sine indicijs. vide Bru. tract. 5. Conclusi- 5 ue dic, ꝙ in † supradictis casibus, & gñalr in delictis, q̄ occulto cōmittunt, & de sui natura secreto ꝑpetrant, vtputa adulteriū, simonia, sodomia, veneno aliquē necare, monetā falsificare, & maleficijs de nocte cōmissis. Iudex debet esse promptior ad torturam, p̄cedētibus tñ aliqualibus indicijs, sed sine indiciis nunq̄: & rō est: q̨a in dictis casibus non inueniunt testes. l. si cum exceptio. ff. ꝙ metus causa. At apud Plutarchū in vita Marcelli legit Capitolinū cōdēnatū fuisse ob sodomiā licet nullus testis adfuisset, sed solū aīa duersione pudoris, lachrimarū iuuenis ad iudices acciti. Sunt † & alij casus, in q̨bus torquet sine 9 indicijs,

indicijs, vt puta si de furto cõstat, pñt custodes torqueri. Itẽ si hospitãti in aliquo hospitio aliq̃d sublatũ erit, & ignorat à quo, familia hospitis poterit torqueri, nisi hospes fuerit bonæ famæ. vide Bar. in l. 1. ff. de pfec. vig. Sed cõsiderãdo pdictos casus, oĩno non carẽt indicijs, licet non sint plena. & talibus casibus pcedit p qualia ĩdicia, vt supra dcm̃ est. Est & alius casus scd'm scriptores, ĩ quo torquetur reus, ẽt sine indicijs, quorũ verba 7 sunt videlicet, qñ † accusatus, vel inquisitus, q̃a nõ comparuit, fuit positus in banno pp cõtumaciã: nam si postea comparet, qñ vult purgare cõtumaciã, & rñdere, q̃ forte hoc ei à statuto pmittit. poterit tũc qõ hri sine alijs indicijs. vide Brun. in gl. 5. principal. & Hipp. in §. diligenter nu. 136. Sed aĩaduerte hanc opinionẽ esse falsam, & solũ hre locũ in reo capto, secus in se sponte psentãte, vide de Indicijs exul. ad inquir. Vlterius licet 8 † reus cõsentiat se torqueri, Iudex tñ nõ dẽt eum torquere sine indiciis. vide infra in c. q̃ personæ torqueri pñt, & q̃ non. In casibus 9 tñ † in q̃bus torqueri rei non possunt, terreri tñ pñt, vide Bal. in l. 2. C. de custo. reo. Sed 10 aliqui Iudices † qñ desunt indicia, pcedũt p sortilegia, & similia licet per hæc, nec ẽt inquiri possit, uide in opere de indiciis in ti. de Sortil. Legitur tñ Claudium Cæsarẽ mori iussisse Appium, quia Messalina somniasset ei intulisse vim. vide Sueto. lib. 5. capit. de pœnis, per eum innocentibus ob leues suspiciones illatis, Quod indicium tanquam pphanum nõ est dignum foro principum.

1 *Indicia debent esse probata in genere suo aliter per ea non proceditur ad torturam.*
2 *Indicia in genere suo debent esse clara, & perfecta, & plene probata.*
3 *Signa leuia in hæresi sufficiunt ad torturam, ea tamen debent plenè probari.*
4 *Indicia debent esse plene probata per testes reddentes rationẽ dicti sui etiã non interrogatos, qui testes ẽt de circunstãtijs sunt percunctãdi.*
5 *Interrogatoria in criminalibus sunt à Iudice ex se testibus deponentibus facienda, nec debent omitti, cum sint de iure Diuino.*
6 *Iudex examinans testes ad offensam, eos debet interrogare de toto negocio, vnde possit explorare reorum innocentiam nam testes debẽt deponere pro vtraque parte.*
7 *Indicium remotum maleficio per duos testes probari debet, proximum uero, & immediatũ per vnum, quod si per duos probetur, non indiciũ, sed plenam facit probationem.*
8 *Indicium proprie non est, quod facit vnus testis de visu sed semiplena probatio.*
9 *Testes inducti ad probandum indicia an debeant esse omni exceptione maiores?*
10 *Indiciorum gradus vt cognoscantur, non est recedendum a locis Oratorum.*
11 *Testes plures singulares super diuersis indicijs deponẽtes an coniungantur ad faciẽdam probationem, vt oriatur indicium ad torturam?*
12 *Indicia imperfecta vbi tendunt ad diuersa tota, non coniunguntur ad probationem faciendam, secus si tendant ad vnum totum.*
13 *Vnum capitulum, vel diuersa qualiter intelligatur, & qualiter capitula connexa, vel diuersa, vel non.*

De non torquendo per indicia, nisi plene probata, & quomodo probentur, & de errore iudicũ. Cap. VI.

1 INdicia † debent esse pbata in gñe suo, aliter p ea non pceditur ad torturam, nã sicuti in criminalib. pbões debẽt ẽe luce clariores ad cõdemnandum, ita & in2 dicia † in gñe suo debent esse clara, & perfecta, & plene pbata, p regulã, q̃ eadẽ est rõ de toto quo ad totum, quæ ẽ de parte quo ad partem, & ecõtra. l. quæ de tota. ff. de rei 3 vend. Quare † licet in aliquibus leuia signa sufficiant, ut in hæresi, oportet tñ illa plene pbari. vide Inn. in c. sicut, de simo. Item de4 bent † esse pbata p testes reddentes rõnem dicti sui, ẽt non interrogatos, licet multi cõtradicãt. Item p testes bene interrogatos à Iudice de circunstantiis, p quas veritas hri possit: q̃a Iudex dẽt formare interrogatoria ex seipso. vide Bald. consil. 276. Et ego 5 consueui dicere, interrogatoria esse de iure diuino. & nõ omittenda à Iudice, vt in exẽplo Danielis in testibus contra Susannam. 6 Occurrit hic † maximum uitium Iudicum, q̃ in examinando ad offensam non interrogant testes totum negociũ, vnde possent explorare innocẽtiam reorũ, cũ testes debeãt interrogari, & deponere p vtraq; parte, vt 7 supra dcm̃ est. Sciendum est ẽt † q̃ duo req̃ruñt testes p quolibet indicio remoto à maleficio, siue mediato ipsi maleficio: secus in iis, q̃ ex maleficio oriũtur, in q̃bus sufficit vnus testis: q̃ si probarentur per duos, non face-

faceret indiciũ, sed plenam ꝓbõnem. vnde
8 † sc̃dm aliquos id, qđ scribẽtes indiciũ appellant, vt puta vnus testis de visu nõ est ꝓprie indicium, sed semiplena ꝓbatio: q̃a directe ꝓbat maleficium. Hæc opinio placet, licet qđ I.C. dixere, sit idem re ipsa. Sed dif-
9 ficultas † est, an testes ad ꝓbãdum supradicta, debeãt esse oĩ exceptione maiores: vide in opere de Indicijs vnius testis. Ad cogno-
10 scendum † aũt gradus indiciorum nõ est recedendum à locis Oratorũ, videlicet, q̃ sũt attributa negocio, partim sunt cõtinentia cum ipso negocio, partim in gestione negocii cõsiderantur, partim adiuncta negocio sunt, partim gestũ negocium cõsequuntur. Dictum est supra indicia ꝓbari ꝑ duos te-
11 stes. Sed sæpe q̃ritur † an testes plures singulares suꝑ diuersis indiciis deponẽtes coniungant ad faciẽdam ꝓbõnem, vt oriatur indicium ad torturam? Vnde primo cõsiderãdũ est, si species ꝓbõnum sunt in sua specie imperfectæ, vt puta vnus testis deponit de veritate, vnus de fama, vnus de indicio, hæc ꝓbatio non valet, q̃a non est in sua specie ꝑfecta. Sc̃do quoties fiat ꝓbatio indicii per vnum testem, si fiat ꝓbatio de alio indicio ꝑ vnum testem, vbi req̃runtur duo, ex iis, nõ oritur aliqđ indicium ꝑfectum, q̃a unum quodq; ꝑ se est imperfectũ, & diuersæ spẽs imperfectæ nõ ꝓbant: q̃a ex plurib. nõ augetur effectus, cũ nõ veniãt ad integrationẽ vnius speciei. Sed alii senserunt cõtra. vide Hipp. in §. diligẽter. nu. 149. Sed conclusi-
12 ue † q̃n indicia imperfecta tẽdũt ad diuersa tota, non coniungũtur, vt supra. Sed quoties tendunt ad vnum totũ, tunc coniungũtur, vt puta vnus testis deponit Titium ꝑcussisse Seium, hic est unus testis suꝑ indicio. Alius dicit vidisse eundẽ Titiũ sanguine aspersum, & eũtem euaginato ense. Alius inq̃t vidisse exeuntem recto tramite, & gradientẽ nemora versus. Per hæc n. & similia orit̃ indicium sufficiẽs ad torturã. vide Bru. gl. circa secundum. Sed sc̃dm aliquos ex supradicto exẽplo Bruni oritur plena ꝓbatio ad cõdemnãdum: q̃a vnus testis de visu est semiplena ꝓbatio, & reliqua cõiuncta faciũt aliam semiplenam. Quare exẽpla dari debẽt indiciorum ꝑ se imperfectorum, vt cõiũcta faciãt unum indicium ꝑfectum ad torturã. Idem sc̃dm Oratores, tũ ex singulis, tum ex cõiunctis argumẽta certa nascũtur. vide Ci. 2. de Inuen. ti. 2. de cau. coniec. in fi. Sed aliq̃ dixerunt tunc coniũgi, q̃n testes singulares sunt personæ cõdignæ, & quoties dicta indicia si essent ꝓbata ꝑ duos testes, sufficerẽt ad torquẽdum, aliter nõ cõiungi, licet dicta indicia tendant ad vnũ totum, q̃a sunt
13 imꝑfecta numero, & qualitate testiũ. [Hic ẽt q̃ri põt qualiter intelligatur vnũ capitulũ, vel diuersa, & qualiter intelligantur capitula diuersa connexa, vel nõ. Dico secũdum Bar. in l. Aurelius. §. idẽ q̃siuit. ff. de lib. lega. ꝙ vnum capitulũ intelligitur vnũ factũ, cũ qualitatib. suis, seu plura connexa, vt puta ꝓmisi tibi cẽtum sub cõdõne, hoc est vnum capitulum, hic vna cõfessio sic qualificata. Itẽ si promitto tibi 10. pacto statim apposito, ꝙ vadas ꝑ me Romã, ista sunt plura capitula cõnexa, sed diuersa capitula sunt plura diuersis tꝑibus facta. Gl. est in l. quidẽ. C. de excep. Item si incontinenti sunt plura facta, quorum vnum nõ venit ad alterius determinationem, sed quolibet est per se, tunc sunt diuersa capitula. l. etiam. §. 1. ff. de minoribus. l. scire debemus. ff. de ver. sig.

1 *Tormenta haberi non debent, si alia leuiori, vel veriori via veritas haberi potest, licet indicia præcedant.*
2 *Tortura grauior est pœna, quam vtriusque manus abscissio.*
3 *Iudex antequam torqueat reum tenetur declarare, veritatem aliter haberi non posse.*
4 *Appellari nõ potest ab interlocutoria in criminalibus, nisi quoties ad torturam proceditur, nã ad eam stante appellatione non procedetur.*
5 *Indicia ad torturam vbi extant, contra aliquem pro delicto, debet etiam concurrere leuitas uitæ ad hoc vt torqueri possit.*

De non torquendo licet sint indicia probata, si aliter veritas haberi põt, et de errore Iudicũ. Cap. VII.

1 NOn est deueniẽdum † ad tormẽta, si alia leuiori, vel veriori via põt hr̃i veritas, licet ꝓcedant indicia: Iudicem. n. oĩa experiri oportet, anteq̃
2 ad tormenta ipse perueniat, namq; † tortura grauior est pęna, quam vtriusque manus
3 abscissio. Præterea sc̃dm † multos antequã Iudex torqueat reum, tenetur declarare, veritatem aliter hr̃i non posse. vide Gand. de
4 q̃st. in prin. Et notãdũ † est in criminalibus

ab interlocutoria appellari non posse, nisi quoties ad torturã ꝓceditur:& stante appellatione nõ ꝓcedet.l.ante sniam.ff.de appel. recip. Vnde valde errãt Iudices,q̃ nõ seruata supradicta forma ꝓcedũt ad torturã. Et 5 oĩs cõfessio erit nulla. † [Et licet indicia ad torturã cõtra aliquem ꝑ delicto extẽt, dẽt ẽt cõcurrere leuitas vitæ, & sic mala fama, vltra requisita, de q̃bus meminit Marſ. in l. 1.de q. Ita uoluit And.de Iser.ĩ cõst.regni si dãna clãdestina.col.2. Tho. Gram.cõs.15.]

1 Tortura vtrũ in causis ciuilibus adhiberi possit?
2 Mercatores falliti possunt torqueri, vt indicent pecunias, scripta, & alia credita.
3 Tortura non adhibetur in causis criminalibus leuis præiudicij, licet legitima præcedant indicia & an pro talibus vilis persona possit torqueri.
4 Viles personæ pro re parua torqueri non possunt.
5 Leuia delicta quæ dicantur?
6 Fur an possit occidi pro parua re.

De non torquendo in causis ciuilibus, nisi in casibus, neque in criminalibus pro parua re, & de errore Iudicum. Cap. VIII.

1 IN causis † ciuilibus nõ torquet̃, nisi qñ causa continet in se turpitudinem,& crimen annexum hẽt. Vel ꝙ agatur ciuiliter ex aliquo delicto, & ꝙ aliter veritas 2 hri non possit, Quare mercatores † fugitiui,seu decoctores,& (vt ita dicã) falliti possunt torqueri,vt indicent pecunias, scripta, & alia credita.vide Bal.c.cum delictus.de appel. In causis criminalibus leuis momẽti nõ 3 torquetur, licet legitima ꝓcedant indicia. [Quæ aũt leuia delicta dicantur, q̃ atrocia declarat Bar.in l.Leuia.ff. de accuſ. & Saly. in l.non ideo minus,col.3.C.de accusatio.] Limitant tñ aliquem, vilem personam pro leui re posse torqueri testatur.§. oportet,in auct. vt Iudi. sine quoquo suffra. Sed hæc opinio non placet, cum pœna non debeat 4 esse maior delicto.& licet † Ius ꝓsumat contra uiles personas, non ppea consequitur pro re parua torqueri posse. Nec doctrinã, 5 quam testantur,hoc dicit. Quæ aũt † dicantur delicta leuia,notatur in l.leuia.ff. de accuſ.Conclusiue delictum dicitur leue, quando de re parui momẽti agitur,& iura † quæ dicunt furem posse occidi,non habent locũ in parua re.l.si ex plagis.ff.ad l. Aqui.

1 Iudex si habeat plenas probationes, vel manifesta indicia, reum damnat, & non torquet.
2 Iudex si torqueat reum testibus conuictũ, & ille negando perseueret, postea propter aliquas probationes non poterit damnari, licet aliqui Veterum contrarium obseruauerint.

De non torquendo reo quando sint plenæ probationes, & de errore Iudicum. Cap. IX.

1 DIctum est supra reum non torqueri cã indiciorum nõ legitime constantium. Superest scire reũ nõ torqueri, sed damnari, qñ Iudex hẽt plenas probationes, vel manifesta indicia cõtra eũ. Sed de ijs indicijs dictũ est in opere de indic. tit.ne reus p aliqua indicia conuincatur, vt pœna capitali dãnet. Et supradicta intellige, qñ ꝓbões sunt luce clariores, & non sunt 2 sublatæ ꝑ defensiones rei. Sed si Iudex † torserit reũ, q̃ ꝑseuerauerit negãdo, nõ poterit eũ postea cõdemnare ꝑp aliquas ꝓbões, quamuis luce clariores,& rõ reddi põt, q̃a rei constantia in tortura dictas ꝓbões debilitauit. vide Alberi.de Rosa.in l. edicto. ff. eo. At apud antiquos aliter obseruabatur, nã legit Alexandrum Fannij seruũ septies tortũ pernegasse, sed perinde atq; cõfessum à Iudicibus fuisse damnatum. Idẽ legit de Philippo seruo Fului; Flacci octies torto, quẽ nullũ emisisse verbum cõstat. vide Valerium lib.3.de quæst.c.4. Sed antiquorũ opinio non est obseruanda,& opinionem Alberici omnes obseruant Italia. Quidam tamẽ Iudices extraordinarie punierunt.

1 Torqueri possunt tam mares, quàm fœminæ, & omnes, qui non sint iure excepti.
2 Minor 25. annis non potest torqueri, nisi ei sit datus curator.
3 Contra minorem doli capacem sine curatore de obseruantia communi proceditur.
4 Vtilis reip. non torquetur, nisi in criminibus atrocibus.
5 Surdus, & mutus, à natura non possunt torqueri, nec etiam damnari, nisi ex dictis testium.
6 Mulier prægnans non torquetur, sed expectatur, vt pariat, & post partum supersedetur per quadraginta dies, & si dubitetur, an sit prægnans, obstetrices, & medici sunt consulendi, quos sufficit de credulitate deponere.
7 Medici quãdo in criminalibus examinati debeãt depo-

deponere de veritate, & quãdo de credulitate?

8 *Valetudinarij torqueri non possunt, si morbus talis sit, vt torturam pati nequeant sine periculo uitæ, vel corporis.*

9 *Minor 14. annis non torquetur, sed ferula cæditur, vt veritas sciatur, non vt damnetur.*

10 *Minor ætas in quibus casibus non excuset, quin reus torqueatur?*

11 *Senes, seu decrepiti non torquentur. nec alias corpore imbecilles, & nu. 12.*

12 *Aetas senilis, & decrepita quæ dicatur?*

13 *Confessio senis torti, etiam solenniter ratificata nulla est, nec ei in aliquo præiudicat.*

14 *Decuriones, & eorum liberi, milites, doctores, & aduocati propter dignitatem torqueri non possunt hodie tamen hoc non obseruatur.*

15 *Rei sponte se tormentis supponentes, sine indicijs torqueri non debent. Idem si accusator, & reus petunt se tortura subijci.*

16 *Testis vacillans torquetur, alias secus. & quando dicatur vacillare?*

17 *Testis vacillans, seu aliter de falso conuictus in causa ciuili æque punitur, ac in causa crim.*

18 *Viles personæ, & exercentes viles artes an non admittantur in testes, nisi cum tortura?*

19 *Testes celeriter respondentes, antequam totus articulus eis legatur præsumuntur falsi. & an ex hoc possint torqueri?*

20 *Testis qui dicit unũ in iudicio, et aliud extra iudiciũ, incidit in falsum, vt saltẽ torqueri possit.*

21 *Testis si vnum dicat in iudicio, & aliud extra iudicium cui dicto standum sit?*

22 *Mercatores fugitiui, & decoctores torquentur, vt indicent scripta, & pecunias sibi datas ad negociandum.*

23 *Accusator, & accusatus in crimine falsi possunt torqueri, modo sint indicia.*

Quæ personæ torqueri possint, & quæ non. Cap. X.

1 TOrqueri † põt tam mares, q̃ fœminæ, & demũ oẽs, nisi sint à iure excepti. l. edicto. ff. de quæst. Infrascriptas autem personas per leges exceptas accepi, & hoc ordine intelligemus, q̃ personæ

2 torqueri possint. Minor † natu vigintiquinque annis, licet sint indicia legitima ad torturam eum, non poterit torqueri, nisi ei fuerit datus curator. Hoc amplius, non cogetur respondere inquisitioni sine curatore: & si r̃nderit, processus erit nullus. Vlterius confessio facta per eum sine curatore erit nulla, vide Hipp. §. nũc uidendũ nu. 31. Gand. sub rub. de alijs q̃onib. vari. & ita dicunt obseruari. Hodie uero ꝑ illustrissimos Venetos, multaq; Italię loca non obseruaẽ.

3 Et † q̃n delinquens est doli capax, ꝓceditur cõtra eum sine curatore. Prædicta obseruantia defenditur bonis iurib. vide Bald. c. 1. §.

4 sacra de pace iur. fir. Vtilis reip. † nõ torquetur, vide Hipp. l. edicto. ff. de q̃o. vbi multos ponit casus. Limita tñ, ꝙ aliqđ priuilegiũ nõ hẽt locum in criminibus atrocib. sicuti in crim. læsæ Maiest. siue veneficij. Surdus, & mutus à natura, licet indicia sint cõtra eos, non põt torqueri, nec et damnari, nisi ex dictis testiũ, vide Bru. in gl. Quarto principali-

6 ter. Mulier † p̃gnans non torquetur, sed expectatur vt pariat, & post partũ non põt torqueri infra dies 40. Et si ante torquetur, cõfessio nõ ualet, vide Hipp. §. nunc vidẽdum nu. 48. Et Iudex quoties dubitatur an sit p̃gnans, dẽt cõsulere obstetrices, & medicos, quos sufficiat deponere de crudelitate, licet sc̃dm aliquos debeãt deponere de veritate.

7 Sed dic, † ꝙ in morbis, q̃ uere cognosci põt, vt puta in febre, q̃ ex pulsu, & vrina cognosci põt, tunc periti tenentur deponere de veritate, aliter de credulitate, vide Par. de Put.

8 tract. de synd. c. officialis. Valetudinarij, † siue q̃ morbo aliquo laborãt, torqueri nõ põt, si talis est morbus, vt torturam pati nequeãt sine periculo uitæ, seu corporis, uide Bal. cõ si. 275. in quo cõsulit ꝑ medicos uideri torquendũ, cũ iura exigãt tale moderamen, vt tortus sanus, seu saluus innocentiæ siue sup

9 plicio cõseruetur. Minor natu 14. an. nõ torquetur, ferula aũt põt terreri, vt veritas scia-

10 tur, nõ aũt vt dãnetur. Sed in q̃busdam casib. minor ætas nõ excusat, q̃n torqueatur, vt in crim. læsæ Maiest. & in proditorib. & similib. l. fi. C. ad Sylla. & l. desertorem. ff. de

11 re mil. Senes, seu decrepiti nõ torquẽtur l.

12 3. §. ignoscitur. ff. ad Syl. Quæ aũt dicatur senilis ætas, & decrepita scriptores se remittũt ad supradictã legẽ ex qua tñ nihil elicitur de p̃dicta ætate. Imò aliqui interpretando eã tenẽt cõtrariũ. Sed dic, ꝙ sicut impuberes ꝑꝑ minorẽ ætatẽ torqueri nõ possũt, æque, & senes ꝑꝑ imbecillitatem torqueri non debẽt. Simile supradictũ est de muliere p̃gnãte, & similibus. Et hæc cõclusio satis ꝓbatur in l. 1. C. q̃ ætate liberantur lib. 10. Et conclusiue senes dñr qui sunt annorum 70. qui

g excusantur à tutela l.C.de excus.tut.Spe. in ti.de test.§.nūc tractandum. Sed iudicio meo in hac materia tormētorū spectā la est qualitas psonæ torquendæ,multi.n.ante su pradictum tps pp corporis imbecillitatem, senescunt: quare cōcurrente supradicta,aut simili causa et infra dictum tps nō torquebitur reus,nam multi pp imbecillitatem,& 13 infirmitatem in tormentis perierūt. [†Nota q confessio senis torti,vt supra,et solenniter ratificata est nulla,nec ei prçiudicat in aliquo Gl. Bart.& alij. in l. pe.ff. de qōni.] 14 Decuriones, †& eorū liberi, milites doctores, & aduocati pp dignitatē torqueri non pñt,vide Hip.§.expedita.Hodie vero p Illustrissimos Venetos,& p totam Italiā prædicta priuilegia nō obseruātur,& cōsueuit alr iudicari. De tali consuetudine,vide Odofr. 15 tract. de qō. Rei licet † sponte supponant tormētis, nō debent tñ sine indicijs torqueri. Et quia sæpe accusatores,qñ nequeūt pbare,instāt se,& accusatos torqueri, non debent tñ torqueri, licet ambæ partes consentiant: & rōnes nō desunt.primo quia nemo est dñs mēbrorū suorū, & per cōsequens nō potest quis committere se percutiendum,siue torquendum.Secundo qa ea,q sunt meri imperij,nō pñt facto priuatorū dirimi,& cōcedi.l.priuatorum. C.de iurisd. omn.iud.Te 16 stis †nō torqt, nisi vacillet,& dicitur vacillare qñ modo ait, modo negat, seu qñ cōuincitur per alios testes contrarium deponentes, l.is cui.ff. de qō. Nihilq; refert,an causa 17 sit ciuillis, vel criminalibus : quia testis vacillās siue alr de falso cōuictus in causa ciuili æque punitur,ac in causa criminali. Viles 18 †psonæ, & exercētes viles artes non admittuntur in testes, nisi cū tortura, uide Azo in Auc.d testi.§.si vero ignoti.Sed hęc opinio nō est vera. l.diuus.ff.de qst. Pñt tamē torqri,quādo vacillāt,seu quādo i mēdacio cōuicūtur, seu quādo tentant corrūpere veritatē, vel quādo spōte eunt ad testādū.Sed hoc postremū obseruarē in qualibet persona p regulam diuinā,testis spontaneus cōcinnat lin 19 guā suā mendacio. Præterea testes †qui repentine, & celeriter rñdent anteq totus articulus eis legatur psumūtur falsi, & alij testes eis præferūtur, casus est singularis.2.q.5.Sed an possint torqueri ambigitur. & sentio ex hoc solo nō possit torqueri.Et secūdū sñiam diuinā,q prius respondet, quam audiat,stultum se esse demonstrat,& cōfusione dign. Ec 20 c.17. Prouerb.Item testis,qui dicit †vnū in iudicio, & aliud extra, incidit in falsū & falte pōt torqueri p doctrinā Bart. in l. eos. ff. 21 de fal.Sed dic cōtra,nā standū est secūdo †dicto i iudicio facto cum iuro, nō aūt primo sine iuro.Bald in l.fi.C.de testi.Secus qñ cū primo concurrit aliqua præsumptio : quia tūc statur primo dicto.Ro.in cons.405.Sed, & hæc opinio nō placet, absurdū.n.est,primū dictū sine iuramento pualere secūdo dicto cū iuramēto. Et sentio hoc casu neutrū dictū valere,primū dictū non valet, qa non iuratū.Secundū dictum nō valet pp psumptionem contrariam,& pp variationem te 22 stis. Mercatores † fugitiui,& decoctores.i. falliti torquētur,vt indicēt pecunias sibi datas ad negociādū. Itē vt indicēt scriptas,& alia similia,vide Alex. cons.77. Paridem de Puteo.in ver.in cā. nu.2.fol.293. Accusator, 23 & accusatus in crimine falsi possunt torqri modo sint indicia ad torquendū,vide Bal.l. pen. C. de falsis, vbi dicit hoc esse notandū.

1 *Clerici multa habent priuilegia in materia torturæ.*
2 *Clerici infames, vel deprehensi in delicto torquentur, aliàs secus.*
3 *Mutilati membris, vel aliqua parte corporis vitiati in criminali causa, an contra clericos admittantur?*
4 *Testis non idoneus dicitur, qui laborat morbo animi, non corporis.*
5 *Tortura in clericos, an non debeat esse ita seuera, sicut contra laicos?*
6 *Testis clericus vacillans non torquetur propter dignitatem.*
7 *Clerici in omni delicto sunt fauorabiliores laicis, & indicia, per quæ conuincuntur laici, contra clericos nihil operantur.*
8 *Per quæ male præsumitur de laicis, bene præsumitur de clericis.*
9 *Laicus deprehensus domi pulchræ mulieris, est manifestus adulter, maxime si probetur aliquod signum venereum, secus in sacerdote.*
10 *Sacerdos amplexans mulierem, præsumitur facere causa benedicendi.*
11 *Religiosis magis creditur, quàm laicis in omni probatione facienda, & in quocunq; alio negocio.*
12 *Testes inhabiles inhabilitate iuris positiui, vt periuri, & criminosi possunt à Papa ad testificandum habilitari.*

Papa,

13 *Papa, vel Imperator non potest concedere priuilegia, vel condere legem contra dispositionem iuris naturalis.*

De non torquendis clericis, & de priuilegijs eorum. Cap. X I.

1 CLerici† infinita habẽt priuilegia ĩ hac materia torturæ, & hæc pauca ex plu
2 rib. collegi. Primo † nõ possunt torq̃ri ẽt existẽtibus q̃buscũq; vrgẽtibus indicijs contra ipsos, nisi ipsi sint alias infames, secundũ Alex. l. fi. ff. de q. Sed deprehẽsi in delicto possunt torq̃ri, vide Panor. c. cum non ab hoĩe. de iud. Secũdo † in causis crĩali-
3 bus mutilati mẽbris, vel aliqua parte corporis vitiati nõ sunt idonei testes, nec possunt testificari cõtra ipsos, vide Hip. §. nunc videndũ. nu. 52. Sed aĩaduertendum est hoc nullibi legi. Et q̃ lex non dicit, nec nos dice
4 re dẽmus. Et testis † non idoneus dicitur, qui laborat morbo aĩ, nõ aũt corporis. Tertio,
5 clerici non sunt torquendi, & si torquẽtur, tortura non dẽt esse ita seuera contra eos, sicut in laicos, vt p̃ Alb. in c. in cõtẽplatione. extra de reg. iur. Sed supradicta opinio nulla bona lege probatur, & nõ est auribus ho-
6 minũ digna. Quarto † clericus testis inductus si vacillat in dicto suo non torq̃bitur p̃p dignitatẽ, licet laicus torq̃at. l. p̃sby. C. de episc.
7 & cle. Quinto, † in oĩ delicto clerici sunt fauorabiliores, q̃ laici, & sæpe indicia p̃ q̃ conuincũtur laici, nihil opãtur contra clericos.
8 Hoc amplius, p̃ q̃ † male p̃sumitur de laicis, bene p̃sumitur de clericis, & exẽpla non de-
9 sunt: nã si laicus † dep̃henditur domi pulchrę mulieris, est manifestus adulter, licet secundũ recentiores dẽat p̃bari aliq̃d signũ vene
10 reũ. Hoc tamẽ fallit ĩ † sacerdote, siue p̃sbytero, q̃ si amplexetur mulierẽ, p̃sumitur facere cã benedicẽdi. Sed ab hac benedictione liberet nos Deus, vide glo. circa quartã, apud
11 Bru. In oĩ † p̃bõne facienda, & quocũq; alio negotio magis creditur religiosis, q̃ laicis. tex. est, & ibi Abb. in c. nostra de p̃c. Bal. ĩ d. c. in fi Et secundũ cõem opin. doctorũ Papa nõ solũ põt cõcedere supradicta priuilegia,
12 sed ẽt põt † habilitare inhabiles, vtputa piuros & criosos ad testificandũ, ita p̃ oẽs not. in c. testi. de test. Qua de re p̃scripserunt sibi priuilegia ampliora, q̃ laici in cœlo, & ĩ terra. Aduerte tamẽ, & sic limita supradictã cõclusionem nõ hẽre locũ, quãdo inhabilitas prouenit ex dispõne iuris naturalis: q̃m nec
13 Papa, nec Imp̃ator possunt cõcedere leges cõtra dispõnẽ iuris naturalis. c. p̃ tuas. de simo. facit, & singulare dictũ Inn. in c. scíscitatus, de rescrip. q̃d dictũ refert Ang. in l. cũ p̃ tor. ff. de iudi. dictũ est in tract. de ind. tit. ne reus per aliqua ĩdicia cõuĩcatur, vt pœna capitali dãnetur, vbi idistincte tenui cõtrariũ, videlicet, q̃ inhabiles nõ possint habilitari p̃ Papã, siue Imperatorem ad testificandum.

1 *Reus non debet à iudice torqueri, nisi ad instantiam accusatoris, sed de consuetudine contrarium obseruatur.*
2 *Iudex abstinere debet à nouis tormentis.*
3 *Iudex quando reum torquere vult, debet tria considerare qualitatem criminis, tormentorum, & personæ rei.*
4 *Iudex debet offendere torquendo medicis, vt moderatè eum torqueat.*
5 *Tormenta sunt moderate adhibenda.*
6 *Iudex immoderate torquens, an excusetur, si tortus ad instantiam ipsius iudicis confessus fuerit, se fuisse legitime tortum.*
7 *Tortura debet constare in processu, aliter ex brachijs rei cognoscetur.*
8 *Carcer est species torturæ.*

Quomodo, & quo moderamine procedatur ad tormenta, & de errore iudicum. Cap. X I I.

1 ANtequam reus † torqueatur, debet Iudex p̃ accusatorẽ requiri, ad cuius instantiã habẽda est quæstio, aliter non potest reũ torquere, vide Bal. c. j. §. Iudices. de pace fir. Et omnes scribentes in hac materia consentiunt. Attamen hoc tp̃e per totam Italiam Iudex non expectata requisitione accusatoris reum torquet, & ratio reddi potest, quia Iudex ex officio põt p̃se qui, & facere ea, quę accusator facere posset. Bart. l. j. ff. de pub. iudi. Imprimis abstineat
2 † Iudex à nouis tormẽtis: nã pleriq; angunt reos siti, fame: quidã immittunt aquã p̃ nares: quidã ponunt taxillũ in pede. De ijs, & alijs, vide Bru. de q. in principio. Item Iudex
3 † debet tria cõsiderare, primo qualitatẽ causæ, seu criminis. secũdo qualitatẽ tormẽtorũ: nã si sufficiunt tormenta leuia, non sunt inferenda gratia. Tertio qualitatem p̃sonæ: aliter .n. torquent̃ robusti, aliter imbecilles
4 Et secũdũ † aliquos debet ostendere torquendum

dũ medicis, q̃a dẽt vti tali moderamine, vt reus tortus, saluus, seu saluus innocẽtiæ, seu supplicio cõseruet, vide Bal cõs. 271. Demũ
5 † consideret Iudex q̃ hominem torquet, ꝓ quo (vt Apostolico vtar verbo) non metuit mori Christus. Et adhibeãtur tormẽta moderate, vt rõnis temperamenta desiderant, nam Iudex ĩmoderate torquẽs, grauiter punitur.
6 Occurrit † hic cautela Bru. dicẽtis, si Iudex indebite torserit aliquem, faciat reũ cõfiteri, q̃ fuit legitime tortus, de qua cõfessione faciat notariũ rogatũ, vide eã gl. in fine. Cõtra tñ
7 teneo. Primo in † processu constare debet de tortura, & si non cõstabit, ex brachijs rei cognoscet. Deinde cõfessio rei in p̃ñte Iudicis. vbi agit de interesse eiusdẽ, non p̃iudicat, q̃a carcere detenti, vt liberarẽtur locis atris, oĩa bona verba faterentur, & confessio eiusmodi æquipollet confessioni metu tormentorũ,
8 cũ † carcer sit species torturæ. Quare Iudex non excusabit cautela p̃dicta si immoderate torserit reũ. Quia vltra prædicta p̃sumptio est cõtra ipsũ iudicẽ, q̃ sicut reum illicite, & immoderate torsit, ita, & illicite fecerit eũdẽ confiteri. tex. est bonus in l. pen. ff. de quæst. secundum vnã lecturã quam tenet Bart. ibi.

1 *Tortura inferri potest omni tempore, dummodo delictum sit atrox.*
2 *Tormentorum ordo quis sit?*
3 *Tortura an sit incipienda à debiliori, an vero ab eo qui verisimiliter scit veritatem?*
4 *Pater, & filius si sint correi, à filio incipienda est quæstio.*
5 *Nomen turpe habens primo est torquendus.*

Quo tempore, & à quibus incipiat tortura, & de errore Iudicum. Cap. XIII.

1 OMni † tp̃e rei torqueri p̃nt, ẽt diebus feriatis, & in honorem Dei, dũmodo delictũ sit atrox, vide Bal. in l. 1. C. de episc. & clericis. Tormẽtorũ
2 aũt † ordo est eiusmodi secũdũ multos, vide-
3 licet, si plures sunt rei incipiendum † est à debiliori, vide Ang. de q̃õ. Sed contra incipiendum est ab eo, qui magis scit veritatem, & q̃ verisimiliter dicet eam, deuenitur. n. ad torturam, pro hñda veritate, vtique qui magis scit, debet primo torq̃ri, licet Iudices cõsueuerint incipere à debiliori. vnde euenit q̃d hr̃ confessio incertatũ ob non plenã sciẽtiã facti, tum ob debilitatem torti, verum si rei pares erũt in delicto, tũc incipiendũ est à debiliori. Et ita itelligunt iura loquẽtia de hac materia. l. quoties. C. de Naufr. lib. 10. l. 1. §. Idẽ diuus. ff. de q̃õ. & l. vnius facinoris. ff. eodẽ, Itẽ
4 † quoties pater, & filius sunt cõrei à filio incipiẽdũ est, & torqueat in cõspectu patris. l. isti q̃a dẽ. ff. q̃d metus causa. Vnde tran sijt in ꝓuerbiũ apud Oratores, torque filiũ,
5 fatebitur pater. Et dicunt † aliqui, q̃ quando sunt plures torquendi, & vnus eorum habet turpe nomen, initium potest ab eo fieri, vide Hippol. in l. 1. ff. de quæstio. Et licet varie loquantur scribentes in similibus, dic esse incipiendum, vt supra conclusum est.

1 *Tortura an & quando possit repeti?*
2 *Tormentorum modus erit iuxta qualitatem indiciorum.*
3 *Reus pro quolibet sufficienti indicio, an possit ter quassari?*
4 *Torturæ repetitio non debet excedere tres vices, ne in infinitum procedatur.*
5 *Tortura reduci debet ad tres dies separatos, & pro qualibet vice reus debet habere tres eleuationes, & depositiones.*
6 *Tortus vltra tres vices, dicitur tortus immoderate, & videbitur fateri vi, & cruciatu tormentorum.*
7 *Repetere reum in tortura si Iudex intendat, debet in actis interloqui, quòd supersedet à tortura incœpta, sed non perfecte data.*
8 *Indicia noua quæ dicantur?*
9 *Tortus relaxatur, si accusator, dato sibi termino ad probandum, & deducendum quidquid intendit, nil probauerit.*
10 *Reus ter solum debet in tortura repeti, sed antiquitus, ex causa octies repetebatur.*
11 *Cõfessio facta in tormẽtis sine legitimis indicijs, sicut non valet, ita confessio facta ab tormenta repetita, quæ repeti non debuerunt, non valet.*

Per quot dies, & quanta tortura afficiatur reus, & de errore Iudicum. Cap. XIIII.

1 SI reus † primo fuerit satis tortus, nunquam potest repeti, nisi superueniant ĩdicia de nouo, vide Are. ĩ verbo fama publ. col. 12. Sed alij dicũt quæstionem toties repeti, quoties iudici videbitur, vide
2 Bart. l. vnius. §. 1. ff. de quæst. Sed dic † q̃ iuxta qualitatẽ indiciorũ erit tormẽtorũ modus, nam sicut indicia suos gradus habent, prout in opere de indiciis dixi, ita & tortura

plures gradus hēt, vt supradictum est. Vnde 3 † dixerūt aliqui, ꝑ quolibet sufficiēti indicio posse reū ter quassari, & sic obseruari ꝑ totā Italiā, vide Hip. in pract. §. nūc vidēdū. nu. 52. Sed recētiores dnt, ꝙ qn̄ indicia sunt vrgētia Iudex semel torquebit reū. Sed si essent multū vrgētia, tūc fieret repetitio. Sed 4 hæc † repetitio nō dēt excedere tres vices, 5 ne in infinitū procedat, & sic qō † reducet ad ternariū numerū, videlicet ad tres dies separatos, & ꝑ vice qualibet debet hr̄e reus tres (vt dicā) saccatas, seu eleuationes, & depositiones: Et rei † torti vltra ternarium numerū 6 dūr torti immoderate, & videbunt fateri vi, & cruciatu tormentorū, vt l. repetitio. ff. de 7 qō. Et quoties Iudex † intēdit repetere reū in tortura, debet interloqui in actis, ꝙ supersedet à tortura incœpta, sed nō ꝑfecte data, vi de Bru. q. 5. in fine, vbi tractat qn̄ superuenientibus nouis indicijs torqueatur reus. Indicia 8 † aūt noua differūt specie, vel substātia sicuti dr̄ in materia ꝓbationū, ꝙ sup nouis licet ꝓbare, ēt post didicita, testificata. Et noua indicia sunt, siue ꝓcedat ex dicto torti, siue aliter, nota. in l. ꝑ hāc. C. de tpa. appel. Item 9 quoties † Iudex torserit reū, si non superuenerint īdicia aliqua noua, dabit terminū accusatori, in quo ꝓbare, & deducere debeat: aliter elapso ipso termino, & accusatore aliud nō ꝓbāte, ipsū reū relaxabit. De hoc stylo, vide Ang. in ver. fama pub. col. vlt. Dictū 10 † est reū ter solū in tortura repeti dr̄e. Antiqui vero octies torqbāt. Legit seruū Fānij septies, & Philippū Fuluij Flacci octies fuisse tortū, lege Valeriū. lib. 8 de q. Sed dicūt 11 supra. Et hoc † amplius, sicut cōfessio fcā in tormētis sine legitimis indicijs nō valet, ita cōfessio facta ob tormēta repetita, q̄ repeti non debuerūt, non valet, no. l. pen. ff. de q.

1 *Iudex quo pacto debeat interrogare reum in tormentis, ne videatur suggerere, siue procedatur super inquisitione, siue super accusatione?*
2 *Reus in tortura est de se īterrogādus, nō de alijs.*
3 *Reus in tortura si de facto proprio interrogetur, aliquæ circunstantiæ, an sint exprimendæ?*

De interrogationibus faciendis in tormentis, & de errore Iudicum. Cap. XV.

1 Onsiderare † dēt Iudex, quo pacto interroget reū in tormētis, cū agat de vita hoīs, & ne videat suggerere. Imprimis à reo peti dēt secūdū multos, qs maleficium fecerit, non aūt, si maleficium fecerit. vide Gād. dē tormētis. Sed ī hac materia variè scriptū est: Vnde distīguēdū esse existimo: Aut Iudex ꝓcessit ad torturā, sup gn̄ali inqsitione, videlicet, sup inqsitione gn̄ali quo ad personā, qn̄ proprie nescitur delinquēs, & tūc Iudex debet interrogare reū, qs maleficiū fecit, nō nominādo aliquā personā, q a foret suggestio, & ita ītelligit lex prima. ff. de q. Aut Iudex ꝓcedit per specialē inquisitionē, vel accusationē contra certam personā, & tunc si torquetur qs vti testis, īterrogetur, si inqsitus, aut aliud maleficiū cōmiserit, qūo, & qn̄, & in qua parte corporis, quo loco, & quo die. Sed Iudex interrogādo eū, non exprimat aliquā circunstātiā, aut qualitatē, nec dicat qdquā de cōmisso maleficio, nec in qua parte corporis percussit, nec qcquā de facto, seu dicto, pro quo dicto, seu facto torqtur reus, alioquin nō dicetur Iudex īterrogare, sed suggerere. Sin aūt 2 torqbitur, † vt principalis, dēt īterrogari de se, & non de alijs, & silr̄ dēt interrogari in gn̄e, postea ad speciē descendendo, videlicet ad nomē tm̄ offensi, nō vlterius qdquā interrogādo, nec ad alias facti circūstātias ꝓcedēdo, nā si Iudex īterrogaret, si percussit talē in tali loco, & tali via, & tali parte corporis, foret suggestio. Multi quoq; dixerūt ꝓp periculū suggerēdi Iudices rectius ꝓcedere, si interrogabūt, si aliqd maleficiū cōmisit, nō aliquē noīando, vel vlterius interrogādo, vide Are. ī verb. fama publ. Cy. l. fi. C. de accus. Idē l. Mosis. c. 4. Geneseos, ibi, vbi est Abel frater tuus? & c. 7. Iosuæ, ibi, atque indicia quod feceris. Sed de consuetu- 3 dine, qn̄ rei † interrogantur de facto suo ꝓprio, pn̄t īterrogari de hoīe mortuo, dūmō nō exprimātur aliq̄ circūstātiæ, videlicet, nō exprimēdo aliqd dictū, seu factū, ꝓ quo dicto, seu facto torqtur reus, vt supra dictū ē.

1 *Tortus, & confessus de se, an, & in quibus casibus possit interrogari de socijs sine indicijs.*
2 *Latrones, falsatores monetæ, & mandatarij, possunt in tortura interrogari de consocijs, idq; procedit etiam in sex alijs casibus.*
3 *Latrones de se confessi interrogantur de socijs, mandatoribus, & receptatoribus.*
4 *Seruus torquetur, vt indicet consocios, maxime quando sumus in atrocioribus, vel in nece domini*

mini, nam interrogatur, quo mandante, id fecerit, & qui sint participes.

5 *Tortus confessus de se potest interrogari de socijs in omnibus delictis, quæ verisimiliter non committuntur sine socijs.*

6 *Torti, & confessi de se ne consuetudine totius Italiæ in omni casu de socijs interrogantur.*

7 *Iudex non expectata requisitione accusatoris hodie reum torquet.*

8 *Confessus crimen, de quo erant indicia, an possit interrogari de delictis etiam eiusdem generis, de quibus non extant indicia contra eum?*

9 *Socius criminis regulariter non potest de socio criminis interrogari in delictis principaliter cõmissis in iniuriam, & odium alterius, non autẽ principaliter in commodum delinquentis.*

10 *Assertio socij criminis interrogari, qui interrogari non poterat non facit indicium ad torturam.*

De interrogationibus faciendis in tormentis reo confesso, & de errore Iudicum. Cap. XVI.

1 QVeritur† an tortus, & cõfessus de se possit interrogari de sociis sine indi- 2 ciis? Dic nõ interrogari, nisi † latrones, monetæ falsatores, & mãdatarii, q. ẽt torquẽtur, vt manifestẽt socios, seu mãdãtes, & sic in reliq.s casib. qui sunt sex scd m Gãd. in ti. de qõ. videlicet. primo latro- 3 nes† de se cõfessi interrogãtur de sociis mãdatorib. & receptatorib. Secũdo, falsatores 4 monetæ. Tertio † seruus torqtur, vt indicet cõsocios. Quarto pp atrocitatẽ maleficij interrogantur. vt supra. Quinto seruus de nece dñi de se cõfessus interrogatur quo mandãte. Sexto seruus q magnas fraudes cõmisit in rõnibus dñi põt interrogari, q. sint par- 5 ticipes. Sed † pdictis addo regulã generalẽ, ꝙ tortus cõfessus de se põt interrogari de sociis in oĩbus delictis, q̃. verisimiliter non 6 cõmittũtur sine sociis. Sed de † cõsuetudine totius Italiæ rei interrogãtur de sociis in oĩ casu. vide Belui. in ti. de q̃st. col. 2. Sed Neoterici limitãt hũc locum pdicta in inquisitione, secus in accusatione, quia Iudex non dẽt onerare accusatorẽ, ad cuius instãtiam tor- 7 quet accusatũ. Sed hæc † opinio nõ placet, qa hodie Iudex nõ expectata requisitione accusatoris reũ torquet. vide Bart. l. 1. ff. de 8 pub. Iud. Postremo † qrit an cõfessus crimẽ, de quo erãt indicia, possit interrogari de delictis ẽt eiusdẽ gñis, de quib. non extant indicia cõtra eũ? Et scdm oẽs interrogari nequit. At ijs tpibus per totã Italiã alr̃ obseruatur, psertim in furtis, vide Ang. in tit. de tortura. Prædictã tñ consuetudinẽ multi limitãt, videlicet, si nõ pcessit infamia gñalis, vtputa, ꝙ sit magnus latro, tũc nõ posset interrogari, vide Bru. q 5. in fi. Et hæc opinio 9 est obseruãda. [Adde † gñales regulas ꝙ in delictis q̃ principaliter committũtur in iniuriã, & in odiũ alterius, vt est homicidium, nõ aũt principaliter in cõmodũ delinquentis, vt in furto, falsa moneta, & similibus, socius criminis nõ põt de socio interrogari. vt voluit Bar. in l. repeti. & cæteri. ff. de qõ. 10 † & consequenter assertio socij criminis interrogati, qui interrogari non poterat, non facit indicium ad torturam, vt ibidem.

1 *Nominatus per tortum ex hoc solo non torquebitur, sed solum inquiretur, fallit in casibus, in quibus reus interrogari potest.*

2 *Indicium quando oriatur ex dicto torti sine alijs indicijs?*

3 *Homo malæ famæ in alijs non concurrentibus possit torqueri, ex solo dicto torti?*

4 *Nominati per tortum quando sine alijs indicijs possint torqueri, & quando non?*

5 *Tortus an iurare debeat facta nominatione in tortura?*

6 *Nominatio debet esse in tortura, aut statim deposito reo de tortura, aliter ea non valet.*

7 *Confessus de se, si sua sponte alium nominat non interrogatus, talis nominatio suspecta habetur à lege.*

8 *Testis sponte se offerens est suspectus.*

De nominato per tortum torquendo, vel non; & de errore iudicum. Cap. XVII.

1 NOminatus† per tortũ, ex hoc solo nõ torquebitur, sed solũ inquiretur, & ratio reddi potest, quia rei imputando cogitant hũc subsidium. Fallit tñ in casibus, in quibus, potest reus interrogari: q.a in dictis casibus crimẽ obiectũ satis est ad torquendum criminatũ. vide Ang. in verb. fama publ. Hipp. §. diligenter. num. 9. Sed nonnulli asserũt, ẽt in prædictis casibus non procedi ad torturã, nisi pcedant aliqua indicia, saltẽ psumptiua cõtra criminatũ, vt puta cõuersatio cũ torto, & similes qualita-

tes. Item ꝙ ex qualitate torti, siue ex persona criminati verisimile sit non mentiri, & similia. In casibus tñ † in quib. versa: ꝑbõnis difficultas, oritur indiciũ ex dicto torti sine alijs indicijs, dummodo is, cui crimẽ obijcitur, sit malæ uitæ, intelligẽdo ẽt ꝙ ex dicto torti oritur indiciũ cõtra criminatũ, qñ est malæ famæ ẽt vltra casus exceptos. Sed † de hoc dubita: q a licet q s sit malæ famæ, alijs tñ nõ cõcurrentib. nõ torquetur, & rõ est, criminis obiectionẽ per totum de eo factã indicium inducere nullum, cum interrogati non debuerit. Ergo ꝙ inde sequitur, lege ꝓhibẽte nõ valet Sed de cõsuetudine aliter obseruat. vide Gãd tit. de qõ. Ex supradictis aũt scribẽtes vñr potius cõfundere, q̃ cõcludere q a nõ vr dña inter casus exceptos, & nõ exceptos. Quare dic † ꝙ ĩ casib. exceptis, in quib. interrogãtur rei de sociis ẽt sine indiciis, & de quib. casib. dcm̃ est in antecedẽti cap. In dictis casib. nominati per tortum pñt torqueri scd̃m scribẽtes, ẽt ꝙ nulla extẽt indicia. Sed tu dic, ꝙ torquenẽ, dũmodo sint qualia qualia indicia. In alijs vero casib. nõ torquẽtur noĩati, nisi fuerĩt indicia idonea, & sufficiẽtia. Quæritur ẽt † an reus debeat iurare facta noĩatione in tortura? & multi cõsentiũt. vide Hipp. §. diligẽter, nu. 62. Sed hæc opinio non placet. vide Blan. nu. 283. & nota † ꝙ noĩatio dẽt esse in tortura, aut statim deposito reo de tortura, aliter nõ valet. vide, vt supra. [Addo † regulam gñalem ꝙ inquisitus de se confessus si sua sponte alium noĩat, nõ interrogatus super eo, noĩatio talis suspecta hr, † sicuti dr de teste spõte se offerente, ita Mod. Señ. in tract. de ind. & tort. quos citat Grammat. in cons. 21.]

1 *Confessiones reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportet, si alia non concurrant.*
2 *Confessionum alia spontanea, alia metu tormentorum, alia in tormentis.*
3 *Confessio quando dicatur spontanea, & quomodo debeat ratificari?*
4 *Notarius non debet scribere reum sponte fuisse confessum, quando adest aliquis terror.*
5 *Confessus sponte an possit statim sine vlla defensione damnari?*
6 *Confessus sponte potest damnari ex quolibet etiã inordinato processu, & sine indicijs præcedentibus.*
7 *Cõfessus spõte in aliquibus casibus non dãnatur.*
8 *Reus non torquetur si de corpore non cõstet, nec procedi potest per inquisitionem, aut accusationem, nec sponte confessus hoc casu damnatur.*
9 *Casus, in quibus reus torquetur, licet de corpore non constet.*
10 *Confessio facta coram iudice incompetenti, licet nõ plene probet, facit tamen indicium ad torturam coram suo iudice.*
11 *Confessio extraiudicialis, licet non sufficiat ad condemnandum, sed solum ad torquendum, tamen confitens potest extraordinarie puniri, tã quam de delicto se glorians.*
12 *Confessus per stoliditatem nõ dicitur conuictus, nisi perseuerauerit idem in confessione nuda, et sine causa, vel ab irato facta.*
13 *Iracundia an, & quando non obliget.*
14 *Pœnam homicidij iustus dolor diminuit.*
15 *Confitẽs se occidisse ad sui defensionem, si id non probet, an ad mortem damnari possit?*
16 *Offendentis qualitas demonstrat animum fuisse, vel non fuisse offendendi.*
17 *Mores boni faciunt præsumi pro reo, mali vero mores contra reum.*
18 *Confesso de se, & socijs nullo casu est credendũ, nisi euidentem rationem alleget, vel verisimilitudinem, quæ iudicem instruat.*
19 *Responsio rei dicentis, si feci, feci ad meã defensionem in criminalibus non est admittenda.*
20 *Responsio rei dubia parit indicia contra eũ, quia videtur velle iudicem fallere, & nu. 21.*
21 *Respondere non videtur qui ad interrogata obscure respondet.*
22 *Reus confessus se occidisse, sed non animo occidendi, an de homicidio teneatur.*
23 *Nemo videtur sine animo maligno delinquere.*
24 *Reus quod non aĩo occidẽdi fecerit, qũo probetur.*
25 *Accusatus de homicidio negans se occidisse, conuictus, an possit alia deensione vti.*
26 *Confessio spontanea an ratificetur?*

De confessione spontanea, & de errore Iudicum. Cap. XVIII.

1 Confessiones † reorũ pro exploratis facinorib. haberi nõ oportet, si alia Iudicis religionẽ probatio instruat nulla. l. 1. ff. de qõ. Sed sciendum est 2 confessionem varie concipi: est † enim alia spontanea, alia metu tormentorum, alia in tormentis, de quibus singulariter dicetur. 3 Spontanea † confessio dicitur, qñ reus sine tormẽtis, & minis, alioq; actu fatetur cõtẽta

In inquisitione, & tunc notarius scribet eũ spõte cõfessum, & alr̃ nõ. [Sed aduerte tutius esse notarium nullo casu scribere sponte cõfesũ,& sufficit scribere quo loco,quo tpe,quo mõ,& qualr̃, & quib.verbis fateat̃ reus,ea rõne,q̃a metus põt cõtingere ex diuersis accĩtibus ẽt ignotis,ergo,&c.dictũ ẽ in c.de cõfessione metu tormẽtorũ, ad quẽ 4 locum me remitto.] nã qñ† est aliquis terror,non dẽt scribere,reum fuisse spõte confessum. Postea post triduũ ducatur reus ad bãchũ iuris,vbi legetur cõfessio rei.& interrogabit̃,si dictã suam cõfessionem ratificare velit,monendo eum de sui vita agi. Contra tñ fere oẽs sentiũt cõfessionem eam nõ ratã hr̃i, imò reum sine alia perseuerantia dãnari,secus in cõfessione facta in tormentis,siue metu tormẽtorũ.vide in l.dic.C. de 5 custo.reo. Vlterius scd̃m†alios,spõte confessus põt sine ulla defensione statim dãnari. Tñ tutius ẽ reũ monere,vt seipsũ defendat & sic dari terminũ. Et rõ est:q̃a reus põt reuocare cõfessionẽ, vel eã declarare. vide in 6 c.cũ dilectus,de accus.Et cõfessionis† spõtaneæ vis erit eiusmodi, vt reus possit dãnari ex quolibet,q̃uis inordinato ꝓcessu. Item licet nulla p̃cedant indicia,tñ ob spõte confessionem factã poterit reus dãnari: secus aũt si ꝑ torturã, siue ẽt aliquẽ torturæ metũ reus cõfessus fuerit:tunc.n. qñ desunt indicia,nullo modo dãnabitur, licet ꝑseuera-7 uerint.In cõfessione † spõte facta in aliquibus casibus Iudex non damnat. Primo,qñ nõ cõstat de corpore, de quo ĩ primis cõsta-8 re dẽt Iudici, aliter † reus nõ torquet̃, imò non ꝓceditur nec per inq̃sitionẽ, nec per accusationem: q̃a talis solennitas req̃ritur ab initio:qua omissa oĩa,q̃ sequunt̃ sunt ipso iure nulla ob omissionẽ substãtialis modi:nam quoties solennitas datur ꝓ forma, eius omissio ẽt si eẽt leuis, tñ vitiat actum. vide in c.qm̃ frequẽter. vt lite nõ cõtestata, 9 Sunt†tñ casus,in quib.torquet̃,licet nõ cõstet de corpore.vide supra c.1.Scd̃o,in confessione impossibili,siue nõ verisimili. Tertio,in cõfessione incidẽter, & nõ principaliter facta. Quarto,ĩ cõfessione tpe inhabili, videlicet,qñ lapsum est tp̃s,post qd̃ nõ inquiritur,siue accusatur, qd̃ est post annos. 20.nisi in partu supposito,vel qñ falsis medicaminib.partum impediuit. vide Sing.3. de accus. Quinto,qñ cõtra cõfessionẽ aliter iudicatũ fuit. Sexto,ĩ cõfessione facta corã Iudice carẽte iurisdõne, & differt à iudice 10 incompetẽti,nãq; † confessio corã eo iudice,licet non plene ꝓbet,facit tñ indiciũ ad torturã coram suo Iudice.vide Bal.l.magistratib ff.de iurisd.om.iud.Et rõ ẽ, q̃a confessio extraiudicialis facit indiciũ ad torturã.ergo confessio corã Iudice incompetenti,tanq̃ confessio extraiudicialis dẽt facere indiciũ corã suo Iudice, licet Bar. tenuerit contrariũ.l.diuus.ff.de custo.reo. Notandũ 11 est, † q̃ licet confessio extraiudicialis non sufficiat ad condẽnandũ,sed solũ ad torquẽdũ. Attñ confitẽs p̃t puniri extraordinarie, tanq̃ de delicto se gloriãs.Hipp.in §.postq̃. Septimo in confessione facta virtute gr̃æ sibi ꝓmissæ per Iudicẽ. [De hac confessione vigore gr̃æ sibi ꝓmissæ per iudicẽ multa notãtur per Deciũ,& alios Modernos.in l hæc est natura.ff. de reg. iur.] Octauo,in confessione corã notario non hñte commissionẽ à Iudice,vel corã Iudice solo non in figura iudicii,& hoc casu non plene probat,facit tñ indicium ad torturã. vide Ias.ĩ 12 supradicta.l.magistratib. Nono siq̃s†vltro, sponteq; confitetur per quãdã stoliditatẽ, non conuincit̃ per talẽ confessionẽ,nisi ꝓseuerauerit:& ratio esse p̃t, confitẽtẽ non videri esse in plenitudine intellectus, cũ ita sponte,& sine vllo metu ipse confiteat̃.Idẽ in confessione nuda,& sine cã. Itidẽ in confessione facta ab irato, q̃ calore iracundiæ non valet.Scd̃o,votum.Tertio,iuរm p̃stitũ ab irato non obligat, & ita intellr̃ l. q̃dq̃d calore ff.de reg.iur.Hipp.in §.postq̃, nu.6. 13 [Sed † distingue de iracũdia ad hoc, q̃ non obliget,dẽt esse talis, q̃ mentis alienationẽ inducat & distingue q̃dam esse q̃ iuris sortiunt̃ effectũ,vt contractus,repudiatio,confessio,votũ, & similia. & ista ꝑ iracundiam impediuntur,q̃a non procedunt ex aĩo,sed ex animi alteratione. q̃dam iuris non sortiunt̃ effectum,vt maleficia. & tũc non curat̃ de iracundia, si. n. in delictis excusaret iracundia,raro delicta punirentur. mitigat̃ tñ pœna,qñ ex iusto dolore prouenit. Hinc dicitur,quòd licet prohibitum sit occidere fugientem qui te percussit, occidendo ta-4 men pœna ordinaria non punieris, † quia pœnã homicidij iustus dolor diminuit, no. in l.quidquid calore,supradicta.] Occurrit hic q̃stio,quã ibi ponit Hip.videlicet:siquis

15 † cõfite: occidisse, sed ad sui defensionẽ, nõ ꝓbato eo, qđ ad sui defensionẽ spectauerit, si nõ erũt alię ꝓbõnes cõtra eũ ꝑꝑ talẽ cõfessionẽ nõ damnabitur ad mortem. Cõtrarium tenuit Bar. l. Aurelius. ff. de liber. leg. vide Ias. l. vt vim. ff. de iust. & iur. Sed ipse in p̃dictis distinguo, videlicet, si talis confitẽs nõ cõsueuerit deliquere, neq; habuerit cãm se vlciscẽdi, tali casu tenerẽ cũ Hipp. q̃a ex p̃dictis lex bene p̃sumit ꝓ reo, sed p̃dictis nõ cõcurrentib. tenerẽ cũ Bar. Et p̃cipue cõsiderandũ est, si occisus erat offensus, nã eo casu vr̃ cõtra eũ p̃sumptio culpæ, & sic existimabi: voluisse vlcisci se, licet fuerit occisus, cõcurrẽte maxime qualitate ꝑsonę. Nã qua 16 litas † offendẽtis demõstrat aĩum fuisse, aut nõ fuisse offẽdẽdi. l. si mr̃. C. ne de stat. def. 17 Quare rei † curẽt ꝓbare de morib. nã sicut malos mores oritur sinistra suspicio, ita ob bonos bene p̃sumi: l. desertorẽ. §. is, cui. ff. de re mil. l. si militari. ff. de ijs, quib. vt indi. 18 [Addo † regulã gñalem, q̃ nullo casu credẽdũ ẽ cõfesso de se, & socijs, nisi allegauerit euidentẽ rõnẽ, vel verisimilitudinẽ, q̃ istruat iudicẽ, q̃a tũc publicæ vindictæ nõ erit sub trahẽdus reus. l. sicuti, C. de qõ. Gl. sing. in l. 19 patre. ff. de qõ.] Obuia † fit hic cautela Ias. in d. l. vt vim. videlicet, vtreus rñdeat, si feci, feci ad meã defensionem. Sed ego teneo, q̃ talis rñsio nõ dẽat admitti per Iudices, quia reus dẽt certe rñdere negãdo, aut cõfitẽdo, cũ ẽt possit torqueri ad rñdendũ, qñ rñdere recusat, vt dictũ est supra c. 2. Et cautela Ias. locũ hẽt in causis ciuilib. qñ rñdetur inter ipsas partes, secus in criminalib. vbi rñde: Iudici: tũc. n. ꝑꝑ religionẽ iudicis reus dẽt certo rñdere, cum interroge:, quid fecerit. Vide tex. c. 7. Iosue, ibi, atq; indica qđ feceris. Adde, q̃ ẽt in ciuilib. vt positionib. rñde tur clare. nota. in l. 1. ff. de vulg. & pup. Hoc 20 amplius † teneo reum in dubio rñdentem parare indicia cõtra se, quia vr̃ vere deliquisse, & velle iudicẽ fallere. [Conclusiue tene: reus nõ solum ad rñdendũ, sed certũ rñden 21 dum, † quia non vr̃ respondere qui ad interrogata obscure rñdet, Bar. in l. de ætate. 22 §. qui tacuit. ff. de interro. actio. † Idem dic in reo confitente se occidisse, sed non aĩo occidendi, quo casu non tenetur de homicidio, nam crimen tũc contrahitur si & volũtas nocendi intercedat, quia q̃ ex improuiso casu accidunt facta plerunq; non noxæ im- 23 putantur. l. 1. C. ad l. Cor. de sicar. † Nemo enim vr̃ delinquere, nisi aĩum malignũ delinquendi habuerit. Nam voluntas, & ꝓpositũ distinguũt maleficia. l. sæpe. ff. de ver. & 24 rer. sig. l. 1. ff. de fur. † Et notandum est, q̃ illa negatiua non aĩo occidendi ꝓbatur per p̃sumptiones probãdo amicitiã, & affinitatẽ, & qualitatẽ occidẽtis, & per iuim purgationis. prout no. Gl. in supradicta l. Idẽ in l. Mosai. qui percusserit proximum nesciẽs, & qui heri, & nudius tertius nullum cõtra eũ odium habuisse cõprobatur. tali casu remittenda est ei pœna homicidij, prout in c. 19. Deute. Nota tñ, q̃ lex Diuina in supradicto c. vult reum exulet. non ꝑꝑ crimen qđ non est per regulam supradictam, q̃ tunc cõtrahitur crimen si, & voluntas nocendi intercedat. Sed ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus prosequatur, & percutiat aĩum eius. q̃ nõ est reus 25 mortis, vt ibi. † Quæritur ẽt si accusatus de homicidio negauerit se occidisse, & fuerit cõuictus, nunq̃d alia possit defensione vti? excipiẽdo se ad sui defensionem illud fecisse, & rñdetur quod põt scd̃m Bart. & alios scribentes in l. nemo. ff. de reg. iur. & ista est cõis opinio, quãm nota, quia multi tenue- 26 runt cõtrarium.] An confessio † spontanea ratificetur, vide in sequenti titulo in fine.

1 *Confessio metu tormentorum diuersis sumitur modis.*
2 *Torturæ metus æquipollet torturæ.*
3 *Terror leuis non indicat metum, nisi cadat in constantem virum.*
4 *Torquendi qualitas, circa tormentorum metum est consideranda.*
5 *Notarius non debet scribere reum sponte confessum, si aliquo terrore fateatur.*
6 *Confessio facta à carcerato fame, & frigore laborante, dicitur facta metu tormentorum.*
7 *Carceratus si aliquid confiteatur sine alia tortura, confessio non dicitur spontanea, quia carcer est species tormenti.*
8 *Confessio vt dicatur facta metu tormentorum, an sufficiat probare quem fuisse detentum?*
9 *Notarius non potest, nec debet scribere reum sponte confessum, sed sufficit vt scribat, quo loco, quo tempore, quibus verbis confiteatur.*
10 *Confessio etiam spontanea an debeat ratificari?*
11 *Confessus sponte debet saltem moneri ad faciendum suas defensiones rationibus, de quib. hic.*

De confessione metu tormentorum, & de errore Iudicum. Cap. XIX.

1 Confessio metu † tormentorum diuersis sumitur modis. Primo qñ fit in tormentis, seu prope torméta reo ligato, minante Iudice torturam. vide Bart. l. 1. §. diuus. ff de quęst. Sed alij dñt, si quis ducatur ad funem, licet non habeat manus ligatas retro, si confitet̃ dicetur cõfiteri metu tormentorum. Idem ét si quis apud torturã fuerit tãmodo spoliatus, & nõ ligatus, dicetur fateri metu tormẽtorũ, quia licet Iudex non torqueat hõ em, sed eũ spoliat, vt torqueat, induci iustus metus, ac si fuisset tor-
2 tus, & secũdũ † aliquos suspicio, seu metus torturæ æq̃pollet torturæ. Hoc amplius dixerũt aliqui cõfessioné factam ꝑꝑ vehemẽtes minas Iudicis, licet extra torméta intelligi tñ metu tormentorũ, & posse reuocari perinde ac facta fuisset ꝓpe tormenta. De hoc, & supradictis, vide Bar. l. nouissime. ff quod fals. tut. Guid. de Suz. sub rub. de qõ. Sed cõtrariũ
3 fere oẽs tenent, ꝙ sola † ductio ad funẽ sit leuis terror, sed ductio, & ligatio indicant metũ, q̃a debet esse terror cadés inconstanté virũ, l. interposita. C. de transac. Circa ṗdicta,
4 ego † dico cõsiderandã esse ꝑsonã torquẽdi, vt puta si est fęmina, q̃a nãliter timida, siue ét vir, dũmodo sit ꝑsona timida, & tali casu tenerẽ cũ Guido. metus. n. tormentorũ consideratur respectu ꝑsonarum, argõ auct. multo magis. C. de sac. sã. eccl. In hac ét materia
5 considerandum est, ꝙ qñ † reus aliquo terrore fatet̃, notarius non debet scribere eum spõte cõfessum esse, & i hoc multi iudices errãt. Ideo ét si esset † in carcere, in quo fame,
6 & frigore multum patiebat̃ reus, formidine tormẽtorum v: facta cõfessio secũdũ Bar. in l. 1 §. diuus. ff eo. Ego extendo dictum Bart. ad cõfessionem factam, non solum metu tormentorum, sed ét aliqua alia de cã, vt in d.
7 l. 1. §. si quis vltro. Et dixerunt aliqui, ꝙ † si carceratus aliq̃d cõfiteatur, ẽt sine alia tortura, talis cõfessio nõ dr̃ spõtanea, cũ carcer
8 sit spẽs tormenti. Hoc amplius † dixerunt sufficere probare quem fuisse detentum, vt eius cõfessio dicatur facta metu tormẽtorũ. vide Hip. in §. expedita. n. 9. Sed hæc opinio nõ placet, q̃a metus tormẽtorũ cõsideratur, vt supra cõclusum est. Sed q̃a metus torturæ põt cõtingere ex diuersis accidẽtibus. Itẽ q̃a cõsistit in aĩo delinquẽtis. Ideo iudicio meo
9 † notarius ꝑꝑ periculũ falsitatis non debet, aut põt scribere spõte cõfessus, & sufficit scribere quo loco, quo t̃pe, q̃bus verbis cõfiteatur reus, & an fuerit spõte, vel metu confessus, ex circũstãtijs ꝓcessus Iudex cognoscet, & esse dẽt potius speculatio iudicis, q̃ asser-
10 tio notarij. Propterea † cõfessio quãuis spõtanea debet ratificari per supradictas rões & alias, quas dicit Hip. in §. postquã nu. 22. & talis opinio fuit antiquorũ, q̃ Gand. impugnat, dicẽs ẽt, cũ q̃s cõfitetur crimẽ se cõmisisse illico & absq; aliqua perseueratione & cõfessione dãnãdus ẽ. vide eũ. de q. n. 15. Sed aduerte, ꝙ licet dubiũ sit, nũq̃d cõfessio spõtanea ratificari dẽat, sẽtiũt tñ oẽs, ꝙ spõ
11 te cõfessus † dẽt moneri suas facere defensiones. Primo, q̃a põt cognosci de inualiditate cõfessionis, vt supra. Secũdo q̃a põt reuocare cõfessionẽ, vel eã declarare. Tertio, q̃a cõceditur posse probari falsitas cõfessionis. vide Bal. in l. si quis. C. de epis. & cler.

1 *Confessio in tormentis facta, tunc demum fidem faciet, quando per certa signa verificabitur.*
2 *Confessionis in tormentis factæ verificatio ex quibus haberi possit?*
3 *Innocẽtia rei quandoque per causas cognoscitur.*
4 *Signa maleficij à reo sunt per iudicem petenda ad confessionis verificationem.*
5 *Confessione non verificata reos damnare exemplo pernitiosum est.*

De confessione in tormentis verificanda, & de errore Iudicum. Cap. XX.

1 Dictum est † supra confessiones reorum nõ hẽri pro exploratis facinoribus, si nulla alia probatio Iudicis religionem instruat: Etenim res est fragilis, & periculosa, & quæ veritatẽ fallit quia aliqui tanta sunt impatientia, vt in quouis mẽtiri, quam pati tormenta velint. l. 1. ff. de qõ. Quare Rhetores disputant, & vtrinq; argumẽta nõ sunt. Proinde altera pars tormẽta testimoniorũ loco hẽt. At altera pars dãnat cũ tormẽtorũ mẽtiri sæpe faciat dolor. vide Arist. lib. 1. de arte rhet. Quint. lib. 5. Cõfessio itaq; ĩ tormẽtis tũc demũ fidẽ faciet. qñ ꝑ certa signa verificabit̃, & hoc modo tolletur certamẽ, an reus sit vere cõfessus, an mẽtitus cruciatu tormẽtorũ. Et iudici ĩterest quærere rõne humanitatis, ne innocentẽ occidat,

cidat, & ne q̄rēdo homicidā homicida fiat. c.21. Exod. Verificatio † igit̄ dupliciter considerat ur. Primo ꝙ delictū sit cōmissū, unde cōstare debet de cadauere, aliter nō ꝓcediť ad torturam, dictū est supra.c.1. Est aūt alia verificatio magis necessaria ad cognoscēdū verū delinquentē, & ꝙ reus nō sit confessus cruciatu tormentorū. Quare licet confiteatur reus, Iudex tū debet quærere, & verificare ĩfrascripto modo. ĩ primis petatur à reo cur fecerit, & cur occiderit, nā per † cās qnq; cognoscitur innocentia rei, etenim si causę nō sunt verisimiles, rei nō dānantur. vide Ias.l.mag͂ ratibus.ff.de iurisd.om.iud.l.1.C. ad l.Cor.de sica. Secūdo, Iudex petet † à reo aliqđ certū signū, videlicet, si agatur de homicidio, interrogabit quid factum sit de armis, & de qualitate armorū: nā ex ijs, & similib veritas elucescit. Sinaūt de furto agatur, interrogetur q̄bus vendiderit, & si reus aliquos noīauerit, noīati examinētur, & ab eis exploretur, an sit verū. vide Bru. tract.6. ibi principaliter q̄ritur. Si in cā veneficii q̄s torq̄bitur, interrogetur, venenū vbi emit? à quo? qn̄? quāti? ꝑ quē dedit? Supradicto igitur mō, & simili, & in supradictis, & similibus delictis interrogādo reū, delicta fiēt explorata Iudici certis signis, q̄ ad veritatē adducūt, & nō sola cōfessione, vt dictū est supra. De supradictis signis, vide l. Mosis. c.7. Iosuẽ fi. Apud Rhetores, auctore Cornificio legitur, maiores voluisse certis ĩ rebus ĩterponi q̄ōnes, cū q̄ vere dicerētur sciri, q̄ falso in q̄ōne ꝓnunciarentur, refelli possent, hoc modo. Quo in loco quid positū sit, & siq̄d esset simile, quod videri, aut aliquo simili signo percipi posset, vide eundem. 2. ad Herēnium. titul. in causa coniecturali. Exemplo perniciosum † est non verificata confessione reos damnare, & exempla non desunt. vide Val. Max. lib.8. de quæst. in prin.

1 *Perseuerare in confessione quando, & quomodo reus dicatur?*
2 *Confessione facta, an statim reus ducendus sit ad eam ratificandam? vel quantum tempus sit interponendum?*
3 *Confessus debet per tres dies conquiescere antequam ducatur ad ratificandum ipsam confessionem, aliter si fuerit ratificata paruo momento, dicetur ratificata metu tormentorum.*
4 *Confessio facta in tormentis, & legitime ratificata, non præcedentibus legitimis indicijs, an valeat, & ex ea an iudex possit reum dānare?*
5 *Inquisitio non præcedentibus legitimis indicijs est ipso iure nulla, & quæcunque ab ea sequuntur, corruunt.*
6 *Confessio facta in tormentis, licet non satis sit ad damnandum nisi ratificetur, an fallat quando præcessit confessio extraiudicialis?*
7 *Confessus si non perseueret, an repetatur in tormentis, vt perseueret?*
8 *Confessus sæpius in tormentis, & ad perseuerandum ductus semper negans, an & quot vicibus possit torqueri, vt perseueret.*
9 *Confessus aliquando potest damnari, absque ratificatione, quando signa sunt talia, vt non sit probatio in contrarium.*
10 *Indicijs indubitatis non potest quis damnari, sed tantum torqueri.*
11 *Confessus si in confessione perseuerare nolit, sed velit probare contrarium, an non sit amplius torquendus, sed audiendus?*
12 *De innocentia rei omni tempore quæri potest.*
13 *Confessio in ciuili, an præiudicet in criminali, si per principalem facta fuerit.*
14 *Confessio facta in vno iudicio nocet inter easdem personas in alio, nisi contra confessionem in primo iudicio iudicatum fuerit.*
15 *Tortus Bononiæ pro delicto ibi cōmisso, ob quod non est corporaliter puniendus, si in tormentis confessus fuerit se plura maleficia extra Bononiense territorium perpetrasse, an à potestate Bononiæ possit vltimo supplicio condemnari?*
16 *Confessio de pluribus delictis, licet sæpe ratificata non nocet, nisi constet de illis.*
17 *Confessio licet legitime habita fuerit per tormenta, & fuerit ratificata, non erit tamen sufficiens ad condemnandum, nisi fuerit declarata à reo per signa, per quæ verificetur index reum vera esse confessum.*
18 *Confessio etiam ratificata non habet vim veritatis sine alijs signis.*
19 *Iudex maleficiorum temerè, & rei veritate indiscussa iudicare, aut reum condemnare, non debet.*
20 *Aduocati, & defensores dandi sunt reis carceratis, se defendere ob inopiam nequeuntibus, ne innocens indefensus pereat.*
21 *Renunciare defensioni suæ, an reus possit? & an iudex id admittere debeat?*
22 *Iudex quærere debet defensiones rei, etiam post latam sentētiam, si ratio innocētiæ cōstiterit.*

De confessione ratificanda, & quando reus ratificare recusat, & de errore Iudicum. Cap. XXI.

CONfessiones reorum non hñr pro exploratis facinoribus, nisi rei perseuerauerint. 1 Perseuerare † aũt dr, qñ reus ducitur ad banchum Iuris, prout duci omnino debet, vbi palam moneatur de vita sua agi, ideo bene consideret, si vult perseuerare in confessione sua, & eam ratificari, legente ei notario vulgari sermone dictam suam confessionem. Qui si rñderit contenta vera esse, tali casu dicet perseuerare. Et notã 2 dũ † est, reum non statim habita confessione duci dře ad ratificandũ eã, quia non dř perseuerare, qñ aliquo tp̃is spacio non quieuerit. Vnde Iudex supersedere debet per aliqđ spaciũ, qđ esse debet secũdũ aliquos p̃ diẽ, 3 & noctẽ. Sed secundũ † alios per dies tres, & ita obseruandum est, nam per solam diem, & noctem, reus aĩo confusus, doloris impatiẽs facile nõ resipiscit, & adhuc dř esse ĩ cruciatu, nisi aliquo bono spacio cõquiescat, saltem per dies tres: aliter.n. si fuerit ratificata paruo momẽto, dicet ratificata metu tormẽ 4 torũ. Animaduertẽdum † est Bal. tenuisse cõfessionem præcedentibus indicijs factam maxime valere, qñ ea ratificatur. Si vero fuerit facta non p̃cedentibus indicijs legitimis, si fuerit ratificata, valebit, aliter non, vide eum l. 1. C. de confess. Sed caue, & contrarium tene, q̃ per cõfessionem factam in tormentis licet legitime ratificatã non p̃cedentibus legitimis indicijs Iudex nõ poterit dãnare, & rõ est, quia accusatio, siue inquisitio caruit suis præcedentibus substantialibus à iure requisitis, videlicet, vt p̃cedãt legitima indicia, anteq̃ deueniatur ad tormenta, aliter inq̃si-5 tio † nõ p̃cedẽtibus legitimis indicijs est ipso iure nulla, & q̃cunq; ab ea sequũtur, corruũt p̃p ommissionem, & defectum modi, & for 6 mæ substãtialis. Notandũ est, † q̃ licet cõfessio facta in tormẽtis nõ satis sit ad damnandũ, nisi ratificet ad banchũ, vt supra, fallit tñ, qñ præcessit confessio extraiudicialis, vide Iason. l. Magistratibus. ff. de iurisdict. omnium iudicum. Sed hæc opinio non placet, nã ex cõfessione extraiudiciali orit indiciũ ad torturam, sicut ex alijs indicijs. l. ictus. ff. de ijs, qui nota. infa. Attñ confessio facta in tormẽtis ex alijs indicijs ratificat, cur diuersum in hac extraiudiciali cõfessione? Quid 7 si reus † cõfessus nõ p̃seuerauerit? dic q̃ repetet in tormentis, modo p̃cedant legitima indicia, & hoc casu repetet nõ ad cõfitendum, 8 sed ad p̃seuerandũ. Quid si sæpenumero † in tormentis cõfessus est, & toties ad banchũ iuris negauit, an possit torqueri, vt p̃seueret? Dic torq̃ri ter posse, secũdũ Hipp. l. repeti. ff. de q̃st. Sed alij post eũ dixerũt, si indicia sint leuia, nõ posse, nisi semel torqueri. Sed ego sentio, si cõfessio fuerit verificata signis, vt supra de verificanda cõfess. posse torqueri arbitrio iudicis. Et rõ est, q̃ hoc casu Iudex fa-9 ctus est certus. Et a'ias † tenui reũ posse dãnari, absq; ratificatione, dũmodo signa sint talia, & nõ sit p̃batio in cõtrarium. Et rõ reddi potest, q̃ Iudex certior factus nõ debet amplius certiorari. Deinde quia vbi sunt p̃bões, & secũdũ aliquos ĩdicia ĩdubitata cõtra reũ procedi ad cõdẽnationẽ, absq; cõfessio 10 ne, & ratificatione. Sed p̃ indicia, † licet ĩdubitata sentio nõ posse dãnari, sed torqueri. Nõ obstat, q̃ dici posset, q̃ modus & forma torturæ exigũt, q̃ cõfessio ĩ tortura, siue metu torturæ ratificet. Rñdet, q̃ hoc casu reus damnat p̃p signa mediante cõfessione, non 11 p̃p confessionem. Quid si reus † non perseuerauerit in cõfessione, & vult p̃bare in contrariũ? Dic q̃ nõ torq̃biť, sed audietur, licet sit confessus. Et non solum post cõfessionẽ, sed ẽt post ratificationem, & sñiam latam: 12 Nam † omni tp̃e ratione humanitatis quæri oportet de innocentia rei. Nonnunquam eñi, aut metu, aut aliqua alia de cã in se cõfitet & sæpe falsa demõstratione dãnatur. l. 1. §. fi. ff. eo. Quamobrẽ Iudex bene aget, si ĩ omni casu cõfessionis dabit terminũ reo ad se defendẽdũ, & dabit aduocatos, & defensores ne inocentẽ cõdẽnet, vt sæpe dictum est. Occurrũt hic aliquæ q̃ones ĩ materia cõfes-13 sionis. Primo, † cõfessio in ciuili p̃iudicat in criminali, si facta fuerit per principalẽ, secus per p̃curatorẽ. vide Paul. de Lizar. in c. fi. de 14 cõfessis. Secũdo, cõfessio † facta ĩ vno iudicio nocet inter easdem personas in alio, nisi cõtra cõfessionem ĩ primo iudicio iudicatũ fuerit, nota. in l. 1. C. qñ ciui. actio. præiud. 16 crim. Tertio, si tortus † Bononiæ p̃ delicto ibi cõmisso, ob qđ nõ debet pati corporaliter in tormẽtis cõfessus ẽt perpetrasse furta & alia maleficia extra comitatũ Bononiæ, q̃ritur nunquid potestas Bononiæ possit cũ

vltimo supplicio condemnare pp talia malefícia alibi commissa, & digna morte? Concluſiue dr non poſſe. vide Gand. de quæſt. n. 22.

12 Quarto, cōfeſſio † de pluribus delictis licet ſæpe ratificata non nocet, niſi cōſtet de il

17 lis, dcm̄ eſt ſupra in c. 2. Hoc † amplius notandum eſt, ꝙ licet cōſtet de delictis, & licet cōfeſſio ſit legitime habita ꝑ torturam, eſto ēt ꝙ ſit ratificata, non erit tn̄ ſufficiēs ad cōdemnandum, niſi fuerit declarata à reo ꝑ ſigna ꝑ q̄ verificet Iudex reū vera eſſe confeſſum, vide Bru. in gl. Sexto, principali, nu. 3. vide ſupra ī c. 20. Et iō reddi pōt, ꝙ cōfeſſio

18 † q̄uis ratificata non hēt vim veritatis ſine ſignis, dicente I.C. Siquis vltro de maleficio fateat non ſemꝑ ei fides h da eſt. Nōnunq̄ enim aut metu, aut aliqua alia de cauſa in ſe

19 cōfitet. l. 1 ff. eod. Itaq; Iudices ne† ꝑcipites, aut temere, indigenterq; ꝓbata aut quouis modo indiſcuſſa iudicēt, dicēte Veritatis voce. nolite iudicare, & nō iudicabimini. i quo eñi iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Maxi

20 mū q̄dē †memorabile, mētiq; tenēdū, haud ꝑtermittēdū eſſe duxi. Qm̄ miſerabilib. maximeq; circunuentis ſuccurrendum eſſe cēſeo. Quare Illuſt. Iulius Gabriel Patritius Venetus, Comes S. Pauli & Auiani cū quēdam ꝓ homicidio reū cōuentū in carcerib. detruſū teneret, q maxima angebat inopia, adeo vt ſe defendere non poſſet, Prædictus Illuſt. dñs Comes ſuis ꝓprijs (qd̄ eſt notādū) ſumptib. eximios V. I. D. dñm Alexādrū Feder. nobilē Taruiſinū, & Io. Baptiſtā Romā Serrauallēſem, ab ipſo reo noīatos, in aduocatos, ac hmōi cauſæ defenſores aſſumpſit. Iſtud q̄dē maximū miſericordiæ opus, & liberalitatis exemplū Illuſt. dñs ipſe Comes ab Illuſtriſſimis, & pietiſſimis dñis Venetis, orbis terrarū virtutis ſpecimen habuit. Quorū iuſtitia plena eſt terra. Et q vna cū Dauide inceſſabili voce miſericordias dñi ī æternū cātare, ac eā miſerabilibus, & inopia ductis impertiri

21 nō deſinunt. Poſtremo aliq † vtunt hac cautela, v3, ꝙ rei renūcient defenſionib. ſiue dicāt ſe alias nō hr̄e defenſiōes: & ſic ratificare faciūt cōfeſſionē, & nō amplius audiunt reū. Sed dic, ꝙ rei nō pn̄t renūciare, nec Iudex admittet aliqd̄ genus renunciæ, niſi certo ſciat

22 reū carere defenſiōib. & oī tꝑe audiat, † ipſe iudex q̄ret defenſiones. c. 22. Exo. Bal. i l. ſer. quoq;. ff dᷓ ꝓc. & l. 1. ī fi. ff. de q. vbi ēt poſt latā ſnīam q̄rit iudex ſi rō īnocētiæ cōſtiterit.

SINGVLARIA QVAESTIONUM criminalium ſub proprios titulos, digeſta, & redacta per Franciſcum Caſonum Iuriſconſultum.

SVMMARIVM.

1 *Accuſare quilibet poteſt, qui non prohibetur, & qui ſint prohibiti?*

2 *Frater non admittitur contra fratrem, niſi ſuam, vel ſuorumve iniuriam proſequatur.*

3 *Maritus non poteſt accuſare vxorem de adulterio, ſi ipſe de adulterio, vel lenocinio conuincatur, hodie tamen hoc corrigitur.*

4 *Maritus, & pater vxoris poſt quadraginta dies accuſare prohibentur, multaſq; ob alias cauſas ab vxoris accuſatione repellitur.*

5 *Accuſare volentes, debent id ſine mora facere.*

6 *Calumniæ ſuſpicio ab accuſando repellit.*

7 *Perſonæ quæ ab accuſando arceantur.*

8 *Iudex poteſt procedere ex officio ſi per accuſatione propoſita accuſatore deſiſtente.*

9 *Accuſare in crimine priuato quis non poteſt, niſi ſua intereſt, vel pœna fiſco ſit applicanda.*

10 *Accuſatus an poſſit accuſatorem ſuum accuſare.*

11 *Pauper prohibetur accuſare, niſi ſit fide dignus.*

12 *Minor 25. annis accuſare prohibetur.*

Fol. 1.

Qui accuſare poſſunt, vel non. Cap. I.

1 REgulariter †quilibet pōt accuſare, q non ꝓhibetur, itaq; prohibentur accuſare, alij ꝑ ꝑ ſexū, ūt mulier pp fragilitatē ſexus, vel ætatē, vt pupillus, niſi ſuā, vel ſuorū ꝓſequātur iniuriā, & niſi in crimine læſæ maieſt. annonæ, & ſuſpecti tutoris & ꝓ teſtō patris. Alij ꝑ ꝑ ſacrm̄. Alij ꝑ ꝑ magiſtratū. Alij ꝑ ꝑ delictū proprium, vt infames, vel qui nummos acceperunt ob accuſandum, vel non accuſandum. Frater

2 non admittitur contra fratrem, niſi ſuam, vel ſuorum iniuriā proſequatur. l. qui accuſare. ff de accuſ. & ibi gl. & gl. in rub. C. eod.

3 vbi multi enumerantur caſus. Maritus † nō pōt accuſare vxorem ſuā de adulterio, ſi ipſe maritus dᷓ adulterio, ſiue lenocinio ante cōuincatur, per vulgatā regulā dolus cū dolo cōpēſatur. l. ſi vxor. §. Iudex. ff. de adul. vide Gād. in tit. q accuſare poſ. Et cū prædictis auctoritatibus aduocati conſueuerunt defendere mulieris, vel pœnam diminuere, Sed aduerte, ꝙ ſupradicta lex (licet, Gand. nihil

nihil dicat) hodie est correcta ꝑ auc. vt nulli iud. §. adult. col. 8. Maritus † ꝓhibetur accusare vxorem suam de adulterio post dies 40. & pater vxoris ēt repellitur. l. iure mariti. C. ad l. Iuliam de adult. Itē repellitur maritus accusare vxorem suam de adulterio, si primo repudiauit eam, & mox approbauit mores eius l. si vxor. ff. de adult. qđ nota ꝑ muliere. Qui accusare † volūt, debēt sine mora accusare: alr̄. n. ꝑꝑ tarditatem Iudex p̄sumet ꝓ reo, ꝓ quo ēt reo orietur indicium scđm Ias. §. fuerat, inst. de act. Præterea † ꝑꝑ suspicionem calūniæ, quis repellitur ab accusando. Item qui † pacem fecerūt de vulnerib. sibi illatis. Item qui semel destiterūt ab accusatione silr̄ repellunt̄, prout no. in rub. C. eod. In p̄dictis † tn̄ casib. Iudex procedet ex offō. quia Iudex, producta accusatione, pōt ex offō suo prosequi, & facere ea, q̄ accusator facere posset, ꝓut dicet̄ in c. seq. In crimine † priuato regulariter q̄s nō admittit̄ ad accusandū, nisi cuius interest, & nisi delictum sit tale, ex quo veniret pęna applicanda fisco, no. in rub. ff. de pop. act. Accusatus an † possit accusare accusatorē suum q̄ritur ꝑ scribentes, & adhuc sub Iudice lis est. not. ꝑ Bar. Bal. Ang. Imo. in l. is, qui reus; ff. de pub. iud. Sed in hoc casu aīaduertēdum est, & distinguendum: qn̄ accusatus accusat accusatorem suum de maiori, & tūc, aut de tali crimine, qđ si esset verū, crimē contra se obiectū non esset verū, & tunc audietur, & plus tunc supersedebitur sup primo, donec scđm fuerit discusū, & ex euētu causæ ꝓcedet̄ sup primo, vel nō. Aut nō opponitur tale crimē, sed aliud, & primum, & scđm delictum pn̄t esse, & tūc sup vtraq; accusatione ꝓcedet̄, & discutiet̄. Limita si talis accusatus accusans accusatorem suum vt supra, nō expectauerit nomē suū recipi inter reos, siue iudicem commisisse contra se citationē: q̄a tūc ꝑꝑ tarditatem accusandi p̄sumitur facere aīo differēdi primam accusationem. not. in l. qui accusare. ff. de accus. Gand. in tit. qui pn̄t accusare, & q̄ nō, in vers. sed ego formabo talem q̄onem. Pauper † ꝓhibetur accusare nisi sit fidelis. l. nonnulli. de acc. Minor viginti annis † silr̄ ꝓhibetur, sicut testificari. Sed scđm Bar. pōt. l. accusare. ff. de accus.

1 Accusari quæ personæ possint, & quæ non?
2 Mortui quādo possint accusari, & quādo non?
3 Appellatione pendente si reus moriatur, an accusatio extinguatur?
4 Operarij conducti ad laborandum in alieno loco accusari non possunt, nisi per dominum eis fuerit protestatum, vel nisi sint ei loco, de quo agitur, vicini.
5 Clerici per laicos accusari non possunt, quamuis sint primæ tonsuræ: hodie tamen secus est.
6 Sacerdotes committentes delicta facinorosa, seu atrocia possunt accusari, & puniri per iudicem laicum.
7 Accusatus ab aliquo de vno crimine non potest de eodem ab alio accusari, nisi primus accusator decesserit, vel procedere impediatur.
8 Intellectus l. libellorum. ff. de accusatio.
9 Accusari non potest, quis post lapsum viginti annorum; fallit in casibus hic positis.
10 Accusandi post mortem ius durat per quinquennium.

Qui accusari possunt, & infra quod tempus. Cap. II.

Accusari † pn̄t tā mares, q̄ fęminæ, & demū oēs, nisi sint à iure excepti l. 2. C. de reis exhib. Accusari † non pn̄t mortui: q̄a mortuo reo oīs criminatio extinguit̄: fallit tn̄ in cri. lęsæ Maiest. Repetūdarū, Peculatus, & Hæreseos, q̄bus casibus ꝑꝑ enormitatem delicti accusatio de iā mortuo recipitur. l. Iudiciorū. ff. de accus. Itē fallit, si accusatus sibi mortem cōsciuerit, Vel ēt, si post litem cōtestatam, Vel postq̄ fuerit in scelere deprehēsus mortuus fuerit, no. in supradicta l. Iudiciorū. Quid āt † accusato cōuicto, & cōdēnato, si ab illa cōdemnatione appellatum fuerit, & pendēte appellatione moriat̄? rn̄dent scribentes, criminationē extigui quoad crimē, sed quoad bona appellationem ꝑficiendam esse, si in illa sn̄ia bona erāt adempta, Gand. in §. Sed pone tit. eod. Accusari † non possunt operarii conducti ad laborandum in alieno loco, sed conducentes accusari debent: fallit tamen, si talibus operariis fuerit protestatum per dn̄m loci, vel si operarii fuerint vicini loci, de quo agitur, tali enim casu præsumuntur scire locum esse alienum, no. per Imo. & alios scribētes l. de Pupillo. ff. de operis no. nun. Clerici † per laicum nō possunt accusari, q̄uis sint primæ tōsuræ secūdum Dom. de sanct. Gem. in c. cum in nouella, de accusat. vbi dicit perpetuo notandum contra Iudices

dices laicos: ſed priuilegiũ tale clericorum primæ tonſuræ in deſuetudinẽ abijt, & per Iudices laicos hoc tpe puniunt, & talis obſeruantia defendi põt ꝑ ſuaſmet leges, vt in c. clerici ſi in tõſura, extra de vi. & hon. cle. Hoc † amplius ſacerdotes cõmittẽtes delicta facinora, vtputa, raptũ uirginũ, & alia ſimilia delicta atrocia pñt accuſari, & puniri per iudicem laicum l. 2. & ibi gl. & Cy. C. de iis, qui ad eccl. confug. & rõ eſt, q̃a eccleſia odit, & repellit tales delinquẽtes. c. 21. Exo. ibi. Si q̃s inſidiatus fuerit, ab altari meo repellat. Accuſatus † ab aliquo de vno crimine nõ põt de eodem ab alio accuſari, niſi primus accuſator deceſſerit, vel impediat ꝓcedere, nam tunc admittit accuſator de eodẽ l. libellorum, ff. de accuſ. Sed multi intelligũt accuſatorem admitti ad perſequendũ accuſationem, non aũt ad inſtituendam de nouo, & hoc q̃a accuſatus nõ dẽt de eodem crimine pluries vexari. l. licet. §. fi. ff. Naut. Caup. Stabu. Item q̃ Iudex ſuccedit loco accuſatoris, põt. n. ꝓſequi, & ea facere q̃ accuſator facere potuiſſet, Bar. in l. 1. ff. de pub. Iud. Sed quoties † ꝓꝑ ineptitudinẽ, aut aliam malã formam ꝓceſſus formati condõ ſecũdi accuſatoris foret facta deterior, tali caſu licet trãſcedere ad aliam accuſationẽ, & ita intelligitur ſupradicta, l. libellorũ. Accuſari † q̃s non põt poſt lapſum annorũ 20. l. q̃re. C. de fal. Fallit tñ in partu ſuppoſito. Itẽ q̃ñ falſis medicamẽtis partũ impediuit. Itẽ in crim. læſæ Maieſt. item hæreſeos, & peculatus l. ſi cum eo. ff. de pœn. & l. Iudicii. ff. de acc. Itẽ in ſtupro admiſſo per vim in maſculo, ſiue fœmina, l. mariti. §. per quinquẽnium. ff. ad l. Cor. de ſica. Dcm̃ eſt hoc tit. p̃dictis caſib. poſſe accuſari delinquẽtes ẽt poſt mortem. Sed † tale ius accuſandi poſt mortẽ durat ꝑ q̃nquenniũ. l. q̃ Manich. C. de hær. Et ibi gl.

1 *Accuſatio quid ſit?*
2 *Accuſatione non præcedente quis regulariter nõ punitur, nec contra eum proceditur, niſi in certis caſibus, in quibus, ꝓceditur officio iudicis.*
3 *Inquiſitio eſt de iure diuino.*
4 *Accuſatio non admittitur, niſi conſtet de delicto, niſi in certis caſibus.*
5 *Contumax ex diſpoſitione ſtatuti nõ habebitur ꝓ confeſſo, quoties iudici nõ cõſtiterit de delicto.*
6 *Libellus eſt per accuſatorem edendus, hodie talem per Italiam accuſatio ſit ſimpliciter.*
7 *Accuſatio quid continere debeat?*
8 *Dies an exprimendus ſit in accuſatione?*
9 *Accuſator petere non debet reum puniri certa pœna, ſed ſufficit, quod petat eum puniri ſecundum formam iuris, & ſtatutorum.*
10 *Ciuiliter, & criminaliter an eodem libello agi poſſit.*
11 *Accuſari an plures poſſint in uno libello de eodem delicto?*
12 *Accuſari an vnus poſſit in vno libello de pluribus delictis?*
13 *Accuſari quis ex eodem delicto ſimul, & ſemel diuerſis legibus nequit.*
14 *Accuſari quis quando poſſit de pluribus delictis ſolo libello?*
15 *Accuſari quis quando poſſit à pluribus eodem libello?*
16 *Libello eodem poteſt agi cõtra producentem falſos teſtes, & contra falſarios teſtes.*
17 *Accuſator debet ſubſcribere accuſationẽ ad pœnam talionis, & an hodie hæc ſubſcriptio habeat locum?*
18 *Calumnioſus accuſator arbitrio iudicis punitur, & in eadem ſententia, qua abſoluitur reus.*
19 *Accuſationem per calumniam fuiſſe inſtitutam quomodo cognoſcatur?*
20 *Accuſatione pendente reus ad honores non admittitur, & propter atrocitatem delicti cõcurrẽte infamia fit ſuſpenſio beneficij, & officij, donec cauſa finiatur.*

De accuſatione, ſiue libello. *Cap. III.*

TRactaturis de accuſatione nota dẽt eſſe vis, diffinitio illius, ſequendo ordinẽ Iuriſconſultei in l. ff. de cõtrah. emp. & in l. 1. ff. de furtis. Accuſatio † eſt aliquem reũ criminis deferre. l. libellorũ, ibi reũ deferre. ff. eo. Et regulr † ſine accuſatione nõ proceditur ad criminis cognitionem, niſi in quibuſdam caſib. in quibus ꝓceditur offõ Iudicis. l. 2. ff. de adult. Hodie vero in q̃buſcunq; delictis (dummodo gratibus) ꝓceditur ꝑ inquiſitionem, ne ꝓꝑ defectum accuſatoris delicta remaneãt impunita. Hoc amplius † dico, ꝙ inquiſitio ẽ de iure Diuino, ꝓut dicetur ĩ ti. de inq̃ſitione. Accuſatio † nõ admittit, niſi cõſtet de delicto: niſi in caſib. de q̃b. dcm̃ eſt in tractatu meo de tormẽtis. c. 2. Et nota, † ꝙ vbi ſtatuta illuſtriſſ. Venetorũ diſponũt cõtumacem hñi ꝓ cõfeſſo, ſeu nõ audiri, nõ habebũt locũ, quoties Iudici non cõſtiterit de delicto: quia

quia offim suũ est ante oĩa qrere de delicto, postea de reo.l.2.C.de iura.calũ. & ibi Bar. l.raptor.C.de epis.& cle.vbi fortius ꝓbatur reũ cõuinci dr̃e de delicto. 6 Libellus † est edẽ dus per accusatorẽ, licet diuersimode cõcipiať l.fi.C.q accus.nõ pñt.Sed hodie p totã Italiã accusatio fit simplr̃,& ita obseruatur, Gã.in ti.qualiter fiat accusatio. 7 Sed talis † accusatio cõtinere dẽt nomẽ accusatoris, & accusati,crimẽ commissum, cũ qua ꝑsona, quo loco,quo anno, & quo mense, & quo die.Fallit tñ in crimine falsi. Verum scd̃m Spe.in §.2.de accu.nõ ẽ necesse apponi diẽ, 8 neq; horã:Alij † aũt post eũ dixerũt,ꝙ si ac cusator scit,aut verisilr̃ scire potest diẽ, tũc teneť exprimere,& si dies, aut aliud tp̃s necessariũ obmissum fuerit in libello, poterit postea ꝓbari,& cõualidabitur libellus. Sed si de alio loco,& tp̃e vltra positũ in libello, fuerit ꝓbatum, an reus absolui dẽat ab ob- 9 seruatione iudicij?diceť in c.5. Caueat † accusator,ne petat reũ puniri certa pœna, q̃a sufficit accusatori petere reũ puniri scd̃m formã iuris,& statutorũ.l.1. ff. ad Turp. & ibi Bar. Si aũt accusator exp̃sserit pœnã in libello,q̃ nõ cõuenit, reijcieť libellus ꝑꝑ talẽ ineptitudinẽ, sicuti ꝑꝑ aliam omissionẽ modi,& formæ substãtialis.Sed alij cõtradicũt,q̃a suppleť per iudicem tali defectui,no. in c.examinata de Iud.& rõ reddi põt,ꝙ vbi aliq̃s actus nõ ẽ necessarius,licet fiat,& inepte, ꝑꝑ hoc nõ vitiať processus, & in hoc differt à causis ciuilib. [In multis casib.in quib.exp̃ssio causæ necessaria nõ est, vt in libello,sñia,& similib.si exprimať cã, & inepta vitiat. eo q̃a ꝑsumptio q̃ erat ꝓ p̃dictis cã nõ exp̃ssa,tolliť per exp̃ssionẽ, & sic plus nocet inepta locutio q̃ taciturnitas, vide q̃ not. per Docto.in l. q̃ dubitationis tollẽdæ. 10 ff.de reg.iu.]Sed † nũquid agi ciuiliter, & criminalr̃ in eodem libello,siue accusatione cõtra aliquẽ possit? rñdent scribẽtes ꝙ nõ, nisi agať de re familiari,vt furti,vel de talib. exhibendis,vel interdicto,vñ vi,vel crimine falsi,&c.Sed vna intentata, & finita, altera poterit intẽtari,vt no.insti.ad l.Aquil.§.lib. 11 At nunquid † plures possint accusari in una accusatione,siue libello? rñdet scribentes, posse de eodẽ delicto,vt C.si re,vel acc.mortuus fuerit.Sed de diuersis delictis non, nisi suam,vel suorum iniuriã ꝓsequãtur, & nõ aliter.l.cum rõnibus,vbi no.per scribẽtes.C. eod.fallit in adulterio, vbi plures rei accusari non pñt,licet de incestu accusari possint. 12 l.res.C. eod. Sed nũquid † vnũ solũ possim accusare in vno libello de diuersis delictis? rñdetur,posse, sed delicta sunt clare specificãda,& sigillatim,vt accusatus certificet, vt 13 in c.vt circa.extra de elec. Sed ꝓ eodẽ † delicto nõ põt aliquis accusari diuersis legib.simul,& semel,rõ reddi põt, ꝙ nõ dẽt bis puniri,siue affici duplici pœna ꝓ eodem delicto.c.at si clerici,extra de iud. & l. senatus. 14 ff.de acc.Circa p̃dicta † ẽ aduertẽdũ,aliquẽ posse accusari de plurib. delictis solo libello,si dicta delicta simul veniũt puniẽda vna, & eadem lege,alr̃ est si delicta veniũt puniẽda diuersis legib.tũc.n.diuersis, & plurib. libellis accusari oportet.l. nõ est nouũ .ff. de 15 act.emp. Accusari † q̃s põt à plurib.eodem libello,si interest illorum, si aũt nõ interest magis idoneus ipsorũ per Iudicẽ eligi dẽt.l. licet.§.fi.ff.nau.caup.stabul.verũ hoc hẽt locũ à principio,aliter ꝓsequẽdum est.l.si plu 16 res.ff.de acc. Libello eodẽ, † siue inquisitione eadẽ põt agi cõtra ꝓducẽtẽ falsos testes, & cõtra falsarios testes l.hos accusare.ff.de 17 acc. Postremo † accusator dẽt subscribere libellũ,siue accusationẽ ad pœnã talionis.l.libellorũ.ff.eo. Sed hodie hæc subscriptio est sublata rõnib. dictis per Bar.in d.l.Sed quo- 18 ties † exp̃sse apparet de calumnia accusatoris põt puniri arbitrio Iudicis, & in eadem sñia,qua absoluitur reus: Verũ tutius erit, ꝙ reus admoneatur,vt se defendat occasione calũniæ,scd̃m Bar. in l athletas.ff de fal. 19 Et difficultas est cognoscere, qñ † q̃s per calumniã accusauit,dicetur in c.5. Nota,& 20 limita † regulã ꝙ lite,& accusatione pẽdẽte,accusatus nõ admittitur ad honores, & per atrocitatem delicti concurrẽte infamia fit suspensio beneficij,& officij donec causa finiatur. Inno.in c.1.de accus.lib. 6.

1 *Testes examinantur citato reo, & existente contradictore, alias repetuntur, & an hodie id obseruetur?*

2 *Iudex debet examinare, & interrogare testes, perinde ac si reus contradictor adesset.*

3 *Testes semel examinati non debent iterum super eodem examinari: & quid si iterum examinati contrarium primo deposuerint vtrũ dictum valeat?*

4 *Testis vnum dicens extra iudicium, contrarium*

vero in iudicio, an de falso puniatur?

5 *Testes in criminalibus nunquid debeant esse omni exceptione maiores.*

Quando, & quomodo accusator probare debet. Cap. IIII.

Roducta accusatione, deuenit ad examinationẽ, & testes † examinãtur citato ipso reo, & existẽte cõtradictore, vt possit dare sua interrogatoria: & si fuerint examinati testes nõ citato reo, iterũ examinabũtur: & Iudices, q̃ examinãt testes reo nõ citato, errãt, scd̃m opinionem Sal. in l. fi. C. de quæst. Ang. in verb. fama publ. ver. quæro. Hipp. in l. 1. ff. de q̃st. Aduerte, qđ stylus Italiæ est in cõtrarium, & testes examinãtur absq; citatione partis, & testes nõ examinãtur iterum, ꝓut examinari nõ debent. Et hæc cõsuetudo examinãdi absq; citatione rei vtilis est in puniẽdis delinquentibus, qm̃ citati, aut fugiũt, aut testes corrumpũt. Et licet oẽs scribentes dicant testes examinari dr̃e reo citato, vt supra: attñ hæc cõsuetudo defenditur, nec est de iure nouum: qđ qñ proceditur in criminalibus ex argumentis, & indicijs, eo casu testes examinari absque citatione partis possunt, tex. est in c. 1. de homic. lib. 6. & ibi scribentes. Sed in hac

2 †materia aduertãt Iudices, ꝙ debẽt examinare, & iterrogare testes, ꝑinde ac si reus cõtradictor foret: cũ Iudex teneatur ex seipso facere debita interrogatoria, sicuti dcm̃ est in tract. meo de tormentis in c. de non torquendo reo ꝑ indicia, nisi plene ꝓbata, &

3 qũo probent. Et testes† semel examinati nõ debent iterũ examinari suꝑ eodem, q̃a si testis semel examinatus cum iuro deposuerit, si iterũ examinetur, & cõtrariũ, seu quid diuersum deponat, neutrũ dcm̃ valebit. Bar.

4 in l. eos. C. de fal. Imò plus tenuit † Bart. ꝙ si testis dixerit vnum extra iudiciũ, cõtrariũ vero in iudicio, puniẽ de falso. Sed hæc opinio est repiobata ꝑ oẽs scribentes: q̃a licet testis alr̃ in iudicio, ac extra iudicium dicat

5 non vr̃ mentiri. Nunquid† aũt testes debeãt esse omni exceptione maiores, dictũ est in tract. meo de indicijs per visum vnius testis.

1 *Accusatore non probante reus absoluitur, et quid si probatum sit de diuerso, quàm positus sit in libello, an reus absoluatur, vel puniatur de eo quod probatum est?*

2 *Accusator deficiens in probatione, an eo ipso calumniari videatur?*

3 *Calumniosus accusator, ante litem contestatam ab accusatione desistens, an possit puniri? & quid de accusante per modum exceptionis?*

4 *Occidens eum, quem tẽpore illator vulnerũ, bannitum fuisse asserit, vtrum si in processu nõ appareat an antea, vel post vulnera fuerit bannitus, pro vulneribus sit condemnandus?*

5 *Probatio semiplena releuat accusatorẽ à calũnia, nisi reus contrarium plene probet.*

De accusatore non probante, seu per calumniam accusante. Cap. V.

1 Ccusatore† nõ ꝓbãte, reus venit absoluendus. Quid si de alio loco, & tp̃e vltra positũ in libello fuerit ꝓbatũ, an reus absolui debeat ab obseruatione iudicii, an vero debeat cõdẽnari de eo, qđ probatũ est? & scd̃m Bar. absolui dẽt reus ab obseruatione iudicij, & de nouo poterit accusari. vide eũ in l. pen. C. de priui. Alij dixerũt posse cõdẽnari de eo, qđ probatũ est, ne delicta remaneãt impunita. l. si à reo. ff. de fideiuss. In hoc distinguendũ esse existimo, videlicet, si accusator accusauerit de facto ꝓprio, seu de facto, qđ nõ ignoret, ꝑꝑ qđ reus passus est graues expensas, seu carcerem, tũc dico reum absolui debere ab obseruatione iudicii, & posse de nouo accusari, scd̃m doct. Bar. q̃a dicto casu accusator vr̃ accusasse potius per iniuriã, q̃ ius: si vero reus nõ fuerit passus grauiores expẽsas, vt supra, & accusator potuit ignorare factum: tũc dico posse cõdẽnari de eo, qđ fuerit probatũ vltra positũ in libello. Nunq̃d accusa-

2 tor† deficiẽs in probõne eo ipso calũniari videat? & vr̃, ꝙ sic, scd̃m Spe. in tit. de acc. nu. 24. Sed hæc opinio nõ placet, q̃a põt cõtingere, ꝙ iusto errore accusauerit, Bar. i l. athleta. §. calũniator. ff. de inf. quare in hoc stãdũ est cõsciẽtiæ Iudicis, q̃ cõsiderabit, qua mẽte ad accusationẽ accusator processerit, & si in euidẽti calũnia reperiet eũ, legitima

3 pœna afficiet. l. 1. ff. ad Turp. Et si † q̃s per calũniã accusauerit, licet ante litẽ cõtestatã desistat, poterit tñ puniri. licet multi teneãt contrarium per regulam, ꝙ qui accusat, & subito desistit, non vr̃ accusare: Sed dic posse puniri, q̃a iam iniuria est illata accusato, vt supra in dictis iuribus. Sed si quis accusauerit per modum exceptiones, licet expresse

presse apparet de calumnia, non poteri tñ condẽnari q̄a ignoscitur ille, q̄ ꝓuocatus ẽ, dicetur in seq. c. Quid si accuso te, † ꝙ vulnerasti Titium de mense Nouẽbris, & ꝓbatum est, sed excipitur, ꝙ Titius fuit bannitus de dicto mense, & secundũ leges cõtra exules põt impune offendi? vertit in dubiũ: q̄a in ꝓcessu non apparet, an ante, vel post vulnera fuerit bannitus. Nunq̄d ꝓ vulneribus venias cõdẽnandus? Et licet opiniones, & auctoritates sint vtriq;, dico te accusatũ absolui dẽre, q̄a in delictis ꝓbões in cõdẽnãdo dent necessario concludere, Angel. in verb. de anno p̄senti, nu. 6. vbi vtrinq; allegat. Postremo notandum est † ꝙ semiplena ꝓbõ releuat accusatorẽ à calũnia, nisi reus cõtrariũ plene ꝓbet. Bal. in l. fi. C. de prob.

1 *Accusatio per modum exceptionis quando habeat locum, & per quæ inducatur?*

2 *Accusatus excipiens contra accusantem de crimine, & petens illum de eo condemnari, videtur accusare, & super ea, tanquàm super accusatione procedendum erit, & in hoc accusationis substantialia erunt obseruanda.*

3 *Accusatus non potest opponere crimen in modum exceptionis lite contestata.*

4 *Accusatione per exceptionem proposita contra quem prius procedendum sit ad capturã, an cõtra accusatorem, vel accusatum excipientem?*

5 *Exceptio accusatoria in quibus ab accusatione differat?*

6 *Excipiens de crimine, & non probans, an puniatur, vt calumniosus accusator?*

7 *Prouocato ignoscitur.*

8 *Pœna tallionis hodie sublata est, & quare.*

De modo accusandi per exceptionem. Cap. V I.

1 Est & alius † modus accusãdi per exceptionem, per quẽ ꝓcedit, & cognoscit de maleficio vltra supradictũ modum. l. qm̃. C. ad l. Iul. de adul. quo casu q̃nque crĩa obijciũtur per accusatũ via exceptionis, q̃nq; cõtra ꝓducentes falsa, vel suspecta instr̃a, siue testes, & similia: & tunc aĩaduertẽdum, & distinguendum est, videlicet, si accusatus excipit cõtra accusatorem solum ad repellẽdum eũdem accusatorem ab accusatione sua, siue ad derogandum fidei testiũ, siue fidei instr̃orũ: tunc tales exceptiones non habẽt vim accusationis ꝑ regulã, q̄ excipit non accusat. l. rescriptum. ff. de mune. & honor.

2 Si vero crimen † fuerit obiectum ꝑ accusatũ non solum ꝑ exceptionem, sed ẽt fuerit petitũ ꝙ accusator cõdẽnetur: tunc accusatus non solum excipere, verũ accusare vr̃: & tali casu ꝑ Iudicẽ ꝓcedẽ tanq̃ sup accusatione. l. vna. ff. ui. bo. rap. l. 2. ff. de tab. exhib. Et notandum est, ꝙ in tali casu debet, & tenet excipiens ponere locum, annum, & mẽsem, commissi delicti perinde, ac in accusatione. Bart. in l. 1 ff. de excep. & est rõ, q̄ excipit accusare videt, vt supra. Limita p̄dicti, † ꝙ lite

3 cõtestata accusatus nõ põt opponere crimẽ in modũ exceptionis. l. 1. §. extraneis. ff. de

4 adult. & q̄a plerunq; contingit † in facto: ꝙ ꝓposita supradscripta exceptione i modũ accusationis incertus est Iudex contra quem ꝓcedere debeat ad capturam, & tali casu si pœna corporalis venit imponenda ꝑꝑ grauitatem, & qualitatem delicti accusatus, & accusator carcerabunt, vt verius cognoscat de delinquente. nec relaxabunt, nisi cognito delicto: & est rõ, q̄a in tali casu vtraq; pars est accusata. Si vero non erit pœna corporalis imponenda Iudex relaxari ꝑmittet, datis tñ fideiussoribus, vide Cyn. l. fi. C. de acc. Quid si isti relaxari non paruerint foro, & Iudici, q̃uo procedet? dicet ĩfra in tit. de captura, & carcere. Postremo animaduertendum est, ꝙ exceptio supradicta, & proposita mõ, quo

5 supra pro accusatione hr̃, sed tñ differt † ab accusatione, de qua in titulo p̄cedenti: quia

7 † q̃ crimen obiectũ accusatori ꝑ modũ, & viam exceptionis nõ probat, nõ procedit cõtra ipm excipientem ad aliq̄ pœnam, vtputa de calumnia, siue in alijs pœnis, in q̄bus procedit cõtra accusantes de calũnia conuictos. Et rõ diuersitatis reddi põt: q̄a parcit accusa

7 to, q̄ prouocatus est: ignoscitur † .n. illi, q̄ prouocatus est. l. si adulteriũ. §. Imperatores. ff. ad l. Iul. de adul. vnde accusatus per exceptionẽ accusans excusatur: q̄a quouis modo licet sanguinẽ propriũ redimere. [Sed hoc tẽpore & ẽt tẽpore Romanorũ, vt mẽbrũ pro membro deberetur sublata fuit pœna tallionis, ea ratione ꝙ nemo est dñs mẽbrorũ suorũ in hoc actu accusandi, prout not. per Dec. in l. imperium, col. 4. ff. de iur. omni. iud. ꝑ Moder. in l. inuita beneficium. ff. de reg. iur.]

1 *Denunciator est ad instar accusatoris, fallit in his, qui ratione officij ad id tenentur.*

2 *Denunciare quis teneatur maleficium commissum*

in confinibus duarum villarum?

3 *Iuratus tenetur denunciare delictum finito officio suo, de quo non habuit ante notitiam.*

4 *Chyrurgi, siue Syndici, qui tenetur vulnera denunciare, an leues percussiones denunciare teneātur, vel eos qui cum vnguibus offenderint?*

5 *Denunciantes malitiose nō aggrauantes delictum, tenentur de falso.*

6 *Denunciantes aliquem qui non deliquit, an, & quando excusentur?*

7 *Denunciantes ratione officij, an ad expensas teneantur?*

8 *Denunciantibus officialibus, quando, & in quibus casibus credatur?*

9 *Denunciare qui tenentur sub pœna, an excusentur si accusator praeuenerit?*

10 *Iurati an teneantur denunciare delicta, quæ de iure non sunt punienda?*

11 *Denuncians an possit recipi in testem?*

12 *Denuncians, an consequatur beneficium statuti præmium proponentis indicanti delictum, vel accusatori?*

13 *Absolutus à denuncia, an perinde sit, ac si absolutus foret ab accusatione?*

14 *Denunciatione facta per saltuarium, non dicetur de delicto constare.*

15 *Denunciatio sola non facit aliquā probationem, vel indiciū, sed tantum sufficit ad inquirendū.*

16 *Denuncians, an teneatur edere libellum, sicut accusator?*

17 *Denunciatio quando sapiat accusationem, vel instigationem.*

18 *Iurati, qui tenentur denunciare, etiam casus fortuitos notorie impunibiles denunciare debent.*

De denunciatione. *Cap. VII.*

Dictum est supra de accusatione, hic videndum est denunciatione, ꝑ quā Iudices ꝓcedūt. l.ea quidē. C. de accusationibus. Denūciator † est ad istar accusatoris, & debet assistere denunciationi, sicut accusator accusationi suæ: Fallit tñ in officialibus, & Iuratis, & seu Marigis villarū, & alijs ꝑsonis, q̄ ꝑ statuta locorū, seu ꝑ leges principum tenent̄ denunciare: tali.n.casu Iudex ꝓcedit ex offō, vt in supradicta l.ea quidem. Si delictum † committet̄ in confinibus duarum villarum, Iurati vtriusq; villæ tenentur denunciare.l.1.C. vbi de crim.agi opor. Iuratus † tenet̄ finito offō suo denunciare delictum, de quo non habuit ante notitiam l.nam, & si seruus. ff. de neg.gest. Chyrurgi, siue † Syndici villarum, qui tenentur denunciare vulnera, non tenentur denunciare leues ꝑcussiones, nec ēt denunciare eos, qui offenderint cum vnguibus: cum tales offendentes non incurrāt pœnam statutorum prohibentium offendere cum armis. Ang. in l. armatos. ff. de ui pub. Idem in l pignore. §. q̄ furem. ff. de furt. Prædicti † Iurati si denūciauerint delicta, & nō aggrauauerint cōtra veritatem malitiosę, siue certa pecunia, siue ad suggestionē alicuius, tenent̄ de falso, Bal. in l. duobus. §. si ff de iureiur. Idem ēt habebit locum in eo, qui induxerit ad denunciandum inique aliqđ maleficiū æqualr̄ puniet̄ de falso. l. lex Corn. §. fi. ff de fal. & ibi Bart. Sindici denunciantes † aliquem deliquisse, q̄ tū nō deliquit, excusant̄, si crediderunt ꝑsonis q̄bus q̄libet alius credidisset; aliter puniūtur, siue saltē cōdemnant̄ in expensis, Bar. in l. athletas. §. fi. ff. de inf. Prædicti † aūt oēs q̄ ꝑ offm̄ denunciant non tenentur ad aliquas expēsas, Bar. in rub. de off. assess. C. sed si prædicti assistēt denūciationi suæ, cōdemnabūtur in expensis, q̄a tunc fugiunt̄ offō accusatoris, & non denūciātis, cum talibus sufficiat denūciare tm̄. Supradictis † officialibus regulariter nō credit̄ si crimē est graue, aliter sic, dū mō denūciēt de visu. Bar. ī l. diuus. ff. de cus. reo. Iurati, q̄ † tenent̄ denūciare delicta sub certa pœna, nō excusātur à pœna, licet alius ꝑuenerit accusator. Et rō esse pōt ꝙ ītereſt reip. qm̄ pōt cōtingere: ꝙ ꝑ accusatorem leuiter accusarētur. l. 2. ad Tertul. Itē † tenētur denunciare delicta, q̄ non sunt puniēda de iure, nec excusātur: q̄a non spectat ad ipsos Iuratos cognoscere, sed ad Iudices, & ipsi Iurati possēt semꝑ se excusare. Prędicta multi limitant nō hēre locum in delicto notorie nō punibili, vtputa, in occiso, q̄ erat bānitus, & erat notorium. Ang. in l. negs. C. vt nemo priua. sed dic, vt supra dcm̄ est. Denūciās regulariter † nō pōt recipi ī testē, imò ipse debet testes idoneos ꝓducere, licet non teneatur assistere. l. diuus. §. denūcia. ff. de q. pōt tñ recipi in testem: qn̄ Iudex ꝓcedit, nō ad denunciam, sed ꝓcedit ꝑ inquisitionem, & sic cauti assessores ꝓuident, ꝙ qn̄ non hn̄t alios testes, ꝓcedunt ꝑ inquisitionem, & examinant tales deputatos ad denunciandū, & tali casu credit̄ ꝓdictis. vide Bart. ī d. l. diuus. Si ꝑ statutū † datur ꝓmiū indicanti delictū, an denuncians possit cōsequi beneficiū talis

statuti

statuti perinde, ac si accusaret? dic, quod sic. Idē ēt tene, qn̄ statutum daret præmium accusatori, quod hēt locum in denunciatore. Ang. in l. diuus. ff. de cust. reorū. Et rō reddi pōt, quod interest Reip. vt quanto citius possit, manifestentur delinquentes l. eum, qui, ff. de iniur. Deinde ēt alia rō reddi pōt, quod idem effectus quo ad dilationem pœnę, sequit̄ ex denūciatione, q̄ seq̄ ex accusatione. l. q̄ sepulchrū.

13 ff. de sepul. viol. Absolutus † à denuncia, perinde est, ac si absolutus foret ab accusatione, licet multi tenuerit cōtrariū, quod æque deducit̄, & ꝓcedit̄ cōtra reū ꝑ denūciātē, sicut per accusatorē, isti ēt plus dōt, quod iudex absoluendo à denuncia, debet dicere denunciationem minus bene delatā, ad hoc allegāt tex. in l. diuus supra allegata. Tene tñ, vt in principio dcm̄ est, nisi non legitime fuisset ꝓcessum, ꝓut supra dcm̄ est de absoluto ab accu-

14 satione. Denunciatio † facta per Saltuariū siue iuratum, siue alr̄ ad hoc deputatū de aliquo maleficio per dictā denunciationem, nō dicet̄ cōstare Iudici delictum esse cōmissum, quemadmodū de delicto ante oīa constare debet Iudici ꝓut supra dcm̄ est sub ti. accusationis. Itaq; Iudex debet se īformare de maleficio vltra talem denūciationē, q̄ vt supra non sufficit. Ant. de But. in c. vestra de

15 coha. cler. & mulie. Denunciatio † ēt sola nō facit aliq̄ ꝓbōnem, vel īdiciū, nisi ī leuibus. Bar. in l. diuus. ff. de cust. reo. Denūciatio de ꝑ se est sufficiens indiciū ad inquirēdū. Bar.

16 in d. l. diuus. Denuncians † non tenet̄ edere libellum, sicut accusator, q̄a q̄ denunciat expedire agere vr̄ c. nouit in fine extra de Iud. Intellige tñ p̄dicta hēre locū ī personis denūciātibus vigore statutorū, siue cōsuetudinis, q̄ ēt vt supra non tenent̄ assistere denunciationi suę, & intuitu, & rōne taliū personarū differt denūciatio ab accusatione noīe, & effectu, secus aūt ī alijs denunciātibus, q̄a tūc

17 † denunciatio plus sapit accusationem, siue īstigationē, quàm inq̄sitionē, & tali casu tales denūciātes pūt in expēsis cōdēnari, vt supra, & infra dicet̄ sub tit. Inq̄sitionis. Iurati

18 villarū, † q̄ tenent̄ denūciare maleficia, tenētur ēt denunciare casus fortuitos, q̄a an sit punibile, vel ne, spectat ad iudicē cognoscere Ang. in verb. cōtra Gaiū hom. Extēde qd̄ licet, maleficia essent impunita ēt ꝑꝑ aliqd̄ statutum, seu cōsuetudinē, attñ tenent̄ denūciare, fallit tñ scd̄m Ang. in l. ne q̄s. C. vt ne-mo priua. qn̄ notoriū esset occisum esse bannitum, qui per statutū offendi pōt impune.

1 *Iudex quando, & quibus præcedentibus ad inquisitionem procedat.*
2 *Clausula, sæpe & sæpius, &c. quare in inquisitione ponatur.*
3 *Iudex licet cognoscat aliquod delictum, tamen non procedet, nisi præcedant super eo clamor, & diffamatio.*
4 *Inquisitio formari non debet nisi pro grauioribus criminibus.*
5 *Iudex indebite inquirens tenere ad omnes expensas, & interesse partis indebite vexatæ.*
6 *Inquisitio loco libelli succedit, & est remedium in defectum accusationis.*
7 *Inquisitio formari non potest post lapsum annorum viginti, nec etiam accusatio admittitur.*
8 *Statutum prohibens accusatorum, videtur etiam prohibere iudicem inquirentem.*
9 *Inquisitio quotuplex sit? & q̄ dicatur generali?*
10 *Iudici ante omnia constare debet de delicto.*
11 *Inquisitio quid continere debeat? & an idem quod accusatio?*
12 *Inquisitio in quibus differat ab accusatione?*
13 *Statutum tribuens beneficium inquisitioni an extendatur ad accusationem, & è contra?*
14 *Testes post didicita testificata in inquisitione ex officio formata recipiuntur, secus in accusatione.*
15 *Inquisitio facta aliquo instigante sapit accusationem, vnde instigator ad expensas condemnatur, si inquisitus absoluatur.*
16 *Minor 25. annis pro accusatore regulariter examinari non potest, secus in inquisitione.*
17 *Testes non idonei in inquisitione admittuntur, secus in accusatione.*
18 *Inquisitione pendente si superueniat accusator quando audiatur?*
19 *Accusator superueniens quando à iudice inquirente repellatur?*
20 *Inquisitio an formari possit per iudicem originis contra subditum pro delictis commissis extra territorium.*

De Inquisitione. Cap. VIII.

Supra dictū est de diuerso modo accusādi, superest videre, quo pacto deficiēte accusatore ꝓ purgādis ciuitatibus malis hominibus per Iudices ꝓcedat̄.

1 Imprimis sciendum est, quod tunc † Iudex ad in-

quisitionem procedit, cum clamor validus ad eum peruenit, & à personis honestis, & non suspectis, & sæpe, & sæpius. Quia de 2 re †in inquisitione ponũtur illa verba. Sæpe & sæpius, Ang. in ver. non semel, & hæc sunt de iure diuino, vt ibi Descendã inqt Deus, & videbo si clamorẽ, qui venit ad me, opere perfecit. Et dixit ops Deus descendã, & videbo tanq̃ Iudex, alioquin tanq̃ Deo oĩa certa explorata, & ĩ cõspectu sunt. Vñ elicitur, 3 qđ licet, † Iudex cognouerit aliqđ delictũ, nõ tñ ꝓcedet, nisi p̃cedãt super ea clamor, & diffamatio, vt supra, iuxta ẽt dcm̃ euãgelicũ, mulier q̃s te accusat? Et sic intellr̃ prædicta sñia euangelica, vt non prohibeat inquisitionem simplr̃. Sed qñ non p̃cessit clamor, licet dicta sñia per Gand. & alios scribẽtes in prĩcipio suæ practicæ alr̃ ĩtelligatur. Caueãt 4 etiã Iudices, vt nõ, † nisi ꝓ grauibus criminibus inquirant: non. n. est inquirendum de leuibus, q̃a tũc magis inquirũtur marsupia, q̃ delicta. Deus perdat iudices auaros. Et tales 5 † Iudices indebite inquirẽtes tenẽtur ad oẽs expensas, & interesse partis indebitè vexatæ & maximæ qñ apparet de culpa Iudicũ 6 l. filiusfam. ff. de Iud. Inquisitio † loco libelli succedit, & inquisitio est remedium in defectum accusationis, ne delicta remaneãt impunita Inno. in c. super lr̃is de rescriptis Iu- 7 dex nõ inq̃ret post lapsum annorũ viginti, quo elapso q̃s nõ admittitur ad accusandũ, 8 sicut dcm̃ est supra. † Quare statutũ ꝓhibens accusatorem, vr̃ ẽt ꝓhibere Iudicem inquirentem. l. non solum, in §. quamq. ff. de iniu. 9 Inquisitio duplex † est, vna gñalis, alia specialis, Gñalis diuiditur in quatuor, primo cũ p̃tor inq̃rit quo ad delicta, & personas, videlicet, si sunt aliq̃ pęna digni in sua prouincia. Alia ẽt gñalis quod personas, spãlis ad delicta, videlicet, qñ delictum est notorium, sed ignoratur deliquẽs. Tertia gñalis ad delicta, spãlis ad personas, videlicet, qñ syndici ĩquirunt contra ptãtem, & familiã. Quarta est gñalis contra personas, videlicet, cum inquiritur contra ciuitatem, specialis est cõtra delicta & personas. Supradicta probãtur l. congruit. ff. de off præsi. c. per inquisitionem de accu. l. aliud. ff. de reg. iur. Iudici ante omnia 10 † constare debet de delicto, sicut dcm̃ est ĩ c. de accusatione, & solennitas, q̃ requiritur in ea, requiritur & in inquisitione, licet in ali- 11 q̃bus fallat, & infra dicetur. Inquisitio † debet continere certũ tp̃s, & locũ, prout de accusatione dcm̃ est. Non vitiatur ꝓpter aliq̃ falsam adiectionem, vtputa cognomẽ, dummodo aliæ demonstrationes sint veræ, nota 12 tur in l. In ijs. ff. de hær. inst. Inquisitio † differt ab accusatione, quia fit ex mero officio, & est magis fauorabilibus. Vnde statutum, 13 † tribuens beneficium inquisitioni, non extenditur ad accusationẽ, econtra vero sic. gl. ĩ c. in fidei, de Hæret. Inquisitio differt ẽt in 14 formãdo processu, qñ † post dicta testificata pñt recipi testes, in accusatione non vtique. Intelligo p̃dicta ĩ inquisitione facta ex officio tm̃, secus vbi inq̃ritur aliquo promouente. not. in auct. qui semel C. de test. Et rõ 15 est, quia inquisitio † facta aliquo promouente, siue instigante sapit potius accusationẽ, & tales personæ condẽnãtur ĩ expensis si inquisitus fuerit absolutus. Bal. in l. obseruare ff. de officio ꝓcon. Ideo datur cautela ne tales instigatores sinant se noĩare in actis. Mi 16 nor † 25. annis ılr̃ pro accusatore examinari non potest, secus in inquisitione, quo casu ẽt 17 testes † non idonei admittũtur, q̃ in accusatione non admitterẽtur Bal. ĩ l. j. C. de sum. Trin. & fid cath. Et rõ esse pt, q̃ testes examinati ex officio non p̃sumũtur falso deponere, qñ carent instigatione. Limita tñ dcm̃ Bal. vt ĩ tract. meo de Indicijs per visũ vnius testis. Itẽ pœna legis mutari potest, secus in accusatione, l. non solũ. § q̃q̃. ff. de Iniur. In 18 quisitione pendente † si superueniat accusator, auditur qñcunq; añ sñiam, q̃a per accutionem cessat inquisitio, & acta facta Iudice inquirente valebunt in accusatione, q̃a tendunt ad vnum finem. Assessores aũt intimare possunt hẽdibus occisi, si intendũt aliquo suo iure vti, q̃bus existentibus in mora inq̃sitio ꝓcedet, & accusator non audietur. Lta 19 ẽt p̃dicta, q̃ iudex † repellet accusatorem superueniẽtem, si certus erit de collusione, siue de p̃uaricatione. no. in l. 3. ff. de lib. hom. exhib. Item repellet accusatorem, qñ est negligens. fallit tñ secundũ aliquos, qñ suam, vel suorum ꝓsequitur iniuriã l. 2. §. fi. ff. de adul. Quid si interfectus non habuerit hæredes? Iudex proclamari curabit, si q̃s accusare intendit, statuendo terminũ accusare volẽtibus, Sed aduerte, q̃ consulitur Iudicẽ prius ĩquirere, q̃ proclamare, & hoc propter periculũ collusionis accusatoris cũ accusato. Itẽ ꝓp negligẽtiã, quia tarde examinare posset testes

testes, qui testes interim facile corrũpi posſent. Paul. de Caſt. conſ. 24. vol. 1. Poſtremo 20 † quæritur an inquiſitio formari poſſit per Iudicem originis contra ſubditum pro delictis commiſſis, extra territorium? Reſpondetur vtrinque eſſe magnas auctoritates, & communem opinionem reputat, ꝙ Iudex originis poſſit formare inquiſitionẽ, & punire. Secundum tamen ſtatuta loci delicti. Ang. in ver. hæc eſt quædam inquiſitio.

1 *Iudex quando ad capturam procedere poſſit.*
2 *Relaxatio rei capti quando ſtatim fieri debeat, abſque expenſis non expectata ſententia?*
3 *Captura rei, an & quando fieri poſſit ſine auctoritate iudicis?*
4 *Repertus in flagranti crimine poteſt à quocunque capi, ſed nõ detineri, niſi per vigĩti horas.*
5 *Commiſſio rectoris de capiendo aliquo, durat etiã in tempus ſucceſſoris ſi facta fuerit cum cauſæ cognitione.*
6 *Capi poteſt in Eccleſia reus propter atrox delictum, & quid in alijs delictis.*
7 *Captus pro leui crimine pro quo non ingeritur pœna ſanguinis relaxari debet fideiuſſoribus, aliàs iudex tenetur in ſyndicatu.*
8 *Carcer eſt ſpecies tormenti.*
9 *Fideiuſſores non ſunt recipiendi vbi pœna corporalis, aut banni ingeritur.*
10 *Membrorum ſuorum nemo eſt dominus.*
11 *Relaxari fideiuſſoribus quibus caſibus reus minime dẽat, licet pœna corporalis nõ ingeratur?*
12 *Relaxatus cum fideiuſſoribus non idoneis poteſt iterum capi, & cogitur idoneè fideiubere, nec fideiuſſores ob talem capturam liberantur.*
13 *Capi ſe à familia non permittens, ſi occidatur, homicidium erit impunitum, fallit quando quis capitur pro delicto ciuili.*
14 *Familia an reum ſe defendentem impune poſſit occidere.*
15 *Capti gaudent priuilegio miſerabilium perſonarum.*
16 *Carceratus ſi eſt pauper, & egenus debet ab eo ali, qui eum detineri fecit.*
17 *Carceratus an poſſit citari ad aliquem actum. Et an contrahere poſſit, ſaltem cum eo, qui illum fecit carcerare, adhoc vt ſe liberet?*
18 *Carceratus iuſte pro vno debito, vel delicto, poteſt recommendari pro alio.*
19 *Captus à iudice incompetenti debet tranſmitti ad ſuum iudicem, & is non tenere ſtare proceſſui formato per iudicem tranſmittentem.*
20 *Bannitus captus à familia, non poteſt ab ea impune occidi.*
21 *Carceratus frangens carcerem, & fugiens habetur pro confeſſo, ſi conſtet de delicto.*
22 *Carceratus iniuſte poteſt ex carcere fugere, & reſiſtentes cuſtodes impune offendere, & occidere.*
23 *Carceratio dicitur iniuſta quando per iudicem non fuit ſeruatus iuris ordo in capiendo.*
24 *Cuſtodes an teneantur, ſi carceratus pro delicto è carcere aufugiat.*

De captura, & carcere. *Cap. IX.*

1 Regulariter nõ † ꝓceditur ad capturã ſine ĩdiciis, ꝓcedi tñ poteſt habita aliquali informatione. Poteſt ẽt ĩcipi à captura, qñ ꝑiculũ ẽ, ne reus fugiat, vel qñ reus reꝑitur ĩ crĩe, & ĩ ſupradictis non expectatur, ꝙ conſtet de delicto. 2 Verũ † ſi reus non deliqrit, relaxari dẽt ſtatim, & abſq; expenſis, ſi ex offõ captus fuerit, nõ expectata aliqua ſñia l. 2. C. de exhib. 3 re. Sal. in l. nullus. C. eod. Sine Iudicis † auctoritate nemo capiẽ, fallit in falſatore monetę, d̃ ſertore militię, latrone publico, agro rum depopulatore, fure, virginum raptore, 4 not. l. vnica. C. de rap. vir. Item † repertus in flagranti crimine põt capi vt ſupra à qualibet perſona. Capti tñ ſupradicti nõ poſſunt detineri, niſi per ſpaciũ horarũ viginti, ĩtra qd' ſpaciũ debent ad iudicẽ mitti. Bar. cum glo. in c. 5. ff. de adul. Commiſſio rectorum 5 † de capiendo aliquẽ, durat ẽt in tp̃s ſucceſſorum, ſi talis commiſſio fuerit facta cum cauſæ cognitione. Ang. ĩ l. fundũ. ff. de acq. 6 poſ. Propter atrox delictum † detinetur reus in Eccleſia. c. 21. Exod. l. 2. C. de iis, q ad Eccleſ. confug Et ibi Cy. & Bart. Pro aliis uero crĩbus detineri non poteſt in Eccleſia, cimiterio, & hoc amplius ĩ hoſpitali ab Ep̃o conſacrato Bal. ĩ l. ſiquis ad Eccleſiã. C. de epiſ. & cle. ſed de hoc ultimo dubitatur. Captus 7 † ꝓ leui crĩe, pro quo non ingeritur pœna ſanguinis, relaxatur fideiuſſorib. ſecus ſi aliqua pœna corporalis ingeratur, & ſi Iudex non relaxabit, ubi non ingeritur pœna corporis tenetur in ſyndicatu, & eſt rõ quia 8 † carcer eſt ſpẽs tormẽti. Bar. ĩ l. ſi uero. ff. q. ſatiſd. cog. & ĩ l. 1. ff. de cuſto. reo. Et aduertendũ eſt, ꝙ fideiuſſores ubi ĩgeritur pœna corporalis, aut bãni, nõ debẽt recipi per Iudices: quia licet, fideiuſſores exp̃ſſe ſe obli-

 gaſſent

gassent ad pœnā corporalē, siue bāni, ꝑp talem obligationem non possent puniri, & est 10 ratio, quia nemo † est dn̄s membrorum suorum l. liber homo. & ibi Bart. ff. ad l. Aquil. Præterea nota ꝙ sunt casus, in quibus licet non ingeratur pœna corporalis, reus tn̄ nō 11 relaxatur. Primo qñ † reus aufugit de carcere, alias perdit priuilegiū secūdū Ang. in verb. fama publica: Sed æquitas est in contrarium dummodo idoneè fideiubeat. Secūdo, qñ reus à principio recusauit fideiubere. Tertio, si confitetur sponte delictū. Quarto, si repertus est in flagranti crimine, siue cum armis. De prædictis, & alijs, vide Hipp. in §. attingam in prin. Sed hodie prædicta 12 sunt ad libitum Iudicantium. Captus si † relaxabitur cum fideiussoribus non idoneis, poterit iterum capi, & cogetur idoneè fideiubere Bald. in l. 1. ff. si quis ius voc. nec ꝑp capturam rei principalis liberantur fideiussores. Bar. in l. si hæres à debitore. ff. de fideiuss. Et ratio est ꝙ licet sit deuentum ad capturam, non tn̄ est satisfactum, respicitur. n. ad ipsam satisfactionem tāquam causam finalem, quamobrem fideiussores capi potue 13 runt. Si quis se defendendo † non permittit capi à familia Prætoris, quæ ipsum iuste capere potest, si īterficiatur à familia, homicidium tale erit impunitum, licet multi tenuerint contrarium. Pau. de Cast. in cons. nu. 194. incipiente. Viso supradicto punct. Iac. But. in l. 1. C. de ijs, qui latro. Supradicta limita non hr̄e locum, qñ quis capitur ꝓ debito ciuili. Item limita, ꝙ in causa criminali oportet, ꝙ liquido constet in processu cōtra reum, vt supra interfectum Ang. in l. si 14 quis virginem. ff. de iniur. Caueant † Itaq; iudices, ne delinquentes capi curent cum periculo vitę, nisi liquido constet contra ipsos delinquentes, aliter puniuntur in syndi 15 catu. Capti † gaudent priuilegio miserabilium personarum, & legatum factum carceratis dr̄ ad pias causas. Bal. in l. si id, quod. C. de sacros. eccl. Quare Iudex tenetur visita 16 re, & curare carceratos, & si † carceratus est pauper, ꝙ non possit se sustentare, ille, qui carcerari fecit, debet eum alere. not. in l. 3. & l. Iudices. C. de epis. aud. Carceratus 17 † non potest citari ad aliquem actum, & processus formatus est ipso iure nullus. Itē regulariter cōtrahere nō pōt. Bal. in l. vnica. C. de confess. Aliqui ponunt cautelam, ridiculam tn̄, videlicet, ꝙ carcerati extrahantur de carcere, cū custodia tamē officialium, & tali casu volunt, carceratos posse contrahere. Carceratus potest contrahere cum illo, qui fecit carcerati, dummodo sit rite, & debite carceratus, & est ratio, quia aliter se liberare non posset l. qui in carcere. ff. quod metus caus. Aduerte ꝙ multi tenent, ꝙ carceratus possit citari. Hip. in §. attingā. vbi multa allegat. Et distinguo, ꝙ si carceratus est diues, & potēs, ꝙ possit citari, aliter nō. tex. est cum gl. in l. 2. C. ex quibus cau. ma. 18 Carceratus pro vno † debito, potest recomendari pro alio, sicuti carceratus pro vno delicto potest recomendari pro alio, licet sint multę opiniones in contrarium. Hipp. in §. diligenter. Si carceratus fuerit quis indebite, non poterit recomendari pro alio de 19 bito. Alex. in cons. 158. Captus † à Iudice non competenti, debet transmitti ad suum iudicem, & iudex, ad quem trāsmittitur, nō tenetur stare processui formato per iudicē transmittentem. Si exul captus est à familia Prætoris, quamuis statuta locorum dispo 20 nant, bannitos † posse impune offendi, & occidi, non poterit tn̄ ab ipsa familia impune occidi ꝑp reuerentiam magistratus, & re 21 ligionem iudicandi. Carceratus † fugiens de carcere hr̄ pro confesso, & potest procedi contra eum tanquam confessum delictū, pro quo fuit captus, quod nota ꝑp aliquas leges disponentes, absentes non posse diffinitiue exulare, nam dictę leges non habebūt locum in capto fugiente. l. qui in carcerem. ff. quod metus cau. Limita tn̄ prędicta si constet de delicto. l. raptor. C. de Epis. & cler. Item limita, si reus fugit fractis carceribus, aliter enim si aperto carcere. Itē quan 22 do † carceratio est iusta, nam quando est iniusta, licet reo fugere, & adeo licita est fuga ꝙ licet custodes impune offendere, & occidere. Bart. in l. prohibitum. C. de iure fis. 23 Et carceratio † tunc dicitur iniusta, quando per iudicem non fuit seruatus iuris ordo in 24 capiendo. Si carceratus † pro aliquo debito aufugerit de carceribus an custodes teneātur? respondeo ꝙ quādo captura est iniusta non tenentur, quia captura iniusta est ipso iure nulla. Idem dic de potestate. Bald. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de off. Procon su. & in l. si bonæ fidei. ff. de rei vendi. vbi de multis, & similibus quæstionibus quæritur.

Solennis

SOLENNIS TRACTATVS de quæstionibus, editus per Do. Iacobum de Arena.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio dicitur multis modis.*
2 *In quæstione publica, pactio nil prodest reo, etiā contra paciscentem.*
3 *In priuata, quid.*
4 *Reus paciscendo data pecunia infamis redditur.*
5 *Iudex debet inquirere quamuis accusator desistat.*
6 *Reus non habetur pro conuicto si transigit, vbi ex crimine pœna sanguinis irrogatur, nisi in causa adulterij, secus si gratis paciscatur.*
7 *Homicidium est maius adulterio.*
8 *De crimine falsi potius quàm de alijs quare liceat transigere.*
9 *Pactio si fiat ante accusationem institutam, accusator non incidit in Turpilianum.*
10 *Reo an detur exceptio ex pacto.*
11 *Delinquentis plus, melior non debet esse conditio*
12 *In præsumendo crimine plus prosequitur qui pœnam sanguinis timet, quàm qui non timet.*
13 *Rei melior est conditio in pari causa.*
14 *In adulterij quæstione quæ proponitur ad thori separationem, potest fieri reconciliatio.*
15 *Distinctio quando bona publicantur ipso iure propter delicta, & quando per sententiam, & per totum.*

1 Quæstio multis modis† dicitur, nam quædam dicitur ciuilis, quædā criminalis, quædam mixta. ciuilis, aut
2 publica, aut priuata. † In publica, pactio nil prodest reo, etiam contra paciscentem, vt l. iurisgentium. §. si paciscar. de pac. & l. 3. §. si is. de sepul. viola. & ita auctoritatis maioris est pactio, quàm res iudicata, & illis agere potest quilibet, nisi collatione detestata, vt l. 3. ff. de popula. actio. & l. eū qui.
3 §. ī popularibus, de iureiur. † In priuata dic, aut e contractu, vel quasi, & tenet in præiudicium paciscentis, non alterius, nec tunc pactum infamiam notat, nisi sit aliquis vitiās pactum vel transactionem, vt l. causas. C. de transactio. & l. non minorem, & l. vnus. §. ante omnia. de pac. & l. in accusatione. de his qui notan. inf. Nec distinguo an nata esset actio tempore conuentionis an non, vt l. 1. C. de pac. & l. hęreditatis. § filio. & l. pactum. ff. eo. & l. fideicommissi. de trans. saluo eo qđ dicitur de pacto per quod dolus remitti procuratur. de quo dicitur in l. si vnus, §. illud. ff. de pac. & l. in commodato, ff. commoda. & l. contractus. de reg. iur. & l. cōuenire. de pac. conuenti. si vero ex delicto aut est nascitura, aut est iam nata. si nascitura, quia non est cōmissum adhuc delictū nō tenet, vt l. si vnus. §. pacta. & §. item ne. de pac. si vero nata est, tenet in præiudicium actoris, vt sibi tollatur actio, vel sibi paretur contra actorem exceptio, vt l. iurisgentium. §. si paciscar. & §. fi. & l. si tibi. §. quædam & l. si vnus. §. pactus. ff.
4 de pac. & l. post decisionem, C. de furt. † Reū vero paciscendo data pecunia infamem reddit, si est famosa, nisi transigēdo iudicis adsit auctoritas, sed si gratis impetrauerit, vt secū ageretur, non erit infamis, alias non esset rō veniæ, quod esset inhumanum, vt l. athletas, §. fi. cum l. seq. & l. furti. in prin. de infam. & l. non dāni. C. eo. In criminali, dic ꝙ aut post institutam actionē fit pactū, aut ante. Primo casu aut cum auctoritate Iudicis, & valet, & accusator non incidit in Turpilianum, nec reus hr̄ pro conuicto. Item ab eodē accusatore pęna nō redderetur, nisi de licētia Principis abolitionē abolitionis postea concedētis vt l. 1. & l. q̄uis. C. ad Turp. & l. 1. de aboli. & l. furti. de his q̄ no. infam. & l. miles. §. post abolitionē. & l. qui destitit. ff. ad Turp. Alias autē si est publicū crimē, vt in dictis. ll. & probatur in l. maritus. §. si negauerit, de adult. & l. qui cætu. §. qui vacante. ad l. Iul. de vi. interdū nil operatur auctoritas iudicis, vt si corruptus dedit licentiā desistendi, vt l. venales. C. quan. appella. non est necess. & c. fi. de collusio. Qn̄ autē dare debeat hanc licentiam, & qn̄ non, hr̄ in l. 2. & l. fallaciter. C. de abolitio. Si vero sine auctoritate Iudicis, & tunc accusator incidit in Turpilianū, vt l. 1. C. ad Turpil. & l. ab accusatione. postea reū in iudicium deducit, vt l. in accusatione. C. q̄ acc. non poss. & in l. senatus, & l. qui destitit. ff. ad Turp etiam si sit tale crimen, de quo lex dicat nō trāsigi, vt in adulterio, vt l. abolitionē. C. de adult. & not. in l. q̄uis. C. ad Turp.
5 † Iudex aut hēt inqrere q̄uis accusator destitit, vt l. 2 C. de abolitio. & c. 1. & 2. de collu. nā hoc spectat potissime ad eius offm̄, vt l. cōgruit. de off. p̄s. & l. iubemus. C. de defens. ciuita. & hoc p̄p vtilitatē publicā, vt l. si operis. C. de pœn. sed ī priuatis accusationib. fit secus, in q̄bus p̄tor ad nil aliud intēdit, q̄ vt

dirimat cõtrouersias litigantiũ, & in criminalibus intendit vt maleficia puniant̃, & terreant̃ hoĩes delinquere exẽplis, vt l. 1. § vnde q̃rit̃, de no. ope. nun. & l. bona fide. ff. de po. & l. 1. C. ad l. Iul. repet. Si q̃ra: an eo ipso q͏ reus est pactus habeatur ꝓ cõuicto, cũ videatur re fugere veritatis inq̃sitionẽ ꝑ tale pactũ, vt l. de crimine, C. de adult. & cõfiteri, vt l. cõsiliarios, C. de assessor. & ĩ l. in populari. 6 & de susp. tut. dic, † aut ex crimine irrogatur pœna sanguinis, & tũc non h̃r pro cõuicto si trãsigit, nisi in causa adulterij, q̃d est secus si gratis paciscat̃, vt l. trãsigere. C. de transac. & l. in oĩbus, de p̃uaricat. & l. 1. de his q̃ sibi mor. & l. de crimine. C. de adult. Ratio est in adulterio, q̃a pudicitiã inuitiatũ in subditis lex exigit ꝑ p̃ceptũ, vt in auth. de lenon. & ꝑp delicti frequẽtiam, 30. 1. q. 7. in oĩbus, & ideo maiorẽ pœnã exegit, vt l. factũ, §. fi. de pœn. Idẽ credo in raptu, vt l. pen. C. in quib. casib. ꝓ præ. li. cũ pudicitia violet̃, & maior reatus versetur, vt l. q̃ cætu. §. qui vacãtem de ui publica. Idẽ in incestu, eadem rõne, vt l. si adulteriũ cũ incestu. ff. de adult. & 32. q̃stio. 7. si adulterium. Alij vt Ioan. dñt contra in his duobus casibus, q̃a sic frequenter committunt̃, nõ autẽ est rõ in adulterio sola cri- 7 minis magnitudo. cũ iã in † homicidio reprobaret̃ pactio, q̃d est maius adulterio. 34. q. 2. si quid verius, q̃d nõ est, vt d. l. trãsigere. Si vero nõ irrogat̃ pœna sanguinis, dic, q̃d aut gratis paciscit̃, & nõ h̃r pro cõuicto, vt l. furti, §. pactũ, de his q̃ not. infam. aut per pecuniam, & tunc sic in crimine falsi, vt d. l. trãsigere, & l. ipse significat. C. de fal. & l. fisci. & 8 l. eius, de iure fi. & d. l in oĩbus. † Sed quare licet transigere de crimine falsi, potius quã de alijs, cũ in accusatione ẽt de falso incumbat onus ꝓbandi? vt l. vbi. C. de fal. q̃d non est in alijs, vt l. fallaciter. C. de aboli. Dico, trãsigi põt de falso, vbi per hoc à q̃one pecuniaria recedit̃, vt l. ipse. C. de fal. quã transactionẽ constat in pœnã pecuniariã esse validam, vt l. causas, C. de trãsac. Item per transactionem fides instr̃i approbatur, & purgatur turpitudo q̃ inerat, si est in cã personalis cõtractus per dolũ vel metum extortus, vt l. 2. C. q̃d met. cau. & l. si res, ff. de iure dot. & l. trãsactione C. de trãsact. vbi vero nõ discedi tur à pecuniaria disceptatione, vr̃, q͏ vt ĩ alijs distinguatur, an ingerat pœnam sanguinis, vel nõ. vt in primo casu non intelligat̃ cõuictus, secũdo sic, vt in d. l. in omnibus, & l. trãsigere, cũ rõ diuersitatis reddi non possit, si 9 † ante accusationẽ institutã fiat pactio, tunc accusator non incidit in Turpilianũ, vt l. 1. C. ad Turp. & l. in senatus. ff. eo. Reus vero in cã sanguinis non h̃r ꝓ cõuicto, nisi in adulterio, alias sic, p̃terq̃ in falso, secũdũ l. transigere. & l. nondum. C. de inf. & l. q̃m. ff. eo. & 10 d. l in oĩbus. & l eius qui. † Sed an reo det̃ exceptio ex facto? dic secũdũ quosdã, q͏ aut est priuata accusatio, aut publ. primo casu sic, à cõtrario sensu d. l. transigere, nã ꝓpria erat remittentis, vt l. fin. de priua. delic. & l. 1. de publ. iud. ideo potuit eam remittere, vt l. iurisgentiũ. §. si paciscar. de pact. Secundo casu dic, q͏ aut irrogat̃ pœna sanguinis, & dat̃ exceptio cõtra alium. & tũc ipse idem admittitur, vt dicta lege trãsigere, & d. §. si paciscar. & l. 3. §. si is, de sepul. viol. Secundum hoc vr̃ 11 † q͏ sit melior condõ plus delinquentis, q̃d esse non debet, vt l. 3. §. 1. de dona. inter vir. & vxo. & l. diuus, de off. præf. & l. Pedius, de incen. rui & naufr. & l presbyteri. C. de epis. & cler. & ideo dic, quod in crimine publico exceptio ex pacto non paretur indistincte, vt d. §. si paciscar, & l. si vnus, §. item. & d. §. si is, & l. ius publicũ, de pac. Nec obst. l. transigere. q̃a hoc solũ notare voluit, vt pactus in cã sanguinis, non intelligatur cõfiteri ĩ alijs publicis criminibus pactus ꝓ pecunia intelligitur cõfiteri, vt l. in oĩbus, de p̃uarica. & l. 1. de bon eo. q̃ mor. sibi. Rõ diuersitatis est, q̃a qui ĩ hoc dubio culpatur, per solã dationẽ pecuniæ, reũ vt victum non habebit, cui erat pœna sanguinis irroganda, cũ ibi causa sit diligẽtius examinãda, vt l. addictos. C. de appel. secus vbi talis pœna non imminet, nã p̃sumit̃ q̃d ob malã cõscientiam dederit, vt 12 l nõ dãnatos C. de infamib. † In p̃sumendo ergo crimine, plus ꝓsequit̃ q̃ pœnã sanguinis timet, q̃ q̃ nõ timet. Sed declarato crimine per ꝓbões, plus non subuenitur vni q̃ alteri, imò vterq; punitur secundũ qualitatẽ delicti. Sed q̃d si reus, qui dando pecuniã, habeatur ꝓ victo, velit ostendere suã innocentiam, an ei subueniatur, vt nõ habeatur ꝓ victo? R̃ndeo sic, si ostendat, imò repetit datũ si euidenter accusatoris calumnia ostendat̃, vt l. seruus, §. 1. de adult. & l. si ab eo. ff. de cal. & in l. in summa. de cõditio. indeb. Sed an q̃ ab accusatione destitit, poterit pecuniã petere sibi cõuentã ob hoc. R̃ideo, refert, q̃a aut fuit

fuit nuda cōuētio, aut fuit ī stipulationē deducta, primo casu non agit. l. siue apud. C. de trāsact. & l. q̄uis, ad Turp. Secūdo casu si fuit accusantis euidens calūnia, & non agit. l. in summa. de cōd. ī deb. Si vero nō fuit, tunc distinguit, aut irrogat poena sanguinis ex crimine, & tūc agit, aut nō irrogat, & tūc nō, vt l. si q̄ dē, C. de cōtrahen. stipula. in prin. q̄a ex parte agētis, turpis est pactio. Itē q̄a adhuc pōt accusare, & sic ex parte sua nullo modo 13 pactū impleuit. † Itē q̄a in pari causa melior est cōditio rei, vt l. apud Celsū. §. Marcellus. de do. except. Sed q̄d si à ꝓpinq̄s, & hæredibus occisi fiat pax, an habebit ex hoc defensionē ne accusetur vel puniat? Dn̄t quidā ꝙ sic, ꝑ l. transigere, & l. 3. ff. ad Silla. & l. 2. C. de abol. ecōtra q̄d nō cū sit accusatio publica, vt l. 1. de pub. iud. & iure publico ꝑ priuatum, nec in se, nec ī alijs ꝑiudicari pōt, vt dictū est ꝑ d. §. si pacisicar. & l. si vnus, §. pactus. & l. ius publicū, & l. 3. §. si is, de sep. viol. & l. cætu. §. q̄ vacantē. ff. de ui publ. & l. maritus. §. q̄d si negauerit. & ibi ꝑ Dyn. de adult. Nec obstat. l. 3. C. de abol. q̄a ibi non dicit parari securitatē reo, sed dicit Iudicē petēti absolutionē d̄re indulgere, ēt si ꝑ pecuniā desistere 14 velit, q̄a suā sequebat̄ iniuriā. † Itē in q̄ōne adulterij [illegible] proponit̄ ad separationem thori pōt fieri reconciliatio, vt in §. adulterium. in auth. vt nulli iud. Itē ī querela inofficiosi testamenti, vt l. cū mota. C. de trāsact. & l. si īstituta, de inoff. testa. Item pōt dici in querela ingrati, in spirituali pactio admittit̄, & transactio reprobat̄ nisi in matrimonio, vt c. sup 15 eod. & c. fi. de transac. † Qn̄ aūt ꝑ ꝑ delicta bona publicantur ipso iure, & qn̄ per sn̄iam distingue sic, quod aut q̄s deliquit circa res quæ prohibitæ sunt per legem: & tūc aut deliq̄t circa illa, circa q̄ est prohibitum delinqui, ne fisco ꝑiudicet̄, & ne res venditæ trāsferant̄, vel non capaci q̄s restituat hæreditatē, vel tacitā fidem accōmodet de restituendo, & tunc ꝑ ꝑ suum delictum res circa quas deliquit publicātur ipso iure, vt l. commissa. de publ. & l. 1. §. an bona. de iure fi. & l. Imperator. eo. tit. aut deliquit circa res, circa quas est prohibitū delinqui, ne ꝑiudicetur priuato, & ne q̄s inuadat rē alienā, vel suam quā alius possidet, & tūc nō ipso iure, sed ꝑ sn̄iam, vt l. si quis in tantam. C. vnde ui. & l. 1. C. ne lice. pot. & l. fi. de litig. Aut deliq̄t faciēdo cōmerciū rei cōtra legem in præiudicium reip. vt ꝑstando arma hostibus, & tunc non ipso iure, sed per sn̄iam bonis suis priuat̄, vt l. fi. C. q̄ res expor. non de. Aut deliq̄t circa ꝓhibitū priuilegiū in sui, & in reip. fauorē, vt est in milite rē aliquam cōducente, tunc accipiens ipso iure suis priuilegiis priuat̄, & q̄ eā locauit, suis priuat̄ redditibus ipso iure, vt l. fi. §. facturos, C. loca. Aut delinquit mixtim circa res in ꝑiudiciū priuati, & reip. & tūc vbi delictū cōmissum est, ipso iure dn̄o non auferet̄, sed per sn̄iam, vt l. quicūque. §. si fecerit. C. de hær. Aut deliq̄t circa res, incipiēdo eas ante tp̄s à lege ꝓmissum vt adeundo hęreditatē ante factā vindictam de morte occisi, & tunc nō ipso iure, sed per sn̄iam bona auferunt̄, vt l. necare. §. 1 ff. ad Sylla. & l. si ea. ff. de his q̄b. vt indig. Secundo casu principali, qn̄ quis deliq̄t nō circa res, sed circa ꝑsonas, & tūc dic, Aut deliq̄t circa seipsum tm̄, se occidendo, & bona sua per sn̄iam publicant̄, non ipso iure, vt l. in fraudē, §. eius bona. & §. fi. ff. de iure fis. Aut deliquit in se cū alijs vt ī Deū vel principem, vt essēdo hæreticus, vel apostata, vel cōmittat crim. læsæ maiest. tunc necessaria est sn̄ia super crimine, qua lata, bona ipso iure publicant̄. l. q̄ q̄s, C. ad l. Iul. maiest. & l. ex iudiciorū. de accu. & l. post cōtractū. de donatio. l. 1. C. de aposta. & licet statim nō ꝑdat bonorū dn̄ium, sed per sn̄iam, perdit tn̄ administrationem eorum, vt l. pen. C. ad l. Iul. maiest. & l. donationes, & l. si eū, ff. q̄, & à quib. & d. l. ex iudiciorū. Aut deliquit in se, in Deū, & in legē, vt accipiēdo filiā, vel sororē, vel neptē, vel aliā prohibitā in vxorē, tūc ipso iure omnia publicantur bona, vt in auth. de incest. nupt. in prin. & in auth. de rapt. muli. §. sancimus. Aut deliquit in hoīem tm̄, & legē, vt liberū hoīem pignori accipiēdo, & tunc debito priuat̄, vt in auth. vt nulli iud. §. quia vero. Aut ī iudicij cōceptione aduersariū fallit & tūc si circa diffinitionē iudicij in cōtumaciā ꝑseuerādo ipso iure à sua cadit actione, vt in auth. qui semel, C. q̄uo, & qn̄ iudex, aut circa præparatoria, vt quia non vult præstare sacrm̄, tunc non ipso iure, sed per sn̄iam, vt in auth. vt lice. ma. §. illo. vel pōt dici, ꝙ si à lege super his proferantur verba præteriti vel pręsentis t̄pis, tunc per sn̄iam, vt in contrarijs, vt l. si quis in tantam. C. vnde ui. fallit in auth. de non alien. §. super hoc autem, & per hoc est arg. ꝙ per verba futuri tē-

poris frustra legata relinquūtur, vt l. Titia. cum. in prin. de leg. 1. Sed per verba præsen tis temporis, sic, & l. qui volebat. de hæred. insti. & l. testamento militis. de manumiss. testam. & l. ex hac. de verb. sig. & est ratio: quia verbum futuri temporis obtinet vim conditionis, vt l. qui promisit. de condict. & demonst. & notatur in l. pen. C. de instit. & substitutio. Laus Deo.

TRACTATVS DE QVAEST. & tormentis clarissimi ingenij, ac legum apicis D. Baldi de Pe riglis Perusini.

SVMMARIVM.

1 *Iudex humanitate non modica pollere debet. non enim debet statim ad quæstiones, & torturas procedere.*
Quæstio non de qualibet leui causa, aut crimine est habenda.
Indicia quælibet non sufficiunt ad torturam.
2 *Tortus non est ad torturam repetendus, nisi duobus concurrentibus.*
Iudex eo vti debet temperamento, vt tortus, aut innocentiæ, aut supplicio seruetur saluus.
Quæstio quid proprie dicatur.
3 *Quæstioni possunt subijci liberi, & serui, & statuliberi, & liberti.*
4 *Minor tredecim annis non debet torqueri, potest tamen ferula, vel corrigia cedi.*
5 *Decuriones aliquo casu torqueri possunt.*
6 *Quæstio repeti non potest, nisi nouis superuenientibus indicijs.*
7 *Iudex æquus in quæstione repetenda quæ attendere debeat.*
Tormenta quo ordine sunt proponenda.
Fœmina masculo præfertur in tortura.
8 *Tortura ex quibus causis possit adhiberi.*
9 *Indicia, quæ, & qualia torturam præcedere debeant.*
10 *Cōuersatio mala operationis malæ est indicatiua.*
11 *Indicia sumi possunt ex trepidatione, vel constantia.*
12 *Fuga indicium facit de maleficio perpetrato.*

Circa diffinitionem quæstionis. Cap. I.

DE qōnibus tractaturus videndū est primo q̄d sit qō. Secundo q̄ ꝑsonæ pn̄t torqueri, & qūo. Tertio, qualr̄ inq̄sitio, seu qō debet fieri, siue cū quo moderamine sunt h̄n̄da tormenta, & quo ordine sunt hoīes torquendi, & ex q̄bus causis, & q̄d oportet p̄cedere qōnem. Item quis sit qōnis effectus. demū formabo aliquas qōnes vtiles, & frequentes sup̄ p̄dictis. Et vt iudicibus immoderate sæuientibus aliqua freni tēperies imponatur p̄mittam quinque in gn̄ali. 1 † Primum est, ꝙ iudices q̄ intendunt de aliquo qōnem h̄re, ante oīa habeant humanitatis rōnē, siue cōsiderationem, vt nō facile ad tormentum prosiliant. nec repēte accedant, quantumcūq; accedāt, aut adsint verisimilia argumēta, si alia leuiori via pōt obiecti criminis veritas h̄ri, seu reperiri. ff. eo. l. diuus. 1. & 2. rn̄. & l. edictum. & C. eo. l. quoties. Secundum vero, ꝙ non de qualibet leui causa, nec de quolibet leui crimine, nec indifferēter de quibuslibet ꝑsonis h̄n̄da est qō, vt d. l. edictū. Tertium vero, ꝙ quęlibet indicia non sunt sufficiētia ad tormenta h̄n̄da: tunc. n. torquendus est reus cū suspectus est, & indicia p̄cesserunt talia ꝙ sola confes2 sio deesse videat̄, vt ff. eo. l. 1. 2. rn̄. † Quartū vero, ꝙ in qōne non est quis repetendus, nisi duo cōcurrant cōtra eū. s. quod noua superueniant indicia, & ꝙ tortus in fortitudine corporis durauerit, vt ff. eod. l. vnius. § 1. Quintum vero, ꝙ iudices hoc temperamentū tenere debeant, vt tormenta nō sumant de aliquo in immensum, nec, quātum postulauerit actor, sed quantum moderatæ rōnis temperamēta desiderant, adeo ꝙ tortus saluus innocētiæ, vel supplicio cōseruetur, vt l. de minore. §. tormenta. & l. qōnis modum. ff. eod. Alias tenet̄ de iniuria. ff. eod. l. item apud. §. qōnis. Et qō diffinit̄ sic Qō est inq̄sitio q̄dam q̄ fit ad eruendam veritatem p̄ tormenta. & corporis dolorē. Nuda ergo interpretatio, & interrogatio, vel leuis intentio non pertinet ad hoc edictum, vt ff. de iniu. l. 3 item apud. §. adijcit̄. ver. qōnem. † Quæ ꝑsonæ torqueri pn̄t: & certe torqueri pn̄t tam liberi, quàm serui, & liberti, & statuliberi, vt l. edictum. & l. ex libero. ff. eo. & l. p̄gnantis. ff. de pœ. Licet quidam dicant liberos hoīes indubitanter, tam in seipso, quàm in alios posse torqueri: vt l. ex libero. in prin. ff. eo. & l. vnius. §. testis. l. sicut, & l. si q̄s decurio. C. de fals. & l. p̄ditores. ff. de re mil. in auct. vt iud. sine quoquo suff. §. oēs. coll. 2. quo ad crimina, & quo ad ꝑsonas cuiuscunq; cōdōnis, ex-

ceptis in dignitate positis torqueri permittit, C.quib.ex cau.inf.irro.l. nullam. vbi de hoc.C.de assess.l.nullus.in fi. Oĩa supradicta loquuntur de qõnib. hñdis de liberis hominibus, excipiunt aliquæ psonæ quas ius torqueri non sinit, qdam pp ætatem, vt minores 13. annis. † Nam torqueri non põt, veruntñ ferula cedi vel terreri corrigia, vel virgis leniter põt ad eruendam veritatem, vt l. 2.§. impubes.& l. excipiant.ff. ad Sylla.& l. de minore, primo rñ.& l.ex libero.§.de minore.ff.eo. Item decrepitis subuenit.vt non torqueant.Sed q dr ista ętas cui debet subuenire?Rñdeo, vt ff.ad Sylla.l.2.§. ignoscit.Itẽ positi in dignitate non torquentur, vt eminentissimi iudices, & milites, & decuriones, & filij, & nepotes.s.pdictorũ:ne aliqua macula in eos aspergatur, vt C.eo.l. milites.& l.diuo Marco.& l.decurionem.ff.de decur.l.fin. sed in qbusdam criminibus dignitas non pbet excusationem, nec minoritas quin torqueant, vt in crim. læsæ maiest. pditoribus & qbusdam alijs, vt ff.eo.l.de minore.1.rñ. & ff.eo.l.ex libero.§.1.& de re mil.l.desertores.§.is qui.& l. pditores. † Item decuriones in aliquo casu torquentur cũ qritur de fide instrorũ q ante deurionatum feceram, vt l.si qs decurio.C.ad l.Cor.de falsis. Item mulieres dum sunt pgnantes torqueri non põt, vt l.pgnantis.ff.de pœ.hic non esset in immensum hñda ne quãta postulauerit accusator, sed moderatæ rõnis, &c. vt l. de minore. §. tormenta.ff.eod. Et circa hoc non põt certa doctrina dari nec tradi.Sd iudex cõsiderabit cuius fortitudinis sit torquendus, vel cuius debilitatis, vel cuius valetudinis, cuius ætatis, & secũdũ ætatẽ, varietatẽ psonarum, veritatem criminis, seu alterius negocii qualitatem, qnq; superioribus, qnq; minoribus vtat tormentis. Et qd hæc sint cõsideranda arguit p iura.ff.de re mil l.3.§.fin.l.si qs ad Silla.in prin.& §.coueniatur.& l.1.§. impubes. Dic ergo toqueri vt innocentię vel supplicio cõseruet incolumẽ.Sed qd si sit semel habita qõ de aliquo, q nil forte dixit, vult iudex repetere qõnem de aliquo nouo accidẽti, nunquid põt?vr, ꝙ sic, p l.repeti.ff.eod.& vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt l.de precio.ff.de pub.†Tñ dic ꝙ nõ, nisi nouis indiciis interim habitis, vt qa tortus dicebat nullum ista nocte fuisse, vbi maleficium fuerat commissum, postea iuentum est p testes qd alius vel similis adiit. Et hæc est cõis opinio, non tñ allegant aliqd. tu allegabis.ff.de verb.sig.l boues.§.hoc sermone. ff.p so.l.si soci9, p filia.§.ne si prior. Assessores tñ honoris, & auidi, & cupidi hoc non seruant, imò quotidie qões repetunt absq; nouis indiciis, quousq; de obiectis annuant veritatem:quorũ opinio põt argumẽtari seu defẽdi p auth.vt iud. sine quoquo suff §.oportet.col.2.vbi iudices torquẽt furem, & non prius cõquiescant. † Consideret aũt bonus iudex in qõne repetẽda, qũo tortus in aĩo, & fortitudine corporis pseuerauerit.ff.eod.l.vnius.§.reus. Sed quo ordine sint hñda tormẽta?Rñ.sagax iudex ęstimabit, & cõsiderabit à quo facilius possit veritas erui, vt ab isto qõnẽ ĩcipiat, & à timidiori, magis suspecto, à minori, & ẽt à debiliori, nõ aũt à fortiori.ff.eo.l.1.§.1.& l.vnius. 1.rñ.Item si torquendi sunt pr, & filius, à filio incipiat, & in aspectu patris, qa p hoc citius dicet pr cum ipse magis torqueat.l.isti qdam.ff.qd met.cau.& inst.de noxa.acc.§. sed veteres. Item fœmina prius torqueat q masculus, qa homo tanq maioris cõsciẽtiæ & cõstãtię tardius cõfiteret, & mulier cuius, qa momentaneum, & ĩstabile cor hẽt.C.de inoff.testa.l.filii.extra de verb.sign.c.forus. l.differe.ff.d iure fisci.†Ex qbus causis torqueant hoĩes ex ciuili, & criminali, & tunc cũ alr veritas nõ põt inueniri.ff.eo.l.diuus. & l.ex libero.& l.quoties. C.eo. in summa. eo.tit. non tñ ex oĩ causa torquendus, nec qlibet indifferenter.ff.eo.l edictum.Sed qritur q oportet pcedere qõnem. Dic, indicia sufficientia, & verisimilia, qa à tormẽtis nõ est inchoandum.ff.eo.l.1.1.rñ.Nam si præsumptionibus nõ est qs torquendus. ff.eo. l.diuus.& l.maritus.& l.fi.C.de fal.l.sicut.in fi.Et certe rectorib.est valde cõsiderandũ, & põderose aduertendũ, nunqd pcedẽtia sunt verisimilia, & sufficiẽtia ad hñdã torturã, cũ alias restõ, vel apellatio subsequens pdesse nõ possit. Nã plurimi dũ torquent deficere solent.ff.de poen.l.aut.§.1.& ideo torturam oportet pcedere indicia, vt pbat in iurib.p alleg.& C.eo.l. mil. & l. cũ cognitionalr. & cũ si. †Sed q, & qualia indicia.Rñdeo nõ bene põt dici, sed committi arbitrio iudicis ff. de test.l.3.in prin.ibi tu magis scire, &c. Sic dr de mora, & accessionibus. ff. de diuer. & temp.pscr.l.accessionibus.ff.de vsu. l.mora. & istud

& istud est gñale, quod non determinatur à iure, ideo relinquit arbitrio iudicis, vt in pœnis à iure non determinatis, vt in l. hodie. ff. de pœ. & l sancimus. C. de pœn. ff. de effrac. l. 2. §. 1. & sic de tpe qđ indeterminate ꝓfertur. ff. de lib. in l. 1. in princ. Possumus tñ in gñe talem doctrinam ponere, ꝙ discretus iudex solenniter instare debet ad indagandam indicia cõtra delictũ ex aliquo crimine. Nã indicia sunt alias ꝓbõnibus ꝓxima. Et dñr indicia quasi demonstratiua mentis, & veritatis, & ꝓbõnum adminicula. C. de ꝓb. l. instrumenta. & l. fin. sunt aũt indicia pars probationis claræ. C. qui testa. face. pos. l. hac cõsultissima. §. demum, ibi indicia, &c. Et dñr indicia ab indicando, vnde indicia. i. debita adminicula ad indagandam veritatem. C. ad l. Iul. đ adul. l. si qs adulterij. ff. de p̃scr. ver. l. 10 solent. † Quærat iudex instanter cum qbus, ꝑ q̃ loca cõuersabaᵗ delatus, quem torquere intendit, qm̃ mala cõuersatio ẽ malę operationis indicium. ff. de admin. tut. l. si plures. §. assidue. Nam ex mala cõuersatione bonus efficiẗ vitiosus ff. de ædil. edi. l. ædiles. §. Pedius ibi. alleator. forte, &c. Nã cum Psalmista ait. Cũ sancto sanctus eris, & cum peruerso ꝑuerteris, &c. Dcm̃ Philosophi, qualiscũque taliũ cõsolatio delectaẗ. Itẽ cõsideret loca qb. cõuersabaẗ: qa ex locorũ varietate varia colligiẗ cõiectura, vt C. si emanc. ita fu. al. l. fi. ff. de pœn. l. aut. § oẽm. Item iuste q̃riẗ si erat inimicus offensi, vel si aliqua offensio interuenerat inter eos. qa tũc erit p̃sumptio culpæ, qa inimicum de inimico malũ cogitare, & facere facilius ius ꝓmittit p̃sumi, vt ff. de his q. vt ind. l. si inimicitiæ. ff. de adim. leg. l. 4. §. fin. ff. eod. l. 1. §. p̃terea inimicorũ. Item inuestigare debebit cuius ęstimationis & famæ, qualis. n. fama, ꝙ opinio cuiuscũq; in ciuitate, talis p̃sumiẗ. ff. eo. l. de minore. §. tormẽta, ibi vel cuius æstimationis. ff. de rei vendi. l. si ambo. 1. rñ. in Auth. de testi. l. sancimus. aliàs. §. 1. col. 6. 11 † Itẽ poterit iudex sumere indicia ex cõstãtia, vel trepidatione vocis, vel mẽbrorũ, vel pallore, vt d. §. torm. locutio. n. & cõstantia, & trepiditas est æstimatio cuiuscũq; : ideo æstimãda, & indagãda est: qm̃ multa afferũt ad inuestigandã veritatẽ, & ĩ lucẽ emergũt, vt d. §. torm. Itẽ inquirat cuius vitæ primo fuerit, & an talia, vel cõsimilia, de qbus inculpaẗ ad pñs facere cõsueuerit. Nam de vnoquoq; bonũ, vel malũ p̃sumimus, cõsideratis primo agitatis ab illo. ff. de re mili. l. desertorẽ. §. fi. ibi, q ad hostẽ cõfugit, & l. nõ oĩs. §. à Barbaris. eod. tit. ff. de susp. tut. l. tutor quoq;. §. qñq; põt, ex gestis. n. p̃teritæ vitæ, metimur gesta pręsentis, vt C. de p̃po. agen. in rebus. l. 2. §. fin. lib. 12. Itẽ an fuerit eũ minatus, qm̃ erit ĩdiciũ ꝙ operibus impleuerit, qđ verbis tenẽdo ꝓfudit, cũ ex dictis hominũ facta p̃sẽmus. C. si qs Imp male. l. 1. ff. de sup. leg. l. Labeo. Itẽ cõsiderandũ, an talis sit q cõsueuerit, & posse habuerit talia implẽdi, qđ est notandũ, ad l. Iul. ma. l. famosi. ibi, an poterit face 12 re, & an ante qd fecerit. † Itẽ si iã fuit indiciũ cõtra eũ, vel se absentauit post ꝑfectum maleficiũ, ar. in Auth. de exhib. § si vero. & đ cõfes. § cõsiliarios. cũ si. Itẽ testes recipiat sup maleficio, loco vbi fuit commissum, de voce publica & fama, q̃ ipsa oĩa coadiuuãt effectũ ad tormẽta ff. de sol l. 1. § flumẽ, ex multis alijs casib. ĩdicia sumat ad formãdũ cõsciam ꝓ ĩueniẽda veritate delicti, & crĩs.

1 *Confessio rei non statim sibi præiudicat, sed expectari debet eius in eadem perseuerantia.*
2 *Crimen sponte confessus statim est incarcerandus.*
3 *Torto in tortura contra alium deponenti quando credatur.*
4 *Tortus in quibus casibus sit de alijs ĩterrogãdus.*
5 *Accusatus super vno furto, & tortus si confessus fuerit, an possit torqueri super alijs.*
6 *Torquendus petens dilationem ad reprobanda indicia, an sit audiendus.*
7 *Defensio sua nemini est deneganda.*
Testis quando dictum suum retractare possit.
8 *Confessio facta in tormentis, an aliquid operetur, si in ea non perseueretur.*
9 *Tortus absque indicijs sibi non præiudicat confitens in tormentis.*

Loquens de effectu quæstionis. Cap. II.

Denuo restat videre qs sit qõnis effectus. Et certe si absq; formidine tormentotũ vltro qs crimẽ cõfiteaẗ, dixerũt qdã p̃ceptores moderni eum 1 nõ esse dãnandũ. † Sed dẽt iudex stare per diẽ, vel per aliud tp̃s, secundũ qualitatẽ crĩs, & personæ conditionẽ, & interim facere reũ corã se pñtare, vt tũc ĩterroget, an velit ꝑseuerare in cõfessionẽ, quã fecit, aut cõtra dicere, vel reuocare. Et hoc ideo dñt ipsi, qa con-

confessio rei statim non præiudicat, nec statim facit plenam ꝓbōnem. vt C. de cust. reo. l. 2. Item intelligant leges q̄ non distingunt formidine tormentorū an sponte habita cō fessio ad hoc. ff. eo. l. 1. §. diuus. ibi cōfessiones reorū ꝓ exploratis facinoribus hr̄i non oportere. & §. si q̄s vltro, & sic dicebant ipsi interesse inter cōfessionē habitā ī ciuilibus, & habitam in criminalibus, in hoc. s. ī ciuilibus non est opus ꝑseuerantia, sed statim tenet, in criminalibus vero si vltro sine formidine torm̄ētorū habita fuerit cōfessio, opus est ꝑseuerantia ꝑ p̄dicta iura. Nec mirū dicebant ipsi si intelligatur pōderate, i. solēniter ꝓcedatur tā in criminalibus quàm in ciuilibus. Nam vbi est maius periculū, ibi est cautius agendum. C. de fal. l. vbi est melius. C. de pœn. l. qui sn̄iam. extra de elec. c. vbi periculum, lib. 6. Nec mirum si tam varia quam criminalia indicia nihil cōe hn̄t, vel simile cū ciuilibus l. 1. ī prin. de pub. iud. Tu dic cōtra, 2 & hæc est cōis opinio† q̄a si q̄s ī se cōfitetur crimen sponte, statim est incarcerandus, & illico absq; alia cōfessione, vel perseuerātia dā nandus. ff. de cust. reo. l. fi. 1. rn̄. & C. de pœ. l. cōreis, Ita ītelligūt l. cōfessus. ff. de cust. reo. Non ob. d. §. si q̄s vltro. & §. diuus q̄a intelligūtur in cōfessionibus habitis in tormētis, & sic intelliguntur. l. 2. C. de cust. reo. secūdū veriorē lecturā. vt patet in fi. l. ibi, & sic &c. Sed si in tormentis vel formidine tormentorum, tunc nō debet statim hr̄i ꝓ explorato, vt dic. §. diuus, & C. app. rescin. non posse. l. 2. & est rō. vt ff. eo. l. 1. §. q̄ōni. &c. Et tūc hēt locum. l. 2. C. de cust. reo. vt iudex faciat ad se criminosum redire, & quærat vtrū velit criminosus in sua q̄ōne ꝑseuerare, an retrahere, vel cōtrariū dicere, & si perseuerauerit tenet cōfessio, alias non, vt d. §. si q̄s vltro, & l. 3 2. C. q̄ appella. non recip. † Sed q̄d si aliquis subijcitur q̄ōni, & cōfitetur cōtra aliū, nūq̄d ste.̄ dicto suo? R̄ndeo distinguendo, aut torquet̄ simplr̄ in alios, vt in socios nō in se, & tūc stat̄ dicto suo cū alijs īdicijs, vt iudex ex dictis torti, & alijs indicijs ad condēnationē procedat. C. de asse. l. nullus. in fi. ff. eo. l. edictum. & l. 1. § q̄ q̄ōnem, ibi alterū. n. magis suggerentis quam requirentis, &c. ad idem Tullius in Topicis. Nam in tormentis vbi libet fastigati q̄ dn̄t, veritas ipsa vr̄ dicere, saluo si dixisset de inimico, q̄a nō est facile credendum. Sed nec. s. oīno fides retrahēda. sed cā cognita fides erit adhibenda, alias nō. ff. eo. l. 1. §. p̄terea, & arg. ff de testi. l. 3. in prin. aut loquēs in se nihil de se cōfiteat̄, tūc hn̄t locū proprie supradicta. Si vero confitet̄ de se, & alijs, & tūc scd̄m Acc. cuius opi. valuit, est ī veritate regula, & instātia regulæ rlr̄ de proprio scelere confessus super conscientia nō scrutetur aliena, q̄a tortus de se nō cōfessus dēt interrogari de alijs. maxime consocios, vt ff. eo. l. q̄ de se, C. eo. l. sicut. in prin. C. de act. l. fin. Tunc si de facto suo interrogatus dicat, siue interrogatione accusat alios non stat̄ dicto eius. Fallit in casibus in q̄bus de se cōfessus īterroga.̄ de alijs. si tn̄ cōtra illos vel alios p̄cedāt indicia. Primus casus in cōibus latronibus, & maxime q̄ de se cōfessi 4 torquendi sunt & interrogādi† de socijs, de mandatoribus, ꝙ receptatoribus. ff. de cust. reo. l. diuus C. de fer. l. pe. Secundus. C. de fal. mone. l. 1. Tertius ad exhi. l. fin. Quartus de seruo de nece dn̄i in se cōfesso, vt torqueat̄: & interrogetur quo mādāte, &c. ff. ad Sylla. l prius. & l. & si percussor. Quintus ad l. Aq̄l. l. inde Neratius. §. & si seruus. Et bene dr̄ si aliqua p̄cedant indicia q̄a alias nō debet de alijs interrogari. C. eo lib. Itē eius rn̄sio non erit plena ꝓbō contra alios quos inculpauerit. Sed nunquid ꝑꝑ istā talem p̄scriptionē poterūt isti inculpari, & ad tormentū poni? R̄ndeo ꝙ sic, in dictis casibus. ar. præal. nullus. & ar. ff. eo. l. edictum. & ar. ff. eo. l. 1. §. cū quis latrones. ar. qd̄ idē ī alijs. ff eo. l. 1. §. diuus Adrianus Calfurnio In alijs vero non. l. fi. C. de actu. ff. eo. l. is qui. Sed q̄d si persona inculpata à torto sit homo malæ famæ, & condōnis, nunquid in aliis casibus q̄ in istis explicatis, poterit subiici q̄ōni? Dic de iure, ꝙ si nō p̄cesserint indicia sufficiētia, nec inculpatio eius facta erit, vt C. de act. l. fi. ff. eo. l. is qui. ergo qd̄ idē sequitur perinde. i. tāq̄ ꝓhibēte scm̄ nō valet, vt l. non dubiū. Tn̄ de consuetudine vr̄ torqueri ꝓ qua. ff. eo l 1. §. 5 diuus. † Sed quid si accusatur quis de furto īdiciis p̄cedētibus, an ꝑ istud furtū torquet̄, & cōfitetur illud furtū, nūquid ꝓcedit ī tortura, siue repetitur vt īdicet, & cōfiteatur de alijs furtis à se factis, & cōmissis ad q̄ nulla habētur indicia? Dic ꝙ non, de iuris subtilitate. arg eorū quæ dicuntur in proxima q̄ōne. Pro ista parte est etiam, quia quantū ad ista furta, de quibus in genere vel specie nō quæritur, nulla procedunt indicia, & sine

indicijs nemo torquẽdus est. C. de fals. sicut. ff. eo. l. 1. in princ. & l. maritus. Sed de gñali cõsuetudine Italiæ seruamus cõtrariũ, & specialiter in furtis, q̃ a frequẽtãt magis, quæ cõsuetudo põt adiuuari per l. non oẽs. §. à Barbaris. ff. de re mil. l. congruit. ff. de off. præs. Sed quid si aliquis nõdũ est in tormẽtis, & dicet tormẽtetis me quãtũ velitis, quia non sum culpabilis, nec aliquid dicã, sic oĩa diffitetur, nũquid dẽt statim à tormẽtis relaxari & dimitti vt recedat? Certe non, imò procedatur ad torturã cũ tẽperie vel asperie scd̃m criminis qualitatẽ, & si cõfiteatur, bñ quidẽ, si non, iudex debet ipsum in carceribus detinere, & si noua aderunt indicia, q̃onem repetet, & alterius thematis à prima. Si autẽ nõ aderunt indicia noua, tunc statuet actori dilationem competentẽ ad ꝓbãdũ, & si poterit cõuinci, cõdẽnabitur, alias non. ff. eo. l. 2. §. ꝑterea, & l. vnus. 6 † Sed q̃d si ꝑcedũt criminis indicia, per q̃ iudex informatus procedere põt ad torturam? Dicit reus dñe iudex detis mihi defensionẽ, alias dilationem anteq̃ ponatis me ad torturã, quia paratus sum in cõtinẽti redarguere cõtra indicia recepta cõtra me? nũquid est audiẽdus, & sibi sit defensio dãda anteq̃ torqueatur? Vr̃, ꝙ non, per l. 4. C. vbi sena. vel cla. l. ibi, nec quas ante probationes iniurias, & cætera, cum in illis ꝑsonis dignitate cõstitutis sit speciale, ergo ĩ cæteris ꝑsonis cõtrariũ erit ius cõe. ff. ad munic. lib. 1. in fi. Præterea primo probat actor fundata ĩtẽtione sua, reus poterit exceptiones suas ꝓponere. C. de excep. l. si q̃ dã, & de ꝓb. l. exceptionẽ, ergo debet fundare, & ꝓbatur intẽtio cõiter per testes, & ꝑ cõfessionẽ rei anteq̃ audiatur in sua defensione seu exceptione reus. Tu dic contra, ꝙ primo sit danda defensio anteq̃ torqueat̃, maxime q̃n q̃d tale allegatur ꝑ ipsum accusatũ, quo ꝓbato nõ dẽret iudex ad tormeta ꝓcedere, illa rõne, q̃ a ab interlocutione facta iudice, ꝙ aliq̃s torqueatur, appellatur. ff. de appe. l. 2. & est cõsiderãda cã quare à tale interlocutoria ꝑmissum est appellare. Nã si defensio ꝑmitteretur post torturã, nõ posset postea recuperare detrimẽtũ mẽbrorum, vt d. l. aut notatur modo eadẽ rõ vẽdicat sibi locum in ꝓposito, seu cũ appellatur vel defensio dat̃ si primo, alias si nõ appellatur. Nã solẽt quidã deficere ĩ q̃one. ff. de pœn. l. aut. §. 1. 7 † Præterea ẽt alias cõfesso sua defensio dat̃. C. de cust. reo. l. 2. multo magis huic nõ denegabitur. Præterea ꝙ iã cõdẽnato ex confessione sua ĩ tormẽtis ẽt ꝑseuerata, princeps subijcit ẽt post sñiam retractãdo si cõstiterit de innocẽtia cõdẽnati. ff. eo. l. 1. §. si quis vltro. Si ergo iã condẽnato, & cõfesso conceditur defensionis facultas, multofortius ante torturã denegari non dẽt. Cui. n. quod plus est cõceditur, nõ dẽt denegari quod est minus, vt in regula iuris. Quid plura? lex dicit cuicũque petẽti defensionẽ, dãda est. ff. eo. l. vnius. §. cognitorum ibi, quoque ipso postulante reo, &c. Sed q̃d si testis fuit tortus, & in tortura cõfessus, nunc añ sñiam dicit se errasse, nunquid poterit reuocare errorem suũ? Rñdeo, aut est error facti, aut iuris. Primo casu põt vsque ad sñiam Et est rõ, quia nõ vr̃ fateri, quia errat. ff. de cõfes. l. 2. in prin. Itẽ talis error non solet vsque ad sñiam obesse. ff. de iur. & facti ign. l. 2. Nam condẽnatus ex confessione in tormentis, si nec ꝑseuerauerit in ea, innocentiam suam docere voluerit, & si ostẽderit, absoluatur. ff. eo. l. 1. §. si quis vltro. multofortius errorẽ suũ ante sñiam probare volẽs debet audiri. Itẽ iste nõ ꝑseuerauit in confessione sua, ex quo non expectauit sñiam. Item cõfessus formidine tormẽtorũ auditur appellans. C quo. appel. nõ reci. l. 2. si certauerit in iure, tunc non poterit venire 8 cõtra confessionẽ suã, vt d. l. error. † Sed quid si aliquis est cõfessus in tormẽtis, nec ꝑseuerauerit in ea, nũq̃d talis cõfessio aliq̃d operabitur? vr̃ q̃d sic. s. semiplena ꝓbõne. vt no. C. de cust. reo. l. 1. & ff. eo. l. §. diuus. & intelligitur in cõfessione torti, in qua nõ fuit perseueratũ. Vel dic, & forte verius, ꝙ ibi ꝑseueratũ sit, talis cõfessio non plenã nec semiplenam ꝓbõnem inducit, q̃m nullo modo confitetur. & formidine tormentorũ confitenti sine ꝑseueratione æquiparentur. C. q̃n appe. non sit. l. 2. Sed quid si aliquis est tortus nullis legitimis indicijs ꝑcedentibus, nunquid 9 valet eius cõfessio? † Dic ꝙ non, quantũcunque in ea perseuerauerit, vt est expressum. ff. eo. l. diuus. §. ex quibus. & l. pe. secũdũ vnã lecturã, & arg. C. si ex fal. instr. l. 3. & 4. probo quia à tormẽtis nõ est incipiẽdũ. ff. eo. l. 1. 2. & 3. l. maritus, & l. miles. C. eo. ergo ipsis deficientibus, quidquid sequitur ipso iure non valet. vt l non dubium. C. de legi. & de fide instrum. l. 1. lib. 10. de appella. l. nominationis, & ff. de reg. iur. l. diuus, cum simi. &c.

Confe-

1 *Confessio quæ, & quando in tormentis facta dicatur.*
2 *Statuto dictante quod quis nequeat quæstioni subijci, an potestas talem detinens in carcere, vel aliter affligēs, incidat in pœna statuti.*
3 *Reus tortus ad quem locum ducendus sit ad perseuerandum confessione facta in tortura.*
4 *Liber homo, an & quando torturæ subijci possit.*
5 *Persona accusata, an debeat supponi tormentis.*
6 *Iudex, seu potestas in tormentis modum debitum excedens puniri debet.*
7 *Iudex debite officium suum exercuisse præsumitur, nisi contrarium probetur.*
8 *Iudex in puniendo modum excedens præsumitur non iudex.*

Circa confessione in tormentis. Cap. III.

Dictum est supra q̃ confessio facta in tormentis, & responsio facta non p̄iudicat, nisi ĩ ea non fuerit perseueratū. †Sed q̃ro q̃ dr̃ facta in tormentis. Responsio facta in tormentis est, cū ad pedem torturæ ducitur, & ligātur manus, & tortura inducitur, q̃ nisi incontinenti confiteař, subiiciet eū q̃oni: certe non esset talis confessio, nisi fuerit in ea perseueratū, quia lex æquiparat confessionē factā in ipsis tormētis, & extortā formidine tormētorū. Et no. q̃ ibi dr̃ de formidine tormētorū, non aūt dicit in tormētis, & ibi ita sentit gl. ar. ff. de iniur. l. itē apud. §. 2 dr̃ ibi, q̃onē intelligere dēmus, & tormēta, & corporis dolorem ad eruendā veritatē. Nuda ergo interrogatio, vel leuis territio, à cōtrario sensu, nō leuis territio hr̃ per ipsa tormēta, & ad hoc accedit, sufficit terror armorū, & si vsus eius nō sit. ff. de vi. & vi. arma. l. 1. §. si arma. & ad l. Cor. de sica. l. 1. vbi æquiparātur hoīem perimere gladio, & in manu ipsū stringere. & dicit. ff. ex quib. cau. ma l. Iul. & C. q̃d met. cau. l. metū. †Sed quid si cōtinet ĩ statuto, q̃ quis non possit torq̃ri nisi ĩ certis casibus, ptās honoribus auidus, extra illos casus cōcessos per statutū vellet eruere veritatem crīs, non tamē vult eū ponere ad tormēta, ne incidet in pœnā statuti. Sed quid facit, p̄cipit eū teneri in turri, vel ĩ alio loco, de negando sibi alimenta donec confiteatur, vel in hyeme facit eū stare spoliatū. Nunquid vr̃ eū ponere q̃oni, vt sic dicamus eū incidere in pœnam statuti, &c. Dic, q̃ sic. l. item apud. ff. de iniu. §. q̃onem. ibi, vel malam intentionem habuerit. Sed quid si extra locū torturæ, aut circa tribunal, vbi ius redditur, iudex examinās delatum de crimine, dicēs, aut tu cōfitearis, aut te ducam ad tormēta, & torquebo te, nū quid dicet cōfessio formidine tormētorū facta? Dic. q̃ non, q̃a leuis territio, vt l. itē apud. §. q̃onem. & C. quod met. cau. l. metum. Qua non iactationibus tm̃, sed q̃onis ꝓbabilem verè torturæ comparendæ accipere debemus p̄sentiam, & instātis torturæ sicut de metu instātis cruciatus, at ff. q̃d met. cau. l. metū. primo r̃nso. ex quib. cau. maio. l. 3. ad fi. Leuis aūt territio, & extra locum torturæ facta. elusoria ē. ar. ff. si cui plusquā p l. fal. hac satisdatio. Deīn est q̃ cōfessio facta formidine tormētorum non hr̃ ꝓ explorato facinore, nisi fuerit perseueratum. † Quæro in quo loco ducendus est reus ad p̄seuerandum. R̃ndeo apud acta, vel ĩ alio loco publico extra cōspectū torturæ, & iam vidimus expertos ad defensiones ĩ p̄seuerantia cōuocare testes sub publico testimonio sic facientes, talis tali die p̄seuerauit, & cōfirmat, &c. in p̄sētia taliū testiū, &c. & bene faciunt p l. 2. C. de cust. reor. ibi, sub publico testimonio, &c. Sed quantū tp̃s dēt esse ĩ medio inter cōfessionem tormēti, & p̄seuerāntiā? R̃ideo, lege non determinatur, vt d. l. 2. C. d̃ cust. reo. ibi postmodū eductus &c. nō tñ dicit q̃d sit istud modicū tp̃s. Pōt dici q̃d sit in arbitrio iudicis inspecta p̄sonarū qualitate, vel enormitate, vel leuitate criminis. Cum. n. à iure tp̃s nō p̄figitur. iudicis ptāti cōmittitur. ff. de iur. deli. l. 1. ĩ fi. de pę. l. odie. ff. de estra. l. 1. Sed q̃s debet īteresse q̃oni? R̃ndeo, vt ff. de adul. l. si postulauerit. §. q̃oni. In secreto aūt recipiunt deñ suum. testis. n. similitudinē habet tortus, vt in summa huius tituli. §. sed hr̃. & ff. de q. l. 1. §. Imperator. †Sed nūquid liber homo possit torqueri? vr̃ q̃ non, q̃a totus est titulus. C. & ff. tū de tortura vr̃ sentire. Tu dic liberos hoīes p osse torqueri, non solum in alios, vt ff. eo. l. ex lib. r̃nso, & l. vnius. §. testes. & C. de abo. l. fallaciter. §. q̃d si ingenua, vel ingenuorum. C. de asse. l. nullus, ad fin. ff. de cust. reo. l. diuus. Sed ēt in seipsos q̃ū deferuntur de aliquo crimine. C. eo. l. cum cognitionaliter. C. de inf. l. nullam. & ibi de hoc. C. de fal. l. sicut, & ff. de re mil. ꝓditores Decurio. pōt torqueri, p l. si q̃s decurio. C. de fal. vbi

decurio torqtur,& alius quã liber homo nõ pôt esse decurio.ff.de dec.l.Seuerus. Et ita cõ suetudo gñalr seruat,& not.do.Axo.in sum ma huius ti.§. torqueri & §. torqtur.† Sed nunq.d ista ꝑsona accusata debet subiici tor mentis? Et certe tit.C.&ff.de q̃st.vr insistere circa seruos torquẽdos, & liberos hoïes in testimonio vacillãtes. Sed tu dic,ꝙ ipse prin cipales ꝑsonæ subbiiciendæ sunt qõni,vt C. eo.l.3.& ff.eo.l.1.§.diuus &§..si quis vltro. & l.vnius & ff.de re mil.l. proditores,præce dere tñ debent indicia verisimilia vt supra dixi. Sed q.d si iudex in torquendo ita modũ excedit, ꝙ hoïem extinxit, vel debilis effe-ctus est? Rñdeo,vr teneri. arg.ff. sol. matr. l.si constante §.si maritus. Instit.de his qui sunt sui,uel alie.iu.1.2.rñ.& melius. ff.ad l. Aqui.l.sed & si quẽcũq;.§.igitur ff.de usuf. l.locũ.§.fi.l.elegãter §.plane. ff.de pig.act. Nec prodest.n.ꝙ unus iudex facit cũ deli-q̃rit, nã omne maleficiũ praue p̃sumimus actũ.C.de iniur.l.non conuicii,& de sicca. l.1.† Præterea si in torquendo modũ quis excedit,puniẽdus est,ut C. de emen ꝓc.l.1. nec iudicẽ excuset offm.quia sicut priuatis, ita magistratibus ꝓhibitũ est aliquid illici tũ facere.ff.de iniu.l.nec magistratibus. Ecõ tra ur,ꝙ non teneatur,quia hoc fecit cã ue ritatis eruendæ. & facit exequendo suũ of-fm,non aïo interficiendi,uel debilitandi,er go non debet teneri. Neq;.n.quis delinq̃re ur,nisi malignũ animũ habuerit. ff.de uer-bo.sig.l.sæpe.in fi. nã maleficia uolũtas, & ꝓpositũ distinguũt.l.qui iniuriæ, in princ. ff.de fur.& facit.ff.de acq.pos. l.qd' in eo. & alibi,& tũc crimen committatur cũ no-cendi uolũtas interuenerit,non alias, ut C. de sica.l.1.ff.de lib.ho.exhib. l.3 aliàs,§.1. Præsumit.n. princeps bonũ de officialibus suis,nisi cõtrariũ manifeste appareat,& do ceatur.ff.de off.p̃f.l.1.ad fi. Nã creditor rem obligatã afferendo non p̃sumitur deliquis-se,quia notabilis p̃sumptio.ff. de fur.l.cum creditor. † Sic ẽt à simili in ꝓposito,iudex p̃sumitur sui officii exequẽdi cã istud fecis-se,nõ aũt aïo nocẽdi, licet.n.culpã etiã tor-quendo excedendo modũ habuerit iudex, per hoc nõ tenetur.l.Cor. de sica.quia ĩ de-lictis lata culpa dolo nõ æquiparatur.ff.ad l.Cor.de sica.l.in lege. Itẽ cã p.p.quã aliqd fit seruandũ remanere impunitũ, qd' alias coercẽdũ esset,dẽt attendi.ff.de pœn.l.aut. §.cã. Sed officii necessitas impunitũ suadet remanere quod alias coerceri dẽt.ff.de his quib.ut ind.l.post legatũ. §.aduocatũ.& l. tut.ergo,&c. Præterea si non apparet quo aïo defecerit,p̃sumendũ est potius zelo iu-stitiæ,& ex uigore officii facere,q̃ malo cõ silio id fecisse.ff.de acq.pos.l.ur.,& ꝓ socio. l.merito.& pro hoc arg.C.qui acc.non pos. l.2.in fi.ubi tutor de falso instro procedẽdi in cã publica,si non probat, non p̃sumitur nocendi aïo accusationem instituisse, nisi euidenter probetur,tñ regulariter qui non probat calũniari ur. C. de aduo.diuer.iud. l.1. Solutio,distinguunt quidam,si apparet quod hoc fecerit ex voluntate, dolo tene-tur.si absq; culpa,& casu,nullo modo tene-tur,si autem cum aliqua culpa in exceden-do modum,non puto teneri,vt C. de eman ci.ser.l.1. & est bona argumentatio de po-testate,& rectore.ff. de verbo.sig.l.potesta-tis verba, si aũt sine moderatione modum excedendo in quęstionem hoïem extinxit, vel debilitauit,tenetur,† quia statim ꝙ mo dũ excedit, fingitur non iudex, & punitur tutor non recte administrando, vt non tu-tor,& tanquam quilibet tenetur, vt ff. de fur.l.tutor.ff.pro emp.l.qui fundum.§.si tu tor.arg.C.de epis.& cle.l.generaliter. Quid plura? est casus. ff. de iniur. l.item apud.§. quæst. versic. & si iussu ideo,&c.

TRACTATVS PAVLI GRILLANDI Castilionis Florentini, de quęstionib.& tortura.

IN superioribus titulis vidimus de plu-ribus criminibus reisq; ipsorum, & pœ-nis, sed quia accidit quandoque ꝙ cri-mina ipsa non sunt bene probata,& iudex non potest deuenire ad sñiam non p̃ceden te rei confessione,vel apertissimis probatio nibus,vt l.sciant cuncti. C.de proba. tamen contra ipsum reum multoties laborant in-famia, & alia indicia vigent, propter quæ necessario deueniendum est ad torturam, ĩ qua vel necesse erit reum ipsum confiteri crimen,vel saltem purgare indicia & suspi-ciones,quæ contra ipsum laborant,ideo in præsenti tractatu de quæstionibus, & tor-tura,ꝓ communi maxime iudicum cõmo-ditate aliqua breuiter exponemus. In qua materia doctores q̃ plures ex antiquis,atq; moder-

modernis, quidam in ordinarijs lecturis, qui dam vero in extraordinarijs compendijs, & tractatibus diuersa cõmentaria ediderunt. Ego vero ne aliorũ relatione dictorũ frustra videar occupare mẽbranas, ea dũtaxat attingã q̃ vtiliora sunt, & in q̃bus Doctorũ scripta silent. In alijs vero breuiter, & remissiue ad vlteriora procedam. Indiciorũ, & q̃õnis materia admodum frequẽs est, & in iudicijs practicabilis ĩ causis criminalibus, q̃ in iudicis arbitrio plurimũ cõsistit, & iudices, maxime iuniores, & parũ experti, sæpe solẽt in istis aliqua de necessarijs prætermittere, aut vlterius quã iuris sit ꝓcedere, ꝓpea materiã ipsã vltra alios clarius, & facilius ad cõem practicã accõmodabo. Videbimus. n. pimo, q̃d sit tortura, & quæ sit q̃õ, & q̃uo ista differũt inter se. Scd̃o, quot sunt tormẽtorũ species. Tertio, q̃d sit idiciũ, & q̃ sunt legitima, & sufficiẽtia idicia ad torturã. Quarto, quot sunt gradus torturæ. Quinto, in q̃bus criminibus possit dari tortura. Sexto, quæ ꝑsonæ pñt torqueri; & q̃ non pñt torqueri; & q̃bus de causis, vbi dabitur noua declaratio vltra oẽs Doc. ad tex. ĩ l. si q̃s in graui. §. ignoscit. ff. ad Syll. Septimo loco videbimus, an, & q̃ñ ĩ paruis criminibus possit ĩferri tortura, & q̃d in cã pecuniaria. Et an, & q̃ñ tortura possit dari ꝓ pœna. Et an, & q̃ñ q̃s dicat̃ cõpetenter tortus, & purgasse indicia. Et q̃ñ, & in q̃bus casibus reus possit repeti in tortura. Et quid si reus moritur in tortura. Et quid si nulla p̃cedebant indicia ante torturã. Vel si aderãt non tñ erant in actis descripta. Et an & q̃ñ reus dicatur legitime tortus. Item q̃d de cõfessione habita ĩ tormẽtis, vel timore tormẽtorũ, q̃ñ nulla p̃cedebant indicia. Vel si p̃cedebant in veritate, non tñ apparebant in actis annotata, an sufficiat illa confessio ad cõdẽnandũ reũ, maxime si ratificata repe ritur. Et q̃d si reus ante torturã petit copiã indiciorũ q̃ fuit sibi denegata, qua nõ obstãte fuit positus ad torturã, & cõfessus forte fuerit aliqua crimina nũq̃d illa cõfessio sibi noceat. Et q̃d si aliq̃s ꝑꝑ priuilegiũ ætatem vel aliã iustã causã de iure torqueri non poterit, si tñ fuerit tortus, & cõfessus, an ꝑiudicet sibi illa cõfessio, & q̃ remedia dãtur contra iudicem istis qui sic iniuste torti fuerũt.

1 *Quæstio dicitur inquisitio veritatis, per tormenta, & corporis dolorem facta.*
2 *Quæstio est tormentalis inquisitio veritatis.*
3 *Tortura corporis cruciatus dicitur ad veritatem eruendam repertus.*
4 *Tortura in quo differat tormento.*
5 *Tortura remedium dicitur, seu via extraordinaria probationis.*

1 PRimo igitur quæro quid est † quæstio. Respon. quæstio proprie loquẽdo est inquisitio veritatis per tormenta, & corporis dolorẽ, ita dicit text. in l. Itẽ apud Labeonem §. q̃õnem. ff. de iniur iũcta l. j. §. questionem. ff. ad senat. consul. Sylla. & gl. in d. l. j in versi. necatorum, eod. titu. Azo autem in sum. de q̃õ. in prin. dicit, ꝙ quæstio est inquisitio veritatis per tormenta. Nuda ergo interrogatio vel leuis territio non dr̃ quæstio. d. l. item apud Labeonem. §. q̃õnẽ, in versi. nuda. & per Azo. in d. sum. in titu. de q̃õ. in prin. qui dicit ꝙ non debent quoque adhiberi tormenta quanta accusator vel instigator postulat, aut desiderat, sed vt moderatæ rõnis temperamẽta desiderant. l. de minore. §. torm. ff. de q̃õ. Panor. vero in c. cum in contemplatione. de reg. iur. in antiquis, in princ. lect. idem dicit ꝙ q̃õ est indagatio veritatis per tormentum, & appellatur q̃õ à quærendo, quia iudex per tormẽtum inquirit veritatem, ita dicit ipse. Saly. autẽ in rub. C. de q̃õ. dat duas expositiones siue diffinitiones ad istud verbum. q̃õ. Prima est, ꝙ q̃õ est inquisitio quæ fit ad veritatem per tor-
2 menta eruendam. Secunda est. Quæstio est tormentalis inquisitio veritatis, & ista est breuior, & magis placet, q̃ omnes tñ descriptiones siue diffinitiones in effectu tẽdũt in vnũ, q̃d q̃õ sit illa indagatio quã facit iudex ad inueniendũ veritatem cõtra reum in tormentis existentẽ, dũ patitur cruciatũ in cor-
3 pore. † Deinde quæro quid est tortura. Rñd. tortura est corporis cruciatus ad eruẽdã veritatem repertus, vt dicit Panor. in d. c. cum in contemplatione, in prin. qui dicit etiã quod tortura siue tormẽtũ dr̃ quasi torquẽs mentem, q̃a per cruciatum corporis mẽs quoq; torquetur, vt latius dicemus infra eo. tit. q̃õ. 4. in illo quarto gradu torturæ, & hr̃ 5. q̃õ. 5 illi, qui, in vers. vbi religiosus tortus vt dũ corpora pœnis subijciuntur quæ gesta sunt
4 fideliter, & veraciter exquirantur † Hæc est differentia inter vnum, & alterum, quia vnum pertinet ad iudicem solum alterum

vero ptinet ad reum solū.s.tormentorū d.l. itē apud Labeonem.§.qónem,nihilominus sæpius solent vnū p altero poni,vt no.in d. §.qōnem,& 5.q.5. illi qui.& per gl.in d.l.j. in prin.ff.ad senatuscon.Sylla.†Et nota hoc φ tortura est remediū,siue via extraordinaria probōnis,vt dicit Bald.in l.si quis alicui. C.ad leg.Iul. maiest. via enim ordinaria est illa quæ fit per testes, & instrumenta, vt l. sciant cuncti.C.de prob. cum similibus.

1 *Tormentorum species quot sint.*
2 *Torturæ gradus sunt quinque.*

1 SEcundo quæro quot sunt tormētorū species.†Rñ.qđ multæ sunt ac diuersę, vt ponūt Doct.maxime practici in eorū tractatibus.Gand. in opere suo malef.in tit.de quęst.& tor.Ang.de Are.in suo opusculo malef.in gl.fama publ.præced. in vers.tortura.do.Fran.Bru.de S.Seue. in alio suo tract.malef.de ind.& tort.in 2.parte.At ille insignis doctor modernus Bonon. do. Hipp.de Mars. clarius cæteris hic aperuit in egregijs cōmētarijs suis q̄ nu p edidit super notabili tit.ff.de quæst.in l.1.in prin. vbi ponit quatuordecim species tormentorū oēs diuersas, quorū plura fuerūt ab antiquis inuēta,q̄dā vero nouiter ipse inuenisse asserit, put est illud subtractionis somni qđ in veritate p quā subtili ingenij acuitate adinuentū fuit, & ego semel illud exptus fui Romę in quadā causa duorū religiosorū, licet alio modo,& faciliori illo vsus fuerim,& profecto vidi ea q̄ prius non credebā,qđ illud affert maximū tormētū, & fastidiū ī corpore absq; aliqua mēbrorū lęsionē,vide do.Fran. Brun.ī materia p̄dicta ī d.suo tract de indic. & tort.in 2.parte.Alb.Gād.in eodē suo trac. in tit. de q̄st.& torm. Ange.de Are.in tract. malef.ī gl.fama pub.ī materia torturæ.Ant. Rose.& do.Abb.in c. cū in cōtemplatione, dē reg.iur.in anti.Pari.de Put.in tract.quem edidit de syndic.in c.tortura.el primo. cum tribus seq.dom.Bonif.de Vitali in tract.suo malef.in 2.parte.eundē dñm Hipp.de Mars. in practica sua Auerolda nuncupata,vbi copiose tractat de hac tortura, Bart. in l. j. in princ.& § diuus,& in l.fi.ff.de qō.Bald.in l. 2.C.quo.appella.non recipi. & in l.milites, & ī l.fi.C.de qō.& Sal. ī d.l.fi. eo.ti.in q bus locis oēs tractant de hac materia torturæ, & modo torquendi. & Azo in sum.de qō.in princ.istud tñ tormentum chordæ sine pēdētis funiculi Doct. cōiter ponunt pro magis cōi,& consueto,qđ in se cōtinet plures gradus timoris,doloris, & cruciatus q adhibentur plus vel minus scđm qualitatē facti, psonarū cōdōnem, & vrgentium indiciorum scđm qđ declarāt præfati Doct. in locis supra notatis.†Ego aūt vltra alios pro faciliori notitia istius practicabilis materiæ cōsideraui q nq; esse gradus torturæ siue tormēti sub hac specie tormētis chordæ,q bus rei diuersimode cruciant plus vel minus,grauius aut leuius,iuxta qualitatē facti,psonarū cōditionem,& abundantiam indiciorū,sed antequam ad illorum declarationē deueniam discutiam primo quæ sunt aut dicuntur legitima indicia, & sufficientia ad torturam.

1 *Indicia quæ dicantur legitima ad torturam.*
Indicium duplex est.
Indicium dubitatū, siue semiplenam qđ dicatur.
2 *Indicium plenum, seu indubitatum quod sit.*
3 *Fama duplex est, quædam hominis inhærens, altera vero inter homines.*
Fama homini inhærens quæ dicatur.
Infamia quid proprie dicatur.
4 *Fama inter homines dicitur rumor, seu dictum gentium, seu vulgi ex opinione imaginaria procedens.*
Rumor quid proprie sit.
5 *Suspicio est animi aliqualis applicatio ad aliquid cum titubatione.*
6 *Præsumptio quid sit, & quotuplex.*
Præsumptio hominis quæ dicatur.
Præsumptio simplex iuris quid sit.
7 *Præsumptio facti quæ sit, & quæ iuris.*
Fictio quid proprie dicatur.
8 *Argumentum quid sit.*
9 *Adminiculum vehemens quod dicatur, & quod non vehemens.*
Coniectura veri acceptio dicitur ex aliquibus signis extrinsecis.
10 *Nescientia, seu ignorantia est intellectus neque ad verum, neque ad falsum determinatus.*
Error quid sit.
Verisimile quid dicatur, & quid non verisimile.
11 *Notorium dicitur certitudo indubia rei de qua quæritur fidem faciens indubiam.*
12 *Probatio dicitur actus rem dubiam educens in lucem cognitionis.*
Euidens dicitur quod manifeste liquet.

Celari

13 *Celari nulla tergiuersatione potest, quod in euidenti est.*
14 *Manifestum quid sit, & an egeat probatione, quod manifestum est.*
Probatio per euidentiam facti quæ dicatur.
15 *Manifestum, & euidens in quo differant a notorio.*
16 *Iudex ex indicijs dubitatis ad torturam procedere non debet.*
17 *Indicia ad torturam legitima quæ dicantur.*
18 *Testis singularis de visu deponens, indicium facit ad torturam.*
19 *Tortura non est omnibus vniformiter danda.*

1 TErtio q̄ro, q̄ sint lτīa †indicia, & sufficientia ad torturā. ante quorū declaratione necessariū videndū esse putaui, q̄d est indiciū, q̄d famā, & quædā alia quæ p̄cedunt inq̄sitioné, & torturā. Et primo dic, ꝙ indiciū duplex est secundū Bal. in l. ea q̄ dē. C. de accus. & Gand. in suo tract. malef. in tit. de p̄sumptionib. & indi. dubita. & indubit. Indiciū dubitatū, siue semiplenū est p̄sumptio q̄dā fortiter mouens aīum ad aliq̄d credendū, vel discredendū. & hoc probat in l. cū probatio. ff. de proba. & p Gand.
2 in d. tit. de p̄sum. & c. † Indiciū vero plenū, & indubitatū est demōstratio rei per signa sufficiētia, per q̄ aīus in aliquo tanq̄ improprio exist͂te q̄escit, & plus inuestigare non curat, & hoc probat in l. indicia. C. de rei vē. & per d. Gan. in d. tit. vt sup. Bal. in d. l. ea qui dē, in 2. col. Sed q̄a in causis criminalib maxime, qn̄ procedit p inq̄sitionē, necesse est, ꝙ p̄cedat infamia cōtra reū de crimine, ex quo reperit inq̄situs, vt in c. qualiter, & qn̄, & ibi p oēs scribentes. de accus. iō aliqua de fama, & infamia hic inserere placuit, & dic
3 secundū Bal in d. l. ea q̄ dē. in prin. ꝙ † Fama est duplex, vna quæ est in hoīe. s. q̄ inhæret hoī, altera q̄ est inter hoīes. Fama. n. q̄ est in hoīe, vel q̄ inhæret hoī, est status illæsæ maiest. ac dignitatis, morib. & legib. comprobatus in l. cognitionū genera. ff. de var. & extra ord. cogn. cuius famę contrariū est infamia, q̄ sic diffinitur. Infamia est priuatio famę cōtingentis ex accidenti p̄ter naturam, vel sic. Infamia est deficientia status, & læsio maiestatis, & dignitatis. ista vr̄ iudicio meo, ꝙ sit melior diffinitio, q̄ præcedens: quia per istā declarantur oīa cōtraria bonæ famæ, & per id, ꝙ diffinitur vnumquodque cōtrarium: p eius oppositū diffinitur, & reliquum. vt probatur in l. j. ff. de his q̄ sunt sui, vel alien. iur. & Inst. eo. tit. in prin. & de iure p̄so. in prin. & de tutel. si mulier, in prin. Secunda dr̄ fama q̄ est inter hoīes, q̄ præiudicatur de aliquo hoīe, seu alio facto, & hæc dici pōt fama loquēs, q̄ semper de aliquo loquitur. &
4 ita diffinit secundū Bal. in d. l. ea q̄ dē. † Fama est dictū gētiū, seu vulgi ex imaginaria opinione, vel credulitate gentiū, seu vulgi, p̄cedens q̄ probatur in l. de minore. §. tormēta. ff. de q. & sub ista diffinitione tā bona q̄ mala fama cōtinetur. l. 3. §. idē diuus. ff. de testi. & hæc est illa fama q̄ est preparatoria inquisitionis, non aūi prior, de qua supra. Sed q̄a solet qn̄q; non certa fama, sed rumor insurgere in populo, q̄ est minus, q̄ fama, ideo videamus q̄d sit iste rumor. Rumor est furi. sa proclamatio gentiū, & strepitus multarū vocū. hoc probatur in l. fi. ff. de hær. instit. & l. miles. §. mulier. ff. de adult. & iste rumor est initiū famæ, & minus ea, ita dicit Bal. in d. l. ea q̄ dē. Qm̄ vero sunt plures gradus cognitionis, qn̄ res est adhuc dubia, anteq̄ perueniatur ad perfectā notitiā veritatis, in quib. gradibus animus iudicis semper remanet titubans, anteq̄ perueniatur ad vltimū firmæ credulitatis, & certæ scientiæ fine, secundum notabilē doct. Bar. in l admonēdi. 4. col. ff. de iureiur ideo de ipsis gradib. cognitionis aliqua br̄ declaranda putaui, inter quos offert se mihi suspicio, ideo q̄ro quid est suspicio.
5 Respond. † Suspicio est aliqualis applicatio animi ad aliquid cū vehementi titubatione. vel sic, suspicio est motus quidā mētis ad aliq̄d cū vehementi titubatione, probant hæc. ff. de testa. l. de statu. non tn̄ intelligas suspicionem istā comprehendere suspicionem tutoris, vt intelligatur de illa qn̄ remouendus est a tutela vt suspectus, quia illa est alia species suspicionis. ita dicit Bald in d. l. ea quidem. per l. impuberib. §. fi. ff. de susp. tut. Post hæc succurrit præsumptio, videamus nunc quæ est, & quotuplex sit præsumptio. Resp.
6 † Præsumptionum plures sunt species, quædā enim est præsumptio hoīs, alia est p̄sumptio iuris, alia vero præsumptio facti, alia autem præsumptio iuris & de iure, siue iuris, & facti, de quibus vide late Gand. in d. tract. & tit. de præsumpt. & indict. Præsumptio enim hominis secundùm Bald. ibi est, quidā conceptus causatus in mente ab ali-

Fama.

qua ꝓbabili cōiectura, vt ff. de ver ob. l. cōtinuus. §. cū ita. Præsumptio vero iuris simplex, est similitudo q̄dā sufficiens ad rē dubiā de qua credunt credenda. C. de cōtrahē. & cōmit. stipul. l. 1. & l. iurisgētium. §. qđ se re. ff. de pact. † Præsumptio autem facti est, cum ex facti similitudine aliquid demōstratur, qđ aīum videntis ad illud dubitanter applicat. Præsumptio iuris, & de iure, est status à iure ꝓmulgatus ex indubia cōiectura hoc ꝓbat in l cū ostendimus. in fi. ff. de fideiussori. tut. Sequit nunc videre q̄d sit fictio. & dic qđ Fictio est falsitas pro veritate accepta ex specialissima, & iustissima causa ī iure expressa, vt no. in l. in bello. ff. de capti. & postlimi reuer. & l. si is q̄ ꝓ emptore. & ibi late ꝑ Bar. ff. de vsuc. Argm aūt sic diffinit. † Argm est ꝓpositio ex aliquibus existentibus resultās ad ꝓpositum rn̄dendum seu cōcludēdū. vnde qn̄ plura indicia, vel plures ꝓpositiones, siue p̄sumptiōes, testes, vel cōiecturæ ad vnā & eādē cōclusionē tendūt ad effectū aliq̄d probandi: illa coadunatio siue copulatio ex plurib. in vnū, dr argm, qđ est proprie collatio pluriū diuersorū tendentiū ad vnā, & eādē cōclusionē, vt l. 3. §. idē diuus. ff. de testi. l. diuus. ff. de custo. reo. Aliud indiciū ꝓbationis siue cognitionis dr adminiculū, & istud est duplex, aliud est adminiculum vehemēs, aliud vero adminiculū leue, siue non vehemēs. † Adminiculū. n. vehemēs est suppletio defectus probationis per se solū nō operās, sed cū alia probatione cooperans, probatur hoc extra de successionib. ab intestato. c. fi. & in c. fi. de iureiu Adminiculū nō vehemēs est aliquali pars cōfirmationis veri, tendens ad aliquid suspendendū de defectu ꝓbationis, & alia adminicula per se sola ēt plura nō sufficiunt, vt l. ij. §. j. ff. de excus. tut. sequitur mō coniectura q̄ sic diffinit. Coniectura est acceptio, seu reputatio veri ex aliq̄b. signis extrinsecis proueniens, per q̄ deuenit ad verū, sicut ꝑ circulū cōiecturamus tabernā, dicit Bal. & ibi, & per habitū distinguimus meretricem. l. itē apud Labeonem. §. si q̄s virginem. ff. de iniu. & hr in c. in nonnullis, extra de Iudæis. His omnib. opposita sunt nescientia siue ignorantia, & error q̄ nescientis sic diffinitur. † Nescientia siue ignorātia est intellectus nō determinans se ad verū, vel falsum. Error aūt est priuatio intellectus determinat ad verū, & auriga tendentis ad falsum, vel sic. Error est priuatio veritatis causata in intellectu ꝑ falsam imaginationē, vt proba. ff. de test. l. de statu. & ff. de iurisd. om. iud. l. si per errorē. & l. si quis nec causam cotit. videamus nunc de verisimili, & nō verisimili, & dic br, ꝙ verisimile est id, qđ verū vr, & est verosimile, vt ff. de adul. l. miles §. mulier. Non verisimile vero dr illud, qđ a vero est multū dissimile, vt ff. quod met. cau. l. nō est verisimil e. in prin. vbi fit mentio ēt de p̄sumptione iuris tm̄, siue hominis, sed credo potius. ꝙ illa sit q̄dam leuis p̄sumptio. Postq̄ vidimus de grauib. probationib. per quos asceudit, siue peruenitur ad plenā probationem, & certā fidē credulitatis, videamus nūc de ipsa certitudine veritatis, & q̄ro q̄d est notoriū generaliter. Resp. secūdū Bal. ibi. † Notoriū est cōis, & indubia certitudo rei, de qua q̄ritur, indubiā fidē faciens, an. & qn̄ quid dicatur esse notoriū, & quot hoīes faciunt notoriū, vide Bal ibi, qui refert quosdā tenuisse, ꝙ maior pars populi facit notorium, & qđ in aliqua villa, siue paruo castro minor numerus hominum facit notorium, q̄ in ciuitate, & ideo dicit secundū Alb. de Gād. qđ ad sciendū quot homines faciunt notoriū, hoc est arbitrariū, q̄a iudex arbitrabit quot hoīes faciunt notoriū. de qua materia vide latissime per Cano. in d. c. qualiter, & qn̄, de accus. Videamus mō quid est probatio, intelligendo, de plena, & ꝑfecta probatione, q̄ sic diffinit secundum Bal ibi. † Probatio est actus rem dubiā in lucem cognitionis educens. & hoc notat. C. de ꝓb. in rub. & ibi Bal. Succedit altera species, & probationis, & cognitionis veritatis q̄ dr euidens, & manifestū. ista duo differunt inter se, & differunt ēt a notorio, vt sup. dicā. Euidēs ita diffinitur, euidens est, qđ manifeste liquet, secūdū Bal. in d. l. ea quidē. c. si forte. de elect. lib. 6. & est satis diuersum a manifesto, & plus est quam manifestū. euidens enim illud est, quod palam est oculis, & semper apparet. ff. de contrah. empt. l. ea quæ. l. non codicillū. C. de testa. & in c. euidentia. de accus. 1. q. 1. vt euidēter. † Quod. n. in euidenti est, nulla pōt tergiuersatione celari, & nullā optat probationē, extra de coha. cler. & mulie. c. fi. vide quæ not. per Archid. in d. c. cum si forte, de elect. lib. 5. Bal. n. in d. l. ea quidē, diffiniuit manifestū, sed diffinitio sua mihi non placet, dicit enim, ꝙ manifestum est illud, quod euidenter

ter apparet.seqretur ergo q manifestũ esset idem qđ euidens,& tñ est satis diuersum,vt ꝓxime dixi,& dicam infra q minus est manifestũ q̃ euidẽs,sed secũdũ diffinitionẽ Bal. idem esset manifestum qđ euidens, ideo putaui sic esse diffiniẽdum. Manifestum est demonstratio q̃dam,ex qua vehementer aĩus dubius informatur ad aliquod,nõ tñ tolitur tota dubietas.2.q.1 de manifesto,† & hinc est qđ dr̃,manifestum indiget ꝓbõne.11.q. 3.c.eorũ.euidens aũt nulla indiget ꝓbõne, vt d.l.ea quę.ff.de actio.empt.vide Io. And. in c.cõstit.de verb.sign.lib.9.& tex.not.in l. qm̃ sororem.C. de iure delib. vbi de vtroq; fit mẽtio. Tñ euides ponitur ꝓ magis claro q̃ manifestum, vide do. Alb.de Ros.in dict. suo in litera E.in vers.euidens.el 1.& 2. Bal. tñ in d.l.ea quidem.aliam ponit. dr̃iam inter ista duo, dicens q euidens dr̃ id solum, qđ apparet ꝑ oculorũ inspectionem,vt ff.fi. regun.si irruptione.§. ad off.ñ.& idem Bal. in rubr.C.de ꝓbõ. dicit q illa dr̃ ꝓbõ ꝑ euidentiã facti,qñ res subijcitur oculis iudicis. Manifestum aũt largius dr̃.s.oẽ id qđ nobis innotescit ꝑ quęcũq; sensum corporis. s.visum, auditum,sicut est sonus Campanæ aut alium sensum, vt l.1.§.occisorũ.ff.ad Syll.de q̃bus sensibus hr̃ in l.eum. §.pen.ff. de acq. poss.†Differũt ẽt ista duo secũdũ ipm̃ à notorio, q̃a manifestũ vel euidens est illud qđ vni tm̃ vel pluribus patet:notorium aũt esse nõ põt, nisi toti populo,vel maiori parti publicè innotescat,vt sup.late diximus.& not. in c.vestra.& ibi Inn.de cohab.cler.& mulierũ. Et per hæc sum expeditus de istis gradib.seu adminiculis probationis,ac de spẽb. plenæ,seu perfectæ ꝓbationis,q̃ quidẽ gradus,& adminicula probationis a q̃busdã appellanẽ indicia nõ plena,& dubitata,ꝑ quæ aĩus iudicis deducit̃ qñq; in suspicionẽ,qñq; vero in opinionẽ q̃ magis est propinqua indubitatæ fidei quã suspicio, secundũ Bar.in d.l.admonẽdi.ff.de iureiu.†Ex quib.tñ indicijs dubitatis nõ dat̃ iudici indubitata fides & firma credulitas,sed quędã suspicio qñq; ex qua iudicis mẽs satis dubia reperit̃.& isto casu non facile deueniẽdum est ad torturã, maxime si persona sit honestæ conditionis, q̃a ista suspicio est primus gradus probationis,& minus q̃ semiplena probatio,secũdũ Bar.in d.l.admonendi.in glo.magna. Qñq; vero indicia sunt talia q̃ adducunt animum iudicis in opinionẽ, q̃ est secũdus gradus ꝓbationis,secũdũ Bar.ibi,ex qua aĩus iudicis multũ depẽdet in illa parte, nõ tñ est plene certus,& iõ isto casu deueniri solet ad torturã, quæ dat̃ in supplementũ probationis in causis criminalib.qñ veritas aliter haberi nõ põt,vt ꝑ Bar in l.fi ff.de qõ. q̃a tormentũ illud fuit inuentũ cã necessitatis,& in supplementũ probationis.vt dixi,quotiescũq; reus est valde suspectus,cõtra quẽ laborant indicia,vt dicit Pan.in d.c.cũ in contẽplatione. in prin.de reg.iur.& Bal.in l.1.C.quorũ appell.non recip. idem Bal.in l.milites.& l.fi. C.de quæst.Bart.in l.1.in prin. & §.diuus.& l.fi.ff.de qõ.† Quę aũt dñr esse ltĩa indicia, dic q illa sunt q̃ sunt proxima facto,q̃ quãto propinquiora sunt,tãto sunt meliora.l.j. §.præterea,& l.de minore.§.torm.ff.de quęstioni.& ibi per Moder. Quæ aũt iudicia dicant̃ esse sufficientiã ad torturam ,certa regula tradi non põt, sed hoc relinquit̃ arbitrio, & discretioni boni iudicis, secundũ quod dicit Azo in d.summa de quæst.vbi dicit,q nõ debet iudex reo adhibere tormenta quanta accusator exposcit,sed quanta moderatæ rationis temperamenta desiderant,idem dicit Bar.in d.l.fi.ff.de qõ.in princ.dicit tñ Abb. in d.c.cum in cõtemplatione, q licet super hoc an, & qñ indicia dicantur esse sufficientia ad torturã certa regula tradi non possit, arg.l.testiũ. §.tu magis.ff.de testi.& l.de minore.§.fi.ff.de q.tñ dicit,q oẽs Doct.tenẽt, †q vnus testis de visu facit indiciũ ad torturam,intellige tu,q sit testis fidedignus non suspectus, & oĩ exceptione maior secũdum quod dicit Bar.in d.l.fi.& Bal.in d.l.2. & ita cõiter tenet Docto.Bonus itaq; & discretus iudex cuncta circunspiciet,& iuxta criminis qualitatẽ facti, cõtingentiã, conditionẽ personæ,& abundantiã iudiciorũ considerabit, an ad torturã ipsam deueniendũ sit, & casu quo ad illã deueniri cõtingat , iterũ maturè cõsiderare debet qua grauitate,leuitate, vel moderamine veniat inferenda,iuxta no.per Azo in d.summa de qõ.s quantum moderatæ rõnis temperamenta desiderant.† Aliter enim sunt torquẽdi iuuenes robusti , & alio mõ debiles,delicati,vel senes,alio mõ rusticus,vel miles,& alio mõ ciuis,& alio modo nobilis,& alio mõ ignobilis,& plebeus.l.de min.§.torm.ff.de qõ.& l.1 §.fi. eo.tit.Bart. in d.l.fi. eo.tit.Bal.in d.l.2.C.quor.appellat,

non recip. & idem Bal. in l. milites. & l. fi. C. de quæst. Abb. in d. cap. cum in contemplatione, de reg. iur. in antiq.

1 *Torturæ gradus sunt quinque, & qualiter cognoscantur, & inferantur.*
Gradus primus torturæ quis sit.
2 *Confessio rei facta in præparatorijs tormentorum dicitur facta metu, ideo ratificatione eget.*
3 *Tortura largo modo sumpta quid sit, & vnde dicatur.*
Torturæ primus gradus, scilicet terror, quibus inferri possit.
4 *Torturæ gradus secundus quis sit.*
5 *Tortura leuis quæ dicatur, & an vere sit tortura.*
Tortus leuiter potest grauius torqueri militantibus indicijs legitimis.
6 *Priuilegiati ne possint torqueri tormento secundi gradus torturæ potuerunt supponi.*
7 *Febricula leui laborans non excusatur, quominus teneatur comparere citatus.*
Confessio facta in leuibus tormentis ratificatione indiget.
8 *Torturæ tertius gradus dicitur, cum per spatium dicēdi vnū Miserere, reus suspensus detinetur.*
9 *Torturæ gradus quartus quis sit.*
10 *Torturæ quintus gradus quis dicatur.*
11 *Torturæ gradus vltimus in quibus applicetur criminibus.*
12 *Complexionum diuersitas multa in sustinendis tormentis.*
13 *Mesites lapis potus facit, vt dolorem nullum sentiat tortus.*
Remedia quæ verbis fiant, ne torti dolorē sentiāt.
14 *Fur quidam Romæ quibus remedijs contra torturam fuerit vsus.*
15 *Tortus quidam dicens, & lacte beatæ virginis Mariæ, dolorem nullum sentiebat.*
16 *Remedia quæ fieri possint aduersus maleficia taciturnitatis.*

1 QVarto nunc videndum est † de istis quinque gradus torturę, de quibus supra fit mentio, quo modo cognoscuntur, & qualiter inferuntur. Rn̄. declarando primū gradum incipiemus a minori, vel infimo, ascendendo veluti ꝑ gradus scalarū, reducendo materiā ad practicam dico ꝙ. Primus siue īfimus gradus torturæ est territio illa, quā infert iudex reo, qn̄ illū cognoscit suspectum: tn̄ indicia nō adsunt talia, vt torqueri possit isto casu iudex mādat qn̄q; reū ipsum spoliari ligariq;, & in ordine poni, ac si vere torquendus esset, & qn̄q; ligari mandat ad funiculū, ita vt nihil aliud deficiat quā sola eleuatio & hoc fit ad incutiendū timorem reo, vt facilius fateaē stantibus, maxime iudicis persuasionibus. Et ista proprie non dr̄ tortura, q̄a vere corpus non torqueē, nec sentit dolorē, sed potius est qui dā mentis timor, secundū Bal. in d. l. 2. quor. 2 app. & c. & in l. 2. C. de cōfess. vbi dicit, ꝙ cōfessio facta a reo in istis ꝑparatorijs tormentorū cū sit facta, & extorta ꝑꝑ timorem tormentorum, indiget ratificatione, ac si facta fuisset in plenis tormētis, alias nunq̄ sufficere ad cōdēnationē. vide Ang. & Sal. in d. l. 2. & Sal. in l. fi. C. de qō. Bar. in l. j. § si q̄s vltro. ff. eo. ti. vide no. tex. in l. 2. C. de cust. reo. qui loq̄tur proprie de hac ratificatione, quæ fit apud acta sub publico testimōio, & dicit Imperator ibi, ꝙ isto mō fræni quidē tēperies judicib. immodice sæuientib. adhibetur. Iste aūt actus, vt dixi nōn pōt dici proprie tortura, vt ꝓxime diximus, sed appellaē ꝓprie ter3 ritio, siue terror tormentorū. † Largo vero sumpto vocabulo, & improprie posset dici tortura, ꝓut quidā descripserunt hoc nomē tortura, q̄ dr̄ a terrendo, sed isto mō terre[illegible], ergo &c. vel dicas qđ licet corpus vere non torqueatur, animus tn̄ bene torquetur, & timoris patitur cruciatū, & sic largo mō dici pōt tortura. Et no. ꝙ iste terror, siue primus gradus incuti, & experiri pōt contra quoscūque, ēt contra eos q̄ de iure torqueri nō pōt aliqua de cā, vt infra latius dicetur in 6. qō. vel qn̄ deficerent indicia ꝑꝑ q̄ torqueri deberet, vel qualibet alia iusta de cā ad torturā deueniri nō pōt, ad istum gradū deueniri poterit, secundū Bal. in d. l. 2. in vers. qro qn̄q;. & c. vbi dicit, ꝙ illi q̄ de iure torqueri nō pōt, poterunt bene terreri. Iste enim primus, siue infimus gradus torturæ non solet adhiberi robustis, versutis atq; dolosis viris, sed debilibus timidioribus, pusillanimis, atq; delicatis, quoties contra ipsos militarēt aliquę ꝓsumptiones, & cōiecturæ siue indicia leuia. Et licet interdū essent plura indicia. multoties tn̄ cū isto infimo gradu ab hoib. similis cōditiōis solet extorqueri cōfessio, absq; eo ꝙ ad vlteriora procedaē, vt sæpius expertus fui in facto, de quo infimo gradu fit sæpius experiētia ī robustiorib. & magis cautis, quoties vt dixi non militant plena indicia, vide

do Par. de Put. in d. suo tract. de synd in c. ad uertendum & Bal in d. l. 2 † Secūdus gradus torturæ est cum reus ligatus eleuatur modicū supra terram. Paulo momento detinetur eleuatus, & ꝓtinus deponitur, uel cum detinetur suspensus spacio dicendi Aue maria, uel Pater noster aut unum miserere. iuxta qualitatem facti, & ꝑsonarū cōdōnē, deinde deponitur absque aliquo impulsu, quassatione uel tractu chordæ, & hæc dr̃ leuis tortura ad quā deueniendum est quotiescunq; indicia q̄dam apparent aliqualr̃ probata, & reus est magis suspectus. Indicia tñ ipsa non sunt plena satis ad inferendum plenam torturam, puta si esset unus testis de uisu deponens. tñ nō esset oī exceptione maior, uel duo testes de auditu ab aliis, non aūt ab ipso reo, & similes ꝓsumptiones uel indicia non plena. ꝓcedente tñ suspicione cōtra ꝑsonam ipsius rei, ut ꝓxime dixi. Et ista est illa leuis tortura, de qua loquitur Bal. in d. l. 2. C. quorū appellatio &c. ubi dicit † ꝙ quemadmodum leuis febricula non dr̃ febris, & infirmitas talis q̄ ꝓstet impedimentū ad cōparendū, sicut est uera febris, q̄ hoīem sternit, ut l. ob q̄ uitia. §. fi. ff de ædil. edict. ita ista leuis tortura non dr̃ tortura, si ue tormentū, ex quo causet dolor mentis, & corporis cruciatur, sicut in tortura ordinaria. Et nota qđ est magni effectus ista doctrina, ex qua infert. ꝙ quotiescunq; cōtra reū militant legitima indicia, ex q̄bus de iure q̄s torqueri pōt. si fuerit semel isto modo leuiter tortus, non obstabit, quo minus possit iterū grauius torqueri ex eisdem indiciis, & tunc secunda uice dicet cōpetēter tortus, nec ꝓpea reus cōqueri poterit, ꝙ fuerit repitus in tortura absq; nouis indiciis, iuxta ea quæ hñr in l. repeti, ff. eo. tit de q̄ō. q̄a ista non dr̃ proprie repetitio, ex quo prima non fuit habita pro tortura, ꝑ ea quę supra diximus ita ēt sentit Bart. in l. fi. & repeti. ff. de qō. & Bal. in d. l. 2. C. quorum appellatio. &c. Ang. de Aret. in d. gl. fama publ. in uers. q̄d si aliq̄s fuit tortus, sed leuiter, &c. Hipp. Mars. in d. l. 1. in princ. & l. repet. Par. de Put. in d. trac. ī c. sequitur modo. Fran. Brun. Gand. & ceteri doct. in locis supra notatis. † Quidam tñ dixerunt arguentes ex dicta doctrina Bal. de qua supra ꝙ illi ēt q̄ aliqua ex causa uel priuilegio torqueri non pñt, poterunt tñ tormento istius secūdi gradus supponi absq; periculo. ex quo ista leuis tortura non dr̃ tortura, sicut leuis febricula non dr̃ febris d. l. ob q̄ uitia. Ego tñ de ueritate istius dicti alias dubitaui, nec uĩ esse bona cōsña de leui febricula. ad leuē torturam, q̄a est diuersa rō in uno q̄ ī alio. ibi. n in d. l. ob q̄ uitia excusatur à cōparendo in iudicio ille q̄ ꝑ febrim est impeditus, & non pōt ambulare foris, quia non exit de lecto, nec de domo, is uero q̄ patitur quartanā febrim aut aliam leuem febriculam quam nō curat, nec ꝑ illam remanet q̄n uadat foris per oīa loca, saltem in ciuitate. † Ex quo. n. uadit ꝑ urbem sicut uadit ꝑ alia loca, ita uenire pōt ad curiam, & coram iudice. q̄a rō illa impedimēti de qua in d. l. ob q̄ uitia. ī prin. cessat in eo q̄ patitur leuē febriculā, ideo in eodem cessat legis excusatio. Sed hic in leui tortura fieri non pōt, qđ corpus non torqueat nec patiatur aliqualē dolorem, licet sit leuis dolor, dolor est, & infertur iniuria dignitati, uel innocentiæ ip sius rei, q̄a tortura ut diximus supra eod. tit. q. 1. est cruciatus q̄dam in corpore, &c. cum igr̃ ꝑ hanc leuem torturā inferatur in corpore dicti rei aliqualis cruciatus, nō pōt dici nisi qđ illa sit tortura, & qđ ille sit tortus q̄uis leuiter. Et ideo ego nunq̄ cōsueui ad gradum istū deuenire, nisi q̄n procedūt indicia, & sunt bene ꝓbata. Tñ si sunt indicia aliquantulum remota à facto, & ꝑsona esset uilis, & ignota, & ualde suspecta de crimine, aut in rñsionibus suis uariaret, & aliis hmōi suspicionibus ꝓcedētibus l. de minore. §. torm. in fin. ff. de q̄ōnibus, & ꝑ Bal. in d. l. 2. Bart. in d. l. fin. & Panor. in d. c. cum in cōtemplatione. Si aūt esset uir nobilis aut honestæ familiæ, & cōdōnalis, ad hoc nō deuenirem rr̃, nisi ꝓcedentibus legitimis indiciis, & bene ꝓbans iuxta no. ꝑ Bar. in d. l. fi. ff. de qō. & per alios in locis supra not. Confessio silr̃ facta in istis leuibus tormentis indiget ratificatione, sicut illa q̄ est facta in plenis tormentis, ut supra diximus in ꝓcedenti gradu, & no. in d. l. 2. C. de Cust. reo. † Tertius torturæ gradus est cum reus suspensus detinetur in tortura spacio dicendi unum Miserere uel duo, aut aliquantulum plus, absq; tñ aliquo tractu uel impulsione chordæ, q̄ infert ad maiorē cruciatum, & ad istū gradū ascendet iudex quotiescunq; reus est magis de crimine suspectus, & indicia cōtra ipm tēdētia sunt plene ꝓbata, delictū tñ non est de atrocioribus, ut est furtū modici ualoris, uulnus non letale, seu aliud crimen non capitale, ut

l.1.& ibi Bar.ff.de publ.iud.uel qñ delictum
esset grauius, & indicia magis apta, psona
tñ esset talis nobilis,uel alias honestę fami-
lię,& alias bonę cõdõnis,& famæ & nõ assue
tus in similibus cõmisceri cũ quo mitius. &
magis tẽperate agendũ esset, nõ excedendo
iudex istũ gradũ torturæ nõ credo q posset
reprehendi. arg.l. non omnes.§.à Barbaris,
ff.de re mil.l.in fer.& l.respiciendum,§.delin
quũt.ff.de pœn.l. qd ergo §.pœna grauior.
ff.de his q not. infam & l.testiũ.§ tu magis,
9 ff. de testib.† Quartus torturæ gradus dicẽt
quotiescunq; reus post eleuationem diutius
suspẽsus in tortura detinet̃,uidelicet p quar
tam,tertiã, mediã ue partem,uel duas tertias
unius horæ aut p integrã horam,ſm grauita
tẽ criminis,suspicionẽ rei, & uires indiciorũ
qñq; in ipso detentionis spacio adhibentur
unus duo aut plures ictus, siue tractus chor-
dæ ad maiores cruciatus inferendũ in corpo
re, maxime qñ indicia sunt pgnantia. Reus
est suspectus multũ,& hẽt mẽbra robusta, &
crimẽ est graue ex se,ẽt, q ista oĩa non con
currant,si tñ maior pars cõcurrit,sufficit,ul
quoties scandalum non modicum gñaret,
ut est furtũ magnæ rei sacræ,uel aliud tur pe
sacrilegium,uel sacrorũ abusus,aut homici-
dium graue,uel falsitas literarũ apostolicarũ
& similia,& indicia ut diximus essent urgen
tia, & bene pbata, utputa unus testis omni
exceptione maior de uisu ipsius facinoris de
9 ponẽs, aut duo seu plures testes alia pbãtes
indicia, & circũstãtias necessarias ipsius cri
minis ſm qd latius declarat do. Alb. Gand.
in d.suo tract. malef. in tit. de psump. & ind.
dub. & indub. Bart.in d.l.1.§.fi. & l.fin.ff. de
qõ.Bald.in l. milites,§.oportet.C.eo. tit. idẽ
Bald.in d.l.2.C.quo.appel.& c.Bald. Ang. &
Salic. in d.l. ea quidem, C.de acc.Canonistæ
in c.qualiter,& qñ.eo.tit.& in c.cum in con
10 templatione.de reg. iur.in antiq.† Quintus
& ultimus torturæ gradus succedit,quod est
istud quotiescunque post aliquam suspensio
nis detentionẽ, & ictus siue tractus chordæ.
si reus adhuc ptinax in eius negatiua inste-
terit, & torturam hmõi spernere uideret̃, p
grauiori cruciatu ad pedes ipsius rei tor quen
di subiiciunt̃ pondera qdã pendentia, ut sunt
cõpedes ferrei, lorica, aut aliud simile pon-
dus,& cũ põdere ipso suspensus detinet,uel
ictibus cruciat̃, & istud est sæuissimũ genus
tormẽti,& dñt Doct. qscripserũt de hac mã

q tũc corpus ipsius rei dilaniatur, mẽbraq;
& ossa quodammodo dissoluunt̃, & euellun
tur à corpore,& hęc dr̃ grauior pœna q̃ uti
usque manus obscissio, ut dicit text.in auth.
ut nulli iud.§. quia uero. & dicit Cassiod. in
lib.uariarum epistolarũ,ut refert do. Par. de
Put.in suo tract.synd.in c. tortura.el.2. fol.
113.epist.49.facilius est à morte expetere q̃
tormentorum crudelia sustinere inter supre
mas anhelatus angustias melius est petire q̃
uiuere,& detestabilis sensus pœnarum exclu
dit dulcissimæ salutis affectum. Iste ultimus
gradus, & modus torquendi p raro fit, & iu
11 dex haud facile ad illũ deueniet, † nisi in cer
tis casibus, & criminibus atrocissimis ut est
hæresis,& crim. læsæ maiest. euersionis sta
tus,aut similis pditionis,ubi totius,ubi priç
aut multorũ salute tractat̃, aut cũ ageret de
ingẽti assassinio enormissimo homicidio sa
cræ psonæ,uel de morte alicuius Cardinalis,
seu alterius magni principis,uel cõtra malefi
cũ, aut mathematicũ,in qbus criminib' nul
lũ ppest priuilegium dignitatis, ut l. si qs ali
cui.C.ad l.Iul.maiest.& l. & si excepta. C. de
male.& math.l.manicheos, & l.Arriani. C.
de hæret.c. ad abolẽdã, eo.ti.& similibus, nec
tũc ẽt nisi indicia essent adeo clara,& pgnan
tia,ut nil deesset nisi rei cõfessio, ut l.milites.
§.oportet,& ibi Bald.C.de qõ.Bal. in l. quis
quis,C.ad l.Iul. maiest. & Bal.Ang.& Sal. in
l.ea qdem,C.de acc.Bart.in d.l.fi. ff.de qõ.&
l.1.§.fi.eo.tit.Par.de Put. in d.tract. de synd.
c.tortura.& c.ad uertendũ,& alios Moder.in
12 locis supra notatis.† Non nulli tñ reperiunt̃
adeo terribiles, & robusti qui nullum timẽt
dolorẽ,neq; cruciatum aliquem sentire uñr
in corpore, ẽt si mille tractibus quassarent̃,
quod pluribus modis cõtingere solet, quidã
eñi robustitate corporis,& brachiorũ, alii ue
ro leuitate q leui põdere cõprimunt̃, quidã
alii membrorum agilitate.quorũ brachia ex
modica eleuatione ex retro ante resoluunt̃,
& supra caput directo tẽdũt,adeo q leuem,
aut nullũ cruciatum sentire uñr,& ego alias
in facto habui. Quidã alii reperiunt̃ qui cum
diabolicis sortilegiis & incãtationib. malefi-
cæ artis, de qua supra diximus late in 2. lib.
6.& 7.q.adeo corrobant̃ in corpore uel su-
stinent̃ ĩ aere, aut graui sopore detinent̃ op
pressi postq̃ sunt eleuati,ut nullũ penitus do
lorẽ pariant̃ in corpore,& hoc appellant qdã
maleficiũ taciturnitatis siue insensibilitatis

ex quo inducit tutela quædã(ut aiunt) aduersus ipsam torturam, quod reus ipse nullũ dolorẽ patitur, de quo alias diximus supra d. lib. 2. & ego alias pluries expertus sum in facto, & infra dicam, & à pluribus huiusce artis maleficæ magistris referri audiui, qui uariis modis, & per diuersa malefica uerba, & instra id expetũt, & obtinent, quod quã sit fiat, referre non expediat, quia fieri nõ posset absque sacræ christianæ fidei euersione. 13 † Dixit tñ Alber. magnus in lib. quẽ edidit de secre. nat. quod lapis quidam mesites nuncupatus, qui orit ex ciuitate quæ dicitur Mesis, i partib. oriẽtalib. cõtrarius, & aqua aut uino cõmixtus datusq. ad potandũ illi qui torquendus est inducit insensibilitatem poenæ, & cruciatus, ut refert Par. de Put. in d. tract. synd. in c. tortura lo 2. Quidam alii dñt uerba quæ sequuntur, uidelicet, Imparib. meritis tria pendent corpora ramis. Dismas, & Gestas, in medio est diuina potestas Dismas damnatur, Gestas ad astra leuatur. Alii etiã dñt uerba prophetæ. Eructauit cor meũ uerbũ bonũ, ueritatẽ nunquam dicã regi. Alii uero dñt, quemadmodũ lac beatæ gloriosæ Mariæ uirginis fuit dulce, & suaue domino nostro Iesu Christo, ita hæc tortura si chorda sit dulcis, & suauis brachiis, & membris meis. Quidam alii dñt illa uerba, quæ dominus noster Iesus Christus dixit tempore passionis, uidelicet à principio suæ capturæ. Quemquæritis, &c. usque ad extremum uitæ, & ultimum uerbum Consumatum est. Quidam alii dñt. Iesus aũt trãsiens per medium illorum ibat. os autem non cominuetis ex eo. Quæ quidẽ uerba, & coniurationes olim non putabam quidquam operari posse contra torturam, & plerisq; ridicula potius quam credibilia esse uñr, at ego quia pluries uidi, & expertus sum in facto, primo Pisis dum eram assessor Magnifici dñi Capitanei illius ciuitatis, deinde Romæ dum essem auditor criminalium causarũ 14 Reueren. Do. auditoris cameræ ubi † quidã fur sagacissimus, & duplicis malitiæ reus, cõtra quẽ erãt examinati quindecim testes super diuersis indiciis magni furti centũ triginta septẽ ducatis auri, hñs notitiã quod curia ipsa ti dñi Auditoris procedebat cõtra ipsum, antequam personaliter compareretur, accepit nonnulla sortilegia cõtra torturam, quibus expertis iterũ atque iterum, uidens quod sufficiebant ad parangonem, quadam die dum ego essem in ædib. turris nouæ ad examinandũ quosdã alios reos, ille spõte ueniẽs accessit ad me, & se cõstituit in carcerib. ipsis, dicens quod ultro uenerat ad purgandũ indicia, & notã infamiæ sibi illatæ, contra quẽ tñ necesse fuit deuenire ad torturã pro indiciis contra ipsum laborantibus, in qua dũ erat eleuatus dormiebat capite cliuo, ac si iaceret in lecto absq; ulla penitus lamentationes, aut clamore, & ad tractus chordæ erat tanquam statua marmorea, quæ dũ eleuabatur, à principio dicebat quædã uerba submissa uoce, deinde silebat ut dormiẽs, statim ego suspicatus fuit ne gestaret aliquid sortilegiũ siue factuiã maleficã penes se. aut ex illis uerbis captaret aliquid suffragiũ, perquisiui quam diligẽter per oẽs partes corporis sui, denumq. reperi in capite sub scuffia. s. inter crines, quandam paruã schedulã hæc uerba continentẽ v3, † Iesus aũt trãsiens † per mediũ illorũ ibat. † os non cõminuetis ex eo. † cũ crucibus ita signatis, quam ilico abstuli ab eo; qui licet illa sic ablata satis cõquereẽ, nihilominus iterũ positus ad torturã, & eleuatus iterũ illud idẽ sicut antea faciebat, & principio ipsius eleuationis nõnulla uerba submissa uoce dicebat, quæ percipere nunquam potui, nec quidquam cõfessus ẽ, demum mutatis tormẽtis sub tormento taxilli subiectus fuit, & siliẽ spernẽdo dotores nihil unquam penitus confessus est, sed in sua negatiua semper audacius cõualuit, adeo quod necesse mihi fuit cõ instãte ab inquisitione, eũdẽ absoluere, & processum totũ una cũ inquisitione aboleri mandare. Nec est mirandũ de absolutione huiusmodi. nã similis † casus & maior quoq; 15 occurrit do. Hip. de Mars. dũ erat officialis illustris. Duci Mediolani, ut ipse refert in l. repet in 4. col. ff. de quæst. nec dũ est annus elapsus. quod audiui aliũ Romæ positũ fuisse ad torturã, & repetitis uicibus grauiter cruciatũ. qui illa uerba de lacte B Virginis Mariæ submissa uoce dicebat, & nullũ dolorẽ pati, sed cuncta spernere uidebaẽ, & dormiebat sicut alius i tortu ra, adeo quod a tribus iu dicib. præsente procuratore fiscali examinatus, nulla unquã ab eo cõfessio extorqueri potuit; licet correus, & criminis socius id fatereẽ expresse, & illũ in sociũ nominaret. cuius processũ uidi illumq; cognoui. Aliud exemplũ quod siliẽ in facto occidi mihi Romæ cuiusdam maleficæ mulieris, quæ antequam eleuareẽ in tortura, uerba quædam submissa uoce dicebat de ĩde eleuata sillebat penit' uelut mortua & nigrior apparebat. ĩ uultu carbone extincto. oculos ex

tra caput ualde tremẽdos more illorũ q̃ strã gulant emittent, & nihil penitus loquebatur boni neq; mali. Si nunc uellemus disputare de uirib. & ueritate dictorũ maleficio uni taciturnitatis siue insensibilitatis, fieret ampla lectura, sed quia cupio breuiter me expedire, hic non inferã, uide q̃ iã te diximus sup. lib. 2. q. 6. 7. & 8. †Nõnulli tñ dixerunt ꝙ aduersus ista cõiurationes, & maleficia taciturnitatis reperiunt remedia quędam quæ diuersis precib. conficiuntur, ex quib. dñt ꝙ omnes ligaturæ, & maleficia hmõi dissoluunt omninoq. pereunt, & reus grauissima patitur tormenta, & cruciatus in corpore. Et inter alia dicere solent uerba illa Prophetæ, uidelicet Dñs labia mea aperiat, & os meũ anunciabit ueritatem. Eructauit cor meũ uerbũ bonũ dicã cuncta opera mea regi. Confundat neqtia peccatoris ꝑdes oẽs q̃ loquunt mendacium. Cõtere brachia iniqui rei, & lingua maligna subuertet. Ex quib. uerbis precibus, & exorcismis dñt maleficia ipsa resolui, & reũ mirabiliter cruciari, uide d. Par. de Put. in d. tract. synd. in c tortura. lo 3. fol. 113. & illum Siluestrie. in d. tract. de string. demon. Mirand. lib. 4. c. 5. Super quib. tñ cogita quia de uirtute ipsorum remediorũ non possem quicq̃ certi attestari, ex quo illa nunquam expertus sui nec per alium experiri hactenus uidi.

1 *Tortura in quibus causis, & criminibus inferri possit.*

2 *Oratio indefinita æquipollet uniuersali.*

3 *Iudex distinguere non debet ubi lex nõ distinguit.*

4 *Processus sit summarius in leuibus criminibus.*

Tortura de processu dicitur ad quam absque indicijs legitimis peruenitur.

Tortura quare in paruis criminibus non sit applicanda.

5 *Persona grauis, & honestæ conditionis pro criminibus leuibus torqueri non debet.*

Persona leuis de leui crimine suspecta torqueri põt.

Persona uilis, & pauper pœnam pecuniariam non potens soluere, luere debens in corpore.

1 QVinto uidendum est in quibus† causis & criminibus, possit inferri tortura dic, ꝙ generaliter in omnibus causis criminalibus seu omnibus criminibus, si præcedant legitima indicia, & ueritatis aliter hri non potest. Nam regula torturæ est affirmatiua, & uniuersalis, ut hr in l. 1. in princ. ff de qõ. ibi in criminibus seruandis, &c. q̃uis ab ea nullatenus sit inchoandum examen, sed in casu necessitatis quotiescunque undique urgenti indicia & cõfessio ueritatis aliter hri non põt, nisi mediãte tortura, tũc adhibẽda est d. l. 1. in princ. ibi n. dr in criminib. seruandis, &c. † quæ oratio cum sit inde finita æquipollet uli l. si plures ff. de legat. 3. per Alex. & Doct. in rubr. ff. sol. matr. l. 1. §. si quis simpliciter. ff de uerb. ob. & Bald. in l. nullum C. de asses. hoc idem tenet Gand. in tract. malef. in tit. de qõ. & torm. in princ. uers incipiamus. Hipp. de Mars. in l. diuus. in princ. ff. de qõ. Franc Brun. in tract. de ind. & tort. in 3. col. uer. tertio princip quæro, &c. Par. de Put. in tract. synd. in cap. an in causa pecuniaria pri. col. & probatur per tex. in d l. milites, §. oportet C. eo. tit. inducendo hoc modo, ibi n. non esse à tormentis incipiendum examen, nisi pluribus indicijs quasi certis, &c. tunc demum deueniendum erit ad qõnes, si personarum conditio id requirit, qa sunt quædam ꝑsonæ quę ex cã speciale torqueri nõ pñt, ut infra dicet in seq. q. & no. ibi dum dr personarum conditio. & non dixit, qualitas criminis quia si dicat ꝙ in criminibus nulla fiat dist. qualiacunque sint †quia ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus l. diem fer re. ff. de aro. l. de precio. ff. de pub cũ si. Contra hoc opp. de l. edictum. ff. de qõ. ubi dr, ꝙ qõnes non semꝑ nec in omni cã, & persona desiderari debent, sed cũ capitalia, & atrocia maleficia non alr explorari pñt q̃ ꝑ seruorum qõnes efficacissimas, &c. & sic text. ibi expresse inhibere ur ꝙ pro leuibus criminibus inuestigandis, nullatenus sit danda tortura. Sol. uerũ est ꝙ in leuibus, & paruis criminibus non est adiungenda plena, & grauis tortura ſm gradũ excedens, leuis tñ tortura primi, & secũdi gradus non ur excludi ẽt in paruis criminib. ar. l. ob q̃ uitia. §. fin ff. de ædil. edic. & per Bal. in d. l. 2. C. quo appel. & c. licet n. hæc solutio sit uera in se, tñ non bene congruit illi legi quæ loqtur in alijs terminis, & ꝑpea dic ꝙ ibi loqtur de tortura quæ infert in alium, s. in seruũ, nõ in ipsummet reũ. Rõ est, qa nõ ita facile deueniendũ est ad torturam seruorũ ꝑ inueniẽdis alienis criminibus ex quo illi sunt innoxii criminis prædicti q̃ ipsiusmet rei de crimine suspecti, q̃ solutionẽ sentit ẽt gl. in d. l. edictum. in uers. efficacissimas, dum soluit cõtrarium de d. l. 1. §. si qsul

tro.

tro.ff.de qō.Item oppo.d.l.leuia ff. de accuſ.
4 † ubi in leuibus criminib.ſummariæ procedẽ dum eſt ſiue ꝓceſſu uel ſolennitate iudiciali, ſed tortura eſt de ꝓceſſu, nec ad illã deueniri pōt.niſi præcedentib.indiciis, & cã cognita, & pcedente ꝓnunciatione interlocutoria ipſius iudicis,ut dicit Bal.in d.l.2.idẽ Bal.in l.ſi quis alicui.C.ad l.Iul.maieſt.Saly.in l.fi.C.de qō.& Bar.in l.fi.ff.eod.tit. Ang.& Are.& alii Moderni practici in locis ſupra notatis. & Bal.in d.l.milites,§.oportet & l.ea quidẽ.Sol. dic ꝙ plena,& grauis tortura non eſt æquũ, ꝙ in paruis criminib. inferatur, quia maior pœna eſſet in inquirendo ꝙ̃ in puniendo,qđ eſſet cõtra tex.in l.in ſer.ff de pœ. ſed illa tertia ſeu leuis tortura non excedens ſm gradũ,nõ uř eſſe ꝓhibita in hmōi criminib. maxime qñ perſona rei eſt uilis conditionis, & ualde ſuſpecta de crimine illo, & iſta potius dici pōt quædã modica coertio ꝙ̃ torturam, ſm Bal.in d.l.2.uel dic ꝙ ille tex.in d.l.leuia, loquitur de aliis ſolennitatibus ipſius proceſſus,uidelicet de libello inſcriptione ad pœnã talionis,de ſolemnitatib.probōnum,publicationis proceſſus.& aliis ſimilib.terminis,ſolẽnitatib.non autem de iſta modica coertione ſine qua ueritas aliter hři non pōt, & ita uř ſentire gloſſ. in d.l. leuia.
5 † Si aũt eſſet perſona grauis,& honeſtæ cōdōnis, aut nobilis familiæ,pro leuib.& criminib.hmōi, non eſſet deueniendũ ad aliquẽ actũ torturæ quantuntũcunq; leuis,& minimæ,quia ex ea uideretẽ afferri iniuria dignitati ſiue nobilitati, & ideo bene dixit tex.in d.l.milites.§ oportet.C. de qō.ibi,ſi perſonarum conditio id requirit, &c.& ita uř ſentire gl.in d.l.leuia.intelligendo de uilibus,& ſuſpectis ꝑſonis, ut ibi,uide Bal.in d.l.2.Bar. in l.non oẽs §.à Barbaris, ff. de re mil.& Par.de Put.in tract.ſynd. in c. an in cauſa pecuniaria,uide infra eod. tit qō.7. uerſ.limita.in fi. Et ꝓpea non uidetur eſſe deneganda uili perſonæ, maxime qñ eſſet perſona ſuſpecta.
6 † Quia uidemus alias ꝙ uilis perſona,& pauper, qui ꝑꝑ inopiam non poteſt ſoluere pœnam pecuniariam,luet in corpore ꝑ torturã, & ſic eo caſu tortura ipſa datur pro pœna. Pro hoc eſt regulare in oībus publicis criminibus l.1.§.fi ff. de pœn. ubi eſt nota.tex.l.qcunq, .§ quod ſi.C.de ſer. fug.& l.ſi quis id ff. de iuriſd. omn. iud. Vide Bal.in d.l.1 §.fi.qui dicit hoc eſſe regulare in uilibus perſonis, & ibi tradit pulchram limitationem ad regulam de qua in l.1 ſeruorum.ff.de pœ.quod qualibet pœna corporalis mi ima &c.ubi dicit quod illud nõ hẽt locũ in uilibus perſonis,ſed in maioribus, & honeſtis.

1 *Perſonæ omnes indiſtinctè in criminalibus cauſis an poſſint ubiici torturæ.*
2 *Milites,& decuriones torqueri non poßunt.*
3 *Conſuetudo eſt nulla quod milites,aut decuriones torqueri poſſint.*
4 *Impuberes non debent torturæ ſubijci.*
Mulieres prægnantes non debent torqueri.
Serui non torquentur in certis caſibus contra certas perſonas.
5 *Senex confectus ætate non ſubijcitur torturæ.*
6 *Senex confectus ætate remanet ſub regula affirmatiua torturæ.*
7 *Mutus,ſurdus,cecus & furioſus ob impedimentum naturæ non ſubijciuntur torturæ,*
8 *Effectus ceßat cauſa ceſſante.*
9 *Senex rarius,& mitius torquetur robuſtis iunioribus.*
10 *Damnatus ad mortem an poſſit liberari ſi reip.ſit utilis.*

1 SExto quæro an omnes perſonę † indiſtĩctè torqueri poterunt in cauſis criminalibus dic quod ſic realiter, ſeruatis tamen de iure ſeruandis,& præcedentibus indiciis legitimis quia regula torturæ eſt affirmatiua, ut ſupra proxime dictum eſt. A tortura autem nemo dicitur exemptus,niſi quatenus reperiatur expreſſum,ut hř in d.l.1.in prin.ff. de qō.,& d.l. milites §.oportet.C.eo tit. A qua quidem regula plures perſonæ excipiuntur quæ torqueri non poſſunt.
2 † Quorum quidam ſunt milites,q priuilegio militiæ,& fauore reip.torqueri prohibentur d.l.milites,in prin.Secundo excipiuntur decuriones,& eorum filii, ac nepotes,qui durante decurionatus officio propter dignitatem officii torqueri non poſſunt, d.l. milites,& l.decuriones,& l. diuo Marco. C.de qōni.Sed quæro an hodie milites noſtri temporis curiones ſiue conſiliarii habeant iſtud priuilegium,ut torqueri non poſſint.Bart in d.l milites,dicit ꝙ gaudent illo priuilegio ut torqueri non poſſint.idem tenet Cyn. in l.diuo Marco,eo.titu.& Iac.But.in d.l.milites.Saly.in l.1.in pen.col.C.de iure.& fac.ign.d.l.decuriones, in fi. ꝗuis dicat ibi quod hoc male ſeruať de cōſuetudine in Lombardia. Eãdem conſuetudinem,ꝙ nõ ſeruať iſta priuilegia, ergo

ego uidi Romæ sæpe ac sæpius seruari. Contrarium Barb.tñ in apost.ad Saly.in d.l. diuo Marco, in fi. dicit ampliãdo cõem, doct.opin.
3 †φ si cõsuetudo esset in contrariũ, quod torqueant. talis cõsuetudo non ualet. Casus est singularis secundum. Bar.& ipm in l.oẽs iud. C.de decur.lib.10.idem tenet d.Alex.in l.centurio.i 11.col.ff de uulg.& pup.& Rom.in singula.490.quod incipit mulieres. ubi idem dicit de doctore.quod expresse firmat do.Ias.in l.de qbus col.23.uers.non tñ ff.de leg.& Mathesi.sing.59.quod incipit nota quod legum doctores,&c.Vide Bar in l.1.C.de aduocat.diuer.iudicũ ubi dicit, doctor, & aduocatus torqueri non potest ex quo est cõstitutus in dignitate,& non solum durãte officio aduocationis, sed ẽt eo deposito. Et idõ dicit, φ quoties ꝑ ipm suspiciẽdum esse iurm, debet mitti notaris ad domum suã tanq̃ ad egregiam
4 personam.†Tertio, excipiunt minores. s.impuberes q ꝑꝑ defectum ætatis q̃ adhuc tenera est, torqueri non pñt, sed illius loco ferula ceduntur l.1.§.impubes.ff.ad Syll.& l.de minore, in princ.ff.de qõ. Quarto, excipiuntur mulieres ꝑgnantes, q̃ ꝑꝑ accidens .s. impedimentum ꝑgnantiæ non torquentur, ne subsequat, abortus, ẽt post partum ꝑ 40.dies, donec mulier fuerit pristinæ sanitati, & uiribus restituta l ꝑgnantis, ff de poen.& l.Imperator & ibi Bal.ff.de sta homi. Hipp.de Marsil.in l.1.in prin.in 5.uol ff.de q.& alii Moderni practici in sæpæ dictis eorũ tracta. Quinto excipiuntur serui, q licet indistincte non prohibeant torqueri, tñ contra certas personas nõ torquent, nisi in qbusdã casibus, ut l.seruus. C.eo.ti.de qõ. Sed ista non est propria fallentia ad rẽam, ut sit gñalis in oĩbus casibus, & personis, sed solum quo ad certas personas.
5 † excipiuntur sexto senex ætate confectus q. ꝑꝑ lapsum ætatis torqueri non potest, l.3.§. ignoscitur, ff ad Syll.quam opi.tenuit Gand. in d.suo tract in tit.de qõ.& torm.in princip. Bart.in d.l.3.§.ignoscitur.& in d.l. de minore.in princ.Ang.de Aret. in suo tract. malef. in gloss fama pub.uers.quæro quæ personæ. Hipp Marsi in l.edictum, in 3.col.ff.de quæst. Alex.in apo.ad Bar.in d.l.milites, in princ.& ita cõiter transeunt Doct.cum ista limitatione. Ego aũt teneo contrariũ.s.φ ista exceptio siue limitatio non sit uera de iure, nec probatur, per tex.in d.§.ignoscitur, quidquid dixerint Doct.prædicti qui unr in hoc casu loqui
6 sine lege.† & rõ tex.in d.§.ignoscitur, non cõcludit gñaliter φ senex non possit torqueri, & ꝑꝑea dico, φ senex ætate confectus remanet sub regula affirmatiua torturæ, d.l.1.in prin.ff.de qõ.& l.milites, §.decuriones. C.eo. titu.ubi excipiunt quædam personæ quæ torqueri non pñt. Ergo regula est in contrarium φ isti oẽs alii qui non sunt in iure expressi, torqueri pñt, ita concludunt Bal Sal.& alii in d.l.milites.& l.decuriones. tex.n.in d.§.ignoscitur, non prohibet generaliter senẽ torqueri non posse. Pro cuius declaratione sciẽdum est quod illa lex.3.ff.ad Syll. fuit condita contra seruos ignauos, qui neglexerunt afferre opem domino suo, dum erat insultatus antequam interficeretur. Ex eo.n.φ non attulerũt opem, ꝑsumuntur esse in dolo, & socii criminis, seu forsan participes, & ꝑꝑea torquẽtur oẽs qui in dicta domo reperiebãtur tꝑe quo dñs fuit occisus, & non tulerunt opem dño saltem in clamando, & sic illi, qui in negligentia apprehensi fuerunt, torquentur ad eruendum ueritatem, quare dño suo opem nõ præstiterunt, uel illius necem non uindicarunt, ut tenebantur de iure, & ad uidendum ẽt nũquid necis illius fuerint fortasse participes, & ad purgandum quodammodo suspicionem illã q̃ uiget cõtra illos. omnes torquentur istr q ꝑsentes in eademq; domo eius reperiebãtur, d.l.1.in prin & §.si pr,& §.si uir aut uxor ff.ad Syll.quorũ aliqui excusantur a tortura ex iusta causa siue iusto impedimento quo detenti fuerunt d.l.3.
7 † Quidam ꝑꝑ impedimentũ naturę, ut est mutus, surdus, cęcus furiosus, q propter defectum sensus nãlis non potuerũt adesse rumori, uel afferre opem dño. d.l.3.§. surdus,& §.cæcus. Item etiam ignoscitur his qui clausis ianuis non potuerunt exire foras & succurrere domino,& eidem opem afferre d.l.3.subuenit. Postea immediate sequitur §. ignoscitur, ubi dicitur, quod ignoscitur ẽt his qui ætate, defecti sunt ut ꝑꝑ non præstitam opem,& auxilium dño, non reddantur negligentes,& culpabiles ex quo ꝑꝑ corporis debilitatem, & membrorũ languedinem non potuerunt currere,& adesse rumori. & necẽ dñi uindicare sicut iuuenes,& ut ipsi desiderabãt & ꝑꝑea ob hanc causam iura non præsumũt senem illum fuisse negligentem aut culpabilem, uel suspectum de crimine, quia iusta de causa impeditus, &c. stante, igitur impedimẽto prędicto,& cessat causa suspicionis, &

cessan

cessante causa suspicionis,& culpæ,merito et cessat tortura,quæ pp negligentiā adhibitā erga dnm infertur,ut d.l.1.in prin.& § si pr. 8 lo 2.& § si uir aut uxor,eod,tit.† qa cessante causa cessat effectus l.adigere.§ quis.ff.de iure patrona ibi.n. senex non excusat à tortura pp ætatem senilem,sed excusatur à causa pp quam infertur tortura.Conclude igr qd ætas ibi non est causa principalis ad eximendum senem a tortura,ita quod senilis ætas semp sit causa exclusionis torturæ,sed excludit causam suspicionis psumptæ scientiæ. & participationis,pp quam infertur tortura. d.l 1.ī pri.& §.si pr.el 2.& §. si uir aut uxor. eo.tit.extra igr illum casum non uideo rōnē in cōtrarium,quare senex torqueri nō possit in casibus ī qbus de iure deueniri pōt ad torturam,saltem leuiter,& tēperate, mitius tn̄ q̄ in aliis iunioribus l.1.§.diuus.& l. de minore.§.torm.ff.de qō.non est igit dicendum ꝙ ex dispositione.d.§.ignoscit.limitet. & lædat regula iuris cōis de qua in d.l.1.in princ. ff.de q.quæ loquit affirmatiue,gn̄aliter,& indistincte,ut latius supra dcm̄ fuit.arg.l.sancimus,C.de testa.& l.pcipimus,C.de app.Si.n. iura noluissent senem dicere torqueri, illud utiq; expressissent,& excepissent à regula sicut expresse cauerunt, & exceperunt milites,decuriones,& corū filios,item impuberem mulierem pgnantem, & alios, de quib. supra d.l.milites,l.diuo Marco l. decuriones C.eod.tit.& l.de minore,in prin.ff. eo.titu. l. prægnantem.ff.de poen.cum similibus. Cum itaq; hoc non reperiat expressum,non est dicendum quod regula iuris q̄ est affirmatiua debeat immutari uel corrigi,aut limitari. d. 9 l.sancimus.& d.l.pcipimus. †Quidam alii exponunt illud uerbum,ignoscitur,nō ꝙ senex phibeatur torqueri,sed qd rarius torquetur & casu quo debeat torqueri,tunc mitius, & leuius torquendus erit,q̄ iuuenis.Hæc.n.opinio licet uideatur æqua,& pia,pcedens tn̄ est de iure uerior per ea q̄ supra dicta sunt. Ego tn̄ qn̄ casus cōtingeret,oēm diligētiam adhiberem ad eruendam ueritatē aliter q̄ p torturam ex psuasionibus aut comminationibus quoties tn̄ esset necesse ad illa deuenire non excederem secundum aut tertium gradum, nisi essemus in atrocioribus,& persona rei esset uilis,& ualde suspecta. An aūt reperiātur alii q̄ supra noīati, q dicātur esse exempti à tortura,uide do.Hipp.de Mars.in l.edictum.

ff.de qō.in 3.col. ubi plures enumerat inter quos dicit,ꝙ ille q est utilis reip.torqueri nō potest s̄m do. Pau. de Put. quem ipse refert idem tenere in d.suo tract &c.& dicit esse bo- 10 num tex.ad hoc in l.ad bestias ff.de pę.†ubi dicit ꝙ damnat ad bestias eximit ab illa pęna qn̄ ille erat utilis populo,& ad pręces populi debet liberi.Nota,ꝙ ego intelligo illud dcm̄ esse uerum illum tex.quotiescunq; p torturā adeo cruciaretur,ꝙ efficeretur inutilis, quia posset membro debilitari, uel mori in tortura qd qdem perraro contingit, alias aūt non uidetur esse eadē rō in tortura sicut in morte qa illi q sustinent torturam non moriuntur nec debilitant rr,& sic p illam non cessat utilitas reip.qn̄ ille seruatur in uita,& ideo dubito de isto dicto pp diuersitatem rōnis,super quo tamen cogita. Pręd ictas tn̄ limitationes omnes limita,& declara non procedere nec habere locū in criminibus exceptis,& atrocissimis,sicut est crim. læsæ maiest. in quo nulla dignitas nullumque penitus priuilegium suffragatur reo ad effugiendum l. quisquis. C. ad l.Iul. maiest.& in crimine hæresis, ut dicunt Doct. in d.l. quisquis, & Canonistæ in c.uergentis,de hæret.in antiq.& in c. cum secundum leges,eo.ti. lib.6. Item in crimine maleficiorum,& incantatorum,ut l.& si excepta.C.de malef.& math. ī quibus criminibus omnes indistincte torquentur ut ibi dicitur, & notatus etiā per do.Hipp. in d.l. edictum.

1 *Tortura an locum habere possit in pecuniariis causis.*
2 *Liberi possunt torqueri in causa ciuili delictum annexum habenti.*
3 *Serui alieni in causa pecuniaria possunt torqueri.*
Homo liberi in causa pecuniaria regulariter non torquetur,sed hoc fallit in teste uacillante.
4 *Mercatores fallit, cessantes, & fugitiui quando possint torqueri.*
5 *Pœna corporalis quantumlibet leuis,quacunq; ae pecuniaria maior est.*
6 *Tortura nō dicitur pœna quæ iurit habeat effectū.*
7 *Finis causæ non attenditur in materia torturæ.*
8 *Iuramentum quando deferatur in probationis supplementum.*
9 *Tortura quando ad pœnam dari dicatur.*
Fur quandoque ad pœnam torquetur pro leuibus furtis.
10 *Confessio torti an sibi noceat si denegata fuerit indiciorum copia remissiue.*

Iudex

11 *Iudex quid facit reo ad banchum iuris ducto, confessionem suam quam in tormentis fecerat negante.*

1 SEptimo quæro an in causa† pecuniaria, & ciuili deueniri possit ad torturam, dic, quod sic quandoque, non tamē omnes personę, nec in omni casu deueniendum erit, sed serui dūtaxat alieni, quotiescunque ueritas rei aliter hīri non potest, torquentur l. diuus. in princ. ff. de quæst. & ista est una ex differentiis, quæ uertūtur inter causas ciuiles, & criminales, secundum quod dicit Bart. in d. l. diuus. quia in causis ciuilibus non torquentur nisi serui alieni, non aūt liberi neq; statuliberi, & casu quo deueniendū sit, nō ita de facili deueniendū est, sed ubi ueritas aliunde hīri non potest quam per tormenta seruorū sed in causis criminalibus torquentur ēt liberi pro eruēda ue-
2 ritate ita dicit Bart. in d. l. diuus.† Quod tn̄ est uerū, nisi causa ciuilis hīret in se annexum delictum, quia tunc ēt liberi torquent, ut est tex. not. in c. 1. de deposi. quem tex. oēs Doc. allegāt ad hoc, & notat ēt Doc. in l. ex libero ff. de qō. Vnde dico quod in hac mā poni potest regula negatiua. s. quod in causa pecuniaria liber homo iīr non torquet d. l. diuus, Fallit ista regula in aliquibus casibus, & primo ī casu d. c. 1. de deposi. qn̄ causa ciuilis hēt annexū delictū. Itē fallit qn̄ ciuiliter ageretur de falso, & ueritas aliter hīri nō posset, quod tunc deueniri possit ad torturā, ita dicit Bal. in l. sicut falsi. C. de falsis. Ex quo textu idē puto dicēdū esse in furto, ubi ageret ad rē sibi furto subtractā, non per accusationē furti, sed priuato iudicio ciuili per actionem furti, ut ī §. furti aūt actio. inst. de obl. q̄ ex deli. nas. uel cōdōne furtiua, ut in l. si pro fure. & ī prin. §. 1. ff. de cōd. furti. quod ubi plena probatio per testes aut sacra hīri nō posset, liceat deuenire ad torturā, quia rō tex. in d. l. sicut falsi. ita militat in
3 isto casu, sicut in illo.† Et pdicta procedūt in libero homine, serui autē alieni bene poterunt torqueri in causa pecuniaria. & hoc fieri pōt quotiescunq; ueritas aliter hīri nō pōt ut d. l. diuus, ff. de qō. Prædicta ēt limita, & declara, quod liber homo non torquetur iīr in causa pecuniaria, est uerum qn̄ loquimur de principali. Secus aūt in teste uacillante, quia liber homo si adhibetur ut testis in causa pe-
6 cuniaria, & uacillat, poterit torqueri, ita dicit tex. ibi Bar. & alii in l. ex libero. ff. de qō. & hoc non prouenit ex nā causæ, sed per accidens. s. illam uacillationem. l. liber homo. in prin. & l. unius, §. testes. ff. eo. tit. uide Bar. in d. l. liber. homo. & l. ex libero. & d. §. testes & do. Hipp. de Marsil. ibi, ubi copiose declarat hanc mām, & Bald. & Salyc in d. l. sicut falsi. C. de fal. Ioan. de Imol. Panor. & alii Cano. in c. grauis. de deposi. ubi in hac mā multa bona dixerunt, & Cyn. in l. fi. C. de fal. & est gl. no. 15. q. 4. c. presbyter. Et inquantum diximus supra quod qn̄ causa pecuniaria habet annexum delictum, deueniri poterit ad torturam per tex. in d. c. 1. de deposi. per quem tex. dixit do. Par. de Put. in tract. synd. in c. an in causa pecuniaria in principio se deci-
4 disse alias qōnem istam.† quod isti mercatores falliti, cessantes & fugitiui poterūt torqueri, ut indicēt pecunias sibi datas in depositum uel in societate ad mercādū, quas nūc denegat hīre, si perdidisse dn̄t quem omnino uide quē ēt refert, & sequit do. Hipp. de Mars. in d. l. diuus, in 2. col. quia deinde opponit cōtra illud. c. 1. extra de deposi. dicens quod nimis durū & iniquum esse ut quod in causa ciuili, & pecuniaria deueniat ad torturā, licet simus in terminis d. c. 1. quia ex hoc magis cruciat, & patitur reus siue debitor ī inqrendo ueritatē rei, quā ipsa re cōperta in satisfaciēdo, quia nil aliud in cōdēnationē uenit nisi pecunia. ī cuius solutione debitor nullū patit dolorē in corpore, & minus nocet solutio, & snia quā
5 inqsitio,† quia qlibet corporis cruciatus siue corporalis pœna, etiā minima, est maior qua cūq; pœna pecuniaria, quātūcūq; sit magna l. in ser. ff. de pœni. Ad istud cōtrarium dātur duæ solutiones per Docto. secundum ipsum, prima est quod tortura nō datur ad pœnam, nec dr̄ proprie pœna, sed est dolor corporis uel mēbri ad eruendā ueritatē, &c. d. l. itē apud Labeonem, §. quæst. ff. de iniuriis, & supra dictum fuit, in 1. q. huius tituli, quia si tortura esset pœna uel daret ad pœnā, profecto non essent duo tituli separati, ti. de qō. & ti de pœnis, sed quia sunt materiæ diuersæ, & separatę. s. mā inqsitionis, & mā pœnę, propterea editę sunt sub diuersis titulis, & noībus. Quidam uero dn̄t quod licet tortura nō sit pœna iuris de facto, tn̄ est pœna nō leuis, quia cruciatus ille affert pœnā & dolorē intolerabilē in corpore. Sed non ob-
6 stat, † quia licet tortura afferat dolorē, & cruciatū in corpore, tn̄ non dr̄ proprie pœna q̄ habeat affectū iuris, sed posset forsan impropriē dici

dici pœna, hoc est illa tollerantia doloris, & cruciatus, quã q torquet sustinet in mẽbris & corpore nec datur ad effectũ penæ a lege statutæ, & ppea ex diuersis nõ fit bona illatio. l. naturaliter. l. nihil cõe. ff. de acq. pos. & l. Papinianus. ff. de minor. Quidã vero dant aliã solutionẽ, limitãdo, videlicet d. l. in seruorũ. ff. de pœn. vt dispõ illa non habeat locũ in plebeis, & vilib. psonis, sed in nobilib. & magnæ cõditionis hoib. q nõ debent torqueri, nec cruciari in corpore p re pecuniaria, cuiuscunq; sit valoris. Ego aũt cõsideraui, q licet solutiones istæ sint veræ in se, tñ ad solutionẽ istius opp. nõ oportebat tñ laborare, qa solutio ipsius breuissima est. Nã est verũ, q in causis pecuniarijs regulariter nõ deuenitur ad torturã. d. l. diuus, nisi in casib. & personis exceptis, vt supra diximus in princ. qõ. & ad hoc facit regula illa de qua in d. l. in ser. ff. de pœn. Sed in casu d. c. 1. & l. sicut falsi. C. de falsis. iõ deuenitur ad torturã pp delictum furti, vel falsitatis annexũ, & isto respectu vr potius deferri in cã criminali, q̃ ciuili, qa tunc illa nõ dr cã mere ciuilis, sed potius mixta cũ criminali, vide Imol. & alius in d. c. 1. & rõ illa de qua in d. l. in ser.

7 nõ vr multũ vrgere in proposito nostro, †qa in materia torturæ non debemus attendere ad finem causæ, ex qua venit soluenda pecunia, qa aliàs sequeretur, qđ in multis causis criminalib. in quib. de iure cõi aut ex forma statutorũ venit imponenda pœna pecuniaria, vel bonorũ publicatio, vt in l. si quis aliquid. §. q abortionis ff. de pę. & inst. de pub. iud. §. itẽ lex Iulia. si illa ratio procederet, sequeretur qđ illis casib. nõ posset qs torqueri, qa esset maior pœna inqsitionis, q̃ cõdẽnationis, qđ est falsum. Dicas igit. q in oib. causis, in quib. infert tortura, cõsiderãdũ est principiũ causæ, & illius natura, an descendat, siue oriat ex cõtractu, vel quasi, an vero ex delicto, vel quasi delicto, vt inst. q b mod. re cõtra. obli. & de verb. obli. cũ si. & de obl. q ex del. nas. per totũ, vt primo casu non sit locus torturæ regulariter, ẽt qđ veritas aliter haberi nõ possit, qa in causis ciuilib. iura dederũt alia remedia. Aut actor plene pbauit intentionẽ suã, & reus cõdemnatur l.

8 si debitori. ff. de iud. † aut semiplene probauit, & deferunt sibi iurm in supplemẽtũ probationis, dũmõ actor sit honesta persona, & non agatur de maxima summa, vt not. dicit Bar. in l. admon. & ibi p Mod. latissime. ff. de iureiur. & Bal. in l. in bonæ fidei. C. eo. ti. Io. de Imo. Pan. & alij Can. in c. fi. eo. tit. Aut actor nõ plene, neq. semiplene probauit, sed minus q̃ semiplene, vt qa habuit testes qui non erant oi exceptione maiores, vel forte erant singulares, quo casu nõ deuenitur ad istud iurm, vt dñt præfati Doct. in d. c. fi. sed isto casu defertur iurm reo, qđ dr iurm purgationis, & obtinet absolutionẽ, vt no. in d. c. fi. Aut actor proposuit libellũ, sed nihil penitus probauit, & isto casu reus absoluitur, ẽt absq; aliquo iuro, vt l. actor, C. de prob. & l. qui accusare. C. de edend. & per ista media deciduntur causæ ciuiles, non aũt per torturã, intelligẽdo de causis mere ciuilib. Illæ vero q hñt annexũ delictũ dici non pñt mere ciuiles, vt d. c. 1. & l. sicut falsi. ideo nõ est mirandũ si in illis põt inferri tortura, qa datur pp delictũ, non p p ciuilem cãm, nec ex natura causæ ciuilis, qa tortura fuit adinuenta pro causis criminalib. contra culpabiles, & dolosos, quoties deficiũt plenæ probationes in crimine, & dr remedium extraordinariũ, vt not. Bal. in l. 2. C. quor. app. non recip. & per Azo. in summa de quæst. & Pan. in c. cum in contemplatione, de reg. iur. in prin.

9 † Et licet tortura ẽt in causis criminalib. nõ soleat dari ad pœnã, tñ datur qñq; ad pœnã, qñ ex crimine veniret imponenda pœna pecuniaria, & reus pp paupertatem illã soluere non posset, luit in corpus, quæ luitio fit interdũ per torturam, maxime qñ est vilis persona, vt ff. de pœ. l. 1. § fi. & C. de ser. fugit. l. quicunq;. § qđ si. & l. si quis id quod. ff. de iurisd. omn. iud. vide do. Par. de Put. in d. tract. in c. tortura, el 1. vbi dicit, quod pro leuibus furtis fur qñque torquetur ad pœnam, maxime qñ est vilis psona, & pauper, vt in auth. vt iudic. sine quoquo suffra. §. ex diuerso. Posset etiã hic inseri quæstio illa, de qua in l. repeti. ff. de quæst. an, & qñ semel tortus possit iterum repeti in tortura, & an, & qñ quis dicatur cõpetẽter tortus, & quid si reus moritur in tortura, vel pp torturam mors fuerit subsecuta, an iudex teneatur, & ad quam pœnam, & quid si reus fuit positus ad torturam nullis indicijs præcedentibus, vel si aderant indicia non tamen erant in actis descripta, & quid si reus petit copiam indiciorum, & fuit sibi denegata, & non obstante petitione prædicta fuit positus

ſitus ad torturã, & quid ſi reus in tortura fuerit confeſſus aliud crimen, qñ nulla pce debãt indicia, vel ſi qua aderãt, erant inualida, vel ſi ltia erant, nõ erant ſcripta in actis, 10 vel † qñ fuit ſibi denegata iudiciorũ copia, an cõfeſſio illa ẽt ad banchũ iuris ratificata noceat reo ad cõdemnationẽ, vel ad aliũ effectũ, & quẽ, & q d ſi reus p p priuilegiũ, ætatẽ, pgnantem, vel aliã ſimilẽ ltiam cãm torqueri nõ poterat, ſi fuerit tortus, & confeſſus, & ratificanerit confeſſionem ſuã, an poterit ex ea ſubſequi cõdemnatio. Velle oia iſta ad lungum deſcribere potius ſuperfluũ eſſet, q̃ neceſſariũ, quia oẽs Doc. & antiqui, & moderni in theorica, & in practica in ſuis commentis hæc plene deſcripſerunt, apud quos p te ipſum videre poteris. Barb. in l. 1. in prin. & §. idẽ Corn. & l. fi. ff. de qõ. & i d. l. 1. & l. fi. & l. milites. §. oportet. C. eo. tit. & in l. ea quidem. C. de accuſ. Bal. in l. 2. C. quorum appell. &c. idem Bal. in l. 1. C. de confeſſ. & in l. 2. C. quod met. cauſ. Gand. in tract. malefi. in tit. de quæſt. & torm. Ange. Aret. in ſuo tract. malef. in glo. fama publi. verſ. nunc videamus vſque in fi. Par. de Put. in tract. ſynd. in c. tortura, lo 1. cum tribus ſeq. & c. viſo de indicijs. Hipp. Marſ. in l. 1. in prin. & §. fi. & §. ad qõnem. ff. de qõ. Franc. Brun. in tract. de ind. & tort. in 2 par. Canõ. in c. qualiter, & qñ, & c. inquiſitionis, de accuſ. & in c. cum in cõtẽplatione, & ibi Pan. de regul. iur. in antiquis. Nihilominus quo moderamine, & qua leuitate, vel grauitate ſit danda tortura, & quæ indicia ad illam inferendam idonea ſint, & qñ quis dicatur cõpetente tortus, vel non, ſimiliter qñ quis dicatur purgaſſe indicia vel nõ, omnia iſta demum relinquuntur arbitrio, & diſcretioni honeſti iudicis, qm̃ in his certa regula tradi non põt, ſed alterantur ex qualitate facti, perſonarum conditione, loci cõſuetudine, & alijs circunſtantijs, & qualitatibus, vt dicit Bal. in d. l. 2. C. quorum appell. &c. & d. l. milites. §. oportet Bar. in d. l. fi. ff. de quæſt. & l. 1. in prin. eo. tit. & eſt tex. in l. 1. §. calumniatoribus. ff. ad Turp. & l. teſtium. §. tu magis. ff. de teſtibus. Pan. in d. c. cum in cõtemplatione, de reg. iur. & Azo in ſumma. eo. ti.

11 † Quid autem ſi reus ſemel, aut pluries confeſſus fuerit in tormentis, deinde tpe ſuo adductus ad banchum iuris in loco ratificationis negauerit, & confeſſionem ipſam reuocauerit, quid tunc aget iudex? dic ꝙ reponet illũ iterũ ad torturã, in qua tandiu morabitur ſuſpenſus q̃tum iudici videbitur eſſe ſufficiens, & ſi reuocationẽ ipſam reuocauerit reuertendo ad primã confeſſionem illi ſtandũ erit, & iterum ratificãda, ſi vero paſſis tormẽtis ſemper in eadẽ reuocatione inſteterit, debebit abſolui, vide Bar. in l. 1. §. ſi quis vltro & in l. repeti. ff. de queſt. & tor. & Hipp. de Marſil. in d. l. repeti. in 4. col. vbi dicit, ꝙ dum ipſe erat officialis illuſtriſſ. Ducis Mediolani, habuit præmanibus quẽdam inſignem ribaldum, qui ſimiles actus ſæpius fecit, & repetitis vicib. in tortura fatebatur, deinde ad banchum iuris adductus ſemper negauit, & reuocauit præcedentẽ confeſſionẽ, adeo ꝙ fuit ſibi neceſſe, vt dicit, illũ abſoluere, & abolere pceſſum cũ inqſitione. Interrogatus poſtea quare ſic fecerat, rñdit ꝙ magis ſibi expediebat torqueri plures, in brachijs cũ corda, q̃ ſemel in gula, qm̃ multi inueniun. medici qui ſciũt reſarcire oſſa brachiorũ, ẽt ſi eſſent fracta, ſed nemo reperi?, q ſciat reſarcire gulã laqueo obcluſam.

TRACTATVS SVPER MATERIA quæſtionum, ſeu torturæ do. Amberti de Antramonia Bononienſis.

SVMMARIVM.

1 *Iudicibus o-quere ſontes volentibus, quid conſiderandum, vide §. omnes, vſque ad num. 2.*

2 *Torqueri quæ perſonæ poſſint, vſque ad num. 3.*

3 *Quæſtio qualiter fieri debeat, & quo temperamento quoque ordine ſint inferenda tormẽta.*

4 *Quæſtio ex quibus cauſis inferatur quæ torturã præcedere debeant, quibus indicijs, & qua forma in his procedi debeat.*

5 *Quæſtionis effectus quid ſit, & quod rei confeſſio non præiudicat ſibi.*

Et quid confeſſione facta in tormentis, ſit ſ.c. endum, num 6.

Et quid ſi aliquis in tormentis confitetur contra alium an ſuo dicto ſtabitur, num. 7.

8 *Tortus ſua cauſa, non eſt de alijs interrogandus, niſi in caſibus ſequentibus.*

9 *Torqueri an poſſint alij per tortũ inculpati, licet, ſint malæ famæ, & vitijs manifeſtis deduti.*

10 *Torquetur quis de furto accuſatus indicijs præcedentibus, in tormentis confitetur, nõ abſq; alia repetitione in eum proceditur.*

11 *Tortus semel an possit sine nouis indicijs iterum torqueri.*

12 *Torquendo propter indicia præcedentia, an dari debeat dilatio, vt aduersus indicia dicat.*

Plus cui conceditur, non debet, quod minus est denegari. ibi in fi.

13 *Torti confessio nullis præcedẽtibus indicijs nulla est, & confessio facta in ipsis tormentis æquipollet factæ in tormentorum formidine, ibid.*

14 *Tortum vt perseuerare in confessione faciat, Iudex quid nam agere debeat.*

Et quantum tempus erit inter diem confessionis torturæ, & diem perseuerantiæ.

Et qui quæstioni interesse debeant, ibid.

15 *Torqueri an possit liber homo, & nunquid principalis persona quæ accusatur subijci torturæ debeat, ibidem.*

16 *Torquẽdo si iudex modum excesserit, quid iuris.*

17 *Lata culpa in delictis non comparatur dolo.*

18 *Indicium ad torturam an faciat vnus solus testis plene probans, & num. 19.*

20 *Fama iam probata, num possit procedi ad quæstionem.*

21 *Fuga accusat fugientem, & fama hominem malæ vitæ.*

22 *Indicia indubitata quæ sint, et quæ probationes.*

23 *Perfectum vnum conficiunt duo, vel plura imperfecta.*

24 *Milites nostri temporis an torqueri possint etiã cœlestes, & quid de iudicibus, & aduocatis? ibidem, num. 25.*

26 *Fama quid in maleficijs operetur.*

27 *Appellari an possit ab interlocutoria quæstionis absolutoria per omnes. §. vsq; ad finem tituli.*

SVper materia qõnum vidẽdũ est quid sit qõ, & quæ personæ pñt torqueri, & quę nõ. Et qualiter sibi inquisitio, seu qõ fieri debeat, siue quo moderamine sint homines torquendi, & ex quib. causis, & quæ oportet præcedere qõnem, & q̃s sit effectus qõnis. Vlterius tractando quasdam vtiles qõnes super dictis articulis iudices q̃ debẽt fieri subtiliter docebimus. Primo, tractabo circa magistralia ad tractatum istũ.

1 Et † primo nota, ꝙ iudices q̃ de aliquo qõnem intendunt, iuris & humanitatis cõsiderationẽ habeant, & ne facile ad tormẽta veniant, seu proficiscant. Itẽ nec repente quomodocunq; adsint indicia, aut argumẽta verisimilia, dum tñ aliqua leuior possit veritas reperiri, arg. l. diuus. ff. eo. j. & ij rñ. l. edictũ, & C. eo. tit. l. qõnes. Secundo not. quod non ex quolibet cã, seu responsione, seu ex quolibet termino, nec ẽt indifferẽter de quibuslibet personis est habẽda qõ, vt d. l. edictum. Tertio not. ꝙ non quælibet indicia sunt efficacia ad habenda tormenta. Tunc. n. torquẽdus est reus, cũ suspectus est, verisimilia procedunt indicia, vt ff. eo. l. j. j & ij. rñ. Quarto not. ꝙ tormenta nõ debent repeti, nisi duo præcedant, seu cõcurrant. s. ꝙ noua indicia superueniant, & ꝙ tortus fortitudine corporis durauerit. ff. de qõ. l. vnius. §. j. Quinto not. ꝙ ad tormenta habenda iudices nostri tp̄is tẽperamentũ habeant. s. ꝙ nõ habeant de aliquo tormẽta q̃ desiderabit accusator, sed prout moderamen rõnis desiderat tẽperamẽtũ, adeo vt is q̃ torquetur, saluus innocentiæ, vel supplicio reseruetur. ff. eo. l. de minore. §. tormenta. & l. qõnis modus, alias tenentur, vt ff. de iniur. l. apud Labeonẽ. §. qõnis. Modo videndũ est, † q̃ personæ possint torqueri, & quæ nõ. Et certe torquẽdi sunt tam liberi, q̃ serui, & liberti, & statuliberi, vt ff. eod. l. edictum. & l. ex libero. & l. diuus. Et tam masculi, q̃ fœminæ, nisi dũ sint pgnantes. ff. de pœn. l. pgnantis. & l. q̃q̃. licet quidã contradixerunt. Dic tñ indubitãter liberos homines tam in se principaliter, q̃ in alijs, posse torqueri, vt ff. e. l. ex libero. & l. diuus. §. testes, & C. de falsis. l. si rem, & l. si quis decurio. & de re mil. l. proditores, in auth. vt iu. sine quo. suff. in fi. §. ope. C. eo. l. milites. Vbi indistincte loquitur de personis cuiuslibet conditionis, excepto in dignitate positis, quas torqueri non permittit lex. C. de infamibus. l. nullum, & de accus. l. nullum, in fin. Omnia supradicta loquuntur de personis liberis, de quib. eximuntur quædam quas torqueri non sinit. s. pp ætatem, vt minor 14. annis, ff. eo. l. de minore. & l. ex libero. & q̃q̃ torqueri nõ possint, tñ ferula, vel virgis corrigi possunt leuiter ad eruẽdam veritatem, vt ff. ad Sylla. l. j §. impuberes. Item illi qui sunt positi in dignitate non torquentur, vt C. eo. l. milites, & l. diuo Marco, & l. decurionem, & ff. eo. l. fi. nec filij presbyterorum, vt in legib. præalleg. In quibusdã tñ criminib. nec ętas, nec dignitas excusat, vt est in crim. læsæ maiest. & in alijs, vt hr̃. ff. eo. l. de minore. j. respon. & l. libero. § j. de re mil. l. desertorem. §. is cui. & l. proditores. Item decuriones qñque torquẽtur. vt C. de fal. l. decurio.

3 Itē mulieres q̄ sunt prægnantes. † Nunc videndū est qualiter qō debeat fieri,& est quo moderamine sint habenda tormēta, sed de hoc non pōt certa doctrina reddi, sed iudex cōsideret torquēdum cuius fortitudinis, vel debilitatis sit,seu cuius ętatis,& secundū seueritatis personarū,& criminis,& cuiuslibet alterius negocij,qn̄q; minorib.qn̄q; maiorib.tormentis vtatur.ff. de re mil.l.3.§.fin.& ad Syll.l.si quis in graui,in prin.& § subueni.§.impuberes.sic ergo torqueatur accusatus,vt innocentiæ vel supplicio seruet̄ incolumis,vt ff. eo.l.q̄onis modū.Sed nunc q̄ro, quo ordine sint habēda tormenta, posito q͛ de plurib.hominib.habenda sint? Rn̄deo,sagax iudex cōsiderabit a quo facilius veritas oriri possit,& ab illo incipiat qōnē, vel mediocri,vel magis suspecto, a debiliore.& nō fortiori,vt ff.eo.l.1.§.1.& l.diuus.§.1. Item si torquendi sunt pr̄,& filius,a filio incipiat & in conspectu patris,vt ꝑ hoc pr̄ citius dicat veritatem, q̄a ipse magis vellet torqueri,q̄ si filius torqueret̄,arg. ff.qđ met.caus.l. isti quidē.1.ar.& inst.de noxa.§.sed veteres. Itē fœmina torqueatur prius,q̄ masculus,q̄a vir tanq̄ maioris virtutis,seu cōstātię nunq̄ vel tardius confiteretur,& mulier citius, q̄a mēbra carnea, & notabile corpus hēt, vt ff. de inoff.test.l.filiū.ff.de iure fis.l.deferente. 4 in prin.Sed quæro ex quib.causis† torqueantur hoīes? Rn̄.q͛ tam in cā ciuili,q̄ criminali,cū veritas causæ, seu facti reperiri nō possit.ff.de qō.l.diuus.& l.ex libero.& C.eod.l. in summa. Non tn̄ ex oī cā torquendus est q̄s,nec quælibet persona indifferenter,vt ff. eo.l.edictū. Sed quæro, q̄ præcedere debeāt qōnem.dic q͛ indicia verisimilia,& sufficientia. Nam a tormentis non est incipiendum. ff.eo.l.1.i.rn̄.Nā sine indicijs,& suspicionibus q̄s torquendus nō est.ff.eo l.vnius.§.in ea.& l.maritus. & C.de falsis. l.sicut ad fratrem.Et recte ab indiciis est cōsiderandum, & proponendū,alias proponderandū,an ꝓcedant indicia sufficientia, & verisimilia ad tormēta habenda. Nā pleriq; dū torquent̄ perire solent ff.de pœn.l.aut damna.§.2.& ff.eo.l.milites.& l.cōditionali. & nō pōt dici,seu ostendi in eis certa forma,siue doctrina.sed hoc cōmittitur arbitrio iudicis,vt ff. eo.l.3.in prin.ff.de pę.l.licet, & l.sanctio.& de effracto.l.quib.nullā. & de iur. delibe.l.1. §1. Possumus enim in gn̄e talē doctrinā dare,q͛ sagax iudex debēt solicite instare ad indagandū indicia cōtra delatū super aliquo crimine. Nā indicia sunt alijs probationib. proxima. Et dn̄r indicia quasi veritatis demonstrantia. & probationū adminicula. C. de prob. l.instrā.& l.fi. sunt enim probōnes claræ.C.qui test.fac.poss.l.hac cōsultissima. §.deniq;.ibi,indicia,&c. Nā indicia ab indicādo,vt ff.de ꝓscri.ver. l.solent. Quærat aūt iudex,& instanter indaget cū quib. & per q̄ loca versatur delatus quē torqueri vult. Nā mala conuersatio est mali operis indiciū,vt ff.de admin.tut.l.si pluries. §.assidue. Nā ex mala conuersatione bonus efficitur malus, & vitiosus, vt ff.de ædil.edic.l.ædiles. §.hoc aūt.& ad hoc facit,extra de sta.mo.c.recolētes, q̄a secūdū varietatem locorū variæ præsumunt̄ cōiecturę,vt C si man.ita fue.alie.l. fi.ff.de pœ.l.aut facta.§.euenit.Itē instet in q̄rere si erat inimicus offensi, aut si qua fuit inter eos q̄rela,q̄a tūc erit ꝓsumptio culpæ. arg.ff.de qō. l.1.§.qōnem. Itē inq̄rat cuius æstimationis fuit,vel qualis famæ.Qualis.n. fuit fama cuiusq; in ciuitate,talē esse ꝓsumimus ff.de qō.l.de minore. §.tormenta.ff.de re mil.l.nō oēs.§.a Barbaris,cū cōcor.in gl. Itē iudex poterit accipere indicia ex cōstantia vocis, vel trepidationis, vel membrorū pallore,vt d.§.tormenta,vnde talia multum cōferunt ad hn̄dā veritatē vt vr̄ ibi. Itē indaget cuius vitæ fuerit. Primo an talia de q̄b. inculpat̄,facere cōsueuit. arg.l.desertorē.ff. de re milit.§.is qui.ibi.inspecto vitæ.& l.nō oēs.§.a Barbaris. & ff.de suspe.tut. l.quoq;. §.qūo ex gestis. n ꝓteritorū tractamus præsentia.C.de pri.agen.in re.l fi lib.12. Itē an fuit cōminatus,tūc.n.est ꝓsumptio, q͛ opus adimpleuerit,q̄a verbis vtēdo præsudit, Vnde ex dictis hoīum facta pensamus.C.si quis Imp.male.l.1.ff.de suppell.l.fi. Item cōsiderando an talia facere cōsueuerit,& posse habuit faciendi, qđ est no.dignum.ff.ad l Iul. ma.l.famosi. Itē an fugerit,aut se abscōderit, vel absentauerit statim post ꝑpetratum maleficiū,vt in auth.de exhib.reis.§.si vero. col.5.C.de assess.l.cōsiliarios. Itē testes recipiat sup maleficio de voce, & fama publica, qua probata, erit indiciū ad tormēta,ar. ff.de flumi.l.j.§.ex flumine,& de alijs multis poterit iudex sumere indicia ad informādā cōscientiā suꝑ veritatē. Sed nūc restat videre quis sit † 5 qōnis effectus, & si quidem absque

absq; formidine tormētorū ultro qs cōfiteat crimen dixerunt qdam antiqui, & noui scriptores eum non esse snia cōdemnandum, sed debet stare p diem uel aliquod tpis spacium, ſm qualitatem criminis,& cōdōnem personę & interdum eum coram eo repræsentare, & interrogare an uelit in sua cōfessione perseuerare an cōtradicere uel reuocare uelit. Et hoc ideo dńt, ꝙ cōfessio rei non p̄iudicat ipsi. C. de cust. reo. l. 2. ff. de qō. l. 1. §. diuus. ibi statim hři,&c.& § si quis. Vltimo dicebant, ꝙ inter cōfessionem factam in criminalibus, & in ciuilibus hoc interest quod in ciuilibus non est opus perseuerantia, imo statim tenet. In criminalibus siue ultro siue formidine tormentorū habita sit cōfessio, sēp opus ē pseuerantia, p iura superius allegata. Nec mirū si magis ponderate, & solenniter in criminalibus, q̃ in ciuilibus pcedat, qa uř maius periculum &c. extra de elec. lib. 6. c. ubi periculum. C. de fal. l. ubi. ff. de pœ. l. qui sniam. Tu dic cōtra, & 6 hæc est cōis opinio, qa † si ipse cōfiteret spon te crimen, statim incarcerandus est, & illico absq; alia cōfessione damnandus. C. de cust. reo. l. fi. 1. rñ. C. de pœn. l. cum reis, tit. de cust. reo. l. si cōfessus. Nec ob. §. diuus. nec §. si quis ultro, qa loquunť in cōfessionibus habitis in tormentis,& sic intellř. C. de exhib. re. l. 2. ſm ueriorem intellectum, ut patet in fi. ibi. & fit iudicibus,&c. Sinaūt in tormentis uel formidine tormentorū, tunc non stať, nec debent hři p ro exploratis criminibus, ut d. §. diuus, & C. quo appe. non reci. l. 2. & ff. eo. l. 1. § qōnem, sed iudex faciet coram se uenire criminosum,& q̃ret an uelit in sua confessione stare, an retractare uel cōtradicere. & si pseuerauerit, tunc est cōfessus, alias non, ut d. §. si qs ul 7 tro. Sed qd de qō. quotidie emergenti. † Pone, aliqs subiicit qōni, & cōfitetur contra alium nunquid stabiť suo dicto? Distingue, aut torquet simplř cōtra alios, & nō cōtra se, & tūc statur dicto suo cū aliis indiciis, & iudex ex dicto torti cum aliis indiciis ad condemnādum pcedere posset C. de asses. l. nullus. in fi. ff. de qō. l. edictum. § qōnem. & l. 1. § qōnem, saluo ꝙ in initio non est credendum nec omnis fides irritenda sed ad cognita erit fides adhibenda uel non. ff. eo. l. 1. § p̄terea ff. de testi. l. 3. in princ. sinaūt torquetur in se,& in alio nihil de se dicit, tunc hēt locum quod supra dixi. Sinaūt cōfiteať de se,& aliis, tunc ſm opinionem d. Azo. cuius opinio p̄ualet est inueni re istam ꝙ rř cōfessus super proprio crimine non cōfitetur sup cōsciētia aliena. Et sic est 8 regula † tortus p se non debet interrogari de aliis maxime de consociis. ff. eo. l. rep. & uide ibi ſm Bar. C. eo. l. neq; qui. in princ. & de acc. l. fi. Et si de facto dixerit, uel sine interrogatione non statur dicto suo. Fallit in casibus in q. bus de se cōfessus, torquetur de aliis. si tñ contra illos pręcedāt indicia. Primus est. ff. de cus. reo. l. diuus. & l. fin. C. de pœn. l. pe. Secundus est. C. de fal. mo. l. 1. Tertius est de exhib. reo. l. si Quartus de malef. & math. l. si Quintus est. ff. ad syllanian. & l. prius. & l. si certus. & ff. de quæst. l. 1. §. cum quis. Sextus ad l. Aqui. l. inde Neratius §. sed, & si seruum. Et dixi præcedāt indicia unde qa alias non debet interrogari de aliis. C. de qō. l. 1. Itē talis responsio non erit plena pbatio contra illos quos inculpauit, sed aliqualis præsumptio,& in istis dic ut not. C. 9 de acc. l. fin. † Sed nunquid propter talem præsumptionē poterunt inculpati, & torqueri? Rńdeo ꝙ sic ī p̄dictis sex casibus exceptatis, arg. p̄dictæ legis diuus. & ff. eo. l. 1. §. cum quis & §. diuus. in aliis aūt dic ut not. ī d. l. fi. C. de acc. & d. l. rep. §. is qui. Sed qd si persona inculpata a torto sit malæ famæ, & malæ opinionis, nunquid in casibus exceptatis,& aliis poterit subiici tormentis? dicas ꝙ de iure non, nisi præcedant indicia sufficientia. nec inculpatio de eo facta iudici. Indicium. n. interrogati non debuit, ut d. l. fi. C. de acc. & ff. eo. l. repeti. §. is qui. Conclusio ꝙ exinde sequitur tanquā lex phibens non ualet. C. de leg. l. non dubiū. Sed de cōsuetudine uidi torqueri, p cōtra. facit. ff. eo. l 1. §. diuus Hadrianus. Sed quid de q. 10 quotidie emergenti † accusať qs de furto indiciis p̄cedentibus ad id furtum, torquetur, & cōfiteť, nunqd pōt pcedi in torto sine repetitione, ut dicat,& cōfiteať de furto a se cōmisso ad qđ nulla p̄cedunt indicia, dic ꝙ non de iuris subtilita arg. illorū q̄ in pxima q. pro 2. parte allegata sunt. Et quia ad ista furta de qbus in gñe uel in specie q̃riť, nulla p̄cedunt indicia sufficientia nec inculpatio de eis facta a torto inducitur arg. C. de falsis. l. si caius, C. eod. l. 1. in prin. & l. maritus. Sed de generali cōsuetudiue Italiæ seruamur cōtrariū quotidie in maximis furtis, q̄ magis per Lombardos frequentanť, q cōsuetudo pōt iuuari primo arg. ff. de re mil. l. non oēs, §. a Barbaris. ff. de off. p̄s. l. congruit. Sed q̃ro q. semel fuit ha11 bita de quodam Mediolanensi † Iudex uult

repetere qōnē sine aliquo de nouo emergenti seu accidēti. Nunqd pōtuř ꝙ sic, ut ff. eod. l. repeti, & l. diuus. §. 1. ubi indistin. dr̄ qđ qō pōt repeti. & est. ff. de publica. l. de precio. & de le. præstan. l. 1. §. alr̄. Tu dic, quod non, sine nouis indiciis. utputa, qa tortus dicit illa nocte nullum iacuisse ibi, ubi fuit commissum maleficium, & postea inuentum fuit ꝑ testes ꝙ alius ibi iacuit. certe isto casu potest, repeti qō ꝑ dcm̄ indicium, uel simile. Et certe hæc est cōis opinio. nō tn̄ allegat̄ aliqua lex, sed tu allega. ff. de uerb. sig. l. boues. § hoc sermones. ff. ꝓ socio. l. socius ꝓ filia. §. nunc si plus. & d. l. unius §. reus. Iudices tn̄ hoc non seruant, imo qōnes quotidie repetūt absq; nouis indiciis, quousque de obiectis criminibus habeāt ueritatem, quorum opinio pōt defensari ꝑ auth. ut iud. sin. quo. suf. §. oportet, ibi, iudices torquebant fures, &c. Consideret bonus iudex in qōne repetēda, ꝙ tortus in fortitudine ꝑseuerauerit corporis, & animi. ff. e. l. unius. §. reus. quod si dicit dum est in tormētis ad quid me tormentis, quod si starē ꝑ annum non plus dicerem, nam non sum pollutus de aliis criminibus, nec de isto mihi imposito. & si ista oīa deficiant nunquid a tormentis est relaxādus, & dimittēdus ut uadat uias suas? Et certe non, sed debet procedere in tortura cū tp̄e, & asperte ſm cōdōne criminosi, & qualitatem. Si aūt deficiat debet iudex eū in carceribus detinere. & si non aderunt indicia, tunc iudex statuet accusatori competētē dilationem ad ꝓbandū, & si non poterit probare cōdēnabit. ut ff. de q. l. 2. §. certa l. unius.

12 Sed quæro qd si † in crimine indicia p̄cesserunt ꝑ q̄ iudex informatus est, & uult ꝓcedere ad tormenta, reus dicit dn̄e iudex detis mihi defensionem anteq̄ ponatis me ad torturam, quia paratus sum arguere indicia cōtra me recepta, nunqd est audiendus reus, & sibi sit danda defensio? uř ꝙ nō. C. ubi senato. uel clari. l. 2. §. eo. ibi, inanes ꝓbōnes, &c. cum in illis ꝑsonis in dignitate positis. ibi uř speciale, ī ceteris ius cōe debet esse. l. 1. ff. ad Maced. in fi. Nam actor primo ꝓbat, & post fundatam intentionem suam reus ponit, exceptiones, & defensiones suas. C. de exceptio. l. si quidem. Igr̄ totaliter debet primo fundari intentio accusatoris. i. actoris ꝑ testes uel per rei cōfessionem, anteq̄ reus in sua exceptione siue cōfessione audiat̄. Quid dicendum? Dico ꝙ sic est danda defensio anteq̄ reus torqueatur, maxime qn̄ qs tale allegat, quo probato, non debet ꝓcedi ad qōnes & illa rōne, quia ēt a cōi rōne uel interlocutioni facta a iudice, ꝙ aliqs torqueat̄, appellat̄. ff. de appell. reci. l. 2. maximæ, qa tale detrimentum reparari non pōt, ut in allegatis legibus. ꝓ hoc quia deficere solet in qō. arg. ff. de pœn. l. aut damna. §. 1. ꝓ hoc quia cōfessioni siue ignorantiæ defensio defenditur. C. de cust. reo. l. 1. multo magis hic non denegatur. Præterea nos uidemus ꝙ iam cōdemnato ex cōfessione facta ī tormētis princeps subuenit post suam defensionem suæ innocētiæ cōcedendo l. 1. §. si qs ultro. ff. de qōnibus, Si ergo cōfesso, & condēnato dat̄ defensionis facultas, multo magis ante torturā. Nam cui plus cōcedit̄, nō debet denegari quod ē minus, ut dicit rła iuris l. cui plus. Quid plura? casus est. ff. eo. l. unius. §. cogniturū. ibi, qn̄q., &c. Sed pone, testis fuit tortus, & in tormentis fuit cōfessus, ante sententiam dicit se errasse, nunquid poterit corrigere ante sn̄īam dcm̄ suū quod fuit cōfessus in tormentis? Rn̄deo. aut est error facti, an iuris. Primo casu sic. arg. l. non fatetur. ff. de cōfes. Item talis non solet usq; ad sn̄īam obesse. C. de iuris, & facti ignor. l. error. & l. 2. quo app. non reci. ff. de qō l. 1. §. si quis ultro. Secundo aūt casu non. ut l. error. supra alle. Sed quid

13 si aliquis † est tortus nullis indiciis p̄cedentibus, nunqd ualebit cōfessio? dic ꝙ non quantumcunq; ꝑseuerauit. ff. eo. l. diuus §. ex quibus. & lege, maritus, & l. pluri, ſm unam lecturā. C. si ex fal instrō. l 2. 3. & 4. Præterea hoc est de substantiali solennitate qōnis habēda, qđ indicia legitima p̄cedant, alias non debet qs torqueri. ff. eo. l. 1. & 2. & l. maritus. & C. eod. l. cū cognitionaliter. & l. milites. quo deficiente qdqd fiat nihil ualet C. de leg. l. non dubium & de fide instru. & iure hastæ fisca. l. 1. lo 1. ff. de in integrum restit. l. diuus. C. de appel. l. noīatas, Dcm̄ est supra qđ cōfessio facta in tormentis non ualet, nisi in ea sit ꝑseuaratū. Sed q̄ dr̄ facta in tormentis? Rn̄deo. si ad pedem torturæ ducat̄, & ligatis manibus teneat̄, qđ si incontinenti cōfiteat̄ cum subiicit̄ qōni certe non tenet eius cōfessio. nisi in ea fuerit ꝑseueratum, qa lex æquiparat cōfessionem factam in ipsis tormentis, & factā in formidine tormentorū, ut expressum est. C. de appell. non recip. l. obseruare. ibi cum dicit formidine tormētorū. & idem sentit gl. ff. de iniu. l. Apud Labeonē. §. adiicitur cū eius, &c. quia

quia sufficit terror armorm.ff de ui, & ui ar ma.l.idē est.§ si armati.& ēt quo ad l. Corn. de sic. æquipollentia sunt: hoīem gladio pcu tere,uel occidere uel astringendo gladium in manu minari.ff.ad l Corn.de sic.l.1.§. diuus. pro hoc.ff.ex quib.cau.l.3 & l.metum. ff. qđ met.causa.Sed qd si ducit ad tormenta, non tñ ligat,sed bene minat de torm.si cōfiteatur nunqd uideat dicere confessus ex formidine torm.uř φ sic.ff de incen.l.1.§.incendia.l.pe dius,uel si cōfiteat in pñtia tormētorū for midine tormentorū dixisse.Sed quid de qōne de facto occurrente. Continet statuto ciuita tis, φ aliqs non possit torqueri nisi in certis casibus, acceptās ultra illos non qōnat aliquem ne incidat in pœnam statuti, sed quid facit pcipit eum teneri in curia, uel aliquo lo co denegando ei alimenta quousq; confitea tur, uel in hyeme facit eum stare spoliatum donec cōfiteat.nunqd uideat qōnatus?dico, φ sic.ff.de iniur.l. apud Labeonem.§. qōni. ibi cum dicit,mala mente &c.Sed qd si extra locū torturæ. s.circa tribunal ubi iudex red dit ius,examinans delatum super crimine di cit,aut confiteberis aut ducā te ad torturā,& torquebo te, nunqd dicet talis cōfessio facta formidine tormentorū? dic φ non, quia leuis terror est ut d.l.apud Labeonem,§.qui & ff. qđ met.cau.l.metū,&c.Tunc probabilem ue re torture cām accipere debemus præsentē, & iustam,sicut metū præsentem. ff. qđ met. cau.l metum.i.rñ ad finem,leuis est terror, alias metus ultra locū torturæ elusorius est. ff.si cui plus q̄ per leg.fal.l.hæc actio. Dcm ē, φ confessio formidine tormentorū facta nō

14 hř p explorato crimine. † Quæro ad faciendum eum perseuerare qūo faciet iudex?dico φ apud arcam uel in aliquo loco publico ex tra locū torturæ faciet describi eius pseueriā tiā,& hoc faciunt iudices experti,qa uocant testes,& in publico testimonio faciunt scribi in pñtia,talium testium, qualř cōfirmauit, & perseuerauit in sua cōfessione, &c.arg.C. de cust reo.l.2. ibi, sub publico testimonio. Sed quæro,q̄tum tps erit in medio à die con fess.torturæ,usq; diem adductionis ad pseue randum. Nam lex aliqua non determinat,ut l.2.C.de cust reo.quia dici post medium tps, Pōt tñ dici arbitrio iudicis cōsiderata qualita te psonarū,& enormitate uel leuitate criminis ff.de iure delib.l 1.§. 1.& de effrac.l.1.& de pœn.l.hodie. Sed q debent qōni interesse?

iudeo,ut ff.de adult.l.si postulauerit. §. qōnem. In secreto autem iudex recipiet dcm suum,tortus aūt similitudinem hēt testis, ut in summa Azo.huius tit.& ff.eo.l 1.§. Impe

15 rator. † Sed nunquid liber homo possit torqueri?uř φ non quia, quasi iste tit. uř loqui de tortura.Sed tu dic cōtra ut ff.eod l. ex libe ro.primo iñso.& l.Iulia.§.tunc, & C.de abo litio.l.fallaciter.ibi,φ si ingenuorū.& de offō assessor.l.nullus.in fine de cust.reor.l. diuus. Sed tunc in seipsos qñ deferunt ex aliquo cri mine.C.eo l.cum cognitionaliter,& ex qbus cau.inf.irrog.l.nullam,& dic,ut ibi C.de fal. l.sicut.ff.de re mil.l.pditores, φ aūt liber ho mo possit torqueri, arguitur inconuincibili, arg.p l.si qs decurio.& l. seruus. & ita seruat gñalis dōsuetudo.Sed nunqd principalis pso na q̄ accusat debet subiici torturæ ad ueritatem eruendam?uř φ non,qa totus tractatus de qōnibus uersatur circa seruos,& circa testes uacillantes. Sed tu dic φ ipsæ personæ sunt subiiciendæ qōnibus.C.eo.l. 3. §. diuus & §.si qs ultro.de re mil.l pditores, pcedere tñ debent indicia uerisimilia,ut C.eo. l. cum cognitionaliter,& l.milites. §. oportet. C. de fal.l.sancimus.sed uide q̄ not.Cyn.in l. Grac.

16 chus C.de adul.† Quid si iudex in tormentis modum excessit, ita φ tortus deficit, uel φ membrū eū debilitauerit,iudex tenet actione iniuriarum, ut l. apud Labeonem. §. qōnis modū.& ff.eo.l.qōnis modum,& ff.sol.mat. l.si cōstante §.si maritus, de iis qui sunt sui uel alie.iur.l.2.melius.ff.ad l.Aquil.l. sed, & si quęcūq; §.igř.C.de usuf.l.locus.§.fi.de pig. actio.l.elegāter.§.& si plures, Nec pdest sibi hoc tanq̄ iudex fecerit, nam maleficiū praue psumitur actū C.de iniur.l.si nō cōuicii,& ff. l.Cor.de sic.l.1.Præterea si propinquus corri gēdo ppinquū modū excedat,& mēbrū debi litauerit, tenetur.C.de emēda. ppinquo.l.1. Nec iudex excedat modū,nam sicut priuatis, ita magistratibus phibitum est illicita facere.ff. de iniur.l.nec magřatibus. Et uř econtra,φ nō teneatur, qa iudex facit cā hñdi ueritatē exercēdo suū offm,nō aīo interficiendi, nec debilitandi,quare teneri non debet,arg.ff.de uer.sig.l.s.p.nā uolūtas,& ppositū, &c. ff de fur.l.q iniur.& pro hoc de fur.l. de sic. Præsu mit.n. princeps bonum de officialib.suis,nisi cōtrariū pbetur manifeste.ff.de off.pš.l.1.ī fi. Nā psumitur iudex cā exercēdi suū offm fecis se,nō aīo occidendi,uel nocēdi.ff. de iniur.l.

iniuriarũ.§.1.Et si aliqua culpa cõmittit̃ per iudicẽ in excedẽdo modũ,non tenet̃,l.Corn. 17 de sica.Nã in dilectis latat̃ culpa non cõparatur dolo ff.de sica.l.in lege.Itẽ officii necessitas impunitũ suadet remanere,qđ alias coerceri debet,ff.de iis quib.ut indig.l.post legatũ,in § aduocatũ,& l.tut.Præterea non oportet in dubio esse quo aĩo fecerit,& idẽ præsumendũ est q̃a zelo iustitiæ potius, & officii uigore,q̃ malitiose,& malo cõsilio id fecisse. ff.ui bon.rapt.l.2.§.si publicanus, C.de acq. poss.l.si minus,ff.pro socio.l.merito.& pro hoc C.qui accus.non pñt l.2.in fin.ubi tutor ex officio de falso accusans producens instr̃a, si non probat præsumitur non calumniandi aĩo fecisse accusationem, nisi euidenter hoc probetur,ut eum de alio p̃sumitur eo ipso ꝙ non probaret.C.de aduo.diuer.iud.l.2.Solutio.dñt quidam ꝙ si apparet ꝙ fecerit ex dolo & uoluntate tenet̃,alias aũt nõ,si tñ cũ aliqua culpa excedendo modũ tenet̃.C.de emẽda.propinquo.l.1.bona.n.est argumentatio de potestate dñi ad rectorem arg.l.potestatis ff.de uerb.sig.Guid.de Suz.aliter sentit,& dicit,ꝙ si iudex in qõne modum excedendo aliquẽ debilitauerit,quod tenetur,q̃a cum modum excedit fingere non ur̃,& punitur ut q̃libet extraneus,ut ff.de furtis l.tutor.& pro empt.l.qui fundum,§.si tutor.& C.de episc. & cler.l.gñaliter.Quid plura potest dici? casus ff.de iniur.l.item apud Labonem.Quid 18 si probatum est† ꝑ unũ testẽ de ueritate nunquid erit sufficiens indicium ad hñdum torturã?ur̃ ꝙ non l.maritus.ff.eod.Præterea dictũ unius non inducit indiciũ sufficiẽs siue p̃sumptionẽ,ff.de dot.ꝑleg.Theopompus,ff. quẽadmodũ testa.aperi.l.1.§.fi.Et iura q̃ loquuntur de indiciis,q̃ ad tormenta requiruntur,loquuntur in plurali.s.si indicia p̃cedant non aũt indicium ut ff.eo.l.1.2.rñ.& l.minus, §.ex cã,& l.fi.C.eo.l.cum cognitionaliter.& l.milites,pluralis.n.locutio singulari non acquiescit,ff.de manumis.testa.l.liberos,§.fin. 19 Sed his non obstant.†dico unum testem deponentẽ de ueritate sufficere ad torturã hñdã ff.ad l.Iul.maiest.si quis aliter.Nec ob lex maritus,quia ibi ideo non fuit tortus ꝑꝑ dictum unius testis q̃a ille testis erat familiaris ꝓducentis,& ideo dictũ suum non fuit tanti effectus ꝙ faceret indiciũ.Nec obstant alia iura in quibus de indiciis sub plurali numero habere mentio,q̃a illa pluralis locutio usu loquẽdi in singularitatem conuertitur.ff.de uerb.sig.l.non est sine liberis,ff.de neg.gest.l. ait ꝑtor.§.1.de orig.iur.l.2.§.operatio docendi ff.de cond.& dem.l.falsa.in fin.Sed quid si 20 iã fuit†ꝓbatũ de fama,nunq̃d poterit ꝓcedi ad qõnem?ui ꝙ sic,q̃a probõ famæ æquiparat̃ probõni unius testis ff.de testib.l.ubi numerus.Tu dic.ꝙ non ꝓbat fama,sed inducit aliqđ indiciũ ad cõfirmandas ꝓbõnes.ff. quẽadmodũ testa.aperi.l.1 §.fi.ubi cõfirmat rẽ de qua agitur,à simili hic cõfirmat,nõ tñ per se facit ualidum indicium,est tñ res fragilis,& periculosa,& plurimum ꝑ aures malignantium artificiose transmissa ff.de hæred inst.l.fi.ff.de pœ.l.decurio.C.de off.recto.ꝓuinciæ l.rectissimos.Non.n.quælibet indicia sunt sufficientia ad tormenta hñda ut supra dixi.Sed si per famam esset aliquod indicium cõtra accusatum inimicum fuisse interfecti, uel alias eũ offenderet,cum lex p̃sumat eum malũ,ff.eo.l.2.§.præterea,de testi.l.3.in pri. Itẽ si se iactasset talis accusatus de malo mittẽdo,arg.qđ met.cau.l.metũ,ex q̃bus causis maio.l.3.in prin.& melius ad l.Iul.maiest.l. famosi,ibi,aut aliq̃d fecit,&c.C.si quis Imperatori ma.dixe.l.1.Nam ex dictis mala pensamus,C.de officio ma.mili.l.paruum,& in auth.ff.de seppelle.lega.l.Labeo.ibi neminẽ puto,&c.Item si accusatus,uisus fuisset fuge21 re delato maleficio,nã fuga†accusat fugientẽ,ut in auth.de exh.b.re §.si uero ẽt quidã, colla.5.& de epis.§.si quis aũt.Item si cõsiliarius offõ finito se absentat,hr̃ pro confesso. C.de asses.l.cõsiliarios,ff.de susp.tut.l.pluribus,in fi.Itẽ est indiciũ,si is cõtra quẽ fama laborat est prauæ cõdõnis,& hõ qui talia facere cõsueuit.ff.eo.l.de minore.§.tormẽta ff. de acc.l.sicut §.iisdẽ crimini.Itẽ si aliud fuerit indiciũ qđ quilibet sapiens poterit per se perpendere ſm uarietatem ꝓsonæ,& qualitatem,tunc n.cum aliquid addẽdo prædictis indiciis uel aliis similib.& fama ꝓbetur,bene poterit ad tormẽta procedere,q̃uis fama per se non sufficiat.Pone concessum esse iudicib. ꝙ ſm eorum arbitrium possit torquere accusatos,aliquis est accusatus,& est fama ꝙ ipse fecit id de quo accusatur,& fama ita probat̃,nũq̃d poterit iudex eũ torquere cõfessionis ei factæ?ur̃,ꝙ sit concedere n.arbitrium iudici nil aliud est dicere,q̃ ꝙ procedat bona fide,& ſm quod melius conscientia ei dictabit.dura tñ uidetur hæc ſnĩa,cum arbitrium

de

de facto sine ꝓbõne uideaꝭ supplere non pos se,cũ de iuris auctoritate sit, ꝙ legitima habeanꝭ indicia,& hoc indiciũ arbitro nõ uideꝭ concessum,ff.ad Maced.l ordine.§.1.Sed qd si cõtinetur in statuto ꝙ non possit qs poni ad torturã,nisi cõtra eum habitę fuerint probationes, & magna indicia,ex quibus procedicur ad tormẽta,ut dictũ ẽ?nã illa dñr.Quid si contineꝭ in statuto,ꝙ nemo torqueatur,nisi indicia indubitata ꝑcedant, ubi erit exem-

22 plum de indiciis indubitatis? † certe si est camera hñs unum aditum,& unũ exitũ, & plures,& de camera exit aliquis pallidus, trepidãs,& cũ cultello sanguinolẽto, & nudo in manu,& statim post exitũ inuenit homo occisus,certe ista sunt indicia ad ꝓbõnem maleficii indubitata,ex qbus nõ solũ ad tormenta,sed ẽt ad pœnæ impositionẽ põt procedi, & ita intelligaꝭ lex,sciant.C. de ꝓb. ibi, uel indiciis,& probationibus indubitatis,& c.Et not. dictõnem, nã palliditas est uerũ indiciũ cõtra eũ,ff.eo.l.de minore.§.tormẽta. Delatio gladii nudi est aliud iudiciũ, nã de portãtibus arma à lex malum ꝑsumit.in auth. de mand. prin.§.fi. & in auth.de armorũ usu. l.1 lib 11. Et est aliud indiciũ de indubitatis, & istud semper accidit, Pone, occidiꝭ Titius in aliqua uinea, uel fundo,accusaꝭ de hoc Seius,sed de uisu nulli testes deponũt,& uiderint istud homicidiũ cõmittere,sed ꝓbaꝭ contra Seiũ,ꝙ ipse erat inimicus Titii Itẽ ꝓbaꝭ ꝑ testes ꝙ ipse uiderũt Seiũ admanentẽ gladiũ cõtra Titium.Itẽ ꝙ tũc Seius fugit tpe ꝑpetrati malefici Itẽ ꝙ est uox,& fama,ꝙ eũ interfecit certe ista quatuor simul cõiuncta (q̃uis per se non sufficiant) sunt sufficiẽtia,& indubitatæ probõnes non solũ ad tormenta, sed ẽt ad condemnationem,arg. l.sciant. C de probatio.Itẽ est aliud exemplum de indiciis,& probõnibus indubitatis,deferꝭ. Titius ꝙ fecerit occidere Seium,non tñ sunt testes q hoc uiderint,sed per indicia probatur ꝙ Seius est inimicus Titii Item,ꝙ Titius receptauit homicidã.Itẽ, ꝙ homicida erat domesticus,& familiaris istius Titii.Itẽ,ꝙ uox est,& fama ꝙ Titius fecit occidi Seium.Itẽ,ꝙ se iactauit quod faceret ipsũ Seiũ occidi.& est homo de quo uerisimile ẽ quod talia faceret.Itẽ ꝙ olim aliæ offensæ inter ipsos interuenerũt,ista simul cõiũcta satis sufficiũt ad cõdemnationẽ,nõ solũ ad tormẽta, ita põt intelligi d.l.sciãt.Nõ mirũ si plura simul cõiũcta(qa quodlibet de ꝑ se nõ sufficit) faciũt plenã fidem,arg.in auth.de fide instr.§.sed.& si nul-

23 lus,duo.n.† uel plura imꝑfecta cõficiũt unũ ꝑfectum,C.de agric.& censi.l.cũ scimus,in princ.nã si non singula iuuant multo quoqꝫ prosunt.l sancimus,in prin.C.de testibus. & de excus.tut.l.1.§.1. Quid plura? de iure est ꝙ ipsa principalis causa ꝑ argumenta, & ꝑsumptiones cognoscit,& terminaꝭ.2.qdem, ff.de re mil. l. nõ oẽs. § à Barbaris,ibi hoc liquide. & c.cũ l. de capitali causa cognoscit, ꝑ hoc eo.tit.l.desertorẽ, §.is qui. & in auth. ut liceat matri, & auię.§.illud Curiosus aũt iudex plura alia exempla poterit inuenire de indiciis indubitatis. Sed.dixi ꝙ milites non

24 debent torqueri.† Quid de militibus nostri tpis?dic ꝙ pñt torqueri.cum in assumptione militię nõ interueniant in eis multa, q̃ interueniebãꝭ antiquitus,& quæ ueri miltes obseruant.uel obseruare debent. qa priuilegia militari gaudere nõ debent.in auth.de mãd. prin. in gl.quare non obseruant solennitatẽ, non hñr pro militib.arg. in l. si quis consortiũ.C.de san.epis.& cle.l. qualr.uers. eos quidem & c.pro hoc facit.C.de appellatio.l.cõminationes Nã & ueri milites in qbusdam torquebanꝭ.C.de re mil.l.proditores.Quid de cęlestib.militib.?dico ꝙ presbyteri nõ torquentur.clerici aũt sic,de iure ciuili.C.de episc.& cle.l.presbyteri.in gl de abol.l.fallaciter Hodie aũt de iure nouissimo per auth. Friderici secus est,in feu.de stat.& cõsuet.§.statuimus. Præterea si mili.terrestrib.est cõcessum, multo fortius cle.C.de sacrosan.eccl.l. sacrosan.

25 †Quid de iudicibus, & aduocatis,uꝭ.ꝙ non pñt torqueri,sicut nec milit ut C. de aduoc. diuer.in l.aduocati.Præterea sicut militibus est concessum,ne condẽnati teneanꝭ, nisi in quantũ facere pñt.ita aduocatis.ff de re iud. l.milt.primo respon.in gl.Cõtrariũ tamẽ obseruaꝭ.Sed q̃ro quid operetur fama ĩ maleficiis.puta accusatur quis de homicidio uꝭ alio crimine,accusator nõ probat nisi fama & publicã uocẽ,vꝫ ꝙ accusatus illud maleficium cõmisit,nũquid ex tali probatione erit condẽnandus?dico quod nõ,qa fama nõ sufficit quare absoluet.C.de eden.l. q accusare nam in criminibus probationes debent esse clariores luce meridiana.l.sciãt.C.de proba.l. qui

26 sñiam ff.de pœnis.unde fama nihil aliud operaꝭ,nisi qa cõfirmat illas ꝓbationes illorũ testiũ,qui nõ sunt exceptionis maiores. Sed nunquid

nunqd operabitur ut torqueri possit accusatus s̃m iura cõia? uř, ꝙ sic argum. C. eo. l. qui snĩam, & l. cum cognitionaliter, & l. milites, ibi inuestiganda, ff. eo. l. 1. in prin. §. diui. Sed hoc non credo uerũ, quia fama probata posset quis torqueri, & in hac snĩa est dñs Lombardus Lupi. cum fama probata inducat indicium ad alia indicia ut not. in q. quæ incipit, quid si non sit ꝓbatũ supra eo. † Quæro 27 an ab interlocutoria qõnũ absolutoria possit appellari, v. g. accusabam aliquem, petii ipsum torqueri, iudex interloquendo ꝓnunciauit ipsum non fore torquendũ, ego uolo ab hac interlocutoria appellare. nunquid possum, uř, ꝙ sic. ff. de appel. l. 2. Imo iudex tenetur, l. præalle. si non recipiat appellationem, ff. de ui publ. l. lege Iul. ꝑꝑ hoc ego peto æqualitatem, cũ sibi permitteref appellare si qõnaretur, ergo mihi permittiť appellare si ꝓnunciaretur nõ qõnandus, C. de fru. & lit. expend. l. fi. Nam quantũ ad indicia actor, & reus æquiparãtur. ff. de re iud. l. 3. de off. pro consul. l. solutũ. Itẽ ab omni interlocutione ꝑ diffinitiuam snĩam nõ põt reparari. potest appellari. ff. qui satis cog. l. ab arb. & de mino. l. intra utile. sed hoc non posset reparari, ergo, & c. Itẽ pro hoc qa captio permitti nõ debet l. metus, C. qď met. cau. ff. de auro, & arg. l. uxor. sed hic esset captio mei, qa sic appareret de calũnia mea, ergo appellatur, ut. ff. de iis qui. not. infa. l. athletas. §. calumniatores C. de aduocatis diuer. iure. l. 1. Itẽ qa iste præuentus non poterit torqueri in causa appellationis, cũ transiuerit in rẽ iudicatam, C. de postul. l. 1. Nã cũ in prima non appellať, in secunda non est p̃iudicium. ff. qñ appel. sit l. fi. Pro hac parte non est qõnandum, denegata mihi ius, ergo appellari põt, sicut supplicari, C. ne lit. pend. l. 2. & petitur restitutio ut. ff. ex quib. caus. maio. l. sed, & si per magistratum, de mino. l. ait ꝑtor. §. 1. de appel. l. si quis prouocatus, & facit. ff. qui satis. cog. l. ab arb. in auth. de colla. §. sinaũt, aliqñ pro hoc. ff. de appellatio. reci. l. 1. §. 1. qñ appel. sit l. 1. in princ. Contra credo ꝙ non possit appellari, quia à condemnatoria tñ lex permitti appellationẽ, ergo non extendenda, arg. C. de procura. l. si maritus, ff. de appellatio. l. cũ in una. in prin. Item qa certi sunt casus à qbus ab interlocutoria põt appellari. Sed iste nõ est de illis, ergo, & c. arg. ff. de iis. q sunt sui uel alie. iur. l. patre furioso, C. de sent. l. fi. & quorũ appel. non recip. l. ab executore. Nec est bona rõ si ꝓmittitur appellari a cõdẽnatoria ergo ab absolutoria, qa fauorabilior est ff. de reg. iur. l. fauorabiliores. & de adul. l. denunciasse, l. Adrianus. ff. de actio. & obl. §. fi. Itẽ quia incõueniens sequereť, si iudiciũ ꝓlongaretur. quia aut dicitis. ꝙ à diffinitiua possit appellari, & tunc non põt reparari. C. de appel. l. si qs prouocatus, sed istud potest reparari i diffinitiua, ergo, & c. Nã põt esse ꝙ iudex ꝓnunciauerit non qõnandum, qa erat decurio, ut C. eo. l. decuriones, C. ad l. Iul. maiest. l. null. Sed tu dicas, ꝙ non erat decurio, & ꝙ adhuc poterit appellari ff. de interd. & releg. l. inter pœnas. Aut dicis, quod non põt reparari quia dicebat qõnandũ ꝑ ꝑ uiolentas p̃sumptiones, qa si dico ꝙ absoluatur in causa principali poterit, & coram iudice appellationis qõnari. Et ꝙ non sit appellandum probo sic snĩa interlocutoria est præparatoria ad diffinitiuam, quia præsupponit diffinitiuam, & diffinitiua ad instar quasi uř se hr̃e per ordinem ad principalem, & quia pronunciat super principali uř pronunciatum suꝑ ista. Sed absolutoria negocio principali, & qõnibus sufficeret si uelle pronunciare super incidenti. i. super qõnibus, C. de ord. cog. l. 3. nam quasi omnes articuli processus trahunt ad diffinitiuam snĩam. ff. de mino. l. 3. §. 1. ergo non attendendum ad illam interlocutoriam sed ad illam principalem absolutionem? qa uidetur ut spectemus diffinitiuam snĩam super qua appellantur. ff. de mona. l. stipulatus, in fi. nam si appellatio admitteretur ut oĩum ꝙ principalis remaneret i suspenso. ff. de mino. l. intra utile. C. qñ prouo. non est necess. l. 1. ergo non faciam istam diuisionẽ, cũ sine diuisione possit proced. arg. nulli. C. de iud. & qa ibi sunt duę prouisiones & una se hẽt ad aliam tanq̃ ad plenam spectatur illa. ff. qñ appel. sit l. 1. §. solum, & quia à qõnibus non est incipiendum, ff. eo. l. 1. in princ. C. ubi senator. uel clari. l. quoties, & ita procedatur ad iuři delationem, ff. de iu. iur. l. iusiurandum. Sed pone iudex detulit iusiurandum, tu recusus, iuste potest ꝓcedi cõtra te, sed potest potestari quod possit appellare à diffinitiua, tũc ergo appellaf. C. de leg. l. gñaliter. §. sed aũt, nam non debet suspendi talis causa. ff. de iud. l. per minorẽ, & de statu homi. l. pen. & h. d. lex. 1 §. fi. ff. nil. no. appel. pend. Nec obstat cõtrarium quando dicitur,

dicitur, ꝙ generaliter actu,&c. cōcedo si pōt reparari in diffinitiua, sed in eius appellatione non poterit, ꝙ non quæstionetur, tñ non punitum puniam, non probatum probabo. C. de temp. appell. l. per hanc, & ꝙ aliud sit ī absolutoria, quam in cōdemnatoria ff. de re iud. l. inter pares. plures. n. habemus quod ubi est sententia non appellatur. C. de episc. aud. auct. si quis litigatorum, &c.

CASVS IN QVIBVS pœna mortis specifice à lege est imposita dom. Guilielmi Bont.

SVMMARIVM.

1 *Lapidans Christianum in Christi contemptum est morte puniendus.*

Virginem rapiens, idolis sacrificans, officia turbans diuina contra naturam luxurians, scienter rebaptizans, & qui in lapide crucem sculpit, morti debent tradi.

2 *Muricem emens, & purpuram tingens, muros uiolans ciuitatis, & proditor principis puniuntur pœna mortis.*

Parricida, homicida, pacis uiolator, seditiosus domini proditor, dominam adulterans adulter, condemnandum emittens, morte plectendi sunt.

3 *Carcerem priuatum tenens, furcas erigens commilitonem feriens in præpositum domini, uel capitanei manum inferens iudex pecuniam publicā subtrahens, & in bello fugiens morti addicuntur.*

Sacrilegus depredator monetæ falsificator, bruto subiecta, & incendiarius est morte puniendus.

4 *Hostes ad ēs sedit onī fauens, patriam prodens, uiarum aggressus fur famosus, & pupillæ corruptor morti traduntur.*

Manus inferens, turbator pacis, hostibus arma præbens leno homines castrans, carcerem frangens, & capitum dimittens plectuntur.

5 *Prægnantem necans, cedis auctor, malandrinorū receptator, debilitatem fingens iudex matremfamilias in publicum uocans, & ripas destruens ac scribens falsum immunitatis instrumentum morti subduntur.*

1 Lapidans Christianum odio nominis Christi. l. 1. C. de Iudæis. † Qui uirginem rapit l. 1. C. de raptu uirginum. Qui idolis sacrificat. C. de sacrac. leg. prim. Qui officia diuina turbat. l. si quis in hoc genus C. de epis. & cler. Qui contra nām luxuriatur l. cum uir. C. ad l. Iul. de adulteris. Qui scienter se rebaptizauit C. ne sanctum baptismatis rei l. 2. Qui in silice signum crucis sculpit. l. 2 1. C. ne liceat signum salua. &c. † Qui emit muricem, & tingit purpuram. C. quæ res uēdi non possunt. l. 1. Qui muros ciuitati uiolat. l. fi. C. de rerum diui. Proditor principis l. quisque C. ad l. Iul. de adult. Parricida. l. 1. C. de his qui parentes occi. Homicida occidi debet. l. 3. de epis. aud. & apocal. 1 3. c. Frangens pacem iuramento firmatam. c. 1. §. si quis de pace iur. firm. Concitantes populum dicendo uiuat, uel moriatur l. 1. C. de sedi. Si seruus dominum prodit. l. capitalium. §. igni. ff. de pœn. Seruus dñam uitians. l. 1. C de mulie. q̄ se propriis seruis suppo. Adulter. l. q̄uis adul. C ad l. Iul. de adult. Commentariensis qui reū mortis emisit. l. ad commentariensem. C. 3 de cust. reo. † Faciēs priuatū carcere l. 1. C. de priua. Erigens furcas propria auctoritate l. 3. § fin. ff. ad l. Iul. maiest. Miles socium commilitonem feriens. l. omne delictum. §. si quis. ff. de re mil. Quia in propositum domini, uel capitaneū manus intulit d. l. omne §. qui manus. Iudex qui pecuniam publicā subtraxit. inst. de publ. iud. §. si lex. Miles qui fugit in bello integra acie. d. l. oēs. § qui in acie. Qui maius sacrilegiū facit. l. sacril. ff. ad l. Iul. pec. Si actor castaldio, uel procurator subiectū depredauit. l. uniuersi. C. ubi causæ fiscales. Qui monetā falsificauit. l. fi. C. de falsa mon. Mulier q̄ se animali bruto subiecit. l. mulier, 15. q. 1. Qui incendium facit l. qui ædes. ff. de in-4 cendio, ruina, & naufr. † Confugiens ad hostes l. si quis aliquid ff. de pœnis. Fautores seditiones l. fautores, eod. tit. Patriæ proditor. C. de abolit. l. fallaciter. Latro in itinere, uel nemore demore depredans. l. capitalium. §. crassatores ff. de pœn. Fur famosus ead. l. §. famosos. Tutor corrumpens pupillam. l. 1. C. si tutor eam, &c. Qui manus in se infert l. si quis aliquid ff. de pœnis. Mulier turbator pacis. l. fin. ff. de re mil. Qui fulcit hostes, & eis uendit arma. Tenens puellam in lupanari in auctor. de lenoni. colum. 6. Homines castrans. l. 1. C. de eunuch. Qui effracto carcere fugit l. 1. de effract carcerum. ff. Miles custos qui captiuum dimisit. l. si quis 5 aliquid. § miles. ff. de pœ. † Qui prægnantem necat. l. si qs aliquid. §. abortionis ff. de pœn.

Auctor aggressuræ, & uiolentiæ ubi cedes factæ est l qm. C. ad l. Iul. de ui publ. Recipiens malandrinos, eo. tit. l. 1. Miles qui ne pugnet debilem se fingit d. l. omne delictum §. continuum. Iudex matrem familias in publicum uocans. C de off. diuerso. iud. l. 1. Qui ripas destruit. C. de nili agg. nō rumpen. l. 1. Scribens falsum immunitatis instrumentum. l. 1. C. de immun. ne conce. lib. 10.

De pœnis omnifariam coitus illiciti: Tractatus Pauli Grillandi Castillionis Florentini Iurisconsulti.

SVMMARIVM.

1 *Coitus carnalis non minus frequens est quam damnabilis.*

2 *Coitus crimina iuxta diuersas personarum conditiones sunt diuersa.*

3 *Coitus sacrilegus grauior est ceteris carnis criminibus.*

1 QVia carnalis coitus † criminis non minus frequens quam damnabilis usus hr̄ ob quem iura criminū reos huiusmodi diuersis pœnis prosequuntur l. si adulterium cum incestu, & ibi gl. & Bart. & l. inter liberas, & l. stuprum. ff. ad l. Iul. de adult § item lex Iul. inst. de pub. iud 32. q. 2. adulterii malum, & eadem causa & q. c. flagitia. not. Card. in clem. 1. de pœn. Abb. Fely. & alii Cano. in cap. 1. & 2. extra de adul. & stup. & in cap. ut clericorum, de uita, & honest. cler. ad quem coitum aliquando deuenitur medianre opera sortilegorum, & per maleficia de quibus supra diximus lib. ꝓcedenti, ideo placuit post dictum tractatum sortilegiorum hunc immediate subiungere.

2 † coitus. n. crimina sunt diuersa secundum diuersas personarum conditiones, & gradus. ꝓ quibus diuersas iura statuere pœnas, ut proxime diximus, ideo de his aliqua uideamus.

3 † Et primo de sacrilegio quod ceteris carnis criminibus his maxime quæ secundum naturam perpetrantur grauius nuncupatur, 32. quæstio. 8. adulterii, & 27. quæstio. prima sciendum.

1 *Sacrilegium generaliter sumptum quid sit. & unde dicatur.*

2 *Sacrilegium an sit crimen ecclesiasticum, an seculare.*

3 *Sacrilegium an comprehendatur sub nomine furti.*

Statutum quod de furto loquitur in sacrilegio etiā locum habere censetur.

4 *Sacrilegij diuersæ sunt species.*

Sacrilegij prima species in personam committitur, secunda per coitum cum moniali, tertia autem circa locum sacrum fit, & quarta in rem eam, scilicet auferendo.

5 *Locus sacer solus sacrilegium non facit.*

6 *Subtrahens rem ad usum ecclesiæ destinatam nondum ei traditam, an sit sacrilegus.*

Statutum de sacrilegio puniendo tractans, de quo intelligi debeat sacrilegio.

7 *Sacrilegium uerum, & proprium quod dicatur & qualiter puniatur.*

Sacrilegium improprium quod sit.

8 *Sacrilegium largo modo sumptum quod sit, & qua pœna reprimatur.*

Sacrilegium qualiter de iure canonico sit puniendum.

9 *Sacrilegium grauius illud dicitur quod in personam clericorum per iniectionem uiolentæ manus committitur.*

Iudæus semper crucem immunditias proijciens an possit ut sacrilegus puniri.

10 *Sacrilegium contra personam ecclesiasticam commissum grauius est eo quod in loca sacra committitur.*

Crimina quæ ex coitu cum moniali habito riantur.

Sacrilegium committitur si cum moniali copula carnalis habetur.

11 *Stuprum, & adulterium qualiter in eadem persona simul concurrere possint.*

12 *Crimina diuersa eodem actu committenti, an debeant pœna diuersa imponi.*

13 *Reus & separatim, & de pluribus accusari & puniri potest si eodem actu plura commiserit crimina specie diuersa.*

14 *Reus ex eodem facto de pluribus criminibus ab uno & eodem impeti & uexari non potest.*

15 *Vtilitas quæ resultare dicatur quod quis de diuersis crimibus specie differentibus ex eodem facto descendentibus puniatur.*

16 *Furtum in loco priuato m sacrum factum, quasi sacrilegium censetur.*

17 *Coitus carnalis cum moniali habitus qualiter in foro conscientiæ sit puniendus.*

18 *Copula carnalis cum moniali qualiter puniri debeat in foro contentioso de iure canonico*

Monia

Monialem stuprās de iure ciuili debet capite plecti.
19 *Coijciens cum moniali siue cōsentienti siue renuenti capite debet minui, & eius bona publicari.*

1 PRimo igitur quæro qd est † sacrilegium gñaliter sumptum. Rñ. Sacrilegium est sacræ rei uiolatio uel eiusdem usurpatio, ut dicit Bal. in l. 3. C de furtis, in 1. col. & Azo in summa eod. tit. in princ. & S Tho. in summa secunda secundæ qōne. 99. art. 3. Io lec. in summa confes. eo. tit. q. 1. Secundo uideamus quare dr sacrilegium Rñ. ꝙ sacrilegium dicitur quasi sacrilegium, qa ꝑ illud res aūt ꝑsona sacra læditur, ita dicit Bald. in d. l. 3. & Azo in sum. eo. tit. & alii pnomitati in locis suis, Gl. tñ in ca. sacrilegium. 17. qō. 4. alio modo describit sacrilegium dicens. qđ sacrilegium est sacræ rei uiolatio siue in se siue in alio, siue sit res sacra siue persona, deinde transit ad aliam descriptionem, & dicit, ꝙ sacrilegium est publici iuris trangressio, sed neutra istarū est bona. prior. n. contin et oīa mēbra diffinitionis, siue descriptionis specie differentes, ꝓut requiritur, ẜm quod diximus supra tit. i. in princi. secunda ēt non ualet, quia est nimis gñalis ẜm quam sequeret ꝙ oē delictum per qđ transgredit publici iuris ordo esset sacrilegium ex quo transgredit publicum ius, & ideo teneas diffinitionem Bal. & aliorum quam supra dixi q est melior. Tertio, quot requirunt ad hoc ut sit sacrilegium, & puniat pœna sacrilegii uide Bal. & Sal in d. l. 3. C. de furtis Azo in summa eo. ti. & Bart. in l. diuus. 2 & l. sacrilegi in prin. ff. ad l. Iul. pecu † Quarto qro an sacrilegium sit crimen ecclesiasticū uel sæculare, ita qđ illius cognitio, & pœnæ impositio spectet ad solum iudicem ecclesiasticum uel secularem, & dic bř quod est crimē mixtum utriusq; fori. c. cum sit gñale. & ibi gl. Abb. & aliis de foro comp. l. si qs in hoc genus, C. de episc. & cler. & ff. ad l. Iul. pecul. l. diuus, & l. sacrileg. & l. sacrilegi, & ff. de pę. l. aut facta §. locus, c. qđ ꝓposuisti. de foro comp. 16. q. 4. c. sacrilegium c. si qs clericus, si quis cōtumax. §. 1. & c. si qs suadente diabolo, & ꝓpea dico ꝙ tam iudex ecclesiasticus q̃ secularis poterit ꝓcedere cōtra laicum ꝓ isto crimine, & habebit locum pūentio inter eos. ut dicit Abb. in d. c. cum sit gñale, & Arch. in ca. felicis. ne pœn. lib. 6. & Card. in cle. 1. eo. titu. 3 & Azo in summa eo. tit. † Quinto qro an appellationi furti ueniat sacrilegium, qñ tractatur de subtractione sacrarum rerū, dic qđ sic ut l. sacril. ff. ad l. Iul. pecula qa quo ad pœnā sacrilegium est furtum, imo plus quam furtum est punibile, licet aliquid non sit proprie sacrilegium d. l. sacri. in 2. rñ. Et ideo dicit Bal. in l. 3. C. de furtis quod statutum faciens mētionem de furto, hēt locum ēt in sacrilegium & sic tenet ꝙ subtractio rei sacrę continetur 4 sub ꝓpria uocabuli signōne furti. † Sexto Videndum est quot sunt species sacrilegii. Rñ. qđ multæ sunt ẜm qđ dicit Card. in d. clem. 1. de pœn. in 2. not. Bal. tñ in d. l. 3. melius ceteris iudicio meo ponit quatuor species sacrilegii quāuis primo dicat, quod tribus modis committit sacrilegium. Prima. n. species est q̃ committit in personam uiolando. s. ꝑcutiendo, uulnerando uel occidendo clericum, uel monachum seu alium religiosum uel ꝑsonā ecclesiasticam c. si qs suadente diabolo. 17. q. 4. Secundo. fit sacrilegium per coitum habitum cū moniali sacrata. 27. q. 1. impudicas, & l. si qs in hoc genus. C. de episc. & cler. Tertia species est, q̃ fit circa locum sacrum. s. quādo locus publicus sacer sicut est ecclesia uiolat, uel illius cœmitterium in destruēdo, deuastādo, uel occupando, aut eius immunitates infringendo c. frater 18. q. 4. Quarta species sacrilegii est, q̃ committitur in rem. s. auferēdo rem sacram, & illam alibi asportando, & cōtrectando rem ipsam, & istud tribus modis cōmittitur secūdū ius canonicum Primo, cum subtrahit aliquid sacrum de loco sacro. & in hoc cōcordant ius ciuile, & ius canonicum. 17. q. 4 si qs cōtumax. §. sacrilegium, & est gl. in c. sacrilegium, eadē causa 10. q & l. diuus, & ibi Bar ff. ad l. Iul. pec. Secundo, qñ res sacra auferē de loco non sacro. Tertio, qñ non sacrum de sacro d. c. si qs cōtumax. §. sacril. & ꝑ dictam gl. in c. sacril. & not. in c cōquestus, & c. cum sit gñale de foro compe. istæ duæ ultimæ species non dñr sacrilegium de iure ciuili, sed sola prima. † Et sic nota qđ de iure ciuili locus sacer solus non facit sacrilegium 5 qñ tractamus de sacrilegio. qđ cōsistit in subtractione rerū ēt qđ res essent subtractæ de loco sacro publico, sicut est ecclesia, non dicit sacrilegiū de iure ciuili qñ res nō erat sacra, ita dicit Azo in sum. eo. tit. & Barr. in d. l. diuus. Bal. & Sal. in d l. 3. Si qs igr qrit an sit sacrilegium de iure ciuili, & ꝙ pœna sacrilegii puniat debēt ista duo cōcurrere, primum est ꝙ res sit sacra, item ꝙ sublata sit de loco sa-

cro,ita dicit tex.& ibi Doct.& maxime Bart. in d.l.diuus.ubi dicit hanc esse cōem opinionem. Illud aūt qđ dř in d.c. facril. cum gl. in c.si qs cōtumax.§.facril. 17.q.quarta ꝓcedit, & hēt locum de iure canonico in terris ecclesiæ,uel inter ecclesiasticas ꝑsonas in foro ecclesiastico,iuxta notata ꝑ Doct.in c.solitę,de maio.& obed.& in cap.ꝑ uenerabilem q fil. sint leg.& ī c.nouit.de iud.Sed cōtra ista op. de l.aut facta.§.locus.ff.de pœn.ubi dř, ꝙ locus facit ut idem fcm̄ sit furtum uel sacrilegium,& capite luēdum uel minori supplicio sit puniendum.Glo.in d.l.diuus,soluit hanc cōtrarietatem,& dixit qđ est uerum ꝙ locus sacer facit sacrilegium si res sacra inde auferaẗ alias non,qa si diceret̃ esse sacrilegiū cum res non sacra de loco sacro subtraheret̃ esset cōtra textum in d.l.diuus. ubi dř ꝙ si quis rē ꝓphanam apud ædem sacram depositam furto subtraxerit furti tenet̃ non sacrilegii Bart. uero in eadem l.diuus.approbat eandem solutionem quam dicit,ꝙ Doct.cōiter,tenent, eandem ēt tenent Bal.& Sal. in d.l. 3. & Azo in summa eod.tit.Arch. in d.cap. fel.in prin.

6 †Vlterius quæro an subtrahens rem quę erat destinata ad usum ecclesiæ, nondum tn̄ erat tradita ipsi ecclesię an committat sacrilegiū? dic ẜm Bal.in d.l.3 ꝙ non, qa res non dř sacra nisi postq̄ uere,& effectualiter quo ad dominium,& possessionem deuenerit ad ecclesiam maxime qn̄ agiẗ de pœna sacrilegii inferenda de iure ciuili,ꝑ ea q̄ supra diximus.Vltra p̄dicta ēt q̄ro qd si in statuto fit mētio de sacrilegio puniendo. an debeat intelligi stricte sacrilegium secūdū qđ intellř de iure ciuili,ut supra diximus.uel large secūdū ius canonicum , ꝙ dic ꝙ debet intelligi de sacrilegio stricto secūdū ꝙ intelligiẗ de iure ciuili,rō est quia statuta sunt de iure ciuili,ut ꝑ Bar. late in l.oēs populi.ff.de iust.& iure.ita dicit Bal. in l.l.3.in 2.col.in uer.sed dubitat̃.Post hæc uidendum est q̄ sit pœna sacrilegii,& dic bř secundum Bart.in d.l. sacril. ꝙ ad hn̄dum plenam cognitionem pœnarum hm̄oi criminis sciendum est , quod triplex est sacrilegium.

7 † quoddam.n.est sacrilegium qđ diciẗ uerū, & ꝓprium sacrilegiū, quod est qn̄ subtrahiẗ sacrum de sacro loco, hoc est publice , & ad publicū usum cōsecrato.sicut est ecclesia publica ordinaria,ut l.si quis hoc genus. C. de episc.& cle.& d.l.sacrilegi.in princ.& isto casu capite puniuntur q in illud incidunt d.l.sacrilegi.in princi.& d. l. si quis in hoc genus & l. aut facta.§.locus.ff de pœn.declarata , ut supra.Item est si læditur templum publicū sacratum.ut ꝑ Bart.in d.l.sacrilegi. eadem quoque pœna puniunẗ q uiolētas manus in ꝑsonas ecclesiasticas iniecerunt d.l.si quis in hoc genus.& ibi Bal.C.de episc.& cler. Quodam uero non est ꝓprie sacrilegium, sed quasi sacrilegium,qđ est qn̄ qs subtrahit rem ēt sacram de loco sacro,non tn̄ publice sacro,sed priuato,ꝑut est oratorium qđ fit qn̄q; in domo istorū magnatum aut nobiliū,& cōsecratur,idem de oratorio hospitalis priuati , iuxta ea q̄ hn̄r in c.ad hæc.de relig.domib. & in cle.qa cōtingit.eod.tit.& ꝑ Fel. in c. de quarta.de p̄scr.& ista dn̄r loca sacra priuata, Idē est de ædicula p̄sbyteri posita iuxta ecclesiam uel canonica clericorū, ista.non dn̄r esse loca publica sacra,sed priuata, & ideo q subripuit rem de locis p̄dictis non tenetur pęna sacrilegii de qua supra,sed quasi sacrilegii,quæ erit minor sacrilegio,& maior furto,& iuxta qualitatem facta,& ꝑsonarum condōnem qn̄q; erit maior qn̄q; minor ut in d. l. sacrilegi. in 2.rn̄.ibi Bart.q hoc modo declarat l. illam si recte cōsideret̃ uerba sua,& hoc modo intelligitur tex.in l.sacrilegi.in princ.& l.diuus.ff. eo.tit.†

8 Tertium est sacrilegium quod large, & improprie dř sacrilegium de quo loquuntur iura in l.1.2.& 3.C.eod. titu.de cri.sacril. quod est qn̄ quis diuinam legem , & eius dispositionem offendit,seu quouis modo eius intellectum ēt ꝑ negligentiam uiolat. Item disputare de auctoritate Principis.s. Imperatoris uel Papæ,& dubitare ne dignus sit quē Imperator ad aliqđ offm̄ deputauerit,uel ꝙ Imperator illum eligere nō potuerit,hoc crimen dř hr̄e instar sacrilegii , ut d.l.2. C. eod. tit.& sic dř improprie sacrilegium, & isto casu similiter erit pęna arbitraria.d.l.sacril.Bar. in d.l.sacrilegii in uers. tertium genus sacrilegii,&c.& Bal.in d.l.3.& Azo.in sum.eod.tit. in princ.De iure aūt canonico distingue.Aut loquimur de illa prima specie sacrilegii quæ committitur ꝑ impositionem uiolentæ manus in clericum, seu aliam personam ecclesiasticam,& est pœna maioris excōicationis ut in cap.si quis suadente diabolo. 17.q.3.a qua quis non potest nisi a sede apostolica liberari.eps.n.uel alius ordinarius non habet facultatem absoluendi ab ista excommunica.ut dicunt Doct. in d.c si quis, & per Fely. in d.

in d.c.cum sit gnale in 2.col. de foro cōp.fallit tñ in casibus de qbus ī c.2.de sent. excom. Aut loquimur de alia specie sacrilegii q̄ cōsistit in re sacra, puta in corruptione uel demolitione ecclesiæ, aut in asportatione rerum sacrarum, & erit pœna excōicationis minor uide tex.qui grauiorem imponit pœnitentiam ꝓ isto crimine in c.de uiro. 12.q.2.a qua per epm uel ordinarium loci absolui poterit ca. qſqs §.penul. 17.q.4.in aliis uero casibus minoribus erit pęna pecuniaria, ut d.c. quisquis in prin.

9 †Grauius.n.sacrilegium quod committit in personam est illud qd' fit ꝑ impositionem uiolentiæ manus d.c.si qs suadente. & l.si qs in hoc genus.C.de epis. & cler. Eorū uero q̄ committunt̄ in locis sacris, grauius est illud quod committitur contra ecclesiam publicam sacratam. quod tanto grauius est crimen quanto dignior, & excelentior erat persona uel locus utroq; casu.l. sacrilegi. ī prin. ff.ad l.Iul.pecul.& ibi Bar.& d.c.si quis suadēte,& d.l.si qs in hoc genus. Sacrilegium uero quod committit̄ in rem sacram, illud qdem grauius est,& magis horrendum, qd' cōmittit̄ cōtra Sacr̄m Eucharistiæ, quia dr̄ cōmitti cōtra Xp̄m directe, ceteri uero q̄ committuntur cōtra alia sacra non dn̄r adeo horrenda. ita dicit do.Ioan.lec.in sum. cum eod.titu.de sortile.q.4. Quæro hic qd iudæo qui proiecit immunditias suꝑ crucem qñ publice deferebat̄ ad ꝓcessionem, dum transirent ante domum haberi dictæ immūditiæ ꝓiectæ fuerūt an istud sit sacrilegium, & possit ꝑ utrūq; iudicem ꝓcedi in hac causa cōtra hebræum. & puniri,& qua pœna, dicit Pet.de Anch.quem uide in cons.suo 14.ꝙ sicut, de quo diximus supra tit.ꝓximo q.10.ubi adest qō specialis, de pœna uero uiolationis monialium q̄ fit ꝑ coitum, dicet̄ infra sed quia non intendo hic tractare totam mām sacrilegiorū ne longius diuertar ab ordine primæ meæ intentionis, q̄ fuit declarandi mām coitus, & illius pœnas, ideo hic pmissis ꝑ aliqua intelligentia istius criminis deuenio nūc ad materiam nostram.

10 †Et dico ꝙ grauius est sacrilegium, & scelus ꝙ cōmittit̄ cōtra ꝑsonam sacram siue ecclesiasticam, q̄ illud qd' cōmittit̄ cōtra loca uel bona sacra, qa sanctitas loci ordinat̄ ad sanctitatem hominis, ut dicit S.Thom.in 2.2.q 99. art.3.uers.dicendum,& Ioan.lec.in sum. confes.eo.tit.de sacril.q.3.ꝑ Arch.in d.c. felicis, de pœn.lib.6.& Card.in d.cle.1.de pœn. Ideo uideamus nunc ne sacrilegio illo quo ꝑpetratur ex coitu habito cum moniali, & antequam ad ulteriora ꝓcedam. Quæro quot crimina q̄ ex coitu hmōi cum moniali exoriuntur Rn̄, ꝙ tria f̄m gl in c.uirginibus 27.q.1. s.sacrilegium, incestus, & adulterium tu uero dic, ꝙ imo quatuor oriunt̄ sacrilegium, incestus, adulterium, & stuprum. Sacrilegium dico committit̄, qa ꝑsona sacra læsæ reperit̄ ꝑ uiolationem siue deflorationem, & optimū, qd' prius habebat priuilegium uirginitatis amisit.ut d.c.uirg & eadem causa.& q.impudicas. Secundum qd' committit̄ crimen est incestus, qa sponsam Dei uiolauit, q est pater noster,& illa est cōiūcta nobis in Xp̄o ꝑ affinitatem f̄m spiritum 12.q.2.q abstulit.& in c.i.2.de cog.spiritua.& est gl.in d.c.uirginib. Tertium est adulteriū, qa sponsam alterius uiolauit, qa monialis est sponsa Xp̄i d.ca.uirginibus.& ibi gl. Quartū erit stuprū, qa uere uirginem honeste uiuētem stuprauit l.inter liberas,& lege stuprum.ff.de adult. uide egregium text.in c.si qua monacharum. 27.q.1. in quo fit mētio de utroq;, dr̄.n.ꝙ si qua monacharū in lapsum adulterii ceciderit, aut in stupri fuerit deducta uoraginem.

11 † Et licet impossibile esse uideatur ꝙ ista duo crimina stuprum, & adulterium simul, & semel eodem tꝑe,& in eadem ꝑsona cōcurrere possint, ex quo alterum ꝑsuppo nit illam esse solutam, alterū uero cōiugatam d.l.si adul.cū incestu. & l.stuprū.ff. ad l.l.Iul.de adult. & §.item lex Iul.inst.de publ.iud.& l.1.C.eo.ti. Solu. uerū est, ꝙ ista duo crimina sunt incompatibilia, & ideo utrunq; in eadem ꝑsona eodem tꝑe cōcurrere non pn̄t, est uerū uno respectu qñ tenderent ad eundem determinatum finem d.l.si adult.& l.stuprum, sed diuersis respectibus bene cōcurrere pn̄t in eadem persona, ut est in casu nostro, monialis.n.quo ad carnem est uera uirgo intacta, quo ad spiritum uero dr̄ esse nupta cōiugio spirituali, & spōsa Xp̄i ꝑ uotum ꝓfessionis suæ unde nō impeditur istorū duorū cōcursus, unum in spiritu, alterū uero in corꝑe siue in carne, ut late diximus supra lib.præced.q.7.in princip. argō text.in cap.excommunicamus, el 1.& lo secundo in princip.de hæret. in antiq. uide not. text.qui loquitur de monialibus, & expresse dicit qd' monialis per peccatum carnis committere potest stu prum,& adulterium.27.q.1. si qua monacharum.

12 † Et ex præmissis etiam insurgit

surgit aliud dubiū, nunquid ista quatuor cri mina de quibus supra, qñ ex unico cōcubitu orta fuerunt, sint quatuor crimina separata in forma, & substātia, & ita ꝙ ipso ꝗ reus possit de unoquoq; accusari pariterq. puniri, & pœna ex uno secuta alterū nō impediat, ac si ex diuersis factis, cum diuersis ꝑsonis facta fuissent. Rñ. articulus iste in ueritate est subtilis & disputabilis, qñ ex eodē facto plura oriuntur crimina, an reus possit de pluribus. accusari & pluribus etiam pœnis puniri gl. n. in d. c. uirginibus, dicit, ꝙ ista dñr plura crimina nomina tm̄, non aūt effectualiter in substantia, & sic respectu accusationis sunt diuersa, ꝗa reus pōt de quolibet ad libitū accusantis deferri, sed quo ad effectum respectu pœnæ oīa ista reputanť pro uno, & sic secuta pœna ex uno, reus ipse à ceteris liberať ex quo in ueritate nō fuit nisi unū factū ideo fiscus debet esse unica pœna cōtētus ad similitudinē duorū pluriū ue reorum pro eadē summa insolidum obligatorum, quorū si unū totaliter creditor exegerit ceteri liberantur l. 2. & ibi Bar. ff. de duo. reis. fatetur tñ illa gl quod ubicunque ex eodem facto plura oriunť crimina, ꝙ pœna magis aggrauatur ratione adiuncti criminis, ut hř in l. si adulterium cum incestu. & ibi Bart. ff de adult. & 32. q. 7. quemadmodū. § sunt. n. sed Bart. in d. l. si adulterium cum incestu. in 2. col. in uers. ulterius quæro tenuit contrariū, ꝙ reus utiq; poterit de oībus puniri, & sic ꝑ uno facto pluribus, & diuersis pœnis puniri, idem etiā tenet glo. in d. l. si adulteriū cū incestu. in uers. occurrunt, quam sequitur ibi Bart. & idem Bart. in l. senatus, ff. de acc. & clarius etiam Bart. in l. qui de crimine. C de accus. † Concludēs in effectu, quod quotiescunq; ex eodē facto plura oriunť crimina specie diuersa, reus poterit de plurib. separatim accusari, & de pluribus quoq; puniri, sed si suꝑ uno fuisset in causa cōclusum adeo ꝙ sola expectareť ꝓnunciatio, debebit suꝑsederi suꝑ ipso crimine, & expectari donec causa suꝑ altero expediať usq; ad dictū terminum, adeo ꝙ quis unica sñia duplici crimine reus declarať, & pluribus diuersis pœnis afficiť, & satisfacere tenetur, quod ē uerū qñ esset pœna pecuniaria bonorum uel alia hm, non aut ē qñ esset pœna ultimi supplicii uel mutilationis membri, ꝗa isto casu pœna semel cōmissa, & executa in corpore amplius reiterari non pōt, ꝗa mors unica est ꝗ oīa soluit. §. deinceps, in auth. de nup. & l. uulgaris, & ibi Bart. ff. de fur. uide Bart. in d. l. si adulteriū cū incestu. in 2 col. uers. sed ꝗd releuat, & c. qbus non obstat tex. in d. l. senatus. ff. de accus. ubi de homicidio, & parricidio notatus unica duntaxat pœna puniť, ꝗa patet rñsio per supra ꝓxime dicta, nam morte semel executa nō pōt amplius reiterari & ideo unius pœna utrunq; soluit, ꝗa de utroque est pœna mortis, ut l. 1. ff. ad l. Pomp. de patric. & l. 3. § fi. ff. ad l. Corn. de sica. Bart. autem in d. l. si adulterium cū incestu. aliter rñdet ad d. l. senatus, & dicit quod illa duo crimina de quibus ibi, non sunt æque principalia, ut principales species separatæ, sed unū est tanꝗ genus, quod est homicidiū, alterum ut species sub suo genere cōprehēsa, nos aūt loquimur quādo sunt plures species criminū separatæ, & æque principales, licet ex eodē fonte siue ex eodē facto procedant, & hęc est uera conclusio cōiter approbata. † Quæ limitāda est primo ꝓcedere quādo esset unus & idē accusator ꝗ uellet eundē reum de pluribus criminibus impetere, ꝗa ab uno tm̄ non posset diuersimode uexari ex eodem facto ut supra sed bene à pluribus, ita dicit Bart. in d. l. qui de crimine, & rō est illa, quia exceptio rei iudicatæ super uno remoueret eūdem accusatorem super alio ꝑsequētem, & hoc maxime quādo lata esset absolutoria super uno ꝗ parit exceptionē super alio cōtra eandem personam, non aūt cōtra diuersam, sed quæ est ratio quare potius illa exceptio remouet eundē accusatorē & non diuersum, rō potest esse ista, quam nunc consideraui, ꝗa qñ reus fuit semel absolutus ab uno crimine, si idem accusator uellet iterū agere suꝑ alio crimine ex eo. facto descendente, censetur calumniari uelle contra ipsum accusatum, ideo iura ipsum repellūt ab accusando, ꝗa in eo facto in quo semel succubuit, non debet iterū admitti, ꝗ rō non militat contra tertium, uide Bar. in d. l. qui de crimine, & ibi Bald. & Abb. in c. tr missæ, de eo ꝗ cog. con. uxo. suæ. ubi secutus fuit dictum Bar. in d. l. si adulterium, &c. † Sed ꝗro ꝗ utilitas resultat ex hoc qđ quis possit de pluribus criminibus specie differentibus, quando ex eo. facto descendunt, accusari, & puniri. qñ est quolibet crimine imponitur pœna mortis, ut est homicidiū. & parricidiū, de quibus diximus supra, itē adulterium & incestum, ut d. l. si adulteriū cum incestu. in

in princ. cum mors unica sit quæ omnia sol uit, & est actus q non pōt de nouo reitera ri, ut l. uulgaris, & ibi Bar. ff. de fur. & diximꝰ supra ꝓxime tñ. Bar. in d. l. si adult. & c. in 2. col uers. quæro quid releuat, & c. ubi dicit, ꝙ hoc est utile, & ꝓdest in pluribus, & primo, qa si sit lata snia absolutoria sup uno poterit ab alio dico non ab eodē accusatore accusari sup alio, ut d. l. q de crimine, itē si sequatur cōdēnatoria ꝓdest ī hoc qa sæpius ꝑ statuta pœna adulterii, uel alterius criminis q de iure ciuili est ultimū supplicium alleuiatur, & fit pecuniaria. Item ꝓdest in hoc, quia unius pœna augeē ꝑꝑ aliud ut grauius puniaē, ita tenet gl. in d. l. si adulteriū cum incestu. in prin. & ibi Bar. in d. uers. quæro quid releuat, in fi. pro quo facit in arg. tex. in l. sacri 16 leg. in 2. rñ. ff. ad l. Iul. pec. † ubi si furtū fiat in loco priuatim sacro, dr̄ quasi sacrilegiū & punitur plusq̄ furtum, & minus quā sacrilegiū, de quo diximus supra in prin. istius qō. Pro resolutione igitur supra dictæ qōnis motæ per gl. in d. c. uirginib. dico, ꝙ gl. illa dum uult, ꝙ sint diuersa crimina respectu accusationis, eo ꝙ sit in electione accusatoris sup quo ex dictis criminibus uelit instituere accusationē, quæ postq̄ semel instituta est, nō licet postea super aliis criminibus alias diuersas accusationes ꝓponere, sed in hoc male dicit, ꝑ ea quæ supra ꝓxime diximus, quia si sunt plura crimina specie dr̄ia, licet descendāt ex eodem facto pñt institui plures accusationes, & imponi plures pœnæ, ut supra ꝓxime dictum ē, posset saluari dictum gl. in uno casu. s. qñ lata esset snia absolutoria sup uno ex dictis criminibus ꝙ non liceret accusatori intentare iudiciū super alio d. l. qui de crimina, & ibi Bart. alias dictū gl. saluari nō pōt loquendo in foro iudiciali, qa ēt de iure canonico quoties ex eodē facto plura crimina oriuntur pñt plures accusationes instituti, & plures pœnæ imponi, ita dicit expresse gl. relata ad tex. in cap. relegantes, 23. q. 5. in uers. si adulteriū. idem tenet Arch. in d. c. uirginib. ꝑ tex. in d. l. qui de crimine, quem ipse allegat ibi. Si uero loquimur in foro cōscientiæ, put ipsa gl. postea dicit, aliud esset dicendū. s. ꝙ una pœna tm̄ puniretur, sed grauius ꝑꝑ alia crimina annexa, quia si una sola qualitas aggrauat delictum, multomagis unum delictū separatū aggrauat aliud delictū. hoc idem tenet Bart. post gl. in d. l. si adulterium 17 cum incestu. † Quibus sic declaratis deueniō nūc ad expeditionem qōnis nr̄æ, & quęro q̄bus pœnis punitur qs pro isto coitu habitu cū moniali. Rñ. aut loqmur in foro conscientiæ, aut in foro cōtētioso canonico, aut in foro ciuili. Primo casu, qñ sumus in foro cōsciæ. est pęna excōicationis, & exclusionis à cōsortio aliorū ꝓfessorū, siue monachorū siue monialiū, quia debēt omnino ab aliorū monachorū, siue monialiū cōsortio expelli, q hmōi impudicitiæ se immiscuerint, & in aliquo loco arcto, siue carcere ipsius monasterii intrudi ad agendum ꝑpetuam pnīam, ita qđ in solo mortis articulo si digne, & congrue pęnituerit non negetur uiaticū Eucharistiæ, ut in c. impudicas, & c. uirginib. 27. q. 1. & not. ꝙ nō sunt abiiciendi, uel abiiciēdæ extra monasteriū, ita qđ uagare possint, sed intrudendæ ut supra ne cū aliis cōuersenē tanq̄ oues morbosæ, ne alias aut totum ouile inficiāt ita not. & expsse dicit Archid. in c. peruenit, 27. q. 1. pro quo facit tex. in c. in ecclesiasticis, §. fin. de maio. & obed. quem uide ibi Ea. n. quæ proxime diximus hn̄t locū in clericis. Laici uero excōicantur nec unq̄ admittūtur ad cōionem fidelium nisi publicā, & idoneā de scelere ipso egerint pnīam, d. c. impudicas, & cap. uirginib. & ibi gl. & per Arch. in 18 d. c. peruenit † Secūdo uero casu, qñ sumus in foro cōtentioso coram iudice ecclesiastico. Clericus cuiuscūq; sit gradus, uel dignitatis, deponiē ab omni ordine sacro, & officiis ac beneficiis oībus priuatur, & intruditur in arctū monasterium ad agendum perpetuam pnīam, laicus uero excōicatur, ut dicūt hæc duo cap. 27. q. 1. si quis ep̄s, & cap. si qua monacharū. De iure aūt ciuili pro isto crimine est pœna mortis. l. si quis in hoc genus. C. de episc. & cler. q text. loquimur gnāliter de quacūque iniuria illata ecclesiæ, monasterio, uel ꝑsonis ecclesiasticis, quod probatur ēt rōne, nā in quolibet sacrilegio istius coitus inest adulteriū. & īcestum, ut supra ꝓxime cōclusimus, pro quibus criminibus nulli dubium ē quod est pœna capitis, d. l. si adulteris cū incestu. ff. de adult. & l. quamuis. §. fi. C. eo. tit. ubi dicit tex. sacrilegos alienarū nuptiarū gladio puniri oportet, multomagis gladio puniendus est, qui ē sacrilegus diuinarū nuptiarum, d. c. si qua monacharū, arg. cap. solitæ de maio. & obed. & uide dom. Ioan. lec. in sum. confess. eq. tit. q. 3. pro quo facit ēt text. in l.

sacril.

sacrii.in princ.ff.ad l.Iul pecu.quia hic uiolat sacrũ de sacro.& c. Sed pdictis oppo.de l. 9 raptores,in fi.C.de episc.& cler.†ubi dr quod siue uolentibus siue nolentibus mulieribus si ue sacratissimis monialibus pati carnalẽ concubitũ,in oẽm euentum ille sacrilegus punitur pœna capitis, & oĩa eius bona publicantur,q̃ applicant dicto monasterio. & supra in casu nostro nulla est facta mẽtio de bonorũ publicatione.Solu. illa lex procedit qñ ex parte uiri interuenit raptus, q̃a rapuit monialẽ de monasterio,& illã postea uiolauit, oĩno punit pœnis prædictis ipse raptor respectu illius uiolẽtię,& rapinæ, ex qua fit iniuria publica toti monasterio, & monialib. q̃ intuitus hñr,& ideo nõ attendit nec consideratur uolũtas illius raptę,sed magis cõsideratur gñalis iniuria monasterii, & ideo grauius punit dictorũ bonorũ publicatione,nos aũt loquimur qñ nullus interuenit raptus, sed sola defloratio monialis occulta, de quo q̃dem crimine raptus,& eius pœnis dicet infra eodẽ qõ.10.ubi tractabit de raptu monialis sacræ itẽ, & mulieris prohanæ uirginis uiduæ uel nuptæ honeste uiuentium,& quid de raptu meretricis causa libidinis.

1 *Coitus nepharius seu incestuosus qua sit punitione coercendus.*

Peccatum contra naturam humanæ societatis quod sit,& quod contra naturam humani sexus.

2 *Peccatum contra naturam humani generis quod dicatur.*

Clerici pro omni fornicatione decennio debent pænitere.

Clericus in foro iudiciali canonico deponi debet pro peccato contra naturam commisso.

3 *Episcopus super adulterio, & minoribus criminibus dispensare potest ne deponatur clericus.*

Adulterium simplex in clerico an puniatur pæna depositionis aut suspensionis tantum.

4 *Episcopus in quibus casibus, & de quibus criminibus dispensare possit.*

5 *Copula carnalis nepharia in figura matrimonij habita qualiter puniatur.*

6 *Ignorantia & minor ætas excusant à nuptijs illicitis,& pœnis illicite eas contrahentibus inflictis*

7 *Contrahentes matrimonium in gradu prohibito qualiter iure antiquo Codicis, & qualiter iure nouo authenticorum puniantur.*

8 *Filij ex nuptijs incestis nati an succedant in bonis parentum.*

Filij incestuosi,& ex coitu damnato nati,nedum successionis sed, & alimentorum sunt incapaces.

9 *Alimenta de iure canonico filijs ex quantumuis dãnato coitu natis non sunt deneganda.*

Adulterium, & incestus pari pœna puniuntur

10 *Concubitus incestuosus ignoranter perpetratus qualiter puniatur.*

11 *Pœna quandoque infligitur pro crimine ignoranter perpetrato.*

1 SEcundo q̃ro quid de nephario† coitu, cũ quis tã audax, & proteruus reperit, qui cũ propria matre,auia seu aliis ascendentibus linea directa,aut cum propria filia, nepte,ceterisq; descendentibus eadẽ linea directa ausus fuerit se carnaliter cõmiscere, qua pœna puniendus sit. Respon.si loquimur in foro cõscientiæ erit pro pnĩa excõicato septem annorũ, & ultra arbitrio iudicis spũalis, ut tanto tp̃e extra gremiũ ecclesiæ, & cõionem fideliũ debeat cõmorari, donec per cõgruã pnĩam Deo & ecclesię satis fecerit. 33. q.2.hoc ipsum.§.1. ubi est casus & dicit ibi tex.q illud dr crimen cõtra naturã humanæ societatis,aliud est quod sit contra naturã sexus humani,quod est qñ quia cũ masculo se 2 coniunxerit more sodomitico† aliud est q̃d sit contra naturam humani gñis,& illud est quod fit cũ brutis quæ oĩa puniũtur excõicatione ultra septennium tanto tp̃e quanto iudex ipse arbitrabitur cõsiderata qualitate facti personarũ conditione,& animo delinquẽtis,ut dicto c.hoc ipsum,sed ea quæ proxime diximus intelligunt de laicis. Clerici uero decennio debẽt pœnitere, non solũ p isto, sed p omni fornicatione 82. dist. presbyter, ubi dr q olim presbyter sm canones apostolorum p fornicatione deponebatur, hodie uero iuxta auctoritatem B.Syluestri decem annorum in dr pnĩa cũ maximis ieiuniis, & abstinentia,ut ibi dr qua pœna tam mulier q̃ peccauit quam uir plectitur,ad hoc facit.27. q.1.deuotam.In foro aũt iudiciali coram iudice ecclesiastico, Clericus pro isto crimine debet deponi,sm ea quæ hñr in capi.at si clerici.§.de adulteriis,extra de iudic.ubi dicitur, 3 quod † Eps super adulterio, & aliis minoribus criminibus,sicut est stuprũ, simplex fornicatio,& similia,dispensare potest,quia pro criminibus hmõi non datur pœna depositionis sed suspensionis, uel alia minor pœna,ut in c.signif.de adult. & cap. ut clericorum

rum.§.1.de uita,& honest. cleric. in criminibus.n.grauioribus adulterio in quibus grauiores inferuntur pœnæ.s.depositio,nõ licet epo dispensare,ita dicit tex. in d. c.at si clerici.§.de adult.in fi. in uers.sed non debet, sed crimen incestus est grauius adulterio. 32.q. 7.adulterii malũ,ergo non debet suspensione sed depositione puniri, pp criminis turpitudinẽ,d.c ut clericorũ, & hoc tenet gl. in d.c. at si clerici.§. de adult. in uersic. minora. in prin. & in fi. Quod uidet satis rationabile.cũ per istũ coitũ de necessitate duo crimina perpetrantur,aut adulteriũ,& incestũ si mulier erat nupta,aut stuprũ,& incestum si erat soluta.merito debet grauiori pœna puniri, q̃ si unũ tm̃ cõmisisset crimẽ,ita tenet gl.Bart. & Doct in l.si adulteriũ cũ incestu. ff. de adult. ubi dr de utroq;.Et licet ista opinio q pro simplici adulterio sit pœna suspensionis, & non depositionis,sit forsan uerior de iure, & magis æqua,& probabilis,ut latius infra dicã in seq.quæst cõis tñ opin.canonistarũ est in cõtrariũ q pro simplici adulterio in clerico sit pœna depositionis,à qua opin.in iudicando non esset recedẽdũ,uide q̃ dixi infra d.quęst. seq.& ĩ c.ut clericorum.§.1.de uita,& hone. cler.ibi per Doct.& nihilominus morabit ex tra gremiũ ecclesię,& cõione fideliũ eo tpe de quo in d. c.presbyter.82.dist. & tãdiu stabit, donec legitime purgatus ad pristina reuertatur officia.d c.presbyter.& l.dist.ponderet,pro quo facit bonus tex.in c.2.de sortil.& qđ ibi not.Abb. ubi depositus post peractã pnĩam,& legitimam purgationẽ ad pristina

4 restituitur.† Et signa hoc notabile uerbũ, q eps super isto, & aliis maioribus criminibus dispensare non põt. de adulterio aũt,& aliis minoribus,sicut est stuprũ, & simplex fornicatio dispensare põt,ut in d.c.at si clerici.§. de adult.& ibi gl.Abb. &alii scribentes. An aũt eps possit gñaliter dispensare in omnibus casibus,exceptis illis in quibus reperitur phibitus, uel dicatur esse gñaliter prohibitus,nec possit dispẽsare nisi in casibus à iure expressis,uide gl.in d. c. at si clerici.in §. si adult.& ibi Abb.& Doct.& l.dist.miror, 12. q.2. de uiro,cum simi. Laicus uero maiori anathemate excõicatur, 33.q.2. si quis cum matre,&in c.si quis cum duabus,in fi.q̃ iura loquũtur in laicis, & maior pœna quę indici possit de iure canonico contra laicos est excõicatio,ut in c.si qs suadẽte diabolo.17. q.4.& c.sicut dignũ,de homic.& in c. 1. eo. tit.lib.6 cõtra clericos uero sunt plures aliæ pœnæ suspẽsionis,priuationis, depositionis & similes,ut in c.ut cler.de uit. & hon. cle.l. dist.presbyter.27.q. 1.si qs eps. De iure autẽ ciuili crimẽistud appellatur nepharius coitus ut per gl.in rub.C de incest. nup.& in auth. ex cõplexu, eo.tit.& not.in §. ergo non oẽs inst.de nup.quasi qđ nephas sit de eo loqui. & isto casu distingue,

5 † Aut hæc cõmixtio,& carnalis copula interuenit in figura matrimonii,prout hr in d.§.ergo nõ oẽs,& nuptię ipse ut nephariæ,& incestæ oĩno sunt tollendæ.d §.ergo uers.& si tales,& p gl.& Doc.in d.rub C.de incest.nup.Puniuntur ẽt aliis pœnis qa si sciẽter cõtraxerũt oĩa lucra nuptialia,siue sit donatio ante nuptias,siue pp nuptias.& alia q̃cunq; sint dote excepta ab ipsis cõiugib.s. ab utroque tanq̃ indigno,q cõtra legũ ĩstituta nuptias prohibitas cõtrahit, auferũtur,& applicãtur fisco l. qui cõtra legum.C.de incest.nup.in prin. q̃ tñ dispositio limitãda est,ut habeat locũ qñ coniuges ipsi erant ambo maiores,& scienter cõtraxerunt cõtra legum decreta.Secus aũt si erant minores,uel ignorantes.

6 † Ex quibus collige duas limitationes,prima est quod dispositio illius legis non hẽt locũ in ignorãtibus,q ignoranter cõtraxerũt,dũmodo nõ sit ignorãtia crassa,& affectata,sed iusta,& excusabilis Secundo limita non hre locũ in minoribus,qui lapsu ætatis cõtraxerũt,qa p̃sumuntur ignari, & illis parcit, ita dicit tex.in d.l.qui cõtra,in fi.p quo facit ẽt l.si adulteriũ cũ incestu. §. idẽ pollioni.ff.de adult.Quæ qdem duæ limitationes iterũ sunt collimitandæ,ut habeant locũ,& excusent cõtrahentes à pœnis prædictis, si cõtinenti postq̃ habuerunt notitiam de impedimento matrimonii, uel minores postq̃ ad legitimã ætatẽ peruenerint incõtinenti se a dinuicem separauerint,alias si ulterius pmanserint,in cõiunctione nõ excusantur à pęnis prędictis,quia p̃sumit,& hr ac si à principio scienter,& dolosæ cõtraxerint, uide tex.cum gl.in d.l.qui contra legum in fi. Sed quæro quid si alter coniugum erat minor uel ignorãs,alter uero maior, & sciẽs,q qdẽ maior minori uel ignoranti bona quædam donauerit,an ipse donatarius isto casu dissolutio mr̃imonio lucrabit bona pdicta, uel deuoluentur ad fiscum,dic,q lucrabitur sibi.ita dicit gl. in d. l. qui contra.in uersic. fisco.

fisco.in princ.per text.in l.fin ff. de leg. 1. & l.cum hic statutus.§.fin.ff.de dona.inter uirum,& uxorem,qđ tñ intellige esse uerum,si ipse donatarius incontinenti postq̃ sciuit peruenit ad legitimam etatem ab hmôi côiugio se abstinuerit,& separauit,ut dicit text.in d.l. q côtra legum in fin.† Hæc tñ q dicta sunt de publicatione bonorũ ꝓcedũt de iure antiquo siue de iure codicis,hodie uero de iure nouissimo authêticorum grauioribus afficiuntur pœnis,isti scienter côtrahentes in gradu prohibito.quia nedum bonis donatis de quibus supra priuant,uerũ ẽt dote mulier,& oĩbus, & qbuscunq; aliis bonis undecunq; quæsitis, & ꝓueniẽtibus uterq; priuatur,& insuper oĩ cingulo dignitatis exuti ꝑpetua notant infamia & honestiores in insulam relegant, uiliores uero publice fustigant,& in exilium mittunt. Bona aũt ipsorũ si qua legitima proles ex illis.uel altero ipsorũ extaret ex alio matrimonio,non ex illo,bona ꝑdicta oĩa deferũtur ad illos quos lex a patria ptãte liberauit, ita quod teneantur ex bonis prædictis alere parentes exules,filiis uero non extantibus succedũt nepotes,uel alii inferiores in gradu, cum eodem onere,nullis autem filiis uel nepotibus aut aliis inferioribus existentibus qui succedant,bona ipsa deferunt fisco,& ista est lex noua,& famosa in authen.de incest. nupt.in princ.translata.C.eod.titu.in auth.incestas.

8 †Sed q̃ro qd si ex nuptis hmôi incestis aliqui sup sunt filii,nunquid succedunt in bonis ꝑdictis paternis,aut maternis, maxime non extantibus legitimis filiis ex alio matrimonio, & uĩ dicẽdum quod sic, quod illis deficiẽtib. tanq̃ ꝓximioribus,& magis legitimis admittur isti,ad instar fratrum uterinorũ,q admittuntur ad successionem fratris defuncti,deficientibus fratribus utrinq; coniunctis, ut in auth.defuncto.C.ad Tertul.Iura tñ uolunt côtrarium,ꝙ isti filii tanq̃ incestuosi,& ex damnato coitu procreati, paternæ uel maternæ successionis sint penitus incapaces,imò sunt indigni,& incapaces alimentorum,ita ꝙ a parentibus ꝓpriis alendi non sunt,nec debent filii uocari,ut in auth.ex côplexu.C.eod.titu.& in corp.unde sumit.in auth.quibus modis natur.eff.sui, §.fi.cupiũt.n.iura ꝙ filii hmôi sint oĩbus exosi.nô ꝑ p se q̃a,ipsi non peccarunt, sed in odium sceleris parentum, in perpetua egestate sordescant,ad instar filiorũ rei crim. læsę maiest.l.q̃sq̃s.& l.fin.C.ad l.Iul. maiest. & c.uerg.de hæret.& diximus supra ti.1 q.3. Hæc tñ procedunt de iure ciuili. qđ est magis rigorosum.

9 † de iure uero canonico filiis natis ex hmôi damnato coitu sunt præstãda alimenta ex misericordia, & si sunt filiæ fœminę dotantur, masculis uero assignat certa portio bonorũ pro alimentis c.cũ hret,& ibi Abb.de eo qui dux.in mat.q̃ pol.per adul. Secundo uero casu qñ per modum fornicationis grauius puniuntur.s.pœna mortis, ut est gl.not.in l.si adult cũ incest.in 1.glo.ff.de adult. q̃ dicit ꝙ pœna incestus est eadem pęna q̃ adulterii. sed adulterii est pœna mortis l. q̃uis adulterii.C.eod.tit.in fi. ideo eadem est pœna incestus,qđ tñ intellige qñ scienter coitus interuenerat, qua pœna mulier puniunt sicut uir.d.l.si adulterium cum incestu. ĩ uer. quare mulier. Nec est hodie immutata hæc pœna.sicut pœna adulterii in muliere per auth.sed hodie.C.eo.ti.ita dicit gl.in d.l.q̃uis in fin.& d.auth.sed hodie,& ibi Bart.& idem Bar.post gl in d.l.si adult.cum incest.in prin. pôt ẽt adduci tex.in arg.in l.cum uir.C. eod. tit.de adult. ubi pro crimine perpetrato contra nãm cum masculo more sodomitico infertur pœna gladii cum infamia perpetua. hoc.n.est crimen côtra nãm humanę societatis,& turpissimi exempli d. c. hoc ipm, & supra dcm̃ est,merito,&c.

10 † sed q̃d si iste côcubitus fuerit ignoranter ꝑpetratas, q̃a ignorabant ambo talem coniunctionẽ sanguinis in esse.rñdeo,si in figura matrimonii fuit facta cômixtio nulla pœna puniunt, si statum habita sciẽtia separant d.l q côtra legum, in fi. & l.si adult.cum incest.§.idem Imperatores, si aũt per modum fornicationis commixtio interuenerit,aut uir sciebat mulierẽ esse nuptũ,& punitur de adulterio,&incestu,aut solutam,& punitur de stupro, & incestu criminib. ita uĩ sentire gl.in d.l.si adult. cum incestu,& ibi Bart.in uer.& ideo pro declaranda. ubi dicit, ꝙ punit illud qđ est in ueritate nô illud qđ erat in opinione.Et sit nota aliũ casum specialem ultra illũ de quo diximus supra lib.2.q.12.de proculo amatorio.

11 † Vbi q̃s punit ex crimine ignorãter, & citra aĩum delinquendi commisso. rônem uero assignat Bart.in d.l.si adult.ex quo à principio crimini incumbebat,& sic rei illicitæ,merito illius ignorantia non excusat l.uulgaris.§. si q̃s ea. ff.de fur.& ff.de iniur.l.eum qui.§. si iniuria. Quód tñ limitandum puto nisi mulier esset

aperte impudica, uel meretrix publica, cuius concubitus est impunibilis, per iura uulgaria uide quæ dixi infra proxima, q. in fi.

1 *Incestus quid sit, cum quibus committatur, & qualiter puniatur.*
2 *Incestus cum sorore, aut cognata commissus, qua sit punitione reprimendus.*
3 *Clericus in foro contentioso de iure canonico pro incestu ab ordinibus, & beneficijs deponitur.*
4 *Laicus qualiter pro incestu puniatur.*
5 *Crimen incestus in actu fornicationis commissus ultimo punitur supplicio.*
6 *Coitus incestuosus in forma matrimonij habitus qualiter puniatur.*
7 *Consanguineam meretricem ignoranter actu cognoscens fornicario, non punitur de incestu.*

1 TErtio uidendum est de incestu† propriè, & strictè loquendo, eo uidelicet quod perpetratur cum cōsanguineis uel affinibus trāsuersalibus, quocunque gradu uel saxu coniunctis, ex dicta linea transuersali, cum quibus non licet cōtrahere matrimonium, omnis coitus cum illis personis dicitur propriè incestus, ut dicit gl. in rub. C. de incest. nupt. & l. qui contra legum, in auth. incestas, & in auth. ex complexu, eo. ti. & in auth. de incest. nup. in princip. & §. ergo non omnes, inst. de nup. cap. uirginibus, 27. q. 1. & c. 1. & 2. & per tot tit. de eo qui cog. consan. uxo. suæ & hæc non solum intelliguntur de his personis quę sunt coniunctæ cognatione legali seu secundum carnem, uerumetiam de his quæ coniūctæ sunt cognatione spūali, mediantibus baptismatis, seu chrismaris sacris, cum quibus etiam stante uinculo dictæ cognationis, non licet cōtrahere matrimoniū c. 1. 2. & 3. & per totum titulum de cogna. spiritua. & 30. q. 3. c. 1. & c. pitatium, & c. non oportet, cum ceteris sequentibus. 2 Quæro† nunc quid si Titius cū Iulia sorore germana. Emilia consobrina, aut Flaminia cognata uxoris sororem carnalem habuerit, qua pœna puniatur utroque foro. Rñ. de iure canonico in foro conscientię secundum ius antiquū, clerico indicta erat pœnitentia decēnalis, ut tanto tpe ab ingressu ecclesiæ cōione fidelium, & participatione sacramentorū, se abstineret, post quæ demum purgatus ad pristina reuerteretur. 82. distin. presbyter. & 27. q. 1. deuotam Laicus uero septem annis duntaxat illa pnīa cruciabatur, 33. q. 2 hoc ipsum uerumtñ hodie eidem septennali pnīæ tam clerici quā laici subiciuntur d. ca. hoc ipsum, nisi essemus in grauioribus, & magis enormibus, ut quia cum matre filia masculo, uel brutis se turpiter commisce rent, q̃a grauioribus pœnis istis casibus cruciarent d. c. hoc ipsum in fi. 3 † In foro aūt cōtētioso de iure canonico, clericus pro criminibus pdictis. deponit ab oībus sacris ordinibus & beneficiis ac officiis ecclesiasticis priuatur, quia ista est pœna incestus, ut not. c. at si clerici. §. de adult. & ibi gl. Abb. & ceteri scribentes de iud. rō est, quia istud est grauius crimen adulterio. 32. qō. 7. adulterii malum, sed pro adulterio imponitur suspensio. c. signauit. de adul. ergo pro isto qđ est maius sit depositio, eo maxime quia crimen istud incestus non pōt esse solū, sed necesse est ꝙ habeat aliud crimen annexū, stuprum uel adulteriū, ꝟm ꝙ mulier est nupta uel soluta, ut d. l. si qs adulteriū cū incestu. & ibi gl. & Bar. qui expresse uolunt, ꝙ isto casu rōne adiuncti criminis inferat grauior pœna quā si esset unū simplex crimē. 4 † Laicus uero aut cōmisit istud crimē in figura mrīmonii nuptiis pcedentibus, aut in actu fornicationis, & meri peccati. Primo casu, aut sciēter cōtraxerunt ambo uel ipsorū alter, & ille q sciencer contraxit est excōicatus, nihilominus constito de consanguinitatis uinculo, statim fit mrīmonii separatio. ca. 1. & 2. & c. nō debet, de cōsan. & affin. si uero ignorāter, mitius puniunt arbitrio iudicis, & nihilominus sequitur mrīmonii separatio, ut est tex. in c. 1. de cōsan. & affini. Secūdo autē casu principali, qñ in actu fornicationis, si uir erat coniugatus, priuatur perpetuo ne possit amplius petere debitū ab uxore, cuius cōsanguineam uel affinē ipse stuprauit, patitur ēt alium pęnam q̃a omni spe cōiugii perpetuo priuat, ita ꝙ si decesserit eius uxor, non poterit amplius cū alia mrīmonium contrahere, ut hr̄ in c. i. & 2. & c. trāsmissæ. de eo qui cog. consan. uxo. suæ. & 35. qō. 2. si quis cum matre. & q. 3. si uero. & c. de incestis, & hæc pœna ur̄ potius adiecta in foro cōscientiæ, quā iudiciarii in quo alia ēt pœna punitur, quia erit excōicatus, ut hr̄ in c. clerici de exc. prælat. ubi Abb. facit magnum festum, dicēdo ꝙ ille tex. est ualde not. ad hoc ꝙ iudex ecclesiasticus habet iurisdictionē in laicū delinquentem peccato carnali, & ista crimina ipse appellat crimina mixta, ex quo sunt utriusq; fo

5 ri,& utriusq; pœnis subiiciunt. † De iure aût ciuili ꝑ isto crimine incestus, in actu fornicationis commisso, est pœna mortis gl. est not. cõiter approbata, & ibi Bar. in l. si adult. cum incestu in uer. si adult. ff. de adult. ad idem est gl. in l. inter liberos. eod. tit q̃ dicit ꝙ incestus pœna est eadem quæ adulterii, sed adulterii pœna est pœna capitis l. q̃uis. in fi. C. eo. tit. ergo, &c. uide Barr. in d. l. si adult. cum incest. & ibi dicit quod eadem pœna pro incestu tã masculi quam fœminæ punientur, sed est hodie immutata in muliere, sicut pœna adulterii, ꝑ auth. sed hodie. C. de adult. ut æquiparatorum idem fit iudicium ut ꝑ Bar. & Doc in l. 1. ff. de leg. 1. uide Bart. in d. l. si adult. cum incestu. in 2. col. uer. q̃ro q̃d releuat, &c. Eadem quoq; pęna puniunt̃ q cum nepte ex fratre, uel sorore coitũ habuerit, uel cum amita, mã, nouerca, & socru, nuru, cõmatre, priuigna, cognata, & similibus mulieribus, cõ sanguinitate, uel affinitate, tam nãli q̃ spirituali coniunctis, cum q̃bus omnibus incestus ꝑpetrat̃, & eadem incestus pęna puniunt̃, & mares, & fęminæ q̃uis diuersimode, ut supra proxime dictũ est d. auth. sed hodie. & hæc procedũt q̃n talis copula interuenit in actu fornicationis nullo p̃cedente matrimonio, uel nuptiarum

6 colore. † Si uero nuptiæ p̃cesserunt, & talis coitus fuit factus in forma matrimonii, & scientes, primo, & ante oĩa cõstito de impedimẽto cõsanguinitatis, uel affinitatis, sunt ad inuicem separandi, & aliis quoq; pœnis puniunt̃, de q̃bus in l. q cõtra legũ. C. de incest. nup & in auth. eo. tit. in prin. de q̃bus late diximus supra eo. q. 2. Si uero cõtraxerunt ignoranter parcit illis, eodem modo si erant minores t̃pe contraxi matrimonii, quia parcitur ignorantiæ, & lapsui ætatis, d. l. q contra, prope finem. Sed nota ꝙ ista duo prosunt ad euitandum pœnas dictæ l. qui contra. q̃n incontinenti postq̃ deuenit ad illorũ notitiam impedimentum prędictum, uel statim adueniente pubertate, & cognouerint prohibitionem, se ad inuicẽ separauerint, alias si adhuc steterint insimul non euitabunt pœnas dictæ l. q cõtra. uide text. iũcta gl. in d. l. q contra in fi. ubi est casus in terminis. Secundo uero casu s. q̃n in actu fornicationis, punitur de uero incestu, nec attẽdit̃ error ille, sed factum q̃d est in ueritate, quod est uerum ſm Bart. in d. l. si adulterium cum incestu. in 3. col q̃n mulier

7 ipsa erat honesta. † Si uero erat meretrix, uel aliter impudica. non putarem uirum pœna incestus puniri, si uere erat ignarus, & ignorantia illa erat ꝓbabilis, & ꝑ cõsequens excusabilis, & hoc, q̃a de iure ciuili accessus, & illarum cõcubitus est impunibilis, ut l. 1. C. de cõcubi. & l. q̃ adult. & ibi Bald. C. de adul. & ꝑ Bar. in l. uerum, in fi. ff. de fur. & isto casu cessat rõ de qua supra proximo membro, q̃a ibi dabat operã rei illicitæ a principio, ibi non.

1 *Incestus cum consanguineis aut affinibus ad inuicẽ coniunctis qualiter puniatur.*

2 *Sorores duas, aut matrem & filiam ignoranter cognoscenti quæ pęna imponatur.*

3 *Affinitas nedum ex matrimoniali coitus sed et per fornicarium contrahitur concubitum.*

4 *Coitus incestuosus extra matrimonium habitus pęna capitis expiatur.*

Incestus commissus cum duabus sororibus meretricibus capitali pœna non punitur.

5 *Pęna non meretur qui lege permittente aliquid operatur.*

Fornicatus sciẽnter mitius punitur iudicis arbitrio.

1 QVarto q̃ro de eo qui † unam mulierem eiusdemq; mulieris filiam, uel duas mulieres sorores, germanas inter se nõ autem uiri coeuntis, ita econuerso q̃n pater, & filius, aut duo fratres germani, idem si auus, & nepos aut patruus. & nepos eadem muliere fornicati fuerint, qua pœna puniuntur, dic ꝙ de iure canoni ſm antiqua iura, si talis coitus fuerit scienter habitus cum huiusmodi ꝑsonis mulierib ignorantibus, uir nunq̃ poterit cuiquam mulieri matrimonio copulari & erit perpetuo legitimo cõiugio priuatus, mulieres aũt q̃ hoc ignorarunt non priuabuntur alteri coniugio copulari. si uero econtra mulieres cõsciæ sint, uir aũt ignarus erat absque maritis ꝑpetuo maneant, uiro nulla cõiugii facultas adimit̃, si uero utrinq; oẽs erant cõscii, oẽs pariformiter priuant̃ coniugio, si uero oẽs ignari, nemo priuat̃ legitimis connubiis tex. reperitur q loquit̃ de ignaris utrinq;, & scientibus silt̃ utroq; modo 39. q. 3 q pro pinq̃ de mulieribus aũt ignaris, & utro sciente, & contra c. si quis cum matre, & filia eadẽ causa, & q. & c. si uero ꝓxime seq. §. de his ha

2 betur etiam 34. quæstio. 2. in lectu. † Ignorantibus uero consanguinitatem siue affinitatem imponitur certa pœnitentia per sacerdotem,

dot㈜.illius arbitrio.pro exoneratione cõsciẽtiæ,qua peracta, post annos septem uolentibus matrimonialiter copulari,coniugia legitima non negant.d. c.in lectum,& ibi gloss.in uers.pnĩam.13.q.5.excõicatorũ,&d.c.si quis cum duabus.34. q. 2. Si qs fornicatus fuerit cum muliere, quam frater germanus ignorans fcm̃,postea duxit in uxorem, eo qđ frater q fornicatus fuerat prius crimen illud fratri celauit, septem annis pœnitebit absq; cõiugio.35.q.3.si uero homo † No. tñ hoc dictum perpetuo, qđ affinitas non solum contrahitur ex licito matrimoniali concubitu, uerum ẽt ꝑ coitum fornicarium,& illicitum tex.est no.cum gl.in uer.cõcobitu.25. q.3.de incestis,& c nec eam, unde seqtur ꝙ nulli ex consanguineis uiri fornicantis licet cõtrahere matrimonium,uel alr̃ se carnaliter commiscere cum muliere illa cum qua frater aut cõsanguineis eius prius fornicatus fuerat,econuerso ẽt minime licet uiro fornicanti cũ matre, filia, sorore uel alia consanguinea dictæ mulieris contrahere matrimonium, uel alias se carnaliter immiscere,sed ab illarũ concubito abstinere d c.de incestis. Si qs aũt hoc nõ obstante se immiscere ausus fuerit, cõmittit incestum, & ille coitus dr̃ ꝓprie incestuosus & abominabilis Deo, & cunctis hominibus, ita dicit tex.35.q.3.nec eam quam,& est ac si cum uera,& legitima consanguinea siue affine mulier fornicatus esset. † Vnde seqtur, ꝙ ꝓ hmõi incestuoso coitu habito non in figura matrimonii,sed actu fornicario,est pœna capitis,sicut ex ꝓprio incestu.d.l.si adul.cum incestu,qđ est uerũ,qñ scienter habuit coitũ, secus si ignoranter d.l.q cõtra legum, & dixi supra eo.tit.2.& 3.q.si uero interuenit in figura matrimonii sciẽter,& tales cõiuges subiiciunt pœnis de quib.in auth.incestas. C de incest.nup.& in corpore unde sumit eo.tit.si aũt ignoranter non excusantur,si erant mulier honesta siue honestæ uitæ, ut ibi dicitur ꝑ Bar.latius in d.l.si adult cũ incestu.Si uero coitus hmõi incestuosus ꝑficeretur cũ duab. meretricibus, aut alias impudicis mulierib. nõ putarẽ illũ pœna mortis puniendum esse q hanc fornicationẽ fecerit sic incestuosam, sed illud ꝓcedere duntaxat in mulierib.honestis,& honeste uiuentibus tm̃ l. inter libertas & l.stuprum ff de adult.§.item lex Iul.inst.de pub. iud. uide q̃ supra proxime diximus in 2. q.in fi.uerbis, ad mulieres aũt impudicas cũ accessus, & cõcubitus sit impunibilis de iure ciuili l.1.C de cõcub. & ibi Bal. & idem Bal. in l q̃ adult.ff. de adul.& l.si uxor, & ibi gl ff. eo.tit de adul.Bar.in l.uerũ,in fi.ff. de fur.ꝑpterea non puto ignorantes aliqua pœna talem de iure ciuili puniendos esse,†q̃ a q facit lege permittẽte pœnam non meret, l. Gracchus,C.de adul.l.nec in ea.§ ius occid. ff. eo. tit.& l.rap.in pri.C.de episc.& cleric.Si uero sciẽter fornicatus fuerit,puniendus ẽ,sed nõ tã graui pœna, sed alia mitiori iudicis arbitrio,aut illa de qua in d.auth. incestas. C. de incest.nup.& in corpore unde sumitur eo. ti. sicut.n ibi cõcubitus erat impunibilis uno respectu s.matrimonii uinculo, sed erat alio respectu punibilis,s.respectu consanguinitatis uel affinitatis, ita in casu nostro coitus iste est impunibilis respectu uitæ impudicę ipsius mulieris per iura prædicta, punibilis autem erit respectu sanguinis siue affinitatis.

1 *Fornicatus cum nouerca nuru,socru priuigna aut simili persona qua sit affici ndus pœna*
2 *Clericus cum nouerca, aut cogna:a fornicatus deponitur.*
3 *Laicus cum nouerca,priuigna,nuru,aut socru fornicatus de incestu punitur*
Matrimonium sci nter contrahentes in gradu prohibito, pœna incestus puniuntur.

1 Quinto quæro,† Quid si aliquis fornicatus fuerit cũ nouerca, socru,nuru,priuigna,cognata,s. fratris uxore,uel sorore uxoris,aut cũ cõmatre una seu duabus cõmatrib.aut earũ filiab.matre,cæterisq. ꝑsonis hmõi affinitate coniunctis,aut affinitate spirituali,ut hr̃ in c.1.& c. sup eo.de cogna.spiritu.qua pœna sit puniẽdus? Dic ꝙ de iure canonico s̃m ius antiquũ in foro cõsciẽ octo annor.pnĩa onerat,ut tã diu extra gremium ecclesiæ, & cõionem fidelium commoret, & à sacris ecclesiæ abstinendi habeat necessitatem 32.q. 7. si quis cũ nouerca,& 34.q 2.si quis cũ duab.& 30. q.3. si pr̃,& filius,& c.si quis de cogna. spiritu. & de consangui.& affi.c.1.§.inquisita ubi dr̃ ꝙ minus debemus abstinere à coniugio, seu fornicatione affinium,q̃ sanguine nostro coniunctorum, & ex propria consanguinitate.ꝑ quo facit ẽt 35.q.3.qualiter,& c. & hoc quoque,& cap.sane,cum tribus sequentibus,ubi dicitur, ꝙ sicut uir iungitur consanguineis

 propriis,

propriis, ita et iungitur consanguineis uxoris suæ † De iure uero canonico in foro contentioso, si clericus est qui in hoc crimine cecidit deponitur, quia per istum coitum cōmittit incestus 35. q. 2. qualit, & d.c. & hoc quoq; & d.c. 1. § inquisita. de consan. & affi. & alias supra diximus, in 2. & 3. q. Si uero sit laicus, aut coitū hmōi habuit in figura matrimonii aut habuit in actu fornicationis, si in figura mrīmonii, aut sciēter cōtraxit cū ea sciēs impedimentū cōsanguinitatis, aut affinitatis, & mrīmoniū nō ualet ipso iure, sed debet oīno separari, & uir siue mulier qui hoc mō scienter cōtraxit perpetuo priuatur cōiugio Si uero cōtraxerūt ignorāter, ambo uel alter tm̄, ille q ignorāter cōtraxit, nullā patitur pœnā ordinariam, sed facta separatione ipsius mrīmonii, q̄ oīno fienda est, datur sibi certa pnīa iudicis arbitrio 35. q. 3. q propinq̄, & d. c. de propinquis, ille uero, siue illa q̄ scienter cōtraxit priuatur perpetua spe coniugii d.c. si qs cum nouerca, & si qs cum duabus, 32. q. 7. & 34. q. 2. † Si uero coitus iste habitus fuit in actu fornicationis, & siue scienter, siue ignorāter id fecerint, utroq; modo puniēdi sunt de incestu, & stupro, si soluta erat, uel de incestu, & adult. si nupta erat, per ea q̄ no. dixit Bart. in d. l. si adult cum incestu. ff. de adult. & diximus supra proxime præced q. & dicemus infra q. seq. De iure aūt ciuili pœna incestus ambo puniuntur qñ scienter contraxerunt matrimonium, quæ est pœna mortis, ut supra proxime diximus, & habere in d. l. si adulteriū cū incestu, & ibi glo. & Bar. ff. de adulte. Si uero ignoranter separantur, & pœnas euitant pdictas, dūmodo cito, & incontinenti se ab inuicē separent postq̄ habuerunt scientiam, alias nō euitarēt pœnas, d. l. q cōtra legem, in fi. C. de incest. nupt. & in authen. de incest. nup. in prin. Aut se cōmiscuerūt in actu fornicationis, & isto casu non adhibetur aliqua distō, an scienter, uel ignoranter se ad inuicē cōmiscuerūt, qa isto casu nō pdest illis ignorātia, ex quo dabāt operā à principio rei illicitæ per ea q̄ notāter dixit Bar. in d. l. si adul. cū ince. & diximus prox. q. non tñ puto, q eadem pœna sit puniendus iste sicut ille q scienter, ut dicemus etiam infra q. seq. & alia seq. & hr in d. c. de propinquis, & cap de incest 35. q. 3.

Adulterium, hoc est coitus cum muliere nupta habitus qualiter puniatur.

Clericus pro adulterio deponitur in foro contentioso de iure canonico, laicus uero excommunicatur.
2 *Adulterium committentes sacrilegium perpetrare videntur matrimonium uiolando*
3 *Clericus pro adulterio simplici hodie non deponitur*
4 *Deficiens in purgatione sibi iniuncta puniri debet, ac si crimen contra eum plene probatum esset.*
5 *Episcopus cum clerico dispensare potest in stupro fornicatione simplici, & alijs minoribus criminibus*
6 *Adulterium inter minora crimina connumeratur.*
Clericus pro peccato sodomitico pœnam depositione patitur
7 *Pœna delicti commensurari debet, ut pro modo delicti sit, & plagarum modus.*
8 *Vindicta seu pœna ibi debet esse leuior ubi culpa præcessit minor.*
9 *Pœna minor clerico infligitur pro adulterio, & alijs minoribus criminibus quam pro incestu, aut sodomia.*
10 *Clericus pro adulterio & incestu simul commissis punitur pœna depositionis.*
11 *Sacrilegium largo modo, et improprie committitur per adulterium.*
12 *Sacerdos ob simplex adulterium potest deponi perpetuo ab altaris ministerio.*
13 *Mulierem nuptam carnaliter cognoscens, de adulterio punitur.*
Concubitus meretricius à iure ciuili permissus à iure diuino damnatur.
14 *Coniugatus concumbens cum muliere soluta de iure ciuili de stupro tenetur.*
Cognoscens carnaliter mulierem nuptam quæ antea fuerat meretrix an teneatur de adulterio
15 *Laicus mulierem nuptam adulterans excommunicatur etiam si ante nuptias fuerit meretrix.*
16 *Coitus mulieris meretricio more uiuentis iure ciuili est impunibilis.*
17 *Mulier quæ adulterium commisit cum aliquo an mortuo marito possit matrimonium contrahere cum illo.*
18 *Mulier dicitur honeste uiuere si unius tantum, & non plurium recipit amplexus.*
19 *Maritus uxorem accusare non potest de adulterio ante tempus sui matrimonij commisso.*
20 *Maritus non potest aliquem iure mariti accusare de stupro cum uxore tempore quo eam concubinam tenebat commisso.*

Sexto

1 Sexto declaranda succedit qđ † adulterium, quo quis obtinuit coitum mulieris nuptæ, qua pœna puniatur? dic quod aut sumus ĩ foro cõscientiæ, & Laicus subiicitur pniæ septẽnali Clericus uero decẽ annis pœnitebit 83. dis. presbyter. 27. q. 1. deuotam, & 33. q. 2. hoc ipsum, ubi dr ꝙ clerici sicut laici hodie illi septẽnali pniæ subiiciunt. De iure uero canonico in foro cõtentioso laicus ꝓ isto crimine excõicatur. Clericus uero deponit. hr in c. si quis eps. 27. q. 1. idem tenet gl. in c. lator. 2. q. 7. quam sequitur ibi Arch. & refert idem tenere Goffr. in c. ut clericorum. de uita. & hone. cle. & Bernar. & Laur. ibi, & idẽ tenet gl. in c. si quis omnem 1. q. 7. quæ expresse dicit ꝙ pro adulterio uel incestu est pœna depositionis. Idem ẽt tenet Ioan. de Ana. in rub. & in c. ut signãuit, extra de adul. Panor. & ceteri Mod. in d. c. ut clericorum, & in c. ꝓuenit, de adult. & clarius, & copiosius in c. at si clerici. de iud. & hanc opinio. dicit Io. de Ana. in d. c. significauit, qđ tenet Ioan. And. & Ioan. de Imol. ꝑceptor suus in d. c. ut clericorũ. ubi ipse, dicit ꝙ ista est cõis opinio, pro qua facit gl. cõiter approbata in c. Maximianus, 81. dist. in quibus iuribus in effectu concluditur ꝙ pro simplici fornicatione hodie non est pœna depositionis in clerico, sed dũtaxat suspẽsionis, ꝓ adulterio uero aut incestu est pœna depositionis. qbus sup addo tex. in c. si qs sacerdos 30. qõ. 1. ubi dr ꝙ sacerdos pro graui adulterio deponit. & ratio potest esse ista ẽm quod dicit Salyc. in l.

2 q̃uis la 2. C. de adult. † quia per adulterium quis uĩ committere sacrilegium, ex quo uiolat matrimonium quod est sacrm ecclesiæ c. debitum de bigamis, per læsionem igit istius sacri committitur sacrilegium, ut late diximus supra eo. tit. q. 1. & ideo lex ciuiles appellat adulteriũ sacrilegiũ nuptiarũ, merito mandat illum gladio puniri d. l. quamuis, in fine. sed credo ꝙ dicat improprie sacrilegium maxime de iure, ciuili quia licet mrimonium sit sacrm, tñ nulla res sacra corporaliter tangitur, deuastatur, corrumpitur, aut asportatur, ut dicit Bart. in d. l. diuus. ad l. Iul. pec. & hr in d. l. sacrilegi in princ. eo. tit. & late

3 diximus supra eo. d. quæst. princ. † Sed aduerte, ꝙ ista opinio, ꝙ clericus pro simplici adulterio debeat hodie deponi, non uĩ uera neque iure probari. nullus. n. textus allegatus pro ista opinione probat ꝙ clericus pro simplici adulterio deponat, contra quam arguo primo ꝑ tex. in c. signauit. de adulteriis, ubi clericus q imputabat adulterio contra quẽ mulier ipsa q passa fuerat adulterium deponebat, & erat iã orta infamia cõtra ipsum clericũ Pontifex ibi mãdat iudici ecclesiastico ꝙ dicto presbytero indicat purgationem, in qua si dictus presbyter defecerit, mandat

4 illũ dre suspendi, & non deponi. † Et clarum est, ꝙ quotiescunq; aliquis deficit in purgatione sibi iniuncta, debet puniri eadẽ pœna qua puniri debebat crimine plene ꝓbatio, ut in c. accedẽs, de accusatio. & ꝑ Host. ĩ summa de adulter ĩ prin. Ergo sequit, qđ pro isto crimine plene probato, nõ dẽt imponi maior pœna suspẽsionis. Pro qua opinione adduco ẽt tex. in c. at si cler. de iud. in principio & §. de adulteriis, ubi dr ꝙ pro homicidio, furto, & aliis maioribus criminibus, in quibus clericus uenit deponẽdus, eps dispensare nõ

5 potest. † De adulterio uero, & aliis minoribus criminibus sicut est stuprũ, simplex fornicatio, & similia, Eps ab libitum suum cum clerico pœnitẽte dispẽsare poterit, deinde ponitur rõ quare eps in maioribus criminibus in qbus fit depositio, dispensare non potest nec illos sic cõdemnatos ad libitũ suũ tradere curiæ seculari, quia semel per sñiam illam depositionis, q̃ est perpetua priuatio ab altaris ministerio, ut dicit Abb. in d. c. ut clericorũ, & in d. c. at si clerici. semel functus fuit officio suo, neq; põt amplius illã reuocare seu quouis modo moderari, ut in l. iudex postq̃. ff. de re iud. & d. c. at si cler. §. de adult. in fine. qđ non est sic in pœna suspensionis q̃ fit ad tps arbitrio iudicis, ut dicam infra eo. q̃stio.

6 octaua. † Ex quo textu manifeste probat, ꝙ adulteriũ cõnumeratur ĩter minora crimina, dũ dicit ibi tex. de adulterio, & aliis minoribus criminibus, & c. ex qbus uerbis demonstratur æqualitas in ordine, & qualitate ẽm Bal. in l. ea qdẽ, C. de accus. & no. in l. nomen, in fi. ff. de lega. 3. & ꝑ Bart. in l. cũ pr. §. dulcissimus, ff. de leg. 2. & est gl. no. in d. c. at si clerici. §. de adult. in uer. minore. q̃ hoc idem tenet Tertio hoc ꝓbo per tex. in d. c. 1. clericorum, in prin. ubi clericus pro pctõ commisso contra nãm. s. per sodomiam, patitur pœnam depositionis, quod est maximũ omnium criminum quæ carnaliter comittuntur 32. q. 7. c. adulterii malum, & c. flagitia. & 33. q. 2. hoc ipsum ergo in adulterio, & aliis

aliis minoribus criminibus minor pœna esset infereda, iuxta.n. qualitatē facti, & personarum cōdōnem iudex debet augere, uel minuere pœnā, ut dicit tex. in d. c. ut clericorū, in 2. rñso. & in c. sicut dignū de homic. † Ratio est, qa pœna debet cōmensurari delicto, ut ꝑ paruis parua, pro maioribus uero grauior pœna inferat, qd' manifeste demonstrat ex illis uerbis dum dicit tex. ꝙ clerici qui deprehēsi fuerint incontinentiæ uitio laborare, ꝑut magis aut minus peccauerint puniant. Idem dicit Panor in d. c. ut clericorū, in ult. no. Ergo pro adulterio qd' est de minoribus criminibus, ut supra cōclusum fuit debet imponi minor pœna depositione, puta suspensionis, argō eorum quæ hñr in c. fraternitatis. 34. dist. pro qua opinione facit illa ratio de qua in c. uergentis, de hęret. sumpto argō à contrario sensu. ꝙ † ubi minor est culpa, ibi leuior debet esse uindicta, si .n. pro sacrilegio, incestu, nefario coitu, sodomia, & similibus maioribus criminibus iura imponunt depositionē ꝑ iura superius adducta, quare nō est dicēdū qd' pro adulterio, & aliis minoribus sequacibus criminibus nō sit imponēdæ minor pœna ab ipsa depositioue certe nullā uideo rōnem in contrariū. Quæ qdē opinio, in ueritate uī esse ꝓbabilior de iure, & magis æqua, eo maxime, quia hodie rarissimi sunt clerici q possint seruare rīam continētiæ, & castitatis, & ideo ꝑꝑ fragilitatē humani gñis indictū est. ut clerici nō deponantur ꝑ quocunq; crimine, sed ꝑ minoribus suspendat qñ sunt in sacris d. c. fraternitatis, 34. dist. Et tenēdo istā opinionē de facili rñderi pōt ad iura pro cōtraria opinione adducta. & primo nō obstat tex. in d. c. lator. 1. q. 7. qa non dicit ibi tex. ꝙ clericus ꝑ adulterio deponat, sed dicit, ꝙ ꝑ delicto corporali fit depositio, unde aut nos uolumus intelligere illū tex. ſm ius antiquum, & pōt esse uerū ꝙ pro omni peccato carnali ēt pro simplici fornicatione, q minus est inferebat depositio, ut d. c. fraternitatis. 34. di. aut nos loquimur. de iure nouo, & ille tex. non ꝓbat illud ad qd' inducit, qa debet intelligi de pecatis carnalibus maioribus, ut hr in d. c. ut clericorum, in princ. & 32. q. 7. adulterii malum, & c. flagitia. & 27. q. 1. si quis eps. † Pro adulterio uero, & aliis minoribus criminibus inferēda erit minor pœna ut æqualitas seruet in omnibus ſm cuiusque proportionem d. c. ut clericorū, in 2. rñso. unde succedit regula illa de qua in l. nō hoc. C. unde cogn. & in l. naturales, & ibi Bald. C. de ꝓb. Secundo, non ob. tex. in d. c. si quis oēm, 1. q. 7. quia dupliciter pōt ad illum tex. rñderi. Primo, quia non loquit de adulterio, sed de fornicatione. unde si uolumus illū intelligere de simplici fornicatione, ꝑut est species coitus cū meretrice, uel concubina, aut alia muliere impudica, & isto casu loquēdo ſm ius antiquū bene loqtur quo iure fiebat depositio ꝑ hac simplici fornicatione, ut d. c. fraternitatis, 34. dist. & supra pluries dictū fuit, aut loquit de fornicatione ꝑut est genus cōprehēdēs sub se omnes species coitus, & isto casu illa pœna uerificari pōt in maioribus criminib. nō aūt in minoribus d. c. ut cler & supra proxime diximus, & ideo dici non pōt, ꝙ ille tex. cōcludat necessario de adulterio, & aliis minoribus criminibus hinc est ꝙ succedit regula pdicta de qua supra, & in d. l. non hoc. C. unde cogna. Tertio, non obstant ea q dñt per Ioan. And. Imo. Abb. Ioan. de Ana. & alios Doct. de quibus supra, qa illorū intentio in qōnibus pdictis principalr fuit uelle demonstrare ꝙ pro simplici fornicatione hodie infert suspēsio, nō priuatio. † Vbi aūt dñt, ꝙ ꝑ adulterio, & incestu infertur pœna depositionis, fateor ꝙ bene dñt qñ illa duo sunt simul cōiuncta, ꝑꝑ incestum qd' est maius crimen, sed non dñt expresse, nec apparet ꝙ uoluerint clericū ꝑ simplici adulterio deponendū esse, & quatenus hoc dixissent locuti fuissent sine lege cōtra l. illam, C. de colla, & §. si cōsideremus, in auth. de trien. & semis. Quarto, nō obstant ēt gl. illæ q allegant pro alia opinione, ꝙ ita interpretant illa iura sic gñalr loquens, quia non sunt legibus approbatæ, merito non faciunt fidē, maxime in uia disputatiua. Quinto, nō obstat tex. in d. c. ut clericorū, qa non exprimit ibi in aliqua parte ipsius tex. ꝙ pro adulterio inferat depositio, sed in principio tex. locutus fuit specialr de crimine contra nām, qd' fit ꝑ sodomiā, & dedit pœnā depositionis deinde fecit gñalem dispōnem tam respectu criminū q pœnarū q inferur pro criminibus carnalibus, & demum concludit, ꝙ pœnæ sunt commensurandæ delicto, ſm plus uel minus, quod apparet ibi dū dr, quod clerici qui incontinentiæ uitio reperti fuerint laborare, ꝑut magis uel minus peccauerint puniantur, & isto modo declaratus ille

tex.

tex.potius facit pro ista opinione, q̃ contraria. Non obstat ẽt, c. si quis sacerdos, 30. q. 1. quia ibi non loquitur text. de simplici adult. sed de adulterio mixto cum incestu. quod patet, q̃a ibi ille sacerdos coitũ habuerat cum filia spũali, q̃ erat sibi agnatione spũali cõiũcta, ut in cap. 1. & 2. de cogn. spiritu. ideo grauius punitur ꝑ incestum ẽm Bart. & Doct. in l. si adulterium cũ incestu. ff. de adulteriis. Nõ obstat ẽt illud qđ dixit Salyc. in d. l. q̃uis la 2. C. de adult. dum uult. 11 † Quod per adulterium committatur sacrilegiũ, ex quo læditur sacramentum matrimonii d. c. debitum, de bigamis, q̃a licet dicatur sacrilegium largo mõ & improprie dicitur sacrilegium non aũt ꝓprie, & stricte, quia in ueritate nulla fit læsio rei corporali, uel ꝑsonæ sacræ, prout requiritur de iure ciuili ẽm quod declarat Bart. in l. sacrilegi. in prin. ff. ad l. Iul. pecu. & Bald. in l. 3. C. de furt. & per Azo. in summa eo. ti. prin. ideo non dr̃ proprie sacrilegium, nec pœna sacrilegii ibi cõmittatur d. c. significauit, de adult. Et ꝑ ista remanet firma supradicta cõclusio, ꝙ clericus pro simplici adulterio non deponitur, sed suspenditur, q̃ de facili iudicio meo sustineri põt in pũcto iuris, & est æqor & probabilior ꝑcedenti, ideo uidereẽ potius esse seruanda q̃ præcedens, q̃ uidetur esse nimis rigorosa 83. dist. c. presb. & 34. dist. c. fraternitatis. Nihilominus in consulendo, & iudicando tutius est tenere aliã opi. q̃ est cõis. quia in decisiuis à cõi opin. nullatenus est recedendũ ẽm Bal. in l 1. C. de edi. diui. Adria. tol. & in l. 1. C. de pœna iudi. qui male iudi. Alex. in l. q̃ Romę. §. duos fratres ff. de uerb. obl. & in l. prolatam C. de sent. & interlocu. omnium iudi. & per Abb. in c. canonum statuta. in fi. de const. ubi ponit nonnullas exceptiones in quibus licet q̃n que recedere à cõi opinione, & hanc sequerer in iudicãdo. 12 † Ex quo nota ꝙ sacerdos siue clericus in sacris ordinibus constitutus, ꝓ simplex adulteriũ qđ commiserit deponi põt, & ꝑpetuo ab altaris ministerio remoueri. ẽm quod declarat Pan. in d. c. at si clerici. in prin. in ult. no. quod not. contra istos presbyteros incontinentes qui alienas uxores sæpius solicitant, & ad illarũ concubitum libenter accedunt, ꝙ poterunt deponi, & secuta continuatione omnino priuari. d. c. ut clericorũ, & c. at si clerici. De iure aũt ciuili aut iste concubitus fuit habitus in forma matrimonii, aut in actu fornicationis. Primo casu, aut cõtraxerũt sciẽter aut ignorantia, si scienter utrinq; de adulterio, uterq; punitur, si uero alter tm̃ sciebat, illle qui erat cõscius puniẽ alter nõ, statim dissoluiẽ matrimonium, & oĩa bona q̃ sciens ignoranti donauerat uel in dotẽ dederat perdit. l. cũ qui duas, C. de adul. & l. q̃ cõtra legũ, & ibi gl. & Doct. C de incest. nuptiis. Fallit tñ q̃n ambo, uel alter erat minor. quia sibi parcitur rõne minoris ætatis d. l qui cõtra legẽ, in fi. ꝑ Bar. in d. l. si adulteriũ cũ incestu. si uero ignorabat mulierẽ, aut uirũ esse coniugatũ, excusaẽ ẽt maior, dũmodo incontinenti habita notitia de impedimento se ab illa separauerit, alias si post cũ eadẽ permanserit non excusaẽ à pœnis ꝑdictis, d. l. q̃ contra legum, in fi. 13 † Si uero illã cognouit in actu fornicationis aut scienter, q̃a sciebat illã esse nuptã, & teneẽ de adult. maxime si erat mulier honestæ uitæ. l. 1. & l. q̃uis, la 2. C. de adulr. si uero ignorabat & silr̃ punitur de adulterio, q̃n mulier erat honestæ uitæ, nec excusaẽ isto casu ꝑ ignorantiam facti, ꝙ putabat illã esse solutam, q̃a quotiescunq; q̃s dat operam rei illicitæ à prĩcipio nõ attendiẽ animus illius adulterantis, & qđ erat in eius opinione, sed illud qđ est in ueritate, ita dicit Bar. in d. l. si adult. cum incestu, & dixi supra tit. proximo q. 12. Prædicta tñ limitanda sunt non procedere q̃n mulier erat impudica, uel meretrix, quia talis concubitus est permissus à iure l. uerum, in fi. & ibi Bar. ff. de furti. l. 3. & ibi Barth. ff. de cond. ob turpem cau. & l. 2. C. de concu. De iure tñ canonico non euaderet impunis ẽt ꝙ mulier esset impudica aut meretrix quia de illo iure nullus coitus extra uxorium ex permissus 32. q. 4. meretrices. 14 † Sed quæro nunc si uir coniugatus habuit coitum cum muliere soluta, an ex isto coitu oriatur stuprum, uel adulterium? Dic breuiter, ꝙ de iure ciuili dicitur esse stuprum ut l. 1. & quod ibi not C. de adul. quia ius ciuile cõsiderauit læsionẽ thori cõiugalis, & sanguinis ꝑ cõmixtionẽ uxoris duntaxat, non aũt uiri. d. l. 1. de iure tñ canonico secus, q̃a siue per uirũ siue per uxorẽ uioleẽ thorum coniugale per alienos amplexus dicitur fieri adulterium 34. q. 3. nemo. & c. dicat, & per Abb. in c. transiuisse, de eo qui cogno. consang. uxo. suę in ultim. no. & in c. fi. de adult. Iterum quæro, quid si aliq̃s coitũ carnis hmõi habuerit cũ muliere quæ olim fuerat meretrix. nunc autem est coniuncta,

qua pœna puniantur, an de adulterio, uel simplici fornicatione Rñdeo, aut loquimur de iure canonico in foro ecclesiastico, & mulier erat iam effecta honestæ uitæ, & ecõuersationis, omnesq. turpes, & inhonestas cõuersationes euitauerat, & sic cœperat hr̃e nomẽ honestæ matronę siue matrisfamilias, & coitus habitus cum illa erit punibilis de adulterio, ac si nunq̃ fuisset meretrix, ut l. q̃ adul. ĩ prin. & q̃ ibi no. Bal. & Saly. C. de adulteriis, non replico amplius noĩa pœnarum, quia satis plene dcm̃ est supra. Aut iam cœperat iterum meretricari, & reuerti ad ueterem impudicam uitam, & isto casu non punitur de adulterio, sed de simplici fornicatione, q̃ silr̃ est punibilis de iure canonico 21. q. 3 dicat aliquis. c. seq. & c. meretrices, & dicemus infra q. seq. cuius pœna erit solum suspensio in clerico hodie. c. fratern. 24. dist. & late diximus 15 supra ead. q. † Laicus autem excõicatur quocunque modo illam cognouerit, aut in actu fornicationis, aut in forma adulterii, ut c. 2. de adult. 27. q. 1. si quis eps, de quo et̃ diximus supra. De iure aũt ciuili si dicta mulier sit honesta, & retinet nomẽ matrisfamilias, erit pęna adulterii ut d. l. q̃ adul. & ibi Bal. & Saly. Hoc. n. nomen matrisfamilias de iure hẽt tria sigñata ₰m gl. in d. l. q̃ adult. primo. n. sigñat, & demonstrat mulierem quæ non uiuit meretricio more sed honeste, & morigerate. Secundo, pro ea q̃ filios hẽt ut ff. de lib. exhi. l. deinde. Tertio pro ea q̃ est sui iuris, sed Saly. ibi dicit ꝙ et̃ ea q̃ est in ptãte non amittit nomen pdictum, uide ipm in d. l. q̃ adult. 16 † Si uero inhoneste, & meretricio more uiueret, illius coitus de iure ciuili erit impunibilis tanq̃ coitus cõcubinæ l. 1 & 2. C. de concub. & ꝑ Bar. in l. uerum. in fi. ff. de fur. & l. 3. ff. de cond. ob turpem cau & est tex. no. in l. si ea. n. C. de adult. & d. l. quæ adult. in fin. ubi dr̃ ꝙ coitus habitus cum famula, & uili ꝑsona non merer̃ puniri ꝑꝑ utilitatem ꝑsonæ, siue potius utilitatem condõnis suæ, ꝓut sæpius accidit in istis hospiciis ubi sunt famulæ q̃dã ita uulgares ꝙ hr̃ tanq̃ meretrices, & cum plurib. & diuersis personis solent hr̃e commercium, uide tex. ibi in fin. & Saly. & eũdem Saly. magis clare, & in terminis in d. l. si ea, per tex. in l. si uxor. §. siue, uer. sed & in ea. 17 ff. ad l. Iul. de adul. † Sed quæro quid si aliqua mulier commisit adulterium cũ aliquo uiro cum quo post mortem mariti sui matrimoniũ contraxit an poterit accusari de adul. hmõi post secundas nuptias contractas, & uideret̃ dicendum ꝙ non, quia quemadmodum filii primo nati per subseq̃ẽs matrimonium legitimantur, & restituũtur natalibus, ut in cap. 1. de eo qui dux. in matri q̃ pol per adulterium, &c. ꝑ uenerabilẽ. & ibi Doc. qui filii sint legi. lex tñ dicit contrarium, ꝙ ipsa mulier poterit accusari, & puniri de adul. qđ ante contractum istud ₰m matrimonium cũ eod. uiro commiserat, ita dicit tex in l. commissum C. de adul. Vlterius quęro, si quis carnaliter cognouerit concubinam alterius, q̃ indubitato effectu per unũ in domo sua dũtaxat retiner̃, an ille qui illã stuprauit debeat puniri, & qua pœna, & uidebat̃ dicendum ꝙ non, ex quo honesta mulier dici non põt, q̃ nõ ueri mariti patit̃ amplexus. tñ breuiter dicas contrariũ esse uerũ, quia debet puniri de adulterio ex quo cum illo uiro honeste uiuendo. † hoc est, q̃a non recipit plurium amplexus, dicit̃ honeste uiuere, nec ꝑdit nomen honestæ matronę, ut dicit gl. in l si uxor. in pri. in uer. cõcubina ff. de adul. & l. stuprum. ff. de ritu nup. & iste est tex. in d. l. si uxor. in princ. ff. de adul. ubi dicitur ꝙ uiro q̃ tenet dictã cõcubinã competit accusatio cõtra illũ adulterum non iure mariti, sed iure extranei, ita dicit, ibi text. gl. tñ uariauit in pœna, primo. n. dicit ꝙ tenet̃ de stupro, deinde dicit, ꝙ tenet̃ de adulterio, Bart. tñ tenet ibi opin. illam ꝙ de stupro puniat̃, & nõ de adulterio, q̃a adulterium ꝓprie nõ cõmittitur nisi cum muliere nupta, uide Barth ibi. credo aũt, ꝙ coitus iste improprie, & largo modo loquẽdo dicatur adulterium, sed in pœnis imponẽdi non debemus attendere impropriam, & largam sigñonem, sed propriã, & strictã, & maxime qñ ꝑ illam propriã sigñonem fit diminutio pęnæ, quia in dubiis, &c. l. de interpretatione & l absentem. ff de pœn. c. quod in dubiis. de 19 reg iur lib. 6. cum si. † Quæro nunc ponamus ꝙ Pamphila sit nupta Sẽpronio, & tpe istius matrimonii commisit adulterium cũ Caio, deinde mortuo Sempronio, ista Pamphila deuenit ad secundas nuptias, & nupsit Titio, quærit̃ nunqd Titius poterit dictã uxorem accusare de adulterio illo qđ cõmiserat tpe primi uiri, & uidet̃ dicẽdũ ꝙ sic, maxime si nondũ erat elapsum quinq̃ẽniũ. l. q̃nq̃ẽniũ. ff. de adul. In cõtrarium tñ est ueritas ꝙ illam accusare non põt de adulterio cõmisso

ante

ante tempus sui matrimonii l.si uxor. §.si qs uxorē suā.ff.de adult.& nō pōt esse ista,qa ꝑ illud adulterium alias cōmissum nulla fuit illata iniuria thoro cōiugali ipsius secūdi mariti,nec ꝑ illud dr̄ uiolatū dcm̄ cōiugale thorum.Idem dicēdū est de stupro,si mulier dū esset uirgo aut uidua stuprata fuerit ab aliquo,& postea nupserit,non pōt maritus illā accusare de stupro,nec ēt illū stuprantem ꝑ crimine cōmisso cū muliere anteꝗ̄ esset sua uxor,qa tunc nulla fuit sibi illata iniuria,qa nullū ius habebat in ea,ut d.l si uxor.§.si qs plane.Secus aūt si ea mulier erant spōsa,qa tūc poterit bene uir aut ꝙ sit spōsus ante cōsumationē mr̄imonii aut postꝗ̄ cōsumauit mr̄imonium,dcm̄ stuprantē,& mulierē quoque accusare de stupro,& ꝓseq iniuriā suā. d.l.si uir.§.si minor.in fi.eo.tit. [20] †Idē ēt dicendū est de eo q cōcubinam despōsauit,& accepit in uxorem,ꝙ nō poterit aliquē accusare iure mariti de stupro cū ea cōmisso tpe cōcubinatus sui,& iste est tex.ī d.l.si uxor.§.si qs uxorem,uer.qđ etenī̄ ff.ad l.Iul.de adul.oīa bene not.qa sunt utilia,& cōtingibilia sępe.

1 *Stuprum quid sit,& qualiter puniatur qui stuprū perpetrat.*

2 *Clericus fornicationem simplicem committens,qualiter puniatur.*

3 *Clericus pro stupro in uirginem commisso,pecuniariter punitur iudicis arbitrio.*

Laicus uirginem deflorans,eam dotare,& uxorem ducere tenetur.

4 *Stuprum cum libera,& conditionis honestæ commissum,punitur confiscatione dimidiæ partis bonorum.*

5 *Copula carnalis habita cum concubina alicuius non punitur de iure ciuili.*

Stuprum cum mulieribus turpiter uiuentibus eque committitur at non eque punitur.

6 *Coitus omnis extra matrimonium est reprobatus,& punibilis.*

Virginem deflorans impuberem,& uiri impotentem qualiter puniatur.

7 *Tutor deportatur bonis publicatis qui eam cuius tutelam gessit stuprauit.*

Mulier nobilis familiæ seruo proprio se carnaliter commiscens,capite punitur,& seruus igne crematur.

1 SEptimo uidendum est de stupro quod est alia species fornicationis, qđ cōmittitur cum soluta muliere honeste uiuente l.inter liberas.& l.stuprum.ff.de adult.& §.item lex Iul.inst.de publ.iudi.Quæro igr̄ nunc q̄ est pœna istius criminis?Dic q in foro cōscientiæ clericus olim deponebatur de iure antiquo.ut 83.distin.presbyter,qđ erat ſm Canones apostolorū.Idē seruatur ī simplici fornicationem,ut latius infra dicet̄ hodie uero imponit sibi pnīa decem annorū,cum illis ieiuniis,disci pulis,& pœnitentiis,de ꝗbus in d.c.presbyter.Laicus aut hēt pnīam septem annorū 27.q.1 deuotam.& 23.q.2.hoc ipsum, ubi dr̄,ꝙ clerici ēt hodie non excedunt metā septem annorū in pnīa prædicta.In foro aūt contentioso de iure canonico,dic quod clericus pro isto crimine deponit̄,ita tenet Pan. in c.at si cler.de iud.& in d.ca.ut clericorum, de uita,& honestate cler.& in c peruenit.in fi.de adulter.ubi in effectu concludit, [2] †quod clericus in sacris solum euadit pœnam depositionis qn̄ committit simplicem fornicationem cum muliere soluta,& impudica concubina,seu meretrice,tunc non infertur illi alia pœna quam suspensionis,ut ibi plenius per Abb.pro aliis uero criminibus carnalibus,excepta solum hac simplici fornicatione est pęna depositionis.ut hr̄ 84.dist.presbyter,2.q.7.lator.80 di Maximinianus,ꝗ̄uis etiam pro ista simplici fornicatione cōtinuata a qua clericus si post primā,uel secundam monitionē non diuertit poterit deponi,atq; priuari, ut in c.ex parte Adæ.de testibus.& in c.eum super de cohabita.cleric.& mulie.Si uero ista fornicatio non esset amplius simplex,sed haberet adiunctam aliquam qualitatem,seu accidens.puta adulterii,stupri,incestus,& similium.tunc esset pœna depositionis ita dicit Abb.in d.ca.at si clerici.in 13.col.& in d.cap.peruenit.Idem ēt tenet̄ ur Io.de Imol. in d.cap.ut clericorum.ut refert Ioa.de Ana. in rubric.& in cap.significauit,de adult.Cū tn̄ ista sit cōis opinio,ꝙ pro stupro fiat depositio a qua in decisiuis non esset recedendum ut supra dixi,tamen si quis uellet tenere contrariam opinionem facile posset per ea quæ supra proxime diximus in præcedenti qō. [3] †Et dicit ēt Abb.in d.c.ut clericorum.ꝙ pro stupro in uirgine commisso.iudex ecclesiasticus poterit imponere pœnam pecuniariam clerico arbitrio suo,ultra alias pœnas spirituales,qn̄ illæ non sufficerent, qa illas non timeret,quas pœnas si non solueret luet in

corpus arg.l.1.§.fi.ff.de pœn. & non sufficit solum dotare mulierem stupratam, qa ultra dotem tenetur ẽt soluere pecuniariã aut corporalem pœnã, ita dicit Abb.in d.c.peruenit. de adul. Laicus aũt de iure canonico si uirginem deflorauit, teneť illam dotare, & in uxorem ducere, si non erat uxoratus. & his duabus pęnis copulatiue punitur. Si uero nollet aut non posset ꝑꝑ aliqđ impedimentũ illã ducere in uxorem, ultra pęnam dotis cõstitutæ teneť alia pœna pecuniaria, siue extraordinaria arbitrio iudicis, ut dř in d.c.1.& c.ꝑuenit.de adulr.& ibi Abb. si uero cum uidua honeste uiuẽte stuprum commiserit, punieť pœna pecuniaria arbitrio iudicis iuxta qualitatem facti, & ꝑsonarum cõdõnem d.c.1. de adul. ubi latius ꝑ domi. Abb. & idem Abb. in d.c. ut cler. in 12. col. & idem Abb. in c. licet. de pœni. 4 † de iure aũt ciuili pro stupro commisso cũ muliere libera, & honestæ cõdõnis & famæ, si uir sit honestæ cõdõnis aut ĩ dimidiæ partis bonorũ suorũ cõfiscatione, & relegatione tꝑali arbitrio iudicis pũiť, si uero sit uilis ꝑsona fustigať. & nihilominus in exiliũ mittiť, ut supra ita dicit tex. expresse in §.itẽ lex Iulia. inst. de publ. iud. & ista est pœna regularis, q̃ tñ fallit in pluribus casibus in qb. alia pœna imponiť. Et primo qñ mulier non esset libera sed serua, quia tũc dať dño actio legis aquiliæ, iniuriarum, aut de seruo corrupto l.inter liberas. & ibi Bart. ff. de adul. l. fin. ff. de off. ꝑsid, & l. penult. C. de ser. corrup. Secundo fallit licet sit mulier libera, tamẽ si est famula, aut alias uilis conditionis existens in caupona, hospitiis, aut alis similibus abiectis locis, hñti rem carnalem cum mulierib. uilis cõdõnis non imponitur ista pœna, sed teneť actionẽ iniuriarum ꝑꝑ utilitatem personæ l.q̃ adulr. & ibi gl. & Bart. C. de adult. & Bart. in d.l. inter liberas. 5 † Tertio fallit in concubina retenta in domo, & indubitato affectu, qa licet cum illa hře cõcubitum de iure ciuili absq; aliqua pœna, l.2.C. de concub. & no gl. in l. stuprum. & in l. inter liberas, & ibi gl. & Bart. ff. de adulteriis. Quarto ẽt fallit in publica meretrice, uel in alia muliere impudica, q̃ plures admittere solet ad eius amplexus, licet secrete agat. qa non dř honeste uiuere, ꝑut requirit illa lex Iulia de adulteriis cap. 3. d. §. item lex Iulia & ibi Ioan. Fabr & per Bar in l.3. ff. de cõdõ. ob turpem cau. ubi concludunt Doct. prædicti, quod tunc mulier ipsa ꝑdit nomen, & famam honestæ matronæ. Contra hæc oppo. de l. stuprum ff. de ritu nuptia. ubi dř ꝙ stuprum cõmittiť ẽt cũ mulieribus q̃ turpiter uiuunt, & à pluribus quæstum accipiunt, dummodo id non palã faciant. Sol. non negatur quin cũ mulieribus ipsis stuprũ committatur, qa mulier soluta est, & libera persona, sed delictum non est punibile cum eis factum de iure ciuili ꝑꝑ inhonestam uitam, licet non sint publicæ meretrices, tamen ex quo plures fornicantes admittunt, & personam suam pluribus exponunt, dico ꝙ accessus ad illas est impunibilis, quia non dñr honeste uiuere, ut requirunt iura, in d.l. inter liberas, & l. stuprum ff. de adult. & d. §. item l. Iul. 6 † De iure tñ canonico oĩs coitus pręter uxorius siue matrimonialis est reprobatus, & punibilis 32. q. 2. nemo, & c. meretrices. Fallit etiam, & quinto regula prædicta, qñ quis hřet coitum cum uirgine impubere minore 12. annis, nondum uiri potente, quia humiliores in metallum damnantur, honestiores uero in insulam deportanť l. si quis aliquid. §. nodum. ff. de pœnis. qđ not. quia hodie ista pœna non inueniť correcta, neq; immutata, ita dñt Doct. in d. §. item lex Iul. ibi gl. tangit. 7 † Sexto ẽt fallit dicta regula in tutore qui pupillam cuius tutelam gessit stuprauit, qa tutor deportatur, & oĩa eius bona publicanť l.1.C. si qs eam cui tut. gess. stu. Rõ est quia tutor datur loco patris personæ principaliter ad illam nutriendum, & bonis ac honestis moribus instruẽdũ, non autem ad stuprandum l.2. ff. de adminiſt. tut. & inst. eod. tit. in princ. & de tutel. in princ. Septimo, & ult. fallit in muliere nobilis familiæ q̃ seruo ꝓprio se carnaliter commiscuit, quia mulier puniť pęna capitis, seruus aũt igne ꝑibit l.1.C. de mulie. q̃ seruis prop. se iunxe.

1 Coitus contra naturam habitus triplex reperitur, & qualiter punietur.
2 Coitus cum brutis habitus qualiter de iure canonico puniatur, & qualiter in foro contentioso, & in conscientiæ & num.3.
4 Coitus cum brutis punitur pœna capitis.

1 OCtauo quæro, quid de coitu † habito contra materiam, dic quod istud ex triplex. quoddam.n. est quod fit contra naturam humanæ societatis, & illud est quod fit cũ propria matre, uel filia de quo dcm̃ est supra co.

tit.q.

tit.q 2. Aliud est qđ fit contra naturam sexus humani, quod est qñ fit cum masculo, ut l. cũ uir. C. de adult. Aliud est qđ fit cõtra nãm generis humani, & illud est quod fit cũ brutis c. ut clericorũ de uita, & honesta. clericorũ, in prin. uide quæ diximus supra eo. tit. d. q. 2. & hr in c. ut clerici, de exces. prała. 32. q. 7. adulterii. & c. flagitia. & 33. q. 2. hoc ipm, in fi. d. l. cum uir. & l. fœdissimam. C. de adult. † Pro isto. n. crimine de iure canonico. s. antiquo, & in foro conscientiæ, tam in clerico, quam in laico pœna est parificata, iniungit pnia tẽporalis ultra septennium arbitrio sacerdotis, ut extra gremium ecclesiæ, & communionẽ fidelium, ultra illud septennium, tam diu commoret donec de crimine ipso congruam egerit pniam arbitrio sacerdotis, nunq̃ se in diuinis commiscendo, ut d. c. hoc ipsum. † Sed de iure canonico in foro contentioso, in clerico erit ꝑpetua depositio ab altaris ministerio, ab omni ordine sacro, ac oĩum beneficiorũ, & officiorũ ꝑpetua priuatio, ut est casus in d. c. ut clericorũ, in prin. de uita, & honesta. cler. & ibi Abb. & c. clerici de exces prała. si uero si laicus excõicatur, & à cœtu fidelium omnino expellitur. d. c. clerici. in fi. † De iure autẽ ciuili ꝑ isto crimine est pœna capitis l. cum uir. C. de adult. contra quod crimen, & eius reos. Imperator in d. l. cum uir. multum fortiter exclamat atq; irascit propter eius summam turpitudinem dicens, Iubemus insurgere leges, armari iure gladio contra hmõi facinorosos hoĩes, qui audent peruertere ordinem naturæ, & est adeo turpe scelus qđ non ꝓficit scire, & nephas quodammodo loq de ipso. ꝑ ꝑ quod dicit Pontifex ꝙ uenit fames, terremotus, & pestilentiæ, & primũ ira Dei in filios diffidentiæ uide tex. in d. c. ut cler. de ui. & hone cle ꝙ 32. qõ. 7. adulterii malum c. flag. & c. offerebat. Loth. & c. clerici. de exces. prała.

1 *Fornicatio commissa cum muliere soluta, & impudica: qua puniatur pœna.*
2 *Fornicatio an sit genus quoddam, diuersas sub se continens species.*
3 *Præsbyter seu clericus qualiter olim pro fornicatione puniebatur, & qualiter hodie.*
Coitus meretricius, uel alias cum muliere impudica habitus iure ciuili euadet impunitus.
4 *Forcinans scienter cum meretrice sibi agnata pœnã non euadit incestus.*
5 *Validum censetur id quod est in ueritate, potius quã id quod est in opinione.*
6 *Concubina quæ dicatur legitima ut eius filij possint dici naturales.*

Non quæro, quid de simplici † fornicatione habita cum muliere soluta, & impudica, aut cum publica meretrice, quæ publice extat parata, qua pœna hmõi crimini reus punit? dic, ꝙ de iure canonico in foro cõscientiæ ꝑ ꝑ uitium incontinẽtiæ illa septennali pñia, uel forsan minoris sacerdotis arbitrio subiicit. 33 q. 2. hoc ipsum, 22. q. 1. prædicandum. & 30. q. 7. c. adulterii. 32. qõ. 4. c. meretrices. 37. qõ. 1. c. lex illa. ubi tex. enumerat quinq; species criminis carnalis coitus quæ fiunt cũ mulieribus naturalr̃, ubi dr̃ ꝙ licet ſm quorundam opinionem, † hoc nomen fornicatio, sit nomen gñis comprehendens sub se oẽs species illiciti coitus, de q̃bus supra, & tunc dr̃ poni ut genus comprehendens sub se oẽs species p̃dictas, 22. q. 4. c. meretrices. & cap seq. & 30. q. 2. hoc ipm, prope finem. Qñque idem nomen fornicatio ponit ut species, qua cõtinetur coitus habitus per uirum solutum cũ muliere soluta, & impudica, aut cum publica meretrice, ita dicit tex. in d. c. meretrices. 32 q. 4. † De iure autem canonico in foro contentioso olim erat pœna depositionis, & priuationis, in clerico. 82. distin. presbyter, hodie tñ est minor. s. suspensionis, aut pecuniaria, ut hic arbitraria, & ꝑ Abb. in d. c. ut clericorum, in 12. col. de ui. & hone. cler. Hæc. n. quæ diximus habent locũ in clerico, laicus uero aliter punitur arbitrio iudicis, quandoque pœna pecuniaria, quandoque alia. uide do. Abb. in d. c. ut clericorum.

De iure uero ciuili iste coitus meretricis, uel alterius mulieris impudicæ est permissus & penitus impunibilis, ut l. 1. C. de concub. & ꝑ Bart. in l. uerum. ff. de fur. & idem Bart. in l. 3. in prin. ff. de conditio. ob tur. cau. Sed antequam ad ulteriora procedam non omittam notabile uerbum quod dixit Saly. in l. quæ adulterium. C. de adul. ꝙ si quis † fornicatus fuerit cum meretrice quæ erat agnata ipsius uiri coeuntis, incurrit pœnã incestus ipse uir si scienter commiscuit se cum illa, Secus aũt si ignorabat illam esse eius consanguineam, quia isto casu non punitur ẽt de incestu. ita tenet Salyc. in d. l. quæ adult. & rõ est quia uir non dabat operam rei illicitæ, sed ꝑmissæ d. l. uerũ, in fi. & ibi Bar. ff. de fur.

&

& Bart in d.l.3.in princ.ff.de cond. ob turp. cau.& l. Gracchus. C. de adul. ideo isto casu attendit potius illud qđ erat in opinione, q̃ illud quod est in ueritate.l.1.§.diuus. & l.diuus,& l.10 lege Corn.ff.ad l. Cor. de sica. qñ uero à principio dabat operā rei illicitæ tunc succedit,& uiget alia regula cōtraria,de qua ꝑ Bart.in l.si adulteriū cū incestu.ff de adul. 5 † ꝙ plus ualet illud quod est in ueritate.q̃ illud qđ erat in opinione,de quo late diximus supra tit.prox.q.11.in mā poculi abortionis, & amatorii,hęc tñ ꝓcedūt de iure ciuili,quo meretricis,& cōcubinæ coitus est impunibilis,ut supra,sed de iure canonico quo oīs cō cubitus ꝑter uxoriū dr̃ esse dānatus, 32.q.4. c.meretrices putarem habere locū secundā regulā de qua supra,& ꝙ ignorantia nō diceret ipm excusare,attento ꝙ dabat operā rei illicitæ,& damnabili cap.meretrices pro quo facit doctrina Bar.in d.l si adulteriū cum incestu,& qđ habetur in c.fi.de hom.li 6.ne excusatur ꝑꝑ turpitudinem uitæ ipsius mulieris, q̃a turpitudo illa uerū est quod excusat uerū à pœna adulterii,uel stupri, non aūt à pœna incestus quæ infertur rōne sanguinis,quia ꝑ turpitudinem uitæ illius iura sanguinis non tollunt,ita dicit ipse ibi,quem uide, & nota.

6 † Et ad ea q̃ diximus supra de cōcubina retē ta in domo,nota quod ad hoc ut aliqua dicatur legitima cōcubina,quę retineri possit impune de iure ciuili,& cuius filii dicantur ueri nāles,& succedāt patri in illis duabus unciis ab intestato,ut in authen.qui mo.na.effi.sui in prin & in fi.plura requirūt de q̄bus per do. Ioan.de Ana.in rubr.extra de adul in 2.col.

Puellæ

Puella raptori suo nubere non potest etiam de parentum assensu.

25 *Rapiens meretricem aut alias plurium concubinã an debeat puniri.*

Meretrices causa libidinis inclusas detinentes actione iniuriarum tenentur

26 *Raptor meretricis quæ meretricari desierat an puniatur acsi probam rapuisset mulierem.*

27 *Meretrix quæ non plene resipuit, sed secrete plurium amplexus admittit, tractari adhuc potest ut meretrix.*

1 DEcimo nunc est uidendum † de raptu mulieris, quod quidem est graue, & longe detestabile crimen, & iura maxime ciuilia ipsum uehementer abhorent, qđ patet ex attrocioribus pęnis quæ contra raptores ipsos eorumq. complices, & sequaces iura statuerunt ut l. unica. C. de raptu uirg. ubi patet ꝙ nedum puniunt raptores monialiũ sacratarum, uerumetiã uirginarum, laicarũ, nuptarũ & uiduarũ honeste uiuentium, ac ẽt sponsarũ mulierũ, ita ꝙ non liceat ipsi spõso ꝓpriã spõsam ex domo parentũ rapere, seu uiolẽter abstrahere, & ad eius domũ adducere, & qd de uiro rapiente uxorem ꝓpriam cũ qua cõtraxerat, & consumauerat matrimoniũ, an puniat pęnis de qb. in d. l. unica, & qd de eo q rapuit meretricẽ cã libidinis, aut concubinã seu aliã impudicam mulierem, an cõprehendat in l. prædicta ut illis pœnis subiiciatur, uel aliis, & quibus. Pono igitur primo casum ꝙ Titius armatus, & associatus Meuio, Caio, & Sempronio ingressus fuit in monasterio S. Catharinæ ex quo uiolenter una cũ sociis pdictis rapuit quandam uenerabilẽ monialẽ ꝓfessam, sororẽ Luciã nuncupatã q̃ sic raptam ex dicto monasterio extraxerunt, illamq. duxerunt ad domũ Pamphili, & dũ ipsam monialem raptã adducerent in itinere occurrerũt Tyberio, Fabio, & Pompeio q sibi præstiterunt opẽ, & auxiliũ præfato Titio, & illius sociis ad perducendũ ipsam

2 monialẽ ad domũ supra dicti Pãphili. † Quæ ritũ mõ nunqd oẽs isti sint pariter puniendi, & quibus pęnis. Rñ. ꝙ ipse Titius una cum Meuio, Caio, & Sempronio sociis in raptu pluribus pœnis subiiciunt. Et primo, ꝙ si in flagrãti crimine fuerint à parentib. cõsanguineis, tutoribus, curatoribus dñis, uel patronis raptæ mulieris deprehẽsit, pñt impune interfici, & ultra hæc capite puniunt, & oĩa eorũ bona publicant, & applicant dicto monasterio ex quo mon alis rapta reperit, uel in quo professa erat l. unica. C. de rap. uir. qb. pœnis nedũ ipse, & eius principalis, uerũ etiã Meuius, Caius, & Sẽpronius eius socii, & adhæretes, & q in ipso raptu iteruenerũt, & dicto Titio opẽ, & auxiliũ pstiterũt, puniuntur & ꝑpetua oẽs notant infamia. d. l. unica. uñ

3 Bal. in d. l. unica. super isto uerbo dicit. † nota ꝙ dña est inter socium, & sequacẽ. qa socius est ille q principaliter uadit ad maleficiũ ꝑꝑ se, & sic pro interesse suo. sequax uero est ille q uadit ꝑꝑ aliũ, & ꝓ alterius interesse. ut habere in cle. 1. de pœ. ubi ẽ gl. no. q̃ declarat qs sit socius. qs sequax, & qs ille q dat consiliu, auxiliũ, uel fauorẽ, & qs illorum dicitur grauius delinquere, & maiori pœna dignus existat. Item nota ſm eundem Bald. ibi, ꝙ eo ipso ꝙ qs associat aliquẽ ad actũ aliquẽ, uidet sibi dare auxiliũ, absq; eo quod aliqd faciat ĩ eius fauorẽ qđ est uerũ dicit ipse de auxilio fauoris, non de auxilio facti, qñ nihil fecit. nã per hoc ille q associat ꝑꝑ associantis pñtiã fit audacior, & eius aduersarius efficitur timidior. Ex quo inferet qđ si Caius armatus associauit Titium ad insultandũ, uel occidendũ aliquem, licet ipse Caius nihil fecerit, sed solũ institit ibi pñs armatus dicitur dedisse auxiliũ, & fauorẽ dicto Titio, rõne pdicta, qa ex ipsius pñtia Titius insultans fit audacior, insultãs uero efficit timidior, & hoc tenet Bald. in l. raptores, in 2. colum. C. de epis. & cle. & Saly. in d. l. unica C. de raptu uirg. Adde Soz. in cons. 157. incip. cõsultatio, uer. 3. ostenditur, in 2. parte fal. 11. ubi hoc idem

4 tenet. † Sequitur in Themate, ꝙ Titius cum sociis monialem raptam in domo Pamphili introduxerũt. & ibi illam tenuerunt, quæro qua pœna puniat iste Pamphilus, q raptores ipsos cũ moniali scienter receptauit? dic ꝙ pœna capitis duntaxat punit absq; bonorũ publicatione, ut d. l. unica §. pęnas aũt, ubi dicitur, ꝙ illi duntaxat qui raptui interfuerũt, & prĩcipali raptori assisterũt, illi trib. pœnis puniunt. s. pœna capitis, ꝑpetuæ infamiæ, & oĩum bon. confiscationis, siue publicationis & isti oẽs poterũt a parentib. consanguineis tutorib. & curatoribus, à dñis, uel patronis mulieris raptæ impune occidi, si in illo flagrãti fuerint dephensi. Et dnt Bald. & Sal. in d l. unica, ꝙ hæc facultas, siue licẽtia occidẽdi dicitur cõcessa ẽt filiis, & nepotibus mulieris

raptæ

raptę,licet tex.illos nõ exprimat, & hoc uir-
tute eiusdem uel maioris rõnis q̃ uiget in fi-
liis,& nepotibus quã in aliis cõsanguineis &
5 agnatis.† Ex quo dicto notãt ibi Bald. & Sa-
ly.ꝙ iniuria facta uni de domo uel de familia
censetur esse facta toti familiæ, & consangui
nitati,& unusquisq; poterit iniuriarũ suam
uindicare,& ideo isto casu nullus de cõsangui
nitate poterit esse testis in hmõi causis, hoc
tñ itellige ubi esset cõsuetudo ꝙ oẽs de fami
lia siue de cõsanguinitate reuocare solcãt ad
aĩum suum iniuriã factã cõsanguineo uel al-
teri de familia. ẽm Cyn.in d.l.unica,pro quo
facit tex.in l.1.C. si rector prouin. &c. & C.si
quacũ.præd.potesta. l.1. Ex hoc etiã not ẽm
Saly.ibi,dum quærit an facultas illa occidẽdi
prestita censeatur illis personis de quibus ibi
cõtra raptores masculorũ qñ rapiuntur ma-
sculi causa libidinis,& cõcludit ꝙ non,nec pę
næ illius legis inferuntur cõtra ipsos.Bald. tñ
ibi tenet cõtrarium ꝙ illa lex, & illius pœnæ
habeant locum etiã contra rapientes mascu-
lum,& dicit esse casum ibi in d.l unica.in fin.
sed tex.ille hoc non probat,dum.n. loquiĩ de
masculis,& fœminis eisdẽ pœnis puniendis,
loquiĩ de his qui associarunt siue dederũt au
xiliũ raptori,& sic de ꝑsonis delinquentibus,
non aũt de illo qui passus fuit rapinã,& ideo
puto opinionẽ Saly. & sequaciũ esse ueriorẽ,
maxime quia lex illa est multũ exorbitans &
odiosa,ut dicit ibi Saly.bene uerũ est ꝙ nõ so
lũ parentibus & cõsanguineis, uerumetiã &
amicis licet hmõi uiolentiæ,& rapinæ resiste
re,& ipsos uiolentos raptores etiã armis pro
pulsare atq; abiicere,cum moderamine tñ in
6 culpatę tutelæ,ut dicit ibi gl.ĩ d.l.unico.†Per
cuius doctrinã decidiĩ alia quæstio ualde no
tabilis.Quod quotiescunq; aliquis esset insul
tatus à pluribus,ꝙ parẽtes & cõsanguinei ip-
sius insultati,& oẽs qui sunt de illius familia
poterũt licite & impune insultãtibus ipsis re
sistere,& illos ꝓpulsare ẽt cũ armis, & si quẽ
offenderint uel occiderint in tali propulsatio
ne & resistentia, non teneniĩ de homicidio
nec alia pœna,dũmodo id fecerint cũ mode-
ramine inculpatæ tutelæ; quia iura ꝑmittũt
cõsanguineo cõsanguineũ suum defendere,
ita dicit Saly in d.l.unica,ubi dicit quod istud
ẽt tenet gl.ibi.& gl.in l.ut uim. ff.de iusti. &
iur Sequitur nunc uidendũ quibus pęnis pu-
niuntur Tyberius, Fabius, & Pompeius qui
Titium raptorẽ,& socius post commissum fa
cinus associarũt ad domũ supra dicta Pãphi-
li & bř dicas,ꝙ isti puniunĩ pœna capitis dũ
taxat absq; bonorũ publicatione uel infamia
d.l.unica §.pęnas. Et nota,ꝙ isti nõ pñt à pa
rentibus & cõsanguineis mulieris & aliis per
sonis de q̃bus ibi impune interfici uel offen-
di sicut alii ex quo nõ dñr cõperti in flagran
ti crimine,qa isti post cõmissum crimẽ inter
7 uenerũt.† Ex quo dicto nota hoc unũ qđ est
summe notandũ, ꝙ hi qui p̃stiterunt auxiliũ
& fauorẽ malefactori post cõmissum crimẽ
associando illũ,& illi fauendo,eũdẽq. defen-
dendo,mitius puniuntur,quã illi q̃ delicto si
ue homicidio interfuerunt, licet nihil fece-
rint,hoc probatur ĩ d.l.unica ẽm quod illã de
clarat Bald.ibi.& Bald in d.l. raptores, C. de
epis.& cle.& Saly.in d.unica.in uer.ceteros,in
6 parte,sui commenti.in 4.col.in princ. hoc
idẽ expresse dicit,q̃bus adde do.Soc. in cons.
157.inc.cõsultatio ista uers.tertio ostendit,i
2.parte fol.11.ubi hoc idẽ tenet. qđ an sit ue
rũ, simplř patebit ex infra dicendis. Istorum
eñ qui p̃stant auxilium, & fauorẽ principa-
li malefactori plures sunt species,ẽm ꝙnotat
gl.in cle.1.de pœnis,& supra alias tetigi uer
bum eadem quęst.quorũ quidam dñr socii p
sius principalis,qui principalř uadunt ꝑ p se,
quidam alii dñr adhærentes,& sequaces, qui
ueniunt ꝑ p alium,& pro alterius interesse,
q̃dam sunt persuasores,& cõsultores, qui per
suasionibus,& cõsiliis suis aĩum,& audaciam
p̃stant principali malefactori ad dictũ male
ficium perpetrandum, quidam alii dñr man
datores,q̃ hoc mandant expresse ut fiat male
ficium,& ibi oẽs sunt diuersi,diuersique pœ
nis puniunĩ,uideamus igitur de quolibet, &
ut seruemus ordinem naturæ uidebimus pri
mo de his q̃ p̃cedunt factum, hoc est q̃ fiunt
ante factum qđ est consilium,& persuasio ad
8 maleficium ꝑpetrandum.†Et ideo primo quę
ro,an ꝑsuadens uel cõsulens puniatur,& qua
pœna facto secuto,& quid si factum non fue
rit cõpletũ in totũ,sed pro parte,& quid si ni
hil actũ sit,an ꝑsuasor,& consulto puniãtur,
& qua pœna,& anteq̃ ad ulteriora deueniã.
Quæro an ille qui consuluit,& persuadet di
catur prestare opem,& auxiliũ maleficio, ita
ꝙ si statutum imponit pœnam p̃stanti opem
& auxiliũ malefactori siue maleficio compre
hendat ẽt illum qui persuadet, & consuluit.
Saly.in d.l.unica in 4. col. arguit ad partes,
primo ꝙ sic,ẽm auctoritatem Catholicum,

& quorundã humanarũ literarũ professorũ, demum auctoritate iuris concludit ꝙ non, quia largo sumpto uocabulo, & improprie dr̃ præstare opem, & auxilium ille, qui persuadet, & consulit, & pro hoc adducit tex. in l. qui seruo, in 1. & 2. rñso. ff. de fur. ubi dr̃, ꝙ ille qui persuasit seruo alieno ut fugeret, & furtum faceret, secuta fuga, & facto furto, q persuaserat tenetur dño actione furti, quasi ope, & cõsilio eius furtũ factũ fuerit, † dictio 9 enĩ quasi, est nota improprietatis, ut not. in l. 2. ff. de usufr. ea. re q usu. cõsu. & silr̃ uerbũ uĩ, de quo in d. l. q seruo, denotat similitudinẽ, & improprietatẽ, ut l. non uĩ. C. de in integ. rest. tit. gñali, & sic concludit ipse Saly. ꝙ qui cõsulit, & persuadet de stricta, & propria signõne uocabuli non dr̃ præstare opem, & auxilium, & per cõñs dicas, ꝙ non comprehẽdit in statuto imponente pœnam pstantibus opem, & auxilium, qa statuta ipsa sunt exorbitantia, & ut plurimũ odiosa, & non debent extẽdi ad casum impropriũ, sed ppriẽ, & stricte intelligunt l. 2. C. de nox. l. quidquid ad stringendæ, ff. de uerb. obl. c. si papa, de priui. lib 6. p Bart. in l. oẽs populi. in 6. q. prin. ff. de iust. & iu. cũ multis simi. Reuertor nunc ad qõnem nostram an persuasor, & consultor puniat, & qua pœna, & dic aut lex uel statutũ imponit certam pœnã psuasori, & consultori facto secuto, & aliam uel nullã pœnã facto nõ secuto, & tũc seruanda erit lex, put clare loquit. † aut statutũ uult ꝙ puniat consulens, & psuadens, sed nullam exprimit pœnã & hic aduerte, aut sumus in atrocioribus siue minoribus criminibus, & sic quærimus an facto demum secuto puniat, uel facto ẽt non secuto, dummodo tentando peruenerit ad actum proximum facto. Primo casu dic, ꝙ tũr punitur consulens, & persuadens eadẽ pœna qua principalis delinquens puniret facto secuto, ut l. nihil. ff ad l. Corn. de sica. l. utrum. ff. ad leg. Pomp. de pari. & ad Turp l. 1. § incidit, & l. si qs non dicam rapere. C. de epis. & cle. hoc plus est atrocioribus, quia facto ẽt non secuto infertur pœna consulenti. d. l. si qs non dicam rapere, sed contra hoc est qđ notat in d. l. unica de rap. uir. in §. pœnas uers. ceteros ubi dr̃ ꝙ persuadens, & consulens non punit eadem pœna sicut principalis raptor, sed minori, s. pœna capitis duntaxat, ut ibi dr̃ sed dic ꝙ ideo ibi punitur minori pœna, quia lex imposuit pœnam certã à qua non est recedẽdum, ut supra diximus, alias si non fuisset declarata certa pœna, eadẽ puniret sicut principalis, ita dicit Saly. in d. l. unica. † Secundo uero casu qñ sumus in minoribus criminibus, uel in non atrocioribus, & tũc dic, si statutũ non imponit certam pœnã, sed mãdat ipsum puniri, punit eadem pœna p eã quæ pxime dixi, Fallit tamẽ hoc qñ delictum pp aliquam qualitatem uel accidens diceret grauius in persona delinquentis, put est furtũ manifestum ꝙ grauius punit q̃ non manifestũ. Item si ex forma statuti delictũ esset magis punibile factum in uno loco quã in alio loco, uel uno tpe magis q̃ altero, uel si diceret statutum, ꝙ si reus inqsitus negauerit cõtenta in inqsitione puniat in duplũ, ut l. cõtra negantẽ, C. ad l. Aql qa tũc cõsultor nõ punitur sicut delinquẽs, sed pœna simplici, ut ff. de furt. l. q seruo, in princ. & l. is q opem, eo. tit. & ibi Bart. Prædicta ẽt limita esse uera qñ principalis qui fecit delictum nõ fuisset alias facturus nisi pcessisset consilium, & persuasio illa, qñ aũt erat alias oĩno facturus dic ut infra dicam. † Quæro nunc, qd si delinquens erat alias oĩno facturus id qđ fecit, an isto casu psuadens, uel cõsulens puniatur? Quidã dixerũt ꝙ non, qa isto casu cõsulens non fuit causa delicti, ut in l. nõ solũ, §. si mãdato, in uers. Attilicinus, ff de iniuriis sumpto argõ à contrario sensu, ibi. n. dr̃ ꝙ persuasit alicui nolenti inferre iniuriã facere, dr̃ ibi ꝙ tenetur psuadens ac si ipse fecisset, rõ est, qa ille q fecit iniuriã nõ erat alias facturus, ergo si facturus erat nõ teneẽ, p quo facit ẽt tex. in §. ope. insti. de obl. quæ ex delic. nas. & hanc opinionem uĩ tenere gl. in d. uers. Attilicinus. Quidam alii tenuerunt cõtrarium, ꝙ oĩno cõsultor uel psuadẽs teneatur, ẽt si delinquẽs illud alias facturus erat, qa nõ debuit cõsultor, & psuasor malo cõsilio suo iniquo uiro augere malitiã, & animũ ad delinquendum, & iste est tex. not. ubi est casus in l. 1. §. psuadere, in fi. ff. de ser. corru. & ibi gl. & hoc etiã tenet Saly. in d. l. unica C. de ra. uir. cum hac tñ distĩõne, ꝙ ubi delinquẽs nõ erat facturus psuasor nõ tenetur eadẽ pœna sicut principalis, p ea q̃ supra pxime diximus, ut d. §. psuadere, nisi in lege uel statuto repiretur certa pęna expssa, quo casu illi standũ erit p ea q̃ supra diximus, & not. in d. l. unica §. pœnas, uers. ceteros. Si uero erat malus de per se, & illud delictum erat

alias omnino facturus,& in isto casu simili. ter tenetur ꝑsuadẽs, sed minori pœna, quã iudex ẽm qualitatem facti,& cõdõnẽ ꝑsonæ arbitrabit̃ maiorem aut minorem,& ẽm etiã uehemẽtiam,& magnitudinem ꝑsuasionis, & cõsilii,alias.n.ex leui uerbo ꝑsuasio enunciatiue aut iocose forsan ꝓlato, qs non tenetur,nec diceretur ꝑ hoc opem ꝓstitisse d.§. ope.inst. de oblig.q̃ ex delic nasc.& istius opinionis fuit ẽt Dyn.in c.nullus ex cõsilio,de reg.iur. lib 6. hoc idem uĩ sentire Bart.in l. 1.§.incidit.ff.ad Turp. qui text. in instigante loquitur qđ idem est sicut in ꝑsuadẽte,ut dicit Saly. in d.l. unica. & non obstant ea quæ supra dicebãtur in d.uer. Attilicinus.arguẽdo 13 à cõtrario sensu, † qa illud argm̃ nunq̃ ꝓcedit qñ tẽderet cõtra legem,uel esset alteri legi cõtrarius,ut C.de cond.incer.l.si qs patrẽ, qđ ẽt tenet Saly.ibi.Hæc tñ oĩa q̃ supra dixi de cõsulente,& ꝑsuadente,intellige de illo q malam ꝑsuasionem aut cõsiliũ dedit ad effectum ut maleficium fieret,non aũt de eo qui dat bonum cõsilium uel bonam ꝑsuasionẽ, qa istud nomen cõsilium,& ꝑsuasio in dubio põt adaptari ad bonum sicut ad malum ,& ideo non dr̃ nec ꝑsumit̃ malum nisi sit adiecta illa qualitas mali ut l. 1. §.persuadere. & alias diximus supra lib.2. q.10.ubi dcm̃ fuit de ueneno qđ silr̃ põt comprehendere bonum,& malum uenenum.ut l.3.in prin.& §. adiectio.ff.ad l.Corn.de sica.& l.1.§. dolum . 14 ff.de dolo † Quæro nunqd si ꝑsuadens aut cõsulẽs reuocauit cõsilium suum,an delicto secuto teneatur,dic bř aut loquimur in mãdãte,aut in cõsulẽte.primo casu,sufficit simplex reuocatio mandati ad euitandũ pœnã, ita qđ ꝑueniat ad notitiam mandatarii, ut l.si mandasset. ff.manda.& ꝑ Saly.plene in l. non ideo minus,in 3.qõ.C.de accus. Secũdo uero casu,nõ sufficit simplex reuocatio,quin imo necesse est ꝙ expresse fiat cõtraria ꝑsuasio,& sic expressa dissuasio,& cõsilium dissuasiuum,& negatiuum præbeat̃ illi q facturus erat delictum,ita ꝙ uerisilr̃,& ꝓbabiliter credat̃,ꝙ ille non sit amplius facturus, nec adhuc sufficit,sed hẽt necesse si uult euitare pęnas denũciare,& notificare ista illi cõtra quẽ datum erat consilium, ut caueat ab illo qui q̃rit ipm̃ offendere, & ita not. dicit Innoc. in c.ad audientiam, de homi.qđ transumptiue posuit Bar. in l.non solum.§.si mandato, ff.de iniur.& idem tenet ẽt Sal.in d.l. unica. in uer.qro 4 in 5.col. Diuersitatis.n.rõ põt esse ẽm eum,q mandatum ꝓcessit solũ gratia mandantis tñ d.l.non solum.§.si mandato & uerisimile est ꝙ mandatarius q fecit ꝓ alio non ꝓ se statim audita reuocatione cesset ab opere.Persuasus uero,& cõsultus q ꝓ se agit non sic facile abstinebit ab opere qđ ꝑficere intendit,arg.l.2.ff.mandati. & l.1.§. ꝑsuadere, ĩ fi.ff.de ser.corru.Et qm̃ diximus supra de his q ꝓstant opẽ fauoris cuius opis fauor denotatur,& intellĩ eo ipso ꝙ qs est ꝑsens maleficio,licet nihil aliud agat,quia per illius ꝑsentiam insultans siue delinquens efficitur audacior,aduersarius uero efficĩt timi 15 dior,ut latius diximus supra. † Restat nunc uidere de his q ꝓstant opem ministerii,& adiutorii corporaliter.Circa qđ distingue, aut quis præstitit opem scienter,aut ignoranter, si ignoranter,qa nõ putabat qui præstitit opem illum cui præstitit uelle male facere ,& non tenetur,qa ignorantia facti illum excusat,nam in delictis ignorãtia facti admittitur rĩ,qñ quis non habuit aĩum delinquendi. l. 1.§.diuus.ff ad l.Corn.de sica.l.eum q duas. C.de adult. l.qui contra legem. C. de incest. nup.l.item apud Labeonem.§. si qs uirginẽ. ff.de iniu.& per Dy. in c. nullus ex consilio de re iud.Aut ꝓstans opem scienter ꝓstitit. & tunc aut præstitit opem maleficio irregulari fiendo,& non tenetur,ut l.q seruo.ĩ prin. ff. de fur ita dicit Saly.in d.l.unica in uer. nunc transeamus,& c.sed aduerte,qa tex. ille in d. l.qui seruo.loquitur in persuadente , non in ope pręstante,de quo nos loquimur hic , & ideo dubito satis de ista decisione,supra qua poteris cogitare, aut maleficium erat rľare, & tunc distingue aut nos loquimur de ope, & auxilio ꝓstito ante fcm̃,aut de ea q̃ ꝓstatur in facto,aut de ea quæ ꝓstatur post factum. 16 † Primo casu, qñ sumus ante factum, & qs præstitit opem scienter tenetur,uel l.q seruo 2.rñso ff de fur.& l.si pignore.§. qui ferramẽta.eo. tit. & per Bart.in l. is qui opem. ff. de fur.& uide text.in l.fin.C.de discu. lib.10. & ff.de adul.l.q domum.& l.utrũ ff.de parrici. & ꝑ Sal.in d.l.unica.in 6. col. Secundo uero casu,qñ præstatio opus fit tp̃e maleficii, ut quia præstans concomitauit delinquentem ad patrandum delictum,& nulli dubiũ est ꝙ punitur.ut d.l.unica.C.de rapt.uirg.ĩ uer.nec igr̃.& uer. pœnas aũt,& l.si quis non dicam rapere.C.de epis. & cler. & ibi Bald.& Bald.

etiam

etiam in d.l.vnica. ibi etiã Saly. Idem tenet.
17 †Tertio autẽ casu,qñ pstatio opis fit post commissũ delictũ,& hic aduerte: quia diuersimode fit præstatio opis delinquẽti post cõmissum crimẽ,qđ fit quatuor modis. Et primo interdũ quis præstat opẽ delinquenti,vt euadat p viã fugæ. tũc præstãs opẽ punitur. vt d.l.vnica.in ver.pœnas aũt de rap.virg. & l.1.& 2.& per tot.tit. C. de his qui latro.occult & l.1.§.qđ aũt.ff.de ser. corrup. & l.his cuius ope. ff. de adulte.vide Bar.in d l.is qui opẽ.ff de fur. Interdũ aũt quis præstat opẽ criminoso vt euadat per viã iustitiæ, vt cõiter faciunt aduocatis procuratores, & similes, & tunc talis præstatio opis non est punibilis,sed permissa à iure: quia vnicuique est permissũ defendere incarceratũ,vt l.& si nõ defendantur.ff.de pœ.quia defensio est de iure naturæ.l.vt vim.& ibi Bar.ff.de iust.& iure,& facit ꝙ no Inn de sen.excõ.c.soler. vbi
18 dicit,†ꝙ aduocatus non incidit in excõicatione si scienter cõicat cũ excõicato, quãdo ab eo petit consiliũ in cã excõicationis. Interdũ vero quis præstat opem criminoso, vt euadat per viã gratiæ, vel misericordiæ supplicãdo principi pro eo,& isto casu similiter nullã pœnã meref, quia non incũbit rei illicite qui petit gratiã à principe,vt ff.de pœ.l. releg.§.fi.in fi.& l.diui fratres, in prin. ff.eo. tit.Fallit hoc in dãnato pro crim.læsæ maie. pro quo supplicare nõ licet.l.quisquis. C.ad l.Iul.maie.Fallit etiã in casu. C.de nili aggesi.non rũp.l.vnica.vbi ille qui rũpit aggeres nili, & deuiat cursus aquarũ à loco, & alueo suo antiquo, dẽt igne ibi cõcremari, conscij vero,& auxiliũ illi præstãtes cõfiscatis oibus bonis, in perpetuũ relegãtur, ita qđ nemini vnquã liceat pro ipsis supplicare,ita dicit ibi tex.& hoc ideo,quia in l.ita reperitur expressum, vbi aũt non esset à lege prohibitũ,non impeditur quis,nec dẽt puniri,si exercet opera charitatis erga criminosum, vnde dicunt doct. ꝙ non meretur pœnã,ille etiã qui præstat alimoniã delinquenti quãdo est pauper, qđ est verũ,vt dixi,nisi aliter fuerit lege cautũ,vt l.quisquis.C.ad l.Iul.maie.& c.vergen-
19 tis.de hær.†Et faciunt secundùm Saly.in d. l.vnica ad statutũ, quo cauef qđ nemo possit bãnito præstare opẽ, vt nõ cõprehẽdatur isti qui p p iustitiã, gratiã, vel charitatẽ præstãt sibi opẽ,sed illi qui contra curiã,& iustitiã præstant sibi opẽ,vt sup.diximus. Quæro nunc casibus in quibus præstatio opis est punibilis, qua pœna puniatur qui præstitit, & bř dic,secundùm ꝙ diximus sup.in persuasione,& cõsilio, aut est certa pœna statuta à lege,& illa est seruãda.l.vnica.C.de rap.virg. & l. vnica.C. de nili agge. aut nulla reperit pœna expressa,& determinata. & tunc, aut nos loquimur de his qui præstiterũt opẽ ante factũ, & eodẽ mõ puniũtur sicut cõsultores,vt sup.diximus, aut in ipso facto, & puniũtur eadem pœna, sicut principalis delinquẽs,vt d.l.vnica.C.de rap.virg. in §.ne igif. aut loquimur de his qui pstiterunt opẽ post factũ,sicut est ad fugã,& tunc si talis præstatio opis cadit in aliquid certũ delictũ,aut p illo facto sit aliqua pœna certa statuta à lege,&illa sit seruãda,quãdo vero nulla pœna certa sit à lege statuta,& tũc, puniaf minori pœna q̃ ille qui tulit opẽ in ipso facto, vt d. l.vnica.C.de rap.virg. in §.pœna aũt,& hoc
20 idẽ teneãt ibi Bal.& Saly.†Iterũ quæro,qđ si plures fuerũt qui præstiterũt opẽ, an pœna oĩum istorũ sit vniformis,vt sic oẽs pariter vnica pęna puniũtur,vel diuersis? & bř dicas,qđ pœnæ istæ sunt difformes,secundùm plus,vel minus in eo,ꝙ quis deliquerit,ita tenet Inno.in c.sicut dignũ.de homi.Idem est de iure ciuili,sicut dixit Saly. in d.l.vnica. C. de rap.virg.in 6.col.vbi dicit,ꝙ diuersæ sunt pœnæ de iure statutæ, secundũ qualitatẽ auxilij præstiti, & prauã intẽtionem præstãtis, vt d.c sicut dignũ. nã ille qui dedit ope sua tale auxiliũ delinquẽti quod patrauit,& perfecit homicidiũ,nulli dubiũ est ꝙ tenetur,& ipse de homicidio,si vero minus peccauerit, secundũ gradũ culpæ succedit pœna. d.c. sicut dignũ & vt c.cleric.de vita,& hon.cle.& hæc sufficiãt quo ad materiã istius opis.Reuertor nũc ad residuũ d l.vnicæ. vt declaremus totã materiã ipsius raptus mulieris, & ideo.†Quęro nũc,quid si aliquis rapuit mu-
21 lierẽ virginẽ,vel viduã honeste viuentem,aut mulierem nuptã ex domo patris, vel mariti, qua pœna puniaf.Et breuiter dicas,ꝙ tã ipse raptor,q̃ eius socij fautores, defensores, adhærẽtes,& sequaces, & receptatores eisdem pœnis puniũtur, quib.sup.proxime diximus de rapiẽtib moniałẽ, expsse cauetur ĩ d.l.vnica.in prin.C.de rap.virg. excepto ꝙ bona ipsorũ in istis casib. applicãtur ipsis mulierib. raptis pleno iure.d.l.vnica.§.finaũt ingenuã. Itẽ quęro,qd si aliqs rapuit seruã,aut liberti-

nā alterius, dic similiter ꝙ raptores puniuntur pœna mortis, sed nō patiūtur bonorū publicationē, vt d.l. vnica. in prin. & §. ne aūt. & §. seq. & eorū fautores ēt puniūtur, vt ibi ex-22 ceptio ꝙ eorum bona publicātur. †Deinde q̄ro, quid si sponsus rapuit sponsam suā propriā, an puniat, & qua pœna? Resp. ꝙ de iure ciuili punitur eiusdē pœnis sicut ille qui rapuit mulierē honestā, sibi nullo iure coniunctā. d.l. vnica. §. quibus, & ibi vide. De iure autē canonico nulla pœna punitur spōsus qui sponsam suā rapuit, cum qua prius præcesserat nuptiarū consensus. c. cū cā q̄, extra de rapto. & ibi glos. q̄ melius hoc declarat. & no. 27. q. 2. raptus, & c. lex illa. vbi hoc expresse probatur. Successiue q̄ro, quid si maritus rapuerit vxorē, an subijciat pœnis, de quib. in d.l. vnica? Dic, ꝙ nō vtroq; iure, q̄a oēs doct. concludunt ꝙ maritus hēt plenū ius in personā vxoris suæ, intellige tñ cū illa cum qua cōsumauit mrimoniū, vt d.c. cū cā, extra de rap. & l. fi. C. de lib. homi. exhib. & ita tenent Bal. & Saly. in d.l. vnica. & Canonistæ in d.c. cā quæ. Sed quia dicta lex vnica, loquitur de 23 viro rapiente mulierē. †Quid econtra si mulier rapiat virū cā libidinis, videretur esse idē dicendū: quia ista sunt synonyma, tamen breuiter dicas contrariū, ꝙ dispositio illius legis non hēt locū in muliere rapiente virū, ex quo non viget eadē rō iniuriarū in hoc casu sicut in alio, ita tenent Bal. & Saly. in d.l. vnica, & est cōis opinio oīum doct. Idem etiā dicendū est in viro rapiente aliū virū cā libidinis, quia non cōprehenditur sub illa lege, ita tenet Saly. & Bal. ibi, & diximus supra ea. quæ-24 stio. in prin. †Sequitur ibi in text. ꝙ nuptiæ procedere debent de consensu parentum ipsius puellæ aliàs non valent. dic ꝙ hoc est verū de iure ciuili, vt ibi dicitur. Secus de iure canonico, vt d.c. cā quæ, & c. fin. de rapto. & 28. q. 2. raptus, & lex illa. Et ideo dr̄ ēt ibi, ꝙ puella nubere non potest ipsi raptori, etiā si parentes consentiant, qui si iniuriam ipsam remiserint, & dictis nuptijs consenserint debent deportari. ita dicit expresse text. in d.l. vnica. de rap. § pe. in fi. cuius contrarium disponitur de iure canonico. d.c. cā quę, & c. fi. extra de rapto. vbi est casus, ꝙ si raptor rapuerit virginem cum qua nuptiarū consensus prius interuenerat, & dato quod mulier rapta fuerit inuita. si tñ postea cōsenserit & placuerit sibi suo raptori nubere, nihil obstat quo minus possit illi īpune nubere. d. c. fi. ꝙ no. quia cū cā matrimonij sit spūalis, & reguletur à iure canonico, vt in c. dēt, de big. dēmus in hoc stare dispōni iuris canonici. c. per venerabilē, qui fil. sint legi. & c. si diligenti. de foro cōp. & no. per doct. in c. solitæ. de maior & obedien. & in c. nouit de iudicijs.

25 †Vltimo in hac 10. q. quæro, quid si rapta fuerit meretrix cā libidinis, concubina plurium, aut alia mulier impudica, an raptores subijciantur pœnis d.l. vnicæ. C. de rap. virg. Bar. in l. verū, in fi. ff. de fur. & in l 3. in fin. ff. de cond. ob tur. caus. dicit ꝙ non, & ita ēt vr̄ sentire Bal. in d.l vnica. C. de rapt. Et ideo dicūt docto. ꝙ qui rapit meretricē cā libidinis, & eadem de causa tenet illam inclusam in domo ꝑ plures horas, & dies, nō tenetur de priuato carcere, nec tenet ēt de vi priuata d. l. verū, & ibi Bar. & hoc idē tenet Saly. in 2. col. in vers. oppo. 1. & c. & ita ēt tenet gl. in d. l. vnica in ver. viduarum. Nota tñ vnum ꝙ dicit do. Matth. de Math. in singu. suo 104. ꝙ incipit, nota vnū ꝙ solēt vulgares, &c. vbi dicit ꝙ licet isti q capiunt, & detinent inclausas meretrices violēter in domo priuata cā libidinis nō teneātur de priuato carcere, nec de vi publica, vt per Bar. in d.l. verū, sup. de fur. tamen tenentur actione iniuriarū ipsi mulieri, q. q dē iniuriæ possent esse adeo atroces attēta qualitate facti. & personarū conditione ꝙ iudex posset arbitrari pœna mortis esse inferendā cōtradictū raptorē, & detētorē. & allegat doctr. Bar. in l. fi. ff. de rer. diui. sed parcat mihi excellētia sua. quia dictū suū puto esse verū. ex quo iura per eū allegata hoc non probāt. & Bar. etiā in d.l. fi. ff. de rer. diui. nullū verbū facit de ista materia in 26 li. meo. †Sed quæro, quid si meretrix illa desierat iā meretricari. & cæperat honeste viuere, prout probari poterat, quia iā pœnituerat ipsam præteritæ vitæ, si huiusmodi mulier rapta fuerint an raptor puniat, ac si mulierē honestā rapuisset, vt hr̄ in d.l. vnica. in prin. C. de rap. vir. Saly. secutus opi. Cy. in d.l. vnica. dicit ꝙ isto casu raptor subijcitur eisdē pœnis. de quib in d.l. vnica. quia sufficit, ꝙ mulier illa. honeste viuat tp̄e raptus. lex. n. illa nō requirit vitā ꝑteritā, sed ꝑsentē dūtaxat, quæ est tp̄e raptus, vnde si reperitur honesta tp̄e raptus pœna cōmittitur, aliàs nō, ita tenet Saly. in d.l. vnica, qui dicit hoc esse de mente Cy. ibi idem etiam tenet Bald. expresse,

pressè in d.l.vnica,vbi dicit,ꝙ aut in muliere illa apparebãt signa pniæ, quia nolebat amplius meretricari,ut quia practicabat cõtinue inter honestas mulieres,& euitabat multum consortia inhonesta,tã uirorum q̃ mulierũ,q̃ aliquãtulum sibi suspecta videbantur, & alia cuncta opera honesta & laudabilia faciebat, q̃ honestæ,& pudicæ mulieres facere solent, & isto casu idẽ iudicãdũ erit de illa sicut de a lijs honestis,& pudicis mulierib. † Aut pteritæ vitæ nõdũ bene penituerat, quia adhuc impudice viuebat,& si nõ publice saltẽ secrete,& noctis tp̃e admittebat plures in domo & pluriũ virorũ patiebat̃ amplexus,isto casu iudicãdũ erit de illa sicut de meretrice, vt C. de nup.l.imperialis, & dicit ipse Bal ꝙ istud est satis tolerabile,ꝙ isto casu non habeat locum dispositio d.l.vnicæ. & per hæc sum expeditus de ista pulcherrima quæstione.

1 *Coitus cum nupta habitus quæ honesta putatur, sed in occulto plures admittit,an sit punibilis.*
2 *Coitus omnis de iure canonico extra matrimonium est punibilis.*

1 VNdecimo quæro,quid si † mulier nupta aut vidua q̃ publice retinet nomen honestæ matronæ occulte tamẽ pluriũ virorum admittere cõsueuit amplexus, an coitus habitus cum mulieribus hmõi sit punibilis, & qua pœna?& breuiter dicas ꝙ q̃primũ mulier cœpit meretricari,& inhoneste viuere, siue secrete hoc faciat siue publice,perdit florẽ pudoris, & nomẽ honestæ matronæ,vt l.inter liberas, & ibi Bart.ff. de adul & inst.de pub.iud.§ itẽ lex Iul.& ibi do.Io.Fab qui igitur cõcubuit cum ipsis mulierib.istius condõnis nullã pęnã meretur de iure ciuili,ut d.l.verum,& ibi Bar.ff.de fur.& est gl.& in d.l.vnica,C.de rap. virg. & Bar.in l.3.ff.de cond.ob tur.cau.vide text. no.in l.q̃ adulterium.C.de adult. qui tex. loquitur de 2 nupta & vidua.† Fateor bene ꝙ de iure canonico iste coitus non erit impunibilis,quia illo iure omnis coitus præter vxoris est impunibilis 32.q.5.c.meretrices.

1 *Iudæus cognoscens carnaliter Christianam, aut Christianus hebræam quas debeat luere pœnas*
2 *Christianus ignoranter matrimonium cum hebræa contrahens non punitur,secus si scienter.*
3 *Pœna adulterij est capitalis, quæ infligitur etiã hic qui mulieribus hebræis scienter se cõmiscere.*
Liberi ex matrimonio inter Christianum & Hebræam sunt illegitimi.
4 *Papa dispensare non potest quòd Christianus cũ hebræa contrahat matrimonium aut econtra,nisi præcedente baptismo.*
5 *Christianus excommunicatur qui cum muliere hebræa matrimonium contrahit.*
6 *Iudæus christiana mulieri se commiscens condigna animaduersione punitur.*
Animaduersionis condignus appellatione venit etiam mors.
7 *Iudæus copulam fornicariam habens cum Christiana virili m amputatione punitur,& nu,8.*
8 *Iudæus ignoranter concumbens cum muliere christiana qualiter puniatur.*
10 *Præsumpcio quædam fraudis est in iudæo cum Christiana concumbenti.*
11 *Hebræi non deferentes habitum distinctum ab habitibus christianorum puniuntur.*

1 DVodecimo quæro quid si † Iudæus carnaliter cognouerit mulierem christianã,vel econtra christianus coitum carnis habuit cum muliere hæbræa, qua pœna puniatur?Respondetur,aut illam cognouit carnaliter in figura matrimonij, aut in actu fornicationis: si in figura matrimonij,aut loquitur de iure canonico,& matrimonium est ipso iure nullum,ideo fit separatio incontinenti.28.q.1.caue. & c.si quis, & c.in nonnullis,de iudæ. in foro consciẽtiæ puniuntur pœna septem annorum,de qua in c.hoc ipsum 33.q.2.& diximus supra eo.tit. 2 q.2.& 3. † In foro autem contentioso corã iudice ecclesiastico dic,aut contraxit ignorãter in figura matrimonij, & non punitur aliqua pœna secundũ,quod tenet Panor.in d.c. in nonnullis,rõ est quia dabat operã rei licitæ,vt alias late diximus supra eo.q.1. & 2. & 3.aut scienter & punitur pęna excõicationis, & nihilominus separantur vt supra dictum est per doctrinã Abb.in d.c.in nonnullis,arg. text.in c.si quis ep̃s aut presbyter iuncta glo. 27.q.1.oĩno adinuicem separantur. vt ibi vide tex.no.& c.si quis 28.q.1.qui vult,ꝙ penitus à cõione fidelium separentur.De iure autem ciuili, aut illam cognouit in actu fornicationis,aut in figura matrimonij, si per matrimonium,aut scienter,aut ignoranter contraxit cum illa, si scienter, primo, & principaliter matrimoniũ nullum est,quia verũ,

& proprium matrimoniũ est cõicatio diuini iuris, l. 1. ff. de ritu nup. & l. aduersus, ff. de cri. exp. hæred. quę quidẽ cõicatio esse nõ põt inter iudæũ, & Christianã, vel econtra iter Christianũ, & Iudæã 28. q. 1. caue. c. seq. & c. si q̃s vbi est casus & † isti de iure ciuili sunt pœna adulterii puniẽdi, quæ est pœna mortis, vt late diximus supra eo. in q. adulterii, sed aduerte, ꝙ per illã cõmixtionẽ non cõmittitur proprie adulteriũ, sed crimen illud uicẽ adulterii obtinet, ut C. de Iudæ. l. ne quis Christianã, imò vr̃ esse deterioris cõditionis, q̃ adulteriũ quia sine tp̃is p̃finitione à quocunq; poterit accusari iste coitus. qđ nõ est sic in adulterio ꝓprio, ut l. miles. §. si pater. §. mulier, & §. 60. ff. eo. tit. itẽ poterit vnusquisq; illos accusare absq; inscriptione talionis pœnæ, ut dicit gl. in d. l. ne quis. Si uero ex coitu hmõi liberos susceperint non sunt legitimi aliquo pacto, ex quo nullum erat matrimoniũ inter parẽtes, illos tamen puto vt incestuosos filios appellari nõ posse, ita ut nec à patre alẽdi sint, argũ eorũ quæ hñr in auth. de incest. nup. in prin. & in auth. ex cõplexu. eo. C. eo. tit. imò vr̃ esse grauius istud, ꝙ coire cũ propria cõsanguinea, quia per coitũ consanguineæ uiolãt iura consanguinitatis duntaxat, ut in c. 1. & 2. de cõsan. & aff. quia remoto uinculo cõsanguinitatis põt esse matrimoniũ inter eos, cũ sint ambo Christiani, & hinc est ꝙ sæpius dispẽsantur à summo pontifice, ut tota die uidemus, sed per istã aliã commixtionẽ fit iniuria duob. sacramentis. primo fit iniuria baptismo, & uniuersæ Christianæ religioni, ut 27. q. 1. caue. c. non oportet. & c. seq. fit etiam iniuria sacramento matrimonii, quod conaẽ cõtrahere cõtra legũ institutiones d. l. ne q̃s. C. de iudæ. & l. 1. ff. de ritu. nup. † Nec unquã poterit tale matrimonium siue potius adulterina cõmixtio à sede apostolica dispẽsari, nisi p̃cedat baptismatis sacramẽtũ d. c. non oportet. & ibi gl. merito illorũ proles tãquã incestuosa, & dãnabilis debet censeri incapax oĩs successionis generaliter d. auth. ex cõplexu, & ex quo habetur in corpore, & istud ẽt ur̃ esse de mẽte Old. in cõs. 333. qđ incipit. qualiter punitur iudæus. &c. Si uerò ignorãter cõtraxerunt, & excusantur a pœna, secũdũ ꝙ dicit gl. in c. ĩ nõnullis. de iu. quã sequitur ibi Abb. & alii dicentes ꝙ ista est ignorãtia facti, merito indulget excusationẽ, ut l. 1. & ibi Bar. ff. de iur. & facti igno. & in c. ignor. de reg. iu. lib. 6. Sed no. ista ignorãtia poterit illis prodesse si incõtinẽti absq; mora postquã habuerint notitiã de tali impedimento se abinuicẽ separauerint, alias nõ pœnas euitãt p̃dictas, q2 vr̃ consentire in illo pctõ, & uelle illũ dãnatũ coitũ continuare, secundũ ea quæ habẽtur in illo no. tex. in l. qui contra legũ. C. de inces. nup. & ibi Bal. & Sal. † De iure uero canonico pro hmõi matrimonio sic contracto, est pœna excõicationis perpetuæ 28. q. 1. caue. cũ duob. c. seq. Si uero illã cognouit in acto fornicationis, & eadẽ distõ repetitur, aut sciẽter aut ignorãter, si sciẽter, aut loquimur de iure canonico secundũ antiquã legem Moysis, & indistincte erat pœna mortis 2. q. 7. nos si incompetenter. §. sed notandũ. uer. nathã. & §. his ita. uer. multa. n. & 23. q. 5. c. reos. §. nathã. & §. multa. n. ubi est idẽ casus. dicitur. n. ibi ꝙ iudex iudæũ cũ madianita coeuntem gladio trãfixit, & fuit reputatũ ad iustitiã. † De iure uero pontificio in foro contẽtioso quidã dixerunt idẽ esse ꝙ iudæos qui in hmõi crimine incidit tradendus sit curiæ seculari condigna aĩaduersione puniendus, quæ uerba denotãt pœnã mortis, ut infra dicã, quãdo per iudicem ecclesiasticũ cognoscitur de crimine ipso, ita puniatur ultimo supplicio, tradi debet curiæ seculari, ita tenet do. Fel. in d. c. in nonnullis, quæ quidem uerba animaduersionis denotãt, ut dixi, maximum arbitriũ continens ẽt mortem, secundũ do. Fel. ibi, qui allegat ad hoc bonum text. in c. ut inquisitionis, circa med. de hære. libr. 6. ubi text ille loquendo iudicib. & dominis temporalib. per uerbum istud aĩaduersionis, demõstratur pœna mortis. Old. tamen in cons. 333. quod incipit qualiter puniatur, & c. consuluit in fauorẽ cuiusdã iudæi, qui carnaliter cognouerat mulierẽ Christianã, quæ erat mulier impudica, & meretrix, secundũ quod apparet ex uerbis suis, ubi demũ concludit, ꝙ non deberet puniri iste iudæus pœna mortis pro isto coitu, sed alia graui pœna citra mortẽ, tamẽ attestatur uidisse in ciuitate Auenio. † amputari uirilia cuidã hebræo pro isto crimine, ꝙ tñ dicit esse uerũ quãdo est simplex fornicatio q̃ non hẽt annexã aliquã qualitatẽ q̃ aggrauat delictum, sicut est stuprũ uel adulterium, quando mulier esset honesta quia tunc non negat iudæũ debere puniri maiorib. pœnis, sicut alias diximus supra ĩ Christianis, & ut clarius materia ista aperiaẽ, dic ut infra sequiẽ,

maxime quo ad dictũ verbum aĩaduersionis quod ut dixi denotat, & cõprehendit pœnã mortis, maxime qñ refertur ad ptãtes, dños tpales, & iudices &c. vt dicit in d.c. vt inquisitionis. de hær. li. 6. & ibi dũ dr ptãtes domini tpãles, rectoresq́;, & eorũ officiales de prædictis aĩaduersionem assumãt &c. q̃ quidẽ aĩaduersio denotat pœnã mortis, vt diximus, idẽ tenẽt Io. And. & Do. de S. Gem. in c. vt inquisit. & Ant. de But. secundũ quod refert idem Fely. in d.c. in nonnullis, in fi. idẽ tenet in cõsil. 12. vbi dicit ꝙ istud verbũ in terminis no-

8 stris denotat pœnã mortis. † Quidã tamẽ fuerunt in contraria opi. ꝙ iudæus pp hoc delictum non sit puniendus pęna mortis, sed alia minori pœna, puta deportationis, pecuniaria, vel alia hmõi arbitrio iudicis declarãd:, & hãc opin. tenuit Pet. de Vbal. de Peru. in cõs. 75. quod incipit, quidã dictus Caius, & Ro. in cons. 155. quod incipit, an iudæus qui cognoscit panũ. Io. Cald. in cons. 12. de foro cõp. hãc etiã opin. vr tenere gl. in d.c. in nonnul. lis. super vers. animaduersionis, dicens, ꝙ erit pœna pecuniaria vel alia tpalis arbitrio iudicis, & sic vr excludere mortem. Oldr. etiã in cons. 333. quod incipit qualiter puniatur iudæus, vbi dicit, ꝙ dum ipse esset in ciuitate Auenion. vidit ꝓ isto crimine cuidã hebræo amputari testiculos. Ego. n. in istis terminis attenderem ad conditionem personarum, & maxime mulieris an esset honesta matrona, siue mulier, nobilis, aut vilis condõnis, vel inhonestæ vitæ, vt sunt istæ mereticulæ, & vulgares mulieres, item an iudæus semel tãtum nacta occasione in istud crimen inciderit, vel iuxta ætatem, an iunior sit minor 25. annis vel maior ad quadragenarium accedens, vel circa, & an sit vxoratus vel solutus, vel talis sit qui alias erat honestæ conditionis, aut potius plures illud idem cõmiserit, vel ad id perpetrãdum longo tpe vacauerat, aut non vnã tãtum mulierem, sed plures, & plures sub eisdem amplexib. subieceerat, & similia, vt secũdum personarũ conditionẽ, facti contingentiã, & criminis turpitudinem, siue delinquendi consuetudinẽ quãdoque leuẽ, quandoque grauem quandoque grauissimã mortis pęnã imponerẽ, iuxta notata per Abb. in c. 2. de sortil. & idẽ Abb. in d.c in nonnullis, de iudæ. & per Mathesil. in sing. suo de quo supra eo. in

9 10. q. in fi. † Si vero ignoranter hmõi scelus patratum fuerit, aut fuit cũ nupta, & erit pœna adulterij, aut cum virgine vel vidua honestè viuente, & erit pœna stupri, ac si esset factũ cũ muliere Xpiana, de quib. latius dictum fuit s. eo. ti. in 6. & 7. q. quiuis gl. in d.c. in nõnullis videatur velle ꝙ parcitur hebræos vel hebreę qãdo ignorãter fecerunt, vbi dr ꝙ q̃ errauerit excusat, sed illud debet intelligi qñ errauit in facto, & illã cognouit in figura matrimonij, nõ aũt in actu fornicationis, vt hic, aut erat mulier vilis condõnis, & inhonestæ vitæ, i. meretrix occulta vel publica, & erit pęna arbitraria citra mortẽ tamen, ita vr sentire gl. in d.c. in nonnullis, in ver. per errorem, idẽ tenet. Io. And. in d.c. cũ quis, de reg. iur. li. 6. in mercurialib. & Io. An. in c. cũ quis. Abb. & Fe. in d c. in nonnullis. † Sed aduerte ꝙ con

10 tra istã ignorãtiã facti in iudæo adest q̃dã pręsumptio fraudis & doli, ex quo nõ vr carere culpa, quod est quãdo iudæus ambulat sine signo deferri solito ab hebræis, per quod separatim cognoscitur à Christianis, prout deferre tenẽtur, vt habetur in d.c. in nonnullis, & quoties non deferunt illud, vidẽtur esse in dolo, nec poterunt se excusare pp ignorantiã ratione præsumpti doli d. cap. nonnullis. Mulieres vero hebreæ nullũ signũ deferre solẽt distinctũ a Xpianis, sicut masculi, maxime de cõsuetudine, vt diu vidi maximã copiã in vrbe Romana, & alibi, & nullã vnq̃ vidi deferre habitũ aut signũ aliquod per quod cognosceretur a Xpianis mulierib., & iõ putarẽ magis excusandũ esse Xpianum, qui hr coitũ cũ hebræa, q̃ hebræus qui coitũ habuerit cum Christiana, quia primo casu põt esse excusabilis ignorãtia facti, rõne indifferentis, & vniformis habitus, quod nõ est in scđo casu, in quo non videtur posse adaptari excusatio aliqua rõne ignorãtiæ saltem respectu mulieris

11 Christianæ. † Et propterea dicit tex in d.c. in nõnullis, qđ grauiter puniendi sunt hebręi, q̃ nõ deferunt habitũ distinctũ à Christianis, ut cognoscãtur ab oĩbus. Iuxta hæc q̃ro quid si Turchus, morus, hæreticus, sarracenus, vel alius quicunque extraneæ fidei professor rẽ carnalem habuerit cum muliere Christiana, vel Christianus vir cum eorũ mulierib. respectiue carnaliter se cõmiscuerit, quibus pœnis subiacebunt? Rñ. ꝙ in his adhibetur similis distinctio, de qua supra, aut ĩ figura matrimonij, aut ĩ actu fornicationis, & aut est sciẽter, aut ignorãter, & tunc aut erat minor cũ fecerit in forma matrimonij, aut erat maior

iuxta distinctionem supra proxime factã, & eisdẽ pœnis puniũtur, de quib. ibi per tex. in d. c. in nónullis, in prin. vbi loquitur et de saracenis, & rõ ibi apposita cõcludit ẽt in alijs præmissis, ita etiã videtur sentire gl. in d. c. in nonnulli, ꝙ eadem sit ratio in illis, quæ est in iudæis per iura prædicta, & idem etiam videtur innuere tex. ibi dum loquitur de sarracenis, & notatur in rubrica, & in c. 1. eod. tit.

1 *Custos carcerum rem explens carnalem cum muliere incarcerata qualiter puniatur.*

2 *Custos carcerum mulierem incarceratan honeste custodire debet.*

Decimotertio videndum esse putaui, † quid si officialis vel custos carcerũ rẽ carnalẽ expleuerit cũ muliere incarcerata qua pęna puniatur. Rñ. ant mulier illa erat honestæ vitæ, cõdõnis, & famæ, & isto casu officialis siue custos hmõi punitur eadẽ pœna qua punitur tutor, qui pupillã cuius tutelã gesserat vel gereret, stuprauit, de qua dictum fuit latè supra eo: ti. q. 7. vbi diximus plene de stupro. ĩ 6. fallẽ. eadẽ, n. rõ militat in vtroq;, quẽadmodũ ãt tutor tenetur alere pupillã, & illã honestis morib. cõseruare. s. illius personã, ex quo principaliter datur ꝑsonæ, & secundario ãt reb. ff. de adm. tut. l. cũ plures, §. ĩ primis, & C. de alim. pup. præst. l. fin. inst, qui tu. da. pos. §. ad certũ, vers. certe. & ibi gl. † eodem modo custos carcerũ tenetur diligẽter, & honeste custodire, & alere mulierem incarceratã, & illã illesam supplicio vel innocentię conseruare vt l. 1. & l. fi. C. de cust. reo. quia aliter faciendo esset vehemens suspicio, imò ꝓsumptio fraudis aut corruptionis contra ipsum officialẽ, & ista fuit doctrina illius antiqui & famosi doc. d. Ioã. Fab. inst. de pub. iud. §. item lex Iul. quem refert & sequitur generosus practicus d. Par. de Put. in suo tract. de synd c. adult. §. siue.

1 *Vir siue maritus secundo nuptias contrahens prima viuente vxore, qua pœna mulctetur.*

2 *Rumpi non potest quod nullum est.*

3 *Errans in facto excusatur, non autem in iure, si maior sit.*

Decimoquarto quæro. Titius † habens vxorem adhuc viuentem contraxit matrimonium cum secunda, qua pœna puniatur, & ita ecõtra, domina Cornelia existẽs cõiugata cõtraxit matrimoniũ cũ secũdo, vtroq; casu carnali copula subsecuta. & quid agẽdũ sit de secũda vxore, vel secũdo uiro reuertente primo vel prima. Respódeo, dic, ꝙ aut istud secũdũ matrimoniũ cõtractũ fuit sciẽter aut ignorãter, siue ab vtroq;, vel ab altero tãtũ. Primo casu quo ad validitatẽ matrimonij secũdi, certũ est, ꝙ nullũ est, quia ꝗ primum cõstat de vita prioris cõiugis. statim fit separatio secũdi, nõ ꝙ rũpat siue diuidatur matrimoniũ, † quia quod nullũ est rõpi nõ põt l. 1. ff. de iniusto rup. & irri. testa. & l. post mortẽ. §. fi. ff. de bono. pos. cõtratabu. sed fit separatio, & declaratio nullitatis huius secundi matrimonij, & reuertitur ad primum, vel primã cõiugẽ, c. nuper de biga. c. accepisti. despõsa. duorũ, aget. n. pñiam de pc̃tõ d. c. accepisti. 33. dis. c. fraternitatis, 82 dis. ꝑsbyter. 34. q. 2. hoc ipsum pęnas vero iuris ciuilis de quib. in d. l. eũ qui duas, ff. de adul. & l. quãuis, C. eo. tit. propter ignorãtiã euadet dummodo ignorãtia sit in facto probabilis, 3 † si vero errassent in iure putãtes posse cum duab. secus esset, nisi essent minores ambo, vel alter ipsorum, de quib. late habetur in d. l. si adult. cum incestu. §. idem pollioni. & ibi Bar. ff. de adul. & l. qui cõtra legum, C. de incestis nup. vbi est optimus tex. & gl. ibi Bald. Saly. & alij, & supra etiã diximus eo. tit. in 7. & 12. q. Secundo vero casu quãdo scienter, grauius puniuntur, quia de iure canonico est excõicatus d. c. accepisti, & d. c. nuper, & nihilominus tenetur illã vel illum dimittere, de iure aũt ciuili est infamis ipso iure, d. l. eum qui duas, & l. 1. in fi. ff. de his qui not. inf. & vir punitur de adulterio, si secunda erat cõiugata. & ecõtra mulier si vir erat vxoratus, d. l. q̃uis, in fi. & auth. sed hodie, C. de adul. si vero mulier erat soluta de stupro, eodem modo mulier si vir erat solutus, d l. eum qui, & l. inter liberas, & l. stuprũ, ff. de adul. & instit. de publ. iud. §. item lex Iul. Puto ẽt ꝙ patiũtur alias pœnas qñ scienter contraxerunt, quia oĩa eorũ bona confiscantur qñ sunt sine prole legitima & mittuntur ipse perpetuum exiliũ, vt in auth. de incest. nup. in prin. & l. q. cõtra legũ, C. eo. ti. & dixi late supra eodẽ. in 2. & 3. qq. Sed quid si alter duntaxat scienter contraxit, alter vero ignorans erat, & ille qui scienter contraxit aliquid donauerit ignoranti, an soluto huiusmodi matrimonio com-

comperit repetitio bonoru donatorũ ipsi donãti aduersus dictũ donatarium; dic, ꝙ non, vide gl.no. in l.cũ qui duas, & in d.l.qui contra legũ.& diximus sup.eo.tit. q.3.6.7.in fi. si vero vterque ignoranter,& ambo bona fide contraxerunt cõpetit repetitio, vt ibi dr̃.

1 *Sacerdos, & monachus eandem cognoscentes mulierem qua pœna plectantur.*

2 *Monachus fornicans sacrilegium committit, clericus vero stuprum.*

3 *Filij presbyterorum progeniti post susceptos ordines dicuntur incestuosi.*

4 *Clericus in sacris pro fornicatione simplici non debet deponi, sed tantum suspendi.*

1 DEcimoquintò, & vltimo non †omittã silentio hãc notabilẽ qõnem q̃ sæpius occurrit in facto. Presbiter associatur cũ monacho, siue aliquo religioso cuiuscunq; religionis professo, & ambo cũ eadẽ muliere fornicãtur, q̃ro qua pœna puniãtur. Itẽ ꝙ crimẽ ex isto coitu oriaẽ. Res. aut mulier erat honestæ vitæ,& tũc si nupta erat adulteriũ, si vero soluta, & laica stuprũ, vt sup. latius diximus in 6.& 7.q. si autẽ erat impudica, vel meretrix simplex fornicatio, vt sup. dixi.d.q.6.& 7. Quidã vero dixerunt, ꝙ oritur sacrilegiũ, tã respectu presbyteri, q̃ monachi, ꝑ ꝑ Sacrorũ Ecclesiasticorũ læsionẽ 27.q.1.c.virginib.& c.impudicas.& 2 c.si qua monacharũ, veritas tamẽ est ista, †ꝙ monachus dũtaxat, vel alius regularis sacerdos cõmittit sacrilegiũ, clericus vero stuprũ dũtaxat, aut adulteriũ si erat nupta, vel simplicẽ fornicationẽ, si mulier impudica erat, vel meretrix,& rõ est ista, quia monachus ꝑ fornicationẽ nõ solũ lædit sacrm̃ sacrorũ ordinũ, verũ ẽt frangit,& violat votũ suæ religionis, in qua expresse vouit castitatẽ, clericus vero secularis tacite vr̃ voluisse castitatẽ in assumptioue sacrorũ ord. & ꝑpea non est adeo graue peccatũ in eo q dr̃ clericus secularis, sicut in monacho, q est regularis, vt dicit Io.de Imol.I cle.ad nostrã.de hær.q dicit, ꝙ monachus de sacrilegio, clericus vero siue p̃sbyter de adulterio, stupro, aut simplici fornicatione punietur. 82. dist. presbyt. 2.q.7.c. Paulus. aliàs lator. Sed cõtra p̃dicta est gl.no. in l.2.in fi.in ver.filij.C.de epis.& cler. q̃ vult 3 ꝙ filij clericorũ, siue presbyterorum post susceptos sacros ordines ꝓgeniti, dñr incestuosi. ex quo sequitur ꝙ existẽs in sacris ẽt per simplicẽ fornicationẽ habitã cũ muliere soluta, & impudica, dr̃ cõmmittere incestũ rõne læsionis sacrorũ ordinũ, & oẽs filij inde suscepti dñr incestuosi, quã gl. tenet, & sequit̃ ibi Bar. q dicit esse notandã. Bal. similiter ibi illã approbat,& alij doct. cõiter, sed Pet.de Bellaper. dicebat cõtra, ꝙ illi filij dñr spurij, nõ autẽ incestuosi. Deinde Bal. dicit, ꝙ ista q. fuit ĩ facto,& reuocabat̃ in dubiũ, vtrũ cũ clerico ĩ sacris fieret incestus,& demũ cõclusum fuit, ꝙ sic, ꝑ illã gl.& ꝙ in isto crĩe cessat abolitio sicut in coitu habitu cũ moniali, ꝙ sicut illa est spõsa Christi, ita iste est spõsus Ecclesiæ. & hæc sunt verba Bal. in d.l.2. de qua q. meminit etiã Bal. in l si quis incest. C.de incest. nup.& cũ illa gl. trãsire vñr doct. cõiter de iure ciuili, sed ego reperio Io.de Ana. in c. significauit, de adul. q dicit, ꝙ illa gl. est valde periculosa & reprobata de iure canonico, & ꝙ sacerdotes dẽrent illã abradere de libro C. q̃a ipse tenet ibi & Pan. Io.de Imol.& alij Canonistæ cõiter in c.vt clericũ, de vita & hone.cle.& Ab.in c.at si clerici.de iud. 4 †ꝙ cle. ĩ sacris cõstitutus ꝑ simplici fornicatione nõ qualificata, hodie nõ dẽt deponi, sed suspẽdi 34.dist.fraternitatis. sed si ex illo coitu oriretur incestus fieret depositio, vt late diximus sup.eod.tit.q.2.& 3.& ꝑ Abb.in d.c.at si cle. Io.de Imo.in d.c.vt cle. Host. in sum.in ti.de adul.in prin. & Io.de An.in d.c.significauit, ꝙ dicẽdũ. Ego.n.in hac reputo saluo semper saniori iudicio ita esse distĩguẽdũ, ꝙ aut nos sumus in terris imperij,& tractatur de successione bonorũ, q̃ proprie ꝑtinet ad ius ciuile, & isto casu tenerẽ gl. prædictã. & opi. Bal. & aliorũ. si vero sumus in terris Ecclesiæ, & tenerẽ opinionẽ Canonistarũ, maxime quãdo agit̃ de reb. Ecclesiasticis, vel de puniẽdo ꝑso nã clerici. arg eorũ q̃ hñr in c.ꝑ venerabilẽ, q si sint legi.c. solitæ. de maio.& obe. & c.at si clerici.de iud.c.cũ cõtingat. de fo.cõp. cũ si.

COMPENDIARIA forma procedendi extraordinarie, in controuersijs criminalibus, per Ant. Colũb. V.I.D. insignẽ edita.

ADDITIS Summarijs D. Io. Baptistæ Ziletti Veneti, exorditur.

SVMMARIVM.

1 *Extraordinarie procedere est auferre iudicij substantialia, iure ciuili introducta.*

2 *Substantialia possunt contrario statuto tolli.*
Princeps habet arbitriũ in sanguine mali hominis.
Curia Franciæ ex consuetudine, potestatem habet in sanguine hominis.
Delinquentium multitudo fuit causa ordinationis condendæ.
3 *Naturalia, seu gentium, inducta naturali ratione à Principe non tolluntur.*
4 *Iudex secundum ius pronunciare debet.*
Extraordinarium non concurrit cum ordinario, quando extraordinarium est cõtra ius cõmune.
Causa principalis quando est summaria, omnes articuli in ea tractandi sunt summarie.
5 *Informationes semper præceder debent in causis criminalibus exceptis quibusdam casibus. vt nume.7. & 8.*
6 *Interpretatione adiuuandum est, quando publicam vtilitatem continet.*
9 *Pars priuata accusare non potest in regno, nisi ciuiliter Fallit vt infra, nu.11.12.13.*
10 *Procurator regius tenet locum accusatoris.*
14 *S.C. Turpillianum introductum contra accusatores ab accusatione desistentes cessat, cessat pariter titulus de abolitione generali.*
Impetrare nemo necesse habet, vt desistere possit ab accusatione.
15 *Iudex non potest procedere absque vocatione procuratoris regis.*
16 *Iudex in criminalibus non potest motu proprio procedere, sed solum inquirit ad fisci denunciationem, seu accusationem.*
Proceditur in regno sola via inquisitionis, & extraordinaria.
17 *Relationes officiariorum melius audiuntur, quàm relationes priuati.*
18 *Indagatio acerrima requiritur, vbi crimen est atrox, & nu.19.*
19 *Offensô à principio magis est fauendum.*
20 *Lesus audiendus est.*
21 *Occisus vbi quis reperitur, ibi & non alibi occisus præsumitur. Idem est de furto.*
22 *Criminaliter an die feriato procedi possit.*
Feriarum solennitates in honorem Dei sunt inductæ de iure ciuili.
Curia Franciæ diebus etiam feriatis ius reddit.
Reus etiam diebus feriatis torqueri potest.
23 *Locus vulneris est scribendus.*
24 *Vulnera mortalia, & non mortalia notanda sunt.*
25 *Vulnerans de vulnerato tantum tenetur, cum negligentia vulnus mortale redditur.*
26 *Vulnerans hominem non sanum, an de morte teneatur.*
27 *Gratia, & indulgentia quando requiratur à vulnerante.*
28 *Medicorum iudicio remittendum est, quando de vulneribus agitur.*
29 *Medicus vnus sufficit, cum alij non reperiuntur.*
30 *Relatio debet fieri postquam iudex commisit, & interrogauit chirurgos.*
31 *Inquisitio communis quomodo, & à quibus fieri debeat, & nu.32. 33. 34.*
34 *Violentiæ probatio non requiritur tam stricta, quando delictum factum est in rure.*
35 *Testes omnes, in informationibus debent recipi.*
36 *Testes non interrogantur an sint honesti.*
37 *Qui tute ire non potest, aduocet illos à quibus vult inquirere.*
38 *Informatio contra communitatẽ est facilis, secus contra priuatos.*
39 *Informationis forma quomodo debeat fieri in delictis, & nu.40.41.*
41 *Exhibitio in criminalibus locum habet ad recognoscendum, & nu.42.*
43 *Exhibitio fit in eo habitu in quo quis reperitur.*
44 *Delictum constare debet antequam deueniatur ad torturam.*
Causa semper debet liquere, vt dicatur fundamentum iurisdictionis validum.
45 *Confessiones reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportet si nulla probatio religionem cognoscentis instruat.*
46 *Confiteri quem oportet de crimine, vel testibus conuinci.*
47 *Informationes fiunt parte non vocata. & sic non faciunt fidem.*
48 *Mors in maleficijs probatur etiam per visum.*
49 *Condemnari an quis possit medio eius confessionis concludentis quem occidisse, de cuius corpore non constat, & nume.50.51.52.53.54.55.56.57.*
Exempla maiorum nobis præiudicant.
53 *Mulier insidiatur in via quasi latro.*
54 *Furtum prius constare debet antequam iudex procedat, & nu.55.*
58 *Furtum sufficit, quòd constet, licet non appareat, cuius res furata sit.*
59 *Inquisitionis modus contra accusatum qui aufugit, & cuius nomen ignoratur.*
Aetas per aspectum probatur.
60 *Iuramentum testium non est necessarium in informationibus.*
61 *Inquirendum est in delictis de qualitate, de die aut nocte delicti, & alijs, nu.62.63. cum seq.*
Qualitas delicti punit quem magis, vel minus.

Vagari

Nec

118 *Nec qui post delictum ad immunitatem cum armis accedit.*

119 *Nec occidēs prope immunitatem, nisi nouis rixis habitis in eo loco secutū sit homicidiū, nu.120*

121 *Immunitatem vnam offendens cæteras offendisse dicitur.*

122 *Insidiatores itinerum immunitate Ecclesiæ non gaudens.*

123 *Delinquens longe ab Ecclesia, & dum sequitur fugiens ad Ecclesiam, an gaudeat immunitate Ecclesiæ.*

124 *Bannitus diffinitiue Ecclesiæ immunitate non gaudet.*

125 *Bannitum per contumaciam tutatur Ecclesia.*

126 *Immunitas non est in domo Episcopi.*

127 *Dinumeratio triginta pedum, circa capellas quæ sunt in castris, de consuetudine non habet locum pro immunitate.*

128 *Occidens transeuntem per vicum, absque aliqua rixa habita, non gaudet immunitate.*

129 *Absens an immunitate gaudeat.*

130 *Statuta quòd absens damnari possit valent.*

131 *Sententia in criminalibus sub conditione lata, an valeat. & nu.132.133.*

134 *Absens condemnatus captus, iterum super crimine auditur.*

135 *Appellationi in criminalibus, in regno semper defertur.*

Executionem, impedit nullitatis exceptio.

136 *Contumax condemnatus quomodo debeat audiri, & nu.137.*

138 *Fucus nullas dat, nec recipit expensas.*

139 *Expensæ contumaciales (bonam, vel malam foueat contumax causam) semper debentur.*

140 *Iudex citationis tempus potest abbreuiare.*

141 *Peremptorium non est statim mittendum, nisi cogat necessitas.*

142 *Reus citandus est iuxta stylum curiæ, in qua eius causa est tractanda.*

143 *Citationes sunt fiendæ in locis publicis, & consuetis.*

144 *Citari qui potest personaliter, per edictum citari non debet, alias per iudicem appellationis potest infringi processus.*

145 *Iudex non debet nimis animose procedere.*

146 *Nocens primo, præsumitur nocere secundo.*

Remitti quis non debet coram iudice suspecto.

147 *Iudicis recusatio non tollitur in iudicio, extraordinario.*

148 *Sententia etiam Imperatoris, sine citatione legitimè lata, nulla est.*

Iudicium nullum redditur, etiam in extraordinariis, omisso qualitatis ordine, & nu.150.

149 *Sententia condemnatoria super inquisitione inualida ferri non potest, sed debet inchoari nouus processus.*

Exceptio ineptitudinis reddit impossibilem pronunciationem.

151 *Citatio quando fieri possit per præconem.*

152 *Iudex ad quæ attendere debeat, antequam contumax condemnetur.*

Iudex tenetur de innocentia rei contumacis sollicite inquirere.

Coactus fugere minis inimicorum, non dicitur contumax, nec damnari potest.

Statutum fingens contumacem pro confesso, quomodo debet intelligi.

Crimen læsæ maiestatis non cadit in eo, qui non est de regno.

153 *Officialis proclamare non potest bona accusati, & nu.154.*

155 *Sententia contra absentem lata, & postea confirmata arresto, an suum sortiatur effectum.*

156 *Rei nomen quando dicatur receptum inter reos.*

157 *Exceptio dilatoria dicitur, quæ est finis non recipiendi.*

158 *Exceptio peremptoria dicitur, quæ est finis non procedendi.*

159 *Iudex contestata lite super exceptione quomodo pronunciare debeat, remissiue.*

160 *Aduocatus interuenire potest, ex eo quod delictum amplius est impunibile.*

161 *Procurator causas absentiæ allegare potest faciendo iuramentum quod fuit missus ad hec allegandum, & nu.152.*

163 *Excusationibus neglectis à iudice processus est nullus.*

Iudex auferendo dilationes, aufert actori ius suum, & reo defensionem, ex æquitate naturali.

164 *Absens in criminalibus, appellans, vel petens restitutionem aduersus sententiam, tenetur personaliter comparere, & si admittitur procurator, processus est nullus, nu.165.*

166 *Accusatus absens veniens ante sententiam, vel post deferendo indulgentiam, aut gratiam eius bona recuperat.*

167 *Iudex putans se posse melius veritatem criminis percipere ex præsentia rei, potest semper dicere procuratori, nolo te admittere, sed volo reum principalem, vt aspectu videam, qua fronte, aut trepidatione loquatur.*

168 *Compositiones promothorum vetitæ sunt.*

169 *Iniuriatus contra iniuriantem, an possit in testem produci.*

Articulo Primo.

1 PRocedere † extraordinarie est auferre substantialia iudicii, iure ciuili introducta, ut annotauit Bart. in extr. ad reprimendum verbo. figura collat. 11.

Art. ij.

2 † Quæ substãtialia possunt contrario statututo tolli l. oẽs populi. ff. de iust & iure iu. no. Bal. in l. 1. C. quõ, & quãdo iud. & in l. ne tiu. C. de pœ. Vel dic quòd princeps hẽt arbitriũ in sanguine mali hoĩs. ad Ro. 13. c. l. 1. in fi. C. de sum. Trin. Vel dic quòd consuetudo curiæ Franciæ de qua meminit Spe. in tit. de appellatione §. nũc breuiter. Habet potestatem in sanguine hoĩs. l. Saecularii. §. sunt quædam, ff. de extraor. cri. vel dic quòd multitudo delinquentium fuit causa ordinationis condendæ. Gen. c. 6. Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, &c,

Art. iii.

3 † Non tñ tolluni ea q̃ sunt naturalia, sen gen-

gentiũ,inducta naturali rõne,exẽplum habes de sñia imperatoris cassata,quia fecerãt contra naturalem æquitatem,cle.pastor.de re iu. in §.Cæterũ ibi,quæ à iure ꝓuenit naturali.

Art.iiij.

4 † Tenet Io.An.in cle.Sæpe.in verbo faciendũ,de verb.sig. secundũ ius pronunciari dẽe. Forte facit cõtra.l.Hodie.ff.de pœ. Itẽ facit, q̃a extraordinariũ nõ cõcurrit cũ ordinar.o, maxime qñ extraordinariũ est cõtra ius cõe, vt declarat Gand.in rub.qõne, de malef. cogn.per inqui.Itẽ facit,quia quando principalis causa est summaria oẽs articuli in ea tractandi etiã sunt summarij.Bart.ver.cons.74. viso statuto.Sic videtur concludendum pœnas omnes in regno esse arbitrarias.

Art.v.

5 † Per ordinationes regias semper requiritur ꝙ procedant informationes do.glos.consuet.Bur.fol.58.l.fi.C.de exhi re.

Art.vj.

6 † Interpretatione adiuuandum est,quando reip.vtilitatem continet.l. ita vulneratus, ff. ad l.Aquil.c.ad hæc,extra de rescript.

Art.vij.

7 † Nisi accusatus deprehẽderetur in flagrãti crimine,l.si quis,& l.interdũ,§.1.ff.de fur.Nisi metus esset,do.gl.consue. Bitu.ti. de iuris. om.iud.in verbo formelle.c.si cler.de sñia excõ.li. 6. Nisi accusatus habitaret in hospitio eiuscemodi.n.hoĩes alterum pedẽ in staphio ſꝑ habent,Ias.in l.si fideiussor,§.fi.ff.q̃ satis. co.alios casus,vide per Guilelmum,in Spe.ti. de accus.§.2.pro redditis acceptis.

Art.viij.

8 † Hoc tamen erit pericolo fisci vel partis. Ordinationes Ludouici regis.

Art.ix.

9 † Pars priuata non potest accusare in Regno nisi ciuiliter Guil.Ben.in cap.Rainutius, verbo mortuo.1.nu.200.de testi.

Art.x.

10 † Per hoc cessat.§.1.inst.de pub.iud.etiam cessat inscriptio ad pœnam talionis, sentit Bart.in l.2.& 4.post Bart.ff. adult. quum locum accusatoris habeat procurator reg.

Art.xj.

11 † Nisi in crimine falsi in auth. de quæstore ver.super hoc,in §.fi.verbo,& qui colla.6.

Art.xij.

12 † Nisi sit collegium vel communitas Ia.de Beluiso in sua practica titulo de informat.

Art.xiii.

13 † Nisi vbi maritus accusaret ad perditionẽ dotis,c tuæ.de proc.gl.in l.q̃uis, C. de adul. Guil.Ben. vbi supra verbo mortuo nu. 175.

Art.xiiii.

14 † Cessat sena.cõ. turp.introductũ cõtra accusatores ab accusatiõe desistẽtes.cessat pariter titulus de abolitiõe gñali,q̃a nemo necesse hẽt ĩpetrare vt desistere possit ab accusat.

Art.xv.

15 † Nõ põt iudex procedere absq; vocatione procuratoris regis,do.gl. cõsue.Bu.fo.58.c. de manifesta ib:,quia dũ accusatoris persona constituitur,iudiciaria põt.amittit,ff. 2.q.1.

Art.xvi.

16 † Per hoc cessat,l.cõgruit.ff.de offõ,præs.& c.1.de off.ord quia iudex nõ põt procedere motu proprio,sed solũ inquirit ad fisci denũciationẽ,seu accusationẽ,l.diuus.l.2.ff.de cu. reo.In regno ꝓceditur sola via ĩquisitionis. Guilel.Ben.eo.verbo mortuo nu.200. & sic extraordinariè.Bart.in extraua.ad reprimendum, verbo.inquisitionem,in prin.

Art.xvii.

17 † Ibi ponit Gui. rõnes quare priuatus nõ põt accusare, adde q̃a officiariorũ relationes melius audiunt.d.l.diuus,& l.fi.C. de off.vic.

Art.xviii.

18 † Vbi crimen est atrox req̃ritur acerrima ĩdagatio l.vbi.C.de fal.maxime si fuerit Clãdestinũ.Bal.cõs.77.par 3.Ad euidẽtiã ꝑmitto

Art.xix.

19 † Tũc vagari nõ oportet.l.Prætor,ff.de in iu.quia à principio magis fauẽdũ ẽ offenso.

Art.xx.

20 † Læsus adeunda est,c.tua nos, §.1. de bo. & c.prælatis,eo.in 6.effectum habes,in l.1.in fi.& l.2.& 3.in §.1.ad sille.

Art.xxj.

21 † Oportet se recipere ad locum homicidij, quia vbi q̃s reperitur occisus,& ibi ꝑsumitur occisus,& non alibi Bar.in l.ædiles, ff. de via pub idem dicit de furto.Ang.in ope. malef. verbo famæ,& Bar.in l.fi.ff.de quæst.

Art.xxij.

22 † Etiã die feriato in honorem Dei l.2.ff.de fe.ibi.aut vt aspectu atrox iniuria eximet.gl. & Bar.in l.fi.C.eo.facit.l.ꝓuinciarũ.C.eo.et facit, q̃a hæ solẽnitates feriarũ inductarũ in honorẽ Dei,sunt inductæ iure ciuili, vt dicit Bar.in l,fi.iusf.ff.de dona.Et Spe.eo.tit.de fe. ibi valet consue. cu. Fran. quæ oĩbus diebus etiam

etiam feriatis ius reddit,gl.& Bar.in l.40. C. eo.in l.3. C.de epis.aud. quod pōt torqueri.

Art. xxiij.

23 † Oportet scribere locum vulneris.Bart.in l.damni,§.Sabini,ff.de dam. infect effectum habes ut per Bal.ad Spe.in rub.de libel. con= cep. in mag. addi. ibi vt si intentata qualitas quæ maiorem pœnam inducit.

Art. xxiiij.

24 † Vulnera mortalia, & nō mortalia notāda sunt.Bar.ī d.l.fi.de q.qđ obseruat cōsuetu do totius mūdi.Ang.in l. Si ī rixa.ff.de sica.

Art. xxv.

25 †Nā si negligentia vulnus mortale reddat uulnerās tenet de vulnerato tm̄.l. Qui occidit §.fin.ff.ad l.A ql.c.significasti.de homic Bar. in trac.de percutio.uer.Si ergo nō mortifere vulneratus,Bal.conf. 36.Proponitur.2.par.

Art. xxvj.

26 † Nisi sit vulnus illatū in hoīe nō sano bo: tex.in l.qua act.§.sed,& si quis seruum ægro tū,ff.ad l. Aquil.uel nisi cōiūctio uulnerū nō mortaliū mortē īduceret,Bar.in d.l.Si ī rixa. ff.de sica.iō caueat reus ne primū proponat.

Art. xxvij.

27 †Alius effectus notatus est in d.l.si in rixa. Nā primis qui interfuerūt , & nō mortaliter uulnerarunt nec ex proposito opus esset re= missione,alias si ex proposito, tenent de vul nerato , & de auxilio simul ut puniātur eadē pęna.Et alijs qui uulnerarūt mortifere opus esset grā.q dr̄ de delicto,quod requirebat pu nitionē ad mortem:remissionem vero quod non requirebat,do.gl.consue.Bor.fo.50.

Art. xxviij

28 † Præterea ait Bart. in d.tract.de percutio. accipe chirurgos, quia si dubitetur de uulne re an sit mortale,uel non, remittēdum est iu dicio medicorum . & eorum testimonio se= cundum Odof.quem citat Bart.in prohœ.ff.

Art.xxix.

29 †Vbi plures non reperirentur,unus suffice ret,ut concludit Bar.in d.l.in rixa,ff. de sica.

Art. xxx.

30 † Relatio debet fieri postquam iudex com misit,& interrogauit chirurgos l.semel.C.de re milit.do.gl.consue. Bitur.tit. de iurisdict. omni.iud.uers.aliter in additione.

Art.xxxj.

31 † Prius inquirendum , & generaliter quis patrauit maleficiū Guil. bene in uerbo mor tuo.1.nu.202.in d.c.Rainutius,de testa.

Art.xxxij.

32 † Tunc adeundi sunt uicini ut consulit Bar. in l fi ff de quæstio. ibi iudex debet mittere uicinis,nam debent scire uerisimiliter potius quàm alii l.si uicinis.C.de nup.

Art xxxiij.

33 † Aut domestici l.uerba.C.de adult.l.domi nus.ff.loca l.consensus.§.super,C.de repu.Ol dra.consi.78.in crimen.

Art.xxxiiij.

34 † Vel socii ipsius q læsus est Bar.ī l.si quan do in fi.C.unde ui.ibi per familiā,& socios,in rure facto delicto,non requiritur tā stricta p bō uiolentiæ.Deut.22.c.l. 1.§. si quis in uilla ad Sylla.ff.Alb.in 2.par sta. q. 4. Et nouissi me bene practicatum fuitTholozæ cōtra do. de ch. proscriptum propter homicidium in rure factum, tunc admittuntur testes inhabi les,ut docet Hypp.singul.73. plures quando veritas aliter sciri non potest.

Art.xxxv.

35 †Recipe Oēs testes in informationib.Bal.in l.1.C.de sum.Trin.post Old nā iudex(q ma= gis scire debet an fides adhibenda sit testib.l. 3.ff de test.)postea hēt inquirere an sit puni= bile.Bal.in l.data opera,C qui acc.non poss.

Art.xxxvj.

36 † Testes non interrogantur an sit honesti. gl.in c.cum causam,de testi.

Art.xxxvij

37 † Si tu scire non possis,aduoces illos à qui bus uis inquirere c. ex parte,extra de appel. c.accedens.ut lic.non constat..

Art.xxxviij.

38 † Informatio quæ fit contra communita= tem est facilis , quia delictum est semper no= torium.gl.in c.1.de offi ord. secus contra pri uatos.Bal.in tit.de pac.constan.

Art.xxxix.

39 †Doces formā informationis per inquisi= tionē generalē.Bal.cōs.77.par.3. ibi p̄mitto qđ qdam sunt,q non possunt contingere nisi uno modo, vt si quis reperiat occisus gladio qdā plurib.modis.Exēpli gratia quidā reperi tur submersus in Sagona prope Athanacum, nā pōt esse quod notādo, vel naufragio, vel cadendo de equo periit,vel potest esse quod ibi proiectus fuit ab inimicis,recurrēdum est ad cōsiderationes intellectus, & ire per semi= tas,& circunstantias vtrum erat consuetus se balneare necne,& utrum haberet inimicos,& quales, necne,& utrum ibi sunt latrones nec

non

non talia.n.præsumuntur, quales sunt hoĩes. & plures alias cõsiderationes desuper fiẽdæ. Bar.in l.fin.ff.de q.& in l.2.in prin.ff.de fur.

Art.xl.

40 †Hæc forma inquirendi approbat consuetudinem Franciæ in titulo de pœnis vbi mẽtionẽ faciẽs de eo qui suspẽsus repit de igne loquitur qui trib.modis inferri solet. Bal.audit licu primo vi diuina,seu fulmine.2 malitia humana.3.neglig.habitatoris. Et in hoc casu oportet cuncta rimari. l. iud. C. de iud.

Art.xlj.

41 †Exhibendum est corpus mortui testibus, sæpe.n.eius habitus cognoscet.l.stigmati.de fab.Et ibi Ange.de Peru. de eo qui reperitur mortuus, cuius facies est deuasta. facit ff.ad exhi.l.5.§. si quis noxali, Herus per asinum dignoscitur.l.si Pamphilo. ff.de optio lega.

Art.xlij.

42 †Exhibitio in criminalibus habet locum ad recognoscendum.Bart.l.2. ad exhi. C.

Art.xliij.

43 † Et in eodem habitu in quo reperitur gl. & Bal.in c.cum causam,de testimonio.extra vbi dicit idem de re furata.

Art.xliiij.

44 †Vt antequã ventũ sit ad qõnem,liquide constet de maleficio.l.1.§.illud aũt ad Sylla ff.& fructifere per Bar.in trac.testim.c.mortuum,ibi in maximis vero causis vbi hoĩs vita periclitatur, vt si de homicidio accusetur, vel de puniendis seruis,qui non iuuerunt dominũ, vel de torquendis eis pro homicidio inueniendo lege cautum est,ꝙ dẽt constare, & liquere hoĩem interemptũ,i.liquido apparere,& dicit gl.in c.dilecti.ibi postquã constiterit de violentia,extra de foro comp. aliter cessaret maligna suspicio.l.si quis legatũ,versic.cæterũ.ff.de fal.l.1.§.hæc verba.ff.ne vis.fi.ei.nã proprie delictũ est pparatio pœnæ.ff.de verb.sig.l.aliud est fraus,& hẽs in passione Ioãnis.Nullã inuenio in eo cãm.Vnde dicebat Bal.in tit.de pace constã.post Innoc.qñ cã, seu delictũ est fundamentũ iurisdictionis oportet causam esse veram,& discussã, alias iudicium est ipso iure nullum,& dicit glo.in c.discernimus. 3.q.9. ibi qđ semper liqueat de causa,etiam facit,quia maleficio sunt extrema duo,s.percussus,& percutiens, vt not. Bal.in c.cum causam. de testib. versic.porrò.

Art.xlv.

45 † Vt ẽt si accusatus cõfiteatur delictũ puniatur cõfessiones reorũ pro exploratis facinorib.hẽre non oportet, si nulla probatio religionem cognoscentis instruat.l.1. §.diuus Seuerus.ff.de q.facit gloss in c.1.de confess. extra.& Bald.in rub.eo.ad Spec.ibi.& de facto liquet,& ibi si autem non constet de corpore,secus gl.in l.fi.in fi. C. de quæst.intelligit verbum confessiones,scilicet de se factas.

Art.xlvj.

46 Vt etiã testes postea corã iudice sustineant de cõmisso maleficio :quia oportet quem de crie cõfiteri,vel testib.conuinci.l.si quis.C.de epis.ibi in conuictos, seu confessos,& exponit gl i cõprobatos per testes, & l.lege Cor. ad Syl.ff.l.qui sñiam. C de pe.vel testibus,superari. l.2.C. quorum appel.non recip.

Art.xlvij.

47 † Nã etiã informationes fiunt parte non vocata,& sic non faciunt fidẽ.l.si quando.C. de testib.not.Ange.in opere malefi.in verbo fama.& Bar.i l.fi.ff.de q.& Saly.in l.fi.C.eo.

Art.xlviij.

48 † Nã etiã mors in istis maleficijs, vbi agitur de vita hoĩs,probatur ꝑ visum,vt declarat magr̃ iuris Bar. ĩ trac.testi.c.mortuũ,vbi fortius dicit, sed, & si testis dixerit qđ eũ sepeliri vidit,hæc sufficere susceptum est, multo fortius si deponerent, qđ viderunt cadauer in feretro coopertum linteis, vel pannis inuolutũ, vel à tergo se vidisse,vt dicit Bart. c.seq.nam Paulus rñdit ꝙ ꝑ imaginem recognoscimur, tñ limita prædicta de visu,vt per Bar.in d.c.mortuum. uers.sed si q̃s viderit in mare,in Sagonam,vel Rodanũ ꝓijci corpus ꝙ nunq̃ postea reuisum est, testis de illius morte recte testificat̃ licet non viderit mortuum,& hr̃ elegãter Bal.in c.cum causa.col. 5.in prin.de testi.Item si q̃s viderit quem in carcere claudi,vbi nihil erat ad victũ, & carceris custos fuerit ita ꝙ eidem carcerato aliquid ꝙ ipse non vidisset inferri non potuit post aliquot dierũ cursum, certũ.n.est post illos actus quã medico tpe victurũ, & salutis nulla indicia supesse,coadiuua hãc doctrinã ꝑ aliã Bar.in l.2.§.si dubitet.ff.queadmodũ testa.ape.ibi q̃a vidit decapitari,vt cõtigit alteri apud diuũ Georgium ꝓpe crucẽ Sabieti, & similia q̃ de necessitate mortẽ concludunt.

Art.xlix.

49 †Præterea fuge dictũ Bal. in addi.ad Spec. tit.de sñia.in fi.qñ tractat de confessione Titij confitens se occidisse quendam, cuius nomen

mem ignorabatur,& ipsum proiecisse in mare,vnde corpus apparere non pōt.ꝙ pōt condēnari,si cū confessione cōcurrat fama. Car. ad famā Bal.resp.Bar.in d.c.mortuū. & in d. §.si dubitetur, ꝙ fama ꝓcedit, vbi agitur de leui præiudicio,vt de hær.hic aūt secus, vide Aug.Arim.ad Ang.in verbo fama. ver.adde. ꝙ Gand.qui per alia iura recedit à Baldo,vel aliter resp.secundùm Bar.in l.fi. 1.col. ff. de q.ꝙ talis fama est tm̄ sufficiens ad inquisitionē,& hoc tenent practici, vt dicit do.Gand. in rub.quæ ad famæ proba.ver.secundū opi. quorundā,&c. apud quos rō exēplis cōprobatur.l.1.per tot.l.ff.de q.potissimū ī regno, vbi his scriptis,in causis sāguinolētis nō vtimur,ideo bene recurrimus ad maiorū exempla. l. de quib.in prin.ff.de leg.ꝗ exēpta nobis ꝑiudicāt.Old.cōs.124.in fi. qđ remissio.

Art.l.

50 †Vt minus subintremus indirectā,si aliter iudex faceret esset abusus. do.Guil.Ben.in c. Rayn.verbo mortuo.1.nu 348.& num. 361. ver.2.de test.& ita docte opinatus est do.Hugo. de Podio locū tenens particularis in ꝓcessu filij de la Guye, dicebat.n.legimus aliquos confessos occidisse; qui postea viui reperiebātur,& dabat exemplū de quodam,& aliud in l.inde Neratius.§.fi. & l.seq ff.ad l. Aqui.Et aliter exemplum in l.1.§.fi.ff.de q.

Art.lj.

51 † Per præscripta forte tenerē contra Hip. in l.de minore.§.plurimum.col.12.ver.& in istis criminibus teneas menti.ff.de quæst.

Art.lij.

52 †Sed cogita dictū Pauli.Non ignoramus cogitationes Sathanæ qui quos nequit consentiēdo decipere, facit nimis asperos,s.suadendo nimiā seueritatē.§.præcepta. 23.q.4.

Art.liij.

53 †Intellige Bal.nisi confitens esset hō malæ vitæ,& famæ,&habiliter potuerit proijcere illud corpus in flumen: quia stabat prope mare,vel istud flumē Sagonæ, vel Rhodani in perpetrando delicta. Et sic practicatum est Florentiæ contra quosdam grassatores qui prope quendam lacum habitant, & confessi multa latrocinia, & homicidia ad mortem condemnati sunt vt recitat Augus. Arim.post Ang.in verbo, & vestem Cœlestē in tract.malef. Practicatum quoque est Mediolani,vt alleg.d.gl.consue.Bar.fol.58. ibi de illo massario, qui occidit dominū suum prope lacū, per arrestū quoq; practicatū est contra Clau.Robertū.& eius vxorem Telifices qui habitabant super Rhodanum in vico de Fagroslee,qui torturā receperūt, quia illa mulier per fenestrā inuitauerat quendā qui ex post visus nō fuit.Præterea caue à muliere quæ insidiatur in via quasi latro,vel intellige Bald.in notorio, seu fama homicidij antiqui, vt fructifere per Io.And.in addi. ad Guil.in tit.de noto.crim. §.iā de noto.col.6. in fi.addi.ꝗ inci.vt nosti,& eundē.eo.tit.§. fama.ver.reprobatus.& vers.exceptionē, tm̄ adhuc formidaret iudex timoratæ consciā ꝑp exemplum Dei,qui licet oīa apud eū essent notoria,tamē dicit Gene.18. Descendā, & videbo vtrū clamorē qui venit ad me opere cōpleuerint, & exponit conciliū generale in c.qualiter, 2.de accus. clamorē,i.famā.

Art.liiij.

54 † Et quæ dicta sunt antea de homicidio extende in furto, quia tu iudex dēs verificare prius furta, sicut fecit ille diligētis. Ios.7. c. qui noluit Achā de furto condēnare, sed prius misit milites curiæ in domū illius, vbi cuncta repererunt abscondita simul argentū & aurū. Idē tenet Bar.in l.si quādo ibi certe oportet prius cōstare furtū factū esse.C.vnde vi.& Bal.in auct.sed nouo iure.C.de ser fug. & dicit Bar.in l.si quis testib.in fi.C de testi. ꝙ dēt fieri exhumatio corporis occisi, vt inspiciantur vulnera.& in l.contra negantē.C ad l.Aqui.& in rub.de prob.ad Spe.ver. Cuilibet perito: Et dicit Ange.in opere malefic. verbo.& vestē Cœlestē,ꝙ dēt esse iudex cautus ne dānet animā,& corpus suū,sed debet destinare nuncium ad habendam informationem in loco pro veritate, & in reperiendo furta, ita quod appareant quæ distraxit, quæ pignorauit,& quæ penes eum habet.

Art.lv.

55 † Vel debes inquirere de furto eo modo quo docet Bar. in l.si quando.in fin.C.vnde vi.& in l.1.§.1.ff.de fur.aduer.nau.caupo.& Spec.in tit de furto.in fi.& in tit. de pig.§.1 & Bar.in l.si quis.§.an vero.ff.de eden.

Art.lvj.

56 †Sic remanet reprobata, gl. in l.inde Neratius. §.fi. ff.ad l.Aquil. ibi alias satis erit si confireretur occisum, & à se, &c.

Art.lvij.

57 †Sufficit ꝙ corpore occiso constet. Bal.in l.quoties.§.si quis.ff.de hære.in stipula. vbi refert

refert exēplū de quodā q occiderat quendā cuius nomen ignorabat, qui postea fuit missus ad furcas. Habes gl ordinariam in §. Libellorum, 2.q.8. quam commendat Bald. in c. at si clerici. de iudic extra, & ita se uidisse practicari attestatur Ang in l. 1. §. interdum. ff. si pars hęred. peta. Et bene pondera tex. in l. 1. §. illud autem ad Sylla ff.

Art. lviii.

58 † Itē de furto, qa sufficeret qđ de ipso cō staret licet nō appareat cuius res ē decepta, Bald. in auct. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Et Ang. in ope maleficiorum, uerbo ueste cœleste & ita uidit practicari Ang. ī alle. §. iterdū.

Art. lix.

59 † Vide Ang Are. in §. Quadruplici. inst. de actionibus. Inqsitionis modū cōtra accusatū qui aufugit, & cuius nomē ignorat, quia est inquirēdum de signis, ut quia est claudus in tali gāba, uel hēt talē manū aridā, & est breuis staturæ, ruffus, uel hēt tale signū in facie, uel aliud in psona, ēt est inquirendum si est iuuenis uel senex, quia per aspectū ætas probatur. Bart. in l. 1. de mendi. uali. lib. 12. C.

Art. lx.

60 † Informationibus non est necessarium iurm testium per rōnes gl. in c. cum causam, de test. uide Spec. in tit. de test. §. 1. uer. quid si idem, cum seq. Audiui sup hoc aniestum.

Art. lxi.

61 † Inquirēdū est de qualitate l. omne de re mil. ff. & est delictum qualificatum, & sic magis execrabile Saly. in l pe. C. de sica. nā qualitas delicti punit quem magis uel minus, d. gl. in §. libel. ff. de poe l. aut facta.

Art lxii.

62 † Inquirendū est ēt de die, aut nocte delicti, qa nō licet uagari cū discrimine alterius d. gl. qđ satis æquum est, Bart. in l. is qui. ff. de pub. iud. uarios effectus habes, quia mortuus post triduū psumit mortuus ex uulnere not. C. de emend seru. tps plerunq; est causa condemnationis ueri uel falsi. Nellus in tract. de testib. c. perfodi. de homi. Item facit quia testi interdum derogatur ex tempore, ut dicit Bart. in tract. testi. c. Titium, & Bald. in l. Arethusā. ff. de stat. homi.

Art. lxiii.

63 † Aliter esset tanta incertitudo qđ auferret copiā defensionis q ex æquitate naturali est cle pasto. de re iud. nā accusatus uix posset pbare negatiuā suā, uel suū alibi, ad qđ probandū admitt ē p ordinationē Ludouici Regis. 12. art. 3. Adhibebit ōīs diligētia quæ ampliores informationes reqrat, &c. aut p uerificationē de Alibi, aut aliud factū siue qđ admittat pro aut cōtra incarceratū, & p talem ordinationē dicebā quod deceret audire, & qđ defensio pertinens, & admittenda esset qua talis dicebā. n. uerba formalia Ioā. And. in addi. ad Spec. tit. de testi. §. sæpe. in 1. add. ibi poptime possum pbare directe contrariū. s. fuisse occisum a Titio absque eo q illum occiderim, ēt dato quod fuerim psens & dicit. Spec. in tit de pbat. §. 2. in princ. possum. n. probare qđ alius eū interfecit, & est melior tex. in l. 1. § si ff. de qō. ubi præses ille Vocomius saxa humanissimus inquirendo, bene cognouit de cōfessione primitiui q cōfitebat occidisse illū quē alius occiderat, sed cognoscet curia parlamēti de æqtate, uel iniqtate, psid. ut dicit Saly. in l. ab fitē, in prin. C. de acc. Curia. n. parlamenti proprie in regno lilii est mater oppressorum, consolatio desolatorum, uia iudicum errātium, & salus omnium in ipsa recte sperantium.

Art. lxiiii.

64 † Quod alibi probatur per absentiam in negatiua. scilicet per determinationem loci & diei. l. Optimā. in fine. C. de contrahen. stip. Bal. cons. 515 parte 5. & cons. 259. par. 1. no. in l. panto. §. rei. de acq. hær. ff.

Art. lxv.

65 † Tunc testes sic deponentes de alibi, seu negatiua uisu affirmata, & coarctata præferuntur aliis testibus affirmantibus etiam dignioribus, quia stant pro reo, ut decidit gl. in c. causam clerici. 82. di. maxime in causis sanguinolentis, ut declarat dom. Iasn in l. ut uim, in princip. ff de iust. & iur.

Art. lxvi.

66 † Et quod tale argm supra factum de ordinatione accommodum sit proposito. Nota quæ dit. Bar. suo cōs. 106. exor. statuto castri plebei. ibi casus in quibus his scriptis non utimur, bene recurrimus ad simile statutū

Art. lxvii.

67 † Iam dicta de die forte procederent in crimine non reiterabili, ut homicidio secundū gl. in c. nihilominus 3 q. 9. uel delicto recenti per doctrinam Cyn. in l. præadia. C. de fidei. com. uel quando tractatur de uno delicto quod proponitur uno loco, & tempore factum esse, ut tradit Pet. de Anch cons. 271.

exordiente, ex pdicta, & Bal. ad Spec. in rub. de test. uers. testes uariantes, &c. quia tunc non pñt concordari, ut dicit Guil. in Spec. eo tit. §. iam uers. quid si unus cum seq.

Art. lxviii.

68 † Locus delicti est describẽdus Bart. in l. nõ solũ, §. si mandato ff. de iniu. primo quo ad pænã agẽdã, secũdo ut puniat̃ ubi delictũ est cõmissum c. inter, de pur. c. locus ad angulũ non restringit̃, ff. unde ui. l. 1. uers. ibi aũt.

Art. lxix.

69 † Etiã locus loci, Exẽpli grã delictũ commissum est in cãbiis ante ædes bestiarũ Spec. in tit de acc. effectũ habes q̃a sex differẽtię faciũt testẽ singularẽ, primo locus, & c. Bald. ad Spec. in rub. de teste. & in l. testiũ. C. eo. & gl. in c. nihilominus 3. q. 9. ibi fuerũt illi testes de Susanna reprobati, q̃a dixerant q̃d in ea dẽ hora & diuersis locis cõmissum erat adulteriũ, sed uerisilr̃ non poterat cõmitti in pomerio sub pruno, & sub cyno eadem hora.

Art. lxx.

70 † Informatio debet fieri secrete gl. in l. si qñ. C. de testi. Ioan. Fab. in §. 1. inst. de pub. iud. ꝑpter timorem fugę uel subornationis, quę subornatio tunc præsumeretur ut uult Ioan. And. ad Spec. tit. de teste. §. nunc in fin. ibi propter publicationem examinationis.

Art. lxxi.

71 † Puniet̃ testis dictũ suũ reuelans l. qui falso. ff. de pœ. Bald. in l. athletas. §. calũniator. ff de infa. ibi. dr̃ proditor, ne ex istius dicto alii testes subornent̃ ut dicit Spec. in ti. de teste. §. sequitur, ideo iuret quod nõ reualebit.

Art. lxxii.

72 † Testes debẽt dicere ueritatẽ pro utraq; parte. Bald. Saly. in l. nimis graue. C. de testi. gl. in §. in criminibus, in authen. eo. colla. 7.

Art. lxxiii.

73 † Aliter possunt compelli c. super, & cap. peruenit, 1. de testi Roma. singul. 398. Guil. in Spec. tit. de inqui.

Art. lxxiiii.

74 † In dubio sufficeret nominare accusatũ per eius nomen singulare ut ait Ame. iust. in tract. synd. in prin. & Bal. ad Spec. in rub. de libel. concep. in mag. addi. uer. 11. sed pone ibi. de mala casa, qui fuit in signis latro.

Art. lxxv.

75 † Omittũt cauti iudices in processu apponere aliq̃ demõstrationẽ, ut teneatur reus allegare eius priuilegium, Auffre. q. capel. 164.

Art. lxxvi.

76 † Sæpe non posset eum reuelare demonstratio Bald. cons. 364. par. 3. Loquens teste de Regina Aragoniæ quæ torsa fuit, & in regno reatus, honorem excludit. Guil. Beñ. in c. Raynutius in uerbo mortuo 1. nu. 222 de testatione, imo qualitas accusati aliquando pœnam auget l. aut facta. ff. de pœn.

Art. lxxvii.

77 † Inquirendum est de causa maleficii, nã qui habet potestatem in prępatato, scilicet homicidio uel furto, habet etiam in connexo præparante, cap. præterea de off. deleg. l. ad rem, & l. ad legatum, ff. de procura.

Art. lxxviii.

78 † Et hoc fit ut sciatur si an dolo, uel culpa factum sit l. uerum. ff. de furto Fel. in c. cum causam, extra de testi. & Bald. in l. & sic seuerior C de infa. est. n. casus declaratio, & iudex fortunarũ, ff negoci. gest. l. sed §. 1. l. 2 §. initium, ff. de ori. iur. & Bald. in l. solam, C. de testi. accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendam ueritatem.

Art. lxxix.

79 † Debes inq̃rere cum quo instro ꝑcusserit l. eum qui. ibi in calcis ictu. C. de sica. c significasti. l. 2. de hoĩe extraneo effectum habes ꝑ Bar. in tractatu de ꝑcussio. ibi nõ autẽ est uerisimile quod occidere uoluerit qui pugno calce, gleba, baculo, uel lapide paruulo percussit, & Bart. in l. 1. § diuus, ff. de sica.

Art. lxxx.

80 † Etiam debes inquirere si ex interuallo uel incontinenti percusserit, l. raptores, C. de episc. & cle.

Art. lxxxi.

81 † Et quod uicibus ꝑcussum est, reiteratio inducit propositum, & deliberatione Bald. cõs. 312. uisis, 4. not. do. gl. cõsue. bur. fol 49.

Art. lxxxii.

82 † Scribẽda est forma auxilii. Bart. in l. qui seruo. §. si duo ff. de furto. auxiliãt quis quatuor modis, Primo ad ipsum crimẽ ordinandum. Secũdo in ipso actu criminis ad ipsum ꝑpetrandum. Tertio post crimẽ ad ipsum cõtinuãdũ. Quarto ad delinquẽtẽ euadẽdũ tñ puniet̃ iste nõ de auxilio, sed pęna. l. 1. C. de his q latro ut dicit. Bar. in l furti §. ope. ff. de fur. dit. Bar. in l. 1. C. de ser. fug q̃d quõdã in Gallia annullatus q̃dã ꝑcessus quo dicebat̃ filiũ pri, & seruum hero pcepisse allegat ẽt in l. ancillæ eo. ti. de altero ꝑcessu criminali cõ

tra

tra tres formato quo dicebať qđ alter, alter opē tulisset. Itē caueas ne processus sit obscurus, nam tunc accipiēdum est qđ est utilius Bart. in tract. de ord. iu. & in l. non solum. §. sed ut probari, ibi ut a delicto excuset. ff. de ope. no. nun Itē deueniat ne processu sit ĩcertus, nec capiat duplicē ĩtellectum ui de Hipp. latissime in rubr. de prob. fol. 42. uers. scias etiam, & facit c in præsentia extra de testi.

Art lxxxiii.

83 † Magna suspicio est ad ĩformādum cōtra uxorem q̃ tacet de morte uiri in domo interfecti, ut p̃sumatur culpabilis, exēplum tradit Par. de. Put. in tract. sind. fol. 159. in c. tort.

Art lxxxiiii.

84 † Est ēt suspicio ad informandum cōtra eum q fiscū maxime solicitat ut ingrat de delicto qđ se nullo modo spectat. Hipp. in l. unius, §. seruo. p illum t ex. ff. de q̃st. Recitat duo exempla rei cōuenientia. Par. de Put. fol. 168. in c. tort. facit gl. in l. fulcinius. ff. de ex quib. cau. in posse. ea. ubi ex dictis suspicio probatur, & in l. 1. in fi C. si quis Imper. male. & Hieronymus super Hieremiam, Verbositas persæpe iudicis stomachum mouet.

Art. lxxxv.

85 † Alia est etiam suspicio contra eum qui sæpe uisitat curiā, ut audiat quid de crimine dicatur teste Cathone. Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.

Art. lxxxvi.

86 † Descripto aut inuentariū bonorū accusati, fit duabus rõnibus de acc. §. sequ tur. Primo, ut fisco adiudicētur. Secūdo, uel ut absēti seu non culpabili tandem restituantur, ui. de Bart. in l. post contractum, circa finem, ff. de donationibus. & Saly. in lege 1. C. de req. re. quod potest fieri ante citationem.

Art. lxxxvii.

87 † Tunc debes facere de his publicum instrumentum. Spec. d. loco. l. si quis intra. C. de bon. præscrip. forma describendi est instituta ordinata alle l si qui intra.

Art. lxxxviii.

88 † Accusatus non ducitur bonis suis priuatus ante sententiam uide Bart. Spec. in d. l. locis, & Aegid. sua conclu. 725. Nisi in crimine læsæ maiestatis in l. fin. C. eod.

Art. lxxxix.

89 † Sæpe occultantur bona accusati si iniuriæ; ff. de iniu. & l. fin. ff. de requi. re. in gl. ibi. idest, sub sigillo poni ne diminuatur.

Art. xc.

90 † Tale inuentarium non potest fieri p officialē in iurisdictionem dñi t palis, coustu. Franc. in tit. du cas q peul toucher, &c. Guil. beñ. in c. Raynutius in uerb. & uxorē n. 424. de test. do. glo. consue. Bur. fo. 70.

Art. xci.

91 † Quia dictū est supra, quod a principio inquiritur ĩ gñe. qui faict le delict, & sic forte dormit. c. qualiter l. 2. de accus. dicit Spec in tit. de noto. cri. §. 1. qđ facta gñali inquisitione uocandi sunt nominati in ea q sunt culpabiles uel suspecti ut dicāt ueritatē & si possint se defendant, & Bar. in extraua. ad reprimendū uerbo, inquisitionē i tertia regula q ubicunq; iudex inquirendo gñaliter de malefactoribus, repperit aliquem deliquisse, pōt ad specialem inquisitionem descendere.

Art. xcii.

92 † Eiusmodi specialis inquisitio incipit tunc qñ communicatur informatio fisco, cui oīa communicare oportet ut dicit statutū l. ne quisquā. ff. de eden. & dicit Henri. in c. 1. de pb. quod ita seruatur in parlamēto.

Art. xciii.

93 † Intelligi. in causis ciuilis, nā in criminalibus non debet initium probationum de domo rei accusatoi (qui est fiscus in regno) sumere. l. de minore. §. tormenta, ff. de qōne.

Art. xcii

94 † Nisi essent actus iam recepti in iudicio quis haberet apud se accusatus, ut nota. in l. is apud quem, C. de eden.

Art xcv

95 † Si fiscus onerare accusatum, acrius q̃ in informatione caueatur, tenetur de euidenti calumnia. Guil. Beñ. in c. Raynutius in uerbo mortuo. 1. nu. 204. de testa. do. gl. consue Bor. fol. 60. Aufre. q. capel 6. facit l. diuus la z. in fi. ff. de cust. reo. & dicitur calumniator sicut dicit Bald. in l. Athletas calumniator uersic. quæro in prin. ff. de infa.

Art. xcvi.

96 † Ad expensas damna, & interesse ordinatio Ludouici Regis 12. art. 62.

Art. xcvii.

97 † Tunc pōt capi in partē ut priuatus l. q fundum, §. si tutor. ubi gl. dicit, sic ēt ĩ omnibus est dicendum qui gerunt offm ff. p empto, & Bald. cōs. 61. factū, 5. par. quod tūc redigitur ad instar priuati, & in alio consil. 319. quidam, 4. par. quod licet officium uel

maleficium, sed hoc non uf uerum, quia trãsgressor canonum non põt a dolo excusari.

Art. xcviii.

98 † Per dictam ordinationem requiritur de certum iudicis, appellatum sententia inter locutoria l. fi. C. de exhi. re.

Art. xcix.

99 † Si nihil iudici cõstaret nih l mandar posset. l. hoc aũt ff ex quibus cau l qui accusare uolun C. de eden. neminem sine causa audi ptor. ff. de transact. l. cũ h. §. n causa, uel oportet uenire publicum illũ denunciatorẽ, & qđ scripserit, exequi. i. ostendere d l. diuus.

Art c.

100 † Prius quam iudex possit accusari negligentia, requiritur quod causa sit instructa secundo qđ interpellatus fuerit not. Bart. in l. damni. §. Sabin. ff. de dam. in infect alias si manducaret excusatur a præsumpta calumnia. Bart. in l. z. §. si publico. ff. de adult.

Art. ci.

101 † Econuerso uide Bal. in l. mancipia. C. de ser. fugi. De uno iudice quem uidit cõdẽnari qđ retinuisset informationes sup quas nollet pcedere, & dicit Bart. in tract. repre. c. ad quintum. Tunc pete fieri tibi instr̃m de negate iustitia corã testibus aut in scriptis.

Art cii.

102 † Iudex potest seruare informationes. do gl. consue. Bur. fol 58. Ioan. Fab. in §. 1 instit. de publ. iud.

Art. ciii.

103 † Visa informatione si uere uel ex coniecturis constet reum culpabilem iudex decernit eandem capiendum uel psonaliter adiornandum secundum qualitatem delicti, & efficaciam iudiciorum Guil. beñ. in d. c. Ray. de testa. in uerbo mortuo. i. num 202.

Art ciiii.

104 † Dicit Ang. in opere malefico in uerbo iudex quod iudex iubet reum capi, ne uerba li citatione pręcedentes aufugiat.

Art. cv.

105 † Vel capi potest nisi compareat die assignata. Aufr. q. capel. 302. Item quid si aliqs citatus, & eum decre o ut dictum est.

Art cvi.

106 † Et dicit Saly. in l absentem. C. de acc. iudices mittunt capiendum reum si crimen sit tale q pœna sit corporis afflictiua.

Art. cvii.

107 † Seruiens uulnerans fugientem, punietur

Bar. in authen. sed oĩno. C. ne uxor. pro mari. uide Ang in tract. malefi. uerbo fama.

Art. cviii.

108 † Delinquens prætextu mandati non excusatur in grauibus. Bar. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniu. gl. in l. z. C. de sepul. uio. tamen mitius posset puniri per l. seruos. C. de u. pri. gl. in l. ad ea. ff. de re. iur.

Art. cix.

109 † Spoliati, immunitati ecclesiæ debẽt restitui. Bart. in l. præsenti. C. de his q ad eccl. confu. Sicul. in c. inter alia. extra de im munitate ecclesia. Sic dictum est per arrestum pro Ioanne Rogerio accusato de adulterina moneta qui captus fuerat in hospitali.

Art. cx.

110 † Vbi nõ debent gaudere, officiarii eos capiunt sine aliã declaratione per ecclesiam fienda. Aufr. in cle. 1. reg. 4. fallan. 18. de offic. ordi. & uide practicam. Pap. in forma inqui. uer. ex his dicens ita seruari in Francia, Alemania, & Italia?

Art. cxi.

111 † Tunc sufficeret executio requisitionis allegat arrestum. Consuetudo Franciæ in 3. lib. & etiam expresse tenet Salyc. in auct. si quis ei. C. de adult. in fi.

Art. cxii.

112 † Si officiarii non sint fortiores oportet dimittere accusatum curæ clericorũ qui eũ custodire debent, & qui non tenentur, si is fugiat, uide Oldr. post Archid. consil. 54. in fugiens.

Art. cxiii.

113 † Intellige quando officiarii erant in casu in quo debebant at trahere. & non extraxerunt, quia isti impedientes fuerunt in culpa, hęc Oldra. ubi supra.

Art. cxiiii.

114 † Vbi posset extrahi, uel deberet custodiri, posset compeditari in ecclesia quia illa instrumenta sunt inuenta ad custodiam. Bal. i l. z. C. de exhib. re facit, qa ecclesia non hẽt territorium, nisi respectu clericorum Aufr. d. loco uidelicet cle. primo, de officio ordina. & in aucten. quo opor. epis. in . prin. colla. 1.

Art. cxv.

115 † Vbi deberet gaudere non debet compeditari. Guid. par. quæst, 121.

Art. cxvi.

116 † Qui occidit præmeditato cõsilio, non gaudet. c. 1. de homic. extra. Gui par. d. q. co

gl. cot

gl.conf.Bur.fo.57.Guil. Ben. uerbo, & uxorem,nu.444.in d.c.Rayn

Art.cxvii.

117 † Nec gaudet mandans, uel mandatarius qui occidit,uel uerberat.c.1. bi, uel defenderit,seu occultauerit,de homic.in 6.

Art.cxviii

118 † Nec etiam gaudet qui post delictum ad immunitatem cum armis accedit.l.si ser. C.de his quis ad eccl confu.

Art.cxix.

119 † Etiam qui occidit prope immunitatē, quia tunc semper præsumitur quod causa imunitatis cōsequēdæ hoc fecerit, uide Henr. Boh.in c.ecclesiæ de imm.eccl.

Art.cxx.

120 † Nisi nouis rixis in hoc loco habitis secutum fuisset homicidium,hęc Hēr. ubi.sup.

Art.cxxi.

121 † Immunitatem unam offendens, ceteras offendisse dicitur.Henr.ubi supra.

Art cxxii.

122 † Insidiatores itinerum non gaudent.c. inter.d.immun.eccl.

Art.cxxiii.

123 † Si quis deliquerit longe ab ecclesia, & dum sequeretur fugit ad ecclesiā, gaudebit, quia standum est regulæ. Henr.in d. c. inter

Art.cxxiiii.

124 † Non gaudebit bānitus diffinitiue, gl. in prag.tit.de inter.uer inde.col.2.

Art.cxxv.

125 † bannitus per contumaciam gaudebit d.gloss.inde, casus euenit in parlamēto suo tempore.

Art.cxxvi.

126 † Immunitas non est in domo epi. Ro. in l.plerisq;, de in ius uoc. allegat arrestum consuetudo Franciæ,in 4.lib.

Art.cxxii.

127 † De consuetudine non habet locum dimeratio 30.pedum circa capellas q̄ sunt in castris,gl.in c.sicut.17.q.4.

Art.cxx.viii.

128 † ille qui occidit transeuntem per uicū, absque aliqua rixa fieri habita, non gaudebit immunitate.Guil.Ben.ubi supra allegat arrestum,in uer.& uxorem.num. 444. uide Henricum d.loco,c.inter.

Art.cxxix.

129 † Absentem.ff.de pœn. Non habet locū in regno ubi proceditur extraordinarie.

Art.cxxx.

130 Stat uta quæ volunt quod absens pōt damnari ualent quia d.l.absētem est introducta iure ciuili Bal.in l.i.C.qūo, & qñ iud.

Art. cxxxi.

131 † Vidi arrestum curiæ conditionaliter latum contra certos nobiles reos quando capientur sic in clem.pastor.de re iud.ibi, & si quando ueniret in suam, & imperii fortiam mutilationibus etiam capitis sententiam promulgauit.

Art.cxxxii.

132 † Dicit Guil Beñ.in c.Ray. de test. uerb. mortuo in nu. 178.ut cesset omnis dubitatio,quod nunquam uidit adiici conditionē quando capietur sed semper uidit pure condemnari contumaciter.

Art.caxxrii.

133 † Si tamen sententia esset conditionalis qñ capietur & uenerit in fortiā,ut hic Lug. fit dicit,Guil.Beñ eo.uer.num.149.ibi tamē dubito quod hoc non seruetur.s quia non posset reus inter intestari in regno, & latius firmat ipse d.num.178.& sic cessat op. Bald.

Art.cxxxiiii.

134 † Si absens condemnatus forte capiatur.iterum super crimine audietur per l.nihil tam naturale. ff. de reg.iur. sicut practicant Veneti,qui procedunt etiam extraordinarie,ut refert Petr.de Anchar.suo consil. 139.ex uerbis.

Art.cxxxv.

135 † Vel bene audietur appellando, quia in regno in criminalibus semper defertur appellationi.Auffr.q. cael.173.gl. in pragma. sanctio.tit.de fri. appell. uerbo iniuste.c. de priore.de appellatione ubi de pœna iudicis, & Pet.de Aurelio in forma de acc.furti uer. hodie defertur ıñ appellationi ꝑ ordinationes regas in criminalibus in duob. casib.s. ubi agit̄ de tortura,uel uita, aut mēbri mutilatione,uel de incompetētia iudicis, quia nulla in mundo pōt esse maior nullitas, quā illa clem.pastor.de re iud.l.proc. C. de pœn. & tangitur per.Bar.in extr. qui sint rebel. in uerbo rebellando,& quod ultra non sit deferendum appellationi, stricte prohibetur ꝑ uarias ordinationes, per quas præcipitur quod perficiātur processus.s.ne det materia dilatandi,& subornandi, & si iudex a quo in hoc peccaret,forte iudex ad quem posset retinere ꝓcessum, & perficere facit.l. si cui §.

2.ff de accus.ibi. non facile admittedum eũ qui semel calumniatus sit uel bene audietur in casu adducto per Bart.in l.non uſ,in fi.ff. de iud.uel casu Io.An ad Spec. tit. de hom. §.1.ibi subdit etiam,uel in casu.Bal in l. siqs testib.in fi.C de testi.uel bene audietur cum rescr pro principis.l. diui fratres.ff. de pœ l. 1.§.fi.ff.de qõ.uel bene audietur petens resti tui ex iusta causa absentiæ, qa tunc non reputaretur contumax imo snia reuocabitur l.si prætor.in fi.de iud.de re iud.c. cum Bert. ff de dam.inf.si finita.§. si forte Bart.in d.extra ap repri. uerbo neglexrit, uel bene audietur si snia esset nulla, qa exceptio nullitatis impedit executionem.l.si cum nulla ff. de re iud.clem.pastor.eo.facit l.fi accusatorib. C.de acc.l.non.C de pla.ff.diuus, l az. ff. de cust re.uel bene audietur,l.4.§.condenatum ff.de re iudic Spec.in tit.de accus.§.sequitur uers sed pone.& ibi Io.An.& Alex.in addit. ad Bart in d l diuus,de cust.re.

Art.cxxxvi.

136 † Nam primo debet captus contumax, & condemnatus audiri an fit illa persona condemnata,& si confiteatur,proceditur ad executionem, alias secus,ut dicit Bart.in extrauag ad repr. uerbo,executionem , & in l. diuus.ff.de cust. reo.

Art.cxxxvii.

137 † Si aũt neget debent iterũ examinari testes in præsentia rei ꝙ hic est homo qui maleficium fecit,ita dicit Bart.in l.inter.§. 1.in fi.ff.de uerb.oblig.& bene facit tex. in l. rap. ibi post legitimas probationes.C.de episc. & melior in auct.qua in prouincia,ibi.si tamen appareat omnino obnoxius.C ubi de crim. agi.op.item facit quia non licet uagari in tãto crimine,l.prætor.ff.de iniur. licet Guil. in c.Rayn.uerbo mortuo.i.nu.170. de test. dicat quod post sententiam si capiatur non sit opus nouo processu.

Art.cxxxviii.

138 † Fiscus nullas dat nec recipit expensas l.fin.C.de fruct.& lit.exp.

Art.cxxxix.

139 † Expensæ contumaciales (bonam , uel malam foueat contumax causam) semp̃ debentur.l.proberandum, & l. sanc.C. de iud. sed curia parlamẽti,reseruat hodie in criminalibus, omnes expensas incidentium diffinitiue,igitur spectãdũ est qđ Romæ fit.l.de quibus.ff.de leg.Absens debet citari , clem. past.de re iud.trina citatione,l.tres.C. qũo, & quando iu. uel citatur pro quarta de gratia.c.consiluit,de offic.de leg.

Art.cxl.

140 † Iudex tp̃s citationis potest abbreuiare Guid.Pa.q.429.Guil. Bene ubi supra uerbo mortuo.i. num. 151.arg. eorum quæ tradit Bart.in extrauag.ad reprim. in uerb. per edictum.ibi.cum illa sit solennitas iuris ciuilis

Art.cxli.

141 † Peremptorium non est statim mittendum nisi cogat necessitas,glo.in cap. de illic. 24.q.3.

Art.cxlii.

142 † Vel citandus est iuxta stilum curiæ in qua causa tractanda erit, Bart.in l.1.§. præsides.ff.de req.re.

Art.cxliii.

143 † Citationes sunt fiendæ in locis publicis,& consuetis.Bar. in extrauag. ad reprim. uerbo publice glo. in c.2.3.q.9. ibi. publice ad domum.

Art cxliiii.

144 † Si personaliter per nuncium potest absens citari. quia forte erat in immunitate ecclesiæ,uel sciretur ubi esset non est æquum per dicta.& si faceret grauaret partem ideo per iudicem appellationis posset infringi p̃cessus, ista dicit Bart. in d. extrauag. ad reprim.in uer.per edictum. & Gui. Pa. q 429. alleg.Saly. in l.1.C.de.re.uide Ioan.And. ad Spec..tit.de acc.§.sequitur,uer. quid si bannitus ibi uidimus de facto seruari, & procedere posse quum nesciretur ubi esset , sed quũ sciretur ita quod requiri potest , sonat hoc iniquum , quod illi qui non est contumax bannitur,& ita dictum fuit per arrestum,qa ille renouatus fuit ante alium iudicem.

Art.cxlv.

145 † Quis nimis animose in infamiam ipsius procedebat iudex, uel quia grauauerat cum in tali articulo.Auffre. in tract. de rec. art. 28.Ira enim impedit animum ne possit cernere uerum.

Art.cxlvi.

146 † Qui nocuit primo præsumitur nocere secundo,gloss in l.Cassius. ff. de Sena. Coram iudice suspecto, quis non debet remitti.Iac de Bel.uisu in tit. de fuga reo.

Art.cxlvii.

147 † Sic nota quod in hoc iudicio extraordinario non tollitur iudicis recusatio , cum

natura

naturalia reseruantur. gl. in cle. sæpe. in uer. litis contestationem de uerb. sig. & per Bar. in l. 2. §. si publ. uer. quæritur utrum contra ff. de adult. & per Guil. in Spec. ti. de offic. de leg. in princ.

Art. cxlviii.

148 † Ad propositum dixit Bart. in extraua. ad reprimendum in uerbo & figura, & in uerbo uidebitur, quod snia Imperatoris q erat solutus legibus, & qui uigore suæ ptãtis tulerat sniam, cessata extitit, ex eo quod citatio legitime facta non fuit, & qa cõtra naturalẽ æquitatem fecerat, adde, gl. in l. si accus. in gl. fi. C. de acc. & Bal. in auct. si oẽs. C. si minor se ab hære. omissio talis qualitatis ordinis in istis extraordinariis reddit iudicium nullum sicut in ordinariis. Pet. de Anc. cõs. 166. uisis

Art. cxlix.

149 † Et Ang. cõs. 178 uisis, super inquisitione in ual da non potest ferri sententia condemnatoria, sed debet inchoari nouus processus. l. diuus. la z. ff. de cust. reo. & Bald. in rub de accusatore ad Spec. ibi, exceptio ineptitudinis reddit impossibilem pronunciationem.

Art. cl.

150 † Maxime quando ille procedit contra absentem per contumaciam, alleg. Alex. in l absentem, ibi idem si libellus esset ineptus ff. de poen. & Hipp. de Mars. in sua pract. §. postquam, nu. 46.

Art. cli.

151 † Et quando tu iudex possis citare per p conem, uide fructifere per Bald. in extrauag. ad reprim. in uerb. per edictum in fi. coll. 11.

Art. clii.

152 † Antequam condemnetur absent. Contumax iudex debet attendere ad septem. Primo, aduertere debet iudex maleficiorũ qd recte fuerit ordo adiornamentorũ obseruatus, & adiornamenta debite executa. Secundo, debet certus esse quod crimen pro quo reus uocatus est, fuerit uere cõmissum Exẽple, ut quia uisus est occisus. N. sed nescitur per quem. Tertio, si liqueat iudici absentem esse de maleficio culpabilem, quia alias non posset eum condemnare. Exempli gratia, Ut qa forte cõstat occisum, uel uulneratũ fuisse p alios qui cõionẽ non hñt cum isto contumace, imò forte ipsum exonerant, uel alias cõstat de eius innocentia, de qua iudex sollicite ingrere debet pro contumace, ut docet Bar. in d. extr. ad repri m. in uerbo receptionẽ. & Bar. Ver. cons. 40. inc. licet inuitus, col. pen. facit l. si non defend. ff. de pœ. nẽ contra absentẽ prius sunt examinandi testes. Spec. in tit. de inquis. §. qñ, uers. quid si is, & uersi. laudarem tñ Quarto, aduertere debet, quod reus citatus non comparens sit uoluntarie absens timore pœnæ. Quia si alias coactus fuerit fugere minis inimicorũ, tunc non diceretur cõtumax, & consñr dãnari non posset. cle. past. ubi nota. de re iud. uide gl. in c. si epi c. 3. q. z ibi citatur ad locũ inhonestum, uel periculosum, nec referat a quo inferat metus l. ii cum except. §. Ped. & l. metum §. ti. ff. qd met cau. Quinto, aduertere debet iudex antequã pronunciet cõtra cõtumace, q si in eo sit aliqua qualitas delictum aggrauãs, qd de illa qualitate uere cõstet, qa licet statutum fingat cõtumacẽ p cõfesso quo ad actũ principalis criminis, puta homicidii, uel fornicationis, non tñ fingit qualitates principales delictum aggrauantes, imò est necesse eas probare, ideo si qs citatus debito modo fuerit super parricidio, uel adulterio inssutus, & contumax fuerit, licet condemnari de homicidio quod ficte per contumacia confessus est, possit tñ ut parricida, uel adulter nõ condemnabitur, nisi quod occisus fuerit eius pr̃ probetur, uel mulier illa maritata. Sexto, aduertere debet si crimen de quo abñs impeditur, seu accusatur cadere possit in eius psonam Exẽple, ut qa Hispano imponit crimen læsæ maiest. qui titulus non cadit in eum in hoc regno s̃m Ioannem Fab. in §. alia, instit. de pu. iu. & hr̃ in c. em. past. de sent. & re iud. de sententia Henrici Imperatoris cassata, quia Robertus Rex Siciliæ illud crimẽ committere non poterat cum Imperatori subditus non esset, quod tãgit Bar. a te more suo in tit. qui sint rebel. in gl. rebellando, ptracta. latius inseruit Guil. Ben in c. Rayn. de testa. uerbo mortuo i. nu. 160 cum seq. quem uide. Septimo, debet aduertere iudex qd reus cõtumax sortiatur forum iurisdõnis suæ, qa alias extra territorium ius dicẽti impune nõ paretur. l. extra. ff de iurisd. om. iud. & est bo. gl. in c. si epis. 3. q. z. Aufr. q. capel. 164 Pet. de Anc consi. 259. de uerbis clem. pastor. ubi not. de re iud. Audiui super hoc antistum.

Art. cliii.

153 † Officialis nõ pt pclamare talis citatio de iu. can. nõ põt fieri do. gl. cõsu. Bur. fol. 70

Art.cliiii

154 †Talem formã iuris cõis quę habet qđ contumax recuperabit sua bona ut dicit Gã dy.& uide pract.pap.in forma inq.

Art.clv.

155 †Sententia lata contra absentẽ ,& postea cõfirmata arresto , sortietur effectum suũ not.quando est arrestum non alias.

Art.clvi.

156 †Quando nomen rei dicatur receptum inter reos, tunc adiornatur reus, ita ꝙ uirtute illius primi defectus illico , quod iudex illud adiornamentum sequens utilitatem illius primi defectus cõtinens decernit contra absentẽ ut super illa petitione utilitatis primi defectus ueniat risurus,& illam fisco , & parti adiudicari uisurus & sic ordinat iudex super crimine procedẽdum certe ex illo tpe dicit nomẽ accusari sic deficiẽtis esse receptũ inter reos , & confir uide ur reus cecidisse ab omnib. suis exceptionibus tam iudicii declinatorii,q̃ dilatorii,a quibus per primum defectũ fuit eo ipso exclusus adeo qđ ẽt si uirtute illius secundi adiornamẽti utilitatẽ primi defectus continentis compareret , exceptionem aliq̃ fori declinatoriam,aut iudicii dilatoriam opponere non posset , sed tñ peremptorias,qa semel data petitione, & a iudice acceptata,quæ in secundo adiornamento est descripta nomen rei fuit inter reos recceptum, & est lis contestata , ut declinare non possit iudicium nec differre . Et si uirtute huius secundi adiornamenti utilitatem defectus continentis non compareat, decernitur contra eum tertium adiornamentum,ut si illius uirtute non compareat decernitur quartum,quo debite excutato, si in contumacia perseuerat nec compareat habebitur crimen pro cõfessato & probato de omnibus in petitione & libello in dicto secundo adiornamẽto contentis,ita quod ab omnibus declinatoriis,& dilatoriis ex primo defectu , & etiã perẽptoriis exceptionibus ex sequentibus defectibus declarabitur ipse contumax exclusus,nec non de crimine tam capitaliter erga fiscum,q̃ ciuiliter erga partem læsam , ut in petitione petitum reperietur , cõdẽnabitur .

Art clvii.

157 †De exceptione dilatoria , quæ est finis non recipiendo loquitur Bar.in extr. ad reprimendum in uerbo, & figura,ibi exceptiones uero q̃ magis differant, & frustant causæ ueritatem quam ipsam respiciant, potest iudex repellere,& glo.in cle. sæpe. uer. dilat. de uer.sign.

Art.clviii.

158 †De peremptoria, quę est finis non procedendi loquitur Bar.ibidem, uer.an poterit opponi exceptio rei iudicatæ , uel finitæ ad impediẽdum processum,rñde sic.quia de iure naturali est ne bis iudicetur in idipsum & uide eundem in uerbo,uř.in fi.facit l. præses. C. de pla.& in proposito dicit Bar. Ver. suo cons.6 in fi.se alias ita uidisse determinari per omnes doctores Paduæ , uide l. senatus,censuit, & ibi Bar.quia est materna.ff.de accus.& cap.de his eo.Ioan.And. in addit.ad Spec.tit.de accus. §. sequitur uidere in addit. quæ exorditur,ut intra in membro.

Art.clix.

159 †Et quomodo hoc casu tu iudex debes pronunciare, uide pract. per gl.in c 1.uerbo finita de litis contestat. lib.6. & eo modo uidi pronunciare per quendam consiliarium regium pro quodam Florentino absente iam damnato.

Art.clx.

160 †Et ꝙ in ea causa tũc poterat interueni re aduocatus ex eo quod delictum amplius erat impunibile, uide Hippol.sua pract §. sequitur num. 28. uel ad exceptiones obiciendas,not.in c.ueniens,ex.de accus.

Art.clxi.

161 †Procurator potest allegare causas absentiæ.l.absens.ff.de procur.

Art.clxii.

162 †Faciendo iuramentem , ꝙ fuit missus ad hoc allegandum. Masue. in tit. de contumacia,uers.ibidem contra eum,uide Bartol. in d. extrauag. ad reprimendum uerbo , per edictum.

Art.clxiii.

163 †Si iudex contempsit excusationes processus est nullus , nam non uere, nec ficte negligit,quod requirit, & quasi per iudicẽ stat quominus fiat, ut dicit Bart. in d. extr. ad reprimendum in uer. neglexerit , & alibi dicit Bart.eod.loco in uerbo,& figura,ꝙ auferendo dilationes aufertur actoris ius suum , reo uero aufertur defensio quę ex equitate naturali est.Iudex debet hr̃e rationẽ uiarũ,tpis,& impedimenti,gl.in c.licet de accus.

Art.clxiiii.

164 †In criminalibus , absens appellans, ud petens

petens restitutionem aduersus sententiam tenetur personaliter cōparere. l. 1. ibi se obtulerit. C. de sic. l. 1. §. Sin autem. ff. an ꝑ alium cau appel. reddi possit. arg. l. 2. ff. de exhib. re. ibi ex uinculis causam dicat. uide Bal. in l. 1. §. eum qui, in fi. ff. de postu. nec posset cōtra rium īpetrare l. fi. ī fi. C. de iniur. Facit ad ꝓpositum ordinariū Ludouici Regis. 12 art. 126.

Art. clxv.

165 †Si admitteret procurator. ꝓcessus esset nullus. latet tractat Andreas Sicul. in 8. uenīēs. de acc. extra. & dit. Bal. in l. data opa. C. qui accus. non posse. Qđ iudex qui relinquit formā ordinationis hr̄ fatuus uide nu. 179.

Art. clxvi.

166 † Accusatus absens ueniat ante sn̄iam deferendo indulgentiam aut gratiam recuperabit eius bona. Sal. in l. cum qui. ꝑ illum textum. C. de sicar. forte, pendēte lite dando sufficientem cautionem. Spec. in tit. de acc. §. sequit. uers. fit aūt annotatio. Bar. in l. post contractum, in fin. ff. de dona. & nota. in l. 1. C. de req. re. Exēplū de cho. q ꝑ arrestū recuperauit sua officia mediāte cautiōne pēdēte lite,

Art. clxvii.

167 † Dicit Bart. in l. seruum. § publice. ff. de procura. quod si iudex putauerit se posse melius ueritatem criminis percipere ex præsentia rei, potest semper dicere, nolo te admittere, sed uolo reum principalem, ut uideā aspectu qua fronte aut trepitatione loquatur.

Art. clxviii.

168 † Compositiones promotorum sunt uetitæ. Guil. Be. ubi supra. uerbo mortuo. i. nu. 116. Guy. pape. q. 327. ordinatio Caroli Regis, 5. art. 2. do. gl. consue. Bur. fol 68.

Art clxix.

169 † Alias recurre ad magnā curiam, Par. de Put. in tract. synd. f. 97. seu ad procuratorem gn̄alem q nunq̄ se diuidit sed est ubiq;. Bald. cons. 39. super. 1. par. 4. uide Masue. ī ti. de testi. uers. idem procurator dn̄i. de stylo parlamēti potest in testem producare illum qui fuit iniuriatus, sequitur Guil. Ben̄. ī d. c. Rayn. de test. in uerb. in extremis, nu. 21. præsertim qn̄ ille iniuriatus non prosequeretur damnum, & declaret se prosequi nō intendere, sed solus procurator ꝑ interesse publico. adde Dec. cōs. 100. ī cā inq s. coll. 6. uer. 6. & 7.

Art. clxx.

170 † Dicit. Spec. in tit. de acc. §. 1. sint in carcere ubi magnum ē crimē, & stent segregati

Art. clxxi.

171 † In criminalibus non attendit patris, curatoris, uel alia auctoritas. Ang. in oper e maleficiorum, uerbo comparuerūt. imo ē quasi ridiculum dicere cum eius auctoritas nō possit adaptari. Item facit, q a ubi proceditur ad solam inquisitionem ueritatis (prout fit in regno) non sic personæ solēnitatē inspicimus.

Art. clxxii.

172 † Item facit cōfessio minoris ꝑ tormenta, curatoris auctoritatem non requirit, cū fiat ad ueritatem hn̄dam, cum in delictis minor censeat maior ff. de mino. auxilium. § in delictis. C. si aduer. delict. l. 1. cōfessio aūt pupilli infantis, nō ualet, ēt cum auctoritate tutoris, cū nec debeat in ius uocari, ista cōsuluerūt Nicolaus de Maratellis, & Io. And. Pad. ut refert ipse Io. ī ti. de cōf. §. 1. ad Spec. itē facit, q a ubi ꝓcedit extraordinarie ur qđ cesset illa l. ciuilis, clarū. C. de auctoritate p̄stan.

Art. clxxiii.

173 † Item facit nam accusatus debet per os suum rn̄dere sine ministerio aduocati. gl. in l. 2. C. de iura. cal. maxime in his causis summariis cle. sæpe. ibi aduocatorū, & ꝓcuratorū alias de facili posset ueritas occultari, gl. ī d. cle. in uer. excep. de uerb. sign. & tangit Bart. in extra. ad repr. in uerb. sine strepitu.

Art. clxxiiii.

174 † Item facit, quia p̄sentiā iudicis supplet defectum curatoris. ut dicit Bal. in tit. de pa. iura. fir. Item dicit Guil. Ben̄. in Repr. c. Raynucius de testa. in uerbo, si absq; liberis. 2. de fidei cōsubst. nu. 50. non curat patris ptās in criminalibus insti. de noxa. §. fi. nec minoritas, nisi in attenuando pœnam. gl. in l. impunitatis. C. de pœ. l. auxilium. ff. de min. de quo ꝑ Guy. pa. q. 54. & q 410. Et quo de stylo parlamēti nunq̄ dat curator minorib. nec ex hoc annullari pōt ꝓcessus. Iudex debet accusatos facere corā se uenire. ff. de exi. re. l. 3.

Art. clxxv.

175 †Segregatim nec præternatim segregare eos ab inuicem: 13. dat rationem. Spem tit. de teste. §. nunc, in prin. ibi si enim simul examinaretur, unus alium instrueret, & unus sciret quod alter diceret, & eius dictum sequeretur, sicq. non posset ueritas deprehendi,

Art. clxxvi.

176 † Et illico auditur Guil. Ben̄. in c. Rayn. de testa. in uerbo mortuo i. & Spe. in tit. de acc. §. 1. ibi statim respondebit. l. 1. C. de cust.

reo.ibi statim debet qd fieri. & exponit gl. quæst.id est examinatio.

Art.clxxvii.

177 † Nã quando interrogandi habēt dilationem ad respondendum sæpe fit ut sibi consulant at fabricent suas causas, & rationes, statutum Caroli Regis VII.art.34.

Art.clxxviii.

178 † Si iudex faceret criminosis processum ordinarium puniretur, & contra eum tunc psumeretur quod differre,& differendo dissimulare uellet,& regere delicta quæ abundāt in regno.Gui.Beñ uerbo mortuo.i.nu. 202. in d.c.Rayn.de test.

Art clxxix.

179 † Iudex omittēs formā ordinatū fatuus est f.1.Reg.c.13.Cū Samuel sic ait.Stulte egisti,nec custodisti mādata dñi tui quæ pcepit.

Art.clxxx.

180 † Ante sponsiones, recolamenta confrontationes,& achatamēta nō est relaxādus accusatus.l.nullus.C.de cust.reo.ibid.donec repeterit cognō celebrata discrimē.Rom.sing. 490.accusatus, & Bal.in l.sed & si is.ff.de in ius uoc.do.gl consue.Bur fol.61.& ī cōs 17. Et sit dcm̄ est p arrestum cōtra G.qui anteq̃ confrōtationes peractæ essent relaxatus est.

Art.clxxxi.

181 † Ratio est euidens,nam alias datur mã subornandi testes. Ordinatio Ludouici Regis XII.art.110.subornare.n. dr qui instruit testes qd dicant gl.in d.c.de iudiciis.3.q.3 uł sorte datur mã inquirendi de nomine testiū & numero illorū, per quæ omnia inducitur subornatio, extra de testi. c. intimauit. & c. constitutus.ff.de arb.l.non ex omnibus, nomina.n.& numerus testium nō sunt diceda.

Art.clxxxii.

182 † Ante tales sponsiones, & confrontationes procurator non debet petere relaxationem accusati,ne de ipso dicatur sicut dicitur de impiis aduocatis qui facultatem loquēdi perdiderunt in.§.item surdus,instit.quib.nō est permiss.fa.test.& de illo procuratore sycophanta in l.uerbum.C.de infam.

Art.clxxxiii.

183 Nec filius, nec ēt pars priuata debet essepñs in rñsionibus, & confrontationibus, per dcm̄ gl.in c.primis 2.q.2.q̃ dicit, sciant tū partes quo quæcunq; pars semel interfuit,amodo non pōt alios testes producere super illo artic.& quod ita seruaī de facto, Item dicit Bart.in extrauag. ad reprim. uerbo,& figura ibi.sed an post. didicita testificata poterunt testes pducere, rñde non,cū sit phibitum p p timorē subornationis. Et sic ex quadam nāli ęquitate,q̃ est ne alter alteri insidietur,arg.l.alii.ff.de acc. Idē tenet Gād. in rub.qūo de mal.cog.per inq.ibi. qa tunc timetur de subor. & uide do.Alex.in l. is apud.C.de eodē.Item recurre ad ordinationē Ludouici Regis XII.art. 108.ibi. luy serala dictæ cōfession cōmuniquee,igitur si oportet illi talem confessionē cōicare, frustra demonstrata iterū demonstrarenī si iam fuerit pñs in rñsionib.ff.de act.empt. & uend.l. 1. in fin.Et ainsy le tient.Spec.in tit. de teste.§. nunc,in prin.ibi,& sic de facto seruatur ubique,& bene,ideoq. sic est tenendum, tamen hic uidi seruare cōtrarium in pcessu de pau. credo qd male. p pscripta forte remanet in utile dcm̄.Guil.Beñ.ubi supra ī uer. mortuo nu.205.dicētis qd si qs timeat ne pcurator regius colludat cum inqsito pōt ei assistere.

Art.clxxxiiii.

184 † Si accusatus esse contumax in rñdendo Bal.in l.accus.C. quia accus.non poss. qd pōt torqueri sine indiciis, qa non torqueī ad punitionē,sed ut rñdeat.Itē de ipso q non uult ptinenter rñdere, ut allegat Bart.in l.de ætate.§.quod autem.ff.de interr. act.

Art.clxxxv.

185 † In criminalib. non dantur deliberatoriæ, quia debet esse certus reus utrum uelit crimē cōfiteri, uel negare,cum sciat se esse reū uel non,gl.est nota.in cap.1.13.q.2.& alia gl. in clc.sæpe,in uerbo litis contest.de uer.sig.

Art.clxxxvi.

186 † Dicit Hipp.in l.qōnis.ff. de q.illa uidetur communis conclusio quod in maleficiis iudex non debet recipere rñsionem rei, nisi primo ipse reus iuret dicere ueritatem.

Art.clxxxvii.

187 † Probō,seu cōfessio est fienda iudici in iudicio,Hipp.in l.uers.7.ff. eo. alias nō sufficit ad cōdemnandum,licet sufficiat ad torturam.nec habet uim plenæ pbōnis. Bal. in l. 2. C.de cust.reo.facit ille.tex. ibi educt. apud acta audiatur,& l.diuus.ff.de cust.re la 2 Romā.cōs.8,uiso Statutū Ludouici Regis XII. art.108.cap.cōstiteiit,extra de accus.

Art.clxxxviii.

188 † Iudex debet esse subtilis ad aliciendam ueritatem facti.l.de minore.§.plurimū.ff.de

qō.

qđ.ibi subtilis diligentia. c. lice te causam, de prob. ibi de singulis circunstantiis subtiliter.

Art.clxxxix.

189 † Iudex ex seipso debet formare interrogatoria, Bald.consi.77.par.3.Hipp. in l. 1.uers. 7.ff.de q.ff.de test.l. 3. cap.cum causam. & c. uenerabili.eo.Io.And ad Spec.eo.ti.in §.qualiter.

Art.cxc.

190 † A suspectissimo incipere debet, & à quo facilime posse uerum sciri iudex crediderit l. 1.§.ff.de quæst.

Art.cxci.

191 † Potius à filio quàm à patre l.unius.ff.de q.potius ab uxore, more subtilis diaboli qui mulierem prius torquere cœpit.

Art.cxcii.

192 † Inquiritur de nomine accusati. Nam sępe fit argumentum à nomine gl.in l.diuus ff. de bonis damnatorum.

Art.cxciii.

193 † Etiam de ætate, rigor qnq; temperatur ratione ætatis, glo.in c fi. extra de sent.exc. l. hac §.1.ff ad l.Iul.pec.& dicitur in l. & si sen. C. de inf. quod sunt multa quæ mouere debent iudice gratia aleuiandi pœnam, iuuentus senectus, inconsulta ratio, sed ultimum non practicatum fuit tempore, sed an bene uel male nouit ille qui nihil ignorat.

Art.cxciiii.

194 † Interrogatoria debent esse incerta, intellige quod non sit tanta incertitudo, quod auferat defensionem reo. Bart. in extr. ad reprim.uerbo & figura Hipp.suo cons.49.

Art.cxcv.

195 † Caueas à casu relato per Par. de Put. in tract.de sind.fo.85.c.quidam.in fi. de quodã accusato, qui dixit iudici dum interrogabatur uelle aliqua sibi dicere ad aurem, q tandẽ iudicem iugulauit gladio, & an iudex debeat se approximare, & audire reum ad aures, quãdo reus dicit, ꝙ sibi uult aliqua dicere ad aures, uide Barth.in d. extra, ad reprimendum uerb.sine strepitu.

Art.cxcvi.

196 † Describit formam interrogandi Iacob.de Bell.pract.sua tit.de qõ.uer.6.est, dicendo sic quis fuit tecum illic tunc, eras tu solus tpe criminis commisisti uel quod eratis uel qualr̃ potuisti facere solus, sine adiutorio, uel qualr̃ fusti ausus talia facere, uel de cuius mandato l.prius ad Syll. ff. uel quo procurante hoc fecisti, & quantum debebas habere pro hoc faciendo, & à quo uel impossibile est ꝙ tu posses facere solus, uel intelleximus ꝙ multi eratis, uel quis fuit primo incipit, quia multi eratis, ut dicitur dic ergo quis erat tecum, & qualiter factum fuit, & cum quibus.

Art.cxcvii.

197 † Quia proceditur in regno per uiam inquisitionis ad denunciationem fisci, forte indistincte socius criminis pōt nominatim de sociis interrogari l a.l.diuus, la 2. ff de cust.reo. arg.c qm̃, & ibi glo extra de testi.maxime qñ tale crimen non committitur sine sociis, arg.eorum quo not.Sal.in l fi. C. de acc.Itẽ facit qa crimina undecunque clatuerunt punienda sunt 24.q.3.c. ecce. Itẽ melius facit qa quod non interrogeť noĩatim de sociis ista ur̃ exceptio dilatoria, & frustratoria, sed in regno in quo his scriptis in criminalibus non utimur bñ pōt iudex repellere tales exceptiones quæ magis frustrant causæ ueritatem, q̃ ipsam respiciant ut pbatũ fuit supra, præterea credo quod cesset l.fi.C.de acc.& l.1 §.q qõnem.ff. de q.cum simili, unde dr̃ notabiliter.Spec.tit. de accus. §. 1. uers. item repellitur quod hæc exceptio, tu es socius criminis est dilatoria.

Art.cxcviii.

198 † Nota quod de consuetudine gñali pro carcerato interuenit procurator nisi ad respõdendum causæ, uel inquisitioni, uel nisi ad confitendum, & ad sententiam nam ad confitendum requiritur præsentia carcerati, ut uideatur quo uultu, qua trepidatione loquatur Bart.in rub.de proc.in addit.ad Spec.

Art.cxcix.

199 † Iudex debet facere scribere constantiam & uariationem quam fecerit accusatus. l.de minore.§.plurium ff.de qõ.s.modus uacillandi, qui talis est, titubatio, trepidatio, pallor, rubor, & sudor. Barth.in l.fin.ff.eo. & in d.§. plurium, & in hoc iudex non parcat calamo. Ang.in tract.malef.in uers. fa. pub. Ordinatio Ludouici Regis XII.art.cxiii.

Art.cc.

200 † Dicit Bart.in l.fi. ff. de qõ. iudex suspectum interroget de circunstantiis multis, ubi stetit illa nocte, cum quo comedit, uel cœnauit, ista est criminis subtilis cognitio, adde l. 2. D. ubi de crimine agi. opor. ideo cũ bonis ambula, nam mores ex conuictu formant.

Art.cci.

201 † Reus ex integro audiendus est coram

secundo iudice, & mittendus ad eundem cū suis interrogationib. inclusis, & obsignatis ad cognōnē tex. in l. diuus la 2. ff. de cust. reo.

Art. ccii.

202 † Per īterrogationem dicitur facta litis cō testatio, quia reus habet tunc negare uel fateri delictum, ut supradiximus tractando de de liberatoriis, & uide Bart. in l. is qui reus. eod. §. in princ. ff. de pub. iud. & in extrauag. ad reprim. in uerbo figura.

Art. cciii.

203 † Quando uulnus est mortale non est necesse quod in accusando expectemus mortem. Bal. in l. damni §. Sabi. ff de dam. inf.

Art. cciiii.

204 † Dictum est supra, quod oportet quem de crimine sponte confiteri, dum tñ de crimine constet, aliter interdicta est iudici ptās cō demnādi & ligatæ sunt sibi manc. sentit Bar. in l. diuus. ff. de testa. mil. nālis est ratio q̄ facit do. Hipp. suo cōs. 48. nō confundenẽ, &c. quia si aliter diceremus, sequeretur qđ quis ad libitum suum posset facere se suspendere adde sicut cōtingit de illo primitiuo seruo q metu ad dñm reuertendi cōfessus est occidisse illū quē alius occiderat in l. 1. § fi. ff. de q. ēt facit, quia non auditur perire uolens, glo. in l. 1. C. de confess. item dicit egreg. pract. Guil. Beñ. in d. c Rayn. in uerbo mortuo, nu. 349. nec sufficeret quod accusatus cōfitereẽ Titium occidisse, qm̄ ex tali cōfessione quantumcunq; sponte & libere facta non cōdēnaretur, imò nō torquetur pro homicidio, uel alio quocunq; delicto nisi prius fuerit uerificatum delictū. i. quod Titius fuerit occisus, & sit mortuus, uel res de quibus agiẽ reperiātur subtractę dño, nec aliud tales cōfessiones q̄ declarationem ꝑsonæ delinquentis operātur, sed nō ꝓbant delictū esse cōmissum ubi aliter non uerificatur, & ita ad unguē seruaẽ in parlamento curiæ Franciæ, ut expertus est idem Guilelmus Beñ. ultra dicens, qñ aūt uerificatum est delictum, & apparet qđ cōmissum fuit, ut qa Titius reperitur occisus, tunc cōfitens puniri pōt de homicidio ex sua sola cōfessione absq; alia ꝓbōne, qa sufficit quē de crimine cōfiteri, ut dcm̄ est, sane intelligatis, ut dicit Guil Beñ. ubi supra, uerbo mortuo. i. nu. 350. quem puniri dr̄e de delicto uerificato, nisi iudici cōstaret crimen fuisse ab alio cōmissum, q̄ per confitentē, qa tunc nō punireẽ ex sua cōfessione, cū & dcm̄ est nō audiatur perire uolens l. non tm̄. ff. de app. & uide eundē co. uer. nu. 162. uer. 2. adde qđ ista fuit opinio Iac. de Are. secuta à Io. An. in §. postremo, de cōfess. ad Spec. in add. q̄ incipit §. fi. intellige cōfitentē nō esse puniendū, nisi hoc mēdaciter cōfiteretur, sperās ex tali mēdacio impetrare grām uel utilitatē, sicut sperabat consequi filius Amalechitæ confitēdo mēdaciter Saulē īterfecisse q loco grǣ, & utilitatis reportauit mortē, qm̄ ac si uero eū interfecisse, fuit mandato Dauid occisus, ut patet 2. Reg. c. 1. refert Guil. Beñ. ubi supra uerbo mortuo, nu. 351. qđ ad cōuincēdū quodā instr̄m, de falso, licet uerū existeret, quidam notarius qui eum receperat, ac si eū falso signasset ꝑmio accepto tanquā falsarius abolitionem impetrauit à rege, sed cōperta fraude per arrestum curiæ parlamenti Tholosæ tanq̄ falsarius fuit punitus, & manus dextera amputata, licet instr̄m non falsasset, uisa eius simulata confessione ex qua utilitatem reportauerat, & quæ in præiudiciū alterius partis fraudulenter tendebat facit l. si is cum quo. ff. de confessis, cum si ibi alleg. in gloss.

Art. ccv.

205 † Confessio nō uerificata, nec ꝓbata per reum carceratum non nocet ubi iudex misit nūcium ad locū confessum. Hipp. late cons. 14. nu. 18. facit l. qui sententiam. C. de pen.

Art. ccvi.

260 † Nota in actu practico de illo massario q fuit conductus ad locū ubi confitebatur interfecisse dñm suū do. gl. consue. But. fol. 58.

Art. ccvii.

207 † Dicit Guilel. Beñ. post Masuer. in dict. c. Ray. uerbo mortuo. i. nu. 349. qđ ex cōsuetudine gñali, & stylo huius regni non sufficit, qđ delatus ꝓbōne testium fuerit superatus, nisi ore ꝓprio sit crimen cōfessus, ubi agitur de ultimo supplicio, aut mēbri mutilatione, si fcm̄ aliter notorium non esset, qđ aliqua tergiuersatione celari non posset c. fi. de coh. cle. & mul. coadiuua hunc stylum per text. in auct. qua in ꝓuincia uers. si tñ appareat oīno obnoxius. C. ubi de crimine agi oportet.

Art. ccviii.

208 † Ideo dicit Guil. Beñ. ubi supra uidemus quod in causa capitali stante plena probatione quantumcunque clara poni debet reus ad qōnem ut ab eius ore cōfessio eruaẽ, & ita quotidie practicatur, uide Masue. in ti. de probat. §. idem ut delatus, adde Hippol. sing.

sing 108.alias sui &c.ubi dicit quod talis cõ uictus licet nihil cõfiteatur ꝑ torturã,adhuc potest condemnari ad mortem,& uide And. de Iser.in tit. de pa.te.§.publici latrones, & nouissime bene practicatum fuit Tho. cõtra do ch.qui post qõnem fuit capite trũcatus.

Art.ccix.

209 † Oportet quod perseueret in confessio ne quidquid dixerit Bal.in l.2.C.de cust.reo, quia gl.in l.1. de confessione tenet oppositũ, ibi condemnatur ergo reus si ꝑseueret in cõ fessione & gl.in l.2.C.de cust.reo, & Cũ cõsi. 138.hoc maxime,& not.in l.1.C.de cust.reo. hanc partem tenet.Masue.in tit.de probõne, uers.item si delatus quod confessus sponte, pura sine qõne,nõ statim damnandus est q̃a oportet quod constet de perseuerantia.

Art.ccx.

210 †Tunc inter responsionem, & illam per seuerãtiam debet esse interuallum tpis. Bar. in l.1.§.diuus Seuerus.ff.de qõ. quia qñ fiunt duæ cõfessiones eodem instanti non dicitur ibi esse geminata cõfessio,ita Bar.in l.cum sci mus C.de agr.& cens.lib.11.Ias.in l.q̃uis.ff.de uerb.obl.col.2. Et ut melius scias tps, recur re ad simile statutum Ludouici Regis XII. art.113.ibi,& le lendemain.

Art.ccxi.

211 † Tunc si reuocet eius cõfessionẽ debet reddere causam reuocationis, nam uera, & expressa cõfessio põt usq; adsuiam impugna ri de errore.c si.de cõfessione.l error. C.de iu re.& facta ignom. & si uellet ꝑbare cõtrariũ audietur.l.inde Ner.§.fi.ff.ad l.Aquil. etiam forte post sententiam.l.1.§.fi.ff.de qõ.

Art.ccxii.

212 † Vel si in ea confessione perseueret, au diendus in alias diceret̃ oppressus. l. unius. §. cogniturũ.ff.de qõne, & dicit gl.in cle. Sæpe in uerbo, defensiones.qđ legitima partis de fensio tolli non põt, q̃ ista sunt de his quæ in struũt,& decidunt cau.& ibi,nihil igr̃ talis iu dex omittit ꝑ quod impediatur, uel occulte tur cognitio ueritatis,& hanc practicam ser uat totus mũdus,ut dicit Saly.in l.2.C.de cu sto 1e0. Et in eo est ordinatio Lud. regis xii. art.213.oĩs adhibetur req̃sita diligentia, &c.

Art.ccxiii.

213 † Si talis defensio non esse acceptabilis, & frustatoria nec recipere ad probationem ut dicit illa ordinatio.&c.& est tex.in l.noue rint uers.iudicum, C.ut intra cer.tem.crim. quæst.ter.& nota in clem.sæpe de uerb.sign. potest iudex abbreuiare dilationes, ita tñ ut probationes legitimæ non pereant, hoc.n. impediret causæ cognitionem, f̃m Bar.in ex trauag.ad rep.uerbo summarie, & eundem in uerbo sequentia.

Art.ccxiiii.

214 † Et sic primo accusator ꝓbat ꝑ confes sionem, uel ꝑ testes anteq̃ reus in sua defen sione audiat̃. & fundata ĩtẽtione actoris reus ponet exceptiones suas,& defensiones,uide Iac.Beluis in pract.sua in tit.de quæst.

Art.ccxv.

215 † Dicit Bar.in l.Aur.§.idem quæsiit.ff.de lib.leg.& Hipp.plene sing.185.confessio.&c. quod per confessionem rei confitentis se de fendendo fecisse delictum est fundata inten tio curiæ, adeo ꝙ ipso reo non probante fe cisse ad sui defensionẽ debet seq̃ condẽnatio.

Art.ccxv.

216 † Præterea si reus neget delictum fecisse, dicit Guil.Beñ. uerbo mortuo.1.nu. ccii.in c. Ray.de test.quo reaudiunt̃ testes, & seu eorũ recoluntur depositiones, & inde acharant̃, & cõfrontãtur cum inq̃sito, quia unus post aliũ in p̃ntia inquisiti, & ẽt inquisitus in p̃n tia testis iurant dicere ueritatẽ, & interrogã tur si est inter eos inimicitia, uel aliud ꝑꝑ ꝙ testimonium non debeat credi.c.inquisit. §. tertiæ de accus.& debet scribi r̃nsio utrique, & caueat inquisitus contra testes tunc dicat quicquid dicere,uel obiicere intẽdit, quo fa cto legitur depositio testis in p̃ntia inq̃siti, quã testis auocare tenetur,uel negare, & inq̃ situs eam fateri,uel impugnare hanc formã, & approbat Ang.in tract.malef.in uerbo, q̃ iudex,ad ꝓb.ibi.postq̃ reus negauit,iudex te stes repetat,& de nouo ẽt ĩducat alios testes & Hipp.sua pract.§.nunc uidendum nu 28. & Spec.in tit.de not.crim.§.iam de not. ibi quod si reus negauerit, & p̃nt testes recipi.

Art.ccxxii.

217 † In examinatione testium uidet̃ prius debet testes sic aduertere,amice falsificus te stis tribus personis est obnoxius.s. Deo &c. Cetera uide per Guil.in spe.in tit.de teste. §. nunc uer.in examin.

Art.ccxviii

218 † Dicit Fely.in c.cõst.de rescrip Papa nõ posset dispensare ꝙ testis in ferendo testimo nium in iudicio nõ debeat iurare, q̃a hoc est de iure diuino,qđ testis iuret, & ante eũ con

clusit

clusit Bart. in extr. ad reprim. uers. & ig. ibi de iure nat. & diu. hoc est tpe Moysi inductũ est, ut pp credulitatem aliquis dr iurare. Exod. c. 22. præterea audiui ꝙ ex eo quia in quodã processu criminali Graphanius non posuerat in depositioni. testium, per suum iurm concessum in sanctis, & euangelijs Dei quidam qui fuerat condemnatus ad mortẽ, duntaxat per arrestum cõdẽnatus fuit ad fustigationẽ, & potuit esse ratio, quia ut dicit Ang. cons. 178. uisis actis, quod pp ineptitudinem nullus processus intelligitur factus, sed si iudex aliquam pęnam uult inferre, poterit illam extraordinariam imponere, non tamen poterit imponere pœnam ordinariã, quia ordo processus iam facti repugnat.

Art. ccxix.

219 † Hoc forte limita, ut per Bar. in l. si confessus per illum text. ff de cust. reo. ubi dicit, quod inordinatus processus ueram cõfessionem sponte & expresse factam non uiciat, qn ex illa possit reus condemnari, adde Pan. in c. Pisauis, de rest. spol. quia confessio tãlã non requirit iudiciariam l. si debito ff. de iudic. & aliquid per Inno. in c. qualiter, le. 2. uers. item ad prædictas, &c. extra de accus. ad de Arim. in uerbo, qui dictus iudex, uersic. 2. limitabar, & hoc apud Ang. de ma.

Art. ccxx.

220 † De confrontatione facta ad cortinam qñ testes timent inquisitum uide Hippol. in l. 1. circa fi. ff. de sica. ibi & feci quod milites tenebant eum, ibi post cortinam ligatum, & postea feci uenire dictos suos infantes, & eũdem Hipp. in rub. de prob. C. uers. & primo scias, quod licet &c. uř quod talis cõfrontatio ad cortinã procedat, qñ hřetur persona not. Exemplo patriarchę qui non fuit deceptus in uoce Iacob, sed in manib. Esau, facit gl. in c. test. 3. q. 9. & Iacob aures uerba ꝓbãt.

Art. ccxxi.

221 † Et qđ cõfrõtatio sit fiẽda in cõspectu & pñtia inqsiti. uide Bart. in l. is qui reus. ff. de pub. iud. & in extrauag. ad reprim. uerbo, & figura, qđ testes debent iurare parte pñte alias auferretř ei defensionis copia, qđ repugnat naturali æquitati facit c. qualř, l. 2. uer. debet extra de accus. nisi testes essent extra prouinciã, quia põt eorũ examinatio cõmittit Fely. in c. cum causam, de testi fall. 3. adde in pñtia, seu uocato aliquo parente inqsiti, arg. c. statuta. §. 1. extr. de hæret. in 6. & ita practicarunt doct. iudices Auenio. hic Lug contra Rol. super homicidio Dantinory.

Art. ccxxii.

222 † Per confrontationem dicitur tunc fieri publicatio testium. Bart. in d. extrauag. ad reprimendum uerbo, & figura, dicens, quod si non publicarentur non posset impugnari testes, & eorum dicta.

Art. ccxxiii.

223 † Sed quid si iudex uidet ꝙ delinquens accusat omnes testes per quos potest ꝓbari eius crimen, dicit Iac. But. in auct. si testis. C. de test. qđ debet hoc nõ obstãte illos recipe.

Art. ccxxiiii.

224 † Etiam talis cõfrõtatio fit, ut ipsi testes accusatos cõuincãt. l. si quis. C de epis. ibi in cõuictos & l. 2. C. quorũ appellatione au.si. ut ipsos cognoscant. & debet fieri talis cõfrõtatio uel exhibitio reorum in eadẽ forma in qua esse consueuerunt, quia mutata forma, substantia quasi mutata uř, ut dicit gl. in c. cum causam, & ibi uide Bal. extra de test. Dicit in proposito Bar. in l. 2. C. ad exhi. & in l. cum si exhibuissent. §. ante. ff de publ. quod testes a principio debent petere exhiberi delinquentem, uel rem ad cognoscendum, uel quod nominetur, alias nisi reus exhibeat bouem, uel asinum habebitur pro confesso, ut dicit Bal. in d. c. cum causam, & dicit Bart. in l. euictiones de cur. pub. lib. 11 C. quod si aliqui nõ se permittãt scrutari, possunt capi, & ex sola resistentia puniri debent.

Art. ccxxv.

225 † Dicit Bal. cons. 77. par. 3. qñ iudex procedit per inquisitionẽ contra aliquem debet interrogare testem de causa scientiæ, alias testis non probat, nam cum ipse assumat offm inquirendi, debet formare interrogatoria ex seipso cõcordat Bar. in extrauag. ad repr. uerbo, & figura, ibi circa dicta testium puto in istis extraordinariis, quod debeãt esse talia q̃ cõcludãt, sicut in causis ordinariis, uide Saly. in l. fin C de prob. & dicit do. gl. consue. Bur. fol. 39. hodie ꝑ ord. regias iudices tenenř testes interrogare de causa sciẽtię si nõ interrogent dicitur potius omissa per eorũ negligẽtiam, & ignorantiam, & quod in omni causa testis non reddens causam suæ depositionis non probat, nec ualet talis examinatio.

Art. ccxxvi.

226 † Tradit formam interrogandi testes. Bal. ĩ l. Areth. ff. de sta. ho. ibi. & nota ꝙ Old.

per

per locum a natura, defendit quendam accusatum de maleficio noctis tpe cōmisso nā testes deponebant de uisu, & interrogati in quo loco erant, dixerunt de loco aliquantulum remoto, & interrogati si erat ibi lumen ignis, uel candelæ. dixerunt ꝙ non uel hoc fuit probatum per alios, nā do. Old cōsiderās ꝙ illa nocte non fuerat lumen lunæ, conuicit testes, quia homines nō uidēt de nocte, & sic teste natura euasit accusatus.

Art.ccxxvii.

227 † Ordinatio Ludouici Regis XII. art. cxii. & iubet conuocare uiros notabiles in ꝓcessus criminalium arg. c. statuta de her. lib. o. de Papa qui iubet iurisperitos dēe ab inquisitoribus aduocari, ut eorū processibus assistāt, qa legistæ sunt tractatores maleficiorū & si aliter ferret snīam sine cōsilio assessorū, sētētia esset nulla ipso iure, maxime ubi ordinationes requirunt. Et ita asserit Bal. post Old. in l si qs mihi. §. si coram de acq her. ff.

Art.ccxxviii.

228 † Sed an post conclusionem in causa ubi ord. Regis Ludouici XII art. 108. imponit cōclusionē possint partes ꝓducere alios testes tenet Bal. in l. si accusat. in fi. C. de accus. quod non & tenet Bar. in extrauan ad reprimendum uerbo, & figura. ibi sed an in hac causa post didicita testificata potuerunt testes produci, respondé non cum sit ꝓhibitū ꝓp timorem subornationis, & sic ex quadā naturali æquitate, ne alter alteri insidietur arg. l. alii. ff. de accus. idem tenet Gand. in rubrica quomodo de mal. cog. per inq. & not. in authen. qui semel. C. de prob.

Art.ccxxix.

229 † Et si oēm euentum pro reo admitterētur testes, quia agitur de re periculosa, quia ēt reus usq; ad sniam pōt de errore docere. fi. de cōfessio. l error. C. de iu. & facta ign. ēt post snīam l. 1. in fin. ff. de qō. seu per rei euidentiam Bal. in l. siqnis in fi. C. de testi tñ iudex debet facere quod prius iuret ꝓducens, ꝙ dictos testes non subornauit, ita dñt Bal. & Fely. in c. iurauit extra de prob.

Art.ccxxx.

230 † Et quod amplius post didicita testificata, & conclusiones sumptas non possint testes recipi ad offensam rei tenet expsse Saly. in l. fi. C. de qō. circa finem lequel suyt Fely. in c. cum clamor extra de test. nec obstāt ea quæ dicit Bart. in l. unius. §. 1. ff. de qō. ubi uult quod publicatio testium nō obstat qn etiam ad offensam possint alii testes examinari quia hoc procedit super nouissimis capitulis superuenientibus non autem super eisdem, & ita Bart. intelligit Saly. in d. l. fi. facit cap. fraternitatis, extra de testi. & cler. testib. eo. ultra Saly. dicit ꝙ hoc ēt tenet gl. notab. in c. primis. 2. q. 1. ibi scient partes, quod quæcunq; pars semel interfuit, a modo non potest alios testes producere super illo artic. & quod ita seruatur de cōsuetudine Itē uel respondeo, ꝙ nisi Bart. intelligatur prout intelligit Saly ineuitabiliter erit contra morē sibi cōtrarius, cū ī d uerbo, & figura, ut dcm̄ est teneat oppositum, item uel rñdeo quod Bart. in d. § 1. loquitur ſm iura communia non autem ubi imponitur conclusio ex statuto prout loquitur Bal in d. l. si accus. Item recurre ad simile statutum Regis Ludouici XII art. 114. ubi interdicitur non iterato uexare accusatum absque nouis indiciis.

Art.ccxxxi.

231 † Sed ut tollatur omnis suspicio subornationis ante cōclusiones, & publicationes partes debent in secreto noīare suos testes si essent absentes, seu protestari, ut dicit gl. in §. si quis uerbo arguere. q. 2. & 3.

Art.ccxxxii.

232 † Et qui dicantur noui articuli, seu noua indicia, apertius declarat pract. Papiensis in forma inquisit. uers. sed quia in superioribus, & per Spec. in tit. de teste. §. nunc in fi.

Art.ccxxxiii.

233 † De interrogationibus strictioribus ad cautelam, puta an tempus fuerit serenum, uel nebulosum ſm qualitatem testium pōt facere iudex ut testes ore proprio cōuincantur, & in sermone capiantur, qñ suspecti sunt, uide Bal. in c. cū causam col. fin. extra de test. & in l. testi. C. eo. & in l. fi. in fi. eo. & Spec. in tit. de teste. § iam, uers. & nota & in §. nunc uers. examinator.

Art.ccxxxiiii.

234 † Pro expensis factis in medicis, & medicinis, & pro operibus quibus caruit, & cariturus est occasione iniuriæ, seu uulneris prouisio leso ante omnia fiēda est, uide Par. de Put in tract synd. fol. 100. cap. quia plures, in princ. facit tex. in §. ob. hominem uero iust. de obl. ex quasi delict.

Art.ccxxxv.

235 † Si per dictum processum nihil secutū esset.

esset emolumenti ut dicit statutum Ludouici Regis XII. art 118. similis tex. est in cap. inq. §. quæsiuistis extra de acc. tunc nec debet offensus de iure, nec de iudice conqueri sed magis de sorte sua, quia non sibi deficit ius, sed probatio l. duo sunt. ff. de testa. tutel.

Art. ccxxxvi.

236 † Sed an uia ordinaria intentata possit rediri ad extraordinariam superuenientibus nouis indiciis, satis probatum fuit supra quod sic, tamē forte prius requireretur super hoc declaratio iudicis, per ordinationem Ludouici Regis XII. art. 108.

Art. ccxxxvii.

237 † Contra testem contra quem nihil opposuit reus in iudicio summario, potest opponi exceptio in plenario. Fely. in c. præsentium de testibus.

Art ccxxxviii.

238 † Ordinatio Ludouici Regis XII. art. 119. quantum laxationibus carceratorum, satis bene prouidet si materia sit disposita, do. gl. consue. Bur. post Nic. Boer. fol. 61. ubi dicit quod talis relaxatio est in arbitrio iudicis, & quod ibi requiritur sententia prouisionalis, & quod si iudex relaxaret aliquem ubi materia non esset ad hoc disposita, quod teneretur, & posset sindicari.

Art. ccxxxix.

239 † Sufficit sola iuratoria cautio cum obligatione bonorum, si reus sit idoneus. do gl. consue. Bitur. in tit. de cōsue. retr. post Alex.

Art. ccxl.

240 † Nota quę dicit Ioan. Fab. in §. pœn. inst. de perp. & temp. actio. quod actiones ex delicto descendentes (etiam lite non contestata) de æquitate canonica (quam uidit parlamentum Parisiis obseruare) inquantum in bonis defuncti, bene transeunt.

Art. ccxli.

241 † Fit remissio ad locum delicti duabus de causis, ut ceteri timeant, & ut consulētur parentes lasorum. in auctén. ut nulli iud. & C. ubi de crim. agi. opor.

Art. ccxlii.

242 † Si cōstaret captos sine causa & iniuste nunquam essent remittendi, imo per secula rem qui clericos cepit, consueuerunt elargiri ne uexarentur, & ita dictim seruatur in regno Auffr. allegat plura arresta. in tract arrestorum, & Guil. Beñ. in uerbo, & uxorem in d. c. Rayn. uide gl. in clem. pastor. in uerbo de more, in fin. de re iud. facit. § illud palam. in aucten. ut cler. apud prop. epos. ideo consuetum est fieri antequam fiat remissio quod iudici requisito transmittātur informationes, do. g. off. consuet. Bur. fol. 388. Guid. Pa. qō. 202. quia si statim ligatus mitteretur nō uisis informationibus posset informati iniuste, ut dicit Cæpol. cons. 58. Paulus Faber.

Art. ccxliii.

243 † Vide de illo qui non debuit remitti cū tubis resonantibus, & de quodam qui fuit priuatus officio, quia remiserat clericum cum cathena in collo Paris de Put. fo. 223. remissio.

Art. ccxliiii.

244 † De maiori tribunali ad minus ubi est præuentio non fit remissio in delictis, & ita decisum fuit do. gl. consue. Bur. fo. 389.

Art. ccxlv.

245 † Remissio de consuetudine semper fit inter subditos eidem principi, & ita obseruatur de facto inter subditos totius regni. Auffr. q. capel. 320. do. gl. consue. Bur. 388. Cæp. d. cons. 8. quia non est scissum imperiū Gallorum. Exempli gratia De sociis Arnaudi prædatoribus officinarum qui Vienna Ludunum remissi sunt.

Art. ccxvi.

246 † Iudex domicilii requisitus tenetur remittere. l. 1. C. ubi de cri. agi. opor. s̄m unum intellectum quem approbat Bart. licet c. fin. de foro comp. sit contra.

Art. ccxlvii.

247 † An bannitus ubique possit puniri, uide Spec. in tit. de comp. iud. §. 1. uers. sed pone quidam Lucanus, & Cęp. in d. cons. 58.

Art, ccxlviii

248 † In uagabundo nunq̄ fit remissio ad locum delicti, ita intelligitur gl. in l. 1. C. ubi de cri. agi oportet cum dicit. Vbi te inuenero, ibi te iudicabo, per quam gl. dicit Bart. in l. heres. §. Proinde. ff. de iud ꝙ multi ribaldi suspensi sunt, & suspenduntur quotidie in ciuitatibus, & castris propter illam gloss. cum alicubi forum non habeant.

Art. ccxlix.

249 † Hodie domini temporales de consuetudine habent cognoscere de propria iniuria, uerum est quia alteri committunt, alias de per se non possent, uide Andr. de Iser. in tit. de prohib. feud. alien. per Frid in § præterea si inter duos.

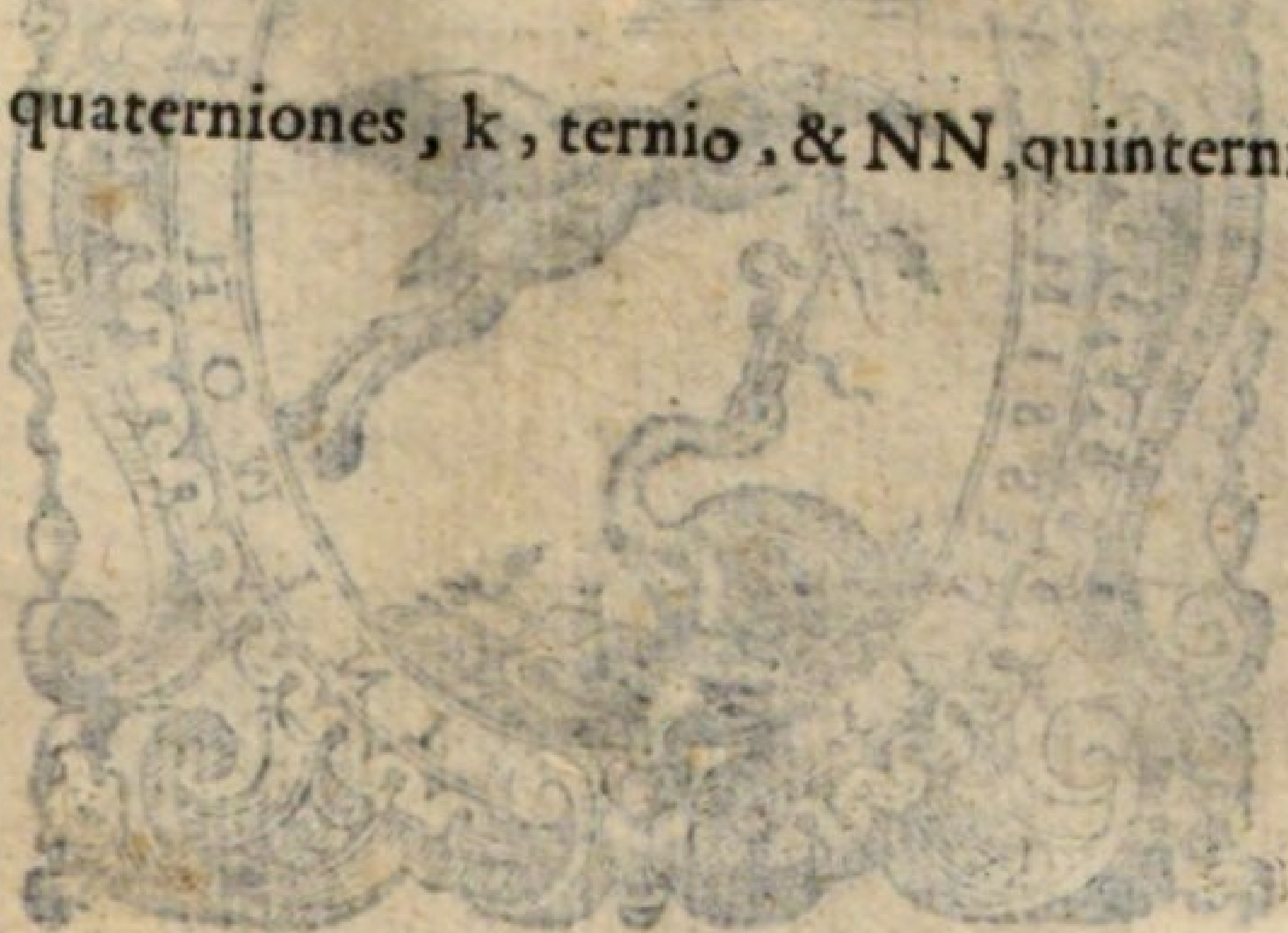
Art. ccl.

Art.ccl.

250 † Sic finis: quia cetera non poſſunt dari propter caſuum multiplicitatem. l. neque leges. ff. de legit. Si autem aliqua minus ſufficiẽter dixerim, redarguat. ut Dicit Bart. in l. non ſolum. §. morte. ff. de oper. not. nunt. tamen minus bene dicta proſunt, nam incitant alios ad pleniorem inueſtigationem ut dicit idem Bar. in tract. teſt. in princ. ſi autem bene laudetur dominus non enim miniſtrãt omnes æqualiter. de conſecr. diſt. n. 4. ca. non tantum.

FINIS.

Series literarum.

A B C D E F G H I k. a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z. A B C D E F G H I k L M N O P Q R S T V X Y Z. A A B B C C D D E E F F G G H H I I k k L L M M N N.

Omnes quaterniones, k, ternio, & NN, quinternio.

PIETAS HOMINI TVTISSIMA VIRTVS.